Ymc.
55

Sancti Thome de Aquino ſcripta ad Hanibaldū epiſcopū ſuper quattuor libros ſententiarum.

1492

Prologus

Răſite ad me oẽs qui cõcu-piſcitis me ⁊ a generatõibꝫ meis implemini. Eccĩ. xxiiij. Inter ceteras doctrinas xp̄iane religionis ſapiã pn̄cipalior inueniť q̈ꝫtuꝫ ad quattuor. videlicet. altitudine. precioſitate. cõmunitate. ⁊ fructuoſitate. Altitudine qdẽ ceteras antecellit. quia omnes alie ſciẽtie ⁊ doctrine ꝟſanť circa ea q̄ ſubſũt iudicio rõnis. In diuina ꝟo doctrina illa nobis tradũť q̄ vim humane rõnis excedunt. vnde dicitť Job. xxviij. Abſcõdita eſt ab oculis viuẽtiũ oĩm ſcꝫ quia eius myſteria naturalis intuitum cognitiõis excellit. ⁊ ideo de eius altitudine dꝛ Eccĩ. xxiiij. Ego ĩ altiſſimis habito Habitãt qdem in infimis om̄es mechanice artes q̄ circa ꝑticularia in qbus ꝯſiſtit oꝑatio ꝟſantur In altis vero habitat ſciẽtia naturalis q̄ de ſenſibilibꝰ vniũſalem ſpeculationẽ habet. In altioribus vero cõmorantť alie ꝓhie ſcie q̄ ſua ꝯſideratõe ſenſibilia trãſcendũt intuitũ tamen rõnis ſequẽtes. ſed in altiſſimis habitat xp̄iane ſapie doctrina que intuitũ ſuꝑat rõnis. Precioſitate vero alias doctrinas excedit ꝓpter eius ꝟitatis puritatẽ in qua non inueniť alia ꝑmixtio falſi. nec alicuius iniqui nec etiã alicuiꝰ vani. q̄ plurimũqꝫ aliaꝝ ſciaꝝ cõſiderationibꝫ ꝑmiſcenť. vñ ex ore ſapie dicitť Prou. viij Veritatẽ meditabiť guttur meũ. ⁊ poſtea ſubdit. Juſti ſũt om̄es ſmones mei. nõ eſt in eis ꝑuũ qd neqꝫ ꝑuerſum. ⁊ ideo de eius p̄cioſitate dꝛ Prouẽ. iij. Precioſior ẽ cũctis opibus. ⁊ oĩa q̄ deſideranť huic nõ valent cõparari. Cõmunitate vero ceteris ꝓponiť. qꝛ cum aliarũ ſciaꝝ ſingule circa ſingula rerũ genera occupẽť. hec doctrina circa oĩa nos illuſtrat. in ipa eni reuelãtur diuina. docenť celeſtia. ⁊ terreſtria iudicanť. et honeſte vite documenta tradũť vt ſic impleri videať qđ dicitť. j. Coꝝ. ij. Spũalis hõ iudicat oĩa. ⁊ iđo de eius ꝯmunitate dꝛ Sap̄. vij. Attigit autẽ vbiqꝫ ꝓpt ſuã mũdiciã vñ Augꝰ ĩ ep̄la ad voluſianũ. h. i. in ſac̄ ſcp̄ta ꝓhica qm̄ oẽs oĩm naťaꝝ cauſe ĩ đo creatore ſũt. h ethica. qm̄ vita bona ⁊ honeſta ñ aliũđ deformať q̈ꝫ cũ ea q̄ diligẽda ſũt diliguntť. hic eſt deus ⁊ ꝓximus. hic logica qm̄ veritas lumẽqꝫ aĩe rõnalis nõ niſi deꝰ eſt. Fructuoſitate ꝟo alijs anteferť. qꝛ alie ſciẽtie fructũ habere videẽť in ſola ĩtellectꝰ illuſtratiõe. hec vero doctrina ⁊ itellectũ ſublimiter illumiat ⁊ affectũ dulciter accẽdit. vñ dicitť Eccĩ xxiiij. Spũs meus ſuꝑ mel dulcis. ⁊ ideo dicitť Eccĩ. vj ſapia doctrine ſm nomẽ eſt eiꝰ. qꝛ videlꝫ ſpũalem ſaporem habet quo affectui dulciť ſapit. vñ dic̄ Augꝰ li. vij ꝯfe. nõ habẽt ille pagine ſcꝫ ſciẽtie ſeculares multũ pietatis huius lachrymas ꝯfeſſionis. ſacrificiũ tuũ ſpiritũ ꝯtribulatum cor ꝯtritũ ⁊ humiliatũ Rõne igiť altitudinis excellentiſſimũ habet doctorẽ. vnde dꝛ Baruch iij. Hic ẽ deus noſter ⁊ nõ eſtimabiť alius aduerſus cũ hic adinuenit oẽꝫ viã diſcipline ⁊ tradidit illam iacob puero ſuo ⁊ iſrael dilecto ſuo. ⁊ iđ dꝛ Sap̄. vij. Om̄ artifex docuit me ſapiaꝫ. ⁊ ideo ſapie loquiť dicẽs. Trãſite ad me om̄es ⁊c̄ videlicet relictis erroꝝ doctoribus a me doceamini veritatẽ. Eſa. liiij. Ponã vniuerſos filios tuos doctos a dño. Rõne ꝟo tam p̄cioſe pulchritudinis reqrit deſiderantiſſimũ auditorẽ vnde ſubdit qui ꝯcupiſcitis me. Sap̄. vj. p̄occupat qui ſe concupiſcant vt priorem ſe illis oſtẽdat. ⁊ ideo dicitť Sap̄. viij. Hãc amaui ⁊ exq̄ſiui a iuuẽtute mea. ⁊ q̄ſiui eam ſponſam mihi aſſumere. ⁊ amator factꝰ ſũ forme illiꝰ. Ratione ꝟo ſue ꝯmunitatis habet materiã multiformem vñ dicit a generatiõibꝫ meis. id ẽ. a me doctis oĩm naꝫqꝫ generationum genera. diuina ſapia docet. Eſt eni q̈druplex generatio. Prima qdem generatio diuine pſone qua filiꝰ a patre ab eterno genitꝰ eſt. de q̄ in pſ̄ dicit. dñs dixit ad me filiꝰ meus es tu ⁊c̄. Ex qua qdẽ generatione dať intelligi etiã ꝓceſſio diuini amoris q̇ eſt ſpiritus ſanctꝰ. quia pater diligit filiũ vt dꝛ Jo. ꝗ. Scđa eſt generatio creature q̄ tꝑaliter a deo ꝓcedit Gẽn. ij. Iſte ſũt generatiões celi et terre qñ create ſũt ⁊c̄. ſpecialiter q̈ꝫtum ad hoiem dicitť Deut. xxxij. Deũ q̇ te genuit dereliqſti. cui generationi etiã peccati corruptio ꝑ ſerpentis aſtutiam eſt ſuꝑinducta. ij. Coꝝ. xj. Timeo ne ſicut ſerpens euã ſeduxit aſtutia ſua ita corrumpãť ſenſus nr̄i. Tertia ẽ generatio nature aſſumpte qua filius dei tꝑaliter de ꝟgine natus ẽ. de qua Matth. j. xp̄i autẽ generatio ſic erat Luc. j. Qđ ex te naſceť ſanctum vocabiť filius dei. Quarta ẽ regeneratio noue creature ꝑ quam in filios dei regeneramur eccliaſticis ſacramẽtis. Jo. iij. Niſi qs renatus fuerit ex aqua ⁊c̄. q̄ qdem regeneratio valet ad hereditatẽ glĩe capeſciẽdã. j. Pe. j. Regenerauit nos ĩ ſpẽ viuã ⁊ hereditatẽ incorruptibilem. Sciẽtie ꝟo ſm materiã diſtinguũť. ⁊ ideo magiſter h̄ opꝰ in quo ſub quodã cõpendio diuine ſapie myſteria ſtuduit cõpilare. in q̈ttuor libros diſtinxit. in quorũ p̄mo agit de generatione eterna. ⁊ his q̄ eis cointelliguntur. In ſcđo đ generatiõe creature ⁊ corruptiõe peccati. In tertio de nature generatõe aſſumpte. ⁊ his q̄ eaꝫ conſecunť. In q̈rto de regeneratiõe ꝑ ſacramenta ⁊ glĩa eterne hereditatis. Rõne vero fructuoſitatis ſuũꝫ replet auditorẽ quẽ alie ſciẽtie vacuũ derelinquũt. Sap̄. xiij Vani ſũt om̄es homĩes in qbus nõ ſubeſt ſcientia dei. hec autẽ ſciẽtia replet ſuum auditorẽ om̄ibꝫ ſpũalibus bonis. Sap̄. vij. Venerũt mihi om̄ia bona pariter cũ illa. ⁊ Eccĩ. xv. Repleuit eũ dñs ſpiritu ſapie ⁊c. ⁊ iđo dicit implemini. id ẽ. plenũ fructũ capiatis. Tranſite ğ ad tãti doctoris diuine ſcꝫ ſapiẽtie auditoriũ ꝯcupiſcite tam p̄cioſe pulchritudinis aſpectum. diligẽter inſpicite generationũ numerũ. vt poſſitis ... plenitudinis fructũ. de q̄ in pſ̄. Replebimur in bonis domus tue.

Ic queruntur quinqꝫ

Primo vtrũ theologia ſit ſcia. Secũdo qđ ſit eiꝰ ſubiectũ. Tertio vtrũ ſit ſapientia. Quarto de cõꝑatiõe eiꝰ ad alias ſciẽtias. Quinto quõ doceri debeat.

D primũ ſic ꝓceditť. ⁊ videť ꝙ theologia non ſit ſciẽtia. Om̄is eni ſciẽtia eſt de appareẽtibꝰ. ſꝫ theologia eſt de credibilibꝰ que nõ ſunt apparẽtia Heb. xj. Fides eſt ſubã rerum ſperãdarũ argumẽtũ nõ apparẽtiũ. ğ theologia nõ eſt ſciẽtia.

P̄ Cuiuſlibet ſciẽtie p̄ncipium eſt intellectꝰ theologie. aũt itellectus nõ eſt p̄ncipiũ ſed finis. Eſa. vij. ſm illud niſi credideritis nõ intelligetis. ğ theologia nõ ẽ ſciencia.

P̄ Prima p̄ncipia in ſciẽtijs ſunt om̄ibꝰ nota ⁊ de qbus dubitari nõ p̄ot. ſed articuli fidei q̄ ſũt quaſi p̄ncipia theologie nõ ſũt om̄ibꝰ noti ⁊ dubiũ recipiunt ğ theologia nõ eſt ſciẽtia.

P̄ Sciẽtia ſm Augꝰ. xij. đ trini. p̄ncipaliter eſt de rebus humanis. vñ ſciẽtia poniť ꝑfectio inferioris rõnis que tꝑalia diſponit. theologia aũt p̄ncipaliter ordinať ad diuina. ğ nõ ẽ ſcia. Sed ꝯtra eſt qđ ap̄ls dicit. j. Coꝝ. viij. de his aũt q̄ idolis ſacrificanť. ſcimꝰ ꝙ omnẽ ſcientiã habemꝰ. ſꝫ hoc ad nullam aliã ſciẽtiã ꝑtinet niſi ad theologiã. ğ theologia eſt ſciẽtia. P̄ Augꝰ. xij. de tri. dicit. illud tm̄ huic ſciẽtie

attribuit̄ q̄ fides ſaluberrima q̄ ad verā beatitudinem
ducit. gignit̄. nutrit̄. defendit̄. roborat̄. ſ; h̄ nō niſi ad
theologiā ptinet. ḡ theologia eſt ſciētia. R℞. dōm q̄ ad
rōem ſcientie duo requiruntur. vnū ex pte ↄcluſionū ſc;
q̄ ex aliqb⁹ pncipijs neceſſario deducāt̄ aliud ex pte pn
cipioꝝ ſc; q̄ ſint certa Sʒ h̄ dupliciť ↄtingit i diuerſis
ſciētijs. quaꝝ eni ſciaꝝ pncipia ſunt ſimpliciť p ſe nota
i illa ſciā ſicut eſt de pmis ſciētijs q̄ ex pmis pncipijs im
mediate pcedunt. ſicut pt; de ariſmetrica ↄ geometria
Quarūdā vo ſciaꝝ pncipia ſūt certa q̄ſi i alia ſciā ſupe
rioꝝ certificata ſicut pncipia pſpectiua i geometria. vn̄
pſpectiu⁹ certus eſt de ſuis pncipijs p viā credulitatis
credēs ↄ ſupponēs ea a geometria. hec aūt in theologia
duo inueniūt̄. Nā ↄcluſiōes alique ex pncipijs dedu
cunt̄. ſicut. j. Coꝝ. xv. aplūs pbat reſurrectōem futurā
p hoc q̄ xps reſurrexit. ſūt etiā ↄ ipſi⁹ pncipia certa non
q̄ ſimpliciter p ſe nota ipſi theologo. ſ; p viā credulita
tis inq̄tū; ſupponit ea a deo q̄ [illegible] p ſupioꝛē ſciam. ↄ
ad hec p viā credulitatis cognoſcēda infundit̄ mētib⁹
fideliū lumē fidei ſicut ad cognoſcēda pncipia natura
liter nota dat̄ lumē nature. Ad primū ḡ dōm q̄ q̄uis
credibilia d̄ qb⁹ ē theologia nō ſint apparētia ſm lumē
nature. ſūt tn̄ apparētia ſm lumē fidei. Ad ſcōꝫ dōm
q̄ ſciaꝝ pmaꝝ primū pncipiū ē itellect⁹. ceꝝ vo ſciaꝝ
q̄ ſua principia ab alijs ſupponūt. primū pncipiū ē cre
dulitas pncipioꝝ ab alijs ſuppoſitoꝝ. primū vo caruꝫ
pncipiū ē intellect⁹. pficit̄ tn̄ certitudo iſtaꝝ ſciaꝝ cū p
viā reſolutōis in ipm itellectū primoꝝ principioꝝ pue
niūt. ↄ ſiliter hui⁹ ſcie primū principiū ē fides coꝝ q̄ di
uinit⁹ reuelant̄. pmū vo principiū ē intellect⁹ q̄ de⁹ iſta
intelligit q̄ ē etiā hui⁹ ſcie finis inq̄tū p hāc ſciam hō p
parat̄ ad hoc q̄ deiformiter credibilia intelligat vel pfe
cte in patria vel ſemiplene i via. Ad tertiū dōm q̄ in
pmis ſciētijs principia ſūt oib⁹ p ſe nota ↄ indubitabi
lia. In ſcōis vo ſciētijs pria principia nec oibus nota
ſūt nec indubitabilia niſi qn̄ p reſolutionē deuentū fue
rit ad itellectū primoꝝ principioꝝ. ↄ ſic hmōi ſcie pnci
pia pūt hr̄e dubitatōem quouſq; pueniū; fuerit ad ſta
tum glie i quo de cis plen⁹ intellect⁹ habet̄. Ad q̄rtū
dōm q̄ ſcia dupli[illegible] accipit̄ Uno mō ſm q̄ diuiditur ↄ
ſapiā; ↄ ſic loqt̄ Aug⁹. Alio mō ſm q̄ includit̄ in rōne
ſapie. q̄ ſm phm i. vj. ethic. Sapia ſcia q̄dā ē. ↄ ſic ſcia
nō ſolū ē d̄ humanis ſ; d̄ diuīs. ↄ ſic theologia ē ſcia.

D ſcōm ſic pcedit̄. videt̄ q̄ de⁹ non ſit ſubm
hui⁹ ſcie. de ſubo eni ſcie tota ſcia tractat. ſed
non tota theologia tractat de deo. vn̄ in h̄ li.
ſniaꝝ tractat̄ de deo ſolū i primo li. ḡ de⁹ non
ē ſcie hui⁹ ſubm. P̄ Scia ē illi⁹ ſicut ſubi cui⁹ ptes
ↄ paſſiōes ↄſiderat vt pt; i principio poſterioꝝ. ſ; deus
non h; ptes ↄ paſſiōes de qb⁹ poſſit hec ſcia ↄſiderare. ḡ
de⁹ nō ē ſubm hui⁹ ſcie. P̄ Illud ē ſubm ſcie circa qd̄
tractat⁹ ſcie vſatur. ſed tota ſacra doctrina verſat̄ circa
res ↄ ſigna. ḡ ſūt ſubm hui⁹ ſcie. P̄. j. Coꝝ. j. d̄r Ne
q̄ exiſtimaui me aliquid ſcire inter vos niſi ihm xpm. ↄ
hūc crucifixū. illud aūt qd̄ ſcitur p ſciam maxie ē ſubm
ḡ ihs xps eſt ſubm hui⁹ ſcie p qd̄ nō ſolū diuina ſed hu
mana nat̄a ſignat̄. Sʒ ↄ ē q̄ theologia d̄r q̄ſi ſmo d̄
deo. illud aūt ē ſubm ſcie de quo fit ſmo i illa ſcientia.
ḡ ſubm theologie ē de⁹. P̄ Boeti⁹ dicit i li. de trin.
q̄ theologia ē de his q̄ ſūt ſine motu ↄ materia. ſed hoc
ppe ſoli deo ↄuenit i q̄ ſolo eſt nature imutabilitas. ḡ
ſubm theologie ē de⁹. R℞. dōm q̄ ſicut i ſciētijs q̄ ſūt
de reb⁹ opabilib⁹ ab hoīe ſubm eſt illud cui⁹ opatio in
q̄ritur in ſcia. ita i ſciētijs q̄ ſunt de reb⁹ non opabilib⁹
ab hoīe ſubm eſt illud cui⁹ cognitio inq̄ritur. Nā ſinis
opatiue ſcie ē opatio. ſpeculatiue vo cognitio veritatꝫ.

tota aūt theologia ordinat̄ ad habēdā noticiā de deo.
qd̄ pt; ex h̄ q̄ tota ſcia theologie ordinat̄ ad fidē nutrie
dam ↄ defendendā. vt pt; p auctem Aug. ſupradictaꝫ
fidei aūt ppriū ↄ p ſe obiectū ē veritas pma. q̄ de⁹ ē. ↄ ideo
ppriū ſubm theologie ē de⁹ vt eſt a nob cognoſcibilis p
viā fidei. ↄ ſacis in idē redit qd̄ credibile ē hui⁹ ſcie ſub
iectū. Ad primū ḡ dōm q̄ oia q̄ tractāt̄ i ſcia ſūt ptes
ſubiectiue vel itegrales. aut ordināt̄ q̄litercunq; ad co
gnitionē ſubi. oia aūt q̄ tradūt̄ in hac ſcia ordinant̄ ad
cognitōem dei inq̄tū ſūt a deo vel ad deū q̄uis n̄ ſint
ptes eius ſubiectiue vel itegrales ſicut multa etiam in
alijs ſciētijs tractant̄ ſolūmodo inq̄tū ſūt via ad cogni
cionē ſubi. Quidā vo nō atēdētes q̄ſiuerūt aliqd ad qd̄
poſſent reduci oia q̄ ſūt i illa ſcia tanq̄ ptes itegrales. ↄ
ſic dixerūt totū xpm. id ē. caput ↄ mebra eē ſubm hui⁹
ſcie vel ſicut ptes ſubiectiue ↄ ſic dixerūt res ↄ ſigna eē
hui⁹ ſcie ſubm. ſ; h̄ nō eſt neceſſariū ad rōem ſubi. Ad
ſcōm dōm q̄ ſi ſubm ſcie habeat ptes ↄ paſſiones a ſci
entia ↄſiderātas. nō tn̄ optet q̄ omne illud qd̄ eſt ſubm
ſcie habeat ptes ↄ paſſiones. ↄ ſic de⁹ q̄uis non habeat
ptes ↄ paſſiones. pt tn̄ eē hui⁹ ſcie ſubm. Sciēdū q̄ q̄
uis de⁹ nō habeat pprie loquendo paſſiōes. h; tn̄ aliqd
loco paſſionū ſc; attributa q̄ ſm modū itelligendi ↄſe
qunt̄ ſubam. vt Dam̄ dicit ↄ habitudines ↄ opationes
ei⁹ reſpectu creature q̄ tradunt̄ de deo i theologia. Ad
tertiū dōm q̄ de rōne ſubi ē q̄ pper ſe tractat̄ in ſcia et
nō q̄litercūq;. res aūt ↄ ſigna n̄ pp̄ ſe i theologia tractāt̄
alias de oib⁹ reb⁹ ↄ ſignis theologia tractaret. ſ; tractā
tur ſigna ↄ res alie pp̄ vnam rem q̄ deus eſt. Ad q̄rtū
dōm q̄ p hūanitatē xpi manuducimur i deitatē cogno
ſcendā. vn̄ q̄ſi lac primo pponebat̄ incipiētib⁹ qbus tn̄
poſtmodū pfectis cognitionē deitatis q̄ſi ſolidū cibū
pponebat ad quē manuducēdi erāt.

Ic queruntur quinq;

Primo vtrū ſacra doctrina dicat̄ ſapia.
Scdo q̄liter ad alias doctrinas ſe habe
at. Tertio q̄s ſit idoneus auditor eius.
Quarto q̄s poſſit eſſe eius doctor. Quinto quō do
ceri debeat.

D primū ſic pcedit̄. ↄ videt̄ q̄ ſacra doctrina
ſapia dicēda nō ſit. Nihil eni qd̄ multiplicat̄
i mētib⁹ diuerſoꝝ ē ſapia. q̄ ſm Aug. i ſcdo
li. de li. ar. oēs vnā habēt ſapiam. ſ; hec ſcia multipli
cat̄ in mentib⁹ diuerſoꝝ. ḡ nō eſt ſapia cū ſit ſcia q̄d.m
P̄ Sapiētia inter dona ſpūſſancti cōputat̄ vt patet
Eſa. xj. ſed theologia habet̄ p ſtudiū ↄ acq̄ſitionē. ḡ nō
ē ſapia. P̄ ſm phm in. vj. ethi. ſapia ↄ prudentia diffe
runt. q̄ ſapia eſt ſpeculatiua. prudētia vo practica. ſ; h̄
doctrina non ē ſpeculatiua ſ; practica. ordinat̄ etiā ad
opationē. vnde Jac. j. d̄r. Eſtote factores vbi ↄ non au
ditores tm̄. ḡ hec doctria n̄ ē ſapia. P̄ ſm phm i pn
cipio metaphiſice. ſapia maxime circa vniuerſalia ver
ſatur ſicut circa ens. ↄ circa ea q̄ ſūt entis inq̄tū hmōi;
ſed circa hec theologia non vſatur. ḡ theologia non eſt
ſapia. Cōtra Deut. iiij. d̄r. Hec eſt nr̄a ſapia ↄ intelle
ctus coram populis. P̄. j. Coꝝ. ij. Sapiaꝫ loq̄mur
inter perfectos et infra loq̄mur dei ſapiam in myſterio
abſconditā. P̄ Aug⁹ dicit. xij. de trini. Sapientia ē
pprie diuinaꝝ reꝝ ſcia. ſed hec doctrina eſt ſcia diuina
rū reꝝ. ḡ ↄc. R℞. dōm q̄ ſacra doctrina ē pcipue dicē
da ſapia. Sapientis eni eſt ſm phm ordinare. vn̄ cuꝫ
p finem ea que ſunt ad finem ordinent̄. illa doctrina d̄r
ſapia que circa vltimū finem verſat̄ q̄ q̄dem pōt accipi
tripliciter. ↄ ſm hoc aliq̄s d̄r tripliciter ſapiens. primo
eſt finis vltim⁹ in aliquo ſpeciali artificio. ↄ ſic ſapiens

dr alicuiꝰ artificij ad quem ꝑtinet vltimus finis illiꝰ artificis q̄ etiā doctor dr architector. ⁊ ſic accipit̄. j. Cor. iij. vt ſapiens architectus fundamētum poſui. Scḋo accipit̄ finis vltimꝰ ī tota hūana vita. ⁊ ſic dr ſapientia in rebus hūanis q̄ circa finē vltimū humane vite bene diſponit. ⁊ ſic ſapia idē ē qḋ videt̄ ꝙ prudētia quodāmodo. vnde Prouer. x. Sapientia eſt viro prudētia. Tertio eſt finis vltimꝰ ſimpliciter ſcꝫ deꝰ q̄ etiam eſt primū principiū ſimpliciter ſcꝫ reſpectu oīm rerū ⁊ ſic ſimpliciter dr aliq̄s ſapiens. qꝛ habet cognitiōeꝫ de altiſſima cā ſcꝫ p̄mo p̄ncipio ⁊ vltimo fine oīm reꝝ. ⁊ hoc modo accipit ph̄s ſapiam. ⁊ ſic etiam Augꝰ. xij. de tri. dicit ꝙ ſapientia eſt diuinaꝝ reꝝ ſcia. Et his duobꝰ modis vltimis ſacra doctrina dr ſapia quia ꝯſiderat deum vt ē finis ⁊ principiū oīm rerū in quo ꝯuenit cum metaphiſica ⁊ vt eſt finis ⁊ beatitudo hoīm in quo ꝯuenit cum morali. Ad primuꝫ ꝗ̄ de ṽbo Aug. dḋm ꝙ ſapia dr dupliciter. Uno modo habitꝰ q̄ cognoſcimꝰ. ⁊ ſic eſt diuerſa in diuerſis. Alio modo obiectuꝫ cognitiōis ſicut p̄ma veritas. ⁊ ſic oīm ſapientuꝫ vna eſt ſapia ⁊ ſic loq̄tur Augꝰ p̄mo aūt mō dr theologia ſapia. Ad ſcḋm dicendū ꝙ ſapia q̄ dr donū ſpūſſancti eſt q̄dam cognitio de deo habita nō tam ſm ꝯſideratōeꝫ ſcie in intellectu q̄ꝫ ꝑ experientiaꝫ diuine dulcedinis in affectu vt Dyo. dicit de quodā ꝙ patiēs diuina didicit diuina. Ad tertiū dḋm ꝙ ph̄s accipit ſapiam tertio modo. ⁊ ſic ē ſpeculatiua tm̄. theologia aūt eſt ſapia nō ſolū tertio modo. ſed etiā ſcḋo. ⁊ ideo nō ſolū eſt ſpeculatiua ſꝫ etiā practica. Ad q̄rtū dḋm ꝙ metaphiſica q̄ꝫ ph̄s ſapiaꝫ dicit ducit in cognitōem dei ductu naturalis rōnis ex rebus creatis. ⁊ ideo oꝑtet ꝙ cōſideret ens vniuerſale vt ducat ad cognoſcēdū oīm entiū cauſaꝫ. hec aūt doctrina notificat deū ꝑ lumen fidei. vñ non oportet ꝙ circa vniūſalia verſet̄. ſed circa ip̄m deum q̄ ē p̄ncipale ſubm huiꝰ doctrine ⁊ circa alia ꝓut ſūt a deo vel ad deū.

D ſcḋm ſic ꝓcedit̄. videt̄ ꝙ hec doctrina non ſit alijs doctrinis excellentior quāto eni aliq̄ cognitio ē certior tanto ē nobilior. ſꝫ hec doctrina eſt incertior alijs. qꝛ patit̄ dubitatiōeꝫ etiā circa ſua p̄ncipia ſcꝫ articulos fidei qḋ nō ē de alijs ſcientijs. ergo eſt alijs ignobilior. P Scientia ſupponens aliq̄d ab alia ſcientia ea eſt ignobilior ſicut ſubalternata ſubalternāte. ſed hec ſcientia ſupponit veritates oīm aliarū ſcientiaꝝ. ⁊ vtitur eis vt dicit Augꝰ de doc. xp̄i. Alie vero nihil ab iſta ſupponūt. ꝗ̄ eſt alijs ignobilior. P Quāto aliq̄ ſciētia magis circa ꝑticularia negociat̄ tāto eſt ignobilior. qꝛ ꝑticularia nō cadūt ſub arte. ſed hec doctrina multuꝫ circa ꝑticularia ṽſat̄. ꝗ̄ hec doctrina ē alijs ignobilior. P Quāto aliq̄d eſt vniformiꝰ. tanto nobiliꝰ vtpote deo ſimiliꝰ. ſꝫ iſta ſciētia eſt alijs multiformior cuꝫ ſit ſpeculatiua ⁊ practica. ꝗ̄ ⁊c. Contra alie doctrine dicūtur eſſe huius ancille Prou. ix. Miſit ancillas ſuas vt vocarēt ad arcem. ꝗ̄ eſt alijs nobilior. P Augꝰ in ſcḋo de doc. xp̄i. dicit quāto minor eſt argenti ⁊ auri veſtiſq̄ꝫ copia q̄ꝫ de egypto ſecū ille pp̄ls abſtulit in ꝯparatione diuitiaꝝ q̄s poſtea hieroſolime cōſecutus eſt. tanta fit cuncta ſcia collecta de libris gentiliū ſi diuinaꝝ ſcripturaꝝ ſcie ꝯꝑetur.

R. dḋm ꝙ ſcia poteſt dupliciter cōſiderari. p̄mo ſm ſeipam. ⁊ hec ꝯſideratio attēditur q̄ꝫtum ad materiā ⁊ modum cognoſcēdi. ⁊ finē ſcie. ⁊ alia hmōi. ⁊ ſm hoc iſta ſcia nobilior eſt alijs. habet eni materiā altiſſimam ſcꝫ deū. cetera eni nō ſūt eius materia niſi ſm ꝙ ad deum ordinant̄. habet etiā altiſſimū cognoſcēdi modū. qꝛ de oībus iudicat ex lumie diuinitꝰ infuſo. habet etiā finē altiſſimuꝫ ſcꝫ fruitiōem ſūmi boni ad quam ſola inter alias nos ordinat. Alio mō conſiderat̄ ſcia in reſpectu ad intellectū ſciētis. vñ cuꝫ hec non ſit ita captibil' ab intellectu ſicut ⁊ alie ſcie ꝓpter eius altitudinē ideo imꝑfectior ē ex ꝑte ſciētis ipꝑfectius capientis. Ad primuꝫ dḋm ꝙ hec doctrina ſm ſe eſt certiſſima. ſꝫ dubitacio eſt admiſceri p̄t ex defectu intellectꝰ. ideo ſm ſe eſt ꝑfectior alijs q̄ꝫuis ex ꝑte ſcientis ſit imꝑfectior. Ad ſcḋm dicendū ꝙ dupliciter p̄t vna ſcia ſupponere aliq̄d ab alia Uno modo vt p̄ncipiū quo de alijs iudicet. ⁊ ſic inferior ſcia accipit a ſuꝑiori. Alio modo ſicut illud ḋ quo iudicet̄. ⁊ ſic ſcia ſuꝑior accipit ab inferiori. hoc autē modo accipit hec doctrina ab alijs ⁊ non p̄mo. ip̄a eni iudicat de his q̄ ſunt in alijs ſcientijs ꝓꝓria principia et nō econuerſo. qḋ eni alie ab ip̄a nihil ſupponāt eſt ꝓpter eius altitudinem qua excedit rōnem cui innitūtur alie.

Ad tertium dicendū de ꝑticularibꝰ ꝙ ꝑticularia pn̄t dupliciter ꝯſiderari vel ꝓut ſunt exemplaria alioꝝ ⁊ ſic hꝫ rōnem vniūſalium ⁊ ſic cadūt ſub ſcientia practica Alio mō ī ſe ꝓut ſūt corruptibilia. ⁊ ſic nō cadūt ſub arte p̄mo modo ⁊ nō ſcḋo hec ſcia cum nō ſit tm̄ ſpeculatiua ſꝫ practica agit ḋ ꝑticularibꝰ Ad q̄rtū dḋm ꝙ quāto aliq̄d eſt nobilius tāto eſt vniformiꝰ ī natura. ſꝫ multiformiꝰ in ṽtute. ⁊ ſic illa doctrina eſt nobiliſſima qꝛ ꝑ vnū ſimpliciſſimū mediū qḋ eſt veritas p̄ma cui innitit̄ extendit ſe nō ſolū ad ſpeculabilia ſꝫ ad opabilia.

D tertiū ſic ꝓceditur. videtur ꝙ nō omis homo ſit idoneꝰ auditor huiꝰ doctrine. Mat. vij. Nolite ſanctū dare canibꝰ neq̄ꝫ ſpargatis margaritas ante porcos. margarita autem ⁊ ſanctū ſm glo. dicitur euangelium. canes aūt ad vomitum reuerſi porci autē nōdū ꝯuerſi. ꝗ̄ infidelis ⁊ peccator non p̄t eſſe auditor huiꝰ doctrine. P Docēs cōicat diſcenti ſed excōicato cōmunicare non licet. ergo excōmunicatus non pōt eſſe auditor huiꝰ doctrine. P hec doctrina eſt altior q̄ꝫ ſciētia ciuilis. ſꝫ illiꝰ puer non eſt ꝯueniens auditor ſm ph̄m. ꝗ̄ nec huiꝰ. Cōtra dñs dicit Matth. xxviij. Eūtes docete omēs gentes P ad Eph. iij. dicit apl's. Mihi autēꝫ oīm ſanctoꝝ minimo data eſt gr̄a hec illuminare omēs q̄ ſit diſpēſatio ſacramēti abſconditi in deo. ⁊ ita oī[illegible]s poſſunt eſſe auditores huius doctrine. R. dḋm ꝙ hec doctrina eſt docens ⁊ vtēs. vtens q̄dem eſt ſm duplicem vſū quē apl's docet ad Titū. j. vt ſit potēs exhortari ī doctrina ſana ⁊ ꝯtradicētes arguere ꝯuincere. ⁊ ſic q̄libet homo p̄t eſſe auditor eius. qꝛ exhortādi ſūt infideles ad fideꝫ. peccatores ad penitentiā. iuſti ad ꝑfectū. ⁊ omis ꝯtradictor eſt ꝯuincēdus Docens aūt eſt in q̄ꝫtum reuelata diuinitus manat. ⁊ ſic duo genera hoīm ab eius auditu excluduntur. q̄dam ꝓpter infidelitatem. qꝛ non ſupponunt principium huiꝰ ſcientie vt infidelis. aliq̄ ꝓpter itellectꝰ imbecillitatē. qꝛ eis vtile non eēt audire. ſicut imꝑfecti ⁊ idiote. quia non poſſent capere. vnde. j. Cor. v. Sapientiā loq̄mur inter ꝑfectos Ad primū ergo dḋm ꝙ ꝯtemptibilibꝰ ſacre ſcripture q̄ ſignificāt̄ ꝑ canes ⁊ porcos non ſūt eiꝰ ſecreta pādenda. ſed ad fidem ⁊ bonos mores ꝑ p̄dicatōeꝫ ſūt adducēdi. Ad ſcḋm dḋm ꝙ lꝫ in his q̄ ꝑtinent ad ſalutē. quia ergo oīa que in ſacra doctrina tradunt̄ ad ſalutem anime ordināt̄ur. ⁊ ideo excōmunicati poſſunt eē auditores eius. Ad tertiuꝫ dḋm ꝙ p̄ncipia ſcientie ciuilis accipiunt̄ ꝑ experimentū qḋ deeſt puero. principia vero huiꝰ articuli ſcꝫ fidei per ſimplicē auditū. qꝛ fides ex auditu Ro. x. vnde nō eſt ſimile. autoritates vero q̄ ſunt in ꝯtrarium loquntur de hac doctrina q̄ꝫtum ad eius vſum.

D q̄rtum ſic ꝓceditur. videtur ꝙ non homis ſit docere iſtam ſcientiaꝫ. quia dr Mat. xxiij

Ne vocemini magiſtri. q magiſter veſter vn⁹ eſt xp̄s. ⁊ glo. ne dū alios magiſtros vocatis diuinum honorem hoībus deferatis. ꝗ ſolius dei eſt hāc doctrinā docere. ¶ Doctor eſt cauſa ſciētie in diſcipulo. ſ3 ſol⁹ deus ē hui⁹ ſciētie cauſa. ꝗ ⁊ doctor. ¶ Uidetur ꝙ ſoli p̄lati Eph. iiij. dr̄ Aliqs autem paſtores ⁊ doctores. q̄ duo vt dicit Aug⁹ in ep̄la ad paulinū. Jdeo ꝯiūgit. q paſtorū officiū eſt docere. paſtores aūt p̄lati ſūt. ꝗ nō niſi coꝝ q̄ ſūt p̄lati eſt ſacrā doctrinā docē. ¶ Ap̄ls mulierib⁹ rōne ſubiectōis docēdi officiū iterdicit. j. Thi. ij. Mulier in ſilētio diſcat cū oī ſubiectōe. docere autē mulieri nō ꝑmitto. ꝗ non eſt ſuoꝝ officiū docere ſed p̄latorum tm̄. Cōtra. j. Pe. iiij. dr̄ Unuſqſq3 ſicut accepit grām in alterutrū illā adminiſtrātes ſicut boni diſpenſatores multiformis gr̄e dei. ꝗ ſi aliqs accepit grām docēdi p̄t eam alijs adminiſtrare. ¶ j. Coꝝ. xiiij. dicitur Poteſtis omēs ꝑ ſingulos ꝓphetizare vt oēs diſcant ⁊ oēs exhortētur. ꝗ alijs q̄3 p̄latis docere cōpetit. R⁰ dōm ꝙ p̄ncipaliter ⁊ interius docere ē ſolius dei. q ſeminaria oīm ſciaꝝ. id ē. prima principia ī lumīe naturali nobis indidit. hui⁹ aūt ſciē principia. id ē. fidei articulos per lumen [illegible] bonis [illegible] principia [illegible] [illegible] ſolius [illegible] [illegible] ſcripture ⁊ deſtructōem erroris ⁊ fraternā correctōem.

Ad primū dicit glo. Mat. xxj. dōm ꝙ diuinus honor hoīb⁹ exhibetur ſi eis principalitas doctrine aſcriberetur. Ad ſcōm dōm ꝙ homo nō cauſat ſciam ī mente alterius. ſed coadiuuat ad hoc ꝙ cauſetur ꝑ eductōem d̄ potētia in actu3 qd̄ eni prius ſciebatur in vniuerſali ⁊ ī potētia poſtmodū in ꝑticulari cognoſcitur ꝑ explicatōem doctoris. Ad tertiū dōm ꝙ doctor ī verbis ap̄li dr̄ a doctrina q̄ eſt ꝑ publicam exhortatōem. Ad q̄rtū dōm ꝙ doctrina publica iterdicitur mulieri tam in eccl'ia q̄3 in ſcholis. tū rōne ꝑſone trāſgreſſionis vt ap̄ls dicit. tum ꝓpter debilitatem rōnis q̄ minus viget naturaliter in mulieribus q̄3 in viris. ꝑuata autem exhortatio ei non īterdicitur.

D quītū ſic ꝓceditur. videtur ꝙ ſacra doctrina nō debeat tradi verbis habentib⁹ multiplicē ſenſu3. multiplicitas eni ſenſuū ſcripture obnubilat intellectū. ſ3 ꝑ ſacrā doctrinā debet ītellectus illuminari. Prouer. vj. Mādatū lucerna eſt ⁊ lex lux. ꝗ in verbis ſacre ſcripture nō debet multiplicitas ſenſuū eſſe. ¶ Per ſacrā doctrina3 om̄is error excluditur vt dicit Aug⁹ ī ſcdo de doc. xp̄i. ſed multiplicitas ſenſuū p̄t eſſe occaſio erroris. ꝗ ſacra ſcriptura non debet hr̄e niſi vnu3 ſenſū. Cōtra Hiero⁹ dicit ī ꝓlo. biblie loquēs de apoc. ī v̄bis ſingulis multipliciter latent ītelligentie. ¶ Grego. dicit. xx. mora. ſacra ſcriptura om̄es ſcientias ipō locutōis ſue more trāſcēdit q vno eodēq3 ſmone narrat geſtum prodit myſterium

R⁰ dōm ꝙ ad dignitatē ſacre ſcripture ꝑtinet vt ex auctē inducta Grego. apparet ꝙ ipa ſola p̄ ceteris in vno ſmone plures ſenſus ꝯtineat. Et hui⁹ ratio ꝙ auctor ſacre ſcripture ſc3 ſp̄ūſſanctus nō ſolum eſt auctor v̄borum ſed etiā rerū. vñ nō ſolum v̄ba poteſt accomodare ad aliqd ſignificādū ſed etia3 res. ⁊ ſm hoc ī ſacra ſcriptura manifeſtatur veritas dupliciter Uno mō ſm ꝙ res ſignificantur ꝑ v̄ba. ⁊ in hoc ꝯſiſtit ſenſus lr̄alis Alio modo ſm ꝙ res q̄da3 ꝑ alias figurātur. ⁊ in hoc ꝯſiſtit ſenſus ſp̄ūalis q̄ eſt triplex ſcil3 allegoricus. moralis. ⁊ anagogicus. ⁊ hoc ideo. q res ipe ꝑ v̄ba ſacre ſcripture ſignificate ex diuīa diſpoſitōe erudiūt nos ⁊ q̄tū ad recte opandum. ⁊ ſic eſt ſenſus moralis. ad recte credēdū tam de his que ad p̄ſentē ſtatum eccl'ie ꝑtinent. ⁊ ſic eſt ſenſus allegoricus q̄3 de his q̄ ꝑtinent ad ſtatum glie. ⁊ ſic eſt ſenſus anagogic⁹ Ad primū de obnubilatione intellect⁹ dōm ꝙ multiplicitas ſenſuū alicui⁹ tunc obnubilat intellectum qñ non ſunt adinuicē ordinati nec ſimul ſtare poſſunt. ſed hoc ī ꝓpoſito nō ꝯtingit. q ſpiritualis ſenſus ſup lr̄alem fundatur. ⁊ vnus iſtoꝝ ſenſuū alium nō excludit. Ad ſcm dōm de occaſione erroris dōm ꝙ ex multiplicitate ſenſuū nulla datur errādi occaſio. q vt Aug⁹ dicit in li. de doc. xp̄i. nihil ſm ſp̄ūalem ſenſū eſt in ſcriptura exponēdū qd̄ alibi ſm ſenſū lr̄ale3 manifeſte nō exprimatur. vnde ⁊ ſenſus ſp̄ūalis nō eſt idoneus ad aliqd ꝯfirmādum niſi ſenſu lr̄ali fulciatur

Ad tertiū ꝙ in q̄libet ꝑte ſcripture debēt plures ſenſus īueniri. dōm ꝙ ñ oēs res ſignificate v̄bis ſacre ſcripture ſunt alterius figura nā ea q̄ ad celeſtem eccl'iam ꝑtinent ſūt vltimū ſignificatū ⁊ nulli⁹ ſignū. ideo q̄ litteraliter de beatitudine celeſti dicūtur non ſūt alio ſenſu exponēda. p̄ſens autem eccl'ia ē figura celeſtis ⁊ ſynagoga p̄ntis eccl'ie ⁊ ſemꝑ priora poſterioꝝ. vnde q̄ de prioribus lr̄aliter dicūtur de poſterioribus [illegible] exponi

Opientes aliquid &c.

[illegible] Primo vtrum aliqs veritati inſiſtere debeat q̄ excedit facultatem ſui itellect⁹. Scdo vtrū veritas iſ dei ſit rōnibus muniēda Tertio vtꝝ veritas aīm hominis offendere poſſit. Quarto vtru3 ſit vituꝑabile ꝙ rō voluntati ſubijciatur. Quinto vtꝝ diſſimilitudo volūtatū pariat diuerſitatē opinionū.

D primū ſic ꝓceditur. videtur ꝙ hō nō debeat inſiſtere veritati excedēti ei⁹ itellectu3. q Eccl'i. iij. dr̄. Altiora te ne q̄ſieris ⁊ fortiora te ne ſcrutatus fueris. ¶ Elatiōis vitiū eſt fugiēdū ſed ad elatōe3 ꝑtinet inſiſtere veritati q̄ eſt ſupra ſeipm vt ꝑ3 ꝑ illud pſ. Dñe nō eſt exal. cor. m. ꝗ ⁊c̄. ¶ Illis tm̄ debet homo inſiſtere ſtudio de q̄bus p̄ōt iudicare vt ꝑ3 ꝑ p̄hm p̄ ethi. ſed homo non poteſt iudicare de his que ſūt ſupra ſeipm. vt dicit Aug⁹ in li. de vera rel'. ergo his ſtudio nō debet inſiſtere. ¶ Roma. xij. docet ap̄lus ſapere ad ſobrietatē. ſed ꝯtra ſobrietatē eſt vt aliqs ſumat ſupra facultate3. ergo ⁊c̄. Cōtra veritati fidei q̄libet fidelis p̄cipue inſiſtere debet. ſed veritas fidei eſt ſupra facultatē hūani intellectus. ꝗ homo debet inſiſtere his q̄ excedūt facultatē ſui ītellect⁹. ¶ Ph̄s dicit in. x. ethi. ꝙ homo debet q̄3tum poſſibile ē ād diuina ⁊ īmortalia tēdere. ſed diuina ⁊ īmortalia ſūt ſupra facultatem homis. ergo homo debet ſtudio inſiſtē his que facultatem ſui ītellectus excedūt. R⁰ dōm facultas ītellectus ꝯſiderāda eſt nō tm̄ ſm ſe ſed ſm auxiliū gr̄e diuine. poteſt autē aliquid excedere facultatē ītellectus q̄3tum ad cōp̄henſionem ⁊ app̄henſionē ſicut aliq̄ ſubtilis cōſideratio ⁊ alta excedit ītellectum ſimplicis idiote ⁊ huic ſupra facultatē exiſtenti nō eſt inſiſtēdum Aliqd autē eſt qd̄ excedit facultatē ītellectus q̄3tum ad cōprehenſione3. ſed nō q̄3tum ad app̄hēſionem vt ſunt res diuine ⁊ talibus eſt ſtudio inſiſtēdum vt cognoſcātur q̄3tum poſſibile eſt. q modicum qd de eis cognoſcere eſt magis amabile q̄3 q̄cquid de alijs rebus cognoſci poteſt vt dicit ph̄s. nō tamē ad hoc eſt intēdendū ꝙ cōprehēdātur vt dicit Hyl'. nō te inferas ī illud ſecretum diuine natiuitatis ſūmā ītelligentie cōp̄hendere p̄ſumens. Ad primū dōm ꝙ aliqua que ſimpliciter ſunt altiora humano ītellectu quodāmodo ſūt non altiora in q̄3tum hō ad ea capienda aliqualiter auxilio diuino

iuuaꝛ. Ad ſcd̓m dõm ꝙ elatio eſt vt homo ſe extẽdat ad ea que omĩbus modis ſuam facultatem excedũt. nõ autẽ ſi ſe i'es extendat ſm ꝙ ſibi efficiũtꝛ poſſibilia diuino auxilio mediante. Ad tertiũ dõm ꝙ iudicare d̓ his que ſupra ſe ſũt qualia eſſe debeãt nõ poteſt homo et ſic loqtur Augꝰ iudicare tamẽ de eis qualia ſint põt homo qlibet d̓ talibus iudicare iudicio diſcretiõis nõ moderatõis Ad q̃rtum dõm ꝙ in diuinis ſpũalis ſobrietas ſuatur dum homo i eis cognoſcẽdis ſuum modũ excedere nõ temptat.

D ſcd̓m ſic ꝓcedit. videtur ꝙ veritas fidei nõ ſit rõnibꝰ muniẽda. Dicit Grego. fides non habet meritũ cui humana ratio pbet experimẽtum. ſʒ meritũ fidei nõ eſt diminuẽdũ. g̃ nec fides rõnibꝰ adinuẽda. ꝑ Argumẽtũ ẽ actus rõnis. ſed ea q̃ ſunt fidei ſũt ſupra rõnem. g̃ de eis argumẽtari nõ ↄuenit. ꝑ Dicit Ambro. tolle argumẽta vbi q̃ritur fides. ⁊ ſic idem qd̓ prius. ꝑ Bonitas prima ẽ ſolũ ꝓpter ſe diligẽda. g̃ prima veritas eſt ſolũ ꝓpter ſe credẽda. ergo nõ ꝓpter aliam rõnem. g̃ nõ hʒ vti ratiõe ad veritatem fidei. Cõtra. j. Pe. iiij. dr̓ Parati ſemꝑ ad ſatiſfactionẽ omĩ poſcẽti vos rõnem reddere de ea que i vobis eſt fide ⁊ ſpe. ſed poſcẽti rõnem nõ ſatis fit. niſi ratiocinãdo. g̃ de his que ſũt fidei ratiocinari ↄuenit. ꝑ Paulꝰ magiſter argumẽtatus ẽ ad reſurrectionem cõmunẽ aſſerẽdam vt patʒ. j. Cor. xv. hoc idem patet de alijs doctoribꝰ. ergo ⁊ nobis de his que ſũt fidei ratiocinari licet. Rº de his que ſũt fidei argumẽtari poteſt q̃druplicit̓ ſcʒ ꝓpter eorũ cõphenſionẽ per demõſtrationẽ. ꝓpter eoꝝ manifeſtatõem. ꝓpter repũgnãtiam fidei reprobatõeʒ. ꝓpter eoꝝ que ſũt fidei approbationẽ. tribus modis vltimis licet argumẽtari de his q̃ ſũt fidei ſed primo modo nõ. qꝛ ꝑ demõſtratõem cõprehendi nõ poteſt. Ad primũ g̃ de verbo Grego. dõm ꝙ itelligẽdum eſt ſi humana ratio ſufficiẽs experimẽtuʒ fidei pberet. Ad ſcd̓m dõm ꝙ verum eſt q̃tũ ad cõphenſionẽ ꝑ demõſtrationeʒ. ſed nõ q̃tum ad q̃lẽtũqʒ eoꝝ cognitionẽ. ⁊ ſic de eis ratiocionari põt. Ad tertium de v̓bo Ambro. dõm ꝙ itelligẽdum eſt de argumẽtis que ad fidei cõphẽſionem induci temptãtꝛ Ad q̃rtum dõm ꝙ nõ eſt ratiocinãdũ de his que ſunt fidei vt eis ꝓpter rõnem aſſentiatꝛ. ſʒ vt ab impugnãtibꝰ ⁊ erroribus defendatur.

D tertiũ ſic ꝓcedit. videtur ꝙ veritas hominem offendere nõ poſſit. Quia. ij. Eſdre. iiij. dr̓: Omis terra veritatẽ iuocat celuʒ etiã ipaʒ bñdicit. ⁊ ita omes benignãtur i opibus eiꝰ. ergo veritas nullũ offendit. ꝑ Ut dicit Aug. x. ↄfe. Nullus eſt q̃ velit falli. ſʒ falſitatẽ homo nõ poteſt euadere niſi ꝑ veritatẽ. ergo qlibet vult ⁊ amat veritatem.

ꝑ ſm phm in pͥn. me. Omes homines natura deſiderant ſcire. ſed ſciẽtia eſt veritatis cognitio. ergo omnes appetũt ⁊ volũt veritatẽ. ꝑ Omes hoies natura appetũt vitam beatam. ſʒ vita beata eſt gaudiũ de veritate vt Augꝰ dicit. x. ↄfe. ergo nullus veritateʒ odit vt in lr̃a dr̓. Cõtra Gal. iiij. dic̃ apl's g̃ ego inimicꝰ factꝰ ſũ vobis: verũ dicẽs. glo. ꝑ hoc iudeoꝝ inimicꝰ. quia verum dico. ſʒ ſi fallerẽ putarer amicꝰ. ergo veritas offendere amicum poteſt. ꝑ Tullius dicit in li. de ami. inducẽs verſum terẽtij obſequiũ amicos. veritas odiũ parit. moleſta eſt veritas ſi q̃dem ex ea naſcitꝛ odium qd̓ eſt venenũ amicitie. Rº veritas poteſt dupliciter cõſiderari. Uno modo ſm ſeipam. ⁊ ſic qlibet eam amat. qlibet eñi cognitõem veritatis deſiderat q̃ eſt ipſius dei ꝑticipatio. Alio modo ſm effectũ ſuum q̃ eſt manifeſtare. ⁊ q̃tum ad hoc aliquis odit veritatẽ inq̃tum ſcʒ veritas manifeſtat eiꝰ iniq̃tatẽ quã latere volebat. ⁊ ſic veritas diligitꝛ vt eſt manifeſta habetꝛ autẽ odio vt ẽ manifeſtans. ⁊ hoc eſt qd̓ Augꝰ dicit in. x. ↄfe. qꝛ falli nolũt ⁊ fallere volunt amãt eam cum ſeipa indicat. ⁊ odiunt eam cum eos ipa indicat. Et per hoc patet ſolutio ad omnia obiecta.

D q̃rtum ſic ꝓceditur. videtur ꝙ nõ ſit reprehẽſibile volũtatem ꝑponere rõni Superius eñi inferiori ꝑponẽdũ eſt. ſʒ volũtas eſt ſuperior rõne. quia eſt fini ꝓpinquior quia eſt cauſa altiſſima cum ſit cauſa cauſaꝝ. ergo volũtas rõni eſt ꝑponẽda. ꝑ Mouẽs ſemꝑ ꝑponitur mobili. ſed volũtas mouet rõnem ſicut ⁊ ceteras vires ſm Anſ. ergo volũtas rõni pferenda eſt ꝑ Nullus ex hoc ꝙ credit deo eſt vituꝑandus: ſed qlibet ex hoc ꝙ credit rõnem volũtati ſupponit. nullꝰ eñi credit niſi volẽs ſm Aug. ergo nõ eſt repͥhẽſibile rõnem ſubijcere volũtati. Cõtra regulatũ ſue regule ſubijci debet. ſʒ ratio ẽ regl'a volũtatis tuʒ rõnis ſit dirigere. ergo volũtas rõni ſubijcienda eſt. ꝑ Uolũtas ſemꝑ debet ſubijci bono ſʒ bonum mouet volũtatem ſm ꝙ eſt rõne apprehẽſuʒ. ergo volũtas debet ſubijci rõni. Rº dõm ꝙ volũtas ⁊ ratio poſſunt ↄſiderari vel circa idem vel circa diuerſum. ſi circa idem ſit volũtas ad hoc ꝙ ſit iuſta ſeq̃tur rõem quia nõ quodlibet bonũ eſt cõueniẽs volũtati. niſi qd̓ iudicatꝛ eſſe ↄueniens iudicio rõnis Si reſpectu diuerſorum poteſt eſſe ↄueniẽter quãdoqʒ ꝙ ratio ſequatur volũtatem vtpote cum finis q̃ eſt in volũtate accipitur quaſi principiũ in ratiocinãdo de his que ſũt ad finem volũtas autẽ ſeq̃tur rõneʒ dupliciter. Uno modo explicite quãdo ꝑ ſe ratio iudicat hoc eſſe fugiẽdũ vel eligendum. Aliq̃ v̓o implicite quãdo ſcʒ ratio iudicat aliq̃d eſſe eligẽdũ vel fugiendũ. quia ſuꝑior hoc dictat vtpote deus q̃uis etiam ei non videatꝛ. ⁊ ſic volũtas ſeq̃tur rõnem in his que ſũt fidei implicite. Ad primum volũtas eſt ſuꝑior rõne dõm ꝙ verum eſt q̃tum ẽ ad cõpletionẽ. ſed ratio eſt ſuꝑior q̃tum ad originẽ. motꝰ autem humanus a rõne incipit. ⁊ in volũtate cõſumatur. ⁊ ideo voluntas rõnem q̃ſi priorẽ imitari debet. Ad ſcd̓m volũtas mouet rõnem dõm ↄ verũ eſt ꝑ modum cauſe efficiẽtis eo ꝙ importat quãdoqʒ actũ rõnis. ſed econuerſo ratio mouet volũtatem ꝑ modũ cauſe finalis inq̃tum oñdit ſibi bonũ qd̓ eſt eius finis. motꝰ autẽ q̃ efficiens mouet ſeq̃tur motuʒ quo mouet finis. quia finis mouet efficiẽtem. ⁊ ideo volũtas ſeq̃ debet rõnem.

Ad tertiũ de credẽte dõm ꝙ volũtas eiꝰ q̃ credit deo aliquo mõ ſeq̃tur rõnem. qꝛ implicite vt dictuʒ eſt.

D q̃ntũ ſic ꝓceditur. videtur ꝙ diſſenſio volũtatum non poſſit eſſe cauſa diuerſitatiſ opinionũ prius eñi nõ dependet a poſteriori. ſʒ ratio prior eſt volũtate. ergo ſicut ↄcordia in opinione que eſt rõnis nõ dependet a ↄcordia volũtatis. ſic nec diſcordia a diſcordia ꝑ Diſſenſio opinionũ q̃ non ↄtrariatur amicitie ſm phm nec charitati cũ iuſtos viros ↄtingat opiniões diuerſas habere. diſſenſio autẽ volũtatum amicitie ⁊ charitati repugnat. ergo diſſenſio opinionũ nõ ſeq̃tur ex diſſenſione volũtatuʒ

ꝑ Uolũtas eſt impoſſibiliũ ſm phm. ſed opinio nõ poteſt eſſe eorum que impoſſibilia eſtimãtur. ergo opinio non ſeq̃tur volũtateʒ. ⁊ ita nec diſcordia opinionũ diſcordiã voluntatuʒ. Sed ↄtra eſt ꝙ intellectꝰ deducitur ad aliquid opinãduʒ ꝑ volũtatem vt ptʒ Col. ij. Nemo vos ſeducat volens in humilitate ⁊ religione an illoruʒ que nõ vidit. ergo ex diuerſitate volũtatum poteſt ſequi diuerſitas opinionũ. ꝑ Sapie. ij. dicitꝛ Excecauit eos malicia eorum. malicia autem eſt in vo-

luntate. ergo ex affectu volũtatis diſponit᷑. aliq̃liter rõ. circa ꝑceptionẽ veri. ⁊ ſic diſſenſio voluntatis pt cauſare opinionũ diſcordiã. Rꝫ dđm ꝙ hoc modo diſſenſio opinionũ poteſt ſequi ex diſcordia voluntatis quo ratio ſequit᷑ volũtatẽ. qđ q̃dem ꝯtingit indirecte. ⁊ hoc tripliciter. Uno modo ĩ opatibilibus: ex hoc enĩ ĩpo ꝙ volũtas tẽdit in aliquid illud habet quãdã apparẽtiã boni. ⁊ ſic a rõne bonũ eſſe determinat᷑. nam ſatiſfacere volũtati eſt quoddã apparẽs bonũ. ⁊ ideo ſm ꝙ diuerſa homĩes volũt diuerſas ſnĩas habent de bono. Alio mõ ĩ ſpeculabilib⁹ ex pte illa q̃ volũtas impat rõni vt in credẽdo ꝯtingit. nam nemo credit niſi volẽs. vñ ſm diuerſas volũtates diuerſa homĩes credũt. ⁊ hoc ꝑcipue ĩ illis ĩ quibus nõ patẽt rõnes cogentes. Tertio modo ex pte eoꝝ que mouẽt rõnem ꝑ modũ obiecti. nã quãdo homini cõplacet vna opinio diligẽt᷑ inq̃rit illa que ſũt ꝓ illa opinione ⁊ negligẽter ea que ſũt cõtra. Et ſic contingit ꝙ diuerſi ſm diuerſas volũtates ĩ diuerſas opiniones incidãt. Ad primũ ergo dđm ꝙ rõ quodãmodo eſt prior volũtate inq̃ꝫtum ꝓponit ei ſuũ obiectum. ſed volũtas alio modo eſt prior rõne inq̃ꝫtum applicat eam ad actũ. ⁊ ideo vtriuſqꝫ diſcordia interdũ eſt cauſa diſcordie alterius. quãdoqꝫ ſcꝫ rõ volũtatꝫ. ⁊ quãdoqꝫ ecõuerſo. Ad ſcđm dđm ꝙ diuerſitas opinionũ ⁊ ſi aliq̃n ñ tñ ſp cauſat᷑ ex repugnãtia volũtatũ inq̃ꝫtũ cauſat᷑ ꝯtraria eſt amicicie nõ autẽ aliter. Ad tertiũ dđm ꝙ q̃ꝫuis opinio non poſſit eſſe eorum que eſtimant᷑ impoſſibilia poteſt tamẽ voluntas hoc facere vt poſſibile iudicet᷑ qđ alias impoſſibile iudicaret᷑.

DI. I

Eteris ac noue leg. ⁊c

Hic q̃runtur q̃ttuor. Primo cui⁹ ſit frui. Scđo cui⁹ ſit vti. Tertio quo ſit fruendũ. Quarto quo ſit vtẽdum.

D primũ ſic ꝓceditur. videtur ꝙ frui non ſit actus volũtatis. volũtas enĩ nõ inuenitur in inſenſibilib⁹ ⁊ brutis q̃ tamẽ fruũtur vt videtur. inſenſibilia enĩ quietantur ĩ fine. bruta etiã fine habito delectant᷑ qđ nomẽ fruitionis impãre videt᷑. ergo frui non ẽ actus volũtatis. ℗ Peccator ſm volũtatem intẽdit in finẽ vltimũ. appetit enĩ beatitudinem. ⁊ ꝓpter eam vult quicquid vult. vt dicit Aug⁹. x. ꝯfe. ſi ḡ fruitio eſt act⁹ volũtatis peccator ĩ peccando deo fruit᷑. cui⁹ ꝯtrarium in lr̃a dicit᷑. ergo nõ eſt actus voluntatis. ℗ Fruitio ꝯſecutionẽ finis impãt. vt dꝛ in lr̃a qđ ẽ cum gaudio vti nõ iam ſpei ſed rei. ſꝫ ꝯſecutio finis nõ eſt ꝑ hoc ꝙ volumus finẽ. qꝛ ſic a pncipio finem ꝯſecuti eſſemus. ergo fruitio non eſt act⁹ volũtatis. ℗ Fide in deum tẽdimus non autem vtendo. quia ſic ad aliud deũ referrem⁹. ergo ꝑ fidem fruimur. fides aũt eſt ĩ intellectu. ergo frui non eſt tm̃ actus volũtatis ſed itellect⁹. ℗ Quelibet potẽtia delectat᷑ naturaliter ĩ obiecti cõuenientis ꝯſecutione. hoc autẽ nomẽ fruitionis impãt ḡ fruitio nõ ẽ magis act⁹ volũtatꝫ q̃ꝫ ceteraꝝ virtũ. Cõtra Aug⁹ dicit. frui eſt amore inherere alicui rei ꝓpter ſe ipam. ſed amor ẽ actus volũtatis. ḡ ⁊ frui. ℗ In alia diffinitione dꝛ ꝙ fruimur cognitis ĩ quibus voluntas delectata ꝯquieſcit. ex quo apparet ꝙ fruitio eſt q̃dã volũtatis quietatio. ſed quies volũtatis ad ſolã voluntatem ptinet. ḡ ⁊ fruitio. Rꝫ frui ĩ ſpũalib⁹ eſt aliq̃d ꝓ fine habere. ⁊ ĩ illo fine delectari. qꝛ fructus in corporalibus vnde nomẽ fruitiõis trãſumit᷑ ad ſpũalia ẽ vltimũ qđ ex arbore expectat᷑: ⁊ quandã dulcedinẽ habet. Delectari aũt in fine ꝯtingit dupliciter. Uno modo ex ſpe finis ꝯſequẽdi. ⁊ hec ẽ delectatio impfecta. Delectari aũt in fine eſt ſolũ cognoſcẽtꝫ finẽ. Alio modo ex ipa finis ꝯſecutiõe. ⁊ hec eſt delectatio pfecta. Delectari aũt in fine eſt ſolũ cognoſcẽtis finem. ſed habere aliq̃d ꝓ fine eſt cognoſcẽtis finẽ ⁊ rõnem eius. ⁊ ideo inſenſibilia qꝛ penitus carẽt cognitiõe nullo modo dicunt᷑ frui. bruta vero q̃ cognoſcũt finem ſꝫ non rõnem finis dicuntur frui ſed improprie. peccatores vero aliq̃d habẽt ꝓ fine ĩ quo delectãtur ſed indebitũ. ⁊ ideo fruũtur ſꝫ ꝑuerſe. Iuſti vero viatores habẽt ꝓ fine id qđ eſt debitus finis. ⁊ ĩ eo delectãtur ſed ſolum ĩ ſpe. ⁊ ideo fruũtur ſed impfecte. Beati autẽ delectãtur ĩ cõſecutione illius debiti finis. ⁊ ideo pfecte fruũtur. Delectari aũt ĩ fine eſt volũtatis: cuius obiectũ eſt bonũ qđ habet rõnem finis. ⁊ ideo frui eſt actus volũtatis. Ad primum dđm ꝙ inſenſibilia q̃ꝫuis q̃etentur ĩ fine nõ tamẽ finẽ cognoſcũt. ⁊ ſic nec ĩ fine delectãtur. vñ nec fruũtur. bruta vero ſi delectẽtur nõ tamẽ ſic vt rõnem finis cognoſcãt. vñ non poſſunt habere aliq̃d ꝓ fine vltimo. ⁊ ſic nõ dicunt᷑ frui niſi improprie. Ad ſcđm de peccatore dđm ꝙ q̃ꝫuis deſideret beatitudinẽ que vltimũ finẽ nomĩat. nõ tamen querit eam vbi eſt. ſed vbi nõ eſt. ⁊ ideo fruitur ſꝫ ꝑuerſe. Ad tertiũ dđm ꝙ q̃ꝫuis alia potẽtia ꝯſequatur finẽ q̃ꝫ volũtas. tamẽ volũtatis eſt ĩ fine ꝯſecuto delectari. ſicut etiam eius eſt finẽ appetere ꝯſequẽdũ ⁊ hoc nomen fruitionis impãt. Ad q̃rtũ de fide dđm ꝙ fide nõ tẽdim⁹ ĩ deũ vt habet rõnem boni ꝯſequẽdi. ſed vt hꝫ rõnem veri cognoſcẽdi. ⁊ ideo cum frui bonũ ꝯſecutum vel ꝯſequendum reſpiciat ꝓprie fide non fruimur ſed charitate cui⁹ obiectum ẽ bonũ. Ad q̃ntũ dđm ꝙ delectat᷑ delectatione naturali ĩ ꝯſecutiõe obiectoꝝ ſuoꝝ nõ delectatiõe aĩali. ſcđa aũt ad fruitionẽ exigitur. non prima. ⁊ ideo non fruũtur.

D ſcđm ſic ꝓceditur. videt᷑ ꝙ vti non ſit act⁹ volũtatis. vti enĩ ẽ referre aliquid ad obtinendũ hoc de quo fruẽdum ẽ referre hoc in illud eſt rõnis cuius eſt ordinare. ergo vti magis eſt rõnis q̃ꝫ volũtatis. ℗ Uſus frequẽtiã quãdã impãt vñ dicit victorinus ꝙ vſus eſt actus frequẽter de potẽtia elicitus. ſed frequẽtia poteſt eẽ circa act⁹ cuiuſlibet potẽtie. ergo vſus nõ eſt magis actus volũtatꝫ q̃ꝫ cuiuſlibet potẽtie. ℗ Bruta cibis vtunt᷑ ſicut ⁊ homines. ſed bruta nõ habẽt volũtatem. ḡ vti nõ eſt act⁹ volũtatis. Cõtra Aug⁹ dicit vti eſt aſſumere aliq̃d ĩ facultatem volũtatis ⁊ ideo vti eſt actus voluntatis.

℗ Per ſe ⁊ ꝑ aliud potẽtias non diſtinguũt vt patꝫ in viſibili ꝑ ſe ⁊ ꝑ accidens. ſed frui ⁊ vti diſtinguũtur ſicut ꝓpter ſe ⁊ ꝓpter aliud. ergo cum frui ſit actus voluntatis ⁊ vti. Rꝫ bonum eſt obiectum volũtatis. vnde oĩs act⁹ q̃ eſt ĩ bono ſm ꝙ bonũ eſt actus volũtatis. Eſt aũt duplex bonũ ſcꝫ finis. ⁊ qđ eſt ad finẽ. ⁊ ſic finis habet rõnem vtibilis ⁊ fruet⁹ ita bonũ qđ eſt ad finẽ cõmuniter hꝫ rõnem vtibilis. ⁊ ſic vtibile impãt rõnem boni. vñ cũ ꝓpriũ obiectũ vti ſit vtibile. patꝫ ꝙ vti ẽ act⁹ volũtatis. ſed act⁹ aliquis pt attribui volũtati tripliciter. Uno modo ſicut elicit⁹ a volũtate ꝑ ſeipm abſolute vt velle vel diligere. Alio modo ſicut elicit⁹ a volũtate: ſꝫ ĩ ordine ad rõnem dirigẽtẽ qđ ꝯtingit in oĩbus actib⁹ volũtatis in q̃bus inuenit᷑ id qđ eſt ꝓpriũ rõnis ſcꝫ ordinare. ⁊ ſic eligere vel intẽdere ẽ act⁹ volũtatis. Tertio modo ſicut educt⁹ a volũtate mediãte aliq̃ inferiori potẽtia quã volũtas mouet ad actũ ſicut ambulare vel loqui q̃ ſũt actus a volũtate impati. Uti aũt ẽ act⁹ volũtatis his duobus vltimis modis. vti enĩ ordinatiõem quãdã impãt. ⁊ ſic eſt act⁹ volũtatis ĩ ordine ad rõnem. Itẽ volũtas q̃buſdã vtit᷑ ꝑ ſeipam ea amãdo vel odiendo. quibuſdã vero ꝑ ſubiectas potẽtias ſicut cibis ꝑ gu

ſtum.ꝛ ſic patet quō vti differat a ceteris actib⁹ voluntatis.nā velle ꝛ diligere ſūt actus volūtatis. ſꝫ abſolute reſpectu cuiuſcunꝗ voliti.ſed frui reſpectu finis vltimi. Intēdere vero ꝛ vti ꝛ eligere ſūt actus volūtatis in ordine ad rationem .ſed intencio reſpectu finis vltimi. electio aūt ꝛ vſus reſpectu ei⁹ qđ eſt ad finē . ſꝫ electio ē cū aliqđ ꝑmo accipit̃ a volūtate vt ordinabile ī finē.ſed vſus ꝯſiſtit in applicatiōe eius qđ iam electū eſt ad finē ꝯſequēdū qđ qñꝗ facit volūtas imediate qñꝗ mediate alia potētia. ſꝫ ambulare ꝛ loqͥ ſūt act⁹ volūtatis mediate inferiori potētia. Ad primū ordinare eſt rōnis dđm ꝙ verū eſt tñ volūtatis eſt ſcđ ordinē rōnis Cū.n. rō ꝓponit aliqđ bonū ſub aliq̄ ordine volūtas tēdit ī illud vt eſt ſibi a rōne ꝓpoſitū.ꝛ ſic relinqͥtur qđam ordo in actu volūtatis. Ad ſcđm dđm de victorino ſm ꝙ vſus ab eo deſcribit̃.alio modo ſumit̃ q̄ꝫ hic.qꝛ ꝑ ꝯſuetudine tñ hec ſignificatio p̄t reduci ad eam de q̄ nūc loquimur vt ſcꝫ vtendi frequētia vſus noīet̃ Ad tertiū de brutis dđm ꝙ ī eis aliqđ eſt de rōne vſus.qꝛ cognoſcunt finem.ꝛ ꝓpter finē aliqua agūt . ſed qꝛ nō cognoſcunt ordinē eius qđ eſt ad finē ipm ꝓ tanto in eis non ꝓprie rōnis vſus inuenit̃.

D tertiū ſic ꝓcedit̃. videt̃ falſum eſſe qđ in lr̃a dr̄ ꝙ res qb⁹ fruendū ē ſūt tm̄ tres ſcꝫ pr̄ ꝛ filius ꝛ ſpūſanct⁹.cū eni beatitudo hoīs ī fruitione vltimi finis ꝯſiſtat vni⁹ hoīs non p̄t eē niſi vna fruitio ſicut nec niſi vna beatitudo. ſꝫ trib⁹ rebus non p̄t vna fruitione frui cum actus ꝑ obiecta diſtinguātur.ğ non eſt fruēdū trib⁹ reb⁹ p̄dictis. ꝑ Illis rebus fruēdum eſt q̄ nos bonos faciūt. ſed beatitudo creata nos bonos facit:ğ ea fruēdū ē.ꝛ ita non ſolū trib⁹ rebus p̄dictis. ꝑ Fructu fruēdū ē.ſꝫ ipe virtutes vel act⁹ earū ſūt fruct⁹ qdā.vt ꝑꝫ Gal̃.v. Fruct⁹ aūt ſpūs charitas ꝛc̃.ergo eis fruēdū eſt. ꝛ ſic non tm̄ trib⁹ rebus p̄dictis. Cōtra fruitio nō eſt niſi vltimi finis. ſꝫ vltimus finis nr̄e volūtatis eē nō debet niſi deus q̄ ē trinitas.cū ipe ſolū ſit ſūmū bonū.ğ ſolum trib⁹ rebus p̄dictis fruēdū eſt. ꝑ Recta fruitione ꝯſiſtit beatitudo.ſꝫ ex ſola ꝯiūctione ad deuꝫ anima beatificat̃.ğ deo ſolo fruendū eſt. Rᷓ ſicut iam dictuꝫ eſt frui eſt aliqđ ꝓ fine vltimo habere cū delectatōe. vltimū aūt dupliciter dr̄ vel in aliquo genere ſeu ordine. vel ſimplicit̃ fruimur.ergo ſimpliciter cum delectamur ī aliq̄ ſicut in vltimo fine ſimpliciter.ꝛ ſic non eſt niſi ſūmo bono fruēdum qđ eſt pr̄ ꝛ fili⁹ ꝛ ſpūſanct⁹ Dicūtur autē frui aliq̄ ſm qđ cum delectamur in eo nō ſimpliciter. ſꝫ reſpectu alicui⁹ ordis vel generꝭ.ꝛ ſic dicūt̃ alijs reb⁹ frui q̄ꝫ deo ſꝫ min⁹ ꝓprie accipiēdo frui.qꝛ deo id qđ eſt vltim⁹ finis ſimplicit̃ largit̃ oīb⁹ alijs finib⁹ appetibilitatē inq̄tū ī eis aliq̄ ſilitudo ei⁹ relucet.ꝛ ideo etiā dū alijs q̄litercunꝗ fruimur nō eis abſolute fruimur ſꝫ eis ī eo q̄ ē vltim⁹ finis.vnde apl̃s ad Phil̃.iij. Frater ego te fruar ī domio.

Ad primū actus diſtinguūtur ꝑ obiecta.dđm ꝙ pater ꝛ filius ꝛ ſpūſanctus cum nō ſint obiectum fruitionis niſi rōne bonitatis que vna eſt in eis nō ſūt niſi vnum obiectū fruitōis. Ad ſcđm de beatitudine creata dđm ꝙ nos facit beatos formaliter.ꝛ non effectiue ſicut loqͥtur Aug⁹. vnde ea non eſt fruendum niſi large fruitione accepta.quia non eſt ſimpliciter vltim⁹ q̄ꝫuis ſit vltim⁹ ī ordine eorū q̄ p̄nt hoī ineſſe. Ad tertiū de actib⁹ dđm ꝙ dicūt̃ fruct⁹ nō qꝛ ſūt vltim⁹ finis ſimpliciter. ſꝫ q̄ſi vltim⁹ finis in rebus hūanis q̄ ſūt ad actus ꝟtutum referēde . ꝛ p̄cipue cū habeāt ī ſeipis.vñ ꝟtuoſos delectēt.vñ eis nō ē fruendū niſi large accepta fruitiōe.ſꝫ actib⁹ ꝟtutū ꝓmouemur ad ſūmi boni fruitōeꝫ

D q̄rtum ſic ꝓceditur.videtur ꝙ non oībus alijs p̄ter deum ſit vtēdum . illis eni reb⁹ vtēdum eſt vt dicit Aug⁹. quibus tendentes ad beatitudinem adiuuamur .ſed creaturis tendentes ad beatitudinē impedimur . quia dicit̃ Sapie xiiij. Creature dei ī odiū facte ſunt.ꝛ ī tēptatōeꝫ anime hominū.ꝛ in muſipulam pedibus inſipientiū.ergo creaturis non eſt vtenduꝫ. ꝑ Illis rebus vti poſſum⁹ que noſtre ſubiacēt volūtati.ſed angeli ꝛ corpa celeſtia noſtre non ſubiacent voluntati.ergo eis non ē vtēduꝫ. ꝑ Quicūꝗ non facit id ad qđ tenet̃ peccat mortaliter.ſi ergo tenemur vti omnib⁹ p̄ter deum. quicūꝗ eis non vtit̃ referēdo in deū peccat mortaliter.ſed referendo in deum meret̃ quis vel ſalteꝫ virtutis actū exercet ğ omis actus vel erit meritori⁹ ſiue actus virtutis vel peccatum mortale.ꝛ ita non erit aliqđ peccatū veniale qđ eſt incōueniēs. ꝑ Sicut ꝟtus ſe habet ad bonū ita vicium vel peccatum ad malū.ſed virtute null⁹ male vtitur ſm Augꝭ.ergo nec peccato poteſt aliquis bene vti . et ita non omnib⁹ p̄ter deum eſt vtēdum. ꝑ Si omnib⁹ rebus p̄ter deum eſt vtendū.ergo deus ꝛ angeli qui opantur aliquid circa res ipas vtuntur ipis. ſed hoc eſt falſum.quia vti dicit indigenciam in vtente. vti eni eſt referre aliquid in id qđ obtinendum eſt vt Aug⁹ dicit.ergo falſum ē ꝙ omibus preter deum ſit vtēdum

Contra vnuſquiſꝗ debet eo vti qđ ſibi in bonum cooꝑatur. ſed diligētibus deum oīa cooꝑantur ī bonū Roma.viij.ergo omnibus debent vti. ꝑ Unuſquiſꝗ re ſua debet vti ſed omnia ſunt electoruꝫ dei.j. Corꝫ iij. Omnia veſtra ſunt vos autem chriſti. chriſtus autē dei.ergo omnib⁹ ſancti debent vti. Rᷓ vti aliquo dupliciter dicitur. Uno modo ſicut obiectio vſus ſicut dicimur vti veſtimēto . Alio modo ſicut p̄ncipio formalt vſus ſicut dicūtur vti per volūtatē vel per aliquem habitum. hoc ſecūdo modo non eſt hec queſtio vtrū omnibus ſit vtendum preter deum . quia conſtat ꝙ non. Sed queritur de primo modo. cum autem vti ſit act⁹ voluntatis vt iam dictum eſt . quandoꝗ quidem ſicut ipſum elicientis immediate. quandoꝗ autem ſicut imperantis inferioribus viribus . omni eo quod poterit eſſe obiectuꝫ cuiuſcunꝗ oꝑationis q̄ꝫ voluntas poteſt imꝑare poſſumus vti . voluntas autem imꝑat intellectui.ꝛ omnibus viribus ſenſitiuis ꝛ motiuis. vñ quicquid poſſumus intelligere vel ſentire vel appetere vel tractare.totum hoc poteſt in vſum noſtrum venire. nihil autem debite venit in vſum niſi in finem debitum referatur. qđ auteꝫ in finem ꝓximum reducitur ꝛ in finem vltimuꝫ reduci videtur vel actu vel habitu . vnde omnibus preter deum vti poſſumus neꝗ eis recte vtimur niſi referendo in deum actu vel habitu. Ad primum creature facte ſunt ꝛc̃. dicēdū ꝙ hoc nō eſt ex eis ſed ex ꝑte noſtri abuſus ꝛ ꝓpter hoc ſignanter dicit̃ inſipientiū. Ad ſcđm dicēdum ꝙ non ſubſunt volūtati noſtre vt circa ea aliquid facere poſſimus.ſed vt circa eos vel circa ea cognoſcere poſſimus .ꝛ hanc cognitionem in dei cognitionē ordinare poſſum⁹ Ad tertiuꝫ dđm ꝙ omnib⁹ tenemur vti nō ꝙ ſemꝑ eis vtamur . ſꝫ cū vtimur in deū referamus nec referre tenemur ſemꝑ actualiter ī deuꝫ.ſꝫ habitualiter. qꝛ p̄cepta affirmatiua obligāt ſemꝑ.ſꝫ non ad ſemꝑ. vñ non oportet ꝙ peccem⁹ ſemꝑ mortaliter.ſed ſolum quādo finis in quē aliqđ referim⁹ nō eſt ordinabilis ī deū . ſi aūt ordinabilis ſit et nō ordinet̃ actu poteſt eē peccatū veniale dū eis nimis inſiſtim⁹. Ad q̄rtum de pctō dđm ꝙ eo null⁹ bñ vtit̃ quaſi formali p̄ncipio vſus ſit eni peccati vſus ē peccare.ꝛ ſic etiam nec ꝟtute aliqs male vtit̃. p̄t tñ ſicut obie

cto viſus aliq̄s v̄tute male vti dum ea ſupbit. ⁊ peccato dū bñ ipm abhominat̃. Ad q̄rtū dōm q̄ de⁹ vtit̃ creaturis nō vt ab eis aliq̄d ſibi accreſcat. ſ; vt q̄d ſuū ē eis ↄmunicet ſc; bonitatē ſuā. vñ nō ꝓpter ſuā indigētiam eis vtitur. beati etiam vtunt̃ rebus non vt aliq̄d acquirant ſed vt id q̄d iam acq̄ſiuerūt in actum exequantur ad maiorem cumulum glie.

DI. II

Ec itaq; ⁊c. Hic queruntur duo.

Primo de vnitate eſſentie. Scd̄o d̄ pluralitate pſonaꝝ. Circa primū q̄runtur duo. Primo an deus ꝑ eſſentiā ſit vn⁹ vel plures. Scd̄o an ī ipo ſit aliq̄ plr̄itas attributoꝝ.

D primū ſic ꝓcedit̃. videt̃ q̄ nō ſit tm̄ vn⁹ deus. plura eñi bona paucioꝛib⁹ ſūt meliora vt dicit phs. ſed plures dij ſūt plura bona. ergo melius eſt ēē vt ſint dij q̄; vn⁹. S; ſm Anſ. oē q̄d melius eſt deo eſt attribuendū. ḡ ponendū ē plures deos. P Quāto aliq̄d magis elongatū eſt a materia prima q̄ ē vna ꝑ eſſentiā. tāto magis ē multiplicatū. vt p; in formis elemētoꝝ ⁊ mixtoꝝ. ſed de⁹ maxie elōgatus ē a prima materia cū ſit act⁹ purus ſine omni potētialitate vel materialitate. ḡ de⁹ ē maxie multiplicatus. ḡ ſunt plures dij. P Sicut dicit phs in .iiij. metheoroꝝ. pfectum eſt vnūq̄dq; cū p̄t ſibi ſil'e generare. ſ; diuina eſſentia pfectiſſimū ē. ḡ p̄t ſibi ſil'e generare. ſed ī diuinis nō differt poſſe ⁊ agere. ḡ ⁊ generare. ⁊ ita ſūt plures dij ꝑ eſſentiā. Cōtra om̄is natura q̄ multiplicat̃ in diuerſis eſt aliud q̄; ſuū eſſe. q; ſi multiplicet̃ oportet q̄ ſit multiplex eius ēē. ⁊ tñ maneat vna rō nature. ſicut natura humana multiplicat̃ in petro ⁊ paulo. ſ; natura diuina nō ē eſt aliud q̄; ſuum eſſe cum ſit ſumme ſimplex. ḡ non multiplicat̃. ⁊ ſic eſt vnus tantū de⁹.

P Om̄is natura q̄ inuenit̃ in plurib⁹ ſm prius ⁊ poſterius: oportet q̄ deſcēdat ab vno primo principio in q̄ pfecte habeat̃. vnitas eñi effect⁹ atteſtat̃ vnitatē cauſe ſicut om̄is color reducitur ad ſuū primū principiū caliđiſſimū ſc; ignē. natura aūt entis ī omnibus ſm prius ⁊ poſterius inuenitur. ḡ oportet eſſe vnū ens primum pfectiſſimū a quo oīa alia habeāt eſſe. R° dōm q̄ deum eſſe vnum ꝑ eſſentiā eſt neceſſarium. ſi eñi eſſent plures dij aliq̄ differētia differrēt. aut ḡ iſta differētia ꝑtinēt ad bonitatē aut maliciā. ſi ad bonitatē cum ſit ī vno et nō in altero: aliter nō faceret differre. ille cui deficit. ſūmo bonitas deficit. ⁊ ſic non erit ſūme bonus. ⁊ ita nec deus Si ꝑtinēt ad maliciā. ergo ille in quo erit nō erit ſimpliciter bonus. ⁊ ſic nec deus. Si dicat̃ q̄ illa differētia ꝑtinet ad bonitatē. ⁊ eſt eadē ī vtroq; ſm ſpeciem. differēs tñ ſm numerū: tūc cū appropriet̃ cuilibet. hoc erit ꝑ aliquā differētiā ſuꝑadditā cum cōe nō appropriet̃ vel ſpecificet̃ niſi ꝑ additionē. ⁊ ſic cum ſuꝑadditio faciat cōpoſitū nō erit ibi ſumma ſimplicitas. ḡ nec deitas ſiue de⁹. Ad primū plura bona pau. dōm q̄ intelligēdū ē d̄ bonis finitis q̄b⁹ p̄t fieri additio: ⁊ ꝑ additionē augmētant̃. nō aūt de bono infinito. q; nec additionē recipit nec augmētum recipe p̄t cu; ſit infinitum.

Ad ſcd̄m dōm q̄ ꝓpoſitio h; veritatē de formis inherētibus medie. ⁊ ab ea depēdētibus. ſicut p; de forma elemēti ⁊ mixti nō aūt de forma ꝑ ſe exñte. ⁊ nō dependēti a materia. hmōi aūt forma nō ē deus cum ſit act⁹ pur⁹ nulli inherēs. Ad tertiū dōm de pfecto q̄ ꝓpoſitio illa nō ītelligit̃ de vniūſali. ſ; ſolū ī generalib⁹ ⁊ corruptibilib⁹. alioq̄n ſol ⁊ angel⁹ nō eſſent quid pfectum in ſuo genere.

D ſcd̄z ſic ꝓcedit̃. videt̃ q̄ ī diuina eſſentia nō ſit pluralitas attributoꝝ. Simplicius eñi ē illud ī quo nō eſt multitudo. nec rei nec rationis q̄; ī quo ē de⁹ vero ſimpliciſſim⁹ ē q̄libet ſimplici. ḡ ī deo nō ē multitudo nec rei nec rōnis. P Queciq; vni ⁊ eidē ſūt eadē īter ſe ſūt eadē. ſ; attributa vni ⁊ eidē numero. ſc; deo ſūt eadem. ḡ int̃ ſe ſūt eadē; ḡ nō ē ponēda attributoꝝ plr̄itas ī deo. P Uni⁹ ſimplicitatis vnica ē actio. ḡ vnica forma ꝑ quā agit. ſi ḡ ꝑ attributa potētie ſapie ⁊ bonitatꝭ ⁊ hmōi agit. ḡ nō ſūt niſi vnica forma. Cōtra ſm Anſ. oē q̄d meli⁹ eſt ēē q̄; nō ēē deo attribuēdū ē. ſ; ſimpliciter melius ē ēē ſapientem bonū. ⁊ ſic de alijs q̄; nō ēē. ḡ iſta deo attribuenda ſūt. P Oē q̄d ꝑ ꝑticipatōē; d̄r reducit̃ ad aliq̄d q̄d d̄r ꝑ eſſentiā. ſ; illa attributa ſc; ſapia. et ſic de alijs ſūt ī creaturis ꝑ ꝑticipatōē;. ḡ erūt ī aliq̄ ꝑ eſſentiā a q̄ ꝑticipāt̃ a creatura. ⁊ h̄ nō p̄t ēē niſi ī deo ḡ ⁊c̄. R° dōm q̄cq̄d pfectiōis ē ī creatura ē ī creatore tāq; in cā ſ; excellētiori mō. q; nobiliori mō ē aliq̄d in cā q̄; ī effectu. vñ cū pfectiōes attributoꝝ ſint ī creatura a creatore. erūt ī creatore. ſ; nobiliori mō. in creatura aūt differūt realiter. ḡ ī creatore erūt idē realiter. S; q; alia ē rō ſapie bonitatꝭ. ideo h̄ attributa differūt rōne. q; rō nihil aliud ē q̄; itentio ī itellectu ꝑceptibilis. q̄ ꝑ nomē rei alicuius vel ꝑ ei⁹ diffinitōē; ſignificat̃. hec aūt differentia ſiue plr̄itas ↄtingit tñ ꝓpter defectū intellectus nr̄i. tū ꝓpter eminētiā diuine nature. ꝓpter pfectiōē; eñi eſſentie diuine ⁊ impfectiō; itellect⁹ creati q̄d ī deo ē ꝑ modū ſimplicitatis ⁊ vnitatis ↄcipit̃ ab itellectu ꝑ modū diūſitatis. ⁊ multiplicitatꝭ. ideo pfectōes attributoꝝ q̄ ī deo ſunt idē. diuerſis ↄceptiōib⁹ apphēdit̃ ab itellectu. q; eñi intellect⁹ hūan⁹ accipit a creaturis in q̄b⁹ ſūt hmōi pfectiones diuerſe. ideo has pfectōes ī deo exiſtētes in q̄s deuenit ꝑ pfectiones creaturaꝝ diuerſimode apphendit.

Ad primū ḡ dōm q̄ de multitudine rei verū eſt. ſ; nō de multitudine rōnis imo quanto ſimpliciſſim⁹ tanto v̄tuoſi⁹ ⁊ tāto hñs rōē; pluriū pfectionū. vt patet ī pūcto q̄ p̄t ēē principiū ⁊ tres plurium lineaꝝ. Ad ſcd̄m q̄ vni ⁊ eidē ⁊c̄. dōm q̄ hmōi pfectōes īter ſe ſūt eade; ī deo ſic̄ ⁊ eadē ſūt eſſentie diuie. ſ; tñ ab eſſentia ⁊ int̃ ſe differūt rōne. Ad tertiū de vnica actōe dōm q̄ actio dei vnica ē vnitate rei. ſ; multiplicit̃ rōe ſicut ⁊ de eſſentia dictum eſt.

Irca ſcd̄m queruntur duo.

Primo an ī deo ſit pſonaꝝ plr̄itas. Scd̄o an ſit illa plr̄itas rei vel rōnis.

D pmū ſic ꝓcedit̃. videt̃ q̄ ī d̄o nō ſit plr̄itas ꝑſonaꝝ. Ad multiplicatōē; ſuppoſitoꝝ ſeq̄t̃ eēntie multiplicatio. ſi ḡ eēntia diuia multiplicari nō p̄t. nec ei⁹ ſuppoſita potuerūt. P Eorū q̄ ſunt idem. ſi vnū multiplicat̃ ⁊ reliquū. ſed in deo eſt idem eſſentia ⁊ ſuppoſitum. ſi ergo eſſentia nō multiplicat̃ nec ſuppoſitū ḡ ⁊c̄. P Diuia eēntia plene ⁊ ꝑfecte eſt in vna pſona. ſ; vltra pfectionē plenā; additio eſt ſuꝑflua. ergo ponere plr̄itatem pſonaꝝ eſt ponere ſuꝑfluū q̄d eſſe nō poteſt ī diuinis. Cōtra pfectio boni cōſiſtit ī ſua cōmunicatione. ſ; cōmunicatio nō eſt eiuſdē ad ſe. ſed alterius ad alteru;. ergo vbi eſt ſūma ⁊ pfecta bonitas ibi erit cōicatio vnius ad alterum. ⁊ im pluralitas tum ergo ī deo ſit pfecta bonitas. ergo ⁊ pluralitas

P Ubi ē ſūma beatitudo ibi ē ſūma iocūditas. ſ; cū nulli⁹ boni ſine ſocio iocūda ſit poſſeſſio. ad ſūmā iocūditatē req̄rit̃ ſocietas. ⁊ ita plr̄itas. ī deo āt ē ſūma btitudo. ḡ ſocietas ⁊ plr̄itas. Hoc idē p̄t argui ex pfectōe diuine charitatis q̄ eſt amor gratuitus ſume tēdens ī aliū.

℞° Ponere diſtinctõem pſonarum in deo nõ ẽ neceſſariũ ꝓpter efficatiã rõnum. ſ3 ꝓpter fidei veritatem. ⁊ ſacre ſcripture auctoritatẽ. q̄ ſupior eſt oi rõne Jdo dõm eſt ĩ deo eſſe trinitatẽ pſone. Ad primũ de multiplicatõe dõm q̄ eẽntia creata ĩ plurib⁹ ſuppoſitis manet vna ſm rõnem nature. vñ ſi eſſet idem qd̓ ſuũ eſſe manet vna ſm eſſe ſicut eſt de diuina. ſed q2 h3 eẽ aliud a natura multipliciter eẽ ⁊ manet vna ratio nature ĩ creaturis. Ad ſm de his q̄ ſunt idẽ dõm q̄ ea q̄ ſũt idẽ ſm rem ⁊ rõnem ſi vnum multiplicat̃ multiplicat̃ ⁊ reliquũ. pſona aũt ⁊ eẽntia q̄uis ſint idẽ re differũt tñ rõne q̄ rõe eni pſone ẽ icõmunicabilitas nõ q̄ rõne eſſentie. ⁊ ido q̄uis eſſentia ſit cõmunicabilis n̄ tñ pſona Ad. iij. dõm q̄ eſſentia diuina pfecte eſt in vna pſona p vnum modũ eſſendi p quẽ nõ ẽ ĩ alia. ſ3 p aliũ modũ. ⁊ dico modũ eſſendi p relatões originis diſtinctũ. ſic eẽ ab alio ⁊ n̄ eẽ ab alio.

D ſcdm ſic ꝓcedit̃. videt̃ q̄ pluralitas ſuppoſitorum in diuinis nõ ſit realis. Dicit Dam̄. tres pſone re idem ſunt. rõne aũt ⁊ cogitatione diſtinguũt̃. g̃ videt̃ q̄ non ſit ibi pluralitas realis. ꝑ Perſone diſtinguũtur p ꝓprietates. ꝓprietates aũt ille nõ addũtur ſupra eſſentiã ſm rem ſ3 tm̄ ſm rõnem. g̃ videt̃ q̄ diſtinctio pſonarum quam faciũt ſit diſtinctio rõnis. ꝑ Aug⁹ dicit tres pſone ĩ nullo abſoluto diſtinguũt̃ ſ3 tm̄ in his q̄ ſunt ad aliqd. res autem nõ ẽ ad aliqd ſ3 ẽ abſolutũ. g̃ videt̃ q̄ tres pſone nõ ſunt tres res. ⁊ ita nõ eſt realis diſtinctio Cõtra res q̄bus fruẽdũ eſt ſũt pr̄ ⁊ fili⁹ ⁊ ſpũſſanct⁹. vt dicit Aug⁹. ergo tres pſone ſũt plures res. g̃ differũt re. ꝑ Si rõ diſtingueret pſonas. g̃ cum attributa differant rõne diſtingueret pſonas qd̓ falſũ eſt. ℞° dõm q̄ ſicut deus d̓r realiter bon⁹. q̄uis bonitas nõ differt ĩ deo ab eſſentia niſi rõne. ita d̓r realiter relat⁹. q̄uis relatio non differt ab eſſentia niſi rõne. vñ ⁊ realiter de deo d̓r q̄cquid p ſe ꝯſeq̄tur ad eſſe relatũ. relatũ autẽ inq̄ntum hmõi diſtinguit̃ ab eo ad qd̓ refert̃. cũ oppõnant̃ adinuicẽ relatiue. ⁊ ideo realiter diſtinguit̃ deus pr̄ a deo filio. et ſic diſtinctio pſonarum ẽ realis Ad primũ de auctẽ Dam̄. dõm eſt q̄ ſic intelligenda eſt rõne. id eſt. relatõe. Ad ſcdm dõm verũ eſt cũ a ſuo correlatiuo differt realiter ⁊ ſic pſone diſtinguũtur. Ad tertiũ res non eſt ad aliquid dõm q̄ res eſt de tranſcẽdẽtib⁹. ⁊ ideo ſe h3 cõuenienter ad abſoluta ⁊ relatiua. ⁊ iõ res eſſential' ſm quã pſone nõ differũt ⁊ ẽ res relatiua ſiue pſonalis ſm quã pſone diſtinguũtur.

DI. III

Poſtolus nanq3 ⁊c.

Hic q̄runt̃ tria. Primo an de⁹ poſſit cognoſci a creatura. Scdo an poſſit cognoſci p creaturã. Tertio de veſtigio dei in creatura

Circa primũ q̄cuntur duo. Primo an deus ſit cognoſcibilis a creatura Scdo an deũ eẽ ſit p ſe notũ.

D primũ ſic ꝓceditur. videt̃ q̄ de⁹ non poſſit cognoſci a creatura. Dicit eni Dyo. de di. no. q̄ deũ nec dicere nec ĩtelligere poſſum⁹ qd̓ ſic ꝓbat. cognitio eſt tm̄ exiſtẽtiũ. ſ3 de⁹ ẽ ſupra oĩa exiſtẽtia. g̃ ẽ ſupra cognitõem. ꝑ Pl⁹ diſtat de⁹ a quolibet ĩtelligibili q̄3 intelligibile diſtet a ſenſibili. ſed ſenſus nõ p̄t ĩtelligere cognoſcẽdo ſenſibile. g̃ nec deus p̄t cognoſci ab ĩtellectu nr̃o creatũ ĩtelligere cognoſcendo. ꝑ Ut dicit phs. Oĩe infinitũ ẽ ignotũ. Cuius rõ eſt. q2 de rõne infiniti ẽ vt ſit extra accipientẽ ſm aliquid ſui. ⁊ tale eſt ignotũ. ſed de⁹ eſt infinit⁹. g̃ eſt ignotus. Cõtra Roma. ij. q̄ eni notũ eſt dei. glo. p rõnem cognoſcibilẽ de deo. g̃ deus eſt cognoſcibilis ab intellectu creato. ꝑ Finis vltim⁹ humane vite eſt cognitio dei. Jo. xvij. Hec eſt vita eterna vt cognoſcãt te ⁊c. ſi g̃ homo nõ poſſet cognoſcere deũ eſſet inuanũ ꝯſtitutus qd̓ eſt incõueniẽs. ſm illud pſ. Nũqd vane ꝯſtituiſti filios hoim. ℞° dõm q̄ differt cognitio apphẽſionis ⁊ cõphenſionis. q2 apphendit̃ qd̓ aliq̄ mõ ab intellectu pcipit̃. cõphendit̃ id cui⁹ nihil latet intelligẽtem. deus autẽ ab intellectu creato cognoſcibilis ẽ cognitõe apprehẽſionis nõ cõprehẽſiõis. q2 ſm hoc. oĩs cognoſcẽs habet cognitionẽ de re cognita ſm modũ cognoſcẽtis nõ ſm modũ rei cognite. modus autẽ finite vtutis nõ attingit ad modum obiecti infiniti. ⁊ ideo ab intellectu creato q̄ eſt finit⁹ deus cõprehẽdi nõ p̄t. Ad primum de Dyo. dõm q̄ deus nõ eſt oĩno expers entitatis. ideo nõ ẽ oĩno expers cognoſcibilitatis. ſed q2 eſt ſup alia entia ideo non eo modo q̄ alia entia cognoſcũtur cognoſcit̃. ſed p modũ cõphenſionis. Ad ſcdm de diſtãtia intelligibilis dõm. q̄ maior ẽ diſtantia ĩtelligibilis creati a deo. q̄3 ĩtelligibilis a ſenſibili ſm nature ꝓprietatẽ. non aũt ſm rõnem cognoſcibilitatis. q2 vtrũq3 eſt ſepatũ a materia. ⁊ ita cognoſcibile ab intellectu. nõ autẽ ſenſibile.

Ad tertium infinitũ eſt ignotum dõm q̄ phs loquitur de infinito priuatiue: nõ autem negatiue. d̓r eni infinitum ſm Dam̄. q2 non finit̃ loco nec tpe neq3 cõprehẽſione intellectus.

D ſcdm ſic ꝓcedit̃. videtur q̄ deum eſſe p ſe ſit notũ. Jlla dicũt̃ p ſe nota quorum cognitio naturaliter ẽ nobis inſita vt oĩe totum ẽ maius ſua pte ſ3 cognitio exiſtẽdi deũ ſm Dam̄. naturaliter ẽ nobis inſita. g̃ deum eſſe eſt p ſe notum.

ꝑ Ois cognitio ẽ p vnionẽ rei cognite ad cognoſcentem. ſed deus eſt vnitus aie p ſeipm. g̃ p ſeipm cognoſci p̄t. ꝑ Jllud ẽ p ſe notũ qd̓ nõ p̄t cogitari nõ eẽ. ſ3 deum non eſſe non p̄t cogitari. g̃ ipm eſſe p ſe notũ eſt ꝓbatio medie ptis p Anſ. deus ẽ quo maius excogitari nõ põt. ſ3 illud nõ p̄t cogitari nõ eẽ eſt maius eo qd̓ p̄t cogitari non eſſe. g̃ deus nõ põt cogitari nõ eſſe Cõtra ea que p ſe ſunt nota vt dicit phs. ⁊ ſi exteri⁹ negẽtur ore nũq̄3 interius p̄nt negari corde pſ. Dixit inſi. in. c. ſuo. nõ eſt deus. g̃ deũ eſſe nõ eſt p ſe notũ. ꝑ Quicq̄d eſt cõcluſio demõſtratõis nõ eſt p ſe notum. ſed deũ eſſe demonſtrat̃ a phis. g̃ deũ eſſe nõ eſt p ſe notum. ℞° deum eẽ poteſt dupliciter ꝯſiderari. Uno modo ſm ſe. ⁊ ſic eſt p ſe notum. q2 ſuum eſſe eſt ſua eſſentia. ⁊ ſic cũ d̓r deus ẽ p̄dicatum includit̃ in rõne ſubiecti. tales aũt ꝓpoſitões ſũt p ſe note q̄3cum in ſe eſt. Alio modo per ꝯparatõem ad nos. ⁊ h̓ dupliciter. Aut ſm ſuã ſilitudinẽ ⁊ pticipationẽ. ⁊ hoc mõ ipm eẽ eſt p ſe notũ. nihil eni cognoſcitur niſi p veritatẽ ſuã que eſt a deo exemplata. veritatẽ aũt eſſe p ſe eſt notũ. Alio modo ſm ſuã naturam. ⁊ hoc mõ nõ eſt p ſe notũ. imo cõcluſio demõſtrationis. non eni viſis ſenſibilib⁹ ſtatim cognoſcit̃ ſicut alia principia cognoſcũtur q̄ ſũt p ſe nota. ⁊ ſic oportet ratiocinãdo ĩ ipm deuenire. Ad primum de auctẽ Dam̄. dõm q̄ diuina cognitio nob̄ inſerta eſt ſm ipſius pticipatõem inq̄ntum in omni veritate cognita ipe cognoſcit̃. ⁊ nõ ſm q̄ eſt in natura ſua. Ad ſcdm deus eſt ⁊c. dõm q̄ verũ eſt per eſſentiã ⁊ pſentiã p potentiã. nõ tñ vt obiectũ intellect⁹ ⁊ h̓ req̄ritur ad cognitõem. Ad tertiũ de⁹ ẽ q̄ maius ⁊c. dõm q̄ verũ eſt ſi ſupponat̃ deũ eſſe. vñ ratio iſta nõ cogit. q2 ſupponit id qd̓ ꝓbare debet.

Jrca ſcdm q̄runt̃ duo

Primo an deus p creaturã ſit cognoſcibilis ⁊ a quo. Scdo vtrum trinitas per creaturã ſit cognoſcibilis.

D primū ſic ꝓceditur. videtur ꝙ deus poſſit
cognoſci ꝑ creaturas ab hoīe. Roma. j. Inui
ſibilia dei a creatura mūdi ꝑ ea que facta ſūt
intellecta ꝯſpiciūtur. creatura quidam mundi
dr̄ homo ſm̄ expoſitionē magiſtri. ergo ꝑ creaturas ab ho-
mine pt̄ cognoſci. ℗ Uidetur ꝙ ab angelo poſſit co
gnoſci. cognitio enī dei ꝑ creaturas fit ꝑ hoc ꝙ videtur
diuina bonitas relucens in creatura. ſ; angelus cogno
ſcit diuinā bonitatē relucere in creaturis. ergo cognoſcit
creatorē ex creaturis. ℗ Uidetur ꝙ bruta nulli enī fit
ꝑceptum niſi ei q̄ cognoſcit ꝑceptū. ſ; Jone. iiij. dr̄ ꝙ de
us ꝑcepit vermi ꝙ ꝑcuteret ederā. ergo pt̄ cognoſcere di
uinū ꝑceptū vermis. ergo ⁊ ꝑcipientē deū. Cōtra omīs
effect9 ducens in cognitionē cauſe ſue eſt aliq̄ mō ꝓpor
tionatus ſibi. ſ; creature nō ſūt ꝓportionate deo. ergo ex eis
nō pt̄ hō in dei cognitionē venire ℗ Uidetur ꝙ nec ho
mo peccator Ambro. dicit in [illegible] illud Mat. v. Be
ati mūdo corde. ſ; q̄ mūdo corde ſūt deū videbūt. ergo
alij nō videbūt. neq; enī indigni deū videbūt. ergo neq; hi
q̄ deū videre noluerit poterit deū videre. ℞. creatu
ra eſt effectus creatoris. ⁊ q2 cauſa habet cognoſci ꝑ effe
ctum. ideo deus habet cognoſci ꝑ creaturā. ſ; ad cogni-
tionem dei ꝑ creaturas duo exiguntur ſc; ꝙ cognoſcens
poſſet aliquo mō cape deum. ⁊ ꝙ ꝑ creaturas in ei9 co-
gnitionē deueniat. ꝓpter ꝑmū defectū bruta nō poſſunt
cognoſcere deū ex creaturis. q2 non ſūt capatia diuine
cognitionis: ꝓpter defectum. ſed beati nō cognoſcūt de
um ex creaturis. q2 vidēt deū ꝑ eſſentiā. cognoſcunt tn̄
eum in creatura. ſicut ⁊ deus ſeipm̄ videt in creaturis
repſentatū. ⁊ ideo cognitio ꝑ creaturas eſt tm̄ hominū
viatorū: ⁊ eſt cōis bonorū ⁊ malorū. primū ergo ꝯcedendū
eſt. Ad ſcd̄m de angelo dōm ꝙ q̄uis cognoſcat diui
nam bonitatē relucere in creatura nō tn̄ ex creatura ve
nit in creatorē. ſed ecōnceſſo. Ad tertiū de verme dōm
ꝙ ꝑceptum dei nō venit ad vermē vt apphenderet rati
onē ꝑcepti. ſed diuina v̄tute mota ē eius eſtimatiua ad
cōplēdum illud qd̄ deus diſponebat. Ad q̄rtum oīs
effect9 ⁊c̄. dōm ꝙ ideo nō ducit in cognitōem ꝑfectam
ipſius ſed imꝑfectam. Ad quītum dōm ꝙ Ambro. lo-
quitur de cognitione dei ꝑ eſſentiā q̄ erit in patria.

D ſcd̄m ſic ꝓcedit. videt ꝙ ꝑ creaturas in cogni
tionē trinitatis phi deuenerūt. Dic enī Ari-
ſto. i pri. ce. ⁊ mū. ⁊ ꝑ hūc q̄dē numerū ſc; ter
nariū adhibuim9 noſipos magnificare deū
vnū eminentē ꝓprietatib9 eorū q̄ creata ſūt. ℗ Mer
curius termigeſtus dicit vn9 genuit vnū ꝓpter ſuū ꝑt9
amorē. monas monadē genuit ꝓpriūq; i ſe reflexit ar-
dorē. ergo trinitatē cognouit ſ; nō niſi ꝑ creaturā. ergo ⁊c̄
℗ Aug. dicit li. ꝯfe. ꝙ ipe legit in quodā libro plato-
nis totū illd̄ i pn̄. erat v̄bū ⁊c̄. vſq; ad locū illū. v̄bū ca-
ro factum. in q̄bus v̄bis diſtinctio ꝑſonarū exꝑmit. ergo vt
ꝑ9 ℗ Ipe recitat in li. ꝯ q̄nq; hereſes de hermete
q̄ fecit librū q̄ dr̄ verbū ꝑfectū i q̄ ait. hic ē fili9 dei benedi-
cti ⁊ bone volūtatis q̄ hūano ore enarrari nō pt̄. ℗
Sybilla vt ait Aug9 li. de ciui. dei dicit ipm̄ verum co
gnoſcite dn̄m dei filiū eē. ergo hūt phi cognitōem diſtincti
onis ꝑſonarū. ſ; non niſi ꝑ creaturas ergo ⁊c̄. ℗ In aīa
rōnali ē ymago dei ꝑ quā diſtincte repſentatur vnitas
eſſentie. ⁊ trinitas ꝑſonarū: ergo ꝑ ipam trinitas pt̄ cogſci.
℗ Exo. viij. dr̄ ꝙ magi platonis defecerūt i tertio ſi-
gno. ⁊ exponit glo. q2 defecerūt phi in cognitōe tertie ꝑ
ſone ſpūſſancti. ergo duas ꝑſonas saltē cognouerūt Cō
tra Heb. xj. Fides ē ſubā rerū ſperādarū argumētū nō
appārētū. ſ; deū eē trinū ⁊ ſc; vnū ē articul9 fidei. ergo nō
ē apparēs rōni ℞. phi nō potuerūt deuenire ꝑ creatu
ras ad cognitōe; ꝑſonarū q̄ntū ad ꝓpria. deuenerunt tn̄
q̄ntū ad appropriata. cognouerūt enī i deo potētiā ſapiē
tiā ⁊ bonitatē nō tn̄ prē; ⁊ filiū ⁊ ſ. ſ. Et rō hui9 ē. q2 de
us nō h; reſpectu; cauſe ad creaturas rōne ꝓprioꝝ. ſed
rōne appropriatorū. ⁊ ideo i cognitionē dei q̄ntū ad ap-
ꝓpriata deuenerūt phi ꝑ creaturas ſic ex effectib9 i cau-
ſam. nō aūt q̄ntū ad ꝓpria. Rō hui9 ē. q2 tm̄ cognoſcit d
vnaquaq; re q̄ntū ad ſe extēdit mediū ꝑ qd̄ cognoſcitur
creature aūt fuerūt mediū ꝑ qd̄ phi i cognitōem creato
ris deuenerūt. ſcd̄o aūt mediū deficiēs ē ⁊ iꝑfecte deū
repſentās. potuerūt tn̄ deuenire ꝑ reuelatōem a deo ſi-
ue a demone factā ſiue ꝑ doctrinā alteri9 ſicut dr̄ plato
legiſſe libros legis ⁊ ꝓphaꝝ ꝑ quos aliq̄ualē cognitōe;
trinitatis hr̄e potuit. Ad primu; de v̄bo phi dōm ꝙ
n̄ intēdit phs trinitatē ꝑſonarū i deo ponere. ſ; q2 i oīb9
creaturis apparet ꝑfectio in ternatio. ſc; i principio me
dio ⁊ fine. ideo ſm̄ ꝯmē. antiqui honorabāt eū ſacrifi
cijs ⁊ orōnibus triplicatis. Ad ea q̄ obijciebantur d
v̄bis phorū dōm ꝙ per doctrinam vel reuelatione; ad
h̄ venerūt nō ꝑ rōnis inq̄ſitōem. Ad ſextum dōm ꝙ
imago aīe pōt ꝯſiderari vel vt res vel vt imago. primo
mō pt̄ cognoſci a phis. ſcd̄o mō ꝑſuppōnit cognitiōem
trinitatis cui9 ē imago. neutro tn̄ mō ꝓpter imꝑfectiōe;
sui ſufficiēter ducit i cognitōem trinitatis. Ad ſepti
mū dōm ꝙ magi pharaonis dicūt defeciſſe i cognitiōe
appropriati ſpūiſancto. i. bonitatis. q2 bonitatē non co-
gnouerūt q̄ntū ad potiſſimū ei9 effectū. i. incarnatōe; ⁊
redēptionē. vel q2 nō tm̄ intēderūt veneratiōi bonitatis
diuine q̄ntū etiā imitati non ſūt ſicut veneratiōi potētie ⁊
ſapientie.

D tertiū ſic ꝓcedit. videt ꝙ nō in oī creatura
ſit veſtigiū trinitatis creatoris. Silitudo enī
veſtigij diuidit ꝯ ſilitudinē imaginis. ſ; q̄dā
creature ſūt i q̄b9 ē ſilitudo imaginis ſicut in
hoīe. ergo i illis nō ē veſtigiū ℗ Quelibet ꝑs veſtigij eſt
creatura. ſi ergo i q̄libet creatura ē veſtigiū. ergo in q̄libet pte
veſtigij ē veſtigiū. ⁊ ſic ē abire i infinitū ℗ Dic̄ hern̄.
Modus charitatis ē nō hr̄e modū. ergo charitas cū ſit cre
atura nō habebit modū ſpēm ⁊ ordinē. ⁊ ſic idē q2 pri9
℗ Dicit Amb. i examo. Lucis nāa ē vt nō i nūero ne
q; in pōdere ⁊ meſura ſit ſic alia creatura. In his aute;
trib9 attēdit veſtigiū ſm̄ Aug. ergo nō i q̄libet creatura ē
veſtigiū dei. Cōtra Sap. xj. Oīa i numero pōdere ⁊
menſura diſpoſuiſti. ℗ Aug9 in li. de natura boni lo
quēs de modo ſpecie ⁊ ordine ait. Ubi enī hec tria ma-
gna ſunt magnū bonum ē vbi ꝑua ꝑuū vbi nulla nul-
lū. ſed oīs creatura eſt aliqd̄ bonum. ergo oīs creatura h;
hec tria. ℞. dōm ꝙ veſtigiū eſt imꝑfecta ſilitudo im
ꝑfecte ducēs in cognitōem eius cui9 eſt ſilitudo vt pat;
in veſtigio aīalis a q̄ metaphorice accipit hoc veſtigiu;
q2 creatura eſt imꝑfecta ſilitudo creatoris imꝑfecte du
cens i noticiā ipius ⁊ ꝑcipue q̄ntum ad cognitōe; trini-
tatis. ideo creatura eſt veſtigiū creatoris ⁊ maxie reſpe
ctu trinitatis. ⁊ q2 creatura nullo mō imitat creatorem
niſi inq̄ntū h; aliqd ꝑfectōis. ꝑfectio āt creature ſm̄ py-
tagorā ꝯſiſtit i ꝑncipio medio ⁊ fine. ideo ſub triplici ge
nerali rōne ꝑtiū veſtigij ſc; principij medij ⁊ finis. diūſi
mode pn̄t ꝯſiderari in creatura ꝓpter multa que in ipa
inueniūt ſm̄ ordinē ſe ꝯſeq̄ntia vt ꝑncipia nāe nāa ipa
v̄tus ⁊ opatio ⁊ alia hmōi q̄ ſm̄ diūſas ꝯbinatōes diū
ſimode ꝑtinent ad ꝑncipiū mediū ⁊ finem. ⁊ inde eſt ꝙ
ꝑtes veſtigij diuerſimode inueniuntur a ſanctis aſſigna
te. Ad primū veſtigiū diuiditur ⁊c̄. dōm ꝙ diuiſio il
la nō ē ꝑ opatōem rei ſ; rōnis. vñ non ſeq̄tur ꝙ eadem
res nō poſſit eſſe veſtigium ⁊ imago ſed tm̄ ꝙ ſm̄ idem

nō ſit veſtigiū ꝛ imago. ꝛ hoc veꝝ eſt. nam ẜm naturaꝫ eſt aīa rōnalis veſtigium ẜm ꝑtem intellectiuaꝫ imago Ad ſcḋm dōm ꝙ aliqd ḋr modificari aliq̄ dupliciter vel formalit̄. ꝛ ſic ḋr res modificari ſuo mō q̄ ī ipo ē vel effectiue. ꝛ ſic oīa modificant̄ a deo q̄ modū rebꝰ impo⸗nit. ꝛ hinc ē ꝙ deꝰ ḋr effectiue modꝰ oīm rerū. Sic ḡ dōm ē ꝙ modus creature nō hꝫ modū q̄ formalit̄ mo⸗dificat̄. ſꝫ modū effectiue modificanteꝫ ꝛ ita ē in oibus alijs ꝑtibꝰ veſtigij ꝙ non hn̄t aliq̄s ꝑtes formales veſti ſtigij Ad tertiū de charitate dōm ꝙ dupliciť pt ꝯſide rari. aut vt creatura q̄dā. ꝛ ſic hꝫ modū ꝛ tres ꝑtes veſti gij. aut ꝑ relationē ad ſuū obiectū qḋ ē infinitū. ꝛ ſic n̄ hꝫ modū. q2 nō tm̄ diligitur deus a nobis q̄n ſꝑ poſſet plus diligi. Ad q̄rtū de luce dōm ꝙ dupliciť pt cōſi⸗derari. aut vt eſt q̄dā natura i ſe creata. ꝛ ſic eſt aliqd fi⸗nitū. ꝛ ſic in ipa ē veſtigiū. vel ꝑ ꝯpoſitiōem ad corꝑa q̄ ſunt receptiua ẜm eſſentiā vel virtutē i infinitū. quia ḋ natura lucis ē vt in infinitū ſe diffundat ſi inueniat re ceptiuū. ꝛ ꝓ eo ḋr non eſſe in numero pondere ꝛ menſu ra creata ab Ambro.

Hunc vero ad eam ꝛc.

Circa ꝑtem iſtā q̄runť tria Primo in quo ſit in aīa imago dei. Scḋo de ꝓma aſſignatōe imaginis. Tertio de ſcḋa.

Ad primū ſic ꝓcediť. videť ꝙ imago non ſit in alia potētia aīe. Diuerſa eni genera potētiaꝝ aīe nō vniūť niſi in eſſentia aīe. ſꝫ appetituū ꝛ itellectuū ſūt diuerſa genera potētiaꝝ aīe. vt ḋr in fine primi de aīa. ſꝫ mens cōꝑhendit iſta. q2 ab Augꝰ i mente poniť intelligentia ꝛ volūtas. ḡ mens ꝓut in ea eſt dei imago ē aīe eſſentia Ꝓ Augꝰ. x. de tri. dicit. memoria itelligētia ꝛ volūtas ſūt vna mens vna vita. ḡ ſicut vita ꝑtinet ad eſſentiam ita ꝛ mens. ḡ cuꝫ imago dei ſit in mente erit in aīe eſſentia. Ꝓ Una po tētia nō eſt ſubm alteriꝰ potentie. ſꝫ mens eſt imaginis ſubm. imago eni vt ḋr ẜm potētias attendiť. ḡ ꝛ mens nō eſt aliq̄ potētia. ḡ erit aīe eſſentia. Contra aīa nō hꝫ alias ꝑtes niſi ſuas potētias. ſed mens ē q̄dam ſupe rior ꝑs aīe. vt Augꝰ dicit in li. de trini. ḡ mens ē poten⸗tia nō aīe eſſentia Ꝓ Eſſentia cōis ē oibus potentijs aīe. ſed mens nō ē cōis oibus potētijs. q2 diuidiť ꝯtra ſenſū. ḡ mens non ē eſſentia aīe ℞. ẜm Aug. illḋ i aīa eſt excellentiꝰ in quo ē imago dei. ſed ẜm eſſentiam aīa aliq̄ qḋ ē i ſeipa nō eſt excellētior. ſed ẜm potētiā. mens aūt eſt id in quo eſt imago dei in aīa. ẜm Aug. ḡ mens ꝓut eſt in ea imago dei aīe eſt potētia non eſſentia aīe. mens aūt diciť a metior, tiris. intellectꝰ autē eſt metiri res ad ſua principia. ḡ mens eſt ipa ꝑs itellectiua aīe cō ꝑhendēs in ſe cognitiuā ꝛ affectiuam q̄ diuidiť ꝯ ꝑtem ſenſitiuā ꝛ vegetatiuā. Ad primū dōm ꝙ volūtas ꝛ intellectꝰ quodāmodo ꝑtinēt ad diuerſa genera poten tiaꝝ ꝓut ſcꝫ genera potentiaꝝ aīe diſtinguūtur ꝑ obie cta. nam bonū ꝛ verū ſūt obiecta diuerſa genere. Alio modo ꝑtinet ad idem genꝰ potētiaꝝ ꝓut ſcꝫ genera po⸗tentiaꝝ aīe diſtinguūť q̄tum ad modū agēdi. ꝛ ſic vnū genus potētiaꝝ aīe eſt ꝑs rōnalis q̄ hic mens ḋr com⸗ꝑhendens volūtatē ꝛ intellectuꝫ q̄ q̄dem ꝑs aīe oꝑatur abſq3 organo corꝑali aliud genꝰ ē ꝑs ſenſitiua cuiꝰ oꝑa tio fit ꝑ organuꝫ corporale. tertiū genus ē ꝑs nutritiua q̄ oꝑatur etiā mediātibꝰ q̄litatibus elemētalibꝰ. Ad ſcḋm vita ꝑtinet ad eſſentiā aīe. dōm ꝙ vno modo ē vi ta eſſe viuētis. ꝛ ſic vita ꝑtinet ad eſſentiaꝫ anime. Alio modo vita ē oꝑatio viuētis. ꝛ ſic vita ꝑtinet ad poten⸗tiam aīe. ꝛ diuerſa vita ad diuerſam potētiā. ꝛ ſic dicū⸗tur ꝑtes imaginis eē vna vita in q̄tum ad vnū genꝰ vi te ꝑtinent. Ad tertiū dōm. ꝙ mens nō ꝯꝑatur ad in⸗tellectū ꝛ volūtatē ſicut ſubiectū ſꝫ magꝭ ſicut totū ad ꝑtes ꝓut mens potentiā ipam nominat. ꝛ ſic ſumiť h̄.

Circa ſcḋm queruntur

tria. Primo in q̄bus potentijs aīe attē⸗datur imago Scḋo de his potentijs in ꝯꝑatiōe ad ſuum ſubm ſcꝫ aīam Tertio in ꝯꝑatiōne ad obiectum.

Ad primuꝫ ſic ꝓcediť. videť ꝙ imago dei in aīa nō ſit in memoria itelligētia ꝛ voluntate. Me moria eni nō ꝑtinet ad imagineꝫ. q2 illud qḋ cōmune habemꝰ cū brutis nō ꝑtinet ad ima ginē ſed memoriā. habemꝰ cōmunē cuꝫ brutis ergo ꝛc. Ꝓ Potētia q̄ ꝯcernit aliquā differentiā tꝑis nō ꝑti⸗net ad imaginē. cū imago ſit i ꝑte itellectiua q̄ nō ꝯcer⸗nit tꝑs determinatū: ſicut eni alias ſingulares circum ſtātias. ſed memoria ꝓprie ē ꝑteritorū. ḡ ꝛc. Ꝓ Videť ꝙ itelligētia ad imaginē nō ꝑtineat. potētie eni diſtin guūtur ꝑ actus. ſed idem eſt actus memorie ꝛ intelligē tie ſcꝫ noſcere ſicut ex vbis magiſtri in lr̄a patꝫ. videtur ḡ ꝙ eadem ſunt potētia. ſꝫ memoria non ꝑtinet ad ima ginē ſicut ꝓbatum eſt. ḡ nec intelligētia. Ꝓ Videť ꝙ volūtas ad imaginē nō ꝑtineat. quia ſuꝑ illud facia mus hoīem ad imaginē dei ꝛ ſilitudinē. dič glo. ꝙ ima go eſt in potētia cognoſcēdi. ſilitudo in potētia diligen di. ſed volūtas non ē potentia cognitiua ſed affectiua. ḡ volūtas nō ꝑtinet ad imagineꝫ. ꝛ ita male aſſignatur imago q̄tum ad has potentias. ℞. in his tribꝰ ima go attēdiť. Anima eni ꝓmo ſpēs recipit ꝛ tenet. ꝛ ſic ha betur. memoria retētas cognoſcit ꝛ ſic intelligentia. re⸗tenta autem ꝛ intellecta acceptat tanq̄ꝫ ſibi placentia. ꝛ ſic habeť volūtas. vnde intelligētia ꝓcedit ex memoria Si eni anima non reciperet ſpēs aut retineret nec intelli geret. a memoria ꝛ intelligētia ꝓcedit volūtas Si eni retētas nō intelligeret. nec diligeret. et ſic iſta tria ſunt vniꝰ anime ꝛ ſcḋm ꝓcedit a ꝓmo. tertiū vero ab vtroq3 ꝓcedit ſicut tres ꝑſone in vna eſſentia ꝛ vna ab altera ꝓ cedit tertia aūt ab vtroq3. Ad ꝓmū ergo memoria cō munis eſt nobis ꝛ brutis dōm ꝙ veruꝫ eſt de memoria que eſt receptiua ſpecieꝝ ſenſibiliū in organo corporali nō autē de memoria q̄ ē retētiua ſpecieꝝ intelligibiliuꝫ i ſeipa. Ad ſcḋꝫ memoria ꝯcernit aliquā differētiā di cendum ꝙ verū eſt de memoria q̄ eſt ꝑs ſenſibilis nō q̄ intelligibilis. ꝛ hoc ꝑtinet ad imaginē. Ad tertiū in⸗telligētia ꝛ memoria dicēduꝫ ꝙ noſſe in habitu ꝑtinet ad memoriā noſſe in actu ad intelligētiā. ꝓut pars po⸗nitur imaginis. vt ꝑ Aug. xiiij. de trini. patet Ad q̄r tum dicendū ꝙ potētia cognoſcēdi in ꝓdicta auctorita te large accipiť ſiue que ordinať ad cognitionē ſicut me moria ſine qua cognoſciť ſicut intelligētia ſiue q̄ cogni tionem ꝯſequitur ſicut voluntas. ꝛ ſic volūtas eſt i po tentia cognoſcendi. ꝛ ſic ꝑtinet ad imagineꝫ. vel poteſt dici ꝙ illa aſſignatio imaginis eſt alia ab ea de qua hic agitur. Inueniuntur enim diuerſe imaginis aſſigna⸗tiones.

Ad ſcḋm ſic ꝓcediť. videtur ꝙ potentia anime ſit ipa anima eſſentialiter. quia dicit h̄ Augꝰ ꝙ hec tria. ſcꝫ memoria. intelligētia. ꝛ volū⸗tas eo ſūt vnuꝫ quo vna vita vna mens vna eſſentia. Ꝓ. Idem eſt ꝓncipium operandi ꝛ eſſendi. ſed forma ſubſtātialis eſt ꝓncipiū eſſendi. potētia autē ꝓncipiū oꝑandi. ḡ in hoīe forma ſubalis q̄ ē aīa ꝛ potē tia idē ſūt in ſuba Ꝓ Forma ſubalis nobilior ē q̄ꝫ ac cidētal. ſꝫ forma accidētal ſeipa agit vt caliditas ſeipa calefacit. ḡ ꝛ forma ſubalis ſcꝫ aīa ē ſua potētia ſubaliť.

Cõtra ſicut ſe hʒ poſſe ad eſſe.ita potẽtia ad eſſentiaʒ
ſʒ in ꝗlibet creato differt eẽ ⁊ poſſe.ḡ eſſentia ⁊ potentia
ḡ ⁊ in aīa. Juxta h̄ ꝗrit̄ vtrū vna oriat̄ ex altera. ⁊ vi
det̄ ꝙ nõ. Quia ꝗ ſimul eẽ incipiūt vnū non orit̄ ex alio
℗ Accidẽs cauſat̄ a ſuo ſubo ſʒ vna potẽtia ñ ē ſub in
alterius cū potẽtia ſit accidẽs.ḡ vna potẽtia nõ cauſat̄
ab alia:ergo nõ oritur. Cõtra potentie determinan=
tur per actus vnius potentie ſed actus vnius potentie
oritur ab actu alterius.ergo ⁊ vna potentia ab alia.

R̄ꝫ aīa dupliciter pt̄ ꝯſiderari. Uno modo vt ē ſuba
ꝗdam.⁊ ſic potẽtie nõ ſūt eſſentiales velut ptes eſſentie
eius ſʒ ſūt ei ꝗſi ꝓprietates naturales. ⁊ h̄ ideo. qꝛ opa/
tio ē eius accidẽs.⁊ ideo potẽtia ꝗ eſt imediatū opatio
nis pncipium ē ð genere accidẽtis. ſoli⁹ eni dei potẽtia
⁊ opatio ē ſua ſuba. Alio mõ vt ē totum potẽtiale. ⁊ ſic
potẽtie ſūt ei eſſentiales.qꝛ ita totalitas aīe ꝯſiſtit i po
tentijs ſicut in ptib⁹.ptes aūt ſūt eſſentiales toti Ad
pmū dōm ꝙ totū potẽtiale eſt mediū inter vniūſale. et
totū integrale.nã totū vniūſale pfecte ineſt cuilibet pti
ſm eſſentiaʒ ⁊ vtutem. ⁊ ideo ꝓprie pdicatur de ꝗlibet
pte. Totū vero integrale nõ eſt pfecte in aliꝗ ſuaꝝ ptiū
neqꝫ ſm eſſentiã neqꝫ ſm virtutẽ.⁊ ideo nullo modo p=
dicat̄ de vna pte ſʒ de oīb⁹ ſimul pdicat̄ improprie. To
tū vero potẽtiale eſt in ꝗlibet pte pfecte ſm eſſentiã ſed
nõ ſm virtutẽ.⁊ ideo pt̄ pdicari de ꝗlibet pte. ⁊ de oīb⁹
ſimul ꝗꝫuis nõ ita ꝓprie ſicut totuʒ vniūſale. ⁊ h̄ modo
loꝗt̄ Aug⁹ Ad ſcðm idē eſt pn.opandi ⁊c̄. dōm ꝙ in
telligendū eſt de pncipio pmo ſcʒ forma. potẽtia auteʒ
nõ eſt primū pncipiū.ſʒ ꝓximum pncipium operandi.

Ad.iij.ð forma accidẽtali dōm ꝙ nõ ē ſile de forma
ſubali ⁊ accidẽtali. qꝛ forma accidẽtalis ꝓportionata ē
actioni ſue cū tã ipa ꝗꝫ ſua actio ſit i genē accidẽtis. for
ma aūt ſubalis nõ. cuʒ ipa ſit in genere ſube p reducti
onē ſiue vt pncipium ſube. actio autem ſua ē in genere
accidẽtis. Ad ſcðam ꝗſtionē dōm ꝙ quãdocūqꝫ aliꝗ
numeroſitas ab alio vno procedit naturaliter oportet ꝙ
ordinate pcedat.qꝛ ab vna non pducit̄ naturaliter ni/
ſi vnuʒ. vñ cū pluralitas potẽtiaꝝ anime fluat ab eſſen
tia aīe oportet ꝙ ordinate fluant. ⁊ ita vna mediãte al/
tero. Ad primū ſimul ſūt i oīa dōm ꝙ ſimul inſūt du
ratione ſiue tpa. ſʒ non ꝓpter hoc ordine nature. Ad
ſcðm dōm ꝙ vna non fluit ab alia tanꝗꝫ a ſubo ſed oēs
fluūt ab eſſentia aīe ſed vna imediate alia mediãte alia

D tertiū ſic pcedit̄. videt̄ ꝙ imago attendat̄ i
iſtis potẽtijs reſpectu ꝗꝝlibet obiectoꝝ Aug.
in li. de trini. ait cum i natura mentis huma
ne trinitatē ꝗrimus in tota ꝗrimus naʒ ſepa
rantes actionē tpaliuʒ a ꝯtemplatõe eternoꝝ oīa au
tem obiecta vel ſunt tpalia vel eterna.ḡ reſpectu quo
rūlibet obiectoꝝ attendit̄ imago. ℗ Potẽtia ⁊ natu
ra potentie ſe habet ſimiliter ad omnia ſua obiecta.ſed
p habit⁹ diuerſos reſtringit̄ ad hec vel illa cum ḡ aſſi/
gnatio pme imaginis ſit ſm potẽtias vt dicit̄ ⁊ nõ ſm
habitus. videt̄ ꝙ ſit reſpectu quorūlibet obiectoꝝ. ℗
ſm Aug. x. de trini. anima ſemper nouit ⁊ intelligit et
amat ſe. ſʒ h̄ eſſe non pt̄ niſi inꝗꝫtum ſemp ſe nouit itel
ligit ⁊ amat in omni intelligibili ⁊ diligibili.ḡ reſpectu
oīm intelligibiliū ⁊ diligibiliū attēdit̄ imago dei i aīa.

Cõtra Aug⁹ dicit. xv. de trini. ꝙ trinitas ꝗ in inferi/
ori rõne inuenit̄. lʒ ad iteriorem hoīeʒ iã ptineat: nõ tñ
imago dei appellãda ē vel putãda. ſʒ tpalia ptinēt ad
inferiorē rõnem.ḡ reſpectu eoꝝ nõ eſt imago. ℗ ſm
iſtam aſſignationē imaginis intelligẽtia ſeꝗtur memo
riam. ſʒ in his ꝗ p acꝗſitionē cognoſcim⁹ ex intelligẽtia
ſeꝗtur memoria.ḡ videt̄ ꝙ iſta aſſignatio imaginis nõ
attendat̄ reſpectu quorūlibet obiectoruʒ. R̄. dōm ꝙ

imago in trib⁹ pdictis attendit̄ Primo ⁊ pncipaliter i
reſpectu ad deū Secūdario reſpectu ſuipſius. reſpectu
vero alioꝝ nõ niſi improprie. Cui⁹ ratio ē. qꝛ imitatio
dei ꝗ eſt de rõne imaginis pt̄ hic accipi dupliciter Uno
modo ſm ꝯformitatē anime ad ſuū obiectum. ⁊ ſic aīa
imitat̄ deū inꝗꝫtum ipm nouit itelligit ⁊ amat ⁊ ex ꝯſe
quēti inꝗꝫtum nouit itelligit ⁊ amat ſeipam vt eſt ſilis
deo ducens in ipm. Alio modo ſm habitudinē eoꝝ ꝗ
ſunt in aīa ad inuicē vt ſcʒ ea que ſūt in aīa hoc modo
ſe habeãt ad inuicē ſicͭ diuīe pſone. ⁊ hec ſimilitudo ha
bitudinis ſtatur iter deū ⁊ aīam reſpectu dei ⁊ ſuipi⁹
Primo ꝗꝫtum ad ordinē originis. qꝛ ſicut fili⁹ ē a pr̄e.
⁊ ſpūſſanct⁹ ab vtroqꝫ. ita ex ipa memoria ꝗ mens no/
uit deū ⁊ ſe orit̄ intellectiua. ⁊ ex vtroqꝫ voluntas. Se
cūdo ꝗꝫtum ad equalitatē. qꝛ ꝗꝫtum aīa nouit ſeipam
⁊ deū: tm̄ intelligit ⁊ amat ſicut tertie pſone ſunt equa
les. ſed reſpectu alioꝝ obiectoꝝ non ꝯformat̄ aīa deo ſi
cut obiectio. cum magis diſtent a deo ꝗꝫ ipa nec etiam
ſuatur equalitas. qꝛ non tm̄ diligunt̄ ꝗꝫtum cognoſcū
tur. ⁊ ideo nõ ꝓprie eſt imago reſpectu ipoꝝ. ſʒ aliqua ſi
militudo ꝗſi veſtigij Ad primū dōm ꝙ ꝗꝫuis in acti
one tpalium ſit ꝗdam trinitas non tm̄ ꝗ ſit imago dei
vt ibidē Aug⁹ dicit. Ad ſcðm dōm ꝙ ⁊ ſi imago attē
datur ſm potẽtias nõ tñ niſi ſm ꝙ ꝯparantur ad actus.
qꝛ ſm aliquos aīa pfecte imitat̄ deum. Ad tertiū di=
cendū ꝙ verbū Aug. itelligendum eſt de noticia itelle
ctiua et amore habituali. vnde in. xiiij. de trini. dicit ꝙ
memoria itellectiua et volūtas ꝗ ſemp ſimul fuit ⁊ ſi=
mul fuerūt ſiue cogitent̄ ſiue nõ cogitet̄ ad ſolã memo
riã ptinēt p quã importat̄ ꝗſi habitualis cognitio.

Jrca ſcðam aſſignationē imaginis ſic pcedi
tur. videt̄ ꝙ illa nõ differat a pdicta. ſicut dr̄
ꝙ iſta aſſignat̄ ſm habit⁹ illa ſm potentias.
imago cui attēdit̄ i aīa pcipue reſpectu hui⁹
obiecti ꝗð ē de⁹. ſʒ aīa ñ cognoſcit ſeipam nec deū tali nõ
cognitõis de quo hic loꝗmur: ſcʒ mediãte habitu ſʒ p
eſſentiaʒ.ḡ nõ videt̄ ꝙ ſm aliꝗs habit⁹ aſſignet̄ imago.
℗ Null⁹ habitus ē ꝯſubſtãtialis cū omis habit⁹ ſit
accidẽs. ſed noticia ⁊ amor ſūt ꝯſubſtãtiales ipi menti
vt h̄ dicit̄.ḡ ñ ſūt habit⁹ Cõtra cuilibet potẽtie reſpõ
det ſuus habitus. ſi ḡ mens nõ ſit habitus. ſed eſſentia
aīe ſm ꝙ h̄ ſumit̄ erūt ꝗtuor ptes imaginis ſcʒ mens
⁊ tres habitus potẽtiaꝝ trium. ⁊ ita non repſentabunt
trinitatē. R̄. quidã dicūt ꝙ hec aſſignatio imaginis
eſt eadeʒ cum pdicta. nã mens ſumit̄ h̄ p memoria a re/
miniſcẽdo dicta. vnde dicūt ꝙ mens hic ſumit̄ p habi
tu memorie noticia p habitu itelligẽtie ⁊ amor p habi
tu volūtatis. Sʒ qꝛ illa opinio nõ pcedit ſm opinionē
Aug. ⁊ nimis extorta videt̄. Jdeo aliter dicūt ꝗdaʒ ꝙ
hec due aſſignationes imaginis differūt p hūc moduʒ
nam mens ſumit̄ ſicut ſupra p ſupiori pte aīe in qua ē
imago ⁊ noticia p habitu memorie. ⁊ amor p habitu
volūtatis. ⁊ ita hec aſſignatio ſumit̄ ſm eſſentiã ſupre=
me ptis aīe. i. itellectiue. ⁊ habit⁹ cõſubſtãtiales. pdicta
autē ſm potẽtias. Sʒ qꝛ non facile eſt videre ꝗliter me
moria ⁊ itelligentia i pte itellectiua diſtinguat̄ vt di/
uerſe potentie. ideo videt̄ melius dōm ſm intẽtionem
Aug. ꝙ hec ſcða aſſignatio imaginis quã ipe pmo po/
nit. ix. de trini. attendit̄ cui ſm ptem ſupiorē anime et
duos habit⁹ eius vt dictū eſt. ſed h̄ repſentatio trinita=
tis i nobis eſt impfecta. nam p habitualē noticiã nõ fit
i nobis vbum repſentans vbum increatū qð eſt pſona
filij. ⁊ ideo poſtmodū iueſtigat aliã aſſignationē imagi
nis ſcʒ memoriã itelligentiã ⁊ voluntateʒ vt memoria
ptineat ad omē id qð habitualiter ſe habet i oīa. intelli
gentia vero ad actualē ꝯſiderationē. voluntas aūt ad

actualē amorē. vñ dicit in .xiiij. de tri. ꝙ vbū eſſe ſine cognitione nō pt ī tribꝰ pſonis. ⁊ poſitꝰ iſtꝫ imago iſta cognoſcit̄ ſcꝫ memoria intelligētia ⁊ volūtate. hāc autem non dico itelligentiā q̄ intelligimꝰ cogitātes. ⁊ ſic aſſignatio attendit̄ ſm habitum ⁊ duos actꝰ. q̄uis etiam poſſit dici ꝙ attendit̄ ſm potētias nō ꝙ memoria ⁊ intelligētia ſint diuerſe potētie. ſed dicūt diuerſos ordies vnius potētie ad diuerſa. memoria ſcꝫ ad habitū ⁊ itelgentia ad actū: ſicut etiā rō ſupior ⁊ inferior diſtinguitur ſm ordinē ad diuerſa. Ad primū anima non cognoſcit dōm ꝙ ſicut ſpecies illuſtrata lumīe intellectꝰ agētis. ⁊ ꝑ q̄ꝫ aīa cognoſcit dr̄ eſſe habitꝰ in ea ita eſſentia ſua ꝑ quā ſeipām cognoſcit p̄dicto modo cognoſcit cum habeat lumē intellectuale ad mixtū dr̄ eſſe ī ea habitus vñ cognoſcēdo ſe ꝑ eſſentiā cognoſcit ſe ꝑ habitū. Ad ſcōm dōm ꝙ hic ſumūt̄ materialiter ꝓ re omata: ⁊ ꝓ re cognita. que ē ipa ſuba anime. ⁊ ideo ſūt habitus ꝯſubſtātiales. cū modo iam dicta ipa eſſentia oīe ꝓ q̄ h̄ ſumūt̄ amor ⁊ noticia ſit habitꝰ. Ad tertiū dōm ꝙ eodem habitu ſcꝫ noticia memoria ⁊ itelligētio reducunt̄ ad ſuā opationē. habitꝰ enī eſt principiū opatiōis. ideo memorie cū nō hꝫ ꝑ ſe actū aliquē q̄ ſit ſimpliciter opatio nō rñdet aliqs habitꝰ diſtinctꝰ. vel dicēdū ꝙ memoria itelligētia ⁊ volūtas nō ſunt tres potētie vt dictū ē.

DI. IIII

Hic orit̄ q̄ſtio ſatis neceſſaria. Hic q̄runtur duo p̄ncipaliter. Primo de generatōe in diuinis. Scdo de predicatiōe. Circa p̄mū q̄runtur tria. Primo an in diuinis ſit generatio. Scdo ſuppoſito ꝙ ſit an hec ſit vera deꝰ genuit deū. Tertio de aliis locutionibus que ex lr̄a iſta cōcludūtur. Quarto vtrum p̄dicatio affirmatiua poſſit p̄dicari de deo.

Ad primuꝫ ſic ꝓceditur. videt̄ ꝙ generatio nō ſit in diuinis. generatio enī eſt ſpēs mutationis: ſꝫ in diuinis nō eſt mutatio. Iac. j. Apd quē nō eſt trāſmutatio. ergo nec generatio. ꝑ Ubicunq; ē generatio opꝫ ꝙ ſit aliqd ingenito cōmunicatum a generante. ergo opꝫ eſſe ibi aliquid aliud ꝑ qd ab ipo diſtinguat̄ cū omne generatū a generāte diſtinctum ſit. ergo oē qd generat̄ eſt cōpoſitum cuꝫ ſit ibi aliqd ad aliqd. ſed ī deo nō eſt cōpoſitio. ergo nec generatio. ꝑ Omē illud ſine quo diuinū eſſe itelligit̄. ſūme ꝑfectum nō eſt de ꝑfectione eē diuini. ſed generatio ē huiꝰmodi. q2 ī ſpūſancto eſt eſſe diuinū ꝑfectiſſimū ſine generatione ergo ⁊c̄. Cōtra qcquid eſt ꝑfectionis attribuēdū eſt deo. ſed generare ſibi ſile eſt ꝑfectōis. ergo eſt deo attribuēdū. ꝑ Eſa. vlt. dr̄ Si ego q̄ ceteris generationem tribuo ſterilis ero dicit dñs. ergo ⁊c̄. R° quicqd ꝑfectionis ī creatura eſt attribuēdū eſt creatori. in generatione vo creature ē aliqd ꝑfectōis ⁊ aliqd impꝑfectōis ꝑfectionis eſt cōmunicare eſſentiā ſuā alij ⁊ accipere ab alio eſſentiā. ſed impꝑfectōis eſt. q2 hoc fit ꝑ mutatiōem ⁊ deciſionē ſui. eſt ergo generatio ī diuinis q̄ꝫtū ad illd qd ꝑfectionis eſt. ſcꝫ cōmunicare eſſentiā ſuā alij et accipere eſſentiā ab alio. nō q̄ꝫtum ad alia que ſunt impꝑfectionis. Ad primū generatio eſt ſpēs dōm ꝙ verum eſt ſm ꝙ habet impꝑfectioneꝫ admixtam. ⁊ ſic non eſt in diuinis. ſed alio modo ſicut dictum eſt. Ad ſcōm ꝙ in diuinis eſt diſtinctio generātis ⁊ geniti nō ꝑ aliquid eſſentiale. ſed ſolū relationibꝫ ſicut dare eſſentiā ⁊ accipere eam. pl'itas aūt iſtaꝝ relationū ī diuinis non repugnat ſimplicitati. q2 relatōes p̄dicte n̄ differūt re o ſuba ſed rōne tm̄ vt dictum eſt ſupra. vñ nō faciūt ꝯpoſitōeꝫ cum ſuba. Ad tertiū dōm ꝙ generatio ē de ꝑfectione diuini eē ſimpliciter. q2 ſine hoc nō eſt ſūma in deo ꝑfectio q̄uis nō ſit de ꝑfectione eē diuini in ꝑſona ſpūſancti vel dōm ꝙ prima ꝓpoſitio eſt falſa. q2 q̄ ponit fides ī deo ꝑfectionis ſūt. ⁊ tñ creata naturali cognitōe ad ea itelligēda ī deo deuenire nō pt.

Ad ſcōm ſic ꝓcedit̄. videtur ꝙ hec non ſit vera deus genuit deū. deus enī cum ſit tres ſubalis ſignificat eſſentiā. ergo ſi deus genuit deum eſſentia genuit eſſentiā quod falſum ē. ꝑ Generare ⁊ generari impꝛtāt diſtinctōem. ſed hec ē falſa. deus diſtinguit̄ a deo. ergo ⁊ hec deꝰ genitꝰ eſt a deo. ⁊ prima. ꝑ Sicut pater eſt deꝰ. ita ⁊ filiꝰ. ſi ergo hec ē vera. deus generat. q2 pater. pari rōne. ⁊ hec deꝰ nō generat. q2 filiꝰ nō generat. ⁊ ſic due ꝯtradictorie ſimul ſunt vere qd eſt impoſſibile. Cōtra in ſymbolo dr̄. deū de deo genitū. ſed non generat̄ de deo. nō ſicut de generante. ergo deus generat deū. ꝑ Tam genitus q̄ꝫ generās eſt deus. ergo vere poteſt dici deus generat deū. R° ſciēdum eſt ꝙ hoc nomen [illegible] q̄nq; ſupponit pro eſſentia. quandoq; ꝓ perſona. quādoq; pro vna. quādoq; ꝓ pluribus. ꝙ ſupponere poſſit ꝓ eſſentia hinc eſt. q2 in diuinis res nature ⁊ natura nō differūt vt deitas ⁊ deus. qd ꝓ vna pſona. hoc eſt ex vi nomis. q2 imponit̄ ad ſignificādum eſſenciā ī ſuppoſito cum ſit nomen ſubale cōcretū vt homo. ꝙ ꝓ pluribꝫ ꝑſonis. hoc eſt q2 forma a qua imponit̄ deus ē vna non multiplicata ſcꝫ ipa eſſentia ī tribus ꝑſonis. ſꝫ hoc nomē eēntia ⁊ ſignificat ⁊ ſupponit ſemꝑ eſſentiam. ⁊ ideo. q2 ꝑſona generat ꝑſonaꝫ. bñ dr̄ deus generat deū. reqritur enī actus nocionalis ꝙ hoc nomen deus ſupponat ꝓ ꝑſona diſtincto tam o parte ſuppoſiti q̄ꝫ appoſiti. Ad primū dōm ꝙ q̄uis hec ſit vera. deus generat deū. nō tm̄ hec ē vera eēntia generat eſſentiā. q2 nunq̄ꝫ trahit̄ ad ſupponēdū ꝓ ꝑſona eſſentia. Ad ſcōm generare impꝛtat dōm ꝙ verum eſt ſꝫ tamē ꝑ modū actus: actꝰ aūt ſunt ſuppoſitoꝝ. ideo generare dicit diſtinctionē ſuppoſitoꝝ. Diſtinguere aūt impꝛtat in generali diſtinctōem. ⁊ ido ſua ſignificatio determinaretur ad diſtinctōem eſſentie ſi termio eſſentiali ꝯiungeret̄. determinat̄ enī ſua ſignificatio ſm exigētiā tmī cui adiūgit̄. Ad tertiū de ꝯtradictōe dōm ꝙ hoc nomen deus hꝫ naturā termini cōmunis ī hoc ꝙ pt multis cōmunicare ſcꝫ tribꝫ ꝑſonis. ⁊ ideo pt reddē locutōem verum ꝓ vno. ⁊ ideo hec eſt vera. deꝰ generat deū. q2 ꝓ pr̄e habet veritatē. habet etiā naturā termini ſingularis q2 imponit̄ a forma nō multiplicabili. ⁊ ido qcqd negat̄ d̄ ipo ꝓ tota trinitate negat̄. vñ h̄ falſū eſt deꝰ nō generat.

Ad tertiuꝫ ſic ꝓcedit̄. videt̄ ꝙ hec ſit vera. deꝰ genuit ſe deū vel aliū. qd enī ⁊ diuerſuꝫ ſufficiēter diuidūt ens. ſi ergo deus genuit deum vel genuit eūdem vel aliū. ꝑ Bene ſeqtur homo generat hoīem. ergo vel ſe vel alium. ergo ſimiliter ſeqtur. deus generat deū. ergo generat ſe deū vel alium. ꝑ Ex hac q̄ falſa eſt deus generās eſt genitꝰ. ſeqtur ꝙ idē eſt generās ⁊ genitus. ergo ab oppoſitis ex hac q̄ eſt vera deus generās nō eſt deus genitꝰ. ſeqtur ꝙ alius eſt deꝰ generās aliꝰ genitus. ergo hec eſt vera. deꝰ genuit ſe deuꝫ vel alium deū. ꝑ Unū ī ſuba facit idem ī quātitate eqle in q̄litate facit ſimile. ſed ī diuinis idem eſt ſuba quātitas ⁊ qualitas. cum ergo hec ſit vera. deꝰ genuit deum ſilem. idē. equalē ſibi. ergo ⁊ hec. deus genuit deum eūdeꝫ ſibi. ⁊ ita deus genuit ſe deū. Iuxta h̄ q̄ritur vtrum hec ſit vera. deꝰ genuit deū qui eſt pr̄. ⁊ videt̄ ꝙ ſic. quia ſi nō. ergo genuit deuꝫ q̄ non ē pater. ⁊ eſt deus q̄ non ē pater. ergo ſūt duo dij. ſed hoc ē falſuꝫ. ergo ⁊ hoc ex q̄ ſeqtur ſcꝫ deus genuit deū q̄ non eſt pater. ergo hec ē vera. deꝰ genuit deū qui eſt pr̄. Cōtra hoc nomē q̄ eſt relatiuū

idemptitatis.ğ refertᷓ idez ĩ ſuppoſito. ſed refert hoc qđ eſt deum.qꝛ ſupponit ibi ꝓ filio.ğ ſenſus ē.deus genuit deũ filiũ q̃ ſcʒ deus filius ē pater. ſʒ hec eſt falſa .ğ ꝛ pri ma. Rᷝo ad primuʒ dđm ꝙ hec eſt falſa. deꝰ genuit ſe deum vel aliuʒ ꝓ vtraqʒ pte.qꝛ nec ſe genuit nec alium deũ. Et huiꝰ ratio eſt.qꝛ cuʒ hoc relatiuũ ſe ſit relatiuũ idēptitatis ꝛ reciprocũ refert idē in ſuppoſito. vñ cuʒ li. deus ex pte ſuppoſiti ſtet ꝓ pſona patris refert pſonam patris.ꝛ ſic eſt ſenſus. deus genuit ſe deuʒ. pꝛ genuit ſe patrē.hec autē eſt falſa. Aliꝰ vero cum dicit alietatē ge neri aliter ſpecificeꝛᷓ ſm terminũ cui adiungitᷓ.vñ cum di citᷓ.alius deus dicit alietatē in eſſentia.ꝛ ſic reddit lo cutionē falſũ. ꝛ ita cũ idē dicit idēptitatem circa pſonā ğ diuerſitatē circa eſſentioꝛ ꝓ vtraqʒ pte eſt falſa. Ad primũ idē ꝛ diuerſum dđm ꝙ verũ eſt qñ referũtᷓ ad idē ſed ĩ propoſito referũtur od diuerſa ſicut dictũ ē.ꝛ ĩdo non valet obiectio. Ad ſcđm dđm ꝙ non ē ſimile de deo ꝛ hoīe. qꝛ hō ſignificat ſubam q̃ multiplicatᷓ in di/ uerſis ſuppoſitis.ꝛ ideo cũ hō... generet hoīem optet ꝙ generet aliũ a ſe ꝛ in ſuppoſito. ꝛ in natura. ſed deus ſignificat ſubam q̃ non eſt multiplicata ſʒ vna manet ĩ diſtinctis ꝛ diuerſis pſonis.ꝛ ideo cũ deus generat de um generat eundē in ſuba ſed diuerſũ ĩ pſona. ꝛ ita nec eundē ĩ pſona nec diuerſũ etiaʒ in eſſentia. Ad tertiũ dđm ꝙ cum dꝛ idem vel alius eſt deus generans et ge= nitus duplex pt eſſe ꝓpoſitio.ſi eni vtrũqʒ accipiatᷓ ſub/ ſtantiue ſic prima vera ſecunda falſa nec ſequitur ex pre miſſis Si vero adiectiue ſic prima falſa ſcđa vera.ꝛ ſic vtraqʒ ſeqtur ex pmiſſis nec ſeqtur alius ē deꝰ generās ğ eſt alius deus.qꝛ mutatᷓ ſuppoſitio pſonalis ĩ ſimplī= cem. Ad quartum dđm ꝙ nō eſt ſilē de hoc qđ eſt ſe ꝛ equale ꝛ ſimile.qꝛ hoc ꝓnomē ſe cum ſit relatiuũ idem= ptitatis ꝛ reciprocũ refert eūdē ĩ ſuppoſito.ꝛ ſic locutio ē falſa.ſimile vero ꝛ equale nō ſũt relatiua eodē modo imo ſimile dicit idēptitatē in qualitate.equale dicit in quātitate.qualitas aũt ꝛ quātitas ĩ diuinis idē ſũt qđ ſuba.ꝛ ita dicũt idēptitatem in ſuba nō in ſuppoſito.et ideo nō eſt ſilē. Ad ſcđam q̃ſtionē dđm ꝙ hec deꝰ ge/ nuit deũ q̃ eſt pater diſtinguēda ē. quia hec dictio quiʒ pt facere relatōem pſonalem vt ſcʒ referat idem ĩ pſona ꝛ ſic eſt falſa.ꝛ eſt ſenſus.deus genuit deũ q̃ deus geni= tus eſt pater. vel pōt facere ſimplicem relatōem vt ſcʒ re ferat deũ ſimpliciter nō ꝓ pſona aliq̃.ꝛ ſic eſt vera ꝛ eſt ſenſus.deus genuit deũ q̃ deus nō dico genitꝰ ſed ſim pliciter deus eſt pater. ꝛ ſm hoc ꝓcedunt rōnes ad vtrā qʒ partem.

D q̃rtum ſic ꝓceditur. videtur ꝙ nulla pdica tio affirmatiua poſſit pdicari de deo. Dic eni Dyo. in di. negatiōes ſũt vere affirmatiōes ĩ cōpacte. P Ueritas eſt in ſigno ex ꝯformitate eiꝰ cuʒ ſignato .ſi ergo compoſitio eſt in ſigno ꝛ in ſignato.ſed vbi eſt pdicatio ibi eſt ꝯpoſitio pdicati ad ſubm. eſt eni dicit quādā ꝯpoſitōem quā ſine ꝯpoſitis nō eſt itellige re.in diuinis aũt non eſt ꝯpoſitio.ğ nec pdicatio Cō tra boetius dicit nulla ꝓpoſitio eſt verioꝛ illa ĩ qua idē de ſe pdicatᷓ.ſed ĩ diuinis pdicatᷓ idem de ſe.qꝛ q̃cquid ē in diuinis eſt idem eſſentialiter.ğ eſt ibi vera pdicatio.

Juxta h̄ q̃ritur vtrũ ĩ diuinis pſona vere pdicetur đ eſſentia.ꝛ videtᷓ ꝙ non. quia pdicatũ ſignificatᷓ vt inhe= rens ſubo.ſed pſona nō inheret nature. ğ nō pdicatᷓ de ipa. Juxta hec q̃ritur vtrũ hec ſit vera. deꝰ eſt pater. ꝛ filiꝰ eſt ſpũſſanctꝰ.ꝛ videtᷓ ꝙ nō.hoc eni ĩ homo ē ſoꝛ.ꝛ pla.qꝛ ꝓ nullo ſuppoſito habet veritatem iudicatᷓ falſa ſimpliciter.ğ cum hec deꝰ eſt pater ꝛ filiꝰ ꝛ ſpũſſanctus ꝓ nulla pſona habeat veritatē falſa ē ſimpliciter. Rᷝo ad primũ dđm ꝙ pdicatio affirmatiua ꝛ negatiua ē in diuinis.de negatiua ptꝫ de ſe .ſed đ affirmatiua ex hoc oſtenditᷓ.qꝛ cum idēptitas ſũma ſit ĩ diuinis. hoc autē verbum eſt impotat idemptitateʒ rei ſignificate ꝑ ſubm od rem ſignificatā ꝑ pdicatũ.in diuinis pt eſſe pdicatio affirmatiua.hoc eni verbũ eſt.ꝛ ſi dicat ꝯpoſitiōem tñ nō ſꝫ h̄ ē vocũ tñ idēptitatē vo dicit rer. vt cũ dꝛ coloꝛ ē coloꝛ. ꝛ ſi q̃ratᷓ q̃rẽ mō ꝯpoſito ſcʒ ꝯpoſitōe vocũ ſigni ficemus res ſimplices. dicēduʒ ꝙ optet nos ſignificare ſm ꝙ itelligimus. Sicut eni deꝰ itelligit ꝯpoſita ſim/ plici modo. ita ꝛ nos ſimplicia.ꝛ ꝯpoſita intelligimus modo ꝯpoſito.ꝛ ideo modo compoſito vtraqʒ ſignifica mus. Ad primũ dđm ꝙ affirmatōes incōpacte ĩ di/ uinis dicũtᷓ nō ꝙ ſint omēs falſe. ſʒ qꝛ ibi res affirmatᷓ ꝛ modus negatᷓ.ꝛ ita eſt incōpactio rōne modi ꝛ nō rei vñ dicit Dyo. hāc eſſe verā ꝛ falſam. deus eſt ſapiēs.qꝛ quo ad affirmatōeʒ rei vera eſt.qꝛ deus ē ſua ſapia .ſed quo ad modum falſa.qꝛ nō eſt ſapiēs ſapia inherēte eo modo q̃ nos.qđ ſignificatᷓ in pdicta oꝛone. Ad ſcđm iam patet ſolutio.qꝛ hoc verbũ eſt nō ſignificat ꝯpoſiti onē in re ſignificata ſʒ idemptitatē. Ad pm q̃ſitũ di/ cendũ ꝙ ĩ diuinis idē eſt re ꝛ natura.ꝛ res nature.ꝛ ĩdo res nature đ ipa natura pdicari pt.ſʒ tñ q̃tũ ad moduʒ ſignificandi plus hʒ de ꝓprietate ꝓpoſitio in q̃ pdicatur eſſentia q̃ʒ pſona cum pdicatum ſe habeat loco forme.

Ad primũ pdicatũ ſignificatᷓ vt inherens ſubo. dđm ꝙ hoc nō eſt neceſſariũ imo ſufficit ꝙ pdicatũ ſit idem ſubo vt cum dicitᷓ ſoꝛ.eſt ſoꝛ. q̃ eſt vera ſm hoc. Ad ter tiũ q̃ſitũ dđm ꝙ ꝓpter omnimodā indifferētiā eſſentie ad totam trinitatē ꝯueniēter poteſt pdicari trinitas de eſſentia ꝛ ecōuerſo. Ad primũ de ſuppoſito hoīs dicē dum ꝙ non eſt ſilē. qꝛ deus imponitᷓ a forma nō multē plicata ſed eadē exiſtēte ĩ multis ſuppoſitis. ꝛ ideo ma/ nēs vna poteſt pdicari ꝛ ſubijci ſuis ſuppoſitiſ .hō vero imponitᷓ a forma q̃ multiplicatᷓ ſm multiplicatiōeʒ ſup poſitoꝝ.ꝛ ideo manēs vna nō multiplicata nō pt vere ſubijci multis ſuppoſitis.ꝛ ideo lʒ ſit falſa hec hō ē ſoꝛ. ꝛ plato non tñ hec deus ē trinitas ſiue pater et filius et ſpiritusſanctus.

DI. V

Oſt hoc q̃ritᷓ. Hic q̃

rũtur q̃tuoꝛ. Primo vtꝝ eſſentia gene ret. Scđo vtrũ eſſentia generetᷓ. Tertio vtrũ filiꝰ generetᷓ de ſuba pꝛis. Quarto vtrũ filiꝰ ſit ex nihilo.

D primũ ſic ꝓceditᷓ. videtur ꝙ eſſentia gene/ ret.quicq̃d eni pdicatur de aliq̃ pt ſupponere illud.ſed eſſentia pdicatur de patre.ğ pōt ſup ponere ꝓ patre. ꝛ ita poteſt recipe pdicatōem pꝛis.ğ poteſt ꝯcedi ꝙ eſſentia generet. P Eſſentia eſt pater.ğ ē pater filij.ſʒ relatiua dicũtur ad ꝯuertētiaʒ .ğ ꝛ filius erit filiꝰ eſſentie.ſed nō niſi ꝑ generationē. ergo eſſentia generat P Sicut ſe habet eſſentia ad pſonā ita pſona ad eſſentiā ſed đ pſona pdicatᷓ attributa eſſen tie ſicut potentia bonitas ꝛc.ğ de eſſentia ꝓprietas per ſone.ğ poteſt dici ꝙ eſſentia generet P Maioꝛ ē op poſitio affirmatōis ꝛ negationis q̃ʒ relatōis.ſed oppoſi tio relationis facit ĩ diuinis vt vna pſona nō ſit alia. ğ multo fortiꝰ facit hec ꝯtradictio .ſʒ pſona patris eſt ge= nerās.ſi ğ eſſentia nō generet pꝛ nō erit eēntia qđ ē im/ poſſibile. P Deꝰ ꝛ diuina eſſentia idē ſũt .quia ĩ deo nō differũt ꝙ eſt ꝛ quo eſt.ſʒ hec eſt vera. deꝰ generat vt ſupra dictum eſt. ğ ꝛ hec diuina eſſentia generat. P Sicut eſſentia ſignificat ĩ abſtracto ita ꝛ ſapia ꝛ lumē ſed relatōes originis attribuũtᷓ ſapie ꝛ lumini. dicimꝰ eni filiũ lumē de lumie ſapiaʒ de ſapia. ğ ꝛ eēntie diuie attribui pñt vt dicatᷓ eſſentia generare Jn ꝯtrariũ ſunt

rōnes quas magiſter ponit in lr̃a. R̷° dōm ꝙ duplex
eſt modus p̄dicādi. vnus ꝑ idemptitatē vt tunica ē ve/
ſtis. Alius ꝑ informatōem vt hō eſt albus. Primo mō
relatōes i diuinis p̄dicātur d̕ eſſentia. q2 relatio ⁊ eſſen
tia ſunt idem ſm rem i deo. hoc autē nō poteſt fieri niſi
qñ relatiua ſignificātur ꝑ nomia ſubſtantiua ſiue i ab/
ſtracto ſiue i cōcreto. vñ hec eſt vera eſſentia eſt paterni
tas ⁊ eſſentia eſt pr̃. ſi ly pater ſubſtātiue teneat̃. Scdo
modo relatiōes de eſſentia i abſtracto p̄dicari non pñt
eo ꝙ eſſentia in diuinis ē indiſtincta: relatōes vero di=
ſtinguūt id qđ informāt. ⁊ idō oia relatiua ſignificata
adiacēter ſiue ꝑ vba ſiue ꝑ ꝑticipia ſiue ꝑ nomina adie
ctiua. ſiue etiam ꝑ p̄poſitiōes nō poſſūt vere p̄dicari de
eſſentia in abſtracto. vñ he oēs ſūt falſe. eſſentia gene
rat. eſſentia eſt generās. eſſentia ē pater adiectiue eſſen
tia eſt de eſſentia: Ad primū ḡ dōm ꝙ q̄uis eēntia p̄=
dicetur de patre nō tñ ſupponere pōt ꝓ patre. q2 p̄dicat̃
rōne idēptitatis rei ⁊ nō rōne modi ſignificādi. ⁊ vñ ſit
abſtractū ⁊ aliud ꝯcretū. Ad ſcdm dōm ꝙ eſſentia ē
pr̃. dicēdū ꝙ locutio ē duplex. ex eo ꝙ ly pater pt teneri
q̄ſi adiectiue vt ponat formā ſuā circa eſſentiā. ⁊ ſic eſt
falſa. q2 ꝓprietates nō determināt eſſentiā vel pt ſumi
ſubiectiue. ⁊ tūc ſupponit pr̃ i p̄dicamēto ꝓ ꝑſona pr̃is
et ſic vera eſt. ⁊ ſm hūc ſenſū fienda eſt ꝯuerſio ⁊ nō ſm
primū vnde nō ſeq̄tur. ḡ fili⁹ eſt fili⁹ eſſentie. ſ3 filius eſt
fili⁹ patris q̄ eſt eſſentia. Ad tertiū dōm ꝙ ꝑſona i di
uinis ſm modū ſignificādi informat̃ ꝑ naturā ſed non
econuerſo. vñ attributa eſſentialia poſſūt p̄dicari etiā de
ꝑſona adiectiue ſed non econuerſo. Ad q̄rtum dōm ꝙ
hoc nō opponit̃ ꝯtradictorie pr̃ eſt generās eſſentia non
eſt generās. q2 generare ⁊ nō generare nō referūt̃ ad idē
ſm idem imo ad eſſentiā ⁊ ꝑſonā ſm ꝙ differūt q̄tum
ad modū ſignificādi Cōtradictio vero eſt vni⁹ ⁊ eiuſdē
ſm idem. Ad q̄ntum dicēdū ꝙ de⁹ ſignificat diuinā
naturā in ſuppoſito. ⁊ ideo habet i ſuo itellectu aliquid
circa qđ pt poni diſtinctio quā facit relatio in diuinis
qđ nō habet hoc nomē eſſentia. ⁊ ideo nō eſt ſil̕e. et hoc
nō itellecto deceptus fuit abbas ioachim magiſtro in ꝯ̄
ꝯtraria dicens. Ad ſextū dōm ꝙ oēs ille locutōes
ſūt improprie ⁊ exponēde ſicut exponit magiſter vt po
natur abſtractū ꝓ ꝯcreto. q2 magis ꝯuenieter poteſt fie
ri i talib⁹ nominib3 q̄ habēt ordinē ad actus q̄3 in h̄ no/
mine eſſentia. actus eni ſuppoſitoꝝ ſūt. ⁊ ideo ex hiꝰo
hūt quādam viciniitatē ad ꝑſonas.

D ſcdm ſic ꝓcedit̃. videt̃ ꝙ eſſentia generetur
Hyl. eni dicit. nihil eni niſi natū h3 filius. ḡ
eſſentia filij eſt nata. P ſm phm ad aliq̄d
nō eſt mot⁹. ḡ nec generatio. ḡ diuina genera
tio nō ē i ad aliquid ſed i ſuba. quia non ſūt ibi niſi hec
duo p̄dicamēta. P ſm phm mouētib3 nob mouet̃ea
que i nobis ſūt. ⁊ corruptis corrūpuntur. ḡ generato fi
lio generat̃ oē qđ i iꝰo eſt. ḡ eſſentia. Cōtra oē ꝙ ge
nerat̃ h3 principiū de quo ſit. ſed eſſentia nō habet prin
cipiū de quo ſit. ḡ nō generat̃. P Si eſſentia genera
tur cū generās ꝑ eſſentiā habeat eē. ḡ h3 eē ꝑ rem a ſe ge
nitam qđ ē impoſſibile. R̷° oē qđ generat̃ ſiue ꝑ ſe
ſiue ꝑ accidēs opter ꝙ ſit diuerſū i generāte ⁊ genito. q2
nihil generat ſe. ⁊ q2 diuina ſuba ſiue eſſentia eadem ē
in pr̃e generāte ⁊ filio genito. ideo nec ꝑ ſe nec ꝑ accidēs
generat̃ Ad primū de Hyl. dōm ꝙ improprie loq̄tur
⁊ exponendū eſt nihil niſi natū. id ē. naſcēdo acceptum.
Ad ſcdꝫ i ad aliq̄d dōm ꝙ generatio diuia nō termi/
nat̃ ad relatōem ſed ad ypoſtaſim q̄ eſt ſuba ꝑ relatōem
ꝯſtituta. Ad tertiū mouētib3 nob dōm ꝙ nō eſt ſimi
le. quia i nobis quicq̄d eſt ē nobis ꝓpriuꝫ ſm rem q̄uis
poſſit eſſe cōmune ſm rōnem in filio autē aliq̄d qđ eſt
ſibi ⁊ patri cōmune ſm rem ſcꝫ eſſentia.

D tertiū ſic ꝓcedit̃. videt̃ ꝙ fili⁹ genit⁹ non ſit
de ſuba patris. p̄poſitōes eni tranſitiue ſunt
⁊ ideo impꝛtāt aliquam diuerſitatē. nulla ve
ro eſt diuerſitas iter filiū ⁊ ſubam pr̃is ḡ ⁊c̃.
P Aut de accipit̃ ibi materialiter vt cutell⁹ de ferro
aut originaliter vt radi⁹ de ſole. aut ordinalit̃ vt de ma
ne fit meridies. ſ3 nullo hoꝝ modoꝝ fili⁹ ē de ſuba pa
tris. ḡ nō debet ꝯcedi ꝙ ſit de ſuba patris. P Anſ. i
monologion. nec itellect⁹ capit nec natura ꝑmittit ſūū
q̄ de aliquo eſt. ſ3 ſi fili⁹ eſt ſuba patris. ḡ nō eſt de ſubā
patris. Cōtra dicit Dam̄: ꝙ generare eſt de ſua ſuba
ſibi ſimile i natura ꝓducere. ſ3 filius vere a patre gene/
rat̃. ḡ vere de ſuba eius ꝓducit̃ P Oē qđ ꝓducitur
ab aliquo ſibi ſubalit̃ ꝓducit̃ de ſuba eius. ſ3 filius ſic ꝓ
cedit a patre. ḡ fili⁹ ꝓducitur de ſuba patris. R̷° hec
p̄poſitio de materialiter accipit̃ in creaturis. aliqñ aūt
pure materialiter. vt cultellus de ferro. aliqñ pure origi
naliter vt lumē d̕ ſole. aliquādo pure ordinaliter vt de
mane fit meridies. aliqñ mixtim materialiter ſimul et
originaliter vt fili⁹ de ſuba patris. in diuinis vero non
eſt materia ſed ſuba q̄ eſt purus act⁹. vnde ꝓportionalit̃
loquēdo in diuinis. aliqñ accipitur de ſubaliter vt fili=
us de ſuba diuina. aliqñ originaliter vt filius de ꝑſona
patris. aliqñ ordinaliter vt de eterno tꝑale. aliquando
mixtim ſubaliter ⁊ originaliter vt filius de ſuba patris
nam ſi tñ ſubaliter acciperetur ſicut d̕r filius de ſuba pa/
tris ita pater diceret̃ de ſuba filij Ad primū de trāſiti
one p̄poſitionū dōm ꝙ p̄poſitio notat tranſitiōem vel
rei vel rōnis vel vtriuſq3 nō tñ ſemꝑ impꝛtat trāſitōem i
reſpectu caſualis cui imediate adiūgit̃. ſ3 reſpectu vel il
lius vel alterius q̄ cum illo ꝯſtruit̃. ⁊ ſic hec p̄poſitio de
trāſitiōeꝫ noiat reſpectu ꝑſone pr̄is ñ reſpectu ſube niſi
ſm rōem Ad ſcdm autē accipit̃ materialit̃ dōm ꝙ in
ſufficiēs ē diuiſio. accipit̃ eni altero mō videlicet ſuba/
liter ⁊ originaliter ſimul. Ad tertiuꝫ de Anſ. dōm ꝙ
accipit̃ de originaliter ſolū in p̄dicta auc̄te.

D q̄rtuꝫ ſic ꝓcedit̃. videt̃ ꝙ filius ſit ex nihilo
illđ eni ē ex nihilo qđ nō eſt ex p̄iacenti mate=
ria. ſ3 filius eſt hmōi. quia nō eſt de aliquo ſi=
cut de materia. ḡ ⁊c̃. P Oē qđ habet eſſe
ab aliq̄ de ſe eſt nō ens. ſed filius habet eſſe ab alio ḡ ha
bet eſſe de nihilo. P Oē ex quo aliq̄d eſt naturalit̃
eſt ꝑus illo. ſ3 nihil eſt ꝑus filio. ḡ iꝰe nō eſt de aliquo. ḡ
de nihilo Cōtra oē qđ eſt factū de nihilo eſt creatū
ſed filius ē increatus. ḡ ⁊c̃. P ſm Dam̄. omne qđ eſt
ex nihilo vertibile eſt in nihil. ſ3 filius nō eſt hmōi. ergo
⁊c̃. R̷° dōm ꝙ cum d̕r aliq̄d eſſe ex nihilo hoc poteſt
itelligi dupliciter. Uno mō vt negatio icludat p̄poſiti
onē. ⁊ ſic ordo impꝛtatus ꝑ p̄poſitōeꝫ negatur vt ſit ſen
ſus ē ex nihilo q̄ſi nō ex aliquo ſic aūt nō pt verificari d̕
filio q̄ eſt ſuba patris Alio modo vt p̄poſitio icludat ne
gationē. ⁊ ſic remanet ordo p̄dictus affirmat⁹ ⁊ ita nō
pt verificari de filio. q2 nihilū neq3 eſt ꝑus filio durati=
one cum ſit etern⁹. neq3 natura cū ſua natura ſit ſuū eē
⁊ ſic oibus modis hec eſt falſa filius eſt ex nihilo Ad
primū nō eſt ex p̄iacēti materia dōm ꝙ verū eſt. ſ3 tamē
eſt ex ſuba patris. ⁊ ideo nō ſeq̄tur ꝙ non ſit de aliquo
hoc etiam remoto nō ſequeret̃ ꝙ eēt ex nihilo. q2 pater
nō d̕r de aliquo ⁊ tñ nō eſt de nihilo. idem aūt ē eſſe pa
tris ⁊ filij. Ad ſcdm oē h3 eſſe a patre dōm ꝙ verū eſt
nihilomin⁹ tñ eſſe qđ a patre recipit eſt idem cū natura
quā etiā recipit a patre ⁊ ſic nature filij i ſe ꝯſiderate nō
debet̃ nō eſſe ſicut nature create rōne cui⁹ eſt ei natura/
liter ꝑus nō eſſe qđ habet ex ſe q̄3 eſſe quod habet ex alio
Ad vltimū oē de q̄ aliq̄d dōm ꝙ i diuinis ꝑſonis

nõ ē ordo priorꝭ ⁊ poſterioꝛis .ſed nature q̃ vna eſt ab alia nõ vna prior alia. ⁊ ideo pᷓma ꝓpoſitio eſt falſa q̃ dicit ꝙ om̃e ē ab altero ſit eo poſterius naturaliter.

DI. VI

Oſtea q̃ri ſolet. Hic

q̃runtur tria. Primo vtrũ pater genuit filiũ neceſſitate. Sc̃do vtrũ voluntate. Tertio vtꝝ natura ſit diuina eēntia. Quarto vtꝝ pater natura genuerit filiuꝫ. Utrũ actus notionales ſint neceſſarij vel volũtarij.q.xiiij.articulo

D primũ ſic ꝓcedit͛. videt͛ ꝙ pater genuit filiũ neceſſitate. neceſſariũ eni͂ ⁊ ꝯtingēs ſufficient͛ diuidũt ens, ſꝫ generatio filij non ē ꝯtingēs. ḡ eſt neceſſaria. P Om̃e qḋ i͂poſſibile eſt nõ eē neceſſe eſt eē. ſed oē qḋ eſt ab eterno impoſſibile eſt nõ eſſe. ergo nec̃e ē eē. ſꝫ generatio ē et͛na. ḡ nec̃aria P Mag. ē diffuſiua ſui lux eterna q̃ꝫ tp̃alis. ſi ergo lux tp̃alis neceſſario diffundit ſe multomagis lux eterna. ſꝫ generatio filij eſt q̄dam diffuſio ſiue candor lucis eterne Sap̃. vij ḡ ⁊c̃. Cõtra Aug̃. diuidit neceſſitatē ⁊ coactõem ⁊ ꝓhibitionē. ſed neutra deo ꝯtingit. ḡ ⁊c̃. P Ubi eſt neceſſitas non ē ꝑfecta libertas. ſꝫ i deo eſt ꝑfecta libertas ḡ nulla neceſſitas. Rꝫ. dc̃m ꝙ neceſſitas includit͛ in aliq̃ dupliciter. Uno mõ ex alio Alio modo ex ſe. primo mõ in deo nulla ē neceſſitas. q2 talis neceſſitas vel ex alio ſicut ex fine. ⁊ ſic eſt nature indigentis ſicut hõ habet neceſſitatē cibi ad hoc ꝙ poſſit viuere vel eſt ex alio vim i͂ferēte. et ſic nature impotētis q̃ cogi p̃t vel ꝓhiberi. vel ex alio naturã creante. ⁊ ſic eſt nature create que oı̃a longe ſunt a deo. Sc̃do aũt mõ neceſſitas eſt in deo reſpectu oı̃m que in natura ſua ſũt. hec aũt neceſſitas nihil eſt aliud q̃ꝫ nature ipſius i͂mutabilitas. ⁊ quia filius eſt in natura dei exiſtens nõ autē creature. ideo filium genuit neceſſitate ſic etiã eſt deꝰ neceſſitate creaturas aut nulla neceſſe ꝯdidit. ⁊ ꝑ hoc patꝫ ſolutio ad obiecta.

D ſc̃dm ſic ꝓceditur. videtur ꝙ pater voluntarie genuit filiũ. om̃e eni͂ bonũ eſt volitum a deo ſicut om̃e verũ eſt ſcitũ. ſed generatio filij eſt optima. ergo ē a deo volita. ⁊ ita pater genuit filiũ volũtate. P Ubi ſimul ſunt natura ⁊ volũtas. natura bñ ordinata ſemꝑ ꝯformatur volũtati. ſꝫ i͂ patre ſimul ſũt natura ⁊ volũtas ⁊ natura ē ordinatiſſima. ḡ natura ſemꝑ ꝯformat͛ volũtati. ſed pater genuit filiũ naturaliter vt poſt dicet͛. ḡ ⁊ volũtate. P Si genuit filiũ aut ḡ volũtate aut ꝯ volũtatē aut p̃t volũtatē ſi ꝯ volũtatē ḡ coactꝰ. ſi p̃ter volũtatē. ḡ vel ignorãs vel inuitus. ſi volũtate habet͛ ꝓpoſitũ. P Filiꝰ ꝓcedit ꝑ modũ i͂tellectus vt verbũ. ſꝫ om̃e verbum ꝓcedit ad neceſſe ꝑ volũtatē. ergo ⁊c̃. Cõtra volũtas eſt p̃cipiũ libere ſe hñs ad oppoſita. ſi ergo pater volũtarie genuit oppoſitũ ⁊ velle ⁊ facere potuit. ḡ potuit non generare. P Augꝰ negat i͂ lr̃a ꝙ pater nõ volēs nec nolens genuit filiuꝫ. Rꝫ volũtas ad aliq̃d dupliciter ꝯꝑat͛. vel vt p̃cipiũ. vel vt potētia ad obiectũ qḋ eſt bonũ. vnde cum generatio filij ſit optima hic. ſc̃do modo p̃r genuit filiũ volũtate ꝯꝑatur aũt ad aliq̃d vt p̃cipiũ dupliciter. vel ſicut ad illud qḋ ē ratio p̃dicãdi. ⁊ ſic ꝯꝑatur ad ꝓceſſionē ſpũſancti q̃ ꝓcedit ꝑ modum amoris q̃ eſt rõ volũtarie ꝓductionis creaturaꝝ. vel ſicut ad id qḋ eſt p̃ncipiatum. ⁊ ſic cõꝑat͛ ad creaturas. ⁊ his duobꝰ modis pater nõ genuit filiũ voluntate. ⁊ hoc ē qḋ alij dicũt ꝙ volũtate ꝯcomitãte nõ accedēte vel antecedēte pater genuit filiũ. Et ſic patꝫ ſolutio ad p̃mũ ⁊ ad reliq̃ duo q̃ ꝓcedũt d̃ volũtate ꝯcomitãte ſiue ꝯꝑata ad obiectũ Ad vltimũ dc̃m ꝙ etiã in ꝯceptõibꝰ i͂tellectualibꝰ fit reductio ad p̃ncipia q̃ naturaliter i͂telligũt͛ alia autē a p̃ncipijs ꝑ imꝑium volũtatis deus aũt naturaliter i͂telligit ſeipm̃. ⁊ ꝓpter hoc ꝯceptio diuini v̄bi eſt naturalis. creaturas aũt ꝯcipit ⁊ i͂telligit volũtate. Argumēta aũt in ꝯtrariũ ꝯcludũt de volũtate antecedēte vel accedēte.

D tertiũ ſic ꝓcedit͛. videtur ꝙ natura dei nõ ſit ibi diuina eſſentia. quia ſc̃m ph̃m in ſc̃do phiſic̃. natura ē p̃cipiũ motus ⁊ q̄etis in eo in quo ē. ſꝫ in deo nullꝰ ē motꝰ. ḡ eiꝰ eſſentia natura dei nõ dr̃. P Boe. in li. de duabꝰ naturis ponēs aliã nature ſignificatõem dicit ꝙ natꝰa eſt vnũq̄dq̃ꝫ informãs ſpecifica differētia. in deo aũt nõ eſt neq̃ꝫ genus neq̃ꝫ differētia. vt Auic̃. ꝓbat ḡ ⁊c̃. P ſc̃m aliam aſſignatiõem boetij natura ē ſubã q̃ agere vel pati põt ſed agere vel pati eſt ẏpoſtaſis. ḡ ſc̃m hec diuina natura eſſentia dici nõ debet ſꝫ magis ꝑſona. P Nature nomen a naſcēdo eſt ſumptũ. ſꝫ naſci i͂ diuinis ꝑſone competit nõ eſſentie. ḡ ⁊c̃. Cõtra eſſentia dei magis ē intima deo q̃ꝫ eēntia hoı̃s ipſi hoı̃. q2 deꝰ ē ſua eēntia nõ aũt homo ſed eēntia hoı̃s dr̃ eiꝰ natura. ḡ multo magis ⁊c̃. Rꝫ dc̃m ꝙ nature nomē ſũptũ eſt a ſubſtãtijs viuentibꝰ. q̃ꝝ generatio natiuitas dr̃. cum oı̃s aũt motꝰ a termino denoı̃et͛. a q̃ etiam ſpeciē trahit. illud dr̃ in p̃dictis ſubſtãtijs natꝰa qḋ ꝑ natiuitatē accipit͛ ab vno ⁊ ab altero cõmunicat͛. hoc aũt ē eſſentia ſpeciei. q2 generãs generat ſibi ſimile in ſpecie. ⁊ inde eſt ꝙ p̃dictaꝝ rerum eſſentie nature dicũtur. ⁊ ex h̃ trãſlatũ eſt nomē nature ad ſignificãdũ eſſentias oı̃m aliaꝝ rerũ ſiue i͂ eis ſit natiuitas ſiue nõ. In diuinis ḡ ipſa eſſentia dei natura dr̃ rõne eius ad qḋ ſignificãdũ nomē trãſlatũ ē ⁊ rõne impoſitiõis nomı̃s. q2 diuina eſſentia naturã ꝯmunicat

Ad primũ dc̃m ꝙ ſc̃m ph̃m. v. meth. illa nature acceptio ſumit͛ ꝑ quãdã ſilitudinē a natiuitate q̃ q̄dē i͂ deo eſt q̃ꝫuis nõ ſit ibi motꝰ. vñ nihil ꝓhibet naturã in deo dici. Ad ſc̃dm dc̃m ꝙ differētia dr̃ natura inq̃ꝫtũ cõpletiua eſt i͂ tota eſſentia ſpeciei ⁊ non inq̃ꝫtum ſ̃dria eſt. vñ nihil ꝓhibet eſſentiã diuinã dici naturã q̃ꝫuis differētia i͂ eo nõ ſit. Ad tertiuꝫ dc̃m ꝙ q̃ꝫuis agere ⁊ pati ſit ẏpoſtaſis tñ principiũ actionis ⁊ paſſiõis ē eſſentia. Ad q̃rtũ dc̃m ꝙ lꝫ diuina eſſentia nõ naſcat͛ tamē ꝑ natiuitatē ꝯmunicat͛. ⁊ h̃ ſufficit ad rõnem nature.

D q̃rtũ ſic ꝓcedit͛. videt͛ ꝙ pater nõ naturaliter genuit filiũ. Hyl. eni͂ in li. de ſynod. nõ naturali neceſſitate ductus pater genuit filium P In deo volũtas ⁊ natura idē ſũt. ſi ḡ generatio nõ fuit opus volũtatis. ḡ nec nature. P Per naturales rõnes deuenerunt ph̃i in cognitionē nature diuine. ſꝫ cognita natura cognoſcit͛ opatio nature. ḡ potuerunt deuenire in cognitõem generatõis filij. ſꝫ h̃ eſt falſũ. ḡ illḋ ex quo ſeq̄tur ſcꝫ ꝙ generatio filij ſit a natura. Cõtra Dam̃. dicit ꝙ generatio ē opus diuine nature exiſtens. P Si nõ ē opus nature. ḡ nõ eſt filius naturalis. ḡ eſt filius adoptiuꝰ. Rꝫ eſſentia diuina eſt p̃ncipiũ oı̃m actuũ diuinoꝝ ſc̃m diuerſã rõneꝫ attributoꝝ ſicut volēdi inq̃ꝫtum ē volũtas i͂telligēdi inq̃ꝫtuꝫ ē i͂tellectus. ⁊ ſic de alijs. ⁊ q2 de rõne generatõis eſt vt genitũ ꝓducat͛ in ſilitudinē generãtis. cuiꝰ ꝓductõis p̃ncipiũ eſt natura. q̃ vt dicit boe. eſt vis inſita rebꝰ ex ſilibus ſimilia ꝓcreans. ideo eſſentia ſub rõne nature ē p̃ncipiũ in patre generatõis filij. ideo dr̃ ꝙ pater natura generat filiũ. Ad primũ de Hyl. dc̃m ꝙ neceſſitatē naturalē vocat defectũ ꝯtingētē ex natura ꝯtra volũtateꝫ ⁊ ſic de tali loquēdo natura ſiue naturali neceſſitate nõ i͂telligit͛ cũ dr̃ pater genuit filiũ natura. Ad ſc̃dm volũtas ⁊ natꝰa ſũt idē. dc̃m ꝙ q̃ꝫuis ſũt idē re differũt tñ rõne ſicut ſcia ⁊ volũtas. vñ multa ſcit deꝰ q̃ non vult

vtrūqꝫ enī veriſſime ī deo ē ⁊ actꝰ vtriuſqꝫ. Ad tertiū de pħis dōm ꝙ deuenerunt ī cognitōem nāe diuine ꝑ creaturas. ī creaturis aūtē impfecte relucet nāa diuia ⁊ opatio eiꝰ q̄ eſt generatio. ⁊ ido ī cognitōem nāe q̄ꝫtū ad opatōeꝫ generatōis nō clare deuenire potuerūt.

DI. VII

Ic ſolet q̄ri ⁊c.

Hic q̄rūtur duo. Primo de potētia generādi in deo. Scđo de cōmunitate ſpūs.

Circa primū q̄rūtur duo Primo vtrū ī deo ſit potentia ad generādū. Scđo an illa potentia ſit aliq̄d abſolutū vel aliquid aliud.

Ad primū ſic ꝓcedit̃. videt̃ ꝙ ī deo nō ſit potētia ad generādū. q̄cq̄d enī exit ab aliq̄ potētia naturaliter ꝓus ē ī potētia q̄ꝫ in actu. ſi ḡ filiꝰ exit a potētia generādi q̄ ſit ī pr̄e naturaliter fuit ꝓus in potētia q̄ꝫ ī actu. ſꝫ hoc de deo ē falſū qꝛ eternū nō eſt ꝓus ī potētia q̄ꝫ in actu ḡ primū. P̄ Omnis potētia aut eſt actiua aut paſſiua. potētia actiua eſt ſm pħm ꝑncipiū trāſmutatōis ī aliud ſm ꝙ aliud ⁊ potentia paſſiua ē ꝑncipiū trāſmutatōis ab alio ſꝫ tale ꝑncipiū ad generādū nullū ē ī pr̄e. ḡ nlla potētia. Itē illō qđ eſt ꝑ opus nature nō exit ab ea mediāte aliq̄ potētia. ſicut eſſe imediate dat aīa corpori. ſꝫ generatio eſt per ſe opus nature vt dicit Dam̄. ḡ nō ē opus potētie. Cōtra Augꝰ arguit ſi pater nō p̄t generare equalem filiuꝫ ſibi impotēs fuit. ḡ potētia generādi filium eſt in patre. P̄ Cuiꝰ ē actus eiꝰ ē potentia. ſꝫ pater filiū genuit. ḡ potētia generādi ī eo fuit. Rᷓo dōm ꝙ duplex ē potentia ſcꝫ paſſiua ⁊ actiua. Paſſiua potētia eſt ſm ꝙ aliq̄d receptiuū alicuiꝰ ꝙ deo nō cōpetit ꝓpt̄ h̄ qđ ē oīno ꝑfectus. Potētia vo actiua ē vis q̄dam ꝑ quā aliq̄d alteri ſe cōīcat qđ ꝑfectōis ē. ⁊ ideo attribuit̃ deo. Cōīcat aūt ſe deus dupliciter. Uno mō ſm ſilitudinē impfectam ſicut creature. ⁊ ſic ponit̃ in deo potētia reſpectu creaturarū. Alio mō ſm ſilitudinē ꝑfectam ⁊ ſic ꝯmunicat ſe deꝰ pater filio ⁊ ſpūiſancto. ⁊ reſpectu huiꝰ ꝯmunicationis ponit̃ in deo potētia generatiua ⁊ ſpiratiua. Ad ꝑmū d̄ prioritate naturalit̃ dōm ꝙ hoc locū h̄ꝫ. vbi potētia realiter differt ab actu ⁊ obiecto ſuo. qđ hic nō cōtingit. Ad ſcđm dōm ꝙ pħs loq̄tur de potētia actiua naturali q̄ ⁊ materiā ꝓſupponit ⁊ ꝑ motū ſuū effectum ſuū cauſat. vñ nō ꝯtingit potētie diuine. Ad tertiuꝫ dōm ꝙ duplex ē actꝰ nature ſiue eſſentie. primꝰ q̄ eſt eſſe ſcđs q̄ eſt opatio primꝰ īmediate egreditur ab eſſentia. Scđs mediāte potētia ⁊ talis actus ē generare.

Ad ſcđm ſic ꝓcedit̃. videt̃ ꝙ potētia generādi ſit ad aliq̄d. potētie enī diſtinguūt̃ ꝑ actus et actus ꝑ obiecta. ſꝫ generare qđ ē actꝰ potētie generādi dicit ad aliq̄d. ḡ ⁊ potētie generādi. P̄ Omnis actio ꝓpria egredit̃ a ꝓpria forma agētis generare ē actꝰ ꝓprius patris ⁊ egredit̃ a potētia generādi ḡ potētia ē forma ꝓpria generātis q̄ ē paternitas. ḡ ē ad aliq̄d nō q̄d. P̄ In diuinis idē eſt ſuba vtus ⁊ opatio. ḡ ē ī diuinis idē potētia generādi ⁊ generatio. ſꝫ generatio ſiue generare dicit ad aliq̄d. ḡ ⁊ potētia generandi. Cōtra ī diuinis nō differt eē ⁊ poſſe. ḡ nec eſſentia et potētia. ſꝫ eſſentia dicit q̄d. ḡ ⁊ potētia. P̄ Oīs ſcīa et volūtas ī diuīs eſſentialis ē ñ relatiua. ḡ ⁊ oīs potētia. Rᷓ. cuꝫ dico potētia generādi ſōtio dico ſcꝫ potentiaꝫ ⁊ generare potētia ꝑtinet ad naturā ⁊ dicit q̄d generare ad ꝑſonā. ⁊ dicit ad aliq̄d Dicendū ḡ ꝙ h̄ ꝯpoſitū potētia generādi dicit eſſentialē tractū ad ꝑſonaꝫ ſicut cū d̄r deus gignēs hoc ē deus ſignificat eſſentiā hoc qđ eſt gingnens ꝑſonā. Ad ꝑmū potētie diſtinguūt̃ dōm ꝙ h̄ nō ē dictū ꝙ ī eodē p̄dicamēto ſint potētie ⁊ actꝰ. qꝛ actꝰ ſūt ī p̄dicamēto actōis. potētia ī p̄dicamēto q̄litatis. ⁊ ido nō ſeq̄t̃ ſi generare ē ad aliq̄d ꝙ potentia generādi ſit ad aliq̄d. ſꝫ ē dictū ꝙ diuerſis potentijs diuerſi actꝰ debent̃. Ad ſcđꝫ dōm ꝙ q̄ꝫuis potentia ſm ſe ſit cōīs. tñ potētia generādi actiue ꝓprie ē pr̄is nō rōne potētie ſm ſe ſꝫ ordīs ad actū notionalē. qꝛ potentia generādi ꝓut dicit ordinē ad actū nō tm̄ dicit potētiā ſꝫ potētiā ſub rōne ꝓprietatis q̄ ē paternitas. ⁊ ſub tali rōne id ē paternitatis nō repit̃ niſi ī pr̄e ſic ſub rōe filiatōis nō repit̃ niſi ī filio ſic eēntia ī pr̄e ē paternitas ī filio eſt filiatio. Ad tertiū dōm ꝙ q̄ꝫuis ſint idē re tm̄ differūt rōne ⁊ ꝓpt̄ diuaꝫ rōnis reducunt̃ ad diūſa p̄dicamenta

Irca ſcđm querūtur

tria. Primo vtrū potētia generādi ſit in filio. Scđo vtꝝ filiꝰ poſſit aliū filiuꝫ generare. Tertio vtꝝ pater poſſit generare aliū filiū.

Ad ꝑmū ſic ꝓcedit̃. videt̃ ꝙ potentia generādi ſit ī filio. nlla enī ſcīa ē ī patre q̄ nō ſit in filio. ḡ ſilit̃ nec potētia. ſꝫ potētia generādi ē ī patre ergo ī filio. P̄ Pater generat filiū eq̄lē ſibi nō eq̄litate mol' ſꝫ vtutis. ḡ oīs vtus que ē ī patre eſt ī filio. ḡ vtus generādi. P̄ ꝑfectior ē generatio celeſtis carnali. ſi ḡ carnalis generatio cōīcat genito potētiā generādi multomagis celeſtis. Cōtra genitū nō ē ꝑncipiuꝫ generatiōis ſꝫ filiꝰ ē genitꝰ. potētia aūt generādi ē ꝑncipiū generatōis. ḡ ī filio nō ē potētia generādi. P̄ In potētia generādi icludit̃ pr̄nitas. ſꝫ pr̄nitas ñ ē ī filio ḡ ⁊c. Rᷓo dōm cū d̄r potētia generādi h̄ gerūdiuū generādi p̄t eē gerūdiuū vbi actiui vel vbi īꝑſonalis vel vbi paſſiui. ꝑmo mō potētia generādi d̄r potentia ꝑ quā generet. ſcđo mō potētia ꝑ quam fit generatio. tertio mō potētia ꝑ quā ipē generet̃. ꝑmo mō potētia generādi ē ī ſolo pr̄e. qꝛ ſolꝰ pr̄ p̄t generare. tertio mō in ſolo filio. qꝛ ſolꝰ filiꝰ p̄t generari. ſcđo mō in pr̄e ⁊ filio ⁊ ſpū ſancto. oēs enī h̄n̄t potentiā ſcꝫ eſſentiā q̄ aliq̄d generat̃. Ad ꝑmū de ſcīa dōm ꝙ nō eſt ſilr̄ de ſcīa ſiue de voluntate. qꝛ nō ſic ordinat̃ ad actū notionalē ſicut potentia generādi q̄ ē ad generādū. nō enī generatōis ē principiū voluntas vel ſcīa ſꝫ natura. Ad ſcđm de eq̄litate vtutꝫ dōm ꝙ q̄ꝫuis oīs potētia ſit ī filio q̄ ē ī pr̄e nō tm̄ ad eūdem actū. potētia vo generādi nō tm̄ noīat eſſentiā potentie. ſꝫ ordinē eiꝰ ad actū. vñ ī argumētādo eſt falſa accedētis. Ad tertiū de pr̄e carnali dōm ꝙ tota rō ꝯmunicatōis potētie generatiue carnalis ñ ē ꝑfectio ipiꝰ generatōis ⁊ generātꝫ vel geniti ſꝫ īꝑfectio admixta. qꝛ ñ cōīcat̃ totū vni genito qđ ē generātis. nec ſufficient ſaluat̃ in vno genito nāa cōīs hoc vo in deo nō ꝯtingit.

Ad ſcđꝫ ſic ꝓcedit̃. videt̃ ꝙ filiꝰ poſſit generare aliū filiū. potētia enī nō impedita p̄t exire in actū. ſꝫ ī filio ē potētia generādi nō impedita ḡ p̄t exire ī actū generatōis. P̄ Filiꝰ ē imago pr̄is expſſiua. ḡ in oībꝫ eſt ſilis. ḡ in poſſe generare. P̄ Poſſe generare ē aliq̄ dignitas ī pr̄e. ſꝫ q̄cq̄d eſt dignitatis in pr̄e ē in filio. ḡ ⁊c. P̄ ſm Anſ. minimū incōueniēs ē deo īpoſſibile. ſꝫ ſi filiꝰ generaret filiū ſeq̄ret̃ ī deo incōueniēs. qꝛ ille filiꝰ generaret alterꝝ. ⁊ ſic ī infinitū. ḡ filiꝰ nō p̄t generare. P̄ Qui nō p̄t eē pr̄ nō p̄t generare. ſꝫ filiꝰ nō p̄t eē pater. qꝛ ſeq̄ret̃ ꝯfuſio ꝑſonar̄ ḡ ⁊c. Iuxta hoc q̄rit̃ vtꝝ pater poſſit generare aliū filiuꝫ. ⁊ videt̃ ꝙ ſic. qꝛ ꝑ generatōeꝫ ī nllo diminuit̃ eiꝰ potētia ḡ q̄ rōne p̄t generare vnū p̄t generare plr̄es. Rᷓ. dōm ꝙ filiꝰ nō p̄t filiū generare Et rō eſt. qꝛ ille filiꝰ ī nullo diſtinguet̃ ab alio. qꝛ ꝑſone diſtīguūt̃ ꝑ relatōes origīs. īpoſſibile

eſt aũt ꝙ vna relatio originis vt filiatio multiplicet̃ ſcḿ nũeꝝ. qꝛ talis multiplicatio eſſet materialis. de⁹ aũt caret materia. ḡ i deo nõ p̄t eē niſi vna filiatio ⁊ ex vna filiatione nõ ꝯſtituit̃ niſi vn⁹ filius. ⁊ ita ĩ diuinis nõ pñt eſſe plr̃es filij nec plr̃es patres. ⁊ hoc ptinet ad pfectionẽ vtriuſqꝫ. qꝛ nihil de filiatiõe eſt extra filiũ nec de paternitate extra patrẽ. Ad p̃mũ de potẽtia impedita dõm ꝙ veꝝ eſt de potẽtia ordinata ad actũ illũ. ſꝫ potentia filij nõ ẽ ordinata ad actũ generatõis. Ad ſcḋm d̄ imagine dõm ꝙ ſi eēt idem iam nõ eēt filius. qꝛ ſilitudo ſcḿ hoc. ẽ rerũ differẽtiũ. ſed ſi eſſet pater eſſet idẽ. Ad tertiũ de dignitate dõm ꝙ eadẽ dignitas q̄ ẽ ĩ patre ex eo ꝙ p̄t generare eſt ĩ filio ex hoc ꝙ generat̃. qꝛ dignitas eſt de eſſentialib⁹ ⁊ abſolutis. vñ ſicut paternitas ĩ p̄re eſt eſſentia ita ⁊ eadẽ eſſentia ĩ filio nõ ẽ paternitas ſꝫ filiatio. ita eadẽ dignitas numero q̄ ẽ in patre paternitas p quã generat ẽ ĩ filio filiatio ſcḿ quã generat̃. Ad illud qḋ vlterius q̄rit̃. pꝫ ſolutio. qꝛ impoſſibile eſt ĩ diuinis plures eē filios nec hoc ẽ ex defectu potẽtie patris ſed ex diſtinctione pſonaꝝ que tolleret̃.

DI. VIII

Nunc de veritate ⁊c.

Hic q̄runt̃ duo ĩ generali. Primo de veritate ⁊ ꝓprietate diuĩe nature. Scḋo d̄ ĩcõmutabilitate. Circa p̃mũ q̄rũt̃ tria. Primo vtꝝ eē deo ꝓprie ꝯueniat. Scḋo de ordine huius nomis q̄ eſt ad alia diuina noĩa. Tertio an eſſe diuinũ p diuerſas differẽtias tp̄is habeat ſignificari.

D p̃mũ ſic ꝓcedit̃. videtur ꝙ eē nõ ꝓprie deo ꝯueniat. illud enĩ ẽ ꝓpriũm alicui qḋ ſibi ſoli ꝯuenit. ſꝫ eē nõ tm̄ ꝯuenit deo. imo etiam creaturis. ḡ videt̃ ꝙ eē non ꝓprie deo ꝯueniat. P̄ Non poſſum⁹ noĩare deũ niſi ſcḿ ꝙ ipm̄ cognoſcim⁹. vnde Dam̄. dicit ꝟbũ eſt angelus. id ẽ. nuncius intellect⁹. ſed nos nõ poſſum⁹ cognoſcere deũ in ſtatu vie niſi ex creaturis. ḡ nec noĩare. cũ ḡ q̄ eſt nõ dicat reſpectũ aliquem ad creaturas. ḡ videt̃ ꝙ nõ noĩet̃ de⁹ h̄ noĩe a nob̄. P̄ ꝓpter hoc nomẽ ſapiẽ d̄r deficere a pfecta ſignificatione diuine ſapie qꝛ eſt impoſitũ a nob̄ ſcḿ apprehẽſionẽ create ſapie. ḡ a ſili h̄ nomẽ qui eſt deficiet a repſentatione diuine eſſentie. qꝛ impoſitũ ẽ a nob̄ ſcḿ apprehẽſionẽ eē creati. ⁊ ſic nõ eſt magis nomẽ ꝓpriũ dei q̄ꝫ alia nomĩa.

P̄ Dam̄. dicit ꝙ q̄ eſt nõ ſignificat quid eſt deus ſed quoddã pelag⁹ ſube infinitũ. ſꝫ infinitũ eē eſt ignotum ⁊ p ꝯſequẽs ĩnoĩabile. ḡ h̄ nomẽ q̄ eſt non videt̃ eē diuinũ nomẽ. Cõtra Exo. iij. dñs dixit ad moy. ſi q̄ſierit nomẽ meũ dices ⁊c̃. ḡ ꝓprie deo cõuenit. P̄ Hyl̄. eſſe nõ eſt accidẽs deo ſꝫ ſubſiſtẽs veritas ⁊ manẽs cauſa ⁊ naturalis generis ꝓprietas. ḡ eē eſt ꝓpriũ dei. R° dõm ꝙ aliq̄d attribui d̄r ꝓprie alicui dupliciter. Uno modo qꝛ ſoli ei ꝯuenit. ⁊ ſic q̄ ẽ nõ ꝓprie p̄dicã⁹ de deo cum de alijs etiã p̄dicet̃. ſꝫ tñ eſt ꝓprie nomen dei. p̄t enĩ eſſe nomen dei ⁊ nulli⁹ alterius. oĩs enĩ res noĩat̃ ex ſua forma vel natura. eſſentia aũt ẽ ipã natura dei ꝙ ĩ nullo alio ꝯuenit. Alio mõ rõne indeficientie. quia ſcꝫ nihil eorũ q̄ includunt̃ in ſignificatõe noĩs deficit ei cui nomẽ attribuit̃. ⁊ ſic ꝓprie q̄ eſt de deo predicat̃. qꝛ nihil de eſſe ſibi deeſt. habet enĩ totũ eē ſuũ ſimul. qḋ de creatura inq̄ꝫtũ eſt mutabilis dici nõ p̄t. ⁊ ideo ĩ lr̃a d̄r ꝙ ſolus deus eſt cui⁹ eſſe nõ nouit p̄teritũ ⁊ futuꝝ. Ad p̃mum dõm ꝙ q̄ꝫuis q̄ eſt poſſit de alio p̄dicari q̄ꝫ de deo nõ p̄t tñ eē alterius nomẽ vt dictũ ẽ. Ad ſcḋm dõm ꝙ ex creaturis tripliciter de⁹ noĩat̃. Uno mõ q̄ñ ipm̄ nomẽ actualiter ꝯnotat effectũ ĩ creatura ꝓpter relatiõem ad creaturã in noĩe impͣtatã ſicut creator ⁊ deus. Alio mõ q̄ñ ipm̄ nomen noĩat p̃ncipiũ alicu⁹ act⁹ diuini in creaturis ſicut ſapiã potẽtia ⁊ volũtas. Tertio mõ q̄ñ ipm̄ nomen nominat aliq̄d creatoris repſentatũ ĩ creaturis ſicut viuẽs. oĩs enĩ vita exemplata ẽ a diuina vita. ⁊ ſic h̄ nomen q̄ eſt noĩat deũ p eſſe creaturaꝝ exemplariter deductum ab eē diuino. Ad tertiũ dõm ꝙ cũ dicim⁹ deũ ſapiẽtem intellect⁹ noſter deficit a repſẽtatiõe diuiã q̄ꝫtum ad duo ſcꝫ q̄ꝫtum ad id qḋ ei attribuit ⁊ q̄ꝫtũ ad modũ attribuẽdi. attribuit enĩ ei formã ſapiẽ quã ꝯcipit q̄ deficit a deo ⁊ attribuit ei p modũ ꝯcretiõis q̄ in deo non ẽ. ſꝫ cũ dicim⁹ deũ eē nõ eſt ibi niſi vn⁹ defect⁹ ſcꝫ qꝛ eſſe ſignificat̃ p modũ ꝯcretiõis m̃ p h̄ non dicimus deũ eē aliq̄d. ⁊ ita hoc nomẽ min⁹ improprie de deo d̄r q̄ꝫ alia.

Ad q̄rtũ hoc nomẽ q̄ eſt. dõm ꝙ h̄ ꝓ tanto d̄r qꝛ alia noĩa ſignificãt eē ſcḿ rõnẽ determinatã ſicẽ ſapiã dicit eſſe aliquid. ſꝫ hoc nomẽ q̄ eſt dicit eſſe abſolutũ ⁊ non determinatũ p aliqḋ additum.

D ſcḋm ſic ꝓcedit̃. videt̃ ꝙ eē diuinũ nõ poſſit p diuerſas drĩas tp̄is ſignificari. Hiero⁹ enĩ in lr̃a dicit ꝙ de⁹ ẽ tm̄ qui nõ nouit fuiſſe nec futuꝝ eē. P̄ De⁹ ñ ſubiacet alicui mutabilitati ſꝫ p drĩam tp̄is notat̃ mutabilitas. ḡ non pñt de deo vere enũciari verba diuerſoꝝ tẽpoꝝ. P̄ Aug⁹ dicit in li. lxxxiij. q. in eterno tm̄ pſens d̄r neqꝫ q̄cq̄ꝫ p̄teritũ eſt. q̄ſi iã non ſit. ſꝫ q̄cq̄d ẽ tãtũmodo ẽ. Cõtra dicit h̄ Aug⁹ ꝙ hñ d̄r de deo ẽ fuit ⁊ erit. P̄ Sicut eſt ĩ oĩ loco de⁹ ita ĩ oĩ tp̄e. ergo p oẽm differentiaꝫ tp̄is p̄t ſignificari.

R° dõm ꝙ drĩa tp̄is dei dat̃ intelligi p aliam dictiõeꝫ. Uno mõ p modũ ſignificatõis ſicẽ ſignificat̃ per aduerbia tp̄alia ⁊ p alia nomĩa. ⁊ ita ſignificat̃ tp̄s vt diſpoſitio illi⁹ rei cui h̄mõi dictões adiũgũt̃. Alio mõ p modũ ꝯſignificatiõis vt patet ĩ ꝟbis ⁊ pticipijs. ⁊ ſic nõ deſignat̃ tp̄s vt diſpoſitio rei. ſꝫ ſolũ q̄ꝫtũ ad modũ ſignificãdi ⁊ intelligẽdi. qꝛ intellect⁹ noſter ꝓpter h̄ qḋ accipit a ſenſu ⁊ intellectu cũ ꝯtinuo ⁊ tp̄e in qualibet ꝯpoſitõe quã format cointelligit tp̄s. vt pꝫ p ph̄m tertio de aĩa. p̃mo ḡ modo drĩa tp̄is nõ p̄t attribui deo p modũ menſure ſicut attribuit̃ reb⁹ mutabilib⁹. ſꝫ ſic attribuit̃ ei p modũ cõcomitantie. dicim⁹ enĩ ꝙ de⁹ fuit heri ⁊ erit cras. qꝛ ipi nulli tẽpori deeſt q̄ꝫuis nullo tẽpore menſuret̃. vñ d̄r in lr̃a fuit. qꝛ nunq̄ꝫ defuit. erit. qꝛ nũq̄ꝫ deerit. Alio mõ differentia tp̄is deo attribui p̄t qꝛ tp̄alitas ſignificata nõ refert̃ ad ipm̄ deũ ſꝫ ad modũ intelligendi nr̃m ſicẽ etiã maſculinitas ꝯſignata h̄ noĩe deus nõ ponit̃ circa deũ. Et p h̄ pꝫ ſolutio ad obiecta.

Circa ſcḋm queruntur

duo. Primo an de⁹ ſit ĩmutabilis oĩno. Scḋo an oĩs creatura ſit ĩmutabilis.

D p̃mũ ſic ꝓcedit̃. videt̃ ꝙ nõ ſit ĩ deo ĩmutabilitas. oẽ enĩ qḋ hꝫ ſe nũc aliẽ q̄ꝫ p̃us mutatũ ẽ. ſꝫ de⁹ poſt creatõem hꝫ ſe aliter q̄ꝫ p̃us. qꝛ vt creator ⁊ deus. ḡ mutat⁹ eſt. P̄ Non tm̄ eſt mutatio exitus a potẽtia ĩ actũ. ſꝫ etiaꝫ exitus ab ocio ĩ actum vt cũ q̄s de ſciẽte ſꝫ nõ actu conſiderãte fit actu ꝯſiderans. ſꝫ cũ deus d̄ non opante fit opans exit ab ocio in actũ. ḡ mutat̃. P̄ Illud mutat̃ cuicũq̄ꝫ aduenit noua forma accidẽtalis. ḡ multomagis cui aduenit noua forma ſubalis. ḡ cum humanitas deo aduenerit ipe mutat⁹ ẽ. Sꝫ ꝯ̄ ẽ qḋ ꝓbat ph̄s in. viij. phiſic. p̃mũ motorẽ eē ĩmobilẽ. de⁹ aũt ẽ p̃m⁹ motor. ḡ ẽ ĩmobil̃. Itẽ Iac. j. Apḋ quẽ nõ ẽ trãſmutatio. R° oĩs mutatio ꝯtingit vel ĩ ſola abiectõe alicui⁹ forme vt cũ de ſciẽte fit q̄s ignorãs. vel in ſola receptõe vt cum de ignorãte fit ſciẽs vel etiã in vtroq̄ꝫ ſimul. vt cũ d̄ albo fit nigrũ. vbicũq̄ꝫ ꝟo ẽ abiectio ſiue receptio ibi ẽ paſſio. vbicũq̄ꝫ

ē paſſio ibi ē potētia paſſiua. ſ; ī eo q̄ ē pure actus ſc; in deo nulla ē potētia paſſiua. ḡ nulla pt eē in eo mutatio

Ad p̄mu; om̄e qḋ ſe h; aliter dōm q̄ de⁹ nō ſe h; aliter q̄; p̄us niſi ſm dici. ſed res aliter ſe hn̄t ad deū ſicut cū q̄s alterius mutatōe fit illi ſilis. Ad ſcōm d̄ exitu ab ocio in actū dōm q̄ actus dupliciter d̄r vl' ip̄a actio q̄ ē in agēte vel effect⁹ q̄ eſt in patiente exitus ab ocio in actū p̄mo modo dictū impꝑtat mutatiōe; in agēte ſcdo modo nō. ſ; in re ſuſcipiēte ſicut fieri de nō lucente lucētē ponit mutatōem in ſole. ſ; fieri de nō illuminātē illuminātē. nō talis vero exitus ē cū deus de nō oꝑante fit oꝑans z nō p̄mo modo q; oꝑatio dei ē ſua eſſentia.

Ad tertiū de noua forma dōm q̄ aduentio noue forme ꝑ ꝯpoſitiōe z formaꝝ ſucceſſionē mutat ſ; n̄ ꝑ vnionē q; vnio duoꝝ vel aſſociatio pt fieri altero extremo ſolu; z nō vtroq; mutato. forma vero accidētalis non pt aduenire niſi p̄mo modo vn̄ ſemꝑ mutat. ſed forma ſubalis potuit aduenire deo ꝑ aſſociatōem in vno ſuppoſito vn̄ non mutauit ip̄m.

O ſcōm ſic ꝓcedit. et videt̄ q̄ nō oīs creata ſit mutabilis. in euo eni ſm quoſdā non eſt p̄us z poſterius. ḡ in eis q̄ mēſurant̄ euo nulla eſt ſucceſſio. ḡ nec mutatio. ℗ Omnis mutatio vel eſt ſm ſubam vel ſm quātitatē vel ſm q̄litatē vl' ſm vbi. ſed celū empirreū nullo hoꝝ modoꝝ ē mutabile ḡ zc̄. ℗ Auctor ſex p̄ncipioꝝ dicit q̄ forma eſt compoſitioni ꝯtingens ſimplici z īuariabili eſſentia ꝯſiſtēs ḡ zc̄. Contra Dam̄. om̄e creabile eſt vertibile vel ſm ſuba; vel ſm electōem. ḡ oīs creatura mutabilis. ℗ Oīs creatura pt aliq̄d amittere vel recipe. ḡ pati vl' mutari. ℞. mutatio ſeq̄tur poſſibilitatē. q; ſm pħm motus eſt actus exiſtētis ī potentia ſm q̄ hm̄oi cū igit̄ oīs creatura habeat poſſibilitatē admixtā. q; ſolus deus ē actus pur⁹. ideo oīs creatura aliquo mō ē mutabilis. id aūt qḋ eſt ī potētia pt ꝯpari ad duo ſc; ad agētē z actū ꝑ reſpectū igit̄ ad deū agētē oīs creatura eſt in potentia q̄ſi receptiua. q; q̄cquid h; creatura a deo recipit. ē etiā in potentia obediētie vt adhuc recipiat. z ſic oīs creatura eſt mutabilis inq̄ztū de⁹ pt ſubtrahere qḋ dedit ei. vl' dare qḋ nōdū dedit. ſed ꝑ reſpectū ad actu; q̄ eſt forma nō omis creatura eſt ī potētia. q; ſic cuilibet forme eēt ponere formā. ſic aūt ī potētia ē quelibet creatura ſubſiſtens. q; aduenit ei aliq̄d formaliter vel ſubſtātialit̄ vel accidētaliter. forme igit̄ non poſſunt eē mutabiles ſicut mutatōis ſubm cū nō ſint in potētia ad aliq̄d formale. ſed hoc tm̄ eſt rerū ſubſiſtentiū. nec tn̄ oīm ſed illoꝝ q̄ꝝ potētia nō eſt determinata ad hūc vel illū actū. z horū forme dicūt̄ mutabiles inq̄ztū ſunt mutationū termini. ſic igit̄ omis creatura ē mutabilis ꝯſiderādo obedientiā create ad deū. cōſiderādo ṽo habitudinē materie ad formam vel potentie ad actum res ſubſiſtētes quaꝝ potētie indifferēter ſe hn̄t ad actus ꝯtrarios ſunt mutabiles vt ſubm motus z eaꝝ forme vt termini motus Alia ṽo nec vt ſubiecti cauſā nec vt termini mot⁹. Ad primu; de euo dōm q̄ menſuratio reſpicit eſſe actuale nō potētiale vnde nō ſeq̄tur q̄ nō ſint hm̄oi mutabilia a poſſibilitate mutādi. ſed q̄ nō mutāt̄ actu inq̄ztū mēſurātur euo. ē tn̄ z ī eis terminis alia mutatio admin⁹ ſm ſucceſſionē oꝑationum ſm q̄s menſurātur tempore

Ad ſcōm dōm de celo empirreo q̄ q̄zuis non ſit mutabile mutatōe variabilitatis de vna forma ꝯria ī alia; eſt tamē mutabile mutatōe receptiōis. Ad tertiū de forma patet ſolutio ex dictis. quia forma non eſt mutabilis vt ſubm motus. aliqua tn̄ forma eſt mutabilis vt terminus motus.

Adem ſola proprie ac

vere zc̄. Hic queruntur duo p̄ncipaliter Primo d̄ diuina ſimplicitate. Scdo de ſimplicitate creature. Circa primum q̄runt̄ tria. Primo an in deo ſit omnimoda ſimplicitas. Scdo an ꝯtineat̄ in p̄dicamēto ſube. Tertio ſi alia p̄dicamēta de ip̄o dicant̄.

O p̄mū ſic ꝓcedit̄ z videt̄ q̄ diuina eſſentia nō ſit oīno ſimplex. ens eni cui nulla fit additio p̄dicat̄ de oīb;. vt hoc qḋ dico ens nulla facta additiōe p̄dicat̄ d̄ oīb;. ſ; nō ſic ens rōnale. ſ; diuina eſſentia nō p̄dicat̄ de oīb;. ḡ fit ei aliq̄ additio vltra h̄ qḋ eſt ens. ſ; qḋ recipit additōem nō eſt oīno ſimplex. ḡ zc̄. ℗ Maior ē ſimplicitas vbi ē idēptitas ſine diſtinctōe q̄; cū diſtinctōe. ſ; in deo eſt idēptitas cu; diſtinctōe pſonaꝝ. ḡ ī deo nō eſt ſūma ſimplicitas. ℗ Boe. dicit om̄e qḋ ē: eē ꝑticipat vt ſit. alio aūt ꝑticipat vt aliq̄d ſit. de⁹ ē z eſt aliq̄d ſc; bon⁹. ḡ h; eſſe q̄ eſt z aliq̄d aliud quo aliq̄d ē. ḡ nō ē ſimplex. Contra oē cōpoſitū naturalit̄ ē poſteri⁹ ſuis componētib;. ſ; d̄o nihil eſt p̄us. ḡ cu; de⁹ ſit vniūſaliter p̄mū nō ē cōpoſitus. ℗ Om̄e cōpoſitū dependet a cōponentib; eē aūt illi⁹ q̄ dat oīb; eē a nullo depēdet. ḡ tale nō ē cōpoſitū. ℞° q̄ vbicūq; ē ꝯpoſitio ibi ē īuenire potentiā z actū. q; aut vna ꝑs ē ī potētia reſpectu alteri⁹ ſicut pt; ī cōpoſitis ex materia z forma vel ex q̄ eſt z qḋ ē. vl' ex genere z differētia vel ex ſuba z accidēte. aut om̄es ꝑtes ſūt ī potētia reſpectu ei⁹ qḋ ex cōpoſitōe ꝑtiū reſultat admin⁹ vt mixtibilia ſūt ī potētia ad formā mixti z ꝑtes q̄ztitatiue ad totā quātitatē in deo aūt nō ē aliq̄d de poſſibilitate ſ; eſt pure actiu⁹ alias indigēt aliq̄ p̄ncipio p̄ori ꝑ qḋ reduceret̄ ī actū. vn̄ neceſſe ē ip̄m eſſe ꝑfecte ſimplex abſq; oī cōpoſitōe. Ad p̄mū ens cui nulla fit additio dōm q̄ tale ens pt eē dupliciter. aut q; d̄ natura ſua non recipit additōe;. z ſic ſol⁹ deus ē ens cui nulla fit additio z de tali ente nō eſt verū q̄ p̄dicet̄ de oīb;. Aut q; ei nō fit additio pt tn̄ fieri. z ſic ē ens cōmune z de h̄ ſeq̄t̄ q̄ obiicit̄

Ad ſcōm dōm q̄ duplex eſt diſtinctio. Una q̄ cauſat̄ ex additōe alicui⁹. z talis nō ē ī deo. hec z īpedit ſimplicitatē. Alia q̄ cauſat̄ ex origine vt ſi dicāt̄ aliq̄ diſtincta: q; vnū ē ab altero. z hec bn̄ ꝯpatit̄ ſimplicitate;. z talis ē in pſonis diuinis. Ad tertiū de boe. dōm q̄ loq̄t̄ de his q̄ ſūt ꝑ ꝑticipatōe; nō q̄ ꝑ eſſentiā vt de⁹.

O ſcōm ſic ꝓcedit̄ z videt̄ q̄ de⁹ ſit ī p̄dicamēto ſube. Qr oē qḋ ē aut eſt ſuba aut accidens de⁹ aūt nō ē accidēs. ḡ ſuba. z ſic ſuba p̄dicat̄ de ip̄o nō aūt accidētaliter ḡ eſſentialit̄. non vt ꝯuertibile. ḡ vt genus. ℗ Dicit pħs in .ix. me. q̄ vnūq̄dq; mēſurat̄ minimo ſui generis. z dic̄ ibi ꝯmentator q̄ minimū q̄ mēſurant̄ oēs ſube ē p̄mus motor ſ; ip̄e ē deus ḡ de⁹ ē ī genere ſube. ℗ Subſtātia ē qḋ nō ē in ſubo ſ; ens ꝑ ſe cū igit̄ h̄ maxie deo cōueniat videt̄ q̄ ip̄e ſit ī genē ſube. Cōtra qḋ ē ī genē ſube. aut ē ſicut gen⁹ generaliſſimū qḋ p̄dicat̄ de oīb;. aut ſicut cōtētū ſub illo per aliquā determinatā additionē. ſ; de⁹ neutro mō ē ī genere ſube. q; nec p̄dicat̄ de aliis ſubiis nec recipit additionē ḡ zc̄. ℗ Quicq̄d ē ī genere aliq̄ h; eſſe ſuum determinatū ad aliqḋ gen⁹. ſ; de⁹ nō h; eē determiatū ſ; infinitū. ḡ zc̄. ℞° rō ſube duo ꝯtinet ſc; q̄ ip̄a ē ens ꝑ ſe ſubſiſtēs nō depēdēs ab eſſe alioꝝ. z q̄ ſubſtat aliis q̄ ſibi inſūt. q̄ ad p̄mū h; de⁹ modū z rōne; ſube maxie et ꝑ p̄us. quo ad ſcdō; nō h;. nec tamen eſt ī genere ſube triplici rōne. vna q; om̄e qḋ ē in genere addit aliq̄d ſup gen⁹ z ē ꝯpoſitū. altera q; in oī tali differt ſua q̄dditas z ſuū eē. nā gen⁹ ſm eē diuidit̄ ſm rōnem ṽo q̄dditat; ē

cōmune. Tertia rō ē. q2 eē diuinū colligit ī ſe nobilitates oīm generꝝ. vñ ad nullū gen⁹ determinat. Ad p̄mū oīe ꝙ eſt ꝛc: dōm ꝙ diffinitio ē entis creati tm̄. Ad ſcōm dōm ꝙ h̄ intelligit de ꝓpria mēſura illi⁹ generis vt vnitas i materijs. pūct⁹ in magnitudīe q̄ tn̄ nō ſunt in genere vt ꝯtēta. ſ3 vt p̄ncipia illi⁹ generis. nō aūt intelligit de mēſura vniūſali. de⁹ aūt ē mēſura vniūſalis oīm rerū cuiuſcūq3 generis. vñ nō p̄t eē i aliq̄ genere. Ad tertiū nō ē in ſubō ꝛc. dōm ꝙ ſm hāc rōnez de⁹ dr ſuba ſi ſba aūt q̄ ē gen⁹ dr a ſubſtiuēdo non aūt a ſubſiſtēdo tm̄. ideo de⁹ nō ē i genere ſube. vl' dōm ſm Auic. ꝙ ens p ſe nō ē diffinitio ſube cū nō declaret q̄dditatē ei⁹ ſ3 eē diffinitō ꝟo ei⁹ ē res hñs q̄dditatē cui debet eē n̄ i alio.

D tertiū ſic ꝓcedit ꝛ videt ꝙ alia p̄dicamēta dicāt de deo. de q̄cūq3 eni p̄dicat ſpēs ꝛ gen⁹. ſ3 ſcia q̄ eſt ſpēs q̄litatis p̄dicat de deo. g̃ ꝛ genus q̄litatis. Itē phs in. v. me. dicit ꝙ vnū in ſuba facit idez in quātitate eq̄le in q̄litate ſile. ſed in deo vere dr̄ eq̄litas ꝛ ſilitudo. g̃ oꝫ ꝯtet aliq̄d dici d deo p modū q̄ntitatis ꝛ q̄litatis. P Quāto aliq̄d gen⁹ entis habz eē debili⁹ tāto min⁹ ꝯuenit enti pfecto. ſ3 relatio hz eē debiliſſimū qđ patz q2 fundat ſup alia entia. g̃ minime cōuenit deo. ſi g̃ ipa p̄dicat de deo multo magis alia. Cōtra dicit boeti⁹ li. de tri. ꝙ in deo nō ſūt niſi duo p̄dicamēta. ſcz ſuba ꝛ ad aliq̄d. g̃ alia nō p̄dicant d deo. Rº dōm q̄cq̄d īuētū ē in creaturis p̄dicat d deo p̄dicat eminēter tāq3 de cauſa. vñ remouēdū ē qđ ē ibi impfectionis ꝛ retinendū ſolum quod eſt pfectionis. in vnoquoq3 ꝟo nouē p̄dicamētoꝝ tria ē repire. rōnem cōmunē accidentis. ꝛ rōnez ꝓpriā ſui generis. ꝛ rōnem ꝓpriā ſuaꝝ ſpecieꝝ. q̄ntū ad p̄mū oīa genera accidentis ꝯnotāt impfectionē. q2 dicūt dependentiā ad ſubm. accidētis eni eē eſt ineſſe. q̄ntū vero ad ſcōm: ſimilr oīa dicūt depēdētiā ad ſubm. ꝛ ita impfectōem p̄ter relationē. Nā quātitas dicit mēſurā ſube. q̄litas ei⁹ diſpoſitionē. ꝛ ſic de oībȝ alijs. relatio vero ſm ꝓpriā ſui generis rōnem dicit reſpectū non ad ſubm ſ3 ad ſuū correlatiuū. ideo ſm ꝓpriā rōnez ſui generis ſuba ꝓut dr a p ſe ſtādo ꝛ relatio repiunt i deo. Quātū ad tertiū ſcz ꝓpriā rōnez ſuaꝝ ſpecieꝝ ꝯtingit aliqñ aliq̄ p̄dicamēta dicere pfectōem ꝛ tūc ſpecies ſm drīam ſpeciei. ꝛ nō rōnem generis p̄dicabit de deo ſicut ſcia ꝓut dicit certā cognitionē p̄dicat de deo. ꝛ nō ſm rōez ſui generis ſcz qua ē q̄litas. h̄ etiā apparet i plibȝ alijs. Ad p̄mū de q̄cunq3 p̄dicat ſpēs. dōm ꝙ ſcia ꝓut p̄dicat de deo nō ē ſpēs q̄litatis vt dictū ē. Ad ſcōm in deo dr eq̄litas dōm ꝙ eq̄litas ꝛ ſilitudo dr i deo nō rōne quātitatis vel qualitatis ſm gen⁹. ſ3 ſm ſpeciē vt dictū eſt. Ad tertiū3 de debilitate relatōis. dōm ꝙ attēdit debilitas ei⁹. q2 non ponit aliq̄d abſolutū i ſubō. ſ3 tm̄ p reſpectū3 ad aliud. ꝛ ex hoc habet magis ꝙ veniat in diuinā p̄dicationem q2 q̄nto min⁹ addit minus repugnat ſimplicitati diuīe

Irca ſcōm queruntur tria.

Primo an aliq̄ creatura ſit ſimplex. Scđo an aīa ſimplex. Tertio an ſit tota in q̄libet pte corporis.

D p̄mū ſic ꝓcedit. ꝛ videt ꝙ aliq̄ creatura ſit ſimplex. illud eni qđ non hz cōpoſitōez p̄tiū vel accidētiū vel formaꝝ vere ſimplex eſt. ſed prima materia ꝛ plēs forme ſunt hmōi g̃ ꝛc. P Ubi ſtat reſolutio intellect⁹. illud ē ſimplex. ſtat aūt i ente vel i eſſe generali. q2 prima creaturaꝝ ē eſſe. g̃ ipm ē ſimplex. P Principia cōponētia creaturā ſunt create. ſ3 i p̄ncipijs hmōi nō eſt ire in infinitū3. g̃ ſt aliq̄ create nō cōpoſite. Cōtra hoc. dicit ꝙ i oī qđ eſt citra p̄mū differt ꝙ eſt ꝛ eē g̃ eſt cōpoſitū. P Ubi ē limitatio ꝛ ꝯpoſitō. q2 limitatio nō fit niſi p additōem ſ3 oīs creatura hz eē limitatū. g̃ ꝛ cōpoſitū. ꝛ ita nulla creatura ſimplex. Rº dōm ꝙ duplex ē creatura ſcz pfecta q̄ ſubſiſtit ꝛ impfecta q̄ nō ſubſiſtit. ſ3 eſt i alio vel vt accidens vel vt p̄ncipiū. p̄mo mō loquēdo de creatura oīs creatura ē cōpoſita ſaltē ex ſuba ꝛ accidēte ꝛ eē ꝛ ꝙ eſt. Scđo ꝟo modo loquēdo de creatura oīs talis creatura ē compoſita id ē. cū alia cōpoſita. qđ veniēs i cōpoſitionē cū alio. neutro aūt modo de⁹ ē cōpoſit⁹. q2 neq3 p̄mo mō rōne ſimplicitatis neq3 ſcđo rōne pfectōis. et ideo eſſe imunē a cōpoſitōe ē ſoli⁹ dei ꝓpriū. Ad p̄mū de p̄ma maťia dōm ꝙ q̄uis i ſe non ſit ꝯpoſita tn̄ eſt cōponibilis alteri. Ad ſcōm de eē dōm ꝙ reſolutio intellect⁹ non exigit vt termin⁹ ſit ſimplex oīmoda ſimplicitate ſ3 illa q̄ opponit compoſitioni ex plibȝ. Ad tertiū de p̄ncipijs dōz ꝙ p̄ncipia cōpoſita ſūt cōpoſitōe hmōi cum hoc non hmōi ex his.

D ſcōm ſic ꝓcedit ꝛ videtur ꝙ aīa ſit ſimplex aīa eñi ē forma corpis. forma eni neq3 ē materia neq3 cōpoſitū vt dicit phs i p̄ de aīa. g̃ aīa nō ē cōpoſita. P Aīa ſm totā ſui eſſentiaz ē forma corpis. ſ3 materia nō p̄t eē forma alicui⁹. g̃ nulla ps aīe ē materia. ſ3 tota ē forma. ꝛ ita ē ſimplex. P Oīe qđ hz i ſe eē cōpletū nō vnit alteri niſi accidētaliť ſi g̃ aīa haberet eē cōpletū q̄le ē eſſe cōpoſiti non vniret corpori niſi accidētaliter. g̃ non faceret vnū niſi p accidens. Cōtra nulla forma ſimplex p̄t eē ſubm ſ3 aīa ē ſubm ſciaꝝ ꝛ ꝟtutū. g̃ nō ē forma ſimplex. P Forma ſimplex non hz eē p ſe nec p̄t eē motor. ſ3 aīa hz eſſe p ſe ſcz cū ſepatur a corpe ꝛ ē motor corpis. g̃ non eſt forma ſimplex. P Nulla forma ſimplex hz in ſe vñ indiuiduet. cū oīs forma q̄ntū eſt de ſe ſit cōmunis. ſ3 aīa de ſe nō ex corpe indiuiduat. alioqñ remota cauſa indiuiduationis tolleret indiuiduatio g̃ ꝛc. Rº dōm ꝙ circa cōpoſitōem aīe ē triplex opinio. Quidā eni dicūt ꝙ aīa q̄d cōpoſitū ē ex materia ꝛ forma. ſ3 h̄ nō p̄t eē. q2 ſic in aīa recipent forme rerū materialiter cum vnūq̄dq3 recipiat i alio ſm modū recipiētis ꝛ ita nō recipent ſm eſſe intelligibile ꝛ vniuerſale. vn de aīa nō eēt intellectus. Et ideo alij dicūt ꝙ cōponit ex q̄ ē ꝛ qđ eſt intelligētes p q̄ eſt naturā p qđ ē ꝟo ſuppoſitū vt humanitas ē q̄ eſt ſortes. Sed h̄ iteꝝ nō p̄t ſtare. q2 ſuppoſitū a q̄dditate vel naťa nō differt niſi ſm ꝙ ꝯcernit materiā ſignificatam vñ ſm Auic. q̄dditas ſimplicitatis ē ipm ſimplex. ꝛ ſic hec opinio alio mō redit i primā. ꝛ ideo ſm alios dōm ꝙ cōponit ex eſſe ꝛ qđ eſt. Cū ei aīa rōnalis ſit res ſubſiſtens hz ꝓpriū eē qđ nō eſt ipa aīa. q2 ſol⁹ de⁹ eſt ſuū eſſe. ipm vero eſſe anime poteſt dici quo eſt eius ſicut actus currēdi dicit quo aliq̄s currit. ꝛ hoc eē ſe habet ad ſubm anime ſicut actus ad potētiam. cum anima nō habeat eſſe a ſe ſed a deo. ꝛ ita etiam in anima īuenit compoſitio actus ꝛ potentie. hec autē cōpoſitio in anima negari nō poteſt niſi vel ab eis q̄ negant animā p ſe ſine corpore poſſe ſubſiſtere. vel ab alijs qui dicunt animā eſſe de natura diuina. Ad primū anima nō eſt cōpoſitū3 dōm ꝙ verum eſt ex materia ꝛ forma ſed ſolū cōpoſitione p̄dicta. Ad ſcōm dicendū ꝙ ipa ſubſtātia anime nec eſt materia nec habet materiā ptem ſui q̄uis ſit q̄ſi materialis reſpectu eſſe ſupuenietis. ꝛ hoc nō phibet q̄n ſit forma corpis. Ad tertiū omne qđ in ſe habet eſſe cōpletum. dicendū ꝙ tale vnit alteri accidentaliter. ſi ſm aliq̄d eſſe accidētale vniat alteri. aīa aūt non ſm aliqđ eſſe accidētale ſed ſm ſuum eſſe eſſentiale corpori vnitur. Sed q2 alie rōnes videtur probare ꝙ ſm ſuam eſſentiā ſit cōpoſita. ideo reſpondendū eſt ad eas

Ad illud ergo qđ pmo obijcit de forma ſimplici dicē dum φ ſi ſit ſimplex vt ſit ſuū eſſe tūc eſt vera ꝓpoſitio quia nō poteſt talis forma eſſe ſubm alicuius accidentis. vt patet in deo. ſi autē non ſit ſuum eſſe ſic non pt eſſe ſubiectū actuū indiuiduantiū que ſecūtur materiā poteſt tamē eſſe ſubiectū ꝓprietatū que ſeqūtur pncipia ſpeciei. ⁊ intentionū ⁊ hmōi accidentiū anima eſt ſubiectum. Ad ſcđm φ anima eſt motor ⁊ habet eſſe per ſe dicendū φ nihilominꝰ eſt ſimplex q̄ꝫtum ad ſuaꝫ eſſentiam. ſed pdicta ↄueniunt ſibi non inq̄ꝫtū eſt forma ſimplex. ſed inq̄ꝫtum eſt talis forma ſimilima prime forme que eſt deus. ⁊ ideo ꝑticipat maxime nobilitates diuinas ſcꝫ φ intelligit ⁊ poteſt mouere. ⁊ φ habet eſſe per ſe non ſic eſt de alijs formis materialibꝫ. quia nō tm̄ accedunt ad dei ſimilitudinē ſicut anima itellectiua. Ad tertiū forma ſimplex ⁊c̄. dđm φ ſicut eſſe anime dependet a corpore q̄ꝫtum ad ſui pncipiuꝫ. quia nō fit niſi in corpore. ſed nō q̄ꝫtum ad finē. q: remanet corrupto corpore. ſimiliter autē ⁊ indiuiduo eiuſdē dependet a corpore q̄ꝫtū ad pncipium. ſed nō q̄ꝫtum ad finem.

D tertium ſic ꝓcedit ⁊ videtur φ anima non ſit tota i qualibet pte corporis. omē enī compoſitum ex anima ⁊ corpe eſt animal. ſi g̃ eſſet tota in qualibet pte corporis q̄libet pars corporis eēt animal. P̄ Aut itelligitur hoc de totalitate ex pte eſſentie aut potentiarū. ſi eſſentie ergo eſſentia hꝫ ptes ⁊ non eſt ſimplex ſi potentiaꝝ ſm quālibet potentiā eſt in qualibet pte corpis qđ falſuꝫ eſt. ergo falſū eſt φ ſit in qualibet pte tota. P̄ Cum corpꝰ viuat ab anima imediate informāte ſi anima eſt in q̄libet pte. g̃ q̄libet pars viuit ꝑ animā imediate. ergo nō dependet vita vniꝰ ptis corporis ab altera. ſed hoc falſū eſt. quia vita omniū membroꝝ dependet a corde. P̄ Corpus habet diuerſas ptes diſtinctas. ſi ergo anima eſſet i q̄libet pte corporis tota. ergo totum eſſet in pluribꝫ locis ſimul qđ falſum eſt. Contra forma ſubſtātialis adeſt cuilibet pti materie. ſed anima ē forma ſubſtātialis corporis animati. g̃ adeſt cuilibet pti tota. P̄ Anima eq̄ cito ſentit leſionē in q̄libet pte. hoc autē non eēt niſi eq̄ pſens eſſet cuilibet pti. ergo ⁊c̄. Rꝫ dđm φ totalitas alicuius forme poteſt accipi tripliciter. Uno modo ſm pfectionem ſue rōnis. Alio modo ſm itegritatem ꝟtutis. Et tertio modo ſm extenſionē ſꝫ hic tertiꝰ modus non eſt niſi materialiuꝫ formaꝝ que ſcꝫ ſunt obligate ad materiā ⁊ recipiūt quātitatē ꝑ accidens ex dimēſione que eſt ↄditio materie. ſicut color extendit ꝑ extenſionem ſupficiei ⁊ color ſm extenſionē corporis. ⁊ ſic ſicut totum corpus nō eſt i q̄libet pte. ita nec forma tota ſm iſtam totalitatē. talis autē forma nō eſt anima. vñ non poteſt ei attribui totalitas niſi vel rōne pfectōis ſue nature vel rōne virtutis. pmo modo ↄſtat φ eſt tota in q̄libet pte ſicut ⁊ q̄libet alia forma. nam tota ratio caloris inuenit in qualibet pte corporis calida. ſecūdo aūt modo non tota ē in q̄libet pte corporis. quia ſm diuerſos potentias diuerſa organa pficit. Ad primū compoſitum ex anima ⁊ corpore eſt animal. dicendū φ hoc non eſt verū de quolibet corpore. ſed de corpe organico cōpleto potentia vitam habēte. Ad ſcđm de totalitate dđm φ accipit hoc totum ꝓ pfectione nature ſue. q: ſm phm totum ⁊ pfectum idem eſt. Ad tertiū q̄libet ps viuit imediate. dicēdū ꝓut .li. viuit. dicit actū pmū vite q̄ eſt eſſe q̄libet ps viuit imediate eq̄liter ab anima ſed ꝓut dicit opationem ↄſequētē vitam qua vita ↄſeruatur nō equaliter. ſed ſic pmo ⁊ pncipaliter opatur in corde vbi deficiēte opatione anime deficit etiam i alijs mēbris. ⁊ ſic deficit vita que habet ↄſuari ꝑ hmōi operationē. Ad q̄rtū dđm φ aīa nō eſt in corpe vel i ptibus corpis ſicut i loco ſed ſicut forma in materia. ⁊ iđo non ſeq̄tur φ ſit in pluribꝫ locis imo totum corpꝰ reſpōdet anime loco vnius materie.

DI IX

Unc ad diſtinctōꝫ ⁊c.

Hic q̄runt duo Primo de diſtinctōe filij a pre. Scđo de coeternitate. Circa primū q̄runt duo. Primo vtrū ꝓpter diſtinctū ex poſſit dici filiꝰ alius a patre. Secūdo vtrū pater ⁊ filius propter eandeꝫ diſtinctionem poſſint dici plures eterni.

D primū ſic ꝓceditur ⁊ videtur φ filiꝰ non ſit alius a patre. q: ſm pſci. alius eſt relatiuū diuerſitatis ſube. ſed pater ⁊ filius ſunt vnius ſube. g̃ vnꝰ non eſt aliꝰ ab alio. P̄ Alius et aliđ nō diuerſificāt rem ſm modū ſignificādi. ſꝫ pr̄ nō đr aliud a filio. ergo nec aliꝰ. P̄ Proprietas nō facit aliuꝫ ſꝫ alteꝝ. ſꝫ pr̄ ⁊ filiꝰ ſola ꝓprietate differunt. ergo vnus nō eſt aliꝰ ab altero. ſꝫ tm̄ alter. Cōtra q̄cunq; realiter differūt vnꝰ ē alius ab altero. ſed pater ⁊ filius realiter differūt. q: ſunt tres res ſm Aug. ergo pater ē alius a filio. Rꝫ pater ē alius a filio ſꝫ non aliud. Et ratio eſt. quia adiectiuū in neutro ſubſtātiuatur. ⁊ ideo aliud ſignificat diuerſitatē ſimpliciter q̄ eſt diuerſitas ſubſtātie. ⁊ q: vna eſt ſubſtantia ſiue eſſentia pr̄is ⁊ filij ideo nō poteſt dici pr̄ eſt aliud a filio nec ecōuerſo. Sꝫ i maſculino ⁊ feminino genere ſemꝑ adiectiuū adiectiue tenet. ⁊ iđo ſignificat hoc qđ eſt alius ⁊ aliā diuerſitatē ſm exigētiā termini cui adiūgūt. vnde ſi ſit ēminꝰ ꝑſonalis ſignificat diſtinctiōeꝫ pſonaꝝ. ſi aūt ſit ēminꝰ ſubſtātialis ſignificat diūſitatē ſube. ideo hec eſt vera pr̄ eſt aliꝰ a filio ⁊ ecōuerſo. hec tm̄ eſt falſa. pr̄ eſt aliꝰ deꝰ a filio ſed ſi h φ dico aliud neutri generis adiectiue teneret. et nō ſubſtātiuaret. tūc ſignificaret diūſitatē ſm exigētiā termini cui adiungēt. vñ hec ē vera pr̄ ē aliud ſuppoſitū a filio. q: ꝑ ly aliud denotat diſtinctio ſuppoſitoꝝ. ſꝫ hec eſt falſa pr̄ ē aliud i eſſentia a filio. q: ꝑ ly aliud denotat diſtinctio eēntie. Ad pmū aliud ē relatiuū ⁊c̄. dđm φ veꝝ ē. ſꝫ ſuba ē duplex pma ⁊ ſcđa dđm g̃ φ in diuis cū đr pr̄ ē aliꝰ a filio. ly aliꝰ ē relatiuū diuerſitatis pſone et ſube q̄ eſt ypoſtaſis nō ſcđe. Ad ſcđꝫ φ diūſus modꝰ ſignificādi maſculine vel neutralit̄ facit ad diuerſuꝫ intellectū diuerſitat; vt dictū ē. Ad tertiū ꝓprietas nō facit aliū ſꝫ alteꝝ dđm φ veꝝ ē i hūanis nō aūt i diuis q: ꝓprietas i diuinis diſtinguit pſonas nō aūt i humanis. ⁊ iđo i diuinis facit aliū i pſona. ⁊ ſi nō i hūanis.

D ſcđm ſic ꝓcedit ⁊ videt φ pr̄ ⁊ filiꝰ non pñt dici plures eterni. In ſimbolo dicit. ⁊ tamen nō tres eterni. g̃ non ſunt plures eterni. P̄ q̄cquid in diuinis a ſe dicitur ſingulariter de tribꝫ ⁊ non pluraliter p̄dicatur. ſed eternus a ſe đr. non enī relatiuū eſt. g̃ ſingulariter de tribꝫ đr ⁊ nō pluralit̄.

P̄ Sicut vna ē deitas triū pſonaꝝ. ita ⁊ ē vna eternitas. ſꝫ nō pt̄ dici pr̄ ⁊ filiꝰ ſūt duo dij ꝓpt̄ vnitatem diuinitatis. g̃ etiā ꝓpt̄ vnitatē eternitatis nō pt̄ dici pr̄ ⁊ filius ſūt eterni. Contra i ſimbolo athanaſij đr φ tres pſone ſint ſibi coeterne. P̄ Adiectiuū recipit nūeꝝ a ſubſtātiuo. ſꝫ eternꝰ ē adiectiuū. tum g̃ adiungit duobꝫ vel pluribus debꝫ predicari in plurali. ⁊ ſic idem qđ prius.

Rꝫ quedam noīa ſignificant in diuinis ſubſtātiā ſubſtantiue. ⁊ quia ſubiectum non p̄dicatur in plurali numero niſi forma a q̄ imponit multiplicet. ſuba autē ſiue diuina eſſentia nō multiplicat. iđo talia noīa nō p̄dicant in diuis in plr̄i. Quedam autē ſunt q̄ ſignificant

ſubm adiectiue. ⁊ qꝛ adiecena dicūt adiacentiā ⁊ inherētiā reſpectu ſubſiſtētis ſiue ſuppoſiti. in diuīs autem eſt plr̄itas ſuppoſitoꝝ: ido talia nomīa q̄ ſignificāt ſubm adiectiue ſolū vt v̄ba ⁊ pticipia plr̄i ī numero p̄dicāt̄ d̄ plr̄ibꝫ pſonis. Quedā v̄o aliqñ ſubſtātiue aliqñ adiectiue accipiūt̄ vt nomīa ſignificātia ꝓprietates ꝯſequētes eſſentiā ſm modū itelligēdi vt eternitas vel bonitas ⁊ hmōi ſm q̄ ſubſtātiue accipiunt̄ nō debēt dici de tribꝫ in plr̄ ſꝫ ī ſingulari ſm q̄ adiectiue cēſent̄ ſic dicūt̄ ī plr̄i

Ad p̄mū ḡ pꝫ ſolutio q̄ ſi eternus ſumat̄ ſubſtātiue tūc p̄dicat̄ in ſingulari de tribꝫ. ⁊ ſic accipitur ī ſimbolo athanaſij. ſꝫ ſi adiectiue tūc p̄dicat̄ pluralit̄ Ad ſcdm eternꝰ a ſe d̄r d̄m q̄ qꝛ adiectiuū ē q̄uis de ſe non ſit relatiuū recipit numeꝝ a ſuppoſito. ⁊ ideo qñ de pluribꝫ ſuppoſitis p̄dicat̄: ponit̄ ī plr̄i numero. Ad tertiū d̄m q̄ deꝰ nō ē adiectiuū vt recipiat numeꝝ ab alio ſic' eternus. vñ nō poſſet pluraliter p̄dicari niſi ꝓpter plr̄itatem ſue forme quā pluralitatē nō ē ponē ī deo Ad q̄rtū tres pſone ſūt coeterne d̄m q̄ coeternus ꝓpter habitudinē pſone ad pſonā q̄ importat ꝓpter ꝑpoſitōem p̄ cōpoſitionē additā ſemꝑ debet ī plr̄i numero p̄dicari non ī ſingulari. Ad q̄ntū pꝫ ſolutio ex iam dictis.

Jrca ſcd̄z queruntur

duo. Primo vtrū pater ſit aliq̄ mō p̄or filio. Scd̄o ſi generatio filij ſit eterna q̄bus v̄bis ſignificari debeat.

D p̄mum ſic ꝓcedit̄ ⁊ videt̄ q̄ pr̄ prior ſit filio Sicut enī ſe habet corruptio ad deſitōeꝫ ita ſe hꝫ generatio ad inceptionem ſꝫ oē q̄d corrūpit̄ deſit eē. ḡ oē q̄d generatur incipit eē ⁊ ita filius cū generat̄ ē poſterior patre. P̄ Nihil accipit aliq̄d niſi q̄d nō hꝫ. ſꝫ oē q̄d generat̄ accipit eē a generāte. ḡ oē q̄d generat̄ añ generatōem nō hꝫ eē. ⁊ ſic idem q̄d p̄us P̄ Principiū naturaliter p̄us ē eo cuiꝰ ē p̄ncipiū. ſꝫ pater ē p̄ncipiū filij. ḡ pater natura ē p̄or filio. P̄ Dare eē p̄us ē dignitate q̄ ſuſcipe. ḡ pater cuꝫ det eē filio dignitate p̄or eſt eo. Cōtra quo aliquid ē p̄us nō ē primū ſimpliciter nec vniūſaliter. ḡ nō eſt deꝰ ſꝫ filiꝰ ē deꝰ. ḡ nihil eſt p̄us ipo. Rꝫ in pr̄e ⁊ filio duo ſūt ſcꝫ eſſentia cōmunis ⁊ relatio diſtinguens. q̄ ad primū nō p̄t eſſe prioritas. qꝛ idē eſt ī vtroqꝫ. q̄ ad ſcdm non p̄t. qꝛ correlatiua ſimul ſūt nat̄a tpe ⁊ intellectu. d̄m ḡ q̄ pater nullo mō p̄or ē filio nec natura nec duratiōe nec dignitate nec itellectu. Ad p̄mū q̄d generat̄ incipit eē. d̄m q̄ verū ē de generatōe q̄ ē cū mutatōe q̄ oppoit̄ corruptiōi. ſꝫ generatio q̄ filiꝰ generat̄ nō dic̄ mutationē ſꝫ ſolū emanationē Ad ſcd̄z nihil accipit niſi q̄d nō hꝫ. d̄m q̄ aliq̄s accipit eē ab alio nō tm̄ qꝛ nō hꝫ eē ſꝫ qꝛ hꝫ nō a ſe ſꝫ ab alio. ⁊ ſic filiꝰ accipit eē a pr̄e non qꝛ nō hꝫ eſſe ſꝫ qꝛ hꝫ eē ab alio nō a ſe. ⁊ hoc hꝫ ab eterno.

Ad tertiū p̄ncipiū naturalit̄ ⁊c̄. d̄m q̄ p̄ncipiū pōt dupliciter ꝯſiderari vel id q̄d ē p̄ncipiū. ⁊ h̄ ē p̄us naturaliter eo cuiꝰ eſt p̄ncipium. vel ſm ratōeꝫ p̄ncipij. ⁊ ſic ſūt ſimul natura ſicut ⁊ q̄libet relicta. in deo aūt ipa relatio p̄ncipij ꝯſtituit pſonā cui ꝯtingit relatio p̄ncipij. ⁊ ideo nullo mō pr̄ ē filio p̄or cuiꝰ ē p̄ncipiū Ad q̄rtū d̄ dignitate d̄m q̄ vbi differt eē dātis ⁊ accipientis dignꝰ ē dare q̄ accipe. ſed hic non differt.

D ſcd̄z ſic ꝓcedit̄ ⁊ videtur q̄ generatio filij ſignificari debeat p̄ p̄ſens tp̄s. p̄ſens enī maxie eternitati cōpetit eo q̄ nō hꝫ ſucceſſionē. ſꝫ generatio diuīa ē etn̄a. ḡ debet ſignificari p̄ p̄ñs tp̄s. P̄ Perfectior ē potētia ſꝑ actui ꝯiūcta q̄ nō ꝯiūcta. ſꝫ potētia pr̄is ē pfectiſſima. ḡ ſꝑ actui generatiōis ē ꝯiuncta ſꝫ p̄ p̄ñs ſignificat̄ actui ꝯiūcta p̄ p̄teritū ñ. ḡ generatio diuīa pfectiꝰ ſignificat̄ p̄ p̄ſens tp̄s q̄ p̄ p̄teritū Cōtra q̄d ſꝑ ē ī fieri nō ē pfectū. ḡ q̄d ſꝑ ē pfectū male ſignificatur vt in fieri. ſꝫ generatio filij ſꝑ ē pfecta. p̄ſens aūt tp̄s ſignificat̄ eā vt ī fieri ḡ ⁊c̄. P̄ Augꝰ dicit. melior ē q̄ ſꝑ natꝰ ē q̄ q̄ ſꝑ naſcit̄. Rꝫ ſucceſſiuoꝝ nō ſimul ē eſſe ⁊ pfectio. qꝛ cū ꝯpleta ſūt nō ſūt. q̄uis aūt generatio creature ſit ſucceſſiua generatio tm̄ filij dei nō ē. qꝛ nō eſt ī tp̄e. ſꝫ ī momēto eternitat̄. ⁊ ideo q̄uis generatio creature nō ſit: cū pfecta ē. generatio tm̄ creatoris ſimul eſt ⁊ pfecta eſt. ⁊ ideo tam v̄bo p̄teriti tp̄is ſignificante pfectionē q̄ v̄bo p̄ſentis tp̄is ſignificāte actualitatē ſignificari p̄t. vñ bñ dicimꝰ filiū generari ⁊ filiū natuꝫ. ſꝫ qꝛ ſimul ē ⁊ pfecta ē. ⁊ ideo pfectiꝰ ſignificat̄ p̄ vtrūqꝫ verbū ſimul. ſiue p̄ aduerbiū p̄ñtis tp̄is ⁊ aduerbiū p̄teriti tp̄is. vt cū d̄r filiꝰ ſꝑ eſt natus. Ad p̄mū p̄ñs maxie ⁊c̄. d̄m q̄ verū ē. qꝛ ponit eſſe ī actu. tñ ī his q̄ p̄ modū fieri ſignificāt̄ imꝑtat imꝑfectiōem. qꝛ talia dū hñt eſſe imꝑfecta ſūt. ⁊ ideo ī talibꝫ q̄ ſimul ſūt pfecta ſūt ꝯgruētius vtimur p̄terito tp̄e ⁊ aduerbio p̄ñtis tp̄is q̄ verbo tm̄ p̄ñtis tp̄is. Ad ſcdm d̄m q̄ q̄uis ſit actui ꝯiuncta ſꝑ generatio diuina tñ qꝛ ſignificat̄ vt in fieri ſiue p̄ modū ſucceſſionis quoꝝ eē cū eſt nō eſt pfectū. ideo ad ſignificandū pfectionē diuine generatiōis nō tm̄ v̄bis p̄ſentis ſꝫ p̄teriti tp̄is debemꝰ vti. Ad ea q̄ in contrarium opponūtur pꝫ reſponſio ex dictis.

DI. X

Unc vero poſt eternitatem filij ⁊c̄.

Hic q̄runt̄ q̄nqꝫ Primo vtrū ſp̄ūſſanctꝰ ꝓcedat vt amor. Scd̄o vtrū ſit amor quē hꝫ pr̄ ī filiū ⁊ econtrario Tertio vtrū ſit nexꝰ vel vnio pr̄is ⁊ filij. Quarto vtrū ex ꝓceſſione ſua poſſit dici ꝓpric. ſſ. Quīto de numero pſonarū.

D p̄mū ſic ꝓcedit̄ ⁊ videt̄ q̄ ſp̄ūſſanctꝰ nō ꝓcedat vt amor nūq̄ enī natura cōmunicat̄ niſi p̄ actū nat̄e. ſꝫ amor nō ſignificat actum nat̄e ſꝫ magis volūtatis. ḡ cū p̄ ꝓceſſionē ſp̄ūſſācti ꝯmunicet̄ tota nat̄a videt̄ q̄ ſp̄ūſſanctus nō ꝓcedat vt amor P̄ Nō ē idē modus ꝓceſſiōis creat̄e ⁊ pſone diuine ſꝫ creature ꝓcedūt a deo p̄ actū volūtat̄ vt Hyl. dicit. ḡ nulla pſona ꝓcedit p̄ actū volūtatis. ḡ nec p̄ modū amoris. P̄ Modus ꝓceſſiōis pſone ē ꝓprius pſone ꝓcedēti. ſꝫ amor cōmunis ē tribꝫ pſonis. ḡ nulla pſona ꝓcedit vt amor. Cōtra nō ē pfecta ſūmi boni cognitio ſine adiūctōe amoris. ḡ vbi ē ꝓceſſus aliq̄s per modū pfecte cognitōis optet q̄ ſit alius p̄ modū pfecti amoris. ḡ cuꝫ filiꝰ ꝓcedat p̄ modū itellectꝰ a pr̄e ſiue vt v̄bū. ḡ ſp̄ūſſāctꝰ ꝓcedit p̄ modū volūtatis ſiue vt amor

P̄ Sp̄ūſſanctꝰ ꝓcedit vt donū vt Augꝰ dicit ſꝫ prima rō doni ē amor. ḡ ꝓcedit p̄ modū amoris Rꝫ proceſſus pſonaꝝ ē rō ꝓceſſiōis creaturaꝝ. ſm illō ap̄li ad Eph. iij. Ex quo oīs paternitas ī celo ⁊ ī terra nomiat̄. In creaturis aūt duplex ē ꝓceſſio ſcꝫ p̄ modū nature ⁊ p̄ moduꝫ volūtatis. ḡ ī creatore duplex ē ꝓceſſio. vna p̄ modū nature. altera p̄ modū volūtatis vt hec duplex ꝓceſſio ſit rō duplicis ꝓceſſionis in creaturis. ⁊ ideo ſicut filius ꝓcedit p̄ modū ꝓceſſiōis nat̄e ita ſp̄ūſſanctꝰ p̄ modū ꝓceſſiōis volūtatis q̄ q̄dem ꝓceſſio ē amoris.

Ad p̄mū nature nō cōmunicat̄ d̄m q̄ ſicut p̄ p̄muꝫ ꝓceſſū nat̄e pfectiuꝫ cōicat̄ tota nat̄a ita p̄ p̄mū ꝓceſſuꝫ volūtat̄ cōmunicat̄ tota volūtas. ſꝫ qꝛ volūtas ī deo idē ē cū nat̄a. ido etiā cōicat̄ tota nat̄a p̄ ꝓceſſū volūtat̄ q̄uis enī ī nat̄a iferiori ñ niſi p̄ actū nat̄e ꝯuicet̄ nat̄a tñ ī diuīs p̄t cōicari p̄ actū volūtat̄. qꝛ volūtas ē ipa nat̄a

Ad ſcdm d̄m q̄ q̄uis ſit ꝓceſſus creature p̄ moduꝫ amoris. nō tamē ē ideꝫ modus. quia creatura ꝓcedit vt

amatu ſolum vel volitum. ſꝫ ſpiritusſanctus vt ratio amandi et volendi. quia vt amor. ſic creatura proceſdit a deo vt exēplatū. ſed filiꝰ vt exemplum. qꝛ vt ars ⁊ imago pr̄is. Ad .iiij. dōm ꝙ charitas ⁊ amor pͭ tripliciter accipi. eſſentialiter. notionaliter. pſonaliter. eſſentialiter qn̄ in noīe amoris itelligitᷣ pceſſio ſm modum itelligēdi tm̄ ſicut ⁊ ī noīe oparationis q̄ tamē eſt diuina eſſentia. ⁊ ſic ē cōīs tribus. Perſonaliter autē qn̄ i noīe amoris impoꝛtatᷣ proceſſio realis. ⁊ ſic ſolus ſpūſſanctus amor ē. Notionaliter ꝟo inq̄ȝtū ſignificat ipam relationē q̄ eſt pncipiū amoris pſonalis. ⁊ ſic amor ſignificatur nō p nomē ſed p ꝟbū vt cū dꝛ pater ⁊ filiꝰ diligūt ſe diligere cui eſt amorē emittere. ⁊ ſic ē cōmune patri ⁊ filio ſicut ⁊ cōmunis ſpiratio.

D ſcōm ſic pcedit̃. videt̃ ꝙ ſpūſſanctus nō ſit amor quē hꝫ pr̄ i filiū ⁊ ecōuerſo. qꝛ q̄ pcedit vt i aliū tēdēs nō pcedit vt in ſe ſubſiſtēs. ſꝫ ſpūſſanctꝰ pcedit vt i ſe ſubſiſtēs. g̃ nō vt i aliū tendēs. ⁊ ita nō eſt amor tendēs a patre i filiū ⁊ ecōuerſo. P Si ſpūſſanctꝰ ē amor mutuꝰ a patre i filiū ⁊ ecōuerſo. g̃ ſic filiꝰ recipit amorē a pr̄e. ita pr̄ a filio. ⁊ ita pr̄ recipit aliq̄d a filio qd̄ falſū ē. P Nullꝰ amor mutuꝰ ē vnicꝰ qꝛ duoꝝ duo ſūt amores. ſꝫ ſpūſſanctꝰ ē amor vnicus. g̃ nō ē amor mutuꝰ. ⁊ ita nō ē patris i filiū ⁊ filij i pr̄em. Cōtra Hieroꝰ ſup pſ. dñe q̄s habitabit in ta. ⁊c. dicit ꝙ ſicut ſpūſſanctꝰ ē amor patris i filiū ita ⁊ filij in patrē. P Perfectior eſt dilectio mutua q̄ȝ non mutua. ſed ſpūſſanctus ē dilectio pfectiſſima. g̃ et mutua. R. circa pceſſionē ſpūſſancti duo poſſunt ꝯſiderari. ſcꝫ proceſſio ⁊ modus pcedēdi ex pceſſione inq̄ȝtum hmōi nō habet ꝙ ſit a patre in filiū vel ecōuerſo. ſꝫ ꝙ ſit pſona p ſe ſubſiſtens ⁊ diſtincta. ex mō autē pcedendi inq̄ȝtum ſcꝫ procedit vt amor habet ꝙ ſit ab vno in aliuꝫ ⁊ ſic eſt mutuꝰ. non tn̄ eſt ab vno in aliū vt in recipientē amorē ſed vt i tminū ⁊ obiectum amoris ſicut cum dicit̃. diligo deū. deus nihil recipit a me. ſed tm̄ eſt obiectū amoris mei. Ad primū qui pcedit ⁊c̃. dicendū ꝙ eo qd̄ ē pcedens in ſe ſubſiſtit. ſed rōne modi pcedendi ſic ē ab vno in aliū tendens. Ad ſcōm dōm ꝙ nō ſequitur ſi ſpūſſanctus eſt amor filij i patrē ꝙ pater recipiat a filio ſed ꝙ obiectum amoris filij eſt tm̄ ſicut viſum eſt. Ad tertiū dōm ꝙ amor mutuꝰ q̄ eſt talium qui habent diuerſas volūtates nō eſt vnicꝰ ſꝫ pater ⁊ filiꝰ vnā penitꝰ volūtatē hn̄t. ⁊ ideo vnicū amorem.

D tertiū ſic pceditur. ⁊ videtur ꝙ ſpūſſanctꝰ non ſit nexus patris ⁊ filij. nexus eni non eſt niſi ſeparatoꝝ. ſed pater ⁊ filius non ſūt ſeparati qꝛ pater eſt in filio. ⁊ ecōuerſo. g̃ eorū non eſt aliquis nexus. P In nexu ꝯueniunt q̄ ꝯnectūtur. ſꝫ pater ⁊ filius non ꝯueniunt in vna pſona. g̃ nec nectūtᷣ in vna pſona. ⁊ ita ſpūſſanctus non eſt nexus illorum. P Qd̄ ab aliquibꝫ diſcretū eſt ⁊ diſtinctū nō eſt vnitiuum illoꝝ. ſed ſpūſſanctus a patre ⁊ filio eſt diſtinctꝰ g̃ non eſt vnitiuꝰ illorū. Cōtra Augꝰ. amor eſt copla amātis ⁊ amati. ſed ſpūſſanctus eſt amor patris ⁊ filij ergo ē copla vtriuſq̄. P ſm Aug. ſpūſſanctꝰ ē amoris ſuauitas quo genitꝰ genitori ꝯiungitur. R. dōm ꝙ aliq̄d pͭ dici nexus duorū dupliciter. Uno modo ſic in quo duo vniunt̃ vt ſi dicamus plem eſſe nexū pr̄is ⁊ matris. ⁊ ſic ſpūſſanctus ex ipa pceſſione dꝛ nexus patris ⁊ filij inq̄ȝtū pcedit cōmuniter ab vtroq̄ȝ. Alio modo ſicut quo duo vniūt̃ vt vinculū ꝯiūgens aliq̄ duo et ſic etiā ſpūſſanctꝰ habet ꝙ ſit nexus patris ⁊ filij inq̄ȝtū pcedit vt amor patris in filiū et ecōuerſo ſicut dictum eſt. Ad primū nexus nō eſt ⁊c̃. dicendū ꝙ pater ⁊ filius dupliciter poſſunt ꝯſiderari. vel inq̄ȝtum ꝯueniunt in eſſentia. ⁊ vniunt̃ in amore eſſentiali. vel inq̄ȝtum diſtinguūt̃ i pſonis: ⁊ ſic vniūt̃ p ꝯſonātiā amoris pſonalis q̄ ē ſpūſſanctꝰ. Ad ſcōm pa. ⁊ fi. ⁊c̃. dōm ꝙ verum ē formaliter. ꝯueniūt tn̄ originaliter. qꝛ viꝰ pſone ſunt origo ſcꝫ ſpūſſancti. ⁊ ſic ē nexus eoꝝ. Ad tertiū dicēdū ꝙ nō eſt verū vniuerſaliter. nam a duobꝫ corporibꝫ glutinoſis intelligit̃ aliq̄d ab eis diſcretū pcedere quo nihilominꝰ illa nectunt̃ ⁊ vniunt̃.

D q̄rtū ſic pcedit̃. ⁊ videt̃ ꝙ pſona q̄ pcedit vt amor nō pprie dicat̃ ſpūſſanctus qd̄ eni eſt cōmune tribꝫ pſonis nō efficit̃ pprium niſi adiuncto aliq̄ pprio. ſꝫ ſpūs nomē cōmune ē tribꝫ ſanctꝰ ſimiliter. ergo hec duo p ſe nō faciūt nomē alicuiꝰ pſone pprium. P A quo hꝫ res cognoſci ab eo debet pprie nominari. ſꝫ a notōe pſonaꝝ hꝫ perſona cognoſci. g̃ debet ab ea denominari. ſꝫ hoc nomē ſpūſſanctꝰ non nomiat aliquā notionē tertie pſone in trinitate. g̃ non ē ppriū nomē eius. P Sicut pceſſio q̄ eſt p modum amoris eſt ſancta. ita illa q̄ eſt p modū nature ſꝫ p iſtā nō dꝛ filius ſanctus. g̃ nec per iſtā dicit̃ ſpūſſanctus. Contra dicit Augꝰ ꝙ quia pſona eſt cōmunis ideo recte habet nomē cōmune ſcꝫ ſpūſſanctꝰ. P Cōmuni vſu tractatoꝝ ſcripture appellatur ſpūſſanctꝰ. R. hoc qd̄ dico ſpiritusſanctꝰ pͭ dupliciter accipi. vel vt oratio. ⁊ ſic eſt cōmune toti trinitati. vel vt dictio. ⁊ ſic ē ex vſu eccl̄ie appropriatum nomen pſone. ſſ. Cuiꝰ ratio vna eſt ex mō pcedendi. nam i nobis pceſſus generatiōis corporalis eſt ſed pceſſus amoris eſt ſpūalis. Alia eſt ratio ab effectu. qꝛ amor q̄ eſt donū eius. facit nos ſpirituales. Ad primū qd̄ opponit̃ de nomie cōmuni ⁊c̃. dōm ꝙ ſpūſſanctus put accipit̃ vt oratio eſt nomen cōmune ſꝫ put dictio ē nomen pſone appropriatū ex vſu eccl̄ie. Ad ſcōꝫ dōm ꝙ hoc verū eſt quādo iuenitur nomē ꝯueniēs ad hoc. ſed a pte hac nō iueniebat̃. quia in creaturis inueniet̃ aliqua res ſubſiſtens pcedere p viā generatōis nō aūt p viam amoris. ⁊ ideo ex noībꝫ q̄ a nobis ſunt creaturis ipoſita potuit aliq̄d trāſferri ad ſignificādū pprie pſonam filij nō aūt ad deſignādū pprie pſonā ſpūſſancti. Ad tertiū dōm ꝙ filiꝰ nō dicit̃ ſanctꝰ. dōm ꝙ ratio ē. qꝛ ſanctitas eſt ꝯditio volūtatis potius q̄ȝ nature ideo potius addit̃ nominationi pſone pcedētis p modum volūtatis q̄ȝ p modū nature.

D q̄ntū ſic pcedit̃. ⁊ videt̃ ꝙ nō ſint tm̄ tres pſone i diuinis. nō eni plus diſtat voluntas a natura q̄ȝ itellectꝰ. ſꝫ alia eſt pſona pcedens p modū volūtatis ab illa q̄ pcedit p moduꝫ nature. g̃ oportet eē aliā q̄ pcedit p modū itellectꝰ. ⁊ ſic alia pſona dꝫ eſſe ꝟbū ⁊ alia filiꝰ. P ſic ē pfectio nature ⁊ liberalitatis i pr̄e ⁊ filio ſicut i ſpūſancto. ſi g̃ pr̄i pfectiōe nature ⁊ liberalitatis ꝯuenit pr̄i ⁊ filio vt ſpirant tertiā pſonam ſimiliter ſpirare q̄rtā ꝯuenit ſpūiſancto. P In deo nō ē ſolū natura ⁊ volūtas ſꝫ multa alia attributa. g̃ q̄ rōe penes hec duo accipiunt̃ aliq̄ modi pceſſionū pſonaliū ita penes alia debet accipi. Cōtra videt̃ ꝙ ſint tm̄ due pſone. pſone eni nō diſtiguūt̃ niſi p relatōeꝫ origis ſꝫ relatio originis ē ſm quā aliq̄s ē ab alio. g̃ videt̃ ꝙ ſit vna tm̄ pſona q̄ ſit ens ab alia ⁊ reliq̄ a q̄ alius. g̃ ſunt tm̄ due pſone. R. i deo ſūt tres pſone tm̄ ⁊ h̄ ſm fidē ⁊ rōnem qꝛ pſone nō diſtinguūt̃ niſi p relatōes origis. Duplex aūt ē modus originis ſiue pceſſionis. ſcꝫ p modū nature ⁊ p modū voluntatis. ſic duplex ē agēs ſcꝫ a nature ⁊ a propoſito. Iſte aūt duplex modꝰ pceſſiōis nō diſtinguit pſonā a q̄ ē pceſſio. ſꝫ pſonas pcedētes. qꝛ q̄uis ab eodem poſſet aliq̄ pcedē diuſis modis n̄ tn̄ idē diuſis modis poterit pcedē. ⁊ ideo ſūt due pſone pcedētes vna p modū nature ſcꝫ filiꝰ. reliq̄ p modū volūtatis ſcꝫ. ſſ. ⁊ vna a q̄

eſt vna vtrãqꝫ ꝓceſſio.ſcꝫ pater. ⁊ ideo tres ſũt ꝑſone in diuinis.plꝛes aũt eẽ nõ pñt qꝛ ꝓceſſiones ꝑſonarũ non pñt multiplicari ſm numeꝝ qꝛ in deo nulla eſt materia multiplicatio aũt ſm naturã in eadẽ ſpẽ ẽ ſm materiaꝫ

Ad primũ ꝺ itellectu dõm ꝙ ꝓceſſio nature eſt ꝑ expꝛeſſionẽ ſpeciei vniꝰ in altero :neceſſe ẽ enĩ vt genitꝰ habeat ſpeciẽ generãtis.ſpecies aũt ĩ naꝛa inmateriali tu iuſmodi ẽ diuia rõ ẽ itelligẽdi inqꝫtũ hmõi. non aũt rõ amãdi niſi in qꝺ adiũgĩt rõ boni. ⁊ ideo ĩ diuinis ipa ꝓceſſio ꝑ modũ naꝛe ẽ ꝑ modũ itellectꝰ nõ oũt ꝑ modũ amoꝛis. Ad ſcdm dõm ꝙ ſicut naꝛa in patre ẽ principiũ generatõis inqꝫtũ eſt idem re ꝙ paternitas q̃ ĩ filio nõ ẽ q̃zuis ſit ĩ eo eadẽ naꝛa ⁊ ꝓpter h̃ nõ gernerat ita libertas ĩ pr̃e ⁊ filio eſt principiũ ſpũſſancti rõne cõis ſpirationis.q̃ qꝛ in ſpũſancto non ẽ q̃zuis ĩ eo ſit liberalitas nõ ꝓducit ex ſe aliam ꝑſonã. Ad tertium dõm ꝙ alia attributa vel nõ hñt rõnez principij actiui in cõi ſicut bonitas vel hñt rõnez principij actiui ĩ cõi ſicut potencia. habent tñ oĩa rõne principij exẽplaris. ⁊ iꝺo ſm alia attributa ꝓceſſiones ĩ diuinis nõ ſumũtur niſi ſm naturã ⁊ itellectũ ⁊ voluutatẽ. Ad vltimũ dõm ꝙ relacio ꝯſtituens ꝑſonã dꝫ eẽ indiuiſibilis ꝓpꝛ h̃ ꝙ ꝑſona ẽ icõmunicabil' ſꝫ qꝛ ab alio diuidiꝛ ſm diũſos modos ab alio exñdi. ⁊ iꝺo ſm h̃ ñ accipiꝛ vna tñ ꝑſona ſꝫ due.

DI. XI

Hic dcẽdũ ẽ ⁊c.

Hic q̃runꝛ q̃ttuoꝛ Primo vtꝝ a patre ⁊ filio ꝓcedat ſpũſſanctꝰ. Scdo an ꝓcedat ab eis inq̃ztũ ſũt vnũ. Tertio inq̃ztũ ſũt vnũ in eſſentia Quarto an pr̃ ⁊ filiꝰ ſint vnꝰ ſpiratoꝛ ſpũſſancti.

D primũ ſic ꝓcediꝛ. videꝛ ꝙ ſpũſſanctꝰ nõ ꝓcedat a filio. Dicit enim Dam̃. ſpm̃ a pr̃e dicimus ⁊ ſpm̃ patris noĩamꝰ. ꝑ Nullũ ſimplex pt eẽ a duobꝫ. ſꝫ ſpũſſanctus ẽ ſimplex. g̃ nõ ẽ a duobꝫ ꝑ Spũſſanctꝰ non minꝰ ꝯuenit cũ pr̃e q̃z filiꝰ. ſi g̃ filiꝰ cõicat cũ patre in ſpiratõe ſpũſſancti. videꝛ ꝙ ſpũſſanctꝰ cõicet cũ pr̃e ĩ generatõe filij ſꝫ h̃ ẽ falſũ g̃ primũ. ꝑ Aut ꝑfecte ſpirat pr̃ ſpm̃ ſanctũ. aut non ſi nõ. g̃ ẽ aliq̃ impfectio ĩ patre qꝺ eſt impoſſibile. ſi ꝑfecte g̃ ſupfluit filiꝰ. ꝑ Jo. xvj. dꝛ. Jlle me clarificabit qꝛ ꝺ meo accipiet. g̃ aliqꝺ accipiet a filio :ſed q̃cqꝺ ẽ in illo eſt totꝰ ipẽ g̃ ſe totum accipit a filio. g̃ ꝓcedit ab illo.

ꝑ Jo. xv. dꝛ. Cũ venerit ꝑaclitꝰ quẽ ego mittaꝫ ⁊c. ſꝫ ſi nõ ꝓcederet ab eo nõ mitteret eum. g̃ ꝓcedit ab ipo.

℞. dõm ꝙ neceſſe ẽ ponere ſpm̃ ſanctũ a pr̃e ⁊ filio ꝓcedere. aliter enĩ ſeqꝛtur adminus triplex inconueniẽs Quoꝝ primũ ẽ ꝙ pater ⁊ filiꝰ nõ ſũt ꝑfecte vnũ qꝺ ẽ heresis arrij. ex hoc enĩ ꝙ ꝑfecte pater ⁊ filiꝰ ſũt vnuꝫ ſeqꝛ ꝙ pater ⁊ filiꝰ ĩ oĩbꝰ cõmunicãt niſi ĩ paternitate ⁊ filiatione. eẽ aũt principiũ ſpũſſancti neqꝫ ad rõnez paternitatis ꝑtinet neqꝫ ad rõnez filiatõis. vñ oꝑtet ꝙ i h̃ pr̃ ⁊ filiꝰ cõicãt. Scdm eſt ꝙ filiꝰ ⁊ ſpũſſanctꝰ non eſſent ꝑſone diſtincte qꝺ ẽ erroꝛ ſabellij. nã cum tres ꝑſonẽ ſint vniꝰ eſſentie nõ pt eẽ ꝑſonaꝝ diſtinctio niſi ſm relationes originis ꝓut vna ꝑſona ẽ ab alia ſpũs aũt ſanctꝰ a filio nõ diſtinguiꝛ ꝑ h̃ ꝙ eſt a patre. Si g̃ nõ diſtinguiꝛ ab eo ꝑ hoc ꝙ vnꝰ eoꝝ ẽ ab alio nulla erit diſtinctio itẽr eos nõ aũt filiꝰ eſt a ſpũſancto. qꝛ ex h̃ ꝙ filiꝰ eſt ſoluꝫ a patre ẽ. reſtat g̃ vt ſpũſſanctus ſit a filio. Tertium eſt ꝙ ſpũſſanctꝰ ſit creata qꝺ ẽ erroꝛ macedonij in his enĩ in q̃bꝫ ꝓceſſus neceſſariꝰ eſt vniꝰ ab altero neceſſe ẽ ꝙ vnũ ſit ab vno. ſꝫ ĩ his q̃ ꝓducũtur vt volita poſſibile eſt ab vno ꝓcedere plura. Si g̃ pter ꝓceſſionẽ filij q̃ nature oꝛdine a ſolo patre ꝓcedit. ꝓcedat vt ẽ a ſolo patre. ſſ. ſeqꝛ ꝙ ſpũs non ꝓcedat a patre nature oꝛdine, ſꝫ ſoluꝫ qꝛ pater ſic voluit. hic aũt modus ẽ q̃ a deo creature ꝓcedũt. ſeqꝛtur g̃ ſpm̃ ſanctũ eẽ creaturã qꝺ eſt hereticuꝫ. ideo oꝑtet dicere ꝙ ſpũſſanctꝰ ſit a pr̃e ⁊ filio Ad primũ de Dam̃. dõm ꝙ Dam̃. nõ negat ita eẽ tñ non affirmat. qꝛ dꝛ fuiſſe tꝑe q̃ incepit ꝯtrouerſia ſuꝑ hac q̃ſtione iter grecos ⁊ latinos. vñ in ꝑſona grecoꝝ loquẽs dicit. nõ dicimꝰ non tñ negat ita eſſe. Ad ſcdm dõm ꝙ veꝝ eſt a duobꝫ diuerſis ꝑ eſſenciã. qꝛ q̃ differũt ꝑ eſſentiã differũt etiã ꝑ ꝟtutẽ ⁊ oꝑatiõem. Ad tertiũ dõm quia ſpũſſanctꝰ ꝓcedit a filio. ideo filiꝰ nõ pt ꝓcedere a ſpũſancto. qꝛ impoſſibile ẽ ꝙ reſpectu eiuſdẽ ideꝫ ſe habeat ĩ rõne principij ⁊ eius qꝺ ẽ a principio. Ad q̃rtũ dõm ꝙ ꝑfecte ſpirat pater nõ tñ filiꝰ ſuꝑfluit. quia ſunt vnũ in ſpirãdo ⁊ h̃ nõ ẽ ex impꝑfectõe patris qꝛ indigeat filij adiutorio. ſꝫ ex ꝑfectõe filij. qꝛ in oĩbꝫ aſſimilaꝛ patri q̃ nõ repugnãt ꝓprietati eiuſdem.

D ſcdm ſic ꝓcediꝛ. videꝛ ꝙ ſpũſſanctus non ꝓcedat a patre ⁊ filio inq̃ztũ ſũt vnũ. ſpũſſanctus ꝓcedit a patre a filio vt nexus amboꝛũ. nexio aũt nõ ẽ vnꝰ ſꝫ pluriũ. g̃ ꝓcedit ab eis vt ſũt plꝛes nõ vt ſũt vnuꝫ. ꝑ Spũſſanctus ẽ amoꝛ mutuꝰ pr̃is ⁊ filij vt dictũ ẽ ſupra. ſed amoꝛ mutuꝰ eſt a duobꝫ. g̃ ⁊ ſpũſſanctꝰ. ꝑ Actus ſunt ſuppoſitoꝝ. ſi g̃ ſpirare eſt actꝰ patrĩ ⁊ filij. oꝑtet ꝙ ſit actꝰ eoꝝ inq̃ztum ſũt ſuppoſita q̃daꝫ. ſꝫ ſuppoſitũ patris diſtinguiꝛ a ſuppoſito filij. g̃ ꝓcedit ab eis ſpũſſanctus inq̃ztuꝫ ſunt diſtincti. Cõtra plꝛes ſũt pater ⁊ filiꝰ ſuis ꝓprietatibus g̃ ſi ab eis ſpũſſanctꝰ ꝓcedit vt ſunt plꝛes. g̃ ꝓcedit a patre: vt pater ẽ. ⁊ a filio vt filius ẽ. g̃ pater paternitate filius filiatõe referꝛ ad ſpiritũſanctũ qꝺ falſũ ẽ. ꝑ Pater ⁊ filius inq̃ztum ſũt plꝛes diſtinguũꝛ nõ aũt vniũtur ſed ſpũſſanctꝰ ẽ vnio patris ⁊ filij. g̃ nõ ꝓcedit ab eis inq̃ztum ſũt plꝛes. ℞. actus ẽ alicuꝰ vt agẽtis ⁊ alicuꝰ vt principij actionis. ſi ergo li inq̃ztum replicet ꝯditionem agẽtis ſic pater ⁊ filiꝰ inq̃ztũ ſunt plꝛes ſpirant ſpiritũſanctũ. ſi aũt replicet ꝯditionẽ principij actiõis ſic inq̃ztũ ſunt vnũ in ꝟtute ſpiratiua ſpirãt ſpiritũſanctũ

Ad primũ de nexu dõm ꝙ nexus nõ ẽ vniꝰ ſꝫ pluriũ. nõ tñ ſolũ vt plꝛes ſunt ſꝫ vt ꝯiũguntꝛ in aliq̃ vno. Ad ſcdm dõm ꝙ amoꝛ mutuꝰ eſt pluriũ ſꝫ tñ vnitoꝝ ĩ aliq̃ vno. Ad tertiũ dõm ꝙ ſpirare ẽ pluriũ ſuppoſitoꝝ conuenientiũ tñ in vna ꝟtute ſpiratiua. Ad q̃rtuꝫ dõm ꝙ q̃zuis ꝓcedat ab eis vt plꝛes ſunt ſm rõnez agentiũ. nõ tñ ſm formã eos plurificãtẽ ſcꝫ paternitatẽ ⁊ filiationẽ inq̃ztum ſũt ſpiratõis principiũ. ſꝫ ſm formaꝫ vnã in q̃ ꝯueniũt. Ad q̃rtũ dõm ꝙ inq̃ztũ plꝛes ſũt ſolum non ꝯueniũt ſpirãdo ſpiritũſanctũ. ſꝫ inq̃ztũ ſũt plꝛes agentes ꝑ vnã virtutẽ ſpiratiuã in vtroqꝫ.

D tertiũ ſic ꝓcediꝛ. videꝛ ꝙ ſpũſſanctus ꝓcedat a patre ⁊ filio. inq̃ztũ ſũt vnũ in naꝛa. natura nõ cõmunicaꝛ niſi ꝑ actũ nature. g̃ cum ꝑ ſpiratõem natura ꝯmuniceꝛ ſpiratiõis erit natura ipa ꝑncipiũ. g̃ pater ⁊ filiꝰ inq̃ztum ſũt vnũ ĩ natura ſpirãt ſpiritũſanctũ. ꝑ Nõ pt eẽ ĩ duobꝫ ſuppoſitis diſtinctis vna ꝓprietas. qꝛ ꝓprietates numerantur ſm ſuppoſita. g̃ nõ ſpirãt vt ſũt vnuꝫ in notiõe aliq̃ ſed in eſſentia. ꝑ Anſ. dicit ꝙ ridiculũ ẽ dicere ꝙ ꝓpter relationẽ tota eſſentia patris ⁊ filij ſit in ſpiritũſancto ⁊ nõ potius ꝓpter eſſentiam Contra in vnitate eſſentie ꝯueniunt tres ꝑſone. g̃ ſi ſpirare cõuenit duobꝫ ſm ꝙ ſũt vnũ in eſſentia ꝯuenit etiã tertie ꝑſone ꝑ Oĩs actus ꝓprius aliq̃rum egreditur a forma aliqua que eſt ꝓpria ipoꝛum vnitas aũt eſſentie non eſt forma propria illoꝛum duoꝛũ. ergo non eſt eſſentia in eis ſpirandi principium quod eſt actus proprius illoꝛum ℞ꝰ eſſentia tñ ĩ patre ⁊ filio non poteſt eẽ ſpirationis ꝑncipiũ nec

ſolū ꝓꝓetas relatiua qꝛ ſi eēntia ſm rōez eēntie eēt ꝑnci piū actꝰ notionalis eſſentia diſtingueret. ꝓꝛietas autē relatiua eē non pt principiū ꝯcreādi diuinā naturaꝫ vt dicit Anſ. Dō eſt ꝙ ꝙ eſſentia eſt in pr̄e ꝛ filio rōne ali/ cuiꝰ notōis q̄ cōis eſt patri ꝛ filio q̄ eſt idē re ꝙ eſſentia. ꝛ dr̄ cōis ſpiratio, ē ꝑncipiū ſpiratōis ſpūſſancti. ꝛ hoc ē qḋ ꝯmunius dr̄ ꝙ ſpirāt ſpūſſanctum inq̄ꝫtū ſūt vnum in potētia ſpiratiua vt potentia refert ad eſſentiā. hoc aūt quod dico ſpiratiua ad notōem. potentia enī ſpirā di ſicut ꝛ potētia generādi dicit eēntiā. cū modo tamē exiſtendi h̄ vel illo. ꝛ dicit eſſentiaꝫ ꝑncipaliter in recto relatōem aūt ī obliquo vt habet ſupra di. vij. Ad pri mū natura nō cōmunicat niſi ꝑ actū nature dōm ꝙ ve rū eſt. ſꝫ determīata ꝯmunicatio nate debet eē ꝑ actum nature accepte ſub aliq̄ ꝓꝛia rōne. ꝛ ideo ꝯmunicatio ꝑ q̄ꝫ ꝓcedit ſpūſſanctus eſt actꝰ nature inq̄ꝫtū eſt idē re ꝙ cōis ſpiratio. Ad ſcdm de ſuppoſitis diſtinctis di/ cēdū ꝙ duobꝫ diſtinctꝭ ꝑ eſſentiaꝫ nō pt ineſſe ꝓꝛietas vna ſꝫ duobꝫ q̄ q̄dem ſūt in eſſentia vnū Ad tertium de Anſ. dōm ꝙ nō intendit dicere ꝙ relatōe pr̄ ꝛ filius nō ſpirēt ſpiritū ſanctū ſꝫ qḋ nō ſolū. ſꝫ eēntia ſub rōne relatōis. Ad ea q̄ in ꝯtrariū opponūt dōm ꝙ ipa vni tas eſſentie nō ē tota cauſa ſpiratōis niſi inq̄ꝫtuꝫ ipa eſt ꝯiūcta tum notiōe ꝯmunis ſpiratōis. h̄ vero nō ē ī ter/ tia ꝑſona. ꝛ ideo nō ꝯuenit ei actus ſpirationis.

D q̄rtū ſic ꝓcedit. videt ꝙ pater ꝛ filiꝰ debeāt dici vnus ſpirator. ſpirator enī dr̄ ab actu ſpi randi. ꝰ ab vno actu ſpirādi debet dici vnus ſpirator. ſꝫ vnus ē actus ſpirandi ī patre ꝛ fi lio. ꝰ ſūt vnus ſpirator. P̄ Tres ꝑſone ab vno actu creādi dicūtur vnꝰ creator. ꝰ due ꝑſone ab vno actu ſpi rādi debent dici vnꝰ ſpirator. P̄ Pater ꝛ filiꝰ dicūt vnū ꝑncipium ſpūſſancti. ſꝫ nō niſi ſpirādo. ꝰ debēt di ci vnus ſpirator. Cōtra q̄cunq̄ꝫ ſpirāt ſūt ſpiratores ſed pater ꝛ filiꝰ ſpirant ꝰ ꝛc̄. P̄ Hyl. dicit ſpiritū ſan ctū ꝓcedere a patre ꝛ filio auctoribꝫ. ſꝫ non ſunt aucto res niſi ꝓut ſūt ſpiratores. ergo pater ꝛ filius non ſunt vnus ſpirator ſpūſſancti ſed plures Rꝰ dōm ꝙ circa hoc eſt duplex opinio Quidā enī dicūt ꝙ pater et filius ſicut dicūtur vnū ꝑncipium ſpūſſancti ita debent dici vnus ſpirator. nō tn̄ vnus ſpirās ſi ſpirās adiectiue te neatur. qꝛ adiectiua recipiūt numerū a ſuppoſitis. ſub ſtantiua aūt a forma ſignificata. vn̄ cuꝫ ſpirator ſit ſub ſtantiuū ſpirans adiectiuum. pater ꝛ filius debēt dici duo ſpirātes ꝓpter pluralitatē ſuppoſitoꝝ. vnus auteꝫ ſpirator ꝓpter vnitatem ꝟtutis ſpiratiue. Et ad auctēꝫ Hyl. reſpondent ꝙ poſuit auctores ꝓ ſpirantibꝫ. ꝛ h̄ dicit Alanus ī regulis theologie. Aliꝫ dicūt ꝙ qꝛ ſpirā di actus ē patris ꝛ filiꝫ aliquo mō vt ſūt plures ido plr̄ debet ꝑdicari vt dicatur pater ꝛ filius ſunt ſpiratores. ſecus autē eſt de actu creādi qui eſt triū ſoluꝫ ſm ꝙ ſūt ī eſſentia vnū. ꝛ ideo pater ꝛ filius dicūtur vnꝰ creator ſed duo ſpiratores. ꝛ ſm vtrāq̄ꝫ opinionē de facili patꝫ reſponſio ad obiecta. Ad primuꝫ actus vnꝰ eſt dōm ꝙ q̄uis ſit vnꝰ tamē ſignificatur vt egrediens a pluribꝫ ſuppoſitis. Ad ſcdm de creatore dōm ꝙ non eſt ſimi le qꝛ actus ille egredit ab eis vt ſunt vnū oīno ſꝫ actus ſpirādi egredit ab eis vt ſunt aliquo mō diſtincti Ad tertium de ꝑncipio dicēdū ꝙ non eſt ſimile. qꝛ ꝑncipiū reſpicit ad rōneꝫ ſpirādi ſiue relatōem q̄ ē vna. ſpirator vero reſpicit ſuppoſita ſiue ꝑſonas q̄ ſunt multe.

DI. XII

Tem q̄ritur ꝛc. Hic

querūtur quattuor. Primo an ſpūſſan ctus ꝓcedat prius a patre q̄ꝫ a filio. Secūdo an ma gis vel plenius ab vno q̄ꝫ ab alio Tertio an eque im mediate ab vtroq̄ꝫ. Quarto an patri ſit attribuenda auctas in ſpiratione ſpūſſancti.

D primuꝫ ſic ꝓceditur. videtur ꝙ ſpūſſanctꝰ prius ꝓcedat a patre q̄ꝫ a filio. Spiritus enī ſanctus ꝓcedit a patre. aut ergo iam nato filio ꝛ ita filius ē prior ſpirituſancto: aut nōdum nato. ꝛ ita ſpūſſanctꝰ ꝑus ꝓcedit a patre q̄ꝫ a filio. qꝛ ia non poteſt ꝓcedere a filio niſi iam nato. P̄ Prius ē cōmune q̄ꝫ ꝓpriuꝫ. ergo qḋ ineſt alicui ſm cōmune priꝰ eſt q̄ꝫ qḋ ineſt ſm ꝓpriuꝫ. ſpirare aūt ſpūſſanctū ineſt pa tri ſm cōmunem notionē cum filio. generare aūt filiuꝫ ſm ꝓpriū. ergo prius ineſt actꝰ ſpirandi q̄ꝫ generādi. ergo ſpiratio ſpūſſancti a patre prior eſt q̄ꝫ generatio fi/ lij. ergo prius ꝓcedit a patre q̄ꝫ a filio. P̄ Pater ē ꝑn cipium de non ꝑncipio. filius ꝑncipium de principio. ſed naturaliter ꝑus agit ꝓducit ꝑncipium ſine princi pio q̄ꝫ ꝑncipium de ꝑncipio. ergo quicq̄d a patre ꝛ filio ꝓcedit. ꝑus ꝓcedit a patre q̄ꝫ a filio Contra Atban. dicit ꝙ in trinitate nihil eſt prius aut poſteriꝰ P̄ In vno non eſt prius aut poſterius ſpūſſanctus procedit a patre ꝛ filio ſm ꝙ ſunt vnum. ergo nō ſm prius ꝛ poſte rius. Rꝰ in diuinis ſm Aug. eſt ſolus ordo nature ſcꝫ ſm originem qua vnus ex alio non ordo ſm prius ꝛ poſterius quo vnū ſit prior altero. vn̄ pater filio aut ſpi rituſancto nullo modo prior eſt nec ecōuerſo. quia ſm naturā vnuꝫ ſūt. ſm ꝓꝛietates ꝑſonales correlatiue ſe habent. relatiua aūt ſūt ſimul natura duratione ꝛ intelle ctu. ꝛ ſic vna ꝑſona nullo modo eſt prior altera ꝛ eadeꝫ ratione ſpūſſanctꝰ nō ꝑus ꝓcedit a patre q̄ꝫ a filio Ad primū aut iam nato dicendū ꝙ non ē diuiſio ſufficiēs quia q̄uis natum ꝛ non natū opponātur ꝯtradictorie non tamen ꝓcedere iam nato filio aut non nato. ſicut q̄uis homo ꝛ non homo opponant cōtradictorie. non tamen eſſe albū hominē aut albū non hominē neutrū ergo danduꝫ. ꝛ eſt ſile ſi dicatur ſplēdor ꝓcedit ab igne aut ergo iam orto calore aut nōdū orto vtrūq̄ꝫ enī fal ſum ē ſꝫ ſimul dū orit. Ad ſcdm ꝑus ꝯmune dōm ꝙ hoc itelligit vbi ꝯmune icludit in rōne ꝓꝛia ſicut ꝑus eſt animal q̄ꝫ homo nō tn̄ albū q̄ꝫ hō. q̄uis albū ſit ꝑus ꝯmunius. Spiratio vero nō icluditur in rōne genera tionis vn̄ non oportet ꝙ ſit prior q̄uis cōmunior. Ad tertiū prius naturaliter agit principiū ſine ꝑncipio di cendū ꝙ verū eſt vbi diuerſa ꝟtus eſt vtriuſq̄ꝫ ꝑncipiū. nō tn̄ vbi vna ē ꝛ eadem.

D ſcdm ſic proceditur. videtur ꝙ ſpirituſſan ctus magis ꝓcedat a patre q̄ꝫ a filio. omnis cauſa primaria plus influit in ſuum cauſatū q̄ꝫ cauſa ſecūdaria. ſed filius ē q̄ſi cauſa ſecū/ daria. pater autem q̄ſi cauſa ꝑmaria. ergo ꝛ ſpūſſanctꝰ magis ꝓcedit a pr̄e q̄ꝫ a filio. P̄ Propter ꝙ vnūq̄ḋq̄ꝫ ꝛ illud magis. ſi ergo ꝓpter patrem ſpirat filius. quia fi lius habet a patre ꝙ ſpiret. magis ſpirat pater q̄ꝫ filius P̄ Spūſſanctus habet a patre ꝙ ꝓcedat a filio ꝛ nō ecōuerſo ꝰ plꝰ habet a patre q̄ꝫ a filio. ergo plus ꝓcedit ab ipo. Contra vbi eſt vnitas ibi non eſt magis ꝛ mi nus. pater ꝛ filius ſunt vnum in ſpirando. ergo vnꝰ nō ſpirat magis altero. P̄ In trinitate eſt ſumma equa litas. ergo non eſt ibi neq̄ꝫ maiꝰ neq̄ꝫ minus Rꝰ q̄uis virtutem ſpiratiuam filius habeat a patre. quia tamē illa vna ꝛ eadeꝫ eſt in patre ꝛ filio tota nō magis ꝓcedit ſpūſſanctꝰ a patre q̄ꝫ a filio nec pleniꝰ ſic filiꝰ nō ē minꝰ deus q̄ꝫ pr̄ a quo accipit deitatē. qꝛ vnā ꝛ eq̄lem accipit Ad ꝑmū de cauſa ꝑmaria dōm ꝙ nec pater nec filiꝰ

ꝓprie eſt cauſa ſpūſſancti: ſ; ꝑncipiū. q2 tamē eſt ad cui⁹ eſſe ſeqtur aliud. i. diuerſū ī eſſentia cū etia; eadem ſit virtus ſpirandi ī vtroq; non tñ vn⁹ coꝝ eſt ꝑncipiū primariū alter ſcðariū. Ad ſcðm ꝓpter qð vnūqðq; tale dðm ꝙ veritatē ꝓpoſitio h; vbi eſt ratio cauſalitatis. h̄ aūt nō eſt ī ꝓpoſito. Ad tertiū ſpūſſanct⁹ a patre dðm ꝙ h̄ n̄ facit. ꝙ pl⁹ hēat a patre q̄ȝ a filio cu; totū eque habet a b vtroq;. ſed ipa ſpiratio aliq̄ mō ꝯpet ad patrē q̄ nō ad filiū. q2 ī filio ē a patre ⁊ nō ecōuerſo.

D tertiū ſic ꝓceditur. videt̄ ꝙ ſpūſſanct⁹ ꝓcedat a patre mediāte filio. illud enī ꝑ qð aliqd ꝓcedit videt̄ eē mediū ī ꝓceſſiōe. ſ; ſpūſſanct⁹ ꝓcedit a p̄re ꝑ filiu;. ḡ ꝓcedit a patre mediāte filio. P̄ Spūſſanct⁹ ē tertia ī trinitate ꝑſona. tertiū vero nō erit a p̄mo niſi ꝑ mediū. ḡ ſpūſſanct⁹ non erit a patre niſi mediāte filio. P̄ Duoꝝ ab eodē ꝑncipio eque ⁊ īmediate ꝓcedētiū. vnu; n̄ eſt ꝑncipiū alterius ſi ḡ filius ⁊ ſpūſſanct⁹ eque īmediate a patre ꝓcedunt filius nō eēt ꝑncipium ſpūſſancti. Cōtra eque īmediate ꝓcedit creat̄a a trib; ꝑſonis ꝓpt̄ vnā virtutē creādi. ḡ ſimplicit̄ ſpūſſāct⁹ a duob; ꝓpt̄ vnā v̄tutē ſpirādi. P̄ Si nō eēt eque īmediata ꝓceſſio nō eēt equalis germanitas. ḡ nec equalis dilectio. R⁹ dðm ꝙ pr̄ ⁊ fili⁹ ſūt ſpiratores ſpūſſancti ꝑ v̄tutē ſpiratiuā q̄ vna ē ī vtroq;. ḡ ꝓceſſio ſpūſſancti ꝯpetur ad virtutem ꝑ ſpiratiuā immediate ab vtroq; ꝓcedit. Si aūt ꝯpetur ad patrē ⁊ filium vt ſunt ſpirantes ſic a patre procedit ſpūſſanctus quodāmodo mediate ⁊ quodāmodo īmediate. mediate qdem q̄tu; ad hoc ꝙ ſpūſſanctus ꝓcedit a filio. hoc enī filius habet a patre. immediate aūt inq̄ꝫtum pater ⁊ fili⁹ ſimul ſpirāt ſpūmſāctu;. ſicut Seth fuit ab Adā ⁊ mediate ⁊ īmediate. mediate qdem inq̄ꝫtū Seth fuit ab Eua q̄ fuit ab Adā. īmediate vero inq̄ꝫtu; eua ⁊ adā ſimul genuerūt ſeth. Ad primū id ꝑ qð aliqd ꝓcedit ⁊c̄. dðm ꝙ verū n̄ ē. na; hec ꝑpoſitio ꝑ notat habitudinem cauſalitatis vel inſtrumenti. ſed hic notat ſolā habitudinē auc̄tis. nihilomin⁹ tñ verū eſt. q2 filius eſt medium vno modo inq̄ꝫtum a patre habet ꝙ ſpiret. Ad ſcðm de tertia ꝑſona dðm ꝙ verū eſt vbi p̄mu; ⁊ ſcðm omnimodo ſūt diuerſa in nullo vnita. ſ; hic pater ⁊ filius ſūt vniti in ſpirādo. Ad tertiū dðm ꝙ veꝝ eſt q̄ ꝓcedūt ab eodē ꝑncipio eodē modo aliter nō. nam eua ⁊ abel ꝓceſſerūt īmediate ab adā tñ abel ꝓcedit ab eua. vel ſ dðm qð falſum eſt. nam creature īmediate ꝓcedūt a deo ⁊ tñ inter eos eſt ordo cauſalitatis.

D q̄rtum ſic ꝓceditur. videt̄ ꝙ reſpectu proceſſionis ſpūſſancti nō ſit aſſignāda patri vl̓ attribuēda auc̄tas. pr̄ enī nō ſe h; ad ꝓceſſionē ſpūſſāncti niſi ꝑ aliquā relatōe; originis q̄ȝ q̄ eſt cōmunis ſpiratio. ſi ḡ in ſpirādo ſpiritūſanctū attribuit̄ patri auc̄tas. videt̄ ꝙ auc̄tas ſit idem qð ꝯmunis ſpiratio. ⁊ ſic nō tm̄ erit patrꝭ ſ; ⁊ filij. P̄ Pater et filius ī ſpirādo ſpm̄ſāctū ꝯueniūt. ſi ergo patri attribuit̄ auc̄tas filio attribuitur ſubauc̄tas. ⁊ ita q̄ꝫtu; ad aliquid filius eēt ſub patre ⁊ inferior eo qð eſt hereticū. P̄ Eadē potentia eſt q̄ pater ſpiritūſanctu; ſpirat et filius. ſi ergo potentia ſpirandi in patre dr̄ auc̄tas pari rōne in filio auc̄tas dicet̄ qð nō ꝯceditur. Contra eſt qð dr̄ in glo. Roma. v. ſup illud charitas dei diffuſa eſt ⁊c̄. in patre inq̄ꝫtum manet auc̄tas. in filio natiuitas. in ſpūſancto ꝯmunitas. R⁹ dðm ꝙ nomen auc̄tis apud nos deſignat primā originē. ille enī dr̄ auctor alicuius ſm̄onis q̄ p̄mo illum inuenit. de ratione autem originis duo ſūt. quoꝝ vnū eſt vt ab ea ſit aliqd. Aliud eſt vt non ſit ab aliquo q̄ꝫuis ergo ī diuinis ꝑſonis nō ſint ꝓus ⁊ poſterius tñ ſm̄ predicta duo nomen auc̄tis ibi cōceditur. a patre nāq; filius ⁊ ſpūſanct⁹ hn̄t qcqd ſunt vel poſſunt vl̓ oꝑant̄. ip̄e vero pater a nullo aliqd habet. ſic ḡ in ſpirando ſpūmſanctu; patri attribuit̄ auctoritas. q2 fili⁹ habet a patre ꝙ ſpiret. pater aūt a nullo. Ad primū ergo dðm ꝙ ī nomīe auc̄tis īcludūtur tres ꝓprietates. dr̄ enī pater auctor in ſpiratiōe ſpūſſancti ſm̄ ꝙ ſpūſſanctus eſt a patre qð ad ꝯmunē ſpiratōe; ꝑtinet. ⁊ iteꝝ ſm̄ ꝙ filius a patre habet h̄ qð ſpiret ꝑ generationē. ⁊ ſic īcludit paternitatē. ⁊ iteꝝ qð pater non h; hoc ab alio qð ꝑtinet ad inaſcibilitatē q̄ꝫuis ergo cōmunis ſpiratio ꝯueniat patri ⁊ filio nō tñ auc̄tas ſpirādi. Ad ſcðm dðm ꝙ qdam vtūtur nomīe ſubauc̄tis in filio ſicut nomīe auc̄tis ī patre. ītelligentes ꝑ ꝑpoſitionē deſignari ordinē originis ⁊ non minoratōis. ſed q2 hoc nomē in vſu ſctoꝝ nō īuenit̄. ⁊ quādā ſubiectionem īmꝑtat. videt̄ ideo alijs eſſe tacendū nec ſeqtur ꝙ ſi in patre ſit auc̄tas ꝙ in filio ſit ſubauc̄tas. q2 auc̄tas nihil dicit qð non ꝑtineat ad originem. ſubauc̄tas aūt īmꝑtat ſubiectionem. Ad tertiū dðm ꝙ q̄ꝫuis eade; potentia ſpirandi ſit ī patre ⁊ filio nō tñ ſm̄ eūdē exiſtētie modū. nā fili⁹ h; eā a patre pater aūt a nullo. ⁊ ideo ī p̄re h; rōne; auc̄tis non autē in filio.

DI. XIII

Oſt hoc cōſiderādu;

eſt ⁊c̄. Hic queruntur q̄tuor. Primo vtrū in deo ſit aliqua ꝓceſſio. Secundo vtꝝ ſit vna vel plures. Tertio q̄liter noiari debeat. Quarto vtꝝ ſpūſſanctus dicatur ingenitus.

D primū ſic ꝓceditur. videtur ꝙ in deo nulla ſit ꝓceſſio. ꝓceſſio enī dicit quēdā motū. ſed ī deo null⁹ ē mot⁹. ergo nec ꝓceſſio. P̄ Proceſſio īmꝑtat ſeꝑatōe; ꝓcedentis ab eo vnde procedit ſed in deo nulla eſt ſeꝑatio. ḡ nec ꝓceſſio. P̄ Omnis proceſſio eſt progreſſio ab alio ī aliud. ſed emanatio rei ꝑ ſe ſubſiſtētis nō eſt vt ī aliud. ergo non eſt ꝓceſſio. talis aūt ē emanatio ꝑſone a ꝑſona. ḡ ⁊c̄. Cōtra Joh. xvj. dr̄ Spūs ꝑaclitus q̄ a patre ꝓcedit. P̄ In aīa eſt imago trinitatis. ſ; ī aīa īuenitur noticia ꝓcedere a mente ⁊ amor ab vtroq;. ḡ eſt ꝓceſſio in diuinis ꝑſonis. R⁹ dðm ꝙ ꝓceſſio dupliciter accipit̄. Uno modo ſm̄ exitū alicui⁹ ab alio. ⁊ ſic effectus dicūtur ꝓcedere a ſuis cauſis ⁊ principia a ſuis ꝑncipijs. Alio modo ſm̄ motū alicuius ī aliquid ſicut dr̄ id qð mouet̄ ſm̄ locum ꝓcedere in locū. ⁊ q2 in deo nō eſt mot⁹ aliqs. ideo ꝓceſſio ſcðo modo deo ꝯuenire nō p̄t niſi ꝑ quādā methaphorā inq̄ꝫtum ſimilitudinē ſuam in alio ꝓducit. ⁊ ſic incipit eſſe ſm̄ ſuam ſilitudinē vbi ꝓus hoc mō non erat. ⁊ ꝑ hunc modū dr̄ ꝓcedere in creaturas. eſt aute; in diuis exitus alicui⁹ ab alio ſicut a ꝑncipio ſm̄ illud Joh. xvj. Exiui a patre ⁊ veni ī mūdū. ⁊ ideo q̄ꝫtum ad hoc vna ꝑſona dr̄ ꝓcedere ab alia. inq̄ꝫtum ē ab ea ſicut a ꝑncipio. Ad primū ꝓceſſio dicit motū dðm ꝙ proceſſus rei a re a qua differt eſſentialiter mot⁹ eſt vel mutatio. ſ; talis ꝓceſſio nō eſt in deo. Ad ſcðm de ſeꝑatione dðm ꝙ h̄ h; locum in ꝓceſſione ꝑ differētiā eſſentialem. Ad tertiū dðm ꝙ ꝓceſſio localis eſt in aliqd ſicut iterū motus. ſed qð ꝓcedit a cauſa nō oꝑtet ꝙ ī alterum ꝓcedat. ⁊ ſic ſumit̄ ꝓceſſio in diuinis ꝑſonis.

D ſcðm ſic ꝓcedit̄. videtur ꝙ tm̄ ī diuinis ſit vna ꝓceſſio. Sicut enī paternitas nomīat ꝓprietatē originis vt a q̄ eſt aliquis ita ꝓceſſio vt q̄ ē ab alio. ſ; ī diuinis nō p̄t eē niſi vna paternitas. ḡ nec niſi vna ꝓceſſio. P̄ In oīb; habētib;

vnam naturā ſpecie eſt vnus modus cōmunicatōis nature. ſed ꝑ ꝓceſſionē ꝑſonaꝝ cōmunicat̃ natura diuina q̄ non tm̄ vna eſt in ſpecie ſed etiā i numero. g nō ē niſi vnus modus ꝓceſſionis i diuinis ℞ Operationes diſtinguūtur ab inuicē penes terminos ⁊ ꝓncipia. ſed proceſſio i diuinis ſemꝑ eſt ab eodē ꝓncipio. q̄ ex ꝟtute nature eius a quo eſt ꝓceſſio ⁊ ad eundē terminū ꝑ ꝓceſſionē acceptū. q̄ ꝑ diuinā ꝓceſſionē ſemꝑ accipit̃ natura diuina. g videt̃ ꝙ nō ſit i diuinis niſi vna ꝓceſſio ℞ Si ſint due ꝓceſſiones aut differūt ex ꝑte eſſentie aut ex ꝑte relacionū. ſʒ nō ꝓmo modo q̄ eſſentia nō diſtinguit̃ in diuinis nec ſc̄do. relatōes eni ſm rōnē itelligēdi cōſequunt̃ ꝓceſſionē. eo eni eſt filius q̄ a patre ꝓcedit. g videt̃ ꝙ nō differāt. Cōtra ſm vnā ꝓceſſionē ē tm̄ vnus ꝓcedens. ſed ſūt due ꝑſone ꝓcedentes. g ⁊ due ꝓceſſiones. R° circa hoc ſūt tres opiniones. Quidam eni dicunt ꝙ ꝓceſſiōes realiter ſeipis diſtinguūt̃. ſicut prime differētie alicui⁹ generis. Sed ꝯtra hoc eſt ꝙ ꝓceſſiones ſignificāt̃ ꝑ modū quorūdā actuū. quoꝝ diffinitionem opꝫ accipe penes ꝓncipia vel penes terminos. Et ideo alij dicūt ꝙ differūt ſm diuerſū modum ꝓceſſionis. q̄ generatio eſt ꝓceſſio nature. reliqua eſt ꝓceſſio volūtatis. Sed ꝯtra hoc eſt ꝙ hec differētia ē differētia rōnis tm̄. natura eni ⁊ volūtas ſūt idem re i diuinis. ꝓceſſiones aūt realiter diſtinguūt̃. Et ideo tertij dicūt ꝙ cū differētia ſola ſm relationē originis faciat realē diſtinctionē in diuinis. ꝓceſſiones autē realiter diſtinguūtur opꝫ ꝙ ꝑ relatiōes originis diſtinguāt̃. ꝓcedē autē ⁊ nō ꝓcedere ſūt differētie originis ſiue ꝓceſſiōis ⁊ ideo q̄ filius ꝓcedit a nō ꝓcedente. id eſt. pr̄e. ſpūſſanctus autē ꝓcedit a ꝓcedente. id ē. filio nō ſolū a non ꝓcedēte. id eſt. patre. ideo ꝓceſſio filij realiter diſtinguit̃ a ꝓceſſione ſpūſſancti. Ad primū nō eſt i diuinis niſi vna paternitas. dōm ꝙ verum eſt. ⁊ ratio hui⁹ eſt quia determinatū modū dicit originis. ⁊ ideo nō poteſt multiplicari ſm diuerſam rōnem originis i diuinis. ſed ꝓceſſio dicit originē in cōmuni. ⁊ ideo pōt ſm duos modos originis determiari. ſcʒ ꝙ ſit ꝓceſſio ab vno nō ꝓcedente ⁊ ꝙ ſit ꝓceſſio a ꝓcedēte ⁊ nō ꝓcedēte. ⁊ ideo nō eſt ſimile. Ad ſc̄dm de cōmunicatōis natura dōm ꝙ q̄uis in creaturis nō poſſit eſſe niſi vnus mod⁹ cōmunicationis vnius nature. pt tamē eſſe i creatore in quo idem volūtas eſt ⁊ natura. ⁊ ideo non ſolū ꝑ actū nature ſed ꝑ actū volūtatis natura cōmunicat̃. Ad tertiū operationes diſtinguunt̃ penes terminos dōm ꝙ ⁊ ſimiliter ꝓceſſiōes. q̄ eſſentia nō ſub rōne eſſentie ſʒ ſub ratione paternitatis vl̃ cōmunis ſpiratōis eſt ꝓncipiū cōmunicatōis nature. ſimiliter natura nō ſm ſe eſt terminus ꝓceſſionis. ſʒ filius q̄ eſt ipa natura. Ad q̄rtū relationes ⁊c̄. dōm ꝙ verū eſt inq̄ztum ſunt relatiōes inq̄ztum tm̄ ſunt ꝓprietates ꝯſtituentes ꝑſonas ſic ꝓcedūt ꝓceſſiones ſm modū intelligēdi.

D tertiū ſic ꝓcedit̃. ⁊ videt̃ ꝙ ꝓceſſio amoris generatio debeat dici. generatio eni eſt mot⁹ ad ſubam. ſʒ ꝓceſſio ē act⁹ ad ꝓducēdū ſubaʒ. ſcʒ ypoſtaſim. ſſ. g et generatio ℞ Dam. dicit generare eſt ō ſua ſuba ſibi ſīlem in ſua natura ꝓducere. ſed ꝑ ꝓceſſionem. ſſ. ꝓducitur ex ſuba patris ſimilis ei in natura g ꝓceſſio debet dici generatio. ℞ Sicut fili⁹ habet ſpecialē modū ꝓcedendi. ita ⁊ ſpūſſanct⁹ ſpecialis aūt modus originis filij deſignat̃ noīe generationis. nō autē nomīe ꝓceſſionis. g etiam aliq̄ noīe ſpeciali deſignat̃ ꝓpri⁹ modus originis ſpūſſancti. g origo ſpiritusſancti nō debet dici ꝓceſſio. Cōtra q̄cquid ꝓcedit ꝑ modū generatiōis ꝓcedit vt genit⁹. ſʒ ſpūſſanct⁹ nō ꝓcedit ꝑ modū generatiōis vt genit⁹. g non ꝓcedit ꝑ modū generatōis. R° dōm ꝙ ſpūſſanct⁹ ꝓcedit vt amor. ꝓceſſio aūt amoris inq̄ztum hmōi nō eſt in ꝯformitate nature. Sic eni vbicūq̄ eſſet amoris ꝓceſſio inueniret̃ nature ꝯformitas qd̄ ꝑꝫ in nobis eē falſū. Cū autē ſpūſſancti ꝓceſſio fit in ꝯformitate nature h̄ eſt inq̄ztum ꝓcedit vt amor diuin⁹. q̄ in deo non pt eē aliq̄d diuerſum a ſua natura ſic g ꝓceſſio ſpūſſancti ex ratiōe modi ꝓcedēdi nō dicit ꝯformitatē nature. quā impꝑtat generatio filij ex rōne generatōis. ⁊ ideo ſpūſſancti proceſſio dici nō debet. ſicut nec ſpūſſanctus debet dici filius q̄uis ſit ab alio. Ad ꝓmū dōm ꝙ ꝓceſſio ſpūſſancti nō habet ꝙ ſit ad ſubam inq̄ztuʒ eſt ꝓceſſio amoris ſʒ ſolum inq̄ztum ē ꝓceſſio amoris diuini. Et ſimiliter dōm ad ſc̄dm. Ad tertiū dōm ꝙ q̄uis hoc nomen ꝓceſſio ſit cōmune ad generatōem filij ⁊ ad ꝓceſſionē ſpiritusſancti. m̄ ſpūſſancti ꝓceſſio nomē cōmune ſibi appropriat eo ꝙ differētia quā addit ſpūſſancto ꝓceſſio ſupra cōmunē ꝓceſſionē nō pt nr̄o nomīe deſignari cū nihil in creaturis inueniat̃ ꝓcedere vt amor ꝙ ſit ꝑſona ſubſiſtens hn̄s cōplete naturā ſui principij. noīa eni imponimus ſm ꝙ in rebus creatis inuenimus q̄ noſtre cognitioni ꝓmo occurrūt.

D q̄rtum ſic ꝓceditur ⁊ videt̃ ꝙ ſpūſſanctus dicat̃ ingenitus. dicit eni Dam̄. ꝙ ingenitus vno modo idē eſt ꝙ increatus. ſʒ tres ꝑſone ſunt increate. g ingenite. ℞ Hiero⁹ dicit i lr̄a ſpūſſanctus pater nō eſt ſʒ ingenitus atq̄ nō fact⁹. ℞ Ingenitū relatōeʒ nō dicit q̄ ſic eſſentia non diceret̃ ingenita. g videt̃ ꝙ ſit de abſolutis ſed abſoluta cōueniūt trib⁹ ꝑſonis g ingenitū ꝯuenit ſpūſancto Cōtra eſt qd̄ in lr̄a dr̄ ꝙ ſolus pater dr̄ ingenit⁹. R° ingenitū pt dupliciter accipi vel ꝓuatiue. ⁊ ſic non cadit i diuinis. q̄ priuatio defectū impꝑtat cum ſit ei⁹ qd̄ natum eſt haberi ⁊ nō habet̃. vel negatiue ⁊ hoc dupliciter. vl̃ in genere aliquo determinato vel ſimpliciter ſiue extra genus. ꝓmo modo relinq̄t aliquid ſcʒ eſſe ab alio ꝑ generationē ſolum ⁊ ſic ꝯuenit ſpūſancto. Sc̄do modo nihil relinq̄t. vnde tollit eē ab alio ſimpliciter. Sʒ h̄ ē dupliciter. vl̃ quia eſt negatio pura ⁊ ſic ꝯuenit diuine eſſentie q̄ non ē ab alio nec aliq̄d ab ipa vel negatio fundata ſuꝑ ꝯtrario ſcʒ ſuꝑ hoc qd̄ ē oīa eſſe ab illo. ⁊ ſic ꝯuenit patri. Ad primū de Dam̄. dōm ꝙ equiuoce accipit̃ ibi ingenit⁹ ſicut equiuoce dr̄ generatio de creatōe ⁊ ꝓductione de ſuba. Ad ſc̄dm de Hiero. dōm ꝙ ingenitū accipit negatiue negatione in genere exiſtentis ab alio Ad tertiū ingenit⁹ nō dicit relatōem dōm ꝙ ſm qd̄ ꝯuenit patri ſic dicit aliquā relatōem. q̄ notōeʒ patris. ⁊ ſic non ꝯuenit eſſentie. ſm aūt ꝙ ꝯuenit eſſentie ⁊ ſpūſancto nō dicit aliquaʒ notionē nec ē aliq̄d de abſolutis. q̄ ſic ꝯueniret etiā filio. ſʒ remouet notionē quādam ſcʒ generationē paſſiuā.

DI XIIII

Preterea diligéter ⁊c.

Hic q̄runtur q̄nq̄. Primo vtrum ſit aliqua tꝑalis ꝓceſſio ſpūſſancti. Sc̄do vtrū tꝑalis ꝓceſſio ponat i numeꝝ cū eterna Tertio vtrū in ꝓceſſione ſpūſſancti tꝑali. det̃ ipſe ſpūſſanctus vel tm̄ eius dona. Quarto in q̄b⁹ donis det̃. Quinto vtrū ſpūſſanct⁹ det̃ a viris ſanctis.

D primū ſic ꝓcedit̃ ⁊ videt̃ ꝙ nō ſit aliq̄ ꝓceſſio ſpūſſancti tꝑalis. Non eni eſt ponē tꝑalē generationē filij niſi rōne nat̃e aſſūpte i idēptitate ꝑſone. ſʒ ſpūſſanctus nullā naturam aſſumpſit in idēptitate ꝑſone. g nō debet aliq̄ eius proceſſio tꝑalis dici. ℞. Proceſſio ſpūſſācti ⁊ eiuſdem

ſpiratio ſūt idem. ſ; nō eſt ſpiratio tp̄alis ḡ nec ꝓceſſio.

¶ Spūſſancti ꝓceſſio ſiue actiue ſiue paſſiue intellecta eſt opatio dei. ſ; ſm p̄bm ſuƀa dei ⁊ oīs opatio ci⁹ ē in momēto eternitatis nō ḡ in tpe. Cōtra ſpūſſanct⁹ nō habet̃ niſi vt ꝓcedēs a patre ⁊ filio. ſed ꝯtingit ipm̄ habeꝛi ex tpe. ḡ et ipm̄ ꝓcedere ex tēpoꝛe. ¶ Donum ꝓcedit a dāte in recipiētem. ſed ſpūſſanctus datur ex tēpoꝛe ⁊ recipit̃ ḡ ⁊ ꝓcedit ex tēpoꝛe. ℞⁰ q2 ſpūſſanctus ꝓcedit p̱ modū amoꝛis. ideo ꝓcedit p̱ modu; tēdentis ī aliud. ḡ ſpūſſancti ꝓceſſio duplicē habet ꝯpationem ⁊ ad id a quo ꝓcedit. ⁊ ad id in quod ꝓcedit. Quātu; ad p̄rimā ꝯpationē ꝓceſſio ſpūſſācti ſemp̱ eſt eterna. quia eternaliter ꝓcedit a patre ⁊ filio. Quātū ad ſcd̄am ꝯparationē diſtinguēdū ē. Nā dupliciter dicit̃ ſpm̄ſanctū in aliq̄d ꝓcedere Uno modo in obiectū amoꝛis qui eſt ſpūſſanctus. ⁊ ſic ab eterno ꝓcedit a patre ī filium in q̄ etiā oēs ſancti amātur inq̄ʒtum ſūt membꝛa ci⁹ Alio modo q̄ʒtum ad effectū amoꝛis ꝯ quē ſpūſſanctus ī aliquo eſſe d2. ⁊ ſic dicit̃ ꝓcedere ī ſanctos. vū cum effect⁹ ſit tp̄alis ⁊ ꝓceſſio ex hac p̄te erit tēpoꝛalis abſq; vlla. ſſ. mutatiōe. Ad p̄rimū de generatiōe filij dōm q̄ non ē ſimile. q2 generatio filij dicit reſpectū ad illum a quo ē. ſed ꝓceſſio ſpūſſancti nō tm̄ dicit reſpectu; ad illud a q̄ ē. ſed ad illud ad qd̄ eſt qd̄ p̄t eſſe tēpoꝛale. et ideo nō eſt ſimile. Ad ſcd̄m de ſpiratiōe dōm q̄ q̄ʒuis ſpiratio ⁊ ꝓceſſio ſint idem ī re. tn̄ ſpiratio dicit reſpectū ad id a q̄ eſt tm̄. ꝓceſſio vero ad illud a quo ē ⁊ ad illud ad qd̄ eſt ⁊ ideo p̄t ꝓcedere tp̄aliter ſpūſſanctus q̄ʒuis nō ſpirari tēpoꝛaliter Ad tertiū de opatione diuina dōm q̄ nec ꝓpter actiuā ꝓceſſionē nec ꝓpter paſſiuā dicit̃ ꝓceſſio tēpoꝛalis. ſed ꝓpter effectū tp̄alem.

D ſcd̄m ſic ꝓceditur ⁊ videtur q̄ ꝓceſſio tēpoꝛalis ꝯnat in numerū cum eterna. tēpoꝛale eni ⁊ eternū nō poſſūt idem eſſe in eſſentia. ḡ nec ꝓceſſio tp̄alis ⁊ etna. ḡ diſtinguūt̃ et vna ponit ī numeꝝ cū alia ¶ Quecūq; hn̄t oꝛdinē ⁊ diſtinctionē n̄ ſūt vnū numero. ſ; ꝓceſſio eterna ⁊ tp̄alis hn̄t oꝛdinē q2 etna prioꝛ ē ḡ ⁊ diſtinctionē ⁊ ſic idē qd̄ p̄us. ¶ Idē nō eſt ſignū ſuip̄ius. ſ; ꝓceſſio tp̄alis ē ſignū eterne. ḡ tp̄alis ⁊ eterna nō ſunt idē; . ⁊ ita ponūt in numerū. Cōtra ꝓceſſio tp̄alis addit reſpectū tp̄ale; ad ꝓceſſionē eternā ſed reſpect⁹ hm̄ōi cu; nō ſit realis ex p̄te ꝓcedentis nihil variat ī re. ḡ eadem eſt ꝓceſſio eterna ⁊ tēpoꝛalis. ¶ Sicut differt a p̄te ſolis lucere et illuminare. ſic a p̄te. ſſ. ꝓcedere eternaliter ⁊ ꝓcedere ad ſanctificationē creature. ſ; lucere ⁊ illuminare nō differūt in ſole realiter. ḡ ꝓcedere eternaliter ⁊ tp̄aliter non differūt realiter in ſpūſſancto. ℞⁰ ꝓceſſio tēpoꝛalis ⁊ eterna ſpūiſancto ꝯpate ad id a quo ſunt eſſentialiter idem ſūt. ſed p̱ ꝯpationem ad id ad qd̄ ſūt cū ꝓceſſio tēpoꝛalis addat ſupꝛa ꝓceſſionē eternā quēda; reſpectū tēpoꝛalem q̄ nō eſt eſſentialiter ſiue realiter in ſpūſācto ſed in creatura tēpoꝛali. ⁊ ideo differt a ꝓceſſione eterna q̄ʒtum ad illum reſpectū ſ; nō realiter ex p̄te ſpūſſancti. ⁊ ſic ponit ī numero cum eterna. Ad p̄rimā tēpoꝛale differt ⁊c̄. dōm q̄ eterna ꝓceſſio nō eſt idem cu; tēpoꝛali q̄ʒtum ad id qd̄ tēpoꝛale eſt. Ad ſcd̄m de oꝛdine dōm q̄ nō habēt oꝛdinē niſi rōne effectus ꝯnotati ſiue noui reſpect⁹. ⁊ ſic differūt. Ad tertiū de ſigno dōm q̄ tp̄alis d2 ſignū eterne rōne effect⁹ ꝯnotati effect⁹ eni eius ē amoꝛ gratuit⁹ q̄ eſt ſilitudo q̄dā amoꝛis increati q̄ eſt. ſſ. ⁊ p̱ ꝯſequens ſignū eius ⁊c̄.

D tertiū ſic ꝓceditur ⁊ videt̃ q̄ ſpūſſanct⁹ nō detur ſm ſui ſuƀam ſm p̄bm. de⁹ eodē modo h2 ſe ad oīa l; nō oīa eode; modo habeant ſe ad ipm ſ; ſi ſm ſuƀam daret̃ alicui modo cui nō p̄us dat⁹ erat alio modo ſe haberet ad illu; q̄ʒ p̄us. ergo ſm ſuƀam alicui nō datur. ¶ Cū aliq̄s iuſtificat̃ p̱ gratiam nihil eſt ī eo qd̄ p̄us nō fuerit niſi ſola gratia. ḡ nō datur ei. ſſ. ſm ſuƀam. imo ſolu; quo ad ei⁹ dona. ¶ Qd̄ ſm ſe ē vbiq; ſm ſe nūq̄ʒ poteſt ꝓcedē ſ; ſpūſſanct⁹ ſm ſe ī oī creatura eſt ḡ ſm ſe ī nulla; creaturā poteſt ꝓcedere. Cōtra Roma. v. dicit̃. charitas dei diffuſa eſt ī coꝛdibus noſtris p̱. ſſ. q̄ datus eſt nobis. ḡ ⁊ vtrūq;.

¶ Spūſſanct⁹ ꝑſonaliter eſt donū. ſed donū d2 ex eo q̄ datur vt dicit Aug⁹ ḡ ꝑſonaliter datur Iuxta h̄ q̄ritur vtrū q̄d detur p̱ p̄us. ſſ. an donu; eius. ℞⁰ dicendū q̄ ad hoc aliq̄d datur vt habeat̃. habet̃ aūt aliq̄d p̱ aliquē modū vnionis ſicut habet̃ veſtimētū vel albedo. homo aūt quādo iuſtificat̃ non ſolū vnit̃ dono dei qd̄ foꝛmaliter ī anima recipit̃. ſed ipi deo p̱ cognitione; ⁊ amoꝛē actualiter vel habitualiter. q2 qui adheret deo vnus ſpūs eſt. j. Coꝝ. vj. ille ergo qui iuſtificat̃ nō ſolū habet donū. ſſ. ſed ipm. ſſ. ⁊ ſic nō ſolum donū. ſſ. datur ſed ipe. ſſ. Ad p̄rimū dōm q̄ in hoc q̄ ſpūſſanct⁹ datur vel habet̃ in. ſſ. non eſt aliqua relatio ſm rem ad creaturam ſed ſm rōne; tm̄. ī creatura autē ſm rem. ⁊ ido ratio non ſeq̄tur Ad ſcd̄m dōm q̄ l; ſpūſſanct⁹ fuerit in iuſtificato ante iuſtificationē aliquo modo nō tamē fuit in eo vt ab ipo habit⁹ ſicut nō dicimus q̄ lapis habeat. ſſ. q̄ʒuis ſit ī eo p̱ eſſentiā p̄ſentiā ⁊ potētia; ⁊ ideo quādo incipit eē in homīe vt ab eo habitus tūc dicit̃ ſibi dari. Ad tertiū q̄ ſpūſſanctus eſt vbiq; ſ; nō vt habitus ab vnoquoq;. Ad id qd̄ vltimo queritur q̄d p̱ p̄us detur. dōm q̄ ſimul tpe dant̃ donū creatū ⁊ increatum. nō tamē natura poſſūt eni hec duo dona ꝯſiderari vel ex p̄te recipiētis. ⁊ ſic cu; donū creatū ſit. diſpoſitio ad recipiēdum donū increatū. p̱ p̄us datur donū creatū q̄ʒ increatū. Si autē ꝯſideretur ex p̄te dātis cu; donum increatū qd̄ eſt amoꝛ q̄ dicit̃ ſpūſſanctus ſit ratio q̄re dans det alicui donū creatum p̱ p̄us datur donū increatū q̄ʒ creatum.

D q̄rtu; ſic ꝓceditur. ⁊ videtur q̄ in oī dono detur. ſſ. dona eni poſterioꝛa nō dātur ſine dono prioꝛi qd̄ eſt ratio dādi alia dona. ſ; ſpūſſanctus eſt donū p̄rimu; ⁊ ratio dādi nō tm̄ dona gratū faciētia ſed gratis data. ḡ non dātur ſine ipo. ⁊ ita datur cum illis. ¶ Dari tēpoꝛaliter ſpiritū ſanctū nihil aliud eſt niſi eū nouo modo eſſe ī creatura ſm quē p̄us nō fuerat ſed p̱ qd̄libet donū gr̄e ſiue gratis date ſiue gratū facient̃. nouo mō ē ī creatura. ḡ p̱ qd̄libet donū. ſſ. tēpoꝛaliter dat̃ creature. ¶ In oī creatura eſt. ſſ. ſed q̄libet donū ei⁹ ē q̄dā creatura ergo ī quolibet dono datur ſpūſſāc⁹. Cōtra Sap̄. j. Spiritus ſanct⁹ diſcipline effugiet fictū. quicunq; aūt caret gratia gra. fa. p̱ ficto habet̃: ergo talem fugit. ḡ ei nō datur. ¶ Cui datur. ſſ. eius fit ſed nō fit niſi bonoꝛū. ḡ nō datur niſi bonis. ℞⁰ dōm q̄ ſpūſſanct⁹ dicit̃ dari alicui vl' ꝓcedere in aliquē ſm q̄ nouo modo incipit eſſe ī eo. modi aūt q̄bus deus eſt ī creatura diſtinguūt̃ ſm diuerſos modos q̄bus creatura creatoꝛi vnitur qd̄ q̄dem cōtingit tripliciter. Uno mō ſicut effectus cauſe efficiēti cuius ſilitudinem gerit. ⁊ ſic ē mod⁹ cōmunis put eſt in oībus p̱ eſſentiā p̄ſentiam ⁊ potentiam. Alio mō ſicut obiectū opatiōis inq̄ʒtū creatura cognoſcit ⁊ amat creatoꝛē. ⁊ ſic d2 eſſe ī ſanctis Tertio mō q̄ʒtu; ad eſſe ī vna ꝑſona. ⁊ ſic d2 diuinitas eē ī xp̄o. illa ergo dona ſolū q̄ faciūt cognoſcere ⁊ diligere deum que ſūt dona gr̄e gratū faciēt; faciūt deū nouo mō eē ī nob. ⁊ ido ſm illa tm̄ dicūt̃ fili⁹ ⁊ ſpūſſanct⁹ ī nos ꝓcedere vl' mitti ad nos vel dari nobis. na; ſm oīa alia dona nō alio modo eſt in nobis q̄ʒ p̱ eſſentiā p̄ſentiā ⁊ potētiā. Ad

primũ ḡ dõm ꝙ dona poſteriora dãtur ꝑ ṽtutem prioris poſſũt tamen dari ſine hoc ꝙ primũ donũ dei ⁊ ſic omĩa dona dãtur ꝑ ṽtutem ſpũſſancti nõ tamen oportet ꝙ i omnib⁹ ſpũſſanct⁹ det. Ad ſcõm dõm ꝙ obiectio ꝓcedit ex falſo nõ eni ꝑ quodlibet donum ſpũſſ. nouo mõ eſt in homĩe vt dictũ eſt. Ad tertiũ dõm ꝙ ratio illa ꝓbat ꝙ ſpũſſanct⁹ ſit vbicũqȝ eſt donũ eius ꝑ eſſentiã ꝑſentiam ⁊ potẽtiã qḋ qdeȝ verũ eſt. ſed hoc nõ ſufficit ad hoc ꝙ ſpũſſanct⁹ dicat̃ hoĩ dari ſic etiã daret̃ lapidi qñ fit alb⁹. qꝛ ſimĩ modo ẽ in albedine.

D qntum ſic ꝓceditur ⁊ videtur ꝙ ſpũſſanct⁹ det a viris ſanctis. qꝛ remiſſio peccatoꝝ non fit niſi ꝑ ſpiritũ ſanctũ ſȝ viri ſancti remittũt peccata. Joh. xx. quoꝝ remiſeritis peccata ⁊c̃. ḡ poſſunt dare ſpm̃ ſãctũ. ¶ Efficati⁹ ẽ lumẽ ſpũale q̃ȝ corꝑale ſed corpus illuminatũ corporali lumine põt aliud illumĩare. ḡ multomagis homo illumiat⁹ lumĩe ſpirituali põt aliũ lumĩe ſpirituali illumĩare ergo ⁊c̃.

¶ Qḋ eſt alicui datũ ſuum eſt: qḋ ſuum ẽ alteri dare põt. ergo ſanctus vir. ſpũſſ. ſibi datũ poteſt alteri dare Cõtra dans ſuꝑior eſt q̃ȝ datuȝ. ſed ſpũſſanctus eſt ſuꝑior omĩ creat̃a. ḡ nõ põt dari a creatura. ¶ Donũ ꝓcedit a dãte. ſed ſpũſſanct⁹ nõ ꝓcedit niſi a patre ⁊ filio. ḡ nõ datur niſi a pr̃e ⁊ filio. R⁰ dare. ſpũſſ. ꝑaliter eſt dare illud in quo datur. ſpũſſ. ſȝ quia. ſpũſſ. nõ datur niſi i dono gratie gratũ fa. ideo nõ põt dari niſi a dãte gratiaȝ gratũ fa. banc autẽ gratiã ſolũ de⁹ dat efficaciter ⁊ ꝑ auctoritatẽ q̃uis ad hmõi. grẽ dationẽ hõ põt aliqd diſpoſitiõe opari miſtrãdo ſacramẽta vel imperrãdo aliĩ grãm. et ideo ſpũſſanctus a ſolo deo dat̃ Ad primũ viri ſãcti remittunt peccata dõm ꝙ verũ eſt miniſterio vel vite merita ſolus m̃ deus aucẽre. Ad ſcõm de lumĩe corporali dicendũ ꝙ nõ eſt ſimile. quia lumẽ ſpirituale eſt nobilius ⁊ potenti⁹ q̃ȝ lumen corporale. ideo ex ſua dignitate habet ꝙ a nullo creato põt ꝓduci ꝑſertim tum ex nihilo ꝓducatur. Ad tertium qḋ ſuuȝ eſt quilibet dare poteſt dõm ꝙ ſuũ aliquãdo dicit̃ multiplicit̃. vel vt alicuius poſſeſſio. ⁊ ſic verum eſt vel vt eius ꝑfectio ſic non. ſcḋo modo nõ ꝑmo dr̃. ſpũſſ. alicuius.

DI. XV

Ic cõſiderandum ⁊c̃.

Hic q̃runtur ſex. Primo vtrũ miſſio ſit i diuinis. Scḋo qd ſignificet miſſio. Tertio cui ꝯueniat mitti Quarto vtꝝ alicui ꝑſone ꝯueniat vt mittat ſeipãm. Quinto vtrũ ſpũſſanctus mittat filiũ. Sexto vtrũ ſm eadẽ dona mittat̃ filius ⁊ ſpũſſanctus.

D primũ ſic ꝓceditur ⁊ videtur ꝙ miſſio non ſit in diuinis. qꝛ qḋ mittit̃ ſeꝑatur a mittẽte vnde ſuꝑ illud Ezech. xvj. Conuertens reſtituam eos ⁊c̃. dicit Hiero⁹ qḋ ꝯiũctuȝ eſt ⁊ in vno corpore copulatum mitti non pateſt. ſed diuine ꝑſone cõiuncte ſunt ⁊ non ſolum in vno corpore ſȝ i vna eſſentia copulate. ergo mitti non poſſũt. ¶ Qḋ mittitur neceſſe eſt ꝙ non ſit vbiqȝ. quia mittit̃ vbi non erat ſed diuine ꝑſone ſunt vbiqȝ. ergo nõ mittũtur ¶ Sm̃ Dyo. angelis ſuꝑioribus rõne ſue dignitatis nõ conuenit ad nos mitti. ſed ſoluȝ deo aſſiſtere. ergo multominus ꝯuenit ꝑſonis diuinis. Cõtra Gal. iiij. dicit vbi venit plenitudo tẽporis miſit deus filiũ ſuum. ergo ꝑſona filij mittitur. ¶ Qḋ datur abſenti dicit̃ mitti. ſed peccator eſt abſens a deo. ergo ſpũſſanct⁹ qui infunditur ſiue datur peccatori cõgrue dicit̃ mitti. R⁰ miſſio in diuinis accipitur nõ ꝓprie ſed ſimilitudinarie. a creaturis vero ad diuina fit trãſlatio ſilitudinũ q̃ ad ea que ſunt ꝑfectionis nõ que imꝑfectionis in miſſione q̃dem ꝓprie dicta creaturte q̃ttuor reꝑiuntur. vnũ ex ꝑte mittentis ſcȝ auctoritas. Alterum ex ꝑte miſſi ſcȝ ſeparatio ſiue diuerſitas eius a mittente. Tertiũ ex parte termini a quo ſcȝ loci mutatio. Quartũ ex ꝑte termini ad quẽ ſcȝ effectus aliqs. primũ ⁊ vltimum ꝑfectionis eſt. ideo ꝯueniunt diuine miſſioni ſm ⁊ tertiũ ipfectionis eſt. ⁊ ideo non ꝯuenit ꝑſonis diuinis. ſed quia auctas i mittente reſpectu miſſi nõ eſt in diuinis ꝑſonis niſi q̃tenus vna ꝑſona eſt ab alia. ideo miſſio i diuinis ſignificat exitum miſſi a mittente. Ad primuȝ de Hiero. dõm ꝙ illa auctas intelligenda eſt in inferioribꝫ vbi ꝓpt̃ imꝑfectionem oportet ꝙ miſſum ſit ſeparatuȝ ⁊ aliud a mittente ſed non in diuinis vbi nihil imꝑfectionis ẽ Ad ſcõm vbiqȝ eſt perſona diuina. dicendum ꝙ verum eſt nõ tamẽ omĩ modo eſt vbiqȝ Jdo ꝓpter nouũ modũ exiſtẽdi i creat̃a quo modo ꝓus i ea nõ erat dicitur mitti.

Ad tertiũ dõm ꝙ non eſt ſimile qꝛ angeli ſuperiores non opant̃ circa nos niſi mediãtibꝫ angelis inferioribꝫ ſed ꝑſone diuine opantur imediate circa nos. vel dicendũ ꝙ miſſio angeloꝝ ſuꝑiorũ ad nos eẽt imꝑfectionis i eis. quia locum mutarẽt. ſed diuine ꝑſone tuȝ ad nos mittũtur locum non mutant. ideo miſſia non dicit imꝑfectionem in eis.

D ſcõm ſic ꝓceditur ⁊ videtur ꝙ miſſio ſignificet notionẽ. dicit eni Beda ꝙ miſſio ſpiritus ſancti eſt eius ꝓceſſio. ſed ꝓceſſio eſt notionale. ergo ⁊ miſſio. ¶ Quicqd imꝑtat originem in diuinis eſt notionale miſſio imꝑtat origineȝ ab altero. ergo ⁊c̃. Cõtra nulla notio cõmunis ẽ filio ⁊ ſpũiſancto. miſſio ṽo cõmunis ẽ vtriqȝ. ergo nõ ſignificat aliquã notionẽ ¶ Sm Dyo. oẽ nomẽ ꝯnotãs effectum in creatura eſſentiale eſt. ſed miſſio eſt hmõi ergo ⁊c̃. R⁰ miſſio in diuinis duo importat ſicut iam dictum eſt ſcilȝ exitum miſſi a mittente. ⁊ ſic ſignificat ꝙ notionale eſt connotat etiam nouũ effectum in creatura. ⁊ ſic ſignificat ꝙ eſſentiale eſt. quia omĩs cauſalitas creat̃e eſt ſm attributa eſſentialia. dicẽdũ ẽ ergo ꝙ miſſio non tm̃ eſſentiale vł notionale ſed vtrũqȝ ſignificat Quidã tamẽ dicũt ꝙ ꝑncipali⁹ ſignificat qḋ notionale eſt. aliĩ autẽ dicũt ꝙ ꝑncipalius ſignificat qḋ eſſentiale eſt. ⁊ hoc videt̃ verius. quia miſſio nõ ponit ḋ ſe exituȝ miſſi a mittente ſm eſſe. ſicut pater ḋ ſuo miſſo a domino. Sȝ imꝑtat ſolum q̃ȝtum ad aliquem effectũ auctoritatem mittẽtis reſpectu miſſi. ſed quia in diuinis nã poteſt eẽ auctoritas i mittẽte niſi q̃ten⁹ miſſus ꝓcedit ab eo ideo ex ꝯſequẽti ſignificat ꝙ notionale eſt Et per hoc patet ſolutio ad omnia argumẽta ꝑterq̃ȝ ad tertiũ.

Ad qḋ dicendũ ꝙ notio põt dupliciter ſignificari i diuinis aut ꝓprie ſicut paternitas vel inaſcibilitas. aut cõmuniter ſicut eẽ ab alio vł a quo eſt alius. ⁊ hoc modo ſignificat̃ notio i miſſione non primo modo. idõ cõmunis eſt duabꝫ ꝑſonis ab alio exiſtentibꝫ.

D tertium ſic ꝓceditur ⁊ videtur ꝙ miſſio cõueniat toti trinitati. ſic eni dicit Dam̃. i diuinis oĩa vnũ ſũt ꝑter i generatõeȝ generatõeȝ ⁊ ꝓceſſioneȝ. ſed miſſio nullũ hoꝝ eſt. ergo videtur ꝙ toti trinitati cõueniat. ¶ Perſona dicitur mitti. quia eſſe incipit in creatura nouo modo. ſed hoc cõuenit cuilibet ꝑſone. ergo ⁊ miſſio. ¶ Miſſio ẽ manifeſtatio ꝑſone i effectu ſibi appropriato ſed hoc ꝯuenit cuilibet ꝑſone. ergo ⁊ miſſio. Contra Aug⁹ in li. ꝯtra ꝑfidiam arrianoꝝ ſolus pr̃ legit̃ nõ miſſus. quia ſolus non habet auctorem de quo ſit genitus vel a quo ꝓcedat ¶ Omẽ mobile reduci oportet ad aliquad primũ mouẽs imobile. ergo omẽ mittens ad ali

q̊ꝺ primū mittēs nō miſſibile. ℞ᵒ miſſio duo imꝑtat ſcꝫ emanationē ab alio rōne auctoritatꝭ quāſi importat ⁊ manifeſtatōēꝫ ꝑ effectum ſibi appropriatū qua cognoſcitur eſſe ab alio. pater autē ſiue trinitas q̃uis poſſit manifeſtari ī effectu aliquo ſibi appropriato. nō tamen ꝑt cognoſci vere eſſe ab aliq̊ alio ideo neutri ꝯuenit miſſio ſed aduent⁹ ſiue datio ſiue inhabitatio. ſꝫ miſſio cōuenit tm̄ filio ⁊ ſpūiſancto. Ad primū ꝑ oīa vnum ſunt dōm ꝙ in miſſione generaliter dicta ītelligitur cōmuniter generatio ⁊ ꝓceſſio. diſtinguit̄ vero cum addit̄ cuius ꝑſone ſit miſſio. Ad ſcōm ꝑſona dicit̄ mitti ⁊c̄ dōm ꝙ nō tm̄ ꝓpter modum eſſendi in creatura dicit̄ ꝑſona mitti. ſed ꝓpter modū talem quo cognoſcit̄ eſſe ab alio. Ad tertiū miſſio eſt manifeſtatio ꝑſone dōm ꝙ nō ſolū eſt manifeſtatio ꝑſone ſm ſe. ſꝫ ſm ꝙ ipa eſt ab alio q̊ꝺ pr̄i ⁊ trinitati nō ꝯuenit.

Ꝺ q̊rtum ſic ꝓceditur ⁊ videtur ꝙ nulli perſone ꝯueniat mittere ſeipam mittēs ei reſpectu miſſi ſemꝑ habet auctoritatē. ſed eadem ꝑſona nō habet auctoritatē reſpectu ſui. ergo nō mittit ſe. ℗ Ubi eſt miſſio ibi eſt diſtinctio mittentis ab ipo. ſed eadē ꝑſona nō diſtinguitur a ſe. ergo nec mittit ſe. ℗ Nec ꝑpoſitio a. cum dicit̄ quis mitti ab aliq̊ imꝑtat habitudinē ꝑncipij. ſed nullus habet habitudinē hmōi ad ſeipm̄. ergo nec mittit̄ a ſeipo. Contra ſicut generari eſt filiū eſſe a patre ita filium mitti eſt filiūꝫ cognoſci eſſe a patre. vt dicit Aug⁹ q̊rto de trini. ſed iſta cognitio poteſt cauſari a filio ergo miſſio filij ꝑt eē a filio. ℗ Miſſio tēporalis eſt ſed oīe tēporale ē a tota trinitate ergo ⁊ miſſio. ℞ᵒ circa hoc ſunt tres opiniones. Quidaꝫ enī dicūt cum miſſio includat in ſe notionē ⁊ nulla ꝑſona ꝓcedat a ſeipa nulla ꝑſona mittit ſeipam ⁊ gloſant auctoritatem Augꝭ. dicētis ꝙ ſpiritusſanct⁹ mittit ſe ſm hunc modū. quia a ſpūſancto ē effectus rōne cuius dicit̄ ꝑſona mitti. Alij autē dicunt ꝙ miſſio aliquādo ꝓprie ſumitur. ⁊ ſic cum dicat exituꝫ miſſi a mittente. ⁊ cum nulla ꝑſona exeat a ſeipa nulla ꝑſona mittit ſeipam. Aliquando autē miſſio ſumit̄ large ꝓ datione. ⁊ ſic cum ꝑſona poſſit dare ſeipam. quia ī datione nō ſignificat̄ diſtinctio dati a dante. ſed ab eo cui datur ſic ꝑſona poteſt mittere ſeipam. Sꝫ quia he due opiniones non ſaluāt vba Augꝭ. Jdō moderni dicunt ꝙ ꝑſona poteſt mittere ſeipam Et ratio eoꝝ eſt. qꝛ cum aliquid dicit̄ facere totum ꝯiunctuꝫ ſufficit ꝙ ꝓ altera ſui ꝑte verificet̄, ſicut cuꝫ dicit̄ ꝙ pictor faciat parietem album. quia ſufficit ꝙ faciat parietem album eſſe: q̃uis nō faciat eum eſſe parietem. Miſſio aūt duo importat ſcꝫ exitum miſſi a mittēte ⁊ nouū modū exiſtēdi in eo ad quē fit miſſio. ⁊ rōne huius nouitatꝭ nomināt aliquā factionē ī miſſo q̃uis non ſm rem ſꝫ ſm rōēꝫ. et ideo ad hoc ꝙ vna ꝑſona dicatur mittere alteram ſufficit ꝙ alterum eoꝝ que req̊runtur ī miſſione faciat ſcilꝫ nouū modū exiſtēdi in creatura. vnde cum nouus modus exiſtēdi in creatura ſit a ꝑſona miſſa q̃uis ipa nō exeat a ſeipa miſſio poteſt ꝑdicari de ea vt dicat̄ ꝙ mittat ſeipam. Ad primū mittens habet auctoritatē dicendū ꝙ nō ſemꝑ oꝑtet ꝙ habeat auctoritatēꝫ reſpectu miſſi ſꝫ ſufficit ꝙ reſpectu effect⁹ in quo fit miſſio. Ad ſm vbi eſt miſſio ibi ē diſtinctio mittētis a miſſo. dōm ꝙ falſum eſt vt eſt oſtēſū. vel dicēdū ꝙ triplex eſt diſtinctio ſcꝫ ſm eſſentiā. ſm ꝑſonam. ⁊ ſm rōnem ſeu modū ītelligendi. hoc vltimo modo poteſt idem diſtingui a ſe ⁊ ſic mitti. Ad tertiū hec ꝑpoſitio a. imꝑtat habitudinem ꝑncipij dicēdū ꝙ non ſemꝑ imꝑtat reſpectu totius ꝯiuncti habitudinē ſed aliquādo reſpectu ꝑtis ſicut cum dr̄ ſcutū factū eſt albū a pictore.

Ꝺ q̊ntum ſic ꝓcedit̄ ⁊ videt̄ ꝙ nō ſm eadē dona mittat̄ fili⁹ ⁊ ſpūſſanct⁹. miſſio enī idem ē ꝙ ꝓceſſio. ſed alia eſt ꝓceſſio filij ⁊ ſpūſſancti. ergo et alia miſſio. g̃ ſm alia dona mittit̄ hic ⁊ iſte. ℗ Filius dr̄ mitti ī effectu ſibi appropriato vt illuminatōe ītellectus. ſpūs aūt ſanct⁹ ī flāmatōe affectus ſed alius ē effect⁹ hic ⁊ ille g̃ ⁊c̄. Cōtra filius ꝑcipue mittit̄ cum ſapiā datur. ſed ſapiā eſt ꝑmū donū ſpiritusſancti. g̃ in eodem dono ſcꝫ ſapiā datur fili⁹ ⁊ ſpūſſanctus. ℗ Joh. xvj. dicit̄ de ſpūſancto docebit vos oēm veritatē. ⁊ ita docere veritatē appropriat̄ ſpūiſancto. ⁊ ſimiliter appropriat̄ filio. ergo ſm idem donū datur fili⁹ ⁊ ſpūſſanctus. ℞ᵒ dōm ꝙ de miſſione filij ⁊ ſpūſſancti dupliciter loq̊ poſſum⁹. Uno modo q̊tū ad ꝯcomitātiaꝫ. ⁊ ſic ſꝑ he due miſſiones ſimul ſūt. qꝛ nec ſpūſſanct⁹ nec fili⁹ mittit̄ niſi in donis gr̄e gratū fa. que oīa ꝯnexionem adinuicē habēt. Alio modo q̊tuꝫ ad miſſionū diſtinctōēꝫ. ⁊ h̄ attēdit̄ ſm appropriatōēꝫ donorū ad diuias ꝑſonas Quidā enī habēt ſimilitudinē cum ꝓprio filij inq̊tum ꝓcedit vt vbum ſicut illa q̄ ꝑtinent ad cognitiōēꝫ vt donū ſapiētie ⁊ ſciētie ⁊ in hmōi donis dr̄ mitti filius. Quedā vero dona habēt ſilitudinem cum ꝓprio ſſ. q̄ ꝓcedit vt amor ſicut illa que ꝑtinēt ad affectū vt charitas. ⁊ ī hmōi donis dr̄ ꝓprie mitti ſſ. q̃uis oīa dona ex hoc ipo ꝙ dona ſūt ad ſſ. ꝑtineant q̄ eſt ꝑmū donū. Et ꝑ hoc pꝫ ſolutio ad obiecta.

DI. XVI

Hunc de ſpirituſancto

⁊c̄. Hic querūtur q̊ttuor. Primo de miſſiōe viſibili ſm ſe. Secūdo ad quos fieri debeat. Tertio in q̄bus ſpecieb⁹. Quarto per q̄s miſſio viſibilis adminiſtrata ſit.

Ꝺ primū ſic ꝓceditur ⁊ videtur ꝙ miſſio viſibilis diuine ꝑſone non cōueniat. ex hoc enī dr̄ ꝑſona mitti viſibiliter ꝙ in creatura ī qua ꝑſona mittit̄ eſt vt in ſigno. ſed oēs creature ſignum ſūt creatoris. ergo ī omnib⁹ creaturis ꝑſona diuina mittit̄. ſed hoc eſt falſū. ergo falſū ē ꝙ in aliq̄b⁹ mittat̄. ℗ Jn oīi ſacramēto ē ſpūſſanctus ſicut in ſigno viſibili. ſi ergo ꝓpter hoc dicat̄ viſibiliter mitti qꝛ in re viſibili eſt ſicut ī ſigno tūc viſibiliter mittet̄ ī oībus ſacramētis. ℗ Aug⁹ dicit ī lr̄a ꝙ ex hoc ſpūſſanctus viſibiliter mitti dicit̄ quia facta eſt quedaꝫ ſpecies creature ex tēpore in qua viſibiliter oſtēderetur ſed ī apparicionib⁹ veteris teſt. ī viſibilib⁹ creaturis oſtēdebātur tres ꝑſone diuīe. ſi ergo rōne creature viſibilit̄ mitti dicit̄ videt̄ ꝙ viſio viſibilis patri ꝯueniat. ℗ Per miſſionē īuiſibileꝫ efficit̄ aliquis dignus dei amore. ſꝫ nemo ſcit vtruꝫ amore vel odio dignus ſit. Eccl. ix. g̃ ꝑ miſſionē viſibilē nō fit manifeſtatio īuiſibil' miſſiōis. g̃ viſibilis miſſio fruſtra ē. ℗ Nihil manifeſtat̄ ꝑ id q̊ꝺ nō ſufficiēt̄ ducit ī illō ſꝫ nulla creatura viſibilis ſufficienter ducit in cognitionēꝫ gratie. ergo ī nulla creatura viſibili debet fieri miſſio ad manifeſtandā gr̄am. ℞ᵒ. ſicut ꝓceſſio tēporalis ꝑſuppoſit eternā ⁊ addit aliquē effectū ī creat̄a. ſic miſſio viſibil' ꝑſupponit īuiſibilē ⁊ addit aliq̄d ſ̄ illā ⁊ h̄ pꝫ qꝛ ī miſſiōe īuiſibili exigunt̄ duo ſ. ꝙ ꝑſona ſit miſſa ab alio iteꝝ effect⁹ inhabitātis gr̄e Jſta duo ſil̄' exigunt̄ in miſſiōe viſibili. ⁊ addit̄ ſiliter h̄ tertiū ſcꝫ ꝙ totū repſentet̄ ꝑ viſibile ſignū vnde colūba viſibilis repſentabat ſpūſanctū inhabitare ꝑ gratiam illum ad quē dirigebat̄. Ad primuꝫ alie creature ſunt ſignū dei dōm ꝙ ille creature ī q̄bus fiebat miſſio erāt ſignum dei vt inhabitātis ꝑ gr̄aꝫ illum ad quem mittebant̄. ⁊ hoc non ſignificat q̄libet creatura. Ad ſcōꝫ de

ſacramentis dõm ꝙ aliter ſunt ſigna gratie ſacramēta
ꝛ ille creature in qb⁹ fiebat miſſio. nam ſacramenta ve.
le. fuerunt ſigna gratie future. ſacramenta vero no. le.
ꝛ ſi ſint ſigna gratie pſencis nõ tamē vt habite ſꝫ vt ha-
bende. quia non ſolum ſunt ſigna ſꝫ cauſa gr̃e. ſed crea-
ture in qbus fiebat miſſio ſunt ſigna gratie vt habite.
Ad tertiū de apparitõe dõm ꝙ viſibilis eſt miſſio ap
parēs. ꝛ ideo ſupra apparitõem addit rõnem miſſionis
que importat inhabitatõem p gr̃am. apparicio vero ſolaꝫ
cognitionē. vnde apparitio poteſt ꝯuenire peni nõ autē
miſſio viſibilis. Ad q̄rtum nõ poteſt cognoſci inuiſi
bilis miſſio dõm ꝙ homo p ſe non poteſt eā cognoſcere
ſed p reuelatõem diuinaꝫ poteſt talis aūt reuelatio fit ĩ
miſſione viſibili. Ad q̄ntum nulla creatura ꝛc̃. dõm
ꝙ q̄uis nõ ſufficiēter ducat in cognitiõem gr̃e m̄ ꝓpter
ſuam nouitateꝫ aliqualiter ducit qꝛ excitat videntes in
admiratõeꝫ ꝛ inq̄ſitionē ꝛ tunc inq̄rentib̄ p gr̃am inui
ſibilē. id ē. ſuggeſtionē. ſſ. ꝛ p doctrinā p̄dicatiõis exte-
rius p̄t miſſio inuiſibilis deſignata edoceri.

D ſcdm ſic pceditur ꝛ videt̃ ꝙ patrib⁹ ve. te.
debuerit miſſio viſibilis fieri miſſio eni viſi-
bilis ſignū ē inuiſibilis miſſiõis. ſꝫ ad pa. v. t.
facta ē miſſio inuiſibil'. ḡ ꝛ viſibilis debuit fi
eri. ℘ Aplis ꝛ alijs de p̄mitiua eccl'ia facta eſt miſſio
viſibilis ꝓpter plenitudinē gratie manifeſtandā cum er
go modo ſit plenitudo gr̃e. quia ſicut tunc ita ꝛ nunc ē
tp̄s plenitudīs gr̃e. ḡ modernis fidelib⁹ debet fieri miſ-
ſio viſibilis ℘ Beata virgo inter ceteras creaturas
puras pleniſſimam gratiam habuit. cum ergo miſ-
ſio viſibilis ſit ad oſtēdēdū plenitudinē gr̃e inhabitā-
tis, ei maxime debuit fieri miſſio viſibilis. Contra vi
detur ꝙ ad xp̄m fieri nõ debuit. qꝛ viſibilis miſſio ē ſi-
gnum inuiſibilis miſſionis ſed ad xp̄m nulla miſſio in
uiſibilis facta eſt cum ab inſtanti ꝯceptiõis ſue plenus
fuerit gratia et ꝟtute. ergo viſibilis miſſio nõ debuit ei
fieri. ℞⁰ viſibilis miſſio fit ad deſignandū redundā
tiā plenitudinis gratie in alios. ꝛ ideo ad illos tm̄ fa-
cta eſt quoꝝ gr̃e plenitudo in alios redūdauit. vñ cum
plenitudo gr̃e xp̄i ꝛ aplõꝝ ei⁹ in alios redūdauerit. ido
ad eos miſſio viſibilis facta eſt. Ad primū de pa. v. t.
dõm ꝙ q̄uis plenitudinē gr̃e habuerit non tamē ſcḋm il
lū ſtatum in alios redūdabat. quia non erat tēpus ſpi-
ritualis ꝓpagacionis p ſemē ꝟbi dei. ſed cultus diuin⁹
carnali ꝓpagacione a patrib̄ in filios pcedebat. Ad
ſcḋꝫ de modernis fidelib̄ dõm ꝙ non eſt ſimile. qꝛ per
iſtos de p̄mitiua eccl'ia erat plantāda. ideo redūdantia
plenitudinis gr̃e erat p ſigna viſibilia alijs manifeſtā-
da. ſed eccl'ia iā plātata ē ꝛ in fide xp̄i ꝯfirmata. ido nõ
ſic neceſſaria eſt nūc miſſio viſibilis. vel dõm ꝙ in p̄mi-
tiua eccl'ia conuerſi ad fidem rudes erant ꝛ credebant
multū ſignis viſibilib̄ nūc aūt fideles ꝑfecti ſunt ido
nõ ſic indigēt nūc viſibilib̄ ſignis. Ad tertiū de bea
ta ꝟgine dõm ꝙ q̄uis ei vna cum oībus alijs in die pē
tecoſtes miſſio viſibilis generalis facta fuerit tm̄ ſpecia
lis fieri nõ debuit. qꝛ eius gr̃a non ordinabat̃ ad redū-
dandū ĩ alios p ſacramētoꝝ adminiſtratõeꝫ ꝛ p̄dicati-
onē vt apl's dicit. ij. ad Thi. ij. Mulieres in eccl'ia loq
nõ pmitto. Ad q̄rtū de xp̄o dõm ꝙ nõ oportet ꝙ viſibi
lis miſſio ſignificet miſſionē inuiſibilē de nouo factā. ſꝫ
ſufficit ꝙ de p̄terito. ad xp̄m aūt ĩ ſua ꝯceptiõe inuiſibi
lis miſſio facta eſt inq̄ꝫtum homo erat.

D tertiuꝫ ſic pcedit̃ ꝛ videt̃ ꝙ miſſio viſibilis
nõ ſolū fiat ĩ ſpecie corpali. Triplex eni eſt ge-
nus viſionis ſcꝫ corporalis imaginaria et in
tellectualis. ſed p q̄libet p̄t fieri diuinoꝝ ma
nifeſtatio. ḡ ſicut facta eſt miſſio inuiſibilis ſcḋm viſioneꝫ
intellectualē. viſibilis aūt ſcḋm viſionē corporalē ita etiā
aliqua fieri debuit ſcḋm viſionē imaginariā. ꝛ ita p ſpēs
imaginarias. ℘ Spiritū veritatis nõ decet aliq̄ fi-
ctio. ſed apparere in aliq̄bus ſpeciebus q̄bus nõ ſubſit rei
veritas eſt fictio cum ḡ colūba nõ fuerit verum aĩal nec
lingue ignis vere lingue. nec ver⁹ ignis vt q̄dam dicūt.
ḡ ĩ his creaturĩ apparere nõ debuit. ſſ. q̄ ē ſpūs veritatĩ
℘ Sicut vtile erat manifeſtare inuiſibilē miſſionem
ſpiritusſancti. ita erat vtile manifeſtare inuiſibilē miſſio
nem filij. ḡ ſicut in ſignis viſibilib⁹ apparuit. ſſ. ad ma-
nifeſtationē ſue inuiſibilis miſſionis: ita ĩ ſignis viſibi
libus debuit apparere fili⁹ ad manifeſtādū ꝙ ad aliquē
inuiſibiliter mittat̃. ℞⁰ miſſio viſibilis fit ad manife
ſtationē plenitudis gr̃e in alios redūdantis. hui⁹ autē
redūdantio duplex eſt. vel p locutõem vel p operationeꝫ.
ſcḋm hoc xp̄o ꝛ alijs duplex facta eſt apparicio vel miſſio
In xp̄o q̄dē ad ſignificādū redūdātiā operationis facta
fuit in baptiſmo in ſpē colūbe p quā ſpūalis fecūditas ĩ
telligit̃. In xp̄o vero ad ſignificandam redūdantiā do
ctrine vel inſtructõis apparuit nubes lucida ꝛ vox p̄ris
in trāſfiguratõe Math. xvij. vnde addit ipm audite
In aplis ꝟo ad ſignificandū redūdātiā operatiõis p mo
dum miſterij apparuit. ſſ. in flatu. Jo. xx. p quem oſtēde
batur deſcenſus poteſtatis illi⁹ operatiõis a capite xp̄o ĩ
eos. vnde ibidē dñs dixit. accipite ſpm̄ſanctū quoꝝ re-
miſeritis peccata. Sꝫ ad ſignificādū redundātiam do
ctrine vel inſtructõis apparuit in linguis igneis. Ad
primū de viſione imaginaria dõm ꝙ in ſpeciebꝰ imagi
nabilib⁹ fieri nõ debuit miſſio ſicut ĩ ſenſibilib⁹ Et rõ eſt
qꝛ ſpēs q̄ eſt in imaginatiõe nõ neceſſario eſt rei p̄ſentĩ
ſicut ſpecies que eſt ĩ ſenſu. vñ p eam non rep̄ſentaretur
p̄ſentia gr̃e ſicut p ſpeciē ſenſibilē rep̄ſentat̃. miſſio aūt
viſibilis ad rep̄ſentandū fit miſſionē inuiſibilē p gr̃aꝫ
inhabitantē. Ad ſcḋm de fictione dõm ꝙ dato ꝙ nõ
fuerit vera colūba ꝛ verus ignis tñ ibi nõ fuit aliqua fi-
ctio. Et ratio ē qꝛ iſta ſimilitudo colūbe ꝛ lingue ignee
nõ ordinabat̃ ad manifeſtandā veritatē in ipſa colūba
ſiue in lingua ignea. ſed ad manifeſtandā inuiſibilē miſ-
ſionem quā pfecte rep̄ſentauit ſicut iam dictū ē Quidā
tamē dicūt ꝙ iſta colūba fuit veruꝫ animal ꝛ ille ignis
verus ignis. Sꝫ pbabilius dꝛ ꝯtrarium vt apparet ex
ip̄o textu. dꝛ eni ꝙ deſcendit ĩ colūbe ſpē ꝛ apparuerūt
lingue tanq̄ꝫ ignis. Ad tertium de viſibili miſſiõe fi-
lij dõm ꝙ non eſt ſimile. qꝛ poſt tp̄s plenitudinis gr̃e ĩ
quo miſſio viſibilis debuit fieri. fili⁹ habuit ſemp ſpeci
em ꝓpriam viſibilem. ĩ. humanā naturam ſibi vnitā: et
ido nõ decebat ꝙ in aliena ſpecie appareret. ſꝫ ſpūſſan
ctus non habuit naturā alicui⁹ ſpeciei ſibi vnitā. ꝛ ido
poterat in aliena ſpecie apparere.

D q̄rtū ſic pcedit̃ ꝛ videt̃ ꝙ iſte ſpēs viſibiles
miniſterio angeloꝝ formate nõ ſint Aug⁹. iij
de tri. dicit ꝙ ſermones dei in no. te. non p an
gelos ſꝫ p ip̄m deū facti ſunt. ḡ ſimilr̃ alie ap
paritiones. ℘ Si hmõi ſpēs formate ſunt miſterio
angeloꝝ angeli vniebant̃ eis ſicut motor mobili vnit̃.
ḡ potius angel⁹ q̄ꝫ pſona diuina ĩ eis apparuit qḋ eſt ꝯ
ſcripturā. ℘ Sicut miſſio viſibilis filij facta eſt per
corpus aſſumptū. ita miſſio. ſſ. p ſpecies viſibiles. ſꝫ cor
pus xp̄i aſſumptū angeli nõ formauerunt. ergo nec ſpe
cies hmõi viſibiles Contra Aug⁹ dicit. iiij. de trini.
quõ miſſio iſta ſine creat̃a rõnali vl' itellectuali fieri po
tuit nõ video. ergo omis miſſio viſibilis fit p angelos.
℘ Dyo. dicit. lex diuinitatis ē infima p media in ſu
prema reducere. ergo hoim reductio fit mediātib⁹ ange
lis cum ḡ viſibiles miſſiones fierēt ad reductõeꝫ hoim
ḡ fiebat mediātibus angelis ℞⁰ dõm eſt oēs appari

tioneſ vc. tc. factas eē ꝑ angelos de viſibilibꝰ aūt miſſio
nibus no. tc. duplex ē opinio. Quidā eni dicūt eas eſſe
factas ꝑ angelos. alij aūt dicūt ꝙ nō. ꝯcordādo autem
vtroſqꝫ pt dici ꝙ in viſibili miſſione eſt ſpēs repſentās
exteriꝰ ⁊ grā repſentata iteriꝰ ꝓmū fuit miniſterio ange
loꝝ. ſm vtute diuina tm̄. ⁊ ideo vtraqꝫ opinio hꝫ aliqd
veritatis Ad ꝓmū ſmones dei tc. dōm ꝙ loqꝛ Aug.
de ſmōne quē filiꝰ in corꝑe aſſūpto ꝓtulit quē ꝯſtat im
mediate a deo eē ꝓlatū nō de illis ſmonibus in qbꝰ fie
bant ſenſibiles apparitōes. Ad ſcdm ſi angelꝰ forma
bat ſpēs. dōm ꝙ nō eſt incōueniēs ſimul angelū mitti
i ſpē exteriori. ⁊ ꝑſonas diuinas in grā iteriori vel dōm
⁊ meliꝰ ꝙ angelꝰ i ꝑſonā diuina in hmōi ſpeciebꝰ appa
rebat nō vice ꝓprie ꝑſone. ⁊ ideo nō angelꝰ ſed ꝑſona di
uina in his creaturis dꝛ mitti etiā rōne exterioris appa
ritionis. Ad tertiū ſicut corpꝰ aſſumptū dōm ꝙ non
ē ſile. qꝛ corpꝰ aſſumptuꝫ eſt vnitum filio i ꝑſona. vnde
propter ſuam dignitatem nō decuit vt ab angelo ſed a
deo formaretꝛ ſed ſpēs viſibiles nō vniūtꝛ. ſ. in ꝑſona. et
ideo nō oportuit vt imediate formaretꝛ a deo. Ad dictū
Aug. reſpōdēdū eſt ꝙ dictū eiꝰ eſt referēdum ad illud
qd eſt exterius nō ad interiꝰ ſignificatū. Ad quītum
de Dyo. dōm ꝙ dictū eius hꝫ veritatē in effectibꝰ quia
creatura fieri poſſūt non autē talis effectꝰ eſt grā. ⁊ ideo
q̄tum ad interius qd eſt i miſſiōe viſibili angeli nō ha
bent opatiōnē ſꝫ q̄tū ad id qd exterius eſt.

DI XVII

Am nunc accedamus

tc. Hic q̄runtur q̄ttuor. Primo vtrū
charitas ſit aliqd creatuꝫ in aīa. Scdo
vtrū charitas ſit ex charitate diligenda. Tertio vtꝝ
charitas poſſit cognoſci haberi ab habēte ipm Quar
to vtrū charitas detꝛ ſm capacitateꝫ naturaliū.

D primū ſic ꝓcedit. ⁊ videtꝛ ꝙ charitas nō ſit
aliqd creatum i aīa. ꝑfectius eni eſt agēs ſine
medio q̄ꝫ ꝑ mediū. deus aūt agit i nob actus
meritorios q ſunt actus charitatis. ḡ cum ſit
agēs ꝑfectiſſimū agit eos nō ꝑ aliqd creatū medium. ḡ
charitas ē ipſe deus. P Sicut aīa ſe habet ad corpꝰ
vt vita ipſius ita deus ad aīam vt dicit Augꝰ. ſꝫ aīa nō
viuificat corpus ꝑ aliquā formā mediaꝫ. ḡ nec. ſ. aīa in
ꝑ habitū mediū P Propinquiora ⁊ ſiliora ſunt deo
opa grē q̄ꝫ opa nature. ſed opatiōnē nature opatur ſine
medio ſcꝫ creando. ḡ ⁊ opa grē ſcꝫ recreando P Omne
qd nō eſt bonū per eſſentiā pt actu vel intellectu carere
bonitate. ſꝫ charitas nō pt carere bonitate actu vel itel
lectu. ergo eſt bona ꝑ eſſentiā. ⁊ ſic ē deꝰ. Cōtra nō fit
aliqd ſile niſi forma aliq̄ inherēte ꝑ charitatē qd fit nri
ad deū aſſimilatio. ḡ ipſa eſt forma inherēs nō ḡ increa
ta. P Ex ꝯiūctiōe charitatis viuit aīa ſꝫ nō viuit ni
ſi ex eo ꝙ ꝯiungitꝛ ei vt forma. nō eni corpꝰ motū ab an
gelo viuit. ḡ ꝯiungitur aīe vt forma ḡ eſt forma creata.

R° dōm ꝙ opinio magiſtri fuit ꝙ i nobis nō ē aliqs
habitꝰ charitatis creatus eliciēs actū dilectōis gratui
te. attēdit eni ipſius actꝰ dignitatē rōne cuius poſuit ꝙ
nulla pura creatura i iſtū actū ſufficeret. ſꝫ ipſe. ſ. hunc
actū in cordibꝫ hoim opatur. Sꝫ h̄ nō videtꝛ ꝯueniēter
dictum. qꝛ oīs opatio debet eē ꝓportionata ſuo pnci
pio. qꝛ cuꝫ res qlibet ſit ꝓpter ſuā opatiōnē oportet ꝙ ſm
ꝯuenientiā ſue opatiōis res opans diſponatꝛ. ſicut ſm
ꝯuenientiā finis ea que ſūt ad finē. actus autē gratuite
dilectōis ē actus li. ar. vt exequētis. q̄uis ſit ſpūſſanctꝰ
vt mouentis. ⁊ ideo oportet ꝙ ſicut i actu dilectōis gratui
te ē aliqd ſupra actū dilectiōis naturalis. ita i volūtate
hūana ſit aliqd ſupnaturale qd ē pncipium actus talis
⁊ hoc dicimꝰ habitū charitatis. Sic ergo in hoie ē du
plex charitas. ſcꝫ charitas creata informās volūtatem
⁊. ſ. qui eſt charitas increata mētē inhabitās Ad pri
mū ḡ dōm ꝙ mediū eſt duplex. vnū q̄ſi media eā agēs
⁊ id mediū qn̄qꝫ atteſtatꝛ impotētiā agētis. ſed nō ſemꝑ
qꝛ qn̄qꝫ exigitꝛ ꝓpter ꝯgruētiā effectus ⁊ non ꝓpter impo
tentiā agētis. aliud mediū ē cauſa formalis q eſt princi
piū alicuius eē ⁊ opationis ⁊ tale mediuꝫ nūq̄ꝫ atteſtatꝛ
impotētia agētis ſed magis virtuti cuꝫ ꝑtineat ad ꝑfe
ctionē effectus q demōſtrāt ꝑfectionē agētis Ad ſcdꝫ
de vita corporis ⁊ aīe. dōm ꝙ ſilitudo eſt i genere cauſe
ſed nō i ſpē. qꝛ aīa eſt vita corꝑis formaliter. ⁊ ideo non
viuificat ꝑ formā aīaꝫ ſꝫ deus eſt vita aīe effectiue ſolū.

Ad tertiū de opibus nature dōm ꝙ deꝰ ſine omni me
dio efficiēte dat eē nature nō tm̄ ſine medio informāte
⁊ tale mediū ē charitas. Ad q̄rtum dōm ꝙ charitas
nō dꝛ bona ſicut ſubſiſtēs i bonitate. ſꝫ ſicut quo aliqd
formaliter ē bonū. ⁊ hoc mō nihil ꝓhibet aliqd creatuꝫ
dici bonū ꝑ eſſentiā ſicut qlibet bonitas creata vel pōt
dici ꝙ etiā ſi charitas nullo mō eſſet bona ꝑ eſſentiā tm̄
nō pōt nō eſſe bona ex hoc ipo ꝙ in ſui rōne icludit ꝯiū
ctionē ad deū q eſt bonus ꝑ eſſentiā.

D ſcdm ſic ꝓcedit ⁊ videtꝛ ꝙ charitas nō ſit ex
charitate diligēda. q̄ttuor eni ſunt diligēda
tm̄ ex charitate vt in tertio li. dꝛ. ſcꝫ deus aīa
ꝓximꝰ ⁊ corpꝰ. ſꝫ charitas nulluꝫ hoꝝ ē. ḡ tc.
P Sicut ſe hꝫ ſenſus ad ſentire ita affectꝰ ad diligē
ſed ſenſus proprius nō ſentit ſe ſentire. ḡ nec effectus
diligit ſe diligere. charitas aūt eſt in affectu. ḡ charitas
ſiue charitatis actꝰ ex charitate nō diligitꝛ. P Omē qd
diligitꝛ aliq̄ dilectiōe actuali diligitꝛ. ſi ḡ actꝰ charitatis
amatꝛ oportet ꝙ aliq alio actu ametꝛ. ⁊ iſte actꝰ q diligitur
eadē rōne erit alio diligēdus. ḡ erit abire in infinitum
qd nec natꝛ patitꝛ nec itellectꝰ capit. P Fides nō ē de
numero credēdoꝝ nec ſpes de numero ſperādoꝝ. ḡ nec
charitas de numero diligēdoꝝ Cōtra Augꝰ dicit i lra
q ꝓximū diligit ꝯſequēs ē vt ipam dilectiōeꝫ diligat. ſꝫ
ꝓximꝰ diligendus ē ex charitate. ḡ ⁊ ipa charitas. P
ꝓpter ꝙ vnūqdqꝫ tale ⁊ illd magis. ſi ḡ ꝓximꝰ diligēdꝰ
ē ꝓpt charitatē. qꝛ ſcꝫ amicꝰ dei ē vel eē pt multo magis
ipa charitas diligēda ē ex charitate R. dōm ꝙ duplex
ē amor Unꝰ beniuolētie q qs vult bonū amato. Alius
ꝯcupiē q qs vult amatū alicui. res aūt nō ſubſiſtēs nō hꝫ ali
qd bonū. ſꝫ ipa pt eē bonū alteriꝰ. vn̄ nō pt beniuolētie
amore diligi. ſꝫ ꝯcupiē tm̄. res vero ſubſiſtēs ⁊ precipue
rōnalis pt hr̄e aliqd bonū qd optatꝛ ꝓpter beniuolētiā vt
valitudinē vel hmōi. ⁊ iterū ex tali re pt aliqd alicui bo
nū ꝓuenire. vn̄ hmōi res pōt amore ꝯcupiē diligi. In
amore aūt beniuolētie ſp includitꝛ amor ꝯcupiē. qꝛ beni
uolentia ē reſpectu eiꝰ cui bonū optatꝛ. ꝯcupia aūt reſpe
ctu eiꝰ qd ei optatꝛ. Ex h̄ pꝫ ꝙ charitas cū nō ſit res ꝑ ſe
ſubſiſtēs nō pt diligi amore beniuolētie ſꝫ ꝯcupiē tm̄. q
tm̄ amor icluditꝛ i amore beniuolētie q ex charitate ali
qs diligimꝰ. qꝛ h̄ nob ⁊ eis optamꝰ ꝙ charitatē habea
mus Ad ꝓmū ḡ dōm ꝙ i dilectōe illoꝝ q̄ttuor icludi
tur dilectio charitatꝭ vt dictū ē. Ad ſcdm dōm ꝙ ſen
ſus ꝓpriꝰ ē potētia alligata organo corꝑali. nulla aūt ta
lis potētia pt cognoſcere ſuū actum vt Auic. ꝓbat. hoc
eni ē ſolūmō potētiaꝝ imaterialiū cuiuſmodi ē volun
tas. ⁊ ideo nō ē ſile. Ad tertiū dōm ꝙ cū in amore be
niuolētie q qs ſe amat icludatꝛ amor ꝯcupiē q charitatē
amat pꝫ ꝙ eodē modo q ſe amat ⁊ ſuū actū amat. ⁊ ſic
nō ē abire i infinitū. Ad q̄rtū dōm ꝙ fides ⁊ ſpes nō
pūt ſuꝑ ſe reflecti. qꝛ ſūt abſentiū. nihil aūt ē ſibi ipi ab
ſens. amor aūt pt eē pſentis. ⁊ ideo nō eſt ſile.

Ad tertiū ſic ꝓcedit̃ ⁊ videt̃ ꝙ charitas certitudinalit̃ ab habēte cognoſcat̃. ita enī dr̄ in lr̄a magis nouit q̄s dilectōem q̄ diligit q̄ꝫ fratrē quē diligit. ſꝫ frēm ſuuꝫ certitudinalit̃ cognoſcit. ḡ multo magiſ charitatē q̄ ipm̄ diligit. ℗ Dic phs ꝙ icōueniēs ē hr̄e nos nobiliſſimos hit⁹ ⁊ ꝙ nos lateāt ſꝫ charitas ē habit⁹ nobiliſſim⁹. ḡ videt̃ ꝙ ab habēte certitudinalit̃ cognoſcat̃. ℗ Quicūqꝫ hꝫ fidē ſcit ſe hr̄e fidē ſꝫ fides nō magis ē p̄ſens aīe q̄ꝫ charitas. ḡ q̄ habet charitatē ſcit ſe hr̄e illā. ℗ Magis ē p̄ſens aīe qḋ ē p̄ſens ꝑ eſſenciā q̄ꝫ qḋ ꝑ ſilitudinē tm̄. ſꝫ charitas eſt p̄ſens aīe ꝑ eſſentiā. ḡ aīa cognoſcit magiſ charitatē q̄ꝫ ca q̄ꝝ hꝫ ſilitudinē i ſe. ſꝫ illa cognoſcit. ḡ multo magiſ charitatē. Cōtra Eccl.ix. nemo ſcit vtrū odio vel amore dign⁹ ſit. ℗ ad Coꝛ.iiij. nihil mihi ꝯſci⁹ ſū. ſꝫ nō in h iuſtificat⁹ ſū. cū ḡ nullū mai⁹ ſignū poſſit hr̄i de charitate q̄ꝫ nō hr̄e ꝯſciam peccati moꝛtalis. h non ſufficit. ḡ nec ꝑ aliqḋ aliud ſignum p̄t cognoſci. ℞. dōm ꝙ ſm phm̄.ix. me. vnūqḋqꝫ cognoſcit ſm ꝙ ē in actu ⁊ nō ſm ꝙ ē i potētia habit⁹ aūt ē mediū int̃ potētiā purā ⁊ actū vn̄ nec ip̄e habit⁹ ꝑcipi p̄t niſi ſm ꝙ ꝯplet̃ ꝑ actū. ⁊ inde ē ꝙ exercēdo act⁹ aliq̄ꝝ habituū ꝑcipim⁹ nos illos habit⁹ hr̄e. h autē ꝯtingit ex h ꝙ ꝑcipim⁹ actū ꝑuenire ad id qḋ ē ꝓꝛi⁹ effect⁹ talis habit⁹. ſic̄ qn̄ aliqs ſcit ꝑ actuꝫ ſuū ſe ꝯtingē ad ꝓꝛiū effectū tꝑantie cognoſcit ſe ipaꝫ hr̄e. ꝓꝛiū aūt effectū charitatis quē addit ſ dilectōem naturalē ſcire nō poſſum⁹. q꞉ hic effect⁹ ē q̄dā ineffabil̃ vnio ad deū. dq̄ dr̄ Jo.xvi. vt ſint vnū ſicut ⁊ nos vnū ſumus. ⁊ ideo null⁹ ſm certitudinē ſcire p̄t ſe hr̄e charitatē p̄t tn̄ eſtimare ex aliq̄bus ꝯiecturis vel etiā diuine reuelatōi credere. Ad pm̄ū de auc̄te Aug. dōm ꝙ intelligit̃ de cognitiōe ex ꝑte ip̄i⁹ cogniti. q꞉ charitas inq̄ꝫtū p̄ns ē de ſe cognoſcibil̃ ē ⁊ n̄ ex ꝑte cog̃ſcibilitatis. vel dōm ꝙ q̄ꝫuis poſſit cognoſci dilectio inq̄ꝫtum dilectio ē. non tn̄ inq̄ꝫtū deo ḡta eſt. ⁊ hoc impꝛtat charitas.

Ad ſcḋꝫ de pho dōm ꝙ loqt̃ de habitib⁹ acq̄ſitis nō ifuſis. vel dōm ꝙ loqt̃ de cognitiuis habitib⁹ q̄ꝝ id qḋ ꝓꝛiū ē in coꝝ actib⁹ relucet ſicut i actu ſcie ē certitudo ꝑ cauſā in q̄ ex p̄ſſe ſcia demōſtrat̃ ⁊ multo plus ē h i intellectu p̄ncipioꝝ nō autē de habitib⁹ affectiuis: q꞉ qḋ ꝓꝛiū ē eoꝝ relucet nō i eoꝝ actib⁹ ſicut eē earum deo n̄ relucet i actu charitatis. Ad tertiū de fide dōm ꝙ nō ē ſil̃e. q꞉ act⁹ fidei ꝑ ip̄m obiectū qḋ eſt creditū diſtiguit̃ ab actib⁹ alioꝝ habituū ſcꝫ potētie ip̄fecte q̄ nō p̄t de ſe in tale obiectum. ⁊ ideo hn̄s fidem ſcit ſe hr̄e illam. non aūt hn̄s charitatē ſcit ſe hr̄e eā. vel dōm ꝙ ꝓꝛi⁹ effectus fidei ē nobis uot⁹ ꝑ fidē ſcꝫ aſſentire his q̄ eccl'ia catholica credit. nō aūt ꝓꝛi⁹ effectus charitatis. ⁊ ideo nō ē ſimile. Ad q̄rtuꝫ charitas ē p̄ſens aīe. dōm ꝙ q̄ꝫuis ſit p̄ſens ſm eſſentiam. non tamen in ratione obiecti. intellectui enim noſtro nihil ſm ſtatum vie p̄ſens eſt vt obiectum niſi ꝑ aliquā ſilitudinē ip̄ius ab ip̄o vel a ſuo effectu acceptā.

Ad q̄rtuꝫ ſic ꝓcedit̃ ⁊ videt̃ ꝙ charitas det̃ ſm capacitatē naturaliū. Mat.xxv. Dedit vnicuiqꝫ ſm ꝓꝛiā vtutē. glo. Hiero. nō ꝑ largitate vel ꝑticularitate aliq̄ pl⁹ vl̃ min⁹ recipiūt ſꝫ ſm vtutē recipiētiū. ſꝫ an̄ aduētū charitat̃ nō ē i aīa vtus niſi q̄ ē ſ naturalia ḡ ſm capacitatē naturaliū dat̃ charitas. ℗ ſm ꝙ materia nobili⁹ ē diſpoſita ad formā dat ei de⁹ nobilioꝛē formā. ḡ ſilr̃ vbi ſunt nobilioꝛa naturalia dat dn̄s nobilioꝛē gr̄am ita gr̄a dat̃ ſm capacitatē naturaliū. ℗ Sic̄ glia p̄ſuponit gr̄am ita gr̄a p̄ſuponit naturā. ſꝫ glia dat̃ ſm modū gr̄e ḡ gr̄a datur ſm modū nat̃e. vt q̄ melioꝛa naturalia habuerit maioꝛ ſibi gr̄a infūdat̃. ℗ Angli ꝯſecuti ſūt melioꝛa gratuita ſm ꝓportionē naturaliū ḡ ⁊ hoīes ſilr̃ ꝯſecunt̃. Cōtra hoīes aſſumūt̃ ad eq̄litatem angeloꝝ ꝑ gr̄am. hn̄t autē inequalē naturā. ḡ gr̄a nō dat̃ ſm ꝓportionē naturaliū.

℗ Poſſibile eſt illuꝫ qui melioꝛa naturalia hꝫ ſemꝑ carere gr̄a. ⁊ illum q̄ inferioꝛa naturalia habet ꝑſeuerare in gr̄a. ergo gracia non dat̃ niſi ſm capacitateꝫ naturaliū. ℞ᵒ dōm ꝙ intenſio ⁊ remiſſio aliuius foꝛme recepte attendit̃ ſm oꝛdinē recipiētis ad cauſam influentem. homo aūt ad cauſam gratie nō oꝛdinat̃ poſt ſtatum nature lapſe ſm ip̄m naturā. ſed ſm moduꝫ li.ar. vel ſm ſacramētū. ⁊ i ō intēcio ⁊ remiſſio gratie in adultis attendit̃ ſm intenſionē li.arbi. in ꝑuuꝫ. ꝑuulis vero omnib⁹ datur equalis gratia ꝓpter eiuſdeꝫ ſacramēti ſuſceptionē q̄ꝫuis non habeāt naturalia equalia. ⁊ ſimile eſt de charitate ſicut de gr̄a. Ad primū non ē in anima ante aduentū charitatis vtus ⁊c̃. dicēdū ꝙ falſum eſt q꞉ non tm̄ capacitas naturaliū ibi eſt. ſed etiam vſus hominis ꝑ actum li.arbi. cū illa capacitate. Ad ſcḋm de materia dōn. ꝙ ſimile ē ſicut maſc̃ ſm ſui diſpoſitionem datur foꝛma ſic capacitati nature ſm ſuuꝫ vſum datur gratia. Ad tertiū ſicut gratia eſt diſpoſitio ad gliaꝫ. dicendū ꝙ non eſt ſimile. q꞉ gratia eſt īmediata diſpoſitio ad gliam ſed natura non eſt īmediata diſpoſitio ad gratiam. quia inter naturaꝫ ⁊ gr̄am cadit conatus medius vt diſpoſitio. Ad q̄rtum de angelis dicendū ꝙ illis data eſt gratia ſm conatum. ſed conat⁹ in eis fuit ꝓportionatus ip̄i nature: cū nō haberēt in ſe motum ꝯtrariū ſenſualitatis impediētē ſicut eſt i nob̃ ⁊ ideo ꝓportio gratie ꝯſecuta eſt ꝓportionē naturalium vel poteſt dici ꝙ ex oꝛdinatōe diuina nat̃e angelice gratia debebat̃ ⁊ ideo illi in q̄bus natura angelica erat ꝑfectioꝛ plus de gr̄a recipiebant. natura vero homninis ꝑ peccatum impedita eſt a gratie ſuſceptiōe. vnde non eſt ſimile. fuiſſet autem foꝛtaſſe ſimile in ſtatu inocentie.

Jc q̄rit̃ ⁊c. Hic q̄rūt̃

quīqꝫ. Primo vtrū charitas ſm eſſentiā augeatur. Secundo de modo augmēti. Tertio vtrum quolibet actu augeatur. Quarto vtrum augeatur i infinituꝫ. Quinto vtꝝ diminuat̃.

Ad pm̄ū ſic ꝓcedit̃ ⁊ videt̃ ꝙ charitas non augeat̃. nō eni augetur ſm q̄ꝫtitatē molis: q꞉ ea caret. nec ſm q̄ꝫtitatē vtutis. ḡ nō augetur ꝓbatō minoꝛis q̄ꝫtitas vtutis diuiditur ſm obiecta in q̄ p̄t ſꝫ i oīa obiecta charitatis p̄t ꝑua charitas ſic̄ ⁊ magna. ergo nō augetur ſm q̄ꝫtitatem vtutis. ℗ Qḋ mouetur eſt coꝛpus vt ꝓbat phs. charitas autē non eſt coꝛp⁹ ergo nō mouetur ſiue mutat̃. ſed augmētū eſt ſp̄es motus. ergo non auget̃. ℗ Qḋ ſm eſſentiaꝫ augetur ſm eſſentiam mutatur. ſed qḋ ſm eſſentiam mutatur eē deſiſtit. ſi ergo charitas ſm ſuam eſſentiā augetur eſſe deſiſtit. ⁊ ſic non auget̃ ſꝫ coꝛrūpitur. ergo ſi charitas ſm ſuam eſſenciam augetur non augetur qḋ eſt impoſſibile. ℗ Cuius cauſa ſemꝑ ſe habet eodem modo illud neqꝫ augetur neqꝫ minuit̃ neqꝫ variatur ſed cauſa īmediata charitatis eſt deus qui ſemꝑ eodem modo ſe habet. ergo charitas non augetur. ℗ Augmētū charitatis non poteſt reduci ꝓꝛie niſi ad motum alteratiōis. ſed alteratio vt ꝓbat phs.vij. phẏſ̃. non eſt niſi circa foꝛmas ſenſibiles. ergo non eſt circa charitatem. ergo ip̄a non augetur. Contra Aug. charitas meret̃ augeri vt aucta merear̃ ⁊ ꝑfici. ℗ ſm eſſentiā charitatis menſurat̃ eſſentia meriti ſm eſſentiaꝫ meriti eſſentia p̄mij eſt ḡ ſit dr̄ia p̄mioꝝ ſm maius ⁊ minus erit dr̄ia meritoꝝ

ſm magis ⁊ minus.ḡ ⁊ charitatis.ḡ charitas augetur
Rꝰ dōm ꝙ augmētū ⁊ diminutio ſūt mutatōes cir/
ca ꝑuū ⁊ magnū vñ ſm ꝙ aliqd ſe habet ad magnum et
ꝑuū ita ſe habet ad h̄ ꝙ augeri ⁊ minui poſſit.magnitu
tudo autē ⁊ ꝑuitas attribuit̄ aliquibꝰ dupliciter. Aut
ſm ꝙ ipa dicunt̄ magnitudo vel ꝑua.aut ſm ꝙ magni
vel minꝰ inſunt.ꝑmo modo augent̄ vel diminuūt̄ ſubē
quoꝝ eſt eē magna vel ꝑua ſm q̄titatē molis vel virtu-
tis. Scdo aūt modo dicunt̄ augeri vel minui forme q̄
pñt ineſſe ſm maius ⁊ minꝰ ſicut albedo ⁊ color.⁊ hoc
eſt ea augeri ſm eſſentiā ſuā.qꝛ accidētis eſſe eſt ineſſe.
ſecus aūt eēt de forma ſubſiſtēte ſicut aīa que poſſet mi
nus ineſſe ⁊ nō minor eē.⁊ ſic charitas tum ſit q̄dā for
ma accidētalis dr̄ augeri vel minui ſm ꝙ magis vl̄ mi
nus ineſt ſubo.⁊ hoc eſt ipm augeri ſm ſuam eſſentiaꝫ.
Sciēdum tamē eſt ꝙ aliqd ē forma magis in eſſe ſubo
⁊ aliqd in formā firmiꝰ eſſe in ſubo vel liberius in ſubo
oꝑari.qꝛ illa duo attendunt̄ ſm diſpoſitiōes ꝯcomitā/
tes formā.ſ.priñm ſm eſſentiam ipius forme.vnde di/
cere charitatē augeri ſm maiorem radicatōem in ſubo
vel ſm feruorem maiorem non eſt dicere ipaꝫ augeri ꝑ
eſſentiam ſed ſolūmodo eam magis ineſſe ē eam auge
ri ꝑ eſſentiā. Ad primū minima charitas dōm q̄ iā
patet ſolutio.qꝛ non augeť charitas q̄tum ad numerū
obiectoꝝ ſed q̄tū ad intentionē ꝓꝑriā i ſubo vt dictū ē
Ad ſcdm q̄ moueť eſt corpus.dōm ꝙ verum ē ſi mo
ueatur vt ſubm motus nō tñ ſi moueť ſicut id q̄ circa
q̄ attēdit̄ motus.hoc modo nō ꝑmo moueť charitas
Ad tertiū dōm ꝙ nō oꝑtet ſi ſm eſſentiā mutatur ꝙ
charitas corrūpať.qꝛ ciꝰ eſſentia nō eſt ꝑ ſe ťminꝰ mo/
tus.ſed aliqd ꝯiunctum eſſentie eius ſicut diuerſa ter/
minatio q̄titatis ꝟtualis ciꝰ.q̄ ñ ē ipa q̄titas ꝟtualis.
q̄uis ſua q̄titas ꝟtualis ſit ſua eſſentia. Ad q̄rtū de
cauſa charitatis dicendū ꝙ q̄dam ē cauſa q̄ eſt ſua oꝑa
tio.⁊ hec oꝑando non moueť nec mutať ſꝫ ꝓducat effe
ctus diuerſos.⁊ talis cauſa ē deus. Eſt autē alia cauſa
que non eſt ſua oꝑatio. ⁊ talis mutatur agēdo aliq̄ mo
do ſicut exiens d̄ ocio in actū.⁊ d̄ hac verū eſt q̄ obijci
tur.ſꝫ talis ñ eſt deus q̄ eſt cauſa charitatis Ad q̄ntū
alteratio non ē ⁊c̄.dōm ꝙ verū eſt de alteratōe que inclu
dit paſſionē q̄ ꝯſiſtit i abijciendo aliqd a ſuba ꝑ actōem
forme ꝯtrarie nō aūt d̄ alteratōe q̄ includit i ſe paſſionē
q̄ ꝯſiſtit i recipiendo ſolum ſic eñi eſt circa ſubas ⁊ qua
litates ſpūales.⁊ talis q̄litas eſt charitas.

D ſcdm ſic ꝓcedit̄ ⁊ videť ꝙ charitas augeať
ꝑ additōem.phs eñi dicit ꝑmo de generatōe
augmētum ē p̄exiſtentis q̄titatis additamē
tū.ſi ḡ charitas augeť h̄ eſt ꝑ additōem. P̄ Deꝰ non
oꝑit aliqd de nouo in aīa niſi ꝑ nouū influxū nō autem
p̄t itelligi nouus influxus niſi aliqd de nouo infundať
ḡ cuꝫ charitas de nouo augeť oꝑtet ꝙ aliq̄ charitas de
nouo infuſa p̄exiſtēti addať. P̄ Ex eiſdē res generať
⁊ nutrit̄ ⁊ augmentať.ſed ꝑ influentiā diuinā charitas
generať ḡ ⁊ augeť. P̄ Charitas nō augeť ꝑ receſſuꝫ a
ꝯrio ſolū.qꝛ etiā in ſtatu inocentie augeri poſſet.ḡ ꝑ ac-
ceſſū ad terminū.ſꝫ minor res ad maiorē q̄titatē nō ac
cedit niſi ꝑ additōeꝫ ḡ charitas augeť ꝑ additōeꝫ Cō
tra ſimplex ſimplici additum nihil auget.ḡ tum chari
tas ſit ſimplex ꝑ additōeꝫ charitatis nō augeť P̄ Ad
ditionē ſeq̄t̄ cōpoſitio.cōpoſitionē ꝟtutꝫ diminutio.ſꝫ
charitas augeť ꝟtute.ḡ illud augmētū nō ē ꝑ additōeꝫ.
Rꝰ circa h̄ ſūt due opiniones Quidā eñi dicūt ꝙ au
geť ꝑ additōeꝫ alterius charitatis. Sed ꝯ h̄ eſt qꝛ chari
tas cū ſit alteri charitati eadē ſm ſpēm non p̄t eē diuer
ſa ab alia charitate niſi ꝑ numeꝝ.accidētia autē eiuſdē
ſpeciei numerant̄ ſm diuerſitatē ſubiectoꝝ.cū ḡ addi/
ta charitas non fuerit in alio ſubo niſi i eo i quo ē cha-
ritas augmētata nō p̄t eē alia ab ea.ḡ non p̄t augmēta
re eā. Et ideo aliq̄ dicunt ꝙ augeť ſm intentōem. ⁊ hoc
ſic p̄ꝫ vt eñi dicit boetiꝰ in li.de hebd.q̄ eſt p̄t aliquid
aliud ꝑticipare.ſꝫ ipm eē nullo alio ꝑticipat. ⁊ ſili rōne
nulli forme p̄t aliqd addi q̄ non ſit de eſſentia eius.q̄
dñt addit̄ alicui forme vt exiſtēs de eſſentia eius variat
eiꝰ ſpeciē.ſicut ſenſitiua addita vegetatiue mutat ſpeci
em.⁊ ſic rōnalis addita ſenſitiue ita vt ſint eadeꝫ eſſen-
tia i cōpoſito. Sicut vnitas addita numero variat nu
meri ſpeciem vt dr̄ in .viij.meth. vnde ꝑ hunc modum
vna forma inuenit̄ alia melior ⁊ maior in bonitate ſm
q̄ eſt i altiori ſpecie ꝯſtituta. Relinq̄t̄ ḡ ꝙ forma i eadē
ſpecie manēs nō pōt augeri ꝑ hoc ꝙ ſibi fiat additio.ſꝫ
ꝑ hoc ꝙ fit additio ſubo q̄ qdem additio q̄ñq̄ ſm q̄ti/
tatē itelligit̄.ſicut tum corpori albo addit̄ aliud corpus
albū.⁊ ꝑ accidēs albedo albedini.⁊ fit maius albū ſed
nō magis albū q̄ nō eſt in ꝓpoſito. Q̄ñq̄ vero ſm for/
mā non aūt ſm ꝙ ſubo addit̄ aliq̄ forma ſm ſpeciē.ea-
dem vero ſm ſpēm non p̄t addi niſi ſm ꝙ magis ineſt
magis aūt ineſt ſm ꝙ potētia ſubi magis terminat̄ ſub
actu forme ⁊ ſubijcit̄ ei.⁊ ſic charitas augeť. ⁊ q̄libet for
ma accidētalis ſm ꝙ intēſius eſt i ſubo. Ad primuꝫ
d̄ pho dōm ꝙ ꝓpoſitio phi itelligitur de augmento ſm
q̄titatē molis nō ꝟtutis. Ad ſcdm dōm ꝙ ſm Aug.
xj.ſuꝑ Gen.ad lit.deus ꝯtinua actōe ꝟtuteꝫ in aīa cau
ſat ſicut ſol lumē in aere.vñ non oꝑtet ꝙ nouo influxu
augeat charitatē.ſed eodem influxu plenius ꝑticipato.
Ad tertiū ex eiſdē res generať. dōm ꝙ iam p̄ꝫ ſolu
tio.qꝛ ꝑ influentiā diuinā charitas generať ⁊ augeť nō
tñ ꝑ diuerſā influentiā. Ad quartū minꝰ ad maiꝰ ⁊c̄
dōm ꝙ i acceſſu minoris ad maius ſm q̄titatē dimen
ſiuā verū eſt hoc ſꝫ nō ſm ꝟtualem dico autē charitatē
augeri ꝑ acceſſum ad terminū ꝟtutis ꝑfecte. ꝙ aūt cha
ritas aliq̄ augeať ꝑ receſſū a ꝯtrario h̄ accidit ex ꝯditōe
ſubi ꝯtrarie diſpoſiti.

D tertiū ſic ꝓcedit̄.⁊ videť ꝙ charitas q̄libet
actu augeať.vbi eñi ē cauſa eadē eſt idem effe
ctus.ſꝫ oēs actꝰ charitatis ſunt eiuſdē ſpeciei
ḡ cū aliqs actꝰ charitatꝭ charitatē augeat ḡ ⁊ q̄libet actꝰ
P̄ Potētior ⁊ ꝓpinqor diſpoſitio ē q̄libet actꝰ chari-
tatis ad charitatē q̄ꝫ actus naturalis ad charitateꝫ. ſed
aliqs actꝰ naturalis ē diſpoſitio immediata ad grām.
ḡ multomagis q̄libet actꝰ charitatꝭ ad charitatē. P̄
q̄ pōt q̄ maius ē p̄t ⁊ q̄ minꝰ ſꝫ q̄libet actus charitatꝭ
p̄t mereri vitā eternā.ḡ multomagis augmētū charitatꝭ
Cōtra ex eiſdeꝫ ꝑncipijs generaťaliqd ⁊ augeť ſed ex
vno actu nō generať charitas.qꝛ nec etiā ꝟtus moralis
ad cuiꝰ generatōeꝫ plꝰ ꝯfert actꝰ noſter ḡ nō augeť Rꝰ
dōm ꝙ ſicut aliqs hñs charitatē p̄t ea vti ⁊ non vti.ita
p̄t ea intēſiꝰ ⁊ remiſſius vti.ſecus aūt eſt d̄ formis natu
ralibꝰ q̄ꝝ actiōes ex neceſſitate ꝓueniūt.qñ ḡ intenſio
actꝰ charitatis adequať intētiōi habitꝰ tūc hō meretur
charitatis augmētū.tūc hñ vtit̄ eo q̄ iā accepit.qñ ꝟo
intēſio actus nō adequať intētiōi habitꝰ ꝑ talē actum
charitatis nō augeť.qꝛ nondū exercet hō totū q̄ hꝫ.ex
ercitiū aūt habitꝰ cū auget. Ad ꝑmū oēs ſūt eiuſdem
ſpēi.dōm ꝙ q̄uis ſint eiuſdē ſpēi nō tñ oēs eq̄ intenſi.
Ad ſcdꝫ de actu naturali dōm ꝙ nō q̄libet actꝰ natu
ralis eſt imediata diſpoſitio ad gratiaꝫ ſed ille qui ꝓce
dit ex tota ꝟtute. Similiter non quilibet actus chari
tatis eſt immediata diſpoſitio ad augmentum charita
tis..ſed ille qui procedit ex tota ꝟtute nature ⁊ charita
tis.tñ actꝰ charitatis ē ꝑfectior diſpoſitio ad augmētū
charitatꝭ cū nō ſe habeat i rōne tñ diſpoſitōis ſꝫ i rōne
meriti q̄ꝫ ſit actus naturalis ad charitatem tuꝫ ſe habe/

at tm̄ in rōne diſpoſitionis. Ad tertiū mereri vitam eternam eſt maius. dōm q falſum eſt cū mereri augmētum charitatis ſit mereri augmentū vite eterne. maius autē eſt mereri augmentū vite eterne q̄ȝ mereri tm̄ vitā eternā. cum augmentū vite eterne ſe habeat ex additōe ad vitam eternā. Ad quartū ex vno actu ⁊c̄. dōm q non eſt ſimile. quia firmitas que req̄ritur ad v̄tutē moralem dependet ex actu volūtatis. q̄ eſt ꝑncipiū valde mutabile. ſȝ firmitas charitatis eſt ex deo non ex actu noſtro. ideo nō ex vno actu voluntatis firmitas habitus generat̄ qui ex eo dependet tanq̄ȝ ex cauſa efficiente ſed tamē vno actu gr̄a infunditur. q2 poteſt eſſe ꝑfecta diſpoſitio ad charitatē reſpectu cuius nō ſe habet niſi i rōne diſpoſitionis nō alicu⁹ efficiētie

D q̄rtū ſic ꝑceditur ⁊ videtur q charitas nō poſſit augeri in infinitū. ꝑfectio enī non augetur vltra capacitatē ꝑfectibil'. ſȝ charitas ē ꝑfectio anime. capacitas v̄o anime ē finita. ergo charitas non auget̄ in infinitū. ℗ Nihil ordinate mouet̄ ad id quod ꝯſequi non poteſt. ſȝ augmētū in infinitū ꝯſequi nō poteſt. g̈ nihil mouet̄ ad hoc. g̈ nec charitas mouet̄ ad augmentum infinitū. ℗ Charitate et gr̄a xp̄i que tamē finita eſt nō poteſt eſſe maior. ſȝ ſi charitas poſſet creſcere i infinitum poſſet maior eē. ergo ⁊c̄.

Cōtra charitas aſſimilat nos deo ſed nunq̄ȝ tanta ē aſſimilatio q̄n poſſit eſſe maior. ergo ſemꝑ poteſt charitas creſcere in infinitū ℗ q̄ȝtomagis creſcit charitas tanto eſt v̄tuoſior ad merendū ſȝ ꝑ meritū auget̄. ergo quātoplus creſcit plus poteſt augeri g̈ in infinitū. ℗ Idem p3 ex oppoſito q2 homo in ſtatu vie poteſt ſemꝑ demereri. ergo ⁊ ſemꝑ mereri. ℞° circa hoc ē duplex opinio Quidā enī dicunt q charitas nō poteſt augeri i infinitū. q2 capacitas anime termīata eſt ⁊ augmētum nō recipit. Sȝ ꝯtra hoc ē qd̄ ip̄a charitas auget capacitatem nature ſicut ip̄m itelligere auget capacitatē intellectus. ſm ph̄m q̄ dicit q itellectus q̄ȝtomagis itelligit difficilia tāto poteſt plus itelligere. et ideo q̄ȝto natura ſp̄ualis plus recipit de charitate pl⁹ poteſt recipe ⁊ magis eius capacitas elargit̄. Ideo alij dicūt q de augmēto charitatis ē loqui dupliciter. Aut d̄ augmēto qd̄ habet ⁊ illud ſemꝑ eſt finitū Aut d̄ augmēto qd̄ habere p̄t ⁊ illud eſt infinitum. ⁊ ideo charitas poteſt augeri i infinitū. Et huius ē duplex ratio. Una ex ꝑte eius ad qd̄ mouet̄ anima i augmēto illd̄ enī ad qd̄ mouet̄ anima ē ſimilitudo diuie bonitatis a qua cū diſtet i infinitum augmētū charitatis p̄t creſcere i infinitū. Alia rō eſt ex ꝑte eius qd̄ mouetur ad augmētū ſcȝ ip̄ius anime que q̄ȝto plus recipit de bonitate diuina tāto capacior ē ad recipiendū. ⁊ ideo quāto plus recipit de charitate tāto plus poteſt recipe. ⁊ ideo in infinitū. Ad primū de capacitate anime dōm q capacitas anime pōt ꝯſiderari vel in actu ⁊ ſic eſt finita. vel potētia. ⁊ ſic p̄t creſcere in infinitū Ad ſcōm dōm q nō mouet̄ anima ad infinita ſimul. ſed ꝑmo mouet̄ ad augmentū charitat̄ terminatū. ſed poſt hoc augmētū p̄t aliud eſſe augmētū. ⁊ ita poteſt moueri ad illd̄. ⁊ ſilr̄ ad aliud ⁊ ſic in infinitū. ⁊ hoc modo itelligitur augmentū charitat̄ itermīatū.

Ad tertiū dōm q q̄ȝuis gratia xp̄i ſit finita inq̄ȝtum eſt quoddā creatum tamē inq̄ȝtum attingit ad ip̄aȝ vnionem habet quādam rōnem infinitatis. ſed h̄ mag̈ patebit in tertio.

D q̄ntum ſic ꝑceditur ⁊ videt̄ q charitas minui poſſit ſm ſubām. oppoſita enī habēt fieri circa idem ſed augmentū ⁊ diminutio ſūt oppoſita. cum g̈ charitas poſſit augeri ſm eſſentiam ſicut iam dictū eſt. ergo ⁊ minui ſm eſſentiaȝ pōt. ℗ Sicut fieri ꝯtingit de imꝑfecto ꝑfectum. ita ⁊ eōtrario. ſed motuū ꝯtrarioȝ ſūt cauſe ꝯtrarie. g̈ cum primū fiat ꝑ augmētū charitatis ſm fiet ꝑ eius diminutionē. ℗ Aug⁹ minu⁹ te amat q̄ aliq̄d tecū amat. ⁊ alibi vbi mag̈ cupiditas ibi ꝑua charitas. ſȝ cupiditas p̄t augeri g̈ ⁊ charitas minui. Sed ꝯtra ſi charitas diminuit̄ non diminuit̄ niſi ꝑ peccatū. ſed peccatū mortale non diminuit charitatē q2 totaliter eā tollit. ſilr̄ nec peccatū veniale. q2 ſic multa peccata venialia charitatē tollerēt cū charitas ſit finita. g̈ charitas nullo mō diminuit̄. ℗ Aut fit diminutio ſm eādē q̄ȝtitatē ſemꝑ in diminutione charitatis aut ſm eandē ꝓportionē. ſi ſm eādē q̄ȝtitatē cū tota q̄ȝtitas ſit finita. g̈ ꝑ venialia multiplicata deſtruit̄ tota. ſi ſm eādeȝ ꝓportionē vt ſi ſemꝑ remouet̄ dimidiū reſidui. ⁊ ſic i infinitū ſicut cōtinuū diuiſibile eſt i infinitū. g̈ cum ſemꝑ illud qd̄ poſt aufert̄ min⁹ ſit eo qd̄ ꝑus aufe rebat̄ min⁹ nocebit ſemꝑ peccatū poſteri⁹ q̄ȝ ꝑus. g̈ min⁹ erit malū qd̄ falſū ē ℞° charitas p̄t minui q̄ȝtū ad radicationē ⁊ feruorē ſed nō p̄t minui q̄ȝtum ad eſſentiam. Et huius ratio eſt. q2 ſi minuit̄. aut hoc ē ex ꝑte dei. aut ex ꝑte nr̄a. non ex ꝑte dei cū ab ip̄o null⁹ ſit defect⁹. Si ex ꝑte nr̄a. aut h̄ eſt ꝓpter ceſſationem ab actu noſtro aut propter deordinationē actus noſtri. non primo modo. quia cum non habeat eſſentiam ab actu noſtro nec ab ip̄o debet diminui. nō ſecūdo modo. quia deordinatio actus noſtri aut ē circa finē ita vt ꝑ eam finis tollat̄ ſic eſt ꝑ mortale peccatū. qd̄ nō diminuit ſȝ penitus tollit charitatē. aut circa ea q̄ ſūt ad finē. et ſic eſt deordinatio peccati venialis que non attingit charitateȝ que eſt ſm adheſionē finis nec opponit̄ eſſentie charitatis. ⁊ ideo nec diminuit eā. ⁊ ita nō ē q minuat charitatē q̄ ad eſſentiā. ſȝ opponit̄ illi inordinatio venialis peccati radicationi ⁊ feruori charitatis ideo diminuit illam quo ad illa duo ſcilicet quo ad radicationem ſm q fit diſpoſitio ad ꝯtrarium. vnde minuit̄ firma inheſio charitatis. ⁊ quo ad feruorem ꝓut impeditur obediētia inferiorum virium ad ſuperiores ex qua cauſatur feruor. Ad primum oppoſita habent fieri circa idem dicendum q verum eſt niſi alterū non determinate inſit naturaliter. augmētū vero naturaliter ſeq̄t̄ charitatē nō diminutio eo q ex ꝑte influētis ⁊ ſuſcipiētis p̄t eē cauſa aliqua augmēti non diminutionis. Ad ſcōm dōm q ꝑfectio attēdit̄ non ſolum ſm eſſentiā charitatis. ſed etiā ſm ſtatū. ꝑmo mō nō ꝯtingit fieri de ꝑfecto imꝑfectū. ſȝ ſcd̄o. Ad tertiū dōm q ꝯcupia p̄t referri ad charitatē dupliciť ꝓut eſt i fieri. ⁊ ſic impedire p̄t ne tāta charitas det̄ q̄ȝta daretur ſi ip̄a nō adeſſet. vel ꝓut eſt iam habita. ⁊ ſic nō minuit quo ad eſſentiā vt dictū eſt.

DI. XVIII

Ic queritur cum ſpiritusſanct⁹ ⁊c̄.

Hic q̄runtur q̄nq3. Primo vtrum donū ſit eſſentiale vel ꝑſonale. Scd̄o vtrū ſit ꝓprium ſp̄uſſancti. Tertio vtrum ꝑ ip̄m dentur alia dona Quarto vtȝ ſp̄uſſanct⁹ eodē ſit deus ⁊ donū. Quinto q̄bus diuis noib⁹ debeant addi hec ꝓnoia meū ⁊ veſtrum.

D primū ſic ꝑcedit̄. ⁊ videt̄ q donū ſit nomē eēntiale. oē enī nomē ꝯnotās effectū i creat̄a ſignificat diuinā eēntiā ſȝ h̄ nomē donū ꝯnotat effectū i creat̄a iportat enī reſpectū ad creat̄aȝ. g̈ ſignificat diuinā eſſentiā ℗ Oē nomē ꝯueniēs eēntie diuine eēntiale ē. ſȝ eēntie diuie ꝯuenit eē donū ad Phil. ij. donauit illi nomē ⁊c̄. i. h̄ nomē de⁹ ſm glo. ē eſſentiale.

¶ Quicqd intelligitur in diuinis excluſa ꝑ intellectum diſtinctõe ꝑſonarum eſt eſſentiale. ſed hmõi ē donum. excluſa eni diſtinctiõe ꝑſonarum deus poſſet dare ſeipm. ergo ē eſſentiale. Cõtra donū ꝓcedit a dante eſſentia diuina o nullo ꝓcedit. ergo nõ poteſt dici donum. R° dicendū ꝙ donum reſpectu dati poteſt dicere auctoritatē in dāte. ⁊ ſic cum ĩ diuinis nõ ſit auctoritas niſi rõne originis donum eſt ꝑſonale. vl' tm̄ libertatē reſpectu dati. vt ſcʒ illd qd dat libe habeat ⁊ ſic cū tota trinitas libe hēat ſeipaʒ pt dare ſeipam. qꝛ ſic nõ reqꝛ diſtinctio dati a dāte ſed ab eo cui dat ⁊ ſic donū ē eſſentiale. Ad primū o mne nomen ꝯnotans ⁊c. dicendum ꝙ dupliciter poteſt nomen ꝯnotare effectū in creatura vel ſm rõnem ꝑncipij alicuius opationis tm̄. ⁊ ſic cum opatio ſit totius trinitatis eſt eſſentiale. vel ita ꝙ cum rõne ꝑncipij reſpectu creature ꝯnotat aliquod notionale vt incarnatio dicit ꝯ[?]ationem in creatura que ꝯmunis ē tribus ꝑſonis ⁊ tm̄ opatiõis q̄ eſt ꝑſona filij. ⁊ tale rõne notionis eſt ꝑſonale. ⁊ hmõi eſt hoc nomen donū. quia ꝑter reſpectum quē ꝯnotat ad illum cui donabile eſt poteſt imꝑtare reſpectū ad illū a quo eſt ſicut o ꝑncipio. ⁊ ex hac pte eſt notionale. Ad ſcðm donū ꝯuenit eentie. dðm ꝙ ſi dare imꝑtat auctoritatē reſpectu dati in dante ſic eſſentia nõ dicit dari. ſed alio modo vt dictum eſt Ad tertiū dðm ꝙ donū in cui⁹ rõne imꝑtatur auctoritas nõ remaneret nõ intellecta diſtinctione ꝑſonaꝝ. ⁊ ꝑ hoc ptʒ ſolutio ad vltimū.

D ſcðm ſic ꝓceditur ⁊ videtur ꝙ donum non ſit ꝓprium ſpūiſancto. omē cui qd datur donum ē. filius datur Eſa. ix. filius dat⁹ eſt nobis. ergo ipe eſt donum ¶ Aut filius fuit donabilis ab eterno aut non. ſi ſic ergo donū quia donum ab aptitudine dādi dicit. ſi nõ ergo ꝯtra rõneʒ ſue ꝓprietatis fuit ꝙ daret. ¶ Spūſſanctus nõ habet niſi vnam notionē que eſt eius ꝓceſſio. ſed alio modo ĩnoteſcit ſpūſſanctus inqꝫtum eſt donū ⁊ inqꝫtum eſt ꝓcedens. ergo videt ꝙ notio qua donum dicit nõ ſit ꝓpria ſpūiſancto et ita nec donum. Cõtra in li. de tri. Aug⁹ dicit ſicut in trinitate ſolus fili⁹ eſt ṽbum. ita ſolus ſpūſſanctus dicit donum. R° dðm ꝙ in hoc differt donum ⁊ datum ꝑncipaliter. qꝛ datum poteſt dici aliqd quocūqꝫ modo datur. ſʒ donum dicit illud qd de ſua rõne habet qd detur q̄ſi ordine ad danduʒ ſpūſſanctus aūt ex rõne ſue ꝓceſſionis habet qd det. qꝛ ꝓcedit vt amor q̄ eſt primū donum. filius aūt non habet ex ratione ſue ꝓceſſionis vt det. ⁊ ideo ꝓprie loquēdo ſpūſſanctus ſolus eſt donū. ſed vterqꝫ poteſt dici datum. Ad primū omne qd datur. dðm ꝙ nõ eſt verū ſm ꝙ donū ꝓprie accipitur ſm ꝙ datur ex naturali aptitudine quā habet ad hoc vt detur Ad ſcðm dðm ꝙ filius ab eterno fuit habilis vt daretur in tempore. tamen iſto habilitas nõ imꝑtatur in rõne ſue ꝓceſſionis ſed imꝑtatur in ꝓceſſione ſpūſſancti. Ad tertium dðm ꝙ ſicut vna eētia ſm rē materialiter ſignificat vt differēs rõne ſic vna ꝓprietas ſm rem ſignificat materialiť ⁊ vt differēs rõne. hinc eſt ꝙ ꝓprietas ſpūſſancti ſignificat ⁊ noīe ſpiritus quo ad actū ꝓcedendi ⁊ noīe amoris quo ad modum ꝓceſſionis ⁊ nomīe doni quo ad rõnem donationis ſuꝑadditā qꝫuis ſit vna ꝓprietas realiť ſpūſſancti.

D tertiū ſic ꝓceditur ⁊ videtur ꝙ ꝑ donū qd eſt ſpūſſanctus nõ dent alia dona. dona eni ſpūſſancti appropriata non dicūtur dari ꝑ filiū. ergo nec dona appropriata filio: vt ſapiā debēt dici dari ꝑ ſpm̄ſanctū. ¶ Fili⁹ datus ē nobis Eſa. ix. ſed ſpūſſanctus nõ habet auctoritatē in filiuʒ. ergo non eſt nobis datus ꝑ eum ¶ Pater generādo filiū dedit ei totā ſuā eſſentiā. hoc aūt nõ fecit ꝑ ſpm̄ſanctū ergo non omīa dant ꝑ ſpm̄ſanctū ¶ Circūſcripto ꝑ intellectū ſpūſancto nihilominus a deo fieret diſtributio grē ⁊ donoꝝ. ergo videt cuʒ ceſſante cauſa nõ ceſſet effectus ꝙ diſtributio donoꝝ n̄ fiat ꝑ ſpm̄ ſanctū Cõtra ſm phm̄. id qd eſt primū cauſa eſt omniū alioꝝ donoꝝ ſed ſpūſſanct⁹ in genere donoꝝ primū eſt. qꝛ amor ē primū donum. ergo cauſa eſt omniū alioꝝ donoꝝ. R° dðm ꝙ aliqd datur dupliciter Uno modo ex ṽtute nature ſicut ſol dat lumē ſuum Alio modo ex liberalitate volūtatis. ſicut aūt natura eſt ꝑncipiuʒ ꝑme dationis ita amor eſt ꝑncipiū ſcðe. vn̄ cum ſpūſſanctus ſit amor oīa dona que dant nob ex diuina liberalitate dicūtur dari ꝑ ſpm̄ſanctū. qꝫuis non ĩ omnib⁹ detur ſpūſſanct⁹: ſed in qbuſdam tm̄ vt dictū eſt ſupra Ad primū ꝙ ſapiētia ⁊ ſcīa ſm id ꝙ ſunt appropriant filio. ſed ſm id ꝙ dant appropriant ſpūiſancto. Ad ſcðm de filio dato dðm ꝙ filius datus eſt ꝑ ſpm̄ſanctū nõ tamē ita ꝙ ſpiritusſanct⁹ habeat ptātem in filio. ſed ĩ effectu ꝯnotato ꝑ datione filij ſcʒ in opus incarnatiõis. Ad tertiū de eſſentia diuina dðm ꝙ iam patʒ ſolutio. qꝛ datio illa q̄ pater dat eſſentiā filio eſt datio ex ꝓprietate nate. Ad q̄rtum dðm ꝙ ſi non eſſet ſpūſſanct⁹ nõ eſſet in deo niſi amor eſſentialis ꝑ quē dona darent poſito aūt ſpūſſancto eſt in deo duplex amor eſſentialis ⁊ ꝑſonalis. ⁊ per vtrūqꝫ ĩtelligūtur dona dari.

D quartū ſic ꝓceditur ⁊ videt ꝙ non eodem ſpūſſanct⁹ ſit donū ⁊ deus Nõ cui eſt eadem rõ cõmunis ⁊ ꝓprij. ſed donuʒ ē ꝓpriū. ſſ. de⁹ aūt cõmune. ergo nõ eſt eodē donū ⁊ deus ¶ Ex relatione ad eos qbus datur ⁊ a qb⁹ habet ꝙ ſit donum. ex nulla ṽo relatõe habet ꝙ ſit deus. ergo non eſt eodē deus ⁊ donū. ¶ Aug⁹ nõ eo donū eſt ſpūſſanctus quo deus. Cõtra ſpūſſanctus ꝓcedēdo accepit vt ſit eſſentia. ergo ꝓceſſione eſt eſſentia. ſʒ ꝓceſſione eſt donum. ergo eo eſt de⁹ q̄ eſt donū. ¶ Aug⁹ ſpūiſācto ꝑſtat eſſentiā de vtroqꝫ ꝓceſſio. ergo cum ipſa ꝓceſſio ꝑſtet ei eē donū. ergo eo deus eſt quo donū. R° cum q̄rit an eodem ſit de⁹ quo donū. ſi q̄ritur de idēptitate rei dicendū ꝙ ſic. quia ĩ diuinis eſſentia ⁊ ꝓprietas idem ſūt re. Si autē q̄ratur de idemptitate rõnis diſtinguēdū eſt. Aut eni ablatiu⁹ ꝯſtituit cū h̄ ṽbo ſit ĩ rõne forme. ⁊ ſic nõ eodē eſt deus q̄ donū. qꝛ diuinitate de⁹ ē. ꝓprietate donū. aūt in rõne ꝑncipij ſic eodē ſcʒ eadē ꝓceſſione deus eſt ⁊ donuʒ. qꝛ ꝑ ꝓceſſionem iſtam habet q̄equid habet ⁊ ſic ꝙ ſit deus. ⁊ ꝙ ſit donū Ad primū nõ ē eadē ratio dðm ꝙ formaliter loquēdo non eodeʒ ſm rõnem eſt deus ⁊ donum. ſed q̄ſi cauſaliter. Ad ſcðʒ dðm ꝙ qꝫuis ex relatõe vt relatio eſt nõ ſit deus formaliter loquēdo. tm̄ ex relatiõe vt eſt idē ꝙ actus eterne emanationis habet ꝙ ſit deus. Ad tertiuʒ non eodem eſt donum dicendū ꝙ Aug⁹ intellexit formaliter loquendo nõ cauſaliter.

D q̄ntuʒ ſic ꝓceditur ⁊ videtur ꝙ ſpūſſanct⁹ poſſit dici donū noſtrum. eis eni que dicunt reſpectum ad creaturā poſſum⁹ addere hoc ꝓnomen noſtrum ſicut defenſor noſter. ſed donum dicit reſpectū ad creaturaʒ. ergo poteſt dici donū noſtrum. ¶ Sāctus nihil diminuit de rõne ſpūs. ſed bene dicit ſpūs noſter vt ſpūs etiaʒ helie. ergo ⁊ bene dicit ſpūſſanctus noſter ¶ Quiſqs ē datus nob noſter eſt filius eſt datus nob ergo filius noſter eſt. ¶ In deo idē eſt deus ⁊ ſapiētia ⁊ eſſentia. ſʒ bene dicit deus noſter. ergo eſſentia ⁊ ſapiētia nr̄a R⁹ Illis noīb⁹ q̄ aliquā cauſā imꝑtāt reſpectu nr̄i ⁊ ꝑdicaturi cõcreto pñt addi dicta ꝓnoīa. Et ad hoc notādū eſt ꝙ cū ſint q̄tuor cauſe de⁹

non eſt cauſa materialis noſtra ſed ſe habet ad nos ĩ ratione efficiẽtis finis ꝛ forme exemplaris nõ inherẽtis: iſta ergo noĩa que important rõnez pncipij ꝑ moduz efficientis vt creator vel finis vt bonum recipiunt additionẽ ꝓnominũ vt creator noſter bonũ noſtrũ. illis autẽ que ſignificant̃ ꝑ modũ forme inherẽtis qualia ſũt iſta nomia que ſignificant diuinã eſſentiaꝫ in abſtracto vt bonitas ꝛ ſapiẽtia. ꝛ ſic de alijs nõ addũtur dictã ꝓnomina. ſed ſi inueniat̃ addita exponẽde ſunt ille locutiones magis q̃ꝫ ampliãde. Ad primuꝫ de dono dõm ꝙ donum dicit tm̃ reſpectum habitualem ad creaturam ſed datũ actualem. ideo nõ dicit̃ donum noſtrum: ſed datum noſtrum. Ad ſcõm poteſt dici ſpũs noſter dicendũ ꝙ nõ eſt ſimile. quia ſpũſſanctus eſt q̃dam circũlocutio inuenta ad exꝑmendũ ꝑſonã ſpũſſancti ipẽ autẽ in q̃ꝫtum ꝑſona ſubſiſtẽs non dicit actualem reſpectuꝫ ad nos. ꝛ ĩdo non dicit̃ ſpũſſanctus noſter. ſed ſpũs dicit actum ſpirandi ĩ nos. ideo poteſt dici noſter ſpiritꝰ.

Ad tertium filius datus eſt. dõm ꝙ verum eſt nõ tm̃ in filium. ſed ĩ doctorẽ. ꝛ ideo dicit̃ doctor noſter ſaluator noſter nõ filius noſter. Ad q̄rtum dõm ꝙ deus ꝛ deitas q̃ꝫuis ſint idem re differũt tamẽ rõne. naꝫ deus ſignificat vt res ſubſiſtẽs q̃ eſt alicuius rei pncipiũ ꝓpt operationẽ a qua imponit̃ nomen hoc. h̃ autẽ nomen diuinitas ſignificat per moduꝫ forme inherentis. ꝛ ideo non eſt ſimile.

DI. XIX

Hunc poſtq̃ꝫ coeternitatem.

Hic q̄runtur duo. Primo de equalitate. Scdo de illis in q̃bus attenditur equalitas. Circa primũ q̄runt̃ duo. Primo an in diuinis ſit equalitas Secũdo an ſit ibi mutua equalitas.

Ad primũ ſic ꝓceditur. ꝛ videtur ꝙ nõ ſit ĩ diuinis equalitas. ꝓprium enĩ eſt quãtitatꝭ ſm̃ eam equalẽ vel inequale dici. vt dicit̃ in pdt̃. ſed in deo nõ eſt genus quãtitatis. qꝛ vt dicit Augꝰ ipẽ ẽ ſine quãtitate magnꝰ. ergo nõ poteſt dici eq̃lis vel inequalis. ꝑ Aut penes eſſentialia attenditur in deo equalitas aut penes ꝑſonalia. ſed nõ penes eſſentialia. quia penes vnitatẽ eſſentie attẽditur idemptitas nõ equalitas. nec penes ꝑſonalia. quia ĩ ꝑſonalibus diſtinctio eſt nõ ꝯuenientia. ergo nullo modo eſt ĩ deo eq̃litas. ꝑ In diuinis nõ eſt quãtitas molis ſꝫ virtutis. virtus vero potius eſt qualitas q̃ꝫ quantitas ſm̃ qualitatẽ vero dicit̃ ſimilitudo nõ equalitas. ergo in deo nõ eſt equalitas ſed ſimilitudo ꝑ Equalitas cum ſit ſpecies ꝓportionis dicit ꝓportionẽ ꝛ cõmenſurationẽ quandã ſed infinitoꝝ non eſt aliqua cõmẽſuratio nec ꝓportio. cum ergo diuine ꝑſone infinite ſint nulla equalitas eſt in eis Cõtra in ſimbolo Athanaſij dicitur ꝙ tote tres ꝑſone coetne ſibi ſũt ꝛ coeq̃les. Rꝰ dicendũ ꝙ quia magnitudo in rebꝰ nobis notis ẽ ſpẽs quãtitatis. ideo ea que ꝯueniũt ĩ magnitudine dicunt̃ eſſe equalia. nominũ vero impoſitõ trãſumit̃ a nob ad res diuinas. ꝛ ideo etiã vnitas magnitudis ĩ diuinis ẽ ratio ĩtelligendi eq̃litatem in deo q̃ꝫuis ipa nõ ſit ſpẽs quãtitatis in deo ꝛ ſimilitudinis rõ eſt õ alijs ſm̃ q̃ attẽditur equalitas ĩ diuinis ꝛ ꝑ hoc patꝫ reſpõſio ad primũ. Ad ſcõm autem penes eſſentialia dõm ꝙ penes eſſentialia attendit̃ equalitas nõ vt ſignificatur ꝑ modum eſſentie. ſꝫ ꝑ modum quãtitatis ſiue ſpeciei. Ad tertiũ dõm ꝙ q̃ꝫuis ꝑ ꝯꝑationẽ ad ſubm qd ꝑficit ſit q̃litas. tamen ꝑ ꝯꝑationem ad obiecta in que poteſt penes que attendit̃ eius diuiſio ꝑ modum quãtitatis habet. Ad q̄rtum dõm ꝙ equalitas in creaturis ẽ quedam ꝓportio que non attẽditur ſm̃ vnã quãtitatẽ in numero ſed in ſpecie menſure vt pote quia vtraq̃ꝫ eſt bicubita ꝓportio cui attẽditur ĩ diuerſis. ſꝫ in diuinis dicitur eq̃litas ſm̃ vnã numero magnitudinẽ. ꝛ ĩdo non eſt ibi ratio cõmẽſuratõis vel ꝓportionis.

Ad ſcõm ſic ꝓceditur. et videtur ꝙ in diuinis nõ ſit mutua eq̃litas. Dicit enĩ Dyo. l. de di. no. ꝙ in cauſa ꝛ cauſatis nõ recipimꝰ cõuerſionem ſimilitudinis ꝛ equalitatis. cum ĝ pater ſit pncipium filij. filiꝰ ẽ equalis ei ꝛ ſimilis ꝛ nõ ecõuerſo. ꝑ Heb. j. qui cuꝫ ſit ſplẽdor glĩe. glo. Chryſ. dicit ꝙ filius ẽ equalis patri ꝛ nõ ecõuerſo. ꝑ Hyl. imago ſi ꝑfecte implet id cuius ẽ imago ipa coequatur ei non id imagini ſue. ergo filius equat̃ patri nõ ecõuerſo cum ſit imago patrꝭ Cõtra ĩ relatiuis equiparãtie ſit reciprocatio equale eſt relatiuũ eq̃parãtie. ergo in eq̃li ſit reciprocatio. ĝ ſicut filius ẽ equalis patri ita econuerſo. ꝑ Maior eſt eq̃litas mutua ꝛ reciproca q̃ꝫ q̄ nõ eſt ſic. ſed equalitas diuinaꝝ ꝑſonaꝝ eſt maxima. ĝ mutua ꝛ reciproca. Rꝰ differũt equalitas ꝛ adequatio. equalitas dicit relationẽ eq̃parãtie. ſꝫ adequatio dicit motum ſiue acceſſum ad hãc relationẽ q̃ꝫuis autẽ in diuinis nõ ſit aliq̃s motus ẽ tamẽ ibi receptio ſm̃ quã vna ꝑſona dicit̃ ab alia recipere. ſed quia in diuinis ꝑſonis vna eſt eſſentia ſm̃ quã relatio eq̃parãtie ĩ eis attẽditur non tamẽ pater recipit a filio hãc eq̃perãtiaꝫ ſiue eſſentiã in qua attẽdit̃ eq̃perãtia ſed ecõuerſo. ꝛ ĩdo in diuinis ꝑſonis eſt mutua equalitas ſm̃ ꝙ pater dicitur eq̃lis filio ꝛ ecõuerſo. nõ tamẽ mutua adequatio quia pater nõ adequatur filio q̃ꝫuis ſit ecõuerſo. Ad primũ in cauſa ꝛ cauſato ꝛc̃. dõm ꝙ hoc ĩtelligit̃ de cauſato iſto qd ñ ꝑfecte recipit ſimilitudinẽ ſue cauſe ſicut imago ceſaris aſſimilat̃ ceſari. ſed nõ ecõuerſo. filiꝰ aũt perfecte recipit totam ꝑfectionem patris. ideo ſimilis ꝛ eq̃lis poteſt ei dici ꝛ ecõuerſo Ad ſcõm de Chryſ. dicendũ ꝙ equalitas ſumit̃ ibi ꝓ adequatiõe. vñ pater nõ dicit̃ equalis filio. quia nõ adeq̃t̃ filio ſed potius ecõuerſo. Ad tertium dõm ꝙ q̃ꝫuis pater nõ coequet̃ filio tm̃ equalis eſt filio. ꝛ ratio dicta eſt. qꝛ coequatio importat acceſſum ad equalitatẽ. equalitas autẽ hunc acceſſum non imꝑtat.

Circa ſcõm q̄runtur

duo. Primo de eternitate. Scdo de magnitudie. De potẽtia vero q̄ritur infra in his cui tribꝫ attẽdit̃ equalitas. Circa primũ q̄runt̃ duo. Primo qd ſit eternitas ſm̃ rem. Scdo quõ ſe habeat nũc eternitatis ad eternitatẽ.

Ad primũ ſic ꝓceditur ꝛ videt̃ ꝙ eternitas nõ ſit diuina ſuba. nihil enĩ eſt cauſa ſuipiꝰ. ſed deus eſt auctor eternitatis vt dicit Augꝰ. li. lxxxiij. q. ĝ eternitas nõ ẽ ipẽ deꝰ. ꝑ Eodẽ mẽſuratur pncipium ꝛ id qd eſt a pncipio. ſicut motus pmi mobilis. ꝛ oẽs alij motus inferiores cauſati ab eo mẽſuratur tẽpore. ſed eſſe diuinũ eſt pncipium omniuꝫ alioꝝ eſſe. ergo eodem mẽſuratur. ſed eſſe alioꝝ mẽſuratur euo ꝛ tp̃e eẽ aũt diuinũ eternitate. ergo eternitas euũ ꝛ tempus ſunt eadeꝫ mẽſura. ſed tẽpus ꝛ euũ non ſũt ſuba diuina. ĝ ꝛc̃ ꝑ In oibꝰ ꝑticipationibꝰ diuine bonitatis ẽ cõmunitas ĩ noĩe ꝛ ĩ rõne analogie int̃ pncipiũ cõmunicatõis ꝛ ꝑfectõeꝫ ꝑticipatã. ſic ptꝫ õ bonitate ĩ dõ ꝛ ĩ creaturꝭ. ſꝫ ſm̃ Dyo. ſic deꝰ dr̃ ſapiẽs in q̃ꝫtũ implet alios ſapia. ita ꝑ hoc dr̃ eternꝰ qd eſt cauſa eui ꝛ tẽporis. ergo euũ ꝛ tempus debent dici eternitas.

ꝑ Mẽſura eſt ꝓportionata mẽſurato ſed omẽ eẽ in

ſe ↄſideratū indiuiſibile eſt vt dicit boeti⁹ in li. ꝺ hebꝺ. cū ḡ cē tꝑaliū mēſuretꝛ tꝑe eſſe euiternoꝝ euo. ḡ tā tp̄a q̄ꝫ euū erūt menſura indiuiſibilis ꝛ ꝑmanēs. ſꝫ eṫnitas ē hmōi. ḡ tā tp̄s q̄ꝫ euū erit eṫnitas ꝛ ſic idē ꝙ ꝓus. Sꝫ ↄtra nihil eſt ab eterno niſi ſuba diuina. ſed eternitas ē ab eterna. ḡ ꝛc̄. P̄ Deus nō menſurat̄ alio a ſe cū ſit prima mēſura: mēſurat̄ aūt eternitate ḡ ꝛc̄. R⁰ dꝺm ꝙ ſicut tēpus eſt menſura motus rei tꝑalis ita etiā eternitas eſt menſura eē rei eterne ꝛ euū rei euiterne. mot⁹ aūtē de ſui rōne ſucceſſionē habet. ꝛ ꝑ ↄſequens pluralitatē in ꝑtibus. ꝛ ideo tp̄s eſt mēſura motus ꝑ modū numeri. eſſe vero rei in ſe ↄſideratum ſimplex eſt nec habet ſucceſſionē niſi ꝑ accidens inq̄ꝫtum ſubiacet motui vñ illud eſſe qꝺ nllo modo motui ſubiacet eſt abſqꝫ ſucceſſione ſiue ſit eſſe ſubſiſtēs ſicut eſſe diuinū qꝺ menſuratur eternitate. ſiue ſit eē inherēs vt eſſe incorporaliū creaturaꝝ qꝺ dꝛ mēſura euo. ꝛ ideo eternitas ē vnitas diuini eſſe. ꝛ euū eſt vnitas eſſe angelici vel alicui⁹ creature incorruptibilis. in deo aūt non eſt aliud vnitas ꝛ vnū. vnde eternitas eſt ip̄m diuinū eſſe ꝛ ꝑ ↄſequēs diuina ſuba que nō eſt aliud q̄ꝫ ſuū eſſe. Quidam vero p̄dictaꝝ triū menſuraꝝ differētiā aſſignāt ꝑ hoc qꝺ tp̄s habet ꝓncipiū ꝛ finem. euū aūt ꝓncipiū ſed non finem. eternitas neqꝫ ꝓncipiū neqꝫ finem. Sꝫ hoc ē ↄtra boe. in fine ꝺ ↄſol. qui dicit ꝙ ſi mūdus ſemꝑ fuiſſet ꝛ ſemꝑ futur⁹ eſſet vt plato ponit non tn̄ eſſet etern⁹. qꝛ totum eſſe ſuum nō eſt ſimul. Ad primū deus ē cauſa eternitatis dꝺm ꝙ duplex ē eternitas. ſcꝫ ꝑticipata. ꝛ hꝺ nihil aliud ē q̄ꝫ euū. ꝛ hmōi deus eſt cauſa. ꝛ ſic intelligit̄ auctoritas. alia nō ꝑticipata q̄ deus eternus ē. ꝛ hec nō ē cauſata. Ad ſcꝺm dꝺm ꝙ veꝝ eſt de mēſura cōmuni ꝛ excedēte nō de menſura ꝓpria ꝛ coequata. hec eni ſeqt̄ diuerſā rōnem menſurādi ip̄oꝝ menſuratoꝝ. nō ē aūt eadē ratio mēſurandi eſſe ſucceſſiuū ꝛ ꝑmanēs. nec eſſe ꝑmānens receptū ꝛ non receptū. qꝛ nō eſt idē modus eſſendi. ideo nec eoꝝ eadē eſt mēſura ꝓpria ꝛ coequata q̄ꝫuis ſit eadē cōmunis ꝛ excedēs. Ad tertiū dꝺm ꝙ qn̄ nomē imponit̄ ꝑfectioni ſm rōnē ꝑfectōis tm̄ vnū eſt. nō aūt qn̄ imponit̄ ei nomē ſm modū quo ꝑticipat̄ ſiue quo ē i ꝓncipio cōmunicāte. ſicut hoc nomē ſenſus nō ↄuenit deo q̄ꝫuis hoc nomē cognitio ↄueniat deo. ſꝫ eternitas noīat durationē. ſm iſtū modū q̄ eſt i ꝓncipio ſuo. ꝛ ideo alie duratōes ꝑticipate nō dicūt̄ noīe eternitatis. Ad q̄rtum eſſe oīm ꝛc̄. dꝺm ꝙ verū eſt ꝓut in ſe ↄſideratur ſed ꝓut ſubiacet variationi ꝛ mutatiōi cauſate ex motu celi ſic quodāmodo ſucceſſionē hꝫ. et ideo eē tꝑaliū inq̄ꝫtū hmōi tꝑe menſurat̄ quo ꝛ motus celi.

D ſcꝺm ſic ꝓceditur ꝛ videtur ꝙ nūc eternitatis nō ſit ip̄a eternitas. idem eni eſt nunc eternitatis ꝛ tꝑis ꝛ eui. qꝺ videtur ex hoc ꝙ dicit̄ qn̄ motus eſt angelus eſt ꝛ deus ē. ſꝫ tp̄s non eſt eternitas. ḡ nūc eternitatis qꝺ eſt idem qꝺ nūc tēporis nō eſt eternitas. P̄ Omē nūc eſt indiuiſibile. ſed eternitas eſt diuiſibilis. vñ ſignificat̄ in plr̄i numero. in pſ̄. In generatōe ꝛ generatōē anni tui: id ē. dei. ḡ nūc eternitatis nō eſt eternitas. P̄ Idē non eſt cauſa ſui ip̄ius ſm boetiū. ſꝫ nūc ſtans qꝺ eſt nūc eternitatis fac̄ eternitatē. ḡ nō eſt ip̄a eternitas. Cōtra eternitas eſt ip̄e deus. ſꝫ i deo nulla ē diuerſitas. ḡ nec in eternitate. ꝛ ſic nūc eternitatis nō differt ab eternitate. R⁰ ſicut ſm phm̄ tp̄s eſt mēſura motus ſꝫ nunc tꝑis eſt mēſura mobilis. ita euū eſt mēſura eē euiterni. ſed nūc eui ip̄i⁹ euiterni. Similiter eternitas eſt menſura eē eterni. ſed nūc eternitatis eſt menſura eterni. ſicut ḡ ſe hꝫ mobile. euiternū. ꝛ eternū ad actus ſuos. ita ſe habent tp̄s euū eternitas ad ſua nūc. mobile aūt a motu dupliciter differt ſcꝫ realiter. qꝛ mobile nō eſt motus. ꝛ ſm rōnē ſucceſſionis ꝛ ꝑmanētie. cū motus habeat eſſe ſucceſſiuū. ſed ſubs mobilis ē ꝑmanēs. ideo nūc tꝑis ꝛ tp̄s differūt dupliciter. qꝛ nūc tꝑis nō eſt tp̄s ſed ē mni⁹ tꝑis. ꝛ ſm rationē ſucceſſionis ꝛ ꝑmanētie. qꝛ tp̄s eſt de numero ſucceſſiuoꝝ. ſed nūc tꝑis nō. vñ ſm phm̄. idē eſt nūc qꝺ fertur ꝑ eſſentiā tꝑis. eſſe autē euiterni ꝛ euiternū differt ſolū realiter. qꝛ vnū nō eſt aliud. qꝛ ſm Auic. vbicūqꝫ ē reꝑire gen⁹ ꝛ ſpeciē. oꝑtet q̇dditatem ꝛ eē q̇dditatis differre. ꝛ qꝛ ſolū realiter differūt euiternū ꝛ eſſe euiterni: ita ꝙ nō ſm rōnem ſucceſſionis ꝛ ꝑmanētie ſicut differūt mobile ꝛ motus. ideo nūc eui ꝛ euū differūt realiter eſſe aūt eterni ꝛ eternū nō differūt realiter. ideo nūc eternitatis ꝛ eternitas nō differūt realiter. ſꝫ ſm rōnē tm̄.

Ad primū idem eſt nūc dꝺm ꝙ falſum ē. ꝛ qn̄ dꝛ qn̄ ē motus ē angel⁹ ꝛ deus p̄t ſignificari ꝑ ly qn̄ triplex nūc vel eternitatis. vel eui. vel tꝑis. ſi ſignificet̄ nūc tꝑis tūc dicet̄ eſſe motus i illo ſicut i ꝓpria mēſura. Angel⁹ autē ꝛ deus dicētur eſſe i illo nō ſm rōnem mēſuratōis. ſed ſolū ſm ↄcomitātiam. ſi aūt ſignificet̄ nunc eternitatis ꝑ ly quādo. tūc dicetur deus eſſe i illo ſicut in menſura ꝓpria ꝛ adeq̄ta. angel⁹ aūt ꝛ mobile ſicut i mēſura excedente. ſi autē ſignificet̄ nūc eui ꝑ ly qn̄. reſpōdebit angelo ſicut mēſura ꝓpria ꝛ adeq̄ta ꝛ ideo ſm ↄcomitātiā et mobili ſicut mēſura excedēs. Ad ſcꝺm eternitas ē. dicēdū ꝙ falſū eſt ꝛ ꝙ pluraliter aliquādo ſignificet̄. hoc eſt rōne mēſure inferioris cui ꝑ ſe accidit diuiſio ſcꝫ ratione tēporis. vñ ſenſus eſt. anni tui. id ē. eternitas ſub q̄ poſſibile eſſet ↄtineri plures annos. ſicut i mēſura excedēte. Ad tertiū dꝺm ꝙ boeti⁹ accipit facere ſm rōnē itelligēdi tm̄. ſicut eni eſſe ſm rōnem itelligēdi ↄſeq̄tur ꝓncipia ip̄ius entis q̄ſi cauſas. ita etiam mēſura entis ſe habet ad mēſuram eſſendi ſm rōnem cauſe. vñ nunc eternitatis ſm rōnem videt̄ eſſe cauſa eternitatis. ſꝫ ex hꝺ nō oſtēditur diuerſitas i re ſꝫ i rōne tm̄. ſicut nec inter ip̄m diuinū eſſe ꝛ ens qꝺ eſt deus.

Irca tertiū querūtur

dua. Primo an magnitudo deo ↄueniat. Scꝺa de ſigno eq̄litatis i magnitudine diuinaꝝ ꝑſonarū ſm ꝙ in ſe inuicem eſſe dicuntur.

D ꝓmū ſic ꝓceditur ꝛ videtur ꝙ magnitudo deo nō ↄueniat. magnitudo eni eſt quātitas ↄtinua. ſꝫ in deo nō eſt quātitas ↄtinua cum non ſit corpus. ḡ nec magnitudo. P̄ Magnitudo eſt ↄditio materie in deo nulla eſt ↄditio materialis. ḡ nec magnitudo. P̄ In deo nō ē quātitas niſi ṽtutis. ḡ male ↄdiuidit̄ magnitudo ↄtra potētiam q̄ nihil eſt aliud q̄ꝫ ṽtus. Cōtra in pſ̄. mag. do. ꝛ mag. vir. ḡ magnitudo eſt in deo. R⁰ dꝺm ꝙ quātitas alicuius rei p̄t ↄſiderari tripliciter. primo q̄ꝫtū ad ſubam rei. ſcꝺo q̄ꝫtum ad actus. tertio q̄ꝫtū ad effectum. ſicut rei corporalis quātitas q̄ꝫtum ad ſubam eſt ip̄a dimenſio q̄ꝫtū ad actū primū q̄ eſt eē. ꝛ ſm q̄ eſt oꝑari eſt tp̄s. Quātū vero ad effectū potētia. in rebus vero ſpūalib⁹ q̄ dimēſione carēt quātitas ſube eſt ſm ꝑfectionē nature. quia ſm Aug. in rebus q̄ nō mole magna ſunt idē eſt eſſe maius qꝺ melius ſit. ḡ in deo equalitas q̄ eſt relatio ſuꝑ quātitatē fundata attēditur q̄ꝫtū ad tria q̄ꝫtū ad magnitudinē rōne ꝑfectionis nature q̄ꝫtum ad eternitatem rōne durationis actus eſſendi ꝛ oꝑationis diuine q̄ꝫtum ad potētiā rōne effectuū. Ad ꝓmū ꝛ ſcꝺꝫ de magnitudine dꝺm ꝙ non accipitur hic magnitudo molis que eſt ↄditio materie ꝛ quātitas continua. ſed magnitudo ṽtutis. Ad tertiū dꝺm ꝙ potentia dicit

reſpectū ſolū ad id qđ eſt extra. ſed vtus impat ꝑfectionē in ꝓprio ſubō ⁊ ordinē ad effectū qꝛ ſm pħm. vtus eſt que bonū facit habentē ⁊ opus eius bonū reddit. et iđo ſub quātitate vtutis icludit nō ſolū qͥtitas magnitudinis ſpūalis q̄ eſt ſm ꝑfectōem nature ſ3 etiā quātitas duratōis q̄ ē ſm ꝑmanētiā actus eſſendi.

D ſcōm ſic ꝓcedit. ⁊ videt ꝙ pr̄ nō ſit in filio nec ecōtrario. ſi eni filius eſt i patre in q̄cūq3 eſt pater ē filius. ſi ḡ pater ē in filio ⁊ fili⁹ erit in filio. ⁊ ſic idem in ſei pō. qđ eſt ꝯtra pħm in q̄rto phīc. ¶ Simplicium quoꝝ vnū eſt in altero vnū nō diſtinguit ab altero vt ſi punct⁹ ſit in puncto: ſ3 pater diſtinguit a filio ⁊ ecōuerſo. ḡ non eſt in filio nec ecōuerſo ¶ Si eēnt due eſſentie diuine impoſſibile eēt ꝙ vna eēt in alia eēt eni eſſentiaꝝ ꝯfuſio: qꝛ vna nō poſſet alteri illabi. Cū ergo ꝑſone diuine eque ſint ſimplices impoſſibile eſt ꝙ vna ſit in alia. Contra Joh. xiiij. Ego i pr̄e ⁊ pater i me eſt ¶ Ubicūq3 eſt eſſentia patris eſt pater. ſ3 tota eſſentia patris ē in filio. ergo i filio eſt totus pater. ℞° pater eſt i filio ⁊ ecōuerſo. ⁊ qlibet ꝑſona in alia. ⁊ ecōuerſo dupliciť Primo ſm Aug. Hyl. ⁊ Ambro. ꝓpter vnitatē eſſentie. cum eni eſſentia patris ſit eadē numero i filio ⁊ ecōuerſo. ⁊ eſſentia patris ſit ipe pater. ⁊ ſilr̄ eſſentia filij ſit ipe filius. ideo dr̄ pater eē in filio ⁊ ecōuerſo. ⁊ ſm hoc ille modus habet ſimilitudinē cū modo eſſendi in q̄ genus ē in ſpecie ſiue quo natura cōmunis eſt i ſuppoſito: qꝛ ſic patrē eē in filio nihil aliud eſt q̄3 eſſentiā ꝯmunē eē in filio. Alio modo ſm Dam̄. pater dr̄ eē in filio ⁊ ecōuerſo. ꝓpter relationē patris ad filium. de natura eni relatiuoꝝ eſt ꝙ vnū dat intelligere aliud. ⁊ ſm hoc ille modus reducit ad iſtum modū quo aliqđ eſt in alio ſicut i ꝓncipio mouente ⁊ efficiente. q̄uis eni pater non ſit ꝓncipiū efficientis filij tamē eſt origo ipius. vnde pater eſt i filio ſicut i eo qđ eſt ab origine. filius autem in patre vt in origināte ⁊ ſm hoc ꝙ per hanc prepoſitionem in. diuerſa intelligitur habitudo cum dicitur pater eē in filio ⁊ ecōuerſo ſm ꝙ diuerſa eſt relatio patris ad filiū ⁊ ecōuerſo. Ad ꝑmum q̄cqđ ē i pr̄e ē. dđm ꝙ fallacia ē figure dictionis qꝛ mutata qd ad aliqđ Ad ſcōm de pūctis dicendū ꝙ nō eſt ſimile nā puncta tm̄ diſtinguunt penes diuerſitatē ſitus que tollitur. ſi pūcta ponant eē i inuicē. ꝑſone autē diuine diſtinguūt ꝑ relatiōes originis ex q̄bus ſeq̄tur ꝙ ſint i inuicē. Ad tertiū dđm ꝙ non eſt ſilr̄ qꝛ nec in eis eſſet aliquid vnū numero ſicut eſt in ꝑſonis diuinis. nec vna eēt materialis reſpectu alteri⁹ qđ exigeret ad h̄ ꝙ vna eēt in alia.

Ed iam ad ꝓpoſitum redeam⁹ Hic q̄rit de duob⁹ ſm duas rōnes que i locutōe habentur. Circa primā ꝓbationē q̄runt tria. Primo an i diuinis ſit totū integrale. Scdo an ibi ſit totū vniuerſale. Tertio an ibi ſit ꝓncipiū materiale.

D primū ſic ꝓceditur ⁊ videtur ꝙ in diuinis ſit totū integrale. vbicūq3 eni eſt reꝑire rōnē q̄titatis ibi eſt reꝑire rōnē totius integralis: qꝛ q̄titas diuiſibilitatē h3 in ptes ſuas ſ3 in diuinis eſt ratio q̄titatis. qꝛ ibi eſt q̄titas vtutis. ergo in eis eſt totū integrale. ¶ Numer⁹ oīa eſt totū integrale ad quālibet ſuā vnitatē. ergo ternari⁹ triū ꝑſonarū eſt totū integrale ad quālibet ſuā vnitatē ꝑſonalē. ¶ Natā totius integralis eſt ꝑdicari de oībus ſuis ꝑtibus ſimul ⁊ de nulla ꝑ ſe ſed ſic ſe habet trinitas ad ꝑſonas. ergo reſpectu eaꝝ habet rōnem totius integralis. Contra oē totū integrale cōpoſitum eſt ex ſuis ꝑtibus. ſed i diuinis nulla ē cōpoſitio ḡ ⁊c̄. ¶ Omne totum integrale reſolubile eſt in ſuas ptes. ſ3 deus non eſt i aliquid reſolubilis. qꝛ ſic nō eēt primū ꝓncipiū: ergo nō ꝯuenit ei rō toti⁹ integralis. ℞° rō toti⁹ integralis conſiſtit in compoſitione. ratio aūt partis integralis habet imꝑfectionē annexā q̄bus diuina ſimplicitas ⁊ ꝑfectio repugnat. vnde non pt̄ eē ibi totū integrale et ps. Ad primū dđm ꝙ q̄uis in deo ſit q̄titas vtutis non tamē eſt in eo totū integrale. qꝛ diuiſio ꝑdicte q̄titatis attendit ſm aliq̄ extrinſeca nō intrinſeca. partes aūt integrales ſūt intra ſuū totū ideo ei nō ꝯuenit ratio totius integralis. Ad ſcōm ꝙ numerus ſm ꝑfectā ſuā rationē ſoā in dicit numeratoꝝ diuiſionem ſm eſſentiā: qꝛ dicit numeratoꝝ coaceruationē: coaceruatio autē eē non pt̄ niſi a rebus diſtinctis ſm eſſentiā. iđo numerus ſumptus ſm ꝑfectam ſuā rōnem totius integralis i deo nō eſt. qꝛ non dicit numeratoꝝ diuiſionē ſm eſſentiam. ſed cū diſtinctione ꝑſonarū. ideo non ſumit ſm ꝑfectam ſuam rōnem: ⁊ ideo numero in diuinis nō cōuenit ratio totius integralis. vel dđm ꝙ numer⁹ dupliciter pt̄ ꝯſiderari. Uno mō ex pte numeratoꝝ ⁊ ſic numer⁹ ē totū integrale. ſicut ⁊ numerata q̄ q̄dē habēt rōnē toti⁹ integralis ſm ꝙ ſunt ꝑ eſſentiā diuiſa qđ in deo nō eſt. Alio modo ex pte numerātis. ⁊ ſic ſm ꝙ numerans colligit plures vnitates ex rebus diſtinctis. numerus ē quoddā totū integrale. ⁊ ſic numerus diuinaꝝ ꝑſonarū habet rōnem totius ſm rōnem ⁊ non ſm rem Ad tertiū dđm ꝙ hoc ꝯtingit in toto integrali rōne duplici ſc3 rōne inequalitatis totius ad ptes ſingulas. ⁊ rōne diſtinctionis ꝑtium ſingulariū ab alijs. ꝙ autē trinitas non ꝑdicet de ꝑſonis ſingulis ꝯtingit rōne diſtinctiōis tm̄. ⁊ ideo nō h̄et rōnem totius integralis.

D ſcōm ſic ꝓceditur ⁊ videtur ꝙ i diuinis nō ſit totū vniuerſale. quicqđ eni ꝑdicatur d̄ aliquo ſubſtātialiter ⁊ nō ꝯuerſim ꝑdicatur de ipo vt totū vniuerſale de pte ſubiectiua: ſed eſſentia diuina h̄ modo ꝑdicatur de patre. pater eni eſt eſſentia diuina. ſed non q̄cunq3 eſt eſſentia diuina ē pater. ḡ eſt ibi totū vniuerſale. ¶ Uniuerſale ⁊ ꝑticulare differunt ſicut ꝯmune ⁊ ꝓprium: ſ3 i diuinis eſt ꝯmune ⁊ ꝓprium: quia eſſentia eſt cōmunis et relatio ꝓpria eſt perſone. ḡ eſt ibi vniuerſale ⁊ ꝑticulare. ¶ Quāto aliqua forma eſt ſimplicior tāto vniuerſalior ſ3 eſſentia diuina eſt forma ſimpliciſſima. ḡ maxima vniuerſalis. Cōtra vbi eſt aliquid ꝑticulare ibi ē aliqđ ens hic et nūc ſed i diuinis nihil tale ē: ḡ nō eſt ibi ꝑticulare: ergo nec vniuerſale. ¶ Omnis natura i qua vniuerſale eſt ⁊ ꝑticulare eſt i genere determinato. ſed natura diuina nō eſt i genere determīato. quia non eſt finita: ergo ⁊c̄. ℞° in diuinis nō eſt totum vniuerſale nec ps ſubiectiua: ⁊ hmōi ſunt q̄tuor rōnes. Una ſm Auic. qꝛ vbicunq3 eſt genus ⁊ ſpēs oꝑtet q̄dditatem ⁊ eē q̄dditatis differre. Alia eſt. qꝛ natura vniuerſalis non eſt vna numero i oībus ſuis inferioribus. diuina aūt eſſentia eſt vna numero i tribus ꝑſonis: Tertia rō ē qꝛ vniuerſale eſt quodāmodo in potētia que i deo eē nō pōt. Quarta quia ꝑticulare addit ſuꝑ vniuerſale ⁊ contrahit illud ⁊ ideo nec vniuerſale nec ꝑticulare nec genus nec ſpēs in deo inuenitur. Ad primū ꝙ ꝑdicatur de aliquo ⁊c̄. dicendū ꝙ plus q̄3 hic exigitur ſc3 ꝙ illud qđ ꝑdicatur nō cōuerſim multiplicet ſm illoꝝ multiplicatōem de quibus ꝑdicatur. ſic autē nō multiplicat diuina eſſentia ⁊ ideo ⁊c̄ Ad ſcōm dđm ꝙ verū eſt nō tamē vniuerſale ⁊ ꝑticulare. differūt eni illa quia cōmune ē de ſe nō determinat an id qđ cōmunicat plurib⁹ ſit idem numero vel non i illis plurib⁹: ſed vniuerſale hoc determinat: qꝛ

nunq̄ʒ idē numero eſt in pluribꝰ. ideo eſſentia q̄ eſt vna numero cōmunicata pluribꝰ ꝯmunis ē nō tñ vniūſalis. Ad tertiū dīm ꝙ quoddā eſt ſimplex qḋ de ſua rōne ñ pt accipe additōem. ʒ ſic deus ē ſimplex aliud qḋ pt ꝑcipere additōem vt ens ꝛc̄. ꝛ de iſto ꝓpoſitio habet veritatem nō de pmo ſimplici.

Irca tertiū ſic ꝓceditur. ꝛ videt̄ ꝙ pncipium materiale ſit ī diuinis. ſicut enī finis ꝛ efficiens ſunt cauſe correlatiue ita forma ꝛ materia. ſʒ deus ē vere forma ḡ ē etiā vere materia. ℗ Tō finiti eſt a forma tō infiniti a materia. ḡ cuʒ deus ſit maxime infinitꝰ. ḡ ꝛ materialis. ℗ Ois dria ſiue diſtinctio ē a forma. ḡ circūſcripta forma materia a nullo differt. ḡ nō differt a deo. ſʒ qḋ eſt indifferēs alteri eſt ideʒ cū eo. ḡ materia ē idem cū deo. Cōtra materia eſt pncipiū paſſiōis deus aūt ē impaſſibilis. ḡ ꝛc̄. ℗ Materia ē ens imꝑfectū ꝛ in potētia tm̄. deꝰ aūt eſt ens ꝑfectiſſimū ḡ ꝛc̄. ℞ᵒ in deo nullo mō ē ratio materie nec ipē ē pncipiū materiale. ꝛ h̄ ideo. qꝛ materia ē ens in potētia mota nō mouēs. deus aūt ē purꝰ actꝰ mouēs ꝛ nō motus. Ad primū dīm ꝙ duplex ē forma. q̄dam exemplaris ꝛ hec deꝰ eſt. ꝛ hec nō dꝛ relatiue ad materiaʒ. alia ē forma q̄ ē alta ꝑs cōpoſiti. ꝛ hec relatiue dꝛ ad materiā. ꝛ talis forma nō ē deus. Ad ſcḋʒ dīm ꝙ infinitū dupliciter accipit̄. aut ꝓuatiue ſcʒ qḋ natū eſt finiri ꝛ nō finit̄. ꝛ ſic dicit ꝯditionē materie nec ē in deo. aut negatiue solū. ꝛ ſic ē in deo. nec imꝑfectionē iꝑtat aliquā. Ad tertiū dīm ꝙ hoc generaliter nō ē veruʒ. qꝛ pma pncipia ſcʒ materia ꝛ forma diſtinguūt̄ adinuicē. ſcʒ ſe ipis. ꝛ aliq̄ alia forma qꝛ materia ſm ſe ꝯſiderata caret omī forma.

Irca ſcḋam ꝓbatōeʒ q̄ritur de veritate. Et q̄rūt̄ duo. Primo q̄d ſit veritas. Scḋo an ſint plures veritates eterne

D primū ſic ꝓceditur ꝛ videt̄ ꝙ verū ſit oino idē ꝙ ens. Augꝰ ī li. ſoliloq̄oꝝ dic̄ ꝙ veꝝ ē id qḋ ē. ſʒ illḋ qḋ ē nihil ē niſi ens. ḡ veꝝ nihil ē niſi ens. ℗ Quecūqʒ differūt re vel ratiōe. vnū pt itelligi ſine altero. vñ ſm boe. li. de hebḋ. nō pt itelligi deus nō itellecta eius bonitate ſʒ eſſentia rei nō pt itelligi ſine veritate. ḡ eētia rei ꝛ veritas ñ differūt neqʒ re neqʒ rōe. ℗ Illa ḡꝝ ē vna diſpoſitio ſūt eadē qꝛ idē accidēs numero nō pt eē ī diuerſis ſubiectis ſʒ veri ꝛ entis ē eadē diſpoſitio. dꝛ enī in ſcḋo meth. ꝙ diſpoſitio rei in eſſe ē ſicut ſua diſpoſitio ī veritate. ḡ veꝝ ꝛ ens ſūt eadē Cōtra ea ḡꝝ vnū excedit alteꝝ nō ſūt ideʒ ſʒ verū ꝛ ens ſic ſe hñt ꝙ ſm pħm in q̄rto meth. veꝝ diffinientes dicimꝰ. cum diximꝰ eſſe qḋ eſt aut nō eē qḋ nō ē. ꝛ ſic verū includit ens ꝛ nō ens. ḡ verū nō ē idē cū ente. ℗ Anſ. dicit ꝙ veritas ē rectitudo ſola mēte ꝑceptibilis. ſed illud qḋ ē ſola mēte ꝑceptibile ē tm̄ ī itelligibilibꝰ. ꝛ nō ī ſenſibilibꝰ. ens aūt eſt ī vtriſqʒ. ḡ ens ꝛ veruʒ nō ſūt idē ℗ ſm pħm ī pdicamētis ſingulum īcōplexoꝝ neqʒ verū neqʒ falſū ē ſʒ quodlibet hoꝝ ē ens. ḡ nō quodlibet ens ē veꝝ. ℞ᵒ ſm yſaac. v̾itas eſt adeq̄tio rei ꝛ itellectꝰ. Sic ḡ ī v̾itate ē reꝑire duo q̄ ſunt de eius eſſentia ſcʒ id qḋ materiale ē ī ea vt res extrinſeca. ꝛ id qḋ formale ē ī ea ſcʒ adeq̄tio rei ꝛ itellectꝰ. Eſt etiā reperire tertiū qḋ ꝯſeq̄t̄ vt effectꝰ eſſentiaꝫ eius ſcʒ cognitionē q̄ ꝯſeq̄t̄ pdictā adeq̄tionē. q̄ adeq̄tio nihil aliud ē qʒ v̾itas. ſʒ adeq̄tio rei ꝛ itellectꝰ nihil reale addit ſ̄ ipam rem. qꝛ ꝑ eſſentiā ſuā res itellectui ꝯformat̄. ꝑ hanc adeq̄tionē nō fit realis mutatio ī re ipa ſʒ in itellectu. ideo v̾itas q̄ nihil aliud addit niſi hāc adeq̄tionē ſuꝑ rē ipaʒ nō realit̄ differt a re ſʒ in rōne huiꝰ adeq̄tōis ad intellectū. Eſt aūt duplex itellectus. vnus cauſās ꝛ mēſurās ipas res vt itellectꝰ diuinus ꝛ ab eq̄litate ad hūc itellectū dꝛ res vera inq̄ʒtū res implet rōneʒ rei ī mēte diuina exiſtētē. ꝛ ſic accipit veritatē rei Anſ. Aliꝰ ē itellectꝰ cauſatꝰ ꝛ mēſuratꝰ a rebꝰ vt humanꝰ q̄ a rebus habet qḋ verus ſit ꝛ nō ecōuerſo. ꝛ ſic accipit̄ v̾itas a pħo q̄ dicit veritatē eē ī mēte ꝛ nō ī rebꝰ. ſi enī res adeq̄nt̄ mēti diuine ſicut mēſure. ꝛ ex hoc ipē res ſunt vere. intellectꝰ aūt nr̄ adeq̄t̄ rei vt mēſure. ꝛ ex h̄ dꝛ ipē verꝰ Ad primū ergo dīm ꝙ h̄ verbum eſt nō pdicat ibi eſſe ſiue eius qḋ diuiditur ꝑ decē genera. ſicut ī ꝯcluſione ꝯcludit̄. ſʒ eē qḋ ſignificat v̾itatē ꝓpoſitionis. vñ ſenſus ē. verū ē id qḋ ē. i. verū ē qḋ dꝛ eſſe de eo qḋ ē. vel dīm ꝙ hec diffinitio datur de vero nō ſm cōpletā ſui rōneʒ. ſʒ ſm id qḋ fundat̄ in re. ꝛ ſic eſt idē ꝙ res ipa. Ad ſcḋm dīm ꝙ h̄ pt itelligi dupliciť. aut ita ꝙ vnuʒ nō poſſit itelligi ſi ponat̄ alteꝝ ñ eē. ꝛ ſic eus ñ pt ītelligi ſine v̾o. i. ſine pdcā adeq̄tiōe rei ad itellectū. qꝛ ens ñ pt itelligi ſine h̄ ꝙ ꝯcordet vł adequet̄ itellectui. aut ita ꝙ q̄ncūqʒ itelligit̄ vnū itelligat̄ alterū. ꝛ ſic ens pt itelligi ſine v̾o ꝛ ñ ecōuerſo. qꝛ ī rōne veri icludit̄ rō entis ꝛ nō ecōuerſo. ſicut ī ente relato icludit̄ ens abſolutū ꝛ nō ecōuerſo. hoc autē nomen ens noīat ens abſolute. veꝝ autē noīat eſſe in reſpectu ad itellectū. ꝛ ideo pt itelligi ens ſine vero ꝛ non ecōuerſo. Ad tertiū dīm ꝙ a pħo ibi non accipit̄ diſpoſitio ſm ꝙ ē ī genē q̄litatis. ſʒ ſm ꝙ imꝑtat quēdā ordinem cuʒ enī illa q̄ ſūt cauſa alioꝝ eſſendi ſint maxime entia ꝛ illa q̄ ſunt cā veritatis alioꝝ ſint maxīe vera. ꝯcludit pħs ꝙ idē ē ordo alicuiꝰ rei ī eē ꝛ veritate. nec hoc ideo ē qꝛ ens ꝛ veꝝ rōne ſūt idē. ſʒ qꝛ ſm ꝙ aliq̄d hʒ de entitate ſ̄ hoc adeq̄t̄ diffinitio itellectui. ꝛ ſic rō veri ſequitur rōneʒ entis. Ad q̄rtū vnde ī plus ē ꝛc̄. dīm ꝙ falſū ē ens enī aliq̄ mō acceptū dꝛ de nō ente ſm ꝙ nō ens ē apphenſū ab itellectu. vñ ī q̄rto meth. dicit pħs ꝙ negatio vel ꝓuatio entis vno mō dꝛ ens. ꝛ Auic̄ dicit ꝙ nō pōt formari enūciatio niſi ḋ ente. qꝛ oꝑtet illḋ ḋ q̄ ꝓpoſitio format̄ eē apphenſū ab itellectu. ex q̄ pʒ ꝙ omē verum aliquo modo eſt ens Ad q̄ntum ꝙ eſt ſola mēte dīm ꝙ falſū ē. qꝛ ens nō tm̄ ē ī rebꝰ itelligibilibꝰ ſʒ ſenſibilibꝰ ꝛ tamē rō ſiue itentio entis tm̄ itellectu apphēdit̄ ꝛ nō ſenſu Silr̄ q̄uis v̾itas ſit ī rebꝰ ſenſibilibꝰ nihilominꝰ tñ nō ſenſu ſʒ itellectu rō v̾itatis apphēditur. vel dīm ꝙ q̄uis res ſenſibilis ſenſu apprehendat̄ tñ eiꝰ adeq̄tio ad itellectuʒ ſola mēte capit̄ ꝛ ꝓ tāto dꝛ ꝙ v̾itas ē ſola mēte ꝑceptibilis. Ad ſextū dīm ꝙ qꝛ voces ſunt ſigna itellectuū. veritas vocis ad illū modū ꝑtinet q̄ itellectꝰ eſt verꝰ nō ad iſtū q̄ res ē vera. itellectꝰ aūt nō eſt verꝰ niſi ſm ꝙ cōponit ꝛ diuidit. Sicut enī ſolū de re iudicat. ꝛ ꝑ h̄ rei adeq̄t̄. ꝛ ꝑ hunc modū dicit pħs ꝙ voces incomplexe non ſūt vere. nō aūt loquit̄ de veritate rei ſm quā verū cū ente ꝯuertit̄.

D ſcḋm ſic ꝓcedit̄ ꝛ videt̄ ꝙ ſint plˀes v̾itates eterne. ꝛ primo h̄ oſtēdit̄ de v̾itate itellectus. Augꝰ li. lxxxiij. q. ꝓbat aīaʒ eſſe imortaleʒ. ꝑ h̄ ꝙ ē ſubm veritatis q̄ ē etna. ꝯſtat aūt ꝙ v̾itas q̄ ē ī intellectu nr̄o ſicut ī ſubō nō ē v̾itas diuina ꝑ eſſentiā ḡ aliq̄ v̾itas pter diuinam eſt eterna. ꝛ ſic plˀes veritates ſunt eterne. ℗ Q veritas itellectꝰ ſit eterna ꝓbat̄ ſic. oē enī illud ad cuiꝰ remotōeʒ ſeq̄t̄ poſitio eiꝰ eſt eternuʒ. qꝛ ſiue ſit ſiue nō ſit ab etno poīt̄ eſſ eternū. Sed ſi neget̄ veritas eē ponitur eē. ḡ veritas ē eterna. ꝓbatio medie ſi veritas nō ē veritatē eē eſt falſū. ſʒ ſi affirmatio ē falſa negatio erit vera. ḡ veritatē nō eē erit veꝝ. ſʒ nō ē verū niſi aliq̄ veritate. ḡ aliq̄ veritas ē ℗ Id qḋ nō pt itelligi nō eē eſt eternuʒ. qꝛ q̄cq̄d pt nō eē pt itelligi nō eē. ḡ

ad deſtructõez ꝯſequẽtis qd nõ pt itelligi non eẽ nõ põt
nõ eẽ. ſʒ vitas nõ pt itelligi nõ eẽ. qꝛ qcqd itelligit̃: itelli
git̃ per rõnem vitatis vt oſtenſum eſt. ergo vitas eſt.
que ĩ itellectu nõ poteſt non eſſe. ḡ eſt eterna Ꝑ Idẽ
videt̃ de veritate enũciatõis. ſi eni vitas enũciatiatõis
deſtruat̃. h erit ꝓpter deſtructõez ipi⁹ enũciatõis que eſt
ſignũ rei vel ꝑ deſtructiõem rei. ſʒ neutro mõ deſtruit̃.
ḡ veritas enũciatiõis ẽ ꝑpetua ⁊ eterna. ꝓbatio medie
nõ exiſtẽte ſigno rectũ ẽ rem ſignificari. ſʒ veritas ſigni
ẽ rectitudo ſignificatõis. ḡ ſi nõ ſit enũciatio vł q̄dcũqꝫ
ſignũ vitatis adhuc remanebit veritas ſigni. ſilr̃ ꝓbat̃
ꝙ nõ deſtruat̃ ex deſtructiõe rei. qꝛ vt dictuʒ ẽ ſm Anſ.
vnũqdqꝫ hꝫ veritatẽ qñ iplet id ad qd ordinatũ ẽ ĩ mẽte
diuia. ſʒ ceſſãte curſu ſortꝭ adhuc iſta enũcio ſor. currit enũci
acio fac̃ id ad qd ordiata ẽ ĩ mẽte diuia. qꝛ ſigficat ſor.
currẽ. ḡ deſtructa re nõ deſtruit̃ veritas ſigni Ꝑ Idẽ
oſtendit̃ de veritate rei. qꝛ vt dicit Aug⁹ ꝑeunte re vera
nõ ꝑit veritas. ſʒ veritas rei nõ pt deſtrui niſi ꝑ mutati
onẽ rei. ḡ vitas rei nullo mõ perit Ꝑ Verũ eius ⁊ res
⁊ aliqd ꝯuertũt̃ ſʒ plꝛes res fuerũt ab eterno. qꝛ plꝛes ꝑſo
ne. ḡ plꝛa vera. ḡ plꝛes veritates. Cõtra nullũ increatũ
ẽ eternũ veritas oĩs ꝑter primã ẽ creata. ḡ ſola pria ve/
ritas ẽ eterna. Ꝑ Ens ⁊ verũ ꝯuertũt̃. vt dictũ eſt. ſʒ
ſolũ vnũ ẽ ens increatũ eternũ. ḡ ſola vna veritas ẽ eter
na. ℞o dõm ꝙ ſicut ex dictis patʒ. Duplex ẽ vitas rei
⁊ itellect⁹. nã veritas enũciatõis ad veritatẽ itellect⁹ re
ducit̃. nulla aũt res ẽ ab eterno niſi de⁹ nec aliqs intel-
lect⁹ ẽ etern⁹ niſi diuin⁹ q̄ idẽ ẽ ꝙ eſſentia diuina vnde
nõ ẽ niſi vna veritas ab etno. Ad ꝑmũ dõm ꝙ q̄uis
veritas cui⁹ aĩa ẽ ſubm nõ ſit ipa diuia veritas. ẽ tamẽ
q̄dã ei⁹ ſilitudo ĩmaterialis ⁊ ex h aĩa q̄ ẽ ei⁹ ſubm eſt ĩ-
materialis ⁊ incorruptibilis. Ad ſcdm dõm ꝙ ſi af-
firmatio eſt falſa negatio erit vera ſuppoſito ꝙ ſit affir/
matio ⁊ negatio. ſʒ ab etno affirmatio ⁊ negatio nõ fue
rũt niſi ĩ itellectu diuio. vñ ſola vitas intellect⁹ diuini
eterna ẽ. Ad tertiũ dõm ꝙ ꝑ hũc modũ poſſibile ẽ in
telligere vitatẽ nõ eẽ ꝑ quẽ poſſibile ẽ itelligere itelligẽ
tiã nõ eſſe. qd q̄dẽ hꝫ impoſſibilitatẽ ex ꝑte itelligẽtis ⁊
nõ ex ꝑte rei itellecte. ſi eni itellect⁹ nõ eẽt nihil poſſet ĩ
telligere tñ nõ eẽ itellectũ ẽ quoddã de ſe intelligibile ſi
eẽt q̄ itelligeret. Ad q̄rtũ dõm ꝙ illa rectitudo nihil
aliud ẽ q̄ꝫ ſignificabilitas rei. vñ h nõ ponit vitatẽ ſigni
in actu ſʒ tm̃ in potẽtia. Silr̃ cũ obijcit̃ implet illud
ad qd ordinata ẽ ĩ mẽte diuia. dõm ꝙ enũciatio dupli/
citer pt ꝯſiderari vel vt res q̄daʒ. ⁊ ſic ẽ ipſa veritas rei
ſicut ĩ q̄libet re qñ implet id ad qd ordinata ẽ ĩ mẽte di-
uina. ⁊ tal' vitas manet ĩ ipa etiã re mutata. vł vt ſignũ
talis rei. ⁊ ſic veritas ei⁹ ẽ ꝑ adeq̄tõem ad rẽ illaʒ. ⁊ ideo
mutata re tollit̃ adeq̄tio ſigni ad ſignatuʒ ſine aliqua
mutatõe ipi⁹ ſigni ſicut ĩ relatiõib⁹ ꝯtingit. vñ veritas
enũciatiõis nõ manet. Ad q̄ntum de Aug. dõm ꝙ
ꝑeunte re ꝑit veritas q̄ꝫtũ ad illud eẽ qd hꝫ vitas ĩ re il/
la. ſʒ tñ pt manẽ interio veritatis ſm eẽ qd hꝫ in re alia
vł in aĩa q̄ ſi omnia auferãt̃ vt ſint ab eterno non rema
nebit veritas niſi in deo. ⁊ ideo ſola diuina veritas eſt
eterna. Ad ſextũ dõm ꝙ ſi res accipiat̃ cõiter ad eſſen
tiã ⁊ ꝑſonã plures res fuerũt ab eterno ſcꝫ plures ꝑſone
nec tñ erãt plura vera qꝛ verum eſſentiale.

DI. XX

vnc oſtẽdere reſtat ⁊c

Hic q̄runt̃ q̄tuor. Primo an fili⁹ ſit
ompñs. Scdo an ſit patri eq̄lis in poten
tia. Tertio an in diuinis ꝑſonis ſit ordo. Quarto
an ſit ibi ordo nature.

D primũ ſic ꝓcedit̃ ⁊ videt̃ ꝙ fili⁹ ñ ſit ompñs.
potẽtia enim dꝛ ꝑ ꝯꝑatõeʒ ad opus. ſʒ opatio
aliq̄ ẽ quã nõ pt fili⁹ hr̃e vt generare. ḡ fili⁹ ñ ẽ
oĩps Ꝑ Mai⁹ poſſe ẽ ꝓducẽ ꝑſonã diuinã
q̄ꝫ creaturã creare. ſed ſi creare creaturã detraheret̃ filio
ñ poſſet dici oĩps Ꝑ Sub vlitate entiũ ꝯtinet̃ relati
ua. ſed cũ dico ompñs ſit diſtributio ꝓ vlitate entiũ. ḡ ꝓ
relatiuis q̄ ḡ nõ pt oẽs act⁹ relatiõis nõ pt oĩa. Con-
tra ĩ ſimbolo dꝛ ompñs. p. o. ſ. ⁊c̃. Ꝑ Virt⁹ ſeq̄t̃ naturaʒ
ſed pr̃ ⁊ fili⁹ ſũt eq̄les ĩ nature magnitudine. ḡ ⁊ ĩ virtu
te. ⁊ ſic fili⁹ ẽ oĩps ſicut ⁊ pr̃. ℞o fili⁹ dꝛ oĩps qꝛ pt q̄cq̄/
quid ẽ potẽtie. ĩ actu aũt generãdi ſicut ĩ potentia gene
rãdi ẽ aliqd abſolutũ. ⁊ aliqd relatũ ſignificatum ꝑ mo
dũ act⁹. ꝑmũ eſt cõe pr̃i ⁊ filio. non aũt ſcdʒ. qꝛ hoc ẽ po
tẽtie ĩ pr̃e. in filio tñ eẽt impotẽtie. ſi eni fili⁹ hoc poſſet.
poſſet nõ eẽ fili⁹ qꝛ poſſet eẽ pr̃. cũ hoc ſit ꝓprietatis q̄ eſt
paternitas q̄ tm̃ ẽ ĩ pr̃e ⁊ ſic fili⁹ nõ poſſet eẽ filius. Et ꝑ
h patʒ ſolutio ad ꝑmũ Ad ſcdm mai⁹ ẽ ꝓducere ꝑſonã
dõm ꝙ mai⁹ ẽ ſimpliciter nõ tñ mai⁹ eẽt ĩ filio generare
q̄ꝫ creare. qꝛ primũ impꝛtat ĩ ipo mutatõem ꝑſone ſcdm
non. Ad tertiũ ſub vlitate entiũ ⁊c̃. dõm cũ dico oĩ/
potẽs nõ fit diſtributio vlr̃ ꝓ oĩb⁹ entib⁹. ſʒ ꝓ his que
poſſe potẽtie ẽ ĩ eo q̄ dꝛ oĩps. ſ. ꝓ oĩb⁹ poſſibilib⁹ alioqñ
cũ pr̃ nõ poſſit eẽ fili⁹ non eẽt oĩpotens.

D ſcdm ſic ꝓcedit̃ ⁊ videt̃ ꝙ fili⁹ non ſit eq̄lis
pr̃i ĩ potẽtia. id eni qd agit agit ꝑ aliud ẽ potẽ
tius eo ꝑ qd agit. ſʒ pr̃ agit ꝑ filiũ. ⁊ nõ econuer
ſo. ḡ pr̃ ẽ potentior filio. Ꝑ Potentia appro
priat̃ patri ⁊ nõ filio. ḡ videt̃ ꝙ magꝭ ꝯueniat patri q̄ꝫ fi
lio. Ꝑ Inter hr̃e aliqd ab alio ꝑſonaliter ⁊ eſſentiali
ter. ⁊ nõ hr̃e aliqd ab alio nec ꝑſonaliter nec eſſentialr̃.
mediũ ẽ aliqd hr̃e ab alio ꝑſonaliter ⁊ nõ eſſentialr̃. cũ
ḡ ꝑmũ qd ꝯuenit creature ſit infirmitatis ĩ ea. ſm aũt qd
ꝯuenit patri ſit potẽtie in eo. ḡ tertiũ qd ꝯuenit filio ſm
aliqd erit potentie. ſ. non hr̃e ab alio eſſentialiter. ⁊ ſm
aliqd erit infirmitatis. ſ. hr̃e ab alio ꝑſonaliter. ḡ fili⁹ ẽ
min⁹ potens q̄ꝫ pr̃. Cõtra nihil ẽ ſoa vtute potẽti⁹. fi
lius aũt ẽ pr̃is virt⁹. j. ad Cor. ergo ⁊c̃. Ꝑ In vno ⁊
eodẽ hoĩe virtus ẽ eq̄lis. ḡ multo magis ĩ vno ⁊ eodem
deo. ſʒ tres ꝑſone ſũt vn⁹ de⁹. ḡ ⁊c̃. ℞o eq̄litas diuie
potẽtie nõ attendit̃ ꝑ ꝯꝑatione ad actũ notionalẽ alio/
quin cũ pater nõ poſſit eẽ fili⁹ aũt poſſit hoc. nõ eẽt eq̄lis
in potẽtia pr̃ filio ſed attẽdit̃ in ꝯꝑatiõe ad actũ eſſentiã
lem ſiue interiorẽ vt itelligere. ſiue exteriorẽ vt creare q̄
ad hos vero act⁹ eſſentiales vna ⁊ eadẽ ẽ eq̄lis patrꝭ ⁊ fi
lij potentia ſicut ⁊ eſſentia. Ad primũ illud qd agit ꝑ
aliuʒ ⁊c̃. dõm ꝙ cum dꝛ pr̃ opari ꝑ filiũ. hec ꝑpoſitio ꝑ.
nõ impꝛtat gradũ potentie ſed tm̃ auctem in pr̃e. ⁊ ideo
pr̃ nõ eſt potẽtior filio. Ad ſcdm potẽtia appropriat̃.
dõm ꝙ hoc nõ eſt qꝛ magꝭ ſibi ꝯueniat q̄ꝫ filio. ſʒ qꝛ ma
iorem ſilitudinem hꝫ cum ꝓprietate patris q̄ꝫ cuʒ ꝓprie
tate filij. potentia eni hꝫ rõnem ꝑncipij. ⁊ pater ẽ princi
piũ nõ de ꝑncipio. Ad tertiũ dõm ꝙ h ideo ẽ. nõ qꝛ ali
quid ab alio habeat ꝑſonaliter. ſʒ qꝛ diuerſam eſſentiã
recipit ab alio. ex hoc eni cauſat̃ inequalitas magnitu/
dinis ⁊ ꝑtãtis. qꝛ ineq̄litas cã eſt diuerſitas ſicut equa/
litatis vnitas. ſi eni reciperet eãdem eſſentiam a creatore
q̄ꝫuis in diſtinctiõe ꝑſone non eẽt in ea impotẽtie. imo
maxĩe potẽtie ⁊ ꝑfectõis. cũ ḡ fili⁹ recipiat eãdẽ eſſentiã
a patre q̄ꝫuis in diſtinctõe ꝑſone hoc nõ ẽ in eo ipotẽtie

D tertiũ ſic ꝓcedit̃. ⁊ videt̃ ꝙ in trib⁹ ꝑſonis
nõ ſit ordo Aug. ordo eſt parium diſpariũqꝫ
cuiqꝫ ſua loca tribuẽs diſpoſitio. ſed in diui/
nis ꝑſonis nõ eſt aliq̄ localis diſpoſicio. ergo
nec ordo Ꝑ Si ordo eſt ĩ diuis. aut ḡ ſignificat eſſen
tiam aut notionẽ. ſʒ nõ eſſenciã. qꝛ in vno nõ eſt ordo ḡ

nec no᷑ ordem q᷑ nulla notio ē i trib⁹ ꝑsonis. ġ i eis ordo eē nō pt. ℣ Ubi ē eadē eternitas simplicitas ⁊ dignitas nō ē aliqs ordo. q᷑ idēptitas eternitat[is] excludit ordinē duratōis. simplicitas ordinē cause ⁊ causati toti⁹ ⁊ ꝑtis. dignitas ordinē dignitatis. sꝫ i diuīs ꝑsonis est eadē eternitas simplicitas ⁊ dignitās. ġ nullus ē ibi ordo. Cōtra vbi ē plr̄itas sine ordine. ibi ē ɔfusio. sed in diuinis ꝑsonis ē plr̄itas ⁊ nō ɔfusio. ġ ē ordo i eis. ℣ pater dr̄ p̄ma ꝑsona i trinitate filius scd̄a. sp̄s s. tertia. primū aūt ⁊ scd̄m ⁊ tertiū dicūt ordinem ġ ⁊c̄. R̄ᵒ ordo aliqd p̄supponit vt ordinatoꝝ distinctiōem. qd̄ ipfecti onis ē aliqd i suo itellectu icludit. sꝫ h̄ ē dupliciter. vel q̄ꝫtū ad rōnē generis. ⁊ sic icludit imꝑfectōem. q᷑ rōeꝫ p̄oris ⁊ posterioris. vel q̄ꝫtū ad rōnem speciei. ⁊ sic pt̄ includere ꝑfectionē q̄ꝫtum ad aliquā suā specie͂ sicut ordo nature siue originis q̄ est spēs ordinis dicit ꝑfectiōeꝫ. sꝫ q᷑ cū id qd̄ est creature p̄r̄ de deo p̄r̄ ḃm id qd̄ ꝑfectōis ē in eo: excluso oi eo qd̄ imꝑfectōis ē. ideo ordo repitur i diuīs ꝑsonis [illegible] ad illud qd̄ supponit. s. distinctionē ⁊ q̄ꝫtum ad rōnē sue speciei. s. nature ⁊ originis. cū verā qs [illegible] ꝑfectōis in eo. nō aūt [illegible] ad rōnem generis cum hoc sit imꝑfectōis i ordine. ⁊ h̄ ē qd̄ dicit Aug⁹ q̄ i diuinis ꝑsonis ē ordo nature q̄ aliqs ē ex alio nō q̄ prior est alio. vñ in diuis ꝑsonis nō ē simpliciter ordo sꝫ nature q̄ alius ē ex alio Ad p̄mū de Aug⁹ dōm q̄ illa diffinitio daṫ de ordine ḃm locū q̄ diuinis ꝑsonis nō competit. Ad scd̄m aūt ordo significat notiōem ⁊c̄. dōm q̄ notionē significat non tm̄ distincte hanc vel illā. sꝫ indistincte oēs sicut h̄ nomē origo. Ad tertiū vbicūqꝫ est eadē ⁊c̄. dōm q̄ lꝫ simplicitas excludat ordineꝫ cause ⁊ cāti eo q̄ differūt i eētia nō tm̄ excludit ordinē principij ⁊ illius q̄ ē de p̄ncipio. q᷑ tales p̄nt eē idem i essentia ⁊ ita in simplicitate. ⁊ sic ē in diuis. Ad q̄rtū ⁊ q̄ntuꝫ dōm q̄ ordo originis sufficit vt ɔfusio non ponaṫ ⁊ ad h̄ q̄ pater dicatur p̄ma ꝑsona. ⁊ sic de alijs. ita tamē q̄ primū ⁊ scd̄m non referanṫ ad ip̄as ꝑsonas. q᷑ in eis nō est p̄us ⁊ posterius. sed ad eaꝝ numerationē que ɔseqṫ ordinem nature.

D q̄rtum sic ꝓceditur ⁊ videtur q̄ in diuinis nō sit ordo nature. omis eni ordo imꝑtat distinctionē. sed in diuina natura nō est distinctio. ġ nec ordo. ℣ In deo natura ⁊ essentia idem sūt. sed i deo non ē ordo essentie. ġ nec nature. ℣ Inter ea q̄ simul sunt ꝑut sūt simul non est aliqs ordo. cū ergo relatiua sint simul natura. inter relatiua non ē ordo nature. ergo nec iter patrē ⁊ filiū. Contra vbicūqꝫ est naturalis origo vni⁹ ab altero ibi ē ordo nature. sed i diuinis ē naturalis origo vni⁹ ab altero. ergo ⁊c̄. ℣ Aug⁹ in lr̄a dicit. cum dicaṫ fili⁹ a patre eē non ostendiṫ ineq̄litas sube sꝫ ordo nature. R̄ᵒ ordo alicuius dupliciter dr̄ vel vt subi qd̄ ordinaṫ. vel vt rōnis ḃm quā ordo attēditur. p̄mo mō in diuinis nō est ordo nature sed ꝑsonarum q̄ ordinaṫ. scd̄o modo est ibi ordo nature. q᷑ ḃm naturalē ꝓductiōem vnius ab altero ordinaṫ. p̄mo modo li. nature sumiṫ formaliter ⁊ geniti⁹ cōstituiṫ in habitudine formali. i. ordo naturalis. scd̄o modo materialiter. Ad primū ordo imꝑtat distinctōeꝫ ⁊c̄. dōm q̄ verū ē. s. tm̄ in ordinatis natura aūt in deo nō ordinaṫ. s. ē rō ordinādi Ad scd̄m in deo natura et essentia idē sūt. dōm q̄ q̄ꝫuis sint idē re differūt tm̄ rōne nā essentia noiaṫ rōne p̄ncipij essendi. Sꝫ natura rōne p̄ncipij agēdi ḃm q̄ naṫa dr̄ vt p̄hs dicit i. v. meth. quo p̄ pullulat pullulās ⁊ ideo hīi ordo naṫe dr̄. i. naturalis originis. sꝫ nō ordo essentie. Ad tertiū de relatiuis dicēdū q̄ inṫ ea q̄ siṁl sūt nō pt̄ eē ordo simpliciter. sꝫ ordo sine rōne antecessionis pt̄ sic aūt dr̄ ordo nature.

DI XXI

Hic oritur q̄stio. Hic

q̄runṫ duo Primo vtrū dictio exclusiua possit addi i diuis ex ꝑte subi. Scd̄o vtꝝ ex ꝑte p̄dicati Circa p̄mū q̄rūṫ duo. Primo vtꝝ possit addi t̄mino eētiali ex ꝑte subi cū p̄dicato essentiali vl̄ ꝑsonali. Scd̄o vtruꝫ possit addi termino ꝑsonali cū p̄dicato essentiali.

D p̄mū sic ꝓcediṫ. ⁊ videṫ q̄ hec sit falsa. sol⁹ de⁹ ē de⁹. q᷑ oē adiectiuū ponit rē suā circa suū substātiuū. ġ sol⁹ ponit solitudinē circa deū. sꝫ vt Hyl⁹ ait. de⁹ nō ē ɔfitēd⁹ nob singular[is] aut solitari⁹. ġ ⁊c̄. ℣ Null⁹ est de⁹ nisi p̄r̄ aut fili⁹ aut. sp̄s s. si ġ sol⁹ de⁹ ē de⁹. aut sol⁹ de⁹ p̄r̄. aut sol⁹ de⁹ fili⁹. aut sol⁹ de⁹. sp̄s s. sꝫ hoc totū ē falsū. ġ h̄ ē falsū. sol⁹ de⁹ ē de⁹. Cōtra p̄priū est qd̄ vni soli ɔuenit sꝫ eē deū ɔuenit soli deo ġ ⁊c̄ Itē videṫ q̄ hec sit falsa sol⁹ de⁹ est p̄r̄. ali⁹ eni q̄ꝫ deus ē p̄r̄ q᷑ hō ē p̄r̄ nō ġ sol⁹ de⁹ ē p̄r̄ Cōtra de q̄cūqꝫ p̄dicaṫ cōmune cū p̄posito p̄dicaṫ cū [illegible] si de ipo p̄dicaṫ cū ġ hec sit vera sol⁹ de⁹ ē de⁹ vt ostensū est. hec ē vera sol⁹ de⁹ ē p̄r̄. R̄ᵒ hec ꝓpositio sol⁹ deus est de⁹. duplex ē. hec eni dictio exclusiua solus cū sit idē q̄ non. cū alio p̄uat associatiōeꝫ a subo aut ġ simpliciter ⁊ sic ponit solitudinē circa deū. ⁊ ē nomē adiectiuū. ⁊ sic siue ex ꝑte subi vel p̄dicati adiungaṫ termino essentiali siue ꝑsonali. reddit locutiōeꝫ falsā. ideo hūc sensuꝫ ammodo p̄termittim⁹. aut respectu alicui⁹. et tūc iterū duplex ē. aut eni excludit alia a ꝑticipatōe forme subi rōne itellecte iplicatōis i subo ⁊ tūc ē vera sub hoc sensu ille q̄ sol⁹ est deus p̄ter quē nullus ali⁹ de⁹ ē de⁹. ⁊ i hoc sensu loquiṫ Aug⁹. aut a ꝑticipatiōe forme p̄dicati. ⁊ tūc ē sensus p̄ter deū null⁹ ē de⁹. ⁊ ḃm hos duos sensus ꝓpositio ē vera. Ad p̄mū ġ qd̄ ꝓcedit ḃm aliū sensū pt̄ꝫ solutio. Ad scd̄m solus deus. dōm q̄ ḃm sophistas dictio exclusiua addita termino cōmuni imobilitat ipm rōne negationis incluse. ideo i ꝓcessu est falsa figure dictiōis cū fiat variatio ab imobili suppositōe ad mobilē

Ad tertiū ɔcedēdū ē q̄ ꝓcedit ḃm tertiū sensū Ad illud qd̄ vlteri⁹ q̄ritur de hac sol⁹ de⁹ ē p̄r̄. dōm q̄ hec ꝓpositio ē duplex sicut ⁊ prima ex eo q̄ hec dictio sol⁹ pt̄ excludere alia a forma subi. ⁊ sic vera est sub h̄ sensu. deus p̄ter quē nō ē ali⁹ ē p̄r̄. vel a p̄dicato. ⁊ sic iteꝝ est duplex. ex eo q̄ p̄dicatuꝫ pt̄ teneri formaliter. ⁊ sic est falsa sub hoc sensu. paternitas solū ē i deo. vel ꝓ p̄supposito p̄r̄is eterni. et sic solus deus ē pater. ⁊ sic est vera. ⁊ hoc modo ꝓbatur ⁊ improbaṫ.

D scd̄m sic ꝓcediṫ. ⁊ videṫ q̄ hec sit vera sol⁹ p̄r̄ ē de⁹. nā de filio dr̄. in gl̄ia in excelsis deo. tu sol⁹ altissim⁹. ġ eadē rōne de p̄r̄e pt̄ dici q̄ ip̄e sol⁹ ē de⁹. cū h̄ nomē altissim⁹ sit essentiale sic h̄ nomen de⁹. ℣ Maior ē idēptitas p̄r̄is ad filiū ⁊. sp̄s s. q̄ꝫ totius ad ꝑtem. sꝫ dictio exclusiua addita toti nō excludit ꝑtem. ġ nec addita vni ꝑsone excludit aliā. ergo hec est vera. solus de⁹ est p̄r̄. ℣ Dictio exclusiua nō excludit illud a subo qd̄ est de itellectu ei⁹. sed vnū relatiuorū est de itellectu alterius. ġ dictio exclusiua addita vni relatiuo nō excludit aliud. ⁊ ita idē qd̄ prius Contra hui⁹ ꝓpositionis sol⁹ p̄r̄ ē de⁹ vna expositio ē. null⁹ ali⁹ a p̄r̄e ē de⁹. sꝫ hec ē falsa ġ ⁊ p̄ma. hoc etiā in lr̄a dr̄. R̄ᵒ hec est duplex. sol⁹ p̄r̄ est de⁹. q᷑ lꝫ sol⁹ aut p̄uat associationē respectu forme subi. aut respectu p̄dicati. p̄mo modo est vera ⁊ ē sensus. pater p̄ter quē nullus alius ē ꝑsona patris est de⁹. Si respectu p̄dicati tūc sitr̄ ē duplex. q᷑ cum sol⁹ sit idem nō. cū alio si lꝫ alio teneatur neutraliter sic ē vera. q᷑ excludit aliud i eētia. si masculinē

falſa. ⁊ ſic excludit filiꝰ q̄ eſt alius a pr̄e. nō tamen aliud
Ad primū tu ſolꝰ altiſſimꝰ. dōm ꝙ hec diſtinguēda ē
ſicut ⁊ p̄ma. vel dōm ꝙ nō dr̄ abſolute ſolus filiꝰ altiſſi
mus. ſed cū. ſſ. Ad ſcḋz dictio excluſiua. dōm ꝙ non
ē ſimile. q2 nō ē aliud ſuppoſitū ꝑtis ⁊ totiꝰ. ſicut eſt di-
uerſum ſuppoſitū correlatiuoꝝ. Ad tertiū dōm ꝙ eſt
verū ſi id qḋ eſt ī intellectu alterius non differt ab eo in
ſuppoſito. vel dōm ꝙ ex relatōe oppoſiti dupliciter p̄tar
gui. vel inq̄ztū relatiua ſūt. ⁊ ſic cū vnū itelligat in alte
ro dictio excluſiua addita vni non excludit reliquū. vn̄
ſequit ꝙ ſi pr̄ eſt filiꝰ eſt. aut inq̄ztum ſūt oppoſita cū di-
uerſa ſint ſuppoſita vtriuſqꝫ. vnū nō eſt de itellectu alte
rius imo excludit reliquū. vnde ſequitur. plato ē pater
ſortio. ergo non eſt filiꝰ eiꝰ. ⁊ ſic dictio excluſiua addita
vni excludit reliquū. vn̄ cuꝫ diuerſa ſint ſuppoſita triū
ꝑſonarū ſemꝑ dictio excluſiua addita vni ꝑſone exclu
dit reliquā.

Einde querit quomo

do poſſit addi ex ꝑte p̄dicati dictio excluſi
ua. Et circa h̄ q̄runt duo Primo vtꝝ
hec ſit vera trinitas eſt ſolus deꝰ. Scḋo
vtrū hec ſit vera pr̄ eſt ſolus deus.

D primū ſic ꝓcedit ⁊ videt ꝙ hec ſit falſa trini
tas eſt ſolꝰ deꝰ. om̄e enī p̄dicatuꝫ eſſentiale d̄
natā ſua remouet aliud p̄dicatū eēntiale. ſeqt
enī ſor. ē hō ḡ nō ē aliud ab homīe. ḡ ſupflue
dictio excluſiua addita. P̄ Dictio excluſiua iꝑtat ne
gationē. ſꝫ negatio debet p̄cedere ꝯpoſitiōeꝫ quā negat
in hac ꝓpoſitōe vero ſeqtur. ḡ ꝓpoſitio ē falſa vel incon-
grua. P̄ Forme cōmunicabili nō ꝯuenit ſolitudo. ſꝫ
terminus in p̄dicato tenet formaliter. ḡ male addit hec
dictio ſolus p̄dicato. Cōtra ſubm h̄ nō ſubeſt alteri
niſi p̄dicato. ḡ p̄dicatuꝫ h̄ cū excluſione alterius vere p̄
dicat de ip̄o. R° circa hoc ſūt due opiniones. quidā
enī dicūt hāc eſſe falſam. q2 ſolꝰ eſt diſpoſitio ſubi. ideo
nō dꝫ addi p̄dicato niſi ſolus ſumat p̄ ſoluꝫ qḋ ē aduer
biū. ⁊ ſic cū aduerbiū ſit adiectiuū v̄bi qḋ copulat p̄di
catum cū ſubo p̄t eē diſpoſitio p̄dicati. ⁊ ſubi tamē ſup
flue addit. q2 ex natura p̄dicati ſubalis excluditur oīs
extranea natura a p̄dicato niſi adderet aliq̄d qḋ poſſet
in eſſe vel nō ineſſe p̄dicato. cuiꝰ oppoſitū dictio excluſi
ua excluderet vt ſi diceretur trinitas ē tm̄ vnus verus
deꝰ. Alioꝝ autē ē opinio qḋ eſt vera. q2 iſte terminꝰ deꝰ
p̄dicat naturā ꝑ ſe exiſtentē. ideo in ea p̄t fieri aſſociatio
⁊ ei fieri aſſociatio. vn̄ hꝫ naturā termini cōis ⁊ ſingula
ris. ideo p̄t ei addi in p̄dicato hec dictio ſolus q̄ exclu-
dit aſſociationē ab eo cui addit. ⁊ ſic eſt v̄a ſub hoc ſen-
ſu trinitas eſt ſolus deus. id ē. trinitas eſt deꝰ p̄ter quē
nullus alius eſt deus. Ad primū de p̄dicato eſſentia
li dōm ꝙ cū dr̄ trinitas ē ſolus deꝰ nō excludit aliud p̄
dicatū eſſentiale niſi ly ſolus accipet p̄ tm̄. ſed excludit
aliud a ꝑticipatōe forme p̄dicati. ē enī ſenſus. trinitas
eſt ſolus deus. id ē. ille p̄ter quē nihil aliud ē deꝰ Ad
ſcḋm dōm ꝙ in hac ꝓpoſitōe intelligit duplex ꝯpoſitio.
Una p̄ncipalis q̄ ē impꝛtata ꝑ hoc verbū eſt vt p̄dicati ⁊
ſubi. Alia nō p̄ncipalis vt forme p̄dicati cū ſuo ſuppoſi
to ſm ꝙ deus exponit hn̄s deitatē ſcḋam nō primā p̄ce
dit hec dictio ſolꝰ. Ad tertiū dōm ꝙ verū ē inq̄ztum
cōmunicabilis ē nō tū inq̄ztū ꝑ ſe exiſtens ē. vel dōm ꝙ
argumētū ꝓcedit ſm ꝙ p̄uat aſſociatio a p̄dicato abſo
lute inq̄ztū dictio ſolus eſt dictio cathegorica et adie-
ctiuū nō inq̄ztū eſt dictio ſincathegorica

D ſcḋm ſic ꝓcedit ⁊ videt ꝙ hec ſit vera. pater
ē ſolꝰ deꝰ. q2 pr̄ ē deus. ⁊ nō aliud p̄ter deum
ḡ ē ſolꝰ deꝰ. P̄ Om̄e p̄dicatū qḋ dr̄ de tri-
bus ſimul eſſentiale ē. ſꝫ hoc p̄dicatū ſolꝰ deꝰ dr̄ de trini
tate vt ait b. Augꝰ. ḡ ē eſſentiale. ſꝫ p̄dicatū eēntiale p̄di
cat de q̄libet pſona. ḡ ⁊c. P̄ Ille p̄ter quē nō eſt aliꝰ
deus. ē ſolꝰ deꝰ. ſꝫ pr̄ ē ille p̄ter quē nō ē alius deus. ergo
pr̄ ē ſolus deꝰ Cōtra eſt qḋ i lr̄a dr̄. R° ille terminꝰ
deꝰ nō tm̄ p̄dicat naturā deitatis vt formā. ſꝫ vt aliq̄d
ſubſiſtēs. ſic ḡ hec dictio ſolus p̄t excludere omne aliud
neutraliť a forma p̄dicati. ⁊ ſic ē v̄a. ſub h̄ ſenſu pr̄ ē deꝰ
p̄ter quē nō eſt aliud. ⁊ ſic nec filiꝰ nec. ſſ. excludūt cū nō
ſint aliud a pr̄e. vel p̄t excludere alium maſculine. ⁊ tūc
ē falſa ſub h̄ ſenſu pr̄ eſt deꝰ p̄ter quē nullus ē alius qui
ſit deus. ſed in hoc ſenſu hec eſt vera trinitas eſt ſolꝰ de
us. q2 p̄ter trinitatem nō ē alius q̄ ſit deus cuꝫ trinitas
cōplectatur oīa diuina ſuppoſita Ad primū pater nō
eſt aliud. dōm ꝙ hec nō eſt expoſitiua huiꝰ pater ē ſolꝰ
deus. ſed potius hec p̄ter patrē nō eſt aliꝰ vel aliud qui
eſt deus. quaꝝ vna eſt falſa altera vera vt dictū ē. Ad
ſcḋz dōm ꝙ hoc non eſt rōne p̄dicati eſſentialis qḋ p̄di
cetur de patre. ſed rōne negatōis excludentis ſuppoſitū
aliud. Ad tertiū dōm ꝙ hoc relatiuū quē p̄ōt referre
diſtinctū ſuppoſitū patris. vt ſit ſenſus. p̄ter patrē non
ē alius. que tamen duplex ē ex eo ꝙ ly alius p̄ōt intelli-
gi abſolute. ⁊ ſic eſt vera ſub hoc ſenſu. pater eſt ille p̄ter
quē nō eſt alius deus. vel cuꝫ hac implicatiōe q̄ eſt. ⁊ ſic
eſt falſa ſub hoc ſenſu. pater eſt deus p̄ter quē nō eſt aliꝰ
qui eſt deus Si aūt hoc ꝙ dictio quē indiſtincte ſuppo
ſitū referat ſm h̄ ꝙ ſupponit h̄ nomē deus vt cū dr̄ deꝰ
eſt vnus tūc vera eſt i oī ſenſu. ⁊ ſic ꝯceſſa eſt.

DI. XXII

Oſt p̄dicta diſſerēdū

eſt ⁊c. Hic q̄runt q̄ttuor. Primo vtꝝ
deus ſit noīabilis. Scḋo vtrū ꝓprie vel
trāſſumptiue noīet. Tertio vtrū vno noīe vel pluri-
bus. Quarto vtrū ſit ſufficiens diuiſio quam ponit
Ambro. in lr̄a.

D primū ſic ꝓceditur ⁊ videtur ꝙ deꝰ non ſit
noīabilis. Dyo. de di. no. dicit. deus ē oīno ī
cōprehēſibilis neqꝫ ſenſus eiꝰ eſt neqꝫ fanta-
ſia neqꝫ opinio. neqꝫ nomen. neqꝫ ſmo. neqꝫ
tactus. neqꝫ ſcia P̄ In li. de cauſis dr̄. prima cā ſupe
rior eſt omī narratōe ⁊ deficiunt lingue a narratōe eiꝰ.
ergo nō ē noīabilis. P̄ In lib. ꝑiermenias ē dr̄ ꝙ vo-
ces ſunt note eaꝝ que ſūt i anima paſſionū. id ē. forma
rum in anima exiſtentiū. ſed deus nō habet formam in
anima exiſtentē. quia vt ait Augꝰ. deus q̄ omnē formā
ſubterfugit itellectui ꝑuius eſſe nō poteſt. ergo nō p̄ōt
ꝑ vocem ſignificari. P̄ Om̄e nomen ſignificat ſubaꝫ
cum qualitate ſed in deo nulla eſt q̄litas. ergo ei non cō
petit nomen. Cōtra in ps̄. dominꝰ nomē eſt illi P̄
Om̄e laudabile ē nominabile. ſed deus ē laudabilis er
go ⁊ nominabilis. R° ſicut itelligimus ita ⁊ ſignifi-
camus cum voces ſint ſigna itellectuū ſm p̄hm. ⁊ quia
deum impfecte itelligimus. ideo impfecte eū ſignifica-
mus. ſꝫ quia ip̄e ſe pfecte intelligit. ideo ip̄e ſe pfecte ſuo
v̄bo exp̄mit. quia vero aliq̄liter deuꝫ cognoſcimꝰ ex cre
aturis ꝓpter hoc ⁊ aliq̄liter eū noiare poſſumꝰ ex noībꝰ
q̄ creaturis imponimꝰ q̄ztū ad id qḋ ī eis pfectōis ē Et
ꝑ h̄ pꝫ ſolutio ad duas primas. auctes nō enī negāt ꝙ
nō poſſint itelligi vel noiari. ſed ꝙ nō a nob̄ pfecte p̄nt in
telligi vel noiari. Ad tertiū dōm ꝙ forma itellectus
nr̄i nō pfecte rep̄ſentat deū. ſꝫ tm̄ aliq̄liter in dei cogni
tionē ducit ſic ḡ deus oēm formā nr̄i itellectꝰ ſubterfu-
git inq̄ztū eā excedit nō ꝙ totaliter ab eiꝰ ſimilitudine rece
dat Ad q̄rtū dōm ꝙ ſuba ⁊ q̄litas nō accipiūt ibi ſm
ꝙ ſūt p̄dicamēta vel res aliq̄ ſed ſm moduꝫ ſignificādi

q: illud cui imponitᷣ nomē, dᷣ nois ſuba. illō aūt a q̄ im ponitᷣ dᷣ eius q̄litas.

D ſcđm ſic ꝓcediṫ ⁊ videṫ ꝙ nullū nomē poſſit dici ꝓprie ð deo. res cui noiaṫ ſcđm ꝙ intelligiṫ. ſ; nō itelligim⁹ deū niſi ſcđm ꝓprietatē creaturaꝝ. ḡ nec noiam⁹ ſ; qđ ꝑ alienas ꝓprietates noiatur ſꝑ trāſlatiue noiaṫ. ḡ de⁹ ſꝑ trāſlatiue noiaṫ. ⁊ ita nūq̄; ꝓprie. ¶ Dia q̄ de deo dicūṫ veri⁹ negāṫ q̄; affirmenṫ ſcđm Dyo. ſ; hoc nō eēt ſi aliq̄d ꝓprie de deo diceretᷣ. ḡ ⁊c̄. ¶ Magis differt ſapiētia creata ab increata q̄; floritio prati a riſu hominis. ſ; rōne huius diuerſitatꝭ pratum nō dᷣ ridere niſi metaphorice. ḡ cū de⁹ nō noietur ſapiēs niſi ꝑ ſapiaꝫ creatā. ḡ de⁹ dᷣ ſapiēs metaphorice. Cōtra q̄dā ſūt noia q̄ꝝ res ſoli deo ꝯueniūt vt increatus ⁊ imēſus. ſi ḡ ꝓpriū ē qđ ſoli ꝯuenit illa de deo proprie dicūṫ. ¶ Que ꝑ ꝑus ſūt ī aliq̄ ab illo ī alia transferūṫ. ⁊ nō ecōuerſo. ⁊ ita ꝓprie de deo dicūṫ. ℞° dđm ꝙ dupliciter diuia noia pūt ꝯſiderari vel q̄ꝫtum ad modū ſignificādi. ⁊ ſic cū ſignificēt ſcđm modū creaturarū ſcđm quē imponunṫ ad ſignificādū nō ꝯueniūt deo ꝓprie vel q̄ꝫtū ad rem ſignificatā. ⁊ ſic diſtinguēdū ē. q: q̄daꝫ ſignificāt ꝑfectōeꝫ abſolute vt ſapiētia bonitas. ⁊ ſic de alijs. ⁊ ſic cū ois ꝑfectio ſit ī deo hec ꝓprie ⁊ non metaphorice de deo dicūṫ. q̄dā aūt ſignificāt ꝑfectōem vt cōtractā ad ſpeciē creature cui⁹ ꝑfectio eſt ipꝑfecta reſpectu diuie ꝑfectōis. vñ talia noia deo nō ꝯueniūt niſi metaphorice. Ad primū ḡ dđm ꝙ q̄ꝫuis ex ꝓprietatibꝫ creature in deū deuenim⁹ nō tñ ſꝑ ei attribuiṫ nomen ſignificās ꝓprietatē creature imo q̄nq̄; nomen ꝑ qđ a creatura differt. vt cū dicim⁹ eū creatorē vel imēſū. q̄nq̄; ꝟo nomē ſignificās idē ī q̄ cū creatura aliquo mō ꝯuenit ſicut cū dicim⁹ eū bonū vel ſapiētem. ſic eñ ex creaturis in deū cognoſcēdo deuenim⁹ vt cognoſcam⁹ eū eē aliū a creaturis ⁊ cauſā. Ad ſcđm dđm ꝙ ad veritatē negatiue ſufficit ꝙ aliq̄d eoꝝ q̄ in ꝑdicari ſignificatiōe ꝯtinēṫ ſibi ꝯueniat. nō aūt ſufficit ad veritatē affirmatiue ꝙ vnū tm̄ ꝯueniat niſi oia ꝯueniāt. q: ḡ aliq̄d eoꝝ q̄ ad ſigficatōeꝫ noim ꝑtinent. ſ. q̄ꝫtū ad modū ſigficādi deo ñ cōpetit. cōpetit vero aliq̄d ſolū. ſ. res ſignificata. ideo nomē a nobis impoſitū veri⁹ negaṫ de deo ratiōe modi ſignificandi q̄; affirmeṫ rōne rei ſignificate q̄ꝫuis extra hoc nomē habeat qđ ꝓprie de deo dicaṫ. Ad tertiū ð ſapia creata. dđm ꝙ q̄ꝫuis magis differat q̄ꝫtū ad eē ſapia creata ab increata q̄; floritio prati a riſu hominis. nō tñ magis differt q̄ꝫtū ad rōneꝫ ſapie. q: illa ē vna ſcđm analogiā in creatore ⁊ creatura. ſed ſcđm equocā rōnem dᷣ pratū ⁊ homo ridere.

D tertium ſic ꝓceditur ⁊ videtur ꝙ nō ſit niſi vnū nomē diuinū Hyl'. nō ſcđm oni res ſed rei ſcđm o ſubiectus ē. ſ; ī diuinis eſt omnimoda rei vnitas. ḡ nō debet ibi eē nominū diuerſitas. ¶ Nō eſt niſi duplex modus ꝑdicandi in diuinis. ſ; vel ſubſtātialiter vel relatiue. ſed noia nō poſſunt diuerſificari niſi q̄ꝫtū ad id qđ ſignificaṫ vl' q̄ꝫtū ad modū ſignificādi. ḡ nō erit niſi vnū nomē diuinū ꝓpter vnitatem rei vel duo tm̄ ꝓpter duos modos ſignificādi. ¶ Omne qđ eſt ī deo deus ē. ḡ omne nomē ſignificās aliq̄d diuinū ſignificat idem. ḡ vel vnicū eſt dei nomē vel oia ſunt ſynonima. Cōtra nullū nomē vnū ſufficit diuinā ꝑfectōem exꝑmere. ḡ neceſſe eſt cū nō vno tm̄ ſed pluribꝫ noibꝫ noiari. ¶ In ſcripturꝭ iueniūtur de eo multa noia vt ibi vocabiṫ nomē eius admirabilis ꝯſiliarius. ℞° dđm ꝙ multiplicitas diuinoꝝ nominum dupliciter ꝯtingit. vel ex ꝑte dei vel ex ꝑte creature. primo modo dupliciter. vel ꝓpter dr̄iaꝫ rerū. ⁊ ſic accidit multiplicitas noim ꝑſonaliū ⁊ notiōaliū cū ꝑſone ⁊ notiones re differāṫ. apparebit aūt ꝓpt dr̄iaꝫ rōnū. ⁊ ſic accidit multiplicitas noim attributoꝝ. q: attributa rōne differūt vt dictū ē ſuꝑi⁹ in ſcđa di. Ex ꝑte aūt creature ſilr dupliciter accidit. vel q: ꝯditōes creature remouētur a creatore ſic accidit multiplicitas noim negatiuoꝝ. vt imēſus increatus. ⁊ ſic de alijs. vel q: oppoſite relatiōes ꝓpter diuerſas relatōes realiter reptas in creatura affirmant de creatore. ⁊ ſic accidit multiplicitas noim deſignātiū habitudinē ad creaturā vt creator ⁊ domin⁹ ⁊c̄. Ad primū de Hyl'. dđm ꝙ q̄ꝫuis ſit vnitas ī re eſſentiali eſt tñ pl'itas in re ꝑſonali ⁊ notionali ⁊ in rōnibꝫ q̄bus diuerſimode etiā vna eſſentia ſignificari pōt in diuerſa acceptione itellect⁹ ſcđm q̄ oia diuia nomia multiplicaṫ q̄ q̄deꝫ rōnes ex ꝓprietate diuine naṫe aliq̄liter in itellectu nr̄o cauſanṫ. Ad ſcđm nō ſūt niſi duo modi. dđm ꝙ verū ē. ſūt tñ ibi pl'es modi ſignificādi ⁊ dicēdi. Subſtātia eñ multipliciter pt ꝯſiderari vel vt ſuba vl' vt eēntia. ⁊ ſic de alijs. et ex h accidit multiplicitas noim diuinoꝝ. Ad tertiuꝫ dđm ꝙ q̄ꝫuis ſignificet idē idē ꝑtitate rei dicte eēntialiter nō tñ dicte ꝑſonaliter vl' notionaliter. vel idēꝑtitate rōnis. hoc autē ſufficit ad hoc ꝙ noia nō ſint ſinonima.

D q̄rtū ſic ꝓcediṫ. ⁊ videṫ ꝙ diuiſio quam ponit Amb. ſit inſufficiēs q̄ talis ē. noia aut ſignificāt eēntie vnitatē. aut ꝑſone ꝓprietatem aut trāſlatiue dicunṫ. q̄dā eñ noia dicunṫ ð deo ex tꝑe vt creator dñs ⁊c̄. ſ; illa nō ꝑtinēt ad ſubaꝫ nec ꝑſonaꝫ. cū ſuba ⁊ ꝑſona ſint eēne iſta ꝟo ex tꝑe. nec trāſlatiue dicūṫ. q: creaturis nō ꝯueniūt. ḡ nō ꝯtinēṫ ſub dicta diuiſione. ⁊ ita ē inſufficiēs. ¶ Q̄daꝫ ſūt noia negatiua q̄ ð deo dicūṫ. vt imēſus increat⁹. ⁊ ita cū nihil ponāt. videṫ ꝙ nō ꝑtineāt ad ſubaꝫ ⁊ ꝑſonā nec trāſlatiue dicūṫ cū nō ſint ī creaturis. ḡ inſufficiēs ē dicta diuiſio. ¶ Hoc nomē trinitas nō ꝑtinet ad vnitatē maieſtatꝭ nec alicui ꝯuenit ꝑſone nec tranſlatiue de deo dᷣ ḡ ⁊c̄. ¶ Si ſufficiēs ē diuiſio Amb. q̄riṫ cur apponat mgr̄ tres dr̄ias diuinoꝝ nominum ad iſtā. ℞° dđm ꝙ diuiſio Amb. q̄ ponit ī lr̄a ſufficiēs ē nec ſolum ē diuiſio Amb. ſ; etiā Aug⁹ ⁊ Dyo. q̄ diuidunt diuia noia ī ſimbolicā theologiā q̄ꝫtū ad ea q̄ tranſlatiue dicunṫ. ī vnicā ⁊ diſcretā theologiā q̄ꝫtū ad ea q̄ ꝓprie dicūṫ de eſſentia ⁊ ꝑſonis. cuius diuiſionis ſic ꝑꝫ ſufficiētia quia deus vel noiaṫ ꝑ id qđ ꝑus ī ipō ē ⁊ poſterius ī creaturis. vel per ſilitudinē a creaturis ſūptā. ſi ꝑ mō hoc ē dupliciter. vl' id ꝑ qđ denoiaṫ de⁹ cōmune ē. ⁊ ſic ꝑtinet ad eſſentiam vl' ꝓpriū. ⁊ ſic ad ꝑſonā. ſcđo mō ſūt ea q̄ trāſlatiue dicūtur. Ad ꝑmū de noibꝫ tꝑalibꝫ dđm ꝙ q̄ꝫuis reſpectus quos im ꝑtant realiṫ ⁊ tꝑaliṫ ſint in creaturis. ī deo tm̄ ſcđm modū itelligēdi. tñ ꝑſuppoſnunt aliq̄d eternū ⁊ abſolutū ī deo. vt dñs rōne dominij dat itelligē ꝑtātē ī deo ſilr creator. ⁊ ideo ad illa noia reducūtur q̄ ꝑtinēt ad vnitatē eſſentie vt creator dñs. vel ad ꝓprietatē ꝑſonarū ſiē increat⁹ miſſus ⁊ hmōi. Ad ſcđꝫ dđm ꝙ rō negatiuoꝝ noim fūdaṫ ſuꝑ aliquā affirmatōeꝫ. ⁊ ita reliquiṫ ī intellectu aliq̄d ſiē incorpore⁹ ſimplicitatē. vñ reducūṫ ad vnitatē eēntie vt imēſus increat⁹ vel ad diſtinctionē ꝑſonaꝝ vt ingenit⁹. Ad tertium dđm ꝙ q̄ꝫuis ñ dicat explicite ꝓpriū alicui⁹ ꝑſone. tñ implicite ⁊ ī cōi includit oia ꝓpria ꝑſonaꝝ inq̄ꝫtū ē q̄ſi collectiuū trium ꝑſonaꝝ. ſilr dđm ð his noibꝫ ꝑſonā ypoſtaſis ſuppoſitū q: q̄ꝫuis ñ imponūṫ ab aliq̄ ſpāli ꝓprietate ꝑſone. ī ponūṫ nī appropriate ī cōi ⁊ ita reducūṫ ad ea q̄ ſigficāt ꝓprietatē ꝑſonaleꝫ. Ad vltimuꝫ dđm ꝙ diuiſio mgr̄i quā ſuꝑaddit q̄ talis ē. noia q̄ dicūṫ de deo aut dicūtur ex tꝑe ⁊ relatiue vt dñs ⁊ hmōi. vel ex tꝑe ſ; non relatiue vt icarnat⁹. vl' colligit oia noia ꝓpriaꝝ ꝑſonaꝝ vt trī

nitas reducitꝛ ad diuiſionē Amb. vt ex p̄dictis p̄tꝫ.

DI. XXIII

Redictis tamen adij

ciendū eſt ꝛc̄. Hic q̄runtꝛ q̄ttuoꝛ. Pri mo an nomen ꝑſone ꝓprie dicatur de deo. Scd̄o q̄d nomē ꝑſone ſignificet ī diuinis Tertio an nomē ꝑſone plr̄ ī diuinis poſſit p̄dicari Quarto d̄ d̄r̄ia hoꝝ q̄ttuoꝛ noīm ſcꝫ eē̄ntia. ſubſiſtentia. ſuba ꝛ ꝑſona et d̄r̄ia noīm eis correſpondētiū ī greco. ſ. vſia vſiaſis ypoſtaſis ꝓſopiō.

D p̄mū ſic ꝓcediꝛ ꝛ videtꝛ ꝙ h̄ nomē ꝑſona nō ꝓprie ī diuinis dicatꝛ. a q̄cūqꝫ remouetꝛ ſupiꝰ ꝛ inferiꝰ. ḡ a q̄cūqꝫ remouetꝛ ꝑticulare ꝛ ꝑſona. ſꝫ a diuinis ꝑticulare remouetꝛ. ḡ ꝛ ꝑſona P̄ In eoīa ꝯpoſita ī rebꝰ inferioribꝫ ꝑſona marie ē cōpoſita. q2 ad eiꝰ eē ꝯcurrit q̄libet creatura ſꝫ ī diuinis ē oīmoda ſimplicitas. ḡ eis nō ꝯgruit nomen ꝑſone. P̄ Perſona d̄r q̄ ſubſiſtit alicui ꝓprietati vel ſubſtat. ſꝫ deꝰ n̄ ꝓprie d̄r alicui ſubſtare. ḡ nō ꝓprie d̄ deo d̄r h̄ nomē ꝑſona Cōtra ꝑſona d̄r q̄ſi ꝑ ſe vna ſꝫ h̄ marie d̄o ꝯuenit ḡ ꝛ nomē ꝑſone. P̄ Perſona dicit q̄d cōpletū exiſtēs ī natura itellectuali. ſꝫ h̄ deo cōperit. ḡ ꝛ nomē ꝑſone. R̄o In hoc noīe ꝑſona duo ꝯſiderāda ſūt. ſ. id a q̄ nomē iponitur ꝛ id cui imponitꝛ q̄ꝫtū ad p̄mū. ſi tn̄ ſm hoc. h̄ nomen ꝑſona īpoſitū ſit a rep̄ſentatōe alicuiꝰ ꝑ īpoſitōem larue d̄ q̄ geſta ꝓpria decātabātꝛ q̄ rep̄ſentatio nō ꝓprie deo ꝯuenit. ideo nomē ꝑſona q̄ꝫtū ad id a q̄ īpoſitum ē nō ꝓprie deo ꝯuenit. Quātū ꝟo ad ſcd̄m cū impoſitū ſit ſubſiſtenti. aut diſtictio ī natꝛa itellectuali. d̄ q̄ talꝛ rep̄ſentatio fiebat. ī deo aūt ſi q̄d diſtinctū exn̄s ī natura ītellectuali ideo h̄ nomē ꝑſona q̄ꝫtū ad id cui nomē īponitꝛ ꝓprie d̄o ꝯuenit Ad p̄mū de ꝑticulari d̄d̄m ꝙ nō ē ſilr̄ de h̄ q̄d ē ꝑticulare ꝛ ꝑſona. q2 ꝑticulare d̄r a p̄te. ꝑs āt d̄ ſuo nomine īꝑfectōēꝫ īꝑtat. ꝛ ideo nō cadit ī diuinis. ꝑſona aūt q̄ꝫtū ad id q̄d ſignificat n̄ dicit īꝑfectōēꝫ ſꝫ dignitatē. iō ꝑſona ī diuinis ꝯuenit. Ad ſcd̄ꝫ d̄d̄m ꝙ ꝑſona in humanis ſit marie ꝯpoſita. h̄ ē q2 ē ī tali natura nō q2 ꝑſonalitas hoc exigat. vnde ī angelis ē ꝑſona ſimplex ꝛ ita nihil obſtat q̄n poſſit dici de diuinis Ad tertiū d̄d̄m ꝙ q̄ꝫuis ꝓprie ſm rē n̄ ſit ī diuinis q2 ſm rē nihil ponitur ibi ſub alīq ē tn̄ ibi ſm modū ītelligēdi ꝓut intelligitꝛ deus ſubſtās ꝓprietati ſue ꝑſonali vel eē̄ntiali ſm ꝙ d̄r ſuba cū ſuo eē ſm ꝙ d̄r ſubſtātia ſubſiſtētia. ꝛ h̄ ē iō. q2 nō ē ī diuinis diuerſitas ſm rem eiꝰ q̄d ineſt ꝛ cui ineſt. q̄ req̄reretur ad hoc ꝙ aliq̄d realiter ſub alio reponeretꝛ ē tamē ibi diuerſitas q̄ꝫtum ad modum intelligendi.

D ſcd̄m ſic ꝓcediꝛ ꝛ videtꝛ ꝙ ꝑſona in diuinis ſignificet ſubaꝫ. ꝑ auctē Augꝰ ī lr̄a. q̄ h̄ exp̄ſſe dicit li. vij. de tri. cū diciꝰ ꝑſonaꝫ p̄ris n̄ aliud diciꝰ q̄ꝫ ſubaꝫ p̄ris P̄ Dicit boe. ꝙ ꝑſona ē rōnalis natꝛe indiuidua ſuba. ḡ ꝑſona ē ſuba P̄ q̄d r̄ndetꝛ ad q̄ſtionē factā ꝑ q̄d dicit ſubaꝫ. ſꝫ ꝑſona r̄ndetꝛ ad q̄ſtionē factā ꝑ q̄d vt dic̄ mgr̄ ī lr̄a. ḡ ꝑſona ſignificat ſubaꝫ.

P̄ Oē nomē relatiuū ſm nomē ſuū refertꝛ ad aliq̄d ſꝫ h̄ nomē ꝑſona nō refertꝛ ad aliq̄d ſm nomē. ḡ nō ſignificat relatōēꝫ ꝛ ita ſignificat ſubaꝫ Cōtra ſm boe. ſuba ꝯtinet vnitatem relatio multiplicat trinitatē. ſꝫ ſm ꝑſonā multiplicatꝛ trinitas. ḡ ꝑſona dic̄ relatōēꝫ nō ſubam

P̄ Ad q̄dcūqꝫ genꝰ reducitꝛ inferiꝰ ꝛ ſupiꝰ. ſꝫ ꝑſona ē ſupiꝰ ad p̄rēꝫ. p̄r ꝟo dicit relatōēꝫ ḡ ꝛ ꝑſona R̄o d̄d̄m ꝙ ſcatio alicꝰ noīs p̄t dupl̄r ꝯſiderari. Uno mō formaliter. ſ. q̄ꝫtū ad id ad q̄d ſignificandū nomē fuit īpoſitū ſm cōem noīs rōnēꝫ ſicut hō ſignificat aīal rōnale mortale. Alio mō q̄ſi materialiꝛ q̄ꝫtū ad id cui nomen attribuitꝛ ī alīq re ſp̄ali. ſicut ſi dicatꝛ ꝙ ꝑſona ī natura diuina ſignificat relatōēꝫ ſic̄ color ī niue ſignificat albedinē. nomē ḡ ꝑſone q2 īpoſitū ē ad ſignificādū rē ſubſiſtētēꝫ diſtinctā ab alijs rebꝫ ſubſiſtētibꝫ in eadē natꝛa formaliꝛ ſignificat ſubaꝫ p̄mā q̄ ē ſuppoſitū. nō aūt ſubaꝫ q̄ ē eſſentia vel q̄dditas. q2 ꝟo ſubſiſtēs diſtinctū ī diuinis nō p̄t eē aliq̄d abſolutū. ſꝫ ſolū relatiuū. id̄o q̄ſi materialiꝛ ꝛ attributiue ī diuinis ꝑſona ſignificat relatiuū. nā relatio ī diuinis ē ſubſiſtēs. ꝛ ſic ē ibi diſtinguēs ꝛ diſtinctum. Et inde ē ꝙ q̄dā dixerūt ꝙ h̄ nomē ꝑſona ſignificat ſubaꝫ in diuinis. Quidam ꝟo ꝙ relatōēꝫ q̄ꝝ vtrūqꝫ aliquo mō veꝝ ē ſꝫ vtrūqꝫ ſimul amplectamur poſſumꝰ dicē ꝙ ſignificat relatōēꝫ ꝑ modū ſube p̄me. ſ. inq̄ꝫtū ē diſtinctū ſubſiſtēs. ꝛ n̄ inq̄ꝫtū ē diſtinguēs. ſicut n̄ ſignificatꝛ rōe ꝓprietatis Ad p̄mū de Aug. d̄d̄m ꝙ aliꝰ attēdit ſignificationē ꝑſone q̄ꝫtū ad modū ſignificādi. ſꝫ nō q̄ꝫtuꝫ ad id q̄d ſignificatꝛ. ꝛ id̄o q̄ꝫuis ſig̃ficet relatiōēꝫ q2 tn̄ ſignificat ꝑ moduꝫ ſube. ideo dicit ꝙ ſignificat ſubaꝫ. Ad ſcd̄ꝫ d̄ bo. d̄d̄m ſilr̄ ꝙ ī diuinis ꝑſona d̄r ſignificare ſubaꝫ q2 ſignificat relatōēꝫ ꝑ modū ſube. Ad. iij. ad interrogationē factaꝫ d̄d̄m ꝙ q̄d q̄nqꝫ q̄rit de eſſentia vt cū d̄r q̄d ē hō. r̄ndetꝛ aīal rōnale mortale Q̄nqꝫ q̄rit ip̄m ſuppoſitū. vt cū q̄ritꝛ q̄d natat ī mari. r̄ndetꝛ piſcis. ꝛ ita ad interrogatōem factā ꝑ q̄d ꝓut q̄rit de ſuppoſito r̄ndetꝛ tres ꝑſone Ad q̄rtū d̄d̄m ꝙ q̄ꝫuis ꝑſona ſignificet relatōēꝫ non n̄ ꝑ modū relatōis. ꝛ iō nō refertur ſm nomen ad aliud.

D tertiū ſic ꝓcediꝛ ꝛ videtꝛ ꝙ nomē ꝑſone non p̄dicetꝛ plr̄iter ī diuinis q2 vt dicit Augꝰ in lr̄a. eē tres ꝑſonas ē eſſe tria q̄dā. ſed nō ꝯceditur ꝙ p̄r ꝛ filiꝰ ꝛ. ſſ. ſint tria. ḡ ꝙ nec ſint tres ꝑſone.

P̄ q̄ꝫuis ſint tres hn̄tes diuitatē nō tn̄ p̄nt dici plr̄es dij ꝓpter vnā naturā habitā. ḡ a ſilī q̄ꝫuis ſint plr̄es ſubſiſtētes ī natura diuina non tn̄ p̄nt dici plr̄es ꝑſone ꝓpter vnā naturā. P̄ Perſona ſignificat q̄d ꝑ ſe ſubſiſtēs ſubaliter. ḡ dicit eē ſubale ſꝫ eē ſubale nō multiplicatꝛ ꝑ ꝓprietates ꝯſequētes eē. ḡ rōne triuꝫ ꝓprietatū ī deo nō p̄t dici tres ꝑſone. P̄ ꝑſona in ſui ītellectu includit ſubam vt dictū eſt ſed nomē ſube nō ponitꝛ plr̄iter in diuinis. ergo nec nomē ꝑſone. P̄ Perſona ē ſubſiſtentia q̄dā. ſꝫ ſubſiſtētia nō ponitur plr̄iter ſm boe. ḡ ꝛc̄.

Cōtra fides in deo aſſerit eē tres ꝑſonas. ḡ ꝯueniētꝛ d̄r. R̄. ꝑſona dicit q̄d ſubſiſtēs diſtinctū ī natꝛa intellectuali. vn̄ vbicūqꝫ repiuntur aliqui diſtincti habētes naturam itellectualēꝫ ponūtur ꝑſone plures nec ītereſt ad pluralitatem ꝑſonaꝝ vtrū habeāt eandē naturā nec ne. diffinitio cui nature in pluribꝫ ꝑſonis creatis accidit ex imꝑfectōe nature create q̄ nō nō eſt ſuū eē. ſed accipit ſuuꝫ eē in ſuppoſito. vnde ī diuſis ſuppoſitꝫ eſt ſm diuerſū eſſe. hec autē īꝑfectio ī deo non eſt. ꝛ ideo nihil ꝓhibet eſſe vnā eſſentiā in ꝑſonis plr̄ibꝫ Ad p̄imū de Aug. d̄d̄m ꝙ accipit tres ꝓ tria. vel d̄d̄m ꝙ ſic tria non ſimpliciter ſꝫ ſūt tria q̄dā ſcꝫ tria ſuppoſita. Ad ſcd̄m d̄ h̄ noīe deꝰ d̄d̄m ꝙ ſecꝰ. q2 t̄mini ſubales nō multiplicātꝛ nō multiplicata forma a q̄ iponitꝛ. h̄ āt t̄minꝰ deꝰ iponitꝛ ab eē̄ntia diuina q̄ n̄ multiplicatꝛ. ſꝫ iſte t̄minꝰ ꝑſona īponitꝛ a ꝑſonali ꝓprietate q̄ multiplicatꝛ ī diuſis ſuppoſitis Ad. iij. d̄d̄m ꝙ ſecꝰ ē d̄ ꝓprietatibꝫ q̄ ſūt ī īferioribꝫ q2 nō ſūt res ſubſiſtētes nec ſubaꝫ ꝯſtituūt ſed ꝯſequūtꝛ eē ſubale. ſꝫ ꝓprietates ī diuinis ſūt ſubſiſtētes ꝛ ꝑſonas ī eē ſubali ꝯſtituūt lꝫ ip̄m eſſe ſubale non diſtinguant ſed ſuppoſitū habēs illud. Ad q̄rtū d̄d̄m ꝙ apd̄ latinos h̄ nomē ſuba q̄ꝫuis ſm ꝓprietatem vocabuli r̄ndeat noī greco q̄d ē ypoſtaſis. tn̄ ſm cōēꝫ vſū loquēdi accipitꝛ eciā ꝓ eē̄ntia ideo ad vitādū errorē nō diciꝰ tres ſubas ſic̄ greci tres ypoſtaſes. ſed vnā ſubam ſic̄ vnaꝫ eſſentiā vl̄ vſiam Ad q̄ntum d̄d̄m ꝙ ſm ꝓprietatē vocabuli hoc

nomē ſubſiſtētia ī diuiſ pluraliter ꝑdicari nō pt. ſicut hoc nomen ſuba: qꝛ id qδ reſpicit ſubſiſtētiā in diuiſ ē vnū ſcʒ eſſe. ꝓprietas vero quā reſpicit ſuba non eſt vna ſed ꝓpter equiuocationē ꝑdictam ſube trāſponit apud nos ordo verboꝝ q̄ntum ad vſum loquēdi. vt ſcʒ vſie reſpondeat eſſentia. vſiaſi ſuba ypoſtaſi ſubſiſtentia. ⁊ ſic nos dicim⁹ vnā ſubaʒ ⁊ plꝛes ſubſiſtētias. greci vo ecōuerſo plures ypoſtaſes ſed vnā vſyaſim ſitut vnā vſyam.

¶ Quartū ſic ꝓcedit̄ ⁊ videtur q dicta noīa nullā habeāt diſtinctōem. dicit eni boeti⁹ in cōmē. ſupꝛ ꝑdica. q vſia ſignificat ſubam cōpoſitam. ſed ſuba cōpoſita eſt indiuiduū ſubſiſtens ī genere ſube qδ ſignificat nomē ſube vel ypoſtaſis vel pſone. ḡ videt q hoc nomē eſſentia vl vſia nō differat ſm ſignificatōem ab alijs. ¶ Nihil ſubſiſtit niſi illud qδ ī ſe habet eſſe cōpletum. ſed eſſe cōpletum nō inuenitur niſi in ꝑticulari. cū ḡ ꝑticulare in genere ſubſtātie dicat ypoſtaſis vl ſuba pma videtur q ſubſiſtētia ſit idem q ſuba. ¶ Cum vtrūq3 ſue nōmine īportet poſitiōem alicuius ſub aliquo videt q ſint idem. ¶ Boeti⁹ in li. de duab⁹ na. dicit q hoc noīe ypoſtaſis non vtunt̄ greci niſi ꝓ indiuiduo rōnalis nature hec autem dꝛ perſona. ḡ ypoſtaſis vel ꝓſopon ſunt idem ſiue ſuba ⁊ pſona. Cōtra dicit boe. in li. ð dua. na. c. iiij. q q̄ttuoꝛ ſunt nomia in greco ſcʒ vſia vſiaſis. ypoſtaſis ꝓſopon. quibus marcus tullius adinuenit q̄ttuoꝛ correſpōdentia ſcʒ eſſentiā ſubſiſtētiā ſubam et pſonā. ḡ differūt hec noīa alioq̄n nō re ſufficiēt reſpōdērent illis q̄ttuoꝛ ſi eſſent ſynonima. ¶ Boe. in cōmēto ſupꝛ ꝑdica. dicit q vſia dicit cōpoſitōeʒ ex materia et forma pma vſiaſis pmam formā. ypoſtaſis pmam materiam. ḡ habēt dr̄iaʒ ī ſignificato. ℞⁰ dōm q dr̄ia ē horum triū nomīnuʒ. eſſentia ſubſiſtētia ⁊ ſuba pꝛima. iō opꝫ accipe ſm dr̄iam horū triū verboꝝ eſſe ſubſiſtere ⁊ ſubſtare quoꝝ primuʒ ſcʒ eſſe ſignificat id qδ eſt omnibꝫ gēnerib⁹ cōmune. ſubſiſtere vero ſpecialē modum eſſendi q̄ competit ſubſtātijs ſcʒ eſſe ꝑ ſe. ſubſtare vero impꝛtat reſpetum ſubſtātie non ad eſſe ꝓprium ſed ad accidens qδ ei ineſt. vnde ꝓprie indiuiduoꝝ eſt quibus accidētia inſunt. ſicut ergo aliqδ indiuiduū ī genere ſubſtantie eſt inq̄ntum actu inuenitur rebus ſuſiſtit inq̄ntum eſt ꝑ ſe nō indigens alio fundamento in quo ſuſtentetur. ſubſtat inq̄ntum ē accidētis ſubaʒ ad eſſe. aut poteſt dici eſſentia dupliciter vl̄ vt qδ eſt. vel vt quo eſt. Si vt q eſt ſic omē illud qδ habet eſſe poteſt dici eſſentia. Si vero vt quo eſt ſic illud quo aliq̄d nominat̄ ens dicetur eſſentia. qꝛ q̄libet res denoīatur eſſe ſm ſuū proprium modum ꝑ ſuam q̄dditatem q̄ in rebus cōpoſitis cōpoſita eſt vtpote omīa rei pꝛincipia cōprehēdens. ideo ſm boetiū vſia ſignificat ꝯpoſitum. ſimiliter ſubſiſtere dicit̄ a ſubſiſtētia vel vt ſubſiſtit. vel vt quo ſubſiſtit. ſi vt q ſubſiſtit. ſic omē qδ ꝑtinet̄ in genere ſube dꝛ ſubſiſtētia. ⁊ qꝛ ꝑ pꝛius ꝑtinetur in genere ſube genera ⁊ ſpēs q̄ʒ indiuidua. ideo ꝑ pꝛius ſubſiſtēdo dicūt̄ ſm boe. in li. de dua. na. q̄uis genera ⁊ ſpēs nō ſubſiſtāt niſi in indiuiduis tn̄ indiuiduis nō ꝯuenit tale eē niſi inq̄ntuʒ ſūt ſub generib⁹ ⁊ ſpecieb⁹ ī ꝑdicamēto ſube cōpꝛhēſa. Si vo vt q̄ ſubſiſtit ſit forma dꝛ ſubſiſtentia vel vſiaſis ſm boe. in cōmēto ꝑdi. quia ꝑ eam aliq̄d ponit̄ ī genē ſube. ſilr̄ a ſubſtāre dꝛ ſuba vl̄ vt q ſubſtat. ⁊ ſic indiuidua dicunt̄ ꝓprie ſube vel ypoſtaſis ſm boe. in li. de dua. na. vel vt quo ſubſtat ſic dꝛ materia ypoſtaſis vel ſuba ſm boe. in ꝯment. ꝑdi. quia ex materia habet indiuiduum q poſſit accidētibus ſubſtare. tamē nomen eſſentie magis eſt in vſu vt quo eſt. nomen vero ſubſiſtētie vel ypoſtaſis ſiue ſube dicit̄ magis q ſubſiſtit vel ſubſtat. Sic ergo ſubſiſtētia īcludit in ſuo ītellectu eſſentiā. qꝛ omē qδ ſubſiſtit in alia natura ſubſiſtit. Silr̄ ypoſtaſis īcludit in ſuo intellectu ſubſiſtentiā. qꝛ non pōt aliquid accidenti ſubſtare niſi ī ſe ſubſiſtēs. pſona vero includit ypoſtaſim ad determinatā naturaʒ ſcʒ rōnalem. Ad primū vſia ſignificat ⁊c. dōm q verum ē nō tamē ex hac forma ⁊ materia demōſtrata iδo non tm̄ ꝑticularꝭ ſubſtantia. ſed etiaʒ vniuerſalis dicit̄ vſia. quia vniuerſale ſignificat q̄d cōpoſitum. vel dōm q ſm cōmunē vſum loquendi vſia ſignificat cōpoſitum vt quo eſt ſicut humanitas nō vt qδ ē ſicut homo. Ad ſcōm dōm q ſubſiſtere duo dicit ſcʒ eſſe ⁊ determinatū modū eſſendi q̄ʒuis aūt eſſe ſimpliciter nō ſit niſi indiuiduoꝝ tamē determinatio eſſendi eſt ex natura generis ⁊ ſpeciei. ideo genera ⁊ ſpēs ſubſiſtētie dicūtur ꝑ pꝛius ſed ꝑticulare dicitur ſubſiſtentia ꝑ poſterius. Ad tertiū vtrūq3 poſitionem impꝛtat alicuius ſub aliq̄ dōm q differenter qꝛ ſuba dꝛ aliq̄d inq̄ntum ſubeſt accidēti ſed ſubſiſtētia dicitur aliq̄d inq̄ntum eſt ſub eſſe ſuo. Ad q̄rtuʒ dōm q ypoſtaſis apud grecos aliq̄d habet ex ꝓprietate ſignificationis ⁊ aliq̄d ex vſu. ex ꝓprietate enim ſignificatōis habet q ſignificet q̄ʒlibet ſubſtātiam ꝑticularē. ſed ex vſu accōmodatū eſt nobilioribus ſubſtātijs. ⁊ iδo ipi vtūtur eodeʒ modo hoc nomīe ypoſtaſis ſicut nos vtimur hoc nomīe pſona. ſed talis vſus non eſt apud nos ī hoc nomine ſubſtātia.

Di XXIIII

Jc diligenter inquiri

oportet ⁊c. Hic q̄runt̄ duo. Primo de noībꝫ ſignificātibꝫ vnitatē ⁊ plr̄itatē ī diuiſ. Scdō ð noībꝫ ſignificātibꝫ ea q̄ ſūt plr̄itati ānexa. Circa primū q̄rūt̄ tria. Primo vtꝝ ī diuiſ ſit aliq̄s numerus. Scdō vtꝝ noīa numeralia ꝑdicētur de deo poſitiue vel negatiue. Tertio vtrū ſignificēt eſſentiam vel notionē.

¶ Primū ſic ꝓcedit̄ ⁊ videt̄ q nō ſit numer⁹ ī diuinis. boe. eni de tri. dicit hoc vere ē vnuʒ in q̄ null⁹ ē numer⁹. ⁊ loq̄t̄ de deo ⁊c. ¶ Numer⁹ ē multitudo mēſurata ꝑ vnū ſm phm. v. meth. ſʒ deo nō ꝯuenit mēſurari. ḡ numer⁹ deo nō ꝯpetit. ¶ Ubi inuenit̄ numerus ⁊ paſſiōes numeri vt aggregatio par ⁊ impꝛ. ſed hmōi paſſiōes nō ſūt ī deo ḡ nec numer⁹. Cōtra Bern̄. ad eugeniū. ſi vna ē eēntia ⁊ tres pſone q̄s numerū negat ī diuiſ. ḡ ⁊c. ¶ Nomē trinitatis numeꝝ īpꝛtat. ſʒ hoc nomē ꝓcedit̄ ī diuiſ. ḡ ē ibi numerus. ℞⁰ ſic rō vnitatꝭ ꝯſiſtit ī diuiſione ita rō numeri in diuiſiōe. ſic ḡ aliq̄ ſe hn̄t ad diuiſioneʒ ita ⁊ ad numerū. Quedā aūt ſūt q̄ ſimplr̄ diuidūt̄. qꝛ ſm matiaʒ ⁊ q̄ntitatē ſiue ſm eſſentiā ⁊ formā. ⁊ iδo ī iſtis ē numer⁹ ſimplr̄. Quedā aūt ſūt q̄ ſm q̄d diuidunt̄. qꝛ ſm ꝓprietates accidētales. ⁊ hoc ē dupliciter. qꝛ vel diuidūt̄ ſm ꝓprietates abſolutas ſic ſoꝛ. alb⁹ dꝛ ali⁹ a ſe nigro. vl̄ ſm ꝓprietates relatiuas vt ſortes dexter ē ali⁹ a ſe ſiniſtro. ⁊ ī his ē numer⁹ ſm q̄d. Sic ḡ numer⁹ ſimplr̄ īpꝛtat ſepatōeʒ er diſtinctionem ſed numerus ſm quid importat tm̄ diſtinctionem. cuʒ ḡ ī diuiſ ſit pſonaꝝ diſtinctio per ꝓprietates relatiuas ⁊ nō ſepatio ſm eſſentiā: ī diuiſ eſt numerus pſonaꝝ ſm q̄d. ſ. pſonaꝝ ⁊ ꝓprietatuʒ nō numerus ſimplr̄. ſ. eſſentiaꝝ ⁊ q̄dditatū q̄ʒuis in diuiſ ꝓprietates relatiue nō ſint accidētales. Ad pꝛimū de boe. dōm q loq̄t̄ de numero eſſentiaꝝ ⁊ nō pſonaꝝ. Ad ſcōʒ dōm q mēſuratio iſta numeri ē tm̄ ī acceptōe nr̄a non q ipe res ſint mēſurate ſcʒ diuine pſone. Ad tertiū vbi inuenit̄ numerus dōm q hoc veꝝ eſt de numero ſimpliciter cui⁹ numerata faciūt aggregatōem aliquā.

D ſcðm ſic ꝓcedit̃ ⁊ videt̃ ꝙ vnitas ⁊ numer⁹ ponāt aliqđ ī diuiſ. ſi eni dicūt̃ ſm remotōez cū p̱ vnū nō remoueat̃ niſi plr̃as ⁊ p̱ plr̃atē remoueat̃ vnitas verūqꝫ dicit negatōem ne- gationis. ſꝫ negatio negatōis ē rōnis tm̄ g̃ in deo nō ē vnitas ⁊ plr̃as realis qđ falſū eſt ¶ Priuatio vł ne- gatio diffinit̃ p̱ poſitōez. ſi g̃ vnitas ꝑuet multitudinē ⁊ ecōuerſo ī diffinitōe vnitatis cadit multitudo ⁊ ī dif- finitōe multitudinis vnitas. ⁊ ita erit circul⁹ in diffini tione vtriuſqꝫ qđ ē ꝯ phm ī poſteriorib⁹. ¶ Hoc no- men trinitas numerū īꝑtat. ſi g̃ numerus ī diuis nihil ponat nō erit ibi trinitas ſm rē ſꝫ ſm rōez tm̄ ¶ Priua tio nūqꝫ ꝯſtituit habitū nec ecōuerſo. ſꝫ multitudo con ſtituit̃ ex vnitatib⁹. g̃ videt̃ ꝙ vnitas nō ꝑuat multitu- dinē nec ecōuerſo. Cōtra ſm phm vnū ⁊ multa oppo nunt̃ ſicut ꝑuatio ⁊ habit⁹. ſꝫ ꝑuatio nihil ponit. g̃ nec vnū. ⁊ ita neqꝫ numerus cū ꝯſtituat̃ ex vnitatib⁹ ¶ Unū đr ex eo ꝙ nō diuidat̃. ſꝫ hec ē negatio tm̄. g̃ vnū nihil ꝑcipue poſitiue p̄dicat. ſilr̄ nec numer⁹ cū ꝯſtitu- tus ſit ex vnitatib⁹. Rº dðm ꝙ numer⁹ q̄ ē ſpēs q̄ntitatis aliqđ ponit ⁊ ſiliter vnitas q̄ ē ei⁹ p̄s. aliter eni nō eſſet ſpēs alicui⁹ generis. vnde ſi numerus q̄ eſt ſpēs q̄ntitatis ⁊ vnitas q̄ eſt ei⁹ ꝑncipiū p̄dicent̃ ð deo oꝑtet dicere ꝙ aliqđ ponit p̱ moduꝫ q̄ ſcia vel ſapīa ponunt rōne differētie. ⁊ non rōne generis. oꝑtet aūt ꝙ de deo dicant̃ ſi idē ſit vnū qđ ꝯūtit̃ cū ente ⁊ multitudo ei op ponit cū numero ⁊ vno qđ ē ꝑncipiū numeri vt q̄buſdā videt̃. ſꝫ q2 qđ determinat̃ ad aliqđ genus nō p̄t eē diui ſiuū entis cōis ꝙ ambit oē gen⁹. nō videt̃ ꝙ vnū ⁊ mul ta q̄ diuidūt ens ſint idē cū vno ⁊ numero q̄ ptinēt ad gen⁹ q̄ntitatis. Et ideo alijs videt̃ ꝙ numer⁹ q̄ eſt ſpēs q̄ntitatis ⁊ vnitas q̄ eſt ei⁹ ꝑncipiū ſint tm̄ in reb⁹ corpo ralibus. q2 talis numer⁹ ex diffinitione continui cauſa tur. ⁊ hac rōne ad gen⁹ q̄ntitatis determinat̃. vno ⁊ mul to q̄ diuidūt ens oīa genera circūeūtib⁹ ⁊ ſm h̄ cū nul la ꝯditio rei corꝑal' de deo dici poſſit niſi metaphorice numer⁹ q̄ ē ſpēs q̄ntitatis ⁊ vnitas q̄ ē ei⁹ ꝑncipiū ð deo nō dicunt̃. ſꝫ vnū qđ ꝯuertit̃ cū ente ⁊ mltitudo ei corre ſpōdēs. hoc aūt vnū ponit aliqđ. q2 ipm ens. ſꝫ ſup̱ hoc nō addit aliā naturā. q2 q̄libet res ē vna p̱ ſuā eſſentiā; alias iret̃ in infinitū. ſꝫ addit ſup̱ ens negatōem diffiniti onis. ſiliter multitudo addit ſupra res diffinitōez cui⁹ ꝑma origo ⁊ cōmunis ē oppoſitio p̱ affirmatōem. ⁊ ſm h̄ addit multitudo negatōem in q̄ntū multe ſūt res. q̄ꝫ vna nō ē alia. ⁊ ſic vnū ⁊ multa q̄ ad ens cōe pertinent ponūt q̄dē aliqđ q2 ipm ens vel res ſꝫ q̄ntū ad id qđ ſup̱ additū nihil ponūt. ⁊ ſm hoc p̄t ſaluari dictū magiſtri

Ad primū p̱ vnū remouet̃ plr̃as. dðm ꝙ falſuꝫ eſt. p̱ vnū eni remouet̃ diffinitio q̄ ē p̱ affirmatōez ⁊ negatio nē. q2 iſtā claudit ī itellectu ſuo. vnū eni ē qđ nō diuidit̃ p̱ ens ⁊ nō ens. nō in plr̃atē. ens eni ⁊ nō ens non cau- ſant rōnem multitudinis niſi q̄tenus vtrūqꝫ itellectus attribuit rōnem vnitatis. ⁊ ita vnitas p̄cedit ī itellectu multitudinē ⁊ nō ecōuerſo. vnde vnitas ſm rōneꝫ ſuā non excludit plr̃atē ſed tm̄ diffinitōez. Ad ſm dðm ꝙ iam pꝫ reſpōſio q2 vnitas non ꝑuat multitudinē vn̄ nō diffinit̃ p̱ multitudinē ſic̄ opponit̃. ſꝫ tm̄ p̱ diffinitio nē ſm affirmatōez ⁊ negatiōez vt dictū ē Ad. iij. dðm ꝙ ſicut dictū eſt numer⁹ aliqđ ponit. q2 ipās res nume ratas. ſꝫ id qđ ſup̱addit numer⁹ ī diuis ē negatio affir mationi oppoſita. vnde nō ſeq̄t̃ ꝙ trinitas nō ſit ſm rē ī diuinis. Ad q̄rtū dðm ꝙ vnitas non ē ꝑuatio multi tudinis niſi ex ꝯſequenti ſcꝫ in q̄ntum ī multitudine in cludit̃ diffinitio p̱ affirmatōez ⁊ negatiōem vel dðm ꝙ vnū nō ē ꝑuatio illi⁹ multitudīs quā ꝯſtituit ſed multi tudinis q̄ negat̃ eē in ipo qđ đr vnum.

D tertiū ſic ꝓceditur ⁊ videtur ꝙ dictiōes nu merales ſignificent eſſentiaꝫ. quicqđ eni vere đr in diuinis ſubaliter đr ⁊ eſſentiā ſignificat ſed hmōi dictōes ad ſe dicuntur ⁊ nō ad ali ud referunt̃ ergo ⁊c̄ ¶ ſm hoc oīa p̄dicamēta traſcēūt in ſubam cū in diuinā p̄dicatōem veniūt p̄ter ad aliqđ. ſꝫ vnitas ⁊ multitudo ſignificāt q̄ntitatē. g̃ cū nō dicat̃ ad aliqđ in diuinis dicūt ſubaꝫ. ¶ Nulla relatio cō munis ē trib⁹. vnitas ꝟo cōis ē trib⁹ q2 q̄libet ꝑſona đr vna. g̃ vnitas nō ſignificat relatōem. g̃ nec multitudo q̄ ꝯſtituit̃ ex vnitatib⁹. Cōtra duo ⁊ tres multiplicāt idē qđ ſignificat vn⁹. ſꝫ duo ⁊ tria nō multiplicāt ſubam cū hec ſit vna. g̃ nec vnus ſignificat ſubaꝫ Rº vnitas ⁊ multitudo q̄ ſunt differētie entis ⁊ veniūt in diuinā p̄dicatōem vt dictū eſt nō addūt ſup̱ ens niſi rōnem in- diſtinctionis ⁊ diſtinctōis. cū g̃ ens cōiter ſe habeat ad abſoluta ⁊ relata. ſiliter diſtinctio ⁊ indiſtinctio ideo ter mini numerales cōiter ſe habēt in diuis ad abſoluta ⁊ relata. vn̄ ſm ꝙ diuerſis adiungūt̃ ſignificāt relatōem vel eſſentiā. vn̄ cum đr vnus de⁹ ſignificat hoc qđ dico vni⁹ eētiā. ſiliter cū đr tres dij. hoc qđ dico tres ſigni ficat diuerſitatē eſſentie. cuꝫ aūt đr p̄r ē vn⁹ hoc ꝙ dico vn⁹ ſignificat vnitateꝫ ꝑſonalis ꝓprietatis in p̄re. cum aūt đr tres ꝑſone hoc ꝙ dico tres ſignificat plr̃atem ꝑ ſonaliū ꝓprietatū. ſꝫ ſicut ens p̱ ſe dictū itelligit̃ ð ſuba q̄uis ſube ⁊ accidēti ꝯueniat. ſilr̄ vnū p̱ ſe dictum nihil addito ſignificat eſſentiā Ad primum hmōi dictōes nō referūt̃ ad aliud. dðm ꝙ h̄ verū ē q̄ntū ad ſuas rōnes a q̄b⁹ ſumūt̃ noīa. ⁊ ideo ſm nomē ad aliud nō dicunt̃. ſꝫ q̄ntū ad illđ circa qđ ponūt̃ rōnes poſſūt imꝑtare ab- ſolutū ⁊ relatuꝫ. vel dðm ꝙ cū vnitas ⁊ multitudo ſint differētie entis ſicut ens ita vnitas ⁊ multitudo circu- eūt omne genus. ideo abſolutis ⁊ relatis ꝯuenire poſ- ſunt. Ad ſcðm dðm ꝙ vnitas ⁊ multitudo non veni unt in p̄dicatōem diuinā vt ſpēs q̄ntitatis ⁊ ideo ratio nō ꝓcedit. Ad q̄rtum dðm ꝙ vn⁹ nō ſignificat noti- onem vel relationem aliquā determinate. ſꝫ q̄libet in- determinate. Ad q̄rtum duo ⁊ tres nō multiplicant ſubam. dðm ꝙ falſū eſt ſi addant̃ termino eſſentiali. vt cum dicūt̃ tres dij.

Einde q̄ritur ð nomi-

nibus q̄ ſunt plr̃ati annexa. Et circa h̄ q̄runt̃ duo. Primo de his que ſe habēt ad pluralitateꝫ ſicut ꝑncipiū vt diuerſitas ⁊ hmōi. Scðo de noīe trinitatis qđ ꝯſequitur plura litatem q̄ſi collectiuū.

D primū ſic ꝓcedit̃. ⁊ videt̃ ꝙ ī deo ſit diuer- ſitas. Hyl'. pater ⁊ fili⁹ ⁊ ſ.ſ. ſunt p̱ ſubaꝫ q̄deꝫ tria. p̱ ꝯſonantiā vero vnuꝫ. ſꝫ multitudo in ſuba facit diuerſitatē. g̃ ī diuis ē diūſitas ¶ Alienuꝫ denoīatur ab alio. ſꝫ fili⁹ eſt ali⁹ a p̄re. g̃ p̄t dici alien⁹. ¶ Singulare ſignificat aliqđ demōſtratum ſubſiſtēs ī nat̃a cōi. ſꝫ p̄r ē aliqđ demōſtratum. g̃ p̄t dici ſingularis. ¶ Uidetur ꝙ poſſet dici vnicus p̱ hoc ꝙ cantat eccl'ia. Trinū deū vnicunqꝫ cum fauore predicat

Rº dicendū ꝙ circa fidem trinitatis duo fuerunt er rores ſcꝫ arrij q̄ inducit pluralitatem eſſentie. ⁊ ſabellij qui aſtulit pluralitatem ꝑſonarum. quorum neutrum concedit fides catholica. ⁊ ideo ea oportet concedere ꝙ vtriqꝫ hereſi aduerſant̃ ⁊ ea negare q̄ vtriqꝫ ſunt cōſona vnde contra arrium quattuor confirmat eccleſia. Pri- mo vnitatem eſſentie. vnde dicit deum vnum ⁊ negat diuerſitateꝫ. Secūdo eſſentie ſimplicitatem. et ideo cō fitetur deum ſimplicem ⁊ negat diuiſionem ⁊ ſeꝑatio- nem q̄ ponunt ꝯpoſitōem. Tertio ſilr̄itudinē ꝑſonaruꝫ

in eſſentia, put ſignificaṫ vt forma q̄dā. vñ ꝯfiteṫ filium ſil'em prī ⁊ negat alienitatē q̄ dicit extra neceſſitatē ī natura. q̄rto eq̄litatē ī potētia magnitudinē ⁊ eternitatē. vñ negat ipm diſpatē vel ineq̄lem. Cōtra ſabelliū aūt affirmat q̄ttuor. pmo plitatē pſonaꝝ ⁊ diſtinctōem. et ſic ꝯfiteṫ plitatē ⁊ negat ſingularitatem. ſcđo q: plitas ē ibi nō tm̄ ſm rōē ſʒ ſm rem. ideo dicit diſtinctōē veꝝ. ⁊ excludit vnicū. tertio ponit ī reb⁹ pſonalib⁹ eſſe ordinē originis. ⁊ iđo p̄dicat diſcretiōē q̄ īprat ordinē et excludit ꝯfuſionē. q̄rto ponit tres perſonas vnitas ſocietate amoris que ē. ſſ. ⁊ ideo p̄dicat ꝯſonātiā vt pʒ ex Hyl'. ⁊ excludit ſolitudinem. Ad pmuʒ de Hil'. dicēdū q̄ vtiṫ noīe ſube p ſuppoſito nō p eſſentia. Ad ſecūdū alienum denoiaṫ. dōm q̄ denoiaṫ ab alietate nature nō ab alietate ſuppoſiti. ideo filius q̄uis dicaṫ ali⁹ nō p̄t dici alien⁹. q: deſignareṫ extraneitas nāe. Ad tertiū dōm q̄ pſona diuia nō p̄t dici ſingularis pprie. q: ſingulare ē cui⁹ eſſentia ē incōmunicabilis. eēntia autē pris ē ꝯmunicabil'. ħ aūt nō dicit pſona. ideo p̄t dici pr̄ pſona. Ad q̄rtū dōm q̄ vnicū pprie ſūptū dicit vnitatem tam eēntie q̄ʒ pſone. vñ qū de⁹ dr̄ vnicus rōne vnitatis eēntie nō pprie ſumiṫ hoc qđ ē vnicū. ſʒ ſumiṫ vnicus p vno.

D ſcđm ſic pcediṫ ⁊ videṫ q̄ trinitas nō ſit nomen eſſentiale. q̄cquid p̄dicaṫ de vnaquaq: pſona ſingulariter. ⁊ đ oib⁹ ſil' dicit ſubam. ſʒ ħ nomē trinitas ē hmōi. dr̄ eni trinitas triū vnitas. pr̄ aūt ē triū vnitas. ⁊ ſic de aliis pſonis. ⁊ he tres ſil' pſone ſunt vna trinitas. ḡ ħ nomē trinitas dicit ſubaʒ. ℗ Nulla vnitas triū ē niſi eſſentialis. ſʒ trinitas ē triū vnitas. ḡ trinitas ē eſſentialis. ℗ Qđ nō referṫ ad aliud ē eſſentiale. ſʒ ħ nomē trinitas ñ referṫ ad aliud. ḡ dicit ſubam.

Cōtra boe. ait relatio multiplicat trinitatē ſʒ eēntia ꝯtinet vnitatē. ḡ trinitas nō ſignificat eſſentiā ſʒ relatiōnē. R⁰ ī noīe trinitatis īptaṫ vnitas ⁊ numer⁹. ſed vnitas ī diuis dr̄ dupliciṫ. ſ. vnitas eēntialis ⁊ vnitas pſonalis. iđo q̄dā dixerūt q̄ ħ nomen trinitas imptat vnitatē pſonaꝝ ⁊ ſm eos ſic exponiṫ trinitas q̄ſi ter vnitas. q: ſunt ibi tres vnitates perſonales ⁊ ſm ħ ſimpliciter relatōeʒ ſignificat. Sʒ ꝯ ħ ē qđ a trinitate noiamus deū trinū. ſic aūt ħ nomē triu⁹ non poſſet exponi vt diceret pr̄ vel trin⁹ de⁹. q̄ſi ter vn⁹. ideo alij dicūt q̄ vnitas īptata ī ħ noīe trinitas ē vnitas eēntialis. ⁊ iſti ſic exponūt trinitas. i. triū vnitas. vt yſidor⁹ ī lr̄a dicit. ⁊ ſm ħ trinitas vtrūq: ſignificat. ſ. vnitatē eſſentie ⁊ diſtinctioneʒ pſonaꝝ. ſed tn̄ diuerſimode. q: ſm ethimologiā noīs vnitas eēntie ſignificaṫ ibi ī recto. plitas aūt pſonaꝝ ī obliq̄. ſʒ ſm impoſitōeʒ noīs cū ħ nomen ſit ipoſitū ad ſignificādū numerū pſonaꝝ ē econuerſo. vñ ſenſus ē. trinitas. i. tres pſone vni⁹ eēntie ſic magiſter ī lr̄a exponit. Ad pmuʒ q̄cq̄d p̄dicaṫ de ſingulis. dōm q̄ q̄uis q̄ʒtū ad ethimologiā noīs de oib⁹ ī ſingulari p̄diceṫ nō tn̄ q̄ʒtū ad verā ſignificatōeʒ noīs ad q̄ʒ ſignificādā nomē iponiṫ. q: pr̄ nō p̄t dici tres pſone vni⁹ eſſentie q̄uis poſſit dici vnitas triū pſonaꝝ. Ad ſcđʒ nulla vnitas triū ⁊c̄. dōm q̄ ħ argumētuʒ pcedit ſm ethimologiam nominis ſm quam vnitas ſignificatur ibi in recto ⁊ ſic ſignificat ibi eſſentiaʒ vt dictum eſt non tamen ſm ſignificatōem ad quam ſignificādam nomē iponiṫ trinitas eni ē triū vnitas vt ſupponit argumētū. Ad. iij. illđ q̄ nō referṫ ⁊c̄. dōm q̄ q̄uis q̄ʒtū ad id ad qđ ſignificādū nomē iponiṫ ñ ſignificet relatōeʒ ſm numerū. ⁊ ſic ſm nomē nō referṫ ad aliud tn̄ q̄ʒtū ad ea circa q̄ numerus ille ponitur ī diuinis ſignificat ipas relationes que ſolū in diuinis numeranṫ.

Reterea cōſiderāduʒ

eſt ⁊c̄. Hic q̄rūtur q̄ttuor. Primo de diffinitōe pſone. Scđo vtrum pſona đ creaturis ⁊ de deo dicaṫ vniuoce Tertio de cōitate reſpectu diuinaꝝ pſonaꝝ Quarto vtrū tres pſone ſint tres entes vel tres res ⁊c̄.

D pmū ſic pcediṫ ⁊ videṫ q̄ hec diffinitio boetij. pſona eſt rōnalis nāe indiuidua ſuba. nō ſit recte aſſignata. natura eni rōnalis p̄dicaṫ ī recto de pſona. ḡ male poniṫ in obliq̄ ī diffinitiōe pſone ℗ Multiplicato diffinito multiplicaṫ illđ qđ in diffinitōe poniṫ ī recto. ḡ cū ſuba ponaṫ ī recto ī diffinitione pſone cuʒ ſint tres pſone ī diuis erūt tres ſube. ſʒ ħ ē falſū. ḡ dicta diffinitio nō ꝯuenit diuis pſonis ℗ Cū dr̄ pſona ē indiuidua ſuba. aut ſuba ſtat ibi p eſſentia. aut p ypoſtaſi. nō p eſſentia. eēntia eni nō ē indiuidua cū ſit cōicabilis nō p ypoſtaſi. q: ſm boe. ypoſtaſis ē ſuba indiuidua. ḡ nugatio ē apponē huic qđ ē ſuba ħ qđ ē indiuidua. ℗ Dicta diffinitio pſone ꝯuenit aīe rōnali q̄ tn̄ nō ē pſona. ḡ incōueniēṫ aſſignata ē illa diffinitio. ℗ Magiſter in li. tertio. x. diſtin. dicit q̄ dicta diffinitio nō ꝯuenit pſonis diuis. ḡ inſufficiens eſt

R⁰ dđ. q̄ noia q̄dā ſūt pme ipoſitōis tm̄ q̄ ſignificāt ipas res abſolute vt hō aīal. q̄dā ſūt ſecūde ipoſitōis tm̄ q̄ ſignificāt ſolas ītētiōes vt vl'e ⁊ pticulare gen⁹ ⁊ ſpēs. q̄dā vo īcludūt vtrūq: q̄ ſignificāt rē ſil' ⁊ ītētōeʒ iq̄ʒtū ꝯuenit ſiue accidit ipi rei ⁊ hmōi ē ħ nomē ypoſtaſ: pō grecos qđ ſignificat ſubaʒ pmā. ⁊ ħ nomen pſona apud nos. ⁊ ideo boe. ī diffinitōe pſone ponit gen⁹ ipi⁹ rei q̄ʒ pſona ſignificat. ſ. ſubaʒ ⁊ addit duas dr̄ias vnā p quā notificaṫ pſona rōne ītētōis ſcđe. ſ. indiuiduū. aliam p quā notificaṫ rōne rei ī ħ q̄ dicit rōnal' nāe. Ad pmū ḡ dōm q̄ nāa vt boe. dicit q̄nq: ſumiṫ p ſuba q̄ agere et pati p̄t. ⁊ ſic p̄dicaṫ in recto de pſona. q̄nq: aūt ſumiṫ p forma partis vel toti⁹ ſiue p ſpecifica dr̄ia ſm boe. ⁊ ſic ñ p̄dicaṫ ī recto ſʒ ī obliq̄. ⁊ ħ mō ſumiṫ ī diffinitōe pſone. Ad ſcđʒ dōm q̄ ſuba equocaṫ ad ſtādū p ypoſtaſi vel p eēntia. pmo mō accipiṫ ī pppoſito. ⁊ ſic multiplicaṫ ſic ⁊ pſona. ſʒ mō ñ vtimur ſuba p eſſentia. q̄uis antiq̄ aliq̄ vſi ſint p ypoſtaſi Ad tertiū dōm q̄ ħ nomē ſuba de ſe hʒ q̄ p̄t ſtare p pma vel ſcđa ſuba ſʒ p additū qđ ē indiuidua ſtat p ypoſtaſi q̄ eſt ſuba pma. ⁊ ita non ſupfluit. Ad q̄rtū ꝯuenit aīe ⁊c̄. dōm q̄ falſū ē. q: in hac diffinitōe indiuiduū poniṫ p incōicabili Incōmunicabile vo puat ibi triplicē cōicabilitatē. ſ. vl'is ptis ⁊ vnionis cū digniori. pp̄ pmū nō ē pſona al'cōe. pp̄ ſcđm aīa q̄ ē ps hoīs pp̄ tertiū hūana nāa q̄ ē dei vbo vnita Ad q̄rtū đ dicto mgr̄i dōm q̄ ſi pprie accipētur noia poſita ī dicta diffinitōe vt ſuba ſm q̄ dr̄ a ſubſiſtēdo accidēti. indiuiduū. i. diſtinctū accidētib⁹. ⁊ rōnale a diſcurſu inq̄ſitōis ſic nō ꝯueniret illa diffinitio diuie pſone. ⁊ ſic ingr̄ intelligit. tn̄ large accipiēdo dicta noia bñ cōpetunt ei, put ſuba ſignificat ens nō ī alio indiuiduū incōmunicabile. rōnale ītellectuale. vnde Richar. ipm ad ppriatatē reducēs dicit q̄ diuia pſona eſt diuine nature incōmunicabilis exiſtētia.

D ſcđm ſic pcediṫ. ⁊ videṫ q̄ pſona vniuoce p̄diceṫ de deo ⁊ creatura q̄ʒtūcūq: eni aliqua differūt. vniuoce ꝯuenire p̄nt ī negatiōe aliq̄ ſicut hoc non eſſe lapidem. vniuoce ꝯuenit deo ⁊ homini ſʒ tn̄ rō pſone in negatiōe ē cū indiuidua ſuba. ergo vniuoce deo ⁊ creaturis ꝯuenit. ℗ Quicq̄d p̄dicaṫ đ aliq̄b⁹ ſm vnū nomē ſʒ ſm vnā rōnem vniuoce eis conuenit. ſʒ nomē pſone ⁊ diffinitio aſſignata couenit deo ⁊ creaturis vt dictū ē ḡ videṫ q̄ vniuoce dicaṫ. Cōtra

q̄cūq3 nō ꝯueniūt ī vno genē generaliſſimo nō p̄t ꝺ eis aliq̄d ꝺici vniuoce ſꝫ ꝺe⁹ ꝛ creat̄a ſūt hm̄ōi. ḡ ꝺ eis n̄ ꝺꝫ aliq̄d vniuoce. ℗ P̄ſona ſignificat ꝺiſtīctū ī nat̄a aliq̄ ſꝫ nō ē eadem r̄ō diſtinctōis p̄ſone ī ꝺiuinis ꝛ angelis ꝛ hoīb⁹. q2 ī ꝺiuis ē ꝺiſtinctio p̄ ſolas rōnes originis. in angelis p̄ ꝓprietates abſolutas. ī hoīb⁹ vtroq3 mō vt ꝺicit Ric. ḡ p̄ſona eq̄uoce ꝺꝫ ꝺe eis. ℞⁰ p̄ſona analogice ꝺꝫ ꝺe ꝺeo ꝛ creaturis ꝛ q̄ȝtū aꝺ rem ſignificatā p̄ p̄us ē ī ꝺeo q̄ȝ ī creaturis. ſeꝺ q̄ȝtū aꝺ moꝺū ſignificādi ſiue impoſitōēꝫ noīs ē ecōuerſo q̄ ē ſꝫm moꝺū ītellect⁹ nr̄i ꝛ ſilr̄ ē ꝺ alijs noīb⁹ que ꝺeo ꝛ creaturis ꝯueniunt analogice.

Aꝺ p̄mū rō p̄ſone ꝯſiſtit ī negatōe ꝺōm q̄ q̄ȝuis inꝺiuiꝺuū ſꝫm rōnēꝫ noīs ip̄ꝛtet negatiōem tn̄ talis negatio fūꝺat̄ ſup̄ aliquā rē ſcꝫ ſup̄ rōēꝫ alic⁹ p̄ncipij ꝺiſtiguētꝭ ī q̄n̄ vniuocat̄ ꝺe⁹ ꝛ nat̄a creata. vel ꝺōm q̄ ī ꝺiffinitōe p̄ſone n̄ tm̄ ponit̄ h̄ noīe inꝺiuiꝺuū. ſꝫ etiā q̄ꝺā alia q̄ ꝺeo ꝛ creaturꝭ nō p̄nt vniuoce ꝯuenire. Aꝺ ſcꝺꝫ ꝺōm q̄ rō nō ē vna vniuoce vnionis ſꝫ analogice. Tertiuꝫ ꝓceꝺim⁹. Aꝺ q̄rtū ꝺōm q̄ q̄ȝuis nō ſit vna rō ſpecialis tn̄ ē vna rō cōis ꝓut ꝺiſtinctio abſtrahit ab oī ſpāli ꝺiſtinctōe. ꝛ hāc cōem rōnēꝫ ꝺiſtinctiōis ip̄ortat p̄ſona.

D tertiū ſic ꝓceꝺit̄ ꝛ viꝺet̄ q̄ p̄ſona nō ſit cōe ī trinitate. q̄cq̄ꝺ eni cōit̄ ꝯuenit tribꝰ p̄ſonis ſignificat eſſentiā ꝛ ſingularit̄ p̄ſonā. ſeꝺ p̄ſona pl̄iter p̄ꝺicat̄ in trinitate. p̄r eni ꝛ fili⁹ ꝛ ſſ. ſūt tres p̄ſone. ḡ p̄ſona nō eſt cōe in trinitate. ℗ Oīe ꝯmune q̄ꝺ ē ꝺe rōe alicui⁹ ſpālis reſpectu ei⁹ ſe hꝫ vt vniuerſale. ḡ p̄ſona ē ꝯmune p̄ri ꝛ filio cū nō ſit extra rōēꝫ vtriuſq3. q2 alias eēt acciꝺēs ē vniūſale. ſꝫ totū vl̄e nō ē ī ꝺiuis. ḡ p̄ſona nō ē ꝯmune. ℗ Iꝺ q̄ꝺ ꝺe ſe hꝫ rōnēꝫ icōmunicabilis nō p̄t ꝺici cōmune. q2 hec ſūt oppoſita ſꝫ p̄ſona hꝫ rōēꝫ icōmunicabil̄. ḡ nō p̄t eē cōicatio. Cōtra oē nomē q̄ꝺ recipit ſignū ꝺiſtributiuū cōe ē ſꝫ h̄ nomē p̄ſona tale ē. ḡ ꝛc̄. ℗ Oē nomē q̄ꝺ p̄ꝺicat̄ ꝺe pl̄ib⁹ ſuppoſitis alicui⁹ nat̄e ē cōe. ſeꝺ hm̄ōi ē p̄ſona. ergo ꝛc̄.

℞⁰ ꝺōm q̄ ꝺuplex ē cōe in ꝺiuis. quoꝺꝺā ſꝫm rem vt eēntia. aliuꝺ ſꝫm rōnem vt p̄ſona ſꝫ ꝺe cōitate rōnis ei⁹ ē triplex opinio. Quiꝺā eni ꝺicūt q̄ ē cōe ſꝫm vnā rōnēꝫ ꝓportōis. q2 ſicut p̄r ſe hꝫ vt ſubſiſtēs aꝺ naturā ꝺiuinā ita ꝛ fili⁹. Alij ꝺicūt q̄ ē cōe ſꝫm rōnem ītētionis ſicut h̄ nomē gen⁹ ē cōe aꝺ oīa genera. ſꝫ hec ꝺuo ꝺicta ī iꝺē reꝺeunt̄. q2 ītētio nō ꝺicit niſi ꝓportionē ꝛ habituꝺinem cōis aꝺ ꝓpriū vel ecōuerſo. Sꝫ ꝯ h̄ ē q2 p̄ſonā nō ē nomē ſcꝺe impoſitōis ſolūmoꝺo q̄ſi ſignificet ītētiōēꝫ vel habituꝺinē alicui⁹ ſubſiſtētis aꝺ naturāꝫ cōem ſicut h̄ nomen ſuppoſitū. ſꝫ magis ē nomē p̄me impoſitōis ſignificās illā rem cui acciꝺit talis intentio. vnꝺe cōitas p̄ſone ī ꝺiuinis nō p̄t eſſe ſꝫm cōitatēꝫ talis habituꝺīs vel intētōis ſicut eſt cōe h̄ nomen ſuppoſitū tribus p̄ſonis. iꝺeo ꝺōm ē aliter q̄ hec cōitas eſt p̄ vnā rōnem rei ſicut rō aīalis eſt cōis hoī ꝛ aſino. Ratio aūt rei eſt ꝺuplex. q̄ꝺam eſt cōis ſicut rō aīalis. ꝛ queꝺaꝫ ſpālis ſicut rō hoīs nihil aūt ī ꝺiuinis ē cōe ſꝫm vnā rōnēꝫ rei ſpālē q2 nihil vnū ſꝫm ſpālē rōnem p̄ōt numero multiplicari ī ꝺiuis q2 talis multiplicatio ē ſꝫm materiā. ē tn̄ ibi cōe ſꝫm vnā generalē ſiue cōem rōem rei ſicut relatio cōis ē aꝺ paternitatē ꝛ filiatōēꝫ. vn̄ ſꝫm h̄ p̄ſona ſꝫm cōēꝫ rōēꝫ rei quā ſignificat ē cōe ī ꝺiuis ſignificat eni cōēꝫ rōēꝫ ꝺiſtincti ſubſiſtētis ī tali nat̄a. p̄r aūt ſignificat ſpālem rationē ꝺiſtincti ſpāli rōne ſubſiſtētis in nat̄a cōi ꝛ ſilr̄ fili⁹. Aꝺ p̄mū q̄cq̄ꝺ cōiter ꝛc̄. ꝺōm q̄ verū ē ꝺe illo cōi q̄ꝺ ē cōe ſꝫm rem vnā. nō tn̄ ꝺe eo q̄ꝺ ē cōe ſꝫm rōēꝫ vnam q2 iꝺē eſt p̄ſona patris ꝛ filij. q2 ſolū vnū eē ē in ꝺiuinis.

Aꝺ ſcꝺꝫ oē cōe q̄ꝺ ē ꝺe rōe ꝺōm q̄ pl⁹ exigit̄ aꝺ rōnēꝫ vl̄is ſꝫm q̄ cōe in ꝺiuerſis ſpēb⁹ ſiue ſuppoſitis ſit ſꝫm ꝺiuerſū eē q̄ꝺ nō ē in ꝓpoſito. q2 p̄ſona nō ꝺicit. ſpālē rerū ꝺiſtinctōēꝫ ſꝫ generalē. Aꝺ tertiū ꝺōm q̄ q̄ȝuis iꝺ q̄ꝺ ē p̄ſona ſit incōmunicabile nihil tn̄ ꝓhibet rōnem p̄ſone eē cōem pl̄ib⁹ p̄ſonis. ſicut p̄ꝫ ꝺ hoc noīe inꝺiuiꝺuū q̄ꝺ ꝺe pluribꝰ p̄ꝺicat̄.

D q̄rtuꝫ ſic p̄ceꝺit̄. ꝛ viꝺet̄ q̄ tres p̄ſone non p̄nt ꝺici tres entes vel tres res. q̄cq̄ꝺ eni abſolute p̄ꝺicat̄ ī ꝺiuis h̄ ſingularit̄ ꝺe trib⁹ p̄ꝺicat̄. ſꝫ res ꝛ ens abſolute ꝺicūt̄. ḡ ꝛc̄. ℗ Sicut ē vna ꝺiuītas p̄ris ꝛ filij a q̄ ſumit̄ nomē ꝺei ita vnū eē ꝛ vna q̄ꝺꝺitas ſꝫ ꝓp̄ vnitatē ꝺeitatꝭ nō ꝺꝫ niſi vn⁹ ꝺe⁹. ḡ eaꝺē rōe nec ꝺicit̄ tres p̄ſone tres entes vl̄ tres res cū nomē entis iponat̄ ab eē ꝛ nomē rei a q̄ꝺꝺitate vt ꝺicit Auic̄. ℗ P̄r ꝛ fili⁹ nō ꝺiſtinguūt̄ niſi relatōibus. ſꝫ relatio q̄ȝtū aꝺ reſpectū q̄ ꝺiſtinguit nō ponit aliq̄ꝺ ſꝫ aꝺ aliq̄ꝺ. ḡ ex h̄ q̄ꝺ relatiōib⁹ ꝺiſtiguūt̄ n̄ ꝺicūt̄ tres entes vl̄ tres res. Cōtra nihil iꝺē p̄t eē realit̄ p̄r ꝛ fili⁹ reſpectu eiuſꝺem. ſꝫ p̄r realiter ē p̄r filij ḡ nō p̄t eſſe realiter iꝺē. ℗ Aug⁹ ꝺic̄ res q̄b⁹ fruenꝺū ē ē p̄r ꝛ fili⁹ ꝛ ſſ. ḡ h̄ nomē res ī pl̄i numero ponit̄. ℞⁰ ens ſꝫm Auic̄. ab eē imponit̄ ſicut res a q̄ꝺꝺitate. in ꝺiuis aūt vnitū ē eē. ꝛ iꝺo q̄ȝtuꝫ aꝺ iꝺ a q̄ nomē entis imponit̄ nō p̄ꝺicat̄ ī ꝺiuis pl̄iter. ſꝫ q2 ꝺiuerſimoꝺe impoſitū ē aꝺ eſſe ſignificanꝺū. ſ. aꝺiectiue ꝛ ſubſtātiue. aꝺiectiuū v̄o numerū recipit a ſuppoſitis. ſubſtātiuū aūt a forma a q̄ imponitur. iō h̄ nomen ens ſi ſubſtātiue ſumat̄ nō p̄ꝺicat̄ niſi ſingularit̄ in ꝺiuis. ſi aūt ſumat̄ aꝺiectiue p̄t pl̄iter p̄ꝺicari. Subſtātiua eni plurificāt̄ rōne forme ſignificate. aꝺiectiua rōe ſuppoſitoꝝ. q̄ȝuis etiam q̄ꝺꝺitas ſiue eſſentia ꝺiuia ſit vna ſꝫm rem tn̄ rōne ē multa inq̄ȝtū eſt aliqua rō ſube ꝛ relationū realiter ꝺiſtinctaꝝ. q2 lꝫ relatōes iꝺem ſint q̄ eſſentia ꝺiuia ſꝫm rem rōne tn̄ ꝺifferūt. q2 aliq̄ꝺ ē ꝺ rōe vni⁹ q̄ꝺ nō ē ꝺe rōne alteri⁹. ꝛ iꝺeo h̄ nomen res ſꝫm q̄ ſumit̄ a rōne eſſentie ſingularit̄ p̄ꝺicat̄. Si v̄o q̄ꝺ ſumit̄ a rōne relatōis p̄ꝺicat̄ pl̄iter. ꝛ ſic p̄t ꝺici q̄ p̄r ꝛ filius ꝛ ſſ. ſūt vna res ꝛ ſūt tres res. Aꝺ p̄muꝫ q̄cq̄ꝺ abſolute p̄ꝺicat̄ ī ꝺiuis ꝛc̄. ꝺōm q̄ q̄ȝuis res ꝺe ſuo noīe ꝺicat̄ abſolute. tn̄ rōne forme a q̄ ſumit̄. ſ. forme p̄ſonalis ꝺꝫ relatiue. ſilr̄ q̄ȝuis h̄ nomē ens ꝺe ſuo noīe abſolute ꝺicat̄ tn̄ q2 aꝺiectiuū ē q̄ꝺ recipit numerū a ſuo ſubſtantiuo p̄t ī pl̄i numero p̄ꝺicari. ꝛ ſilr̄ nō in alijs noīb⁹ aꝺiectiuis ꝺiuinis. Aꝺ ſcꝺꝫ ſicut ē vna ꝺeitas ꝺōm q̄ nō ē ſilr̄ q2 ꝺe⁹ iponit̄ a forma abſoluta. ꝛ iꝺeo tm̄ ē ſubſtātiuū. ens aūt p̄t eē aꝺiectiū. ſꝫ res imponit̄ a forma que nō ē tn̄ abſoluta ſꝫ etiā relata. ꝛ iꝺeo ꝺe⁹ nō p̄t ī pl̄i p̄ꝺicari ī ꝺiuis poſſūt tn̄ res ꝛ ens. Aꝺ tertiū ꝺōm q̄ q̄ȝuis q̄ aꝺ aꝺiectiū reſpicit nō hēat ponē aliq̄ꝺ abſolutuꝫ ponit tn̄ aliq̄ꝺ relatum. ꝛ iꝺeo relatio eſt q̄ꝺā res. ſi eni ſꝫm rōnēꝫ relatiōis ſiue reſpectus non poneret aliq̄ꝺ cū ſꝫm ſuuꝫ eſſe rōne cuius ponit aliq̄ꝺ inherēs nō caꝺat ī genere relatio nō eſſet aliq̄ꝺ genus entis.

DI. XXVI

vnc ergo ꝺ ꝓp̄etatib⁹

ꝛc̄. Hic ē ꝺuplex q̄ſtio. Prima ꝺ ẏpoſtaſi. Scꝺa ꝺe ꝓprietatib⁹. Circa p̄m mquerunṫur ꝺuo. Primo vtrū ẏpoſtaſis ſit in ꝺiuinis Scꝺo vtrū ſignificet relatiōem.

D p̄mū ſic ꝓceꝺit̄. ꝛ viꝺet̄ q̄ nomē ẏpoſtaſis recipi nō ꝺebeat ī ꝺiuis. in aſſūptōe eni fiꝺei nō ꝺꝫ recipi aliq̄ꝺ nomē q̄ꝺ p̄ſtet occaſionē erroris. ſꝫ h̄ nomē ẏpoſtaſis ē hm̄ōi. q2 vt ꝺic̄ Hiero. ī h̄ noīe venenū ſub melle latet. ḡ h̄ nomē nō ē ꝛc̄. ℗ Ẏpoſtaſis apuꝺ grecos ſignificat ſubam primam q̄ ſuba eſt p̄ticularis. ſꝫ ī ꝺeo neq3 vniuerſale neq3 p̄ticulare ē. ḡ ſicut in ꝺiuinis nō ꝺꝫ q̄ ſit gen⁹ vel ſpecies ſube q̄ ē ſuba ſcꝺa. ita nō ꝺꝫ ꝺici q̄ ſit ibi ẏpoſtaſis que ē ſuba prima

P. Boeti⁹. dicit in li. d duab⁹ na. indiuiduas ſubas ideo greci ypoſtaſes vocauerũt. quia accidẽtib⁹ ſuppoſite ꝛ ſubiecte ſunt. ſ ī deo nõ eſt aliqđ accidẽs. ergo ꝛc̃. Cõtra omē qđ eſt pfectum deo eſt attribuẽdum. ſed hoc nomē ypoſtaſis ſignificat pfectum in genere ſube. ğ ꝛc̃. P Aug⁹ dicit li. de trini. ꝙ eadem rõne greci dicunt tres ypoſtaſes q̃ nos tres pſonas. ſed ſm nos nomen pſone ꝯmuniter ponit in diuis. ergo ꝛ ſm grecos hoc nomē ypoſtaſis. Rº dõm ꝙ ꝗuis hoc nomē ſubſtantia in latino reſpõdere videatur huic nomī ypoſtaſi in greco. nõ tamē oīno idem ſignificat ſm vſum vtriuſqꝫ lingue. nam ħ nomen ypoſtaſis apud grecos ſignificat tm̄ ſubam pticularē que eſt ſuba ſcḋa vt p boe. ptꝫ ſed latini vtunt hoc nomine ſube tam p pma q̃ꝫ p ſcḋa. Suba autē pticularis nihil aliud eſſe videtur q̃ꝫ q̃d diſtinctum ſubſiſtens. cum ğ ī diuinis īueniatur aliqđ diſtinctũ ſubſiſtẽs vt ex p̄dictis ptꝫ recte ibi nomē ypoſtaſis dici poteſt ſm ꝙ diuina vbis hũanis ſignificari cõtingit. Ad primũ dõm ꝙ Hiero⁹ dicit in hoc nomie venenũ ſub melle latere, pter abuſuꝫ huius nois. Nã heretici apud latinos verum hui⁹ vocabuli ſignificatiõnē ignorãtes introducebãt hoc nomē ac ſi idē ſignificaret oīno qđ hoc nomē ſuba vt ſic ex plitate ypoſtaſis pluralitatē introducerēt eſſentiaꝝ. naꝫ hoc nomē ſuba apđ latinos eēntiã ſignificat. ſic ğ ħ noīe ypoſtaſis dr venenoſũ. non pter veram ſignificationeꝫ nomis. ſed pter eius abuſum. Ad ſcḋm dõm ꝙ ꝗuis ī diuinis nõ ſit vniuerſale ꝛ pticulare ē tñ ibi cõmunicabile ꝛ icõmunicabile. cõmunicabile aũt nõ ſufficit ad rõnem generis vel ſpeciei ſicut incõmunicabile ſubſiſtẽs ad rationē ypoſtaſis. ꝛ ideo lꝫ ī diuis nõ ſit gen⁹ vel ſpẽs ſube ē tñ ypoſtaſis. Ad tertiuꝫ dõm ꝙ q̃ꝫuis ī diuis nõ ſit accidẽs ſũt m̄ ibi ꝓprietates q̃ ſignificãt ibi quodãmodo p modũ accidẽtiũ. ꝛ ido inq̃ꝫtũ diuine pſone eis ſubſunt ypoſtaſes ſunt.

Ultra ħ q̃ritur vtꝝ ī diuis ypoſtaſis dicat ſolũmodo abſolutũ. dõm ꝙ ħ nomē pſona nõ differt ab hoc noīe ypoſtaſis niſi ꝙ addit determinatã naturã qđ patꝫ ex hoc ꝙ ypoſtaſis ſm boe. ē indiuidua ſuba. pſona vero indiuidua ſuba rõnalis nature. ypoſtaſis ğ in rõnali natura accepta nihil aliud ē q̃ꝫ pſona. ſicut animal cuꝫ rõnali actu nihil aliud eſt q̃ꝫ homo. vñ cum diuina natura ſit rõnalis largo mõ accipiendo rõnem p quolibet itellectuali optet ꝙ ypoſtaſis diuina ſit idē ꝙ pſona diuina. qꝛ ħ qđ ſupaddit in intellectu pſone ſupplet p additiõem ſicut ğ hoc nomē pſona in diuinis ſignificat relationē p modum rei ſubſiſtẽtis ſic ꝛ hoc nomē ypoſtaſis.

Einde queritur de ꝓprietatib⁹ ꝛc̃.

Et circa ħ q̃rũt tria. Primo vtrũ relatiões ſint ī diuis. Secũdo vtrũ p eas tm̄ pſone diuine diſtinguãtur. Tertio vtrũ ſolis relationibus originis.

D primũ ſic pcedit ꝛ videt ꝙ relatões nõ ſint ī diuinis. ğ quicquid eni eſt ī deo p̄dicat de ipo ſꝫ ad aliqđ oīno nõ p̄dicat vt dicit Boe. in li. d tri. ğ ꝛc̃. P Ubicũqꝫ ē relatio ſm rem ibi ē aliquã dependentia. relatiua eni a ſeinuicē dependent ſed ī deo nulla ē dependẽtia. ſi eni ab aliq̃ depẽderet nõ eēt neceſſe eē p ſeipm ğ ī deo nulla eſt relatio. P Qđ aduenit alicui ꝛ recedit abſqꝫ ſui mutatõe nihil ponit ī re. ſꝫ relatio eſt hmõi. nam abſqꝫ oī mutatiõe poſſum alicui fieri dexter ꝛ ſiniſter. ğ relatio nec ī deo nec ī aliq̃ re ponit aliqđ. Cõtra in deo vera paternitas īuenit ex q̃ etiã oīs paternitas ī celo ꝛ ī terra noiat. vt dr Eph. iij. ſed paternitas q̃dam relatio eſt ğ ꝛc̃. P Fides catholica ī deo plẽs pſonas ꝯfitet. ğ ꝛ pſonaꝝ diſtinctiõꝫ qꝛ vbi nõ eſt diſtinctio nõ eſt numer⁹. ſꝫ nihil abſolutũ ē ibi diſtinctũ. ğ neceſſe ē ibi ponē relatões. Rº dõm ꝙ ſm oēs catholicos neceſſe ē ī diuinis relatões ponere. alias neceſſe ē incidere ī hereſim arrij vel ſabellij. nã cum tres pſonas ꝯfiteamur ī deo ſi eas ſm aliquid abſolutũ diſtinguam⁹. ꝛ ibi oīno relatões non recipiam⁹ in hereſim arrij labimur qui eſſentiã diuidebat. Si vo relatões ibi nihil ſm rem ponere accipiam⁹. ſequit hereſis ſabellij q̃ pſonas nõ realiter ſed ſolũ nõialiť diſtinguebat. neceſſe eſt ergo relatões realiter ponere ī diuis. Sciẽdum m̄ ꝙ relatio dupliciter pt ꝯſiderari. Uno modo q̃ꝫtum ad id ad qđ dr ex quo rõem relatõis hꝫ et q̃ꝫtum ad hoc nõ habet qđ ponat aliquid q̃ꝫuis etiaꝫ ex hoc nõ habeat ꝙ nihil ſit. Sũt eni q̃dam reſpect⁹ qui ſunt aliquid ſm rem. Quidã vero qui nihil qđ in alijs generib⁹ nõ inuenit. Alio modo q̃ꝫtum ad id in quo eſt ꝛ ſic qñ habet cauſam ī ſubo realiter ineſt. ꝛ ipe reſpect⁹ eſt realis. Qñ vero nõ habet cauſam ī ſubo ſed in realia vel ī ſola rõne tũc nõ eſt reſpectus realis ſed rõnis tm̄. Sic ğ relatões ī deo reſpectus reales ſunt. qꝛ reſpiciũt ipam eſſentiã cõmunicatã. Ex ꝯſideratõe autē hac duplici relatõis diuerſe pceſſerũt opiniones q̃buſdã dicẽtibus relatiões aliquid eē. q̃buſdam vero ꝙ nihil. qđ ſi eſſet vſqꝫquaqꝫ verum relatio gen⁹ entis nõ eēt. nec pſone diuine realiter diſtinguerẽtur. Ad primuꝫ ğ dõm ꝙ boe. loquit de relatiõe ſm primam ꝯſideratõeꝫ ex q̃ nõ habet ꝙ aliquid p̄dicet. Ad ſcḋm dõm ꝙ rõ illa ſequeret ſi diceret deus dependere ad aliqđ ſm eſſentiã diuerſam. Ad tertiũ dõm ꝙ cum aliqđ refert p reſpectũ realē q̃ꝫuis altero mutato ei adueniat vł abſcedat actualis reſpectus ſine ſui mutatõe. nõ tamē radicaliter ſiue cauſaliter. qꝛ ꝛ ſi deſtruat ille cui ſum equalis vt ſic actu eq̃lis ſibi eſſe nõ poſſim m̄ adhuc ī me manet q̃ꝫtitas rõne cui⁹ adhuc equalis eſſem ſi aliter a priſtina diſpoſitõe nõ receſſiſſet.

D ſcḋm ſic pcedit ꝛ videt ꝙ relationib⁹ pſone diuine non diſtinguãtur pſona ſignificat ſubam indiuiduã rõnalis nature. ſꝫ ſubalis diſtinctio non fit p relatões ſiue p quaſcunqꝫ ꝓprietates. ğ relatões oppoſite nõ ſufficiẽter diſtinguũt pſonas. P Simpliciſſima ſeipis diffiniũt ꝛ diſtinguũtur. ſed diuie pſone ſũt ſimpliciſſima. ergo nõ relationib⁹. ſed ſeipis diſtinguũt. Cõtra boeti⁹ dicit ꝙ in diuinis ſola relatio multiplicat trinitatē. ſꝫ ab eodem eſt multiplicatio ꝛ diſtinctio. ğ ſola relatio eſt pncipiuꝫ diſtinctiõis ī diuinis. Rº dõm ꝙ circa hoc ē duplex opinio. Quidã eni dicũt ꝙ relatões nõ diſtinguũt ypoſtaſes diuinas. ſed notificãt diſtinctões eaꝝ que ſeipis diſtinguũtur. Sꝫ ħ nõ videt verum. naꝫ ypoſtaſis aut ſignificat aliquid abſolutũ tm̄. ꝛ ſic nullo modo diſtingui pt. aut ſignificat relatõeꝫ tm̄. ꝛ ſic ypoſtaſes a ſeipis diſtingui nihil aliud ē q̃ꝫ relationib⁹ diſtingui pſonas diuias. aut ſignificat vtrũqꝫ. ꝛ ſic ptꝫ ꝙ cũ ñ diſtinguit q̃ꝫtũ ad aliqđ abſolutũ remanet ꝙ diſtinguit q̃ꝫtum ad relatões tm̄. ꝛ ideo remanet ꝙ ſola relatio ſit ī diuinis diſtinguẽs vt alij dicũt. ꝛ huius rõ eſt. qꝛ omis alia diſtinctio imꝑfectionem imꝑtat ī altero diſtinctoꝝ. aut ī vtroqꝫ. naꝫ alia ē diſtinctio ſm materiã ꝛ q̃ꝫtitatē. ꝛ ſic ī vtroqꝫ ponit ꝑtialitatē. vel eſt ſm oppoſitiõeꝫ formalē. q̃ q̃dem ſi attẽdatur ſm affirmatiõem ꝛ negatiõem vel priuatõem ꝛ habitũ ꝯſtat ꝙ ī altero ponit defectũ. Similiter ſi attẽdat ſm ꝯtrarietatem. nam alterum horũ ꝯtrarioꝝ ſemꝑ eſt imꝑfectũ ſm phm. ꝛ q̃ſi priuatio reſpectu alteri⁹ ſic nigrũ reſpectu albi. ſola autē oppoſitio

relationis pōt eſſe ſine imꝑfectōe ex vtraq; parte. nã ꝗꝛ cū
in deo nulla ſit imꝑfectio ꝑ ſolam relatiōem poteſt eſſe
in diuinis diſtinctio. Ad primū dicendū ꝙ rō illa ꝓ
cedit in creaturis in qbus relationes ſūt accidētia. nō
aūt in diuinis in qbus habent eſſe ſubale vt dictum ē.
Ad ſcōm dōm ꝙ ypoſtaſes vel perſone ſeipīs diſtin=
guūtur ⁊ tamē diſtinguūtur relationibꝫ. quia ipe rela=
tiones ſubſiſtentes ſunt ypoſtaſes vel perſone Juxta
hoc q̄ritur verum ſolum relatiōibꝰ originis diſtinguā
tur ꝑſone diuine. R. dōm ꝙ ꝑſone diuine nō poſſūt
diſtingui ꝑ alias relatōes q̄ꝫ ꝑ relatiōes originis. Cuiꝰ
ratio ē qꝛ oīs relatio vel eſt idēptitatis vel eq̄litatis et
ſiītudinis. vel eſt diuerſitatis. vt ineq̄litas ⁊ diſſimili
tudo. nulla aūt relatio idēptitatis pōt eſſe diſtinctiōis
ꝑncipium. ſꝫ talis relatio diſtinctōem ꝑſuppoſit. eq̄li=
tas eni n̄ diſtinguit equalia ſꝫ magis vnit. lꝫ non poſſit
eſſe niſi diſtinctoꝝ. relatio vero diuerſitatꝭ eſt vno mō
ſm aliud habere ſicut cū diſſimilia dicunꝶ inq̄ꝫtum di=
uerſas habent q̄litates. dextrū ſiniſtrū inq̄ꝫtum hn̄t di
uerſos ſitus. hoc aūt nō poteſt eſſe in diuīs qꝛ ſic diſtin
ctio relationis importaret diſtinctōem abſolutoꝝ q̄ ad
eſſentiā ꝑtinent. Alio modo eſt relatio diuerſitatis ſm
ꝙ alio ordine habeꝶ idem ⁊ hoc inueniꝶ in relatiōibꝫ ori
ginis. nã generãs ⁊ generatū habēt aliq̄liter vnam na=
turā generãs eni generat ſibi ſimile. nō aut eodē ordine
qꝛ genitum habet eam a generāte in̄. ſola ḡ diſtinctione
q̄ eſt ꝑ relationes originis pt̄ inueniri vnitas abſoluto
rum ⁊ diſtinctio ſm relatōes tm̄. ⁊ ideo ꝑ ſolas relatio
ones originis diuine ꝑſone diſtinguūꝶ.

DI XXVII

Hic queri pōt ⁊c Hic

eſt duplex q̄ſtio. Primo de ꝓprietatibus
Scōa de ꝟbo Circa ꝑmum q̄runtur
tria. Primo quō ſe habeant ꝓprietates ad ꝑſonas.
Scōo quō ſe habeāt ad ypoſtaſes. Tertio quō ſe
habeāt ad actus ꝑſonales.

D primum ſic ꝓceditur ⁊ videꝶ ꝙ ꝓprietates
nō ꝯſtituant ꝑſonas. illud eni qđ ſm intelle=
ctum ſequiꝶ ad aliq̄d nō ꝯſtituit ipm ſꝫ ꝓprie=
tas ſm itellectum ſequiꝶ ad ꝑſonā ſicut acci=
dens ad ſubam indiuiduā. ergo ꝓprietas ꝑſonam non
ꝯſtituit. P. Nihil ꝯſtituitur per ſeipm ſꝫ ꝑſona ē ipa
ꝓprietas ſubſiſtens vt dictum eſt. ⁊ in lr̄a etiam dꝛ ꝙ ꝓ
prietas patris ē eſſe patrē. ḡ ꝓprietas nō ꝯſtituit ꝑſonā.
P. Si ꝓprietas ꝑſonam ꝯſtituit habet quādā ſimili
tudinem cū differētia ꝯſtitutiua q̄ ſpeciem ꝯſtituit. ſed
quot ſunt dr̄e ꝯſtitutiue tot ſunt ſpēs per eas ꝯſtitute ſi
accipiantur finales differentie. tum ḡ ꝑdicte notiones
ſint finales. qꝛ vlterius diuidi nō poſſunt vt dictū eſt
videꝶ ꝙ ſint tot ꝑſone quot notiones. ⁊ ita diceꝶ deus
nō ſolum trinus ſed etiam quinꝰ P. Differentie ꝯſti
tutiue adinuicē nō diſtinguūꝶ ſi ſint i eodē niſi ſm ma
gis cōmune ⁊ minus cōmune. ſꝫ notiōes in eodē exiſtē=
tes ſcꝫ in patre adinuicem diſtinguūtur nō ſm magis
ꝯmune ⁊ minus cōmune vt pꝫ d̄ naſcibilitate ⁊ pater
nitate. ḡ hmōi ꝓprietates nō tenent in diuinis ꝑſonis
locum differētie ꝯſtitutiue vt ꝑſonas ꝯſtituant. Sꝫ
ꝯtra vnaqueq; ſpecies denoīatur a forma ꝑ quā ꝯſtitui
tur vel ab aliquo qđ accipitur loco eius. ſed noīa ꝑſo
narū ſumūtur a ꝓprietatibus. ḡ ꝓprietates ꝑſonas cō=
ſtituūt. P. In alijs rebus eadē ſunt differētie ꝯſtitu
tiue ⁊ diuiſiue. ſed ꝑ ꝓprietates ꝑſone diſtinguūtur ab
inuicem vt in lr̄a dꝛ. ergo ꝓprietates ꝑſonas ꝯſtituunt.
R. dōm ꝙ ſicut i diuinis nō differt quo ē ⁊ qđ ē q̄ꝫtū
ad eſſe ſimpliciter. ita nec q̄ꝫtum ad eſſe hoc vel illđ. qꝛ
quicquid de deo dꝛ eſt eius eſſe ſicut idem ē bonitas in
deo ⁊ bonum ſapiā ⁊ ſapiens. ⁊ ſimiliter oꝑtet dicere
ꝙ in deo ſit idem paternitas ⁊ pater ex hac rōne q̄dam
dicere voluerunt ꝙ ꝓprietates ſunt ipe ꝑſone. non aūt
ꝑſonis inſunt nec eas cōſtituūt non attēdentes ꝙ ea q̄
in deo ſm rem ſunt idem. rōne diſtinguūꝶ. ex quo ꝯtin
git ꝙ q̄ꝫuis deitas ſit ipe deus. tm̄ deus ſignificaꝶ vt cō
ſtitutus ꝑ diuinitatem ſicut homo ꝯſtitutus ꝑ huma=
nitatem. ⁊ ita etiam pater ſignificaꝶ vt cōſtitutus ꝑ pa=
ternitatem. ⁊ ſic itelligendum eſt ꝙ ꝓprietates ꝑſonas
ꝯſtituūt. Ad primū ꝙ in patre eſt duo cōſiderare. ſcꝫ
modum ſube ⁊ rōnem relationis. q̄ꝫtum ad primū rela
tio itelligiꝶ vt adueniens. ⁊ ſic habet rōnē ꝓprietatis
Quātū autē ad ſcōm itelligitur vt ꝯſtituens. qđ q̄dem
in creaturis accidere nō poteſt qꝛ diſtinguūtur ⁊ conſti
tuūtur in eſſe ꝑſonali ꝑ aliq̄d abſolutū ⁊ ſubale. vnde
ꝓprietates creaturaꝝ ſunt tm̄ ꝓprietates Ad ſcōm di
cendū ꝙ q̄ꝫuis pater ⁊ paternitas ſint idem re differūt
tamē rōne vel modi ſignificādi vt dictum eſt. Ad ter
tium dōm ꝙ nō omēs ꝓprietates ſeu notōes ꝯſtituūt
ꝑſonas. ſed ille tm̄ qbus ꝑſone abinuicē diſtinguūtur
ſic paternitas diſtinguit patrē ab alijs ꝑſonis et filia=
tio filium ⁊ ꝓceſſio. ſſ. inaſcibilitas ꝟo cum ſit negatio
⁊ ſic ſup affirmationē fundetur nō poteſt eſſe ꝑncipiū
diſtinguens ꝑſonam. ſed ſeq̄tur ꝓprietatem ꝑſone di=
ſtincte. ⁊ ſic ſunt tres tm̄ ꝓprietates ꝑſonales. i. ꝯſtitu
entes ꝑſonas. inaſcibilitas autē eſt ꝓprietas ꝑſone ſed
nō ꝑſonalis. cōmunis vero ſpiratio nec eſt ꝓprietas ꝑ
ſone nec ꝑſonalis. qꝛ nō diſtinguit aliquā ꝑſonā ab oī=
bus alijs. ⁊ ſic patet q̄re deus nō debet dici q̄nus ꝓpter
q̄nq; notiōes. qꝛ ꝑ eas nō ꝯſtituūtur niſi tres ſubſiſten
tes. Ad q̄rtum dōm ꝙ plures ꝓprietates vel notōes
vni ꝑſone inherētes nō differūt re ſed rōne tm̄ inq̄ꝫtū
ꝑ eas diuerſimode inoteſcat ꝑſona ſicut pꝫ de attribu=
tis eſſentialibꝫ nec aliq̄ eaꝝ habet rōnem differētie cō
ſtitutiue niſi vna. ꝓprietates ꝟo ꝑſonales realiē diſtin=
guūtur ſicut ⁊ ꝑſone rōne oppoſitōis relatiue.

D ſcōm ſic ꝓceditur. ⁊ videtur ꝙ remotis re=
lationibꝫ ꝑ itellectum ypoſtaſes remaneāt re
moto eni qđ additur alicui remanet ſm itel=
lectum id cui ſuꝑadditur. ſed ꝓprietates ad dignitatē
ꝑtinētes i diffinitōe ꝑſone ſuꝑaddūtur ad ypoſtaſim.
eſt eni ꝑſona ypoſtaſis ꝓprietate diſtincta ad dignitatē
ꝑtinente. ḡ abſtracta ꝓprietate a ꝑſona remanet ſm itel
lectum ypoſtaſis. P. Sicut ſe habēt attributa eſſen=
tialia ad eſſentiam. ita ꝓprietates ad ypoſtaſim. ſed ſm
boe. in li. de hebđ. remota ꝑ intellectum bonitate a deo
adhuc i itellectu eiꝰ eſſentia manet. ḡ remotis ꝓprietati
bus adhuc remanet ypoſtaſis. P. Proprietas cōſti=
tuit ꝑſonam ꝑ modum differētie ꝯſtitutiue ſed remotꝭ
differētijs ꝯſtitutiuis ſm itellectum adhuc remanet il=
lud cui differētie ſuꝑaddūtur. ḡ remotis ꝓprietatibus
adhuc remanet ypoſtaſis cui ꝓprietates ſuꝑaddūtur.
Sꝫ ꝯtra ypoſtaſis nomiat aliq̄d incōmunicabile in
diuinis: ſed remotis ꝓprietatibus nihil eſt ibi incōmu
nicabile. qꝛ ꝑter itellectum relationū in diuinis nihil ē
niſi eſſentia q̄ ꝯmunis eſt. ḡ abſtractis ꝓprietatibꝰ ypo
ſtaſis nō manet ſm itellectum. P. Dam. dicit ꝙ pa=
ter ⁊ filius ⁊. ſſ. in oībus ꝯueniunt ꝑter ingenerationem
generatōem ⁊ ꝓceſſionem. remotis ergo ꝓprietatibus
nihil manet aliquid in quo tres ꝑſone nō ꝯueniant ſed
ꝯueniunt in ypoſtaſi. ergo ypoſtaſis nō remanet. R.
dōm ꝙ hic ē duplex opinio. q̄dam eni dicunt ꝙ abſtra
cta ꝑ itellectum ꝓprietate ꝑſonali remaneat i diuinis
ypoſtaſis diſtincta. ſed hoc nō eſt verum. qꝛ in diuinis
nihil poteſt eſſe diſtinctū niſi relatiue dictū. ⁊ hoc non

remanet relatione p̱ intellectum abſtracta. Et ideo alij dicunt ꝙ abſtracta ꝓprietate pſonali neqꝫ pſona. neqꝫ ypoſtaſis remanet. Ad cuius euidētiam ſciendū ꝙ aliter ſe habet circa abſtractionē forme naturalis ⁊ forme rōnalis q̄ eſt differētia. Nam abſtracta ſm̄ rem vel p̱ intellectum forma naturali remanet ſubm̄ idem ſm̄ rem ſicut abſtracta albedine idē corpus. ⁊ abſtracta forma ignis eadem numero materia pͥma. abſtracta vero forma rōnali ſcꝫ differētia non remanet idē aīal ſm̄ rem ſed ſm̄ rōnem generis. ꝓprietas autē relatiua in diuinis ſe habet p̱ modum differētie. ⁊ nō p̱ modum forme naturalis. nam nihil abſolutū pōt intelligi ſubm̄ relationi p̱ modum ſuppoſiti. quia ſic abſolutum diſtingueretur. vnde ſuppoſitū relatōis in diuinis nō eſt niſi relatū ipē qḋ dr̄ ꝙ relatio affirmat ſecū ſuū ſuppoſitū. qꝛ idē ē i deo relatio ⁊ relatum. relatio autē ad id qḋ refert̄ inq̄ʒtum hmōi ſe habet p̱ modum ꝯſtituētis dr̄e ſicut albedo ad album. ⁊ ideo remota paternitate vel filiatōe nō poteſt remanere idem ſuppoſitū relatiōis qḋ ē ypoſtaſis diuīa. q̄ʒuis ſm̄ itellectuꝫ remaneat itellect⁹ ypoſtaſis i generali. Ad pͥmum ergo dr̄m ꝙ lꝫ ꝓprietas ad dignitatē ptinēs ſupaddat̄ ad itellectum ypoſtaſis abſolute icluditur tamē in itellectu ypoſtaſis in diuinis ſicut rōnale icludit̄ in itellectu aīalis qḋ ē homo q̄ʒuis nō aīalis ſimpliciter Ad ſcḋm dr̄m ꝙ q̄ʒtum ad modum itelligendi q̄ eſt ex pte noſtra bonitas ſapientia et hmōi ſupaddūtur eſſentie diuine p̱ modum forme naturalis quia ſignificāt̄ vt aſſequētia ſubaꝫ ſm̄ Dam̄. ſꝫ relatio ſupadditur ad ypoſtaſim in diuinis p̱ modū differentie. ⁊ ideo nō eſt ſimile. Ad tertiū ptꝫ ſolutio ex dictis nam remota differēnā remanet genus. non q̄ſi vnum qḋ ſm̄ rem ſꝫ ſolū rōne.

Ad tertiuꝫ ſic ꝓceditur ⁊ videtur ꝙ actus pſonalis ſm̄ itellectum p̄cedat ꝓprietates pſonales. omīs enī relatio ſm̄ itellectum ſeq̄tur id ſupra qḋ fundat̄ ſicut equalitas q̄ʒtitatem. ſꝫ relationes originis fundātur ſupra actiones originis. vt patet per pħm in. v. meth. ergo pſonales actus ſm̄ intellectum p̄cedunt relationes q̄ ſūt ꝓprietates perſonales. ℗ Ad actum aliquem nihil pſupponit̄ ſm̄ intellectum niſi qḋ eſt pͥncipium actus. ſed nō itellecta relatione poteſt intelligi pſona que eſt pͥncipium actus pſonalis. ſepata enī paternitate remanet pater q̄ʒuis vt ingenitus. ergo relatio in diuinis nō p̄cedit itellectum pſonalis opationis. ℗ Sicut ſe habet generatio paſſiua ad filium ita generatio actiua ad patrē. ſed generatio paſſiua ſm̄ intellectuꝫ p̄cedit filiationē filij. ergo ſimiliter p̄cedit generatio actiua paternitatē patris. ℗ Idem videtur ex hoc ꝙ in lr̄a dr̄ ꝙ ideo eſt pater: quia genuit. Sed contra pͥus eſt itelligere pſonam q̄ʒ actuꝫ perſone. ſed ꝓprietas relatiua conſtituit perſonam. ergo ſm̄ intellectum p̄cedit actum pſone. ℗ Propria forma cuiuſlibet eſt pͥncipium ꝓprij actus eius. ſꝫ ꝓpria forma patris inq̄ʒtū hmōi eſt ipa pr̄nitas ergo ſm̄ intellectum eſt pͥncipium generatiōis q̄ eſt ꝓpria opatio patris. ℞. dr̄m ꝙ q̄dam dixerunt ſimpliciter relatōes ſm̄ itellectuꝫ ſequi actus pſonales. ſed illud nō poteſt itelligi ſuppoſito ꝙ pſona ⁊ ypoſtaſis in diuinis relatiōibus diſtinguātur ⁊ ꝯſtituātur vt ſupra oſtenſuꝫ eſt. Et ideo aliter dicendū eſt ꝙ nihil ꝓhibet relatiōi aliqd ꝯuenire vt relatio ē ⁊ aliqd vt ſubſiſtens ē ſm̄ enī ꝙ relatio eſt ſic ſm̄ intellectum ſeq̄tur actum. ſ. q̄ relatio intelligit̄ naſci. ſcḋm aūt ꝙ ſubſiſtēs ē. p̄cedit intellectū opationis ſicut ⁊ ſuba precedit actionem. ⁊ ideo ypoſtaſis patris p̄cedit ſm̄ itellectuꝫ actū generatiōis. ⁊ qꝛ id qḋ ꝯſtituit ⁊ diſtinguit ypoſtaſim ē ſm̄ itellectū pͥus ypoſtaſi Inde ē ꝙ relatio ſignificata p̱ modū forme ꝯſtituētis p̄cedit actū pſonalē. vt in itelligēdo talis ordo ſueſtur vt pͥmo itelligatur paternitas. ſcḋo pater. tertio generatio actiua q̄ʒuis ſm̄ rem oīno ſint idē in deo ſicut itellectus itelligēs intelligere. Ad pͥmū dr̄m ꝙ obiectio illa ꝓcedit de relatiōe ſm̄ ꝙ relatio ē ꝓut vero ē cōſtitutiua pſone ſic ecōuerſo ſe hꝫ. Ad ſcḋm dr̄m ꝙ remota paternitate nō remanet ypoſtaſis patris vt diſtincta i diuinis p̱ hoc enī ꝙ pater ē ingenit⁹ nō pōt diſtingui niſi o genito q̄ eſſe nō poteſt paternitate remota. vnde i diuinis itellectus ingeniti ſeq̄tur itellectū paternitatis. ⁊ ideo remota paternitate nō remanet inaſcibilitas q̄ ē ꝓprietas pſone. q̄ʒuis poſſet remanē vt attributū eſſentie. Ad tertiū dr̄m ꝙ aliter eſt de generatōe actiua ⁊ paſſiua. nā generatio actiua ē a forma generātis. ⁊ ideo ſm̄ itellectum ſeq̄tur paternitatē ꝓut eſt forma patris. ſꝫ generatio paſſiua nō eſt a forma geniti. ⁊ ideo quolibet modo p̄cedit filiatōem. Ad q̄rtum dr̄m ꝙ magiſter accipit generare loco proprietatis pſonalis que eſt paternitas vt p̄ꝫ patere ꝯſiderādo verba eius in hac diſtinctiōe ⁊ in p̄cedenti. vel pōt dici ꝙ magiſter nō intēdit ponere ordinē cauſe ſed cuiuſdā ꝯcomitātie. qꝛ eſſe patrem ⁊ generare ſe ꝯſecūtur ſicut eſſe filiū ⁊ eē genitū

Einde querit̄ de verbo.

Et circa hoc q̄runtur duo Primo vtruꝫ v̄bū in diuinis dicat̄ pſonaliter vel eſſentialiter. Scḋo vtrum dicat̄ de ſpū ſancto vel tm̄ de filio.

Ad pͥmū ſic ꝓcedit̄ ⁊ videtur ꝙ v̄bū in diuinis eſſentialiter dicat̄. Aug⁹ enī dicit. ix. de trini. verbū qḋ inſinuare intēdimus cū amore noticia eſt. ſed tā amor q̄ʒ noticia ſūt eſſentialia. ḡ verbuꝫ eſſentialit̄ dr̄ in diuinis ℗ Quicqd dr̄ eſt v̄bum. ſꝫ ſm̄ Anſ. i monologion. tā pr̄ q̄ʒ filius q̄ʒ ſ. ſ. dr̄. ergo qḋlibet eoꝝ eſt v̄bum. ⁊ ſic v̄bum eſſentialit̄ dr̄. ℗ Quilibet dicens habet aliqḋ verbū. ſed ſm̄ Anſ. pater ⁊ filius et ſpūſſanctus ſūt vn⁹ dicens ergo eis eſt cōmune vnum verbū. ⁊ ita verbū eſſentialiter dr̄. ℗ Omē illud qḋ dicit reſpectuꝫ ad creaturā eſt eſſentiale ſed verbum eſt hmōi. v̄bū Aug⁹ exponit. dixit ⁊ facta ſunt. i. verbū genuit in quo erat vt fierēt. ḡ ⁊c̄ Sed ꝯtra eſt qḋ Aug. dicit in. vj. de tri. ꝙ ſolus filius dicit̄ v̄bum. ℗ Ad h̄ eſt auc̄tas Richar. de ſan. vic. q̄ dicit in lr̄a ſcꝫ de trini. ſolū filium v̄bum dici ℞. dr̄m ꝙ verbum in diuinis ꝓprie loquēdo nō poteſt dici niſi pſonaliter. ⁊ hoc patꝫ ſi inſpiciam⁹ qḋ ſit verbū i mēte nr̄a. qḋ nihil aliud eē īuenitur q̄ʒ aliqḋ actualiter intellectū ſiue ꝯceptū itellectu qḋ ē vocis v̄bo ꝓnūciabile. omē aūt actualiter itellectum ſiue ꝯceptū vel excogitatū a nobis eſt exp̄ſſū ab aliquo ſiue exortū ſaltē ſicut actualiter ꝯſideratū oritur ex habituali cognitōe. ⁊ ideo ſi in diuinis oīno ꝓprietas v̄bi ſeruetur verbum ſignificabit qḋ eſt realiter ab alio exortum. omē aūt tale ē pſonale in diuinis. ⁊ ideo v̄buꝫ loquēdo ꝓprie nō dicit̄ niſi pſonaliter ⁊ huic etiā atteſtatur coīs vſus ſcrīpture Ad pͥmū ergo dr̄m ꝙ Aug⁹ loq̄tur de noticia actuali q̄ ſola ē verbum vt idē Aug⁹ dicit. xiiij. de tri. ita vt p̱ noticiā intelligamus id qḋ itellectu cōcipitur hoc aūt in ſe implicat ortū ex alio vt dictū eſt Ad ſcḋm dr̄m ꝙ non ſolū dr̄ verbum ſed etiam res p̱ v̄bum que ſcꝫ verbo manifeſtat̄. ⁊ qꝛ verbū qḋ pater ꝓfert eſt manifeſtiuum pr̄is. ⁊ ſ. ideo pr̄ non dicit ſolum filiū. ſed etiā ſe ⁊ ſpiritūſanctū Ad tertiū dr̄m ꝙ ſm̄ Aug⁹. v. d̄ trini. ſolus pater eſt dicēs: qꝛ ipe ſolus emittit verbū Anſ. aūt accipit large dicere ꝓ intelligere. Ad q̄rtuꝫ dicendū ꝙ in v̄bo non impꝛtatur

reſpectus ad creaturas pncipaliter. ſed q̄ſi ex ꝯſequenti
verbum eni habet reſpectū z ad dicentē q̄ in diuis ē pa
ter. z ad id qḋ manifeſtat̄ ꝑ verbū ꝙ itecū pncipaliter ē
pater. ſz ꝗtū in diſpoſitiōe patris ē creaturas ꝓducere
ſm aliqualē ſui ſilitudinē ſic etiam ex ꝯſequēti i verbo
itelligit̄ reſpectus q̄daꝫ ad creaturā.

D ſcōm ſic ꝓcedit̄ z videt̄ ꝙ nomen verbi .ſſ.
ꝯueniat. baſili⁹ eni dicit i tertio ſmone d. ſſ.
ſicut filius ſe habet ad patrē eodem mō ſe ha
bet .ſſ. ad filiū. z ꝓpter hoc dr̄ patris q̄deꝫ vbū
filius. filij aūt verbū .ſſ. P Heb. j. dr̄ de filio cum ſit
ſplēdor glīe z figura ſubē eiꝰ portans oīa verbo vir
tutis ſue. z ita filius habet verbū a ſe ꝓcedens quo oīa
portant̄ ipſe ſpūſanct⁹ q̄ ꝓcedit a filio verbum dicitur.

P Verbum de ſui rōne manifeſtationē importat. ſz
ſicut fili⁹ manifeſtat patrē z ſpiritusſāctus manifeſtat
patrē z filiū. ſicut dr̄ Jo. xvj. ꝙ ſpūſſanctus docet oēm
veritatē. ergo ſpūſſanct⁹ dicit̄ verbū. Sz ꝯtra eſt qḋ
Aug⁹ dicit in li. de trini. ꝙ ſicut in trinitate ſol⁹ filius
dr̄ verbum. ita ſolus ſpūſſanctus dr̄ donuꝫ. P Ver
bum in ſui itellectu includit natiuitatē. eſt eni verbum
ſapia genita ſm Aug⁹. ſz natiuitas nō ꝯuenit .ſſ. ergo
nec nomen verbi. R° ꝙ verbum dr̄ dupliciter. Uno
modo ꝓprie ſcilꝫ illud qḋ eſt ꝑ ſe alicui⁹ manifeſtiſſimū
hoc autē eſt id qḋ intellectu ꝯcipitur. ꝑ hoc eni aliquid
fit imediate itellectui notum. Alio modo dr̄ verbuꝫ cō
muniter z ita imꝓprie oē illud vn̄ pōt ſumi alicui⁹ rei
manifeſtatio vt ſi dicamus fumū eē verbū ignis. pmo
ergo modo in diuinis ſol⁹ filius dr̄ verbum. q2 ipe ſol⁹
ꝓcedit ꝓceſſione itellectus. Scdo autē modo poteſt di
ci verbum z .ſſ. inq̄tum ꝑ ipm manifeſtat̄ pater z filius
z ſic itelligit baſili⁹. vn̄ patet reſpōſio ad primū. Ad
ſcōm dōm ſm glo. ꝙ verbū accipit̄ ibi ꝓ imꝑio filij qḋ
metaphorice dr̄ verbuꝫ. quia verbo ꝯſueuimus impa
re. vel ſm baſiliū intelligit̄ de .ſſ. rōne iam dicta. Ad
tertiū ptꝫ ſolutio ex dictis.

DI. XXVIII

Reterea conſiderari

optet zē. Hic ē duplex q̄ſtio. Prima
de inaſcibilitate. Secunda de imagine
Circa primū q̄runtur duo. Primū vtrum inaſci
bilitas ſit notio patris. Scdo vtrum innaſcibilitas
ſit eius ꝓprietas ꝑſonalis.

D primū ſic ꝓcedit̄ z videtur ꝙ inaſcibilitas
nō ſit notio patris. notiōes eni diuinaꝝ pſo
naꝝ ſūt relatōes. ſz ingenit⁹ non ſignificat re
lationē. q2 ſm nomē ad aliud nō refert̄. ergo
inaſcibilitas nō eſt notio patris. P Nihil pōt poni
notio patris ꝑ qḋ eſſentie diuiſio detur itelligi ſz ſi di
catur pater ingenit⁹ dat̄ intelligi diuiſio eēntie. quia ſi
pater eſt ingenitus hec ē vera de⁹ ē ingenit⁹. hāc etiam
ꝯſtat eſſe verā. deus ē genit⁹. z ſic videt̄ ſequi ꝙ non ſit
vnus deus ꝑ hoc ꝙ affirmatio z negatio nō verificant̄
de eodē. ḡ inaſcibilitas nō eſt notio patris. P Inna
ſcibilitas ē negatio naſcibilitatis q̄ ē ꝓprietas filij ſz ne
gationes aliaꝝ ꝓprietatū ſcꝫ paternitatis cōmunis ſpi
rationis z ꝓceſſionis nō ſūt notiōes alicuius pſone. er
go inaſcibilitas nō debet eſſe notio pſone patris Sz
ꝯtra illud ꝑ qḋ differt pater a filio debet eſſe notio ſz ꝑ
inaſcibilitatē differt pater a filio. ergo inaſcibilitas eſt
notio patris. P Sicut filius ſe habet ad natiuitatē
ita pater ad naſcibilitatis notionem. ſed natiuitas eſt
notia filij ꝗ inaſcibilitas q̄ eſt natiuitatis negatiū ē no
tio patris. R° dōm ꝙ i diuis pr̄ eſt pncipiū nō de pn
cipio. vnde oportet ꝙ q̄tuꝫ ad vtrūq3 inoteſcat. ſ. q̄tū
ad hoc ꝙ eſt pncipium z q̄tum ad hoc ꝙ eſt non de pn
cipio. z ideo ſicut q̄tum ad hoc qḋ eſt pncipium ponit̄
nocio eius paternitas vel cōmunis ſpiratio. ita q̄tum
ad h̄ qḋ ē nō de pncipio ponit̄ notio eius inaſcibilitas

Ad primū ergo dōm ꝙ ingenitus q̄uis directe non
ꝯtineatur in genere relatōis reducitur tamē ad relati
uam dupliciter. Primo q̄dem ꝑ modum cognitionis
q2 negatiōes ꝑ affirmatōes ſicut puatōes ꝑ habitus co
gnoſcūtur. ideo ad genus affirmatōis reducit̄. Scdo
rōne cauſalitatis. quia affirmatio vnius oppoſiti ē cau
ſa remotōis reliqui oppoſiti. z ſic poſitio paternitatis i
pſona patris eſt cauſa remotōis oppoſite relatōis. ſ. na
tiuitatis. Ad ſcōm dōm ꝙ relatōes non determināt
eſſentiam ſed pſonam. eſſentia eni nec generat̄ nec na
ſcitur. ſed pſona. z ideo poſitio z negatio relationē i di
uinis nō demonſtrant diuiſionem eſſentie ſed diſtincti
onem pſone. Ad tertium dōm ꝙ notiōes affirmati
ue in diuinis vel ꝑtinent ad rōnem pncipij vel ad tati
onem eius qḋ eſt de pncipio. remotio aūt pncipij nō ē
dignitatis. z idō nō ponit̄ notio pſone neq3 negatio pr̄
nitatis neq3 cōmunis ſpiratōis. negacio vero eius qḋ ē
a pncipio nō eſt dignitatis niſi ſit vniuerſalis vt ſupra
dictum eſt. z ideo inaſcibilitas ꝓut ponitur notio pr̄is
excludit omnino eē ab alio. z nō ſoluꝫ eſſe ab alio ꝑ na
tiuitatem. ꝓpter qḋ ſpūſſancto nō ꝯuenit. Ideo tamē
a negatōe natiuitatis nomē ſortit̄. q2 ꝓceſſio ſpūſſancti
ſpeciale nomē nō habet: z itez ſeq̄tur filij generatiōem
z q2 etiaꝫ pſona patris nominat̄ ꝑ relationē quā habet
ad filium.

D ſcōꝫ ſic ꝓceditur z videtur ꝙ inaſcibilitas
ſit ꝓprietas pſonalis patrꝭ. Dam. eni dicit ꝙ
in diuinis oīa vnum ſūt pter ingeneratōeꝫ
generationē z ꝓceſſionē. ſed filiatio que ꝑ ge
nerationem itelligitur eſt ꝓprietas pſonalis filij z pro
ceſſio ſpūſſancti. ergo inaſcibilitas que itelligit̄ ꝑ gene
rationem eſt ꝓprietas pſonalis patris P Notio per
ſone ad dignitatē ꝑtinere debet. ſz magis oñdit digni
tatem inaſcibilitas q̄ꝫ paternitas. q2 ꝑ inaſcibilitatem
oñdit̄ auctas in patre. ergo inaſcibilitas eſt magis ꝓprie
tas pſonalis patris q̄ꝫ paternitas. P Remota ꝓprie
tate pſonali pſona itelligi nō poteſt ſicut nec ſpēs remo
ta differētia. ſed remota paternitate itelligitur ingeni
tus vt in lr̄a dicit̄. ergo paternitas non eſt ꝓprietas pſo
nalis patris. ſed magis inaſcibilitas. Sz ꝯtra vnū
qḋq3 denoīatur a forma ipm cōſtituēte ſed pſona patrꝭ
denominat̄ a paternitate nō a naſcibilitate ergo inaſci
bilitas nō eſt ꝓprietas pr̄is pſonalis ſz paternitas. P
Nullius entis poſitiue rō ꝯſtituitur ꝑ negatōem ſz pſona
patris eſt res quedā. ergo nō cōſtituit̄ ꝑ inaſcibilitateꝫ
que eſt negatio. R° dōm ꝙ illud ꝑ qḋ pmo intelligit̄
aliquid diſtinctum in diuis eſt cōſtitutiuū pſone q̄cq̄d
aūt ad hoc ſeq̄tur nō poteſt eſſe pſone cōſtitutiuū q̄uis
poſſit eſſe ꝓprietas pſone iam ꝯſtitute. primū autem di
ſtinguēs in diuis pſonis nō poteſt eē inaſcibilitas: nō
eni diſtingueret̄ niſi a nato. vnde oportet ꝙ diſtinctioneꝫ
quā facit inaſcibilitas pintelligat̄ diſtinctio inter gene
rātem z naſcētem. z ſic ꝓprietas ꝯſtituens pſonam pa
tris eſt paternitas. nō aūt inaſcibilitas. vnde inaſcibi
litas nō eſt ꝓprietas pſonalis. id eſt. ꝯſtituēns pſonam.

Ad primū ergo dōm ꝙ intētio Dam. non fuit nume
rare ꝓprietates pſonales. ſed oſtendere modum diſtin
ctionis in diuinis. eadem autē diſtinctio deſignatur ꝑ
filiationē z paternitatē. z ſimiliter ꝑ cōmunē ſpiratiōeꝫ
z ꝓceſſionem. ſed inaſcibilitas ponit ſpecialē modū di
ſtinctionis. z ideo Dam. obmiſit cōmunem ſpirationem
z paternitatē z poſuit ingenerationeꝫ generationem z

ꝓceſſionem. Ad ſcḋm dḋm ꝙ dignitas ꝑtinet ad ꝑfectionē rei. ſed ↄſtitutio ad ꝓmū eē ipius. ⁊ ideo illud qḋ ꝑino in ꝑſona itelligitur erit ↄſtitutiuū ꝑſone ſꝫ illḋ qḋ ↄueniēter itelligitur pōt magis declarare ꝑſone dignitatē. Ad tertiū dḋm ꝙ in lr̄a non dicit̄ ꝙ remota paternitate remaneat ypoſtaſis patris ſub ꝓprietate innaſcibilitatis. ſꝫ dꝛ abſolute ⁊ vniuerſaliter ꝙ aliqs pt eē ingenitus q̄ nō eſt pater ſicut ⁊ ecōuerſo aliqs eſt pater q̄ nō eſt ingenitus.

Einde q̄ritur de imagine.

Eccirca hoc q̄runtur duo. Primo vtrū imago in diuinis eſſentialiter vl' ꝑſonaliter dicatur. Scḋo vtrum ↄueniat ſpūiſancto

Ad primū ſic ꝓceditur ⁊ videt̄ ꝙ imago ī diuinis tm̄ ꝑſonaliter dicat̄. imago em̄ ſm Aug. ī li. lxxxiij. q. dicit̄ qḋ eſt ex alio ductū eius ſimilitudinē gerēs. vnde duoꝝ ōuoꝝ vnū nō eſt imago alterius q̄uis ſint ſimilia. ſꝫ oīe qḋ in diuis īncludit in ſui intellectu originem eſt ꝑſonale. ergo imago ē ꝑſonale in diuinis. P̄ Aug⁹ dicit ꝙ nihil eſt abſurdius q̄ꝫ imaginem ad ſe dici. ſed qḋ relatiue in diuinis dꝛ eſt ꝑſonale. ergo imago ē ꝑſonalis. P̄ Oīe id qḋ deſignat diſtinctōēꝫ in diuis eſt ꝑſonale. ſed imago ē hmōi nihil em̄ eſt ſuīpius imago ſm Hyl'. ergo ī diuis imago dicit̄ ꝑſonalis. Sed ↄtra ſm Hyl'. imago eſt eius rei ad quā imaginatur ſpēs indifferēs. ſed ſpēs indifferens patris ⁊ filij eſt ipa eſſentia. ergo imago dicit̄ eſſentialiter. P̄ In ſolis eſſentialib⁹ diuīe ꝑſone ↄueniūt ſed nomīe imaginis deſignatur ↄueniētia diuinaꝝ ꝑſonarum adinuicē ſicut ⁊ ꝑ nomen ſimilitudinis. ergo imago in diuis dicit̄ eſſentialiter ſicut ⁊ ſili'tudo. R⁹ dḋm ꝙ imago duplicit̄ pt accipi ſcꝫ ꝓprie ⁊ improprie. improprie qn̄qꝫ ſumit̄ imago ꝓ exemplari et ſic imago in diuis eſſentialiter dꝛ inq̄ꝫtum diuina eſſentia eſt exemplar qḋ oīes creature imitant̄ ⁊ expſſius ceteris creatura rōnalis. ⁊ ſic poteſt itelligi verbū Aug'. poſituꝫ ī lr̄a ꝙ vna eſt ſancte trinitatis eſſentialis diuinitas et imago ad quā factus eſt homo. Si aūt imago ꝓprie accipiatur ſic imago nomīat aliquid qḋ eſt ex alio ductū ſimile ei. ⁊ ſic nomine imaginis duo itelligūtur ſcilicꝫ imitabilitas. ⁊ id ſm qḋ fit imitatio. hoc aūt ſm qḋ eſt imitatio eſt cōe vtriqꝫ. vnde ī diuinis ē ipa eēntia. mutās vō ē id qḋ ex alio dꝛ ſil'e. vnde ī diuis eſt ꝑſona ſic ergo ꝓprie imago accepta ſignificat ꝑſonā in recto ⁊ eſſentiā in obliquo eſt em̄ imago ꝑſona ex alio ducta hn̄s eādē formā cū ipo. ⁊ ꝑ h̄ pꝫ ſolutio ad vtraſqꝫ rōnes.

Ad ſcḋm ſic ꝓcedit̄. ⁊ videt̄ ꝙ nomē imaginis de. ſſ. dici poſſit. ꝑmo ꝑ Dam. qui dicit. ſſ. eſſe imaginē. P̄ Cuicunqꝫ ↄuenit diffinitio ei diffinituꝫ. ſed. ſſ. ↄuenit diffinitio imaginis quaꝫ Hyl'. ponit in lr̄a li. de ſino. vbi dicit ꝙ imago eſt eius res ad quā imaginatio ſpēs indifferens. eſt em̄ patris ⁊. ſſ. ſpēs indifferēs ſicut patris ⁊ filij. ergo ſpūſſanctus eſt imago patris. P̄ In infinitū expſſius ſpūſſanctus repſentat patrē q̄ꝫ creatura rōnalis trinitatē. ſed creatura rōnalis ꝓpter expſſam repſentatōēm trinitatis: dꝛ trinitatis imago. g̃ multo fortius. ſſ. dꝛ imago patris ⁊ filij. Sꝫ ↄtra imago regis ſm Aug. in ſmōe de decem cordis ē in extranea natura ſicut in nūmo. ſꝫ in natura ↄformi ſicut ī filio. ſed. ſſ. neqꝫ habet naturaꝫ extraneam a patre neqꝫ ē fili⁹. ergo nomē imaginis ei non cōpetit. P̄ ſm Dyo. ⁊ Dam. nihil de illa ſancta trinitate dḋm eſt niſi qḋ nobis ꝑ auctēꝫ ſacre ſcripture diuinit⁹ eſt expſſum. ſed in ſacra ſcriptura ſpūſſanctus imago nō dꝛ. ſed ſolus fili⁹. vt patet Col'. j. q̄ cū ſit imago dei inuiſibilis. ig̃ ſpūſſanctus nō dꝫ dici imago. R⁹ dḋm ꝙ nomen imaginis ꝓprie acceptū. ſſ. nō conuenit Quib⁹ triplex rō aſſignatur. Prima eſt Ric. de ſā. vict. ꝙ imago attēdit̄ ſm extrinſeca. in diuis aūt q̄ſi extrinſeca ſunt notiōes. vnde filius q̄ ↄuenit cum patre ī aliq̄ notōe ſcꝫ cōmuni ſpiratōe pt dici eius imago non aūt ſſ. qui in nulla notiōe ↄuenit cum patre ⁊ filio. Sꝫ hec ratio nō videtur ↄſona dictis Aug. q̄ vult ꝙ ſm relationem originis nō attēdatur ſimilitudo nec equalitas in q̄bus rō cōſiſtit imaginis. Scḋa rō eſt ꝙ imago q̄libet ducit in vnū ſpūs aūt ſanct⁹ duceret ī plures videlicet in patrē ⁊ filium ſi imago diceret̄. ſed hoc nō videtur ꝓhibere. nam pater ⁊ filius ſunt vnuꝫ. ſſ. ꝑncipiū vt infra dicet̄. Tertia rō eſt ꝙ imago attenditur ſm ſpeciē rei vel ſm ea que ſpēm deſignāt ſicut eſt figura fili⁹ aūt ꝓcedit per modum nature ꝑ quem modum apud nos inuenitur aliq̄d ꝓcedere in ſimilitudineꝫ ſpeciei. ſ. aūt. ſ. ꝓcedit ꝑ modum voluntatis ꝑ quē modū nihil ꝓcedit apud nos in ſimilitudinē ſpeciei. ⁊ ideo filio ↄpetit nomen imaginis. non autē. ſſ. nam nomīa a nobis imponūtur ſm ea que apud nos ſunt. Ad primum g̃ dḋm ꝙ apud Dam. ⁊ plures doctorū grecoꝝ nomen imaginis. ſſ. attribuit̄. quia hoc nomīe large vtuntur nihil in ipo niſi ꝑfectam ſimilitudinē attendentes. Ad ſcḋm dḋm ꝙ q̄uis ſpūſſanctus ſit ſpēs indifferēs nō tamen hoc declaratur in modo ſue ꝓceſſiōis ſm qḋ nobis manifeſtatur ꝑ ea que ſunt apud nos. Ad tertium dḋm ꝙ in artificiata inuenit̄ ſpēs artis etiā apud nos. nō aūt in amore artificis. ⁊ ideo creatura inq̄ꝫtum habet ſpēm artis eterne q̄ eſt filius dei dꝛ imago ⁊ ad imaginē. non aūt. ſſ. q̄ eſt amor.

Di. XXIX

Et preterea aliud nomē ⁊c̄.

Hic q̄runt̄ q̄ttuor. Primo vtꝝ vna ꝑſona poſſit dici ꝑncipium alterius ī diuinis. Scḋo vtꝝ vniuoce dicat̄ ꝑncipiū reſpectu creature ⁊ reſpectu ꝑſone. Tertio vtrū vniuoce dicat̄ ꝑncipiū pr̄ filij et. ſſ. Quarto vtꝝ vna notiōe pater ⁊ filius ſint ꝑncipium. ſſ.

Ad primū ſic ꝓceditur ⁊ videtur ꝙ in diuinis vna ꝑſona nō ſit ꝑncipiuꝫ alterius. quia ſm ꝑhm in. v. metaphiſice. ꝑncipium ⁊ cauſa ſūt idem. ſed pater non eſt cauſa filij. ergo nec ꝑncipium. P̄ In nomīe ꝑncipij ꝓritas q̄dam itelligitur. ſed vna ꝑſona nō eſt prior alia vt ſupra habitū eſt. ergo vna ꝑſona nō poteſt dici ꝑncipiuꝫ alterius. P̄ Non eſt ī genere qḋ nō eſt in aliqua eius ſpecie. ſꝫ nihil eoꝝ in que ꝑncipium diuiditur ↄuenit vni ꝑſone reſpectu alterius ſicut patet ꝑ ſingula inducēti. ergo vna ꝑſona nō poteſt dici ꝑncipium alterius. Sꝫ ↄtra ē qḋ dicitur Joh. j. In ꝑncipio erat verbum. glo. id ē. in patre. g̃ pa[ter] eſt ꝑncipium filij. P̄ Js a quo ē alius eſt eius ꝑnci[pium] ſꝫ a patre eſt fili⁹. ergo pater ē filij ꝑncipium. [R⁹ d]ḋm ꝙ ex fide docemur vnam ꝑſonam ex alia ꝓcedere. ſed ꝓceſſionis modus oīno nobis incōꝑhenſibilis manet. ⁊ ideo tāto aliquod nomē aptius eſt ad diuinaꝝ ꝑſonarum originem deſignandaꝫ. q̄ꝫto min⁹ modum ꝓceſſionis exprimit. inter omnia auteꝫ minus exprimit hoc nomen principium vt pote ceteris cōmunius. nam elemētuꝫ importat quandam ꝑtialitatē ex nomīe autē cauſe importatur q̄dam dependētia eius qḋ eſt a cauſa inq̄ꝫtum cauſa eſt ad cui⁹ eſſe ſequit̄ aliud. ꝑncipium auteꝫ quādoqꝫ dicit̄ qḋ neqꝫ eſt pars rei neqꝫ eſt cauſa ſicut pūctum ꝑncipiuꝫ linee a quo intelligitur linea fluere. ⁊ iḋo nomīe ꝑncipij vtimur in diuinis ꝑſonis nō quaſi hoc omnino cōueniat. ſed quia ↄuenientẽ

us iueniri nõ potest. Ad primũ ergo dõm ꝙ pñcipiũ ꝛ causa sũt idem q̃tum ad illos ordines ſm q̃s vtrũqꝫ dicit̃. ſicut pñcipium materiale est idem ꝙ causa materialis. ſed aliq̃s modus ē pñcipij qui nõ est cauſe. ꝛ ſm hoc aliq̃d est pñcipiũ q̃d nõ est causa. Ad ſcõm dõm ꝙ q̃uis in diuis nõ ſit põritas vnius pſone reſpectu alterius ē tñ ibi ordo nature. ꝛ in hoc ſaluat̃ ratio pñcipij Ad tertiũ dõm ꝙ modi pñcipij a phis aſſignant̃ ſm hoc ꝙ i creaturis iueniũt̃. vnde ſm nullũ coꝝ ꝓprie loquẽdo cõpetit nomẽ pñcipij in diuis. tñ ſm remotã ſimilitudinem habet ꝯuenientiam cum modo quo efficiẽs dicit̃ pñcipium. qꝛ etiam pater dr̃ eſſe efficiẽs pñcipium filij in humanis.

D ſcõm ſic ꝓceditur ꝛ videtur ꝙ oĩno equiuoce pater dicatur pñcipium filij ꝛ creature. dicit̃ eñi creature pñcipium ſm rõnem põritatis. non autẽ est prioritas ipius ad filiũ. ergo nõ est eadem ratio pñcipij vtrobiqꝫ. ꝛ ſic pñcipium equiuoce dicit̃. ¶ Plus diſtat ꝓceſſio diuine pſone a ꝓceſſiõe creature q̃ generatio carnalis a ſpũali ſꝫ ꝓpẽ diſtantiã carnalis ꝛ ſpũalis generatiõis equiuoce dicitur pater magiſter ꝛ genitor. ergo multo amplius pater dr̃ equiuoce pñcipiũ filij ꝛ creature. ¶ Idẽ equiuoce dr̃ q̃d eſt idẽ numero ꝛ q̃d ē idem ſpẽ genere ꝛ analogia. ſed pater filio cõmunicat eandẽ numero naturam creature aũt nõ candẽ nec numero nec ſpẽ nec genere ſꝫ ꝑ quãdam remotã analogiã. ergo cum ex h̃ dicat̃ pñcipium filij ꝛ creature q̃d alicui ſe eis cõmunicat videt̃ ꝙ equiuoce pñcipium dicat̃. Sed ꝯtra hoc eſt q̃d apl̃s dicit ad Ep̃h. iij. ex quo oĩs paternitas i celo ꝛ in terra nominatur. ſed in his que ſũt oĩno equiuoca. vnũ nõ dicit̃ ex alio. ergo pñcipiũ reſpectu creature ꝛ reſpectu diuinẽ pſone nõ dr̃ equoce. ¶ Baſilius dicit ꝙ accipere a patre filiꝰ habet cõmune cũ oĩ creatura. ſꝫ ſm hoc dr̃ pñcipium qꝛ ab eo accipit̃. g̃ pater nõ dr̃ equiuoce reſpectu filij ꝛ creature. R̃o dõm ꝙ in his que oĩno equoce dicũtur. vnde nõ põt eſſe rõ cognoſcendi alterũ cum ſilitudo inter ea nõ attẽdatur niſi ſm nomẽ ſꝫ pñcipium i diuinis pſonis cognoſcimꝰ aliqualiter ex pñcipiõ q̃d in creaturis iuenitur. ſicut ꝑ Aug. patꝫ qui ex ꝓceſſione intelligẽtie a memoria venat̃ ꝓceſſionẽ filij a patre. vnde non poteſt eſſe ꝙ oĩno equoce pater dicat̃ eſſe pñcipium filij ꝛ creat̃a creat̃e ꝛ multo minꝰ deꝰ creature nec tamẽ oĩno vniuoce dr̃. Naꝫ ſi vniuoce diceret̃ pñcipium oporteret ꝓceſſionem vniuoce dici ꝛ vlteriꝰ ꝓceſſionis tm̃ ſcꝫ eſſentiam. ſicut eñi vniuoce dicit̃ pater reſpectu filioꝝ naturaliũ ſic ꝛ generatio ꝛ terminꝰ generationis ipoꝝ reſpectu eorũdẽ. cum ergo nomẽ eẽntie nõ vniuoce ſed analogice dicat̃ de filio ꝛ creatura ꝑ cõſequens nec nomẽ ꝓceſſiõis nec nomẽ pñcipij reſpectu vtriuſqꝫ ſed ꝑ prius ꝛ poſterius. ꝑ prius q̃dem reſpectu filij ſm rei veritatẽ. ſed ꝑ poſterius ſm nomis impoſitionẽ. Ad primũ ergo dõm ꝙ q̃uis põritas videatur ad rõnem cõmunẽ pñcipij ꝑtinere q̃tũ ad id a q̃ nomẽ imponit̃ nõ tamẽ q̃tum ad id cui nomen ẽ impoſitum Imponit̃ eñi ad ſignificanduꝫ originẽ vnius ab alio q̃ poteſt intelligi etiam põritate nõ intellecta vt ex ſupradictis patet. Ad ſcõm dõm ꝙ ſcientia quã cõmunicat magiſter nõ eſt ſimilitudo nature quã cõmunicat generans nec ecõuerſo ſicut eſſentia q̃ cõmunicat̃ creature ẽ ſimilitudo eſſentie que cõmunicat̃ filio. q̃uis poſſet dici ꝙ nec nomẽ patris vtrobiqꝫ equoce dicat̃ ſed analogice. Ad tertiũ dõm ꝙ ſicut nec vnũ ita nec idem equoce dicit̃ ſm oẽs illos modos. vel põt dici ꝙ etiã ſi idem equoce diceret̃ nõ tñ ꝓpter hoc nomẽ pñcipij qꝛ q̃to pfectior eſt ꝓceſſio a pñcipio tanto maior ſuat̃ idẽptitas vñ pater ꝙ pñcipium cõmunicat i idẽptitate q̃tũ poſſibile eſt. ꝛ ideo idẽptitatis diuerſitas non variat rationem pñcipij ſed magis diuerſitas cõmunicati in tali idemptitate.

D tertiũ ſic ꝓcedit̃ ꝛ videtur ꝙ pater vniuoce nõ dicat̃ pñcipium filij ꝛ ſſ. dr̃ eñi pñcipium filij rõne generatõis. ſed ſſ. rõne ꝯmunis ſpiratiõis. g̃ ſm diuerſã rõnem ꝛ ſic equiuoce dr̃. ¶ Omne nomẽ pſonale ab aliq̃ notiõe imponit̃. ſꝫ hoc nomẽ pñcipiũ ẽ pſonale nomẽ ſiue pr̃ dicat̃ pñcipiũ filij ſiue ſſ. cũ g̃ nõ ſit aliq̃ notio cõis ꝑ quã pr̃ vtriuſqꝫ pñcipiũ dicat̃ videt̃ ꝙ pñcipium nõ dicat̃ vniuoce d̃ patre reſpectu filij ꝛ ſſ. ¶ In his q̃ dicũt̃ vniuoce vnũ nõ ꝓſupponit aliud. qꝛ vniuocũ nõ ꝑdicat̃ ꝑ prius ꝛ poſteriꝰ. ſed ordie nature ꝓſupponit̃ ꝙ pater ſit pñcipiũ filij ad h̃ ꝙ ſit pñcipium ſſ. g̃ nomẽ pñcipij nõ dr̃ vniuoce vtrobiqꝫ. Sꝫ ꝯ nomẽ pñcipij ſm ꝓceſſionẽ ſumit̃. ſꝫ nomẽ ꝓceſſiõis dr̃ vniuoce de ꝓceſſiõe filij ꝛ ſſ. g̃ ꝛ nomen pñcipij reſpectu filij ꝛ ſſ. vniuoce dr̃. ¶ Cõmuniꝰ ẽ h̃ nomen pſona in diuis q̃ h̃ nomẽ pñcipiũ pſonaliter ſũptũ. ſꝫ hoc nomẽ pſona dr̃ vniuoce vt ſupra dictũ ẽ. g̃ multo fortius h̃ nomẽ pñcipium. R̃o dõm ꝙ diuerſitas nõ variat ſpeciẽ generꝰ cõis vniuocatiõez eo ꝙ differentie rõne generis nõ ingrediũt̃. dicit̃ g̃ ꝙ hoc nomen pñcipiũ pſonaliter ſũptũ ſignificat cõmunicatõez eiuſdẽ nature numero in generali vnde q̃d cõmunicet̃ ꝑ hũc vel ꝑ illum modum i diuis nõ variat rõnem pñcipij. ꝛ ideo vniuoce dr̃ pater pñcipiũ filij. ꝛ pater ꝛ filiꝰ ẽ ſſ. pñcipium ſſ. Ad primũ g̃ dõm ꝙ i rõne pñcipij nõ includit̃ neqꝫ generatio neqꝫ cõis ſpiratio. ſꝫ origo cõis. ꝛ ideo dñia generatõis actiue ꝛ cõis ſpiratõis vniuocatiõez pñcipij non tollit. Ad ſcõm dõm ꝙ nomẽ pñcipij imponitur ab aliq̃ notionali cõmuni q̃d ẽ a quo aliꝰ q̃d tamen notio nõ ponit̃. qꝛ notio debet eẽ ſpẽlis vt ſupra dictũ eſt. Ad tertiũ dõm ꝙ nihil ꝓhibet coꝝ de q̃bus aliquid vniuoce ꝑdicat̃ vnuꝫ eẽ prius altero vel cauſã alteriꝰ. ſicut binariꝰ ternario. ſꝫ h̃ oportet ꝙ i rõne eius ꝙ vniuoce ꝑdicat̃ ordinẽ nõ habeãt nec aliquã difformitatẽ.

D q̃rtum ſic ꝓcedit̃ ꝛ videt̃ ꝙ pr̃ ꝛ filius non ſint vna notiõe pñcipiũ. ſicut eñi actus ita ꝛ ꝓprietas numerũ trahit a ſuppoſitis. ſꝫ pr̃ ꝛ filius ſũt duo ſuppoſita. ꝛ hac rõne verba q̃ ſignificãt actũ ꝑ modũ actꝰ d̃ eis pluraliter ꝑdicãt̃ vt patꝫ Jo. x. Ego ꝛ pater vnũ ſumꝰ. g̃ nõ põt eẽ vna notio vel ꝓprietas patris ꝛ filij. ¶ In diuis relatões ſũt ſubſiſtẽtes. ſed non o ſm quã pater ꝛ filius dicũtur pñcipiũ ſſ. eſt q̃dam relatio. g̃ eſt pſona ſubſiſtẽs. ſi g̃ eſt vna relatio qua pater ꝛ filius ad ſſ. referũtur. erit vnã pſona ſubſiſtẽs vtriqꝫ q̃d eſt hereticum. ¶ Cõis ſpiratio opponitur ꝓceſſioni. ſꝫ ꝓceſſio eſt ꝓprietas pſonalis ergo ꝛ cõis ſpiratio. ſed vna ꝓprietas pſonalis ẽ tm̃ vnius ꝑſone. g̃ nõ poteſt eẽ patris ꝛ filij vna ꝓprietas ſm quaꝫ pñcipium ſſ. dicatur. Sꝫ ꝯtra pater ꝛ filiꝰ ſũt vnum pñcipiũ ſſ. g̃ forma ſignificata i nomẽ pñcipij eſt vna i vtroqꝫ. hoc eñi eſt de natura nominũ ſubſtantiuoꝝ vt ex ꝑdictis patꝫ. ¶ ſm Anſ. pr̃ ꝛ filiꝰ i oĩbus idem ſũt p̃ter ea in q̃bus diſtinguunt̃ ꝑ relatõem originis ſed in ꝓprietate ꝑdicta nõ diſtinguũt̃ ſm relatõem originis. g̃ ꝑdicta ꝓprietas eſt vna i vtroqꝫ. R̃o dõm ꝙ quandocunqꝫ plures aliq̃d vnũ operant̃. oportet ꝙ operatio ſingulorũ ſit ꝑnalis reſpectu cõmunis operationis qua operatuꝫ efficit̃. ſi ſinguli habeant diſtinctas operationes ſicut patet in trahẽtibus nauem. conatus eñi vniuſcuiuſqꝫ eſt ꝑs totius tractionis q̃ ex oĩbus actionibꝰ ſingularibꝰ reſultat. nõ aũt poteſt dici ꝙ pater ꝛ filius ꝑtialit̃ ſint pñcipium ſſ. quia ſic eẽt vterqꝫ inſufficiẽs ꝛ deficientis

virtutis. vñ oportet ꝙ vtriuſq; actus notionalis ſit vnꝰ numero ⁊ ꝑ ꝯſequēs ꝓprietas q̄ itelligit̄ illiꝰ actꝰ notionalis ꝑncipiū ſit vna numero i vtroq;. Ad ꝑmum ḡ dōm ꝙ i ſuppoſitis diuerſis ꝑ eſſentiā nō pt̄ eſſe vnus actꝰ numero nec vna ꝓprietas. ſ; ſi vnius ſint eēntie pn̄t i vno actu ꝯuenire ⁊ i vna ꝓprietate. q̄uis oporteat actū vel ꝓprietatē pluralit̄ ꝯſignificari ſi adiectiue vl' inhereter dicāt̄. n̄ aūt ſi ſubſtātiue. Ad ſcdm dōm ꝙ ſic̄ diuinitas i diuis n̄ ē niſi ſubſiſtēs ⁊ tn̄ vna deitas ē pr̄is ⁊ fi. q̄ ſūt duo ſubſiſtētes ex alia rōne diſtincti. ſilr̄ ⁊ de cōi ſpiratiōe oportet itelligi. Ad tertiū dōm ꝙ ꝓceſſio ꝑ i telligit̄ i ꝑſona. ſſ. qd̄ req̄rit̄ ad h̄ ꝙ ꝓprietas ꝑſonalis ſit vt ſup̄ dictū ē. ⁊ iōo ē ꝓprietas ꝑſonalis eiꝰ. ſed cōis ſpiratio nō pt̄ eē ꝑma notio q̄ i pr̄e vel filio itelligit̄ tū ordine nat̄e p̄ſupponat̄ generatio cōi ſpirationi inq̄ itū generās ⁊ genitū ſil' ſpirāt vñ nō pt̄ eē ꝓprietas ꝑſonalis

DI. XXX

Vnt enim quedā ⁊c.

Hic q̄rūt̄ q̄tuor. Primo vtr̄ relatio dei ad creaturā ſit aliquid i deo. Scdo vtr̄ dicat̄ de deo ex tp̄e. Tertio vtr̄ aliq̄d abſolutū d̄ deo poſſit dici ex tp̄e. Quarto vtrū aliq̄d ſignificās relatōem dei ad creaturā poſſit dici de deo ab eterno.

Ad ꝑmū ſic ꝓcedit̄ ⁊ videt̄ ꝙ noīa q̄ imꝑtant relatōem dei ad creaturā aliquā relatōem in deo realiter ponāt. ſupra eni dictu; ē ꝙ pr̄ eſt ꝑncipiū filij ⁊ creature ⁊ nō oino equoce ſed d̄r ꝑncipiū filij ſm aliquā relatiōem q̄ eſt i deo realiter. ḡ ⁊ deꝰ filiꝰ d̄r ꝑncipiū creat̄e ſm aliquā relatōe; realem. ¶ Quedā ſūt relatiua ſm dici vt ſcia q̄dā ſm eſſe vt pr̄ ⁊ filius. ſ; de deo reſpectu creaturarū dicūt̄ ⁊ ea que ſūt relatiua ſm eē ſicut dn̄s ⁊ alia hmōi: ḡ hmōi relationes nō ſolū ſm nomen vel ſm rōne; i deo ſūt ſ; etiā ſm eē. ¶ Cuilibet relatōi r̄ndet aliq̄ relatio oppoſita. ſ; i creaturis ē aliq̄ relatio realis ꝑ quā referūt̄ ad deū ḡ alicubi ad deū. ḡ alicubi ē oppoſita relatio. ſ; nō i creaturis ipſis neq; i itellectu. q2 ſic n̄ referūt̄ niſi ad creat̄as ⁊ ad itellectū. ḡ hmōi relatio eſt i deo ad quē creatura nō refert̄. Sz ꝯtra relatiua ſūt ſimul natura ſm pħm. ſ; quicq̄d i deo eſt. ē oi eo qd̄ ē i creatura ꝑus naturaliter ḡ i deo n̄ ē aliq̄ relatio ad creaturā realit̄. ¶ Quicq̄d eſt i deo eſt ſubſiſtēs ⁊ eſt eēntia diuina. ſi ḡ aliq̄ relatio ad creaturā eēt i deo realiter ſeq̄ret̄ ꝙ eēt diuina eēntia ⁊ ita cū relatio depēdeat ab eo ad qd̄ d̄r ſeq̄ret̄ ꝙ deꝰ ſm eſſenciā ſuam eēt dependēs a creaturis qd̄ ē impoſſibile. Rō dōm ꝙ relatio nō ē aliud q̄; q̄dam habitudo vniꝰ ad alter̄. vnde ſm ꝓpriā rōnem nō haber ꝙ ſit aliq̄d in eo de quo d̄r. ſed h̄ aliq̄n h; ex habitudinis cauſa. cauſa aūt habitudinis q̄n̄q; eſt i vtroq; extremor̄. q̄n̄q; i neutro. q̄n̄q; i altero tm̄. in vtroq; ſicut eq̄litatis cā eſt in vtroq; equalium. ſez q̄ntitas. ⁊ ideo vtrūq; rōne ſue q̄ntitatis realiter refert̄ ad alter̄. In neutro vō ē q̄n habitudinē ſolꝰ itellectꝰ cauſat ſicut pt; in relatōe idēptitatis. nam itellectꝰ bis accipiēs eādē rē adinuenit habitudinē idēptitatis. ⁊ ideo idēptitas nō eſt relatio realis. ſed rationis tm̄. In altero vero tm̄ exiſtit habitudinis cauſa q̄n vnū depēdet ad alter̄. ⁊ nō ecōuerſo ſicut ſcia noſtra depēdet a ſcibili. vñ ex hoc qd̄ in ipſa ſcia eſt cauſat̄ i ea habitudo ad ſcibile. ⁊ ſic i ſcia eſt realis relatio. ſ; ſcibile nō depēdet ad ſciam nr̄am. vnde ex pte eiꝰ nō eſt eā qd̄ referat̄ ad ſciam ſ; ſolū ex pte itellectꝰ nr̄i q̄ intelligit ipm̄ ſub rōne eiꝰ ad qd̄ relatio ſcire terminat̄. ⁊ ꝓ tanto nō ē falſus nec vanꝰ. q2 ḡ deꝰ vel creator n̄ depēdet a creatura ſ; ecōuerſo. Inde ē ꝙ noīa q̄ dicunt̄ relatiue d̄ deo ad creaturas ſignificāt ſolū relatōe; rōnis

que vō dicūt̄ ecōuerſo ſignificāt relatōes reales. Ad ꝑmū ḡ dōm ꝙ pr̄ d̄r ꝑncipiū filij ꝑ cōicatōe; diuie eſſentie q̄ ē i vtroq; eq̄liter. ⁊ iōo i vtroq; ē relatio realis. ſ; deꝰ pr̄ d̄r ꝑncipiū creature inq̄ itū cōicat ſibi ſilitudine; q̄ eſt i creatura ⁊ non i deo. ⁊ ideo nō ē ſil'e. Ad ſcdm dōm ꝙ nō oia relatiua ſm eē imꝑtāt relatōem realem vt pt; de idēptitate ſic̄ nec econtrario relatiua aliq̄ ſm dici imꝑtāt relatōe; rōnis vt pat; in ſcia. dicunt̄ eni relatiua ſm dici q̄n ꝑncipale ſignificatū nomis nō ē relatio. ſ; aliq̄d aliud ad qd̄ ſeq̄t̄ relatio ſtue illa ſit realis ſiue nō. ſicut ꝑncipale ſignificatū huiꝰ nois ſcia ē q̄litas quā ſeq̄tur q̄dā reſpectus. ſ; ſm eē relatiua dicūt̄ q̄n ꝑncipale ſignificatū nois eſt ipſa relatio ſiue ſit realis ſiue nō. Ad tertiū dōm ꝙ cuilibet relatiōi opponit̄ alia relatio. q̄ q̄n̄q; ē i re ad quā relatio termiat̄ q̄n̄q; ē i intellectu tm̄ nō ſicut i relato. ſ; ſicut i intelligēte aliquid ſub relatōe. vnde nō oportet ꝙ oppoſita relatio referat̄ ad intellectū. ſ; ad rem q̄ ꝑ itellectū itelligit̄.

Ad ſcdm ſic procedit̄ ⁊ videt̄ ꝙ hmōi relatiua nō dicāt̄ de deo ex tp̄e. ſ; ab eterno. qd̄ eni eſt i potētia ⁊ nō i actu ē imꝑfectū. ſ; deꝰ ab eterno fuit dn̄s creature i potentia. ſi ḡ non fuit dn̄s i actu aliq̄d iꝑfectionis i ipō cadit qd̄ ē incōueniēs. ¶ Sm Amb. hoc nomē dn̄s nomen ē ptātis. ſed dei ptās fuit ab eterno. ḡ hoc nomē dn̄s ab eterno deo ꝯuenit. ¶ Nihil ꝓhibet relatōem rōnis eē entis ad non ens ſicut dicimur ꝑores his q̄ futuri ſūt. ſ; relatōes dei ad creaturas ſūt ſm rōnem tm̄. ḡ nihil ꝓhibet eas dici de deo etiā creaturis nō exñtibꝰ. ⁊ ſic pn̄t dici d̄ deo etiā ab eīno. Sz ꝯ dn̄s nō d̄r niſi q̄ h; ſuū. ſ; nihil fuit ab eīno qd̄ deo ſuiret. ḡ deꝰ nō pt̄ dici dn̄s ab eterno. ¶ Ad h̄ ē auctas Aug. q̄ i lr̄a h̄et̄. Rō dōm ꝙ q̄ñcūq; relatio ē realiter i vno relatiuor̄ tm̄. illd̄ in q̄ nō ē relatio nō d̄r relatiue. q2 ipm̄ referat̄. ſ; q2 aliud refert̄ ad ipm̄ ſicut d̄ ſcibili pħs dicit i. v. me. vñ pt; ꝙ noia ꝑdicta dicūtur d̄ deo relatiue ex h̄ ſolo ꝙ creata refert̄ ad ipm̄. q2 ꝑ hoc itelligit̄ a nobis ipe referri ad creaturas. vñ cū creatura nō ab eīno referat̄ ad deum ſ; ex tp̄e ex quo cepit pt; ꝙ hmōi relatiua nō dicūt̄ de deo ab eterno. ſ; ex tp̄e. Ad primū ḡ dōm ꝙ ſicut hmōi relatiōes deo attribuūt̄ nō q2 ipe referat̄. ſ; q2 creatura refert̄ ad ipm̄ ita dicūtur d̄ deo i actu vel i potētia per h̄ ꝙ creatura ē i potētia vel i actu. Ad ſcdm dōm ꝙ h̄ nomē dn̄s d̄r eē nomen poteſtatis nō ſic̄ primi ſignificati ſed ſic̄ cauſe ꝓximi ſignificati. ſignificat eni ꝓxime relatōem q̄ ſupra poteſtate; fundat̄ ſicut ſi diceret̄ ꝙ eq̄litas ē nomē q̄ntitatis. Ad tertiū dōm ꝙ ens nō itelligit̄ referri ad nō ens ex h̄ ꝙ nō ens referat̄ ad ipm̄ ſicut ē i ꝓpoſito. ⁊ iōo rō nō ſeq̄t̄.

Ad tertiū ſic ꝓcedit̄ ⁊ videt̄ ꝙ aliqd̄ abſolutu; poſſit de deo dici ex tp̄e deus eni ex tp̄e d̄r homo qd̄ ē ꝑdicatū abſolutū. ḡ aliq̄d abſolutu; de deo ꝑdicat̄ ex tp̄e. ¶ Propter hec relatiua de deo ex tp̄e dici pn̄t vt videt̄ q2 nō dicūt̄ de deo ſm rē ſ; ſm rōne; tm̄. ſ; alia abſoluta pn̄t hmōi eē ⁊ ꝑcipue negatiua. q2 negacio nihil ē niſi ſm rōnem. ḡ aliq̄d abſolutū de deo dici pt̄ ex tp̄e. ¶ Omne relatiuū ſup̄ aliqd̄ abſolutū fundat̄ ſ; aliq̄ relatiua de deo dicūt̄ ex tp̄e vt dictū eſt. ḡ oportet aliqd̄ abſolutum de deo dici ex tp̄e. Sed ꝯ omne nomē qd̄ abſolute ꝑdicat̄ in diuis ſignificat eſſenciā diuinā ſ; ipſa eſt eterna. ḡ nihil abſolutum de deo pt̄ dici ex tp̄e. ¶ Cuicūq; ꝯuenit de nouo aliq̄d abſolutū hoc neceſſe ē mutari. ſ; deus ē imutabilis ḡ nihil abſolutū de deo pt̄ dici ex tp̄e. Rō dōm ꝙ vbicūq; aliq̄d de nouo d̄r oportet ꝙ h̄ ſit ex aliq̄ mutatiōe ꝓcedēte. vel circa ipm̄ de q̄ d̄r. vel circa aliq̄d aliud mutatio aūt nō pōt ꝯſiderari i deo ſ; i creaturis ſolum. ⁊ iōo

ſolū de nouo pt̄ dici ꝺ deo qḋ reſpectū ad creaturam di cit nō dīr qḋ de deo ḋr abſolute ⁊ iō ſimpliciṫ ꝯcedēdū ē ꝙ nullū abſolutū de deo pt̄ ꝑdicari ex tꝑe. Ad ꝑmū ḋm ꝙ deꝰ ḋr hō ꝑpter vniōnē ad humanā naturā que qdē vnio relatio quedam ē. vñ rōne relatōis implicite deꝰ ḋr homo ex tꝑe. Ad ſcḋm ḋm ꝙ lz negatōes nō ſint res niſi rōnis. tñ ex ipa re natura aliqḋ ꝺ rei negaṫ ⁊ non ex aliq̄ alio. ſicut relatōes de deo dicūṫ rōne crea turaꝝ. ⁊ ideo noīa negatiua dicūṫ ꝺ deo ab eterno ſz re latiua ex tꝑe ꝑpt imutabilitatē diuīe naṫe ⁊ mutatōem creaturaꝝ. Ad tertiū ḋm ꝙ relatiōes que de deo di cūṫ ex tꝑe cū nō ſint realiter ī deo ſz ī creaturis fūdanṫ ſuꝑ aliqḋ abſolutū in creaturis ⁊ nō ī deo. q̄uis in deo ſit aliquid abſolutū ab eterno ratione cuius hmōi rela tiones ex tempore poſſunt ei attribui creaturis in eſſe ꝑductis.

O q̄rtū ſic ꝓcediṫ ⁊ videṫ ꝙ nullum relatiuū poſſit ꝺ deo dici ab eterno qḋ relatōez ad cre aturā iꝑtat. deꝰ eñi relatiue ad creaturā non ḋr niſi qꝛ creatura referṫ ad deū. ſz creatura ab eterno nō fuit q̄ poſſet referri ad deū. ḡ nihil ab eter no de deo ḋr relatiue ad creaturā ¶ Hmōi relatōes vt dictū ē nō ſūt ī deo niſi ſm rōnem. ſz rō nr̄a nō fuit ab eterno. ḡ hmōi relatiōes non pn̄t conuenire deo ab eterno. ¶ relatōes eterne ſūt ī deo ſubſiſtētes ꝑſone ſz relatōes qbꝰ tres ꝑſone ꝯſtituūṫ nō dicunṫ ad creatu ras. ḡ ſi ī diuis ſūt alique relatōes eterne q̄ dicūtur ad creaturas erūt ī deo plures ꝑſone q̄ꝫ tres qḋ ē hereticum nulla ḡ relatio dei ad creaturā ꝯuenit ei ab eṫno ¶ Sz ꝑ ydee diſtinguūṫ ſm reſpectus ad res ꝯ creatas. ſed ab eterno fuit diſtinctio ydeaꝝ. qꝛ deꝰ ab eterno diſtinctaz cognitōem de rebꝰ habuit. ḡ aliq̄ relatōes dei ad crea tura ſūt eterne. ¶ Sciētia relatiue ḋr ad ſcibile. ſed deꝰ ab eterno habuit ſciaz de creaturis. ḡ aliqḋ ab eter no ḋr relatiue de deo ad creaturas. ¶ Quicqḋ cōue nit deo rōne ſue eternitatis ꝯuenit ei ab eterno ſz deus rōne ſue eternitatis eſt ꝑor oībus creaturis. ḡ aliq̄ rela tio ad creaturas ꝯuenit deo ab eterno. ſ. ꝑoritas. ¶ Sicut ſupra habitū ē donum ḋr relatiue ad dantem ⁊ ad id cui daṫ ⁊ ita ad creaturā. ſz ſſ. ab eterno eſt donū vt ſupra habitū ē. ḡ idē qḋ ꝑus. Rō ḋm ꝙ inṫ deū ⁊ creaturā pt̄ dupliciṫ relatio ꝯſiderari. Uno mō ꝙ rela tio ſit realiter in creatura ⁊ in deo ſm rōnez tm̄ ⁊ hmōi relatōes de deo dici nō pn̄t niſi ex tꝑe. Alio modo ſit ꝙ relatio nō ſit realiter nec ī deo nec ī creatura ſz ſm rati onē tm̄. ⁊ hmōi relatōes pn̄t dici de deo. etiaz creatura non exn̄te. vnde nihil ꝓhibet eas dici de deo ab eter no tūc aūt relatio ad deū ſm rem ē in creatura qñ ꝯſurgit ex h̄ ꝙ aliqḋ actu ꝯuenit creature ꝓut in rerum natura exiſtit ſicut ſubeē deo. ⁊ eſſe creaturaz. ⁊ alio hmōi. Qñ ꝟo relatio ꝯſurgit ex hoc ſolū ꝙ creatura itelligiṫ vel a deo vel ab homie tūc relatio talis nec ī deo nec in crea tura realiter exiſtit. ſic ḡ ad vtraſqꝫ rōnes attēdere oꝑtet.

Ad primū ḡ ḋm ꝙ rō illa ꝓcedit ī relatōibꝫ q̄ realiṫ ſūt ī creatura. ī his eñi verū ē ꝙ deꝰ relatiue ḋr. qꝛ crea tura referṫ ad ipm. Ad ſcḋm ḋm ꝙ q̄uis rō nr̄a non fuerit ab eterno nūc m̄ exn̄s cognoſcit deū ab eterno fu iſſe. ⁊ ſm h̄ ꝑōt eū itelligere ſub aliq̄ relatōe ab eterno. fuit nihilominꝰ ab eṫno rō diuia q̄ has habitudies ab eterno nō ignorauit. Ad tertium ḋm ꝙ relationes realiter ī deo exn̄tes ſūt ꝑſone ſubſiſtētes nō aūt alie ſi ue dicāṫ ab eterno ſiue nō. Ad ꝑmū ꝟo qḋ in cōtrariū obiiciṫ ḋm ꝙ reſpectꝰ ydee ad creaturā ē nō ſoluz ſm ꝙ ē actu ſz ſm ꝙ ē in ꝑtāte facientis. ⁊ ſic talis relatio nō ē realiter ī creatura. Ad ſcḋm ḋm ꝙ cū ḋr creatura eſt ſcibilis hmōi relatio nō attribuiṫ ei ſm ꝙ ē in actu. ſed ſm ꝙ eſt ī intellectu. ⁊ ſiliṫ ḋm ad alia.

Di. XXXI

Reterea conſiderari

oꝑtet ⁊c̄. Hic q̄rūṫ q̄tuor ꝑrio vtꝝ ea q̄ ſūt cōia ꝑſonis alicui eaꝝ debeant ap propriari. Scḋo de appropriatiōe quam facit Hylꝰ. Tertio de appropriatōe Aug. Quarto quō ī diuis ſit eq̄litas quā Augꝰ filio appropriat.

O ꝑmū ſic ꝓcediṫ ⁊ videṫ ꝙ illa q̄ ſūt cōia tri bus ꝑſonis alicui eaꝝ nō debeāt appropriari circa trinitatē eñi ꝑcipue cauēdꝰ eſt error. qꝛ vt Augꝰ dicit periculoſius alicubi non erraṫ. ſz hmōi appropriatio poteſt eſſe occaſio erroris dum ea que ali cui ꝑſone appropriantur poſſunt credi ab ea ſingulariṫ poſſideri. ergo hmōi appropriatio nō eſt faciēda in diui nis. ¶ Quicqḋ eſt cōmune tribꝰ ꝑſonis ad eſſentiaz ꝑtinet. ſed eſſentia nō appropriaṫ alicui ꝑſone. ḡ nec aliṫ qḋ aliud cōmune. ¶ Appropriatio nō poteſt fieri ni ſi rōne ſimilitudinis vel ꝯtrarietatis. ſed inter cōmune ⁊ ꝑpriū ī ꝑſonis diuis nō pt̄ eē ſilitudo cū differāt rati one nec ꝯtrarietas cuz ſimul vni ꝑſone ꝯueniat cōmu ne ⁊ ꝑprium. ḡ cōmunia ꝑſonis diuis appropriari non pn̄t. Sed ꝯtra ꝑſone diuie ſm relatōes originis di ſtinguūtur. ſed origines ꝑſonarū adaptanṫ cōmunibꝫ attributis. ſicut ḋr ꝙ filius ꝓcedit ꝑ moduz nature. ſſ. ꝑ modum voluntatis. ergo ea que ſūt cōmunia ꝑſonis ꝑ appropriatōem adaptari poſſunt. ¶ Nominibus ꝑſonarum ꝑſonales ꝑprietates exprimūṫ. ſed q̄dam no mina ꝑſonalia habēt ꝯueniētiā cum aliquibꝫ cōmuni bus ſicut ꝟbum cum ſapiētia amor cuz bonitate. ergo attributa cōmunia cū ꝑpriis ꝑſonarum aliquā ſimili tudinē habent. ⁊ ita ꝑſonis appropriari poſſunt. Rō ḋm ꝙ ī appropriatōe ꝑſonarū attēdēda ē ⁊ vtilitas ex ꝑte nr̄a ⁊ ex ꝑte dei ꝯuenientia. Ex ꝑte q̄dem noſtro du plex vtilitas ex appropriatōe ꝯſeqṫ. vna q̄liſcūqꝫ appre hēſio ꝟitatis. nā qꝛ ex creaturis in deū deuenimꝰ q̄ effi caciter nō niſi eiꝰ eſſentialia demōſtrāt. ꝓpter vlteriꝰ ex ipis eēntialibꝫ ꝯſideratōi ꝑſonaꝝ iſiſtē ⁊ hec fit eēntia lia ꝑſonis appropriādo ꝑ viā ſilitudis. Alia vtilitas ē vitatio erroris ne ſcꝫ diuie ꝑſone cogitenṫ ſm modum noſtrum. ⁊ ideo fit appropriatio ꝑ viam ꝯtrarietatis q̄ꝫ rū ad ea que circa nos ſunt ſicut deo patri attribuimꝰ potētiā ne cogitemꝰ infirmū ſicut hoiem patrē ꝓpter ſe nectutez. ⁊ ſic de aliis vt infra dicetur. Ex parte aūt dei ꝯuenietia iueniṫ ſm ꝙ attributa cōia ꝑpriis ꝑſonaruz ſūt aliq̄ mō ſilia ⁊ ſm ꝙ diuine ꝑſone ſūt ꝑſonis huma nis diſſimiles. Ad ꝑmū ḋm ꝙ error qui ſequi poſſet excludiṫ dū rō appropriatōis determiaṫ ex appropriatōe.

Ad ſcḋ; ḋm ꝙ ꝑpria ꝑſonaꝝ ſumūṫ ſm relatōes ori ginis. ⁊ iḋo illa attributa ꝑſonis diuis ꝑ ꝯuenietiaz ad eoꝝ ꝑpria pn̄t appropriari in q̄ꝝ rōne aliqḋ ad originez ꝑtines includitur. talis aūt nō eſt de eſſentia. ⁊ ideo rō non ſeqtur. Ad tertium ḋm ꝙ attributa eſſentialia inq̄ꝫtum habent rōnem ꝑncipii habēt ſilitudinem cum ꝑpriis diuinoꝝ ꝑſonaꝝ nō tñ identitatē q̄ꝫtum ad ra tionē. ſz ꝯtrarietatē hn̄t ad ꝯditōes ꝑſonaꝝ ī hūanis.

O ſcḋm ſic ꝓcediṫ ⁊ videtur ꝙ Hyꝉ. in cōueni enter eſſentialia attributa ꝑſonis attribuat. Eṫnitas eñi nō iꝑtat aliquā rōnem originis ſed ſolum ꝑuat duratōis ꝑncipia. ſed ꝑpria ꝑ ſonaꝝ ad originē ꝑtinent. ergo eṫnitas nō debet alicui ꝑſone appropriari. ¶ Species ſiue pulchritudo per prius ꝯſideraṫ in repſentāte q̄ꝫ ī repſentato. ſed imago habet rōnez repſentātis. ḡ imagini. ī. filio nō debet ap propriari ſpēs ſed magis patri. ¶ Utimur his que ī

finem referim⁹. ſed nulla pſona referēda eſt ad aliud. ğ vſus nulli pſone appropriari debet. ℙ Uſus pōt accipi aut actiue aut paſſiue. ſi actiue accipiat̄ magꝭ videtur patri ⁊ filio ꝯuenire q̄z ſpūſſ. vti cui magis ē amātis q̄z amoris. ſi aūt paſſiue ſic vſus vt videtur impꝛtat reſpectum ad creaturā q̄ ſm rem eſt in creatura. ergo nō debet diuine pſone appropriari. ℙ Perſone diuie per ſua ꝓſurta nomīa magis inoreſcunt. ſꝫ appropriatio fit cā notificandi pſonas ergo magis debet vti noīibus ꝯſuetis ſcꝫ filij ⁊ ſpūſſ. q̄z imaginis ⁊ muneris. Rꝰ dōm ꝙ appropriatio Hylarii accipit̄ ſm ꝯuenientiā eſſentialiū attributoꝝ ad ꝓpꝛia pſonarum. ⁊ ideo eternitatem appropriauit patri. ſpeciē .i. pulchꝛitudinem imagini .i. filio. vſum muneri .i. ſpūſſ. eternitas nāqꝫ ꝯuenit cū inaſcibilitate q̄ eſt ꝓprietas patris inq̄ꝫtum caret pꝛincipio. ꝯuenit etiam cum paternitate inq̄ꝫtum ē omīs alterius duratōis pꝛincipium. ſimiliter ⁊ pulchꝛitudo rōne magnitudinis quā impꝛtat ꝯuenit cum filio inq̄ꝫtum eſt filius. qꝛ ex hoc filius dicit̄ qꝺ pfecte habet naturam patris qꝺ ad ſpūalem magnitudinem ptinet. Rōne vero ꝯſonantie ꝯuenit cum filio inq̄ꝫtum eſt imago pfecte repſentans patrem. rōne claritatis ꝯuenit cum filio inq̄ꝫtum eſt verbū in quo oīm rōnes reſplendēt. hec enī tria ptinent ad rōnem pulchꝛitudinis. vſus autē ꝯuenit ſpūſſ. ⁊ inq̄ꝫtum eſt amor quo pater ⁊ filius inuicem pfruūtur. ⁊ inq̄ꝫtum ē donū quo nos pfundimur. ⁊ hec appropriatōis ratio ex v̄bis Aug. in lr̄a. poſitis accipi pōt. Ad primū ergo dōm ꝙ in ſucceſſiuis quodāmodo ſcōm ex pꝛimo orit̄. vn̄ inq̄ꝫtum eternitas ſucceſſiue duratōis excludit pꝛincipium originis ab alio negatōeꝫ icludit. ⁊ ſic ꝯuenit patri rōne inaſcibilitatis ipſa autem eternitas ē pꝛincipium aliaꝝ duratōnū. vn̄ ⁊ ſic etiam poſitiue includit originem. Ad ſcōm dōm ꝙ i repreſentato attēdit̄ pulchꝛitudo abſolute. ſed i repſentāte ex ꝯuenientia cum repſentato. ⁊ ſic pulchꝛitudo imagini attribuit̄. Ad tertiū dōm ꝙ vſus h̄ accipit̄ non ſm ꝙ ꝯtra fruitōem dei diuidit̄. ſed ſm ꝙ fruitōem includit vt ex lr̄a diſtinctōe patet. Ad q̄rtum dōm ꝙ vſus h̄ accipit̄ paſſiue. id ē. quo aliq̄s vtit̄. vtitur autē pater. ſpūſſ. amādo filium ⁊ etiā nos ⁊ nos amādo deū. ⁊ ſic nō ſolum impꝛtat̄ relatio ad creaturā q̄ tn̄ ſi impꝛtetur in deo ē ſm rōnem nō tn̄ ſm rem. Ad q̄ntū dōm ꝙ Hyl. poſuit illa noīa pſonalia i qb⁊ magis reꝑitur appropriationis ratio.

D tertiū ſic ꝓcedit̄ ⁊ videt̄ ꝙ Aug⁹. inꝯuenienter appropriet eēntialia attributa pſonis. pſone eni ſm ſua ꝓpꝛia adinuicē diſtinguūt̄. ſꝫ hec oīa appropriata ad idē ptinēt. nā vnitas in eq̄litate ⁊ in ꝯnexione icludit̄. ğ nō ꝯueniūt cū ꝓpꝛijs pſonaꝝ. ⁊ ita nō ꝯuenienter pſonis appropriāt̄. ℙ appropriata ꝯueniūt pſonis rōne nature cōis. ſꝫ hec tria ꝯueniūt pſonis rōne pſonaꝝ. qꝛ vt Aug. in lr̄a dicit tres perſone ſūt vnū ꝓpter patrē eq̄les ꝓpter filium. ꝯnexe ꝓpter ſpūſſ. ğ hec tria n̄ inꝯuenienter ſūt appropriata pſonis ℙ Cuilibet pſone ꝯuenit vnitas pſonalis rōne ſue ꝓprietatis eēntialis v̄o rōne eēntie. eſſentia aūt non appropriatur alicui pſone nec pſone ꝓprietas cum ſit ꝓpꝛia. ğ vnitas patri appropriari nō debet. ℙ Filio ſm ꝙ ē fili⁹ vel imago vel v̄bum. magis ꝯuenit rō ſilitudinis q̄z equalitatis. ğ filio magis debet appropriari ſilitudo q̄z eq̄litas. ℙ Nexus ꝓpꝛie dr̄ dr̄ ſpūſſ. ğ non debet poni inter appropriata. Rꝰ dōm ꝙ hec etiam appropriatio Aug. aſſignat̄ ſm viam ſilitudinis vnitas aūt habet rationē pꝛincipij. vnde i quolibet genere oportet pꝛincipiū eē vnum ⁊ ſic habet ſilitudinem cum ꝓpꝛio patris q̄ eſt pꝛincipium totius deitatis. eq̄litas aūt impꝛtat pfectā ꝯparationem vnius ad alteꝝ. ⁊ qꝛ filius ex mō ſue ꝓceſſionis ꝙ hꝫ pfecte patrem imitet̄. ideo ei eq̄litas appropriat̄. ſ. autē ſ. inq̄ꝫtum ꝓcedit vt amor ꝯuenienter dr̄ nexus. nā amor ē q̄dam vnio amātis ⁊ amati. Ad primū ğ dōm ꝙ eq̄litas ab vnitate cauſat̄. ⁊ vnio ad eq̄litatē t̄minat̄. ⁊ ideo ꝯuenienter patri appropriat̄ vnitas filio eq̄litas q̄ a patre orit̄ ⁊ ſpūſſ. nexus q̄ eſt q̄dam reflexio p amorem in ꝑlis i patrē. Ad ſcōm dōm ꝙ ly ꝓpter nec dicit cauſā formalem vt ſcꝫ tres pſone ſint formaliter. vnū ꝓpter patrē ⁊c̄. ſed dicit rōnem ꝯpletōis. qꝛ vnitas ſtatim inuenit̄ i patre ⁊ ab eo filius ⁊ ſpūſſ. habēt vnitatē. eq̄litas v̄o itelligi nō pōt niſi p intellecta filij generatione cum eq̄litas ſit ad minus duoꝝ. nexus v̄o nō itelligitur i diuinis niſi tertia pſona itellecta q̄ duos ꝯnectit Ad tertiū dōm ꝙ vnitas eſſentialis eſt q̄ patri appropriat̄. habet enim vnitas rōnem pꝛincipij qꝺ non habet eſſentia q̄uis ſint vnū ſm rem eēntia ⁊ vnitas. Ad q̄rtum dōm ꝙ eq̄litas i ſpiritualib⁊ icludit ſilitudinē. naꝫ attēdit̄ ſm magnitudinē pfectiōis ⁊ v̄tutis. ⁊ ſup h̄ addit ſilitudinis pfectiōem. Ad q̄ntum dōm ꝙ nexus amoris ē ꝓpꝛiū ſpūſſ. ſꝫ ſm ꝙ noīe nexus itelligitur q̄cūqꝫ ꝯuenientia ſic eſt cōmune ⁊ appropriatū ſpūſſ.

D q̄rtum ſic ꝓcedit̄ ⁊ videt̄ ꝙ eq̄litas in diuinis ſit relatio realis. oīs eni relatio q̄ hꝫ cauſaꝫ i eo de q̄ dr̄ ē realis vt ſupꝛa dictū ē. ſꝫ eq̄litas hꝫ cauſā i deo vnitatē magnitudīs ſicut ⁊ i creaturis. ğ ſicut i creaturis ita ⁊ in deo eq̄litas eſt relatio realis. ℙ Si eq̄litas nō ponit aliq̄d realit̄ in deo. ğ qui negat eq̄litatē nō negat aliq̄d qꝺ i deo ſit. ⁊ ſic nō ē hereticū. ⁊ ita arri⁹ q̄ eq̄litatē negauit pſonaꝝ nō debuit hereticus iudicari. ℙ Fili⁹ ꝯuenit cū patre ⁊ a patre diſtinguitur. ſi illa relatio q̄ impꝛtat diſtinctōeꝫ filij a patre realiter ē i deo ⁊ poſitiue. ğ ſit̄ illa q̄ impꝛtat ꝯuenientiā filij ad patreꝫ vt eq̄litas ⁊ ſilitudo Sꝫ ꝯ oīs relatio realit̄ i deo exn̄s ē notio alicui⁹ pſone. ſi ğ eq̄litas relatōem in deo impꝛtat vel ponat. videt̄ ꝙ ſint plures notōes q̄z q̄nqꝫ. ℙ Equalitatis ē cauſa vnitas ſꝫ vnū remotiue dr̄ i diuinis vt ſupꝛa magiſter dixit. ğ ⁊ eq̄litas ⁊ ſilitudo. ⁊ ſic nō ponūt aliq̄d realiter i deo. Rꝰ dōm ꝙ i eq̄litate ⁊ ſilitudīe duo itelligūt̄. ſ. eq̄litatis ſuppoſitū ⁊ eq̄litatis cauſa. ſuppoſitū aūt eq̄litatis vel ſilitudīs ē aliq̄d diſtinctuꝫ cū nihil ſibi ſit ſile vel eq̄le. ⁊ ſic i diuinis dicit relatōeꝫ rum nihil aliud ibi ſit diſtinctū. Cauſa v̄o eq̄litatis vel ſilitudīs ē vnitas magnitudīs vel forme q̄ vnitas i diuinis pſonis ē ſm numeꝝ. ſic ğ ex neutra pte pōt eē eq̄litas realis relatio. nā relatio nō refert̄ p aliquā aliā relatōeꝫ realeꝫ vt Auic. dicit. ſic eni eēt i infinitū abire. nec iteꝝ vbi eſt idē numero pōt eſſe realis relatio ſicut de idēptitate ſupꝛa dictū ē. ex pte v̄o cauſe ſue vlteri⁹ hꝫ ꝙ remotiue dicant̄ ſicut ⁊ vnū. Ad pꝛimū ğ dōm ꝙ creature abinuicē diſtinguūt̄ p aliq̄d abſolutū nec ꝯueniunt res cauſate vel ſiles i vna magnitudīe vel forma numero ſꝫ ſpē ſicut ē i deo. ⁊ ideo nō ē ſile. Ad ſcōꝫ dōm ꝙ q̄uis eq̄litas n̄ ſit relatio realis. tn̄ id rōne cui attribuit̄ eq̄litas realit̄ ē i deo. ⁊ ideo negās eq̄litatē hereticꝰ ē. Ad .iij. dōm ꝙ relatio ꝯuenientie filij ad patreꝫ pſupponit aliā relatōeꝫ diſtinguentē q̄ nullā aliā relatōeꝫ pſupponit. ⁊ ideo ille relatōes q̄ diſtinctionē impꝛtant ſūt reales nō aūt relatio eq̄litatis vel ſilitudinis q̄ ſup alias relatōes fundātur vt dictum eſt.

DI. XXXII

Hic oritur queſtio ⁊c.

Hic querit̄ de duobus Pꝛimo d̄ his que ptinent ad ſpiritūſanctū. Scđo de his que ptinent ad filium. Circa pꝛimū

q̄rantur duo. Primo vtrum pater diligat filium .ſſ.
Scđo an hec ſit falſa pr̄ ꝛ fili⁹ diligūt nos .ſſ.
Ad pmū ſic pceditur. ꝛ videtur ꝙ non diligat
filiū .ſſ. Idem enī eſt deo eē qđ diligere. ſed
ſed pater nō eſt ſpūſſanctus. ergo non diligit
filium ſpūſancto. Pręterea Diligere aūt ſumitur
eſſentialiter aut notōnaliter ſi ſumitur eſſentialiter ſic
pater diligit eſſentia ſua non .ſſ. ſi autem ſumit̄ vt dicit
actum notionalē ſicut ꝛ hoc verbū generat cū pater nō
generet filio. videtur ꝙ nō diligat .ſſ. Pręterea Eodē amo=
re pater diligit filium ꝛ ſe. ſed nō diligit ſe .ſſ. ergo nec fi=
lium. Sꝫ ꝯtra omīs amans amat ſuo amore. ſꝫ .ſſ.
eſt amor patris ꝛ filij. ergo pater amat filiū .ſſ. ꝛ ecōuer
ſo. Pręterea In anima noſtra eſt imago increate trinitatꝭ
ſed mens noſtra amat noticiam ſuā amore a ſe pcedē=
te ergo pater amat filium q̄ eſt ſua ſapīa .ſſ. q̄ eſt amor a
patre pcedens. Rᵒ dōm ꝙ ſuſcipiēdo hanc locutōēꝫ
eſſe verā ꝛ ppriā ꝓpter hoc ꝙ ſancti ea cōmuniter vtū
tur. duplex modus fuit vidēdi eam. Quidā enī dixerūt
ꝙ ablatiu⁹ cōſtruit̄ in habitudine ſigni vt ſit ſenſus. pr̄
ꝛ filius diligūt ſe .ſſ. id ē. ſpūſſanctus eſt ſignū ꝙ pater
ꝛ filius diligūt ſe. Alij vero dixerūt ꝙ ꝯſtruit̄ ī habitudīe
forme. ſicut enī homo formaliter diligit ſuo amore. ita
ſſ. formaliter diligit patrē. neutrū aūt horꝫ ſufficiēs eſt
p ſe. nam amor cauſat⁹ quo mens ſuam noticiā amat
ſignū eſt ꝙ pater filium diligit. nec tamē hoc amore dr̄
filium diligere. ſimiliter forma inherēs eſt. ſ. aūt. ſ. non
ſignificat̄ vt aliquid inherēs patri ꝛ filio. vnde oportet
has duas in vnū ꝯiūgere vt ſic dicamus ꝙ ablatiu⁹ cō
ſtruit̄ in habitudīe ſigni vel q̄ſi effect⁹ formaliter deno=
minātis. actio enī ab agente pcedit ꝛ eſt ſignū vel effe=
ctus virtutis actiue in agēte. ꝛ compatur ad agētem vt
forma ī denominādo lꝫ nō ī eſſendo. ita enī denomina
tur aliquis agens actione. ſicut albus albedine. vñ cuꝫ
ſpūſſanctus ſit amor patris ꝛ filij. ꝛ amor ſit q̄daꝫ ope=
ratio amātis pater ꝛ filius hoc modo dicerēt̄ ſe ſpiritu
ſancto amare. ſicut aliquis dicit̄ agere actiōe a ſe pcedē
te. Ad primum ergo dicenduꝫ ꝙ lꝫ in deo ſm rem ſit
idem diligere ꝛ eē tñ diligere ſignificatur p modū ope=
rationis non autē eſſe. ꝛ ideo nō eſt ſimile. Ad ſcđm
dōm ꝙ diligere notionaliter ſumit̄ in locutiōe p̄dicta
nō autē dicit ſolam notionē ſicut hoc verbum generare
vel hoc verbum ſpirare. ſed cum notiōe dicit ipam pſo
nam. nam diligere eſt emittere amorē ipa auteꝫ pſona
ſpūſſancti ſignificatur p actuꝫ amoris notio autem in
actu emiſſiōis. nō aūt pſona filij ſignificat̄ vt act⁹ gene=
rationis. ꝛ ideo nō eſt ſimile. Ad tertiū dōm ꝙ ſicut
pater diligit filiuꝫ amore eēntiali notionali ita ꝛ ſeipm
quia quicquid diligētis eſt in filio vel virtutis ſpiratiue
totum etiā eſt ī patre.

Ad ſcđm ſic pcedit̄ ꝛ videtur ꝙ hec ſit falſa. pa
ter ꝛ filius diligūt nos .ſſ. queciiqꝫ enī vno et
eodem amore diligūtur eq̄liter diligūtur. ſꝫ
pater diligit filiū amore q̄ ē .ſſ. ergo ſi ſpūſſā.
nos diligat videt̄ ꝙ eq̄liter nos ꝛ filiū diligat qđ eſt in
cōueniens. Pręterea Omē qđ ꝯnotat effectū in creatura dr̄
eſſe eſſentialiter ī diuinis. ſed cum dr̄ pater diligit nos.
impꝛtatur habitudo dei ad creaturaꝫ. ergo diligere tene
tur eſſentialiter. ſꝫ pater nō diligit eſſentialiter ſpiritu=
ſancto imo magis amore eſſentiali. ergo pater nō dili=
git nos .ſſ. Pręterea Amor pcedit ab amāte ſapiēt̄ ſm mo=
dum bonitatis amati. ſed deus ſapiēter amat q̄cquid
amat. ergo cum bonitas creature ſit finita. amor quo
deus amat creaturas ē finit⁹. nō ḡ ē ſpūſſanct⁹. Sꝫ
contra eſt qđ Aug⁹ dicit ꝙ ſpūſſanctus eſt genitoris ge
nitiqꝫ ſuauitas ingeniti largitate pfundēs omēs crea=
turas. ergo ſpūſſanctus eſt amor quo de⁹ diligit creatu
ram. Pręterea Deus diligit ſanctos inq̄ꝫtum ſūt membra
vnigeniti ſui vt dicit Aug⁹. ſed vnigenit⁹ ꝛ mēbra ſua
ſūt vna pſona myſtica. ꝛ ita a patre vno amore diligūt̄
ſed pater diligit filiū .ſſ. vt ſupra dictū eſt. ergo ꝛ hoīes
ſanctōs diligit ſpūſancto. Rᵒ dōm ꝙ cū deus dicit̄
nos diligere. in dilectōe ſua duo poſſum⁹ itelligere ſcꝫ
amorē eternū ꝛ effectū tpalem. ꝛ rōne vtriuſqꝫ diligit
nos ſpūſancto ſed aliter ꝛ aliter. nā rōne etne dilectōis
diligit nos .ſſ. ſic ꝛ filium. nam quicq̄d diligentis eſt in
nobis. totū eſt deriuatuꝫ a filio. ſicut tota pulchritudo
artificiati eſt ab arte. vñ artifex diligēdo artē diligit ar
tificiata inq̄ꝫtū ſūt ab arte. ſed q̄ꝫtum ad effectū tpaleꝫ
diligit nos p ſpiritū ſanctū ſicut p cauſam illi⁹ effectus
nam oīa dona nobis dant̄ p ſpiritū ſanctū. ſic ergo cuꝫ
dr̄ pater diligit nos .ſſ. ablatiu⁹ poteſt vno modo ꝯſtrui
in habitudine q̄ſi formalis effectus. ꝛ alio mō in habi=
tudine cauſe efficiētis. Ad primū ergo dōm ꝙ lꝫ pa=
ter amet filiū. ꝛ nos eodem amore nō tamē eq̄liter. q2
amor ille nō eq̄liter iuenit ī nobis ꝛ ī filio diligētis ra=
tionem. Ad ſcđm dōm ꝙ diligere ī p̄dicta locutione
poteſt ſumi notionaliter nō obſtāte ꝙ impꝛtat reſpectū
ad creaturā. nā notionalia nō ipꝛtāt p̄ ꝛ p ſe reſpectum
niſi ad diuinā pſonā. ſꝫ ex ꝯſequēti ad creaturā inq̄ꝫtū
creata pſonā diuinā imitat̄. Sicut enī de⁹ verbo ſuo di
ligit ſe ꝛ nos inq̄ꝫtū diligēdo ſe diligit nos. ſic .ſſ. amat
nos inq̄ꝫtū amādo filiū nos amat. Ad tertiū dōm ꝙ
menſura amoris ſeq̄tur bonitatē ei⁹ qđ pmo ꝛ p ſe amat̄
nō aūt eius qđ in alio amat̄ ſic autē nos amamur ī pa=
tre ꝛ in filio.

Einde q̄ritur de his q̄

ptinent ad filium. Et circa hoc q̄runtur
duo. Primo vtꝝ pr̄ ſit ſapiēs ſapīa geni
ta. Scđo vtꝝ pater itelligat ī filio.

Ad primū ſic pcedit̄ ꝛ videt̄ ꝙ pater ſit ſapiēs
ſapiētia genita. ſicut enī .ſſ. eſt amor a patre p
cedens ita filius eſt ſapīa a patre genita. ſꝫ pa
ter diligit amore a ſe pcedēte .ſſ. vt dictū ē ḡ ē
ſapiēs ſapiētia genita. Pręterea Sm Anſ. dicere ſūmo ſpūi
nihil aliud ē q̄ꝫ intelligere verbū aūt ſm Aug. eſt ſapīa
genita cū ḡ pater dicat ꝛ ſe ꝛ creaturas verbo ſuo. i. filio
videt̄ ꝙ ipe ſit itelligens ſiue ſapiēs ſapīa genita. Pręterea
Eadē ſapīa eſt ſapiens pater ꝛ fili⁹. ſꝫ fili⁹ ē ſapiens ſa=
piētia genita ꝛ etiā ingenita. ḡ ꝛ pr̄ vtraqꝫ ſapīa eſt ſapi
ens. Sꝫ ꝯtra ſapīa qua q̄s eſt ſapiēs ſignificat̄ vt for=
ma ipſius. ſꝫ ſapīa genita nō ſignificat̄ vt forma patris
ſed magis vt aliq̄d ex eo exortū. ḡ pater nō eſt ſapiēs ſa
piētia genita. Pręterea Sicut ſe hꝫ eſſentia ad eē. ita ſapīa
ad ſapere. ſed pater nullo modo eſt ens eſſentia genita
ſic enī haberet eſſe ab eo qđ genuit qđ ē impoſſibile. er=
go nullo modo eſt ſapiēs ſapientia genita. Rᵒ dōm
ꝙ ſapientia genita nomīat ypoſtaſim diſtinctā ab ypo
ſtaſi patris. aliq̄s autē nō poteſt dici ſapiēs p aliquam
ypoſtaſim niſi q̄tenus ab ea ſapiam accipit. vnde cū pa
ter nihil accipiat a filio eo ꝙ fili⁹ quicq̄d habet a patre
accipit. nullo modo pōt dici ꝙ pater ſit ſapiens ſapien
tia genita. Ad primum ergo dicenduꝫ ꝙ amor ſigni
ficatur p moduꝫ opationis denominat̄ aūt aliq̄s agēs
p opationem que eſt ab ipo. ſapiētia aūt ſignificatur p
modum forme inherētis. vñ cum nō ꝯdenominet̄ aliq̄s
qualis ab aliq̄ forma que ſit ab ipo. ſed que eſt in eo nō
poteſt dici pater ſapiēs ſapiētia genita. Ad ſcđꝫ dōm
ꝙ ſicut amor ita ꝛ verbū ſignificat̄ p modū opationis. ꝛ
ideo ſic recte dr̄ pater diligit .ſſ. ita recte dr̄ dicere verbo
nō aūt ſape ſapīa genita rōe iā dicta. Ad tertiū dōm
ꝙ aliq̄s pt̄ dici ſapiēs aliq̄ tripliciť. Uno mō ſic forma ī
herēte. ꝛ ſic filius eſt ſapiēs ſapīa eēntiali q̄ neqꝫ ē genita

neqꝫ ingenita. Alio modo ſicut a quo accipit ſapiētiam ⁊ ſic filius dicit̃ ſapiēs a ſapiētia ingenita. id eſt. a patre Tertio modo ſicut eo quo ſapit qḋ eſt alicui⁹ [illegible] ⁊ ſic filius dicit̃ ſapiēs ſapiētia genita [illegible] filii ſapiēs eſt. filius aūt eſt alia [illegible] a patre ſed nō alia eſſentia babēs tn̄ a patre eſſentiā ⁊ nō econ⸗ uerſo. ⁊ ideo filius aliquo modo dicit̃ eſſe ſapiens ſapiētia genita ⁊ etiam ingenita. pater autem ſapiētia ge⸗ nita nullo modo.

D ſcḋm ſic ꝓceditur ⁊ videtur ꝙ pater nō in telligat in filio. id eni ī quo aliqd itelligitur ē itelligendi ꝑncipium. ſed filius non eſt prin⸗ cipium intelligendi patri ergo pater nō intelligit ī filio ꝑ Intelligere aliquid ī alio eſt diſcurrere de vno in aliud. ſic eni nos ꝯcluſiones ī ꝑncipiis intelligimus. ſꝫ deus intelligit ſine aliquo diſcurſu ergo pater non itel ligit aliqd ī filio. ꝑ Idem eſt deo intelligere ⁊ ſapien tem eſſe. ſed pater nō eſt ſapiēs ī filio [illegible] aliquo mo do filio ſapiens diceret̃. ergo pater non itelligit ī filio. Sꝫ ꝯtra pater ꝑ itellectuꝫ opatur. ſed pater in filio opatur. Gen̄. j. In ꝑncipio creauit deus celuꝫ ⁊c̄. glo. j. in filio. ergo pater itelligit ī filio. ꝑ Quicunqꝫ ꝑfecte itelligit aliquid itelligit ī eo quicqd ī eo repſentatur. cū ḡ pater ꝑfecte itelligat filiū intelligit in eo ⁊ ſcḋm ꝙ filius repſentat: ⁊ omēs creaturas que ī filio repſentā⸗ tur. R⁹ dḋm ꝙ itelligere ī aliquo dupliciter dicitur Uno modo acciꝑe cognitionē in illo ſicut nos in crea⸗ turis deum videmus qꝛ ex creaturis dei noticiam ac⸗ cipimus ⁊ ſic pater nihil itelligit in filio Alio modo di cit̃ aliquis itelligere in aliquo. quia intuet̃ in eo eſſe qḋ aliquo modo ibi ē. ſicut homo q ſcit aliquā ꝯcluſionē ꝫ videt eam vel itelligit in verbis alicuius eam ꝓnūcian tis. ⁊ hoc modo pater in filio itelligit ⁊ ſe ⁊ quicquid in fi lio repſentat̃. Ad primū ergo dḋm ꝙ obiectio illa ꝓ⸗ cedit qꝫtum ad primū moduꝫ itelligendi ī aliquo non aūt qꝫtum ad ſcḋm. in ſcḋo eni modo id in quo itelligit̃ aliqd nō ſe habet vt itelligendi ꝑncipium. ſed ſolum vt obiectum cognitiōis. Ad ſcḋm ꝙ aliquid itelligitur in aliquo quādoqꝫ qdem ita ꝙ alio actu itelligit̃ qḋ in⸗ telligit̃ ⁊ alio in quo itelligitur ſicut nos aliqꝫ actu itelli gimus ꝯcluſiōes ⁊ ꝑncipia: ⁊ ſic itelligitur aliqd in ali quo cum diſcurſu. quādoqꝫ vero eodeꝫ actu intelligit̃ qḋ itelligitur ⁊ quo itelligitur. ſicut eodē actu viſiōis videt aliqs ſpeculū ⁊ rem in ſpeculo. ⁊ ſic videt̃ aliquid in alio ſine diſcurſu. eodem aūt actu deus itelligit quic⸗ quid intelligit vnḋ abſqꝫ omi diſcurſu aliqd in alio in telligit. Ad tertiū dḋm ꝙ pater nō dicit̃ in filio itelli gere ſicut in ꝑncipio. ſed ſicut in obiecto vt dictum eſt. ſapiēs aūt ſignificat̃ ꝑ modum habitus ſed itellect⁹ per modum actus. habitus aūt nō habet reſpectū ad obie⸗ ctum niſi mediate. ſꝫ actus imediate. ⁊ ita pater nō ita dꝛ ſapiēs in filio ſicut itelligens ī filio.

DI. XXXIII

Oſt p̄dicta ⁊c. Hic

qrūtur qtuor. Primo vtꝝ ꝓprietates ſint diuina eſſentia. Scḋo vtꝝ ſint ipe ꝑſone. Tertio vtꝝ ſint ī ꝑſonis Quarto vtrum ſint in eſſentia.

D pmū ſic ꝓcedit̃ ⁊ videtur ꝙ ꝓprietas nō ſit idē qḋ eſſentia. qcunqꝫ eni ſūt ideꝫ. ita ſe hñt ꝙ multiplicato vno multiplicat̃ ⁊ reliquū ſꝫ ī diuinis ꝓprietates multiplicant̃ eſſentia vna manēte ergo ꝓprietas ⁊ eſſentia nō ſūt ideꝫ. ꝑ Quecūqꝫ ſunt idē eoꝝ ē vnū eſſe. ſed eē relationis ē ad aliud ſe habere ſꝫm phm in p̄di. ergo ſi ꝓprietas relatiua eſt idē ꝙ diuina eēntia. oportebit ꝙ eē diuīe eſſentie ſit ad aliud ſe habere ⁊ ſic hēct eē imꝑfectiſſimū. ꝑ Impoſſibile eſt aliqs ſꝫm idē ꝯuenire ⁊ diſtingui. ſꝫ pater ⁊ fili⁹ ꝯueniunt in eēntia. diſtinguunt̃ aūt ī ꝓprietatib⁹ relatiuis. ḡ ꝓprie tas relatiua nō ē idē cū eſſentia. ꝑ De deo [illegible] p̄dicat̃ eēntia p̄dicant̃ eſſentialia attributa hec aūt non p̄dicāt̃ de ꝓprietatib⁹. nō eni dꝛ ꝙ paternitas ſit ſapiens vel ꝙ creet. ergo ꝓprietās nō ē eſſentia. Sꝫ ꝯtra nihil ē ad orādū adoratōe latrie niſi deus. ſꝫ ꝓprietates ꝑſonaꝝ ſūt adorāde adoratōe latrie vt ptꝫ ī p̄fatiōe trinitatꝫ vt in ꝑſonis adoret̃ ꝓprietas. ḡ ꝓprietates relatiue ſūt ipē de⁹. ꝑ Quicqd ē p̄ter rei eſſentiā. vel nihil ē. vel acci dens ē. ſꝫ qḋ ē nihil vel accidēs. nō ꝯſtituit alicui⁹ nat̃e ypoſtaſim. cū ḡ ꝓprietates ypoſtaſes ꝯſtituāt vt ſupra dictū ē. impoſſibile ē ꝙ ſint aliqd extra diuinā eſſentiā. R⁹ dḋm ꝙ ſupꝑoſitis fidei fundamētis neceſſe ē po nere ꝓprietates relatiuas ē diuinā eſſentiā [illegible] dicere ꝙ relatiōes [illegible] vel ſint res aliquē vel nō [illegible] realiter: ſꝫ in rōne tm̄. cū ꝑſone diuīe nō diſtinguāt̃ ni⸗ ſi ꝑ hmōi relatōes ſeqret̃ ꝙ diſtinctio ꝑſonaꝝ in diuis eēt ſꝫm rōneꝫ tm̄. qḋ ē hereſis ſabellij Si aūt ſūt res de neceſſitate ſūt create ſi nō ſūt eēntia diuina qꝛ ſola diuīa eēntia ē increata. ⁊ ita ſeqret̃ ꝙ pr̄ ⁊ fili⁹ ⁊ ſ.ſ. inqꝫtū h⁹ mōi ſūt creature qḋ ē ipiiſſimū vñ oportet dicere ꝙ relatō ī diuis ē idē realit̃ ꝙ eēntia diuīa. differt aūt ſolū rōne nam relatio iportat reſpectum ad alteꝝ nō aūt eēntia. et hūc reſpectū ꝯſiderās porretan⁹ dixit relatiōes ī diuis nō eē eſſentiā ſꝫ aſſiſtētes tm̄. ad moduꝫ relationū q nō ponūt aliqḋ reale ī relatis. vt dextrū ⁊ ſiniſtrū ī lapide ſꝫ poſtea h ī remēſi ꝯcilio retractauit Ad pmū ḡ dḋm ꝙ relatio vt dictū ē differt rōe ab eēntia inqꝫtū eſt ad al terū ex hoc aūt hꝫ ꝙ multiplicet̃ rōne oppoſitōis relati ue nō aūt ex pte illa q ē cū eſſentia ideꝫ. Ad ſcḋꝫ dḋm ꝙ ī diffinitōe phi eē nō ſumit̃ ꝓ actu eēndi. ſꝫ ꝓ rōne en⸗ tis put dꝛ ꝙ diffinitio ē oīo ſignificās qd eſt eē ⁊ ſic eē. id ē. relatōis rō ī diuis ē ad aliud ſe hēre qꝫuis eē ſuum ī diuis nō ſit aliqd qꝫ eē eſſentie. Ad tertiuꝫ dḋm ꝙ ꝑ⸗ ſone diſtinguūtur relatōnib⁹ ſecundum ꝙ adinuicem opponūt̃ relatiue nō aūt ex pte illa q ſunt vnū cū eſſen⸗ tia. Ad qrtū dḋm ꝙ attributa eſſentialia pñt ſignifi cari ī abſtracto vel ī ꝯcreto. ſi ī abſtracto ſic eſſentialiter p̄dicāt̃ ⁊ de eſſentia ⁊ de ꝓprietate ī abſtracto acceptis dicim⁹ eni ꝙ eēntia diuīa vel etiaꝫ paternitas eſt boni tas vel ſapiā dei. ſi aūt ī ꝯcreto ſignificat̃ ſic nō p̄dicant̃ de eſſentia vel ꝓprietate ī abſtracto ſignificatis niſi illa attributa q circūeunt oīe ens. dicim⁹ enim ꝙ eſſentia vel potentia eſt ens vna vel bona nō aūt ꝓprie ꝙ ſit ſa⸗ piēs vel creās: ſꝫ h dꝛ de deo vel de pſe q ſignificant̃ per modū ſuppoſiti nō aūt eſſentia vel paternitas.

D ſcḋm ſic ꝓcedit̃ ⁊ videt̃ ꝙ ꝓprietates rela⸗ tiue nō ſint idē ꝙ diuīe ꝑſone. qꝛ ſꝫm Aug. in omi eo qḋ dꝛ relatiue ē aliqd excepto hoc qḋ ad alteꝝ dꝛ ſicut denari⁹ ē aliqd excepto hoc qḋ dꝛ p̄ciū. ſi ḡ ꝑſone diuīne dicūt̃ ad aliqd ipē ſunt ali⸗ qd p̄ter ipas relatōes. ⁊ ita relatōes nō ſūt ꝑſone diuīe ꝑ Perſone diuīe realiter diſtinguūt̃. ſꝫ relatio nō di⸗ ſtinguit̃ realit̃ vt videt̃. qꝛ nō diſtinguunt̃ adinuicē niſi ſꝫm ꝙ ab eēntia differūt a q differūt ſolūmō rōne. ḡ ꝓ⸗ prietates relatiue nō ſūt ipē diuīe ꝑſone ꝑ Si ꝓprie tates relatiue eēnt idem ꝙ ꝑſone hoc mō ſe haberet ad deū ꝓprietās ſicut ꝑſona. ſed deus dꝛ trinus ꝓpter tri narium ꝑſonaꝝ. ḡ dicet̃ qnus ꝓpt̃ qnariū notionū qḋ eſt falſum. ꝑ Perſona diuina eſt generās vl̄ genita vel ꝓcedens nō aūt ꝓprietas. ergo ꝓprietas non ē perſo⸗ na. Sꝫ ꝯtra eſt qḋ Hyl. dicit. nec qcqꝫ eſt filius niſi fili⁹. ſed fili⁹ relatōem ſignificat. ergo filius eſt ipa rela

tio. ¶ Illud quo ꝯſtituit aliqd ꝑus eſt eo naturalit.
ſed ꝑſone diuie ꝯſtituūtur relationib⁹ ipis. ꝗ̄ ſi relatio
nes nō ſūt ipe diuine ꝑſone. ꝗ̄ erit aliquid ꝑus ipis ꝑſo
nis qḋ ē hereticū. ℞. dōm ꝙ ſimplex nō indiuiduat
niſi a ſeipo. diuie autē ꝑſone ſūt ſimplices. impoſſibile
eſt ꝗ̄ ꝙ relatiōes qbus diſtinguūt ⁊ q̄ſi indiuiduāt ſint
ſm rem aliud q̄ȝ ipe. ſed tn̄ ſūt aliud rōne. nam relatio
nes ſūt ꝓprietates ꝗ̄ ſignificāt vt quo aliqd diſtinguit
ꝑſona aūt vt ꝗ̄ diſtinguit. idē aūt eſt in deo ꝗ̄ diſtinguit
⁊ ꝗ̄ diſtinguit. ſed differt ſola rōne ſicut ꝗ̄ eſt ⁊ quo ē. vt
deus ⁊ deitas. Quidā ꝗ̄ attēdentes hoꝝ alteꝝ tm̄. ſ. dif
ferētiā rōnis dixerūt ꝓprietates n̄ eē ꝑſonas vt porreta
ni. Quidam vero ecōuerſo attēdētes ſolam idēptitatē
rei dixerunt ꝓprietates nō eſſe ī diuinis. ſȝ tm̄ eſſentiaȝ
⁊ ꝑſonam. ſed ſm veritatem vtrūqȝ ponendū eſt ꝑ mo-
dum ꝑdictum. Ad primū ꝗ̄ dōm ꝙ in ꝑſonis diuis
eſt aliqd qḋ abſolute dr̄ qḋ tn̄ n̄ ē aliud re a relatōe. ſȝ ra
tione tm̄ ⁊ hoc eſt eſſentia. Ad ſcōm dōm ꝙ q̄uis re
latio ſupra eſſentiam non addat aliqd ſm rem ſed rōne
tm̄ ſicut ⁊ bonitas vel ſapia. tn̄ quia relatio res quedā
ē q̄ ē diuina eſſentia ſic̄ ⁊ bonitas ⁊ ſapiētia. ideo deus ſi
cut realiter ē bonus vl̄ ſapiēs. ita realiter relatus ⁊ per
ꝯſequēs eſt ibi realis diſtinctio q̄ relationē cōſequitur
⁊ nō rōnis tm̄. Ad tertium dōm ꝙ ꝓprietates lȝ ſint
ipe ꝑſone ſm rem nō tamē ſignificātur vt ſubſiſtētes ſi
cut ꝑſone ſed ſicut inherētes. numer⁹ autē rebus nō at
tribuit ſm ꝓprietates inherētes. ſed ſm diſtinctōem re
rū ſubſiſtentiū. ⁊ ideo deus nō dicit q̄nus ꝓpter q̄nariū
notionū. ſed trinus ꝓpter trinariū ꝑſonarū Ad q̄rtū
dōm ꝙ ꝓprietates nō ſignificātur vt ſuppoſituȝ ſicut ꝑ
ſona. ⁊ ideo ꝓpter aliū modū ſignificandi q̄ ꝯcretiue di
cuntur de ꝑſona de ꝓprietate dici nō pn̄t.

D tertiū ſic ꝓceditur ⁊ videtur ꝙ ꝓprietates
nō ſint in ꝑſonis. idem enī nō eſt in ſeipo ni-
ſi ratione ꝑtium vt ꝓbatur in .iiij. phiċ. ſȝ ꝑ
ſona diuina non habet ꝑtes. cum ꝗ̄ ꝓprietas
ſit idē qḋ ꝑſona vt dictum ē. videtur ꝙ ꝓprietas nō ſit
ī ꝑſona ¶ Proprietas in rebus creatis eſt ī eo cui⁹ ē
ꝓprietas ꝑ modum accidētis. naȝ ꝓpriū manat de ge-
nere accidentiū ſm boe. ſed ī deo non pōt eſſe aliqḋ ac-
cidens. ꝗ̄ ꝓprietas nō poteſt eſſe in diuina ꝑſona. ¶
relatio nō habet rōnem ꝓprietatis niſi ſm ꝙ eſt ad alte
rum. ſic enī diſtinguit. ſed ſm ꝙ eſt ad alterū nō habet
rōnem inherentis ſed magis aſſiſtētis. ergo ꝓprietates
non ſunt in ꝑſonis. Sed ꝯtra eſt qḋ dicit in ꝑfatiōe
in ꝑſonis adoretur ꝓprietas. ¶ Dr̄ia ꝯſtitutiua ē in
ſpecie ſicut rōnale ineſt homini ſȝ ſic ꝓprietas ꝑſonalis
ſe habet ad ꝑſonam ſicut dr̄ia ꝯſtitutiua ad ſpeciē. ergo
ꝓprietas eſt in ꝑſona. ℞ dōm ꝙ ex ꝯtrarijs cauſis q-
dam cōuenerunt in hoc ꝙ dicerēt ꝓprietates nō eſſe in
ꝑſonis. porretani enī ꝯſiſtentes rōem relatōis ſm quā
ad alterū dicit dixerunt ꝓprietates in ꝑſonis non eē ſȝ
ꝑſonis exteriꝰ q̄ſi adherē. Econtrario vero ꝑpoſitin⁹
ꝯſiderans ꝓprietatem ſeu relationū realitatē dixit ꝓpri
etates nō eē in ꝑſonis. ſȝ ipas ꝑſonas ponens ꝙ quan
doq̄ȝ ꝓprietates in diuis nominat ſumit abſtractum
ꝑ cōcreto vt paternitas ꝑ patre ꝑ modum quo loqmur
ſic. rogo benignitatē tuam. id eſt. te benignū. Si vero
vtrūqȝ hoꝝ ꝯſideratur ſimul ſicut ⁊ neceſſe eſt opꝫ di
cere ꝓprietates ī ꝑſonis eſſe. hec enī ꝑpoſitio in imꝑtat
diſtinctōem inq̄ȝtum eſt tranſitiua ⁊ vnionē rōne ſue
ſignificatōis. ſic ergo ſue trāſitioni ſufficit tranſitio ra
tionis ſignificationi aūt vnitas realis ad hoc ꝙ ꝯueni
enter ꝓprietas in ꝑſona eſſe dicat. Ad primū dōm ꝙ
ꝓprietas ⁊ ꝑſona lȝ ſint idē ſm rem differūt tn̄ rōne vt
dictum eſt. Ad ſcōm dōm ꝙ ī creaturis eē quo ꝓprie-
tas ineſt aliud ē ab eſſe ī quo ſubſiſtit id cui ineſt. ⁊ ideo
ꝓprietas eſt accidens. ſed ī diuis eſſe quo ꝓprietas ineſt
ꝑſone eſt ipm eſſe quo ꝑſona ſubſiſtit. ⁊ ideo nō eſt acci
dens. Ad tertiū dōm ꝙ relatio ī diuis q̄uis habeat
rōnem ꝓprietatis ex reſpectu ad alterum ipſa tn̄ relatio
res q̄dā eſt ꝑ modum idēptitatis ad ꝑſonam ſe hn̄s.
⁊ ꝑ hūc modū ꝓprietas ī ꝑſona eſt.

D q̄rtū ſic ꝓceditur. ⁊ videtur ꝙ ꝓprietates
ſeu relatiōes non ſint in eſſentia. illud enim
cui ineſt relatio refertur ⁊ ꝑ ꝯſequens diſtin
guitur. ſed eſſencia diuia nō refert nec diſtin-
guitur. ergo relatio nō eſt in eſſentia. ¶ Cuȝ relatio
ſit idē qḋ eſſentia nō pōt ī ea eſſe niſi ꝑ modum idēpti
tatis ſed hoc etiā modo ē in ꝑſona vt dictuȝ eſt. ergo eo
dem modo ē ꝓprietas ī eſſentia ⁊ ī ꝑſona. ſȝ ita eſt ī ꝑſo-
na ꝙ eā diſtinguit. ꝗ̄ ſi ē ī eſſentia ipam diſtinguit. ¶
Cuicūqȝ ineſt eſſentia ineſt ⁊ id qḋ eſt ī eſſentia. ſi ergo
ꝓprietas vtpote paternitas eſt ī eſſentia diuia erit in fi-
lio ī quo eſt diuia eſſentia. nō ꝗ̄ ꝓprietas eſt in eſſentia.
Sȝ ꝯtra qcqd nō eſt ī eēntia diuia aut nihil aut cre-
atū. ſed neutrū coꝝ ꝓprietati ꝯuenit vt ex ꝑdictꝭ pꝫ. er
go ꝓprietas eſt ī eſſentia. ¶ Perſona diuia eſt idem
qḋ eſſentia ſm rem. ſȝ ꝓprietas ſm rem eſt ī ꝑſona. ꝗ̄ ſm
rem eſt in eſſentia. ℞° dōm ꝙ ꝓprietas a ꝑſona ⁊ ab
eſſentia differt rōne cum vtroqȝ tn̄ eſt idē ſm rem vt ex
ꝑdictis patet ſm hoc tn̄ ꝙ rōne ab vtroqȝ differt aliter
ꝯparatur ad vtrūqȝ. nā ad eſſentiā ſe habet ſicut oīno de-
ſperatū. ad ꝑſonam vero ſe hȝ in hac ꝯſideratōe ꝑ mo-
dum forme inherētis. ſic ꝗ̄ in eſſentia eſſe ꝓprietas dici
nō pꝫ niſi inq̄ȝtum ē ſm rem cū eſſentia idē. ī ꝑſona vo
eſſe dr̄ etiā ex illa ꝑte q̄ ab eēntia differre videtur ꝑut ſi
gnificat vt ꝓprietas vel forma ꝑſone Ad ꝑmū ꝗ̄ dōm
ꝙ rō illa ꝓcedit de eo ī quo ē relatio ſicut forma ī ſuppo
ſito vel ī ſubo. ſic aūt nō eſt ī eſſentia ſȝ ī ꝑſona vt dictū
eſt. ⁊ ideo eſſentia nō refert nec diſtinguitur ſed ꝑſona.
Ad ſcōm dōm ꝙ ꝓprietas ē ī ꝑſona nō ſolū rōne rea-
lis idēptitatis ſicut dr̄ eſſe in eſſentia. ſȝ alio mō etiam
vt dictum eſt. Ad tertiū dōm ꝙ rō illa ſeq̄ret ſi eadē
rōne diceret ꝓprietas eſſe ī eſſentia q̄ eſſentia eſt in ꝑſo-
na. hoc aūt nō eſt. nam eſſentia eſt ī ꝑſona ꝑ modū for-
me nō aūt ꝓprietas ī eſſentia. ⁊ ideo rō nō ſeq̄tur.

Di. XXXIIII

Redictis adijciēdū eſt

Hic ē duplex q̄ſtio Primo de cōpara
tione eēntie ad ꝑſonam. Scdo de hiis q̄
trāſlatiue d̄ deo dicūt. Circa primū q̄rūt duo Pri
mo vtꝝ eēntia ſit idem qḋ ꝑſona Scdo de h̄ ꝙ eēntia
lia attributa appropriāt in lr̄a ꝑſonis

D ꝑmū ſic ꝓcedit ⁊ videt ꝙ ꝑſona ⁊ eēntia in
diuis nō ſint idē. ꝑſona enī ſignificat aliqd ī
cōmunicabile vt pꝫ ꝑ diffinitōeȝ Ric. q̄ dic̄
ꝙ ꝑſona ē diuie nature incōmunicabilis exiſtentia. ſed
eēncia cōis ē pl'ibꝫ. ꝗ̄ eēntia ⁊ ꝑſona nō ſūt idē in diuis.
¶ Affirmatio ⁊ negatio nō verificāt d̄ eodē ſȝ ꝑſona
generat nō aūt eēntia. ꝗ̄ ꝑſona ⁊ eēntia nō ſūt idē ¶
Dis nāa q̄ ē idē cū ꝑſona ex ſeipa opꝫ ꝙ indiuiduet.
ſȝ ī nāa diuia nō itelligit indiuiduatio ſine incōicabi-
litas ex eēntia ſȝ ex ꝓprietate. ꝗ̄ eēntia diuia nō ē idē qḋ
ꝑſona. Sȝ ꝯ ī deo idē ē ꝙ ē ⁊ q̄ ē ſm boe. ſed ꝑſona ſi
gnificat vt qḋ ē vel q̄ ē. eēntia aūt vt q̄ ē. ꝗ̄ ī diuis ē idē
eēntia qḋ ꝑſona ¶ eēncia ē ī ꝑſona nā ꝑſona ē rōnalis
nāe indiuidua ſuba ſi ꝗ̄ eēntia diuia non ſit ipa ꝑſona
ſeq̄t ꝙ ꝑſona diuia ſit cōpoſita qḋ ē incōueniēs. ℞°
dōm ꝙ opꝫ dicere eēntiā diuinā eē idē qḋ ꝑſona ſm
rem ⁊ ꝙ inter ea non ſit diſtinctio niſi ſm intelligentie

rõnem vt in lr̃a dr̃. ⁊ hoc patet ſi cõſideretur q̃liter differt in nobis eſſentia ⁊ pſona. nomie eni eſſentie ſignificat̃ ſola eſſentialia rei pn̄cipia. ſed in nomie pſone includũtur oĩa quecũq3 poſſunt ei ↄuenire ſiue ſint eſſentialia ſiue accidentalia. g̃ pſona ſignificat̃ p modu3 totius. ſed eſſentia p modum ptis. in omnib9 ergo rebus in q̃bus inuenitur aliquid pter pn̄cipia eſſentialia differt eſſentia ⁊ perſona realiter. ⁊ hoc eſt ĩ omni creatura in deo aũt pter eſſentiam ſuam nõ inuenitur aliquid ꝙ ſit realit̃ diſtinctũ. ſed rõne tm̃. ſi aũt pter eſſentiã in deo nõ eſſet aliquid nec re nec rõne differẽs tunc eſſentia eſſet idem ꝙ pſona re ⁊ rõne. Ad primum dõm ꝙ ſm̃ h̃ pſona rõe differt ab eſſentia ꝙ includit ĩ ſuo intellectu ppꝛietatem nõ aut̃e eſſentia. ⁊ ideo ex hoc ꝙ rõne diſtinguũtur eẽntia ⁊ pſona ↄtingit ꝙ pſona ẽ incõmunicabilis ⁊ eſſentia cõmunis. Ad ſcõm dõm ꝙ perſona q2 includit ĩ ſuo intellectu quicq̃d rõne eſt in diuis ideo ſignificat̃ p modum totius. id ẽ. vt ſuppoſiti ſubſiſtens nõ autem eſſentia. vñ cum generare ſit rei exiſtẽtis ſolum ex ipa differẽtia rõnis ↄtingit ꝙ pſona generat ⁊ eſſentia nõ generat. Ad tertiũ dõm ꝙ ppꝛietas p quã eſt indiuiduatio vel incõmunicabilitas in diuis non eſt aliud ab eſſentia re. ſed rõne tm̃. ⁊ ideo nec pſona ab eſſentia.

D ſcõm ſic pceditur ⁊ videtur ꝙ incõuenienter in lr̃a appꝛopꝛiãtur eſſentialia attributa pſonis diuinis. ſapia eni eſt pn̄cipium v̄bi ſed pn̄cipium verbi in diuis eſt pater. g̃ ſapia debet appꝛopꝛiari patri ⁊ nõ filio. P̄ Potẽtia in diuis dr̃ vel ad actu3 notionalẽ vt generare vel ad actũ eſſentialem vt creare ſed neutra potẽtia patri appꝛopꝛiatur nam potẽtia generãdi eſt ei ppꝛia. potentia aut̃e creandi nõ impꝛtat pn̄cipium diuie pſone. g̃ patri potẽtia nõ appꝛopꝛiatur. P̄ Uirtus ad potẽtiam ptinet. q2 ẽ vltimum potentie ſm̃ phm̃ in .j. c. ⁊ .m. ſed virtus appꝛopꝛiatur filio. j. ad Coꝛ. j. xp̄m dei v̄tutem ⁊ dei ſapia3 ⁊ .ſſ. Luc. vj. virt9 de illo exibat ⁊ ſanabat oẽs. ergo oĩs potentia nõ debet appꝛopꝛiari patri. P̄ Bonitas habet rõnem cauſe finalis ad quã alia referũtur ſed ſm̃ Hyl. pater eſt ad quẽ alie pſone referunt̃. g̃ bonitas magis eſt appꝛopꝛianda patri q̃3 ſpũiſancto. P̄ Bonitas nõ eſt amoꝛ ſed amoꝛis pn̄cipium cum g̃ ſpũſanct9 ſit amoꝛ bonitas nõ debet ſpũiſancto appꝛopꝛiari. ſed patri vl' filio. R̸. dõm ꝙ ſicut ſupius dictum eſt dupliciter rõne fit appꝛopꝛiatio in diuis ſc3 rõne ↄuenientie ad ppꝛia diuinarũ pſonarũ ⁊ rõne differentie ad ppꝛia humanarũ pſonarũ vtroq3 aũt modo ↄuenit appꝛopꝛiatio que in lr̃a ponitur diuis pſonis. na3 apud nos patres ↄſueuerunt eſſe oĩes impotẽtes pter ſeniũ. ⁊ ido deo patri p ↄtrariu3 appꝛopꝛiat̃ potentia. filij apud nos ſũt inſipientes pter inexꝑientia3. ⁊ ideo filio dei appꝛopꝛiatur ſapia in nobis. etiam ex multitudine ire maioꝛ attractio vel expulſio ſpũs fit pter acceſſionem ſanguis circa coꝛ. ⁊ pter hoc nomen ſpũs in quãdã aſpitatẽ ſonat ſm̃ illud Eſa. xv. Spũs robuſtorũ q̃ſi turbo impellens parietem. ⁊ ideo ſpũiſancto attribuit̃ bonitas ſimiliter potẽtia habet rõnem pn̄cipij ⁊ ſic habet ſimilitudinem cũ ppꝛijs patris q̃ eſt pn̄cipium totius deitatis. ſapia vero cum filio q̃ pcedit vt v̄bum qd ad ſapientiam ptinet. bonitas vero .ſſ. cõgruit que procedit vt amoꝛ cuius tota rõ eſt bonitas vnde appꝛopꝛiatio ĩ lr̃a poſita eſt ↄueniens. Ad pmum g̃ dõm ꝙ in nomie pſonali patris nõ impꝛtatur aliquid ad ſapiam ptinens ſicut impꝛtatur in nomie pſonali filij qd eſt v̄bum. ⁊ ita ſapia non ita patri vt filio appꝛopꝛiat̃. ⁊ pcipue cum verbum ſit ſapia in actu in quo cõpletio ſapie inuenitur.

Ad ſcõm dõm ꝙ potẽtia ſm̃ ꝙ appꝛopꝛiat̃ patri accipitur in oꝛdine ad actum eſſentialẽ. hec aut̃e potẽtia l3 non ſit pn̄cipium diuie pſone. ex hoc ipo tñ ꝙ eſt pn̄cipium alicuius habet ſimilitudinẽ cum pn̄cipio pſonali. ⁊ ita patri appꝛopꝛiat̃. Ad tertium dõm ꝙ v̄tus pt tripliciter ↄſiderari. Uno modo ſm̃ ꝙ radicat̃ in potẽtia. ⁊ ſic cõperit patri. Alio modo put p ea3 potẽtia operatur. ⁊ ſic cõpetit filio p quem pater opatur. Tertio modo put opus bonũ reddit. ⁊ ſic .ſſ. cui appꝛopꝛiatur bonitas. Ad q̃rtum dõm ꝙ ad bonitatem nõ refert̃ aliquid niſi per viam amoꝛis. ⁊ ideo bonitas .ſſ. qui eſt amoꝛ appꝛopꝛiat̃. Ad q̃ntum dõm ꝙ ex hoc ipo ꝙ bonitas eſt amoꝛis pn̄cipiũ. ⁊ ideo habet quãdam cõuenientiam cũ amoꝛe. ⁊ ita appꝛopꝛiari poteſt .ſſ. nõ aut̃e patri vel filio. q2 in ppꝛijs eoꝛũ noĩb9 nõ itelligit̃ aliq̃d ad bonitatẽ vel ad amoꝛẽ ptinens.

Einde querit̃ de his

q̃ trãſlatiue de deo dicũtur. Et circa hec q̃runtur duo. Primo vtrum noĩa creaturarũ debeãt de deo trãſlatiue dici. Secũdo vtrũ oĩa q̃ de deo dicũt̃ trãſlatiue dicãt̃.

D pmum ſic pceditur. ⁊ videt̃ ꝙ de deo nihil trãſlatiue dici debeat. ĩ diuia eni doctrina caueri debet hoc qd pt eſſe occaſio erroꝛis. ſ3 cõſideratio creaturarũ pcipue coꝛpoꝛearũ fuit occaſio idolatris errãdi circa deum. ſm̃ illud Sapie. xiiij Creature dei mediũ facte ſunt pedib9 inſipientiũ. ergo nomia creaturarũ coꝛpoꝛaliũ non dicũtur trãſlatiue in dei p̄dicationem aſſumi. P̄ Inter deum ⁊ creaturã nõ poteſt attẽdi aliqua ſimilitudo. q2 neq3 genere neq3 ſpecie neq3 accidẽte ↄueniũt. ſed trãſlatio attẽditur ſm̃ aliquã ſimilitudinẽ vt pt3 p phm̃. ergo noĩa creaturarum in deũ aſſumi nõ debent. P̄ Plus accedunt ad dei ſilitudinem ſube ſpũales q̃3 coꝛpoꝛales. ſed in diuinam p̄dicationem nõ trãſſumũtur nomia ſpũaliu3 creaturarũ. non eni dr̃ aliter deus angel9 vel anima. ergo multo min9 nomia coꝛpoꝛaliũ creaturarũ ſunt in diuinam p̄dicationem trãſſumẽda. P̄ ſm̃ boe. in lib. de trini. in diuinis nõ opꝫ ad imaginationẽ deduci. ſed hmõi trãſſumptio ad imaginationẽ deducit. g̃ incõuenienter fit in diuis. Sed ↄtra deus vnicuiq3 creature puidet ſm̃ modum ſuum. vñ dr̃ Mat. xxv. dedit vnicuiq3 ſm̃ ppꝛiam v̄tutem ſed modus ↄnaturalis hoĩs eſt vt ex ſenſibilib9 cognitionẽ accipiat. g̃ ↄuenienter homini tradunt̃ diuina ſub metaphoꝛa ſenſibiliũ rerum. P̄ Diuina myſteria ſũt infidelib9 occultãda Mat. vij. Nolite ſanctũ dare canibus ſed q̃da3 modus occultandi eſt dum ſpũalia ſub coꝛpoꝛalib9 figuris tradunt̃. g̃ ↄuenienter fit trãſſumptio hmõi coꝛpoꝛaliũ in diuia. R̸. dõm ꝙ ſm̃ phm̃ aĩa quodãmodo eſt oĩa inq̃ntum eſt potentia ad omes ſpẽs itelligibiliu3 ⁊ ſenſibilium p hunc ergo modũ anima hoĩs debet in diuina cognitione pfici p quem modu3 in creaturis diuia bonitas diffundit̃ quarũ q̃dam pcipiunt diuinã bonitatẽ immaterialiter vt incoꝛpoꝛea. queda3 vero materialiter. vt coꝛpoꝛalia. ⁊ ideo ad h̃ ꝙ homo pfecte dei noticia pficeret̃ opoꝛtuit ꝙ ptim de diuinis inſtrueret̃ itelligibiliter ⁊ ĩmaterialiter qd fit p intelligibiles dei nominatiões vt cum docemur deum eſſe bonũ ⁊ ſapiẽte3. ptim vero q̃ſi viſibiliter ⁊ coꝛpoꝛaliter vt cum nobis diuina ſub ſimilitudinib9 rerum coꝛpoꝛaliũ deſcribũtur. ⁊ ſic rebus diuinis vnimur. et q̃ntum ad itellectum ⁊ q̃ntum ad ſenſum put poſſibile eſt. ⁊ hãc cauſam aſſignat Dyo. ĩ epiſtola quam ſcribit ad Tim̃. Ad pmũ g̃ dõm ꝙ erroris occaſio tollitur p alia q̃ in ſcripturis d̃ deo dicũtur

abſq̄ metaphora. nam ex his q̄ metaphorice dicuntur non eſt aliq̄d aſſerendum niſi ꝑ ea q̄ plane in ſcripturis dicuntur valeat approbari. vt Aug⁹ docet in li. de doc. xpiana Ad ſm dōm ꝙ hm̄oi trāſlatio corꝑaliū ad diuina nō fit ſm ſimilitudinē generis vel ſpeciei aut accidētis ſed ꝓportionalitatis vt cum dr̄ de⁹ iratus ex h̄ ꝙ ita ſe habet ad puniendū ſicut homo iratus ad vindicandum. Ad tertiū dōm ꝙ in diuīs eſt imago relinquēda q̄ꝫtum ad ꝯſideratōīs finem ī quo ē iudiciū vt ſcꝫ de diuinis non iudicem⁹ ad moduꝫ corporaliū rerū. non aūt q̄ꝫtum ad ṗncipium ꝯſiderationis. nam ex viſibilibus creaturis q̄ ſub imaginatiōe cadūt opꝫ in inuiſibiliū diuinoꝝ manuduci intellectum ſm doctrinam apl̄i ad Ro. j. Ad q̄rtū dōm ꝙ ꝓpter ſimilitudinē ſpiritualiū creaturaꝝ ad deū poſſet de facili exiſtimari ꝙ ſm ꝓprietatem ⁊ nō ſm metaphorā dicerēt de deo ſꝫ de creaturis viſibilib⁹ manifeſtum eſt ꝙ ſcd̄m ꝓprietatem de deo dici non pn̄t.

D ſcd̄m ſic ꝓcedit̄ ⁊ videt̄ ꝙ nihil poſſit dici de deo niſi metaphorice. nomē eni. viu⁹ rei non niſi metaphorice de alia ṗdicatur ſicut duꝫ dicit̄ homo lapis. ſed de⁹ nō noīat̄ a nobis niſi nominib⁹ creaturaꝝ. vnde dr̄ in libro de cauſis ꝙ cū deus dr̄ intelligens noīat̄ noīe cauſati ſui pri. ⁊ eadē ratio eſt de aliīs que de deo dicunt̄. ꝟ nullū nomē dicit̄ d̄ deo niſi metaphorice ꝓ Dē q̄d dr̄ de aliq̄ ex ſola rōne ſimilitudinis metaphorice ṗdicat̄. ſicut cum dr̄ pratum ridet. ſꝫ deum non poſſum⁹ noīare niſi ex ſimilitudine bonitatis ei⁹ in creatura reꝑta. ſic eni in dei cognitionē deuenim⁹. ꝟ oīa nomia que a nobis de deo dicūt̄ metaphorice d̄ eo ṗdicant̄ ꝓ Dē nomē q̄d ab aliq̄ verius remouet̄ q̄ꝫ affirmet̄ d̄ eo ṗdicat̄ metaphorice ſꝫ talia ſunt diuia nomia oīa. q̄ꝛ ſm Dyo. negatōes in diuinis vere ſunt affirmatōes incōpacte. ergo non d̄ deo niſi metaphorice ṗdicāt̄. Sed ꝯtra eſt q̄d Ambro. diſtinguit noīa trāſlatiua ꝯtra alia diuina noīa. ꝓ Dē q̄d dr̄ d̄ aliq̄ metaphorice min⁹ vere in eo exiſtit q̄ꝫ in eo vnde metaphora ſumit̄ ſed q̄dam ſunt nomia quorum res verius iuenitur ī deo q̄ꝫ in creaturis ſicut eē bonuꝫ ⁊ alia hm̄oi. ꝟ nō dicūtur de deo metaphorice. R̄o ꝙ tum deus ſit cauſa exēplaris oīm rerū ipe creature ꝓponūtur vt q̄dam imago dei ꝑ quā in ipm deuenire poſſumus. Similitudo aūt ī aliq̄ imagine reꝑta dupliciter poteſt ꝯſiderari. Uno modo q̄ꝫtum ad rōnem forme. et ſic imago ab exēplari non diſſidet ⁊ id q̄d notat formā imaginis pōt etiam exemplari ꝯuenire. Alio mō ꝯſideratur q̄ꝫtum ad eſſe q̄d habet ī imagine. ⁊ ſic diſſidet ab exēplari. vnde q̄d ſic de imagine dr̄ exēplari nō cōuenit ſicut eſſe cuprum nō ꝯuenit homini. ſed eē ſic effigiatū nomia ꝟ illa q̄bus deſignat̄ ratio forme ſm quā creatura ē dei q̄ſi imago de deo ⁊ creatura dicūt̄ ꝑ ṗus d̄ deo cum illa ratio forme a deo in creaturā effluat. Noīa vero in quoꝝ ſignificatōe includit̄ etiam ꝓpriū eſſe create nō cōueniūt deo niſi metaphorice ſicut oīa que ſpecies creaturarū deſignāt vt homo lapis ⁊ hm̄oi. ⁊ ſic ptꝫ ꝙ non oīa metaphorice dicūtur de deo. Ad primū ꝟ dōm ꝙ nomē itellectus dicit̄ eſſe creature inq̄ꝫtū ex creature inſpectōe ipm imponim⁹. q̄ꝛ tamē nō eſt improprīū ad id q̄d eſt ꝓprium creature. ſed ad id ī quo creatura deum repreſentat ꝑt etiam de deo abſq̄ metaphora dici. Ad ſcd̄m dōm ꝙ ī nominib⁹ metaphorice dictiſ cum ſimilitudine etiam includit̄ diſſimilitudo. ſꝫ noia q̄dam ſunt q̄ id ſoluꝫ ſignificāt in quo creatura deo eſt ſilis. Ad tertium dōm ꝙ noīa hn̄t aliquid ex modo itellectus noſtri quā ſignificāt. ⁊ q̄ꝫtum ad hoc oīa nomina que ſūt a nobis impoſita incōueniēter deo appropriāt̄. q̄ꝛ nō eū itelligim⁹ ſicuti eſt aliq̄d vo hn̄t ⁊ ex pte rei quā ſignificāt. ⁊ ſm hoc aliq̄ nomino deo aptant̄ nō metaphorice.

DI. XXXV

Vnꝗ ſupra diſſeruimus ⁊c̄.

Hic querūtur q̄nq̄. Primo vtrū in deo ſit ſcia. Scd̄o vtꝝ ſua conſideratio ſit ſua ſubā. Tertio vtrum cognoſcat ſeipm. Quarto vtrum cognoſcat alia Quinto vtrū cognoſcat ſingularia.

D ṗmū ſic ꝓceditur ⁊ videtur ꝙ ſcia deo nō cōueniat. deo eni nō ꝯuenit aliquid q̄d depēdet ab aliq̄ ṗncipio. q̄ꝛ in eo nihil eſt cauſatuꝫ ſed ſciētia dependet ab aliq̄ ṗncipio. nam ſcientie ṗncipium eſt itellect⁹ ſm pħm in. vj. eth. ꝟ ſciētia in deo nō eſt ꝓ Nihil pōt deo ꝯuenire q̄d receptiōeꝫ ī eo imꝑtet. ſed ſciētia īꝑtare videt̄ receptiōeꝫ quādaꝫ cū itelligere dicat̄ non ſm motum ad res. ſed ſm motū ad intelligentē. ergo ſciētia ī deo nō eſt. ꝓ Id q̄d eſt ī mēte noſtra ſublimi⁹ eſt infra deū. ſed illud q̄d eſt ī mēte noſtra ſupremū nō deputat̄ ſcie ſed ſapiētie ſm Aug. ergo in deo nō eſt ſciētia Sꝫ ꝯ q̄d dr̄ in pſ. Mirabilis fa. ē ſci. ⁊c̄. ꝓ ſm Anſ. oē q̄d eſt ſimplr̄ ⁊ oīno melius eſſe q̄ꝫ non eſſe deo attribuēdū eſt. ſed ſciētia eſt hm̄oi. ergo eſt deo attribuēda R̄o dōm ꝙ neceſſariū eſt in deo ponere ſciētiam q̄d ſic ptꝫ. opꝫ eni id q̄d ē rerum oīm ṗncipium ſūme ꝑfectum eſſe. q̄ꝛ omnia imꝑfecta reducūtur ad aliq̄d ꝑfectum ſicut ad ṗncipiū. ſicut ſemen ad plantā vel aīal. ſūma autē ꝑfectio non pōt iueniri niſi ī cognitione. nam res nō cognoſcēs habet ſuaꝫ ꝓpriam ꝑfectōem. ⁊ deſūt ſibi ꝑfectōes omniū aliaꝝ rerum. res autē cognoſcēs nō ſolum habet ꝑfectiōem ꝓpriam ꝑ quā in natura ſua ſubſiſtit. ſed etiam alioꝝ inq̄ꝫtum alia ꝑ formas ſuas poſſūt eſſe apud cognoſcēteꝫ ⁊ oīm ſi res illa cognoſcēs nata ſit oīa cognoſcere q̄d non pōt eſſe niſi habeat cognitōem itellectualem. nam cognitio ſenſitiua vltra corporalia ſe nō extēdit opꝫ ꝟ deum q̄ eſt ꝑfectiſſimus ⁊ a quo oīs ꝑfectio deriuatur itellectiuam cognitiōem habere q̄ꝫ ſciētiam dicim⁹ ad pn̄s. Ad primū ergo dōm ꝙ ſcia de deo non dicit̄ niſi q̄ꝫtum ad id q̄d ꝑfectionis eſt. ſ. rōne certitudīs nō aūt ſm q̄d in nobis iuenitur ꝑ quendā diſcurſū ab intellectu ṗncipioꝝ deducta. Ad ſcd̄m dōm ꝙ ratio illa ꝓcedit de ſcīa que eſt a rebus accepta. talis aūt nō eſt diuīa ſciētia. ſed potius cauſans res Ad tertiū dōm ꝙ diuina cognitio ⁊ ſapīa dicit̄ inq̄ꝫtuꝫ ſeipm deus cognoſcit. ⁊ ſciētia inq̄ꝫtum res tꝑales intuet̄ q̄uis ⁊ ipa ſapīa etiam apud nos ſcīa q̄dam ſit cōmuniter nomie ſciētie accepto lꝫ ſm aliquā ſciētie acceptionē ꝯtra ſapientiam diſtinguat̄.

D ſcd̄m ſic ꝓceditur ⁊ videtur ꝙ operatio itellectualis dei nō ſit ſua ſubā. oīs eni operatio ē ab aliquo operante. ſed diuīa eſſentia nō eſt ab aliquo. ꝟ diuina eſſentia nō eſt ipa operatio intellectualis dei. ꝓ ſm eſſentiā ſuam deus nō habet reſpectū ad creaturas. ſed ſm operationem intellectualē ad creaturas refert̄. ergo ipa dei cōſideratio nō eſt ſubā ſua ꝓ Si eſſentia dei eſt idē q̄d eius intelligere pari rōne erit ideꝫ q̄d eius velle. ſed q̄cunq̄ vni ⁊ eidē ſunt eadē. ſibi inuicē ſūt eadem. ꝟ deo eēt ideꝫ velle ⁊ intelligere q̄d falſū videtur multa eni intelligit que nō vult ⁊ ſic dei eſſentia nō eſt ſuum itelligere vt videt̄. Sed ꝯ ipe deus eſt ſua beatitudo vt boeti⁹ ꝓbat in li. de ꝯſo. ſed beatitudo ſiue felicitas eſt operatio itellect⁹ ſm pħm ergo operatio itellectualis ī deo ē ipe deus ꝓ Operatio

ſi intellectꝰ tũ nõ trãſeat in exterioꝛem materiã eſt in ipo intelligẽte. vt patet ꝑ phm. ix. me. opatio ergo itellectualis dei eſt in ipo deo. ſed quicquid eſt in deo eſt ſua eſſentia alias eſſet in eo aliqđ accidens. ergo ipm intelligere dei eſt ipa eſſentia. ℞ꝰ dicendum ꝙ quãcunqꝫ ſuba rei ẽ aliud ꝙ̃ eius opatio ſuba eſt ĩ potẽtia reſpectu opationis nã ſm opationem res eſt in ſuo vltimo cõplemẽto. impoſſibile aũt eſt diuinã ſubam eẽ in potẽtia reſpectu alicuius cũ ipa ſit actus purus ⁊ cõpletus. vnde neceſſe ẽ dicere ꝙ ſuba dei eſt ipa ſua opatio ex quo ſequit̃ ꝙ deo ſit idẽ eſſe ⁊ viuere ⁊ intelligere ⁊ beatũ eſſe nam ſuba dei eſt ſuum eſſe. Ad primũ ergo dicendum ꝙ eſſe ab aliq̃ in diuis accipit̃ dupliciter. Uno modo ſm originẽ rei ſicut filius eſt a patre. ⁊ ſic eſſentie diuine nõ cõpetit eẽ ab alio. Alio modo ſm originem rõnis inquantum ſcꝫ intellectus noſter ea que deo attribuit cõcipit ſm modũ rerum quas inſpicit. ⁊ ſic opationẽ ↄcipit vt ab alio exiſtẽtem inquantum apud nos opans non ẽ ipa opatio ſꝫ operationis pncipium. Ad ſcdm dicendum ꝙ opatio dei quãuis ſit eius eſſentia ſm ſubam tamen differt rõne. ⁊ ex hac pte ↄtingit ꝙ opatio itellectualis habet reſpectum ad res itellectas quẽ reſpectũ eſſentia nõ imptat. Ad tertium dicendum ꝙ ſicut itelligere eſt idẽ re cum eſſentia diuina differens rõne ita ⁊ velle. ⁊ ex hac pte qua ab eſſentia differũt etiam abinuicẽ diſtinguũt̃. ⁊ ideo alium reſpectuꝫ imptat velle ⁊ itelligere. ⁊ ꝓpter hoc nõ optet ꝙ oĩa ſint volita a deo ſicut ſcita ſunt.

D tertium ſic ꝓceditur ⁊ videt̃ ꝙ deus non intelligat ſe. omne enĩ qđ ſe itelligit cõprehẽdit ſe. qđ autẽ cõprehẽdit ſe finitũ eſt ſibi quorũ vtrũqꝫ habet̃ ab Aug. in li. lxxxiij. q. deꝰ autẽ nõ eſt ſibi finitꝰ. quia ſm phm in. vj. phiſic. Infinituꝫ nõ poteſt trãſiri neqꝫ a finito neqꝫ ab infinito. ergo deꝰ nõ intelligit ſe. ꝑ Sciẽtia ⁊ itellectus non ſunt niſi de vniuerſali. nam ſm boe. vniuerſale eſt dum itelligit̃ ſingulare dum ſentit̃. ſed deus nõ eſt vniuerſale. qꝛ ſic nõ eẽt ſubſiſtens. ergo deus a ſeipo itelligi non poteſt. ꝑ Sicut ſe habet ſenſibile ad ſenſũ. ita itelligere ad itellectum vt dicit̃ in li. de a. ſed ſenſibile a ſenſu nõ cognoſcitur quãdo eſt in naturam ſcientis ꝑ ſumi vt patet de calore febris ethice. ergo multominꝰ itelligibile qđ eſt oĩno idem itellectui poteſt ab itellectu intelligi. ⁊ ſic deus nõ poteſt itelligere ſeipm. Sed ↄtra eſt qđ yſid. dicit ꝙ trinitas ſibi ſoli nota eſt ⁊ homini aſſumpto. ꝑ Quãto ẽ nobilius itelligibile tanto eſt nobilius ipm itelligere. ſed intellectus creatus poteſt intelligere deum. ſi ergo deus ſeipm non itelligit cum nullum itelligibile deo equari poſſit itelligere creature nobiliꝰ erit ꝙ̃ intelligere dei qđ eſt impoſſibile. ergo deus intelligit ſeipm. ℞ꝰ dicendum ꝙ aliq̃ forma ex hoc ẽ itelligibilis qđ eſt imaterialis qđ patet ex hoc qđ ab itellectu nr̃o nihil poteſt itelligi niſi poſt omnimodã depuratõem a materia ⁊ materialibꝫ ↄditionibꝫ. ⁊ qꝛ itelligibile eſt ꝑfectio intellectꝰ inquantũ eſt itelligens actu. ꝑfectio aũt oĩs eſt ꝑfectibili ꝓportionata. ideo optet ſubam itelligentem eẽ imaterialem. ⁊ in hoc ↄueniunt itelligibile ⁊ intelligẽs differũt autẽ in duobꝫ ſcꝫ in hoc ꝙ intelligẽs optet eſſe ſubſiſtens ſicut ⁊ quodlibet opans nõ aũt formã itelligibilem. ⁊ ĩ hoc qđ itelligibile cõpatur ad intelligenteꝫ vt actus ad potẽtiã. ſi ergo aliq̃ res imaterialis ſit ſubſiſtens. ⁊ vltima cõpletione cõpleta abſqꝫ diſtinctõe potẽtie ⁊ actꝰ. illa res erit itelligens ſeipam. hmõi aũt deus eſt vnde ipe ſeipm ꝑfecte itelligit. Ad primũ ꝙ deus itelligit ſe ⁊ cõprehendit ſe non obſtante ꝙ eſt infinitus. nõ enĩ ẽ infinitus ꝑuatiue q̃ſi habẽs ptem poſt partem abſqꝫ fine quas neceſſe ſit numerãdo ptranſire ad cõpletionem totius ſic enĩ eẽt impoſſibile ipm cõprehẽdi vel a ſe vel ab alio. eſt autẽ infinitꝰ negatiue. qꝛ eſſentia ſua nullo modo limitat̃. ⁊ ſimiliter nec ſuũ intelligẽ qđ eſt eius eſſentia vt ꝓbatuꝫ eſt. ſic ergo dicit̃ ſeipm cõprehẽdere inquantum eius eſſentia ſuũ itelligere nõ excedit ⁊ ꝓ tanto etiã dicit̃ eẽ ſibi finitus. phs aũt loquit̃ de infinito ꝑuatiue. ⁊ ſic ptꝫ ſolutio ad pmum. Ad ſcdꝫ dicendum ꝙ duplex eſt itelligibile. quoddã ex ſua natura. et hoc nõ eſt vniuerſale. ſꝫ res imaterialis ſubſiſtẽs ſicut deus. aliud ẽ itelligibile ex actu nr̃o qđ ſcꝫ nos facimꝰ itelligibile abſtrahẽdo. ⁊ hoc ẽ vniuerſale. Ad tertiũ dicendum ꝙ ſenſus ẽ virtꝰ materialis. vnde optet ꝙ cognoſcat ꝑ alteratõeꝫ ⁊ paſſionẽ qđ non põt eſſe niſi ſenſibile ſit diuerſuꝫ itellectus aũt diuinꝰ ẽ imaterialis ⁊ nullo mõ in potẽtia. ⁊ ideo nõ eſt ſimile.

D quartum ſic ꝓceditur ⁊ videtur ꝙ deus nõ cognoſcat alia a ſe. intelligere enĩ ẽ ꝑfectio itelligentis. ſi ergo deus itelligit aliud a ſe aliquid aliud ab ipo erit perfectio ipius quod eſt impoſſibile. ꝑ Actus diſtinguit̃ ſm obiecta. ſꝫ itelligere dei eſt vnica ſimplex opatio cum ipa ſit ipa dei eſſentia. ſi ergo itelligit ſeipm nihil aliud a ſe itelligit. ꝑ Cognitio fit rõne ſimilitudinis q̃ eſt iter cognoſcenteꝫ ⁊ cognitum. ſed iter deum ⁊ creaturas eſt minima ſimilitudo. ſi ergo deus cognoſcit eas imꝑfectiſſime cognoſcit qđ eſt incõueniẽs. nõ ergo cognoſcit eas. Sꝫ cõtra eſt qđ dicit̃ Heb. iiij. Omĩa nuda ſũt ⁊ apta oculis eius. ꝑ Quicũqꝫ ſcit vnum reliquoꝝ ſcit ⁊ aliud. ſed deus eſt pncipium creaturaꝝ. cuꝫ ergo ipe cognoſcat ſe ipm cognoſcit ⁊ creaturas. ℞ꝰ dicendum ꝙ ex hoc aliquis ẽ alioꝛum itellectiuꝰ ꝙ illa ſunt apud ipm modo itelligibili ſicut ſpẽs rerum apud itellectũ. optet aũt effectus ĩ ſua cauſa aliq̃liter p̃exiſtere ⁊ nobilius ꝙ̃ ĩ ſeipis. agẽs enĩ ꝓducit ſibi ſimile nec agit vltra ſue ſpeciei virtutem ſic ergo optet creaturas eẽ ĩ deo q̃ eſt eaꝝ cauſa nec põt in eo eſſe niſi ꝑ modũ ipiꝰ dei. qꝛ vnũqđqꝫ ineſt alicui ꝑ modũ eius in quo eſt. vnde cum deꝰ ſit imaterialis ⁊ intellectualis nature creat̃a ẽ in ipo imaterialiter ⁊ intelligibilit̃. Ad primũ ergo dicendum ꝙ itelligẽtia eſt ꝑfectio itelligẽtis rõne ſue ſimilitudis q̃ itelligit̃ creature aũt non ꝑ aliam ſpeciẽ a deo intelligunt̃ ꝙ̃ ꝑ eſſentiam dei rõne cuiꝰ creature ĩ deo ſunt. nã creatura ĩ creatoꝛe ẽ creatrix eſſentia ſm Anſ. vnde nõ ſeqtur ꝙ deus aliquo alio ꝑficiat̃. Ad ſcdm dicendum ꝙ actus diſtinguit̃ nõ ſm materialẽ diſtinctõem obiectoꝝ. ſꝫ formalẽ. i. ſm rõnem obiecti. ⁊ ſic nõ diſtinguũt̃ ea q̃ a deo cognoſcunt̃ tũ ⁊ ſe ⁊ alia ꝑ mediũ vnuꝫ cognoſcat. ſ. eſſentiã ſuaꝫ. Ad tertiũ dicendum ꝙ quãuis ſit maxima diſſimilitudo iter deuꝫ et creaturã ↄſiderata ꝓprietate natali vtriuſqꝫ tñ ſm modũ repñtatõis ẽ expſſiua ſilitudo inquantũ diuia eẽntia expſſiſſime repñtat creaturã hec aũt ſilitudo ⁊ ñ pma ad cognitõem reqritur. naꝫ ꝑ ſpeciẽ imaterialẽ res materiales cognoſcũt̃ ab itellectu noſtro.

D quintum ſic ꝓcedit̃ ⁊ videt̃ ꝙ deꝰ ſingularia nõ cognoſcat. itellectꝰ enĩ diuinus imaterialioꝛ ẽ ꝙ̃ noſter. ſꝫ intellectus noſter rõne ſue imaterialitatis ſingularia nõ cognoſcit. nam virtutes materiales ea tm̃ cognoſcũt vt imaginatio et ſenſus. ergo deus ſingularia nõ cognoſcit. ꝑ Singulare indiuiduat̃ ꝑ materiã ſed materia cũ ſit in potẽtia ſolũ nõ habet ſimilitudinẽ ĩ deo q̃ eſt actus purꝰ. ⁊ ſic ab eo nõ cognoſcit̃. ergo nec ſingulare. ꝑ Deꝰ oĩa cognoſcit ꝑ vnã eſſentiã ſuam. ſed vnũ non põt eẽ ꝓpria rõ multorum ita ꝙ ſit vniuſcuiuſqꝫ tũ de rõne ꝓprij ſit ꝙ alij nõ ↄueniat. ergo deus non habet ꝓpriam cognitionem de rebus. ſed ſolũ cõmunẽ. ⁊ ita non cognoſcit ſingularia

Sed cõtra null⁹ poteſt gubernare ꝛ iudicare ea que
nõ cognoſcit. ſed de⁹ res ꝑticulares gubernat ꝛ de acti-
bus ꝑticularibus iudicat. ergo ſingularia nõ cognoſcit
℗ qđ ſcitur tm̄ in vniuerſali ſcitur in potẽtia ꝗ qui
dem cognitio eſt impꝫfecta. ſi ergo deus ſcit res tm̄ ĩ vni
uerſali ſcit res impꝫfecte qđ eſt incõueniens. ℞⁹ dicẽ
dum ꝙ deus ſcit res ſm ꝙ eſt rerum cauſa. ſic enĩ oſten
ſũ eſt res in deo exiſtere ꝛ ꝑ ꝯſequens ab eo intelligi. ipſe
autẽ eſt cauſa rerum non ſolũ ꝗ̄tum ad naturã cõmu-
nem. ſed etiã ꝗ̄tuꝫ ad oĩa determinãtia ꝛ indiuidu-
antia naturã cõmunem ꝛ etiã ꝗ̄tũ ad oẽs cauſas pri-
mas ꝛ remotas. ita ergo deus ſcit res nõ ſolum ꝗ̄tum
ad naturã cõmunem vt ꝗdam dixerunt neqꝫ ſolum ſm
rõnem generis ꝛ ſpeciei vt alijs viſum eſt. ſed etiã ꝗ̄tuꝫ
ad ſingl'aritatẽ vniuſcuiuſqꝫ. vnde ꝑfecte cognoſcit ſin
gulare ſicut ille ꝗ cognoſceret oĩa ꝑncipia cõmunia ꝛ
indiuiduantia ꝛ oẽs cauſas ꝓrias ꝛ remotas alicuius
ſingularis ꝑfecte ipm̄ cognoſceret. Ad primuꝫ dđm
ꝙ ſpecies itellectus noſtri a rebus accipiũt̃ ꝗ nõ agunt
niſi rõne forme. vnde ſpecies itelligibiles cõꝑantur ad
res rõne formarũ ſuarum. ꝛ ideo ꝑ eas nõ cognoſcitur
ſingulare qđ nõ indiuiduat̃ ex forma ꝑ̄ſertim cuꝫ tales
ſpecies ĩmaterialiter in itellectu recipiãtur ſed eſſentia
diuina ꝑ quã deus itelligit ẽ repꝛ̄ſentatiua forme ꝛ ma-
terie inꝗ̄tum eſt vtriuſqꝫ cã. ꝛ ideo nõ eſt ſimile. Ad
ſcđm dicẽduꝫ ꝙ ſm hoc ſimilitudo rerum eſt ĩ deo ſm
ꝙ res deum imitat̃. res enĩ ſimilis dicit̃ imagini ſiue in
ꝗ̄tum imago eam imitat̃. ꝛ ꝑ hunc moduꝫ diuia eſſen-
tia eſt ſilitudo materie et cuiuſlibet entis. qꝛ vnũqđqꝫ
inꝗ̄tuꝫ ꝑticipat de eſſe in tm̄ diuinã eſſentiã imitatur
Ad tertium dđm ꝙ eſſentia diuina ẽ exemplar ꝓpriũ
cuiuſlibet rei ſingularis ex hoc ꝙ alio ꝛ alio mõ diuer-
ſe res eã imitãt̃ ſed nulla ꝑfecte.

DI. XXXVI

Olet hic queri cũ oĩa

dicant̃. Hic ẽ duplex ꝗ̄ſtio Pria de re
bus a deo ꝯditis. Scđa đ ydeis. Cir
ca primã duo ꝗrũtur Primo vtrum ea que deus co
gnoſcit in deo ſint. Scđo vtrũ mala cognoſcat.

D primũ ſic ꝓceditur ꝛ videtur ꝙ ea que de⁹
cognoſcit nõ oĩa ſint in ipo deus enim co-
gnoſcit res in ꝓpria natura exiſtentes. ſꝫ res
ſm ꝙ ſũt in ꝓpria natura non ſũt ĩ deo. quia
ſm ꝙ ſũt in deo ſunt creatrix eſſentia vt Anſ. dicit ergo
ea que deus cognoſcit nõ ſunt in deo. ℗ Si creatu
re ſunt ĩ deo aut ꝑ ſuam eſſentiã aut ꝑ ſuam ſimilitudi-
nem nõ autẽ ſunt ꝑ ſuam eſſentiã. quia ſic eſſentialiter
eẽnt deus. cuꝫ oĩe qđ eſt in deo deus ſit. nec ꝑ ſimilitu
dinem. quia ſic res verius eẽnt in ſeipſis ꝗ̄ in deo qđ ẽ
incõueniens. ergo creature a deo cognite non ſũt ĩ deo
℗ Jo. j. dicit̃ qđ factum ẽ in ipo vita erat. ſed qđ in
deo eſt vita in ſe ẽ viuẽs alias exẽplatuꝫ diſcordaret ab
exẽplari multe aũt creature ſũt nõ viue. ergo nõ omnes
creature ſunt in deo. Sed ꝯtra eſt qđ dicit̃ Roma. xj
ex quo oĩa ꝑ quẽ oĩa in quo oĩa ꝛc̃. ℗ Oĩe cõ
tentum eſt in cõtinente ſed creature ꝯtinentur a deo. er
go creature ſunt in deo. ℞⁹ dicendũ ꝙ aliquid dicit̃
eſſe in aliquo dupliciter. Uno modo ſm ſuam eſſentiã
Alio modo ſm ſuam ſimilitudinẽ. quia ſimilitudo rei
quodãmodo ẽ res ipſa vtroqꝫ aũt modo creatura ĩ deo
eẽ dicit̃. nam ipſe res create ꝓut in ꝓprijs naturis exiſtũt
a deo in eſſe ꝯtinẽtur. ꝛ ſm hoc in deo eſſe dicuntur vt
in cõſuãte ꝛ ꝯtinẽte ſm illđ act. xvij. ĩ ipo viuim⁹ mo-
uemur ꝛ ſumus oẽs etiã creature vt ſupra dictũ eſt dei
eſſentiam imitãtur. vnde ſunt in deo etiã ꝑ ſimilitudi-
nem. Sed hoc ꝯtingit dupliciter. ſcꝫ ſm ſimilitudinẽ
cognoſcẽtis. ꝛ ſm ſimilitudinẽ cauſe agentis. nã agẽs
agit ſibi ſimile ſicut ꝛ cognitio fit ꝑ ſimilitudinem hec
autem duo in creaturis diſtinguũtur. nam aliquid eſt
in aliquo vt in potẽtia actiua eius exiſtens qđ non ẽ in
eo ꝑ modum cognoſcibilem ꝛ econtrario. In deo vero
iſti duo modi coniungũtur. nam hoc modo cognoſcit
res quo cauſat eas. Ad primum ergo dicendũ ꝙ res
ipſe ꝑ eſſentiam ſuam a deo cognoſci poſſunt inꝗ̄tum
per ſimilitudinẽ ſuam in deo ſunt. nam ſimilitudo rei
in intellectu exiſtens eſt cauſa ꝙ res que ẽ extra animã
cognoſcatur. Ad ſcđm dicẽdum ꝙ res habent veri⁹
eſſe in deo ꝗ̄ in ſeipſis. ſed tm̄ nomen rei impoſitum ſm
rõnem ꝓprie ſpeciei magis ꝓprie ꝑ̄dicatur de re in ꝓpria
natura exiſtente ꝗ̄ ſm ꝙ eſt in deo ſicut ſimilitudines re
rum materialiuꝫ in intellectu noſtro habent nobilius
eſſe ꝗ̄ in ipſis materialibus reb⁹ ꝗ̄uis res materialis ma
gis ꝓprie dicatur homo vel lapis ꝗ̄ ſpecies que eſt ĩ ani
ma. Ad tertium dicendũ ꝙ ſimilitudo rei in anima
vel in deo poteſt dupliciter cõſiderari. Uno modo ſm
eſſe qđ in deo habet. ꝛ ſic dicitur eſſe vita in ipo. ſic enĩ
eſt ipſe deus qui eſt vita. Alio modo ſm rõnem forme ꝑ
quã repꝛ̄ſentat rem exemplatã. ꝛ ſic reſpõdet ei res crea
ta ꝛ non ꝑ̄mo modo. vnde non oportet ꝙ ſola viuẽtia
ſint in deo.

D ſcđm ſic ꝓceditur ꝛ videtur ꝙ deus nõ co-
gnoſcat mala. deus enĩ cognoſcit res inꝗ̄tuꝫ
eſt cauſa rerum. ſed deus non eſt cauſa malo
rum. ergo videtur ꝙ non cognoſcat mala.
℗ Ex hoc creature in deo eẽ dicũtur ꝙ a deo cogno
ſcũtur. ſed mala non ſunt ĩ deo. ergo mala deus non co
gnoſcit. ℗ Quicquid cognoſcitur cognoſcit vel per
ſimile vel ꝑ contrarium. ſed mala non habent ſimilitu
dinem ĩ deo cum ſit ſũmum bonuꝫ nec eius eſſentie cõ
trariãtur. quia cum deus nõ ſit in genere nihil poteſt
eſſe ei cõtrariuꝫ. ergo mala deus non cognoſcit. Sꝫ
contra. nullus poteſt eſſe vltor eorum que ignorat. ſed
deus eſt vltor malorum. ergo ipſe cognoſcit mala ℗
Nullum bonum ſũmo bono poteſt deeſſe. ſed cognitio
mali quoddã bonum ẽ cum ꝑ eam mala vitentur. ergo
deus cognoſcit malum. ℞⁹ dicẽdum ꝙ ꝓpria cogni-
tio de aliquo haberi nõ poteſt niſi cognoſcatur ꝓut eſt
diſtinctum ab omnibꝫ alijs que ꝗdeꝫ diſtinctio in affir
matione ꝛ negatõe conſiſtit. vnde oportet ꝙ quicunqꝫ
habet alicuius rei cognitionẽ ꝓpriaꝫ ꝙ negationẽ eius
cognoſcat. ꝛ eadem rõne ꝑ̄uationẽ que eſt negatio que
dam. cum ergo deus vt ex ſupra dictis patet omniũ re
rum ꝓpriam notitiam habeat omniũ rerum negatiões
ꝛ ꝑ̄uationes cognoſcit. vnde noticia mali deo nõ deeſt
ꝗ̄uis aliquãdo dicatur neſcire malos inꝗ̄tum eos nõ
approbat. ſic enim dicit̃ neſciẽs quaſi ad modum neſci
entis ſe habẽs Ad primũ ergo dicẽdum ꝙ ꝗ̄uis de⁹
cauſa malorum culpe non ſit eſt tamen cauſa bonoruꝫ
que ꝑ illa mala ꝑ̄uantur ꝑ quorum cognitionem illa co
gnoſcit nec hoc ẽ ex impꝫfectõe diuine ſciẽtie vt mala ꝑ bo
na cognoſcat. quia mala aliter cognoſcibilia non ſunt
cum non habeant ſpeciem ſꝫ ſit ꝑ̄uatio ſpeciei. Ad
ſcđm dicendũ ꝙ creature dicuntur eſſe in deo rõne co-
gnitionis inꝗ̄tum habẽt in ipo ſimilitudinẽ qđ malis
non competit. vnde nullo modo ſũt in deo poſſunt tã-
men dici eſſe in eius ſciẽtia; ſm ꝙ in ſciẽtia alicui⁹ eẽ di
citur oĩe id qđ ꝑ ſciẽtiam cõꝑ̄hendit̃ur. Ad tertium
dicẽdum ꝙ mala ꝗ̄uis nõ ſint ſimilia vel ꝯtraria diuine
eẽntie. ſũt tamẽ ꝯtraria diuinis effectibꝫ ꝗ diuine eſſentie

ſimilātur. ⁊ ſic ꝑ eoꝝ ſimilitudinē cognoſcūtᷣ a deo.

Einde q̄ritur d̄ ydeis

Et circa hoc q̄runtur duo. Primo an omniū que deus cognoſcit ydee i deo ſint. Scd̄o de plīitate ydeaꝝ.

D primū ſic ꝓceditur. ⁊ videtur ꝙ rerum q̄s deus cognoſcit nō oportet ydeas in eo ponere. dicit enī Dyo. vij. ca. de diui. nominibus ꝙ deus nō cognoſcit res ſm ydeas. ſed ydee nō ponunᷣ i deo niſi ad cognoſcēdum. ergo ydeas nō eſt ponere in deo. ℗ Perfectiſſim⁹ modus cognoſcendi eſt deo attribuēdus. hoc autē eſt cognoſcere rem ꝑ ſuam eſſentiam. ergo de⁹ cognoſcit res ꝑ earum eſſentias. ergo nō ꝑ ydeas. ℗ Deus cognoſcit nō ſolum entia ſed etiaꝫ nō entia. ſed nō entium ydee non ſunt in deo. ergo non oīm que a deo cognoſcitur ydeas habet ℗ Materia ꝓma non poteſt habere ydeam in deo cū ydea ſit forma nec etiā ſingularia cū ſint infinita nec accidētia cū ydee ꝑticipēᷣ ab ydeatis. accidētia vero nō ꝑticipant ſꝫ ſunt ipē ꝑticipatiōes. ⁊ hec tamē oīa deus cognoſcit. ergo nō oīa que deus cognoſcit habēt ydeas in ipſo. Sed ꝯtra eſt qd̄ Aug⁹ dicit in li. ꝑ ciui. dei. ꝙ negat ydeas eē infidelis eſt. quia negat filium eſſe. ergo neceſſe ē ydeas ponere ℗ Om̄e agens ꝑ īcellectum habet rōnem ſui oꝑis apud ſe. ſed deus eſt hmōi ergo rōnes rerum ſunt apd̄ deum quas ydeas dicim⁹. Rᷤ dicēdum ꝙ circa creaturas duplex fuit antiquoꝝ error. vnus ponētium res a caſu ꝯſtitutas. aliꝰ ponētiuꝫ res ꝓceſſiſſe a ꝓmo ꝓncipio ꝑ neceſſitateꝫ nature quoꝝ vterqꝫ excluditur ꝑ poſitōem ydearū. nam ydea eſt forma exēplaris ad cui⁹ imitatōem fit aliquid ea aūt que ꝯſtituūtur a caſu non fiūt ad aliquid imitandum. ſimiliter qd̄ agit ex neceſſitate nature nō dicitur aliquid facere ad exemplar. ideꝫ eſt ergo ydeas ponere ꝙ ponere mūdū factuꝫ ab aliq̄ arte ⁊ ꝓpter aliquem finē. finis autē rerum nō eſt aliꝰ q̄ꝫ deus. vnde ydee ad quarum imitatōem res mūdi ſunt facte non alibi q̄ꝫ in mente diuina ponende ſunt. Ad ꝓmuꝫ ergo dicēdum ꝙ intentio Dyo. eſt dicere ꝙ deus non cognoſcat res ꝑ ydeam acceptam a rebus. vn̄ alia trāſlatio dicit loco huiꝰ. neqꝫ ꝑ viſionem ſingulis ſe immittit. ⁊ ſic nō excludiᷣ om̄ino ydeas eſſe in deo. Ad ſcd̄m dicēdum ꝙ res ꝑ eſſentiam cognoſci nō poſſunt ab aliquo intellectu niſi ꝑ eſſentiaꝫ in itellectu exiſtant qualiter res non ſunt in intellectu diuīo. vnde non cognoſcit res alias ꝑ earum eſſentias ſed ꝑ ſuam ꝑ quā ꝑfectiꝰ repſentātur. Ad tertium d̄m ꝙ ydea cuꝫ nō dicat ſimilitudinē tm̄. ſed ſimilitudinē ad cuiꝰ imitationē aliquid fiat ꝓprie reſpicit practicā cognitōem quā habet artifex nō ſolum de his que facere ꝓponit. ſꝫ etiā de alijs que ꝑ artem fieri poſſunt q̄uis nō ſit actu practica niſi reſpectu eorum quoꝝ factio eſt in ꝓpoſito artificis. ⁊ ideo nihil ꝓhibet deum habere ydeas illoꝝ nō exiſtentium que facere poteſt vt itelligamus ydeam ad cuius imitatiōem fit vel natum eſt aliquid fieri. Ad q̄rtuꝫ d̄m ꝙ practica cognitio fertur i rem ſm ꝙ nata ē ꝑ artē ineſſe deduci. materia aūt ꝓma ⁊ accidētia que ꝯſecūtur ex ꝓncipijs ſube non ſūt nata in eſſe ꝓduci niſi ꝑ ꝓductionem ſubſtātie ꝑfecte. ⁊ ideo nō habēt ſeꝑatim ydeas ſꝫ cognoſcūtur ⁊ ꝓducūtur ꝑ ydeas ſubſtātiarum completarū. ſecus autē eſt de accidētibus ſeꝑabilibus q̄ ſeꝑatim ꝓducunᷣ. ⁊ ſic nihil ꝓhibet ſeꝑatim ea habere ydeas ſingularia vero quia ꝑ ſe exiſtūt in eſſe ſeperatim habēt ydeas non obſtāte eoꝝ infinitate ſi eſſet quia reſpect⁹ rōnis per quos plurificāᷣ ydee nihil ꝓhibet i infinitum multiplicari.

D ſcd̄m ſic ꝓceditur. ⁊ videtur ꝙ in deo non ſint plures ydee. quia ſm Dam̄. in diuis oīa vnum ſūt ꝑter ingeneratōem generatōem et ꝓceſſioneꝫ. ſed ꝑ hmōi nō diſtinguūtur ydee ḡ nō ſunt plures. ℗ In genere cauſe efficiētis ē deuenire ad vnum ꝓmum effectuꝫ. ſimiliter in genere cauſe finalis ad vltimū vnuꝫ finem. ⁊ i genere cauſe materialis ad vnam primā materiam. ergo ⁊ i genere cauſe formalis eſt ponere vnaꝫ primā formam. ſed hoc eſt ydea ergo eſt tm̄ vna ydea ℗ ydea diuerſificari nō pōt ſm aliq̄d abſolutum rōne ſimplicitatis diuie nec ſm relationes ꝑſonarum adinuicē quia ſic nō imꝑtaretur in eis reſpect⁹ ad creaturas nec iterū ꝑ reſpectū ad creaturas i ꝓpria natura exiſtētes. quia ſic nō eēnt plures ab eterno. nec iterum ꝑ reſpectum ad creaturas in deo exiſtentes. quia ſic ſūt vnuꝫ tm̄. ergo ydee nullo modo poſſūt eſſe plures Sed ꝯtra eſt qd̄ Aug⁹ dicit in li. lxxxiij. q. ꝙ nō eadem rōne homo ⁊ equus eſt ꝯditus. ſed diſtinctio eſt cauſa numeri. ſūt ergo plures rōnes vel ydee rerum in deo. ℗ Heb. xj. Fide credimus aptata eē ſecula verbo dei vt ex inuiſibilib⁹ viſibilia fierent. hec aūt inuiſibilia nihil aliud ſūt q̄ꝫ ydee. ḡ ſūt plures ydee Rᷤ d̄m ꝙ cuꝫ ordo ⁊ diſtinctio rerum a diuina ſapientia ꝓceſſerint. oꝑtet ponere ꝙ diuerſaꝝ rerum diſtincte rationes apud deuꝫ ſint qd̄ hoc modo poteſt itelligi. ſi intelligamus ydeam nō ſolum id quo itelligitur. ſꝫ etiaꝫ id qd̄ itelligitur. artifex enī ꝓmo excogitat formam domus ꝑ quā vlterius ei⁹ cognitio deriuatur in opus. vn̄ ipm̄ excogitatū eſt ydea poti⁹ q̄ꝫ illud q̄ aliq̄d excogitatᷣ diuina ergo eſſentia eo ꝙ a nulla creatura plene imitabilis eſt a diuerſis diuerſimode imitari poteſt ita ꝙ ab vnoquoqꝫ imiteᷣ ſm ꝓprium moduꝫ. hos aūt imitabilitatis modos deus i ſua eſſentia cognoſcit cum ſuam eſſentiā ꝑfectiſſime itelligat. ipa ergo diuia eſſentia ſm ꝙ eſt itellecta a deo vt a tali creatura eſt imitabilis ſic ē ꝓpria ratio vel ydea huius creature. ⁊ ſm ꝙ itelligitur vt imitabilis. aliter eſt ꝓpria ratio alterius. ⁊ ſic ſūt plures ydee vel rōnes ſm diuerſos reſpectus ad creaturas q̄ diuine eſſentie cointelligūtur ꝑ itellectum diuinum.

Ad primū ergo d̄m ꝙ Dam̄. loq̄tur de his que realiter diſtinguūtur ſm ꝙ ſūt in deo nō autē de illis que diſtinguūtur rōne. ſed ſm ꝙ cognoſcūᷣ a deo qui ſicut eſt vere vnū ita etiam vere multa cognoſcit Ad ſcd̄m dicendū ꝙ vna prima forma eſt ipa diuina eſſentia ſm ſe ꝯſiderata ex cuius itellectu diuin⁹ itellectus cognoſcit diuerſos modos imitabilitatis ipiꝰ i q̄bus pluralitas ydearum ꝯſiſtit. Ad tertiuꝫ d̄m ꝙ ydee diſtinguūtur ꝑ reſpect⁹ ad res i ꝓpria natura exiſtētes. ſic enī res ſm ydeas formātur que q̄uis nō fuerint ab eterno fuerunt tamen cognite ab eterno etiaꝫ vt in ꝓpria natura exiſtētes. ⁊ ſic itellectus diuin⁹ poterat intelligere reſpectum eētie ſue ad res ipas.

DI. XXXVII

E qm̄ demōſtratum

ē ex ꝑte. Hic eſt duplex q̄ſtio. Primo quō deus ſit i rebus. Scd̄o quō de⁹ ſit vbiqꝫ. Circa primū q̄runtur duo. Primo vtrū deus ſit i rebus omnibus. Scd̄o d̄ modis q̄bus dicitur eſſe i rebus.

D primū ſic ꝓceditur ⁊ videtur ꝙ deus i rebus nō ſit. qd̄ enī ē in aliquo nō diſtat ab eo ſꝫ deus infinite diſtat a q̄libet creatura. ergo nō eſt i aliqua creatura ℗ Principia itrin

ſeca rei ſūt forma ꝛ materia. ſed deus non eſt pͥncipium neqꝫ rei vt forma neqꝫ vt materia. g̊ de⁹ nō ē ī creatura. ¶ P̄ Nihil qđ eſt ī aliquo excedit hoc ī quo eſt niſi forte ſit ꝑtialiter ī eo. ſed deus excedit quālibet creaturaꝫ nec habet ꝑtem. g̊ deus nō eſt ī aliqua creatura. Sed ꝯtra eſt qđ dicit̃ Hiere. xxiij. Nūqđ non celum ꝛ terraꝫ ego impleo. ¶ P̄ Ubicūqꝫ eſt virtus dei eſt ipē deus. ſꝫ ī qualibet re eſt virtus dei. qꝛ nulla res poteſt agere niſi virtus dei ī ea opetur ſicut virtus cauſe pͥme opatur ī cauſa ſcđa. ergo deus eſt ī qualibet re. ℞. dōm ꝙ diuerſimode corporale ꝛ ſpūale ī aliquo eſſe dicit̃. naꝫ corporale đr eſſe ī aliquo vt ꝯtentum in ipō ſicut locatū in loco. ſpūale autem đr eſſe in aliquo vt ꝯtinēs ipm ſicut anima ī corporea. deus autē eſt ꝯtinēs quālibet rem in eſſe ꝛ imediate. quia ipē eſt creator ꝛ corporaliū ꝛ ſpiritualium. nec poteſt eſſe ꝙ rem ī eſſe ꝯtineat niſi ille qui influit rebus eē qui eſt rerum creator. ſicut lumē ī aere nō ꝯtinet ꝛ ꝯſeruat niſi qđ lumen cōmunicat. vnde cū oporteat agens ī mediatum eſſe ꝯiunctuꝫ ei in qđ agit neceſſarium eſt deum in qualibet re eſſe intimū ſicut eſſe rei eſt qđ inter oīa eſt rei intimū. Ad primū ergo dicēdū ꝙ de⁹ a creatura ī infinitū diſtat ꝑ nature differētiā. ſed tamē ꝑ opationem vnicuiqꝫ ꝯiungitur inq̄ꝫtū tenet rem in eſſe. Ad ſcđm dōm ꝙ forma ꝛ materia ſūt pͥncipia rei intrinſeca ſicut ꝑtes eētie. deus autē nō ſic ſed ſicut ꝯtinēs rem ī eſſe. Ad tertiū dōm ꝙ obiectio illa ꝓcedit de hoc qđ eſt in aliquo ſicut ꝯtentū in ꝯtinente non autēꝫ de hoc qđ eſt in aliquo ſicut cōtinens in cōtento.

D ſcđm ſic ꝓcedit̃ ꝛ videt̃ ꝙ deus nō ſit pluribus modis ī rebus. vbi eni vnum ſufficit. plā ponere ē ſupfluū. ſꝫ vn⁹ mod⁹ eēndi deū ī reb⁹ ſufficeret ad rerū ꝯſuatōꝫ. g̊ ſupfluū ē ponere plēs modos. ¶ P̄ Ubicūqꝫ ē eētia rei ibi res eſt ſꝫm ſuā potētiā ꝑſentiā. g̊ nō debet poni tres modi eſſendi deuꝫ ī rebus ſcꝫ ꝑ eētiā potentiā ꝛ ꝑſentiā. ¶ P̄ Grā eſt q̄dā ſpēalis ꝑfectio quā creat̃a a deo cōſeq̄t̃. ſi g̊ vn⁹ mod⁹ eſſendi deum ī rebus accipiat̃ ſꝫm grām videtur ꝙ pari rōne ſꝫm quālibet formā accipi debeat vnus modus qđ ē falſum. ¶ P̄ Habitatio firmam māſionē deſignat ſꝫ effectus naturales q̄ ſemꝑ manēt firmiores eē videntur q̄ꝫ effectus grē q̄ q̄nqꝫ amittitur. ergo de⁹ in oībꝫ creaturis inhabitat rōne naturaliū effectuū ſicut ī ſanctis ꝑ grāꝫ ꝛ ſic modus q̊ de⁹ ſanctos inhabitat nō debet poni ſpecialis. ¶ P̄ Magis natura dicitur eſſe in ſuppoſito q̄ꝫ ecōuerſo. ſed ī vnione dei ad hoīem ſuppoſitum vel ꝑſona eſt ex ꝑte dei. g̊ rōne illius vnionis non debet dici ꝙ deus ſit in creatura. ſꝫ ecōuerſo. ℞. dōm ꝙ iſti modi dupliciter diſtinguunt̃. nam q̄dā eoꝝ ſunt generales reſpectu oīs creature ī oībꝫ eni eſt ꝑ eſſentiaꝫ ꝑſentiā ꝛ potentiam. Aliꝫ vero ſūt ſpāles aliq̄bus creaturis ī q̄bus deus eſt ꝑ grām. pͥmi ergo modi diſtinguūt̃ ſꝫm ꝙ idem effectus diuerſimode cōꝑatur ad deum. inq̄ꝫtum eni ē a deo ꝯſeruatus in eē dicit̃ in creatura de⁹ eſſe ꝑ eſſentiam inq̄ꝫtum eſt deo cognitus ꝑ ꝑſentiā. inq̄ꝫtum totaliter potētie eius ſubiect⁹ eſt ꝑ potētiā. ſꝫ aliꝫ modi diſtinguūt̃ ſꝫm diuerſos effect⁹ q̊s de⁹ in creatura facit. nam ſꝫm effectum cōmunē quē facit ī qualibet creatura ſcꝫ eē naturale ſumūtur illi modi q̄ ſūt cōmunes oīmi creature. Scđm vero eſſe ſpūale qđ facit in ſctis ꝑ grāꝫ adoptionis ſumit̃ mod⁹ inhabitatōis ꝑ grām. Scđm vo eē illud ſingulare ad qđ ꝑducitur nat̃a hūana in xp̄o vt. ſ. ſit vna ꝑſona dei ꝛ hoīs ſumit̃ modus quo deus eſt ī xp̄o ꝑ grām vnionis. Ad primū ergo dōm ꝙ vn⁹ iſtorum modorū q̄bus deus eſt in oībus creaturis alteruꝫ ad ſui ꝑfectioneꝫ req̄rit nō eni eſſe creature ꝑfecte a deo ꝯſeruaretur niſi ꝑfecte diuine ꝑtāti ſubiꝫceret̃. ꝛ eſſet a deo notum. q̄ oīa in ſapiētia facit. hiꝫ autē modi ſufficerēt q̄ꝫtum ad eſſe naturale ſed nō q̄ꝫtū ad eſſe ſpūale ꝓpt̃ qđ aliꝫ ſupaddūt̃. Ad ſcđm dōm ꝙ lꝫ iſti modi cōmunes ſe ꝯſequātur ſꝫm rem. diſtinguūt̃ tñ ſꝫm rōnem nam aliud eſt creaturā a deo ꝯſeruari in eſſe ꝛ aliud ei⁹ cognitioni ꝛ ꝑtāti ſubiꝫci. Ad tertiū dōm ꝙ ꝑ grām habet creatura ad deum ſpecialē ꝯꝑatiōnē. vt ſcꝫ vniat̃ deo ꝑ fruitionē amoris. ꝛ ideo gratia p̄ aliꝫs formis cōſtituit ſpecialē modum exiſtēdi deum ī rebus. Ad q̄rtum dōm ꝙ inhabitatio quādā familiaritatē deſignat quia eſt ꝓpria māſio habitātis. vnde rōne familiaritat̃ q̄ꝫ deus habet ad ſanctos q̄ ei ꝯiungūtur ꝑ fruitionem amoris dicit̃ deus habitare ī ſanctis p̄ aliꝫs creaturis. Ad q̄ntum dōm ꝙ in xp̄o ex ꝑte deitatis eſt ꝛ ſuppoſitū ꝛ natura. ipa ergo diuīa natura eſt in ſuppoſito hominis inq̄ꝫtum eſt idē ſuppoſitū diuine ꝛ hūane nature ſuppoſitū etiā eternū ē ī humana natura inq̄ꝫtuꝫ ī ea ſubſiſtit ſicut ꝛ ſuppoſitū petri ē ī hūana natura.

Einde querit̃ quō deus ſit vbiqꝫ.

Et circa hoc q̄runtur duo. Primo vtꝝ eē vbiqꝫ deo ꝯueniat. Secundo vtrum ſit ei proprium.

D primū ſic ꝓceditur ꝛ videt̃ ꝙ deus non ſit vbiqꝫ. eē eni vbiqꝫ ſignificat eē ī loco ſꝫ eſſe in loco deo nō competit cum ſit incorporeus et incorporea nō ſunt ī loco ſꝫm boe. ergo de⁹ nō eſt vbiqꝫ. ¶ P̄ Eſſe vbiqꝫ ſignificat eē in pluribus locꝭ rōne diſtributiōis. ſed deus in rebus oībus non ē vt in pluribꝫ locis. qꝛ hoc modo eſt ī toto mūdo ſicut aīa ī corpore ſꝫm Aug. ergo de⁹ nō ē vbiqꝫ. ¶ P̄ Illud qđ ē in loco ꝯꝑatur ad locum vt mobile ad ī mobile. naꝫ locus eſt imobilis. locata vero mobilia. ſed deus ꝯꝑatur ad res vt īmobile ad mobilia. ergo magis res ſūt ī deo vt in loco q̄ꝫ econuerſo. ꝛ ita deus nō eſt vbiqꝫ. Sed ꝯtra eſt qđ in pſ. dicitur. ſi aſcen. in ce. tu il. es. ꝛc. ¶ P̄ Sicut deus eſt infinite durarōis ita infinite magnitudinis ſed rōne infinite durationis deus dicit̃ eſſe ſemꝑ id ē. in oīni tēpore. ergo rōne infinite magnitudinis eſt vbiqꝫ. id ē. in oīmi loco. ℞. dōm ꝙ eſſe in loco dupliciter accipitur. Uno modo ſꝫm ꝙ aliquid eſt in loco vt in loco ꝛ ſic ꝑ ſe aliquid eſt ī loco qđ loco mēſurat̃ vt corp⁹ ꝑ accidens aūt q̄cquid ē in corpore. Alio modo dicitur aliquid eſſe ī loco nō vt in loco ſic accidētia loci ſunt in loco. ꝛ genus ipius ꝛ alia hmōi. deus ergo đr eſſe vbiqꝫ ꝛ rōne ipius loci ꝛ rōne locatoꝝ. rōne loci inq̄ꝫtum quēlibet locū in eſſe ꝯſeruat. ꝛ ſic eſt in quolibet loco vt in q̄libet re. ſed hoc nō eſt eē ī loco vt ī loco. Alio modo rōne locatoꝝ. ꝛ ſic eſt in quolibet loco inq̄ꝫtum ipe eſt ī oībus locatis. ꝛ ideo deo cōpetit eſſe vbiqꝫ. Ad primū ergo dicendū ꝙ hoc. accipit eſſe in loco vt in loco ꝛ ꝑ ſe ſic autē deo nō cōpetit eſſe in loco nec aliquo nec oī. Ad ſcđm dōm ꝙ nō ſolum totū vniuerſū quodā reſpectu cōmuni ordinat̃ in deū ſed etiā ſingule ꝑtes ſꝫm ꝓprias habitudines. ꝛ ideo deus non ſolum eſt ī rebus oīb⁹ vt in vno vniuerſo. ſed etiam in ſinglis vt ſunt ab inuicem diſtincte. Ad tertium dicendum ꝙ obiectio illa ꝓcedit de eo qđ mēſurat̃ loco qđ per ſe eſt in loco vt in loco.

D ſcđm ſic ꝓceditur ꝛ videtur ꝙ eē vbiqꝫ nō ſit ꝓprium deo. quia vniuerſale ſꝫm phm eſt vbiqꝫ ꝛ ſemꝑ deus aūt nō eſt vniuerſale neqꝫ ꝑticulare. ergo eſſe vbiqꝫ non eſt ꝓprium dei. ¶ P̄ Numerus ꝑtium vniuerſi q̄dam res eſt cum ergo numerus ſit ī numeratis hec res erit vbiqꝫ ꝛ ſic nō ſolū

deus. ℞ Id quod eſt ꝓprium dei non poteſt intelligi alicui creature ↄuenire. ſed eſſe vbiqꝫ poteſt itelligi alicui creature ↄuenire. ſicut ſi deus fециſſet vnuꝫ corp⁹ cõtinuū qḋ totaꝫ capacitatē mundi impleret. ergo eē vbiqꝫ non eſt ꝓprium dei. Sꝫ ↄtra ē ꝙ Ambro. in lr̄a ꝓbat ſpiritū ſanctū eſſe deū ꝓpter hoc ꝙ ē vbiqꝫ. ℞ Sicut ſemꝑ ſe habet ad tēpus. ita vbiqꝫ ad locum. ſꝫ ſemꝑ importat imenſitatem. ergo ⁊ vbiqꝫ. ⁊ ita ſoli deo cõuenit eſſe vbiqꝫ cum ſolus deus ſit imenſus. R⁹ dicenduꝫ ꝙ ſicut hoc aduerbiū ſemꝑ ſi ꝓprie accipiatur non ſolū refertur ad omē tempus qḋ eſt vel erit. ſed etiā ad omē tempus qḋ poteſt imaginari. ita etiaꝫ hoc aduerbiū vbiqꝫ refertur ad omnē imaginabilē locum. non eni ꝓprie dicit̄ mundus ſemꝑ fuiſſe q̄uis omi tēpore fuerit. quia eſt accipe quando tempus non erat. ſed hoc ſolū ſemꝑ dicit̄ fuiſſe extra cuius ꝑmanentiā non eſt poſſibile imaginari aliqḋ tempus. Similiter etiā illud ꝓprie dicitur eē vbiqꝫ abſqꝫ quo nullus locus ymaginari pōt. hoc autem non poteſt eſſe niſi infinitū. vnde cum ſolus de⁹ ſit infinitus ſoli deo cõpetit eē vbiqꝫ ꝓprie loquēdo. Ad primū dōm ꝙ eſſe vbiqꝫ ſignificat eſſe in loco: qḋ per ſe non cõpetit niſi rei ſubſiſtēti. vniuerſalia aūt que non ſubſiſtūt vt materia ꝑma ⁊ numerus vel quecūqꝫ hmōi nō ſūt i loco niſi ꝑ accidēs. ⁊ ideo nō cõpetit eis eē vbiqꝫ ꝓprie loquendo. ⁊ ꝑ hoc patet ſolutio ad ſcdm. Ad tertiū dicendū ꝙ ſi eſſet aliqḋ corpus continuū replēs totuꝫ ſpacium celi nō diceret̄ eſſe vbiqꝫ ꝓprie dupliti ratione. pmo quia extra illud corpus ē imaginabilis loc⁹ vbi nihil corporis illi⁹ eēt. Scdo qꝛ illud corpus eſſet i toto ſpacio ſicut in vno loco. in ſingulis vero locis non eſſet niſi rōne ꝑtium. deus autē eſt totus i toto vniuerſo ⁊ in q̄libet ꝑte vniuerſi nec eſt poſſibile imaginari locū aliquē vbi ipe nō eſſet illo loco poſito vnde ſibi veriſſime ⁊ ꝓpriiſſime competit eſſe vbiqꝫ.

Vncꝫ diuina natura.

Hic eſt duplex queſtio. Primo de loco angeli. Scdo de motu ipius. Circa primū q̄runtur duo. Primo vtrū angelus ſit in loco. Secundo vtrum poſſit eſſe i plꝛibus locis ſimul.

D primū ſic ꝑcedit̄ ⁊ videtur ꝙ angel⁹ nō ſit i loco. eſſe eni in loco ſm phm in .iiij. phiſic. dupliciter dicit̄ ſcꝫ vt in loco ⁊ nō vt in loco. ſed vt paſſio in ſubo. angelus autē non eſt in loco vt in loco. qꝛ non mēſuratur loco nec eſt in loco vt paſſio in ſubiecto qḋ patiēs eſt. nec vt cauſa in effectu ſicut deus eſt in loco. quia angeli nō ſunt cauſa corporalium rerum. ergo angelo nullo modo cõpetit eſſe in loco. ℞ Sicut tēpus eſt mēſura q̄titatis motus ita locus q̄titatis corporis. ſed illud qḋ oīno caret motu nō eſt in tempore. ergo cuꝫ angelus omino careat corporali q̄titate non eſt i loco. ℞ Locus eſt q̄titas potentiam habēs ſm phm in p̄ꝰ. angelo autē nullo modo ↄpetit ſitus. ergo nec eſſe in loco. Sed cõtra eſt qḋ Dam. dicit ꝙ angeli ibi ſūt vbi opantur. ſed opantur in loco. ergo ſunt in loco. ℞ Celum empyreū mox vt creatū eſt ſanctis angelis eſt repletum. vt ſtrab⁹ dicit. ſed celū empyreum ē locus corporalis. ergo angeli ſūt in loco corporali. R⁹ dicendū ꝙ angeli ſūt in loco alio tamē modo q̄ꝫ corpora. opꝫ eni inter locuꝫ ⁊ locatū aliquē ↄtactum intelligere. Eſt autē duplex ↄtactus. Vn⁹ corporalis ſm quē corpora ſunt i loco qui q̄dem cõtactus attēditur ſm ↄiunctionē terminoꝝ magnitudis. ⁊ ideo corpora ſunt in loco ꝑ quādam cõmenſuratōem locati ad locum. Alius aūt eſt ↄtactus virtutis ſm quē ſpiritualia poſſunt corporalia tangere non autē ſm primuꝫ modū cõtactus. hic autē cõtactus non req̄rit aliquam cõmenſuratōem q̄titatis. ⁊ ideo angeli ſunt i loco nō tamē ꝑ cõmenſuratōem ſiue ꝑ circūſcriptiōeꝫ. ſicut autem corpus q̄uis non tāgat locū niſi rōne q̄titatis dimēſiue eſt tamē in loco ſm ſubam ita etiam angel⁹ q̄uis tangat locum ſm q̄titatem ṽtualē. Ad primū ergo dicendū ꝙ locus habet mēſure rōnem ad id qḋ eſt i eo ꝑ cõmenſuratōeꝫ ſcꝫ ad corpus. vnde ſic eē in loco vt i loco eſt loco mēſurari nō auteꝫ eſſe in loco ꝑ cõtactum virtutis ſicut angeli ſunt i loco. qꝛ iſte modus cõmēſurationem non req̄rit. Ad ſcdm dōm ꝙ illa que nullo modo mouētur nō mēſurantur tēpore. dicūt̄ tamē eſſe in tēpore ſm ꝙ tēpori aſſunt. ſic eni deū fuiſſe heri ⁊ futurū eē cras dicim⁹. ⁊ ſic ſimiliter poteſt dici ꝙ angel⁹ i loco ē non ꝙ loco mēſuret̄. ſed q̄ſi p̄ſentialiter loco aſſiſtens. Ad tertiū dicendū ꝙ obiectio illa ꝓcedit de eo qḋ eſt i loco ꝑ cõmenſuratiōem extremoꝝ. rei eni habēti ſitum cõmenſurari nō poteſt qḋ ſitum nō habet.

D ſcdm ſic ꝓceditur ⁊ videtur ꝙ angel⁹ poſſit eſſe ſimul i pluribꝫ locis. ſicut eni ſe habet qḋ caret motu ad temp⁹. ita ſe habet qḋ caret dimēſione ad locuꝫ. ſed qḋ caret motu ſm ſuam indiuiſibileꝫ durationē adeſt plurib⁹ tēporibus vt patet de eternitate ⁊ euo ſm quoſdam. ergo angelus q̄ non habet dimenſionem corporaleꝫ poteſt ſimul eſſe i pluribꝫ locis. ℞ Angelus ē ſimplitioris nate q̄ꝫ aīa vel nō min⁹ ſimplex. ſꝫ quāto aliqd ē ſimplici⁹ tanto i pluribus iuenitur. vt dicit̄. v. me. cuꝫ ergo anima ſit tota i ſingulis ꝑtibus corporis. ⁊ angelus poterit eſſe totus ſimul in plurib⁹ locis. ℞ Celum empyreū angelis ⁊ ſanctis datur ꝓ gloria. ſed glīa eorū nunq̄ꝫ minuitur. ergo inde nunq̄ꝫ recedunt. ſūt aūt aliquādo hic circa nos cum i miniſterium mittunt̄. ergo angeli ſunt ſimul in pluribꝫ locis. Sed cõtra eſt qḋ Dam. dicit ꝙ cum ſunt in terra nō ſunt in celo. ℞ ſm phm in .iiij. phiſic. eiuſdem rōnis eſt duo corpora in vno loco eſſe ⁊ quotūqꝫ plura. ergo ſimiliter eiuſdem rōnis eſt angelis ſimul eſſe i duobꝫ locis ⁊ in q̄buſcūqꝫ pluribus. ſed non poteſt ſimul eſſe angel⁹ in q̄buſcūqꝫ plurib⁹. quia ſic eēt vbiqꝫ qḋ eſt ſolius dei ꝓprium. ergo angelus nō poteſt ſimul eſſe in duob⁹ locis. R⁹ dicendū ꝙ angel⁹ i pluribus locis ſimul eſſe nō pōt. ꝑ eni in loco eē ꝑ ↄtactuꝫ ṽtutis. virtus autē finita nō poteſt ſimul ad plura terminari. vnde ab vna ṽtute finita nō ꝓcedūt duo act⁹ ſimul. ⁊ ideo ad duo diuerſa loca nō poteſt attīgi ſimul ṽtualis ↄtactus ipius angeli. ⁊ ꝓpter hoc in pluribꝫ locis ſimul eſſe non poteſt. nec tamē opꝫ ꝙ ſit ſolum in aliquo loco indiuiſibili cum i loco nō ſit ꝑ cõmenſurationem. poteſt enim eſſe in aliquo loco diuiſibili. ⁊ tūc ṽtus ſua refertur ad omnes ꝑtes ipius loci diuiſibilis ſicut ad vnū locum. Ad primū ergo dōm ꝙ totum tēpus eſt ↄtinuum nō aūt omnia loca ſunt ↄtinua vt poſſint omnia loca ad angelum cõꝑari vt vnū qd. vel dicendum ꝙ quia angelus eſt in loco ꝑ contactum. non aūt poteſt ſimul duo loca ↄtingere. ideo nō p̄t eſſe ſimul in locis duob⁹. i tpe autē ē ꝑ cõicantiā. qꝛ euū qḋ ē mēſura angeli eſt totū ſil̄. ideo ange⁹ p̄t adeſſe ſil̄ pluribus ꝑtibus temporis vt quidam dicunt. Ad ſcdm dicendū ꝙ anima non eſt in pluribus ꝑtibus corporis vt i pluribus locis. ſed ſicut forma in ꝑtibus vnius ꝑfectibilis. angelus autem nō eſt ſicut forma in loco aliquo corporali. ſed ſicut omnino diſperatū ſm naturam ⁊ tamen poteſt in pluribus ꝑtibus vnius loci eſſe ſimul ſi virtualiter ↄtingat locum continuū. Ad tertium dicendū ꝙ eſſe actu in celo empyreo vl̄ non eſſe non auget neqꝫ

minuit glīam angeli. ſed hoc ad glīaꝫ ipſius pertinet ꝙ
talis locus ſibi debeatur qui ei debetur etiam cuꝫ actu
in eo non eſt.

Deinde queritur ꝺ motu angeli.

Et circa hoc queruntur duo.
Primo vtruꝫ moueat̃ in loco. Scḋo
vtrum moueat̃ in tp̄e.

Ad primum ſic ꝓceditur ⁊ videtur ꝙ angelus
in loco nõ moueat̃. Om̄e enī qḋ ĩ loco mouet̃
eſt in potētia ad locum quia motus eſt actus
exiſtentis in potentia ⁊ ita habet materiā ad
vbi ſicut corpus celeſte. ſed angelus non eſt hmõi cum
ſit imaterialis ſm Dyo. ergo nõ mouetur ſm locū ℗
Om̄e qḋ mouet̃: mouetur ſm locum vel ex ſe vel ex alio
ſed angel⁹ non mouet̃ ex alio. ſic enī nobilius moueret̃
anima q̄ȝ angelus nec iterum mouetur ex ſe. quia om̄e
qḋ ſic mouetur diuidit̃ in duas ꝑtes q̄ꝝ vna eſt mouēs
⁊ alia mota vt ꝓbatur in. viij. phiſic̄. ꝙ angelo cõuenire
non poteſt cuꝫ ſit indiuiſibilis ſubſtātia. ergo angelus
localiter non mouet̃ ℗ Om̄e qḋ mouet̃ ꝑtim eſt ĩ ter
mino a quo ⁊ ꝑtim in termino ad quē. vt ꝓbatur in. vj
phiſic̄. ſed angelus non habet ꝑtem ⁊ ꝑtem. ergo locali-
ter nõ mouetur. ℗ Motus localis eſt ꝯtinuus. ſi er
go angelus mouetur localiter ꝯtinue mouetur. ſꝫ nihil
mouet̃ cõtinue ĩ loco niſi corpus. ğ angelus eſt corpus
qḋ eſt impoſſibile. ꝓbatio medie. Om̄e qḋ mouet̃ cõti-
nue ꝑtrāſit omnia media ſed inter duo extrema ſpatij ĩ
quo eſt motus localis ſūt infinita indiuiſibilia. que nõ
poſſūt ꝑtrāſiri niſi ab aliquo cõtinuo qḋ etiam ſit ĩ infi
tum diuiſibile. quia indiuiſibile ꝑtranſeūdo ea omnia
ſigillatim cõtingeret qḋ eſt impoſſibile ꝙ infinita actu
ꝑtrāſeat. ergo om̄e qḋ mouet̃ in loco ꝯtinuo eſt corpus
ꝯtinuū. ⁊ ſic angelus non mouetur ĩ loco. Sꝫ cõtra
om̄e qḋ eſt aliquādo hic ⁊ aliquādo ibi mouet̃ in loco.
ſed angelus eſt hmõi vt ex ſcripturis patet. ex q̇bus ha-
bet̃ ꝙ angeli qñq; vni qñq; alteri miniſtrāt. ⁊ qñq; etiaꝫ
ſunt ĩ celo empyrreo. ergo angelus localiter mouetur.

℗ Poſito poſteriori ponitur ꝑus. ſꝫ motus localis
eſt ꝓmus motuū. vt ꝓbatur in. viij. phiſic̄. cum ergo an-
gelus aliquo motu moueatur. qꝛ non eſt om̄ino imobi-
lis ſicut deus videtur ꝙ moueatur localiter. R° di-
cendū ꝙ ſicut angelo ꝯuenit aliter eſſe in loco q̄ȝ corpo-
ri ita ⁊ aliter in loco moueri. corpus enī eſt in loco per
cõmenſuratõem. ⁊ ita mouet̃ cõmēſurando ſe ſpacio.
angelus aūt eſt in loco ꝑ contactum virtualem in quo
nulla cõmenſuratio importatur. virtus autē angeli non
eſt obligata ad hūc vel iſtum locuꝫ. vnde ſicut quādoq;
eſt in hoc loco ꝑ cõtactum virtualeꝫ ita quādoq; poteſt
eſſe in altero ſine aliqua cõmenſuratione ad loca extre-
ma vel media. Ad primum ergo dicenduꝫ ꝙ corpus
cõꝑatur ad locum vt ad menſuram cõtinentem. ⁊ ideo
comꝑatur ad locum ſicut potētia ad actum. nam conti
nere eſt forme. cõtineri vero matie. ſed v̄tus rei ſpiritu-
alis ꝑ quā tangit rem corporalem nõ ſe habet ad locuꝫ
vt potentia ad actum. ſed magis econuerſo. vñ nõ oꝑtet
ꝙ angelus habeat materiā ad vbi. Ad ſcḋm dicendū
ꝙ ideo oꝑtet motum ex ſe diuidi in duo quoꝝ vnuꝫ ſit
mouens ⁊ alteruꝫ ſit motum ĩ motibus corporalibꝫ. qꝛ
non poteſt ideꝫ reducere ſe de potētia ad actū. angelus
aūt nõ cõꝑatur ad locū vl' ad motū vt potētia ad actuꝫ
⁊ ideo in motu angeli dictum phi locū nõ habet. Ad
tertium dicendū ꝙ verbum phi intelligit̃ de eo qḋ mo
uetur cõmenſurando ſe ſpatio ita ꝙ motus ei⁹ ex cõti-
nuitate ſpatij ꝯtinuitatē recipiat qḋ aliter eſſe non pōt
niſi cõtinue itercipiat ſpacium ꝑtim hic ꝑtim ibi exiſtē-
do. motus autem angeli non eſt ꝑ cõmenſuratiõem vt
dictum eſt. vnde non reqritur in eo continuitas. ſed or
do tm̄ ſucceſſionis ita ꝙ angelus ꝑus ſit in hoc loco et
poſtmoduꝫ in alio. ⁊ ideo ratio non ſeqtur. Ad quar
tum dicendum ꝙ motus angeli in loco poteſt eſſe con
tinuus ⁊ nõ cõtinuus. cõtinuus q̇dem inq̄ȝtum poteſt
eſſe ĩ loco diuiſibili vt ex ſupra dictis patet. ⁊ ſic paula-
tim ⁊ ꝯtinue poteſt aliq̇d ſpatij attingere ſine hoc ꝙ ipe
in ſua ſubſtātia ſit diuiſibilis. nõ cõtinuus vero ſm ꝙ
angelus intelligitur ſine medio diuerſa loca cõtingere
Ad q̇ntuꝫ dicendū ꝙ ſicut ex ſupra dictis patꝫ. ange
lus q̄ȝuis non ſit corpus poteſt tamē in loco diuiſibili
eſſe. ⁊ ſic motus eius ex ꝑte loci ꝯtinui poteſt habere cõ
tinuitatem. ⁊ ex parte angeli poteſt eſſe non ꝯtinuus ſꝫ
ſucceſſiuus ſolum vt ex dictis patꝫ. nec oꝑtet ꝙ omnia
media tranſeat. quia motus eius nõ eſt ꝑ cõmenſurati
onem ad ſpatium. ſed ꝑ virtualem ꝯtactum q̇ q̇dem cõ
tactus ꝯtinuitatem nõ reqrit.

Ad ſcḋm ſic ꝓceditur ⁊ videtur ꝙ angelus nõ
moueatur in tempore. om̄is enī motus rei ē
ſm ſubſtātiam eius vel oꝑationem. ſed ange
lus eſt ſubſtātia ſupra tēpus exiſtēs ⁊ ſm ſub
ſtantiā ⁊ ſm oꝑationem vt dicit̃ in li. de cauſis. ergo nõ
mouetur ĩ tēpore. ℗ ſm Dyo. iij. ca. de diui. no. mo-
tus circularis angeli attēditur ſm cõuerſionem ĩ deū.
rectus autē ſm cõuerſionem ĩ inferiora. obliquus vero
ſm vtrūq;. ſed angelus non indiget tempore ad hoc ꝙ
ꝑ intellectum conuertatur ad deum. quia ex hoc ē eter-
nitatis ꝑticeps neq; ad hoc ꝙ cõuertatur in inferiora.
aut ꝙ ordinem eorum ad deum cognoſcat cum intelle
ctum habeat deiformē. ergo motus angeli nõ eſt in tē-
pore. ℗ Cum angelus mouetur localiter non poteſt
eſſe ſimul in termino a quo ⁊ ĩ termino ad quem. quia
nihil eſt ſimul in pluribus locis nec ꝑtim in vno ⁊ par-
tim in altero. quia indiuiſibilis eſt. oꝑtet ergo ꝙ ſemꝑ
ſit vel totus in vno vl' totus in alio. ⁊ ſic inter iſta duo
nihil cadit medium ſcꝫ inter eſſe angelum in vno termi
no. ⁊ eſſe eum in alio. ſed omnis mutatio inter cuius ex
trema nihil cadit medium eſt in inſtanti. ergo angelus
mouetur de loco ad locum in inſtanti. ⁊ ita non mouet̃
in tempore. ℗ Illud a quo denominatur aliqua ſpe
cies mot⁹ oꝑtet eſſe motus terminū. qꝛ motus ſpeciem
a terminis recipiunt. ſed tempus nõ eſt termin⁹ alicui⁹
motus. ſed ſolum menſura. ergo nõ debet aſſignari an
gelo motus ſm tempus diſtinctus cõtra motum loca-
lem Sed cõtra ē qḋ Aug⁹ dicit in lr̃a ꝙ deus mouet
creaturam ſpiritualem per tempus. corporalē vero per
tempus ⁊ locum. ℗ Ubicūq; eſt aliqua ſucceſſio ibi
eſt aliquo modo tempus. ſed ĩ his que ad angelum ꝑti
nent oꝑtet eſſe aliquā ſucceſſionē vel q̄ȝtum ad ſubſtāti
am vel q̄ȝtum ad oꝑationē. alias coeq̄ret̃ deo in eterni-
tate qḋ ē impoſſibile. ergo oꝑtet in his q̄ ad angeluꝫ ꝑ-
tinent itelligere tēpus. ⁊ ſic angelus ꝑ tempus mouet̃.
R° dḋm ꝙ mot⁹ dupliciter accipit̃. Uno modo im-
ꝓprie ꝓ ipſa oꝑatione intellect⁹ vel appetitus eo ꝙ intel-
lectus intelligēdo fertur in ſuum obiectū ⁊ appetit⁹ ap-
petendo. ⁊ hmõi motus tp̄e non mēſuratur niſi ꝑ acci-
dens ĩ nobis inq̄ȝtum itellect⁹ nr̃ accipit a ꝯtinuo ⁊ tp̄e
qḋ q̇dē accidēs ĩ angelis nõ ē. vñ talis eoꝝ motus nõ ē
in tempore Alio modo accipitur motus magis ꝓprie
ex hoc ꝙ aliquid tranſit ex vno in alterum. et ſic in an-
gelo eſt duplex motus. Unus quando tranſit de loco
in locuꝫ. Alius quando tranſit de affectione in affectū
vel de intellectu vnius rei in intellectū alterius rei. ⁊ in
iſtis duobus motibus angeli oꝑtet ſucceſſioneꝫ intelli
gere eo ꝙ nõ ē ſimul in pluribus locis nec ſimul diuſis

affectionibus afficitur in bonũ ſcꝫ ⁊ malum. nec etiam diuerſa ſimul ꝑ diuerſas ſpecies intelligit intellectu naturali vt in ſcđo dicetur. ⁊ ideo oẽs hmõi motus ſũt in tempore. ⁊ cum tempus quo hmõi motus mẽſurantur non eſt ꝯtinuũ. q2 neqꝫ habet ꝯtinuitatẽ ex motu quẽ menſurat cum in opationibus ſibi ſuccedẽtibꝫ aut ꝯtactibus ſpũalibus ad diuerſa loca non ſit aliqua cõtinuitas. neqꝫ etiam habet ꝯtinuitatem ex motu celeſti ad quem p̄dicti motus nullũ habent ordinem. Ad primũ ergo dicendũ ꝙ ꝑ auctoritatẽ illam li. de cauſis oñdit̃ angel9 totaliter eſſe ſupra tempus qđ menſurat motum celi. ẽ tamẽ in opatiõibus angeli tp̄us modo p̄dicto. Ad ſcđm dicendũ ꝙ Dyo. accipit motum pro opatione. ⁊ ſic mot9 ĩtellectualis nature tẽpore nõ mẽſuratur ꝑ ſe loquẽdo. Ad tertium dicendũ ꝙ quãdo duo extrema mutatõis ſunt imediata ⁊ alterũ coꝝ habet ꝯtinuitatem rõne alicuius motus annexi tũc talis mutatio eſt termin9 mot9. ⁊ ideo nõ eſt in tẽpore ſed in termĩo tẽporis. ſed quãdo neutrũ extremorũ habet continuitatem nec ꝑ ſe nec ꝑ accidens tũc talis mutatio nõ poteſt eẽ termin9 motus. vnde nõ poteſt eſſe ꝙ alter terminoꝝ ꝑticipat ad tempus p̄cedẽs quo mẽſuratur motus. ⁊ alter ad terminũ tẽporis quo mẽſuratur terminus motus. ſꝫ oportet ꝙ duo termini habeãt ꝓprias mẽſuras eis reſpõdẽtes ſcꝫ duo nũc ſibi ſuccedẽtia que ad p̄ſens tp̄us dicimus. Ad quartũ dicendũ ꝙ illud a quo noiat̃ aliqs motus vt a dãte ſpeciẽ. oportet eſſe terminum mot9. quia ab eo ſortitur ſpeciem nõ aũt ſi denomiet̃ vt a mẽſurante. cõtingit enĩ duobus modis motum aliquẽ denomiari.

Di. XXXVIII

Hinc ergo ad propoſitum reuertẽtes.

Hic eſt duplex queſtio. Prima de cauſalitate diuĩe ſciẽ. Secũda de cognitõe cõtingentiũ. Circa p̄mũ querũtur duo. Primo vtrũ res ſint cauſa ſciẽtie dei Scđo vtrũ ſcia dei ſit cauſa rerum.

Ad primum ſic ꝓceditur ⁊ videtur ꝙ res ſcite ſint cauſe diuine ſcientie veritas enĩ ad rationem ſciẽtie ꝑtinet. quia ſciẽtia nõ niſi veroꝝ eſt. ſed veritatis cauſa ſunt res. quia ex eo ꝙ res eſt vel nõ eſt. ẽ oratio vera vel falſa. ergo res ſũt cauſa ſcientie dei. P̄ Sciẽtia eſt aſſimilatio ſciẽtis ad rẽ ſcitam vt algazel dicit cauſe aũt non aſſimilãtur effectibus ſed magis ecõuerſo ſm Dyo. ergo res ſcite ſũt cauſa ſciẽtie ⁊ nõ ecõuerſo. P̄ Quecũqꝫ ſe ꝯſecũtur adinuicem oportet ꝙ dependeãt ab vna cauſa. vel vnum eorũ ſit cauſa alterius. ſed deũ ſcire mala ⁊ mala eẽ ſe conſecũtur. tũ ergo ſcia dei non ſit cauſa malorũ videtur ꝙ mala fieri ſit cauſa quare deus mala cognoſcat. nõ enĩ poteſt dici ꝙ vtrũqꝫ ex aliqua cauſa extriſeca depẽdeat. Sed ꝯtra tẽporale nõ eſt cauſa eterni ſciẽtia aũt dei eſt eterna. ergo res tẽporales ſcite a deo nõ ſũt cauſa ipſius ſcientie. P̄ Malum non eſt cauſa boni. ſed ſciẽtia dei ẽ bonũ. cum ergo ſcitoꝝ a deo quedã ſint mala videt̃ eſſe impoſſibile ꝙ res ſcite ſint cauſa diuine ſcientie. R̄o dicendũ ꝙ res ſcite non poſſunt eſſe cauſa alicuius ſciẽtie niſi rõne ſpeciei ĩtelligibilis qua ſciẽs ſcit inq̃ꝫtũ illa ſpecies a rebus ſcitis accipit̃ vt ĩtellectu noſtro accidit nam vis ĩtelligendi nõ poteſt cauſari a re ſcita inq̃ꝫtum hmõi illud aũt quo deus ĩtelligit oẽs res ẽ eſſentia diuina cuius ꝯſtat res cauſas nõ eſſe. vnde res ſcite nullo modo poſſunt eſſe cauſa diuĩe ſcientie. Ad primũ ergo dicendũ ꝙ veritatis que eſt in ĩtellectu noſtro vel in ſigno ipſius ſcꝫ enũciatiõe cauſa ſunt res nõ aũt veritatis q̄ue eſt in intellectu diuino eo ꝙ ĩtellect9 noſter eſt mẽſuratus a rebus quaꝝ intellectus diuin9 eſt menſura. Ad ſcđm dicendum ꝙ verbum agazel ĩtelligitur de ſciẽtia noſtra que a rebus ſumitur nõ autẽ de ſciẽtia diuina. vel ſi cõmunit̃ accipiat̃ accipit̃ aſſimilatio large ꝓ quacunq̃ꝫ ſimilitudine ſiue ſit cauſati ad cauſam ſiue ecõuerſo. Ad tertiuꝫ dicẽdũ ꝙ q̃uis malorum deus cauſa non ſit in diuina ſcientia. cuꝫ mali cauſa nõ niſi bonũ eſſe poteſt. ſed ꝑ accidẽs. aliter enim malũ cauſam nõ habet bonorũ aũt cauſa diuina ſcientia eſt. ⁊ ſic rõne diuine cauſalitatis eſt infallibilis conſecutio inter eſſe maloruꝫ ⁊ ſcientiam dei q̃uis maloꝝ cauſa non ſit.

Ad ſcđm ſic ꝓceditur. ⁊ videtur ꝙ ſcientia dei nõ ſit cauſa rerum ſcitaꝝ. poſita enim cauſa ponitur effectus. ſed ſciẽtia dei eſt eterna. cũ ergo res ſcite a deo ſint tẽporales. earũ cauſa ſciẽcia dei nõ eſt. P̄ Deus nõ tm̃ ſcit entia ſed etiam nõ entia. nõ entium vero cauſa nõ ẽ neqꝫ ꝙ ſint neqꝫ ꝙ non ſint. ergo pari rõne nõ erit cauſa entiũ. P̄ Sciẽtia dei compatur ad res creatas ſicut ſciẽtia artificis ad artificiata. artificiatoꝝ aũt cã non eſt ſciẽtia artificiſ ſed voluntas que mouet ad opus. ergo ſciẽtia dei nõ eſt cauſa rerum. Sed ꝯtra eſt qđ in pſal. dicit̃. Omĩa in ſapiẽtia fc. P̄ Sicut ſciẽtia noſtra mẽſuratur a rebꝫ ita res menſurãtur diuina ſcientia vt patet per phm. x. ethic. ſed res ſunt cauſa ſciẽtie noſtre. ergo ecõuerſo ſciẽtia dei eſt cauſa rerũ. R̄o dicẽdum ꝙ omniũ rerũ creatarum aliqualiter eſt cauſa diuina ſciẽtia. oẽ enĩ imꝑfectum ab aliquo ꝑfecto ſumit originem forme aũt in natura reruꝫ exiſtentes ex hoc ipo ꝙ in materijs recipiuntur imꝑfecte ſunt. ex hoc enĩ ꝙ indiuiduãtur cõmunitas earuꝫ ad hoc ꝑticulare reſtringitur. vnde oportet haꝝ formaꝝ prima p̄ncipia exiſtere formas ſuaꝫ cõmunitatem retinẽtes. non q̇dem ꝑ ſe ſubſiſtentes vt plato dicebat. hoc enĩ impoſſibile oñdit phs. ſed exiſtẽtes in intellectu diuio. in ſolo enĩ ĩtellectu forma ſue cõmunitatis rõneꝫ ſuare põt ⁊ he forme dicũt̃ ydee de qb9 ſupra habitũ ẽ. ſic ḡ ſciẽtia dei ꝯtinẽs hmõi formas eſt p̄ma rerum origo. nec tñ oĩm que deus ſcit eius ſciẽtia eſt cauſa. nã ex ſcia non ꝓcedit opus niſi mediãte voluntate imꝑante ⁊ potentia exſequẽte. vnde malorum ⁊ non entiũ ad que dei voluntas non ĩclinatur ſcientia dei nõ ẽ cauſa ſiliter nec eternoꝝ que potẽtie nõ ſubdũtur. vnde ſcia nõ ẽ tota cauſa ſꝫ ſimul ſcia ⁊ volũtas. Ad primuꝫ ḡ dđm ꝙ q2 a ſcia nõ ꝓcedit opus niſi mediãte volũtate nõ oportet ꝙ q̃ñcũqꝫ fuerit diuia ſcia fuerit creat̃ ſed q̃ñ ei placuit. Ad ſcđm dđm ꝙ q̃ꝫtũ ad nõ entia ſcie dei deeſt volũtas opandi. ⁊ ideo hoꝝ cauſa de9 nõ ẽ. Ad terciũ dđm ꝙ ſcia artificis ⁊ ſi nõ ſit cauſa ꝓxima artificiatoꝝ. eſt tñ cauſa p̄ma quã artificiata imitãt̃.

Deinde q̃ritur ð cognitione ꝯtingentiũ.

Et circa h̃ q̃runt̃ duo. Primo vtrum deus ſciat ꝯtingẽtia futura Secũdo vtrum ſcientia ſua ſit variabilis.

Ad primum ſic ꝓceditur ⁊ videtur ꝙ deus neſciat ꝯtingẽtia futura. nihil enim poteſt ſciri niſi verum vt habetur p̄mo poſterioꝝ. ſed cõtingentia futura nõ habent veritatẽ vt ꝓbat̃ primo ꝑyar. ergo de cõtingentibus futuris deus ſcientiam non habet. P̄ Iſta conditionalis eſt vera ſi deus ſcit aliquid illud eſt verum alias deus ſciẽdo falleretur. ſed huius cõditionalis antecedẽs ẽ neceſſarium. ḡ ⁊ cõſequens eſt neceſſarium. nihil ergo cõtingẽs poteſt

eſſe ſcitum a deo. ℗ Sciētia dei eſt cauſa rerum cre
atarum. ſed ſi cauſa eſt neceſſaria: et effectus neceſſari-
us erit. ergo cum ſciencia dei ſit neceſſaria. videtur ꝙ
res ſcite ab eo ſint neceſſarie. ⁊ ita nō cognoſcit ꝯtingē-
tia. Sed cōtra eſt qđ dicit̄ in pš. Qui finxit ſi. cor. eo
rum qui ītelligit o͞ia opa eorum. ſed opa humana ſūt
cōtingencia. ergo deus de ꝯtingētibus ſciētiam habet.

℗ Deus ſcit res inq̄ꝫtum eſt cauſa rerum vt ex ſupra
dictis patet. ſed ipē eſt cauſa nō ſolū neceſſariorum ſed
etiam cōtingentium. ergo ipē ſcit non ſoluꝫ neceſſaria
futura ſed etiam ꝯtingentia. ℞o dicendum ꝙ futuꝝ
ꝯtingens dupliciter poteſt conſiderari. Uno modo ſm
ꝙ eſt futurum. ⁊ ſic nihil aliud eſt cognoſcere futuꝝ cō
tingens q̄ꝫ cognoſcere cauſas eius ſm ordinem quē ha
bēt ad ipm. ⁊ quia cauſe cōtingentium non habent im
mutabilem ordinem ad ſuum effectum. ideo ſm hunc
modum ꝯtingēs futurum īmutabiliter ſciri nō poteſt
Alio modo poteſt cōſiderari cōtingens futurum rōne
illius tēporis in quo futurum eſſe p̄dicitur in quo qui-
dem tēpore futurum iam p̄ſentialiter ē ⁊ ꝑ cōſequēs de
terminatū ad vnum. ⁊ ſic certitudinaliter poteſt cōtin
gens cognoſci vtpote ꝑ ſeipm̄ iam viſū ſicut ſenſu ꝑcipi
mus ſor. ſedere. vtroqꝫ auteꝫ modo deus de futuris cō
tingētibus ſcientiam habet. cum eni͞ ſue cognitiōis in-
tuitus ſit in momēto eternitatis ꝙ o͞mibus temporis
ꝑtibus a deo videt ab eterno deus rem ſm ſtatum quē
habet in quolibet puncto tēporis ipē extra tempus ex-
iſtens. ⁊ ſic ab eterno videt ſor. ſedere. nō auteꝫ vt futu
rum ſibi qui eſt extra tempus. ſꝫ vt p̄ſens. futurū auteꝫ
reſpectu aliorum que in tēpore p̄cedūt. videt nihilomi
nus ⁊ ordinem mutabilē cauſarū p̄cedentium ad hunc
effectum. ⁊ ideo pleniſſimā cognitiōem habet de omni
bus ꝯtingentibus futuris. Ad primū ergo dicenduꝫ
ꝙ q̄ꝫuis cōtingentia veritatem determinatam non ha
beāt anteq̄ꝫ ſint. tamē quādo iam ſūt determinataꝫ ha
bent veritatem. ⁊ ſic intuitus diuinus in ea fert̄. Ad
ſcđm dicendū ꝙ quidam dicūt h̄ antecedēs eſſe cōtin-
gens deus ſciuit petrum naſciturū rōne contingentia
qđ implicatur ſcꝫ petruꝫ naſci. ſed hoc non oꝑtet. quia
id qđ materialiter in ꝓpoſitōe ponitur nihil ad ꝯtingen
tiam vel neceſſitatē ꝓpoſitiōis opatur eque eni͞ neceſſa-
rium vel ꝯtingens eſt me dicere ſoleꝫ orituꝝ. vel petrū
naſciturum. Et ideo alij dicunt antecedens p̄dictuꝫ eē
neceſſarium vtpote eternum. nec tamē ſeq̄tur ꝙ conſe-
quens ſit neceſſarium abſolute ꝓpter defectū cauſe me-
die que eſt cōtingens. ſed hoc etiam nō ſoluit. quia cō-
ditionalis eſſet falſa cuius antecedēs ꝯtineret cauſam
primā īmobilem. cōſequens vero effectuꝫ cauſe ſcđe cō
tingentē. vt patꝫ in hac. ſi ſol mouebitur arbor florebit
Et ideo alij dicūt ꝙ cōſequēs eſt neceſſariū ſm ꝙ ex an-
tecedēti ꝯſequitur. hoc autē eſt ſm ꝙ a deo eſt ſcitū. fert̄
eni͞ diuinꝰ intuitus ad ꝯtingēs ꝓut i ſua p̄ſentialitate ē
quādo iam neceſſitatē habet. q2 o͞me qđ eſt neceſſe ē eſſe
dum eſt ſm pħm. ꝙ aūt vt futurū ſignificet̄ nō eſt ꝑ re-
ſpectū ad ſciam dei. ſed ꝑ reſpectū ad nos Ad tertiuꝫ
dicendū ꝙ ſciencia nō eſt cauſa opationū niſi mediāte
volūtate que nō ex neceſſitate opatur. vñ ex neceſſitate
ſcie neceſſitas opationū icludi nō pōt.

D ſcđꝫ ſic ꝓceditur ⁊ videtur ꝙ ſciētia dei ſit
variabilis. mutato eni͞ vno relatiuoꝝ mutat̄
⁊ reliquū. nam ⁊ deſtructo deſtruit̄. ſꝫ ſciētia
relatiue dicit̄ ad ſcibile. cuꝫ ergo ſcibilia vari-
entur. videtur ꝙ ſciētia dei varietur. ℗ Tāto ſcien-
tia eſt certior quāto rei ſcite ꝯformior. ſed ſcia dei ē cer
tiſſima cum ergo res ſcite ſint variabiles vtpote contin
gentes. videt̄ ꝙ ſciētia dei ſit variabilis. ℗ Omis ſci
entia trāſiēs de vno in aliud eſt variabilis. q2 nō eodeꝫ
modo ſe habet ad vtrūqꝫ. diuina aūt ſciētia trāſit đ vno
i aliud. quia ꝑ eſſentiā ſuam creaturas cognoſcit. ergo
diuina ſciētia eſt variabilis. Sed ꝯtra. diuina ſciētia ē
eius eſſentia vt ſupra ꝓbatum eſt. ſed eiꝰ eſſentia eſt iua
riabil'. ergo ⁊ ſcia. ℗ Primā rerū cauſam īmobilem
oꝑtet eē vt phi ꝓbauerūt. ſed ſcia dei eſt oīm rerum pri
ma cauſa vt ſupra ē dictuꝫ. ergo ſcia dei eſt iuariabilis.

℞. dđm ꝙ ſciētia dei nullo modo variabilis ē. Naꝫ
variatio i ſcia nō poteſt eē niſi vl' ex ꝑte ſciētis vel ex ꝑte
rei ſcite. Ex ꝑte qdeꝫ rei ſcite ſciētia variat̄ quādo re mu
tata exiſtimatio de re incipit eſſe falſa q̄ ꝓus erat ṽa vel
ecōuerſo. quod in diuina ſcia accidē nō pōt. naꝫ intuitꝰ
eius fert̄ in oēs res ſm quēlibet ſtatū eaꝝ. vt ex p̄dictis
ptꝫ. Ex ꝑte eriā ſcientis dei ſcia variari nō pōt cum ipē
deus ſit omnino īmutabilis. vnde relinq̄tur ſciētiā dei
oīno iuariabilē eſſe. Ad primū ergo dđm ꝙ reſpectꝰ
diuie ſciennie refertur in rem ſm quēlibet ſtatū eius ab
eterno. ⁊ ideo q̄litercūqꝫ res variet̄ ſciētia dei iuariabi-
lis manet. Ad ſcđm dđm ꝙ ſciētia rei ſcite debet eſſe
ꝯformis ꝑ viā repreſentatiōis. nō aūt ſm ꝓprietatem na-
ture. vñ etiam et nos de rebus materialibꝫ ſciam imma-
terialē habemꝰ. ⁊ ſilr de rebus mutabilibus habet deꝰ
ſciētiam īmutabileꝫ. Ad tertiū dđm ꝙ deus eodem
actu itelligit eēntiā ſuā. ⁊ res alias ꝑ ſuā eſſentiā cū ſua
opatio ſit ſua eēntia. ⁊ ideo nullus diſcurſus vel trāſi-
tus i eius ſcientia eſſe poteſt ſicut eſt i ſcia noſtra q̄ alio
actu itelligimus p̄ncipia ⁊ ꝯcluſiones ex p̄ncipijs.

DI XXXIX

Reterea ſolet q̄ri ⁊c.

Hic ē duplex q̄ſtio Pri. mō đ augm̄to
diuie ſcie. Scđo de eiꝰ ꝓuidētia Cir-
ca primū q̄runt̄ duo Primo vtꝝ dei ſcia poſſit auge
ri. Scđo vtrum poſſit minui.

D primuꝫ ſic ꝓcedit̄ ⁊ videt̄ ꝙ ſcia dei augeri
poſſit. cuilibet eni͞ finito poſſibilis ē additio
ſed ea q̄ deus ſcit ſunt finita cū o͞me infinitū
inq̄ꝫtuꝫ hmōi ſit ignotū vt đ2 ꝑ phiſic. ergo eis que deꝰ
ſcit pōt fieri additio. ⁊ ſic p̄t plura ſcire q̄ꝫ ſciat ℗ De
us p̄t plura facere q̄ꝫ ſciat ſe facturū. ſꝫ nihil p̄t facere ni
ſi illud cognoſcat. g̃ pōt ſcire aliq̄d qđ neſcit. ⁊ ita eius
ſcia pōt augeri. ℗ Deus nō ſolū ſcit res ſꝫ etiaꝫ enū-
ciabilia q̄ nō poſſūt ſciri niſi ſint vera. ſed plura enūcia
bilia poſſunt eſſe vera q̄ꝫ mō ſint vel vnq̄ꝫ fuerint. aut
futura ſint. g̃ deꝰ plura p̄t ſcire q̄ꝫ ſciat. ⁊ ita eius ſcia p̄t
augeri. Sꝫ ꝯtra o͞me qđ auget̄ variat̄. ſcia aūt dei in
uariabilis ē vt oſtēſū ē ſupra. g̃ ſcia dei non pōt augeri.

℗ Nullū infinitum p̄t augeri. ſꝫ ſcia dei eſt infinita
ſm illud pš. ſapie eiꝰ nō eſt numerꝰ. g̃ ſcia dei nō pōt au
geri ℞. dđm ꝙ augmētum ſcie alicuiꝰ pōt dupliciter
attēdi Uno mō q̄ꝫtū ad modū itelligendi ſm ꝙ ille ſci-
entior đ2 q̄ ꝑſpicatiꝰ itelligit. Alio modo q̄ꝫtū ad res ſci
tas ſm ꝙ ille đ2 ſciētior q̄ plura cognoſcit. p̄mo quideꝫ
modo ſcia dei augeri nō p̄t. modus eni͞ itelligēdi effica
ciam medij ⁊ ṽtutis itellectiue ꝯſequit̄. mediū aūt quo
deus intelligit eſt ipā diuina eſſentia que augeri nō pōt
cum ſit infinita. ſimiliter nec virtus itellectiua ipiꝰ. ex
ꝑte etiam itellectorū nō poteſt ſciētia dei augeri. nā ſci-
entia ſic non augetur niſi quādo aliq̄d prius fuit oīno
neſcituꝫ ⁊ poſtea ſcit̄. nihil autē pōt eē qđ ſit a deo oīno
neſcitum cum ipē ſciat aliq̄ mō q̄cq̄d fieri poſſet. ſed tn̄
aliq̄d fieri poteſt qđ non eſt ſcitū a deo ſm aliquē ſpālē
modū ſciēdi. q̄ viſio appellatur ꝑ quem moduꝫ deꝰ tm̄

ſcit ea que aliquādo ſūt. ꝙ autem ꝑ hūc moduȝ aliqua neſciātur a deo non eſt ex defectu ſcientie ſed ex defectu ſcibilium que extra diuinū itellectum eſſe non habent vnde ſi etiam eſſe ponerēt in rerum natura nihil diuine ſcientie accreſceret q̄uis a deo viderēt. ⁊ de hoc modo ſciendi magiſter loquitur in littera cum dicit ꝙ poſſet eius ſcientie aliquid eſſe ſubm qḋ non eſt ſine ſciētie augmento. Ad primū ergo dicendū ꝙ deus infinitorū ſcientiam habet non q̄dem viſionis ſed ſimplicis noticie inq̄ȝtum cognoſcit omnia que facere poteſt. nec infinitorum cognitio eſt impoſſibilis niſi ei q̄ numerādo in multitudinis cognitiōem ꝑtingit. infinita enim numerādo ꝑtrāſire eſt impoſſibile. deus autē om̄ia ſimul intuitu vno videt. vnde infinitoꝝ ſciētiam habere pōt ⁊ p̄cipue cum virtus itellectiua ipius ſit infinita. Ad ſcḋm dicēdum ꝙ ex hoc ꝙ deꝰ poteſt aliquid facere qḋ nō eſt facturus nō ſequitur ꝙ aliquid poſſit ſcire ꝗ̄ qḋ nō ſcit niſi ſcientia viſionis. nec tamē ſequit̄ ꝙ ſciētia viſiōis ſciencie augeatur. quia hoc eſt impoſſibile ſi itelligatur cōpoſite deū ſcire qḋ prius neſciuit ſciētia viſionis. qꝛ h̄ ipo qḋ ponitur aliquid ab eo ꝓduci. eternaliter ponit̄ a deo viſum fuiſſe. i hoc ſenſu ſeq̄retur ſcientie viſionis augmētū. diuiſim autē intelligendo poſſibile eſt deum ſcire ſciētia viſionis qḋ nunc neſcit. ſed ex hoc nō ſequitur ſcientie augmētum cum augmētū ſit p̄exiſtenti magnitudini additamētum. Ad tertium dicēdum ꝙ deus ſcit enūciabilia nō quidem cōponendo vel diuidendo ꝑ ſuum intellectum ſicut nos ſcimus cum i intellectu eius nulla ſit multiplicitas. ſcit enī cōpoſita ſimpliciter ⁊ multa vniuoce ſ̄m Dyo. ⁊ ideo ꝑ eſſentiam ſuaȝ ſcit om̄ia enūciabilia que a nobis formātur vel formari poſſūt. ⁊ que hoꝝ ſint vera vel falſa. vn̄ ſicut nec circa res ita nec circa enūciabilia eius ſciētia augeri pōt.

Ad ſcḋm ſic ꝓceditur ⁊ videtur ꝙ ſcientia viſionis minui poſſit. illa enī ſolū ſcit deus ſcientia viſionis que ſunt vel fuerunt vel futura ſunt ſed poteſt nō eſſe futurum aliquid eorū que futura ſūt. ergo ſciētia viſionis minui poteſt. ¶ Sciētia viſionis impꝛtat reſpectum dei ad res tēporales. ſed nō eſt incōueniēs huiuſmodi reſpectus variabiles ponere ſicut ꝙ deus quādoq̄ȝ dicit̄ dominus cū prius nō eſſet. ergo nō eſt incōueniēs ponere ꝙ ſciētia viſionis ꝑ diminutiōem varietur. ¶ Sciētia viſionis ſimul habet diuinam volūtatem annexam nihil enī eſt qḋ deus eſſe nolit. ⁊ ſic nihil deus videt qḋ ipe nolit. ſȝ deus poteſt non velle qḋ vult. ergo poteſt nō videre qḋ videt. ⁊ ita poteſt ſi ſciētia eius viſionis minui. Sed cōtra omne neceſſariū eſt eternum. ſed quicq̄d deus videt ab eterno videt. ergo neceſſarium eſt. ⁊ ita nō poteſt deus nō videre qḋ videt. ⁊ ſic ſciētia viſiōis minui nō poteſt. ¶ Viſio dei eſt eius eſſentia. ſed eius eſſentia nō poteſt minui. ergo nec eius viſio. Rꝰ cum dicitur deꝰ videre aliquid nō ſolū oſtēdit̄ qualiter deus ſe habeat ad rem viſam. ſed etiaȝ qualiter res viſa ſe habeat ad deuȝ. vt ſcȝ quādoq̄ȝ exiſtēs in ꝓpria natura. ⁊ q̄uis modus quo deus ſe habet ad rem viſam om̄ino ſit inuariabilis. quia ipe eodem modo cognoſcit q̄ȝtum in ſe ē exiſtētia ⁊ nō exiſtētia. tamē modus quo res viſa ſe habet ad deum variabilis q̄dem eſt abſolute. quia res i ſe cōſiderata poteſt eſſe vel nō eſſe in ꝓpria natura Inuariabil̄ vero ex ſuppoſitiōe. quia ſuppoſito eam in ꝓpria natura aliquādo eſſe vel a deo videri. nō eſt poſſibile eam nō videri vel in ꝓpria natura nō eſſe q̄ſi poſſibile ſit hec ſimul duo eſſe vt aliquid quādoq̄ȝ a deo viſum fuerit ⁊ poſtmodum futurum nō ſit. quia ergo modus quo res viſa ſe habet ad deum eſt variabilis. ideo in ſenſu diuiſo cōcedi poteſt. ꝙ deus poteſt nō videre aliquid eoꝛuȝ que videt. ſed quia et ſuppoſitiōe eſt inuariabilis. iō in ſenſu compoſito falſa eſt ⁊ ꝓpter hoc falſum eſt ꝙ ſciētia viſionis minui poſſit qꝛ diminutiō hec duo includit ſit̄ vt ſcȝ p̄mo ſit viſum ⁊ poſtea non ſit viſum. Ad primum ergo dicēdum ꝙ ſuppoſito ꝙ aliquid eoꝛum que futura ſunt impediret̄ ne eueniret ꝑ hoc tamē ſciētia viſionis diuine non minueret̄. quia hoc ipo qḋ ponit̄ impediri ne ſit. ponitur ab eterno viſum non eſſe. Ad ſecūdū ꝙ aliter ē de reſpectu viſiōis ⁊ ḋ reſpectu dn̄ij. nā reſpectus dominij req̄rit creaturam ſubiectam in actu exiſtere non autē reſpectus viſionis. ⁊ ideo ratio non ſequitur. Ad tertium dicēdum ꝙ ſi itelligatur in ſenſu compoſito falſum eſt ꝙ deus poſſit nō velle qḋ vult nō enim poteſt eſſe ꝙ eius volūtas mutetur. ſi autē in ſenſu diuiſo ſic verum eſt. ⁊ ex hoc nō ſequitur ꝙ ſciētia viſionis minui poſſit.

Einde queritur de ꝓuidētia.

Circa hoc querunt̄ duo. Primo qualiter ꝓuidentia ſe habeat ad ſcientiā. Secūdo vtrū om̄ia diuina ꝓuidētia regantur.

Ad primū ſic ꝓceditur ⁊ videtur ꝙ ꝓuidētia non ꝑtineat ad ſciētiam. ſed ad voluntatem ita enī dicit Dam̄. in ſcḋo. ꝓuidētia eſt volūtas ꝓpter quā om̄ia que ſunt deductiōem ſuſcipiunt. ¶ Boetius dicit in libro de ꝯſola. ꝙ deus ſua bonitate mūdum gubernat. ſed bonitas ad voluntatem pertinet. ergo ⁊ ꝓuidentia cuius eſt gubernare. ¶ Prouidētia ſ̄m boetiū eſt ratio ꝑ quam deus cūcta diſponit. ſed diſponere eſt volūtatis. ergo ⁊ ꝓuidētia. Sed ꝯtra videtur ꝙ ſolum ꝑtineat ad ſciētiam. dicit enī boetius in q̄rto libro de ꝯſola. Illud certe manifeſtū ē imobilem ſimplicēq̄ȝ formam gerēdarum reꝝ eſſe ꝓuidētiam. ſed forma rerum agendarum i deo eſt ydea que ad ſciētiaȝ ꝑtinet. ergo ⁊ ꝓuidētia. ¶ Aug. dicit i li. lxxxiij. q. Lex incōmutabilis om̄ia mutabilia pulcherrima moderatur gubernatiōe. ſed gubernare ⁊ moderari ad ꝓuidentiam ꝑtinet. ergo lex incōmutabilis eſt ipa ꝓuidentia. ⁊ ſic ꝓuidentia ad cognitioneȝ ꝑtinet ſicut ⁊ lex. Rꝰ dicēdum ꝙ cum ꝓuidētia ſit ꝑs prudencie ſ̄m Tulliū. eodem modo ſe habet ad ſcientiam ⁊ voluntatem ſicut ⁊ prudentia. ſed prudencia ſ̄m ph̄m eſt virtus ꝑ quaȝ recte diſponūtur ea que ſunt ad finem qḋ quidem fieri nō poteſt niſi ſine p̄ſuppoſito ⁊ i cognicione ⁊ affectiōe. nullus enī recte ordinat aliquid in finem niſi p̄cedat cognitio ⁊ deſideriuȝ finis qui eſt p̄ncipium ⁊ regl̄a practice cognitiōis. ſic ergo ꝓuidētia ad cognitiōem quidem eſſentialiter ꝑtinet. ſed voluntatem finis q̄ſi p̄ncipium p̄ſupponit. Differt autē a ſcientia practica. quia ſciētia practica cōmuniter eſt de fine. ⁊ de eo qḋ eſt ad finem. Sed ꝓuidēcia cōſiſtit ꝓprie circa ea que ſunt ad finem ordinādo ea in finem debitum. Ad primū ergo dicēdum ꝙ ꝓuidētiā nomiat voluntatem Dam̄. ꝓpter hoc ꝙ volūtateȝ finis p̄ſupponit vt dictuȝ eſt. Ad ſcḋm dḋm ꝙ deus ſ̄m Aug. vtitur nobis ad ſuam bonitatē vel volūtatem. vn̄ bonitas vel volūtas dei ſe habet ad ꝓuidētiam ſicut finis ad quē ꝑ ꝓuidentiam res ordināt̄ur. Ad tertium dḋm qꝛ diſponere dupliciter ſumit̄. quādoq̄ȝ ꝓ actu exteriori ſ̄m ꝙ ordo in ipis rebus exterioribꝫ ꝯſtituit̄. q̄ñq̄ȝ vero ꝓ actu interiori ſ̄m ꝙ ordo rerum in mēte p̄cōcipit̄. primo modo diſpoſitio ꝑtinet ad voluntatem ſicut ad imperantem

actum exteriorem. ſed ſcđo modo ꝑtinet ad vim cogni
tiuam. ſed tñ duplex ordo rerum mente ↄtipitur vnus
quo ordinant̃ adinuicem. ⁊ hoc ꝑtinet ꝓprie ad diſpoſi-
tionem. quia diſponere eſt ſingula ponere in loco ſuo.
Alius ordo eſt rerum in finem. ⁊ hoc ꝑtinet ad ꝓuiden
tiam. vnde gubernatio que eſt rerũ directio ⁊ cuſtodia
ne a fine deſiſtant ꝓprie ad ꝓuidentiam pertinet q̄uis
vnum ꝓ alio quãdoq̧ ponatur. Ad illud ƀo qđ p̄mo
in cõtrariũ obiĳcit̃ dicendũ ꝙ ꝓuidẽtia differt ab ydea
q̄uis vtrũq̧ ad cognitionẽ ꝑtineat. nã ydea eſt forma
alicuius rei in ſe ↄſiderata. ꝓuidentia vero ẽ forma or-
dinis rerum in finem. Ad ſcđm dđm ꝙ ꝓuidẽtia nõ
eſt omnino idẽ qđ lex eterna. ſed eã p̄ſuppoſuit ſicut p̄n
cipium. nam p̄ncipia operabilium leges dicunt̃. ⁊ ſic lex
eterna mediate ꝓuidẽtia gubernat.

D ſcđm ſic ꝓceditur ⁊ videtur ꝙ non omnia
regantur ꝓuidentia. In his enĩ que ꝓuiden-
tia alicuius gubernãtur nihil p̄ter intẽtionẽ
accidit niſi ꝓpter ignorantiã vel debilitatem
gubernantis. malum autẽ p̄ter intentionẽ accidit vt di
cit Dyo. cũ ḡ multa mala in mũdo accidant nec fas ſit
deo infirmitatẽ vel ignorãtiã aſcribere. videtur ꝙ res
ꝓuidentia non gubernẽtur. P̄ Nihil qđ eſt ꝓuiſum
eſt caſuale. ſi ergo oĩa diuina ꝓuidentia agũtur vide
tur ꝙ nihil caſu vel a fortũa ↄtingit. qđ eſt incõueniens
P̄. j. ad Cor. ix. dicit̃. nunq̇d cura eſt deo de bob⁹ po
ti aũt rõne nec de aliĳs animalib⁹ brutis. ergo non oĩa
ꝓuidencia regũtur. P̄ Quicunq̧ ſibi dimittitur ꝓui
dentia regentis nõ gubernatur. ſꝫ mali ſibĳpĩs dimit-
tuntur. ẜm illud pš. Dimiſit eos ẜm deſi. cor. eo. ⁊c̃.
Sed ↄ̃ ẽ qđ dicit̃ Sapie. xiiij. Tu autẽ p̄r gubernas
oĩa ꝓuidẽtia. P̄ Dam. dicit ꝙ non eſt cõueniens
aliũ eſſe rerũ factorẽ ⁊ alium ꝓuiſorem. ſed de⁹ eſt oĩm
factor. ergo ꝑ eum oĩa gubernãtur. R̷⁰ dicendũ ꝙ
oĩa que ſunt in mũdo diuine ꝓuidentie ſubiecta ſũt
ad qđ neceſſario ponẽdũ cogit oĩs ſcientia ⁊ infinita
bonitas ipſius dei. ſi enĩ cognoſceret aliq̃ quorũ guber
nationẽ negligeret non oſtẽderet̃ ſũme bonus. Sꝫ ſciẽ
dum eſt ꝙ non eodem modo ſe habent oĩa ad ꝓuidẽ
tiam. nam q̇dam ſunt ꝓpter ſe ꝓuiſa. quedam vero pro
p̄ter aliud tñ. ſicut in edificĳs p̄ncipales partes dom⁹
ſũt ꝑ ſe ꝓuiſe ab artifice. ſed fulcimenta ⁊ picture proui
dẽtur ad firmitatẽ vel decorem p̄ncipalium ꝑtiũ. illa ḡ
que ſunt incorruptibilia ſunt ꝓpter ſe ꝓuiſa q̄ſi eſſentia
les ꝑtes vniuerſi. illa vero que ſũt corruptibilia ſũt ꝓui
ſa non ꝓpter ſeipã. ſed ꝓpter alia ſicut oĩa corruptibilia
ꝓpter animam rõnalem. Ad primũ ergo dđm ꝙ du-
plex eſt ꝓuidentia ẜm Dam. ſcꝫ approbationis que eſt de
bonis ⁊ cõceſſionis que eſt de malis. mala enĩ deus nõ
intendit ſed ꝑmittit ꝓpter aliquod bonum qđ inde eli
cit. ⁊ ſic non ſunt ꝓuiſa quaſi ꝑ ſe intenta. ſed ſolum ꝓ
p̄ter aliud. i. ꝓpt̃ bonũ qđ inde elicitur. Ad ſcđm dicẽ
dum ꝙ aliqua dicũtur caſu in mũdo accidere per com-
parationẽ ad cauſas ꝓximas p̄ter quarũ intentionẽ ac-
cidunt. non aũt ꝑ comparationem ad cauſam p̄mam cui
oĩa ſunt ꝓuiſa. Ad tertium dicendũ ꝙ etiã de bru
tis animalib⁹ cura eſt deo alio tamẽ modo q̃ꝫ de homi
nibus. nam bruta ſicut ⁊ alie inferiores creature ꝓpter
hominẽ facta ſunt. vñ ⁊ ꝓuidẽtia eſt de eis non ꝓpter ſe
ipã. ſed ꝓpter aliud. ⁊ ideo eorum actus nõ remunerãt̃
nec puniuntur. Ad q̄rtũ dicendũ ꝙ iuſti diuina ꝓui
dentia excellẽtius gubernant̃ q̃ꝫ peccatores. nam ſi qua
mala ſunt in iuſtis vel culpe vel pene i eorum bonum a
deo ordinãtur ẜm illud ꝙ̄ Roma. viĳ. Diligẽtibus deũ
oĩa cooperantur i bonum ſed mala peccatorꝫ ordinant̃
in gl̃iam dei ⁊ in laudem iuſtorum.

DI. XL

Redeſtinatio vero de bonis ſalubrib⁹. ⁊c̃. Hic querũtur quat
tuor. Primo de p̄deſtinatione Secũ
do de p̄deſtinacionis certitudine Tertio de reproba
tione. Quarto de obduratione que eſt reprobationis
effectus.

D p̄mũ ſic ꝓceditur ⁊ videtur ꝙ p̄deſtinatio
nõ ſit ĩ deo. p̄deſtinatio enĩ dicit̃ eſſe p̄ꝑatio
beneficiorꝫ dei vt habetur in glo. Roma. viĳ
ſed deo q̇ eſt ↄpletiſſimũ agens nõ ↄuenit ali
qua p̄paratio. ergo deo ñ ↄuenit p̄deſtinare. P̄ Nul
lum eternum diffinit̃ ꝑ aliqđ ꝑꝑale quicq̇d aũt eſt ĩ deo
eſt eternũ. cũ ergo p̄deſtinatio ꝑ aliqđ tẽporale diffini
atur. videt̃ ꝙ p̄deſtinatio nõ ſit in deo. ſed magis in re
p̄deſtinata. P̄ Sicut a deo bona ſũt gratie. ita ⁊ bo
na nature. ſed ad bona nature null⁹ p̄deſtinari dicit̃. ḡ
nec ad bona gr̃e. ergo ad nihil videtur aliq̇s p̄deſtinari
P̄ Sicut homines gr̃am ⁊ gl̃iam a deo ↄſecunt̃ ita et
angeli ⁊ beati. ſed angelis ⁊ beatis nõ ↄuenit p̄deſtina-
ri cum p̄deſtinatio ſit ꝓpoſitum miſerẽdi ẜm Aug. i an
gelis aũt ⁊ beatis nõ ẽ miſeria. ergo nec homib⁹ ↄuenit
p̄deſtinari. ⁊ ita nulli a deo p̄deſtinant̃. Sed ↄtra eſt
qđ dicit̃ Ro. viĳ. Quos p̄ſciuit ⁊ hos p̄deſtinauit. P̄
Null⁹ ſapiẽs ſine ꝓpoſito operatur. ſed ꝓpoſitũ dei eſt p̄-
deſtinatio vt Aug⁹ dicit. ergo deus aũ p̄deſtinat illos
quos ſaluat. ⁊ ita p̄deſtinatio cõuenit deo. R̷⁰ dđm
ꝙ q̄uis omnia ſint diuine ꝓuidentie ſubiecta. ſpeciali
tamen modo rõnales creature diuinitus gubernant̃ in
q̄ꝫtum ad altiorem finem ꝑducũtur. ⁊ eorum actus re
munerãtur vel puniunt̃ vt ex ſupra dictis patet. ⁊ ideo
ipa ꝓuidentia qua deus creaturas rõnales in beatitu-
dinem ordinat ſpeciale nomẽ ſortitur ⁊ p̄deſtinatio di
citur. deſtinare enĩ eſt aliquid ĩ alterum dirigere qđ ad
ꝓuidentiam ꝑtinet. hec tamẽ p̄deſtinatio ſup ꝓuiden-
tiam addit. quia ꝓuidentia impꝑtat tñ ordinem ꝓuiſo
rum ĩ finem. ſed p̄deſtinatio reſpicit ⁊ ordinem ⁊ exitũ
ordinis. vnde ex hoc ipo ꝙ aliqua ordinant̃ in finẽ ꝓui
dentie ſubiacent. ſed p̄deſtinari non dicũtur niſi h̄ mo
do ordinẽtur vt p̄ſciantur finem ↄſecutura eſſe. vnde p̄
deſtinatio p̄ſcientiam in ſui rõne includit rõne cui⁹ an
teceſſio in p̄deſtinationis nomine deſignat̃. Ad p̄mũ
ergo dicendũ ꝙ p̄paratio qua agẽs p̄paratur ad impfe
ctionem agentis ꝑtinet. ⁊ ideo deo non cõpetit. ſed pre
paratio qua p̄paratur factum impꝑfectionem agẽtis nõ
impꝑtat. ⁊ talis p̄paratio eſt p̄deſtinatio. nam p̄ma p̄pa
ratio facti eſt ꝓpoſitum facientis. Ad ſcđm dicendũ ꝙ
actus voluntatis ⁊ intellectus in ipo operante ſunt ⁊ nõ
in operato vt dicit̃. ix. me. ⁊ ideo cũ hmõi actũ p̄deſtina
tio deſignet nõ eſt in p̄deſtinato ſed i p̄deſtinãte. deno-
minatur aũt aliquis p̄deſtinat⁹ ab actu p̄deſtinãtis ſi-
cut ⁊ cognitus ab actu cognoſcẽtis. Ad tertiũ dđm
ꝙ q̄uis bona nature ſint a deo non tamẽ excedũt men
ſuram creature ſicut bona gratie vł glorie. ⁊ ideo reſpe
ctu horum eſt p̄deſtinatio ⁊ non reſpectu naturalium.
nam i illud ꝓprie indigem⁹ dirigi ex ꝓpoſito alteri⁹ qđ
ſupra nos eſt. Ad quartum dicendũ ꝙ ſi p̄deſtinar⁹
ſumat̃ ꝑticipialit̃ ſic angeli ⁊ beati ſũt p̄deſtinati. qꝛ p̄-
deſtinat⁹ eſt ꝑticipium p̄teriti tẽporis. vñ qđ aliquãdo
ẽ p̄deſtinatũ ſꝑerat p̄deſtinatũ. ſi vero noĩaliter ſumat̃
ſic non ↄuenit beatis niſi ẜm ꝙ dirigunt̃ in ↄtinuitatẽ
beatitudinis. beatitudinẽ tñ iam habent. quia i eam
iam nõ dirigũtur. diffinitio autẽ Aug. inducta loqui-
tur de p̄deſtinatõe ẜm ꝙ reſpicit ſtatũ p̄ſentis miſerie.

D ſcđm ſic ꝓcedit̃ ⁊ videt̃ ꝙ ꝑdeſtinatio certi
tudinẽ nõ habeat. ꝑdeſtinatio enĩ non pt̃ ↄſi
derari niſi vt ex pte ꝑdeſtinãtis vel ex pte ꝑde=
ſtinari. ſed ex pte ꝑdeſtinãtis nõ h; certitudi=
nẽ. q2 quẽ de⁹ ꝑdeſtinauit pt̃ nõ ꝑdeſtinaſſe vt magiſter
dicit i lr̃a. nec etiã ex pte ꝑdeſtinari. q2 cũ ad ꝑdeſtinati
onis effectũ li. ar. ↄcurrat qḋ ẽ cã ↄtingens. g̃ ꝑdeſtina=
tio nullo mõ certitudinẽ h;. ℗ Oĩs cã hñs certũ or=
dinẽ ad ſuũ effectũ de neceſſitate ſuũ effectu; inducit. ſi
cã ꝑdicta ponat̃. Si ergo ꝑdeſtinatio certum ordinem
habeat ad ſuũ effectu; cũ ꝑdeſtinatio iã ſit p oſita. q2 eſt
ab eterno. ſeq̃t̃ ꝙ ei⁹ effect⁹ neceſſitate; recipiat a ꝑdeſti=
natione. h̃ aũt ẽ falſũ cũ effect⁹ ei⁹ ſit ↄtingens. g̃ ꝑdeſti
natio nõ h; certitudinẽ. ℗ Omẽ illud qḋ pt̃ augeri ⁊
minui. nõ h; certitudinẽ ſ; ꝑdeſtinatoꝝ numer⁹ pt̃ au
geri. Deut. j. Dñs addat ad hunc numerũ multa milia.
glo. diffinit̃ apud deũ q̃ nouit q̃ ſunt eius. ſimiliter etiã vi
det̃ poſſe minui. q2 dr̃ a Grego. xj. moral. alijs cadentibꝫ
i eoꝝ locũ alij ſuccedũt. g̃ ꝑdeſtinatio nõ h; certitudie;
℗ Id qḋ ꝑ ſe certitudinẽ h; nõ indiget aliũde iuua=
ri. ſ; ꝑdeſtinatio iuuat̃ orõnibꝫ ſctõꝝ vt Grego. dicit. g̃
ꝑdeſtinatio certitudinẽ nõ h;. S; ↄ̃ Ro. viij. Quos
ꝑſciuit hos ⁊ ꝑdeſtinauit. vbi dixit glo. ꝑdeſtinatio ẽ ꝑ
ſciã ⁊ ꝑparatio bñficioꝝ dei q̃ certiſſime liberamur q̃cũ
q; liberanĩ. ℗ Aug⁹ dicit i li. de ꝑdeſtinatiõe ſcõꝝ ꝙ
veritas ꝑdeſtinatõis ẽ imobil'. g̃ ꝑdeſtinatio certitudi=
nẽ h;. ℞. dõm ꝙ ſicut ſupra dictũ ẽ ꝑdeſtinatio nõn
ſolũ reſpicit ordinẽ i finẽ. ſ; etiã exitũ vel euẽtũ ordĩs q̃
ẽ ↄſecutio finis. hec aũt finis ↄſecutio h; q̃dẽ certitudi=
nẽ ꝑ ↄpationẽ ad cauſã pmã. ſ; nõ ꝑ cõpatõe; ad cauſã
ꝓximã. Cauſa enĩ ꝓxĩa li. ar. ẽ qḋ i ſe ↄſideratũ deficere
pt̃ a finis ↄſecutiõe. ad hibent̃ tñ a deo plĩma bñficia qbꝫ
ↄſuat̃ ne a fine deficiat vtpote interceſſiões ſctõꝝ exhor
tatiões. ⁊ gr̃e dona q̃ oĩa ſil' collecta certu; ordinẽ hñt
ad ↄſecutõem ſalutis. ⁊ q2 ꝑdeſtinatio hec oĩa ab et̃no
ꝓuidet ⁊ ꝑparat ꝓponẽdo. id° ꝑdeſtinatio reſpectu ſui
effect⁹ certitudinẽ h;. Ad pmũ g̃ dõm ꝙ certitudo ꝑ
deſtinatõis nõ ex ꝑdeſtinato ẽ. ſ; ex ꝑdeſtinãte. ꝙ autẽ
dr̃ ꝙ de⁹ pt̃ nõ ꝑdeſtinaſſe q̃s ꝑdeſtinauit itelligẽdũ eſt
diuiſim nõ cõpoſite. deũ enĩ non ꝑdeſtinare iſtũ ꝑ ſe lo
quẽdo ẽ poſſibile. ſ; ex ſuppoſitõe ꝙ ꝑdeſtinauerit ẽ im=
poſſibile. nec differt in deo ꝑdeſtinare ⁊ ꝑdeſtinaſſe cũ
act⁹ ꝑdeſtinatiõis eternitate mẽſuret̃ obiectio ꝓcedit i
ſenſu ↄpoſito. Ad ſcđm dõm ꝙ ſm Dyo. ꝓuidentia
nõ eſt naturã ꝑdere ſ; ſaluare. ⁊ ideo ita ꝑ cauſas ↄtin
gẽtes aliq̃d fiẽdũ ordinat vt cauſe ↄtingenciã nõ tollat
ſ; ex alijs ↄcurrẽtibꝫ cauſis defectũ cauſe ↄtingẽtis ipe=
dit ⁊ ꝑ hũc modũ ꝑdeſtinatio certiſſimũ modum h; ad
ſuũ effectũ ⁊ tñ li. ar. nulla neceſſitas imponit̃. Ad ter
tiũ dõm ꝙ numer⁹ ꝑdeſtinatoꝝ certus ẽ ⁊ formalit̃ ⁊
materialit̃ q2 et tot ⁊ hi ſaluãt̃ q̃t ⁊ q̃ ꝑdeſtinati ſũt. q̃=
uis numer⁹ materialis dependeat aliq̃ mõ ex li. ar. for
maliter vo nullo mõ. q2 ꝙ iſti ſaluẽtur pñt alij ſaluari.
Auctes aũt inducte loquũt̃ de numero eoꝝ q̃ ſtant ꝑ ꝓ=
ſentẽ iuſticiã. Ad q̃rtũ dõm ꝙ orõnes ſctõꝝ iuuãt ꝑ
deſtinatõe; nõ ex pte cauſe ſ; ex pte effectus. nec hoc de
rogat certitudini ꝑdeſtinatõis. q2 diuia ꝑdeſtinatione
oĩa hmõi auxilia ſũt hoĩ diuinit⁹ ꝑparata.

D tertiũ ſic ꝓcedit̃ ⁊ videt̃ ꝙ deus nemĩnẽ re
probet ipſe vult oẽs hoĩes ſaluos fieri. vt dr̃
j. Timo. j. g̃ de⁹ neminem reprobat abſolute.
℗ Sicut ꝑdeſtinatio ita ⁊ reprobatio certitudine;
h; aliter enĩ numer⁹ ꝑdeſtinatoꝝ augeri poſſet. ſi ergo
aliq̃ ſũt a deo reprobati ĩpoſſibile erit eos ſaluari. ⁊ ita
ſine culpa ſua dãnabũt̃ qḋ ẽ ĩpoſſibile. ℗ Null⁹ ſa=
piẽs h̃ qḋ facit ꝓpter finẽ aliquem a fine ↄſequẽdo exclu
dit q̃tũ ex pte ſua ẽ. ſ; de⁹ oẽs hoĩes facit ꝓpter beatitu=
dinẽ. g̃ q̃tũ ex ipo ẽ nullũ reprobat a beatitudie ↄſequẽ
da. Cõtra ẽ qḋ dr̃ malach. j. iacob dilexi eſau odio ha
bui qḋ de reprobatõe maloꝝ exponit̃ ſicut ⁊ pmũ de ꝑ=
deſtinatõe bonoꝝ. ℗ Quicq̃d de⁹ vult ab eterno vo
luit. ſ; de⁹ vult punire malos ſicẽ ⁊ pmiare bonos ℞.
dõm ꝙ diuie ꝓuidẽtie ſubijciũt̃ ⁊ bona ⁊ mala ſ; diuẽ=
ſimode. nã bona ꝓuidet̃ ſicut ꝑ ſe intẽta mala aũt pmit
tũt̃ inq̃tũ ad aliqḋ bonũ ordinari pñt. ordinauit g̃ di=
uina ꝓuidẽtia ab eterno humanã naturã ad beatitudi
nis ↄſecutõem ꝑ li. ar. qḋ q2 deficere põt ꝑ ſeipm a ſolo
aũt deo indeficiẽtiã hñs. id eo ab et̃no ꝓpoſuit ꝙ q̃ſdã
ꝑmitteret deficere. q̃buſdã vo auxilia apponeret ne defice
rent vt in vtriſq; manifeſtaret̃ virtus gr̃e ⁊ defect⁹ natu
re. defectũ vo eoꝝ q̃ defecturi eſſent in bonu; ordiauit
ſue iuſticie. ſ. q̃ ꝓ culpa penas retribuit. ſic ergo ab eter
no fuit ꝓpoſitũ dei ⁊ reſpectu culpe ꝑmittẽde ⁊ reſpectu
pene infligẽde. ⁊ hec dr̃ reprobatio: vñ q̃ſdã ab eterno re
ꝓbauit. Ad primũ g̃ dõm ꝙ h̃ ꝙ dr̃ ꝙ vult oẽs hoĩes
ſaluos fieri. itelligit̃ de his q̃ ſaluãt̃. q2 null⁹ ſaluat̃ niſi
ei⁹ volũtate. ⁊ hec ẽ expoſitio Aug. q̃ reprobatiõe; non
tollit. de h̃ magis infra dicet̃. Ad ſcđm dõm ꝙ repro
batio ⁊ ꝑdeſtinatio hñt certitudinem ꝑtim ſil'e; ⁊ ꝑtim
diſſil'em. Sil'em q̃dẽ q̃tũ ad fines. q2 ſicut ꝑdeſtinatio
reſpectu gl'ie h; certitudine; ꝑſcie ⁊ cauſe. ita reꝓbatio
reſpectu pene. diſſil'em vo reſpectu ei⁹ qḋ ẽ ad finẽ. na;
ꝑdeſtinatio reſpectu gr̃e h; certitudinẽ ꝑſcientie ⁊ cauſe.
ſ; reprobatio reſpectu culpe certitudinẽ ꝑſcie ſolũ non
aũt cauſe. ⁊ ideo certitudo reꝓbatõis non excuſat a cul
pa. Ad tertiũ dõm ꝙ hũana nat̃a h; ordinẽ ad beati
tudinẽ ſ; nõ neceſſariũ tñ deficẽ poſſit. ⁊ ideo nec nat̃e
ↄditio manifeſtat̃ de⁹ ꝑmittit ꝙ i aliq̃bꝫ deficiat.

D q̃rtũ ſic ꝓcedit̃ ⁊ videt̃ ꝙ de⁹ neminẽ obdu
ret vel excecet Anſ. enĩ dicit ꝙ cã quare aliq̃s
gr̃am nõ h̃eat nõ ẽ. q2 de⁹ dare nolit. ſ; q2 ipe
nõ vult accipe. ſed obduratio vel excecatio ad
ꝑuationẽ gr̃e ꝑtinet. g̃ obduratõis vl' excecatõis cã de⁹
nõ ẽ. ℗ Duricia cordis q̃dã culpa ẽ. ſ; de⁹ non eſt au
ctor culpe. g̃ ipe nõ obdurat. ℗ Null⁹ ſapiens arti=
fex materia; indiſpoſitã reddit ad ſuũ op⁹. ſ; ꝑ excecatio
nẽ ⁊ obduratõem aĩa reddit̃ indiſpoſita ad receptõem
gr̃e q̃ ẽ opus dei. g̃ de⁹ nõ obdurat neq; excecat S; ↄ̃
ẽ qḋ dr̃ Ro. ix. Cui⁹ vult miſeret̃ ⁊ quem vult indurat.
℗ Cecitas ⁊ duricia q̃dã pene ſũt ſ; oĩs pena a deo ẽ
g̃ de⁹ indurat ⁊ excecat. ℞° dõm ꝙ ad opus merito=
rium duo req̃rũt̃. ſ. rectitudo rõnis ⁊ ꝓmitas affectus
i bonũ. cũ oẽ meritũ electõem rectam req̃rat. rectitudo
aũt rõnis ẽ neceſſaria i h̃ qḋ videat ꝙ bonũ eſt non ſo=
lum in vl'i ſ; etiã i ꝑticulari. ex pte vo affect⁹ req̃ritur vt
nõ ſit i ſe ipo reflexus ꝑ amorẽ ſui. ſ; ꝑ charitatẽ effluat
extra ſe in deũ ⁊ ꝓximũ. Duplex g̃ ẽ indiſpoſitio ad me
ritũ. Vn° ex pte itellect⁹ ſm ꝙ errat i ꝑticulari opera=
bili put oĩs malus eſt ignorans. ⁊ hoc dr̃ cecitas. Alia
ex pte affect⁹ ſm qḋ ꝑ amorẽ ſui in ſe ipo retinet̃ ne extra
ſe effluat. ⁊ hoc vocat̃ duricia. vtriuſq; aũt iſtoꝝ ex duo
bus cauſat̃. Uno mõ ex ipa nat̃e inſufficiẽtia vel corru=
ptione ꝑ quã natura de ſe ẽ impotẽs ad cognoſcẽdum
bonũ ⁊ amandu;. ⁊ ſic de⁹ dr̃ excecare vel obdurare in=
q̃tum nullã ſibi relinq̃t gr̃am non apponẽdo. Alio mõ
ex volũtate humana q̃ ꝓprio attributio aſſentit ↄtupi
ſcẽtie a q̃ impedit̃ ne bonu; videat ⁊ amet. ⁊ ſic cecitas
⁊ duricia nõ ẽ a deo. ſ; a malicia hũana. Ad primũ g̃
dõm ꝙ Anſ. nõ eſt itelligẽdus q̃ſi de⁹ nõ ex iudicio ſuo
iudicet aliquẽ eſſe a ꝑticipatõe gr̃e repellẽdũ. ſ; q2 illud
iudiciũ ſemꝑ h; volũtatẽ hoĩs ↄcomitantem q̃ gr̃e re=
pugnat. ⁊ per hoc gr̃a caret. Ad ſcđm dõm ꝙ duricia

⁊ cecitas ſm ꝙ cauſantur ex actu volũtatis hñt rõnem culpe. ⁊ ſic a deo nõ ſunt vt dictũ eſt. Ad tertiũ dõm ꝙ lꝫ artifex nõ faciat materiã indiſpoſitã, facit tamen quodãmodo inquãtum iudicat dignum vt relinquatur ĩ ſua diſpoſitõe reputãs eã incõgruã ad opꝰ artis. vel pt dici ꝙ quãuis ꝑ cecitatẽ ⁊ duriciã hõ ſit ad opꝰ miſericordie indiſpoſitꝰ. ẽ tñ ꝑ hoc diſpoſitus ad opus iuſticie.

DI. XLI

I autez q̃rimus meritum ⁊ obduratõis

Hic querũtur quattuor. Primo vtrũ effectus p̃deſtinationis ⁊ reprobatõis põt habere aliquã cauſã meritoriam. Scdo vtrũ p̃ſcia opationũ ſit cã p̃deſtinationis. Tertio vtrũ p̃ſcia opationũ ſit cauſa reprobationis. Quarto vtrum ſciẽtia vel p̃ſcia dei mutet̃ quãtum ad ſcita.]

Ad primũ ſic ꝓcedit̃ ⁊ videt̃ ꝙ effectus p̃deſtinatiõis gr̃e ſcꝫ appoſitio poſſit habere cauſaꝫ meritoriã. maius eñi donũ dei eſt gl̃ia q̃ gratia. ſꝫ gl̃ia hꝫ cauſaꝫ meritoriã. ergo ⁊ gratia habere põt. Pr̃ Sicut opatio naturalis potẽtie eſt infra gr̃am. ita opatio gr̃e eſt infra gl̃iam. ſed ꝑ actus gr̃e meremur gl̃iam. g̃ ⁊ ꝑ actus nature poſſumꝰ mereri gratiam. Pr̃ Sicut ſe hꝫ gr̃a ad merendũ, ita gr̃e p̃uatio ad demerẽdũ ſꝫ hõ demerendo meret̃ gr̃e p̃uatõem ſcꝫ obduratõem ⁊ excecationem vt in lr̃a dr̃. ergo ſimiliter põt bñ agendo gr̃aꝫ mereri. Sꝫ ꝯtra eſt qd̃ dr̃ Roma. xi. Si eñi ex opibus iam non ex gr̃a. ſed ꝙ meritis redditur eſt ex opibus. g̃ gr̃a ꝓ meritis non dat̃. Pr̃ Meritum ſine bona volũtate eſſe nõ põt. ſed voluntas ad h̃ ꝙ bene velit gr̃a p̃uenitur vt Augꝰ dicit. g̃ omẽ meritũ gr̃a p̃cedit. ⁊ ſic gr̃a ſub merito cadere nõ põt. Rñ° dicẽdum ꝙ nihil põt agere vltra ſuaꝫ ſpẽm. põt tñ infra ſuam ſpẽm agere qd̃ ẽ q̃ncunqꝫ effectꝰ nõ adequat cauſam. ꝙ eñi effectus cauſã excedat impoſſibile eſt. ſtatꝰ aũt gr̃e ẽ ſupra ſtatũ rõnalis nature q̃ ꝑ gr̃am deo vnit̃ q̃ ẽ ſupra ipam. ſtatus vero culpe infra naturã rõnaleꝫ eſt. q̃ per culpam inheret tpalibꝰ rebꝰ q̃ infra ipaꝫ ſunt. ſic ergo ptꝫ ꝙ ꝑ naturalia homo non põt ad ſtatũ gr̃e merendo ꝑuenire. põt aũt ꝑ ea in ſtatũ culpe deſcendere ⁊ inde ẽ qd̃ in lr̃a dr̃ ꝙ appoſitio gr̃e non hꝫ meritũ obduratio vero habet. Ad primuꝫ g̃ dõm ꝙ lꝫ gl̃ia ꝑfectior ſit q̃ gr̃a tñ gl̃ia ẽ poſtremum inter dona gratuita. ⁊ ideo poteſt ſub merito cadere nõ aũt p̃ma gr̃a Ad ſcdm dõm gr̃a lꝫ imꝑfecta ſit reſpectu glorie. tamen inquãtum ꝑ eam. ſſ. hoiem inhabitat q̃ ꝑfectior eſt omĩ creatura etiã gloria opa gr̃e poſſunt eſſe meritoria gl̃ie. non aũt gratie opa nature. Ad tertium dõm ꝙ gr̃a eſt p̃ncipiũ merendi ſed gr̃e p̃uatio non intelligit̃ vt demeriti p̃ncipium. ſed magis vt terminꝰ vl̃ effectus. q̃ ſola natura ſufficit ad demeritũ ꝑ qd̃ homo gr̃a p̃uatur.

Ad ſcdm ſic ꝓcedit̃ ⁊ videt̃ ꝙ p̃ſcia opatõnũ ſit cauſa p̃deſtinatõis. q̃ ſm Illud Ro. ix. Miſerebor cui miſerebor. dicit glo. Amb. miſericordiã illi dabo quẽ p̃ſcio toto corde poſt errorem reuerſurũ ad me. ſꝫ hoc dr̃ ex ꝑſona dei p̃deſtinãtis. g̃ p̃ſcia opationũ eſt cauſa p̃deſtinatõis. Pr̃ Predeſtinatõ icludit i ſe volũtatẽ diuinã hũane ſalutꝭ. nõ ſolũ antecedentẽ. q̃ ſic oẽs eſſent p̃deſtinati. ſed etiam ꝯſequentẽ. voluntas aũt ꝯſequẽs vt Dam. dicit. reſpicit id qd̃ eſt ex ꝑte noſtra. g̃ p̃ſcia opationũ noſtroꝝ eſt cauſa p̃deſtinationis. Pr̃ Homines p̃ſciti ab eterno a deo nõ diſtinguũt̃ niſi ſm diuerſitatem opationũ p̃ſcitorũ. ſꝫ diſtribuere inequaliter eq̃libus facit acceptõem ꝑſonaꝝ. ſi ergo ab eterno deꝰ ꝓpoſuit ſe daturꝝ q̃buſdam gr̃aꝫ. q̃buſdam vero non daturum. non habita opationis rõne videt̃ fuiſſe ꝑſonaꝝ acceptio apud deũ qd̃ eſt ꝯtra id qd̃ dicit̃ Act. x. Sꝫ ꝯtra illud Ro. ix. Non ex opibꝰ ⁊c. dicit glo. ſicut nõ ꝓ meritꝭ p̃cedẽtibus id fuit dictũ iacob dilexi ⁊c. ita nec ꝓ meritis futuris. ⁊ ſic p̃ſcia meritoꝝ nõ eſt cã p̃deſtinatõis. Pr̃ Illud qd̃ dat̃ alicui ꝓpter merita dat̃ ei ſm iuſticiã ⁊ nõ ſm miſericordiam ſi g̃ p̃ſcia meritoꝝ eſt cauſa diuine p̃deſtinatõis videtur ꝙ ſalus hoim ſit ex iuſticia ⁊ non ex miſericordia qd̃ ẽ cõtra aplm Titũ. iij. Non ex opibus iuſticie q̃ fecimus nos. Rñ° dõm ꝙ in p̃deſtinatõe ẽ duo ꝯſiderare. ſ. ꝓpoſitũ diuinũ qd̃ eſt eternũ ⁊ effectuꝫ eius tpalem q̃ eſt appoſitio gr̃e. hic aũt effectus non hꝫ cauſam meritoriã ſicut dictũ eſt quãuis ex ꝑte noſtra aliquã diſpoſitionẽ habere poſſit q̃ opus humanũ p̃ſcitum. volũtatem enim mouet de neceſſitate ſicut cauſa finis. ⁊ illud ſine quo finis hr̃i nõ põt. ſicut voluntatẽ homis beatitudo ⁊ vita ſine qua nõ ẽ beatitudo finis aũt volũtatis diuine eſt eiꝰ bonitas q̃ abſqꝫ ſalute oĩm hoim eẽ põt. vnde ſalus hois neqꝫ eſt finis diuine volũtatis nec id ſine quo finis vltimus haberi nõ poſſit a deo. nec etiã ẽ id ſine quo aliq̃d aliud prius a deo volitum eſſe non poſſit. ita ꝙ ex illius ſuppoſitione debituꝫ dicatur ſicut debitum eſt aui habere plumas. nam gr̃a nõ req̃ritur ad eſſe nat̃e. vnde patet ꝙ volũtas diuina non inclinatur ad dandã gr̃am niſi ex mera liberalitate. ⁊ ideo merituꝫ p̃ſcitum cauſa vel rõ p̃deſtinationis nõ eſt. Ad primũ g̃ dõm ꝙ verbum Ambro. ẽ referendũ ad effectũ p̃deſtinatõis qui ẽ gr̃a ad quã opus rectum hominis p̃cedens ſe habet vt diſpoſitio ſequẽs vero vt finis. ad hoc eñi gr̃a datur vt homo recte opando vitã eternã meret̃. Ad ſcdm dicẽdũ ꝙ p̃deſtinatio includit voluntatẽ ꝯſequẽtẽ que reſpicit aliquo mõ id qd̃ eſt ex ꝑte noſt. a nõ q̃dem ſicut inclinans diuinã volũtatẽ ad volenduꝫ. ſed ſicut id qd̃ eſt diſpoſitio vel finis reſpectu voliti a deo qd̃ eſt gratie appoſitio Ad tertiũ dõm ꝙ inequalitas diſtributionis ad eq̃les acceptionem ꝑſonaꝝ cauſat. in his que ſm aliquod debitum dant̃. in his vero que ex mera liberalitate donant̃ nõ ẽ ꝑſonaꝝ acceptio nec aliqua iniuſticia ſi vni eq̃lium datur ⁊ alij nõ datur.

Ad tertiũ ſic ꝓcedit̃ ⁊ videt̃ ꝙ p̃ſcia opationuꝫ ſit cauſa reprobatõis. deꝰ eñi nõ reprobat aliquos ex miſericordia ſꝫ ex iuſticia. iuſticia autẽ hꝫ reſpectuꝫ ad opa noſtra. g̃ p̃ſcia opationũ eſt cã reꝓbatõis. Pr̃ Volũtas p̃cipue dei ñ ẽ niſi de bono. ſed reꝓbatio ẽ volũtas dãnandi qd̃ nõ eſt bonũ niſi ex ordine ad meritũ p̃cedens. g̃ p̃ſcia opationũ ẽ cauſa reprobationis. Pr̃ Illud qd̃ facit iniuſticiã ĩ opere facit etiã ĩ iuſticiã ĩ volũtate. ſꝫ iniuſticia eẽt ſi deus aliquem dãnaret ſine culpa p̃cedente. ergo ⁊ iniuſticia eſt ex ꝑte voluntatis ſi vult dãnationẽ alicuiꝰ abſqꝫ ꝯſideratione p̃cedentis culpe. cũ g̃ iniuſticia in deũ non cadat videt̃ ꝙ p̃ſcia opationũ ſit reꝓbatiõis cã. Sed ꝯtra eſt qd̃ dicit glo. Roma. ix. Nũq̃d iniq̃tas eſt apud deũ nemo dicat. q̃ deus futura p̃uiderat alteꝝ elegiſſe alteꝝ reprobaſſe. g̃ ſicut p̃ſcia opationũ nõ eſt cauſa predeſtinatõis. ita nec cauſa reꝓbatõis. Pr̃ Sicut p̃deſtinatio includit diuinã volũtatẽ ita ⁊ reꝓbatio ſed volũtatis diuine nihil ẽ cauſa vt dicit Augꝰ. g̃ p̃ſcia opationũ nõ eſt cauſa reꝓbationis. Rñ° dõm ꝙ voluntati diuine de ſalute homis duplex volũtas opponi videtur ſcꝫ volũtas de ꝯtradictorio ſm ꝙ vult aliquem nõ ſaluare. ⁊ volũtas de ꝯtrario ſm ꝙ vult dãnare aliquem p̃ma q̃dem volũtas non req̃rit aliquã rõnem ex ꝑte voliti tum ſalus glorie non ſit debitum humane nature. nõ eñi requirit̃ ratio q̃re non deum alicui cui dare

non debeo. ſed volūtas dānationis reſpicit rōnem voliti in dānato. cuz dānacio ex debita inferat. quia finis dānatiōis ē dei iuſticia. detrimentum aūt dānatōis ex pte noſtra nō ſolū ſūt opa mala hui⁹ vel illius. ſ; etiaz nature infectio reprobatio. ḡ que vtrōq; p̄dictatum voluntatē includit habet cauſam q̄ſi finē diuinam iuſticiō. habet vero q̄ſi rōnem voliti nō de neceſſitate p̄ſcientiā opationū. ſed ad h̄ ſufficit p̄ſciētia im pfectionis nature. Et p hoc pat; ſolucio ad obiecta. nā pime rōnes includunt q̄ reprobatio habeat p ratione voliti p̄ſciam opationū vel cuiuſcūq; ex quo iuſte dānacio ſequatur Scōo vero ꝯcludūt q̄ opa p̄ſcita non ſint cauſa reprobationis pncipalis. ſed magis diuīa iuſticia q̄ eſt q̄ſi finis. ⁊ ꝯcernit debitum ex pte damnandi. nō aūt bonitas dei q̄ eſt finis ſaluatōis ꝯcernit aliq̄d ex pte nr̄a per modū debiti ⁊ q̄ztum ad h̄ eſt dr̄ia īter repbationē ⁊ electionē Et p p̄dicta patere p̄t ordo p̄deſtinacionis ad electionem ⁊ dilectōe;. q; eni nihil eligit niſi q̄ꝺ aliquādo p̄optat. ideo electio p̄ſupponit dilectōe;. q; vo nihil ī fine ſalutis infallibilit ordinat niſi q̄ꝺ a peccatoribꝫ ſegregat ⁊ cui⁹ ſalus a deo amat. ideo predeſtinacio p̄ſupponit electionē ⁊ dilectionē quaꝝ q̄libet eſt eterna ſed vocatio tpalis. ideo effectus p̄deſtinationis q̄ ē grē appoſitio in p̄ſenti ad vocatōem ptinet.

D q̄rtum ſic p̄cedit ⁊ videt q̄ non q̄cq̄d ſciuit de⁹ ſciat. In deo ē idē ſcia ⁊ p̄ſcia. ſ; nō q̄cq̄d p̄ſciuit p̄ſcit. ergo nō quicq̄d ſciuit ſcit. P Scia dei nō ſolu mē de reb⁹ ſ; de enūciabilibus vt ſupra dictum ē. ſ; de⁹ aliq̄ꝺ enūciabile ſciuit q̄ꝺ modo neſcit. ſciuit eni xp̄m naſciturū q̄ꝺ modo neſcit. alias ſcia ſua eēt falſa. ergo nō q̄cq̄d de⁹ ſciuit ſcit. P Deus ſcit oīe verū nec ſcit aliq̄d niſi verū. ſ; non q̄cq̄d fuit verū eſt verū. nam eade; orō ſm pħm q̄n q; eſt vera q̄nq; falſa. ḡ non q̄cq̄d deus ſciuit ſcit. Sed ꝯtra quicunq; neſcit aliq̄d q̄ꝺ prius ſciuit ei⁹ ſcia diminuit. ſed ſcia dei minui nō p̄t vt ſupra dictum eſt. ḡ quicq̄d deus ſciuit ſcit. P Quicq̄d deus ſciuit ab eterno ſciuit ſed quicq̄d fuit ab eterno eſt ⁊ erit ſemp. ḡ quicquid de⁹ ſciuit ſcit ⁊ ſciet ſemper. R° dōm q̄ ſi ſcia dei referat ad res. verum eſt abſq; dubio q̄ quicquid deus ſciuit ſcit. ſi vero referatur ad enunciabile ſic multiplex opinio eſt Quidā eni dixerūt idē eſſe enunciabile q̄ꝺ ſignificat eādem rem q̄uiſ q; differētia tpalis ſignificet vt ſor. currē ⁊ cucurriſſe. ⁊ ſic idē ē q̄ꝺ de⁹ ſcit q̄n ſcit ſor. currē ⁊ ſor. cucurriſſe. ſed hoc non poteſt eē cum tēpus ſit de cōpoſicione enūciabilis vt dicit i. iij. de oia. ⁊ ideo aliꝗ dicūt q̄ ſunt diuerſa enūciabilia. vn̄ ſi ad enūciabilia referat falſum eſt q̄ q̄cq̄d deus ſciuerit ſciat. ⁊ h̄ p̄pter mutationē rei. nō p̄pter mutatōem diuie ſcie. S; hoc non videt verū duplici rōne. pmo q; deus nō habet ſciam de rebꝫ cōponendo enūciabilia ſicut nos. ſ; ⁊ cōpoſita ſcit ſimplicit vt Dyo. dicit Scōo q; enūciabile p̄t ꝯſiderari vt ſcitum ⁊ vt quo ſcit. pmo modo ꝯſiderat vt res q̄da; ⁊ ſic p̄t ſciri etiā q̄n falſum ē dum aliq̄s ſcit natura; ⁊ ꝯditionem eius. Scōo mō ꝯſiderat vt ſignū rei ſcite. ⁊ ſic p ipm non habet ſciēcia de re vel de eo quādo falſū eſt. ſic ergo homo qui ſciuit ſor. currere ⁊ poſtea cucurriſſe ſcit quicq̄d ſciuit. ſ; nō quocūq; modo. alio eni enūciabili ſcit eandē rem q̄ prius. deus aūt ſcit quicq̄d ſciuit ⁊ quocunq; modo Ad primū ḡ dōm q̄ p̄ſcia ſm rōnem addit ſupra ſciam reſpectum ad res ſcitos rōne cuius falſum eſt q̄ q̄cq̄d deus p̄ſciuit p̄ſcit Ad ſcōm dicendu; q̄ deus ſcit enūciabilia nō q̄ſi enūciabilia ꝯponēdo. ⁊ ideo non ſeq̄t q̄ ei⁹ ſcia varietur neq; q̄ztū ad id q̄ꝺ ſcit neq; q̄ztū ad id q̄ꝺ ſciuit. ⁊ p hoc p̄t; ſolutio ad tertiū.

Hnc autē de oīpotentia ⁊c.

Hic q̄runt q̄ttuor Primo vtrū ī deo ſit potētia Scōo vtrū ei oīpotēcia ꝯueniat. Tercio q̄ rōne oīpotēs dicat Quarto vtrū aliq̄d dicat poſſibile ſm cauſas ſupiores vel inferiores

D pmū ſic p̄cedit ⁊ videt q̄ ī deo nō ſit potētia. cuiuſlibet eni potēcie ſu⁹ act⁹ eſt cōplemētū. ſicut eni potētia paſſiua pficit p formaz q̄ eſt act⁹ pmus. ſic actiua p opationē q̄ eſt act⁹ ſcōs. ſed ī deo nō ponit potentia paſſiua. p̄pter hoc q̄ ſibi cōpleri nō ꝯuenit ſed ꝯplere. ḡ nec potentia actiua in deo ponēda eſt. P potētia ſignificat vt opatiōis pncipium. ſ; opatio dei eſt ſua eēncia q̄ pncipium non h;. ḡ in deo potētia ponēda nō ē. P Oīs potēcia que nō ſemp ē ꝯiuncta actui eſt mutabilis ſaltē de ocio in actū in deo aūt ē potentia nō ſemp actui ꝯiuncta. alias creature eēnt ab eterno. ḡ ſeq̄tur q̄ ſit mutabilis de ocio in actū q̄ꝺ eſt incōueniēs. ḡ in deo nō ē potēcia. Sed ꝯ ē q̄ꝺ dicit in p̄s. potens eſt do. ⁊. v. t. in. ⁊c. P Potētia actiua h; rōne; cauſe efficiētis. ſ; deus eſt cauſa efficiens oim. ḡ ſibi maxime ꝯpetit rō potēcie actiue. R. dō. q̄ ſm q̄ aliq̄d actu ē ſm h̄ actiuū ē ⁊ ſm q̄ ē actiuū ſm hoc ꝯuenit hře potentiā actiuā q̄ nihil aliud ē q̄z pncipium actōis ⁊ acti. vn̄ cu; deo maxime competat eſſe actu ſibi p̄cipue ꝯpetit rō potentie actiue. S; m̄ ſciēdo q̄ potētia h; reſpectū ad tria. pmo ad ſubm. ſcōo ad actum. tertio ad effectu;. q̄ztum ad duo pma differēter ſe habet potētia ī creaturis ⁊ deo. nam ī deo potēcia eſt idem ſm rem cū ſuba potētie ⁊ cum eius opatione differens ſolū rōne q̄ꝺ in creaturis nō accidit. ſed q̄ztū ad tertiū ſilit ſe h; in deo ⁊ creatura quodāmodo. nam potēcia actiua tā in deo q̄z in creatura realit diſtinguit ab effectu cui⁹ eſt pncipiū. Ad primū ḡ dōm q̄ potentia actiua ſe habet in rōne completis ſm reſpectū ad effectū. ſed ī rōne ꝯpleti ſm reſpectu; ad opationē que in deo ſm rem idē eſt cū potētia vt dictū eſt. potētia vero paſſiua ſe habet ſolū in rōne cōpleti. ⁊ ideo potēcia actiua p̄t deo attribui non aūt paſſiua. Ad ſcōm dōm q̄ diuina eſſentia ſm rōnem eſſentie nō habet pncipium neq; ſm rem neq; ſm modū itelligēdi. opatio aūt diuina q̄ eſt idē eſſentie ſm rem differens rōne h; pncipiu; ſm modū itelligēdi potētiā actiuā in deo. Ad tertiū dōm q̄ potētia actiua dei ſp eſt ꝯiūcta opacioni cu; ſua opacio ſit eius ſuba. nō tn̄ ſemp effectū cū effectus ſeq̄t ad determinatōem volūtatis.

D ſcō; ſic p̄cedit ⁊ videt q̄ de⁹ nō ſit oīpotēs dicit eni. ij. Timo. ij. q̄ ſeipm negare non p̄t. ergo nō poteſt oīa. ꝗ ita non eſt oīpotēs. P Hiero. dicit q̄ cu; cēta de⁹ poſſit. nō p̄t d̄ corrupta facere virginē. ḡ nō ē oīpotēs. P Gen̄. xviij. dicitur. Num celare potero abraā q̄ geſtur⁹ ſū. cū futur⁹ ſit in gētem magnā ⁊ robuſtiſſimā. ⁊. xix. non potero facere quicq̄ donec gradiaris illuc. ergo deus nō omnia poteſt. Sed ꝯtra eſt q̄ꝺ dicit Luc. j. Nō erit impoſſibile apud deum oē verbū. P Oīs potencia que aliq̄ poteſt ⁊ aliqua non poteſt eſt finita. ſed potētia dei ē infinita. vt etiam pħs pbat. ergo oīa poteſt. R. dōm q̄ ſic dictum eſt ī deo nō ponit potētia paſſiua ſed actiua eo q̄ eſt actus purus nihil de potētia admixtū habens q; igitur eſt actus complet⁹ in ſe cōprehendēs quicq̄d ī aliquo pfectionis eſſe p̄t vel excogitari. ideo ī oīa ei⁹ virtus actiua ſimpliciter pōt. dupliciter ergo aliq̄d pōt dici deū nō poſſe. Uno mō q; ptinet ad paſſionē. ſicut dicim⁹ deū nō poſſe pati nō poſſe deficere vl' ſieri ⁊ alia hmōi. Alio modo q; illud q̄ꝺ dicitur deū nō poſſe non

habet rõnem actus. ꝛ hoc cõtingit ex hoc ꝙ non poteſt habere rõnez entis ſicut qḋ implicat in ſe ꝯtradictionē qḋ etiã dupliciter cõtingit. Uno modo ſm ꝙ implicat ꝯtradictionem abſolute in ſe cõſideratum ſicut hominem eē aſinũ. ꝛ hoc ſimpliciter deꝰ non poteſt. Alio modo ſm qḋ in ſe cõſideratum ꝯtradictionez nõ implicat ſed ſolum ꝑ reſpectum ad aliud. ſicut petrum damnari in ſe cõſideratum nõ implicat ꝯtradictionē ſed ꝑ reſpectum ad p̄ſciētiam vel iuſticiã dei que ſe habēt ad modum ꝯtradictorium huiˀ cõtradictionez implicat. et hoc dicit̃ deus poſſe facere ex potētia abſoluta. ſed non de potētia ordinata. vel poſſe ſimpliciter. ſ; nõ poſſe ex ſuppoſitõe. ſic ergo tribus modis dicit̃ deum non poſſe aliq̇d. pmo quia ſonat in defectum. ſcḋo quia implicat ꝯtradictionem. tertio q: repugnat p̄ſciētie vel ordinationi diuīe. pria g° rõ ꝓcedit ḋ p̄. ſcḋa de ſcḋo. nã p̄teritũ non fuiſſe implicat ꝯtradictionē tertia de tertio.

D tertiũ ſic ꝓceditur ꝛ videtur ꝙ deus nõ dicatur omip̄s. quia oĩa poſſit. quia li. oĩa aut diſtribuit ꝑ his q̄ ſũt. aut ꝑ his q̄ poſſũt eſſe. ſi ſolu; ꝑ his q̄ ſunt hoc non ſufficeret ad rõnem omnipotētie. nam ſi q̇s diceret deum non poſſe facere niſi ea que ſũt omnipotētiã negaret. Si autez ꝑ his q̄ poſſunt eſſe aut ſm potentiaz creature ꝛ hoc iterũ ad rõnem omnipotētie non ſufficit. nam omnipotētia dei ad plura ſe extendit q̄ȝ potētia creature. aut ſm potētiam dei vt deuz poſſe oĩa. ſit ſenſus. deus poteſt oĩa que ſũt ei poſſibilia. qḋ iterum ad rõnem omnipotētie nõ ſufficit. q: ſic ꝛ homo eēt omnipotēs qui poteſt oĩa que ſũt ei poſſibilia. ergo deꝰ non dicit̃ omnipotens. q: oĩa poſſit. ¶ In lra dicitur ꝙ ſi deus poſſet peccare omnipotēs non eſſet. ꝛ ſic non poſſe deficere ad eius omnipotētiã ꝑtinet. ſed non poſſe deficere cõuenit deo inq̄ȝtum habet potentiã ꝑfectam. ergo ratio omnipotētie in deo magis ē ꝓpter perfectionem potentie q̄ȝ ꝓpter oneroſitatem poſſibiliũ ¶ Angelus Luc. j. rationez oĩpotētie inſinuare videtur ex hoc ꝙ non ē impoſſibile apud deũ oĩe vbu;. ſed vbum eſt qḋ mēte cõcipitur ergo deꝰ videtur dici omnipotēs non quia oĩa poſſit ſimpliciter. ſed quia poteſt oĩa que mente poſſũt cogitari. ¶ Sapie. xij. dicit̃ ſubeſt tibi cũ volueris poſſe. g° deus ex hoc dicit̃ omnipotēs. quia oĩa poteſt ꝛ vult ꝛ non oĩa ſimpliciter. Sed ꝯtra oĩa quecunq; voluit deus fecit ſicut dicit̃ in pſ̄. ſi ergo deus dicitur omnipotēs ex hoc ſolo. q: poteſt quicq̇d vult ratio ſue omnipotētie terminabitur ad ea que fecit vel facturus eſt.

℞. dicendũ ꝙ ratio omnipotētie aliquid cõtinet ī ſe pmo ꝛ pncipaliter aliquid vo ſecũdario. pncipaliter quidem cõtinet hoc qḋ ꝑ nomen ſignificat̃ ſc; ꝙ oĩa poſſit. cum autē dicit̃ oĩa poſſe diſtributio refert̃ ad potētie obiectum. vnde oportet ꝙ intelligatur deus omnipotens eē ex hoc ꝙ poteſt oĩa poſſibilia. poſſibile autem ſm phm ī. v. me. dupliciter dicit̃. Uno modo ſm reſpectum ad aliquã potentiã. ſicut tu; dicit̃ hoc eſſe poſſibile huic vel illi. Alio modo non ſm aliquã potenciã. ſed abſolute ſm ꝙ ꝯ̄ ĩpoſſibile diuidit̃. ꝛ cũ neceſſario diuidit verum. ſic enĩ dicit̃ poſſibile oĩe illud qḋ nõ habet in ſe repugnantiã ad eſſe ꝛ hoc eſt qḋ in ſe ꝯtradictionē non implicat. ꝛ reſpectu horũ omniũ diſtributio omnipotentie intelligēda eſt. Sic ergo pmo et pncipaliter rõ omnipotētie in hoc cõſiſtit qḋ poteſt oĩa ꝑ potētiam actiuam que in ſe ꝯtradictionē non implicat. Secundario vero ratio omnipotētie includit q̇cquid ad ꝑfectionem potentie actiue pertinet vt ꝙ non poſſit deficere quicq̇d vult. ꝛ ſic de alijs. Ad primũ ergo dicendum ꝙ ratio illa ꝓcedit de poſſibilibꝫ quo ad aliquē ꝛ nõ de poſſibilibus abſolute. Ad ſcḋm dicendũ ꝙ nõ poſſe deficere cõſequitur rõnem omnipotētie ſed non principaliter complet eam vt dictum eſt. Ad tertiũ dicēdũ ꝙ intellectus nõ ē niſi entis. vnde ad hoc ꝙ deus poſſit facere quicq̇d in ſe ꝯſideratum poteſt eſſe nõ habens repugnantiã ꝯtradictionis ſequit̃ ꝙ poſſit facere quicq̇d mente concipi poteſt. Ad quartum dicendũ ꝙ poſſe quicq̇d vult abſolute facere nõ ſufficit in deo ad rõnem omnipotētie. ſed poſſe q̇cquid vult ſe poſſe ꝛ ꝑ ſeipm̄. h̄ enĩ deo competit ꝛ nulli creature. ꝛ tñ ꝯſequenter ſe habet ad rõnem omnipotētie ꝛ non pncipaliter. ꝛ per hoc patet reſponſio ad vltimũ.

D q̄rtum ſic ꝓceditur ꝛ videtur ꝙ aliquid dicatur poſſibile ſm cauſas ſuꝑiores ꝛ non ſm cauſas inferiores. a mēſura enĩ ſumit̃ iudiciũ de mēſuratis. ſed potencia dei menſura ē omniũ rerum nõ aũt potētia cauſe inferioris. ergo poſſibilia dicũtur aliqua ſm cauſam ſuꝑiorē ꝛ nõ ſm cauſã inferiorē. ¶ Poſſibilia dicunt̃ ꝑ reſpectũ ad actum. ſ; aliqua actu eueniũt ſm ꝙ ſũt in cauſis ſuꝑioribꝫ nõ autem ſemper ſm ꝙ ſunt ī inferioribꝫ vt dicit̃ in glo. Eſa. xxxviij. ergo ꝛ poſſibilia aliqua dicunt̃ ſm cauſã ſuperiorem ꝛ non ſm cauſã inferiorē. ¶ Multa in rebus inferioribus accidũt q̄ cauſe inferioris potētie non ſubiacent ſicut creatio aĩaꝝ. iuſtificatio ipiĩ. ꝛ alia huiˀ. ergo ſi poſſibile diceret̃ aliquid ſm cauſas inferiores hec impoſſibilia iudicarent̃ qḋ falſum eſt. Sz ꝯtra deus oĩa poteſt. ſm illud Sapie. xj. miſereris omniũ quoniam oĩa potes ſi ergo aliquid dicat̃ poſſibile ſm cauſam ſuꝑiorem ꝛ non ſm cauſam inferiorē oĩa poſſibilia dicent̃ ꝛ nihil ĩpoſſibile. ¶ A neceſſitate diuine ſcientie non iudicãtur ea que ſciũtur a deo eſſe neceſſaria. g° nec a potentia diuina iudicãt̃ ea q̄ põt poſſibilia ℞. dicendũ ꝙ poſſibile dupl'r dr̃. ſicut dictũ ē abſolute ꝛ reſpectiue. abſolute q̇dem dicitur aliq̇d poſſibile ſex habitudine p̄dicati ad ſubiectũ inter que nõ eſt repugnãtia ꝛ non ſm cauſaz ſuꝑiorem vel inferiorē. Reſpectiue autē dicit̃ aliq̇d poſſibile ꝑ reſpectũ ad cãm ꝓximã cuiꝰ cõditiones effectus imitat̃. effectus ergo illi q̄ habent cauſam ꝓximaz aliquã creaturam iudicãtur poſſibiles vl' impoſſibiles ſm reſpectum ad cauſam inferiorē. illi vero q̄ habēt ſolũ deuz cauſaz iudicãt̃ poſſibiles vel ĩpoſſibiles ſm reſpectũ ad cauſam ſuꝑiorem. Ad primuz dicendũ ꝙ a potentia dei iudicant̃ aliqua poſſibilia abſolute ſicut a ꝓpria menſura. nõ autē poſſibilia reſpectiue ſed ꝑ reſpectum ad cauſã ꝓximam. Ad ſcḋm dicēdum ꝙ poſſibile impꝛtat ordinem ad actum ſiue effectũ ſm autem ordinem quē deus rebꝰ inſtituit effectꝰ ſuis cauſis ꝓximis ſubſũt q̄uis aliquãdo aliter p̄ter illum ordinez deus opetur. ꝛ ideo poſſibilitas effectus ſemꝑ reſpicit cauſaz ꝓximam ſed euētus non ſemꝑ. Ad tertium dicendũ ꝙ ratio iſta ꝓcedit ḋ his que ſolus deus facere poteſt.

DI. XLIII

vidam ḋ ſenſu ſuo glo

riantes. Hic q̄runtur q̄ttuor Primo vtrum deus poſſit nõ facere q̄ facit. Secundo vtrũ poſſit facere que non facit. Tertio vtruz potencia ſua ſit infinita Quarto vtꝝ deus poſſit facere ꝙ ſint infinita actu.

D primum ſic ꝓceditur ꝛ videt̃ ꝙ deus non poſſit nõ facere q̄ facit. Oĩe enĩ qḋ agit ex neceſſitate nature nõ poteſt non facere qḋ facit. ſed deus eſt huiˀ agens. agit enim ꝑ eſſentiã ſuam que eſt eius natura. ergo deꝰ non poteſt nõ facere.

que facit. ¶ Juſticia determinatur ad vnum ſicut ⁊ natura. quia ſm Tulliū virtus eſt in modū nature ratiōi ꝯſentanea. ſed deus opatur ꝑ iuſticiā ⁊ non aliter. ergo eius opatio eſt determinata ad vnum. ⁊ ita qd facit non poteſt nō facere ¶ Nulla cauſa neceſſaria ī cauſando pt nō facere qd facit ſed deus eſt talis cauſa alias oēs alie cauſe eſſent ꝯtingētes. cum effectꝰ neceſſariꝰ non poſſit eſſe niſi a cauſa neceſſaria. ergo deus nō poteſt non facere que facit. Sed ꝯtra omne agens ꝑ voluntatē poteſt non facere que facit. ſed deus eſt agēs ꝑ voluntatem vt patet ꝑ illud ps̄. Om̄ia q̄cūq̃ voluit dominꝰ fecit. ergo deus poteſt non facere qd facit ¶ Om̄e agens qd non poteſt nō facere qd facit ſemꝑ facit ſuum effectum. ſi ergo deus non poteſt nō facere qd facit ab eterno creaturam feciſſet qd eſt hereticum. ℞. dicendū ꝙ ſicut ſupra dictum eſt aliquid implicat contradictiōē dupliciter. Uno modo abſolute. Alio modo reſpectiue. non eſſe autē multa eoꝝ que facit deus nō implicat ꝯtradictionem abſolute. nec iterū ꝑ reſpectū ad potentiā dei non eni repugnāt ꝙ deus poſſit hoc facere ⁊ poſſit hoc non facere. ſimiliter nec ꝑ reſpectū ad effectum diuinū. quia non repugnāt hec duo creaturā eſſe ⁊ non poſſe non eſſe. cum om̄is creatura q̄tum eſt de ſe ſit potens non eſſe. implicat autem cōtradictionē ꝑ reſpectum ad ſciētiam vel volūtatem diuinā que etiā ſunt diuini effectus cauſa. hec eni repugnāt ꝙ deus ſciat vel velit aliquid eſſe ⁊ non ſit ꝓpter certitudinē diuine ſcientie. ⁊ efficatiā volūtatis. cum ergo dicitur deū poſſe non facere id qd facit. quia in ſe repugnantiā non habet. ſimpliciter ꝯcedendū eſt ꝙ deus poteſt nō facere qd facit ſi nihil addatur eo ꝙ non facere nō habet repugnantiam ad aliquid in locutiōe poſitum. addita aūt ſcientia vel volūtate erit locutio vera ī ſenſu diuiſo. falſa in ſenſu compoſito vt ſi dicatur deus poteſt nō facere qd ſcit vel qd vult ſe facere. Ad primum ergo dicēdum ꝙ deus ꝑ eſſentiam ſuam agit ⁊ tamē non agit ex neceſſitate nature ſed ex ꝓpoſito volūtatis. nā eſſentia ſua non ſolū natura eſt ſed voluntas. Ad ſcdm dicēdum ꝙ ꝓductio creaturaꝝ eſt ex deo non ſm aliqd debitum. ſed ſm voluntatē eius que ordinem ꝯuenientē rebus imponit. in quo ratio iuſticie conſiſtit. ſic ergo h̄ modo diſtinguendū eſt ſi in p̄dicta locutōe addat̄ iuſticia ſicut ſi addatur voluntas. vt dicamꝰ ꝙ hec locutio deus nō poteſt non facere qd iuſtum eſt fieri. eſt vera in ſenſu cōpoſito falſa in ſenſu diuiſo. Ad tertium dicēdum ꝙ deus eſt cauſa neceſſaria in creādo. quia poſitis om̄ibus que in eo ad creandū occurrunt de neceſſitate ſequitur effectus inter que vnum eſt voluntas que nō determinatur ad vnum. ⁊ ideo deus poteſt non facere quod facit.

D ſcdm ſic ꝓceditur ⁊ videtur ꝙ deus nō poſſit facere qd non facit. optimi eni ſm platonē eſt optima adducē. ſꝫ qd ꝑ ſupabūdātiā dr vni ſoli cōuenit. ergo vno ſolo modo mūdū a deo fieri eſt poſſibile. nō ergo poteſt alia facere q̄ꝫ facit ¶ Augꝰ ſic argumētatur. ſi deus poteſt ⁊ nō voluit inuidus fuit ſꝫ inuidia longe eſt a deo. ergo quicquid boni potuit in mūdo facere fecit. quia quicquid voluit fecit. ¶ Deus nō poteſt facere niſi qd vult facere. ſed nō vult facere niſi qd ab eterno voluit. qd autē ab eterno voluit nō poteſt nō velle. ergo deus nō poteſt facere niſi qd facit. Sed ꝯtra quicqd deus facit creatū ē. ſi ergo deꝰ nō pōt facere niſi qd facit creatura adequat potenciam creatoris qd eſt ꝯtra Hugo: de ſan. vic. qui dicit ꝙ potentiā dei nō adequat opus. ¶ Deus poteſt facere omne id qd poteſt cogitari vt ſupra dictum eſt. ſꝫ multa poſſūt cogitari que deus nō facit vtpote coruos albos ergo poteſt facere aliqua que non facit ℞. dicēdum ꝙ nullius ſapiētis voluntas ad impoſſibile nitit̄ impoſſibile autē eſt vt effectus diuini adequētur bonitati diuine. cum eſſentie dei non poſſit eē alia eſſentia equalis in bonitate. que ſit bonitas pura. vnde non ē volūtas dei ꝙ om̄ia ſint quecūq̃ bonitatē eius imitari poſſibile eſt. q: cum infinitis modis poſſit imitari diuina bonitas effectus diuini bonitati diuine equarentur. ſed ꝙ ſint aliqua que ſm aliquos modos diuinam bonitatē imitātur. ⁊ quia illi modi nō equātur diuine bonitati. ideo multi alij modi ſunt q̄bus poteſt diuina bonitas cōmunicari q̄ꝫ ſit cōmunicata cum ergo potētia dei ſe extendat ad om̄ia que in ſe ſunt poſſibilia eſſe patet ꝙ abſolute loquēdo deus poteſt multa facere que non facit. ſi autem addatur aliqd ꝑtinens ad ſcientiam vel volūtatem vel iuſticiā diſtinguendū eſt ſicut ⁊ prius. Ad primū ergo dicendū ꝙ optimū dupliciter dicitur. Uno modo abſolute ⁊ ſic id qd fit non poteſt eſſe optimū. Alio modo in genere aliquo determinato vel ſm aliquē modum determinatū. ⁊ ſic deus optimū fecit vnūqdq̃ ī ſua natura ⁊ ī ſuo modo eſſendi. ⁊ ſic nō ſequitur ꝙ nō potuerit alias naturas vl' alios modos eſſendi facere Ad ſcdm dicendū ꝙ Augꝰ hoc argumēto vtitur ad ꝓbandum equalitatē filij que ei debetur ex ipa filiationis rōne. vnde nō tenet ī creaturis que a deo ſm debitum nō ꝓcedunt. Ad tertium dicendū ꝙ cū dicit̄ deus non poteſt facere niſi qd vult facere ſi itelligatur cōpoſita vera eſt nō eni poteſt eſſe ꝙ deus faciat aliquid ⁊ non velit illud facere ſi autē intelligat̄ diuiſa falſa eſt.

D tertium ſic ꝓceditur ⁊ videtur ꝙ potentia dei non ſit infinita. quāto eni potentia ē maior tanto ī minori tēpore mouet. ſi ergo potētia dei eſt infinita oportet ꝙ moueat̄ in inſtāti qd eſt impoſſibile ¶ Potētia ꝓportionatur eſſentie a qua ꝓcedit. ſed eſſentia dei non eſt infinita cū ſit ſimplex. ergo nec potentia. ¶ Infinitum ſm phm in. iij phiſic. impꝑfectum eſt. ſed potētia dei eſt ꝑfectiſſima. ergo non eſt infinita. Sed ꝯtra om̄i finito poteſt intelligi aliqd equale. ſi ergo potētia dei nō ſit infinita poterit intelligi aliqua alia potētia que eſt ei equalis qd eſt incōueniens. ¶ Illud qd omnia finit non poteſt eē finitum. ſed ꝑ potentiā dei omnia īfra ſuos fines collocantur. ergo potentia dei non ē finita ſed infinita ℞. dicendū ꝙ duplex eſt quātitas. Una intēſiua que ꝓprie in corporeis rebus eſt q̄b ſm Aug. idem eſt eſſe maiꝰ qd melius. Alia eſt quātitas extenſiua que in cōtinuā ⁊ diſcretam diuidit̄. vtraq̃ autē q̄ntitas in potentia cōſiderari poteſt. p̄ma q̄dem ſm ipam eſſentiā potentie. ſecūda vero q̄ntū ad eius obiecta ſm autē vtrāq̃ quātitatem potentia dei dicitur infinita intenſiue q̄dē ꝓpter ꝑfectionem ſue actualitatis quā actiua potētia cōſequit̄. eſt eni deus actus ꝑfectus ī ſe om̄ia cōprehēdēs que ad ꝑfectionem ꝑtinere poſſunt extēſiue aūt quia pt in om̄ia ſm que bonitas diuina cōmunicabilis eſt qd eſt infinitis modis. ⁊ ideo dei potentia eſt ſimpliciter īfinita. Ad primū ergo dicendū ꝙ ratio illa ꝓcedit de potētia in magnitudine que eſt virtus corporalis. hec eni ſi nō eēt infinita ageret in nō tēpore vtpote agēs ex neceſſitate nature. diuina autē potētia determiāt tempus ſue actioni pro ſue volūtatis arbitrio Ad ſcdm dicendū ꝙ eſſentia dei non eſt infinita extenſiue. quia infinitum excedit cuiuſlibet rei alterius perfectionem vnde etiam ⁊ eius potentia hoc mō erit infinita. Ad tertiū dōm ꝙ obiectio illa ꝓcedit de infinito ꝑuatiuē

dicto qđ imꝑfectionez imꝑtat ſicut ⁊ quelibet ꝓuatiõ in diuinis autẽ dr̄ infinitũ negatiue nõ ꝓuatiue.

Q quartum ſic ꝓcedit̄ ⁊ videtur ꝙ deꝰ poſſit facere infinita ſimul actu. deꝰ enĩ poteſt reducere in actum omne illud qđ eſt potentia in materia. ſed in potentia materie ſunt infinita vt patet ꝑ phm̄. iij. phiſic. ergo deus poteſt facere infinita actu. ¶ Scientia dei eſt infinitorum vt Augꝰ dicit. xij. de ciui. dei. ſed deus ꝑ ſuam ſcientiã eſt cauſa rerum cum ergo ſcientia vnius rei non impediat in cauſando ſciẽtiaz alterius rei. videtur ꝙ deus poſſit facere infinita in actu. ¶ Plus poteſt deus facere q̄ȝ homo poteſt itelligere. ſed aliqui philoſophi poſuerũt eſſe infinita actu ſicut de moc. ⁊ anat. ergo deus poteſt facere infinita actu. Sed cõtra eſt deus poteſt facere maius omĩ eo qđ facit. q̄ȝ eius potẽtiã nõ adeq̄t opus vt dicit Hugo de sanc. vict. ſed infinita mãia i actu ñ pt̄ eſſe aliqđ maius. ergo non poteſt eſſe ꝙ deus faciat infinita in actu. ¶ Omne illđ cuiꝰ rõ cõpletur i mãia cum ꝓuatione ñ pt̄ i actu eſſe q̄ȝ nihil ẽ i actu niſi ſm ꝙ eſt ſub forma. ſed infinitũ ẽ hmõi vt patet in. iij. phiſic. ergo infinitũ in actu eſſe non poteſt. R° dicenduz ꝙ deus non poteſt facere aliquid eẽ in actu cuius ratio cõtraiciatur facto. inq̄ȝtum eſt factum. vel enti in actu inq̄ȝtum eſt ens actu. factio aũt inq̄ȝtumz eſt factũ ꝯtrariatur ꝙ ſit equale deo. vnde deus nõ poteſt facere equale ſibi. ⁊ ſic nõ poteſt facere aliquid qđ ſit modis omĩb; infinitum. ⁊ q̄ȝtum ad extẽſionem ⁊ q̄ȝtum ad intenſionem exiſtenti vero in actu inq̄ȝtum hmõi repugnat eſſe infinitum non ſolum ꝑ ſe vt quidam dicunt. ſed etiam ꝑ accidens vel quocunq̄ȝ modo. non enĩ poteſt eſſe aliquid in actu ens in genere qđ non determinetur ad aliquã ſpeciem. oꝑtet autẽ id qđ ponitur infinitum eſſe in genere quãtitatis. vnde oportet ꝙ ſi ſit actu ꝙ ſit in aliqua ſpecie quãtitatis que q̄dem diſtinguũtur ſm determinatas menſuras vt patz in numero cuius ſpẽs ſunt binarius ⁊ trinarius ⁊ in quãtitate cõtinua. cuius q̄ſi ſpecies ſũt bicubituz ⁊ tricubitũ. eſſe ergo aliquã quãtitatem in actu vel cõtinuaz vl' diſcretã repugnat ei qđ eſt eſſe infinitũ. ⁊ ideo deus nõ poteſt facere ꝙ aliquid actu ſit ſimpliciter infinitum vel intenſiue vel extẽſiue ſiue ſm quãtitatẽ cõtinuã ſiue ſm diſcretã. Ad pmũ ergo dicendũ ꝙ deus poteſt facere in actu quicquid eſt potentia in materia nõ ita ꝙ ſimul ſit actu ſed ſucceſſiue ꝓpter repugnãtiam infiniti ⁊ exiſtentis in actu vt dictum eſt. Ad ſcđm dicendũ ꝙ lȝ ſciẽtia dei ſibi nõ repugnet in creando eſt tamẽ repugnãtia ex ꝑte effectꝰ vt dictum eſt. Ad tertium dicendũ ꝙ phi ponentes infinitũ actu ꝓpriam vocem ignorauerunt q̄ȝ eorum poſitio ſibimet repugnat vt ex dictis patet.

DI. XLVIII

Hunc idem reſtat dicẽdum.

Hic querũt quattuor. Primo vtrum deus potuerit facere vniuerſũ melius q̄ȝ ſit. Scđo vtrũ quãlibet rem ſm ſe potuerat facere meliorem. Tertio vtrum potuerit facere meliori modo. Quarto vtrum q̄cquid potuerit poſſit mõ.

Q primuz ſic ꝓceditur ⁊ videtur ꝙ deus non potuerit vniuerſũ facere melius. optimo enĩ nihil poteſt eſſe melius ſed vniuerſum ẽ optimuz vt pꝫ ꝑ illud qđ dr̄. Geñ. j. Uidit deus cuncta que fecerat ⁊ erãt valde bona. ergo vniuerſo nõ poteſt eſſe melius. ¶ Omne qđ eſt cõmunicabile creature eſt ei ꝯmunicatũ. cum enĩ bonitas dei infinita ſit ad eum ꝑtinet vt cõmunicet ſe q̄ȝtũcunq̄ȝ poteſt. ſed ex hoc vniuerſum eſt bonum qđ cõſiſtit ex creaturis diuinam bonitatem ꝑticipãtibus. ergo vniuerſum melius eſſe non poteſt. ¶ Omĩ agenti ꝓpter finem. finis ẽ racio faciẽdi ⁊ nõ faciendi. ſed deus agit ꝓpter finem qui eſt ſua bonitas que nõ poteſt eſſe racio nõ faciendi vniuerſum i meliori bonitate ſi melius eſſe poſſet. ergo deus non potuit vniuerſum melius facere. Sed cõtra omni finito deus poteſt facere maius cum ſua potẽtia ſit infinita vt dictũ ẽ. ſȝ bonitas vniuerſi eſt finita alaq̄ equaretur bonitati factoris qđ eſt impoſſibile. ergo deus poteſt facere maiorem bonitatẽ q̄ȝ ſit bonitas vniuerſi. ¶ Hugo de ſan. vic. dic ꝙ potẽtiã diuinã ñ adeq̄t opus. ſed vniuerſũ eſt opus dei. ergo potentia dei excedit totum vniuerſum ⁊ ſic poteſt aliquid aliud melius de toto vniuerſo facere. R. dicendũ ꝙ ſicut ſupra dictum eſt cõtra rõnem facti eſt vt ſit equale factori rõne cuius deus non poteſt facere aliqđ equale ſibi ipi. ergo vniuerſum qđ eſt a deo factũ non ꝑticipat bonitatẽ diuinam ꝑfecte. ſed ſm aliquẽ modũ ⁊ menſurã determinatam. poſſumus ergo de vniuerſo loqui dupliciter. Uno modo abſolute. ⁊ ſic deus pt̄ aliqđ facere meliꝰ toto vniuerſo. quia ⁊ ordo eius ad deum eẽt melior q̄ȝto ꝑfectius diuinã bonitatez ꝑticiparet ⁊ ordo rerum ad inuicẽ q̄ȝto res eſſent meliores in hoc enĩ duplici ordine bonum vniuerſi cõſiſtit vt dicit̄. ix. me. Alio modo per reſpectum ad modum ꝑticipandi diuinam bonitatem qui eſt vniuerſo a deo p̄fixus. ⁊ ſic vniuerſuz melius eẽ nõ poteſt ordinatũ ſuppoſita ſcꝫ mẽſura ſibi diuinitus fixa. ⁊ ſm hunc modum dicit̄ vniuerſum eſſe optimuz vel deus feciſſe omĩa valde bona. vnde patet reſponſio ad primũ. Ad ſcđm dicendũ ꝙ multa ſũt cõmunicabilia creature q̄ non ſunt cõicata. ⁊ tamen deus infinita bonitate creaturis cõmunicat bona ſua. cõmunicat enĩ eis ſm ꝙ ratio ſapiẽtie exigit ſm reſpectum ad modum quẽ diuina bonitas p̄fixit. Ad tertium dicẽdũ ꝙ lȝ abſolute loquẽdo diuina volũtas non poſſit eẽ ratio quare vniuerſum non fiat melius tamen poteſt eſſe racio eiꝰ ſi p̄ſupponat̄ modꝰ a volũtate diuina p̄fixꝰ. hoc enĩ diuine cõpetit volũtati vt illud ſit i rebus qđ diuina ſapia ⁊ volũtas determinat.

Q ſcđm ſic ꝓceditur ⁊ videtur ꝙ deus nõ poſſit facere aliquid meliꝰ qualibet re q̄ȝ fac ſm ſe cõſiderata. tãto enĩ aliquid eſt meliꝰ quãto deo ꝓpinquius. ſed natura humana i chriſto nihil poteſt deo eſſe ꝓpinquius. ergo deus nihil poterit ea facere melius. ¶ Quãto aliquid eſt purius tãto eſt melius ſed Anſ. dicit in li. de conce. v. ꝙ decuit vt beata virgo ea puritate niteret qua maior ſub deo nequit intelligi. ergo deus nõ poteſt facere ea aliquid melius. ¶ Ut dicit̄ in li. de cauſis. deus equaliter ſe habet ad omĩa. ſed omĩa non ſe habent equaliter ad ipm tm̄. ergo vnaqueq̄ȝ creatã de dei bonitate recepit q̄ȝtũ recipere poteſt. nõ ergo poteſt eſſe melior q̄ȝ ſit. nihil ergo deus poteſt melius facere q̄ȝ ſit. Sed cõtra. inter quelibet infinite diſtantia poſſunt eẽ multa media. ſȝ optima creatura diſtat a deo in infinitum. ergo poſſũt eſſe aliqua media inter creaturam illam ⁊ deum. ⁊ ita deus poteſt facere aliquid melius omni creatura. ¶ Quicquid poteſt facere virtus inferior poteſt facere deus. ſed virtus naturalis poteſt facere aliquid meliꝰ q̄ȝ ſit. ergo multomagis deus. R. dicendum ꝙ duplex eſt creature bonitas. vna accidentalis ⁊ alia eſſencialis ſicut hominis accidentalis bonitas cõſiſtit in ſciẽtia et ꝟtutibus ⁊ alijs huiuſmodi. bonitas ꝟo eiꝰ eſſencialis

conſiſtit in hoc ꝙ habet ſenſum ꝛ rationem bonitatem ergo accidentalem cuiuſlibet rei deus poteſt facere meliorem etiam manente re. quia talis bonitas eſt finita et eā res ſm ſuam ſpeciem non requirit. bonitate vero eſſentiali cuiuſlibet creature cū ſit finita poteſt aliquā bonitatem maiorem facere. non tamen in eadē re ſed in alia alterius ſpeciei. quia mutatio talis bonitatis ſpeciem variat. Ad primum ergo dicendū ꝙ natura humana dupliciter poteſt cōſiderari ſm Dam. Uno mō ſm ꝙ per intellectū ſeparatur a diuinitate. ꝛ ſic ſm ipm eſt ſeruilis ꝛ defectibilis inquātum eſt creatura quedā. vnde ſic poteſt deus facere aliam creaturā ea meliorē. Alio modo ſm ꝙ eſt vnita diuinitati in pſona. ꝛ ſic deus nihil poteſt facere melius xp̄o. Ad ſcdm dicendū ꝙ purius dicit̄ aliquid p receſſum a termīo melius per acceſſum ad terminū. illud ergo qđ omnino recedit ob impuritate culpe eſt ita purum ꝙ nihil poteſt eſſe eo purius non tamē ſequitur ꝙ non poſſit eo aliquid eē melius niſi acciperem⁹ puritatem ob omi defectu ꝛ imperfectiōe ſic autē nō loquitur Anſ. Ad tertium dicēdū ꝙ creatura pticipat diuinam bonitatē ſm menſuram ſue capacitatis quā ei diuina ſapiētia ꝛ volūtas p̄fixit. poteſt autem p̄figere maiorem. ꝛ ſic plus de diuina bonitate pticiparet.

Ad tertiū ſic pceditur ꝛ videtur ꝙ illud qđ deus facit non poſſit facere modo meliori ſicut enī i littera dicit̄. fuit alius modus noſtre liberationis deo poſſibilis. ſed null⁹ cōuenientior. ſed quāto aliquid eſt melius. tanto cōuenientius. ergo deus poteſt meliori modo facere noſtram liberationem ꝛ eadem rōne nec aliquid aliud. P̄ Tanto aliquid fit melius quāto directius ꝯſequitur ſuū finem. ſed finis cuiuſlibet creature eſt pticipatio diuie bonitatis ſm modum ſibi p̄fixū quē res q̄libet totaliter attingit. alias diuina ordinatio falleret̄. ergo deus non poteſt facere meliori modo res q̄ facit. P̄ Modus operationis atteſtatur bonitati facientis iuſtus enim ē qui opatur iuſte ſm philoſophū in .ij. ethic. ſed bonitati dei nihil poteſt eſſe melius. ergo nec modo quo res facit poteſt eſſe aliquis modus melior. Sed contra Anſ. in libro de natura boni ſm q̄titatē bonitatis rei eſt quātitas modi ſpeciei ꝛ ordinis. ſed poteſt bonitate creata deus aliā facere meliorem. ergo ꝛ modo quo facit res poteſt aliqs modus eſſe melior. P̄ modus rei a deo facte q̄dam creatura eſt ꝛ ita eſt bonitatis finite. ergo tali modo poteſt eſſe aliquis alius modus melior.

R̄. dicendū ꝙ opatio media eſt inter opantem ꝛ operatum admin⁹ ſm modum intelligendi. modus ergo quo de⁹ facit res poteſt intelligi dupliciter. Uno modo ex parte illa quo operatio exit ab operante. ꝛ ſic nō poteſt deus meliori modo facere res q̄ facit. quia modus ille ſequitur bonitatem ꝛ ſapientiā facientis que ē infinita. Alio modo ex pte facti ꝛ ſic abſolute loquēdo de⁹ p̄t facē res meliori mō q̄ facit q2 p̄t eis meliorē modū eſſendi tribuere ſꝫ ex ſuppoſitōe diuini ordinis quo vnicuiqꝫ finem certū p̄fixit nō poteſt fieri meliori mō et ex hac ſuppoſitiōe procedit pma ꝛ ſcda ratio. Tertia vero de modo ex pte opantis. alie due de mō ex pte facti abſolute. vñ patet ſolutio ad obiecta.

Ad quartum ſic pceditur ꝛ videtur ꝙ de⁹ non poſſit quicquid olim potuit. potuit enī deus ab eterno non p̄deſtinare petrū. quia voluntarie eum p̄deſtinauit. ſed modo non poteſt eum non p̄deſtinaſſe. quia non poteſt eſſe ꝙ aliquis ſit non p̄deſtinatus poſtq̄ fuit p̄deſtinatus. ergo deus nō poteſt quicq̄d potuit. P̄ Deus poteſt facere ꝙ adam nullo tempore eſſet. ſed hoc modo non poteſt. quia qđ fuit non poteſt nō fuiſſe. ergo deus nō poteſt quicquid potuit. P̄ Deus potuit facere mūdū iſtum qui modo eſt. quia fecit. modo autē non poteſt eundem facere quia qđ eſt non fit. ergo deus nō poteſt quicquid olim potuit. Sed cōtra ſicut deus fuit omnipotens. ita ꝛ nūc eſt. ſed de rōne omnipotētie eſt vt ſimpliciter omia poſſit. ergo de⁹ poteſt quicq̄d potuit. P̄ Omne agēs cuius virtus in agendo non minuit̄ poteſt quicq̄d potuit. ſed deus eſt hmōi agens. ergo poteſt quicquid potuit. R̄ dicendū ꝙ in hoc potentia ꝛ ſciētia differūt quia ſcīa reſpicit res ſm ꝙ ſunt in cognoſcēte. potentia vero reſpicit res ſm ꝙ exeunt a poteſtate vt i ſeipis exiſtāt. vnde enūciabile qđ eſt res rōnis ſe habet ad ſcientiam noſtram vt mediū quo res cognoſcūtur. ſed ad potentiam hmōi habitudinē nō habet. vnde potētia nō reſpicit enūciabile niſi ſm rōnē rei quā ſignificat. ꝛ ideo ſi res vna p diuerſa enūciabilia ſignificet̄ idem poſſibile ſimpliciter iudicatur. ſꝫ in ſciētia diuerſitas enūciabiliū modū ſciētie noſtre variat q̄uis non diuie vt ſupra dictum eſt. Loquendo ergo de potentia dei p reſpectum ad rem que ſignificat̄ cū dicit̄ deus poteſt hoc vel illud aut potuit. dicendū ꝙ iſte reſpect⁹ poteſt variari dupliciter. Uno modo ex pte potentie ſicut cecus non poteſt videre q̄ prius poterat videre. ꝛ ſm hunc modū deus poteſt quicq̄d potuit. quia cuiuſcūqꝫ rei potētiam habuit habet. Alio mō ex pte poſſibilis. ꝛ ſic poteſt concedi ꝙ deus non poteſt aliquid qđ potuit. quia hoc nō habet rōnem poſſibilis qđ pus habebat. ex quo enī aliquid in p̄teritum trāſit rōnem poſſibilis amittit. quia potentia actiua reſpicit p̄ſens vel futurū. Ad primū ergo dicendū ꝙ actus p̄deſtinatōis nunq̄ tranſit in p̄teritum cum menſuret̄ eternitate. vnde ſemp eodē modo ſe habet ad diuinam potentiam ſcꝫ vt poſſibile non eſſe abſolute ꝛ vt impoſſibile non eſſe ex ſuppoſitōe qđ fit pp̄ter imutabilitatē diuini ppoſiti. Alie due rōnes pcedūt de eo qđ iā i p̄teritū trāſit. ꝛ ita poſſibilis rōnē amiſit. vnde patꝫ ſolutio ex dictis.

DI. XLV

Am de voluntate dei

rē. Hic q̄runt̄ quattuor. Primo vtꝝ in deo ſit voluntas. Secūdo vtrum voluntas dei ſit cauſa rerum. Tertio vtrū volūtatis diuine ratio ſit q̄renda. Quarto vtꝝ voluntas bn̄placiti diſtinguat̄ ꝯtra volūtatem ſigni.

Ad primū ſic pceditur ꝛ videtur ꝙ in deo voluntas nō ſit. volūtas enī eſt appetit⁹ quidā ſed appetitus deo nō ꝯuenit cū imp̄fectionē impte eſt enī rei nō habite ſm Aug. ergo volūtas in deo non eſt ponēda. P̄ In deo nihil eſt cui⁹ ſit accipe aliquam cauſam. ſed volūtas dicit reſpectū ad aliquā cauſā ſcꝫ finalē que eſt eius obiectum. ergo volūtas in deo ponēda nō eſt. P̄ Illud qđ ſe habet ad oppoſita in deo eſſe nō poteſt cum ſit mutabile. ſꝫ voluntas ſe habet ad oppoſita. ergo volūtas in deo poni nō poteſt. Sꝫ ꝯtra beatitudo deo p̄cipue cōpetit. ſꝫ beatitudo nō eſt ſine volūtate. quia ſm Aug. beatus ē qui habet quicquid vult ꝛ nihil mali vult. ergo in deo eſt volūtas. P̄ voluntas eſt pncipium laudabilium opationū. ſed deus pp̄ter ſua opa laudādus ē a nobis. ergo volūtas eſt i deo. R̄o dicēdū ꝙ cum de⁹ ſit pma rerū cauſa oportet in eo ponere illud qđ inter cetera magis habet rōnē cauſe. hoc autē eſt volūtas. nam in hoc vo

luntas ⁊ natura differũt in cauſando ꝙ natura eſt cau
ſa determiati effect⁹. ſʒ determinatõis actus ſui ad ta-
lem effectum ipa nõ eſt cauſa. ſicut non eſt cauſa ſuppi-
us. ex hoc eni ꝙ talis natura eſt. ad talẽ effectum deter
minatur. volũtas aũt non ſoluʒ effectus determinati
cauſa eſt. ſed etiã habitudinis ſue actõis ad determina
tum effectum. q2 in poteſtate volũtatis ẽ hũc vel illum
effectuʒ agere. ꝓpter qd ſola ea que voluntatẽ habẽt di-
cũtur agere q̃ſi plenam poteſtatẽ ⁊ dñium habẽtia ſup
ſuos actus. alia vero dicũtur magis agi. ⁊ ꝓpter hoc in
deo eſt volũtas. Ad primũ ergo dicendũ ꝙ nihil ꝓ-
hibet rõnem ſpeciei deo cõpetere ⁊ nõ rõnem generis.
quia ratio generis impfectionẽʒ importat rõne cuius in
deo ponimus ſcientiã. ſed nõ qualitatẽ. aut accidens.
⁊ ſimiliter in deo ponimus volũtatem nõ autẽ ꝓprie lo
quendo appetitũ. Ad ſcõm dicẽdũ ꝙ ratio illa ꝓcede
ret ſi volũtas dei haberet aliquẽ finem pter ſeipm. ipa
eni diuina bonitas eſt diuine volũtatis finis. vñ ſicut
deus pncipaliter cognoſcit eſſentiã ſuam ⁊ alia in ipa.
ita volũtas dei pncipaliter fertur in bonitatẽ ſuaʒ ⁊ in
alia rõne ipius inq̃ʒtum ad eius bonitatẽ pticipãdã or-
dinãtur. Ad tertiũ dõm ꝙ volũtas dei non ſe habet
ad oppoſita ꝑ modũ receptõis ſʒ ꝑ modum actionis. et
ideo nõ ſeq̃tur ꝙ ſit mutabilis ſʒ rerũ mutatiua.

D ſcõm ſic ꝓceditur ⁊ videtur ꝙ volũtas dei
nõ ſit cauſa rerum. quãto eni cauſa aliqua ẽ
pꝛioꝛ. tanto eſt ſimplicioꝛ. ſimplicioꝛ aũt ẽ cau
ſa ea que agit ꝑ naturã q̃ʒ que ꝑ voluntatem
nam volũtas naturam pſupponit. cum ergo de⁹ ſit cau
ſa pma videtur ꝙ agat ꝑ naturam non ꝑ volũtatem. ⁊
ita volũtas non eſt cauſa rerũ ſed ipa natura. P Il-
lud in deo ꝓprie eſt rerum cauſa qd rõneʒ pncipij habet
hec aũt ẽ potẽtia ⁊ volũtas inq̃ʒtum hmõi. ergo cauſali
tas rerum magis potẽtie q̃ʒ voluntati debet attribui.
P Effectus ꝓcedunt ab agẽte ſm eius ſimilitudinẽ
ſed ſimilitudines rerum i deo ad ſcientiam ptinent et
non ad voluntatẽ. ergo magis cauſalitas rerum ſcien-
tie q̃ʒ voluntati debet attribui. P A cauſa ꝯtingenti
non poteſt ꝓcedere effect⁹ neceſſarius ſed in reb⁹ cauſa
tis ſũt multi effectus neceſſarij. ergo non poſſũt ꝓcede-
re a volũtate que eſt cauſa ꝯtingens cũ ſit ad vtrũlibet
Sed ꝯtra ẽ qd in pſ̃ dicit̃. omnia que. vo. domin⁹ fec̃
P Dyo. di. iiij. de di. nomi. ꝙ diuinus amoꝛ nõ pmi-
ſit eum ſine germine eſſe. ſʒ amoꝛ ad voluntatẽ ptinet.
ergo cauſalitas rerũ volũtati pncipalit̃ debet attribui.
R⁹ dicenduʒ ꝙ cum forma ſit pncipium agendi ſm
hunc moduʒ aliquid agit quo forma rei facte eſt apud
ipm qd ꝯtingit dupliciter. Uno modo ſm eẽ nature ſi
cut albedo eſt in lapide. Alio per modum intentiõis ſi
cut albedo i pupilla. ⁊ vlterius i intellectu. inter quos
modos hec ẽ differẽtia. q2 forma ſm eẽ nature alicui in
herẽs determiatũ eẽ ibi habet reſpõdẽs ꝓprie rõni illi⁹
forme. ſʒ forma i intellectu nõ habet aliqd eẽ determina-
tũ qd reſpõdeat ipi forme ſʒ in q̃dã vniuerſalitate ẽ ibi
⁊ ideo opꝫ ꝙ oẽ agens in q̃ exiſtit forma facti ꝑ modũ
intelligibilẽ ſit agẽs indeterminatũ ad hunc vel illũ effe
ctum qd cõpetit agenti ꝑ volũtatẽ. e cõtrario eſt de agen
te qd habet formaʒ facti ſm eſſe nature. ⁊ q2 forme crea
turaꝝ ſũt in deo nõ ſicut i ꝓpria natura exiſtentes. ſʒ ꝑ
modũ intelligibilẽ. ideo de⁹ agit res ꝑ volũtatem. ⁊ ſic
cauſalitas reꝝ voluntati attribuit̃. Ad pmũ ḡ qd in
deo inuenit̃ duplex origo. Prima q̇dem nature ſm quã
fili⁹ orit̃ a patre. ſed h̃ nõ hʒ rõnem cauſe ⁊ cauſati. Se
cũda volũtatis ꝑut creatura a deo ꝓcedit. ⁊ in hac inue
nit̃ rõ cauſe ⁊ cauſati. q2 vt dictũ eſt ſupra. voluntas eſt
cauſa qd determinet̃ ad talẽ effectũ nõ autẽ nat̃a nec tñ
hec rõ derogat ſimplicitati cauſe pme qd ꝑ voluntatem
agit q2 i deo volũtas ẽ idẽ qd nat̃a Ad ſcõʒ dõm ꝙ in
agẽte ꝑ volũtatẽ potẽtia ſe habet vt pncipiũ exequens
ſʒ voluntas ẽ que impat. ⁊ ideo ſicut pme cauſe cauſali
tas ei magis attribuitur. Ad tertium dicendum ꝙ ſi
militudo rei que eſt in ſciente rõne ſue vniuerſalitatis
non habet de ſe ſufficienter rõneʒ cauſe ad aliquem de
terminatum effectũ quẽ opꝫ eẽ pticularẽ ſed ꝑ volun
tatem determinat̃ ad pticularem effectum forma vlis
⁊ ideo cauſalitas magis attribuit̃ voluntati q̃ʒ ſcientie
A q̃rtum dõm ꝙ lʒ voluntas dei ſe habeat ad vtrũli
bet tñ rõne ſue imutabilitatis neceſſitatẽ pſtat reb⁹ cau
ſatis. ⁊ ideo nõ eſt cauſa ꝯtingens.

D tertiũ ſic ꝓcedit̃ ⁊ videt̃ ꝙ volũtatis diuie
rõ q̃rẽda ſit. cuiuſlibet eni ſapiẽtis volũtas
ſapia regulat̃. ſʒ in his q̃ ꝑ ſapiam fiunt ratio
inuenit̃. ḡ volũtatis dei cauſa ſiue rõ querẽda ẽ. P
volũtas dei non pt eẽ niſi iuſta ſʒ iuſtitia aliquã rõneʒ
reſpicit in his q̃ ſãt. ḡ volũtatis dei aliquã cauſaʒ vel
rõnem opꝫ aſſignare. P Cognita cauſa cognoſcit̃
effect⁹. ſi ḡ nõ opꝫ aliam cauſam q̃rere in reb⁹ creatis
niſi diuinã volũtatẽ videt̃ ꝙ q̇libet de facili poſſit oĩa
ſcire cũ planũ ſit d oib⁊ q̃ ſunt ꝙ de⁹ velit ea eẽ. ⁊ ſic ſup
fluũ eẽt addiſcere ſciãs i q̇bus alie rerũ cauſe inq̃rũtur
Sʒ ꝯ cauſe pme nõ eſt cauſa q̃rẽda. ſʒ volũtas dei ẽ
pma oĩm cã. ḡ volũtatis dei nõ eſt cauſa q̃renda. P
maioꝛẽ ptãteʒ hʒ de⁹ i vniũſo q̃ʒ pnceps i regno. ſʒ in re
gno terreno qd principi placuit legis hʒ vigoꝛem. ergo
multo foꝛti⁹ voluntas dei ſufficit ad h̃ ꝙ aliq̃s effectus
fiat nec opꝫ aliã cauſã q̃rere. R⁹ dõm ꝙ volũtas di
uina dupliciẽ ꝯſiderari pt. Uno mõ ſm reſpectũ quem
hʒ ad deũ volenteʒ. ⁊ ex pte iſta nõ hʒ aliquã cauſã que
ab ipa realiter differat ſʒ ſm modũ itelligẽdi bonitas
dei ſe hʒ ad volũtatẽ dei vt mouens: ſapia vt dirigens
Alio mõ pt ꝯſiderari ſm reſpectuʒ quẽ hʒ ad effect⁹ vo
litos. ⁊ ex pte volũtatis diuie pt cã vel rõ aſſignari. ſic
enim creatura vnaq̃queq; ita ⁊ creaturaꝝ oꝛdo ſubiacet
volũtati diuie. vult ḡ vnã creaturã eẽ cauſam alteri⁹. ⁊
ſic pt dici ꝙ vult h̃ ꝓpter illud. Ad pmũ ḡ dõm ꝙ rõ
illa ꝓcedit ſm pmũ moduʒ vt ꝑ ſe ptʒ. Ad ſcõm dõm
ꝙ pma regl'a iuſticie ẽ diuia ſapia. ⁊ ido eadẽ rõ ẽ de ſa
piẽtia ⁊ iuſticia. Ad tertiũ dõm ꝙ ad ſciam effectus
opꝫ ſcire oẽs cauſas nõ ſolũ remotas ſʒ etiã ꝓxias. ⁊
ideo nõ ſufficit ad ſciaʒ de creaturis habẽdã ſcire ꝙ de
us vult ea eẽ. ſʒ opꝫ etiã alias cauſas q̃rere. h̃ tñ in va
nitatẽ reputat̃ illis phis q̃ poſtpoſita volũtate dei ſolas
cauſas inferioꝛes q̃rebãt. d q̇b⁊ Sap. xiij. dr. Uani ſũt
oẽs hoĩes in q̇bus nõ ſubeſt ſcia dei.

D q̃rtũ ſic ꝓcedit̃ ⁊ videt̃ ꝙ volũtas bñplaci
ti ꝯ volũtatẽ ſigni diſtingui debeat ſicut i cre
aturis ſũt ſig diuie volũtat̃ ita ſcie ⁊ potẽtie
nã ex magnitudie creat̃e oſtẽdit̃ de⁹ potẽs ⁊ ex oꝛdie ſa
piẽs vt habet̃ in glo. Ro. j. ſʒ potẽtie ⁊ ſapie nõ aſſignãt̃
aliq̃ ſigna. ḡ nec volũtatis P Aut illud qd de⁹ vult
volũtate ſigni vult volũtate bñplaciti. aut nõ. ſi nõ ſi-
gnũ erit falſũ cui ſignatum non reſpondet. ſi aũt vult.
ergo voluntas ſigni non debet a volũtate beneplaciti
diſtingui. P Unius ſignati vnum debet eẽ ſignum
ſed volũtas dei eſt vna ⁊ ſimplex. ergo non debẽt ei plu
ra ſigna aſſignari P Illa q̃ ſe inuicẽ ꝯſecũt̃ nõ debẽt
ꝯ inuicẽ diſtingui. ſʒ voluntas bñplaciti ⁊ dei opatio ſe
ꝯſequuntur. quia omnia quecunq; voluit fecit. vt in pſ̃
dicit̃. ergo operatio nõ debet inter ſigna volũtat̃ poni

que contra voluntatem beneplaciti diſtinguitur ℗ Sicut eſt inuenire bonum ⁊ melius. ita malum ⁊ peius ſed reſpectu boni ⁊ melioris ſunt duo ſigna voluntatis ſcʒ cõſilium ⁊ p̄ceptum. ergo debẽt duo aſſignari reſpectu mali et peioris. ℞ dicendum ꝙ aliquid dicitur de deo dupliciter. Uno modo ſm ꝓprietatem ſicut ſpiritualia vt ſapiẽtia bonitas ⁊ hmõi Alio modo metaphorice ſicut materialia qꝛ ergo voluntas in nobis et ſpũalis eſt ⁊ materialis materiale paſſione bʒ annexã. iõ vtroqꝫ modo de deo dicit̃. ſcḋo ꝙdem ꝓprie de deo dicitur voluntas ſic vocat̃ volũtas bñplaciti. qꝛ vere ⁊ ꝓprie loquendo aliquid vult volũtate ĩ bñplaciti. Scḋo vero ꝙ dicit̃ de metaphorice ſicca q̄ in nobis ſolẽt eẽ voluntatis effectus ⁊ ſigna dicũtur dei volũtas ꝓpter hoc ꝙ dicit̃ voluntas ſigni. ſicut ⁊ id qḋ in nobis ſolet eſſe ſignũ ire ſcʒ punitio in ſcriptura metaphorice ira dei nominat̃. Eſt autem in nobis duplex ſignum volũtatis accipere. Uno modo quo ad ꝓſecutionem boni. Alio modo quo ad fugam mali. Quãtum ad bonuʒ aſſignatur ꝙdem voluntatis ſignum ſm ꝙ impetuʒ facit ad opus opatio. ſm vero ꝙ de agendis diſponit conſilium ⁊ p̄ceptum. ſed cõſilium reſpectu eoꝝ ſine quibus finis haberi poteſt ſed non cõuenit ꝯgrue. p̄ceptum vero reſpectu eoꝝ ſine quibus finis haberi non poteſt Sed q̃tum ad malum etiam eſt duplex ſignum. malum enĩ quãdoqꝫ impeditur. ⁊ ſic eſt ꝓhibitio. quãdoqꝫ non impeditur. ⁊ ſic eſt ꝑmiſſio. Ad primum ergo dicenduʒ ꝙ voluntatis diuine ſigna aſſignãtur nõ ad oſtendendum ꝙ deus ſit volẽs abſolute. ſed ꝙ ſit volens hoc vel illud. ⁊ ideo ſcientie vel potentie ſigna non oſtendũtur ſed voluntatis. nam deus omnia ſcit ⁊ poteſt. ſed non om̃ia vult Ad ſcḋm dicendũ ꝙ ſicut punitio non fit ad hoc a deo vt oſtendat ſe iratum ita nec p̄ceptum ad hoc fit vt oſtendat ſe volentem ꝓpter qḋ nõ eſt ſignum falſum q̃uis deus aliquid p̄cipiat. qḋ tamẽ nõ vult voluntate beneplaciti. nõ enim dicũtur voluntatis ſigna quia adhibentur ad ſignãdum deum velle. ſed quia in nobis ſolent eſſe ſigna volendi. Ad tertium dicẽduʒ ꝙ voluntas non eſt cauſa determinata ad vnum effectum. ⁊ ideo non opʒ vnum ſolum ſignum eius accipere Ad quartum dicendum ꝙ q̃uis opatio dei nũq̃ repugnet volũtati beneplaciti tamẽ differt a voluntate beneplaciti differẽtia tẽporalis ab eterno. naʒ operatio eſt temporalis voluntas vero beneplaciti eterna. Ad quintum dicendum ꝙ omne malum dicitur ꝑ remotionem a fine. ſed non omnia bona eadeʒ ratione ordinantur in finem. ⁊ ideo vnum ſignum voluntatis ſufficit ad mala magna vel parua nõ aũt ad bona.

DI. XLVI

Jcoritur q̄ſtio. Hic

queruntur quatuor. Primo vtrum diuina voluntas debeat diſtingui ꝑ antecedentem ⁊ cõſequentem. Secũdo vtrum deus velit omnes homines ſaluos fieri Tertio vtrum mala ſit fieri bonũ. Quarto vtrum deus velit mala fieri.

D primum ſic ꝓceditur ⁊ videtur ꝙ volũtas diuina non debeat diſtingui ꝑ antecedẽtem ⁊ ꝯſequentem. modus enĩ voluntatis ſequitur actum cognitionis. ſed actus diuine cognitionis non habet prius ⁊ poſterius. cum ſua cognitio non ſit diſcurſiua. ergo non eſt verum ꝙ deus velit aliquid antecedent̃ ⁊ ꝯſequẽter. ℗ Si in deo ponitur volũtas antecedens ⁊ ꝯſequens hoc aut erit ꝓpter ordinem volũtatis aut ꝓpter ordinem volitoꝝ ſed non ꝓpter ordinem volitoꝝ quia ſic volũtas antecedẽs eſſet de primis creaturis tm̃. ſimiliter nec ꝓpter ordinem volũtatis tum ſit vna ⁊ ſimplex. ergo diuina volũtas non debet diſtingui ꝑ antecedẽtem ⁊ cõſequentem. ℗ Illud qḋ non poteſt ab alio impediri nec mutari non iudicatur ex alio. ſed a ſeipſo tantum. ſed ſm Damaſcenũ voluntas in deo dicit̃ antecedẽs q̄ſi ex ſeipſo exiſtens. ſed ꝯſequens eſt cauſa noſtra. ergo videtur ꝙ cõſequẽs voluntas deo non competat cuʒ ipſe impediri non poſſit aliunde. Sed cõtra eſt qḋ dicit̃ Dam̃. in ſcḋo li. oportet ſcire ꝙ deus antecedẽter vult omnes ſaluos fieri nõ autem ꝯſequitur. ℗ Voluntas ꝑ prius eſt finis q̃ eorum que ſunt ad finem. ſed deus vult aliquid quaſi finem. ⁊ aliquid quaſi ad finẽ. ergo deus vult aliquid antecedẽter ⁊ aliquid cõſequenter. ℞. dicendum ꝙ in actione alicuius agentis eſt aliquid cõſiderare ex parte facientis. ⁊ aliquid ex parte facti. hoꝝ duoꝝ qḋ eſt ex parte facientis prius eſt vñ ⁊ voluntas diuina que eius operatõeʒ determinat ad effectum aliquid reſpicit ex parte ipius dei volentis ⁊ facientis ſicut cõmunicatõeʒ ſue bonitatis vel aliquid hmõi. ⁊ aliqḋ ex parte facti ſcʒ qḋ natura vel conditio rei facte requirit ⁊ q̃tum ad primuʒ dicitur in deo voluntas antecedẽs q̃tum autem ad ſcḋʒ dicitur voluntas ꝯſequens. Ad primum ergo dicendum ꝙ deus non dicit̃ aliquid antecedẽter vel ꝯſequẽter velle ꝓpter ordinem q̄ ſit in actu eius volũtatis ſed ꝓpter ordinem volitoꝝ. Ad ſcḋm dicendum ꝙ ordo volitoꝝ a deo non eſt in ꝓpoſito accipiendus ſm diuerſas creaturas. ſed ſm diuerſa que ad vnam creaturam ꝑtinent. nam vni ⁊ eidem creature ꝯuenit aliqḋ ex parte dei ſcʒ totum id qḋ habet de bono. ⁊ aliquid ex parte ſui ſcʒ defectus reſpectu quorum diſtinguit̃ voluntas antecedens ⁊ cõſequens vt dictum eſt. Ad tertiũ dicendum ꝙ ordo ſapiẽtie hoc req̈rit ꝙ volũtas dei referatur ad rem ſm eius ꝯditionem. ⁊ ideo volũtas ĩ deo ꝯſequens ponitur q̃uis dei voluntas non poſſit impediri nec ĩmutari a creatura.

D ſcḋm ſic ꝓceditur. ⁊ videtur ꝙ deus non velit omnes homines ſaluos fieri nihil ẽ p̄deſtinatio aliud q̃ ꝓpoſitum dei de ſalute humana ſed non om̃es ſunt p̄deſtinati a deo. ergo ipſe non vult omnes homines ſaluos fieri. ℗ Volũtas dei vt ſupra dictum eſt. ẽ prima ⁊ ſũma cauſa omniũ rerum poſita aũt cauſa ponitur effectus. ſi ergo deus vellet omnes homĩes ſaluos fieri. omnes ſaluarentur cuius cõtrarium patet. ℗ Quecũqꝫ vult deus ſaluari diligit cũ diligere ſit velle bonũ dilecto. ſʒ deus aliquos habet odio. ſm illud Malach. j. Jacob dilexi ⁊ eſau odio habui. ⁊ in pſ. odiſti omnes q̄ operantur iniquitatem. ergo deus non vult omnes homĩes ſaluos fieri. Sed contra eſt qḋ apoſtolus dicit. j. Timo. ij. Qui vult om̃es homines ſaluos fieri. ℗ Magis eſt ꝓprium diuine volũtati qḋ eſt ex parte ſua q̃ quod ẽ ex parte noſtra ſed ſm Damaſ. deus ſm ꝙ eſt ex ipo antecedenter vult omnes homines ſaluos fieri. ſed ſm illud qḋ ex nobis eſt non vult in q̃tum merita aliquorum repugnant. ergo magis eſt dicendum ꝙ deus velit omnes homines ſaluos fieri q̃ non velit ℞ dicendum ꝙ hoc verbum apoſtoli quod in queſtione verſatur quatuor modis a diuerſis eſt intelligendum Uno modo Dama. q̄ dicit deus vult voluntate antecedente omnes homines ſaluos fieri. ſed nõ ex ꝯſequenti qḋ patet ex p̄dictis. nã q̃tuʒ ex ſeipo eſt deus vult oĩbus ſuam bonitatẽ cõicare vult tamẽ ꝙ in cõmunicatõe debitus ordo fuet. ⁊ ideo vult ꝙ illi in quibus eſt impedimentũ ꝑticipatõis glie

eām non ꝑticipent. Scḋo modo īcelligitur ab Aug̃. ⁊ habetur in lr̃a vt ſcꝫ ſit diſtributio accōmoda ꝓ illis qui ſaluantur quoꝝ nullus niſi ex diuina voluntate ſaluatur. Tertio modo īcelligitur vt fiat diſtributio ꝓ generibus ſinguloꝝ. ⁊ non ꝓ ſingulis generum. quia de quolibet genere hominū vult aliquos ſaluos fieri. ſed non oīes ⁊ hoc tangit̃ in gloſa. j. Timo. ij. Quart⁹ eſt ītellectus Orig. qui dixit ꝙ ſimpliciter erant omnes ſaluandi ex voluntate diuina. ſed hic ītellectus erat er roneus quilibet autē primoꝝ eſt verus. Ad primū er go dicendū ꝙ p̄deſtinatio includit voluntatē ſalutis. non ſolum antecedentē ſed etiā ↄſequentem q̄d patet ex hoc ꝙ p̄deſtinatio eſt ꝓpoſitum coopandi electis ī ſa lutem. Ad ſcḋm dicendū ꝙ ratio illa ꝓcedit de eo ꝙ deus ſimpliciter ⁊ abſolute vult ſm ordinē ſue ſapiētie ſine quo nihil cauſat Ad tertium dicendū ꝙ odium illud dei non eſt ſm id q̄d eſt ex eo ſed ſm ꝙ eſt ex ꝑte eo rum q̄s odio hēt· q̄ qui ſūt indigni bono quod deus p̄ parat dilectis a ſe. vñ hoc odium nō ↄtrariat̃ voluntati antecedēti ſed ↄſequēti.

Ad tertium ſic ꝓceditur ⁊ videtur ꝙ mala fie ri ſit bonum. bonum enī ē vt omnia ſint que ad ꝑfectionem vniuerſi ꝑtinent ſed multa bo na ꝑtinent ad perfectionem vniuerſi que non eſſent ſi mala non eſſent. ſicut patiētia ſine ꝑſecutione non eēt. ergo malum fieri bonum eſt. ℘ Omne iuſtū bonum eſt. ſed maluꝫ fieri iuſtum eſt. nam etiā culpe pe ne q̄dam ſunt vt patet Roma. j. ꝓpterea tradidit eos deus ⁊c̃. nec poteſt eſſe pena niſi iuſta. ergo malum fieri bonum eſt. ℘ Verum ⁊ bonum ↄuertuntur. ſꝫ verū eſt mala fieri. ergo ⁊ bonum Sed ↄtra. cuius genera tio ſubtracta ipſum quodq; eſt bonum ſm hoc. ſi ergo fieri ma la eſt bonum ipſa mala ſūt bona q̄d eſt impoſſibile. ℘ Fieri mala eſt ꝑ ſe effectus eius q̄d ē facere mala. ſed fa cere mala eſt malum. ergo ⁊ fieri mala. ℞. dicendum ꝙ dupliciter ḋ malo loq̄ poſſumus. Uno modo ſm ſe. Alio modo ſm ordinē ad aliud. ⁊ hoc dupliciter Uno modo ſm ordinē ꝑ ſe. Alio modo ſm ordinē ꝑ accidēs Bonitas ergo de malo ſm ſe ↄſiderato dici non poteſt nec de malo ſm ordinē quo ꝑ ſe ad aliquid ordinatur. ſed in ordine quo malū ꝑ accidens ordinat̃ ad aliquid poteſt aliqua ratio bonitatis īueniri inq̄ꝫtum mala ſūt occaſiones bonoꝝ. ⁊ ideo oīes in hoc ↄcordant ꝙ ma lum non eſt bonū. quia ꝑ hoc remouet̃ bonitas a malo abſolute. ſimiliter ⁊ in hoc cōcordant ꝙ facere mala nō eſt bonum. q2 ꝑ hoc deſignatur ordo mali ꝑ ſe ad ſuam cauſam. ſed in hoc ꝙ dicit̃ mala fieri vel eē impꝛtatur or do maloꝝ ad alia cōmuniter ad ꝑ ſe ⁊ ꝑ accidēs. q2 cuꝫ dicim⁹ mala fieri vel eē nihil aliud ſignificam⁹ q̄ꝫ mala inueniri inter res Sic ergo videt̃ dicendū ꝙ mala fieri ꝑ ſe loquēdo eſt maluꝫ ſed ꝑ accidēs eſt bonū inq̄ꝫtuꝫ ex malo aliq̄d bonū occaſionat̃. ⁊ quia q̄d ē ꝑ ſe verius dr̄ q̄ꝫ q̄d eſt ꝑ accidens. iḋo verior eſt opinio que poſuit ꝙ mala fieri eſt malum q̄ꝫ que poſuit ꝙ mala fieri ē bonū.

Ad primū ergo dicendū ꝙ illa bona q̄ ſūt de ꝑfectio ne vniuerſi non cōſequunt̃ ex malis niſi ꝑ accidēs. vñ nō ſeq̄tur ꝙ ꝑ ſe loquēdo malum fieri ſit bonū Ad ſcḋm dicendum ꝙ culpa non dicit̃ pena eē niſi ꝑ accidens vl̃ ratione antecedētis q̄d eſt deſertio a deo vel rōne cōſe quētis q̄d eſt amiſſio bonoꝝ gratuitoꝝ ⁊ vulneratio naturaliū vel rōne cōcomitātis q̄d eſt aliqua paſſio af flictiua ſicut patet in peccato ire vel inuidie. culpa tamē pe na non eſt etiā bona niſi ꝑ accidens ſcḋ rōne ordinis iu ſticie. Ad tertium dicendū ꝙ in ꝑfecta illa eſt falſa ac cidentis. nā malū fieri non dicit eē veꝝ niſi ſm ordinē quē habet ad intellectum vel cū mala ſunt ꝑ ſignifica

ture eſſe q̄d eſt vel nō eſſe q̄d non eſt. ⁊ hoc eſt bonuꝫ ⁊ a deo nec tamen ſequitur ꝙ per ſe loquēdo mala fieri ſit bonum.

Ad quartum ſic ꝓceditur ⁊ videtur ꝙ deus ve lit mala fieri. Omis enī volūtas ex charitate ꝓcedens deo cōformatur. ſed aliquis ſanct⁹ ex charitate vult mala fieri. quia gloriatur in tribulatiōib⁹ vt dr̄ Ro. v. ḡ ⁊ de⁹ vult mala fieri. ℘ Sic culpa opponit̃ grē ita ⁊ pena nat̃e ſꝫ de⁹ ē actor grē ⁊ nat̃e. ḡ ſicut ↄceditur ꝙ deus vult mala pene fieri ita debet cōcedi ꝙ vult mala culpe fieri. ℘ Neceſſariuꝫ eſt mala fieri vel non fieri. ſed deus non vult mala non fieri alias nō fierēt. ergo deus vult mala fieri. Sꝫ cō tra volūtas dei eſt cauſa volitoꝝ. ſed voluntas dei non eſt cauſa ꝙ mala fiant. ergo deus non vult mala fieri.

℘ Volūtas non eſt niſi finis vel eorū que ſunt ad fi nem. ſed mala fieri eſt recedere a fine. ergo deus nō vult mala fieri. ℞. dicendū ꝙ voluntas dei non eſt niſi ḋ bono. mala autē fieri non eſt ꝑ ſe bonum. ſed ꝑ accidēs vt dictum eſt non tamen poteſt dici ꝙ deus velit fieri mala ꝑ accidens ⁊ non ꝑ ſe. nam cum voluntas ſequat̃ cognitionem multa diſtinguūtur ſm voluntatē q̄ non diſtinguūtur ſm rem eo ꝙ diſtinguūtur ſm rōnem. vñ voluntas que eſt de re aliqua nō oportet ꝙ ſit de omnib⁹ que cōcomitantur rem illam. ⁊ ideo de hoc ꝙ eſt mala fieri q̄d ſm ſe ↄſideratum malum eſt dei voluntas non eſt. ē tñ de eo q̄d eſt ei annexum vel ſicut p̄cedens vel ſi cut cōſequens. p̄cedens q̄dem eſt potentia creature qua p̄t deficere ⁊ nō deficē quā potētiā de⁹ eſſe vult. ⁊ ſm ħ dicitur ꝑmittere mala. cōſequens eſt autē bonuꝫ q̄d ex malo occaſionat̃ q̄d de⁹ vult. ideo dicit̃ ordinare mala ſiue velle mala fieri ſm q̄d ⁊ cum determinatione ſcilꝫ ſcḋm q̄d iuſtū eſt Ad primum ergo dicendū ꝙ ſancti gloriantes in tribulationib⁹ nolūt peccata ꝑſequentiū ſed volūt q̄d inde ſeq̄tur ⁊ ſimiliter de⁹ Ad ſcḋꝫ dicē dum ꝙ pena in ſui rōne includit ordinem debitum ad culpam. culpa vero non includit aliquē ordinem. ⁊ iḋo non eſt ſimile. Ad tertiuꝫ dicendū ꝙ q̄ꝫuis neceſſe ſit mala fieri vel non fieri tamē deus neutrum vult loquē do ḋ malis q̄ fiunt. ſed vult ꝑmittere ea fieri hoc enī bo nū eſt nō enī neceſſariū eſt ꝙ voluntas etiā in alterā cō tradictionis ꝑtem feratur. Et ſi obijciatur de⁹ nō vult mala non fieri. dicendū ꝙ veruꝫ eſt nō tamē ꝓpter hoc factor maloꝝ eſt ſed p̄ter dei volūtatē dicūtur fieri. q2 ꝑ negationem non ponitur nec affirmatur mala volū tas. ſed potius negatur vel remouetur cum ei negatio p̄mittatur.

DI. XLVII

Voluntas quippe dei

⁊c̃. Hic q̄runt̃. iiij. Primo vtruꝫ de⁹ de neceſſitate velit q̄cq̄d vult. Secūdo vtꝝ p̄ter volūtatē ei⁹ aliq̄d fiat. Tertio vtꝝ p̄ter dei volūtatē nihil fiat. Quarto vtrū volūtas dei rebus neceſſitatē imponat.

Ad p̄mū ſic ꝓcedit̃ ⁊ videt̃ ꝙ de⁹ de neceſſitate velit q̄cq̄d vult. omē enī eternū ē neceſſarium ſ; q̄cq̄d deus vult ab eterno vult ḡ q̄cq̄d deus vult de neceſſitate vult ℘ Quicq̄d de⁹ voluit vl̃ vult poſtq̄ȝ vult illud vel voluit. non poteſt illud non velle vel non voluiſſe. quia voluntas eius eſt immutabilis ſꝫ quicquid deus vult vel voluit nunq̄ȝ non voluit. quia ab eterno voluit quicquid voluit ⁊ vult. ergo deus nō p̄t nō velle q̄d vult. ⁊ ita de neceſſitate vult quicquid vult ℘ Ex principiis neceſſariis ſeq̄t̃ ↄcluſio neceſſaria ſed ſm ꝑbm finis i appetibilib; ē ſic p̄ncipiū cum ḡ de⁹ de

neceſſitate velit ſuam bonitatē q̄ ē finis. de neceſſitate etiam volet omnia que ad eam ordinantur. ergo deus de neceſſitate vult quicquid vult. Sed cōtra neceſſitas opponitur gratuite voluntati. ſed deus vult ſaluū hominē ex gratuita volūtate. ergo non ex neceſſitate.

ꝓ Volūtas dei magis eſt libera q̄ꝫ noſtra. ſed voluntas noſtra non ex neceſſitate vult quicquid vult. ergo nec volūtas dei. ℞. dicendū ꝙ actus diuine volūtatis cum ſit ipſa dei eſſentia neceſſarius eſt. ſꝫ reſpect⁹ diuine volūtatis ad volituꝫ qui imꝑtatur cū dicim⁹ deū velle hac vel illud habet neceſſitateꝫ q̄ꝫtum ad aliq̄d volitum non tamen q̄ꝫtuꝫ ad oīa. voluntas eni neceſſarium ordinem habet ad finem vltimū que quidē neceſſitas libertati non repugnat. q꞉ nō eſt neceſſitas coactionis ſed naturalis īclinationis. ⁊ ꝑ hunc modū homo de neceſſitate vult beatitudinē. ad ea autē que ſunt ad finem volūtatis neceſſariū ordinē nō habet niſi ſint talia ſine quibus finis haberi non poſſit. ſic ergo deus de neceſſitate vult bonitatē ſuam ⁊ quicquid in ipſo ē. creaturas aūt non vult ꝺ neceſſitate. quia hoc modo ordinātur ad diuinam bonitatē vt ſine eis diuina bonitas eſſe poſſit. ⁊ ei ꝑ creaturas nihil accreſcat Ad primuꝫ ergo dicendū ꝙ aliquid dicit̄ eſſe neceſſariū dupliciter. Uno modo abſolute ꝓpter neceſſariaꝫ habitudinē ſubiecti ad ꝑdicatum. ſicut homo ē animal. ⁊ ſic nō eſt neceſſarium deum velle aliq̄d circa creaturas. quia non ē neceſſaria habitudo volūtatis ad volitum vt dictum ē Alio modo dicit̄ eſſe aliquid neceſſariū ex ſuppoſitiōe ſicut dicit̄ ſoꝛ. moueri ſi currit. ⁊ ſic eſt neceſſariū deū aliquid velle circa creaturas ex ſuppoſitiōe facta q̄ð ab eterno velit illud ⁊ ſimiliter dicendū ad ſcðm. Ad tertiū dicendū ꝙ ratio illa ꝓcedit de eo q̄ð ē ad finem neceſſarium habitudinē habēs ad finem. ſicut ꝑncipia demōſtratiōis habēt neceſſariā habitudinē ad ꝯcluſionem talē aūt habitudinē non habēt creature ad diuinā bonitatē vt dicū ē. ⁊ ideo ratio non ſeq̄tur.

D ſcðm ſic ꝓceditur ⁊ videtur ꝙ volūtas dei non ſemꝑ impleat̄. omnis eni cauſa ꝑma que ꝓducit effectum ſuum mediante eā ſcðā contingēte poteſt deficere in ſuo effec. u q̄ꝫuis in ſe ſit neceſſaria ſicut floritio arboris ꝓpter defectuꝫ virtutis plante quandoq꞉ deficit q̄ꝫuis cauſa ꝑma ſcꝫ motus ſolis ſit neceſſaria. ſed voluntas dei ꝓducit ſuū effectum volitum mediantibꝫ cauſis ſcðis cōtingentibus ſicut li. arbi. ⁊ alijs hmōi. ergo quādoq꞉ volūtas dei deficit a ſuo volito. ꝓ Quicquid de⁹ ꝑcipit vult. alias eſſet duplex ⁊ fallax in ꝑcipiendo. cum ꝑceptuꝫ ſit volūtatis ſignū. ſꝫ deus multa ꝑcipit que non fiūt. ergo voluntas dei non ſemꝑ implet̄. ꝓ Duo contraria non poſſunt ſimul eſſe. ſed mali homines habēt voluntatem diuine volūtati ꝯtrariam que quādoq꞉ impletur. ergo volūtas dei non ſemꝑ implet̄. Sed cōtra. voluntas ſemꝑ impletur niſi ſit aliquid reſiſtens. ſed volūtati dei nihil reſiſtit. Roma. ix. voluntas ergo dei ſemꝑ implet̄

ꝓ Impletio volūtatis ē ratio gaudij. ergo volūtatꝭ caſſatio eſt ratio triſticie ſed deo nō poteſt accidere aliq̄ triſticie ratio cum ſit beatiſſimus. ergo voluntas dei ſemꝑ impletur. ℞. dicendū ꝙ hec eſt differētia inter voluntatē ⁊ cognitionē ꝙ volūtas imꝑtat ordinē volentis ad rem. cognitio autē rei ad cognoſcentē. ⁊ ideo ſicut res nō habet eſſe niſi ꝯcurrētibus omnibꝫ que ad eſſe rei req̄runt̄ ita null⁹ ſapiēs dicit̄ aliq̄d velle ſimpliciter niſi q̄ð vult ꝯſideratis oīnibus que ad volitum cōcurrunt tam ex ꝑte volentis q̄ꝫ ex ꝑte voliti. illud ergo deus ſimpliciter vult q̄ð vult volūtate antecedēte taq̄ꝫ ex ſcðo ⁊ volūtate ꝯſequēte taq̄ꝫ ex volito. ⁊ hoc totuꝫ impletur ex quo nihil repugnat nec ex ꝑte volentis nec ex parte voliti. ⁊ ideo omne q̄ð deus ſimpliciter vult impletur. Ad primū ergo dicendū ꝙ ratio illa procedit quādo cauſa ꝑma efficit effectum cauſe ſcðe ⁊ nō ipſam cauſam ſcðam. ſed volūtas diuina non ſolum ē de effectibus cauſaꝝ cōtingentiū. ſed de ipſis cauſis ꝯtingentibus ꝓut ordinātur in ſuos effectus. vnde volūtas diuina de effectu cauſe cōtingēt̄is excludit omnē defectū qui cauſe poſſit accidere. vel dicendū ꝙ deus non tm̄ ē cauſa mediata eo ꝙ agit cuilibet cauſe. ſꝫ etiā imediata eo ꝙ agit ꝑ eſſentiam ſuaꝫ. Ad ſcðm dicendū ꝙ ꝑceptum diuinū ſemꝑ eſt de eo q̄ð deus vult q̄ꝫtum ex ſe ipſo eſt. hoc eni vult nos velle. ⁊ ideo reſpōdet volūtati antecedēti que non ſemꝑ implet̄ niſi cōſequēs adiungatur. Ad tertium dicendū ꝙ volūtas maloꝝ ꝯtrariatur volūtati ſigni. ſ. ꝑcepto. nō autē volūtati bñplaciti vel volūtati antecedēti ſed ꝯſequenti.

D tertiū ſic ꝓceditur ⁊ videtur ꝙ ꝑter dei volūtatem nihil fiat. potētiuſ eni eſt agens ꝑter cuius volūtatē nihil poteſt fieri q̄ꝫ illud ꝑter cuius volūtatem aliquid fieri poteſt. ſed de⁹ eſt agens potentiſſimū. ergo ꝑter eius volūtatem nihil poteſt fieri. ꝓ Quicquid deus oꝑatur vult. ſed nihil poteſt fieri ꝑter dei oꝑationē. q꞉ ipſe oꝑat̄ in omni oꝑante. ergo nihil poteſt fieri ꝑter eius volūtatē ꝓ Quicquid obſeq̄tur diuine volūtati non fit ꝑter eius volūtatem. vult eni deus ꝙ oīa ſue volūtati obſeq̄ntur. ſed nihil fit q̄ð diuine voluntati nō obſeq̄tur vt in l̄ra dicitur. ergo nihil fit ꝑter dei volūtatem. Sed ꝯtra de⁹ non vult mala fieri vt ſupra dictum eſt. ſꝫ multa mala fiunt. ergo multa fiunt ꝑter dei volūtatem. ꝓ Volūtas dei cauſa eſt coꝝ que vult. ſed multa fiūt quorū deus non eſt cauſa ſcꝫ peccata. ergo multa fiūt ꝑter dei voluntatem. ℞. dicendū ꝙ volūtas dei dupliciter accipitur. Uno modo volūtas beneplaciti. Alio modo volūtas ſigni. Loquēdo de volūtate beneplaciti ſic aliq̄d poteſt fieri ꝑter volūtatem dei tam antecedētem q̄ꝫ conſequentem. non autem cōtra ꝯſequentem que ſemꝑ impletur. ſed cōtra antecedentē que quādoq꞉ non impletur vt dictum eſt. loquēdo autē de voluntate ſigni ſic ſi loquamur de ꝑmiſſione ⁊ oꝑatione nec ꝑter voluntatē dei. nec cōtra caꝫ poteſt aliquid fieri. nihil eni poteſt fieri q̄ð deus non oꝑetur vel ꝑmittat. Si aūt loquamur de ꝑcepto ꝓhibitione ⁊ cōſilio. ⁊ ſic non ſolū ꝑter volūtatem diuinam. ſed cōtra eam multa fiunt. ⁊ hoc iō. q꞉ iſta ſigna reſpondēt volūtati antecedēti que non ſemꝑ impletur. alia vero duo reſpōdent volūtati cōſequenti que ſemꝑ impletur. oꝑatio quidem ſm ꝙ volūtas cōſequens eſt de faciēdo. ⁊ ideo ꝑter oꝑationeꝫ poteſt aliq̄d fieri. ſed non cōtra eam. ſed ꝑmiſſio reſpondet volūtati ꝯſequenti ſm ꝙ eſt de non impediēdo. ⁊ ideo ꝑter eam nihil poteſt fieri Ad primum ergo dicendum ꝙ non eſt ex impotentia diuine voluntatis ꝙ aliquid ꝑter eaꝫ fiat. ſed ex ordine ſapiētie a quo ꝓcedit ꝙ voluntas dei non impediat q̄ð impedire poteſt. ⁊ iðo illud q̄ð preter eam eſſe dicit̄ eſt preter eam ſm ꝙ eſt de non oꝑando. ⁊ non ſm ꝙ eſt de non impediendo Ad ſcðm dicendū ꝙ deformitas peccati eſt ꝑter oꝑationem dei ⁊ ꝑter ei⁹ voluntatem q̄ꝫuis ſubſtātia actus non ſit ꝑter dei oꝑationem. Ad tertium dicendū ꝙ voluntati dei ꝓut eſt de ordine vniuerſi obſequitur ille qui facit ꝯtra voluntatem dei non ꝑ ſe ſed ꝑ accidens inq̄ꝫtum deus ex malo elicit bonum non tamen obſeq̄tur voluntati qua deus velit hoc factum ꝑticulare. ⁊ ꝑter talē voluntatē aliq̄ fiunt inq̄ꝫtū de⁹ nō vult hoc ꝑticulare factū fieri.

Ad tertium ſic ꝓceditur ⁊ videtur ꝙ diuina volun-tas rebus volitis neceſſitatem imponat. Poſi-ta enī cauſa ſufficiēti neceſſe eſt effectū poni. ſed voluntas dei eſt ſufficiens cauſa eoꝝ que ipſe vult. ergo cum voluntas dei ſit ab eterno videtur ꝙ eius volita ſint neceſſe prouenire ¶ Quātumcūqꝫ cauſa eſt neceſſaria ⁊ effectus ꝯtingens ꝓpter ꝯtingentiam cauſe medie. ſtāte cauſa p̄ma poteſt effectus deficere ſi-cut ſtāte motu ſolis deficit floritio arboris. ſꝫ ſtante vo-lūtate dei non poteſt deficere ſuū volitum. quia volun-tas dei ſemꝑ impletur. ergo cū voluntas dei ſit cauſa ne-ceſſaria. oportet ꝙ effectus ipſius ſint neceſſarij ¶ Omnis cōditionalis vera cuius anteceden̄s ē neceſſariū abſolute ⁊ ꝯn̄s ē neceſſariū abſolute qꝛ ꝯn̄s ſequitur ex anteceden̄ti ex neceſſario autem nihil ſequitur niſi neceſſariū. ſed hec ꝯditionalis ē vera ſi deus vult aliquid illud ē vel erit. cum ergo ante-cedens ſit neceſſariū abſolute. quia eſt eternū. ⁊ conſe-quens erit neceſſariū abſolute. Sꝫ ꝯtra. omīa bona fiunt deo volēte. ſi ergo voluntas dei rebus volitis neceſ-ſitatē imponat omnia bona ex neceſſitate ꝓuenient. ⁊ ſic perit li. ar. qḋ eſt incōueniens. ¶ Diuine ꝓuidētie eſt naturaꝫ nō perdere ſed ſaluare. ꝑderetur autem ſi reb⁹ ſm naturā ſuam ꝯtingentib⁹ neceſſitatē imponeret. er-go diuina voluntas quā ꝓuidentia includit reb⁹ neceſ-ſitatē non imponit. ℞. dicendum ꝙ volūtate dei nō ſoluꝫ res in eſſe ꝓducūtur. ſed etiam rebus ꝓducēdis modū quo ꝓducentur p̄determinauit. vnde cū voluntas dei efficaciter impletur: oportet ꝙ res fiant. ⁊ eodem modo ſi-cut volūtas diuina diſpoſuit. diſpoſuit autem de⁹ ad cō-pletionē vniuerſi vt quedā fierēt neceſſario. ⁊ his p̄parauit cauſas neceſſarias etiā ſecundas. quedā vero vt fierēt ꝯtingē-ter ⁊ his p̄parauit cauſas ſcḋas ꝯtingētes. ⁊ ideo diuina volū-tas rebus neceſſitatē non imponit. Ad primuꝫ ergo dicendum ꝙ poſita cauſa neceſſe eſt effectum poni ſm illum modum quo cauſa ad effectū ordinatur. ⁊ ideo il-lo modo res fiunt quo volūtas diuina diſpoſuit que-dam cōtingēter quedā neceſſario. Ad ſcḋm dicendū ꝙ quāuis ꝯtrarium eius qḋ eſt volitum a deo nō poſſit ſta-re cū voluntate diuina. poſſibilitas tn̄ ad cōtrarium p̄t ſtare cum ea ꝓpter ꝯtingentiam cauſe medie. ⁊ hoc ſuffi-cit ad hoc ꝙ effectus ſit contingens ⁊ non neceſſarius. Ad tertium dicendū ꝙ ex hoc anteceden̄ti deus vult aliquid ſequitur non ſoluꝫ illud eſſe. ſed eo modo quo deus vult. ⁊ ideo cōtingēter quādoqꝫ ⁊ qn̄qꝫ neceſſarie

DI. XLVIII.

Ciendum quoqꝫ ⁊c.

Hic q̄runtur quattuor. Primo vtrū volūtas noſtra poſſit volūtati diuine con-formari. Secūdo vtrum ad ꝯformitatem teneamur. Tertio vtrum p̄fecti ⁊ beati ꝯformēt voluntatē ſuaꝫ volūtati diuine etiā in volito. Quarto vtrū paſſio xp̄i placere potuerit cū iudeoꝝ actio deo diſpliceret.

Ad primum ſic ꝓceditur ⁊ videtur ꝙ voluntas noſtra diuine voluntati ꝯformari non poſſit. nullus enī volūtatem ſuam poteſt conforma-re volūtati quā ignorat. qꝛ nō volum⁹ niſi co-gnitū. ſed volūtatem dei ignoramus. ergo ei volūtateꝫ noſtram conformare non poſſum⁹. ¶ Eoꝝ que infi-nite diſtant nulla poteſt eſſe cōformitas. ſed voluntas noſtra in infinitum diſtat a diuina volūtate. ergo non poteſt vna alteri eſſe cōformis. ¶ Quecunqꝫ ſūt con-formia in vna forma ꝯueniunt. ſed non poteſt eſſe vna forma volūtati diuine ⁊ noſtre cōmunis. quia forma il-la vtraqꝫ voluntate prior exiſtēt. ergo voluntas noſtra di-uine volūtati cōformis eſſe non poteſt. Sed contra ſup illud pſ. Rectos decet collaudatio. dicit glo. recti ſūt qui dirigunt cor ſuū ſm volūtatem dei que eſt regu-la nobis. ſed regulatum cōformatur regule. ergo voluntas dei voluntati noſtre ꝯformis eſt ¶ Obedientes p̄cepto conformant voluntatē volūtati p̄cipientis. ſed multi diuinis p̄ceptis obediunt. ergo eorum volūtas diuine volūta-ti cōformatur ℞. dicendū ꝙ voluntas diuina dupli-citer ꝯſiderari poteſt. Uno mō vt ſignificatur ꝑ modū po-tētie. Alio modo vt ſignificatur ꝑ modū operationis ſic-ut autē agitur hic de ꝯformitate ad diuinā voluntatem ⁊ nō p̄mo. actus autē voluntatis cōſiderari pōt duplici-ter. Uno modo vt eſt cauſa. ⁊ ſic volūtati diuine noſtra voluntas ꝯformatur quādo hoc volum⁹ qḋ deus vult nos velle. ſic enī in cauſis volūtarijs effect⁹ cauſe ꝯfor-matur inquantum ſequitur diſpoſitionē volūtatis ⁊ rōnis. vt patet in artificiatis ⁊ arte. ⁊ hec cōformitas ē ſm rōneꝫ cauſe efficientis. Alio modo ꝯſideratur actus volunta-tis vt eſt quidam actus. ⁊ ſic volūtati poteſt aliquid confor-mari dupliciter. Uno modo rōne forme ſuꝑuenientis quā habet actus ex habitu. ⁊ ſic ꝯformam⁹ volūtatē no-ſtram volūtati diuine inquantum volum⁹ aliquid ex chari-tate ſicut ⁊ deus vult. ⁊ hec ꝯformitas attēditur ſm ra-tionē cauſe formalis Alio modo quantum ad ſpeciē actus quā habet ex obiecto qḋ ē duplex. quoddā enī eſt finis. ⁊ ſic volūtas noſtra ꝯformatur volūtati diuine inquantuꝫ ꝓpter illud volumus ꝓpter qḋ ⁊ deus vult. ⁊ hec confor-mitas attēditur ſm rōnem cauſe finalis. aliud vero obie-ctum eſt id qḋ eſt ad finem. ⁊ quantum ad hoc cōformatur voluntas noſtra diuine in volito dum volum⁹ id quod deus vult. ⁊ hec eſt ꝯformitas quaſi ſm rōnem cauſe ma-terialis. Ad primū ergo dicendū ꝙ volūtas dei ple-ne nobis nūc nota non eſt. ⁊ ideo nec eſt plena ꝯformi-tas. eſt tamē aliqua ſm modū noſtre cognitiōis. Ad ſcḋm dicendū ꝙ duplex eſt cōformitas. Una perfecta equa-litatem includēs qualis eſt filij ad patrē. ⁊ talis nō poteſt eſſe alicuius creature ad deum cum infinite diſtēt. alia imperfecta ⁊ nō ſm eandem rōnem. ⁊ ſic creatura confor-matur deo Ad tertium dicendum ꝙ aliquid p̄t alteri ꝯfor-mari dupliciter. Uno mō ſicut forme. Alio mō ſicut for-mato. p̄mo mō volūtas nr̄a ꝯformatur diuine. ⁊ ſcḋo mō nō.

Ad ſcḋm ſic ꝓceditur ⁊ videtur ꝙ voluntatem noſtram diuine conformare non teneamur. quicunqꝫ enī nō facit id ad qḋ tenetur ex hoc ipſo peccat mortaliter. ſi ergo tenemur voluntatē noſtram diuine voluntati cōformari qḋ non facimus quādocunqꝫ peccamus: videtur ꝙ quodlibet peccatuꝫ ſit duplex. ⁊ quodlibet veniale habeat mortale ſibi adiū-ctum. ¶ Ad id non obligamur ex aliquo p̄cepto qḋ li. arbi. non ſubiacet. ſed cōformitas voluntatis noſtre ad deum ſm rationem cauſe finalis efficiētis ⁊ forma-lis li. arbi. non ſubiacet. qꝛ eius poteſtati nō ſubeſt cha-ritatem habere. in finem autem diuine voluntatis qui eſt bonum naturaliter tēdit: non ex electione que eſt li. arbi. voluntas autem diuina efficaciter implet in noſtra quicquid vult. ergo ad cōformitatem p̄dictam non tene-mur ex aliqua obligatione p̄cepti ¶ Deus vult dam-nationem alicuius hominis reprobati ⁊ cum hoc ipſe ſci-at. poteſt homini reprobato reuelare. ſi ergo homo te-neatur volūtatem ſuam conformare diuine voluntati in volito ſequitur ꝙ iſte teneatur ſuam damnationem velle qḋ eſt incōueniens cū talis voluntas ſit cōtra cha-ritatem. ⁊ ſic quantum ad nullū moduꝫ ꝯformitatis tene-tur. Sed ꝯtra vnuſquiſqꝫ tenetur eſſe rect⁹. ſed rectitu-do conſiſtit in cōformitate ad diuinā voluntateꝫ vt ex gloſa predicta ꝓbatū eſt ergo quilibet tenetur volūtatē ſuā diuine volūtati ꝯformare ¶ Quilibet tenetur deo obedire

ſed obediēdo deo hō volūtatem ſuam diñe ꝯformat. ergo homo tenet volūtatē ſuā diuie ꝯformare. Rn̄o dōm ꝙ ſm hoc diuie volūtati nr̄a volūtas cōformari dꝫ ſm ꝙ ipa ē regl'a nr̄e volūtatis ꝗ̃tū ad bonitatē. bonitas autem in actu voluntatis ꝗ̃tuꝫ ad aliquid ꝯſideratur abſolute. ꝛ ꝗ̃tum ad aliquid reſpectiue. abſolute quidem ꝛ pmo ꝛ pncipaliter ꝗ̃tum ad finem. ſcdo ꝗ̃tum ad habitum q ex fine bonitatē hꝫ. ꝛ tertio ꝗ̃tū ad rōeꝫ efficiēdi quia ex fine ꝛ habitu inclinatur aliquis ad agenduꝫ. reſpectiue aūt ꝗ̃tū ad volitū q ō nō hꝫ bonitatē niſi ex ordine ad finē. ꝛ ideo volūtati diuie tenemur nr̄aꝫ volūtatē ꝯformare. abſolute q̄dē ꝗ̃tū ad tres pmas ꝯformitates. pmo ꝛ pncipaliter ſm cauſam finalē. ſcdo ſm cauſā formalē. ꝛ tertio ſm rōneꝫ cauſe efficiētis vt. ſ. velim⁹ q ō de⁹ vult nos velle. ꝛ ex charitate. ꝛ ꝓpter bonū finē. reſpectiue ꝟo ꝛ nō abſolute ꝗ̃tū ad volitū ſm velle id q ō de⁹ vult i ſe nob deſplicerat tñ ſm reſpectū ad diuinā volūtate nob placeat. put. ſ. ē a deo volitū ꝛ ordinatū. Ad pmū ergo dōm ꝙ ꝯformitas nr̄e volūtatis ad diuinā ē q̄dā generalis ꝯditio q̄ i oī bono ope req̄rit ꝛ ideo qñ ꝓtermittit nō fit ſpāle pctm nec ſp mortale. qꝛ qñqꝫ fit pter eā nō ꝯ eam. Ad ſcdm dōm ꝙ tres pme conformitates ad q̄s abſolute tenemur li. ar. ſubiacent. lꝫ eni naturale ſit nobis vt i bonū tendam⁹ ſicut in fineꝫ nō tñ vt i hoc vel i illud bonū. ſꝫ hoc p electōem accipimus. ꝗ̃uis etiā circa volūtatē nr̄aꝫ ſp diuina volūtas implcat nō tñ ſp a nob ſꝫ qñqꝫ de nob tm̄. ꝙ aūt a nob hoc ē p electōeꝫ. ſiliter ꝗ̃uis ad charitatē habendā vires li. ar. nō ſufficiāt tñ p li. ar. pt ſe hō ad eā ꝓparare ꝛ eius receptioni aſſentire. Ad tertiū dōm ꝙ lꝫ de⁹ poſſit alicui ſuā dānationē reuelare de potētia abſoluta nō mō ꝯ potentia ordinata qꝛ cogeret deſperare. ꝛ ſi q̄ reuelatio fieret q̄ h ſonarꝫ debēt itelligi ſm ꝯminatōꝫ ꝛ ñ ſm pſciaꝫ

D tertiū ſic pcedit ꝛ videtur ꝙ pfecti ꝛ beati ſuā volūtatē nō ꝯforment diuine in volito. beata eni ꝟgo i ſtatu pfectōis erat ꝛ tamē voluerat xp̄m nō pati alias de ei⁹ paſſione non doluiſſet. eſt eni dolor ſm Aug. de his q̄ nob nolentib⁹ acciderūt. ſciebat tñ p fidē deuꝫ velle xp̄m pati. ergo pfecti nō ꝯformāt volūtatē ſuam diuine in volito. Pr̄ Xp̄s int oēs erat pfectiſſim⁹. ſꝫ i eo fuit aliq̄ voluntas diuie volūtati nō ꝯformis. ſ. voluntas naturalis q̄ volebat calicem a ſe trāſferri q ō deus volebat. ergo volūtas pfectoꝝ nō ſemp formatur diuie in volēdo. Pr̄ Aīe int fectoruꝫ ꝓpt xp̄m in plena fruitōe beatitudinis ſūt. ꝛ tñ deſiderāt aliquid ꝛ petūt q ō de⁹ nō vult vt ptꝫ Apoc. vj. vſqꝫ quo dñe nō vindicas ꝛc̄. ergo nec beati volūtatē ſuā cōformāt diuine in volēdo. Sꝫ ꝯ ſm Tul. Amicoꝝ ē idē velle. ſꝫ pcipue beati ſūt i pfecta amicicia ad deū. ergo volūtatē ſuā diuie ꝯformāt in volēdo. Pr̄ Electio pueſa eſt qñ min⁹ bonū magis bone pfert. ſꝫ ꝯſtat magis eſſe bonū q ō de⁹ vult eo q ō hō vult. cū ergo in pfectis ꝛ beatis nihil ſit de peruerſitate electionis videt ꝙ ſp eligendo vult hoc q ō de⁹ vult. Rn̄o dōm ꝙ volituꝫ a deo accipi poteſt dupliciter. Uno mō in particulari ꝛ q̄ſi materialiter. Alio mō in vl'i. ꝛ q̄ſi formaliter. ſ. ſm ꝙ ē volituꝫ. pmo q̄dem mō nō pt aliq̄s velle q ō deus vult niſi ſciat circa h pticulare dei volūtatē. Scdo aūt mō nō pt aliq̄s velle q ō de⁹ vult niſi ſm illaꝫ ptē volūtatis q̄ nata ē ferri in diuina q ō nō ꝯuenit volūtati ſenſualitatis aut rōnis inferioris ſꝫ tm̄ volūtati rōnis ſupioris. ſic ergo tā beati q̄ꝫ pfecti vel q̄cunqꝫ iuſti voluntatem ſupioris rōnis ꝯformāt diuine voluntati in volito vl'r ꝛ formaliter ſūpto. ſꝫ i hoc ortū differt bonos ꝛ viatores. ꝙ beati ſm volūtatē pdictā etiā i ptic'lari volito volūtate ſuā volūtatē diñe ꝯformāt nō aūt viatores q̄ diuinā volūtatē ſup ptic'laribꝫ nō cognoſcūt ſicut ꝛ beati. ſꝫ ſm alias volūtates in eis nō pt eſſe ꝯformitas ad diuinā voluntatē in volito vl'r ꝛ formaliter ſumpto. ſ. quādoqꝫ p accidēs i voluntate materialitr ſumpto. qñqꝫ vero in contrariū. ſꝫ mot⁹ iſte q eſt in cōtrariū tāto eſt debilior ꝛ minus impedit⁹ i quāto volūtas ſupior diuie forti⁹ inheret. peccatores ꝟo ſm ſupiorē voluntatē non ꝯformāt volūtatē ſuā diuine in volito formaliter ſumpto. ꝛ ſi qñqꝫ ꝯformēt per accidens in volito ꝛ materialiter ſūpto: ex tali eni mō ꝯformitatis nihil laudis accreſcit vel tollit. Ad primuꝫ ergo dōm ꝙ triſticia erat in beata ꝟgine de morte xp̄i ſm ꝙ inferior volūtas pticulari volito repugnabat. ꝛ hoc nō ē pfectioni contrariū. Et ſimiliter dōm ad ſm de volūtate inferiori qua xp̄s transferri calicē volebat. Ad tertiū dōm ꝙ ꝟba illa Apoc. ſunt intelligēda ꝗ̃tum ad naturalē appetitū quem ſūt aīe ſepate de corpoꝝ reſumptione. ꝛ tñ ſm ſupiorē rōnē anie htōꝝ volunt dilationē reſurrectionis quā ſciunt deum velle.

D q̄rtū ſic pcedit ꝛ videt ꝙ non poſſit eē voluntas de paſſione ſine hoc q ō ſit de actione. volūtas eni ſapiētis non eſt impoſſibiliū eo ꝙ ē cū electōe q̄ ſemp ē poſſibiliū. ſꝫ ipoſſibile ē eſſe paſſionē ſine actione ergo nulli⁹ ſapiētis volūtas eſt de paſſione ſine actōe. Pr̄ Uolūtas fert in volitū ſm ꝙ ē in reꝝ natura. qꝛ bonū ꝛ malū ſūt in reb⁹ ſm pħm ſed i rerū natura nō eſt paſſio ſine actōe. ergo volūtas non fert in paſſionē ſine actōe. Pr̄ Uolūtas iudicat mala ex malo q ō male inſepabiliter ꝯiungit volito. ſicut pater i volūtate fornicātis q̄ vult delectatōeꝫ cui inſepabiliter inheret deformitas. ſed paſſioni innocentis inſepabiliter adiungit actio mala pſequētis. ergo quicunqꝫ vult paſſionē xp̄i videt velle actōem malam iudeorum. Sed ꝯtra. quecūqꝫ ſunt ſepata ſm rem poſſūt ſepari ſm actuꝫ aīe. p quē interdū etiā ꝯiuncta ſm rem ſepantur. ſed paſſio xp̄i ꝛ actio iudeorū ſunt due diuerſe res. ergo pt eſſe volūtas de vno ſine hoc ꝙ ſit de altero. Pr̄ Omē bonū fit deo volente ꝛ nullū malū vt ex dictis patet. ſed paſſio xp̄i fuit bona actio iudeoꝝ mala. ergo deus voluit paſſionē xp̄i nō aūt actionem iudeorū. Rn̄o dōm ꝙ in paſſione xp̄i duo eſt ꝯſiderare ſcꝫ operationē xp̄i qua paſſionē illatā volūtarie ſuſcepit. ꝛ hec oino ſepata ē ab actione iudeoꝝ. vnde poteſt eē de hac volūtas ſine hoc ꝙ ſit de actōe iudeoꝝ. Eſt itecum ibi ꝯſiderare ipam paſſionē q̄ in ſe bona eſt inꝗ̃tum eſt iuſta p cōpationem ad naturā ſpeciei ꝗ̃uis nō p cōpationem ad hoc indiuiduū. ꝛ q̄ eſt etiā ſatiſfactoria p peccato totius humani generis. eſt etiā mala inꝗ̃tum afflictiua innocentis ꝛ hoc modo pſe loquēdo eſt effectus actionis iudeoꝝ. pmo vero modo eſt volita a deo ſꝫ nō ſcdo. Ad primū ergo dōm ꝙ illa ratio pcederet ſi diceretur ꝙ deus vult paſſionē xp̄i eſſe ꝛ actioneꝫ iudeoꝝ nō eſſe. qꝛ hec duo ſūt incōponibilia. ſꝫ hoꝝ duoꝝ vnuꝫ ē ſm voluntatē dei. alteꝝ eſt pter eam non ꝯtra eā. Ad ſcdm dōm ꝙ lꝫ voluntas ferat in volitū ſm ꝙ eſt in rerum natura nō tñ optet ꝙ ferat in oīa que circūſtant rē ſed ſolum i ea q̄ de eſſe rei ſūt. Ad tertiū dōm ꝙ volūtas effect⁹ depēdet a cauſa ſed nō ecōuerſo. vnde quicūqꝫ vult cauſam vult effectum p ꝯſequens. ſed nō ecōuerſo. delectatio aūt eſt cauſa deformitatis. ſꝫ paſſio xp̄i ē effectus actionis iudeoꝝ. vnde deus nō volēdo actōeꝫ iudeoꝝ malam. voluit bonā paſſionē xp̄i q eſt ſemp deus benedictus i ſecula ſeculoꝝ. Amen.

Que vidi annunciabo i ſermonibus dñi

q Que vidi annunciabo i ſermonibus dñi: opera eius Ecci. xlij. Creaturaꝝ ꝯſideratio ⁊ phis ⁊ theologis ē cõmunis. Differt m̄ q̄ꝛtū ad tria: que ex ꝟbis ꝓpoſitis accipi pñt. Primo q̄ꝛtū ad cognitionis certitudinem. Scd̄o q̄ꝛtū ad ꝓbatiōis firmitatē. Tertio q̄ꝛtū ad ꝯſiderationis rōem. Scd̄ꝫ certitudinē quidē vtraq; ꝯſideratio differt. Nā phica ꝯſideratio naturali cognitiōni innitiť: ⁊ ideo ꝺ creaturis nō oīno certā noticiā habet: ſꝫ dubiam ⁊ ꝯiecturalem. ſcd̄ꝫ illꝺ Sapie. ix. Cogitatiōes mortaliū timide ⁊ incerte ꝓuidētie nr̄e. Et ideo etiā nō ꝓfecere a phis enarranť nec vnifoꝛmiť. vt diuerſitas opinionū oſtēdit Ecci. j. Cūcte res difficiles: nō pt homo eas explicare ſmone. Sꝫ cognitio theologicalis diuine cognitioni innitiť: que oīa clare ⁊ certitudinaliť videt. Heb. iiij. Nō eſt vlla creatura inuiſibilis in ꝯſpectu eius. ⁊ hec certitudo deriuať ad ſanctos: q̄bus deus ſecreta ſue ſapiētie reuelat. ſcd̄ꝫ illꝺ. j. Coꝛ. ij. Nobis autem reuelauit de⁹ p ſpiritū ſuū. ⁊ ideo tanq̄ꝫ certitudinaliter viſa indubitanť annūciāt Ecci. xlij. Nonne dñs fecit ſanctos enarrare oīa mirabilia ſua. ⁊ hoc eſt qꝺ ꝺꝛ in themate. Que vidi annūciabo. Scd̄m ꝓbatiōis ꝟo firmitatē vtraq; ꝯſideratio differt: ex eo ꝙ phica ꝓmo ex cauſis creatis ⁊ iualidis ⁊ mutabilib⁹ ſumiť: ex qb⁹ ratio firma haberi nō pt. vñ ꝺꝛ Ecci. ix. Intellexi ꝙ oīm opationū domini nullā poſſit hō inuenire rōnē. Sed ꝓbatio theologica innitiť diuino ſmoni: q̄ ſemꝑ ē valid⁹ Heb. iiij. Viuus ē ſmo dei ⁊ efficax. ij. Reg. xxiij. Spiritus dñi locut⁹ ē ꝑ me ⁊ ſmo eius ꝑ linguā meam. ⁊ h̄ eſt qꝺ ꝺꝛ in themate i ſmonibus dñi. Scd̄m ꝟo cōſiderationis rōnē differētia inueniť. Nam phi ꝯſiderant creaturas ſcd̄ꝫ rōnem ꝓprie nature: nō habito reſpectu ad deū. Vñ de qb⁹dā ꝺꝛ Sap. xiij. Neq; opib⁹ attēdētes agnouerūt quis eēt artifex. Sꝫ theologi creaturas ꝯſiderant ſcd̄ꝫ rōnē qua referūť in deū tripliciť. Primo q̄dem vt in cauſā efficientē. ſcd̄m illꝺ ps. Delectaſti me dñe in fac. t. ⁊c̄. Scd̄o vt i cauſā finalē Prou. xvj Vniuerſa ꝓpter ſemetipm̄ opatus eſt dñs. Tertio vt in formā exemplarē. vñ ꝺꝛ Ecci. j. Effudit illā. ſcꝫ ſapiētiā ſuam ſuꝑ oia opa eius: inq̄ꝫtum videlicet opa ſapiētiā imitanť. Et iꝺo ſicut phi ꝯſiderantes creaturas ſcd̄ꝫ naturas ſuas: ꝯſiderant motū in quo res i natura ſua ꝑficiť: vel a natura ſua coꝛrumpiť. Ita theologus ꝯſiderat motū creature ſcd̄ꝫ quē ꝑficit ꝑ cōuerſionē ad deū: vel deficit ꝑ auerſionē ab ipſo. ⁊ hoc notať in themate in hoc ꝙ dicit opa eius. Sic ergo ex p̄dictis [illegible] [illegible] libri in q̄ magiſter de creaturis agit [illegible] triplex cauſa. materia i opibus. finis in relatione ad deū forma in certitudine traditiōis ꝑncipij. cauſa efficiens in dei ſmone: ꝑ quē hec doctrina inſpirať.

Diſtinctio I

c Reationem igitur ⁊c.

Hic queruntť q̄ttuoꝛ. Primo vtꝝ res ſint create a deo. Scd̄o vtꝝ ſit aliqꝺ ꝑncipiū increatum ꝑter deum. Tertio vtꝝ ꝑter eum ſit ſit aliq̄s creatoꝛ. Quarto vtrū creaturaꝝ vniūſitas q̄ mūdi noīe nuncupať ſit deo coeterna.

a Ad primū ſic ꝓcediť videť ꝙ nihil poſſit creari a deo. Quicq̄d enī eſt: vel eſt ſuba vel accidens ſed creatio nō pt eē ſuba: cū ſcd̄m eā denomiceť aliq̄d creatū. Siliter nō pt eſſe accidēs: q: ſic eēt i ſubiecto vł qꝺ ē materia creati: qꝺ eſt cōtra rōnem creationis ſcd̄m ꝙ creari ꝺꝛ qꝺ ex nihilo fit. vel in ipſo creato qꝺ eſt ꝯtra rōnē ſubiecti. quod o ꝑter eē ꝑus accidēte. cū m̄ ſit creatū poſteri⁹ creatiōe. ḡ creatio nihil ē. ⁊ ita nihil creatur a deo. P omne qꝺ fit poſſibile fuit ꝑus fieri. aliās impoſſibile fuiſſet fieri. nihil aūt qꝺ exit ꝺ potētia i actū creať. q: omne hmōi fit de materia. ḡ nihil fit ꝑ creatōeꝫ. P impoſſibile ē infinitā diſtantiā ꝑtranſitā eē. ſꝫ inter ens ⁊ ſimpliciť nō ens ē infinita diſtantia. ḡ impoſſibile eſt ꝙ aliq̄d ſit factū ens ꝺ ſimpliciter nō ente. et ſic m̄ poſſibile eſt aliq̄d eē factū ꝑ creatōem. P qꝺ fit i ꝑmanentib⁹ nō eſt. ergo fieri rei ē ante rei eſſe. ſed nō pōt eſſe niſi in aliquo ſuppoſito. ḡ omē qꝺ fit: fit ex aliquo ſubiecto: ſi ſit de ꝑmanētib⁹. ⁊ ita nulla ſuba pōt creari vt videť. Sed ꝯtra eſt qꝺ ꝺꝛ in ps. Dixit ⁊ facta ſūt: mādauit ⁊ creata ſūt ⁊c̄. P vnūqꝺq; agit ſcd̄ꝫ ꝙ eſt actu ſcꝫ ſm ꝑtē ſue ſube ſcꝫ formā. ⁊ facit aliquē effectū ſm ꝑtē ſue ſube ſcꝫ ſm formā vt pꝫ in agentib⁹ naturalib⁹. Cū ergo deus ſm totā ſubam ſuam ſit actus. videť ꝙ totā ſubam effect⁹ ꝓducere pōt. ⁊ hoc ē creare. ḡ deus pōt facere res ꝑ creatōem. R dicendū ꝙ de⁹ ab oībus intelligiť id qꝺ eſt ꝑmū in genere cauſaꝝ agentiū inter q̄s effect⁹ cauſe ꝑme ꝑ cauſā ſcd̄aꝫ determinať. ſicut actio ſolis determinať ad pomi ꝓductiōeꝫ ꝑ ꝟtutem actiuā q̄ ē in plāta. opꝫ ḡ ꝙ cauſa ſcd̄a cauſet rem ſm ꝙ eſt in determinata natura ſolis. Sꝫ cauſa ꝑma ſm generalem rōem effect⁹ ⁊ iꝺo ipe de⁹ q̄ ē cauſa ſimpliciť ꝑma. ē cauſa vniūſalis entis inq̄ꝫtum hmōi ſicut ignis ē cauſa calidi inq̄ꝫtum eſt calid⁹. ⁊ ideo ad cauſas ſcd̄as naturales ꝑtinet efficere res ſm formā tm̄: ꝑ quā vnūqꝺq; determiať ad ſpeciē ꝓpꝛiam. Sꝫ dei eſt ꝓducere rem ſm totū illud qꝺ eſt entitatis i ipa. ⁊ q̄ꝫtū ad formā ⁊ q̄ꝫtū ad materiā ⁊ hoc ē creare. vnde deo cōpetit res in eē ꝑ creatōeꝫ educere. Ad ꝑmū ḡ dicēdū. ꝙ creatio aliq̄d eſt ⁊ ē accidēs non m̄ mutatio ꝓprie loquēdo: q: deus nō ꝓducit res i eſſe ꝑ mutatōeꝫ vel motū ꝓprie accepta. ſꝫ per quendam effluxū cū nihil ꝑſupponať diuine factioni. Vñ ipa creatio nihil eſt aliud ſm rem q̄ꝫ relatio quedā q̄ creatura referť ad deū vt ad cauſā. Ad ſcd̄m dicendū. ꝙ ſm pħm q̄nto metaphiſice poſſibile dupliciť ꝺꝛ. Uno mō abſolute nō ſm aliquā potētiā: ſꝫ rōne habitudinis ꝑdicati ad ſubiectū inť q̄ nō eſt repugnātia. ⁊ ſic poſſibile oppoiť impoſſibili ⁊ neceſſario. ⁊ ſic poſſibile fuit mūdū eē anteq̄ꝫ fuit. Alio mō ꝺꝛ aliq̄d poſſibile ꝑ reſpectū ad potentiā actiuā. ⁊ ſic mundū anteq̄ꝫ eēt poſſibile erat eſſe. ꝑ reſpectū ad potentiā actiuā ſꝫ nō paſſiuā. Ad tertiū dicendū: ꝙ ratio illa ꝓcedit ſi diſtantia non entis ad ens eēt infinita ꝑ extenſionē. ſic autē infinitū nō ē ſed ſolūmodo ꝑ finis negatiōeꝫ. q: non ens terminū nō habet. Ad q̄rtū dicendū ꝙ ratio illa ꝓcedit de fieri qꝺ eſt ꝑ motū: nō ꝺ fieri qꝺ eſt ꝑ ſimplicē effluxū. Sic enī ſimul fit lux ⁊ facta ē ⁊ ſiliter creatura ſimul creať ⁊ creata ē.

a Ad ſcd̄ꝫ ſic ꝓcediť. videť ꝙ ꝑter deum ſit aliqꝺ aliud ꝑncipiū increatū. bonū enī ꝑncipiū mali eē non pōt. q: vnūqꝺq; facit ſibi ſimile. ſꝫ in reb⁹ multa inueniunť mala. nō ḡ poſſūt a deo q̄ bonus ē creari mala. ḡ opꝫ ꝙ vel oīa ſint increata vł reducanť ad aliqꝺ malū increatū qꝺ ſit oīm ꝑncipium. P cauſaꝝ genera adinuicē diſtinguūť. ſꝫ i genere cauſe efficientis ē vnū ꝑncipiū increatū. id ē. deus: ḡ ſiliter in aliis cauſaꝝ generib⁹. ⁊ ita ſunt plura ꝑncipia increata. P omē qꝺ creať aliqua creatiōe creať. Creatio ḡ q̄ creať celum. aut eſt creata aut increata. ſi creata opꝫ ꝙ aliqua creatione creať. ⁊ ſic i infinitū Relinquiť ergo ꝙ ſit icreata. ⁊ ita ꝑter deū eēt aliqꝺ aliud ꝑncipiū icreatū

P̄ omne qđ fit: fit in tẽpoꝛe vel in inſtanti tẽpoꝛis. qꝛ fieri ſine ſucceſſione non eſt. nec ſucceſſio ſine tẽpoꝛe vel inſtans. ergo vel tempus in quo creatũ eſt celũ: aut ẽ creatũ aut non. ſi creatum ergo in aliquo inſtanti vel tempoꝛe ⁊ ſic in infinitũ qđ ẽ impoſſibile. Relinquit̃ ergo ꝙ pꝛeter deum ſit aliquod aliud pꝛincipium increatũ. Sꝫ ꝯtra eſt qđ Sapie. xj. dicit̃. Quomodo poſſet aliqđ ꝑmanere niſi tu voluiſſes. oĩm ergo que ſũt: eſſe ⁊ ꝑmanẽtia a voluntate dei dependet. ſed q̃ ſunt ꝑ voluntatẽ eius ſunt ab eo creata. ergo nihil põt eſſe pꝛeter ipſm quod nõ ſit ab eo creatum. P̄ vnitas eſt pꝛincipium multitudinis. hoc autem non eẽt ſi plura increata ponerent̃. ergo non ẽ ponere plura increata. R̄ dicendũ ꝙ om̃es res cuius eſſentia non eſt ſuum eſſe. habet eſſe ſuũ ab alio creatum. qꝛ ſi eſſe rei eſt pꝛeter eſſentiã eius. opoꝛtet ꝙ ei cõiungat̃ ꝑ aliquam cauſam. que q̃dem non põt eſſe ipſa rei eſſentia. ſicut ſubiectũ eſt cauſa accidentis. qꝛ nihil põt eſſe cauſa alicuius niſi ꝑ hoc ꝙ eẽ habet. Unde relinquit̃ ꝙ cuiuſlibet rei que non ẽ ſuũ eſſe ſit cauſa eſſendi aliq̃d ab eo ſeparatũ. nulla aũt res põt eſſe cuius eſſentia ſit eſſe ſuũ eẽ niſi vna tm̃. quia hmõi rei eſſe non addit̃ alicui ꝑ qđ diuidatur vel ꝯtrahat̃. ſic vt non poſſet eſſe niſi vna abſolute ꝑ ſe ſubſtans. Relinquit̃ ergo ꝙ non põt eẽ niſi vnũ increatum. ⁊ ꝑ ꝯſequens in ipſm ſicut in cauſã opoꝛtet res oẽs alias reduci. Ad pꝛimũ ergo dicendũ ꝙ malũ in q̃ntum hmõi non habet eſſe nec eſt res aliqua ſed magis eſt pꝛiuatio alicuius ꝑfectionis in re. vnde non habet cauſam efficientẽ ſed deficientẽ. ⁊ huiuſmodi ſunt cauſe medie ꝓpter hoc ꝙ ſunt ex nihilo. Ad ſcđm dicendũ ꝙ creare nominat actum cauſe efficiẽtis. vnde opoꝛtet id qđ eſt pꝛimũ in genere cauſe efficiẽtis eſſe increatũ. Sicut materia pꝛima ẽ ingenita nõ aũt increata. qꝛ cum habeat eẽ imꝑfectum opoꝛtet ꝙ a ꝑfecto cute ſuam oꝛiginem. foꝛma aũt ⁊ finis incidunt in idem cũ efficiente. ⁊ ſic reſtat vnum ſolũ eẽ pꝛincipium increatũ. Ad tertiũ dicendũ ꝙ creatio relatio q̃dam eſt vt dictum eſt. relatio autẽ non refert̃ ꝑ aliquã relationẽ realem vt Auic. dicit. Unde creatio nõ ẽ creata ꝑ aliquã creationẽ ſꝫ ꝑ ſeipſam. Ad q̃rtum dicẽdum ꝙ in tẽpoꝛe ⁊ in inſtãti non differũt eſſe ⁊ fieri. nõ autẽ eſt neceſſe tẽpus eẽ in tꝑe. ſicut nec locũ in loco. vnde non eſt neceſſe ꝙ inſtans pꝛimum creationis in alio inſtanti fiat.

D tertiũ ſic pꝛocedit̃. videtur ꝙ creare ſoli deo non ꝯueniat. vnũq̃dqꝫ enĩ agens põt agere infra ſuam ſpeciẽ. ſed aĩa rationalis ſcđm naturã eſt angelo inferioꝛ. ergo angelus põt animã facere. ſed aĩa nõ põt fieri niſi ꝑ creatõez cum non ſit cõpoſita ex materia ⁊ foꝛma. ergo angeli creare poſſunt. P̄ omne qđ nõ habet materiã ꝑtem ſui. nõ põt fieri niſi de nihilo. ⁊ ita ꝑ creationẽ. ſꝫ foꝛme naturales ⁊ accidẽtia nõ habẽt materiã ꝑtem ſui. ergo nõ poſſũt fieri vel educi in eẽ niſi ꝑ creationẽ ſed educunt̃ in eẽ ab agentibꝰ naturalibꝰ. ergo cauſe naturales agẽtes creãt. P̄ ad immẽſitatem diuine bonitatis ꝑtinet vt om̃is ꝑfectio creature cõmunicabilis ſit ei ꝯcreata. ſed poteſtas creandi eſt creature cõmunicabilis: cũ in ſe ꝯtradictiõem nõ implicet. ergo videt̃ ꝙ creare nõ ſit ꝓpꝛium dei. Sꝫ ꝯtra eſt qđ Dam. dicit. Om̃es q̃ dicunt angelos aliq̃d creare maledictos eſſe. de q̃bus tamẽ magis videt̃ q̃ꝫ de alijs creaturis. ergo creare ſoli deo ꝯuenit. P̄ creare nõ ẽ niſi agẽtis ſcđm totam ſuam ſubãm. qꝛ res ſcđm totam ſuã ſubſtantiã ꝑ creationẽ in eẽ educit̃. ſed agere ſcđm totam ſubſtantiã ſuam deo ꝯuenit. Cum ipſe ſolus ſit actus purꝰ. ergo ſolus deus eſt creatio. R̄ dicẽdũ ꝙ ſicut in pꝛima q̃ſtione dictũ eſt. Creatio ꝓpꝛie actio eſt pꝛimi agentis qđ nihil aliud in ſuo accidẽte pꝛeſupponit. Ex ſcđa aũt q̃ſtiõe habitũ eſt ꝙ pꝛimum agens eſt ſolus deus. qꝛ omnia alia ſũt ab eo creata. Unde relinquit̃ ꝙ ipſe ſolus eſt rerũ creatoꝛ ⁊ creando res tradit eis poſſibilitatẽ vt recipiant effectus cauſarũ ſuarũ agentiũ nõ ex nihilo ſed ex potentia pꝛeſuppoſita. ⁊ ideo om̃es alie cauſe agunt ꝑ viam motus vel mutatiõis ſolus aũt deꝰ ꝑ creationẽ. Ad pꝛimũ ergo dicendũ ꝙ q̃uis aĩa ſit ſcđm naturã infra angelum: tamẽ modus creandi animã eſt ſupꝛa poteſtatẽ angeli que eſt finita. Nam agere ex nulla potẽtia pꝛeexiſtẽte infinite potẽtie eſt. Qđ ꝑꝫ ex hoc ꝙ quãto potẽtia paſſiua ẽ remotioꝛ ab actu: tanto indiget maioꝛi potẽtia actiua.

Ad ſcđm dicendũ ꝙ fieri ꝓpꝛie loquẽdo nõ eſt niſi rei ſubſiſtẽtis cuius ẽ ⁊ eſſe. Unde foꝛme naturales nõ fiũt ſed cõpoſitũ. ipſe vero foꝛme educunt̃ de potentia materie.

Ad tertiũ dicẽdũ ꝙ potẽtia creandi repugnat ratiõi creature. tum ꝑ hoc ꝙ eſt pꝛimi agentis. tum ꝑ hoc ꝙ ẽ infinita. ⁊ ideo ratio nõ ſequit̃.

D quartũ ſic ꝓcedit̃. videt̃ ꝙ mundus ſit eternus. qđ enĩ nõ habet ꝯtrariũ nõ ẽ coꝛruptibile neqꝫ generabile. qꝛ generatio eſt ex ꝯtrario ⁊ coꝛruptio in cõtrariũ. Sꝫ celum nõ habet cõtrariũ qđ eius motꝰ oſtẽdit cui nihil eſt ꝯtrariũ. ergo celum ẽ ingenerabile ⁊ incoꝛruptibile. ⁊ ita eternũ ⁊ ꝑ cõſequens totus mũdus. P̄ om̃e quod eſt ſemꝑ in ſuo pꝛincipio ⁊ ſuo fine: ſemꝑ fuit ⁊ ſemꝑ erit. qꝛ poſt pꝛincipiũ eſt aliud ⁊ ante finẽ. ſꝫ tẽpoꝛis nihil ẽ accipe niſi nũc qđ eſt pꝛincipiũ futuri: ⁊ finis pꝛeteriti. ⁊ ita q̃ncũqꝫ tẽpus ẽ: eſt ſuũ pꝛincipiũ ⁊ finis. ergo tẽpus ſemꝑ fuit ⁊ ſemꝑ erit. ⁊ ꝑ cõſequẽs motꝰ ⁊ mobile. P̄ ſi aliquid incipit moueri opoꝛtet accipe aliquã habitudinẽ mouẽtis ad mobile nũc eſſe q̃ꝫ pꝛius. hoc autẽ nõ põt eſſe niſi aliqua mutatio accideret vel ex ꝑte mobilis: vel ex ꝑte mouentis. ergo antequã habere motũ ẽ alius motus. ⁊ ſic motus ſemꝑ fuit: ⁊ ꝑ ꝯſequens mũdus. P̄ om̃is actio que eſt ab agente nõ moto nec ꝑ ſe nec ꝑ accidẽs ẽ ſemꝑ. qꝛ qđ agit poſtq̃ꝫ nõ agebat fit de potẽtia actu agẽs. ⁊ ita exeũdo de potẽtia in actũ mouet̃ vel ꝑ ſe vel ꝑ accidẽs. ſꝫ deus nõ mouet̃ ꝑ ſe neqꝫ ꝑ accidẽs. ergo om̃is actio eius ẽ ab eterno. ⁊ ita ab eterno mundũ fecit mũdus. ergo ẽ eternꝰ. Sꝫ ꝯtra om̃e qđ creat̃ ex nihilo eſt. ſꝫ mundus eſt creatus vt ex ſupꝛadictis ꝑꝫ. ergo ex nihilo. ⁊ ita habet eẽ poſt nõ eẽ. nõ ergo eſt eternꝰ. P̄ ſi mundus fuit ab eterno. ⁊ dies fuerũt ab eterno. ⁊ ſimiliter homines infiniti. ergo dies infiniti pꝛeceſſiſſent diem iſtũ. ⁊ infinite aĩe remanerẽt a coꝛpoꝛibꝰ ſeꝑate: quoꝝ vtrũqꝫ impoſſibile ẽ. qꝛ ex pꝛimo ſequeret̃: ꝙ infinita eẽnt ꝑtranſita. ex ſcđo autẽ ꝙ eſſent infinita ſimul in actu. R̄ dicendũ ꝙ ſicut ſupꝛa oſtẽſũ ẽ oĩum que ſunt pꝛeter deum ipſe deus eſt cauſa q̃ non agit q̃ſi ex neceſſitate nature. ſꝫ ex ꝓpoſito voluntatis. agit enĩ per intellectũ q̃ eſt rerũ pꝛincipiũ: mediãte voluntate. Uoluntas aũt ſe habet ad vtrũlibet. põt enĩ ꝓducere effectum ſuũ ⁊ nõ ꝓducere. qꝛ igit̃ deus fecit mũdũ. ad hoc vt mundus deum repꝛeſentaret: fecit eum poſtq̃ꝫ non fuerat. hoc enĩ modo in mũdo facultas diuine volũtatis repꝛeſentat̃ qua põt effectũ ꝓducere ⁊ non ꝓducere. Unde fides catholica firmiter tenet: mundũ nõ ſemꝑ fuiſſe. Quidã philoſophi res nõ ex volũtate inſtitutas eẽ ſed ex neceſſitate nature ponẽtes: dixerũt. vel materiã vel mũdũ eſſe eternũ nõ q̃ſi neceſſarijs rõnibꝰ hoc aſſerẽtes. ſed q̃buſdã ꝓbabilibꝰ ꝯiecturis. Unde dr̃ in. j. Topicoꝝ: ꝙ ſũt q̃dã ꝓblemata de q̃bus rõnes nõ habemꝰ. vt vtrũ mũdus ſit eternus. Ad pꝛimũ ergo dicendũ ꝙ ꝑ rõnem illam. oſtẽdit̃ a ꝑhõ in pꝛimo celo ⁊ mũdo: ꝙ celum nõ exit in eſſe ꝑ generationẽ q̃ſi a cauſa naturaliter agente. nõ aũt remouet̃ qn exeat in eſſe ꝑ creationẽ a cauſa volũtarie agẽte. Ad ſcđm dicendũ ꝙ cum dr̃ inſtans eſt pꝛincipium futuri. ⁊ finis

p̄teriti intelligat̃ de inſtanti ſc̄m q̄ ↄtinuat p̄tes tempo-ris. Ūn nō ē neceſſariū q̄ p̄mū inſtans ſit finis alicui⁹ tp̄is. neq̄ʒ q̄ vltimū ſit p̄ncipiū tp̄is. q2 neutr̄ ↄtinuat tp̄s tp̄ori. Ad tertiū dōm q̄ ratio illa p̄cedit de mo-uente qd̄ agit ex neceſſitate nature quale nō eſt de⁹. q2 ſc̄m imutabilē voluntatē deus q̄nq̄ʒ non p̄ducit res. ⁊ q̄nq̄ʒ p̄duxit. q2 ab eterno voluit vt res p̄ducerentur poſtq̄ʒ nō fuiſſent. Ad q̄rtū dōm q̄ deus nō agit per actiōeʒ mediā. q̄ ſit aliud a ſua eſſentia. vn̄ actio ſua eſt eterna: ſicut ⁊ eſſentia ſua ē et̄na. ſʒ effect⁹ eſt tp̄alis ſc̄m p̄poſitū ſue volūtatis. vnde ex h̄ q̄ aliq̄d de nouo fit a deo nō ſeq̄t̃ aliq̄ mutatio in deo ſʒ ſolum in effectu.

Redimus ergo reruʒ

c creatar̄. Hic q̄rūt̃ quattuor. Primo vtrū rerum oīm finis ſit diuina bonitas. Sc̄do vtrū oīa ſunt facta p̄pter hoīem. Tertio vtruʒ aīa debuit corpori vniri. Quarto de modo vnionis.

D p̄mū ſic p̄cedit̃. videt̃ q̄ non oīa facta ſunt p̄pter dei bonitateʒ. Ea eni q̄ ſunt ad finē alī-quid ↄferūt ad finē. vn̄ ⁊ vtilia dicūt̃: ſʒ crea-ture nihil ↄferunt ad diuinā bonitatē. non ḡ bonitas dei ē finis rer̄. P̄ bonitatē dei p̄cipit creatu-ra cognoſcēdo ⁊ amando. ſʒ nō om̄ia p̄nt cognoſcere ⁊ amare dei bonitatē. ḡ non oīa ſunt p̄p̄ eam ſicut p̄pter finē. P̄. agens facit effectū ſuū p̄pinquiorē fini q̄ntū-cunq̄ʒ pōt. ſed deus non facit creaturas p̄pinq̄s ſue bo-nitati q̄ntū cūq̄ʒ pōt. q2 ſic nō poſſet eas facere meliores ergo diuina bonitas nō ē finis rerū. Sʒ ↄtra eſt qd̄ dr̄ Prouē. xvj. Uniuerſa p̄pter ſemetip̄m op̄at⁹ eſt dn̄s P̄ bonū hʒ rōnem finis. ſed deus ē p̄mū ⁊ ſūmū bo-num. ḡ ip̄e ē vltim⁹ finis oīm. R̄o dōm q̄ om̄e agēs p̄ voluntatē quicq̄d agit: agit p̄pter h̄ qd̄ ē ſue volūtatꝭ finis. Nam quicq̄d agit eſt volitū ab eo. voluntas aūt vna ad vnū vltimū finē ordinat̃. ad quē ordinat que-cunq̄ʒ vult. finis auteʒ vltim⁹ diuine volūtatis eſt ſua bonitas. vt in p̄ncipio li. dictuʒ eſt. vn̄ oīa q̄ facit: facit p̄pter ſuā bonitatē. nō ↄſtituendā vel augēdaʒ. q2 hoc ē impoſſibile: ſʒ multiplicandaʒ eo mō quo multiplicari pōt. ſcʒ p̄ cōmunicatiōeʒ. ideo ad hoc vnaq̄q̄ʒ creatu-ra facta ē. ſicut p̄pter vltimū finē. vt diuinā bonitatem ſuo mō p̄ticipet. Ad p̄mū ergo dōm. q̄ ratio illa p̄ce-dit q̄n agens agit ex appetitu finis. quē acq̄rere inten-dit. deus aūt non ſic agit p̄pter ſuā bonitatē. ſʒ ex amo-re ſue bonitatis. vt eā cōmunicādo multitudinē ſicut eſt poſſibile. Ad ſc̄m dōm q̄ duplex ē modus parti-cipandi diuinā bonitatē. vnus p̄ aſſimulatōem. ⁊ hic modus cōmunis ē oīb⁹ creaturis. inq̄ntum ſūt bone. a bono deo facte. Alio modo p̄ op̄atiōeʒ ſcʒ cognoſcēdo et amādo. ⁊ hic modus p̄prius ē rōnalis creature. in q̄ etiā ratio beatitudinis ↄſiſtit. Et ideo ſola rōnalis crea-tura facta ē p̄pter beatitudinē. ſʒ oēs creature p̄pter bo-nitatē. Ad tertiū dōm q̄ ratio illa p̄cedit q̄n id qd̄ ē ad finē: p̄fecte pōt ↄſequi finem. tunc eni fit p̄pinquius fini. q̄ntuʒ eſt poſſibile. Sʒ hoc nō eſt in p̄poſito. ⁊ ideo ratio non ſequit̃.

D ſc̄m ſic p̄cedit̃. videt̃ q̄ nō om̄ia facta ſūt p̄pter hominē. Nobilius eni fit p̄pter minus nobile. q2 finis eſt nobilior eo qd̄ ē ad finem ſed alique creature ſūt hodie nobiliores. vt-pote angeli. ḡ non omnia facta ſunt p̄pter hoīem P̄. om̄is res eſt p̄pter ſuam op̄atione. vt dr̄ in ſc̄do de celo ⁊ mūdo. ſed alique res ſunt quar̄ op̄ationes ad hoīes ſe nō extendūt: vt lapilli q̄ ſunt ī viſceribꝫ terre. ⁊ piſces q̄ ſunt in p̄fundo maris. ḡ nō oīa facta ſunt p̄p̄ hoīem P̄ q̄ncūq̄ʒ id qd̄ fit p̄pter aliquem cedit in nocumē-tum eius. fruſtratur intentio agentis. ſed dei intentio non fruſtrat̃. cū ḡ creature cedant in nocumentuʒ hoīs ſc̄m illud Sapie. xiiij. Creatura dei in odiū facte ſunt aīe hoīm. Videt̃ q̄ creature non ſint facte p̄pter hoīeʒ.

Sed ↄtra om̄e bonū qd̄ accidit i vniuerſo. ē intētuʒ a deo. alias caſu accideret. ſʒ ex oībꝫ creaturis aliq̄d ce-dit in bonū hoīs. ſc̄m illud Ro. viij. Diligentibꝫ deū oīa coop̄ant̃ in bonū. ḡ oēs creature aliquo modo facte ſūt p̄pter bonuʒ homis P̄. in oībus que ſunt p̄pter finē poſterius ē finis p̄oris. ſed creature ſunt facte p̄p̄ finē. cū ergo homo int̄ cetera ſit vltimo creat⁹. vt p̄ʒ Gen̄. j videt̃ q̄ om̄ia ſunt p̄pter hoīeʒ facta. R̄o dōm q̄ ali-cuius rei finis dr̄ dupliciter. Uno mō principaliter. ad quē res p̄ncipaliter ordinat̃. ⁊ talis rerū finis ē diuina bonitas. Alio mō ſecūdari⁹ p̄ quē res p̄ncipalem fineʒ ↄſequitur. ⁊ hoc mō finis oīm creatur̄ eſt homo. dif-ferēter tn̄ ad hoīem ordinat̃ ⁊ creature ſup̄iores ⁊ infe-riores. Sup̄iores q̄dem vt angeli ⁊ corpora celeſtia p̄ ſolam op̄ationē: p̄ quā hoīem p̄ficiūt. ⁊ ſic diuinam ſi-militudinē ↄſequunt̃. inq̄ntum deus eſt cauſa rer̄. que q̄dem aſſimilatio ē finis cuiuſlibet creature. vt dictum eſt. Creature v̄o inferiores ordinant̃ ad hoīem dupli-citer. Uno modo q̄ntum ad eſſe. inq̄ntū imp̄fectiora ap-petunt formā p̄fectiorē. ſicut elemēta formam mixti. ⁊ ſic deinceps vſq̄ʒ ad formā hoīs. q̄ eſt nobiliſſima inter formas inferiores. Alio modo q̄ntum ad op̄atōem. in-q̄ntum ex ear̄ op̄atiōibꝫ aliq̄d cōmoduʒ hoī acq̄rit̃. Eſt etiā ⁊ tertius modus quo oīa ad hoīem ordinant̃ ſcʒ p̄ op̄ationē hoīs qui ex cognitiōe creatur̄ in dei cogni-tionē adducit̃. Ad p̄mum ḡ dōm q̄ obiectio illa p̄ce-dit de fine principali. Vel pōt dici q̄ nulla creatura eſt dignior hoīe q̄ntum ad finem ſuū vltimū. Ad ſc̄m dōm. q̄ q̄uis alique res ſint que nō actu aliq̄d op̄ant̃. circa hominē nate ſunt m̄ op̄ari. ⁊ homo natus eſt eas cognoſcere. q̄uis nō actu cognoſcit. ⁊ ſc̄m naturalē ap-petitū: materie tendūt in formā homis. vt dictum eſt. Ad tertiū dōm q̄ ex h̄ ipſo q̄ creature alique nocent homini vel q̄ntū ad culpā occaſionaliter. vel ad penam actiue cedūt i bonū hoīs vel eiuſdē vel alterius.

D tertiū ſic p̄cedit̃. videtur q̄ aīa rōnalis cor-pori vniri nō debuerit. Aīa enim rationalis creata ē p̄pter beatitudinē. vt in lr̄a dr̄. h̄ autē cōſiſtit in cognitiōe dei. tum ḡ p̄ corp⁹ retar-det̃ anime cognitio ſc̄m illud Sap. ix. Dep̄mit terrena inhabitatio ſenſū multa cogitantē. videt̃ q̄ aīa corpo-ri vniri nō debuerit. P̄ ineq̄litas bonor̄. a iuſto au-tore nō turbat̃ niſi p̄p̄ differētiā merito. ſʒ nulla me-rita p̄ceſſerūt i angelis ⁊ in aīabꝫ anteq̄ʒ crearent̃. ḡ di-uina iuſticia req̄rit: q̄ eq̄les crearent̃. et ſic tum angeli non ſūt vniti corporibus. nec anime vniri debuerint. P̄. anima ē nobiliſſima formar̄. ſi ḡ ↄueniēt̃ vnita eſt corpori. debuit vniri corpori nobiliſſimo. ⁊ ita cor-pori celeſti. vel etiā igni. qd̄ ē corp⁹ ſubtiliſſimuʒ. ⁊ inter corporalia nobiliſſimū. Cui⁹ ↄtrariū videm⁹. ⁊ ita in-cōueniēter aīa eſt corpori vnita. Sʒ ↄtra ſi extrema ſunt i natura. ⁊ mediū i natura inueniri debet. vt patʒ p̄ p̄hm ſc̄do ce. et mūdo. ſʒ inuenit̃ in reb⁹ creatura pure ſp̄ualis. inuenit̃ etiā pure corporalis. ḡ ad completiōeʒ vniuerſi debuit eē aīa cōpoſita ex ſp̄ūali ⁊ corporali. ⁊ ita ſp̄ūalis creatura q̄ eſt anima: debuit corpori vniri. P̄ p̄fectio i reb⁹ ↄſiſtit ſc̄m quēdā circulū. inq̄ntuʒ ſcʒ vltima ad p̄ncipiū p̄ quandā ↄiūctiōem redeūt. ſʒ inter creaturas infima ē corporalis. ſup̄ma v̄o ſp̄ūalis. me-dia autē ſp̄ūs rōnalis. debuit ḡ ad h̄ q̄ eſſet p̄fectio in reb⁹ ſp̄ūs rationalis corpori vniri. R̄o dōm q̄ cauſa

cõiunctionis aĩe rationalis ad corp⁹ diuerſimode aſſignat. Orig. nãq3 p cauſa aſſignat motũ li. ar. p quam q̃dam ſpũales creature peccãdo meruerũt corporib⁹ alligari. Sʒ iſta poſitio abijcienda ẽ. Primo quia repugnat fidei. p quã credim⁹ ꝓpᷣ bonitatẽ dei. non ſolũ inuiſibilia. ſʒ etiã viſibilia eſſe creata. ſm illud Gen̄. j. Uidit deus cũcta q̃ fecit ꝛc̄. Non ĝ ꝓpᷣ maliciã3 rationalis creature ſũt viſibiles creature facte. ſʒ q2 bonũ ẽ. Scđo q2 repugnat nature ipius aĩe. q̃ nõ p accidẽs ſʒ naturaliꝰ corpori vnit. alias homo non eſſet ens naturale. ꝛ ideo ex ipã natura aĩe vnionis ratio ẽ accipiẽda. Uoluit enĩ de⁹ rationales creaturas p quoſdã gradus diſtinguere. iter q̃s aĩa humana ordie nature ẽ infima. ſicut materia pĩna. ẽ infimũ in genere ſenſuũ. Un̄ ſicut materia pᷓma in ſui eſſentia cõſiderata ẽ denudata oĩb⁹ formis. ita aĩa humana ẽ formis denudata itelligibilibus. et ideo oportuit vt corpori vniret. q̃ten⁹ p corporea inſtrumẽta intelligibiles ſpẽs a reb⁹ ad ipam deferent. ꝛ in h̄ includũt due rõnes quas magiſter aſſignat Tertia nãq3 quã ipſe ponit eſt q̃dam vtilitas inde ꝓueniẽs ſcʒ quoddã exemplũ future beatitudinis. Ad pᷓmũ ĝ dĩm ꝙ corpus impedit aĩa3 a cognitione rõne corporis. q̃ ſecuta ẽ ex peccato et nõ rõne nature. Ad ſcđm dĩm ꝙ deus ex ordine ſapĩe ſue creaturas rationales ineq̃les inſtituit. vt diuerſi bonitat3 gradus implerent. q̃s om̄es melius ẽ eſſe: q3 vnũ corꝫ tm̄. nec hoc tñ repugnat iuſticie Nã tales dignitates naturales nõ attribuũt alicui creature ex debito ſʒ ex dei beneplacito. Ad tertiũ dĩm ꝙ corpori celeſti ꝯiungit nobilior ſub3 ſm quoſdã q3 ſit aĩa humana. ſcʒ intellectiua mouens orbem vel aĩa orbis. põt tñ dici ꝙ corp⁹ celeſte vl' ignis ſit nobili⁹ corpori hũano. q̃tum ad aliq̃d non tñ q̃tum ad aptitudinẽ pficiendi oꝑationes aĩe.

D quartũ ſic ꝓcedit. videt q' aĩa nõ vniatur corpori vt forma. Qđ enĩ i ſe ẽ ſub3 ſubſtans nõ põt alteri vt forma vniri. q2 qđ in ſe ſubſiſtit. p ſe h3 eſſe cõpletum. ꝛ ſic vnio ad aliud eſt ei accidẽtalis. qđ nõ ꝯuenit de forma q̃ ſm eẽ ſuum ſubſtãniale materie vnit. ſed aĩa ẽ in ſe ſub3 ſubſtãs. qđ pꝫ ex hoc. qđ ſine corpore remanet. ĝ aĩa non vnit corpori vt forma. P. Aĩa rõnalis vel eſt itellectus. vel itellectiue potẽtie ſubiectũ. ſed intellectiua potẽtia nullius corporis act⁹ ẽ. vt dr̄ in tertio de aĩa. ĝ aĩa rationalis nõ vnit corpori vt forma. P. Oĩs forma ſubſtantialis imediate vnit materie. vt pꝫ in. viij. metaphiſice ſed aĩa vnit corpori mediantibus potentijs et ſpiritibus. vt q̃dam dicũt. ĝ aĩa non vnit corpori vt forma. Sʒ contra eſt vt phs dicit in ſcđo de aĩa: Qꝫ aĩa eſt act⁹ corporis phiſici potentia vita3 habẽtis. P. Unũq̃dq3 collocat in ſpecie p ſuã formã. ſʒ homo collocat in ſpecie p aĩam rationalẽ. ĝ aĩa rõnalis ẽ forma corporis. R° dĩm ꝙ ſicut dictũ eſt. aĩa rõnalis inter ceteras creaturas rõnales ẽ inferior ordine nature. Unde eſſe eius eſt quodãmodo a fine ꝛ ꝓximũ reb⁹ corporalib⁹. ita ꝙ eẽ aĩe rõnali põt cõmunicari corpori. p modũ q̃ cõmunicat materie eẽ forme. Alio tñ modo eſt de aĩa ꝛ de alijs formis Nã eſſe qđ acq̃rit materie p alias formas non ẽ illaꝝ formaꝝ. vt ſubſiſtentiũ. ſʒ eẽ qđ acq̃rit homini eſt ipius aĩe pᷓncipaliter vt ſubſiſtẽtis. ꝛ in ei⁹ ꝯſortiũ pducit corp⁹. vt illud idẽ eſſe fiat cõpoſiti qđ ẽ aĩe ſubſiſtentis. ꝛ ideo aĩa rõnalis in ſe ꝯſiderata nõ ſolum ẽ forma ſed ſubſtãnia ſubſiſtẽs. ꝛ ex hoc h3 ꝙ poſſit p ſe hr̄e operationẽ ſine organo corporali. vñ ꝛ mouet corp⁹. et ſic vnit corpori vt motor. ꝛ vt forma. pꝫ ĝ ꝙ hõ eſt q̃ddã mediũ ꝯſtitutũ int' creaturas pure ſpũales. ꝛ pure corporales: ꝯmunicãs ſpũalib⁹ ſm aĩam. ꝛ corporalibus ſm corp⁹. ꝛ ſic vnit in hoĩe hoc qđ dicit. Dyo. vij. ca. de di. no. ꝙ diuina ſapĩa ꝯiungit fines pᷓmoꝝ pᷓncipijs ſecũdoꝝ. Quidã vero poſuerũt ꝙ aĩa vnit corpori ſolu3 vt motor mobili. dicẽtes aĩam eẽ in corpore ſicut nauta eſt in naui. ſʒ ſm hoc q̃ eſt cõpoſitus ex aĩa ꝛ corpore non eẽt ens p ſe. ſʒ ens p accidẽs. qđ eſt abſurdũ. Ad pᷓmũ ĝ dĩm. ꝙ aĩa q̃uis ſit ſub3 p ſe ſubſiſtẽs. eũ vniri non põt vt forma. ita ꝙ corp⁹ vniat ei q̃tum ad ipm eẽ ſuũ ſubſtãtiale. nõ q̃tum ad aliqđ aliud. q2 ſic vnio illa eẽt accidẽtalis. Ad ſcđm dĩm. ꝙ duplex eſt forma vt ex dictis pꝫ. Quedã q̃ ſm eſſe ſuũ a materia dependet. vtpote p ſe nõ ſubſiſtẽs. ꝛ a tali forma nihil põt ꝓcedere qđ non ſit actus corporis. Quedã vero eſt forma. vt aĩa rõnalis. q̃ ſm eſſe ſuũ nõ dependet a materia. vtpote in ſe ſubſiſtẽs. ꝛ ideo ab aĩa rõnali q̃uis ſit ſm ſuam eſſentiã corpori vnita. poſſunt ꝓgredi q̃dã vires. q̃ ſũt act⁹ corporis. vt ſenſitiue ꝛ nutritiue. ꝛ q̃dam q̃ nõ vt itellectiue. Ad tertiũ dĩm. ꝙ ſpũs ꝛ potẽtie ſunt media iter aĩa3 ꝛ corp⁹. ꝓut aĩa vnit corpori vt motor. q2 his mediantib⁹ mouet corp⁹. nõ aũt ꝓut vnit ei vt forma. ſic enĩ nihil eſt mediũ inter animã ꝛ corpus vt dr̄ i viij. metaphiſice. niſi forte p modũ quo diſpoſitio ꝓparans materiã ad formã. mediũ dr̄ int' ea quodãmodo.

Diſtinctio II

E angelica itaq3 natura ꝛc̄.

Hic eſt duplex q̃ſtio. Prima de duratiõe angeli. Scđa đ loco creatiõis eius. Circa pᷓmũ q̃runt duo. Primo vtrũ angel⁹ fuerit creat⁹ ante creaturã corporalẽ. Scđo vtꝝ ei⁹ duratio q̃ euũ habeat dr̄ pᷓus ꝛ poſterius.

D pᷓmũ ſic ꝓcedit. videt ꝙ angeli ante creaturam corporalẽ fuerũt creati. Baſili⁹ enĩ dicit in exam. ꝙ angeli ante creati fuerãt q3 creatura corporalis. cui⁹ creationẽ moyſes ſibi ꝓſequtur. ꝛ ideo moyſes de rerũ creatiõe loquẽs de angelis mẽtionẽ nõ facit. Aliter enĩ inſufficiẽs eius narratio videret. P. Nullus põt hr̄e cognitiõem rei fiende niſi preexiſtat factioni illius. ſʒ ſm Aug. in li. ſup Gen̄. ad lit. Angel⁹ accepit i vbo cognitiõe3 creature corporalis fiende. ĝ ipe fuit creat⁹ ante creaturam corporalẽ. P. Pl⁹ diſtat creatura ſpũalis a corporali. q3 corporales adinuicẽ. ſʒ creature corporales nõ ſũt oẽs facte ſimul: ĝ nec creatura ſpũalis ꝛ corporalis ſimul. Sʒ cõtra ẽ qđ dr̄ Eccl. xviij. Qui viuit in eternũ creauit oĩa ſimul qđ oportet intelligi ſaltem ſm materiã. ſʒ materia angeli nõ ẽ nec angelo. ĝ angel⁹ creat⁹ ẽ ſimul cũ alijs creaturis. P. Si angel⁹ an̄ corporalia creat⁹ fuit. oportet ꝙ nũc creatiõis angeli ſit pᷓus q3 nunc creatiõis mũdi. Sʒ vbicũq3 ẽ nunc pᷓus ꝛ poſteri⁹ ibi ẽ temp⁹. ĝ ſm hoc tp̄s fuiſſet an̄ mũdũ. qđ eſt impoſſibile. R° dĩm ꝙ q̃dam dixerũt. ꝙ impoſſibile fuit angelos aut creaturam corporalẽ creari. q2 non põt intelligi ꝙ ſint diſtincti abinuicẽ. niſi in diuerſis locis exiſtant. Diuerſitas aũt locoꝝ ſine ſitu itelligi nõ põt. Sʒ hoc non videt efficaciã habere. q2 illa ſolũ loco diſtinguũt đ neceſſitate. de quoꝝ rõne ẽ ſitus. ſicut q̃ ſubiacẽti quãntati dimẽſiue. qđ de angelis dici nõ põt. cũ incorporei ſint vñ ſicut coꝝ ſub3 nõ dependet ab aliquo dimenſione. ita nec coꝝ diſtinctio. Alij vero poſuerũt angelos an̄ creaturã corporalẽ creatã. ſicut Baſili⁹ ꝛ Greg⁹. nam amenus ꝛ multi antiq̃ꝝ doctoꝝ ꝙ q̃dam deo poſſibile fuit tñ ad h̄ ꝓbandũ cũ ex volũtate diuina dependeat non põt efficax ratio haberi. Sʒ q2 auctoritas i ſcriptura diuina vel canonica expſſa nõ inuenit. ẽ aliq̃ ꝓbabilis ratio. p qua3 Aug⁹ ꝛ oẽs moderni latinoꝝ ponunt

angelos ſimul cum natura corporali creatos fuiſſe. Ex angelis enim ⁊ creaturis corporalibꝰ cōſtituit̃. Vñ vniuerſū cuiꝰ ꝑtes ꝑncipales decuit ſimul eē. vt oſtēderet̃ oēs vniuoce ordines ad vnū qd ꝑtinere. Ad ꝑmū ꝗ dōm. ꝙ Baſiliꝰ hmōi opinionis fuit. moyſ vo ꝑtermiſit angeloꝝ creationē. nō q2 ante creati fuiſſent. ſ3 quia inuiſibilia rudi ꝑplō tradi nō poterāt. vl̃ ſm aliquos ꝑ celū ſpūalis natura intelligit̃. Ad ſcōm dōm ꝙ de re iam facta ꝑt accipi cognitio eiꝰ. vt ſiēde. ſi cōſideretur ī cauſis ſuis. ex qbꝰ ꝓcedit. multomagis de re q̄ ē ī fieri. ⁊ ſic nō oportet ꝙ angeli ꝑexiſterēt rerꝫ factiōi. ſ3 ſimul eē inciperent. Ad tertiū dōm ꝙ creature corporales create ſūt ſimul ī materia. ſ3 nō ī forma ſm q̄ſdā. ſ3 angeli materia nō ꝑt eē ſine eo ſi materiaꝫ h3. Vñ oportet ꝙ totalit̃ ſimul cū ceteris creaturis creatꝰ ſit.

O ſcōm ſic ꝓcedit̃. videt̃ ꝙ ī euo qd̓ ē duratio angeli ſit ꝑꝰ ⁊ poſteriꝰ. q2 ꝑ hoc differt in eo eē ⁊ fuiſſe. qd̓ ē ī eius duratione accipere ꝑꝰ ⁊ poſteriꝰ. Si ꝗ ī duratiōe angeli non ē accipe ꝑus ⁊ poſteriꝰ. nō differt ī angelo eē ⁊ fuiſſe. ſed deꝰ nō ꝑt facere angelū nō fuiſſe. ꝗ nō ꝑt facere angeluꝫ nō eſſe. qd̓ ē impoſſibile. P. Si ī euo nō ſit ꝑus ⁊ poſterius. tota duracio angeli ſimul eſt ī actu. ſ3 duratio angeli ē infinita ex ꝑte poſt. ꝗ aliqd̓ creatū ē actu infinitū. P. Oīa ſucceſſiua eadē mēſura mēſurant̃ ſc3 tpe. Quis vnū coꝝ ſit ꝑus ⁊ cauſa alteriꝰ. ſicut motꝰ celi eſt cauſa motꝰ pluuie. ⁊ tñ vterqꝫ motꝰ tempore menſuratur. ꝗ ⁊ oīa alia. in qbꝰ nō ē ꝑus ⁊ poſteriꝰ eadē mēſura mēſurāt̃. Si ꝗ duracio angeli nō h3 ꝑus ⁊ poſteriꝰ. nō alīq̄ menſura mēſurabit̃ q̄3 duraciōe dei. ſc3 eternitate. ⁊ ſic angelꝰ erit eternꝰ. qd̓ ē inconueniens. Sꝫ ꝯ. vbicūqꝫ itelligit̃ ꝑus ⁊ poſteriꝰ ibi intelligit̃ tps. ſi ꝗ ī duratione angeli ſit ꝑus ⁊ poſteriꝰ. videt̃ ꝙ mēſuret̃ tēpore. P. Prius ⁊ poſteriꝰ in tpe cauſatur a priori ⁊ poſteriori ī motu. vt dī in q̄rto phiſicoꝝ. ſ3 ī eē angeli qd̓ mēſurat cum nō ē aliqs motꝰ. ꝗ in euo ē ꝑus ⁊ poſterius.

Rᵒ dōm. ꝙ angelꝰ dupliciť ꝑt ꝯſiderari. Uno modo ſm oīa q̄ ad ip̄m ꝑtinēt. ⁊ ſic mēſurat̃ tpe. Eſt enī circa angeluꝫ ꝯſiderare aliqd ſm ꝑus ⁊ poſteriꝰ. inq̄ꝫtum operaciōes ⁊ affectiōes eiꝰ ſūt ſibiīnuicem ſuccedētes. et ſic dicit Augꝰ. q. ſup Gen̄. ꝙ creaturam ſpūalem mouet deus ꝑ tps. Alio mō ꝑt ꝯſiderari ſuba angeli ſm eē ſuum. ꝑter ea q̄ ip̄m circūſtant. ⁊ ſic cū in eē angeli non ſit aliqs motꝰ vel potētia. nō ꝑt tpe mēſurari ſ3 euo. et ita cū meſurat̃ ſit omegenea mēſuratio ſicut angeli eē ē ſimplex nō hñs ꝑus ⁊ poſterius eo ꝙ caret motu. ita et euū. Quis qdā dicūt. ꝙ euū h3 ꝑus ⁊ poſteriꝰ ſ3 ſine innouatione. tps vo cū innouatōe. qd̓ nō ē itelligibile. quia due ꝑtes duratiōis ſeīuicē nō īcludētes: nō pñt eſſe ſimul. ſicut annus īcludit mēſem. nō aūt vnꝰ dies annū. Vñ ſi ponūt̃ due ꝑtes eui. quaꝝ vna ſit ꝑor ⁊ alia poſterior. ſequit̃ ꝙ vna ꝑeabſcedat ⁊ altera de nouo adueniat. ⁊ ita erit ibi īnouacio. Ad ꝑmū ꝗ dōm ꝙ rebꝰ immobilibꝰ nō ꝯuenit differēter eē ⁊ fuiſſe. ſi ꝯſideret̃ ſm ſe. ſ3 ſolū qñ ꝯſiderāt̃ ſm habitudinē ad mēſurā ſubiacentē vel adiacentē. ſc3 tps ſic ⁊ in deo differenter ītelligimꝰ eē vel fuiſſe ſm habitudines ad diūſas ꝑtes temporis: ita etiā ⁊ ī angelo differt eē ⁊ fuiſſe. ⁊ ex hac differēcia ſequit̃ q̄daꝫ neceſſitas circa h̄ ꝙ ē angelū fuiſſe inq̄ꝫtū implicat̃ eē angeli ſimul cū alia ꝑte tpis. nō auteꝫ cū dicimꝰ angelū eē. Ad ſcōm dōm. ꝙ duratio angeli nō ē infinita q̄ſi extēſiue. ſ3 ſolū negatiue. inq̄ꝫtuꝫ nō deficit. ſic ⁊ pūctus ꝑt dici infinitꝰ. Ad tertiū dōm ꝙ oēs motꝰ ſucceſſiue ꝯueniunt ī vno genere. ⁊ ideo ad vnā menſurā reduci pñt. nō aūt omne ꝑmanēs ē vniꝰ generis. Nā eē diuinū ē ſubſiſtēs. nō aūt eſſe angeli. et ideo nō capē menſura menſuret.

Einde queritur de celo empirreo. in q̄ angeli dicunt̃ eſſe creati.

Et circa h̄ q̄runt̃ duo. Primo vtrum celum empirreū ſit corpꝰ. Scdō vtrū habeat influentiā ſup alia corpora.

O ꝑmū ſic ꝓcedit̃. videt̃ ꝙ celū empirreū nō ſit corpꝰ. nullꝰ enī locꝰ corporeus ꝑt incorporeo repleri. ſ3 celū empirreū repletum ē angelis ī ſui creatiōe. vt ī lr̄a dī. ꝗ celū empirreum non ē corpꝰ. P. Omē corpꝰ naturale ē mobile. ſ3 celū empirreū nō ē mobile. alias motꝰ eiꝰ ꝑticipet̃ ſm varietatē ſitus alicuiꝰ corporis delati. Sicut ꝑt3 de alijs orbibꝰ q̄ mouent̃. ꝗ celū empirreū nō ē corpꝰ naturale. mathematicū aūt ꝯſtat qd̓ nō eſt. q2 mathematica ſūt in imaginatiōe tm̄. P. Omē corpꝰ aut ē lucidū actu vt ignis. aut ē lucidū in potētia vt aer. aut opacum vt terra. ſ3 celū empirreū nō ē opacum vt terra. q2 ſic eſſet ignobile corpꝰ. nec ē lucidum in potētia tm̄. q2 ſic nihil differret a celo criſtallino. nec eſt lucidū actu. q2 ſic ꝯtinuo aer ex eiꝰ ꝑſencia illuminaret̃. cuꝫ ſit multomaius q̄3 corpꝰ ſolis. ꝗ celū empirreū nō ē corpꝰ. Sꝫ ꝯ. corporū locꝰ nō ꝑt eē niſi corporeꝰ. ſed celū empirreū ponitur locꝰ xp̄i ⁊ ſanctoꝝ q̄ poſt reſurrectiōeꝫ corpora hñt. ꝗ celū empirreū eſt corpꝰ. P. Inuenit̃ in celis aliqd̓ corpꝰ qd̓ eſt totū dyaphonū. ſicut celū criſtallinū. aliqd̓ qd̓ ē ꝑtim lucidū. ſicut celū ſiderū. ꝗ ē aliqd qd̓ ē totum lucidū. ⁊ h̄ ē celū empirreū. Rᵒ dōm. ꝙ oēs creature corporales ꝓpter hoīeꝫ facte ſūt. Quedā vo ſubſeruiūt ei q̄ꝫtū ad eſſe naturale. Quedā vo q̄ꝫtum ad eſſe gratie. Quātū ad naturā q̄dē deſeruiūt ei corpora celeſtia ꝑ motū. ⁊ alia etiā elemēta huiꝰ mūdi. inq̄ꝫtū ꝑ ea corpꝰ humanū generat̃ nutrit̃ ⁊ ꝯſeruat̃. Sic aūt non deſeruit ei celū empirreū. ſ3 in ordine ad gratuitū dei beneficiū. qd̓ q̄dē exhibet̃ homini nō ſolū ſm aīam. ſ3 etiaꝫ ꝑ redundantiā ad corpꝰ. vt etiā corpꝰ glorificet̃. ⁊ q2 iſta ꝑfectio corporis excedit cōēm ꝑfectionē nature. ideo ſup oīa alia corpa naturalit̃ agētia ē a deo ꝓuiſū quoddaꝫ corpꝰ. in q̄ ꝑcipue ſit locꝰ corporū glorioſoꝝ. ⁊ h̄ ē celū empirreū. Vñ ⁊ ꝑ quādā ꝯgruentiā oībꝰ ſpiritibus bonis ⁊ deū ꝯtēplantibꝰ celū empirreū ꝓ loco deputat̃. et ideo dr̄ angelꝰ in celo empirreo creatꝰ eſſe. Ad ꝑmuꝫ ꝗ dōm. ꝙ repletio illa nō ē intelligēda corporalit̃. ſicut locū implet corpꝰ. ſ3 inq̄ꝫtum ex ꝑſencia ſpirituū locus ille honorabilis reddit̃. Ad ſcōm dōm. ꝙ alia corpora naturalia ordinant̃ ad hoīeꝫ ſm ꝙ mutabilitati eiꝰ deſeruiunt. q̄ꝫtum ad ꝑſentē ſtatū. ſed celū empirreū ordinat̃ ad eius imutabilē felicitatem. ⁊ ideo int̃ alia corpora ſolū eſt imobile ſm oēs ſpēs motus. Ad tertiuꝫ dōm ꝙ celū empirreū lucidū eſt. ſ3 tñ rōne ſue ſubtilitatis lux eiꝰ oculis nr̄is ꝑceptibilis non eſt. ſicut corpora radios emitētia. q̄ quādā ſpiſſitudinē hñt. vñ ⁊ ignis ī ꝓpria ſpera dr̄ nō lucere rōne ſue raritatis.

O ſcōm ſic ꝓcedit̃. videt̃ ꝙ celū empirreū influētiā habeat in corpora inferiora. Augꝰ enī dicit ī tercio de tri. ꝙ corpa craſſiora ⁊ firmiora ꝑ ſubtiliora ⁊ potētiora quodā ordine reguntur. ſed celū empirreū ē potētiꝰ ⁊ ſubtiliꝰ alijs corporibus. ꝗ ad regimē alioꝝ influētiā h3. P. Extrema nō ꝯiūgunt̃ niſi ꝑ media. ſ3 celū empirreū ē mediū ordine nate int̃ aīaꝫ rōnalē ⁊ corpꝰ elemētātū infra aīam ⁊ ſupra corpꝰ ꝑdictuꝫ exiſtens. ꝗ mediāte aliq̄ influētia celi empirrei aīa rōnalis corpi ꝯiungit̃. ⁊ ſic celū empirreū influētiā h3 ī corpa inferiora. P. Nobiliſſimo corpori magis ꝯpetit influē ī alia. q̄3 ab alio recipe impſſionē

ſ ʒ celū empirreū recipit impꝛeſſionē ab alio. q̄ʒ patʒ ex h̄. ꝙ ī eo formant̄ voces ſctoꝝ laudātiū deū ī patria. ḡ mul to magiſ celū empirreū ī alia corpa influit. Sʒ ꝯ̄. nul lū corp⁹ mouet niſi motū. vt a phis ꝓbat̄. ſʒ celū empir reū nō mouet̄ vt dictū ē. ḡ nō mouet alia corpa. et ita ī alia corpa influētiā nō hʒ. ℗. Ex effectib⁹ deuenim⁹ ī cauſas. ſi ḡ celū empirreū aliquē effectū ī corporib⁹ in ferioꝛib⁹ hr̄et. natali rōne poſſet deueniri ī cognitōeʒ ce li empirrei. cui⁹ ꝯtrariū apparet ex h̄ q̄ꝺ phi de celo em pirreo mētiōeʒ nō fecerūt. Rꝫ⁹ dōm. ꝙ celū empirreū ſicut dictū ē pꝛincipalit̄ ordinat̄ ad glīaʒ beatoꝝ. ad quā q̄dē glīaʒ reliq̄ corpa nihil opant̄. niſi a remotiſ inq̄ʒtū ſeruiūt hoī. ſm neceſſitatē ſue nature. q̄ꝺ aūt ordinat̄ ī aliquē finē pꝛincipalit̄ ſic ſe hʒ ꝙ oīs ei⁹ opacio ī illū finē refert̄. ⁊ ideo cū diſpoſitōes corpoꝝ inferioꝝ nō ptineant ad illā glīaʒ beatoꝝ. q̄ ē finis celi empirrei. Celum empirreū nō efficit diſpoſitōeʒ aliquā ī corporib⁹ alijs q̄uis q̄dā ꝯtrariū opinent̄. Ad pꝛimū ḡ dōm ꝙ Aug⁹ loq̄t̄ de corporib⁹ mobilib⁹. q̄ ordinant̄ ad vnū finē. ſcʒ ad gubernatōeʒ nature. in q̄ ordine nō ē celū empirreū. Ad ſcōm dōm. ꝙ int̄ aīaʒ ⁊ corp⁹ nihil cadit mediū. ſicut nec int̄ formā ⁊ materiā. vt dr̄ ī. viij. metaphiſice. niſi ꝑ modū q̄ diſpoſitio ꝑ quā materia ē ꝓpꝛia tali for me dr̄ eē media int̄ materiā ⁊ formā. Diſpoſitio aūt q̄ ī corpe hūano req̄rit̄ ad h̄ ꝙ ſit ꝓpꝛia materia aīe rōna lis cū ad ſtatū nature ptineat. nō depēdet a celo empir reo. ſʒ ab alijs corporib⁹ natalib⁹. Ad tertiū dōm. ꝙ duplex ē laus dei. ſcʒ mētalis ⁊ vocalis. de pꝛima non eſt dubiū q̄n ſācti ⁊ angeli ī patria deū laudēt. ſʒ huic lau di celū empirreū nō deſeruit. laus aūt vocalis angelis ⁊ aīab⁹ nō cōpetit. ſed nec hoīb⁹ poſt reſurrectioneʒ. vt q̄buſdā videt̄. Cui⁹ ꝯtrariū manifeſte dr̄ ī pſ̄. Exul. dei in gut. c. gloſa: q̄ ī corde ⁊ lingua nō deſinunt laudare deū. a q̄ eterna hn̄t. vn̄ dōm eſt. ꝙ vocaliter deū laudabūt nō ꝓpter aliquā neceſſitatē. ſʒ ad hoc vt quicq̄d in eis ē ſm modū ſuū gloria repleat̄. ⁊ deo ꝯiungat̄. nec h̄ erit ad ignobilitatem celi empirrei. ſi ī eo format̄ laus dei ꝑ motū mēbꝛi glorioſi.

Diſtinctio III

Ecce oſtēſū ē ⁊c. Hic

ē duplex q̄ſtio. Pꝛimo de his q̄ ptinent ad naturā angeli. Scđo de his q̄ ptinēt ad grāʒ vel culpā. Circa pꝛimū q̄rūt̄ duo. Pꝛimo ꝺ ſimplicitate angeli. Scđo de diſtinctōe angelorum adinuicem.

Ad pꝛimū ſic ꝓcedit̄. videt̄ ꝙ angel⁹ ſit cōpoſit⁹ ex materia ⁊ forma. vt eni dicit boeti⁹ ī li. de tri. forma ſimplex ſubiectuʒ eē nō pt̄. ſʒ angeli ſūt ſubiectuʒ ꝟtutis ⁊ grē. ⁊ itelligibiliū ſpecieꝝ. ḡ angeli nō ſūt forme ſimplices. ⁊ ita ſūt compoſiti ex mate ria ⁊ forma. ℗. In angelis ꝑſonalitas iuenit̄. vt in lr̄a dr̄. ⁊ ita ī eis ē indiuiduatio. q̄ eſt ꝺ rōne ꝑſone indi uiduatiōis. aūt pꝛincipiū ē materia. ḡ ī angelis eſt mate ria. ℗. Omē q̄ꝺ ē vel ē act⁹ pur⁹ vel potētia pura. vel cōpoſitū ex vtraq̄ʒ. ſʒ angel⁹ nō ē act⁹ purus. q̄ꝛ ſic ī nul lo differret a deo. nec ē potētia pura. q̄ꝛ ſic ī nullo differ ret a pꝛima materia. ḡ ē cōpoſitus ex potētia ⁊ actu. ⁊ ita ex materia ⁊ forma. Sʒ ꝯ̄ ē ꝙ boeti⁹ dicit ī li. ꝺ dua bus na. ꝙ oīs natura incorporee ſube nulli materie in nitit̄ fūdamēto. ſʒ angel⁹ ē ſuba incorporea. ḡ materiaʒ nō hʒ. ℗. Dyo. dicit. iiij. ca. de di. no. ꝙ angeli itelli gūt̄ imateriales ⁊ incorporales. Rꝫ⁹ dōm ꝙ circa cō poſitionē angeli ē triplex opinio. Quidaʒ eni dicūt ꝙ ē cōpoſit⁹ ex materia ⁊ forma. q̄ꝺ nō videt̄ veꝝ. ꝓpt̄ duo. Pꝛimo rōne intellectualis nat̄e. Nā imunitas a mate ria ſm phos ē cauſa qua aliq̄ ſuba ſit itellectualis cui⁹ ſignū ē ꝙ ſpēs itelligibiles actu fiūt ꝑ h̄ ꝙ ſepant̄ a ma teria ⁊ oīb⁹ materie ꝯditionib⁹. inq̄ʒtū ꝑo ſūt itelligibi les. actu ſūt vnū cū itellectu. q̄ꝛ itellect⁹ ī actu ⁊ ē itelligi bile ī actu ſm phm̄. Scđo rōne corporeitatis. Nam opʒ q̄ oīa q̄ cōponūt̄ ex materia ⁊ forma ī materia ꝯmu nicare. eo ꝙ to ei⁹ diſtinctiōis pꝛincipiū ē forma. Diſtin ctio aūt reꝝ ex materia vnaq̄ꝫ ꝑſupponit materie diuiſi onē. vt in diūſis ptib⁹ materie diūſe forme recipiant̄ ad diūſas res ꝯſtituendas. diūſe aūt ptes materie itelligi nō pn̄t. niſi itellect̄ʒ dimēſionib⁹ ī materia ſm q̄s diui dat̄. ⁊ ſic ſi angel⁹ eēt ex materia ⁊ forma ꝯpoſit⁹. ſeq̄ret̄ ꝙ hr̄et dimēſiones ⁊ eēt corpore⁹. Et iđo alij dicūt. ꝙ ē cōpoſit⁹ ex natura ⁊ ſuppoſito. ſicut ⁊ hic hō nō eſt ſua hūanitas. ſed h̄ ī idē redit cū pꝛimo. Nā h̄ indiuiduū de mōſtratū addit ſup naturā cōem materiā deſignatā. q̄ ē indiuiduatōis pꝛincipiū. vn̄ drīa nature ⁊ ſuppoſiti nō iuenit̄ niſi ī habētib⁹ materiam. vn̄ Auic. dicit ꝙ q̄ddi tas ſimplicitatiſ ē ipm̄ ſimplex. ⁊ ideo dōm ē ſm hoc. ꝙ cōponit̄ ex q̄ eſt ⁊ eē. nihil eni ē ſuū eē niſi de⁹. q̄ non hʒ cauſaʒ ſui eē. vn̄ ⁊ natura ſiue ſuba angeli ē aliud q̄ʒ ei⁹ eē. ⁊ ideo dr̄ ī libro de cauſis. ꝙ itelligētia nō ē eē tm̄. ſʒ ē forma ⁊ eē. Ad pꝛimū ḡ dōm. ꝙ boeti⁹ loq̄t̄ de forma q̄ ē oīo ſimplex. ſicut nat̄a diuina. q̄ ē ſuū eē. q̄ ē purus act⁹. ⁊ ideo ſubiectū eē nō pt̄. hoc aūt nō ē de angelo. ⁊ ideo rō nō ſeq̄t̄. Ad ſcđʒ dōm. ꝙ ſic forma q̄ ē recepti bilis ī maīa indiuiduat̄ ꝑ materiā. in q̄ recipit̄. ita for ma imaterialis indiuiduat̄ ex h̄ ipo q̄ꝺ ꝑ diuiſionē ma terie diuidi nō pt̄. ⁊ ꝑ hūc modū ponit̄ ꝑſonalitas ī an gelo. Ad tertiū dōm. ꝙ eē eſt act⁹ exiſtētis. vn̄ ſuba eius compat̄ ad eē. ſicut potētia ad actū. ⁊ ideo cū ī an gelo differt ſuba ⁊ eē. erit ibi act⁹ ⁊ potētia. nō aūt ma teria ⁊ forma. ſed forma ⁊ eſſe.

Ad ſcđʒ ſic ꝓcedit̄. videt̄ ꝙ ī angelis diſtinctio eē nō poſſit. Diſtinctio eni ſm Dam̄. eſt pꝛinci piū numeri. numer⁹ aūt quātitas ē. cui⁹ ſub iectū ē maīa. cū ḡ ī angelis nō ſit materia vt dictū eſt. videt̄ ꝙ nec numer⁹ aut diſtinctio poſſit eē ibi. ℗. In angelis nō ē ꝯpoſitio nat̄e ⁊ ſuppoſiti. vt dictū ē. ſʒ vnū ſuppoſitū nō eſt pluribus angel' cōmune. ḡ nec vna nat̄a pt̄ eē pluribus cōis. h̄ aūt eēt ſi ī h̄ genē ꝙ ē angel⁹ plures angeli iuenirēt̄. ḡ nō pn̄t eē plures angeli. ℗. Si ſint plures angeli aut differūt ſpē. aut numero tm̄. ſʒ nume ro tm̄ differre nō pn̄t. hec differētia ē ſm diſtātiā mate rie nō aūt forme. ſil'r nec ſpē differre pn̄t. cū oēs cōicant ī vltima drīa ſpecifica ſm ꝙ ſūt itellectuales. quā opʒ eē vltimā. q̄ꝛ ē id q̄ꝺ ē nobiliſſimū in angelis ꝙ ꝯuenit vltime drīe ꝯſtitutiue. ḡ angeli adinuicē diſtinguūtur. ℗. Pl⁹ differt aīa ab angelo q̄ʒ angeli adinuicē. ſed angel⁹ ⁊ aīa ſpē nō differūt. nā vnibile corpori ⁊ nō vni bile ꝑ q̄ differre videt̄. nō ſūt drīe ſpecifice vt videt̄. cūʒ vnibile ꝯueniat aīe ſm ꝙ ē forma. ſic aūt nō ē ſpēs nec ī ſpē. ſʒ ꝑs ſpeciei. ḡ nec angeli adinuicē ſpē diſtinguūt̄. ⁊ ſic idē q̄ꝺ pꝛius. Cōtra ſicut āgel⁹ ē ſuba incorporea ita ⁊ aīa. ſʒ iueniūt̄ plures aīe etiā vni⁹ ſpeciei. ḡ iueni unt̄ plures angeli etiaʒ ī vna ſpē. ℗. Dicit̄ Dan̄. vij. Milia miliū miſtrabāt ei ⁊c̄. ḡ ī angelis ē numer⁹ nob ꝑ ſcꝑturā determinat⁹. ⁊ ꝑ ꝯſequens diſtinctio. Rꝫ⁹ dōm. ꝙ circa diſtinctiōeʒ ē multiplex opinio. Quidam nāq̄ʒ poſuerūt oēs angelos vel ſaltē aliq̄s q̄ ſūt vni⁹ or dinis ī eadē ſpē eē. ſʒ h̄ nō pt̄ eē niſi ponāt̄ ex maīa ⁊ for ma cōpoſiti. Nā diūſitas forme diūſitatē ſpeciei indu cit. Diūſitas aūt materie facit diūſi mode ſm numerū rm̄. vbi ē forma vni⁹ rōnis. Dato aūtē ꝙ eēnt ex maīa ⁊ forma cōpoſiti adhuc nō poſſent numero tm̄ diſtigui cū diſtinctio maīe vni⁹ rōnis dimēſiones req̄rat. q̄ in

angeli nõ ſũt materia aũt ſi nõ ſiet vnius rõnis nec formã vnius rõnis haberet. ⁊ ſic ſeq̃r diuerſitas ſpeciei. ⁊ ideo alij dicũt q angeli cum ſint ſubẽ immateriales. differũt ſm cauſam ⁊ cauſatum. ſcʒ ꝑ ẽ hec. Ñi angeli cum ſint immateriales cauſant ſe ꝑ creatiõeʒ. cui⁹ ſol⁹ de⁹ ẽ auctor. Et ideo dõm ẽ ſm alios q oẽs angeli differũt abinuicẽ ſpẽ ſꝫ q̃dã dĩia ſumit ex diuiſo gdu pfectiõis. ſm q nata vni⁹ angeli magis vel min⁹ deo appropinquat. ſic in diuiſis ſpeciebus rerũ naturaliũ inuenim⁹. ⁊ i vltimo hoꝝ gdu ẽ aĩa rõnalis int̃ ceteras ſubas incorporeas min⁹ pfectã naturã hñs. ⁊ ideo ẽ in q̃dã ꝯfinio nature corporee cui vnit̃ vt forma. ⁊ incorporee cui p intellectũ aſſimilatur.

Ad p̃mũ g̃ dõm q numer⁹ q̃ ẽ ſpẽs quantitatis vt in p li. dictũ ẽ. nõ inuenit̃ niſi i habẽtibus quãtitatẽ ꝯtinuã. ſʒ in aliis aũt ĩ inuenit̃ multitudo appoſita vni q̃ ẽ p̃n⁹ numeri. Ad ſcõm dõm q i ſubſtãs ſimplicibus i q̃bo non ẽ aliud nata q̃ ipm ſuppoſitũ, ꝑt eẽ multitudo ſpecieꝝ i vno genẽ. nõ aũt multitudo indiuiduoꝝ ĩ vna ſpẽ. q: indiuiduũ addit ſup̃ ſpẽm naturã ſignatã ꝑ quã ſuppoſitũ a nata diſtinguit̃. ⁊ ĩ eadẽ ſpẽ plurã indiuidua diuidunt̃. ſʒ ſpẽs nõ addit ſup̃ gen⁹ aliã materiã. ſʒ deſignationẽ ſeu determinationẽ nate cõis ad ſpẽalẽ modũ pfectiõis. Ad tertiũ dõm. q angeli adinuicem ſpẽ diſtinguũt̃ ⁊ nõ numero tm̃. ĩtellectuale aũt nõ ẽ dĩia ſpẽ ꝯuoca. ſʒ ptinet ad naturã generꝭ. q aũt dr̃ q dĩia ſpẽ ꝯuoca ẽ nobiliũ ĩ vnoquoq ĩtelligẽdũ ẽ nõ ꝑ moduʒ q̃ vna forma ẽ alia nobilior. ſʒ ꝑ modũ q̃ determinatuʒ ẽ nobili⁹ indetermĩato ſicˀ act⁹ potẽtia. Ad q̃rtuʒ dõm q aĩa dupliciẽ pt ꝯſiderari. Uno mõ inq̃ʒtũ ẽ forma. et ſic neq ẽ ſpẽs neq ĩ ſpẽ. ſed ꝑs ſpeciei. Alio mõ vt ſuba q̃dã ꝑ ſe exiſtẽs ſine corpe. ⁊ q̃ʒtũ ad ꝑ pt poni ĩ ſpẽ: ⁊ ſic ſpẽ ab angelo differt. inq̃ʒtũ vltimũ gdũ pfectiõis ĩ natura ĩtellectuali tenet. et ꝑ aũt hʒ aĩa q ſit corpori vnibilis. ⁊ q ſit rõnalis nõ pure ĩtellectualis. ⁊ q recipiat nõ ſolũ a ſupioribꝫ. ſʒ etiã ab inferioribꝫ. id ẽ. a ſenſibilib⁹. ⁊ q hẽat li. ar. vertibile p⁹ electõeʒ ſicˀ ⁊ añ. ⁊ q loquat̃ voce corporali. Uñ ꝑ ꝑ q̃dã aſſignat dĩiaʒ int̃ angelũ ⁊ aĩaʒ nõ q ſint dĩe eſſentiales. ſʒ inq̃ʒtũ eſſentiales dĩe ꝑ ꝯueniẽtia natalia ĩnoteſcunt. Ad p̃mũ vo q ꝯ obijcit̃ dõm. q aĩa lʒ nõ habeat materiã ex q̃ ſit. ſicˀ nec angel⁹. hʒ tñ materiã ĩ q̃ ẽ inq̃ʒtũ ẽ forma corporis. qd̃ nõ hʒ angel⁹. ⁊ ideo nõ ẽ ſilˀe. Ad ſcõm dõm q in vbis illis ponit̃ determinatũ ꝑ indeterminato. vt eni oſtẽdat̃ multitudo angeloꝝ nr̃am cognitõem excedẽs. deſignat̃ ꝑ maxios numeros q̃ apud nos ſũt ꝑ ſe inuicem multiplicatos. ſcʒ. x. c. ⁊ mille ꝑ quos etiã ſolet pfectio deſignari.

Einde q̃ritur de his q̃

ptinẽt ad culpã vel grãz. Et circa ꝑ q̃runt̃ duo. Primo vtꝝ diabol⁹ ĩ p̃ inſtãti ſue creatõis mal⁹ eẽ potuerit. Scd̃o vtꝝ boni angeli in p̃ inſtanti ſue creatõis habuerint grãz.

Ad p̃mũ ſic ꝑcedit̃. videt̃ q diabol⁹ ĩ p̃ inſtãti ſue creatõis fuit mal⁹. Aug⁹ eni ſup Geñ. ad lr̃aʒ dicit ea q̃ facta ſũt legũt̃ ĩ p̃n° Geñ. ſimul eẽ facta. ſʒ ĩ p̃ inſtãti creatõis celi ⁊ t̃re creati ſũt ãgeli. g̃ ĩ p̃ inſtãti q̃ ãgeli creati ſũt facta ẽ diſtĩctio tenebraꝝ et lucis. q̃ q̃dẽ ſm Aug̃. ĩtelligẽda ẽ ꝑ ꝯuſionẽ vel auerſionẽ angelice nate ad deũ. g̃ ĩ p̃ inſtãti ſue creatiõis aliq̃ angeli ſũt auerſi a deo: ⁊ ꝑ ꝯſequens mali. P. Nata ſpũalis potior ẽ q̃ʒ corporalis. ſʒ nata corporalis ĩ p̃ inſtãti q̃ eẽ ĩcepit: hʒ ſuã opatõeʒ. ſicut ignis ſtatim cum accẽdit̃ illuminat. g̃ angel⁹ ĩ p̃ inſtãti creatõis potuit hr̃e actũ li. ar. ꝑ quẽ fuit mal⁹. P. Si diabol⁹ aliq̃n nõ fuit mal⁹. ⁊ poſtmodũ ẽ mal⁹. ẽ aſſignare aliq̃d inſtãs ĩ q̃ vltimo fuit inocẽs. ⁊ p̃mũ in q̃ fuit mal⁹. q̃ q̃dẽ optet eẽ duo ⁊ nõ vnũ. q: nõ ſimul fuit mal⁹ ⁊ ĩnocẽs. int̃ q̃libet aũt duo inſtãtia ẽ tp̃s mediũ. ẽ g̃ dare aliq̃d tp̃s. ĩ q̃ nõ fuit mal⁹ nec inocẽs. qd̃ ẽ ĩpoſſibile. ⁊ ita nõ pt dici q aliq̃n nõ fuerit malus. Sʒ ꝯ ẽ qd̃ dr̃ Ezech. xxviij. In delicijs padiſi dei fuiſti. qd̃ de diabolo exponit̃. ꝑ aũt nõ ꝯuenit diabolo poſtq̃ʒ fuit mal⁹. g̃ aliq̃n nõ fuit mal⁹. P. Eſa. xiiij. dr̃. Quõ cecidiſti de celo lucifer q̃ mane oriebaris. nõ aũt cecidit q̃ nõ ſtetit. g̃ diabol⁹ aliq̃n fuit ĩ celo. ⁊ ita nõ ſp̃ fuit malus. ſʒ aliq̃ inſtãti fuit nõ mal⁹. Rˀ° dõm. q q̃dã dixerũt q diabol⁹ ĩ p̃ inſtãti ſue creatõis fuit mal⁹. ⁊ ꝑ dupliciẽ. Nã q̃dã eoꝝ attribuũt maliciã nate ipi⁹ vt manichei. qd̃ eẽ non pt. q: cuiuſlibet nate q̃ ẽ ipſe deus de⁹ ẽ cauſa. nec pt eẽ nũ deo nũ qd̃ ab ipſo ẽ. Quidã vo attribuũt maliciã voluntati dicẽtes q ꝑ li. ar. diabol⁹ ĩ p̃ inſtãti ſue creatõis peccauit ⁊ mal⁹ fuit. Sʒ ꝑ et nõ pt. cũ pctm̃ ſit ꝯ naturã nõ pt eẽ q nata li ĩclinatõe volũtas angeli tẽderet ĩ pctm̃. ſʒ ꝑ accidit ꝑ collatõeʒ quãdã ⁊ deliberatõeʒ q̃ nõ pt eẽ in ſũ inſtãti. Et ideo magꝭ pt dici q ĩ p̃ inſtanti ſue creatiõis peccauerit. ⁊ ꝓpt̃ hoc opinio tanq̃ʒ p̃me vicina a mgr̃is ẽ reprobata. vñ tẽdit vt cõiter tenet̃ q diabol⁹ ĩ p̃ inſtãti ſue creatõis fuit bon⁹. Ad p̃mũ g̃ dõm. q oĩs opatio creature iã p̃exiſtẽtꝭ ptinet ad op⁹ ꝓpagatiõis nate nõ ad opa ſex dieꝝ. ĩ q̃bꝫ nata ẽ inſtituta. Uñ ⁊ auſio vl ꝯuſio li. ar. nõ ptinet ad opa ſex dieꝝ. ꝯputat̃ tñ int̃ opa ſex dieꝝ ſm dictã expoſitõeʒ ꝑ quãdã anticipatiõeʒ: ſicˀ ⁊ qd̃ dr̃. Germĩet t̃ra herbã virẽtẽ. ⁊ alia hmõi vt Aug. dicit. ⁊ ideo nõ optet dicẽ ſm ei⁹ expoſitiõeʒ. q diabol⁹ ĩ p̃ inſtãti ſue creatõis fuit mal⁹. ſʒ q ꝑ factũ fuit ꝑ tp̃is ꝓceſſũ. p̃ ĩpis natiũ ſpũalibꝫ inſtitutꝭ. Ad ſcd̃ʒ dõm q peccare nõ ẽ act⁹ natalis li. ar. ſʒ magꝭ ꝯ naturam. ⁊ ideo nõ ſeq̃t̃ q ĩ p̃ inſtãti peccare potuerit. ex ꝑ q res naturales hñt ſitas opatões natales ĩ p̃ inſtãti q̃ eſſe incipiũt. Ad tertiũ dõm. q opatões angeli nullũ ordinẽ hñt ad motuʒ celi. Uñ nõ mẽſurãt̃ aliq̃ mõ mot⁹ li. ar. ipoꝝ tp̃e q̃ mẽſurãt̃ mot⁹ corpales. qd̃ ẽ ꝯtinuũ. ſed q̃dam tp̃e nõ ꝯtinuo qd̃ ĩ viciſſitudĩe opationum ĩtelligit̃. ⁊ ideo nõ optet q int̃ illd̃ inſtãs q̃ vltimo fuit ĩnocẽs ⁊ illd̃ q̃ p̃ fuit mal⁹. ſit tp̃s aſſignare eo q non optet ea ꝯtinuari adinuicem. ſicˀ nec opatões angeli ꝯtinuãt̃. ſʒ ꝯſequent̃ ſe hñt. ſec⁹ autẽ ẽ de motib⁹ li. ar. in nob. qui aliquo mõ mẽſurant̃ tp̃e ꝯtinuo.

Ad ſcd̃ʒ ſic ꝑcedit̃. videt̃ q angeli ĩ grã creati ñ fuerũt. vt eni dicˀ Aug⁹ ſup Geñ. ad lr̃aʒ. ꝑ ꝑ qd̃ dr̃ Geñ. j. Fiat lux ⁊ facta ẽ lux. ĩtelligit̃ illumĩatio bonoꝝ ãgeloꝝ ꝑ grãz: ſʒ ꝑ lucẽ grẽ diuiſum ẽ int̃ lucẽ ⁊ tenebras. i. int̃ bonos angelos ⁊ malos. cuʒ g̃ angel⁹ ñ fuit mal⁹ ĩ p̃ inſtãti ſue creatõis. nec etiã ĩ ipo inſtãti aliq̃s angel⁹ grãz habuerit. g̃ angeli ĩ grã creati nõ fuerũt. P. Mot⁹ li. ar. req̃rit̃ ad ſuſceptõeʒ grẽ ſicˀ ⁊ ad culpã. ſʒ diabol⁹ ñ potuit eẽ mal⁹ ꝑ motũ li. ar. ĩ p̃ inſtãti ſue creatiõis. g̃ eadẽ rõne nec ĩ ipo inſtãti p̃ aliq̃ angeli grãz acceperũt. P. Si in p̃ inſtanti creatiõis aliq̃bꝫ angelis grã ẽ collata. optet q oĩbus collata fuit tã bonis q̃ʒ malis. cũ ĩ nullo eẽt aliq̃d grẽ impedimẽtũ ſʒ malis angelis grã nõ ẽ collata. fuiſſet eni in eis aliq̃s motus li. ar. in deũ. ſine quo grã nõ ꝯfert̃. ⁊ ita a deo poſtmodũ auerti nõ potuiſſent. cũ li. ar. angeloꝝ ſit inuertibile poſt electõeʒ. vt cõiter dr̃. g̃ angeli ĩ grã creati nõ fuerũt. Sʒ ꝯ ẽ qd̃ Aug⁹ dicit. q deus ſimul erat in angelis condens naturã ⁊ tribuens gratiam. P. Sicut materia corporalis format̃ naturalibꝫ formis ita nata ſpũalis ſm Augꝭ. format̃ ꝑ gratiam. ſʒ res corporales ſm ſententiã Augꝭ. ſunt ſimul create in materia et forma. ergo ⁊ ſube ſpũales ſcʒ angeli ſũt ſimul creati

ſu natura ꝛ gr̄a. R̄º dōm. q̄ circa h̄ ē duplex opinio
Quidā cū dicūt q̄ angeli fuerūt creati ī naturalib⁹ tm̄
ſ; poſtmodū gr̄a ē collata qbuſdā ↄūſis ad deū. dū alij
auerterent. Hec aūt opinio l; multū ſit cōis. tn̄ dict; ſā
ctoꝝ repugnare videt. q aſſerē videt angelos in gr̄a cre
atos ee. Repugnat etiā diuine liberalitati p quā ſuam
bonitatē cōmunicat oib⁹: ſm ſuā capacitatē. Un̄ ꝛ gra
tiā tribuit oib⁹ ī qb⁹ impedimētū gr̄e nō inuenit p pec-
catū actuale vel originale. q̄le īpedimētū ī pmo inſtāti
ſue creatōis angeli nō habuerūt. ꝛ ideo ab aliis pbabi
liter dr. q̄ oēs angeli tā boni q̄ mali ī gr̄a creati fuerūt.
Ad pmū g dōm. q̄ illa illuminatio p quā a tenebris
vel a demonib⁹ boni angeli ſūt diuiſi. ē p gr̄am ↄſuma-
tā. q̄ ad glīa; ptinet. quā angeli ī pmo inſtāti creatōis
ſue nō habuerūt. Ad ſcdm dōm; q̄ nō ē ſilr̄ de motu
li. ar. in bonū ꝛ malū. Na; ad bonū ordinat naturalr̄
malū aūt ē ei ↄ naturā. Ad tertiū dōm q̄ inuertibi-
litas li. ar. dr̄ ee ī angel' p⁹ electōe; nō quālibet ſ; cōple-
tā. q̄ finalr̄ ꝛ pfecte adherēt bono. vl' a malo declināt.

Diſtinctio IIII

Ic ſolet queri ꝛc. Cir

ca hāc ptē ꝛ ſequētē diſtinctiōe; q̄ttuor q̄-
runt. Primo vtꝝ naturali cognitōe an
gel⁹ cognoſcat p ſpēs. Scdo vtꝝ cogno
ſcat ſinglaria Tertio vtꝝ nālī dilectōe diligat deū
ſup oia. Utꝝ angeli a pncīº creatōis ſue fuerit beati.
D pmū ſic pcedit. videt q̄ angel⁹ non cogno
ſcat res p aliqs ſpēs Res enī mat̄iales meli⁹
cognoſcūt in eſſentia diuina. q̄; ī pꝛijs natu
ris. ſ; eſſentia angeli ē ppinquior diuine eſſen
tie q̄; res mat̄iales. g res mat̄iales pōt angel⁹ cognoſcē
p pꝛiā eſſentiā. cū nos cognoſcam⁹ eas ī pꝛijs natur;
P. Intellect⁹ nr̄ q res materiales p ſpēs cognoſcit ꝛ
ſe cognoſcit p aliā ſpēm. vt pt; ī tertio de aīa. ſ; angel⁹
cognoſcit ſeipm p eſſentiā pꝛiā. p quā etia; cognoſcit
ſupiores ꝛ inferiores angelos. vt videt inui ex libro de
cauſis. g angeli nō cognoſcūt p aliqs ſpēs. P. Pro-
pter h̄ nō poſſum⁹ ſimul multa itelligere. vt algaſel di-
cit. q̄a diuerſis ſpēb⁹ ſimul itellect⁹ formari nō pt Si
g angel⁹ res p ſpēs cognoſcēt. nō poſſet ſimul multa in
telligere. qd̄ eſt ↄ Aug; q dicit in li. de trini. q̄ ī patria
oēm ſciām nr̄am ſimul vno ↄſpectu videbim⁹. ibi autē
angelis erim⁹ eq̄les P. Angeli cognoſcūt res mate
riales ī vbo vt Aug⁹ dicit ſup Gen̄. ad lr̄a;. ſ; ī vbo ſuf-
ficient reꝝ ſilitudines ↄtinent. q: vbū ē ars plena rōm
viuentiū vt dicit Aug⁹ in li. de trini. g nō ē neceſſariū ī
angelo ponē ſpēs ad itelligēdū. S; ↄ ē qd̄ dr̄ in li. d̄
cauſis. q̄ oīs intelligētia eſt plena formis. ſ; ille forme
nō ſūt ibi pncipiū eſſendi. q: ſic vnī⁹ tm̄ ē vna forma. g
ſūt pncipiū intelligendi. P. Intellect⁹ angeli deficit
a ſimplicitate itellect⁹ diuini. de⁹ aūt itelligit omnia p
vnū. g opter in itellectu angeli multas ſpēs intelligibi
les ponere. R̄º dōm. q̄ angel⁹ cognoſcit res materia
les nō p eſſentiā ſuā vt de⁹. ſ; p ſpēs q non ſūt ei⁹ eſſen-
tia. nō q̄dē acceptas a reb⁹. ſicut nos itelligim⁹. ſed eis
naturalr̄ inditas. Cui⁹ rō ē. q̄ oē qd̄ ↄuenit alicui p
eſſentiā ſuā ↄuenit ei p pꝛiā vtutē. Silitudo aūt rerū
cognitaꝝ nō ↄuenit angelo p pꝛiā vtutē. ſiue ponant
angeli ee creatores reꝝ vt pbi poſuerūt ſiue nō: nec fides
ponit. Si enī ſūt in angelo ſilitudines reꝝ ſicut ī cau-
ſa. oꝑtet q̄ ↄueniat eis p vtutē diuinā. p qua; reb⁹ dat
eſſe. vt in li. de cauſis dr̄. Si vo nō ſūt creatores. tunc
ſimilitudo rerū nō ↄuenit eis. niſi vel a creatur; accipi
ant vel a deo. q: quecunq; ſunt ſilia: ita ſe hn̄t q̄ ambo
cauſant ab vno vel vnū ē cauſa alteri⁹. A reb⁹ aūt ſimi
litudines nō accipiūt. cū non habeāt vires ſenſitiuas.
qb⁹ mediantib⁹ ſpēs a reb⁹ materialib⁹ ad itellectū de-
ferunt. Un̄ relinquit q̄ ſilitudo rerū ſit ī angelis. nō p
vtutē pꝛiā. ſ; p vtutē diuinā. ꝛ ita nō ē ſilitudo reꝝ p
eſſentiā ſuā. ſ; p aliqd eſſentie ſupadditū. ꝛ p ↄſequens
nec p eſſentiā ſuā res cognoſcūt. ſed p ſpēs. Ad pmū
g dōm. q̄ eſſentia diuina rōne ſue infinitatis h;. q̄ ſit
ſilitudo rerū oīm. eo q̄ ad nullū gen⁹ determinat. eſſen
tia aūt angeli ē finita. ꝛ ad ſpecialē pfectōem determia-
Ad ſcdm dōm. q̄ angel⁹ pfecte naturā intellectua-
lē h;. vn̄ in opatōem intellectualem pt reſpectu eius q̄
act⁹ in ipo ē. ꝛ ideo p eſſentia ſua ſeipm cognoſcit. Se-
cus aūt ē de itellectu poſſibili humano. q ē ſicut impfe
ctū ī natura itellectuali. vn̄ nō pt itelligē nec ſe nec alia
niſi aliq̄ ſpecie itelligibili pficiat. res vo alias q̄; eſſen-
tia angeli nō ē act⁹ angel⁹ p eſſentiā ſuā cognoſcere nō
pt. ſed p ſpēs ſupadditas. vn̄ etia; vnus angelus alios
p ſpēs itelligibiles cognoſcit. nō p eſſentiā cogniti. que
ei⁹ mēti nō illabit. neq; p eſſentiā pꝛiā. q nō eſt alteri⁹
angeli ſilitudo. niſi q̄tum ad naturā generis. ꝛ ſic nō
pt ee pncipiū cognitōis ſpecialis. ſ; generalis tm̄ Ad
tertiū dōm q̄ angel⁹ bon⁹ q̄tū ad illā cognitōem qua
cognoſcit res ī verbo. p quam bonus ē: pt ſimul multa
cognoſcere. vtpote vno ſcilicet vbo multa cognoſcens.
Quātū vo ad cognitōem naturalē. q cognoſcit res per
ſpēs: non cognoſcit ſimul plura q̄ p diūſas ſpēs cogno
ſcunt. Ad q̄rtū dōm. q̄ angel⁹ ad illā cognitiōem q
cognoſcit res ī verbo. nō indiget aliis ſpeciebꝫ p quas
cognoſcat res q̄; vbo. ſicut ꝛ q videt hoīem p ei⁹ imagi-
nē eadē ſpecie cognoſcit imaginē ꝛ hoīem. q̄uis poſſet
itelligens pter ſpēm imaginis ſpēm hoīs formare. ſed
h̄ iam ptinet ad aliā cognitiōe;. q ſc; hō in ſeipo cogno
ſcit. ſ; q: pfectio glorie nō excludit pfectōe; nature. ido
pter cognitōe; glorie q angel⁹ cognoſcit res in vbo. h;
cognitōem naturalē. q fit p ſpēs ↄcreatas. Uerbū enī ꝛ
ſpēs intelligibiles ↄcreate ſunt diuerſaꝝ rationū. ideo
eis mediātibꝫ poſſunt ſimul act⁹ diuerſaꝝ cognitionu;
egredi ab itellectu. ſicut ſimul ferrū ignitū ſcindit rōne
ſubtilitatis. ꝛ vrit rōne caliditatis.
D ſcdm ſic pcedit. videt q̄ angel⁹ ſingula nō
cognoſcat. Oīs enī cognitio ē p aſſimilatio-
nē cognoſcentis ad cognitū. ſ; intellect⁹ angeli
cū ſit imaterialis. nō pt aſſimilari ſingulari-
bus inq̄tum hmōi. cū ſingularitatis pncipiū ſit mate
ria. g angel⁹ ſingularia nō cognoſcit. P. Angel⁹ cog
noſcit res alias a ſe p ſpēs vt dictū ē. ſi ergo ſingularia
cognoſcit. oportet q̄ ſingulariū ſpēs ſint apud ipm qd̄
nō videt. q: vel eēnt infinite ſpēs apud ipm actu. cū ſin
gularia ſint infinita ſaltē a potētia. vel oporteret q̄ ei⁹
itellectui ſpēs itelligibiles ↄtinue abſcederēt ꝛ adueni
rent. P. Cognoſcere pticulare p vniūſale ē itellect⁹
diſcurrētis. ſ; forme q ſūt in angelis maxime ſupiorib⁹
ſūt vniūſales vt dr̄ ī li. de cauſis. g ſi angel⁹ ſingularia
cognoſcit. videt q̄ h; intellectū diſcurſiuū. qd̄ ē contra
dyoniſiū. P. Species q ſūt ī itellectu cū ſint pter h̄
ꝛ nūc eq̄liter ſe hn̄t ad pn̄s pteritū ꝛ futuꝝ. Si g ange
lus p ſpēs q ſūt ī eius itellectu ſingularia cognoſcit. vi-
det q̄ eq̄liter cognoſcat pſentia ꝛ futura. ꝛ diſtātia ſm
locū qd̄ ee nō pt. q: ſcire futura ſoli⁹ dei ē. vt dr̄ Eſa. xli.
Que ventura ſūt annūciate ꝛ dicem⁹. q: dij eſtis vos.
S; ↄ ē q̄ angeli hoīes cuſtodiūt. vt dr̄ ī pſ. Angelis
ſuis deus ꝛc. P. Ut dicit boeci⁹ in li. de conſolatiōe
Quicquid poteſt virtus inferior. poteſt ꝛ ſuperior. ſed
homo poteſt cognoſcere pticularia. g multomagis an-
gel⁹. R̄º dōm. q̄ ſm doctrinā fidei neceſſe eſt ponere

angelos ſingularia cognoſcere. ꝓpꝛ̄ h̄ ꝙ ad miniſteriū hoim ſingulariū deputat̄. Heb. ỷ. Nōne oēs ſūt adminiſtratoꝛij ſpūs ⁊c̄. Q̄ō q̄liter eē poſſit a diuerſis diuerſimode tradit̄. Quidā eni dicūt ꝙ angelꝰ cognoſcit ſingularia ꝑ ſpēs a ſingularibꝫ abſtractas. ſ; h̄ nō pōt eſſe. tum q2 intellectꝰ nō abſtrahit̄ a ſenſibilibꝰ niſi mediāte ſenſu ⁊ fantaſia. q̄ in angelis nō ſūt. cum etiā q2 ſpecies ſenſibiliū in itellectu nō recipiūt̄ niſi vniūſaliter. ⁊ ſic remanet eadē difficultas. Uñ alij dicūt ꝙ angeli ſingularia cognoſcūt cognoſcēdo ordinē cauſaꝝ vniuerſaliū q̄ ſunt i vniuerſo. a q̄bꝫ ꝓcedūt oia ꝑticularia. S; hoc eē nō p̄t. q2 quoꝛūcunq; vniuerſaliū cognitio non ſufficit ad cognitionē ſingularis vt ē ſingulare. q̄cūq; eni vniūſalia aggerēt̄ n̄ faciūt ſingulare. Et etiā ideo alij dicūt ꝙ ꝑ applicationē ſpecieꝝ i nataꝝ vniūſalium ad res ꝑticulares angeli ꝑticularia cognoſcunt. S; h̄ nō p̄t eē. q2 intellectꝰ non p̄t applicare aliq̄d ad id qð ē oino ignotū. Uñ noticia ſingularis p̄exigit̄ ad applicationē p̄dictam. Et ꝓpter h̄ alij ꝓbabiliꝰ dicunt ꝙ ſpēs angelis cōmunicate ſunt ſilitudines ydearū in mēte diuina exiſtētiū. q̄ cū ſint ꝑncipia rerū ſc̄m formā ⁊ materiā. ſūt mediū reſpectu cognitiōis non ſolū vniuerſalis ſ; ꝑticularis. Uñ angelꝰ ꝑ ſpēs inatas nō ſolum vlia ſed ꝑticularia cognoſcere pōt. Ad p̄mum ḡ dōm. ꝙ ſicut ydea in mēte diuina ē ſimilitudo ⁊ cauſa rei materialis ſc̄m materiā ⁊ formā. ita ⁊ ſpēs intellectꝰ angelici q̄ ē q̄dā repſentatio p̄me ydee ē ſilitudo rei ſc̄m materiā ⁊ formā. Uñ intellectꝰ angeli ꝑ ſpeciē ꝯcreatā aſſimilat̄ ſingulari inq̄ntū ē ſingulare. Ad ſcð; dōm ꝙ quāto aliq̄s itellectus ē ꝑſpicatioꝛ. tāto ex paucioꝛibus p̄t plura cognoſcere. Uñ cū intellectꝰ angeli ſit ꝑſpicatioꝛ q̄ noſter. nō oportet ꝙ ſinguloꝝ cognitoꝝ habeat ſingulas ſpēs. ſ; ꝑ vnam ſpeciē p̄t multa cognoſcere. ⁊ tāto plura ⁊ quāto eſt ſupioꝛ. ſicut ſi inferioꝛ ꝑ vnā ſpēm homis oēs homies cognoſcat. ⁊ ſupioꝛ ꝑ vnā ſpēm aīalis cognoſceret oia aīalia. ⁊ ideo non oportet ponere infinitas ſpēs actū i intellectu angelico. Ad tertiū dōm. ꝙ diſcurſus attendit̄ in h̄ ꝙ itellectꝰ trāſit ab vno cognito i aliud cognitū. nō aūt ſc̄m h̄ ꝙ ꝑ ſpēm aliquam res aliq̄ cognoſcit̄. Uñ q̄uis angeli ꝑ formas vniūſales ſingularia cognoſcāt. non ē tñ in coꝝ cognitione diſcurſus. Ad q̄rtū dōm. qð ꝑ ſpēm quam angelus apud ſe hꝫ. non p̄t angelꝰ aliqð ſingulare cognoſcere. niſi habeat naturā quā illa ſpēs repſentat. futura aūt ſingularia nōdū hñt naturā. Diſtantia vo ſc̄m locū habēt. ⁊ ideo angelꝰ non p̄t cognoſcere futura p̄t tamē cognoſcere diſtantia ſc̄m locū.

D tertiū ſic ſic ꝓcedit̄. videt̄ ꝙ angelꝰ ꝑ pura naturalia nō poſſit deū diligere ſup ſe ⁊ ſup oia. Nullꝰ eni p̄t in actū ꝟtutis q̄ nō hꝫ ꝟtutē. ⁊ p̄cipue ſc̄m modū ꝟtutis. q̄ eni iuſta iuſte facit iuſtꝰ eſt vt dꝛ in ſcðo ethicoꝝ. ſ; diligē deū ſup oia ⁊ ſupꝛa ſe dicit actū ⁊ modū charitatis. ḡ angelus ꝑ pura naturalia charitatē non hñs deum ſupꝛa ſe ⁊ ſupꝛa oia diligere non potuit. P̄. Naturali dilectiōe tāto vnūq̄ðq; magis diligit̄ q̄ diligēti eſt magis ꝓpinquū ⁊ vnitū. Uñ ſimilitudo ē cauſa dilectōis. ſ; nihil ē alicui magis ꝓpinquū ſeip̄o. ḡ impoſſibile ē ꝙ angelꝰ naturali dilectiōe diligat aliq̄d ſupꝛa ſe. P̄. Bona naturalia etiā i angelis remanēt poſt peccatū. vt dicit Dyo. ſ; demones nō diligūt deū ſup ſe ⁊ ſup omnia. ḡ h̄ ad naturalē cōdicionē nō ꝑtinet. Sed ꝯtra dilectio naturalis angeloꝝ nō p̄t eē ꝑuerſa. q2 natā nō ē mala. ſ; oīs dilectio reſpectu dei ē ꝑuerſa q̄ deꝰ ſup oia nō diligit̄. ḡ cū angeli naturali dilectiōe deū diligerēt cū ſup oia dilexerunt. P̄. Sicut ſe hꝫ veꝝ ad cognitionē. ita bonū ad affectionē. ſ; cognitio angeloꝝ naturalis ē natura. ḡ ⁊ dilectio bona. ⁊ ſic cū ſup oia diligunt. cū nulla alia dilectio reſpectu dei bona eē poſſit. R̄o. dōm. ꝙ ē duplex dilectio ſc; ꝯcupiſcētie ⁊ amicicie. quicunq; eni diligit aliquē bonū ei optat. ad illū ḡ cui bonum optat hꝫ amiciciā. reſpectu eiꝰ qð optat hꝫ ꝯcupiſcētiā. ⁊ p̄cipue cū ſibiip̄i optat. Dixerūt ḡ q̄dā ꝙ dilectione ꝯcupiſcētie angelꝰ ſi in puris naturalibꝰ creatus fuit ſupꝛa ſe deū dilexit. ⁊ ſup oia. q2 plꝰ deſiderauit frui deo q̄ ſeip̄o vel quocūq; alio. nō aūt dilectiōe amicicie deū ſupꝛa ſe dilexit. q2 bonū nō optauit plꝰ deo q̄ ſibi. Sed h̄ nō videt̄ ꝯueniēs. Nam angeli i puris naturalibꝰ diligebāt deū dilectione amicicie. ⁊ h̄ ꝓpter ſilitudinē bonitatis naturalis. q̄ ē multo efficatioꝛ amicicie. rō iter angelos et deū q̄ inter duos hoies ſapiētes. Si ergo amiciciā ad deū habebāt eq̄liter ſibi: vel minꝰ ſe diligētes: ita dilectio erit ꝑuerſa. ⁊ ita iā nō erant in ſtatu nature cōdite. ſ; magis i ſtatu culpe. Et ideo alij dicūt: ꝙ etiā dilectiōe amicicie deū ſup oia angeli diligebāt tāq̄ vniūſale bonū. ⁊ ſui ip̄oꝝ ⁊ oim alioꝝ. ſicut ⁊ multi gētiles bonū reipublice ſibiip̄is p̄tulerunt. abſq; grā gratū faciēte. Ad p̄mū ḡ dōm ꝙ diligere deū ſup ſe ⁊ ſup oia nō ꝑfecte deſignat modū charitatis. ſ; opoꝛtet vt iſta dilectio ſit ex inclinatiōe grē. ⁊ non ſolū ex inclinatiōe nature. Ad ſcðm dōm ꝙ ꝓpoꝛtio illa tenet i duobꝰ eq̄liter bonis. ſ; qñ ex vna pte ē maioꝛ exceſſus bonitatis q̄ ex altera ꝓpinq̄tatis. ē ecōtrario. ⁊ ſic eſt i ꝓpoſito. Ad tertiū dōm. ꝙ naturale dꝛ dupliciter. Uno mō qð ē ꝯſequēs naturā de neceſſitate. ⁊ hmōi naturale ꝑ pctm̄ nō tollit̄. Alio mō dꝛ naturale in qð ex puris naturalibꝰ poſſumꝰ ⁊ hmōi naturalia ꝑuertunt̄ ꝑ peccatū. ⁊ ſic eſt in ꝓpoſito.

D q̄rtum ſic ꝓcedit̄. videt̄ ꝙ angeli ſint creati beati. beatitudo eni i viſiōe dei ꝯſiſtit Joh. xvij. Hec ē vita eterna ⁊c̄. ſ; angeli i p̄ncipio creatiōis viderūt deū. viderunt eni res in ꝟbo vt Augꝰ dicit Geñ. ad lr̄a; qð eē nō potuit ſi deū ꝑ eſſenciā nō viderūt. ḡ angeli i p̄ncipio ſue creatiōis beati fuerūt. P̄. Cognoſcere cauſa; ꝑ effectū ē itellectꝰ diſcurrētis. hoc aūt nō ꝯuenit angelis. ḡ cū a p̄ncipio ſue creationis deū cognouerūt. vt in lr̄a magiſter dicit. videt̄ ꝙ nō ꝑ effectū. ſ; ꝑ eſſentiam eum cognouerūt. et ſic idē qð p̄us. P̄. Angeli in p̄ncipio ſue creatiōis naturaliter beatitudinē deſiderabāt. ſi ḡ nō ſtatim beatitudinē habuerūt. fuit eis pena abſq; culpa. vel ꝓ dubitatione ſi de futura beatitudine certi nō erant. vel ꝓ dilatione ſi certi erant. Spes eni que differt̄ affligit animā. ſicut dicit̄ Ꝓū. xiij. Hoc autem eſt incōueniēs. ergo angeli beati creati fuerunt. Sed ꝯtra ſimul angeli boni fuerunt beati ⁊ mali miſeri. qð deſignat̄ ꝑ hoc qð dicit̄ Geñ. j. ꝙ diuiſit deus lucē a tenebris. ſ; nullꝰ angelus fuit malus ⁊ miſer in p̄ncipio ſue creatiōis vt ſupꝛa habitum eſt. ergo nec angeli boni fuerunt creati beati. P̄. Beatitudo ꝑ gratiam ⁊ hominibꝰ ⁊ angelis datur. ⁊ ſic q̄tum ad eam homies ⁊ angeli ſunt pares. ſed homines non ſūt creati beati. vt patet de p̄mo homine in ſtatu innocentie. ergo angeli non fuerūt creati beati. R̄o dicendum ꝙ beatitudo ꝑfectionē quādam operationis impoꝛtat. ſc̄m philoſophū qui dicit: ꝙ felicitas eſt operatio ſc̄m ꝟtutem perfectam. Eſt autē duplex perfectio. vna ſc̄m aliqð genus determinatum. alia vero ſimpliciter. Unde et duplex eſt beatitudo. vna per quam habet aliquis ꝑfectam opationē ſc̄m modum ꝑfectionis ſue nature. ⁊ ſic homo ⁊ angelus beati creati ſunt. quia ſc; in ſui creatiōis p̄ncipio habuerunt ꝑfectam cognitionē; de deo. ad quam natura creata e

extēdere pōt. natura aūt a ꝑfectis ſumit exordiū. vt per boetiū ptʒ in de conſo. In hac aūt opatione qua deus cognoſcit̄ beatitudo rationalis conſiſtit. Alia beatitudo eſt inq̄ʒtum rationalis creatura habet ꝑfectam opatione ſimpliciter put ſcʒ cognoſcit deum ꝑ eſſentiā ſuā ſicut eſt. ⁊ hanc beatitudinē angeli in ſuī creatiōis pn̄cipio non habuerūt. Ad primū ergo dōm. ꝙ deꝰ tripliciter videt̄ Uno modo ꝑ ſpēm alicuiꝰ rei. in q̄ eſt aliqua ſimilitudo dei. ⁊ iſta cognitio competit ſm p̄ſentē ſtatuʒ. Alio modo ꝑ aliquā ſimilitudinē diuine virtutis menti intelligētis impſſam. ⁊ iſta ē angelis naturalis. Tertio modo abſqʒ ſimilitudine ꝑ eſſentiā. ⁊ iſta eſt viſio ꝓpria bonoꝝ. ſcḋo ergo mō ⁊ nō tertio angeli antequā erāt beati viderūt verbū ⁊ res ī verbo. tertio vero modo poſtq̄ʒ beati fuerūt. Ad ſcḋm dōm ꝙ ipa ſimilitudo dei q̄ eſt in mēte angeli. naturaliter ē ſicut ſpecies qua intellectꝰ angeli informat̄ ad deū cognoſcendū. Unde ꝑ hoc nō oſtēdit̄ ibi eē aliqs diſcurſus. ſicut nec in oculo. cum cōſiderat lapidem ꝑ ſpeciem lapidis ratio autē ꝓcedit quādo effectꝰ ſumit̄ vt mediū. ad demonſtrandū cauſam. Ad tertiū dōm. ꝙ deſiderium angeloꝝ erat ordinatū. vnde nō appetebāt hr̄e beatitudinē: niſi determinato tpaliter: qḋ dilatum non fuit: ⁊ ideo afflictio in eis eſſe non potuit.

Diſtinctio V.

Post hoc conſideratio

⁊c. Hic ē duplex q̄ſtio. Primo ḋ verſione maloꝝ angeloꝝ. Scḋo de conuerſione bonoꝝ. Circa p̄mū q̄runt̄ duo. Primo vtrū angelus peccare potuerit. Scḋo vtrū dei equalitatem appetierit.

Ad primū ſic ꝓcedit̄. videt̄ ꝙ in angelo peccatū eſſe nō potuit. Omne eni peccatū ſm Amb. ex errore eſt. ſed in angelis cū ſint intelligibiles ſubē. error eſſe non pōt. q2 intellectꝰ ſemꝑ rectus ē. vt ḋr in tertio de aīa. ergo in angelo peccatum eſſe nō potuit. P̄ ſm Augꝰ. in tertio de trini. Sicut eſt ordo inter ſuꝑiora corpora ⁊ inferiora. ita inter ſuperiores ſpūs ⁊ inferiores. ſed in corporibꝰ ſuꝑioribꝰ peccatū accidere nō pōt. ergo nec in ſuꝑioribꝰ ſpiritibꝰ. P̄ alicui creature ꝯ̄ ꝯferri pt. vt peccare nō poſſit. ad imenſitatē eni diuine bonitatis ptinet: ꝙ cōmunicatū ſit creature, quicqd ei eſt cōmunicabile. ſed īter ceteras creaturas angelꝰ eſt excelſior ſm naturā. nā dicit Aug. xi. confe. ꝙ factꝰ eſt ꝓpe deum. g̃ angelus peccare nō potuit. Sed ꝯtra ē qḋ ḋr Job. iiij. In angelis ſuis repperit prauitatē. P̄. hieroꝰ dicit. Solꝰ deꝰ ē in quem peccatū non cadit nec cadere pōt. cetera cum ſint li. ar. in vtrāqʒ ꝑteʒ flecti poſſunt. g̃ angelus peccare potuit. Rꝰ dōm. ꝙ in angelis ante cōfirmationē peccatum accidere potuit. ⁊ in q̄buſdam accidit. ⁊ hoc ideo. quia in voluntate peccatū accidit. qñ non recte ordinat̄ ad finē. voluntas autē vt quedaʒ natura eſt neceſſariā inclinationē habet in id qḋ ſibi naturale eſt. reſpectu ꝟo alioꝝ nullā neceſſitatē habet. g̃ illa ſola voluntas eſt omnino in peccato cuiꝰ natura ē ipa bonitas ſūma. que ē regula volūtatis. Omnis autem voluntas alia pōt p̄ter hanc regulā agere. ⁊ ideo in ea pōt peccatū accidere. Si ſm ſuam naturā ꝯſideretur. bonitas autē prima que ē vltimꝰ finis ⁊ regula omnis bonitatis. nō eſt natura voluntatis angelice. Unde in volūtate angelica pōt eē obliquitas ⁊ peccatū. Ad primū g̃ dōm. ꝙ intellectꝰ angeli lʒ in eligēdis nō poſſit ligari aliq̄ paſſione: ſicut in nob. pōt tñ impediri a recto iudicio eligibilis. ꝑ omiſſione aliquoꝝ. q̄ ꝯſiderāda ſunt. nō eni naturali cognitione oīa ſimul cognoſcit. Aliqd aūt ſm ſe cōſideratū eſt eligibile. qḋ ꝯſideratis alijs eligibile nō ē. ⁊ ſic circa iudiciū eligibiliū in angelo error eē potuit. q̄uis nō circa abſoluta cognitionē coꝝ ad que naturalis cognitio ſe extendit. Ad ſcḋm dōm. ꝙ in corporibꝰ celeſtibꝰ ē ſolum natura ⁊ non volūtas. natura autē eſt determinata ad vnū. Unde in eius actione peccatū nō pōt accidere. niſi ꝑ eius corruptionē ⁊ impedimentū. voluntas aūt non ē determinata ad vnū. ⁊ ideo ꝑ eā angelus peccare potuit. Ad tertiū dōm. ꝙ non poſſe peccare nō pōt aliter creature rōnali cōmunicari vt ei ꝑ naturā inſit. ſicut non pōt ei cōmunicari ꝙ eius natura ſit bonitas ſūma. cōmunicat̄ aūt aliquibꝰ ꝑ grām. ⁊ ſic q̄buſdam angelis cōmunicatū fuit.

Ad ſcḋm ſic ꝓcedit̄. videt̄ ꝙ angelus diuinam equalitatē nō appetierit. Appetitꝰ eni mouet̄ a bono apprehēſo. vt ḋr in tertio de aīa. Illḋ g̃ qḋ non pōt apprehēdi nō pōt appeti. ſʒ non pōt apprehēdi ꝑ intellectū aliquā creaturā eē deo equalem. g̃ angelꝰ equalitatē dei nō appetijt. P̄. Quicūqʒ appetit alteri eſſe ſubiectꝰ. non appetit ei eē equalis. ſʒ omnis creatura naturaliter appetit deo eſſe ſubiecta In hoc eni ꝑfectio vniuſcuiuſqʒ rei cōſiſtit: ꝙ ſuo perfectiori ſubijcit̄. vt ptʒ de materia ⁊ forma. g̃ creatꝰ angelus dei equalitatē nō appetijt. P̄. Anſ. dicit in li. de ca. diaboli ꝙ diabolꝰ peccauit volendo aliqḋ comodū qḋ nō habebat. nec velle tūc debuit. qḋ nō ad augmētū illiꝰ beatitudinis eē poterat. ſʒ eē equalē deo nō poterat eē angelo ad augmentū beatitudinis. g̃ nō peccauit hoc appetēdo. Sed ꝯtra eſt qḋ ḋr Eſa. xiiij. in figura diaboli. In celſi aſcendā ⁊c. qḋ non pōt intelligi de celo empirreo. q2 ibi creatus ē. et ſic reſtat vt intelligat̄ de celo ſancte trinitatis. P̄. Primū angeli peccatū ḋr fuiſſe ſuꝑbia. ſm illud Eccl. x. Initiū omnis peccati ſuꝑbia. hoc aūt ē inordinatꝰ appetitus ꝓprie excellētie. Nihil aūt erat angelo excellētiꝰ niſi deꝰ. cuiꝰ excellentiā inordinate appetere poſſet. g̃ angelꝰ peccauit dei equalitatem appetēdo. Rꝰ dōm. ꝙ aliqs pōt alteriꝰ equalitatem appetere dupliciter. Uno mō vt ſit ei equalis abſolute. q̄ʒtum ad oīa. ⁊ ſic angelus diuinā equalitatē appetere nō potuit. ſicut nō potuit appetere ſe non eē. nihil eni pōt eē deo eq̄le. niſi ſit id qḋ deus eſt. q2 ē bonitas ⁊ magnitudo ꝑ ſe ſubſtans cui nihil bonitatē vl' magnitudinē pticipās equari pōt. Si aūt appetēt ſe eē ꝯ̄ idem qḋ ē alter. ex hoc ipo appetit ſe nō eſſe. Uñ nullꝰ pōt appetere eē hoc qḋ ē alter eē. ſʒ tantꝰ vl' talis vel talit̄ ſe habens. Alio modo pōt aliqs appetē ſe eē equalem alteri q̄ʒtum ad aliqd inq̄ʒtū appetit id qḋ illi ſoli debet̄. ⁊ ſic angelꝰ appetē potuit diuinā eq̄litatem. ſm qḋ appetit aliquā excellētiā q̄ ſoli deo cōpetit. Duplex eſt aūt excellentia. q̄ ſoli deo cōpetit. Una reſpectu ſuiipſius. inq̄ʒtum ſui fruitiōe beatꝰ eſt. Alia reſpectu creaturarum q̄bus p̄eſt. vtrūqʒ aūt iſtoꝝ angelus habere potuiſſ ⁊ habuiſſet ſi ſteiſſet ex munere diuine grē. ⁊ ſic hmōi ſancti angeli appetiuerunt. Sʒ diabolus hoc hr̄e appetijt ex ꝟtute ſue nature qḋ ſoli deo debet̄. Unde inq̄ʒtū appetijt hr̄e aliqd qḋ habiturꝰ erat. illo tñ modo q̄ nō erat habiturꝰ. ſʒ ſolus deꝰ hʒ ꝑ illū modū ḋr dei eq̄litatem appetiſſe. Et ꝑ hoc ptʒ ſolutio ab obiecta. Nā p̄me rationes ꝓcedūt ḋ eq̄litate abſoluta. alie ḋ eq̄litate ſm qd.

Einde queritur de cō

uerſione bonorum angelorum. Et circa hoc querunt̄ duo. Primo vtrum cōuerti potuerūt ſine grā. Scḋo vtrū ſua conuerſione gloriā meruerint.

D p̄mum ſic ꝓceditur. videtur ꝙ nō indiguerūt gratia ad ſui cōuerſionē. Ad illud eni in qd̄ ex ſuis naturalibꝰ angelus pōt, gratia non indiget. ſed ad hoc ꝙ conuerteret̃ ad deū angelus poterat ex ſuis naturalibꝰ. qꝛ poterat deū diligere ſuper omīa ex naturalibꝰ ſuis. vt ſupra dictū ē. ergo ad ꝯuerſionē p̄dictā angelꝰ nō indiguit gratia. P̄ ſcḋm Aug. gr̄a que p̄parat homīs voluntatē ad bene volēdū eſt gr̄a opans. ſed angeli nō indigebāt gr̄a opante. vt in lr̄a dicit̃ magiſter. cum ꝗ ꝯuerti ꝑtineat ad bene volenduꝫ. videt̃ ꝙ ad hāc ꝯuerſionē gr̄a nō indiguerūt. P̄ ꝯuerſio illa fuit q̄dam gr̄e p̄parario. ſed aliqs pōt ſe ad gr̄am p̄parare: anteq̄ gr̄am habeat. ergo angelꝰ ad ꝯuerſionē p̄dictam gr̄a nō indigebat. Sꝫ ꝯtra ē. qd̄ in lr̄a dr̄. ꝙ ꝯuerti ad deū fuit ei charitate adherere. ſꝫ charitas ſine gratia eē non pōt. vt ptꝫ Ro. v. Charitas dei dif. eſt in cordibus. v. ꝑ ſpiritū ſanctū q̄ datus ē nobis. ergo ꝯuerſio p̄dicta ſine gr̄a eē non potuit. P̄ ꝑ ꝯuerſionē illam angeli in ſtatum altiorē ſunt ꝓmoti. qꝛ in ſtatuꝫ glorie. ſed h̄ ſine gr̄a eē non pōt. ergo ad ꝯuerſionem p̄dictam gr̄e requirebat̃. R̷ꝰ dḋm ꝙ motus li. ar. in deum eſt duplex Quidā impfectus ſicut eſt in homie gr̄am nō habēte. ⁊ ē q̄ſi actus ad ꝟtutem. ⁊ ad hunc motū nō req̄rit̃ gr̄a gratum faciēs. requirit̃ aūt gratia gratis data ſc̄m quoſdā. qd̄ q̄dem verū eſt. ſi nomine gratie gratis date intelligat̃ quodcūq̄ diuinū auxiliū. ſine quo nihil boni poſſumꝰ. nō aūt ſi intelligat̃ aliqd̄ habituale donum. qꝛ ſic eſſet abire in infinitū. Alius autē motus li. ar. in deum eſt ꝑfectus. ⁊ eſt ſiſtis actui q̄ eſt a ꝟtute. ⁊ in hūc motum li. ar. non pōt abſq̄ gratia que ei ꝑfectionē p̄ſtat. talis aūt motus fuit ꝯuerſio bonoꝝ angelorū in deum. ⁊ ideo ad eam gr̄a requirebat̃. Ad p̄mum ergo dḋm. ꝙ diligere deum ſuꝑ omīa ꝓut ad hoc natura pōt eſt motꝰ. li. ar. imꝑfecte. qualis non fuit ꝯuerſio de qua loquimur. Ad ſcḋm dḋm ꝙ gr̄a opans habet duos effectus. quoꝝ vnꝰ eſt remiſſio culpe. ⁊ q̄tum ad hoc gr̄a opans angelis nō fuit neceſſaria. alius effectꝰ eſt iuſticie gratuite adeptio. ⁊ q̄tum ad hoc in angelis neceſſaria fuit. Ad tertium dḋm ꝙ duplex ē p̄parario vl̄ diſpoſitio ad gr̄am ſiue ad quācūq̄ formā. vna impꝑfecta. q̄ p̄cedit formā. alia perfecta ſicut que eſt neceſſaria ad formā. ⁊ hec nō eſt ſine forma. ⁊ talis pparatio ad gr̄am fuit p̄dicta angeloꝝ ꝯuerſio ſicut motus ꝯtritionis q̄ ē in iuſtificatiōe impii.

D ſcḋm ſic ꝓceditur. videt̃ ꝙ angeli non meruerunt beatitudinē ꝑ cōuerſionē p̄dictaꝫ qd̄ eni ꝑfectum eſt nō meret̃. qꝛ quod meret̃ eſt imperfectum. Angelus autem in ip̄a ꝯuerſione ꝯfirmatus fuit ⁊ beatꝰ: vt in lr̄a dicit̃: ⁊ ꝑ cōſequens ꝑfectꝰ. ergo ꝑ illam ꝯuerſionem non meruit ſuam beatitudinē

P̄ nullus meret̃ niſi viator. ſed angelus in illa cōuerſione non fuit viator. fuiſſet eni ſimul viator ⁊ comp̄hēſor qd̄ ſolius xp̄i eſt. ergo angelus ꝑ ſuam ꝯuerſionē beatitudinē non meruit. Item videt̃ ꝙ nec ꝑ opus miniſterij qd̄ poſtmodū nobis exhibent eam mereant̃. effectꝰ eni non p̄cedit cauſam tēporaliter. ſed meritū ordinat̃ ad beatitudinē ſicut cauſa ad effectum. ergo non pōt eē ꝙ p̄us habeant beatitudinē: ⁊ poſtea eaꝫ mereant̃. P̄ ſc̄m Dyo: ſuꝑiores ordines ad miniſteriū non mittunt̃. ergo ꝑ miniſteriū beatitudinē non merent̃. Sꝫ cōtra videt̃ ꝙ ſine merito nō habeant: p̄mium eni reſpondet merito. ſed beatitudo habet rōnem p̄mij. ergo abſq̄ merito haberi non pōt ab aliqua creatura. P̄ Bern. dicit ꝙ peccatū angeli in hoc fuit ꝙ ſine merito beatitudinem habere voluit. nō autē peccaſſet in hoc ſi ſine merito haberi poſſet. ergo beatitudo ſine merito haberi non poteſt. R̷ꝰ dḋm ꝙ circa hoc ponunt̃ in lr̄a due opiniones. quaꝝ vltima quā magiſter approbat rationalis nō videt̃ ꝓpter duo Primo qꝛ actus miniſterij quo angeli miniſtrant ad ꝑfectionē glorie ipoꝝ ꝑtinet. cuꝫ per hoc maxime ad dei ſimilitudinē ꝑtingāt ꝙ dei cooꝑatores efficiunt̃ vt Dyo. dicit Vn̄ non pōt eſſe ꝙ hoc ſit meritū ad beatitudinē ſi non ē ideꝫ meritū ⁊ p̄mium. Scḋo ꝙ pari rōne poſſet dici ꝙ gratia caderet ſub merito. ſi ꝑ ꝯſequētia oꝑa aliquid p̄habitum mereri poſſemꝰ. vnde ſc̄m illos qui dicunt angelos in gratia creatos nō fuiſſe p̄terea opinio ſuſtineri pōt vt ſcꝫ ꝑ illam conuerſionem ſuam beatitudinē meruerūt. Ad cuiꝰ euidentiā ſciendum ꝙ meritū ſe habet ad p̄miū ſicut motꝰ ad terminū ⁊ ſicut fieri ad factū eſſe. in his autē que ſūt ſubito ſimul eſt fieri ⁊ factū eſſe. ſicut ſimul res creat̃ ⁊ creata eſt. ⁊ hoc ideo. quia in talibus fieri non pōt attribui tempori p̄cedenti. ſicut accidit in motibꝰ ſucceſſiuis. Sꝫ attribuitur vltimo inſtanti. in quo res eſt in facto eſſe. ſc̄m qd̄ eſt terminꝰ tēporis p̄cedētis. in quo nō erat. vt ſic dicatur ea rōne in illo inſtanti res fieri. qꝛ tunc p̄mo eſt. ⁊ ſimiliter pōt dici: ꝙ in p̄mo inſtanti ꝯuerſionis mens angeli fuit beata rōne fruitionis quaſi in facto eē exiſtens: ī eodē tamē inſtāti merebat̃ ꝓut erat. q̄ſi in fieri. ſc̄m ꝙ cōuertebat̃ ad ꝟbū non p̄exiſtente aliqua beatitudinis ꝑfectiōe. Si tamē dicamꝰ ꝙ angeli fuerūt ī gratia creati. nulla difficultas accidit. quia tūc pōt dici ꝙ ꝑ motū li. ar. ante ꝯfirmationē beatitudinē meruerūt. ꝙ eni abſq̄ merito eam habuerūt nō videt̃ poſſe ꝯuenienter dici. qꝛ hoc ſolīꝰ xp̄i eſt cui debet̃ abſq̄ merito fruitio diuinitatis tanq̄ filio naturali. Ad p̄mū ergo dḋm. ꝙlꝫ angelus in p̄ma cōuerſione eſſet ꝑfectus. tum qꝛ erat in p̄ncipio ſue ꝑfectionis. ⁊ in termino impꝑfectōis. poterat ſibi ſc̄m hoc ratio merēdi aliquo modo cōpetere Ad ſcḋꝫ dḋm ꝙ angelꝰ merebat̃ vt viator: non q̄ſi diſtans a termino. ſꝫ vt in termīo iã exiſtens. alia ꝯcedimus.

Diſtinctio VI

Reterea ſciri oportet

⁊c̄. Hic querūt̃ quattuor. Primo vtꝝ lucifer fuerit ſup̄mꝰ angelus inter omēs angelos. Scḋo quādo alij miores peccauerint. Tertio vtrū poſt peccatū ſit ī eis aliquis ordo. Quarto de loco qui eis competit poſt peccatū.

D p̄mum ſic ꝓceditur. videt̃ ꝙ lucifer nō fuerit ſupremꝰ angeloꝝ. quia ad eum ſc̄m Grego. dicitur Ezech. xxviij. Tu cherub ꝓtegens et extētus. ſed ordo cherubin nō eſt ſupremꝰ ordo ergo nec ille angelus fuit ſupremꝰ vel ſuꝑior inter oēs.

P̄ angeli inequales ſūt ſc̄m ordinū diſtinctionē. que eſt per dona gratiaꝝ. ſꝫ ante cōuerſionē quorūdā ⁊ auerſionē aliq̄rū gratiā habebāt. ſc̄m vnam opinioneꝫ. ergo nullus inter eos erat oim ſupremꝰ. P̄ ſicut eſt ordo ī ſpūalibus: ita ⁊ ī corporalibꝰ. ſed in corporalibꝰ accidit corruptio ꝓpter longe diſtare a p̄mo. vt dr̄ in ſcḋo de generatione. ergo ⁊ peccatū qd̄ eſt ſpūalis corruptio. accidit in inferioribꝰ angelis ⁊ non in ſup̄mo q̄ erat deo ꝓpinquiſſimus. Sed contra eſt qd̄ in littera dicit̃ Gregorīꝰ ꝙ in angelorum comparatione ceteris clarior fuerit. P̄ p̄mum peccatuꝫ angeli fuit ſuperbia. ſꝫ quāto erat altior: tanto maiorē occaſionē ſuperbie habebat. ergo videtur: ꝙ p̄mus inter peccātes fuerit inter oīnes altiſſimꝰ R̷ꝰ dḋm ꝙ circa h̄ eſt multiplex poſitio. Orig. nanq̄ poſuit omēs angelos ab initio equales fuiſſe creatos. ⁊ ꝙ merito volūtatis q̄dam in ſuꝑiorem ordinem q̄dam in inferiorem ſunt diſtincti. et ſc̄m hoc non poſſet dici: ꝙ p̄mꝰ inter peccantes fuit alijs maior. qꝛ an̄ diſtinctionē bonoꝝ a malis. nō fuerūt ꝯplete ordīes diſtincti.

Dam̄.⁊o dicit ꝙ p̄mus inter peccātes p̄ergt terreſtri ordini. ſm ꝙ videt᷑ alijs inferior fuiſſe. Aug⁹ ⁊o.xi. ſuper Geñ. reliquit ſub dubio vtꝝ fuerit de ſupiorib⁹ vel inferiorib⁹ Grego. ⁊o expꝛ̄ſſe determīat eum ceteris ſupiorē fuiſſe. cui etiaꝫ autoritates ſcꝑture canonice ꝯſonare vident᷑. Uñ eius ſnīa cōmunit᷑ ab oībus tenet᷑. ⁊ rationabiliter. nō eni in tantā p̄ſumptiōeꝫ efferri potuiſſet: vt dei eq̄litatem peteret. ſi etiā aliquib⁹ creaturis ſpiritualib⁹ minor eēt. Ad p̄mū ergo dicēdū. ꝙ etiā ſupiores q̄nq꜡ cenſent᷑ nominib⁹ inferioꝝ ordinū. ſm Dyo. ⁊ ſic lucifer q̄uis ad ordinē ſeraphin ſpectaret recte tñ cherub dr̄ qđ plenitudo ſciē interp̄tat᷑. ad deſignandū ꝙ p elatiōeꝫ cecidit. q: ſcientia inflat vt dr̄. j. Coꝝ. viij. Ad ſcđm dicendū ꝙ angeli nō ſolū ſunt inequales. ſm dona gratiarū: ſꝫ etiā ſm gradus nature. ſic eni abinuicē diſtinguūt᷑ vt ſupra p̄dictū eſt. Unde opinio Orig. ſtare nō pōt. Ordo aūt in angelis diſtinguit᷑ completiue q̄dem q̄ꝫtum ad dona gratū facientia. materialit᷑ vero q̄ꝫtum ad dona naturalia. ⁊ ſic quodāmodo erāt ordines in angelis añ diſtinctionē bonoꝝ a malis. ſꝫ non pfecte. Ad tertiū dicēdū ꝙ corruptio in corporalib⁹ accidit ex defectu nature. ſꝫ in ſpūalib⁹ ex defectu voluntatis. q̄ q̄nq꜡ occaſionē ſumit ex pfectione nature. inq̄ꝫtum pōt eē ſupbiēdi materia. ⁊ ideo nō eſt ſimile.

a D ſcđm ſic p̄cedit᷑. videt᷑ ꝙ alij angeli nō ſūpſerint occaſionē peccādi ex peccato p̄mi angeli. ſicut eni p̄mus angel⁹ p ſupbiam peccauit. ita etiā ⁊ alij. q: ipa eſt radix oīm peccatoꝝ ſpiritualiū. q̄ ſola eē in angelis poſſunt. ſed ſuperbia nō ē vt alicui inferiori velit ſubdi. poti⁹ ſupiori ſꝫ ecōuerſo. magis eni ad excellentiā ptinet ⁊ libertatem ſubdi ſoli regi. q̄ꝫ regi ⁊ comiti. ḡ alij angeli qui ſupbiēdo deū ſubterfugiebant. in peccatū p̄mi angeli non ꝯſenſerunt. q̄ ceteris p̄eſſe nolebant. P̄ q̄ꝫcito p̄mus angelus peccauit đ celo eiectus ē. ſed poſt ſuā deiectionē nō potuit eē alijs occaſio peccādi. ḡ peccatū p̄mi angeli non fuit occaſio peccati alioꝝ. P̄ ſm Grego. Jđo homo p aliū repari potuit. quia p aliuꝫ cecidit. ſi ergo ruine inferioꝝ angeloꝝ peccatū p̄mi angeli fuiſſet cauſa. videt᷑ ꝙ caſus inferioꝝ angeloꝝ eēt repabilis. qđ eſt ꝯtra fideꝫ catholicā. Sꝫ ꝯtra eſt qđ dr̄ Apoc. xij. ꝙ draco de celo cadens traxit tertiam ptem ſtellaꝝ ſecum. ⁊ ita caſus p̄mi angeli videtur fuiſſe occaſio caſus alioꝝ. P̄ multitudo non videtur poſſe cōcordare in aliquo vno. niſi aliqua ſit ꝯcordātie cauſa. ſed multi angeli in peccatū ꝯcordauerūt. ſicut ⁊ i pena ſociati ſunt. ergo aliqua fuit cauſa hui⁹ cōcordie: ⁊ p̄cipue videt᷑ ꝙ pſuaſio p̄mi angeli peccātis. R̄ dicēdū ꝙ nullus p̄eſſe pōt niſi ſubditos habeat. q: ḡ p̄mus angelus peccādo excellentiā p̄lationis appetijt. ꝯſequit᷑ etiā vt alios ſue p̄latiōi ſubijcere niſus fuerit. Sic ergo peccatū ei⁹ aliqualiter fuit alijs occaſio peccādi. inq̄ꝫtuꝫ ipe in alios excellētiā appetens puocauit. vt ſue excellentie ꝯſentientes etiam ipi in hoc aliquā excellentiā conſequent᷑. ſicut in exaltatiōe vnius oēs eius fautores exaltant᷑. ⁊ ſic peccatuꝫ p̄mi angeli ad peccatū alioꝝ cōparat᷑ aliquo modo vt cauſa. ⁊ nō ſolū ſicut excedēs in grauitate culpe: vt q̄dam dicunt. nō tñ hoc intelligendū eſt ſic ꝙ p̄uo tēporaliter p̄mus angel⁹ peccauerit. ⁊ poſtea alios ad ꝯſentiēdū ſibi irritauerit. ſed ſimul totū ē factū ſcꝫ ꝙ p̄mus angel⁹ peccauit ⁊ alijs pſuaſit. ⁊ alij ei ꝯſenſerant. qđ q̄deꝫ in nobis accidere nō pōt. q: ſuggerim⁹ alijs noſtri cordis ꝓpoſitum p locutiōes ⁊ nut⁹ q̄ corporeis motib⁹ explent᷑. ⁊ ideo tēpore indigēt. angeli auteꝫ ſibijnuicē loquūt᷑ vt ſua deſideria deſignēnt ſpūalibus ſignis: q̄ ſubito fiunt. ⁊ ideo ſimul fuit peccatū angeli p ſuaſio ⁊ ꝯſenſus. ſicut ſimul ē accēſio cādele: ⁊ illumiatio eius ⁊ viſio. q: oīa ſunt inſtantanea. Ad p̄muꝫ ergo dicēdū. ꝙ excellentiā quā ſibi inferiores angeli indebite appetebāt. nō credebāt ſe ſuis viribus poſſe acq̄rere niſi p auxiliū p̄mi angeli peccātꝫ. ⁊ iđo p̄mo āgelo ꝯſenſerunt. nō q̄uaſi volentes ſubeſſe. ſꝫ q̄ſi volētes eius auxilio ad altiora q̄ꝫ eis cōpeterēt ꝓmoueri. Ad ſcđm dicendū. ꝙ ratio illa p̄cederet. ſi nō ſimul oīa illa fuiſſent vt dictuꝫ eſt. Ad tertiū dicēdū. ꝙ homo cecidit p diabolū temptantē. ſꝫ angeli non p temptantē. ſed p occaſionem p̄bentē. vel pōt dici. ꝙ illa ratio nō eſt ſufficiēs. ſꝫ eſt quedā cōgruentia.

a D tertiū ſic p̄cedit᷑. videt᷑ ꝙ in demonibus nō ſit ordo. Dicit᷑ eni Job. x. ꝙ in terra miſerie et tenebraꝝ null⁹ ordo ſꝫ ſempitern⁹ horror īhabitat. Illi⁹ aūt terre ciues ſūt demones. ergo in eis non ē aliquis ordo P̄ quod ordinate fit. bene fit. ſed angeli nihil bene faciūt. vt infra dicet᷑. ergo angeli nō faciūt aliquid ordinate. ⁊ ita nō eſt in eis aliquis p̄lationis ordo P̄ inter homīes damnatos nō ponit᷑ aliquis ordo: ſꝫ vna eſt dānatio hominū ⁊ angeloꝝ. ergo nec in angelis damnatis eſt aliquis ordo. Sed ꝯtra eſt. qđ dr̄ Job xli. Jpe eſt rex ſup filios oīs ſupbie. P̄ Mat. xxv. dicit᷑. Jte maledicti in ignē eternū. qui parat⁹ eſt diabolo ⁊ angelis eius. qđ nō diceret᷑ niſi vn⁹ diabol⁹ aliquā p̄lationē inter alios haberet. R̄ dicendū ꝙ in demonibus inuenit᷑ aliquid dupliciter. Uno modo ex ꝓpria volūtate. ⁊ ſic nihil pulchꝛū. nihil ordinatū i eis exiſtit Alio modo ex natura ⁊ ex dei ordinatiōe. ⁊ ſic in eis eſt pulchritudo ⁊ ordo. ſm nanq꜡ nature conditōeꝫ q̄dā alijs ſupiores exiſtunt. ⁊ ſic ſup alios habēt potentiaꝫ. deus etiaꝫ qui ſūme bonus eſt. eos in maliciā cadere nō pmiſiſſet: niſi eoꝝ maliciā in bonuꝫ ordinare poſſet. et ideo vt decenti⁹ ex eoꝝ malicia conſequat᷑ illud bonuꝫ ad qđ deus eoꝝ maliciā ordinauit: ſtatuit in eis p̄lationis ordinē. qui tamē q̄ꝫuis relat⁹ ad dei ordinationē ſit rectus. relat⁹ tamē ad eoꝝ volūtates eſt puerſus. ⁊ q̄ꝫtū ad finem. q: totum ſue p̄lationis ordinē in nocumētuꝫ homīs ꝯuertunt. ⁊ q̄ꝫtum ad ordinis vſum: ꝓut ſuperiores p ſupbiam ſibi dominiuꝫ vſurpantes ⁊ inferiores coacti ⁊ renitentes obſequnt᷑. Ad p̄mū ergo dicenduꝫ ꝙ in inferno dicit᷑ ordo nō eſſe. tum q: voluntas dānatorū non ordinat aliquid in bonuꝫ. tum q: res penales que ibi ſunt. naturalē ordinē nō vſq̄q̄ꝫ ſeruant. quia ⁊ ignis ardet. ⁊ nō ꝯſumit. ⁊ non lucet. ⁊ alia huiuſmodi ſunt ibi ꝯtra ꝯſuetum curſum nature. eſt tamē ibi ordo diuine iuſticie: vindicātis in malos p malorū miniſterium. Ad ſcđm dicendū. ꝙ obiectio illa p̄cedit de vſu ordinis. q̄ in demonibus mal⁹ eſt. ipe auteꝫ ordo a deo eſt ⁊ bonus eſt. Ad tertiū dicendū: ꝙ homīes damnati oēs ſunt pares. q̄ꝫtum ad naturā ſpeciei. nec iteꝝ deputant᷑ ad exercitiū vel punitiōem alioꝝ vt demones ⁊ ideo nō eſt ſimile.

a D q̄rtuꝫ ſic p̄ceditur. videt᷑ ꝙ aer caliginoſus non ſit cōueniens locus demonib⁹ poſt caſū. Demones eni peccauerunt grauius. q̄ꝫ aīe dānatorū. ſed aīe damnatoruꝫ ſtatim poſt mortem detrudunt᷑ in infernū. ergo multomagis demones ſtatim poſt caſum in infernū detrudunt᷑. ⁊ nō ſunt i iſto caliginoſo aere eū ſm Dam̄. hoc ſit angelis caſus qđ hominib⁹ mors. P̄ angeli cum ſint dānati: pena ignis puniunt᷑. qđ eſſe non poſſet niſi in inferno eſſent. vbi ē ille ignis penalis. ergo demones ſunt in inferno. ⁊ ſic idē qđ p̄us. P̄ ſi in hoc aere caliginoſo demones detinent᷑ hoc nō videt᷑ eē niſi ꝓpter exercitiū. quo ſanctos tētādo exercitant. ſed poſtq꜡ ſunt victi. vlterius tēptare nō pñt. vt in lr̄a dr̄. ergo tunc min⁹ deberēt i infernum detrudi

¶. Demones ī inferno puniūt aīas dānatoꝝ: ḡ nō ſūt in iſto caliginoſo aere. ſʒ in inferno. Sʒ ꝯtra eſt. qḋ dr̄ Eph. v. ſm̄ pncipē poteſtatis aeris hui⁹ q̄ ſpirit⁹ nūc opaṫ in filios diffidentie qḋ de diabolo intelligiṫ. nō aūt diceret hui⁹ aeris pnceps niſi aer eēt demōib⁹ ꝓ loco deputat⁹ ꝛc. ¶. ij. Pe. ij. ſup illud Rudētib⁹ inferni detractos. dicit glo. hunc inferiorē aerē demones q̄ſi carcerē acceperūt. R⁰ dōm q̄ ſicut dictum eſt in demonib⁹ duo ſunt. vnū ex pte ipoꝝ. ſcʒ eoꝝ malicia. aliud ex pte dei ſcʒ ordo q̄ ordinātur ad aliquod bonū ſʒ ad exercitiū hoīm. qb⁹ impugnātes coronas fabricant. quātū ḡ ad pmū debeṫ eis p loco infern⁹. q̄ eſt locus penalis. Culpa eni nō ꝯuenienter ordinat niſi p penā. ſed q̄ſtum ad ſcḋm. debeṫ eis p loco iſte aer caliginoſus. q̄ eoꝝ officio cōpetit. vt poſſint ad homies tēptandos accedere. nō tñ nimis eos infeſtare. qḋ eſſet ſi hic i terra habitationē tūc hoīb⁹ accepiſſent. ſed p⁹ diē iudicij p̄dictū exercitiū neceſſariū non erit. ꝛ ideo tunc demones in infernū irreuocabiliter detrudenṫ. Ad pmū ḡ dōm q̄ qdam grecoꝝ ponūt de aīab⁹ damnatorū. q̄ nō ſtatim poſt mortē ad infernū deſcēdūt. ſed i die iudicij. qḋ ꝯtrariaṫ ei exp̄ſſe qḋ dr̄ Luc. xvj. Mortuus ē diues ꝛ ſepultus eſt i inferno. ꝛ iḋo dōm ē q̄ nō eſt ſimile de demonib⁹ ꝛ aīab⁹. Nam demonib⁹ ex conditione ſue nature cōpetit. vt ſupra hoīes ſint. ꝛ vt eis aliquo mō ꝓſint. Vñ ne h̄ ordo totaliṫ periret. puiſum eſt a diuina ſapia. vt ſaltē occaſionaliter eis ꝓdeſſent: p temptationis exercitiū. hoc aūt de aīab⁹ dici nō pt. ꝛ ideo nō eſt ſimile. Ad ſcḋm dōm q̄ qdam dicunt penā ſenſibilē demonū vſq; ad diem iudicij dilatā eſſe qḋ nō videṫ eſſe verū. cum ipi nō minus peccauerūt q̄ aīe: q̄ ſtatim poſt mortē penam ſenſus incurrūt. Unde dōm ē ſm̄ alios. q̄ ſemp igne inferni puniunṫ. etiā qn̄ in inferno nō ſūt. q2 vt dicit glo. Eſa. iij. ſup illud. Inflāmata a gehēna. demones ſecū ferūt tormēta ſuarū flāmaꝝ. vbicūq; ſūt. qḋ nō eſt itelligendū q̄ſi ipm ignē corporeū ferāt. ſʒ ſolūmodo incēdiū. qḋ ex igne ſentiūt inq̄ſtū agit in eos vt inſtrumētū diuine iuſticie. Ad tertiū dōm q̄ circa ceſſatōēʒ demonū ſupatoꝝ a temptatione ē triplex opinio. Quidā eni dicunt q̄ demon victus nō pt neq; ipm a q̄ vinciṫ nec alium tēptare. nec de eodem vicio nec de alio. Alij dicūt q̄ pt tēptare de alio peccato. nō autē de eodē. nec vincentē nec alios. Tertij dicūt q̄ nō pt temptare deo de eodeʒ vicio victorē. pt tñ de eodē alios. ꝛ de alio eundeʒ. ꝛ hoc ē magis ꝓbabile: q2 pfecta victoria hoīs non eſt niſi qn̄ totaliter inclinatio ad viciū de quo tēptatus eſt recedit. ſm̄ ḡ pmā opinionē itelligendū eſt. q̄ nō ſemp ab officio tēptationis excludiṫ demon. q̄ ſemel eſt victus. ſʒ ad aliud tempus determinanṫ. ſm̄ alios vero nec ad tēpus nec ab omi tēptatione repelliṫ. ſed ab aliq̄. vnde nō eſt neceſſariū. q̄ oino ab hoc caliginoſo aere excludaṫ. Ad q̄rtū dōm. q̄ ſicut demones ſunt incētores vicioꝝ. ita ſunt executores penaꝝ. ꝛ ideo aliq̄ eoꝝ ſunt in h̄ aere ad exercitiū tēptatiōis. ꝛ aliqui in inferno. ad punitionē malorū. q̄bus tñ viciſſitudinib⁹ h̄ agaṫ nob ignotū eſt.

Diſtinctio VII

Supra dictuʒ eſt q̄ angeli ꝛc. Hic querūṫ q̄tuor. Primo d̄ ꝯfirmatiōe bonoꝝ angeloꝝ. Scḋo de obſtinatōē demonū Tertio d̄ eoꝝ cognitōe Quarto de eoꝝ poteſtate.

D primū ſic ꝓcediṫ. videṫ q̄ li. ar. angeli non poſſit ꝯfirmari i bono: Neceſſitas eni libertati opponiṫ. ſʒ ꝯfirmatio in bono quādā neceſſitatē importat. ḡ li. ar. angelorū competere non pt. ¶. ſm̄ Dam. li. ar. creature ex hoc eſt in malū flexibile. qḋ eſt ex nihilo. ſed nulla gr̄a auferṫ li. ar. angeli eſſe ex nihilo. ḡ p nullā gr̄am li. ar. angeli in bono ꝯfirmari poteſt. ¶. Illud qḋ ē ꝓpriū dei. nō pt alicui creature cōmunicari. ſed non poſſe peccare ꝓpriū dei eſt. vñ Hiero⁹ dicit. Sol⁹ deus ē in quē peccatū cadere nō pt ḡ nō pt ꝯferri angelo: qḋ ſit ꝯfirmatus i bono. Sed ꝯtra de rōne beatitudinis eſt ſecuritas. timor eni penā habet. vt dr̄. j. Jo. iiij ſed ſecuritas boni nō eēt in angelis niſi i bono ꝯfirmati eſſent. ḡ nō eēnt beati. neceſſe eſt ergo angelos bonos i bono ꝯfirmatos eē. ¶. Sicut li. ar. eſt corruptibile p peccatū. ita corp⁹ humanū p mortē. ſed corp⁹ humanū p gl̄iā fit imortale. vt habeṫ j. Cor. xv. go ꝛ li. ar. bonoꝝ p gl̄iam ꝯfirmaṫ in bono.

R⁰ dōm q̄ li. ar. angeli in bono ꝯfirmatū eſt. que quideʒ ꝯfirmatio ex hoc pt intelligi. q̄ omis volūtas naturaliter eſt ordinata ad bonū. vnde nihil pt velle niſi ſub rōne boni. q̄uis autē ex natura determineṫ ad bonū in cōmuni. non tñ ad bonū in ſpeciali. ꝛ ideo ꝯtingit peccatū ex hoc q̄ illud qḋ non eſt vere bonū. accipiṫ tanq̄ bonū. volūtas aūt bonoꝝ ē determinata ad bonū. non ſolū i generali. ſʒ in ſpeciali. inq̄ſtum beati habent plenā cognitionē ꝛ ꝯtinuam ꝯſiderationē veri et ſūmi boni. ꝛ ideo ſicut nūc nō poſſum⁹ non velle beatitudinē vel bonū in generali. ita nec beati pñt aliqḋ malum velle. Ad pmū ḡ dōm. q̄ neceſſitas coactiōis libertati volūtatis opponiṫ. Non aūt neceſſitas naturalis inclinatiōis. ſm̄ quā neceſſario volum⁹ eē beati. ꝛ huic ē ſimilis illa neceſſitas q̄ eſt ex habitu gl̄ie cōfirmato. inclinat eni in modū nature Ad ſcḋʒ dōm q̄ de natura li. ar. creati eſt qḋ ſit flexibile i malum. ſi ſibi dimittaṫ. ꝛ tñ diuina gr̄a regi pt. vt in malū flecti non poſſit. ſicut de natura aeris eſt. vt ſibi relictus ſit tenebroſus. ꝛ tñ p ſolē pt illuminari. Ad tertiū dōm q̄ eē p naturā impeccabile i deo ē ꝓpriū. h̄ tñ p gr̄am hoī vel angelo ꝯuenire pt inq̄ſtum deo vniṫ.

D ſcḋm ſic ꝓcediṫ. videṫ q̄ demones in malo obſtinati nō ſunt. nihil eni qḋ eſt ꝯtra naturam. pt eſſe ꝑpetuū. vt p3 p phm. j. celo ꝛ mūdo. ſed malū ē ꝯtra naturā rōnalis creature vt p3 p Dam. in tertio li. viij. ca. ḡ non pt in demonib⁹ eē ꝑpetuatio. ꝛ ſic nō ſūt ita obſtinati i malo. qn̄ ad bonum redire pñt. ¶. Dyo. dicit q̄rto ca. de diui. no. q̄ demones bonū ꝛ optimū appetūt. ſcʒ eſſe. viuere ꝛ itelligere. ḡ nō ſunt obſtinati in malo. ¶. Null⁹ credit niſi volēs. vt dicit glo. Ro. x. ſup illḋ. Corde crediṫ ad iuſticiā. ſʒ demōes credūt. vt dr̄ Jac. ij. ḡ demones ad minus q̄ſtum ad hoc bonū voluntatē habēt. Sʒ cōtra eſt qḋ Aug⁹ dicit in li. d̄ fi. ad pe. demones mala voluntate carere nō poſſunt. nec pena. ¶. Sicut ſe habet virtus ad beatitudinē. ita peccata ad miſeriā. vt pt accipi a pho in p̄ ethicoꝝ. ſed beati ſūt ꝯfirmati in virtute. ḡ ꝛ angeli damnati ſunt ꝯfirmati in malicia. R⁰ dōm q̄ in demonib⁹ eſt natura bona ꝛ volūtas mala. Actus ḡ nature i eis bon⁹ eſt. ſʒ act⁹ volūtatis in eis ſemp eſt mal⁹. q̄ non eſt naturalis. ſed eoꝝ electiōi ſubiectus. Cui⁹ ratio eſt. q2 q̄diu voluntas adheret malo fini. non pt aliq̄s actus bon⁹ a volūtate ꝓcedere Volūtas aūt demonis ſemel peccando malo fini inſeparabiliṫ adheſit. cum rōne ſue ſimplicitatis. q2 nō eſt in eo tāta diuerſitas potentiaꝝ ſicut i nobis vt p motū vni⁹ potētie ſit alia via ad reparationē alteri⁹. ſicut homo p hoc q̄ nō vult deſpici ſm̄ iraſcibilē inclinaṫ ad dimittendum luxuriam. in q̄ ꝯcupiſcibilis deformaṫ. cum ex ꝑſpicacitate intellect⁹. q̄ in eis apprehēdit oia imobiliter. ſicut

noſ appꝛehendim⁹ pncipia. vnde non ſũt trãſmutabiles
a malicia ſicut nos. tum qꝛ ꝓpter diuinam iuſticiam q̄
decreuit in eis grãz nõ eſſe adipiſcendã ꝓpter culpe gra/
uitatẽ. ꝑ quã poſſint a malicia ſanari. ⁊ ideo demones
ſũt in malo obſtinati. Ad pͥmũ dĩm q̄ naturale de
bet dici dupliciẽ. Uno modo qđ ꝺ neceſſitate cauſatꝰ ex
nature pncipijs niſi ſit aliqđ impedimentũ. ſicut natu
rale ẽ lapidi deorſũ ferri. Alio modo dꝛ naturale id ad
qđ aliqđ naturaliter ordinatꝰ. ſicut agere ſm rõem ẽ na
turale hoĩ. innaturale ergo qđ pͥmo naturali opponitꝰ
nõ pt eſſe ꝑpetuũ: niſi forte impedimẽtũ nature ſit ꝑpe
tuũ. Innaturale vo qđ ſcđo naturali opponitꝰ nihil ꝓ/
hibet hominẽ ꝑpetuo ignorãtẽ eſſe. lꝫ ad ſciẽtiã natura
liter ordinetꝰ. ſic aũt malicia inaturalis dꝛ. ⁊ nõ primo
modo. Ad ſcđz dĩm q̄ illud appetere de q̄ Dyo. lo
quitꝰ nõ eſt ex electiõe voluntatis. ſed inclinatõe nature.
quĩmo ꝑ voluntariã electionẽ naturale deſideriũ deꝑra
uatꝰ. put determiatꝰ ad illicita. Ad tertiũ dĩm q̄ cre
dere qđ eſt i demonib⁹. eſt cuꝫ q̄dam coactione. inq̄tuꝫ
ex viſibilib⁹ ſignis que cognoſcunt coguntꝰ maieſtatem
dei recognoſcere. vnde lꝫ ipm credere in ſe bonũ ſit ab
eis nõ tñ bene fit.

D tertiũ ſic ꝓceditur. videtꝰ q̄ demones acu/
mine ſciẽtie nõ vigeãt. Sicut enĩ voluntas ꝑ
fertur bono. ita intellect⁹ vero. Sꝫ voluntas
demonũ totaliter ẽ cõuerſa a bono. vt dictũ
eſt. g̃ itellectus a vero. ꝑ. Demones ſua ſciã abutun
tur ſi quã habẽt. ſed talib⁹ doctrinã adhibere malũ eſt.
g̃ demones nõ habẽt rerũ noticiã ꝑ reuelatiõez bonoꝝ
ſpirituũ. ꝑ. Experiẽtia ſumit initiũ a memoria. memo
ria vo a ſenſu. vt patꝫ ꝑ phm in pncipio methaphiſice ⁊ i
fine poſterioꝝ. ſed demones nõ habẽt ſenſũ. g̃ nec expe/
rientiam. non ergo vigẽt acumie ſciẽtie vt in littera di
citꝰ. ꝑ. Intellectiua cognitio cum abſtrahat ab hic ⁊
nũc eq̄liter ſe habet ad pñtia ⁊ futura. Si g̃ acumine
ſciẽtie vigẽt. videtꝰ q̄ futura cognoſcãt. ⁊ ſic nõ videtur
eſſe peccatũ in ꝯſultationib⁹ demonũ de futuris. H aũt
eſt falſũ. g̃ ⁊ pͥmũ. ſcꝫ q̄ acumie ſciẽtie vigeãt. Sꝫ cõ
tra Dyo. dicit q̄rto de di. no. Data demonib⁹ angelica
dona nequaq̄ ẽe mutata dicim⁹. ſꝫ manẽt itegra ⁊ ſplẽ
didiſſima. ꝑſpicacitas aũt itelligẽtie ẽ vnũ ãgelicoꝝ do
noꝝ. g̃ adhuc i eis manet. ꝑ. Peccatũ magis corrũ
pit voluntatẽ q̄ʒ itellectum. ſꝫ poſt peccatũ adhuc manet
in demonib⁹ naturalis inclinatio ad bonũ q̄tũ ad effe
ctum. g̃ ⁊ ſemꝑ manet i eis naturalis cognitio q̄tũ ad
intellectũ. R° dĩm q̄ culpa naturam nõ aufert. ex
ipa aũt natura angelica demonib⁹ acumen ſciẽtie ꝯue
nit. Unde adhuc poſt culpã manet i eis. ex ſua autẽ na
tura hñt acumiẽ ſciẽ reſpectu quoꝝ dã imediate. q̄tum
ad ea ſcꝫ que naturali cognitioni angeloꝝ ſubiacent. ſi
cut ſũt vniũſales cauſe vniũſi. ⁊ ad hoc dicũtꝰ eſſe acu/
ti. ꝑ ſubtilitatẽ nature. reſpectu autẽ alioꝝ habẽt acu/
men ſciẽtie ex ſua natura mediate. ⁊ hoc dupliciẽ. Uno
modo ex pte cognoſcẽtis nature. q̄ q̄nto ꝓpinquior eſt
nature bonoꝝ ſpirituũ. tanto facilius ab eis addiſcere
poſſunt. ⁊ ſic dicũtꝰ ẽe acuti ꝑ reuelatiõem bonoꝝ ſpiri/
tuũ. reſpectu coꝝ q̄ naturalẽ cognitiõem excedũt. Alio
modo ex pte actualis cognitõis. inq̄tum ſcꝫ ex eis que
naturaliter cognoſcũt. aliquã ꝯiecturam accipiũt eorũ
q̄ nõ plene naturali ipoꝝ cognitioni ſubſunt. ſicut ſũt
futura ꝯtingẽtia: ⁊ ad hoc dicũtꝰ eſſe acuti ꝑ experientiaꝫ
Ad pͥmũ g̃ dĩm q̄ actuũ voluntatis nos dñi ſum⁹.
nõ autẽ cognitõis intellectiue. vnde magis ad naturã
ptinet vera cognitio q̄ʒ recta affectio. In demonib⁹ aũt
bonitas nature manet. nõ aũt q̄tum eſt ex pte eorum.
Ad ſcđm dĩm q̄ ipm maluꝫ vſum ſciẽtie demonũ

deus ordinat in bonuꝫ electoꝝ. ⁊ ꝓpter hoc nõ eſt incõ
ueniẽs ſi ꝑ ſanctos angelos eis reuelętꝰ nõ q̄dem ꝑ mo/
dum illuminatõis ſed ꝑ modũ locutiõis. Ad tertiũ
dĩm q̄ q̄uis cognitio demonuꝫ nõ ſit ſenſitiua. habet
tamẽ aliq̄d ſimile cũ ſenſitiua cognitõe. hoc ſcꝫ q̄ ſicut
ſenſus nõ cognoſcit ꝑ ſpeciẽ quã habet niſi rem que iã
eſt ita ⁊ demũ. ⁊ ſm q̄ noua fuerit in rerũ natura ꝑ ſpe/
cies innatas noua cognoſcit. ⁊ ſic experitur q̄ effectus ex
quibus cauſis magis procedere poſſunt. Ad quar/
tum dicendum q̄ licꝫ cognitio angelica q̄tum eſt de
ſe equaliter ſe habeat ad omẽ tempus. nõ tamẽ ea que
ſunt futura. ſe habẽt eodẽ modo ad ſpẽs ꝑ quas demõ
cognoſcit. ſicut que ſunt pñtia. qꝛ nõdũ eis ſimilantꝰ.
vnde futura nõ niſi i ſuis cauſis ab eis cognoſci poſſũt.
Sic autẽ cognoſci ꝑfecte ñ pñt niſi effect⁹ q̄ ex neceſſitate
ex cauſis ſuis ꝓueniunt. effect⁹ autẽ cõtingẽtes in ſuis
cauſis cognoſci nõ poſſunt ꝑ certitudinẽ. ſed ꝑ cõiectu/
ram. eo q̄ cauſe nõ ſũt determinate ad vnũ. Ad hmõi
tñ effectus cõmunicãdos iuuantꝰ demones lõgeuitate
tẽporis ⁊ reuelatiõe ſupioꝝ ſpirituũ: vt dictum eſt. nec
tamẽ ſequitꝰ ſi aliqua futura cognoſcũt. q̄ liceat eos de
futuris ꝯſultare. ſic enĩ pactũ quodãmodo cũ demone
itelligitꝰ. vñ eſt q̄dam ſpẽs idolatrie. vt ptꝫ ꝑ glo. j. Coꝝ
xvj. ſuꝑ illud Nolo vos fieri ſocios demonioꝝ.

D q̄rtum ſic ꝓceditꝰ. videtꝰ q̄ vtute demonuꝫ
miracula fieri non pñt. antixp̃s vtute demo/
nũ pͥcipue opabitur. ſꝫ de eo dicitꝰ. ij. Theſſa.
v. q̄ veniet i ſignis mendacib⁹. g̃ ꝑ demones
miracula fieri nõ poſſũt. ꝑ. Demones nõ operantur
niſi ꝑ modũ artis. ſed ars formã ſubſtãtialẽ nõ pt itro/
ducere. g̃ nõ poſſunt demones vera miracula facere vt
rerũ ſpẽs mutẽt. ꝑ. Uirtus demonis cũ ſit ſpiritua
lis. celeſtib⁹ corporib⁹ nõ ſubiacet. ſꝫ magi in hmõi mi/
raculis que faciũt determiatas ꝯſtellatões obſeruantꝰ.
g̃ eoꝝ operationes nõ fiũt vtute demonũ. Sed cõtra
eſt qđ Job pͥ dicit glo. q̄ demones poſſũt aerem cõmo/
uere in alias tẽpeſtates. ꝑ. Exodi. vij. dicitꝰ. q̄ magi
pharaonis vgas in ſerpẽtes verterunt q̄ cum vtute de/
monũ opabantꝰ. g̃ vtute demonũ miracula fieri poſſũt
R° dĩm. q̄ aliqđ opus dicitꝰ miraculoſũ dupliciter.
Uno modo q̄tum ad ſubam facti. excedens facultateꝫ
nature. ſicut ſuſcitatio mortui. part⁹ vginis. ⁊ ſimilia.
et hmõi miracula ſm rei veritatẽ demones facere non
poſſũt. ſed ſolũ ſm apparẽtiã. Alio modo q̄tuꝫ ad mo/
dũ faciẽdi tñ. ⁊ nõ q̄tum ab ſubſtãtiã facti. ſicut ſana/
tio febricitãtis. quã natura facere pt. ſꝫ nõ i inſtanti. et
hmõi miracula poſſũt demones facere. ⁊ ſm veritateꝫ
⁊ ſm apparẽtiã. ſm veritatẽ q̄dem nõ ꝑ modũ imperij
ſicut deus facit. cui⁹ voluntati materia obedit tanq̄ʒ ſuo
creatori. ſed mediãtib⁹ cauſis naturalib⁹ actiuis ⁊ paſ/
ſiuis quas Aug⁹ vocat ſemiales rõnes. quas q̄dẽ cau/
ſas adinuenire ⁊ colligere ꝑ acumen ſciẽtie ⁊ celeritate
nature poſſũt. ita vt eoꝝ operationes miraculoſe reddã/
tur. ſicut colligendo res que erãt in ꝓxima diſpoſitio/
ne ad generationẽ ſerpentũ. ex virgis ſerpẽtes fecerũt.
ſm apparẽtiã vo inq̄tum imprimere poſſunt in fantaſiã
eam cõmouendo ⁊ facere vt ſpẽs que ibi ſunt ad orga/
na ſenſuũ refluant. ⁊ ſic videatꝰ aliq̄d ꝓpriaꝫ ſpeciẽ ami/
ſiſſe. quã tñ adhuc habet. Sicut Aug⁹ narrat in li. de ci
ui. dei. q̄ q̄daꝫ arte demonũ videbantꝰ in bruta anima
lia ꝯuerti. Ad pͥmũ g̃ dĩm. q̄ ſigna que antixp̃s faci/
et poſſũt dici mẽdacia tripliciter. Uno modo qꝛ fiunt
intentiõe fallendi. Alio modo. qꝛ deficiũt a rõne ſigni
Nãq̄ʒ ſignũ ſiue miraculũ eſt qđ excedit facultatẽ natu
re. qđ i ſignis antixp̄i nõ erit. Tercio quia q̄nq̄ʒ defici/
et veritas rei in eius ſignis. lꝫ non ſemꝑ. ſed quandoq̄ʒ

opabitur ſm apparētiā tm̄. Ad ſcḋm dḋm ꝙ ars nō opatur niſi mediāte opatione nature. vnde quādo pōt ꝑ ꝓprias cauſas alicuius naturalis effect⁹ apponere ad materiā. facit ſm rei veritatē effectū ſicut ptʒ tuʒ ligna igniunt. vel tum infirmi ſanant ꝑ artē. alias nō. in hoc autē demones ſunt potētiores ꝗ̄ homies. vnde multi veri effect⁹ poſſūt fieri arte demonū qui nō poſſūt fieri ꝑ artem hoīm. ſicut etiā apḋ nos perit⁹ meditus ſanat qḋ impitus ſanare non pōt. Ad tertiū dḋm. ꝙ ꝗ̄uis demonis ꝟtus ſtellis nō ſubdatur. ꝟtutes tamē rex naturaliū q̄bus ī ſua opatione vtunt ſtellis quodāmodo ſubdunt. ⁊ ideo certis horis inuocati veniūt. qn̄ ſciūt corpora celeſtia iuuare ad hoc qḋ intendūt.

DI. VIII

Olet autem in queſtione verſari ⁊c̄.

Hic querunt quattuor. Primo vtrū angeli ſint naturaliter corporib⁹ vniti. Scḋo vtrū quādoqʒ corpora aſſumāt. Tertio quas opationes in corporalib⁹ aſſumptis habere poſſūt. Quarto q̄liter poſſūt ī nos imp̄mere.

Ad primū ſic ꝓceditur. videtur ꝙ angeli ⁊ demones habēt corpora naturaliter ſibi vnita. Dicit enī Greg⁹ in omel. eph. ꝙ iudeis annūciauit xp̄i incarnationē rationale animal id eſt. angelus. ſed animal naturaliter cōpoſitum eſt ex anima ⁊ corpore. ergo ⁊ angel⁹. ℞. Forme incorporali magis congruit corp⁹ incorporale ꝗ̄ corporale. ſed aliqua forma incorporalis ſcʒ aīa rōnalis naturaliter vnit corpi corporali. ergo multo ampli⁹ forma incorporalis vnitur corpori naturaliter incorporali. hoc autē nō poteſt intelligi niſi angelus q̄ eſt ſubſtātia incorporalis. videt igitur ꝙ angel⁹ corp⁹ habeat ſibi naturaliter vnitū. ergo angeli naturaliter ſunt corporei. ℞. Angelo nō min⁹ eſt ꝓuiſum in neceſſarijs ꝗ̄ homi. ſed angelus in aliquib⁹ opib⁹ ſuis indiget corpore ſicut et homo. alias corpora nō aſſumerēt. ergo angel⁹ naturaliter habet corpus vnitū ſicut ⁊ anima hūana. Sed cōtra eſt qḋ dicit Dyo. q̄rto ca. de diui. no. ꝙ angeli incorporales ⁊ īmateriales intelligunt. ℞. Inter creaturas īueniſ aliqua creatura pure corporea. inuenitur etiam alia ex ſpūali ⁊ corporali cōpoſita. ergo ad complectionem vniuerſi erit aliqua creatura pure ſpūalis. ⁊ hoc erit angelus. ergo ⁊c̄. R⁹ dḋm. ꝙ circa corporeitatem angeloꝝ q̄ttuor fuerunt poſitiōes. Quidā naqʒ dixerunt angelos aliquos habere corpora celeſtia: naturaliter ſibi vnita. animas orbiū inter angelos cōputantes. vt tangit Auicē. in ſua metaphiſica. ⁊ Aug⁹ in encheridion. ꝗ̄uis nō diffiniat. Scḋa poſitio eſt rabi moy. qui poſuit angelos eſſe quaſlibet ꝟtutes naturales quas cōſtat corpori vnitas eſſe. Tertia poſitio fuit platonicoꝝ. qui poſuerūt angelos quos calodemōes ⁊ cacodemones appellabant: corpora aeria habere ſibi naturaliter vnita. qḋ etiaʒ Aug. in plurib⁹ locis ſentire videtur. Quarta ē Dyo. ꝙ oēs angeli ſunt incorporei. ⁊ hec ſententia vtpote rationabilior ꝯmuniter ab eccl'ia tenet. eo ꝙ corpora celeſtia nō cōſtat eſſe animata. ꝟtutes etiam rerum corporeaꝝ non ſūt intellectiue. Aer etiam ⁊ huiuſmodi corpora ſimplicia nō ſunt viuificabilia vtpote ab equalitate complexionis elōgata. ⁊ maxime materialia. vnde q̄dam dicit Aug. huiuſmodi ꝟba dixiſſe nō quaſi ſententiādo. ſed opinionib⁹ platonicorū vtendo. ꝓcipue cum hoc nō eſſet directe cōtra autoritatē canonice ſcripture. Ad primū ergo dḋm ꝙ angelus dicit animal. nō ꝓpter ꝓprietateʒ nature. ſʒ ꝓpter ſimilitudinē vite ⁊ cognitiōis. q̄ſi metaphorice.

Ad ſcḋm dḋm. ꝙ ſubſtātia intellectualis vnitur corpori naturaliter. ad hoc vt ꝑ corpus aliquā ꝑfectōeʒ acquirat. ꝓcipue ī cognoſcēdo. vnde oportet huiuſmodi corpus habere organa ſenſibilia. ⁊ ſic eſſe paſſibile. naʒ ſentire pati eſt. ⁊ ꝑ ꝯſequēs oportet eē corporale. Ad tertiū dḋm. ꝙ homo indiget corpore ad ſuas opatōes naturales. nō aūt angel⁹. ⁊ ideo nō eſt ſimile.

Ad ſcḋm ſic ꝓceditur. videt ꝙ angeli corpora non aſſumant. Si enī aſſumit aliqḋ corpus aut illud corpus eſt ꝑmixtū aut ſimplex. Si mixtū maxime videret ꝙ in illa natura aſſumerēt. cuius ſpeciē corpus aſſumptū ꝑtendit: tum eos nō deceat aliqua fictio. ⁊ ſic quādo apparēt ī figura hominis. aſſumerēt aliquos homies qḋ nō videt. Similiter nec aſſumūt corpus ſimplex. quia nec celeſte: tum nō ſit diuiſibile: ⁊ in aliam figuram trāſformabile: nec ignitū: quia ſic ſui p̄ſentia affligerēt: nec aereū. quia aer non eſt ſuſceptiu⁹ figure: niſi ſm ꝯtinuatiōeʒ ad aliud corpus: nec aqueū nec terreum. quia angeli apparētes nō poſſent ſtatim diſpere. ergo angeli nullo modo corpus aſſumūt. ℞. Si angeli aſſumūt corpora. hoc nō eſt niſi vt aliq̄d diuinit⁹ hominib⁹ annūciēt. ſed ꝓpter hoc nō eſt neceſſariū vt corpus aſſumāt. cuʒ ipe diuine ꝑſone viſibiliter appuerint in ve. teſ. ſicut patet Gen. xviij. ḋ abraam cui tres ꝑſone apparuerūt ſub ſilitudine trium viroꝝ. ergo angeli nullo modo corpus aſſumūt. ℞. Omne corpus ē diuiſibile ꝑtes habēs. ſi ergo angelus aliqḋ corpus aſſumeret. pari rōne quālibet ꝑtem aſſumeret. ⁊ ſic eēt in plurib⁹ locis ſimul. qḋ in p̄mo libro improbatū eſt. ergo angelus corp⁹ nō aſſumit. Sʒ cōtra. maior eſt poteſtas angeli ꝗ̄ homis. ſed homo pōt aſſumere aliqḋ corpus non vnitū ſibi naturaliter. ergo multo forti⁹ angelus. ℞. Qḋ eſt de ſe incorporeū videri nō poteſt. niſi corpore aſſumpto. ſed angeli ab hominib⁹ quādoqʒ viſi legunt in ſcriptura. ⁊ tamen de ſe ſūt incorporei. vt dictū eſt. ergo aſſumūt corpus. R⁹ dḋm. ꝙ quidam dixerūt angelos nunꝗ̄ corporā aſſumere. totum vero qḋ in ſcriptura de angeloꝝ apparitione legit. dicūt intelligendū fore. ſm viſionē imaginariam. Uel ſi ſm corporalem dicunt hoc ꝑ modū p̄ſtigioꝝ factū eſſe. ita ſcʒ ꝙ ſpūs viſibilis formaret ab angelis in viſu. cui repugnat qḋ quādoqʒ angeli apparentes nō vni tm̄ ſed omnib⁹ differēter apparebāt. Sicut patet ḋ angelis q̄ iuerūt ſodomā ⁊ de angelo tobie. hoc autem nō cōuenit in p̄ſtigijs. ⁊ in his que imaginatione videntur. Unde cōmuniter tenet ⁊ ſancti dicūt ꝙ angeli quādoqʒ corpora ſm veritatem aſſumūt. qḋ q̄dem cōgruit quādo nō ſolum mouēt aliqḋ corpus vel qualitercūqʒ circa ipm opant. ſed quādo ſic opant circa corpus. vt trāſferēt ipm in aliquā figurā que ſit ꝯueniens ad rep̄ſentādū id qḋ de ſe angeli manifeſtare debēt. hāc autē trāſformatiōem angeli facere poſſūt: mediātibus ꝟtutibus naturalib⁹ actiuis. ⁊ hoc dico ſm ſuam naturam. ſed angeli boni vlteri⁹ in hoc poſſūt ex ꝟtute imperij diuini. Ad primū ergo dḋm. ꝙ corpus aſſumptuʒ ab angelo dupliciter pōt ꝯſiderari. Uno modo q̄ntuʒ ad ꝓncipium aſſumptiōis. ⁊ ſic veꝝ eſt ꝙ de aere aſſumūt ſibi corpora. vt ī lr̄a dicit. eo ꝙ aer ē maxime vertibilis in qḋcunqʒ. Alio modo q̄ntum ad aſſumptōis tm̄. ⁊ ſic oportet ꝙ aer ille inſpiſſetur. ⁊ ita accedat ad ꝓprietatē terre. ad hoc ꝙ ſit aptum figuratiōi. que nō pōt durare niſi in corpore ſolido. nec oportet ꝙ illud corp⁹ ſolidū ſit vere animal. vel homo. ꝗ̄uis figurā taleʒ habeat. qʒ ſola figura ſufficit ad rep̄ſentādū. ipe etiam aer ſm modo inſpiſſatus tam cito pōt attenuari: vt ſubito angel⁹ nō compareat. Ad ſcḋʒ dḋm ꝙ apparitiones facte ſūt m

niſterio angeloꝝ. vt Aug⁹ ꝓbat in tertio de tri. Angel⁹ eni corpus aſſumẽs. qñqꝫ figurat ſeipm. ad repñtandũ ſuas ꝓprietates. ⁊ tũc dicit̃ ipẽ angelus apparere. quandoqꝫ vero ad repñtandũ maieſtatẽ diuinã. ⁊ tunc dr̃ deus apparere. Ad tertiũ dõm. ꝙ angelus compat̃ ad totum corpus aſſumptũ ſicut ad vnum aliqd. ⁊ ideo ẽ totus i toto. ⁊ in qlibet pte. ſicut ⁊ aĩa. nec tñ ꝓpter hoc ſequit̃ ꝙ ſit in plurib⁹ locis ſimul.

D tertiũ ſic ꝓceditur. videt̃ ꝙ actiões q̃s angeli in corporib⁹ aſſumptis exercẽt: non ſint vere. cõmeſtio eni ⁊ potus fuerũt argumẽtũ reſurrectiõis. vt ptꝫ Actuũ. x. dedit eni poteſtatem fieri teſtibus p̃ordinatis a deo nobis q̃ manducauim⁹ ⁊ bibim⁹ cum illo ⁊c̃. qđ non eſſet ſi ſpũs poſſet vere mãducare ⁊ bibere. Legunt̃ aũt angeli comediſſe ⁊ bibiſſe Gen̄. xviij. ergo actões quas ꝑ corpus aſſumptum exercẽt: nõ ſũt vere. ꝓ. Signere nõ eſt niſi corporis viuẽtis. cum ad hoc reqratur ſemẽ deciſũ. i quo ſit vtus formatiua. ſed corpus ſumptũ ab angelo. non eſt viuũ. g̃ nõ poteſt filios generare. ⁊ cum dr̃ Gen̄. vj. Ingreſſi ſunt filij dei ad filias hoĩm illeqꝫ genuerũt. g̃ idẽ qđ p̃us. ꝓ. Si aliquã actionẽ hoĩs vere poſſent exercere. p̃cipue hoc eſſet de locutõe. que eſt ſignũ intellectus. ſed in eis nõ poteſt eſſe vere corporalis locutio. cum tamẽ i corporib⁹ aſſumptis multotiẽs locuti eẽ legãtur. quia locutio non venit ab intellectu ad organũ corporale. niſi mediãte imaginatõe. que i angelis non eſt. ergo nec alique actões vere ſũt. Sed ꝯtra moueri maxime videt̃ eſſe ꝓprietas corporalis. ſꝫ angeli i corporibus aſſumptis vere mouent̃. g̃ multofortius ⁊ alias actiones vere exercẽt. ꝓ. Sentire ẽ ꝑfectior opatio q̃ fit ꝑ corpus veꝝ. ſꝫ angeli ꝑ corpus aſſumptũ vere ſentire vident̃. alias organa ſenſibilia fruſtra aſſumerẽt. g̃ multofortius alias opationes corpoꝝ viuentiũ habere poſſũt. R̷º dõm. ꝙ corpus aſſumptũ ab angelo vere eſt corpus. ſed nõ vere viuũ eſt. vnde i oĩb⁹ opationibus q̃s angeli ꝑ corpus aſſumptũ exercere videt̃. qcqđ p̃t ptinere ad corpus abſolute vel ſm naturã aeris totum h̃ vere eſt in actionib⁹ angeloꝝ. qcqđ aũt nõ poteſt ptinere ad corp⁹. niſi ſm ꝙ eſt viuũ non vere eſt ibi niſi ſm ſimilitudinẽ tm̃. nec tm̃ ſequit̃ ꝙ ſit ibi aliqua falſitas. qꝛ aſſumptio corporis ab angelis ordinatur ad ſignificandũ tm̃. Ad p̃mũ g̃ dõm ꝙ in comeſtione aliquid eſt qđ ptinet ad corpus inq̃ꝫtuꝫ ẽ corpus. ſcꝫ diuiſio cibi. ⁊ cõminutio. ⁊ traiectio in interiorẽ ptem ⁊ totum hoc potuit vere eſſe i angelis. aliqđ vere eſt qđ ꝯuenit corpori viuo inq̃ꝫtum ſcꝫ huiõi nutritio ⁊ alie que ꝯſequunt̃. ⁊ ſm hoc nõ fuit vera cõmeſtio in angelis. fuit tñ aliquo modo vera i xp̃o poſt reſurrectionẽ. qꝛ q̃uis cibis aſumptis nõ nutriret̃ corpus eius. ꝓpter ſtatum glorie eius. habebat tñ naturaliter potẽtiã nutritiuam. Ad ſcðm dõm. ꝙ qdam dicũt angelos bonos vl̃ malos nullo mõ poſſe generare. ⁊ ꝙ i illa autoritate Gen̄. intelligit̃ ꝑ filios dei illi q̃ de ſtirpe ſeth deſcẽderunt. qꝛ in cultu dei ꝑſeuerabãt. ꝑ filios aũt hoĩm mulieres de ſtirpe Cam. Sed qꝛ ꝯtrariũ a multis aſſerit̃. p̃t dici ꝙ ſicut ꝑ ſemina aliaꝝ reꝝ naturaliũ faciũt angeli effect⁹ naturales. ita ꝑ ſemen hoĩs opant̃ ad hoĩs generatõeꝫ. qđ qdeꝫ fieri p̃t. dum aliqs ſpũs in corpore aſſumpto p̃bet ſe viro ſubcubũ ⁊ mulieri incubũ. hoc aũt nõ competit puritati bonoꝝ angeloꝝ ſed imũditie malorum. Ad tertiũ dõm. ꝙ angeli i corpore aſſumpto faciunt aliqđ qđ ẽ locutioni ſimile. inq̃ꝫtum intelligũt: ⁊ ſuum itellectũ exp̃mũt. ꝑ ſonos formatos. q̃ tamẽ ſoni nõ ſũt voces. ad quaꝝ formatõeꝫ inſtrumẽta aĩata reqrunt̃. et in h̃ deficit opatio angeli a ꝑfecta rõne locutõis. Ad

q̃rtum dõm. ꝙ moueri abſolute eſt corpoꝝ. vñ ſimpliciter ꝯcedi p̃t. ꝙ angeli mouẽt corpora aſſũpta. ⁊ in eis ꝑ accidẽs mouent̃. Ad q̃ntũ dõm. ꝙ nullo modo ẽ dõm angelos ꝑ corp⁹ aſſumptũ ſentire. qꝛ ſentire ꝓprie dicit actũ aĩe viuificãtis corp⁹. qđ i angelis nõ eſt.

D q̃rtũ ſic ꝓcedit̃. videt̃ ꝙ demones itra corpora hoĩm eẽ nõ pñt. Dicit eni glo. ſuꝑ illud Abacuc. ij. Dñs i tẽplo ſancto ſuo: ꝙ demões ſimulacris exteri⁹ p̃ſidere pñt. nõ autẽ iteri⁹ adeſſe. g̃ multomin⁹ itrant hũana corpora. ꝓ. Duo ſpũs creati nõ pñt eſſe i eodẽ loco ſimul. vt i p̃ li. dictuꝫ eſt. ſꝫ aĩa eſt i qualibet pte corporis hũani. g̃ i nulla pte eius p̃t eſſe demon. Sed ꝯtra videt̃ ꝙ demones aĩabus etiã illabant̃. demones eni nõ opant̃ niſi vbi ſũt. ſꝫ demones opantur i aĩab⁹: imittẽdo cogitatões ſ. vt dr̃ i pſ. Immiſſiones ꝑ angelos malos. g̃ illabũt̃ animab⁹. ꝓ. Uis ꝯcupiſcibilis ⁊ imaginatiua ſũt i aĩa. ſed in has demones imp̃mere pñt. qđ videt̃ ꝑ hoc ꝙ itẽtores vicioꝝ dicũtur. g̃ demones aĩab⁹ illabunt̃. ꝓ. Cogitationes ſũt in aĩa. ſed demones cogitatões cognoſcũt alias de eis homĩes nõ accuſarẽt. g̃ demones animab⁹ illabunt̃. R̷º dõm. ꝙ angel⁹ ſm Dam. ibi eſt vbi operatur. nõ autẽ operat̃ intra ipaꝫ eſſentiã aĩe. quia eſſentia aĩe a ſolo deo eſt. p̃t autẽ habere opationẽ i corpus humanũ: ſicut ⁊ i alia corpora. ⁊ ideo nõ p̃t eſſe ꝙ angel⁹ bonus vl̃ malus aĩab⁹ hoĩm illabat̃. poteſt tamẽ illabi corporib⁹. ⁊ inde eſt ꝙ angeli poſſũt imp̃mere ſm ſuaꝫ naturalẽ vtutem i potẽtias organis affixas. nõ autẽ i potẽtias imateriales. ſicut ſũt itellectus ⁊ volũtas. niſi forte hoc dicam⁹. ꝙ angeli boni poſſũt illuĩare itellectum: aliquo modo vtute luminis gratie quo replentur. Ad p̃mũ g̃ dõm. ꝙ demon dicit̃ nõ adeſſe interius ſimulacro. ita ꝙ vniat̃ ſimulacro vt forma: ſicut aĩa corpori. Ad ſcðm dõm ꝙ aĩa nõ eſt in corpore ſicut i loco: ſꝫ ſicut forma i materia: ⁊ ideo nõ eſt vni⁹ rõnis operatio quaꝫ aĩa i corp⁹ efficit ⁊ demon. vñ ſine ꝯfuſione opationũ vtreqꝫ ſimul i eadeꝫ pte corporis p̃t eẽ. vñ rõ nõ ſeqt̃. Ad tertiũ dõm. ꝙ angeli mali cogitatiões imittere nõ pñt. ſꝫ tm̃ occaſionẽ cogitandi p̃bere exteri⁹ aliq̃ ſenſibilia aſpectib⁹ oppõẽdo. vel iteri⁹ fantaſiam cõmouẽdo. Ad q̃rtũ dõm. ꝙ i vim ꝯcupiſcibilẽ ⁊ imaginatiuã demones agẽ pñt. ex illa pte q̃ alligãtur organis corporeis. ⁊ ex h̃ dicunt̃ itẽtores. nõ aũt ex illa pte q̃ radicat̃ i aĩa. Ad q̃ntũ dõm. ꝙ cogitatões cordiuꝫ demones ſcire nõ pñt nec angeli. niſi ꝑ reuelationẽ. vel niſi inq̃ꝫtum eas ꝑ aliqua ſigna interiora vel exteriora cognoſcunt. multa ꝑſpicacius q̃ꝫ nos.

DI. IX

Poſt predicta quereſt

cognoſcẽ ⁊c̃. Hic q̃rũt̃ q̃ttuor. Primo de diſtinctõe ordinũ ⁊ ierarchiaꝝ. Secũdo de noĩb⁹ coꝝ. Tertio de actib⁹ ierarchicis. q̃s Dyo. aſſignat. Quarto de aſſũptõe hoĩm ad ordines angeloꝝ.

D p̃mũ ſic ꝓcedit̃. ⁊ videt̃ ꝙ i angelis non debeãt diſtingui tres ierarchie ⁊ nouẽ ordines. q̃nto cui aliqđ deo ẽ ꝓpinqui⁹. tãto eſt ſimplicius. ⁊ minoris diuiſionis. Sed angeli ſũt ꝓpinquiores deo q̃ꝫ hoies. g̃ i angelis nõ ſũt tres ierarchie. ⁊ nouẽ ordĩes. cũ h̃ nõ ſit i hoĩb⁹. ꝓ Si ordĩes i angelis diſtinguũt̃. aut h̃ ẽ ſm naturã. aut ſm grãꝫ. ſi ſm naturã. videt̃ ꝙ tot debeãt ibi eẽ ordĩes q̃t ſũt angeli. qꝛ ſup̃ dictũ ẽ. ꝙ oẽs angeli adinuicẽ ſpẽ differũt. ⁊ ꝙ adinuicem ſũt ineq̃les. ſi aũt ſm grãꝫ. videt̃ ꝙ debeãt eẽ ſoluꝫ ſeptem ordines. cum ſint ſeptem dona ſpiritusſancti.

¶ Eoꝝ quoꝝ eſt connexio. nō videtur ſimul eſſe diſtinctio ſꝫm ordinē. ſed oēs angeli adinuicē ↄnexi/ onem hñt. vt Dyo. dicit q̄rto ca. ce. iera. ġ videtur ꝙ in eis ñ debeat eē diſtictio ordinū ¶ Eccl'iaſtica ierar= chia extracta eſt a celeſti ſꝫm Dyonſiū ſed in eccl'ia ſupe rior ordo eſt p̄latoꝝ. ġ videt̃ ꝙ in angelis dn̄atōes ꝛ p̄ncipatus q̄ a p̄latione nominant̃. debeāt eē ſuꝑiores q̄ꝫ cherubin ꝛ ſeraphin. in q̄ꝝ noib⁹ p̄latio nō oſtendit̃.

¶ Videt̃ eſſe ↄtrarietas int̃ Greg. ꝛ Dyo. ī aſſigna= tione ordinuꝫ. Nam Dyo. ponit ꝟtutes ſupra p̄tātes et p̄ncipat⁹. Greg⁹ aūt p̄ncipat⁹ ſuꝑ poteſtates ꝛ ꝟtutes.

R⁹ dōm. ꝙ ī angelis īuenit̃ triplex diſtinctio ſcilicet ierarchiaꝝ: ordinū: ꝛ ꝑſonaꝝ. Jerarchiaꝝ q̄dē diſtin/ ctio accipit̃ ſꝫm diuerſum modū in genere ꝑcipiēdi. di= uinū lumē. Nā cum ierarchia nihil aliud ſit q̄ꝫ p̄ncipa tus. illi angeli ad vnā ierarchiā ꝑtinere vident̃. quoꝝ ē modo vno in genere ꝑticipare diuina. ꝛ ideo ſunt tres ierarchie ī angelis. Nam p̄ma ierarchia ꝑcipit diuina myſteria. q̄ ad miniſteriū angeloꝝ ſpectāt ī ip̄o ſuo fon te ſcꝫ deo. ꝛ ꝓpter hoc eius ordines nominant̃ ex reſpe/ ctu ad deū. Sc̄da ꝟo ꝑcipit diuina myſteria in q̄buſdā rōnib⁹ vniūſalib⁹ ḡre ꝛ eius ordines exp̄mūt poteſta/ tem nō limitatā. Tertia vero ꝑcipit diuina myſteria ī rationib⁹ ſpecialib⁹. vñ eius ordines hñt poteſtateꝫ li= mitatā ad hominē vel ꝓuinciā. Diſtinctio vero ordinū ſumit̃ ſꝫm diuerſos act⁹. Vñ p̄ma ierarchia habet tres ordines. ſcꝫ tres reſpect⁹ rōnalis creature ad deuꝫ. q̄ꝝ p̄m⁹ ē ab eo vt inhabitet̃ ꝑ grām. ꝛ ad hoc eſt ordo thro noꝝ. ſc̄d̄o eſt vt ferat̃ in ip̄m ꝑ cognitionem. ꝛ hinc dr̄ ordo cherubin q̄ interp̄tat̃ plenitudo ſcie. Terti⁹ eſt vt ferat̃ ꝑ amorē. ꝛ hinc ſumitur ordo ſeraphin. Simi liter ſc̄da ierarchia habet tres ordines. ſꝫm ꝙ tria requi rūt̃ ad aliquē q̄ habet poteſtatē generalē: regēdi aliquā multitudinē. quoꝝ p̄muꝫ eſt ī oꝑando diſponē. ꝛ hinc dr̄ ordo dominationū. ſꝫm eſt imperiū ꝑ robur poteſta/ tis munire. ꝛ hinc dr̄ ordo ꝟtutum. Tertiū eſt exequi q̄ ad officiū regiminis ꝑtinent. ꝛ hinc dr̄ ordo poteſtatum. Similiter tertie ierarchie ſūt tres ordines. quorū ſu= premus habet actū ſuꝑ vnam gentē. ꝛ ſic ſunt p̄ncipat⁹ Sc̄d̄s ſupra vnū hoiem. de his que ꝑtinent ad gentē. ꝛ ſic ſunt archangeli. Terti⁹ ſupra vnū hoiem. de his q̄ ad euꝫ ſingulariter ſpectāt. ꝛ ſic ſūt angeli. ꝛ iſta diſtin= ctio ꝓcedit ſꝫm aſſignatōeꝫ Dyo. Diſtinctio ꝟo ꝑſonaꝝ vni⁹ ordis ē ſꝫm diuerſā facultatē ad actū eūdē. q̄ꝝ nu/ mer⁹ nob ignot⁹ ē. Ad p̄mū ġ dōm. ꝙ ī oīb⁹ hoīb⁹ ē vn⁹ modus accipiēdi diuina. ſcꝫ ī ſpeculo ꝛ enigmate. q̄r ſūt vni⁹ ſpeciei. ꝛ ꝓpt̃ h̄ ē eoꝝ vna ierarchia. ī angelis ꝟo cū nō ſint vni⁹ ſpeciei. ꝑñt eē diūſi modi accipiendi diuina. ꝛ ꝑ ↄſequēs diūſe ierarchie. Ad ſc̄dꝫ dōm. ꝙ ordīes diſtīguūt̃ ī angel' ꝛ ſꝫm dona nat̃alia initialit̃. ꝛ ſꝫm dona grē ↄſumatiue. q̄r dona ḡtuita in eis ſūt datā ſꝫm mēſurā nat̃aliū. nō q̄dē ſic vt diūſi ordīes diūſa do na nat̃alia vel ḡtuita habeāt. vt oꝑteat ſꝫm numerū do noꝝ. numeꝝ ordinū accipē. ſed ſꝫm ꝙ eadē dona ꝑtici= pant̃. a q̄buſdā pl⁹. a q̄buſdā min⁹. nō t̄ñ q̄libet diuerſi tas talis facit ordinū diſtinctiōem. ſꝫ aliq̄ꝝ ꝑſonaꝝ in eodē ordine diſtinctōeꝫ faciūt. vt dictū ē. Ad tertiuꝫ dōm. ꝙ diſtinctio angeloꝝ nō ē ↄfuſa. ſꝫ ordīata. vnde oꝑtet ꝙ ī eis ſit duplex ↄnexio ordis Vna ſꝫm ꝙ oēs or dināt̃ ad deū. a q̄ illumināt̃. Alia ſꝫm q̄d adinuicē ordi/ nant̃. ꝑ h̄ ꝙ q̄dā alios illumiant Ad q̄rtū dōm. ꝙ an geli imediate a deo accipiūt. nō aūt hoies. vñ ī angelis ſūmitas angeloꝝ oſtēdit̃ ex imediata relatōe ad deum nō aūt ī hoib⁹. ſꝫ ex p̄latiōe ſuꝑ alios hoiū excellentia deſignat̃. Ad q̄ntū dōm. ꝙ Greg⁹ tradidit ordinem angeloꝝ ſꝫm ↄformitatē ad ḡdus eccl'ie. in q̄ p̄lati ſunt aliq̄s ſuꝑiores. vñ p̄ncipat⁹ ꝛ p̄tātes in q̄ꝝ noib⁹ p̄latio deſignatur ꝟtutib⁹ p̄poſuit. nō aūt ī nomie virtutum. Dyo. ꝟo attēdēs oēs angeloꝝ ordīes ī aliq̄ p̄ncipatu ſa cro vel p̄latōe eē nō tradidit eoꝝ ordinē ſꝫm h̄c p̄latio nē ꝛ nō h̄c: ſꝫ ſꝫm maiorē vel minorē p̄latiōeꝫ. ꝛ q̄r ꝟt⁹ ↄplemētū p̄tātis deſignat. p̄poſuit ꝟtutes poteſtatib⁹ ꝛ p̄ncipatibus. videt̃ aūt verior aſſignacio Dyo. vtpote q̄ ab ap̄lo imediate accepit.

D ſc̄dꝫ ſic ꝓcedit̃. videt̃ ꝙ noia incōueniēt̃ an gelis aſſignēt̃. a ꝓprietate eni cōi nō dꝫ aliq̄d ſpeciale denoiari. ſꝫ amare ꝛ cognoſcē deum oib⁹ angelis ē cōmune. ġ incōueniēt̃ aliq̄ ſp̄ales ordīes ab his denoiant̃ cherubin ꝛ ſeraphin. ¶ Nō debet eē aliq̄d nomē tot⁹ ꝛ ꝑtis: ſꝫ h̄ nomē angel⁹ cōīter oib⁹ celeſtibus ſpiritib⁹ ↄuenit. ġ null⁹ ſp̄alis ordo dꝫ h̄ no/ mē h̄re. ¶ Ro. x. dr̄. Idē dñs oim. angeli ġ non hñt dñm niſi deū. ꝛ ſic incōueniēt̃ aliq̄s angeloꝝ ordo do/ minatōes noiant̃. ¶ Eiuſdē ē ꝑcipe. iudicare. ꝛ re= belles coherce. ꝛ etiā ī agēdis p̄eſſe. ſꝫ iudiciū ī nomine thronoꝝ itelligit̃ p̄ceptū ī noie dñationū. cohibitio in noie p̄ncipatū. ġ incōueniēt̃ his noib⁹ diūſi ordines deſignātur. ¶ Archos ī greco idē ē ꝙ p̄nceps in la= tino. Vnū aūt nomē nō debet diūſis ordinib⁹ imponi ġ incōueniēt̃ vn⁹ ordo vocat̃ p̄ncipatuū. ꝛ ali⁹ archan/ geloꝝ. R⁹ dōm ꝙ ſicē Dyo. dicit noia angeloꝝ impo nūt̃ ad oſtēdēdū deiformes eoꝝ ꝓprietates. q̄ q̄dē ñ ſūt accipiēde ſolū ſꝫm dona diuina q̄ ab angelis ꝑticipant̃. q̄r oia dona ſunt oib⁹ cōia. neq̄ꝫ etiā ſolū ſꝫm diūſū mo= dū ꝑticipādi. q̄r oia dona ī ſuꝑiorib⁹ ordinib⁹ ſūt excel lēti⁹. ꝛ ſic ip̄i ab oib⁹ noiarent̃. ſꝫ accipiūt̃ ꝓprie ꝑ relati onē donoꝝ ad act⁹. q̄ ↄpetunt ſingulis ordinib⁹ q̄ſi ex officio. vñ ſuꝑi⁹ dictū ē ꝙ ordīes diſtinguūt̃ ſꝫm diūſi/ tatē actuū. Actio ġ ↄueniēs altiori dono ſuꝑiori ordi/ ni ē q̄ſi ꝓpria. ſic ſuꝑmū donum ē charitas. vñ ſuꝑioris ordis officiū ē alios ad charitatē inducē ſcꝫ ſeraphin. Cherubin ꝟo inducē ī dei cognitōeꝫ. ꝛ q̄cūq̄ꝫ inferiorū h̄ faciūt h̄ agūt. q̄ſi a ſuꝑiorib⁹ moti ꝛ ꝟtute eoꝝ. ꝛ hinc ē ꝙ inferiores ordīes noia ſuꝑioꝝ aſſumunt. q̄ñq̄ꝫ in/ q̄ꝫtū eoꝝ ꝟtute agūt. ſuꝑiores ꝟo etiā q̄ñq̄ꝫ noia inferi/ orū inq̄ꝫtū inferiores ꝑ ſuꝑioꝝ act⁹ ī ſuis ꝓprijs actib⁹ dirigūt̃. Ad p̄mū ġ dōm. ꝙ q̄ꝫuis oēs beati angeli deū cognoſcāt ꝛ amēt: nō t̄ñ oēs quaſi ex ꝓprio officio aliq̄s ad h̄ inducūt. vñ non vocant̃ oēs ꝓprie cherubin vel ſeraphin. Sciēdū aūt eſt ꝙ hec noia ſcꝫ cū deſinūt in n. vt cherubin ꝛ ſeraphin ſūt neutri generis ꝛ pluralis numeri ꝛ ſignāt collegiū ordis. cum ꝟo deſinūt in m. ſūt maſculi generis. pluralis numeri. vt cherubim ꝛ ſe raphim. ꝛ ſignāt ſingulares ꝑſonas. cū ꝟo deſinūt ī b. vl' ī ph. vt cherub ꝛ ſeraph. ſūt maſculini gener̄ ꝛ ſingu laris numeri. Ad ſc̄m dōm. ꝙ ab annūciatōe miſſi oēs celeſtes ſp̄ūs angeli dicunt̃. ſꝫ a ſpeciali modo nun ciādi. ſcꝫ ꝑ viſum exterioris myſterij vnus ordo ſpeciali ter dr̄ angeloꝝ. q̄ ſcꝫ ſingulis hoib⁹ ad cuſtodiā deputā tur. Ad tertiū dōm. ꝙ dominari ex ꝓpria autoritatē ſolius dei eſt. ſꝫ ex diuina autoritate accepta: domina/ ri eſt ꝛ hoim ꝛ angeloꝝ Ad q̄rtum dōm. ꝙ actus illi in ſe ordinē hñt. nam imperiū angeloꝝ ex diuino iudi cio ↄſiderato robur habet. vnde ordo thronoꝝ ad q̄s ſpectat diuina iudicia ꝓmulgare p̄ponit̃ dominationib⁹ quaꝝ eſt de agēdis imꝑare. executio ꝟo p̄ncipiū ſumit a p̄cepto. Vñ poſt dominatiōes ſūt ordines exequētes ꝟtutes q̄ꝫtum ad res naturales q̄ in miraculis diuine iuſſioni cedūt. ꝛ poteſtates q̄ꝫtum ad demones: quos refrenāt. ꝛ ſequētes ordines q̄ꝫtum ad hoies quos di= rigūt. Ad q̄ntum dōm. ꝙ archangeli hñt nomē com poſitū. vt Dyo. dicit. a duob⁹ ordinibus. Dicunt̃ enim

archangeli q̄ſi ꝑncipes angeli. qꝛ cū vtriſqꝫ hn̄t ꝯmune cū angelis q̄ dē. qꝛ ſingulares ꝑſonas inſtruūt. nō aūt de ſingularibꝰ factis vt angeli. ſꝫ de his que ꝑtinēt ad multitudinē vel ad oēs. ī q̄ ꝯuenit cū ꝑncipibꝰ a q̄bus tn̄ differūt in h̄ ꝙ ꝑncipes deputant̄ ad curā totiꝰ multitudinis nō aūt archangeli.

D tertium ſic ꝓcedit̄. videt̄ ꝙ incōueniēter a Dyo. diſtinguūt̄ tres actōes ierarchie. purgatio. illuminatio. ⁊ ꝑfectio. vbi enī non ē impuritas. nō ꝑt ē purgatio. ſꝫ ī bonis angelis nulla ē impuritas. ḡ purgatio ibi locū nō hꝫ. ꝓ. Si vnꝰ angelus aliū illumiat. h̄ ē aut infundēdo lumē qḋ hꝫ. aut lumē creādo. ſi ꝑmo mō. ſeq̄t̄ ꝙ idē numero lumē ſit nūc in vno angelo. ⁊ poſtea ī alio angelo. ſi ſcḋo mō: ſeq̄t̄ ꝙ vnꝰ angelꝰ ī altero lumē creet. vtrūqꝫ aūt hoꝝ ē incōueniēs. ḡ vnꝰ angelꝰ aliū nō illumiat. ꝓ. Mentem rōnalē ſolꝰ deꝰ formare ꝑt. vt ḋr in glo. Ro. x. ſuper illud ex quo oīa. ſꝫ ꝑficē ē quoddā formare. ḡ vnꝰ angelꝰ aliū ꝑficere nō ꝑt. Cōtra ſi dicat̄. ꝙ ꝑficere ē docere. ꝯ Iere. xxxj. ḋr. Nō docebit vir vltra ꝓximū ſuū. ⁊ vir fratrē ſuū. ḡ multominꝰ vnꝰ angelꝰ alium docet. ꝓ. Gregꝰ dicit. Quid ē ꝙ nō videant qui vidētem oīa vident. angeli aūt vidēt deū videntē oīa. ḡ ſciūt oīa. ḡ nō indigēt doceri. R̄o dōm. ꝙ iſte tres actōes ī angelis ad cognitōem tn̄ referēde ſūt. vn̄ Dyo. dicit ī ce. ierar. ꝙ illuminatio. ꝑfectio. ⁊ purgatio. nihil aliud ē q̄ꝫ diuine ſcie aſſūptio. in oī actiōe aūt qua aliq̄s ducit alterū ī cognitōem. duo ē ꝯſiderare. q̄ꝫ vnū ē mediū. ꝑ qḋ docet. ⁊ h̄ ē q̄ſi lumē. vn̄ ex h̄ ſumit̄ illuminatiō. aliud eſt effectꝰ huius medij. q̄ duplex eſt ſcꝫ remotio ignorātie: ⁊ q̄ꝫtū ad h̄ ē purgatio. ⁊ iteꝝ cognitio rei q̄ docet̄. ⁊ q̄ꝫtūꝫ ad h̄ ē ꝑfectio. Ad h̄ enī doctrina finiat̄. vt aliq̄s rem q̄ docet̄ cognoſcat vn̄ ⁊ doctores ꝑfectiores dicūt̄. Ad ꝑmū ḡ dōm. ꝙ purgatio ī angelis nō ē ab impuritate: ſꝫ a neſciētia. Ad ſcḋꝫ dōm. ꝙ vnꝰ angelꝰ aliū nō illuminat. neqꝫ tradēdo idē numero lumē: neqꝫ lumē in altero creando. ſꝫ ex aliq̄ intelligibili ꝓpoſito lumen preexiſtēs ꝯfortando ad cognoſcēdū. ſicut itellectꝰ hominis ex aliq̄bꝰ ſibi dictis ꝯfortat̄ ad ītelligēdū. Ad tertiūꝫ dōm. ꝙ formare mētē īteriꝰ agēdo ſoliꝰ dei ē: ſꝫ exteriꝰ adminiculādo ꝑt eē alteriꝰ. Ad q̄rtū ꝙ autoritas Iere. referēda ē ad cognitionē dei. vn̄ ſubiūgit oēs cognoſcent me ⁊c̄. Sꝫ q̄ꝫtū ad cognitiōeꝫ alioꝝ vnꝰ alio plꝰ cognoſcit in dei cognitōe. ⁊ ſic vnꝰ aliū poterit docere: nō autoritate q̄ſi īteriꝰ agēdo. ſꝫ q̄ſi miſterio interius adminiculādo. Ad q̄rtū dōm. ꝙ Gregꝰ loq̄t̄ de his q̄ꝝ cognitio pertinet ad ſubaꝫ beatitudinis. vel loquit̄ q̄ꝫtū ad ſufficiētiā medij ſcꝫ diuine eſſentie. q̄ ſufficienter oīa demōſtrat. nō aūt q̄ꝫtum ad capacitatē vidētis. q̄ diuinā eſſentiā non cōꝑhendit.

D q̄rtū ſic ꝓcedit̄. videt̄ ꝙ hoīes ad ordines angeloꝝ nō aſſumāt̄. diſtinctio ḡr̄e ſequit̄ diſtinctioneꝫ nature. vn̄ angeli q̄ fuerūt potiores ī naturalibꝰ. plꝰ de ḡtuitis acceperunt. ſꝫ hoīes ſ̄m naturā ſūt inferiores angelis. ḡ ꝑ graꝫ eis nō adequāt̄. ꝓ. Plus diſtat hō ab angelo. q̄ꝫ vnꝰ angelꝰ ab alio. ſꝫ angeli inferiores nō aſſumunt̄ ad ordines ſupioꝝ. ḡ nec hoīes ad ordines angeloꝝ. ꝓ. ordīes ſ̄m actus diſtinguūt̄. ſꝫ actꝰ ordinū non ꝯueniūt hoībꝰ ſcꝫ ad cuſtodiā deputati hoīm vel ꝓuincie vel hmōi. ḡ hoīes nō aſſumūt̄ ad ordīes angeloꝝ. Sed ꝯ qḋ ḋr Mat. xij. de hoībꝰ pꝰ reſurrectōem q̄ erūt ſicut angeli dei in celo. ꝓ. Deut. xxxij. Statuit t̄minos ꝓploꝝ iuxta numerū filioꝝ dei. ſ̄m aliā lr̄aꝫ. R̄o dōm. ꝙ circa h̄ fuit multiplex poſitio. Orig. enī poſuit q̄ finalit̄ oēs ſpūs rōnales in eq̄litatē redigēt̄. ſicut ⁊ eq̄les creati ſunt cui ꝯtradicit qḋ habet̄. j. Coꝝ. xv. Stella differt a ſtella in claritate. Euſtachiꝰ v̄o poſuit. ꝙ nullꝰ hō aſſumet̄ ī eq̄litatē angeloꝝ. ſꝫ ſ̄m h̄ beata v̄go infra angelos eēt. q̄ tn̄ ſupra oēs angelos ḋr exaltata. vn̄ cōiter credit̄ ꝙ aliq̄ hoīes ad ordines angeloꝝ aſſumūt̄. Quidaꝫ tn̄ dicunt. ꝙ ſoli v̄gines. cui ꝯtradicit ꝙ multi nō v̄gines vt ꝑetrꝰ ⁊ magdalena multiſ v̄ginibꝰ ſūt potiores. vn̄ alij dicūt ꝙ oēs ꝑfecti aſſumūt̄ ad ordines āgeloꝝ. Alij vero decimū ordinē ꝯſtituēt. ſꝫ qꝛ vna erit celeſtis eccl'ia. ideo ꝯueniētiꝰ ab alijs ḋr. ꝙ oēs ſaluādi ad ordines angeloꝝ aſſumūt̄. Ad ꝑmū ḡ dōm. ꝙ angelis dātur dona graꝝ. ſ̄m q̄ꝫtitatē naturaliū. nō aūt hoībꝰ. ſꝫ ſ̄m conatū. ī angelis v̄o conatꝰ ſeq̄t̄ naturā. ꝓpter h̄ ꝙ in natura coꝝ nihil ē qḋ difficultatem inducat. Ad ſcḋm dōm. ꝙ qꝛ ꝑfectōes ḡtuite ī angelis ꝯſequunt̄ ꝑfectiones naturales. ideo inferiores ordīes non pn̄t trāſferri in ſupiores. qꝛ eoꝝ natura mutari nō ꝑt. ī hoībꝰ aūt ē aliter vt dictū ē. Ad tertiū dōm. ꝙ ī angelis ē duo ꝯſiderare ſcꝫ ꝑticipatiōeꝫ diuinoꝝ donoꝝ. ⁊ rōne huius hoīes ad ordīes angeloꝝ aſſumūt̄. ꝓpter ſimilem modūꝫ ꝑticipādi. ē etiā ibi ꝯſiderare executōeꝫ donoꝝ. q̄ꝫtum ꝑtinet ad miſteria in hoīes q̄ competit angelis ex ipſo gradu nature, ꝑ q̄ inter deū ⁊ hoīes mediū ꝯſtituūt̄. et q̄ꝫtum ad hoc nō eſt intelligēda ꝑdicta aſſumptio. Naꝫ ſicut aīe damnatoꝝ nō dant̄ nob̄ in exercitiū tēptationis. ita nec aīe ſanctoꝝ in miſteriū cuſtodie.

DI. X

Oc etiam inueſtigan-

dū ē ⁊c̄. Primo vtꝝ oēs angeli aſſiſtāt. Scḋo vtꝝ oēs miſtrent. Tertio vtꝝ rōne miſterij inter eos poſſit eſſe pugna. Quarto de locutione eoꝝ.

D ꝑmū ſic ꝓcedit̄. videt̄ ꝙ oēs āgeli deo aſſiſtant. Aſſiſtere enī alicui nihil aliud videt̄ q̄ꝫ ꝯſpectui eiꝰ aſtare. ſꝫ oēs beati etiā hoīes diuino ꝯſpectui aſtabūt. ſ̄m illḋ pſ̄. Ego aūt ī iuſticia apparebo ꝯſpec. tuo ⁊c̄. ḡ oēs angeli boni deo aſſiſtūt. ꝓ. Si aliq̄ angeli deo nō aſſiſtāt. ꝑcipue h̄ de inferioribꝰ videt̄. ſꝫ minores angeli q̄ exterius miniſteriū implent deo aſſiſtunt. qꝛ Gregꝰ dicit. ꝙ ⁊ mittūtur angeli ⁊ aſſiſtunt. ḡ oīm angeloꝝ eſt aſſiſtere ꝓ. Propinquiores ſūt deo angeli boni. q̄ꝫ mali. ſꝫ angeli mali deo aſſiſtūt. vnde ḋr Iob. ij. Cū venirēt filij dei vt aſſiſterēt coram deo: affuit etiam inter eos ſathan. ḡ videt̄ ꝙ oēs angeli deo aſſiſtāt. Sed ꝯtra Greg. dicit in omel. decentū omibꝰ aſſiſtūt. q̄ ſic ꝯtemplatōe intima ꝑfruūt̄. vt ad explenda foris oꝑa minime mittātur. aliq̄ aūt mittūtur ad explēda foris oꝑa. ḡ nō oīnes aſſiſtūt ꝓ. Dan. vij diſtinguūtur aſſiſtentes a miſtrantibꝰ cum ḋr. Milia miliū miniſtrabāt ei. ⁊ decies milies cētena milia aſſiſtebāt ei. ḡ nō oēs aſſiſtūt. R̄o dōm. ꝙ ī aſſiſtēdo tria importātur. ille enī q̄ aſſiſtit alicui ab eo videt̄ ⁊ euꝫ videt ⁊ ꝑ eū īmediate ꝑceptum ſuſcipit. ⁊ ad alios defert q̄ tria apparēt ī his q̄ alicui regi terreno aſſiſtūt. ⁊ q̄ꝫtūꝫ ad hec tria ſpeciali quodā modo āgeli ſupme ierarchie deo aſſiſtere dicunt̄. Primo q̄dē. qꝛ ſpeciali quodā modo oculi diuine ꝓuidētie ſuꝑ eos ſunt. inq̄ꝫtum īmediate a deo illumināt̄. qḋ nō ḋr de alijs. Scḋo quia cum quodā ſpeciali modo vidēt. ita eiꝰ eſſentiā ꝯtemplātes vt in ea videāt īmediate queq̄ꝫ ad eoꝝ officia ꝑtinēt. Tertio qꝛ ipſi īmediate diuina ꝑcepta recipiētes. alijs ꝓponūt. ⁊ hoc tertiū ē ꝓpriū eis. Alia v̄o duo ſūt etiaꝫ alijs cōmunia. q̄ꝫuis nō ꝑ eūdē moduꝫ. qꝛ oēs aliq̄ mō diuina ꝓuidētia regūtur. ⁊ oīnes aliquo modo deum vidēt aſſiſtere. ḡ ꝓprie loquēdo ſolis angelis ꝑme ierar

chie. ꝗ̃uis alio modo etiam cõuenire poſſit. Ad pri-
mum ergo dõm. ꝙ rõ illa ꝓcedit ꝗ̃tum ad h. ꝙ ad aſſi-
ſtere reqritur videre deũ ꝑ eſſentiã. qḋ omibus beatis
cõmune eſt. ſed in hoc nõ cõpletur ratio aſſiſtẽdi. Ad
ſcḋm dõm. ꝙ etiã minores angeli ſm Grego. aſſiſtere
dicunt. inq̃ꝛtum ãminiſtrãdo a diuina viſione nõ retar-
dant. Ad tertium dõm. ꝙ ſicut dicit Grego. in ſcḋo
mora. ſathan venit coram dño. vt videret. nõ vt videt̃
vñ aſſiſtere dicitur inq̃ꝛtum ipe ⁊ oĩa facta eius diui-
ne volũtati ⁊ ꝓuidẽtie ſubiacẽt.

D ſcḋm ſic ꝓceditur. videt̃ ꝙ oĩes angeli mi-
niſtrẽt. Heb. j. dr̃ ꝙ omnes ſunt adminiſtra-
torij ſpũs in miſteriũ miſſi ⁊c̃. P̃. Si aliq̃
angeli in miniſteriũ nõ mittant̃. pcipue h̃ vi-
detur de ſuꝑiorib⁹. ſꝫ ſupremi angeli in miniſteriũ mit-
tũt̃ ſcꝫ ſeraphin. vt habet̃ Eſa. vj. Volauit ad me vnus
de ſeraphin. g̈ oĩes in miniſteriũ mittũtur. P̃. Fili-
us ⁊ ſpũſſanctus in infinitũ oĩes ordines angelorum
trãſcendũt. ſed ipi mittũtur ad nos. g̈ multo forti⁹ oẽs
angeli. Sed ꝯtra videtur ꝙ nulli angeli in miniſte-
rium mittãtur. celum eni empirreũ ad gloriam ꝑtinet
angelorũ. ſed ſi in miniſteriũ mittãtur. aliquãdo a celo
empirreo abſunt. quia cum ſunt in celo. non ſunt circa
nos. vt ꝑ Dañ. patet. ergo glĩa eorũ minueret̃ quod eſt
incõueniens. P̃. Una potentia ꝑ hoc ꝙ occupat̃ cir-
ca vnaꝫ oꝑationem ab alijs retardat̃. ſi ergo aliquis an-
gelus circa miniſteriuꝫ noſtrũ occupat̃ ſeq̃tur ꝙ a diui-
na cõtemplatione retardet̃. ⁊ ita eorum glĩa minueret̃
quod eſt incõueniens. R̸⁰ dõm ꝙ circa hanc q̃ſtio-
nem ſunt due opiniones. Una eſt dicentiũ. ꝙ oĩes an-
geli ad exterius miniſteriũ quãdoqꝫ mittãtur. diſtin-
guũtur tamẽ ſm eos miniſtrãtes ab aſſiſtentib⁹. quia
miniſtrãtes dicũtur illi ad quos ex officio ꝓprij ordĩs
ſpectat ad miniſteriũ mitti. ad aſſiſtẽtes vero non ꝑti-
net mitti: q̃ſi ex officio. ſed aliq̃ noua occaſione ſubor-
ta ſic̃ ad nũciãduꝫ incarnationẽ vel aliquid huiuſmo-
di. ⁊ hanc opinionẽ tangit Grego. in omel̃. de centum
ouib⁹ non tamẽ aſſerẽdo. Alia opinio eſt dyoniſij ⁊ ſe-
quentiũ eius q̇ dicunt ꝙ ſuꝑiores angeli nunq̃ꝫ in mi-
niſteriũ mittũtur. ſed ĩmobiliter ordo iſte cuſtodit̃. vt
diuina miniſteria ꝑ ſuꝑiores in medios ꝛ ꝑ medios in
inferiores deueniant. ⁊ ita ꝑ ſuꝑiores angelos in infe-
riores: ⁊ ꝑ inferiores in homĩes. ⁊ hoc dicit ſe Dyo. ab
apoſtolis accepiſſe. Unde ſm hanc opinionẽ dicenduꝫ
eſt. ꝙ q̇dam angelorũ ꝑtinent ad aſſiſtricem diſpoſitio-
nem ſcꝫ tres ordines ſupme ierarchie. Quidaꝫ vero ad
miniſtratiuaꝫ inter quos quidam ſunt ſicut imꝑantes
ſoluꝫ qui exterius non exeunt ſcꝫ dominatões. Quidã
vero exequẽtes. ſicut angeli inferiorũ ordinũ. quorum
vnuſquiſqꝫ interdũ exit in exterius miniſteriũ. pro his
que ad officium ꝓprij ordinis ſpectant. Ad p̃muꝫ di-
cendũ. ꝙ miniſtrare dicũtur ſiue in miniſteriuꝫ mitti.
non ſoluꝫ illi qui ĩmediate circa homĩes vel alia corpo-
ralia operãtur. ſed etiam illi ꝑ quos alij in huiuſmodi
miniſterijs dirigũtur. Ad ſcḋm dõm ſm Dyo. ꝙ ille
angelus qui ꝓphete apparebat. fuit de inferiori ordine
⁊ tamẽ ſeraphin dicebat̃. inq̃ꝛtum ex v̈tute ſeraphin ad
purgationẽ ꝓphete eſt per incendiũ oꝑatus. vel dicẽdũ
ſm eũdem. ꝙ inferior angelus qui viſionem formabat
non oſtendit ꝓphete ſeipm in imaginaria viſione: ſed
deum ĩ ſeraphin incedens non in ſeipm ſed in ſuũ ſu-
periorem: ꝓphete cognitionẽ reducere. ſicut aliquis in-
ferior ſacerdos cum abſoluit dicit. abſoluo te autorita-
te dei ⁊ domini pape. Ad tertiũ dõm. ꝙ diuine ꝑſo-
ne mittũtur nõ quaſi locuꝫ mutãtes. ſicut angeli. vnde
equoce miſſio dicit̃ vtrobiqꝫ. Ad q̃rtum dõm. ꝙ ce-
lum empirreum non eſt de eſſentia glĩe. ſed de cõgruen-
tia. vnde in nullo glĩa angelorũ minuit̃. quãdo mittũ-
tur. quia etiã quãdo ſunt extra celum empirreũ gloriã-
tur de hoc. ꝙ talis locus eis debet̃. Ad q̇ntum dõm
ꝙ ratio illa ꝓcedit quãdo vna oꝑatio non eſt ratio al-
terius. Cõtemplatio autẽ diuina dirigit eos ĩ miniſte-
rijs. quia deum ĩ omĩbus ꝓ regula habẽt. vnde eorum
cõtemplatiõem miniſteriũ nõ retardat. Unde Grego.
dicit ꝙ cũ ad nos veniũt ſic exterius implẽt miſteriuꝫ
vt tñ nuñq̃ꝫ deſint interius ꝑ ꝯtẽplatiõeꝫ.

D tertium ſic ꝓceditur. videt̃ ꝙ ĩter angelos
ratõe miniſterij pugna eſſe nõ poſſit. Pugna
eni paci opponit̃. ſed pax eſt de ꝑfectione bea-
titudinis in qua ſunt angeli. vt patꝫ ꝑ illud
pſ. Qui poſuit fi. t. p. ergo in angelis cum ſint ĩ beatitu-
dine non poteſt eſſe pugna. P̃. Omnes angeli volũ-
tatem ſuam diuine voluntati ꝯformauit. ſed in diuina
voluntate non eſt aliqua cõtrarietas. ergo nec inter an-
gelos poteſt eſſe diſcordia vel pugna. P̃. Quicunq̃ꝫ
pugnãt vel diſcordant adinuicem. oportet ꝙ vel alter
eorũ ſciẽter defendat iniuſtam cauſaꝫ. vel alter eoꝝ de-
cipiatur. ſed ĩ angelis nõ poteſt eſſe neqꝫ iniuſticia ne-
qꝫ deceptio. ergo neqꝫ pugna ſiue diſcordia. Sed cõ-
tra eſt qḋ habet̃ Dañ. x. vbi angelus ei dixit. Princeps
ꝑſaꝝ reſtitit mihi. xx. ⁊ vno dieb⁹. ⁊ alibi. Et nũc reuer-
tar vt p̃lier aduerſus p̃ncipem ꝑſarum. ſed iſti p̃ncipes
ſũt angeli. ergo pugnãt adinuicẽ. P̃. Job. xxv. Qui
facit cõcordiam in ſublimibus. ſed concordia fieri non
poteſt nec oportet niſi inter diſcordes. ergo inter ſubli-
mes angelos eſt aliqua diſcordia. R̸⁰ dõm ꝙ con-
cordia vel diſcordia inter volũtates aliquoꝝ poteſt at-
tẽdi dupliciter. vno modo formaliter. alio modo mate-
rialiter. Formaliter q̇deꝫ quãdo volũtates ꝯtrariãtur
in fine. ⁊ talis diſcordia inter angelos eſſe non poteſt.
quia vnuſq̇qꝫ eorum q̇cquid vult: vult ad glĩam dei. et
ad diuine volũtatis impletionẽ. materialiter vero vo-
luntates diſcordãt quãdo ꝯtraria volũt. ſed ꝓpter eũ-
dem finẽ ⁊ talis diſcordia volũtatũ in angelis eẽ põt
ſm Grego. Unuſq̇ſqꝫ eni angelus qui alicui genti pfici-
tur meritũ ſue gentis ad diuinũ examen refert. quãdo
ergo diuerſaꝝ gentiũ merita ſũt ſibĩ inuicẽ cõtraria. di-
cũtur angeli qui illis gẽtibus p̃ncipãtur ꝯtra ſe pugna-
re: inq̃ꝛtum cõtraria merita referunt ad diuinũ examẽ
quorum victoria eſt ſui ſuꝑ ſe opificis voluntas ſũma:
vt Greg⁹ dicit. ⁊ ſic deus reuelans eis ſuam volũtateꝫ
cõcordiam in eis facere dicit̃. Quidaꝫ tamen dicunt
ꝙ illa pugna que legitur in Dañ. non eſt intelligenda
inter bonos angelos fuiſſe. ſed ⁊ inter malos ⁊ bonos
qḋ Hiero. ſentire videtur magis tamen videtur litte-
re cõgruere ꝙ ĩtelligatur ex vtraqꝫ parte d̃ bonis. Ad
p̃mum ergo dicẽdũ ꝙ repugnantia volũtatum q̃ꝛtum
ad finem paci aduerſat̃. non autem ſic q̃ꝛtum ad volita
dũmodo nõ aſſit ꝑtinacia. Ad ſcḋm dicẽduꝫ ꝙ rõne
cõformitatis ad diuinã volũtatem ad cõcordiaꝫ redu-
citur ad quã cognoſcendã diuerſa merita ad examẽ di-
uine ſentẽtie referũt. Ad tertium dicẽdũ. ꝙ in aduer-
ſis gẽtibus poteſt talis eſſe diſpoſitio. ꝙ cuiuſlibet cau-
ſa aliq̇d iuſticie habeat. ⁊ ſm hoc q̇libet angel⁹ cauſam
ſue gẽtis ꝓmouet apud deum.

D q̃rtum ſic ꝓcedit̃. videt̃ ꝙ in angelis locu-
tio eſſe nõ poſſit. oĩs eni locutio eſt ꝑ aliqḋ
ſignũ. ſignum autẽ ad cognitionẽ ſenſitiuaꝫ
ꝑtinet. vt ptꝫ ꝑ diffinitiõem ſigni. quã magi-
ſter ponit ĩ q̃rto ſentẽ. ſignũ ẽ qḋ p̃ter ſpẽꝫ quã ingerit
ſenſibus: facit aliud ĩ cognitõeꝫ venire. g̈ cum ĩ angelis
nõ ſit ſenſitiua cognitio. videt̃ ꝙ ñ poſſit ibi eẽ locutio.

ꝓ. Grego. in mora. exponens illud Job. xxviij. Nõ
adequabit̃ ei aurũ vel vitrũ. cũ vniuſcuiuſqꝫ vultus at
tendit̃ ſimul etiã ſciẽtia penetrat̃. ⁊ loq̃t̃ de beatis in pa
tria q̃ ſunt angelis ſiles. cum g̃ locutio ad h̃ ſit. vt ꝑ eaꝫ
cordiũ occulta alijs pandant̃. videt̃ ꝙ angeli mutua lo/
cutione non indigeãt. ꝓ. In omi locutõe eſt vt s lo
quẽte aliq̃d ad audiẽtẽ ꝑ medium ꝓferat̃ qð excitet audi
entẽ. ſꝫ nihil tale ĩ angelis poni pt. g̃ videt̃ ꝙ locutio ĩ
angelis nõ ſit. Sꝫ ꝯtra eſt. quod dr̃. j. Coꝝ. xiij. Si
linguis hoim loquar ⁊ angeloꝝ. vbi glo. expſſe dicit an
gelos loqui. ꝓ. Grego. dicit ĩ ſcðo moral. ꝙ de⁹ lo=
quit̃ ad angelos ⁊ angeli ad deũ. ⁊ ita angelis loq̃ ꝯue=
nit. Rñ° dðm. ꝙ locutio angeloꝝ quodãmodo eſt ſi/
milis nr̃e locutiõi. ⁊ quodãmodo diſſimilis. Similis
q̃dem eſt. q̃ꝫtum ad duo. Primo q̃ꝫtum ad id de quo fit
locutio. ꝑ locutionẽ eni mẽtis ꝯceptũ exp̃mim⁹. quem
vnus angel⁹ in alio noſſe nõ poſſet. q2 ſolius dei eſt cor
da ſcrutari. Scðo q̃ꝫtum ad id ꝑ qð fit locutio. Naꝫ ſi
cut ĩ nobis adenũciandũ ea q̃ in nobis ab alio videri
nõ pñt. vtunt̃ his q̃ in nobis ab alio pñt cognoſci. ſicut
vocib⁹ vl̃ q̃buſlibet ſenſibilib⁹ ſignis ita ãgeli ꝑ ea q̃ vn⁹
ð alio cognoſcẽ naturaliter pt ſuos inuicẽ ſibi nunciãt
ꝯcept⁹ differũt aũt q̃ꝫtũ ad h̃: ꝙ nos vtimur ſenſibilib⁹
ſignis. Angeli aũt itelligibilib⁹. ⁊ ꝙ nr̃a locutio ꝑ ſuc
ceſſionẽ tempoꝝ agit̃. angeloꝝ aũt in inſtãti. Ad pri
mũ g̃ dðm. ꝙ lꝫ in angelis nõ ſit ſignũ ſenſibile. ẽ tamẽ
ibi aliq̃d intelligibile. qð loco ſigni accipit̃. Ad ſcðm
dðm. ꝙ in beatis cognoſcet̃ ꝯſciẽtia ꝑ alios. in q̃ꝫtuꝫ iu
dictũ iterioris v̾tutis in q̃ꝫtitate glie manifeſtabit̃. non
aũt ꝓpter hoc opꝫtet ꝙ vn⁹ beat⁹ oẽs cogitatões alteri⁹
cognoſcat. Ad tertiũ dðm. ꝙ angel⁹ beat⁹ ẽ ſemꝑ in
actuali ꝯſideratiõe ſue eſſentie. ⁊ ꝑ ꝯſequens eorũ q̃ ad
ipm ſpectãt. vñ qñ aliq̃s angel⁹ ad aliũ ꝯuertit̃ vt eum
alloquat̃. ipa ꝯuerſio ab alio angelo cognoſcit̃: tãqꝫ ad
ſe ꝑtinẽs. nec ẽ ibi aliqua excitatio neceſſaria. nec iterũ
ꝓpter imponere mediũ ꝑ qð locutio deferat̃: q2 angeli
non ſũt ꝯſiderãdi vt ſm ſitum diſtantes. vt diſtãtia lo
ci poſſit eoꝝ itelligibiles oꝑatões impedire.

Di. XI

Lud quoqꝫ ſciendũ

eſt ⁊c̃. Hic q̃rũt̃ q̃ttuor Primo vtꝝ
angeli hoib⁹ ad cuſtodiã deputet̃. Se=
cũdo vtꝝ angeli in beatitudine ꝓficiãt. Tertio vtꝝ
myſteriũ incarnationis ꝑ hoies didicerint. Quarto
vtꝝ ordines angeloꝝ poſt diẽ iudicij durẽt.

D p̃mũ ſic ꝓcedit̃. videt̃ ꝙ angeli homĩb⁹ ad
cuſtodiã nõ deputet̃. Ad officiũ eni cuſtodis
ꝑtinet. vt inſtruat euꝫ q̃ ſue cuſtodie deputet̃
ſm modũ ſuũ ⁊ ꝙ a malo eum retrahat. hoc
aũt angeli facẽ nõ vident̃. opꝫtẽt eni eos freq̃ẽter viſibi
liter hoib⁹ apparere q̃b⁹ ꝯnaturale ẽ. vt a ſenſibilib⁹ co
gnitionẽ accipiãt. g̃ angeli hoib⁹ ad cuſtodiã nõ depu=
tant̃. ꝓ. Si angeli hoib⁹ deputãtur ad cuſtodiam.
opꝫtet ꝙ oib⁹ deputarẽtur. ſꝫ nõ oib⁹ deputãtur. q2 neqꝫ
ꝯfirmatꝭ neqꝫ puerꝭ cũ peccare nõ poſſint. neqꝫ antixp̃o
⁊ alijs ĩ malicia obſtinatis q̃ ñ ſũt ad bonũ reducibiles
g̃ angeli non deputãtur hoibus ad cuſtodiã. ꝓ. Si
angel⁹ hoi in cuſtodiã deputaret̃. opꝫtẽt ꝙ euꝫ ſemꝑ cu=
ſtodiret ⁊ nũq̃ꝫ relinq̃ret. ſꝫ q̃nqꝫ homies derelinquũt.
vnde Jere. lj. ex pſona angeloꝝ dr̃ Curauim⁹ babilonẽ
⁊ non ẽ curata. derelinquam⁹ g̃ eam. ⁊ iteꝝ ꝯſtat q' ali
quãdo ſũt ĩ celo empirreo. ⁊ tũc hoib⁹ non aſſunt. g̃ an
geli nõ vident̃ hoib⁹ eſſe cuſtodes. Sꝫ ꝯtra ẽ qð ĩ pſ̃
dr̃. Angelis ſuis mãda. de te vt cuſto. t. in. o. v. t. ꝓ.
Eſa. v. dr̃. Inferã ſepem ei⁹ ⁊ erit in direptõem. glo. id ẽ
angeloꝝ cuſtodiã. g̃ hoies ab angelis cuſtodiũt̃. Rñ°
dðm. ꝙ ſicut dicit Aug⁹ tertio de tri. Inferiores ꝑ ſupe
riores quodã ordine regũtur. vnũqðqꝫ aũt regi dr̃. ſm
ꝙ in finẽ ſuũ dirigit̃. ⁊ impedimẽta tollẽtur qð ẽ ꝓuidẽ
tie ſiue cure. vnde cũ angeli ſint ſuꝑiores hoinĩb⁹ miſte
rio angeloꝝ diuina ꝓuidẽtia hoies gubernãt. ⁊ iðo an
geli hoib⁹ ĩ cuſtodiã deputãt̃. q2 cuſtodire ad ꝓuidẽtiã
ꝑtinet. ꝑ officiũ aũt cuſtodie angel⁹ exit in exteri⁹ miſte
riũ. nõ q̃dẽ indifferẽter circa oia. ſꝫ ſpecialit̃ circa q̃dã.
⁊ circa aliq̃s determinatas pſonas. ⁊ ideo officiũ cuſto
die non ꝑtinet ad angelos ſup̃me ierarchie. neqꝫ ad an/
gelos medie. ſꝫ ad angelos infiĩe q̃ꝝ p̃ncipat⁹ deputãt̃
cuſtodie gẽtis. ãgeli v̾o cuſtodie vni⁹ hois. archangeli
aũt medio mõ int̃ hos ſe hñt. vt dictũ ẽ. Ad p̃muꝫ g̃
dðm ea q̃ cõiter fiũt nõ debent ſolitũ curſũ nature excc
dere. vñ cũ angeloꝝ cuſtodia oib⁹ ſit cõis. non opꝫtet ꝙ
angeli hoies inſtruãt. vel a malis retrahãt. p̄ter ſolituꝫ
nature curſũ. viſibilit̃ apparẽdo. ſꝫ inuiſibilit̃ illuminã
do vel occaſiões exteri⁹ p̄parãdo. Si qñ v̾o viſibiliter
apparẽt. h̃ ſpãlis gr̃a ẽ. Ad ſcðꝫ dðm. ꝙ oib⁹ pure via
torib⁹ debet̃ angeloꝝ cuſtodia. q2 ad h̃ pñt ĩ bono vel ĩ
malo ꝓficẽ. Vñ angeli circa eos oꝑant̃ vel ipediendo
ne peiores fiãt. vel ĩ melius ꝓmouendo. vel ĩ his q̃ vſũ
li. ar. nõ hñt ſaltẽ corꝑalit̃ ꝓtegẽdo. xp̃o aũt nõ cõpetit
hr̃e angelũ cuſtodẽ. tũ q2 ipe cõp̃hẽſor erat. tũ q2 oẽs
angelos ipe cuſtodiebat. Ad tertiũ dðm. ꝙ ſic hõ ſꝑ
ſubdit̃ diuine ꝓuidentie. ita ⁊ angeloꝝ cuſtodie. vñ an
geli nõ derelinquent hoiem q̃ꝫtũcũqꝫ peccatorẽ ſimpli/
citer. q̃ꝫuis q̃nqꝫ deſerant aliquem ex iuſto dei iudicio.
q̃ꝫtũ ad aliq̃d. ꝑmittẽtes eũ ĩ aliqð malũ incidere. deſe
rũt etiã q̃nqꝫ hoieꝫ bonũ vel malũ ſm locũ. cũ ſũt in ce
lo empirreo. nũq̃ꝫ tñ ſm cuſtodie effectũ.

D ſcðꝫ ſic ꝓcedit̃. ⁊ vid̃t̃ ꝙ angeli ĩ beatitudĩe
ꝓficiãt. Charitas eni ẽ merẽdi p̃ncipiũ. cũ g̃
in angelis ſit p̄cipua charitas. videt̃ ꝙ ꝑ opa
q̃ ex charitate circa nos agũt mereãt̃. ⁊ ita ĩ beatitudĩe
ꝓficiãt. ꝓ. Quãto aliq̃s itellect⁹ magꝭ illuminat̃. ꝑſpi
cati⁹ cognoſcit. ſꝫ angeli inferiores a ſuꝑioribus illumi
nant̃ vt Dyo. dic̃. g̃ ĩ h̃ ꝓficiunt vt deũ pſpicati⁹ cogno/
ſcãt. ⁊ ĩ h̃ beatitudo ꝯſiſtit. g̃ ĩ beatitudĩe ꝓficiũt. ꝓ.
De rõne beatitudis ẽ ꝑfectio. ſꝫ ꝑfectioni angeloꝝ ali/
q̃d addit̃. ex h̃ ꝙ cognoſcũt aliq̃. q̃ pus nõ nouerũt. tũ
ex ſuꝑioꝝ illuminatõe. tũ ex mutua locutõe. tũ ex rerum
euẽtib⁹. g̃ angeli ĩ beatitudĩe ꝓficiũt. Sꝫ ꝯ eiuſdẽ vi
det̃ eẽ ꝓficẽ ⁊ deficẽ. ſꝫ angeli non pñt deficẽ ꝑ pctm̃. g̃
nõ pñt ꝓficere ꝑ meritũ vel p̃miũ. ꝓ. Quãdiu aliq̃s
ẽ in ſtatu ꝓficiẽdi. ẽ in via. ⁊ nõ ĩ termio. g̃ ſi angel⁹ ꝓfi
cere pt. videt̃ ꝙ ſit viator. ⁊ ſic vel nõ ẽ cõp̃henſor. qð ẽ
erroneũ. vel eſt ſimul comp̃henſor ⁊ viator qð ſoli chri
ſto competit. Rñ° dðm. ꝙ circa hoc ponitur in litte=
ra duplex opio. Quaꝝ vna poſuit ꝙ angeli ꝓficiant in
p̃mio eſſentiali. quod ꝯſiſtit in dei cognitiõe ⁊ dilectio
ne. Sed hoc non videt̃ eſſe verũ. Nam ſm Dam̃. idem
eſt angelis confirmatio vel caſus qð hominib⁹ mors.
homines autꝫ ſm ſtatum in quo inueniunt̃ in morte
p̃mium vel penam conſequũt̃. quibus nihil adijci vel
ſubtrahi poteſt ꝑ opera eorũ poſt mortem ſicut dicitur
Ecci. xj. Si ceciderit lignum ad auſtrum vel aquilo/
nem: in quocũqꝫ loco ceciderit ibi erit. vnde nec angeli
poſt cõfirmationem vel caſum mutari poſſunt. ſm ſta=
tum ſuũ. vt ſcꝫ ſint maioris vel minoris beatitudinis
aut damnatiõis. q̃ꝫtum ad ea que eſſentialiter ad beati
tudinẽ vel damnationẽ ꝑtinent Et ideo alia opinio
eſt ꝙ angeli in his que ſunt de eſſentia beatitudinis nõ
proficiunt poſt confirmationẽ. ꝓficere tamẽ poſſunt in
cognitõe alioꝝ. q̃ ad eſſentiã beatitudinis nõ ꝑtinẽt. ⁊

hoc verſ⁹ videt. Nã nõ eſt neceſſe angelos videtes deũ p eſſentiã oĩa cognoſcere. q̃uis ĩ diuina eſſentia oĩa re- lucẽãt. q2 eã nõ cõphendũt. ⁊ ita eis remanet ĩ q̃ cogni- tio eoꝝ pficere poſſit. ⁊ ſic excludit quoꝝdã. Tertia opinio dicẽtiũ angelos bonos oĩa in vbo cognoſcẽ. qd̃ manifeſte Dyo. ꝯtrariat q̃ dicit angelos a neſciẽtia pur- gari. Ad pmũ ğ dõm. ꝙ charitas q̃diu ẽ ĩ via. ad pfe ctionẽ ẽ pncipium merẽdi. ſ; cũ ẽ ĩ termio pfectiõis nõ merẽdi ſ; fruẽdi pncipiũ ẽ. Ad ſcðm dõm. ꝙ vnuſqſ- q; angel⁹ illumiat a deo imediate lumie glie: q̃ deum p eſſentiã videt. ⁊ iſtud lumen ĩ eis nec pficit nec deficit. cũ ſit ĩ termio pfectõis. illumiat vo vn⁹ angel⁹ ab alio: de his q̃ ad cognitõe; creaturaꝝ ſpectãt. q̃ꝝ plura ſupe- rior angel⁹ ĩ deo q̃ inferior cognoſcit Ad tertiũ dõm. ꝙ nõ q̃libet pfectio ẽ de eſſentia beatitudĩs. ſ; illa q̃ ẽ ĩ [illegible] li. confe. Qui te ⁊ illa nouit ſc; creaturas non ꝓpter illa beatior. ſ; ꝓpter te ſolum beat⁹.

D tertiũ ſic ꝓcedit. videt ꝙ angeli p homies myſteriũ incarnatõis didicerĩt. dr̃ eni Eph. iij. vt ĩnoteſcat pncipib; ⁊ poteſtatib; ĩ celeſti- bus p eſſentiã multiformis ſapia dei. ⁊ loqtur q̃tũ ad myſteriũ incarnatõis. ğ h myſteriũ angeli ab hoib; di- dicerũt. P. Supior ẽ illumiare inferiores. ſ; q̃da; hoies q̃buſdã angelis ſũt ſupiores. vtpote deo p grãm ꝓpinqores. ğ angeli ab hoib; diſcẽ potuerũt incarnatio nis myſteriũ. P. Creatura rõnalis pt aliã inſtruere ⁊ p illuminationẽ ⁊ p locutiõe;. loq aũt nõ pt ſupior ſo- lũ inferiori. ſ; etiã inferior ſupiori. ğ homies q̃uis ſint angelis inferiores. pñt p modũ locutõis aliq̃d ꝯceptu; vel diuinitẽ⁹ reuelatũ angelis intimare Sꝫ ꝯtra ẽ qd̃ Dyo. dicit q̃rto ca. de ce. ierarchia. ꝙ hoies p angelos i- carnatõis myſteriũ ſũt edocti. P. Incarnatõis my ſteriũ ĩ hoies familiari⁹ beata vgo cognouit. ſed ipa cognouit h angelo nũciãte. vt habet Luc. j. ğ multo for- tius alij hoies didicerũt p angelos. ⁊ nõ ecõuſo. R⁹. dõm. ꝙ incarnatiõis myſteriũ cognoſci pt dupliciter. Uno mõ ẽm ꝙ ex rõnib; eternis depẽdet. ⁊ ſic hoies ipm p angelos didicerũt: ⁊ nõ ecõuerſo. Nã reuelatiões di- uine ad hoies mediãtib; angelis deferunt. Alio mõ ẽm ꝙ ẽ tpalit expletũ. ⁊ ſic q̃tu; ad alias pticulares circũ- ſtãtias h myſteriũ angeli cognouerunt. ſic ⁊ alia tpalia cognoſcũt. ꝓpt h ꝙ pũria ſiũt q̃dã futura eẽnt ſcire non poterãt. niſi reuelatõe diuina p quã oẽs angeli ipm my ſteriũ incarnatõis q̃tũ ad rei ſubã a mundi pmordio didicerũt. vt Aug⁹ dic ſup Gẽn. ad lrã. Quia vo q̃dã q̃ ad myſteriũ incarnatõis ptinẽt opatõe hoim ⁊ aplo- rũ pdicatõe cõpleta ſũt ĩ actu. ⁊ p huiuſmodũ angeli per hoies h didiciſſe Jero⁹ dic. Ad pmũ ğ dõm. ꝙ eccl'ia ẽm Aug. ſumit ibi p triũphãti nõ p militãti. vt ſit ſen ſus. ꝙ pncipib; p eccl'iã. i. in eccl'ia celeſti inotuit incar natiõis myſteriũ. vel ſi ſumat p eccl'ia militãte hec de- terminatio p eccl'iã nõ determinat h vbũ inoteſcat. ſ; p̃- cedẽs. ſc; illumiare. vt ſit ſenſus. ꝙ aplo data ẽ grã illu minare oẽs p eccl'iã. i. q̃ ſũt de eccl'ia. vel ſi determiet h vbũ inoteſcat. vt Hiero⁹ vult. opret itelligi ꝙ inotuit angelis p eccl'iã. inq̃tũ h myſteriũ ĩ eccl'ia cõpletũ eſt. Ad ſcðm dõm. ꝙ l; hõ poſſit eẽ maior angelo: q̃tu; ad cauſã. nõ tñ q̃tũ ad ſtatũ. q̃diu hõ ẽ viator ꝯ angel⁹ cõphẽſor. ſicuti herba aliq̃ ẽ maior p ua arbore ẽm pre- ſentẽ ſtatũ. q̃uis ĩ p ua arbore ſit cauſa maioris magni tudinis. Ad tertiũ dõm. ꝙ inferiores ſuperiorib; lo quunt de his q̃ ſubiacẽt li. ar. tale aute; nõ eſt incarna- tionis myſterium.

D q̃rtũ ſic ꝓcedit. videt ꝙ ordĩes angelorum poſt diẽ iudicij nõ erũt. Jerarchia eni eſt ſa- cer pncipat⁹. ⁊ ſic q̃libet ordo q̃ ẽ ps celeſt; ie- rarchie aliquã platiõe; importat. ſ; ĩ futuro ceſſabit omĩs platio. vt dicit glo. j. Coꝝ. xv. ğ ordines angeloꝝ nõ manebũt. P. Ordines angeloꝝ pcipue ẽm act⁹ diſtinguũt vt ſup dictũ ẽ. ſ; act⁹ q̃rũdã ordinũ nõ erũt p⁹ diẽ iudicij. ſic miracula facẽ. demones arcẽ ⁊ alia hmõi. ğ aliq̃ ordĩes euacuabunt. ⁊ eadẽ rõne aliq̃ P. Ordo celeſtis ierarchie ẽ q̃ſdã illumiari. q̃ſdã il- lumiare. ſ; p⁹ diẽ iudicij vn⁹ angel⁹ aliũ nõ illumiabit q2 vlteri⁹ ĩ cognitõe nõ pficiẽt. vtpote ĩ vltima cõplete one exiſtẽtes. ğ ordĩes angeloꝝ p⁹ diẽ iudicij non erũt. Sꝫ ꝯ poſita eã ponit effect⁹. ſed eã diſtinctõis ordi- nũ ẽ diſtinctio ĩ naturalib; donis ⁊ g̃tuitis. q̃ ſp ĩ ange lis erit. q2 nũq̃ q̃tũ ad h erũt oẽs eq̃les. ğ poſt diẽ iudi cij ĩ angelis erit ordo. P. Angeloꝝ ⁊ hoim in patria erit eq̃ ꝯdicio. Mat. xxij. Erũt ſicut angeli dei ĩ celo. ſ; ĩ hoib; erit ordo diſtinct⁹. ⁊ p⁹ reſurrectõem vt pat; . j. Coꝝ. xv. Stella differt a ſtella in claritate. ſic erit ⁊ re- ſurrectio mortuoꝝ. ğ poſt diẽ iudicij etiã ĩ angelis erit ordo. R⁹ dõm ꝙ cũ ordo ſit nomẽ poteſtatiſ. de rõne [illegible] iudicij ordĩes in angelis remanebũt [illegible] ⁊ hoies ad ordines angeloꝝ aſſumi dicũt. ſ; q̃tum ad ſcðm diſtinguẽdũ ẽ. Nam vnicuiq; ordini aliq̃ duplex act⁹ rñdet. vnus ĩ ordine ad ea q̃ eoꝝ miſterio tpaliter ſũt agẽda. ⁊ hic act⁹ poſt diẽ iudicij non remanebit. q2 tũc oĩa ad ſuũ terminũ pducta erũt. ali⁹ act⁹ ĩ cõpatõe ad deũ q̃ ẽ etiã pncipiũ eoꝝ q̃ circa inferiora agunt. in- q̃tũ ei⁹ impio agũt. ⁊ itꝝ finis inq̃tum de ſuis actib; ĩ ipo gliant. ⁊ ſic actus ordinũ etiã poſt diem iudicij re manebũt. Ad pmũ ğ dõm. ꝙ poſt diem iudicij ceſſa bit platio. q̃tum ad officiũ dirigendi in finem. q2 tunc erunt omnia in ſuo fine. non autem q̃tum ad dignita- tis gradu;. Ad ſcðm dõm. ꝙ obiectio illa ꝓcedit de actibus quos angeli in inferiora agunt. Ad tertium dõm. ꝙ l; angeli inferiores poſt diem iudicij in ſciẽtia pficere non poſſunt. tamẽ eoꝝ cognitio ꝯtinuabit vir- tute ſupioꝝ angeloꝝ. ꝓut in eis cognoſcẽt aliqua que ĩ dei eſſentia non ſufficient intueri.

DI. XII

b **Ec de angelice natu- re ⁊c.** Hic querunt quattuor. Primo vtrum omĩa creata ſint ſimul. ẽm forma; vel ẽm naturam tm̃. Scðo vtrũ illa materia aliam forma; habuerit. ſi omĩa nõ ſunt ſimul ẽm formam cre ata. Tertio qualiter ſint. vj. dies intelligendi. ſi oĩa ſint ſimul creata. etiam ẽm formã Quarto de modis diuinaꝝ opationũ. q̃ tangunt in lrã. Quo ad hanc di- ſtinctionẽ nota. p. j. lxvj. q. p totum.

D primũ ſic ꝓceditur. videt ꝙ omnia ſint ſi- mul creata ĩ formis ſuis diſtincta: ea que ad ſui pfectionem opari vel coopari nõ poſſunt ſtatim debet eẽ in pncipio pfecta. p nihilo enĩ eoꝝ perfectio differt. vnde res inanimate in q̃bus non eſt niſi augmẽtatiua. ſtatim impfecta q̃titate generat. ſed vniuerſum nõ poterat opari neq; coopari ad pma; inſtitutionẽ nature. ergo fuit creatũ pfectum pfectione nature. ⁊ ita in ſui creatione habuit omnes ſpecies re- rum diſtinctas. P. Opus creationis diuinam potẽ- tiam manifeſtat. ſed magis manifeſtat potentia agen- tis ſi ſubito opetur q̃ ſi ſucceſſiue. ergo deus in inſtan- ti vniuerſum pfectum creauit. ẽm ſpecies diſtinctum.

¶. Boeciꝰ dicit ꝙ natura a pfectis ſumit initiū. ſꝫ totiꝰ nature initiū eſt pma reꝝ creacio. ḡ tūc ſūt oīa creata pfecta ſm ſpēs ſuas. Sed ꝯtra eſt quod dicit Gregꝰ. exponēs illud Eccī. xviij. Qui viuit in eternum creauit oīa ſimul: ꝓcus inqt oīa creauit ſimul per ſubſtanciā materie. ſed nō ꝑ ſpeciē ſforme. ¶. Gen̄. j. dicit̄ ꝙ in pncipio creatiōis terra erat inanis ⁊ vacua. hoc autē nō eēt ſi in pncipio oēs ſpēs rerū fuiſſent diſtincte. ḡ nō oīa ſūt ſimul creata ſm ſpēs. ℞. dōm ꝙ in vniuerſo ſūt due rerū manecies. Qō nāqꝫ opꝫ imediate ponere ab ipō deo eſſe facta. ſicut angelos: corpora celeſtia: ⁊ elemēta mūdi. ⁊ pma indiuidua aīaliuꝫ generatoꝝ ex ſemie. Ad hoc eni ꝓducēda nature ꝟtus nō poteſt. Quedā vero ſūt que ꝟtute nature fieri poſſūt ⁊ hec ptinēt ad vniuerſi gubernatōem. ſed pma ad vniuerſi inſtitucionē in pmis ḡ ſeruat̄ ordo nature. ſꝫ non tpis ſm Augꝰ. q ponit oīa hmōi ſimul eſſe creata In aliјs ꝟo opꝫ ſuāri nō ordīcꝫ tpis. ſꝫ ſm alios ſāctos in vtriſqꝫ ſeruatꝰ eſt nō ſolum ordo nature. ſed etiā tēporis. Prima ḡ opinio magis ꝯuenit rōni. nec eſt ꝯtra ſcripturā. qꝛ ea que in ſcriptura ordinēꝫ tēporis impoꝛtare vident̄. ad ordinē nature Augꝰ refert. Scōa vero magis ꝯuenit ſcripture. ſm ſuam ſupficiē. qꝛ ḡ vtraqꝫ a ſāctis patrociniū habet vtrāqꝫ ſuſtinēdo obiectionibꝫ hincinde factis reſpōdēdū eſt. Ad pmū ḡ dōm. ꝙ imꝑfectio vniuerſi i pncipio creatōis nō fuit ad h̄ vt creatura ſe in pfectionē ꝓduceret. vel ꝓpter impotētiā facientis. ſꝫ vt oſtēderet̄ vniuerſi pfectionē eſſe a deo ꝑ imꝑfectionē q̄ pceſſit. Et ꝑ h̄ rn̄ſio ad ſcōm Ad tertium dōm. ꝙ boeciꝰ loquit̄ qꝫtū ad pmū pncipiū reꝝ natura liū. qō qdem ē ſm ꝙ res in deo ſūt. Ad q̄rtum dōm. ꝙ Gregꝰ loquit̄ ſm ſuam opinionē. nec eſt incōueniēs ꝙ circa ea q̄ nō ſūt de eſſencia fidei. ſancti diuerſas opiniones habeāt: in expoſitionibꝫ ſcripturaꝝ. Ad q̄ntū dōm. ꝙ ꝑ terrā inanē ⁊ vacuā. materia pma itelligit̄. vt in lr̄a dꝛ q vt in ſe ꝯſideraī nullā formam habet. pcedit aūt alia nō tēpore ſed natura.

D ſcōm ſic pcedit̄. videt̄ ꝙ materia illa i qua oīa ſūt ſimul creata vl̄ facta. oīi forma carebat illa eni materia pmo creata erit pficiēda ꝑ diſtinctionē formaꝝ ſequētiū nō corrūpēda. ſi ḡ aliquā formā habebat. tūc forme ſupuenientes ſūt illi forme ſupaddite. ſꝫ oēs forme que ſupaddunt̄ forme eſſentiali. ſūt accidētales. ḡ forma qbꝫ res i ſpeciebꝫ diſtinctis ꝯſtituūt̄ ſūt accidētales. qō eſt incōueniēs. ¶. Si habebat aliquā formā. forma illa nō poterit eſſe forma mixti corporis. qꝛ hoc pſupponit formā miſcibiliū corpoꝝ. ſimiliter nō poſſet eē forma alicuius elementoꝝ. qꝛ vnū elementoꝝ non eſt naturalit̄ materia alteriꝰ. vt pbat̄ in ſcōo de generatōe. Similit̄ nō pt eſſe aliqua alia forma. qꝛ ſi aliqua alia forma per pus ineſſet materie qꝫ forme elemētares. ḡ nō poteſt eē ꝙ illa materia i q̄ ſūt oīa ſimul creata habuit formā

¶. Que ſūt ſimul creata i materia i vna materia ſūt facta. ſed materia nō eſt vna ꝓpter hoc ꝙ habeat vnam formā. ſed ꝓpter hoc ꝙ caret omni forma vt cōmētatoꝛ dicit in. xj. metaphiſice. ḡ materia illa oī forma carebit alias vna fuiſſet. Sed ꝯtra creatio terminat̄ ad eē. ſꝫ materia non habet eſſe niſi ꝑ formā. ḡ ſine forma creari nō potuit. ¶. Augꝰ dicit. ꝙ oīa quecūqꝫ facta ſūt. ſūt facta ꝑ arte diuinā. ſed oīe agēs agit ſibi ſimile. cū ḡ ars ſit quedā forma coꝝ q̄ ſūt ſiēda ꝑ artem. neceſſe ē ꝙ oīa que diuinitꝰ ſiūt. habeant formā. ⁊ ſic materia pma non fuit ſine forma creata. ℞. dōm. ꝙ materia pma dupliciter accipi pt. Uno modo ſm ꝙ ly pmū dicit ordinē nature. Alio modo ſm ꝙ dicit ordinēꝫ tpis. ꝑmo modo loquēdo materia pma nullā formā hꝫ. quia oīe cōpoſitū ex materia ⁊ forma reſoluit̄ rōne i materiā pmā priorē ordine nature. ⁊ cū nō ſit pcedere i infinitū. opꝫ puenire ad aliquā materiā: cuiꝰ ꝑs nō ſit aliq̄ forma. ſꝫ pt tn̄ materia pma ſic accepta nō pt eē ſine aliq̄ forma ſibi inherēte. qꝫuis illa forma non ſit ꝑs eius. qꝛ cum dicimꝰ eſſe ſimpliciter itelligimus eſſe in actu. qō nō eſt niſi ꝑ formā. ⁊ ꝑ hoc ptꝫ ꝙ ſi accipiamꝰ materiaꝫ pmā ſcōo modo loquēdi. id eſt. q̄ pmo ante omnia eſt creata. nō pt oīi forma carere. habuit aūt formam nō vnā in omnibꝫ ſuis ptibꝫ. ſed diuerſas qō deſignāt ipa ꝟba ſcripture. ꝙ ſtatim in pncipio creacionis terram ⁊ aquā nomināt. ꝑ q̄ duo etiā alia elemēta itelligūt̄ Sic ḡ dōm eſt ſm opinionē que ponit nō oīa ſimul creata eſſe in formis diſtinctis. ꝙ materia pma habuit formas elemētares ſubſtātiales. ſtatim i ſui creatōe. qꝫuis nō ad hoc pfecte ineſſent elemētis vires naturales. que ſūt pncipia opationū naturaliuꝫ in eis. Ad pmum ḡ dōm. ꝙ racio illa pcedit ſi ponatur ꝙ materia pma habuit vnā formā ſm omnē ſui ptem q̄ poſtmodū in rebꝫ diſtinctis remaneat. nos autē ponimꝰ materiā ſm diuerſas ptes. diuerſas formas elemētares habuiſſe. Et ꝑ hoc ptꝫ reſpōſio ad ſcōꝫ. Ad tertiū dōm. ꝙ materia ꝓportionat̄ ei qō eſt ex materia. vnde ſicē totū vniuerſuꝫ eſt. q̄ſi vnum corpus vnitate ordinis nō ꝯtinuātis. ita materia pma creata habuit quādā ordinis vnitatē. nō autē vnitatē forme. tota eni ordinabat̄ ad ꝯſtitucioneꝫ vniuerſi pfecti. ⁊ ſic tota habebat materie rōnem. ꝓut erat in potētia ad vlterioꝛē pfeccionē. qꝫuis aliqua pfectio iam ei ineſſet.

D tertiū ſic pcedit̄. videt̄ ꝙ ſi oīa ſint ſimul creata. nō poſſit diſtinctio dieꝝ conuenient̄ ſaluari. Dies eni tps quoddā deſignat. ergo numerꝰ dierū ſucceſſionē tpis importat. due ptes tpis nō ſūt ſimul. ſi ḡ in pma rerū ꝯſtitutiōe non fuit ſucceſſio. videt̄ ꝙ non fuerit ibi numerꝰ dieꝝ ¶ Si dicat̄ ꝙ dies accipiūt̄ ꝓ cognitōe angeloꝝ. Contra angelus oīa i ꝟbo cognoſcit vna cognitōe ſicut ⁊ verbum. ſi ḡ cognicio angeli dies dꝛ. non debet pluralitas dieꝝ diſtingui. ¶ Dici adiungit̄ nox. qui eſt inter veſpere ⁊ mane. ſed iter dies illos veſpe ⁊ mane numerāt̄ cuꝫ ḡ nox que obſcuritatē importat. ad angeloꝝ cognitionē ptinere nō poſſit. videt̄ ꝙ dies ſumi nō poſſit modo pdicto. ¶. Quilibet dies ſicut habet veſpe ⁊ mane ita ⁊ meridiē. ſꝫ meridies nō pt cognitioni angeloꝝ aſcribi. dum ex hoc ipō ꝙ angelus ē creatura a plena luce diſtet. ḡ videt̄ ꝙ eius cognicio dies ꝯueniēt dici nō poſſit. ¶. Cognitio angelica eſt vniformis reſpectu oīm cū nō ſit a rebꝫ accepta. ſi ḡ ꝑ diē cognicio angelica deſignat̄. oportet ꝙ oēs dies eēnt vniformes. qō nō videt̄. cuꝫ pmus dies habeat veſpere ⁊ nō mane. ſeptimꝰ econuerſo. ℞o dōm. ꝙ ſicut de diſtinctiōe reꝝ. alius ab aliјs ſanctis aliter ſentit. ita ⁊ de aſſignatōe dierum Nam aliј ſancti ad lr̄am intelligūt dies ꝑ ſucceſſiones tēporū diſtinctos. ſicut ⁊ nūc diſtinguūt̄. qō qdē Aug. non videt̄ pcipue ꝓpter h̄ ꝙ cum deus nō ſucceſſiue operet̄ ſꝫ ſolo impio. ꝯſtat totum opus qō vꝫ dici aſcribitur in momento temporis eſſe completum. vnde reſiduum tempus eiuſdem diei ſupfluere videret̄. niſi forte diceretur ſm alios ꝙ ꝑ hoc magis diſtinctio rerū deſignat̄. vnde Augꝰ ꝑ diem intelligit angelicā cognitōeꝫ ⁊ ꝑ vi. dies cognitionū vi. generꝝ reꝝ. ſic ꝑ pmuꝫ diem cognitionū creaturaꝝ ſpūaliū. ꝑ ſcōaꝫ orbiū celeſtiū. ꝑ tertiā elemētoꝝ. ꝑ q̄rtā ſtellaꝝ. ꝑ q̄ntaꝫ auiū ⁊ piſciū. ꝑ ſextā aīaliū ⁊ hoim. Qui qdē numerꝰ rōne ſue pfectōis competit pfectioni vniuerſi. Sic ergo cuꝫ dꝛ aliq̄ dei

opus eſſe factum aliqua die. intelligit̃ eſſe factũ angelo
cognoſcẽte. Ad primũ ergo dõm. ꝙ obiectio illa ꝓce
dit ſcḋm ꝙ dies materialiter: ⁊ nõ ſpiritualiter itelligit̃.
Ad ſcḋm dõm. ꝙ cognitio angeli qua cognoſcit res
in ṽbo. ꝗ̃uis ſit vna ex parte mediĩ quo cognoſcit. tñ ẽ
multiplex ex ꝑte rerum cognitaꝝ. Ad tertium dõm.
ꝙ ſignãter ſcriptura in cõſtitutiõe rerũ noctem nõ no-
minat inter dies. quia cognitiõi angelice nox culpe vel
ignorantie nõ admiſcetur. nec opꝫ ꝙ omĩa que ſunt in
die corporali inueniri in die ſpũali. Ad q̃rtum dõm
ꝙ meridies eſt abſq; omni ꝑmixtione tenebre. vnde ꝑ
meridiẽ ſignatur cognitio diuina: qua res in ſeipã co-
gnoſcit. ꝑ mane vero intelligit̃. cognitio qua angeli co-
gnoſcũt res in ṽbo. quia hec cognitio tendit a tenebris
naturalis defectus: in lucẽ diuinã ꝑticipandã. ꝑ veſpe
te vero cognitio creature in ꝓpria natura. quia hec co-
gnitio terminat̃ ad creaturã. que de ſe deficiẽs eſt. ſicut
veſpera terminat̃ ad noctẽ. ⁊ in angelo cognoſcẽte nox
culpe fieret ſi in creatura remaneret eam in laudeꝫ dei
non referẽs. Ad q̃ntum dõm. ꝙ angelus ſeipm̃ non
cognouit prius in verbo q̃ꝫ in ꝓpria natura. quia prius nõ
potuit intelligere q̃ꝫ in ꝓpria natura eẽt. vnde primus dies
qui ſignat cognitionẽ angeli qua ſe cognoſcit mane nõ
habet ſꝫ ſolum veſpere. dies aũt ſeptimus ſignat cogni
tionẽ diuine quietis. q̃ in ſeipõ quieſcit. cui nulla tene
bra admiſcet̃. nec aliquo fine terminat̃. ⁊ ꝓpter h̃ veſpe-
ram nõ habet.

Q q̃rtum ſic ꝓceditur. videt̃ ꝙ inconuenienter
in lr̃a dei opa diſtinguãt̃. Nihil eni a deo ope
ratum eſt eternũ. ſed diſpoſitio rerũ in ṽbo ẽ
eterna. nõ ergo debet dici opatio. ℗. Ma
teria non creat̃ ſine forma vt ſupra dictũ eſt. forma au-
tem eſt diſtinctiõis pncipiũ. ꝗ opus creatiõis ⁊ diſtin-
ctionis nõ ſunt diſtinguẽda. ℗. Ubicunq; eſt multi
tudo ibi eſt diſtinctio. ſed in ope creatiõis multitudo i
uenit̃. quia ponunt̃ q̃tuor ſimul creata. ſcꝫ celũ empir-
reum. angelica natura. materia corporalis. ⁊ tempus.
ergo in opatione creatiõis includit̃ opus diſtinctiõis.
℗. Sicut diſtinctõis opus diſtinguit̃ ab ope creati
onis. ita opus ornat⁹ ab ope diſtinctionis. cũ ergo op⁹
ornat⁹ ꝑtermittat̃. videt̃ ꝙ inſufficiẽs ſit enumeratio
operũ diuinoꝝ. ℗. Opus iuſtificatiõis. glorificati-
onis. ⁊ creatiõis animaꝝ ſub nullo hoꝝ opeꝝ contine
tur. ꝗ inſufficiẽter q̃tuor dei opa aſſignant̃ ℞⁹ dõm
ꝙ duplex eſt opatio. vna que eſt in ipõ opante. vt velle
itelligere: ⁊ huiuſmodi. ⁊ ſcḋm hoc ſumit̃ primus modus.
ſcꝫ ſcḋm ꝙ deus opat̃ in ṽbo oĩa diſponẽdo. Alia ope-
ratio eſt que trãſit in rem exteriorem. ſicut ſcribere vel
edificare. hic autẽ opatio ꝑt deo attribui dupliciť Uno
modo mediãte opatione alteri⁹ creature. ⁊ ſic ẽ q̃rtus
modus ſcḋm ꝙ deus opatur ex primordialib⁹ nature ſe-
minib⁹. Alio modo imediate abſq; opatione alteri⁹ cre
ature. ⁊ hoc dupliciter. Uno modo q̃ꝫtum ad ꝓductio-
nem ſubẽ pncipioꝝ naturaliũ. ⁊ ſic eſt ſcḋa opatio. que
hic ponit̃ ſcꝫ creatio. Alio modo q̃ꝫtum ad collationeꝫ
ṽtutum naturaliũ factam pncipijs nature. ꝑ quas pn-
cipia naturalia abinuicẽ diſtinguũt̃. ⁊ ſic eſt tertia ope
ratio: q̃ hic ponit̃ ſcꝫ diſtinctiõis. Ad primũ dõm. ꝙ
operationi q̃ ſiſtit i ipõ opante nõ reſpõdet aliq̇d ope-
ratũ. ſed ſolum opatio que ꝓcedit in rem exteriorem.
vnde nõ ſequitur ꝙ ſit aliq̇d opatum a deo ab eterno.
Ad ſcḋm dõm. q: q̃ꝫuis in ipã creatiõe fuerit aliqua
rerũ diſtinctio ꝓpter formas ſubſtãtiales. nõ tñ fuit cõ
pleta. ſed eius cõpletio attendit̃ ꝑ hoc q: ṽtutes actiue
⁊ paſſiue rebus naturalib⁹ ꝯferunt̃. Ad tertiũ dõm.
ꝙ illa q̃tuor coeua ſunt ſcḋm genus diſtincta. ſed opꝫ
vlterius vt in eis ſcḋm ſpẽs diſtinctio attendat̃. que ad
opus diſtinctiõis ꝑtinet. hoꝝ autẽ numer⁹ ex hoc acci-
pit̃. ꝙ inter primo creata cõnumerant̃ ea que nõ poſſunt
in eadem pncipia naturalia reduci. Accidẽs autẽ ⁊ ſub
ſtantia non ꝯueniũt in materia. Similiter nec ſubã ſpi
ritualis. ⁊ corporalis. nec etiã corpora inferiora ⁊ ſupe
riora. ⁊ ideo inter primo creata ponit̃ q̃ꝫtũ ad ſpũalia na
tura angelica. q̃ꝫtum ad corpora ſuꝑiora celum empir-
reũ. qḋ ceteris eſt nobilius. q̃ꝫtum ad corpora inferiora
materia prima. de qua omĩa ꝓducunt̃. q̃ꝫtum ad accidẽ
tia tẽpus qḋ ſolum ẽ extra ea que denominãt ⁊ vnũ re-
ſpecit oĩm. Ad q̃rtũ dõm. ꝙ opus ornat⁹ quodãmo
do includit̃ q̇deꝫ ſcḋm ꝙ opus diſtinctionis cõmuniter
accipit̃ ꝓ vnaquaq; diſtinctõe. diſtinguit̃ vero ſcḋm ꝙ ꝑ
opus diſtinctiõis intelligit̃ diſtinctio pncipaliũ ꝑtiuꝫ
mũdi. que fit ꝑ ṽtutes generales eis collatas. ſicut in h̃
ꝙ elemẽta adinuicẽ ſecernũt̃. Ornatus autẽ ſcḋm ꝙ ſpẽs
conſtituũt̃ a pncipalib⁹ mũdi ꝑtib⁹ exiſtentes. ſicut ſtel
le in celo. aues in aere. piſces in aquis. ⁊ animalia i ter
ra. ⁊ hoc eſt ſcḋm ꝙ rebus cõferunt̃ ṽtutes ad determina
tas ſpẽs ordinate. Ad q̃ntuꝫ dõm. ꝙ omĩa huiuſmo
di opera ad q̃rtam opationem reducunt̃. q: natura p̃-
exiſtens põt ad hoc aliquo modo coopari. ſaltꝫ diſpo-
nendo. q̃ꝫuis non ſufficiẽter ꝑficiendo.

Diſtinctio XIII

Rima autẽ diſtinctio
nis opatio ⁊c̃. Hic q̃runt̃ q̃tuor. Pri-
mo vtꝝ lux de cuius creatiõe hic agitur ſit
lux ſpũalis vel corporalis. Scḋo ſi eſt. vtruꝫ ſit ſub-
ſtãtia vel accidẽs. Tertio de modo ꝓductiõis ipſius
Quarto q̃liter ⁊ alia ſint facta ꝑ verbum.

Q primũ ſic ꝓceditur. videt̃ ꝙ lux cui⁹ hic ꝓ-
ductio cõmemorat̃ fuit lux ſpũalis. lux enim
dici cauſa exiſtit. Dies autẽ cognitio angeli-
ca hic intelligit̃ ſcḋm Aug. cuius pncipiũ non
eſt aliq̇d corporale. ꝗ lux de qua hic agit̃ non eſt aliquid
corporale ſꝫ ſpũale. ℗. Inter ceteras creaturas ſubẽ
ſpũales ſũt nobiliores. nec ꝯuenienter potuiſſet coꝝ cre-
atio ꝑtermitti a legiſlatore in ſcriptura diuina. nõ aũt
cõmemorat̃ vbi intelligit̃ ꝑ celi creationẽ ⁊ lucis diſtin
ctionem. ergo lux aliquid ſpũale hic aſſignat ℗. Cre
atio vniuſcuiuſq; debet cõmemorari i ſuo ꝑfectiſſimo
quia ꝑfectum naturaliter eſt prius imꝑfecto. ſed lux ꝑfe-
ctiſſime inuenit̃ in ſpũali natura. ⁊ precipue diffuſio et
manifeſtatio que ad lucis ꝑtinent rõnem. ergo qḋ hic
dicit̃ de lucis creatione. oportet intelligi in ſpũali natu
ra. Sed cõtra de rerũ inſtitutiõe debuit eſſe vnifor-
mis doctrina. ſꝫ aliqua quorũ creatio a pncipio Geñ.
recitat̃ ꝓprie ⁊ non metaphorice intelligunt̃. ſicut ꝙ di
citur de plantis ⁊ animalib⁹ cuꝫ ergo lux in ſpũalibus
metaphorice dicat̃. vt patet ꝑ Ambro. qui ponit ſplen-
dorem inter ea que de deo tranſſumptiue dicunt̃. videt̃
ꝙ lux hic accipiatur non pro ſpirituali ſed corporali.
℗. Lucem de qua hic agitur tenebre ꝑceſſerunt. vt
patet Geñ. j. ſed tenebre ſpũales que ſunt ignorantia
vel culpa. non ꝑcedunt lucem ſpũalem. cum angelus i
pncipio ſue creationis malus non fuit. vt ſupra dictuꝫ
eſt. ergo ꝑ lucem non poteſt hic intelligi lux ſpiritualis
℞⁹ dicendũ. ꝙ lux accipit̃ hic ⁊ ꝓ ſpirituali ⁊ ꝓ cor-
porali. Sed ſcḋm diuerſoꝝ expoſitionẽ. Aug⁹ nanq; po
ſuit ꝙ per celum intelligitur ſpiritualis natura ⁊ ꝑ lu-
cem eius formatio. qua formata eſt ad verbum conuer
ſa. ſicut per terraꝫ intelligitur corporalis materia. ⁊ ꝑ
alia ſubſequẽtia opa formatio ei⁹ ad determiatas ſpẽs
Scḋꝫ ṽo Baſiliũ ⁊ alios cõmemorat̃ hic creatio lu.

cis corporalis. q̃ ideo p̄mo inter cetera opa ponit̃. qr ẽ p̄ma qualitas actiua ꝑ quam corpora supiora ⁊ inferiora agunt. opus eni distinctionis vel ornatus attenditur. ſm hoc ꝙ reb⁹ ꝟtutes actiue sunt collate vel generales vel spẽales. vnde in p̄ncipio poni debuit luciſ cõdicio. Scđm etiã expositionẽ Augꝫ. idem ordo competit. Nam formatio spũalis nature formatõem corporalis p̄cedere debet. Ad p̄mũ g̃ dõm. ꝙ ratio illa ꝓcedit ſm intentionẽ Augꝫ. ſm alios eni ꝑ diem nõ signatur angelica cognitio. sed illustratio lucis corporalis.

Ad scđm dõm ꝙ ſm Basiliũ. ibi angeloꝝ. creatio p̄termissa est. qr ſm cum angeli ante mũdũ corporalem creati sũt. Moyses aũt corporalis mũdi institutioneꝫ manifestare intẽdebat. Supponẽdo ꝟo ſm cõmunem opinionẽ. ꝙ angeli cum mũdo corporali creati sunt. p̄t dici ꝙ Moy. rudi populo loq̃bat̃ q̃ ad spũalia capienda nõ erat ydone⁹. Ad tertiũ dõm ꝙ manifestatio ⁊ diffusio ꝑ moduꝫ corporalẽ luci corporali competit. nõ tñ sequit̃ ꝙ vbi est verior manifestatio vel diffusio. ibi verius nomẽ lucis dicat̃. sicut nõ sequit̃ ꝙ vbi verior cognitio ibi verius cognitio dicat̃: ꝑ hoc ꝙ visio est cognitio q̃daꝫ. Ad q̃rtum dõm ꝙ Augꝫ. videt̃ velle. ꝙ lux in spũalib; ꝓprie accipiat̃. Amb. ⁊ Dyo⁹. videt̃ sentire ꝯtrarium. vtrũqꝫ aũt p̄t sustineri. vt dictũ Ambro. ⁊ Dyo. referat̃ ad ip̃m luciſ nomẽ. Dictũ aũt Augꝫ. ad ꝓprietatẽ lucis. ſm quã natura lucis a corporalibus ad spũalia trãsfert̃. ideo autẽ post in hoc p̄mo opere metaphorica locutiõe opus fuit q̃ꝫ i sequentib; . qr spũalia homib; ⁊ maxie rudib; ꝑ corporaliũ similitudines manifestant̃. Ad q̃ntum dõm ꝙ ſm expositionẽ Aug. tenebre nõ p̄cesserunt lucem tp̄e sed natura. quia etiam spũalis natura in se ꝯsiderata tenebrosa eẽt. nisi diuinitus illuminaret̃.

D scđm sic ꝓcedit̃. videt̃ ꝙ lux corporalis de qua h agit̃ nõ sit accidẽs. Aug⁹ eni dicit in li. li. ar. ꝙ lux in corporib; tenet p̄mum locuꝫ. ⁊ phs in q̃nto topicoꝝ. ꝙ lux est spẽs ignis. nullũ autem corpus est accidẽs. g̃ lux nõ est accidẽs. P. Cuicũqꝫ ꝯueniunt corporis ꝓprietates illud est corpus. ſꝫ lux ẽ hmõi. cum dicat̃ moueri ⁊ reuerberari: ꝯiungi alij luci: ⁊ ab ea sepaꝛi. q̃ oĩa sunt corporũ. g̃ lux est corpus. et sic idem q̃ꝺ p̄us. P. Cuilibet passibili qualitati est aliquid ꝯtrariũ. sed luci nõ est aliq̃d ꝯtrariuꝫ. g̃ non ẽ passibilis q̃litatis. sed nõ p̄t ad aliam speciẽ q̃litatis reduci. nec in aliud genus accidentis. g̃ lux nõ est accidens.

Sed ꝯtra est q̃ꝺ Dam̃. dicit lucem eẽ q̃litatem ignis. P. Lux ſm phm est actus lucidi siue forma. oĩs aũt forma q̃ aduenit ⁊ recedit ab eo cuius ẽ. speciẽ non mutans est accidẽs. hoc aũt de luce videm⁹. qr idem specie est aer lucidus ⁊ tenebrosus. g̃ lux est accidẽs. R̷⁰ dicẽdũ. ꝙ circa naturã lucis sũt multe opiniones. Quidam eni dicũt lucẽ esse corpus a corpore solari effluẽs.

Cõtra q̃ꝺ est ꝙ sequeret̃ duo corpora esse in eodẽ loco. scꝫ lucẽ ⁊ aerem. ⁊ corpus aliq̃ꝺ moueri in instanti. cum in instãti quo sol est in oriẽte illuminet̃ aer vsqꝫ in occidentẽ. Et ideo alij dicũt. ꝙ lumẽ receptum i aere est accidens. ſꝫ lux put est in sole est forma subalis eius. Cõtra q̃ꝺ est ꝙ forma subalis nõ est sensibilis ꝑ se: ſꝫ solum ꝑ accidẽs. ⁊ iteꝝ: sol ſm similitudinẽ sue luciſ causat lumẽ in aere: q̃ꝺ ꝯstat accidẽs esse. Et ideo alij dicũt ꝙ lux nihil aliud ẽ: nisi euidẽtia coloris. Cõtra q̃ꝺ ẽ ꝙ lux aliq̃n apparet ⁊ color occultat̃. sicut p̄ꝫ in nocti lucis. quaꝝ i nocte color occultat̃ ⁊ lux apparet. Et ĩdo alij dicũt ꝙ lumẽ ſm ꝙ est in aere habet esse spũale tm̃. Est eni intensio lucis solaris in aere similis speciei lapidis in aere. sed hoc nõ p̄t eẽ. qr hmõi intentiones nõ ha ciũt trãsmutationẽ in natura. q̃ꝺ tñ ꝯstat de lumie. Est eni calefactionis p̄ncipiũ. ⁊ ideo dõm. ꝙ lux tam in sole q̃ꝫ in aere est q̃litas. ſꝫ in sole est tanq̃ꝫ q̃litas ꝓpria et naturalis. ſꝫ i aere sicut q̃litas ab alio murata. put etiã calor aliter est in igne ⁊ in corpore calefacto. ⁊ sic ignis ꝑ calorem suũ agit ita ⁊ sol ꝑ lucem. ⁊ inde ẽ ꝙ ꝑ lucem fit oĩs alteratio in istis inferioribus. vt Dyo. dicit. qr ip̃a ẽ q̃litas p̄mi alterãtis. Ad p̄mũ g̃ dõm. ꝙ Aug. ⁊ phs accipiunt lucẽ ꝓ corpore lucido. in q̃ maxime lux inuenit̃ q̃ꝫtum ad inferiora corpora q̃ꝺ est ignis. Ad scđm dõm. ꝙ oĩa ista dicunt̃ de luce vł radio q̃i metaphorice ⁊ nõ ſm ꝓprietatẽ. Ad tertiũ dõm ꝙ oportet lucem eẽ in tertia specie q̃litatis sicut ⁊ alia sensibilia ꝑ se. nõ tñ habet ꝯtrariũ. eo ꝙ est q̃litas p̄mi alterantis q̃ꝺ ꝯtrarietate caret.

D tertiũ sic ꝓcedit̃. videt̃ ꝙ incõuenienter luciſ ꝓductio referat̃. totius eni lumis corporalis p̄ncipiũ sol eẽ videt̃. sed p̄ncipiũ est p̄us p̄ncipiato. g̃ lucis ꝓductio nõ debuit poni añ productionẽ solis. P. Lux nõ facit diem ⁊ noctẽ. nisi ꝑ motũ alicui⁹ corporis q̃ꝺ circulariter mouet̃. ſꝫ lux primo creata diem ⁊ noctẽ faciebat. vt p̄ꝫ Gen̄. j. g̃ videt̃ ꝙ nõ debuit tradi ꝓductio lucis. ſꝫ alicui⁹ corporis lucentis. P. Deus creaturas visibiles facit ad sue potẽtie manifestationẽ. sed lux est p̄ncipiũ manifestatõis. g̃ statim a p̄ncipio lucẽ facere debuit. vt lux tenebris nõ p̄ueniret̃. P. Gen̄. j. dr̄ ꝙ lumiaria celi fcã sũt. vt sint in tp̄a dies ⁊ annos. si g̃ lux de cui⁹ creatiõe hic agit̃ diẽ a nocte distinguebat. videt̃ ꝙ creatio luminariũ superflua fuerit. R̷⁰ dõm ꝙ sicut dictũ est. op⁹ distinctionis attendit̃. ſm ꝙ ꝑtes mũdi adinuicẽ sũt distincte. ꝑ hoc ꝙ eis sũt collate ꝟtutes actiue generales ad ꝓpagationẽ naturaliũ effectuũ. ꝑtes autẽ mũdi possunt ad tertiũ reduci. Quaꝝ sup̄ma est totum corp⁹ celeste. Infima corp⁹ terrestre. media tria elemẽta. cũ vtroqꝫ extremoꝝ ꝯueniẽtia. hoꝝ triũ ꝑtium triplex distinctio p̄t attendi. quaꝝ p̄ma est distinctio p̄me ꝑtis ab vltima. ⁊ h ꝑtinet ad p̄mam diem. Secũda est distinctio p̄me partis a media. ⁊ hoc ꝑtinet ad scđam diẽ. Tertia ẽ distinctio medie ꝑtis ab vltima. ⁊ hoc ꝑtinet ad tertiã diem. corpus aũt celeste q̃ꝺ est lucidũ distinguit̃ a terrestri per lucẽ. q̃ est etiã cõmunis ꝟtus. ꝑ quã oĩa corpora celestia agũt. ⁊ sic ꝯuenienter p̄mũ distinctiõis opus est ꝑ lucis ꝓductionẽ. Ad p̄mũ g̃ dõm. ꝙ corpus solare q̃ꝫtũ ad suam subaꝫ creatũ fuit iter p̄ma creata. ſꝫ i p̄mo die itelligit̃ sibi fuisse lux collata. in q̃rto vero die intelligitur sibi fuisse collata ꝟtus specialis. in q̃ ab alijs corporibus celestib; distinguit̃. ⁊ qr suba solis habẽs ꝟtuteꝫ generalẽ actiuã. scꝫ lucẽ. est informis respectu ꝟtutiſ specialis. ideo dr̄ in lr̃a. ꝙ de illa luce corpus solis formatum est. Ad scđm dõm. ꝙ sube specialiuꝫ vel p̄ncipaliũ ꝑtium mundi statim a p̄ncipio create fuerũt: sed postmodũ sunt eis ꝟtutes generales vel speciales attribute. vnde nõ fuit dõm in p̄ma die ꝙ corpora lucida fuerunt facta. sed ꝙ lux sit eis data. ⁊ sic ꝑ motũ circularem corporis lucidi dies ⁊ nox fiebat. Quãuis Dam̃. dicere videat̃ ꝙ tunc dies ⁊ nox facta fuerũt ꝑ emissioneꝫ ⁊ subtractionẽ radioꝝ. q̃ꝺ nõ videt̃ ꝯueniens. cũ emissio radioꝝ sit naturalis ⁊ nõ volũtaria. Ad tertium dõm. Quidam dicunt opus distinctionis statim cum opere creationis incepisse. ita ꝙ opus creationis ad primum diem ꝑtineat. Sed melius videtur sustinendo. ꝙ distinctio rerum per formas non sit facta simul. ꝙ creatio fuerit añ omnẽ diem. ⁊ sic lucis carentia. q̃ tenebra nominat̃ lucẽ p̄cessit. decuit eni vt ab impfectione ad ꝑfectũ diuina opa ducerent̃. Ad q̃rtum dõm ꝙ

in ꝑductiõe illius lucis intelligit̃ ſolis ⱽtus generalis
corpoꝝ celeſtiũ. ꝛ ideo oportuit poſtmodũ fieri mẽtio/
nẽ de formatõe luminariũ. i qb⁹ ⱽtutes ſpãles cõtinẽt̃.
Q̃ quartum ſic ꝑcedit̃. videtur ꝙ nõ omĩa ſint
facta ꝑ dei verbũ. qḋ eni fit a ſolo ⱽbo. ſtatim
eſt cum verbũ ꝓfertur. ſʒ verbũ eſt ab eterno
ꝓlatũ a deo. g̃ ſi ꝑ verbũ res facte ſint. videt̃
ꝙ fuerint ab eterno. P̃. Per denotat cauſam. ſi g̃ pa
ter dr̃ res feciſſe ꝑ verbũ. videtur ꝙ verbũ ſit cauſa oꝑa
tionis patris. ꝛ ita eius eſſentie cuʒ ſua oꝑatio ſit eius
eſſentia. P̃. Opus creatiõis toti⁹ trinitatis eſt. ſi g̃ ꝑ
verbũ creatio rerũ facta dr̃: videtur ꝙ pari rõne de ſpũ
ſãcto i rerum creatõe mẽtio fieri debuerit P̃. In his
que fiũt ꝑ verbũ. ipm̃ dicere eſt facere. ſi g̃ res ſunt facte
ꝑ verbũ. nõ oportuiſſet dicẽ ꝙ poſtq̃ʒ dictũ eſt dixit de
us fiat firmamẽtum adderet̃. ꝛ fecit deus firmamẽtuʒ.
Sʒ ꝯtra ẽ qḋ dr̃ Joh. j. Omĩa ꝑ ipm̃ facta ſũt ℞ᵒ
dõm. ꝙ cum dr̃ aliquis facere ꝑ aliqd hec ꝓpoſitio per.
cauſam oꝑationis demõſtrat qḋ p̃t eſſe dupliciť. Uno
modo ſm̃ ꝙ oꝑatio ad oꝑatum terminat̃. vt itelligam⁹
ꝑ hoc fieri rem. ꝙ facit eam ſuſcipe actiõem ṗncipalis
agẽtis. ꝛ ſic ꝑ deſignat cauſam mediã. q̃ qdem ẽ inſtru/
mentũ. cum nõ habet ⱽtutem eãdẽ numero cũ ṗncipa/
li agẽte. ꝛ ſic dr̃ bõ ꝑcutẽ ꝑ baculum. vel rex oꝑari ꝑ bal
liuũ Alio modo ꝑ deſignat cauſã oꝑationis. ſm̃ ꝙ exit
ab oꝑante. ꝛ ſic ꝑ illud dr̃ res oꝑari qḋ eſt ei cauſa oꝑan
di ſiue ꝑ modũ finis. ſiue ꝑ modũ forme: ſicut dr̃ ignis
calefacere ꝑ calorem. ſiue ꝑ modum ſuꝑioris agẽtis. ſi
cut balliu⁹ dr̃ oꝑari ꝑ regem. Uerbũ g̃ dei poteſt ſumi
ꝛ rõne eius qḋ eſt ſibi ꝓpriũ qḋ ẽ ẏpoſtaſis filij. ꝛ ſic pa/
ter dr̃ oꝑari ꝑ verbũ ṗmo modo. q2 ſcʒ genuit verbum.
qḋ eſt oꝑatoꝝ ṗncipiũ. nec tamẽ eſt inſtrumẽtũ patris.
vt arriani dixerũt. quia habet eandeʒ numero ⱽtutem
cum patre. Poteſt etiã ſumi rõne eius qḋ ei appropriat̃
ſcʒ diuine ſapiẽtie vel artis. ꝛ ſic pater dr̃ oꝑari ꝑ ⱽbum
ſcḋo modo. ſicut oꝑari ꝑ ſuam ſapiẽtiã. Ad primũ g̃
dõm. ꝙ ea que fiũt ꝑ verbũ. nõ oportet ꝙ fiãt q̃ñcũq̃z
eſt verbũ. ſed quãdo ꝑ verbũ determinatuʒ eſt eis vt
ſint. Ad ſcḋm p̃ʒ ſolutio ex dictis. quia cauſalitas ꝓ
poſitionis nõ refert̃ ad oꝑanteʒ. ſed ad oꝑatum. Ad
tertiũ dõ. ꝙ tam in oꝑatione creatiõis. q̃ʒ i oꝑatiõe for
mationis rerũ fit mẽtio de trib⁹ ꝑſonis. in oꝑe qdem
creatõis ꝑſona patris itelligit̃. ꝑ deum creantẽ. ꝑſona
filij ꝑ ṗncipiũ i q̃ creata ſũt. ꝑſona ſpũſſancti in ſpũ q̃
aquis ſuꝑferebat̃. Similiter in oꝑe formatiõis ꝑſona
patris ꝑ deum dicentẽ. ꝑſona filij ꝑ verbũ qḋ ds̃ dixit.
ꝑſona ſpũſſancti in approbatiõe reꝝ factaꝝ. cum dr̃ vi/
dit de⁹ ꝛc̃. quia eni verbũ importat rõnem dictorũ. et
ideo reꝝ informitati nõ ꝯueniebat nomẽ ⱽbi. ſed ſolũ
formationi. informitati vero nomẽ ṗncipij. Ad q̃r/
tum dõm. ꝙ ꝑ hoc qḋ idem dr̃ dixit deus. intelligit̃ eſſe
rerũ in ⱽbo. ꝑ hoc ꝙ dr̃ fecit. intelligit̃ eſſe rerũ i intelli
gẽtia angelica. ꝑ hoc autẽ qḋ dr̃ factum eſt itelligit̃ eſſe
rerũ in ꝓpria natura. ꝛ quia ſuꝑꝑius angelus cognitio
nem hr̃e nõ potuit anteq̃ʒ in ꝓpria natura eſſet. ideo in
oꝑe ṗme diei qḋ ad angelos ꝑtinet ſm̃ Aug̃. nõ iterpo
nitur ꝛ fecit deus. vel ſi hoc opus ad lucem corporalem
referat̃. hoc ideo dr̃: quia eſſe lucis ẽ in ꝯtinuo fieri. nec
in ea differt eſſe factum et fieri.

DI. XIIII

Dixit quoqʒ deus fiat
firmamentũ. Hic ẽ duplex q̃ſtio. Pri
ma de oꝑe ſcḋe diei Scḋa de oꝑe tertie
diei. Circa ṗmum q̃runt̃ duo. Primo de aqs que
ſũt ſupra firmamẽtum. Scḋo de ipo firmamẽto.

Q̃ ṗmũ ſic ꝑceditur. videt̃ ꝙ aque que ſupra
firmamẽtũ eẽ dicũtur. ſint eiuſdẽ nature cuʒ
inferiorib⁹. iter ea eni que ſũt ſm̃ ſuas natu/
ras diſtincta: nõ neceẽ eſſe aliqd diſtinguẽs.
ſed firmamentũ ponit̃ q̃ſi diſtinguẽs aquas ſuꝑiores
ab inferioribus. vt p̃ʒ Gen̄. ꝑ. g̃ ſuꝑiores ꝛ inferiores
ſũt eiuſdẽ nature. P̃. Phi dixerunt ꝙ hoc modo ſe ha
bet celum in mũdo. ſicut cor i aĩali. ſed cor in animali ẽ
ſitum i medio. ꝛ in eius ſuꝑmo eſt cerebrũ. qḋ ẽ aquee
nature. g̃ ꝛ in mũdo ſupra celũ ſũt aque. P̃. Corpo/
ra celeſtia ꝑ ſuũ motum ſũt cauſa caloris. vt phus dicit
in ij. de ce. ꝛ mũ. ſed ſaturn⁹ inter planetas velociorem
habet motũ. q̃ntum ad motũ diurnũ. q2 in vna die mo
tu ſuo maiorẽ circulũ ꝑtrãſit. g̃ motu ſuo maxime cau
ſa caloꝝ eẽt niſi aliqd impediret. inuenit̃ aũt eſſe frigi/
diſſimus. g̃ ſua caliditas impedit̃ in circularitate aliq̃
rum corpoꝝ frigidoꝝ. ꝛ ſic videt̃ ꝙ ſupra firmamentũ
ſint aque frigide. Sed ꝯtra. quãto aliqḋ corpus ẽ ſu
perius in ſitu tãto eſt ſubtilius. ſed aq̃ non eſt ſubtiliſſi
mũ corpoꝝ. g̃ nõ debet eſſe ſupra omĩa corpora. P̃.
Nihil eſt extra ſuũ locum naturalẽ: niſi ꝑ violẽtiã. ſed
nihil violẽter eſt ſupra lunã. q2 corpora illa ſũt impaſſi
bilia. cum g̃ locus naturalis aque ſit circa terrã. videt̃
ꝙ ſupra celos aque hui⁹ nature nõ ſunt ℞ᵒ dõm. ꝙ
ſupra firmamẽtuʒ aliquas aquas eẽ dicere oꝑtet. ꝓpter
auctoritatẽ ſcripture. cui non eſt phas repugnare. ꝑ has
aũt aquas qdaʒ intelligũt aquas eiuſdẽ ſpeciei cũ his
q̃ apud nos ſũt. Sed h̃ nõ p̃t eſſe ſm̃ naturã i cui⁹ inſti
tutione oꝑtet requiri qd natura rerũ patiat̃. nũqd de⁹
facere poſſit vt Aug⁹ dicit. ꝛ ideo alij ꝑ has aquas itel/
ligunt ſpũales ſubas. Sed hoc nõ videt̃ lr̃e ꝯuenire q̃
dicit firmamentũ diuidere aquas ab aqs niſi forte itel
ligatur. ꝙ firmamẽtũ diuidit ſicut mediũ i ordine na/
ture. vtpote incorruptibilitatẽ habẽs cũ ſpũa lib⁹ ſub
ſtãtijs. motũ autẽ corporalẽ cũ ſubſtãtijs inferioribus
Quidã vero dicũt. ꝙ ꝑ firmamẽtũ itelligit̃ aer iſte ſuꝑ
quem aque pluuiaꝝ generãtur. ꝛ hoc non videt̃ ꝯueni/
ens omĩno. Nã in firmamẽto poſtea ſubdit̃ ſolem ꝛ lu
nam ꝛ ſtellas poſitas eẽ. qḋ de aere itelligi nõ poteſt. vñ
ꝯueniẽtius dici poteſt. ꝙ aque ille nõ ſint eiuſdẽ natu/
re cum aqs iſtis. ſʒ aliqḋ corp⁹ circulare de natura vnĩ
tate eſſentie aquaꝝ nomẽ habet. qḋ ponit̃ ſupra ſperaʒ
ſtellaꝝ fixarum etiã ab aſtrologis ꝛ eſt totũ dẏaphonũ
nõ hñs aliquam ꝑtem lucidam actu. ꝛ ꝑ hanc ſimilitu
dinẽ dr̃ celum aqueũ vel criſtallinum. ſicut corp⁹ qḋ eſt
totum lucidũ actu. ſimilitudine dr̃ celũ igneũ ſiue em/
pireũ. Ad primũ g̃ dõm ꝙ firmamẽtũ dr̃ aquas ab
aquis diſtinguere. nõ q̃ſi eaꝝ diſtinctõem cauſans. ſʒ
q2 ſm̃ locũ iter eas ponit̃. Ad ſcḋm dõm. ꝙ cor i ani/
mali in medio ponit̃ ad maiorẽ ſui ꝯſeruatõem. celum
autẽ ꝯſeruatione nõ indiget. cũ ꝺ ſe ſit impaſſibile. vñ
nõ eſt ſimile Ad tertiũ dõm. ꝙ ſaturn⁹ lʒ habeat mo
tum velociſſimũ vt dictũ eſt. dr̃ tamẽ frigidus effectiue
ꝓpter naturalẽ virtutẽ. quã habet ad infrigidãdũ. mo/
tus eni corpoꝝ celeſtiũ ẽ cauſa iferioꝝ alterationũ. ſm̃
ꝙ ꝑ eũ appropinquãt ꝛ elõgãtur ⱽtutes actiue: q̃ ſũt i
corporib⁹ celeſtib⁹ ab his inferiorib⁹.
Q̃ ſcḋm ſic ꝑceditur. videt̃ ꝙ incõueniẽt̃ fir
mamẽti ꝓductio deſcribat̃. firmamẽtũ eni ce
lum vocat̃. Gen̄. j. ſed celũ legitur creatuʒ in
ṗncipio ante omeʒ diẽ. g̃ incõuenienter ſcḋo
die firmamentũ fieri deſcribit̃: P̃. Firmamentũ di/
citur in quo ſol ꝛ luna ꝛ ſtelle ſũt fixa vt p̃ʒ Gen̄. j. ſed
ſol ꝛ luna ꝛ ſtelle ſũt i diuerſis ſperis: vt aſtrologi pro
bant. g̃ de firmamẽto nõ debuit ſcriptura facere mẽtio
nem ſicut de vno corꝑe P̃. Raban⁹ ponit ſeptẽ celos

ſcʒ empirreū. criſtallinū. ſydereū. igneuʒ olimpiū. ethereum. acreum. firmamentū aūt videt̃ eſſe celum ſydereū cum in eo ſydera poſita eē legātur. Nō ḡ de eius formatione pocius debuit fieri mencio q̄ʒ de alijs celis. ꝑ. In corpe qḋ circulariter mouet̃. maxima fixio ſiue firmitas eſt i centro. Centrū aūtē mūdi eſt terra. nomen ḡ firmamēti magis debuit tr̄e attribui q̄ʒ celo. ꝑ Celum ſm aliq̄s ſanctos ponit̃ eſſe de natura q̄ttuor elementoꝝ. firmamentū aūt in lr̄a tāgitur q̄ſi ab alijs elemētis diſtinctū. ḡ videtur ꝙ incōueniēter nomie firmamenti celū deſignet̃. ℞. dōm. ꝙ ſicut in p̄ma die poſita ē diſtinctio ſupme ptis mūdi ab infima. ita ad ſcdāʒ diem ptinet diſtinctio ſupme ptis a media. q̄ qdem diſtinctio attēditur ſm h̄ ꝙ in alterationib⁹ q̄ in medijs elemētis plurime ſiūt. ⁊ etiā i alijs motib⁹ ſe habet corpus celeſte vt mouens ⁊ alterās. ⁊ alia vt mota ⁊ alterata. Jntelligendū eſt ḡ in hac ſcda die eſſe celeſti corpori ꝟtutem vniuerſalē mouēdi inferiora corpora attributam. ⁊ quia i om̄i alteratiōe oꝑtet puenire ad aliquod primū alterās nō alteratū. ideo ip̄m celū qḋ tanq̄ʒ primū alterans inſtituit̃. nomē firmamēti accepit ꝓpt̃ impaſſibilitatē ⁊ nature firmitatē. Ad primū ḡ dōm ꝙ ſm Aug. p celum in p̄ncipio creatū itelligitur natura angelica informis. p firmamentū aūt celum corporale Scdm Rabanū ꝟo p celū in p̄ncipio creatum itelligit̃ celum empirreū. p firmamentū vero ſcda die factuʒ celum ſydereū. p̄t etiam dici celuʒ idē vtrobiq̄ʒ cōmemorari: ſed in p̄ncipio creatum ſm ſubam ſcda die pfectuʒ ſiue formatū ſm ꝟtutem. Ad ſcdm dōm. ꝙ lʒ ſint diuerſe ſpere. tn̄ oēs reputātur q̄ſi vnū corp⁹. ꝓpter ſimilitudinē nature. Ad tertiū dōm. ꝙ numer⁹ illorū ſeptem celoꝝ ſic accipi p̄t. Corp⁹ eni aliqḋ dici p̄t celum dupliciter. Uno modo p ꝓprietatē nature. ⁊ ſic ē triplex celum. quoꝝ p̄mū eſt vniforme ⁊ imobile ſcʒ empirreū ſcdʒ vniforme ⁊ mobile. ſ. criſtallinū. tertiū difforme ⁊ mobile ſcʒ ſydereū. Alio modo dr̄ aliqḋ corpus celum ꝓpter ſimilitudinē ꝓprietatis celeſtis ſcʒ ꝓpter altitudinem ⁊ claritatē: que i aere ⁊ igne īuenitur. ignis ḡ q̄ʒtū ad ſupremaʒ ptem ſue ſpere dr̄ celum igneū: q̄ʒtum ad inferiorem dr̄ celum olimpiū a monte olimpo: q̄ vltra nubes porrigi dr̄. Aer vero q̄ʒtum ad ſupiorem ſui ptē dr̄ celū ethereū. ꝓpter inflāmatōem ex vicinitate ignis Nam ſm phm ether dr̄ corpus velocis motus inflammabile vel inflāmans. q̄ʒtum ꝟo ad inferiorem pteʒ dr̄ celum aereum. ⁊ ſic pʒ ꝙ de omnibus celis aliqualit̃ fit mencio in p̄ncipio Gen̄. Ad q̄rtum dōm. ꝙ corpus celeſte eſt firmuʒ ⁊ q̄ʒtum ad naturā. qr̄ non alterat̃ nec corrūpitur. ⁊ q̄ʒtum ad locum. qr̄ extra locū ſuum ferri nō p̄t. nec ſm totū nec ſm aliquā ptem. qḋ de terra nō ꝯtingit. vnde poti⁹ celum q̄ʒ terra dr̄ firmamētū. Ad q̄ntum dōm. ꝙ ſicut inter phos de natura corporis celeſtis diuſa fuit opinio: ita ⁊ iter ſāctos: Nā Baſili⁹ ⁊ Aug⁹ platonē ſequētes. poſuerūt firmamētū de natura q̄ttuor elemētoꝝ. Dyo. ꝟo Ariſ. ſequēs. poſuit ip̄m eſſe alterius nature. Quoꝝ ratio eſt: qr̄ cum motus ſit actus exiſtencis i potētia. ⁊ alterius nature. ſit motus alius. qr̄ corporis celeſtis motus ē tm̄ ad naturam elementoꝝ nō ad formā. ideo ip̄oꝝ eſt alia potētia ⁊ natura. h̄ eni nō eſt d ptib⁹ ad fidē. ⁊ ideo nō eſt incōueniēs ſi ſup hoc diuerſa ſentiāt.

Einde q̄ritur de opere tertie diei.

Et circa hoc q̄runtur duo Primo de diſtinctiōe elementoꝝ abinuicem. Secundo de productione plantarum.

D p̄mū ſic pcedītur. videt̃ ꝙ icōueniēt̃ elementoꝝ diſtinctio recitet̃. Jgnis enim ⁊ aer ſunt nobiliora iter elemēta. cum ḡ de eis nulla fuit mentio. videt̃ ꝙ inſufficiēter elemētorum diſtinccio tāgatur. ꝑ. Congregatio aquaꝝ ad ſuū locum motū localē deſignat ſʒ aqua non fuit facta extra ſuū locum naturalē. qr̄ ſic violētū eēt p̄us naturali. ḡ cum aqua ante tertiā diem facta fuerit. incōueniēter de eius ꝯgregatione in tertia die fit mēcio ꝑ Sicut ſe habet aer ad aquam. ita aqua ad terraʒ. ſed aqua vndiq̄ʒ terram circūdat. ḡ ⁊ terram oꝑtet vndiq̄ʒ aqua circūire. ⁊ ſic nō oꝑtet in vnū locum ꝯgregari. vt arida appareat ꝑ. Jn ꝯſtitucione mūdi res ſm ſuam naturam ſunt diſpoſite. ſi ḡ aque ad vnū locum ſunt ꝯgregate. videt̃ ꝙ ꝯtra naturā ſit. vt ab illo vno loco ad alia deriuet̃. qḋ indeficiēs fluminū decurſus falſū eſſe oſtēdit. ꝑ. Locus vbi aliqḋ elementū ꝯgregat̃ eſt locus eius naturalis: in quo vnūqḋq̄ʒ corpus eſt maxime ſimplex ⁊ purum. ſed aqua in mari nō eſt pura. ſed terreſtri pmixta. vt ex eius ſalſedine patet. ergo incōueniēter dr̄ aquas eē ad mare ꝯgregatas ſicut ad ꝓpriū locū. ℞° dōm. ꝙ tertia dies deputat̃ tertie diſtinctioni. q̄ eſt medie ptis ab infima ſcʒ triū elemētoꝝ a t̄ra. q̄ q̄dē diſtinctio eſt intelligēda ſm ꝟtutes generales elemētis attributas. iter quas q̄ſi p̄me exiſtūt grauitas ⁊ leuitas. ſ. eo ꝙ ſunt p̄ncipia mot⁹ localis. q̄ naturaliter eſt p̄m⁹ motuū. ⁊ ideo hec diſtinctio p ꝯgregatōem aquaꝝ. q̄ motum localem deſignat. ꝯueniēter tradit̃. Ad p̄muʒ ḡ dōm. ꝙ ſicut dr̄ p lo p̄ncipiū Gen̄: legens quattuor elemēta ibi itellexit. Nā terra ⁊ aqua ꝓprio noīe nominat̃. aerem vero itellexit p ſpm̄ qui aquis ſupfert̃. ignem vero p celum. quem ignee nature extiſtimauit eē. ⁊ ſimiliter intellexit Rabi moy. excepto ꝙ per celum intellexit q̄ntam eſſentiā: ignem vero p tenebras. eo ꝙ ignis in ꝓpria ſpera nō luceat ſm phos. Sʒ quia qḋ dr̄ de ſpiritu ꝯueniētius ad ſpiritū ſanctū refertur. ideo poteſt dici. ꝙ ignis ⁊ aer ſunt itermiſſa. ꝓpt̃ ꝓpli ruditatē q̄ corpora nō extiſtimauit: niſi ea que palpari poſſunt. vel p̄t dici ꝙ ignis ⁊ aer q̄ʒtum ad ſupiorem ptem ſignātur p celum. vel firmamentū ꝓpter ſui altitudinē. inferior vero pars aeris p aquam. ꝓpter humiditatē ex aque etiaʒ cōgregatione in vnum locum diſpoſitio aeris dat̃ intelligi qr̄ aer acceſſit vnde aqua receſſerat ⁊ eōuerſo Ad ſcdm dōm. ꝙ aque nō ſunt extra locum ſuum facte. ſed quia nondū eis pfecte inerat ꝟtus grauitatis. que eis ſm ſpeciē ſuam debetur. nōdū ad ꝓprium locuʒ om̄ino redacte erant. nec eſt ſimile de aquis ante ſui pfectōem ⁊ poſt. Ad tertiū dōm. ꝙ neceſſitate finis factum eſt. vt aqua non vndiq̄ʒ terrā circūiret. ⁊ vt ſcʒ in terra animaliū ⁊ plantaꝝ generacio eſſe poſſet. competit etiam hoc elementoꝝ nature. Nā terra q̄ſi groſſiſſima minimā habet q̄ntitatē. ⁊ tota in vnum ꝯſtringit̃. Aer vero tanq̄ʒ ſubtilior vndiq̄ʒ terraʒ ⁊ aquam circūdat. Aqua vero medio modo ſe habet. Nam circuit q̄dem terram in gyrum. ſed nō ſm omnē eius ſupficiem. Ad q̄rtū dōm. ꝙ ex ꝟtute corpoꝝ celeſtiū fit. ꝙ aque a loco p̄ncipali decurrūt p terram. ad generatōem corporuʒ mixtorū. ⁊ ideo non eſt ꝯtra naturam. quia ea q̄ in corporibus inferioribus fiūt. ex actiōe ſupioꝝ naturalia ſūt. vt cōmētator dicit i tertio d ce. ⁊ mū. Ad q̄ntū dōm ꝙ aq̄ maris i ſupiori pte ē ſalſa. ꝓpt̃ admixtōem vaporis terreſtris. cū aduſtione ſolaris radij. ſʒ i pfundo ē dulcis. elemēta eni i ſuis extremitatib⁹ ſeinuicē alterāt.

D ſcdm ſic pcedītur. videt̃ ꝙ incōueniēter plantarū pductio. ſcʒ tertij diei deſcribatur. opus eni diſtinctōis ad p̄ncipales ptes mūdi

ſed plante non ſunt hmõi. ergo eaꝝ productio non de/
buit poni inter opa diſtinctiõis. ꝑ Phs dicit ꝙ ſol
eſt pater plantarũ. terra vero mater. ſed ſolis formatio
deſcribiť in q̄rto die. ġ incõueniēter diciť plãtas tertia
die eſſe ꝓductas. ꝑ Poſt peccatũ homis dr Gen̄. 3.
ꝙ deus dixit homī ꝙ terra ei ſpinas ⁊ tribulos germi/
naret. diciť etiã Gen̄. ij. ꝙ deus ꝓduxit de humo omē
lignum pulchrũ viſu. ergo videť ꝙ incõueniēter plãta
tum ꝓductio tertie diei aſcribiť. ꝑ. Sicut plante ī
terra figunť ita ⁊ corpa mineralia. ſi ġ plantaꝝ genera/
tio cũ t̄re diſcretiõe poniť. videť ꝙ incõuenienter mine-
ralia p̄termittanť ꝑ. Firmamentũ eſt nobili⁹ q̄ꝫ ipa
elemēta ⁊ plante ſed in ſcđa die qua factũ eſt firmamen
tum non poniť aliud ꝑtinens ad opis approbatõem. ġ
multomin⁹ debuit in tertio die poni ꝙ tamē ponitur
cum diciť vidit deus ꝙ bonuꝫ eſſet. ℞° dõm ꝙ ſicut
dictũ eſt. ad tertiã diem ꝑtinet ꝙ elementis naturales
ꝟtutes ſint attribute. ad ꝓductionem aũt plãtaꝝ ſuffi
ciunt ꝟtutes elementoꝝ cuꝫ ꝟtute celeſti qđ ꝑꝫ ex hoc
ꝙ plante generanť in terra ſpõte abſqꝫ vllo ſemie. ⁊ ido
ꝯuenienter plantarũ ꝓductio in tertia die poniť. ſꝫ tñ
hec plantaruꝫ ꝓductio aliter exponiť ab au⁹ ⁊ ab alijs
ſanctis. Aug⁹ enim vult ꝙ in tertia die plãte fuerũt ꝓ/
ducte ſolum ſꝫm ꝟtutem ſeminaleꝫ que collata eſt terre
ad plantoꝝ ꝓductionem. ⁊ ꝙ diciť ꝓtulit terra ⁊c̄. vult
ꝑ anticipatõem dici. Alij vero dicũt ꝙ in ipa tertia die
plante ꝓducte ſunt etiã in ꝓpria natura. Ad p̄muꝫ ġ
dõm ꝙ plãte imobiliter terre adherēt. ⁊ ideo cõputan
tur q̄ſi ꝑtes terre. ⁊ ꝓpter h̄ eaꝝ ꝓductio cum opere di/
ſtinctionis poniť. ⁊ nõ cum ope ornat⁹. Nam ad orna
tum vniuſcuiuſqꝫ elemēti ꝑtinent ea q̄ in illo elemento
motũ habent. vnde aues que mouenť in aere quieſcũt ī
terra ꝑtinēt ad aeris ornatũ. ⁊ inde eſt ꝙ plãte ad nulli
us elementi ꝑtinent ornatum. Ad ſcđm dõm. ꝙ ſꝫm
Baſiliũ ideo plantaꝝ ꝓductio formationi ſolis in ſcri
ptura p̄mittiť vt excludatur error quorũdã dicētiũ ſo/
lem eſſe p̄mã plantaꝝ cauſaꝫ. Voluit aũt ꝑ hoc ſcriptu
ra oim rerũ p̄mam cauſã deuꝫ eē. nec tamē ſeqtur ꝙ ef/
fectus cauſaꝫ p̄cedat. qꝛ ad ꝓductionē plantaꝝ ſufficit
generalis ꝟtus celo collata in ſcđa die ⁊ elemētis ī ter/
tia. Ad tertiũ dõm ꝙ poſt peccatũ homis non ſũt de
nouo alique ſpecies plantarũ ꝓducte. ſed ille que p̄us
extiterant inceperũt hominib⁹ eſſe penales. Qđ aũt di
citur de plantatõe lignorũ ꝑadiſi planum ē ſꝫm ſniam
Aug. q̄ plantas in tertia die ꝓductas nõ fuiſſe ī actu.
ſed ſolũ q̄ꝫtum ad ꝟtutem ſeminaleꝫ. ſꝫm alios ꝟo h̄ qđ
de lignis ꝑadiſi dixiť eſt ꝑ receptõem intelligēdũ Ad
q̄rtuꝫ dõm ꝙ mineralia nõ habēt altiorē gradũ digni
tatis in entibus q̄ꝫ elemēta. plante autē habēt quia ſũt
viuētia. ⁊ ideo non ē ſimile. Ad q̄ntum ꝙ opus ſcđe
diei cõpletur ꝑ opus tertie. nam aque in ſcđo diſtiguũť
a ſupioribus in tertio a terra. ⁊ ideo vtriuſqꝫ operis ap
probatio ſubiungiť in tertia die. ⁊ iterũ ꝓpter myſteriũ
qꝛ binarius numerus eſt p̄mus numerus q̄ ab vnitate
recedit. ⁊ eſt ſignũ peccati. vnde ⁊ q̄dam dicunt hac die
angelos peccaſſe. Et ꝓpter hoc in q̄buſdam eccleſijs ad
honorem angeloꝝ ꝑſiſtentium ſcđa feria miſſa celebra
ri conſuetuit.

DI XV

Equiť. dixit deus fiãt lumiaria ⁊c̄. Hic q̄rũtur q̄tuor. Pri
mo de ope quarte diei. Scđo de opere
quinte diei. Tertio de ope ſexte. Quarto de quiete ⁊
ſanctificatione ſeptime.

Ad primũ ſic ꝓceditur. videť ꝙ incõuenienter
opus quarte diei deſcribať. luminaria enī ab
alijs ꝑtibus firmamenti ſola luce differre vi-
denť. ſed lux in p̄ma die ꝓducta eſt. ergo non
oportuit in q̄rto die de formatõe luminariũ fieri mēti/
onē. ꝑ. Sicut ꝓbant aſtrologi plures ſtellaꝝ ſunt
luna maiores. non ergo ſol ⁊ luna reſpectu oim magna
luminaria debēt dici. ꝑ Illud qđ eſt ꝓprium vnius
nõ debet multis attribui. ſed diſtinguere diem ⁊ noctē
eſt ꝓprium ſolis. ġ non debet luminarib⁹ cõmuniter at
tribui. ꝑ. Nobilius nõ eſt ꝓpter vilius. ſed lumina-
ria ſũt nobiliora q̄ꝫ terra. ġ incõuenienter poniť terre il
luminatio luminariũ finis. ꝑ. Plus eſt eſſe cauſam
q̄ꝫ ſignũ. ſed corpora celeſtia ſũt cauſa motuũ q̄ ſunt in
iſtis inferiorib⁹. ergo magis debuit dicē vt ſint in cau
ſas q̄ꝫ vt ſint in ſigna. ꝑ. Luminaria non ſunt diei
vel nocti niſi ꝑ illuminationē. ſed luna nõ ſemꝑ lucet ī
nocte. ġ incõueniēter diciť ꝙ ſol p̄eſt diei ⁊ luna nocti.

℞. dõm ꝙ ſicut in trib⁹ p̄cedentib⁹ dieb⁹ ꝑactuꝫ eſt
opus diſtinctõis ita in his trib⁹ ſequentib⁹ ꝑagiť opus
ornat⁹ qđ q̄dem ab ope diſtinctõis differt q̄ꝫtũ ad duo
que ſunt de rõne vtriuſqꝫ. Primo quidem q̄ꝫtum ad h̄
qđ ꝑ opus diſtinctõis p̄ncipales ꝑtes mundi abinuicē
ſecernũť. ꝑ opus ꝟo ornat⁹ ī ipis p̄ncipibus mũdi par-
tibus aliq̄ p̄cipua ꝯſtituũtur que ſunt ad ipaꝝ partiuꝫ
decorem. Scđo qꝛ ꝑ opus diſtinctõis attribuũť reb⁹
generales ꝟtutes ad agendũ ⁊ patiendũ. ꝑ opus ꝟo or-
natus ſpeciales que ſcꝫ ſũt ad hanc vel illam ſpeciē de-
terminate. ⁊ ſꝫm vtrũqꝫ ꝯuenit idem numerus acordo.
Nam in q̄rta die ꝯſtituũtur in ſupma parte mundi ea
que ſunt in celo p̄cipua. ſcꝫ luminaria que ſcꝫ habēt vir
tutes ad determiatos effectus. In q̄nta ꝓducũtur alia
in media ꝑte ſcꝫ in aquis piſces ⁊ in aere aues in q̄bus
etiam ſunt ꝟtutes generatiue ſꝫm ꝓpriam ſpeciē. In ſe/
xta hoc idem fit in infima ꝑte ſcꝫ terra. Ad p̄mum er
go dicendũ ꝙ lux eſt quoddã cõmune omnib⁹ corpori
bus celeſtibus ꝑ qđ agunt. ſꝫ p̄ter h̄ cuilibet luminariũ
ineſt ꝟtus ſpecialis ad determinatos effect⁹ ſꝫm cuius
exigentiã lumen eius opatur. ⁊ hec ꝟtutes ītelligũtur
attribute eis in q̄rta die ⁊ etiam p̄cedens lumen ampli
atum. Ad ſcđm dõm ꝙ q̄ꝫuis aliq̄ ſtelle ſꝫm rei exigē
tiam ſint luna maiores. luna tamē diciť magnuꝫ lumi
nare. tum ꝓpter apparentē magnitudinē. tum ꝓpter effi
catiam effectus in iſtis inferiorib⁹. Ad tertium dicē-
dum ꝙ lꝫ ſolis proprium ſit diſtinguere diem a nocte
⁊ annos. ⁊ q̄tuor anni tempora q̄ꝫtuꝫ ad eſſe coꝝ tã q̄ꝫ
ad eoꝝ diſpoſitionē. eſt etiam aliorum luminariũ. Nã
ſi ſolus ſol eſſet omni anno ver ⁊ eſtas. ⁊ alia tempora
eſſent eiuſdeꝫ diſpoſitõis in calore ⁊ frigore. accidit au
tem in eis variatio ꝓpter alia luminaria. Ad q̄rtum
dicendũ ꝙ corpora celeſtia non ſunt ꝓpter inferiora ſi/
cut ꝓpter finem niſi forte q̄ꝫtum ad hoiem qui eſt eis di
gnior ꝓpter animã rationalē. ſed finis eorum p̄ncipali
ter eſt aſſimilatio ad deũ quē ꝯſequũtur in hoc ꝙ ī infe
riorũ cauſa quodãmodo exiſtunt ex quo vtilitas ī infe
riobus corporibus ꝓuenit. Ad q̄ntum dõm. ꝙ aliq̄
cauſa diciť ſignũ ꝓpter duo. Primo ꝓpter eius ſenſibi
litatem. vnde fit vt ſuum effectum denũciet. Secũdo
ꝓpter modum cauſandi. quia ſcꝫ ex eã ſuus effect⁹ non
neceſſario ſequiť. et ꝓpter hec duo cauſe celeſtes ſigna
dicũtur. Tũ quia ꝑ hoc ꝙ ſenſibus patent denunciãt
ſuos effectus latētes. quia ſunt cauſe remote. ⁊ ꝑ defe/
ctum cauſarũ ꝓximarum eorum effectus impediũtur
īterdũ. ideo autē potius vti voluit nomie ſigni q̄ꝫ cau/
ſe vt tolleret populo idolatrie occaſio q̄ p̄cipue in vene
ratione luminariũ conſiſtebat. ⁊ iterũ quia ad plura ſe

extendit coꝛꝑ ſignatio q̄ȝ cauſalitas. nam cauſe ſūt ſolū
corporaliū ſigna. aut poſſint eſſe etiam ſpūaliū inq̄ȝtū
corporalia ad ſpūalia diſponunt. Ad ſextum dōm.
ꝙ de luna hic agit̄ ſꝫm ꝙ eſt in ſui cōplemēto ſcȝ cuȝ eſt
xv. tunc enī totā noctē illumiat. habet etiam ſꝫm ſuā
ꝟtutem ſimilitudinē cū nocte inq̄ȝtuȝ eſt effectiue frigi
da ꝛ humida. Uñ ab aſtrologis dicit̄ planeta noctur-
nus. ꝛ ſol diurnus.

D ſcōm ſic ꝓcedit̄. videt̄ ꝙ incōuenienter
opus quinte diei deſcribat̄. aqua enī et aer
ſunt diuerſa elemēta. volatilia etiā ꝛ natati-
lia ſunt diuerſa animaliū genera. nō ergo ad
eundē diem ꝑtinere debuit ꝓductio piſciū q̄bus orna-
tur aq̄. ꝛ volatiliū quib᷒ ornat̄ aer. ℗. Ignis ē nobi-
liſſimū inter elemēta. ergo eius ornat᷒ ꝑtermitti nō de
buit. ℗ Nobilioris corꝑis nobilioꝛ dicit̄ eſſe ornat᷒
ſed aer eſt corpus nobilius terra. cum ergo terra ornet̄
animalibꝫ rōnalibus. videt̄ ꝙ multo forci᷒ aer vt plato
nici poſuerūt. ℗. Unūqdq̄ȝ corpus ſeq̄tur motuȝ ele
menti in eo ꝑdominātis ꝛ ſimiliter quietē. ſed aues nō
habēt naturalē quietē in aqua ſed magis in terra. ergo
in ꝯpoſitāe auiū aqua nō dn̄at̄ ℗. Quecūq̄ȝ ſunt aq̄ſa
a magis calido diſſoluūt̄. vt ꝺꝛ in q̄rto metheororum.
corpora aūt oīm animaliū caloꝛe naturali dirigēte cō-
denſant̄. ḡ neq̄ȝ auiū neq̄ȝ piſciū materia eſt aqua. R͞o
dōm ꝙ opus ornat᷒ debet reſpōdere operi diſtinctiōis.
vnde ſicut in diſtinctōis ope aqua ꝛ aer ꝓut ſimul cō-
putabant̄ ſiue cuȝ diſtiguerent̄ a ſuperioꝛibꝫ in ſcd̄a die
ſiue cum diſtiguerent̄ a terra in tertia ita etiā ꝛ coꝛꝑ or-
natus ad eūdem diem ꝑtinet. ꝛ hoc ideo ꝙ aer et aqua
ſunt elemēta maxime mobilia. vnde habent locum me
diū vt a corꝑibꝫ celeſtibꝫ ꝑmutata vires ſupioꝝ ad trā
deferant quodāmodo in aqua eſt locus mixtiōis. Ad
ꝑmum ḡ dōm ꝙ lȝ volatilia ꝛ natatilia ſint diuerſoꝝ
generꝝ tamē in hoc ꝯueniunt ꝙ habēt motū alio modo
corporis leuis ſꝫm ꝙ mouent̄ in aere vel in aqua. ſiue ſꝫ
ꝙ demergant̄ ad terram. aer etiam ꝛ aqua ꝯueniunt in
hoc ꝙ ſunt mediū inter celum ꝛ terrā. Ad ſcōm dōm
ꝙ ignis ꝓpt̄ vehementiā ꝟtutis actiue quā habet cōſu
mit oē qꝺ eſt extranee nature. vnde cum corpora que
ſunt ſuſceptiua vite quo elemēta ornant̄ opꝫtet eē mixta
igni non potuit aliq̄s ornatus attribui. ꝛ ſi enī aliq̄ mi
xta vt eben᷒ ꝛ ſalamandra ad tēpus i ignē nō ꝯſument̄
finaliter tamē ab igne ꝯſumerētur ſi diu i eo remanēnt
Ad tertiū dōm. ꝙ lȝ aer in ſe ſit nobili᷒ corpus q̄ȝ ter
ra non tamē oportet ꝙ nobilioꝛibꝫ animalibꝫ ornet̄. nā
nobilitas animaliū eſt ſꝫm ꝙ nobiliori anima ꝑficiunt̄
que tanto eſt nobilioꝛ quāto corpus ad ꝯplexionē ma
gis equalem reducit̄ ad q̄ȝ req̄ritur habūdantia grauiū
elementoꝝ in materia eo ꝙ leuia excedūt ꝟtute ipa gra
uia. ꝛ ideo non poteſt eē ꝙ animalia que habēt motuȝ
in aere ſint nobiliſſima animaliū. vnde in hꝫ platonici
errauerūt q̄ poſuerūt aliq̄ animalia aerea rationabilia.
Ad q̄rtum dōm ꝙ in corporibus piſciū ꝛ auiū ſuper
habūdat terra ſimpliciter. ſȝ in cōꝑatione ad alia tre-
ſtria ſuꝑhabūdat in eis aqua in piſcib᷒ q̄deȝ aqua groſ
ſioꝛ i auibꝫ ſubtilioꝛ ꝛ vapoꝛabil̄. vñ tam aues q̄ȝ piſces
habēt q̄etem in terra lȝ habeāt motuȝ in aere vel aqua
motus autē in ꝑdictis elemētis q̄ȝuis naturalis ſit eis
inq̄ȝtū ſunt elemēta non tñ inq̄ȝtū ſunt animata. q̄ȝuis
ex naturali cōplexione coꝝ. magis cōpetat eis mot᷒ ꝑ-
dictis q̄ȝ animalib᷒ terreſtribꝫ. ꝓpoſitio ergo intelligit̄
de motu naturali nō de motu aīalis. corpora vero ani
maliū aq̄uoꝝ in aere mouent̄ motu animali ſcȝ ꝟtute
aīe ꝛ plumaꝝ. ſȝ motu animali ſi deſerant̄ a ꝟtute ani-
me mouētis mouerēt̄ deorſū non ſurſum. ꝛ ꝑ hoc patet
ſolutio ad q̄ntum.

D tertiū ſic ꝓceditur. videt̄ ꝙ incōuenienter
ſexti diei op᷒ deſcribatur. plus enim differt
homo a quadrupedibꝫ q̄ȝ quadrupedia a vo-
latilibꝫ eo ꝙ homo ꝑ ceteris rationē habet.
ſed ꝓductio quadrupedū ꝛ volatiliū ad diuerſos dies
ꝑtinet. incōuenienter ergo eadē die homo ꝛ bruta fiunt.
℗. Inter alia animalia homo corporibꝫ celeſtibꝫ ſi-
milioꝛ eſt tum q̄ȝtum ad corpus qꝺ ꝑ temperiē magis a
ꝯtrarietate recedit. tū q̄ȝtum ad motorem q̄ vtrobiq̄ȝ ē
ſubſtātia rōnalis. ḡ imediate poſt formationē corporū
celeſtiū formatio homis añ alia animalia poni debuit
℗. Deus eodē modo ſe habet ad omia q̄ȝuis nō oīa
eodem modo ſe habeāt ad ipm. ſed de aliis opibus dei
dictum eſt. dixit deus. fiat lux. ꝛ iterū fecit deus. ergo in-
cōuenienter ſpeciali modo loquēdi dicit̄ de homie. facia
mus hominē. ꝛ creauit deus hoiem. ℗ Sicuti alia
animalia. ita ꝛ homo ex anima et corpore ꝯponit̄. ſed i
aliis animalibꝫ ſimul pōnit̄ corꝑis ꝛ anime ꝓductio. ḡ
incōuenienter circa hominē deſcribit̄ ſeorſū factio vtri
uſq̄ȝ. ℗. Phs dicit in li. de animalibꝫ ꝙ inter aq̄ua-
tica ꝛ greſſibilia ſūt aliq̄ animalia media de q̄bus legiſ
latoꝛ mentionē non facit. ergo inſufficienter animaliuȝ
inſtitutionē tradit. R͞o dōm ꝙ ſicut ſuꝑius dictum
eſt ad ornatuȝ alicui᷒ ꝑtis mūdi ꝑtinent corpora que i
illa ꝑte motuȝ habēt. nō aūt ꝑ hoc ꝙ habent ibi quietē
quia inq̄ȝtum aliq̄ corpora quieſcūt alicubi adherēt lo
co in quo quieſcūt. ꝛ ſic in vnum cum eo cōputantur in
q̄ȝtum vero mouent̄ ſic a loco ſeꝑantur. motus autē lo
calis eſt ſignum ꝑfectōis ratione cui᷒ ad ornatū elemē
ti ꝑtinere dicunt̄ ſicut. motus animaliū deſignat vitaȝ
ipoꝛum ꝛ mot᷒ luminariū facit ꝯgnoſci eoꝝ ſpeciales
virtutes. lȝ ergo omia animalia in terra quieſcant illa
tamē ſpecialiter ad ornatū terre ꝑtinēt que in terra mo
tum habent ſiue totaliter terre adhereāt ſicut reptilia.
ſiue totaliter in ſurſū erigātur vt homines. ſiue medio
modo ſe habeāt vt iumenta que magis a terra eleuan-
tur. ꝛ beſtie que magis terre appropinquāt. Ad ꝑmū
ergo dōm ꝙ homo q̄ȝtum ad motum ꝯuenit cum qua
drupedibꝫ rōne cuius ad ornatuȝ terre ꝑtinet q̄ȝuis ſꝫm
rōnem oīa excedat. Ad ſꝫm dōm. ꝙ illud eſt poſtre
mū in generatōe qꝺ eſt cōpletius. homo autē quāto eſt
ſimilioꝛ tanto eſt cōpletioꝛ. vnde vltimo eius factio de
buit poni. Ad tertiū dōm ꝙ ad deſignandū nobilita
tē hoīs ꝑ ceterꝭ corporalibꝫ creaturꝭ vtit̄ ſpeciali mō lo
quendi. quia enī in homie ſingularit̄ eſt dei imago im
preſſa ꝯſequenter in eius ꝯſtitutiōe fit mētio de plurali
tate ꝑſonaꝝ cum dicit̄ faciam᷒. quia vero corpus hu-
manum ad nobiliſſimā formaȝ ꝓducitur ꝯuenienter ꝑ
ceteris dicit̄ eſſe formatum qꝛ eius forma ꝑ ceteris ma-
terialibus formis ꝑ creationē educit̄ vt potē i natē ſemi
bus non ꝑexiſtens decuit in eius ꝯſtitutōe de creatiōe
fieri mentionē. Ad quartū dōm ꝙ anime alioꝝ ani
malium ſꝫm eſſe ſuum a corporib᷒ dependūt vt pote ſi-
ne q̄bus eē nō poſſūt ꝓpter hoc ſimul coꝝ inſtitutio cū
corporibus tradit̄ anime aūt humane a corporib᷒ non
depēdent. ꝛ ideo nō eſt ſimile. Ad q̄ntum dōm ꝙ ani
malia media cōputant̄ inter ea cum q̄bus magis ꝯueni-
unt nō enī eq̄liter cū vtroq̄ȝ genere ꝯueniūt.

D q̄rtum ſic ꝓcedit̄. vt videt̄ ꝙ ea que ad ſepti
mum diem ꝑtinent incōuenienter i ſcriptura
trādant̄. Completio enī aliq̄d opis ē. ſȝ deus
die ſeptima opus ſuum cōpleuit. non ḡ tunc
ab omni ope ceſſauit. ℗. Opus dei eſt non ſoluȝ na-
ture inſtitutio. ſed etiā ei᷒ ꝯſeruatio. ſed in ſeptima die
ꝛ deinceps deus opa ſua ꝯſeruat. ergo non ceſſauit die

ſeptima ab omni opere. ſi dicatur ꝙ tunc ceſſauit a nouis creaturis cōdendis. Cōtra ſm philoſophū in li. de animalib⁹ frequēter apparēt noue ſpecies animaliū que nunq̄ apparuerūt. deus etiā multa facit que nūq̄ antea fuerant. ſicut qđ creat animas. ꝙ viuificat hoīez deo ꝙ glorificat hoīes. ergo die ſeptima ab opere non requieuit. ꝓ. Quies opponit motui ⁊ labori. ſed deus abſq̄ omni motu ⁊ labore opatur. ergo eius ceſſatio ab ope quies dici non debet. ꝓ. Bonū magis reſpicit finem q̄ ꝑncipium. ſed ſeptima dies habet ꝑncipium ⁊ non finē. id eſt. mane ⁊ non veſpere. ecōtrario autē prima. ergo potius debet benedici ꝑma dies q̄ ſeptima.

Rᵒ dicendū ꝙ dies iſti ſicut ſupra dictum eſt. aliter accipiuntur ſm Aug. ⁊ aliter ſm alios ſanctos. Aug⁹ namq̄ hos dies refert ad cognitionē angelicā ſm ꝙ res creatas intuetur. ⁊ ſic dies diſtinguūtur dupliciter. Uno modo ſm diuerſa rerum genera. ⁊ ſic diſtinguūtur ſex dies adinuicē vt dictū eſt. Alio modo ſm diuerſā rerū ꝯſiderationē. ⁊ ſic diſtinguitur dies ſeptima. ſex p̄cedentibus. nam ad ſex dies ꝑtinet rerū ꝯſideratio ſm ꝙ egrediuntur a ſuo actore. Ad ſeptimum autem ꝯſideratio earundē ſm ordinem quē habent in finē ꝓut ſcȝ eorum actor creaturis cōditis in ſe ſicut in fine requieſcit. ⁊ nō in rebus factis. Scđm vero alios ſanctos dies iſti diſtinguūtur ſm diuerſum ſtatuȝ vniuerſi. nam ſemꝑ nouo opere in ꝑfectiorem ſtatum vniuerſum ꝓducitur. ⁊ ſic ſex dies ab inuicem diſtinguūtur. ⁊ etiam ſeptimus ab eiſdem. nam in ꝑmis ſex diebus ꝑtes vniuerſi ſūt conſtitute i ſeipſis ꝑfecte. Septimo autē die incepit ꝓpagationis opus per qđ ꝟtutes prius reb⁹ collate in actum exeunt. ⁊ ſic opa ꝓpagatiōis non fiunt a ſolo deo ſicut opera ſex dierū. ꝓpter quod dicitur die ſeptima quieuiſſe.

Ad ꝑmum dicendū ꝙ in hoc noſtra trāſlatio ab antiqua diſcordat nam in littera noſtra dicitur ꝯpleuit deus die ſeptimo. in littera vero. lxx. dicebatur. cōpleuit deus in die ſexto. vtrūq̄ autē verum eſt. Eſt enī triplex cuiuſlibet rei ꝑfectio. Una ſm eſſe ꝓut ex omnib⁹ ſuis partibus integratur. Alia ſm opationem que dicitur ꝑfectio ſecūda. Tertia ſm finis ꝯſtitutionem que eſt ꝑfectio vltima. prima ergo ꝯſumatio vniuerſi ꝑtinet ad ſextā diē. Scđa vero ⁊ tertia ad ſeptimū vt ex dictis patet. Ad ſcđm dicendū ꝙ ꝯſeruatio diuinoꝝ operū non eſt alia opatio ab eorum creatione. ſed eſt eiuſdeȝ ꝯtinuatio. et eſt ſimile de illuminatione aeris a ſole. ad conſeruationem etiam opis diuini aliqđ cauſe ſcđe opantur. et ſic ipſa cōſeruatio rerum cum opere ꝓpagationis quandā conuenientiam habet. Ad tertium dicenduȝ ꝙ conſumatio operum de qua hic agitur eſt ſm ꝑfectionē nature. vnde nihil ꝓhibet ad ꝑfectioneȝ gratie vel glorie alia de nouo poſtmodum deum feciſſe omnes ꝟo naturales effectus qui de nouo fiunt vel p̄extiterūt in ſeminalibus nature rationib⁹. ſicut omnia que ꝟtute nature ꝓducuntur ſiue ſint noua ſm ſpeciem ſiue non. vel p̄extiterunt in ſuo ſimili ſicut anime rōnales que de nouo creantur. vel ſaltem in potentia obediētie ſicut ea q̄ per miraculuȝ fiunt. Ad quartum dicendū ꝙ nati ra motus trāſfertur ad quālibet opationem. ⁊ ſic ceſſatio a qualibet opatōe quies dici poteſt. trāſfertur etiaȝ ad deſiderium finis nōduȝ habiti. ⁊ ſic quies dicitur ipſa ꝯſecutio finis ſm quē deſideriū quietatur. ⁊ vtroq̄ modo quies deo attribuitur i ſeptima die. tum quia ceſſauit a nouis creaturis condendis. tum quia rebus omnibus cōſtitutis non in eis ſed in ſeipſo quieuit ſicut in fine. Ad q̄ntum dicendū ꝙ bonū habet rationē finis. ⁊ ex eo diffuſio eſt. ⁊ quia ſeptime diei attribuitur ꝑfectio rerum ſm finem. ⁊ ſm opationē ꝑ quā bonum creatur quodāmodo diffūditur ꝯuenienter dies ſeptim⁹ p̄ ceteris benedicitur. ex hoc autē ꝙ in ipſo eſt ꝑfectio ſm vltimum finem ſequitur ꝙ veſperam nō habeat. Sicut enī ꝑncipium nō poteſt eſſe incipiens ita vltimus finis nō pōt eſſe deficiens.

Di. XVI

Is excurſis ⁊c. Hic queruntur quattuor. Primo vtruȝ in creatura poſſit eſſe imago dei vel ſimilitudo. Scđo vtrum oīs creatura ſit ad imaginem vel ſola rationalis. Tertio vtrū imago ꝑpetuo in homīe maneat. Quarto vtrū oīs homo equaliter ſit ad imaginē.

Ad ꝑmum ſic ꝓceditur. videtur ꝙ nulla creatura poſſit eē dei imago. imago enī ſm Hil. eſt ei⁹ rei ad quā imaginatur ſpecies indifferens vel rei ad rem coequādā vnita ⁊ indiſcreta ſimilitudo. hoc autē oīi creature ꝯuenire non poteſt in cōpatione ad deū. ergo in creatura non poteſt eſſe imago dei. ꝓ Inter ea que ſunt diuerſorū generū nō attenditur aliqua ſimilitudo ſicut inter accidēs ⁊ ſubſtantiam. ſed deus i nullo genere ꝯtinetur. ergo creature ſub certis generibus ꝯtente deo ſimiles eſſe non poſſunt. ꝓ Similitudo eſt relatio equiparātie. ⁊ ad ꝯuertentiam dicitur. ſimile enī eſt ſili ſile. ſed deus nō ē ſimilis creaturis. vt patet Eſa. xl. Cui ſimilē feciſtis deū ⁊c. ergo creatura nō poteſt dici ſimilis deo. Sed ꝯtra eſt qđ dicitur Gen. i. Faciamus hoīeȝ ad imaginē ⁊ ſimilitudinem noſtraȝ. ꝓ Ad ꝑfectionē agentis ꝑtinet vt ſibi ſimile agat. ſed deus eſt agens ꝑfectiſſimū. ergo facit creaturas ſibi ſimiles. Rᵒ. dicendū ꝙ ſimilitudo attēditur ſm ꝯuenientiam in forma que q̄dem cōuenientia dupliciter eſſe poteſt. Uno modo ſm ꝙ forma illa eodem modo vtriq̄ ꝯuenit. ſicut albedo duob⁹ albis. Alio modo ſm ꝙ illa forma in vtroq̄ diuſimode inuenitur. ſicut domus que eſt i materia ſimilatur arti que eſt i mēte artificis. ꝑmo ergo modo nulla creatura poteſt eſſe ſimilis deo eo ꝙ oīs creatura q̄cquid bonitatis habet etiā ꝑ ipſum ꝑ ꝑticipatōem habet. deus autē ꝑ eſſentiā. in creatura aūt quicq̄d eſt finitū eſt. i deo autē infinitū. q̄ etiā in creatura ſunt diſtincta ſunt in deo vnū. ſed q̄ q̄cūcunq̄ in creaturis exiſtunt in deo quodā nobiliori modo p̄exiſtunt. ⁊ ideo ſcđo modo creaturas deo ſimiles eſſe oportet. Ad primū ergo dicēdū ꝙ duplex ē imago ꝑfecta ſcȝ ⁊ imꝑfecta. Perfecta q̄dem dei imago ē ſolus filius. ⁊ de hac ꝓcedunt diffinitōes Hil. Imꝑfecta autē dei imago eſt creatura que cum ſm ꝙ ad imaginem eſt aliq̄d equalitatis habet nō ſm cōmēſurationem ſed ſm ꝓportionē. inq̄ntum etiā habet de ſimilitudine intātū habet de vnitate ⁊ indiſcretōe. Ad ſcđm dicēdū ꝙ q̄uis deus nō determinetur ad aliqđ genus in eo tamē p̄exiſtunt nobilitates ⁊ ꝑfectiōes omniū generum. Unde res cuiuſlibet generis deo alio modo aſſimilatur. nō autē res vnius generis ſimilatur rei alteri⁹. quia in vno genere non inueniuntur que ſunt alteri⁹. Ad tertium dicēdū ꝙ ratio illa ꝓcedit quādo aliqua ſūt ſilia ſm ꝯuenientiaȝ i forma q̄ eodeȝ modo vtriq̄ attribuitur. ſic enī nō eſt ſimilitudo īter deum ⁊ creaturā. vnde creatura dicitur deo ſimilis nō autē ecōuerſo. ſicut dom⁹ dicitur ſilis arti ⁊ nō ecōuerſo.

Ad ſcđm ſic ꝓceditur. videtur ꝙ non ſolaȝ rationalis creatura ſit ad imaginem. ad imperfectiōem enī imaginis rōeȝ ſufficit imꝑfecta

imitatio.ſ3 ī qualibet creatura ē aliq̄ impfecta dei imi‑
tatio.ergo cum ī creatura non ſit imago.niſi ſm impfe
tam imaginis rōnem .videt̄ q̄ quelibet creatura poſſit
dici ad imaginē. ¶ Quāto aliqd eſt meli⁹ tāto deum
pfectius imitat̄.ſed totum vniuerſū eſt melius q̄3 crea‑
tura rōnalis.ergo totum vniuerſū magis eſt ad imagi
nem q̄3 rōnalis creatura ¶ Omnis trāſſumptio fit ra
tione alicui⁹ ſimilitudīs.ſed nomia aliq̄ꝝ reꝝ corpora
lium frequētius de deo trāſumptiue dicitur q̄3 nomia
rōnaliu3 creaturaꝝ ſicut ignis ꝛ lucis.ergo maior ſimi
litudo eſt eoꝝ ad deu3 q̄3 rōnalis creature. ꝛ ita magis
debēt dici ad imaginē. S3 ꝯtra.homo dicit̄ ad ima
ginē dei ſm illud qđ ī nobis eſt excellētius hōc eſt ſm
mentem.vt Aug⁹ dicit in li.de tri.ſed mens ī ſola crea
tura rōnali īuenitur.ergo ſola rōnalis creatura eſt ad
imaginē. ¶ Inter rem ꝛ eius imagine3 nihil cadit
mediū.ſed ſola rōnalis creatura deo adheret.ergo ipa
ſola eſt ad imaginē. ℞.dōm q̄ in omi creatura ē aliq̄
dei ſimilitudo nō tamē dei imago ꝓprie loquēdo.ima‑
go eni ſimilitudinē includit ꝛ ſup eam addit duo.quo
rum vnū eſt expſſio vnius ab altero.vnde duorū ouo‑
rum q̄3uis ſimiliū vnu3 nō eſt alterius imago.q2 vnu3
nō ē ex alio.vt Aug⁹ dicit ī li.lxxxiij.q. Aliud ē vt ſimi
litudo attēdatur q̄3tum ad ſpeciē rei vel ſaltem q̄3tū ad
ea que ſūt ſignum ſpeciei ſicut figura.vnde aliqd dicit̄
eſſe homis imago nō ꝓpter ſimilitudinē ī albedine.ſed
pncipaliter ꝓpter ſimilitudine3 ī figura. rōne ergo pmi
nō deficit qn ī qualibet creatura ſit dei imago. Simili
tudo eni dei ī qualibet creatura ab ipo deo deriuat̄. ſ3
deficit rōne ſcdi.nam ī rationali creatura ſola īuenim⁹
omnia que nobis de pfectiōe diuine nature ſunt nota.
creatura eni rōnalis ſola eſt viuit ꝛ ītelligit. ꝛ ꝓpter hoc
ſola rōnalis creatura eſt ad imaginē vt Aug⁹ dicit ī li.
lxxxiij.q. Tertiū autē addit imago ſupra ſimilitudine3
ſc3 equalitatē que tamē nō reqritur niſi ad pfectā ima‑
ginē qualiter ſolus fili⁹ eſt imago.vnde fili⁹ ita eſt ima
go q̄ non ad imaginem .ppoſitio eni quādā diſtātiam
importat cetere vero creature neq3 ſunt imago neq3 ad
imaginē. Ad primū ergo dōm q̄ nō quelibet impfe‑
cta imitatio ſufficit ad rōem impfecte imaginis ſed req
rit̄ q̄ ſit imitatio aliq̄lis q̄3tū ad oīa eſſentialia rei q̄ in
ſpecie includūtur.ſicut homo eſt imago ſui pris vel ſal
tem q̄3tum ad ſignu3 ſicut denarius eſt imago ceſaris.
Ad ſcdm dōm q̄ vniuerſū eſt melius rōnali creatu‑
ra extēſiue inq̄3tum plura bona ꝯplectit̄.nō tamē ē me‑
lius nec eque bonū ītēſiue q̄3tum ad omnes eius ptes tū
rōnalis creatura ſit nobiliſſima ps vniuerſi. Ad ter
tiū dōm q̄ ſimilitudo creature ad deū attendit̄ duplr̄
Uno mō ſm pticipatiōe3 diuine bonitatꝭ.et ſic crea ra
rōnalis ē deo ſilīma Alio mō ſm ſilitudinē ꝓportōis ꝛ
ſic nihil ꝓhibet aliq̄s alias creaturas eſſe deo ſimilio‑
res.a qbus fit trāſumptio ad diuina ſic q̄ de⁹ dr̄ ignis
q2 ita ſe h3 ad calefactiōe3 ſpūalē ſic ignis ad corpalē.

D tertium ſic pceditur.videt̄ q̄ imago ī ho‑
mine nō ſemp remaneat In pſ.eni dicit̄.Do
mine ī ciuitate tua imaginē ipoꝝ ad nihilū re‑
diges.vbi dīc glo.peribit imago.quia nec ſi‑
militudinē retinebūt qui ō beatitudine nihil habebūt
ergo imago nō ſemp in homīe manet. ¶ Imago ſi‑
militudinē īcludit vt Aug⁹ dicit.ſed ſimilitudo dei nō
ſemp manet in anima.quia attēdit̄ ſm inocētiā ꝛ iuſti‑
ciam que p peccatū tollūt̄.ergo nec imago. ¶ In lit
tera dicit̄ q̄ imago ꝯſideratur in cognitōe v̄itatis.ſed co
gnitio v̄itatis nō ſemp manet ī homīe.ergo nec imago
S3 ꝯtra.ſi imago dei tolleretur ab homie p̄ aliquē hoc
fieret p peccatū.ſed p peccatū nō tollit̄.vt pt3 in pſ.ve‑
runtamē in imagine ptrāſit homo .ergo imago ī homie
ſemp manet. ¶ Naturalia homis ſemp ī homie ma
nent.ſed imago dei in anima attēdit̄ ſm memoriā itel‑
ligētiā ꝛ volūtate3.q̄ ſūt ei naturalia.ergo nūq̄3 homo
amittit dei imaginē. ℞.dōm q̄ ad imagine3 ptinet
aliqd dupliciter. Uno modo q̄ſi ei eſſentiale. Alio mō
ſicut cōpletiuū eius q̄3tum ad bene eſſe.vt patet in ima
gine corporali.deſignatio eni lineamētoꝝ ē eſſentialis
imagini.ſed ſupinductio coloꝝ complet decorē imagi‑
nis.ita ꝛ imago dei nobis eſſentialiter ꝯſiſtit in mente
ꝛ in his que eam ꝯſequūt̄ naturaliter. ex ipa eni natura
humana.mens habet qđ poſſit eſſe capax dei qđ nō eēt
niſi a materia ꝯformitatē ex ſua natā haberet ad deu3
ſed pfectio imaginis q̄3tu3 ad bene eſſe ꝯſiſtit in hoc q̄
aīa deū actualiter capit qđ fit p̄ genera ꝛ v̄tutes.q̄3tum
ergo ad primū imago ſemp manet ī creatura rōnali .ſ3
q̄3tum ad ſm amittit̄ p peccatū Ad primū ergo dōm
q̄ imago dei dicit̄ perire in peccatorib⁹. ꝛ ī pſenti ꝛ ī fu
turo.vtrobiq3 eni dei ciuitas ſtatū habet .in pſenti qdē
inq̄3tum coꝝ mens actu deū nō capit p gratiā inhabi‑
tātem In futuro vero inq̄3tum potētia naturalis ligat̄
vt nūq̄3 in actum exire poſſit v̄tutis tamen illud qđ eſt
nature ſemp manet Ad ſcdm dōm q̄ ſimilitudo ī pl⁹
eſt q̄3 imago.vnde aliqua ſimilitudo cōtra imaginē di‑
uidit̄ ſimilitudo qdē3 q̄3tū ad intellectū que eſt prima
pfectio rōnalis creature inq̄3tum hmōi ptinet ad eſſen
tialē imaginis rōnem.ſed ſimilitudo ſm ea q̄ pcedunt
itellectu3 ſicut eſſentia ꝛ ꝓprietates ei⁹ vt īmortalitas ꝛ
ſimilia ꝛ ea que ſequūt̄ ſicut affectus ꝛ hitus pficiēs po
tētiam diſtinguit̄ ꝯtra imagine3 cum dicit̄ Gen̄.j. Fac
homie3 ad imaginē ꝛ ſilitudine3 noſtrā. ꝛ ſic ad ſilitu‑
dinē ptinet inocētia ꝛ iuſticia. Ad tertiū dōm q̄ co‑
gnitio veritatis accipit̄ ibi nō ꝓ actu. ſed ꝓ potētia que
ſemp manet.

D quartū ſic pcedit̄. videt̄ q̄ imago dei non
magis ſit in angelo q̄3 ī homie .ad rōnem eni
imaginis ptinē videt̄ vt Auguſtinus dicit ī li.
lxxxiij.q. q̄ ſubſtātia iterpoſita in illa ab ipa
veritate format̄. ꝛ ideo nihil ē illi ꝯiūctius . ſed hoc cō‑
uenit anime ſicut ꝛ angelo.ergo angel⁹ nō eſt magis ad
imaginē q̄3 homo. ¶ Differētia generū vel ſpecierū
alioꝝ ſaluat̄ ī omib⁹ que ſūt ī illis generib⁹ vel ſpeciebꝫ
ſicut quia ignis ſpecie ē aere ſubtilior quilibet ignis q̄‑
libet aere ſubtilior eſt. ſed nō qlibet angel⁹ qlibet hoīe
melior eſt.q2 xps ꝛ beata v̄go ſūt ſupra omnes angelos.
ḡ angel⁹ nō eſt ſimpliciť ſm genus ſuu3 hoīe melior . et
ita nec magis ad imaginē. ¶ Sicut angel⁹ ē pſpica‑
cior ī itelligēdo q̄3 homo.ita vn⁹ homo q̄3 alius ꝛ vir q̄3
mulier.ſi ḡ rōne pdicta angelus ſit magis ad imaginē
q̄3 homo.vir eſſet magis ad imaginē quā mulier. ꝛ vn⁹
vir alio.qđ nō videt̄ cum ea que ad ſpeciē ꝯſequūt̄ equa‑
liter ꝯueniāt omibus que ſub illa ſpecie ꝯtinēt̄. S3
ꝯtra eſt qđ Aug⁹ dicit.xj.ꝯfe.duo feciſti dñe vnum ꝓpe
te ſc3 angelu3 ꝛ aliud ꝓpe nihil ſc3 materiā primā ſ3 ꝓp
ꝓpinqtatem rōnalis creature ad deū dr̄ eſſe ad dei ima
ginē rōnalis creatura.ḡ angelus eſt magis ad imaginē
q̄3 homo, vtpote ꝓpinquior. ¶ Grego. exponēs illđ
Ezech.xxviij. Tu ſignaculū ſilitudinis dicit quāto ī‑
eo ſubtilior ē natura eo magis ī illo imago dei inſinua
tur expſſa.ſed cōſtat angelū eſſe ſubtiliorē natē q̄3 homi‑
nem.ḡ angelus eſt magis ad imagine3 dei q̄3 hō. ℞.
dōm q̄ cū imago ſit qdam ſilitudo ad deū ibi ē maior
expſſio imaginis vbi eſt maior ſilitudo creature aūt ra‑
tionalis ad deū p̄t ſilitudo dupliciť attēdi. Una ſm pti

fectionē nature. ꝛ ſic angelus ē deo ſilioꝛ tū ꝓpᷣ naturā ſubtilioꝛē tū ꝓpter ītellectū pſpicatioꝛē. Alia ſm habitudinem ad res ꝛ ſic ī homine īuenit̄ aliqua ſimilitudō ad deū que nō eſt ī angelis. ſicut ꝙ vnus homo eſt pͥncipium oīm hoīm ꝙ aīa eſt tota ī qualibet pte corporis ſicut deus eſt pͥncipiū oīm entiū. ꝛ etiaꝫ totus ī qualibet pte mūdi. pͥma autem ſilītudo eſt verioꝛ ſicut ꝛ verius eſſe habet ens abſolutum ꝙ̄ relatio. ꝛ ideo ſm primam ſimilitudinem verius attēdit̄ imago. dōm eſt ergo qꝫ ī angelo ē ſimpliciter imago dei expͥſſioꝛ ſꝫ ī hoīe ſm qd

Ad primū ḡ dōm ꝙ lꝫ aīa īmediate formet̄ ab ipa veritate ſicut ꝛ angel᷒. tn̄ angelus pfectius format̄ loquēdo ſm naturā veriuſqꝫ. quia ſm nullaꝫ veritatē pfecti᷒ cognoſcit. quia ī eo lumē ītellectuale in ſua puritate pſeuerat. In hoīe autē eſt figuris ſenſibilib᷒ obumbratum. vnde cum diſcurſu cognoſcit vnde dicit yſaac. ꝙ ratio creata eſt ī vmbra ītelligētie nam ſm gratiā ꝛ gloriam ſūt ptes. Ad ſcōm dōm ꝙ excellētia que ē ī xpo ꝛ beata ꝟgine eſt gratie vel glīe nō nat̄e. Ad tertium dōm ꝙ differētia angeli ad hoīem nō ꝯtinet̄ ſub ſpecie vna. ſicut ꝛ differētia viri ad virū vel viri ad mulierem vn̄ nō eſt ſimile nec tamē eſt incōueniēs ꝙ quāto in aliquo natura humana eſt pfectioꝛ tanto in eo ſit diuina imago expreſſioꝛ.

Di. XVII

Ic de origine anime

ꝛc. Hic qͥrūtur q̄tuoꝛ. Primo vtrū aīa ſit de dei ſuba. Scōo vtrū ſit facta ex aliqua materia corpoꝛali vel ſpūali. Tertio vtrū ſit facta extra corpus. Quarto de paradiſo. vtrū ſit loc᷒ corpoꝛalis vel ſpūalis.

Ad pͥmū ſic ꝓceditur. videtur ꝙ aīa ſit de dei ſuba. flatus enī eſt ſuba flantis. ſed deus ī faciem homīs inſufflaſſe vel inſpiraſſe legit̄ ſpiraculū vite. ergo ſpiraculū vite qḋ eſt anima eſt ḋ ſuba dei. ¶ Unitas opationis atteſtat̄ vnitate nat̄e ſꝫ aīa ꝯuenit cum deo in opatiōe nature ītellectuali. ḡ eſt eiuſdeꝫ nature cum ipo. ¶ Omnis forma q̄ nō eſt multiplicabilis p diuerſas materias nō pt habere imaginē alteri᷒ nature. cum imago formā ꝯtineat exemplarꝫ. ſꝫ forma deitatis ē hmōi. cū ḡ in aīa ſit imago dei. videt̄ ꝙ aīa ſit de ſuba ſiue de natura dei. Sꝫ cōtra. natura diuina ē intrāſmutabilis. ſꝫ anima hūana multis trāſmutatōib᷒ ſubiacet. ḡ nō eſt de nat̄a diuina ¶ Cauſa efficiēs ꝛ materialis in ideꝫ nō incidūt. vt phs dicit in ſcōo phīc. ſed deus eſt cauſa efficiēs oīm. ḡ nullius rei poteſt eſſe cauſa materialis. ꝛ ita anima nō poteſt fieri de ſuba dei. ℞. dōm ꝙ iſta poſitio dicētiū aīam eſſe de dei ſuba ex tribus erroꝛib᷒ originē habere poteſt. Quoꝝ pͥmus eſt dicētium deū nō eſſe aliquid diſtinctum a rebus. ſed ꝙ ipe in qbuſdā eſt eſſentia. in qbuſdā natura. in qbuſdā aīa. in qbuſdam ītellectus. vt Auic̄. narrat. Secūdus erroꝛ fuit dicētiū deū eē aīam mūdi vt Aug᷒ narrat in li. de ciui. dei. q ꝯmuniter ponebāt oēs aīas ptes eſſe illi᷒ q̄ totus mundus animat̄. Tertius erroꝛ fuit dicētium aīam eſſe vel pͥncipiū vel ex pͥncipijs. ad hoc vt omīa cognoſceret vt phs narrat in pͥ de anima. Ex quo ſeqtur ꝙ cum pͥncipium rerum deus dr̄ pͥmū aīa ſit de natura diuina. Prim᷒ autem hoꝝ erroꝝ reprobat̄ p hoc ꝙ deus nō eſt oīa. ſed omībus altius. vt etiam phs ꝓbat in. xi. metha. Scōs vero reprobat̄ p hoc ꝙ deus nec eſt corp᷒ nec forma corporis vt etiaꝫ phs ꝓbat. Tertius vͦo erroꝛ excludit̄ per hoc ꝙ aīa non cognoſcit omīa. quia ſic idem omnibus quaſi oīm pͥncipia ꝯtinēs. ſed quia eſt in potētia omīa. vnde cōſtat poſitionē p̄dictam eſſe falſā ꝛ erroneā qua dicit̄ animā eſſe de dei ſuba. Ad primū ergo dōm. ꝙ illa auctoꝛitas Gen̄. ſm Aug᷒. non cogit ponere aīam eſſe de dei ſubſtātia. pͥmo quia homo flatū non emittit de ſua ſubſtātia. ſed de aere reſpirato qui non eſt ḋ ſubſtātia corpis ꝛ multominꝰ de ſubſtātia anime. Scōo quia anima nō poteſt facere flatū niſi de corpoꝛe cū nō ſit creatrix. deus autē qui eſt infinite potētie poteſt animā de nihilo creare. ꝛ ſic dr̄ flaſſe ī q̄ꝫtū hoīs flatū creauit. Ad ſcōm dōm ꝙ ratio illa ſeqretur ſi intellectualis opatio eodem modo deo ꝛ anime ꝯueniret qḋ patꝫ eſſe falſum. vnde ex hoc nō vnitas ſed ſimilitudo nature concludi poteſt. Ad tertium dōm ꝙ ratio illa ꝓcederet. ſi in homine eſſet ſimilitudo vel imago deitatis pfecta cuius ꝯtrarium ſupra dictum eſt.

Ad ſcōm ſic ꝓceditur. videtur ꝙ anima ſit creata ḋ aliq̄ materia. omē enī qḋ habet materiā ex materia eſt factū. ſed aīa habet materiā ꝙ oſtēditur ex hoc ꝙ eſt accidētibus ſubm. naꝫ forma ſimpliciter ſubiectū eſſe non poteſt vt boeti᷒ dicit. ergo anima eſt facta ex materia. ¶ Sicut ſe habet materia corpalis ad corpa ita ſpūalis ad ſpūs ſꝫ cū dicit̄. in pͥncipio creauit deus celum ꝛ terraꝫ. ſm Aug. p ſpiritū ītelligitur ſpūalis natura informis. p terram vero corpoꝛalis. ergo ſicut ex materia informi p̄exiſtenti facta ſūt corpoꝛa. ſic ꝛ anima rōnalis ex materia preexiſtēti facta eſt. ¶ Perfecto nō poteſt fieri additio quia pfectum eſt cui nihil deeſt. ſed vniuerſuꝫ p opa ſex dierū fuit pfectum. vt ſupra dictū eſt. ergo nulla res vniuerſo de nouo addit̄. hoc autē eſſet ſi anima ex non preexiſtenti materia fieret cū quottidie multe anime fiant ergo videt̄ ꝙ anima ſit de aliq̄ materia facta. Sꝫ cōtra. omīs forma eſt ſimplicis eſſentie alias iretur ī infinitum. ſed anima eſt quedam forma. ergo eſt ſimplicis eſſentie. non ergo eſt facta de aliq̄ materia. ¶ Omē qḋ fit ex materia exit in eſſe p generatiōem. omē aūt generabile eſt corruptibile. ſi ḡ anima rōnalis fiat ex materia ſeqtur ꝙ ſit corruptibilis qḋ eſt incōueniēs. ℞. dicēdū ꝙ aliud eſt fieri ex materia. ꝛ aliud eſt fieri cum materia. illa enī ex materia fiūt qbus eoꝝ materia p̄exiſtit. ꝛ cū materia ſine forma eſſe nō poſſit. opoꝛtet ꝙ materia ex qua aliquid fit ſucceſſionē formarum in ſe patiat̄ qḋ nō iuenitur niſi in rebus generabilib᷒ ꝛ corruptibilib᷒ inter quarum formas eſt aliqua contrarietas que de anima dici non poſſūt niſi forte ſm erroꝛeꝫ illoꝝ qui animā eſſe corpoꝛeā exiſtimabant. vnde anima nō debet dici facta eſſe ex aliqua materia ſpūali vel corpoꝛali. Fieri vͦo cuꝫ materia dicūtur illa que ſic fiūt vt habeāt mat̄iaꝫ ptem ſui in quo circa animā non eſt oīm ꝯcoꝛs ſentētia qbuſdam dicētibus animā ex materia ꝛ forma ꝯpoſitam. alijs hoc negātibus de hoc qḋ verius ſit in pͥmo li. dictuꝫ eſt. ꝛ ideo p̄termittat̄ ad p̄ſens

Ad primū ergo dicendū ꝙ illa ratio non ꝓbat animam fieri ex materia. ſed animam habere materiā cuitū ſm eos qui hoc negant p̄t reſpōderi ꝙ anima q̄uis non habeat materiā non eſt omnino ſimplex cū ſit cōpoſita ex quo eſt ꝛ ꝙ eſt alibi expoſitum eſt. Ad ſcōm dicendū ꝙ informitas in corpoꝛali natura ītelligitur q̄ꝫtum ad primū eſſe. ſed in ſpūali natura q̄ꝫtum ad eſſe ſm non q̄ꝫtum ad primū. ꝛ ideo corpoꝛales res ſm eſſe nature fiunt ex materia p̄exiſtente. res aūt ſpūales fiūt ſm eſſe gratie ex natura cōſiderata abſqꝫ gratie forma.

Ad tertium dicēdū ꝙ pfectio vniuerſi eſſentialis q̄ eſt ſm ſpecies fuit in pͥmis. vj. diebus ꝯpleta nō aūt ac

cidentalis q̄ eſt ſm̄ indiuiduus.
Ad tertium ſic ꝓceditur. videtur ꝙ anime create
fuerunt extra corpora finis eni rei reſpondet
eius principio. ſed aīa remanet poſt finē cor-
poris. ergo ⁊ ante corpꝰ creata fuit. ℗ Pro
ductio rei debet eſſe ꝯueniens nature ipſius ſed intellec
tus ſm̄ ph̄m nulliꝰ partis corporis actus eſt. ergo ani-
ma rationalis nō debet fieri in corpore. ℗ Creatu
ra rationalis corpori non vnita eſt nobilior creatura
rōnali corpori vnita. vt patz de angelo ⁊ anima. ſz nul
la dignitas ſubtrahitur anime rōnali niſi ꝓpter eiꝰ de-
[illegible]
meritum. ergo ex aliq̄ [illegible]
corpori vnitur. hoc autē nō eſſet niſi corpus ꝑtitiſſet.
ergo anime ſunt create ante corpora. Sz cōtra quā
docūqz eſt anima rōnalis poteſt agere aliquid boni vel
mali. ſz anime rōnales ante corpora nihil boni vł ma-
li egerūt. vt patet ꝑ apoſtolū Roma. ix. ergo anime nō
ſunt ante corpora create. ℗ Forma in via generati-
onis nō eſt prior materia. ſed magis poſterior. ſed ani-
ma eſt forma corporis. ergo anima ante corpus creari
nō potuit. Rͦ dōm ꝙ opinio quorūdā fuit animas
ante corpora creatas eſſe cuiꝰ duplex fuit occaſio. Una
apud platonicos q̄ cum ponerēt generatōem ꝑpetuam
⁊ aīas imortales coacti ſūt ponē circulatōez in anima
[illegible] ne in infinitū excreſceret numerus animaꝝ. dicen
[illegible]
ſum poſt aliq̄ tēpora corporibꝰ alligari. Secūda occa-
ſio fuit apud Orig. q̄ inequalitatez creaturarū rōnalium
ex diuerſitate meritorū procedere credidit ne deus in-
iuſtus videret̃ inequalitatē in creaturis rōnalibus in-
ſtituens abſqz meritoꝝ diuerſitate vtrūqz autē ꝑ idē re
probat̃. ꝑ hoc ſcz ꝙ anima rōnalis nō accidētaliter ſed
naturaliter corpori vnitur. alias homo nō eſſet ens na
turale ſed accidētale. ex hoc aūt ꝙ anima naturalit̃ vni
tur corpori. ſeqtur qꝫ vna anima vni corpori debeatur
nam vna forma vni materie reſpōdet ⁊ vnū agens vni
ꝓprio inſtrumēto ꝯuenit etiā ea que naturalia ſunt ſub
merito nō cadūt. ⁊ ꝑterea ſi anime rōnali eſt eſſentia-
le vni corpori eſſe ſine corpore eſt ei accidētale. natura-
le autē eſt accidētali prius. vnde anima non eſt facta ſine
corpore ſed in corpore. Ad primū ergo dicēdū ꝙ ani
mam eſſe ſine corpore poſt mortem eſt ei ꝑ accidens ſcz
ꝑ mortem corporis que eſt ex peccato ꝯſecuta. Ad ſe
cūdū dicēdū ꝙ intellectꝰ dicit̃ nullius corporis actus
eſſe. quia potētie intellectiue nō deputat̃ aliquod orga
num in corpore ſicut potētie viſiue. nō autē ꝑ hoc vo-
luit Ariſto. ꝙ anima rōnalis corporis forma non eſſet.
Ad tertium dicēdū ꝙ inequalitas ſpūalium creatu-
rarum eſt ſm̄ eaꝝ naturaz vnde ex merito nō depēdet
nec tamē ex hoc aliq̄ iniuſticia deo poteſt aſcribi cuz ex
mera ſua bonitate creaturas inſtituerit nō q̄dem equa
les vt diuerſi gradus bonitatis implerent̃ ex q̄bus ꝯſta-
ret vniūſi admirabilis pulchritudo nec ex hoc anime
aliq̄ dignitas ſubtrahit̃ ꝙ angelo nō ē eq̄lis cuz hec in
equalitas naturā vtriuſqz ꝯſequat̃.
Ad quartū ſic ꝓceditur. videtur ꝙ paradiſus in
quo homo creatus dicit̃ nō ſit aliquis locus
corporalis. dicit̃ eni in littera ꝙ paradiſus il
le vſqz ad lunarē globū ꝑtingit. ſed hoc non
poteſt dici de aliq̄ loco terreno ꝓpter ſperam ignis q̄ lu
ne orbi cōtiguat̃. ergo paradiſus ille nō eſt aliquis locꝰ
corporalis ⁊ terrenꝰ. ℗ Si paradiſus ille corpora-
lis eſſet. arbores ī eo plātate eſſent corporales qđ nō vi
detur cum lignū vite ſit ipſa ſapiā. vt habet̃ Prouͤ. iij. li
gnum etiaz qđ ſciētiā boni ⁊ mali cauſat nō poteſt eſſe
corporeū. ergo nec paradiſus ille poteſt eſſe corporalis.
℗ Flumina illa que dicunt̃ a paradiſo ꝓcedere alibi
habēt notā originē. fons etiā ille ſm̄ Dam̄. eſt oceanꝰ
qui totam terraz circūdat. ergo ea que dicūtur de para
diſo illo ad lr̄am itelligi nō poſſūt: vt paradiſus ille ſit
locus corporeus. Sz ꝯtra poſtq̄z homo peccauit ī pa
radiſo ſpūali nō remāſit. dicit̃ autē Gen̄. iij. ꝙ aliq̄ ſpa
cio remāſit ī paradiſo: ergo oportet ꝙ itelligatur đ cor-
porali. ℗ Rei corporali debetur locus corporalis. ſz
paradiſus eſt deputatus homini ī ſtatu inocētie tanq̄z
[illegible]
re. videt̃ ꝙ paradiſus ille corporalis fuerit. Rͦ dicē-
dū ꝙ cōmunis eccl'ie ſentētia habet ꝙ paradiſus ille ſit
locus corporalis. Unde opinio Orig. reprobat̃ qui poſ-
ſuit oīa que de paradiſo illo dicūtur miſtice itelligen-
da eſſe. rōnabiliter aūt ad lr̄am itelligitur. Naz homo
in ſtatu illo felicitatē quādā habuit. ſicut in anima in-
q̄ntum ſciētia ⁊ ꝟtutibus ꝑditus erat ita ⁊ ī corpore qđ
erat quodāmodo impaſſibile ⁊ imortale. vnde ei debe-
batur nō ſolum paradiſus felicitati ſpūali ꝯueniēs. ſz
etiam corporalis cōperēs corporali. Qui q̄dez locus ab
oīnibus ꝑturbationibꝰ erat liber ſub eq̄noctiali ꝯſtitu
tus verſus orientem. vt quidam dicūt q̄ſi ī optima ꝑte
mūdi. Ad primū ergo dicēdū ꝙ paradiſus ille terre-
[illegible]
[illegible] militudinem. Ad ſcđm ꝙ lignū vite lꝫ q̄ādoqz mi-
ſtice accipiat̃ ꝓ ſapiā ꝑ quā vita ſpūalis habetur. tamē
quedā corporalis arbor ē que ex hoc lignū vite dicit̃ ꝙ
vitaz homini ī ſtatu īnocentie ꝯſeruabat. Sicut ⁊ hie-
ruſalē q̄uis ſit terrena ciuitas: q̄ādoqz tamē ſumitur
ꝓ celeſti. ligni vero ſciētie boni ⁊ mali dicit̃ ab euentu
quia ꝑ eius eſum homo expertus eſt q̄d interſit inter obedi
entie bonum ⁊ inobediētie malum. Ad tertiū dicēdū
qꝫ duplex eſt origo fluminū. Una pma ſcz oceanꝰ. ⁊ ſic
loq̄tur Dam̄. Alia ꝓxima. ⁊ ſic origo illorum quattuor
fluminū eſt fons paradiſi. ꝙ autē illa flumina alibi vi-
dētur habere originē. ex hoc ꝓuenit ꝙ a ꝑadiſo egreſſa
iterū ſub terra demergūt̃. vñ ibi originē habere dicūt̃
vbi iterum renaſcūtur.

DI. XVIII

A eodem quoqz para

diſo ⁊c̄. Hic ē duplex queſtio Primo
de traductione mulieris ex viro. Scđo
de traductiōe anime ex anima. Circa primū queruñ
tur duo. Primo vtrū corpus mulieris de coſta viri
fuerit factū. Secūdo de ſemīalibꝰ rōnibꝰ ⁊ miracu
lis que ꝑter eas fiūt.
Ad primum ſic ꝓceditur. videt̃ ꝙ mulier non
ſit facta ex coſta viri. formatio eni viuius ex
alio non ꝑtinet ad opus pme inſtitutōis na-
ture. ſed magis ad opus ꝓpagatōis. opus au
tē ꝓpagatōis ex rōnibus ſemīalibus ꝑficitur. cum ergo
in rōnibus ſemīalibus non eſſet vt ex coſta viri fieret
mulier. vt ī littera dicit̃ videt̃ qꝫ incōueniēter mulier de
coſta viri formata dicatur. ℗ In corpore hōis nō
poteſt eſſe diuiſio ꝯtinui ſine ſenſu doloris. dolor autē
in homine eſſe non potuit ante peccatū: ergo nō poteſt
dici qꝫ mulier ſit ex coſta viri formata ante peccatum.
℗ Ex corpore parue q̄ātitatis abſqz additiōe fieri
nō pt̄ corpꝰ magne q̄ātitatis niſi ꝑ rarefactōem vt ꝓꝫ
ꝑ Aug. x. ſup Gen̄. ad lr̄az. nō autē poteſt fuiſſe corpus

mulnis tanto rarius coſtam viri quãto eam in quãtita
te excesſit. ſicut enĩ eſſet rarioꝛ aere. ergo aliquid addi-
tum eſt coſte. ad hoc ꝙ ex ea mulier foꝛmaretur. magis
ergo debet dici ꝙ ex illo addito foꝛmata ẽ mulier q̃ ex
coſta cum illud ſit maioꝛis quãtitatis. Sed contra
ẽ auctoꝛitas ſcripture Geneſ. ij. Preterea Actuũ. xvij.
dicitur ꝙ deus fecit ex vno omne hominũ genus. hoc au
tem non eſſet niſi mulier ex viro eſſet foꝛmata. ergo ꝛc.

R° dõm ꝙ ꝯuenienter mulier ex viro eſſet foꝛmata.
tum ꝓpter ꝯditionẽ mulieris q̃ cum ſit imꝑfecta. debet
a ꝑfecto oꝛiginẽ ſumẽ. tum etiã ꝓpter charitatẽ iter ho-
mines inſinuandã. vt hoĩes magis ſe diligãt ex vno ſe
eẽ cognoſcẽtes. tum ad viri dignitatẽ oſtendendã q̃ ẽ
ꝑncipiũ vniũſale ſui generis. ſicut ꝛ de⁹ ẽ ꝑncipiũ oĩm
ꝯuenĩẽter etiã ꝛ de coſta dꝫ eſſe foꝛmata. vt oſtendaꝛ eã
viro datam eẽ in ſociam nõ in dñam vel ancillã. vt ĩ lit-
tera ꝯꝫ. Ad ꝑmum ꝰ dõm ꝙ opus ꝓpagatõis natura
lis ꝑſupponit pꝛincipia actiua ꝛ paſſiua. ꝛ ita cũ vir ſit
ꝑncipiũ actiuũ in generatiõe hũana femĩa paſſiuũ vtri
uſqꝫ foꝛmatio nõ ad opus ꝓpagatiõis. ſꝫ ad paſſiuã re-
rũ inſtitutioneꝫ ꝑtinet nec obſtat ꝙ femĩa ex viro facta
legiꝛ. qꝛ etiam vir diciꝛ eſſe factus ex terra. ꝛ ſimiliꝛ ani
malia ꝛ plante. Ad ẜm dõm ꝙ coſta illa non fuit de
ꝑfectione ade ꝓut erat q̃dam ꝑſona ſingularis. ſꝫ ꝓut
erat totius humani generis ꝑncipiũ. ꝓpter qꝺ etiam il
la coſta reſurget in eua in qua eſt de ꝑfectiõe indiuidui
non aũt in adam. illꝺ aũt qꝺ hoc modo ſe habet ad ho
minẽ nõ ſolum ſine doloꝛe. ſed cum delectatõe decidiꝛ
ſicut pꝫ de ſemĩe. vnde non oꝑtet ꝙ in coſte a motione
adã doloꝛẽ ſenſerit ꝛ ꝑcipue cum hoc factũ legaꝛ eo ĩ ſo
poꝛe extaſis ꝯſtituto Ad tertiũ dõm ꝙ hugo de ſan.
vic. ꝛ q̃dam eum ſequẽtes dicũt ꝙ ex multiplicatõe ma
terie coſte abſqꝫ oĩ additiõe vel rarefactõe mulier ẽ foꝛ-
mata. ꝛ ponũt ſimile ꝺ multiplicatõe q̃nqꝫ panũ Sed
hec multiplicatio ĩtelligi ñ pt niſi vl' ꝙ creſcat ipa eſſen
tia matie ẜm ſe. vel ita ꝙ creſcat q̃titas cui ſubeſt. Pri
mũ non ꝑt intelligi niſi ꝑ creationẽ noue materie vel ꝑ
additionẽ matie ꝑexiſtentis. ſꝫ vno non ꝑt intelligi ſi
ne rarefactõe q̃ qꝛ ibi eſſe non potuit vt obiectio pꝛobat
oꝑtet ꝙ ĩtelligaꝛ illa foꝛmatio eẽ facta ex coſta vel ꝑ no-
ue materie creationẽ vel ꝑ additionẽ exterioꝛis ꝛ tñ ex
coſta foꝛmata diciꝛ mulier. quia illa materia vel addi-
ta vel de nouo creata mediãte materia coſte in foꝛmati
onẽ mulieris trãſiuit.

D ſcdm ſic ꝓceditur. videtur ꝙ miracula nõ
ſint que fiũt ꝑter rõnes ſeminales. Inter eni
rõnes ſeminales cõputari opoꝛtet non ſoluꝫ
vires actiuas. ſed etiã paſſiuas. ſine q̃bus na
turales effectus nõ ꝓducũꝛ. ſed coꝝ q̃ mirabiliter fiunt
ꝩtutes paſſiue in rebus naturalib⁹ ꝑexiſtũt. quia vt ab
Aug. habeꝛ in lr̃a. dedit deus natis vt ex eis hec mira-
bilia fieri poſſent. ꝰ miracula non fiũt ꝑter rõnes ſemi-
nales ꝓ. Creatio rerũ ꝛ iuſtificatio impioꝝ. ꝛ reſur
rectio moꝛtuoꝝ ꝑter rõnes ſemiales fiũt. hec tñ nõ ſũt
miracula cum creatio non oꝛdineꝛ ad gratie manifeſta
tionẽ iuſtificatio impij frequẽꝛ accidit reſurrectio moꝛ
tuoꝝ non fit ꝑter fideliũ ſpem que oĩa ad miraculũ
reqͥrunꝛ. ꝰ non ex h aliqua dicunꝛ miracula ꝙ ꝑter ra-
tiones ſemiales fiũt. ꝓ. Facultas creature non ſe ex
tendit ſupꝛa rõnem ſeminalẽ. extendit aũt ſe ad opera
miraculoſa. qꝛ homĩes ꝛ angeli miracula dicunꝛ facere
fiunt etiã quãdoqꝫ miracula de his que ꝑ naturaꝫ fieri
poſſunt. ſicut pꝫ in ſanatõe infirmoꝝ. ꝰ non ex hoc eſt
aliq̃d miraculoſũ qꝺ ꝑter rõnes ſemiales fit. Sꝫ cõ
tra miracula vt in lr̃a diciꝛ ad cõmendatõem gr̃e fiunt
ſed gr̃a cum ſit ſuꝑnaturalis non pt ſufficiẽter cõmẽda
ri niſi ꝑ effectus ſuꝑnaturales q̃ ſeminales rõnes natu
re excedunt. ꝰ miracula ſũt ꝑter rõnes ſeminales. ꝓ
Miraculũ ẽ aliq̃d arduũ ꝛ inſolitũ qꝺ ꝑter ſpem admi
rãtis apparet. ꝛ facultatẽ nature excedit. oĩe aũt qꝺ ẽ
ẜm rõnes ſeminales eſt infra facultatẽ nature. ergo mi
racula ſunt ꝑter rationes ſeminales R° dicẽdũ ꝙ ad
miratio ꝓpꝛie eſt ꝙ alicuius effectus viſibiliter apparẽ
tis cauſa non cõꝑhẽditur. Ex quo patet ꝙ aliquid põt
cadere ſub admiratõe dupliciter. Uno modo nõ ꝓpter
ſeipm ſed ꝓpter defectum admirantis qui nõ cõpꝛehẽ-
dit cauſas ẜm ſe cõpꝛehẽſibiles. vnde in his cõtigit ꝙ
vnum ꝛ idem qꝺ non eſt admirabile ſapienti ẽ admira
bile idiote ſicut eclypſis ſolis vl' lune. vel aliquid huius
modi. Alio modo ꝓpter ſeipm. quãdo ſcꝫ cauſa eſt ẜm ſe
incõpꝛehẽſibilis. ꝛ huiuſmodi ſunt que ſola ꝩtute dei
fiunt quã hũanus intellectus cõpꝛehẽdere non poteſt.
ꝛ ideo hec ſunt cuilibet admiranda ꝓpter qꝺ hec dicũ-
tur miracula ꝓpꝛie loquẽdo. ad ea aũt que ſola virtute
diuina fiũt ſeminales rationes nature non oꝑantur. ꝛ
ideo opoꝛtet dicere ꝙ miracula ꝑter rationes ſemina-
les fiant. Ad pꝛimũ ergo dõm ꝙ potentia paſſiua re
fertur ad actiuam. Et ideo duplex eſt potentia paſſiua
Una naturalis que educiꝛ in actum ꝑ agens naturale
ꝛ hec inter rationes ſeminales cõputatur. Alia obediẽ
tialis que habet oꝛdinẽ ad potentiã actiuam diuinam
cui oĩs creatura obedit. ꝛ hec nõ cõputatur inter ra-
tiones ſeminales. de hac loquiꝛ Aug⁹ in littera. Ad
ẜm dicendũ ꝙ creatio rerum lꝫ a ſolo deo ſit non tamẽ
ꝓpꝛie poteſt dici miraculoſa. quia ſicut aliqs effect⁹ ꝑ-
ticularis ex ſua natura habet oꝛdineꝫ ad ſuam cauſam
ꝓximam. ita vniuerſitas creaturaꝝ ad deũ. ꝛ ideo exi-
tus vniuerſi a deo nõ ẽ miraculoſus ſicut nec exit⁹ vni
uerſi a ꝓpꝛia cauſa ſimiliter nec iuſtificatio impij ꝓpꝛie
miraculoſa eſt. quia lꝫ ratio ſeminalis eam nõ cõpleat
ad eaꝫ tamẽ diſponere poteſt. reſurrectio moꝛtuoꝝ mi
raculoſa erit. non enĩ cadit ſub ſpe nature q̃uis cadat
ſub ſpe gratie. Ad tertiũ dicendũ ꝙ ſancti homines
dicũtur miracula facere oꝛando. angeli vero oꝛando ꝛ
miniſteriũ adhibendo non autẽ ꝓpꝛia ꝩtute ꝑficiendo
natura vero ad opus miraculi ſe non extendit. qꝛ opus
miraculi excedit facultatẽ nature vel ẜm ſubaꝫ facti vt
reſuſcitatio moꝛtui vel ẜm modũ faciẽdi vt curatio fe-
brium q̃ fit ſolo imꝑio vel oꝛone

Einde queritur ꝺ traductione anime.

Et circa hoc querũtur duo. Primo vtrũ anima rationalis ſit ex traduce. Scdo vtrũ aĩa ſenſibilis et vegetabilis ſint ex traduce.

D pꝛimũ ſic ꝓceditur. videtur ꝙ anima rati
onalis ſit ex traduce Accidens non traduciꝛ
niſi ſubiectũ traducaꝛ. peccatũ auteꝫ oꝛigina
le cuius ſubiectũ ẽ anima rationalis. tradu-
citur a parente in ꝓlem. ergo anima rationalis ẽ ex tra
duce. ꝓ. Homo generat ſibi ſimile ẜm ſpeciem. ſed
genitus homo habet ſpeciẽ per animã rationaleꝫ. ergo
anima rationalis geniti traducitur a generante. ꝓ
Omne qꝺ dat cõplemẽtũ operi cooꝑatur oꝑanti. ſed
deus non cooꝑatur adulteris. ergo non cooꝑatur nec
dat cõplementum eoꝝ actui. ꝛ ſic anime natoꝝ ex
adulterio non ſunt per creationẽ a deo. relinquiꝛ ergo
qꝺ a ꝑentib⁹ traducanꝛ. Sꝫ ꝯtra eſt ꝙ dicit Ecc. xij.
donec reuertatur puluis in terram ſuam vnde erat. et
ſpiritus ad deum quiꝫ dedit illuꝫ. ex quo videtur ꝙ ſpi
ritus humanus ſit a deo per creationem coꝛpoꝛis im-
miſſus. ꝓ. Maius eſt educere aliquid in eſſe quam

formare;ipm ſed mens rõnalis ab ipa predicta verita⸗te formatur vt Aug⁹ dicit. ergo imediate a deo creaṫ.

Rͦ dõm ꝙ impoſſibile eſt animaꝫ rationalē cum ſe⸗mine traduci. Cui⁹ ratio eſt quia nulla forma vel virt⁹ tradaṫ ꝑ traductõeꝫ corporis niſi q̄ ad diuiſionē corpo⸗ris diuidiṫ. Omis aũt talis forma eſt a materia depen⸗dens ſm eſſe ⁊ ſuaꝫ operationem. anima aũt rationalis habet operationē p̄ter cõmunicationē corporis ſcꝫ itelle⸗ctualem. vt ꝓbat phs in tertio de aĩa. vnde nõ poteſt di⸗ci ꝙ ſit ꝟtus materialis que diuidaṫ ad diuiſionē cor⸗poris ⁊ ꝓpter hoc non poteſt dici ꝙ traducaṫ cum tra⸗ductione ſemis. ⁊ hoc eſt qḋ phs dicit in. xvj. de aĩalib⁹ ꝙ p̄ncipia quoꝝ opa ſunt ſine corpe oportet ab extrin⸗ſeco eſſe ꝑ qḋ ꝓbat intellectuꝫ eſſe ab extrinſeco. Patet etiã ex dictis ꝙ ſi ponaṫ animã eē ex traduce de neceſſi⸗tate ſeq̄tur eam eē corruptibilē: ſicut ⁊ ceteras formas materiales q̄ a mãa depēdēt ſm eē ⁊ operationē. ⁊ ideo vtrũq꞉ equaliter eſt hereticũ. Ad p̄mũ dõm. ꝙ ex in⸗fectione aĩe in qua peccatũ originale incepit infectuꝫ ē corpus: ⁊ ex corporis infectõe iterato aĩa infuſa inficiṫ vt infra in eli⁹ patebit. ⁊ ſic nõ oportet ꝙ originale tra⸗ducaṫ ꝑ traductõem aĩe. ſed ꝑ traductõeꝫ corpis Ad ſcḋꝫ ꝙ homo generat ſibi ſimile ꝑ hoc ꝙ materia huma⸗ni corporis ꝑ ꝟtutē generatiuã hoĩs fit in vltima diſpo⸗ſitione ad ſuſceptionē anime rationalis nõ ꝙ ipa rati⸗onalis anima ſit effectus generatiue ꝟtutis. Ad ter⸗tium dõm ꝙ in actiõe adulterij eſt duo ꝯſiderare ſcꝫ id qḋ naṫe eſt. ⁊ ſic ei deus coopatur aĩas creando ⁊ id qḋ eſt ꝑuerſe volũtatis; ⁊ ſic deus ei nõ coopatur ſꝫ eam ꝓ⸗hibet ⁊ punit.

D ſm ſic ꝓcedi. et viṫdeṫ ꝙ aĩa ſenſibilis nõ ſit ex traduce. anima enĩ ſenſibilis eiuſdem ra⸗tionis eſt in homie ⁊ in alijs animalib⁹. ſed ĩ hoĩe nõ eſt ex traduce cuꝫ in ſuba nõ differat a rõnali q̄ nõ traduciṫ. g̃ anima ſenſibilis nõ eſt ex tra⸗duce etiã in brutis. P̄. Nulla ſuba ꝑ ſe ſubſiſtēs inci⸗pit eſſe niſi ꝑ generatõem vel creatõem. ſed aĩa ſenſibil' brutoꝝ ē ſuba ꝑ ſe ſubſiſtēs qḋ ei⁹ opa demõſtrãt q̄ cor⸗pus mouet. forme enĩ nõ ſubſiſtētes nõ poſſũt eſſe mo⸗tores. vt ptꝫ ḋ formis grauiũ ⁊ leuiũ in. viij. phiſię. aĩa aũt ſenſibilis nõ poteſt ꝑ ſe generari cum ſit forma que⸗dam non ꝯpoſita ex materia ⁊ forma. relinqṫ g̃ ꝙ creat in eſſe ꝑ creationē ⁊ nõ ex traduce P̄. Effectus non ē nobilior ſua cauſa. ſꝫ corpus celeſte non ē animatũ. vt cõmuniter teneṫ. ⁊ ſic eſt min⁹ nobile quolibet corpore animato ſm regulaꝫ quã Aug⁹ ponit in li. de ꝟa reli. g̃ ꝑ ꝟtutem corporis celeſtis nõ poteſt ꝓduci anima ſen⸗ſibilis ſed traduciṫ q̄ eſt in generatõe naturali Alio mo⸗do cauſa eſt corpus celeſte. q꞉ homo generat hominē et ſol. ſm phm. g̃ anima ſenſibilis in brutis nõ eſt ex tra⸗duce ſed ex creatõe. Sed ꝯtra eſt qḋ ḋꝛ Geñ. ij. ꝓdu⸗cant aque reptile aĩe viuētis. ex quo ptꝫ ꝙ ad ꝓductio⸗nem brutoꝝ aliq̄d opatur ꝟtus corporee naṫe. nõ ergo ſunt ꝑ creationē. P̄ Phs dicit in. xvj. ḋ aĩalib⁹ ꝙ in⸗tellectus ſolus eſt ab extrinſeco Rͦ dõm ꝙ circa hoc eſt duplex opinio. Quidam enĩ dicunt animã ſenſibilē in brutis ⁊ vegetabilē in plantis fieri ꝑ creationē Sed hoc non videṫ verũ. quia cuꝫ factõis termin⁹ ſit eē hoc modo alicui ꝯpetit fieri ſicut ⁊ eſſe. anime autē brutoꝝ ⁊ plantaꝝ non habent eſſe ꝑ ſe ſubſiſtens. ſꝫ a mãa de⸗pendēs ſicut alie forme materiales. qḋ oſtendiṫ ex hoc ꝙ poſt corpus non manēt. ⁊ ideo eis fieri non ꝯpetit ſe⸗paratim. ſed ſimul cũ corpe ⁊ eadē opatõe. ⁊ iḋo alij di⸗cunt ꝙ ſicut corpus traduciṫ ꝑ ſemis deciſionē. ita ⁊ p̄⸗dicte aĩe traducũṫ. que q̄dē traductio hoc modo debet intelligi ꝙ in ſemie deciſo qḋ iam fere erat aſſimilatũ ē ꝟtus aĩe ſicut ⁊ in ceteris corporis ꝑtibus. q̄ q̄deꝫ ꝟtus in ſemie exiſtēs aĩa nõdũ dici p̄t. quia nõdũ habet ma⸗teriã ſufficiēter diſpoſitã ⁊ organizataꝫ. Eſt m̄ aliq̄d de genere aĩe cui⁹ actõe materia ꝑparaṫ. ⁊ ſic tandē in fine generatõis aĩa dici poſſit. ſicut ꝑua ſcintilla ſubtracta ab igne materiã exteriorē ꝯuertendo in magnũ ignem augeṫ. Ad primũ ergo dõm ꝙ lꝫ om̄ia animalia ꝯue⸗niant in anima ſenſibili non tñ in om̄ibus anima ſenſi⸗bilis ē vnius ſpeciei. quia ſic animalia ſpecie nõ differ⸗rēt cum talis dñe ſit forma p̄ncipium. ⁊ ideo nihil ꝓhi⸗bet animã ſenſibilē hoĩs ꝑ creatõem eē nõ aũt animas alioꝝ animaliũ Ad ſcḋm dõm ꝙ ipm mouere non ē operatio anime ſenſibilis ſoluꝫ ſed ꝯiuncti: mouet enim anima ſenſibilis ꝑ imperium appetit⁹ cui⁹ actio ꝑ orga⸗nũ corporale exerceṫ. vnde nõ ſeq̄ṫ ꝙ anima ſenſibilis ſit ſubſtantia ꝑ ſe ſubſiſtēs Ad tertiũ dõm ꝙ dato ꝙ celũ ñ ſit aĩatũ m̄ nihilomin⁹ mot⁹ ei⁹ ē ab aliq̄ ſubſtã⸗tia viuēte ſcꝫ a deo ꝑ miniſteriũ angeloꝝ. ⁊ ideo ex ꝟtu⸗te quã a motore ꝯſequitur poteſt eē cauſa ſenſibilis ĩ q̄⸗buſdam q̄dem animalib⁹ imediate vt ĩ animalib⁹ gene⸗ratis ex putrefactõe in q̄bus ꝟtus celeſtis ſe habet ĩ lo⸗co ꝟtutis formatiue. in alijs ꝟo mediãte ꝟtute ſeminis vt in aĩalib⁹ q̄ ex ſemie generãṫ.

DI. XIX

Olent queri plura de

ſtatu primi hoĩs ⁊c̄. Hic queruṫ q̄t⸗tuor Primo vtrũ homo in primo ſtatu fuerit aliq̄ modo imortalis. Scḋo vtr̄ ipaſſibilis. Tertio de cauſa imortalitatis ⁊ ipaſſibi⸗litatis vtrũ fuerit a natura vel gratia. Quarto vtrũ lignũ vite imortalitatē ꝯſeruauerit.

D primũ ſic ꝓceditur. videṫ ꝙ homo in ſtatu inocentie nõ fuerit imortalis. Cui⁹ enĩ p̄nci⸗pia ſũt corpalia ipm eſt corruptibile cũ nihil ſit ſtabili⁹ ſuis p̄ncipijs. ſꝫ p̄ncipia corporis humani ſcꝫ q̄ttuor elemēta erãt corruptibilia. g̃ corp⁹ humanũ erat corruptibile. nõ ergo imortale. P̄ Va⸗riatio differētie ſpecifice ſeu ꝯſtitutiue mutat ſpeciē. ſꝫ mortale ponitur dñia ſpecifica hoĩs cum dicit ꝙ ho⸗mo eſt animal rõnale mortale. ſi ergo adam erat imor⸗talis etiã alteri⁹ ſpeciei. P̄. Cib⁹ aſſumiṫ ad reſtaura⸗tionē deꝑditi. ſꝫ hõ ĩ ſtatu inocentie cibo indigebat. g̃ aliq̄ deꝑditio fiebat ĩ ei⁹ corpe. ⁊ ita ei⁹ corp⁹ nõ erat im⸗mortale Sꝫ ꝯ̄ ē ꝙ ḋꝛ Ro. v. ꝑ vnũ hoĩeꝫ pctm̄ intrauit ĩ mũdũ ⁊ ꝑ peccatũ mors. P̄. Id qḋ imponiṫ hoĩ in penã nõ ꝯpetit ei ĩ ſtatu inocentie. ſꝫ mors impoſita eſt hoĩ ĩ penã. vt ptꝫ Geñ. ij. Quacũq꞉ die comederitis mor⸗te moriemini. g̃ ĩ ſtatu inocentie hõ erat imortalis. Rͦ dõꝫ ꝙ aliq̄d p̄t alicui attribui dupliciṫ Uno mõ rõe ſui ip̄i⁹ ſicut aeri dyaphonũ. Alio mõ rõe alteri⁹ ſic eidem eē illuminatũ actu. corpi g̃ hũano ĩ ſtatu inocentie rõne ſuij p̄i⁹ imortalitas ñ ꝯpetebat cũ eēt ex ꝯtrarijs ꝯpoſi⸗tũ ſic ⁊ cetera corruptibilia. ꝯpetebat ãt ei rõe aĩe q̄ imor⸗talis erat ꝑ materiã. vñ vt ſua mãa forme nõ deficeēt data fuit aĩe ꝟtus ĩ ſtatu inocētie vt corp⁹ ꝯtinēt abſq꞉ morte q̄diu ipa ſe ꝯtinēt ſub deo ⁊ ſic mors nõ potat ĩ corpe accidē niſi ꝑus pctm̄ ĩ aĩa p̄ceſſiſſet. ptꝫ g̃ ꝙ q̄uis hõ ĩ ſtatu inocētie aliq̄ mõ mortal' ⁊ aliq̄ mõ imortal' di⸗ci potuerit. veri⁹ m̄ imortal' rũ q꞉ imortalitas ꝯpetebat ei abſolute ⁊ mortalitas ſub ꝯditõe. ſ. ſi peccaret Ad ſcḋm ergo dõm ꝙ ratio illa ꝓcedit ſm ꝯditionē mate⸗rie. ⁊ nõ ſm poteſtatē forme Ad ſcḋm dõm ꝙ morta⸗litas poniṫ dñia hoĩs ſm ꝯditionē p̄ncipioꝝ natũaliũ q̄ q̄ntũ ē ĩ ſe ſp ſũt corruptibilia niſi aliq̄d ipediat Ad. iij dõm ꝙ q̄uis aliq̄ ꝑticularis diſſolutio in corpe ade eē

potuerit nõ tamē poterat eſſe totius corꝑis deſtructio ꝓpter vim regitiuam corp⁹ quaſi deꝑditū reſtaurabatur ſicut elementa ſunt corruptibilia ſm ꝑtem et non ſm totum.

D ſcōm ſic ꝓceditur. videt̄ ꝙ corp⁹ ade ī primo ſtatu non fuerit īpaſſibile. impaſſibilitas enī ē q̄dā dos corporis gl'ioſi. ſȝ corp⁹ hoīs ī pmo ſtatu nō fuit gl'ioſū. ḡ nō fuit impaſſibile. ℟. Sicut q̄litas actiua ē pncipiū actiōis: ita q̄litas paſſiua ē pncipiuȝ paſſionis. ſȝ in corꝑe hoīs erant q̄litates paſſiue. vt humidū ſiccū ⁊ molle. ḡ erat paſſibile ab īteriori ⁊ exteriori. ℟. Sētire quoddā pati ē ſm phm in ſcōo de aīa. ſȝ corp⁹ hoīs ī pmo ſtatu fuit ſenſibile ḡ fuit paſſibile. ℟ Somn⁹ paſſio q̄dā eſt ſȝ hō in ſtatu īnocētie dormiuiſſet. ſm illud Gen. ij. īmmiſit deus ſoporē in adā. ḡ ⁊c̄. Dicēdū ad iſta duo q2 ſentire ⁊ dormire nō remouēt hoīem a naturali diſpoſitiōe ſȝ ordināt ad bonū nature. Sȝ ꝯtra. paſſio ē corꝑis pncipiuȝ. quia oīs paſſio magis facta abijcit a ſuba ſm phm. ſȝ corp⁹ hoīs erat īcorruptibile ī pmo ſtatu vt dictū ē. ḡ erat īpaſſibile. ℟. Nihil patit̄ niſi ꝓpt̄ debilitatē. q2 agēs ē potēti⁹ patiēte. ſȝ ī homie ī ſtatu īnocētie debilitas eē nō potuit. ḡ nec paſſio ℞⁰ dōm ꝙ paſſio dupliciť ſumit̄. Qñq3 enī īmꝑtat receptiōem: tm̄ ſm ꝙ ſentire vel ītelligē pati dr̄. Qñq3 aū īmꝑtat ⁊ receptōeȝ ⁊ abiectōeȝ. ⁊ iſte ē magis ꝓpri⁹ modus paſſiōis. qñ ſcȝ aliq̄d ita recipit id quod ē agētis vt abijciat̄ ab eo quod erat ſibi ꝓpriū ⁊ ꝯnaturale ſicut patȝ ī aq̄ calefacta. accipiēdo ḡ paſſionē pmo mō corp⁹ homis ī ſtatu īnocētie erat paſſibile. q2 erat ꝑfectibile. qd̄ ad ei⁹ ꝑtinet dignitatē. ſȝ accipiēdo paſſionē ſcōo mō nō erat corp⁹ hoīs paſſibile ſm totuȝ vel ſm ꝑtes ſpeciei q̄ tādiu manēt q̄diu corp⁹ ꝑmanet īegrū erat tñ paſſibile ſcȝ ſm ꝑtes mātie q̄ fluūt ⁊ refluūt. Ad pmū ḡ dōm ꝙ impaſſibilitas ē dos corporis gl'ioſi ſm ꝙ corp⁹ humanū indefectibileȝ īfirmitatē ꝯſeq̄t ex gl'ia aīe in iuſticia ꝯfirmate. vñ dicetur tunc impaſſibilis homo vel īmortalis. q̄ſi oīno nō potēs mori vel pati. ſȝ impaſſibilitas pmi ſtat⁹ erat ſm ꝙ corpus ꝯtinebat̄ ab aīa abſq3 h̄ ꝙ cōſequeretur ab ea ꝑpetuaȝ firmitatē. q2 nec ipā iuſtitia aīe erat confirmata vnde dicebat̄ impaſſibilis vl' īmortalis homo. quia poterat nō mori ſm ꝙ poterat nec peccare Ad ſcōm dōm ꝙ ratio illa ꝓcedit de pmo modo paſſionis. Ad tertiū dōm ꝙ rō illa ꝓcedit q̄ſtum ad cōditionē mātie ſm quā corp⁹ humanū erat paſſibile ſed impediebatur a paſſione interiori ꝑ ꝟtutem anime ꝯtinentis corpus a paſſione vero exteriori ꝑ diuinam ꝓuidentiā exteri⁹ ꝓtegentem.

D tertium ſic ꝓceditur. videt̄ ꝙ īmortalitas vel impaſſibilitas pmi ſtatus eſſet naturalis magis enī eſt natura forma q̄ȝ materia vt dicitur in ſcōo phiſicoꝝ. ſed ſm ꝯditōeȝ ſue forme homi īmortalitas ⁊ impaſſibilitas debebat̄. ergo ei naturaliter ꝯueniebat. ℟. Corpus ade fuit tꝑatiſſimū. ſȝ corruptio ī corꝑib⁹ mixtis accidit ꝓpt̄ p̄dominiū alterius ꝯtrarioꝝ. ḡ corpus ade naturaliter erat īcorruptibile ⁊ impaſſibile ℟. Naturale eſt forme ꝙ det eſſe materie. ḡ forme incorruptibili naturale eſt qd̄ det eſſe ꝑpetuū. ſed anima que eſt forma homis eſt incorruptibilis. ḡ vita hoīs naturaliter ē ꝑpetua. ⁊ ſic naturaliter homo erat impaſſibilis ⁊ īmortalis. Sed ꝯtra ea q̄ ſūt naturalia nō amittūt̄ ꝑ peccatū. vt patȝ ꝑ Dyo. q̄rto ca. de di. no. īmortalitas aūt pmi ſtat⁹ amiſſa eſt ꝑ pctm̄. ḡ nō erat naturalis. ℟ Ex eadē materia corp⁹ homis ſumptū eſt ⁊ alioꝝ animaliū. ſed alia animalia naturaliter erāt corruptibilia. ḡ ⁊ homo ℞⁰ dōm ꝙ in rebus cōpoſitis ex materia ⁊ forma qd̄ ꝑtinet ad ꝑfectionē ꝯſequitur formā. qd̄ vero ꝑtinet ad defectū ꝯſequitur materiā. ⁊ ideo reſpiciēdo ad formā inora ē corruptio. ⁊ ſeniū ⁊ hmōi dicūt̄ eſſe innaturalia: vt patȝ ī ſcōo de ce. ⁊ mū. ſed reſpitiēdo ad matiāȝ ſūt naturalia ⁊ vnūq̄dq3 iudicat̄ ꝓprie ſm ordinem ad ſuam cauſam inde ē ꝙ corruptōes rerū naturaliū ſimpliciter naturales dicūtur qñ fiūt ſm exigētiā pncipioꝝ materialiuȝ q̄uis ſint ꝯtra intentionē forme ex quo dicūt̄ naturales ſm q̄d. q2 ex pncipijs materialib⁹ nō inerat hoī īcorruptibilitas ſȝ ſolū ex pncipio formali. ſcȝ aīa q̄ nō habebat corpus ꝑpetuo ꝯſeruādi ex natura ſua ſed ſoluȝ ex munere gr̄e vnde īmortalitas illa nō erat ex natura ſed ex gr̄a. Ad pmū ḡ dōm ꝙ corruptio ſemꝑ ꝯſequitur ex neceſſitate matie. vñ an ipſa ſit naturalis magis iudicandū eſt ex materia q̄ȝ ex forma. Ad ſcōm dōm ꝙ corp⁹ ade erat tꝑatiſſimū nō quia eēt equalitas inter cōtraria ſm quātitatē. ſȝ ſm ꝓportionē ꝓut quodlibet ꝯtrarioꝝ illam qualitatē ꝑuabat q̄ req̄rebatur ad debitam cōplexionem totius. ſm aūt quātitatē nō eſt poſſibile adequari ꝯtraria in alio mixto. q2 ī mixto non potuiſſet p̄cedere alteratio. nec eē vnitas. aut mot⁹ vel locus naturalis nō ꝓpter p̄dominiū vni⁹ elementi ⁊ pcipue corpus aīatum oꝑtet ꝙ excedat in calore ſm quātitatē cum calor ſit inſtrumētū anime. vt ptȝ ī ſcōo d̄ aīa.

Ad tertiū dōm ꝙ naturale ē forme ꝙ ꝑficiat matiaȝ ſm eius ꝯditionē. ⁊ ideo nō ē naturale aīe rōnali ꝙ materie corporali eē ꝑpetuū tradat.

D q̄rtum ſic ꝓceditur. videt̄ ꝙ lignū vite nullo modo fuerit cauſa incorruptōis in pͦ ſtatu qd̄ enī eſt corruptibile nō p̄t incorruptioneȝ p̄bere. ſed illud lignum erat corruptibile. aliās in cibū ſumi nō potuiſſet. naȝ cib⁹ ꝯuertit̄ in ſubaȝ nutriti. ḡ lignū vite non poterat eē incorruptionis cauſa. ℟ Nihil mutat̄ a ſuo genē ꝑ aliud extrinſecū. ſȝ corruptibile ⁊ īcorruptibile genē differūt. vt ptȝ ī. x. me. ḡ nullus cibus aſſumptus potuit eſſe cā incorruptionis corpori naturaliter corruptibili. ℟. Ad tibum ſequit̄ tur ſomnus. ꝑ quē vita quodāmodo diminuit̄. vñ dimidiū vite in pͦ ethic̄. appellat̄. nō aūt p̄t idem eſſe cauſa ꝑpetuitat̄ ⁊ diminutōis vite. ḡ lignum vite nō poterat eſſe cauſa īmortalitat̄. Sed cōtra eſt qd̄ dr̄ Gen. 3. Uidete ne forte ſumat de ligno vite ⁊ comedat ⁊ viuat ineternū. ℟. Nomina ſūt arborib⁹ paradiſi impoſita ex effectu ſicut lignuȝ ſciētie boni ⁊ mali dicebat̄ ꝙ ꝑ eius eſum experimētaliter homo ſciuit diſtantiā inter bonū ⁊ malum. ḡ pari rōne lignum vite dicebat̄. ꝙ vitam cauſabat vel ꝯſeruabat. ℞⁰ dōm ꝙ īmortalitas pmi ſtatus nō erat ex hoc ꝙ corpori fuerit ꝑpetua firmitas collata vt erit poſt reſurrectionē. ſed ex regimīe anime que ſic ſuuȝ corpus poterat gubernare vt mortiſ defectum non experiretur niſi pͦus peccaret. Anima aūt in regimine corporis q̄buſdam auxilijs vtitur vel interioribus ſicut organis. vel exterioribus ſicut cibis ⁊ tegumentis. ſic ergo ad ꝯſeruationem incorruptōis in primo ſtatū duo cōcurriſſent. vnum quaſi pncipalis cauſa ex parte anime. ſcȝ iuſticia nō intercupta. alia quaſi cauſa ſecūdaria. ſcȝ ſumptio cibi quorum auxilio anima corpus ſuſtentabat. Aliter tamē q̄ſtum ad hoc adiuuabatur anima ꝑ eſum ligni vite ⁊ alioꝝ ciborum. naȝ per alios cibos reſtaurabat̄ deꝑditū. ꝑ lignū aūt vite hoc qd̄ ex alijs cibis erat ꝯuerſum reducebatur ad ꝑfectam aſſimilatōeȝ ne ex coꝝ additōe ꝟt⁹ ꝯſeruatiua debilitaret̄ q̄ ē cā detrimēti ⁊ corruptōis vt dr̄ ī pͦ de generatōe. ſic vinū ꝑ admixtōeȝ aq̄ taudē reddit̄ aquoſū. Ex quo ptȝ ꝙ pncipali cauſa remota ſcȝ īnocētia. nec

alijs cibis nec ligno vite potuiſſet imortalitas ↄſeruari. ꝙuis eſus ligni vite ad vitaꝫ diuturniorē ↄtuliſſet.

Ad primū ḡ dōm ꝙ rō illa ꝓbat ꝙ lignū vite nō pōt eſſe ꝑncipalis cauſa incorruptiōis. Ad ſcōm dōm ꝙ ratio ꝓcedit de corruptibili ⁊ incorruptibili ꝑ naturaꝫ nihil aūt ꝓhibet vt id qḋ ē ꝑ naturā corruptibile alicuius exterioris auxilio ꝑ gr̄aꝫ icorruptionē ↄſueret. Ad tertiū dōm ꝙ qdam dicūt hoiem i ſtatu inocentie non potuiſſe dormire. Cuiꝰ ↄtrariū hoc eiꝰ dicit. ⁊ etiam in ſcriptura Gen̄. ij. inmiſit deꝰ ſoporem in adam ꝙuis hoc de ſopore extaſis poſſit exponi Et ideo alij dicūt ꝙ cibus aſſumptus erat ei cauſa ſomni. ſicut ⁊ nobis. ⁊ lꝫ actu impedirent̄ alique opationes vite ꝑ ſomnū. tn̄ conſortabat̄ natura ad diutiꝰ ꝑſiſtēdū vn̄ ſomnꝰ ↄnumerādꝰ eſt iter alias paſſiōes q̄ ad ꝑfectōeꝫ ꝑtinēt patiētꝫ

DI. XX

Poſt hoc videndum ē

q̄liter ꝑmi parētes. Hic q̄rūtur q̄ttuor. Primo vtꝝ ſi homo inocētiā ſeruaſſet fuiſſet in ſtatu illo generatio Scdo vtꝝ filij nati fuiſſent ꝑfecti ſm corpꝰ Tertio vtꝝ ꝑfecta ſcia fuiſſet ſm itellectū. Quarto vtꝝ ꝑfecta gr̄a ⁊ ꝟtute ſm affectū.

Ad ꝑmū ſic ꝓceditur. videtur ꝙ ſi homo ꝑſtetiſſet, generatio n̄ fuiſſet. ad h̄ eni ē generatio vt q̄ ſm indiuiduū ↄſeruari non pn̄t ſaltē ſm ſpeciē ↄſeruent̄. vt patꝫ in. ſcdo de aīa. ſed hō i ſtatu inocētie ↄſeruari potuiſſet ſm indiuiduū ḡ generatio in ſtatu inocētie nō fuiſſet. ꝑ. In ſtatu inocentie nō fuiſſet aliqua corruptio. ſed generatio ꝑ coituꝫ q̄ eſt ꝓꝓria humano generi ſine corruptōe eē nō pt. tum ꝓpter ſemīs deciſionē. tum ꝓpter ꝟginitatis amiſſionē ḡ homo i ꝑmo ſtatu nō generaſſet. ꝑ. Delectatio q̄ ē in actu generatōis ꝓpter ſui vehemētiā ligat rōnem vt nō ſit poſſibile aliq̄d itelligere in ipa ſm phm̄ i. vij. ethicoꝝ in ſtatu vero inocentie tanto fuiſſet delectatio vehementior quāto ſenſus ꝑſpicatior ⁊ natura itegrior: multo ergo fuiſſet tūc in actu generatōis ligata fortius ratio q̄ꝫ nūc qḋ eſt incōueniēs. ḡ in ſtatu inocentie generatio nō fuiſſet. Sed ↄtra eſt ꝙ dr̄ Gen̄. j. Creſcite ⁊ multiplicamini ⁊ replete totā terrā. qḋ nō pt eſſe niſi ꝑ generatōeꝫ. ḡ generatio i ſtatu inocētie nō fuiſſet. ꝑ distinctio maris ⁊ femie ad generatōis naturalis officium ordinat̄. ſed in ſtatu inocentie fuerūt ſexus diſtincti vt ptꝫ Gen̄. j. ⁊. ij. ḡ fuiſſet in ſtatu inocentie generatio naturalis. Rꝰ dōm. ꝙ qdam doctores grecoꝝ vt Gregꝰ Niſſenꝰ ⁊ Dam̄. poſuerūt ꝙ in ſtatu inocentie generatio ꝑ totū nō fuiſſet. Fuiſſet tn̄ multiplicatū humanum genus aliter diuina ꝟtute que etiam angelos ſine generatōe multiplicauit. Sꝫ hec poſitio videt̄ repugnare nature ſm quā ille modus multiplicatiōis eſt homi naturalis ſicut ⁊ ceteris aīalibꝰ. vnde in ſtatu nature itegre etiā homi ↄpetebat repugnat etiā ſcripture que feminā in adiutoriū hoīs factā dicit: ꝙ nō pt cōuenienter exponi niſi de adiutorio generatōis. qꝛ i alijs nō minus vir ꝑ virū potuiſſet adiuuari. Poteſt etiam eſſe occaſio erroris vt credatur actū naturalē ſine peccato eſſe nō poſſe. ſi in ſtatu inocentie talis actꝰ eē non potuiſſet. Et ideo ſm ſniaꝫ Aug̃. dōm ē ꝙ ſi ſtatus inocētie duraſſet humanū genus ꝑ ↄiunctōem maris ⁊ femine multiplicatū ſicut ⁊ modo multiplicatur excepto ꝙ tūc fuiſſet ꝑdicta ↄiūctio ſine cōcupiſcētie turpitudine ꝓpter membroꝝ obediētiam ⁊ dn̄iūꝫ rōnis. Ad ꝑmū ergo dōm ꝙ generatio hoīs an̄ pctm̄ fuiſſet neceſſaria ad multiplicationē indiuiduoꝝ. lꝫ non ad ↄſeruationē ſpeciei ⁊ ꝑcipue qꝛ hō non erat imortalis q̄ſi nō potēs mori. ſed quaſi potēs n̄ mori Ad ſcōm dōm ꝙ i ſtatu inocētie ↄcubitus fuiſſet abſq̄ defectiua corruptōe vel vituꝑabili Cum ḡ ſemē ſit ſuꝑfluū alimenti eiꝰ deciſio in oderat naturaꝫ corporis i nullo grauaſſet. ꝟginitas autē nō fuiſſet ꝑ corruptōem mētis. neq̄ q̄ꝫtum ad habituꝫ ſicut fit ꝑ illicitū ↄcubitū neq̄ q̄ꝫtū ad actū ſic fit i actu matrimoniali poſt pctm̄ ꝓpter rōnis ligamentū fuiſſet autē ſoluta itegritas carnis ſed huic ꝑponderaret fecūditas prolis. Ad tertiū dōm ꝙ delectatio coitꝰ fuiſſet in ſtatu inocētie maior ſm quātitatē. ſed minor ſm ꝓportioneꝫ. qꝛ ſcꝫ ratio fuiſſet multo fortior vt ꝑ hmōi delectatōem impediri nullatenꝰ poſſet.

Ad ſcōm ſic ꝓceditur. videt̄ ꝙ in ſtatu inocentie homies oīno ꝑfecti naſcerēt̄ ſm corpus Homo eni eſt nobiliſſimū aīaliū. ſed q̄rūdā aīaliū filij ita naſcūtur vt ſtatim habeāt membroꝝ vſū ſicut ptꝫ de multis. ḡ multo fortiꝰ hoīes ſtatim nati haberēt vſuꝫ mēbroꝝ niſi ꝓpt̄ defectū peccati ꝑ. Homo i ſtatu inocētie filios eiuſdē dignitatꝫ genuiſſet: ſed adam ſtatim factꝰ habuit vſum mēbroꝝ et ꝑfectam q̄ntitātē. ḡ etiā nati ex eo ſtatim vtrūq̄ habuiſſent. ꝑ. Omne agēs ꝑfectū ⁊ nō impeditū generat ſibi ſimile. ſed i generatōe hūana pater eſt tanq̄ꝫ agens cum ḡ natura hūana fuerit tūc ꝑfecta. nullūq̄ꝫ impedimentuꝫ in ea extiterit videtur ꝙ filij mox nati fuiſſent ſiles patri ⁊ q̄ꝫtuꝫ ad vſum mēbroꝝ. ⁊ q̄ꝫtū ad quātitatem ꝑfectam. ⁊ q̄ꝫtum ad ſexum. ⁊ ſic fuiſſent nati abſq̄ oīni defectōe corporali ſcꝫ ꝟtutis. quātitatis. ⁊ ſexus.

Sed ↄtra ab extremo i extremū nō trāſitur niſi per mediū. ſed inter eſſe ꝑfectū ⁊ purū nō eſſe. mediū eſt eē imꝑfectū. ḡ oīne qḋ exit de nō eſſe in eſſe i ſui ꝑncipio ē imꝑfectum. ḡ homies i ſtatu inocentie mox nati nō fuiſſent ꝑfecti. ꝑ. Homo dr̄ minor mūdus. qꝛ ē ſimilis vniuerſo ſꝫ vniuerſū i ſui ꝑncipio fuit imꝑfectuꝫ ad minus ſm illos q̄ ponūt non oīa fuiſſe ſimul creata ſm formā. ḡ homies i ſtatu inocētie a ꝑncipio fuiſſent imꝑfecti. Rꝰ dōm ꝙ circa hanc q̄ſtionē ꝑtim oīnes opiniones ↄcordant ꝑtim oīnes diſcordāt. De quātitate eni oīnes dicūt ꝙ opꝫtebat filios paruulos naſci ꝓpter materni vteri neceſſitatē. ſimiliter oportebat naſci mares ⁊ feminas ꝓpter generatōis effectum. ſed de ꝑfectiōe virtutis eſt diuerſa opinio. Quidā eni dicunt ꝙ pueri mox nati vſuꝫ mēbroꝝ ꝑfecte habuiſſent ſicut i q̄buſdā animalibꝰ nūc videmꝰ innitētes ꝟbis Aug. q̄ in lr̄a ponūtur. ſꝫ qꝛ Augꝰ hmōi ſine aſſertōe dicit. Alijs videt̄ ꝙ ſicut in ꝓceſſu tꝑis ꝑfectam ſtaturā ita ⁊ ꝑfectuꝫ vſū membroꝝ adepti fuiſſent ⁊ nō ſtatim a ꝑncipio. nō eni cogimur ab homie in ꝑmo ſtatu remouere niſi defectꝰ culpe vel pene. Defectꝰ autē q̄ eſt in pueris q̄ꝫtum ad motum membroꝝ ſeq̄tur naturalē membroꝝ diſpoſitōeꝫ ꝓpter eoꝝ molliciē ⁊ teneritudinē. nec tn̄ dōm ꝙ adeo imꝑfectū vſū membroꝝ habuiſſent ſicut nūc pueri hn̄t. h̄ eni abſq̄ penali incōmodo eſſe non poſſet. Sꝫ nihil tn̄ ſuꝑ hac q̄ſtione certū determinari pt. Sicut nec Aug. determiat ꝓpter h̄ in canonica ſcriptura nihil ſuꝑ h̄ traditur. Ad primuꝫ ḡ dōm ꝙ filij hoīm in ꝑncipio ſue natiuitatis pre multis alijs aīalibus maiorē defectuꝫ patiūtur i vſu membroꝝ ꝓpter maiorē molliciē ⁊ temꝑetiem ↄplexionis q̄ neceſſaria eſt ad ſenſus ꝑſpicacitatem Ad ſcōm dōm ꝙ adā habuit duplicē dignitateꝫ vnā q̄ cōpetebat ei ſm ꝙ erat homo inocens ſic ꝙ erat impaſſibilis. imortalis. ⁊ alia hmōi. ⁊ hoc ab eo in filios deteniſſet. Aliā habebat inq̄ꝫtum erat ꝑncipiū totius humane nature. hoc aūt alijs icōmunicabilis erat. ⁊ ad hāc ꝑtinet ꝙ ſtatim i ꝑncipio ſue factōis ꝑfectā habuit quātitatē ⁊ ꝟtuteꝫ. qꝛ natura a ꝑfectꝫ ſumit initiū

Ad tertiū dōm ꝙ generatio femīe nō ꝯtigiſſet in ſta
tu inocētie ex debilitate ꝟtutis actiue ī ſemine neqꝫ ex
materie in diſpoſitōe. ſicut nūc frequēter accidit. ſʒ vel
ex imaginatōe parētum quā frequēter imitatur forma
ꝓlis. vel ex alio ꝓncipio intrinſeco ꝑmittēte vel vēti vł
corporis celeſtis vel hmōi. dicit eni phs in li. de anima
libus. exꝑtum eē apud paſtores ꝙ oues ꝯcipiūt maſcu
los flante aqlone ſʒ femīas auſtro flante.

D tertiū ſic ꝓceditur. videt ꝙ pueri mox na-
ti in ſtatu īnocentie in ſcientia ꝑfecti fuiſſent
defectus eni ſciētie errorem ꝛ ignorantiā cau
ſat. ſed hec adꝰ penalitatē ꝑſentis vite ꝑtinēt
vt Augꝰ dicit. ḡ pueri nō fuiſſent in ſtatu īnocētie abſqꝫ
ſciētie ꝑfectione. P̄ Cognitio magis ꝯnaturalis eſt
homini q̄ȝ alijs aīalibꝫ. ſed alia animalia mox nata co-
gnitionē hn̄t ad ſe ꝑtinentiū. omis eni ſeqtur matrem ꝛ
fugit lupum. ḡ ꝛ homīes nati abſqꝫ ꝑfectiōe ſcientie nō
fuiſſent. P̄. Senſus magis depēdet a corpore q̄ȝ in-
tellectus. ſʒ ſenſus in pueris ī ſtatu īnocētie ꝑfectus fu-
iſſet. qꝛ ꝛ nūc pueri nō minus vidēt vel audiūt q̄ȝ ꝓue-
cti. ḡ multofortius intellectꝰ ꝑfectionē habuiſſet Sʒ
ꝯtra aīa vnita eſt corpori vt in corpore ſciētia ꝑficiatur
ſed hoc nō eſſet neceſſariū ſi ſtatim a ꝓncipio ſuam ꝑfe
ctionem haberet. ꝛ nō eā acqreret ꝑ corporea inſtrumē-
ta. ḡ pueri mox nati ꝑfectōeʒ ſciētie nō habuiſſent P̄
Perfectio aīe corporis ꝑfectioni ꝓportionat. ſed corpꝰ
homīs nō fuiſſet ſtatim ꝑfectuʒ in natiuitatis ꝓncipio
vt dictum eſt. ḡ nec intellectꝰ ſm ſcientiam. R̄. dōm
ꝙ ꝑfectio intellectus dupliciter attēdit. vno modo ſm
habitū. alio modo ſm actum. ꝯtingit eni habenteʒ ha
bitū ſciētie ab actu impediri. vt in ebrijs ꝑʒ. iteꝝ ꝯue-
nit habentē ꝑfecte vſum rōnis habitu ſciētie carere. vt
ꝑʒ in ideotis. de ꝑfectiōe igit ſm habitū vtruʒ eā mox
nati habuiſſent ꝓ certo aſſerit non ꝑt. Nā ſi ꝑfectio ſciē
tie quā ꝯſtat ꝓmum hoīem habuiſſe fuit ei collata rōne
nature humane oꝑtuit in ea filios ſibi ſiꝃari. ſi aūt fuit
ſibi collata ſicut ſingulari ꝑſone a qua ſicut a ꝓncipio
eēt ꝑ doctrinā in alios deriuanda nō oportuit q̄ȝtuʒ ad
hoc ei ſimiles filios naſci. de ꝑfectione ꝟo ſm actū ſen-
tētia depēdet ex q̄ſtione ꝓmiſſa. Si eni pueri mox na-
ti vſum membroꝝ habuerit patʒ ꝙ habuerūt ꝑfectum
vſum memoratiue ꝛ imaginatiue ꝛ cogitatiue q̄ orga-
nis corꝑalibus vtunt. ꝛ ſic nihil fuiſſet qđ rōnis vſum
impediret. Si vero vſū membroꝝ nō habuiſſent ex i-
ꝑdimēto actuū ꝓdictarū ꝟtutū impeditꝰ fuiſſet vſus
rōnis ꝛ hoc abſqꝫ aſſertiōe ad ꝑſens ꝑt ſuſtineri. Ad
ꝓmū ḡ dōm ꝙ nō quelibet carētia ſciētie ignorātia dr
vn̄ lapides nō dicimꝰ ignorātes ſʒ ſuppoſita aptitudi-
ne habēdi ſciētiam. Ad ſcdm ꝙ alia animalia ꝯſecū-
tur ꝯueniētia ꝛ fugiūt nociua naturali īſtinctu. homo
vero ꝑ rōnis deliberatōeʒ. vn̄ nō eſt ſimile. ꝛ ꝓpterea me
moria ꝛ imaginatio magis impediūt ī ſuis actibꝰ ī ho
minibus mox natis q̄ȝ ī alijs animalibꝰ ꝓpter maioreʒ
cerebri humiditatē. naʒ homo habet īter alia animalia
maximū cerebrū ꝯſiderata ſui corporis q̄ȝtitate vt phs
dicit in li. de aīalibꝰ. Ad tertiū dōm ꝙ lʒ ī pueris nō
impediant vſus ſenſuū exterioꝝ impediūt tn̄ actus in
terioꝝ a q̄bus īmediate accipit itellectꝰ.

D quartū ſic ꝑceditur. videtur ꝙ pueri in ſta
tu inocentie nati habuiſſent gratiā. quia ſm
Augꝰ. qualis adaʒ fuit. tales filios genuiſſet
ſed adaʒ ſi ꝑſtitiſſet ꝯfirmatus fuiſſet qđ ſine
gratia eſſe nō poteſt. ḡ filios per gratiaʒ ꝯfirmatos ge-
nuiſſet. P̄. Juſticia nō eſt ſine gratia. vt dicit Ro. v
iuſtificati gratis ꝑ gratiā ipꝰ. ſed carentia iuſticie ē pec
catum originale ſm Augꝰ. ſi ḡ pueri abſqꝫ gratia nati
fuiſſent fuiſſet ī eis peccatū originale qđ patet eē falſuʒ.
P̄. Bonū potētius eſt q̄ȝ malū ſm Dyo. ſed adā pec
cando ī poſteriores trāſmiſit peccatuʒ. ḡ multofortiꝰ ſi
ꝑſtitiſſent eius filij gratia nati fuiſſent Sed ꝯtra eſt
qđ Hugo de ſan. vic. dicit: ꝙ ſi homo ꝑſtitiſſet generaſ
ſet filios ſine peccato. ſʒ tamē nō neceſſario paterne he-
redes iuſticie. P̄. Grā eſt īmediate a deo. ḡ nō tranſ-
funditur a parēte in ꝓlem. ꝛ ſic nō fuit neceſſariū filios
ade ī ſtatu inocētie cum grā naſci. R̄. dōm ꝙ duplex
eſt ꝑfectio iuſticie in homie. vna naturalis ꝛ hāc opor-
tet dicere filios ade ſtatim genitos habuiſſe in ſtatu in-
nocētie. alias fuiſſet in eis defectus culpe et pene. Alia
ꝑfectio iuſticie ad grām ꝑtinet ꝑ q̄ȝ homo nō ſolū rōne
agere poteſt ſed etiā meritorie. ꝛ qꝛ hoc ex ſola liberali-
tate diuine bonitatis depēdet. nō poteſt efficax ratio ſu
mi ad alterutrū oſtēdēdum ꝑſertim cum ſuꝑ hoc ſcꝑtu
re canonice auctoritas nō habeat. Et ideo qdam circa
hoc dixerūt ꝙ fuiſſent nati cuʒ grā ī ſtatu īnocētie alijs
hoc negātibus. Ad primū ḡ dōm ꝙ ſm quoſdā adā
etiaʒ ſi temptationi reſtitiſſet nō fuiſſet ſtatim ī gratia
ꝯfirmatus. ſed tūc ſolū quādo fuiſſet ad beataʒ ꝛ ſpiri-
tualē vitam trāſlatus poſtea autē non filios genuiſſet.
ſi tamē tūc ꝯfirmatus eſſet non fuiſſet neceſſariū alios
ſtatim natos ꝯfirmatos fuiſſe. Quāuis qdaʒ hoc dicūt
nō eni oportet filios parētibus aſſimilari ī ꝑfectiōibꝫ
ꝑſonalibus ꝛ ꝓcipue q̄ ꝑ actus acquirūtur. ſʒ ſolū ī na-
turalibus. nō eni gramaticꝰ generat gramaticū. Ad
ſcdm dōm ꝙ peccatū originale ꝓuat nō ſolum grām. ſʒ
etiam ordinē iuſticie naturalis ꝓpter inobediētiā infe-
riorū ad ſuꝑiores Ad tertiū dōm ꝙ peccatū origina
le eſt peccatū nature ꝓncipaliter ꝛ ꝑſone ꝯſequēter. ſed
donum grē ecōuerſo ſe habet. ꝛ ideo nō eſt ſimile. ſimi
le tn̄ eſt de iuſticia originali q̄ naturam ī ſtatu īnocētie
ꝯſequebat ꝑ quā inferiora in ſtatu illo ſuis ſuꝑioribus
obediebāt vn̄ ꝛ iuſticia fuiſſet a parētibus in filios ꝓpa
gata ſicut ꝛ nūc peccatum originale.

DI. XXI

Jdēs igitur diabolus

ꝛc. Hic querūt quattuor Primo cuiꝰ
ſit temptare. Scdo vtrū omis tempta-
tatio ſit peccatū. Tertio de ꝓceſſu tēptationis qui ī
littera deſcribit. Quarto de peccato qđ ade ex tēptati
one ſubſecutum eſt.

D primū ſic ꝓceditur. videt ꝙ tēptatio hoīs
nō ꝯueniēter diabolo attribuat. Cuiꝰ enim
cauſa ī nobis eſt nō eſt exteriori cauſe attribu
endū. ſed oīm peccatoꝝ alique cauſe inclinā-
tes ī nobis ſūt. nō ergo tēptatio homis ad peccatū de-
bet attribui diabolo. P̄ Tēptare ignorantis eſt. ſed
cognoſcere hoīm ꝯditiōes de facili demon poteſt ꝓpter
acumen ſciētie naturalis. ḡ tēptare hoīem diabolo nō
ꝯpetit P̄ Temptatio īter equales ꝯſtitui debet. ſed
diabolus ē multopotētior homine. qꝛ de eo dicit Job
xl. Nō eſt poteſtas ſuꝑ terram q̄ ei ꝯꝑetur. ḡ nō iuſte eſt
inſtitutū vel ꝑmiſſum a deo ꝙ diabolus hoīem tēptet.
Sʒ ꝯtra videt ꝙ ſolus diabolꝰ tēptet. qꝛ ad Theſſa.
iij. ſuꝑ illud Ne forte tēptauerit vos is q̄ temptat. dicit
glo. ſolus diabolꝰ cuius officiū eſt temptare. P̄. Tē
ptare nihil aliud eſſe videt q̄ȝ exꝑimentū ſumere ad co-
gnoſcēdū ignota. ſed h̄ neqꝫ deo ꝯpetit q̄ nihil ignorat
neqꝫ mūdo neqꝫ carni quoꝝ non eſt cognoſcere. ḡ ſolus
diabolus temptat. R̄. dōm ꝙ duplex modus eſt ꝑdi
candi. Unus ꝑ eſſentiā vt cum dicit: ignis eſt calidus.
Alius ꝑ cauſam vt tū dicit: ſol eſt calidus. tēptatio igit
ꝑ eſſentiā ſuam ꝑt attribui deo et homi ꝛ diabolo. deꝰ

nãq; tēptat vt alios cognoſcere faciat. hōīo vt ipſemet
cognoſcat diabol⁹ vt agnoſcat ⁊ decipiat. ſ; ꝑ cauſā tē
ptatio attribuit̄ reb⁹ mūdi ⁊ carni. q2 ex his hō inclina
tur in aliq̄ ex q̄bus de eo expimentū capi p̄t caro q̄dem
q̄ʒtū ad īterioꝛa appetibilia. ſed mūdus q̄ʒtū ad exterio
ra. Ad primū ẜ dōm q̄ l; ī nobis ſint viciorū alique
cauſe nō tn̄ mouēt efficaciter niſi ab exterioꝛi moueāt̄.
⁊ ideo ad exercitiū hoīm ꝑmiſſum eſt diabolo tēptare.
ſic enī malicia oꝛdinat̄ in bonū. Ad ſcōm dōm q̄ l;
diabol⁹ poſſit cognoſcere exterioꝛes hoīs ꝯditōes non
tn̄ interioꝛes ex q̄bus ē ꝓnitas ad peccādū. ⁊ ideo tem
ptat vt ſciat ad q̄d viciū vnuſq̄ſq; magis eſt ꝓnus vt ſic
in illud inducat. Ad tertiū dōm q̄ q̄ʒtūcūq; diabol⁹
ſit ī ſe foꝛtis tn̄ nō p̄t hoīem cogere ad peccādū ⁊ q̄ʒtum
ad hoc debilis reputat̄. vn̄ Bern̄. Debilis ē hoſtis q̄ nō
p̄t vincē niſi volētē. Ad alia rn̄ſio pʒ ex dictis

D ſcōm ſic ꝓcedit̄. videt̄ q̄ temptatio eſſe nō
poſſit peccatū. tēptatio enī ſe h; ad peccatū
ſicꝫ mot⁹ ad terminū vt albatio ad albedinē
ſ; albatio nō eſt albedo. ẜ nec tēptatio p̄t eſſe
peccatū. ℗. In peccato nō eſt gaudēdū. nec peccatū
eſt ṽtutis materia. de tēptabilib⁹ aūt gaudendū eſt. d2
enī Jac. j. Oīe gaudiū exiſtimate frēs mei cum ī tem-
ptationes varias incideritis q̄ etiā ſūt ṽtutis materia
vt in lr̄a d2 cum eis nō ꝯſentit̄. ẜ temptatio non p̄t eſſe
peccatū. ℗. Quāto maioꝛ eſt impulſus ad peccatū
tāto min⁹ videt̄ eē peccatū. vnde ꝑcutiēs ex ira minus
peccat q̄ʒ ex electōe. ſed violētioꝛ ē temptatio carnis q̄ʒ
diaboli vel mūdi vt in lr̄a d2. ſi ẜ temptatio q̄ eſt a mun
do ⁊ diabolo nō eſt peccatū vt in lr̄a d2. nec temptatio
que ē a carne erit peccatū ⁊ ſic nulla. Sed ꝯtra tēpta
tio q̄ eſt a carne eſt ꝯcupiſcētie motus q̄ eſt peccatum vt
d2 in glo. Ro. vij. ẜ tēptatio a carne eſt peccatum. ℗
Chriſt⁹ aſſumpſit infirmitates nr̄as p̄ter peccatū ſ; tē-
ptatio carnis ī eo nō fuit. q2 nec pugna carnis ad ſpiri
tum q̄ nō eſt ſine peccato vt Aug⁹ dicit. ẜ temptatio car
nis eſt peccatū. ℞. dōm q̄ voluntas ī cuius actu pec
catū ꝯſiſtit dupliciter. Inclinat̄ vno modo ex obiecto.
⁊ ſic inclinat̄ ꝑ tēptationē mūdi inq̄ʒtū res mundi alli
ciunt volūtatem. ⁊ ſimiliter ꝑ tēptatiōem diaboli qui
hmōi ꝯcupiſcibilia homī. vel offert exterius vel interi⁹
rep̄ſentat imaginatōem cōmouendo. Alio mō inclina
tur vꝫlūtas inferioꝛi appetitu inq̄ʒtum ꝑ ſuū actū ī ali-
quid tēdit. ⁊ ſic inclinat̄ voluntas in tēptatione carnis
obiectū aūt nō habet rōnem peccati. ⁊ ideo tēptatio ex-
terioꝛ q̄ eſt a mūdo ⁊ diabolo nō ē peccatū. ſ; actus ſen
ſualitatis ꝑ fomitē coꝛrupte p̄t eſſe peccatū vt infra di-
cet̄. ⁊ ideo temptatio interioꝛ q̄ eſt a carne eſt peccatum
Ad p̄mū ẜ dōm q̄ tēptatio carnis ꝓhibet̄ eē peccatū
veniale q̄d ad moꝛtale ſe h; vt mot⁹ ad terminū vel di
ſpoſitio ad foꝛmā. Ad ſcōm dōm q̄ tēptatio carnis
eſt materia ṽtutis qua motui ſenſualitas actualiter re
ſiſtit̄. ⁊ tunc nō habet rōnem peccati. ⁊ ex hac rōne tem
ptatio q̄liber ꝯueniēter eſt materia gaudēdi inq̄ʒtum ē
ṽtutis materia ꝑ diſſenſū. Ad tertium dōm q̄ ꝓpoꝛ
tio illa ē intelligēda ceteris parib⁹ q̄d hic nō cōtingit.

D tertiū ſic ꝓceditur. videt̄ q̄ fuerit incōpe-
tens tēptatōis ꝓceſſus q̄ in lr̄a deſcribit̄. dia-
bol⁹ enī ſicut a felicitate ita a felicitatis loco
fuit excluſus. ſ; paradiſus in quo poſit⁹ erat
adam erat q̄dem felicitatis locus. nō ẜ ꝯueniēs fuit q̄
diabol⁹ illuc accedere poſſet. ℗ In p̄mo ſtatu coꝛp⁹
anime ſubijciebat̄. ⁊ nō ecōuerſo vt ſupꝛa dictū eſt. ſi ẜ
diabol⁹ hoīe; tēptauit nō debebat eum viſibiliter ſed
inuiſibiliter tēptare. ℗ Res coꝛpoꝛales ꝓpter hoīem
facte eſſe nociue homī ꝑ peccatū ceperūt. vt pʒ Gen̄. iij

maledicta terra ī ope tuo ſpinas ⁊ tribulos germiabit.
tibi. ẜ incōueniēs fuit q̄ diabolus eſt vſus ſerpēte ī ho-
minis nocumētū. ℗ Supboꝝ eſt intendere ad ma-
gna. vnde Job. xlj. d2. Oīe ſublime videt ocul⁹ eius.
ſed vir erat potioꝛ muliere. ẜ ſupbie diaboli ꝑcuti⁹
fuit virū impetere q̄ʒ mulierē. ℗ Memoꝛia p̄cepti ī
ducit ad implēdum. vn̄ in p̄s d2 vt memoꝛes ſint man-
datoꝝ ipſius ad faciendū ea. ſed diabol⁹ intēdebat mu
lierem inducere ad trāſgreſſionē p̄cepti. ẜ incōueniēter
ei de p̄cepto mentionē fecit. ℞. dōm q̄ voluntas no
cendi eſt diabolo a ſeipo. ſ; ptās eſt ei a ꝑmiſſiōe diuīa
multa enī p̄t ṽtute nature que nō facit q2 nō ꝑmittit̄
ſic. ẜ in temptatione p̄moꝝ parentū ex qua nocumētū
homīs itēdebat aliq̄d fuit q̄d cōpetebat eius maliuole
volūtati inq̄ʒtum a deo ꝑmittebat̄ ſicut q̄ mulierē eſt
agreſſus ex qua virū deciperet. aliq̄d autē eſt q̄ ꝯperebat
diuīe ꝓhibicioni ne tēptatio eſſet nimis violenta ſicut
q̄ ꝑ ſerpentē temptauit. ⁊ ex his duobus p̄ſatis totus
tēptationis ꝓceſſus ꝯueniens īuenit̄ Ad primū ergo
dōm q̄ paradiſus terreſtris erat locus felicitatis cuiuſdā
inq̄ʒtum ad ipſam req̄rebatur tranquillitas coꝛpoꝛalis
que ad diabolū non ꝑtinebat. vn̄ a tali loco nō erat ne-
ceſſariū eum arcere. Ad ſcōm dōm q̄ diabol⁹ ī ſtatu
īnocentie nullam poteſtatē habebat in homīe. vn̄ non
poterat eius imaginationē cōmouere ꝑ quē modū inui-
ſibiliter temptat. ⁊ ſic habuit neceſſe viſibiliter tēptare.
Ad tertiū dōm q̄ res tēpoꝛales homī non poterant
eſſe nociue an̄ peccatū niſi ꝑ ſuū ꝯſenſū ſine quo nec ſer
pens quo diabol⁹ vtebat̄ ei nociuus fuiſſet. Ad quar
tum dōm q̄ diabolus cū ſupbia habet aſtuciā ex q̄ ꝓ-
ceſſit vt hoīe; inuaderet ex ea pte vbi poſſet facili⁹ ſupa
re, ſc; ex pte mulieris. Ad q̄ntum dōm q̄ diabol⁹ eſti-
mabat p̄ceptum dn̄i memoꝛie mlr̄is firmiter inherere.
vn̄ ad h̄ cōmemoꝛauit vt impugnaret.

D quartū ſic ꝓceditur. videt̄ q̄ peccatū ade
fuerit ceteris graui⁹. quāto enī ineſt maioꝛ fa
cultas ad vitādum peccatū tanto peccatū eſt
grauius. ſ; adā ceteris homīb⁹ maioꝛem ha-
buit facultatē vitādi peccatū tn̄ ꝓpter ꝑfectōem ſcientie
tum ꝓpter integritatē nature. ẜ eius peccatū fuit ceteris
grauius ℗ Quātitas pene deſignat quātitatē culpe
ſed peccatū ade fuit graui⁹ punitū ceteris peccatis. q2
ꝑ illo peccato moꝛs in omnes ptranſit. vt dicit̄ Ro. v.
ẜ peccatum ade ceteris graui⁹ fuit. ℗ In ſtatu inno
cētie adā venialiter peccare nō poterat. q2 ipſe ſtat⁹ ade
ad grauitatē peccati opatur. hic autē ſtatus in poſteris
ade nō fuit. ẜ peccatum ade ceteris grauius fuit. S;
ꝯtra peius eſt de dei miſericoꝛdia deſperare q̄ʒ de ipſa cō
fidere. adā autē peccans de ſpe cogitauit vt infra dicet̄
cum ergo multi alij in deſperationē labant̄ peccatū ade
grauius nō fuit. ℗ Quāto maioꝛ eſt ꝯtemptus ī pec
cato. tanto peccatū eſt grauius. ſed adam nō tn̄ ꝯtem-
pſit ſicut illi qui cum cognouiſſent diuinū honoꝛē ido-
lis impēderunt. ergo peccatū ade nō fuit ceteris graui⁹
℞. dōm q̄ grauitas peccati ex duobus p̄ſari poteſt.
Primo ⁊ p̄ncipaliter ex ipſa ſpē actus. ⁊ ſic peccatū ade
non fuit ceteris grauius. neq; q̄ʒtum ad actū interioꝛē
neq; q̄ʒtum ad actum exterioꝛē. quia multa peccata ſm
ſpeciē ſuam ſūt grauioꝛa peccato q̄d adam cōmiſit. nec
motus mētis eius tātū ꝯtēptū habuit dei ſicut pluriū
alioꝝ. Scd̄o ꝯſiderat̄ grauitas peccati ex ꝯditione pec
cantis. ſicut patet in eodem genere peccati plus peccat
ſciens q̄ʒ ignoꝛans: ſacerdos q̄ʒ laicus. ⁊ ꝑ hunc modū
peccatū ade ceteris graui⁹ fuit. quia ipſe ceteris peccato
ribus in altioꝛi gradu ꝯſtitutus erat. ſed tamen prima
grauitas cum ſit peccato eſſentialis p̄pōderat ſcd̄e. que

eſt q̄ſi accidẽtalis. ⁊ ideo peccatum ade fm̄ q̄d fuit cete-
ris grauius ſed nō ſimpliciter. Ad primū ḡ dicendum q̄
ꝓportio illo tenet in eodem genere peccati. Ad ſcd̄m
dicendum q̄ nō ē ꝓpter grauitatē peccati ade q̄ et ipſo mors
in om̄es pertranſit. quia q̄dcunq̄ȝ peccatū mortale in ſta
tu innocentie cōmiſſum fuiſſet idem eēt ſecutum ꝓpter h̄
q̄ tota natura humana erat in p̄mis parentib. ⁊ ꝑ pri
mū peccatū mortale incorruptio gratie facta fuit. Ad
tertiū dicendum q̄ non ideo dr̄ adam venialiter peccare nō
potuiſſe. q̄r veniale peccatū ab eo cōmiſſum eēt morta-
le. ſȝ q̄r veniale peccatū cōmittit̄ p̄ter hoc q̄ mens auer
ta a deo nō aūt poterat cōtingere i ſtatu inocētie aliq̄s
defectus aīe vel corporis añ auerſionē a deo.

DI. XXII

Ic diligenter inueſti-

gandū videt̄ ⁊c̄. Hic eſt duplex queſtio.
Prima de peccato parentū primorum.
Scd̄a de ignorantia. Circa primū querunt̄ duo.
Primo q̄d fuerit peccatū ade. Scd̄o q̄s grauiꝰ pec
cauerit, vtrū ipſe vel eua.

D primuȝ ſic p̄ceditur. videtur q̄ primū ade
peccatuȝ nō fuerit ſupbia. In hoc enī p̄cipue
ſupbiſſe videt̄ q̄ diuinā ſilitudinē appetijt a
diabolo repromiſſam dicēte. eritis ſicut dij.
ſȝ eā nō appetiſſent niſi p̄us ꝯſeq̄ credidiſſent. aut igit̄
ibi peccatū ſupbie nō fuit ſi ſimilitudinē imitatōis ap
petijt ⁊ credidit aut peccatū infidelitatis p̄ceſſit ſi non
credidit ⁊ appetijt diuine equalitat̄ ſimilitudinē. P̄
Scd̄m Aug̃. amor ſui inordinatus eſt p̄ncipiū om̄is
peccati. talis aūt amor eſt peccatū. ergo primū peccatū
ade fuit amor ſui q̄d nō eſt ſupbe viciū. P̄ Ex primo
peccato hominis humana natura ē infecta ⁊ corrupta
vt ſupra dictum eſt. hoc autē factū eſt ꝑ inobediētiā. vt
patet Romo. v. ergo inobediētia eſt primū peccatum.
Sed ꝯtra ē q̄ dicit̄ eccl'i. x. initiū oīs peccati ſupbia
P̄. In hoc ꝓbabile eſt adam p̄mo peccaſſe q̄d ſolet
maxime bonis ſpūalibus inſidiari quoꝝ habebat copi
am. hoc autē eſt peccatū ſupbie. quia vt Augꝰ dic̄. Su-
perbia bonis opibus inſidiat̄ vt pereant. ergo primum
peccatū ade fuit ſupbia. R̄. dicendum q̄ peccatū in actu ex
teriori volūtate p̄cedit. vnde illud eſt primū peccatū
in homīe ex quo volūtas inclinat̄ ad imꝑandū exterio
rem actum peccati. ſicut ſi aliq̄s ꝓpter appetitū peccati
ne hoīem occidat auaricia homicidiū p̄cedit. volun-
tas aūt hoīs inclinata eſt ad peccādū ex appetitu excel-
lentie q̄ diabolus repromiſit. vnde pȝ q̄ primū pecca
tum homīs fuit ſupbia. Ad primuȝ ergo dicendum q̄ hō
non appetijt eq̄litatis ſimilitudinē. ſed ſimilitudinem
imitationis tamen vltra hoc q̄ ei cōpetebat. voluit enī
pfectionem ſciētie adipiſci vt ꝓpria rōne abſq̄ȝ ſuperioris
lege vel mandato ſe ⁊ ſibi ſubdita gubernaret. ⁊ hoc eſt
q̄ Augꝰ dicit voluit vt ſeruus teneri p̄cepto. ⁊ ſic patet
q̄ non fuit infidelitas primū peccatū. quia nō credidit
deo aliq̄d poſſe equari. Ad ſcd̄m dicendum q̄ amor ſui in
ordinatus eſt fm̄ q̄ homo aliq̄d bonum ſibi inordina
te appetit. ⁊ ideo amor ſui inordinatꝰ non eſt aliq̄d ſpe
ciale peccatū alia p̄cedens. ſed i ſe alia includit ⁊ i alijs
includit̄. fm̄ enī diuerſa que aliq̄s ſibi inordinate appe
tit diuerſa ſunt genera peccatoꝝ. Ad tertiuȝ dicendum q̄
inobediētia quādoq̄ȝ eſt ſpeciale peccatū quādo ſcilicet
aliquis actualiter ⁊ ex intētione p̄ceptum trāſgredit̄. et
hoc q̄dem in peccato ade q̄tuȝ ad actū exteriorē quē p̄-
ceſſit elatio interior q̄ eſt inobediētia etiā dici p̄t fm̄ q̄
om̄e peccatū eſt celeſtiū inobediētia mādatoꝝ vt Amb.
dicit. ⁊ ſic ap̄ls inobediētiam accepit.

D ſcd̄m ſic p̄ceditur. videtur q̄ vir grauiꝰ pec
cauerit q̄ȝ mulier. ſtatus enī pſone operatur ad
grauitatē culpe. ſicut ſupra dictum eſt. ſȝ ad. ī
eſt altioris ſtatus q̄ȝ mulier vtpote mulieris
caput ⁊ magis ſpūali preditus mente. ergo adam gra-
uius peccauit q̄ȝ eua. P̄. Quātitas cauſe ex effectus
q̄ntitate apparet ſed peccatū ade in om̄es peccatū ⁊ mor
tem trāſduxit vt paȝ Roma. v. q̄d de peccato eue non
dicit̄. ergo peccatū ade fuit grauius q̄ȝ eue. P̄ Pecca
tum in ſpiritūſanctū eſt grauiꝰ peccato q̄d ex ꝯcupiſcen
tia p̄cedit. ſed peccatū ade in ſpiritūſanctū fuiſſe videt̄
qui ſub ſpe venie peccauit q̄d ad p̄ſūptionē ꝑtinet. que
peccati in ſpiritūſanctū ſpecies ponit̄. mulier autē pec
cauit ex cōcupiſcentia vel dignitatis et pomi. ḡ mulier
minus peccauit q̄ȝ vir. Sȝ ꝯtra pena reſpōdet culpe
mulier autē fuit grauius punita q̄ȝ vir vt paȝ Gen̄. iij.
grauius ergo peccauit mulier q̄ȝ vir. P̄ Mulier ipſa
peccauit ⁊ virū ad peccandū induxit. nō autē econuerſo
ergo mulier grauius peccauit q̄ȝ vir. R̄o dicendum q̄ p̄mū
peccatuȝ homīs fuit elatio vt dictum eſt. ⁊ ex ea viri ⁊
mulieris peccata principaliter pēſanda ſūt. maior autē
elatio fuit in muliere q̄ȝ viro q̄d ex effectu apparet. nam
elatio in muliere fecit vt veruȝ eſſe crederet ⁊ poſſibile
q̄d ſerpens p̄mittebat. ⁊ ideo dicit̄ eſſe ſeducta in viro: h̄
autē ſatiſfacere non potuit. ſed ſub quadam ꝯditione appe
tijt excellentiā repromiſſam ſi poſſibile foret ⁊ inductꝰ
exemplo ⁊ beniuolētia vxoris. vnde ſimpliciter loquē-
do peccatū eue grauius fuit. ⁊ ſi peccatū ade fm̄ q̄d gra
uius fuerit. Prouer. viij. peccatū aggrauat̄ ex circūſtā-
tibus pſonā peccantis. vnde patet reſponſio ad primū
Ad ſcd̄m dicendum q̄ nō eſt ꝓpter grauitatem peccati ade
q̄ totam naturaȝ humanam infecit ⁊ corrupit. ſȝ ꝓpter
hoc q̄ tota erat in eo pfectiori aūt modo erat in adam
q̄ȝ in eua. quia in adam erat ſicut in p̄ncipio actiuo. in
eua ſicut in principio materiali. vnde infectio humani
gener̄ magis attribuit̄ peccato ade q̄ȝ eue. Ad tertiū
dicendum q̄ q̄uis adam ſub ſpe venie peccauerit non
tamen peccauit in ſpiritūſanctū. ſperauit enī de dei mi
ſericordia cum ꝓpoſito penitendi q̄d in peccato p̄ſum-
ptionis non eſt.

Einde querit̄ de igno

rātia. Et circa hoc q̄runt̄ duo. Primo
vtrum ignorantia ſit peccatum. Scd̄o
vtrum ignorantia vel error in ſtatu innocentie eſſe po-
tuerit.

D primū ſic p̄ceditur. videtur q̄ ignorantia
nō poſſit eſſe peccatum. peccatū enī eſt dictuȝ
vel factum vel ꝯcupitū cōtra legem dei. ſȝ ig-
norare nihil horum eſt. ergo nō poteſt eē peccatū. P̄
Meritum ⁊ demeritū fm̄ Aug̃. in voluntate cōſiſtūt
ſed ſcire ⁊ ignorare nō ſūt in voluntate: ſed in itellectu.
ergo non ſūt peccata. P̄ Peccatum non excuſat̄ ſed
aggrauat̄ per peccatū ignorātie autē excuſat peccatum
ergo ignorātia nō eſt peccatū. Sed ꝯtra pena nō de-
betur ignorātie. vt paȝ Eſa. v. ꝓpter ea captiuus ductꝰ
eſt populꝰ meus. quia nō habuit ſcientiā. ergo ignoran
tia eſt culpa. P̄. Omittere ea ad que quis tenetur eſt
culpa. ſed homīes tenēt̄ aliqua ſcire. ergo ignorare ea ē
peccatū. R̄o dicendum q̄ ignorātio quādoq̄ȝ eſt peccatum
quādoq̄ȝ excuſat a peccato. quādoq̄ȝ vero cōcomitatur
peccatū. peccatū ſiquidē eſt inq̄ntum ſequit̄ voluntatē
tum ſcȝ aliquis ea que ſcire tenet̄ vult neſcire vel nō cu
rat ſcire. tunc autē excuſat peccatū fm̄ q̄ ꝯſideratur vt
voluntatē p̄cedēs. ſic enī inuoluntariū cauſat ⁊ ꝑ cōſe-
quens diminuit rationem peccati vel totaliter excludit

peccatū rōne cui⁹ dicit̄ excuſare a toto. quando ſcʒ igno rātia eſt imunis a peccato vt cum ignorat aliquis que ſcire vel non tenet̄ vel non poteſt. tunc enī actus ex tali ignorātia cauſat⁹ a peccato totaliter excuſat. tunc vero ignorātia excuſat ſequēs peccatū in pte ſed nō in toto quādo ipa ignorātia habet aliqd culpe annexū. tūc vero ignorātia culpam cōmunicat quādo ex affectu culpe impedit̄ rationis act⁹ ſm q̄ omis mal⁹ dicit̄ ignorans. ⁊ hec ignorātia nec excuſat peccatū nec eſt p̄ ſe peccatuʒ ſed eſt qdam peccati ɔditio. Ad primuʒ ergo dīm q̄ ſicut de omiſſione ita ⁊ de ignorātia eſt duplex opinio. Quidam enī dicunt q̄ peccatū omiſſionis conſiſtit in actu volūtatis p̄ quē aliquis nō vult facere qđ tenet̄. ⁊ ſm h̄ peccatū ignorantie eſt quoddā ɔcupitum. put ſcʒ aliquis vult neſcire. Alij dicūt q̄ omiſſio in ſolo defectu ei⁹ ad qđ quis tenet̄ ɔſiſtit: quādo cūqʒ enī ille defectus in homis ptāte ɔſiſtit volūtarius iudicat̄. quia ⁊ ipm̄ non velle eſt volūtariū. ſicut velle cū vtrūqʒ ī voluntate ɔſiſtat. ⁊ ſm hoc ignorātie peccatū dicet̄ ſm q̄ p̄dicto modo eſt voluntariū. ⁊ ita reducit̄ ad ɔcupitū. Ad ſcdm dīm q̄ peccatū omne dicit̄ eſſe in voluntate nō ſicut in ſubiecto. ſed ſicut in primo motore ſm hoc enī qlibet potētia anime nata eſt eſſe ſubm pctī ſm q̄ p̄ imperiuʒ a volūtate poteſt moueri. ⁊ ita in intellectu pōt eſſe peccatū ſicut in ſubiecto. Ad tertiū dīm q̄ ignorantia excuſat peccatum cuius voluntatē p̄cedit inuoluntariū cauſans eſt. autē peccatū inq̄ntuʒ ſeqtur volūtatem. ſi vo ſequat̄ ⁊ p̄cedat erit peccatū ⁊ excuſās peccatū nō in toto ſed ī parte.

Ad ſcdm ſic pceditur. videtur q̄ in ſtatu innocentie error vel deceptio eſſe potuerit. dīc enī apl's. j. ad Thimo. ij q̄ adā non ē ſeductus ſed mulier. hec autē ſeductio peccatū p̄ceſſit. quia ſm Ambro. omne peccatum eſt ex errore. ergo ante peccatū ī ſtatu inocētie fuit ſeductio ⁊ error. P̄ Supra di. xxj. dicit q̄ mulier ideo ſerpenteʒ nō horruit. qꝛ quē a deo creatū ſciuit. ab eo enī loquēdi vſum credidit accepiſſe. hoc aūt erat falſum. ergo mulier ante peccatū decepta fuit. P̄ Homo in ſtatu inocentie ſenſibꝫ vtebatur. vt patet Gen. iij. vbi dicit̄. vidēs igit̄ mulier lignum ⁊c̄. ſed quandoqʒ ſenſus annunciant rem aliter q̄ʒ ſit ſicut patet q̄ a remotis videt̄ etiam p̄ua magna. ḡ ad min⁹ q̄ntum ad hoc deceptio in ſtatu inocētie potuit eſſe. Sʒ ɔtra eſt qđ Aug⁹ dicit in li. de li. ar. approbare vera p̄ falſis non eſt natura inſtituti homis ſed pena damnati hoc aūt eſt errare ſeu decipi. ergo in ſtatu inocentie error vel deceptio eē non potuit. P̄ Omne malū homis vel eſt pene vel culpe quoꝝ neutꝝ in ſtatu innocentie potuit eſſe. ſed deceptio ſeu error quoddaʒ malū eſt ḡ in ſtatu inocentie eſſe nō potuit. R⁹ dīm q̄ dr̄a eſt inter neſcientiā ⁊ ignorātiā ⁊ errorē. neſcientia enī ſimplicem ſcientie negatiōnē importat et hanc nihil p̄hibet in ſtatu inocentie fuiſſe reſpectu quorūdā ſicut non habuit oēm ſcientiā de quo infra patebit. Ignorātia vero p̄prie loquēdo p̄uationē ſciētie importat que eſt cuʒ deeſt alicui ſciētia q̄ʒ debuit vel ſaltē potuit habere ⁊ hoc ſemp̄ eſt vel pena vel culpa. vnde in ſtatu inocētie eſſe non potuit. Error vero dicit aſſenſū rationis in aliqđ falſū firmatum qui ſi firmatus non fuerit nō dicitur error ſm quoſdā. ſed opinio falſa. Dicūt igit̄ qdam q̄ in ſtatu innocentie aſſenſus rōnis non potuit alicui falſo applicari cū firmitate vt ſic errare diceret̄. potuit aūt ſine firmitate vt ſic falſū opinaret̄. ſʒ qꝛ qualiſcūqʒ applicatio rōnis ad falſū habet rōnem incōuenientis ⁊ mali ⁊ non ſolum defectus boni. ideo p̄babilius dicit̄ a qbuſdaʒ q̄ nec error nec falſa opinio in ſtatu inocentie potuit eſſe cum nec in corpore qđcunqʒ in [illegible] maius eſſe potuerat [illegible] homo peccaret ⁊ ita multo min⁹ ī intellectu. Ad primū ergo dicēdū q̄ illa ſeductio ex inordinato appetitu excellētie cauſabatur. ſicut ⁊ error electōis ex quo peccatū actuale p̄cedit ɔſequitur inordinatā affectionē que claudit intuitum rōnis. Ad ſcdm dīm q̄ verbū magiſtri non eſt intelligendū q̄ mulier credidiſſet ſerpētē vſum loquēdi naturaliter accepiſſe cum ſciētia rerum naturaliū ei nō deeſſet credidit aūt aliq̄ ṽtute latente ſerpentē loqui q̄ et verum erat. ſed nō ɔtulit verū hoc fieret op̄atōe demonis mediāte. Ad tertiuʒ dīm q̄ ratio illa non cogit deceptionē in ſtatu inocentie fuiſſe nec q̄ntum ad iudicium ſenſus qui iudicabat ſm q̄ recipiebat nec q̄ntum ad iudiciū itellectus qui cauſā differētie iter ſenſus apparentiaʒ ⁊ rei veritatē cognoſcebat.

DI. XXIII

Reterea queri ſolet ⁊c

Hic querunt̄ quattuor. Primo verū deus cōuenienter p̄miſit hominē cadere ī peccatum. Secūdo qualiter adam deū cognouit in ſtatu inocentie. Tertio qliter alias creat̄as. Quarto qliter ea q̄ ad ipm̄ ſpectabāt.

D primū ſic p̄ceditur. videtur q̄ non ɔuenienter deus p̄miſit hominē cadere in peccatū. natura enī humana excellētior eſt omib⁹ corporalibus creaturis. ſed aliquam corporeaʒ creaturā ſcʒ celeſtem ita firmauit vt in ea malū eſſe non poſſʒ. ergo ⁊ hominē taliter debuit inſtituere q̄ omino peccare non poſſet. P̄ Nullus ſapiens cuſtos p̄mittit latronē intrare quē ſcit eſſe furaturū vel occiſurū. ſʒ deus p̄ſciebat hominē p̄ diaboli temptationē eſſe periturum. ergo non ɔuenienter hominē p̄miſit a diabolo tēptari. P̄ Roma. j. ſuper illud non ſolum qui faciunt ⁊c̄. dicit glo. cōſentire eſt tacere cum poſſit redarguere. ⁊ eadem rōne qualitercūqʒ aliter poſſit impedire. ſʒ deus poterat impedire nec adaʒ peccaret voluntatē eius ɔuertendo ad bonum. ergo videt̄ q̄ aliq̄ modo ɔſenſerit. peccatū non impediēdo qđ eſt incōueniens. ⁊ ita incōuenienter p̄miſit hominē cadere in peccatū. Sed ɔtra. ſicut creature corp̄ales ſūt ṽtibiles p̄ corruptiōeʒ ⁊ alterationē ita ⁊ ſpūales p̄ electionem. quia ex nihilo vtreqʒ ſunt. ſed nō incōuenienter deus p̄mittit mutari corporales creaturas ſm motus corporales. ergo conuenienter p̄mittit mutari ſpūales ſm electōem p̄ quaʒ homo incidit in peccatū. P̄ Illud qđ ptinet ī laudeʒ homis nō debet ei ſubtrahi. ſed ad laudē iuſti ptinet q̄ poſſit peccare. vnde Eccī. xxxj. dicit̄ Qui potuit trāſgredi ⁊ non eſt tranſgreſſus facere mala ⁊ nō fecit. ergo nō decuit q̄ de⁹ hominē impediret ne poſſet peccare. R⁹ dīm q̄ dupliciter potuiſſet homis peccatū impediri a deo. Uno modo vt auferret̄ peccandi potētia. Alio modo vt impediret̄ peccati act⁹. potētia qdem peccādi per naturam carere creatura rōnalis nō poteſt. quia ex hoc ipo q̄ eſt ex nihilo eius poteſtas pōt ṽgere in defectum. poteſt tamē p̄ grām ɔfirmantē talis potētia totaliter ligari ne in peccatū ruere poſſit. qđ qdeʒ non debet̄ nature inſtitute ſed nature vltima p̄fectōe p̄fecte. vnde ⁊ angeli qbus erat breuior via ſtatuta ad beatitudinē p̄ueniendi ſtatim quaſi a p̄ncipio p̄dicta potētia eſt ligata. nō aūt homini quē decebat lōgior via p̄pter maiorem diſtanciam a deo ſm ordinē naturaꝝ. peccati aūt actum deus impedire noluit p̄pter bona q̄ p̄uidebat ex peccato illo occaſionaliter p̄uentura. Ad primuʒ ergo dīm q̄ ſicut ī corporib⁹ celeſtib⁹ non poteſt eſſe pctm̄ nature:

ita nec in creatura rónali i q̄ tñ pctm̄ eē pctm̄ ſm electiōez qua corpus celeſte caret. Ad ſcdm dōm q̄ nō eſſet cōtra cuſtodis ſapientiā pmittere latroni aditum ad auferendū. ſed ex hoc multa comoda ꝯſequi ꝓuideret qđ eſt in ꝓpoſito. Ad tertiū dōm q̄ in verbis illius glo. qbus dicit̄ ſencire eſt carere cuz poſſis redarguere itelligendū eſt ꝛ debeas. q̄ in ꝓpoſito locum nō habet. naz ex rónali cauſa. lz nobis non pfecte nota peccatuz homis impedire nō debuit.

D ſcdȝ ſic ꝓceditur. videtur q̄ homo in ſtatu innocētie deum p eſſenciā videret. videre eni deū p eſſenciā eſt ſine medio videre. ſed adam i ſtatu inocentie deum ſine medio videbat vt magiſter dicit pma d. q̄rti. ergo videbat deū p eſſenciā. ꝓ. j. ad Cor. xiij. duo modi diuine cognitionis diſtinguūt̄ ſcȝ viſio fidei que eſt p ſpeculuȝ ꝛ enigma. ꝛ viſio glorie que eſt facie ad faciem ſed adaȝ non cognoſcebat deum viſione fidei ratione obſcuritatis. et quia nō ex auditu ſolo cognoſcebat vt in littera dicitur cuz tamen fides ſit ex auditu. Roma. x. ergo adam in primo ſtatu videbat deum facie ad faciē. ꝓ Sicut ſe habet ſenſus ad ſenſibile ita intellectus ad intelligibile. ſz ſenſus ſi non ſit impeditus apphēdit ſenſibile ſibi pſens tum ergo intellectus hoīs in ſtatu inocentie nullaten⁹ eēt impeditus videt̄ q̄ intelligibile vbiqȝ preſens ſcilicet deum per eſſentiā viderit. Sed ꝯtra eſt qđ Jo. j. deum nemo vidit vnq̄. ꝛ loquit̄ de viatore. ergo cum i ſtatu inocentie homo eſſet viator deum p eſſentiam videre non potuit. ꝓ Eſſe viatorē ꝛ cōprehenſorē ſoli xp̄o cōuenit. ſed adam in ſtatu inocentie erat viator. ḡ non erat cōprehenſor. ꝛ ita deum p eſſentiaz non videbat. R̄o dōm q̄ quidam dixerūt adam in primo ſtatu deum p eſſentiam vidiſſe non tamē ita clare ſicut in pria videbit̄. ꝛ ideo nō erat beatus. ſed hoc nō poteſt eē quia diſtinctio beati a nō btō non ſufficiēter accipitur p hoc q̄ eſt clarius vl̄ minus clare videre cum talis diſtinctio etiam inter ipſos bonos inueniat̄. quia vn⁹ clarius videt alio. vn̄ p hoc oportet accipe diſtinctionē ꝑdictam q̄ beati deum p eſſentiā vident nō autē alij. vn̄ adam qui beatus non erat deum p eſſenciam non videbat habebat aūt duplicē cognitionē de deo vnā gratie p internam allocutionē ſiue illuſtrationē. aliā nature p creaturas. non qđem vt ex creaturis in cognitōez veniret ſicut nos. ſed quia i creaturis deū ꝯſiderabat quē interiori reuelatiōe plenius cognoſcebat. Et p ħ ptz reſponſio ad pmū itelligitur eni adam deū cognouiſſe ſine medio creatura𝔭 qđ eſſet cognitōis eā. Ad ſcdm dicendū q̄ adam p fidem deum cognouit. ꝛ ex auditu interiori q̄uis non exterioris. nec in ſtatu illo. ꝓpter hoc ponit̄ aliq̄ obſcuritas ex impedimēto naturalis luminis ſicut in nobis eſt. ſed ex defectu quia lumen nature vel etiam gratie non ſufficit vt p ipm̄ diuina eſſencia videatur. Ad tertiū dōm q̄ oculus corporalis ex ſui natura ſufficiēter ꝓportionatus eſt ad viſibile corporale vn̄ niſi impedimentū interueniat poteſt ipm̄ videre. ſed intellectus human⁹ ex ſua natura nō habet ſufficiētiam ad deum videndū. vnde niſi aliquid nature ſupaddat̄ q̄tūcūqȝ natura ſit integra ꝛ nō impedita deū p eſſentiam videre nō poteſt.

D tertium ſic ꝓceditur. videt̄ q̄ adam i ſtatu innocentie non habuit omniū creatura𝔭 ſcientiam. inter ceteras eni creaturas angeli nobiliores ſunt. ſed angelos in ſtatu innocētie adam non cognoſcebat p eſſentiam cum intellect⁹ humanus naturaliter non cognoſcat ſine fantaſmate vt patet p pħm i li. de aīa. ergo nō omniū creatura𝔭 noticiam habuit. ꝓ Non eſt eiuſdem pfectam ſcientiaz habere. ꝛ ad pfectionē ſcientie moueri. ſed adam in ſtatu inocentie ad pfectionē ſciēcie mouebat̄. Aliter enim fruſtra ſibi dati eſſent ſenſus. nō eni indiguiſſet vt i paradiſo poſit⁹ opando vires nature exprimet̄. q̄ tn̄ Aug⁹. ponit ſup Ben̄. ad lr̄am. ergo adam i ſtatu inocentie pfectam cognicionē de creaturis nō habuit. ꝓ Inter creaturas q̄dam erant future. quedam vero in ſola cogitatione exiſtentes. hmōi autez cognoſcē ſolius dei ē ergo adam in ſtatu inocentie nō habuit omniū creaturarū noticiā. Sed cōtra eſt qđ Aug⁹ dicit. xiij. de ci. dei. q̄ in ſtatu inocentie nihil erat qđ bona volūtas in ſtatu illo non adipiſceret̄. ſed bona volūtate adam poterat velle i ſtatu inocentie oīm re𝔭 ſcientiā hr̄e. ḡ oim re𝔭 ſciēciam habuit. ꝓ Sicut corpus homis ꝑficit in debitam quātitatē ita anima i debitaȝ ſciētiam. ſed adam in pncipio ſue ꝯditionis habuit pfectam corpis q̄titatem. ergo pari rōne habuit pfectam rerū ſciētiaz.

R̄o dōm q̄ i creaturis quedam ſunt que ab homine cogniti poſſūt naturali rōne. Quedā vero ad que naturalis ratio non ſufficit. ho𝔭 ergo pma adam i ſtatu inocētie oīa pfecte cognouit. oportet eni vt añ illđ qđ eſt i potentia ꝑcedat qđ eſt in actu. cui⁹ o ratione alia reduci poſſint de potētia in actū. hmōi autem cognoſcibilia exiſtunt in potencia a pncipio in nobis q̄tum ad pma pncipia. q̄ ſūt quaſi ſemina allo𝔭 naturali rōne cognoſcibiliuȝ vnde oportuit q̄ omīs hmōi cognitio eēt i actu in primo parēte. vt p eius doctrinā poſteri pfectionem ſcientie adipiſcerent̄. Ea vero ad q̄ ratio naturalis non ſufficit p reuelatōem ab homīe cognoſci poſſūt. vnde i his deus eſt doctor nō homo. ꝛ ideo ho𝔭 omniūȝ non habuit adam noticiā ſed alio𝔭 que deus ſibi voluit reuelare. Ad primū ergo dōm q̄ adam in ſtatu inocentie angelos cognoſcebat cognitōe q̄ eſt. nō autē cognitione qđ eſt. neqȝ naturali rōne p q̄ȝ ſciētiaȝ rerū ex fantaſmatib⁹ ſumimus que in angelo𝔭 eſſentiam ſufficiēter ducere nō poſſunt. neqȝ etiaȝ ex reuelatōe que ſemp ſit ꝓuato naturali modo cogniti oīs. vnde ſm Dyo. diuinus radius puenit ad nos circūuelat⁹ ſenſibiliū velaminibus. Ad ſcdm dōm q̄ adam debuit habere oīa que ſunt de itegritate nature hūane. vnde ſicut habuit vim augmētatiuā q̄uis corpus auctū nō fuerit ita habuit vires ſenſitiuas q̄uis ex ſenſibilib⁹ ſcientiā nō acquiſierit. ſed potius ſciētiam habitā ſenſibiliter experiebatur. ꝛ hoc erat ei iocūdum cuȝ p hoc nouo modo res cognoſceret. Ad tertiū dōm q̄ hmōi ſcire non poterat niſi p reuelatōez vt dictum eſt.

D quartū ſic ꝓceditur. videtur q̄ adam i ſtatu inocentie nō habuit ſuiipſius pfectam noticiam. homo eni habet animā rónalem quā nō cognoſcebat eadeȝ rōne qua nec angelos. ergo nō pfectam habebat ſuiipſius noticiā. ꝓ Bruta animalia naturalit̄ cognoſcūt eīs expedientia vl̄ nociua ſicut patet de agno qui ſeqtur matrē ꝛ fugit lupuȝ ſed homo nō habuit noticiaȝ ſibi expediētiū ꝛ nociuorū vt videt̄ ex hoc q̄ dei pceptum ꝯtempſit diaboli ſecutus ꝯſilium. ergo non habuit pfectam ſui noticiā. ꝓ Nihil magꝭ ad hominē ptinebat q̄ȝ ad ea que circa ipm̄ futura erāt. ho𝔭um autē noticiam nō habuit vt in lr̄a dicit̄. ḡ non habuit pfectam noticiā ſui ꝛ ad ſe ptinētiū. Sed ꝯtra i ſtatu inocentie nihil fuit vicioſū. ſed nō cognoſcere ſeipm̄ ſonat in vitiū. ḡ homo ſeipm̄ cognouit. ꝓ Alia𝔭 creaturarū homo noticiā accepit rōne cuiuſdā ꝓpinquitatis quā habent ad ipm̄ vtpote ꝓpter homieȝ facta. ſz homo eſt ſibiipi ꝓpinquiſſim⁹. ergo ſui ipſius noticiā ꝑcipue habuit. R̄o dōm q̄ ſicut i ſemi

nibus naturalis cognitionis ꝑexiſtūt in potentia alia cognoſcibilia naturalia. ita ⁊ in ipa natura homis ⁊ corū q̄ ad ipas ſpectant. ⁊ ideo ſicut aliaꝝ rerū naturaliū ita ſuꝑiꝑius ⁊ ad ſe expectātiū prim⁹ homo noticiā habuit duplicē ꝯtemplatiuā ⁊ practicā. Cōtemplatiuā q̄dem vt in ſeipo ⁊ in rebus alijs dei ſapientiā miraret. practicā vero vt ſciret qualiter ſeipō ⁊ reb⁹ alijs vti deberet. Ad primū dōm ꝙ ꝓpter ea q̄ in homie ſūt ſufficiēter ducte poſſunt ad cognoſcēdū eſſentiaꝫ anime humane. nō autē ad cognoſcendū eſſentiaꝫ angeli. forma eni ꝑpartit [illegible] ꝓportionatam ⁊ ideo nō ē ſile. Ad ſcdm dōm ꝙ adam in ſtatu inocētie ſciuit ſibi ex [illegible] vt dei [illegible] ⁊ [illegible] ſed [illegible] ra tionis [illegible] Ad tertiū dōm ꝙ futura ꝯtingentia nō ſūt naturali cognitiōe cognoſcibilia. ⁊ ideo nō oportuit ꝙ ea que circa ipm futura erāt homo cognoſceret naturali rōne. neq̄ etiā erat beatꝰ vt ſibi reuelaret ne pena doloris ſuccreſceret de malis futuris culpā precedet.

Di. XXIIII

Unc diligenter inueſtigari oportet ⁊c.

Hic q̄runtur q̄ttuor. Primo vtrū homo i ſtatu innocētie potuerit ſine grā ſtare. Scdo de li. ar. q̄d ſit. Tertio q̄d ſit ſenſualitas. Quarto vtrum ratio ſupior ⁊ inferior ſint eadē potentia vel diuerſe.

D primū ſic ꝓceditur. videtur ꝙ homo i ſtatu inocentie ſine gratia non potuerit ſtare. q̄ eni q̄d homo ꝑ ſe p̄t habere nō habet neceſſe ab alio petere. ſed homo i ſtatu inocentie neceſſe habebat a deo petere ꝑſeuerantiaꝫ. ſicut ⁊ alia dei dona. ḡ non poterat ꝑ ſeipm ſtare ſine auxilio grē ¶ Declinare a malo ē vna ps iuſticie. ſed vera iuſticia ſine gratia haberi nō poteſt. ḡ adam ſine gratia nō poterat peccatū vitare. ¶ Premiū nō debetur niſi merito ſed victorie debet̄ ꝑmiū. vt patet apo. iij. ⁊ ij. ḡ vincere peccatū eſt meritoriū. ſi ergo adam i ſtatu inocentie ꝑ ſeipm ſtare potuit tēptationē demonis ſuꝑando. videtur ꝙ potuerit ꝑ ſeipm ꝓficē ad meritū vite q̄d ē falſum vt oſtendit̄ in lr̄a. ergo ⁊ ꝑmiū ſcꝫ ꝙ potuerit ſine gratia ſtare. Sꝫ ꝯtra nulla pena i ſtatu inocētie fuit ſed neceſſitas peccādi eſt [illegible] pena ḡ nō fuit in ſtatu inocentie. ⁊ ſic homo poterat nō peccare. ⁊ ꝑ ꝯſequens ſtare ſine gratia. ¶ Homo in ſtatu inocētie nō erat minus ꝑfectus ſm animā q̄ȝ ſm corpus. ſꝫ abſq̄ noue grē additione poterat corpus eius a corruptione ꝑſuari. ḡ multo forti⁹ anima a peccato ℞. dōm ꝙ circa ſtatum p̄mi homis eſt duplex opinio. Quidā eni dicūt eū in gratia fuiſſe ꝯditum. Alij vo abſq̄ gratia. de q̄ infra q̄retur di. xxix. ſuppoſito tamē ꝙ abſq̄ gratia creat⁹ fuerit vt locum habeat q̄ſtio p̄ſens. Dicēdū ē ꝙ i ſtatu illo adaꝫ habuit omē illud ad q̄d facultas nature ſe p̄ōt extēdere. non aūt illud ꝙ hēat facultatem excedit. opa aūt meritoria excedūt facultatē nature cum ꝑ ea homo adipiſcat̄ ſuꝑnaturalem habitudinē. ſed non cadere in pctm̄. hoc nō excedit facultatē nature. q2 pctm̄ ꝯtra naturam recte inſtitutū eſt. ⁊ ideo homo i ſtatu inocentie ſi grām non habuit mereri non potuit. potuit tn̄ abſtinere a peccato. Ad primū ergo dōm ꝙ de⁹ non ſoluꝫ ē grē dator. ſed etiā nature auctor ⁊ gubernator. vn̄ ad eū recurrē debem⁹ nō ſolū i his q̄ ptinēt ad facultatem grē. ſꝫ etiā i his q̄ ptinēt ad facultatē nate. Ad. ij. dōm ꝙ lꝫ habit⁹ iuſticie infuſe nō poſſit eē ſine grā nihil tn̄ ꝓhibet aliquē iuſticie actū fieri ab aliq̄ grāꝫ nō habēte. ⁊ ſic declinare a malo poterat p̄m⁹ hō q̄uis grāꝫ nō hēret

Ad tertiū dōm ꝙ abſtinē a pctō nō ſemꝑ eſt vincere pctm̄. ſꝫ tūc q̄n aliq̄s a pctō impugnat̄. nec tn̄ ipa peccati victoria eſt meritoria niſi q̄n grā informat̄ ſicut eſt et de ceteris actibus v̄tutum.

D ſcdm ſic ꝓcedit̄. videt̄ ꝙ li. ar. incōuenient in lr̄a deſcribat̄. facultas eni habit⁹ eē videt̄ cui⁹ ē potētiā facere facilē ad agendū. ſꝫ li. ar. nō ē habit⁹ cuꝫ ſit alioꝝ habituū ſubm ergo li. ar. incōueniēter d2 eē facultas. ¶ Bruta ab hoib⁹ ſola volūtate ⁊ rōne diſcernūt̄. ſed diſcernūt̄ li. ar. ḡ li. ar. eſt ratio vel volūtas nō ḡ aliq̄d rōnis vel volūtatis ¶ Ratio ⁊ volūtas ſūt due potētie etiā grnē diſtincte cū rō ꝑtineat ad cognitiuā. volūtas aūt ad appetitiuā. ſꝫ li. ar. ē vnū aliq̄d. ḡ nō debet ꝑ volūtatē vel rationē diffiniri ¶ Li. ar. actu⁹ ē bono q̄ȝ malo cum nihil appetat̄ niſi ſub rōne boni. ſꝫ p̄t ꝑ ſeipm i malum ꝯſentire. ḡ ⁊ abſq̄ grā bonū [illegible]. ⁊ ita incōueniēter dr̄ ꝙ li. ar. bonū eligit grā aſſiſtēte. ¶ Anſ. dicit ꝙ poſſe peccare neq̄ ē libertas neq̄ ē ps libertatis. ſꝫ illō q̄d nō ē de eſſentia rei nō debet i ei⁹ diffinitōe poni. ḡ electio peccati nō debet poni i diffinitōe li. ar. ℞⁰ dōm ꝙ q̄dā ſūt res q̄ opant̄ abſq̄ iudicio ſicͭ inaīata Quedā vo cū iudicio ſꝫ nō libero. imo ex ipa nat̄a determiato ad vnū. ſicͭ bruta q̄ ex naturali eſtimatōe vnū appetunt ⁊ aliud refugiūt. hō vero ⁊ iudiciū de ſuis opib⁹ hꝫ ⁊ libertatē i iudicādo. q̄ q̄dē libtas ꝑuenit cū ex rōne q̄ ad oppoſita viā habet. cū ex volūtate q̄ nō eſt determiata ad vnuꝫ. vn̄ hō eſt dn̄s ſui iudicij. q2 p̄t ſic vel aliter iudicare de agēdis ⁊ ꝓ tāto d2 eē li. ar. ſicͭ ḡ ꝯueniēter li. ar. notificat̄ i lr̄a ꝑ hoc ꝙ ponit̄ radix libertatis. ſꝫ i hoc ꝙ d2 rōnis ⁊ volūtatis. ⁊ libertatis effect⁹ in hoc ꝙ d2 q̄ bonū eligit̄ ⁊c. Ad primū ḡ dōm ꝙ duplex ē facultas. Una ꝑ inclinatōeꝫ. ⁊ ſic habit⁹ facilitatē in potentia opat̄ inclinās eā ad alterū oppoſitoꝝ. Alia ē per remotionē impedimētiſſicut homi d2 eſſe facile reſpectu cui⁹ nō impedit̄. ⁊ ſic d2 li. ar. facultas inq̄tū homo nō impedit̄ q̄n poſſit hoc facē vel nō facē Ad ſcdm dōm ꝙ li. ar. nō eſt aliq̄d ꝑ eſſentiā diuerſū a rōne ⁊ volūtate imo ē ꝑ eſſentiā ipa volūtas vt Dam. dicit in. iij. lib. differt tn̄ a volūtate rōne. Naꝫ volūtas d2 ſm ꝙ aliq̄d abſolute appetit. li. vo ar. ſm ꝙ eligit aliq̄d ꝓpter fineꝫ. hic eni actus ē ꝓprius li. ar. vn̄ ꝙ dicit ꝙ libertas eſt facultas rōnis ⁊ volūtatis ⁊c. Intelligēdū ē intrāſitiue id ē rō ⁊ volūtas faciles ad efficiēdū. ſilr cū d2 ꝙ ē liberū de voluntate iudicium. volūtas ponit̄ ibi ꝓ volito.

Ad tertiū dōm ꝙ q̄uis rō ⁊ volūtas abſolute loquēdo ſint potētie diuerſe. tn̄ hn̄t ordinis vnitatē inq̄tū rō dirigit volūtatē. vn̄ ⁊ li. ar. ꝯueniēter ꝑ rōem ⁊ volūtatē deſcribit̄. q2 electio nō ꝯplet̄ ſine iudicio rōnis ⁊ appetitu volūtatis ipa tn̄ electio appetit⁹ q̄d ē eſt rei ꝯſiliate vt d2 in. iij. ethic. vn̄ ⁊ li. ar eſſentialiter ē volūtas et nō rō. Ad q̄rtū dōm ꝙ bonū nature ꝯmēſuratū p̄t eligē li. ar. abſq̄ grā. ſ aūt bonū meritoriū q̄d facultatē nature excedit. ⁊ de h̄ h loq̄t̄. Ad q̄ntū dōm ꝙ poſſe peccare nō ē ps libertatis abſolute ꝯſiderate ꝯſeq̄tur tn̄ li. ar. humanū q̄d h diffinit̄ inq̄tum eſt ex nob vel inq̄tum ē ꝑ peccatū corruptum

D tertiū ſic ꝓcedit̄. videt̄ ꝙ incōueniēter ſenſualitas i lr̄a deſcribat̄ ſicut eni ſenſualitas ē inferior viribus itellectiuis. ita ē ſuperior aīe vegetabilis. ḡ incōueniēter in ei⁹ deſcriptione d2 ꝙ eſt vis aīe inferior. ¶ In lr̄a habet̄ ꝙ q̄cquid ē nobis ꝯmune ⁊ beluis ad ſenſualitatē ptiet plures aūt potētie ſūt nobis beluiſq̄ cōmunes. ḡ ſenſualitas nō debet dici q̄dā vis ſed q̄dā vires. ¶ Ex ſenſualitate ꝓcedit appetit⁹ rerū ad corp⁹ ꝑtinētiū. hic aūt appeti

tiua nō ſolū ad ↄcupiſcibilē ſꝫ etiā ad iraſcibilē ptinet
ğ ſenſualitas vtrāqꝫ īcludit. ğ nō eſt vna vis ſꝫ plures.
℗ Inter oēs vires ſenſualitatꝭ pmū locū tenet ſen-
ſus exterior. ğ mot⁹ eius ab aliq̄ viaīe nō orit̄ incōueni
enter. ğ dr̄ ꝙ motus q̄ intēdit̄ in exteriores ſenſus ſit ex
ſenſualitate. ℗ Appetit⁹ ē pncipiū mot⁹ ī aīalibus
vt pꝫ. iij. de aīa. nō ğ debet dici ꝙ appetitus ⁊ mot⁹ cō
muniter ab vna potentia aīe oriant̄. ſꝫ ꝙ motus oriat̄
ab appetitu. R⁰ dōm ꝙ ſicut electio li. ar. in hoīb⁹ ex
rōnis deliberatione pcedit. ita motus appetitiue ptis
in brutis ↄſurgit ex apphēſione ſenſus. ⁊ hac rōne ipa
vis appetitiua ſenſitiue ptis ſenſualitas noīat̄. Tēdit
aūt h̄ appetitiua in duo. quoꝝ vnū eſt bonuꝫ pticulare
ↄueniēs ad actū ſentiendi. ſicut odor ſuauis ē ↄueniēs
ad odorandū. ⁊ color pulcher ad videndū. Aliud ē bo-
nū pticulare ↄueniēs ad ↄſeruatōem aīalis ſicut cibus
potus ⁊ alia hmōi. ⁊ ideo q̄ꝫtū ad pmū dr̄ ꝙ ex ſenſua-
litate motus eſt q̄ intendit̄ in exteriores ſenſus Quātū
vō ad ſcōm dr̄ ꝙ ex ſenſualitate eſt appetit⁹ rerū ad cor
pus ptinentiū. Ad primū ğ dōm ꝙ qr̄ corpus ē infe-
rior ps homīs. ideo vires oēs anime que a corpe depē-
dent inferiores, dicunt̄ q̄ꝫuis ſint aliq̄b⁹ ſupiores. ille
vō que in ſola anima ↄſiſtunt ſupiores dicūt̄ q̄ꝫuis ſint
aliq̄bus inferiores. Ad ſcōm dōm ꝙ aliqua potētia
ptinet ad ſenſualitatē dupliciter. Uno modo eſſentiali
ter. ⁊ ſic ſola vis appetitiua ſenſibilis ad ſenſualitatem
ptinet. Alio modo ordinaliter. ⁊ ſic oēs vires ſenſiti
ue ptis ad ſenſualitatē. nam apphenſiue inferiores or-
dinant̄ ad appetitū ſenſibilē vt mouētes ipm. ſꝫ motiue
exequētes motū vt imꝑate ab appetitu. Ad tertium
dōm ꝙ lꝫ appetit⁹ ſenſibilis in duas vires diſtinguat̄
ſcꝫ in iraſcibilē ⁊ ↄcupiſcibilē tamē poteſt dici vna vis
ſm genus. Ad quartū dōm ꝙ q̄ꝫuis ſenſus exterior
p̄cedat q̄ꝫtuꝫ ad oēs actus oēs vires ſenſitiue ptis
ad hoc ꝙ ſenſus exterior opet̄ in actu aliq̄d ↄfertur ſen
ſibilis appetitus. req̄ritur eni ad videndū in actu intē-
tio q̄ ↄiungat viſum viſibili. que q̄deꝫ intētio aliq̄n eſt
ſenſualitatis q̄ꝫuis etiā poſſit eſſe naturalis appetitus
Ad q̄ntum dōm ꝙ motus non accipit̄ h̄ p motu cor
poris exteriori. ſꝫ p iteriori appetitus.

D quartū ſic pcedit̄. videt̄ ꝙ rō ſupior ⁊ infe-
rior ſint diuerſe potētie Aug⁹ eni dicit. xij. de
tri. imago trinitatis ē ī ſupiori pte rōnis. nō
autē ī inferiori. imago aūt aſſignat̄ in anima
ſm potētias. ğ rō ſupior ⁊ inferior nō ſūt vna potētia.
℗ Ratio ſupior ⁊ inferior p officia diſtinguūt̄ vt in
lr̄a dr̄ noīe aūt officij act⁹ deſignat̄ cuꝫ ğ ex diuerſitate
actuū potētiaꝝ diſtinctio īnoteſcat videt̄ ꝙ ratio ſupe
rior ⁊ inferior ſint diuerſe potētie. ℗ Phs dicit ī. vij
ethic. ad ea que ſunt genere altera opꝫt determinari al
teras potētias aīe. ſed ratio ſupior intendit eternis in-
ferior vō tp̄alibus. cum ğ eternū ⁊ tp̄ale ſint diuerſa ge
nera. videt̄ ꝙ ratio ſupior ⁊ inferior ſint diuerſe poten
tie. Sed ↄtra eſt qd̄ Aug⁹ dicit. xij. de tri. cum dixeri
mus de natura mētis humane de vna quadā re dixeri
mus. nec eam in hec duo ſcꝫ inferiorē rōnem ⁊ ſupiorē
niſi p officia geminam⁹. ſꝫ diuerſe potētie ſunt diuer-
ſe res. ğ rō ſupior ⁊ inferior non ſunt diuerſe potentie.
℗ Pl⁹ req̄ritur ad diſtinctōeꝫ potētiaꝝ q̄ꝫ habituū
ſꝫ idem habitus charitatis eſt reſpectu eterni ⁊ tp̄alis
ſcꝫ dei ⁊ pximi. ğ multo forti⁹ eadem potētia rōnis eſſe
p̄t de tp̄alib⁹ ⁊ eternis. R⁰ dōm ꝙ differētia potenti
arū accipit̄ ſm diuerſitatē obiectoꝝ non q̄dē materia
lem q̄ ↄſiſtit in diuſitatē rerū. ſꝫ formalē q̄ attendit̄ ſm
diuerſitatem ꝓprie rōnis obiecti. ꝓpriū aūt obiectū in
tellectus ē ens vniūſale. vñ ⁊ ad oīa ſe extendit intellecti
ua cognitio. vñ nulla rerū diuerſitas ſufficit ad diuer-
ſitatē itellectiuaꝝ potētiaꝝ. ſꝫ ſolūmodo diuſitas rati
onū put aīa intellectiua rōne diuerſa circa eandeꝫ rem
vel diuerſas opat̄. Sic eni volūtas ab itellectu diſtin-
guit̄. ⁊ itellect⁹ poſſibilis ab agente. ratio aūt ſupior et
inferior differūt ſm reſpectū ad diuerſas res. nā ratio
ſupior intēdit eternis ↄtēplādis vl̄ ↄſulendis. inferior
vō tp̄alibus ↄſiderādis ⁊ diſponendis. vñ pꝫ ꝙ rō ſu-
perior ⁊ inferior nō ſūt diuerſe potētie. Ad pmum ğ
dōm ꝙ imago trinitatis ī aīa nō attēdit̄ ſm potentias
abſolute. ſꝫ p cōparatōeꝫ ad obiecta. Ad ſm dōm ꝙ
nō q̄libet diuerſitas actuū ſufficit ad diuerſitatē potē-
tiaꝝ. ſed talis diuerſitas q̄ ī idē pncipiū reduci nō poſ-
ſit ſicut facē itelligibilia ī actu ⁊ recipe ea nō poſſunt in
idē pncipiū reduci cū vnū ſit entis in actu. aliud entis
in potētia. ⁊ inde eſt ꝙ intellect⁹ agēs ⁊ poſſibilis ſunt
diuerſe potētie. hoc aūt nō eſt de actib⁹ inferioris ⁊ ſu-
perioris rōnis. eiuſdē eni ē p̄t pncipiū ad ſupiora ⁊ in
feriora ↄuerti. ⁊ ꝓpter hoc rō non ſeq̄tur Ad tertium
dōm ꝙ in verbis p̄dictis phi referēda eſt diuerſitas ge
neris non ad genus rei ſꝫ ad genus obiecti.

DI. XXV

Illud quoqꝫ p̄termit
tendū nō ē ⁊c. Hic q̄rūt̄ q̄ttuor. Pri-
mo vtrū in ſenſualitate poſſit ē peccatū.
Scōo vtꝝ ī rōne. Tertio vtrum in rōne inferiori
poſſit eſſe pctm̄ mortale. Quarto vtꝝ peccatū venia
le poſſit fieri mortale.

D pmū ſic pcedit̄. videt̄ ꝙ ī ſenſualitate non
poſſit ē pctm̄. ſenſualitas eni nob̄ ⁊ pecorib⁹
cōis eſt. ſi ğ in ſenſualitate p̄t ē pctm̄ poterit
ē ī brutis qd̄ ē incōueniēs ℗ ſcdꝫ Aug⁹. nullus pec-
cat ī eo qd̄ vitare nō p̄t. ſꝫ mot⁹ ſenſualitatꝭ vitare non
poſſum⁹ q̄n inſurgāt. ğ ī eis peccare nō poſſum⁹ ℗ Pec
catū ē dictū vel factū vl̄ ↄcupitū ↄ̄ legē dei. ſed ſenſuali
tas nō pcipit legem dei. qr̄ tm̄ circa ſenſibilia vſat̄. ğ in
ſenſualitate nō p̄t ē pctm̄. Sꝫ ↄ̄ ē qd̄ dr̄ Ro. vij. qd̄
odio malū illd̄ facio glo. ſ. ↄcupiſcē. ſꝫ ↄcupiſcē ē mot⁹
ſenſualitatꝭ. ğ mot⁹ ſēſualitatꝭ p̄t ē pctm̄ ℗ Aug⁹. dic
ꝙ nōnullū viciū ē cū caro adūſus ſpm̄ ↄcupiſcit. h̄ autē
ē p actū ſenſualitatis. ğ actus ſenſualitatꝭ p̄t eſſe pctm̄
R⁰ dōm ꝙ cū voluntas ſit q̄ peccat̄ ⁊ recte viuit̄. vt
Aug⁹. dic ī oī actu q̄ volūtatis impio ſubijcit̄ p̄t ē pctm̄
⁊ meritū volūtatis aut impio ſubdūt̄ nō ſolū act⁹ exte
riores mēbroꝝ. ſꝫ etiā iteriores mot⁹ ſenſibil̄ appetit⁹.
lꝫ nō eodē mō. nā mēbra exteriora directe obediūt ipio
volūtatꝭ niſi ſit ipedimētū. ſꝫ appetit⁹ iterior indirecte
inq̄ꝫtū ſcꝫ p volūtatē ꝓponi pñt ſenſualitatꝭ aliq̄ imagi
ginabilia q̄ ſenſualitatꝭ motū excitēt vel ipediāt. ⁊ ideo
ī actib⁹ exterioꝝ mēbroꝝ p̄t ē pctm̄ mortale. ſicut et in
actu volūtatꝭ ſꝫ ī motu ſenſualitatꝭ nō p̄t ē pctm̄ mor-
tale. ſꝫ veniale tm̄. qr̄ non pfecte volūtati obedit. Ad
pmū ğ dōm ꝙ ſenſualitas ī hoīe aliq̄lr̄ pticipat rōem
inq̄ꝫtū rōnabili volūtati nata ē obedire nō aūt ī brutis
⁊ ideo nō ē ſilr̄. Ad ſcdꝫ dōm ꝙ lꝫ oēs mot⁹ ſenſualita
tis nō ſint ī ptāte nr̄a. cū hec vel ille ī ptāte nr̄a exiſtat nō
eni poſſum⁹ facē ꝙ null⁹ ſenſualitatis mot⁹ īordinat⁹ ī
nob̄ ſurgat. poſſum⁹ tm̄ hūc vl̄ illū ipedire. qr̄ nō p̄t ↄtinē
tie mētꝭ itētio ↄ̄ oīa inuigilare. Ad. iij. dōm ꝙ lꝫ ſen-
ſualitas legē dei nō adūtat. obedit tm̄ aliq̄lr̄ rōi ad quā
ꝑuenit legꝭ p̄ceptū ⁊ p tāto ī ſenſualitate p̄t ē pctm̄.

D ſcdꝫ ſic pcedit̄. videt̄ ꝙ ī ratione nō poſſit ē
pctm̄. rō eni ↄgnitiua potētia ē. pctm̄ vō ī ap
petitu nō ī cognitione ↄſiſtit. nō eni ↄgſcere
mala ē pctm̄. ſꝫ appetē ğ ī rōe non p̄t ē pctm̄

¶ Regula in quolibet artificio debet eſſe abſq; erro
re. alias nulla certitudo haberi poterit. ſed ratio eſt re=
gula humanoꝝ actuū. qꝛ ſm rōnem rectam actus vir
tum in medio collocantur. vt patet in ſcdo ethic. ergo i
rōne non poteſt eſſe peccatū. ¶ Cum peccatū i actu
ꝯſiſtat alicui potentie peccatū attribui non poteſt niſi
ſm exigentiā ſui actus. actus autē rōnis nō eſt delecta
tio in delectationibꝰ carnis. ergo rōne talis delectatio
nis nō debet poni peccatū in rōne. Sed ꝯtra ratio ſe
habet ad oppoſita. ſed ꝑ rōnem recte opamur. ergo per
eam etiam poſſumus peccare. ⁊ ſic in rōne poteſt eē pec
catum ¶ Contingit peccare nō ſolum ex paſſiōe ſed
etiam ex electiōe. electio autē aliq̄ modo ad rōnem ꝑti=
net. ergo in rōne poteſt eſſe peccatū ℞ dōm ꝙ ratio
dupliciter accipit. quandoq; ꝓut a volūtate diſtinguit
ſicut cognitiua ab appetitiua. quādoq; vero ꝓut volū=
tatem includit. ſicut dicit in tertio de aīa. ꝙ voluntas
in rōne eſt. ſic enī rōnem totam rōnalem aīme ꝑtē no
minamꝰ. vtroq; aūt modo in rōne poteſt eſſe peccatuꝫ.
pmo qdem ſm ꝙ errat in iudicādo de his quoꝝ vita=
tem ſcire tenet. vt patet in hereticis. Scdo vero ꝓut er
rat in eligendo q̄ qdem error ꝯmuniter eſt ⁊ volūtatꝫ q̄
inordinate appetit ⁊ rōnis que in electione aliq̄ modo
errat ꝓut eius iudiciū i ꝑticulari eligibili obſcuratur. ⁊
ꝑ hunc modum dicit eſſe peccatū in rōne. Ad primū
ergo dōm ꝙ ratio hic accipit ꝓut includit appetitiuaꝫ
⁊ cognitiuā. ⁊ tamē in ipa etiaꝫ cognitiua poteſt eē pec=
catum vt dictum eſt. Ad ſcdm dōm ꝙ pma regula i=
fallibilis i humanis actibus ſūt pma pncipia iuris na
turalis que ad ſinderēſim ꝑtinet ex qbus ratio ꝯferen=
do ꝓcedit. vnde in rōne poteſt eſſe peccatū nō autē i ſin
dereſi. Ad tertiuꝫ dōm ꝙ delectatio circa carnis de
lectabilia rōni attribuit inq̄tuꝫ ratio ꝯſiderat ipas de
lectandi rōnes. ⁊ ideo talis delectatio inferiori rōni at
tribuit cuius obiectū ſūt tpalia. non autē ſupiori cuiꝰ
obiectū ſunt eterna. ſed qꝛ ſupior ratio de inferioribus
iudicat. ideo vltimū impium actus rōni ſupiori attri=
buit. vñ quādo ꝯſentit in actū dr eſſe peccatū in ratiōe
ſupiori. quādo vero in ſola delectatōe cum aliqua de=
liberatione peccatū conſiſtit. dr eſſe peccatū i rōne infe=
riori. ſed primū deſiderium talis delectationis ad ſen=
ſualitatem ꝑtinet.

D tertiū ſic ꝓceditur. videtur ꝙ i inferiori ra
tione nō poſſit eſſe peccatū mortale ad inferi
orem enī rationē ꝑtinet peccatū. qd ſola dele
ctatione agitur. ſed hmōi peccatū nō poteſt
fieri mortale neq; ꝑ moram tpis cū talis circūſtātia nō
mutet genus. ⁊ ſic in infinitū aggrauare nō poſſit. nec
iterum ꝑ ꝯſenſum. quia ꝯſenſus in veniale non poteſt
eſſe mortale peccatū. ergo in rōne inferiori nō poteſt eē
peccatū mortale ¶ Senſualitati ⁊ inferiori rōni cō
mune eſt ꝑ delectationē peccare. ſi g̃ i inferiori rōne pōt
eſſe peccatū mortale pari rōne poterit eſſe i ſenſualitate
qd falſum ē. g̃ ⁊ primū. ¶ Superior rō ꝓpinquiꝰ ꝑ=
cipit pceptū diuine legis q̄ȝ ratio inferior. ſicut ⁊ ratio
inferior ꝓpinquiꝰ q̄ȝ ſenſualitas. ſi g̃ i ſenſualitate non
eſt peccatū niſi veniale. in rōne vero inferiori qñq; mor
tale qñq; veniale. ſeqtur ꝙ i rōne ſupiori ſemꝑ ſit mor
tale qd tamē eſt falſū. g̃ ⁊ hoc qd in rōne inferiori poſſit
eſſe peccatū mortale. Sꝫ ꝯtra. rō inferior ꝯpat muli
eri. ſicut ⁊ ſuperior viro. ſed i ꝯiugio pmoꝝ parentū ſic
vir ita ⁊ mulier poterat peccare mortaliter. g̃ ⁊ i figura=
li ꝯiugio nō ſolū rō ſupior ſed etiā inferior mortaliter
peccare poteſt. ¶ Nulꝰ dānat niſi ꝓ peccato morta=
li. ſꝫ hō damnabit ꝓ peccato quo voluit i illicitis dele=
ctari. lꝫ non voluerit opari. vt Augꝰ dicit. xij. de trini.
⁊ habet in lr̃a. g̃ ꝯſenſus i delectatōem eſt peccatū mor
tale. ⁊ ita i rōne inferiori cui attribuit pt eſſe peccatum
mortale. ℞ dōm ꝙ peccatū veniale deficit a pſectio
ne peccati mortalis. q̄ qdem defectꝰ pt ꝯtingere ex duo
bus. Uno mō ex ꝑte ipiꝰ actꝰ pcti qd nō ꝯtrariat legi. ſꝫ
eſt pter legē ſicut ptꝫ de verbo ocioſo. Alio modo ex ꝑte
peccātis. quādo ſcꝫ deliberatio ad peccandū nō interue
nit. vñ de ſubito motus etiā circa ea q̄ ſūt peccata mor=
talia. ex genere ſunt venialia peccata. q̄libet aūt vis in
nobis circa ꝓpriū obiectū habet aliquē motū ſubitum
ſed circa obiecta inferioꝝ viriū quā regit nō habet mo
tū ſubitū. ſed ſolū iudiciū cū deliberatione. qꝛ igit ſen
ſualitas deliberatōeꝫ nō hꝫ. ſed ſolū motū ſubitū. idō
nō pt motꝰ eiꝰ eē peccatū mortale in q̄cunq; materia. ra
tio vero inferior cū ſit circa tpalia ꝯmunicat cum obie
cto in ſenſualitate. ⁊ ideo circa delectabilia ſenſualita=
tis pt habere motū ſubitū q̄ ſemꝑ eſt veniale peccatum
circa eadē etiā ex ipa natā rōnis pt habere motum deli
beratū. q̄ circa materiā mortalis peccati erit mortalis.
circa materiaꝫ venialis erit venialis. ratio vero ſupior
circa eterna pt habere motū ſubitū q̄ pt eſſe peccatū ve
niale vt aliquis motus infidelitatis. eadē rō eſt de mo
tibus ꝯtra voluntatē quos patiunt ſāctiſſimi viri etiā
in his q̄ ad fidem ꝑtinent. ſed circa tpalia nō habet mo
tum ſubitū. ſed cū ꝯſenſū deliberatū q̄ erit venialis in
his q̄ ex ſuo genere ſūt venialia mortalis i his q̄ ex ſuo
genere ſūt mortalia. Ad pmū g̃ dōm ꝙ delectatio q̄
ſeqtur rem delectatā eſt eiuſdē generis cū ipa re cogita
ta q̄uis delectatio cogitatōeꝫ ſequēs ad aliud genꝰ ꝑti
neat. ⁊ idō cū delectatio ſurgit de mortali peccato. cogi
tatio i rōne inferiori ſi hoc ſit ꝑ eiꝰ motū ſubitū eſt pec=
catū veniale. ſi aūt ꝑ ꝯſenſū deliberatū erit pctm̄ mor=
tale. ⁊ tūc dicit moroſa delectatio nō ex mora tpis. ſꝫ ex
ſuꝑueniēte ꝯſenſu. nec obſtat ꝙ ꝯſenſus ille eſt i venia=
le. qꝛ delectatio aū cōſenſū erat mortalis ex genere. ſed
venial ꝑ accidēs ſcꝫ ex defectu deliberatōis. Ad ſcdꝫ
dōm ꝙ rō inferior circa delectabilia carnis non habet
tm̄ motū ſubitū ſicut ſenſualitas. ⁊ ideo non ē ſile. Ad
tertiū dōm ꝙ defectꝰ deliberatōis aufert rōnem pecca
ti mortalis. ⁊ in his q̄ ſūt mortalia ex genere. nō auteꝫ
deliberatio apponit rōnem mortalis peccati his que ex
ſuo genere ſūt venialia. ⁊ idō q̄uis in ſenſualitate que
ſemꝑ deliberatione caret non ſit niſi veniale peccatum
nō ſequit ꝙ in ſupiori rōne q̄ ſemꝑ circa tpalia delibe=
rationē hꝫ nō ſit niſi peccatū mortale.

D q̄rtū ſic ꝓcedit. videt ꝙ pctm̄ veniale poſ=
ſit fieri mortale. In lr̃a enī dr ꝙ q̄dā ſūt que
vbi ſepiꝰ fiāt hoīem nō dānant vt verbū ocio
ſum ⁊ hmōi. ſed dānatio eſt effectꝰ peccati mortalis. er=
go pctm̄ veniale ſi frequēter iteretur fiet mortale ¶
Delectatio aū ꝯſenſū ē venialis. ſꝫ poſt ꝯſenſū fit mor=
talis. vt dictū ē. g̃ veniale pt fieri mortale. ¶ Diſpo=
ſitio fit habitus ſꝫ veniale ē diſpoſitio ad mortale. g̃ ve
niale pt fieri mortale. Cōtra ea q̄ in infinitū diſtant
non poſſunt inuicē ꝑmutari. ſed mortale ⁊ veniale ſūt
hmōi vt ex coruꝫ pctis apparet. ergo veniale nō poteſt
fieri mortale. ¶ Plus diſtant veniale ⁊ mortale q̄ȝ
duo mortalia ad inuicem. ſed vnuꝫ mortale non trāſit
in aliud ſicut homicidium nunq̄ȝ fit adulterium. ergo
veniale nunq̄ȝ poteſt fieri mortale. ℞ dicendum ꝙ
cum mortale ſit maius peccatum q̄ȝ veniale dupliciter
pt intelligi ꝙ veniale fiat mortale Uno mō ꝑ viā ꝑmu
tationis ſicut ex aqua fit aer. Alio modo ꝑ viam addi=
tionis ſic ex guttis fit torrēs. primū pt itelligi dupliciter

Uno modo ꝙ act⁹ ꝗ prius fuit veniale peccatū idē numero poſtmodū fiat mortale qđ eē nō poteſt. quia idez actus numero ꝙ quo trāſit reſumi nō poteſt. Alio modo ita ꝙ actus ꝗ aliꝗ modo factus eēt venialis tali modo fiat ꝙ ſit mortalis. ꝛ hoc poſſibile eſt. nam verbum ociosū qđ eſt veniale ex genere ſi tm̄ cōplaceat ꝙ i eo finis vite ꝯſtituatur. ꝛ ꝓpter ipm homo pceptū transgredi ꝓponeret eſſet peccatū mortale. Similiter ꝑ additionē dupliciter poteſt intelligi ꝙ veniale fiat mortale. Uno modo directe vel ꝙ multa venialia ꝑueniant ad quātitatē vnius mortalis. ſed hoc ē impoſſibile. qꝛ i veniali quātūcūqꝫ iteret non eſt auerſio a bono incōmutabili. neqꝫ ꝯuerſio ad bonū cōmutabile vt ad finē qđ ē in quolibet mortali Alio modo indirecte ita ſcꝫ ꝙ multa venialia diſponūt ad mortale. ꝛ hoc ē poſſibile. nam qn̄ quis multotiēs venialiter peccās ab his q̄ dei ſunt ipedit creſcente tꝑalis boni ꝯplacētia facilius i peccatū mortale ruit. Sic ergo pꝫ ex dictis ꝙ illud qđ ē veniale ꝓprie loquēdo nūqꝫ fit mortale. Ad primū ḡ dōm ꝙ verbū qđ i lr̄a tangit itelligit ꝑ moduz diſpoſitionis ſm ꝙ multa venialia diſponēdo qn̄qꝫ ad mortale ꝑducunt. Ad ſcōm dōm ille motus delectatōis qui fuit venialis nūqꝫ fiet mortalis. ſed ꝯſenſus ſupueniens q̄ eſt mortale peccatū eſt alius actus cum diuerſaꝝ potētiaꝝ nō fit vnus actus numero. vnde nō ſeqtur ꝙ act⁹ ꝗ prius fuit venialis poſtea fit mortalis. Ad tertium dōm ꝙ diſpoſitio aliqn̄ eſt eiuſdez generis de eo ad qđ diſponit ſola imꝑfectione differēs. ꝛ talis diſpoſicio fit id ad qđ diſponit ſicut diſpoſitio ad ſcientiā fit ſciētia Aliquādo vero diſpoſitio eſt alteri⁹ generis ſicut calor ē diſpoſitio ad formā ſubalem ignis ꝛ talis diſpoſitio nūqꝫ fit id ad qđ diſponit Et ē tertia diſpoſitio q̄ nūqꝫ fit idē cū hitu. neqꝫ in eodē ſic bonitas imaginatōis q̄ diſponit ad bonitatem itellectus. ꝛ ita eſt de veniali et mortali.

DI. XXV

Am ad ꝓpoſitum redeamus ꝛc̄.

Hic querunt q̄tuor Primo vtrū li. arbi. ſit in deo. Scđo vtruz ſit in homie. Tercio vtrū libertas arbitrij aliquam ſeruitutē cōpatiatur. Quarto vtrum eadez libertas ſit qua pt in bonū ꝛ in malū.

D primū ſic ꝓceditur. videtur ꝙ i deo non ſit li. ar. Actus eni li. ar. eſt eleccio. ſꝫ hoc deo cōpetē nō poteſt. quia nec ꝯſiliuz qđ p̄ſupponit cum ꝯſilium ſit dubitātis ꝛ ignorācis. ergo li. ar. nō eſt in deo. P̄ Li. ar. vt in lr̄a dr̄ non refertur ad p̄ſens vel p̄teritum. ſꝫ ſolū ad ꝯtingentia vel futura in deo aūt nihil eſt ꝯtingens vel futuꝝ ſed oīa ſunt ei p̄ſentia. ḡ li. ar. in deo nō eſt. P̄ Jlla que ſūt determinata ad vnū. nō habēt li. ar. vt pꝫ in rebus inanimatꝭ ſed dei v̄tus eſt determiāta ad bonū. qꝛ malicia eē non pt. ḡ i deo non eſt li. ar. Sꝫ ꝯtra eſt qđ dicit. j. Coꝝ. xij. hec oīa opatur vnus atqꝫ idem ſpūs diuidēs ſingulis ꝓut vult glo. ꝑ volūtatꝭ li. ar. ḡ deus habet li. ar. P̄ Dam. dicit. ꝙ homo ē ad imaginē ꝛ ſilitudinem dei inqꝫtum habet itellectū ꝛ li. ar. hoc autez nō eſſet ſi deus li. ar. n̄ hr̄et. ergo i deo ē li. ar. R⁹ dōm ꝙ ſicut ſupra dictū eſt ad h̄ ꝙ aliqs ſit li. ar. duo reqrunt ſcꝫ ꝙ habeat iudicium de ſuis actib⁹ ꝛ ꝙ hmōi iudiciū ſit in poteſtate iudicātis. nō q̄ſi ei ab alio p̄ſitū. hic aūt duo in deo inueniūt. Primū qđē ex hoc ꝙ eſt intellect⁹ ex hoc eni ſeqtur ꝙ iudicet de his q̄ agit. ſm aūt ex ꝯditōe ſue nature q̄ ab alijs vero depēdet. vn̄ iudicium de agēdis nō ē p̄ſitum ei ab aliꝗ ſupiori agente ſicut eſt in brutis neqꝫ ſequitur ꝑ modū neceſſitatꝭ ꝓpriam naturā. q̄cqđ eni de⁹ circa creaturas vult tale ē vt abſqꝫ eo nihilominus ꝑfectio diuie bonitatis ſaluet. vnde pꝫ ꝙ nō vult illud ex neceſſitate nature. ſed ex arbi. libertate. ꝛ ſic cōcedimus ꝙ deus habeat li. ar. Ad primū dōm ꝙ cuꝫ li. ar. itellectiuā cognitiōꝫ p̄ſupponat ſicut itellect⁹ dei differt a noſtro i hoc ꝙ eſt abſqꝫ omi ignorātia et dubitatione. ita ꝛ li. ar. in deo habet electionē abſqꝫ inqſitione ꝯſilij p̄cedente qđ nō eſt in nobis Ad ſcōm dōm ꝙ lꝫ deo ſint oīa p̄ſentia nec ſm ꝙ ē in ipo ſit aliquid ꝯtingens. cum ipe res que diuine electioni ſubiacēt in ſe ipis ſūt future. ꝛ ꝯtingētes. Ad tertiū dōm ꝙ lꝫ v̄tus opatiua diuina ſit determiata ad bonū qđ ꝯtingit ex ꝑfectione diuine nature q̄ deficē nō poteſt non tamē eſt determinata ad vnum. qꝛ deus bn̄ opando pt. hoc vel illud facere vel nō facere.

D ſcōm ſic ꝓcedit. videt ꝙ homo nō ſit li. ar. Quicūqꝫ eni eſt li. ar. eſt dn̄s ſuoꝝ actuū. homo autē nō eſt hmōi. vt videt ꝑ id qđ dicitur Hiere. x. Nō ē in homie via eius nec viri eſt: vt ambulet ꝛ dirigat greſſus ſuos. ḡ in homie nō eſt li. ar. P̄. Jd qđ poteſt ab altero imutari nō eſt liberuz: qꝛ liberu eſt qđ cauſa ſui ē. ſꝫ arbi. hois poteſt imutari a deo. vnde dicit Prouer. xx. Cor regis i manu dn̄i ꝛ q̄cūqꝫ voluerit vertet illud. ḡ homo nō ē li. ar. P̄ Sicut bruta q̄dam naturaliter appetūt: ita ꝛ homines ſcꝫ beatitudinē. ſed bruta nō ſunt li. ar. ergo nec homines Sed ꝯtra ē qđ dicit Eccl̄i. xv. deus ab initio ꝯſtituit hoiem. ꝛ reliquit eum in manu cōſilij ſui. glo. in poteſtate li. ar. P̄ Nullus debet puniri. vel p̄miari niſi pro eo qđ ē i eius poteſtate. ſꝫ homo punit ꝛ p̄miat ꝑ ſuis actibus. ergo ipe eſt domin⁹ ſuoꝝ actuum. ꝛ ita eſt li. arbi. R⁹ dōm ꝙ in quolibet cognoſcēte ē actio ꝛ iudiciuꝫ de actione Actio autē illa que ſubdit agētis iudicio eſt quodāmodo in poteſtate agentis vt ſcꝫ poſſit eam agere vel non agere ſed iudiciū non eſt in poteſtate iudicātis niſi i habētibus itellectum ꝛ rōnem qđ ſup ſuū iudicium reflectatur ipm diſcutiēdo. Actio ḡ brutoꝝ aliqualiter eſt in eorum poteſtate inqꝫtum poſſūt q̄ſcere vel moueri. ſed iudiciū de agendo nullaten⁹ in coꝝ poteſtate exiſtit ſed ex eſtimatione naturali ꝓcedit. vn̄ brutū non ē li. ar. ꝛ multo min⁹ creature cognitōe carētes. oīs autē rōnalis creatura habet iudiciū de actōe ꝛ ꝑ ꝯſequens ar. libertatē. Ad primū ḡ dōm ſm Greg. niſſenū. ꝙ verbū illud ꝓphe eſt referendū ad executionem eleccionis que nō eſt in poteſtate noſtra non autem ad electionem ipam que in noſtra poteſtate exiſtit lꝫ meritoria eſſe non poſſit niſi ꝑ gratie donū. Ad ſcōm dicendum ꝙ opatio quā deus in li. arbi. opatur ipm vertēdo ꝛ mutādo non p̄iudicat eius libertati. quia deus opatur in li. arbi. ſm moduz eius ſicut ꝛ in q̄libet alia re. Ad tertium dōm ꝙ iam ex dictis pꝫ ꝙ nō ē ſimile de brutis ꝛ homie.

D tertium ſic ꝓceditur. videtur ꝙ li. arbi. ſeruitutem non ꝯpaciatur. ſuus eni ſm phm. viij ethic. eſt ſicut quoddā inſtrumentū aīatuꝫ. inſtrumentum autem nō ē a ſe ſed ab alio mouet qđ ē ꝯtra li. ar. rōem ḡ li. arbi. ſeruitutem hr̄e nō pōt. P̄ Omis neceſſitas vel eſt naturalis inclinatōis. vel eſt coactionis. ſed neceſſitas peccandi in li. ar. non pōt eſſe naturalis inclinationis. quia peccatum contra naturam eſt. neqꝫ coactiōis. quia li. arbi. cogi nō pt. ḡ i li. ar. peccādi neceſſitas eſſe non pt. ꝛ ita nec ſeruit⁹ peccati. P̄. Omne illud qđ patit ꝯtrarij cōmixtionē pt augeri ꝛ minui. ꝛ ꝑ ꝯſequens totaliter tolli. ſi ergo li. ar. aliquā ſeruitutꝭ cōmixtionē patiatur poterit augeri ꝛ mi

nui. ꝛ quãdoqꝫ totalit̃ tolli qḋ eſt impoſſibile. non ergo li. ar. ꝯpatitur aliquam ſeruitutẽ. Sed contra eſt ꝙ dicit̃ Johã. viij. qui facit peccatum ſeruus eſt peccati. ℗. Liberatio ꝯtrie eſt a ſeruitute. ſed homo ꝑ dei gratiam liberat̃ a peccato. vt patet Roma. vj. ḡ homo põt eſſe ſeruus peccati. ꝛ ſic idem qḋ prius ℞º dõm ꝙ li. ſm phm eſt ꝙ eſt cauſa ſui. vnde ꝑ oppoſitũ accipi poteſt illud eſſe ſeruũ qḋ ſui cauſa eſſe nõ poteſt. Q̃ddem contingit dupliciter Uno modo quãdo ita aliq̃d ab exteriori ducit̃ ꝙ nullo modo ipſm agat. ſed ſolũmodo agat. tũc enĩ violentiã patit̃. violẽtũ enĩ eſt cuius principiũ eſt extra nil ꝯferẽte vim paſſo. ꝛ q̃ɫtũ ad hoc eſt ſeruitus coactiõis quã li. ar. nõ ꝯpatit̃. Alio mõ qñ aliq̃d ita ab exteriori ducit̃ ꝙ ipſm non ſolũ agit̃ ſed agit. ꝛ hanc ſeruitutẽ li. ar. cõpatit̃ Q̃ddem poteſt accipi vl̃ reſpectu interioris electõis. ꝛ ſic e ſeruit⁹ iuſticie vel culpe ſm ꝙ aliqs ex habitu ꝟtutis vel vitij inclinat̃ ad ſimilẽ electiõeꝫ vel reſpectu exterioris executiõnis. ꝛ ſic eſt ſeruitus miſerie inq̃ɫtum ꝑ penalitates pñtes exterior executio impeditur Ad primũ ergo dõm ꝙ ratio illa ꝓcedit ḋ ſeruitute coactionis ꝑ q̃ɫ aliq̃d ita agit̃ ꝙ nullo modo agit Ad ſcḋm dõm ꝙ circa neceſſitatẽ peccãdi ꝯmuniter ab omnib⁹ dicit̃ ꝙ li. ar. peccato ſubt̃m nõ poteſt ſe a peccato eximere neqꝫ etiam poteſt peccatũ veniale cauere i generali q̃uis poſſit in ſpeciali. hoc vl̃ illud cauere. qḋ ſimiliter q̃dam dicũt de peccato mortali. q̃uis alijs videat̃. qḋ ꝑ li. ar. homo poſſit cauere ne incidat in nouũ peccatũ Sꝫ prima opinio magis ꝯſonat dictis Aug̃. quocũqꝫ aũt modo dicat̃ neceſſitas peccãdi lꝫ non ꝓueniat ex naturali inclinatõe fomitis vel habitus vicioſi Ad tertium dõm libertas a coactõe nõ patit̃ aliquã ꝑmixtionem. vnde nec augetur nec minuit̃ nec totalit̃ tollitur. ſed libertas a peccato vel a miſeria q̃bus cõtrarie ſeruitutes li. ar. in eſſe poſſũt augent̃ ꝛ minuũt̃ ꝛ totaliter tolluntur.

D quartũ ſic ꝓceditur. videt̃ ꝙ non ſit eadeꝫ libertas qua quis eſt liber ad bonũ ꝛ maluꝫ poſſe enĩ peccare vt Anſ. dicit. neqꝫ ẽ libertas arbitrij neqꝫ pars libertatis ſꝫ poſſe facere bonum ꝑtinet ad arbitrij libertatẽ. ergo non eſt eadem libertas in bonũ ꝛ in malũ. ℗. Libertas ad bonuꝫ eſt ꝑ iuſticiam. libertas ad malũ eſt ꝑ peccatũ. iuſticia autẽ ꝛ peccatũ nõ ſunt idem. ergo nec libertas p̃dicta. ℗ Plus differt bonum ꝛ malũ q̃ꝫ diuerſi ſtatus in malo ſed ſm diuerſos ſtatus accipiũtur diuerſe libertates vt in lr̃a patet. ergo multo forti⁹ aliq̃ libertas eſt ad bonuꝫ ꝛ ad malũ. Sed ꝯtra potẽtia rõnalis eadẽ eſt oppoſitoꝝ. ſed libertas eſt ꝯditio rõnalis poteſtatis ergo eadem eſt ad bonum ꝛ ad malũ. ℗. Sicut li. ar. habet ex ꝑte volũtatis libertatẽ vel habet ex ꝑte rõnis ſciẽtiaꝫ ſiue diſcretionẽ. ſed eadẽ eſt ſcientia boni ꝛ mali. ergo pari rõne ꝛ eadem libertas reſpectu vtriuſqꝫ ℞º dicẽdum ꝙ ſicut iam ex dictis patꝫ li. arbi. habet quãdaꝫ libertatem que ſeq̃tur naturã potẽtie ꝑ quaꝫ ẽ liberꝝ a coactione. ꝛ hec libertas ſe extendit ad bonũ ꝛ ad maluꝫ habet vero aliam libertatẽ ex habitu ipſam ꝑficiente. qꝛ habitus iuſticie facit libertatẽ ad bonum. habitus aũt culpe libertatem ad malum eadeꝫ autẽ potentia eſt boni ꝛ mali. ſed non idem habitus. iuſticia enĩ ſe habet ad bonum tm̃. ſed culpa tm̃ ad malum. ꝛ ideo loquẽdo de prima libertate. ꝛ eadẽ eſt reſpectu vtriuſqꝫ nõ autẽ loquendo de ſcḋa Ad primũ dicẽdũ ꝙ poſſe peccare nõ eſt de neceſſitate li. arbi. in quacũqꝫ natura. vel in quocunqꝫ ſtatu. ꝛ ſm hoc intelligẽdũ eſt dictuꝫ Anſ. ꝑtinet tamẽ ad arbi. libertatẽ in aliqua naturã ꝛ i aliq̃ ſtatu. ꝛ q̃ɫtum ad hoc libertas ad malũ ꝑtinet ad potẽtie libertatem que eſt vna reſpectu boni ꝛ mali Ad ſcḋm dicẽdum ꝙ obiectio illa ꝓcedit de libertate que eſt ex habitu. Ad tertiũ dõm ꝙ ſm diuerſos ſtatus li. ar. diuerſis habitibus perficitur ſm quos diuerſe libertates diſtinguũtur. nam ante peccatũ ꝑficiebat̃ originali iuſticia. poſt peccatũ ante reꝑatiõem iuſticia naturali poſt reꝑationẽ vero iuſticia gratuita. ſed i ſtatu glĩe iuſticia cõſumpta tamẽ in omnibus his ſtatibus libertas que ẽ ex natura potẽtie eadem manet. ꝛ eſt gratia operans et cooperans ꝛc̃.

DI. XXVI

Ec eſt gratia cperans

ꝛ cooperãs ꝛc̃. Hic queruntur quattuor Primo de gratie neceſſitate. Scḋo de eius q̃dditate Tertio de eius ſubiecto. Quarto de eius diuiſione.

D p̃mũ ſic ꝓceditur. videtur ꝙ nõ ſit neceſſarium ponere grãm in homine. homo enĩ eſt ceteris animali⁹ ib⁹ nobilior. ſed i alijs animalibus nõ req̃ritur aliquid ſuꝑaddi coꝝ naturalibus. ergo nec homo ſuꝑ ſua naturalia gratia indiget. ℗. Idem eſt aliquẽ eſſe alicui gratum ꝛ ei acceptuꝫ. ſed ꝑ hoc ꝙ aliqs dicit̃ alicui acceptus nihil ponit̃ i acceptato. ſed in acceptãte. ergo grã nihil ponit in homine q̇ dicit̃ deo gratus. ſed ſolũ in deo. ℗. Sicut anima eſt vita corporis ita deus eſt vita anime. ſed anima eſt vita corporis nullo mediãte. ergo nõ eſt neceſſariuꝫ ad hoc ꝙ deus ſit vita anime ꝙ ſit ibi aliqua grã media. Sed ꝯtra illud ꝙ hẽ mõ ꝓficit ad recte õꝑanduꝫ eſt homini maxime neceſſariũ. ſed gratia eſt hmõi. vt patꝫ j. Coꝝ. xv. habũdãtius illis omnibus laboraui nõ autẽ ego. ſed grã dei mecũ. gratia ergo homini eſt neceſſaria ℗ Hoc ꝙ homo ꝯſequitur finem vltimũ eſt ei maxime neceſſariũ. ſed grã eſt hmõi vt patꝫ Roma. vj. gratia dei vita eterna. ergo grã eſt homini neceſſariũ ℞º dõm ꝙ nomẽ gratie quãdã acceptatõem deſignat. de⁹ aũt q̃uis omnes creaturas acceptet q̃ɫtũ ad aliqḋ bonũ tamẽ ſpecialiter acceptat ſãctos ad fruẽdũ bono qḋ ipſe deus eſt ꝛ illi quos ſic acceptat ſimpliciter ei grati dicũtur plena autẽ deitatis fruitio om̃ naturã creata excedit. vnde ad hoc ꝙ aliqs ad tm̃ bonũ reddatur idone⁹ req̃ritur ꝙ ei ſuꝑ naturaꝫ addatur aliqḋ ſpũale donũ. ꝛ hoc eſt qḋ grãꝫ nominam⁹. ꝛ ſic patet q̇ eſt neceſſitas ponendi grãm. Ad primũ ergo dõm ꝙ inter ceteras excellentias q̃bus homo irrationalib⁹ p̃eminet creaturis iſta eſt p̃cipua ꝙ eſt capax ſuꝑnaturalis boni. vnde hac ad eius ꝑfectionẽ ꝑtinet ꝙ grã indiget ꝑ quã ad p̃dictum bonũ reddat̃ idone⁹ Ad ſcḋm dõm ꝙ ipſa diuina acceptatio facit cointelligi ſicut ſuuꝫ effectũ aliq̃d ꝑ quod ſit hõ idone⁹ ad h̃ qḋ acceptat̃ Ad tertiũ dõm ꝙ aĩa viuificat corp⁹ formaliter. de⁹ aũt effectiue. ꝛ ideo non eſt ſimile.

D ſcḋm ſic ꝓcedit̃. videt̃ ꝙ gratia ſit idem ꝙ ꝟtus. grã enĩ quoddã accidẽs ẽ cũ ſit quidaꝫ nitor aĩe. vt glo. dicẽ ſuꝑ pſ. vt exhilaret faciẽ in oleo. nõ aũt põt reduci ad aliqḋ genus q̃ꝫ ad q̃litateꝫ nec ad aliã q̃litatis ſpẽm q̃ꝫ ad p̃mã in q̃ ꝟtus ꝛ ſciẽtia ꝯtinentur. gratia autẽ non eſt ſcientia cum magis ad effectum ꝑtineat q̃ꝫ ad intellectum. ḡ grã ẽ ꝟtus. ℗ Per grãm li. ar. hominis p̃paratur vt bonum velit ꝛ adiuuatur ne fruſtra velit h̃ autẽ facit ꝑ charitatẽ ꝛ alias ꝟtutes. ḡ grã nõ ẽ aliud a ꝟtutib⁹ ℗ Eiuſdẽ ſm idẽ ñ ſũt diuerſe forme. op⁹ aũt meritoriũ in q̃ɫtum hmõi eſt formaliu

ꝑ charitatem ad gratiam. ergo charitas eſt idem ꝙ gr̄a
. Sed ꝯtra eſt ꝙ Augꝰ dicit in li. de correctiōe ⁊ gratia. ꝙ gratia p̄uenit fidem ⁊ charitatē. nulla autē ꝟtus eſt ṗor fide ⁊ charitate. g̊ gratia non eſt ꝟtus ¶ P̄ Spiritusſanctꝰ datur nobis in gratie dono. ſed datio ſpiritusſancti p̄cedit charitatē. ſicut cauſa effectum. quia vt dicit̄ Roma. v. Charitas dei diffuſa eſt ī cordiꝰ noſtris ꝑ ſpiritū ſanctū. q̇ datus eſt nobis. g̊ gratia p̄cedit charitatē. ⁊ ſic idem qđ ṗus ℞. dōm ꝙ ſm quoſdam gratia ⁊ ꝟtus ſunt idem ꝑ eſſentiā ſed differūt rōne. nam ꝟtus dicit̄ put eſt recti opis ṗncipiū. gr̄a autē ſm ꝙ facit hoīem deo acceptum. hoc aūt ptꝫ eſſe falſum ſi de q̄libet ꝟtute itelligatur tum quia ēēnt tot gr̄e quot ꝟtutes in homīe vno. tum quia aliq̄ ꝟtutes abſqꝫ gratia eſſe poſſunt. Si autē hoc ſpecialiter ꝓ aliq̄ ꝟtute dicat̄ ſcꝫ charitate ꝓbabilior erit opinio. Nam charitas ſine gratia eſſe nō poteſt. ſed cum charitas quādā inclinationē appetitꝰ in bonum ſupnaturale imꝑtet. que q̇dem īclinatio nō ꝓportionat̄ ad eſſe nature opꝫ ꝙ aliqđ ſpirituale eſſe p̄intelligat̄ in anima ante charitatē ꝑ qđ homo fit diuinitatꝭ ꝑticeps. ſic eni appetitus eius poterit ꝑ charitatē tēdere in diuina. ⁊ ꝑ alias virtutes ea q̄ dei ſunt opari. vnde ſicut eſſe naturale p̄cedit inclinatōem naturalis appetitus ex viribus naturalibꝰ ita gr̄a charitatem ⁊ alias ꝟtutes Ad primū ergo dōm ꝙ gratia reducitur ad primam ſpeciem qualitatis. nec tn̄ opꝫ ꝙ ſit ſciētia vel virtus cum nō ꝑficiat imediate ad actū potentie affectiue vel cognitiue. ſꝫ ad eſſe ſpūale qđ phi non cognouerūt. vn̄ ab eis hmōi accidēs eſt p̄termiſſū
Ad ſcđm dōm ꝙ illi effectus ꝯueniūt gratie ṗmo et principaliter. ſed ꝟtutibus ſecūdario ⁊ imediate. nam gratia nō eſt īmediatum actus ṗncipium. ſed ſpūaliter eſſendi. Ad tertiū dōm ꝙ nihil ꝓhibet eiuſdē ēē plures formas ordinatas. vnde ⁊ actus meritorius informatur ⁊ ꝟtute eliciente actū q̄ꝫtum ad hoc ꝙ ad finem ꝓximū ordinat̄. ⁊ ꝑ prudētiā q̄ꝫtū ad hoc ꝙ debitꝭ circūſtantijs veſtit̄. ⁊ charitate q̄ꝫtum ad vltimū finem ordinat̄. ⁊ gr̄a q̄ꝫtū ad hoc ꝙ reddit̄ deo acceptum.

D tertiū ſic ꝓceditur. videtur ꝙ gratia nō ſit in eſſentia anime ſicꝫ ī ſubiecto. quecūqꝫ enim ꝑfectio eſt in aliqua potentia anime ꝑficit ad actū illiꝰ potētie. ſed gratia non ꝑficit ad eſſe naturale qđ eſt actus eſſentie aīe. anima eni ꝑ ſuā eſſentiam eſt forma corporis. g̊ gratia nō eſt ī eſſentia aīe ſicut in ſubiecto ¶ P̄ Oppoſita nata ſunt fieri circa idē ſed culpa que opponitur gratie: non eſt in eſſentia anime ſicut ī ſubiecto. ſed in potētia. ergo nec gratia. ¶ P̄ Gratuita ſupponunt naturalia. ſed potentie naturaliter inherēt ſubiecto anime. ergo gratia eſt in ſubā anime mediāte potentia. ⁊ ſic in mediatū ſubm gratie nō eſt eſſentia anime ſed potentia. Sꝫ contra gratia importat acceptationem a deo. ſꝫ primo acceptur anima a deo q̄ꝫ eius opa. vt patet ꝑ illud qđ dicit̄ Gen̄. iiij. Reſpexit deus ad abel ⁊ ad munera eius. g̊ gratia ꝑ ṗus ē ī ipā ſubā anime q̄ꝫ in potētijs qbꝰ ad opatiōes ordinat̄
¶ P̄ Quāto aliq̇d ē ṗus ⁊ deo ꝓpinquiꝰ. tanto ꝑ ṗus donis diuinis replet̄. ſed eſſentia anime eſt ṗor ⁊ deo ꝓpinquior q̄ꝫ potentia que a deo cauſat̄ eſſentia anime mediate. ergo gr̄a que ē ṗncipiū diuinoꝝ donoꝝ ē in eſſentia anime ſicut in ſubiecto. ℞. dōm ꝙ ſuppoſito gratiam ⁊ ꝟtutem ꝑ eſſentiam differre vt dictū eſt oportet dicere ꝙ gratia non eſt in potentia anime ſicut in ſubiecto ſed in eſſentia. cum eni potētia ſit ꝓpriū ṗncipiū opandi om̄is ꝑfectio potētie imediate ordinat̄ ad opꝰ id autē quo ad bene operandū ꝑficimur ꝟtus eſt. oportet ergo ſi gratia non eſt ꝟtus ꝙ non ſit in potentia anime ſicut in ſubō ſed in eſſentia. Sic eni ꝑfectiōes ꝑfectibilibus ꝓportionaliter reſpōdebunt. naꝫ ſicut eſſentia anime eſt ṗncipium eſſe naturalis. ⁊ ab ea fluūt potētie que ſūt actuū naturaliū ṗncipia. ita gratia que ē ī eſſentia anime eſt ṗncipiū eſſe ſpūalis ⁊ ab ea fluunt ꝟtutes in potētijs que ſunt ꝓxima ṗncipia actuū meritorioꝝ.
. Ad primū ergo dōm ꝙ lꝫ gr̄a non ſit ṗncipium ēē naturalis. eſt tamē ṗncipium eſſe ſpūalis ꝑ qđ naturale ꝑficitur. Ad ſcđm dōm ꝙ culpa que ex actu cauſat̄ eſt ſicut in ꝓximo ſubō in potētia anime q̄ eſt ꝓximū actus ṗncipium culpa aūt orig. que ex infectōe carnis ꝯtrahitur eſt ſicut in ꝓximo ſubō in eſſentia anime ꝑ quam anima corpori vnitur vt forma. ⁊ ſimiliter habitꝰ virtutum ex actibus acquiſitarum vel ad actus proximo ordinatarꝫ ſubā ſunt potētie. ſed illius ꝑfectionis que deſuꝑ venit. ⁊ ad actū imediate non ordinat̄ ſcꝫ gratie eſſentia anime ſubiectū ꝓpriū debet eſſe Ad tertiū dōm ꝙ naturalia ꝓſupponunt gratuita ſi ꝓportionaliter accipiāt̄ vt fiat ꝯparatio ṗncipioꝝ actus ad ṗncipia actus ſcꝫ ꝟtutum ad potētias ⁊ ṗncipia eſſendi ad primum eſſendi ſcꝫ gr̄e ad eſſentiā aīe.

D quartū ſic ꝓceditur. videt̄ ꝙ gr̄a incōuenienter ꝑ opantē ⁊ coopantē diſtinguat̄. eadē eni gr̄a p̄parat volūtatem ad bene volēdū et ad efficaciter implendū. primū autē bonū ꝑtinet ad gr̄am opantem ſm ad gratiam coopantem. g̊ eadem eſt in nobis gratia operās ⁊ coopans. ⁊ ſic incōuenienter gr̄a ꝑ hec duo diſtinguitur ¶ P̄ Nulla forma que non eſt ſubſiſtēs habet opationem ſine cōmunicātia ſui ſubiecti. qđ eni ꝑ ſe non eſt ꝑ ſe agere non poteſt: ſed gratia non eſt forma ſubſiſtēs cum ſit accidēs. ergo non opatur ꝑ ſe ſine ꝯmunicātia ſubi. ⁊ ſic gratia nūq̄ꝫ eſt opans tm̄ ſed coopans. ¶ P̄. Gratia ṗncipaliter ſe habet in actu meritorio vt ex littera patet. ſed coopans non eſt ṗncipale agēs ſed ſecūdariū. ergo gratia cooperans non debet dici. ¶ P̄ Augꝰ dicit in li. de natura ⁊ gratia. ꝙ gratia preuenit vt pie viuamꝰ ⁊ obſequamur vt ſemꝑ cum illo viuamus. ⁊ nūc p̄uenit vt vocemur ⁊ tunc ſubſeq̄t̄ vt glorificemur. ⁊ ſic gratia p̄ueniens pertinet ad ſtatū vie. ſubſequēs vero ad ſtatum glorie. ſed ſtatus iſti ſunt om̄ino diſperati. ergo p̄ueniens ⁊ ſubſequens nō debēt in eandē diffinitionē venire. ⁊ ſic nec gratia opans ⁊ coopans que idem videtur eſſe cum p̄dictis. ℞. dōm ꝙ gratia dupliciter accipitur. Uno modo ſm ꝙ ē quoddā donū dei ī nob. Alio modo ſm ꝙ ſignat diuinam voluntatem vel opationem qui circa nos gratis opatur. vtroqꝫ aūt modo cōuenienter per opantem ⁊ coopantem diuidit̄. ſed oportet ſi ṗmo modo gratia accipiatur ꝙ ſumat̄ opari ⁊ coopari formaliter. ⁊ ſm hoc dicetur gratia opans ꝓut ea informat̄ homo ad hoc ꝙ ſit iuſtus. cooperans vero ſm ꝙ inclinat ad iuſte agendū quaſi primum ṗncipium: ⁊ tunc patet ꝙ eadem numero eſt gratia operans ⁊ cooperans ſicut idem numero. calor eſt quo ignis eſt calidus et quo calefacit. Si autē accipiatur gratia. ſcđo modo oportet ꝙ ſumatur operari ⁊ cooperari effectiue vt dicatur gratia operans ſm ꝙ deus in nobis opatur bonum ꝓpoſitum volūtatis quo primo ei adheremꝰ. gratia vero cooperans ſm ꝙ opatur in nobis omnia cōſequentia ſcilicet efficatiam ⁊ ꝑſeuerantiam in merendo. ⁊ ſic etiā gratia operans ⁊ cooperans eſt eadem ex parte operantis. ⁊ non ex parte operatorum. Ad primum ergo dicendum ꝙ q̄ꝫuis gratia operans ⁊ cooperans non differunt ꝑ eſſentiam ſm aliquē modum accipiendi differunt tamen ratione. ⁊ hoc ſufficit ad hoc ꝙ cōuenienter diſtingui poſſunt. Ad ſm dicendū ꝙ gratia non pōt

p̱ ſe opari effectiue pͤt tamē formaliter ſicut eni albedo facit albū. ita grā facit iuſtum. ⁊ ſm hoc grā dr̄ operans. q: ī hoc nullo modo opatꝰ ipm ſubm opatur aūt ꝙ̄tum ad actū ſm ꝗ eſt opatio. ⁊ ſm hoc gratia dr̄ coopetans.

Ad tertiū dōm ꝙ gratia ꝙ̄uis ſit pͥcipalior ī agēdo ꝙ̄ li. ac. ſi ad eandē actionē referant. poteſt tn̄ pͥncipalitas attribui li. ar. rōne alterꝰ actionis ad quā pficit ſꝫ p̱ grāz alterꝰ rōis vel dō. ꝙ li. ac. pficit ad bn̄ volēdū p̱ grām opantem hoc aūt eſt pͥcipale reſpectu executionis. vnde gratia ad eam pficiens merito coopans dr̄.

Ad ꝗrtū dōm ꝙ diſtinctōes grē opantis ⁊ coopantis oēs ſunt pͥuenientis ⁊ ſubſequētis. ſed illa diſtinctio quā obiectio tangit eſt ꝓpͥe pͥuenientis ⁊ ſubſequētis nō autem coopantis ⁊ opantꝭ eo ꝙ ī pͥmo ſaluatur ratio poſterioris. ⁊ ita pͤt ptinere ad grām ſubſequentē nō autē pͥmium inꝙ̄tum hmōi habet rōnem opatiōis ſed magis receptōis. ⁊ ita non ꝓpͥe ptinet ad gratiam coopantem cōiter tamē in eandem diuiſionē incidere poſſunt que ad ſtatum vie ⁊ patrie ptinent cuꝫ hec ad illa ordinentur.

Di. XXVII

I vero queritur que-

mō ipa grā ⁊c. Hic ꝗrunt ꝙ̄tuor. Primo vtrum ꝟtus ſit actus vel habitꝰ. Secūdo de diffinitōe ꝟtutis in lrā poſita. Tertio vtruꝫ p̱ actus ꝟtutum aliquis poſſit mereri vitam eternam. ex ꝯdigno. Quarto vtrū p̱ actū alicuius ꝟtutis poſſit mereri iuſtificatōem.

Ad primū ſic pͦceditur. videtꝛ ꝙ ꝟtus ſit habitus vel actus. ſicut eni habetꝛ in lrā ex Aug. Bonus vſus li. ar. eſt ꝟtus. ſed vſus li. ar. eſt actus. ḡ ꝟtus eſt actus. ℗ Uirtutes inter maxima bona cōputantꝛ. habitus aūt nō ſunt maxima bona ſed actus. q: actus ſūt habitibꝰ poſteriores. ergo ꝟtutes nō ſūt habitus ſꝫ actus. ℗ Uiciū ꝟtuti opponitur cū mutuo ſe expellant. ſed viciū eſt in genē actus ipi eni actus peccata ſūt. cum ḡ oppoſita ſūt in eodē genere. videtꝛ etiā ꝙ ꝟtutes ſint actus. Sꝫ ꝯtra ꝟtutes manēt in dormiētibus cum nō niſi p̱ peccatū pdantur nō aūt ſūt ī eis actus ꝟtuoſi ad quos electio reqͥritur. ḡ ꝟtutes nō ſūt actus. ℗. Nihil eſt cauſa ſuī ipius. ſꝫ ꝟtus eſt cauſa boni actus. nam ꝟtus eſt que bonū facit habētem. ⁊ opus eius reddit bonū. ḡ ꝟtus non eſt ipe actus bonus. Rꝫ. dōm ꝙ ꝟtus nominat potētie cōplementum. eſt eni vltimū potētie. vt dicitꝛ in pͥ. ce. ⁊ mun. potētia aūt nō ſignat ipm actū. ſed actus pͥncipiuꝫ. vn̄ nec ꝟtus eſſentialiter ē actus. ſꝫ eius pͥncipiū. Jndiget eni actꝰ meritoriꝰ in nobis duplici pͥncipio Uno naturali ꝙ ſcōm actus miniſtret. ⁊ h̄ eſt potentia Alio indiget naturalibꝰ ſupaddito ꝙ actus rectificetꝛ ⁊ formetꝛ. ipa eni potētia rōnalis ſe habet ad diuerſa. ḡ aliꝗ forma p̱ quā determiata inclinetꝛ ad debitā ⁊ rectam actōeꝫ pͦmpte ⁊ delectabiliter faciēdam. ⁊ hec forma ē habitus ꝟtutis.

Ad primū ḡ dōm ꝙ Augꝰ bonū vſum li. ar. ꝟtutem nominat nō eſſentialiter ſꝫ materialiter ſm ꝙ ꝟtus dr̄ ī ꝗ ꝟtus manifeſtatꝛ. Ad ſcōm dōm ꝙ ꝟtutes inter maxima bona cōputantꝛ nō quia ſūt ſimpliciter optime. ſed ſm genus. put ī infimo genere bonoꝝ numerātꝛ ea que nō ſūt neceſſaria ad recte viuēduꝫ bona ſcꝫ exteriora in medio vero ꝗ ſūt neceſſaria ſꝫ nō ſufficiēter. q: ſe habēt ⁊ ad bonū ⁊ ad malum ſcꝫ potētia. in ſupͥmo vͦ ea que ſūt neceſſaria ⁊ ſufficiētia vtpote determiata ad bonū, ⁊ hec ſūt tam habitꝰ ꝙ̄ actus. Ad tertiū dōm ꝙ actus peccati directe ꝯtrariatꝛ actui ꝟtutis. habitꝰ vero vicioſus habitui ꝟtutis ⁊ ſe p̱ modū ꝯtrarietatis expellūt. ſꝫ ꝙ actus peccati habitū ꝟtutis expellat hoc nō eſt p̱ directam ꝯtrarietatē. ſed inꝙ̄tum ſepat a deo qui eſt cauſa ꝯſeruans ꝟtutem ſicut corpus opacū expellit lumen ab aere inꝙ̄tum iterpoſitōe ſua impedit radiorū ſolis influxum.

Ad ſcōm ſic pͦceditꝛ. videtꝛ ꝙ incōueniēter ꝟtus in lrā deſcribatꝛ. Jdē eni nō pͤt poni ī diuerſis generibꝰ ſibi nō ſubalternis. ſꝫ ꝟtus ponitur ī genere ꝙ̄titatis. diſtinguitꝛ eni ꝙ̄titas virtutis ꝯtra ꝗlitatem molꝭ. ergo incōueniēter ponitꝛ in genere qualitatis. ℗ Sicut albedo nō eſt alba. ita videtꝛ bonitas nō eſſe bona ſꝫ ꝟtus ē bonitas ꝗdam virtuoſi quia bonū facit habētē ſm phm. ḡ incōuenienter dicitꝛ ꝗlitas bona. ℗ Mens eſt ſupͥma pars aīe in qua ē dei imago. vt Augꝰ dicit ī li. de tri. ſed ꝗdaꝫ ꝟtutes ſūt que nō ſūt in ſupͥma pte anime. ſed ī inferioribꝰ ptibus vt de tēpantia ⁊ fortitudine. phs dicit in li. ethic. ergo incōueniēter dr̄ ꝙ ꝟtus eſt bona qualitas mētis. ℗ Jllud qͦd eſt ꝓpͥuꝫ alicuius ꝟtutis nō debet poni in diffinitione cōmunis ꝟtutis. ſꝫ rectitudo videtꝛ ꝓpͥe ad iuſticiam ptinere. ḡ incōueniēter ponitꝛ in cōmuni diffinitione ꝟtutis cū dicitꝛ qua recte viuitꝛ. ℗. Quicūqꝫ de aliꝗ ſupbit eo male vtitꝛ. ſed de ꝟtutibus multi ſupbiūt q: vt Augꝰ dicit etiā ī regula. Supbia etiā bonis opibus in ſup. ⁊c. ḡ falſum eſt ꝙ nullus virtutibꝰ male vtatur. ℗ Augꝰ dicit. qui creauit te ſine te non iuſtificabit te ſine te. ſed iuſtificatio nō eſt niſi p̱ ꝟtutem. ḡ deus ꝟtutes nō facit ſine nobis. ℗ Gratia nō eſt ꝟtus vt ſupra dictū eſt. ſed hec diffinitio ꝯuenit grē. ḡ incōuenienter datur de ꝟtute. Rꝫ. dōm ꝙ diffinitio iſta ſufficiēter ꝯtinet oīa que ſūt neceſſaria ad cognitionē virtutis. ꝯtinet eni cauſaꝫ formalē p̱ h̄ ꝙ tangit. genꝰ ipiꝰ cum dicitꝛ ꝙ eſt qualitas mentis. vel dōm ꝙ duplex eſt ꝟtus. ꝗdam pfecta que ducit ad verā felicitatē. ⁊ hec ē ꝟtus ḡtuita. Quedā impfecta ꝗ nō inducit ad felicitatē verā ꝗ dr̄ virtus politica ſeu acquiſita. hoc non ptinet ad theologū. ſed ad phm moralem. pͥma ptinet ad theologū. ⁊ ideo diffinit eā Augꝰ vt gratuitā. ⁊ nō politicā. ⁊ q: ſcire arbitramur vnūqͦdqꝫ cū cauſas cognoſcimꝰ. Deſcribit eā p̱ ꝙ̄tuor cauſas. ſcꝫ cauſā formalē cum dicit ꝗlitas. ꝯtinet etiam cauſā materialē ipius ſm duo. ſcꝫ ꝙ̄tuꝫ ad ipius ſubm ꝟtutis qͦd eſt mens ⁊ ꝙ̄tum ad habitudinē ipius ad ſubm in hoc ꝙ dr̄ ꝙ eſt bona qualitas mētis. ꝟtus eni eſt que bonū facit habentē. Cōtinet etiam cauſā finalē pͥmā. ſimpliciter ꝙ̄tū ad duo ſcꝫ ꝙ̄tum ad ipm in actū ꝟtutis qui eſt recte opari ī hoc ꝙ dicitꝛ qua recte viuitꝛ ⁊ ꝙ̄tuꝫ ad habitudinē ad ꝓpͥū actum ī hoc ꝙ dr̄ qua nullꝰ vtitꝛ male. ita eni ordinatꝛ ad bonū actum ꝙ mali actꝰ pͥncipiū eſſe non pͤt. cuiꝰ ꝯtrariū eſt de potētia. Cōtinet etiā cauſā efficiētē in h̄ ꝙ dicit ꝙ̄ deus in nobis ⁊c. Ad ar. primū dōm ꝙ virtus ſm eſſentiā ſuā eſt ī genere qualitatis. ſed dr̄ ꝙ̄titas virtutis ſm quādaꝫ ſimilitudinē put ꝟtꝰ ē diuiſibilis ſm obiecta. diffinitio eni eſt ꝓpͥa ꝙ̄titatꝭ. Ad ſcōꝫ dōm ꝙ in formis traſcendētibꝰ hoc ē ſpeciale ꝙ circa de abſtractis ponūtꝛ. quicꝗd eni intellectu ꝯcipitur accipitur ſub rōne entis. vn̄ ⁊ ipa eſſentia vel bonitas intelligitur vt ens quoddā ⁊ p̱ ꝯſequēs vt vnum ⁊ bonū ꝗ cum ēte ꝯuertuntꝛ. ⁊ ſic eſſentia dicitꝛ ens ex hoc ipo ꝙ ea aliquid eſt ita ⁊ bonitas dr̄ bona ex hoc ipo ꝙ ea aliꝗd bonū ē.

Ad tertiū dōm ꝙ oīs ꝟtus eſt in aliqua potētia que vel eſt mens p̱ eſſentiā vel p̱ pticipatiōem iraſcibilis et ꝯcupiſcibilis inꝙ̄tum obediūt rōni pticipant aliquid mētis. Ad quartū dōm ꝙ rectitudo ꝯſtituta in eeꝰ

erectioꝛibꝫ que in iuditiū veniūt eſt ꝓpꝛia iuſtitia ſed rectitudo actus ſcḋm ꝙ regulatur a rōne eſt cōis oibꝫ virtutibus. Ad quintū dicendū ꝙ virtute nullus male vtitur cū ipſa ſit pꝛincipiū mali vſus q: ex hoc ipſo qḋ eſt vſus a virtute pcedens malus eſſe nō pōt ſupbientes aūt de virtute ea male vtunt̄ quaſi vſus obiecto. Ad ſextū dicendū ꝙ virtutē infuſā de qua diffinitio datur deus in nobis opat̄ ſine nobis efficiētibꝫ nō tn̄ ſine nobis ꝯſentientibꝫ Ad ſeptimū dicendū ꝙ grā nō eſt imediatū pꝛincipiū boni opis qḋ deſignat̄ in hoc qḋ dicit̄ qua recte viuitur. nam vita hic ſumit̄ p actu vite. vn̄ p iſtā pticulā virtus a gratia diſtinguitur.

D tertiū ſic pcedit̄. ⁊ videt̄ ꝙ nō poſſum⁹ per actū virtutū gl'iam mereri ex ꝯdigno Ro. vi. ſup illud gratia dei vita eterna dicit glo. vt intelligerem⁹ deum ad eternā vitam pꝛo ſua miſeratōe nos pducere nō meritis nr̄is. ergo ⁊ ſic nō poſſum⁹ p merita nr̄a ad gl'iam puenire. ꝑ. Meritū cōdignū equat̄ mercedi ſed actus virtutū quos nunc agimus nō equant̄ in valoꝛe pmio vite eterne. vt patꝫ Ro. viij. exiſtimo qḋ nō ſunt ꝯdigne paſſiones hui⁹ tpis ad futurā gloꝛiā que reuelabit̄ in nobis: ergo p actus vtutum nō meremur ex cōdigno vitā eternā ꝑ. Seru⁹ qui ſe totū et ſua totaliter dn̄o debet nihil apud eū pōt mereri ſꝫ hoc modo nos debem⁹ nos ⁊ nr̄a deo. ergo nihil apud eum mereri poſſum⁹ ⁊ ſic p actus vtutū gl'iam non meremur. Sed cōtra eſt qḋ dicit̄. ij. ad Thi. iiij. Repoſita eſt mihi coꝛona iuſtitie glo. videt̄ qḋ vitā eternam tanq̄ꝫ debitā reddet cuilibꝫ fideli q: pmeruit eam p fidem. ergo p vtutū opa aliquis vitā eternā meret̄ ex cōdigno. ꝑ. Sicut ſe hꝫ culpa ad penā ita op⁹ virtutis ad gloꝛiā ſꝫ culpa ex ꝯdigno penā eternā meret̄ ergo et actus vtutis ex ꝯdigno vitā etenā meret̄. ℞. dicendū ꝙ in ope virtutis duo poſſum⁹ ꝯſiderare. ſ. illud qḋ eſt ex parte li. ar. ⁊ id qḋ eſt ex pte grē. Quantū ad illud qḋ eſt ex parte li. ar. merita nr̄a nō ſunt ꝯdigna illius gloꝛie. ſed quantū ad illud qḋ eſt ex parte grē ſic ſunt cōdigna. vn̄ ⁊ ſpc. ſſ. qui in grā nobis datur ⁊ in nobis p gratiam opat̄ dicit̄ eſſe pignus hereditatis nr̄e vt ptꝫ. ij. ad Epheſi. ij. vn̄ etiā glo. dicit Ro. ma. vj. qḋ merita quibꝫ vita reddit̄ p gratiā in nobis facta ſunt. Ad pmū dicēdū ꝙ grā dat̄ nobis ex ſola dei miſatōe. ⁊ iō ſal⁹ eterna nō meritis nr̄is inq̄ꝫtū nr̄a ſūt aſcribit̄. ſꝫ diuine miſeratōi ex qua eſt gratia merendi que merendi efficatiā pbet. Ad ſcḋm dicendū ꝙ lꝫ opa noſtra non equant̄ pmio eterno ſcḋm quantitatē equant̄ tn̄ ſcḋm ꝓpoꝛtionē pſuppoſita efficatia grē ſicut paruū ſemē poſtmodū adequat̄ arboꝛi magne ad quā virtus ſeminis eſt ꝓpoꝛtionata Ad tertiū dicendū ꝙ homo p grāꝫ ꝯſequit̄ libertatē filioꝝ dei vt ſic iam nō opetur vt ſeruus ſed vt liber p xp̄m ex ſpōtanea volūtate. ⁊ ita nihil phibet quin meret̄.

D quartū ſic pcedit̄ ⁊ videt̄ ꝙ fides nō mereatur iuſtificationē illud eni qḋ pcedit oē meritū nō cadit ſub merito. ſed iuſtificatio pꝛecedit oē meritū q: nullus pōt mereri niſi ſit iuſtus. ergo iuſtificatio nō cadit ſub merito. ꝑ Meritū eſt ſufficiens ad habendū pꝛemiū. ſed fides nō ſuffitit ad iuſtificationē ſicut ptꝫ in hijs qui habent fidē informem. ergo fides iuſtificationē non meretur. ꝑ. Juſtificatio fit p infuſionē gratie. hoc aūt nō cadit ſub merito q: gratiā dei nihil meriti pcedit hūani vt Aug. dicit. ergo fides iuſtificationē nō meret̄. Sed contra eſt qḋ dicit̄ Roma. v. Juſtificati ergo ex fide pacē habeamus ad deū. ꝑ. Juſtificatio eſt purgatio a pctō hoc aūt fit p fidē vnde dicit̄ Act. xv. Fide purificās coꝛda eorum. ergo fides iuſtificationē meret̄. ℞. dicendū ꝙ de iuſtificatōe poſſumus loqui dupliciter. vno mō quantum ad ſui pꝛincipiū. alio modo quantū ad ſui complementū. pꝛincipiū quidē iuſtificatōis eſt pꝛima gratie infuſio. ⁊ quantū ad hoc iuſtificatio nō cadit ſub merito fidei ſi meritū ꝓpꝛie accipiat̄. ſed q: pꝛima gratie infuſio fit cū motu fidei foꝛmate qui quidē eſt diſpoſitiuus ad iuſtificationē pōt dici aliquo mō qḋ motus fidei iuſtificationē meret̄ put eſt quedā diſpoſitio ad ipſam in ꝓpꝛie accipiēdo meritū. complemētū aūt iuſtificatōis ꝯſiſtit i plena curatōe pctōꝝ ⁊ augmēto ſpiritualiū donoꝝ ⁊ quantū ad hoc iuſtificatio cadit ſub merito fidei foꝛmate que eſt inter pꝛima dei dona. vnde Roma. v. ſup illud iuſtificati ex fide dicit glo. cum fides impetrat iuſtificationē ipa gratiā meret̄ augeri. ⁊ ſic patꝫ ſolutio ad obiecta.

DI. XXVIII

T vero incōcuſſe ⁊c

Hic querunt̄ q̄ttuoꝛ. Pꝛimo vtrū homo in pctō exiſtens ſine gratia poſſit pctm̄ vitare. Scḋo vtrū poſſit aliqḋ bonū facere. Tertio vtrū poſſit mandata legis implere. Quarto vtrū aliquis ſine gratia poſſit ſe pꝛepare ad gratiā habendā.

D pꝛimū ſic pcedit̄. ⁊ videt̄ ꝙ hō in pctō moꝛtali exn̄s pctm̄ moꝛtale vitare nō poſſit Aug. eni dicit in li. de pfectiōe iuſticie qḋ malicia ſe habet ad aiam ſicut curuitas ad tybiā ⁊ qḋ act⁹ pcti claudicationi compat̄. ſed habens tybiā curuam nō pt nō claudicare. g̃ exn̄s in pctō moꝛtali nō pt vitare pctm̄ ꝑ Jd qḋ aliq̄s pt ex ſeipſo nō habꝫ neceſſe petere a deo ſed vitare pctm̄ necē eſt petere a deo. vt ptꝫ. ij. ad Coꝛ. vlt. oꝛam⁹ aūt deū vt nihil mali faciatis ergo hō p ſeipm̄ nō pt pctm̄ vitare. ꝑ. Si aliq̄s ſine grā poſſet pctm̄ vitare hoc poſſet ille q ſolo oꝛiginali peccato detinet̄. hoc aūt nō pt aliq̄s alias veniēs ad adultam etatē poſſet eſſe ſine grā et ſine pctō moꝛtali qḋ eſt impoſſibile. ſic eni aliquis adultus neq̄ꝫ ad gl'iam neq̄ꝫ ad penā ſēſus finaliter pueniret. ergo nullus abſq̄ꝫ grā pōt pctm̄ vitare. Sed cōtra eſt qḋ Hiero. dicit nos dicim⁹ hoīem ſemp peccare ⁊ non peccare poſſe vt ſemp nos liberi ꝯfiteamur eē arbitrij. ergo dicere qḋ aliquis ſine grā non poſſit pctm̄ vitare repugnat libertati arbitrij. ꝑ. Neceſſitas peccādi obſtinatio quedā eſt. ſed nō oēs q ſunt ſine grā ſunt obſtinati. g̃ nō oēs q ſunt ſine grā habent neceſſe moꝛtalr̄ peccare. ℞. dicendū ꝙ circa hanc queſtōē ſic caute loquēdū eſt vt neq̄ꝫ excludēdo neceſſitatē peccādi neceſſitatē grē tollam⁹ ſcḋm pelagiū. neq̄ꝫ neceſſitatē peccādi ponēdo tollāt̄ li. ar. ſcḋm manicheum Sciendū eſt ergo ꝙ li. arbi. ſe extendit ad aliquē pticularē actū nō aūt ad totius tpis curſū in ptāte eni li. ar. ē ꝙ nūc velim hoc vel illud. aut nō veli. ſed nō eſt in ptāte li. ar. qḋ nullo tpe aliqd volitur⁹ ſim. nō eni eſt in eius ptāte imutabilitatē hēre. ⁊ iō dicendū eſt ꝙ hō etiā ſine grā in pctō moꝛtali exn̄s pōt ꝯſentire vel nō ꝯſentire in hoc pctm̄ quantū ad nūc ⁊ ꝯtrariū dicere tolleret ar. libertatē ſed nō pōt hō ſine grā firmare ſe vt nullatenus in hoc vel illud pctm̄ cōſenſur⁹ ſit. imo hec firmitas non pōt ei eſſe niſi ex adiutoꝛio diuine grē. Et ideo dicendū eſt ꝙ hō in pctō moꝛtali exn̄s pt ſingula pctā moꝛtalia vitare non tn̄ pōt facere qḋ oīa vitet q: hoc eius electōi non ſubdit̄. Ad pꝛimū ergo dicendū ꝙ ſimilitudo illa quantū ad aliquid tenet et quantū ad aliquid non tenet nam anima pctōꝛis niſi in cōtrariū renitat̄ labit̄ in pctm̄ opoꝛtunitate accepta ſicut ⁊ tybia curua claudicat. ſed tn̄ anima pctōꝛis pōt cōtra niti p rōnis iudi-

ciuin qꝺ nõ põt tybia curua. Ad ſcðm dðm ꝙ abſti-
nere ab omni pctõ vt cõiunctim accipiat̃ nõ ſubiacet li.
ar. vt dictũ eſt. ⁊ ideo apl's hoc a deo ꝑ ſuis ſubditis pe-
tebat Ad tertiũ dðm ꝙ ille qui eſt ĩ pctõ originali tñ
veniens ad adultã etatẽ neceſſe habet vel ſe ad grãm ꝑ-
parare vel negligentie culpã incurrere ⁊ ſic nõ erit ĩ ſta-
tu medio. vnde nõ ſequit̃ qꝺ neceſſe habeat in hoc vl' in
illud pctm̃ ꝯſentire. Ad ea etiã q̃ ſunt in cõtrariũ pz
de facili reſponſio ex dictis.

D ſcðm ſic ꝓcedit̃. et videt̃ ꝙ homo abſqȝ grã
bonũ facere nõ poſſit Ro. vij. dicit̃ velle adia
cet mihi. ꝑficere aũt bonũ nõ inuenio. ergo hõ
ꝑ li. ar. nõ põt ſine grã bonũ facere. ꝑ. Co-
gitatio boni ꝑcedit opationẽ eiuſdẽ. ſed hõ nõ põt ꝑ ſe
ipm̃ bonũ cogitare ſine grã. vt dicit̃. ij. ad Cor. iij. nõ ꝙ
ſufficiẽtes ſimus cogitare aliquid a nobis quaſi ex no-
bis. ergo ſine grã bonũ opari non poſſum⁹ ꝑ. Opa-
tio boni eſt actus alicuius ꝟtutis ſed ꝟtutes ſunt in no
bis ꝑ grãz. ergo ſine grã bonũ opari nõ poſſum⁹. Sȝ
contra creatura rõnalis melioꝛ eſt irrationabilibꝫ crea-
turis ſed alie creature poſſunt aliqua bona facere ꝑ ſua
naturalia. ergo multo magis homo ꝑ ſua naturalia abſ
qȝ grã bonũ agere põt ꝑ. Unũqꝺqȝ põt in hoc qꝺ eſt
ſibi naturale. ſed natural'r vult hõ bonuȝ. vt dicit. glo.
Ro. vij. g̃ hõ põt facere bonũ ꝑ ſeipm̃ ſine grã. R⁹ di-
cendũ ꝙ grã põt accipi dupl'r. vno mõ ꝓ aliquo habitu
ali dono anime diuinit⁹ indito. alio mõ ꝓ ipſa diuina
volũtate ſeu ꝓuidẽtia qua gratis nobis bona largit̃. ꝑ-
mo mõ accipiẽdo grãm poſſum⁹ aliq̃ bona ſine grã face
re que ſunt nature nr̃e ꝓpoꝛtõnata. nõ aũt bona merito
ria que nr̃e nature facultatẽ excedũt. ſcðo autẽ mõ acci-
piendi grãz nullũ bonũ ſine grã facere poſſum⁹. indiget
eni hõ diuino auxilio ad bonũ opandũ dupl'r. vno mõ
inquantũ deus opat̃ interi⁹ in omĩ natura ⁊ volũtate.
alio mõ inquantũ exteri⁹ occaſiões ⁊ adminicula ꝑbet
per ſuã ꝓuidentiã bñ opandi. Ad primũ ergo dðm ꝙ
apl'us loquit̃ de bono meritoꝛio. vel loquit̃ ſm gloſ. de
bono ꝑfecto qꝺ eſt oĩno nõ ꝯcupiſcere. Ad ſcðm dðm
ꝙ cogitatõ boni nõ põt eẽ ĩ nobꝫ ſine diuio auxilio ꝑt tñ
eſſe ſine grã habituali dono. Ad tertiũ dðm ꝙ actus
de genere alicui⁹ ꝟtutis põt eſſe in eo qui nõ habet vir-
tutẽ ꝑ iudiciũ rõnis ſicut aliquis qui nõ habet habitũ
iuſticie poteſt facere iuſta.

D tertiũ ſic ꝓcedit̃. ⁊ videt̃ ꝙ aliqs poſſit im-
plere ꝑcepta legis ſine grã. dicit̃ eni. j. Joh. v.
mandata eius grauia nõ ſunt ſed illud qꝺ nõ
eſt graue põt hõ ex li. ar. facere. ergo et manda
ta legis implere ꝑ. Nullus peccat in eo qꝺ vitare nõ
põt vt Aug. dicit. ſed aliqs nõ habẽs grãm peccat omit
tendo legis ꝑcepta. ergo ſine grã legis pꝛecepta impleri
poſſunt. ꝑ. Nullus iuſte coꝛripit̃ ſi nõ facit qꝺ face-
re nõ põt ſed hõ etiã ſine grã iuſte coꝛripit̃. ſi ꝑcepta leg̃
nõ impleat. g̃ ſine grã põt pꝛecepta legis implere. Sed
cõtra qui ſeruat dei mandata ꝑuenit ad vitã eternã. vñ
dñs dixit adoleſcẽti ſi vis ad vitã ingredi ſerua mãdata
ſi g̃ hõ põt ſine gratia ꝑcepta legis implere poterit ſine
grã ad vitã eternã ꝑuenire qꝺ eſt ꝯtra apl'm. Ro. vj. grã
dei vita eterna. ꝑ. Lex ſine gratia dicebat̃ occidere.
vt pz Ro. vij. qꝺ nõ eſſet ſi ſine gratia legis ꝑcepta poſ
ſent impleri. ergo legis ꝑcepta ſine grã impleri nõ poſ-
ſunt. R⁹ dðm ꝙ impletio pꝛeceptoꝝ legis põt accipi
dupl'r. vno mõ q̃tũ ad modũ faciẽdi quẽ legiſlatoꝛ in-
tendit vt. ſ. ea que lex ꝑcipit taliter fiant vt ſint merito-
ria vite eterne ⁊ ſic nullo mõ impletio legis ſine grã eſſe
põt. alio mõ põt ſine impletõe legis quantũ ad ſbam fa
cti qꝺ lege impat̃. ⁊ ſic ſine grã aliqs põt ſingula legis ꝑ
cepta ſeruare ꝑ li. ar. ſed nõ ſubiacet ptãti li. ar. vt total'r
legẽ ſeruet. in nullo tranſgrediẽs vel omittẽs ſicut non
ſubiacet li. ar. omnia pctã vitare. Aliq tñ dicũt qꝺ ſub
iacet li. ar. ſeruare omnia ꝑcepta q̃tũ ad vitationẽ pcti
ſed nõ ad meriti gl'ie adeptionẽ. ⁊ ſm has duas opinio
nes de facili pz rñſio ad argumẽta. Ad ꝑmũ ergo dð
ꝙ ſicut dicit Aug. in li. de natura. ⁊ grã ꝑcepta dei intel
ligunt̃ eſſe leuia amanti que ſunt dura timẽti ⁊ ſic nõ ſe
quit̃ qꝺ poſſint impleri niſi ab hñte virtutẽ charitatis.
Ad ſcðm dðm ꝙ hõ peccat omittẽdo qñ nõ ſuat ſin
gula legis ꝑcepta quantũ ad ſbam facti. ſi autẽ ſubam
facti ſeruet ⁊ nõ modũ nõ incurrit pctm̃ omiſſiõis q̃tũ
ad illud ꝑceptũ q̃uis careat merito vite Ad tertiũ di
cendũ ꝙ recte hõ coꝛripit̃ qui ꝑcepta non implet. q2 ꝑt
ex li. ar. ſeruare mandata quantũ ad ſbam neqȝ eſt ſine
eius negligẽtia qꝺ grã caret ꝑ quã ꝑt ſuare ꝑcepta etiaȝ
quantũ ad modũ.

D quartũ ſic ꝓcedit̃. ⁊ videt̃ ꝙ hõ per ſeipm̃ ſe
poſſit ꝑparare ad grãz habendã. nõ eni hõ de
bet induci ad hoc qꝺ ꝑ ſeipm̃ nõ põt. ſed ho-
mo inducit̃ vt ſeipm̃ ad grãm pꝛeparet. vt pz
Zach. j. Cõuertimini ad me ⁊ ego ꝯuertar ad vos. ergo
hõ põt ſeipm̃ ad grãm habendã pꝛeparare. ꝑ. Apoc.
iij. dicit̃. ſi quis apperuerit mihi intrabo ad eũ. ſed deus
ad nos intrat ꝑ grãm. ergo nr̃m eſt nos ad grãm pꝛepa-
re coꝛ nr̃m ei apiendo. ꝑ. Illud qꝺ facere nõ poſſu-
m⁹ ĩ nobꝫ nõ eſt ſȝ nos ad grãz pꝛepando dicimur facere
qꝺ in nobꝫ ẽ: g̃ ꝑparare nos ad gratiã eſt in nr̃a ptãte. et
ita ad hoc gratia nõ indigem⁹. Sed cõtra eſt qꝺ dici
tur ioh. vj. nemo põt venire ad me niſi pater qui miſit
me traxerit eum. ꝑ Illud qꝺ ex nobis poſſumus nõ
habem⁹ neceſſe petere a dõ oꝛãdo habem⁹ aũt neceſſe pe
tere a deo vt nos ad grãm ꝑparet ad ſe ꝯuertẽdo. vt pz
in pſal. Conuerte nos deus ſalutaris nr̃. ergo nõ eſt oi-
no in ptãte nr̃a nos ad grãm ꝑparare. R⁹ dðm ꝙ ſi ꝑ
grãz accipiat̃ aliqꝺ habituale donũ gratis nobis colla-
tum poſſum⁹ ſine grã ꝑparare nos ad grãm habendaȝ.
Si enim ad recipiendũ lumen grẽ gratũ faciẽtis ꝑexi-
gitur aliqꝺ habituale donum pari rõne ad illud donũ
pꝛeexiget aliquid aliud ⁊ ſic ĩ infinitum. ſi vero ꝑ grãm
intelligat̃ diuina ꝓuidẽtia qua miſeꝛiter homo ad bo-
nuȝ dirigit̃ ſic ſine grã nõ poteſt homo ſe ꝑparare ad ha-
bendã grãm gratũ facientẽ. tum q2 menſurã pꝛepatõis
neceſſarie ignoꝛam⁹ tum q2 volũtas nõ mutat̃ de vna
diſpoſitiõe in aliã niſi moueat̃ aliquo interioꝛi inſtinctu
vel exterioꝛi occaſione excitante ex hec omnia ꝑ diuinã
ꝓuidentiã diſpenſant̃. vñ nõ poſſum⁹ ſine dei auxilio
ad habẽdã grãm ꝑparari. Ad primũ ergo dðȝ ꝙ nos
inducimur ad faciẽdũ etiã ea que ex diuino auxilio poſ
ſumus q2 que ꝑ amicos poſſum⁹ aliqualiter ꝑ nosipos
poſſum⁹ vt dicit̃ in. iij. Ethi. ⁊ ſic inducimur vt ꝯuerta
mur ad deũ a quo tñ petim⁹ vt nos ꝯuertat. vñ dicitur
Treñ. iiij. Conuerte nos dñe ad te ⁊ ꝯuertemur. Ad
ſcðm dðm ꝙ apperire coꝛ nr̃m deo poſſum⁹ ſed nõ ſine di
uino auxilio. vñ ab eo petit̃. ij. Mach. j. Adaperiat do
minus coꝛ noſtrũ ⁊c̃. Ad tertiũ dðȝ ꝙ ptãs nr̃a nihil
opari põt ſine deo qui opat̃ in omni natura ⁊ volũtate.
vnde tum dicim⁹ aliquid eſſe in nobis non excludim⁹
dei auxilium.

DI. XXIX

Oſt hoc conſideran

dum eſt ⁊c̃. Hic queruntur quattuoꝛ
Primo vtrũ homo in gratia creat⁹ fue
rit. Scðo vtrũ grã opante indiguerit
Tertio vtrũ potuiſſet poſt pctm̃ ꝑ lignũ vite a moꝛte

pꝛeſeruari. Quarto vtrū cōuenienter ꝓpter peccatū fuerit de paradyſo eiectus.

Ad pꝛimū ſic ꝓcedit᷑. ꝛ videt᷑ ꝙ homo nō fuerit in gr̃a creatus. gratia enī quātū eſt de ſe inclinat ad vitandū pctm̄ nihil autē erat in ſtatu innocētie qḋ hoīem ad pctm̄ inclinaret. ſi ergo in gratia homo creat⁹ fuiſſet nullatenus peccaſſet qḋ ptꝫ eſſe falſum ¶. Homo ꝑ gratiā pōt ꝑficere ad meritū vite. hoc aūt in ſui conditiōe adam nō poterat. vt dicit magiſter ſup̄ diſ. xxij. ergo nō fuit ꝯditus in gratia. ¶. Cum gratia oēs virtutes ſimul infundunt᷑ ſed adam nō habuit oēs virtutes qꝛ nō habuit patientiam tum nullas moleſtias pateret᷑ nec ꝑſeuerantiā qḋ ptꝫ et ſequenti pctō. ergo hō nō fuit cōditus in gratia.

Sed contra nullus ſpoliat᷑ ab hijs que nō habet ſed homo per pctm̄ fuit vulnerat⁹ in naturalibꝫ et ſpoliat⁹ gratuitis. vt ptꝫ in glo. Luc. x. ſup illud. homo quidā deſcēdebat ꝛc. ergo homo in gratia cōditus fuit. ¶. Sine gr̃a ad dei viſionē ꝑueniri nō pōt. ſed carētia viſionis diuine eſt pena ꝯſequens ex pctō. ergo ante pctm̄ homo gratiā habuit. ℞⁰. dōm ꝙ circa hoc eſt triplex opinio. Quidā enī dixerūt qḋ homo ante pctm̄ gratiaꝫ nō habuit nec virtutes gratuitas. ſed naturā habuit integrā que fuit ꝑ pctm̄ corrupta. oēs aūt auctoꝛitates quas mgr̄ inducit ad ꝓbandū homī infuiſſe exponunt de virtutibꝫ naturalibꝫ que in ipo ꝓpter integritatē humane nature excellentiſſime fuerūt ſed hoc non cōpetit dictis ſctōꝝ. Auguſtin⁹ enī ponit hoīem in ſtatu innocentie quadā felicitate peditū eſſe: per quā ab omnibꝫ paſſionibꝫ animi ꝛ peccatis erat immunis. vt ptꝫ. xiiij. de ci. dei. ipa etiā familiaritas dei ad hoīem ſignificat eum habuiſſe gratiā. Et ideo alij dicūt qḋ homo ante pctm̄ gratiā adeptus fuit nō tn̄ eſt in gr̃a ꝯditus. ſed hͦ etiā irrōnabile videt᷑. nā cū hō ad beatitudinē habēdaꝫ creat⁹ ſit ad quā nō niſi ꝑ gratiā ꝑueniri nō pōt. nō fuit cōueniens vt homini in ſua ꝯditōe defuerit ꝑfectio gratie cū dei ꝑfecta ſint opa. ꝛ ideo ſm aliquos dōm eſt qḋ homo in gratia creatus fuit. Ad pꝛimū ergo dōm ꝙ inclinatio gratie nō eſt neceſſitatis. vñ ea nō obſtāte ꝑ li. ar. homo potuit cadere in pctm̄ Ad ſcōm ꝙ magiſter ſupꝛa locutus fuit ſm opinionem ponentiū hoīem in gratia condituꝫ nō fuiſſe vel loquebat᷑ ad oſtendendū quid homo poſſet ex li. ar. p̄ter de qua tunc agebatur.

Ad tertiū dōm ꝙ adam in ſtatu illo habuit oēs virtutes ſimul cum gratia q̄uis enim paſſionibꝫ actu non ſubiaceret habebat tn̄ naturā in quā hmōi paſſiōes accidere poſſent. ꝑſeuerātiā aūt que eſt ſpecialis ꝟtus habuit cū aliqñ habuit ꝓpoſitū finaliter ꝑſiſtēdi in bonis q̄uis nō habuit ꝑſeuerantiā que eſt circūſtantia virtutum earū ꝑmanentiā deſignans

Ad ſcōm ſic ꝓcedit᷑. ꝛ videt᷑ ꝙ homo in ſtatu innocentie gratia opante non indiguerit. ſicut enim in angelis bonis nullū ꝑceſſerat pctm̄ ita nec in homie. ſed hac rōne magiſter ſupꝛa di. v. poſuit angelos gratia opante non indiguiſſe ergo eadē ratione nec homo in ſtatu innocētie gratia opante indiguit. ¶. Juſtificatio impij eſt ꝓꝛius effectus gratie opantis ſed hoc non fuit in ſtatu innocētie quādo nulla impietas in homie pceſſerat. ergo homo in ſtatu illo gratia opante non indigebat. ¶. Homo indiget gratia plus poſt pctm̄ q̄ꝫ ante cum maioꝛē defectuꝫ patiatur ſed miſcďa dei ex qua gratia ꝓcedit miſeriā intuet᷑. vt Be. dicit. ergo plus gratie contulit homini poſt pctm̄ q̄ꝫ ante. ſꝫ tam ante q̄ꝫ poſt habuit gratiā coopantem. ergo ante pctm̄ non habuit gratiā opantē. Sꝫ cōtra poſito poſterioꝛi ponit᷑ pꝛius ſed gr̃a opans naturaliter ꝑcedit coopantē. ergo tum homo gratiā coopantem habuerit habuit etiā opantē. ¶. Gen̄. ij. dicitur qḋ poſuit hoīem in paradyſo vt oparet᷑ et cuſtodiret illum qḋ vno modo exponit᷑ ab Aug. ſup Gen̄. ad litterā vt de⁹ ꝑ hoīem oparet᷑ quātū ad eē iuſticie. hec autē gr̃a fit ꝑ gratiam opantē. ḡ homo in ſtatu innocētie habuit gratiā operantē. ℞⁰. dōm ꝙ gratia opans habet duos effectus quoꝝ vnus eſt ei eſſentialis. ſ. facere iuſtū et deo gratū. Alius eſt ei accidentalis. ſ. iniquitatē remouere. ſicut albedinis ꝓꝛius eꝛ ꝑ ſe effectus eſt facere albū ſed quod nigredinē aliquādo abijciat. hoc accidit ei ex cōditione ſubiecti cui aduenit in quo nigredo pceſſerat. dicendū eſt ergo ꝙ homo in ſtatu innocētie gratia opante indiguit quantū ad pꝛimū et pꝛincipalē effectū non aūt quantū ad ſcōm ꝛ accidētalē. ꝛ quantū ad hoc etiā ſupꝛa dicit magiſter angelos gratia coopante non indiguiſſe. ꝛ per hoc ptꝫ ſolutio ad pꝛimū. Ad ſcōm dicendū ꝙ iuſtificatio impij includit duos p̄dictos effectus gratie opantis qꝛ ad iuſtificationē impij requiritur infuſia gratie quaſi termin⁹ ad quem ꝛ remiſſio culpe. quaſi termin⁹ a quo. ergo quātū ad pꝛimū iuſtificatio in ſtatu innocentie potuit eſſe ſed non quantū ad ſecundū. Ad tertium dōm ꝙ homo poſt pctm̄ indiget gratia ad plura q̄ꝫ ante. ſed ad iuſtitiā habendā non minus indigebat gratia ante q̄ꝫ poſt et ideo gratia opante indiguit ante pctm̄ ſicut ꝛ poſt.

Ad tertiū ſic ꝓceditur. ꝛ videt᷑ ꝙ adam poſt peccatum ꝑ eſum ligni vite a moꝛte ꝑſeruari potuiſſet. bonū enim efficatius eſt ad agēdū q̄ꝫ malū ſed ꝑ lignū ſcientie boni ꝛ mali qḋ erat moꝛtis effectiuū. vt dicit᷑ Gen̄. ij. de immoꝛtali factus eſt moꝛtalis. ergo multo foꝛtius per lignuꝫ vite potuit vitam continuare etiā moꝛtalis factus. ¶. Ea que agunt virtute nature ſimiliter agunt in pctoꝛem ꝛ iuſtum ſicut ignis ſimiliter calefacit coꝛpus vtriuſqꝫ ſꝫ lignum vite virtute naturali coꝛpus hominis ante peccatū poterat ꝑſeruare a moꝛte ergo pari ratōne poſt peccatum. ¶. Dñs poſt peccatū hominē ab eſu ligni vite cohercuit ne penā moꝛtis euaderet quā peccādo meruerat. vt ptꝫ Gen̄. iij. tum dicit᷑. Videte ne foꝛte ſumat de ligno vite ꝛ viuat in eternuꝫ. hoc autē fruſtra fuiſſet niſi per lignum vite moꝛtē potuiſſet vitare. potuit ergo adam etiā poſt pctm̄ per eſum ligni vite ꝑſeruari a moꝛte. Sꝫ cōtra. illud quod eſt neceſſariū neceſſitate abſoluta nulla naturali ꝟtute poteſt immutari. ſed coꝛp⁹ hominis poſt peccatū habet neceſſitatē moꝛiendi. vt pꝫ in Glo. Romano. viij. ſuper illud. coꝛpus quidē moꝛtuum eſt ꝓpter peccatū. hec autē eſt neceſſitas abſoluta cum ſit neceſſitas materie non ergo poterat virtus naturalis ligni vite hominē poſt peccatū ꝑſeruare a moꝛte. ¶. Manente culpa pena non poteſt auferri. ſed moꝛs eſt pena oꝛiginalis peccati vt patet Roma. v. per vnum hominē peccatū in mundū intrauit ꝛ per peccatum moꝛs. lignū aūt vite non poterat peccatū oꝛiginale auferre. ergo nec a moꝛte ꝑſeruare ℞⁰. dicendū ꝙ remota virtute pꝛincipalis agentis per actionē inſtrumēti effectus ꝓduci non poteſt non enī per ſerram fieret ſcamnū ſublata arte artifitis in ſtatu autē innocentie reſpectu huiuſmodi effectus q̄ eſt ꝑpetua ꝯtinuitas vite pꝛincipalis agens erat anima que virtute oꝛiginali iuſticie poterat coꝛpus ſuū ꝑſeruare a moꝛte adhibitis aliquibꝫ adminiculis quibꝫ vt inſtrumentis vtebatur inter que pcipuū erat lignū vite. vnde remota oꝛiginali iuſtitia nec lignū vite nec aliqḋ aliḋ naturale poteſt ꝑſeruare a moꝛte ſicut nū videm⁹ qḋ natura foꝛtis adminiculo alitiuus medicine coꝛpus ſanat. ſi autē vi

goꝛe nature ſublato medicina eadē apponatᷣ:ꝯnō poterit
perficere ſanitatē. Ad primū ergo dicendū ꝙ lignum
ſcientie boni ⁊ mali non induxit ſtatū moꝛtalitatis ali
qua virtute naturali:ſed per tranſgreſſionē pꝛecepti per
quam eſt iuſticia oꝛiginalis ſublata. Ad ſcđm dicen-
dum ꝙ ratio illa ꝓcedit de rebus illis naturalibus que
habent effectus ſicut cauſe pꝛincipales agentes et nō ſi
cut inſtrumenta iuſticie alicuius. ſed de ligno vite erat
totum contrarium Ad tertiū dōm ꝙ licet per lignū
vite non potuit homo poſt peccatū totaliter ꝑſeruari a
moꝛte potuit tamen eius virtute diutius moꝛtē differ-
re qđ ei iam in miſeria cōſtituto nō expediebat. ⁊ ſic ver
ba dn̄i magis per compaſſionē ꝗ̄ per inſultationē ſunt
accipienda.

D quartū ſic ꝓceditur. ⁊ videtur ꝙ non cōue
nienter homo in penam peccati ſit de paradyſo
terreſtri eiectus. ea enim que homo per pec-
catū amiſit ꝑ chꝛiſti paſſionē ⁊ eius ſacramē-
ta recupat. ſed homo ꝑ hoc non reducitur in paradyſū
terreſtrē ergo eiectio de paradyſo terreſtri non fuit conue
niens pena ꝓ peccato. P. Per que peccat quis ꝑ hec
et toꝛquetᷣ. vt patet Sap. xj. ſed homo in paradyſo pec
cauit. ergo miſeriā in paradyſo terreſtri debuit ſuſtine-
re. P. Homo remediabiliter peccauit. angelus vero
irremediabiliter. ſed non legitur aliqua cuſtodia appo-
ſita ne angelus peccans rediret in celū empirreū ergo
multominus debuit homo taliter a paradyſo expelli ꝙ
etiā apponeretᷣ cuſtodia ꝑ quā reditus impediret Sꝫ
contra locus debet ꝓpoꝛtionari locato. ſed per peccatū
homo factus eſt miſer. ergo non debuit remanere in pa
radyſo terreſtri que erat locus felicitatis cuiuſdam.
P. Homo per peccatū reductꝰ eſt ad ſtatū conuenien
tem ſuo pꝛincipio. vt dyoniꝰ dicit in ce. Hierarch. ſed
homo extra paradyſum factus eſt ⁊ poſtmodū in para-
diſo poſitus ergo poſt peccatum debuit a paradyſo ex-
cludi ⁊ in locum in quo conditus fuerat reduci. Rꝰ.
dicendū ꝙ anima hominis taliter fuerat inſtituta vt
ꝗ̄diu ipa inobediens deo non fieret nullam inobedien
tiam ſentiret in ſuo coꝛpoꝛe nec aliquod nocumentum
ex exterioꝛib rebus que ꝓpter hominē facte ſunt ⁊ ei ſub
iecte. poſt peccatū autem ⁊ ex coꝛpoꝛe rebellionē ſenſit ⁊
ex rebus exterioꝛib nocumentū ⁊ ideo ante peccatū po
ſitus fuit in loco ꝑatiſſimo ⁊ delicatiſſimo vbi nullam
moleſtiā ex reb exterioꝛib ſentiret ſed poſt peccatū ad
locū turbulentū ⁊ anguſtijs plenū debuit educi. de quo
dictum eſt ei Geneſ. iij. Maledicta terra in opere tuo
ſpinas ⁊ tribulos germinabit tibi Ad primū ergo di
cendū ꝙ per moꝛtē chꝛiſti reſtituuntᷣ nobis potioꝛa his
que per ade peccatū amiſimꝰ. vnde nō reducimur in vi
tā animalē ꝑ paradyſum terreſtrē. ſed in gloꝛiā ſpūalem ⁊
celū empyrreū ꝗ etiam adam transferendꝰ eſſet ſi ꝑſtitiſ
ſet Ad ſcđm dōm ꝙ adam per peccatū indignū ſe pa
radyſo terreſtri reddiderat. vnde ex hoc ipo qđ a para-
dyſo excluditᷣ punitur in hoc in quo peccauit. ſicut con-
tingit cum aliquis ab eccl'ia expellitᷣ ꝓpter ſacrilegiū in
eccleſia cōmiſſum. Ad tertiū dōm ꝙ celū empyrreū
eſt locus ſpūalis gloꝛie. vnde ab eiꝰ acceſſu ſufficienter ar
centur demones pondere culpe. ſed paradyſus terreſtris
erat locus vite animalis in qua cōmunicabat hō etiā
poſt peccatū. vnde impedimēta reditū di ſpiritualia de
buerūt apponi ꝑtim ſpūalia ꝑ miniſteriū angeloꝝ que
per cherubin intelliguntᷣ partim coꝛꝑalia que ꝑ gladiū
flammeū intelliguntᷣ inter que etiā eſt nimius eſtus in-
termedius inter paradyſum terreſtrē et noſtrā habita-
bilem.

DI. XXX

A ſuperioꝛibus inſi-

nuatū ⁊c. Hic queruntur quattuoꝛ
Primo vtrū aliquod pctm̄ ab adam
in poſteros ꝑ oꝛiginale traducatᷣ Se
cundo quid ſit illud pctm̄. Tertio vtrū defectꝰ ꝗs ſen
timus ſint pena illius peccati Quarto vtrū caro om
nium hominū fuerit in adam.

D primū ſic ꝓceditᷣ. ⁊ videtᷣ ꝙ a primo paren
te nō traducatᷣ aliquod pctm̄ in poſteros. ac-
cidens enim traduci non poteſt niſi ſubiectū
traducatᷣ ſed ſubm peccati eſt anima rōnalis
que non traducitᷣ a ꝑente in pꝛolem. ergo nec pctm̄ ali-
quod a primo parente in poſteros traduci potuit P
Scđm augꝰ. xij. ſuper Gen̄. ad lit. Agens eſt nobilius
patiente. ſed coꝛpus non eſt nobilius anima. ergo non
poteſt per infectionem ſeminis coꝛꝑalis anima infici.
P. Ex hoc ipo aliquis defectꝰ a culpa excuſatᷣ qđ eſt
inuoluntariꝰ nec eſt in ptāte eius in quo inuenitur. ſed
omne quod eſt in nobis ꝑ oꝛiginē eſt inuolūtariū in no
ſtra ptāte nō exiſtens ergo nullū pctm̄ poteſt eſſe in no-
bis per oꝛiginē a primo parente traductū. Sed ꝯtra
eſt qđ dicitur Ro. v. per vnum hominē pctm̄ intrauit
in mundū ⁊ per pctm̄ moꝛs. P. Nullus indiget ſpi-
rituali ablutōe qui nō eſt ſpiritualiter infectus. ſed pue
ri mox nati indigent ſpūali ablutōne. ſ. baptiſmo. ergo
habent aliquā ſpiritualē infectionē qđ nō eſſet ſi culpa
per oꝛiginē non traduceretᷣ. Rꝰ. dōm ꝙ circa hanc q-
ſtionem in littera tanguntᷣ duo erroꝛes. quoꝝ vnus ex
cludit ſacramentoꝝ grē neceſſitatē. ſ. erroꝛ pelagianoꝝ
qui cōtendebant in paruulis nullū eſſe pctm̄ ⁊ ſic ꝑ cō-
ſequens nō indigebant baptiſmo nec redemptōne que
facta eſt per chꝛiſtum. Alius erroꝛ repugnat diuine iu-
ſticie dicentiū. ſ. in ꝑuulis non eſſe reatū culpe ſed ſolū
eſſe reatū pene ad cuius ſolutionē indigent chꝛiſto ⁊ eiꝰ
ſacramētis. iniuſtū eſt enim aliquē obligari ad penā ſi-
ne culpa cum pena iuſte non niſi culpe debeatᷣ. ⁊ ideo di
cendū eſt qđ in ꝑuulis eſt culpa oꝛiginaliter traducta
a primo parente. ad cuius euidentiā ſciendū eſt qđ ali-
quid poteſt homini attribui dupliciter. vno modo ra-
tione ſingularis ꝑſone. alio modo ratione totius natu-
re. cum autē attribuitᷣ aliquid ꝑmo modo. attribuitᷣ ſin
gulis diuiſim cum autē ſcđo modo attribuitᷣ omnib
velut vni qꝛ ꝑticipatōe ſpeciei plures hoīes ſunt vnus
homo. vt dic̄ Poꝛphiriꝰ. ſicut ergo pctm̄ actuale alicui
homini attribuitᷣ ratiōe ſingularis ꝑſone cuius eſt age
re ita peccatū oꝛiginale attribuitᷣ homini ratione natu-
re. Nā oꝛigo ſiue generatio ad nature ꝯſeruationē oꝛdi
natur. vnde ſufficit voluntas inoꝛdinata vnius ꝗ fuit
principiū totius nature ad conſtituendā rationē culpe
in omnib qui ab eo naturā humanā naturali oꝛigine
acceperūt. Ad primū ergo dicendū ꝙ anima ꝑmi ho
minis peccando infecit coꝛpus. coꝛpus autē infectū tra
ducitur cū infectōe libidinis ſeminatū. ex qua infectō
ne cōtingit etiā animā infici. qꝛ foꝛma ſequitᷣ modū ma
terie. vnde ex indiſpoſitiōe coꝛꝑis multos defectus ho-
mo a natiuitate incurrit ſicut ptꝫ de hijs qui ſunt a na-
tiuitate naturaliter ſtolidi. Ad ſcđm dōm ꝙ coꝛpus
infectū nō inficit animā quaſi agēdo. ſed magis recipiē
do qđ enī recipitᷣ in altero ſequitᷣ modū recipientis ⁊ ſic
oīs foꝛme cōmenſurantᷣ materijs nō tn̄ a materijs pa
tiuntᷣ Ad tertiū dōm ꝙ lꝫ defectꝰ ꝗ ex infectōe coꝛꝑis
redundat in animā nō ſit voluntariꝰ volūtate huius ꝑ
ſone in quam pctm̄ oꝛiginale traducitᷣ. eſt tn̄ volunta-
rium voluntate illius ꝑſone que fuit totius nature ꝑmi-

cipiū et qua ratio culpe redūdat in naturā ⁊ ꝑ conſequens in eos qui naturā corruptā a primo parente naturali generacōe accipiūt. ꝓpter quod dicitur ꝙ pſona infecit naturā. ⁊ natura inficit pſonā.

Ad ſcōm ſic ꝓcedit. ⁊ videt ꝙ ꝯcupiſcētia nō ſit pctm̄ originale i ſtatu eni innocētie pctm̄ originale nō fuit. fuit aūt ibi ꝯcupia. ſicut et amor vt ptz ꝑ aug. xiiij. de ciuitate dei. ḡ ꝯcupia nō eſt originale pctm̄. ¶ Concupia aūt ſignificat potētiā ꝯcupiſcēdi aut habitū aut actū nō eſt aūt pctm̄ originale ſm ꝙ ſignificat potentiā q2 ſic eſt naturalis ⁊ nihil naturaliū eſt malū neqꝫ ſm ꝙ ſignificat actuꝫ. q2 ſic origiale ab actuali nō differret. nec ſm ꝙ ſignificat habitū neqꝫ etiā pōt dici qđ ſit habitꝰ infuſus q2 ſic eſſet a deo neqꝫ qđ ſit naturalis q2 ſic nō eſſet malꝰ neqꝫ qđ ſit acqſitus q2 oporteret actꝰ pcedere. ḡ ꝯcupiſcētia nullo mō eſt originale pctm̄. ¶ Originale pctm̄ habet animaꝫ ꝓ ſubiecto. ꝯcupia vero de qua nunc loquitur habꝫ carnem ꝓ ſubo. nō eni pōt dici qđ pctm̄ originale ſit cōcupiſcentia qua ſpūs aduerſus carnē ꝯcupiſcit ſed magis eſt illa qua cōcupiſcit caro aduerſus ſpm. ḡ ꝯcupiſcētia nō eſt pctm̄ originale. Sꝫ cōtra eſt qđ dicit in glo. ro. vj. nō regnet pctm̄ i vro mortali corꝑe glo. i. fomes pcti ergo ipa cōcupia que ē fomes pcti ē pctm̄. ¶ Primi motus ex corruptōe originalis pcti ꝓueniūt. ſed primi motus ſunt ꝯcupiſc actuales. vt ptꝫ in glo. Ro. vij. ergo originale pctm̄ eſt ipa cōcupia. Rꝰ. dōꝫ ꝙ de pctō poſſumus duplr loqui. vno mō quātū ad ſui originē. alio mō qn̄tū ad ſui ꝯſūmationē. que quidē cōſiſtit in ꝑuatōne ſpūalis boni ꝑ qđ hō deo adhereat deo. malū eni eſt ꝑuatio boni. hec aūt priuatio ex indebita habitudine ad aliqđ cōmutabile bonū ꝯtingit ꝑ modū quo ex interpoſitōe corꝑis opaci ſequit priuatio lucis. ⁊ ita in ipa habitudie ad cōmutabile bonū origo pcti ꝯſiſtit quā etiā directe reſpicit volūtas. vñ ē rō culpe. ⁊ ideo ſicut pctm̄ actuale originalr ⁊ quaſi materialr eſt actualis cōcupiſcentia cōmutabilis boni ꝯſumatio aūt eſt gr̄e defectꝰ ita pctm̄ originale originaliter quidē ⁊ materialiter eſt cōcupiſcētie corruptio in nobis ex pctō primi pentis relicta. cōſumatiue aūt eſt carentia iuſticie vel gr̄e. ex hoc eni ipo qđ aīa ſemini infecto īfuſa reddit ad ꝯcupiſcēdū ꝓna efficit inepta ad gr̄e ſuſceptionē. Ad primū ergo dōm ꝙ in ꝑmo ſtatu erat ꝯcupia ſed ordinata que rōem pcti nō habet. Ad ſcōm dōm ꝙ originale pctm̄ eſt cōcupiſcētia habitualis et qua aliqs fit ꝓnus ad ꝯcupiſcēdum. nō ꝑ aliquē habitū ſuꝑadditū ſed ꝑ ſubtractōeꝫ originalis iuſticie ꝑ quā continebant inferiores anime vires ⁊ corꝑis membra vt nihil in eis ꝯtingeret ꝑter ordinē rōnis. Ad tertiū dōm ꝙ origiale pctm̄ eſt illa cōcupiſcētia qua caro aduerſus aīam ꝯcupiſcit que tn̄ nō eſt in carne ſed in anima. dicit enim caro cōcupiſcere in quantū anima ꝑ carnē cōcupiſcit.

Ad tertiū ſic ꝓcedit. ⁊ videt ꝙ defectꝰ pn̄tis vite nō ſint pene originalis pcti. filij eni ꝓ pctō parentū puniri nō debēt vñ habet Deu. xxiiij. Non occident pr̄es ꝓ filijs nec econuerſo. ſed vnuſqſqꝫ ꝓ pctō ſuo morietur. ſed pctm̄ origiale ex ſola voluntate primi pentis eſt inductū. ḡ iniuſtū eſt vt ꝓ eo filij ex adam geniti puniant. ¶ Mors ⁊ defectꝰ corꝑales ex neceſſitate matie ꝓueniūt ſed in matia cōicamus cū brutis. cū ḡ in brutis hmōi defectꝰ nō habeāt rōem pene nec in nobis habebūt. ¶ Pctm̄ originale cōiter eſt in oībꝫ ſed aliq hoꝝ defectuū nō ſunt in oībꝫ cōiter. ſed quidā in hijs ⁊ quidā i alijs. quidā eni naſcunt ceci alij ſurdi. vel alios defectꝰ hn̄tes. ḡ hmōi defectꝰ nō ſūt pena originalꝭ pcti. Sꝫ cōtra eſt qđ dicit Ro. viij. corpus quidē mortuū eſt ꝓpter pctm̄. ¶ Pena cōſequit culpā. ſed culpa primi pentis in poſteros traducit vt dictuꝫ eſt. ḡ ⁊ pena mortꝭ quā ei dn̄s cōminatꝰ eſt Gen. ij. qcūqꝫ die comederitis ⁊c. Rꝰ. dōm ꝙ nō qlibet defectus boni eſt pena ſꝫ ſolū defectꝰ boni qđ aliqs debꝫ hr̄e nō eni eſt pena hoi qđ nō habet alas. eſt aūt ei pena ſi n̄ habeat manꝰ. eſt aūt aliqd homi debitū duplr. vno mō ex ꝯditōe ꝑncipioꝝ naturaliū. alio mō ex munere diuino immortalitas eni et tranqllitas oīmoda corꝑis nō eſt debita hoi quaſi ſua ꝑncipia naturalia ꝯſequēs cum corpꝰ eius ſit ex cōtrarijs cōmixtū. ſed facta ſunt ei debita in ſtatu innocētie ex diuini muneris ꝯceſſiōe. ⁊ iō defectus quibꝫ hmōi bona ꝑuant ſunt penales ⁊ ſequunt originale pctm̄. Ad primū ḡ dōm ꝙ filij ade nō puniunt ꝓ pctō ade. ſed ꝓ pctō qđ ꝑ adam i eos eſt traductū vt ptꝫ ꝑ apl̄m Ro. v. ꝑ vnū hoiem pctm̄ in hūc mundū intrauit ⁊ ꝑ pctm̄ mors. Ad ſcōm dōm ꝙ rō illa ꝓcedit ſm ꝯdicionē ꝑncipioꝝ naturaliū ꝑtermiſſa ꝯceſſiōe diuini muneris. Ad tertiū dōm ꝙ lꝫ defectꝰ corꝑales aliq non ſint cōes ſm ſe. ſunt tn̄ cōes ſm ſuā cauſā q directe eſt originalis pcti pena. ſ. deſtitutio corꝑis a vtute anime qua cōtinebant ꝯtraria in mixto vt cōtra ſalutē corꝑis i ſe iuicē nō agerēt nec ab extriſeco corpꝰ lederet. hac eni vtute ſubtracta ſm diuerſas elementoꝝ cōmixtiones ⁊ exteriora agentia in pueris ⁊ adultis diuſi corporales defectꝰ inueniunt. que tamen diuerſitas a diuina ꝓuidentia debite ordinatur.

Ad qrtū ſic ꝓcedit. ⁊ videt ꝙ caro oīm nō fuerit i adam. ex adam eni ꝓcedunt eiꝰ poſteri ꝑ generatōꝫ q eſt ex ſemie ſꝫ ſemen ſm pħm nō eſt deciſū ex ſuba generātis. ſed ex ſuꝑfluo alimenti. ḡ nō pōt eſſe qđ oīm caro fuerit in primo pente. ¶ Scōm pħm in. ij. de aīa nutrimentū in ꝑncipio ē diſſile ſed in fine eſt ſile nutrito id aūt qđ nutrit eſt caro et os et hmōi corꝑis ꝑtes. ḡ nutrimentū in fine fit caro ſed nō totū nutrimentū hoim fuit in adā. ḡ nec omniū hoim caro. ¶ Corpus ade fuit finitū. ſed ex finito n̄ pōt fieri infiniti deciſio ſm eandē quantitatē. cū ḡ generatio hoim ſm curſum nature poſſit in infinitū durare videt ꝙ ſemina ex quibꝫ hoies generant non fuerint in adam cū ſint eiuſdē qn̄titatis vel fere. Sed contra accidēs nō traducit ſine traductōe ſubiecti ſed originale pctm̄ ab adam in oēs traductū eſt non aūt ꝑ traductionē ſubiecti qđ eſt aīa. ḡ ad minus ꝑ traductionē corporis. ḡ ad minꝰ oīm hoim caro i adā fuit. ¶ Seminales rōnes ad rerū origines ptinēt. ſꝫ Augꝰ. dicit ꝙ nos fuimꝰ in adam nō ſolū ſm ſeminalē rōnem. ſed etiā ſm corpulentā ſubam. ḡ nō ſolū ſumus ex adam exorti. ſed ipa ſba carnis nr̄e in adam fuit. Rꝰ. dōm ꝙ circa hāc queſtionē ſunt due opiniōes. vna eſt dicentiū. ꝙ qcqd eſt in corꝑe nr̄o de vitate humane nature totū in adam ſbalr fuit ⁊ ex eo ꝑ modū cuiuſdā multiplicatōis eſt ꝓpagatū in oēs. ſed hec opinio nō videt cōueniēs. ꝓpter duo. primo q2 multiplicatio corꝑis nō pōt intelligi ſine additōe materie vel de nouo create. vel aliunde accepte aut ſine rarefactōne. vñ Aug. dicit. x. ſuper Gen. ad lit. qđ nihil eſt abſurdiꝰ qꝫ putare nullū eſſe corpꝰ qđ manente nature ſue qn̄titate. i. nulla natura exteriori addita vndiqꝫ creſcat niſi rareſcat. et de hoc ſupra di. xviij. dictū eſt. ſed q2 generās ⁊ genitū differūt numero ⁊ cōueniunt ſpecie. vñ nō oportet ꝙ ſba carnis filij fuerit eadem numero in pente. ſed ſufficit ꝙ in filio ꝓducat ex qcūqꝫ materia ad ſilitudinē ſpeciei cū carne pentis. Et iō alij dicūt qđ caro omniū hoim nō fuit ſbalit ⁊ actualiter in adam ſꝫ originalr tm̄ ⁊ ſic in adam oēs potuerunt peccare ⁊ ab eo generari pctōres. vñ ſm hanc opi-

niſonem ad vtraſq; rõnes rñdendū eſt. Ad primū er-
go dōm ꝙ ſemen eſt materialr ex alimento: ſed ſpeciē et
virtutē habet ex ipſo generāte cuiꝰ ṽtute nutritiua ⁊ ge
neratiua eſt ad debitā digeſtionē ꝓductū ⁊ hoc ab adã
primo originē ſūpſit Ad ſcðm dōm ꝙ nutrimentū il
lud qđ in carnē cōuertit̃ nō fuit materialr in adam. ſed
virtus ꝑ quā ↄuertit̃ ab adam deſcēdit. ⁊ q2 ſpecies car-
nis que ꝑ nutrimentū aduenit eſt ex p̄dicta ṽtute. ideo
ↄñr tota hoīm caro in adam originalr fuit ſm ſpeciē lȝ
non ſm naturam. Ad tertiū dōm ꝙ rō illa ꝓcederet
ſi omīa ſemina ex quib; hoīes generant̃ fuiſſent materi
aliter in adam. Ad q̄rtū dōm ꝙ corpꝰ nr̃m ex adam
traducit̃ nō ꝙ ſit idem numero ſm materiā ſed ſm ſili-
tudinē ſpeciei q2 nec pctm̄ originale qđ in nobis eſt. eſt
idem numero cū pctō ade. Ad quintū dōm ꝙ ſm ſe-
minalē rōnem ⁊ corruptā ſbam eſſe in adam dicit quid
in nobis ex adam fuit nō ꝑ quē modū. omniū enī hoīm
p̄ter xp̄m tam rō ſeminalis .i. vis actiua i generatiōe q̄3
etiā corrupta ſba fuit in adam ſm originē. nō tñ fuit ibi
per modū ſbe corrupte in actu. De virtute aūt humane
nature quō ꝑtinet ad tractatū de reſurrectōe.

DI. XXXI

Unc ſupereſt inueſti-

gare ⁊c. Hic querunt̃ q̄ttuor. Primo
vtrū ꝑ traductionē corpis poſſit originale
pctm̄ traduci. Sc̄do vtrū ſit in corpe ſicut i ſubiecto
vel in aīa. Tertio vtrū mūdati ab origiali poſt bapti
ſmū tranſmittāt pctm̄ originale in ꝓlē Quarto vtrū
traductio originalis pcti vſq; ad finem mundi ꝑſeueret
an aliqui ſine pctō originali ſint naſcituri.

D primū ſic ꝓcedit̃ ⁊ videt̃ ꝙ ꝑ traductōȝ cor
poris pctm̄ originale traduci nō poſſit. Tra
ductio enī corpis fit ex ſemine mediāte. ſed ſe
men nō eſt ſuſceptiuū culpe cū nō habeat ani
mam que nō traducit̃ in ſemīe. ergo ꝑ traductionē cor-
poris pctm̄ originale traduci nō pt. ꝑ. In traductō
ne corpis eſt cōmixtio ſexuū ſed diuinitꝰ inſtituta. et ſe
men corpꝫ a deo creatū et delectatio que ↄcupiſcētiā
vel libidinē facit eſt ex p̄ncipijs nature cauſata que om
nia nō poſſunt eſſe cauſa pcti ergo ꝑ traductōnē corpis
pctm̄ originale traduci nō pōt. ꝑ. Habitꝰ anime ꝑ
carnis traductionē nō traducunt̃. ergo pari ratōne nec
anime defectus. ſed pctm̄ originale eſt quidā anime de
fectus. ergo ꝑ corpis traductionē non traducit̃. Sȝ
cōtra pctm̄ originale ꝑuenit in nos a primo parente. vt
pȝ Ro. v. per vnū hominē pctm̄ in hunc mundū intra
uit ſed nos a primo parente nō traducimur niſi ſm cor
pus. ergo originale pctm̄ ꝑ carnis traductōnē traducit̃
ꝑ. Sicut ſe habet pctm̄ actuale ad actū ita ſe habet
pctm̄ origiale ad originē; ſed pctm̄ actuale cauſat̃ ex in
ordinatōe actꝰ ergo ⁊ pctm̄ origiale ex corruptōe origis
origo aūt eſt ꝑ traductōȝ corpis ḡ ꝑ traductōȝ corpis ori
giale pctm̄ traducit̃. Rº. dō ꝙ ſicut ſ̄ dictū eſt pctm̄
originale ꝓprie eſt pctm̄ nature nec reſpicit ꝑſonam niſi
mediāte natura ꝑſona enim primo infecit naturã ſed
poſtmodū natura infecit ꝑſonā. vnde ſm hoc pctm̄ ori
ginale ad prolem deuenit ſm ꝙ ad eum ꝑuenit natura
humana. hoc aūtē fit ꝑ ꝑ traductionē corpis inquantū
corpus cum libidine ſeminat̃. vnde ⁊ traductio origina
lis peccati fit per traductionē corpis tum libidine ſemi
nati. ſicut enim actus generationis abſolute cōſidera-
tus traducit naturã ita libidini ꝑmixtus traducit na-
turam cum culpa. libido enim actui ꝑmixta ex pctō ori
ginali parentis initiū ſumit ⁊ ex hoc habet efficatiā ori

ginale peccatū traducendi in ꝓlem ſicut ipſe generatōis
actus inquantū eſt effectus nature naturã traducit in
prolem Ad primū ergo dicendū ꝙ licet in ſemine nō
poſſit eſſe culpa. eſt tamen ibi aliqua infectio ex libidi-
ne cauſata. que eſt principiū culpe. ſicut in ſemine lepro
ſi non eſt lepra ſed aliqua corruptio que eſt principiū le
pre. Ad ſcðm dicendū ꝙ cōmixtio ſexuū ſm ſe conſi-
derata nō habet ꝙ peccatū originale tranſmittat in ꝓ-
lem ſed hoc habet ex libidine cōiuncta q̄ ſicut eſt ex pec
cato ita peccatū cauſat. libido enim eſt vno modo inor-
dinatus actus volūtatis ⁊ ſic eſt peccatū. alio modo eſt
inordinata delectatio vl' feruor cohibitꝰ ⁊ ſic eſt actus
peccati. tertio modo eſt inordinatio viriū ⁊ ſic eſt cauſa
peccati Ad tertiū dicendū ꝙ habitus qui ſunt in ani
ma ſunt accidentia ꝑſonalia. ⁊ ideo per traductionē ſe-
minis non cauſant̃ in prole. ſed peccatū originale reſpi-
cit naturā. ⁊ ideo ꝑ actū nature .ſ. generationē traducit̃
ſicut ⁊ ipſa natura.

D ſcðm ſic ꝓcedit̃. ⁊ videtur ꝙ ſubiectū origi-
nalis peccati non ſit anima ſed caro. ſicut enī
peccatū actuale cauſat̃ per operationē alicuiꝰ
potentie ita peccatū originale per traductio-
nem carnis. ſed peccatū actuale eſt in illa potētia. ſicut
in ſubiecto cuius eſt oꝑatio per quam peccatuȝ actuale
cōmittit̃. ergo peccatū originale eſt in carne ſicut in ſub
iecto per cuius traductionē cōtrahit̃ ꝑ. Peccatū ori
ginale eſt fomes vel cōcupiſcentia. vt ſupra magiſter di
xit. Sed concupiſcentia vel eſt in carne vel eſt in virib;
carni annexis. ergo ſilr̃ peccatū originale. ꝑ. Si
peccatū origiale ſit in anima aut eſt i eſſentia aut in po-
tentia. ſed non in eſſentia anime. q2 ſic equaliter omes
vires reſpiceret qđ patȝ eſſe falſum cum generatiua pre
alijs dicatur eſſe infecta. nec etiā poteſt eſſe in potentijs
cum potentie ordinant̃ ad actuȝ quem originale pecca-
tum nō reſpicit. ergo anima nullo modo poteſt eſſe ori-
ginalis peccati ſubiectū Sed cōtra oppoſita habent
fieri circa idem. ſed peccatū originale opponit̃ originali
iuſticie cuius ſubiectū erat anima. ergo ⁊ peccatū origi
nale. ꝑ. Omnis defectus qui eſt in carne tm̄ eſt pena
et non culpa q2 ſola anima culpe ſuſceptiua eſt. ſi ergo
originale non eſſet in anima: ſed in carne non eſſet cul-
pa. ſed pena tm̄ cuius cōtrariū ſupra habitū eſt. Rº.
dōm ꝙ ſicut ſupra dictū eſt peccatū originale nō reſpi-
cit perſonā niſi mediante natura. ad naturā aūt ꝓprie ꝑ
tinet ratio ſpeciei. ⁊ que ipſam conſequūt̃ ad ꝑſonā autē
ꝓprie ꝑtinent actus qui ſunt ſingulariū. ⁊ potentie que
ad actus ordinant̃ ipſa autē anima inquantū eſt forma
corporis qđ eſt per eſſentiā ſuam ꝑficit rationē ſpeciei ⁊
ideo peccatū originale reſpicit eſſentiā anime. ſicut p̄n-
cipale ſubiectū ⁊ ex conſequēti carnem. cuius actus eſt
anima. per ſuam eſſentiā. ſicut etiam peccata actualia
que ſunt in cōcupiſcibili ⁊ iraſcibili ſunt in principalib;
ſubſtantijs. ſunt etiā ex conſequēti in organis quorum
predicte vires ſunt actus. Ad primū ergo dicendū ꝙ
traductio carnis non hoc modo ſe habet ad carnem. ſi
cut operatio potentie ad potentiā. nam potentia eſt p̄n
cipium ſue oꝑatōnis. ſed caro eſt effectus ſue traductō
nis cuius principiū eſt infectio nature generantis que
principaliter conſiſtit in anima Ad ſcðm dicendū ꝙ
concupiſcētia nō dicebat̃ eſſe originale peccatū niſi ori-
ginaliter ⁊ materialiter ſed cōſumatiue ⁊ eſſentialr pec
catū originale eſt carētia gr̃e vel iuſticie originalis cuiꝰ
ſubm eſt eſſentia aīe. Ad tertiū dōm ꝙ pctm̄ origina
le habet eſſentiā anime ꝓ ſubiecto inquantū eſt ꝑfectio
nature. et ideo precipue potentias illas reſpicit que ad
actum nature .ſ. generationis immediatiꝰ ordinantur

in quo quidē actu vis gñatiua ē vt exequēs. ɔcupiſcibilis vt imperans. tactus vt delectationē cauſans. ⁊ ideo vis gñatiua pre alijs viribꝫ aīe dr̄ eſſe in peccato originali infecta vt vis ɔcupiſcibilis pre alijs motiuis ⁊ tact⁹ pre alijs ſenſibꝫ. ⁊ hoc iō. q꜡ hmoi vires nō ſolū in ſe inordinationem hn̄t ſed etiam in alios transmittunt infectionem culpe.

D tertiū ſic ꝓcedit. ⁊ videt ꝙ baptizati originale pctm̄ ñ traducāt in prolem. Peccatum eīm̄ originale ñ ē in nob niſi inquantū ex adā per gñationē deſcendim⁹. ſed puulus iſte nō generatꝰ ex adā niſi mediāte primo pente in quo ñ ē infectio originalis pcī. ḡ pctm̄ originale in filio ex eo generato ñ ɔtrahitur. P. Pctm̄ originale ſit ɔtrahit cū natura. ſed filius ñ poſſet trahere hūanā naturā ex pr̄e qui eā ñ haberet. ḡ nec pctm̄ originale pt̄ trahi a pr̄e baptizato. P. Ut Aug⁹ dicit in li. de nuptijs ⁊ ɔcupiſcentia libido q̄ ē filia pcī. pctm̄ originale cāt in prole. ſed poſſibile ē aliquē baptizatū ad carnis cōmixtionē. ex libidine ñ moueri. vel ſi ſit ibi libido ñ ē filia pcī tuꝫ pctm̄ originale iā ſit ꝑ baptiſmū purgatū. ḡ baptizat⁹ ñ trāſmittit originale ī prolē. Sed ɔtra baptiſm⁹ ꝑncipaliter ꝯ originale ordinat. ſed pueri ex baptizatis nati ꝑ eccleſiā baptizant. ergo originale ɔtrahūt. P. ad hoc ē exēplū de circūſiōe qd̄ in lr̄a ab Aug. pōit. R°. dōꝫ ꝙ aliqd hēri pt̄ dupliciter. vno mō ī actu. alio modo ī radice. qñ ergo aliqs baptizat pctm̄ originale deſinit habere ī actu. remanet tm̄ origīalis infectio in radice. ſicut eīm̄ dictū eſt infectio origīalis terminatur ad pſonā ſed cauſat ex natura. ꝑ ſacrꝫ aūt baptiſmi purgat pſona ab infectiōe origīali. ſed tm̄ mācet iordinatio ī natura. ⁊ iō pctm̄ origīale mācet quodāmodo ī radice. ea aūt que ſic hn̄tur a gñante ꝑ actū gñatiōis traducūtur ad prolem ſicut attonſi generāt capillatos ⁊ circūciſi preputiatos vñ nihil ꝓhibet peccatū origīale a parētibꝫ baptizatis traduci ī prolē. Ad pͥmuꝫ ḡ dōm ꝙ pctm̄ origīale ad quēlibet noſtꝝ ꝑuenit ex adam mediāte proximo parēte: qui etſi ñ habeat culpam origīalem actualiter. habet tm̄ radicaliter vt dictū eſt. Ad ſcōm dōm ꝙ natura ñ pt̄ haberi ī radice qn̄ habeat in actu ab aliquo generāte ſic tm̄ habetur a ſemīe generātis. vñ ñ eſt ſimile. Ad tertiūm dicēdum ꝙ lꝫ baptizatus interdum ex libidine ñ moueatur ad carnis cōmixtionem. tamē libido ipaꝫ carnalem cōmixtionem īſeparabiliter ſequitur. ⁊ q̄uis hoc ñ cauſetur ex peccato ſicut ex proximo pͥcipio ipſo generāte a culpa origīali purgato. cauſatur tamē ſicut a pͥmo pͥncipio a peccato primi parētis.

D quartum ſic proceditur. ⁊ videtur ꝙ ñ ſemper homīes cum peccato originali naſcantur. Manente eīm̄ culpa: manet ⁊ pena. ſed pena origīalis peccati eſt neceſſitas moriendi que a quibuſdam in fine mūdi tolletur. nam illi qui viui in aduētu dn̄i reperiētur: vlterius ñ moriētur. vt Hiero. ſentire videtur. ergo illi ī peccato origīnali ñ naſcētur. P. Petitio gñalis eccleſie ñ poteſt fruſtrari. ſed eccleſia cōmuniter petit vt ſibi debita dimittātur inter que origīale peccatum cōtinetur. vt Aug⁹ dicit. cū ergo iſta petitio ſit vna de quattuor vltimis quas Auguſt. dicit ad preſentem ſtatum pertinere: videtur ꝙ quandoqꝫ homines ſine peccato origīnali naſcentur. P. ſm̄ Aug⁹ vt dictum ex libidine que actui generatiōis ɔiungitur peccatum originale in prolem traducitur. ſed poſſibile eſſet ad minus diuina virtute vt abſqꝫ tali libidine carnalis cōmixtio fieret. ergo ñ eſt inconueniens dicere ꝙ aliqui quandoqꝫ ſine peccato origīnali naſcant. Sed ɔtra eſt qd̄ habetur Ro.v. Mors in omnes homines pertranſijt ī quo omnes peccauerūt. loquitur autē ibi de peccato originali ſm̄ glo. Augu. ergo omnes qui in adam fuerunt ſm̄ ſeminalem rationem in adam peccato originali tenētur obnoxij. ſic autem in adaꝫ fuerunt omnes p̄ter xp̄m. ergo omnes p̄ter eum originale peccatum contrahunt. P. ſuper illud p̄s. Ecce eīm̄ in iniqtatibus ɔceptus ſum. dicit glo. Nemo naſcitur niſi trahens penam ⁊ meritum pene: niſi tu qui de ſpiritu ſancto conceptus es. meritum autem pene eſt origīale peccatum vt dictum eſt. ergo nullus naſcitur ſine originali peccato p̄ter xp̄m. R°. dōm ꝙ ſicut ex dictis patet inde eſt ꝙ peccatū originale trahitur etiam ad filios baptizatorū. quia infectio p̄dicti peccati manet radicalit̄ in natura etiam mūdata perſona per gratiā xp̄i. ⁊ ideo ñ poteſt ɔtigere ꝙ aliquis actu nature ex alio ꝓpagetur abſqꝫ originali peccato niſi ponatur ī natura generāte eſſe totaliter purgata ⁊ ñ ſolum perſona. qd̄ quidem ſimul debet eſſe in omnibus qui naturam vnam participant. ⁊ hoc erit in reſurrectiōe qñ in omnibꝫ electis natura humana ab oī infectiōe ⁊ corruptiōe mūdabitur. ⁊ ideo an̄ reſurrectionem cōmunem nullus qui ꝑ actū nature gñatur poteſt cōcipi ſine origīali peccato. H̄ eciā ponere redit quodāmodo in hereſim pelagianoꝝ. ſequeretur eīm̄ paruulos qui ſine peccato originali naſcūtur redemptiōe facta per xp̄m ñ indigere. Ad primū ergo dōm ꝙ opinio illa que dicit aliquos in fine mundi abſqꝫ morte in gloriā trāſferēdos cōmuniter ñ tenetur nec Hiero. eam approbat. ſed ſuper hoc diuerſoꝝ opionem narrat. ɔtrariatur eīm̄ ſnīe apl̄i qua dicitur Ro.v. ꝙ mors ī omnes ptrāſijt. ⁊ .j. ad Coꝝ.xv. In adā oēs moriūtur. nec tñ oportet ſi aliqui diuina virtute abſqꝫ morte transferētur in gloriam ꝙ ꝓpter hoc a peccato originali fuerint immunes. quia pena peccati originalis eſt directe neceſſitas moriendi. omnis tñ neceſſitas creature ſubeſt diuo arbitrio. vnde poteſt eos qui neceſſitatem moriendi habent a mortis corruptione liberare. Ad ſcōm dōm ꝙ a peccato originali liberationē impetrat eccleſia ꝓ ſpūalibus filijs qui regenerantur per xp̄i ſacramēta ñ ita ꝙ in pͥma natiuitate aliqui ſine peccato originali naſcātur. ſic eīm̄ ſcd̄a natiuitas locum nō haberet. Ad tertium dicendū ꝙ actualis libido ī cōmixtione carnali exiſtens eſt ſignum infectiōis radicaliter in natura exiſtentis. vnde ſublata actuali libidine ab actu generationis nihilominus ſequeretur peccatū originale in prole. niſi radicalis infectio nature tolleretur: qd̄ ñ erit in reſurrectiōe cōmuni.

DI. XXXII

Quoniam ſupra dictū

eſt peccatū originale ⁊c̄. Hic queruntur quattuor. Primo de remiſſione peccati originalis per baptiſmū. Scd̄o de infectione anime per corpus infectum. Tertio vtrum infectio originalis peccati ſit in oībus eq̄lis. Quarto d̄ inequalitate ⁊ equalitate animaꝝ.

D primum ſic proceditur. ⁊ videtur ꝙ peccatum originale per baptiſmū ñ remittat. Peccatum eīm̄ actuale non remittitur q̄diu manet act⁹. ſed etiā poſt baptiſmū pctm̄ originale manet actu. vt Aug⁹ dicit in li. de nuptijs ⁊ concupiſcentia. ḡ pctm̄ originale ñ remittitur ꝑ baptiſmū. Uel ſic. ſicut ſe habet actus in peccato actuali vt materialit̄ deformitati ſubſtans: ita etiam ⁊ cōcupia in originali. ſed ñ poteſt eē ꝙ deformitas peccati tollat manēte actu pcī. q꜡ tales actus ſunt qui bene fieri non poſſunt. ḡ ⁊ manente tali cōcupia ñ poteſt originalis culpa deleri.

ꝑ. Quales ſūt habitus tales actus reddūt. vt in. ij. eth. dicit. ſed ꝯcupiſcere qḋ ꝓcedit ex ꝯcupia inordiata eſt peccatū poſt baptiſmū ſicut ⁊ ante. g̃ ꝯcupia q̄ manet poſt baptiſmū adhuc retinet rōnē culpe. ꝑ. Remota cā remanet effect⁹. ſed cā penalitatū p̄ntis vite ē peccatū originale vt s̄. dictū ē. cū g̃ he penalitates remaneant poſt baptiſmū: videt ꝙ pctm̄ origīale ꝑ baptiſmū n̄ remictatur. Sed ꝯ Ro. v. dr ꝙ maius ē donū xp̄i q̄ȝ pctm̄ ade. ſed ꝑ pctm̄ ade oēs naſcūtur cū originali peccato. g̃ multo ampli⁹ ꝑ donū xp̄i oēs regenerati ꝑ baptiſmū a pctō originali purgātur. ꝑ. Pena n̄ aufertur manēte culpa. ſed pena originalis pcti eſt carentia viſionis dīne que aufertur ꝑ baptiſmū. baptiſmus enim ianuā regni celeſtis ap̄it. g̃ per baptiſmū culpa originalis remittitur. R̄o dōm ꝙ in ꝓgreſſu originalis pcti q̄dā circulatio īuenit. nā p̄mo qn̄ ꝑſona corrūpit naturam ex culpa ꝯſecute ſunt penalitates. ⁊ ſpūales vt rebellio carnis ad ſpm̄. ⁊ corꝑalis. vt fames ⁊ ſitis ⁊ alia hm̄oi. poſtmodū v̄o qn̄ natura inficit ꝑſonā ex [illegible] que ad rebellionē carnis ⁊ ſpūs ꝑtinet inq̄ȝtū ē filia peccati ſecuta ē pcti originalis infectio in ꝑſona generata: ſicut g̃ in p̄mo ꝑente culpa ꝑſonalis que naturā infecit remitti potuit per pn̄iam remanēte corruptiōe nature. ito etiam remanēte fomite vel ꝯcupia in generato p̄t ꝑ baptiſmū eius ꝑſona ab infectiōe originalis culpe mūdari vt videl; nature corruptio ꝑſone n̄ imputet in culpam. Ad p̄mū g̃ dōm ꝙ ꝯcupia ſiue fomes eſt materiale in pctō originali ſicut ſubā actus ī peccato actuali. ⁊ q2 ꝯcupia manet poſt baptiſmū q̄ eſt q̄ſi act⁹ originalis pcti. adeo Aug⁹ dicit ꝙ manet actu ⁊ tranſit reatu ſicut econtra peccatū actuale q̄nq; tranſit actu ⁊ manet reatu. Sciendū tn̄ ꝙ n̄ eſt ſimil' rō de ꝯcupia ⁊ actu peccati actualis. nā actus actualis pcti q̄ȝdiu manet ſubiacet volūtati agentis n̄ aūt poſtq̄ȝ tranſit. ꝯcupia v̄o dūȝ manet n̄ ſubiacet volūtati habētis. vn̄ ꝯcupia poteſt remanere ſine culpa: n̄ aūt actus pcti actualis. Ad ſcōȝ dr ꝙ ip̄m ꝯcupiſcere eſt quodāmodo in poteſtate ꝑſone ꝯcupiſcentis. nō autem cōcupia habitualis q̄ poſt baptiſmū manet. ⁊ iō n̄ eſt ſile. Ad tertiū dōm ꝙ ad originale peccatū duplex pena ꝯſequit. Una inquantū reſpicit perſonā. ſ. carentia viſionis dine. ⁊ hec ſtatim aufert a ꝑſona ꝑ baptiſmū a peccato originali mundata. Alia v̄o eſt q̄ reſpondet ei inquantū reſpicit originale pctm̄ ipſam naturā. vn̄ purgata ꝑſona adhuc manet q̄ȝdiu natura totaliter purget qḋ erit in reſurrectiōe cōi. ⁊ hm̄oi pene ſunt rebellia carnis ad ſpm̄ ꝑ ꝯcupiam neceſſitas moriendi ⁊ alia hm̄oi.

D ſcōm ſic ꝓceditur. ⁊ videtur ꝙ aīa ex hoc qḋ corpori infunditur n̄ maculetur originali culpa. Aīa cm̄ corpori vnit ꝑ hoc qḋ corꝑi infundit. ſed a deo infundit corꝑi. q2 creādo infundit. ſi ergo ex hoc ipſo qḋ corꝑi infunditur maculat videt ꝙ eius maculationis deus ſit auctor: qḋ ē impoſſibile. q2 ipſe n̄ eſt auctor eius rei cui⁹ ē vltor. vt Fulgē. dicit. g̃ ⁊ p̄mū eſt īpoſſibile. ſ. ꝙ aīa ex vnione ad corp⁹ maculetur. ꝑ. Culpa nō maculat niſi peccantē. ſed aīa n̄ peccauit. nec in ſe: q2 an̄ corpus nō fuit. nec in p̄mo ꝑente in quo originalr̄ n̄ fuit. g̃ non p̄t eē qḋ ex vnione ad corpus maculet. ꝑ. Nō eſt ſapiētis artificis taliter ſuū opus facere qḋ ſuo fine fruſtretur. ſed finis oīs rōnalis eſt beatitudo qua per maculam originalis peccati p̄uatur. ſi g̃ ex vnione ad corpus p̄dictā maculā contrahit. videt ꝙ deus non ſit ſapiens q̄ aīam facit cā corꝑi vniendo. hoc aūt eſt impoſſibile. ergo ⁊ p̄mū. ſ. ꝙ ex vnione ad corpus aīa maculet. Sed cōtra. Perfectior eſt vnio aīe ad corpus q̄ȝ corporis ad corpus. ſed corpus inquinatur per contactum corꝑis īmundi. vn̄ dr Leui. xj. Qui tetigerit cadauer īmundus erit. g̃ multo fortius anima ex vnione ad corpus īmundum maculatur. ꝑ. Anima ex hoc qḋ corpori vnitur incipit ꝑtinere ad naturam ex adam tractā. hoc autem eſt originali culpa maculata. ergo anima ex hoc quod corꝑi vnitur originali culpa maculatur. R̄o. dicendum ꝙ ſicut ſupra dictum eſt ex peccato primi parentis non ſolum eius perſona eſt maculata ſed etiaȝ ipſa natura humana. ⁊ hec macula eſt originale peccatum. quia ꝑ p̄us naturam reſpicit q̄ȝ perſonam ex adam generati. vnde ad rationē peccati originalis nihil aliud requiritur niſi participatio cum eadem natura humana ex adā tracta. ⁊ quia anima hm̄oi nature fit particeps quādo corpori vnitur. inde eſt ꝙ ex vnione ad corpus maculatur. Ad primū ergo dicendū ꝙ l; deus ſit cauſa vnionis anime ad corpus. non tamen eſt cauſa infectionis corporis ex qua originale peccatum relinquitur in an̄ima ⁊ ideo n̄ eſt cauſa originalis peccati ſicut ⁊ cauſat ſubaȝ actus in actuali peccato n̄ tamē deformitatē culpe actualis. quia ipſe non cauſat obliquitatem voluntatis ex actus ex qua eſt ratio culpe. Ad ſcōm dicendū ꝙ l; in adam anima non fuerit: fuit tamen in eo corpus cui naturaliter vnitur. nec ipſum peccatum originale reſpicit animam niſi inquantum eſt pars humane nature per vnionem ad corpus. Ad tertiū dicendū ꝙ l; anima per hoc quod originali inficitur fine careat qui eſt proprius rationalis creature niſi per baptiſmū mundetur non tamen caret fine qui ſibi omnibus creaturis eſt cōmunis. ſ. per aſſimilationem ad deum ſc̄m diuine bonitatis partipationem. ⁊ melius eſt ſaltem iſtum finē habere q̄ȝ vtroq; fine carere.

D. iij. ſic ꝓcedit. ⁊ videt ꝙ infectio originalis pcti ſit in vno maior q̄ȝ in alio. Augmentata em̄ cā creſcit effectus. ſed libido q̄ ē cā originalis pcti ē maior in vno q̄ȝ in alio. g̃ ⁊ origīale pctm̄ in vno magis q̄ȝ in alio ꝯſiſtit. ꝑ. Illud qḋ eſt eq̄liter in oīb; nō intendit nec remittit. ſed fomes vl' cōcupiſcētia remittit ꝑ baptiſmū ſiue minorat. g̃ nō ē neceſſariū ꝙ in oīb; ſit equalr̄. g̃ nec culpa originalis ī oīb; equalis inuenit. ꝑ. Quātitas pene rn̄det quātitati culpe. Deut. xxv. Pro menſura pcti erit ⁊ plagarū modus. ſed penalitates p̄ſentis vite nō ſunt equalr̄ ī oībus. g̃ nec infectio originalis pcti. Sed ꝯtra. Inordinatio volūtatis ē cā culpe. g̃ ſc̄m eius quātitatē attenditur q̄ȝtitas culpe. ſed ab eadē inordinata volūtate. ſ. ade eſt infectio culpe originalis in oīb; q̄ ex eo ꝓpagātur g̃ in oībus ē culpa equalis. ꝑ. Peccatū originale directe reſpicit naturam humanā ꝓut trahitur ex adaȝ ꝑ actum nature. ſed natura equaliter eſt in omnibus. ergo ⁊ infectio originalis peccati. R̄. dōm ꝙ illud qḋ participatur a pluribus ſibi magis ⁊ minus differētiā inter participantia conſtituit. ſicut cm̄ album a magis albo per intenſionē ⁊ remiſſionē diſtinguuntur. vn̄ illud qḋ participatur a plurib; nō inquantū ſūt diſtincta ſed inquantū ſunt vnū nō p̄t participari ab eis ſc̄m magis ⁊ minus. pctm̄ aūt originale coīter oīb; ex adaȝ genitis ꝯuenit ſc̄m ꝙ cōueniunt in vna radice. ⁊ ideo n̄ ꝯuenit eis ſc̄m magis ⁊ minus ſed ī oīb; ē equalr̄. Ad p̄mū g̃ dōm ꝙ libido q̄ ē in cōmixtiōe carnali n̄ ē cā originalis pcti ſc̄m ꝙ cāt ex pctō p̄mi ꝑentis vnde q̄ȝtūcūq; intendat vel remittat. q2 habitudo ad illud pctm̄ ſp̄ eadē manet. iō ſp̄ ſequit eq̄le pctm̄. Ad ſcōm dōm ꝙ minoratio fomitis p̄t ꝯſiderari tripl'r. Uno mō ꝑ appoſitionē gratie qua ſpiritus fortificatur et per conſequens caro minus ei poteſt rebellare. et ſic diminuitur ꝑ baptiſmū

Alio modo ſm conditionem principiorum naturaliũ ꝑut in vno ex naturali complexione vel etiam ex aſſuetudine multiplicantur vel minuuntur concupiſcentie incentiua. ⁊ ſic iterum fomes vel concupiſcentia minui poteſt. Tertio modo ſm ordinē ad p̄mam fomitis cauſam que eſt ſubtractio originalis iuſticie per quam rebellio carnis ad ſpiritum impediebatur. ⁊ ſic fomes in omnibus eſt equalis. ⁊ hoc modo pertinet ad originalem culpam. vnde ⁊ ipſa culpa in omnibus eſt equalis.

Ad tertium dicendū ꝙ prima pena originalis peccati in omnibus eſt equalis. ſ. ſubtractio originalis iuſticie per quam ⁊ anima tranquillabatur ⁊ corpus abſq̧ corruptione conſeruabatur. ſed ꝙ actuales pene i vno ſint fortiores q̄ȝ in alio ꝯtingit ex diuerſitate principiorum naturaliū ⁊ agentiū exteriorꝫ.

D quartum ſic ꝓceditur. ⁊ videtur ꝙ anime ex ſui creatione non ſint inequales. Diuerſitas em̄ formalis non facit differentiā ſpeciei niſi quatenus ſequitur materie diuerſitateȝ. ſed id quod anima habet ex ſui creatione n̄ eſt ei ex parte materie corporalis ſi ergo aīe humane inequales fuerunt ex ſua creatione videtur ꝙ non omnes homines ſint vnius ſpeciei. quod eſt incōueniens. P̄. Gregoꝰ dicit ꝙ natura omnes homines ſunt pares. h̄ autē n̄ eſſet ſi vna anima ex ſua creatione eſſet dignior aīa alterius. ergo omnes anime ex ſua creatione ſunt equales. P̄. In angelis qui ex ſua creatione ſunt natura inequales ſm menſuram naturalium gratuita conferūtur. ſed hoc n̄ contingit in hominibus. ergo anime ex ſua creatione n̄ ſunt inequales. Sed contra. ſm diuerſitatem finis diuerſificantur ea que ſunt ad fineȝ ⁊ n̄ ecōuerſo. ſed anima eſt finis corporis. vt ptȝ p phm ij. de anima. ergo diuerſitas que eſt in hominibus ſm corpora cauſatur ex diuerſitate animarꝫ ⁊ n̄ econuerſo ⁊ ſic oportet ꝙ anime ex ſua creatione ſint inequales.

P̄. Inſtrumenta aſſignantur arti ſm artificis ꝯditioneȝ. ſed anima comparatur ad corpus ſicut artifex ad inſtrumenta. vt patet per phm p̄mo de anima. ergo ſm diuerſitatem animarum diuerſa corpora eiſ aptantur ⁊ ſic idem qȝ p̄us. R° dicendum ꝙ de anima eſt duplex opinio. Quidam eniȝ dicunt ꝙ eſt compoſita eius ſuba ex aliquo materiali ⁊ formali. ⁊ ſm hoc poteſt dici ꝙ abſq̧ diuerſitate ſpeciei poteſt in animabus inequalitas inueniri ſm ſeipſas per diuerſitatem eius quod ē materiale in anima. Alij v̄o dicunt ꝙ anima eſt forma ſimplex. vnde omnis differētia que eſſet ex parte ip̄ius in differentiā ſpeciei reſultaret. niſi ſit talis diuerſitas que ex corpore originem ſumat. vñ ſm hanc opinioneȝ dici oportet ꝙ ex hoc ipſo ꝙ corp̄a ſunt diuerſa ſeq̄tur ꝙ anime que in ipſa creatione corporibus infundūtur diuerſitatem habeant. aliter em̄ eſt de differentia ſpēi ⁊ de differentijs indiuiduorꝫ in eadem ſpecie. nā quantum ad ea que ad ſpeciem pertinēt diuerſitas materie ſequitur diuerſitatem forme. ſed quantū ad accidētia indiuiduāria ē ecōuerſo. ⁊ ex his de facili patet reſponſio ad obiecta ſm vtrāq̧ opinionem. Prima em̄ ratio ſupponit ꝙ ex ſui creatione indiuiduatio n̄ ſit anime ex parte corporis. Scd̄a ſupponit ꝙ homines ſint pares quantum ad naturam indiuidui ⁊ nō tantum ſpeciei. Tertia ſupponit ꝙ ſm menſuram tm̄ naturalium ſine conatu data ſit angelis gratia. Quarta ſupponit ꝙ ſm diuerſitatē finis q̄ ē forma ſit diuerſitas materie n̄ tm̄ q̄ȝtū ad ea q̄ ad ſpēm ptinēt ſed etiā q̄ȝtū ad accidētia indiuiduantia cū tm̄ in his ſit ecōuerſo. Quinta ſupponit ꝙ inſtrumentū ꝯiunctū aſſimiletur arti ſm artis cōditionem. n̄ tm̄ in his que pertinēt ad ſpēm ſed in hiſ que pertinent ad indiuiduū cū tm̄ in his ſit ecōuerſo.

DI. XXXIII

Redictis adijciendū

videtur. Et quęruntur quattuor. Primo vtrum paruuli inquinentur peccatis primorum parentum. Scḋo vtrꝫ p patris culpa filius iuſte poſſit puniri. Tertio vtrꝫ peccatum originale ſit in vno homine vnum. Quarto de pena paruulorum cū originali decedentium.

D primū ſic ꝓceditur ⁊ videtur ꝙ ex peccatis proximorꝫ parentum filij inquinentur. Quāto em̄ aliquid eſt ꝓpinquius tanto efficatius agit. ſed peccatū proximi parentis eſt in filio ꝓpinquius q̄ȝ peccatū ade. cum ergo ex illo pctō omnes ex adam progeniti inquinentur. videtur ꝙ multo fortius per peccatū proximorꝫ parentum. P̄. Peccatū actuale maioris eſt infectionis q̄ȝ q̄uis pena. ſed aliqua pena proximi parentis tranſmittit peccatum in prolē. ſ. libido carnalis cōmixtioni adiuncta. ergo multo fortius peccatum actuale proximi parentis inficit prolem

P̄. Natura humana n̄ eſt totaliter peccato primi parentis infecta alias n̄ poſſet magis inficí per peccata ſequentia. ſed quando natura erat totaliter integra potuit per peccatū actuale primi parentis infici vt ſic trāſmitteretur in prolem. ergo ⁊ q̄ȝdiu aliquid integritatis manet poteſt per peccata ſequentia proximorum parentum aliquid infectionis ſuperaddi qḋ redūdet in prolem. ⁊ ſic idem qḋ prius. Sed cōtra eſt qḋ dicitꝰ Ro. v. Per vnū hominem peccatum in mundum intrauit ⁊ per peccatum mors. ſi autē proximorꝫ parentum peccata in filios traducerentur: non per vnum ſolum hominem in mundum mors introiſſet ſed per plures. ergo peccata proximorꝫ parentum per originem non traducuntꝰ. P̄. Maioris efficatie eſt gratia q̄ȝ peccatū. ſed gratia qua peccatum originale remittitꝰ non redundat a proximo parente in prolem. alias baptizatorum filij ſine peccato originali naſcerentur. ergo nec peccata proximorꝫ parentū in filios traducūtꝰ. R̄. dcḋm ꝙ genitus a generāte numero differt. ꝯuenit aūt cū eo i natura ſpēi. vñ ea q̄ od naturā ptinēt a pn̄te traducūtꝰ in prolē n̄ ea q̄ ptinēt ad ipſam pſonā gn̄antis. vñ peccatū actuale qḋ adā pſonaliter ꝯmiſit in filios traduci non potuiſſet niſi p illud pctm̄ natura fuiſſet viciata qḋ contingit p hoc qḋ toti humane nature collata originalꝰ iuſticia p pctm̄ p̄dictū ē ſubtracta. nihil aūt remāſit eorū q̄ ad totaȝ naturā ptinebāt qḋ eēt ſubtrahibile p pctm̄. ⁊ iō ſeq̄ntia pctā actualia naturā inficere vlꝰ corrūpe nō poterāt. ⁊ ꝓpter h̄ ſeq̄ntia pctā vel ipiꝰ ade vlꝰ aliorꝫ parētū in filios traduci n̄ pn̄t. Ad. j. ḡ dcḋm ꝙ natura humana q̄ ificitur p pctm̄ p̄mi pn̄tis ē proximior genito q̄ȝ parēs ꝓpinquꝰ qui ſuo pctō naturam inficere nō poteſt vt dictū ē. vñ rō non ſeq̄tur. Ad ſcḋm dcḋm ꝙ libido illa n̄ trāſmittit pctm̄ in prolem niſi inq̄ȝtū ex peccato p̄mi pn̄tis procedit. Ad. iij. dcḋm ꝙ natura hūana remanet corruptibilꝰ p pctā ſeq̄ntia q̄ȝtū ad ea q̄ ſunt ſingularꝫ pſonarꝫ n̄ q̄ȝtū ad ea q̄ ſunt totius nature.

D ſcḋm ſic proceditur. ⁊ videtur ꝙ filij q̄nq̧ pro patrib; puniātur. Dꝛ em̄ Exo. xx. Ego ſū deꝰ zelotes viſitās iniq̄tates patrꝫ in filios in tertiā ⁊ q̄rtā gn̄ationē. nec ē hoc ꝓpter peccata filiorꝫ eo ꝙ patres imitētur; qȝ ſic nulla generatio determinaretur. nec magis pctā patrꝫ i filios viſitari diceretur q̄ȝ quorūlibet aliorꝫ q̄s etiā hoīes imitātur i pctiſ. ḡ directe pro pctis pn̄tū filij diuina pena viſitantur.

P. Juſticia humana exemplata eſt a diuina. ſed ſm humanam iuſticiã filij p peccatis parentũ exheredantur. ergo ſm iuſticiam diuinam puniuntur filij p peccatis parentũ. P. Sicut populus gubernatur a rege ita filij a parentibus. ſed populus quãq; punitur p peccato regis ſicut pz. ij. Regũ. vlt. ꝙ peccatũ dauid quo populũ numerauit p peſtilentiã in populo eſt punitũ. ergo ⁊ filij pro pctis parentũ puniũtur. Sed ↄtra eſt qđ dr Deutro. xxiiij. Non occidẽtur patres p filijs nec filij p patribus

P. Innocẽtes puniri ñ debent. ſed ↄtingit filios eſſe innocentes ex parentibus peccatoribus natos. ergo filij pro peccatis parentũ puniri ñ debent. Rõ. dõm ꝙ duplex eſt pena. Una qua quis punitur in bonis aïe. ⁊ quia aïaꝫ filius a patre ñ trahit ſed habet immediate a deo. ideo tali pena filij p peccato patris nullo modo punientur. ⁊ hoc eſt qđ ſignificatur Ezech. xviij. Oẽs aïe mee ſunt vt aïa patris ita ⁊ anima filij mea eſt. Alia pena eſt quo qs punitur in bonis corporis vel exterioribus que vel fili9 habet a patre. vł p ea dz patri puidere. ⁊ tali pena quãq; punitur filius pro peccato patris. q. res quedã patris exiſtens ſicut occidũtur pecora diruuntur domus in quibus nulla eſt culpa p eo ꝙ ſunt res peccatoris qui i eis punitur. hmõi etiã pene ñ ſemper inferũtur p peccato qđ quis perſonaliter ↄmiſit. ſed quãq; ad exercitiũ iuſticie ſicut fuit in Job. vel ad cuſtodiam virtutis: ſicut in Paulo. vnde ñ eſt inconueniens ſi hmõi penis innocẽtes filij p peccatis patrum puniũtur Uel dõm ꝙ auctoritas illa intelligitur de pena tẽporali ⁊ in illis qui imitando pctm̃ parentũ ñ pſtant impedimentũ vindicte. Et per hoc patet ſolutio ad obiecta niſi ꝙ ad primũ opꝫ dicere ꝙ ideo tertia ⁊ quarta generatio determinatur. ⁊ potius fit mentio de peccato parentũ qȝ alioꝝ. quia filij liberius imitantur peccata parentum tempore a pueritia in eis nutrita ⁊ propter illorum memoriam ad hoc manet qđ ē in iij. et iiij. generatiõ. vnde ⁊ ipſi magis ꝙ parentes puniuntur. quia et maiori contemptu ⁊ libidine peccãt.

D tertium ſic pceditur. ⁊ videtur ꝙ originale peccatum non ſit vnum ſed multa. Unum eñi accidẽs non poteſt eſſe in diuerſis ſubſtãtijs. ſed per originale peccatum omnes potẽtie anime corrũpuntur. ergo originale peccatum nõ eſt vnum. P. Effectus pportionatur cauſe. ſed cauſa originalis peccati eſt peccatum ade in quo fuerunt multa peccata vt ſupra magiſter dixit. ergo originale peccatũ non eſt vnum ſed multa. P. Unum ⁊ idem non inclinat ad diuerſa ⁊ contraria. ſed originale peccatum inclinatur ad omnia peccata actualia cum ſit pnitas ad omne malum vt Anſel. dicit. peccata autem actualia ſunt diuerſa ⁊ ad inuicem contraria. ergo peccatum originale non eſt vnum. Sed contra eſt quod dicitur in glo. Ro. v. ꝙ vnus homo vnuꝫ peccatum tranſmiſit in mundum. ⁊ loquitur đ peccato originali. ergo ⁊c. P. Peccatum originale eſt peccatum nature. natura autem eſt vna. ergo ⁊ peccatum originale eſt vnũ.

Rõ. dõm ꝙ vnitas ⁊ multitudo in defectibus ⁊ priuationibus attendenda eſt ſm ea que deſunt vel priuantur. id autem quod priuatur per originale peccatuꝫ eſt vnum. ſ. originalis iuſticia vnde ⁊ peccatum originale eſt vnum nec poteſt dici ꝙ multiplicetur ex parte cauſe ſicut deformitates peccatoꝝ actualium quibus vna gratia priuatur multiplicantur per comparationem ad actus inordinatos per quos gratia priuatur. nam originalis deformitatis cauſa eſt primum peccatum primi parentis vt ſupra habitum eſt. hoc autem oportet eſſe vnum vnde omnibus modis originale peccatum habet vnitatem. Ad primum ergo dicendũ ꝙ in aliquibus pluribus adunatis poteſt eſſe defectus cõmuniter duob9 modis. aut quia ſingulorum ſingule perfectiones tollũtur. ⁊ ſic oportet pluriũ plures eſſe defectus ſicut ſi oculis ſubtrahatur viſus. auribus auditus. ⁊ ſic de alijs. Alio modo per hoc qđ ab omnibus ſubtrahitur. vnuꝫ continens cõmune. ⁊ ſic eſt vnus defectus plurium. ſicut per vnam febrem ſingula membra debilitantur virtute regitiua totius corporis debilitato. ⁊ p hunc modũ vno peccato originali omnes potẽtie anime corrũpuntur inquantum priuantur originali iuſticia qua omnes potentias anime in ordine debito continebantur

Ad ſecundum dicendum ꝙ quãuis in peccato Ade plura fuerunt. tamen vnum illorum fuit primũ. ſ. peccatum elationis. vt ex ſupradictis patet. ⁊ hoc ſolũ naturam humanam infecit originali peccato vt dictũ eſt.

Ad tertium dicendũ ꝙ originale peccatum nõ inclinat ad ſingula peccata actualia per ſe ⁊ directe ſed indirecte ⁊ quaſi per accidens inquantum priuat originalem iuſticiam per quã continebantur vires anime ne in peccatum laberentur. ⁊ ſic eſt quaſi remanens phibens.

D quartum ſic pceditur. ⁊ videtur ꝙ diſcedentibus pueris cum peccato originali pena ſenſibilis debeatur. Maiori eñi culpe debetur maior pena. ſed originale peccatum ē maius qȝ veniale. quia originale facit indignũ vita eterna non aũt veniale. ſed veniali peccato debetur pena ſenſibilis. ergo etiam ⁊ originali. P. Ad penam ſenſibilem pertinet ignis ⁊ vermis. per vermem aũt intelligitur interior afflictio que pueris vt videtur deeſſe ñ poteſt cum damnũ maximũ qđ incurrunt cognoſcant. ergo puerorum originali decedentes pena ſenſibili punientur.

P. Non remittitur reatus pene niſi culpa remiſſa. ſed per peccatum originale aliquis obligatur ad penã ſenſibilem ſicut ad mortem ⁊ penalitates vite pñtis. ergo cum pueris nõ baptizatis nõ ſit culpa originalis remiſſa. videtur ꝙ pena ſenſibili ſint puniendi. Sꝫ cõtra. acerbitas pene ſenſibilis rñdet delectationi culpe. Apoca. xviij. Quãtũ glorificauit ſe ⁊ i delitijs fuit tm̃ date ei tormentum ⁊ luctũ. ſed in peccato originali nõ eſt aliqua delectatio ſicut nec operatio. delectatio eñi operationẽ conſequitur. vt ex. x. eth. patet. ergo nec in pena erit aliqua ſenſibilis afflictio. P. Ponitur cõmuniter ꝙ pueri non baptizati ſpecialẽ locum habent in quo manebunt pter conſortium aliorum damnatorum. hoc autem non eſſet ſi pena ſenſibili punirentur ſicut ⁊ alij. ergo pena ſenſibili non punientur. Rõ dõm ꝙ i his qui ex adam naſcũtur infectio originalis peccati peruenit ad perſonam ex infectione nature. vnde ⁊ pſone pro tali peccato non debetur niſi talis que pertinet ad cõditionem nature ſibi relicte. pertinet autem ad naturã relictam ſibi vt diuina viſione careat. ad quam conſequẽdã deficit oīs facultas nature create pertinent etiã ad naturam humanam ſibi relictam mors ⁊ penalitates vite pñtis que ex principijs nature pueniunt. ſed pena ſenſibilis in anima ſeparata nõ ptinet ad conditionem nature. vñ tali pena pueri ſine baptiſmo decedẽtes ñ punientur ſed ſola carentia viſionis diũe Ad primũ dõm ꝙ veniale peccatũ eſt peccatũ pſone. ⁊ ideo põt puniri alia pena pſonali q ñ ptinet ad conditionẽ nature ñ aũt originale qđ ē peccatũ nature. Ad ſcdm dõm ꝙ qdã dicũt puerorũ ñ baptizatorũ aïas eſſe a deo [illegible] ꝙ ñ cognoſcũt dãnũ qđ incurrerũt p pctõ originali. ſed hoc nõ videt' ver9 [illegible] tenebrati hoc dãnũ cognoſcãt et exinde affligãtur. ⁊ iõ dõm ē ꝙ cognoſcũt ⁊ tñ ñ affligũtur. q: ſciũt nũꝗ̃ i ſua poteſtate

fuiſſe bonū ɔſeq̄ quo priuātur. ſicut ruſtic⁹ ñ affligitur de hoc qꝺ ñ eſt rex affligeretur aūt ſi rex eſſe potuiſſet. Ad tertium dicendū ꝙ pene ſenſibiles preſentis vite pertinent ad conditionem nature ſibi relicte. ñ autē pene ſenſibiles que ſunt poſt mortem. ⁊ ideo ñ ē ſile.

DI XXXIIII

Oſt p̄dicta de peccato actuali ⁊c. Dle q̄tunꝭ quattuor. Primo vtꝝ malū aliq̄d ſit. Scđo de cā mali. Tertio de ſubō. Quarto de effectu.

D. ſ. ſic ꝓcedit. ⁊ videt ꝙ malū aliq̄d ſit. Nullus eñ dꝫ puniri ꝓ nihilo punit aūt aliq̄s de malis q̄ facit. ġ maluꝫ aliq̄d eſt. P. Id qꝺ nihil ē ñ p̄t eē neq; genus neq; dr̃ia neq; ɔtrariū. ſed malū ē gen⁹: qꝛ bonū ⁊ malū ſūt gn̄a alioꝝ ſm phm in p̄dicamētis. Eſt etiā dr̃ia i hitibꝫ aīcq̄ dr̄ñt p bonū ⁊ malū ɔtrariat etiā malū bono ſm phꝫ i p̄dicamētis ġ malū aliq̄d ē. P. Qꝺ ñ ē ñ p̄t agere. ſꝫ malū agit. qꝛ pugnat ɔtra bonū ⁊ corrūpit ipm vt Dio⁹ dic. ġ malū aliq̄d eſt. Sed ɔtra ē qꝺ Aug⁹ dicit ꝙ inq̄ʒtū ſum⁹ boni ſum⁹ ⁊ eadē rōne inq̄ʒtū aliq̄d ē bonū ē. P. Bonū ⁊ ens ɔuertunt. ſed malū ñ ē bonū. ġ malū nihil ē. R. dđm ꝙ malū dupl'r accipit. vno modo i abſtracto. alio modo in ɔcreto. Abſtracte accipiendo hoc modo ē ſicut ⁊ alie ꝓuationes ſūt: vt cecitas aut ſurditas. nā maluꝫ nihil ē niſi ꝓuatio boni. hmoi aūt ꝓuationes dicunt eē ñ qꝛ habeāt aliquā eſſentiā: ſic eñ nihil ſūt ſed ſm ꝙ eē ſignificat vitatē ꝓpōnis ꝓut r̄ndet ad qōnē an eſt: ſi eñ q̄rit an cecitas ſit. r̄ndetur ꝙ ē ꝓpter hoc ꝙ inuenitur in oculo talis defect⁹. Si aūt q̄rat qđ ē. r̄ndetur nihil ē qꝛ ñ hꝫ eēntiā. Accipiēdo vō malū ɔcrete ſiue dicatur malū qꝺ ē ſubm talis ꝓuatiōis ſiue qꝺ ē cā mali aliq̄d erit etiā vt eēntiā hñs ñ inq̄ʒtū malū ſed inq̄ʒtū talē vel tale ens. ſicut aer tenebroſus aliq̄d ē ñ inq̄ʒtū ē tenebroſus ſed inq̄ʒtū corpus qꝺ d. i. Ad. i. ġ dđm ꝙ cū aliq̄s punit ꝓ malo qꝺ facit ñ punit ꝓ nihilo ſed ꝓ hoc ꝙ facit i ſua actiōe nihilū. i. inordinationis defectum. Ad ſcđm dđꝫ ꝙ malū ñ ē gen⁹ nec dr̃ia nec ɔtrariū niſi in ɔcretione acceptū. Ad. iij. dđm ꝙ malū i ɔcretione acceptū pugnat ⁊ corrūpit actiue ñ ex vtute mali ſꝫ ex vtute boni vt Dio⁹ dicit. ſed in abſtractione acceptū corrūpit ñ actiue ſed formaliter: ſicut cecitas dꝛ corrūpe viſum. qꝛ eſt corruptio viſus.

D ſcđm ſic ꝓcedit. ⁊ videtur ꝙ bonū cā mali eē ñ poſſit. Dr̄ eñ Math. vij. Non p̄t arbor bona fructus malos facere. effect⁹ autē ɔpat ad cāꝫ ſicut fruct⁹ ad arborē. ġ ex cā bona malus effectus ɔſeq̄ ñ p̄t. P. Si bonū ē cā mali: aut inquantū ē bonū: aut inq̄ʒtū deficiēs. ſi inq̄ʒtū bonū: ġ nihil ꝓhiberet ſummū bonū eē cām mali. ſi aūt inq̄ʒtū ē deficiēs: defect⁹ aūt ipſe qꝺdā malū ē ſeq̄tur ꝙ maluꝫ ē cā mali: ñ ergo bonū. P. Omē aliud bonū eſt a p̄mo bono. q̄cq̄d aūt ē cā cauſe ē cā effectus. ſi ġ aliqꝺ bonū ē cā mali ſeq̄tur ꝙ p̄mū bonū ſit cā mali qꝺ eſt inconueniēs. ġ bonū ñ eſt cā mali. Sed ɔtra. Nihil ē cā niſi ſm ꝙ aliquo modo influit vel agit. ſed malū ñ agit niſi vtute boni vt dicit Dio⁹. ġ malum ñ p̄t eſſe cā boni niſi vtute boni. P. Ois cā diffundit ſeipām in effectū. hꝺ aūt ptinet ad rationē boni. nā bonū ē diffuſiuū ſuipſi⁹. ġ nihil p̄t eē cā mali niſi bonū. R. dđm ꝙ malū ñ hꝫ cām ꝑ ſe eo ꝙ ñ p̄t eē intentū. qꝺ eñ ē intentū habet rationē finis ⁊ boni. vñ ſeq̄tur ꝙ malū ñ habeat cauſam niſi ꝑ accidens. que quidē cauſa ꝑ ſe intendit bonū. ſed malū intendit p̄ter intētionē cauſe, boni aūt ꝑ ſe cauſa ñ p̄t eē niſi bona. vñ opꝫ mali cām bonā eſſē. cauſat aūt ex bono malum inquantū bonū ꝙ cauſa bona operatur eſt incompetēs alicui ⁊ ex hoc ſeq̄tur ratio mali non eñ omne bonū eſt cuilibet competens. ⁊ ſic etiā ipſa volūtas que de ſe bona eſt inquantū tendit per appetituꝫ in aliquod bonū qꝺ non eſt ſibi conueniens fit cauſa culpe. Ad primū ergo dicendū ꝙ verbū dñi referendū ē ad voluntatem actualem que ſi bona ſit in actu cā peccati eſſe non poteſt ⁊ ſi mala. actus ex ipſa ꝓcedens non poteſt eſſe bonus. Ad ſcđm dđm ꝙ bonum poteſt eē cauſa mali ex hoc qꝺ eſt particulare bonum hinc enim habet ꝙ bonum ex eo cauſatū non eſt omnibꝫ ɔueniēs ſed alicui. primū autem bonum id eſt deus non eſt particulare bonum: ſed eſt bonū omnis boni vt Aug⁹ dic. ⁊ ideo cauſa mali eſſe non poteſt. Ad tertium dđm ꝙ quicq̄d eſt cauſa cauſe inq̄ʒtum eſt cauſa: eſt cauſa efficiens. bonū autem cauſatū eſt creatum a deo ſm ꝙ ē bonū. ſed ꝙ eſt cauſa mali ſm ꝙ eſt particulare ⁊ diſtans a perfectione ſūmi boni. hoc autem ñ eſt in bono creato. creatum imo hoc habet ſm ꝙ eſt ex nihilo. vñ ñ ſeq̄tur ꝙ deus ſit cauſa mali.

D tertium ſic ꝓceditur. ⁊ videtur ꝙ ſubꝫ mali bonum eſſe ñ poſſit. Malum eñ eſt priuatio boni. ſed habitus ñ poteſt eſſe ſubm priuationis ſicut nec affirmatio negationis. ergo bonum ñ poteſt eſſe ſubm mali. P. Plus ɔueniūt ſubꝫ ⁊ accidens q̄ʒ duo accidētia vnius ſubi. ſed duo contraria accidētia ñ poſſunt eſſe ſimul in eodem ſubo cum includant affirmationem ⁊ negationem que ſimul eſſe ñ poſſunt. ergo multominus vnū contrarium poteſt eſſe alterius ſubm. ſed malum ⁊ bonum ſunt contraria. ergo bonū ſubm mali eſſe ñ poteſt. P. Bonum habet rationem perfecti. malum vō eſt perfectionis priuatio. ſed qꝺ eſt priuatio perfectionis ñ poteſt eſſe perfectum. ergo bonum ñ poteſt eſſe mali ſubm. Sed ɔtra. Nihil poteſt eſſe alicuius ſubm niſi ſuba. ſed omnis ſuba bona eſt vtpote a deo creata. ergo mali ſubm ñ poteſt eē niſi bonum. P. Si mali ſubm ñ eſſet aliquod bonū ſed malum: ſequeretur ꝙ aliqꝺ eſſet malum integrum hoc autem eſt impoſſibile. quia ſm phm in quarto eth. malum ſi integrū ſit importabile fit ⁊ deſtruit ſeipſum ergo ſubm mali ñ poteſt eſſe niſi bonum. R° dđm ꝙ malum vt ex dictis patet eſt boni priuatio: ñ autē que libet carentia boni malum dici poteſt. Non enim ē malum lapidi qꝺ ratione caret. illi⁹ ergo carētia boni malum eſt qꝺ eſt debitum ⁊ conueniens haberi. id autem cui conuenit aliquod bonum habere non poteſt eſſe niſi bonum. nam malum bono non conuenit. Unde relinquitur ꝙ ſubm mali non poſſit eſſe niſi aliquod bonum. Ad primū ergo dicendū ꝙ priuatio forme ſpecialis ñ poteſt eſſe ſicut in ſubo in habitu vel forma cui opponitur directe ⁊ in ſpeciali. ſed priuatio forme generalis poteſt eſſe ſicut in ſubo in eo ꝙ ſibi opponitur i generali ⁊ non in ſpeciali. malum autem eſt priuatio bonitatis que eſt perfectio generalis omnibus entibꝫ cōmunis. ⁊ ideo malum eſt ſicut in ſubo in bono: qꝺ q̄dē ſibi opponitur ſm cōmunē rationem boni ⁊ mali: ñ aūt ſm ſpecialem rationem huius boni ⁊ huius mali. ſicut malum culpe non contrariatur bono nature ſm ſpeciales rationes ſed ſolum ſm generales. Ad ſcđm dđm ꝙ malum non eſt ſicut in ſubo in bono qꝺ ei in ſpeciali contrariatur. eſt tamen ſicut in ſubo in bono qꝺ ei opponitur in generali vt dictum eſt. Ad tertium dicendum ꝙ nihil prohibet id quod eſt vna perfectione perfectum per defectum alterius perfectionis que ſibi addi deberet imperfectum dici.

D quartū ſic ꝓcedit᷑. ꝛ videt᷑ ꝙ malū totaliter corrūpat bonū. Qđ eīm ꝑ ſe alicui ꝯuenit: ꝯuenit ei ſꝑ. ſed malū inq̄ʒtū hmōi corrūpit bonū. ğ ſꝑ corrūpit bonū. ğ finalr̄ totū ꝯſumet.

P. Oīe finitū ꝑ diuiſionē aliq̄ciēs factā ꝯſumitur ſed bonū creatū ē finitū. ſi ğ ꝑmū malū aliq̄d de bono corrūpit videt᷑ ꝙ multiplicatio mal' totū corrūpatur.

P. Malū nō req̄rit bonū niſi ad h̄ qđ in eo fūdetur ſicut in ſubo. ğ oē bonū qđ ñ ē mali ſubm ꝑt totū ꝯſūi ꝑ malū. ſed bonū qđ ꝑ malū diminuit᷑ ñ eſt mali ſubm: qꝛ nullū accñs diminuit ſuū ſubm. ergo bonū qđ ꝑ malū diminuit᷑ ꝑt totaliter ꝑ malū ꝯſumi. Sed contra malū non pōt eē niſi in bono vt dictū ē. ſed ſi totum bonū ꝯſumeret᷑ iam nō eēt in bono. ğ malū nō ꝑt totū bonū ꝯſumere. P. Malū nō ꝯſumit niſi bonum qđ ei opponit᷑. ſed nō totū bonū opponit᷑ alicui ꝑticulari malo. ergo per aliqđ malū nō ꝑt totū bonū corrūpi. R̄. dōm ꝙ aliqđ bonū eſt qđ totū ꝑ malū tollit᷑. ſ. bonū qđ opponitur malo: ſicut viſus ꝑ cecitatē: ꝛ grā per culpā. Aliqđ ꝟo bonū eſt qđ nec tollit᷑ nec diminuit᷑ per malū ſ. bonū in quo malū fundat᷑ ſicut in ſubo: ſicut aer non diminuit᷑ per tenebras nec ſuba aīe per culpam. Aliqđ aūt bonū eſt qđ nō totaliter tollit᷑ ſed tamen diminuit᷑ ꝑ malū ꝛ ꝑt in infinitū diminui ſi in infinitū multiplicet᷑ malū. ꝛ hoc bonū ē habilitas vel ordo ad bonū que quidē diminuit᷑ per malū inquantū elongat᷑ a bono nō eñ pōt totaliter tolli qꝛ ſequit᷑ naturā illius rei in q̄ malum fundatur. Ad ꝑmū ğ dōm ꝙ malū nō corrūpit bonū actiue ſed formaliter ſi abſtractio accipiat᷑ vt ſupra dictū ē. vnde idē malū ſemꝑ corrūpit bonū inq̄ʒtū ſꝑ eſt boni corruptio: non tñ ſequit᷑ ꝙ ꝯtinue bonum diminuat᷑. Ad ſcđm rñdent q̄dā ꝙ aliqđ finitū ꝑ diuiſionē ꝑt diminui in infinitū ꝛ tñ totaliter non ꝯſumet᷑ ſi ſeruetur in diuidēdo eadem ꝓporcio ꝛ nō eadē quantitas. ſi eñi a linea. c. pedū dematur ꝯtinue vn⁹ pes tādem tota linea ꝯſumetur. ſi autē demat᷑ mediū linee et iterꝫ mediū medij ꝛ ſic inde nunq̄ʒ ſtabit diuiſio. h̄ autē ī ꝓpoſito locū ñ hʒ. qꝛ ñ ē rō q̄re ſcđʒ malū nō tm̄ in q̄ʒtitate corrumpat de bono quantū ꝑmū vel etiā amplius Et ideo aliter dōm ē ꝙ illa habilitas nō diminuit᷑ per ſubtractionē ſed ꝑ elongationē que fit ꝑ appōnem ꝯtrarij ſicut corpus ꝑ hoc qđ ſubijcit᷑ albedini eius abilitas a nigredine elongat᷑. ꝛ tanto amplius quāto albedo fuerit intēſior. ꝛ ſi albedo poſſet in infinitū intendi ſemper fieret minor abilitas. nunq̄ʒ tamen totaliter tolleretur q̄ʒdiu corꝑis natura manet quā intenſio albedīs nō tollit. ſimilr̄ augmentū culpe nō tollit naturam aīe ad quā ſequit᷑ abilitas ad bonū. vñ talis habilitas nunq̄ʒ ꝯſumit᷑: lʒ ſꝑ ꝑ peccatū diminuat᷑. Ad. iij. dōm ꝙ abilitas ꝑdicta ē mediū inter bonū ſubi mali in quo ipa habilitas radicat᷑: ꝛ bonū qđ ē malo ꝯtrariū qđ ē habilitatis ꝑdicte termin⁹. ꝛ ideo medio mō ſe hʒ qꝛ diminuit᷑ ſed non totaliter conſumitur.

DI. XXXV

Oſt hoc videnduꝫ eſt

quid ſit peccatū ꝛc̄. Hic querunt᷑ quattuor. Primo de diuiſiōe mali ꝑ penaꝫ ꝛ culpā. Scđo vtꝝ malū culpe ſemꝑ conſiſtat in actu. Tertio vtꝝ ſemper in actu interiori. Quarto vtꝝ actus in quo pctm̄ ꝯſiſtit ſit a deo.

D ꝑmū ſic ꝓcedit᷑. ꝛ videt᷑ ꝙ malū culpe incōueniēter ꝯtra malū pene diuidatur. Corruptio eñi paſſiua quedā pena ē vt in lr̄a dicit᷑. ſʒ oē malū in abſtractiōe loquēdo ē ꝓuatio boni formaliter ꝛ ita paſſiue. ğ oē malū eſt malū pene nō ergo malū culpe ꝯtra malū pene diuidi dʒ. P. Culpa ꝛ pena nō ſunt niſi in rōnali creatura. ſed malū ē in pluribꝫ alijs. ğ incōueniēt᷑ malū ꝑ culpā ꝛ penā diuiditur. P. Ea que ex oppoſito diuidūtur ſūt ſiml' ſm ph̄m in ꝑdicamētis. ſed culpa ꝛ pena nō ſūt ſimul. nam malū ꝑ ꝓus dʒ de culpa q̄ʒ de pena tū culpa ſit cauſa pene. ergo malū incōueniēter ꝑ culpā ꝛ penam diuidit᷑.

Sed ꝯtra. Volūtariū ꝛ inuolūtariū ꝯueniēt ꝯtra ſe diuidūtur. ſed malū culpe habet rōnem volūtarij. pena aūt inuolūtarij. ğ ꝯueniēt pena ꝯtra culpā diuidit᷑. P. Agens ꝯtariat᷑ patienti ſm ph̄m in li. de' generatiōe. ꝯtraria aūt ad inuicē ꝯueniēt᷑ diuidūt᷑. cū ğ culpa ꝛ pena diſtinguātur ſm actionē ꝛ paſſionē. videt᷑ ꝙ culpa ꝛ pena ꝯueniēter ad inuicē diſtinguātur. R̄. dōm ꝙ creatura rōnalis habet aliquam rōnem bonitatis oībus creaturis coēm. ꝛ aliquam ꝓpriā ſibi. quod eniꝫ ꝑficiatur formis ad eſſe. ꝛ bñ eē hoc ſibi ꝛ omni creature cōe eſt. ꝙ aūt habeat dominiū ſuꝑ ſuā oꝑationē que eſt eius bonū ꝛ in ipſa manēs nō in exteriorē materiaꝫ tendens hoc ē ꝓprium ſibi vtpꝫ ꝺ actu v[illegible]tatis. Sciendū tū ꝙ etiam ea q̄ creatura rōnalis cū alijs habet cōmunia quodāmodo voluntati ſubduntur in ipſa. ꝛ ſic quodāmodo ei ꝯueniūt. malū igitur ꝑ qđ ꝓpriū bonuꝫ rōnalis creature corrūpit᷑ dʒ malū culpe. malū ꝟo q̄ corrūpit᷑ bonū qđ ſibi ꝛ alijs ē cōe quantū ad modū habēdi: lʒ forte ñ quantū ad ſubam rei habite dʒ malū pene inquantū eſt cı⁹ volūtati ꝯtrariū. vñ ꝓuatio cuiuſcūq̄ꝫ ꝙ creatura rōnalis hēat ad ꝑfectionē ſui eē vel ad bene eē: pena vocatur. Ad. j. ğ dōm ꝙ formalis ꝓuatio boni ñ habet rōnem pene niſi qñ rōnalis creatura formaliter aliquo bono ꝓuatur. malū ꝟo culpe attenditur ſm ꝙ act⁹ creature rōalis formalr̄ aliq̄ bono ꝓuatur ꝛ ñ ipſa met. vñ rō ñ ſequitur Ad. ij. dōm ꝙ iſta diuiſio mali ñ eſt diuiſio mali cōis ſʒ mali qđ ē ꝓpriū creature rōalis qua ſpālis rō bonitatis inuenitur. Ad tertiū dōʒ ꝙ ꝟbū ph̄i intelligitur de diuiſione vniuoci. malū autem analogice de culpa ꝛ pena predicatur per ꝓus de culpa q̄ʒ de pena. qꝛ princıpale bonum creature rationalis eſt eius oꝑatio in cuius defectu culpa conſiſtit. nā operatio eſt eius vltima felicitas.

D ſcđm ſic ꝓceditur. ꝛ videtur ꝙ peccatū ſine aliquo actu eē ñ poſſit. Peccatū eñi eſt factuꝫ vel dictū vel ꝯcupitū ꝯtra legē dei. ſed in his oibus aliquis actus deſignatur. ergo peccatū ſine actu eē non ꝑt. P. Omne peccatū volūtariuꝫ eſt. ſed nihil dʒ voluntariū niſi ꝑ actū volūtatis. ergo ī quolibet pctō opꝫ eē aliquē actū. P. Poſita cā ponitur effect⁹. ſi ergo ñ agere ſit cā peccati: ſequit᷑ ꝙ ꝯtinue peccet aliquis q̄ñtunq̄ꝫ ñ agit. ꝛ ſic peccatū omiſſionis eſſet grauius q̄ʒ cōmiſſionis qđ non ꝯtinue agitur qđ ē falſū. ergo ꝛ ꝑmū. ſ. ꝙ pctm̄ poſſit eē ſine actu. Sed ꝯtra. Nullus iuſte punit᷑ niſi ꝑ aliquo pctō. ſed iuſte aliquis punit᷑ ex hoc ſolo ꝙ nō facit qđ facere dʒ. ğ ex hoc ſolo aliquis peccat qđ ñ agit. ꝛ ſic ad peccatū ñ requirit᷑ actus. P. Omne peccatū in quo ē actus aliq̄s ē actuale peccatū. ſi ergo in oī peccato act⁹ requirat᷑ ſequitur ꝙ oē peccatū ſit actuale qđ eſt falſum. P. ſi peccatum ſine actu eſſe ñ poſſit: ceſſante actu ceſſabit peccatū. hoc aūt eſt falſum. qꝛ adhuc poſt actū remanet aliquis pctō ſubiectus. ergo peccatū ſine actu eſſe poteſt. R̄. dōm ꝙ ſicut dictum ē malum culpe ꝯſiſtit in hoc ꝙ creatura rationalis deſtituit᷑ bono ꝓpe oꝑationis cuius ē dñs. hoc autē bonum ꝑt deſtitui dupliciter. Vno modo qa oꝑatio debita totalr̄ tollit᷑ ꝛ ſic ē pctm̄ omiſſionis. alio modo qꝛ oꝑatio debita bonitate ꝓuat᷑ ꝛ hoc eſt peccatū ꝯmiſſionis ſicut aūt act⁹ inordinat⁹ rationē culpe ñ hʒ

nisi ſm ꝙ voluntati ſubiect᷑. ita nec actus omiſſionis culpe rõnē hēre pt niſi ſm ꝙ voluntati ſubiacet. ad h᷑ aūt ñ requirit᷑ aliquis actus voluntarius quo quis velit nõ facere qḋ tenet᷑. ſed ſufficit voluntario pcēdo ꝙ deficere ꝙ ñ facere. Quãdã vñ dicit ꝙ omiſſionis pctm̃ etiã pt ſine actu ad minus interiori. ſed hoc nõ videt᷑. q2 contingit quãq ꝙ voluntas nec ad actũ debitũ nec ad oppoſitũ mouetur nec ad aliqḋ ex quo rõnem culpe hēre poſſit. ꝛ tñ aliquis efficitur reus omiſſionis ſi ñ faciat qḋ tenet᷑. vñ relinquit᷑ ꝙ contingit eẽ pctm̃ abſqꝫ ol actu. Ad pmũ ğ dõꝫ ꝙ i hoc qḋ ẽ dictũ vel factũ vel cõcupitũ intelligunt᷑ etiã oppoſita. ſicut eñ i idē genus reducit᷑ dicere ꝛ ñ dicere [illegible] ꝯcupiſcere ꝛ ñ ꝯcupiſcere ꝛ ſic de aliis. Ad ſcðm dõꝫ ꝙ ipſa omiſſio voluntaria ñ ꝺ neceſſitate ẽ ꝑ ſe voluntari actũ ſed ꝑ ꝛ ꝙ in pte ẽe voluntario ꝯſiſtit. Ad tertiũ dõm ꝙ ñ qñcũqꝫ aliquis ñ agit pctm̃ omiſſionis incurrit. ſꝫ tñc ſolũ qñ agere tenetur. pcepta eñ affirmatiua q obligãt ad agendũ. ꝛ ſi obligãt ſꝫ tñ ad ſp. Quartũ cõ[illegible]. Ad. v. dõm ꝙ pctm̃ pmũ originale ꝛ ñ ĩ ſe actũ ñ hēt ab eo rõnem culpe ex actu pmi parentis.

Ad ſextũ dõm ꝙ reatũ pctĩ q̃ i actu ꝯſiſtit manere dicitur poſt actũ: ñ q̃tũ ad ſubam pcti ſed q̃tũ ad effectũ q̃ eſt puatio gratie. ꝓpter quod Aug⁹ dicit ꝙ tranſeunt actu ꝛ remanẽt reatu.

D tertiũ ſic pcedit᷑. ꝛ videt᷑ ꝙ actus exterior ñ ptineat ad pctm̃. Mẽbra eñ exteriora ñ pñt eẽ ſuba pcti. ſed actus exteriores mẽbris corporalib⁹ agũtur. ğ act⁹ exterior ad pctm̃ ñ ptinet. P. Peccatũ merito opponit᷑. ſed quãtitas meriti tota depẽdet ex radice charitatis. ğ ꝛ quãtitas peccati tota depẽdet ex cupiditate voluntatis. ꝛ ſic act⁹ exterior ad pctm̃ ñ facit. P. Illud qḋ de ſe ptinet ad pctm̃ quocũqꝫ modo agat᷑ pctm̃ ẽ. ſed act⁹ exterior niſi ex voluntate pcederet ñ eẽt pctm̃. ğ actus exterior de ſe ad peccatũ ñ ptinet. Sed ꝯtra pctm̃ ẽ trãſgreſſio legis diuine. ſed p actũ exteriorẽ aliqs ꝯtra legẽ diuinã agit. ergo actus exterior ptinet ad pctm̃ P. Meritũ ꝛ peccatũ opponũtur. ſcḋ act⁹ exterior facit ad meritũ. qḋ ptꝫ ex h᷑ ꝙ martyrib⁹ actu debet᷑ aureola: ñ ãt martyrib⁹ voluntate. ğ ꝛ ſilr actus exteriores ptinẽt ad pctm̃. R⁹ dõm ꝙ aliqs actus hꝫ rõnẽ culpe ex duob⁹. ſ. ex hoc ꝙ act⁹ eſt inordinat⁹ ꝛ ex hoc ꝙ voluntari⁹. inordinatio aũt p pus ẽ in actu exteriori q̃ꝫ iteriori. ex h᷑ eñ voluntas eſt iordinata ꝙ in aliqḋ inordinatũ tẽdit ſicut in fornicationẽ vel homicidiũ. ſed voluntariũ qḋ cõplet rõnem culpe p pus ẽ in actu inferiori q̃ꝫ exteriori cũ actus exterior ñ ſit voluntarius niſi p hoc qḋ ẽ p interiorẽ imperatus. ꝛ iõ pctm̃ in vtroqꝫ ꝯſiſtit. ſ. interiori ꝛ exteriori actu. actus tñ exterior rõnẽ culpe ñ hꝫ niſi ab iteriori cuꝫ tñ actus exterior aliqḋ deformitatis addit. Ad pmũ ğ dõꝫ ꝙ membra corpalia ñ cauſant exteriorẽ actũ q̃ſi p ſe agãtur. ſed ſicut ab iteriorib⁹ virib⁹ acta. ꝛ iõ exteriora mẽbra ñ ſũt ſuba pcti ſed interiores vires. Ad. ij. dõm ꝙ reſpcũ eẽntialis pmĳ q̃titas meriti ex ſola charitate interiori pẽſatur. ſed reſpectu accidẽtalis pmĳ qḋ ꝯſequit᷑ decentiã ꝛ honeſtatẽ actus pẽſatur ex exteriori actu. ꝛ ſilr peccati deformitas ex exteriori actu pẽſatur. Ad. iĳ. dõm ꝙ deformitas exterioris actus ẽ materialis in pctõ ſꝫ formalis rõ culpe cõpletur ex h᷑ qḋ ẽ voluntari⁹. ꝛ iõ act⁹ exterior niſi ex voluntate pcedat nõ pt eſſe peccatum

D q̃rtũ ſic pcedit᷑ ꝛ videtur ꝙ ſuba act⁹ peccati nõ ſit a deo Hõ eñ ex hoc qḋ ſubaꝫ act⁹ pcti cauſat peccare dr̃. ſi igitur ſuba actus ſit a deo: ſeqtur ꝙ ipſe deus peccet qḋ ẽ abſurdũ P. Quecũqꝫ iſepabilit᷑ ſe ꝯſequũtur ita ſe hñt ꝙ vnũ eoꝝ ñ pt eẽ ſine altero. ſed qdã actus ſũt q̃ inſepabiliter hñt deformitatẽ annexã. ğ ñ ſuba actus a deo ẽ ꝛ deformitas actus a deo erit. P. Omnia ſpecifica ẽ de ſuba rei. ſed malũ ẽ dñia ſpecifica aliquoꝝ actuũ. ſicut eñ habitus aiẽ ſpecie diſtinguũtur p bonũ ꝛ malum ita ꝛ eorũ actus. ſi ğ ſuba actus pcti ſit a deo ſeqt᷑ ꝙ deus ſit cã mali qḋ ẽ incõueniẽs. ğ ſuba act⁹ pcti ñ eſt a deo.

Sed ꝯtra. Suba actus pcti quoddã ens ẽ. oĩe autẽ ens ẽ a deo. ğ ſuba actus pcti eſt a deo. P. Ois motus ẽ a pmo motore. ğ ꝛ ois actio ẽ a pmo agẽte. pmũ aũt agens ẽ deus. ğ ſuba cuiuſlibet actus eſt a deo.

R⁹ dõm ꝙ cã pma in effectũ cauſe ſcḋe vehemẽtius influit q̃ ei⁹ cã ſcḋa. vt ptꝫ in li. de cauſis. ꝛ iõ opꝫ vt id qḋ ẽ a voluntate ſm hoc ꝙ eius cã eſt deus ſit a deo. qḋ aũt ẽ a voluntate ſm aliqḋ cui⁹ cã ñ ẽ deus nec erit a deo In peccato aũt ẽ duo ꝯſiderare. ſ. naturã actionis ꝛ deformitatẽ actus. natura aũt actionis ẽ a voluntate ſm ꝙ ẽ quedã actiua potẽtia et ad bonũ ordinata cum nihil agat niſi ad bonũ reſpiciẽs. vt dicit Dio⁹. Sed deformitas pcti cauſatur ex voluntate ſm defectũ q̃ eã conſequitur ſm ꝙ ẽ ex nihilo. nihil aũt deus ñ ẽ cã qui tamen cauſa ẽ cuiuſlibet actus potẽtie et ordinis ad bonum. et iõ ſuba actus pcti ẽ a deo: ñ aũt deformitas. et q2 peccatũ vtrũqꝫ dicit ñ pt ſimplicit᷑ cõcedi ꝙ pctm̃ ſit a deo Et ẽ ſilr̃ ꝺ claudicatõe cui⁹ deformitas ẽ ex defectu crurio ſed ſuba actus ex ꝟtute greſſiua. Ad pmũ ergo dicendũ ꝙ hõ ẽ cã tã ſube actus pcti q̃ꝫ deformitatis: nõ aũt deus. et iõ ñ ẽ ſimile. Ad ſcðm dõꝫ ꝙ lꝫ ſuba act⁹ fornicationis ſine deformitate fieri ñ poſſit nõ ſequitur ꝙ reducantur in eandem cauſam pmã ſed in eadẽ cauſam primam. Ad tertiũ dõm ꝙ deformitas vel malum ẽ dñtia ſpecifica actus ſm ꝙ eſt in genere moris: ñ autem ſm ꝙ eſt in genere nature.

DI. XXXVI

Sciendum eſt tamen

quedã ſic eẽ pctã. Hic q̃runtur quatuor. Primo vtꝝ peccatũ poſſit eẽ cã peccati. Scḋo vtꝝ poſſit eẽ idem peccatũ et pena. Tertio vtꝝ aliqua paſſio poſſit eſſe peccatũ. Quarto vtꝝ omnis pena p peccato infligatur.

D pmũ ſic proceditur. et videtur ꝙ pctm̃ nõ poſſit eẽ cauſa pcti. Sicut eñ ſe hꝫ motus ad motũ: ita pctm̃ ad pctm̃. ſed motus ñ ẽ cauſa motus ſicut nec q̃litatis qualitas ſm phm. ğ nec pctm̃ pt eẽ cã pcti. P. Id qḋ nihil ẽ nõ põt cãm habere nec cã eẽ. ſed peccatũ nihil ẽ ꝛ nihil fiũt homies dũ peccãt vt Aug⁹ dicit. ğ vnũ pctm̃ nõ pt eẽ cã alteri⁹ P. Unũ cõtrarioꝝ ñ ẽ cã alterius. ſed qdã pctã ſunt ad inuicẽ cõtraria. vt auaritia pdigalitati. ğ ad minus aliũ vnũ nõ pt eẽ alterius cã. Sed cõtra ẽ qḋ Gregor⁹ dicit ꝙ pctm̃ qḋ mox ꝑ pniam nõ deletur ſuo pondere ad aliud trahit. ğ vnũ pctm̃ ẽ cauſa alterius. P. Quicqḋ ẽ cã cauſe eſt cã effectus. ſed actus pcti eſt cã habitus ex quo iterꝫ ſeqtur actus pcti. ergo pctm̃ ẽ cã pcti. R⁹ dõm ꝙ pctm̃ pt eẽ cã pcti quattuor modis. Primo p accñs q̃ſi remouẽs ꝓhibẽs inq̃tũ. ſ. p pctm̃ mortale tollitur gr̃a. qua ſublata hõ cadit facilius in peccatum. ꝛ ſic qḋlibet peccatũ mortale cuiuſlibet pt eẽ cauſa. Scḋo mediante habitu vel diſpõne ex actu pcti conſequẽte ꝛ ad ſimilẽ actũ inclinãte. ꝛ ſic pctm̃ ẽ cã peccati in eadẽ ſpẽ. Tertio mõ inquantũ vnũ pctm̃ alteri materiam ſubminiſtrat. vt gula luxurie. q2 venẽ mero eſtuans facile in luxuriã ſpumat vt Hiero. dicit. Quarto inquantũ vnũ pctm̃ aduocat alteꝝ ad ſuũ finem. ſicut tũ aliquis occidit boiem vt pecuniã rapiat. auaritia ẽ

homicidiū cā. Ad pmū ḡ dōm ꝙ mot⁹ pōt eē cā mot⁹ ñ aūt termin⁹ vel ſubȝ. vñ nihil ꝓhibet pctm̄ eē cāȝ pcti. Ad ſcōm dōm ꝙ pctm̄ ratiōe deformitatis nihil eſt. ſed rōne actus aliqd eſt. ⁊ ſic pt cām hēre ⁊ cā eē. Uel ſic dōm ꝙ vnū cōtrarioꝝ ñ ē cā alterius ꝑ ſe. ſed ꝑ accidēs eſſe nihil ꝓhibet. ſicut frigidū calefacit. vt ſ. viij. phicoꝝ dr. Ad tertiū dōm ꝙ lȝ pctā aliqua ſint contraria ſm ſpēm actus tñ oīa gr̄e opponunt. ⁊ ex hac pte pt cōtingere vt qdlibet pctm̄ ſit cuiuſlibet cauſa.

D ſcōm ſic ꝓceditur. ⁊ videtur ꝙ idē poſſit eē culpa ⁊ pena. Aug⁹ enī dicit in li. ꝯfeſ. Juſſiſti dñe. ⁊ ſic eſt vt pena ſibi ſit oīs inordinat⁹ aīus. ſed inordinatio aī quedā culpa ē. ḡ idē eſt culpa ⁊ pena. P. Carere quacūqȝ ꝑfectiōe pena eſt ſed carere originali iuſticia ē originale pctm̄ ſm Anſel. ḡ idē eſt culpa ⁊ pena. P. Coniūctio incōuenientiū qdā pena ē. ſicut ſi hō in dignitate ꝯſtitut⁹ abiecto habitu induceret. ſed ipſa culpa ē incōueniēs rōali creature. ḡ ipſa culpe cōmiſſio qdā pena ē. Sed ꝯtra. Culpa ⁊ pena drñt ſicut actio ⁊ paſſio. ſed ñ pt eē idē actio ⁊ paſſio vt ſupra mgr̄ dicit. ergo nec culpa ⁊ pena. P. Culpa ordinatur ad penā ſicut medicina ad morbum. pene enī medicine ſūt. vt in. ij. eth. dr. ſed ñ eſt idē medicina ⁊ morb⁹. ḡ nō eſt idē culpa ⁊ pena. R° dōm ꝙ ñ pt eſſe idē ꝑ ſe pena ⁊ culpa. pena enī dr aliqd ex hoc qd ē ꝯtrariū volūtati. culpa vō ex hoc ipſo qd ē volūtariū. vñ culpā agimus: ſed penā patimur. ꝑ accñs tñ pt eſſe idē culpa ⁊ pena inqȝtū aliqd adiūgitur culpe qd ē pena: qd quidē pt ei adiūgi tripliciter. Uno mō ſicut pcedens culpā ⁊ cām ipſius. ⁊ ſic ſequēs peccatū dr eē pena pcedētis pcti rōne ſubtractionis grē ex qua ꝓuenit ſequens pctm̄. Scdo adiūgitur ei ſic ꝯcomitās peccatū ſicut qdā paſſiōes affligētes hoīem ꝯcomitāt qdā peccata. vt ꝑturbatio ire. ⁊ anxietas ꝯcupie. Tertio mō coniūgitur ei ſicut poſterior effectus. ⁊ hoc mō ipſa culpa dr eē pena rōne deordinatiōis aīe ⁊ turpitudinis ⁊ indecentie quā ei infert. ꝑmo igit mō vnū pctm̄ eſt pena alterius pcti. ſed duob⁹ modis ſequētib⁹ eſt pctm̄ ſuipſi⁹ pena. Ad. j. ergo dōm ꝙ illa inordinatio ñ ſequit culpam vt eius effectus. Ad ſcōm dōm ꝙ carētia originalis iuſticie in ſe ꝯſiderata ē pena. ſed inqȝtū eſt ex volūtate pmi pentis hȝ rōnem culpe. Ad tertiū dōm ꝙ ipſa indecentia que eſt ex ꝯiūctione incōuenientiū qdā pena eſt que culpam conſequitur.

D tertium ſic ꝓceditur. ⁊ videtur ꝙ aliq̄ paſſio poſſit eē peccatum. Jra enī ⁊ inuidia quedam paſſiones ſūt que enī cōnumerant int capitalia peccata. ergo paſſiones pñt eē peccata. P. Actualis concupia quedam paſſio eſt. ſed hoc eſt peccatum vt pȝ in glo. Ro. vij. ergo paſſio pōt eē peccatum. P. Meritū ⁊ demeritū cum ſint contraria ſunt eiuſdē generis. ſed merita pñt eē paſſiones. martyres enī paſſionib⁹ aureolam meruerūt. ergo ⁊ paſſionibus ꝯtingit demereri. ⁊ ita paſſiones pñt eſſe peccata. Sed ꝯtra. Nulla paſſio ē actio. ſed peccatū eſt actio in hoc enī a pena differt vt ſupra habitū eſt. ergo paſſio nō pt eſſe peccatū. P. Nō ꝯtingit eē peccatū niſi illd cuius pncipium eſt in nobis. ſed paſſionis principium nō eſt in nobis. pncipiū autē peccati in nobis eſt. ergo paſſio nō poteſt eē peccatū. R° dōm ꝙ paſſio ꝑ ſe loquendo ñ poteſt eē peccatū. ſed per accidens peccatum eē poteſt: quod quidē contingit dupliciter. Uno modo ſm ꝙ paſſio actui volūtatis ſubditur que eā voluntarie ſuſtinet vel deſiderat. Alio modo ſm ꝙ ex actu volūtatis paſſio cauſat. ex opatione enī appetitus ſuperioris per quandā redūdantiam ſequitur paſſio in appetitu inferiori. vtroqȝ autē illoꝝ modoꝝ ipſe actus voluntatis eſt per ſe peccatū. ſed paſſio eſt peccatū per accidens. Ad pmū ergo dōm ꝙ ira ⁊ inuidia ñ cōputantur int peccata capitalia ſm ꝙ ſunt paſſiones quedā: ſed ſm ꝙ ſunt actus volūtatis quib⁹ paſſiones adiūgunt. Ad ſcōm dōm ꝙ ipſe motus concupie ñ eſt peccatū vt eſt paſſio: ſed ꝓut eſt in poteſtate volūtatis exiſtēs que poteſt eū ꝓhibere vel ñ ꝓhibere. Ad tertium dicendū ꝙ paſſiones martyrum fuerūt meritorie ſm ꝙ eas per voluntatē acceptauerūt vel patienter ſuſtinuerūt ꝓpter deum. ⁊ ita etiā poſſunt eē demeritorie inquantū volūtas alio modo ad eas ſe habet.

D quartū ſic ꝓceditur. ⁊ videtur ꝙ pena non ſemꝑ infligatur alicui ꝓ peccato. Job enī de ſeipſo dicit. Nō peccaui ⁊ in amaritudinib⁹ morat oculus meus. he aūt amaritudines pene quedā erant. ḡ pena infligit alicui abſqȝ peccato. P. Saluator noſter ab oī pctō imunis fuit. Jobis viij. Quis ex vob arguet me de pctō. ⁊ tñ multas penas ſuſtinuit. ḡ pena aliqñ infligitur abſqȝ culpa. P. Pena tēporalis tꝑali ꝓſperitati opponitur. ſed aliq̄ īterdū tꝑali ꝓſperitate florent abſqȝ ṽtutis merito Hiere. xij. Quare via impioꝝ ꝓſperatur. ḡ pi rōe ⁊ pena temporalis aliqñ infligitur abſqȝ demerito culpe. Sed cōtra Hiero. dicit. Quicqd mali patimur pctā noſtra meruerunt. ⁊ ita pena ñ niſi peccato infligit. P. Judicium humanū exemplat a iudicio diuino. ſed ſm humanum iudiciū pena nulli īfligitur niſi ꝓ culpa. ergo nec ſm diuinū. R° dōm ꝙ cum pena ſit paſſiua corruptio boni duplex eſt pena ſicut duplex eſt bonū. Eſt aūt qddā bonū hominis inquantū eſt hō. ⁊ hmōi ſunt bona ſpiritualia quoꝝ ꝑuatio ſimpliciter ⁊ abſolute eſt hominis pena. ⁊ talis pena nunqȝ eſt niſi ꝓ pctō illius qui punit. Eſt aūt aliud bonū hoīs ñ inqȝtū ē hō ſed inqȝtū ē aīal vel corpus ⁊ hmōi ſūt bona corꝑalia quoꝝ ꝑuatio abſolute ñ pt dici hoīs pena ſed ſolū ſm qd: niſi qten⁹ hoꝝ defect⁹ in defectū ſpūaliū redūdaret. Si enī tꝑaliū defectus ſpūalib⁹ ꝓdeſt ⁊ habundantia nocet econtrario habundantia dicenda ē pena ⁊ defect⁹ erit vtilis. ſicut phs dicit in. x. eth. Fortuna ſm eā menſurā dicēda ē bona q̄ rōnis bonū iuuat ſuꝑhabundantia aūt diuitiaꝝ ſm eundē phm q̄ opus ṽtutis ipedit bona fortuna dicēda ñ ē ſed mala. vñ nihil ꝓhibet hmōi penā alicui īfligi abſqȝ ꝓpria culpa vt qdā ꝓmouētia ad ṽtutē. Sciendū tñ ꝙ lȝ pene qñqȝ ſint abſqȝ culpa pſone. ſꝑ tñ ſūt cū culpa nature ex q̄ factū ē vt ꝑ hmōi defect⁹ oporteat hominē ad bona ſpūalia ꝓmoueri. Et ꝑ hoc pȝ ſolutio ad oba. Uel dōm ad pmū ꝙ h qd hō ad augmentū meriti flagellat ñ ē pena ſibi inqȝtū hō ē ſed bonū ei⁹ eſt tamen pena inqȝtū naturā aīalē hȝ. ⁊ iō talis pena ſequit culpam nature infecte que ſi infecta nō eēt homines ſine hmōi moleſtijs ad perfectū meriti ꝑuenirent. Ad ſcōm dōm ꝙ xp̄s nullo modo penam habuit que eſſet pena hominis inquantū ē homo. qr in bonis rationis ſuperabūdauit nec aliquem defectum in eis paſſus eſt. habuit tamen penam aliquam quantum ad naturam cōmunem. ⁊ ideo non oportuit ꝙ eſſet aliqua culpa in eo. ſed ꝙ aliq̄ culpa preceſſiſſet in natura humana. vnd Jſa. liij. Propter peccata populi mei percuſſi eū. Ad tertium dicendū ꝙ ꝑ hoc quod impij proſperitatē habent frequenter in coꝝ malū eſt vt ex dicto phi in auctoritate ſuperius patet vnde in hoc ipſo puniuntur. ſimiliter etiam ⁊ ꝙ iuſti in aduerſitatibus ſicut in eorū bonum cedit. quia per hoc ad virtutem proficiunt. vnde non eſt eis pena precipue inquantum homines ſūt ſed magis premium.

DI. XXXVII

Vnt autē ⁊ alij plūri

mi ⁊c̄. Hic queruntur quatuor Pri
mo vtrū oporteat ponere oē ens eſſe a deo.
Scđo vtrū act⁹ pcti ſit natura aliqua vel
aliqđ bonū. Tertio vtrū deus poſſit dici cauſa pecca
ti. Quarto vtrum oīs pena ſit a deo.

D pmū ſic pcedit̄. ⁊ videtur ꝙ nō oē ens ſit a
deo. Quicqd em̄ ē a deo ē ſibi ſimile aliq̄ mō.
ſed aliqd ē qđ nullo mō ē deo ſimile ſicut ma
teria pma q̄ ē potētia pura cū de⁹ ſit act⁹ pu
rus. ḡ nō oē ens ē a deo. P. Aug⁹ dicit in idolo forma
hoīs n̄ ē facta p vbū. ſed forma hoīs in idolo ē aliqd. nō
ḡ oē ens ē factū p vbū. ⁊ ita nec a deo cū qcqd de⁹ facit
faciat p vbū P. De q̄cunq; pt dici ipm eē pt dici ꝙ eſt
ens. ſed deformitas pcti ē. ḡ ē ens. nec tn̄ ē a deo. ḡ n̄ oē
ens ē a deo. Sed ꝯtra. Oē ens aut ē cā aut cātū. quic
qd āt ē a q̄cūq; cauſatū ē a deo. q2 effect⁹ cāe ſcđe ē ⁊ cau
ſe pme. aut ḡ aliqđ ens ē cā tm̄. aut eſt a deo cātū. ſ3 qđ
eſt cā tm̄ ē cā pma q̄ deus ē. ḡ oē ens qđ n̄ ē deus ē a deo
P. Quicqd ē creatū ē a deo. ſi ḡ aliqđ ens ſit pter deū
qđ n̄ ſit a deo h̄ n̄ erit creatū. ⁊ ſic erūt pl'a increata. qđ ē
hereticū. op3 igitur ponere oē ens eē a deo. R̄° dd3 ꝙ
hereticū ē dicere aliqđ ens inquantum ens n̄ eſſe a deo
nec ſolum fidei ꝯtrariū ē: ſed etiā rōni. oē em̄ qđ ē. aut ē
neceſſariū. aut poſſibile. qđ aūt neceſſariū. aut ē p ſe ne
ceſſariū. aut ē aliūde neceſſariū. qcqd aūt ē neceſſariū
aliūde: ꝯſtat ꝙ cām ſui eē habet hoc a quo eius neceſſi
tas dependet. qđ autē eſt poſſibile neceſſe eſt vt cauſam
habeat. q2 q̄ʒtum ē in ſe pt eē ⁊ nō eē. vn̄ ſi eſſe ei applicet̄
h̄ ē p aliquā cā3 extrīſecā ⁊ ſic relinqt̄ ꝙ oē ens oʒ reduci
ſicut in cām in id qđ per ſe neceſſe eſt eē qđ ē ſolus deus
qui ē ſuum eē. vn̄ relinqtur ꝙ oē ens ſit a deo. Ad p
mū ergo dđm ꝙ q̄ʒtum materia pma habet de eē tm̄ h3
de dei ſilitudine. n̄ autē ē ens actu ſed potentia ⁊ ſic etiā
ad deū ſilitudinē habet. Ad ſcđm dđm ꝙ forma ho
minis in idolo ſm ꝙ ē res quedā a deo ē. ſed inquantū
ordinatur ad oſtendendū aliqđ viuum in idolo ſic a deo
n̄ eſt. ſic em̄ cum ſit falſum ſignum nihil ē. Ad tertiū
dđm ꝙ cū dicim⁹ puationes eē hoc n̄ ē pter aliqđ eſſe
reale qđ eis attribuatur. ſed pter eē cōpoſitiōis qđ rō
format eas apphendens. ⁊ ideo n̄ dicuntur entia natu
re ſed rōnis ⁊ hoc ipm qđ in rōne ſunt a deo ē. ⁊ ſic licet
deformitas pcti ſm ꝙ ē in re n̄ ſit a deo. ſed m̄ qđ eſt in
apphenſiōe rōnis a deo ē. q2 nō ſumus ſufficiētes cogi
tare aliqd a nob q̄ſi ex nobis. ij. ad Cor. iij.

D ſcđm ſic pceditur. ⁊ videtur ꝙ pctm̄ nō ſit
natura aliq̄. Sicut em̄ dicit Aug⁹ ſup Job.
Pctm̄ nihil ē ⁊ nihil fiunt hoīes cum peccāt.
ḡ pctm̄ n̄ eſt natura aliqua. P. Oīs natura
ex gn̄e ſuo bona ē. ſed aliqua pctā mala ſunt in gn̄e ſuo
ſicut fornicatio ⁊ homicidium. ḡ pctā n̄ ſunt natura ali
qua P. Oīs natura ordinata ē cum ſit a deo. que em̄
a deo ſunt: ordinata ſunt vt dr̄ Ro. xiij. ſed pctā ſunt in
ordinata. ḡ n̄ ſunt aliq̄ natura. Sed ꝯtra. Quicqd ē
in aliquo pdicamēto ē natura aliq̄. ſed pctā ſunt in ali
quo pdicamento. ſunt em̄ in eodē gn̄e cum actib9 virtu
tum. ḡ pctā ſunt natura aliqua. P. Nihil pt eē cā ali
cuius rei naturalis niſi ſit natura aliq̄. ſed pctm̄ ē cau
ſa alicui⁹ rei naturalis: ſicut adulterium eſt cauſa gene
rationis humane. ḡ pctm̄ ē natura aliq̄. R̄° dđm ꝙ
ſm Boe. in li. de duab9 natu. natura multipl'r dr̄. Vno
modo ſcđ rem cuiuſlibet pdicamēti. Alio modo ſuba3
Tertio mō pncipiū motus. Quarto modo differentia3
ſpecificā vniuſcuiuſq;. In peccato ē etiā duo ꝯſiderare.
ſ. ipſam actionē ⁊ deformitatē ſeu inordinationem. ipſa
igitur pcti actio ē natura aliqua pmo mō ⁊ q̄rto ſicut ⁊
alia accn̄tia nature quedā ſūt niſi ꝙ actōes n̄ ſūt nature
pmanētes vt quātitates ⁊ q̄litates. ⁊ ex h̄ minus hn̄t d
rōne entis ⁊ nature. ſcđo v° mō nature n̄ ſunt. ſed ipſa
deformitas pcti n̄ ē natura aliq̄ nec pmo nec ſcđo modo
nec tertio nec quarto ſm eundē vbi ſupra. Ad pmū ḡ
dđm ꝙ rō pcti ſumitur ex ipſa deformitate ⁊ ideo inq̄ʒ
tū pctm̄ ē nihil ē. q2 deformitas nulla natura eſt l3 ipſa
pcti actio aliqd ſit. Ad ſcđ3 dd3 ꝙ duplex ē bonitas. ſ.
bōitas nat̄e ⁊ bōitas moris. pma bōitate nat̄a oīs bōa
ē ſm gen⁹ nature ſue. actus aūt pcti dr̄ eē malus ex gene
re malicia moris. ⁊ ſm hoc determinatur ad gen⁹ mo
ris: qđ quidē accipitur ſm ordinē act⁹ ad indebitā ma
teriā. ſicut malū ex gn̄e dr̄ ledere inocentē ⁊ ꝯtrio b|onū
ex gn̄e dr̄ act⁹ relatus ad debitā materiā vt veſtire nudū
Ad tertiū dđm ꝙ q̄ʒtū ad ſuba3 actus remanet aliqs
ordo in peccato ⁊ ad agentē ⁊ ad finē. ſed quantū ad de
formitatē ſic eſt ibi inordinatio ſola. ⁊ hoc modo nō eſt
natura aliqua.

D tertiū ſic pceditur. ⁊ videtur ꝙ deus ſit cā
pcti etiā inq̄ʒtū ſit pctm̄. Qđ em̄ ē cā vnius op
poſitorū p ſui pn̄tiā ē cā alteri⁹ p ſuā abſentiā
ſicut gubernator nauis eſt cā ſalutis nauis p
ſuā pſentiā: ſubmerſiōis p abſentiā. ſed deus inq̄ʒtū eſt
pſens aīe p grām ē cā act⁹ meritorij. ḡ inq̄ʒtū ē abſens p
ſubtractionē grē ē cā pcti. P. Duritia cordis qđdam
pctm̄ ē cū ei pena debeatur. vt p3 Ro. ij. ſm duritiā tuā
⁊ cor ipenitēs theſaurizas tibi irā. ſed de⁹ eſt cā duritie
cordis. q2 vt dr̄ Ro. ix. Cui⁹ vult miſeretur ⁊ quē vult
indurat. ḡ deus eſt cā pcti. P. Qđ ē cā cauſe ē cā effe
ctus. ſed aliq̄ q̄ ſunt effect⁹ dei ſunt cā pcti. inclinat eñ
ad pctm̄ q̄nq; cōplexio corpis ⁊ exterior exercatur. ergo
deus ē cā pcti. Sed ꝯtra. Quicūq; ē cā pcti peccat. ſ3
deus nō pt peccare. ḡ deus non ē cā pcti P. Fulgen.
dicit ꝙ deus nō ē vltor illi⁹ rei cui⁹ ē cā. eſt autem vltor
pcti. ḡ nō ē cā pcti. R̄° dđm ꝙ oīa que ſūt a deo cauſa
ta pcedūt ab eo ſicut ab artifice artificiata. vnde in ps.
oīa in ſa. fe. Defectus aūt q̄ ē in artificiato ꝯtra artē n̄ pt
eē ab arte ſed incidit ex defectu inſtrī vel materie. pecca
tū aūt inq̄ʒtū hm̄oi dicitur n̄ ꝯtrariatur eo qđ ē auerſio
ab icōmutabili bono qđ ē oīm artificiatorū a deo ſinis ⁊
p ꝯn̄s pncipiū illius pme artis. nā pncipia artificiatorū
ſunt fines. vt p3 in. ij. phicorū. relinqtur ḡ ꝙ pctm̄ n̄ poſ
ſit eē a deo ſed ex defectu alicui⁹ creature p quam deus
opatur ſicut p inſtrm̄. Ad pmū ḡ dđm ꝙ n̄ ē in ptāte
nauis vel eius arbitrio vt a gubernatore deſeratur. ⁊ iō
ſubmerſio nauis attribuitur gubernatori ſicut cāe. ſed
pctōr ex pprio arbitrio ſe ſepat a deo. vn̄ ei iputatur ſuū
piculū. nec op3 dicere ꝙ de⁹ ſit cā pcti. Ad. ij. dđm ꝙ
deus n̄ dr̄ indurare in pcendo maliciā ſed n̄ largiendo
gratiā qđ ē ex culpa peccātis vt dictū ē. Ad tertiū di
cendū ꝙ q̄ntūcūq; aliq̄ inclinare ad peccatū videātur n̄
tn̄ poſſunt cogere ad peccādū. ſed homo pprio arbitrio
labitur in pctm̄ vn̄ ſibi ſoli pctm̄ d3 imputari.

D q̄rtū ſic pceditur. ⁊ videtur ꝙ n̄ oīs poten
tia ſit a deo. vt em̄ dicit Aug⁹. deus n̄ ē cā ten
dendi in n̄ eē. ſed p malū pene qs tendit in nō
eē. ḡ deus n̄ eſt cā pene. P. Priuatio grē q̄
dam pena ē. hm̄oi aūt deus cā n̄ ē. ſic em̄ dei actio mala
eēt cū pctm̄ ex hoc pcipue malū ſit qđ gratiā tollit. ḡ nō
oīs pēa ē a deo P. Nihil qđ p ſe ē cā pcti ē a deo. q2 ſic
deus eēt cā pcti. ſed fomes per ſe ē cā pcti cū de ſe iclinet
ad peccatū ⁊ ſic nō eſt a deo: eſt aūt pena quedam. nō ḡ
oīs pena eſt a deo. Sed ꝯtra. Pena ē effectus iudicij
ſed oīm iudiciū ad deū ptinet q2 ipſe iudicat oēm terrā

vt dr̄ geñ. xviij. ğ oīs pena eſt a deo. ℗. Oē bonū eſt a deo. ſed aīs pena ē bana lnq̄ʒtū ēſt iuſta. ğ aīs pena eſt a deo. ℞° dōm q̄ bonū ⁊ malū ſe hñt ſic ꝑuatia ⁊ forma. nā malū ē ꝑuatia bani. id aūt qd̄ eſt cā alicuius forme eſt cā ꝑuatiōis forme alteri⁹ q̄ tū forma cauſata eſſe ñ pt. vñ idē eſt cā gñationis ⁊ carruptianis. Appaſitio aūt bani ex q̄ ſeqtur q̄ ꝑuetur eo qua iuſtū ē ipſum ꝑuari: ⁊ iō malū pene ē a deo. ſʒ qui banū cōmutabile imoderate amat facit ꝑuationē et qua ē malū tulpe. q: ex h̄ ſeqtur auerſia a bano incōmutabili. hic aūt amor imaderatus ñ ē a deo. vñ malū tulpe a dea eē ñ pt. Ad ꝑmū ğ dōm q̄ aliqs ꝑ penā tēdendo in nō eē tendit i nobilius eē. ſ. in eē iuſticie. vñ nihil ꝓhibet penā eſſe a deo.

Ad ſcōm dōm q̄ deus ñ ē cā ꝑuatiōis gr̄e agēdo aliquid ꝯtrariū gr̄e ſed ñ influendo ad hoc vt ſeruetur ordo iuſticie q̄ cū ſit bonū cōe ꝑponderat bana ꝑticulari iſtius. Ad t̄tiū dōm q̄ fomes a deo ē ñ ſicut a gñante fomitē ſed ſicut ñ appanēte originalē iuſticiā ex cui⁹ abſentia ſequūtur matus ꝯtupiſcie inardinati. vnde idē iudicium eſt de fomite ⁊ de ꝑuatiane gr̄e.

DI XXXVIII

Oſt predicta de volūtate ⁊c̄. Hic q̄runt̄ q̄ttuar. Prio vtrū͂ volūtas iudicet̄ bona ex fine. Secūdo vtrū͂ oēs hōc valūtates hēant vnū finē. Tertio qs ſit ille finis. Quarto de differētia valūtatis ⁊ intentianis.

D ꝑmū ſic ꝓceditur. et videtur q̄ valūtas nō ſit iudicāda bona ex fine. Sicut em̄ Aug⁹ dicit. xix. de ciui. dei. aīs hō etiā belligerāda pacē reqrit. pax aūt ē qd̄dā bonū. volūtas aūtē bellandi frequent̄ ē mala. ñ ğ dʒ valūtas iudicari bona ex fine. ℗. Ad bonitatē actus ñ ſufficit vna circūſtātia ſala. ſed ꝓpter aliqd̄ qd̄ ad finē ꝑtinet ē vna circūſtātia ſola. ergo ꝯſideratio finis ñ ſufficit ad bōitatē act⁹ valūtatis. ℗. Ex eiſdē aliqd̄ eſt ⁊ augeť. ſed augmentū bonitatis in actu voluntatis ñ iudicatur ex fine ſed magis ex habitu charitatis. alias q̄ʒtū aliqs intēderet tm̄ faceret: qd̄ ñ videť verū͂ cū dans obulū ꝑ dea poſſit intendere tm̄ facere ſicut ille q̄ dat. c. marchas. ergo nec bonitas valūtatis indicanda ē ex ſine. Sed cantra Bonitas habet rōnē finis. ſʒ ea q̄ ꝑ ſe ꝯpetūt fini ñ ꝑtinēt ad ea q̄ ſunt ad finē niſi ex ardine ad finē. ergo bonitas volūtatis iudicanda ē ex fine. ℗. Ab eodē habet aliqd̄ eē ⁊ banitatē. ſed actus valūtatis hʒ eē a fine qui valūtatē mouet. ğ ⁊ eius bonitas ē ex fine. ℞° dōm q̄ aliud eſt de actu valūtatis ⁊ de actu exteriari. in actu eni exteriari aliud ē abiectum ⁊ aliud ē finis. in actu vo voluntatis idem eſt obiectum ⁊ finis. nam finis ⁊ banū ē ꝓpriū obm valūtatis. ñ tñ aīs finis ē volūtatis obm ſed finis ꝓrimus. ſicut aūt actus exterior iudicat̄ bonus ex gñe ꝓpter debitā materiā ⁊ obm. ita ⁊ actus voluntatis ꝓpter debitū ꝓrimū finē. ex fine vo remato hʒ banitatē ſilem illi banitati quā actus exteriar habet ex fine. ⁊ ſic tata bonitas volūtatis dependet ex fine ꝓrimo ⁊ remato. Ad ꝑmū erga dōm q̄ lʒ finis rematus ſit bonus qui ē pax tñ finis ꝓrimus non ē banus in his q̄ indebite bella volūt. Ad ſcōm dōʒ q̄ in banitate finis includūtur ⁊ alie circūſtantie. nō eīn banū finē appetit ſi nō appetat qñ ē bonus ⁊ vbi eſt banus ⁊ ſic de alijs.

Ad tertiū dōm q̄ in mal' ſequiť q̄ quātū aliqs intendit tm̄ facit. quia ad intentionem peccati ſufficit intentio contemptus. nan autem ſequitur in banis q̄ quantum aliquis intendat tantū faciat. q: ꝓpaſitū valūtatis nan ſufficit ad bonitatē actus. plura em̄ requirūtur ad bonū q̄ʒ ad malum. nec tamen ſequiť ꝓpter hoc q̄ volūtas non iudicetur bana ex fine. intentia enim nā reſpicit niſi finem rematum.

D ſcōm ſic ꝓceditur. ⁊ videť q̄ nō aīm rectarū͂ valuntatuʒ ſit vnus finis. Unuſquiſqʒ enim agens ex rōne cagitat de fine ꝓpter queʒ agit. ſed ñ ē aliqd̄ vnū d̄ quo cagitent oēs qñ rectā valuntatē habent. ğ ñ oīm rectorū͂ valuntatū vn⁹ eſt finis. ℗. Finis ē q̄ mauet efficientē. ſed qñqʒ agēs etiā recte moueť a duabꝫ quarū͂ vnū ē ſpūale ⁊ aliud tꝑale vt pʒ in his q̄ vadūt ad eccleſiā ꝓpter diſtributiōes. ğ non oīm rectarū͂ volūtatū vnus eſt finis. ℗. Aut hoc intelligiť de fine ꝓrimo. aut vltima. ſi de vltima ñ apʒ dicere rectarū͂ valuntatū vnū eē finē ſed ſimplr̄ oīm valuntatū. nā oēs ꝓpter beatitudinē appetunt quicqd̄ valunt vt Aug⁹ dicit in. xiij. de tri. ſi aūt de fine ꝓrimo intelligat̄: tūc pʒ eē falſum qd̄ dr̄ oīm rectarū͂ valuntatū eſſe vnuʒ finē cū diuerſas fines poſſimus recta valūtate appetere.

Sed ꝯtra. Sicut res ꝓcedūt a ꝑncipio ita ardināť in finē. ſed aīm rectarū͂ voluntatum eſt vnū ꝑncipiuʒ. ſ. deus q̄ naſtras volūtates rectificat. ğ ⁊ aīm earū͂ vnus ē finis. ℗. Unius gñis ñ eſt niſi vna mēſura. vt pʒ i. x. metaph. ſed oēs volūtates ſunt vnius gñis. ğ hñt vnaʒ menſurā quā etiā opʒ eſſe eorū͂ regulā ex qua dirigātur. ſed valūtas rectitudinē habet ex fine vt dictū eſt. ğ oīm rectarū͂ volūtatū vnus ē finis. ℞° dōm q̄ ſicut prius dictū ē: eſt finis ꝓrimus ⁊ finis vltimus. In fine auteʒ ꝓrimo nan apartet omnes valūtates rectas cōuenire cū diuerſi diuerſa ⁊ ꝯtraria inēdū recte velint referēdo ad finē charitatis. ſicut etiā ꝯtingit recte volūtati ſvni⁹ hais eē diuerſas fines cū diuerſa ⁊ reē ⁊ licite appeti paſſint. finis autē vltimus nec in vna haie nec in diuerſis recte pōt eē niſi vnus. q: q̄tunqʒ alius finis vltim⁹ conſtituať ꝑter deū erit ꝑuerſitas dū quis fruať alio preter deū. vñ opʒ oīm rectarū͂ valuntatū eē vnū vltimū finē.

Ad ꝑmū ergo dōm q̄ ñ apʒ q̄ finis vltimus ſemper actu cogiteť ſed q̄ habitu teneať. ⁊ ſic rō ñ ꝓbat q̄n aīm rectarū͂ volūtatū poſſit eē vnus vltimus finis. Ad ſecundū dōm q̄ ille q̄ maueť ad eundū ad eccleſiaʒ ꝓpter aliqd̄ ſpūale ⁊ tꝑale ſi rectā habeat valuntatē nan poſuit in tꝑali vltimū finem. ſed vult illud vt ſe ſuſtentet in ſeruitio dei. vñ ñ q̄rit ipm tanq̄ʒ finē vltimū ſʒ tanq̄ʒ vtile ad finē. Ad tertiū dōm q̄ oēs volūtates tam recte q̄ʒ ñ recte ꝯueniunt in appetitu beatitudinis ſm formalem eius rationē. quia omnes volūt aptimū qd̄ ꝯſequi poſſunt. ſed ſolummodo recte voluntates cōueniunt in appetitu beatitudinis etiam per applicatianem ad ſubm dū querūt ſuū optimū vbi q̄rendū ē. ſ. in deo.

D tertium ſic ꝓceditur. ⁊ videtur q̄ vltimus finis rectarū͂ valuntatū nō ſit charitas. Charitas em̄ eſt quoddā creatum vt in ꝑmo libro habitum eſt. ſed panere finem vltimū in aliquo creato eſt frui vtenda qd̄ eſt humana peruerſitas ſm Aug. ergo charitas nan eſt vltimus finis rectarum valuntatū. ℗. Finis vltimus homīs eſt vita eterna vt pʒ Ro. vi. Habetis fructum veſtrum in ſanctificatianem: finem vo vitam eternam. ſed ſicut dicitur Joh. xvij. Hec eſt vita eterna vt cognaſcant te verum deum ⁊c̄. vltimus ergo finis in quo recte voluntates conueniūt nan eſt dilectia ſed cognitio. ℗. Omnis matus naturaliť tendit ad quietem ſicut ad finem. ſed quietatio appetitus in fine eſt delectatio que nan eſt idē qd̄ dilectia cū dilectio ſit cauſa afflictionis in abſentia amati ⁊ delectatiōis in eius ꝑſentia. erga finis valuntatuʒ nan eſt dilectio ſed magis delectatia. Sed ꝯtra. Uoluntates hominū recte ſunt ſm q̄ diuinis regulantur

p̄ceptis. finis autem p̄cepti eſt charitas. vt habetur .j. ad Thimo. j. ergo charitas eſt finis rectarum voluntatum. ℗. Finis rationalis creature eſt deo adherere. ſm illud pſ. Mihi adherere deo bonū eſt. ſed magis adheret homo deo per dilectionē vt dicit Hugo d̓ ſctō Victo. Plus deus diligit̄ q̄ȝ intelligitur ꝛ intrat dilectio vbi cognitio foris ſtat. ergo dilectio dei eſt finis rectarum voluntatū. ℞º dōm q̄ cuiuſlibet motus finis dupliciť aſſignatur. ſ. ipſa res que queritur ꝛ illius rei adeptio ſicut mot⁹ grauis finis dicitur vno modo locus ꝓprius qui eſt deorſū. ꝛ alio modo quies in loco. ſed quies in loco dicitur eſſe finis ꝓpter locū. qḋ patet ex hoc q̄ non quelibet quies eſt finis motus corporis grauis. ſed quies in tali loco ꝛ ſic res eſt finis per ſe ipſaȝ. Adeptio ṽo rei eſt finis ꝓpter rem ipſam. ita igitur ꝛ rectaꝝ voluntatum finis tanq̄ȝ res quedam ratiōe ſui ipſius eſt ipſe deus. ratione ṽo dei finis eſt dei adeptio quā quidē hō adipſcitur cognoſcēdo amando ꝛ in eo delectādo. ꝛ ſic patet q̄ ꝛ ipa viſio ꝛ dilectio ꝛ delectatōis finis vltimus dici pñt Et ꝑ hoc patet ſolō ad oba.

D quartū ſic ꝓcedit̄ur. ꝛ videtur q̄ intentio non ſit idem qḋ volūtas. quia Luc. xj. ſup illud Lucerna corporis tui eſt oculus tuus. dicit glo. oculus .i. intentio. ſed oculus in aīa ē ratio vel intellectus. ergo intentio pertinet ad rationē ꝛ non ad volūtatem. ℗. Volūtas vel eſt de fine. vel de his que pertinent ad finem. ſed actus voluntatis reſpectu finis eſt fruitio reſpectu eius quod eſt ad finē eſt vſus ꝛ electio. ḡ intētio i illo mō ē act⁹ volūtatis. ℗. Impoſſibile eſt idem eſſe ſimul bonum ꝛ malū. ſed contingit voluntatem eſſe malam ꝛ intentionem bonā. ſicut cum quis rapit vt elemoſynas det. ergo nō eſt idem intentio ꝛ volūtas. Sed contra. Dñtia actuū cognoſcitur ex obiectis. ſed obiectum intentionis eſt finis. ꝛ idem eſt obiectum voluntatis. ergo intentio eſt idem qḋ voluntas. ℗. Vbi vnum ꝓpter alterum ibi vnum tm̄. ſed voluntas eſt ꝓpter intentionem. ex hoc enim q̄ aliquid intendimus ad volendum inclinamur. ergo intentio ꝛ voluntas non differunt. ℞º dicendū q̄ intentio importat ordinem voluntatis in finem. non abſolute: ſed per operationē ad id quod eſt ad finem. ſi em̄ voluntas abſolute feratur in beatitudinē dicetur eam velle non intendere. ſed ſi feratur in aliquid vt ex eo beatitudinem querat: ſic dicetur beatitudinem intēdere Comparatio autē vnius ad alterum nō eſt volūtatis ſm ſeipm̄. ſed ſm q̄ dirigitur ꝑ rationē que eſt vis collatiua. ꝛ ex hoc etiā pȝ q̄ ꝓprie loquendo idem mot⁹ volūtatis eſt quo volūtas vult finem ꝓximū ꝛ intēdit vltimū. eodem em̄ motu mouetur aīa in aliq̄ duo ſm qḋ vnum eoꝝ ad aliud ordinatur. ſicut cum mouetur i ſtatuā herculis ꝛ in herculem. ſecus autem eſſet ſi moueretur in vtrūq̄ȝ abſolute ſm q̄ vtrūq̄ȝ ē res quedā. vnde cum intentio ſit motus quidā volūtatis in finem vltimū ſm q̄ ordinatur in ipm̄ finis ꝓximus pȝ q̄ idem ē motus in vtrūq̄ȝ. ꝛ vtrūq̄ȝ cōparat̄ ad voluntatē ſicut vnū obiectū. ſecus aūt eſſet ſi volūtas ferret̄ in vtrūq̄ȝ abſolute. Ad p̄mū ḡ dōm q̄ intentio dicitur oculus rationē eius qḋ habet a rōe eſſe enī oculū nō attribuit̄ intentiōi ſm q̄ eſt actus volūtatis ſimpliciť ſm q̄ vis rōnalis in volūtate manet. Ad ſcōm dōm q̄ fruitio eſt finis abſolute ſed intentio ꝑ cōparationē ad id qḋ ē ad finē. Ad tertiū ergo dōm q̄ nihil ꝓhibet vnum ꝛ eundem actum habere bonitatē ex vna circunſtantia ꝛ malitiā ex altera. ſicut cū q̄s paſcit eſurientem ꝓpter inanem gloriam actus ē bonus ex gñe ſed malus ex intentione. ꝛ ſilr̄ ē cū dr̄ volūtas eſſe mala ꝛ intētio eē bona.

DI XXXIX

Jc oritur queſtio ꝛc.

Hic queruntur quattuor. Primo vtrū vires naturales corrūpantur per peccatū. Scḋo vtrum in actu voluntatis ꝛ aliaꝝ viriū poſſit eſſe peccatum Tertio vtꝝ hō naturaliter velit bonum. Quarto vtꝝ ſcintilla rōnis ſp̄ velit bonū ꝛ nunq̄ȝ extinguatur.

D p̄mū ſic ꝓcedit̄. ꝛ videtur q̄ potētie naturales ꝑ peccatū nullaten⁹ corrūpantur. Actus em̄ potētie q2 ꝑ peccatū corrūpūtur ſic peccatū. ſed potētie naturales n̄ ſunt peccatū vt in lr̄a dr̄. ḡ potētie naturales ꝑ pctā nō corrūpuntur. ℗. Quātitas potētie determiatur ꝑ ꝯparationē ad actū. ſed potētia poſt peccatū n̄ min⁹ p̄t in actū q̄ȝ añ. ḡ nulle potentie ꝑ peccatū diminuūtur ꝛ ita nullatenus corrūpūtur ꝑ peccatū. ℗. Nihil agit ad ſui corruptionē. ſed peccatū ē quedā actio potentie naturalis. ḡ potētia naturalis n̄ corrūpitur ꝑ peccatū. Sed ꝯtra ſm Augu. malū dr̄ q2 adimit bonū. ſed peccatū ē q̄ddā malū potētie naturalis. ergo aliqḋ bonū adimit. ꝛ ita potētia naturalis ꝑ peccatū corrūpitur. ℗. Peccatū opponitur merito. ſed ꝑ meritū ꝑficitur potētia naturalis. ergo et ꝑ peccatū corrūpitur. ℞º dōm q̄ potētia naturał dupliciter p̄t ꝯſiderari. vno mō ſm q̄ radicatur in natura. alio mō ſm q̄ habet ordinē ad actū. p̄mo mō potentia naturalis ꝑ peccatū nec corrūpitur nec minuitur q2 naturalia p̄ncipia ꝑ peccatū n̄ tollūt̄ ſȝ ſic potētia natał ē ſubȝ pcti. ſcḋo mō potētia naturał ꝑ peccatū corrūpit̄ q̄dāmō. nā cū potētia natał q̄dāmō ſpēm ſortiat̄ ex actu ad quē ē potētia aut n̄ ē ſicut ꝓpter finē ꝓpter actū malū ſed ꝓpē actū bonū vñ qñ potētia deordinat̄ ab actu bono q̄dāmō aufert̄ ei id ad qḋ ſm ſuā ſpēm determinatur. vñ potētia naturalis quodāmodo ꝑ peccatū corrūpitur n̄ aūt eo talr̄ eo q̄ nō totus ordo potētie ad bonū p̄uatur ꝑ peccatū. Ad .j. ergo dōm q̄ ꝑ peccatū deordinatur actus ſm ſeipm̄. potentia ṽo in ordine ad actū. ꝛ iō nō ē ſilr̄. Ad ſcōm dōm q̄ peccatū n̄ dr̄ corrūpe potentiā q̄ſi aliquid de eētia potētie tollat. ſed q2 ꝑ peccatū potentia naturał ipedit̄ a bono actu ꝑ modū cuiuſdā elongationis vt ſupra dictū eſt. ꝛ iō rō n̄ ſequit̄. Ad tertiū dōm q̄ corruptio potentie accidit p̄ter intentionē peccantis. vnde n̄ ſequitur q̄ q̄uis potētiā peccatū corrūpat q̄ potentia agat ad ſui corruptionem.

D ſcōm ſic ꝓceditur. ꝛ videtur q̄ in actu volūtatis n̄ ſit peccatū magis q̄ȝ in actu aliarum potētiaꝝ volūtatis enī ꝑ ſe obm̄ eſt bonum n̄ aūt aliaꝝ potentiaꝝ. ḡ bonitas volūtatis minus p̄t deprauari ꝑ peccatū q̄ȝ bonitas aliaꝝ ṽtutū. ℗. Volūtas n̄ eſt niſi boni vel eius qḋ videt̄ bonū. ſi ḡ aliq̄s peccet volendo malū. oportet q̄ illud malum videat̄ eſſe bonū. hoc aūt eſt ꝑ rōnem vel intellectū. ergo obliq̄tas peccati ꝑ p̄us ē in malū q̄ȝ in volūtate. ℗. Infidelitas eſt maximū peccatū ipſa aūt eſt in intellectu ſm q̄ doctrine fidei diſſentit. ḡ n̄ minus intellect⁹ ꝑ peccatū q̄ȝ volūtas deprauat̄. Sed ꝯtra. Peccatō debet̄ pena ꝓ menſura pcti. vt patet Deuto. xxv. ſed quātitas pene auget̄ ſm q̄ creſcit inordinatio volūtatis. q2 quāto q̄s habet volūtatē magis inordinatā in peccato tanto magis dign⁹ eſt pena. n̄ aūt creſcit ſed diminuit̄ ꝑ inordinationem intellect⁹ q2 quāto aliq̄s ignorantior eſt tanto minorem penā meret̄. ḡ magis peccatū ꝯſiſtit in volūtate q̄ȝ in intellectu. ℗. Nulli iputat̄ aliq̄s actus niſi cui⁹ eſt dñs ſed n̄ ſum⁹ dñi noſtroꝝ actuū niſi ꝑ volūtate. ḡ peccatū p̄cipue eſt in volūtate. ℞º

dõm ꝙ ſicut ſ̄ dictū̄ eſt de rõne culpe duo ſūt. ſ. inordĩa tio oꝑatiõis qḋ ṗt eē rõnali creature cõe ꝛ aliȷ̄s creaturis. Jtez qḋ actio ſit in ptāte agẽtis qḋ eſt ꝓpriū̄ rõnal'n atē in q̄ tm̄ eſt malū̄ culpe. ſi ḡ pctm̄ ꝯſideret q̄ꝫtū̄ ad oꝑatõẽ inordinatā equalr̄ ṗt eſſe in oĩb; potentȷ̄s. ſi aūt ꝯſideret q̄ꝫtū̄ ad hoc qḋ eſt in ptāte agẽtis. ſic pmo ꝛ pncipalr̄ eſt in volũtate q̄ eſt libera ꝛ dñā ſui actus. ſcḋario v̄o in oĩb; potẽtȷ̄s que a volũtate imꝑant. hĩȷ̄s v̄o quib; volũ tas imꝑare nõ ṗt. ſicut nutritiue ꝛ generatiue nullo mõ pōt ꝯuenire rõ culpe. q2 in h̄ vltio ꝯſiſtit formalr̄ rõ culpe. vñ eſt qḋ ꝓprie loq̄ndo culpa ꝑ prius eſt in actu volũtatis q̄ꝫ aliarꝫ viriū̄ Ad pmū̄ ḡ dõm ꝙ bonū̄ ꝛ malū̄ cū̄ ſint oppoſita ſint circa idẽ. vñ ſicut bonū̄ ꝑ prius ptinet ad voluntatẽ q̄ꝫ ad alias vires ita ꝛ malū̄. Ad. ȷ̄. dõm ꝙ h̄ qḋ iudiciū ꝛ rõnis ꝑuertit in peccãte imputandū̄ eſt voluntati q̄ ṗt repmere ꝯcupiſcẽtiā ex q̄ ligat̃ iudiciū̄ rõis

Ad. iȷ̄. dõm ꝙ ĩ intellectu ꝛ ĩ aliȷ̄s virib; q̄ imꝑant̃ a volũtate eſt pctm̄ ſcḋario vt dictū̄ ē ſm̄ h̄ qḋ hñt ordinẽ ad volũtatẽ ꝛ ſic pctm̄ infidelitatis eſt in intellectu.

Ad tertiū̄ ſic ꝓcedit̃. ꝛ videt̃ ꝙ hõ naturalr̄ ñ velit bonū̄ naturalib; eni ñ meremur: ſi ḡ hõ naturalr̄ velit bonū̄ volẽdo bonū̄ nõ meret̃. ꝑ. Ea que ſunt naturalia ſt cõia apud oẽs ſed velle bonū̄ nõ eſt oĩb; hoĩb; cõe. ḡ nõ ē hoĩ naturale. ꝑ. Hoĩs eſt tm̄ vna natura. vna aūt natura h; iclĩa tionẽ tm̄ ad vnū̄. cū ḡ hõ aliq̄ mõ velit malū̄ naturalr̄. ſm̄ illḋ ad ephe. ȷ̄ȷ̄. Eram⁹ nat̃a filiȷ̄ ire. videt̃ ꝙ nat̃alr̄ nõ velit bonū̄ Sꝫ ꝯ̄ vnūqḋq; naturalr̄ tẽdit ĩ ſuū̄ ſile ſꝫ hõ ſm̄ ſuā naturā eſt bon⁹. ḡ naturalr̄ vult bonū̄. ꝑ Sicut ſe h; verū̄ ad itellectū̄ ita ſe h; bonū̄ ad volũtatẽ ſꝫ intellect⁹ cogſcit verū̄. ḡ volũtas naturalr̄ vult bonū̄ Rꝫ°. dõm ꝙ finis eſt rõ volẽdi. ea q̄ ſūt ad finẽ. ſ. beatitudinẽ ſm̄ ꝙ qḋdā bonū̄ ꝑfctm̄ naiat vñ volũtas hũana q̄cq̄d vult. vult in ordine ad bonū̄ et q2 ea q̄ ſunt ad finẽ hñt rõem bonitatis ex ordīe ad finẽ. iñ eſt qḋ volũtas hũana nat̃alr̄ vult bonū̄ nec bonū̄ qḋcūq; ſꝫ bonū ꝫ qḋ eſt ſibi ꝓpriū̄ ꝛ hoc ē bonū̄ qḋ eſt ſm̄ rõem. vñ ĩ hmõĩ bonū̄ volũtas quadā inclinatõe tẽdit. Ad pmū̄ ḡ dõ ꝙ natural' appetit⁹ volũtatis reſpicit bonū̄ in generali. ſed ꝑ rõnis collationẽ determinat̃ ad aliqḋ bonū̄ ſpāle et ſic nūq̄ꝫ volũtas actualr̄ vult bonū̄ naturali appetitu q̄n admiſceat̃ ei appetit⁹ deliberatiu⁹ rect⁹ vel ꝑuerſus ꝛ ſic ṗt eſſe meritū̄ vel demeritū̄. Ad. ȷ̄ȷ̄. dõm ꝙ in naturali appetitu hõi oẽs ꝯueniūt. ſꝫ ĩ appetitu deliberatiuo nõ oẽs. Ad. iȷ̄ȷ̄. dõm ꝙ natura hũana lꝫ ſit vna tñ integratur ex diūſis. eſt ei in ea natura intellectiua ꝛ ſenſitiua ꝛ ꝑ itellectiuā inclinat̃ in bonū ꝫ rõis ꝑ ſenſualitatẽ vero in delectabile carnis ꝛ ṗcipue ſm̄ ꝙ eſt ꝑ pctm̄ corruptibilis ꝛ ſic pꝫ ꝙ nõ eſt idẽ inclinãs naturalr̄ ad bonum ꝛ ad malū̄. eadẽ tñ eſt potentia naturalis que hoc et illud appetit ſed nõ eſt idem actus.

Ad q̄rtū̄ ſic ꝓcedit̃ ꝛ videt̃ ꝙ ſupior ſcītilla rõnis nõ ſꝑ velit bonū̄. ſcītilla. n. rõnis aliq̄d rõnis eſt velle aūt nõ eſt rõnis ſꝫ volũtas ḡ incõueniẽt dr̄ ꝙ ſcintilla rõis ſꝑ velit bonū̄ ꝑ. Lumen rõis nõ extinguit̃ ꝑ eſſentiā q2 itellect⁹ ꝑpetuo manet in aĩa nõ ḡ ṗt intelligi ꝙ extinguat̃ niſi ſm̄ actuꝫ vt cū̄ rõ errat. ſꝫ nõ ſolū̄ iferior rõ. ſꝫ etiā ſupior errat interdū̄. ḡ ſupior ſcintilla rõnis extinguit̃. ꝑ Supior ſcintilla rõnis videt̃ eſſe ꝯſcia q2 poſt v̄ba Hiero. q̄ hic inducunt̃. ſubdit̃ in glo. Ezech. ȷ̄. Hanc aūt ꝯſciam ſepe ṗcipitari videm⁹. ſed ꝯſcia freq̄nter errat. ḡ ſupior ſcintilla rõnis ṗt extingui Sꝫ ꝯ̄ in q̄libet genere oꝫ eē aliquā primā rectā infallibilẽ h̄ aūt non eſſet in iudiciȷ̄s rõnis ſi ſupior ei⁹ ſcintilla q̄nq; extingueret̃. ḡ ſcintilla rõnis nūq̄ꝫ extinguit̃. ꝑ. Jn peccãte ſꝑ remanet aliq̄d qḋ remurmurat malo alias nõ eſſet v̄mis ꝯſciẽ in dãnatis. ſed remurmurare malo ptinet ad ſupiorẽ ſcintillaꝫ rationis erga ſuperior ſcintilla rationis nõ extinguitur

Rꝫ°. dõm ꝙ in cognitõne ſpeculatiua ſunt quedā pncipia naturaliter nota in quibus nunq̄ꝫ contingit errare. vt oĩe totū̄ eſt mai⁹ ſua pte ꝛ ſilia. in aliȷ̄s v̄o ꝯtĩgit eſſe errorẽ. ita ꝛ in cognitõe ṗctica q̄ ſunt quedā q̄ĩ pma pncipia iuris natural' in q̄b; oẽs ꝯſentiūt ꝛ null⁹ ĩ eis errare ṗt. q̄rꝫ habit⁹ ſinderiſis dr̄ ſicut hĩc⁹ pncipiorꝫ ſpeculatiuarꝫ dr̄ itellect⁹. vnūqḋq; aūt horꝫ ꝯuẽient ſcītilla noĩat̃ q2 ſicut ſcītilla ē aliqḋ modicū̄ qḋ euolat ex igne ertĩ cū̄ ignis extiguit̃ ita errore exñte circa ea q̄ ſt ex pncipiȷ̄s verū̄ iudiciū̄ rõis circa pncipia manet q̄ ſunt minima q̄ꝫtitate ſed maxia ptāte Ad. ȷ̄. ḡ dõm ꝙ ſupior ſcintilla rõnis dr̄ velle ſic ꝛ rõ inq̄ꝫtū̄ ad volẽdū̄ inclinat. Ad ȷ̄ȷ̄. dõm ꝙ ſupior ſcintilla rõis nõ eſt rõ ſupior ſꝫ habit⁹ pncipiarꝫ ex q̄b; rõ ſupior q̄ꝫ inferior rõ ꝓcedit Ad. iȷ̄ȷ̄. dõ ꝙ ꝯſcia ñ eſt ſinderiſis ſꝫ applicatio ſynderiſis ad aliqḋ ꝑticulare factū̄ in q̄ applicatõe ꝯtingit eſſe errorẽ ꝓpt errorẽ minoris ꝓpoſitõis. nam vle iudiciū̄ ſinderiſis ñ pōt applicari ad ꝑticularẽ actū̄ niſi mediãte aliq̄ particulare ꝓpoſitiane quanta rõ ſupior vel inferior adminiſtrat in qua contingit eſſe errorẽ ꝛ ex hac ſequit̃ error in conſciencia.

DI. XL

Oſt hoc de actibus.

ꝛc̃. Hic q̄runt̃. iȷ̄ȷ̄. Primo vtruꝫ aliq̄ act⁹ ſint ita boni ꝙ nullo mõ poſſint male fieri Scḋa vtrū̄ aliq̄ ſint ita mali ꝙ nullo mõ bñ fieri poſſint. Tertia vtruꝫ aliq̄ act⁹ ſint indifferentes. Quarto vtrū̄ bonitas act⁹ ex volũtate dependeat.

Ad pmū̄ ſic ꝓcedit̃ ꝛ videt̃ ꝙ aliq̄ actus ſint ita boni ꝙ nullo mõ poſſint male fieri. q2 circa vltimū̄ finẽ boni nõ cõtigit eē malū̄ aliqḋ ſed aliq̄s actus noſter ē vltim⁹ finis rectarꝫ volũtatū̄. ſ. diligere deū̄ vt ſ̄ dictū̄ eſt. ḡ aliq̄s act⁹ ita bonus ē ꝙ nullo mõ ṗt fieri male ꝑ Uirtutib; ſm̄ aug. null⁹ male vtit̃. ḡ act⁹ v̄tutū̄ ita ſunt boni qḋ nullo mõ male fieri pñt ꝑ Jllḋ qḋ ꝯuenit alicui ſm̄ rõem ſue ſpeciei nõ ṗt ab eo remoueri ſꝫ aliq̄ act⁹ ſm̄ ſuā ſpeciẽ ſt boni. bonū̄ eni ꝛ malū̄ ſunt differẽtie ſpecifice actuū̄ moraliū̄. ḡ aliq̄ act⁹ ſunt ita boni ꝙ nullo mõ male fieri pñt

Sꝫ ꝯ̄ q̄cq̄d ſit timore ſuili male fit vt Aug. dic̃. ſꝫ nullus eſt act⁹ adeo bon⁹ q̄n timore fieri poſſit. ḡ null⁹ act⁹ eſt adeo bon⁹ q̄n poſſit male fieri. ꝑ. Sicut ſba act⁹ ita ꝛ modus agẽdi ex volũtate determinat̃. ſed volũtas hoĩs ſe h; ad bonū̄ ꝛ ad malū̄. ḡ quãtūcunq; aliq̄s act⁹ ſit bonus ṗt ꝑ voluntatẽ bñ vl' male fieri. Rꝫ°. dõm ꝙ actus aliq̄s ṗt dupl'r ꝯſiderari. vno mõ ſm̄ ꝙ ſortit̃ genus ex materia ꝛ ſic null⁹ actus eſt adeo bon⁹ q̄n male fieri poſſit q2 actus q̄ eſt bon⁹ ex gñe ṗt indebitis circūſtantȷ̄s veſtiri ꝛ ita male fiet. alio mõ ṗt ꝯſiderari act⁹ nõ ſolū̄ ſm̄ ordinẽ ad materiā ſed cõcernẽdo oẽs circūſtantias q̄b; veſtit̃ ꝛ ſic etiā ꝯcernit modū̄ agẽdi. vñ pꝫ ꝙ ſic accipiendo actuꝫ bonū̄ aliq̄s act⁹ eſt adeo bon⁹ ꝙ nullo mõ male fieri poſſit. Ad. ȷ̄. ḡ dõm ꝙ diligẽ deū̄ eſt finis vltim⁹ nõ q̄cūq; mõ ſꝫ ſm̄ ꝙ diligi debet ꝛ iõ nihil ꝓhibet q̄n dilectio dei poſſit male fieri. ſic pꝫ in hȷ̄s q̄ diligūt deū̄ ꝓpter tꝑalia. Ad. ȷ̄ȷ̄. dõm ꝙ act⁹ v̄tutis ē actus ꝑfect⁹ ꝛ q̄ꝫtū̄ ad materiā ꝛ q̄ꝫtū̄ ad circūſtantiā et q̄ꝫtū̄ ad intentõeꝫ. ꝛ ſic pꝫ ꝙ nõ pōt male fieri. Ad. iȷ̄ȷ̄. dõꝫ ꝙ actus moralis illā bonitatẽ quā ex ſpeciẽ h; nullatenus amittit hec aūtẽ bõitas ē ſm̄ quẽ dicit̃ bonū̄ ex genere. ſed tñ pōt ſupaddi aliqua malicia ex indebito fine vel quacūq; circūſtantia.

D ſcdm ſic ꝑcedit: ⁊ videt ꝙ null⁹ actus ſit adeo mal⁹ qn bñ fieri poſſit. voluntas eni. cũ naralr or dinet ad bonũ magis ſe hʒ ad bonũ ꝙ̃ ad malũ. cum ḡ null⁹ act⁹ ex voluntate ꝑcedens ſit ita bonus ꝙ nõ poſſit fieri male vt dictũ eſt. videt ꝙ nullus ſit adeo malus qn poſſit fieri bñ. ℙ. Actus dr̄ mal⁹ inq̃ʒtũ caret aliq̄ bono ſed om̄e bonũ ꝓuatũ pt recõpenſari ꝑ aliq̄d maius bonũ. cũ ḡ intentio volũtatis poſſit fieri ad infinitũ bonũ videt ꝙ ex tali intentõe poſſit actus q̃ʒtũcunqʒ malus bñ fieri. ℙ. Bonũ ex fine dependet ſed quãtũcunqʒ ſit mal⁹ aliq̄s actus pt fieri bono fine. ḡ pt fieri bñ. Sʒ ꝯ ꝙ eq̄d eſt de ſbã rei inſeꝑabilr ei inhetet ſed aliq̄s actus ſm ſpeciẽ ſue ſbe mal⁹ eſt. ḡ adeo pt eſſe malus aliq̄s actus ꝙ nullo mõ bñ fieri põt. ℙ. Si actus ꝑ ſe mali bñ fieri poſſẽt ꝑcipue hoc eſſet ex h̃ ꝙ bona intentõe fierẽt ſed h̃ mõ bñ fieri nõ poſſunt. qꝛ vt dic phs in. viij. ethi. q agũt mala ꝓpter bonũ ſilant hijs qui incõuenienti medio vtunt ad ꝓpoſitũ oñdendũ ḡ aliqui actus ſt adeo mali ꝙ nullo mõ pñt bñ fieri. Rº. dõm ꝙ circa hec tãgit duplex opinio ĩ lr̃a. vna q ponebat oẽs actus eſſe indifferẽtes ⁊ q̃ʒtũ in ſe eſt poſſe bñ ⁊ male fieri. q̄ꝝ rõ fuiſſe videt ꝙ actus ex ſua ſbã nõ hʒ qd ſit malus. ſʒ ex aliq̄ addito vel circũſtantia vel fine. ſʒ h̃ nõ cõuenient dr̄. qꝛ lʒ act⁹ ex h̃ ꝙ eſt ens nõ habeat ꝙ ſit malus. hʒ tñ qd ſit malus ex h̃ ꝙ ſit tale ens ſpecificatũ. ſpecificat eni act⁹ ex materia vel ex obiecto. vñ interdũ hʒ maliciã. ⁊ iõ aliq̄ act⁹ ſunt q ſm ſuã ſpeciẽ accepti nõ ſũt indifferẽtes ſʒ mali q̃ʒuis maliciã nõ habeãt ex rõne ſui generis ex q aũt act⁹ ex ꝑte materie maliciaʒ hʒ nullo mõ põt fieri bñ qꝛ malũ cauſat ex ſinglaribꝰ defectibꝰ. vt dyoni. dicit. vñ vna ſola circũſtantia inordinata ſufficit ad hoc ꝙ actus nõ bñ fiat. Ad. j. ḡ dõm ꝙ non eſt ſilr de bono ⁊ malo. nam ſm dyoni. bonum conſiſtit ex vna et tota cã. malũ aũt ex ſingularibꝰ defectibꝰ. vñ ex h̃ qd malus eſt actus ex genere. ſufficit ad hoc qd male fiat. non aũt ſufficit ad hoc ꝙ bñ fiat qd eſt bonus ex gñe. Ad ſcdm dõʒ ꝙ rõ illa ꝓcederet ſi hõ ꝑ actũ malũ poſſet cõſequi ſũmuʒ bonũ ſed hoc nõ põt eſſe qꝛ actus mal⁹ eſt incõpetens mediũ ad ꝯſequẽdũ finẽ bonũ vt dictũ eſt.

Ad. iij. dõm ꝙ lʒ res habeat bonitatẽ ex fine requirit tñ ꝙ ſit fini bono ꝓportionata malus autẽ actus bono fini ꝓportionat⁹ nõ eſt. vñ rõ nõ ſequit.

D tertiũ ſic ꝑcedit. ⁊ videt ꝙ nullus act⁹ hũanus poſſit eſſe indifferẽs. aut eni aliq̄s actus eſt ordinabil' in bonũ finẽ ⁊ actu ordinat⁹ in ipm aut ſi nõ eſt ordinabil' de ſe mal⁹ ẽ. ſi ẽ ordinabil' ⁊ nõ ordinat⁹ eſt vanus ⁊ ꝑ ꝯñs malus. ſi autẽ eſt ordinabil' ⁊ ordinat⁹ eſt bon⁹. ḡ nullus actus eſt qn ſit bonus l' mal⁹ ℙ. Plus eſt facere q̃ʒ dicere ſʒ nullũ v̓bũ ẽ hoĩs qd nõ ſit bonũ vl' malũ. qꝛ etiã v̓ba ocioſa ſẽt mala. vt ptʒ Math. xij. Om̄e v̓bũ ocioſuʒ qd locuti fuerint hoĩes reddẽt de eo rõnem. ḡ multo forti⁹ oĩs actus vel eſt bonus vel malus. ℙ. Actus dr̄ malus rõne alicuius ꝓuatiõis q in actu fundat ſed ꝓuatio ⁊ habit⁹ nõ hñt mediũ circa ꝓpriũ ſuſceptibile. ḡ oĩs actus vl' eſt bonus vl' mal⁹ Sʒ ꝯ bonũ ⁊ malũ ſm phm ĩ ꝑdicamẽtis ſunt ꝯtia mediata. ḡ int' ea pt eſſe aliqd mediũ. ⁊ ſic aliq̄s actus pt eſſe neqʒ bon⁹ neqʒ mal⁹. ℙ. Aliq̄ act⁹ ſm genus ſuũ indifferẽtes ſt vt leuare feſtucã l' aliq̄d hmõi qui bonitatẽ hñt l' maliciã ꝑcipue ex intẽtõe finis ꝯtigit aũt ipm finẽ eſſe indifferentẽ ad que talis actus ꝑ intẽtiõnẽ refert. ḡ actus remanebit oĩno indifferens. Rº dõʒ ꝙ circa hoc eſt duplex opinio. Quidã eni dicũt omnes actus eſſe indifferẽtes. ⁊ aliq̄s ꝑ ſe bonos vl' malos Quidã v̓o nullũ actũ eſſe indifferẽtẽ. quelibet aũt haꝝ opinionũ põt eſſe vera. Actus aũt aliq̄s põt tripl'r cõſiderari. vno m̃ rõne ſui generis. ⁊ ſic om̄is actus eſt indifferens qꝛ ex hoc qd eſt actus non habet qd ſit bonus vel malus. alio modo põt ꝯſiderari ex ſpecie ſua quã hʒ ex materia vel obiecto. ⁊ ſic aliq̄s actus eſt indifferens qui. ſ. ex materia ſua nõ habʒ nec malicie nec bonitatis rõnem nõ aũt om̄is actus eſt talis. tertio mõ põt ꝯſiderari aliq̄s actus ſm indiuiduũ ⁊ ſic oportet qd ꝯſideret cum om̄ibꝰ circũſtantijs que ad actũ ꝯcurrũt ⁊ ſic nullus actus ex deliberatiua voluntate ꝑcedens eſt indifferens quin ſit bon⁹ vel malus. ⁊ hoc qꝛ ſi refert in finẽ debitũ eſt bonus. alias aũt eſt malus. tenet eni voluntas deliberatiua omnẽ actũ referre in deũ vel immediate vel mediate. ⁊ ſi eni nõ ſemꝑ actu cogitet de deo tamẽ habitu ſemꝑ refert in deũ ⁊ quodãmodo actu inquãtũ vis actualis intentõnis precedentis remanet in actibꝰ ſequentibꝰ. Et ꝑ hoc ptʒ ſolutio ad obiecta.

D quartũ ſic ꝑcedit. ⁊ videt ꝙ actus iudicet bonus vel malus ex volũtate qd eni habet aliquis ex ſpecie ſua ꝯuenit ei ſm ſeipm. ſʒ actio q̄nq̄ ex ſpẽ ſua ẽ bõa l' mala vt ex ꝯ dictiſ ptʒ. ḡ bonitas ⁊ malicia actõis nõ eſt ſemꝑ iudicãda ex volũtate ſʒ ſm ſeipaʒ ℙ. Actio mediãte volũtate refert ad finẽ ſed aliquãdo põt eẽ finis bonus ⁊ actio mala. ḡ malicia actõis vel bonitas nõ ſemꝑ iudicat ex voluntate. ℙ. Si malicia actõis vel bonitas ſꝑ ex volũtate iudicaret pl⁹ mereret l' dñmereret q aliq̄d vult ⁊ facit. q̃ʒ q vult tñ h̃ aũt ẽ falſũ. qꝛ ſic facẽ bonũ eẽt ſupfluũ poſtq̃ʒ illd aliq̄s vult. ḡ nõ eſt verũ ꝙ bonitas vl' malicia actiõis iudicet ſꝑ ex volũtate. Sʒ ꝯ eſt qd dr̄ Math. xij. Nõ põt arbor bona fructus malos facere. neqʒ mala bonos ꝑ arborẽ aũt deſignat volũtas. ꝑ fruct⁹ v̓o opa. ḡ bõitas operum ex volũtate penſanda eſt. ℙ. Aug. dicit ꝙ volũtas eſt qua peccat ⁊ recte viuit. ḡ bonitas ex volũtate iudicãda eſt. Rº. dõm ꝙ volũtas põt dici bona vl' mala ꝑ cõparatiõeʒ ad duo. ſ. ad finẽ ꝓximũ q eſt materia vl' obiectũ id ẽ volitũ ipm ⁊ ad finẽ remotũ. ex altero aũtẽ hoꝝ nõ pt volũtas ſimpl'r dici bona ſed ſolũ ſm q̄d. ad hoc v̓o qd ſit bona ſimpl'r opter bonitatẽ ꝯcurrere ĩ vtroq̄. ſed ad hoc qd ſit mala ſimpl'r ſufficit malicia in altero tm̄. ſiue eni q̄s velit malũ ꝓpter bonũ ſiue bonũ ꝓpt malum ſiue malũ ꝓpter malũ volũtas eſt ſimplicit' mala ſʒ tunc ſolũ eſt ſimplicit' bona qñ q̄s vult bonũ ꝓpt bonuʒ; ptʒ ḡ qd volũtas ⁊ actio ſꝑ ſe cõcomitãt in malicia ⁊ bonitate ſm ꝙ bonitas ⁊ malicia ꝑtinent ad meritũ ⁊ demeritũ. nõ aũt ſm ꝙ ſimpl'r rectitudinẽ l' inordinatõẽ importãt põt eni eẽ actio ĩordinata ⁊ tñ nõ eſt demeritoria. ſi oĩno inuolũtarie fiat. ſi v̓o voluntarie iam erit ex voluntas mala que vult malũ ⁊ actio mala ⁊ ſil'r eſt de actõe ⁊ volũtate bona. Ad. j. ḡ dõm ꝙ lʒ actões aliq̄ habeãt aliquam rectitudinẽ vel inordinatõeʒ ex ſeipis ſm ꝙ dicuntur bone vel male ex genere tñ bonitatẽ vel maliciã moralẽ ſm ꝙ ſũt meritorie vel demeritorie laudabiles vel vituꝑabiles nõ habẽt niſi ſm ꝙ ſunt voluntarie. Ad. ij. dõm ꝙ bonitas que eſt ex ordine ad finẽ cõuenit actui ex voluntate. bonitas vero que eſt ex rectitudine actus cõuenit volũtati ꝑ actũ inq̃ʒtũ. ſ. volũtas vult bonũ qd eſt actio bona ⁊ niſi vtraqʒ bonitas ꝯcurrat volũtas ſimpl'r dici bona nõ pt Ad. iij. dõʒ q̃ʒ q̃ʒtuʒ ad meritũ ꝑmij eſſential' act⁹ exterior nihil addit ad maliciã vl' bonitatẽ niſi ſit talis act⁹ in q intendat vl' remittatur volũtas. et hoc ideo qꝛ talis bonitas cõſiderat in ordine ad finem vltimũ. nec tñ actio eſt ſupflua qꝛ actõ adijcit aliquid reſpectu pmij accidẽtalis. ſm ꝙ ꝑ eaʒ decor honeſtatis ꝑficitur ⁊ ex ea cõſequit aliquis fruct⁹ vt edificatio ꝓximi vel releuatio miſeroꝝ.

Vnde intentio vt ſu

[illegible] Hic queruntur quatuor Primo vtrū abſq; fide omīs actio ſit pctm̄. Scdo vtrū aliqua virtus poſſit eſſe in infideli. Tertio vtrū ex timore ſeruili poſſit aliquid bene fieri. Quarto vtrū om̄e pctm̄ ſit voluntarium.

Ad primū ſic ꝓceditur. ꝛ videtur ꝙ omnis actio infideliū ſit pctm̄. dicitur enim Ro. xiiij. omne qḋ nō eſt ex fide pctm̄ eſt. vbi glo. dicit. qḋ oīs vita infideliū eſt pctm̄. vita aūt hic ꝓ actu vite accipitur. ergo infidelis in quolibet ſuo actu peccat. ¶ Pre. Omnis actus qui ex recta intentione nō ꝓcedit eſt pctm̄. tenemur eni actus nr̄os referre in deū ſm̄ ꝙ dr̄ .j. Corinth. x. Omnia in gl'am dei facite. recta aūt intētio nō pōt eſſe niſi ꝑ fidē. q2 fides intentionē dirigit vt in lr̄a habetur. ergo oīs actio infidelis eſt mala. ¶ Pre. Defectus qui eſt in p̄mo principio. redūdat ad om̄ia ſeq̄ntia cum om̄ia ſequentia regulentur ex primo. ſed infidelitas eſt quidā defect⁹ circa intellectū ex quo voluntas ꝛ ratio regulatur. ergo infidelis habet ꝛ voluntatē ꝛ actōes [illegible] ꝛ ita om̄is eius actio eſt pctm̄. Sed cōtra [illegible] ad demonū obſtinationē ptinet. vt mala ſit om̄is eoꝝ actio que ex voluntate deliberatiua ꝓcedit. ſed infideles nō ſunt damnati nec obſtinati. ergo nō om̄is actio eoꝝ eſt mala. ¶ Pre. Conſiliū nō datur niſi de bono. cōſiliatur aūt infidelibꝫ vt aliq̄d faciant. etiā in infidelitate exn̄tes. non ergo omnis eoꝝ actio eſt pctm̄. Rn̄o dicēdum ꝙ aliqua actio pōt dici infidelis dupl'r. vno mō ꝑ ſe. cū ſc3 actio ex infidelitate ꝓcedit. hec aūt actō eſt infidelis in quantū hmōi. om̄is aūt talis actio cōſtat qḋ eſt ſimpliciter pctm̄. alio modo dicitur actio infidelis ꝑ accidēs que. ſ. nō ꝓcedit ex infidelitate ſ3 ſit cum infidelitate. ꝛ hm̄ ouctē nō eſt actio infidelis inquātum hmōi. hanc aūt infidelē actionē cōtingit nō eſſe pctm̄. ꝑ infidelitatē enim nō totū bonū naturalē cognitōis aufertur. ꝛ ſm̄ hoc ꝙ aliqd manet ex eo pōt ꝓcedere actus qui nō eſt pctm̄. Ad primum ergo dicēdum ꝙ glo. loquitur de vita infideliū q̄ ex infidelitate ꝓcedit. qḋ pt3 ex intentōe apl'i ibidē loquitur eni de illis qui a cibis in lege ꝓhibitis abſtinebāt ꝓpter infidelitatē qua credebāt legalia eſſe ſecuāda vl' pōt dici qḋ om̄is infideliū vita dicitur eſſe pctm̄ q2 eſt cū pctō. nullū3 enī pctm̄ ſine fide remittitur. Act. xv. fide purificās corda eoꝝ. Ad .ij. dicēdum ꝙ fides rectificat intentōē ī deū pfecte put requiritur ad ipm acquirendū. ſed naturalis cognitio de deo pōt dirigē intentōē ī deū ſi. vitetur pctm̄. Ad tertiū dicēdum ꝙ rō illa ꝓcederet. ſi infidelitas totā cognitionē intellect⁹ ꝑuerteret qḋ pt3 eſſe falſū.

Ad ſcdm ſic ꝓceditur. ꝛ videtur ꝙ ī infidelibꝫ nō poſſit eſſe aliq̄ v̄tus. charitas eni eſt mr̄ v̄tutū et fidei fundamentū ſ3 infideles carēt charitate et fide. ergo nō hn̄t aliquā v̄tutē ¶ Pre. Falſus denarius nō eſt denari⁹ q2 vnūqḋq3 ita ſe hꝫ ad veꝝ ſicut ad ens. ergo falſa v̄tus nō eſt v̄tus. ſed ſicut Aug. dicit vbi deē agnitio eterne v̄itatis falſa v̄tus eſt etiā in optīs moribꝫ qḋ nō hꝫ locū ī infidelibꝫ. ergo infideles nō hn̄t aliquā v̄tutē ¶ Pre. Ut dr̄ in. vij. phiſi. v̄tus ē diſpoſitio pfecti ad optimū ſed infidel' nec pfecte boni eē poſſunt nec diſponuntur ad optimū qḋ eſt eterna felicitas. ergo in eis nulla v̄tus eē pōt Sed contra ex frequēti bn̄ agere fit hō v̄tuoſus vt dr̄ in ſcdo ethi. ſ3 infidel' poſſūt frequēter bn̄ agere. ergo poſſunt fieri v̄tuoſi. ¶ Pre. Fortitudo quedā v̄tus eſt. hec aūt in quibuſdā infidelibꝫ maxime fuit q̄ ꝓpter bonū v̄tutis pcula intrepide ſuſtinuerūt ergo v̄tus pōt eſſe in infidelibꝫ. Rn̄o dicēdum ꝙ v̄tus pfectio qdā eſt aliq̄d aūt pōt dici pfectū ſimpl'r ꝛ ſm̄ q̄d. Simpl'r quidē pfectū dr̄ qḋ habet quicq̄d natū eſt [illegible] ad minus [illegible] pfectio in infideli eſſe nō pōt q2 nō habet ea [illegible] [illegible] beatitudinē q̄ debēt ꝛ poſſunt hr̄i in hac vita ſm̄ q̄d v̄o perfectū pōt dici ꝙ habet illa q̄ ptinēt ad aliquē ſpālē3 pfectōis modū ꝛ talis pfectō pōt eſſe ī infideli q2 pōt hr̄e illa bona q̄ hō natus eſt cōſequi ex ꝓprijs naturalibꝫ. ꝛ iō v̄tus in infideli eſſe nō pt̄ ſm̄ pfectā ſui rōe3 ſed ſolū ſm̄ impfectā ꝛ hmōi ſunt v̄tutes pollitice de q̄bus phi tractauerūt. ꝛ in quibꝫ claruerūt plures gētiliū. Et ꝑ hoc pt3 ſolutio ad obiecta.

Ad tertiū ſic ꝓceditur. ꝛ videtur ꝙ nō q̄cq̄d fit ex timore ſuili male fiat. illud eni q̄ null⁹ male vtitur eſt v̄tus. ergo illud q̄ null⁹ bn̄ vtitur eſt pctm̄ vl' vitiū ſi ergo ex timore ſeruili nihil bn̄ fiat. videtur ꝙ timor ſuilis ſit vitiū. ꝛ ſic non erit a deo qḋ eſt cōtra glo Ro. viij. ¶ Pre. Null⁹ male agēdo diſpōitur ad bonū cū ꝯtrariū nō ſit diſpoſitio ad ſuū ꝯtrariū. ſ3 timor ſuilis diſponit ad charitatē. introducit eni3 charitatē ſicut ſeta linū vt dicit Aug. Non ergo q̄cq̄d fit ex timore ſuili male fit. ¶ Pre. Peccatores nihil agūt ex amore. q2 charitatē nō hn̄t nec ex timore initiali vel caſto q̄ ſine charitate non eſt [illegible] agūt ex timore ſuili [illegible] [illegible] videtur ꝙ q̄cq̄d pctōres agūt male agūt [illegible] timore ſuili male fiat Sed contra illud qḋ male nō fit pt̄ ſimul eē cū charitate. ſ3 cū charitate nō pōt eē ꝙ aliq̄s bonū agat ex timore ſuili. ergo q̄cq̄d fit ex timore ſuili male fit. ¶ Pre. Sicut ſe hꝫ cupiditas ad ꝯſecutōē3 boni charitatis ita ſe hꝫ timor ſuil' ad vitatōē3 mali pene. ſ3 q̄cq̄d fit ex cupiditate male fit. ergo q̄cq̄d fit ex timore ſuili male fit. Rn̄o. dicēdū ꝙ tūc aliq̄d dr̄ fieri ex timore ſuili. qn̄ agēs in agēdo bonū p̄ncipal'r hꝫ oculū ad penā quā intēdit vitare. ꝛ ſic pꝫ ꝙ volūtas ei⁹ mag' repugnat malo pene q̄3 malo culpe. ꝑ quā de⁹ offēditur. ꝛ niſi penā timeret iniq̄tatē ꝯmitteret. hoc aūt ad ꝑuerſitatē volūtatis ptinet. q2 q̄nto aliqḋ malū mag' odit [illegible] bonū magis amat. ꝛ ſic bonū nature qḋ ꝑ penam tollitur magis amatur q̄3 bonū [illegible] qḋ eſt ꝑuerſe voluntatis. qn̄ aūt fit ex ꝑuerſa voluntate male fit q̄uis etiā ſit bonū ex genere. vn̄ q̄cq̄d fit ex timore ſeruili male fit. Ad p̄mū ergo dicēdum q' timor ſm̄ ꝙ q̄ndā reuerētiā dei importat bonū eſt ꝛ donū dei. ſ3 ipa ſuilitas vitiū eſt ex q̄ cōtingit. ꝙ q̄cq̄d eo fit male fit. Ad .ij. dicēdum. ex hoc ipſo ꝙ aliq̄s aſſueſcit ad faciendū bonū l3 nō bn̄. ſequitur qḋ qn̄q3 libēter faciat bonū ꝛ ꝑ hūc modū ꝯtigit qḋ timor ſuilis diſponit ad charitatē. Ad .iij. dicēdum. ꝙ l3 īfideles nō habeāt charitatē habēt tn̄ naturalē dei dilectionē. ex q̄ multa facere poſſunt. ꝛ ſic nō ſequitur ꝙ q̄cquid agunt ex timore ſeruili agant.

Ad quartū ſic ꝓceditur. ꝛ videtur ꝙ nō oē pctm̄ ſit volūtariū. qḋ eni hō nō pt̄ vitare nō eſt volūtariū ſ3 hō abſq3 gr̄a nō pt̄ vitare pctā mortalia nec venia. etiā in gr̄a exn̄s. ergo nō oē pctm̄ eſt volūtariū3. ¶ Pre. Rō pcti formal'r ex dformitate ſumitur. ſ3 dformitas pcti nō ē volūtaria. ergo pctm̄ nō dꝫ volūtariū dici. ¶ Pre. Illud qḋ ē igrūi eſt iuolūtariū ſed multa pctā ꝑ igrātiā cōmittūtur. ergo nō oē pctm̄ eſt volūtariū. Sed contra fruſtra ꝓhibetur nob. qḋ nō ē in nr̄a volūtate ꝯſtitutū. ſ3 pctā ꝓhibentur nob lege diuia in q̄ nihil eſt fruſtra. ergo pctā ſūt volūtaria ¶ Pre. Inuolūtariū meretur miam ꝛ veniā. vt dr̄ in .iij. ethi. pctā v̄o merentur penā. ergo pctā nō ſūt inuolūtaria. Rn̄o. dicēdum ꝙ in culpā iputari nō pt̄ alicui niſi illud cui⁹ ē cā. vn̄ cū pctā hoi iputentur ad culpā. oportet ꝙ pctōꝝ ipſe ſit cā. eoꝝ aūt q̄ inuolūtarie cōmittuntur nō eſt cā ille q̄ cōmittit. ſ3 hoc qḋ ad cōmittēdū cogit. vn̄ opꝫ oīa pctā ſm̄ ꝙ rōem culpe hn̄t volūtaria eē ꝛ ꝓpter hoc in volūtate eſſe dr̄ pctm̄ ſicut in cauſa q̄uis nō ſemꝑ ſit in ſubiecto. Ad

primū ergo dōꝫ ꝗꝛ lꝫ hō nō poſſit vitare oīa pctā ſicut dictū eſt pōt tñ vitare ſingula vt ſ patuit. Ad ſcōꝫ dō ꝗꝛ lꝫ homo nō velit deformitatē pcti vult tñ illud ad qḋ de neceſſitate ſequit̃ pcti deformitas ⁊ ex hoc pctm̄ voluntariū fit. Ad tertiū dōm ꝙ pctā que p ignorantiā cōmittunt̃ vl' fiunt ex tali ignorantia que ⁊ ipa pctm̄ eſt inquantū eſt aliquo mō volūtaria vel ignorātia illa nō eſt talis que excludat voluntatē pcti qꝛ nō ignorant̃ oīa ex quibꝫ cauſat̃ pcti deformitas. Si m̄ ignorātia nullo modo eſſet pctm̄ ſi tolleret penit⁹ inuolūtariū ⁊ qḋ ex ea ſequeret̃ nō haberet rōnem pcti.

DI XLII

Dum autem volūtas

mala ⁊c̄. Hic querunt̃ q̄tuor. Primo vtrū actio ⁊ volūtas ſit vnū pctm vl' duo. Scḋo de differentia pcti venial' et mortal'. Tertio de duabꝫ radicibꝫ pctōꝝ .ſ. timore ⁊ amore. Quarto de numero capitaliū vicioꝝ.

D primū ſic ꝓcedit̃. ⁊ videt̃ ꝙ volūtas ⁊ actio ſint diuerſa pctā. pctm̄ enī in aliquo actu ꝯſiſtit vt ſupra habitū eſt. ergo vbi non eſt idem actus nō eſt idem pctm̄. ſed nō eſt idem actus volūtatis interioꝛ ⁊ membroꝝ exterioꝛ. ergo ſunt diuerſa pctā. P. Pctm̄ dicit̃ ex hoc qḋ legi dei ꝯtrariat̃ ſed diuerſis p̄ceptis ꝓhibet̃ actus interioꝛ ⁊ exterioꝛ. hec enī ſunt duo p̄cepta decalogi nō mechaberis. ⁊ nō concupiſces Exo. xx. ergo ſunt diuerſa pctā. P. Si volūtas et actio ſunt vnū pctm̄ hoc aūt pctm̄ cōmiſſum eſt cum aliquis volūtate in pctm̄ conſentit ſequit̃ qḋ cum agit actū exterioꝛē nullū pctm̄ cōmittat qḋ eſt incōueniens. ergo ⁊ primū .ſ. ꝙ volūtas ⁊ actio nō ſit vnum peccatū.

Sꝫ cōtra eadē eſt actio inſtrumēti ⁊ principalis agentis: ſed membra quibꝫ actus exterioꝛ exercet̃ ſunt inſtrumenta a volūtate mota. ergo idem pctm̄ eſt qḋ fit p voluntatē ⁊ p exterioꝛa membra. P. Diuerſa pctā mortalia ſunt ſeorſum ⁊ diſtinctim confitenda ſed nō requiritur vt homo diſtinctim confiteat̃ voluntatē interioꝛē et actū exterioꝛē. ergo volūtas interioꝛ ⁊ actus exterioꝛ ſunt vnū pctm̄. R̄o. dōꝫ ꝙ volūtas interioꝛ dupliciter pōt cōſiderari. vno mō ſm ꝙ eſt actui exterioꝛi coniūcta et ſic eſt idem pctm̄ volūtas interioꝛ et actus exterioꝛ cū act⁹ exterioꝛ rōeꝫ culpe ꝯſeq̄t̃ ex h̄ qḋ ē volūtari⁹. alio mō pōt ꝯſiderari ſm qḋ ē ab actu diſticta vt ſi aliq̄s primo informatōꝫ ꝯſentiat et poſtea eā actu exerceat et ſic ſunt diuerſa pctā opoꝛtet enī qḋ qñ act⁹ exterioꝛ implet̃ etiā īterioꝛ volūtatꝭ act⁹ itet̃ ⁊ ſic ſūbi duo act⁹ volūtatꝭ et p ꝯſeq̄ns duo pctā. Et p hoc patet ſolutio ad obiecta.

D ſcḋm ſic ꝓceditur. ⁊ videt̃ ꝙ pctm̄ mortale cōtra veniale incōuenienter diuidat̃. ſpecies enim ab inuicē diſtinguunt̃ p ea que ſunt de eſſentia ſpecierū. ſed diſtinctio mortalis ⁊ venialis pcti ſumitur penes reatum qui nō eſt de eſſentia pcti qḋ pꝫ ex hoc qḋ pctm̄ tranſit actu ⁊ remanet reatu ergo incōuenienter pctm̄ mortale cōtra veniale diuidit̃. P. Omne pctm̄ tollit ꝟtutē tum pctm̄ ꝟtuti cōtrarietur. ſed virtus nō tollit̃ niſi p pctm̄ mortale. ergo omne pctm̄ eſt pctm̄ mortale ⁊ ſic diuiſio nulla ē. P. Mortale pctm̄ ⁊ veniale ad inuicē differre vident̃ p ordinē ad preceptū. nam pctm̄ mortale eſt ꝯtra p̄ceptū nō aūt peccatū veniale. cum ergo p̄ceptū ſit extra eſſentiā pcti. videtur ꝙ incōuenienter pctm̄ p mortale ⁊ veniale diſtinguat̃. Sed ꝯtra culpa ē meritū pene ſed diuerſe pene veniali ⁊ moꝛtali pctō debent̃. vt i lr̄a hr̄. g̊ ſūt diuīſa pctā. P. Pctm̄ veniale eſt diſpoſitio ad mortale. ſꝫ diſpō ꝯueniēt̃ ꝯ habitū diuidit̃ vt pꝫ i p̄dicamētis. g̊ ⁊ veiale cōtra mortale. R̄o dōm ꝙ diuiſio pcti p mortale ⁊ veniale ſumit̃ penes reatū ad penā. nam pctā illa quibꝫ eterne mortis pena debet̃ mortalia dicunt̃. ea vero que facile veniā ꝯſequunt̃ dicunt̃ venialia. qḋ cōtingit tripliciter. vno mō ex cauſa vt cum aliqḋ pctm̄ cōmittit̃ p ignorantiam vel infirmitatē que ſunt ratio facilis indulgentie alio modo ex euētu vt cum culpa que cōmittēdo fuerat mortal' obligādo ad penā eternā p ꝯfeſſionē facta eſt venialis manente obligatōe ad penā tpalē. tertio mō dicitur veniale ex gn̄e ⁊ ſic accipit̃ hic ⁊ tunc differētia mortalis ⁊ venialis peccati ſumitur in ordine ad charitatē nam ille actus q ex ſuo genere p̄uat aliq̄d qḋ req̄rit charitas dei ⁊ ꝓximi eſt pctm̄ mortale ex gn̄e ſicut idolatria homicidiū ⁊ ſilia. actus vero qui hoc non tollit. aliquā tñ inordinationē hn̄s eſt pctm̄ veniale ex genere. cōtingit tñ id qḋ eſt ſm ſuū genus veniale fieri mortale. ſi in eo finis volūtatis cōſtituat̃ qꝛ hoc erit iam cōtra hoc qḋ charitas dei requirit. vt. ſ. in eo ſolo volūtatis nr̄e finis cōſtituat̃. Ad primū ergo dōm ꝙ lꝫ reat⁹ maneat poſt actū pcti. eſt m̄ eſſential' pcti effect⁹. qꝛ ex h̄ ipo qḋ pctm̄ cōtra deū eſt cōmiſſū aliq̄s pene eſt debitoꝛ qḋ quidē debitū dimittit̃. qñ macula culpe p grām delet̃. ⁊ p̄cedens inordinatio pcti p ſatiſfactōeꝫ expiat̃. Ad. ij. dōm ꝙ pctm̄ veniale nō tollit ꝟtutis habitū qꝛ charitati nō cōtrariat̃ que eſt mr̄ ꝟtutū impedit̃ autē ꝟtutis actus. vñ conuenienter cōtra mortale diſtinguit̃. Ad. iij. dōm ꝙ qꝛ oīa p̄cepta diuīe legis in finē charitatis ordinant̃. iō ſumit̃ differētia pcti mortal' ⁊ venialis p differentiā ad p̄cepta legis. que m̄ ſi nulla eſſent explicite data maneret p̄dicta differentia p ordinē ad charitatē.

D tertiū ſic ꝓcedit̃ ⁊ videt̃ ꝙ incōuenienter due radices pctis aſſignent̃. ſ. timoꝛ ⁊ amoꝛ vt enī habetur Eccl'. x. Initiū oīs pcti ſupbia hoc aūt ſub neutro hoꝝ cōp̄hendit̃. ergo inconuenienter radices pctōꝝ tangunt̃. P. Diuiſio debet fieri p oppoſita timoꝛ aūt nō opponit̃ amori. ſꝫ ſpei magis. cum timor ſit in iraſcibili. amoꝛ in cōcupiſcibili. g̊ incōuenienter timoꝛ ⁊ amoꝛ radices pctōꝝ ponuntur. P. Radix arboꝛis nō eſt arboꝛ. ergo nec radix pcti eſt pctm̄. ſed timoꝛ male hūilians. ⁊ amoꝛ male inflāmās ſunt quedam pctā. ergo nō debent poni radices pctōꝝ. Sed contra eiſdē generat̃ virtus ⁊ corrūpit̃. vt patꝫ in. ij. Ethi. ſed timore ⁊ amore ordinate habitis exercētur actus virtutū. ergo et ex timore ⁊ amore inordinati vitia oriunt̃. P. Pctm̄ ex volūtate ꝓcedit. ſed volūtas vel bonū ꝓſequit̃ qḋ fit p amorē. vel malū fugit. qḋ fit p timorē. g̊ radices pctōꝝ ſunt amoꝛ et timoꝛ. R̄o. dōꝫ ꝙ radix in peccatis dicit̃ methaphoꝛ. ad ſilitudinē radicis arboꝛis in qua ſunt duo cōſiderāda. vnū eſt qḋ radix eſt p̄ncipiū nutritōis arboꝛis. in quo differt a ſūmitate arboꝛis. q̄ eſt etiā qḋdā arboꝛis p̄ncipiū. aliḋ eſt qḋ radix eſt ꝓximū principiū arboꝛis. ⁊ ei coniunctū. p quod differt a ſemine. pctm̄ aūt fomentū ſuſcipit ex cōuerſione ad bonū cōmutabile ꝯſumat̃ vero in auerſiōe vbi eſt quaſi quedā ſūmitas pcti. radix ꝟo hmōi quidē in cōuerſione q̄ſi remotū principiū eſt fomes originalr tractus. ⁊ etiā cōſequunt̃ amor ſui inordinat⁹. ex q̊ oīs mala affectio oritur ꝓxima aūt principia quaſi cōiūcta ad pctm̄ incitātia ſunt cupiditas alicui⁹ boni tpalis cōſequendi. ⁊ timoꝛ alicui⁹ mali tpalis qḋ aliq̄s vitare nititur p pctm̄. ⁊ iō timoꝛ ⁊ amoꝛ ponūt̃ hic pctōꝝ radices.

Ad primū g̊ dōm ꝙ ſupbia reſpicit pctm̄ ex pte auerſionis. vñ pōt dici aliqḋ peccati initium. ſed nō radix.

Ad ſcḋm dōm ꝙ timoꝛ ex pte obiecti amori opponit̃ nam timoꝛ eſt de malo. amoꝛ vero de bono ⁊ ꝓpter hoc ex oppoſito diuidunt̃. Ad tertiū dōm ꝙ timoꝛ ⁊ cupi

ditas ſiue amoꝛ ſm ꝙ noīac actū peccati nō ſunt radi-
ces. ſed ſm ꝙ noīant paſſiones.

D quartū ſic ꝓcedit. ⁊ videt ꝙ incōuenienter
ſeptē capitalia vicia in lrā noīent. Capitolia
enim vicia principalia dicunt. principalia vō
ſunt moꝛtalia. cum ergo mlta ſunt pctā moꝛ-
talia que hic nō noīant neq₃ oīa que hic numerant ſint
moꝛtalia videt ꝙ incōueniēter. vij. capitalia vitia noien-
tur. ℞. Uitia capitalia dicunt ex quib₉ alia pctā oꝛi-
untur ſed ex quolibet pccō alia pctā oꝛiunt. ġ pctm̄ qḋ-
libet pōt dici capitale ℞ Greg. dicit qḋ ex ſupbia oīa
oꝛiunt. ergo ipā ſola debet dici vitiū capitale. ℞. In-
anis gloꝛia ex ſupbia naſcit. ſed caput nō oꝛit ab alio. er-
go inanis gloꝛia nō debet dici capitale ⁊ ſic male nume-
rant hec ſeptē vicia capitolia. Sed cōtra vitiū ⁊ vir-
tus opponunt ſed ſeptē ſunt pꝛincipales v̄tutes. ſ. tres
theologice ⁊. quattuoꝛ cardinales. ergo ſeptē debēt eſſe
vitia capitalia. R°. dōm ꝙ vitiū aliqḋ dicit capitale
dupliciter. vno mō q₂ eſt dignū pena capitali ⁊ ſic nō ſu-
mitur hic. alio modo q₂ eſt caput aliorū vitioꝝ ⁊ h̄ mo-
do hic accipit. Dicit aūt aliquod pccm̄ eſſe caput alioꝝ
per modū quo p̄ncipes dicunt capita pplo℞. Princeps
autē oꝛdinat pplos ſibi ſubditos ad ꝓpꝛiū finem. vñ illa
pctā capitalia dicunt que habēt fines p̄ncipales ad q̄s
nata ſunt vt plimū alia pctā oꝛdīari ⁊ hic eſt vnus mo-
dus quo pctm̄ oꝛitur ex pctō vt ſupꝛa di. xxxvj. dictū eſt
finis aūt ad quē nata ſunt pctā oꝛdīari. aut eſt obiectu₃
cōcupiſcibilis. aut iraſcibilis. Concupiſcibilis aūt du-
plex. vnū eſt bonū adipiſcendū ⁊ hoc vel bonū exterius
reſpectu cuius eſt auaritia. vel bonū eſt qḋ eſt delectabi-
le carnis qḋ eſt oꝛdinatū. vel ad ꝯſeruationē indiuidui
reſpectu cuius eſt gula vel ad ꝯuerſationē ſpeciei reſpe-
ctu cui₉ eſt luxuria. aliḋ obiectū eſt malū vitādū ⁊ dico
malū qḋ reputat boni ꝯcupiti impeditiuū. quod quidē
impedimentū vel eſt in ipō ꝯcupiſcente ⁊ ſic eſt accidia
que abhoꝛret laborē ſpūalē inquantū impedit coꝛpalē
iocunditatē vel eſt in alio ⁊ ſic eſt inuidia que triſtat de
bono alterius ꝓut eſtimat īpeditiuū ꝓpꝛij boni. iraſcibi-
lis etiā obiectū eſt vel bonū arduū adipiſcendū reſpe-
ctu cuius eſt ſupbia vel inanis gloꝛia. aut eſt malū de-
p̄ſſum repellendū. ⁊ ſic eſt ira ex parte vero rōnis nō ac-
cipitur vitiū capitale q₂ bonū rōnis nō mouet ad pctā
ſed magis ad actus virtutū. nec in rōne eſt pctm̄ niſi ꝑ
viam defect₉ qui nō habet rōnem finis mouentis. vnḋ
infidelitas n̄ ponit pctm̄ capitale. nec alia hmōi. Ad
primū ergo dōm ꝙ pctā capitalia dicunt principalia in-
quantū ſunt pꝛincipia alioꝝ. non q₂ ſint alijs grauioꝛa
ꝓut pctā moꝛtalia pꝛincipalia poſſunt dici. vñ nō opoꝛ-
tet omnia pctā moꝛtalia dici capitalia. nec etiā omnia
pctā capitalia in omnē euentū eſſe moꝛtalia. Ad ſcḋ₃
dōm ꝙ in moꝛtalib₉ ꝯſiderat illud qḋ frequēter accidit
l₃ aūt ex quibuſlib₃ pctīs quelibet oꝛiri poſſint modo p̄-
dicto frequenti₉ tamen aliqua ex aliquib₉ oꝛiunt et ſm
hoc quedā₃ pccā ponunt ſpecialiter quoꝛundā capita.
Ad tertiū dicendū ꝙ licet ex ſupbia oꝛa omīa vitia oꝛi-
ri poſſint frequenti₉ tamen ex ea ⁊ ꝓximus aliqua ſpe-
cialia oꝛiunt ⁊ quedā alia ex alijs ſed tamen Gregoꝛi₉
hac ratōne non ponit ſupbiam inter vitia capitalia. ſed
omnium capitaliū caput loco aūcẽius ponit inanem
gloꝛiā. que eſt pꝛima filia ſupbie. ⁊ ex hoc p₃ ſolutio ad
quartum.

DI. XLIII

Et p̄terea quoddā₃

genus pctī ⁊c. Hic queruntur quatuoꝛ. Pꝛimo vtrū pctm̄ in ſpm̄ſctm̄ ſit ſpe-
ciale peccatū. Scḋo de ſpeciebꝫ eius. Tertio vtrū
ſit irremiſſibile. Quarto quibꝫ conueniat in ſpiritū-
ſanctū peccare.

D primū ſic ꝓcedit. ⁊ videt ꝙ pctm̄ in ſpiritū
ſanctū nō ſit ſpeciale pcm̄. peccare eñi in ſpm̄
ſanctū eſt ex certa malicia peccare. ſ₃ ſm qḋli-
bet genus pctī pōt aliq̄s ex certa malicia pec-
care. ergo pctm̄ in ſpi. ſan. nō eſt aliqḋ ſpeciale peccatū.
℞. Pctm̄ in ſpi. ſanc. diuidit cōtra pctm̄ ex ignoran-
tia. ⁊ ex infirmitate. ſed peccare ex ignorācia vel infirmi-
tate nō nomīat ſpeciale genus pctī. ergo nec pctm̄ in .ſſ.
℞. Malū ſcḋm dioni. eſt p̄ter voluntatē null₉ aūt
appetit malū niſi ꝓut eſt apparēs bonū. ergo nullū pcm̄
eſt ex certa malicia ſed ignorātia. ⁊ ſic nullū genus pctī
eſt in ſpi. ſanc. Sed cōtra peccatū in .ſſ. diſtinguit ab
alijs pctīs. vt p₃ Math. xij. ergo eſt ſpeciale genus pctī
℞. Grauitas pctī ſequit ſpeciē eius. ſed pctm̄ in .ſſ.
grauitate diſtinguit ab alijs pctīs. ergo eſt ſpeciale gen₉
pctī. R° dōm ꝙ pctm̄ in ſpm̄ſctm̄ dicit dupl'r. Uno
modo qñ quis peccat ſpāliter cōtra pſonā ſpi. ſan. ſicut
machedo. qui dixit .ſſ. eſſe creaturā. ⁊ ſic non accipit hic.
Alio mō dicit pctm̄ in .ſſ. qḋ eſt cōtra attributū .ſſ. et ſic
accipit hic. attribuit aūt .ſſ. bonitas ꝑ appꝛopꝛiatōē₃ q̄n-
dom ſicut prī potētia. ⁊ filio ſapia. vñ ſicut pcm̄ qḋ fit ex
infirmitate eſt cōtra prēm. qḋ eſt ex ignorātia ꝯtra filiū
ita ex certa malicia ꝯtra .ſſ. ex certa āt malicia aliq̄s pec-
cat. qñ exiſtēs certus de pctī malitia ex electiōe id opat.
et nō ex paſſione que ꝑtinet ad infirmitatē. qḋ quidē cō-
tingit dupl'r. vno mō ex inclinatōe habit₉. habēs enim
habitū luxurie ꝓpꝛio iudicio nō ex paſſione incitat₉ ꝓ-
rumpit in actu luxurie. ⁊ ſic peccare ex certa malicia nō
dicit ſpeciale gen₉ pctī. nec ꝓpꝛie eſt peccare in .ſſ. alio mō
ꝯtingit ex hoc qḋ aliq̄s abijcit ea ꝑ q̄ a pctō retraheret ⁊
p̄cipue que ꝑtinent ad bonitatē diuinā ſicut mīa. quā₃
repellit deſꝑatō. ⁊ ſic ꝓpꝛie eſt pctm̄ in .ſſ. ⁊ eſt ſpāle gen₉
pctī cū hēant ſpecialē materiā. ſ. retrahēs a pctō inquā-
tum repulſum. Ad primū ġ dōm ꝙ in pctō in .ſſ. con-
[illegible] duo pctā. vnū .ſ. qḋ [illegible] eſt pctm̄ in .ſſ. vt repel-
lere [illegible] deſꝑationē vel [illegible]
actus pctī. q̄ ex hoc ſequit vt foꝛnicatio vel qḋcūq₃ aliḋ
ſic ergo quātū ad ſcḋm actū q̄ fit ex certa malicia nō eſt
ſpāle pctm̄. ſed quantū ad primū qui eſt ipā certa mali-
cia. Ad ſcḋm dōm ꝙ infirmitas vel ignorātia ꝑtinet
ad excuſatōē₃ pctī. vñ nō addūt ſpālem rōem pctī. ſ₃ ma-
licia pctm̄ aggrauat. ⁊ ideo nō eſt ſile. Ad tertiū dō₃
ꝙ aliq̄s nō dicit ex certa malicia peccare. q₂ ipm̄ malū
ei placeat rōne mali. ſed illud qḋ certū eſt ei eſſe malu₃.
ſed in eligēdo error ꝑuerſo iudicio rōnis eligēdo qḋ nō
eſt eligendū. qui quidē erroꝛ ad ignorantiā non ꝑtinet
ſed ad maliciam.

D ſcḋm ſic ꝓcedit. ⁊ videt ꝙ ſpēs pctī que ſūt
in ſpiritūſctm̄ incōuenienter in lrā ponant. fi-
des enim p̄cedit ſpem ⁊ charitatē. ſed deſpera-
tio que opponit ſpei ponit pctm̄ in ſpiritū ſan-
ctum. ergo ⁊ infidelitas que opponitur fidei ſpēs pctī in
ſpiritū ſanctū deberet poni. ℞. Illud qḋ pōt eſſe ac-
cidens cuiuſlibet pctī nō debet poni ſpēs alicui₉ pctī.
ſed impnīa pōt eſſe accidēs cuiuſcūq₃ pctī ergo nō deb₃
poni ſpēs pctī in ſpiritū ſāctū. ℞ Miſcḋia dei eſt in-
finita. ſpes aūt homīs eſt finita ġ nunq̄₃ ſupflue pōt hō
de deo ſperare. ġ p̄ſūptio que ad ſupfluitatē ſpei perti-
net non debet poni pctm̄ in ſpiritū ſanctū. ℞. Nullū
pctm̄ qḋ cōmittit ex infirmitate vel ignorātia eſt pctm̄
in ſpi. ſan. ſed p̄ſūptio ⁊ deſꝑatio ⁊ alia q̄ hic tangūt poſ-
ſunt ex ignorantia cōmitti vel ex infirmitate ġ nō ſunt

pctā in ſpm̄ ſctm̄. P. Inuidia eſt vnū de ſeptē vicijs capitalib9 ſed alia nō ponitr ſpēs pcti in ſpiri. ſanc. ergo nec iuidia. In ɔtrariū ē qd in lrā determinatr p aucto ritates ſctōꝝ. Rº dōm φ ſicut dictū eſt pctm̄ in ſpm̄ ſanc. ē: cū quis a ſe abijcit ea p que a pctō retrahi poſſet retrahitr aūt hō a pctō vel cōmiſſo vel cōmittēdo. a cō miſſo p pniam ad quā duo requiruntr. ſ. ꝓpoſitū decetero nō peccādi qd repellit obſtiatio ꝛ dolor de pctō pteri to qd repellit impnia. a pctō vero cōmittendo retrahit timor dei ꝛ amor. timorē repellit pſumptio. amor vero pſuppōit ſpem et fidē. fidē repellit ipugnatio ꝟitatis agnite. ſpem deſperatio. amorē charitatis inuidētia fraterne grē ꝛ ſic ſunt ſeptē ſpēs pcti in ſpi. ſanc. que i lrā po nuntr. Ad primū ergo dōm φ infidelitas pctm̄ in ſpi. ſanc. poni nō pōt qꝛ habet quendā defectū cognitōis et ſic ad ignorātiā ptinet ſed loco eius ponitr impugnatio veritatis agnite. Ad ſcdm̄ dōm φ impnia duplr acci pitur. vno mō p ꝓpoſito nunq̄ꝫ penitendi ꝛ ſic eſt ſpecia le pctm̄ ꝛ ponitr ſpēs pcti in ſpi. ſan. alio mō p actuali im pnia ꝑut. ſ. aliqs nō penitet vſqꝫ ad mortē ꝛ ſic eſt circū ſtantia pcti. tn̄ Aug. videtr velle i li. retractatōnū. qd hec circūſtantia requiratr ad hoc qd aliqd pcm̄ ſit in ſpiritū ſanctū. Ad tertiū dōm φ hō nō pōt nimis de dei mi ſericordia ſperare: pōt tn̄ de ea ſperare inordinate cum ſpes oīno timorē expellat. Ad quartū dōm φ hmōi nō ſunt pctm̄ in ſpi. ſanc. niſi cum aliqs ex certo ꝓpoſito ex p ſe aliqd iſtoꝝ cōmittit. Ad quintū dōm φ inuidia de ꝑfectu pximi nō eſt pctm̄ in ſpi. ſanc. ſꝫ inuidia p de fectu diuine gratie ſicut iudei inuidebant fidei chriſti diuulgationi.

D tertiū ſic ꝑcedit ꝛ videtr φ pctm̄ in ſpi. ſanc. nō ſit irremiſſibile. remiſſio eni pctōꝝ fit p bo nitatē ſpi. ſan. hoc aūt omnē grauitatē culpe excedit. g̃ nullū pctm̄ eſt irremiſſibile. P. ſm Dam. idē ē angelꝰ caſus qd hoib9 mors. ſꝫ angeli p9 caſum in hoc ceciderūt vt pctā coꝝ eſſent irremiſſibilia ergo pctm̄ homis an̄ mortē nō eſt irremiſſibile. P. Li. ar. ſe habꝫ ad bonū ꝛ ad malū. ſed in hac vita. li. ar. hoīs nō eſt determinatū ad bonū vt peccare nō poſſit g̃ nec eſt determinatū ad malū vt redire ad ſtatuꝫ iuſticie nō poſſit ꝛ ſic nullū eius pctm̄ eſt irremiſſibile. Sed cōtra eſt qd dicitr Math. xij. qui peccauerit in ſpi. ſanc. nō remittetr ei nec in hoc ſeculo nec in futuro. P. Remota cauſa remouetr effectus. ſed ſpūſſctūs eſt cauſa remiſſionis pcti. ergo pctm̄ qd ſpecialiter grē ſpūſſcti opponitur eſt irremiſſibile. Rº. dicendū φ irremiſſibilitas pcti in ſpm̄ ſcm̄ pōt intelligi dupliciter. vno modo ita qd nunq̄ꝫ remittatr ꝛ ſic pctm̄ in ſpm̄ ſctm̄ dicitr irremiſſibile. ſi accipiatr cum circūſtantia finalis impenitē tie ſic accipit Aug. Pctm̄ ei de q̃ aliqs nō penitꝫ vſqꝫ ad mortē nūq̄ꝫ remittetr. alio mō pōt dici irremiſſibile qꝛ nō de facili remittitr q̄ꝫuis aliqn̄ remittatr. Et hoc contingit ex trib9. primo qꝛ non habet in ſe cauſam excuſantē. vl alleuiātē que ad facilitatē remiſſionis opetr ſicut habet pctm̄ qd ex ignorantia vel infirmitate cōmittitr. ſcdo qꝛ cum ex electōne peccatur finis conſtituitr in pctō. a fine enim aliqs nō de facili auellitr ſicut nec a cognitōne pn cipioꝝ mutatr. finis enim in operabilib9 eſt ſicut principium in ſpeculatiuis. tertio qꝛ peccans in ſpm̄ ſctm̄ repellit a ſe ea quib9 veniā mereri poſſet. et hec inter ceteras cauſas eſt ꝛ potior.. Et per hoc patet ſolutio ad obiecta.

D quartū ſic ꝑceditur. ꝛ videtur φ primū pec catū hoīs nō poſſit eſſe in ſpm̄ ſcm̄. hoc enim pctm̄ eſt ceteris grauius ſed paulatim homo fit peſſim9 ſicut et paulatim fit pfectus. ergo primū pctm̄ hominis innocētis nō poteſt eſſe pctm̄ in ſpiritūſanctū. P. Si primū pctm̄ innocētis poteſt eſſe in ſpm̄ ſctm̄ maxime videtr φ primus hō ꝛ diabol9 in ſpm̄ ſanctū peccaſſet. ſꝫ hoc nō eſt veꝝ. nam adam in aliq̃ fuit ſeductus ſm Aug. ꝛ ſic ex ignorantia peccauit diabol9 ꝟo potentiā appetijt ꝛ ſic videtr in prem peccaſſe ergo primū pctm̄ homis innocētis non pōt eſſe in ſpm̄ ſanctuꝫ. P. Pctm̄ in ſpiritūſanctū eſt pctm̄ ex certa malicia ſed certa malicia quoddā pctm̄ eſt. ergo primū hoīs pctm̄ nō pōt eſſe in ſpm̄ ſctm̄. Sed cōtra pctm̄ in ſpiritūſanctū ex volūtate ꝑcedit ſed volūtas libera ē ad oīa volita. ergo ſtatim pōt ꝑdire in pctm̄ in ſpi. ſan. P. Pctm̄ ade quantū ad aliqd ceteris fuit grauiꝰ. g̃ pcti grauitas nō impedit quin hō ſtatim poſſit in ſpm̄ ſctm̄ peccare. Rº. dōm φ ſicut dictū eſt ex certa malicia cōtingit peccare dupliciter. vno modo p inclinatōꝫ habit9 ꝛ ſic ex certa malicia peccare nō pt homo ſtatim a principio. ſed poſtq̄ꝫ habitū pcti ex pluribꝰ actibꝰ acqſiuit. vn̄ phs. in. v. Ethi. dicit qd difficile eſt iniuſta facere p modū quo iniuſtus facit. alio modo peccat aliqs ex certa malicia expellēdo retrahētia a pctō qd pōt hō ſtatim facere. vn̄ cum hoc ꝓprie ſit peccare in ſpm̄ ſctm̄ ſtatim a principio pōt hō i ſpm̄ ſctm̄ peccare. Ad pmū g̃ dōm φ pfectio ꝟtutis quātū ad modū agendi nō ineſt homi ſtatim ſed quantū ad genus facti pōt ſtatim ineē qꝛ quātūcunqꝫ pfecꝝ actū pōt homo ſtatim facere ꝛ ſilr eſt de pctō. Ad ſcdm̄ dōm φ pctm̄ primi hoīs ꝛ angeli non fuit in ſpm̄ ſctm̄ ſm φ eſt ſpeciale pctm̄. qꝛ vterqꝫ peccauit ex ſupbia. quātū vero ad circūſtantiaꝫ peccati vtrunqꝫ fuit in ſilū qꝛ nō ɔſiderauerūt que ɔſideranda erant ad euitationē pcti. Ad tertiū dōm φ ipa malicia ex qua aliquod pctm̄ ꝑcedit eſt pctm̄ i ſpiritūſanctū vn̄ nihil ꝓhibet ipm eſſe primum.

DI. XLIIII

Oſt predictā cōſiderationem ꝛc.

Hic eſt duplex queſtio. Prima de cauſa potētie. Scda de obediētia. Circa primū queruntr duo. Primo vtrū potētia peccādi ſit a deo. Scdo vtrū omnis ptās plationis ſit a deo.

D primū ſic ꝑceditr ꝛ videtr φ potētia peccādi nō ſit a deo. illud eni qd ſequitr creaturā ſm φ eſt ex nihilo nō eſt a deo qꝛ nō eſſe nō habet deū cauſaꝫ ſed poſſe peccare cōpetit creature ſm φ eſt ex nihilo. ergo potentia peccādi non eſt a deo. P. Potentia peccādi eſt p ſe cauſa peccādi. ſi igitr de9 eſt cauſa potētie peccādi ꝛ pctm̄ erit a deo qd eſt incōueniens. P. Effectus habet ſilitudinē ſue cauſe. ſed in deo nulla potētia peccādi eſt. ergo ab eo potētia peccandi non eſt. Sed cōtra om̄e ens eſt a deo ſed potentia peccādi eſt qddā ens. ergo eſt a deo. P. Potētis eadē eſt oppoſitoꝝ ſed potētia bn̄ agendi eſt a deo. ergo ꝛ potentia peccādi. Rº. dōm φ poſſe peccare eſt poſſe agere actū deficientē. deficere ꝟo in actu ex defectu potētie ɔtigit. vn̄ impotētia peccādi eſt aliqd potētie ſm qd eſt principiū act9 pcti. ꝛ ſic potētia peccādi eſt a deo eſt etiā in ea aliqs defect9 ſm quē ſequitr in pctō defect9. ꝛ ſic nō eſt a deo. Ad primū g̃ dōm φ rō illa ꝑcedit potentia peccādi ex pte defect9. Ad ſcdm̄ dōm φ potētia peccādi eſt a deo. ſicut ꝛ ſba actus peccādi. ſed ſicut deformitas pcti nō eſt a deo ita nec defect9 potētie. Ad tertiū dōm φ effect9 diuin9 imitatr deū. ſed impfecte. vn̄ qd eſt in deo ſine defectu: in creatura eſt cū defectu.

O ſcđm ſic pcedit. ⁊ videt ꝙ non om̃is platio ſit a deo. nihil enĩ qđ a deo fit pverſe fit ſʒ quidam ad plationẽ pverſe pveniũt vt ſymoniaci ⁊ violẽti. ḡ nõ om̃is platio eſt a deo. ℗. Que a deo ſũt ordiata ſũt vt dr̃ ro. vj. xiij. ſʒ ĩ aliq̃b⁹ platõib⁹ ẽ inordinatio. q² ordinẽ iuſticie nõ ſequũt. ḡ nõ oĩs platio eſt a deo. ℗. Ro. xiij. pbat aplus. ꝙ ptãti non eſt reſiſtendũ. q² ptãs eſt a deo. ſed ptãti alicui⁹ platõis eſt reſiſtendũ. ſ. demonis. ḡ oĩs platio eſt a deo Sʒ cõtra eſt qđ dr̃ Prouer. viij. p me reges regnãt ⁊ legũ cõditores iuſto decernũt. ℗ Ro. xiij. dr̃ nõ eſt ptãs niſi a deo. ſed om̃is platio in aliqua ptãte fundat. ḡ om̃is platio eſt a deo. Rᵒ. dđm ꝙ in platõe tria poſſunt cõſiderari. primũ eſt ipe platõis ordo. quo quidã alijs pferunt qđ ad pulchritudinẽ vniuerſi ptinet ⁊ qđdã bonũ eſt. vñ eſt diuĩe ſapiẽtie effect⁹. ſcđm eſt modus quo ad prelationẽ pvenit qui qñq₃ malus eſt. ⁊ nõ eſt a deo. qñq₃ vero bonus ⁊ a deo. tertiũ eſt platõis vſus qui qñ bonus eſt a deo eſt. nõ aũt qñ eſt malus. Ad primũ ergo dđm ꝙ rõ illa pcedit de modo adipiſcẽdi platõꝫ Ad ſcđm dđm ꝙ rõ illa pcedit de vſu platõis. Ad tertiũ dđm ꝙ diabolo ↄcedit a deo ptãs tanq̃ȝ hoſti ad impugnandũ. ad exercitandũ nõ tanq̃ȝ regi ad gubernanduꝫ et ideo eſt ei reſiſtendũ.

Einde querit de obediẽtia.

Et circa hec q̃runt duo. Primo vtrũ platis hõ obedire teneat. Secundo vtrũ ſuperiorib⁹ platis ſemp homo magis teneat obedire.

O primũ ſic pcedit. ⁊ videt ꝙ ſubdit⁹ platis nõ ſemp teneat obedire. grauior enĩ eſt ſeruitus peti q̃ȝ ſeruit⁹ hoĩs. ſed p grãm xpi hõ liberat a ſuitute peti Ro. vj. liberati a pctõ ſerui facti deo. ḡ multomagis liberat a ſeruitute hoĩs nõ ergo ſemp xp̃iani tenent ſuis dñis obedire. ℗ Filij regum nõ tenent hoſtib⁹ regi obedire. ſed hoĩes iuſti ſũt filij eterni regis. ſ. dei Ro. viij. Ipſe ſpũs teſtimoniũ reddit ſpũi nr̃o qđ ſum⁹ filij dei. ḡ cũ ĩfideles ⁊ pctõres ſint hoſtes dei. videt ꝙ iuſti hoĩes infidelib⁹ ⁊ pctõrib⁹ obedire nõ teneant. ℗. Maxime vident ad obedientiã platoꝝ religioſi teneri q̃ obedientiã pfitent ſʒ ipi nõ tenent obedire ĩ oĩb⁹ ſuis plat̃. vñ dicit Bern̄. in li. de diſpenſatiõe ⁊ pcepto nihil plat⁹ phibeat hoꝝ que pmiſi nihil pl⁹ exigat q̃ȝ pmiſi. ḡ nec alij ſubditi ſuis dñis obedire tenent Sʒ ↄ̃ eſt qđ dicit. i. pe. ij. ſerui ſubditi eſtote dñis vr̃is nõ tm̃ bonis ⁊ modeſtis ſed etiã diſcolis ſʒ in ſubiectõe obediẽtia includit. ḡ ſubditi ſuis plat̃ obedire tenent. ℗. Math. xij. Reddite q̃ ſunt ceſar̃ ceſari ⁊ q̃ ſunt dei deo. ſʒ inter alia q̃ ceſari debebant erat vt eius pceptio ⁊ legib⁹ obediret. ḡ ſubditi tenent obedire dñis tpalib⁹ pter obedientiã quã debẽt deo Rᵒ dđ ꝙ ſicut diuino puidentia regunt res naturales quodã ordine ita ⁊ res hũane. in gubernatõe aũt rerũ naturaliũ talis ordo attẽdit qđ deus infima p ſupiora mouet ſicut habet ab Aug. iii. iij. de trini. ⁊ ſilr̃ ĩ reb⁹ humanis oportet qđ inferiores a deo mouentib⁹ ſupiorib⁹ gubernent. mouent aũt plati ſuos ſubditos p impiũ vñ ſicut quilibet tenet ſubeſſe diuĩe puidẽtie. ita ⁊ obedire ſuis platis. ſed in hac obligatiõe ſunt tria attendẽda quorũ primũ eſt vt plat⁹ iuſte platõis locũ obtineat. alias ſi p potentiã occupauerit nõ tenent ſubditi ei obedire niſi eius platio ſit ratificata p ↄſenſum ſubditoꝝ vel auctoritatem alicui⁹ ſupioris. ſcđm eſt vt pcepta nõ ponat cõtraria diuinis pceptis. ſic enĩ pcipet cõtra ordinẽ diuine puidẽtie. vñ ſubditi ei obedire nõ deberẽt. ſicut nec diuine puidẽtie repugnare. tertiũ eſt vt pcepta ponat hijs ad q̃ ſe extẽdit ſua platõ alias ſubditi ei nõ tenerẽt obedire ſicut ſi princeps ſecularis vellet diſpõere de ſpũalibus ſuo pcepto Ad primũ ḡ dđm ꝙ ſubiectio qua homo ſubdit hoĩ eſt ex ordine diuine puidẽtie ↄ̃ quẽ ẽ ſubiectio qua hõ ſubdit pctõ. ⁊ iõ nõ eſt ſilr̃. Ad. ij. dđm ꝙ lʒ plat⁹ inquantũ eſt pctõr ſit hoſtis dei. tm̃ inquãtuꝫ eſt plat⁹ eſt dei miniſter. vt pʒ Ro. xiij. ⁊ ſcđm hoc debet ei obediẽtia ⁊ reuerẽtia. Ad tertiũ dđm ꝙ platio plati in aliqua religiõe ſe extẽdit ad ea q̃ ſunt illius religionis ſm regulã ordinata vel explicite ſicut pcepta regule vel implicite ſicut pene p culpis ⁊ mutua obſeq̃a ⁊ in hijs non eſt dubiũ qđ ſubdit⁹ tenet plato obedire. ĩ hijs vero que ſunt regula grauiora cõiter dicit qđ obedire nõ tenet. q² hmõi ius platõis excedũt. ſilr̃ etiã de hijs que ſunt cõtra deũ vel cõtra regulaꝫ malũ eſt qđ obedire nõ tenet de indifferentib⁹ vero eſt diuerſa opinio q̃buſdaꝫ dicẽtib⁹. qđ religioſus in hijs tenet obedire plato q̃buſdam qđ nõ. tm̃ pfecte obediẽtie eſt obedire in omnib⁹ q̃ non ſunt cõtra deum.

O ſcđm ſic pcedit. ⁊ videt ꝙ nõ ſit magis obediendũ ſupiori plato q̃ȝ inferiori. ſupior enĩ ẽ ſpũalis platio q̃ȝ tpalis. ſi ḡ ſupiori plato ſemper eſſet magis obediẽdũ videtur ꝙ quantum ad omnia eſſet magis obediendũ ſpũali prelato q̃ȝ tpali. ℗. Archieps epo ſupior eſt ſed in q̃buſdã ſubditi epi magis ei obedire tenet q̃ȝ archiepo. ḡ nõ ſp ſupiori plato eſt magis obediendũ. ℗. Eps eſt ſupra abbatẽ ſʒ monach⁹ plus tenet obedire abbati q̃ȝ epo vel pape q² abbati obiam vouit nõ epo vl' pape. ḡ iferiori plato aliq̃n eſt magis obediẽdũ. Sed ↄ̃ platio cauſat obediẽtie debitũ. ḡ ei q̃ eſt in ſupiori platõe ↄſtitut⁹ maior obediẽtia debet. ℗. Ordo platõis in hũanis eſt ſicut ordo motiõis in reb⁹ naralib⁹. ſʒ ĩ naturalib⁹ q̃nto cã mouẽs eſt ſupior tanto vehemẽti⁹ mouet vt pʒ in li. de cauſis ergo ⁊ in reb⁹ hũanis quanto platio eſt ſupior tanto ei⁹ pceptũ magis aſtringit. Rᵒ. dicẽdũ ꝙ platio ſupior ⁊ inferior dupl'r ſe poſſunt hr̃e. vno mõ ſic. qđ tota platio inferior a ſupiori cauſet ⁊ diſponat. ſicut platio pcõſulis ſe habet ad ptãtẽ impatoris vel ptãs balliui ad ptãtem regis aut epi ad ptãtẽ pape. ⁊ in talib⁹ quantũ ad om̃ia eſt magis obediẽdũ ſupiori plato q² qđ obediat inferiori hoc nõ ẽ niſi ex autoritate ſupioris. alio mõ ſe poſſũt hr̃e hoc mõ qđ inferior nõ totalr̃ depẽdeat a ſupiori. ſʒ ambe pcedant ab vna ſuprema que inferiorem in quibuſdã ſupponit ſupiori non aũt in oĩb⁹ ſicut ſe hẽt ptãs archiepi ⁊ epi. q̃ꝝ ordinatõ dependet ex auctoritate pape qui immediate habet auctoritatẽ a dño ieſu xp̃o. vñ vt talib⁹ obediendũ eſt magis ſupiori q̃ȝ ad ea in q̃bus eſt ſupior nõ aũt quãtũ ad om̃ia ⁊ p hoc pʒ ſolutio ad pmũ ꝙ obijciebat de platiõe ſpũali ⁊ tpali. q² vna nõ totaliter depẽdet ex altera. ſed vtraq₃ a deo et iõ vtriq₃ eſt magis obedienduꝫ in hijs in quib⁹ accepit prelationẽ a deo ⁊ ſimil'r patet ſolutio ad ſcđm de platiõe archiepi et epi. Ad tertiũ dđm ꝙ monach⁹ in hijs que ad diſciplinã regularẽ ptinent plus tenet obedire abbati q̃ȝ epo In hijs enĩ ſe voto aſtrinxit abbati. ſed in hijs que ptinent ad eccleſiaſticã ordinationẽ plus tenet obedire epo ſed ĩ vtriſq₃ plus tenet obedire pape. a quo ⁊ abbas platiõnẽ habet ⁊ regula qua monach⁹ vouet firmitatẽ ſup om̃es aũt obedire tenemur deo et pr̃i dñi nr̃i ieſu xp̃i. cui⁹ honor ⁊ impiũ in ſecula ſeculoꝝ Amen.

I habes brachium ſicut deus z ſi voce ſimili tonas, circū da tibi decorē. z in ſublime erigere. et eſto glīoſus z ſpecioſis īduere veſtibꝫ. Job. xl. Infirmꝰ hō in ſui ɔditōis pn cipio duplici dignitate p̄ditꝰ fuit ſcia ſ. z ꝟtute. Sciā. ſ. vt deū cognoſceret z ſeip̄m necnon z alias creaturas Eccle. xvij. Cor dedit illis. ſ. hominibꝫ excogitādi. z diſciplina intellectus repleuit illos. Crea uit illis ſcientiā ſpūs. ꝟtute ꝟo vt ſeip̄m ɔtineret z alia gubernaret. Sap. x. Eduxit illū de limo terre. z dedit illi ꝟtutē ɔtinendi oīa. Per peccatū ꝟo in vtroqꝫ leſus ē. nā z ꝟtus eiꝰ ē infirmata Sap. ix. Infirmus hō z exi tꝑis z cognicio obſcurata. Job. xxxiiij. Nos quippe in uoluimur tenebris vñ ɔuenient ei ſubueniri nō poterat niſi ꝑ ſciam infallibilē z ꝟtutem indeficientē que eſt dei filius. j. Cor. j. Xp̄m dei virtutē z dei ſapiam. Sapia ꝟo dei ſm ſeip̄am ꝓpter eius altitudinē eſt hoībꝫ inco gnita Eccle. j. Sapiam dei p̄cedentē oīa quis inueſti gabit. ꝟtus ꝟo diuina rōne ſue imenſitatis erat homi nibꝫ formidanda. Job. xxiij. Nolo multa fortitudine ɔtēdat mecū ne magnitudinis ſue mole me p̄mat. z iō vt hoī ɔueniens adhiberet remediū: voluit dei filiꝰ na turam humanā aſſumere vt hō hoībꝫ ſubueniret. ipſe ḡ qui in natura dīna eſt ꝟtus ſm humanā naturam eſt brachiū. ꝗ brachio genus humanū eſt ſaluatum. Iſa. xl. In brachio ſuo cōgregabit agnos. Luc. j. Fecit po tentiā in brachio ſuo. p̄s. Brachiū eoꝝ ñ ſaluauit eos: ſed dextra tua z brachiū tuū. Sed ipſe dei filius qui in dīna natura eſt ſapiētia genita ꝟbū patris ſm naturā aſſumptā voci cōparatur. verbū eñ in voce eſt filius ī car ne. vt Augu. dicit. Ipſe ḡ dei filius incarnatus nobis oſtēditur cum dicitur ſi habes brachiū ſicut deus z voce ſimili tonas. de qua voce Canti. ij. Sonet vox tua in auribꝫ meis. z p̄s. Intonuit de celo dñs: z altiſſimꝰ de dit vocem ſuā. Et recte hac voce dr̄ intonare. qꝛ añ xp̄i aduētū dīne ſapie ſacra hoībꝫ obſcure z in quodā ſuſur rio ꝓponebātur. Job. iiij. Porro ad me dictū ē verbum abſcōditum z q̄ſi furtiue ſuſcepit auris mea ꝟba ſuſur rij eius. ſed per xp̄m hm̄oi ſacra clare ſūt hominibꝫ pa tefacta. Matth. vl. Docete oīs gē. bap. eos zc̄. z in p̄s dr̄. Vox tonitrui tui in rota. glo. tonitrui. i. apta ī rota totius mūdi. In filio aūt dei īcarnato tres ſube īueni untur. ſ. diuinitas. corpus z aīa. Diuinitas quidē amicta eſt hūanitatis decore. p̄s. Dñs regnauit de. idu. ē. iō ad exp̄mendū īcarnatiōis myſteriū dicit. Circūda tibi de corē. de quo. ſ. humanitatis decore dr̄ ī p̄s. Specioſus for. p̄ fi. ho. z ſpōſa in cāti. j. Ecce tu pulchra es dilcē mi z decorus. Corpus ꝟo ſublimatū eſt ī crucis patibulo Joh. xij. Ego ſi exaltatus fuero a terra oīa trahā ad me ip̄m. z Joh. iij. dicit. Sicut exaltauit moyſes ſerpentē in deſerto. ita oportet exaltari filiū hoīs. et in hm̄oi p̄ miū dotatū ē icorruptōis glīa. p̄s. Gloriā z magnū de corē impones ſup eū. Quantū ergo ad paſſiōis ſuppli ciū dicit in ſublime erigere. quātū ad glē p̄miū. eſto glo rioſus. Aīa ꝟo ꝟtutibꝫ z gratijs ornat. Job. j. Vidimꝰ eū q̄ſi vni. a pa. ple. grē z ꝟi. Iſa. iiij. App̄hendēt ſeptē mulieres. i. ſeptē dōa ſpūſ. ſ. virū vnū. i. xp̄m. z iō dr̄ ſpe cioſis īduere veſtibꝫ. Iſa. lxj. Induit me veſtimētis ſa lutis z indumēto iuſticie circūdedit me. Prou. vl. Forti tudo z decor īdumētum eius. Hijs etiā veſtibꝫ xp̄s ſuā ſpōſam. i. fidelem aīaꝫ decorat Ezech. xvj. Vnxi te oleo ſ. grā ſpūſſcī. z veſtiui te diſcoloribꝫ. i. varijs ꝟtutibus. z de his p ordinē mgr̄ in hoc iij. tractat. ſ. de ſacro incar natiōis. de myſterio paſſiōis. de ꝟtutibus z donis q̄bꝰ z xp̄s plenus fuit z fideles aīos replet. Diuiditur aūt liber iſte in partes duas. in p̄ma determinat de diuina īcarnatiōe. ī ſcda determiāt de ꝟtutibꝫ z donis filij dei īcarnati. xxiij. di. pria diuidit in duas ptes. ī p̄ma deter minat de dei īcarnatiōe. ſcdo pſequit ɔditionē filij dei īcarnati vi. di. p̄ma in. 3. in p̄ma determinat de incar natiōe ex parte aſſumētis quis ſit. in ſcda a parte aſſū pti quid ſit diſ. ij. in tertia ex parte vtriuſqꝫ cuiuſmodi ſit. di. v. prima in tres. p̄mo oſtēdit īcarnationē ex aucto ritate apli. in ſcdo oſtēdit que perſona fuerat īcarnata que incipit ibi Diligēter. ī tertia vtꝝ pater vel ſpūſſan ctus potuerit īcarnari. Si ꝟo querit. que diuiditur in duas. quia p̄mo oſtēdit ꝟitatem. ſcdo obijcit in cōtra rium z ſoluit. ſed forte aliqui. illa pars que īcipit Dilige ter. diuiditur in tres. in p̄ma oſtēdit qualiter filius fue rit īcarnatus. ſ. qꝛ decebat deū vt in ſapiētia in qua om nia cōdiderat. ſicut dr̄ in p̄s. ī eadem oīa reſtauraret. in ſcda oſtēdit quare pater ñ fuerit īcarnatus. quia. ſ. ñ eſt ab alio ſicut filius que īcipit Ideo etiā filius In tertia quare pater z ſpūſſcūs ñ fuerit īcarnatus. vt. ſ. idem eēt in diuinitate z humanitate filius. ibi. Sed ſolus filiꝰ in carne miſſus ē. illa pars in qua obijcit in cōtrarium que incipit ſed forte. diuiditur in duas. in p̄ma obijcit ꝙ pater z ſpūſſanctus īcarnati fuerunt cū indiuiſa ſint opera trinitatis. in ſcda rn̄det quia īcarnationem eſt to ta trinitas opata. ſed tñ eſt tm̄ ad filium terminata. q̄ ī cipit Ad quod dicimus.

Vm venit plenitudo temporis zc̄. Circa partem iſtam que runtur q̄nqꝫ. Primo vtꝝ deꝰ potuerit in carnari. Scdo vtꝝ cōgruum fuerit eū incarnari. Tertio vtꝝ vna perſona po tuerit ſine alia īcarnari. Quarto vtꝝ pater vel ſpūſ ſctūs potuerit īcarnari. Quinto vtꝝ tres ꝑſone vnā potuerint aſſumere naturam.

O p̄mū ſic ꝓceditur. z videtur ꝙ ñ fuerit poſſibi lis incarnatio Omē vnibile ē poſſibile ad vni onē. oē aūt poſſibile ad vnionem eſt ꝑ motū ſeu paſſionē ad vnionē reducibile a p̄ori agē te vel mouēte. ſed deo nihil eſt p̄us nec mutari nec pati pōt. ergo ñ p̄t vniri. P̄. Quoꝝ ñ eſt ꝓporcio ñ eſt poſ ſibilis vnio. ſed inter creatorē z creaturam nulla ē ꝓpor cio ꝓpter diſtantiā infinitam. ergo ñ ē poſſibilis eorū vnio. P̄. Magis ɔuenit creatura cū creatura. quia in aliquo genere ꝓpinquo vel remoto q̄ꝫ creatura cum creatore que in nullo ɔuenit genere. ſed deus ñ p̄t face re ꝙ duo ɔtraria quoꝝ vtrūqꝫ eſt creatum ſimul in eo dem vniantur. ergo nec ꝙ creatura creatori. Cōtra ñ videtur maioris difficultatis duas ꝑſonas ī vna natu ra exiſtere q̄ꝫ duas naturas in vna perſona. ſed ſilr̄ plu res ꝑſone diuine in vna natura exiſtūt. ergo ſiliter plu res nature in vna ꝑſona p̄nt vniri. P̄. Aut eſt ex de fectu creature vel creatoris ꝙ ñ p̄nt vniri. ſed ñ ē ex de fectu creatoris. quia ſic ñ eſſet ſūme perfectus. nec ex de fectu creature. quia ſic ñ eſſet ꝑfecta eius obedientia ad creatorem. ergo creature z creatoris vnio eſt poſſibilis Ad hoc dicendū eſt ꝙ q̄ñ aliquid ē q̄ꝺ ſm aliquid ſui ſonet ꝑfectionē z ſm aliq̄d impꝑfectionē excluſo q̄ꝺ impꝑ fectiōis eſt ſm id q̄ꝺ ꝑfectiōis habet deo eſt poſſibile qꝛ tm̄ id abſolute deo eſt impoſſibile q̄ꝺ implicat cōtradi ctionem. quia hoc nihil ē q̄ꝺ in defectū diuine potētie ſonat. quia diuina potētia deficere ñ p̄t vnio autem nō niſi rōne partialitatis z materialitatis reſpectu eiꝰ q̄ꝺ ex eis effectū eſt imperfectionē includit. quia ratio ptis

⁊ materie eſt ratio imperfecti. ſed impfectio icarnatiōi
diune ñ ꝯuenit. hac igit̃ ſubtracta incarnatio q̃ ē diue pſone ad humanā naturā vnio deo erit poſſibil'. ñ tñ ita
ꝙ ex hūana ⁊ dina natura aliqd vnū ſicut totū ex ptib
ꝯſtituat̃. vt hō ex aīa ⁊ corpe. ⁊ iō ꝯcedēdū ē ꝙ de⁹ potuerit icarnari. Ad id qđ obijcit̃ in ꝯtrariū ꝙ vnibile eſt
poſſibile ad vnionē. dōm ꝙ de⁹ dr̄ vnit⁹ non p relatiōꝫ
exñtē in ipo. ſed in creatura ſicut ē de alijs relationib
tpalib de deo dictis. vñ dr̄ vnibilis ñ p aliquā potētialitatē q̃ ſit in ipo ſed in creatura ⁊ ſic nec p motū vel paſſionē ſuā vnit̃ ſed p motū vel paſſioneꝫ creature. Ad
ſcđm dōm ē ꝙ duplex ē ꝓporcio. vna ſm mēſurationeꝫ
quātitatis ad inuicem. vñ cū mēſura ſit rei mēſurate vel
termināte erit tm̄ int̃ res finitas terminatas ⁊ talis nō
pt̄ eſſe inter deū ⁊ creaturā de qua ꝓcedit argumntū.
Eſt alia ꝓporcio q̃ ē ordinis habitudo. ⁊ hec ē int̃ res ordinatas ad inuicem vt int̃ agens ⁊ patiēs. inter formam
⁊ materiā. potentiā ⁊ actū. ⁊ hoc pt̄ eē inter finitū ⁊ infinitū qñ finitū ad infinitū ordinat̃. alioqn de⁹ ñ poſſet
agere in creaturā nec creatura pati a creatore. ⁊ tal' ſufficit ad vnionē. Ad tertiū dōm ꝙ duplr̄ aliqua conueniūt. ſ. in aliquo cōi ⁊ iterꝫ in ordis habitudine maior
aūt vel minor ꝯueniētia in vnitate alicuius cōis nō facit ad maiorē vel minorē rōnem vnionis in aliqua pſona. q2 ſic magis eēnt vnibiles due aīe q̃ȝ aīa cū corpore
qđ eſt falſū. ſed maior ⁊ minor ꝯueniētia in ordis habitudine ꝯfert ad vnionē pſone ſicut apparet in aīa ⁊ corpore vñ q̃uis creatura magis ꝯueniat cū aliq̃ creatura
in aliquo cōi. ñ tñ ſequit̃ ſi ñ pt̄ vniri cū aliqua creatura
ꝙ ñ poſſit vniri cum creatore.

D ſcđm ſic ꝓcedit̃. ⁊ videtur ꝙ ñ cōgruat deū
incarnari Natura humana cū ſit finita deus
pt̄ facere aliqđ maius. ſed eo qđ ſe maius ē pt̄
humana natura repari vt videtur. preſertim
ſi a deo ſit hoc ordinatū. ergo ñ fuit aliqua neceſſitas incarnatiōis diue ꝓpter repationem gn̄is humani. P.
Qui pt̄ ſatiſfacere de maiori peccato pt̄ đ minori. ſꝫ peccatū actuale ē maius q̃ȝ originale cū plus hēat đ rōe voluntarij ſine q̃ ñ ē rō pcti. cū ḡ hō poſſit ꝓ mortali ſatiſfacere. multo fortius pt̄ ꝓ originali. ⁊ ſic idē qđ prius. P.
Sicut ē vitupabile nimia elatio ita ⁊ nimia hūiliatio.
ſed tāta ē humiliatio qñ deus ſit hō quāta eſt elatio qñ
hō appetit eē deus. ḡ cū nullū vitupabile deū deceat nō
decet deū eē hoiem. Ad oppoſitū infinitā potētiam ſapiētiam bonitatē decet ſe p effectū infinitū manifeſtari
ſed nullus effectus dei infinitus ē ſed ſolus deus. ergo
cōgruit vt effectui ſuo ꝯferret vt eēt deus. P. Sap.
viij. dr̄. ſapia vicit maliciā. ſed p maliciā ꝓriā ⁊ diaboli
ḡ humanū genus deiectū eſt quantum deijci potuit per
ſapientiā debuit exaltari q̃tū exaltari potuit. ḡ nat̃a humana vniri debuit filio dei. q2 ſic exaltata eſt q̃tū potuit exaltari. Ad hoc dōm ꝙ potiſſima rō quare de⁹ incarnatus ē ſm ſctōs ſiue ſm cōgruētiā ē repatio generis
hūani vñ poſt lapſū decuit deū icarnari ne nobiliſſima
creaturaꝝ videlꝫ hō fruſtraret̃ ſuo fine. i. beatitudie ad
quā creata erat q̃ ſe puauerat p pctm̄. cum eñ ſm Anſ.
hō teneret̃ ſatiſfacere đ pctō ⁊ ſatiſfacere ñ poſſet cū peccator ad ſatiſfaciēdū idignus reddat̃. nec etiā alia creatura. q2 totū ſuū eē deo debet nedū ꝓ alio aliqd ſoluere
poſſit ḡ ad hoc ꝙ ſatiſfacere deberet ⁊ poſſet decebat cū
eē deū ⁊ hoiem. deū vt poſſet. hoiem vt deberet. ḡ poſt lapſū decebat dei filiū icarnari. Ad illud ḡ qđ obijcit̃ i
ꝯtrariū dōm ē ꝙ nulla res pticularis creata poſſit fieri
melior q̃ȝ tota humana natura que habet quādā rōneꝫ
infinitatis ex hoc qđ ē in ifinitū cōicabilis p gn̄ationeꝫ.
h aūt qđ ſatiſfacit opꝫ aliqd pticulare eē. cuꝫ ſatiſfactio
ſit p actionē que ñ ē niſi rei pticularis. P. Dato ꝙ melior ſimplicit̃ fieret. q2 creat̃a eēt totū qđ poſſet p ſe deo
deberet. vñ ñ relinqueret̃ ſibi ꝙ ꝓ alio ſatiſfacere poſſet
P. Cū in ſtatu pmo hō accepit quedā que ſūt ſupra
naturā ſuoꝝ pncipioꝝ. ſ. impaſſibilē ⁊ originalē iuſticiā
pfecte cū repare eſt ad gradū ſup naturā ſuaꝫ eleuare. ⁊
ideo hoc ſolū cōditori nature fuit poſſibile q̃ naturas iſtituit ⁊ in ea gradus ordinauit Ad ſcđm ꝙ q̃uis peccatū actuale habeat plus de volūtario q̃ȝ originale. tamē originale puat maius bonū. ſ. bonū nature que potētior ē q̃ȝ pſona cui⁹ bonū p pctm̄ actuale puat̃. peccatū
aūt habet remediū ex pte boni qđ puat p ſatiſfactionē
que ē quedā redditio debiti. ſed ex pte culpe quā ratiōe
volūtarij ſequit̃ habet remediū p gratiā. ⁊ ſic ē difficili⁹
ſatiſfacere ꝓ originali q̃ȝ actuali. Uel dicendum ſm alios ꝙ ñ ſufficit purus hō ſatiſfacere de mortali niſi preſuppoſita fide paſſiōis xpi ex cuius ꝟtute ſatiſfactio efficatiam hꝫ. Ad tertiū dicendū ꝙ hō appetēs eē de⁹
eſt ex pſumptiōe ⁊ ideo ē pctm̄ ſed ꝙ deus ſit homo ē ex
charitatis amore. ⁊ iō ñ eſt vitupabile.

Ertio q̃rit̃. vtꝝ vna pſona poſſit ſine alia incarnari. ⁊ videt̃ ꝙ ñ. Sicut eēntia ē vna triū
pſonaꝝ ita ⁊ opatio. ſed aſſumptio ē opatio
trinitatis. ergo oim erit vna aſſumptio. ergo
oēs aſſumēt vnā naturā. P. Dicit Damaſ. ꝙ in diuinis omnia vnū ſūt pter gn̄ationeꝫ ⁊ igenerationē ⁊ proceſſionē. ſed icarnatio dei nullū hoꝝ ē. ergo cū tres pſone cōmunicēt in icarnatiōe ⁊ ſit vna icarnatio icarnabūtur relique P. Maior ē vnio q̃ eſt p gratiā vniōis
q̃ȝ que ē p gratiam adoptiōis. ſed p gratiā adoptiōis ñ
pt̄ alicui vniri vna pſona ſine alia. ergo nec per gratiaꝫ
vniōis. ⁊ ſic ñ pt̄ vna ſine alia icarnari. Contra Maior eſt diſtinctio rei ⁊ rōnis q̃ȝ que ē rōnis tm̄. ſed diſtinctio pſonaꝝ eſt diſtinctio rei ⁊ rōnis. ergo maior eſt ea
que eſt pure rōnis. ſed deus oīa que creat ñ creat vna ratione. ergo cū vna pſona incarnat̃ ñ oportet ꝙ reliqua
icarnetur. P. Incarnatio icludit in ſuo itellectu miſſionē. ſed pōt vna pſona mitti ſine reliqua. ergo pt̄ vna
pſona icarnari ſine reliqua. Ad hoc dōm eſt ꝙ qñ aliqua duo in aliquo ꝯueniūt ⁊ in aliquo differūt. ſi aliquid vnit̃ alicui coꝝ rōne eius in quo ꝯueniūt oportet
ꝙ reliquo vniatur. nō autem ſi ei vnit̃ rōne eius in quo
ab alio diſtinguitur. cū igitur pſone diuine vniātur in
eēntia diſtinguit̃ in ꝓprietate pſonali ñ oportet ꝙ vniat̃
alicui coꝝ in pſona ꝙ relique vniatur. ⁊ iō cum natura
humana ſit vnita filio in pſona ñ in natura ñ ꝓpter hoc
oportet ꝙ alij vniat̃. Ad illud ergo qđ in ꝯtrariū obijcitur dōm ꝙ aſſumere duo iportat videlꝫ opationem ⁊
terminū opationis. q̃uis aūt in opatiōe tota trinitas
ſit opata aſſumptionē tñ eſt ad ſolū filium terminata.
Ad ſcđm dōm ꝙ icarnatio gn̄ationē includit in ſuo itellectu que ꝓprietas pſonalis eſt ipſius filij. quia facta
ē icarnationis vnio in pſona filij que per generationem
ꝯſtituitur q̃uis incarnatio ñ ſit eius eterna generatio.
Ad tertiū dicendū ꝙ vniri perſonā per gratiam adoptionis eſt eam p eius effectū vniri in quo tota trinitas
cōicat. ⁊ ideo tota trinitas vnitur. ſed vniri p gratiam
vnionis ē vniri in pſona cuius pſonalis ꝓprietas nō eſt
toti trinitati cōis. ⁊ ideo ñ opꝫ ꝙ tota trinitas vniatur

D quartum ſic ꝓceditur. ⁊ videtur ꝙ pr̄ carnē
aſſumere ñ potuerit. Minimū eñ incōueniens ſm Anſel. ē deo ipoſſibile. ſed ſi pater carnem aſſumeret: ſeq̄ret̃ incōueniēs. vt. ſ. eſſent
in trinitate plures filij. ergo pater carnē aſſumere ñ potuit. P. Oppoſita ñ pñt ꝯiūgi in eodē. ſed inaſcibilitas que ē ꝓprietas patris opponit̃ natiuitati p quā fili⁹

de ꝟgine carnē ſūpſit. ergo pater ñ potuit carnē aſſumere. P. Miſſio filij vt in lr̃a dr̄ ē ipſa icarnatio. ſed pr̄ ñ p̄t mitti vt dicit Aug⁹. in lib. de tri. g̃ nec icarnari.

Sed ↄtra hūana natura ñ magis diſtat a pr̄e q̄ꝫ a filio ſi. ergo potuit vniri filio ſiliter potuit vniri ꝛ patri.

P. Eadē dignitas ē patris ꝛ filij. ſed poſſe aſſumere carnē ad dignitatē filij ꝑtinet. ergo ꝛ patri competit.

R. dōm ꝙ dupl'r dr̄ deus aliq̄d poſſe. Uno mō de potētia abſoluta. ſ. ſꝫm ſe ↄſiderata. ꝛ ſic p̄t oē illud qd̄ contradictionē ñ iplicat ꝛ qd̄ ñ ꝟgit in defectū potētie faciētis. qd̄ eñ ↄtradictionē implicat fieri ñ p̄t eo ꝙ p ſeipſū deſtruit defect⁹ autē in diuinā potētiā nō cadit. Alio mō dr̄ deus poſſe aliq̄d de potētia ordiata. i. ↄſiderato ordine diuine ſapie ꝛ ſic deus dr̄ poſſe oē illud qd̄ ordinatū eſt p ſuā ſapiam vel ordinari p̄t. qd̄ eñ de ſe inordiationē dicit deo ñ ē poſſibile. ſicut peccare eo ꝙ ordinatū ñ p̄t eē. Qd̄ ꝟo de ſe iordinationē ñ dicit p̄t eē ordinatū. ꝛ idō a deo fieri p̄t. q̄uis forte diuina ſapia alit̃ ordinauerit. ſic ñ ē ipoſſibile deo ſaluare aliquē q̄uis ñ ſit p̄deſtinatus patrē aūt icarnari neqꝫ ↄtradictionē iplicat neqꝫ in defectū aliquē patris ſonat. vñ ē poſſibile de potētia abſoluta. ſil'r etiā ñ iportat de ſe aliquā iordinationē q̄uis nō ſit ordinatū a diuina ſapia vt ita fiat. ꝛ idō etiā de potentia ordinata ē poſſibile patrē icarnari. ñ q: ita ordinatū ſit ſed q: ita p diuinā ſapiam ordinatū eē p̄t. ꝛ eadē rōe ē de ſpū ſctō. Rōnes ꝟo q̄re magis cōgruū fuit filiū icarnari in lr̃a tāgunt̃. Ad p̄mū ergo dōm ꝙ eē duos filios in trinitate ab eterno ē de ſe incōueniēs ꝛ ſimpl'r ipoſſibile. ꝟgeret eñ in ↄfuſionē ꝑſonaꝝ. ſed eē in trinitate vnū filiuꝫ ab eterno i deitate ꝛ aliū ex tp̄e in hūanitate ñ eēt incōueniēs ſi ita fuiſſet p diuinā ſapiam ordiauit ꝛ p̄tea pater potuiſſet carnē aſſumere ſine hoc qd̄ fili⁹ eēt ſicut adam carnē habuit. ꝛ filius ñ fuit. Ad ſcōm dōm ꝙ inaſcibilitas pr̄is opponit̃ natiuitati eterne ñ aūt natiuitati tēporali q̄ ē reſpectu alteri⁹ nature ꝛ p̄tea ſine natiuitate poſſet carnē aſſumere vt dictū ē. Ad tertiū dōm' ꝙ incarnatio filij dr̄ miſſio. q: ip̄e ē ab alio. pr̄is aūt incarnatio ſi foret miſſio ñ eēt. q: ip̄e pater ab alio ñ eſt.

D quintū ſic p̄cedit̃. ꝛ videtur ꝙ tres perſone nō poſſint aſſumere vnā naturam. Si enim tres ꝑſone aſſumūt vnā naturā humanā aut in vnitate que teneat ſe ex ꝑte ſumētis vl' aſſūpti. ſed ñ p̄t eē in vnitate aſſumptis. q: illa vnitas vel ē nature vel ꝑſone. ñ p̄t eē vnitas nature inq̄ꝫtū ↄueniūt ꝑſone. q: ſic trāſiret natura i naturā. nec vnitas ꝑſone: q: ſi tres ꝑſone eēnt vna ꝑſona. nec p̄t eē ex ꝑte aſſūpti. q: aſſumere ē ad ſe ſumere. oportet igit̃ ꝙ aſſumat̃ in alterius vnitatē. cū ergo ñ ſit aliqua vnitas in qua poſſit vna natura a trib⁹ ꝑſonis aſſumi tres ꝑſone ñ poſſunt vnā naturā aſſumere. ꝛ hoc ē qd̄ Anſel. dicit in li. de cōcep. ꝟgi. Plures ꝑſone ñ pn̄t aſſumere vnū eundē hoīeꝫ

P. Uniēs ꝛ vnitū coicant ſibi in idiomate. vt dicit Damaſ. ergo ſi tres ꝑſone aſſumūt vnā naturam humanā vnus hō erit pr̄ ꝛ filius ꝛ ſpūſ. ſ. g̃ pr̄ eēt filius ꝛ ſpūſſctūs. ꝛ ecōuerſo qd̄ ē ipoſſibile. q: ſi ſic eſſet ↄfuſio idiomatū. g̃ ipoſſibile ē ꝙ vna natura ſumat̃ a tribus. P. Si tres ꝑſone aſſumerēt vnum eūdē hoīem aut vnica aut plurib⁹ vniōib⁹. ſed ñ vnica. q: ſic in vna natura cōueniūt diuina in q̄ ñ ē facta vnio. nec plurib⁹ q: ſic eſſent plēs icarnatiōes. ergo poſſibile ē ꝙ vna nat̃a ꝑſōis plurib⁹ vniat̃. Cōtra. Gratia imitat̃ naturā. ſed naturaliter tres ꝑſone ↄueniūt in vna diuina natura. ergo p gratiam vniōis poterunt i natura vna hūana ↄuenire.

P. Humana natura hꝫ ꝙ ſit aſſūptibilis ex eo ꝙ eſt ad imaginē. ſed ſil' ē triū ꝑſonaꝝ vna imago. ergo ſil' p̄t a tribus aſſumi. Ad hoc dōm ꝙ aſſumere eſt aliquid ad ſe ſumere ſicut dictū ē. ergo ſi tres ꝑſone aſſumerent naturā humanā oporteret ꝙ i ſuā vnitatem aſſumerēt iſta aūt vnitas ñ p̄t eē niſi vel vnitas nature cōis hoc ē diuine. ꝛ hoc ē ipoſſibile. q: ſic natura trāſiret i naturam. aut vnitas ꝓpria vniuſcuiuſqꝫ q̄ ē vnitas ꝑſonalis ꝛ ſic i ꝓpriā vnitatē vniuſcuiuſqꝫ ꝑſone poſſet ipam quelibꝫ ꝑſona aſſumere loquēdo de potētia abſoluta. q: ñ ē maioris potētie filius q̄ꝫ pater vel ſpūſſctūs. ſed ñ ē de potētia ordiata qua aliq̄d ordinatū ē cū vnius ꝑſone incarnatio ad repatōꝫ mille mūdoꝝ ſufficeret ſꝫm ordieꝫ diuine ſapie. ſ. qua aliq̄d ordiari potuit. q̄uis alij ↄtrariā opionem teneāt ꝓpter rōnem p̄mo poſitā. Ad primū dōm ē ꝙ ſi aſſumerēt vnā naturā tres ꝑſone in vnitatē ꝑſone ñ oporteret ꝙ eēnt vna ꝑſōa q: aſſūerēt i propriā ꝑſone vnitatē ſꝫm quā q̄libet ē vna etiā ab alia diſtincta ꝛ qd̄ dicit Anſel. ꝙ ñ pn̄t aſſumere vnum hominem: intelligendum eſt vnum hominēꝫ. i. vnā ꝑſonā humanā ꝛ ñ vnā naturā. Ad ſcōm dicēdū ꝙ coicatio idiomatū itelligit̃ reſpectu nature alt̃utri⁹ vñ p̄dcā pōne facta hic hō ñ coicaret filio i idiomate patris ſed ſolū i idiomate hūane nature. Ad tertiū dōm ꝙ vnio ſꝫm rē ꝓut relatio ē eēt vna ex ꝑte hūane nature. q: accñtia eiuſdem ſpeciei impoſſibile ē in eodē multiplicari ſꝫm naturam ſed ſꝫm rōnem itelligētem tres ꝑſonas hac relatōe referri ſꝫm plalitatē ꝑſonaꝝ eēnt plēs ex ꝑte ipſaꝝ ꝑſonarū.

Lenitudo temporis

Sciēdū ꝙ tp̄s icarnatiōis dr̄ plenitudo tp̄is lr̄al'r itelligēdo q: tp̄s p̄finitū a deo de icarnatiōe iapletū ē. Factū ē de muliere ꝛc̄. xp̄s dr̄ factus de muliere nō ſꝫm diuinā naturā ſed ſꝫm hūanā ſꝫm quā ē natus de muliere ꝛ mulier ñ iportat hic corruptionē ſed ſexus deſignationē. Factū ſub lege ꝛc̄. Sciēdū ꝙ xp̄s ñ dr̄ eſſe ſub lege quātū ad metū legis vel quātū ad cāꝫ. q: ſic oēs i peccato nati ſūt ſub lege. ſed q̄ꝫtū ad obſuātiā legis. Ut eos qui ſub lege erāt redimeret ꝛc̄. xp̄s dr̄ eos q̄ ſub lege erāt redimere. q: eis p̄dicauit ñ q̄n venerit ad alios redimēdum. hec ē mulier euāgelica de q̄ Luc. xv. Sciendū ꝙ diuina ſapia mulier dr̄ ñ ꝓpter fragilitateꝫ ſed ꝓpter fecūditatē. Eccle. xxiiij. A ḡnatiōib⁹ meis iplemini. nec eādem trinitatē in ſpē colūbe ꝛc̄. Sciendū ꝙ columba illa p̄t dupl'r ↄſiderari. vel inq̄ꝫtū res ē quedā ꝛ ſic pertinet ad totā trinitatē vt ei⁹ effect⁹. vel ſꝫm qd̄ ē ſignum ꝛ hoc modo tm̄ ad ſpiritūſanctū pertinet. cui⁹ iuiſibilis miſſio deſignatur per aduentū columbe.

DI II

Tquia in homine tota hūana natura ꝛc̄.

Poſtq̄ꝫ determinauit mgr̄ de icarnatiōe ex ꝑte aſſumentis. hic intēdit determinare de ea ex ꝑte aſſūpti. ꝛ diuidit̃ in ꝑtes tres: i p̄ma oſtēdit q̄d ſit aſſūptū. in ſecūda q̄le fuerit qd̄ fuit aſſumptū in tertia oſtēdit quo agēte aſſumptū formatū ſit. quarta di. ibi Cū ꝟo incarnatio ꝟbi ꝛc̄. p̄ma in duas. q: primo oñdit q̄d ſit aſſumptū. quia hūana natura integra ex ſuis partib⁹ ↄſtat. in ſcda determinat ordinē aſſūptionis. ibi. aſſūpſit filius dei aīam ꝛ carnē ꝛc̄. p̄ma in duas. in p̄ma oñdit humanā naturā integrā ex ſuis partibus eſſe aſſūptam. in ſcda excludit errorē. ibi. errāt igit̃ ꝛc̄. aſſūpſit dei filius aīam ꝛ carnē. diuidit̃ hec ꝑs in duas. in p̄ma oſtendit ordinē nature. in ſecūda ordinē temporis. ibi. ſi autem queritur.

Ic queritur p̄mo. vtꝝ humana natura fuerit p alijs aſſumptibilis. ꝛ videtur ꝙ nō. q: deo

a creaturis īfinite diſtāti n̄ magis approximat vna crea
tura q̄ȝ altera. q̄ȝ infinito nihil ē maius. ſed n̄ niſi ꝓpter
maiorem ꝓpinquitatē aliquid dr̄ magis alio aſſumpti
bile. ergo oīs creature ſūt equalr̄ aſſumptibiles ℞.
Aug⁹ ad Voluſianū. In rebꝫ inutabilibꝫ tota rō facti ē
potētia faciētis. ḡ n̄ ē maior rō ex pte aſſūpti q̄re vnū ſit
magis reliquo aſſumptibile. ℞. Grego: Quāto ī an
gelo natā ē ſubtilior eo magis in illo imago dei īſinuat̄
expſſa. cū ergo per imaginē aliquid habeat ordinem ad
aſſumptionē āgelica natura magis eſt aſſumptibilis q̄ȝ
humana. Sed ↄtra. Deus facit ſemp̄ qđ melius eſt ⁊
magis cōgruū. cū ergo aſſumpſit humanā naturam: er
go maiorē habuit cōgruitatē ad aſſumptiōeȝ. ℞. Aſ-
ſumptio eſt actus dīne pſone habētis diſtinctioneȝ ſc̄m
originē. ſed nulla natura creata habet pſonā diſtinctā
origine niſi natura hūana. ergo eā magis ↄuēit aſſumi
q̄ȝ aliā naturam. R̄ꝫ dōm q̄ aſſumptibile dicitur ali-
quid eo qđ p̄t aſſumi. indicat eīn potētiam creature ad
aſſumptionē hec aūt potētia ē tm̄ obediētie. cū ergo oīs
creatura equali obediētia ſe habeat ad ſuū creatorem
deus eīn creaturā equaliter poterit aſſumere loquendo
de potētia abſoluta ſc̄m quā p̄t quicqđ ē aliqđ. ⁊ quod n̄
ī defectū potētie ſonat. loquēdo aūt đ potētia ordinata
ſic deus dr̄ poſſe q̄ cōgruit ordinationē ſue ſapie. ⁊ hoc
modo aliqua creatura dr̄ alia magis aſſūptibil᷑. q̄ȝ ma-
iorē cōgruitatem habet ad aſſumptionē et hoc mō na-
tura humana ē pre alijs aſſumptibilis. cū cōgruitatem
habeat pre alijs q̄ȝtum ad tria que ī aſſumptiōe requi-
rūtur. pmo q̄ȝ ī eo expſſior ſimilitudo inuenitur q̄ȝ ī alijs
creaturis. In creaturis eīn irrōabilibus eſt tm̄ ſimilitu-
do veſtigij. In āgelis autē ⁊ ſi ſit ſimilitudo imagis ſi-
cut ī hoīe n̄ eſt m̄ ita expſſa ſimilitudo q̄ȝtū ad aliqua ac
cidētalia ſicut q̄ aīa eſt ī toto corpore tota vt deus ī mū
do. q̄ȝuis forte quo ad eſſentialia ī āgelis ſit ſimilitudo
expſſior. ſcđo quātū ad terminū aſſumptiōis. quia illa
aſſumptio terminata eſt ī pſonam diſtinctā origie. nulla
aūt creatura habet taleȝ pſonalitatē niſi natura huma
na. ⁊ ideo ipſa ē magis aſſumptibilis. tertio q̄ȝtuȝ ad fi-
nem aſſumptiōis. q̄ȝ ſi pfectio vniuerſi dicatur finis aſ-
ſumptiōis p̄cipuus. cū eīn ipſa vltio ſit creata cū deus
ipſam aſſumpſit pricipiū creaturaꝝ vnitū eſt vltime cre
ature. ⁊ ideo ī hac aſſumptiōe relucet figura orbitulariſ
que maxime ē pfecta. ⁊ ob hoc naturaȝ humanā ↄgruit
magis aſſumi et pma natura humana ↄuenit cū oī crea
tura vn̄ hoīe vnito quodāmodo oīs creatura vnita ē. ſi
cut ſi dicat̄ finis aſſumptōis liberatio a pctō. q̄ȝ in irrō
nali creatura peccatū nō erat in āgelo ꝓo erat ſed irre-
mediabile in hoīe ꝓo remediabile. ideo natura huma-
na ſc̄m hoc debebat aſſumi. Ad pmū ḡ dōm q̄ diſtan
tia dei ⁊ creature īfinita ē ex pte dei. ⁊ ſic nulla eſt ea ma
ior. nulla eīn p̄t eē aliquid magis diſtās a creatā q̄ȝ de⁹
ſed ex pte creature ē finita. q̄ȝ eē creature ē finitū. ⁊ ideo
ex hac pte vna creatura inuenit̄ magiſ diſtās q̄ȝ alia a deo.
⁊ ē ſil᷑e ſicut ſi itelligamus duas lineas q̄ꝝ vna ſit fini-
ta ⁊ alia īfinita. Ad ſcđm dōm q̄ oē factū reſpectu po
tētie abſolute eq̄l᷑r p̄t fieri a creatore reſpectu tm̄ potētie
ordinate ſc̄m quā facit qđ cōgruit ordinatiōi ſue ſapien
tie magis cōgruit q̄ ex vna fiat qđ vult facere creator q̄ȝ
ex alia ſicut iam dictū ē in ſolutiōe ꝓblematis. Ad
tertiū dōm q̄ dīna natura tripl᷑r ↄſiderat̄. vel in ſe. vel
in pſona diſtincta ꝓprietate origis. vel ꝓut ē exemplar
vniuerſi. pmo mō āgelus ē magis ad ſiltudinē imagis
cū eius natura ſit ſimplicior ⁊ ſubtilior. ſcđo mō ⁊ tcio
natura hūana magis facta ē ad ſimilitudinē imagis q̄ȝ
ſic h̄ȝ inē creaturas tm̄ pſonā diſtinctā rōe origis ⁊ ha-
bet participationē cū oībꝫ ptibꝫ vniuerſi.

Ecūdo q̄rit̄ vtꝝ totā naturā humanā aſſum
pſerit. ⁊ videt̄ q̄ n̄. Creatura eīn ex hoc qđ eſt
ad imaginē h̄ȝ ordinē ad aſſumptionē ī carne
eīn ē ſiltudo veſtigij. ḡ ipſa n̄ ē aſſūpta. ℞.
Ad hoc q̄ corp⁹ viuificet̄ ſufficit q̄ ei viuificabile pnci-
piū vite vniat̄. cū ergo deus q̄ eſt pncipiū vite vniat̄ cor
pori in icarnatiōe n̄ opȝ q̄ aīam aſſumat ℞. Ut dicit
Boe. ſpēs ē totū eē indiuiduoꝝ. ſed natura hūana nō
erat totū eē xp̄i. ḡ n̄ fuit in xp̄o vt ſpēs reſultās ex anīma
⁊ corpe. Ad oppoſitū Dama. qđ erat īaſſūptibile erat
īcurabile. ſed totū hoīem curauit. ḡ totū hoīem aſſum-
pſit. ℞. In ſymbolo athanaſij dr̄. Perfectus de⁹ pfe
ctus hō ex aīa rōali ⁊ hu. car. ſub. ḡ pfectā ⁊ integrā na-
turā humanā deus aſſūpſit Ad hoc dōm q̄ ſicut ſub
tracta vnitate variat̄ ſpēs numeri. ita ſubtracta dr̄ñtia
eēntiali ſiue eo qđ ē eēntiale res variat̄. cū ergo de⁹ verꝝ
hoīem aſſumpſerit oīa eius pncipia eēntialia ⁊ ꝓprietaſ-
tes reſultātes ex pncipijs eius eēntialibꝫ aſſūpſit. ſic er-
go totā naturā humanā aſſumpſit. Ad pmū ergo qđ
obijcit̄ in ↄtrariū dōm ē q̄ q̄ȝuis ſc̄m ſe in carne ſit tātū
ſiltudo veſtigij. m̄ ſc̄m ſuā formā. i. aīam coīcat ſiltu-
dini imagis. Ad ſcđm dicēdū q̄ duplex ē pncipiū vi-
te effectiuū ⁊ formale. n̄ aūt ſufficit ad hoc q̄ viuificetur
corp⁹ q̄ vniat̄ deo qui ē pncipiū vite effectiuū. ſed opor
tet q̄ vniat̄ pncipio formali qđ ē aīa. ⁊ iđ oportebat aīi
mā aſſumere ad corpis viuificationē. Ad tertiū dōm
q̄ ꝟbū Boe. intelligit̄ de indiuiduo qđ eſt vnius natu-
re tm̄ ⁊ n̄ de īdiuiduo quod eſt pluriū naturarum.

Dtertiū ſic ꝓceditur. ⁊ videtur q̄ ſine medio
deus aſſumpſerit qđ aſſumpſit. Remoto eīn
medio quo aliq̄ ↄiūgunt̄ extrema ſeparātur.
ſed ſepata aīa n̄ fuit diſſoluta vnio dīuitatis
a carne. ḡ n̄ mediāte aīa caro aſſumpta ē. ℞. Impoſ
ſibile ē q̄ per idē mediū aliqđ vniat̄ ſupiori ⁊ inferiori.
ſed mediāte ſpū aīa vnitur corpi. vt dr̄ in li. de dr̄ña ſpi
ritus ⁊ aīe. ḡ n̄ mediāte ſpū vnit̄ ſuo creatori. ℞. Grā
equaliter reſpicit tres pſonas cum ſit trinitaris effect⁹.
ſi ḡ mediāte grā vnitus eſt fili⁹ dei aīe equaliter tota tri
nitas vnietur. Ad oppoſitū Aug⁹ ad Voluſia. filius
dei aīam rōalem aſſumpſit ⁊ p eā ſibi corp⁹ adaptauit.
⁊ ita vnā partē humane nature aſſumpſit mediāte alia.
℞. diſtātia p aliquod mediū vtriqꝫ proximum cōgrue
ↄiūgunt̄. ſed aīa proximior eſt deo q̄ȝ corp⁹ cū ſit ad ima-
ginē dei. ſpūs aūt q̄ȝ aīa q̄ȝ deus ſpūs ē. Joh. iiij. ḡ deus
aſſumpſit corpus mediāte aīa ⁊ aīam mediante ſpiritū
Ad hoc dicendū q̄ duplex eſt mediū. mediū efficiētie
⁊ mediū cōgruētie. mediū efficiētie duplex. ſ. faciēs vni
tū ⁊ faciēs vnibile. cū ergo nulla creatura effecerit icar-
nationē nihil tali medio efficiētie qđ eſt faciens vnituȝ
xp̄s aſſumpſit. ſed m̄ ſeruato ordine ad finē vnionis q̄
eſt liberatio a pctīs corpus aſſumptibile fuit per aīam ⁊
aīa per mentē hoc ē ſpm̄ ⁊ corpus ⁊ aīa per naturā hūa
nam. ⁊ ſic fuit ibi mediū efficientie faciēs vnibile loq̄n-
do tm̄ de medio cōgruētie aīaȝ mediāte gratia ⁊ corpus
mediāte ſpū aſſumpſit. quia cōgruū erat carnē viuifi-
catam ⁊ aīam ſua imagine inſignitā ⁊ gracia repletam
aſſumere. Ad illud qđ obijcitur in cōtrariū dicendū
eſt q̄ remoto medio cōgruentie n̄ opȝ q̄ extrema ſeparē
tur. ⁊ tale mediū fuit aīa reſpectu vnionis corporis.
Ad ſecūdū dicēdum q̄ equocatur ſpūs. dicitur eniȝ
corpus ſubtile ſpūs mediante quo aīa ſuas aīales opa
tiones exercet. ⁊ hoc ſpū mediante aīa vnitur corpi vt
motor q̄ȝuis imediate vt forma. alio modo dicitur ſpi
ritus ſupma ps aīe vt mens que eſt imaginis ſubiectū.
⁊ iſto ſpū dicitur aīa vt medio vniri deo. Ad tertium
dicendū q̄ tota trinitas vniebatur aīe xp̄i per gratiam

inhabitantem. non tamen ad totam trinitatem vnio q
eſt in perſona terminabatur.
D quartū ſic ꝓcedit. ⁊ videtur ꝙ īcarnatio ꝑ
fecta ñ fuerit in inſtāti. motꝰ ꝓcedit terminū
motus. cū ergo natura hūana ⁊ eius ꝯceptio
ſe habeāt vt terminus motꝰ ⁊ motus conce=
ptio ꝓcedit naturā humanā. ℗. Qđ ē vltimū in reſo
lutione eſt primū in compoſitiōe. cum ergo in ſeparati=
one aīe xp̄i a carne remanſerit vnio diuinitatis ad car=
nem. hec vnio ꝓceſſit vnionem aīe ad carnē. ℗. Ex=
tremum ꝑus vnitur medio q̄ȝ alteri extremo. cum ergo
ſicut iam dictuȝ eſt aīa quodāmodo fuerit mediū vnio=
nis diuinitatis ad carnem ꝑus fuit diuinitas vnita aīe
q̄ȝ carni. ⁊ ſic ñ fuit incarnatio tota ſimul. Ad oppo=
ſitum Damaſ. ſimul fuit caro. ſimul animata caro. ſi=
mul dei verbi caro. ℗. Incarnatio fuit operatio ſpi=
ritusſancti. operatio autē dei ñ requirit moram ſucceſ=
ſionis. ergo ñ fuit ſucceſſiua īcarnatio ſed tota ſimul
Ad hoc dicendum ꝙ in incarnatione xp̄i neq̄ȝ conce
ptio corporis. neq̄ȝ creatio aīe. neq̄ȝ vnio vtriuſq̄ȝ potu
it ꝓcedere tempore vnionem ad perſonā verbi. q̄ȝ q̄ȝcito
eſt aīa vel corpus vel coniunctum tam cito eſt hipoſtaſis
natura cū eſſe ñ habet niſi in aliquo indiuiduo. aut er
go remanſiſſet hipoſtaſis creata carnis vel aīe vel con=
iūcti tum hipoſtaſi verbi. ⁊ ſic in xp̄o eſſent due hipoſta
ſes. aut per aſſumptionem eſſet aliquid cōſumptum in
natura aſſumpta qđ eſſet indecens ⁊ ſimiliter aīa vł cor
pus ñ potuit prius aſſumi a dei verbo anteq̄ȝ ad inuicē
vnirentur ad cōſtituendam humanam naturam. quia
partes predicte ſunt aſſumptibiles ex hoc ꝙ ſunt partes
humane nature. ⁊ ideo iſta quattuor ſimul fuerūt. con
ceptio corporis. ⁊ creatio aīe. vnio vtriuſq̄ȝ. ⁊ aſſūptio a
dei verbo. ⁊ ſic incarnatio perfecta eſt in inſtanti. Ad
id qđ obijcitur in contrariū ꝙ in motu vbi differūt ꝑn=
cipiū motꝰ mediū ⁊ terminꝰ motus. motꝰ tēpore ordi
ne ꝓcedit terminū motus. ñ autem fuit ſic in ꝓpoſito. q̄ȝ
fuit operatio ſupernaturalis ⁊ inſtātanea. Ad ſcđm
dicendū ꝙ vltimū in reſolutione ſi terminatur ad cum
reſolutio ꝑus eſt in compoſitione. ñ auteȝ ſic ſe habuit
vnio deitatis ad carnem vt ťminꝰ ſeparationis aīe cuȝ
carne. quia he due vniones ñ ſunt vnius rationis. ⁊ iō
ñ oportuit ꝙ ꝑus tempore fuerit talis vnio q̄ȝ anime cū
carne. Ad illud. ſ. qđ vltimo obijcitur dicendū ꝙ ex=
tremū nō oportet ꝙ ꝑus vniatur medio congruētie. q̄ȝ
ñ ꝓpter h̄ principaliter vniť alteri extremo magis q̄ȝ al=
teri extremo. ⁊ tale medium ſicut habitum eſt fuit ani=
ma in vnione diuinitatis ad carnem.

Vod autem humana

natura ⁊c̄. Nomine humane nature ani
ma ⁊ corpus materialiter intelliguntur.
Errant igitur qui nomine hūanitatis.
Sciendum eſt ꝙ per hanc ꝓprietatem que ab eis hu
manitas dicitur poteſt intelligi forma ſiue ſpecies cōis
⁊ talē humanitatē quidā dicebant aſſūptā a xp̄o. ⁊ hoc
falſum eſt. Qđ aūt cuidēť ⁊c̄. Sciendū eſt ꝙ mgr̄
ī alio ſenſu vtitur verbo iohānis q̄ȝ ipſe iohānes. ſ. ꝙ nō
naturam in cōmuni aſſūpſit vtpote ſpeciem. iohānes
aūt oñdit ꝙ ñ ex diuītate ⁊ hūanitate vna natura ꝯficiť
ſicut ex aīa ⁊ corꝑe. Neq̄ȝ eīm ſcīūs ⁊c̄. Sciēnduȝ
eſt ꝙ ſm intentionem magiſtri ꝙ ⁊ ſi xp̄us aſſumpſiſſet
hominem vniuerſalē oporteret ꝙ de oībꝫ eiꝰ indiuiduis
ꝑdicareť. ſm īntentionē vo Dama. ſi vna naťa reſultaret
ex vniōe diīne nature ⁊ hūane quā ſcaret hoc nomē xp̄s
illa naťa eēt coīcabił actu vel potētia plibꝫ ⁊ ſic h̄ nomē
xp̄s eēt ꝑdicabile de pluribus. Qia aūt q̄ in nr̄a na. ⁊c̄.

Et intelligendum eſt de principijs eſſentialibꝫ humane
nature ⁊ eius naturalibꝫ ꝓprietatibꝫ. Et tñ ꝑdicant iſtū
viſibilem ⁊c̄. ꝙ radij ſolares ſparſi per fecesñ inficiunť
eſt quia ſol cū eis ñ cōmunicat in materia. anima auteȝ
cōmunicat corpori in materia ñ ex qua ſed in qua. ⁊ iđo
ex coniūctione ad corpus inficitur. diuinitas auteȝ nō
cōicat cū corpore neq̄ȝ in materia ex qua cuȝ ñ ſit matia
lis neq̄ȝ ſic ī matia in q̄ cū ñ vniať corpi ſicͭ forma eiꝰ.

Veritur etiam de car

ne verbi ⁊c̄. Supius determinauit ma
giſter quid in hūana natura aſſumpſit dei
filius. In hac parte determinat conditio=
nem aſſumpti que diuiditur in duas. primo determi=
nat veritatē. ſcđo mouet quaſdam dubitatiōes. ibi Cū
autem illa caro ⁊c̄. ꝑma in duas. quia ꝑmo determinat
aſſumpti qualitatē ꝙ. ſ. fuit ab omni contagione opera
tione ſpiritusſci immunis. in ſcđo qualitatem eius ex q̄
aſſumptum eſt hoc eſt virginis. ibi Mariam quoq̄ȝ ⁊c̄.
que diuiditur in duas. in ꝑma oſtēdit eam de omni cō=
tagione ⁊ fomite peccati mūdatam ⁊ potentiam gene=
ratiuā dei ⁊ hoīs ſibi collatā auctoritate Damaſ. ⁊ ſcđa
auctoritatibꝫ Aug. de fide ad petrū Cū aūt illa caro ⁊c̄.
hec diuiditur in duas ſm duas dubitationes quas po
nit ⁊ ſoluit. ſcđa incipit ibi Illi autem ſnīe. quam ſ̄ di=
ximus. ꝑma diuiditur in tres. ꝑmo eīm mouet dubita=
tionem. ſcđo ſoluit eam ibi Quia ea determinatiōe ⁊c̄.
tertio ex ſolutione elicit concluſionem. ſ. ꝙ xp̄s primiti
as nr̄e maſſe aſſūpſit. que incipit ibi Quo circa ⁊c̄.
Ic queritur ꝑmo. vtrum beata virgo fuerit in
vtero ſanctificata. ⁊ videtur ꝙ non. Augꝰ ad
Dardañ. Sāctificatio qua ſinguli efficimur
templum dei nō niſi renatorum eſt. nemo au
tem renaſcitur niſi prius naſcatur. ergo nullus hȝ gra=
tiam ſanctificantē anteq̄ȝ naſcatur. ergo in vtero beata
virgo non fuit ſanctificata. ℗. dicit Hiero. Non mi
hi credas ſi aliquid tibi dixero qđ ex nouo teſtamento
vł veteri haberi non poſſit. cum ergo de ſanctificatione
beate virginis in vtero in veteri teſtamento vel ī nouo
nihil dicatur non eſt credendū eā in vtero ſanctificatā
℗. Non tollitur effectus vel diſpoſitio q̄ȝdiu ſue cau
ſe coniūgitur. ſicut calor ab aliquo q̄ȝdiu coniūctus eſt
igni. ſed proles originale contrahit a parētibus. ģ non
tollitur a prole q̄ȝdiu parentibus coniūgitur. ſed q̄ȝdiu
eſt in vtero coniūgitur parentibus. ergo non poteſt ſan
ctificari in vtero. Cōtra. Hoc quod alijs ſanctis le=
gimꝰ eſſe conceſſum non eſt fas dicere tante virgini fu=
iſſe negatū. ſed iohāni ⁊ hieremie beneficium ſanctifica
tionis in vtero legimus eſſe conceſſum. ergo ñ eſt virgi=
ni denegatum. ℗. Eccleſia non ſolēnizat niſi pro ali
quo ſancto. ſolēnizat autē natiuitatem beate virginis.
ergo ſancta nata fuit. Ad hoc dicendum ꝙ beata vir
go nec ante conceptionem nec in conceptione ante ani=
me infuſionem ſanctificata fuit. quia proprium ſubie=
ctū gratie ſanctificātis eſt anima nec in ipſo inſtanti in=
fuſionis anime. quia ſic non cōtraxiſſet originale ſicut
nec xp̄s. ⁊ ideo omnibꝫ non conueniret redimi per xp̄m
ſed tm̄ ſanctificata creditur poſt anime infuſionem. q̄a
hoc alijs ſanctis eſt collatum. ⁊ ideo matri ſapiētie ma
xime decuit hoc conferri in qua nihil coinquinatuȝ in=
currit. vt dicitur Sap. vij. Ad primum ergo dicen=
dum ꝙ verbum Aug. intelligitur de regeneratiōe que
fit per legem cōmunem. quod notatur in hoc qđ dicit q̄
ſinguli efficimur templum dei que fit per eccleſie ſacra=
menta. Ad. ij. dicendum q̄ȝuis ſanctificatio virginis

ſri vtero expſſa non legatur in ſcriptis ve. ꝛ no. te. tamē haberi pōt ex his que ibi legunt̄. quia ſi ſanctificata ſūt ꝛ iohānes ꝛ hieremias qui xp̄m ꝓnūciauerunt. multo magis creditur ſanctificata virgo que xp̄m genuit.

Ad tertiū dōm ꝙ ꝯiūctio iſta prolis ad pentē nō impedit. cum ſit ſolum ex parte corporis ꝛ non ex parte anime in qua eſt peccatum.

D ſecundū ſic procedit̄. ꝛ videtur ꝙ per ſanctificationē ī vtero ñ fuerit a fomite liberata. Nihil em̄ qd̄ ad ꝟtutem ꝓmouet ei ſubtrahēdum fuit cui ꝟtutis perfectio debebatur. ſꝫ fomes ad ꝟtutem ꝓmouet. vnde ꝛ paulo petēte a ſe ſtimulum carnis amoueri dictum eſt. virtus in infirmitate ꝑficitur. ij. Cor. xij. ergo cum matrem dei ſūma virtutis ſeu ſanctificationis ꝑfectio deceret fomes ab ea ꝑ ſanctificationem remoueri non debuit. P. videtur ꝙ ꝑ cā imunitatem a peccato conſecuta non fuerit. Ambro. dicit ſuper illud Spiritusſanct⁹ ſuperueniet in te. ſupueniens ſpiritusſanctus in virginem mentem eius ab omni ſorde caſtificauit viciorꝫ. hoc autem dicitur pro tempore quo xp̄m concepit. ergo aliquas ſordes viciorum poſt ſanctificationem in vtero cōtraxit a quib⁊ poſtmodum mundata eſt. P. Certitudo impeccabilitatis non habetur niſi per iuſticiam confirmantem. ſi ergo beata virgo per ſanctificationem in vtero conſecuta fuiſſet īpeccabilitatē conſecuta etiā fuiſſet confirmationem qd̄ non videtur cum hoc magis pertineat ad ſecūdam ſanctificationem quādo in vtero concepit ſaluatorem. vel ad tertiam quando eſt glorificata. Ad oppoſitum beate virgini vltra q̄ꝫ alijs ſanctificatis in vtero aliquid collatum eſt. ſed gratia ſanctificans alios ſanctificatos in vtero purgauit a culpa. ergo beatam virginem etiam a fomite totaliter liberauit. Item Bern. ī epiſtola ad Lugd. dicit. Puto ꝙ copioſior gratia ſanctificationis in beatam virginem deſcenderit que non ſolum ortum eius ſanctificauit ſed eam ab omni peccato deinceps cuſtodiuit. Ad hoc dicendum eſt ꝙ circa iſtam queſtionē aliquid eſt circa qd̄ omnes ħ cōueniūt. ſ. ꝙ per primā ſanctificationem fuerit virgo ab originali ꝛ reatu originalis purgata. De emundatione eius a fomite diuerſi diuerſa loquūtur. Quidam enim dicūt ꝙ per primam ſanctificationem fomes ex toto ſublat⁹ eſt. quibus contradicit qd̄ in littera ex verbis Dama. dicit̄ ꝙ in ſecunda ſanctificatione ſuperuenit ſpiritusſanctus eam purgans. qd̄ nō poteſt intelligi niſi de purgatione a fomite. quia peccatum actuale non commiſit vt Aug⁹ in littera dicit. Et ideo dicunt alij ꝙ quantū ad aliquid fuit purgata a fomite in prima ſanctificatione. ꝛ quantum ad aliquid fomes remanſit. ꝛ iſti tripliciter diuiduntur. Quidam enim dicunt ꝙ duplex eſt act⁹ fomitis. ſ. impellere ad malum. ꝛ difficultatē facere ī bono. quantū ad primū actum qui eſt inclinatio ad malū dicunt eum in prima ſanctificatione ſubtractum. quantum autem ad ſecundū qui eſt difficultatem facere ī bono dicunt eum remanſiſſe. ſed in ſecunda ſanctificatione remotum. Hoc autē ſtare non poteſt. ꝛ hoc quia ſm idem ex quo eſt pronitas ad vnum contrariorum ē difficultas ad alterꝫ. ſicut grauitas deorſum trahit ꝛ difficultatē facit ī aſcēſu. ꝛ iō alij dicūt ꝙ fomes ē corruptio perſone inquantum impellit ad malum ꝛ inquantū facit difficultatem in bonū. ꝛ ſic a beata virgine in prima ſanctificatione fuit remotus vel abſtract⁹. inq̄ꝫtū aūt ē corruptio nature rōe cuius īfectio original' ꝑ actū nature in ꝓlē trāſit. ꝛ ſic ab eo purgata ē in ſcd̄a ſctificatione vt ꝓlē ſine oī pctō originali ꝯciperet. hoc etiā ñ videt̄ ꝯueniēs q2 ꝑ originale q̄ꝫtū ad id qd̄ culpe ē trāſit in ꝓlē a pr̄e q̄ dat ſpeciē ꝛ id qd̄ in gñatiōe formale ē. Quātū aūt ad id qd̄ pene ē ſicut ſūt corpis paſſibilitates trāſit ī ꝓlē a matre q̄ materiā admiſtrat. vn̄ ñ videt̄ eē cā quare xp̄s ſine originali ꝯcept⁹ eſt purgatio mr̄is a fomite. ſꝫ magis q2 ſine ꝟili copula natus ē quā cām aſſignat Anſel. in li. de ꝯcep. ꝟgi. defect⁹ aūt penales ñ ex neceſſitate ſed ex volūtate aſſūpſit Et iō alij dicūt qb⁊ ꝯſentiēdū videt̄ ꝙ poſt p̄mā ſctificationē remāſerit q̄ꝫtū ad ēētiā. ſꝫ ipe ditus ꝑ gratiā ſctificantē ne in pctm̄ declinaret aut a bono retraheret. ꝯtigit em̄ habitū aliqñ ligari ne ī act⁹ exire poſſit vt ſciam ꝑ ebrietatē. in ſcd̄a ſctificatōe ēētialr̄ fomes ille ſublat⁹ ē. ī aſſūptōe aūt ē ꝟgo a pctī penalitatib⁊ libata. q2 ſicut pie credit̄ reſurrexit gl̄ificata ī corpe ꝛ aīa. Ad illud ꝟo qd̄ in ꝯtrariū obijcit̄ dōm ꝙ fomes ñ ꝑ ſe in bonū ꝓmouet. ſꝫ ꝑ accñs inq̄ꝫtū ñ cā humiliatōis ē. ꝛ ſic cā cuitādi maximū malū. ſ. ſupbiāꝫ. ſi tm̄ hoc malū alit̄ vitaret̄ ſimplr̄ melius eēt fomitē ñ eſſe.

Ad ſcd̄m ꝟo dōm ē ꝙ caſtificatio a ſordib⁊ viciorꝫ nō ītelligit̄ remotio exñtiū ſed īpedimentū futurorꝫ. Ad tertiū dōm ꝙ in ipa p̄ma ſctificatiōe ꝯſecuta ē imunitatē a pctō ñ ꝑ gratiā ꝯfirmantē ſed ꝑ ligationē fomitis ī malū inclinātis ꝛ ꝑ cuſtodiā dīne ꝓuidētie ſine q̄ etiāꝫ fomite oīno extincto peccare potuiſſet ꝓpt̄ arbi. libtatē

D tertiū ſic ꝓcedit̄. ꝛ oſtendit̄ ꝙ ſit naturalis generatio xp̄i ex virgine. Filiatio em̄ natiuitatem conſequitur. ſed xp̄us dicitur naturalis filius matris. ſicut ꝛ naturalis filius patris vt Augu⁹ dicit in libro. de fi. ad Pe. ergo generatione naturali naſcit̄ ex matre. P. Opatio miraculoſa nō eſt ab aliqua creatura ſed a creatore. ꝟe aūt dr̄ ꝙ ꝟgo genuit xp̄m. ḡ gñatio talis ñ ē miraculoſa. P. Gñatio xp̄i ex ꝟgine aut ē naturalis aut violēta. ſed ñ fuit violēta. q2 mater fuit ꝛ aliq̄ modo ꝯculit ad gñationē. q2 violentū ē cuius ꝑncipiū eſt extra nihil ꝯferente vim paſſo. ḡ eſt natural'. Ad oppoſitū Anſel. d̄ ꝯcep. ꝟgi. Spūs ſ. ꝟtus altiſſimi de ꝟgine muliere virū virginē mirabiliter ꝓpagauit. P. Nihil mirabili⁹ q̄ꝫ ꝙ creatura creatorem ꝟgo filium generaret. ſed hec fuerūt in xp̄i generatione. ḡ ñ fuit naturalis. Ad hoc dōm ꝙ in ꝯceptione corpis hūani duo ē ꝯſiderare. materiā. ſ. quā adminiſtrat mater ſm phm̄. ꝛ ꝟtutē actiuā que eſt in ſemīe patris ſm eūdē. in ꝯceptiōe ḡ xp̄i fuit matia natural' humani corpis ab ipſa ꝟgine p̄parata ꝛ ex hoc dicit̄ ꝛ naturalis mat̄ xp̄i dr̄. q2 ꝟo ñ ꝯcepit ex virili ſemine. ſed ex ſpūſancto ipſa ꝟtus ſpūs. ſ. fuit agens ꝯceptionē corpis xp̄i. ꝛ ſic agēs ſupnaturale fuit ſupnaturalr̄ ꝯceptionē ꝑficiēs. ꝛ iō dr̄ tota ꝯceptio ñ fuiſſe natural' ſꝫ miraculo ſacta magꝫ denoīande ſint res natales vl' ſupnatales ab agēte q̄ꝫ a matia. Ad illud qd̄ p̄mo obijcit̄ in ꝯtriū patꝫ rnſio Ad ſcd̄m dōꝫ ꝙ btā ꝟgo dr̄ genuiſſe xp̄m ñ ſicut ꝑncipiū actiuū p̄bēs ad gñationē ſed ſicut miſtrās materiā naturalē vn̄ ñ ē icōueniēs ꝙ gñatio illa miracl'oſa fuerit. opatio em̄ fuit miraculoſa q̄uis ñ ſit alic⁹ creat̄e ſicut agētꝫ. tm̄ p̄t eē alic⁹ creat̄e ſicut matie vt qñqꝫ miraculoſe ex aliq̄ matia creata de⁹ aliqd̄ facit Ad. iij. dōꝫ ꝙ q̄ꝫtū ad ħ ꝙ ꝟgo materiā miniſtrauit ꝛ fomentū cōceptus p̄buit poteſt dici aliquo modo naturalis generatio xp̄i ex ꝟgine quāuis ñ ſimpliciter.

D q̄rtū ſic ꝓcedit̄. ꝛ videt̄ ꝙ xp̄s in lūbis abrahe fuit decimat⁹. Decimatio em̄ q̄dā act⁹ figural' ē. ſꝫ xp̄s maxie videt̄ ꝑ decimā figurari rōe ꝑfectōis q̄ denario ꝯpetit. ḡ xp̄s p̄cipue ī abraā decimat⁹ fuit P. Caro xp̄i ñ fuit in abraā a reliq̄ ei⁹ carne diſtincta vt q̄dam errantes poſuerūt. ꝛ ita ī eo pctō fuit obnoxia ſed ratione peccati competit alicui decimari in abraam. ergo chriſtus in abraam decimat⁹ fuit.

ꝓ. Chriſtus ꝓceſſit ex abraam mediāte beata virgine. ſed beata v̾go fuit in lumbis abrahe decimata ergo et chriſtus. Ad oppoſitū Hebreoꝝ. vij. apl's preferꝫ ſacerdotiū melchiſedech ſacerdotio leuitico ꝑ hoc q̇ꝺ leui in lumbis abrae decimat⁹ fuit. Si ergo chriſtus in lumbis abrae decimatus fuit eadē ratione ſacerdotiuꝫ eius erit inferius ſacerdotio melchiſedech q̇ꝺ eſt abſurdum. ꝓ. Aug⁹. dicit. x. ſuper Geñ ad litterā illud in abrae carne decimabat̾ q̇ꝺ curabat̾. ſed chriſtus eſt vnde curabat̾ humanū genus. non qui curat̾. ergo chriſt⁹ in lumbis abrae decimatus non fuit. Ad hoc dicendum ꝙ ille qui decimas dat p̄figurat ſe liberatiōe indigere eo ꝙ ſibi retinet nouē ⁊ alt̾i dat decimū q̇ꝺ ſignificat ꝑfectōꝫ q̄ſi totā ꝑfectōꝫ ſuā alt̾i aſcribēs. cū ḡ abraā decimas dedit prefigurauit ſe liberatiōe indigere ⁊ omnes ſuos poſteros qui ita cum peccato ex ipſo ꝓpagandi erant ſcḋm carnalē concupiſcentiā ſicut ⁊ ipe a ſuis parentibꝫ ꝓpagatus erat. chriſtus autē non erat ꝓpagandus ab eo per concupiſcenciam carnis. cum natus ſit ex virgine. ⁊ ita quaſi immunis a peccato nō ſignificabatur liberatiōe indigere abraam decimas dante. ⁊ ꝓpter hoc chriſtus non dicitur decimatus in lumbis abrae. ſicut Leui ⁊ alij. Ad primū ergo dicendū ꝙ in decimatione abrae prefigurabatur chriſtus vt decima. alij vero vt a quo decima accipiebat̾ ⁊ ideo nulla decimatione chriſtus non erat vt decimatus ſed vt decima.

Ad ſcḋm dicēdū ꝙ in decimatiōe eſt cōſiderare figuram ⁊ figuratū. ratione ergo figure aliquis dicit̾ eſſe decimatus ꝓ tp̄e illo quo erat in lumbis abrae. tunc enim ille actus figuralis p̄ceſſit. ſed ratiōe figurati decimari competit alicui. ſm ꝙ in ꝓpria ꝑſona exiſtit. Sic enim eſt liberatione indigens. chriſtus autē in ꝓpria perſona exiſtens. diſtinctus fuit ab omnibꝫ alijs filijs abrae. vt medicina ab infirmis. ⁊ ideo ei non competit decimatio q̄uis caro eius non fuerit actu diſtincta in abraam a reliqua carne eius. Ad tertiū dicendū ꝙ chriſt⁹ nō deſcendit a beata virgine ꝑ cōcupiſcentiā carnalē ſicut ipſa ab abraam. ⁊ ideo beata virgo potuit p̄figurari vt liberatione indigens. ⁊ ꝑ ꝯn̄s decimata nō aūt xp̄s.

Obnoxia fuiſſe peccato

Cōtra q̇ꝺ nō eſt nō poteſt eſſe pctō obnoxium ſed caro chriſti nō fuit niſi in ipo. ergo in beata virgine nō fuit pctō obnoxia. Dicendū eſt q̄uis caro chriſti actualiter fuerit in ipſo tm̄. tamen materialiter fuit in beata v̾gine ⁊ in alijs ſed differenter qꝛ ī beata virgīe fuit eēntialr̄ ſꝫ in alijs p̄ribꝫ fuit originaliter. ⁊ ſm illū modū quo in vnoquoqꝫ fuit ſic pctō obnoxia erat potētia receptiua dei v̾bi ⁊c̄. reſpectu conceptōis dei ſimul datus fuit virgini actus et potentia ad actū ſm quā dici poſſet q̇ꝺ hoc ē poſſibile qꝛ reſpectu huius ſe habebat in pura potentia obediētie ſilr̄ autē ⁊ generatiuā. hoc autē duplr̄ inquantū virgo peperit filiū. ⁊ quātū ad hoc habebat virgo potentiā paſ. naturalē que ꝑ agens naturale in actū reduci poſſet. vnde dicit̾ ſpūſſcūs ei potentiā generatiuā cōtuliſſe qꝛ actuꝫ potentie ſibi cōtulit. ſicut aliquis dicit̾ mihi prebere viſum qꝛ facit me videre ita ⁊ leuiticus ordo ⁊c̄. Sed cōtra poteſt ꝯtingere q̇ꝺ pater papa decimas ſoluat alicui ſimplici ſacerdoti ⁊ tamē papa eſt illo ſacerdote maior.

Sed dicendū ꝙ apl'us non intendit ꝓbare q̇ꝺ melchiſedech maior fuerit ꝑſonaliter q̄ꝫ aaron vel leui. ſed q̇ꝺ ſacerdotiū ſignificatū ꝑ melchiſedech. i. chriſtū maius fuerit ſacerdotio aaron. cum ergo leuitic⁹ ⁊ xp̄s ſm carnē eſſent ⁊c̄. dicit̾ leui. fuiſſe in abraam ſm corpulentam ſubſtantiā ⁊ ſeminalē rationē. qꝛ vt dicit Aug. iiij. ſuper Geñ. ad litte. cum ſit in ſemine ⁊ viſibilis corpulentia. ſ. ipa materia ⁊ inuiſibilr̄ ratō. ſ. vis actiua vtraqꝫ cucurrit ex abraam qꝛ ⁊ ſemen patris leui. in quo eſt vis actiua ⁊ materia quam mater eius miniſtrauit originaliter tracta eſt ex precedentibꝫ parentibꝫ. ſed in cōceptione chriſti nō fuit aliqua vis actiua que traheret̾ ex abraam. ⁊ ideo nō dicit̾ fuiſſe in abraam ſm ſeminalē rationem ſed materia corꝑis chriſti quā v̾go miniſtrauit deducta eſt originaliter ab abraam. ⁊ ideo dicitur chriſt⁹ in abraam fuiſſe ſm carnē vel ſm corpulentā ſubſtantiam non q̇ꝺ caro chriſti vel corpulenta ſubſtātia eius fuerit in abraam actu ſed originaliter tm̄.

Dum vero incarnatō

verbi ⁊c̄. Supius magiſter determinauit quale fuerit aſſumptum in hac parte determinat de effectu aſſumptionis. hec autem diuidit̾ in. iij. partes. primo enim querit quare opus incarnatōnis ſpirituiſancto attribuat̾. ſcḋo cum de ſpiritu ſancto chriſtus ſit natus quare non dicitur filius ſpiritusſācti. ſicut natus de virgine dicitur filius virginis. ſed nō eſt hic diutius immorandū. iij. querit cum eum natū ꝓfiteamur cur apl'us dicat eum factum ibi. ſed queri poteſt ⁊c̄. quelibet iſtaruꝫ diuiditur in. ij. in queſtionē ⁊ ſolutionē. ſicut apparet in littera. Pars illa vbi ponit ſolutionē ſecūde queſtionis nō eſt autem concedendū diuidit̾ in. iij. partes. in prima oſtendit q̇ꝺ chriſtus non eſt natus de ſpiritu ſancto ſicut de patre. In ſecunda quare de ſpiritu ſancto natus dicatur rationem aſſignat ibi ꝑfecto modus iſte ⁊c̄. vbi aſſignat duas rōēs. vnā ꝗtū ad opis rōnē qꝛ. ſ. illa vnio ꝑ grām facta eſt. aliā ex ꝑte opantꝫ. qꝛ. ſſ. opatio eſt illā ꝯceptōꝫ.

Ic querit̾ primo vtruꝫ incarnatio appropriet̾ patri. et videt̾ ꝙ ſic. qꝛ ei attribuit̾ potētia. ſed potentia in deo eſt principiū efficiendi ergo efficientia incarnatōis patri appropriāda eſt.

ꝓ. Dam̄. dicit ꝙ diuina ſapientia venit in virginē ſicut diuinuꝫ ſemen ſed ſemen eſt actiuū in generatōe. ergo actio incarnatōis debet appropriari ſapientie dei. id eſt filio. ꝓ. Math. j. dicit̾ q̇ꝺ in eo natū eſt de ſpiritu ſancto eſt. ergo incarnatio cōuenit ſpirituiſancto. Cōtra opatio dei eſt eius eſſentia ſed eſſentia nō eſt approp̄abilis. ergo nec incarnatio que dei operatio eſt. ꝓ. Dam̄ in. j. caplo. iij. lib. dicit ꝙ in incarnatōe ſil̾ manifeſtantur bonitas potentia iuſticia ⁊ ſapientia dei. ergo non eſt magis appropriabilis vni perſone q̄ꝫ alteri.

Ad hoc dicendū ꝙ q̄uis in omni operatione cōnotante effectū in creatura reluceant approp̄ata ꝑſonaruꝫ ſicut in icarnatōe app̄et ſm Dam̄. dicētē ꝙ in ea relucet bōitas ſapīa ⁊ potētia dei. bōitas inq̄ꝫtū ꝓprij plaſmatꝫ deſperit ſalutē. potētia inq̄ꝫtū maxime diſtantia ꝯiūxit ſapia inquantū cōueniētē modū eius inuenit q̇ꝺ impoſſibile videbat̾. nā vnaquaqꝫ opatio alicui ꝑſone magis dicit̾ appropriabilis ſm ꝙ in ea appropriatū illius ꝑſone magis manifeſtat̾. q̄ꝫto vero opus aliq̇ꝺ eſt magis indebitū ⁊ excedēs meritū creature tanto magis dei grā et bonitas in deo manifeſtat̾ ⁊ qꝛ opus incarnatōis eſt tale ideo appropriat̾ principio gratie. ſ. ſpūiſctō ⁊ ſic tertium concedendū eſt. Reſpondendū eſt igit̾ ad oīa alia argumēta q̇ꝺ ergo dicit̾ ꝙ potentia patri attribuit̾. dicendū ꝙ q̄uis potētia reluceat ī incarnatōe tm̄ magis rō bonitatis qꝛ potentia in ope. ſed bonitas in fine operis finis vero eſt cauſa cauſaruꝫ. vnde ab illo debet potius fieri denomiatio. Ad ſcḋm dicendū ꝙ ſemini cōuenit ratio agentis cōiuncti. ſed efficienti etiā ratio agentis ſe-

patoti. vnde ſapiētie que eſt filius attribuitᵣ ratio ſemi=
nis ſed ſpūiſctō ratio efficiētis. Ad quartū dōm ꝙ ꝗ̄
uis opatio ſit eſſentia tm̄ opus operatū non eſt eſſentia
et de illo hic loquitᵣ. vel dōm ꝙ operacio ꝛ eſſencia diffe
runt ſm cōnotatū ꝛ rōne cōnotati poteſt fieri appͦpa=
tio. Ad quintū dōm ꝙ ꝗ̄uis appͦpriata omniū pſo
narum in incarnatiōe relucear tm̄ maxime appͦpriatū
ſpūſſancti ſicut iam dictū eſt.

D ſcōm ſic ꝓcedit ꝛ videtᵣ ꝙ xp̄s ſm ꝙ homo
ſit filius trinitatis qꝛ xp̄s ſm ꝙ homo creatu
ra eſt. ſed omniū creaturaꝝ ꝑcipue que ſunt
ad imaginē pr̄ dicitᵣ trinitas . ergo xp̄s ſm ꝙ
creatura eſt filius trinitatis. P̄. Cuiuſlibet habentis
gratiā dicitᵣ pater tota trinitas ſed xp̄s maxime gratiā
habuit: ergo eſt maxime filius trinitatis P̄ Videtᵣ ꝙ
ſpūſſctūs ſm phm in. xv. de animalib᷒. actio eſt ex ſemi
ne patris in generatōe ſed oīm actionū quā facit ſemen
pr̄is in generatōe fecit ſpūſſctūs in xp̄i ꝯceptōe. ergo eſt
pater xp̄i cum rōne p̄dicte actōis aliquis pater dicatᵣ.
Contra incōueniens qꝺ filij nomen ad aliam pſonā
tranſeat ſicut in. j. dī. dictū eſt. ergo ſimilr qꝺ ꝛ patris
nomen ad aliā pſonā ſeu ad totā trinitatē. P̄. Filia=
tio eſt determinato ypoſtaſis ſeu ſuppoſitum ſm Dam̄.
ſed ypoſtaſis in qua facta eſt vnio incarnatōis i xp̄o eſt
eīn a patre qꝛ illa eſt pſona diuina. ergo xp̄s incarnatus
eſt tm̄ filius patris. Rᵒ. dōm ꝙ xp̄s nec ſm ꝙ deus
nec ſm ꝙ homo filius trinitatis eſt qꝛ nec ꝑ generatio=
nem naturalē. nam ſic ſm ꝙ deus filius eſt ſolius pr̄is
ſm ꝙ homo ſolius mr̄is. nec ꝑ creationē qꝛ filiatio con
ſequitur pſonā que in xp̄o nō eſt creata nō eīn caro dici
tur filia ſed homo filius nec ꝑ adoptōꝫ qꝛ ꝑ gratiā vnio.
nis habet filiationē ſimpliciter. ſ. naturalē. vnde nō de
bet dici filius ſm qd. i. ꝑ gratiā vel creationē hij̄s eīn tri
bus modis aliquis dicitᵣ filius. vnde nō debet dici fili⁹
trinitatis. Ad primū ergo qꝺ obijcitᵣ in ꝯtrariū dōm
ꝙ creatio nō cōuenit pſone ſed potius nature xp̄i. filia
tio aūt ecōuerſo ꝛ ideo nō poteſt dici ꝑ creationē filius
Ad ſcōm dōm ꝙ aliquis dicitᵣ filius trinitatis ꝑ gra=
tiam adoptōis ꝛ nō per gratiam vnionis ꝛ ideo xp̄s cū
per gratiā vnionis ſit filius. eſt filius naturalis ſoli⁹ pa
tris nō aūt adoptōis totius trinitatis. Ad tertiū di=
cendū ꝙ ſpūſſctūs ſeminis opationē exercuit in incar=
natione xp̄i quaſi artifex opando in materiā extetiorē.
ſemen autē opationē in generatiōe opationū exercet in
materiā ſibi cōiunctā. ꝛ ideo ꝗ̄uis in actōe ſit ſilitudo
in modo agendi nō eſt ſilitudo.

D tertiū ſic ꝓceditur ꝛ videtᵣ ꝙ Dam̄. iuſte et
vere theothocō. i. dei genitricē ſanctā virginē
nominam⁹ xp̄othocon vo. i. xp̄i genitricē nō
dicimus virginē. ergo nō eſt mater xp̄i. P̄
Plus cōtulit ad conceptionē xp̄i ſpi. ſanc. ꝗ̄ꝫ beata vgo
qꝛ agens eſt p̄ſtantior in actiōe ꝗ̄ꝫ materia. ergo ſi ſpūſ=
ſanctus nō poteſt dici pater xp̄i neqꝫ beata virgo mater
P̄. Videtᵣ ꝙ nec dei in deo nō differt deus et deitas.
ſed non poteſt dici mater deitatis. ergo nec mater dei.
Contra Math. j. cum eſſet deſpōſata mater ieſu. ie
ſus autē eſt deus. ergo mater dei. P̄ Aug. talis fuit il
lo vnio que deum faceret hominem et hominem deum
ergo idem eſt deus et homo ꝛ ſic mater hominis ꝛ ma=
ter dei. Ad hoc dicendū ꝙ ſm opinionē philoſophi
mater duplicē opationē exercet in generatiōe. qꝛ mate=
riam p̄parat ꝛ miniſtrat ꝛ cōceptū vtute matricis fouet
cum ergo hanc duplicē opationē in generatiōe xp̄i fece=
rit beata virgo qꝛ ꝛ materiā p̄parauit ꝛ ꝯceptui fomen=
tum p̄buit. ideo bene mater xp̄i dicenda eſt. Ad illud
ergo qꝺ primo obijcitᵣ de Dam̄. dōm ꝙ nō intendit ne=
gare quin ſit vera mater xp̄i. ſed nō in eo intellectu quo
dicebant heretici ꝑ xp̄m pſonā hominis tm̄ nō dei intelli
gentes. cum hereticis aūt vt ait Jero. nec debem⁹ voca
bula habere cōmunia. Ad ſcōm dōꝫ ꝙ ꝗ̄uis ſpiritus
ſanctus plus fecerit in conceptōe xp̄i ꝗ̄ꝫ virgo tm̄ nō po=
teſt dici pater ſicut virgo mater. qꝛ nō ex ſubſtātia et ſi=
bi ſimilē in ſpecie ꝓduxit filiuꝫ nec alia huiuſmodi que
requiruntᵣ ad rōnem patris inueniuntᵣ in eo. Ad ter=
tium dōm ꝙ deus et diuinitas ꝗ̄uis ſint idem re diffe=
runt tm̄ ratione. qꝛ deus ſignificat ꝑ modū ſubſiſtētis ꝛ
ſuppoſiti diuinitas aūt ꝑ modū forme ſm aūt phm. nō
forma ſed qꝺ eſt hoc aliquid generatᵣ.

D quartū ſic ꝓceditᵣ ꝛ videtᵣ ꝙ antiqui patres
meruerūt incarnacionē qui meretᵣ aliqd mere
tur ꝛ illud ſine quo haberi non poteſt. alioqn
caſſum eſſet meritū. ſed pr̄es antiqui merue=
runt vitā eternā que ſine xp̄i incarnatōe nō poteſt habe
ri ergo meruerūt incarnacionē. P̄. Oratio que fit ab
aliquo ſub quattuor debitis cōditionib᷒. ſ. ꝓ ſe ꝛ ad ſa=
lutem ꝛ pie ꝛ pſeueranter dicitᵣ merendo impetrare qꝺ
petit ſꝫ ſancti ꝓ incarnatōe fienda ſic orauerūt ergo me
rendo impetrauerūt incarnationē. P̄. Scōm bern.
Fides beate vginis ꝯiūxit illo trio ſota. ſ. deuꝫ animā et
carnē ſed nō coniūxit niſi merendo ſicut eccl'ia cantat ꝗ
dnm omniū meruiſti portare ꝛc. Cōtra ad Ti. iij.
Apparuit benignitas et humanitas ſaluatoris nr̄i dei
non ex opib᷒ iuſticie que fecim⁹ nos ꝛc. ſed benignitatē
nominat aplus oſtenſam xp̄i incarnationē. ergo nō eſt
ſm merita. P̄. Incarnatio xp̄i eſt beneficiū impenſū
toti nature humane ſed meritū nullius puri homis ex
tendit ſe ad totā naturā humanā ergo ſancti patres nō
meruerūt incarnationē. Rᵒ. dōm ꝙ duplex eſt meri
tum condigni ꝛ congrui. ſancti aūt patres incarnatio=
nem meruerūt merito congrui. ſ. ſe ad ſuſcipiēduꝫ tm̄
beneficiū preparando et nō merito condigni qꝛ nō eam ꝑ
meritū hoc modo debitā ſibi fecerūt. ꝗ̄uis ſic poterunt
mereri eius accelerationē. deus enim diſpoſuerat vt eo
rum precib᷒ ꝛ meritis fieret acceleratio. Ad primū er
go qꝺ in contrariū obijcitᵣ dōm ꝙ vitam eternā mereri
nō potuerūt ſine hij̄s que cōitantᵣ vitam eternā ſicut eſt
gaudiū de vita eterna et impaſſibilitas ꝛ alia hmōi. ca
ꝑo que ſunt ducentia ad vitam eternam ſicut principia
merendi non meruerūt ꝗ̄uis ſine eis vita eterna habe=
ri ñ poſſit. quia talia non cadūt ſub merito ſicut gratia
ꝛ hmōi. ꝛ inter illa cōputatur incarnatio filij̄ dei. Ad
ſcōm dicēdū ꝙ ꝗ oratio fit ꝓ ſe dupliciter poteſt intelli=
gi. vel pro ſe tm̄. vel pro ſe cum alij̄s ſimul. p̄mo mō ac=
cipitur inter conditiōes orōnis. ſcōo modo ſancti pete
bant pro ſe. i. non pro ſe ſolum ſed pro toto mundo.
Ad tercium dicendū ꝙ beata virgo non meruit icar=
nationem niſi ſuppoſita incarnatione fienda. ꝛ ſic me=
ruit vt per eam fieret non quidē merito condigni ſꝫ cō=
grui inquantū decebat ꝙ dei mater ea puritate niteret
qua maior ſub deo nequit intelligi ſicut dicit Anſel.

No nominato tres in

telliguntᵣ. hoc intelligendum de eſſentiali=
bus nō eſt autem concedendū. Sciēdū
aūt ꝙ hec prepoſitio ex vel denotat cauſam
efficientem vel materialē. ad hoc aūt ꝙ aliquid natū ex
alio materialr fili⁹ dicatᵣ opꝫ ꝙ in ſilitudie ſpēi ꝓducatᵣ cū
eo ex ꝗ naſcitᵣ ſicut fili⁹ mr̄i. ꝛ iō capilli ꝛ lūbric⁹ ñ dicūtᵣ
filij̄ eius ex quo materialiter naſcūtᵣ ad hoc etiā ꝙ aliqd
natum de aliquo actiue dicatur filius eius opꝫ ꝙ ꝓdu=
catur de ſbā agentis ꝛ in ſilitudine ſpeciei et qꝺ ſit agēs
principale prime aūt due ꝯditōes deficiūt in ſpūſctō vn

nec dicit̄ pt xpi. ſcḋa aūt ꝛ tertia deficiūt in aqua. qꝛ renatus fuit ſpūaliter nō aſſumit ſilitudinē aque ſed ſilitudinē dei ꝛ aq̄ eſt inſtr̄m diuine ꝟtutis opancis in ea.

DI. V

Reterea inq̄ri opoꝛtet ꝛc̄

Poſtq̄ȝ determinauit mgr̄ q̄d ſit aſſumēs ꝛ q̄d ſit aſſumptū. hic deter. ſil̄ de vtroq̄ȝ cuiuſmodi ſit vtrūq̄ȝ ꝛ diuiditur in tres ptes. qꝛ ṗmo mouet queſtionē. ſcḋo ſolutōȝ ponit hec inq̄ſitio. in tertia determiat ꝯñtes dubitatōnes. ſȝ diuidit̄ ṗma in duas. ṗmo deter. queſtionē quātum ad eius facilitatē. ſcḋo quātuȝ ad eius difficultatē. ibi de pte ꝟo queſtiōis. hec diuidit̄ in. iiij. ṗmo ponit auctoꝛitates ad ptem negatiuā. ſ. q̄ȯ natura nō aſſumpſit naturā. ſcḋo ad ptē affirmatiuā. cui videt̄ obuiare. tertio ex auctoꝛitatib̄ꝫ inductis colligit ſolutionē ꝛ ei⁹ cōfirmationē ſubiūgit ibi. ex ꝟbis aūt augu. ſupi⁹ poſitis ꝛc̄. Sed querit̄ vtrum eadem. h̄ diuidit̄ in. ij. primo em̄ mouet dubitatōes circa p̄dictā determinatōnē et ṗmo quātū ad hoc ꝙ dixit naturā aſſumpſiſſe naturam. ſcḋo quantū ad hoc ꝙ dixit pſonā nō eē aſſumptā ibi ideoq̄ȝ nō pſonā hoīs aſſūpſit. Circa primū duo facit. primo querit vtrū natura diuina poſſit dici facta caro. ſcḋo vtrū poſſit dici facta homo. ſi aūt natura diuia ideo nō pſonā diuinam. h̄ diuidit̄ in. ij. ṗmo oſtendit veritatē. ſcḋo obijcit dubia in ꝯtrariū ꝛ ſoluit ibi. hic a quibuſdā opponit̄ ꝛc̄.

Ic hoc modo ꝓcedit̄ ꝛ videt̄ ꝙ pſona nō aſſūpſit naturā humanā maioꝛē cōpoſitionē facit cōpoſitio ſb̄e ad ſb̄am q̄ȝ accn̄tis ad ſb̄am. ſed pſona diīa nō eſt ſuſceptibilis additōis ſcḋe ergo multominꝰ prime. ſed additio alterius nature ad pſonā eſt additio ſb̄e ad ſb̄am. ḡ eius additōis nō eſt ſuſceptibilis pſona. P̄. Actus pſonal̄ nō attribuit̄ nature vt generare ſȝ aſſumere actus pſonalis eſt. qꝛ ꝓpri⁹ pſone filij ḡ nō attribuit̄ nature. P̄ Actus ſunt ſingulariū ḡ abſtracta a ſingularib̄ꝫ natura nō agit ḡ nec aſſumit. Contra Joh. j. Verbū caro factū eſt nō niſi per carnis aſſumptionē. ḡ verbuȝ aſſumpſit carnē. ḡ pſona naturā. P̄. Aſſumptio terminat̄ ad vnitū. ḡ q̄cq̄d eſt vnitū pt dici aſſumēs l̄ aſſūptū. ſȝ nat̄a diīa ē vnita ḡ aſſumēs vl̄ aſſūpta ſȝ n̄ aſſūpta ḡ aſſumēs. ꝛ h̄ ē q̄ȯ Greg. dicit. carnē deitas aīa mediāte ſuſcepit. Ad hoc dōm ꝙ aſſumē dr̄ tripl̄r. vno mō cōiter ꝛ īpꝛoprie ſm̄ ꝙ aſſumere nihil aliud eſt q̄ȝ aliq̄d ad alterū ſumere. ꝛ ī. h̄ ſenſu pōt dici q̄ȯ tota trinitas aſſūpſit humanā naturā filio. ſcḋo mō dr̄ aſſumere ꝓprie. q̄ſi ad ſe ſumere. ſicut hō aſſumit ſibi veſtē vl̄ ſociū vt ſil̄ cū eo cōmoret̄. ꝛ ſic natura diuina dr̄ aſſumere humanā. qꝛ ꝟtute diuine nature factū eſt vt natura hūana aſſociaret̄ diuiē in vna pſona tertio mō ꝓpꝛijſſime dr̄ aſſumere. ſumere aliq̄d ad ſe ꝛ in ſe. ſicut aſſumo cibum ad me vt ſit aliq̄d mei. ꝛ hoc mō diuia pſona aſſūpſit naturā humanā qꝛ natura hūana facta eſt natura pſone diuine. in qua. ſ. ſubſiſtit ſic autē natura diuina nō aſſūpſit humanā qꝛ natura humana nō eſt facta aliq̄d diuine nature. Ad illud ḡ q̄ȯ obijcit̄ in cōtrariū dōm ꝙ ſi fieret additio ſb̄e p modū cōpoſitōis maioꝛ eſſet ſed nō ſic fit in ꝓpoſito imo p modū aſſotiatōis. accn̄s ꝟo nō pōt addi niſi p modū cōpoſitōis cum eius eſſe ſit ineſſe. vt dicit Boe. Ad. ij. dōm ꝙ verum eſt de actu pſonali q̄ eſt pſone vt ſubiecti agētis vt generare ſed aſſumere eſt actus pſone vt termini. Ad tertiuȝ dōm ꝙ duob̄ꝫ modis pt intelligi natura diuina abſtracta a pſonalitate. vno mō vt intelligat̄ diuina natura ſine pſonis diſtinctis ꝓut diſtinguit fides ꝛ ſic abſtracta pſonalitate nature diuie ꝯuenit aſſumere qꝛ adhuc itelligit̄ vt q̄dā res ſubſiſtēs ꝓut itelligit̄ a gētilib̄ꝫ ꝛ iudeis. vn̄ cōpetit ei agere. alio mō dr̄ vt itelligat̄ ſimpliciter abſq̄ȝ oī pſōalitate ꝛ ſic n̄ ꝯſiderat̄ ſm̄ ꝙ ē in re ſȝ ſolū ſm̄ ꝙ eſt in itellectu ꝛ ſic nō cōpetit ei agē nec aſſumere.

D ſcōm ſic ꝓcedit̄. ꝛ videt̄ ꝙ natura nō poſſit aſſumi q̄ȯ em̄ aſſumit̄ vnitur. nam iō aſſumit̄ vt vniat̄ q̄ȯ vnit̄ fit vnū ſȝ natura hūana nō ē facta vnū cū filio dei qꝛ hec eſt falſa filius dei eſt humana natura. ḡ nec ab ipo aſſumpta. P̄. Natura idem eſt q̄ȯ eſſentia ſȝ nō aſſūpſit eēntiā qꝛ eēntia dr̄ ab eēndo ꝛ eē eſt ſuppoſiti nō aſſūpſit aūt ſuppoſitū ꝛ ſic nec eē nec eēntiā ḡ nec naturā. P̄. ſm̄ Boe. in lib. de duab̄ꝫ naturis ꝛ vna pſona xpi natura ꝓut i xpo due nature dicūt̄ eſt vnamq̄ȝq̄ȝ rem informans ſpecifica dr̄ntia. ſed xp̄s nō aſſūpſit ſpecificā dr̄ntiā. non em̄ aſſumpſit, vt ait Dam̄. eam naturā que nuda ꝯtemplatōe ꝯſiderat̄ ſed in athomo. ḡ nō aſſūpſit naturā. P̄. Videt̄ ꝙ aſſūpſerit pſonā. ſepata em̄ ab aſſūpto p intellectum natura diuia q̄ȯ remanet eſt pſona. ſȝ nihil remanet niſi q̄ȯ aſſūptuȝ fuerat. ḡ pſona eſt aſſūpta. P̄. Aſſūpſit aīam aīa eſt pſona. eſt ei rōnalis nature ſb̄a indiuidua q̄ȯ eſt diffinitio pſone ſm̄ Boe. ḡ aſſūpſit pſonā. Ad hoc dōm eſt ꝙ pſona aſſumi nō pt. cū em̄ aſſumēs n̄ ſit aſſūptū ſi pſona dei aſſūpſiſſȝ pſonā hoīs pſona dei nō eſſet pſona hoīs ꝛ ſic eēnt due pſone in xp̄o q̄ȯ eſt hereticū. ſunt aūt due nat̄e in xpo. ſ. hūana ꝛ diuina. ꝛ iō dōȝ q̄ȯ hūana natura eſt aſſūpta. Ad illud q̄ȯ obijcit̄ ī cōtrariū dōȝ ꝙ vniri dr̄ dupl̄r. vel vnū fieri. vel in vno fieri. ṗmo mō natura hūana nō vnit̄ diuie ſed ſcḋo. Ad ſcōȝ dōȝ ꝙ q̄ȝuis ſm̄ gramaticā eēntia dr̄ ab eēndo tn̄ eſſentia eſt eā eſſēdi. vn̄ natural̄r poꝛ eſt eēntia q̄ȝ eē actuale ipius pſone ſeu ſuppoſiti. vn̄ aſſumēdo eēntiā nō eſt neceſſe aſſumere pſonā. Ad. iij. dōȝ ꝙ Boe. appellat ſpecificā differentiā rei q̄dditatē ꝛ nō aīe intentōȝ ꝛ de hac obijciebat̄ ſed qꝛ pſona nō eſt aſſūpta. ideo rn̄dendū eſt ad duo argumēta que h̄ oñdūt ꝛ ṗmo ad ṗmū dōȝ ꝙ q̄ȝuis aſſūptū ſepatū hr̄et eſſe pſonale qꝛ iam p ſe ſubſiſteret q̄ȝdiu tn̄ manet vnitū nō hȝ rōnē pſonalitatis qꝛ nobilioꝛi ſe eſt vnitū. Ad. iiij. dōm ꝙ aīa nec ꝯiūcta nec ſepata eſt pſona qꝛ apta nata eſt vt ſit forma coꝛpis ꝛ ps hoīs. rō autē ptis ꝯtrariat̄ rōni pſone. cuȝ pſona ſit q̄d cōpletū ꝛ pfectū ꝛ p ſe ſubſiſtēs. rō aūt ptis eſt rō impfecti ꝛ iō ei nō ꝯuenit rō pſone. Ex ḡ obijcit̄ de diffinitōe boe.. dōȝ ꝙ ly indiuidua ſm̄ ꝙ cadit in diffinitōe pſōe ſm̄ quoſdā triplicē excludit cōicabilitatē ṗma eſt vl̄is. nullū em̄ vl̄e eſt pſona. ſcḋa eſt ptis qꝛ pſona noīat aliq̄ȯ totū. tertia eſt aſſūptibilis ad aliq̄d digni⁹ qꝛ pſona noīat aliq̄ȯ cōpletū ꝓprietate ad dignitatē ptinente. et ideo aīe cum ſit ps nature hūane nō ꝯuenit eē pſonā.

D terniū ſic ꝓceditur. ꝛ videt̄ ꝙ vnio nihil ſit vnio em̄ eſt in extremis que vniunt̄ ḡ eſt in natura hūana ꝛ in diuina. ſȝ in hūana nihil ē increatū. in diuina aūt nihil creatū. ḡ vnio nec eſt creatoꝛ nec creatura ḡ nihil ē. P̄. Vnio ē relatiuū equiparantie. relatiua em̄ equiparantie equaliter ſe habent ad vtrūq̄ȝ extremū. ḡ vel eſt in vtraq̄ȝ natura q̄ȯ eſſe nō pōt qꝛ ſic aliq̄ȯ creatū accn̄s eſſet in deo vel in neutra. ḡ nihil eſt. P̄. Nihil creatū videt̄ dici de deo niſi p cauſam vt creatoꝛ vel ſilitudinē vt leo vel p aſſūptōēȝ vt hō ſed vnio nō dicit̄ p cauſam qꝛ ſic diceret̄ de tota trinitate. nec p ſilitudinē qꝛ nō diceret̄ ꝓprie ſȝ metha. nec p aſſumptōēȝ qꝛ vnio nō eſt aſſūpta. ḡ nullo mō ꝛ ſic vnio q̄ deus vnit̄ nihil eſt. P̄. Videt̄ ꝙ ſit idē q̄ȯ aſſūptio. aſſumere em̄ eſt ad ſe ſumere. ad ſe ſumere eſt ſibi ꝯiūgere vel vnire ḡ nō differt aſſūptio ab vnione. Ad hoc dōȝ

vnio tripliciter pōt accipi. vno mō vnio actio .i. vnitio ſic idem eſt qđ diuina eſſentia. alio mō vnio paſſio ſic ē quedā nature aſſumpte dependētia ad aſſumentē. ter- tio mō ⁊ ꝓprie vnio relatio ꝯñs hmōi actionē ⁊ paſſionē et ſic eſt quedā compatio vel habitudo vnitoꝝ. relatio num aūt quedā ſunt realiter in vtroqꝫ extremoꝝ qñ eſt mutua dependentia relatiuoꝝ adinuicē. ſicut in pr̄e ⁊ fi lio. qñ aūt vnum extremū dependet ab altero realiter ⁊ nō ecōuerſo tūc relatio eſt in eo in quo eſt dependentia ſm rem. in altero ꝟo ſm intellectū qꝛ nō pt̄ vnū relatiuū intelligi ſine reliq̄ ſicut appꝫ i ſcibili ⁊ ſcia ⁊ h̄ mō ſe ha bet omis relatio que eſt creatoris ad creaturā. vñ cum vnio dei ⁊ hoīs ſit hmōi in hūana natura erit ſm rem. qꝛ in ea eſt dependētia ad ſuū creatorē. in deo autē cum nulla ſit dependentia erit ſm intellectū. Ad illud er- go qđ obijcit̄ ꝙ vnio eſt in vnitis verū eſt in altero ſm rem. in altero ſm rōnem. Ad ſcđm dđm ꝙ vnio ſim- pliciter eſt equipantie relatio. non tñ vnio creatoris et creature. ſicut nec ſimilitudo creature et creatoris niſi ſm modū intelligēdi nō exiſtēdi inter deū namqꝫ ⁊ crea turā nulla eſt equipantia. Ad tertiū dđm ꝙ vnio di- cit̄ de deo ꝑ aſſumptōꝫ nō qđ ipa ſit aſſumpta ſed qꝛ eſt aſſumptōis t̄min⁹. Ad q̄rtū qđ obijcit̄ eſt ꝙ aſſūptio ſciendū qđ aſſumptio ⁊ vnio ſil' tp̄e in xp̄o fuerūt. diffe- runt tñ re ⁊ rōne q̄druplr̄. prima differētia ſumit̄ ex pte aſſumpti qꝛ aſſumptū māet diuerſū: qđ vnit̄ fit vnū. vñ ſuppoſitū vnit̄ ſine ꝑſona. aſſumit̄ aūt natura. ſcđa ex ꝑ te extremoꝝ qꝛ vnio quātū eſt de ſe equalr̄ reſpicit vtrū qꝫ extremoꝝ ſed aſſumptio req̄rit in aſſumēte eius ſtabi le ad qđ aliud trahit̄ nō ecōuerſo. vñ nat̄a diuina dicit̄ vnita ſed nō aſſumpta. tertia ex pte termi qꝛ aſſumptio in ſuo intellectu terminum cui fit coniunctio includit vnio ꝟo nō. vñ tota trinitas vniuit filio naturā hūanā ſed nō aſſumpſit. quarta ex pte ipius fieri qꝛ aſſumptō ordinat̄ ad vnionē vt via ad terminū ⁊ ſic appꝫ ſolutio ad argumentū. qꝛ ad ſe ſumere non dicit ſibi vnire imo actū ordinatū ad illū ſicut via ad terminū. primo enim eſt ſumere ⁊ poſtea vnire aſſumptū.

Q quartū ſic pcedit̄ ⁊ videt̄ ꝙ ſit facta vnio in natura. qñ enī duo ꝯiūgunt̄ valde inequalia in virtute qđ ꝑuanū eſt transmutat aliud in ſuā naturā. ſic pꝫ in gutta aq̄ ⁊ vegete vini ſꝫ natu ra diuina ⁊ humana ſic ſe hñt. ḡ diuina tranſmutat in ſe humanā. ℗. Proprietates corpis ⁊ aīe nō dicerē tur ſil' de aliq̄ vno niſi ꝯſtituerēt hec duo naturā hūanā ergo a ſili ꝓprietates diuine ⁊ humane nature nō dicerē tent̄ ſil' de xp̄o niſi ꝯſtituerēt vnā naturā in xp̄o. ℗. Ex duabꝫ naturis nullā vnā naturā ꝯſtituētibꝫ non fit aliqđ vnū. xp̄s ꝟo eſt vnū ex duabꝫ naturis. ḡ ꝯſtituunt in eo vnā naturā. ℗. Videt̄ ꝙ nō in ꝑſona. nō enī pt̄ fieri cōicatio vel vnio in incōicabili ꝑſona ꝟo ſicut dicit Ricar. rōnalis nature incōicabilē ſbam vel exñtiam di cit. ḡ non pōt fieri in eo vnio ſiue cōicatio. ℗ Maior eſt conuenientia ſm rem vnā q̄ꝫ ſm rōnem vnā. ḡ maior eſt cōuenientia in ꝑſona que eſt ſm rem q̄ꝫ que eſt in ge- nere vel ſpecie que eſt ſm rōnem. ſi ḡ diuina ⁊ humana natura nō poſſunt ꝯuenire in genere ⁊ ſpecie multomi- nus in ꝑſona. Ad h̄ dđm ꝙ cū oīs vnio t̄minet̄ ad vnū vnio aūt naturarū in xp̄o non pōt eſſe in vna natura. ḡ oportet ꝙ ſit in ꝑſona. Q aūt vnio nō poſſit fieri in na- tura ſic oñdit̄ natura enī q̄ꝫuis multiplr̄ dicat̄ vt patꝫ ꝑ phm. v. metha. tñ hic accipit̄ ꝓut ſignificat rei q̄dditatē ſiue eſſentiā que in diffinitōe ꝯtinet̄. ⁊ hoc modo nō eſt ali qua vna natura in xp̄o i qua facta ſit vnio qꝛ nec huma na nec diuina nec media cū ex hijs oībꝫ ſequat̄ trāſmu- tatio nature diuine. qꝛ aut diuina tranſmutaret̄ in hu- manā. aut ecōuerſo qđ eſt impoſſibile cū ea q̄ nō cōicāt in materia nec tranſmutent̄ adinuicē. aut vtrūqꝫ tran- ſiret in mediā ꝑmixtionē qđ eadē rōne eſt impoſſibile. cum mixtio ſit miſcibiliū vnio alteratoꝝ. ſicut in de ge neratōe dicit̄. aut vtraqꝫ manens ꝯſtitueret tertiā ⁊ h̄ vl̄ ꝑ viā cōbinatōnis ſicut due linee ⁊ ſic nat̄a diuina eſſet corpea aut ꝑ viam cōpoſitōis vt corp⁹ ⁊ aīa ⁊ ſic cōponi bilis qđ falſū eſt. reſtat ḡ qđ facta ſit vnio in ꝑſona diui na nō aūt in hūana. qꝛ ꝑſonalitas diuīa nō pōt ad aliā trahi cū ſit incorruptibil' ⁊ eterna. ḡ opꝫ ꝙ ſit vnio in ꝑ ſona diuina. Ad illud ḡ qđ obijcit̄ in ꝯtrariū dđm ꝙ ꝓpoſitio hꝫ ꝟitatē in agentibꝫ mutuo ⁊ patiētibꝫ qđ hic nō ꝯtingit. Ad .ij. dđm ꝙ nō eſt ſil'e qꝛ in hūanis ſm ꝑſonas mlt̄iplicat̄ natura. vñ nō pt̄ fieri vnio in ꝑſona quin fiat in natura ſec⁹ aūt eſt in diuinis. Ad .iij. dđ ꝙ xp̄s dr̄ vnū ex duabꝫ naturis vnū exigitiue nō cōpoſi tiue. nō ita qđ illud vnū ſit factū ex vtraqꝫ natura. ſꝫ qꝛ factū eſt vtriuſqꝫ nature. vñ nō oportet ex iſtis eſſe vnam naturā ſꝫ vnā ꝑſonā. Ad illud qđ obijcit̄ de ꝑſona dđ ꝙ cōicabilitas paſſiua qua aliq̄d cōicat̄ alteri tranſiēs ad ꝑſonalitatē ipius ꝯtra rōem ꝑſone eſt. ſed nō actiua qua ſe cōicat alteri ꝑſona manens ꝑ ſe in ſeipa. vel dđm ꝙ cōicabilitas ſm ꝑdicatōꝫ eſt ꝯtra rōnem ꝑſone. nō aūt cōicabilitas adunatiōis cū aliq̄d poſſit ꝑſone adiungi multa i vna ꝑſona poſſūt adunari. pōt enī ꝑſona eſſe to tum integrale ſꝫ nō vl̄e. Ad .v. dđm ꝙ maior eſt cōue nientia in ꝑſona q̄ꝫ in genere vel ſpecie ſm actū exñdi ſi tñ ſm naturā. vñ diuerſoꝝ generū res adunant̄ in ꝑ- ſona vna vt ſba ⁊ accñs nō aūt in natura vna. Jd qđ ꝓpriū nō qđ cōe. ḡ natura cōis nō accipit naturā huma nā. R°. Jllud qđ cōe in q̄ꝫtū cōe nō accipit ſꝫ in ꝓpria ꝑſona filij natura q̄ ſemꝑ genita ⁊c̄. Cōtra natura di uina nō generat nec generat̄. rñſio in ꝓprie loquit̄ ponēs naturā ꝓ ꝑſona. Jn forma dei. Sciēdū ꝙ forma vno mō dr̄ ex relatōe ad mat̄iā quā ꝑficit: alio mō ex ꝑuatō ne materie ſeu potētialitatis. ꝑmo mō diuitas nō dr̄ for ma ſꝫ ſcđo. Sꝫ querit̄ vtꝝ ⁊c̄. videt̄ ꝙ ſic qꝛ vere dr̄ in- carnata. R°. Jncarnari duplr̄ accipit̄. vel ſm carneꝫ fieri vel carni vniri pmo mō nō dr̄ natura diuina incar nata ſꝫ ſcđo. ideoqꝫ nō ſic dr̄ diuina natura eſſe hō ⁊c̄. Cōtra de q̄cūqꝫ ꝑdicat̄ fili⁹ dei ꝑdicat̄ hō. ſed nat̄a dīna eſt fili⁹ dei ḡ eſt hō. Dđm ꝙ differētia eſt int̄ noīa ſub ſtantiua ⁊ adiectiua. ſubſtātiua enī nō tm̄ ſignificāt for mam ſꝫ ſuppoſitū forme. vñ pñt ꝑdicare rōe vtriuſqꝫ. et qñ predicāt̄ rōne ſuppoſiti dr̄ ꝑdicatio ꝑ idēptitatē. qñ aūt rōe forme dr̄ ꝑ dnoīatōꝫ ſeu iformatōꝫ ⁊ hec magſ ē ꝓpria ꝑdicatō qꝛ termi⁹ i ꝑdicamēto tenet̄ formalr̄ Adie ctiua āt ſignificāt tm̄ formā ⁊ iō nō pñt ꝑdicari niſi ꝑ in formatōꝫ. vñ hec eſt falſa eēntia eſt generās q̄ꝫuis hec ſit vera eēntia eſt pr̄. Cū ḡ dicit̄ fili⁹ dei eſt hō eſt ꝑdicatio ꝑ informatōꝫ ⁊ ꝑ idēptitatē. Cum ꝟo dr̄ eēntia diuina eſt hō eſt ꝑdicatio ꝑ idēptitatē qꝛ eſt idē ſm rem cū ſup poſito hoīs nō aūt ꝑ informatōꝫ qꝛ natura diuina non ſignificat vt ſuppoſitū ſubſiſtens in humana. ⁊ ideo di cit magiſter ꝙ nō eſt vna vera ſicut alia nec tñ dicit eam ſimpliciter eſſe falſam.

DI. VI

X ꝑdictis aūt emer- git q̄ſtio ⁊c̄. Poſtq̄ꝫ determinauit de in carnatōe dei. hic incipit determinare cō ditōes dei incarnati. diuidit̄ aūt hec ꝑs in duas. in ꝑma dete̅minat de hijs que ꝯueniunt deo in carnato rōne vnionis. in ſcđa de hijs que ptinēt ad na- turā abſolute aſſūptā. di. xiij. ibi ꝑterea ſciendū eſt xp̄m prima in du. in prima determiat de hijs que dicunt̄ de

deo incarnato exp̄mentia vnionē. ſicut cū dicit̄ deus eſt homo vel fact⁹ homo. in ſcda deter. de hijs que ei cõueniũt ↄſequēter ad vnionē di. viij. poſſunt p̄dicta moueri prima in .ij. primo mouet queſtionē de locutiõibꝫ exprimentibꝫ vnionē. in ſcda ponit diuerſas opiniones de mõ vnionis. alij eni dicunt. in tertia oñdit quõ intelligunt̄ diuerſe p̄dicte locutões ſm diuerſas opiniones di. vij. ibi ſm primũ ⁊c. alij ei dicũt. hic ponit opiniões ⁊ diuidit̄ in ptes tres. ſm tres opiniones q̄s ponit. ſcda incipit ibi ſunt aũt alij. tertia ibi. ſunt etiā alij. quelibet aũt hax triũ ptiũ diuidit̄ in du .in opinionē ⁊ ↄfirmationez. Cõfirmatio prime opiniõis incipit ibi ſed ne de ſuo ſenſu. ſcda ibi. de h̄ aũt Aug. ↄfirmatio aũt tertie ibi ne autē illi de ſuo ſenſu.

Ad intellectũ aũt harũ opinionũ ante diſputationē oportet tria breuiter videre. primo in q̄ adinuicē cõueniãt. ſcdo i q̄ differãt. tertio q̄d vnaqueqꝫ ponat. Circa primũ ſciendũ ē qđ in hoc ↄueniũt oĩs qđ neqꝫ ponũt in xp̄o duas pſonas ſicut neſtori⁹. neqꝫ vnã tm̄ naturã ſicut Euticés ſed media via incedũt inter duas hereſes. Circa ſcdm ſciēduꝫ eſt ꝙ cum in xp̄o ſint due vniones. vna. ſ. anime ad corpus. alia hũanitatis ad pſonã diuinã quantũ ad vtrũqꝫ differt tertia opinio a duabꝫ p̄mis. eo qđ due p̄me dicunt ex anima et corpe in xp̄o eē vnũ q̄d cõſtitutum. qđ tertia opinio negat. Itē etia opinio dicit aīam et carnē accidētalit̄ pſone v̄bi aduenire vt homi veſtimentũ qđ prima ⁊ ſcda opinio negat. ſilr̄ etiã quãtũ ad has duas vniões differt ſcda opinio a p̄ma quãuı̃ quidē ad vnionem anie ⁊ corpis. hoc mõ. nam p̄ma opinio aſſũptõez vtriuſqꝫ hox a diuia pſona p̄intelligit vnionē cox adinuicē ſm ꝙ vniunt̄ ad ↄſtituēdũ ⁊ humanitatē et hoiem et iõ ↄcedit humanã naturã ⁊ hoiem eē aſſũptũ. ſcda v̄o opinio aſſũptionē preintelligit vnionē aīe ⁊ corpis ſm ꝙ ↄiungunt̄ ad ↄſtituendũ humanitatē nõ aũt ſm ꝙ vniũtur ad ↄſtituēdũ hoiem. vñ dicit hũanã naturã eē aſſũptã nõ aũt hoiem. neutra tñ opinio dicit vniõz aīe ⁊ corpis p̄cedere tpe aſſũptõz ſed ſolo intellectu. differt aũt hõ ab hũanitate qꝛ hõ dicit q̄d ↄpletũ ſubſiſtēs nõ aũt hũanitas. quãtũ v̄o ad vnionē aīe ⁊ corpis cũ pſona v̄bi differũt hoc mõ. nam ſcda opinio dicit qđ ille due ſbē ptinēt ad pſonalitatē v̄bi. ita qđ poſt īcarnatõz v̄bi pſona ſubſiſtit ī hijs ſbijs ſil' ⁊ ī ſba diuina. qđ p̄ma opinio negat dicēs tm̄ p aſſumptõez hoc factũ eē vt pſona v̄bi ſit illa ſba cõpoſita ex aīa ⁊ corpe. Circa tertiũ ſciendũ eſt qđ p̄ma opinio ponit hoiem aſſũptũ. Item ponit in xp̄o duo ſuppoſita et duas ypoſtaſes. Item qđ xp̄s eſt duo neutralr̄ lꝫ nõ maſculīe. Item ꝙ hõ nõ ſupponit ſuppoſitũ eternũ ſed tpale tm̄ quox ↄtraria oĩno ponit ſcda opinio. ſ. ꝙ hõ nõ eſt aſſũpt⁹ ſed hũana natura. Itē ꝙ in xp̄o eſt vnũ tm̄ ſuppoſitũ. Itē ꝙ xp̄s eſt vn⁹ et vnũ. Itē ꝙ h̄ hõ ſupponit ſuppoſitũ et̃nũ ſubſiſtēs in naſa tpal'r. tertia v̄o põit opinio qđ hõ nõ p̄dicat de xp̄o aliq̄d cõpoſitũ ex aīa ⁊ corpe ſed ponit̄ materialr̄ p ptibus humane nature. Item ꝙ p̄dicat̄ de xp̄o accidētalit̄ Item ꝙ aīa ⁊ corpus nõ ptinēt ad pſonalitatē verbi in quo cõuenit cũ prima opinione. Item ꝙ in xp̄o eſt vnũ tm̄ ſuppoſitũ in quo ↄuenit cum ſcda.

Ic querit̄ p̄mo vtrũ in xp̄o ſit tm̄ vna ypoſtaſis vel ſuppoſituꝫ videt̄ ꝙ nõ ſicut dicit Boe. in li. de dua. na. oĩs ſba pticularis ſm ꝓprietatē vocabuli p̄t dici ypoſtaſis lꝫ ſm vſũ dicat̄ ſolũ de ſbijs nobilioribꝫ ſꝫ in xp̄o ſt due ſbe pticulares ergo due ypoſtaſes. P. Suppoſitũ dicit̄ q̄ſi ſub alio poſitũ. ſed incõueniēs eſt dicere qđ aliq̄d diuinũ ponat̄ ſub create naſa. ḡ oportet ponere aliqđ ſuppoſitũ nõ diuinũ. eſt aũt in xp̄o diuinũ ſuppoſitũ ḡ duo. P. Res nature idem videt̄ qđ naturale. ſed naturale vt dicit̄ i ſcdo phiſi. eſt ꝓprietas creata ex pricipijs nature. vl' cõpoſitũ ex naturalibꝫ pricipijs ſed neutrũ iſtox cõuenit diuine pſone. ḡ diuia pſona nõ erit res hũane nature. et ſic ſũt due res nature. P. Omē q̄đ eſt aut eſt vl'e aut pticulare. ſed hũana natura eſt in xp̄o cũ ḡ nõ ſit vl'is erit pticularis ſꝫ oĩe pticulare eſt iduiduũ. ḡ ſũt ibi duo indiuidua. P. Fili⁹ dei aſſũpſit corp⁹ aīe vnitũ. corp⁹ eniꝫ nõ vnitũ cũ nõ ſit animatũ nõ eſt aſſũptibile ſed ex vnione corpis ⁊ aīe ↄſtituit̄ hõ cũ vnio p̄dicta nõ ſit minoris efficatie i xp̄o q̄ꝫ in nobis. ḡ aſſũpſit hoiem. ḡ aliquē hoiem. ḡ ſuppoſitũ hoīs cũ ḡ aſſumēs nõ ſit aſſũptuꝫ in xp̄o erũt duo ſuppoſita. P In pſ. dr̄ beat⁹ quē elegiſti ⁊ aſſũpſiſti loquit̄ de xp̄o hoīe. ḡ idē qđ prius. Ad h̄ dōꝫ ꝙ pticulare duplicē hꝫ reſpectũ ad naturã cõmunē et ad ꝓprietates ↄñtes naturã ⁊ ſm hũc duplicē reſpectũ noīe p̄me vel ſcđe impoſitiõis p̄t noīari. res eni nature cũ ſit p̄me impoſitõis noīat pticulare p reſpectũ ad naturã cõem ſuppoſitũ aũt cũ ſit nomen ſcđe impoſitiõis noīat habitudinē pticularis ad naturã cõem ꝓut ſubſiſtit in ea. pticulare aũt ꝓut excedit̄ ab ea. noīa aũt que ſignificãt pticulare p reſpectũ ad ꝓprietates ↄñtes naturaꝫ nomiant etiã ipm̄ p habitudinē ad naturã ⁊ hoc p̄t eē dupl'r noīe p̄me impoſitõis vt ypoſtaſis noīat pticulare in q̄libet genere ſbe. pſona aũt in genere rõnalis ſbe noīe etiã ſcđe impoſitõis ſicut indiuiduũ noīat pticulare ꝓut eſt in ſe indiuiſũ ſingulare ꝓut ab alijs eſt diuiſuꝫ. Scđo iſta noīa differũt. qꝛ aliq̄ noīant pticlare in q̄libet genere vt pticulare ſingulare indiuiduũ. aliq̄ in genere ſbe tm̄ ſic pſona ypoſtaſis ⁊ res naſe et ſuppoſitũ. cũ aũt ſba dicat̄ a p ſe ſtãdo nullũ iſtox dicet̄ niſi de re p ſe exñte. vñ nec de pte nec de accidēte dicunt̄ de q̄bꝫ alia poſſunt dici q̄ in oībꝫ generibꝫ inueniunt̄. q̄uis eni hec albedo vel man⁹ dicat̄ indiuiduuꝫ vel ſingulare nõ tm̄ p̄t dici ypoſtaſis l' ſuppoſitũ; ⁊ iõ ſm ſcdaꝫ opiniõꝫ q̄ ponit in xp̄o vnã tm̄ rem ſubſiſtentē que etiã verior eſt vt patebit. Dōm ꝙ oīa noīa illa q̄ ſignificãt pticulare in q̄libet genere poſſunt dici eē due in xp̄o ſicut hec man⁹ dr̄ eē indiuiduũ vel ſingulare vel pticulare. hec tñ plura indiuidua d̃ xp̄o nõ p̄dicãt̄ ſicut nec ptes nature nec ipa etiã naſa hũana ñ aũt duas ypoſtaſes l' res naſe vel ſuppoſita dicim⁹ eē in xp̄o cũ nõ ponunt̄ duo p ſe ſubſiſtentia in eodē. nihilomin⁹ tñ ſicut dicim⁹ vnionē factã in pſona ita ī indiuiduo ſingl'ari ⁊ pticulari qꝛ q̄uis hec tria vltima poſſint dici deũ p ſe ſubſtētibꝫ nihilõin⁹ tñ dñr de p ſe ſbſiſtētibꝫ. ⁊ ſic poſſum⁹ dicere xp̄m vnũ indiuiduũ. nõ aũt poſſum⁹ dicē xp̄m eē plura idiuidua. ⁊ ſilr̄ ē rõ d̃ alijs etiã q̄ ſignificãt pticlare d̃ q̄libꝫ gñe. Ad illđ qđ obijcit̄ ꝙ oīs ſba pticl'arꝫ p̄t dici ypoſtaſis. d̄ ē eſt ꝙ hoc intelligit̄ de ſba pticulari q̄ eſt in gñe ſbe p p̄dicationē nõ p reductõꝫ. i. de eo qđ pfecte pticipat naturaꝫ generis ſicut ens cõpletũ in illo gñe quale nõ eſt p̄s ſbe. nõ em̄ gen⁹ ſbe p̄dicat̄ de manu q̄uis ſba ſm ꝙ ↄ̃ accñs diuidit̄ de ipa p̄dicet̄. ſm hec due ſbe pticulares in xp̄o nõ ſunt. Ad .ij. dōm ꝙ in xp̄o ſunt duo ſuppoſita locutõis q̄uis ñ naſe. ſuppoſitõ em̄ d̃ q̄ h̄ obijcit̄ ñ imptat inferioritatē qđ eēt indignitatis ſꝫ ſuſtentatiõꝫ. Ad iij. dōꝫ ꝙ res naſe p ſe loq̄ndo ē qđ hꝫ naturaꝫ ſꝫ qđ h̄ ſit ↄpoſitũ accidit inq̄ꝫtũ ↄpoſitũ ex mat̃ia ⁊ forma q̄ ſunt principia nature nõ adiũgitur alteri exiſtenti ſimplici.

Ad quartũ hũana natura eſt pticulare ⁊ indiuiduuꝫ nõ ñ ſubſiſtens. ⁊ ideo nõ eſt ypoſtaſis vel ſuppoſituꝫ.

Ad .v. dōꝫ ꝙ nõ eſt ꝓpter inefficatiã vniõis aīe et corpis vt cox ↄiūctio ſm ꝙ p̄intelligit̄ vniõi ad diuinã pſonã nõ faciat hoiem ſed humanã naturã in xp̄o ſed eſt

ex hoc ꝙ n̄ fuerunt ꝯiuncta ad hoc ꝙ ꝑ ſe ſubſiſterent ſ; vt dīna ꝑſona ſubſiſteret in eis. vnde ꝗ̄uis iſte termin⁹ homo in xp̄o ex rōe ſui ſignificati cōprehēdat duas ſubſtātias. ſ. aīam ⁊ carnē tertiam m̄ cōprehendit ex parte ſuppoſiti. ſ. diuinam. Ad illud aūt qd̓ obijcitur d̓ auctoritate p̄s. dōm ꝙ hō ſumitur ibi ꝓ natura humana. nam cum id quod aſſumit̄ ſm̄ intellectum p̄cedat vnionem ſi homo dicatur aſſumptus oportet ꝙ itelligatur homo anteꝗ̄ intelligatur aſſumptus. ſed hō vl̄io n̄ pōt dici aſſumptus vt ſ̄ dictu; eſt. hō autem ꝑticularis eſt qd̓ ſubſiſtēs hn̄s eſſe cōpletū. qd aūt hēt eſſe cōpletū in quo ſubſiſtit n̄ pt̄ vniri alteri niſi trib⁹ modis. vel accidentaliter ſicut tunica homini. ⁊ huēmodū vnionis ponit tertia opinio q̄ n̄ tenet̄. niſi vel ꝑ modū aggregationis ſicut lapis lapidi in aceruo vel aliquo accidēte. ſicut hō vnitur deo per amorē vel ꝑ gratiam. ⁊ neutra harum ē vnio ſimpl̄r ſed ſm̄ qd. ⁊ ideo nulla iſtaꝝ ꝯuenit xp̄o. vñ nullo modo ꝯcedendū ē ꝙ homo ſit aſſumpt⁹.

D ſcōm ſic ꝓceditur. ⁊ videt̄ ꝙ xp̄s n̄ ſit vnū. Xp̄s eīm̄ eſt vnū vnitate increata ⁊ ē vnū vnitate creata. vnitas autē creata n̄ ē vnitas increata. ergo xp̄s eſt duo. P̄. Unum ē eſſe filij dei ⁊ patris. ſi ergo eſt vnum eſſe hui⁹ homis ⁊ filij dei vnum erit eſſe huius hoīs ⁊ dei patris. g̊ iſte hō erit in vno eē vnitus deo patri. hoc autem ē impoſſibile. ergo impoſſibile ē ꝙ hui⁹ hoīs ⁊ filij ſit vnum eſſe ſed duplex. eſſe aūt ē eſt ſuppoſiti. igitur in xp̄o erunt duo ſuppoſita ⁊ ſic xp̄s erit duo P̄. Xp̄s ē aliquid ipaſſibile ⁊ ē aliquid ipaſſibile. ſed paſſibile n̄ eſt aliquid ē paſſibile. g̊ eſt aliquid ⁊ aliqd̓. g̊ n̄ ē vnū. Cōtra quicqd ē ideo eſt q̶ vnū nūero ē. ſi ergo xp̄s n̄ eſt vnū nihil ē. qd̓ eſt hereſis

P̄. Ea que n̄ ſunt vnum n̄ p̄nt de ſe vniuoce p̄dicari. ſed deus p̄dicatur de hoīe xp̄o ⁊ ecōuerſo. ergo xp̄us eſt vnum. Ad hoc dōm ꝙ neutꝝ genus ē iforme ⁊ indiſtinctū. maſculinum aūtē ē formatū ⁊ determinatū. vñ maſculinū genus n̄ p̄dicat̄ abſolute niſi de re ꝑfcā ſubſiſtente. vñ n̄ pt̄ dici ꝙ humanitas vel albedo petri eſt aliquis ſed ꝙ eſt aliqd. ſed de petro poſſumus dicere ꝙ ē aliquis et ꝙ eſt aliquid. ſil̄r etiam in xp̄o pt̄ dici de perſona ꝙ ē aliquis et ꝙ ē aliquid. de natura aūt qd̓ ē aliquid et n̄ qd̓ ē aliqs. ſm̄ aūt ſcōam opinionē illud aliqd qd̓ ē natura aſſumptū non p̄dicatur de xp̄o. quia n̄ habet rōnem hoīs ſed humanitatis. aliquid g̊ ſm̄ qd̓ p̄dicatur de xp̄o n̄ ſignificat tm̄ naturā ſed nature ſuppoſitū. ⁊ q̶ plurale ē geminatū ſingulare. ideo xp̄s n̄ p̄t dici aliq̄ niſi eēnt in eo duo ſuppoſita naturaꝝ qd̓ negat ſecūda opinio ⁊ ſil̄r tertia. ⁊ ideo vtraq; opīo dicit ꝙ xp̄s eſt vnū. ſed ſcōa dicit ꝙ vnum ꝑ ſe. tertia ꝟo ꝙ ē vnum per accidēs ſicut hō alb⁹. ſed p̄ma opinio dicit ꝙ aſſumptum n̄ tm̄ h; rōnem humanitatis ſed etiam hoīs. ⁊ tm̄ n̄ p̄t dici aliqs q̶ alteri digniori eſt ꝯiunctū. ſed dicitur aliquid. ⁊ illud aliqd p̄dicatur de ꝑſona aſſumēte. ⁊ ideo ſeq̄tur ꝙ xp̄s ē aliqd. ſ. aſſumens ⁊ aliqd. ſ. aſſumptum ⁊ ꝙ duo neutral̄r ⁊ n̄ maſculine. Ad illud ergo quod p̄mo obijcitur in ꝯtrariū dōm ē ꝙ terminus nūeralis ſe habet coīter ad ꝑſonā ⁊ naturā. vñ loquēdo de vnitate ꝑſonali eſt tm̄ vna in xp̄o ſm̄ quā dicitur vnus xp̄s. loquendo aūt de vnitate naturali ē duplex vnitas. non tm̄ ſeq̄tur ꝙ ſit vnū ⁊ vnū. q̶ vnū qd̓ de xp̄o p̄dicatur n̄ refert̄ ad naturā ſed ad ſuppoſitū nature qd̓ n̄ geminat̄

Ad ſcōm dōm ē ꝙ eſſe dupl̄r accipit̄ ſm̄ phm̄ in metaphiſica. ſ. eē rōnis vnū de alio affirmātis vel negantis ⁊ hoc ē p̄dicatū accītale ⁊ eſt in mente ꝙ p̄dicatur ſubo mediāte hoc ꝟbo ē copulat. n̄ aūt in re ē. q̶ nihil eſt mediū in re inter formā ⁊ materiā ⁊ multominus inter p̄dicatū ⁊ ſubm̄. Aliud ē eē nature ⁊ hoc d̓r dupl̄r. nā eſſe aliqn̄ dicit actū p̄mū q̄ ē rei eēntia q̄ ē actual̄r eēndi p̄ncipiū. ⁊ hoc mō d̓r ꝙ diffinitio ſcat q̄d ē eſſe. Aliqn̄ dicit actū ſm̄ qui eſt actus entis ꝑ eſſentiā. ſicut lucere ē act⁹ lucentis ꝑ ipam lucē. p̄mo mō eē d̓r de ꝯpōnib⁹. ſecundo mō de naturis. tertio mō de naturaꝝ ſuppoſitis quia ē actus ſuppoſiti vt qd̓ ē. forme ꝟo vt q̄ eſt. p̄mo mō nō loq̄mur hic de eſſe. ſcōo mō ē ī xp̄o duplex eē. i. duplex eēntia. ⁊ ſic n̄ vnit̄ humanitas in eſſe dīno. q̶ ſic vniret̄ p̄t. tertio mō ē ibi vnū eſſe. ⁊ hoc mō ꝓprie nec ꝑtes nec accidentia hn̄t eē ſed tm̄ ſuppoſitū cōpletu; quod ē ſm̄ oīa illa. ⁊ hoc mō in eſſe ſuppoſiti dīni vnitur humanitas. qd̓ quidē eſſe ē vnū ꝗ̄uis ad plura poſſit hēre reſpectu; ſicut eē vni⁹ hoīs ſe extēdit ad oēs ꝑtes eius. nec valet vnū eſt eē hoīs ⁊ patris. g̊ hic hō ē vnitus deo patri. q̄a hec vnio facta eſt ī eſſe diuino put ē ī ꝑſona filij ſiue ſub ꝓprietate filiatōis ſub q̄ n̄ eſt in patre. Ad tertiū dō; ꝙ media eſt falſa q̄ dicit ꝙ aliqd paſſibile n̄ eſt aliqd impaſſibile. idem eīm̄ ſuppoſitū quod eſt paſſibile ſm̄ vnā naturam eſt impaſſibile ſm̄ aliam.

D tertiū ſic ꝓcedit̄. ⁊ videtur ꝙ ꝑſona xp̄i poſt incarnationem n̄ ſit cōpoſita. Omē eīm̄ qd̓ d̓ ſimplici fit cōpoſitu; mutatur. ſed ꝑſona xp̄i n̄ mutatur. g̊ cū fuerit ſimplex poſtea n̄ eſt fcā cōpoſita. P̄. Nullū eternū eſt cōpoſitū. ſed perſona xp̄i eſt etna. ergo nō eſt cōpoſita. P̄. Ad ſimplicitatē diuine eſſentie ꝑtinet ꝙ nō ſit cōpoſita nec alteri cōponibilis. Ad oppoſitum dicit Damaſ. naturas duas vnitas iuicem in vnā cōpoſitam hipoſtaſim filij dei

P̄. Anathanaſi⁹ in ſymbolo dicit. ſicut ex aīa rōnali ⁊ carne vnus eſt hō. ita deus ⁊ hō vnus eſt xp̄s. ſed aīa rōnalis ⁊ caro ſunt ꝑtes hoīs. g̊ deus et hō ſūt ꝑtes xp̄i

Rꝫ dōm ad rōnem totius duo ꝑtinent. vnū eſt ꝙ eē totius cōpoſiti ꝑtineat etiā ad oēs ꝑtes eius. q̶ ꝑtes n̄ hn̄t ꝓpriū eſſe ſed ſūt ſub eſſe toti⁹. Aliud ē ꝙ ꝑtes cōponentes cauſant eſſe toti⁹. p̄ma ꝯditio totius iuenitur in ꝑſona xp̄i. q̶ vtraq; natura in eſſe ꝑſone coīcat. ſed ſcōa ꝯditio non reꝑitur. illud eīm̄ eſſe nō cātur ex ꝯiūctione naturarum ſicut eſſe cōpoſiti cauſatur ex coniunctione cōponentiū. et ideo aliquo mō poſt incarnationem poteſt dici cōpoſita inꝗ̄tū ſaluatur ibi aliq̄ ꝯditio cōpoſiti. non tamen eſt ibi ꝟa rō cōpoſitiōis q̶ deficit alia ꝯditio. nec dōm ꝙ dicatur cōpoſita ſolū ſm̄ noīs expoſitionem q̄ſi cū alio poſita. q̶ ſic p̄ma opīo et tertia poneret ꝑſonā cōpoſitā ſicut et ſecūda quod falſu; eſt. Ad p̄mū ergo quod in ꝯtrariū obijcitur dicendū ꝙ veꝝ eſt de cōpōne integrali nō de exigitiua. illa eīm̄ p̄t fieri per aſſociationē et aſſociatio fit mutatiōe vni⁹ extremi ſine mutatione alteri⁹. et ſic natura humana eſt meliorata dīna remanente itrāſmutata. Ad ſecundū dicendu; ꝙ ꝑſona nō d̓r cōpoſita q̄ſi eſſe ſuum ſit ex multis ꝯſtitutū. hoc eīm̄ ē ꝯtra rōnē eterni. ſed q̶ ad m̄lta que aſſumūtur in eius eſſe ſe extendit Ad tertiū dicēdū ꝙ de rōe ſimplicitatis ſūme ē ꝙ neq; ſit ꝯpoſita ex ꝑtib⁹ neq; componatur alt̄i tanꝗ̄ ꝑs. ſic autem ꝑſona nō eſt cōpoſita. q̶ neq; eſt ꝑs neq; ex ꝑtib⁹ ꝯſtituta. Ad quartu; dicendū ꝙ Damaſ. dicit cōpoſitā hipoſtaſim inꝗ̄tum eſt aliquid ibi de ratione compoſitionis non ꝙ ſimpl̄r ſit compoſita ꝗ̄tum ad ꝑfectam rationem compoſitionis. Ad vltimū dicendum ꝙ ſil̄itudo illa eſt quātu; ad aliquid et non quantum ad omnia.

D quartū ſic ꝓceditur et oſtēditur ꝙ non ſit compoſitio aīe ⁊ corꝑis ad inuicē in xp̄o. Damaſ. Jn dñō ieſu xp̄o non ē eōēm ſp̄ēm accipere. ſed ex aīa ⁊ corꝑe vnitis ꝯſurgit natura ſp̄ēi. ergo videtur ꝙ non fuerint vnita ad inuicem.

P̄. Poſt vltimā compoſitionē n̄ p̄t eē aliq̄ cōpoſitio

ſed vltima compoſitio in natura eſt anime rōnalis ad corpus.ergo ſi illa vnio eſſet in xp̄o nō poſſet ſequi vnio ad diuinā pſonā. P̄. Aīa nō vnitur corpi niſi vt viuificet ip̄m ſed potuit viuificari ex coniūctōe ad ip̄am vitā que eſt verbū.ergo nō oportuit cum anime vnici. P̄ Videẗ ꝙ natura humana accidentaliter verbo vniatur ad Phil.ij. Habitu inuentus vt homo. ergo cū habitus ſit genus accidētis videẗ ꝙ deus fuerit hō accidentaliẗ P̄ Oē qđ aduenit eſſe cōpleto eſt accidēs.ſed humana natura aduenit filio poſt eſſe complecū . ergo aduenit ei accidētaliter. Juxta hoc queriẗ an vnio diuinitatis ad carnē ſit maxima vnionū R̸o dðm ꝙ vnio anime ad carnē ꝯſtituit rōnem hoīs ꝛ omniū eius ptiū vñ remota aīa nō diciẗ homo neqꝫ oculus neqꝫ caro niſi equiuoce ſicut homo pictus.ꝛ ideo ſi tollaẗ vnio anīe xp̄i ad carnē ſequiẗ ꝙ nō ſit verus homo neqꝫ caro eius vera caro qđ eſt hereticū ꝛ ideo opinio iſta a papa alexādro ꝓ heretica eſt ꝯdēnata. Ad illud ꝟo qđ obijciẗ in contrariū.dðm ꝙ Dam̄.loquiẗ quantū ad vnionē diuinitatis ad humanā naturā ex qua nō cōſurgit tertia natura ſpeciei nō quātū ad vnionē anime ad corp⁹. Ad ſcðm dðm ꝙ cōpoſitio anime rōnalis ad carnē eſt vltima in opib' nature ſꝫ cōpoſitio humanitatis ad pſonā verbi nō fit opatōe nature ſed ꝟtute diuīa. Ad tertiū dðm ꝙ verbū viuificat carnē xp̄i actiue. ꝛ ideo requiriẗ anima vt formalr̄ viuificet. Ad quartū dðꝫ eſt ꝙ ſb̄a nō pōt eſſe accidēs alicui⁹ q̄uis ꝯiunctio vnius ſb̄e ad alterā poſſit eſſe accidētalis vt ſic vna ſb̄a alīi accidētalr̄ aduenire dicaẗ.ſed hoc nō pōt eſſe niſi duplr̄. vel qđ cōiungaẗ ei ſm contactū ſicut veſtis homi. aut ſicut mobile motori. ſicut angelus cōiungiẗ corpi qđ aſſumit et cum ꝯtactus nō ſit niſi corpoꝝ.humana natura nō pōt vniri diuine. niſi ſicut mobile motori. ſicut angel⁹ alicui corpi vnitur. hec aūt vnio nō facit cōicationē idiomatū naturarū adinuicē. ꝛ ideo humana natura diuīe nō vniẗ accidentalr̄ ꝛ qđ dicit ap̄lus qđ habitu inuent⁹ eſt vt homo hoc dicit qꝛ natura hūana in xp̄o habet aliquā ſilitudinē cum accidēte ꝛ p̄cipue cum habitu quantum ad tria.p̄mo qꝛ aduenit pſone diuine poſt eſſe completum. ſicut habit⁹ ꝛ om̄ia accidētalia. ſcðo qꝛ eſt in ſe ſb̄a ꝛ aduenit alicui ſicut veſtis homī. tertio qꝛ melioratur ex vnione ad verbū ꝛ nō cōmutat verbū ſicut veſtis formaẗ ſm formam veſtientis ꝛ nō mutat veſtientē. vñ antiqui dixerūt ꝙ vergit ī accñs ꝛ quidā ꝓpter hoc addiderūt qđ degenerat in accñs qđ tñ non ita ꝓprie diciẗ qꝛ natura humana in xp̄o nō degenerat. immo magis nobilitaẗ Ad quintū dðm ꝙ q̄uis aduenīat poſt eſſe cōpletū tñ nō eſt accidētalr̄ aduenicēs qꝛ trahiẗ ad vnionē in illo eſſe ſicut corp⁹ aduenit aīe in reſurrectōe Ad illud qđ vltimo querebaẗ dð ꝙ vnio iſta pōt duplr̄ ꝯſiderari. vel quantū ad id in quo fit vnio vel quantū ad ip̄a que vniunẗ. ſi p̄mo modo nō vnio fiat in pſona diuina que eſt maxime vnū ꝛ ſimpliciſſimū ſic eſt maxima vnio poſt vnionē eſſentie in trib' pſonis q̄uis eniꝫ pſona ſit ita ſimplex ꝛ vnū ſicut eſſentia tñ quelibꝫ triū pſonaruꝫ eſt idem re cū ip̄a eſſentia in qua vnitur . nō aūt vtraqꝫ natura in xp̄o eſt idem ſm rem cum ip̄a pſona in qua fit vnio qꝛ humana natura nō eſt idem re cū pſona diuina q̄uis altera natura.ſ. diuina ſit oīno idem re cū ip̄a. ſi ſcðo mō ſic nō eſt maxima vnio . ſed p̄ma ꝯſideratio eſt vnionis ſm ſe.et ſm ꝙ vnū eſt. ſcða aūt cōſideratio eſt vnionis nō ſm ꝙ vnio.ꝛ ideo dðm eſt ꝙ eſt maxīa ſimpliciter ꝛ q̄uis nō ſit maxima ſm quid.

Lij enim dicūt. Hec opinio p̄ma falſa eſt.ſed nō reprobatar ter rronea. Vtrūqꝫ xp̄s . hic reſoluend⁹ ē noīatiu⁹ in genitiuū.i. vtriuſqꝫ naẗe vel in ablatiuū.i . in vtraqꝫ natura ſimplr̄ qđ iueniẗ alia ꝛ aliud ꝛ alia quecūqꝫ ſilia in incarnatōe facta cōpoſitā. Sciēdū ꝙ ñ fuit ꝯpoſita ꝓprie.ſ. ꝯiūctio duoꝝ ad ꝯſtituēdū aliqđ.ſꝫ large.i. ꝯiūctō duorum in vno.hoc ꝟo fieri potuit mutatōe humane nature ſine mutatōe diuīe nature Mulier eſſecialr̄ eſſet de⁹ Sciendū ꝙ q̄uis manēte ordīe q̄ nūc eſt videaẗ icōuenīes ꝙ mlr̄ eſſet caput viri tñ ſi de⁹ id facerēt ꝯuenīes eēt.

DI. VII

Ecundū primā vero

Poſtq̄ mgr̄ deẗ. opiniōes de mō vnionis in hac pte deter. qualr̄ ꝓpoſitōes qb' vnio ſignificaẗ ſint intelligēde ꝛ diuiditur in ptes.iiij.in p̄ma exponit eas ſm primā opinionē in ſcða ꝟo ſm ſcðam.in ſcða em̄ ſnia.i tertia ſcðm terciā in hac ꝟo ſnia in q̄rta relinqt auditori iudiciū de pdictis ibi ſatts diligēter. p̄ma diuidiẗ in duas.in p̄ma ponit p̄me opiniōis expoſitōꝫ.in ſcða mouet ꝛ ſoluit ꝯ̄ria obiectionē huic aūt ſnie ꝛc̄. in ſcða ꝟo ſnia ꝛ diuidiẗ in duas. p̄mo ſcðm ſcðam opinionē exponit ꝓpoſitiōes p̄dictas in ſcða ſoluit ea que videnẗ huic ſnie aduerſari. deẗ.aūt ꝛc̄.p̄ma in duas. qꝛ p̄mo exponit illas in quib' fit p̄dicatio mediante hoc pricipio fact⁹ ꝛ hoc ꝟbo eſt in ſcða mediāte hoc pricipio p̄deſtinat⁹ detmināt aūt ꝛc̄. hec diuidiẗ in. iij.p̄mo ſoluit auctoritates q̄ videẗ ꝓbare qđ hō ſit aſſūpt⁹.ſcðo illas q̄ videnẗ ꝓbare qđ xp̄s ſit duo.ſed hijs videẗ aduerſari.tertio illas q̄ ꝓbant qđ pſona nō ſit cōpoſita in hac ſnia ꝛc̄. hec diuidiẗ in duas p̄mo p̄dictas exponit ꝓpoſitōnes ſm terciā ſniam.ſcðo dubitatōes incidētes ꝯtra ip̄aꝫ deter. ſcðm iſtas ꝛc̄.hec diuidiẗ in. iij. in prima oñdit q̄lr̄ xp̄s dicaẗ p̄diſtinat⁹ ſcðo qualr̄ diciẗ minor p̄re vel deificat⁹. hij etiā cū diciẗ chriſtus in illa qđ nō debet dici homo diuinit⁹ ꝛ qualr̄ diciẗ eſſe ex duab' naturis.ꝛ lꝫ dicaẗ ꝛc̄.

Ic p̄mo ꝓcediẗ. et videẗ ꝙ hec ſit falſa.ſ. de⁹ eſt hō. om̄e em̄ qđ p̄dicaẗ aut p̄dicaẗ p ſe aut p accidens ſed hō nō p̄dicaẗ de deo p ſe qꝛ ſic cōueniret cū ſuppoſito diuine nature nec iterū p̄dicaẗ p accñs qꝛ deo nihil accidit g̊ hō nullo mō p̄dicaẗ de deo. P̄ Maior ē vnio pſonaꝝ ī natura vna q̄ duaꝝ naturarū in pſona vna ſed vna pſona nō p̄dicaẗ đ alia ergo nec hō p̄dicaẗ de deo nec ecōuerſo. P̄. Magis cōueniūt que vniunẗ in natura ꝛ pſona q̄ q̄ tm̄ in perſona ſed aīa ꝛ corp⁹ vniunẗ in natura ꝛ pſona vna.de⁹ aūt ꝛ hō in pſona ꝛ nō in natura.cū igiẗ aīa nō poſſit p̄dicari de corpe nec ecōuerſo.videẗ ꝙ de⁹ ñ poſſit p̄dicari de hoīe nec ecōuerſo. Contra ſm Anſ. vt eſſet qui poſſet gen⁹ humanū redimere ꝛ ꝓ genere hūano ſatiſfacere oportuit eundē eē deū ꝛ hoīeꝫ.g̊ p̄dicatio dei de hoīe et ecōuerſo eſt p̄dicatio eiuſdē de ſeip̄o.g̊ eſt vera. P̄. Quecūqꝫ vni ꝛ eidē inſẗ eadē ſibi inuicē ſunt eadē ſꝫ xp̄s eſt deus ꝛ ip̄emet eſt hō.g̊ deus eſt hō ꝛ ecōuerſo. Ad hoc dðm eſt ꝙ ſm om̄s opiniones iſta ꝓpoſicio poniẗ eē vera ſꝫ dr̄nter. tertia em̄ opinio dicit ꝙ in hac ꝓpoſitōe eſt p̄dicatō p inherētiā ſicut cū dꝛ hō eſt albus qꝛ ponit ꝙ natura hūana accidentalr̄ diuine pſone aduenerit.ſꝫ hoc ſtare nō pōt.qꝛ ponit ex aīa ꝛ corpe nihil vnū reſultare ſed aīa ꝛ corp⁹ vt ſepata a ꝟbo aſſūpta et nō vnita et iō nō pt̄ dici ꝙ deus ſit hō niſi materialr̄ qꝛ ptes hūane nature vnitas habuit ſicut ꝛ totū integrale materialiter de ſuis ptib' p̄dicaẗ. ſcðo qꝛ dato ꝙ ex ptib' hūane nature aliqđ reſultauerit nō tñ illud pōt p̄dicari de deo niſi denoīatiue.qꝛ ponit ꝙ hūana natura deo aduenerit quaſi habit⁹ . qꝛ ſicut hō nō pōt dici veſtis ſꝫ veſtit⁹

ita ſilr homo nō poſſit ꝑdicari de deo imo potiꝰ deꝰ di
ceret humanatꝰ. ſcḋꝫ aūt ꝑmā opinionē cū dicitur homo
eſt deus vel ecōuerſo ē hec ꝑdicatio ꝑ idēptitatē. ſed qꝛ
ponit duo ꝑ ſe ſubſiſtētia ſiue ſuppoſita i xp̄o. iō nō pōt
deus de hoīe vl' hō de deo ꝑdicari. nec pōt dici ꝙ ſit idē
in ꝑſona qꝛ ꝑſona illa inuenitur hr̄e idēptitatē cū ſuppoſito
diuino. ⁊ iō oportet qḋ ſit diſtīcta a ſuppoſito humano
a quo ſuppoſitū diuinū diſtīctū eſt vt ꝑma opinio dicit
nō eſt autē intelligibile qḋ aliqua adinuicē numerentur.
et vnū de altero ꝑdicetur qꝛ differētia eſt cā numeri idem
ptitas aūt cauſa vere ꝑdicatōis ⁊ ideo prima opinio ir
rationalis eſt. ſcḋm aūt ſcḋam opinionē in ꝑdicta ꝓpoſi
tione eſt ꝑdicatō ꝑ informationē eſſentialē qꝛ deus ſup
ponit ſuppoſitū ꝑſone filij ⁊ hoc idem eſt ſuppoſitū hūa
ne nature ꝑ illā naturā informatū ſcḋm modū intelligen
di inquantū ſubſiſtit in ea. vñ ſicut hec eſt vera et ꝓpria
petrus eſt hō. ita ⁊ iſta deus eſt hō. q. ſ. ſuppoſitū diuine
nature eſt etiā humane nature ſuppoſitū. Ad primū
ergo qḋ in ꝯtrariū obijcitur. dḋm ꝙ hec eſt ꝑ ſe vera deus
eſt hō rōne ſuppoſiti diuini qḋ ſubſiſtit in hūana natu
ra. vñ ſicut ⁊ hō ꝑ ſe de ſorte ꝑdicatur. ita et hō de xp̄o. nō
aūt rōne forme ſignificate. ꝑ hoc qḋ dico deus. vñ nō ſe
quitur qḋ poſſit ꝑdicari de oībꝫ in quibꝫ eſt natura diuina.
ſed de quibꝫ ꝑdicatur filij ſuppoſitum. nec tñ poteſt dici ꝙ
hoc ſit ꝑ accñs deꝰ eſt hō. ſicut hō eſt albus qꝛ iſte terminꝰ
homo ꝑdicatur de deo tanꝙ includens in ſuo ſignificato
ſuppoſitū diuinū qḋ eſt ſuppoſitū hoīs. ſed hoc qḋ dico
albū nō includit in ſuo ſignificato ſuppoſitū hoīs cum
tm̄ qualitatē ſignificet. ſed tm̄ quaſi extrinſecū ipm co
pulat. Ad ſcḋm dḋm eſt qḋ ꝑſone diuine ſcḋm ꝙ ſunt
vnum de ſe inuicē ꝑdicātur. vñ dicimꝰ qḋ natura pris eſt
natura filij nō tñ ſcḋm ꝙ ſunt diſtīcte in ꝑſona. iō noīa ꝑ
ſonalia de ſe inuicē nō ꝑdicantur. ſilr ex hoc qḋ nature ſūt
diuerſe ⁊ ꝑ eadē nomina que ſignificant vel ſupponunt
ꝑſonā ꝑdicantur de ſe inuicē nō aūt illa noīa que ſignificāt
naturas tm̄. Ad tertiū dḋm ꝙ ſicut aīa ⁊ corpꝰ nō ꝑ
dicantur de ſe inuicē ſed tñ hñs animā eſt hñs corpꝰ ſic na
tura diuina ⁊ hūana nō ꝑdicantur de ſe inuicē ſed hō et de
us q̇ nō tm̄ naturā ſed idem ſuppoſitū nature deſignāt

D ſcḋm ſic ꝓcedit. ⁊ videtur ꝙ hec ſit falſa deus
factus eſt hō qḋ fit aliqḋ ſubm eſt paſſionis ſꝫ
deꝰ nulliꝰ paſſiōis eſt ſubm cū ſit ipaſſibilis. er
go nō pōt eſſe factꝰ aliqḋ. ℟. Cum fieri ho
minē ſit fieri ſcḋam ⁊ fieri ſcḋam ſit fieri ſimplr. ergo qḋ fit hō
fit ſimpliciter. ſed deus nō pōt dici ſimplr factus. ergo nec
factus hō ℟. Mutari ꝯmus ē aliud fieri ſed deꝰ nul
lo mō pōt dici mutatꝰ. ergo nec factus pōt dici. Ad op
poſitū Jo. j. Uerbū ca. fac. eſt ℟. Omē qḋ eſt ⁊ nō fuit
prius dicitur eſſe factū ſed hec eſt vera deus eſt hō vt ſ. di
ctū eſt ⁊ nō fuit ſemꝑ vera. ergo deus factus eſt hō. Ad hoc
dḋꝫ ꝙ hoc ꝑticipiū factꝰ pōt abſolute ꝑdicari ⁊ ſubiectū
determiare vt dicatur iſte hō factꝰ vl' deꝰ factꝰ ⁊ cū vtrūqꝫ ſup
ponat diuinū ſuppoſitū cui nō pōt ꝯtingere factio. ideo
iſta ꝓpoſitio deus factꝰ eſt hō. iſto mō eſt falſa. ſi aūt deter
minet ſubm in compatōe ad ꝑdicatū tunc iſta ꝓpoſitio
eſt vera ⁊ tunc eſt ſenſus factū eſt qḋ deus ſit hō qꝛ factō
nō ponitur circa deū ſcḋm rem ſꝫ tm̄ ſcḋm rōnem qꝛ vnio ſcḋm
quā dicitur deus eſſe vel factꝰ hō in deo eſt ſcḋm rōnē in na
tura aūt humana ſcḋm rem. ſed ꝟitas huiꝰ ꝓpoſitōis ma
gis patebit infra. Ad illud qḋ obijcitur in ꝯtrariū dḋm
ꝙ hoc intelligitur de factōe que ponitur circa ipm ſcḋm rem nō
ſcḋm intellectū Ad ſcḋm dḋm ꝙ quis fieri hoīem ſit fie
ri ſcḋm ſcḋam m̄ in xp̄o habet ſilitudinē aliquā cū fieri ac
cidentis in hoc qḋ aduenit ſuppoſito alteriꝰ nature ⁊ iō
nō dat ipſi eſſe ſimplr ⁊ abſolute ſed eſſe tale ſicut albū
homi tunc ē aūt fieri ſcḋm ſcḋam dat eſſe ſimplr ⁊ abſolute.

qñ dat eſſe ſuppoſiti qḋ eſt eſſe ſimplr et abſolute. Ad
tertiū dḋm ꝙ mutari ꝓprie dicitur ꝑ remotionē a termino
a quo fieri aūt ꝑ acceſſū ad terminū ad quē qꝛ igitur nihil
remotū ē a deo nec ſcḋm rē nec ſcḋm rōem aliqḋ aūt adue
nit ei ſcḋm rōnē ⁊ ſi nō ſcḋm rē. iō pōt dici fieri ſꝫ nō mutari.

D tertiū ſic ꝓcedit. ⁊ videtur ꝙ hec ſit falſa. ſ. hō
factꝰ eſt deus qꝛ ſcḋm Dam. Hō ⁊ deus cōicāt
ſibi idiomata vt. ſ. qcqḋ dicitur de hoīe poſſit di
ci de filio dei. ſed hec eſt falſa filiꝰ dei eſt factꝰ
deus ergo ⁊ hec hō eſt factus deus. ℟. Aut hō supponit
ꝓ natura aut ꝓ ꝑſona ſꝫ nō ꝓ natura qꝛ natura aſſūpta nō ē de
us. nō ꝓ ꝑſona qꝛ aſſumēs ſemꝑ fuit deus ergo hec eſt falſa
hō factus eſt deus. ℟. Quia albū aduenit homi non
ecōuerſo dicitur hō fieri albꝫ nō ecōuerſo ergo a ſili qꝛ hūani
tas aduenit deo nō ecōuerſo debet dici deus fieri hō nō
hō deus. Cōtra Aug. talis fuit illa ſuſceptio que deū
faceret hoīem. ⁊ hoīem deū ℟. Factio que importatur
ꝑ hoc ꝑticipiū factus ſcḋm rem nō ponitur in deo ſꝫ i hūa
na natura. ſꝫ hō ſignificat hūanā naturā. cū ei ꝑticipiū
ponat rem ſuā circa ſubm in compatōe ad ꝑdicatū. vi
detur ꝙ magis hec ſit vera hō factus eſt deꝰ. ꝙ hec deꝰ
factus eſt hō. Ad hoc dḋm eſt ꝙ ſi factio impꝛtata per
ꝑticipiū referatur ſiue ad ſubm ſiue ad ꝑdicatū abſolute ſi
ue ad ſubm in relatōe ad ꝑdicatū cū dicitur deus factꝰ eſt
hō ē falſa. qꝛ iſte terminꝰ hō ſuppōit ſuppoſitū diuinū qḋ
abſolute nō pōt dici factū nec factꝰ deꝰ qꝛ nūꝙ nō fuit
deus ſi aūt referatur ad totā cōpoſitionē vtraqꝫ iſtarū eſt
vera deus factꝰ eſt hō. ⁊ hō factꝰ eſt deus ⁊ eſt ſenſus fa
ctū eſt vt deus ſit hō ⁊ ecōuerſo. Ad illud ergo qḋ obijcitur
in ꝯtrariū dḋm eſt qḋ ꝟbū Dam. intelligendū eſt de illis
que cōueniūt nature ſcḋm ſe ⁊ nō hñt repugnantiā ad al
terā naturā. qḋ aūt dr̄ deus hō factus deus nō cōuenit
nature ſcḋm ſe ſed rōne vnionis. vñ nō ſequitur hō factꝰ eſt
deus. ergo filius dei factꝰ eſt deꝰ ſicut nō ſequitur hō vnitꝰ eſt
deo. ergo deꝰ vnitꝰ deo Ad. ij. dḋꝫ ꝙ hō tenetur ꝓ ꝑſōa quā nō
determinat ꝑticipiū ſed totā locutōꝫ qꝛ factū eſt vt ꝑſo
na diuina in hūanitate exñs eſſet deꝰ. Ad tertiū dḋꝫ
ꝙ nō dicitur hō factus deus. q. factio ſit determiatiua ſup
poſiti hoīs abſolute vel in reſpectu ad ꝑdicatū ſicut iaꝫ
dictū eſt ⁊ ſic ꝓcedit argumentū ſed inquantū eſt deter
minatiua cōpoſitōis ſed qꝛ iſta ꝓpoſitio hō factꝰ eſt de
us ſcḋm oēs ſenſus hꝫ falſitatē. tm̄ ſcḋm vnū ſenſuꝫ ꝟita
tem. ideo rñdendū eſt ad argumēta que ꝓbant eam eſſe
verā. vñ qḋ dicit Aug. ꝙ talis fuit ſuſceptio ⁊c. illḋ itelli
gendū eſt vt referatur factio ad totū cōpoſitū tm̄ Ad. v.
dḋm ꝙ factio ponitur ſcḋm rem circa humanā naturaꝫ ſed
hoc nomen hō nō ſupponit hūanā naturā ſed ſuppoſitū
eternū circa qḋ nō ponitur factio ſcḋm rem ſed ſcḋm rōnem nō
reſpectu diuine nature que ſemꝑ ei infuit ſꝫ reſpectu hu
mane. ⁊ ideo dicitur deus factus eſt hō ⁊ nō cōuertitur.

D quartū ſic ꝓcedit ⁊ videtur ꝙ hec ſit falſa ille
homo eſt ꝑdeſtinatꝰ eſſe filiꝰ dei ꝑdeſtinatio
eſt rei future. filius dei non eſt res futura imo
eterna. ergo aliqs nō pōt ꝑdeſtinari eſſe filius dei.
℟ Predeſtiatio ꝑcedit finē reſpectu eiꝰ ſꝫ filiū dei ni
hil ꝑcedit. ergo nihil pōt ꝑdeſtinari ad hoc qḋ ſit filius
dei. ℟ Uidetur ꝙ hec ſit falſa filius dei ꝑdeſtinatꝰ ē eſ
ſe hō. ad hoc enī dr̄ aliqḋ ꝑdeſtinari qḋ ꝯducit ei ꝑ grañā ſꝫ
nō eſt gr̄a filio dei qḋ ſit hō. ergo filius dei nō eſt ꝑdeſtina
tus eſſe hō. ℟. Uidetur ꝙ hec ſit vera filius dei eſt ꝑde
ſtinatꝰ eſſe filius dei. filius enī dei inquantū eſt hō eſt ꝑ
deſtinatꝰ eſſe filius dei ſed alia que ꝑdicantur de filio dei
inquantū ꝑdicantur de ipo etiam ſine reduplicatōe ſicut
filius dei inquantū hō eſt mortuꝰ. ergo filius eſt ꝑdeſti
natus eſſe filius dei. ℟. Uidetur ꝙ hec ſit vera filiꝰ dei
eſt ꝑdeſtinatꝰ in xp̄o enī nō eſt niſi vnū ſuppoſitū ſed de

de illo ſuppoſito pōt dici ſimpl'r qḋ eſt p̄deſtinatū. ergo pōt dici ꝙ filius dei eſt p̄deſtinat⁹. Rᵒ. dōm ꝙ tū dicitur homo p̄deſtinat⁹ eſt eſſe filius dei ꝑ ꝑticipiū rōne ꝓpoſitōis importat anteceſſio. aut ergo reſpectu ſubiecti ſolū aut reſpectu p̄dicati aut reſpectu totius copulati. ſi reſpectu ſubiecti ſolū vera eſt q̄r dicimus [illegible] ſuppoſitū eternū in natura humana. ⁊ tȝ reſpectu ei⁹ ſimpliciter nulla poſſit eſſe anteceſſio. eñ reſpectu eius vt eſt in natura humana pōt. ſi vero reſpectu p̄dicati falſa eſt ꝓpoſitio q̄r reſpectu filii dei nulla pōt eſſe anteceſſio. ſi reſpectu copulati vera eſt q̄r p̄deſtinatū erat vt hō eſſet filius dei. tum ergo duos habeat ſenſus veros ⁊ vnū falſum potius iudicāda eſt eſſe vera. Ad qḋ ergo obiicit qḋ fili⁹ dei nō eſt res futura ⁊ qḋ p̄deſtinatio nō p̄cedit finē hunc. ſ. qui eſt eſſe filiū dei. dōm ꝙ argumēta ꝯcludunt ꝓpoſitionē eſſe falſā put anteceſſio denotat reſpectu p̄dicati qḋ ꝯcedendū eſt. vnde patȝ reſpōſio etiā ad ſcḋm.

Ad tertiū dōm ꝙ hec ꝓpoſitio filius dei eſt p̄deſtinatus eſſe hō. diſtinguēda eſt vt p̄cedens q̄r pōt notari anteceſſio reſpectu ſubiecti ł reſpectu p̄dicati vł reſpectu totius copulati in primo ſenſu eſt falſa in duob⁹ reliquis eſt vera ⁊ ideo poti⁹ iudicāda eſt vera q̄ȝ falſa. ⁊ qḋ obiicitur qḋ nō eſt grā filio dei qḋ ſit homo. dōm ꝙ q̄uis nō ſit grā filio dei qḋ ſit hō tñ eſt homo ꝑ gratiā vniōis ꝑ quā humana natura eſt aſſumpta in vnitatē diuine ꝑſone. Ad quartū dōm ꝙ hec ꝓpoſitio filius dei eſt p̄deſtinatus eſſe fili⁹ dei ſm ꝙ eſſe accipit ſm rei veritatē falſa eſt q̄r nihil eſt in ꝓpoſitōe hac tꝑale reſpectu cuius poſſit notari anteceſſio ſȝ qḋ accipit ſm manifeſtationē ſic ꝯcedit. Et quod obiicit ꝙ filius dei inquantū eſt homo eſt p̄deſtinat⁹ eſſe filius dei. Dōm ꝙ hoc intelligit de attributis que nō claudūt in ſe repugnantiā ⁊ ꝯdictionē ad eſſe filii nam talia nō p̄dicant de ipo niſi cū reduplicatione determināte ꝑ quā notat attributū ineſſe nature nō ꝑſone vt filius dei inquantū homo incipit eſſe vel eſt creatura ⁊ alia hmōi. Ad quintū dōm ꝙ hec eſt falſa filius dei eſt p̄deſtinat⁹ cum nō ponat aliqd reſpectu cuius poſſit anteceſſio denotari. ſed hic filius dei inq̄ntū eſt homo eſt p̄deſtinat⁹ eſt vera q̄r imꝑtari pōt anteceſſio reſpectu hoīs quātū ad naturā humanā. ⁊ qḋ obiicitur de ſuppoſito. dōm ꝙ q̄uis ſit vnū ſuppoſitū tamen eſt duarū naturarū ſuppoſitū ⁊ pōt ſibi aliqd ꝯuenire rōe vni⁹ nature qḋ nō ꝯuenit ſibi abſolute ſicut eē creaturā. Id qḋ prius erat ⁊c. i. habēs naturā quā ꝑus nō habebat vtrū xp̄o hic reſoluend⁹ eſt noīatiu⁹ in ablatiuū vł genitiuū. vtrūq; .i. vtriuſq; nature vel vtraq; natura.

DI VIII

Poſt predicta inquiri

oportet ⁊c. Poſtq̄ȝ determinauit mgr̄ de hiis que ꝯueniūt deo incarnato vt exprimentia vnionē hic determinat de eis que cōueniunt ei conſequētia vnionē. ⁊ diuidit in ꝑtes duas. in prima determinat de hiis que ꝯueniūt vni nature ex vnione ad alterā. in ſcḋa determinat de hiis que conueniūt ꝑſone rōne aſſumpte. x. di. prima in duas. in prima deter. quid cōueniat diuīe nature ex vnione ad humanā. in ſcḋa quid cōueniat humane ex vnione ad diuinā. ix. diſ. prima inueſtigari. prima in duas. in prima inquirit vtrū diuīa natura debeat dici nata in xp̄o ex vnione ad humanā. ſcḋo an rōne duplicitatis nature poſſit dici xp̄s bis natus. Queri etiā ſolet in prima parte mouet ⁊ ſoluit an natura in xp̄o poſſit dici nata ex vnione ad humanā. ſcḋo opponit in contrariū ⁊ ſoluit ad obiectionē. Videtur tamen.

Jc p̄mo querit vtrū diuina natura in xp̄o ſit nata ⁊ videt ꝙ ſic quicq̄d eñ idem eſt cum naſcente ⁊ de ipſo in recto p̄dicat cum eo naſcit. vñ nato petro naſcit homo cum ꝓ eſſentia diuina ſit idem cum filio dei ⁊ de eo in recto p̄dicet ipo nato de virgine ipſa naſcet. P. Incarnatio in xp̄o [illegible] nata fuit ad natiuitatē ꝓ qḋ incarnatū eſt natū eſt. ſȝ natura diuina incarnata eſt. ergo nata. P. Videt ꝙ natura humana poſſit dici nata: natura eñ hūana q̄uis generet hunc hoīem intendit generare hoīem ſimpl'r ſȝ illud qḋ eſt ꝑ ſe principale intentū a natura generante vere dicit naſci. ergo homo ſimpl'r naſcit ſed homo naturā ſignificat humanā. ergo ipa vere generat ⁊ naſcit.

P. Humana natura xp̄i ꝓducta eſt de virgine aut ꝓ per creatōnē de nulla ſbā. aut ꝑ factōȝ de aliena ſbā. aut per generationē de ſbā ſua p̄tȝ ꝙ nec ꝑ creatōeȝ nec ꝑ factōȝ. ꝓ ꝑ generatōē ꝓ eſt genita. Ad hoc dōȝ ꝙ naſci fieri quoddā eſt qḋ autē fit ad hoc fit vt ſit. vñ ſm ꝙ alicui cōuenit eſſe ita cōuenit ſibi fieri. eē aūt ⁊ fieri ꝓprie ſubſiſtentis eſt. vñ ipm ꝓprie dicit naſci ⁊ fieri. forma autē et natura dr̄ eſſe ex cōſequēti: nō eñ ſubſiſtit ſed inquātū in ea ſubſiſtit ſuppoſitū dr̄ eſſe. vñ ex ꝯñti cōuenit eis fieri vel naſci nō. q. iſta naſcūt ſed q̄r ꝑ generationē accipiunt. vñ cum natura diuina nō ſit accepta ꝑ generatōȝ humanā. natura aūt humana ſit ꝑ eā accepta. natura diuina nō poterit dici nata niſi ꝑ ꝑſona accipiat. natura aūt hūana nō ꝑ ſe ſȝ. q. ꝯñter ad generatōeȝ ſe hūs dr̄ nata. Ad p̄mū ꝓ qḋ obiicit in ꝯtrariū dōȝ ꝙ q̄uis h̄ in hūanis ſit verū eo qḋ oīe tale cū ipo ꝓducit nō tñ in diuinis niſi q̄ntū eēntia cum ꝑſona ſit idem re. nō tñ cū ꝓductōe ꝑſone ꝓducit q̄r eſt inter ea differētia in mō ſignificādi qui facit qḋ aliqd de natura dicat qḋ de ꝑſona dici nō pōt. Ad ſcḋm dōm ꝙ illud qḋ incarnatur aſſumendo carnē ad ſe ⁊ in ſe dicit naſci ſicut ꝑſona ſic aūt nō incarnat natura vt ex dictis p̄tȝ. vñ ratio nō ſeqtur.

Ad tertiū dōm ꝙ hō nō ſignificat tm̄ naturā hūanā put hic loq̄mur ſm ꝙ ſignificat hoc noīe hūanitas ſȝ cōpoſitū ſiue ſubſiſtēs in natura. ⁊ iō nō ſeq̄tur rō. Ad q̄rtū dōm eſt ꝙ q̄uis ꝑ generatōȝ ꝓducat hūana natā n̄ tñ ꝓprie generat q̄r illud ꝓprie dr̄ generari ad qḋ act⁹ generatōis terminat hoc aūt eſt ſuppoſitū.

D ſcḋm ſic ꝓcedit ⁊ videt ꝙ xp̄i nō ſint due natiuitates. naſci eñ nō eſt ꝓprie nature ſed ꝑſone. in xp̄o aūt eſt tm̄ vna ꝑſona ergo vna natiuitas. P. Generatio vel natiuitas eſt vna ad eſſe ſed in xp̄o eſt tm̄ vnum eſſe. ergo vna natiuitas.

P. Ea que non ſunt vnius rōnis nō cōnumerant ad inuicē ſicut latrabile ⁊ celeſte non dicunt duo canes. ſȝ natiuitas xp̄i corꝑalis ⁊ eterna nō ſunt vnius rōnis. ergo non ſunt due natiuitates. Sed ꝯtra ſm natiuitatem eternā xp̄s accepit naturā diuinā. ſm aūt tꝑalē humanam. ergo ſicut ſunt due nature in xp̄o ita due natiuitates P. Scḋm aliquā natiuitatē xp̄s dicit filius m̄ris ſm āt illā nō eſt fili⁹ p̄ris ꝓ in xp̄o ſūt due natiuitates

Rᵒ dōm eſt ꝙ illḋ ꝓprie dr̄ naſci qḋ egredit a generāte cōiunctū ei ſicut embrio coniungit matrici ⁊ fruct⁹ arbori vñ naſci ꝓprie dr̄ generatio viuentiū. viuere aūt cōpetit xp̄o ⁊ ſm naturā diuinā ⁊ ſm humanā. ⁊ ideo ꝓprie vtraq; cōpetit xp̄o ſm naſci. et ideo ſicut ponimus in xp̄o duas ꝓceſſiones. ſ. tꝑalē ⁊ eternā ita duas natiuitates. Ad primū ergo dōm ꝙ q̄uis naſci ſit ꝑſone tñ eſt eius nature rōne. ⁊ ideo ſm duas naturas ſunt due natiuitates. Ad ſcḋm dōm eſt ꝙ eſſe xp̄i q̄uis ſit vnū tñ habet reſpectū ad duas naturas ⁊ hic dupl'r reſpect⁹ duplici natiuitate acquirit Ad tertiū dōm ꝙ natiuitatis temꝑalis ⁊ eterne eſt vna rō ſm analogiā. nō autē

ſm vnū vocationē ſicut etiā ꝛ nature diuine ꝛ humane.

D tertiū ſic ꝓcedit̃ ꝛ videt̃ φ xp̄s nō poſſit dici bis natus nihil enī̄ dicit̃ naſci ex hoc q̄ȯ aduenit ei aliq̄d poſt eſſe cōpletuꝫ ſicut ſi capill⁹ hoī aduenia t. ſꝫ natura humana aduēit filio dei poſt eſſe completū. ḡ rōne eius nō p̄ōt dici bis nat⁹. ꝑ. Hoc aduerbiū bis im̄ꝑtat actuū ſucceſſionē ſed nō ſuccedit eterne tꝑalis tū eterna ſit ſemꝑ. ḡ rōe duaꝝ natiuitatū nō p̄ōt dici bis natus. ꝑ. Ubi nō eſt interruptio nō vtimur hoc aduerbio bis ſꝫ generatio eterna nō interrūpit̃. ḡ rōne ei⁹ nō p̄ōt dici xp̄s bis nat⁹. Sꝫ cōtra bis im̄ꝑtat actuū numerū cū ſit aduerbiū numerandi ſed duplex eſt chriſti natiuitas. ḡ ſm eas debet dici bis natus. ꝑ. Plus diſtat ꝓceſſio tꝑalis ab eterna q̄ꝫ tꝑalis a tꝑali ſꝫ rōne ꝓceſſionū tꝑaliū. ſ. dꝛ apl’us bis datus a Greg. ḡ rōne duarū natiuitatū tꝑalis ꝛ eterne debet dici xp̄s bis natus. R⁰ dōm φ bis im̄ꝑtat numerum act⁹ nō ſm φ act⁹ nūerat̃ ex ſubō quia duobꝫ currentibꝫ nō dicit̃ φ bis curra t̃ neqꝫ etiā ſm φ actus nūerat̃ ex termīs qꝛ ſi aliq̄ȯ moueat̃ ſil’ ſm alterationē ꝛ augmētū nō dꝛ φ bis moueat̃. ſed im̄ꝑtat nūerū actuū ſm φ actus numerat̃ ꝓpter diuerſā menſurā q̄ȯ quidē ↄtingit dupl’r. vno mō q̄n ſunt due nature eiuſdē generis ſicut duo tꝑa q̄ȯ nō cōtingit niſi ꝑ interruptōeꝫ et ꝓpter hoc aduerbiū bis iꝑoꝛtat actus interruptōnū cū dꝛ bis curritur. Alio mō q̄n due menſure nō ſunt eiuſdē generis ſicut eternitas ꝛ tp̄us ꝛ hoc mō dꝛ xp̄s bis natus qꝛ vna eius natiuitas menſurat̃ eternitate alia ṽo tempe.

Ad primū ḡ dōm φ q̄ꝫuis natura hūana adueniat filio dei poſt eſſe cōpletū. tn̄ nō aduenit ei accidental’r vt capillus homī ſed ſbaliter. ꝛ iō nō eſt ſil’e. Ad ſcd̄m et tertiū dōm φ rōnes ille ꝓcedunt q̄n hoc aduerbiū bis deſignat diuerſas menſuras eiuſdē generis. ꝛ hoc non eſt in ꝓpoſito.

D q̄rtū ſic ꝓcedit̃ ꝛ videt̃ φ in xp̄o ſint due filiatōes multiplicata enī̄ cā m̄ltiplicat̃ effect⁹. ſed filiatio eſt effect⁹ natiuitatis. ḡ ea multiplicata multiplicat̃. ſed in xp̄o ſunt due natiuitates. ḡ due filiatōes ꝑ. Relatiua poſita ſe ponūt ꝛ ꝑempta ſe perimunt. ḡ interempta m̄r̄nitate interimit̃ filiatio qua xp̄s eſt filius m̄r̄is. ſed nō interimit̃ illa qua eſt fili⁹ p̄r̄is. ḡ hec nō eſt illa. ḡ ſunt due. ꝑ. Si pater fuiſſet natus de ṽgine fuiſſet filius ṽginis. ſed tn̄ nō eterna filiatōe ḡ altera. ḡ xp̄s ſil’r. Contra oīe accn̄s aliq̄ȯ habet ſubiectū immediatum ꝛ id denomīat vt albedo ſuꝑficiē ſed filiatio tꝑalis nō denoīat naturā ſꝫ ꝑſonā. in ꝑſona ṽo nō p̄ōt eē aliq̄ȯ accn̄s tꝑale ſm rem. ḡ filiatio tꝑalis nihil ponit in xp̄o ſm rem. ꝑ. Filiatio eſt ꝓprietas ꝑſonalis ſed ꝑſona tm̄ vna eſt in xp̄o. ḡ ꝛ filiatio. Ad hoc dōm φ quidā ꝓpter duas natiuitates et naturas exiſtentes dicunt in xp̄o duplicem eſſe filiationē qꝛ ponūt filiatōꝫ ꝑſonā reſpicere mediāte natura et eam aduenire rōne generatōis. ſed cōtra eos eſt qꝛ filiatio ↄſequit̃ generatōꝫ vt determinatiua ſuppoſiti nō natura media qꝛ ſic eā denoīaret ſicut app̄et in alijs accidentibꝫ q̄ ↄueniūt toti rōne ꝑtis qꝛ ꝑ ꝑtē determināt totum ſicut criſpitudo filiatio aūt nec determinat nec denoīat naturā. vn̄ nō p̄ōt dici natura filia ꝛ iō nō p̄ōt per eam determinare ſuppoſitū vel denoīare. Sciendū eſt igit̃ ſm alios φ cū filiatio ſit relatio ꝛ nulla relatio temporalis poſſit deo ↄuenire ſm rem in xp̄o autē nō ſit niſi diuinū ſuppoſitū ſm cōeꝫ opinionē filiatio q̄ erit tꝑalis relatio nō poterit in eo poni real’r. ꝛ iō non p̄ūt eē in xp̄o due reales filiatōes vna tꝑalis ꝛ alia eterna. nihilomin⁹ tn̄ dicet̃ ex tp̄e fili⁹ ṽgis real’r ſicut real’r dꝛ dn̄s ex eo q̄ȯ real’r creatura refert̃ ad ip̄m vn̄ ↄcedēdū eſt q̄ȯ ī xp̄o eſt vna filiatio filiatio realis qua refert̃ ad p̄r̄em. ꝛ reſpectu quidē rōnis quo refert̃ ad m̄r̄em ſm quē real’r dꝛ filius qꝛ m̄r realiter refert̃ ad ip̄m. Ad p̄mū ḡ q̄ȯ obijcit̃ in ↄtrariū. dōm φ natiuitas nō ſolū nūerat̃ ex ꝑte ei⁹ φ naſcit̃ ſꝫ ex ꝑte mōi naſcēdi qꝛ dīc actū naſcēdi vn̄ q̄ꝫuis idē ſit q̄ȯ naſcit̃ ex vtero et ī vtero tn̄ dꝛ duplex natiuitas qꝛ ḡ in xp̄o q̄ꝫuis ſit vn⁹ act⁹ tn̄ duplex eſt mod⁹ ꝛ duplex act⁹ naſcēdi. iō recte dꝛ ī xp̄o duplex natiuitas nō aūt duplex filiatio. l’ dōꝫ φ natiuitas nō ē tota cā filiatōis. ſꝫ natiuitas cū eſſe cōpleto naſcētis q̄ȯ eſt hoc vnitū. Ad. ij. dōm φ m̄r̄nitas ponit aliū reſpectū in xp̄o ſicut iam dictum eſt ꝛ illa remota remouet illū reſpectū. ſed nō oportet q̄ȯ ponat aliā filiatōꝫ realē qꝛ eius nō eſt ſuſceptiuū ſuppoſitū diuinū. Ad tertiū dōm φ ſi p̄r carnē aſſumpſiſſet de ṽgine eſſet fili⁹ ṽginis nō quidē ꝑ aliquā realē filiationē cuius ſuppoſitū eternū eſſet ſubm̄ ſed ꝑ reſpectum rationis tantū.

Oc eſt enim naſci de ṽgine.

ſ. hoīem aſſumere verum eſt ſi aſſumere dicatur ad ſe ſumere ꝛ in ſe q̄ȯ perſone ↄuenit non nature ex vt ſupradictis patet.

DI IX

Reterea inueſtigari

oportet ꝛc̄. Poſtq̄ꝫ deter. mgr̄ q̄d ↄueniat diuine nature ex vnione ad humanā hic deter. quid ↄueniat humane nature ex vnione ad diuinā. ꝛ diuidit̃ ī duas. in p̄ma querit an humana natura in xp̄o ſit latria adorāda. in ſcd̄o deter. veritatē ibi. iō quibuſdā ꝛc̄. ꝛ hec diuidit̃ ī duas. ſm φ duas ponit opiniones ſcd̄a incipit ibi. alij placet. ꝛ hec in. iij. in p̄ma ponit ſolutionē. in ſcd̄a r̄ndendū ad obiectionē factā in ↄtrariū ibi. nec ↄtra hoc facit. in tertia ſolutionē ↄfirmat ibi. de hoc Hiero. ita ait.

Ic eſt duplex queſtio. prima de latria ſcd̄a de dulia. ꝛ p̄mo videt̃ φ latria nō ſit ſp̄alis virt⁹ oīs enī̄ ṽtus in libera volūtate ↄſiſtit ſed h̄ nō cōpetit latrie cū ſit ſeruit⁹ q̄dā vt in l’r̄a dr̄ ergo latria nō eſt ṽtus. ꝑ. Latria eſt ſeruit⁹ deo debita. ſed ꝑ oē opus ṽtutis deo ſeruit̃. ḡ oē opus ṽtutis ad latriā ꝑtinet ꝛ ſic latria nō eſt ſp̄alis ṽtus. ꝑ. Omīs ṽtus ſp̄ualis aut eſt theologica aut cardialis ſꝫ latria nō eſt ṽt⁹ theologica cū habeat actū exterioꝛē. ſ. ſacrificiū offerre. theologicarū aūt ṽtutū act⁹ ſunt interiores. vt credere ſperare ꝛ diligere. nec iterum eſt cardinalis cū habeat deuꝫ ꝓ obiecto. latria enī̄ deus colit̃. ergo latria nō eſt ſp̄ealis ṽtus. Sed ↄtra eſt q̄ȯ tullius in rethoꝛicis ponit. religionē ſpeciē iuſticie. religio aūt idem eſt q̄ȯ latria. vt pꝫ ex diffinitōe quā ponit religio eſt que cuidā nature quā diuinā vocant cultū cerimoniāqꝫ affert. ḡ latria eſt ſp̄alis ṽtus. ꝑ. Speciali vicio ſp̄alis ṽtus oppoinit̃ ſꝫ idolatria eſt ſp̄ale viciū cui opponit̃ latria. ḡ latria eſt ſp̄alis ṽtus. R⁰. dōꝫ φ vbi eſt ſp̄alis rō obiecti in actibꝫ hūanis laudabilibꝫ ibi neceſſe eſt ponere ſp̄alē ṽtutē. deo autē p̄ꝛe oībꝫ eſt ſeruiendum vn̄ obſequiū q̄ȯ deo debet̃ habꝫ ſp̄alē rōnem obiecti inter actus laudabiles. ꝛ iō latria q̄ debitū obſequꝫ deo reddit eſt ſp̄alis ṽtus Ad p̄mū ḡ dōm φ ſeruitiū quo deo ſuim⁹ nō excludit libertatē qua aliq̄s ꝑ ſeip̄m agit ſine coactione que libertas ad ṽtutē requirit̃ ſꝫ excludit libertatē q̄ aliq̄s ꝑ ſeip̄ꝫ agit que vere ṽtuti opponit̃. nam actus vere ṽtutis in deū oꝛdinant̃. Ad ſcd̄m dōꝫ φ aliqua ṽtus dꝛ general’ dupl’r. vno mō ſimpl’r. vl’ qꝛ eſt genus omniū ṽtutū vt iuſticia generalis. vel qꝛ eſt cā quodāmō aliarū ṽtutū ſicut prudētia ṽtutū moꝛaliū

alio mō dr̄ aliq̄ ꝟtus generalis ſcḋm q̄d in q̄ṫū .ſ. vtiſ actibus aliaꝝ ꝟtutū materialr̄ circūponēs eis rōnem ꝓp̄ij et ſpālis obiecti ꝛ ſic latria p̄t dici generalr̄ ꝟtus q᷑ act⁹ ceteraꝝ ꝟtutū aſſumit .q. q̄dā obſeq̄uiū deo debitū. ꝛ ſic ſimplr̄ eſt ſpālis ꝟtus. et ſpālis rōne obiecti. generalr̄ aūt ſcḋm q̄d. Ad tertiū dōm ꝙ latria nō eſt ꝟtus theologica q̄uis ꝟtutes theologicas p̄ſupponat. reducitur aūt ad vnā cardinaliū .ſ. ad iuſticiā cui⁹ eſt reddere debitū ꝛ nec deus eſt obiectū hmōi ꝟtutū. ſꝫ id q̄d deo redditur q̄d eſt quid creatū. deus aūt cui redditur eſt finis.

D ſcḋm ſic ꝓceditur ꝛ videt̄ ꝙ hūana natura nō ſit adorāda adoratōe latrie in xp̄o glo. ſup illud pſal. adorate ſcabellū pedū eius ꝛc̄. dicit ꝙ caro xp̄i nō eſt adorāda adoratōne latrie q̄ deo debet̄. P. Aug. de ci. dei. cū in forma dei ſacrificiū ſumat in forma ſerui ſacrificiū maluit eſſe q̄ ſumere ḡ in forma ſerui nō lꝫ ei ſacrificiū exhibere. ḡ nec ip̄m latria adorare ad quā ꝑtinet exhibitio ſacrificij. Itē cui ꝯuenit adorare nō ꝯuenit adorari xp̄o homi ꝯuenit adorare Joh. iiij. Nos adoram⁹ q̄d ſcim⁹ ꝛc̄. ḡ ei nō ꝯuenit adorari. Contra om̄e rōnale aut ſeruire aliciū debet. aut ei ſeruiendū eſt. humana natura in xp̄o nulli debet ſeruire. q᷑ nō eſt ſecūa. vt ait Dam. ḡ ei ſeruiēdū eſt. ḡ latria que eſt ſuit⁹ adorāda eſt. P. Scḋm athanā. ſicut aīa rōnalr̄ ꝛ caro vn⁹ ē hō. ita de⁹ ꝛ hō vnus eſt xp̄s. ſed vna eſt veneratio anime ꝛ carnis. ḡ dei ꝛ hoīs.

Ad hoc dōm eſt q̄d duplr̄ aliq̄d honorat̄. vno mō ꝓpter ſeip̄m ꝛ ſic hoc ſolū honorat̄ ſuppoſitū rōnalis nature cuius eſt agere actus ꝟtutis cui debet̄ honor. alio mō honorat̄ aliq̄d ꝓpter id cuius eſt ſicut manus regis vel veſtis ei⁹ honorat̄ vno ꝛ eodē honore q̄ rex honorat̄ ſed ſcḋm ſcḋaꝫ opinionē in xp̄o nō eſt aliq̄d ſuppoſitū creatū natura ꝟo humana que eſt creata nō eſt ſuppoſitū ſꝫ ſuppoſiti eterni in ea ſubſiſtētis vn̄ magis eſt adoranda ſcḋo mō q̄ p̄mo .ſ. honore vno cum ꝟbo. ꝛ ſic latria adorat̄. ſcḋm ꝟo p̄imā opinionē que ponit ſuppoſitū creatū in xp̄o magis adorāda eſt humanitas xp̄i p̄mo mō .ſ. ſeparati q̄ ſcḋo ꝛ ꝑ ſeip̄am ꝛ ſic adorat̄ dulia excellētiori mō plus q̄ alia creatura. deo eīn inquantū eſt creator debetur latria Ad illud ḡ q̄d obijcit̄ in ꝯtrariū q̄d nō eadē adoratōe ꝛc̄. dōm eſt q̄d verū eſt ſi ꝯſideret ꝑ ſe Ad. ij. dōm ꝙ Aug⁹. nō dicit q̄n potuerit ſed maluit eſſe q̄ ſumere. q᷑ ſumere ꝯueniebat ei in forma ſerui ꝑ accidens nō ꝑ ſe eſſe aūt ſacrificiū ꝑ ſe. Ad. iij. dōꝫ ꝙ nō ꝯuenit eidē adorare ꝛ adorari eodē mō ſed p̄ōt eſſe q̄ d vni ꝯuenit adorare per ſe: eidē adorari ꝯuenit ꝑ accn̄s adorare aūt ꝯueniebat aīe xp̄i ꝑ ſe adorari ꝟo ꝑ accidēs.

Einde queritur de dulia

ꝛ videt̄ ꝙ dulia idem ſit q̄d latria honor enī deo debit⁹ ē latria. ſꝫ dulia ē honor debitus deo q᷑ ſup illud pſ. dn̄e de. me. in ſpe. dicit glo. Dn̄s om̄niū ꝑ potentiā cui debet̄ dulia. ḡ dulia idem eſt q̄d latria P. Eadē ꝟtute de⁹ ꝛ p̄xim⁹ diligit̄ .ſ. charitate. ḡ ꝛ eadē ꝟtute honorat̄. ſed deus honorat̄ latria. ꝓxim⁹ aūt dulia ḡ latria ꝛ dulia ſunt eadē virtus P. Iperdulia ponitur ſpecies dulie ſed latria eſt ip̄dulia cū ſit ſupra duliaꝫ. ergo latria eſt ſpēs dulie.

Sed cōtra ſapia et ſcia ſunt diuſa dona q᷑ vnū eſt de eternis alteꝝ de t̄palib᷒. ḡ ꝛ latria que debet̄ deo eſt alia virtus a dulia que debet̄ hoi. P. Maior eſt excellentia dei reſpectu hois q̄ alicui⁹ doni creati reſpectu alterius ſed ꝓpter excellētiā doni magnificētia ponit̄ a pho in. iiij. ethi. diſtincta virtus a libertate que circa dona cōīa actū habet ḡ ꝛ latria que importat honorē deo debitū eſt diſticta ꝟtus a dulia que importat honorē creature debitū ꝛ exhibitū. R⁹. dōm ꝙ cū honor alicui debeat̄ rōne ſue bonitatis vbi eſt alia rō bonitatis oꝑꝫ eſſe aliā rōnem honoris bonitas aūt dei ꝛ creature non coīcidunt in vnā rōnem cū deus ſit bon⁹ ꝑ eſſentiā creatura ꝑ ꝑticipatiōeꝫ. ꝛ iō honor deo debit⁹ ꝛ creature ad vnā ꝟtutē non ꝑtinet. ꝛ ꝓpter hoc oꝑtet latriam ꝛ duliā eſſe diuerſas ꝟtutes. Ad p̄imū ḡ dōm ꝙ nomen dulie duplr̄ accipit̄ q̄nq̄ꝫ cōiter ꝓ om̄i honore ꝛ ſic loquit̄ glo. illa. Q̄nq̄ꝫ ſpālr̄ ꝓ honore debito creature ꝛ ſic nunc de dulia loq̄mur Ad ſcḋm dōm ꝙ rō diligēdi p̄imū ex charitate deus eſt. ꝛ iō eadē ꝟtute deus ꝛ p̄xim⁹ diligit̄. ſecus aūt de dulia ꝛ latria rōne iam dicta. Ad. iij. dōm ꝙ creatura aliqua ex hoc q̄d creatori vnit̄ alijs creaturis p̄ponit̄. tn̄ extra terminos creatē nō ponit̄ nec in naturā diuinā ꝯuertit̄. ꝛ iō ip̄dulia q̄ tali creature debetur q̄uis excedat duliā alijs creaturis debitaꝫ ꝓpter q̄d ip̄erdulia dr̄ nō tn̄ extra genus dulie ponit̄ ſed nec ad latrie gradū pertingit.

D ſcḋm ſic ꝓcedit̄. ꝛ videt̄ ꝙ petōres nō debeant honorari dulia. honor enī vt dicit phs eſt reuerētia exhibita alicui in teſtimoniū ꝟtutis ſed petōres etiā plati nō hn̄t ꝟtutē. ḡ q̄ eos honorat falſū teſtimoniū ꝑhibet q̄d eſt petm̄. P. Greg. dicit i paſto. in ceꝑlū culpa vehemēti⁹ excrēdit cū ꝑ reuerentia ordis petōr honorat̄. ḡ mal⁹ plat⁹ nō eſt honorād⁹ ꝛ mlt̄omin⁹ malus ſubdit⁹ P. Scḋm phm. honor nō debet̄ niſi reb᷒ diuīs ſed petōr nō eſt res diuīa q᷑ ꝑdit di imitatōꝫ ꝛ ſilitudinē ḡ honor nō debet̄ ei Sꝫ contra videt̄ ꝙ dulia debeat etiam demonib᷒ exhiberi Dam. cuius grā nos inuicē honoram⁹ niſi q᷑ ad imaginem dei ſum⁹. ſed hec rō manet in demonib᷒ ꝛ petōrib᷒ ergo eis eſt honor dulie exhibend⁹. Item videt̄ ꝙ irrationabilib᷒ q᷑ in eis eſt veſtigiū q̄d eſt ſilitudo dei ſicut imago ꝛ ſi nō adeo expſſa. magis aūt ꝛ min⁹ nō diuerſificat̄ ſpecie. ḡ irrōnabilia aliq̄ualr̄ ſūt dulia adorāda. Ad hoc dōm eſt cū honor ſit exhibitio reuerentie in teſtimoniū ꝟtutis ſcḋm ꝙ b ō ſe habꝫ ad ꝟtutē ſic ſe habet ad honorē ceteris parib᷒. cū ḡ demon ſit nullaten⁹ capax virtutis nullaten⁹ ē adorand⁹ q᷑ vero bonus in ſūmo gradu ꝟtutis eſt ſūme eſt honorand⁹ honore dulie cōis q᷑ etiā hn̄s officiū inducēdi ad virtutē ꝛ ꝯſeruādi virtutem vt platus inquantū hmōi melior eſt q̄ ſuſceptor. ideo magis honorand⁹. etiā ſi actu ſit mal⁹ q᷑ vero ſubdit⁹ bonus malo ſubdito ꝟtuti eſt ꝓpinquior. ideo magis honorād⁹ q᷑ bonus actu eſt virtuoſus malus ꝟo nō actu ſed potētia. Ad p̄imū igit̄ q̄d obijcit̄ in ꝯtrariū dōm ꝙ verbū phi intelligit̄ de virtute que eſt in actu vel in aptitudine. Ad ſcḋm dōm ꝙ platus in eo q̄d petōr nō eſt honorand⁹ q̄uis inquantuꝫ plat⁹ ſit honorand⁹ et q̄uis hmōi honor poſſit eſſe occaſio peccandi alijs nō tn̄ cā. Ad tertiū dōm ꝙ etiā petōr aliq̄ mō eſt res diuina inquantū eſt imago dei ꝛ capax eius.

Ad quartū dōm ꝙ ſola ſba imaginis nō eſt rō honoris ſed rn̄ reducibilitas ad actualē capacitatē eius cui⁹ eſt imago que deficit in demonib᷒ ꝛ petōrib᷒ damnatis

Ad. v. dōm ꝙ ſilitudo veſtigij n̄ ponit aptitudinē ad ꝟtutē ſicut ſilitudo imagis. ꝛ iō dulia nō debet̄ eis.

Na adoratione incontaminata

carne eius. ḡ videt̄ ꝙ fili⁹ ſit magis adorād⁹ q̄ p̄r. dōm ꝙ hūanitas eius n̄ adorat̄ latria niſi ꝓpter diuinitatē. ꝛ iō nō facit ip̄m magis adorabilē ſed plura in ip̄o adorari Nemo carnē xp̄i manducat niſi p̄us adoret loquit̄ de manducatōe ſpirituali nō tn̄ ſacramētali. vel nemo manducat id eſt manducare debet.

DI. X

Olet etiam a quibuſdam queri ⁊c̄. Poſtq̄ȝ determinauit mgr̄ qualr̄ aliq̇d conueniat vl̄ nō ↄueniat vni nature ex h̄ q̄ð eſt alij aſſociata ī pſo-
na xp̄i. hic intendit deter. q̇d ↄueniat ipi pſone rōne hu-
mane nature. q̇d em̄ ↄueniat ſibi rōne diuine nature in
p̄mo li. dictū eſt. diuidit̃ aūt hec pſ ī duas. p̄mo querit
vtrū ↄueniāt xp̄o rōne hūane nature illa que ad digni-
tatē hūane nature ptinēt. in ſcd̄a de hijs q̄ ptinēt ad de-
fectū. di. xi. p̄ma in duas. in p̄ma inquirit de illis q̄ pti-
nent ad dignitatē naturalē. ſcd̄o de hijs que ptinent ad
dignitatē gr̄e ibi. ſi v̄o querit̃. circa p̄mū duo. ſ. p̄mo mo-
uet queſtionē. ſcd̄o obijcit ad vtrāq̄ȝ ptē ⁊ ſoluit. q̄ð em̄
pſona. ⁊ diuidit̃ in duas. ſcd̄m duas vias quibꝫ ad que-
ſtionē ꝓpoſitā argumētat̃. ſȝ alr̄ nitūt̃. circa p̄mā duo. ſ.
p̄mo pōit obiectōȝ. ſcd̄o ſoluit ibi. ꝓpt̃ hec ī cōueniētia ⁊
hec diuidit̃ ī duas. p̄mo r̄ndet ad queſtōȝ. ſcd̄o ad rōnē
id tn̄ nō ſequit̃. ſed aliter nitunt̃. hic ponit aliā obiectio-
nem. ⁊ primo obijcit. ſcd̄o ſoluit ibi. ad q̄ð dici pōt. ſi v̄o
querit̃ hec diuidit̃ in duas ptes ſm̄ duas q̄ſtiōes q̄s po-
nit. p̄ma eſt de filiatōe ſm̄ adoptōȝ. ſcd̄a de p̄deſtinatōe
ibi. deinde ſequit̃. circa primū duo. ſ. p̄mo oñdit q̄ xp̄s
non ſit fili⁹ adoptiu⁹. ſcd̄o obijcit inↄtrariū. ⁊ circa hoc
d. ſ. p̄mo obijcit. ſcd̄o ſoluit ibi. ad q̄ð dici pōt. tertō ſo-
lutōeȝ ↄfirmat. p̄ma q̄ȝtū ad h̄ q̄ð xp̄s ē natal' fili⁹ v̄gis.
ibi. q̄ v̄o naturalr̄. ſcd̄o q̄ȝtū ad h̄ q̄ð ñ fili⁹ adoptiu⁹.

Ic p̄mo querit̃ vtrū xp̄s ſm̄ q̄ hō ſit de⁹ ⁊ vi-
det̃ q̄ ſit ad Phil'. ij. Dedit illi nomē. glo. in-
q̄ȝtū hō aſſūpſit nomē dei nō vſurpatiue ſȝ ve-
re ſȝ nomē q̄ð hȝ vere inq̄ȝtū eſt hō vere dr̄ de-
co ſm̄ q̄ hō. ḡ vere dr̄ q̄ xp̄s ſm̄ q̄ hō ē de⁹. P. Xp̄s ē
de⁹ p gr̄aȝ vniōis ſȝ gr̄a vniōis ñ ↄueīt ei niſi ſm̄ q̄ ē hō
ḡ ſm̄ q̄ eſt hō eſt de⁹ P. Scd̄m q̄ ē hō p̄deſtiat⁹ eſt eē
fili⁹ dei ⁊ ſic de⁹. Cōtra xp̄s ſm̄ q̄ ē de⁹ fuit ab etno ſi
igit̃ xp̄s ſm̄ q̄ hō eſt de⁹ ſm̄ q̄ hō fuit ab etno q̄ð ſlm̄ ē.
P. Predicata oppoſita ñ ↄueīūt eidē ſm̄ idē ſȝ xp̄s ſm̄
q̄ hō eſt creatura. ḡ nō creatoꝛ ⁊ ſic nec deus. Ad hoc
dōȝ eſt q̄ð cū dr̄ xp̄s ſm̄ q̄ hō eſt de⁹. ſm̄ q̄ replicat cau-
ſam inherētie p̄dicati ad ſubiectū. pt̄ ḡ replicare vt hēat
cauſā naturā humanā. ⁊ ſic eſt falſa. q̄ꝛ nullo mō eſt cau-
ſa natura hūana q̄ð hō ſit de⁹. vel pſonā ⁊ h̄ dupl'r. q̄ꝛ vt
hmōi hoīs pſonā ⁊ ſic eſt vera q̄ꝛ pſona hmōi hoīs. ſ. i. xp̄i
eſt de⁹. ⁊ iō iſta ſimpl'r ē vera xp̄s ſm̄ q̄ ille hō eſt de⁹ vl'
pſonā abſolute hoīs ⁊ nō hmōi hoīs determinatā. ⁊ ſic ñ
eſt ſimpl'r ↄcedēda q̄ꝛ nō cuilibȝ pſone hoīs cōuenit eſſe
deū. Ad illud ḡ q̄ð obijcit̃ in ↄtrariū. dōm q̄ aſſūptiō
ſignificat̃ p modū motus cui aūt ↄueīt p ſe ad aliq̇d mo-
ueri nō ↄuenit p ſe eē id. ſicut nigꝝ p ſe mouet̃ in albedi-
nē nō tn̄ p ſe eſt albū ſilr̄ aſſumere nomē dei pt̄ ↄuenire
xp̄o ſm̄ q̄ hō et tn̄ eſſe deū nō ei ↄuenit ſm̄ q̄ hō. Ad
ij. dōm q̄ hoc nomē xp̄s ſignificat pſonā in duabꝫ natu-
ris. vñ nō ↄuenit ei p gr̄aȝ q̄ ſit deus ab eterno ſȝ q̄ð ſil'
ſit deus ⁊ hō hoc ē p gr̄am vniōis. Ad. iij. dōȝ q̄ hec
ꝓpoſitio xp̄s ſm̄ q̄ hō p̄deſtinat⁹ eſt eſſe fili⁹ dei eſt du-
plex. nā ſi hec determiatio ſm̄ q̄ hō determinet h̄ pticipiuȝ
p̄deſtinat⁹ eſt vera. ⁊ eſt ſenſus xp̄s eſt p̄deſtinat⁹ ſm̄ q̄
homo vt ſit fili⁹ dei. ſi aūt hoc verbū ſit falſa eſt ⁊ eſt ſen-
ſus. xp̄s p̄deſtinat⁹ eſt vt ſit filius dei ſm̄ q̄ homo et in
hoc ſenſu infertur ↄcluſio.

D ſcd̄m ſic pcedit̃ ⁊ videt̃ ſm̄ q̄ hō ſit pſona. p-
ſona ſm̄ Boe. eſt rōnal' nature ſb̄a īdiuidua
ſȝ xp̄s ſm̄ q̄ hō eſt hmōi. ḡ ſm̄ q̄ hō eſt pſona
P. Auctoꝛ nature naturā nō deſtruit ſicut
dicit Aug. Cum igit̃ dignitas pſonalis in hoīe ſit natu-
ra aliqua p vnionē non deſtruit̃. ḡ ſm̄ q̄ hō eſt perſona.
P. Videt̃ ſm̄ q̄ hō ſit indiuiduū. xp̄s eīm ſm̄ q̄ hō eſt
aliq̇d. ſȝ nō aliq̇d vl'e. ḡ aliq̇d ptic'lare. ḡ ſm̄ q̄ hō eſt in-
diuiduū. P. Indiuiduatio nihil eſt niſi natura ſpe-
ciei ⁊ accn̄tia indiuiduātia ſȝ xp̄s ſm̄ q̄ hō habet natu-
ram hūanā et accidētia indiuiduātia ipm̄. ḡ ſm̄ q̄ hō ē
indiuiduū. P. Videt̃ ſm̄ q̄ hō ſit ſuppoſitū vl' res na-
ture xp̄s ſm̄ q̄ hō eſt res quedā. ſed nō eſt res nulli⁹ na-
ture. ḡ eſt ſm̄ q̄ hō res nature. P. Natura nō hȝ eſſe
actu niſi in ſuo ſuppoſito ⁊ ī re ſua. natura v̄o hūana hȝ
eſſe actu in xp̄o ſm̄ q̄ hō. ḡ xp̄s ſm̄ q̄ hō eſt ſuppoſitū vl'
res hūane nature. Ad hoc dōȝ eſt q̄ð in xp̄o nō eſt ni-
ſi vna pſona que eſt pſona eterna. nullū aūt eternū ↄue-
nit xp̄o ſm̄ q̄ hō ꝓpꝛie loquēdo. vñ hec non eſt vera xp̄s
ſm̄ q̄ hō eſt pſona niſi replicet̃ ſuppoſitū hoīs xp̄i vt di-
cat̃ xp̄s ſm̄ q̄ iſte hō eſt pſona et hoc verū eſt. Ad illō
ergo q̄ð obijcit̃ ī ↄtrariū. dōȝ q̄ xp̄s ñ ſm̄ q̄ hō ſȝ ſm̄ q̄
iſte hō eſt īdiuidua ſb̄a rōnal' nat̄e. vñ ſm̄ q̄ iſte hō eſt p-
ſona ſicut eſt deus. A. ij. q̄ obijcit̃ de deſtructōe pſone
dōm q̄ nūq̄ȝ hūane nature aſſūpte a v̄bo p ſe infuit pſo-
nalitas. vñ nō eſt in ea aliq̇d deſtructū. ſed illō q̄ð ineſſe
poterat eſt in meli⁹ cōmutatū. Ad. iij. q̄ querit̃ de in-
diuiduo ſciendū eſt q̄ð in xp̄o ſunt plura indiuidua q̄ꝛ
indiuiduū inuenit̃ in ſb̄a ⁊ accn̄tibꝫ. ſȝ tn̄ nō oīa de xp̄o
p̄dicant̃. ſȝ tm̄ ſm̄ q̄ idiuiduū in ſb̄a inuenit̃. ſm̄ q̄ p ſe
ſtat ⁊ ab alijs eſt diuiſū. ⁊ h̄ mō indiuiduū in xp̄o nō eſt
aliud q̄ȝ pſona. vñ ſicut hec eſt falſa xp̄s ſm̄ q̄ hō eſt pſo-
na ita hec eſt falſa xp̄s ſm̄ q̄ hō eſt idiuiduū. de alijs āt
indiuiduis nō pt̄ dici q̄ xp̄s ſm̄ q̄ hō ſit indiuiduū. q̄ꝛ
de eo minime p̄dicant̃ q̄ ḡ dr̄ q̄ð xp̄s ſm̄ q̄ hō eſt aliq̇d
aut vl'e aut pticulare. dōm q̄ neutrū ↄcedendū eſt q̄ꝛ ho-
mini vt hoī accidit eſſe vl'e vel ptic'lare. ſȝ iſta vera ē xp̄s
ſm̄ q̄ eſt iſte hō eſt aliq̇d pticulare vt fiat replicatio p pſ-
ſona. Ad. iiij. dōm q̄ argumentū nō ꝓbat q̄ð xp̄s ſm̄
q̄ hō ſit indiuiduū ſed q̄ð habeat indiuiduatā naturaȝ
humanā. Ad. v. q̄ querit̃ vtrū ſit ſuppoſitū vel res na-
ture ſm̄ q̄ hō. dōm q̄ ſuppoſitū vel res nature duo im-
portat. ſ. reſpectū ad naturā cōem et aliq̇d ſubſiſtēs cui
ineſt ille reſpect⁹ quoꝝ vnū eſt ī xp̄o ſm̄ q̄ hō. ſ. reſpect⁹
ad naturā cōem nō aūt reliquū q̄ꝛ ex hūana natura ni-
hil reſultat ſubſiſtēs p ſe in xp̄o. ideo hec ē falſa. xp̄s ſm̄
q̄ homo eſt ſuppoſitū vel res nature. tn̄ accedit ad veri-
tatē magis q̄ȝ aliqua p̄dictaꝝ inquantū iſta noīa impo-
nunt̃ a reſpectu ad naturā cōem. vñ ſi ſuppoſitū ſumat̃
adiectiue ē vera. xp̄s eīm ſm̄ q̄ hō ſupponit̃ hūane nat̄e
vl' eſt aliq̇d ſuppoſitū hūane nature. q̄ ḡ obijcit̃ q̄ ſuppo-
ſitū vl' res nature dr̄ a cōi ex h̄ q̄ð hȝ naturā cōem. dōm
q̄ nō ex ſolo reſpectu ad naturā cōem dr̄ q̇s ſuppoſitū vl'
res nature ſimpl'r ſȝ ex ꝓpꝛietate p ſe ſubſiſtēdi in natura
illa. hoc aūt xp̄o ſm̄ q̄ hō nō ↄuenit Ad. vj. dō q̄ ſup-
poſitū alicui⁹ nature dr̄ dupl'r vel in q̄ natura ipa ſubſi-
ſtit vl' q̄ð p ipam naturā ſubſiſtit. p̄mo mō verū ē q̄ð na-
tura nō hȝ eē actu niſi in ſuo ſuppoſito. ſcd̄o mō nō. nec
enim accidētia ſubſiſtūt in ſubiecto. nec tn̄ ſubiꝫ p eas
ſubſiſtit.

D tertiū ſic pcedit̃ ⁊ videt̃ q̄ chriſt⁹ ſm̄ q̄ ho-
mo ſit fili⁹ adoptiu⁹. Hyl'. ptās diuinitatis
non amittit̃ tum carnis humanitas adopta-
tur. ⁊ loquit̃ de chriſto. ergo chriſt⁹ ſm̄ q̄ ho-
mo adoptat⁹ eſt. P. Maioꝛ eſt dignitas adoptiui fi-
lij q̄ȝ ſerui ſed xp̄s ſm̄ q̄ hō dicit̃ ſeruus ergo multo ma-
gis fili⁹ adoptiu⁹. P. Aug. dicit q̄ ea gr̄a fit hō qui-
cunq̄ȝ xp̄ian⁹ qua ille ab vtero factus eſt homo ſed qui-
cunq̄ȝ ab vtero fit chriſtian⁹ hoc fit per gratiā adoptio-
nis. ergo ⁊ ille homo factus eſt chriſtus per gratiaȝ ad-
optionis. ⁊ ita eſt filius adoptiu⁹. Ad oppoſitū arḡ

bꝛo.in glo.coll'.j.ſuꝑ illud q̃ p̃deſtinatus ẽ filius dei ⁊c̃
dicit.volui ⁊ reuolui ſcripturas xp̃m nũq̃ȝ filiũ adopti
uũ inueni. ꝓ.Adoptare totius trinitatis ẽ.ſed xp̃s
ñ p̃t dici totius trinitatis fili⁹.q꞉ ñ ẽ filius ſuĩpſius.g̃
ñ p̃t dici filius adoptiu⁹. Ad hoc dicendũ ẽ ꝙ de rõe
adoptionis vel adoptatiõis duo ſunt.vnũ eſt ꝙ heredi
tas ad quã adoptat aliq̃s ei ñ ꝯueniat ex natura.ſed gra/
tia ſꝫ ꝙ reſpectu ei⁹ hẽat aptitudinẽ naturalẽ.ꝓpt̃ p̃mũ
xp̃o ñ ꝯuenit adoptari.q꞉ ex nat̃a patris hereditas ſibi
ꝯuenit cũ ſit fili⁹ natal'.ꝓpt̃ ſcẽdũ ñ ꝯuenit irrõabilibꝫ
creaturis.q꞉ reſpectu hereditatis eterne nullã hñt ha/
bitudinem naturalẽ.cũ aũt rõnalis creatura naturalit̃
ſit capax hereditatis et̃ne nec eã adipiſci poſſit niſi per
gratiã.ideo tm̃ ei ꝯuenit in filiũ adoptari. Ad illud g̃
quod p̃mo obĳcit̃ in ꝯtrariũ dicendũ ꝙ adoptari in p̃/
dicta auctoꝛitate attribuit̃ xp̃o ñ in ſe ſed in membꝛis.

Ad ſecundũ dicendũ de ſeruo ꝙ ñ ẽ ſil'e.q꞉ ꝑ hoc non
ĩplicatur cõtradictio aliqua ad aliquod attributum fi/
lĳ dei.ſed ꝑ filiũ adoptiuũ ĩplicatur.ſ.ꝙ p̃us fuerit na/
tura ñ filius ⁊ poſtea gratia fili⁹ Ad tertiũ dꝫ de au
ctoꝛitate Aug̃.ꝙ ſilĩtudo eſt quo ad cauſam gratie.q̃a
eſt ſine meritis p̃cedentibꝫ in illo hoĩe ⁊ in nobis.ñ q̃n/
tum ad effectũ quia illa ẽ gratia vnionis ſm quã effici
tur filius naturalis.ſed illa qua homo efficitur xp̃ian⁹
ẽ gratia adoptiõis ſm quã efficitur filius adoptiu⁹.

Ad quartũ ſic ꝓceditur.⁊ videtur ꝙ rõne ꝑſo
ne p̃deſtinatio xp̃o ꝯueniat.ad Ro.j. Prede
ſtinatus ẽ filius dei.ſed filiatio ꝯuenit ꝑſone
ñ nature.g̃ ⁊ p̃deſtinatio. ꝓ.Qḋ ꝯuenit il/
li hoĩ ꝯuenit ꝑſone filĳ dei ꝓpter cõmunicantiã ideoma
tum.ſed hoĩ illi ꝯuenit p̃deſtinari ſicut ceteris ſanctis.
g̃ ꝯuenit ꝑſone filĳ dei. ꝓ.Cuius ẽ p̃deſtinari eius ẽ
ꝑ gratiã mereri ⁊ ꝑ gloꝛiã p̃miari.ſed hoc ẽ ꝓpꝛie ſuppo
ſiti cui⁹ ẽ agere ñ nature.g̃ ⁊ p̃deſtinari. Ad oppoſi/
tũ.et̃no ñ ꝯuenit p̃deſtinari.ꝑſona xp̃i ẽ eterna.g̃ ñ ꝯue/
nit xp̃o rõne perſone p̃deſtinari. ꝓ.Ro.j. dicit glo.
ꝙ p̃deſtinatio ẽ vno mõ de hoc qḋ ñ fuit ſꝑ.ſed nihil eſt
in xp̃o qḋ ñ fuerit ſꝑ niſi hũana natura.g̃ p̃deſtinatio ẽ
de natura. R̷ dicendũ ꝙ p̃deſtinari ẽ ad gratiã p̃pa
rari.hoc aũt duplr̃ ẽ.vel ad gratiã adoptõis.vl' ad g̃tiã
vniõis ꝑparari.ad gratiã adoptiõis ꝯuenit aliis.nõ xp̃o
ꝑparari [illegible] ad gratiã vniõis ꝯuenit nature q̃ vnita.ꝑ/
ſone aũt ñ ꝯuenit ſm ſe ſed ĩquantũ ẽ ſuppoſitũ huma
ne nature.⁊ ideo p̃deſtinatio p̃t veriq꞉ ꝯuenire in xp̃o ſꝫ
p̃mo ⁊ p̃ncipal'r nature.ꝑſone vo ñ niſi inquantũ ẽ ſup
poſitũ ipſius nature.qḋ g̃ obĳcitur de filiatiõe.dicẽdũ
ꝙ v̄bũ apl̃i intelligendũ ẽ de xp̃o rõe ꝑſone exñtis ĩ hu
mana natura.q꞉ ſic ei ꝯuenit filiatio ñ rõe nature. Ad
ſcḋm dicendũ ꝙ rõ ꝓcedit de p̃paratione ad gratiã ad/
optionis q̃ eſt p̃ncipiũ merendi ñ vnionis in perſona.

Ad tertiũ dicendũ ꝙ illi hoĩ ꝯuenit p̃deſtinari cũ re/
duplicatiõe.ſ.inq̃ȝtũ hõ eſt ⁊ ſilr̃ filio dei.

Xpiſtum ſecundũ ho/

minẽ ñ ẽẽ ꝑſonã nec aliq̃d p̃mũ ꝯcedit̃ ſim
pliciter ſm eſt erroꝛ tertie opiniõis.illa tñ
deſcriptio ꝑſone Cõtra hoc.tradit eã ĩ hac
materia ſp̃aliter. R̷.mg̃r intelligit ſm ꝙ v̄ba ſtricte ⁊
ꝓpꝛie accipiũtur hoc.ſm ꝙ large.non autẽ ſic dicitur fi
lius natura.nam cum dicitur deus natura ablatiuus
foꝛmaliter conſtruitur quãdo dicitur filius natura cõ/
ſtruitur oꝛiginaliter xp̃m virginis filium eſſe natura et
gratia. Sciendũ ẽ ꝙ xp̃s inquantũ homo filius ẽ vir/
ginis.natura inquantũ deus.gratia ñ q̃ ſit in deo ſed q̃
in homine.ſ.gratia vnionis.

Olet etiam queri ⁊c.

Poſtq̃ȝ magiſter determinauit q̃liter ea
q̃ ſũt dignitatis in hũana natura d' xp̃o
dici p̃nt.ꝯñter determinat ea q̃ ad defectũ
hũane nature ꝑtinẽt.⁊ diuiditur in ꝑteſ
duas.in p̃ma inq̃rit vtrũ nomẽ creature qḋ de humana
natura dicitur de xp̃o poſſit dici.in ſecũda vtrũ illi defe
ctus qui ꝯſequũtur ipſam inquantũ ẽ creatura vel alio
modo ipſi ꝯuenire poſſint.xĳ.di.ibi Poſt p̃dicta ⁊c̃.p̃/
ma diuiditur in duas ꝑtes.p̃mo mouet queſtionẽ vtrũ
xp̃s poſſit dici creatura vel factus.in ſecũda reſpondet.
ſecũda incipit ibi Ad quod dici p̃t.hec diuiditur in du
as.p̃mo enĩ oñdit ꝙ xp̃s ñ ſimpl'r dicẽdus eſt creatura.
in ſecũda dicit ꝙ poteſt dici creatura addita determina
tione que incipit ibi Sed addita determinatione re/
cte dici poteſt.

Ad p̃mũ ſic ꝓceditur.⁊ videtur ꝙ dei filius ſit
creatura.Quod enĩ habet aliquid de aliquo
quantũ eſt de ſe caret illo.ſi ergo filius habet
eſſe ab alio q̃ntũ eſt de ſe caret illo ⁊ ſic de ſe ẽ
nihil.ſed omne tale eſt creatum.ergo ⁊c̃. ꝓ.Creatio
p̃oꝛ eſt alĳs actionibus ſicut terminus eius qḋ eſt ens
p̃oꝛ eſt aliorũ terminis.ſed in poſterioꝛi ſemper inclu/
ditur p̃us.ſi ergo filius dei dicitur genitus poteſt dici
creatus. ꝓ.Quod habet eſſe ab alio non eſt neceſſe
eſſe cum ab altero dependeat eius eſſe vt vult Auicẽna
ĩ ſua metha.ſꝫ qḋ nõ eſt neceſſe eẽ poſſibile eſt eſſe.quod
autem poſſibile eſt eſſe eſt creatũ ſeu creatura.quia qḋ
poſſibile eſt eſſe:poſſibile eſt non eſſe.ergo qḋ ab alio ha
bet eſſe:eſt creatũ.ſed filius dei eſt hm̃oi.ergo ⁊c̃. Ad
oppoſitum.Nulla creatura cõſubſtantialis eſt ſuo cre
atori.ſed filius conſubſtantialis eſt patri.ergo non ẽ cre
atura. ꝓ.Omne quod dicitur per ſimilitudinem re
ducitur ad id quod ꝓpꝛie dicitur.ſed homines dicũtur
filĳ dei propter aſſimilationẽ ad vnigenitum filiũ dei
ad Roma.vĳ.Confoꝛmes fieri imaginis filĳ dei ſui.g̃
ipſe ꝓpꝛie filius dicitur.ſed nullus ꝓpꝛie d' filius alicu/
ius niſi habeat eandem naturam ſpecie quã pater ha/
bet.ergo cum filius non poſſit eandem ſpecie naturam
habere cum deo patre niſi eandem eſſentiã numero ha
beat.ergo eadem eſſentia diuina numero eſt in patre et
filio.⁊ ſic filius vere eſt deus ⁊ non creatura. Ad hoc
dicendũ eſt ꝙ quãuis filius habeat eſſe ab altero id eſt
a patre.tñ idem numero eſſe habet propter perfectionẽ
generantis qui totum eſſe cõmunicat ⁊ ſimplicitatẽ rei
que per generationem cõmunicatur.ſ.diuine nature in
qua non eſt differentia eſſentie ⁊ eſſe.cum ergo illud eſſe
diuinum quod ſibi cõmunicatur ſit neceſſarium habet
eſſe neceſſarium non habens poſſibilitatem ad non eẽ.
hm̃oi autem non eſt eſſe creatum ſed increatum.⁊ ideo
filius non poteſt dici creatura. Ad quod ergo p̃mo
obĳcitur in contrarium.omne quod habet eſſe ab alio
⁊c̃.dicendum ꝙ intelligendũ eſt illud ſm qḋ li.ab alio
accipitur neutraliter non maſculine.ſic enĩ haberet ra/
tionem p̃ncipĳ differentis per eſſentiã.tunc enim vni/
us eſſe differret ab eſſe alterius:qḋ hic non contingit.

Qḋ obĳcitur.creatio ĩcluditur in oĩ actione ⁊c̃.dicẽdũ
ꝙ in actione eterna nec includitur nec preſupponitur.
in actione vo temporali non includitur in eius intelle
ctu.ſed p̃ſupponitur.quia actio temporalis circa crea/
turam eſt.⁊ ideo preſupponit creationẽ creature.cũ au
tẽ d' ꝙ p̃us includitur in poſterioꝛi.hoc verũ eſt quan
do p̃us eſt de ratione poſterioꝛis vt animal hominis
Ad tertiũ dicendũ ſicut ad p̃mũ.ꝙ fili⁹ q̃uis hẽat

eſſe o patre ñ hꝫ tñ eē diuerſū a pře. ⁊ iō nō opꝫ ꝙ eē eius ſit dependens vel paſſibile ⁊ ita nec creatum

D ſcđm ſic ꝓceditˀ. ⁊ videtˀ ꝙ xp̄s ſit creatura. De q̄cūqꝫ p̄dicatˀ inferiꝰ ⁊ ſupius. ſed creatura ē ſupius ad hoīem. ḡ cū hō p̄dicetˀ de xp̄o p̄dicabitur de eo creaturo. P. De q̄ ē eſt aut ē creatū vel īcreatū. ſed xp̄s ē hō. ḡ hō ē creatꝰ vel īcreatus. ñ hō increatꝰ ſicut nec hō eṫnus. qꝛ occāo hoc diſcoberet naturalit̄ ſubo. ḡ hō creatus ⁊ ſic creatura. P. Magis diſtāt a deo defectꝰ creature q̄ꝫ natura eiꝰ. ſed xp̄s denoīatur a defectibꝫ creature vñ dr̄ mortuꝰ. ḡ magis denoīabitur a natura vt dicatˀ creatꝰ Cōtra. Hugo de ſctō vic. Hoc ē eē creatū aliq̄d de nihilo eē. i. eē pꝰ nihil. ſed xp̄s nūq̄ꝫ fuit nihil. ḡ ñ ē creatura. P. Creatura ñ p̄t p̄dicari de ſuppoſito eṫno. ſed xp̄s dicit ſuppoſitū eṫnū. ḡ ñ p̄t dici creatura Ad hoc dr̄ꝫ ē ꝙ creatio ꝓprie reſpicit eē vt dicit ꝯm̄. in li. de cauſis. ꝙ eē ē ꝑ creationē. alia v̄o ꝑ informationē. ⁊ iō ad illud ꝑtinet ꝓprie creatio cuiꝰ eſt eē. eſſe aūt ꝑ ſe ⁊ ſimplr̄ ē ſuppoſiti ſubſiſtētis. alia v̄o dicūtur eē inq̄ꝫtū ſuppoſitū ī eis ſubſiſtit vt natura ipſiꝰ ſuppoſiti ⁊ accn̄tia eiꝰ. ⁊ iō eē dictū ſimplr̄ de ſuppoſito [illegible] ſicut eſſe v̄o ſm̄ ꝙ ꝯuenit ꝑti vel accn̄ti ñ dr̄ ſimplr̄ de ſuppoſito ſed ſuppoſiti [illegible] eē ſuppoſiti ñ aūt eē ipſiꝰ nature vel accn̄tis aut ꝑtis eē. oūt ipſiꝰ ſuppoſiti ē eē diuinū ñ creatū. ⁊ iō ñ p̄t dici xp̄us eē creatura. qꝛ ſic daretur īrelligi eē ipſiꝰ ſuppoſiti creatū. qđ ē falſū. Qđ ḡ abijcitur ī ꝯ̄triū dōm ꝙ hō p̄dicatˀ de xp̄o rōe naṫe ſigr̄te creatura v̄o p̄dicatˀ de hoīe rōe ſui eē ⁊ ñ ꝓp̄ rōe nature ⁊ iō ñ opꝫ ꝙ nom̄ creature de xp̄o p̄dicetur cū ñ ſm̄ idē p̄dicetur de xp̄o hō ⁊ creatˀa. vel dōm ꝙ q̄ꝫtū ad eē hm̄oi hoīs ñ ē ſupior creatura ad hoīeꝫ. ⁊ iō ñ opꝫ ꝙ creatura p̄dicetˀ de xp̄o Ad ſcđꝫ dōm ꝙ cū dr̄ xp̄s aut hō creatꝰ ⁊c̄. ꝓpō hec xp̄s ē hō creatꝰ diſtiguēda ē. qꝛ ſi ꝑticipiū determiet p̄dicatū in cōꝑatōe ad ſubꝫ cū p̄dicetur grā forme nataˀ creatia in eē forme ꝑ terminū ſigr̄te. ⁊ ſic ē v̄a. ſi v̄o deṫmiet p̄dicatū abſolute tūc notatˀ creatia ī eē p̄dicato grā ſuppoſiti. qꝛ tūc p̄dicatū ē ſubꝫ rōe deṫmiatōis ⁊ ſic ē falſa. ex p̄ma aūt ſēſu ſm̄ quē v̄a ē ñ ſeq̄tˀ ꝙ xp̄s ſit creatura ſꝫ ꝙ hūanitas ſit creatura Ad. 3. dr̄ꝫ ꝙ rō creature ñ p̄ncipalr̄ ꝑtiet ad ſuppoſitū qđ ī xp̄o ē eṫnū. ſꝫ defectꝰ naturales vt mori ⁊ pati ꝑtinēt ad ſuppoſitū rōne nature vl̄ ꝑtiū ipiꝰ q̄ in xp̄o ē creata. ⁊ ideo rō ñ ſeq̄tur.

D. 3. ſic ꝓceditur. ⁊ videtur ꝙ xp̄s ſm̄ ꝙ hō ñ poſſit dici creatura. Quicq̄d eīm p̄dicatur de alīq ſm̄ ꝙ ip̄m ē. i. ſm̄ aliq̄d attributū eēntiale p̄dicatur de eo ſimplr̄. ſed creatura ñ p̄dicatur de xp̄o ſimpl'r. ḡ ñ de xp̄o ſm̄ ꝙ hō cū hō ſit eiꝰ eēntiale p̄dicatū. P. Nihil ē creatū ī xp̄o niſi natura humana. ſed hec ē falſa xp̄us ſm̄ ꝙ hō ē natura hūana. ḡ ⁊ hec xp̄s ſm̄ ꝙ hō ē creatura P. Qđ dr̄ đ xp̄o ſm̄ ꝙ hō ñ excludit eē diuinū cū hō ſit deꝰ. ſed eē creaturā excludit ab eo eē diuinū. ḡ ñ p̄dicatˀ de eo ſm̄ ꝙ hō. Cōtra. Qđ ñ ē eṫnū ē creatū. ſꝫ xp̄s ſm̄ ꝙ hō ñ ē eṫnꝰ. ḡ ſm̄ ꝙ hō ē creatura. P. De q̄ ē factū ē creatū. ſed xp̄s ſm̄ ꝙ hō ē factus. ḡ xp̄s ſm̄ ꝙ hō ē creatꝰ. Ad hoc dōm ē qđ ꝯuēit ꝑti ſi ñ ē natū toti ꝯuenire ꝑ ꝑtē abſolute denoīat totū. ſicut aliq̄s dr̄ criſpꝰ ſimplr̄ ꝓpt̄ criſpitudinē capilloꝝ qđ aūt ꝯuenit ꝑti ita ꝙ aptū natū ē toti ꝯuenire ꝑ ꝑtē non ſimplr̄ denoīat totū niſi tū reduplicatiōe ꝑtis. ſic aliq̄s ñ dr̄ albꝫ ſimplr̄ q̄ꝫuis ſit albꝫ in pede niſi reduplicetˀ pes vt dicatˀ albꝫ pedeꝫ. nec hoc ꝓp̄e dr̄ ſed figuratiue. i. ꝑ ſynodochē. vñ cū natura hūana ſe hēat ad ꝑſonā cōpoſitā xp̄i ſicut ꝑs q̄ꝫuis ꝓp̄e ꝑs dici ñ poſſit ſicut nec ꝓprie ꝑſona cōpoſita vt ē di. vi. dictū ē. ⁊ creatio nature ⁊ nō ꝑſone nata ſit ꝯuenire cū eē vtriqꝫ aliq̄ mō ꝯueniat ñ p̄t dici de xp̄o ꝙ ſit creatura ſimplr̄. qꝛ hūana natura creata ē niſi fiat additio vt dicatˀ ſm̄ hoīem. ⁊ tūc ꝑ ſynodochē vl̄ figuratiua ē. vt dicit mḡr in lr̄a. qꝛ ſic ꝑ ꝑteꝫ denoīat totū. Qđ ḡ obijcitˀ in ꝯ̄trariū q̄cq̄d p̄dicatˀ de aliquo ſm̄ ꝙ ip̄m eſt ⁊c̄. dōm ꝙ veꝝ ē vbi ē p̄dicatio ꝓpria ñ figuratiua vt hic. Ad ſcđꝫ qđ obijcitur de natura hūana dōm ꝙ natura humana in abſtracto ñ p̄dicatur de xp̄o ſm̄ ꝙ hō. ſed ꝯditiōes eiꝰ in ꝯcreto ſm̄ ꝙ hō p̄nt p̄dicari de xp̄o vel ꝓp̄e vel īꝓp̄e creatura oūt in ꝯcretiōe dr̄ eo ꝙ dr̄ creatū creatura ē. ⁊ iō p̄nt p̄dicari de xp̄o ſm̄ ꝙ hō. Ad. 3. qđ obijcitur ꝙ ſm̄ qđ hō non excludit eē diuinū ⁊c̄. dōm ꝙ id qđ dr̄ de xp̄o ſm̄ ꝙ hō p̄dicatiōe ꝓpria ñ figuratiua ñ repugnat alteri nature. vñ p̄t p̄dicari de eo ſimplr̄. ſed nō id qđ dr̄ figuratiue ⁊ improp̄e.

D quartū ſic ꝓceditur. ⁊ videtˀ ꝙ ea que ſunt humane nature ñ p̄nt dici đ filio dei. oīs eīm ꝓprietas hūane nature ē q̄d creatū. ſed creatura ñ p̄dicatur de filio dei. ḡ nec ꝓprietates humane nature. P. Ea q̄ p̄dicantur de xp̄o ſm̄ ꝙ hō ñ p̄dicātur de xp̄o ſm̄ ꝙ filius dei ē. ſed ea que ſūt hūane nature p̄dicantur de xp̄o ſm̄ ꝙ hō. ḡ ⁊c̄. P. Naṫe humane ꝯuenit aſſumi a filio dei. ſed hoc non ꝯuenit filio dei. ḡ nec oīa que ꝯueniūt nature humane dicūtur de filio dei. Contra de quocūqꝫ p̄dicatur aliq̄d p̄dicātur oīa ꝯ̄ntia ad ip̄m. ergo cū de filio dei p̄dicetur homo de ipſo p̄dicantur oīa que ꝯſequūtur ad ip̄m. P. Xp̄s ē ꝑſona ſubſiſtēs in duabus naturis. ſ. diuina ⁊ hūana. ſed oīa que ꝯueniūt diuine nature p̄nt p̄dicari de xp̄o. ḡ pari rōne oīa que ꝯueniūt humane nature Ad hoc dōm eſt ꝙ natura ⁊ ſuppoſitū in quibuſdā differūt re ⁊ rōne ſicut in cōpoſitis. in quibuſdā aūt rōne ⁊ nō re ſicut in diuinis. ſed differentia que ē ſm̄ rōnem eſt differentia oppoſitiōis. qꝛ natura ⁊ ſuppoſitū habent oppoſitas rationes. vñ iſte intētiones nō poſſunt mutuo p̄dicari de eiſdem. vnde natura nō poteſt dici incōmunicabilis nec ſuppoſitū cōmunicabile nec ī abſtracto nec in concreto nec etiam in diuinis vel humanis. Differētia aūt que eſt ſm̄ rem non eſt oppoſitiōis. ſed eſt ſicut p̄ncipij formalis ad formatum ſiue p̄ncipiatum. ⁊ ideo que ſm̄ rem ad naturam ꝑtinent poſſunt p̄dicari đ ſuppoſito ſicut natura p̄dicatur. ſ. in concreto. quia autem vnio facta eſt in ſuppoſito. ideo de illo ſuppoſito p̄nt p̄dicari ea que ꝯſequūtur vtrāqꝫ naturam ſed differēter quia ea que conſequūtur naturam diuinā p̄dicantur đ ea in cōcreto ⁊ in abſtracto ſicut ⁊ ipſa natura que vtroqꝫ modo de ipſo ſuppoſito p̄dicatur. Ea v̄o que conſequūtur naturam humanam nō p̄dicantur de eo niſi in concretiōe ſicut nec ipſa natura p̄dicatur de xp̄o niſi in concretione. quia oūt humana natura habet rationem partis ſicut iam dictū eſt in xp̄o. ideo ea que nata ſunt de ſe ⁊ perſone ⁊ nature ꝯuenire nō poſſunt p̄dicari de ſuppoſito niſi cū additiōe ſicut ea que ſūt partis de toto ſicut opportet in hoc noīe creatura. Ad p̄muꝫ ergo qđ obijcitur in ꝯ̄trariū ꝙ omnis ꝓprietas nature humane eſt quid creatū ⁊c̄. dicendū ꝙ ſicut natura hūana q̄ eſt creatura p̄dicatur de xp̄o in concreto nō tamen creatura ita q̄ꝫuis attributa nature humane ſint creata. nihilominus tñ in concreto de ipſo xp̄o p̄dicantur q̄ꝫuis nō creatura. ⁊ hoc eſt ꝓpter negatiōnē incluſam in hoc noīe creatura que nō in alijs includitur. Ad ſcđm qđ abijcitur dicendū ꝙ etiam ea que p̄dicantˀ de xp̄o ſm̄ ꝙ hō ⁊c̄. ꝙ nō eſt ſimile. quia ad veritatē ꝓpoſitionis ſufficit ꝙ p̄dicatum conueniat ſubiecto quocunqꝫ modo ſiue ratione ſuppoſiti ſiue ratiōe forme. ſed ad hoc quod propoſitio ſit per ſe oportet quod conueniat ſibi rōne forme importate per ſubiectum. vnde hec ē v̄a deus eſt

paſſus ñ tñ eſt p ſe. qꝛ paſſio ñ ꝯuenit ſubo rõne diuinitatis q̄uis ꝯueniat ſibi rõne ſuppoſiti. Ad. 3. dõm ꝙ aſſumere ꝯuenit nature rõne vniõis. ⁊ iõ ñ opꝫ ꝙ cõueniat filio dei. ſecus aũt eẽt ſi ꝯueniret nature rõne nature

Omnia per ipſuꝫ facta

ſũt ⁊c. ⁊ videt̃ hoc ñ eẽ ad ꝓpoſitũ qꝛ aug⁹ intẽdit de filio dei inq̄ntũ ẽ fili⁹ dei. dõꝫ ꝙ qꝛ ñ ẽ in xp̄o aliud ſuppoſitũ niſi pſona filij dei. iõ ſicut de filio dici ñ pt ꝙ ſit creatura ita nec de xp̄o In deo creatura eẽ ñ pt. Cõtra Ro. xj. In q̄. ſ. in xp̄o ſũt oia. ⁊ dõm ꝙ ſũt in ip̄o creature ñ p eẽntiam ſed ſicut in cã per ſimilitudines ideales quẽ ꝓm ꝙ in co ſunt create nõ ſunt.

DI. XII

Poſt predicta querit̃

Poſtq̄ꝫ determinauit mgr̄ vtꝝ xp̄s poſſit dici creatura. h̃ determiat d̃ defectibꝰ q̄ ꝯſequunt̃ naturã hũanã ſcḋm ꝙ creatura ẽ. p̄mo determinat de iſto defectu q̄ ẽ icipere eẽ q̄ ꝯſeqtur coẽm creaturã. ſcḋo de his q̄ ꝯſequũt̃ ſpãlit̃ hũanã naturã ibi Solet etiã q̄ri. circa p̄mũ duo facit. p̄mo mouet q̄õnẽ ⁊ obijcit p ⁊ ꝯ. ſcḋo determinat eã His igit̃ auctatibꝰ Solet q̄ri. hic diuidit̃ in. 3. in quaꝝ p̄ma determinat de defectibꝰ his q̄ ptinẽt ad defectũ ipſi⁹ nature aſſũpte. ſcḋo de his q̄ ptinẽt ad defectũ ex pte aie. Ideo ñ imerito q̄rit̃. tertio de his q̄ ptinẽt ad defectũ carnis. Solet etiã q̄ri. p̄ma in. 3. p̄mo mouet q̄õnẽ. ſ. vtꝝ aliũde q̄ꝫ de gñe adã xp̄s hoiem aſſumere potuerit. ſcḋo ſoluit Sane dici pt. tertio ſolutiõꝫ confirmat Ut em̄ ait aug⁹ Ideo ñ imerito q̄rit̃. hec diuidit̃ i. 3. ptes. p̄mo em̄ q̄rit vtꝝ xp̄s potuerit peccare. ⁊ oñdit ꝙ ñ. ſcḋo ſoluit. Hec diſcep. opus. tertio duplr̃ obijcitur ꝯtra ſolutionẽ ⁊ ſoluit Quidã tñ ꝓbare conant̃. Solet etiã q̄ri. hec diuiditur in 2. ptes. p̄mo em̄ ponit q̄õnẽ. ſcḋo ſubiũgit ſolutionẽ Quidam tamen arbitrantur ⁊c.

Ic p̄mo oñditur ꝙ hec ſit vera ille hõ incepit eẽ de illo hoie p̄dicantur attributa vtriuſqꝫ nature. ẽ ſicut rõne diuine nature põt dici ꝙ ſp fuerit. ita rõne hũane q̄ꝫ eẽ incepit. P. Naſci tpalr̃ ẽ mutari [illegible] ſed [illegible] incepit eẽ [illegible] nat⁹ ſit tpalr̃ incepit eẽ xp̄s. P. Ille hõ ſuppoſit pſonã cõpoſitã. ſed pſona cõpoſita ñ fuit ab eterno [illegible] ille hõ ñ fuit ab eterno. ẽ incepit eẽ. Iterũ ſi q̄ritur an hec ſit vera ille homo incepit eẽ deus. ⁊ videtur ꝙ ſic [illegible] nullus hõ erat deus. [illegible] ꝯtradictoria erat falſa. [illegible] hõ erat de⁹. modo aũt ẽ vera. [illegible] hõ ẽ deus q̄ p̄mo ñ fuit de⁹ [illegible] ille hõ incepit eẽ de⁹. P. Per gratiã [illegible] ille hõ ẽ de⁹ [illegible] vnionis ñ ſp fuit [illegible] ille hõ ſp fuit de⁹ [illegible] incepit eẽ deus.

Ad hoc dõm ꝙ [illegible] in p̄dicato poſit⁹ [illegible] rõe formeſ ſubo rõe ſuppoſiti [illegible] ichoatio repugnet pſone [illegible] nature hũane ipſi⁹ [illegible] falſa. ille hõ icepit eẽ de⁹ [illegible] ille hõ cepit eẽ de⁹ qꝛ ichoatio ñ [illegible] pſonã niſi cũ reduplicatiõe nature [illegible] ꝙ hõ. hec aũt ẽ vera ille hõ xp̄s ſiue de⁹ icepit eẽ hõ [illegible] in p̄ncipiũ ⁊ [illegible] vt dicatur [illegible] ichoatio ẽ. hec [illegible] ille hõ icepit eẽ de⁹ [illegible] attributis dõm [illegible] ſubm vtriuſqꝫ nature. tñ p diuinã ꝯſtituitur i eẽ ſuppoſiti p hũanã ñ ſꝫ aduẽit ſuppoſito ꝯſtituto. hinc ẽ ꝙ oia attributa diuine nature ꝯueniũt iſti ſuppoſito ⁊ de illo p̄dicãt̃ attributa vero hũane nature q̄dã ſũt ñ repugnãtia attributis ipſi⁹ diuine nature vel pſone ꝯtradictõie ⁊ illa p̄dicãtur. q̄dã vero repugnãt ꝓpt̃ negationẽ incluſam vt i-

ceptio creatio. ⁊ illa ñ ſimplr̃ p̄dicãtur niſi cũ reduplicatiõe nature Ad ſcḋm q̄ḋ obijcitur ꝙ naſci tpalr̃ ẽ mutari ⁊c. dõm ꝙ naſci tpalr̃ ex mr̃e ñ ẽ natũ ꝯuenire ſuppoſito niſi rõe corpis. ⁊ iõ ſimplr̃ pt dici nat⁹ tpalr̃. ſed incipe eẽ ñ ẽ natũ ꝯuẽire nature ſuppoſiti tm̄ ſꝫ etiã ipſi ſuppoſito. ⁊ iõ ñ pt p̄dicari de ſuppoſito eterno ſimplr̃ niſi cũ reduplicatõe nature q̄uis ipa natura incepit eẽ.

Ad. 3. q̄ḋ obijcit̃ de pſona cõpoſita dõm ꝙ hec ẽ vera pſona cõpoſita ſp fuit. ñ tñ hec ẽ vera pſona iſta ſp fuit cõpoſita. qꝛ ad vitatẽ cõpoſitiõis ſufficit ꝙ p̄dicatũ cõueniat ſubo. nec opꝫ ꝙ ꝯueniat ei rõe forme ſignate vl̃ appoſite ex pte ſubi ſꝫ rõe toti⁹ q̄ḋ ẽ ex pte p̄dicati oꝫ p̄dicatũ ꝯuenire ſubo. Ad q̄rtũ q̄ḋ obijcitur null⁹ hõ erat dõꝫ ꝙ ab eterno fuit vẽꝝ dicere null⁹ hõ ẽ de⁹. qꝛ ſuppoſitum eternũ nõdũ erat ſuppoſitũ hũane nature vñ ñ potat ſumi ſub dicta diſtributiõe ſicut nũc pt poſt vnionẽ. vñ q̄uis ab eterno ñ eẽt vẽꝝ dicere aliq̄s hõ ẽ eternus mõ tñ ẽ verũ dicere aliq̄s vel ille hõ ẽ ab eterno. Vel dõꝫ ꝙ hec. ſ. aliq̄s hõ erat deus ab eterno ñ erat falſa. qꝛ illud ſuppoſitũ q̄ḋ ẽ xp̄i hois ñ eẽt deus. ſed qꝛ tũc ñ erat ſuppoſitũ hũmanũ. ſed tñ inferebat̃. ẽ iſte icepit eẽ deus itelligitur ꝙ ſuppoſitũ q̄ḋ eſt xp̄i hois ñ ſp fuerit de⁹ q̄ḋ eſt falſũ. ⁊ iõ ñ ſeqtur argumentũ. Ad. v. q̄ḋ obijcitur de gr̃a vnionis dõm ꝙ hec determinatio p gratiã idẽo patur q̄rũ ad h̃. hinc ẽ q̄ḋ dr̃ ſcḋm ꝙ hõ. vñ ex hac ñ pt verificari ſimplr̃ ꝙ cepit eẽ de⁹. vñ hec ẽ falſa ſcḋm quid ⁊ ſimpliciter.

D ſcḋm ſic pceditur. ⁊ videtur ꝙ aliũde potuit aſſumere hominẽ q̄ꝫ de genere adã. Aug⁹. poterat aliũde aſſũere hoiem in quo eẽt mediator dei ⁊ hoium q̄ꝫ de genere adam. P. Qui vult p alio ſatiſfacere opꝫ ꝙ ñ ſit obligatus pro ſe natura de genere ade tota obligata p ſe. ergo ad ſatiſfaciendũ ñ debebat illã aſſumere. Ad oppoſitũ. Prophete p̄dixerũt xp̄m naſci de ſemine dauid ⁊ ſic de genere adam. cũ ergo ꝓphetia ſit infallibilis veritas aliter non poterat ꝯtingere. P. Una natura rẽꝝ naturaliũ refertur ad vnũ p̄ncipiũ. ergo extra adã qui fuit p̄mũ p̄ncipiũ nihil fuit nature hũane. ſed q̄ḋ nõ eſt aſſumi non põt. ẽ ñ potuit aſſumi aliũde. P. Si ſatiſfactor non eẽt de genere ade eius ſatiſfactio ñ [illegible] ad filios ade. ad hoc ergo ꝙ ſatiſfactio ad filios ade ptineat opꝫ xp̄m ſatiſfactorẽ eẽ de genere ade. R⁹ dõm ꝙ aliũde potuit aſſumere de potentia ſed ñ de ꝯgruentia qua aliquid ordinatũ ẽ. Cõgruentia vero rõ ſumit̃ ex oſtẽſiõe diuine potẽtie i hoc ꝙ de natura victa a diabolo vicit eũ. [illegible] in hoc q̄ḋ [illegible] ſummã ſpem ⁊ fidu[illegible] Q̄ḋ obijcitur de aug⁹ [illegible] de potentia ſed nõ de cõgruentia vt dictũ eſt. Ad ſcḋm q̄ḋ obijcitur de ſatiſfactione dõm ꝙ natura quã aſſũpſit xp̄us natura [illegible] obligatus fuit p [illegible] rõne pſone nec rõne nature aſſũpte. Ad tertium q̄ḋ obijcitur de p̄dicatiõe ꝓphetarũ dõm ꝙ [illegible] ñ imponit neceſſitatẽ [illegible] ſimplr̃ ſed ſub ꝯditiõe. ſ. ſuppoſita tali ordinatiõe diuina. vñ ñ excludit poſſibilitatẽ ſimplr̃. Ad quartũ q̄ḋ obijcitur de vno p̄ncipio humane nature. dõm ꝙ natura ꝓpaganda per viam generationis naturalis [illegible] in illo p̄ncipio [illegible] mole ſed nihilominus ſupnaturalit̃ deus potuit aliã naturam humanã que p̄ius ñ erat facere ⁊ illam aſſumere

Ad q̄ntũ q̄ḋ obijcitur de filijs ade dõm ꝙ ſatiſfactio ptinuiſſet ad filios ade. qꝛ eadẽ eẽt natura in ſpecie lꝫ non ab adam naturalit̃ ꝓpagata ſicut eua formata d̃ coſta ade lꝫ nõ p viã nature eadẽ in ſpẽ cũ adam eſt.

D tertiū ſic ꝓceditur ⁊ videtur ꝙ xp̄s peccare potuerit: Sicut nullus peccat in eo qđ vitare ñ pt̄ ita nec meretur. ſi ḡ xp̄s bonū vitare ñ potuit bñfaciēdo ñ meruit. hoc aūt eſt falſum. ḡ bonū vitare potuit. ſed declinare a bono ē peccatum. ḡ peccare potuit. ꝑ. Job. viij. ſi dixero ꝙ ñ noui ⁊c̄. ſꝫ hoc dicere potuit. ergo mendax eſſe potuit ⁊ ſic peccare. ꝑ. Dicit pℏus pōt eṁ deus ⁊ ſtudioſus praua agere ꝑ. Videtur ꝙ xp̄s ñ habuit potētiam peccādi. potētia peccādi ẜm Anſel. addita li. arb. diminuit libertatē ⁊ remota auget. ſed xp̄s li. ar. ñ habuit dīnutū. ergo habuit eā ſine potētia peccādi. ꝑ. Xp̄us ẜm ꝙ hō fuit deo maxime ſilꝭs. ſed deus ñ habet potētiam peccandi ḡ nec xp̄s ẜm ꝙ hō. Ad hoc dđm ꝙ xp̄s peccare ñ potuit triplici rōne. Una qꝛ ſuo fini p̄ gloriā cōphenſionis aīa ſua ꝯiūcta erat. altera qꝛ ẜm ſtatū viatoris per gratiā ꝑfecte ſanctitatis. ꝓna reglā infallibilis debuit eſſe oīm actuū humanoꝝ. in quolibet aūt genere ita eſt ꝙ ꝑmū regulans torqueri ñ pt̄. qꝛ alias eēt error in oībꝫ que ab ipo regulātur. tertia qꝛ natura hūana in xp̄o q̄ſi quoddā inſtrm̄ nature dīne eā mouētis ⁊ in ea opantis fuit que ad pcc̄m mouere non pt̄ Qđ aūt obijcitur ꝙ peccare potuit. qꝛ nullus peccat in eo qđ vitare ñ pt̄. Dicendū ꝙ ipoſſibilitas vitandi bonū duplr̄ pt̄ intelligi. vel ex neccitate coactōis vel ex neceſſitate imutabilitatꝭ volūtatis. ꝑmo modo excludit meritū. ſcđo modo nō. qꝛ ñ excludit volūtariū. Ad ſcđm qđ obijcitur de mēdacio ⁊c̄. dđm ꝙ mendocē oratiōnē ꝓferre potuit materialiter ñ m̄ ſignificatiue. ⁊ iđ mēdax eſſe non potuit. qꝛ mentiri eſt ꝯtra mentē ire. Vel dđm ꝙ potuiſſet alia plura vba dicere ſi voluiſſet. qꝛ ad vitatē cōditionalis ſufficit neccitas habitudīs etiā ſi ñ ſit vitas aῆcedentis ſeu ꝯn̄tis. Et ſilr̄ intelligendū ē vbū pℏi. ſ. ꝙ poteſt de⁹ praua facere ſupp̄. ſi vult. hui⁹ m̄ ꝯditionalis tā antecedens q̄ꝫ ꝯn̄s ē ipoſſibile. vñ pꝫ ſolutio ad tertium.

Ad quartū qđ obijcitur de pt̄āte peccādi dđm ꝙ cuꝫ q̄ritur an habuerit xp̄s potētiam peccādi. q̄ſtio iſta pōt duplr̄ intelligi. vno mō vt itelligatur potētia peccandi qua peccatur ẜm ꝙ li peccādi ē gerūdiuū vbi ipſonalis ⁊ ſic dđm ē ꝙ xp̄s hūit potētiā peccādi. hūit eṁ li. ar. q̄ ē potētia qua ab aliq̄bꝫ peccatur. Alio modo pōt intelligi potētia peccādi. i. potētia ad peccādū ẜm ꝙ li peccādi ē gerūdiuū vbi ꝑſonalis. ⁊ ſic xp̄s ñ hūit potētiā peccādi qꝛ ñ potuit peccare vt dictū ē. Ad. v. dđm ꝙ q̄ꝫuis xp̄s ẜm ꝙ hō maxime fuerit deo ſilꝭs. ñ tñ excluditur p̄ hoc libertas li. ar. niſi ꝓut ē ad pcc̄m ordinata ñ inq̄ꝫtū ē natura q̄dā. li. aūt ar. xp̄i hoīs ē creatū ⁊ ita mutabile.

D q̄rtū ſic ꝓcedit̄ ⁊ videt̄ ꝙ ñ debuit xp̄s ſexū aliquē accipe. Sexus eṁ ordinat̄ ad generationē carnalē. ſed xp̄s ñ venerat vt eēt principiū gn̄is hūani p̄ gn̄ationē carnalē ſed ſpūalem. ergo ſexū aſſūere ñ debuit. ꝑ. videt̄ ꝙ debuit ſexū femineū aſſumere. reꝑatio eṁ r̄ndet ruine. ſꝫ prima ruina fuit p̄ feminā. ergo ꝓncipiū gn̄atōis debuit eē per feminā ergo xp̄s ſexū femineū aſſumere debet. ꝑ. videtur ꝙ ab vtroq̄ꝫ ſexu carnē aſſumere debuit. qꝛ vt dicit apl̄s ad Heb. ij. Per oīa debuit fr̄ibꝫ aſſilari. ſed naturalr̄ aliȷ̄ hoīes gn̄ant̄ ab vtroq̄ꝫ ſexu. ergo ⁊ chriſtus ab vtroq̄ꝫ ſexu carnē aſſumere debuit. ꝑ. videt̄ ꝙ debuit aſſumere carnē de viro tm̄. gn̄atū debet eīm aſſilari generāti ⁊ ecōuerſo. ergo cū debuit eſſe vir debuit de viro carnem aſſumere. Contra. Oportuit vtriuſq̄ꝫ ſexus liberationē in ei⁹ carne oñdi. cū ergo futur⁹ debuit eē vir debuit de muliere carnē aſſumere. Ad h̄ dđm ē ꝙ fili⁹ dei naturā humanā aſſūpſit vt eēt reꝑator tot⁹ hūane nature. ⁊ iđ oportuit ꝙ in humana natura eſſet ꝑfectiſſimus ⁊ q̄ꝫtū ad naturā ⁊ q̄ꝫtū ad gratiā. debuit ḡ hēre ſexū ne aliqđ naturaliū ei deeēt ⁊ ſexū vilē i quo maior ꝑfectio iuenit̄ debuit abſq̄ꝫ cōmixtiōe ſexuū naſci ne p̄ ꝯcupiam coitus culpā originalē ꝯheret qđ ꝑfectiōi gr̄e derogaret. debet etiā ex muliere tm̄ vt cum toto humano generi ꝯueniētiā hēret cū viris q̄dē rōne ſex⁹ quē aſſūpſit cū mulieribꝫ rōe mr̄is de q̄ aſſūpſit. Ad ſcđꝫ qđ obijcit̄ ꝙ ruina ſit p̄ feminā. dđm ꝙ ñ p̄ mulierē itrauit originale pcc̄m in mūdū ſed p̄ virū. ⁊ iđ debuit p̄ virū ꝓncipalr̄ fieri reꝑatio. Ad tertiū qđ obijcit̄ đ aplo ꝙ debuit p̄ oīa fr̄ibꝫ aſſilari. veꝝ ē in natura ſed non in culpa que ſequitur de neceſſitate ex cōmixtiōis ſexuum ꝯcupia. Ad quartū qđ obijcitur ꝙ ſilitudine ꝓncipij dđm ꝙ ſufficit ſilitudo i nota ſpēi ñ aūt req̄rit̄ i accn̄te.

Reauit ſtellas ⁊c

Dicl̄gitur in glo. Fulgen. hec inq̄ꝫ ſtella nūq̄ꝫ ꝑus appa-ruit ſed nūc puer eā creauit ⁊ magis ꝑuias deputauit. Quidā arbitrant̄ eā cū potu eſſe. ꝯtra mīmū incōueniēs ē deo ipoſſibile ſed mulierē eē caput eccl̄ie ē incōueniēs. dđm ꝙ ſi de⁹ feciſſet ñ eēt icōueniens quāuis ñ eēt forte tante cōgruitatis.

DI. XIII

Reterea ſciendū ⁊c.

Poſtq̄ꝫ deꝉminauit mgr̄ de ꝯditionibus ꝓcedētibꝫ actū vnionis. vſq̄ꝫ ad. vi. di. ⁊ đ ꝯditōibꝫ ꝯn̄tibꝫ actū vniōis vſq̄ꝫ hic. h̄ deꝉminat q̄ ꝯueniūt xp̄o ẜm hūanā naturā q̄ etiā ē exaltata p̄ icarnationē. hec aūt ps diuidit̄ in. ꝫ. ptes. in ꝑma deꝉmīat de hiis q̄ p̄ eū nat̄a hūana aſſūpſit. i ſcđa de hiis q̄ p̄ naturā hūanā opat⁹ ē. diſ. xvij. Poſt p̄dicta ⁊c̄. iij. de morte quā i natura humana ſuſtinuit. di. xxj. Poſt p̄dicta ꝯſiderādū. ꝑma i duas. ꝑmo deꝉmīat de ꝑfectiōibꝫ q̄s cū nat̄a hūanā aſſūpſit. ſcđo de defectibꝫ q̄s cū ea aſſūpſit. di. xv. Illđ q̄q̄ꝫ ⁊c̄. ꝑma in. đ. ꝑmo deꝉmīat de ꝑfectiōibꝫ eū hūana nat̄a aſſūptꝭ q̄ntū ad eaꝝ pleītudinē. ſcđo q̄ꝫtū ad ꝑfectionē dīne nat̄e. di. xiiij. ibi Hic q̄ri op⁹. ꝑma i đ. ꝑmo deꝉmīat plenitudinē ꝑfectōis q̄ꝫtū ad graꝝ effect⁹ ⁊ ſciam itellect⁹ q̄ꝫ xp̄s ab inſtāti ꝯceptionis ſue accepit. ſcđo obijcit i ꝯriū Huic aūt videt̄ obuiare. ⁊ hec diuidit̄ i đ. i ꝑma obijcit in ꝯriū p̄ auc̄tē canōis. ſcđo p̄ auc̄tē ſcrōꝝ. Alibi tñ ſcriptū. ꝑma i đ. ꝑmo obijcit i ꝯriū. ſcđo ſoluit ⁊ ſolutiōꝫ p̄ auc̄tes ꝯfirmat Ad qđ ſane dici pt̄. alibi m̄ ſcriptū ⁊c̄. ⁊ hec diuidit̄ i ptes. ꝫ. ꝑmo obijcit i ꝯriū p̄ auc̄tē ābro. ſcđo q̄d vitatꝭ p̄dicta auc̄tas ꝯtīeat oñdit. hec vba ābro. t̄rio id qđ videt̄ falſū determinat ⁊ exponit Sed ex q̄ eā ⁊c̄.

Ic ꝑmo q̄rit̄ vtꝝ aliq̄ gr̄a i xp̄o fuerit creata. ⁊ videt̄ ꝙ ñ. Inſtrm̄ eṁ ñ idiget aliq̄ hitu q̄ regat̄ i ope. qꝛ regit̄ p̄ agēs ꝓncipale. ſed aīa xp̄i erat q̄ſi inſtrm̄ diuinitatꝭ. qꝛ regebat̄ p̄ eā ſicut caro p̄ aīam regit̄ vt inſtrm̄ ei⁹ ſicut dicit Damaſ. i. iij. li. ḡ aīa xp̄i nl̄lo hitu xp̄i gr̄e regn̄te idigebat. ꝑ Sicut ſe hꝫ filiatio naturalis ad adoptiuā. ita bonitas naturalꝭ ad gratuitā. ſꝫ xp̄s qꝛ fili⁹ ē naturalꝭ ñ potuit hr̄e filiatōꝫ adoptiuā. ḡ qꝛ nat̄alr̄ bon⁹ ñ pt̄ hr̄e bōitatē gr̄tuitā ꝑ Gr̄a dat̄ hoībꝫ vt aſſilent̄ deo. ſed xp̄s nūq̄ꝫ fuit diſſilꝭs deo. ḡ ñ indiget gr̄a Cōtra. Gr̄a ē ꝑfectio ⁊ vita aīe ſicut aīa corpis. ſed ñ fuit corp⁹ xp̄i ꝑfectū ſine aīa vnita. ḡ nec aīa ſine gr̄a. ꝑ. Gr̄a creata ē ꝓncipiū merēdi. ſꝫ xp̄s meruit ſibi ⁊ nobꝭ. ḡ ⁊ ipe hūit gratiā creatā. Ad h̄ dđm ꝙ gr̄a creata i aīa duo facit. ꝑmo ꝑficit eā i ſe q̄ꝫtū ad eē ſpūale ẜꝫ ꝙ deo ſilat̄. ſcđo i reſpectu ad opatōꝫ p̄ vtutes q̄ ab ei⁹ eēna fluūt ſic potētia ab eēna aīe. qꝛ debebat nat̄a hūana i xp̄o maxie eē ꝑfecta iđ i eo ꝑfectā duplex gr̄e

pfectio fuit necessaria. qr q̄ztū ad hec duo diuinitas eam formaliter nō pficiebat. Ad primū ergo q̄d obiicit̃ in ↄtrariū dicendū q̄ duplex ē instrm̄. s. inaīatū sicut securis quo ita agit̃ q̄d nō agit. ⁊ iō nō indiget habitu regente in opere. scdm̄ est instrm̄ aīatum. s. q̄d agit ⁊ agit̃ sicut seru⁹ ⁊ hoc indiget habitu regulāte vt impiū dn̄i debite exequat̃. ita ⁊ aīa xp̄i ad hoc q̄d pfecte diuina opatet̃ habitu idigebat. Ad scdm̄ q̄d obiicit̃ de adoptiōe dicendū q̄ filiatio psonā respicit rōne cuius xp̄s naturalr̄ ē fili⁹. et iō nō cōuenit sibi filiatio adoptiua que extra neitatē i cōtrariū naturalis filiatōis iportat. gr̄a aūt ē pfectio nature cuius subm̄ ē aīa que ē ps hūane nature. ⁊ iō q̄uis gr̄a iportet aliquid naturalr̄ nō inherēs. tn̄ poterat rōe nature hūane xp̄o cōuenire. Ad tertiū q̄d obiicitur de dissilitudie quā tollit gr̄a. dicendū q̄ gr̄e ē facere deo similē. necoꝫ q̄ d̄ dissili faciat sp̄ silē sꝫ d̄ nō sili silē. nec opꝫ q̄ negatio dissilitudis sp̄ pcedat tpe silitudinē. sꝫ natura sicut potētia est ante actū sicut in aere pu s est intelligere nō lucidū actu q̄z lucidū actu.

O scdm̄ sic pcedit̃. ⁊ videt̃ q̄ tres pdicte gr̄e q̄ ponūtur in xp̄o nō sūt idē. Nō eīn ē idē q̄d cōmunicat̃ alteri ⁊ q̄d nō coicat̃ gr̄a capitis coicatur. qr de plenitudine ei⁹ oīa accipiūt mēbra gr̄a vo psone singularis ⁊ gr̄a vniōis nō coicant̃. ergo nō sūt eadē gr̄a. P. Que pn̄t separari actu vel intellectu nō sūt idē. sed si natura humana eēt vel itelligeret̃ nō vnita nō haberet gratiā vnionis. hēret aūt gratiā psone singularis. ergo nō sūt eadē gr̄a. P. Diuersoꝝ actuū diuersi sunt habitus. sed bene opari in se ⁊ aliis influere ⁊ diuinitati vnire sūt diuersi actus. ergo habit⁹ a quo egrediunt̃ sūt diuersi. ergo vt pus. Cōtra. Uni⁹ aīe vna ē gr̄a gra. fa. aut ergo gr̄a psone singularis. aut gr̄a capitis ⁊ gr̄a vnionis in xp̄o vna ⁊ eadē gr̄a sunt. aut aliqua illaꝝ nō est gratū faciens. sed hoc falsū ē. ergo sūt vna gr̄a. P. Eadē est scia in aīa qua i se pficit̃ ⁊ qua suo cognoscibili iūgit̃ ⁊ aliis cognitione docendo influit. ergo a simili eadē est gr̄a in xp̄o q̄ in se pficit̃ ⁊ qua [illegible] ⁊ qua aliis gratiā influit. ergo iste tres gr̄e nō sunt nisi vna gr̄a. Ad hoc dicendū q̄ fm q̄ gr̄a vnionis dr̄ ipsa vnio gratuita [illegible] effectus vnionis q̄ est cōicatio idiomatū. sic differt a gratia capitis ⁊ psone singularis. sed fm q̄ gr̄a vnionis dr̄ gr̄a disponens ad vnionē sic vna est gr̄a essentialr̄ sed differt rōne. qr inquātū subiectū [illegible] ad opa bona pficit dr̄ gr̄a psone singularis. inquātū ad hoc q̄d deo vniatur disponit per modū congruitatis dr̄ gr̄a vnionis. inquātū potentem efficit redūdare in alios dr̄ gr̄a capitis. Si aūt p gratiā intelligat̃ gratuita dei voluntas sic pbat q̄ est vna tm̄ gr̄a quia vna ⁊ eadē voluntate deus oīa gratuita bona largitur. Ad q̄d ergo obiicit̃ de cōicatione gr̄e capitis dicendū q̄ de plenitudine illius oēs accipiūt per similitudinē nō per essentiā. ⁊ ideo [illegible] manet eadem cum aliis [illegible] gratiis in xp̄o. Ad scdm̄ q̄d obiicit̃ q̄ pūt separari actu ⁊ intellectu dicendū q̄ separatio que est in intellectu deberet [illegible] differentiā in cōsideratione [illegible] differentiā realē [illegible] hoc nō fuit. ideo [illegible] realr̄ sunt. Ad tertiū q̄d obiicit̃ de differentia actuū dicendū q̄ nō ostendūt nisi differentiam rōnis cū ab vna gr̄a dici possint oīa ista. [illegible] respondēda sūt [illegible] pdicte gratie differūt rōe.

O tertiū sic pcedit̃. ⁊ videt̃ q̄ xp̄i gratia fuerit infinita. Qd' eīn [illegible] est infinitū. sꝫ gratia xp̄i fuit sine mensura. Joh. iij. Nō ad mensurā dat deus spūm. ergo fuit infinita. P. Omne finitū [illegible] sumptū pōt equari alteri finito. si ergo gratia xp̄i fuit finita [illegible] potuisset gr̄a alicui⁹ sancti augmentari q̄ equaret̃ illi. hoc aūt est impossibile. ergo nō est finita. P. Effectus infinitus exit a causa infinita sed meritū xp̄i fuit infinitū inq̄ztū fuit sufficiēs ad salutem infinitoꝝ hoīm. ergo gr̄a creās ipsū infinita. Cōtra. Nullū creatū infinitū gr̄a xp̄i fuit creata. ergo finita.

P. Infinito nihil maius ē. si ergo gr̄a xp̄i esset infinita ea gr̄a icreata nō eēt maior. hoc aūt ē falsum. ergo ⁊ pmū. Ad hoc dicendū est q̄ gratia dr̄ donū gratis collatū. donū autem homini xp̄o gratis collatū fuit creatuꝫ ⁊ increatum. icreatus fuit ipse spūssctūs qui i eius aīa requieuit. vt dr̄ Ysa. xj. ⁊ esse psonā verbi q̄d est datū sua tum nature humane per vnionē. ⁊ sic simplr̄ gratia xp̄i est infinita. creatū aūt donū eius est ipa gratia qua formalr̄ aīa eius pficiebat̃. ⁊ hec quodāmodo fuit finita ⁊ infinita. finita fuit fm essentiā inquantū habuit esse limitatū. sed quattuor modis fuit infinita. Uno mō q̄ztūm ad actum quia cōcurrebat ad actum potētie infinite cui vnita erat. i. diue. Alio modo quātum ad eos i quos poterat opari quia nō limitabatur ad aliquos determinatos effectus sed potest per gratiā xp̄i i ifinitos opari redemptionē. Tertio modo quātum ad rationē medii. quia disponebat p modū cōgruentie ad vnionē infinite distātium. q̄d nulla alia gratia creata facere poterat. Quatto modo sicut quidam dicūt per rōnē gratie. quia q̄cq̄d fuit de rōne gratie totū illi hoī fuit collatum. ⁊ ideo dr̄ gratia sine mēsura. quia nō ad determinatos vsus siue effectus dabat̃ sicut aliis sctis. sicut alicui dr̄ q̄ accipiat vinū sine mensura qn̄ sibi totum datur lꝫ ipsum vinū in se sit finitū. Q̄d ergo obiicit̃ q̄ fuit sine mensura itelligendū ē quātū ad dictos modos. Q̄d obiicitur q̄ omne finitum potest adequari ⁊c. dicendū q̄ quātitas vnius finiti fm spēm excedit quantitatem fm speciem alterius finiti. ⁊ cū quantūcūq̄ crescat q̄ntitas idiuidui ifiniti excessi nullo modo pōt puēire ad quātitatē fm speciē finiti excedentis. sicut quantūcūq̄ homo itelligat nō potest puenire ad modū quo itelligit xp̄i⁹. ⁊ ideo quantūcūq̄ crescat gratia puri hoīs nō pōt puenire ad equalitatē quantitatis gratie hois vniti. [illegible] vel comprehensoris ⁊ vniti sunt diuersi [illegible] gradus [illegible] nō potest per augmentum alterius. Ad tertiū q̄d obiicitur de merito infinito dicendū q̄ nō tm̄ causabat̃ ex gratia creata [illegible] nō q̄ ipsa sit forma operis. sed qr valor opis aut dignitas cōsideratur nō tm̄ ex forma sui principii agentis sed etiam ex dignitate operantis que ē persona infinita.

O quartū sic pcedit̃. ⁊ videtur q̄ xp̄i gratia possit augmentari. Omni eīn finito possibilis est additio. sed gratia xp̄i finita erat. ergo possibilis erat additio. P. Per gratiā augetur capacitas gratie sicut per scientiam capacitas scientie. sed fm pbm intellectus non corrumpitur sed [illegible] tur ab excellenti intelligibili. ergo quanto maiorem habebat gratiam tanto erat capax amplioris. ⁊ sic eius gratia poterat augeri. P. Ad nullum effectum finitū potest diuina potentia [illegible] quin possit maiorem efficere. capacitas gratie in xp̄o ⁊ gratia ipsa finita erat. ergo deus poterat maiorem efficere. Contra. Quod in termino augmenti est augeri non potest. sed gratia christi erat in termino augmenti quia erat gratia comprehensoris. ergo augeri non potest. P. Pater non subtrahit filio ullam bonitatem. ergo dat ei omnē bonitatem cuius est capax. ergo non potest esse capax maioris bonitatis q̄ dante. ⁊ sic nō potest augeri eius bonitas ⁊c. Ad hoc dicendū q̄ augmentū nō competit rei fm q̄d ē in termino sed fm q̄d est in via ad terminū. qr fm q̄ res ē in termino tota potentialitas capacitatis impleta ē ex fine

ĩplēte. ⁊ ideo non habet vlterius quo creſcat. cū aūt gra
tia detur homini ad hoc vt per eam homo deo vniatur
tunc gratia ad ſuū terminū pueit qñ deo maxime vnit.
ñ autem pōt magis vniri q̄ in pſona. ⁊ ideo gratia ho/
minis vniri eſt in termino ⁊ augeri ñ pōt ſed pficit ſm
actus. ⁊ ſic intelligitur xp̄s gratia pfeciſſe. Qđ autem
obijcitur q̄ omni finito poſſibilis ē additio. dōm q̄ lo/
quendo de finito ⁊ additione mathematice. i. ſm ima
ginationem verū eſt. ſed loquēdo naturaliter verū nō eſt.
nam vniuſcuiuſq̄ natura ↄſtantiū terminus ē ⁊ rō ma
gnitudinis ⁊ augmēti. ⁊ ideo gratia xp̄i augeri nō potu
it. quia tanta fuit eius capacitas vltra quā augmētatū
eſſe ñ potuit remanēte natura humana ſeu natura crea
ta. ⁊ deus non poteſt facere aliquā capacitatē increatā.
Ad ſcōm qđ obijcitur de augmēto capacitatis dōm
q̄ verū ē hoc citra terminū ⁊ finem augmēti. ſed in ↄiū/
ctione cum fine ⁊ termino per gratiam non augetur ca
pacitas gratie. Ad tertiū quod obijcitur de limitatio
ne potentie dōm q̄ hoc qđ gratia xp̄i maior eē nō poſſit
non eſt ex limitatione potentie dantis ſed ex capacitate
ſuſcipientis.

N ſanctis vero q̄ ſo

lus tactus ⁊c. videtur hoc eſſe falſū q̄r
origeñ. ſup Leui. diſtinguit q̄nq̄ ſenſus
ſpūales in ſanctis. R° ſenſus ſpūales
poſſunt diſtingui per ſimilitudinem ad
actus ſenſuū corporaliū. ⁊ ſic ſunt omnes in omnibus
vel per cōparationē ad eſſe aīalis ſic q̄ tactus eſt de ne/
ceſſitate alij de bene eē. ideo in ſanctis dicit̃ ſol⁹ tactus
in xp̄o omnes q̄r in ſanctis omnib⁹ ſūt oīa que ptinent
ad neceſſitatē ſpūalis vite. ſed ñ quecūq̄ ptinent ad bñ
eſſe. in xp̄o vo ſunt oīa. Quibus datus eſt ſpiritus ad
menſuram. Contra Jaco. pmo. Qui dat omnib⁹ af/
fluent̃ ⁊c. glo. dicit. oīa dat ñ in menſura. ⁊ dōm q̄ ī mē
ſura dare poteſt dupl'r intelligi. vel ex largitate dantis
⁊ ſic nulli dat in menſura. quia omnib⁹ dat ex largitate
infinita. vel ex capacitate recipientis. ⁊ ſic dat cuilibet
cum menſura. quia nulli dat vltra q̄ capax ſit. Non
ſm eſſentiā ſed ſm ſimilitudinē. Cōtra. g̃ pari ratio
ne pectus potuit dici caput. ⁊ dōm q̄ ſumitur ibi ſimi-
litudo actiue inquantū xp̄s influcit nobis gratiā ſiue
ſilitudinē miſterio ⁊ vt tā diſponens nō efficiēs. hmōi
vo diſpoſitio cauſatur ex trib⁹. vnū eſt cōparatio nr̃a
circa ip̄m per fidē ſpem ⁊ charitatem in ip̄m. Aliud eſt
opatio eius circa nos p meritum ⁊ opus redemptionis
⁊ interpellatōis p nobis. tertiū eſt coniūctio ei⁹ ad nos
⁊ ecōuerſo ſm conformitatē nature humane. q̄r ex hac
ↄiūctione humanū genus deo patri eſt acceptū. Quā-
tum ad viſum. Cōtra ſimiliter poſſunt dici deus p-
ficere in ſapientia. R° dōm q̄ non eſt ſimile. quia de
us reputatur in ſapientia ſemp eſſe pfectus. ſed ille pu/
er non ſic reputabatur. ⁊ iterum in opribus xp̄i ſemp
oſtendebatur maior ⁊ maior pfectio ſm augmentū tē/
poris qđ non eſt in deo.

DI. XIIII

Jc queri opus eſt ⁊c

Poſtq̄ determinauit magr̃ de plenitu
dine donorū in xp̄o abſolute. hic agit đ eis
in cōparatione ad diuinam plenitudinem
⁊ pmo agit de comparatione humane ſciētie ad diuinā.
ſi vo queritur. in pma parte pmo ponit aliorū opinio-
nes ⁊ eorū rationes. ſcđo ſuam rationem ⁊ ſolutiōes ra
tionū quib⁹ rñdentes. Si vo queritur hec pars in par
tes duas. q̄r pmo determinat vitatem. ſcđo opponit in
contrarium. ⁊ ſoluit obiectionem ibi. ſed ſi aīa.

Jc pmo oſtēditur q̄ in xp̄o ñ fuerit aliq̄ ſcia
creata. Qui eñ ſcit aliquid ſcia nobiliori vt p
demonſtrationem ñ indiget ſcire idem ſcien/
tia ignobiliori vt per rōnem pbabilem. xp̄us
ſciebat quecūq̄ ſciri poſſunt nobiliſſima ſcia. ſ. increata.
ergo ñ indigebat in aliquo ſcia creata. P. In pſentia
maioris lumis ſupfluit minus. ergo in pſentia diuine
ſcie illuminātis ſuperflui e lux ſcie create. P. Cogni/
tio fidei pter ſui impfectionē ñ poteſt ſtare cum cogni
ciōe patrie. ſed incompabiliter impfectior eſt humana
ſcia reſpectu dīne. ergo ñ poteſt ſtare cū alia in eodē ſci
ente. P. Cōtra ſcia increata ñ eſt forma aīe. ergo per
illam aīa ñ erat ſciens formaliter. ergo opꝫ aliam in ea
eſſe ſciam qua ſit ſciens. ſ. creatam. P. Plus ↄuenit
cognitio diuina ⁊ humana in xp̄o homine q̄ natura i-
tellectiua ⁊ ſenſitiua in homine ⁊ eorū cognitiones. ſed
cognitio intellectiua in homine ñ excludit ſenſitiuam
que eſt minus perfecta. g̃ nec cognitio diuina in xp̄o ex
cludit humanā. Ad hoc eſt dōm q̄ cū in xp̄o ſit vna
pſona ⁊ due nature qđ cōuenit xp̄o rōne pſone oportet
q̄ ſit vnū. Sed que cōueniūt ei rōne naturarū oportet
q̄ ſint duo. vñ cum ſcia ptineat ad naturam humanā
⁊ diuinā. opꝫ in xp̄o ponere duas ſcias. vnam increatā
⁊ alteram creatā ſicut duas volūtates ⁊ duo libera ar/
bitria. Quod ergo obijcitur de ſcia nobiliori dōm q̄
quāuis pſona ñ indigeret quia erat ſciens dīna ſcia tñ
natura indigebat ſcia creata tāquā ppria perfectiōe. nō
eñ pficiebatur formaliter dīna. Qđ obijcitur de lu/
minaribus dōm q̄ lꝫ luminare ſcie increate pſens eſſet
aīe xp̄i vt illuminās eam effectiue nō tamen vt illumi/
nās formaliter. ideo indigebat altero lumine ſcie crea-
te. duorū vo luminariū lux habet fieri formaliter circa
idem ſuſceptibile. ſ. circa ſenſum qui informatus lumi
ne maiori ñ pcipit minorem cū etiam ſint eiuſdē rōnis
ñ ſic ſcia creata ⁊ increata. Qđ obijcitur de cognitiōe
fidei dicendum q̄ non eſt ſimile. quia vtraq̄ habet fie/
ri circa idem ſuſceptibile ⁊ repugnat vna alteri. ſed non
ſic ſcia humana ⁊ diuina.

D ſcōm ſic pceditur. ⁊ videtur q̄ aīa xp̄i ſciat
oīa que ſcit verbū. Dicit eñ Greg⁹. Quid eſt
qđ ñ videant qui videntē oīa vident. ſed aīa
xp̄i videt verbū. ergo videt oīa que videt ver
bum. P. Maius ē id qđ eſt deus q̄ quicq̄d deus fa
cit vel pōt facere q̄r totū hoc eſt creatura. ſed aīa xp̄i vi-
det id qđ eſt deus. ſ. eius eſſentiā. ergo videt q̄cquid fe/
cit vel poteſt facere. ⁊ ſic videt oīa que videt verbum.
P. Quicq̄d deus pt facere: poteſt manifeſtare. ſed q̄c
quid deus alicui creature pōt manifeſtare aīe xp̄i credi
tur eſſe manifeſtū. ergo aīa xp̄i ſcit quicq̄d deus pōt fa-
cere. ⁊ ſic idem qđ pus. Sed cōtra. creatura in nullo
pōt equari creatori. ſed aīa xp̄i creatura ē. ergo non po
teſt equari deo in numero ſcibiliū. P. Verbū ſcit cre
are qđ de aīa xp̄i dici ñ pt. ergo aīa xp̄i neſcit quicquid
ſcit verbū. R° dōꝫ q̄ in vbo ſiue in deo diſtinguitur
duplex cognitio. vna que dr̄ viſionis p quā videt deus
quaſi pſentia oīa que ſūt erunt ⁊ fuerūt. Alia dr̄ ſimpli
cis intelligentie per quā non ſolum illa ſcit ſed etiā oīa
que poteſt facere. aīa igitur xp̄i ſcit quicq̄d eſt fuit vel fu
turum eſt. quia ipſe ē oīm repator ⁊ iudex. ſed nō poteſt
ſcire oīa que deus pōt facere. quia hoc eēt cōphēdere
deum. quando eñ aliquid ad multa ſe poteſt exten de-
re nihil aliud ē ip̄m cōphendere q̄ cognoſcere oīa in
ipſo ad que ſe extendere pōt. quod patet ex hoc qđ qui
plenius aliquid cognoſcit plura in eo videt eorū in que
poteſt. vnde cum aīa xp̄i non poſſit cōphendere vbū

nō p̄t cognoſcere qcq̄d p̄t facere deus. ⁊ ita aīa xp̄i n̄ no uit qcq̄d ſcit ỽbū ſcīa ſimplicis intelligētie Ad primū ḡ dōm ꝙ Greg. loq̄tur quantū ad ſufficiētiā mediȷ̄ n̄ quantū ad capacitatē cognoſcētis. ſ. in ỽbo. ỽbū em̄ de ſe efficat ē rō cognoſcēdi oīa. ſed q: aliq̄s videns ỽbū n̄ cōprehēdit ỽbū: n̄ opꝫ ꝙ cognoſcat oīa quoꝝ ỽbū p̄ōt ce rō cognoſcēdi. Uel dōm ꝙ rō illa ꝓcedit de ſcīa viſionis Ad ſcōm dicendū ꝙ quāuis ỽbū ſit maius q̄ꝫ id qd̄ in ỽbo cognoſcitur tamen maius ē videre aliq̄d in ỽbo q̄ꝫ cognoſcere ỽbū. ſicut facili⁹ ē cognoſcere aliq̄d̄ p̄ncipiū in ſe q̄ꝫ ꝯcluſionē in p̄ncipio intueri. Ad tertiū dicendū ꝙ ſi diſtributiue accipiatur qcq̄d de⁹ p̄t facere p̄t manifeſtare. veꝝ ē. q: quodlibet eoꝝ q̄ p̄t facere p̄t manifeſtare. ſi aūt itelligatur q̄ſi collectiue falſū ē. n̄ em̄ deus p̄t facere ꝙ aliq̄ creatura ſciat qcq̄d ipſe p̄t facere ſicut nec ꝙ poſſit eū cōprehēdere. ſed q: rōes in cōtrariū vidētur ꝯcludere etiā quātū ad ſciam viſiōis. iō ad ea r̄ndendū ē. ⁊ dicendū ad p̄mū ꝙ numer⁹ ſcibiliū materialr̄ ſe hꝫ ad ſciam. rō ỽo ſciendi formalr̄. ⁊ ideo quātitas ſcīe ſimplr̄ attēditur n̄ ſm̄ numeꝝ ſcibiliū t̄m ſed ſm̄ modū cōꝑandi rōnē ſciendi ad ſcibilia in q̄ modo aīa xp̄i ỽbo n̄ eq̄tur. Ad ſcōm ꝙ hoc ỽbū ſcit ē verbū ꝑhereticū. vt cū dr̄ iſte ſcit hoc facere. intelligitur ſcit ſe hoc facere. ⁊ q: aīa xp̄i n̄ ſcit ſe creare vel qualiter ipſa creet. iō n̄ p̄t dici ꝙ ipſe ſciat creare nouit m̄ illam artē ỽtutem qua deus creat videndo verbū.

D. 3. ꝓcedit̄. ⁊ videt̄ ꝙ aīa xp̄i n̄ cognoſcat infinita in ỽbo. Potētia em̄ aīe xp̄i cū ſit finita n̄ p̄t capere infinita. ſed q̄ ſcit aliq̄d capit illud. ḡ n̄ nouit in ỽbo infinita. P̄. Ex infinitate diuine potētie ē ꝙ p̄t facere infinita. ſed aīa xp̄i n̄ compꝛehendit infinitatē diuine potētie. ḡ nec in ea cognoſcit infinita. P̄. Impoſſibile ē ptrāſire infinita. ſed n̄ p̄t eſſe iudiciū de infinitis niſi ꝑtranſeūdo infinita. ḡ ipoſſibile ē iudicare de īfinitis ⁊ ſic cog̊ſcere infinita Ad oppoſitū Aīa xp̄i ſcit qcq̄d ſcit ỽbū ſcīa viſiōis vt dictū ē. ſed durāte gn̄atione in infinitū ỽbū ſcīa viſiōis ſciret infinita. ḡ potētie iſta facta aīa xp̄i ſciret infinita. P̄. Non minus ē cognoſcere infinitū q̄ꝫ īfinita. ſꝫ anima xp̄i noſcit infinitū q: videt deū. ḡ p̄t noſcere infinita

R̄. dōm ꝙ ſicut dictū ē aīa xp̄i ſcit oīa q̄cūqꝫ de⁹ ſcit ſcīa viſionis. ⁊ ita ſcit oēs creaturas p̄ſentes p̄teritas ⁊ futuras. ⁊ quāuis n̄ comp̄hendat ỽbū: cōprehendit t̄n creaturas q̄s cognoſcit in ỽbo. q̄cūqꝫ aūt comprehendit aliq̄d ſcit oē hoc ad qd̄ illi⁹ ỽt⁹ ſe extēdit. ſicut deus qui comp̄hendit eēntiā ſuā ſcit oīa q̄ ſūt in potētia ſua. vn̄ ⁊ aīa xp̄i ſcit oīa q̄ ſūt in potētia oīm creaturaꝝ. ipotentia aūt creature ſūt infinita q̄ꝫuiſ nūquā reducātur ad actū reducerētur t̄n q̄dāmō ſucceſſiue ſi mūd⁹ in infinitū duraret. ⁊ iō aīa xp̄i ſm̄ q̄dē ſciam viſiōis ſcit t̄m finita. ſed ſcīa ſimplicis itelligētie ſcit infinita vt quidam dicūt in q̄ntū ſcit mlt̄a q̄ ſūt in potēcia creature q̄ nūq̄ꝫ erūt nec fuerūt. Pōt etiā alit̄ dici ꝙ cum capacitas aīe xp̄i tāta fuerit q̄ maior n̄ t̄m aliq̄ creatura fuerit ſꝫ nec potuerit eē. iō dōm ꝙ n̄ t̄m ē ſibi coīcata cognitio cuiuſlibet creature p̄terite p̄n̄tis ⁊ future create ſed etiā poſſibilis creari. vn̄ ſi poſſent infinita actu creari oīa hec cognoſceret aīa xp̄i. ſed q: coīter dr̄ ꝙ n̄ p̄n̄t infinita creari iō aīa xp̄i n̄ cognoſcit infinita ſm̄ ꝙ aliȷ̄ dicūt: ſcīa etiāꝫ ſimplicis intelligētie ſed hoc per impoſſibile poſito aīa xp̄i cognoſceret infinita ſciētia ſimplicis intelligentie.

Qd̄ ḡ obiȷ̄cit̄ ꝙ cū potēcia aīe xp̄i ⁊c̄. dōm ꝙ ſi recipiēdo in ſe ſciret infinita eēt infinita. ſed infinita que ſūt in ỽbo intuēdo in ỽbo n̄ ꝑ p̄t hoc ē infinita. Ad ſcōm qd̄ obiȷ̄cit̄ ꝙ comp̄henderet diuinā potentiam. dōm ꝙ hoc ē falſū. q: p̄ter ea q̄ ſciret deus multa alia poſſet facere cū ei⁹ potētia n̄ poſſit a creatura aliq̄ limitari ſicut aliqui volūt. Ad. 3. qd̄ obiȷ̄cit̄ de iudicio infinitoꝛuꝫ dōm ꝙ ſicut iā dictū ē ꝙ vno finito ītuitu iudicare de infinitis n̄ ē ipoſſibile. hoc em̄ de⁹ facit q̄a ſeipſo ⁊ ſil'iudicat de infinitis poſſibilib⁹ que cadūt ſub ſua ptāte cū conſtet tū ea diſtincte cognoſcere. iudicare aūt de infinitis diſcurrēdo ꝑ ſpēs infinitas hoc ē ipoſſibile. q: ſic oporteret numerare ⁊ ꝑtrāſire infinita.

D quartū ſic ꝓcedit̄. ⁊ videtur ꝙ in ſcīa reꝝ in ꝓprio genere xp̄us ꝓfecerit. Nō em̄ ꝓficere in eo q̄ q̄s p̄t ꝓficere ē magn⁹ defectus. ſed in oī ſcīa qua q̄s n̄ oīa ſcit p̄t ꝓficere. ergo cū xp̄us ꝑ hāc ſciam n̄ oīa ſciuerit. videtur ꝙ potuerit ꝓficere in ea. P̄. Intellect⁹ agēs abſtrahebat in xp̄o ſpēs a fantaſmatib⁹. q: hoc ē eius act⁹ alias fruſtra ſupſiſſet cū ſꝫ ſpēſ abſtracta a fantaſmatib⁹ recipit̄ i itellectu poſſibili ḡ ſꝑ i xp̄o plr̄es ſpēs recipiebant̄ in itellectu poſſibili ei⁹ ḡ ꝓficiebat in ea P̄. Qi finito poſſibilis ē additio limpiditas cognicionis aīe xp̄i finita erat. ḡ poſſibilis ē ei additio. ḡ poterat ꝓficere in ea. Contra. Perfecti nō ē ꝓficere. ſed xp̄s ſm̄ aīam fuit ꝑfectus. ḡ n̄ ꝓfecit. P̄. Damaſ. dicit. Qui dicunt xp̄m ꝓficere ſapīa ⁊ etate vo additamētū ſuſcipientē n̄ cā q̄ ſm̄ hipoſtaſim vnionē ē venerant̄. ſed illa vnio oīno venerāda ē. ḡ n̄ debem⁹ dicere ꝙ in ſcīa ꝓfecerit. R̄. dōm ꝙ p̄ter ſciam qua aīa xp̄i [illegible] cognoſcit etiā res in xp̄o [illegible] ſpēs intelligibiles. ⁊ hec ſcīa ponit̄ in aīa xp̄i ad hoc. ꝙ naturalis pfectio ei n̄ ſubtrahat̄. naturalit̄ em̄ aīa hūana nata ē ꝑfici ꝑ ſpēs intelligibiles. ſm̄ hanc aūt ſciam n̄ nouit oīa ſimplr̄ ſed oīa illa ad que naturalis rō p̄t ⁊ hoc ꝑ lumen ſcīe infuſū: qd̄ quidē pleniſſime in inſtāti conceptiōis ꝑcepit ſicut ⁊ de gratia dictū ē. vn̄ q̄ꝫtuꝫ ad hanc ſciam n̄ ꝓfecit neqꝫ q̄ntū ad numeꝝ ſcibiliū neqꝫ q̄ntuꝫ ad modū ſciēdi. ſed ſolū mō quātū ad certitudinē experimentalē ſicut cū aliq̄s videt ſenſibilr̄ qd̄ p̄us habitu ſcientie tenebat. Ad qd̄ ḡ p̄mo obiȷ̄cit̄ ꝙ qui n̄ ꝓficit in eo quo p̄t ꝓficere ⁊c̄. dōm ꝙ q̄ꝫuis xp̄s hoc gn̄e cognitiōis ſ. reꝝ in ꝓprio gn̄e n̄ oīa ſciuiſſet: m̄ n̄ potuit q̄ꝫtū ad ea ꝓficere cū q: ſunt q̄dā que hoc gn̄e cognitiōis cognoſci n̄ p̄n̄t. ſicut eēntia dei. tū q: quedā ſingularia ꝯtingentia n̄ ſūt de ꝑfectiōe ſcīe. ſingularia em̄ nō cadūt ſub arte. Ad ſcōm qd̄ obiȷ̄citur de intellectu agente dicēdū ꝙ ꝑ lumē intellectus agētis in xp̄o nō fuit aliqua ſpēs de nouo recepta in intellectu poſſibili eius cū tales ſpecies p̄us fuerūt in eo. ſed fuit noua ꝯuerſio facta a ſpēb⁹ que erant in fantaſia ſicut aliq̄d ſciens ꝯuertit̄ ſuꝑ ideꝫ imaginatū Qd̄ obiȷ̄citur ꝙ finita. dōꝫ ꝙ q̄ꝫuis finita eēt m̄ erat in t̄mino ſuo naturali. iō nihil ei addi potat.

D q̄ntū ſic ꝓceditur. ⁊ videtur ꝙ aīa xp̄i habuerit omnipotentiā. Matth. vl. dr̄. Data ē mihi oīs poteſtas in celo ⁊ in terra. ⁊ conſtat ꝙ loquitur ibi xp̄s ſm̄ humanā naturā. ideo ſm̄ humanā naturam habuit omnipotētiā. P̄. Sciencia practica includit oꝑationē. ſed aīa xp̄i habuit omnem ſcientiā practicā. ergo potuit oīa oꝑari ⁊ ſic fuit oīpotens. P̄. Sicut oīpotentia dei eſt infinita ita omniū ſciētia. ſed fuit capax omnis ſciētie. ergo omnipotētie. Sed contra. Omnipotētia ē ỽtus actiua infinita. nulli aūt ſubē finite p̄t dari virtus infinita. ergo aīe xp̄i n̄ potuit dari omnipotētia P̄. De omnipotentia eſt potentia ꝯſeruādi ipſam animā xp̄i. hoc n̄ potuit ei dari. ergo ⁊c̄. Ad hoc dicendū ꝙ vnūquodqꝫ ſm̄ qd̄ eſt in potētia habet pati. ſed ſm̄ ꝙ in actu eſt habet agere. infinitas ergo potētie actiue pōit infinitatē in actu. ſed infinitas potentie paſſiue n̄ niſi infinitū potentia ⁊ quia in creatura nō p̄t eſſe infinitū actu ſed potentia

tm̄ iō non poteſt dari creature īfinita potentia actiua quia eſſet cētia infinita ſed paſſiua pōt vt ptʒ in materia pma. cum ergo oipotentia ponat in creatura potentiam actiuā infinitam om̄i ſciencia nō ſed paſſiuam tm̄ non potuit humane nature in xp̄o coīcari oīpotētia ſicut omnis ſciā. Qδ ergo obijcitur pmo. data ē mihi rē. dōm ē ꝙ illa datio intelligit dupl'r. vel ſm rem. vel ſm manifeſtationeʒ. ſm rem intelligit omnipotentia dari xp̄o ab inſtanti ꝯceptionis ſm ꝙ homo nō per informationē ſed per vnionē ſcōm coīcātiā attributoꝝ. ſm manifeſtationē ꝟo a tpe reſurrectiōis ſm ꝙ res dicitur fieri qñ īnoteſcit. Ad ſcōm qδ obijcitur de ſciā practica nō ſolum eſt ad ꝓductionē operis ſed ad cognitionem opīs ſiue directionē. pmo modo ꝯcernit cauſalitatē. qꝛ practica ē ſm rem ꝛ modū vñ qui ſic habet ſciam practicam cū cauſalitate. ſ. dꝛ hēre practice. ſcōo mō nō ꝙuis ſit practica ſm rem ñ tm̄ ſm modū. hoc mō xp̄s habuit ſciam practicā ſed ñ practice. Qδ obijcitur de oī ſciā. dōm ꝙ nō eſt ſimile. qꝛ omnipotentia ponit in creatura potentiā actiuā infinitā ſed omnis ſciā nō. non eñ ī portat rerum cauſalitatē ſed aſſimilationem.

A nullo creatura creatori equat

Intelligendū eſt quantum ad rationē rei habite ꝛ quantū ad modū habendi ꝛ qꝛ ſi qd idē coīcatur deo ꝛ creature ñ tm̄ ſm eūdē modū ꝛ ſm eandē rationē. Nemo nouit que ſūt dei. nō excludit ex hoc pater ꝛ filiꝰ qui habēt eandē potentiā cū ſpū ſcō. naturalr̄ ē capax ſciē. eſt eniʒ aīa facta ad ſciendū oīa: non ad faciendum oīa.

DI XV

Illud quoqʒ pretermittendū ñ eſt.

Hic querit pmo. vtrū debuit naturā humanā cū infirmitatibus noſtris aſſumere. Contraria enim ꝯtrarijs curant. ſed xp̄us naturā humanam aſſūpſit vt curaret defectus noſtros. g̃ defectꝰ eius aſſumere ñ debuit ſed potius ꝯditiōes oppoſitas defectibus. ꝑ. Pena ñ debet eſſe niſi cū culpa pceſſit. ſʒ ī xp̄o culpa eē ñ potuit. g̃ nec penalis defectus ī eo eſſe debuit. ꝑ. Defectus q̄s cū hūana natura accepimꝰ cōtrahere dicimur. ſi ergo xp̄s cū humana natura defectꝰ noſtros aſſumpſit. videt ꝙ eos ꝯtraxerit qδ ñ ꝯceditur. ꝑ. Xp̄s venit auferre oēs defectꝰ noſtros. ſi ergo ad hoc aliquos aſſumpſit vt eos ſanaret videt ꝙ pari rōne oēs debuerit aſſumere vt ignorantiā culpā ꝛ alia hm̄oi. Contra. ad Heb. ij. In quo paſſus ē ꝛ tēptatꝰ potēs eſt his qui tēptati ſūt auxiliari. ſed xp̄s ad auxiliandūʒ hoībus venit. ergo debuit coꝛꝑ defectus ſuſcipe. ꝑ. Xp̄s venerat ad redimendū genus humanū. ſed opus redēptionis cōgrue cōplere ñ poterat niſi per paſſionē. ergo debuit defectus aſſumere ſm ꝙ paſſibilis fuit.

Ad hoc dicendū ꝙ xp̄s ad hoc venit vt humanū genus reduceret in deū a quo ꝑ peccatū abductū erat ꝛ iō ſicut mediator ea que dei ſūt tranſfudit ī nos ꝛ ea q̄ noſtra ſūt quodāmō in deū. ñ aūt noſtra que in nobis tm̄ ſūt ꝛ a nobis ñ a deo. ſ. peccata. qꝛ per hoc ad deū nō ordinamur ſed magis deordinamur a deo. ſed ea q̄ in nobis a deo ſūt oīa in ſcordinata ſūt ꝛ ad ipm̄ nos ordinatur. ꝛ iō ea q̄ fecit in nobis vtpote naturā ſm ꝑfectiones nature ꝛ defectus penales ꝛ q̄ſdā naturales ſicut indigentiā ī cibi quā hō in ſtatu īnocētie habuiſſet ī deū trāſtulit ñ in naturā diuinā ſed in ꝑſonā aſſumēdo humanā naturā. hoc eñ in ſua ꝑſona ſuſcipe eſt deo ipſa repſentare ad placandū nobis ipm̄. Ad illud qδ obijcitur in ꝯtrariū. ꝙ ꝯtraria ꝯtrarijs curantur. optime ꝑ creationē cauſe ſue ꝛ ꝑ ꝯñs ꝑ ꝯtraria cauſe. cā aūt hoīū defectuū nobis ē culpa ꝛ ideo remouēdo culpā ſanauit defectus. culpam aūt remouit ꝓ peccatis ſatiſfaciendo ꝑ penam quā ſuſtinuit. ꝛ ſic ſuſcepit noſtros defectꝰ vt eos curaret. Ad ſcōm qδ obijcitur ꝙ pena ñ debet pcedere niſi culpa pceſſerit. dōm ꝙ culpa pceſſit in natura ꝙuis ñ in ꝑſona cuius vices in ſatiſfaciēdo gerebat.

Ad tertiū dōm ꝙ nos dicimur ꝯtrahere hm̄oi defectus. qꝛ ex debito peccati originalis cū quo naturā humanā accipimus de neceſſitate in nobis ſūt. xp̄s auteʒ accepit naturā humanā ſine peccato originali ꝛ ſic hos defectus habuit ñ ex aliqua neceſſitate debiti ſed ex pura volūtate aſſumētis. ꝛ ꝓpter hoc dꝛ ꝙ aſſūpſit hm̄oi defectus ñ ꝯtraxit. Ad quartū dōʒ ꝙ xp̄s venerat curare defectus hūane nature ad qδ reqrebatur gratie plenitudo. ꝛ iō defectus illos xp̄s ñ ſuſcepit qui ꝑtinēt ad impfectionē gratie vel aliꝰ gratuiti doni. ſicut ē ignorātia difficultas ad bonū ꝛ cetera hm̄oi. nec iterū oꝑtuit ꝙ aſſumeret oēs defectus ꝑſonales vt leprā ꝛ cecitatē ꝛ alia hm̄oi que inueniūtur in diuerſis ꝑſonis ſed ſolū illos qui ꝯſequūtur totā humanā naturā vt famē ſitim ꝛ hm̄oi. ꝛ hoc ē qδ dicit Dama. ꝙ xp̄s aſſumpſit paſſiones naturales. i. que ꝯſequūtur totam naturam ꝛ indetrabibiles. i. que ñ ꝑtinent ad defectum gratie.

D ſcōm ſic ꝓceditur. ꝛ videtur ꝙ in xp̄o ñ fuerit aīe paſſiōes. Dicit eñ de xp̄o Iſa. xlij. Nō erit triſtis neqʒ turbulentus. g̃ pari rōne neqʒ paſſiones alias habuit. ꝑ. Per ꝟtuteʒ bō quietatur a tumultibꝫ paſſionū. ſed in xp̄o fuerūt perfecte ꝟtutes. ergo ñ fuerūt in eo aīe paſſiones. ꝑ. Paſſiones aīe impediūt iudiciū rōnis. vnde Grego. dic. ꝙ ira ꝑ viciū excecat oculū mētis: ira per zelū turbat. ſed ī xp̄o iudiciū rōnis nullatenus fuit īpeditūʒ. ergo in xp̄o paſſiones aīe ñ fuerūt. Sed ꝯtra ē quod dꝛ Matth. xxvi. Triſtis eſt aīa mea vſqʒ ad mortem. ꝛ Mar. xiiij. Cepit ieſus pauere ꝛ tedere ꝛ meſtus eē. ꝑ. Xp̄s magis venit ad curandū defectus aīe q̄ʒ corꝑis. ſed ipſe aſſumpſit dolores corꝑis ad ſanandū defectus corꝑales ergo ſimr̄ aſſumpſit paſſiōes aīe ad ſanandū aīe defectꝰ.

Rꝫ. dicēdū ꝙ in xp̄o ꝟe fuerūt aīe paſſiōes vt gaudiuʒ dolor ꝛ hm̄oi. ſed ſm tres ꝯditiones differētes a nobis. Primo qꝛ in nobis paſſiones qñqʒ dedutūt rōnē qδ in xp̄o non fuit. ꝛ ideo dꝛ ꝙ timor in xp̄o ñ fuit paſſio q̄ſi ꝑfecta. ſed ꝓpaſſionē q̄ſi inchoatio paſſionis ī inferiori ꝑte. Secūdo qꝛ in nobis paſſio ꝛ ſi nō deducat rōnē tm̄ aliqualr̄ eā cōmouet ꝛ īpedit quod in xp̄o nō fuit ꝟtute verbi faciente vt vnaqueqʒ potētia haberet ꝓpriā operationē ſine īpedimēto alterius vt ꝑ Damaſ. ptʒ. Tertio qꝛ in nobis frequēter paſſiones ꝓueniūt iudiciū rōnis ꝛ tūc dicitur paſſio motus ſubitus. ſed hoc in xp̄o non fuit. qꝛ inferiores vires ita erant ſubiecte rōni ꝙ nullꝰ motus in eis ſurgere poterat niſi rōne ordināte. Ad pmū ergo dicendūʒ ꝙ ꝑ illam auctoritatē Iſa. excluditur a xp̄o triſticia rōeʒ deducens vel īpediens. Ad ſecundū dicendū ꝙ paſſiōes ille que ſequūtur iudicium rōnis ñ īpediūt ꝑfectionē ꝟtutis īmo eā oſtendunt. iſte ꝟo aliqualiter impediūt que iudiciū rōnis ꝓueniunt.

Ad tertiū dicendū ꝙ paſſiones īpediūt iudiciū rationis in nobis ñ aūt in xp̄o rōne iam dicta.

D tertiū ſic ꝓceditur. ꝛ videtur ꝙ dolor ñ fuerit in ſuꝑiori ꝑte rōnis. Paſſio eñ ſm phm̄ in. vij. phicoꝝ ñ ē niſi in ꝑte aīe ſenſitiua. ſed dolor ē quedā paſſio. ergo ñ ponitur in ſuꝑiori ratione xp̄i. ꝑ. Tūc aīa a paſſione deducitur q̄n do paſſio vſqʒ ad ſuꝑiorē rationē ꝑtingit. ſʒ aīa xp̄i non

deducebat a paſſioib⁊.ergo paſſio doloris ñ puẽit vſq₃ ſupiorẽ rõnem in xp̄o. P̄. Contrario ñ p̄nt ſil̓ eſſe in codẽ.ſed in ſupiori rõe xp̄i erat maximũ gaudiũ ex frui tione diuinitatis.ergo nõ potuit eẽ ibi dolor ex paſſione.

Sed ↄtra ẽ quod in p̄s.d̓r. Repleta ẽ malis aĩa mea Glo.exponẽs de xp̄o.i.doloribꝫ.ergo in q̄libet aĩe xp̄i fuit dolor. P̄. Maior eſt affinitas potẽtiaꝝ anime ad eſſentiã aĩe q̃₃ aĩe ad corpus.ſed aĩa ſm eſſentiã com patitur corpi patiẽti.g̃ multomagis ſupior rõ cõpatie batur in xp̄o eẽtie patienti. R̷.dõm ꝙ rõ ſupior du pliciter p̄t ↄſiderari. Uno mõ ſm ꝙ in eẽtia aĩe radi catur.⁊ſic ẽ natura hoĩs q₂ forma eius. Alio mõ ſm ꝙ per ꝓpriã opationẽ ↄuertitur in ſuũ obm.⁊ ſic ẽ rõ vt rõ p̄mo modo dolor fuit in rõe ſupiori aĩe xp̄i.q₂ leſio cor poris p accidẽs redũdabat in aĩe eſſentiã ꝓut eſt forma corporis.⁊ p ↄñs in oẽs potẽtias ſm ꝙ in eſſe aĩe radi cantur. Scd̄o modo in rõne ſupiori aĩe xp̄i dolor ñ fu it.q₂ ex ↄſideratiõe ſui obi.ſ.boni eterni nulla ſibi dolẽdi occaſio p̄bebatur ſed maximi gaudij.⁊ ideo d̓r ꝙ ratio ſupior patiebatur dolorẽ vt natura:ñ aũt vt rõ.ſicut ſi aliquis pũgeret oculũ diceretur viſus pati vtẽ natura oculi:nõ vt ẽ viſus.ſic eñi patitur qñ leditur ex vehemẽ ti luce. Ad p̄mũ dõm ꝙ ph̄s loq̄tur de paſſiõe ꝓp̄e di cta que ẽ cũ tranſmutatiõe corpali.⁊ iteꝝ ſm ꝙ paſſio ineſt alicui potẽtie p operationẽ ꝓpriã.ſupiori aũt rõni p̄t ineſſe paſſio coĩter accepta ⁊ etiã paſſio ꝓp̄e dicta nõ ſm actũ ꝓpriũ ſed ſm ꝙ radicatur in eẽtia aĩe. Ad ſcd̄m dõm ꝙ dolor nõ puenit vſq₃ ad ſupiorẽ rõnem vt imutans eã a rectitudine ꝓp̄e opatiõis ⁊ iõ ñ fuit dedu cta a paſſionibꝫ. Ad tertiũ dõm ꝙ dolor ⁊ gaudiũ q̄ fuerũt in ſupiori rõne xp̄i ñ fuerũt ↄtraria q₂ ñ fuerunt de eodẽ.ſed gaudiũ de fruitiõe.dolor de paſſiõe.⁊ iterũ ñ eſt incõueniẽs ꝙ ↄtrarioꝝ motuũ vnus attribuatur alicui rei p ſe ⁊ alius p accñs.ſicut p₃ de eo q̄ mouetur nauẽ in ↄtrariũ motus nauis.dolor aũt paſſiõis attri buitur aĩe xp̄i q̄ſi p accñs.gaudiũ vero fruitiõis p ſe.

D quartũ ſic ꝓceditur.⁊ videtur ꝙ in xp̄o q̄ tũ ad corp⁹ ñ fuerit verus dolor. Maior fuit gratia in xp̄o q̃₃ in tribꝫ pueris.ſed tres pueri v̓tute gratie in fornace ſũt cõſeruati illeſi ab ignis vſtiõe vt p₃ Dañ.3.g̃ multo forti⁹ corpus xp̄i im mune fuit ꝓpter habũdantiã gratie a paſſionis dolore.

P̄. Xp̄s pfecti⁹ ↄtẽplabat̓ deũ q̃₃ moyſes.ſed moyſes ex vehemẽtia diuine ↄtẽplatõis ñ ſẽſit afflictionẽ famis vl̓ ſitis cũ.xl.diebꝫ ⁊ noctibꝫ a cibo abſtinuit vt hẽtur exo. xxxiiij.g̃ multo forti⁹ xp̄s dolorẽ paſſiõis ñ ſuſtinuit.

P̄. ſm ph̄m in vij. eth̄. Triſtitia vehemẽs oẽꝫ delecta tionẽ ipedit etiã ñ ↄtrariã.g̃ eoꝝ delectatio vehemẽs oẽꝫ dolorẽ aufert.ſed in aĩa xp̄i fuit vehemẽtiſſima delecta tio de fruitiõe.g̃ ñ potuit in eo eẽ dolor paſſiõis. S₃ ↄtra ẽ qd̄ d̓r Iſa.liij. Uere lãguores noſtros ipſe tulit ⁊ dolores noſtros ipſe portauit. P̄. Quãto cõplexio ẽ tẽpantior:tãto ex leſiõe maior dolor pcipitur.ſ₃ xp̄s ere ditur habuiſſe tẽpatiſſimã cõplexionẽ.g̃ ex leſiõe corpis maximũ dolorẽ ſenſit R̷.dõm ꝙ ad dolorẽ duo con currũt.ſ.leſio ex pte corpis.⁊ ſenſus ex pte aĩe. Eſt enĩ₃ dolor ſenſus leſiõis potẽtie in xp̄o ñ fuiſſe veꝝ dolorẽ.ẽ alteꝝ p̄dictoꝝ remouere vel vtrũq₃.leſio aũt corpis de xp̄o negari ñ p̄t niſi neget̓ verã carnẽ hũiſſe ſicut mani chei dicũt.ſenſus aũt leſiõis hui⁹ negari ñ p̄t in xp̄o ni ſi dicat̓ ꝙ ñ hũit aĩam ſenſibilẽ ſed ſolũ corp⁹.⁊ diuinita tẽ ſicut eunomi⁹ dicebat.vtrũq₃ aũt hoꝝ ẽ erroneum ⁊ iõ erroneũ ẽ dicere veꝝ dolorẽ in xp̄o ñ fuiſſe. Ad pri mũ g̃ dõm ꝙ pueri fuerũt imunes a leſiõe ignis non v̓ tute alic⁹ gratie create cũ adhuc corpa eoꝝ ñ eẽnt ipaſſ bilia.ſed ſola virtute dei miraculoſe eos ꝓtegente peri quã q̄dẽ potuiſſet ⁊ corp⁹ xp̄i imune ab oĩ leſiõe ſerua ri niſi q₂ ꝓpter redẽptionẽ hũani gñis decebat eũ pati.

Ad ſcd̄m dõm ꝙ ex naturali colligãtia qua poten tie aĩe in vna eẽtia radicant̓ ↄtingit ꝙ dũ vna potẽtia in tendit̓ in ſuo actu reliq̄ in ſuo actu ipedit̓.⁊ ꝙ ex poſitis fit mutu⁹ refluxus in inicẽ.⁊ ex hoc ↄtingit in moyſe ꝙ p vehementiã ↄtẽplatiõis etiã inferiores vires abſorbe bant̓ ne afflictionẽ famis ſentiret.ſed h̄ in xp̄o locũ non h₃.q₂ v̓bũ qd̄ ei erat vnitũ pmittebat vnãquãq₃ potẽtiã pati ⁊ opari qd̄ erat ei ꝓpriũ ſine hoc qd̄ de vna fieret im pedimentũ in altã vel refluxus.⁊ hac rõe de eo ſingula riter fuit verũ ꝙ erat ſil̓ viator ⁊ cõprehẽſor.⁊ ꝓpter h̄ nec ↄtẽplatio aut vehemẽs delectatio que erat in ſupio ri pte ex fruitiõe ipediebat ſenſũ leſiõis ſiue dolorẽ nec ecõuerſo. Unde patet ſolutio ad.3.ph̄s eñi loquitur ſm cõmunem ⁊ naturalem curſum

Non corpus ſentit ſed

aĩa ⁊c̃. Sciẽdũ ꝙ eoꝝ q̄ ſũt ↄiũcta.q̄dã inſũt toti rõe aĩe ſicut ſentire ⁊ hmõi.⁊ hec attribuuntur aĩe eodẽ mõ loquẽdi quo d̓r calor calefacere q₂ ẽ p̄ncipiũ calefaciẽdi. Quedã eñi inſũt toti rõne corpis vt dormire ⁊ hmõi.⁊ hec attribuuntur corpi ñ aĩe q̃₃uis toti ↄiũcto ↄueniãt Quidã eñi p cor pus imo etiã ſine corpe. Sciendum ꝙ delectari dolere ↄtriſtari ⁊ hmõi qñq₃ nominant paſſionẽ ſenſibilẽ.qñ q₃ actũ volũtatis aliq̄d deſiderãtis vel refugiẽtis. p̄mo modo ſũt ↄiũcti ſoli⁹.ſcd̄o mõ ⁊ aĩe ſepate Suſcepit noſtrã vetuſtatẽ. Cõtra ſil̓e ñ ↄſumit ſil̓e ſed ↄtrariũ ſuũ. R̷° dõm ꝙ ñ p ſe vetuſtas pene ↄſumit penã ſed inquantũ ẽ materia meriti.⁊ ſic ẽ ↄiũcta nouitati gra tie ⁊ ſic opponit̓ culpe.⁊ ſic etiã pene ex culpa cauſate

Nõ aſſũpſit ignorãtiã Cõtra Damaſ.naturã igno bilem ⁊ ſeruilẽ accepit.leo papa.adorauerunt magi in fantẽ in nullo a puerili gñalitate differentẽ. R̷°.Da maſ.loq̄tur de natura p ineeſtũ ſepato leo papa ſm ap parentiã ⁊ ñ ſm exñtiã.vnigenit⁹ de⁹ hoĩem veꝝ.verba hec hilarij videt̓ dolorẽ paſſiõis ⁊ terrorẽ excludere q̄ eti p̄ſr ſoluũt̓. Quidã eñi dicũt hilariũ hoc tractaſſe ⁊ h̄ videt̓ ꝓbabile ex his auctoritatibꝫ q̄s magiſter in litte ra adducit.quaꝝ vna icipit ibi Interogo q̄d ſit.alia Cũ hec paſſionũ gña. Alij dicũt ꝙ loquit̓ de xp̄o q̃₃tum ad diuinitatẽ. Solo aũt magiſtri ↄſiſtit in hoc ꝙ non do lorem ſed tria circa dolorẽ voluit a xp̄o remouere.p̄mo dominiũ doloris.qd̄ patet ex hoc qd̄ dicit.qñ igitur in firmitatẽ dominatã.ſcd̄o meritũ doloris.qd̄ p₃ ex hoc qd̄ dicit.ñ eñi vicioſe infirmitatis.tertio neceſſitatẽ do loris.qd̄ patet ex hoc qd̄ dicit.videamus an ille paſſio nis ordo infirmitatem non habens naturam ad dolẽ dum.hoc d̓r.q₂ ñ erat in natura illa meritũ doloris id eſt peccatũ. Quia dñtia corpis iſta ex natura vt fera tur in vlnis.hoc nõ de natura corporis ↄſiderata in ſe: ſed ex virtute deitatis adiũcte. Ut fieri poteſt. hic vi detur ab ipſo excludere timorẽ ⁊ triſticiam.dõm ꝙ loq̄ tur de timore ꝓut eſt paſſio ⁊ nõ ꝓut eſt ꝓpaſſio. Pa ti potuit ⁊c̃.⁊ paſſibile eſſe non potuit. dõm ꝙ pati ſi gnificat paſſionem per modum actus.vnde ad ſuppoſi tum refertur ſm ꝙ eſt ſuppoſitum cuiuſcũq₃ nature.q₂ pati ineſt ſibi ratiõe humane nature.ideo dicitur ꝙ pa ti potuit paſſibile aũt ſignificat potentiam ad patiẽdũ vt illud informantem de vno dicitur.⁊ quia verbum ſm ſe non informabatur potentia patiẽti.ideo dicit ꝙ paſſibile eſſe non potuit.ſ.ſm ſe quãuis paſſibile fuerit ratione nature aſſumpte.

DI. XVI

Ic oritur queſtio Hic p̄mo querit̄. ꝛ videt̄ ꝙ neceſſitas moriendi ſit tm̄ hoī ex pctō. ad Ro. vij. Corp⁹ mortuū ē ꝓpter peccatū. glo. i. neceſſitati mortis addictū. ℗. Natura dat inſtr̄m ꝓporcionatū ſuo motori. ſi ergo motor humani corporis eſt īmortalis inſtr̄m eius naturalit̄ eſt īmortale. neceſſitas igit̄ moriēdi in corpe humano ñ ē naturalis. ℗. Oē qδ ineſt ex iudicis ſnīa culpā ꝓhibētis ineſt ex culpa ſed mortalitas ineſt ex iudicis ſnīa. geñ. 3. Cinis es ꝛ in cinerē reuerteris. ḡ ineſt ex culpa. Cōtra. Oē cōpoſitū ex ꝯtrarijs naturalit̄ ē corruptibile cū ꝯtraria agāt ꝛ patiant̄ ad inuicē. ſed tale fuit humanū corpus ex ſua p̄ma inſtitutiōe. ergo naturalit̄ ē corruptibile. ℗. Oē gn̄abile naturalit̄ ē corruptibile ſicut ꝓbatur p̄mo ce. ꝛ mū. ſed corpus humanū naturalit̄ ē gn̄abile. ergo corruptibile. Ad hoc dōm eſt ꝙ in ſtatu inocētie q̄ȝuis corp⁹ rōne ꝯtrarietatis p̄ncipioꝝ haberet aliquē ordineȝ ad corruptionē: tñ in aīa erat ꝟtus ꝯtinendi corpus ſub ſe q̄ȝdiu ipſa ꝯtineret̄ ſub deo. ꝑ peccatū ꝟo illa ſublata ē. nūc igitur neceſſitas moriēdi ꝑtim ē ex natura ꝯditōis hūani corpis vt a cā diſponente. ꝑtim a pctō vt a cā remouēte ꝓhibens. ꝛ hoc mō neceſſitas moriendi ē pena ex peccato ꝯtracta. Ad p̄mū ergo qδ obijcitur ḋ aplō dōm ꝙ pctō attribuit̄ neceſſitas moriendi vt cauſe merito remouēti ꝓhibens. Ad ſcōm qδ obijcit̄ de inſtrumēto dōm ꝙ ñ opȝ inſtr̄m ꝓporcionatū eſſe motori in duratiōe ſed in aptitudine ſuſcipiendi impſſionem motoris q̄ȝdiu eſt inſtr̄m eius. Ad. 3. qδ obijcitur de ſnīa dōm ꝙ ñ totalit̄ ē a ſnīa ſed ꝑtim ē a diſpōne naturali corpis. Ad p̄mū ꝟo qδ in ꝯtrariū obijcitur dōm ꝙ ꝯtraria ex q̄bus corpus humanū ꝯſtitutū erat ꝟtute aīe inocentis vel ꝯtinerent̄ ꝙ ad diſſolutionē corporis agere ñ potuiſſent. Ad ſcōm dōm ꝙ q̄ȝuis hō in ſtatu inocentie ex natura materie eēt corruptibilis. tñ ex ꝟtute forme. ſ. aīe iuſticia originali ꝑfecta habebat quandā incorruptibilitatem vt. ſ. poſſet nō mori.

D ſcōm ſic ꝓceditur. ꝛ videtur ꝙ in xp̄o ñ fuerit neceſſitas moriēdi. Iſa. liij. Oblatus ē q2 ipſe voluit. qδ aūt fit volūtarie non ſubeſt neceſſitati. ergo ñ habebat neceſſitatē moriēdi. ℗. Qδ ex neceſſitate fit ñ eſt laudabile vel meritoriū. ſed mors xp̄i fuit laudabilis ꝛ meritoria. ergo ñ habuit neceſſitatē moriendi. ℗. Potentius ñ de neceſſitate patit̄ a min⁹ potēte. ſed xp̄s fuit potētior quolibet alio paſſionē vel mortē inducente. ergo ñ habuit neceſſitatē moriendi vel patiendi. Contra. Sicut xp̄s fuit ver⁹ deus: ita fuit verus hō. ſed in diuinitate habuit attributa naturalia ceteraꝝ ꝑſonaꝝ diuinaꝝ. ergo ī humanitate habuit attributa naturalia ceteroꝝ hominum ꝛ ita neceſſitatē moriendi. ℗. Oēs defect⁹ noſtros aſſumpſit xp̄s. ℗. Xp̄s aſſumpſit oēs defectus humani generis qui ad defectū gr̄e ñ ꝑtinent vt eos curaret ſicut p̄us dictū eſt. ſed neceſſitas moriendi eſt defect⁹ toti humano generi coīs qui ꝑ xp̄m remouebit̄. ergo illuȝ defectū xp̄s aſſumpſit cū ñ ꝑtineat ad imꝑfectionē gratie. R⁹ dōm ꝙ quidam dicunt in xp̄o aliam neceſſitatem moriendi ñ fuiſſe niſi ex fine. q2. ſ. neceſſariū erat eum mori ad redemptionē humani generis. Sed hoc ñ videtur ſoluere queſtionem. ex hoc eñ habetur quare neceſſariū fuit xp̄m mortē ſuſcipe: ñ ꝙ neceītas mortis ſit aſſumpta. ꝛ iteꝝ ñ videtur ſufficienter dici ꝙ in xp̄o fuit neceītas moriendi etiaȝ ex parte materie. aſſumpſit eñ corpus abſqȝ illa diſpoſitiōe per quam in ſtatu inocentie corpus ade conſeruabat̄ a mutua contrariorum actione in inuicem ad diſſolutionem. ꝛ hoc patet ex h̄. quia paſſus eſt famē ꝛ ſitim ꝛ alia hmōi. neceītas autem materie eſt neceītas abſoluta. ꝛ ideo ſm̄ alios dicenduȝ eſt ꝙ referendo ad humanā naturam xp̄s abſolutaȝ neceſſitatem patiendi aſſumpſit. quāuis iſta neceſſitas nature vel potentie ñ deroget per quā poterat mors ꝓhiberi. Ad primū ergo qδ obijcitur de volūtate moriēdi. dicendū eſt ꝙ volūtas moriendi ñ excludit naturaliter moriendi neceſſitatem in xp̄o ſicut ꝛ in multis ſanctis martyribus h̄ apparet. Ad ſcōm qδ obijcit̄ qδ fit de neceſſitate ñ eſt laudabile. dicendum ꝙ ſi hec neceſſitas tollat ꝓmptitudinem volūtatis verū eſt. ſed non ſi eſt cum volūtatis ꝓmptitudine. Ad tertium qδ obijcitur. potentius ñ de neceſſitate patitur ꝛc̄. dicenduȝ ꝙ ñ eſt inconueniens ꝙ aliq̄d corpore xp̄i fuerit ſm̄ quid potentius quāuis ñ ſimpliciter ſicut clauus ꝛ lancea inquantū clauus fuit durus quod ꝑtinet ad potentiā naturalem. ꝛ caro xp̄i mollis qδ pertinet ad naturalē impotentiam ſm̄ phm̄ in p̄dicamētis. fuerunt corpore xp̄i potentiores ſed ñ ſimpliciter.

D tertium ſic procedit. ꝛ videtur ꝙ neceſſitas patiendi vl̄ moriendi ſubfuerit voluntati humane xp̄i. Ioh. x. Nemo tollit a me aīam meam ſed ego pono eam. ergo in eius volūtate humana erat eam ponere vel ſumere. hoc eñ hominis eſt ñ dei quia nunq̄ȝ depoſuit eā ex quo ſemel aſſumpſit. ℗. Sicut inferiores vires ſunt ſub ratione: ita corpus eſt ſub aīa. ſed inferiores vires ī xp̄o obediebāt ꝛ ſubiacebant volūtati rationis. ergo ꝛ corpus quantū ad ea que in eo accidere poterant ſubiacebat voluntati xp̄i humane. ℗. Non minus poterat aīa xp̄i ꝑ gratiam vnionis q̄ȝ aīa ade per gratiam inocentie. ſed aīa ade poterat corpus ſuū per gratiam inocentie a morte conſeruare. ergo ꝛ aīa xp̄i ſimiliter per gratiam vniōis. Contra. Cōſuare a morte qδ habet neceſſitatē moriendi miraculum eſt. ſed miraculum opus eſt ſoli⁹ potentie diuine. ergo anime xp̄i ñ cōicabatur conſeruare corpus ſuum a morte qδ habebat neceſſitatē moriendi. ℗. Corpus humanum ñ ſeruatur a morte niſi ꝑ gratiam inocentie ſicut fuit in p̄mo ſtatu. vel per gloriam ſicut in ſtatu vltimo. ſed vtrūqȝ iſtoꝝ dare eſt ſoli⁹ dei. ergo aīa xp̄i corpus ſuum nō poterat a corruptione p̄ſeruare. Ad hoc dicēdū eſt ꝙ circa hoc eſt duplex opinio. Quidam eñ dicūt ꝙ erat ſub volūtate anime xp̄i corpus ſuū a corruptione per gratiam vnionis conſeruare. ſicut erat in adam ſub eius volūtate per gratiam inocentie corpus ſuū conſeruare illeſum. Sed contra hoc eſt quia non erat ſimilis diſpoſitio ex parte corpis ſuſceptibilis vtriuſqȝ. alias xp̄s nihil accepiſſet in cōditione ſue nature de ſecūdo ſtatu: quia nihil aliud videtur de ſecundo ſtatu accepiſſe niſi diſpoſitionem corporis qua neceſſarium ſit eum pati ꝛ mori: poſſe etiam pati ꝛ mori fuit etiam in p̄mo ſtatu. Et ideo alij dicūt ꝛ ꝓbabilius ꝙ eius non ſuberat volūtati. quia eius eſt ſolius īmutare curſum ꝛ legem nature impoſitam qui naturaȝ inſtituit ꝛ ordinauit qui eſt ſolus deus ꝛ ideo neqȝ corporalis aliqua virtus neqȝ ſpiritualis aut anime aut angeli neqȝ etiam xp̄i aīe potuit īmutationes facere legis nature impoſite diuinitus niſi ꝑ moduȝ orationis. ꝛ ideo cum ſm̄ legem ꝛ curſum nature mors corpus xp̄i conſequeretur vt magiſter dicit in littera. ideo neceſſitas moriendi in ipſo non ſubdebatur voluntati eius humane ſed ſolū diuine. Quod ergo obijcitur ḋ Ioh. dicendū ꝙ perſona loquitur quāuis inquantum homo ꝛ hoc ꝑſone ſuberat volūtati. Ad ſcōm quod

obijcitur de ſenſualitate dicendum ꝙ quãuis eſſet ſub ei⁹ regimine ſenſualitas. non tamen vires naturales. quia vires ſenſibiles nate ſũt obedire rõi. vires aũt naturales vł aĩe vegetabilis ⁊ etiã corpis ñ ſũt nate obedire rõni ⁊ ideo ñ ẽ ſimilis rõ. Ad tertiũ quod obijcitur de gratia innocentie dicendũ eſt ꝙ ſi eadem eẽt diſpoſitio ex parte corporis ſuſceptibilis bene ſequeretur. ſed iam non ſic erat vt dictum eſt.

D quartũ ſic proceditur. ⁊ videtur ꝙ claritas corporis glorioſi nõ potuerit ſimul ineſſe cum imortalitate aſſumpta. Luc. xi. Nõ guſtabũt mortem donec videant regnũ dei. glo. glorificationẽ corporis in imaginaria repñtatõe future beatitudinis. P̄. Non poſſunt eidem ꝯtraria ineſſe. ſed corpori xpi inerat opacitas. nõ ergo naturalis claritas ⁊ ſic idem qḋ prius. P̄. Excellens claritas viſibilis corrumpit viſum. quia excellẽtie ſenſatoꝝ corrũpũt ſenſum ſm pħm. ſed claritas illa ſꝫ matina non leſit apoſtoloꝝ viſum. ergo non fuit vera claritas viſibilis ſed imaginabilis. Sed contra ſicut argumentaᷓ Aug⁹. ſi vnũ eoꝝ que dicuntur in euãgelio non eſt verum ſed imaginarium. ſimiliter poteſt dici de alijs. P̄. Nihil fit ſĩlatorie in operib⁹ ỽitatis. ergo illa claritas fuit ỽa non ſimulatoria. Ad hoc dicendũ ꝙ claritas corpis xpi quã hũit in trãſfiguratõe fuit vera i ſe. ſed tñ imago ⁊ ſignũ claritatis glorioſe ⁊ ñ claritas gl'ioſa. Et rõ ẽ. qꝛ ille fulgor fuit aliqua ꝓprietas corporis glorioſi permanens in corpore ſed miraculoſe ⁊ diuinitus induct⁹ in xpi corpore cum contraria non ſimul ſint in eodem vñ corpus xpi tunc non poterat habere claritatem corporis glorioſi cum adhuc glorificatũ non eſſet. fuit tamen ille fulgor eiuſdem generis cũ fulgore corpoꝝ glorificatorum. non tamen ita perfectus. ſed ſicut claritas vie aſſimilatur claritati patrie. In moyſe aũt fuit ſimilis claritas claritati patrie ſicut fides viſioni non eiuſdem generis. ⁊ ideo aſpectum intuentium offendebat. quod ñ fuit de xpi claritate. ⁊ ratio erat. quia aĩa xpi glorificata erat: non autem anima moy. vnde ⁊ corpori eius poterat cõuenienter attribui claritas glorioſa. non autem corpori moy. ne prius eſſet gloria i corpore q̃ꝫ in anima. Quod ergo obijcitur de glo. reſpondendũ eſt ꝙ imaginaria dicitur. quia erat imago claritatis gl'ioſe ex diuinitate in corpore xpi latenter ꝓueniens non quia eẽt in ſola imaginatione. Ad ſcḋm qḋ obijcitur de opacitate. dicendũ ꝙ non ſm idem erat opacitas ⁊ claritas. qꝛ opacitas interius in natura ipſius corporis. ſed fulgor in ſuperficie. ſicut es politũ interius eſt opatum in ſupficie ſplendidũ: non tamen ſicut in ere inerat hm̃oi claritas ex aliqua naturali corporis diſpoſitione ſed miraculoſe ab ipſo deo. Ad tertium quod obijcitur de excellenti viſibili. dicendũ ꝙ nõ erat de genere claritatis hm̃oi ſed future. ideo non corrumpebat viſum ſed mulcebat ſicut futura claritas faciet vel non corrumpebat ipſo xpo conſeruante.

DI. XVII

Oſt predicta cõſiderari opꝫ ⁊c.

Hic pmo queritur. vtrum in xpo fuerunt plures volũtates. ⁊ videtur ꝙ non. Velle eñ cum ſit operatio q̃dam pſone eſt. ſed in xpo eſt tñ vna perſona diuina. ſ. ergo ⁊ vna volũtas. P̄. Voluntatis eſt ducere ⁊ non duci. ſed in xpo affectus humanus diuina volũtate ducebatur vt dicit Damaſ. ergo affectus humanus non debet dici volũtas in xpo. P̄. Senſualitas ſignificatur per ſerpentem in qua eſt primus mot⁹ peccati. ſed in xpo non fuit aliquod peccatũ. ergo in ipſo non eſt volũtas ſenſualitatis. Contra. quod eſt inaſſumptibile eſt incurabile. ſed voluntas ratiõis ⁊ ſenſualitatis curatione indigebat. ergo vtraqꝫ fuit aſſumpta. P̄. Voluntate rationis xp̃s voluit quicqd voluit deus. ſed aliqua voluntas fuit in xpo qua voluit aliud q̃ꝫ deus vt patet Matthei. xxvi. Non ſicut ego volo ſed ſicut tu. ergo pter voluntatem diuinam ⁊ voluntatem rationis fuit in xpo volũtas ſenſualitatis q̄ non voluit quicquid deus. Ad hoc dicendũ ꝙ cum in xpo fuerint due nature integre diuina. ſ. ⁊ humana. ⁊ ꝺ vtriuſqꝫ ratione ſit volũtas. i xpo non tantum fuit voluntas diuina ſed etiam humana. In homine autẽ quedam eſt volũtas per eſſentiam ſicut volũtas rationis. Alia eſt volũtas per participationem: ſicut ſenſibil' appetitus dicitur volũtas. quia obedit imperio voluntatis. volũtas autem rationis dupliciter poteſt conſiderari. ſ. vt ratio ⁊ vt natura. pma diſtinctio eſt ſm naturas. ſecũda ſm potentias. tertia quantũ ad modum accipiendi. ⁊ ideo omnes p̄dicte voluntates ſunt in xpo.

Ad illud quod primo obijcitur ꝙ velle eſt perſone. dicendum ꝙ verum eſt vt agentis ſed vt eſt pncipij actus eſt potentie naturalis. ⁊ quia in xpo ſunt due nature iõ due voluntates quãuis vnus volens. Ad ſecundum quod obijcitur ꝙ voluntas humana ducitur a diuina dicendum eſt ꝙ non ducitur cogendo ſed regendo. et hoc non eſt contra rationem volũtatis. Ad tertium quod obijcitur de ſenſualitate dicẽdum' ꝙ ſenſualitas dicitur ſerpens ⁊ pncipium peccati non quantũ ad potentiam nature quã xp̃s aſſumpſit ſed quantum ad corruptionem fomitis que in xpo non fuit.

D ſecundũ ſic proceditur. ⁊ videtur ꝙ in xpo fuerunt contrarie voluntates. Voluntates ſunt contrarie que ſunt contrarioꝝ volitoꝝ. ſed ſm diuinam voluntatem ⁊ ratiõis vt ratio conſideratur volebat mori. ſm autem ſenſualitatis volũtatem ⁊ rationis vt natura conſideratur nolebat mori. ergo p̄dicte volũtates ſunt contrarie. P̄. Aug. dicit in li. de trini. Voluntatũ contrarietas eſt ex contrarietate volitoꝝ. ſed volita rationis ⁊ ſenſualitatis in xpo fuerunt cõtraria. qꝛ ſenſualitas refugiebat mortem quã ratio acceptabat. ergo in xpo fuit contrarietas voluntatum. P̄. ſm Damaſ. in xpo. vnicuiqꝫ pſone pmittebatur operari qḋ ſuum eſt. ſed appetitus ſenſitiui eſt appetere delectabile ſenſui. appetitus autem rationis ab hm̃oi abſtinere. ergo velle ſenſualitatis erat cõtrariũ velle rationis. Contra. In rebellione ſenſualitatis ad rationem conſiſtit pugna carnis ad ſpiritum. ſed ſm Aug. nullum vicium eſt cum caro concupiſcit aduerſus ſpiritum ⁊ in xpo non ſit vicium. ergo hoc nõ fuit in xpo. P̄. Nihil qḋ regulatur ab aliquo contrariatur illi. ſed ſenſualitas regulatur a ratione ⁊ ratio a voluntate diuina. ergo nulla fuit contrarietas harum rotionum ad inuicem. Rᷓ⁰ dicendũ ꝙ due voluntates poſſunt ad inuicem differre dupliciter. Uno mõ quantum ad volita. ⁊ hec eſt differentia materialis. Alio modo quantũ ad rationem nolẽdi. ⁊ hec eſt diuerſitas formalis. pma igitur diuerſitas non ſufficit ad contrarietatem volũtatis ſed ſecũda. nam ſi aliqui duo diuerſa velint ꝓpter vnam rationem non dicuntur cõtrarias habere volũtates. vtpote ſi vnus vult pluuiam propter conſeruationem frugum eſtimãs eam vtilem fore. ali⁹ ꝓpter eandem rationem vult ſiccitatem reputans eam vtilem. vnde ⁊ ſi vnus motum mentis alterius cognoſceret inuicẽ ſuas volũtates acceptarẽt. ſed ſi ex diuerſis rationibus etiam idem vellent contrarias voluntates

haberēt. dicendū eſt ergo ꝙ in chriſto fuit differentie voluntatū ꝗ̄tuꝫ ad volita. nā ſenſualitas ⁊ rō vt natura que nō ꝯferūt ſed abſolute aliq̄d ꝯſiderāt moleſtiaꝫ corpis ⁊ mortem tanꝗ̄ malum refugiebant. ſed voluntas diuina ⁊ rō vt ratio mortem acceptabāt vt vtilē ad ſalutem humani generis. Ex quo etiam patꝫ ꝙ nō ex cōtrarijs rōnibus volitoꝝ diuerſitas ꝓcedebat. vñ ⁊ voluntas diuina ⁊ ratio vt ratio acceptabant motum ſenſualitatis ⁊ rōnis vt natura nec inuicem ſe impediebāt hmōi volūtates ⁊ ideo quāuis eſſet ꝯtrarietas volitoꝝ in xp̄o. non tamen fuit contrarietas voluntatū in xp̄o neqꝫ rebellio aliqua. ⁊ ꝑ hoc patet ſolutio ad obiecta

D tertium ſic ꝓceditur. ⁊ videtur ꝙ nō ſemꝑ xp̄s fuerit exauditus. in ps. Clamabo ꝑ diē ⁊ nō exaudies. dr in perſona xp̄i. P̄. Orauit vt diſcipuli credentes in eum ſeruarentur a malo. h̄ aūt nō accidit nec de malo culpe, nec de malo pene. ergo eius oratio nō fuit exaudita. P̄. orauit vt calix ab eo tranſiret. vt patet Matth. xxvj. hoc autem non fuit factum. ergo ⁊c̄. Contra ad Heb. v. Exauditus eſt ꝓ ſua reuerentia. P̄. Joh. xj. Ego autē ſciebam quia ſemper me audis. P̄. Oratio ſua non fuit minus efficax ꝗ̄ alioꝝ ſanctoꝝ. ſed alij ſancti exaudiūtur quando cū debitis conditiōibus orant ſicut ipſe dicit Petite ⁊ accipietis. Joh. xvj. ergo ⁊ ipſe q̄d petijt accepit. Rō dicendum ꝙ orare eſt ſuperioris rationis que in deum conuertitur. illa ergo oratio alicuius ſimpliciter eſt inq̄ꝫtū ſuperior ratio conſentit ſiue ꝓprio motu ſiue tracta ab aliqua inferiorum viriuꝫ. ſuperior autem ratio in xp̄o que deo pleniſſime fruebatur hoc solū ꝓprio motu volebat quod ſciebat deum velle. ab inferiori autem vi non trahebatur quicquid autem de9 vult impletur. ⁊ ſic omnis oratio que ſimpliciter xp̄i fuit impleta eſt. Sed tamen ſciendū ꝙ ratio ſuperior quandoqꝫ ꝓponebat orationē non q̄ſi inſinuans motum ꝓprium ſed motum ſenſualitatis vel naturalem motum inferioris rationis in quo fungebatur q̄ſi officio aduocati ⁊ tamen motus ſuus ꝓprius erat in contrariū volitum ꝓponebat tamen ad hoc q̄d veritas nature oſtenderet. ⁊ talis oratio non fuit exaudita quia nec ſimpliciter xp̄i erat. Quod obijcitur clamabo ⁊c̄. dicendum ꝙ xp̄s in perſona eccleſie loquitur. dicit glo. dicenduꝫ ꝙ oratio ſenſualitatis xp̄i fuit ⁊ rationis vt natura que quāuis nō fuerit exaudita ſm materiā. fuit tamen ſm ſuperioris rationis proponentis intētionē. Ad ſcd̄ꝫ q̄d obijcit ꝙ orauit ꝓ apl'is dicendū ꝙ ꝗ̄uis ꝓpoſuerit gn̄alit tn̄ ſpālitet impetrare intēdebat pro aliquibꝫ ⁊ ſic exauditus fuit. Q̄d obijcit de tranſitu calicis. dōꝫ ꝙ in illa orōe expſſit motū ſenſualitatꝭ nō ꝙ illd̄ q̄d petijt ſimpl'r vellet. ſꝫ vt v̄itatē nature aſſūpte i ſe eē indicaret.

D quartum ſic ꝓceditur. ⁊ videtur ꝙ xp̄s ſm ꝙ homo dubitauerit. Ubicūqꝫ em̄ eſt timor: ⁊ dubitatio. in xp̄o fuit verus timor. ergo ⁊ vera dubitatio. P̄. videtur ꝙ ſenſualitas in xp̄o non potuerit dubitare. Sēſualitas em̄ ſequit apprehenſiuā ſenſitiue partis. ſed futurum periculū de quo erat paſſio non ꝑſciebat ſenſus. ergo ſenſualitas d ipſo non poterat dubitare. quia nihil dubitat de aliquo piculo ſibi ventō niſi cogn̄uerit. P̄. Xp̄s nō magꝭ ſciuit iminente morte tibi futuraꝫ paſſionem ꝗ̄ a principio. ſed a principio ſenſualitas in ip̄o non trepidabat. ergo nec tunc. Contra ſm ph̄m dubitatio ligat rationem ne ꝓcedere poſſit. ſed in xp̄o rō nō fuit ligata. ergo nō fuit in xp̄o dubitatio rationis. P̄. Ubi eſt ſumma ſecuritas ibi non eſt aliqua dubitatio. ſed in xp̄o fuit ſūma ſecuritas. ps. Si conſiſtant aduerſum me caſtra. ergo in xp̄o non fuit dubitatio Ad hoc dicendū ꝙ dubitatio dupliciter dicitur. p̄mo ⁊ p̄ncipaliter ſignificat fluctuationem rationis ex conſequēti tractum eſt ad fluctuationem affectus formidantis aliquod terribile aggredi. primo modo non fuit in chriſto quia contingit ex defectu ſcientie. ſecūdo modo quantū ad ſenſualitatem fuit. quia contingit ex infirmitate nature: non tamen quantum ad rationem. quia auxilium diuinū imminere videbat q̄d ſenſualitas nō apph̄endebat. Ad primū igitur quod obijcitur ꝙ dubitatio timor eſt. dicendum ꝙ dubitatio ꝓut pro timore accipitur in chriſto fuit quantum ad ſenſualitatem. Ad ſecunduꝫ q̄d obijcitur ꝙ ſenſualitas non apph̄endebat futurum periculum. dicendū ꝙ verum eſt ex ſe ſed ex ratione apprehendebat. quia ex his que ratio apph̄endit formantur forme particulares in imaginatiōe ex quibꝫ ſenſualitas nata eſt moueri. Ad tertiū q̄d obijcitur ꝙ non magis ſciuit iminente paſſione ⁊c̄. dicendum ꝙ paſſio a principio conceptionis dubitationem non faciebat. q2 nō vt iminens tunc ꝓuidebatur. ſed ſolum quando iam imminebat dubitationem faciebat. appetitus em̄ ſenſibilis natus eſt a ſenſibili p̄ſenti p̄cipue moueri.

Ed quia motuꝫ geſſit

dubitationis Cōtra eſt q̄d ſ̄ dixit aug9 di. xv. quia eadem rōne omnia que de xp̄o dicuntur non fuerunt vera. ⁊ dicendum ꝙ erat vera dubitatio quantū ad ſenſualitatem ꝗ̄uis nō quantū ad rationem. intende lector v̄ba Hil'. ſūt exponenda ſm ꝙ ratio ꝓ ſe non ꝓ ſenſualitate. ſic em̄ non ꝓ ſe ſed ꝓ ſuis orauit. ſm aūt ꝙ ꝓ ſenſualitate ꝓponebat vt aduocata eius ſic orabat ꝓ ſe.

DI XVIII

E merito chriſti ⁊c.

Hic p̄mo q̄rit. vtꝝ meruerit ſibi imortalitatē corpis. videt ꝙ nō. Premiū enim dign9 ē merito. ſed bon9 mot9 aīe xp̄i q̄ merebat ē dignior q̄libet corpali. ergo nō merebat imortalitatē corpis. P̄. videt ꝙ nec ipaſſibilitatē aīe. id em̄ q̄d ē nob naturale nō meremur. ſꝫ aīa ſm ſuā naturā ē ipaſſibil'. ḡ ipaſſibilitatē nō meruit. P̄ videt ꝙ nec exaltationē. q2 ex h̄ ip̄o ꝙ natā hūana aſſūpta fuit exaltata ē ⁊ nom̄ diuitatꝭ ſibi debet. ſꝫ aſſūptōeꝫ nō meruit vt ſ̄ di. iiij. dictū ē. ḡ nec exaltatiōeꝫ. Cōtra bōa glīe nulla exacta hꝫ ſine merito ſꝫ imortalitas corpis ipaſſibilitas aīe exaltatio natē ſūt bōa glīe. ḡ ipa nō hūit ſine merito ⁊ ſic ea meruit P̄. Qui ſe hūiliat exaltabit Luc. xiiij. ſꝫ xp̄s ſe hūiliauit vſqꝫ ad corpis mortalitatē aīe paſſibilitatē vſqꝫ ad nois hūani nūcupationē. ḡ per ꝯtrariū exaltari debuit vſqꝫ ad corpis imortalitatē. aīe ipaſſibilitatē. ⁊ nois diui nūcupationē ſeu māifeſtatōꝫ

Ad h̄ dōꝫ ē ꝙ ad meritū i ordie ad ea q̄ ſt bōa ſimpl'r q̄tuor reqrunt ꝗ̄tū ad id q̄d q̄s mereri dr. Primū ē ꝙ illud ſit d ꝑtinētibꝫ ad btitudinē. ſcd̄ꝫ ē ꝙ illd̄ ſit nō hitū ꝓut q̄s illd̄ meret. t̄tiū ē ꝙ illd̄ ſit nō debitū. q̄rtū ē ꝙ illd̄ ordie natē ad min9 ſeq̄t meritū. hec aūt q̄tuor i xp̄i corpore imortalitate. i aīe ſu ipaſſibilitate. i natē hūane exaltatione īueniūtur. quia primo duo ſunt de his que ꝑtinēt ad eēntiā btitudis corpis ⁊ aīe. t̄tiū ad ei9 bñ eſſe. Itē nō fuerūt a xp̄o ſꝑ hita nec fuerūt ſibi debita rōe nature ꝗ̄uis eēnt debita rōne ꝑſone ſe ad ei9 meritū ſubſequūt tp̄e. ⁊ in ipſa meruit. Ad illud ḡ q̄d obijcitur ꝙ p̄mium dignius eſt merito. dicendū ꝙ hoc hꝫ v̄itatē in p̄mio ſubſtanciali aīe ⁊ non in alijs. vel dōm ꝙ imortalitas corpis melior eſt quo ad quid inquantū ꝑtinꝫ ad

ſtatū bonitatis actus vero mentis ad ſtatū viatoris ſed
ſimplr̄ eſt econuerſo. Ad ſcd̄m q̄ð obijcit̄ q̄ aīa ſm
ſuā naturā eſt impaſſibilis dōm q̄ verū eſt ſm ſe natu-
raliter. ſed p̄ accn̄s eſt paſſibilis ad paſſionē corp̄is ſm
ſe etiā eſt paſſibilis ex ordine diue iuſticie. vt pꝫ de aīabꝫ
damnatoꝝ. Ad illud q̄ð tertio obijcit̄ q̄ humana na
tura fuit exaltata ſm aſſumptionē. dōꝫ eſt q̄ð hoc eſt ve
rum realiter ſed tn̄ nō in cordibꝫ hoīm q̄ꝛ nec tunc fuit
manifeſtata ꝛ res in ſacra ſcriptura dr̄ fieri qn̄ inoteſcit.

D ſcd̄m ſic p̄cedit̄. ꝛ videt̄ q̄ nobis nō meruit
Ezec. xviij. Anima que peccauerit ip̄a morietur
ergo a ſili ī ꝯtrariū anima que bn̄faciet p̄mia
bitur. ꝛ ſicut nullus peccat alteri ita null⁹ me
retur alteri. P̄. Sicut laus ita ꝛ meritū ꝯſiſtit circa
actū voluntariū. ſed nemo actu ſuo comp̄at alteri lau-
dem. ergo nec meritū. P̄. Nec apertionē ianue me-
ruit nobis xp̄s. ſi em̄ xp̄s meruit nobis ap̄tionē p̄adiſi
aut ergo ſufficiēter aut inſufficiēter. ſi inſufficiēter ergo
meritū eius fuit imp̄fectū. ſi ſufficiēter. ergo nō oportet
nos laborare ad merendū paradiſi ap̄tionē. ſed vtrun-
q̄ iſtoꝝ eſt falſum. ergo nō meruit nobis apertionē pa
radiſi. Contra pctm̄ ade ianuā clauſit xp̄s per paſſio
nis meritū pctō ade ſatiſfecit. ergo ianuā ap̄uit. P̄.
Nullus p̄uenit ad gloriam ſine merito paruuli baptiſa
ti p̄ueniūt ad gloriā. ergo ex aliquo merito nō p̄prio. er-
go alterius. ſed nō alicuius puri hoīs. ergo xp̄i qui fuit
deus ꝛ homo. Ad hoc dōꝫ eſt q̄ð actio xp̄i meritoria
q̄uis eſſet humana tam̄ erat a v̄tute diuina q̄ꝛ anima ꝛ
corpus erant quaſi inſtr̄m diuinitatis ſicut dicit dam̄.
ꝛ ideo poterat ſup̄ totā naturā humanā. ꝛ q̄ꝛ oēs hoīes
ſunt vnus homo in natura cōi. vt dicit Porphi. inde ē
q̄ xp̄i meritū q̄ð ad naturā ſe extēdebat etiā ad ſinglos
extendere ſe poterat et inde eſt q̄ð obſtaculū oībꝫ cōe eſt
ſꝫ pctm̄ originale ingreſſus paradyſi ſolus xp̄s auferre
potuit. et ideo hoc ſubtracto dicit̄ p̄ ſimilitudinē nobis
ap̄uiſſe ianuā p̄adyſi q̄ꝛ ſic clauſio ianue eſt obſtaculū p̄
hibēs ab ingreſſu domus ita ianua p̄adyſi clauſa dicit̄
inquantū originale eſt obſtaculū p̄hibens ab introitu
paradyſi. Q̄ð obijcit̄ q̄ nullus peccat alteri dōꝫ q̄ nō
eſt ſilr̄ q̄ꝛ malū p̄priū eſt viuiuſcuiuſq̄ꝫ ſed bonū cōe rōne
cōis vinculi. ſ. charitatis. vl' dōm q̄ ſicut pctm̄ ade trā
ſit in poſteros p̄ generationē carnalē ita meritū xp̄i trā
ſijt in alios q̄ fiunt membra eius per generationē ſpūa-
lem Ad ſcd̄m dōm q̄ actus human⁹ dicit̄ laudabilis
inquantū declarat ſuū principiū q̄ð ē virt⁹. ſed merito
rius dicit̄ inquantū p̄ ip̄m aliquid acquirit̄. ꝛ inde eſt
q̄ð aliquis pōt alteri mereri. ſed non pōt ex actu alteri⁹
laudari. Ad tertiū dōm q̄ meritū xp̄i fuit ſufficiens
ad ap̄iendū ianuā omnibꝫ ſed ad hoc q̄ð hēat efficatiā
in alıq̄ req̄rit̄ q̄ð fiat ꝯiūctio ad xp̄m p̄ fidē et charitatē.

D tertiū ſic p̄cedit̄. ꝛ videt̄ q̄ non in primo in
ſtanti cōceptionis ſue chriſt⁹ mereri potuerit
opus meritoriū. cum em̄ ſit ex electōe eſt deli
beratiuū q̄ꝛ ſm ph̄m electio cōſequit̄ conſiliū
ſed oē deliberatiuū eſt ſucceſſiuū nō inſtantaneū. er-
go opus meritoriū nō eſt inſtantaneū. ꝛ ſic xp̄s in p̄mo
inſtanti mereri nō potuit. P̄. Sicut meritū eſt p̄ li.
ar. ita ꝛ pctm̄. ſed dyabol⁹ nō potuit peccare in p̄mo in-
ſtanti ſue creatiōis. ergo nec aīa xp̄i in p̄mo inſtanti ſue
cōceptōis P̄. Omne quod habuit chriſtus ab inſtan
ti ſue ꝯceptōis habuit ab altero nō a ſe meritū aūt a me
rente eſt ḡ nō habuit meritū. P̄. Xp̄s erat ſilis ex par
te corp̄is ceteris p̄uulis ſed p̄pter imp̄fectionē organoꝝ
corp̄eoꝝ alij p̄uuli nō hn̄t ab inſtanti ꝯceptōis ſue vſū
li. ar. ḡ nec aīa xp̄i. Contra nō minus eſt hr̄e actū glīe
q̄ actu gr̄e. ſed a primo inſtanti conceptōnis ſue aīa xp̄i
cum fuerit vnita diuinitati habuit actum glīe. ḡ potuit
habere actū gr̄e P̄. Perfectior eſt potētia p̄fecta ſimł
habitu ꝛ actu q̄ꝫ habitu ſolū potētia merendi in chriſto
fuit p̄fectiſſima ſemp̄ ḡ in primo inſtanti cōceptōis ſue
habuit meritū in actu nō habitu ſolū Ad hoc dōꝫ eſt
q̄ð oēs cōcedūt aīam xp̄i fuiſſe p̄fectā in primo inſtan
ti cōceptōis ſue merito habituali de merito aūt actuali
ſunt due opiniōes. Quidā em̄ dixunt q̄ nō potuit ſi-
mul incip̄e eſſe ꝛ mereri ſed hoc nō impedit q̄ꝛ fuit ibi ſi
multas tp̄e ꝛ nō natura. alij aūt dicūt q̄ eodē inſtāti q̄
cōceptus eſt habuit p̄fectionē actualis meriti Cum em̄
actio meritoria ſit ex volūtate deliberata dupl'r poteſt
eſſe impedimentū quare nō ſit in eodē inſtanti cum vo-
luntate vel ex p̄te deliberatōnis. q̄ꝛ ſucceſſiua eſt. ꝛ tale
nō fuit in xp̄o qui nō indigebat aliqua deliberatiōe cū
in p̄mo inſtanti omnia ſil' certitudinal'r cognoſceret in
verbo. vel ex p̄te volūtatis. q̄ꝛ nō pōt ſimul eſſe ꝛ agere
hoc autē non impediuit in xp̄o q̄ꝛ volūtas eius in p̄mo
inſtanti habuit actū ſuū cum deo frueret̄. et ſic in eodē
meritorie potuit eum diligere. et ideo xp̄s in primo in-
ſtanti conceptōis ſue mereri potuit eum diligere ꝛ ideo
chriſt⁹ in primo inſtanti conceptōis ſue mereri potuit.

Q̄ð obijcit̄ de op̄e deliberatiuo. dōꝫ q̄ deliberatio di
ſcurrens non exigit̄ ad meritū niſi p̄pter incertitudinē
chriſtus aūt certus erat circa ea q̄ ſunt ad finē. ꝛ quātū
ad ip̄m finē. cum omnia in primo inſtanti in verbo vi-
deret. Q̄ð obijcit̄ de pctō angeli. dōm eſt quod nō eſt
ſilr̄ q̄ꝛ angelū deliberare op̄tebat. cū nō p̄ eſſentiā rebꝫ
videret. ſicut aīa xp̄i videbat vel dōm q̄ meritū eſt con
ſentaneū nature: cū ſit ei⁹ p̄fectio. demeritū aūt eſt diſ-
ſentaneū. cū ſit eius corruptio. ꝛ idō nō eſt ſilr̄ de merito
et demerito. Q̄ð obijcit̄ q̄ in p̄mo inſtanti q̄cq̄d ha-
buit habuit ab altero. dōm q̄ in p̄mo inſtanti meritū
ab alio habuit. ſ. inquātū ad meritū exigit̄ gr̄a ꝛ a ſeip̄o
inquātū meritū p̄cedit ex li. ar. Q̄ð obijcit̄ de alijs in
fantibꝫ dōm q̄ nō eſt ſilr̄. q̄ imp̄fectō a p̄te corp̄is nō im
pediebat aīam xp̄i ſicut alioꝝ. ꝛ hoc idō. q̄ꝛ xp̄s ſil' erat cō
prehenſor ſm p̄fectū actū anime ꝛ viator ſm imp̄fectio
nem corp̄is. vn̄ in eo fuit ſingulare q̄ð p̄fectō aīe ꝛ im-
perfectō corp̄is nō ſe impediebant.

D quartū ſic p̄cedit̄. et videt̄ q̄ nō potuerit p̄
paſſionē mereri. meritum eni principiū eſt in
agente. q̄ꝛ eſt voluntariū cuius principiū eſt
intra. vt dicit ph̄s. Sed principiū paſſionis
nō eſt in patiēte ſed in agēte. ergo xp̄s p̄ paſſionē nō me
ruit. P̄. Meritū eſt facere de indebito debitū. vl' de
minus debito maius debitū. ſꝫ nihil xp̄o poſt paſſionē
fuit de nouo debitū aut maius debitū. ḡ nō meruit pa-
tificando. P̄. Oē meritū principal'r eſt in rōnabili
voluntate. paſſio v̄o xp̄i principal'r fuit in corp̄e. ḡ non
fuit meritoria. Sed cōtra Aug. loquēs de hūilitate
paſſiōis dicit hūilitas claritatis nō eſt meritū. claritas
aūt hūilitatis p̄miū. P̄. Actibꝫ v̄tutū meremur. ſed
xp̄s ex charitate que eſt maxīa v̄tus paſſus eſt Joh. xv.
Maiorē charitatē nemo habet ꝛc̄. ḡ ip̄e p̄ paſſionē ſuā
meruit. Ad hoc dōm eſt q̄ð actus quo q̄s meret̄ eſt il-
le cui⁹ agens eſt dn̄s ꝛ q̄ eſt gr̄a informat⁹ q̄ꝛ volūtas in
formata charitate ē p̄ncipiū meriti ꝛ idō oī tali actu xp̄s
merebat̄. Cū igit̄ paſſionē ſuā volūtarie ſuſtinerit obla
tus ē em̄ q̄ꝛ voluit. vt dr̄ Eſa. liij. ꝛ volūtas hec charita
te fuerit īformata nō eſt dubiū q̄ p̄ paſſionē ſuā meruit

Ad illō q̄ð p̄⁰ obijcit̄ q̄ meriti p̄ncipiū ē ī nob̄ dōꝫ ē q̄
paſſio inq̄ntū paſſio n̄ ē meritoria. q̄ꝛ ſic p̄ncipiū ei⁹ ē ex
tra. ſꝫ meritoria ē inq̄ztū ē acceptata p̄ volūtatē. ſic. n. ē
volūtaria ꝛ p̄ncipiū ei⁹ ē itra. acceptat̄ āt a volūtate du
pl'r. vl' ſicut volūtariū abſolute ſic in xp̄o q̄ ſe volūtarie

paſſioni obtulit. vt noſtre redemptõnis opus expleret. vel ſicut voluntariū mixtum ſicut qñ aliquis ⁊ ſi vellet non pati tamen magis vult ſuſtinere paſſionem ꝙ̃ aliquid contra deū faciat ⁊ ſic etiam cõtingit paſſione mereri. Ad ſcõm dõm ꝙ meritū eſt de indebito ⁊c̃. dõm ꝙ inſufficiens eſt diuiſio. nam dicitˀ tertio modo quis mereri quando facit de debito vno modo vel vna ratõ/ne debitum ſicut puer baptizatus facit ſibi debitum regnum celoꝝ. cum peruenit ad perfectam etatem per actum ꝓpriū qḋ prius erat ei debitū rõne habitus et ſic xp̃s ꝑ paſſione ſibi meruit. Cõ obijcitˀ oĩe meritū eſt in volūtate rõnali. Ad hoc dõm eſt quod ꝙ̃uis meritū ſit in rõne cõplectiue ⁊ cauſaliter tñ in alijs viribꝫ poteſt eſſe materialiter.

T amota ignea rum=

phea q̃ quidē poſita in ꝑadiſo ṫreſtri ſigni/ficabat impedimentū qḋ ꝓhibebat ingreſſum paradiſi celeſtis. ſꝫ nec mox. Poſt carnis ꝓbabile hoc eſt [illegible] que nihil pur gabile [illegible] poſt ſeparationē a corpe impaſſibiles fiūt In quo humana [illegible] eſt in [illegible]. Cõtra exaltatõ eſt vſqꝫ ad equalitatē pr̃is qḋ nõ ꝯuenit humane nature in qua crucifixus eſt. R° dõm ꝙ ꝙ̃uis nature ſm ſe nõ cõueniat tñ cõuenit ꝑſone in natura ita ꝙ ter/minus exaltatõis referˀ ad ꝑſonā motus vͦo ad naturā Qui multo amplius humiliat⁹ eſt. Sciendum ꝙ ex parte termini a quo et ex ꝑte termini ad quē magis fuit xp̃i hūilitas in deſcenſu ꝙ̃ primoꝝ parentū in aſcenſu. qꝛ xp̃s ab eſſentiali ⁊ vera diuinitate deſcendit ad ſtatū penalē nature humane. adam vͦo a ſtatu innocētie voluit aſcendere ad ſtatuꝫ diuinitatis nõ eſſentialiter ſed ꝑticipatiue ꝑ aſſimulatõꝫ. Impleto dei decreto. decretū dicitˀ pceptū qḋ adam tranſgreſſus eſt qḋ xp̃s obediēdo impleuit. vl' decretū dicitˀ ſn̄ia mortis quā ī adam tranſtulit ⁊ hoc etiā decretū xp̃s impleuit qñ mortē ſuſtiuit Cyrographū dicitˀ memoria ꝑuaricatõis ade ſiue reat⁹ ipſi⁹ qḋ xp̃s ꝓ nobis ſatiſfaciēdo deleuit. Tñ fuit petm̃ ipſius ⁊c̃. Cõtra alius modus liberatiõis fuit poſſibilis R° verū eſt ex ꝑte dei ſed nõ ex ꝑte nr̃a.

DI XIX

Vnc igitˀ queramus

⁊c̃. Hic pͦmo obijcitˀ ꝙ xp̃s ñ liberauit nos a pctõ ꝑ paſſionē ſuā corꝑale eñi nõ pt agere ī ſpūale paſſio xp̃i corꝑal' fuit. ḡ non põt agere in aīas nr̃as ſpūales ⁊ ſic nec eoꝝ pctā delere. P. Liberatio dicitˀ eſſe a pctõ iuſtificatio ſed hoc attribuitˀ reſurrectõi Ro. v. reſurrexit ꝓpter iuſtificatõꝫ nr̃am. ergo liberatõ a pctõ nõ debet attribui paſſioni ſꝫ reſurrectõi P. eoꝝ que ſunt equalia. vnū nõ deſtruit alteꝝ ſed quantū bonū erat paſſio xp̃i ex parte patiētis tm̃ malū erat occiſio ex parte occidētis. ergo illud petm̃ ꝑ paſſionē deleri non potuit ⁊ ſic non oĩa pctā. Cõtra Apocal'. v. Lauit nos a pctis nr̃is in ſanguīe ſuo ad Coll'. ij. Cõuiuificauit nos cum illo donās nobis om/nia delicta. ergo paſſio xp̃i oĩa deleuit P. Per emēdam et ſatiſfactionē condignā fit remiſſio peti. ſed paſſio xp̃i fuit emenda cõdigna ꝓ pctis nr̃is ergo ⁊c̃ Ad hoc dõm eſt qḋ aliquid dicitˀ delere petm̃ dupl'r. aut per modū cauſe formalis ⁊ ſic grã delet petm̃. aut ꝑ moduꝫ cauſe efficiētis. ⁊ hoc tripl'r. aut principalis ⁊ ſic ꝯuenit tm̃ deo apud quē reſidet auctoritas ⁊ principalitas delectionis culpe. aut inſtrumētalis ⁊ ſic ꝯuenit ſacramentis. aut ꝑ modū merentis. et hoc dupl'r. vl' inſufficiēter et ſic cõuenit puro homī inquantū vnus alteri põt mereri primā graciā merito cõgrui non condigni. aut ſuffi/cienter ⁊ ſic cõuenit xp̃o vt agenti delere culpā paſſioni aut eius vt principio per qḋ agit. qꝛ accio eius cum ſit dei nõ tm̃ hoīs põt in totā naturā ⁊ ideo ipe ſufficiēter diſpoſuit totā naturā ꝑ meritū ⁊ paſſionē ſuam ad delectionē culpe. nõ aūt alius purus homo ſed qḋ aliq̃s delectionē pctõꝝ nõ conſequatˀ. hoc eſt ex indiſpoſitõe ei⁹. Qḋ ergo obijcitˀ ꝙ corꝑale nõ põt agere in ſpūale. dõꝫ ꝙ ꝙ̃uis ſm ſe eſſet corꝑalis paſſio xp̃i tm̃ inquantū diuina et accepta a volūtate eius habuit virtutē ſpiritualē. Ad ſcõm qḋ obijcitˀ de reſurrectõe. dõm ꝙ iuſtificatõ notat remiſſionē peti ſm terminū ad quē. peccati autē delectio ſm terminū a quo. ⁊ ideo attribuitˀ peti liberatio morti que vitam paſſibilē vite peccatricis ſilem in pena a xp̃o ademit iuſtificatio aūt reſurrectõeꝫ ꝑ quā noua vita in chriſto inchoata eſt. vñ apoſ. ad Ro. iiij. Reſurrexit ꝓpter iuſtificationē ⁊ tradit⁹ eſt ꝓpter delicta noſtra. Ad tertiū qḋ obijcitˀ dõm de pctõ crucifigentiū; ſm Anſ. qꝛ neſciebāt chriſtū eſſe dei filiū ignorantia excuſauit in parte petm̃ eoꝝ. vñ malū eoꝝ nõ fuit equalē bono vite chriſti. dato etiam qḋ ſciuiſſent ꝙ̃uis equale fuiſſet materialiter. i. quo ad factū ſeu opus opatū non tamen formaliter quo ad radicē faciendi vl' opus ope/rans qꝛ chriſt⁹ mortē ſuſtinuit ex maiori bonitate ꝙ̃ illi intulerūt ex malignitate et pterea bonū eſt efficati⁹ ꝙ̃ malū qḋ nõ niſi virtute boni agit. vt dicit Dyo.

D ſcõm ſic ꝓceditˀ ⁊ videtˀ ꝙ per paſſionē chriſti non ſumus liberati a diabolo. libertas eñi hoīs in hoc cõſiſtit qḋ li. ar. eius cogi non poteſt ſed ſicut nunc li. ar. cogi nõ põt a diabolo ita nec etiā ante chriſti paſſionē. ergo paſſio chriſti non liberauit nos a ptāte diaboli. P. Demon ante paſſionem nõ habebat ptātē niſi vel aīam temptandi vel corpus vexādi ſed hanc eandē adhuc habet ⁊ exercet. ergo ab eius ptāte liberati nõ ſum⁹ P. Sicut diabol⁹ nõ põt modo affligere hoīes niſi ꝑmiſſus ita ante paſſionē nõ poterat. vt patet Job. j. ⁊ ſicut ante poterat ꝑmiſſus ita poſtea potuit. vt patꝫ in anthonio qui ꝑmiſſione diuina a demonio fuit flagellat⁹ ergo ita potens eſt in nobis ſicut ante fuit. Contra victoris eſt aduerſariuꝫ a poteſtate dominij abijcere. ſed chriſtus per paſſionē victor fuit. Apoca. v. Uicit leo de tribu iuda. ergo a pote/ſtate dominij diabolū eiecit P. Joh. xij. inſtante paſſione dixit dñs. nunc princeps huius mundi eijcietˀ foras: ergo per paſſionem chriſti dominium ſui principa/tus amiſit. Ad hoc dicendū eſt quod ptās diaboli in duobꝫ conſtituitˀ ſm duas manus eius. vnam qua im/pellit ad peccatū. alterā qua trahit ad ſupplicium vtranqꝫ exercet vniuerſaliter cõtra totū genus humanū ⁊ particulariter contra ꝑſonas. ſm primā primos ꝑentes et in eis totū gen⁹ humanū vicerat quo ad peccatū originale et quo ad actualia quantum ad multos. ſm alteram oĩes ad infernū trahebat ⁊ detinebat. ſecūdā deſtituit in omnibꝫ quo ad ſufficientiaꝫ in membris autem ſuis quo ad efficatiā ſed primam debilitauit cum hoſtem vicit ⁊ hominibꝫ multa auxilia pparauit ꝓ peccato origi/nali ſatiſfaciendo. Ad primū ergo quod obijcitˀ de coactiõe dõm ꝙ licet ante paſſionē nõ poſſet cogere li. ar. ſicut nec modo tñ poterat magis inclinare inquātū homo erat debilior ad reſiſtendū vnde hec libertas quā ꝑ chriſtū ꝯſecuti ſum⁹ dicitur libertas a peccato libertas enim a coactione ineſt nobis a natura. Ad ſecunduꝫ qḋ obijcitˀ ſicut habebat ptātem in corpe ⁊ anima ita et modo. dõm ꝙ nõ habebat tantā qꝛ ꝙ̃uis temptet non ita facile ſupatˀ ꝓpter auxiliū grē. Ad tertiū qḋ obijcitˀ

de ꝑmiſſione. dōm ꝙ maioꝛ erat tunc ꝑtās diaboli ꝑmiſſa ꝓpter reatū nature humane.

O tertiū ſic ꝓcedit̄ ⁊ videt̄ ꝙ ꝑ paſſionē chꝛiſti nō ſumus liberati ab eterna pena. Qđ enī infinitū eſt finiri nō pōt ſed pena eterna infinita eſt. ergo nō pōt deſtrui. ℗ Minus non pōt in maius. minus eſt mors tꝑalis ꝙ̃ eterna ḡ mors tꝑalis xp̄i nō pōt in deſtructionē mortis eterne. ℗. Poſita cauſa ſufficiēti ponit̄ effect⁹ ſed adhuc in illis q̄ vim paſſiōis xp̄i om̄ibꝫ modis in ſe recipiūt manet tꝑalis pena ergo paſſio xp̄i nō liberat a pena tꝑali ⁊ ita multominus ab eterna. Contra zach. ij. tu aūt in ſanguine teſtamēti tui eduxiſti vinctos de lacu. ℗. Pctm̄ ē cauſa mortis eterne ſed xp̄s liberauit nos a pctō. ergo a pena eterna. Rꝫ⁰. dōm ꝙ mors xp̄i ſufficiēs fuit q̄ꝫtū eſt de ſe ad expiandū om̄e pctm̄ ⁊ ꝑ cōſequēs ad liberandum ab om̄i pena ſed hanc liberationē nō efficit niſi in illis qui xp̄o paſſo ꝯiungūtur ꝑ fidē formatā vel ꝑ fidei ſacrm̄ quoꝝ nullus penā eternā incurrit. quantū ad penam ſenſus ſi ꝑſeuerent incurrebāt tñ aliqui quātū ad penā damni que eſt carētia viſionis diuine ante ſolutū pciū ꝓpt reatū nature hūane lꝫ fidē mediatoris haberēt ſic ergo paſſio xp̄i efficiēter dicit̄ liberare a pena eterna ſenſus dando auxiliū ne aliq̄s eā incurrat. non aūt vt poſtq̄ aliq̄s eā icurrit ab ea liberet̄ a pena aūt eterna dāni liberauit vtroq̄ꝫ modo. Ad primū igit̄ dōm ꝙ pena eſt infinita durante cauſa ſcilicet culpa vel reatu eſſet tñ finibilꝭ culpa vꝫ reatu ceſſante ⁊ ſic pena damni in ſanctis pr̄ibꝫ eſt finita ceſſante reatu nature Ad ſcōm qđ opponit̄ ꝙ minus nō pōt in maius. dōꝫ ꝙ mors xp̄i maioꝛ fuit lꝫ nō q̄ꝫtitate molis tñ q̄ꝫtitate virtutis ⁊ dignitatis eo qđ mors dei eſt ex immenſa charitate ſuſcepta Ad tertiū qđ obijcit̄ de pena tꝑali dōm eſt qđ duplex eſt pena tꝑalis. q2 quedā eſt naturalis et debita ex pctō originali. quedā ꝑſonalis debita ex pctō actuali. ꝑmaꝫ xp̄s abſtulit ab om̄ibꝫ ꝑ ſufficientiā in p̄nti. Auferret ab omnibꝫ qui ſunt paſſionis ſue ꝑticipes ꝑ efficiētiā in futuro. q2 ſic nō expedit modo tolli. ſcđam ꝟo quo ad ſufficientiā quidē tollit in p̄nti ab om̄ibꝫ tollit etiā quo ad reatū nō quo ad actū ꝑ efficientiā ab aliquo ſm ꝙ ꝯtingit eos ad liberationē diſponi vel ad vlēm ꝑ baptiſmū vel ad ꝑticularē per p̄niam q2 p̄nia non tm̄ eſt pena ſed etiā medicina. ſicut vult ph̄s. et iō iſto mō nō oportuit ab om̄ibꝫ penam auferri nec neceſſe eſt qđ in cauſis que agunt ex ordinatōe ſapientie qđ poſita cauſa ſtatim ponatur effectus. ſed quādo ſapientie ordo requirit ⁊ taliter agit paſſio chꝛiſti.

O quartū ſic ꝓcedit̄. ⁊ videt̄ ꝙ non ſit ſm humanā naturā mediatoꝛ non eñ eſt idem extremū ⁊ mediū reſpectu eiuſdē motus ſed natura humana fuit extremū recōciliatiōis. ergo nō fuit mediū ℗. Scdō ꝫ mediatoꝛ eſt ſm ꝙ nos deo coniūxit ſed non potuit deo nos coniūgere niſi inquantū eſt deus. ḡ ſm ꝙ deus eſt mediatoꝛ. ℗. Mediū eſt cōpoſitū ex extremis. ſꝫ cōpoſitū ex hūana natura ⁊ dīna nō eſt i xp̄o niſi ꝑſona ḡ nō rōne hūane nate ſꝫ rōne cōpoſite ꝑſone eſt mediatoꝛ. ℗. Videt̄ ꝙ nō poſſit dici redēptoꝛ. redēptio eñ eſt iterata emptio ſꝫ nūq̄ꝫ ante paſſionē nos emerat. ergo ꝑ paſſionē nos nō redemit. ℗. Nemo qđ ſuū eſt emit nos eramus autē xp̄i ergo nos nō emit. ⁊ ſic non redemit. Ad hoc dōm eſt qđ mediatoꝛ ex hoc dicit̄ ꝙ iter extrema mediat ꝓut inter ea eſt medius. mediū aūt inter extrema pōt eſſe dupliciter. vꝫ ſm ordinē inquantū eſt ſub primo et ſuꝑ vltimū. et hoc exigit̄ ad rōnem medij ꝓprie dicti. vel ſm ꝑticipationē vtroꝝq̄ꝫ extremoꝝ. hec aūt duo conueniūt chꝛiſto ſm humanā naturā q2 ſm eam a deo beatitudinem ꝑticipat ab hoībꝫ autē infirmitatē. inquantū etiā homo ſupra hoīes fuit ꝑ plenitudinē gratiaꝝ ⁊ vnionē et infra deū ꝓpter naturā creatā. iō ꝓprie loquēdo rōne humane nature mediatoꝛ eſt. ſed q2 rōne nature diuine ac etiā ꝑſone nō eſt infra deū q̄ꝫuis ſit ſuper hoīes. ideo non pōt dici mediatoꝛ rōne vtriuſq̄ꝫ cum potiſſima rō medij ei deſit. Ad primū ergo dōm ꝙ humana natura ꝓut eſt in xp̄o nō eſt extremū q2 i xp̄o nō egebat recōciliatione cum non eſſet pctō infecta. Ad ſcōm quod obijcit̄ ꝙ nō potuit recōciliare nos niſi inquantū deus dōm ꝙ q̄ꝫuis potētia recōciliādi attribuat̄ ei inquantū deus tñ exhibitō recōciliatōis ꝑ ſatiſfactionē attribuit̄ ei ſm ꝙ homo. ⁊ ideo ſm humanā naturā que eſt ꝓxīa cauſa reconciliatōis dicit̄ mediatoꝛ. Ad tertiū quod obijcit̄ ꝙ mediū compoſitū eſt ex extremis dōꝫ ꝙ q̄ꝫuis ꝑſona cōicet cū vtroq̄ꝫ extremoꝝ ꝫ eſt cū deo ⁊ hoīe ſm naturas non tñ ſm ordinē medij. ⁊ ideo nō pōt dici mediatoꝛ ſm ꝑſonā. Ad qđ obijcit̄ de redemptōe dōm ꝙ ꝑ pctm̄ primoꝝ parentū totuꝫ humanū genus a dei gloria erat alienatū ⁊ in ꝑtātem vſurpatiuā diaboli ſm culpā ⁊ penā redactū. ꝑ paſſionē vero xp̄i ⁊ deo ſumus reſtituti ⁊ a diabolo liberati. vñ huiōi liberatio habꝫ rōnem duplicis emptōis inquātū eñ a ꝑtāte diaboli eripuit nos. dicit̄ nos emiſſe ſic̄ rex regnū occupatū ab aduerſario ꝑ laboꝛē certaminis. inquātū vero deū nobis placauit dicitur nos redemiſſe ſicut preciū ſoluens ſatiſfactiōis ꝓ nob. vt a pena ⁊ a pctō liberaremur. Qꝫ obijcit̄ de iterata emptōe. dōꝫ ꝙ iterata emptio ꝑ ꝑpoſitionē importata nō refert̄ ad actū emptiōis quaſi alias empti fuerim⁹. ſed ad terminū actus q2 alias ſui fueramus in ſtatu innocētie. Emere eñ eſt aliq̄d ſuū facere. redimere vero aliq̄d facere iterato ſuū Ad illud quod obijcit̄ ꝙ nemo qđ ſuū eſt emit. dōm ꝙ eo modo q̄d ſuū eſt emi nō pōt. ſed qđ meū eſt vno modo ⁊ nō meū altero modo emere poſſum. ſicut ſi aliqua res ſit mea q̄ꝫtuꝫ ad ꝓprietatē nō tñ quantū ad vſuꝫ. ⁊ ſic q̄ꝫuis humanū genus fuerit dei ꝑ creationē tñ eſt redemptū vt alio mo ſit ſuū: ſcꝫ per iuſtificationē.

Delerū cyrographa.

Cyrographū dicit̄ a cyros qđ ē man⁹ ⁊ graphia qđ eſt ſcptura quaſi ſcptura manualꝭ que memoꝛiā debitori facit ⁊ obligatōꝫ ad ſoluendū. Dicunt̄ eñ cyrographa nr̄oꝝ pctōꝝ ꝑ moꝛtē xp̄i deleta inquātū memoꝛia pctōꝝ nr̄oꝝ amota eſt ſm ꝙ eoꝝ ñ r̄coꝛdat̄ ad puniēdū ꝟl inq̄ꝫtū obligatō pene ſeu reatus amotus eſt. Si ergo xp̄s ſm vos o heretici vnā habeat tm̄ naturā hū dicit̄ nō qđ ſm diuinā naturā ſit medius ſeu ꝑſonā. ſed q2 ex illa habet humana natura ꝓprietatē qua media eſt inter deū ⁊ hoīes. ſ. q2 ex illa habet vt ſit hominibꝫ ſuꝑioꝛ ⁊ deo ꝓximioꝛ.

I vero queritur ⁊c.

Hic primo querit̄ vtrū ſolus xp̄s potuit ſatiſfacere ꝓ humana natura vel aliter purus hō. q2 ſm ph̄m q̄ famulat̄ dijs. et p̄ribꝫ ſm potenciā ſuā iuſtus eſt q̄ꝫuis ad eq̄lia nō poſſit. ⁊ ſic ad grāꝝ actionē ꝓ bñficijs ſufficit homi ſm poſſe reddere. ḡ ſilr ad ſatiſfactōꝫ ꝓ maleficijs. ḡ ſufficit ad reparationē hoīs ſatiſfactō quā hō pt facere ℗. Bonū potenti⁹ eſt ad agendū q̄ꝫ malū q2 non agit niſi virtute boni ſed vnus homo ꝑ vnū malū actum potuit totā naturam humanā corrūpere ergo multo foꝛtius ꝑ multos actus bonos potuit reꝑare. ℗. Crudelis eſt creditoꝛ

quí a debitoꝛe exigit pluſq̄ꝫ poſſit out dn̄s q̄ a ſeruo. cū
ergo deus crudelis nō ſit nō exigit ab hoīe pluſq̄ꝫ poſſit
ergo ad emendā humani pcti ſufficit ſatiſfactio quā ho
mo pōt facere Ad oppoſitū. p iniuria infinita requirit
infinita emēda pctm̄ eſt infinita iniuria qꝛ fit cōtra infi
nitū dm̄ tanto em̄ eſt maioꝛ iniuria quāto maioꝛ eſt il/
le in quē peccat̄ ḡ requirit̄ infinita emenda p eo ſed nul
la res finita pōt infinitā emendā facere. ḡ nullus purus
homo pōt p pctō ſatiſfacere. ℞. Nullus p alio pt red
dere q̄d p ſeipō debet ſed quelibet creatura totū q̄d eſt
deo dꝫ ḡ nulla pura creatura pt p alia ſufficiēter ſatiſfa
cere Ad h̄ dōꝫ ē q̄d ſm q̄titatē clpe opꝫ fieri q̄titatē
emēde clpa ꝟo q̄ coꝛrupta erat tota nata hūana īfinito
erat tripl̄r. p̄mo ex pte ei⁹ cui facta erat iniuria q̄ eſt de⁹
ſcd̄o ex parte boni q̄d p pctm̄ ablatuꝫ erat. ſ. vita eterna.
tertio ex pte nature que p pctm̄ coꝛrupta erat que infi/
nitatē quandā habet inquantū eſt multiplicabilis p in
finita ſuppoſita de ſe. cum igit̄ iniuria fuerit quodāmō
de ſe infinita nec pura creatura poſſet infinitā emendaꝫ
facere nō potuit p pctō humani generis ſatiſfacere pu/
rus homo. Ad hoc ḡ q̄d obijcit̄ in ꝯtrariū de grāꝝ
actōe. dōꝫ q̄ nō eſt ſile de grāꝝ actōe ꝛ ſatiſfactōe qꝛ ad
immunitatē grāꝝ actōnis creatura deduci nō pōt quin
ſemp teneat̄ grās agere ſed ad īmunitatē ſatiſfactōis pt
non eniꝫ tenebat̄ in p̄mo ſtatu ſatiſfacere nec tenebit̄ in
ſtatu gloꝛie vbi tm̄ tenebit̄ ad grāꝝ actōeꝫ Ad ſcd̄m q̄d
obijcit̄ q̄ bonū potētius ꝛc̄. dōm q̄ q̄uis bonū poten/
tius ſit tm̄ difficili⁹ eſt illud bonū facere. qꝛ bonū ex to/
ta cauſa ꝯſiſtit ſꝫ malū ex pticularib⁹ defectib⁹ ſm dyo.
et licꝫ homo potuerit facere actū vlis coꝛruptōis nō tm̄
vlis repatōis. Ad tertiū q̄d obijcit̄ de crudelitate di=
cendū q̄ pluſq̄ꝫ poſſit facere homo nec p ſe nec p aliū ex=
igere crudelitas eſt ſed deus ab hoīe exigit id q̄d ipē dat
ei poſſe lꝫ p ſe nō poſſit. vn̄ nō eſt crudelitas in eo.

D ſcd̄m ſic pceditur. ꝛ videt̄ q̄ ſatiſfactio non
debuerit fieri per paſſionem moꝛtis chꝛiſti.
Bern̄. em̄ dicit. q̄ vna gutta ſanguis xp̄i fuit
ſufficiens preciū nr̄e redemptōis ſed aliq̄d de
ſanguine xp̄i effuſū eſt in xp̄i circūciſione. ergo ſupfluit
eius paſſio. ℞ Tanta in nobis pōt eſſe ꝯtritio q̄d ſuf
ficit ad remiſſionē culpe ꝛ pene. ḡ cum quelibꝫ pena quā
xp̄s p nobis ſuſtinuit maioꝛis efficatie ī merēdo fuerit
qualibet ꝯtritōe potuit ſufficere ad ſatiſfactionē pctōꝝ
nr̄oꝝ ſine pena paſſiōis. ℞. Pena penſat̄ ex radice et
dignitate pſone patiētis cum ḡ ex equali radice. i. chari
tate ꝛ ab equali pſona oīs pena xp̄i tolerata fuerit q̄tū=
libet minima pena ipīus fuit equiualens ad effectū nr̄e
redemptōis. Contra ad Heb. ij. decebat auctoꝛē ſa/
lutis eoꝝ p paſſionē ꝯſumari ℞. Homo p pctm̄ erat
debitoꝛ moꝛtis igit̄ ſatiſfactoꝛ pro eo opꝫ q̄ ſolueret
moꝛtē Ad hoc dōꝫ eſt q̄d xp̄i ſatiſfactio nō fuit p vno
hoīe tm̄ ſed p tota natura hūana. ideo tres ꝯdītōes cō
tinere debuit. ſ. vt eſſet vlis reſpectu oīm ſatiſfactōnū ꝛ
vt eēt exēplar reſpectu ſatiſfactionū earūdē. ꝛ vt eēt ꝯfoꝛ
mis pene p q̄ ſatiſfaciebat vlis aūt nō erat p p̄dicatōꝫ d
mꝛtis ſed hn̄s ꝟtutē reſpectu oīm iō aſſumere debuit in
ſeipō illā penā ad ſatiſfaciendū q̄ ꝯtinet in ſe ꝟtute oēs
penas q̄uis nō in actu hmōi aūt eſt moꝛs que eſt finis
omniū terribiliū. vt dicit phs in eth. Et ideo p paſſionē
moꝛtis debuit ſatiſfacere p oīb⁹ inquantū ꝟo fuit exem
plaris reſpectu nr̄aꝝ ſatiſfactionū debuit hr̄e magnitu
dinē excedentē oēs ſatiſfactōes qꝛ exemplar debet eſſe
p̄ſtanti⁹ exemplato. ꝛ ideo ſm maximā penoꝝ debuit ſa
tiſfacere. ſ. moꝛtē. Iterū p pctō primi hoīs deus moꝛtē
quaſi penam inflixit dicens. Quacunqꝫ hoꝛa comede/
ritis ꝛc̄. iō moꝛtē ſubire debuit ad ſatiſfaciēdum. Ad
illud q̄d obijcit̄ in ꝯtrariū de auctoꝛitate Bn. dōm q̄ q̄uis
vna gutta ſanguis quā ī circūciſiōe fudit eſſet ſuffi
ciens ad omnem ſatiſfactionē ꝯſiderata conditiōe pſo
ne nō tm̄ quantū ad genus pene qꝛ moꝛs debebat̄ ad re/
laxandū debitū moꝛtis. Ad ſcd̄m q̄d obijcit̄ de cōtri=
tōe dōꝫ q̄ q̄uis q̄libꝫ pena ſufficeret quantū eſt ex radi
ce vel conditiōe pſone nō tm̄ quantū eſt de genere pene.
Et ſimiliter eſt dicendū ad tertiū.

D tertiū ſic pcedit̄. et videt̄ q̄ alius mod⁹ nō
fuerit poſſibil̄ Amb. em̄ dicit tm̄ fuit pctm̄ no
ſtrū vt ſaluari nō poſſem⁹ niſi xp̄s p nob de/
bitoꝛib⁹ moꝛtis moꝛeret̄ ℞. Q̄d eſt ꝯtra dei
iuſticiā eſt impoſſibile. pctm̄ dimitti ſine legitima ſatiſ
factōe ꝯtra iuſticiā dei eſt. ḡ impoſſibile. ſed nō paterat
al̄r fieri legitima ſatiſfactio v. pbat Anſ. niſi p moꝛtem
xp̄i ḡ hic mod⁹ erat neceſſari⁹ ad ſatiſfaciēdū. ℞. Fi
dei nō pōt ſubeſſe falſuꝫ ſed antiq̄ p̄res crediderūt xp̄m
paſſurū. ḡ nō potuit al̄r eſſe. Contra Greg. xx. moꝛa.
deus oīps q̄ nos exiſtere fecit d nihilo reuocare nos etiā
ſine ſua moꝛte potuiſſet ℞. Dei potētia nō determinat̄
ad aliq̄d finitū ꝛ determinatū. ḡ nō determinat̄ ad iſtū
tm̄ liberatōis modū. Ad hoc dōm eſt q̄d liberatio et
redemptio differūt qꝛ redēptio fit iuſto p̄cio ſoluto ſꝫ li
beratio quocūqꝫ mō dicit̄ ḡ q̄d nō potuit genus hūanū
al̄r redimi niſi p incarnatōꝫ ꝛ paſſionē alicui⁹ pſone di
uine qꝛ nō potuit aliud eē iuſtū preciū. i. ꝯdigna ſatiſfa
ctō. ſi vero queraꝫ an potuerit al̄r liberari. aut querit̄ de
de potētia a pte hoīs. Et dōꝫ q̄ nō qꝛ hō nullo mō libe
rare ſe potuit. niſi quō eum deus liberare diſpoſuit aut
a pte dei liberātis Et dōm q̄ ſic qꝛ eius potētia nō eſt li
mitata. aut ex parte nr̄a ſimul ꝛ dei ꝛ ſic dōm eſt q̄d q̄uis
fuerit alius modus poſſibilis null⁹ tm̄ ita cōueniēs
Ad p̄mū ḡ q̄d obijcit̄ in cōtrariū de Amb. dōm q̄ ex/
cludit potentiā ex pte nr̄a nō dei. Ad ſcd̄m q̄d obijcit̄
q̄ eſt cōtra dei iuſticiā ꝛc̄. dōm q̄ hoc intelligit̄ ꝯiūctim
nō diuiſim. nam nō pōt ſimul eſſe q̄d deus aliq̄d faciat
et illud ſit iniuſtū. ſꝫ illud q̄d modo eſt iniuſtū poſſet fa
cere eſſe iuſtū. Ad tertiū q̄d obijcit̄ q̄ fidei nō pōt ſub
eſſe falſum. dōm q̄ fides antiquoꝝ fuit de paſſione xp̄i
futura p̄ſuppoſita dei oꝛdinatōe q̄d ita fieret tm̄ ex eius
ſuppoſitione paſſio chꝛiſti neceſſitatē habet ꝯditionatā
non abſolutā.

D quartū ſic pceditur. ꝛ videt̄ q̄ deus pater fi
lium non tradiderit ad paſſionē. Iniuſticia
enim eſt innocentē moꝛti tradere. igit̄ cum pa
ter ſit iuſtus filiuꝫ moꝛti non tradidit. ℞.
Moꝛtuus eſt ex gratia nō ergo ex debitoꝛ ſic nō ex obe
diencia patris. ergo pater eum nō tradidit. ℞. Cui⁹
generatio bona eſt eius coꝛruptō mala eſt. cum ergo ge
neratio chꝛiſti fuerit optima eius moꝛs tanq̄ꝫ coꝛruptō
ipīus fuit peſſima. ergo nō fuit a deo. Cōtra Roma.
viij. pprio filio ſuo non pepercit ꝛc̄. ℞. Omnis pena
eſt a deo paſſio chꝛiſti fuit quedā pena. ergo fuit a deo.
Ad hoc dicendū eſt quod in paſſione chꝛiſti. iiij. eſt cō
ſiderare vnū ex parte nature paſſibilis cuius erat coꝛru
ptiua. alterū ex parte volūtatis eius acceptātis. tertiuꝫ
reſpectu finis. quartū reſpectu inferentis ſm hec qua/
tuoꝛ pater dicit̄ eum tradidiſſe paſſiōi diuerſis modis.
quo ad primū in carne paſſibilē filiū mittēdo. q̄ ad ſm
ipi chꝛiſto ſm q̄ homo voluntatem patiendi inſpiran=
do. quo ad tertiū paſſionē eius ab eterno ad ſalutē ge=
neris humani oꝛdinando. quo ad quartū p̄tātem occi
dendi q̄uis non voluntatē crucifixoꝛib⁹ dando. ſm il/
lud Joh. xix. nō hēres in me poteſtatē ꝛc̄. Ad quod
ergo in cōtrariū de innocente obijcitur dicendū q̄ tra/
dere eum inuitum peccatū eſt. ſed tradere voluntariuꝫ

ꝓ ſalute fratrū opus nūc eſt. Ad ſcḋʒ qḋ obȷ̈cit̄ de gr̄a ⁊ debitō dḋʒ ꝙ obediētia voluntaria nō excludit grāʒ cū ſit debitū voluntariū ñ coactū. Ad obȷ̈cit̄ qḋ paſſio xp̄i fuit mala ⁊c̄. dḋm ꝙ ꝯſiderata ſḿ oīs ſui circūſtātias ꝑtinētes ī reſpectu ad finē bona eſt ſimpl'r ꝯſiderata ſḿ ſe tm̄ mala ē. malicia pene. iudiciū vō de re ſḿ ſe totā eſt iudiciū ſimpl'r iudiciū ſḿ ꝑtem eſt. iudiciū ſḿ ꝙ bona ergo dicēda eſt ſimpl'r mala ſḿ quid ſolū.

Via ſic iuſticia ſuperatus eſt diabol⁹.

Sciendū ꝙ hic intelligenda eſt hec dictio em̄. Hic diſtinguēduʒ q̄ pōt intelligi de ope opante, ⁊ ſic malū opati ſunt, vl' de opē opato ⁊ ſic bonū opati ſunt.

DI. XXI

Oſt predicta cōſiderandū eſt ⁊c̄.

Hic primo querit̄ ⁊ videtur ꝙ in morte xp̄i ſit diuinitas ſepata a carne remoto em̄ medio ſepant̄ extrema ſed mediāte aīa diuinitas carni ꝯiungebat̄. vt in. ȷ̈. di. dictū eſt ğ dīnitas eſt ſepata cū aīa nō remāſit carni vnita. ꝑ. Corp⁹ inſenſibile nō videt̄ vnibile ſed in morte remāſit corp⁹ inſenſibile ğ nō vnibile. ꝑ. Videt̄ ꝙ ab aīa Joh. x. Ego pono aīam meā ⁊c̄. ğ verbū a ſe depoſuit aīam. ꝑ. Pluriū vnitoꝝ nō eſt vna vnio ſed poſt ſepationē aīe a carne aīa ⁊ caro fuerunt duo. ſi ğ diuinitas vtriq̄ʒ remāſit vnita fuerūt ibi due vniones et ſic aliq̄ vnio fuit ibi de nouo cū antea nō fuerit niſi vna.

Cōtra leo papa dicit ꝙ tanta fuit vnio dei ⁊ hoīs vt nec ſupplicio poſſet dirimi nec morte diſtingui ſʒ hō nominat corp⁹ ⁊ aīam. ğ diuitas nō fuit in mortis ſupplicio ab aīa vel carne diuiſa. ꝑ. Poſt mortē dicit̄ dei filius iacuiſſe in ſepulchro ⁊ deſcēdiſſe ad iferos hoc aūt nō niſi ꝓpter vnionē diuinitatis ad corp⁹ ⁊ aīam. ğ poſt mortē remāſit eis vnita diuinitas. Ad hoc dḋm ꝙ ex trib⁹ ſumit̄ rō quare in morte xp̄i nō fuerit ſepata diuinitas a corꝑe ⁊ aīa. p̄mo ex ꝑte dei q̄ cū ſit imutabilis ei qḋ eſt ꝑfecte ꝯiunctū imutabilitatē p̄ſtat. vt etiā imutabil'r ſibi adhereat vt appet ī hīis. ſcḋo ex ꝑte ipius aſſūpti q̄ ꝑ mortē quā ex obediētia p̄ris ſuſtinuit nō debuit ſuā dignitatē amittere ſed magis clarificari. tertio ex fine vnionis q̄ ea que ꝑ mortē ipi⁹ circa ipm acta ſunt nō fuiſſēt nobis ſalutaria niſi diuitas eſſet oiūcta. Ad primū dḋm eſt qḋ obiectio ꝓcedit de medio neceſſitatis. oio oūt eſt mediū ꝯgruētie q̄ʒtū ad actualē vnionē diuinitatis ad carnē lʒ ſit mediū neceſſitatis quantū ad vnibilitatē. vt in. ȷ̈. di. dictū eſt. Ad ſcḋʒ qḋ obȷ̈cit̄ ꝙ corp⁹ xp̄i erat inſenſibile. dḋm ꝙ inſenſibile dupl'r dr̄ aut qḋ nec habet nec hr̄e pōt ſenſum. de tali verū eſt qḋ obȷ̈cit̄ et ſic corp⁹ xp̄i nō erat inſenſibile. aut qḋ nō habet ⁊ tm̄ natū eſt hr̄e. ⁊ ſic corp⁹ xp̄i erat inſenſibile. ⁊ de hoc nō ē verū qḋ obȷ̈cit̄. Ad tertiū ꝙ obȷ̈cit̄ de Jo. dḋm q̄ filius dei nō poſuit aīoʒ a ſe ſed a carne ī qua a morte ſepata fuit. Ad quartū dḋm ꝙ in morte xp̄i fuit vna vnio ad aīam ⁊ carnē ex ꝑte ꝑſone diuine inq̄ʒtū relatio vnionis eſt ſḿ rōnem tm̄ ſed ex ꝑte aſſumptoꝝ. ſ. aīe et corporis fuerūt due in actu cum prius eſſet vna tm̄ in actu et plures ī potētia. ⁊ ſic nō oportet qḋ fuerit ibi facta noua vnio ſicut nec in diſſinitōe ꝯtinui fit oino nouū corpus licet vnū diuidat̄ in multa.

D ſcḋm ſic ꝓcedit̄ ⁊ videt̄ ꝙ ex ſepatōe anime a carne nō fuerit caro mortua. qḋ em̄ vnitū ē principio vite viuit. ſed caro tunc erat vnita principio vite. i. diuinitati. ergo tūc viuebat. ꝑ. Nobilior eſt ſḿ Aug. in li. de vera reli. ſubſtātia viuens q̄ʒ nō viuens caro xp̄i fuit nobilior omī carne. ğ ſemꝑ fuit viuens. ꝑ. Potentior eſt deitas ad viuificandū q̄ʒ anima. ſi ğ aīa vnita neceſſario viuificat mlt̄o fortı⁹ diuinitas vnita. Contra qḋ viuit nō ſuſcitatur a morte ſed caro xp̄i ſuſcitata eſt a morte. ğ in morte nō viuebat. ꝑ. Qḋ viuit habet aliquē actū vite ſʒ caro xp̄i nō habebat aliquē actū vite. q̄ nec ſenſū nec motum que ſunt actus vite. ğ caro xp̄i non viuebat. R̄. dḋm ꝙ viuere ſḿ ph̄m in. ȷ̈. de ani. viuētib⁹ eſt eſſe. huiuſmōi aūt eſſe p̄ncipiū formale eſt aīa ſicut quelibʒ forma ſbalis eſt ei cui⁹ eſt forma principiū reſpectu ꝓpȷ̈ eē. ſe ſepato aūt forma remouet̄ eē cuius forma eſt ꝓpriuʒ principiū. ⁊ iō ſepata aīa a carne xp̄i nō potuit caro viuens remanere. Ad primū quod obȷ̈cit̄ ꝙ corp⁹ erat vnitū diuinitati. dḋm ꝙ non erat vnitū formal'r ⁊ hec vnio formalis requirit̄ ad viuere. Ad ſcḋm qḋ obȷ̈cit̄ ꝙ nobilior eſt ſuba viuens. dḋm ꝙ verū eſt ceteris ꝑib⁹ ſed cetera nō ſunt paria q̄ aīa ſepata caro habebat diuinitatē vnitā nec corp⁹ ſimpl'r ſed ad temp⁹ carebat vita.

Ad tertiū qḋ obȷ̈cit̄ ꝙ potētior eſt deitas ad viuificādum ⁊c̄. dḋm ꝙ verū eſt ſed ipa viuificat ꝑ modū p̄ncipȷ̈ efficiētis nō formalis. vn̄ requirit̄ vnio alterius forme viuificantis.

D tertiū ſic ꝓcedit̄ ⁊ videt̄ ꝙ caro xp̄i p⁹ mortem debuit incinerari ſicut ſup̄dictū eſt. oēs defect⁹ nr̄os ſuſcepit q̄ ſunt cōiter nature ⁊ nō ꝑtinēt ad impfectionē gr̄e ſed incineratio eſt hmōi. ğ corp⁹ xp̄i incinerari debuit. ꝑ. Sicut mors eſt pena original' pctı ita ⁊ incineratō dicit̄ em̄ Geñ. iȷ̈. Terra es ⁊ in terrā ibis. ſed xp̄s mortē ſuſtinuit vt nos a reatu original' pctı abſolueret. ğ etiā icineratōʒ. ꝑ. Premiū rn̄det merito. ſed corp⁹ xp̄i eſt ſūme exaltatū ꝑ gloriā reſurrectōis cū igit̄ hūilitas ſit meritū exaltationis. vt patʒ Phil'. ȷ̈. videt̄ ꝙ debuerit ſūme hūiliari. et ita vſq̄ʒ ad incineratōʒ. Sed cōtra eſt qḋ dicit̄ in pſ. Non dabis ſanctū tuū vide. cor. qḋ nō pōt intelligi de corruptōe mortis. ğ oportet dicere ꝙ xp̄s fuit imunis a corruptōe putrefactōis ſeu incineratōis. ꝑ. Incineratio eſt in corꝑib⁹ nr̄is ꝓpter fomitis corruptōeʒ. hic autem in xp̄o nō fuit. ğ nō debuit incinerari. R̄. dḋʒ ꝙ ſicut xp̄s volūtate ꝓpriē ꝑſone defectibilitatē hūane nature aſſumpſit ita etiā oēs defect⁹ actuales volūtarie ſḿ voluntatē humanā ſuſtinuit. volens em̄ eſuriuit et ſitiuit ⁊ alia hmōi ꝑpeſſus ē vt Dam̄. dicit. ⁊ hoc ideo vt hmōi defectuū ꝑpeſſio reputaret̄ ei ad meritū quo ſibi ⁊ nobis meruit ⁊ nobis ad exemplū. corp⁹ aūt poſt aīe ſeparationē volūtatē nō habuit. vn̄ poſt mortē incinerationis vel putrefactōis defect⁹ ei nō cōpetebat. Ad primum ğ dḋm ꝙ hͦ intelligēdū eſt de defectib⁹ mortui corporis. ⁊ hec rōne iam dicta. Ad ſcḋm ꝙ ex hoc qḋ voluntarie mortē ſuſtinuit ab omī pena original' pctı nos abſoluit. vn̄ nō oꝑtuit ꝙ eius corp⁹ vlteri⁹ incineraret̄.

Ad tertiū dḋm ꝙ anima ſepata corp⁹ nō eſt in ſtatu merendi. vn̄ ratio nō ſequit̄.

D quartū ſic ꝓcedit̄. ⁊ videt̄ ꝙ ꝓpter mortē carnis filius dei nō poſſit dici mortu⁹ ꝯtradictoria nō ſunt ſimul' vera de eodē. ſed de filio dei vere dicit̄ ꝙ eſt imortalis et ꝑ ꝯſequēs nō eſt mortu⁹. ğ nō pōt dici mortu⁹. ꝑ. Ea q̄ hn̄t repugnātiā intellectuū ad dei filiū de ipo nō p̄dicat̄ vt nomē creature ſed tale attributū eſt eſſe mortuuʒ q̄ repugnat ad eſſe vitā qḋ cōuenit filio dei. ergo de eo nō p̄dicat̄. ꝑ. Qḋ eternū eſt caret fine vite qḋ morit̄ habet finem. ergo ꝑſona cum ſit eterna non poteſt dici mortua. Ad oppoſitū in ſymbolo dicit̄ crucifixus mortuus. ꝑ. Per ſeperatione aīe a corꝑe quilibʒ dicit̄ mortu⁹. ſed in filio

dei fuit ſepata aīa a carne. g̃ xp̄s fuit mortu⁹. Ad hoc dōm q̄ mors ē attributū nature hūane z nō ſm ſe aptū cōuenire pſone ſed rm̄ rōne nature. vn̄ tū talia ſimpl'r z ſine determinatōe dicant̃ de pſona. ideo vere pōt dici xp̄s mortu⁹. ſicut aliq̄s abſolute dicit̃ criſp⁹ tū ptis. ſ. capil⸗loꝝ rōne z nō toti⁹ pſone criſpitudo ſibi ɔueniat. Ad qd̄ in cōtrariū obijcit̃ q̄ xp̄s dicit̃ immortalis dōm q̄ hoc verū eſt. q₂ ea q̄ ſunt vtriuſq₃ nature poſſunt affirmari de pſona. ſed m̄ hec xp̄s nō eſt mortu⁹ eſt vera ſm quid et falſa ſimpl'r q₂ ad v̄itatē affirmatiue ſufficit qd̄ ſm ali quā naturā ɔueniat qd̄ dicit̃ de pſona ſed ad v̄itatē ne⸗gatiue optet qd̄ ſm neutrā nō ē autē incōueniēs vt vnū cōtradictorioꝝ dicat̃ de aliquo ſimpl'r z de reliq̄ ſm qd.

Ad ſcdm̄ qd̄ obijcit̃ qd̄ ibi eſt repugnātia. dōm q̄ fal⸗ſum eſt q₂ mors cū ſit ɔditio hūane nature refert̃ tm̄ ad hūanā. vn̄ nō opponit̃ diuie vite qua viuit pſona. Ad tertiū dōꝫ qd̄ obijcit̃ de eterno qd̄ eternū inq̄ꝫtū eternū caret fine. pſona v̄bo q̄ꝫuis ſit etn̄a z ſic careat fine ſm ſe z ſm naturā diuinā tm̄ ſm naturā aſſumptā dicit̃ ortū et finem habere in tempe.

Non in illo mutatus eſt

hoc dicitur non q̄ humana natura a ſua con ditione naturali mutata ſit ſꝫ q₂ ampliorē ac ceperit pfectionē ſm quā facta eſt melior.

Di. XXII

Hic querit̃ vtrū in il⸗

lo triduo zc. Hic pmo querit̃ z videt̃ q̄ xp̄s in triduo fuit hō de q̄cūq₃ p̄dicat̃ dr̄ntia ſpecifica de eo predicat̃ ſpēs ſꝫ de xp̄o p̄dicat̃ rōnale ppt̄ vnionē ad aīam rōnalē ſicut p⁹us ergo de eo poterit p̄dicari ſpēs hoīs z ita hō. P. Om̄ē hn̄s naturā hūanā eſt hō ſed in triduo xp̄s habuit natu ram hūanā. ſ. aīam z corp⁹. g̃ xp̄s i triduo fuit hō. P. Om̄is ſacerdos eſt hō xp̄s in illo triduo erat ſacerdos. q₂ dr̄ i pſal. tu es ſacerdos in eternū g̃ in illo triduo erat hō. Contra hō mortu⁹ nō eſt hō. ſꝫ xp̄s in triduo fuit mortu⁹. g̃ xp̄s nō fuit hō. P. Viuū ſupi⁹ eſt ad hoīe z ſicut dr̄ in li. de cauſis ſꝫ xp̄s in triduo nō viuebat. g̃ nō erat hō. Ad hoc dōm eſt. qd̄ opinio mgr̄i z Hu. de. ſ. vic. fuit q̄ xp̄s in illo triduo fuerit homo ſed ad h̄ moue bant̃ diuerſis rōnib⁹ Hug. eīn dicit q̄ tota pſonalitas hoīs eſt in aīa z ipa erat hō pprie loquēdo. z iō aīa poſt mortē pōt dici hō nō ſolū in xp̄o. ſed etiā in alijs hoīb⁹.

Sed cōtra hanc opinionē eſt. q₂ ſi aīa eſt pſona hoīs ergo corp⁹ aduenitēs ei aduenit enti cōpleto vltima cō⸗pletōe z ita accn̄dal'r. mgr̄ aūt dicit q̄ ſol⁹ xp̄s poſt mor tem fuit hō q₂ corp⁹ z aīa poſt mortē aliquo mō manēt vnita in xp̄o inquantū vtrūq₃ manet vnitū v̄bo. ſed q₂ nō erāt ſil' adinuicē vnita iō nō eo mō erat hō tūc. q̄ ce⸗teri homines. Sed ɔtra hoc eſt q₂ ſequit̃ q̄ xp̄s equiuoce erat hō g̃ nō erat hō. vſion mr̄i ſuc. ſ. cōſubſtātialis niſi dicat̃ q̄ xp̄s alio mō dicebat̃ tūc hō q̄ꝫ pus. vt etiā mgr̄ dicit. z iō cōis opinio eſt qd̄ xp̄s in triduo nō fuit hō q₂ hoīem faciebat cū. q. materialr corpis z aīe aſſūptio ſꝫ formal'r coꝝ inuicē ɔiunctio que ſoluta fuit in triduo.

Ad illud qd̄ in cōtrariū obijcit̃ de rōnali. dōm eſt qd̄ rōnale ſm q̄ eſt dr̄ntia cōpoſitū noīat. vt dicit Auicen. q̄ꝫuis ab aīa ſumat̃ z ſicut poſt mortē nō erat hō ita non erat rōnale ſm q̄ rōnale noīat differentiā hoīs. z ſic p⸗cedit argumētū ſed ſolū ſm q̄ noīat potentiā aīe. Ad ſcdꝫ qd̄ obijcit̃ q̄ habebat naturā hūanā. dōm q̄ natu⸗ra hūana dupl'r intelligit̃. vno mō mat'ial'r p ipis ptib⁹ hūane nature z ſic xp̄s aliq̄ mō habuit naturā hūanā in triduo. alio mō formal'r p ipā forma cōpoſiti q̄ reſultat ex aīa z corpe z ſic xp̄s nō habuit naturā hūanā in tri⸗duo. Ad. iij. dōm q̄ ſacerdos dr̄ aliq̄s dupl'r. vno mō rōne caracteris q̄ manet in aīa poſt mortē z ſic aliq̄s p⁹ mortē pōt dici ſacerdos. q̄ꝫuis eīn forte in aīa xp̄i nō ſit rō caracterꝫ. ē tū ibi ſpūal' ptās ſacerdotij. alio mō q̄ꝫtū ad ſacrificij oblatōꝫ q̄ ē executio ſacerdotij z ſic nec xp̄o nec alteri ɔuenit ſacerdotiū aīa a corpe ſepata.

D ſcdm̄ ſic pcedit̃ z videt̃ q̄ xp̄s vbiq₃ ſit hō. q̄ tunq₃ eīn ɔueniūt filio dei p naturā ɔueniūt filio hoīs p grām ſꝫ eē vbiq₃ ɔuenit filio dei p naturā. g̃ xp̄o homi p gratiā. P. Ois hō vbicūq₃ eſt ibi eſt hō. ſꝫ xp̄s eſt hō. g̃ vbicūq₃ eſt ibi eſt hō ſed eſt vbiq₃. g̃ vbiq₃ ē hō. P. De qd̄ eſt aut eſt hō aut nō hō. ſi igit̃ xp̄s nō eſt vbiq₃ hō erit alicubi n̄ hō qd̄ fal⸗ſum eſt. Cōtra xp̄s ſm q̄ hō nō fuit niſi vbi fuit aīa ei⁹ et caro ſꝫ iſta nō fuerunt vbiq₃. g̃ nec xp̄s ſm q̄ hō. P. Xp̄s eſt hō ſingl'aris ſꝫ ſingl'aria ſūt hic z nūc. vl'e vbiq₃ ſm pħm. g̃ xp̄s ſm q̄ hō nō eſt vbiq₃. Ad hoc dōm eſt qd̄ pſone v̄bi ɔuenit eē vbiq₃ nature aūt aſſūpte nō. q₂ g̃ hic t̃min⁹ hō a pte ſubiecti tenet̃ p pſōa a pte p̄dicati p natura q₂ termin⁹ in p̄dicato poſit⁹ tenet̃ formal'r i ſub iecto mat'ial'r. iō cū hic t̃min⁹ hō ponit̃ a pte ſubiecti ſic xp̄s hō eſt vbiq₃ eſt vera ppoſitio cū aūt ponit̃ a pte p̄di⸗cati ſic xp̄s eſt hō vbiq₃ ē falſa q₂ ſignificat̃ hūanitas ei⁹ eſſe vbiq₃. hec aūt xp̄s ſm q̄ hō eſt vbiq₃ pōt eſſe vera et falſa q₂ ly ſm pōt iportare ɔditōꝫ nature et ſic falſa eſt. vl' vnitatē ſuppoſiti z ſic eſt vera. Ad. j. g̃ qd̄ obijcit̃ in cōtrariū qd̄cūq₃ ɔuenit filio dei p naturā zc. dōm q̄ h̄ intelligit̃ de grā vniōis p quā fit vnio i ſuppoſito nō in natura. vn̄ nō optet qd̄ diuina ɔditio attribuat̃ nature hūane ſꝫ ſuppoſito hūane nature. Ad. ij. qd̄ obijcit̃ q̄ ois hō vbicūq₃ eſt hō ē dōm q̄ ſec⁹ eſt in alijs hoīb⁹ z in xp̄o q₂ in alijs nat̃a hūana cuiuſlibꝫ adequat̃ ſuo ſup⸗poſito in xp̄o v̄o nō q₂ nat̃a finita ſuppoſitū ad infinitū. Ad. iij. qd̄ obijcit̃ qd̄ aut eſt vbiq₃ hō aut etiā alicubi nō hō dōm q̄ inſufficiēs eſt diuiſio q₂ nō p immediata nam q̄ꝫuis hō z nō hō opponant̃ vt affirmatio z negatō tum hec due ppoſitōes nō ſic opponont̃ q₂ vtraq₃ affir⸗matiua eſt et eſt ſil'e vt ſi demonſtrato hoīe nigro dicat̃ iſte eſt homo. aut g̃ alb⁹ homo aut alb⁹ non homo.

D tertiū ſic pcedit̃ z videt̃ ſic̄ dicit Hiero. hūa ne nature nō eſt ppria v̄tute aſcēdere ſꝫ v̄tute aliena. xp̄s autē aſcēdit in celū ppria v̄tute ſic dr̄ Eſa. lxiij. Gradiēs i mltitudīe v̄tutis ſue ergo rōne nature diuine nō hūane aſcēdit in celū. P. Cui ɔuenit t̃min⁹ mot⁹ eidē z mot⁹ cū igit̃ termin⁹ aſcē ſionis in celū. ſ. ſeſſio ad dexterā q̄ impt̃at eq̄litatē ptis cōueniat xp̄o rōe diuīe nature rōne cui⁹ eſt eq̄lis pr̄i igit̃ et aſcēſio in celū ɔueniet ſibi rōne diuine nature. P. Non eſt idē termin⁹ mot⁹ z pncipiū. ſꝫ hūana natura ē termin⁹ deſcēſionis in vterū v̄gis ſm h̄ eīn deſcēdit q₂ carnē aſſūpſit. g̃ nō aſcēdit rōne hūane nature. P. Ad oppoſitū dam̄. dicit q̄ aſcēſio z deſcēſio motus ſunt cor porū. g̃ videt̃ q̄ aſcēdit z dſcēdit rōe nature hūane. P. Qd̄ vbiq₃ eſt nō mutat locū. de⁹ aūt vbiq₃ eſt. g̃ nō mu⸗tat locū aſcēſio z deſcēſio dicūt mutatōꝫ loci. g̃ videt̃ q̄ nō cōueniāt xp̄o rōne diuine nature. Ad hoc dōꝫ eſt qd̄ aſcēdere et deſcēdere dicunt̃ pprie z p trāſlatōꝫ pprie ſunt mot⁹ corpoꝝ z ſic nō cōpetit xp̄o ſm rōnē diīe na⸗ture. ſꝫ rōe hūane ſm quā deſcēdit in infernū z aſcēdit in celū. p trāſlatōꝫ aūt ſic ɔuenit xp̄o deſcēdere rōne di⸗uine nature inq̄ꝫtū exinaniuit ſemetipm formā ſui acci piēs. aſcēdere aūt nec methaphorice xp̄o rōe diīe natu re ɔuenire pōt q₂ vt ſupradictū eſt nō eſt dictū qd̄ diui⸗nitas aſcendit niſi quaten⁹ in noticia hoīm creſcat ɔue niunt m̄ pſone ratōne nature q₂ ſunt actus. actuo autē

ſunt ſuppoſitoꝝ. Ad hoc ergo qđ obijcit in ꝯtrariū. q2 hūane nature nō eſt ꝓpria virtute aſcēdere. dicēdū ꝙ aſcēdere nō attribuit humane nature virtute cuius fuit motus ſed vt ſubiecto ꝓprio ⁊ immediato motus illi/us. Ad ſcđm dđm ꝙ ſedere ad dexterā patris dupliciter pōt intelligi. Uno mō ſcđm qđ eſt idē ꝙ eſſe equalē patri: ⁊ ſic conuenit xpō rōne diuine nature ab eterno. Alio mō ſcđm qđ eſt idē ꝙ eſſe in potioribus bonis pris ⁊ ſic cōuenit chriſto etiā ſcđm humanā naturā: ⁊ ita eſt terminus aſcēſionis ꝑ quā exaltata ē hūana natura chriſti ſuꝑ omnē creaturā: nō ſolum ordine dignitatis ſed etiā loco. Ad tertiū dicendū ꝙ deſcenſus in virginē eſt quidā deſcēſus metaphorice dictus inquātum deus etiā ſibi vniuit inferiorē naturā

Quartū ſic ꝓcedit. ⁊ videt ꝙ xpūs non deſcederit ad inferos in triduo. Luc. xxiij. Ho die mecū eris in paradiſo. nō ergo illa die fuit in inferno. P. Qđ virtuoſius eſt magis ē xpō cōueniens. ſed virtuoſius eſt ſolo imperio liberare de carcere ꝙ deſcenſu corꝑali in ipm carcerē. ergo magis eſt chriſto ꝯueniēs liberatio ꝑ imperiū ꝙ ꝑ deſcenſum ad inferos. P. Optimo debet optimus locus. cū ergo chriſtus optimus ſit. locus aūt iferni peſſimus. vnde dicit Aug. ad Dardanū. ꝙ nomē inferni in ſcriptura ſemꝑ in malo accipit. ergo chriſto nō ꝯuenit: ⁊ ſic nō deſcēdit ad inferos. Cōtra. in ſymbolo dicit. deſcēdit ad inferos. P. Glorioſius eſt vincere tyrannū in ſede et regno ꝓprio ꝙ extra. chriſtus aūt glorioſiſſime vicit diabolū. ergo in ſede ⁊ regno ꝓprio. Ad hoc dđm eſt ꝙ noīe inferni pōt intelligi vel pena vel locus pene. primo mō nō deſcēdit aīa chriſti ad infernū. q2 nec pena damni nec pena ſenſus digna erat. Scđo mō deſcendit ad illā partē inferni que dicit limbus patrū ſeu ſanctoꝝ animarū ⁊ hoc vt ſanctos ibi detētos liberaret: nō q2 ſine deſcenſu nō poſſet eos liberare ſi vellet. ſed vt ſua pſentia eos ꝯſolaret ⁊ oſtēderet deſcēdendo quātū eos diligeret: ⁊ vt aduerſariū deuictū ꝯfunderet. Ad pmū ergo qđ obijcitur de paradiſo. dđm ꝙ loquit de paradiſo ſpūali qui eſt viſio dei nō corꝑali. Qđ obijcit ꝙ virtuoſius ⁊c̄. dđm ꝙ licet illud ſit ſignū maioris potētie hoc tn̄ maioris miſcđie ad liberandū. Ad tertiū qđ obijcitur ꝙ optimo debet optimus locus. dicendū ꝙ verum eſt ſcđm ſe ſed diſpenſatiue ꝓpter nos ad tēpus pōt xpō poſt mortē aliqs locus penalis cōuenire nō quātū ad ſuppliciū ꝑ quē modum loqtur Aug. de inferno ſed quantū ad loci ſubſtantiā.

Idei argumentū a

pbicis argumētis eſt liberū. Quia ꝑ ea nec ꝓbari nec iprobari pōt. Et ipe forte ante mortē. Hoc dicit ꝓpter tertiā opinionē q̄ dicebat ꝙ etiā ante mortē hoc mō erat hō. Quia vna eadēq2 vnio eſt quātū eſt ex pte aſſumētis nō quātū ex pte aſſumptoꝝ. Totus in celo totus in inferno. Sciēdū ꝙ totus accipitur hic ꝓ ꝑfecto nō ꝓ cōpoſito ex partibus. totū vero naturalr accipitur ꝓ cōpoſito. ſed qđ cōpoſita dicit ꝑſona xpī ex duabus naturis intelligi debet cōpoſitione exigitiua nō integrali. Hec de corrigia. Pes occultatus ſignificat deitatē. Calciamentū exterius apparens ſignificat humanitatem. Corrigia calciamēti ſignificat modū ⁊ gratiā vnionis. Oſſa regis idumee fortes ſeu difficiles ⁊ interiores ꝓprietates eius. Uſq2 ad cinerē ꝯſumarū vltimā ꝑſcrutationē que fit ꝑ modum reſolutionis.

DI. XXIII

Um ſupra habitū ſit

Hic primo querit ⁊ videtur ꝙ pdicta diffinitio male aſſignet. nulla eīm qualitas eſt ſubſtātia fides eſt qualitas cū ſit virtus que ē bōa qualitas mētis. vt dicit Aug. ergo fides nō ē ſubſtantia. P. Prius nō debz diffiniri ꝑ poſterius fides eſt prior ꝙ ſpes. ergo nō debet diffiniri ꝑ ſpetāda. P. Argumētū dicit q2 arguit mentē ad aſſentiendū alicui: ſed mēs arguitur ad aſſentiendū aliquibus ex hoc ꝙ illa ſunt ei apparētia. ergo videtur eē oppoſitū in adiecto qđ dicitur argumentū nō apparētium. P. Fides eſt cognitio quedā ſed oīs cognitio eſt ſcđm ꝙ aliqd apparet cogſcēti. vt videt in ſenſitiua et intellectiua cognitione. ergo incōueniēter dicitur ꝙ fides ſit nō apparentiū. R. dđm ꝙ in pdicta diffinitione apli ſufficiēter cōtinētur ea ex qbus pōt fides diffiniri. q2uis ordo diffinitionis ab eo ptermittat ſicut ab alijs autoribus ⁊ hoc ſic patz. fides eīm habitus quidā eſt qui ꝑ actū ſuū qui eſt credere ſufficiēter manifeſtat. cū autē aliquis credat ex hoc ꝙ imꝑio volūtaris intellectus eius determinat ad aſſentiendū alicui. actus credēdi ex duobus depēdet. ſ. ex fine q̄ mouet voluntatē ⁊ ex obiecto in qđ voluntas inclinat intellectū. finis autē mouens ad credendū eſt vita eterna quā ſperamus cuius pma inchoatio in nobis ē habitus fidei ꝑ quē illum finē cognoſcimus naturalē cognitionē ſuꝑexcedentē: ⁊ quātum ad hoc dicit fides eē ſubſtātia reꝝ ſperandarū ſcđm ꝙ pma pars vniuſcuiuſq2 rei dicit eſſe ſubſtātia illius rei ſcđm phm. obiectū vero in qđ intellectus a volūtate inclinat eſt veritas pma naturalē cognitionē excedens. ⁊ ſic dicitur argumētū nō apparentiū inquātum ipa fides arguit mentē ad aſſentiēdum pdicte veritati. ſic ergo apparet materia fidei ſeu obiectū in hoc qđ dicit nō apparētiū. actus in hoc ꝙ dicit argumentū. ordo ad finem in hoc ꝙ dicit ſubſtantia rerum ſperandaꝝ. ex actu autē dat intelligi ⁊ genus. ſ. habitus q̄ ꝑ actum cognoſcit: ⁊ ſubiectū. ſ. mēs nec plura requirūtur ad alicuius virtutis diffinitionē. ⁊ ſic apparet ſufficiētia pdicte diffinitionis. Ad hoc ergo quod primo obijcitur ꝙ fides dicitur ſubſtātia. dicendū ꝙ nō ꝓprie. q̄ſi ſit in genere ſubſtātie. ſed ꝑ quandā ſilitudinē. ſ. inquātū prima eſt inchoatio ⁊ fundamentū totius ſpūalis vite. ſicut ſubſtantia ē fundamentū omniū entiū. Ad ſcđm qđ obijcitur ꝙ fides diffinit per rē ſperandā. dicēdū ꝙ illud qđ inclinat ad fidē circūloqtur aplus ꝑ rem ſperandā ⁊ nō ponit illud vt ſpei obiectū ſed potius vt fidei finē.

Ad tertiū qđ obijcit de argumēto. dđm ꝙ fides non inducit ſeu arguit mentē ex rei euidētia ſed ex inclinatione volūtatis. ⁊ ideo nō ſequit ꝙ ſit ibi oppoſitū in adiecto. Ad quartū qđ obijcitur ꝙ fides eſt cognitio dicendū ꝙ cognitio duo importat. ſ. viſionē ⁊ aſſenſū ⁊ quātum ad viſionē contra fidē diſtinguit. vnde dicit Grego. ꝙ viſa nō habent fidē ſed agnitionē quātū aūt ad certitudinē aſſenſus fides eſt cognitio ſeu viſio. ſicut dicitur. j. ad Cor. xiij. videmus nunc ꝑ ſpeculū ⁊c̄ argumentū aūt ꝓcedebat primo modo ⁊ non ſcđo ſcđm qđ dicitur fides cognitio.

Secūdum ſic ꝓceditur. ⁊ videt ꝙ fides non ſit virtus. Uirtus eīm ꝯtra cognitionē diuiditur vn̄ ſciētia ⁊ virtus ponūtur genera diuerſa: vt patz in. iiij. Top. ſed fides ꝯtinetur ſub cognitione. ergo nō eſt virtus. P. Uirtus dicit ꝑ cōparationem ad bonū. Uirtus eīm eſt que bonū facit habentem: ⁊ opus eius bonū reddit. vt dicitur in. ij. eth. ſed fidei obiectū ē verum nō autē bonū. ergo fides nō ē virtus. P.

Preſentis obiecti nõ tollit habitū virtutis ſed obiectū
fidei ē veritas prima que cū pſto erit menti non erit fi-
des ſʒ viſio. ḡ fides nõ eſt virt⁹. Cõtra virt⁹ eſt diſpõ
pfecti ad optimū ſed h̄ ꝯuenit fidei. diſponit eñi hoieʒ
ad beatitudinē que ē optimū. ḡ fides eſt virtus. P.
Hugo de ſan. vic. dicit. ꝙ tres ſunt virtutes ſacramen
tales. ſ. fides ſpes ꝛ charitas. R⁹ dõm ꝙ virtus dici
tur ſm pħm: q̄ facit bonū agentē ꝛ opus eius bonū red
dit. act⁹ aūt aliqs dicitur bon⁹ dupl'r. Uno mõ abſolu
te. qñ ſcʒ act⁹ ponit potentiā in ſuo cõplemēto ſicut ſci
re intellect⁹: ꝛ obedire faciliter rõni ꝯcupiſcibilis ꝛ ſic
acceperūt phi bonitatē actus. eo ꝙ in ipſis actibꝫ nris
ſummā felicitatē hoīs ponebant. ꝛ iõ dixerūt virtutes
principia actuū talr bonoꝝ vt ſciam ꝛ ꝑantiam. Alio
mõ dicitur act⁹ bon⁹ in ordine ad fineʒ ꝛ ſic apud nos
dicūtur act⁹ boni inquātū ſunt meritorij vite eterne.
qđ quidē ñ eſt niſi ſit volūtarius ꝛ charitate informat⁹
qꝛ ergo act⁹ fidei formate ſm hoc meritori⁹ ē qđ ex vo
lūtate ꝛ caritate ꝓcedit. ꝓ tāto fides formata virt⁹ dici
tur ſcđo mõ ſed nõ pmo. cū p hoc nõ ponat̄ intellectus
abſolute in ſuo cõplemēto fides autē informis neq̄ꝫ p
mo neqꝫ ſcđo. Ad primū qđ obijcitur ꝙ ſcia diuidit̄
ꝯtra virtutē. dõm ꝙ nõ ꝯtra virtutē ſimpl'r ſed ꝯtra v
tutē moralē q̄ ꝯmunius virt⁹ dicitur. Ad ſm qđ ob
ijcitur ꝙ virt⁹ dicitur p cõparationē ad bonum. dõm ꝙ
bonū illud ad qđ ordinat nõ eſt obiectū alicui⁹ actus.
ſʒ eſt ipe actus pfect⁹ quē virt⁹ elicit. vñ licet veꝛū a bo
no ratione differat tñ qꝛ hoc ipm qđ eſt ꝯſiderare veꝛū
ꝛ aſſentire pme veritati ꝓpter ſeipſam eſt quoddā bonū
intellect⁹ ꝛ meritoriū. ḡ fides que ad hūc actū ordinat
dicitur virt⁹. Ad tertiū qđ obijcitur ꝙ veritas pma
eſt obiectū fidei. dicēdū ꝙ non niſi hac ratione ꝓut eſt
nõ apparens. vñ qñ veritas prima pſto erit intellectui
amitteret rationē obiecti fidei.

Ad tertiū ſic ꝓcedit̄ ꝛ videt̄ ꝙ non ſit idē ha
bit⁹ fidei informis ꝛ formate. grā eñi adueni
ens nõ hʒ minorē efficaciā in fideli q̄ʒ in infi
deli. ſed ī infideli cū ꝯuertit̄ cū grā ſil' habit⁹
fidei infunditur. ḡ ſil'r in fideli. ꝛ ita habit⁹ fidei forma
te eſt ali⁹ ab habitu fidei informis. P. Fides infor-
mis eſt principiū timoris ſeruilis fides aūt formata ti
moris caſti vel initialis. ſed adueniente timore initiali
vel caſto excluditur timor ſuilis. ḡ adueniēte fide for-
mata excludetur fides īformis. P. Boeti⁹ dicit acci
dētia corrūpi poſſūt alterari nequaq̄ꝫ. ſed habit⁹ fidei
informis eſt qđdā accidēs. ḡ nõ põt alterari vt fiat ipe
met formatus. Cõtra. Res nõ diuerſificatur niſi p
ea q̄ ſunt de rei eſſentia. ſʒ charitas ē extra eēntiā fidei
ḡ ex hoc qđ eſt eſſe cū charitate vel extra charitateʒ nõ
diuerſificat̄ habit⁹ fidei. P. Ja. ij. dꝛ fides ſine ope-
ribus mortua ē. glo. quibꝫ reuiuiſcit. ḡ ipa fides infor
mis q̄ fuit mortua format̄ ꝛ reuiuiſcit. Ad hoc dõm
ꝙ circa hoc ſūt diuerſe opiniones. Quidā eñi dicūt ꝙ
cū grā infundit̄ nouus habit⁹ fidei formate ꝛ eo adue-
niente habit⁹ fidei informis diſcedat. Sʒ ꝯtra hoc ē
qꝛ nihil expellit̄ niſi p ſuū oppoſitū. cum ḡ fides infor-
mis nõ opponat̄ fidei formate niſi ratõe informitatis
ſi tolleretur quātū ad eſſentiā oporteret ꝙ informitas
eſſet ei eſſentialis. ꝛ ſic habit⁹ fidei informis quātū ad
ſuā eſſentiā eſſet malus nec donū dei eſſet. P. Cum
poſt pctm̄ mortale ſubtracta gratia ꝛ fide formata re-
maneat fides in aliq̄ ſi nõ eſſet idē habitus fidei infor-
mis ꝛ formate oporteret qđ ipi pctõri nouus habitus
fidei infunderet̄. cū videam⁹ eū poſt pctm̄ credere ꝛ ſic
ex hoc ꝙ aliquis peccaret diſponeret̄ ad recipiendū ali
qđ donū dei qđ eſt falſum. Et ideo alij dicūt ꝙ nõ tol-
litur habitus ſed tm̄ actus fidei informis adueniente
charitate. Sed contra hoc eſt: qꝛ habitus ſic remane-
ret ocioſus. ꝑterea cū actus fidei formate nõ eſſentiali
ter cõtrarietur actui fidei informis nõ poteſt eū impe-
dire. Et ideo dicendū eſt cū alijs ꝙ fides informis ma
net adueniēte charitate. ꝛ ipſamet formatur. ſed ſola i-
formitas tollitur ꝛ hoc ſic oñdit̄. habit⁹ eñi ꝛ poten-
tie diuerſificātur dupliciter. ſ. ex obiectis ꝛ diuerſo mõ
agendi. prima diuerſitas facit eſſentialē diūerſitatē ip
ſorū. ex ſcđo aūt diuerſificant̄ ſm cõpletū ꝛ incõpletū
ꝛ nõ ſm eſſentiā. fides aūt formata ꝛ ſic informis non
differūt ī agēdo ſm diuerſos actus. qꝛ vtraqꝫ ē princi-
piū credendi: ſed in mõ agendi. qꝛ prima aſſentit pme
veritati pfecta volūtate. ſcđa aūt impfecta vnde nõ di
ſtinguūt̄ ſicut diuerſi habitus. ſed ſicut habit⁹ pfectus
ꝛ impfect⁹. vñ cū idē habit⁹ q̄ pri⁹ fuit impfect⁹ poſſit
fieri pfect⁹. ipſe habit⁹ fidei iformis fit format⁹. Ad
primū ergo qđ obijcitur qꝛ gratia nõ habet minorē effi
caciā in fideli q̄ʒ in infideli. dicendū ꝙ verū eſt. ſed hoc
eſt p accidēs ꝙ in eo qui habet fidē nõ cauſet aliū habi
tū fidei q̄ʒ ipm inuenit. Ad ſcđm qđ obijcit̄ de timo
re ſeruili. dicendū ꝙ timor ſeruilis nõ expellitur adue
niente charitate quātū ad ſubam doni ſed ſolū quātū
ad ſeruilitatē ꝛ ſic etiā fides quātum ad informitateʒ
ſolū adueniente gratia. Ad tertiū qđ obijcit̄ ꝙ acci-
dens alterari nõ põt. dicendū ꝙ verū eſt tam̄ ſubiectū
accidentis ſm aliqđ accidēs alteratur: ꝛ ſic accidēs va
riari dicitur vt termin⁹ alterationis nõ vt ſubiectū.

Ad quartū ſic ꝓcedit̄. ꝛ videtur ꝙ fides non
ſit prior alijs virtutibꝫ. oēs eñi virtutes ſimul
infundūtur. ſed eoꝝ que ſil' ſunt vnū non eſt
poſt alterum. ḡ fides nõ eſt prior alijs. P.
Uirtutibꝫ theologicis ordinamur in deū: vt in finē. ſʒ
ſpes ꝛ charitas ꝓpinquiores ſunt fini q̄ʒ fides: que ha
bet finē ꝓ obiecto ſub ratione finis. ḡ ſunt ꝓpinquio-
res fini q̄ʒ fides ꝛ ita priores cū finis ſit principiuʒ in
opatiuis. P. Fides principalit̄ eſt in intellectu ſpe-
culatiuo. ſed ſpeculatiua vita ſeqtur actiuā. qꝛ vt dicit
Grego. Null⁹ puenit ad ꝯtēplatiue oculū niſi pri⁹ de
puretur mens p exercitiū actiue. ḡ virtutes morales q̄
ptinent ad actiuā ſunt pri⁹ fide. Contra. Cognitio
pcedit affectionē. fides ē in cognitõe: virtutes aūt alie
ſūt in affectione. ḡ fides alijs prior eſt. P. In omni-
bus virtutibꝫ reqritur intētio ſed fides intētionē diri
git. vt dicit Aug⁹. ergo fides eſt ante alias virtutes.

Ad hoc dicendū eſt ꝙ aliqđ põt dici pri⁹ altero tēpo
re ꝛ natura tēpore quidē oēs virtutes ſimul ſunt: quia
ſil' diuinit⁹ infundūtur. ſed ſm naturā ordo virtutum
penſandus ē ex actibꝫ. actus aūt fidei ꝯſiſtit in cogniti
one veri q̄ nā pſuppõit affectõ boni q̄ in oībus alijs vir
tutibus exigit̄. ꝛ ideo fides quātum ad id qđ fidei ē pri
or eſt alijs oībus virtutibꝫ ſm naturā. Ad primū ḡ
ꝙ obijcit̄ de infuſione virtutū. dicendū eſt ꝙ illa rõ ꝓ-
cedit de ordine tpis. Ad ſcđm qđ obijcitur ꝙ ſpes ꝛ
charitas ſunt priores ꝛ ꝓpinquiores fini. dicendū ꝙ h̄
eſt verū quātū ad ꝯſecutionē finis. quāto eñi aliquis
eſt ꝓpinqui⁹ ꝯſecutioni finis tanto eſt remoti⁹ in mo-
tu ad finē. ꝛ quāto aliquis eſt ꝓpinqui⁹ ordinationi in
finē tanto eſt pri⁹ in motu in finē. Ad tertiū qđ obij
citur de vita ꝯtemplatiua. dõm ꝙ fides nõ tm̄ ptinet
ad vitam cõtemplatiuā imo eſt principiū actiue ꝛ con
templatiue inquātū oſtendit finē vtriuſqꝫ.

Aliud ē credere in de

um. rõ illi⁹ eſt. nā illa tria noīant actū vnū
in ſuba ſed differētē rõe. nā deus ſiue pma

veritas ad actū credēdi ſe hȝ in triplici rōne.ſ. vt obiectū qd creditur. z ſic actus fidei dicit credere deū vt ratio quare credit z ſic ponit actus fidei credere deo. nõ ideo credim⁹ qꝛ d tus dixit. Ut finis fidei z ſic actus fidei dicitur credere in deū. Nõ ſicut corp⁹. Sciendū ꝙ hanc experimētalē cognitionē quā quis habet de fide ſua. ſepat Aug⁹. a. iiij. generibus viſionum. ſ. a viſione exteriori ꝑ hoc qd dicit ſicut corpora. Et a viſione imaginis que ex ipa relinquitur in hoc ꝙ dicit. z ꝑ ipſoꝝ imaginē. Et a viſione imaginatiue que ex diuerſis generibus reꝝ viſarū format aliquā rem nūꝗ̄ viſam in hoc qd dicit nõ ſicut ea que nunc videmus. Et a viſione actuali eorum que ſunt extra nos ꝑ hoc ꝙ dicit: nec ſicut hominen.

DI. XXIIII

Ic queritur. Hic primo querit z videt ꝙ nõ ſit veritas increata obiectū fidei.

actus eni penes ſubiecta diſtinguūtur. ſed actus fidei z viſio dei ꝑ eſſentiā ſunt act⁹ diuerſi. cū ḡ obiectū viſionis ꝑ dicte ſit ipa veritas ṗma nõ erit obiectum actus fidei.

P. Ueritas ṗma ſic ſe habet ad fidē ſicut lumē ad viſum. lumē aūt non eſt ꝑ ſe obiectū viſus. ſed magis color in actu. vt dicit Ptholome⁹. ḡ nec veritas ṗma eſt ꝑ ſe obiectū fidei. P. Fides nõ eſt niſi de hīs que in ſymbolo continentur. quia eſt collatio credendorum: ſed in ſymbolo cōtinentur quedam que ad creaturam ꝑtinent ſicut paſſio z hmōi. ergo obiectū fidei nõ eſt veritas increata tm̄. Contra. Dioni. vij. c. de di. no. dicit ꝙ fides diuina ē circa ſimplicē z circa ſemꝑ exiſtentē veritatē hec aūt eſt veritas increata. P. Omne creatū eſt mutabile. ſed verū qd ſubeſt fidei nõ eſt mutabile. qꝛ fidei nõ pōt ſubeſſe falſum. ḡ nõ eſt creatū. Ad hoc dicendū ꝙ obiectū alicui⁹ potētie pōt aliqd tripliciter dici. vel formaliter. ſ. illud ad quod actus terminat primo z ꝑ ſe. vel materialiter ad qd terminat ꝑ ſe ſȝ nõ primo. vel accidētaliter ad qd terminat ꝯſequēter z ꝑ accidens. vbi gratia viſus primo z ꝑ ſe terminat ad lucē que actu z ꝑ ſe habet potētiā viſiuā ꝑ ſe mouere. ſȝ nõ primo ad colorē qui eſt potētia mouēs nõ actu. niſi ꝑ lucē. ꝑ accidēs vero ad ea q̄ colorē ipm in eodē ſubiecto vel antecedūt: vt ſuba vel cōmutātur vel ꝯſequuntur vt alia accidēria. ſic fidei obiectū formale ē ṗma veritas. ipſa eni eſt ratio credēdi in omnibꝫ articulis. materiale aliqd eſt aliqd creatū attributuȝ vt reſurrectio xp̄i vel paſſio. Accidētale vo aliqd qd ad hmōi articulos añcedit vel cōcomitat vel ꝯſequit. Ad qd ḡ ṗmo obijcitur ꝙ veritas prima eſt obiectū viſionis patrie. dōm ꝙ hoc eſt verū vt in ſua ſpecie apparēs. fidei autē vt nõ apparēs: vnde ꝗ̄uis ſit idē re vtriuſqȝ act⁹ obiectū non tñ eſt idē ratione: z ſic diuerſam ſpēm actus facit. Ad ſcōm qd obijcitur de lumie. dicendū ꝙ lumē quodāmodo eſt obiectū viſus. quodāmodo nõ inquātum eni nõ niſi ꝑ hoc qd ad aliqd corpus terminatū ꝯiungit dicitur ñ eſſe ꝑ ſe obiectū viſus. ſed magis color qui ſꝑ eſt in corpe terminato. inꝗ̄tū vero ñ niſi ꝑ eē videri pt color. lux primū viſibile eſſe dicitur vt idē Ptholome⁹ dicit: z ſic veritas prima eſt ṗmo z ꝑ ſe obiectū fidei. Ad tertiū qd obijcit de articulis ſymboli dicendū ꝙ fidea ñ eſt ꝓprie z ꝑ ſe de hīs ſm ſe ſed vt ſūt attributa diuina. vt reſurrectionē fore ñ eſt articulus: ſed reſurrectionē fiendā a deo: z ħ mõ intelligēdi ſunt articuli qui ponūtur in ſymbolo.

D ſcōm ſic ꝓceditur. z vidꝫ ꝙ fides non ſit circa verū cōplexū. Ric. de ſan. vic. dicit. articulus eſt veritas indiuiſibilis de deo credito. ḡ veritas incōplexa eſt obiectū fidei cū ei⁹ obiectū ſit articulus.

P. in vero cōplexo incidit tp̄s. qꝛ ſm pħm in. iij. de aīa. in cōplexione intellectuū incidit tp̄s. in articulo fidei nõ icidit tp̄s. alioqn nullus credebat paſſionē xp̄i tēpore quo patiebat niſi q̄ credebat euȝ actu pati qd eſt falſum. ḡ verū cōplexū nõ eſt articul⁹ z ſic nec obiectuȝ fidei. P. Fides ſꝑ eſt eadē. qꝛ dicit Aug⁹. ꝙ fides nõ eſt variata ſȝ tp̄a ſunt mutata. ſed verū cōplexū ſeu enūciabile ñ eſt idē ſm diuerſa tp̄a. ſ. eſſe fore fuiſſe. ḡ nõ eſt de vero cōplexo. Contra. Per fidē differt fidelis ab infideli. nõ aūt differt ꝑ incōplexū ſȝ ꝑ complexū. qꝛ iude⁹ credidit aduētū xp̄i ſicut z nos: ſȝ in hoc diſtinguimur qꝛ credim⁹ eū veniſſe quē ipſi expectāt ventuꝝ: ḡ fides eſt de ꝯplexis. P. Uerū ñ eſt niſi circa cōplexuȝ. vt dicit in ṗdicamētis. ſed fides nõ eſt niſi veri ḡ nõ eſt niſi cōplexi. Ad hoc dōm eſt ꝙ fidē eſſe circa verū cōplexū apparet dupl'r. ṗmo ex pte fidei: qꝛ ei⁹ actus ē aſſentire. qꝛ credē eſt cū aſſenſione cogitare. vt dic Aug⁹ aſſentire aūt nõ pt aliqs niſi ei qd ē verū. veritas aūt ñ ꝯſiſtit niſi i cōplexiōe vł' itellectuū vł' votū. iō fidei obiectū oportet ꝙ ſit verū cōplexū. z ħ pꝫ ꝑ ħ ꝙ pħi illā opationē intellect⁹ que cōponit z diuidit appellant fideȝ. Scōo etiā ex ratione ꝓprij obiecti. qd eſt veritas ṗma de q̄ non pōt ſciri qd eſt. vt in ei⁹ cognitione intellect⁹ formatione vtat. ſicut in cognitione ſimpliciū quidditarū. ſed cogſcitur qꝛ eſt qd fit ꝑ intellectū cōponētē et diuidentē. Et ideo dōm eſt ꝙ fides eſt de cōplexo ſine determinatione tp̄is. cū determinatione aūt tp̄is ꝑ accidens ꝓpter ei⁹ manifeſtationē ꝗ̄uis alij dixerint ꝙ fides ſit circa verū incōplexū qd ſtare non pt ꝓpter rationes ṗdictas. Ad qd ḡ primo obijcit de veritate indiuiſibili. dōm ꝙ ꝗ̄uis veritas diuina ſit indiuiſibil' ſm rem tñ accipit ſm aliū intellectū mõ cōpoſito ſm diuīſa ei⁹ attributa. Ad ſcōm qd obijcit ꝙ i cōpoſitōe itellect⁹ icidit tp̄s dōm ꝙ ꝗ̄uis icidat tp̄s aliq mõ ñ tñ tp̄s determinatū niſi ꝑ accidēs. ſ. ꝑ doctrinā ṗdicatōis vel alio mõ ſed ꝯfuſum. vñ ꝑ accidēs eſt determīatio tp̄is. de neceſſitate ſalutis. tñ determinatio tēꝑis ptinet ad fidē ſicut ea q̄ tertio mõ fidei attribuunt non ſic ea que ſcōo. Ad tertiū qd obijcit de variatione articuloꝝ: dicendū ꝙ circa hoc dixerūt aliqui ꝙ enūciabilia triū tēpoꝝ non ſūt niſi vnū enūciabile. Sȝ ꝯ eſt ꝙ ſm veritatē pħi allegatā. tēpus eſt de eēntia enūciabil' vñ variatur ſm diuerſas differēcias tpm que exprimūtur: z ideo dōm eſt cū alijs ꝙ enūciabile idetermīatū qd eſt articulus ꝑ ſe non ē mutatū ſed enūciabile determinatū qd eſt articul⁹ ꝑ accidens. vñ fides ñ eſt variata niſi accidentali variatione. qꝛ tp̄us determinatū nõ eſt de ſuba articuli. ſed accidēs. vel dōm ꝙ habit⁹ habet vnitatē ex vnitate obiecti ſm qd eſt in re ñ ſm qd ē in acceptione noſtra. z qꝛ res credita eſt eadē. iō fides eſt vna. licet diuerſa enūciabilia formētur ꝓpter diuerſum modū accipiēdi vt accipit ṗſens ṗterita vel futura.

D tertium ſic ꝓcedit z videtur ꝙ fides ſit de viſis. Joh. xx. dicitur qꝛ vidiſti me Thomā credidiſti. ḡ fides eſt de re viſa. P. Scia demōſtratiua q̄ maior eſt fide pt eſſe de re viſa. vtpote de eclipſi. ḡ a minori fides poteſt eſſe de viſo.

P. Beata virgo videns filiū paſſū: aut credebat articulū de paſſione. aut non. ſi non ñ erat catholica. ſi ſic ergo fides eius erat de viſo. Contra. Grego. apparentia fidē non habēt ſed agnitionē. ergo fides non eſt de re apparenti viſui. P. Sup illud Jo. xiiij. vado parare vobis locū. dicit Aug⁹. eſt: vt nõ videatur: lateat: vt credatur. ḡ fides eſt de re latenti. R° dōm

ꝙ ceſſante ratione obiecti fidei oꝑtet ꝙ fides ceſſet. v[illegible] cū ñ apparēs ꝑtineat ad racionē obiecti fidei vt ex diffinitione apl̄i ꝑz ꝙ ex quo aliq̄d eſt apparēs deſinit de eo eſſe fides ſcḋm ꝙ eſt apparēs. ſi aūt aliq̄d eſt qḋ ſimul ſit ſcḋm aliquid apparens ⁊ ſcḋm aliquid ñ apparens pōt ſimul eſſe viſum ⁊ creditū ratione diuerſoꝝ. ⁊ ita erat in chriſto cui⁹ hūanitas videbatur ⁊ diuinitas latebat que eſt ꝑncipale fidei obiectū. Ad hoc ḡ qḋ ꝑmo obijcitur: Quia vidiſti me ⁊c̄. dḋm ꝙ non dixit q꜡ credidiſti me. aliud eīm vidit ⁊ aliud credidit. Ad ſcḋm qḋ obijcitur de ſciēcia demonſtratiua. dḋm ꝙ nō eſt ſimile. q꜡ cognitiones diſꝑate ſunt ſed non oppoſite. ſed fides ⁊ viſio cognitiones oppoſite ſunt: q꜡ vna importat de ratione ſui occultationē obiecti: altera māifeſtationē. Ad tertiū qḋ obijcitur de beata virgine. dicendū ꝙ aliud videbat ⁊ aliud credebat. videbat enim hominē pati. ſ꜡ credebat deū pati qḋ nō videbat.

D quartū ſic ꝓceditur. ⁊ videt̄ ꝙ fides poſſit eſſe de re ſcita. aliquis eīm ſciēs deū creatorē pōt hoc ipſum credere ſi ↄuertatur ad fidē vt apparet in aliquo phō. ⁊ ꝓbat ꝙ ꝓpter fidē nō obliuiſcat̄ ſciēciā quā ꝓ deo habuit. ḡ idē ſcit ⁊ credit aliquis. ℗. Illa ad qḋ habetur rō ꝓbāē ſcitū ſ꜡ ad ea que ſūt ſidea credit habetur racio ꝓbās. vn̄ dicit̄ in .i. ca. Pe. c. iiij. parati reddere rationē de ea que i nobis eſt fide ⁊ ſpe. ⁊ Ric. de ſan. vic. dicit ꝙ ad id qḋ neceſſe eſt eſſe nō deficie racio ꝓbans illud eſſe neceſſariū. ergo ea que credit fideſ poſſunt eſſe ſcita. ℗. Ois ꝓbatio ↄuincens intellectū facit ſcienciā. ſed ad credēda ↄuincitur intellect⁹ ꝑ miracula. ſicut apparet in demonib꜡ ḡ fides eſt de ſcitis. Contra. Sciēcia accipit̄ ꝑ rationem q꜡ ꝑ demonſtrationē. ſed ea de quib⁹ eſt fides ſūt ſupra rationē. ergo de hꝭis que ſunt fidei nō pōt eſſe ſciencia. ℗. Sicut charitas diligit deū ſupra oīa ſic fides adheret ei ſuꝑ omnia. ſ꜡ charitas nō cōpatit̄ ſecū amorē q̄ amatur de⁹ ꝓpter tēporalia. ḡ nec fides cognitionē cui adheret̄ ꝓpter rationes ſed hoc eſt ſcia. ergo nō cōpatitur ſecū ſcienciā. R̷°. dicendū ꝙ omne qḋ eſt ſcitum ē viſum intellectui. nā ſciētia ē ꝑ reſolutionē in ꝑma principia q̄ ſunt intellectui nota. vn̄ ſicut fides nō pōt eſſe de hꝭis que videntur corꝑalit̄ inquātū hmōi ita nec de hꝭis que ſciūtur. poteſt tn̄ de eodē haberi ſciencia ab vno ⁊ fides ab altero. ſicut ꝑ certitudinē beati ſciunt ea que nos credim⁹ que ſunt ſupra intellectū cuiuſlibet viatoris: ⁊ hec ſunt credibilia ſimpliciter. vn⁹ etiā viator pōt ſcire id qḋ ali⁹ credit. ſicut phs ſcit deū eſſe qḋ ruſtic⁹ credit. ſed hec nō ſunt credibilia ſimpl̄r ſed ſolū reſpectu ei⁹ qui ſcientiā nō habet. Quidā tn̄ dicūt ꝙ de hmōi pōt ab eodē ſimul haberi ſciētia ⁊ fides diuerſis tn̄ rationib꜡ ſed primū melius ē. Ad primū ḡ qḋ obijcitur iā꜡ apparet ſolucio ſcḋm eos. ſcḋm alios tn̄ dicendū ꝙ alia ratione eſt creditū. ſ. ꝓpter teſtimoniū prime veritatis ⁊ alia ratione ſcitū. ſicut ꝑ racionē demonſtrantē. nec dicūt hoc eſſe impoſſibile cū ſint ſeꝑabiles ꝑdicte cognitiones. Ad ſcḋm qḋ obijcitur de aucto. Pe. ⁊ Ric. dḋm ꝙ hoc intelligit̄ de ratione defendēte fidē ab impugnatione hereticoꝝ nō de ratione ipſam ꝓbante niſi ꝑſuaſiue. q̄uis eīm de eo qḋ oꝑtet credi ſit neceſſaria ratio vt Ric. dicit tn̄ nobis occulta vt idē Ric. dicit ꝙ rōes credibiliū ſūt ignote nobis ſ꜡ note deo ⁊ btis. Ad tertiū qḋ obijcit̄ de miraculis dḋm ꝙ miracula ñ ꝓbāt ꝑ ſe fidē ſ꜡ veritatē annūciātꝭ fidē ⁊ iō de hꝭis q̄ fidei ſunt nō faciunt ſciam.

Ranſeat in fidē. Cō-

tra in patria nō erit fides. ſcḋo dicendū ꝙ fidem vocat large queciūq꜡ aſſenſum cū cognitione nō ſolū de rebus nō apparētibus. Dicimus cū fidē paſſionis habuiſſe. cōtra. beata virgo ſe ↄcepiſſe experimēto ſine viro ſenſibili ſciuit. ⁊ tn̄ credidit. R̷°. Sciuit ſe ↄcepiſſe puerꝝ ſed credidit ſe concepiſſe deū. eſt tn̄ de his que viſu interiori. Cōtra. q꜡ eſt de nō apparentib꜡. R̷°. non apparentia intellectui quo ad claram cognitionē non qualemcūq꜡.

DI. XXV

Redictis adijciēdū.

Hic primo querit̄ vtrum in ſymbolo apl̄oꝝ ↄtineantur oīa credenda ⁊ videt̄ ꝙ nō. ſi quis fornicationē nō crederet eſſe mortale peccatū iudicaret̄ eſſe hereticus. ſed hec ꝯſilia credenda nō ponūtur in dicto ſymbolo. ḡ nō omnia. ℗. Neceſſariū eſt credere corpus xp̄i ſub ſpecie panis in altari eſſe. ſed hoc ibi non ↄtinetur. ḡ nec omnia credēda. ℗. Multa plura addita ſunt i ſymbolo niceno ⁊ athanaſij q̄ in ſimbolo apl̄oꝝ. ergo in iſto non ↄtinentur omnia credēda. Iuxta hoc querit̄ de differentia iſtoꝝ ſymboloꝝ triū. Jtē querit̄ quare nō tangit̄ in ſymbolo niceno de deſcenſu ad inferos. Jtē de diſtinctione articulorū poſitoꝝ in ſymbolo apl̄oꝝ. Scḋo ad primū dicēdū ē ꝙ ſicut in ſciētiis videmus quedā antecedēcia ad ſcientiā. vt principia generalia que ſcḋm ſubam non intrant demonſtracionē. quedā cōſequentia vt correlaria. quedā principalia vt ea que intrant demonſtrationē ſcḋm ſubam. ſic quedā ſunt neceſſaria ad fidē vt antecedētia que ſunt de dictamine rationis naturalis. q̄dā principalia vt articuli. ad quoꝝ cognitionē ⁊ aſſenſum lumē prime veritatis principaliter illuminat. quedā ↄſequentia ad fidē. ſ. illa que ad articulos poſſunt reduci. ⁊ hmōi ſunt que poſſunt reduci generaliter ad oīa que in ſacra ſcriptura determinātur. vt ↄtraria eoꝝ non ꝑtinaciter aſſerātur. ⁊ ita reducūtur ad illud. credo in ſanctā eccleſiā catholicā: q꜡ catholica eccleſia in doctrina ſacre legi adunat̄. ponūt̄ ḡ in ſymbolo apl̄oꝝ expꝛ̄ſſe credenda principalia. ſ꜡ articuli ad quos alia poſſunt reduci. Et ꝑ hoc pat꜡ ſolutio ad primum ⁊ ad ſcḋm. q꜡ credere illa eſſe peccā reducit̄ ad illud. ſanctā eccleſiā. credere corpus xp̄i in altari ad illud. ſanctoꝝ cōmunionē. nā inter alia ſancta etiā ſacramēta ↄtinent̄. Ad tertiū dicēdū ꝙ neceſſitas editionis ſymboloꝝ fuit duplex. ſ. inſtructio fideliū in credendis. ⁊ ad hoc editū eſt ſymbolum apl̄oꝝ. Jtē impugnatio hereſu꜡: ⁊ ad hoc edita ſunt alia duo. primo nicenū ſcḋo athanaſij. ⁊ ita ſcḋm ꝙ diuerſe hereſes pullulabant diuerſa apponebant̄ remedia. ⁊ ita nō ꝓpter inſufficientiā primi ſymboli. ⁊ ꝑ hoc apparet differētia ſymboloꝝ. Ad aliud dicendū ꝙ hoc nō tāgitur ꝓpter hereſim arrij. contra quē principalr̄ illud ↄciliū fuit congregatū qui ponebat chriſtū purā creaturā. vn̄ deſcenſus ad inferos qui ſcḋm ſuꝑficiem videbat̄ in quendam ſpiritualem defectum ſonare debuit ſubticeri. Ad quartum dicēdum ꝙ articuli poſſunt diſtingui dupliciter. vno mō ſcḋm diſtinctionē auctoru꜡. ⁊ ſic ſunt. xij. ſcḋm. xij. apl̄os quoꝝ quilibet aliquid appoſuit. quid autē vnuſquiſq꜡ appoſuerit a diuerſis diuerſimode aſſignatur. nec eſt magne vtilitatis aut certitudinis. ⁊ iō intermittatur ad ꝑſens. Alio mō ſcḋm ipſas res creditas ⁊ ſic diuerſi articuli cōputātur. vbi inuenitur diuerſa difficultas ad credēdū. ſic ergo articuli ſūt. xiiij. q꜡ vel ꝑtinēt ad diuinitatē vel ad humanitatē xp̄i. Si ad diuinitatē ⁊ hoc tripliciter. primo quātū ad eēnciā: ⁊ ſic eſt articul⁹ de eſſentie vnitate. ſcḋo quantū ad ꝑſonas

⁊ ſic ſunt tres articuli. vn⁹ de pſona patris. ali⁹ de pſona filij. terti⁹ de pſona ſpūſſcti. Tertio quātū ad operationē diuinitatis ⁊ ſic ſunt tres articuli. primus qn̄tū ad effectū nature. ⁊ ſic eſt articulus de creatiōe rerū. Scd̄s quātū ad effectū gracie. ⁊ ſic eſt articul⁹ de iuſtificatione. ſ. Sctām ec. ca. ſan. cō. re. pec. Terti⁹ quantū ad effectū glorie. ⁊ ſic eſt articul⁹ de reſurrectiōe glorioſa ⁊ gloria ſanctoꝝ. articuli vero ptinētes ad hūanitatē ſunt. vij. primus de ꝯceptione. ſcd̄s de natiuitate. terti⁹ de paſſione morte ⁊ ſepultura. quart⁹ de deſcenſu ad inferos. quintus de reſurrexione. ſextus de aſcēſione. ſeptimus de aduentu ad iudiciū.

D ſcd̄m ſic pceditur ⁊ videtur q̄ nō oportuerit añ aduentū xp̄i credere ptinentia ad hūanitatē eius. Heb. xj. Oportet accedentē credere q2 eſt. ⁊ q2 remunerator eſt. aut ḡ aplūs inſufficiēs eſt. aut ſufficit hec duo credere. P. Eſa. lxiij. Quis ē iſte q̄ venit de edom. glo. apte declarat̄ q̄ q̄dā angeli donec implet̄ miſterium incarnationis nō cognouerūt. ſi nō angeli ergo multomagis nec hoīes.

P. Nō tenetur q̄s niſi ad qđ ſibi p̄ceptum eſt aliq̄ lege. ſed nulla lege p̄ceptū erat antiquis credere incarnationē ſeu in mediatorē. ḡ ad hoc nō tenebamur. Cōtra. Aug⁹. dicit. eadē fides mediatoris que nos ſaluat ſaluabat antiquos. P. Peccatū originale nō remittitur niſi p fidei ſacramētū. ſed hoc habet virtutē a paſſione xp̄i. ḡ eam credere oportebat. Ad hoc dōm q̄ ſicut ſupra pbatū eſt, aliqua pura creatura nō potuit ſatiſfacere p peccato Ade. ſed oportuit ſatiſfacientē eſſe deū ⁊ hoiem. neceſſe etiā fuit ſatiſfactionē ad oēs in q̄bus habuit efficaciā puenire. hoc aūt nō habuit eſſe niſi p fidē ipſius mediatoris. vel fidei pfeſſionē que ſic hac oblationib⁊ ⁊ operib⁊ patrū vel fidei ſacramentū. ſcʒ baptiſmū vel circūciſionē. ſicut eīm peccatū Ade nō trahit̄ niſi ab his q̄ carnalit̄ ab ea generant̄. ſic nec ſatiſfactio xp̄i niſi ab his qui ſpūaliter ab eo regenerantur. Uñ ſine fide chriſti explicita vel implicita nullus vnq̄ȝ potuit ſaluari. quilibet autē tenet̄ vitare dānationē. ⁊ ideo q̄libet tenebat̄ fidē mediatoris habere poſt pctm̄.

Ad primū ḡ qđ abijcitur de aplo dicēdū q̄ illa duo ponit nō quaſi poſt pctm̄ ſufficiētia. ſed q̄ſi omni tēpe neceſſaria. q2 ſp etiā añ peccatū oportuit credere q̄ de⁹ eſt ens imutabile p ſe. ⁊ principiū cōferens alijs eſſe. et qđ eſt finis qua ad remunerationē beatitudinis. Ad ſcd̄m qđ obijcitur de angelis. dicēdū q̄ ſciebāt in generali ſʒ nō q̄tū ad aēs ſpēales circūſtancias. Ad tertium qđ obijcitur de lege. dōm q̄ lege nature bñ p̄cipiebat̄ liberationē a malis a deo querere ⁊ expectare. ⁊ ipſa q̄uis nō de ſe tñ adiuta p grām bene dictabat de mediatore poſt lapſum. ⁊ in nulla lege fuit ſalus ſine auxilio gratie.

D tertiū ſic pcedit̄ ⁊ videtur q̄ oēs tenebantur credere oēs articulos. Leuiti. xiiij. de leproſo qđ offerat ſextariū p emūdatiōe. gla. ſextari⁹ ē veriſſima fidei ꝯfirmatio vbi ſi pl⁹ effundit̄ ponit̄ ſi minus deficiat. ḡ ad emendationē p... corpora hic plenā fidei ... ſi plenā ḡ omnium articulorum fidei. P. Nō eſt vera obedientia in aliq̄ niſi obediat oībus p̄ceptis. ḡ nec vera fides niſi diſtincte aſſentiat oībus articulis. P. Sicut ſe hʒ charitas ad diligenda ſic fides ad credēda. ſed oībus eſt charitas neceſſaria oīm diligendoꝝ. ḡ ⁊ fides aīm credendorum.

Cōtra pauci ſunt q̄ ſciant diſtincte aēs articulos numerare ſed omēs alios dānare crudele eſt. ḡ ⁊c. P. Si nō oēs credere tenent̄ oēs articulos explicite. ⁊ añ incarnationē nō oportebat difficilior eſt lex euāgelij q̄ȝ Moyſi. Ad hac dicendū eſt q̄ ad neceſſitatē ſalutis nō exigit̄ credere oēs articulos explicite niſi in illis qui habēt alios docere. vt plati doctores ⁊ p̄dicatores. credere aūt oēs implicite nō ſufficit in habētib⁊ vſū li. ar. q2 nō pōt eſſe q̄n hō couerſatus inter fideles vel ſit negligens ⁊ ꝯtemptor ſue ſalutis. vel q̄n habeat explicitā cognitionē de aliq̄bus articulis ⁊ fides illumiat ad aſſentiēdū illis. credere aūt aliq̄s explicite aliquos iplicite hoc ſufficit ſimplicib⁊. illos aūt q̄s oportet credi explicite maxie ſunt vnitas eſſentie ⁊ trinitas pſonaꝝ. ⁊ hoc q2 in noīe patris ⁊ filij. ⁊. ſſ. ſignāt ſe fideles ⁊ ꝯferūtur ſacramēta ſilr̄ de redēptore oportet credere natiuitatē paſſionē reſurrectionē pctōꝝ remiſſionē. quia ex ſollēnitatib⁊ eccleſie hi act⁹ repſentant̄ ſilr̄ futuꝝ iudiciū. alios aūt ſufficit credere implicite hoc mō vt p̄ter hos habeat hō ppoſitū credere quicq̄d credit eccleſia nihil in pticulari diſcredendo ⁊ cū explicant̄ a platis ⁊ doctorib⁊ catholicis acq̄ſcendo. Ad primū ḡ qđ obijcitur ne glo. leuit. dōm q̄ eſt duplex plenitudo. ſcʒ ſufficiētie ⁊ capie. p̄ma ꝯſiſtit in credendo oēs articulos implicite vel explicite ſcd̄a in credēdo oēs explicite. de p̄ma loq̄tur gla. Ad ſcm̄ qđ obijcit̄ de obediētia. dōm q̄ nō tenet̄ hō implere aīa p̄cepta niſi p loco ⁊ tēpore ⁊ tūc tenetur nullū ignorare. ſilr̄ eſt in ppoſito. vel dōm q̄ nō eſt ſilē de fide q̄ ē cognitio quā ꝯtigit eſſe in vniuerſali ⁊ pticulari ⁊ de obediētia q̄ circa operationē eſt que reſpicit pticulare. Ad tertiū qđ obijcitur de diligēdis. dōm q̄ nō eſt ſilē q2 ad diligēda inclinat inſtinct⁹ nature euidēter nō ſic ad credēda.

D quartū ſic pceditur ⁊ videtur q̄ plura ſint mō credēda q̄ȝ añ. in euāgelio eīm in opandis multa addūtur moralia vtpote ꝯſilia. ḡ ⁊ in credēdis multa credita ḡ ⁊c. P. Mō credit eccleſia que angelis nō erant reuelata añ xp̄i aduētum. ſed hoies nō tenebātur credere que angeli ignorabāt. ḡ mō deruī plura credūt q̄ȝ antiq̄. P. Multa p ponūtur mō credenda fidelib⁊ q̄ tunc antiq̄s nō ponebātur ſed nō p̄ponerētur niſi eſſent credēda. ḡ nūc ſūt plura credenda q̄ȝ pri⁹. Cōtra. Fides charitati pportionat̄ nō eſt ḡ augmētatus in nouo teſtamēto numerus diligendoꝝ. ḡ nec numer⁹ credēdoꝝ. P. Sicut oſtēdit phs in fine elencoꝝ ppter impfectionē p̄moꝝ qui inuenerūt artes factū eſt augmentū in ſciētijs. ſʒ ea q̄ fidei ſunt nō inuenit hō ſed de⁹. in quē nō cadit aliq̄ impfectia. ḡ nō pōt fieri augmentū in eis. Ad hoc dicendū ē q̄ numer⁹ credendoꝝ pōt duplr̄ accipi. explicite vel implicite. prima mō nō eſt augmētatus. ſcd̄o mō eſt. q2 aīa q̄ nunc explicite credim⁹ antiq̄ vel explicite vel implicite credebāt. q2 credentes in redēptore ⁊ in doctrinā redēptoris credebāt. ſed qđ in fide antiquoꝝ erat implicitū. xp̄s p̄ſentialiter veniens adimpleuit explicando. Et per hoc patʒ ſolutio ad obiecta. q2 nō addunt̄ in euāgelijs nec ponunt̄ ab eccleſia noua: ſed explicātur antiq̄tus implicita. ⁊ illa cognoſcebāt angeli ī vniuerſali ⁊ ſi nō oīa in pticulari ⁊ explicite.

Non ideo poſt fidem.

Cōtra Matth. j. glo. fides generat ſpem ſpes charitatē intelligit̄ hoc quo ad act⁹ nō quātū ad habit⁹ nō q̄ fides vel ſpes cāliter. cōtra frequēter p̄cedit fides informis etiā tempe. Rº. loq̄tur de fide ṽtute. DI. XXVI

Et aūt ſpes ⁊c. Hic

prima querit̄. ⁊ videt̄ q̄ ſpes nō ſit virtus. Bacci⁹ in li. de ꝯſa. ponit ſpeʒ vnā

de quattuoꝛ paſſionibꝫ pꝛincipalibꝫ. nulla aūt paſſio virtus. ḡ ſpes nō eſt virtus. ꝑ. Nulla virt⁹ opponit alicui bono. q2 ſicut dicitur in pdicamētis. bonū bono nō eſt ꝯtrariū. ſicut malū malo. ſed ſpes opponiť timori qḋ eſt bonū qḋdā ⁊ laudabile. q2 donū dei. ḡ ſpes nō eſt virtus. ꝑ. Virt⁹ cū ſit de genere honeſti operanť bonū ꝓpter ſeipam ḡ nō habet actū mercenariū ſ3 ſpes habet actū mercenariū q2 reſpicit pꝛemiū ḡ nō ē virt⁹.

ꝑ. Virt⁹ eſt mediū duaꝝ maliciaꝝ. ſed ſpes ē medium duatū maliciatū. ſ. pſumptionis ⁊ deſperatiōis ḡ eſt virt⁹. ꝑ. Qḋ facit nos ꝑuenire ad ſalutē eſt virt⁹ ſpes eſt hmōi. Roma. viij. Spe ſalui facti ſum⁹ ergo ē virtus. Rº. dōm ꝙ ad virtutē tria requirūtur. ſ. obiectū ꝯueniens ratio oꝛdinās ⁊ modus ex pte agētis. ſ3 vt ſit pfecte exequēs. hec aūt tria in ſpe inueniūtur. nā obiectū eius eſt eterna beatitudo q̄ eſt qḋdā difficile ⁊ bonū. modus aūt agētis pfectionē habet q2 eſt cū certitudine. ratio etiā ſpe3 oꝛdinat du3 hō nō inaniter ſperat ſed ex gr̄a ⁊ meritis. ⁊ hec tria tanguntur in diffinitiōe ſpei modus cū diciť certa expectatio. obiectū cū dicitur future beatitudinis. oꝛdo ratiōis cū diciť ex gratia ⁊ meritis ꝓueniens. vn̄ pat3 ꝙ ſpes eſt virt⁹. Ad pꝛimū qḋ in ꝯtrariū obijcitur de Boe. dōm ꝙ equiuoce accipiť ſpes ad ſpem paſſionē ⁊ habitū. ſpes aūt paſſio nō eſt virt⁹. ſed que eſt habit⁹ ptis intellectiue qḋ infra diceť. Ad ſcōm qḋ obijcitur ꝙ ſpes opponiť timori. dōm ꝙ ſpes que eſt virt⁹ nō opponiť timoꝛi qui ē donū. q2 ſpes extendit ſe in deū ex ꝯſideratione diuie largitatis. timoꝛ vero dicit reſilitionē ex ꝯſideratione ꝓpꝛie puitatis ⁊ ita nō eſt ſm idē reſilitio timoꝛis ⁊ extenſio ſpei. ⁊ iō nō ſunt ꝯtraria ſ3 ſpes paſſiue ꝯtrariať timoꝛi qui eſt paſſio. Ad tertiū qḋ obijcitur de actu mercenario. dōm ꝙ facere aliqḋ ꝓpter cōmodū tpale facit actū mercenariū. nō aūt facere ꝓpter remunerationē eternā que nihil aliud eſt q̄3 de⁹. ⁊ ſic non ſeruiť deo niſi ꝓpter ſeipſum. q2 vt dicitur in li. de eccleſi. dog. cōtinentia non ſibi ſufficit ad ſalutem ſi ſolo amoꝛe pudicitie retinetur.

D ſcōm ſic ꝓceditur ⁊ videtur ꝙ ſpes non ſit diſtincta ab alijs ꝟtutibꝫ. virtutes enī diſtinguūtur ꝑ actus. ⁊ act⁹ ꝑ obiecta. ſed obiectū ſpei. ſ. futura beatitudo eſt obiectū oīm virtutū theologicarū. ḡ ipſa nō diſtinguiť ab eis. ꝑ. Virtutes theologice ſūt ad oꝛdinandū nos in deū. ſ3 ꝑ cognitionē eius ⁊ amoꝛē ſufficienter oꝛdinamur in ip̄m ḡ nō eſt ponere tertiū habitū virtutis theologice ab aliis duabꝫ diſtinctū. ꝑ. Expectare dicit qḋdā tendere in deū. ſed tā fides q̄3 charitas tendit in ip̄m. ḡ cum nō habeat differentē actū ab eis nō diſtinguiť. Contra. Apl'us. j. Coꝛ. xiij. cōnumerat eā duabꝫ alijs. ſ. fidei ⁊ charitati. ḡ habet ab eis eſſe diuiſu3. ꝑ. Qui cognoſcit finē ⁊ amat nō tendit in illū niſi ſperet ip̄m aſſequi. ḡ ad tēdendū in deu3 reqritur alius habit⁹ p̄ter habitū cognitionis ⁊ amoꝛis. Ad hoc dicēdū ꝙ habitus nō diſtinguiť ſm materiā obiectoꝛū ſed ſm rationes foꝛmales motiuas in ipſis. vn̄ q̄uis ſit idem obiectū materialr̄ triū virtutū theologicarū qḋ eſt deus. tn̄ q2 alia ratione tendūt in ip̄m. q2 fides reſpicit in eo ſummū verū. ſpes aūt ſummū arduū. charitas aūt ſūmū bonū. vnde obiecta eaꝝ foꝛmaliter differūt. iō p̄dicte virtutes ad inuicē diſtinguūtur. pat3 ḡ ſolutio ad pꝛimū qḋ obiectū eſt in ꝯtrariū de obiecto. Ad ſcōm qḋ obijcitur de ſufficiēti oꝛdine. dōm eſt ꝙ nō ſufficienter ꝑ illa duo oꝛdinamur ad tendendū in finē vltimū. q2 quātūcūq3 cognoſceremꝰ ⁊ diligeremus niſi ſperaremus ip̄m ꝯſequi nūq̄3 tenderem⁹ in ip̄m. Ad tertiū qḋ obijcitur de tendere in deū. dicendū ꝙ q̄uis quelibet virtus tēdat in obiectū ſuū tn̄ aliter ⁊ aliter. Nam ſpes tēdit in illud vt diſtans ⁊ difficile ad aſſequēdu3. ⁊ iō ei⁹ tēdere ꝓpꝛie dicitur expectare. ꝑ qḋ q̄dā diſtantia intelligitur. nō aūt ſic aliorū virtutū.

D tertiū ſic ꝓcediť ⁊ videť ꝙ ſpes q̄ eſt virt⁹ nō ſit in pte aīe intellectiua. intellectiua eni3 abſtrahit a quātitate ⁊ tpe. ſed potentia in q̄ eſt ſpes nō abſtrahit a tpe q2 ꝯſiderat futurā beatitudinē. ḡ nō eſt intellectiua. ꝑ. In intellectiua nō ſunt ꝯtrarie paſſiones. q2 delectatiōi que eſt ſm intellectū nihil eſt ꝯtrariū. vt dicit phs. Cū ḡ ſpes cōtrarietatē habeat ad timoꝛē ⁊ deſperationē nō eſt in parte intellectiua. ꝑ. Ea q̄ ſunt in pte intellectiua ſunt ipſius aīe ſm ſe ſine hoc qḋ cōicat coꝛpoꝛi. ſed ſpes nō eſt ipſius aīe ſm ſe ſed cū cōicatiōe coꝛpoꝛis eadē rōe qua gaudiū ⁊ amoꝛ. vt diciť in li. de aīa. ḡ ſpes nō eſt in parte intellectiua. Ad oppoſitū futura beatitudo nō cōp̄hendītur a ſenſitiua. cū ḡ ſpes que eſt virt⁹ ſit de futura beatitudine nō eſt in pte ſenſitiua. ꝑ. Poſt moꝛtē nō remanet niſi intellectiua ſm phm̄ remanet aūte3 ſpes poſt moꝛtē. vt pat3 in patribꝫ qui erāt in limbo. ergo eſt i intellectiua. Rº. dicēdū ꝙ circa hoc inueniūtur diuerſe opiniones. quidā eī̄ diſtinguūt ꝯcupiſcibilē iraſcibilē. duplicē. ſ. ſenſitiuā reſpectu ſenſibiliū et intellectiua3 reſpectu ſpūaliū. ⁊ in iraſcibili intellectiua ñ ſenſitiua dicunt eſſe ſpem. ſed q2 diuiſio hec nec a phis nec a ſanctis emanat. nec bonū delectabile ⁊ terribile q̄ diuidunt affectiuā ſenſualitatis pn̄t diuidere affectiuā rationis. tn̄ ſub ratiōe boni rationabilis qḋ obiectū eſt affectiue ſupioꝛis p̄dicta bona. ſ. vtile ⁊ difficile nō differāt. ideo dicūt alij ꝙ non ē in nobis iraſcibilis ⁊ ꝯcupiſcibilis q̄ ſit rationalis ꝑ eſſentiā ſ3 ꝑ participationē tm̄. ⁊ ſic iraſcibilis habet in ſe ſpem. ſ3 tn̄ q̄uis poſſit hoc in ō eſſe ſubiectū virtutis moꝛalis q̄ habet materiā ſenſibilē nō tn̄ theologice q̄ habet materiā oīno ſpūalē ⁊ potētie ſenſitiue inapp̄henſibile3. ⁊ ideo dōm eſt cū alijs ꝙ non ē in pte aīe intellectiua ꝯcupiſcibilis ⁊ iraſcibilis ſm ꝓprietatē ſed ſm actuū ſilitudinē ſicut eī̄ ex pte cognitiue videm⁹ ꝙ ratio diciť ſenſus. q2 habet actum ſenſui ſilem. ſic ex pte motiue volūtas noīabitur noīe iraſcibilis ⁊ ꝯcupiſcibilis. q2 habet act⁹ eis ſiles. q̄uis ratio ⁊ voluntas habeāt actus nobiliores q̄3 ſenſus ⁊ appetit⁹ inferioꝛ. ⁊ ſic in volūtate diciť eſſe ſpes. Ad pꝛimū ḡ qḋ in ꝯtrariū obijcitur de differentia tpis. dōm ꝙ q̄uis intellectiua app̄henſiua nō cōcernat aliqḋ tēpus determinate q2 abſtrahit ab omnibus ꝯditionibꝫ materialibus indiuiduātibus tn̄ affectiua intellectualis ferť in bonū qḋ eſt extra aīam ſm diuerſas tpis differentias. Ad ſcōm qḋ obijcitur ꝙ in intellectiua nō ſunt contrarie paſſiones. dōm ꝙ nec ſpes q̄ eſt paſſio in pte eſt intellectiua ſed ſpes q̄ eſt virt⁹ ⁊ ſic patet ſolutio ad tertiū.

D quartū ſic ꝓceditur ⁊ videť ꝙ in xp̄o fuerit ſpes in pſ̄. dicitur in pſona ei⁹. In te do. ſpe. ḡ in eo fuit ſpes. ꝑ. Videtur ꝙ etiā in angelis ⁊ beatis ſit ſpes. eſt etiā i angelis certa expectatio remuneratiōis de miniſterio in quo mereanť ⁊ in aīabus de ſtola coꝛpis. ḡ habent ſpem. ꝑ. Videť ꝙ ſit etiā in demonibꝫ ⁊ in animabꝫ dānatis q2 ſicut fides eſt infoꝛmis ita ⁊ ſpes. ſed habēt fidē infoꝛmē ḡ ⁊ ſpem. Vlteri⁹ videtur ꝙ nō ſit in animabꝫ exiſtentibꝫ in purgatoꝛio. q2 ſpes nō eſt de eo qḋ infallibiliter expectať ſicut ſolē oꝛiri cras ſ3 ſic expectāt illi qui ſunt in purgatoꝛio. ḡ nō habent ſpe3. ꝑ. Videtur ꝙ nec in patrib⁹ exiſtentib⁹ in limbo. q2 ſpes q̄ differtur

affligit aīam ſed in ſanctis patrib⁹ q̄ erāt in limbo non erat aliq̄ afflictio. ḡ nec ſpes. R°. dōm q̄ in ſpectia ſunt ↄſideranda. vnū ex pte obiecti qḋ eſt iſpa btitudo eterna q̄ de⁹ eſt in cui⁹ fruitiōe p̄miū eſſentiale ↄſiſtit. Scḋm ex pte medij qḋ eſt gr̄a ꝛ meritū p̄ que beatitu/ do ſperat̃. tertiū ex pte ſperātis. ſ. ſtatus ei⁹ vt nōdū ha beat qḋ ſperat ꝓpter primū ꝛ tertiū ſil'r nō fuit ſpes i xp̄o nec in angelis nec in beatis. ꝓpter ſcḋm nō eſt in demo nib⁹ nec in dānatis. q2 nec poſſunt grām vel meritū ha bere. ꝓpter tcia ſimul eſt in viatorib⁹ patrib⁹ in limbo ꝛ in aīabus in purgatorio. Qḋ ḡ primo obijcit̃ de xp̄o. dōm q̄ ſpes ſumit̃ ibi ꝑ expectatione p̄mij accidētalis de quo nō eſt ꝓprie ſpes cū habeat deū ꝑ obiecto. Ad ſcḋm qḋ obijcitur de angelis ꝛ aīabus ſanctis. dōm q̄ illud qḋ ſperāt nō eſt ps p̄mij ſubalis. ꝛ iō nō eſt i eis ꝓ prie ſpes. Ad tertiū qḋ obijcit̃ de dānatis ꝛ demoni bus. dōm q̄ nō eſt ſil'r de fide ꝛ ſpe. q2 fides informis n̄ facit tēdere in creditū ſicut in rē ↄſequendaꝫ. ſicut facit ſpes tēdere in ipm ſperatū. q̄uis etiā in demonib⁹ nō ſit fides informis q̄ eſt habitus infuſus. Ad quartū de exiſtentib⁹ in purgatorio. dōm q̄ illi q̄ ſunt in pur/ gatorio. ꝛ illi q̄ erant in limbo habent ſpeꝫ. q2 ſpes non euacuat̃ niſi p̄ habitū ↄtrariū vel ꝓpter habitā beatitu dinē. Et qḋ obijcitur de certitudine. dōm q̄ hoc ē ra tione ſtatus. q2 nō poſſunt ampli⁹ demereri. ꝛ tñ n̄ eua cuat ſpem q2 nō ꝑueniunt ad rē ſperatā. Ad quintū vero qḋ obijcit̃ q̄ affligebātur ſancti p̄res. dōm q̄ certi tudo ſpei i eis deficere nō poterat. vñ delectatio q̄ cau= ſatur ex certitudine abſorbebat oēs afflictiones que ex dilatatione affligere poſſunt. vel dōm q̄ nō poterāt af fligi. q2 nō erant capaces afflictionis.

Pes nō niſi bonaruꝫ.

Cōtra. Spes eſt de liberatione a malo. R°. liberatio a malo bona eſt. Rerum ad ſe ptinentium. Cōtra. Luc. vlti. Nos ſpe rabamus q̄ ipſe eſſet redemptutus iſrael. P. Dicit autoritas de nemine deſperādū ē. R°. ſpes accipit̃ du pliciter ꝓprie ꝛ ſic ē de re ad ꝓpriam beatitudinē ptinen te. vel cōiter ꝛ ſic eſt de virtutibus aliorum.

DI. XXVII

vm aūt xp̄s ꝛc. Hic

primo queritur vtrū charitas ſit virt⁹ ꝛ videtur q̄ nō. finis eñ virtutis nō eſt virtus ſicut felicitas ſm phm. vel beati tudo ſm ſanctos. ſed charitas eſt finis virtutū. q2 p̄ceptorum que dantur de operib⁹ virtutū vt dicitur. j. ad Thi. j. Finis p̄cepti eſt charitas. ergo nō eſt virt⁹. P. Ad id qḋ natura p̄ ſe ſufficit nō opor tet p̄ virtutē aliquaꝫ eleuari. ſed diligere deū p̄ ſe ꝛ ſup̄ omnia poteſt creatura rationalis p̄ ſe. q2 innata eſt ſibi notio veri ꝛ amor boni. ergo nō oportet q̄ p̄ virtutem aliquā eleuetur. P. Virtus eſt circa bonū ꝛ difficile ſed amare nō eſt difficile. dicit eñ Aug⁹. in lib. confeſ. q̄ nihil dulci⁹ q̄ꝫ amari ꝛ amare. ergo circa actū aman di nulla eſt virtus. Ad oppoſitū nihil expellit pecca= tū niſi virtus. hoc aūt maxime facit charitas que ope/ rit vniuerſa delicta. vt dicit̃ Prouer. x. ergo ꝛc. P. Qḋ eſt maxime meritoriū ꝛ maxime virtuoſum opus charitatis maxime eſt meritoriū. ergo maxime virtuo ſum. Ad hoc dicendū eſt q̄ virtus eſt diſpoſitio pfe= cti ad optimū. charitas aūt eſt maxima diſpoſitio. q2 ꝓpinquiſſima pfecti ad optimū. reſpicit eñ finē. i. deū ſub ratione finis. virtutes aūt cardinales ſunt de his que ſunt ad finē. reliq̄ aūt due theologice q̄uis ſint de fine tñ nō ſub ratione finis. ideo charitas maxime eſt virtus. Ad illud qḋ in ↄtrariū obijcitur q̄ chari/ tas eſt finis. dicendū q̄ finis dicitur nō quia ipſe ſit fi nis vltimus virtutū. ſed q2 fini vltimo ꝓpinquior eſt. eſt eñ id quo omnes alie virtutes in finē vltimū ordi/ nantur. Ad ſcḋm qḋ obijcitur de natura. dōm. q̄ q̄ꝫ uis naturalis amor ꝛ deſideriū ſūmi boni inſit nobis ꝑut p̄ticipabile eſt ſm gradū naturalis facultatis non tñ ꝑut eſt p̄ticipabile ſupra ſtatum facultatis nature. ꝛ ideo ad hoc natura p̄ ſe nō ſufficit. Ad tertiū qḋ obij citur de difficili dicendū q̄ difficultas virtutis nō ſp̄ attenditur in labore op̄is ſed in exceſſu naturalis poſ= ſibilitatis. q2 potētia naturalis ſine habitu non pōt in effectū ꝓprium virtutis.

D ſcḋm ſic ꝓceditur ꝛ videtur q̄ non ſit vna virtus. charitas eniꝫ eſt de fine ꝛ de his que ſunt ad finē. ſed diuerſe ſunt vtutes d̾ vtriſq3 ſic enim differunt virtus cardinalis ꝛ theo= logica. ḡ charitas nō eſt vna virtus. P. Charitas ha bet duo obiecta. duos actus. duos modos. duo p̄cep= ta. virtutes aūt diſtinguūtur p̄ actus ꝛ obiecta. ergo n̄ eſt vna virtus. P. Quod eſt forma virtutū multi/ plicatur ſm multiplicationē vtutū. ſed charitas ē for/ ma virtutū. ergo multiplicat̃ ſm virtutes. Ad oppo ſitū. q2 color nō videtur niſi p̄ lucē. eadē eſt in ſpecie vi ſio lucis ꝛ coloris. ergo a ſili q2 bonū creatū nō diligit̃ ex charitate niſi ꝓpter increatū. eadē ē dilectio vtriuſq3 P. In omni genere mot⁹ primus motor eſt vn⁹ in genere virtutū. primus motor eſt charitas. q2 mouet oēs alias ad ſuū finem. ergo charitas eſt vna. Iuxta hoc querit̃ vtrū charitas poſſit eſſe informis. R° di cendū q̄ habitus nō diſtinguūtur penes diſtinctionē obiectorū materialē ſed formalem. que attenditur ſm ꝓpriā rationē obiecti. Propria aūt ratio obiecti amo= ris eſt bonū. qḋ quidē de eo qḋ eſt ad finē dicit̃ ex ipſo ordine ad finē de fine vo p̄ncipal'r. ꝛ ſic finis ꝛ qḋ eſt ad finē nō habent formalē differentiā in ratione boni cuꝫ finis ſit ratio bonitatis eius qḋ eſt ad finē. ꝛ ideo virt⁹ charitatis nō diſtinguit̃ penes duo obiecta que ſūt de= us ꝛ p̄ximus cū alterū ſit ſicut finis. alterū ſicut qḋ eſt ad finē. Ad primū ḡ dicendū q̄ nihil ꝓhibet aliquā differentiā eſſe formalē reſpectu alicui⁹ potentie v'l ha bitus ꝛ materialē reſpectu alteri⁹. ſicut odorabile ꝛ au dibile differunt formaliter in reſpectu ad ſenſum ꝓpri um. ſed materialiter in reſpectu ad ſenſum cōmunem vel imaginariū. ꝛ ſil'r finis. ꝛ qḋ eſt ad finē. differūt etiā formaliter in reſpectu ad virtutē que ad actū ordi/ natur cū nō eadē ratione cadat ſub actu noſtro finis et quod eſt ad finē. differunt autē formaliter in reſpectu ad charitatē ratione iā dicta q̄ ordinatur ad finē. Ad ſcḋm qḋ obijcitur de diuerſitate obiectorū ꝛ actuū. di/ cendū q̄ diuerſitas obiectoꝝ quorūlibet ſufficit ad di uerſitatē actuū ſm numerū ꝛ modorū ꝛ p̄ceptoꝝ ſicut alius eſt actus ꝛ modus videndi ꝛ rē diſtantē ꝛ ꝓpin= quā ſed nō ſufficit ad diuerſitatē actuum ꝛ habituuꝫ. ſm ſpēm niſi ſit diuerſitas obiectorū ſm ſpeciē que nō eſt in ꝓpoſito. q2 bonū creatum nō niſi ſub ratione bo= ni increati diligitur. Ad tertiū dicendū q̄ obiectio illa ꝓcedit de forma intrinſeca que intrat eſſentiaꝫ rei ſic aūt charitas nō eſt forma virtutū. ſed eſt quaſi for= ma extrinſeca inquātū id qḋ charitas circa actū virtu tis ponit. ſcꝫ relatio in finem vltimū eſt formale reſpe/ ctu actus virtutis. ꝛ inde eſt qḋ charitas dicit̃ finis ali arum virtutū. ꝛ etiā motor inquātū aduocat alias vir tutes in ſuum finē. Ad vltimū dicendū q̄ ſicut gra= tie q̄ḋlibet peccatum opponitur ratione eē gratuiti. qḋ

dat cuilibet virtuti ita ꝛ charitati ratione relatiõis actuum virtutũ in finẽ cũ quodlibet peccatũ auertat a fine vltimo. ꝛ ideo ꝑ omnia peccata ꝑ que amittitur gratia que eſt forma virtutũ ꝑ eadẽ amittitur charitas. nõ aũt tollitur gratia niſi ꝑ peccatũ mortale. ꝛ ideo nõ poteſt tolli gratia ꝛ charitas remanere. ꝛ ꝓpterea non poteſt charitas eſſe informis.

D tertium ſic ꝓceditur ꝛ videtur ꝙ dilectio qua deũ diligimus modũ habet. ſm enim Aug. Quãto enĩ plus aliquid habeat de mõ ſpecie ꝛ ordine tanto melius eſt. charitas vero optima ẽ inter cetera dona dei. ergo plus habet de modo. P̄. Omne creatũ cõſiſtit in modo. qꝛ omnia in numero ꝛ menſura diſpoſuit deus. Sap. xj. Charitas quid creatum eſt. ergo conſiſtit in modo. P̄. Omnis actus immoderatus eſt vitioſus. actus charitatis nõ eſt vitioſus. ergo nõ eſt immoderatus. ergo habet modũ.

Ad oppo. Ber. de diligendo deũ. cauſa diligendi ipſum deũ ipſe deus eſt. modus ſine modo diligere. ergo dilectio dei nõ habet modũ. P̄. Dilectio menſuranda eſt ad diligibile. ſed diuina bonitas eſt immenſa: ergo dilectio ipſius nõ habet modũ. Ad hoc dicendum eſt ꝙ aliquis actus tripliciter dicitur habere modũ aut ſm limitationẽ eſſentie. aut ſm determinationẽ debite circũſtantie. aut ſm ꝓportionẽ medij inter ſuꝑfluũ ꝛ diminutũ. primo mõ omnis actus creatus habet modũ. ſecũdo modo omnis actus virtuoſus qꝛ eſt ex debitis circũſtantijs cõmenſuratus. Tertio mõ actus virtutum cardinaliũ. actus vero virtutũ theologicarũ ſicut charitatis duplex eſt. vnus eſt exterior in effectu ꝛ hic etiam habet modũ. qꝛ põt ſe nimis affligere exterius in ſeruitio dei. alter interior in affectu hic nõ. qꝛ menſurã accipit ex ratione obiecti mouente que infinita eſt. ꝛ ideo nõ põt hõ deũ nimis diligere. Ad illud ergo qđ obijcitur in contrariũ de Augu. dicendũ ꝙ autoritas intelligenda eſt ſm ꝑmũ modũ. ꝛ ſic actus charitatis habet modum cũ ſit quid creatũ ꝛ ſic apparet ſolutio ad ſecũdũ.

Ad tertiũ qđ obijcitur de actu vitioſo. dicendum ꝙ quãtũcunqꝫ deus diligatur. actus nõ erit immoderatus. qꝛ nõ excedit ꝓportionẽ ſui obiecti. Ad reliqua duo argumenta dicendũ ꝙ ꝓcedunt ſm tertiũ modũ ſcđm quem actus charitatis non dicitur habere menſuram.

D quartũ ſic ꝓceditur ꝛ videtur ꝙ iſte modus qui eſt in precepto poſſit impleri in via. quia Hiero. dicit. Qui dicit deũ aliquid impoſſibile ꝑcepiſſe anathema ſit. Sed hoc deus ꝑcepit omnibꝰ in ſtatu vie exiſtentibꝰ. ergo hoc põt fieri a viatoribus. P̄. Magis neceſſariũ eſt ad ſalutẽ ꝑceptũ charitatis q̃ aliarũ virtutũ. ſed iſta poſſunt ꝛ debent in via impleri. ergo illud multomagis. P̄. Omne ꝑceptũ ligat ſed nõ in ſtatu patrie. qꝛ ibi nõ eſt neceſſarium legẽ dari. ergo in ſtatu vie ſed nõ niſi ad implẽdum. ergo in via põt impleri. Contra. Augus. cuꝫ in eſt aliquid carnalis cõcupiſcentie nõ ex tota anima diligitur deus. ſed hoc ſemꝑ eſt in via. ergo nõ põt in via ꝑdictũ ꝑceptũ impleri. P̄. Nemo põt in via ſimul ad multa cor ſuũ conuertere. ſed neceſſe eſt ad multa ꝑter deũ cor in via ꝯuertere. ergo nõ põt in deũ totaliter cõuerti. Ad hoc dicendũ eſt ꝙ totũ ꝛ ꝑfectũ dicitur cui nihil deeſt. hoc aũt põt eſſe dupliciter. aut eorꝫ que debet aut eorũ que põt habere. Prima eſt totalitas ꝑfectiõis vie. Secũda patrie illo ꝑcepto. ſecũda iudicatur t minus vie. ꝑma vero ꝑcipitur viatori nõ ſecũda. de ꝑma totalitate eſt omnia in deũ ordinare habitu nõ ſemꝑ actu. de ſecũda actu qꝛ ꝑfectio virtutis cõſiſtit in habitu que eſt ꝑfectio viatoris ſed ꝑfectio felicitatis in actu que eſt ꝑfectio cõꝑhenſoris. ſecũda ꝑfectio excludit omnẽ affectũ alienũ. ꝛ hoc non põt eſſe in via niſi ꝑ priuilegiũ ſpeciale. vt forte in virgine fuit. ꝛ in raptu apli Pauli. prima autẽ excludit omnẽ affectũ contrariũ. ꝛ ſic põt impleri in via.

Ad primũ ergo qđ obijcitur in cõtrariuꝫ de Hiero. dicendũ ꝙ in ꝑcepto diuino continetur aliquid ſicut directe ꝑceptũ vel ꝓhibitũ. ꝛ hoc põt impleri in via. ꝛ niſi impleatur eſt peccatũ mortale. aliquid vero ꝯtinetur ſicut qđ notificatur ꝑ legẽ eſſe bonũ vel malũ vt homo ſciat in quid debebet tendere. ꝛ huiuſmõi omiſſio nõ facit peccatũ mortale ſed veniale. dicit glo. Roma. vij. De hoc ꝑcepto. nõ concupiſces quo ꝓhibetur delectatio ꝛ ꝯſenſus. Nõ aũt primus qui tñ ꝑ hoc oſtẽditur eſſe malus. q̃uis in via vitari nõ poſſit ꝛ ſimiliter dicendũ eſt in ꝓpoſito. Ad ſecũdum qđ obijcitur de actibus aliarũ virtutũ. dicendũ ꝙ nõ eſt ſimile. qꝛ actus aliarũ virtutũ non ſunt de ſubſtãtia beatitudinis que eſt omniũ virtutuꝫ finis ſicut actus charitatis ꝓpter qđ habet moduꝫ ſolatalem qui cõpetit ei. vt eſt patrie. ꝛ vt eſt vie. Ad tertium qđ obijcitur de ꝑcepto legis. dicenduꝫ ꝙ modus patrie potius ponitur ibi vt documentũ fidei q̃ꝫ vt ꝑceptum legis. ꝛ ideo nõ ſequitur ꝙ in via poſſit impleri.

Ad reliq̃ duo patet ſolutio ex his que dicta ſunt.

Ropter duo delicta.

Contra vnius habitus vnũ eſt obiectum. R̄o. vnũ eſt obiectum principale ꝛ formaliter. i. deus. ſed plura materialiter. Odit animam ſuam. loquitur de odio effectus nõ affectus. Iſti ſunt duo modi. Cõtra vnius actus debet eſſe vnus modus. R̄o. verum eſt ſm ideꝫ. ſed modus ille ex toto corde eſt ex parte diligentis. ille vero propter ſe modus eſt ex parte diligibilis.

DI. XXVIII

Ic queri poteſt vtrũ

ꝛc. Hic primo queritur vtrum angeli ſint diligendi ex charitate. ꝛ videtur ꝙ nõ ſm eũ Auguſtinũ. Charitas eſt illarum rerum que ſocietate quadam nobis referuntur in deũ. ſed angeli nõ habent ſocietatem nobiſcũ. quia nõ eſt dijs conuerſatio cuꝫ hominibus. Dañ. ij. ergo charitas nõ eſt reſpectu illorũ. P̄. Charitas eſt amicitia quedam ſed nimia diſtantia ſtatus amicitiã ſoluit. vt dicitur in. ix. Eth. Cũ ergo maxima diſtantia ſit inter nos ꝛ angelos ſm ſtatũ videtur ꝙ inter nos ꝛ eos charitas eẽ nõ poſſit. P̄. Angeli nõ ſũt iuxta nos. quia ſuperiores. nec infra nos. quia ſunt incorporei. nec nos ipſi. quia a nobis natura ꝛ ꝑſona diſtincti: nec ſupra nos in ordine diligendorũ. quia non ſunt deus. nec deo in perſona vniti. ergo nõ ſunt in numero diligendorũ ex charitate. Contra. Magiſter ait nomine proximi intelliguntur angeli. ergo ſunt ex charitate diligendi. P̄. Charitas diuina eſt exẽplar ꝛ regula charitatis noſtre. ſed deus ex charitate diligit angelos. ergo ꝛ nos debemus. R̄o. dicendũ ꝙ amor amicitie nõ poteſt eſſe niſi eorum qui eandẽ vitam participant. vnde non dicitur homo amicus eſſe bruto ſeu inſenſibili creature. cum ergo charitas ſit quedaꝫ amicitia. vt dicitur. j. Iohan. j. Si autem in luce ambulamus ſicut ꝛ ipſe in luce eſt ſocietatẽ habemus ad inuicem. non poteſt eſſe niſi eandẽ vitam participantiũ. q̃uis aũt angeli nõ participent nobiſcũ in vita naturali eadẽ ſm ſpẽm tamẽ participant in vita ſpirituali que eſt per gratiam. ꝛ in hac participant ad inuicem ꝛ cum

deo. ideo ſm hāc vitam poteſt eſſe charitatis amicitia
inter nos ⁊ angelos ⁊ deū. Ad p̄mū qđ obijcit̃ in ↄtra
rium dōm ꝙ ꝗuis quo ad ꝑticipationē vite naturalis
nō habeant nobiſcū ſocietatē habent tn̄ quo ad ꝑticipa
tionē vite ſpūalis. ſ. grē in p̄nti et glorie in futuro. Ad
ſcōm dōm ꝙ diſtantia ſtatus ſoluit amiciciā ſecularē q̄
in conuerſatōe vite exterioris cōſiſtit. nō aūt amicicia
charitatis que ↄſiſtit in cōuerſatōe cum deo. Ad ter
tium dōm ꝙ angeli iuxta nos ſunt in genere ⁊ ꝑticipa=
tione grē ⁊ glorie tum cam a deo recipiāt ſicut ⁊ nos ꝗ/
uis ſint ſupiores dignitate nature ⁊ ſtatus.

D ſcōm ſic ꝓcedit̃. ⁊ videt̃ ꝙ demones diligē=
di ſint ex charitate Leui. xix. Diliges ꝓximū
tuū ſicut teipm̄ glo. ꝓxim⁹ nō ꝓpinquitate ſan/
guinis intelligend⁹ eſt. ſed ſocietate rōnis ſ;
demones ⁊ damnati ſunt nobis ꝓximi ſocietate rōnis.
ergo a nobis ex charitate ſunt diligendi. P̄. Mali
homines ꝓpter bonā naturā ſunt ex charitate diligēdi.
ſed vt dicit Dyo. iiij. ca. de di. no. in demonib; eſt natu
ra bona. q; bona naturalia ꝑ pctm̄ non amiſerūt. ergo
ſunt diligendi ex charitate. P̄. Omīs creatura rōna
lis que eſt nobis ad optinēdū beatitudinē vtilis eſt ex
charitate diligēda ſed demones nobis ad exercitiū da
ti tales ſunt. ergo ſunt ex charitate diligēdi. Contra
vt dicit Aug. Qui diligit ꝓximū. vel qui iuſtus eſt vł vt
iuſtus ſit diligere debet ſed demon talis non eſt nec eſſe
pōt. ergo nō eſt ex charitate diligend⁹. P̄. ix. ethi. di/
cit phs. qđ amicicia diſſoluēda eſt ad eos qui ſunt inſa=
nabiles ꝓpter maliciā habundantē cum ergo demones
maxie habūdent in malicia q; in ea obſtinati ſunt mul
to fortius ad eos nō eſt habenda amicicia. R̄ᵒ. dōm
ꝙ ratio diligēdi ex charitate hominē vel angelū eſt par
ticipatio ſūmi boni btificantis ſm Aug. q; id charitas
hab; ꝓ obiecto. hec autē ꝑticipatio in quibuſdā iam re
ducta eſt ad actū vt in beatis in quibuſdā eſt habitu ſed
nōdū actu. vt i iuſtis viatorib;. in q̄buſdā nec actu nec
habitu ſ; potētia ſola: vt i mal̃ viatorib; in q̄buſdā nul
lo modo reducibilis eſt ad actū. vt in demonib; ⁊ dāna
tis. primi ergo ſunt maxime ex charitate diligēdi. ſecū/
di minus ꝗ illi. tertij minus ꝗ ſecūdi. quarti nullo mo
do ex charitate ſunt diligēdi ꝗuis amore quē includit
charitas inquantū dei creature poſſunt diligi nō ita qđ
charitas ferat̃ directe ad ipos ſed ad eū cuius ſunt crea
ture ⁊ ſic amore concupiſcētie non tn̄ amore beniuolen
tie vel amicicie diligēdi ſunt. Ad quod primo obijcit̃
de glo. dōm ꝙ rationis ſocietate intelligit non tm̄ in na
ture ſilitudine ſed in ꝑtāte vel poſſibilitate participatio
nis diuine. Ad ſcōm quod obijcit̃ de malis homini/
bus. dōm ꝙ nō eſt ſimile q; in illis eſt capacitas imagi
nis reducibilis ad actu; ſed in demonib; et damnatis
non Ad tertiū quod obijcit̃ de vtilitate dōm ꝙ per ſe
⁊ ex intentiōe ꝓpria demones a btitudine impediūt ſed
per accidēs ſolū ⁊ ex alterius ordinatōe ꝓficiūt.

D tertiū ſic ꝓcedit̃. ⁊ videt̃ ꝙ creature irrōna
les ſint diligende ex charitate. omne enim di=
ligere meritoriu; eſt ex charitate ſed diligerē
tempalia ad ſeruiendū deo eſt meritoriū. er/
go eſt ex charitate. P̄. Circa idem habet eſſe virtus ⁊
vitium ſed amor libidinoſus habet eſſe circa irrōnabi/
lia. ergo ⁊ circa eadē habet eſſe charitas. P̄. Uidetur
ꝙ v̄tutes diligende ſunt ex charitate ꝓpter qđ vnūqđq;
et illud magis ſed amicicia charitatis diligit amicū ꝓ=
pter honeſtū. ergo diligit magis honeſtū ſeu virtutem.
Contra charitas eſt virtus theologica. ergo hab; bea
titudinē que eſt vltim⁹ omniū virtutū finis ꝓ obiecto
ſed creature irrōnales nō ſunt capaces beatitudis ꝗ nō
ſunt ex charitate diligēde P̄. Charitas includit in ſe
beniuolentiā ſed beniuolētia non pōt eſſe ad irrōnabi=
lia. vt dicit̃ in. viij. ethi. ergo nec charitas R̄ᵒ. dōm ꝙ
aliquid diligit̃ ex charitate dupl̃r. vel dilectōe amicicie
in qua cōſiſtit principalis actus charitatis ⁊ ſic nō dili
gunt̃ irrōnales creature vel virtutes q; ad eas nō habet̃
amicicia. vł dilectōe concupiſcētie que includit̃ in actu
charitatis q; diligere aliquē eſt velle ei bonum ⁊ ſic dili
gunt̃ ea bona que poſſunt alteri cōcupiſci. vñ cum irrō=
nales creature et virtutes poſſint ab aliquo ſibi et alijs
concupiſci vt eoꝝ bona et ad beatitudinē ꝓmouētia. iō
ſic poſſunt diligi ex charitate nō tm̄ impante ſ; eliciēte
motū predictū. q; charitas elicit actū dilectōnis nō tm̄
ad ea ad que eſt principaliter. ſed etiā ad alia que in illa
ordinant̃. Ad qđ ergo obijcit̃ in cōtrariū de merito.
dōm ꝙ hmōi actus ex charitate eſt non tn̄ que termine
tur in ipm tꝑale vt obiectū ſed in deum vel ꝓximum. in
ipm v̄o vt materiā circa quā verſat̃ dilectio. Ad ſcōm
qđ obijcit̃ ꝙ virtus ⁊ vitiū habent eſſe circa idem. dōm
ꝙ verū eſt circa idem ſubiectū nō tn̄ circa idem obiectū
vel dicendū ꝙ nō eſt neceſſe ſi aliqua virtus habeat eſſe
circa tꝑalia qđ charitas ſed aliqua alia ſicut liberalitas
vel alia hmōi. Ad tertiū qđ obijcit̃ ꝙ ꝓpter vnūqđq;
⁊c. dōm ꝙ ꝓpoſitio illa habet v̄itatē ſn illis que ſm ean
dem rationē dicunt̃. non autē eadē rōne diligit̃ homo
et virtus. vnde ratio nō ſequit̃.

D quartū ſic ꝓcedit̃ ⁊ videt̃ ꝙ homo nō debeat
ſeipm diligere ex charitate. q; charitas min⁹
ꝗ inter duos eſſe nō pōt. vt dicit Greg. ergo
non pōt eſſe alicui⁹ ad ſeipm. P̄. Nihil vi=
tupabile eſt ex charitate ſed amare ſeipm eſt vitupabile
vñ. ij. ad Thi. iij. Erunt hoīes ſeipſos amantes. ex chari
tate. ergo homo ſeipm nō diligit P̄. Uidet̃ ꝙ nec cor
pus noſtrū. nihil enī qđ nō eſt in deū ordinabile ꝑ frui/
tionem eſt ex charitate diligibile corpus aūt noſtrū eſt
hmōi. q; nō eſt capax diuine fruitōis. ergo nō eſt ex cha
ritate diligendū vel diligibile. Cōtra homo debet di
ligere ꝓximū ſicut ſeipm. ſed ꝓximum debet diligere ex
charitate. ergo ⁊ ſe. P̄. In numero diligēdoꝝ ex cha
ritate ſm Aug. vnum membroꝝ eſt illud qđ nos ſum⁹
aliqđ qđ infra nos eſt. ſ. corpus noſtrū. ergo nos et cor/
pora noſtra debem⁹ diligere ex charitate. R̄ᵒ. dōm ꝙ
in amicicia forma diligēdi amicū accipit̃ exēplariter ex
forma diligēdi ſeipm. Nam amicus eſt alter ipſe vt dicit
phs. Similr̃ in amicicia ſpūali que eſt charitas. vñ ait
diliges ꝓximū ſicut teipm ex hoc ergo pat; qđ charitas
primo reflectit̃ in diligēdū ꝓpriū ſubiectū. ⁊ poſtmodū
ad diligendū ꝓximu;. Ad illud ergo quod obijcit̃ de
Greg. dōm ꝙ gregori⁹ dicere intēdit quod non poteſt
eſſe charitas ad ſeipm ſolum non ꝙ non poſſit eſſe ad
ſeipm. Ad ſecundū quod obijcit̃ de amore ſui diſcu=
dum ꝙ amor ſui ad exteriorē hominē rephenſibilis eſt
vt diligat̃ in eo vitium non natura vt in bonis corpis
finis voluntatis conſtituat̃. ſed quo ad interiorē lauda
bilis eſt. Ad tertiū quod obijcitur de corpore dōm ꝙ
ꝗuis non ſit ordinabile ꝑ ſe immediate in deu;. tn̄ or/
dinabile eſt ꝑ animā mediate ⁊ ſic eſt beatificabile. ⁊ ſic
etiam diligibile.

Emo vnquā carnē ſu=

am. Cōtra aliqui ſe interficiūt. Rñſio hoc
nō cōtingit ex odio carnis ſed rōne alicui⁹
accidentis inquantū. ſ. vel retardat a vita
meliori vel inquantu; detinet in ſtatu aliquo odibili.
Oritur hic queſtio. videtur ꝙ dilectio angelorum et
beate virginis ⁊ chriſti ſm ꝙ homo non contineatur in

dilectõe ꝓximi ſ; i dilectõe dei q2 ſup̄ nos ſunt. Rñſio
deus eſt ſupra nos quaſi influẽs nobis vitã ſpũalẽ que
eſt ꝑ grãm ſeu glĩa; ſic oũt neq; angelus neq; virgo neq;
xp̄s ſm ꝙ homo ſupra nos ſunt q2 eius eſt beatificare ⁊
grãm dare cuius eſt nos creare vt dicit̃ ⁊ ideo ſunt dili-
gendi ſicut ſimul nobiſcũ ꝑticipantes a deo vitã eter-
nam ⁊ in hoc ſunt iuxta nos, ꝗuis ſint ſupra nos in hoc
quod plenius ꝑticipant.

Di. XXIX

Oſt predicta ⁊c. Hic
primo querit̃. ⁊ videt̃ ꝙ charitas ordinẽ
nõ habeat Bern̄. eñi dicit. Amor neſcit
gradũ. dignitatẽ nõ ꝯſiderat. in om̄i au
tem ordine eſt gradꝰ. ğ neſcit ordinẽ ꝑ. Ubi eſt ordo
ibi eſt ꝓportio ſed inter diligibile creatũ ⁊ increatũ non
eſt ꝓportio. ğ nec ordo ꝑ. Ille ordo aut attendit̃ ſm
habitũ aut ſm actu;. ſi ſm actũ. ğ charitas dormientis
nõ eſt ordinata. ſi ſm habitũ ğ charitas nõ eſt vnus ha-
bitus. q2 ordo nõ eſt in re vna. Ad oppoſitũ vbi vnu;
ꝓpter alterũ ibi ordo ſed charitas diligit aliquid ꝓpter
alterũ ſicut om̄ia ꝓpter deũ. ergo charitas hab; ordinẽ
ꝑ. Actus virtutũ variant̃ ſm exigenciã obiectoꝝ ſ;
obiectũ charitatis qđ eſt bonũ ordinẽ habet cum qđdã
ſit melius altero. ergo ⁊c. Rꝰ. dĩm ꝙ ab eodẽ actum
ſpeciẽ recipit ⁊ menſurã. ſicut ab eodẽ habet res eſſe ſpe
cificũ ⁊ menſuratũ. cũ ergo actus charitatis ſpeciẽ reci-
piat ab obiecto charitatis qđ eſt bonũ ab eodẽ recipiet
et ſui menſurã. vnđ ſm differentiã boni in diligibilibꝫ
oportet qđ ſit ordo ⁊ differẽtia charitatis. ⁊ ideo q2 nõ
omnia diligibilia equalr̃ ꝑticipant bonũ nõ ſunt equa
liter diligenda. Ad illud qđ obijcit̃ de bern̄. dĩm gra
dus in dilectõe duplr̃ põt attendi. vno mõ ꝑ compatõ;
diligibilis ad diligibile ſic amor habet gradũ. alio mõ
per comparationẽ diligentis ad diligibile. ⁊ ſic dicitur
amor gradũ neſcire ꝓpter fiduciã quã amicus ꝯcipit de
amico non impediente excellentia gradus. Ad illud
de ꝓportõe dĩm eſt. qđ ꝓportio põt eſſe duplr̃. aut ꝓpriе
id eſt habitudo ſm cõmenſurationẽ quãtitatis. aut cõi
ter quelib; habitudo primo modo nõ requirit ꝓportio
nem ſemꝑ ſed ſcđo modo. ⁊ ſic eſt ꝓportio inter deum ⁊
creaturã ꝗuis nõ p̄mo modo. Ad illud qđ obijcit̃ de
actu et de habitu. dĩm ꝙ ordo ille actꝰ eſt vt ſuſcipiẽtis
ſc; materialiter ſed habitus vt agẽtis. ſ. effectiue. ordo
vero bñ põt radicari in vno vt in cã in altero vt ſubo.

D ſcđm ſic ꝓcedit̃. ⁊ videt̃ ꝙ ordo charitatis
nõ ſit attendendꝰ ſm affectũ ſed ſm effectu;
ſic ſe habet fides ad credẽda ſicut charitas ad di
ligẽda. ſed fides eo qđ ꝑ eãdẽ rõnẽ p̄me ṽitati
credit quecũq; credit eq̃liter credit oĩa. ergo a ſilr̃ chari
tas eo qđ ꝑ eandẽ rõnem diligit quecũq; diligit equalr̃
diligit om̄ia. ergo nõ habet ordinẽ ſm affectũ ꝑ. Di
ligere affectũ. hoc eſt velle ei bonũ ſed om̄ibꝫ vult chari-
tas idem bonũ. ſ. deũ. ergo om̄s equali affectu diligit.
ꝑ. Ordo charitatis eſt in p̄cepto. ſed p̄cepta nõ obli
gant quantũ ad affectũ q2 dum exhibeã vnicuiq; qđ de
beo et ſi ſine affectiõe faciã nõ ſũ reus p̄cepti. ergo ordo
charitatis nõ attendit̃ ſm affectu;. Cõtra. j. Joh. iij.
Filioli nõ diligamꝰ verbo vel lingua ſed ope ⁊ ṽitate. ğ
charitas ṽo ordinat ⁊ opus ⁊ affectũ. ꝑ. Probatio
dilectõnis eſt exhibitõ opis. vt dicit Greg. ergo nõ tm̄
ad ordinẽ dilectõis ꝑtinet motus dilectõis interior. ſ;
etiam motus exterior. ğ ordo charitatis ꝑtinet ad affe-
ctum ⁊ effectũ Rꝰ. dĩm ꝙ in affectu ordo põt eſſe du
pliciter. vno modo ſm quãtitatẽ boni qđ deſiderat̃ ali-
cui ⁊ ſic in affectu charitatis nõ eſt ordo. q2 om̄ibꝫ vnũ
bonũ optat̃. alio modo ſm intentionẽ actus ⁊ ſic ordo
charitatis attendendꝰ eſt ⁊ quantũ ad affectũ ⁊ effectũ
equaliter oĩbꝫ paribꝫ. Et rõ eſt q2 effectꝰ exterior nõ ꝑti
net ad charitatẽ niſi inquantũ ex affectu ꝓcedit in quo
primo eſt charitatis actus. vnde cum charitas ordiata
ꝑcipiat̃ oportet qđ ordo in affectu obſeruet̃. ⁊ ex affectu
in effectũ ꝓdeat ita qđ ei qui plus ex affectu diligit̃ ma-
gis in effectu impendat̃ om̄ibꝫ paribꝫ. ſ; q2 q̃nq; illi qui
magis diligunt̃ ex affectu nr̃is auxilijs nõ indigẽt. ideo
magis ꝓuidendũ eſt minus dilectis indigentibꝫ. Ad
qđ ergo primo obijcit̃ de fide dĩm ꝙ nõ eſt ſile q2 ratio
credendi nõ eſt ṽitas prima ſm ſe accepta ſed vt annũ-
ciata. ſub equali vero certitudine in om̄ibꝫ articulis eſt
annũciata. bonitas vero prima nõ equaliter eſt ab om̄i
bus diligẽdis ꝑticipata. Ad ſcđ; obiectũ qđ oĩbꝫ vult
charitas idem bonũ. dĩm ꝙ ꝗuis velit bonũ idem ſm
ſbam om̄ibꝫ nõ tñ eadẽ intentõe affectꝰ Ad tertiũ qđ
obijcit̃ de p̄cepto. dĩm ꝙ ille qui impendit qđ debet ali
cui ſine affectu ꝗuis nõ ſit reus p̄cepti qđ eſt de actu iu
ſticie eſt tñ reus p̄cepti qđ eſt de actu charitatis. vñđ ad
Ro. j. Reputat̃ in vitiũ ſine affectõe eſſe qđ intelligẽdũ
eſt de affectu volũtatis nõ ſenſualitatis.

D tertiũ ſic ꝓcedit̃. ⁊ videt̃ ꝙ ex charitate ho-
mo debeat magis diligere extraneos q̃; ꝓpin
quos. charitas em̄ fundamentũ habet hone-
ſtum ſed maior honeſtas inuenit̃ q̃nq; in ex-
traneis q̃; ꝓpinquis. ğ magis diligẽdi ſunt ex charitate
ꝑ. Effectꝰ rñdet affectui ſed in aliquibꝫ. i. collacione
bñficioꝝ eccl'iaſticoꝝ debemꝰ maiorẽ effectũ amoris oñ
dere ad bonos extraneos q̃; ad ꝓpinq̃s malos. ğ magis
diligẽdi ſunt ex affectu extranei q̃; ꝓpinq̃ ꝑ. aug. Bo
ni extranei malis filijs p̄ponẽdi ſunt. ğ magis diligẽdi
Contra ad gal'. opemur bonũ ad oẽs maxĩe aũt ad do
meſticos fidei. ğ ꝓpinq̃ p̄ferendi ſunt extraneis. ꝑ. j.
ad Ti. iij. Qui ſuoꝝ ⁊ maxime domeſticoꝝ curã nõ ha
bet fidẽ negauit ⁊ ẽ infideli deterior. ğ magis habenda
eſt cura ꝓpinquoꝝ q̃;alioꝝ. Rꝰ. dĩm ꝙ in amore duo
ſunt ꝯſiderãda. vnũ eſt approbatio qua amãs approbat
amatũ ⁊ cõplacet ſibi in eo. aliud eſt deſideriũ quo ali-
quis optat bonũ amato in amore beniuolẽtie. primu;
debet̃ amato rõne bonitatis ſed ſm rõne ꝓpinquitatis
q2 deſideriũ eſt rerũ ad nos ꝑtinentiũ. quanto autẽ ꝓ-
pinquiores ſunt nobis tanto magis eoꝝ bona ad nos
ꝑtinent. ſic ergo quantũ ad p̄mũ ſemꝑ meliores diligẽ-
di ſunt. vt ſc; magis approbent̃ ſed quantũ ad ſm ꝓpin-
quiores vt eis vehemẽtiori affectu bona deſideremꝰ ⁊
ſic etiã in effectu amicicie debet eſſe ordo. ſm vero effe-
ctum qui eſt ad ſalutẽ ſiue anime ſiue corꝑis neceſſariꝰ
requirit̃ ordo ex debito non tamen ex parte alioꝝ effe-
ctuum. ſi tamen ſicut beneficia priuata requirit̃ de con
gruo ſi publicũ non ſit. q2 in huiuſmodi beneficioꝝ col
latione debet reſpici cõmunis vtilitas non coniunctio
ꝑſonalis ⁊ magis in eccl'iaſticis q̃; in ciuilibꝫ. Qđ er-
go obijcit̃ ꝙ fundamentũ charitatis eſt honeſtu;. dĩm
eſt ꝙ extranei inquantu; cõicant nobiſcum in operibꝫ
honeſtis ſic magis ſunt diligẽdi. inquantũ vero in ori-
gine nature ꝓpinquiores ⁊ ꝑentes magis nõ inquantũ
mali ſed ad hoc vt ſint boni. Uel dĩm ꝙ ratio ꝓbat
meliores magis diligi amore approbante et nõ bonum
alijs deſiderante. Ad ſcđm quod obijcit̃ de collatõe
bñficioꝝ dĩ; ꝙ ordo bñficioꝝ eccl'iaſticoꝝ nõ tm̄ attẽdit̃
penes ordinẽ charitat; ad primũ hũc vł illũ ſ; potiꝰ ad
totã eccl'iam ⁊ ad chriſtũ ſc; ſm ordinẽ eccl'iaſtice vtili-
tatis. Ad tertiũ qđ obijcit̃ de Aug. dĩm ꝙ hoc intel-
ligit̃ in collatõe eccl'iaſticoꝝ beneficioꝝ nõ tpaliũ q2 illa
reſpiciũt vtilitatẽ eccl'ie hec neceſſitatẽ nature vł ꝑſone.

D quartū ſic ꝓceditur ⁊ videt̄ ꝙ oēs teneant̄ habere charitatē ꝑfectā. j. Jo. iij. Si xp̄us ꝓ nobis aīam poſuit ⁊ nos debem⁹ ꝓ fratrib⁹ aīas ponere. hec aūt ꝑfectio charitatis eſt. q̄ maiorē charitatē nemo habet ꝙ̄ vt aīam ſuā ponat qs ꝓ amicis. ſ. ḡ tenemur oēs ꝑfectam charitatē habere. ℗. Grego. in via dei nō ꝓgredi regredi eſt. ſed oēs tenētur nō regredi. ḡ tenētur ad ꝑfectionē tendere. ℗ Quilibet magis tenet̄ diligere ꝓximū ꝙ̄ corpus ꝓpriū. ſed ponere vitā corꝑalem ꝓ fratrib⁹ eſt ꝑfecte charitatis. ḡ tenet̄ quilibet habere ꝑfectā charitatē. Contra Sufficit ad ſalutē habere charitatē ergo nō eſt neceſſe hr̄e ꝑfectā charitatē. ℗. Perfectio nō ē poſſibilis ad ditio. charitas in via ſemꝑ pōt augeri. ḡ nūꝙ̄ pōt ꝑfici

℞°. dōm ꝙ duplex eſt ꝑfectio charitatis vie. vna eſt ſcḋm inteſionē vt. ſ. ꝑfecte diligat. alia ſcḋm obiecta vl' opera vt ꝑfecta faciat vnaqueq̄ harū aūt ꝑfectionū dupliciter attendit̄ in charitate. vno mō quātū ad eſſe in quantū eſt ꝑfecta in ſpē ſua. ⁊ ad hanc oēs tenent̄. q̄ ſine hac nō pōt eſſe charitas. Alia eſt ꝑfectio quātū ad bn̄ eſſe. ⁊ in hac ꝑfectiōe ſcḋm aliq̄s diſtinguēdū eſt. q̄ ad ꝑfectionē q̄ eſt ꝑ intēſionē tenetur q̄s tēdere ꝙ̄uis n̄ teneatur eā habere. ſ; ad ꝑfectionē q̄ eſt ſcḋm obiecta ſiu oꝑa n̄ tenetur ſimpliciter q̄s nec tendere nec eā; habere. ſ; tenet̄ eā nō ꝯtemnere nec ꝯtra eam ſe firmare. ſed tn̄ tenet̄ in caſu ad aliqua oꝑa ꝑfectiōis oꝑib⁹ ſilia. Ad illud qḋ primo obijcitur de Jo. dōm ꝙ ponere aīam ꝓ fratrib⁹ qn̄q̄ ē de neceſſitate ſalutis ſicut cū cura fratrū eſt nobis cōmiſſa. vel qn̄ ex nobis nō pōt alr' vitari qn̄ ꝓximos ſcandalizemus ꝙ̄ morte ſuſtinendo. ⁊ ſic loquit̄ Joh. Qn̄q̄ vero eſt de ꝑfectione charitatis ſicut cū q̄s ſponte ſe offert ad mortis periculū ꝓ ſalute ꝓximorū. ⁊ ſic loquitur dn̄s in euāgelio. Ad ſcḋm qḋ obijcitur de Gregorī. dōm ꝙ ad ꝑfectionē p̄ñe tenemur tēdere. nec ex hoc ſeq̄tur ꝙ teneamur eā in p̄ſenti hr̄e ſed laborare vt in futuro habeam⁹. ſcḋm alios tn̄ tenemur tendere ad ꝑfectionē charitatis quātū ad bene eſſe ſcḋm intenſionē nō ſcḋm oꝑa. Ad tertiū qḋ obijcitur de corꝑe nr̄o. dōm ꝙ mori ꝓ fratre duplr' cōtingit. aut ꝓ ſalute eius ⁊ vtilitate ⁊ hoc eſt ꝑfectionis. aut ꝓ neceſſitate q̄ alit̄ nō pōt fieri ⁊ hoc eſt neceſſitatis.

vltorū charitas inordinata eſt.

Charitatē hic large ꝓ quacūq̄ dilectione hic ponit. Qui ſi boni ſint malis filijs ꝓponēdi ſunt. Nō in illis q̄ ad naturalē cōicationē ꝑtinent ſicut ē hereditatis diuiſio et educatio ⁊ hmōi. DI. XXX

Jc queri ſolet.

Hic primo queritur vtꝝ teneātur oēs ad diligendū inimicos. ⁊ videt̄ ꝙ nō. luē. vj. Diligite inimicos veſtros. dicit glo. hoc ꝑfectoꝝ eſt. ſed ad ea que ſunt ꝑfectoꝝ nō oēs tenentur ergo ad dilectionem inimicorū non omnes tenentur. ℗. Mat. xiiij. Accipiēs ieſus panes. dicit glo. non alia ꝙ̄ q̄ ſcripta erāt p̄dicat. ſ; legē ⁊ ꝓphetas gratia eē demonſtrat. ſed in ve. le. nō tenebant̄ hoīes ad diligendū inimicos. Math. v. dictū eſt antiq̄s. diliges amicū tuū ⁊ odio habebis inimicū tuū. ḡ nec mō tenemur ad dilectionē inimicoꝝ. ℗. Charitas facit volūtatē hoīs volūtati diuine ꝯformē. ſed de⁹ odit aliq̄s. ſicut dicit̄ malach. j. Eſau odio habui. ḡ licet odio aliq̄s hr̄e ⁊ ſic inimicos. Cōtra. luē. vj. Diligite inimicos veſtros. glo. nō ſufficit nō odiſſe ſ; qḋ ſupra naturā ē p̄cipimur diligere. ḡ ad hoc tenemur. ℗. Tenemur diligere ꝓximū ex p̄cepto dei. ſ; noīe ꝓximi intelligit̄ oīs hō. vt dicit Aug⁹. in li. de. x. cor. ergo ⁊c. ℞°. dōm ꝙ affect⁹ dilectiōis eſt duplex. p̄mus innocētie. ſcḋs bn̄ficētie. p̄mo affectu tenemur diligere oēs inimicos ne optemus eis mala. inquātū mala ſunt. i. ꝑ ſe. ſed mala inꝙ̄tū eis expediētia vel eccleſie vel reipublice fore credimus ꝑ accidēs optare poſſumus. Scḋs affectus duplex eſt. q̄ vn⁹ eſt principalis quē charitas p̄mo ⁊ ꝑ ſe elicit vt optare dilectio bona ſpūalia. ſ. graciā ⁊ gloriā. alter quē ſecūdario ⁊ ꝑ accidēs elicit. iō nec ſp̄. q̄ nō ſp̄ expedit dilectio. vt optare ei bona tꝑalia. p̄mo mō tenemur affectu diligere inimicos. ſcḋo mō nō ſed min⁹. ſecūdo mō debem⁹ diligere inimicos eccl'ie ꝙ̄ ꝑſone. nā illis optare ꝓſperitatē tꝑalem imꝑfectionis eſt poti⁹ ꝙ̄ ꝑfectiōis niſi ꝑ accidēs inquātū. ſ. bn̄ficijs attrahi ſperant̄ ad eccleſie deuotionē. inimicis aūt ꝑſone optare bona tꝑalia ꝑfectionis eſt niſi ꝑ accidēs inquātū putātur eis vel alijs fore nociua. Ad qḋ ḡ p̄mo obijcitur q' diligere inimicos ꝑfectorū eſt. dōm ꝙ hoc intelligit̄ de dilectione bn̄ficentie ſcḋm modū dictū. Ad illud dictū eſt antiq̄s. ⁊c. dōm ꝙ de inimico eccl'ie dictū; erat eis in lege. quātū ad dilectionē bn̄ficentie in tꝑalibus. ſ; de inimico ꝑſone nō niſi ex praua doctoꝝ interp̄tatione. Ad tertiū qḋ obijcit̄ ꝙ charitas ꝯformat voluntatē nr̄am diuine. dōm ꝙ de⁹ nō vult malū alicui⁹. loquēdo de malo culpe ſ; ꝑmittit. ⁊ hec ꝑmiſſio bona eſt malū aūt pene cui⁹ eſt actor vult nō inquātū malum. quia non delectatur in penis. ſed inquantū iuſtū. ⁊ ſic nos poſſumus velle.

D ſcḋm ſic ꝓcedit̄ ⁊ videt̄ ꝙ oēs teneant̄ ſigna bn̄ficentie inimicis oſtēdere. Luē. vj. Diligite inimicos vr̄os. dicit glo. eccleſia ꝓ inimicis tria facit. diligit orat ⁊ benefacit. ſ; mēbrū eccleſie tenetur ad faciendū ſilr' qḋ facit eccleſia. ḡ n̄ eſt mēbrū eccl'ie q̄ h̄ nō facit. ℗. Silr' p̄cipit̄ Math. vj. diligere inimicos ⁊ bn̄facere eis. ḡ eadē ratione homines obligātur ad vtrūq̄ ſ; ad p̄mū oēs tenētur. ḡ ⁊ ad ſcḋm. ℗. Abnegare hōi ſigna familiaritatis et ſua bn̄ficia quedā vindicta videt̄. ſed hō tenet̄ ſe nō vindicare. ſicut patz Roma. xij. Nō voſmetipſos vindicantes. ḡ nō tenet̄ hō ſubtrahere ſua bn̄ficia inimicis. Cōtra. Math. v. dicit glo. ſuꝑ verbo illo. diligite inimicos qḋ bn̄facere inimicis ⁊ orare ꝓ eis eſt cumulus ꝑfectionis. ſed ad illa q̄ ſunt ꝑfectionis nō oēs tenētur. ḡ nec ad p̄ſtandum inimicis beneficia. ℗. Si oppoſitū de oppoſito ⁊ ꝓpoſitū de ꝓpoſito ſed amicis eſt bn̄faciendū. ḡ nō eis ꝯtrariū faciendū. ℗. Eccleſia indicit bella ꝯtra tyrānos ⁊ ꝑſecutores ſuos. ḡ licet inimicis malefacere. ḡ nō tenemur eis bn̄facere. ℞°. ſicut eſt in affectu ita in effectu ab eo ꝓcedente diſtinguēdū eſt. nam ad effectū innocētie omnes tenentur vt inimicis mala nō inferant. niſi forte ꝑ accidens ꝓpter bonū ꝑſone vel reipublice. quo ad effectum beneficientie diſtinguendū eſt. q̄ tenemur eis benefacere beneficio ſpirituali neceſſario ad ſalutē. ⁊ ꝓ eis orare nō in ſpeciali ſed in cōmuni. ſic non excludendo eos ab orationibus noſtris cōmunib⁹ beneficio tꝑali nō tenemur niſi in caſu neceſſitatis. ⁊ tunc eſt magis op⁹ iuſticie ꝙ̄ amicicie extra caſum neceſſitatis in ſtatu oportunitatis non tenemur. circa hoc tn̄ ſcḋm aliq̄s eſt diſtinguēdū q̄ aut eſt inimic⁹ eccleſie aut ꝑſone. inimico ꝑſone bn̄facē ꝑfectionis ē niſi ꝑ accidēs inquātū ipm̄ bn̄ficiū vel ſibi vl' alteri occaſionaliter nociuū ē. Utili⁹ eñ vt ait Aug. eſurienti panis ſubtrahit̄ ſi d̄ cibo ſecur⁹ iuſticiā negligebat ꝙ̄ eſurienti panis frangit̄ vt iniuſticie ſeduct⁹ acq̄eſcat. inimico vero eccleſie beneficiū ſubtrahere ꝑfectius eſt

niſi ꝑ accidēs in quātū ipm̄ beneficiū eccleſie fore ſpetetur vtile. vt qn̄ ꝑ beneficia ſperatꝛ reconciliatiōe ad gremium eccleſie.

Ad qđ ḡ primo obijcitur de glo. Luc. vj. dicendū ꝙ illa tria eccleſia facit ſed differenter in diuerſis mēbris. nā diligere facit ex ꝑcepto in oībus benefacere bn̄ficio tꝑali. ⁊ orare ſpēali oratione facit ex cōſilio in ſolis ꝑfectis. Ad ſcđm qđ obijcitꝛ de ſimili forma ꝑcipiendi dicendū ꝙ q̃uis forma ſit eadē nō tn̄ ratio ⁊ ꝑcipiētis intentio. Ad tertiū qđ obijcitur de abnegatione ſingulorū ⁊ bn̄ficiorū. dđm ꝙ negare hōi ſigna familiaritatis qn̄ neceſſitas expeteret eſſet vindicta. vel etiā qn̄ veniā peteret. vel qn̄ ſe ille qui hoſtis habetur ad familiaritatē ingereret. ⁊ ſi habeatꝛ ꝑſumptio qđ nō ficte vel irriſorie faciat. qꝛ tunc diligit ⁊ inter inimicos nō eſt deputādus ſicut aliqui dicūt. ſed ꝙ aliquis vltro ſe ad familiaritatē inimico ingerat hoc ꝑfectionis ē. Ad q̄rtum qđ obijcitur in ꝯtrariū de glo. dicendū ꝙ hoc intelligitꝛ de beneficio tꝑali in caſu oportunitatis nō tn̄ neceſſitatis. Ad quintū qđ obijcitur de ꝯſideratiōe phī. dđm ꝙ qn̄ oppoſitū dicitur de oppoſito ꝑ ſe. ſcꝫ in quātum oppoſitū eſt tunc tenet ꝯſideratio. ſed non qn̄ dicitur de oppoſito inquātum ꝯuenit ꝓpoſito. ſicut cū viſibile dicitur de albo inquātum ꝯuenit nō nigro nō inquātum ei opponitur ſilr̄ benefacere dicitꝛ de amico inquātum ꝯuenit cuꝫ inimico. ſ. rōne nature cōis. ſed ꝯfidere vel ſecreta cōicare conuenit inq̄tuꝫ opponitur inimico. Sextū aūt ꝯcedendū eſt qꝛ inimicis eſt malefaciendū cum ab eccleſia exponūtur vt ſic ad bonum amicitie conuertantur. vel ſi incorrigibiles ſunt alij in pace conſeruētur.

D tertiū ſic ꝓceditꝛ ⁊ videtꝛ ꝙ maioris meriti ſit diligere inimicū q̃ amicū. Math. v. dn̄s dixit. Si dilexeritis eos qui vos diligūt quā mercedē habetis. ſed meritū dicitur reſpectu mercedis. ḡ maioris meriti eſt diligere inimicū q̃ amicū. ¶ Grego. ſeruitia quātominꝰ debita tātomagis grata. ſed ſeruitiū quo ſeruitur deo in dilectiōe inimicorū ē magis indebitū. ḡ magis deo gratū. ¶ Principiū meriti in gratia ꝯſiſtit. ſed dilectio inimicorū eſt opus ſoliꝰ gratie. dilectio amicorū eſt opꝰ etiā nature inclinātis. ḡ illud magis gratuitū ḡ magis meritoriū.

Cōtra. Minus bonū dimittendū eſt ꝓ maiori bono ſed nō ecōuerſo. ſed in eq̄li neceſſitate magis ē opꝰ dilectionis amico q̃ inimico impēdēdū ḡ magis ē diligendꝰ. ¶ Prius eſt odire amicos q̃ inimicos. ḡ o ꝯtrarijs meliꝰ eſt diligere amicos q̃ inimicos. ℞º dicendū ꝙ cōparatio pōt attendi vel quātū ad habitꝰ vel quātum ad actꝰ. ſi quātū ad habitꝰ ſic ꝯſtat ꝑfectioreꝫ eſſe illū habitū q̄ inimicꝰ diligitꝛ. cū icludat etiā amicorū dilectionē. qꝛ q̄ inimicos diligit multomagis amicos. Si aūt attēdatur cōparatio quātū ad actꝰ tunc actus iſti pn̄t cōparari. vel quātum ad ipa diligibilia vel quātū ad rationē diligēdi. ſi ad diligibilia ſic meliꝰ eſt diligere amicū. ſi quātū ad rationē diligēdi ſic cū in dilectione inimici ratio eē non poſſit niſi deꝰ. in dilectione ꝟo amici ſit aliq̄ ratio tꝑalis ꝑfertur quātū ad hoc inimicorū dilectio ⁊ ꝓ tanto maioris meriti eſſe dicitꝛ qꝛ meritū ꝯſiſtit in hoc ꝙ actꝰ noſtri referātur in deuꝫ. ſi tn̄ amicus diligeretꝛ ex equali vel maiori dei charitate vel ecōuerſo. inimicꝰ ꝓpter aliq̄d aliud q̃ ꝓpter deū diligeretꝛ cōparatio ꝑdicta ceſſaret ſed hmōi cōparatiōes fiunt ſcḋm ea q̄ frequētiꝰ accidere ſolent. Ad illud ḡ qđ opponitꝛ de minori bono. dđm ꝙ minus bonū dimittendū eſt ꝓ maiori ceteris paribꝫ. ſꝫ vbi minꝰ bonū eſt magis debitū q̃ maiꝰ non eſt dimittēdū ꝓ maiori. dilectio vero amicorū magis ē debita q̃ dilectio inimicorum. ⁊ ſic magis meritoria. Ad illud qđ peiꝰ eſt odire amicos q̃ inimicos. dicendū ꝙ in his q̄ ſe habēt ex additione potiꝰ tenet ꝯſequentia in ꝯ̄rio q̃ in ipo. nā q̃uis viuere ſit meliꝰ q̃ eſſe tn̄ nō eſſe peiꝰ eſt q̃ nō viuere. diligere inimicos quo ad conatū volūtatis ſe habꝫ ex additione diligere amicos. vn̄ q̃uis diligere inimicos ſit meliꝰ tn̄ odire amicos eſt peiꝰ. prima tria argumenta ꝯcedēda ſunt qꝛ ꝓbant veritatē.

D quartū ſic ꝓceditur. ⁊ videtꝛ ꝙ meritū non ꝯſiſtat in charitate ꝑncipaliter. dicitꝛ enī grām eſſe principiū merēdi. ſed charitas nō eſt idē ꝙ gratia. ḡ nō ꝯſiſtit meritū principaliter penes charitatē. ¶ Nullus meretꝛ niſi iuſtificatꝰ. ſed fidei eſt iuſtificare. vt pꝫ Roma. v. ḡ apud ipaꝫ ꝑcipue eſt virtꝰ merēdi. ¶ Charitas minuit difficultatem opis ⁊ ita meritum. ḡ nō eſt ꝑncipaliter merēdi radix.

Contra. Illud videtꝛ radix merēdi eſſe ſine quo nullū meritū valet. ſed charitas ē hmōi. vt pꝫ. j. ad Cor. xiij. ḡ charitas n̄ ē radix merendi. ¶ Illud eſt radix merēdi qđ opponitꝛ omni demerito charitas eſt hmōi ḡ ⁊c. ℞º. dđm ꝙ ſicut in oculo principiū primū ⁊ remotū vidēdi ineſt aīa. ꝑncipiū ꝓpinquū ſꝫ n̄ imediatū potentia viſiua principiū ꝓximū bona diſpoſitio organi. ſ. lux. ſic in aīa primū ⁊ remotū principiū merendi eſt grā que ponit animā in ſtatu merēdi principium ꝓpinquū ſed nō immediatū habitꝰ cuiuſlibet virtutis. ſed principiū ꝓpinquū ⁊ immediatū charitas ⁊ i rōne ſubiecti. qꝛ forma eſt volūtatis in qua eſt principiū totius meriti ⁊ in rōe obiecti. qꝛ obiectū eiꝰ eſt finis vltimus ex cuiꝰ intētione eſt ꝑfectio totiꝰ meriti. Ad illud de grā dđm ꝙ gratia eſt remotū principiū nō immediatū. Ad qđ obijcitur de fide. dicendū ꝙ nec actus fidei nec aliarū virtutū ſūt iuſtificātes niſi inquātū ſūt iformati charitate. Ad illud de difficultate. dđm ꝙ difficultas opis ꝓprie nō facit ad meritū niſi dimiſſionis pene ꝑ modū cuiuſdā cōmutatōis. ſꝫ q̄ſi ꝑ accidēs inquātū auget conatū volūtatis. charitas ꝟo facit maiorē inclinationē volūtatis vnde ipa auget meritū. ⁊ quāto maior eſt conatꝰ maiꝰ eſt meritū reſpectu p̄mij accidētalis qđ reſpicit ipm̄ actū nō reſpectu p̄mij eſſentialis. qꝛ quātitas eiꝰ reſpicit quātitatē habitus charitatis. vel aliter dđm ꝙ duplex eſt facilitas. Una q̄ ꝓuenit ex ꝓmptitudine volūtatis. ⁊ hec nō minuit meritū ſꝫ auget ⁊ hāc facit charitas. Alia q̄ ē ex natura opis ⁊ talē nō facit charitas. hec aūt diminuit meritū.

N vnus ⁊ idē motus.

Cōtra nō pōt aīa ſimul multa appꝛhendere vt plura. ḡ nec diligere. ℞º. dicendū ꝙ loquitꝛ de vnitate motus in vtrūq̄ in generali nō in ſpēali. i. de vnitate nō ſcḋm numeruꝫ ſed ſcḋm ſpeciē. Igne peccator ibi feruentior. Cōtra motꝰ charitatis vnius nouicij ē feruētior motu charitatis viri ꝑfecti aliqn̄. ℞º. dicendū ꝙ feruor qui eſt de intētione finis facit actū meliorē. qui vero ex aliq̄ diſpoſitiōe ſubiecti vel obiecti mobilitatis nō oportet. Uerba ſponſionis cuiꝰ. Cōtra. ḡ peccator. dicēs pr̄ nr̄ peccat q̄ promittit qđ nō facit. ℞º. dđm ꝙ nō peccat. qꝛ nō dicit in ꝑſona ꝓpria ſed in ꝑſona eccleſie.

DI. XXXI

Llđ quoq̄ ⁊c. Hic

primo queritꝛ. ⁊ videtur ꝙ charitas ſemel habita non poſſit amitti. maiꝰ enī eſt deſtructe iā exiſtens q̃ reſiſtere aduenienti. ſꝫ charitas oīs deſtruit pctm̄ exiſtēs ī eodeꝫ ſub

ſecto. ergo multomagis reſiſtit aduenienti. ℣. Si charitas a peccato deſtruitur. aut ergo a peccato nō exiſtente in eodē ſubiecto. aut ab exiſtēte in eodē ſubiecto. ſi nō ab exiſtēte. contra qđ non eſt non poteſt agere. et ita peccatū qđ non ē non p̄t charitatē expellere. ſi ab exiſtente. ergo oppoſita ſimul ſunt in eodē qđ eſt falſum. ergo charitas non deſtruitur. ℣. Si deſtruit̄ aut actione alteri⁹ aut ꝓprij ſubiecti. ſi alterius. Contra. ſol⁹ deus agere poteſt in libe. arbi. quia ipſe tantum ſuperiorē. deus vero non eſt cauſa deſtructiua bonorum ſed ꝓprij ſubiecti. Contra: Mot⁹ in vnoquoqꝫ ſm naturā fit p̄dn̄antis in omni habente charitatē: ipa eſt p̄dn̄ans. ergo omnes mot⁹ fiunt ſm naturā ipſi⁹. ſed qđ ſm naturā alicui eſt ipm̄ nō deſtruit. ergo actione ſubiecti charitas nō deſtruit̄. Contra. Apoc. ij. Habeo aduerſum te pauca q2 charitatē primā reliquiſti. ergo charitas poteſt amitti. ℣. Quicūqꝫ nō poteſt peccare habet li. ar. ↄfirmatū. ſed non omnis q̄ habet charitatē habet li. ar. ↄfirmatū. ergo aliqs habens charitatē poteſt peccare. ſed ꝑ peccatuꝫ amittit̄ charitas. ḡ poteſt amittere charitatē. ℞⁰. dicēdū ꝙ oīs forma ē in materia ſibi proportionata ꝛ debite diſpoſita deſtructa ergo debita diſpoſitione deſtruct̄ forma ſicut debito tēperamēto corporis deſtructo deſinit in eo eſſe anima. debita aūt diſpoſitio hominis ad grām eſt ei⁹ conuerſio ex toto corde ad deū. deſtructa ḡ p̄dicta diſpoſitione deſinet in eo eſſe gratia ſeu charitas ꝑ omne autē peccatū mortale p̄dicta diſpoſitio ꝑditur. q2 peccatū ē auerſio ab incōmutabili bono ꝛ ↄuerſio ad cōmutabile bonū. ꝛ ideo ꝑ omne peccatū mortale deſinit in homine eſſe charitas. Ad qđ p̄mo obijcitur in ↄtrariū qđ mai⁹ eſt deſtruere iam exiſtēs. dicendū ꝙ ipa charitas de ſe reſiſtere poteſt. ſed ſubiectū ſe charitati ſubtrahit ꝛ ↄtrario ſupueniēti ſe ſupponit. Ad ſcđm aut a peccato exiſtēte. dicendū ꝙ a peccato exiſtēte ꝙ q̄dem charitatē deſtruit nō actiue ſed formaliter: ꝛ ideo ī eodē inſtanti quo culpa eſſe incipit charitas eſſe deſinit. ꝛ ſic non ſunt ſimul. Ad tertiū de actiōe. dicendū ꝙ deſtruitur actione ꝓprij ſubiecti. ꝛ qđ dicit̄ ꝙ mot⁹ [illegible] ſm naturā p̄dn̄antis hoc intelligitur in motu naturali non voluntario. vel dicēdum ꝙ charitas ī habēte p̄dn̄atur [illegible] habitu ſed non actu.

De ſecundā ſic proceditur ꝛ videtur ꝙ fides nō euacuet̄ lumine adueniēte maiori nō deſtruitur lumē. ergo minus nec lumē fidei aduenientes luminis glorie. ℣. Nihil deſtruit̄ niſi a ſuo ↄtrario. ſed fidei quātū eſt ad genus cognitionis cognitio patrie non opponit̄. ergo quantū ad gen⁹ non tollitur. ℣. Videt̄ ꝙ nec ſpes. magis opponitur habitui gratie culpe q̄ glorie. ſed ſpes ꝑ culpā nō tollit̄. ergo nec ꝑ gloriā. ℣. Sicut ſe habet ſpes ad ſaluatos ſic deſperatio ad dānatos. ſed in dāmnatis manet deſperatio. ḡ ſpes in ſaluatis. Contra. Habit⁹ [illegible] [illegible] ſunt. ergo q̄ deſtruūtur totaliter deſtruūtur. ſꝫ fides q̄ ad [illegible] ſpes quo ad expectationē deſtruitur ḡ totaliter. ℣. Ad roma. viij. Qđ eīm̄ videt quis quid ſperat. ḡ non p̄t eſſe de viſis [illegible] ſicut nec fides. ſed in gloria videtur oīa ſperāda ꝛ credēda. ḡ in ea fides ꝛ ſpes euacuabūtur. ℞⁰. ꝙ ſtat⁹ glorie ē ꝑfectus ſtatus vie imꝑfect⁹. que ḡ imꝑfecta ſunt [illegible] hec ſunt in ſtatu vie non [illegible] in ſtatu glorie. Sunt aūt quidā habitus in ſtatu vie qui habēt imꝑfectionē eſſentialē. [illegible] ꝑtinet ei ſm rationē ꝓprie ſpeciei. quidā qui accidentalē. ꝑmi totaliter tollentur. ſcđi manebūt. ſed ꝑficient̄. q2 ḡ fides ratione enigmatice cognitōis. ſpes ratione carētie rei expectate eſſentialiter ſunt imꝑfecte ideo in patria eſſentialiter tollētur adueniēte clara viſione ꝛ p̄ſentia rei expectate. Ad primū qđ obijcit̄ de lumine. dicendum ꝙ vbi minus lumē maiori non opponit̄ manet vt in luminibꝫ corporalibꝫ. ſed vbi opponit̄ non manet. vt ↄtingit in aliq̄bus luminibus ſpūalibus ſic aūt ſe habet fides ꝛ viſio. Ad ſecundū dicēdū ꝙ deſtructio cū ſit act⁹ nature non reſpicit gen⁹ vel ſpeciē que ſunt rationis niſi ex ↄſequēti. reſpicit eīm̄ p̄mo ꝑticularia quibꝫ deſtructis ex ↄſequenti deſtruunt̄ genera ꝛ ſpēs ꝓut ſunt in eis. Scđm alios tn̄ fides q̄tū ad gen⁹ cognitionis in patria non deſtruitur. Sed hoc eſt impoſſibile ſi intelligatur ꝙ eadē numero cognitio ſit fides vie ꝛ viſio patrie. ſicut nec homo ꝛ aſinus poſſunt eſſe idē animal numero. ſi ꝟo itelligatur ꝙ nō manet eadē cognitio numero ſed genere hoc in ideꝫ redit cū eo qđ dicit ꝙ fides ſm ſubſtantiam ceſſat. Ad tertiū dicendū ꝙ vnūqđqꝫ tollitur ꝑ ſuū ↄtrariū. vñ ꝛ ſpes tollitur ꝑ culpam ↄtrariā. ſ. deſperationē. nō aūt ꝑ alias culpas que non opponuntur ei niſi ratione ſue forme. vñ ꝑ eas redditur informis. ſed ſtat⁹ glorie opponitur ei quātū ad ſuam ſpeciē. vt dictū ē. ꝛ ideo cam euacuat. Ad quartū de deſperatione. dicendū ꝙ nō ſimilit̄ ſe habent. nam deſperatio augeret penam damnatorum. ſpes vero minueret gloriā ſaluandorū.

De tertium ſic ꝓceditur ꝛ videtur ꝙ charitas deſtruatur. j. Corinth. xiij. Cuꝫ venerit qđ ꝑfectuꝫ eſt euacuabitur qđ ex parte eſt. ſed charitas eſt ex parte q2 illud p̄ceptū: diliges dominū deū tuū. non totaliter impletur in via. ergo charitas euacuabit̄. ℣. Qui habet vnā virtutem habet omnes. ſm. Hiero. ſed in futuro fides nō habetur. ergo nec charitas. ℣. Ad charitatem ꝑtinet inimicos diligere: ſed ſancti in patria non diligent inimicos dānatos. eis eīm̄ bona gratie ꝛ glorie non optabūt ꝓpter ↄformitatē voluntatis ad deū. ergo charitas non manet. Contra. j. ad Corinth. xiij. Charitas nūq̄ʒ excidit. ℣. Perfecte charitatis eſt inimicos diligere. ſed chriſtus ꝛ ſancti in patria ꝑfectionē habent charitatis ergo diligēt inimicos ꝛ ſic malos. ꝛ ita in eis ordo [illegible] [illegible] ſeruabitur. ℞⁰. dicendū ꝙ circa charitatē eſt ↄſiderare habitū actum modū ꝛ ordinē. habit⁹ tn̄ nihil habens imꝑfectionis ideo in eis nihil tolletur ſꝫ augetur. modus duplex eſt quantitatis ex parte dei. ſ. diligere deū ꝓpter ſe ꝛ ſup omnia ꝛ quantitatis ex parte nr̄a ſcꝫ ex toto corde. primus in p̄ſenti nō habet aliquid imꝑfectionis. vnde nō tollet̄ ſed augebitur. ſcđs ex parte ſubiecti [illegible] imperfectionē habet ꝛ ideo imꝑfectio tolletur. Circa ordinem eſt conſiderare duo ſm ordinem eſſentialē quantum diligendos ex parte ipſius charitatis ſm naturā [illegible] ꝙ [illegible] diligere. ſcđo qđ ſupra nos eſt hoc manebit ꝛ ordinē accidentalē ex parte ſubiecti ſm ſtatus vt diligere magis [illegible] q̄ alios q̄ in ſtatu vie nobis amplius iunguntur. Ad primū ꝙ charitas eſt ex parte. dicēdū ꝙ hoc habet ex imꝑfectione ſubiecti nō ſui. q2 imꝑfectio non ꝑtinet ad rationē ꝓprie ſpeciei [illegible] tamen ſit tam p̄ſentis q̄ abſentis. Ad ſcđm ꝙ qui habet vnā vꝫ. dicēdū ꝙ hoc intelligit̄ in ſtatu vie ſolū. vel dicēdū ꝙ hoc intelligit̄ de virtutibꝫ ꝑfectis ſolum. Ad tertiū dicēdū ꝙ charitas refertur tn̄ ad eos q̄ ſunt ī gr̄a vel gloria: vel eſſe poſſunt vn̄ ſe non extendit ad dānatos. vt ſupra dictū ē. diligēt̄ tn̄ a ſanctis ex charitate dei ſicut ꝛ demones in quātū ſ. dei creature ſunt.

De quartū ſic ꝓcedit̄. ꝛ videt̄ ꝙ ſciētia maneat. nā q. ad Cor. j. xiij. ſcīa deſtruetur ſꝫ accidēs qđ deſtruitur totaliter tollitur. ḡ ſciētia totaliter tolletur. ℣. Sciētia maxime delec

ctabilis eſt. ergo ſi remanebit habebit plus delectatio-
nis mim⁹ bonus pbs q̃ꝫ optima vetula. P. Memo-
ria ē pars aīe ſenſibilis ſm pbos ſed potētia ſenſibilis
in morte perit. ḡ ꝛ memoria. ergo ꝛ omnis ſciētia exi-
ſtens in memoria. Contra. Angeli ꝛ xp̄s q̃uis vide-
ant in verbo cognoſcit [illegible] natura. ergo et
ſancti ſimiliter facient. ergo ꝛ in eis erit ſciētia [illegible] ac-
cepta p̄ quā cognoſcēt res in generib⁹ ꝓprijs. P. Dā-
nati retinēt eorum que hic agūtur ſciētiā. vt ptꝫ in di-
uite. ergo magis ſaluati. R⁰ dicendum ꝙ in ſciētia
eſt ꝯſiderare habitū actū ꝛ modū. habit⁹ nõ habet op-
poſitiōeꝫ tū gloria nec cuꝫ pena. iō manebit. act⁹ nõ ſic
qꝛ eſt ratiocinatōis ꝛ inq̄ſitionis hic ceſſabit in beatis
vt dixit magiſter. ꝛ aliū actū habebit. qꝛ videbimus ve-
ritatē rerū p̄ ſimplicē intuitū nõ ratiocinatiuū. in dā-
natis aūt reſpectu coꝝ que eliti poſſunt ex his que ſci-
unt forte p̄dictus act⁹ manebit. ſed ad coꝝ afflictioneꝫ
modus eſt intelligē cū fantaſmate qui ꝯuenit ſibi ex p̄-
te corporis. cū enī intelligere ſit actus ꝯiuncti p̄ aīam
ꝛ corpus nõ cõicet ſibi ex parte act⁹ ꝛ qꝛ [illegible] non
eſt [illegible] organo. oportet ꝙ cõicet ſibi ex par-
te [illegible] nõ ſit poſſibile aliter. ꝛ iō oportet intelligere
cuꝫ fantaſmate. qꝛ fantaſma eſt ſpēs corꝑalis ſeꝑata ḡ
aīa a corpore p̄dict⁹ modus nõ remanebit. ſilr nec
poſt reſurrectionē qn̄ corpus ſeq̄tur animā ꝛ nõ econuer-
ſo. Ad primū qd̓ opponit̃ de ap̄lo. dicendū ꝙ ſciētia
deſtruet̃ quātum ad modū ꝛ quātū ad actū mutabitur
q̃uis quātum ad terminū act⁹ qui eſt certitudo ꝛ quā-
tū ad habitū remaneat. Ad qd̓ obijcit̃ de delectatiōe
dicenduꝫ ꝙ q̃uis quo ad hoc habeat pbs maiorē dele-
ctationē accidentalē tñ habebit vetula maiorē ſubalē.
Ad tertiū de memoria. dicendū ꝙ ſm ſctōs nõ tm̄ ē
memoria ſenſibilis ſꝫ etiā itellectualis in aīa rationa-
li que eſt pars imaginis.

De ſemel habita nõ

amittit̃. i. vix amittit̃. radix oīm maloꝝ
cupiditas. Cõtra. Eccī. x. initiū oīs pec-
cati ſuꝑbia. R⁰ vtraqꝫ generalr̃ nõ ſpe-
cialit̃ accepta oīs mali radix eſt ſꝫ diffe-
renter. qꝛ ſuꝑbia in auerſione a bono incõmutabili cu-
piditas i ꝯūſione ad bonū incõmutabile ſcīa ſm ſui ac-
tū. Cõtra fruſtra ē habit⁹ ſine actu. R⁰. n̄ dixit hītū
manſurū ſine actu ſꝫ ſine q̄ nūc eſt. ſ. rõcinatio q̃uis re-
maneat quātū ad terminū actus qui eſt certitudo.

DI. XXXII

Remiſſis adijciēduꝫ

eſt. Hic p̄mo querit̃. vtrū deus dili-
gat creaturam. ꝛ videt̃ ꝙ nõ. Amor. n.
quādā animi paſſionē importat. ſꝫ alie
paſſiones anime vt ira odiū ꝛ hmōi nõ ſunt in deo ni-
ſi ſm effectū ꝛ ſilr̃itudinē ḡ nec amor. P. Si de⁹ di-
ligit creaturā aut ergo fruēdo aut vtēdo. ſed ipē nec fru-
itur creatura. nec eā refert in finē alterū: qꝛ nec creatu-
ra eſt eius finis. nec ipē creatura indiget ad ꝯſequēdū
aliquē finē. ergo non diligit creaturā. P. Amor dei
ad creaturā aut eſt affectus aut effectus. ſi affectus. er-
go affectio eſt in deo. ſi effectus ḡ amor ad creaturā nõ
eſt in deo ſed a deo. Contra. Joh. iij. Sic de⁹ dile-
xit mundū vt filiū ſuum vnigenitū daret. P. Amor
eſt primū donū. ꝛ ita ratio oīs doni. cū ḡ a deo creatu-
re multa dona donent̃. ꝛ niſi ex amore dari nõ poſſint
creatura a deo diligitur. R⁰. dicendū ꝙ vnicuiqꝫ ha-
benti cognitionē amabile eſt ꝓpriū bonū. Unde cū in
deo ſit ſui cognitio ꝑfecta amat ſuā bonitatē. bonū au-
tē alicui⁹ nõ ſolū dicit̃ ſm hoc qd̓ in ipō eſt ſed etiā ſm
qd̓ eſt in alio p̄ ſimilitudinē. vn̄ cum bonitas que eſt in
creatura ſit ſilr̃itudo diuine bonitatis deus diligit cre-
aturā. Ad qd̓ p̄mo obijcitur de paſſione dicenduꝫ ꝙ
amor q̄nqꝫ noiat paſſionem ſm qd̓ eſt in pte ſenſitiua.
[illegible] ſed ſm operationem voluntatis ſm ꝙ eſt in
pte intellectiua. ꝛ hoc mō deo ꝯuenit nõ primo. Ad
ſcd̓m dicendū ꝙ de⁹ nõ refert ad aliam creaturā. ſꝫ ad
ſeipm̄. ꝛ ideo vtit̃ ea. Ad tertiū dicendū ꝙ amor dei
ad creaturā. aut dicit affectū ꝛc̄. dōm ꝙ ſi affectio no-
minat paſſionē. ſic nõ cõpetit deo. ſi aūt noiet oꝑatōꝫ
affectiue ꝟtutis. ſ. volūtatis ſic cõpetit deo ſic̄ ꝛ velle.

D ſcd̓m ſic ꝓcedit̃. ꝛ videtur ꝙ deus nõ dili-
gat omnē creaturā. deus enī ex charitate di-
ligit quicq̄d diligit. ſed nõ oīa ſunt ex chari-
tate diligēda vt irrationabilia: ḡ de⁹ nõ dili-
git oīa. P. Nihil ideꝫ ſimul diligitur ꝛ odit̃. ſed de⁹
odit reprobos. malach. i. Eſau odio habui. ergo nõ dili-
git eos. P. Dilectio eſt cauſa electionis ſiue ratio. ſꝫ
de⁹ oīa non eligit. ergo nõ omnes diligit. Contra.
Sap. xi. Diligis oīa que ſunt. P. Gen. i. vidit de⁹
cuncta que fecerat ꝛ erāt valde bona. ſm Aug. p̄ hoc ſi-
gnificat ꝙ oīa approbauit. ſꝫ nihil approbatur niſi qd̓
amat̃. ergo deus omnia amat. R⁰. dicēdū ꝙ duplex
eſt dilectio. q̄dā generalis qua q̄s vult alteri bonū qd̓-
cūqꝫ. Quedā ꝟo ſpēalis. q̄ vult alteri bonū qd̓ ſibi ꝯui-
uat. hoc eſt dilectio amicitie. p̄ma dilectiōe de⁹ diligit
oīa. qꝛ volūtas ei⁹ cauſa eſt in eis omniū ſuoꝝ bonoꝝ.
Scd̓o mõ diſtinguendū eſt ꝙ volūtas dei duplex eſt.
quedā an̄cedēs q̄ reſpicit naturā. quedā ꝯſequēs q̄ re-
ſpicit meritoꝝ exigentiā. p̄mo mõ de⁹ diligit dilectio-
ne amicitie oēm creaturā rationalē. ſcd̓o mõ ſolos ele-
ctos. Ad p̄mū de⁹ diligit ex charitate. dōm ꝙ deus
diligit omīa. i. creaturas irrõnales ex charitate diligit
nõ ſicut charitatē habēs ad illa. ſed ſicut ordinans ea
ad illa ad q̄ charitatē habet. Ad ſm de odio dōm ꝙ
idē ſm idē nõ diligitur ꝛ oditur. vn̄ in pctōribus aliud
odit de⁹. i. peccatū. aliud diligit vt naturā. Ad terti-
um ꝙ dilectio eſt cauſa electionis. dicendū ꝙ verū eſt
de dilectione amicicie que ſequitur voluntatē ꝯſequē-
tem. ꝛ hac nõ omnes diligit.

D tertiū ſic ꝓcedit̃. ꝛ videt̃ ꝙ de⁹ nõ diligat
creaturā ab eterno. dilectio enī nõ eſt niſi bo-
ni. ſꝫ creature nõ fuerūt bone ab eterno. ḡ nõ
diligit eas ab eterno. P. Dilectio dei ad
creaturā ſignificat eſſentiā ꝛ ꝯnotat effectū in creatu-
ra. omne tale attributū dicit̃ de deo ex tēpe. vt creator
dn̄s. ḡ ꝛ dilectio creature. P. Amās vult eſſe amatū
ſꝫ de⁹ nõ volebat creaturas eſſe an̄qꝫ eſſent. qꝛ ſi voluiſ-
ſet eas eē fuiſſent. ḡ nõ amabat eas an̄qꝫ eſſent. Con-
tra. Electio ſeq̄tur dilectiōem ſꝫ ſctōs ab eterno elegit.
Eph. j. Elegit nos an̄ mūdi ꝯſtitutionē. ḡ ab eterno eos
dilexit. P. De nõ ſciēte de⁹ ab eterno nõ potuit fieri
ſciens. ergo nec de nõ diligente diligens. ergo quoſcū-
qꝫ diligit ab eterno diligit. R⁰. dicenduꝫ ꝙ dilectio
dei dupliciter poteſt accipi. aut p̄ actu dilectionis in-
teriori aut p̄ exteriori. Primo mõ idē eſt ꝙ velle bonū
alicui. Scd̓o mõ idē ꝙ impēdē bonū alicui. p̄mo mõ dr̄
ſm eēntiā. ſcd̓o mõ ſm efficiētiā p̄mo mõ notat effectū
in creatura i habitu n̄ in actu. ſcd̓o mõ etiā i actu. vn̄ p̄
mõ eſt eterna. ſcd̓o mõ tp̄alis. Ad p̄mū ꝙ dilectio n̄
eſt niſi boni. dōm qd̓ veꝝ ē. ſꝫ p̄t eē boni exn̄tis in ꝓpa
natura. ꝛ ſic creature non fuerūt bone ab eterno vel in
dei p̄ſcientia. ꝛ ſic ab eterno fuerunt bone. Ad ſcd̓m
ꝯnotat effectū. dōm ꝙ nõ connotat effectū in actu ſed
in habitu: et hoc mõ cū ꝯnotat effectū in creatura. pōt

dici de deo ab eterno. ꝛ ideo ab eterno ꝯuenit deo dilectio affectꝰ q̄uis nō effectꝰ. Ad tertiū qꝫ deꝰ nō volebat ab eterno eſſe creaturas. dōm qꝫ ſi ab eterno determinat hoc verbū volebat falſa eſt: ſi determinat hoc verbū eſſe vera eſt qꝛ ab eterno volebat eſſe creaturas. ſed nō eas eſſe ab eterno. ſed ſm ordinē ſue ſapiētie. voluit enī ab eterno creaturaꝝ ꝓductionē ſed non voluit ꝓducere eas ab eterno.

D quartū ſic ꝓcedit. ꝛ vr̄ qꝫ deꝰ oīa equalr̄ diligat. cognitionē ꝯſequit̄ dilectio. ſed deꝰ eq̄liter cognoſcit oēm creaturā. ḡ eq̄liter diligit. P. Deꝰ codē mō ſe hꝫ ad oīa ſm beatū Dioni. dilectio vero dei dicit habitudinē eius ad creaturā. ḡ eodē mō diligit oēm creaturā. ḡ equaliter. P. Idē actꝰ nō pōt eſſe intēſioꝛ ꝛ remiſſioꝛ niſi ſm diuerſas ſui ptes. ſed deꝰ eodē actu ſimplici diligit oīa. ḡ nō diligit vnū plꝰ altero. Cōtra. charitas ē boni inq̄ſitū bonū. ḡ magis bonū magis diligit. P. Ordo charitatis eſt de pfectione ipſiꝰ. ſꝫ charitas dei pfectiſſima ē ḡ ſm ordinē vnū plꝰ altero diligit. Iuxta hoc q̄ritur an magis diligat genꝰ humanū q̄ xp̄m. Scd̄o an magis angelū q̄ hoīem. Tertio an magis inocētē q̄ penitētē. Quarto an magꝭ pſcitū iuſtū q̄ pctōrē pdeſtinatū.

R° dōm qꝫ dilectio dei duplr̄ pōt ꝯſiderari. aut quo ad ipam voluntatē. aut quo ad bonū volitū. Pmō mō vna ꝛ eq̄li dilectione diligit oēm creaturā. ſcd̄o mō nō qꝛ vni creature vult maius bonū q̄ reliq̄. Ad pmū qd̄ obiicit̄ de cognitione. dōm qꝫ nō eſt ſile. qꝛ cognitio nullū effectū ꝯnotat aut ponit in creatura ſed dilectio ſic. nā dilectio de ſui ratione dicit motū ad res nō autē cognitio. Ad ſcd̄m qd̄ eq̄liter ſe habet deꝰ ad creaturā. dicenduꝫ qꝫ dilectio nō tm̄ importat id quod eſt ex parte dei ſed etiam id quod eſt ex parte creature cuius bonū ꝓut eſt a deo volitū in dilectione dei includit̄: ꝛ ideo quia creature non ſe hn̄t eq̄liter ad deū. nec pn̄t eq̄liter bonitatē eiꝰ ꝑticipare ideo non eq̄liter oīa diligit. Ad tertiū de intēſione actꝰ. dōm qꝫ nō dr̄ magis diligere qꝛ intēſius diligit ſed qꝛ maiꝰ bonū vult. Ad quartū q̄ſita. dōm qꝫ deꝰ eq̄li dilectionꝭ affectꝰ oīa diligit q̄uis nō effectus. ꝛ ideo xp̄m quātum ad naturā humanā etiā dicitur diligē magꝭ tota creatura. qꝛ ad maius bonū. ſ. ad vnionē diuie pſone. angelū aūt quo ad naturā q̄ nobilioꝛ eſt magis hoīe. q̄uis q̄ ad bonū glorie ſe habeāt vt excedētia ꝛ exceſſa vel equalia. innocentē aūt magis penitētē q̄ ad pmiū accidētale ꝓpter dignitatē innocētie q̄uis quo ad pmiū eſſentiale magꝭ diligat plus habētē de charitate pſcitū aut iuſtū vt nunc magis pdeſtinato iniuſto. q̄uis ſimplr̄ magis diligat pdeſtinatū. qꝛ ſimpliciter vult ei maius bonū.

Vtura iam facta ſunt.

Cōtra ḡ ſūt ei pterita nō pſentia. R° factū cē dupliciter accipitur. qꝛ vel dicit pteritionē motus ꝛ pſentiam termini. vel pteritionē vtriuſqꝫ primo modo intelligit non ſecundo.

DI. XXXIII

Oſt pdicta ꝛc. Hoc

primo q̄ritur ꝛ vr̄ qꝫ virtutes cardinales nō diſtinguātur a theologicis. ad eū de enī habitū ptinet cognoſcere principia ꝛ q̄ ex principijs cognoſcūtur. ſed finis ē principiū in opabilibꝫ vt dicit phs in. vij. eth. ḡ habitꝰ virtutum theologicaꝝ q̄ ſunt de fine nō debet diſtingui ab habitibꝫ virtutū cardinaliū q̄ ſunt de opationibꝫ ꝓpter finē. P. Ad ea ad q̄ potētia determinata eſt nō indigemꝰ habitu ſꝫ cognitio exiſtēdi deū nobis naturalr̄ inſerta ē. vt dicit Dam. ſed ꝛ deſideriū ſūmi boni oībus in natū eſt ḡ ad cognitionē ꝛ dilectionē dei q̄ eſt ſūmū bonū nō indigemꝰ habitu aliq̄ ergo ſufficiūt vtutes alie ſine theologicis. P. Videt̄ qꝫ nō diſtinguātur a virtutibus intellectualibꝫ. prudētia enī in. vij. eth. inter intellectuales vtutes ponit̄. ē etiā vna de q̄tuoꝛ vtutibꝫ cardinalibꝫ. ḡ ſilr̄ videt̄ qꝫ alie virtutes cardinales ab intellectualibꝫ nō diſtinguātur. P. Oīs virtus moralis ꝯſiſtit in medio determinato ſm rectā rōeꝫ: vt dicitur. ij. eth. tū ḡ ratio p intellectuales virtutes rectificet̄ videt̄ qꝫ ipſe intellectuales virtutes ſint de eſſentia moraliū. ꝛ ita ab eis minime diſtinguātur. Cōtra magis diſtat deꝰ a creaturis q̄ quecūs creature ad inuicē. ſꝫ diuerſitas aliquaꝝ creaturaꝝ reqrit diuerſitatē habituū. ḡ virtutes que hn̄t deū ꝓ obiecto multomagis ab alijs diſtinguuntur. P. In. ij. eth. phus diuidit morales ꝯtra intellectuales. R°. circa hāc queſtioneꝫ ſciendū ē qꝫ differūt gratia: virtꝰ: donū: beatitudo: fructus. gratia enī pficit aie eſſentiā. ſed virtꝰ ꝛ donū pficiunt potētiā ſed differēter. qꝛ virtꝰ pficit potentiā ad agēdū mō hūano. donū aūt ad agendū mō diuino. vnde fortitudo ꝓut eſt virtꝰ hꝫ ꝓ menſura vires hūanas. ſed ꝓut donū potentiā diuinā. beatitudo aūt eſt opatio doni: qꝛ ſm phm felicitas eſt pfecta opatio pfecte virtutis. fructꝰ autē eſt delectatio ꝯſurgens ex pdicta opacione. vel ipa virtꝰ ꝓut ē ratio delectatōis. Virtutū aūt duplex eſt genꝰ. quoddā reintegratiū potentias vt virtutes ſunt ſacramētales. Aliud expedietiū ſiue pficiendū potētias ad opus ꝛ iſtaꝝ q̄dā ſunt de fine quedā ſunt de his que ſunt ad finē. prime ſunt theologice ſcd̄e cardinales ſiue intellectuales. ſed intellectuales pficiūt cogniciuaꝫ ad cognoſcendū cardinales aūt motiuā ad agendū. Ad primū qd̄ opponit̄ de cognitione pncipioꝝ. dōm qꝫ nō eſt verū. nā cognitio principioꝝ ptinet ad intellectū. cognitio cōcluſionū ad ſcientiā que ſunt diuerſe virtutes intellectuales. Ad ſecūdū de cognitione ꝛ deſiderio naturali. dicendū qꝫ duplex ē pticipatio dei quedā ſm naturā: quedā ſupra naturā. ad primā iſerta eſt nobis naturalꝭ cognitio et deſideriū. non aūt ad ſcd̄am ad quā ordināt virtutes theologice collate nobis a deo. Ad tertiū qd̄ obijcit̄ de prudētia. dicendū qꝫ non ē ſile de ea ꝛ alijs virtutibus qꝛ ipa media eſt inter intellectuales ꝛ morales vtutes. Eſt enī eſſentialiter intellectualis cū ſit habitꝰ cognitiuus. ſed eſt moralis materialr̄. qꝛ circa materiā moraliū directiuus cū ſm phm ſit recta ratio agibilium. Ad quartū qd̄ obijcit̄ de medio. dicendū qꝫ aliter determinatur mediū p virtutē intellectualē que ē prudētia: qꝛ p modū dirigentis aliter p moralē qꝛ p modū exequētis ꝛ inclinātis in mediū. vnde dicit Tulliꝰ qꝫ p modū nature operatur.

D ſcd̄m ſic ꝓceditur ꝛ videt̄ qꝫ virtutes cardinales ad inuicē non diſtinguātur coꝝ que ex oppoſito diuidūtur. vnū nō ponit̄ in diffinitione alteriꝰ. ſed prudētia eſt recta ratio q̄ ponitur in diffinitione moraliū virtutū. vt pꝫ. ij. eth. ergo morales virtutes a prudentia non diſtinguūtur. P. Omne peccatū non expellitur niſi p omnē virtutē. ſed p iuſtitiā expellitur omne peccatū. vt pꝫ in iuſtificatione impij. ergo ab ipa alie virtutes cardinales nō diſtinguūtur. P. Diuerſarū formarū vna nō denoīat alterā. nō enī dr̄ grāmatica alba. vel ecōuerſo. vtutū vo batū vna denoīat alterā. qꝛ ſm Aug. dicitur. iuſticia prudēs tēperans. ꝛ fortis. ergo non ſunt diuerſe virtutes. Contra. habitus diſtinguuntur ſm actus

ſed Aug⁹. diſtinguit diuerſos act⁹ virtutū cardināliū in lr̄a. ḡ virtutes cardinales ad inuicē diſtinguuntur.

P̄. Que diuiduntur ad inuicē diſtinguunt̄. ſ; ſm ſctōs ⁊ phos: virtutes cardinales diuidūtur ad inuicē ḡ diſtincte ſunt. R̄o dōm ꝙ ad virtutes cōcurrūt diuerſe ꝯditiōes quaꝝ ſingule in certis materijs p̄cipuā rōe laudis hn̄t. vn̄ ⁊ ꝟtutes q̄ circa illas materias ſūt ab illis cōdicionibꝫ noīa ſortiunt̄. ſicut in cōſiliādis diſcretio a qua denoīat̄ prudētia q̄ eſt circa ꝯſilia in actionibus ⁊ iudicijs ⁊ cōicationibꝫ rectitudo a q̄ ſumitur nomen iuſticie in p̄iculis mortis cōſtātia a qua ſumitur fortitudo in delectacionibꝫ carnis modeſtia. a q̄ ſumitur tp̄antia. poſſunt ḡ iſte q̄tuor virtutes ſumi dupliciter. Uno mō ſm generales ꝯditiones virtutis quas notant. ⁊ ſic quilibet eaꝝ ē generalis ad oēs virtutes ⁊ ita vna nō diſtinguit̄ ab alia per ſubam habitus. Alio mō ſm ꝙ ꝯcernunt ſpālem materiā ⁊ ſic penes obiecta diſtīguūt̄ q̄ſi habitus diuerſi ſm qḋ prudētia eſt circa cōſilia iuſticia circa cōicabilia. fortitudo circa mortis pericula. tp̄antia circa carnis delectabilia. Primo mō dicūtur virtutes cardinales. quaſi generales. ſcdo q̄ſi p̄ncipales q2 ſunt circa materias in quibꝫ ꝯdicōes virtutes p̄cipue laudē habēt. Ad primū ḡ qḋ obijcit̄ de diffinicōe. dōm ꝙ qn̄ aliqua ꝯdiuiſa eq̄liter recipiunt cōis p̄dicatiōem. tunc vnū nō ponitur in diffinitione alteri⁹ ſed qn̄ ꝯdiuiſa nō equaliter ſed ꝑ prius ⁊ poſterius recipiunt cōis p̄dicatianē. tūc primū ponit̄ in diffinitione alterius. ſicut ſuba in diffinitione accidētiū ⁊ ꝓpterea prudētia ponit̄ in diffinitiōe aliarū virtutū. in qua ꝑ prius bonū racionis ⁊ ꝑ ꝯſequēs racio virtut̄ inuenit̄. q2 prius ē qḋ ē ꝑ eſſenciā q̄3 qḋ eſt ꝑ ꝑticipacionē. Ad ſcōm qḋ obijcit̄ de iuſticia. dōm ꝙ iuſticia dicitur dupliciter general̄ q̄ cōplectit̄ hoīs totalē rectitudinē. Scdo mō ſpēalis q̄ cōtinet rectū ordinē ad primū principaliter. p̄ma ē generalis ad oēs virtutes ſm quā dicit̄ iuſtificari impi⁹. ſcda eſt ſpēalis. Ad tertiū qḋ obijcitur de denoīacione. dōm ꝙ forma vna alterā denoiare pōt duplr̄. aut ꝑ inhercutiā vt albedo ſupficiē; aut ꝑ cām vt fortitudo dicit̄ bona que in bono expendit mō hoc. q2 virtutes ꝯnexe ſunt ⁊ vna coadiuuat alterā ad actū ſuū denoīantē ſe ſe.

D tertiū ſic ꝓcedit̄. ⁊ vid2 ꝙ virtutes morales ſint nobis a natura. Dam̄. dicit in. iij. li. naturales ſunt virtutes ⁊ naturaliter ⁊ equaliter inſunt hoībꝫ. P̄. ſm phm̄. in. ij. phi. que ex principijs naturalibꝫ cānt̄ a natura ſunt: ſed rō eſt de principijs naturalibꝫ hominis. cū ḡ virtutes ex racione ꝓcedant videtur ꝙ ſint naturales. P̄. Nō eſt pfeccior inter alia aīalia ſ; alijs aīalibꝫ a natura eſt diſpoſitio ad agendū ea q̄ eis cōpetunt ſicut hyrūdini ad faciendū nidū. cū ḡ virtutes nihil aliud ſint q̄3 inclinaciones ad opa cōuenientia hōi videtur ꝙ virtutes morales ſint hoī a natura indite. Contra. ſm Dioni. iiij. c. de di. no. bona naturalia nō amittūtur ꝑ pctm̄ ſ; virtutes amittūtur. ḡ nō ſunt naturales. P̄. Sap. viij. dicit̄. Sobrietatē docet ⁊ prudentiā ⁊ iuſticiā; et virtutē. ⁊ ī eodē dicit: nō poſſum eſſe ꝯtinēs niſi deus dederit. ḡ nō ſunt a natura ſ; a deo. R̄o dōm ꝙ quedā ſunt virtutes cardinales q̄ ordināt in bonū ſocietatis diuīe qḋ eſt ꝑ graciā ſeu gloriā. ⁊ q2 hoc bonū eſt ſupra facultatē nature. iō he virtutes non a natura ſed a deo ſunt in nobis. Quedā aūt ſunt virtutes cardinales que ordināt ī bonū ſocietatis terrene qḋ noſtre nature cōmēſuratū eſt: ⁊ de his diſtinguendū eſt. q2 poſſunt ꝯſiderari duplr̄ ſm eſſe impfectū. ſiue quātum ad eaꝝ principia ⁊ ſic ſunt a natura: q2 ſeminaria virtutū ſm phm̄ indita ſunt nobis ī naturali cognicōe ⁊ amore boni. vel ſm eſſe pfectum ſiue eaꝝ ꝯſūmationē ⁊ ſic ſunt in nobis ab aſſuefactione. ⁊ hoc ē qḋ dicit phs. in ſcda eth. innatis nobis ea ſuſcipere. pfectis vero ꝑ aſſuefactionē. Et ꝑ hoc patet rn̄ſio ad auctoritatē Dam̄.

Ad ſcōm ꝙ cāitur ex rōne dōm qḋ racio vt eſt natura hoīs nō eſt principiū virtutū ſed rō vt rā. Ad tertiū qḋ opponit̄ de alijs animalibꝫ dōm ꝙ homo ꝓpter hoc qḋ h3 rōnē q̄ eſt collatiua ſe habet ad multas operaciones quaꝝ racio ē principiū. ⁊ iō nō pōt ſufficienter ei ꝓuideri ſm aliquid qḋ ſit penit⁹ naturale. quia natura determinata eſt ad vnū.

D quartū ſic ꝓcedit̄. ⁊ videt̄ ꝙ virtutes morales nō ꝯſiſtant in medio. in nullo eī̄ indiuiſibili eſt accipe mediū ⁊ extrema. ſed paſſiones ⁊ operatōes circa q̄s ſunt virtutes morales ſunt indiuiſibiles ḡ nō ſunt in medio. P̄. Quedā ꝟtutes morales magis ꝓpinquāt alteri extrema q̄3 reliquo ſicut fortis plus aſſilat̄ audaci q̄3 timido. vt dicit phs. ḡ cum mediū equaliter differat ab extremis virtutes morales nō ſunt in media. P̄. Nō eſt idē mediū ⁊ extremū. ſed virt⁹ eſt extremū q2 eſt vltimum potētie vt dicit p̄ ce. ⁊ mun. ḡ nō eſt in medio. Cōtra. in li. eth. dicit phus ꝙ virt⁹ eſt habitus immediate ꝯſiſtēs quo ad nos. P̄. Sicut ſe habet ars ad factibilia vel ⁊ virtus ad agibilia ſed ars corrūpit̄ a ſupfluo ⁊ diminuto ḡ ⁊ virt⁹ q̄ eſt in medio. Ad hoc dōm eſt ꝙ virtutes morales ſunt circa paſſiōes ⁊ opatōes dirette ſm regulā rōnis. in oībus autē regulatis ꝯſiſtit rectū ſm ꝙ regule adeq̄tur. equalitas aūt media eſt inē maius ⁊ minus: ⁊ iō oportet ꝙ rectum virtutis ꝯſiſtat in medio ei⁹ qḋ ſupabundat ⁊ eius qḋ deficit a menſura rationis recte. Ad primū ergo dōm ꝙ actiones ⁊ paſſiones q̄uis ſint indiuiſibiles ꝑ eſſenciā ſunt tn̄ ꝑ accidens diuiſibiles vel ſm intenſionē; vel ſm tp̄us. vel ſm aliquid hmōi. ⁊ iō ſm hoc eſt in eis mediū accipe.

Ad ſcōm de appropinq̄cione dōm ꝙ mediū dupliciter pōt accipi. vel inter aliqua extrema ſm ſe ſic eſt eq̄diſtans. vel inter extrema in cōparatione ad aliquā regulā extra ſic nō oportet. ſic virt⁹ moralis media ē inter ſupfluū ⁊ diminutū nō in ſe ſ; in cōparatōe ad racionē recāe. Ad tertiū ꝙ virt⁹ eſt extremū dōm ꝙ virt⁹ formaliter eſt extremū q2 bonū ⁊ pfectū. ſed materialr̄ medium q2 negociatur circa mediū ⁊ paſſionū ⁊ operacionum humanarum.

D quintū ſic ꝓcedit̄. ⁊ videt̄ ꝙ virtutes morales nō maneāt in p̄ria fides ⁊ ſpes ſūt nobiliores q̄3 virtutes morales ſed ille tollent̄ in patria. ḡ multomagis iſte. P̄. Uirtutes morales pficiunt in vita actiua ſed tunc ceſſabit actiua vita. ergo ⁊ ipſe. P̄. Tp̄ancia eſt in concupiſcibili fortitudo in iraſcibili. ergo cū he ſint ꝑtes anime ſenſibilis ſm quā anima nō eſt ſepabilis nō manent in aīa ſeparata. Contra he virtutes fuerūt in xp̄o qui tn̄ erat beat⁹. ergo manebūt in beatis. P̄. Sap. j. iuſticia ꝑpetua eſt ⁊ imortalis. ergo manebit. ergo cū virtutes ſint cōnexe alie manebūt. R̄o virtutes morales quedā ſunt infuſe quedā acquiſite. Acq̄ſite dirigūt in vita ciuili: ⁊ habēt bonū ciuile ꝓ fine: ⁊ q2 hec ciuilitas non manebit in p̄ria ideo nec ipſe. infuſe vero dirigūt in vita ſpūali ſm quā hō ciuis efficitur ciuitat̄ dei: ⁊ quia hec ciuitas manebit manebūt ⁊ ipſe. Sed iſtarū duo ſunt act⁹. Quidā circa materiā ꝓpriā ſm diſtanciam a fine. quidā circa ipm̄ finē. ſicut fortis in periculo pugne exercet actū pugnandi qui eſt circa materiā ꝓpriā ſc; timores ⁊ audacias poſt victoriam actū gaudendi

de victoria. primus actus adueniēte fine cessabit. scḋs actus q̄ ē circa ipm̄ finē in ꝯsecutiōe finis manebit. vñ gaudet iustitia de fine adepto ꝑ actus iustitie similiter ⁊ alie ṽtutes. Ad qḋ obijcit̄ de fide et spē dōm ꝙ q̄uis nobiliores sint tñ cōe obiecti m̄ h̄nt essentialiter an⁊nexā imꝑfectionē quā nō habēt morales. Ad scḋꝫ de vita actiua dōm ꝙ ṽtutes q̄ ꝑficiunt ī vita actiua non oportet ꝙ tollant̄ cū aliqs transfert se ad vitam cōtēplatiuā. sꝫ h̄nt alios act⁹ inq̄ꝫtū ꝑtingūt ad finē primū. q꞉ ꝯtēplatiua vita ē finis actiue. ⁊ ideo hoꝝ ṽtutū actus differētes describit macrobi⁹ ſm̄ catū diuersos ḡdus scꝫ ſm̄ ꝙ sūt pollute vel purgatorie vel purgati animi.

Ad tertiū de irascibili dōm ꝙ ipē potēcie radicaliter manēt ī aīa sepata ⁊ habit⁹ eaꝝ lꝫ nō ꝑmaneant vt sūt ꝑfectōes actu corporalium organoꝝ.

D quo habēt vsus eos

dem. Uirtutes eni q̄ ꝯsistūt circa passiōes illatas habuerūt eūdē vsū in xp̄o quem in nob ꝓpter passibilitatē corpis. habuerunt etiā vsum quē habēt in patria ꝓpter ꝑfectōem aīe. sꝫ de ṽtutib⁹ q̄ sūt circa passiones inatas sec⁹ est q꞉ iste passiones in xp̄o nō fuerūt. ꝓcedūt eni a corruptiōe fomitis q̄ in xp̄o nō fuit. ⁊ ideo non fuit necessariū eos per virtutem cohibere. vnde nō habuerunt in eo vsū circa passiones sicut habent in nobis.

DI. XXXIIII

vnc de septem donis

⁊c̄. Hic q̄rūtur q̄ttuor. Primo de differētia donoꝝ ⁊ ṽtutū. Scḋo ḋ numero donoꝝ Tertio de dr̄ia doni ⁊ beatitudīs Quarto vtrū dona maneant in patria.

Ꝓ primū sic ꝓceditur ⁊ videtur ꝙ dona sint septē ṽtutes Grego. eni dicit in moral. ꝙ per septē filios Job. septem ṽtutes intelligūtur ⁊ enumerat ibi septē dona. ḡ dona sūt virtutes. ¶ Cuicūqꝫ ꝯuenit diffinitio ⁊ diffinitū. sꝫ diffinicio ṽtutis p̄dicat̄ de dono. q꞉ donūꝫ est bona q̄litas mētis q̄ recte viuit̄ quā de⁹ ī nobis sine nobis opatur q̄ est diffinicio ṽtutis ſm̄ Aug. ḡ dona sunt ṽtutes. ¶ Jaco. j. dicit glo. ꝙ ꝑ donū ꝑfectū qḋ dicit̄ desursū descēdens itelligunt̄ bona gratuita sed ṽtutes īter bona gratuita ꝯtinentur. ḡ ṽtutes sunt dona. Cōtra dicit Grego. sup Job. ꝙ dant̄ dona in adiutoriū ṽtutum. ḡ nō sūt ṽtutes. ¶ Timor ponit̄ inter septē dona. non eñ pt̄ dici ꝙ sit ṽtus. q꞉ nec theologica nec cardinalis. ḡ dona nō sūt ṽtutes. Rꝫ dōm ꝙ circa dr̄aꝫ donoꝝ ⁊ virtutū diuersi diuersa dixerūt. Quidā nanqꝫ posuerunt inter ea dr̄aꝫ ꝑ hoc ꝙ dona dicunt̄ ꝑ cōparationem ad deū dantē ṽtutes ꝑ cōparationem ad act⁹. Alij ꝑ hoc ꝙ virtutes sunt magis in affectiua pte. dona magis in cognitiua. Tertij ꝑ hoc ꝙ ṽtutes sunt ad operanduꝫ dona ad resistēdū temptatōi. Quarti ꝑ h̄ ꝙ ṽtutes expurgant animā a peccatis dona a sequelis peccati. Quinti ꝑ h̄ ꝙ ṽtutibus ꝯformamur xp̄o in operatione. donis vero ī passione. sed he omnes he differēcie nō vident̄ sufficientes. quia si recte ꝯsiderēt̄ oīa q̄ p̄dicta sunt ṽtutib⁹ ⁊ donis ꝯueniūt cōiter. Et ideo alij dicūt ꝙ differūt ꝑ h̄ ꝙ ṽtutes dant̄ ad ꝑfectōem potētiaꝝ. dona ṽo in adiutoriū eaꝝ. ꝑficit̄ aūt vnūqḋqꝫ ſm̄ modū suū. sꝫ adiutorio indiget ad id qḋ suū modū excedit. sicq̄ differentia doni ⁊ ṽtutis itelligenda ē ex diuersitate actuū. nā actus ṽtutis ꝓcedit a potentia ſm̄ modū sibi ꝯnaturalem sicut actus fidei ab intellectu ī speculo ⁊ enigmate. actus ṽo doni ꝓcedit a potēcia ſm̄ modū altiorē sicut actus doni itellect⁹ ē videre spūalia in q̄dam claritate. sꝫ ē supra modū nob ꝯnaturaleꝫ. ⁊ hec dr̄ia ip̄is noībꝫ cōperit. nā ṽtus ē ꝑfectio rei. donum ṽo rei su p additur

Ad primū ꝙ dona sūt ṽtutes. dōm ꝙ h̄ ꝑ tāto verū est. q꞉ dirigūt ī actib⁹ humanis q̄ nō ꝯueniūt brutis sicut ⁊ ṽtutes. sꝫ sūt supra ṽtutes inq̄ꝫtū vltra modū humanū ꝑficiūt. Ad scḋm de diffinitōe ṽtutis dōm ꝙ ī oī diffinitōe ṽtutis sꝫ ꝓpric virtutis ē. exp̄mit̄ aliquid qḋ ad modū humanū ptinet vel in ip̄o actu et q̄ sumit̄ diffinitio virtutis itelligit̄ modus agēdi ꝓportionatus hoī. vnde nec dicta nec alia diffinitio ꝯuenit donis ſm̄ ꝙ de ṽtutib⁹ dantur. Ad terciuꝫ de donis gratuitis dōm ꝙ nō q̄libet virtus gratuita pt̄ dici donum ꝓprie ſm̄ p̄dictam rōnem doni.

D scḋm sic ꝓcedit̄ ⁊ videt̄ ꝙ plura debeāt esse dona. sicut timor ē de malo futuro ita dolor ⁊ pudor de malo p̄terito ⁊ gaudiū de liberatione ab ip̄o. ḡ videt̄ ꝙ ita debeāt poni in numero donoꝝ sicut timor. ¶ Ad iustitiā reducunt̄ sicut ptes pietas. latria amicicia ⁊ sic ḋ alijs. ḡ qua rōne pietas ponitur donum eadeꝫ rōne omnes alie ptes iustitie ¶ Inter ista dona ponūt̄ tria q̄ ptinēt ad executionē vt pietas ⁊ fortitudo ⁊ timor. sꝫ fortitudini adiūgitur suū motiuum scꝫ cōsilium. pietati vero scīa. ergo timori dꝫ aliqḋ directiuū alterū assignari Contra videt̄ ꝙ debeāt eē pauciora. donū vt dictuꝫ ē altius ē ṽtute. sꝫ timor nō videt̄ sonare in aliquā eminētiā. ḡ nō videt̄ ꝙ debeat inf dona cōputari ¶ Non pt̄ spēs esse altior suo genere neqꝫ aliqḋ altius se ip̄o. sꝫ donū est aliquid alti⁹ ṽtute. cum ḡ pietas sit ps iustitie ⁊ fortitudo sit qdā ṽtus cardinalis videt̄ ꝙ neutra debeat dici donū. Rꝫ dōm ꝙ ṽtus ⁊ donū ꝯueniūt ī materia differūt aūt ī mō agēdi sicut dictū ē. vñ ſm̄ diuersitatē materiaꝝ in qb⁹ ṽtutes operant̄ ꝑ pter diuersitatem donoꝝ accipi pt̄. opatio aūt virtutis est aut circa vitā actiuā. aut circa vitā ꝯtēplatiuā. Circa cōtēplatiuā duplicit̄. Uno mō accipiēdo altiu⁹ cognitionē. ⁊ sic ē donū itellectus Alio mō iudicādo de cognitis. ⁊ sic ē donū sapie Circa actiuā vero duplicit̄. Uno mō dirigēdo ꝑ actū rōnis. ⁊ sic q̄ꝫtū ad inq̄sitionē ē donū ꝯsilij. q̄ꝫtum ad iudiciū de ꝯsiliatis est donū sciē. Alio mō exequēdo. ⁊ sic q̄ꝫtū ad operationes ⁊ cōmunicatōes vite ē donū pietatis. q̄ꝫtuꝫ vero ad passiones irascibilis ē donū fortitudinis. q̄ꝫtū vero ad passiones cōcupiscibilis ē donū timoris q̄ oēs camales ꝯcupiscētie repmunt̄. ſm̄ illud ps̄. cōfige. ti. c. car. m. Ad qḋ obijcit̄ de pudore dolore ⁊ gaudio dicēdum ꝙ nō est sil̄e. quia dolor ⁊ pudor incipientiū est sꝫ gaudiū ꝑfectoꝝ. ideo illa duo sunt effect⁹ ṽtutū. sꝫ gaudiū fructus ē. dona ṽo magis ꝑficiētiū ⁊ ad ꝑfectū valēt timor. Ad scḋm qḋ obijcit̄ de ptib⁹ iustitie dōm ꝙ donū eleuat ad id hoiem qḋ est supra se. ideo ꝯuenienter donū respōdens iustitie ex pte illa iustitie sumit̄ q̄ ei qḋ maxime supremū ē debet̄. hmōi aūt est pietas q̄ debet̄ deo ⁊ pr̄i carnali vel pr̄ie. Ad tertiū qḋ obijcit̄ ḋ timore dōm ꝙ idē ē directiuū ī recessu a termio ⁊ in accessu ad aliū terminū. ideo timor q̄ sonat in recessu a termio nō hꝫ aliqḋ speciale directiuū q̄ꝫ q̄ dirigūt ī alijs exequētibus scꝫ fortitudine pietate q̄ ptinent ad accessū ad terminū. Ad q̄rtum dōm ꝙ timor sonat ī quādā subiectionē homis ad deū. quāto aūt magis creatura creatori subijcit̄. tāto maior ē. ⁊ ideo timor ī excellentiā sonat ſm̄ ꝙ impat reuerētiā ad deū. sic eni maxime donū dei est. Ad q̄ntū dōm ꝙ pietas q̄ ē donū est supra iustitiā ⁊ supra oēs ptes eius. vñ nō est idē cū pietate q̄ est pars iustitie nec fortitudo donū est idē cū fortitudine virtutis vt infra patebit.

D tertium ſic ꝓceditur ⁊ videtur ꝙ donū ſit
idem ꝙ beatitudo. omne enī qđ a deo datū
eſt poteſt dici donum. ſed beatitudo eſt aliqđ
a deo collatum. ergo eſt donū ꝑ ſm phm
in li. phiſic. non eſt deuenire a primo ad vltimum niſi
ꝑ medium. dona a magiſtris ponuntur media īter vir
tutes ⁊ beatitudines. cum ergo beatitudines dicant̄ vir
tutes a ſanctis. ergo ſunt dona. ꝑ Uirtus ꝑfecta be
atificat quia felicitas ſm philoſophū eſt opatio virtu[tis]
ꝑfecte. ſed donum eſt virtus ꝑfecta ꝓpter ꝑfectiorē mo
dum agendi. ergo donum beatificat. ſed nihil beatifi-
cat niſi beatitudo. ergo donum eſt beatitudo. Cōtra
opatio et habitus qui eſt ꝓncipium eius differunt per
eſſentiam. ſed ſic ſe habet beatitudo ad donum vt patz
ꝑ auctoritatem philoſophi allegatā ꝗ beatitudo no .ē
donum. ꝑ qđ poteſt eſſe ſine altero non eſt ide... cū
eo. ſed donū poteſt eſſe ſine beatitudine. vt virtus ſine
opatione. vt patet in dormiēte. ergo beatitudo non eſt
donum. ℞. ſm philoſophū felicitas eſt opatio virtu
tis ꝑfecte beatitudo aūt idē eſt qđ felicitas. ideo ē ope
ratio ꝑfecte virtutis. nulla autē virtus eſt ꝑfectior do
no. ergo felicitas eſt opatio doni. fructus autem eſt de-
lectatio cōſequens ex ipā opatione ſiue ipā virtus ꝓut
eſt cauſa vel ratio delectationis. ſm enī philoſophum.
omnis enī opatio ꝓcedens et habitu ꝑficiēte naturā ha
bet delectationē annexam. Ad qđ obijcit̄ qđ ē a deo
datum dicit̄ donū. dicendum ꝙ verum eſt large ſumē-
do donum. ſed ſtricte dicit̄ donū habitus infuſus ele-
uans potentiā ad altiorem modum agendi. ⁊ ſic ſeptē
enumeratis habitibus cōuenit ratio doni. Ad ſcđm
ꝙ beatitudines dicuntur ꝟtutes. dicendū ꝙ eo modo
loquendi hec dicit̄ vt ꝟtus dicitur actus virtutis ⁊ nō
ꝓprie. Ad tertium ꝙ donū beatificat dicendū ꝙ ali-
quid dicitur beatificare in via dupliciter. Uno modo
vt ꝓncipium actuū. ⁊ ſic donum beatificat. Alio modo
vt ipē act⁹ ⁊ ſic beatitudo beatificat ſicut mouemur mo
tu ⁊ virtute motiua.

D quartū ſic ꝓceditur ⁊ videtur ꝙ dona nō
maneant in patria. j. ad Cor. xiij. ſcientia de
ſtructur. ipā etiam docet cōuerſari in medio
praue et ꝑuerſe nationis qđ ī patria penitus
non erit. ergo nec donū ſcientie. ꝑ Timor eſt ad re
trahendum a malo ſed in patria omne malum ceſſabit
ergo nec erit ibi timor. ꝑ Pietas eſt ad compatiēdū
miſerie ꝓximi. ſed in patria non erit miſeria nec cōpaſ-
ſio. ergo nec pietas. Cōtra chriſtus fuit ſimul viator
⁊ comprehenſor. ſed in chriſto fuerunt dona excellētiſſi
me lȝ eſſet cōprehēſor. ergo ſimiliter in alijs comprehē-
ſoribus erunt. ꝑ dicit Ambro. celeſtis patria flumie
ſpūſſanctus rigat̄ ſeptem ſpūalium virtutū. id ē. ſeptē
donorū fluens meatu. ergo dona erunt in patria. ℞.
dicendum ꝙ donum cum agat altiori modo ꝙ̄ ſit mo-
dus humanus accipit ſue actionis regulam ⁊ menſurā
altiorē ſcȝ diuinam. poſſunt autē actus donoꝝ cōſide
rari dupliciter. Uno modo ſm ꝙ cōpantur ad ꝓpriam
menſurā que deus eſt. ⁊ ſic actus omniū manebūt in
patria. Alio modo ſm ꝙ cōpantur ad materiā ꝓpriam
⁊ ſic actus donorum qui ꝑficiunt in vita cōtemplatiua
manebunt. ſed aſſument ꝑfectiorem modum. quia mo
dus vite huius ꝙ̄tumcunqȝ ſit ꝑfectus non poteſt ad-
equari modo patrie. actus vero donorum ꝑficientium
in vita actiua non manebunt ſm hūc modum vita enī
actiua tolletur ſed ꝯtemplatiua manebit. Et ꝑ hec patȝ
ſolutio ad obiecta.

T quia de timore ⁊c.

Hic ꝑmo q̄ritur ⁊ videtur ꝙ timor filia
lis non ſit idem in ſubā cū ſeruili. habit⁹
enī diſtinguūtur ſm obiecta. ſed aliud eſt
obiectū timoris ſeruilis ⁊ filialis. quia timor ſeruilis
timet penam filialis ſeparationem. ergo timor ſeruilis et
filialis ſunt diuerſi habitus. ꝑ Plus diſtat a perfe
ctione doni timor ſuilis ꝙ̄ virtus que cum gratia eſſe
poteſt. ſed virtus differt ſm habitū a timore filiali qui
eſt donum. ergo multo amplius ⁊ timor ſeruilis. ꝑ
Omnis timor ex aliquo amore ꝓcedit. nullus enī timet
amittere niſi qđ amat. ſȝ timor ſuilis ꝓcedit ex amore
ſui. timor autē filialis ex amore dei. cum ꝗ ibi duo amo
res ſint omnino diuerſi timor ſuilis ⁊ filialis differūt
ſm ſubām habitus. Sed ꝯtra ſicut ſe habet habitus
fidei informis ad fidem formatā ita timor ſuilis ad fi-
lialem. ſed fides formata ⁊ informis non differunt ſm
ſubſtātiā habitus. ergo nec timor ſuilis ⁊ filialis. ꝑ
Timor ſuilis timet penā. ſed ſepatio a deo quā timet
filialis timor eſt quedam pena ergo timor ſuilis nō dif-
fert a filiali ſm ſubſtātiam habitus. ℞. dicendū ꝙ ti
mor ⁊ triſticia diuerſimode reſpiciūt malum. triſticia
enī reſpicit malū ꝓut eſt p̄ſens in ſeipo. ſed timor ꝓut
eſt futurum in cauſa ſua exiſtens. vnde timor non reſpi
cit malum niſi mediāte cauſa a qua poteſt malū ꝓueni
re. ſicut timeo mortem ꝓpter eum qui poteſt mortem in
ferre. timor aūt qui eſt ex ſpūſancto facit hominē reſpi
cere ad deum ſicut ad cauſam que poteſt malum inflige
re vel ꝓhibere qđcūqȝ ſit malū illud. ⁊ ideo q̄uis timor
filialis ⁊ ſuilis diuerſa mala reſpiciant. tamē quia nō
niſi ab eadem cauſa. ideo eſt vnus habitus ſm ſubām.
ſed vnus ꝑfectus ſcȝ filialis qui ꝑfectius cōiungit deo
alter impfectus ſcȝ ſuilis qui impfectius. Ad ꝑmum
ergo dicendum ꝙ ratio illa ꝓcederet ſi timor quē ſpūſ
ſanctus in nobis opatur ꝓncipaliter ordinaret nos in
hoc ꝙ idem malum ordinat aūt nos ꝓncipaliter ī deū
quem facit nos reuereri tam ſm ſuilē ꝙ̄ ſm filialem ti
morem. Ad ſcđm dicendū ꝙ virtus minus diſtat a
dono timoris filialis ꝙ̄ ſeruilis ꝯſiderata ꝑfectione et
impfectione non autē ꝯſideratis actu et obiecto. Ad
tertiū dicendum ꝙ amor eſt ꝓncipium timoris ſm ꝙ
habet reſpectū ad malum qđ horret nō autē ſm ꝙ ha
bet reſpectū ad cauſam mali.

D ſcđm ſic ꝓceditur ⁊ videtur ꝙ timor ſerui
lis tollatur adueniēte charitate. dicit̄ enim. j.
Joh. iiij. ꝙ timor nō eſt in charitate qđ expo-
nitur de timore ſuili. ergo timor ſuilis non
manet charitate adueniēte. ꝑ A timore ſuili deno-
minatur aliquis ſuus ſed ille qui habet charitatē iam
non eſt ſuus ſed filius. ſm illud Roma. viij. non enī ac
cepiſtis ſpiritū ſuitutis iterū in timore ⁊c. ergo adueni
ente charitate timor ſuilis recedit. ꝑ Timor ſuilis
odit p̄ſentiā eius quē timet. reſpicit enī deū vt punien
tem. ſed charitas faciat p̄ſentiā dei amari. ꝗ timor ſer-
uilis charitati opponit̄. ⁊ ita adueniēte charitate timor
ſuilis recedit. Sed ꝯtra timor ſuilis a ſpūſancto eſt
vt habetur in glo. Roma. viij. ſup illud. non enī accepi
ſtis ſȝ dona ſpūſſancti nō ſūt ſibijpis ꝯtraria. ergo cha
ritate adueniēte quā ſpūſſanctus opat̄ timor ſuilis nō
tollit̄. ꝑ Timor ſuilis a fide informi ꝓncipiū ſumit
filialis vero a fide formata. ſed fides informis nō tolli
tur ſm ſubſtantiā charitate adueniente ergo nec timor
ſuilis. ℞. dicendum ꝙ timor ſuilis adueniente cha
ritate non tollit̄ ſm ſubā ſed tollit̄ eius impfectio ſiue
ſuilitas qua habet oculum principaliter ad penam. et

hoc ideo quia timor reſpicit ſicut pncipale obiectum. vñ ſpēm habet deum vt potentē mala inferre. vel a malis liberare. ⁊ ꝓpter hoc q̄ſtūcunq̄ varietur reſpectus timoris ſm mala que deus poteſt inferre vel ꝓhibere talis variatio non attingit ad ſpeciem timoris. ſed ꝯſequitur ſpeciem. ⁊ ideo ꝑ hoc non tollitur ſubſtātia habitus ſ; formatur cum ꝑus eēt informis qḋ eñi ad hoc vel illḋ malum reſpiciat timor ꝓuenit ex diuerſa affectiōe amoris vt ſupra dictum eſt. ⁊ ꝓpter hoc charitate adueniente q̄ eſt amor ꝑfectus timor formatur ⁊ ꝑficitur. Et ꝑ h̄ ꝑ; ſolucio ad ꝑmas rōnes. ꝓcedunt eñi de timore ſeruili rōne ſue ſeruilitatis.

D tertiū ſic ꝓceditur ⁊ videtur ꝙ fortitudo donum nō differat a fortitudine ꝟtutis ſm Dyo. in ce. ierarch. ſpūalium ꝓprietates ex nominibus nos oꝑter accipe. ſed habitus virtutis ⁊ donum cōmunicāt in fortitudinis nomie ergo cōmunicāt in ꝓprietate. ergo habent idemptitatem. ℗ Greg⁹ dicit. fortitudo ꝯtra aduerſa dat fiduciā; trepidanti ⁊ loq̄tur de fortitudine dono. ſed hoc facit fortitudo virtus. ergo fortitudo virtus eſt donum. ℗ Donum differt a virtute inq̄ſtum ipam excedit ſed fortitudinis virtus cum ſit circa difficillimū qḋ eſt mors non poteſt excedi ab aliquo. ergo donum fortitudinis non differt a fortitudine virtutis. Contra diuerſorum generum ⁊ non ſubalternatim poſitoꝝ diuerſe ſunt ſpecies ⁊ differētie. ſed donū ⁊ virtus ſunt hm̄oi genera. ergo fortitudo que eſt in genere doni differt a fortitudine que eſt in genere ꝟtutis ℗ ſm Aug. fortitudinis eſt non tm̄ terrenas cupiditates repellere. ſed penitus obliuiſci. hoc aūt non eſt fortitudinis ꝟtutis. quia cupiditates nō ſunt materia eius. ergo fortitudo virtus non ē fortitudo donum. ergo non ſūt idē. ℞. dicendū fortitudo virt⁹ ⁊ fortitudo donum differūt q̄ſtum ad modum agendi. quia altiori regl'a regulatur ſc; diuina potētia fortitudo donū q̄ fortitudo virtus que regulatur potētia humana. vnde dicit phs in. iij. ethic. ꝙ fortis ē inſtupefactibilis. vt homo in his ſc; terribilibus q̄ ſūt ſm hominē. vnde q̄uis non eſſet fortitudinis virtutis ꝙ aggrederetur quiſpiā aliqḋ ſup humanas vires ſm philoſophū vt ꝙ aliquis martyr nudus ingrerēt ſe ī manus hoſtiū; tm̄ hoc eſt fortitudinis doni ſm theologū.

Ad qḋ obijcitur de nomie dicendū ꝙ fortitudo donum ⁊ virtus ſicut ꝯueniunt in nomie ſic in aliqua ꝓprietate. quia vtrūq; eſt. ad aliquid difficile ſuſtinēdū ſed non oꝑtet ꝙ ſint idem in re. tum in agēdo diuerſis regulis regulent̄. Ad ſcōm quod obijcitur de verbo Grego. dicendū ꝙ fortitudo virtus dat fiduciam trepidanti ī trepidatione cauſata ex difficultate nō excedēte humanas vires. ſed ſi excedat ꝯtra talem trepidationem dat cōfidentiam fortitudo donum ex fiducia diuini auxilij Ad tertiū qḋ obijcit̄ ꝙ virtus fortitudinis eſt circa difficillimū. dicendū ꝙ hoc verum eſt ſm gen⁹ non tamen ſm cōparationem ad oꝑantes. quia non excedit vires eius. ſed fortitudinis donum eſt circa illa que excedunt humanam facultatem q̄uis non diuinā potentiam cui innicitur

D quartum ſic ꝓceditur et videtur ꝙ pietas non ſit donum. donum eñi immediatius ordinat ad deum q̄ virtus. ſed pietas donū non immediatius ordinat in deum q̄ pietas que ē virtus. quia ſm Aug. x. de ciui. dei. pietas ꝓprie dei cultus ſolet itelligi quā greci theoſophiā vocāt. ergo pietas non eſt donum ℗ ſm Grego. in pncipio moral. pietas eſt que docet opera miſericordie frequētare. hoc autem eſt actus miſericordie, ergo pietas eſt idem cum miſericordia miſericordia aūt eſt virtus. ergo ⁊ pietas virtus autem nō eſt donum. ergo nec pietas. ℗ Pietas ſm Tullium. eſt beniuolētia in parētes. ⁊ ponit eā ptem iuſtitie. ſed iuſticia eſt virtus. ergo ⁊ pietas. ḡ non eſt donum. Contra eſt qḋ dicit̄ Eſa. xj. ibi eñi inter dona computat̄. ℗ Donum eſt ꝑfectio excellentiſſima. ſed pietas eſt hm̄oi. quia valet ad omnia vt dicitur. i. Timo. iiij. ergo pietas maxime debet poni donū. ℞ ꝙ donum in cōmunicationib⁹ altius dirigit q̄ aliqua alia virt⁹. quia ſm diuinā regulā. cōmunicatio aūt q̄ fit alitui ꝓpter deum dicit̄ opus pietatis. ⁊ ideo donū ꝙ hanc cōmunicationē ꝓpter deū facit congrue nominatur nomine pietatis. Ad primū quod obijcitur ꝙ donum immediatius ordinat in deum. dicendū ꝙ hoc verum eſt q̄ntum ad modum operandi ſiue menſura operis non autem q̄ntum ad obiectum vel finem. ⁊ ideo ſ; pietas que eſt latria ipi deo exhibeatur ī hoc tamē accipit aliquid humanū ꝓ mēſura ſc; obligationē qua deo obligatur ꝓpter beneficium acceptum rōne cuius eſt debitor ei. ſed pietas que eſt donū in hoc accipit aliquid diuinū ꝓ menſura vt ſc; deo honorem impendat nō q̄ ſit ei debitus. ſed quia deus honore dignus eſt. vnde ī honorando deum accipit ꝓ menſura dei dignitatem.

Ad ſcōm dicendū ꝙ differenter ē miſericordie ⁊ pietatē opa miſericordie alicui impēdere. miſericordie eñi eſt inq̄ſtum mēſuratur mēſura aliqua humana in actu ſuo ſc; vel ꝯiunctōe ſanguinis vel familiaritate vel ſaltem nate ſimilitudine. ſed pietatis doni eſt inq̄ſtū regulatur diuina regula in actu ſuo. vel q̄ q̄libet miſericordie opa impendit ſunt filij dei vel diuina ſimilitudine inſigniti. Ad tertium dicendū de verbo Tullij ꝙ pietas in parētes inq̄ſtū accipit mēſurā aliqḋ humanū eſt virtus. inq̄ſtū aūt aliqḋ diuinū ſic eſt donū.

Ic timor malus eſt ergo q̄ñcunq; timetur carnis periculū ſiue

amiſſio tēporalis boni timor peccatum eſt ℞ nō. niſi ſit inordinat⁹. ex eo ꝙ mala times corrigis te Cōtra ſm Aug. in timore ſeruili mala voluntas peccādi. ℞ verū eſt non abſoluta ſed cōdicionata. Sed cōn ꝙ vterq; timor. ꝯtra pncipiū nobilius eſt pncipiato. timor ignobilius donū eſt q̄ ſapia ℞ nō dr eius pncipiū cauſaliter ſed diſpoſitiue.

DI. XXXV

Oſt ꝑmiſſa diligenter

cōſiderandū eſt ⁊c. Hic ꝑmo q̄rit̄ vtrū cognoſcit donum. ⁊ videtur ꝙ non. cognitio eñi diuinoꝝ in ꝑſenti non habetur niſi ꝑ ſpeculū et in enigmate. i. ad Cor. xiij. videmus nunc ꝑ ſpeculum ⁊c. hec aūt ē cognitio fidei. gōis cognitio vie de diuinis eſt fides ḡ ſapia ē fides. ⁊ ſic virtus ⁊ non donum ℗ Sapiētia ꝑ ſtudium acq̄ritur nullū aut donum acquiritur. ſapientia ergo non eſt donū. Cōtra Eſa. xj. cōputatur inter alia dona. ℗ Donū eſt habitus nobiliſſimus. ſed inter omnes habitus rōnis ſapiētia videtur nobiliſſima. ergo ſapientia maxie debet dici donū. ℞ dicendū ꝙ ſapiens in ſingulis dicit̄ ille qui ꝑ cognitionē altiſſime cauſe quā habet ſc; finalē de omnibus que ſūt ī illo genere optime iudicat. vnde ⁊ ſapiēs ſimpliciter eſt qui ꝑ cognitionem quā habet de deo q̄ ē omniū finis de rebus recte iudicat. qḋ poteſt eſſe dupliciter. Uno modo ſm ſimplicē noticiam. ⁊ ſic aliquis pt dici ſapiens etiam ſi ſit malus. Alio modo ſm noticiā affectiuā que ꝓcedit ex hoc ꝙ homo ꝑ affectū amoris deo vnitur. ſicut dicit Dyoni. de Ierotheo ꝙ patiendo

diuina didicit diuina ſicut etiam tēperatus de his que ad tēperantiā ptinēt optimū iudicium habet. ⁊ talis ſapientia ponitur hic donū ſpūſſancti ſm quā ſpiritualis iudicat oīa: vt habetur .j. Cor. ij. Ad primū ergo qđ obijcitur de ſpeculo dicendū ꝙ hoc habet locū ī cognitione ſimplici que eſt q̄ſi ꝑ viſum vel auditum nō experimentali que eſt quaſi guſtū. de qua dicit .j. Job. ij. vnctio docet nos de omnibꝫ. Ad ſcđm de latria dicendum ꝙ ſapientia dicit theoſophia. id eſt. cultꝰ diuinꝰ ꝑ cauſaȝ diſponentē. quia ꝓxime ad eum inclinat non per eſſentiā. Ad tertium de ſapiā acquiſita dicendum ꝙ equiuoce accipit ſapientiā ⁊ theologus ſicut dictum eſt.

D ſcđm ſic ꝓceditur ⁊ videtur ꝙ intellectus non ſit donum. nullum enī donū eſt a natura ꝑ aliqđ lumen infuſum nobis. ſed intellectus nobis naturaliter infuſus eſt. ergo intellectus non eſt donum. ꝓ Dona gratuita danť ꝑ gratiam ſed intellectus quādoqȝ maior eſt in habētibꝰ minorem gratiam vł nullā. ergo non eſt donum gratuitū.

ꝓ ſm phm. vj. ethic. ſapientia ⁊ intellectus ꝟtutes ſunt intellectuales. nulla autē virtus eſt donum. ergo intellectus non eſt donū. Contra Eſa. xj. numerať inter ſeptem dona. ꝓ Donoꝝ ꝓpria ē ratio vt per ea quis ſuꝑ humanū modum opetur. ſed opatio intellectus eſt pcipue ſuꝑ hominē vt dicitur in ethic. ergo intellectus maxime debet dici donum. Rꝫ dicendū ꝙ inuiſibilia dei dupliciter cognoſci poſſunt a nobis. Uno modo ꝑ ꝯſiderationem diuinoꝝ effectuum. ⁊ ſic ꝑ fidē ea cognoſcimus que diuinis verbis aſſentit in quibus nobis diuina traduntur per cōparationem ad diuinos effectus. ⁊ ideo de viſione fidei dicit .j. Cor. xiij. videmus nunc ꝑ ſpeculum in enigmate. Alio modo cognoſcunť traſcendendo omnes dei effectus ſm ꝙ omnibꝰ que vident vel dicūt. deus cognoſcitur ꝑeminere. ⁊ hoc ꝓprie dicit intelligere diuina quaſi intrinſecꝰ ad ea penetrare. ⁊ hoc cōtingit dupliciter. Uno modo videndo ea ꝑ eſſentiam. ⁊ ſic intelligunt beati. Alio modo videndo ſolū de eis qđ non ſunt nō autē qđ ſunt ꝑ aliquod lumē infuſum. ⁊ ſic intelligūtur in via. ⁊ ita intellectus ponitur donum ſpūſſancti ſm illud apli. ij. Cor. iiij. nō ꝯtemplātibus que videntur ſed que non videnť. Ad pmū qđ obijcitur ꝙ intellectus eſt nobis naturaliter inſitus dicendum ꝙ hoc veꝝ eſt ꝓut eſt habitus pncipioꝝ ⁊ ſic non ē donum. ſed ꝓut ꝑ lumen ſupremū facit in ſe conſpicere ſpūalia. ſic non eſt nobis inſitus. ſed potius infuſus. et ſic eſt donum. Ad ſcđm qđ obijcitur de dono gratuito. dicendū ꝙ intellectus equoce accipitur ꝓ habitu acquiſito ⁊ ꝓ ꝑſpicacitate ingenij naturalis. ⁊ ſic eſt ī malis ⁊ ꝓ habitu infuſo. ⁊ ſic eſt in ſanctis viris. Ad tertium ꝙ ſapiētia ⁊ intellectus virtutes ſūt itellectuales dicendū ꝙ loqtur de intellectu q̄ eſt habitus acquiſitꝰ non infuſus per illuſtrationē luminis naturalis non ſupnaturalis.

D tertium ſic ꝓceditur ⁊ videtur ꝙ cōſilium non ſit donum. quia ſm Tulliū cōſilium eſt alicuius faciēdi vel non faciendi vere excogitata rō ſed hmōi excogitata ratō a natura eſt. non a gr̄a. ergo non eſt donū gratuitum. ꝓ Grego. ſpūſſanctus ꝯtra pcipitationē mentem inſtruit cōſilio ſed hoc ꝑtinet ad cautelam que eſt ꝑa prudētie. ergo cōſilium eſt virtus ⁊ non donum. ꝓ Dona ſe extendūt ad illa que ſunt de neceſſitate ſalutis. ſed ꝯſilium ſm ꝙ cōmuniter dicit dirigit in his que ſunt ꝑfectionis non neceſſitatis. ergo cōſilium non eſt donum. Sed cōtra Eſa. xj. inter dona cōputatur. ꝓ Uirtutibꝫ reſpōdent dona ſed quedam ꝟtus eſt ordinata ad bene cōſiliandum ſcȝ eubulia de qua phs in. vj. ethic. determinat ergo videtur ꝙ debeat eſſe aliqđ donū qđ ꝑficiat nos ad recte ꝯſiliandū. hoc autē eſt cōſilium. ergo eſt donū.

Rꝫ dicendū ꝙ ſm phm in. iij. ethic. ꝯſilium eſt q̄ſtio de operabilibus a nobis. ⁊ ideo non eſt de fine q̄ eſt pncipium in opandis ſicut nec in alijs ſciētijs eſt q̄ſtio de pncipijs illius ſciētie. in his autē que ſunt ad finē recte quis cōſiliatur ſm phm. ſi debitū finem ꝑſtituat ſi media accomoda ad finem inueniat. ſi tēpus conueniens ꝯſilium ꝑficiat ne tēpus agendi ꝑ moram trāſeat. ⁊ ad hanc rectitudinē conſilij ꝑducit eubulia vt dicit phs in vj. ethic. ſed quia opabilia humana cōtingentia ſunt ⁊ poſſūt deficere ne ad finē intentū ꝑducant ꝑ que homo cōſiliatur. ideo certitudinē cōſilij attingere non eſt humanum ſed diuinū. cuius eſt ꝑ certitudinem cunctꝰ contingentium ꝓuidere. ⁊ ideo ꝓpter ꝙ ad hanc certitudinem mens inſtinctu ſpūſſancti eleuať. ſupra humanū modum ad quē non poteſt rōnis dictamine. ⁊ ideo cōſilium eſt donū. Ad illud qđ pmo obijcit de Tullio dicendum ꝙ loqtur de ꝯſilio ꝓut eſt actꝰ naturalis rōnis nō ꝓut eſt habitus infuſus a deo. Ad ſcđm de cautela dicendū ꝙ cauere pcipitationem ex dictamie rōnis hoc ē cautele virtutis. ſed ex inſtinctu ſpūſſancti quo filij dei agūtur. Roma. viij. eſt cōſilium doni. Ad tertiū qđ ꝯſiliū dirigit in his q̄ neceſſitatis ſūt. dicēdū ꝙ q̄uis in arduis ad que oēs nō tenenť pcipue ſit donum cōſilij ſm ꝙ phs in. iij. ethic. ait. cōſiliū adhibetur in difficilibus in q̄bus nobis nō credimus nihilominꝰ tamē pōt eſſe in alijs.

D quartū ſic ꝓceditur ⁊ videtur ꝙ donū ſciētie non ſit tm̄ de his humanis. ſed etiā de diuinis. Eſt enim ſm Aug. de quibus fides ſaluberrima gigniť nutritur ⁊ roborať ſȝ hmōi ſunt diuina. ergo ſcientia eſt de diuinis. ꝓ Altior ē ſcientia donū q̄ȝ ſciētia que eſt virtus intellectualis. ſȝ illa etiam eſt de diuīs ſicut methaphiſica. ergo multo magis ſciētia donum. ꝓ Caput eſt ꝯforme mēbris ſȝ ſapientia que eſt de diuīs vt methaphiſica dicit caput ſcientiarū. ergo ⁊ ſcientia de diuinis eſt. Contra Augꝰ diuidit ſapientiā a ſciētia ꝑ hoc ꝙ ſapientia eſt de diuinis. ⁊ ſciētia de humanis. ꝓ Ad idem non ſūt neceſſarij duo habitus ſi vnus ꝑfecte perficiat. ſed ad diuina ꝑfecte ordinat ſapientia. ergo ſcientia non eſt diuinoꝝ.

Rꝫ. duoꝝ diuidentiū aliqđ cōmune illud qđ differentiam dignitatis ſuꝑ rōnē cōmunis addit nomē ꝓpriū ex illa dr̄ia accipit qđ aūt nullā differentiā dignitatis addit nomen cōmune retinet ſicut patet in ꝓprio ⁊ diffinitione. quia ꝓprium eſſentiale dicit diffinitio. ꝓpriū vero accidētale vocať nomie cōi ſcȝ ꝓpriū. ⁊ ideo quia ſapiētia eſt q̄ de altiſſimis ſuꝑ ſcientiā addit iudicium ⁊ aliarū ſcientiarū ordinationē ꝓprium nomen habet ꝓpter qđ ſapientia dicit. alie vero ſciētie que eis ſubdūť cum nullam differentiā dignitatis ſuꝑaddant ſimpliciter nomen ſcie retinent. ⁊ ideo ex rōne ſui nois apparet ꝙ ſapia eſt de diuīs ⁊ non ſcia cum illa ſint digniora et non ſcia ſiue loqmur de ſcia ſm ꝙ eſt virtus intellectualis ſiue ſm ꝙ eſt donū. Ad primū ſcia eſt de his q̄bus fides ſaluberrima ⁊c. dicendū ꝙ humana ducūt in cognitionē diuinoꝝ. ⁊ ideo Augꝰ dicit ꝙ ſcientia eſt đ rebus humanis non tamen de omnibꝫ ſed de his q̄bus fides gignitur. Ad ſcđm ꝙ altior eſt ſciētia donū. dicendum ꝙ altior eſt quo ad modū. quia ex pſcientia ſpūſſancti certitudinaliter de agendis iudicat. ſed ex ꝯiecturis q̄buſdam prudētia ſm ꝙ dicitur Sapie. ix. cogitatōes mortaliū timide ⁊ incerte ꝓuidētie noſtre. ſȝ methaphiſica ex vniuerſalibus pncipijs certitudinaliter de alijs

ſciētijs.ſ; nō ꝗ̄ ad obiectū ſcia donū altioꝛ eſt methaphiſica .q꞉ iſta de hūanis rebꝫ, methaphiſica de rebꝫ diuinis. Ad tertium ꝙ ſcientia eſt caput ſcientiarum. dōm ꝙ methaphiſica eſt locutiō ſm aūt Dio. ex' ſiſitu/dinarijs locutionibꝫ nō eſt argumentādū.

ve fides ſaluberrima

gignit̄ hoc intelligit̄ ꝗ̄tū ad diſtinctōē ʒ articuloꝝ. ſiue ꝗ̄tū ad exhoꝛtacionē ad fidē ſm ꝙ fides eſt ex auditu nō ꝗ̄tū ad hītū fidei ꝗ eſt ex infuſiōe. Abſtinere vero a malis ⁊c̄. hoc ē timoꝛis ſicut exequētis ſcīe ſicut dirigentis.

DI. XXXVI

Olet etiam queri ⁊c.

Hic pmo ꝗ̄rit̄ vtrū ꝟtutes politice ſint ꝯnexe. ⁊ videt̄ ꝙ nō. Virtutes em̄ politice ex actibꝫ acquirūt̄. vt ꝓbat pħs in .ij. eth. ſ; act⁹ nō ſunt ꝯnexi. ḡ nec pollitice virtutes. ꝓ. ſm pħm in .iiij. eth. ſicut prudētia oēs ꝟtutes moꝛales ita ſapia oꝛdinat oēs ſcias ꝗ̄ſi caput ſciētiarū. vt dꝛ in .vj. eth. ſed ꝓpter hoc ſcie nō ꝯnexe ſūt. ḡ nec ꝟtutes. ꝓ. ſm pħm in .iiij. eth. ꝗ circa honoꝛes mediocres moderate ſe hꝫ ñ ē magnanim⁹. ꝯſtat aūt qꝺ ē virtuoſus ſm aliā virtutē quā ipe dicit innoiatā. ḡ vna virt⁹ pt̄ hrī ñ habita alia ꝓ. Aug⁹. dicit̄ ad Jero. ꝙ nō ē diuia ſnia ꝗ dicit̄ qui hꝫ vnā hꝫ oēs. ḡ cū oīs vera ſnia diuina ſit. ſm Amb. Omne veꝝ a ꝗcūꝗ dicat̄ a ſpūſancto ē. videt̄ ꝙ nō ſit vera ſnia. Cōtra. Dioni. ad pāmatiū. quattuoꝛ virtutes deſcribūt ſtoici ita ſibi ꝯnexas. vt ꝗ vnā nō habuit oībꝫ careat. ⁊ ꝗ vnā habuerit oēs habeat. ḡ oēs virtutes ſūt ꝯnexe. ꝓ. Spēs infert gen⁹. ḡ iuſticia infert virtutē. ḡ quicūꝗ ē iuſt⁹ eſt ꝟtuoſus. ḡ oī virtute plen⁹. ℟. Virt⁹ pt̄ duplr̄ ꝯſiderari. vno modo ſm eſſe ipſi⁹ impfectū ſm ꝙ ineſt nobis a natura. ſm ꝙ dicit pħs. ꝙ ſeminaria virtutū inſunt nobis a natura. ⁊ ſic virt⁹ dꝛ ꝗdā nal̄is inclinatio ad actū virtut;. ⁊ hō mō vna pōt hrī ſine alia cū naturalr̄ aliꝗ apti ſint ad libertaliatē ꝗ ſūt ꝓni ad luxuriā ex nal̄a ſue cōplexiōis.

Alio mō ꝯſiderat̄ virt⁹ ſm eſſe pfectū qꝺ ex aſſuetudine recipit: ⁊ ſic accipit nomē pollitice virtutis. ⁊ hoc mō oēs virtutes ſūt ꝯnexe. Ad qꝺ triplex rō ex pħoꝝ dictis accipit̄. ꝓ. quidē ſumit̄ ex oꝛdine ꝟtutis ad prudentiā. nulla em̄ virt⁹ ſine prudēcia eſſe pt̄. p quā virt⁹ ꝗlibet in finē ſuū tēdit p debita media ꝗ prudētia ꝯſiliando adinuenit vñ dicit Greg. ꝙ niſi virtutes reliꝗ ca ꝗ appetūt prudent' agūt ꝟtutes neꝗꝗ ēē pñt. Silr̄ nec prudētia cū ſit recta rō agibiliū pt̄ ēē ſine ꝟtutibꝫ alijs moꝛalibꝫ p ꝗs habem⁹ rectā eſtimationē de fine ꝗ ē pncipiū opabiliū. q꞉ ꝗlis vnuſꝗſꝗ eſt ſm hītū talis finis vidꝫ ei ſicut aliꝗs errās circa pncipia ſpeculatiua ꝑuerſe rōcinaret̄. Scḋa rō ſumit̄ a ꝯditiōibꝫ ꝗs cōiter in oī virtute opoꝛꝫ ēē. vñ Seneca dicit. Oē qꝺ hñ fit iuſte foꝛtit' prudēter tpate fieri. ꝗ̄uis vnāquāꝗ ꝗlibet virt⁹ pncipalr̄ ſibi vendicet ꝓpt' qꝺ illi⁹ ꝯdicionis cā ē. in ꝗlibet alia ꝟtute. q꞉ ſm pħm illud qꝺ ē maximū in ꝗlibet genere eſt cā alioꝝ. vñ foꝛcis ꝗ eſt circa maxīa difficilia pſeuerās facile in alijs difficultatibꝫ minoꝛibus pſeuerat. Tertia rō ſumit̄ ex fine quē intēdit ꝗlibet virt⁹. ꝗlibet eni ꝟt⁹ opat̄ ꝓpt' bonū ꝟtut; ſimplr̄ qꝺ pncipalr̄ itēdit. iō nullo mō ab ipo intētionē deflectit. vñ virt⁹ nō pt̄ ēē cū aliꝗ vicio. Ad pmū qꝺ obijcit̄ ꝙ act⁹ ñ ſunt ꝯnexi. dōm ꝙ veꝝ eſt ꝗ̄tū ad materiā cū poſſit ſe aliꝗs exercē ita in actu alicui⁹ ꝟtutis ita ꝙ nō alteri⁹. ñ m̄ ꝗ̄tū ad foꝛmā quā iponit rō circa actū cuiuſlibꝫ virtutis q꞉ ex eiſdē pncipijs ꝓcedit circa materiā cuiuſlibꝫ virtutis ſcꝫ ex intētiōe ⁊ dilectōe ꝓprij boni ꝗ̄uis eius bonū ſcꝫ rōnis ꝗ̄tū ad aliquā ꝯditōem magis reluceat in aliꝗ ꝟtute ꝗ̄ꝫ i alia ſicut iam dictū ē. Ad ſcōm de prudēcia ⁊ ſapia dōm ꝙ nō ē ſilr̄. q꞉ ſcie alie addūt pncipia ſpecialia ad pncipia cōia ſapie. ſ; non ſic ꝟtutes ſuper pncipia prudētie cū eadē ſint pncipia prudētie ⁊ aliarū ꝟtutū ſm pħm. fines moꝛaliū ꝟtutum ꝗ ſe hñt vt pncipia i practic;. ſūt pncipia prudētie ⁊ aliaꝝ ꝟtutū. Ad tertiū qꝺ obijcit̄ de magnanimitate dōm ꝙ ꝗ moderate ſe hꝫ circa mediocres honoꝛes ꝗ̄uis nō habeat ſemp actū magnanimitatis ꝙ ei⁹ materia nō ſibi cōpetit hꝫ tn̄ habitū ꝗ etiaꝫ circa illas optime ſe hrēt ſi materia illa ſibi cōpeteret ⁊ ſic ē de liberali ⁊ magnifico. Ad ꝗ̄rtum dōm ꝙ ab Aug. negat̄ ēē diuina ſnia ꝗ habet vnāꝫ habet oēs. dōm ꝙ hoc eſt q꞉ non ē ex ſacra ſcptura ꝓlata ꝓpter qꝺ neceſſe ſit ei ꝯſentire.

D ſcḋꝫ ſic ꝓcedit̄ ⁊ videt̄ ꝙ ꝟtutes ḡtuite non ſint ꝯnexe. xp̄s habuit oēs virtutes alias cui tn̄ defuit fides ⁊ ſpes .i peccatoꝛib⁹ etiam ē fides i ꝗb⁹ nō eſt charitas. ḡ vna ꝟtus pt̄ haberi ſine altera. ꝓ pſeuerācia ē ꝗdaꝫ ꝟtus. ſ; multi hñt ꝟtutes aliꝗs in ꝗb⁹ nō pſeuerant. ḡ vna ꝟtus pt̄ haberi ſine alia. ꝓ Cōiugati et inocentes pñt hrē caſtitatē ſine ꝟginitate ⁊ pnia. ergo non eſt neceſſariū ꝙ ꝗ habet vnā habeat oēs. Cōtra Greg⁹. virtus vera nō ē ſi cū alijs mixta nō eſt. ḡ ꝯnexio ē i ꝟtutibꝫ veris. ꝓ vt dicit Aug⁹ i lr̄a. virtus ē charitas ꝗ diligit̄ qꝺ diligēdum ē. ḡ ꝗ charitatē nō habet nullā ꝟtutē habet. q꞉ non diligit qꝺ diligere debet̄. ꝗ ꝟo charitatē habet oēm ꝟtutem hꝫ. q꞉ diligit oē qꝺ diligendū. ḡ ꝟtutes ḡtuite ita ꝯnexe ſunt ꝙ ꝗ habet vnā habet oēs. ℟. ex tribus ſumit̄ ratio ꝗ̄re virtutes ſūt annexe. pmo ex pte charitatis ꝗ eſt foꝛma ꝟtutum ꝗ eſt vna. ſcḋo ex parte grē ꝗ eſt radix ꝟtutū ꝗ eſt vna. tertio ex pte efficiētis. id eſt dei a ꝗ impiū ē dimidiā ſperare veniā vt ſancti dicūt ꝗ nihil impfectū relinꝗt. vñ qñ aliquē iuſtificat oēs ꝟtutes ei ſil' infundit. Ad primū de xp̄o ⁊ alijs hoībus dōm ꝙ xp̄s erat nō purus viatoꝛ. ſ; compꝛehēſoꝛ. ⁊ ideo ꝟtutes ſcꝫ fides ſpes ꝗ habēt impfectōem annexā ꝗ non cōpatiūt̄ ſe cū ſtatu pfectionis ſiue cōphenſionis non fuerunt in xp̄o ꝯnecio aūt ꝟtutum itelligitur eſſe in ſtatu vie qui ē ſtatus impfectionis. Jn alijs autē hoībus ꝗ̄uis ſint fides ⁊ ſpes nō tn̄ hñt rōnem virtutis. q꞉ ſunt ſine charitate a ꝗ eſt oīs ratio virtutis ſm theologū. q꞉ p eam habent aſſequi finē virtutis ꝗ eſt beatitudo. Ad ſcḋꝫ de pſeuerātia dōm ꝙ vno modo eſt ſpecialis virtus ſm ꝙ dicit ꝓpoſitum pſiſtendi vt non recedat qs a rōne recta ꝓpter triſticias ſiue a virtute vt dicit̄ .vij. ethic̄. ⁊ ſic ē ſimul de neceſſitate cū alijs ꝟtutib⁹. Alio modo ē quoddam accidens virtutum ſm ꝙ dicit ipaꝝ ꝯtinuatōem vſꝗ in finem. ⁊ ſic nō eſt neceſſario ſimul cū alijs virtutibus. Ad tertiuꝫ de pnia ⁊ ꝟginitate dicēdū ꝙ pnia ſup eſſentiā virtutis ꝗ ꝯſiſtit in peccati deteſtatōe addit accidens quoddā. ſ. doloꝛē de peccato cōmiſſo ꝗ̄tū ad primū eſt i innocēte ꝗ̄uis nō ꝗ̄tum ad ſcōm. ſilr̄iter eſt de ꝟginitate ꝗ pter eſſenciā virtutis ꝗ conſiſtit in abſtinentia a licito coitu addit accidens quoddā. ſcꝫ ꝓpoſitum ppetue integritatis ꝗ̄tum ad primū eſt in cōiugato ꝗ̄uis non ꝗ̄tum ad ſcōm.

D tertiū ſic ꝓcedit̄ ⁊ videt̄ ꝙ ꝟtutes nō ſunt equales. j. ad Coꝛ. xiij. dicit̄ ꝙ charitas maioꝛ eſt fide ⁊ ſpe. ſed ꝗlibet haꝝ eſt ꝟtus. ergo vna virtus eſt maioꝛ alia. ꝓ ꝗ̄titas virtutis obiecto menſurat̄. ſed vna virt⁹ ad plura obiecta ſe extēdit ꝗ̄ꝫ alia. ḡ vna virtus ē maioꝛ alia. ꝓ habitus eſt ad actus habilitare. ſ; homo qñꝗ eſt magis habilis

ad actus vni⁹ ꝟtutis ꝙ̄ ad act⁹ alteri⁹. ḡ h̄z vnā ꝟtutem magis intēſam ꝙ̄ aliā. Cōtra q̄cūq̄ʒ ſimul et ab eadē cauſa eq̄liter cauſant̄ ſimul augmētant̄ ⁊ minuūt̄. ſʒ ꝟtu-tes a gr̄a eadē oēs ſimul cauſant̄. ḡ ſimul augmētant̄ ⁊ minuūt̄. ḡ ſemꝑ ſunt eq̄les. ℗ Sm̄ ꝙ̄titatē ꝟtutis eſt ꝙ̄titas meriti ⁊ ſm̄ ꝙ̄titatem meriti ꝙ̄titas p̄mij ſʒ nō ꝑt eidem deberi p̄miū maius ⁊ min⁹. ḡ non pōt ī eodeʒ eſſe virt⁹ maior ⁊ minor. ḡ oēs ſūt equales. ℞° dōm ꝙ de equalitate ꝟtutū eſt loqui tripliciter. Aut quo ad ꝙ̄titatē dignitatꝭ ſic nō ſūt equales. qꝛ charitas maior eſt alijs. Aut quo ad ꝙ̄titatē extenſionis ꝑ cōpatōēʒ ad obiecta ſic non ſūt eq̄les. qꝛ ad plura ſe extendit prudē-tia ꝙ̄ tpantia. Aut quo ad intēſionis ſeu vigoris ꝙ̄tita-tem. ⁊ hoc dupliciter. Uno mō q̄ ad vigorē eſſentialem quē recipit ꝟtus ex ꝑte gr̄e Alio modo quo ad vigorem accidentaleʒ quē recipit ex ꝑte ſubiecti. p̄mo modo ſūt equales ſcʒ quo ad habitum. ſcd̄o modo inequales ſcʒ quo ad vſum. habitus enī totaliter eſt a gr̄a. ſed vſus ē ꝑtim a li. ar. ⁊ ſic ptʒ reſpōſio ad p̄ma duo obiecta Ad tertiū de habilitate ad actuʒ dōm eſt ꝙ hoc non tm̄ ꝑt ꝯtingere ex diuerſitate habituū. ſed ex diuerſa diſpoſi-tione ſubiecti.

℗ quartum ſic ꝓceditur ⁊ videt̄ ꝙ vicia ſunt ꝯnexa. vitium enī eſt ꝑuatio ꝟtutis. ſed q̄ ha bet vnū vitium ꝑuatus eſt oīni virtute. ergo habet oē vicium. ℗ Jac. ij. qui offenderit ī vno fact⁹ ē re⁹ oīm ℗ Sic̄ vna eſt radix oīm virtutū ſcʒ gr̄a vel charitas. ita vna oīm maloꝝ ſcʒ cupiditas. j. ad Timo. vj. ergo ſicut ꝓpter ꝯnexionem in vna radi-ce q̄ habet vnam virtutē habet oēs ita ꝓpter ꝯnexionē ꝯſimilem q̄ habet vnū vitium habet oīa. ℗ Uirt⁹ ⁊ vitia ſm̄ theologos ſunt imediate oppoſita. ſed nulla virt⁹ ineſt habēti aliq̄d peccatū ḡ inſūt oīa vitia oppoſi ta ſingulis ꝟtutib⁹ habēti aliq̄d pctm̄. Conetra pctm̄ ꝯtingit infinitis modis ſm̄ Dyo. ⁊ pħm. ſed impoſſibi le eſt infinita ineſſe eidē. ergo nō poſſunt oīa peccata ꝯnexa eſſe. p̄terea impoſſibile eſt ꝯtraria ſimul eideʒ in eſſe. ſed ꝯtrarium eſt vitiuʒ vitio ſicut ꝓdigalitas aua-ricie. ḡ. ℞° ī vitio ē duo ꝯſiderare vnum ex ꝑte auer ſionis a bono incommutabili. Aliud ex parte cōuerſi onis ad multa bona cōmutabilia ex ꝑte auerſionis cō-nexa ſunt vitia. i. quo ad ſubtractōēm gr̄e ⁊ penā dāni ſed non ex ꝑte ꝯuerſionis. id ē. quo ad ꝓnitatem culpe ⁊ penam ſenſus. nam habitus ipi ſcʒ ꝓnitates vitiorū generant̄ ex opibus noſtris. vnde non habēt vnam cau ſam ſed multas que ſimul ꝯcurrere non poſſunt. habi-tus vero ꝟtutum habēt cauſam vnam ſcʒ deū. ideo hn̄t ꝯnexionem. Ad primū q̄d obijcit̄ ꝙ vitium eſt ꝑua-tio ꝟtutis dōm ꝙ duplex eſt ꝑuatio. vna que eſt ꝑuatio ſimplex. vt cecitas viſus. alia ē fundata ſuꝑ ꝯtrariū ha-bitū vt nigredo albi. p̄mo modo q̄ habet vnū vitiū pri uatus eſt oī ꝟtute nō ſcd̄o. ſcd̄o ꝟo mō nō p̄mo vitium ē ꝑuatio ꝟtutis. Ad ſcd̄m dōm ꝙ dictū Jac. intelli git̄ de reatu quo ad penam dāni non ſenſus. Ad ter tium ſicut vna eſt radix. dōm ꝙ nō eſt ſile. qꝛ charitas vna numero radix eſt oīm virtutū ī eodē. ſed cupiditas non vna numero nec ſpecie ſed genere radix eſt omniū vitioꝝ. Ad q̄rtum virtus ⁊ vitiū ſūt oppoſita imedi ate dicendū ꝙ hoc intelligit̄ ſm̄ ꝙ vitiuʒ dicit̄ ſimplex ꝑuatio non ſm̄ ꝙ dicit̄ vitiuʒ ꝓprie ꝑuatio fundata ſuꝑ habitū ꝯtrariū. qꝛ ꝑ vnū actū vitij amittit̄ virtus gra-tuita non tm̄ generat̄ habitus vitij.

Bi eſt charitas quid

ē q̄d poſſit deeſſe. ḡ oēs alie virtutes ſuper fluūt. ℞° hoc itelligit̄ ꝓpter neceſſariam ꝯnexionē aliaꝝ virtutum quaꝝ ipā eſt cauſa nec tm̄ alie ꝟtutes ſuꝑfluunt. qꝛ ꝑ charitatē ꝑficit̄ volūtas ꝑ alias ꝟtutes alie vires. ꙗ̄to magis ineſt virtus tāto min⁹ in eſt vitiū. Cōtra non ſimul ſūt ℞° dōm ꝙ loq̄t̄ de vi tio pene. id eſt. ꝓnitatis ad malū non culpe. vel ꝑt dici ꝙ dicit̄ min⁹ hr̄e de vitio q̄ a vicio magis elongatur. qꝛ nō iuſtificatōis gr̄a. Cōtra impletio p̄ceptoꝝ dei iu ſtificat. ℞° intelligit̄ de oꝑe opato nō de oꝑe opante.

DI. XXXVII

Ed iā diſtributio de

calogi ⁊c̄. Hic p̄mo q̄rit̄ ⁊ videtur ꝙ non fuerit neceſſariū aliq̄d p̄ceptū tradi homini Ro. vij. pctm̄ occaſione ſūpta ꝑ mandatū opatū eſt ī me oēm ꝯcupiſcentiā. ḡ mādatū ē occaſio oīs ꝯcupiſcentie. ſʒ tale non debuit hoī impo ni a deo q̄d oparet̄ in hoīe oēm ꝯcupiſcentiā. ḡ nec mā-datū. ℗ Infirmi nō ſunt onerib⁹ aggrauādi ſed alle uiandi cum ḡ homo poſt pctm̄ infirmatus fuerit nō de buit ei onus p̄ceptoruʒ imponi. ℗ Lex cogit hoīem metu pene ſʒ coactio detrahit merito. qꝛ ſuicia quāto magis volūtaria ſūt tanto magis grata. ḡ nō debuit ei lex mandatoꝝ dari. Cōtra Roma. vij. peccatū non cognoui niſi ꝑ legem. ſʒ neceſſarium fuit pctm̄ noſcere vt ſcʒ vitaret̄. ḡ neceſſariū fuit legem dari. Itē ī intel ligibilib⁹ diſciplinaꝝ non ſufficit hoī cognitio iterior ſine doctrina exteriori. ḡ nec in opabilib⁹ ꝟtutum lex ī teriorſine exteriori. ℞° neceſſariuʒ fuit p̄cepta legis naturalis populo dari ⁊ ī ſcriptum redigi. ꝓpter q̄tuor rōnes. Primo ꝑ ꝯtrariā ꝯſuetudinem peccādi ratio naturalis in q̄ ſcp̄ta erāt obtenebrata erat. Scd̄o quia ⁊ ſi ī aliq̄bus vigebat rō tn̄ ꝓpter amorē boni in eis de-ficiētem coactione precepti ad bonum inducēdi erant. Tertio vt ad opa virtutis non ſolū natura inclinaret. ſed reuerētia diuini imperij. Quarto vt magꝭ memorie traderent̄ ⁊ frequenti⁹ in cogitatione verſarent̄. Ad primū de ꝟbo apl̄i dicendū ꝙ mandatū ꝑ accidens au-get ꝯcupiſcentiā. quia ex eo ꝙ aliq̄d ꝓhibetur. ponitur homini quaſi ī alto. ⁊ ideo q̄ſi quoddā arduum illud ap petit homo. ſed ꝑ ſe docet q̄d cauendū. ⁊ qꝛ homo exce-catur ꝑ culpam indigebat cogitare q̄d cauendum. ideo neceſſariū fuit ei tradi mandatum. Ad ſcd̄m de infir mis dicendū ꝙ ꝙ̄uis infirmi non ſūt onerandi oneri-bus oppreſſiuis que virtutē debilitant ſunt tamē oneri bus alleuiatiuis ſeu ſanatiuis que ꝟtutem iuuāt ⁊ ta-lia onera ſunt p̄ceptoꝝ. Ad tertiū de coactiōe dicen-dū ꝙ duplex eſt coactio. q̄dā violentie. hec tollit meri-tum. q̄dam obligationis. hec nō tollit. qꝛ non aufert li bertatē volūtatis. p̄mo modo nō cogit lex ſed ſcd̄o. vn̄ non diminuit meritum in eo. q̄ voluntarie implet legē. ſed in eo qui ſolo metu punitionis cogit̄ ad implēdū.

℗ ſcd̄m ſic ꝓceditur ⁊ videtur ꝙ non debeāt eſſe decē legis p̄cepta Roma. xiij. plenitudo le gis eſt dilectio. ergo non oportuit dari niſi p̄ ceptum dilectōis. ℗ Roma. vij. ꝯcupiſcē-tiam neſciebā eſſe peccatū niſi lex diceret glo. bona ē lex q̄ dum ꝯcupiſcentiā ꝓhibet oīa mala ꝓhibet. ḡ ſuffe-ciſſet ꝓhiberi ꝯcupiſcentiam ſine ꝓhibitione alioꝝ ma lorum Cōtra contingit peccare in deum in ſe ⁊ ī ꝓxi mum. ergo debuerunt dari p̄cepta ꝓhibentia peccatuʒ non tm̄ in deū vel ꝓximum. ſed etiā in ſeipm̄. ergo plu ra debuerūt eſſe p̄cepta. ℗ Ubicūq̄ʒ ꝯtingit peccatū eſſe in oꝑe. ꝯtingit eſſe peccatum ī interiori ꝯcupiſcētia qꝛ ꝯſenſus in pctm̄ pctm̄ eſt. ſed furtū ⁊ mechia ꝓhibē tur diuerſis p̄ceptis q̄ntum ad actū ⁊ ꝯcupiſcentiam. ḡ eadeʒ rōne alia peccata debuerūt duplicib⁹ p̄ceptis ꝓ-

hiberi. ℞ ad Gal. iij. lex ꝓpter tranſgreſſores poſita eſt. ergo debuerūt dari ꝓhibitiões de ſingulis ſpeciebus tranſgreſſionū ſcʒ de peccato ſupbie vane glīe inuidie ⁊ ceteris alijs peccatis. R° dicendum ꝙ ſm duo p̄cepta charitas ſcilʒ in deum ⁊ in ꝓximum dantur precepta ordinantia in deum ſcʒ p̄cepta p̄me tabule ordināntia in ꝓximum p̄cepta ſcd̄e. in deo aūt ſunt ſūma maieſtas q̄ appropriatur patri. ſūma ſapia. id ē. veritas que filio ſūma bonitas q̄ ſpirituiſancto p̄mū p̄ceptū ordinat ꝑ actū exterioris opationis que eſt adoratio vnius dei in ſūmam maieſtatē. ſcd̄m ꝑ actum ſmonis de non iurādo in ſūmā veritatē. tertiū ꝑ actum cordis q̄ ē ſanctificatio in ſūmam bonitatē. ad ꝓximū aūt ordināt p̄cepta ſcd̄e tabule ſm ꝙ in eo relucet imago dei. aut ergo ſm ꝙ in eo relucet ꝓprietas patris. ⁊ ſic in eū ordiat primū p̄ceptum ſcd̄e tabule qđ eſt honorare parentes. aut veritas filij ⁊ ſic illud p̄ceptū qđ eſt non falſum teſtimoniū dices. aut bonitas ſpūſſctus ſic debemus ei īnocentiam ſcʒ ne ledamus eū in ꝓpria pſona ⁊ cōtra h̄ nocumentū ordinat illud non occidas. ne ledamus i ꝑſona ſibi ꝯiuncta. nec in rebus ſuis. ⁊ hoc neq̧ actu exteriori neq̧ interiori ꝯtra nocumentū in pſona cōiuncta actu exteriori eſt illđ nō mechaberis. actu interiori. nō ꝯcupiſces vxorem ꝓximi tui cōtra nocumentū in rebus ſuis actu exteriori eſt illud non furtū facies actu interiori nō cōcupiſces rem ꝓximi tui. Ad primū qđ obijcitur de dilectōe dicendū ꝙ in p̄cepto dilectionis ꝯtinentur omnia ꝑ reductionem ſicut in generali pncipio. ſed nihilominus oꝑtuit dari p̄cepta moralia magis ſpecialia ⁊ ꝓpinqua ꝓpter legis naturalis obtenebratōēʒ. Ad ſcd̄m de ꝯcupiſcentia dicendū ꝙ in ꝓhibitione cōcupiſcentie ꝯtinentur omnes ꝓhibitiones ꝑ reductiōem ſicut in p̄ma radice generali. ſed nihilominus quia tā generalis ꝓhibitio non ſufficeret oꝑtuit dari alias ꝓhibitiones magis exp̄ſſas in ſpeciali. Ad tertium qđ ꝯtingit peccare in deum ⁊ in ſe ⁊ in ꝓximū. dicendū ꝙ ſm phm. lex intendit bonum cōmune. ideo non p̄cipit vel ꝓhibet actus hominis niſi inq̄ntum ad alterum ordinantur. inde eſt ꝙ non dat ſpecialia p̄cepta vel ꝓhibitiones de ordinatione ſui quo ad ſeip̄m ſed hanc implicite docent in ordinatōe ſui ad deum ⁊ ad ꝓximū. Ad quartum de adulterio ⁊ furto voluntatis ⁊ opis dicendum ꝙ non eſt ſimile. quia maior eſt inclinatio nature corrupte ad adulterium ⁊ furtū. quia in vno mouet voluntas in altero vtilitas q̄ȝ in homicidio ⁊ alijs. Ad q̄rtum de ꝓhibitionibus dicendū ꝙ q̄uis lex propter trāſgreſſores ſit poſita non tamē oꝑtuit oīa mala exp̄ſſe ꝓhiberi. ſed illa que p̄mo vitanda occurrunt ad virtutem tendenti. ⁊ ex hoc apparet ordo p̄ceptorum. quia ei primo occurrunt vitāda peccata operis q̄ȝ oris ⁊ illa q̄ȝ cordis tanq̄ȝ grauiora. ideo hunc ordinem tenet legiſlator in ꝓhibitionibus faciendis q̄ntum ad aliqua p̄cepta.

D tertiū ſic ꝓceditur ⁊ videtur ꝙ non oīa legis p̄cepta ad hec decem reducātur. ea que ſunt diuerſorum generum ad ſe inuicem non reducunt̄ ſed moralia ⁊ cerimonialia ſunt diuerſorum generuʒ ergo cerimonialia ad moralia nō reducuntur. ℞ Manente cauſa manet effectus. ſed q̄dam p̄cepta legis mutata ſūt vtpote cerimonialia ⁊ aliqua iudicialia moralibus p̄ceptis manētibus. ergo nō reducuntur ad iſta ſicut ad cauſam. ℞ Que ſūt a pncipio volūtario vt artifitialia ad ea que ſūt naturalia nō reducūtur. ſed cerimonialia ſunt a volūtate inſtituent̄ moralia a natura. ergo cerimonialia ad moralia nō reducūtur. Contra dilectio dei ⁊ ꝓximi in illis decem p̄ceptis cōtinetur ⁊ p̄cipitur. ſed oīa p̄cepta legis ad dilectionem dei ⁊ ꝓximi reducūtur vt habetur Mat. xxij. In his duobus mandatis vniuerſa lex pendet ⁊ ꝓphete. ergo reducūtur ad illa decē. ℞ Omne p̄ceptū rōnale ad rationem rectam reducitur. ergo ad illud naturale. ſed decem p̄cepta decalogi continent ea que ſūt de dictamine iuris naturalis. ergo ad ea omnia alia p̄cepta rationalia reducuntur. R° ſicut in ſpeculādis ex p̄mis ⁊ vniūſalib⁹ pncipijs oīa alia pncipia deriuantur ⁊ ꝓbantur. ⁊ ideo ad ea omnia reducuntur. ita ⁊ in agendis ex primis p̄ceptis legis naturalis omnia alia p̄cepta deriuantur ⁊ ꝓducuntur. ideo ad ea omnia alia reducuntur. ⁊ ideo iudicialia moralia ⁊ poſitiua. Ad primum illa que ſunt diuerſorum generum ⁊c̄. dicēdū ꝙ q̄uis non reducātur ad inuicem reductione eſſentiali reduci tamen poſſunt reductione cauſali vt accidentia omnia ad ſubſtantiam. q2 ſubiecta materia cuʒ forma ſm philoſophū cauſa ē omniū que fiūt in ea. Ad ſcd̄m manēte cauſa. dicendum ꝙ cerimonialia non reducuntur ad moralia vt ad cauſaʒ imediatam ſʒ remotam mediāte aliqua cauſa variabili ſcʒ ſignificatōe cp̄i venturi incarnandi. ſimiliter quedaʒ iudicialia que ꝓ loco ⁊ tempore ſtatuebātur. illud vero itelligitur đ cauſa ꝑ ſe ⁊ īmediata. Ad illud de artifitialibus dicēdū ꝙ q̄uis non reducāt̄ ad naturalia vt ad genus vel cauſam efficientē reducunt̄ tamē ꝑ aliquē modū inq̄ntuʒ ꝑ inſtrumēta naturalia ⁊ ex materia naturali fiunt.

D quartum ſic ꝓceditur ⁊ videtur ꝙ p̄cepta decalogi ſint diſpēſabilia. omnis vicari⁹ habens a domino ſuo ſibi cōmiſſam plenitudinē poteſtatis pt in p̄ceptis domini ſui diſpenſare. ergo papa poteſt diſpenſare in p̄ceptis chriſti. ⁊ ſic in p̄ceptis decalogi. ℞ Ex precepto iudicis q̄uis lex dicat non occides licet tamē occidere. ergo iudex poteſt contra legis p̄ceptum diſpenſare. ℞ Ex precepto imperatoris vel iud ic3 licet rem alienam inuito domio cōtrectare ⁊ ei auferre. ergo poteſt contra p̄ceptum de non furando diſpenſare. ℞ Machabei diſpenſauerunt cōtra preceptum de ſabbato. j. Mach. ij. ergo licet homini contra p̄cepta decalogi diſpenſare. Contra dicit Beda libro de diſpenſatione ⁊ p̄cepto. nulli licet diſpenſare contra p̄ceptum a ſuo ſuperiori impoſitum. ſʒ p̄cepta decalogi ſunt p̄cepta diuina. ergo nulli homini licet in eis diſpenſare. ℞ In quolibet genere eſt vna prima menſura quā oportet eſſe certiſſimam ⁊ infallibilem vt dicit philoſophus in ethic̄. ſed prima menſura omniū actuum humanorū eſt lex decalogi. ergo in nullo caſu ab ea diſcedere licet. ⁊ ſic nulli licet in preceptis hmōi diſpenſare. R° cuius eſt inſtituere naturā ei⁹ eiū eſt imutare naturaʒ. vnde cum nullius hominis ſit naturā inſtituere nullius hominis erit eam immutare ſed precepta decalogi ſunt de iure naturali. ideo in eis nec in alijs ꝓuenīm eorum continent. licʒ alicui homini diſpenſare poteſt tamen in alijs ſi ſit ſine iſtorum preiudicio vtpote in preceptis legis poſitiue diſpēſari ab alio qui auctoritatem habet. Ad primū quod obijcitur de vicario dicendum ꝙ illud verū eſt de vicario habente plenitudineʒ poteſtatis ſimpliciter vniuerſalem non de illo qui habet reſtrictam ⁊ determinatam. vicarius autem chriſti non habet plenitudinem vniuerſalē non enim poteſt facere miracula que faciebat chriſtus. ſed habet reſtrictam ad ea que ꝑtinent ad cathedraʒ in q̄bus habet plenitudinem poteſtatis. Ad ſcd̄m dicendū ꝙ ex p̄cepto iudicis licet occidere dōm ꝙ occidē ſimpliciter malum ē ⁊ ꝓhibitum. nec h̄ licet ex p̄cepto iudicis facere. tn̄ occidere maleficum non eſt malum nec ꝓ

bibitū miſtro iuris. ⁊ h̄ lȝ ex p̄cepto iudicio facere Ad terciū de p̄cepto īpatoris. dicēdū ꝙ cōtrectare rem alienam inuito dn̄o non eſt malū ſm ſe niſi addať fraudulenter. vnde ex cauſa addita licet hoc facere non tn̄ licet furari. ⁊ p̄terea ex p̄cepto imperatoris illō qō erat alicuius alteri⁹ fit non ſuū ꝓpter aliquā culpam. ⁊ ſic nō ꝯtrectatur alienū. Ad q̄rtum de ſabbato dicendum ꝙ non fuit diſpenſatio ſed interp̄ratio. nam legē defendere nō erat ſeculle opus ſed liberrimum et licitum quocunqȝ tempore.

Ic Orige. dicit duo eē

mādata. ſic Orig. p̄mū mandatū diuidit in duo ita duo vltia mādata q̄ ſūt ď ꝓhibitōe ꝯcupiſcē ꝯiūgeri ī vnū. ⁊ ſic p̄cepta denariū nō trāſcēdūt. idolū nihil ē ī mūdo. h̄ aūt multiplicit̄ intelligi p̄t. Uno mō inq̄ꝫtū idolū ē ſilitudo. ⁊ ſic orige. exponit vt dicať idolū nihil eē. q2 nulli⁹ rei exn̄tis ē ſilitudo. ſȝ alicuius nō exn̄tis ī rerū natª ſicut faciebāt gētiles idolū dupliciter capite vel cū corpe hominis ⁊ capite bouis vel aliq̄ ſilimō. Alio mō p̄t intelligi de idolo ſm ꝙ ē res q̄dā. ⁊ h̄ dupliciter. Uno mō q̄ꝫtū ad formā q̄ exiſtimať eē ī idolo ⁊ nō ē ī eo ſcȝ forma diuinitatis. Alio mō q̄ꝫtū ad effectū q2 ſcȝ ad pctm̄ qō nihil eſt inducit tn̄ q̄s pl⁹ accipit iniuria. Cōtra ğ nō in ſolis reb⁹ corpalib⁹ eſt vſura ℞. h̄ vſura accipiť methaphorice nō ꝓprie. vel ſi ī hyeme de/ muo. x. modios. Cōtra poſſibile ē ꝙ. x. ī hyeme valeāt xv. ī eſtate. ℞° h̄ itelligiť ſuppoſito equali valore.

DI. XXXVIII

Ciendum ē tamen ⁊c

Hic p̄ q̄riť ⁊ videť ꝙ incōueniēť diffiniatur mēdaciū ī lr̄a q̄ eni vel loq̄ť qō falſuȝ eē credit ſm Aug. mētiť. ğ aliq̄n ē mēdaciū vbi nō ē falſa ſigficatio voc̄ ℞ q̄ dicit mēdaciū iocoſū nō hȝ itētionē fallēdi. ğ mēdaciū nō ſp̄ ē cū intētiōe fallēdi ℞ cōtingit ſignificare vere vel falſe aliqd nō ſolū v̄bis ſed etiā factis vel nutib⁹. ⁊ p̄ h̄ ꝯtingit falſū ſignificare ex itētiōe fallēdi ſine v̄bis ğ mēdaciū nō ē ſp̄ falſa ſignificatio voc̄ . Cōtra Aug. ī lr̄a mēdaciū ē falſa ſignificatio vocis cū intētōe fallēdi Iuxta h̄ q̄riť ď differētijs mēdacij ī lr̄a poſitis penes q̄d ſumūť. ℞° mēdaciū dicit reſpectū ad intētiōeȝ dicētis ad rē ſignificatā ſicut ⁊ q̄libet act⁹ moralis q̄ ex intētōe ſpecificať. vn̄ ad ꝯpletam rōneȝ mēdacij exigiť facultas falſitatis ex pte rei ⁊ hoc ē ī mēdacio q̄ſi materiale ⁊ ex pte intētiōis loquētis. ſ. intētio fallēdi. ⁊ h̄ ē formale. ideo in diffinitōe ei⁹ tāgiť vtrūqȝ mētiri aūt dicit ſolū ꝯpatōeȝ ad loquēteȝ. ⁊ ideo ad mētiri ſufficit falſitas ex pte intētiōis loquētis vel ꝙ aliter ſignificet ſmo q̄ꝫ ſit in intētiōe. Et p̄ h̄ p̄ȝ ſolutio ad p̄mū. nō eni oportet ꝙ q̄cūqȝ mētiť mēdaciū dicat.

Ad ſcōm de mēdacio iocoſo dōm ꝙ act⁹ fallēdi p̄ōt dupliciť ꝯſiderari. Uno mō ſm ꝙ exit a fallēte inq̄ꝫtuȝ falſū ſignificat. ⁊ ſic q̄ dicit mēdaciū iocoſū intendit fallere. q2 intēdit falſū dicere. Alio mō ſm ꝙ hȝ effectū in eo q̄ falliť. ⁊ ſic nō intēdit fallere. ⁊ ideo ī mēdacio iocoſo ē minimū de rōne mēdacij q2 nō hȝ oīno intētionem fallēdi. intētio eni fallēdi duplex ē. aut q̄ ad ſe. i. falſū dicēdi. aut q̄ ad alterꝫ decipiēdi. Primo mō ſp̄ ē intentio fallēdi in q̄cūqȝ mēdacio ſȝ nō ſcōo mō. Ad terciū de falſis nutib⁹ dōm ꝙ vox large ꝯp̄hēdit qōcūqȝ ſignuȝ q̄ ꝯcept⁹ mētis exp̄miť. ⁊ ſm h̄ ꝯtingit mētiri nō tm̄ v̄bis ſȝ nutib⁹ vel p̄t dici ꝙ ꝯtingit fallere nutibꝫ non tamen mētiri ꝓprie. q2 mētiri a ꝓprietate ſignificat fallaciaȝ in v̄bis ſiue ſcptis ſiue platis. Ad illō de differētijs mēdaciorꝫ dōm ꝙ mēdaciū diuidiť penes intētōeȝ mētiē/tis. q2 illō ē formale ī eo mētiēs. ğ aut intēdit ꝓdeſſe ſic ē officioſū aut delectare. ⁊ ſic iocoſū. aut nocere. ⁊ ſic pernicioſū. ⁊ hec p̄ma ē diffinitio quā ponit magiſter ſi itēdit nocere. primo aut h̄ ē in bono ſp̄uali vt in doctrina religionis ſic ē p̄ma ſp̄ēs. aut in corpali ita ꝙ nulli ꝓſit ſic ē ſcōa. aut ita ꝙ alicui ꝓſit ⁊ ſic eſt tertia. ſȝ hoc non p̄t eſſe ī bono ſp̄uali. q2 nocumētū ī illo nulli p̄t ꝓdeſſe. ſi intēdit delectare vel ſeip̄m. ⁊ ſic ē q̄rta. vel alterꝫ ⁊ ſic ē q̄nta. ſi intendit ꝓdeſſe ꝓrio. aut ī bono tpali. ⁊ ſic eſt ſexta. aut ī pſona ſua ꝯſuāda. ⁊ ſic ē ſeptima. aut ī ſp̄uali bono ꝯſuādo vt v̄ginitatē vel hmōi. ⁊ ſic eſt octaua.

D ſcōm ſic p̄cediť ⁊ videť ꝙ nō oē mendaciū ſit pctm̄. nullū eni pctm̄ fit inſtinctu ſp̄ūſſancti. ſȝ iacob vt ī lr̄a ď2 ꝓpter familiare ꝯſilium ſp̄ūſſancti qō a mr̄e acceperat dixit ſe eſſe p̄mogenitū cū nō eēt. ⁊ ita mētit⁹ eſt. ğ aliqō mēdaciū nō eſt pctm̄. ℞ Pl⁹ ē falſū ſignificare facto q̄ꝫ v̄bo ſed falſa ſignificatio p̄ factū nō ſp̄ ē pctm̄. vt p̄ȝ ī dn̄o q̄ ſe finxit lōgi⁹ ire Luc. xxiiij. ğ multoforti⁹ nec falſa ſignificatio p̄ v̄bū. ℞ ſophiſta inq̄ꝫtuȝ hmōi frequenter dicit falſū ī diſputatōe ex intētōe fallēdi nec tn̄ peccat. q2 ſic ars ſophiſtica eēt pctm̄. ğ nō oīe mēdaciū ē pctm̄ ℞ In ſcripturis ſacris legūť aliq̄ ſine pctō dixiſſe falſū ſciēter. vt illc Iudic. ix. ierūt ligna ad ramnū. ğ non oīe falſū ſciēter dictū ē pctm̄ Cōtra Aug. in li. de mēdacio dic̄ q̄ſq̄s aliqō gen⁹ mendacij ꝙ pctm̄ nō ſit eē putauerit ſe ip̄m turpiter decipit. ğ oē mēdaciū pctm̄ ē. ℞ Nihil opponiť v̄tuti q̄ ē v̄itas niſi pctm̄ ſȝ oē mēdaciū opponiť v̄tuti q̄ ē veritas. vt p̄ȝ ī. iiij. ethi. ğ oē mēdaciū ē pctm̄

℞° dōm ꝙ ī oībꝫ actib⁹ p̄ defectū cuiuſliber circūſtātie debite etiā oīb⁹ alijs ꝯcurrētib⁹ ꝯtingit cōmitti peccatū. cū aūt locutio iuēta ſit ad exp̄mēdū ꝯceptiōeȝ cordis. q̄n̄cūqȝ aliq̄s loq̄ť ore qō ī corde nō habet loq̄ť qō nō debet. h̄ aūt ꝯtingit ī oī mēdacio. ideo oē mendaciū ē pctm̄ q̄ꝫtūcūqȝ aliq̄s ꝓpter bonū mētiať Ad p̄mum qō obijciť ď iacob dōm ꝙ ſibi p̄mogenitura dei electōe debebať. ⁊ ad illū intellectū cū dixit ſe eē eſau p̄mogenitū ſp̄ūſſanctus ei⁹ verba ordinabat cui⁹ inſtinctu ⁊ intellectu loq̄batur. vn̄ hoc ſignificare intēdebat ad qō ſp̄ūſſanctus ordinabat v̄ba. ideo a mēdacio excuſať. ⁊ eadē rō eſt de verbis oīm illorꝫ in q̄bus mēdaciū ꝯcedere neceſſariū videť. Ad illud qō ſcōo obijciť de falſa ſignificatione facti. dōm ꝙ nō eſt ſil̄e de v̄bo ⁊ de facto. naȝ verba ſūt inſtituta ad ſignificandū verum. vn̄ q̄ ad falſum eis vtitur abutiť faciēdo qō nō debet. ſed facta nō ſunt inſtituta ad ſignificādū. vel dōm ꝙ p̄ ſimulationē facti nō intēdebat falſum ſignificare xp̄s. vel q̄cunqȝ vir ſanctus. ſed verū occultare qō bn̄ licet aliq̄n. vel dōm ꝙ illa ſimulatio ī figura fiebat q2 figurabat ꝙ ipi adhuc lōge erāt a veritate. ſicut aūt verba figuratiua veritatem habēt ꝓ ſenſu in quo fiūt nō ꝓ ſenſu quē faciūt vt ſi q̄s dicat pratū ridet ita ⁊ facta figuratiua. Ad. iij. de ſophiſta dōm ꝙ ꝓpoſitiones diſputatiue potius dicūť interrogādo q̄ꝫ aſſerendo. ꝓponūť eni reſpōdenti iudicande non aſſerūtur ſic reſpōdēs aliquādo reſpōdet falſuȝ temptādo opponentē Ad quartū qō obijciť de Iud. ix. dōm ꝙ verba que in ſacra ſcriptura fiūt aut ſūt verba ei⁹ q̄ ſcripturam edidit. aut ſunt verba alicui⁹ qui in ſcriptura recitať loquens. ſi p̄mo modo ſic nō ꝯtingit eis mendaciū q̄ꝫuis aliqua in ſcriptura dicātur figurare q̄ videnť eē falſa ī p̄mo aſpectu. q2 ī figuratiuis locutionibus non eſt ſenſus verborum quē p̄mo aſpectu faciunt. ſed quem ꝓferens ſub tali modo loquendi facere intēdit. ſi ſecūdo modo aut ſūt alicuius cui⁹ malicia ī ſcptura arguiť. ſic nō ē incōueniēs ꝙ ſint etiā p̄nitioſa mendacia ſicut v̄ba iudeorꝫ chriſtum blaſphemantium

aut alicui⁹ q̄ cōmēdat̄ nō de ꝑfectiōe ꝟtutis. ſed de ꝓfe
ctu ad ꝟtutē ſicut obſtetrices cōmēdāt̄ ꝙ in h̄ ꝓfecerūt
qđ nō in dānū alicui⁹. ſ; ī obſequiū diuinu; mētite ſūt
aut ſūt ꝟba alicuius q̄ cōmēdat̄ de ꝑfectiōe ꝟtutis ꝛ in
exemplū ꝓponit̄. ꝛ tūc ē eadē rō ſicut de ꝟbis ſcṗture.

D tertiū ſic ꝓcedit̄ ꝛ videt̄ ꝙ oē mēdacium ſit
pctm̄ mortale. null⁹ ꝑdit̄ niſi ꝓpter mortale.
ſ; oīs q̄ loqt̄ mēdaciū ꝑdit̄. ſm̄ illud pſ̄. ꝑdes
oēs ꝛc̄. ḡ omne mendaciū eſt pctm̄ mortale.
¶ Si mēdaciū excuſet̄ a pctō mortali p̄cipue men‑
dacium officioſum tale eſſe videt̄. ſ; hoc ē mortale ſicut
dicit Grego. de mēdacio obſtetricu; in glo. ſuꝑ Exo. j.
benignitatis eoꝝ merces q̄ in eterna vita remunerari
poterat ꝑ culpā mēdacij ī tꝑalē recōpēſatō; mutata ē. ḡ
oē mēdaciū pctm̄ ē mortale. ¶ Impugnatio verita
tis agnite peccatū mortale eſt cū ſit vna ſpēs peccati in
ſpiritū ſācttū. ſ; oē mēdaciū impugnat veritatē agnitā
ḡ ē pctm̄ ī ſpiritū ſāctū. Cōtra ſuꝑ Exo. ij. dic̄ Greg⁹
ꝙ infirmis ꝓpter ꝯſeruādā vitā alterius mētiri ꝯcedit̄
ſ; nullū mortale ꝯcedit̄. ḡ nō oē mēdaciū ē mortale.
¶ Greg⁹ dicit ꝙ mēdaciū officioſū facile credimus
relaxari. ſ; pctm̄ ex h̄ dr̄ veniale qđ facile remittit̄. ḡ mē
daciū officioſu; ē veniale. R̄ᷓ dōm ꝙ mortale eſt qđ
ꝑuat ꝛ auertit a vita. vita ꝟo conſiſtit ī charitate dei et
ꝓximi mēdaciū ḡ qđ auertit a charitate vl' dei vt ꝑnicio
ſum qđ fit ī doctrina religiōis vel ꝓximi vt alia duo ꝑ‑
nicioſa pctm̄ mortale ē. mēdaciū ꝟo qđ n̄ auertit a cha‑
ritate dei vel ꝓximi vt officioſū ꝛ iocoſū non ē mortale
ſ; veniale. Ad p̄mū de pſal. dōm ꝙ illud ītelligit̄ de
mēdacio ꝑnicioſo tm̄. Ad ſcōm de obſtetricib⁹ dōm
ꝙ in oꝑe obſtetricū duo fuerūt intentio ꝑſuādi pueros
hebreoꝝ. ꝛ intentio fallēdi egyptios h̄ fuit pctm̄. ſed in
tentio liberandi fuerit pia. ꝛ lʒ nō fuit meritoria ꝓpt̄ mē
dacium annexū. fuit tn̄ ad meritū diſpoſitiua. ꝛ ſic ītel
ligit̄ qđ dicit Hiero⁹ ꝙ edificauit illis domos ſpūales
nō ꝓpter eoꝝ meritum de cōdigno ſ; de congruo ꝓpter
diſpoſitionē ad meritū. dictū aūt Grego. ītelligit̄ d cō‑
putatōe mercedis nō quā iā meruiſſent ſ; quā illo oꝑe
mereri potuiſſent. ſi eoꝝ benignitas gr̄a informata fu‑
iſſet p̄mia nāq; cōmutatio nō pt̄ fieri niſi ꝑ mortale. ſed
ſcđa etiā pt̄ fieri ꝑ veniale. Ad illud de impugnatiōe
veritatis agnite dōm ꝙ q̄uis ī oī mendacio deſeratur
nō tn̄ directe impugnat̄.

D q̄rtum ſic ꝓceditur ꝛ videtur ꝙ viro ꝑfecto
mētiri ſit pctm̄ mortale. dicit Aug⁹ in lr̄a ꝑ‑
fecto nō conuenit mentiri ꝓ alterius vita ne
dū ſuat vitā alterius ꝑdat ſuā. ḡ mendaciū officioſū ei
eſt pctm̄ mortale ḡ multomagis qđcūq; aliđ mēdaciu;
¶ Dixit magiſter ī lr̄a ꝙ ꝑfectis viris etiā mēdaciu;
officioſū vel iocoſū dānabile ē. ḡ ꝛ mortale pctm̄. ¶
Perfectus mētiendo alijs exemplū paſſim mentiendi
p̄ſtat. ergo dicto min⁹ recto occaſionē ruine p̄ſtat. ergo
ſcādalizat. ꝛ ſic peccat mortaliter. Cōtra ī infinitum
diſtat veniale ꝛ mortale pctm̄. nulla vero circūſtātia ag
grauat pctm̄ in infinitū. ḡ cum ꝑfectio ſit q̄dam circū‑
ſtantia nō facit de veniali mortale pctm̄. ¶ Null⁹ te
net̄ ad aliqđ p̄ciſe niſi ex p̄cepto vel voto. ſed nō mētiri
ꝑfect⁹ nō h; ſpecialit̄ ī p̄cepto vl' ī voto. ḡ nō tenet̄ ad nō
mentiendū pl⁹ q̄ alij. R̄° dicendum ꝙ nihil viro ꝑ‑
fecto ē pctm̄ mortale qđ nō ē viro imꝑfecto niſi ſit ꝯ ei⁹
votum qꝛ ad h̄ vltra virū imꝑfectū tenet̄. ꝑfectio eni; ge
nus peccati nō mutat ſ; quātitatē auget. vn̄ cū ad non
mētiēdū nō obligauerit ſe ex voto. ido mētiri ei non ſꝑ
pctm̄ ē mortale. ſicut nec viro imꝑfecto q̄uis grauius
pctm̄ ſit ei mēdaciū. Ad p̄mū de Aug. dōm ꝙ ꝑdere
vitā dupliciter eſt vel ꝑ cauſam īmediatā. ꝛ ſic ꝑdit̄ per

qđcūq; mortale vel diſpoſitōe; ꝓpinquā. ꝛ ſic ꝑ ḡue ve‑
niale. Ad illud magiſtri dōm ꝙ mēdaciū viri ꝑfecti
ē dānabile ꝑ diſpoſitōe; nō ꝑ cauſā. Ad tertiū de ſcā
dalo dō; ꝙ ſi ꝑ mēdaciū ſcandalū facit qđ ſit mortale
pctm̄ ei⁹ mēdaciū ē mortale rōne annexi. ꝛ ſilr̄ eēt ſi
ex mēdacio imꝑfecti ſcādalū eēt. ſ; nō ita facile pōt eſſe
annexū ꝙ faciat ipm̄ eē mortale. qꝛ non ſemꝑ q̄tum in
ſe eſt p̄bet occaſionē ruine.

Recipue ſi vteretur.

Hoc dicit inq̄tū multiplicatio venialiu;
diſponit ad mortale. vt ab imūdicia carpa
li aliquē cuēat̄. ſ; qđ faciēdū ē ipi mulieri ſi ꝓpt̄ imūdi‑
ciā q̄rat̄. qdā dicūt ꝙ ſi ꝓpoſitū nō ꝯſentiēdi h;. non de‑
bet venialiter peccare. ſ; debet ſpem ſuā ī deū ponere q̄
nō patit̄ tēptare ſupra poſſe. Alij aūt dicūt ꝙ debet ve‑
niale pctm̄ cōmittere maxīe ſi ſentit ſe imꝑfectā; poti⁹
q̄ incurrat mortalis peccati ꝑiculū. Sz h̄ ē ꝯ rōne; pec
cati ꝙ ſit debitū vel eligibile. vnde ī ſe ꝯtradictiōe; im
plicat. nec oē mēdaciū iſto p̄cepto ꝓhiberi. intelligēdū
ē directe ſic ꝯtrariū p̄cepto. nec p̄dicta deſcṗtōe menda
ciū iocī includi. veꝝ ē ſi ītelligat̄ ītētio fallēdi ſm̄ ꝙ fal
lacia ē. nō tm̄ in dicēte ſ; etiā in audiēte q̄ fallit̄.

DI. XXXIX

Unc de piurio videa‑

mus ꝛc̄. Hic p̄mo q̄rit̄ ꝛ videt̄ ꝙ oē ꝑ‑
iuriū ſit mortale. qđ ē directe ꝯ dei p̄ceptū
eſt mortale pctm̄. ſ; oē ꝑiurium ē hmōi. qꝛ ē ꝯ illud p̄ce
ptū. nō aſſumes nomē dei tui in vanū. ḡ oē ꝑiuriū ē
pctm̄ mortale. ¶ Aug⁹ ī quodā ſmone dicit ꝙ falſa
iuratio ē ꝑnicioſa. ſ; nihil dr̄ ꝑnicioſū niſi pctm̄ morta
le. ḡ oīs falſa iuratio eſt pctm̄ mortale. ¶ Mai⁹ pec
catū ī genere ē ꝑiuriū q̄ mēdaciū. ḡ cū mēdaciū ſemper
ſit admin⁹ veniale peccatū ꝑiuriū ſꝑ erit mortale pctm̄
Cōtra ſicut ꝯtingit mētiri iocoſe. ita ꝑiurare. ſ; men
daciū iocoſū ē veniale pctm̄. ḡ a ſilī ꝑiuriū iocoſum p̄t
eē veniale pctm̄. ¶ Nō impletio iuramēti ꝑiuriū eſt
ſ; nō oīs q̄ nō implet peccat mortaliter vt ſi habeat legi
timū impedimētū. ḡ nō oē ꝑiuriū ē pctm̄ mortale. R̄°
dōm ꝙ ꝑiuriū dr̄ iuramētū inordinatū aut iuramētu;
eſt ſollennizatū vt illud qđ fit coram iudice ſupra ſacro
ſancta. ꝛ ſic ꝑiuriū ē ḡue ꝛ mortale aut nō ſollēnizatu;
ꝛ tūc aut ē deliberatū cū debita deliberatōe. ꝛ tūc ſi fal
ſū iurat ꝑcipiēs eē falſū ꝛ ꝑcipiēs ſe iurare peccat mor‑
taliter. Si aūt nō ē ſollēne nec cum deliberatōe vt acci
dit ī cōi ſmone tūc dr̄ eē ḡue veniale. ꝛ h̄ ideo. qꝛ actus
moralis nō ꝑfecte h; ſua; ſpēm an̄ deliberatōem rōnis
Ad p̄mū ḡ ꝙ oē ꝑiuriū ē ꝯtra dei p̄ceptu; dōm ꝙ nō
eſt verū de quolibet. ſ; de illo ſolū qđ cū plena delibera
tio ꝛ ꝯſēſu ꝓfert̄. ſic etiā delectatio ꝯcupiſcētie p̄ueniēs
deliberatō; nō ē ꝯ p̄ceptū nō ꝯcupiſcēdi Ad. ij. d ꝑni
cioſa iuratione dōm ꝙ falſa iuratio nō dr̄ ꝑnicioſa niſi
qn̄ ē cū plena deliberatiōe iurātis. Ad tertiū maius
pctm̄ ī genē ē ꝑiuriū dōm ꝙ q̄uis ſit maius pctm̄ ī ge‑
nere nō tn̄ oꝑtet in q̄libet ſpecie. vn̄ q̄uis genus ꝑiurij
peius ſit genē mēdacij tn̄ aliqua ſpēs ꝑiurij nō ē peior
aliqua ſpecie mēdacij.

D ſcōm ſic procedditur ꝛ videtur ꝙ maius ſit
peccatum ꝑiurare per creaturam q̄ ꝑ deum.
Matth. xxiij. qui iurat in templo iurat in tē
plo ꝛ in deo. ergo qui ꝑiurat ꝑ templum ꝑiu‑
rat ꝑ templum ꝛ ꝑ deum. ſed peius eſt duo cōtempnere
q̄ vnum ſolum. ergo maius eſt peccatum ¶ Ubi eſt
maior ſollēnitas in iurando maius eſt peccatum in ꝑ‑
iurando. ſed maior eſt ſollēnitas in iurando ꝑ creatu‑

ram vt pote p euangelium vel reliquias q̃ per deum.
¶ Maior reputatur blaſphemia iurare p oc'los dei q̃ p deum. ergo maior eſt cõtemptus piurare p oculos dei q̃ p deum: ergo maius piurium. Contra maius eſt peccatum cõtemnere veritatem increatam q̃ creatã ergo deum q̃ creaturam. ergo piurare p deum q̃ p creaturam. ¶ Illud qd eſt magis ꝯtra p̄ceptum diuinũ eſt maius peccatum. ſed piurium p deum eſt magis cõtra p̄ceptũ diuinũ. quia ibi directe z imediate aſſumitur nomen dei inuanũ. in piurio vero p creaturam nõ. ergo z maius peccatum eſt piurium p deum q̃ p creaturam. R. dicendum q maius eſt peccatum vnum altero poteſt eſſe dupliciter. aut p ſe z p̄m naturam ꝓprij generis, aut p accidens ꝓpter aliquid additum. p̄mo modo piurium p deum ẽ maius peccatum vt ait b. Chryſ. Scdo modo poteſt eſſe aliquãdo maius peccatum piurare p creaturã vt p euãgelium vel corpus chriſti rõne ſollẽnitatis vel rõne cõtemptus maioris vel rõne ſcandali vel ꝯſcientie. vel alicuius huiuſmodi. Ad primũ de templo dicendũ q q̃uis iurans in templo iuret in deo tacite non tamẽ expreſſe. vel dicendũ q qui iurat ĩ templo iurat in eo vt eſt dei veſtigiũ. vnde nihil aliud cõtempnit in eo niſi deum. vel dicendũ q quia creatura reſpectu dei nihil eſt ideo nihil addit vltra deũ neq̃ ſupra. vnde non duo ſed vnum cõtẽpnitur. Ad ſcdm de maiori ſollẽnitate dicendũ q tale piuriũ eſt maius peccatum p accidens ꝓpter ſollẽnitatem non p ſe. Ad tertium de blaſphemia dicendũ q ĩ creaturis illis magis cõtẽpnitur deus a blaſphẽmãtibus q̃ in ſe ipo contẽpnitur enĩ incarnatõis beneficiũ in quo maxime dei bonitas z charitas nobis oſtenditur. Unde maior eſt blaſphemia p accidens ratione cõtemptus. Ad duo argumẽta cõtraria reſpondẽdũ q peiꝰ eſt piuriũ p deũ p ſe loquẽdo z ceteris paribus.

Irca ſcdz queruntur tria. Primo ſic pceditur z videtur q iurare non ſit p ſe bonum. omnis actus cuiꝰ cõſuetudo mala eſt malus eſt. ſed cõſuetudo iurandi mala eſt. Eccl. xxiij. iurationi nõ aſſueſcat os tuum. ergo iurare malum eſt. ¶ Iurare ſimpliciter ſine additione cauſe. eſt iurare p nihilo. z hoc ẽ aſſumere nomen dei inuanum. ergo cum hoc ſit p ſe malũ iurare eſt malum p ſe. ¶ Videtur q in nullo caſu ſit licitum iurare. iurare enim vniuerſaliter eſt phibitum. Matth. v. Ego aũt dico vobis non iurare omnino. ergo vniuerſaliter eſt illicitum. ¶ In ſortibus z iudicijs que fiunt p ignem z aquam vel p duellum expectatur diuinũ teſtimoniũ. z ꝓpter hoc ſunt phibita. quia ibi videtur eſſe q̃dam dei temptatio ſed iuramentũ eſt inuocatio diuini teſtimonij. ergo eſt illicitum. Contra iurare, eſt vt ait Augꝰ. ius veritatis deo reddere. et alibi dicit q iurare eſt deum teſtem veritatis adhibere ſed horum vtrũq̃ eſt bonũ. ergo iurare eſt bonũ. ¶ Angelus iuraſſe legitur Apoc. x. Iurauit p viuentẽ in ſecula ſeculorũ zc. et ſimiliter apoſtolꝰ. ij. Cor. j. Ego teſtem inuoco deum in anima mea zc. et tamen nõ peccauerunt. ergo iurare non ſemp eſt peccatũ. R. ſicut in genere boni naturalis duo ſunt bonorum genera q̃dam ſcz ꝓpter ſe appetẽda vt ſanari. quedam vero ꝓpter aliud tm̃ vt mederi. ita in genere boni moralis: q̃dam ſunt bona que ꝓpter ſe appetẽda ſunt vt actus virtutũ quedã non niſi ꝓpter aliud ex aliqua neceſſitate vt cure animarum. non quia male. ſed quia periculoſe. ex h̃ genere eſt iuramentum. eſt enĩ bonum quoddã: periculoſum ꝓpter lubricum lingue z facilem ꝯtemptum z irreuerentiam nomĩs diuini. ideo p ſe non eſt appetendũ ſed ꝓpter alterum ſcz ꝓpter aliquã neceſſitatem vel vtilitatem. non quia ſit in ſe malum. ſed quia eſt occaſio ꝓpinqua mali: id eſt. piculoſum. quia ergo ſe exponere rei piculoſe paſſim z indifferẽter malum eſt. ſed cum debita cautela z ex neceſſitate aliqua non eſt malum ſz bonum. ideo q̃uis iurare non ſit malum. quia tñ eſt periculoſum. ideo paſſim z ſine cauſa iurare eſt malum. cũ debita cautela z neceſſitate nõ eſt malũ ſed bonum z licitum. Ad primũ q cõſuetudo iurandi eſt mala. dicẽdum q hoc non eſt. quia iurare ſit in ſe malum ſed periculoſum. z ideo p accidens ꝯſuetudo iurandi eſt mala.
Ad ſcdm iurare ſimpliciter ſine addictione cauſe ẽ iurare p nihilo. dicendũ q non eſt verũ. naz iurare ſimpliciter q̃uis non ponat de ſe cauſam iurandi nõ tamẽ excludit eam. iurare vero p nihilo excludit cauſaz iurãdi. vnde vbicunq̃ ꝯtingit iurare contingit ſimpliciter iurare non tamẽ p nihilo iurare. Ad tertium Mat. v. non iurare omnino. dicendũ q hic prohibetur facilitas iurandi ꝓpter periculũ vt ſcz quis non ex quacũq̃ cauſa iuret z non ſimpliciter iuramẽtũ. Ad q̃rtuz de ſortibus dicendũ q nõ eſt ſimile quia ibi inducit̃ diuinum teſtimoniũ ad rem omnino incertam z determinatur ei modus teſtificãdi: ſed in iuramẽto certus ẽ is q iurat. lz non is cui iuratur.
¶ Scdm ſic pceditur z videtur q omne iuramentum etiam illicitum ſit ſeruãdum. dicit Augꝰ. q meretrix que iurat ſe ſeruaturam fidem leccatori mala eſt ei adherendo ſed peior fidẽ nõ ſuando. ergo videtur q iuramentũ illud lz illicitũ ſit ſeruandum. ¶ Ioſue ſeruauit iuramentum factum gabaonitis contra p̄ceptum dñi tale eſt i ſz licitũ. ergo ſuandum eſt iuramentũ illicitũ. ¶ Videtur q non omne iuramentum licitum ſit ſeruandum qui iurat ſe nunq̃ intrare religionẽ iurat licitum nihilominꝰ tamẽ poteſt intrare ſine peccato. ergo non omne iuramentũ licitum eſt ſuandum. ¶ Qui iurat ſe nunq̃ futurũ epiſcopum nihilominꝰ p neceſſitate eccl'ie z mandato ſuperioris tenetur ſuſcipere epiſcopatum. ergo nõ omne iuramentũ q̃uis licitũ eſt ſuandũ. Contra dicit canon. iuramentũ non eſt vinculum iniquitatis. ergo nõ ligat ad illicitum. ¶ Dicit Yſid. q omne iuramentũ eſt ſeruandũ qd ſuatum non vergit in interitũ ſalutis eterne. ergo ſi vergit non eſt ſuandũ. ergo iuramentũ illicitũ non eſt ſeruandũ. R. dicendũ q duplex ẽ iuramentũ quoddam aſſertoriũ de preterito. quoddam promiſſorium d futuro. ſicut aũt materia debita iuramenti aſſertorij eſt verum z non falſũ: ita materia iuramenti promiſſorij bonũ z nõ malũ. qui enĩ iurat malũ obligatur q̃dem ad peccatum male iurãdo. ſed nõ obligatur ad implendũ illud qd male iurauit. Notandũ ergo q illud qd iurando pmittitur aut eſt totaliter z apte malum. z tunc auctoritate ꝓpria eſt frangendũ. ſi totaliter z apte bonum nullatenus eſt frangendũ. ſi partim bonũ partim malum. ptim eſt tenendum ptim frangendũ. ſi vero dubium non eſt auctoritate ꝓpria ſed ſupioris interp̄tatione frangendũ. Ad primũ de meretrice dicẽdũ q in iuramento meretricis duo ſunt. vnũ qd adherebit iſti. hoc eſt malum alterum q non alteri. z hoc ẽ bonum. z in hoc frangendo iuramentũ peccat grauius q̃ ſeruando. quia dum ſeruat peccat fornicando. z non p iurãdo. ſed dũ adheret alteri peccat vtroq̃ mõ. Ad. ij de gabaonitis dicendũ q ioſue ſuauit vtrũq̃ z p̄ceptũ z iuramẽtũ. iuramẽtũ q̃dẽ ĩ h̃ q nõ eos iterfecit morte naturali. p̄ceptum vero in hoc q eos interfecit morte ciuili redigẽdo in ſeruitutẽ. vnde dicit Amb. q mulctauit eos

melioꝛi moꝛte ſcȝ ſuitute diuini myſterij ſuauis quippe intentionem ꝑcipientis lȝ non omnino ſupficiem verborum ꝑcepti ipius. Ad illud de ingreſſu religionis. dicendum ꝙ ꝗuis licitum ſit non intrare. non tamen eſt licitum obligare ſe ad nunꝗ intrandum. quia religio eſt de pfectione vite. Ad quartum de epiſcopatu dicendum ꝙ ꝗuis expediat ſubterfugere tamē ptinaciter excuſare non eſt bonum. vnde obligare ſe ad non recipiendum malum eſt. vnde ꝗuis oblatum recipe nō debeat tm̄ debet recipe iniūctū vel ꝑ neceſſitate eccl'ie impoſitū alioqn iam vergeret in deterioꝛē exitum.

Ad tertium ſic ꝓceditur ꝛ videtur ꝙ iuramentum coactum ſit obligatoꝛium Aug' ex conſilio Ambꝛo: cuidam qui coactus iurauerat quādam ducere in vxoꝛem. reſpōdit ꝙ matrimoniū teneret. ergo coactum iuramētum eſt obligatoꝛium. ¶ Iſid. dicit omne iuramentū eſt ſeruandū qꝺ ſeruatū non vergit in peioꝛem exitū. ergo iuramētum coactum licitum eſt ſuandum Contra dicit lex ciuilis qꝺ vi vel metu geſtum eſt ratum nō habeo ait pretoꝛ. ¶ ſm phm coactum eſt inuolūtarium. ſed inuolūtarium non obligat. ergo nec coactū. ¶ matrimonium vel votum coactū non eſt obligatoꝛiū. ergo nec iuramentū. Rꝫ duplex eſt iuramentū aſſertoꝛium ꝛ in hoc coactio non poteſt eſſe ſufficiēs vt falſū iuretur qꝛ nihil poteſt ſufficienṫ cogere ad h̄ ꝙ homo moꝛtalit' peccet. vñ tale iuramētū ꝗtūcūq coactū ē obligatoꝛiū ad peccatum. Aliud eſt iuramentū ꝓmiſſoꝛium. ꝛ in h̄ poteſt eſſe coactio ſufficiens vt vitetur maius periculū vt moꝛtis vel alicuius hmōi qꝺ ſine peccato cōtingere poteſt. ꝛ tunc talis coactio ſi poſſit in cōſtantem virum cadere tollit obligationē iuramēti in foꝛo contencioſo ſed in foꝛo ɔſcientie eſt obligatoꝛium. quia magꝭ debet homo ſubire damnū tēpoꝛale ꝗ frangere fidem. habet tamē remediū vt in iudicio ab eo repetat qꝺ pdidit qꝺ ſi iurauerit ſe non repetiturū poteſt iudici denūciare q ex officio debet raptoꝛem ad reſtituendū cogere. ſi aūt iurauerit ſe nō denūciaturū ɔtra charitatem fraternā iurauit qua quis tenetur ad coꝛreptōem fratris opam dare ꝛ nō tenetur obſeruare. Ad illꝺ de lege ciuili dicendū ꝙ intelligitur hoc i iudicio foꝛi ɔtentioſi nō ɔſcientie. Ad ſcdm ꝙ coactū eſt inuolūtariū dicēdum ꝙ nō eſt inuolūtarium ſimpliciter cū voluntas non poſſit cogi abſolute. ſed ſub cōditione. ꝛ ideo eſt volūtariū ſm quid. magis eni vult tm̄ ſoluere ꝛ aliquid hmōi facere ꝗ moꝛi vel peccare. Ad tertiū de voto ꝛ mr̄imonio dicēdū ꝙ nō eſt ſil'e de mr̄imonio. qꝛ liber ɔſenſus ad hec reqrit. ad iuramentū aūt tale ſufficit cōditionatus. nec eſt ſimile de voto. quia ꝑ votum obligatur homo deo cui non placet coactum ſuitium. ꝑ iuramentū obligatur homo homini cui tm̄ valet aliqd coacte ſolutum vt pecunia ſicut ſpōtanee.

Nfernus videlicet ꝓ

hibuit ne minime i creaturis crederet ꝛ ne tali iuramēto ſe obligari nō credētes fidē frāgerent. ſācta ſynodus decreuit. excipiūt tamē caſus illi in qbus moꝛa traheret periculū ſicut ꝓ pace ſuanda vel aliqd hmōi.

DI. XL

Extum preceptum eſt

Hic pⁱmo q̄ritur ꝛ videtur ꝙ hec duo pcepta incōuenienter aſſignētur. vnū peccatum vno ꝑcepto debet ꝓhiberi. ſed vnum ꝛ idē eſt peccatū coꝛdis ꝛ opis. ergo eadem debet eſſe ꝓhibitio vtriuſq. ¶ Sicut in furto ꝛ mechia ɔtingit peccare coꝛde ꝛ opꝫ ita ꝛ in ceteris peccatis. ſed alia pcepta non variantur ꝑ ɔcupiſcentiā ꝛ opus. ergo nec ꝑceptum de cōcupiſcētia ꝛ mechia. ¶ De differēti peccato differēs debet dari ꝑceptum ſiue ꝓhibitio. ɔcupiſcentia aūt curioſitatis ꝛ ambitionis q eſt peccatū differt ab alijs. ergo aliud ꝑceptum dari debuit de ꝓhibitōe curioſitatꝭ ꝛ ambitionis. ¶ Omne qꝺ fit ɔtra ꝓhibitionē peccatum moꝛtale eſt. ſed concupiſcere peccatū veniale eſt vt patet in pⁱmis motibus. ergo nō debuit ꝓhiberi. Rꝫ dicendū ꝙ duplex eſt ɔcupiſcētia qdam cōiuncta operi ꝛ illa ꝓhibetur eodem ꝑcepto cum ipo actu qdam ſeparata. ꝛ hec ꝓhibetur ſepatim reſpectu quorūdā actuū ꝛ reſpectu quoꝛūdā non. Sūt eni actus quidā quoꝝ obiectū eſt bonū aliqꝺ ɔcupiſcibile vt furari ꝛ mechari. ꝛ hoc non ſolū vt ſunt in actu ſed vt ſunt i apprehenſione mouēt delectationē. qdam vero ſunt quoꝛum obiectum eſt nocumentū aliqꝺ vt homicidiū. ꝛ hec non mouēt de ſe ɔcupiſcentiā ſed potiꝰ hoꝛroꝛē [illegible]. ideo iſtoꝝ oportuit ꝓhiberi actū ꝑ ſe ꝛ ɔcupiſcentiā ꝑ ſe. hoꝝ vero non ſed ſimul vtrūq. Ad primū vnū ꝛ idem eſt peccatū coꝛdis ꝛ opis. dicendū ꝙ ꝗuis ɔcupiſcētia cōiūcta opi ſit idē pctm̄ cū ope exterioꝛi tm̄ ɔcupiſcētia ſeꝑara aliud peccatū eſt. hoc autē illis duob ꝑceptis ꝓhibetur. Ad ſcdm de duplici furto ꝛ adulterio. dicēdū ꝙ nō eſt ſimile. qꝛ nō eſt ſimilis inclinatio ꝛ delectatio in ope ꝛ appetitu homicidij ſicut in ope ꝛ appetitu furti ꝛ adulterij imo magis eſt ibi hoꝛroꝛ naturalis quia hic mouet aliqꝺ cōcupiſcibile bonū ibi mouet nocumētū ꝛ malū. Ad tertiū de differēti peccato dicēdū ꝙ ɔcupiſcētia curioſitatis q fit ꝑ oculos ptinet ad delectationem ſenſuū. ꝛ ideo reducit ad ꝓhibitionē cōcupiſcētie carnalis. ɔcupiſcētia vo ambitionis honoꝛū ꝛ dignitatū ad ꝓhibitionē ɔcupiſcētie poſſeſſionis que talibꝰ occaſionē pſtat Ad q̄rtum de pⁱmis motibus dicēdū ꝙ nō qlibet cōcupiſcētia ꝓhibetur illis ꝑceptis. ſed illa ſola q ɔſiſtit in conſenſu rōnis. put ɔſentit vel in opꝰ vel in delectationē. lex eni hoibus dat non brutis. vñ ꝓhibet motus humanos nō brutales.

Ad ſcdm ſic ꝓceditur ꝛ videtur ꝙ lex vetꝰ non ꝓhibeat animū. Exo. xx. dicit glo. ꝙ lex vetꝰ ꝓhibebat manū n̄ animū. ¶ In euāgelio facta eſt additio pfectionis. Mat. v. Ois qui viderit mulierē ad ɔcupiſcendū eam ꝛc. hoc aūt nō eēt ſi ꝓhiberet in lege actus exterioꝛ ꝛ ɔcupiſcētia interioꝛ. ergo non ꝓhibebat ibi. ¶ Nihil ꝓhibet animū niſi gr̄a. ſed lex vetus non dabat gr̄am. ergo non ꝓhibebat animū ſed tm̄ manū. Cōtra Roma. vij. ɔcupiſcētiā vbi glo. bona eſt lex que dū cōcupiſcētiā ꝓhibet omnia mala ꝓhibet. ergo lex cohibet animū interioꝛem. ꝛ non tm̄ manum ¶ Leuit. xix. dicitur. ne oderis fratrem tuum in coꝛde tuo. vbi manifeſte coꝛdis odium ꝓhibetur. Rꝫ lex moyſi ꝛ diuina erat oꝛdinans hominem ad deum ꝛ ciuilis oꝛdināſ hominē ad ꝓximum ſm ſtatum rei publice dico ergo ꝙ inꝗtum diuina ꝛ ſpiritualis ꝓhibebat concupiſcentiam non ſolum ꝓgreſſiuam in exterioꝛa ſigna operis vt ſolicitatione mulieris ſm interioꝛem ꝓhibitione moꝛali tranſgreſſoꝛibus infligēdo penam eternam ſed inꝗtum ciuilis ꝓhibebat cōcupiſcentiam ꝓgreſſiuam ſolū ꝓhibitione iudiciali tranſgreſſoꝛibꝰ infligendo penā tpalem inꝗtū g̃ diuina ꝓhibebat qdem manū ꝛ aīm inꝗtum vero ciuilis manum non aīm cohibitione iudiciali ſcȝ infligēdo penā Ad pⁱmū ꝙ lex ꝓhibebat manū. dōm ꝙ loqt ꝺ lege inꝗtū ciuil' q ad ꝓhibitionē iudicialē n̄ inꝗtū diuina ꝛ ſpual'.

Ad ſcdm de additione in euangelio ꝙ additio euan-
gelij dicit fieri ad legem ſm ſcd lectum legis litteralē nō
ſm ſpūalem vel ad ipam. inqꝫtum lex ciuilis nō inqꝫtū
ſpūalis. Sic enī euangelium erat in lege non ſm verba
rum expſſtanem ſed ſm legis intentionem. Ad terti
um nihil ꝓhibet animū niſi gratia dicendum cahiberi
animū dupliciter eſt. vel p modū inclinātis ſic ꝓhibet
gr̄a. vel p modū iubētis ⁊ ſic lex.

O tertium ſic ꝓceditur ⁊ videtur ꝙ lex vetus
iuſtificabat. Mat. xix. Si vis ad vitā ingre
di ſerua mandata. ergo obſeruantia manda
tarum moralium legis de qbus loquitur. vi-
tam p̄ſtabat. ergo iuſtificabat. ꝓ Roma. iij. ex operi
bus legis non iuſtificabit̄. glo. Aug. loquit̄ ſm cerimo-
nialia non ſm moralia que iuſtificabāt. ergo lex vetus
iuſtificabat. ꝓ Beda. dicit ꝙ iuſticia legis ſuo tēpo
re cuſtodita non ſolū bona temporalia ſed etiaꝫ vitam
cōferebat eternam. ergo vere iuſtificabat. Cōtra ſup
illud pſ. lex dn̄i immaculata. glo. lex vetus nan facie-
bat animas īmaculatas ergo nō iuſtificabat ꝓ Su
per illud. ij. Cor. iij. littera accidit. glo. littera accidēs.
ē decalagus. ergo lex accidebat qꝫtum ad moralia etiā
⁊ non iuſtificabat. Rn̄o iuſtificari dupliciter cōtingit.
vel iuſticiam cōferendo vel ad iuſticiā diſponēda. Cō-
ferendo dupliciter cōtingit. iuſtificare aut iuſticiaꝫ pal
liticam acquiſitaꝫ. ſic opa legꝭ iuſtificabāt. quia bonos
habitus relinquebāt. ſed de hac iuſticia nan laquimur
hic. aut iuſticiam gratuitam infuſam. hoc mado lex ve-
tus nan iuſtificabat ſed noua. quia gratiam ⁊ iuſticiaꝫ
in ſacr̄is miniſtrat. Ad iuſticiam diſponenda duplici-
ter ꝯtingit iuſtificari. aut iuſticiam ꝓmerenda ſic ope-
ra legis iuſtificabant. quia augmentū iuſticie apud de
um ꝓmerebātur. aut etiam docenda ſic etiam lex iuſti-
ficabat declinatiōem mali ⁊ opationem boni docendo
ſed quia magis docebat declinationem in qua cōſiſtit
inchoatio iuſticie. Lex vera noua magis opationē bo-
ni in qua cōplementum iuſticie. ideo lex vetus diceba-
tur docendo iuſtificare impfecte. euangelium vero pfe
cte. ⁊ ſic patet ſolutio ad q̄ttuor prima. Ad vltimum
littera occidit dicendū ꝙ lex dicit̄ dupliciter occidere.
Uno mado p cauſam marte tēporali in p̄ceptis iudici-
alibus. Altero modo p accaſionē marte etiam eterna ī
p̄ceptis maralibus. ⁊ hoc triplici rōne Una ratio ſumi
tur ex pte rei cōcupiſcibilis quā aſtēdēdo nec gratiā ad
cauendum dando concupiſcētiā excitabat. ſicut aquā
viſa ſitim. Altero ex pte cōcupiſcentie que naturaliter
in vetitū qd in arduū tendit. Lex autēꝫ ꝓhibenda ſiue
vetanda rem vetitaꝫ q̄ſi arduam ꝯſtituebat. Tertia ex
pte actꝰ ꝯcupiſcēdi cuiꝰ inordinationi p quā legi natu-
rali repugnat circūſtantiā p̄uaricatiōis legis ſcpte pec-
catū aggrauantē addebat.

O quartum ſic ꝓceditur ⁊ videtur ꝙ lex non
ꝓmittebat tēporalia. ⁊ ſic nō differat ab euā-
gelia ꝓmittenda eterna qd ꝓmittitur in lege
eſt p̄mium vtutis ſed bonum temporale non
poteſt eſſe p̄mium vtutis. quia p̄mium melius eſt me-
rita. ergo nō eſt ꝓmiſſum in lege. ꝓ Uidetur ꝙ ma
le aſſignetur differētia legis ⁊ euangelij penes timoreꝫ
⁊ amorem. multi in veteri teſtamēto abſeruabāt legem
ex amore. multi ī noua ex timore abſeruant eam. ergo
non eſt differētia legis vtriuſqꝫ. ꝓ Uidetur ꝙ nulla
ſit differentia hic. Lex eſt grauitatis euāgelium ſuaui-
tatis Mat. v. Jota vnū ⁊c̄. dicit gla. ꝙ om̄ia legalia ī
euangelia recapitulātur Et Chryſ. dicit ꝙ mandatuꝫ
chriſti legē tenet incluſam. ſed onus qd continet aliud
in ſe grauius eſt illo. ergo grauius eſt onus euangelij

onere legis Rn̄o differētia legis ⁊ euāgelij multiplex ē
Una ſm cauſam efficientē. quia lex p moyſen data eſt.
ſꝫ gratia et veritas p ihm chriſtū filium ⁊ dn̄m. Joh. j.
Scda penes cauſam finalem ⁊ quo ad finē ꝓximum.
quia finis legis iuſticia impfecta in declinatione mali
qd ꝯtrariatur p̄ceptꝭ. finis euāgelij pfecta iuſticia ī ope
ratione boni pfecti qd cōtinetur in p̄ceptis ⁊ cōſilijs. ⁊
quo ad finem vltimum. quia euāgelium apte ꝓmittit
⁊ ꝯfert bona eterna. Lex vera nō niſi ſub figura tēpora
lium ꝓmittebat eterna ea ꝙ nōdū poterant eterna da-
ri. Tercia penes cauſam materialeꝫ. quia lex ꝯtinebat
precepta multa carnalia et cerimonialia ⁊ ſacra ineffi-
catia ſed euangeliuꝫ p̄cepta ſpiritualia ⁊ ſacr̄a efficatia
Quarta penes cauſam formaleꝫ. quia lex data eſt p mo
dum timoris ſub cōminatiōe penarū. vnde eam dedit
dominus de ccla terribiliter tanando ſed euāgeliuꝫ p
modū benignitatis ⁊ ſub ꝓmiſſiane p̄miarū. vn̄ ipm
dominꝰ dedit de terra inter diſcipulas ſedenda ⁊ dul-
citer callaquēda Ad illd qd obijcit̄ ꝯtra p̄mā differē
tiā dōm ꝙ qꝫuis expſſe lex ꝓmitteret tēporalia m̄ figu
ratiue ꝓmittebat eterna. ꝓmiſſa vera temparalia non
ponebantur in lege vt p̄mia vtutum. ſed vt excitācia ad
vtutem ſicut diſtributiōes quotidiane que fiūt ī eccle
ſia non ponūtur vt p̄mium venientꝭ ad eccleſiā. ſed vt i
citamentū veniendi Ad ſcdm qd obijcit̄ cōtra ſcdam
dr̄iaꝫ d abſeruantibus legem ex amore dicendū ꝙ in
ve. le. ſm Augꝰ. quidam erant ptinentes ad nouā legeꝫ
vt pfecti qui legem ſeruabant ex amore ⁊ econtrario. in
na. le. ſunt multi ptinentes ad veterem. qui euangeliū
ſuant ex ſuili timore. hec autē dr̄ia datur ſm cōmunem
ſtatum nō qꝫtum ad pſanas ſingulares. Ad illud qd
obijcitur de tertia dr̄ia dōm ꝙ d cōpatiane legis ⁊ euā
gelij in grauitate eſt loqꝫ dupliciter. ſicut d grauitate alt̄
cuius bonis aut ſm ſe. aut in cōpatione ad vires por-
tantis. Scdꝫ ſe dupliciter aut ſm qꝫtitatem p̄ceptorū
ſic lex ve. grauior. aut ſm q̄litatem ſic lex noua. qꝛ pfecti
ora p̄cepta dātur in ea. In cōpatiane vera ad vires por
tantis lex naua leuior ꝓpter gr̄am que cōfertur in eius
ſacr̄is ex q̄ gr̄a fluūt virtutes que ſunt onus leue Ad
illud euangeliū ꝯtinet legem. dicendū ꝙ ꝯtinet eam in
ſenſu legis ſpūali ſꝫ nō ī ſenſu lr̄ali ex quo habebat ma
ximā grauitatem.

On ancillam dicēduꝫ

ꝙ ancillā dupliciter poteſt cōcupiſci. Uno
modo ad cōcubitum. ⁊ ſic ptinet ad ſextuꝫ
p̄ceptum. Alia modo ad dominiū. ⁊ ſic p-
tinet ad ſeptimū p̄ceptum ihu xp̄o filio dei incarnato ⁊
paſſo ſicut ſupius eſt oſtenſū ſit honor ⁊ glia p infinita
ſecula ſeculorum amen.

Edicina omniū in feſtinatōe nebule Eccľ. xliiij. Sacramēta noue legis ꝑ nebulā deſignāť triplici rōe Primo ꝓpť pnͥcipiū. nam nebularū principiū ſunt pluuie. ſunt eñ pluuiaꝝ reliq̄e. vt phs dič. Itaꝫ ſacramēta noue legis ſunt quedā diuine incarnatōnis reliq̄e. de quibꝫ pſal. In reliquijs tuis ꝓcꝑabis vultū eoꝝ. Vñ dicit͛ Eccľ. xliiij. Aperti ſunt theſauri ꝛ euolauerūt nebule quaſi aues. Latere eñ in cruce pendentis xp̄i in quo ſunt om̄s theſauri ſapiēꝫ ſciē dei abſconditi. Col̄. i. ꝑfluxerūt ſacr̄a quibꝫ eccl̄ia ꝯſtituit͛: ꝛ ꝑ que in celū euolať. Scd̄o ꝓpter ſignū nā nebula eſt ſignū ſerenitatis future ſcḋm phm. ita ꝛ ſacr̄a ſunt ſigna ſerenitatis gr̄e ꝑ quā aīa ſerenať a culpa. ꝛ gl̄ie ꝑ quā ſerenať a miſeria. ꝛ iō dicit͛. Naū. i. Nebule puluis pedū eius. ſ. dei quaſi eiꝰ p̄ſentiā in aīa p̄ſignātes. ꝑ quā p̄ſentiā aīa ſerenať. Vñ ſubiungit͛ gr̄a increpās mare ꝛ exſiccās illō.

Tertio ꝓpť occultatōis effectū. Nam ꝑ nebulā occultať res a nr̄is aſpectibꝫ. itaꝫ in ſacramētis occultať inuiſibilis gr̄a q̄ opať ſalutē. iij. Reg. viij. Dixit dn̄s vt habitaret in nebula. huiꝰ ḡ nebule. ſ. eccl̄ie ſacr̄a deſcribū tur in ꝟbis p̄miſſis ꝗ̄tū ad tria tangit͛. Tangit͛ namꝫ ſacroꝝ effectꝰ ꝟtus ꝛ tp̄s. Effectꝰ quidē in hoc qḋ dicit ſunt eñ ſacramenta quedā ſpūales medicine ſanātes pcī vulnera. ꝛ de hac medicina dicit͛ Eccľ. xxxviij. Altiſſimꝰ de terra creauit medicinā. de t̄ra nāꝫ. i. de hūanitate xp̄i ſacr̄a medicinalē efficatiā habent ꝯ pcīm Eſaie xliiij. Deleui vt imber iniq̄tates tuas. i. q̄ſi nebula pcā tua. Virtꝰ ꝟo ꝯponit͛ in h̄ q̄ dicit oīm. q̄ꝛ efficatiā hn̄t ſufficiētē ad oēm medelā. et h̄ ē ꝓpť ꝟtutē paſſiōis xp̄i q̄ in eis opať q̄ ē ꝓpiciatio ꝑ pctīs nr̄is. ꝛ nō ſolū ꝑ nr̄is. ſꝫ etiā totiꝰ mūdi. i. Joh. i. ꝛ iō d̄r Eccľ. xxiiij. Sicut nebula texi omnē carnē. ꝛ medīū. ſ. ꝑ ſacr̄a ꝯ vomitꝰ ardorē p̄hibendo. Tp̄s ꝟo ꝯponit͛ in hoc q̄ dicit in feſtinatōe ꝑ ſacramēta eñ fit quedā p̄libatio future ſalutis. q̄ erit i beatis. vt ſic ꝑ ſacroꝝ inſtitutōꝫ ſaltē repromiſſa feſtinare videať q̄ſtū ad ſui primordia. Vñ dicit͛ Eccľ. xxviij. Feſtina tp̄s. ſ. gr̄e in q̄ ſacr̄a danť ꝛ memēto finis. ſ. ꝑfectionis gl̄ie. et iō dicit͛ Amos. iiij. Et annūcians hoībꝫ eloquiū ſuū faciēs nebulā matutinā. i. ſacr̄a q̄ ſunt tp̄e gr̄e qḋ ē q̄ſi matutinū reſpectu plene charitatꝫ q̄ erit in p̄ria. ſic ḡ ex ꝟbis p̄miſſis accipi pōt materia huiꝰ quarti libri in q̄ magr̄ agit de ſacramētis ꝛ gl̄ia reſurgētiū q̄ ꝑ ſacramenta inchoať ꝛ p̄ſignať

Diſtinctio. I

Amaritanus ꝛc.

ſ

Hic querunť q̄nqꝫ. Primo dē diffinitiōe ſacramēti. Scd̄o de eiꝰ neceſſitate. Tertio vtrū ꝯſiſtit i ꝟbis ꝛ rebꝫ. Quarto de effectu ſacramentoꝝ noue legis. Quinto de effectu ſacroꝝ veteris legis.

Ꝺ primū ſic ꝓcedit͛. ꝛ videť q̄ mgr̄ nō bn̄ diffiniat ſacr̄a cū dicit q̄ eſt ſacre regi ſignū. h̄ eñ dicto deus vel ſpūſſctūs ſignū eſt rei ſacre nō m̄ ſacr̄m. P̄. Agnus paſcalis Exo. xij. ꝛ ſerpens. Nu. xxi. ꝛ colūba. Luc. iij. ꝛ petra fundēs aq̄s. i. Corinth. x. ſigna fuerūt rerū ſacrarū. nō t̄n dicunť ſacr̄a. Ꝺ ſcd̄am diffinitōꝫ auguſtini poſitā i lr̄a. ſacramentū eſt inuiſibilis gr̄e viſibilis forma. ſic ꝯponit͛ corꝑus xp̄i in altare. ꝛ caracter i baptiſmo ꝛ inſeꝑabilitas miſterij nō ſunt forme viſibiles. ꝛ t̄n ſunt ſacr̄a. ḡ male dicit q̄ ſacr̄m eſt viſibilis forma. P̄. Gr̄a quedā forma eſt. Forme ꝟo nō eſt forma ḡ ꝛc. Contra expoſitōnem hꝰ diffinitōis a mgr̄o in lr̄a poſitā talē eiꝰ vt ſilitudinē gerat ꝛ cā exiſtat. ſic ꝯponit͛ aq̄ bn̄dicta ſignū eſt ꝛ cā alicuiꝰ gr̄e q̄ ibi ꝯfert͛. ꝑ quā fit remiſſio venialis ꝛ t̄n nō eſt ſacr̄m P̄. Ep̄alis ꝯſecratio ſignū eſt alicuiꝰ gr̄e que ibi ꝯfert͛. ſ. ꝓtātꝫ ep̄alis ꝛ m̄ nō eſt ſacr̄m. R̄o dōꝫ q̄ ſacr̄m dicit͛ a ſacrādo actiue. h̄ aūt p̄t fieri c̄plicit͛. aut efficiēdo tm̄. ꝛ ſic res ſacra dicit͛ ſacr̄m vt dič mgr̄. ſicut paſſio q̄ eſt cā meritoria ſctificatōnis nr̄e. Aut ſignando tm̄. ꝛ ſic diffinit͛ p̄mo a mgr̄o. Sacr̄m eſt ſacre rei ſignū. aut vtroꝫ mō. ꝛ ſic diffinit͛ ab augu. ſcḋm expoſitōꝫ mgr̄i in lr̄a poſitā. Sacr̄m eſt inuiſibilis gr̄e viſibil̄ forma tuiꝰ ſilitudinē gerit ꝛ cā exiſtit. Ad illō qḋ ꝯ p̄mā diffinitōꝫ obijcit͛ de hac voce deꝰ vel ſpūſſctūs dōm. q̄ hmōi voces ſiḡt rei ſacre inq̄ꝫtū res ē nō inq̄ꝫtū ſacrat Silr̄ oīs effectꝰ cauſatꝰ ſacr̄m aūt ē ſignū rei ſacte inq̄ꝫtū ſactauit Vľ dōm q̄ ſacr̄m d̄r id qḋ h̄ꝫ ſignificare rem ſacrā vt di. Hu. de ſcr̄o vic. ab aptitudine naťalis ſilitudinis ꝛ ab actu inſtitutōis ꝛ carētie ex ſpūali ſctificatōe p̄mū ꝛ t̄tiū deficiūt i hmōi ſignis. Ad ſcd̄m de agno paſcali ꝛ reliq̄s alijs dōm. q̄ oīa illa large accipiēdo nomen ſacramēti ſcḋm p̄mā diffinitōꝫ ſacr̄a dici p̄nt. q̄ꝛ ſunt ſacre rei ſigna nō t̄n ꝓprie Ad tertiū dōm q̄ obijcit͛ cōtra diffinitōeꝫ augu. de corꝑe xp̄i ꝛ caracteris baptiſmi et iſeꝑabilitate miſterij dōm. q̄ hec nō dicunť ſacr̄a niſi inq̄ꝫtū ſunt ꝯiuncta aliquibꝫ viſibilibꝫ formis. Ad quartū q̄ forme nō eſt forma. Dōm q̄ h̄ verū eſt de forma intrinſeca q̄ ē ps rei nō de extrinſeca q̄ eſt ps digniſſima ſeu ſilitudo. ſicut figure aīalis pōt eē aliq̄ forma rep̄ſentatiua extrīſeca. Ad qḋ obijcit͛ ꝯ expoſitōꝫ mgr̄i de aqua bn̄dicta. Dōm q̄ q̄ꝫuis venialia ibi remittanť nō t̄n oꝑtet q̄ ibi noua gr̄a ꝯferať. q̄ꝛ ad remiſſionē venialis nō req̄rit͛ nouus habitꝰ gr̄e. ſed nouꝰ motꝰ ſufficit Vľ dōm q̄ illa remiſſio fit nō ꝑ modū ſacramēti. ſed ꝑ modū meriti rōe noui actꝰ li. ar. gr̄a informati. Ad ſcḋm q̄ obijcit͛ de ꝯſecratōe ep̄ali dōm q̄ nō ē gr̄a ḡtū faciens. q̄ ex h̄ tunc īcipiat niſi forte rōe ꝺuotōis ſuſcipiētꝫ q̄ debet ineē. ꝓtās ꝟo ep̄alis nō ē gr̄a ſacrās ſubiectū ꝓpriū. ſicut eſt gr̄a gratis data. Vel pōt dici q̄ cōſecratio ep̄alis q̄ꝫuis nō ſit ſacr̄m eſt m̄ ſacramētale. ordinať eñ ad ſacr̄m ordis ꝯferēdū ꝛ ſic nihil ꝓhibet q̄ i ea gr̄a deť.

Ꝺ ſcd̄m ſic ꝓcedit͛. ꝛ videť q̄ ſacr̄a nō debuerīt inſtitui. nec ex ꝑte dei nec ex ꝑte ſacramenti. nec ex ꝑte egroti. q̄ nō ex ꝑte dei ꝓbatio. maius eſt recreare q̄ꝫ creare. q̄ꝛ ſcḋm Aug. Maius eſt iuſtificare impiū q̄ꝫ creare celū et terrā. ſꝫ deꝰ creauit hoīem ſine om̄i medio. ḡ ꝛ recreare debuit ꝛ ita ſine ſacramētis. P̄. Videť q̄ nec ex ꝑte ſacramēti. ꝯria ei cōtrarijs curāť. ſꝫ hō mortal̄ pcā īcurrerat ſe ꝑ affectū rebus t̄renis ſubijciēdo. ḡ nō ꝯueniēter curať ꝑ h̄ q̄ ſubijcit ſe corꝑalibꝫ elemētꝫ in ſuſceptōe ſacroꝝ. P̄. Videť q̄ nec ex ꝑte egroti. ꝓbatio. Quanto magis artata ē via veniēdi ad ſanitatē tanto peiꝰ eſt egro. ſꝫ additis ſacramētis ipis mādatis artata eſt via. q̄ꝛ prius ꝑ obſuātiā mādatoꝝ ſine ſacramētꝫ habebať ſalꝰ. ḡ iſtitutio ſacroꝝ mala ē egroto Cōtra. Ad bn̄dū ſanitatē plura neceſſaria ſunt ifirmo q̄ꝫ ſano. ſ. medicamēta. ḡ lꝫ fides ꝛ oꝑa ad ſalutē ſufficē p̄nt ante pcīm. t̄n poſt pcīm oꝑtuit addi medicamēta. ḡ ſacr̄a. P̄. Tāto efficatior eſt medicina ſpūalis. q̄ꝫto infirmꝰ ad eā deuocīꝰ afficit͛. ſꝫ ſpūs in corꝑe ad ſpūalia in corꝑalibꝫ magꝫ afficit͛ q̄ꝫ ad pure ſpiritualia. ḡ talē fuit vtile eē medicinā. ſꝫ hmōi ſunt ſacr̄a R̄o gr̄a donoꝝ ꝛ ꝟtutū i h̄ differt a gr̄a ſacroꝝ q̄ p̄ma

a

eſt ad ꝑfectionē ⁊ expeditionē potentiarū reſpectu ipſo‑rum actuū. Scḋa eſt ad curationē morbi ſiue ad inte‑grationem potentiarū ꝓpter vulnerationē ipſarum per peccatum. quia ergo curatio morbi ⁊ reintegratio potē‑tiarum neceſſaria eſt. ideo poſt pctm̄ neceſſariū fuit in‑ſtitui ſacra vt in elemētis corꝑalib[us] grām curatōis hō q̄‑reret ex quo occaſionē morbi accepit. Ad .i. q[uod] obijcit̄ de creatōe. dōm. q[uod] nō eſt ſile q[ui]a creatio eſt de nihilo. iō in creādo nō pōt eſſe diſpoſitio ad creationē. ſ[ed] recre‑atio eſt prius exn̄tis. iō pōt eē diſpoſitio in recreato. vn̄ q[ua]uis deus ſine medio creet tn̄ ī recreatōe pōt aliqḋ me‑diū diſponēs interuenire. ⁊ hmōi ſunt ſacra que ſ[un]t cau‑ſe diſponētes ad grāz. Ad ſcḋm dōm. q[uod] hō morbū pctī incurrit ſe ſubijciēdo reb[us] tꝑalib[us] ꝓpter ipſas. ſ[ed] ↄ̄‑trario curat̄ ſubijciēdo ſe eis ꝓpter deū. Ad tertiū. q[uod] quāto magis artata eſt via ad ſanitatē ⁊c̄. dōm. q[uod] ve‑rum eſſet. ſi plures vie eſſent ita efficaces ⁊ expedite et bone ſicut vna. ſed nō eſt ſic in ꝓpoſito. q[ui]a ſacra valent ad debilitationē fomitis ad remiſſionē pene vel ꝓ to‑to vel ꝓ parte.

D tertiū ſic ꝓcedit̄. ⁊ videt̄ q[uod] ſacra no. le. non ↄ̄ſiſtant in reb[us] ⁊ v̄bis ex duob[us] enī q̄ nō poſ‑ſunt ↄ̄iungi nō pōt aliqḋ vnū fieri. ſed res et v̄ba nō pn̄t ↄ̄iungi. ḡ nō pōt ex eis vnū ſacrm̄ fieri. P. Sicͭ in ſacris req̄runt̄ v̄ba ita facta q̄daz vt dicit Hu. in lr̄a de ſacris ſed facta nō ponunt̄ de itegri‑tate ſacri ḡ nec v̄ba dn̄t poni. P. Pnīa ⁊ matrimoniū ſunt quedā ſacra. ſed de integritate coꝝ nō ſunt v̄ba ali‑qua. ḡ nō eſt verū de oīb[us] ſacris. q[uod] ↄ̄ſiſtant in reb[us] ⁊ ver‑bis. Cōtra medicina debet ꝓportionari morbo. ſed morb[us] pctī hoīez quantū ad animā ⁊ corp[us] infecerat. ḡ in medicina debet eſſe aliqḋ ↄ̄tingēs ad corp[us]. et aliqḋ ad animā. ḡ oportet eſſe rem corꝑalē ⁊ vocē ſignificatiuā et ſic in ſacro cū ſit quedā medicina ↄ̄ pctī morbū inſti‑tuta. P. Sacra ex naturali ſilitudine repn̄tant. ſm Hug. cum ḡ repn̄tant ea que geſta ſunt circa actorē ſuū ſc[i]z xp̄m in quo fuit v̄bū vnitū rei ſenſibili. ſ. carni in ſa‑cramētis debet eē res ⁊ verbū R[espondeo] dōm. q[uod] cōe eſt oī‑bus ſacris q[uod] ↄ̄ſiſtāt in reb[us] ſenſibilib[us] inuiſibilē grāz ſi‑gnantib[us]. ſed ſpālē eſt ſacris no. le. q[uod] ↄ̄ſiſtant etiā in ver‑bis triplici rōne. Una ex pte cauſe vt ꝑfecti[us] repſentent auctorē ſuū in quo fuit vnio v̄bi ⁊ carnis. Altera eſt ex pte ſigni. q[ui]a expreſſiora debēt eſſe ſigna quāto ꝓpinq̄ora ſunt ſignatis. hmōi ſunt v̄ba que inter ſigna obtinēt pn̄‑cipatū. vt dic̄ Aug. in li. ḋ doc. xp̄i. Tertia eſt ex pte v̄tu‑tis ſacri. q[ui]a h[abe]z efficatiā rōe ſignificatōnis. ſanctificatio v̄o creat̄e. fit ꝑ v̄bū dei ⁊ orationū. ij. ad Thimo. iiij.

Ad .i. qḋ opponit̄ de duob[us] que nō pn̄t ↄ̄iungi dōm. q[ua]uis nō poſſit ex ſeparatis fieri vnū vnitate abſoluta in eſſendo. pōt tn̄ ſm qḋ fieri vnū vnitate relatiua ꝑ cōpa‑tionē ad aliqḋ vnū. ſ. in creādo vl̄ ſignādo. ſicut pr̄ ⁊ mr̄ ſunt vnū pn̄cipiū cōpletū generatōis. ſacrm̄ v̄o vnū ē nō vnitate abſoluta ſed relatiua in ſignificando vnū et creādo. Ad ſcḋm de factis dōm. q[uod] facta nō ꝑtinēt ad eſſentiā ſicut res ⁊ v̄ba. ſed ad vſuz ſacri. Uel dōm. q[uod] facta continēntur ſub reb[us]. Ad tertiū de pnīa ⁊ ma‑trimonio dōz q[uod] mr̄imoniū ſm q[uod] eſt ī officiū. ⁊ pnīa ſm q[uod] eſt v̄tus nō habent aliquā formā verboꝝ. ſ[ed] ſcḋm q[uod] vtrūq[ue] eſt ſacrm̄ in diſpenſatōe miniſtroꝝ eccl̄ie ↄ̄ſiſtēs vtrūq[ue] h[abe]z aliqua verba ſicut in mr̄imonio ſ[un]t quedā de p[rese]n̄ti exprimentia ↄ̄ſenſum ⁊ bn̄dictōes ab eccl̄ia inſtitute in pnīa aūt eſt abſolutio ſacerdotis v̄botēn[us] facta. Uel dōm. q[uod] in his vt ſacra ſunt. req̄runt̄ aliqua ſigna lo‑co verboꝝ.

D quartū ſic ꝓcedit̄. et videt̄ q[uod] ſacra noue legis nō ſunt cā grē. dicit enī bea[tus] b[er]n[ardus] ſ[er]mone ḋ cena dn̄i. ſicut inueſtit̄ canonic[us] ꝑ librū. abbas ꝑ baculū. ep̄s ꝑ an‑nulū. ſic diuiſiōes grāꝝ ſunt diuerſis tradite ſacris. ſ[ed] liber nō cauſat canonicū nec anul[us] ep̄atū. ḡ nec ſacra gratiam. P. Nobili[us] eſt agens patiente. ſm Aug. xij. ſup Gen̄. ⁊ cā dignior eſt effectu. ſed tam aīa rōnalis q[uam] grā ꝑualēt ſenſibilib[us] elemētis. ḡ ſacrm̄ qḋ eſt maīale ele‑mentū. nō pōt agere in animā ad cauſandā grām. P. Sacra nō cauſat grāz in aīa ꝑ modū influētie. q[ui]a ſic fa‑cerent ipam nec iteruz educūt eā de potētia materie. q[ui]a grā nō eſt in potētia materie. ḡ nullo mō grām cauſant.

P. Nihil agit effectū ſpūalē. niſi ꝑ aliquā ſpūalē vir‑tutē. ſed in ſacris nō eſt aliq̄ ſpūalis v̄tus. cū ſint mate‑rialia elemēta. ḡ videt̄ q[uod] ſacrm̄ n̄ ſit cā grē. Cōtra aug. dicit. aqua baptiſmatis corp[us] tangit. et cor abluit. ſ[ed] cor nō abluit̄ niſi ꝑ grām. ḡ ſacra no. le. grāz cauſant. P. Quāuis ſcīa ſit res ſpūalis. tn̄ ſignū extern[um] vt doctrina pōt eſſe cā ſcīe in aīa. ḡ a ſili q[ua]uis grā ſit res ſpūalis. tn̄ ſignū extern[um] pōt eſſe cā grē in aīa. R[espondeo] circa hoc due ſ[un]t opiniones. Quidā enī dicūt qḋ nō ex v̄tute aliqua q̄ ſit in ſacris ſed ꝑ modū cuiuſdā pactōis ⁊ ordinatōis v̄tu‑te diuina eis aſſiſtente ſunt cā grē. deus enī ſic ordina‑uit q[uod] illi ſic infunderet gratiā qui ſe ſubijceret ſacramē‑to ſicut denari[us] plumbe[us] dicit̄ eſſe cā collatōis centū li‑braruz. q[ui]a rex ſic ordinauit vt habenti talē denariū da‑rent̄ centū libre. Sed ↄ̄ hoc eſt qḋ ſm hec ſacramēta nō eſſent cā gratie. ſed ſignū gratie ↄ̄ferende ſuſcipienti ſacramētū ſicut nec denari[us] plumbe[us] eſt cā ſed ſignū tm̄ collatōis centū libraꝝ. vn̄ hec poſitio eſt directe ↄ̄ dicta ſctōꝝ dicentiū. q[uod] ſacramēta noue legis efficiūt qḋ figu‑rant ⁊ Aug. que eſt tanta vis aque vt cor abluat. ⁊ ideo alij dicūt qḋ duplex eſt cā gratie. vna pn̄cipalis que cau‑ſat ⁊ efficit gratiā. Alia miniſtralis q̄ diſponit ad gra‑tiam. et ſic ſacrm̄ vt eſt inſtrumentū diuine mīe eſt cau‑ſa gratie. q[ui]a inſtrumentalr̄ cauſat diſpoſitionē neceſſa‑riā q[ua]tuz eſt de ſe vt caracterē. vel aliquē ornatū anime ad gratiā agendo in corpus naturale actōe. vtpote ablu‑endo vel tergendo ſicut etiā quodlibet aliud inſtrumē‑tum ad actōis principalis agētis effectū ꝑuenit actōe naturali. Ad primū hc. dōm. q[uod] ſilitudo attendit̄ q[ua]n‑tum ad figurationē coꝝ de quib[us] loquit̄. ſed nō q[ua]ntū ad cauſalitatē. Ad illud qḋ nobili[us] eſt agens patiente et cauſa ſuo effectu dōm. q[uod] verū eſt inq[ua]ntū agens non tn̄ ſimpliciter. ſicut ferrū inq[ua]ntū agit ī corpus humanū no‑bilius eſt eo nō tn̄ ſimpliciter. ꝓpoſitio aūt ſcḋa v̄itatem habet de cauſa principali nō de inſtrumētali. Ad ter‑tium aūt ſacramēta inferunt vel educūt gratiā dōm. q[uod] cauſant nō influēdo. ſed diſponēdo ſicut inſtrumēta in‑fluentia.

D quintū ſic ꝓcedit̄. ⁊ videt̄ qḋ ſacramēta ve‑teris legis iuſtificabāt. dicit enī Hu. in libro de ſacramētis. Sacramētoꝝ aūt alia fuerūt ante legē. alia ſub lege. alia ſub gratia. ſpecie quidē differētia: ſed eundē effectū ſctificatiōis hn̄tia. ḡ iuſtificabāt. P. Dicim[us] in canone reſpicere digneris et accepta hēre ſicuti accepta hēre dignat[us] es munera pue‑ri tui iuſti abel. ḡ cum totū ita placeat vt nos placentes faciat. ſic ſacrificiū abel deo placuit. ḡ a ſili ſacrificiū le‑gis P. Impoſſibile ē ſine gratia ſacra facere ſ[ed] ſacra‑menta veteris legis erant ſacrifactoria. vn̄ ꝓ diuerſis pec‑catis diuerſa ſacrificia iniūgebant̄. vt patz Leui. iiij. ḡ gratiā ↄ̄ferebāt. Sed ↄ̄ Heb. iiij. impoſſibile eſt ſan‑guine hircoꝝ vl̄ thauroꝝ auferri pctā. ſed gratia tulit pec‑catū. ḡ antiq̄ ſacramēta gratiā nō ↄ̄ferebāt. P. Eſaie primo Holocauſta nolui. glo. ꝑterito vtens oñdit ſe ſa‑crificia iudeoꝝ nūq[uam] amaſſe. ḡ nō iuſtificabāt. R[espondeo] in ſacris legalib[us] duo ē reꝑire. ſ. opus operans. i. vſuz ſacra‑

mēti et op⁹ oꝑatū .i. ipm̄ ſacr̄m. Utrū āt iuſtificarēt q̄ ad h̄ duo vl' alterū illoꝝ triplex legit̄ opinio. vna Hu. de ſcō victo. qḋ vtroqꝫ mō iuſtificabāt. ⁊ q̄ ad op⁹ operans p̄ modū meriti qm̄ fiebāt ex charitate ⁊ q̄ ad opus oꝑatū p̄ modū ſacri inq̄ꝫtū erant ſigna xp̄i ⁊ ſacramentoꝝ eius. Uñ coꝝ ſuſceptio erat quedā xp̄i ꝓfeſſio. ⁊ iō mediantib⁹ nr̄is ſacr̄is directe ⁊ indirecte habebāt iuſtificare. Sed hec opinio ꝯ̄riat̄ dictis ſctōꝝ q̄ dicūt qḋ lex erat occaſio mortis inq̄ꝫtū oñdebat pc̄m̄ et gratiam adiutricē nō ꝯferebat. nec differt vtrū eam directe vel indirecte ꝯferret. Scḋa aūt opinio ꝯ̄cia erat magiſtri dicētis. qḋ nec quo ad opus oꝑans. nec q̄ ad opus oꝑatū grām ꝯferebat. eo ꝙ opus oꝑans erat inſtitutuꝫ in onus nō in meritū. ⁊ opus oꝑatū in ſignū nō in cauſam. Sed ꝯ̄ hoc eſt ꝙ actus v̄tutis ſi ſit gr̄a informatus: eſt meritori⁹. vñ opus oꝑans in his ſacr̄is cū eſſet actus v̄tutis .i. latrie. q2 exhibitōe taliū ſacroꝝ deus colebat̄. ſi erat gr̄a informat⁹ erat meritori⁹ iō tertia opinio cōis dicit. qḋ iuſtificabāt quo ad opus oꝑans ꝑ modum meriti. nō q̄ ad opus oꝑatuꝫ p̄ modū ſacri. Ad primū de Hu. dōm: ꝙ opinio eius fuit. Ad ſcōm de canone dōm qḋ petim⁹ vt placeat ſil'r q̄ ad deuotionē ſctificatōis. nō quo ad efficatiā ſacrificij. Ad tertiū ꝙ erāt ſacri forma dōm qḋ verū eſt q̄ ad opus oꝑans. nō quo ad opus oꝑatum.

Uit tamen inter illa

Hic querunt̄ quatuor. Primo vtꝝ ante circūciſionē ꝑuuli ſaluarent̄ in fide informi parentū. Scḋo an ſufficeret fides ſine aliquo interiori ſigno. Tertio de neceſſitate iſtitutōis circūciſionis. Quarto de effectu circūciſionis.

D p̄mū ſic ꝓcedit̄. videt̄ ꝙ ante circūciſionē paruuli i fide informi parentū nō potuerūt ſaluari. fides em̄ informis eſt mortua. vt dicit. Ja. ſed qḋ mortuū ē nec ſibi nec alti ꝓdeſt. ḡ nec fides informis ſubiecto ꝓprio l' alieno ꝓdeſt. P. qḋ deo nō placet nemīnē iuſtificat. ſed fides informis deo non placet. ḡ nemīnē iuſtificat. P. Efficatior eſt charitas q̄ꝫ fides. ſed charitas aliena nunq̄ꝫ ſufficit ad meritū. ḡ nec fides ad iuſtificacionē. Contra nūq̄ꝫ p̄t ꝯſtare de fide formata p̄ris. ḡ ſi illa reqrebat̄ nūq̄ꝫ poterāt ꝯſtare d̄ ſalute ꝑuuli qḋ eſt incōueniēs. P. Pctm̄ actuale parēt̄ non dꝫ nocere ꝑuulo. noceret aūt ſi fides parentis efficatiā ſaluādi ꝑuulū ꝑderet ex pctō adiūcto. ḡ non ꝑdit ſed ſaluat. R°. Fides oꝑat̄ ad ſubiectū ⁊ ad obiectū ex p̄te ſubiecti non habebat fides v̄tutē ſaluādi ꝑuulū. ſed ex p̄te obiecti cū v̄tus ſubiecti p̄ticularis ſit ⁊ determiata ad vnū v̄tus aūt obiecti qḋ d'tus eſt vniuerſalis et infinita. cū aūt informitas iuſit fidei ex p̄te ſubiecti: nō t̄n ex p̄te obiecti iformitas. fidei nō tollebat fidei v̄tutē ſaluādi ꝑuulū. Ad p̄mū ꝙ fides informis mortua eſt dōm. ꝙ q̄ꝫuis ſit mortua q̄ ad meritū d̄ cōdigno non t̄n de ꝯgruo. vel q̄ꝫuis ſit mortua q̄ ad ſubiectū ꝓpriū: non t̄n q̄ ad obiectū. Ad ſcōm fides informis deo non placet dōm qḋ falſū eſt. nā fides informis cū ſit a deo placet tanq̄ꝫ meritoria ex ꝯgruo et vt diſponens ad charitatē. ſed non ex ꝯdigno. Ad tertiū dōꝫ qḋ ſctus eſt de fide ⁊ charitate. nam fides eſt primū per quā homo deo ꝯiūgit̄. ⁊ ipa fides tū ſit in cognitione reſpicit ſuū obiectū in q̄dā vniūſalitate. ſꝫ charitas i relatōe ad ꝓpriū ſubiectū ſ̄m ꝙ affect⁹ tēditi ꝓpriū bonum.

D ſcōm ſic ꝓcedit̄. ⁊ videt̄ qḋ ꝑuulis non ſufficeret fides ſine ſigno exteriori. non em̄ erat fides tūc maioris v̄tutis q̄ꝫ modo. ſed modo non ſufficit ſaluare ꝑuulū fides ſine exteriori ſigno. ḡ nec tūc. P. Si ſola fides ſufficiebat. tunc ꝑuuli nati d̄ fidelib⁹ non poterāt dānari. ſꝫ modo ⁊ t̄pe legis dānari p̄nt. ḡ peioris ꝯditionis ſunt nūc q̄ꝫ tunc.

P. Actus fidei interior eque ſe p̄t extēdere ad iaꝫ natos ⁊ ꝯceptos. ḡ ſi non reqrebat̄ aliqḋ ſignū exteri⁹ circa ꝑuulos. eque bñ poterat ſaluari ꝑuul⁹ ꝯcept⁹ p̄ motū fidei intrinſecū. ſicut iam nat⁹. Contra ſola fides ꝑuulis ſufficiebat ſ̄m Greg. non ḡ reqrebat̄ aliqḋ ſacr̄m vel ſignū. P. Hu. dicit qḋ t̄pe legis nature non fuerūt aliq̄ ſacr̄a in p̄cepto. ſꝫ ſine eo qḋ non eſt in p̄cepto: ē ſalus. ſꝫ cū originali non eſt ſal⁹. ḡ ſola fide ſine aliq̄ ſacramēto poterat tolli originale ⁊ ſalus eē. R°. Circa hec eſt duplex opinio. vna dicentiū ꝙ nūq̄ꝫ ſufficiebat fides ſine exteriori ſigno. in q̄ eēt fidei ꝓfeſſio. ſꝫ ꝑuulis ſufficiebat fides aliqua ⁊ aliena ꝓfeſſio: adultis ꝓpria.

Sꝫ q2 h̄ non videt̄ ꝯſonare v̄bis Greg. in l'ra poſitꝫ iō alij ꝓbabili⁹ dicūt qḋ cū ad remediū originalis nulla ſigna vel ſacr̄a forēt ad hec inſtituta ſufficiebat ꝓfeſſio fidei directa ad ſalutē ꝑuuli in ſolo motu interiori ſine vllo ſigno exteriori. Ad primū cū nō minoris efficatie fides dōm. ꝙ hoc nō ꝯuenit ꝓpter minorē efficatiam fidei. ſed ꝓpter obligationē ad plura ſine quoꝝ obſeruātia nō eſt ſalus. Ad ſcōm qḋ peioris ꝯditōis ſūt nunc q̄ꝫ tūc dōm qḋ verū eſt q̄ꝫtū ad aliq̄d. q2 illi tū cſa eius curabant̄. ſed ſimpl'r melioris ꝯditōis ſunt nunc q2 in baptiſmo mīto maior dat̄ gr̄a q̄ꝫ tūc ⁊ eſt mō maior certitudo ſalutis. Ad tertiū de ꝑuulo ꝯcepto dōꝫ qḋ puer adhuc in vtero m̄ris ex̄ña q̄ꝫtū ad humanā cognitionē ꝑtinet nō hꝫ eſſe diſtinctū a m̄re. ⁊ iō p̄ actum hois grām ꝯſequi nō p̄t nec nūc vt mundet̄ ab originali p̄ baptiſmū. nec tūc vt mundaret̄ p̄ fidē parentū.

D tertiū ſic ꝓcedit̄. ⁊ videt̄ qḋ nō fuerit neceſſariū circūciſionē dari. ſapiētis em̄ eſt facē aliq̄d quanto breuius p̄t. ſed p̄ fidē ſufficiēt̄ originale purgabat̄ i lege nature. ḡ nō oꝑtuit in remediū originalis circūciſionē dari. P. Pctō originali nō debet̄ pena ſenſibilis. ḡ nō ꝯgruit ei medicīa penalis ⁊ ſic nec circūciſio. P. Infirmo debili nō debꝫ dari medicina grauis. ḡ ꝑuulis dari nō debuit medicina circūciſionis. Contra ꝯ̄cia ꝯ̄rijs curant̄. ḡ morbo qui p̄ delectacionē generatiue ꝯ̄bit̄ ꝯgrue applicat̄ medicina inferēs dolorē membro generatōis. P. Circūciſio eſt ſignaculū fidei q̄ eſt in ꝑputio p̄ris nr̄i abrae. Ro. iiij. Sed ꝯueniēs fuit illā fidē ſignari cuius nos oꝑtet om̄s imitatores exiſtere. ḡ ꝯgruit circūciſionē dari.

R°. Circūciſionis inſtitutōis duplex fuit cā. vna ex p̄ſſa ſignatio ablatōis originalis. vt ſicut explicatio fidei creſcebat ſ̄m ꝓceſſū t̄pis ita creſceret diſtincta ſignatio ſacramētaliū ſignoꝝ. hanc aūt circūciſio rep̄ntat q̄ꝫtum ad q̄tuor. Primo q̄ꝫtū ad membrū generatōis in quo fiebat p̄ quā originale tranſfundit̄. Scḋo q̄ꝫtū ad figurā circularē in qua ſignat̄ circul⁹ q̄ eſt in ꝓceſſu originalis infectōis ſcōm qḋ ꝑſona corrūpit naturā. ⁊ natura ꝑſonā. Tertio q̄ꝫtū ad penā que erat in circūciſiōe ꝯtra delectationē ꝯcupīe in qua p̄cipue viget fomitꝫ virtus. Quarto ad ſanguinis effuſionē i quo ſignat̄ paſſio xp̄i p̄ quā ꝓ originali ſatiſfaciendū erat. ⁊ q̄ꝫtū ad hanc v̄tutē diffinit̄ circūciſio. qḋ eſt ſignaculū curatōnis ab originali. Scḋa cā fuit diſtinctio fidelis ꝓprie ab infideli ꝓpter fidē eius cui data fuit circūciſio .ſ. abrae ⁊ q̄ꝫtum ad hanc vtilitatē diffinit̄a Dam. Circūciſio eſt ſignū d'terminās iſrl' a gentib⁹ cū quib⁹ ꝯuerſabat̄. Ad primū qḋ breuius erat remediū in lege nature dōm qḋ veꝝ eſt ſꝫ nō vtilius. q2 ⁊ ſi morbū tollebat. nō t̄n notificabat. Ad ſcōm de pena ſenſibili dōm. qḋ intelligit̄ hoc de pena eterna. que eſt inutilis ad ſalutē ſuā. nō de t̄pali. q̄ eſt vtilis. Ad tertiū de infirmo debili dōm. ꝙ

eſt grauitas importabilis que nõ debꝫ imponi infirme et eſt grauitas tollerabilis q̃ pt imponi ⁊ debꝫ. rõe annexe vtilitatis q: nõ imponit̃ vt pena. ſꝫ vt medicina.

Ad quartũ ſic ꝓcedit̃ ⁊ videt̃ qꝺ in circũciſiõe nõ ꝯfert̃ grã. in ſacrã eñ equé vel ampli⁹ ſe extẽdit rõ ſignãdi q̃ꝫ efficiẽdi. ſꝫ rõ ſignãdi in circũciſione ſolũ eſt in ablatõe nõ in collatõe. ergo ⁊ rõ efficiẽdi. ergo ſolum aufert originale ⁊ nõ ꝯfert grãm. P. Baptiſm⁹ nõ ampli⁹ [illegible] qꝺ aufert culpã ⁊ ꝯfert grãm. [illegible] circũciſione excedit. P. Ro. iiij. ſignaculũ fidei gla. in circũciſione tñ pctã remittebant̃. ⁊ nõ grã dabat̃. Cõtra tenebra nõ expellit̃ niſi ꝑ lucis introductõꝫ. ſꝫ circũciſio tenebrã ſpũalẽ. i. culpã expellebat. ergo lucẽ ſpũalẽ. i. grãꝫ introducebat. P. Be. dicit qꝺ idẽ remediũ ꝯferebat circũciſio ꝯ̃ vlnus pcti originalis q̃ ꝯfert baptiſm⁹ qꝺ ianuã regni celeſtꝭ nõ apiebat. ſꝫ baptiſm⁹ grãꝫ ꝯfert ⁊ nõ ſolũ culpã aufert. ergo circũciſio idẽ facit. R°. Circa hec q̃druplex legit̃ opinio. vnã dicenciũ qꝺ circũciſio tollebat pctm̃ ſꝫ nõ ꝯferebat̃ ibi grã. Sꝫ ꝯ̃ eſt nãm ſi decederet ſtatim poſt circũciſionẽ puul⁹ aut ibat in infernũ ſine culpa aut in paradiſũ ſine grã. Alia eſt dicentiũ qꝙ tollebat̃ culpa ⁊ ibi ꝯferebat̃ grã nõ ꝑ vim circũciſiõis. ſꝫ ſola bñplacito diuino. Sed ꝯ̃ eſt qꝺ nõ tollit̃ culpa niſi ꝑ grãꝫ. qꝺ ergo tollit culpã oportet qꝺ ꝯferat grãꝫ ꝑ quã tollit culpã. Altera eſt dicentiũ qꝺ tollit culpã ⁊ ꝯfert grãm q̃ ad effect⁹ grẽ ꝑuatõis vt ꝑuare pctõ ⁊ hmõi nõ poſitiuos. Sꝫ ꝯ̃ h̃ eſt qꝺ nõ pt eſſe grã ſine effectu qui eſt facere gratũ deo ⁊ dignũ vita eterna. hic ṽo effectus poſitiu⁹ ẽ. nõ ꝑuatiu⁹. ⁊ iõ aliaꝝ verior eſt opinio dicẽtiũ qꝙ dabat grãm q̃ꝫtũ ad effect⁹ ꝑuatõis culpe ⁊ reat⁹ ⁊ q̃ꝫtũ ad effect⁹ grẽ poſitiuos ſicut ordinare aĩam ⁊ habilitare potẽtias ad agẽdũ ⁊ hmõi. q̃uis grã baptiſmalis h̃ ꝑfect⁹ facit q: grã baptiſmalis reꝑmit ꝯcupiaĩ vt nõ ſit difficile ꝯ̃ eã agere ad qꝺ ñ ſufficiebat grã ꝑ circũciſione collata. Ad ꝑmũ nõ extendit ſe ampli⁹ rõ ſignandi in ſacrõ q̃ꝫ efficiẽdi dicẽm qꝺ h̃ verũ eſt q̃ꝫtũ ad effectũ ſacri ꝑncipalẽ ⁊ ñ ſecũdariũ circũciſiõis ãt ꝑncipal̃e effect⁹ rematõ el̃pc. ſꝫ ex ꝯſeq̃nti collatio grẽ. Ad ſcðꝫ qꝺ abicit̃ de baptiſmo dicẽm qꝺ ãplior grã dat̃ in baptiſmo vt dictũ eſt. Ad tertiũ de gla. dicẽm qꝺ ꝯferebat̃ grã ex intentõe nõ ꝑncipali ſꝫ ſecũdaria. q: circũciſiõis ſignatio eſt in auferẽda ⁊ nõ in ꝯferenda.

VI II

Am ad ſacramẽta no.

le. ⁊c̃. Hic querunt̃. q̃tuor. Prima de tpe inſtitutõnis ſacraꝝ na. le. Scðo de nũero ſacraꝝ. Tertio vtꝝ baptiſm⁹ Jo. fuerit ſacrm̃. Quarta vtrũ baptiſati baptiſma Jo. fuerint rebaptiſandi baptiſma xp̃i.

Ad primũ ſic ꝓcedit̃. ⁊ videt̃ qꝺ añ lapſũ debuiſſent inſtitui ſacrã. q: ci diabol⁹ peccauit irremediabilr̃. iõ cũ ipa fuit creat⁹ locus ſue pene. ergo q: hõ remediabilr̃. iõ cũ ipa debuit inſtitui ei⁹ remediũ. ſꝫ eius remedia ſunt ſacrã. ergo ſil̃r cũ creatõe hoĩs debuerũt inſtitui ſacrã. Ad idem m̃rimaniũ qꝺ min⁹ hꝫ de efficiencia añ lapſũ fuit inſtitutũ. ergo ſil̃r ⁊c̃ ſacrã cũ plus habeant ð efficiẽtia. P. Videt̃ qꝺ tpe legis nature ſtatĩ poſt caſũ debuerint inſtitui ex q̃ eñ eſt morbꝰ debet eſſe medicina. cũ ergo oĩa ſacrã no. le. ſint quedã medicine peccatorũ ex q̃ pctã fuerũt. debuerũt eſſe ſacrã. P. Videt̃ quod tpe legis moſaice ſacrã iſta inſtituta ſint ad erudítionẽ exercitatõꝫ ⁊ habilitatõeꝫ. ſꝫ iſtis indigebat homo illo tpe. ergo tũc debuit inſtitui. P. Videt̃ qꝺ ſꝑ eadẽ ſacrã debuerũt inſtitui. q: idẽꝫ eſt inſtitutor. ſ. xp̃s idem morbꝰ ꝯ̃ quẽ ſunt inſtituta. ſ. pctm̃ ab eodẽ hñt efficientiã. ſ. a paſſione xp̃i. ⁊ eadẽ ṽtute. ſ. fidei. ergo ſacramẽta ſemꝑ ſunt eadẽ. R°. Sacrã na. le. ſunt inſtituta in remediũ ꝯ̃ morbũ ſpũalẽ. Ad curã aũt morbi ſpũal̃ exigunt̃ ad min⁹ tria. duo ex pte infirmi. ſ. cognitio infirmitatis ⁊ cognicio impotẽtie ꝓprie vt querat̃ medic⁹. tria ex pte medici cognitio ei⁹ potentie cũ ergo tpe legis nature [illegible] cagnita erat hoĩs ĩpotẽtia. dicebat eñ qꝺ nõ deerat q̃ faceret. ſꝫ q̃ ꝑciperet. iõ poſt hec tpa in aduẽtu medici debuerũt medici ſacrã grãm ꝯferẽtia inſtitui a q̃ hñt efficientiã. Ad primũ cũ diabolo pat⁹ eſt loc⁹ ſue pene dicendũ qꝺ nõ eſt ſil̃e q: facili⁹ ꝑmitteret ſe cadere q̃ videt medicinã preparatam ante morbũ. pena aũt a culpa detinet. ideo bonũ fuit tũc inſtituere penã nõ tñ medicinã. Ad ſcðm de m̃rimonio dicẽm qꝺ nõ eſt ſil̃e de eo et de reliq̃s ſacrĩs. q: ſacrã inſtituta ſunt in remediũ in q̃ cõmunicat cũ aliĩs ſacrĩs. tñ añ lapſũ inſtitutũ eſt in officiũ nat̃e. Ad tertiũ ex q̃ morbꝰ eſt dicẽm qꝺ ſꝑ fuit medicina nõ tñ medicina ꝑfecta. ſꝫ ſufficiẽs ꝓ ſtatu morbi et infirmi. Ad q̃rtuꝫ qꝺ hĩs ad q̃ inſtituta ſunt ſacrã tpe legis moyſaice: indigebat hõ. dicẽm qꝺ nõ tñ ad h̃ ſed ad grẽ collatõꝫ ſacrã na. le. valẽt ⁊ ſic ſunt medicina. medicina aũt nõ debet inſtitui niſi aſſit cognitia infirmitatis ⁊ impotẽtie infirmi ⁊ potẽtie medici vt dictũ eſt. Ad quintũ idẽ eſt inſtitutor ⁊c̃. dicẽm qꝺ nõ ſequit̃ q: ſapiẽs inſtitutor inſtituit vnicuiq; ꝯueniẽtia tpi ſacrã ſcḋm qꝙ apter ſimpliciter lꝫ interſit morbꝰ nõ m̃ ſimpliciter cagnit⁹ lꝫ etiã ab eadẽ habeat ṽtutẽ. ſ. a paſſione tñ nũc eſt exhibita. ſed tunc erat ꝓmiſſa.

Ad ſcḋm ſic ꝓcedit̃. ⁊ videt̃. qꝺ incõuenienter aſſignent̃ ſeptẽ ſacrã. Sacrã eñ efficienciã habẽt a paſſione xp̃i. ſꝫ paſſio xp̃i ſufficiẽter apat̃ in eucharíſtia in cui⁹ cõmemorationẽ affert̃ vt ptꝫ Matth. xxvj. ergo nõ debuit eſſe aliud ſacrm̃. P. Lex noua minus habet de futis q̃ꝫ lex vet⁹ vel nat̃e ſꝫ lex nature habebat tñ tria ſacrã. ſ. oblatiõnes decimas ⁊ ſacrificia vt dicit Hu. de ſctõ. vic. in le. etiã ve. ñ erat aliqꝺ ſacrm̃ reſpõdens ꝯfirmatõi. ⁊ extreme vnctõi. ergo nõ dñt eſſe tot ſacramẽta. Sꝫ ꝯ̃ videt̃ qꝺ debeant ee plura. eſt eñ vnũ ſacrm̃ ꝯ̃ pctm̃ originale. ſ. baptiſm⁹. aliꝺ ꝯ̃ actuale mortale. ſ. pnĩa. ergo ⁊ debet eẽ aliud ꝯ̃ veniale. P. Sacramẽta magis ordinant̃ ꝯ̃ defect⁹ ſpũales q̃ꝫ corꝑales. eſt ãt aliqꝺ ſacrm̃ ꝯ̃ penã corꝑalẽ. ſ. extrema vnctio. ergo debꝫ eẽ aliqꝺ ſpãlꝫ ꝯ̃ penã ſpũalẽ. P. Sacrã ad ſacrificãduꝫ ordinant̃. ſꝫ mlt̃e alie ſunt ſcrificatões q̃ inter iſta ſeptẽ nõ cõputant̃: ſicut ptꝫ de ꝯſecra. aque bñdicte templi. altaria: ⁊ alioꝝ hmõi: ergo ſunt plura q̃ꝫ ſeptẽ ſacrã: R°. dicẽm. qꝺ numer⁹ ſacraꝝ ſic accipi pt. ſacrã eñ ordinãt̃ ꝯ̃ defect⁹ q̃ in nob ſũt ex pctõ ad qꝺ ordinat̃ duplr̃. vno mõ auferenda cauſã defect⁹. ſ. pctm̃: vel impediẽda ne fiat ad qꝺ ordinat̃ m̃rimoniũ: vel expianda iã factũ et ſic ꝯ̃ originale ordinat̃ baptiſm⁹. ꝯ̃ actuale pnĩa. P. Alio mõ ordinant̃ ꝯ̃ defectũ ſupplẽda id qꝺ deeſt ad ꝑfectõꝫ. Eſt ãt duplex ꝑfectio: vna in ordie ad opatõꝫ ⁊ ad hãc ordinat̃ ordo q̃ꝫtũ ad executõꝫ bonoꝝ ꝯfirmatõ. q̃ꝫtũ ad ꝓpulſionẽ maloꝝ ꝑ ordinẽ ei reddit̃ hõ idone⁹ diſpenſator ſacraꝝ. ꝑ ꝯfirmatõꝫ fortꝭ ꝯfeſſor xp̃i noĩs in aduſa. Alia ꝑfectio ẽ in ordie ad finẽ ⁊ ad hãc ordinat̃ extrema vnctio reſpectu finis intra ꝑ eã ei ꝓpiamur ad gl̃iam reſurrectõis ⁊ eucharíſtia reſpectu finis extra q: eã xp̃o capiti vnimur. Põt ⁊ alit̃ accipi q: ſacrm̃ ordinat̃ vel ꝯ̃ culpã vel ꝯ̃ penã. ſcḋm q̃ſdã ꝯ̃ culpã originalẽ baptiſm⁹ mortale pnĩa veniale extrema vnctio ꝯ̃ penã infirmitatꝭ ꝯfirmatio malicie eucharíſtia ignorãtie ordo cõ=

cupie mrimoniū. Ad .j. ğ dōm qȯ eucharistia ꝙuis totū xp̄m ꝯtineat ꝛ ſit paſſiōis mēoriale nō tn̄ ordinaꝛ ad oēs effect⁹ paſſiōis. ſȝ ad pncipalē q̄ eſt vniri xp̄o vn̄ alia ſacra req̄runꝛ ad eā vt diſpoſitōes q̄dā. Ad ſcōm dōm q᷑ in lege naꝛe nō erāt ita ſiḡ expſſa. ſicut i no. leg. vn̄ nō erāt diſtincta ſm̄ dēminatos effect⁹ grē. ſȝ i q̄dā generalitate ſit em̄ ꝑ ſacrificia figurabaꝛ xp̄i paſſio ꝑ oblatōes paciētis charitas q̄ paſſiōi ſe obtulit ꝑ decimas paſſiōis neceſſitaſ q̄ in eis ſiḡꝛ impfectio nr̄a q̄ indiget [illegible] nō cōpetebat. Ad .iij. dōm qȯ q̄dā [illegible] aliq̄ ſacra in remediū veniaꝛ dari. ſicut eucbariſtiā ꝛ extremā vnctōȝ. ſȝ h̄ nō videꝛ ꝯueniēs q̄ nō exn̄tib᷒ venialib᷒ adhuc p̄dicta ſacra neccīa eēnt. ꝛ iō dōȝ qȯ pnia ordinaꝛ ꝯ oē actuale tā mortale q̄ȝ veniale. Ad .iiij. dōȝ qȯ ſacrm̄ nō daꝛ [illegible] vnctō ꝑ ꝑus reſpicit ſpūalē penā q̄ȝ corꝑalē. Ad .v. dicēdū qȯ aq̄ bn̄dicta nō ordinaꝛ directe i remediū. ſȝ magis ad remouendū ꝓhibens. ſ. ꝑtātē inimici. Scrificatōes ꝟo alie de q̄b᷒ obiectio tāgit ordināꝛ ad ſacrm̄ eucbariſtie. vn̄ magꝭ ſunt ſacralia q̄ȝ ſacrm̄.

D. iij. ſic ꝓcediꝛ. ꝛ videꝛ qȯ baptiſm⁹ Joh. n̄ fuerit ſacrm̄ Job. iij. erat ioh. baptiſans glo. ꝙ cruȝ cathecuminis nōdū baptiſatis ꝓdeſt doctria fidei tm̄ ꝓfuit baptiſm⁹ ioh. an̄ baptiſmū xp̄i. ſȝ cathecisſm⁹ eſt ſacrale nō ſacrm̄. ğ baptiſm⁹ ioh. n̄ erat ſacrm̄ ſȝ ſacrale. P̄. Oē ſacrm̄ eſt alicui⁹ legis. ſȝ baptiſm⁹ ioh. nō fuit ſacrm̄ ve. le. q̄ ꝭminata fuit in ioh. ſm̄ illō mat. xi. lex ꝛ ꝓphe vſq̄ȝ ad ioh. nec fuit ſacrm̄ no. le. q̄ nō fuit inſtitutū a xp̄o. ğ nō fuit ſacrm̄. P̄. Oē ſacrm̄ no. leg. grām cauſat. ſȝ baptiſm⁹ ioh. grām n̄ ꝯferebat. ğ nō ē ſacramētū no. le. nec iterū ve. le. q̄ in ve. le. nō fuit inſtitutū. ğ nullo mō eſt ſacrm̄. Con. Sacrm̄ eſt ſacre rei ſignū. ſȝ baptiſm⁹ ioh. erat ſignū baptiſmi xp̄i. ğ ꝛ ſacrm̄. P̄. Aug. dić accedit ꝟbū ad elemtū ꝛ ſic fit ſacrm̄. ſȝ in baptiſmo ioh. accedebat ꝟbū ad elemētū aq̄. baptiſabat em̄ in noīe ventu ri. vt dȝ act. xix. ğ baptiſm⁹ ei⁹ fuit ſacrm̄. R̷⁰. Sacrm̄ p̄t accipi dupli̾. ſ. aut cōit ꝓut dȝ ſacre rei ſignū. aut ꝓprie ꝓut dȝ ſignū ſacre rei ꝛ cauſa ꝑmo mō baptiſm⁹ ioh. ſacrm̄ fuit. i. ſignū baptiſmi xp̄i. ſcōo mō nō. h̄ aūt ſacrm̄ erat q̄dāmō mediū int̾ ſacra ver. et no. le. ſic diſpoſitio q̄dāmō media ē int̾ ꝑuatōȝ ꝛ formā q̄ viā p̄ꝑabat ad baptiſmū xp̄i ꝯueniebat ei q̄dāmō cū ſacris ve. le. in h̄ qȯ erat ſignū tm̄ cū ſacramētꝭ no. le. in mat̾ia ꝛ q̄dāmō in forma q̄ dabaꝛ in noīe venꝛi. Ad ꝑmū de cathecisſmo dōȝ qȯ nō eſt ſiꝛe q̄ ſacralia manēt cū ipis ſacris q̄ꝛ ſꝛ diſpoſitōe ꝛ poſteriora ſꝛ inſtitutōe ſȝ ꝑora executiōe. ſȝ baptiſm⁹ ioh. nō ſic ſe habuit ad baptiſmū xp̄i. ꝛ iō fuit ſacrm̄ ꝑ ſe. Ad ſcōm oē ſacrm̄ eſt alicui⁹ legꝭ dōm q᷑ ſicut diſpoſitio forme reduciꝛ ad genus forme ad quā diſponit ita baptiſm⁹ io. reduciꝛ ad ſacra no. le. ad q̄ diſponebat. Ad .iij. dōȝ qȯ baptiſm⁹ ioh. grāȝ nō ꝯferebat. q̄ ꝑ ipm̄ nō fiebat aliq̄d qȯ nō eēt ab hoīe tm̄ a q̄ grā dari nō p̄t erat em̄ ablutio exteri⁹ et ꝑ h̄ ad baptiſmū xp̄i aſſuefactū. ꝛ iō nō eſt ꝯpletū ſacrm̄ ſȝ diſpoſitio quedā ad ſacrm̄ xp̄i.

D. iiij. ſic ꝓcediꝛ. ꝛ vr̄ qȯ baptizati bap⁰ io. n̄ erāt rebaptiſādi baptiſmo xp̄i Hiero. ſuꝑ iohel. baptiſati a ioh. i noīe venꝛi q̄ dixerūt neq̄ȝ ſi ſ. s. ē audiuim⁹ iterū baptiſati ſꝛ ſȝ ſi hec eſt cā ſufficiēs cū m̄lti audiuiſſent. q̄ ſ. s. ē illi m̄lti nō erāt rebaptiſādi. P̄. Act. viij. dȝ qȯ apl̄i i ſamariā veniētes illos q̄ baptiſati erāt in noīe ieſu n̄ baptiſabāt. ſȝ tm̄ man⁹ iponebāt. cū ğ baptiſm⁹ ioh in noīe ieſu fuit ſine collatōe ſ. s. dat⁹. videꝛ qȯ baptiſati baptiſmo io. nō rebaptiſabāꝛ. P̄. In ſacris qȯ daꝛ nō eſt iterādū ſȝ qȯ obmittiꝛ eſt ſupplendū. ğ in baptiſatis baptiſmo ioh. nō oꝑtebat ablutōȝ exteriorē iterari ſȝ tm̄ ſ. s. datōȝ ſuppleri. h̄ aūt fiebat ꝑ manuū ipoſitōȝ. ğ n̄ oꝑtebat iteꝝ baptiſari. ſȝ tm̄ manuū impoſitōe ꝯfirmari. Cōtra. Aug. ſuꝑ ioh. baptiſabat iudas ꝛ eſt baptiſatū. baptiſauit ioh. ꝛ nō ē baptiſatū. ğ p⁹ baptiſmū ioh. eſt baptiſand⁹ baptiſmo xp̄i. P̄. Caracter baptiſmal' eſt fundamētū oīm ſacroꝝ. ğ nullum ſacrm̄ p̄t accipi niſi poſt ſuſceptū baptiſmi ſacrm̄. ꝛ ita ꝯfirmatōnem debite ſuſcipe n̄ poterāt illi q̄ tm̄ ioh. ba. baptiſati erāt. R̷⁰. Circa hec fuit duplex opinio vna qȯ baptiſm⁹ ioh. in noīe xp̄i ſuſcept⁹ cū fide trinitatꝭ et impoſitōe manuū eq̄pollebat baptiſmo xp̄i q̄ videꝛ fuiſſe opinio mgr̄i. Alia eſt verior qȯ baptiſm⁹ ioh. cū nūq̄ȝ impmeret caracterē q̄ eſt de neceſſitate ſalutꝭ nec grāȝ ꝯferret baptiſmo xp̄i nūq̄ȝ eq̄polebat ſȝ tm̄ ad xp̄i baptiſmū p̄ꝑabat q̄ ſuſcepto nihilomin⁹ baptiſmū xp̄i ſuſcipe oꝑtebat. Ad .j. de hiero. dōȝ qȯ hiero. nō poſuit totaȝ cauſā ſȝ ꝑtem. cauſa em̄ in xp̄i erat m̄ltiplex. vna q̄ nō habebāt fidē trinitatis ſ. s. ignorātes. Altera q̄ nō erāt baptiſati in noīe trinitatꝭ. Tertia q̄ nō habebāt ip̄ſſionē caracterꝭ. Ad .ij. de ſamaritanis dōm qȯ baptiſati erant baptiſmo xp̄i q̄ in noīe dn̄i. i. xp̄i. hec em̄ fuit forma baptiſmi i pncipio ſue inſtitutōis. baptiſm⁹ ꝟo ioh. fiebat in noīe ventu ri dicunꝛ tn̄ ſ. s. nōdū recepiſſe ad iſtū effectū ad quē recipiꝛ in ꝯfirmatōe. Ad .iij. de ſacris nō iterādis dōm qȯ h̄ intelligiꝛ qn̄ id qȯ ſuſcipiꝛ eſt aliq̄d ſacri ꝑcipiꝛ di. ſȝ ablutō q̄ fiebat i baptiſmo ioh. nō erat aliq̄d baptiſmi xp̄i ſȝ alia erat q̄ȝ ablutio q̄ fiebat in xp̄i baptiſmo.

DI III

Poſt hoc videndū eſt.

ꝛc. Hic q̄runꝛ q̄tuor. Primo q̄d ſit baptiſm⁹. Scōo de forma ip̄i⁹. Tertio de materia ei⁹. Quarto de ceſſatōe circūciſiōis ꝛ aliorum legalium.

D. j. ſic ꝓcediꝛ. ꝛ videꝛ qȯ incōueniēꝛ ſit aſſignata diffinitio baptiſmi q̄ in l̄ra poniꝛ. ſ. baptiſm⁹ eſt ablutio corꝑis exterior facta ſub forma p̄ſcp̄ta ꝟboꝝ ſcōm ei Hu. de ſ. vic. ſacrm̄ ē mat̾iale elem̄tū. ablutō aūt nō eſt mat̾iale elem̄tū ſȝ elem̄ti vſus. ğ baptiſm⁹ cū ſit ſacrm̄ nō ē ablutio. P̄. Manēte diffinito manet diffinitio. ſȝ trāſeūte ablutōe manet baptiſm⁹. ğ nō eſt ablutio. P̄. An̄ baptiſmū req̄riꝛ imerſio. ſic ei ꝑ baptiſmū ꝯfiguramur ſepulꝛe xp̄i. vt dȝ Ro. vj. ğ baptiſm⁹ n̄ ē ablutio ſȝ magꝭ imerſio. P̄. Ablutō i q̄lib; ꝑte corꝑis fieri p̄t ſi ğ baptiſm⁹ eēt ablutio ſine alicui⁹ ꝑtꝭ dēminatiōe ſeq̄reꝛ qȯ q̄lib; ꝑte pueri nata poſſit puer baptiſari qȯ a q̄buſdā n̄ ꝯcediꝛ. P̄. In baptiſmo fit ꝭplex imerſio ſi ğ baptiſm⁹ eſt ablutio ſiue imerſio. videꝛ qȯ nō ſit vn⁹ baptiſm⁹ ſȝ plꝛes. R̷⁰ dōȝ qȯ circa h̄ videꝛ eē diūſitas int̾ mgr̄m ſniaꝝ ꝛ Hu. de ſ. vic. Hugo ei videꝛ ponē ip̄a elemēta eē ſacra. vtpote aquā ꝯſecratā ꝛ alia h̄mōi Magꝛ aūt videꝛ ponere ip̄m vſū elem̄toꝝ eē ſacrm̄. ꝑmū aūt n̄ eſt verū niſi in ſacro eucbariſtie qȯ real'r ꝯtinet rē viuētē in q̄ eſt grā. ſ. xp̄m. Alia ꝟo ſacra ſolūmō ad rē viuētē applicanꝛ. ſ. ad hoīem q̄ grām recipit. de rōe ei ſacri ē vt grāȝ ꝯtineat ꝛ cauſet ſignādo nec tn̄ ip̄e vſus elem̄ti ꝯplete h̄ȝ rōem ſacri q̄ m̄lti p̄n̄t exteri⁹ ablui q̄ tn̄ nō baptiſanꝛ puta ſi deſit intentio q̄ refert ſacrm̄ ad effectū. ſic ğ ea q̄ ſꝛ in bap. h̄n̄t h̄ūt ordinē vt ip̄m elem̄tū ſit mat̾ia reſpectu forme ꝑ quā ſcrificaꝛ. hec duo ſꝛ mat̾ia reſpectu vſ⁹ ꝑ quē ſacrm̄ ad hoīe; applicaꝛ ꝛ hec tā ſꝛ mat̾ialia r̄ſpectu intētōis ꝑ q̄ȝ ſacrm̄ efficiꝛ. ſic ğ magꝛ diffinit baptiſmū mat̾ial'r tāgēs mat̾iā ꝛ formā ꝛ vſū p̄mittens intētōe ꝛ vt ꝑ ſeptȝ. Ad .j. ğ dōm qȯ Hu. ſimpl'r ſacrm̄ mat̾ialꝛ diffinit ſȝ ꝑ mat̾iā magꝭ remotā vn̄ dictū mgr̄i ē ꝯue

nienti⁹. Ad.ij.dōm qȝ lȝ ablutio exterioꝛ trāſeat q̄ ē tñ ſacrm̄ ntanet tñ caracter interi⁹ q̄ eſt res ⁊ ſacrm̄ rōne cui⁹ dr̄ baptiſm⁹ manere. Ad.iij.dōm qȝ īmerſio nō eſt de neceſſitate baptiſmi ſȝ ablutio q̄cūqȝ mō vel ꝑ aſpſionē vel effuſionē ⁊ iō ſine imerſiōe pt baptiſm⁹ celebrari qñ ꝯſuetudo patit̄ eccie vl̄ neceſſitas icū bit ſiue ꝓpt̄ penuriā aq̄ ſiue ꝓpt̄ infirmitatē baptizādi ſiue ꝓpt̄ īpotēciā baptiſantiſ ⁊ q̄cunqȝ mō fiat ablutio ſeruat̄ aliq̄ ſilitudo ſepulture in q̄ȝtū coꝛp⁹ ponit̄ ſub aq̄ vl̄ ſm̄ totū vel ſm̄ ptem. Ad.iiij.qȝ q̄ a capite omnes opatōes aīales ꝑncipiū hn̄t.iō debet baptiſmi ablutio fieri in capite q̄ȝuis ſi neceſſitas imineret poſſȝ in alio membro fieri. vel in puero nō ꝑfecte nato vel in q̄cunqȝ alio.

Ad.v.dōm qȝ trina imerſio ꝯgruit in baptiſmo ad exꝑmendū fidē trinitatis ⁊ tridui dn̄ice ſepulture.non tñ de neceſſitate baptiſmi q̄ nō ſignificat aliquē baptiſmi effectū ⁊ iō ſi ꝯ ꝯſuetudinē eccie obmittat̄ graue peccatū eſt nihilomin⁹ tñ eſt baptiſm⁹ cū ꝟo ſeruat̄ trina imerſio eſt vnus baptiſm⁹ q̄ eſt vna ablutio q̄ in vltima imerſiōe ꝑficit̄ ⁊ nō in ꝑma q̄ deeſt intētio baptiſantis q̄ nō intēdit in ꝑma imerſione totū facere.

D.ij.ſic ꝓcedit̄. ⁊ videt̄ qȝ integritas forme baptiſmal̄ nō ꝯſiſtit in his ꝟbis. ego baptiſo te in no.p.⁊ f.⁊ ſ.s.am̄.q̄ Joh̄.j.dr̄ hic eſt q̄ baptiſat nō g̊ debet dici ex ꝑſona miſtri.ego te baptizo.⁊ ꝑcipue cū greci hāc formā ſuāt.baptiſat̄ ſu⁹ xp̄i nihil̄ ⁊c. P Ad eū q̄ nō intelligit nō debet ſmo dirigi. ſȝ baptiſat⁹ q̄nqȝ nō intelligit.g̊ nō debet dici ego baptizo te.ſȝ bap. Joh̄. P.baptiſm⁹ a paſſiōe xp̄i efficaciā hȝ.g̊ i forma baptiſmi poti⁹ debȝ fieri mētō d xp̄o paſſo q̄ȝ de trinitate vt diceret̄ ego baptizo te in noīe xp̄i ꝑcipue cū apl̄i ſic baptizaſſe legant̄ P.Uerba in forma baptiſmi nō tenent̄ materialr̄ ſȝ ſignificatiue.q̄ nō in q̄ȝtū ſonāt ſȝ in q̄ȝtū credit̄ verba ſacra ſctificār vt dr̄ in glo. Ro.x.ſȝ genitoꝛ idē ſignificat qȝ pr̄.⁊ genit⁹ qȝ fili⁹.⁊ ꝓcedit⁹ idē qȝ ſ.s.g̊ ſub iſtis noīb⁹ pt̄ fieri baptiſm⁹. ſicut ⁊ ſub pimis.⁊ ſic ꝑma nō ſt̄ de neceſſitate baptiſmi. P.Qui credit pr̄em credit ⁊ filiū. ſȝ ꝟbo ſanctificat̄ ſacrm̄ in q̄ȝtū credit̄.ſicut in lr̄a dr̄.g̊ ſi noīet̄ vna ꝑſona ⁊ alie taceant̄ plenū erit baptiſma. P.Ad formā pt̄ aliq̄d addi ſicut h̄ qȝ dr̄ amen.g̊ ⁊ aliq̄d diminui pt̄. Itē q̄rit̄ ſi interpoſitio vel trāſpoſitio ꝟboꝝ ꝑdictoꝝ īpediāt ſacra

R.Dōm qȝ in forma baptiſmi.aliq̄ ſt̄ de neceſſitate ſacri vt expſſio act⁹ baptiſmalis ꝑ qȝ determinat̄ materia et deſignat̄ intētio ⁊ expſſio trinitatis a q̄ ꝑmo ſacrm̄ efficaciā hȝ.Quedā ꝟo ſt̄ q̄ nō ſt̄ de neceſſitate forme.ſicut h̄ qȝ addit̄.am̄.⁊ vt q̄dā dicūt h̄ qȝ addit̄ ego.qȝ additur ad maioꝛē expſſionē intētōis.vñ nec tutū eſt vt remoueat̄. Ad.j.g̊ dōm qȝ ꝑncipale agēs ſignificat̄ in trinitatis inuocatōne.⁊ iō oꝑtebat vt deſignaret̄ etiā miſtri ſacri q̄ȝtū ad actū exterioꝛē qȝ fit cū dr̄ ego baptizo. xp̄s aūt agit vt ꝑncipale agēs ſȝ vtrū expſſio ꝑſone miſtri q̄ fit ſm̄ nos ſit de neceſſitate baptiſmi apud q̄ſdā dubiū eſt.ꝓbabili⁹ tñ dici pt̄ qȝ nō ſit ne cogamur totā grecoꝝ eccl̄iā abſqȝ baptiſmo ponē q̄ ꝑſonā nō exꝑmūt baptizātis qȝ dr̄ ſctōꝝ patrū ꝯſilio factū ꝯ erroꝛē coꝝ q̄ ſpē in baptiſatiſ ponebāt de q̄ habet̄.j.Coꝛ.j. Ad.ij.dōm qȝ ꝟba forme nō ꝓferūt̄ cā ſignificatōis tm̄. ſȝ magiſ cā efficiendi vñ ꝓferunt̄ a dn̄o intelligente in q̄ efficaciā hēre pn̄t. Ad.iij.dōm qȝ paſſio xp̄i opat̄ in baptiſmo ſicut cā ſecūdaria.trinitas aūt ſicut cā ꝑma.cui magiſ ē actō attribuēda. apl̄i ꝟo baptiſauerūt in noīe xp̄i ꝯſilio.ſ.s. ad h̄ vt nomē xp̄i venerabile reddet̄. Ad.iiij.dōȝ.qȝ gēitoꝛ cū ſit nomē ꝟbale ñ ſignificat ꝑſonā vt ipoſtaſim ſbſiſtētē.ſȝ magiſ ꝑ modū act⁹ vñ ſi dicat̄ in noīe gēitoris et gēiti nō erit baptiſm⁹.⁊ ſilr̄ q̄cūqȝ alia noīa ponant̄ ꝑter ea q̄b⁹ ꝑncipalr̄ in vnaq̄qȝ lingua ꝑſone diuine ſignāturr. Circa mutatōȝ ꝟbo forme generalr̄ ſciendū ē qȝ tribus modis fieri ꝯtingit. Uno mō totalr̄ q̄ȝtū ad ſignificatōȝ: q̄ñ dictio ꝓ dictōe ponit̄. ⁊ tūc nō eſt baptiſm⁹. q̄ determinatis ꝟbis de⁹ efficaciā tribuit. Scdo q̄ȝtū ad ſignificatōȝ: ⁊ ſic erit baptiſm⁹. ſi ſuet̄ ꝑncipal̄ ſignificatio forme: alias nō Uñ dr̄ eē baptiſm⁹ ſi dicat̄ ego baptiſo vos ñ aūt ſi dicat̄ nos baptiſam⁹ te.tū q̄ nō ſuat̄ vnitas miſtri: q̄ reqrit̄ ad vnitatē ſacri.tū q̄ ly vos ē idē qȝ te ⁊ te. nos aūt nō ē idē qȝ ego ⁊ ego.ſȝ idē qȝ ego ⁊ tu. vl̄ ego ⁊ ille. Tertio ꝑ coꝛruptōȝ ⁊ tūc dr̄ qȝ coꝛruptio ī ꝑncipio dictōis coꝛrūpit formā q̄ mutat ſignificatōȝ. nō aūt coꝛruptio circa finē dictōis: ſi fiat ex igrātia vel defectu lingue. ſecus aūt eēt ſi fieret ex induſtria. q̄ nō intendēt facere qȝ facit eccl̄ia. Ad.v.dōȝ.qȝ ſi ſubtrahat̄ aliq̄d qȝ ſit de ſbā forme: nō eſt baptiſm⁹. vñ ſi vna ꝑſona tm̄ noīet̄ baptiſm⁹ nō erit. oꝑtet em̄ fidē eccie in forma exteri⁹ exꝑmere q̄ voces nō tenent̄ tm̄ ſignificatiue ſȝ effectiue. ꝟbū aūt Amb. intelligit̄. in caſu: q̄ñ vna ꝑſona noīata ſacerdos vel puer moꝛit̄. tūc ei inuiſibil̄ ſacerdos credit̄ ſupplē defectū. Ad.vj.dōm qȝ additio dupl̄r pt̄ coꝛrūpere formā. Uno mō ſi addat̄ q̄ſi extr̄s d forma. ſic em̄ addēs nō intēderet facere qȝ facit eccl̄ia. Alio mō ſi adderet̄ ꝯtriū fidei: ſicut in no. pr̄is maioꝛis. ⁊c̄. vt arriani faciebāt. alit̄ additio formā nō coꝛrūpit

Ad.vij.dōm.qȝ oꝛdo varians intellectū forme coꝛrūpit formā. vt ſi dicat in no.pa.bap.te.⁊ fi.⁊ ſſ. Non aūt ſi intellect⁹ nō mutet̄. vt ſi dicat̄ in no.p.⁊ f.⁊ ſſ.bap.te. et ſilr̄ ſi fiat interruptio tāta q̄ intellectū auferat forme nō erit baptiſm⁹ alias erit.

D.iij.ſic ꝓcedit̄.⁊ videt̄ qȝ baptiſm⁹ nō debeat fieri i aq̄. Ro.vj. Conſepulti ſum⁹ cū illo.i.xp̄o ꝑ baptiſmū. baptiſm⁹ igit̄ repn̄tat ſepulturā xp̄i.ſȝ ei⁹ ſepultura fuit in t̄ra.g̊ ⁊ baptiſm⁹ xp̄i debet fieri in terra P. Apo.j. Lauit nos a pec.n.i ſan.ſuo. ſȝ baptiſm⁹ ſignificat hāc lotionē.g̊ debȝ fieri i ſanguie P.Baptiſm dam. eſt ꝑncipiū vite ſpūal̄. vita ꝟo marie ꝯſiſtit in calido ⁊ humido. aer igit̄ cū ſit calid⁹ ⁊ humid⁹ marie ꝯuenit ad ſignificatōȝ ſpūal̄ vite. igit̄ bap. marie debet fieri in aere Con. Job.iij. Niſi qs renat⁹ fue.ex a.⁊ ſſ. nō intra.in reg.ce. P.Prepatio debȝ creatōi reſpondere Sȝ in creatōe mūdi ſpūs dn̄i ferebat̄ ſup aq̄s.vt dicit̄. Gen̄.j.g̊ in repatōe debȝ dari in aq̄. Iuxta h̄ q̄rit̄ an poſſit fieri baptiſm⁹ in aq̄ ꝑmixta. R°.dōm qȝ baptiſm⁹ eſt ſacrm neceſſitatis. et oīb⁹ cōe. iō īſtitutū ē in aq̄ q̄ oīb⁹ eſt cōis ⁊ de facili poterit hr̄i. Item fit ī aq̄ ꝓpt̄ ꝯuenientiā ꝯditionū aq̄ cū gr̄a q̄ dat̄ in baptiſmo q̄ in aq̄ ē ꝑſpicuitas q̄ eſt diſpoſitio ad ſuſceptōȝ lumis ſic baptiſm⁹ diſponit ad ſuſceptōȝ gr̄e Itē aq̄ lauat ſoꝛdes coꝛꝑis ſilr̄ gr̄a i baptiſmo collata ſoꝛdes mētiſ Itē aq̄ refrigerat carnē ſic gr̄a baptiſmal̄ ꝯcupiſc ardoꝛē. Ad.j.d t̄ra dōȝ qȝ ꝑ q̄litates t̄re nō ſignificat̄ gr̄a q̄ ꝯfert̄ī baptiſmo cū ipa ſit mūdans. terra aūt ſit ſex elemtoꝝ. ſȝ ꝑ q̄litates aq̄ ſic Uñ q̄ȝuis in terra ⁊ aq̄ ſignificet̄ ſepult̄a dn̄ica tñ cōiu s fit baptiſm⁹ in aq̄. Ad.ij. de ſanguie dōȝ qȝ nō ita cōuenienter ſignificat effectū gratie ſiue lotionē illā q̄ potius inq̄nat coꝛꝑalr̄ q̄ȝ lauet. Ad.iij. de vita ſpūali dicendū qȝ baptiſm⁹ eſt ꝑncipiū vite ſecūdario. ſed ꝑmo et ꝑncipalr̄ mūdicie q̄ ſignificat̄ ꝑ lotionē aq̄ ad q̄ȝ vita ſpūalis ꝯſequit̄. Ad ſcdam q̄ſtionē dōm qȝ mixtio aq̄ dupl̄r pt̄ fieri. aut tanta q̄ nō tollit ſpeciē. ſȝ accidentalr̄ alterat ⁊ in oī tali pt̄ fieri baptiſmus. aut tanta q̄ ſoluit ſpeciē ⁊ in alterā ſpeciē altando trāſmutat. ⁊ in tali aq̄ nō pt̄ fieri baptiſmus.

D.iiij.ſic ꝓcedit̄. ⁊ videt̄ qȝ baptiſmo inſtituto circūciſio ⁊ alia legalia nō ceſſauerīt baptiſm⁹ em̄ an̄ paſſionē videt̄ inſtitut⁹ q̄ dn̄s tactu carnis ſue vim regeneratiuā ꝯtulit aq̄s. qȝ factū eſt ante paſſionē ⁊ illr̄

ãn paſſionẽ dixit niſi quis renat⁹ fuerit ex aq̃ ꝛc. Joh.iij. Legalia aũt añ paſſionẽ nõ ceſſauerũt. vt ſcti dicũt. ergo p⁹ baptiſmi inſtitutõz circũciſio ꝛ alia legalia nõ ceſſauerũt

P. Eternũ eſt qd̓ nullo fine clauditur. ſ; circũciſio data eſt in fedus eternũ. ſicut dr̃ Gen.xvij. ergo ceſſare nõ debuit. P. Tpe grẽ q̃dã legalia obſuabantur. ſicut pꝫ Act. xvj. de paulo q circũcidit Thimo. ergo adhuc ſuari deberet. P. Ad ſuanda pcepta no.te. tenemur. ſ; q̃dã pcepta aploꝝ fuerũt de q̃buſdã legalib; ſuandis. vñ dr̃ ac. xv. Uiſũ eſt ſpũiſctõ ꝛ nob vt abſtineatiſ ab imolatis ſimulachroꝝ ꝛ ſanguĩe ꝛ ſuffocatiſ. ergo ſaltẽ ad iſta ſuanda tenemur. Sꝫ ꝯ ad Gal.v. dr̃ ſi circũcidimini xp̃s nihil vobis pderit. ꝛ ita circũciſio ꝛ alia legalia ceſſauerũt

P. Ueniẽte ṽitate debet ceſſare figura. ſ; legalia fuerunt figura xp̃i ꝛ ſacroꝝ ei⁹ Col.ij. Que ſũt vmbra futuroꝝ corp⁹ aũt xp̃i. ergo veniẽte xp̃o ꝛ ei⁹ ſacris legalia ceſſauerunt R°. dõm qd̓ circũciſio ꝛ alia legalia ꝯſiderari pñt q̃tũ ad duo. ſ. q̃tũ ad effectũ ꝛ q̃tũ ad vſũ. q̃tũ ad effectũ ceſſauerũt in ipa paſſiõe xp̃i in q̃ iplete ſunt oẽs figure ve.te. ꝛ iõ dicunt a paſſiõe xp̃i mortua fuiſſe. q̃i effectũ nõ hñtia. ſ; de vſu eſt differẽtia inter Aug. ꝛ Hiero. Naꝫ aug. di. qd̓ poſt paſſionẽ xp̃i añ tp̃s euãgelij diuulgati mãſerũt q̃tũ ad vſũ ſ; nõ q̃tũ ad effectũ. ne lex tanq̃ idolatria abiceret poſt diuulgatõz ṽo euãgelij ceſſauerũt. ꝛ q̃tũ ad effectũ. ꝛ q̃tũ ad vſũ. vñ inter paſſionẽ xp̃i et euãgelij diuulgatõz fuerũt mortua ꝛ nõ mortifera poſtea ṽo ꝛ mortua ꝛ mortifera. ſm Hiero. ṽo ſtatim poſt paſſionẽ xp̃i ceſſauerũt ꝛ q̃tũ ad effectũ ꝛ q̃tũ ad vſũ vt eſſent ꝛ mortua ꝛ mortifera oĩb; obſuantib;. Apli tñ q̃dã pia ſiĺatõe diſpenſatorie obſuare videbantur vt ſe iudeis ꝯformãtes eos lucrifacerẽt ſnĩa in aug. pbabilior eſt ꝛ cõit tenet. Ad.j. ergo dõꝫ qd̓ mĺtiplex fuit baptiſmi iſtitutio. pmo q̃tũ ad materiã in baptiſmo xp̃i. Scdo q̃tũ ad neceſſitatẽ declaratõz Joh.iij. vbi dixit niſi quis rena. ꝛc. Tertio q̃tũ ad vſũ i iudeis q̃ñ miſit diſcipios ad pdicandũ ꝛ baptiſandũ. Mat.x. Quarto q̃tũ ad efficatiã i xp̃i paſſiõe. Quinto q̃tũ ad ei⁹ diuulgatões in gentes poſt reſurrectõz mat. vl. Ad.ij. dõm qd̓ eternuꝫ accipit ibi p ſeculo qd̓ hꝫ finẽ. ſ; nob in determinatũ vel dr̃ circũciſio in fedus eternũ ratione ſignificati. Ad. iij. dõm ꝙ ſm Aug. apli vere ꝛ licite legalia obſuabant añ diuulgatõz euãgelij q: ex iudeis erãt. vñ ꝛ Pau. circũcidit thimo. q erat fili⁹ iudee Act.xvj. Thytũ ṽo qui oĩno gentilis erat. nõ eſt cõpulſus circũcidere. vt habet Gal.ij. ſm Hiero. ṽo nõ obſuabãt. ex ṽitate. ſ; q̃ſi ex pia q̃dã ſiĺatõe. Ad.iiij. dõm qd̓ quidã dixerũt pcepũ aploꝝ ad lr̃am intelligendũ eſſe ꝛ vſq; nũc obligare ſ; h̓ eſt ꝯ ſniam pauli Ro.xiiij. vbi dicit qd̓ nihil eſt cõe .i. immundũ p xp̃m niſi ei q exiſtimat aliq̃d eſſe cõe. et iõ alij dixerũt qd̓ intelligendũ eſt myſtice de phibitõne homicidij ꝛ ſuffocatiõe violẽtie. ſ; h̓ eſt ꝯ Hiero. q ad lr̃am exponit Ezech.xviij. Et pma q̃tũ ad myſteriũ ſiĺr oĩa legalia pcipi potuiſſent. ꝛ iõ aliter dõm ſm alios ꝙ epl̓a aploꝝ nõ erat pceptoria ſimpliciter. ſ; erat q̃dã puiſio ad ꝯſuatõz pacis ꝛ cõis vite inter iudeos ꝛ gentiles et iõ phibuerũt fornicatõz q̃ſi p ſe malũ qd̓ gentiles ñ reputabãt idolariter ad remouendũ ſuſpitõz idolatrie ſãguinẽ ꝛ ſuffocatũ pter hoc qd̓ iudeis ex diſſuetudine erãt abominabilia.

DI IIII

Jc dicendum eſt ꝛc

Hic q̃runtur q̃tuor. Primo vtruꝫ baptiſm⁹ imprimat caracterẽ. Scdo vtrũ tollat culpã ꝛ penã. Tertio vtꝝ cauſet grãm ꝛ pcipue in pueriſ. Quarto vtrũ effectus baptiſmi poſſit ſuppleri p baptiſmũ ſanguĩs ꝛ flamĩs.

D.j. ſic pcedit. ꝛ videt ꝙ baptiſm⁹ caracterẽ in aĩa nõ ipmat. in aĩa ei vt dicit phs i.ij. Ethi. Nõ ſunt niſi tria. ſ. potẽtie paſſiões ꝛ habit⁹. ſ; caracter nõ eſt potẽtia. q: nõ ineſt oĩb; a na. nec paſſio. q: ſm ip̃m nihil pati videmur. nec gaudiũ nec dolorẽ. nec ſpem nec timorẽ. nec habit⁹ q: ſm ip̃m nihil agim⁹. habit⁹ aũt eſt q q̃s agit cũ voluerit. P. Quicq̃d eſt in aĩa eſt in aliq̃ potentiarũ ei⁹ aut in eẽntia ſicut in ſubiecto ſ; caracter ſi eſt in aĩa p baptiſmũ eſt in plurib; potẽtijs q: imago ſm quã hõ ꝯfiguratur deo p caracterẽ pl̓es potẽtias colligit. ergo caracter nõ impmitur in aĩa p baptiſmũ.

P. Sicut p baptiſmũ diſtiguitur baptiſat⁹ a nõ baptiſato ita ꝛ p q̃libet ſacrm̃ diſtinguitur recipiẽs a nõ recipiente. ſ; q̃dã ſacr̃a caracterẽ nõ impmũt vt extrema vnctio ꝛ euchariſtia. ergo nec baptiſm⁹. Con. Aug. in li. de bap.puu. dicit caracter diuinit⁹ cũ ouis errãs ad xp̃ianã vnionẽ rediẽs ab errore liberatur agnoſcitur nõ iprobatur ergo in baptiſmo p quẽ ad xp̃ianã vnitatẽ pducimur caracter pmanẽs impmitur. P. Jn eodẽ. Caracterẽ q̃dem mĺti lupi impmũt q videntur eẽ int⁹. verũtñ ad ouile dñi nõ ptinere moꝝ ſuoꝝ fructib; cognoſcuntur. ergo in ſacris maioꝝ miſtroꝝ ecctie caracter impmitur R. dõꝫ qd̓ oẽs ꝯcedũt caracterẽ ab aliq̃b; ſacris i aĩa ipmi ꝛ iportare rlatõz cũ ſit ſignũ diſtinctiuũ ꝛ ꝯfiguratiuũ. differũt tñ in h̓. qd̓ quidã ponũt iſtis relatõib; nõ ſubeẽ aliqd̓ accidens abſolutũ: ſ; imediate in aĩa fundari iſtas relatões. ſ; q: de natura relatõis eſt vt ſp fundetur in aliq̃ alio genẽ entis vt vult phs. Jõ alij dicũt ꝙ fundantur tales relatões ſup q̃litatẽ. h̓ aũt q̃litas ſm q̃ſdã eſt in q̃rta ſpecie. Sꝫ h̓ nõ pt̃ eſſe q: figura i ſpũalib; ñ niſi methapho. dr̃ ꝛ iõ alij dicũt qd̓ eſt in tertia ſpecie q: infert quandã mulcebrẽ paſſionẽ aĩe: ſ; h̓ eſt ꝯ phm in.vij. phi. q tertiã ſpeciẽ q̃litatis ſolũ in pte aĩe ſenſitiua ponit. nec iterũ pt̃ dici vt alij dicũt qd̓ ſit in pma ſpecie q: habitus diſponit ad opandũ bñ vel male. nõ aũt caracter. ſ; ad opandũ aliq̃d ſpũale ſimpliciter ꝛ iõ reducitur ad ſcdam ſpeciẽ q̃litatis eſt eñ quedã ſpũalis potentia data ad cõmunicandos actus ſpũales ſicut potẽtia corpalis ad corpales ee ſicut habit⁹ infuſi reducuntur in eandẽ ſpeciẽ cũ habitib; innatis. ita hec potẽtia ad candẽ cũ potẽtia naturali.

Ad.j. ꝙ opponitur in ꝯtrariũ dõm qd̓ q̃litates ſup q̃s fundatur relatio caracteriſ eſt in ſcda ſpecie q̃litatiſ. reducitur ei potẽtia infuſa ad eandẽ ſpeciẽ q̃litatiſ cũ naturali potẽtia ſicut habit⁹ infuſus ad eandẽ ſpeciẽ cũ innato. Ad ij. dõm qd̓ caracteris ſubiectũ eſt potentia anime nõ eſſentia eo qd̓ ad aliquã opationẽ ordinatur. reſpicit tñ plures potẽtias ſed nõ equaĺr ſed vnã p prius ſcꝫ intellectiuam ſicut ꝛ ratio imaginis ab ea deriuatur. Ad tertiuꝫ dõm qd̓ nõ oĩa ſacr̃a impmũt caracterẽ. ſed illa tm̃ q̃bus homo mancipatur ad aliqd̓ ſacrũ ſpũale exercendũ. q: ad hoc requiritur aliqua ſpũalis poteſtas. ꝛ ideo caracter imprimitur i baptiſmo p quẽ homo fit potens ſuſcipere euchariſtiã ꝛ alia ſacramẽta. ꝛ in ordine p quẽ homo ſacramentoꝝ fit diſpenſator ꝛ in ꝯfirmatõne per q̃s homo inſtituitur quaſi pugil xp̃i ad ꝯfitendũ xp̃m corã pſecutorib; ſi ſit opus.

D ſcdm ſic pceditur. et videtur qd̓ baptiſm⁹ non tollat omnem culpam et penam. Baptiſmus enim non tollit actualem culpam niſi aſſit contritio quia nullus arbiter ſue volũtatis cõſtitutus in quo ſolũ põt eſſe actualis culpa põt inchoare nouã vitã niſi peniteat eũ veteris vite vt dĩc Aug. in lr̃a. ꝯtritio aũt per ſe ſine baptiſmo delet culpã

actualē. ḡ baptiſm⁹ nihil facit ad deletōꝫ culpe actual'.
¶ P. Uiciū volūtatis hūane nō pͭ diuinū effectū ipe-dire ſi ḡ baptiſm⁹ eēt a deo ordinat⁹ ad culpe deletōꝫ nō poſſet p̱ fictōnem volūtatis impediri qᷦ falſū eſt. ¶ P. Aliqs q̄ ē in ꝓpoſita peccādi nō pͭ ꝯſeq̄ peccati remiſſio nē ſꝫ ꝯtingit aliquē cū baptiſat̄ in ꝓpoſito peccādi venia liter remanere. ḡ p̄dicti pc̄ti nō pͭ ꝯſeq̄ remiſſiōꝫ. ¶ P. Uidet̄ q̄ nō tollat oēm penā ꝫ tp̱alē debitā actuali pc̄tō qꝛ ſic Au. dic̄. Pc̄tm̄ aut hō punit aut de⁹. ſi ḡ hō ī ſeip̄o nō puniat pc̄tm̄ qᷦ cōmiſit a deo punit̄ ꝛ ita p̱ baptiſmū actual' pc̄ti pena nō tollit̄. Cōtra Ro. xi. ſine pnīa ſūt dona dei glo. grā dei ī baptiſmo nō req̄rit gemitū neqꝫ planctū neqꝫ aliq̄d h̄mōi. ſꝫ oīa gr̄ꝫ ꝯdonat. ḡ tollit oēꝫ penā. ¶ P. Qᷦ tollat oē pc̄tm̄ actuale. dicit Aug. in en chi. baptiſati nō vni tm̄ pc̄tō ſꝫ m̄ltis magꝫ aut oīb⁹ ma riunt̄ q̄cūqꝫ iā ꝓpria cōmiſerit vel cogitatōe vel locutiōe vel op̱e ſꝫ hec oīa ſunt actualia pc̄tā. ḡ ꝛc̄. R⁹. Cū ba ptiſm⁹ ſit p̄ncipiū vite ſpūalis tā grē q̄ꝫ glīe. ſc̄m Dā. Il lud tollit qᷦ retardat vl' excludit a vita. ꝛ iō tā pc̄tm̄ ori ginale q̄ꝫ actuale mortale aufert. qꝛ excludit a vita. ꝛ ve niale q̄ꝫtū ē de ſe. qꝛ retardat a vita glīe. ſꝫ ꝓpt̄ indiſpoſi tionē ſubiecti aliq̄n illud nō tollit cū poſſit ſtare cū grā bapt'ſmali. pena oūt ē t̄plex q̄dā et̄na q̄ oīno excludit a vita. iō hāc tollit. Quedā tp̱al' quā hō meruit p̱ pc̄tm̄ h̄ retardat a vita. vn̄ poſt mortē in purgatorio p̱ ea hō pu nit̄ iō etiā hāc tollit. Quedā v̄o tp̱alis ꝯc̄ta q̄ꝫ hō neſcē-do ꝯhit hec a vita nec retardat nec excludit morientem nec hāc ſtatim baptiſm⁹ tollit qꝛ nō oppoīt̄ effectui ei⁹. tollit aūt eā cauſal'r in q̄ꝫtū eſt cā glīe in q̄ oīs penalitas auferet̄. Ad. i. ſine ꝯtritōe nō pͭ deleri culpa actual' in baptiſmo dōm qᷦ ꝯtritōꝫ pc̄ti n̄ req̄rit bap̄tiſm⁹ vt cām ad deſtructōꝫ pc̄ti actual' q̄ſi ad h̄ de ſe ſit inſufficiēs. ſꝫ ſolū ad remouēdā fictionē q̄ eſt ꝯ̄ria diſpoſitio īpediēs effectū ei⁹ ꝛ tm̄ ip̄a ꝯtritō nō pͭ iuſtificare ſine baptiſmo ſaltē in ꝓpoſito exnte. Ad. ij. dōm qᷦ de⁹ op̱at̄ in rebꝫ ſc̄dm cap̱ ꝯditōꝫ. vn̄ in volūtatē efficiūt nō inducit co-gitāda. ꝛ iō ſi aliqs habeat volūtatē repugnātē ſacro n̄ recipit caracterē. ſi aūt h̄nt volūtatē repugnātē grē ſꝫ n̄ ſacro recipit caracterē. ſꝫ nō grām p̱ q̄ꝫ culpa remittit̄ et, tal' dī fict⁹. qꝛ oñdit ſe velle ſaltē dū ſacrm̄ ſuſcipit q̄ꝫ tm̄ n̄ vult ſꝫ hec fictio n̄ ē ſpūale pc̄tm̄ niſi ſpāl'r oūtatio itē dīt̄ recedēt cū fictōe v̄tute caracterꝫ baptiſm⁹ ſuū effectū ꝯſeq̄t̄. Ad. iij. Pc̄tm̄ veniale nō remittit̄ exn̄ti in ꝓpo-ſito ip̄i⁹ in baptiſmo dōm qᷦ h̄ nō eſt rōe grē baptiſmal' cū q̄ꝫtū ē de ſe remoueat oē retardās a vita ſpūali ſꝫ ē ex indiſpoſitōe ſubiecti. Ad. iiij. pc̄tm̄ aut hō punit aut de⁹ dōꝫ. qᷦ p̱ penā q̄ꝫ xp̄s ſuſtinuit cui hō incorp̱at̄ p̱ ba ptiſmū punit̄ pc̄tm̄ baptiſati. vn̄ Eſai. liij. Poſuit in eo iniq̄tatē omniū nr̄m.

D tertiū ſic p̄cedit̄. ꝛ videt̄ qᷦ p̱ baptiſmū nō cō ferat̄ pueris grā ꝛ v̄tutes dīc enī Aug. in li. de p̱-uu. bap⁹. Paruulos fideles facit nō fides q̄ cōſiſtit ī cre dentiū volūtate ſꝫ fides ſacrm̄. ſꝫ fides q̄ eſt v̄tus ꝯſiſtit in credētiū volūtate. ḡ p̱uuli baptiſati nō h̄nt fidei v̄tu tē. ¶ P. Null⁹ effectū baptiſmi ſuſcipit niſi ſc̄m xp̄i ordi natōꝫ baptiſmū ſuſcipiat ſic aūt p̱uuli nō ſuſcipiūt cuꝫ n̄ credāt Mat. vl. Qui cre. ꝛ bap. fue. ſal. e. ḡ v̄tutes ī ba ptiſmo nō ꝯſequunt̄. ¶ P. Sic̄ pueri nō h̄nt li. ar. ita nec amētes vel dormiētes. ſꝫ in amētibꝫ nō videt̄ bapti ſm⁹ effectū h̄re cū q̄nqꝫ repugnēt nec ī dormiētibꝫ cū ſō n⁹ ſit dimidiū vite ſc̄m ph̄m. ḡ n[illegible] [illegible] mō ſe h̄ꝫ dū baptiſat̄ q̄ꝫ p̄us cū ꝓprio motu li. ar. careat. nec deus q̄ eſt influens grām ꝛ v̄tutes. ḡ pueri in bapti-ſmo grām ꝛ v̄tutes nō recipiūt. Con. fidei in via ſuc cedit viſio in p̄ria ſpei intētio: ſiue ꝯp̄henſio ꝛ charitas vtrobiqꝫ manet ſꝫ ꝛ ſi p̱uuli decederēt ſtatī p⁹ baptiſmū viderēt deū in p̄ria h̄rent ꝛ diligerēt. ḡ in via habuerūt fi dē ſpē ꝛ charitatē. ¶ P. Aug. di. fides dat̄ ꝛ nutrit̄ ī ba ptiſmo. dat̄ q̄ꝫtū ad p̱uulos nutrit̄ q̄ꝫtū ad adultos. R⁹. Circa hec eſt triplex opinio. q̄dā eñ dixerūt qᷦ pueris ī ba ptiſmo v̄tutes nō dant̄. ſꝫ ſolū ab originali pc̄tō mūdāt̄. ¶ Sꝫ ꝯ̄ h̄ eſt qᷦ ſi puer poſt baptiſmū moreret̄ nō ſaluaret̄ cū nō ſit ſal⁹ ſine v̄tute ꝛ grā. Et iō aliȷ̄ dicunt qᷦ puerꝫ in baptiſmo dant̄ v̄tutes nō in ſeip̄is ſꝫ in radice ſua. ſ. grā. ſꝫ q̄n ſoluūt̄ potētie p̱fectꝫ organis effluūt v̄tu tes in ip̄as ab eēncia grē. ¶ Sꝫ ꝯ̄ h̄ eſt qꝛ ligacio poten ciaꝝ nō īpedit habitū ſꝫ actū. dormiētes eñ ꝛ violēti h̄nt habit⁹ ſꝫ ligatos. Et iō aliȷ̄ meli⁹ dicūt q̄ puerꝫ ī bapti [illegible] actuali q̄ ī puerꝫ eē n̄ pͭ. Ad. ij. dōm qᷦ grā dī nulli in digēti dꝫ denegari. ꝛ qꝛ pueri īdigēt vtpote origīale pec catū h̄ntes dn̄t baptiſari. ꝛ q̄ꝫcit⁹ ꝯmode fieri pͭ tū ꝓpt̄ mortꝫ p̱iculū tū ꝓpt̄ nocumēta demonū vitāda. tuꝫ ꝓpt̄ vſū ſpūaliū acq̄rendū q̄ maxīe valꝫ q̄n eſt a puericia. nec h̄ eſt ꝯ̄ ordinatōꝫ dn̄i qꝛ pueri q̄ꝫuis nō credāt actu cre-dūt tm̄ habitū. Ad. iij. dōm qᷦ de amētibꝫ ꝛ adultꝫ di ſtinguēdū eſt qꝛ aut ab initio natiuitatꝫ ꝯtinue ī amen tia fuerūt. ꝛ tūc de talibꝫ idē iudiciū eſt qᷦ de pueris. aut amētiā p⁹ ſanā mentē incurriſſent. vl' etiā h̄nt lucida in terualla. ꝛ tūc ſi q̄n ſani fuerūt vel q̄n h̄ūt lucida interualla baptiſmū voluerūt. p̄nt tp̱e amētie baptiſari. ſi neceſſitas req̄rat ꝛ ſic ſacrm̄ ꝛ rē ſacri recipiūt. ſi aūt ꝯ̄dixerint nō ſūt baptiſādi ꝛ ſi baptiſant̄ nec ſacrm̄ nec rē ſacri recipiūt et ſil'r dormiētes nō ſūt baptiſādi niſi p̱iculū mortꝫ immi-neat ꝛ tūc ſi baptiſēt̄ iudicādū ē de effectu baptiſmi ſc̄m volūtatē quā ī vigilia habuerūt. [illegible] q̄n adee ſc̄m qᷦ eſt op̱ari ſiue agere.

D q̄rtū ſic p̄cedit̄. ꝛ videt̄ qᷦ nihil poſſit ſupplere effectū baptiſmi aq̄. baptiſm⁹ eñ eſt ſacrm̄ p̄me neceſſitatꝫ. vn̄ ioh. iij. niſi qs re. ſ. ꝛc̄. ḡ ſine eo nō eſt ſal⁹ alicui. ¶ P. Sic̄ pnīa data ē in remediū actual' ita ba-ptiſm⁹ ī remediū original'. ſꝫ nō pͭ aliqs ſaluari ab actu ali mortali niſi p̱ pnīaꝫ ḡ nec ab origīali niſi p̱ baptiſmū. ¶ P. Baptiſm⁹ ſanguis h̄ꝫ efficatiā ſolū ex op̱e op̱āte vn̄ ſine charitate nō p̄deſt ſꝫ ī puerꝫ nihil habꝫ efficatia ex op̱e op̱ante qꝛ vſū li. ar. nō h̄nt. ḡ ī eis baptiſm⁹ ſan guis nō ſupplet vicē baptiſmi aq̄. Cōtra dicit Amb. de valētio qᷦ grāꝫ regeneratōis q̄ꝫ poſcebat nō amiſit lꝫ morte p̱uēt⁹ baptiſmū nō accepit. ḡ ſine ſacro baptiſmi ſaluari potuit. ¶ P. Aug. q̄rit q̄d ſit mai⁹ fides an aq̄. rn̄ſ dubitādo q̄n tm̄ deā fides ſi ḡ qᷦ min⁹ eſt ſctificare pͭ m̄lto magꝫ qᷦ mai⁹ eſt. ḡ pͭ fieri ſctificatio p̱ fidē ſine aq̄. R⁹. baptiſm⁹ aq̄ eſt in remediū ꝛ eſt in p̱ceptū affir-matiuū. remed^m aūt alit̄ ſupplē pͭ qꝛ p̱ bap^m ſanguis et flamīs ī adultꝫ in q̄bꝫ ē ablutio interior. p̱ bap^m āt ſāguis in puerꝫ qꝛ h̄nt corp⁹ ſuſceptibile martyrij. p̱ceptū v̄o n̄ ligat niſi q̄n habet̄ optunitas loci ꝛ tp̱is. ſic ḡ dōm ē qᷦ ſine bap⁹ pͭ eē ſal⁹ q̄n illᷦ articul⁹ neceſſitatꝫ excludit n̄ ꝯtēpt⁹ religiōis. ſciēdū tm̄ qᷦ q̄ꝫuis p̄dicta duo ſuppleāt vicē baptiſmi q̄ꝫtū ad vltimū effectū q̄ eſt grē infuſio et cl'pe remiſſio n̄ tm̄ q̄ꝫtū ad p̄mū q̄ ē caracterꝫ ip̄ſſio alias ꝯtrit⁹ nō īdigeret baptiſmū ſuſcipe. penā etiā baptiſm⁹ ſanguīs total'r tollit. ſicut ꝛ baptiſm⁹ aque nō aūt cō-tritio quelibꝫ niſi ſit valde intēſa. Ad p̄mū baptiſm⁹ eſt ſacrm̄ neceſſitatis dōm q̄ hoc verū eſt in h̄ntibꝫ op̱-tunitatē. Ad ſc̄dm de pnīa dōm. qᷦ nō eſt ſil'e. qꝛ ad pnīaꝫ v̄tutē obligat̄ qs de iure naturali. ſꝫ ad baptiſmū de iure inſtituto. vel dōm qᷦ ſicut ſine ꝓpoſito ſuſcipie

dī ſacr̄m pnīc. nō remittiꝭ pctm̄ mortale ſit. ſine ꝓpoſi-to recipiēdi baptiſmū cū facultas aderit ñ remittitꝭ pec-catū originale. Ad tertiū de baptiſmo ſanguis dōm qꝺ baptiſm⁹ ſanguis nō hab; ſupplere effectū baptiſmi fluminis ex opꝰ opāte ſicut obijciebatꝭ. ſed ex intentōe paſſionis xp̄i. vñ de martyribꝫ dicitꝭ Apo. vj. Lauerūt ſtolas ſuas in ſanguine agni.

DI. V

Poſt hoc ſciendū eſt

Hic q̄runtꝭ q̄tuor. Primo quā ptā-tē xp̄s in baptiſmo habuit. Scđo quā miniſtris ꝯtulerit. Tertia quā ꝯferri po-tuerit ſꝫ nō ꝯtulerit. Quarto q̄ pñt miniſtrare ſacr̄m baptiſmi.

D primū ſic ꝓcediꝭ. ꝛ videꝭ qꝺ hō habuit ptā-tem dimittēdi pctā. Matth. ix. diciꝭ vt autē ſciatis q; fili⁹ hoīs hꝫ ptātē dimittēdi pctā di-xit paralitico. ꝛc. ḡ xp̄s ſm qꝺ hō hꝫ ptātē dimittēdi pctā ſiue baptiſandi interi⁹. P. Non mi⁹ eſt eſſe deū et eternū. ꝛ hmōi ima magis q̄ȝ pctā dimittere. ſꝫ pmū cō-creatū eſt xp̄o hoī. ḡ multo magis ſcđm. P. Maius eſt impiū q̄ȝ inuocatio noīs ei⁹. ſꝫ ad inuocatōeȝ noīs xp̄i dabatꝭ baptiſm⁹ ꝛ remiſſio pctōꝝ in pmitiua ecclia. ḡ et xp̄s ſuo impio poterat pctā dimittē. Contra aug. li. lxxx. triū q. dicit ꝙ quedā deus p creaturā facit. qdā ſibi retinuit vt illūinare aīas. ḡ hoc xp̄o homi nō dedit ḡ nec ptātē baptiſandi interi⁹ ſiue remittēdi pctā. P. Nulli remittitꝭ pctm̄ niſi p ſpi. ſan. ſꝫ xp̄s ſm qꝺ hō non poterat dare ſpi. ſant. vt. d. xv. p. l. diciꝭ ḡ nec pt dimit-tere pctm̄ ſm qꝺ hō. R⁰ dōm qꝺ in baptiſmo duplex effect⁹ ꝯſideraꝭ. vnus p quē aliqs diciꝭ ſacr̄m ſuſcipe. ſ. caracter baptiſmalis. Alius rōe cui⁹ aliqs diciꝭ ſuſcipe-re rm ſacr̄i. ſ. gr̄am ꝛ remiſſionē pctōꝝ. ad vtrūq; aūt effe-ctū xp̄s habuit ptātē ſꝫ diuerſimode. ad effectū nāq; re-miſſionis pcti opabaꝭ p modū meriti. ſꝫ ad pmū effectū opabaꝭ p modū pncipalis miniſtri. Nam ſacr̄m bapti-ſmi qꝺ inſtrumentalr̄ hunc effectū opaꝭ efficiēriā habet a xp̄i hūanitate ita qꝺ xp̄s ad h̄ opaꝭ v̄tute ꝓpria bapti-ſmus aūt quadā v̄tute a xp̄o pticipata. et ſic pꝫ qꝺ xp̄s rōe vtriuſq; effect⁹ inq̄ȝtū hō hꝫ minorē ptātē q̄ȝ de⁹ q ef-fectiue ꝛ auctoritate vtrūq; effectū pficit. ꝛ maiorē q̄ȝ ali-us hō q nec gr̄am ex ꝯdigno mereri pt. nec efficientiā ſa-cramēto pſtare. Ad. j. matth. ix. vt aūt ſciatis ꝛc. dōꝫ qꝺ nō erat intētio ei⁹ pbare qꝺ inq̄ȝtū fili⁹ hoīs haberet ptātē dimittēdi pctā. ſꝫ qꝺ ipſe fili⁹ hoīs haut haberet p hoc qꝺ eēt de⁹. Ad ſcđm nō mi⁹ eſt eē deū ꝛc. dōm qꝺ eſſe deū p naturā nō mi⁹ eſt q̄ȝ pctā dimittere p mo-dū auctoritatꝭ ſꝫ eē deū p gr̄am vniōnis vn⁹ eſt. ſic autē ꝯuenit xp̄o hoī eē deū. vel dōm qꝺ xp̄o hoī nō ꝯuenit eſſe deū ꝛ pctā dimittere rōe nāe hūane. ſꝫ rōe ſuſcepti eterni. Ad tertiū ad inuocatōȝ ei⁹ noīs ꝯferaꝭ bapti-ſm⁹ dōm. qꝺ h̄ ptinet ad ptātē excellētiorē q̄ xp̄s efficiē-tiam pſtabat.

D ſcđm ſic pceditꝭ. ꝛ videꝭ. qꝺ alijs hoībꝫ dederit ptātē coopandi ad interiorē mūdatōȝ. miniſtrꝭ enī ſacrōꝝ data eſt aliq̄ v̄tus nō corpalis. ḡ ſpūalis. ḡ ad effectū ſpūalē nō corpalē. ḡ ad emūdatōeȝ interiorē nō tm̄ exteriorē. P. Scđꝫ dyo. vi. c. ec. ic. ad miſtros eccie ptinꝫ purgare illūinare pficē. ſꝫ ñ corpalr̄ ḡ ſpūalr̄ P. Sicut ſcrificanꝭ ſacr̄a. ita ꝛ miſtri ſacrōꝝ. ſꝫ ſacr̄a p ſcrificatōeȝ accipiūt vim ſpūalē in ſpū inſtrumentalr̄ opandi. ḡ ꝛ miniſtri. Contra Aug. mai⁹ eſt iuſtificare impiū q̄ȝ creare celū ꝛ terrā. ſꝫ i creatōe celi ꝛc. nihil co-opaꝭ. ḡ nec i iuſtificatōe ipij. P. Emūdatio interior fit p ſpm̄ ſctm̄ ſꝫ miſtri eccl'ie nō dant ſpm̄ ſctm̄. ḡ nō pñt cooperari ad emūdatōȝ interiorē. R⁰. Aliqs diciꝭ ali-cui cooperari q̄tuor modis. vel auxiliādo vel ꝯſiliādo et de his duobꝫ modis creaꝭ nō pt cooperari. ſm illꝺ Eſa. xl. qs audiuit ſpm̄ dn̄i. aut qs ꝯſiliari⁹ ei⁹ fuit. vl' inſtru-mentalr̄ opando. ꝛ ſic natura creata coopaꝭ naꝭ incrca-te in ꝓducēdo effect⁹ naꝭales. ꝛ ſacr̄a ꝓducēdo in aīam aliqs effect⁹ ſacr̄ales vt caracterē ſeu aliquē ornatū vel materiā diſponēdo ꝛ h̄ mō creaꝭ coopaꝭ creatori. vt ge-nerās corp⁹ ad ſuſceptōȝ aīe diſponēdo ꝛ miniſtrās ſa-cramentū ad ſuſceptōȝ gr̄e diſponēdo aīam mediāte ſa-cramēto. Ad pmū de v̄tute ſpūali dōm ꝙ v̄tus cor-ſpūalis eſt miniſterij nō auctoritatis q̄ miniſtrāt ſacr̄a diſponēdo ad gr̄aȝ nō ipaȝ efficiēdo. Ad ſcđꝫ de dyo. dōm qꝺ purgatio de q̄ hic dyo. loquiꝭ. eſt a tenebris ig-norantie ſicut ipemet dicit nō coopando ad ꝓductōȝ gr̄e. Ad tertiū de ſctificatōe dōm. qꝺ vtraq; ſctificatio vim ſpūalē ꝯfert. ſꝫ vna vim inſtrumētalē. altera vim admi-niſtratiuā poſita actiuā mediāte inſtrumēto.

D tertiū ſic pceditꝭ. ꝛ videꝭ qꝺ miniſtris ꝯfer-ri potuit ptās coopatōis ad emundatōeȝ in-teriorē. ſup illud Joh. j. Hic eſt q baptiſat. di-cit Au. x. Didicit ꝙ ptātē mūdādi a pctis xp̄s dare potuit. ſꝫ nō dedit. dedit aūt ptātē miniſterij. ḡ vi-deꝭ qꝺ potuit ptātē dare coopatōis. P. Non minor eſt ptās creādi q̄ȝ ptās coopatōis. ſꝫ ptās creādi ſm ma-giſtꝝ potuit creaturis ꝯferri. Scđm aūt aliqs phos cō-tulit ḡ ꝛ ptātē coopatōis ꝯferre potuit. P. Sup illꝺ pma Co. j. diuiſus eſt xp̄s dicit gla. qꝺ potuit dare au-ctoritatē baptiſmi q̄cunq; ꝯtulit miniſteriū. ḡ mag; po-teſtatē coopatōis. Contra oē agēs ſupi⁹ eſt ꝛ nobili⁹ patiēte. ſꝫ natura mētis hūane nihil ē ſupius pter deū. vt dicit Aug. ḡ tm̄ deus pt agere in aīam ꝛ ſic remittere pctm̄. P. Oē agens a pte qꝺ ſit ſil' cū patiēte vt pbaꝭ in. vij. phi. ſed nō pt ꝯferri alicui creature qꝺ illabaꝭ in aīam rōnalē. ḡ nec coopaꝭ ad emūdatōȝ interiorē. R⁰ dōm qꝺ xp̄o aliqd ꝯueniebat tripliciꝭ. Uno mō rōne diuinitatis ꝛ hui⁹ alijs hoībꝫ cōmunicari nō potuit. ſic aūt ꝯueniebat ei ptās effectiua ꝛ auctoritatē dimittēdi pctā. Alio mō rōe vniōnis nature ad diuinā. ꝛ hui⁹ etiā cōmunicari nō potuit alij hoī niſi ſimpliciꝭ ab aliq̄ pſona diuina aſſumereꝭ. ꝛ hui⁹ eſt ptās merēdi alijs gr̄aȝ qꝺ eē nō pt. niſi p meritū infinitū i tātā materiā patēs qꝺ eſt dei ꝛ hoīs. Tertio rōe hūanitatꝭ abſolute ꝛ hu-iuſmōi potuit alijs cōicare. ſic autē ꝯuenit ei ptās opā-di in baptiſmo miniſtralr̄ ſiue inſtrumētalr̄. Sciēn-dū tm̄ qꝺ hāc ptātē q̄ȝtū ad aliquē modū cōmunicauit ꝛ q̄ȝtū ad aliquē modū nō cōmunicauit. q̄dē ad h̄ qꝺ alijs dedit qꝺ eſſent miniſtri ſalutꝭ ſacr̄a diſpēſando. nō aūt vt eſſēt miniſtri ſalutꝭ q̄ſi ex ꝓpria v̄tute qꝺ ſibi ſoli re-ſeruauit. ꝛ ex h̄ ptātē excellētie habuiſſe diciꝭ in ſacr̄is q̄ ꝯſiſtit in q̄tuor prima in h̄ qꝺ ſacr̄is efficaciā pbet. ſcđo in h̄ qꝺ ſine ſacr̄is effectū ſacrōꝝ pbere potuit. Tertiā in hac qꝺ ſacr̄a p ſuo libitu inſtituit Quarta in h̄ qꝺ in ei⁹ nomie ad tps ſacr̄a ſcrificabanꝭ. Ad primū de Aug. dōm qꝺ h̄ intelligiꝭ de ptāte excellētie quā xp̄s habuit etiā ſm ꝙ hō q̄ icludit ptātē coopatōis pmo modo di-cte nō autē de poteſtate coopationis ſcđo modo dicte.

Ad ſcđm de ptāte creandi dōm. qꝺ de hac ſunt due opiniōes. quidā enī ꝓpter infinitā extremoꝝ diſtantiā dicūt ptātem creandi eſſe infinitā. vñ nō pōt cadere in eſſentiā finitā ꝛ ſic nō poſſe cōmunicari creature. alioꝝ vero magiſtri opinio eſt qꝺ pt cōmunicari creature creatōis miniſteriū ꝛ nō auctoritatꝭ. ſꝫ pma opinio ſecuriōr eſt et cōmuni⁹ tenetꝭ. Ad tertiū de gl. j. Co. j. dōm. ꝙ non loquiꝭ de auctoritate pma. ſed de ſcđa. qꝺ pꝫ ex eo qꝺ ſe-quiꝭ in gla. ita. ſ. ꝙ ille pncipalis auctor exiſtit.

Ꝺ quartū ſic ꝓcedit̄. ꝛ videt̄. qꝺ nō ꝗlibet hō poſſit baptiſare. ſicut em̄ ad baptiſmū reꝗrit̄ materia ꝛ forma. ita et miſter. ſꝫ ſi ſit materia vel forma nō erit baptiſm⁹. ꝰ cū pctōꝛ ſit idē bitus miniſter baptiſmi. videt̄ qꝺ baptiſmū ꝯferre non poſſit. ℗. Nō vicinioꝛ eſt ſibi ꝙ alij ſed nō baptiſat⁹ nō pt ſeipm baptiſare. ꝰ nec aliū. ℗. Sicut abſoluere in foro pn̄iali. eſt act⁹ hierar. ita ꝛ baptiſare. vt p̄ dyo. pꝫ. ſed primū nō hꝫ laycus. qꝛ nō eſt in aliq ordine celeſtis hierarchie. ꝰ nec ſcōm. ℗. Eiuſdē eſt baptiſare et docere. vt pꝫ matth. vlt. docete oēs gentes baptiſantes eos ꝛc̄. ſed mulier nō pōt docere vt. j. Coꝛ. xiiij. dicit̄ ꝰ nec baptiſare. Sed ꝯ videt̄ qꝺ etiā angeli baptiſare pn̄t. ꝗcꝗd em̄ pt facere inferioꝛ pōt ꝛ ſupioꝛ in actibus hierar. vt pꝫ p̄ dyoni. ſed angel⁹ eſt ſupioꝛ quolibꝫ eccl'ie p̄lato. vt idem dicit. xiij. ca. celeſtis herar. ꝰ angel⁹ pōt baptiſare cū p̄lati eccl'ie h⁰ poſſint. ℗. Aug. dicit ſup Job. talis eſt baptiſm⁹ qualis ille in cui⁹ ptāte dat̄. ſed diabol⁹ aſſumēs ſpeciē hoīs. pōt inuocare ptātē diuinā. ꝰ pt veꝝ baptiſma p̄bere. ℞⁰. Dōm qꝺ circa exhibitionē baptiſmi ꝯſiderandū eſt aliꝗd ex p̄te ſacri. aliquid ex p̄te recipiētis. ꝛ aliꝗd ex p̄te ꝯ̄ferētis. Ex p̄te quidem ſacri hoc inuenit̄ qꝺ ꝗlibꝫ hō cuiuſcūqꝫ ꝯditōis pt ſacrm̄ baptiſmi p̄bere. ꝛ hoc ꝓpter neceſſitatē baptiſmi ſine ꝗ puulis ſubueniri nō pt miſicordit̄ eſt ꝓuiſum. ex p̄te ꝟo ꝯferentis ꝯſiderandū eſt. qꝺ ꝗcūqꝫ nō eſt idoneus miniſter baptiſmi. vel ꝓpter defectū caracteris baptiſmalis. ſicut pagan⁹ vel iude⁹. vel ꝓpter defectū oꝛdis. ſicut laycus aūt mulier. vl' ꝓpter h⁰ ꝙ eſt ab eccl'ia p̄ciſus vt heretic⁹ aūt ſciſmatic⁹ vel excōmunicat⁹. vel ꝓpter h⁰ ꝙ eſt immūdus vt ꝗlibet pctōꝛ peccat baptiſando extra articulū neceſſitatis in ꝗ cuilibet pctōꝝ lꝫ baptiſare tn̄ ſi extra hunc articulū baptiſet in forma eccl'ie baptiſm⁹ eſt. ex p̄te ꝟo recipiētis ꝯſiderandū eſt qꝺ qn̄cūqꝫ aliqs ſue arbitrij volūtatis baptiſmū p̄ter articulū neceſſitatis ſuſcipit ab aliꝗ qui nō eſt eccl'ie miniſter vtpote paganus vel laycus vel ab eccl'ia p̄ciſus peccat. ꝛ ita ſacramentū recepit. ſed nō rem ſacri. nō aūt ſi recipiat a pctōre ſacerdote ꝙdiu ab eccl'ia tolerat̄. ſi ꝟo nō ſit ſue arbitrij volūtatis vt puer. vel ſi ſit in articulo neceſſitatꝭ ſacramentū vel rem ſacri accipit a quocūqꝫ p̄dictoꝝ baptiſet̄. Ad primū dōm qꝺ pctōꝛ baptiſare pt. ꝛ non ſolū ſacrm̄ ſed rem ſacri ꝯferre. qꝛ nō opat̄ ꝓpria ꝟtute. ſꝫ xp̄i vt dictū eſt. vn̄ nec p̄ meliorē miniſter melioꝛ baptiſm⁹ dat̄. pctōꝛ aūt dicit̄ indebit⁹ miniſter ſm̄ qꝺ indebitū opponit̄ debito ꝯgruitatis nō debito neceſſitatꝭ. Ad ſcōm dōm. qꝺ baptiſat⁹ pt aliū baptiſare nō aūt ſeipm cū baptiſm⁹ ſit quedā generatio ſpūalis. nulla aūt res generat ſeipm. vt ait Aug. qꝺ aūt dicit Hiero. qꝺ iude⁹ qui ſeipm in aquā immerſit dicēs. ego me baptiſo ꝛc̄. ſi deceſſiſſet. ad p̄riam euolaſſet. intelligendū ꝓpt vim ꝯtritōis ꝛ ꝺuotōis. ꝛ nō ꝓpter baptiſmū ſuſceptū. Ad tertiū dōm. ꝙ pn̄ia nō eſt tante neceſſitatis ſicut baptiſmus. qꝛ nullus eſt pn̄ie capax. qui non poſſit ab abſolutione ſacerdotis ſalutē ꝯſequi p̄ ꝯtritionē in articl'o neceſſitatis. ꝛ iterū pn̄ia nō totalr̄ liberat a pena. puerꝭ aūt ſolus baptiſm⁹ eſt remediū ſalutare: ꝛ ab oī pena liberat adultū. ꝛ iō cuilibet homi hūc actū hierar. qui eſt baptiſare. deus ꝯceſſit. nō aūt actū abſoluēdi. Ad q̄rtum dōm. qꝺ mulier in neceſſitate pt baptiſare. ſicut et laycus ꝙuis aūt ad eam nō ꝑtineat in eccl'ia docere pt tn̄ p̄uata exhortatōe docere. hoc ſufficit in neceſſitate.

Ad quintū dōm. qꝺ angelo bono nō eſt collata ptās baptiſandi. tum qꝛ nō hꝫ ꝯueniētiā in natura cuꝫ xp̄o qui eſt ſacroꝝ doctoꝛ. tū qꝛ p̄ hoc neceſſitati baptiſmi nō ſubueniret̄. cū nō ſint nobis in ꝓmptu. poſſet tn̄ deus hanc ptātē ei ꝯferre. vn̄ ſi baptiſaret nō eſſet rebaptiſandus. dūmodo ꝯſtaret qꝺ bonus angel⁹ eſſet. Cōſtat em̄ qꝺ bonus angel⁹ nō faceret niſi eſſet ſibi ꝯceſſuꝫ. Ad ſextū dōm. qꝺ demon baptiſare nō pt cū ſibi p̄dicta ꝯueniētia deſit et ſi baptiſaret reprobādus eſſet. qꝛ in tētione decipiēdi feciſſe videret̄. nō aūt ex cōmiſſione qua ſuppoſita auctoꝛitas Aug. loquitur.

DI VI

Unc quilibet baptiſare ꝛc̄.

Hic querunt̄ q̄tuoꝛ. Primo vtrū natiuitas exigat̄ et vtero ad baptiſmū. Scōo vtrū intētio. Tertio ꝺ catheciſmo pueroꝝ. Quarto de exorciſmo: de baptiſantibꝫ em̄ ſup̄ qualiter eſt.

Ꝺ primum ſic ꝓcedit̄. ꝛ videt̄ qꝺ natiuitas ex vtero nō ſit expectāda. dicit em̄ ap'ls ad Ro. v ſicut p̄ vnī⁹ delictū ꝛc̄. ſed delictū ade tranſit ad puulū nōdū natū. ꝰ ergr̄a xp̄i. ℗. Pronioꝛ eſt deus ad miſerandū ꝙ ad ꝯdēnandū. ſꝫ ex cōdemnatōe trāſit moꝛbꝫ pcti originalis ad puulū nōdū natū. ꝰ multo magis miſatōe diuina debet trāſire medicina. ℗. Gr̄a baptiſmalis ꝛ culpa originalis ſunt oppoſita. oppoſita ꝟo nata ſunt fieri circa idē ſuſceptibile. cū ꝰ puul⁹ in vtero ſit ſuſceptibilis culpe originalis. videt̄ qꝺ ſit ſuſceptibilis gr̄e baptiſmalis. Cōtra aug. puul⁹ ꝙdiu ad m̄rnū vterū ꝑtinet baptiſari nō poteſt.

℗. j. ad Coꝛ. xvj. nō p̄us qꝺ ſpūale eſt. ſꝫ qꝺ aīale. ſcꝫ baptiſm⁹ eſt quedā regeneratio ſpūalis. ꝰ p̄us hō aīali ꝛ carnali natiuitati naſci debꝫ ꝙ baptiſat̄. Juxta hoc ꝗrit̄ an ſi aliqs ſctificet̄ in vtero ſit poſtea baptiſand⁹.

℞⁰ dōm. qꝺ triplex eſt ſtat⁹ in hoīe p⁹ aīe infuſionē. p̄mus in vtero. ſcōs extra vterū in ſtatu infantie. Terti⁹ in adulta etate. in p̄mo not⁹ eſt deo. ignot⁹ eccl'ie ꝛ ſibi ip̄i. in ſcōo manifeſti⁹ eccl'ie. in tertio ſibi ip̄i. vn̄ in p̄mo ſtatu ſolū diuina opatōe p̄ p̄uilegiū gr̄e pt renaſci. vt ſctificati in vtero. in ſcōo p̄ miniſteriū eccl'ie. qꝛ iam circa ip̄m pt opari. in tertō p̄ opatōꝫ ꝓpriā vt i pn̄ia appet. qꝛ ꝰ baptiſm⁹ ſacrm̄ eccl'ie eſt cui⁹ circa puulū nō pōt in vtero opatio adhiberi. iō nō pt puul⁹ in vtero baptiſari.

Ad. j. Ro. v. dōm qꝺ ſilitudo eſt ꝙtū ad gr̄e xp̄i ſufficientiā nō ꝙtū ad efficientiā. nō em̄ gr̄a tranſit in oēs ſicut culpa nec i ꝗcūqꝫ ſtatu. ſꝫ ſm̄ exigētiā oꝛdis diuine.

Ad ſcōm ꝓnioꝛ eſt de⁹ ꝛc̄. dōm qꝺ verū ē ꝙtū eſt de ſe ſꝫ nos nō ita ſum⁹ ſuſceptibiles i vtō remedij ſicut moꝛbi. qꝛ cā moꝛbi ꝯiūcta eſt. ſ. ſemen infectū. ſꝫ cā remedij nō pt ꝯiūgi. ſ. ſacrm̄. Ad tertiū oppoſita nata ſunt fieri circa idē. dōm qꝺ verū eſt. ſꝫ nō ſp̄. imo in tpe determinato. Ad ſcōam q̄ſtionē dōm qꝺ ſctificat⁹ in vtō. dꝫ baptiſari ꝓpt tres rōes. Primo ꝓpt acꝗrendū caracterē ꝗ annūeret̄ in ꝑp'lo dei. ꝛ ꝗ deputet̄ ad ꝑcipiēda diuina ſacra. Scōo vt p̄ baptiſmi ſuſceptōꝫ paſſiōi xp̄i etiaꝫ coꝛpalr̄ ꝯformet̄. Tertio ꝓpt bonū obediētie qꝛ p̄ceptū ꝺ baptiſmo oibꝫ datū ē. ꝛ ab oibꝫ eſt īplendū niſi articul⁹ neceſſitatis ſacrm̄ excludat.

Ꝺ ſcōm ſic ꝓcedit̄. ꝛ videt̄ qꝺ itētio nō exigat̄ in baptiſante. intētio miſtri eſt incerta. ꝰ ſi reꝗrit̄ ad baptiſmū icertū ē hoī an ſit baptiſat⁹ ꝰ ſp̄ ē rebaptiſād⁹. ℗. Dic̄ Aug. qꝺ ſi ebrioſus baptiſat baptiſat⁹ ē ſꝫ ebrioſus cū hēat ligatū vſū rōis non hꝫ itētōꝫ. ꝰ ꝛc̄. ℗. Jn agēte īſtrumētalr̄ nō reꝗrit̄ intētio. ſꝫ in agēte p̄ncipali. miniſter ꝟo eſt agēs inſtrumētale: ꝰ ꝛc̄. ℗. Jntentio effectus ſacramēti dependet et fide. ſed infideles pn̄t baptiſare. ꝰ intētio nō requirit̄ ad baptiſmū. Cōtra Lu. xij. ſup illud ſi oculus cu⁹. glo. ꝙtum intendis tm̄ facis. ꝰ qui nihil intendit nihil fa=

fit ḡ intentio requirit̄ ad baptiſmū. ℗. Ea que ſunt p̄ter intentionē ſm p̄hm. ſunt caſualia. ſ; ſacramēta nō ſunt caſualia. ḡ nō ſunt p̄ter intentionē. Juxta hoc queritur an intētio ⁊ volūtas requirāt̄ in baptiſato. R℞. Ad eſſe cuiuſlibet ſacramēti tria ſunt neceſſaria. materia elemēti. forma ꝟboꝝ. ⁊ intētio ꝯiungens hec ⁊ applicans ad effectū. nā multe cauſe diuerſe nō ꝓducūt vnū effectū niſi aliquo mō ꝯiungant̄ in vnū. ꝯiunctio ꝟo diuerſoꝝ que dependent a volūtate hūana. nō fit niſi per intentionē ordinātē ea ad vnū. Ad primū de incertitudine intentōis dōm. ꝙ ſm quoſdā ſi deſit intentio baptiſantis. adultus nō recipit ſacramētū baptiſmi ſ; fides ⁊ deuotio effectū baptiſmi ſupplent in eo. ſi aūt ſit puer credit̄ pie qꝺ ſūm⁹ ſacerdos defectū ſuppleat. Secundū alios dōm. ꝙ in baptiſmo ⁊ in alijs ſacramētis que hñt in forma actū exercitū. nō requirit̄ mentalis intentio. ſed ſufficit exp̄ſſio intentōis p ꝟba ab eccl'ia inſtituta. Ad ſcꝺm de ebrioſo dōm ꝙ talis aut h; oīno ligatū vſum rōnis. ⁊ tunc nō intendit nec ſacrm̄ baptiſmi ꝯfert aut nō ⁊ tūc intēdit ⁊ baptiſat. Vl' d; ꝙ ebrioſus nō ſemꝑ eſt actu ebrius. ⁊ iō intentionē baptiſandi hr̄e pōt. Ad tertiū de inſtrumēto dōm. ꝙ ſm p̄hm. viij. Ethi. duplex eſt inſtrumētū. quoddā inanimatū vt ſecuris in hoc nō requirit̄ intētio. qꝺdā animatū vt ſeruus in hoc requirit̄. agit em̄ ſm impiū volūtatꝭ. Ad q̄rtum dōm. ꝙ infidelis aut errat in effectu ſacramēti. ⁊ ſic l; nō poſſit hr̄e exp̄ſſā intētionē de effectu ſacramēti. pōt tñ hr̄e in generali vt .ſ. intēdat facere qꝺ facit eccl'a: aut nō errat circa hec ſed circa alia. et tunc in nullo impedit̄ ei⁹ intētio ⁊ pōt baptiſare. baptiſat em̄ in fide eccl'ie et nō in fide ꝓpria. Ad ſcꝺam queſtionē dōm. ꝙ ſuſcipiendū baptiſmū tres ſunt differētie. quidā em̄ nunq̄ habuerūt vſum rōnis vt puuli ⁊ ꝑpetuo furioſi. ⁊ ī his volūtas nō req̄ritur nec intētō. qꝺam aliq̄n habuerunt l; tunc nō habeāt. ⁊ in his req̄ritur intētio ⁊ voluntas āñcedens. l; nō ꝯcomitans ⁊ in his intētio ⁊ voluntas aliq̄ req̄ritur aliq̄ nō. ſufficit em̄ volūtas ꝯdonata. nec req̄ritur abſoluta ad ſacramēti ſuſceptōem. ſed ad rem ſacramēti. cū ḡ qs ad baptiſmū cogit̄. aut ē coactio omnimoda p vim abſolutā. q2 violēter immergit̄. ⁊ tūc nō recipit ſacrm̄ nec rem. aut ꝯdonata q̄ p metū inducit̄. et tunc recipit ſacrm̄ ſed nō rem.

D tertiū ſic ꝓcedit̄. ⁊ videt̄. qꝺ puulus cathecuminād⁹ nō ſit. fruſtra ei adhibet̄ inſtructō ei q̄ nō eſt ꝑceptibilis diſciplie hmōi ſunt puuli. q2 nō hñt vſu; liberi arbitrij. ḡ nō debet eis inſtructio adhiberi. ℗. Jbi fit ꝓfeſſio dei ⁊ obligacio ſed puulus nō p̄t p ſe ꝓfiteri nec p alterū p̄t ꝓfitēdo obligari. ḡ fruſtra fit cathecism⁹ puulis. ℗. Propter adultos a p̄ncipio fuit inſtitut⁹ cathecisſmus. ḡ cā ceſſante debet ceſſare effect⁹. Cōtra hoc eſt eccl'ie generalis ꝯſuetudo. ℗. Vnū ⁊ idem eſt baptiſma puuloꝝ ⁊ adultoꝝ. ḡ vnus et idem debet eſſe ritus eius in vtriſq;. R℞. Cathecisſmus eſt quedā diſpoſitō ad baptiſmū. diſpoſitōes aūt ꝓportionari debēt illis ad q̄ diſponūt. Vñ in adultis in quib; eſt ꝓpria fides ⁊ ꝓpria volūtas req̄ritur qꝺ ipe p ſe chathezisetur ⁊ p ſe ꝯfiteatur et xp̄ianā religionē ꝓfiteatur. Jn puero aūt cui⁹ baptiſmus opatur tm̄ ex fide eccl'ie ⁊ xp̄i merito fit inſtructio mediāte alio. vñ ea quib; inſtruēdus eſt ꝓponūtur p̄ſēte p̄rino cui cōmittitur in his inſtruēdis ⁊ ipe loco eius ꝓfeſſionē ⁊ ꝯfeſſionē facit. Ad primū nō eſt ſuſceptibilis diſcipline dōm. Q2 tūc nō fit inſtructio vt puul⁹ inſtruat̄ ſ; vt p alterū fidē ſuſcipe ⁊ ꝓfiteri monſtret̄.

Ad ſcꝺm de ꝓfeſſione dōm ꝙ ipe puul⁹ q;uis p ſe nō poſſit ꝓfiteri tñ obligat̄ ꝓfeſſiōe p̄rini. nō quidē ſuā ꝓpriā fidē ꝯfitētis ſ; pueri ⁊ q̄rtū ad id qꝺ nūc eſt vt ſit ſenſus credo .i. ſacrā fidei p̄ſto ſu; accipe in ꝑſona pueri loquētis. vt Aug. exponit ⁊ q̄rtū ad id qꝺ futurū eſt vt ſit ſenſus credo .i. q̄n ad ꝑfectā etatē veniā fidei ꝯſenſiam ſm Dyoni. Ad tertiū ceſſante cā ⁊c. dōm. ꝙ nō fuit hec tota cā ſ; vt monſtret̄ ꝯgru⁹ ordo ſacri. ⁊ p qꝺ h; ꝟtutem q2 p paſſionē xp̄i ⁊ ea q̄ ibi ꝓfitent̄.

D q̄rtū ſic ꝓcedit̄. ⁊ videt̄ qꝺ exorciſm⁹ nihil ꝓſit. exorcizato ſtatī p baptiſma diabol⁹ pelſendus eſt. ſufficiēter ḡ p nihilo āte exorcizat̄. ℗. Si decedit puul⁹ exorcizat⁹ añ baptiſmū ita damnat̄ ſicut ſine exorciſmo. ḡ exorciſm⁹ in eo nihil opat̄. ℗. Si exorciſm⁹ efficit aliq̄d in exorcizato. nō ē tm̄ ſignum ſ; cā ſigni ⁊ ſacrm̄ ⁊ nō ſacramētale. Cōtra Aug. li. de ſymbo. dicit qꝺ puul⁹ exorcizat̄ vt diaboli ptās ab eo expellat̄. ḡ ꝓdeſt. ℗. Grego. ſacerdos cū p exorciſmi ḡrām man⁹ credētib; imponit. q̄d aliud q̄; demonia eijcit. R℞. Propter pctm̄ hoīs diabolus ptātē in hōie accepit ⁊ in ea q̄ veniūt in vſū hoīs. iō q2 nulla eſt ꝯueniētia xp̄i ad belial. q̄cq̄d ī vſū dedicat̄ xp̄i et ſcificat̄ ſiue res ſiue ꝑſona p̄us exorcizat̄. vt ptās diaboli ab eo pellat̄ q̄ aūt efficatio fuit illi⁹ adiuratōis. opiniones ſunt diūſe. Quidā em̄ dixerūt ꝙ ꝟtus ei⁹ eſt tm̄ in ſignādo ea q̄ in baptiſmo xp̄i fiunt. ſ; auctoritas grego. ⁊ augu. plus ei tribuūt. iō alij dixerūt qꝺ h; effectū in corpe ⁊ aīa nō aliq̄d ꝯferēdo. ſ; ꝓhibēs remouēdo. q2 ptās diaboli minuit̄ ne ita poſſit in puulis ⁊ in alijs baptiſādis a baptiſmo ⁊ ſalute īpedire ſicē añ poterat. Ad primū ſufficient̄ p baptiſmū pellend⁹ eſt diabol⁹ dōm. Q2 q;uis in baptiſmo ſufficient̄ pellat̄ tñ ꝓpter baptiſmi ſuſcepturi ſecuritatē ⁊ facultatē ꝓpe baptiſmi ſolēnitatē exorciſm⁹ ꝯuenient̄ p̄mittit̄. Ad ſcꝺm ſi decedit ita dānat̄. dōm qꝺ ad h̄ nō fit exorciſm⁹. vt ſine baptiſmo poſſit ſaluari puul⁹. ſ; ne a ſalute ī baptiſmo cōſequēda tā de facili īpediri poſſit. Ad tertiū ſi effect⁹ eſt ſacrm̄ no. le. dōm ꝙ nō h; effectū aliquē in ꝯferēdo bonū ſ; in cohercēdo malū. vñ nō eſt ſacrm̄.

Di. VII

Hunc de ſacramento

ꝯfirmatōis. Hic q̄runt̄ q̄nq;. Primo vtrū ꝯfirmatio ſit ſacrm̄. Scꝺo de materia. Tertio de forma. Quarto de effectu Quinto de miniſtro.

D primū ſic ꝓcedit̄ et videt̄. qꝺ ꝯfirmatio nō ſit ſacrm̄. oē em̄ ſacrm̄ eſt ſignū diuina inſtitutōe traditū. ſ; nō legit̄ ꝯfirmatio inſtituta eē a deo. ḡ nō eſt ſacrm̄. ℗. Jllud cui⁹ vſus eſt in plurib; ſacris nō eſt ſpāle ſacrm̄. ſ; criſmatis vnctio eſt huiuſmōi ḡ ⁊c. ℗. Sacrm̄ noue legꝭ fuit p̄figuratū. in veti ꝯfirmatio p̄figurata nō fuit ḡ ⁊c. Cōtra dicit raban⁹. ſcitote vtrūq; magnū eē ſacrm̄ .ſ. ꝯfirmatō; ⁊ baptiſmū ḡ ⁊c. ℗. Confirmatio eſt inuiſibil' ḡrē viſibilis forma. vt ei⁹ ſilitudinē gerat ⁊ cā exiſtat. ḡ eſt ſacrm̄.

R℞ dōm. Q2 de rōe ſacri eſt ꝙ ſit ſignū ⁊ cā ḡrē. vñ ꝯfirmatio cū ſit ſignū ⁊ cā ḡrē. apl'i em̄ cū ꝯfirmabāt p man⁹ īpoſitō; ſub ſignis viſibilib; ꝯferebāt ſpm̄ ſctm̄. vt legit̄ in act. iō ꝯfirmatio eſt ſacrm̄. Ad p̄mū a q̄ ſit inſtitutū dōm. Q2 q̄dā dixert ꝙ ab apl'is q̄ p̄mo legūt ꝯfirmaſſe. act. viij. Alij ꝙ ab eccl'ia q̄ p̄mo legit̄ ip̄i⁹ ritu; ſolēnē inſtituiſſe ⁊ p̄cepiſſe. S; ꝯ̄ h̄ eſt q2 nec apl'i nec aliaꝝ eccl'iaꝝ p̄lati ſunt factores legis ſ; miniſtri ⁊ fundamentū toti⁹ legꝭ in ſacris ꝯſiſtit. Jō alij dicūt ꝙ inſtitutum eſt h̄ ſacrm̄ a xp̄o cui⁹ ē dare ꝟtutē ſacris ſicut oīa alia dicunt̄ a xp̄o fuiſſe inſtituta h̄ aūt ꝓbāt ex h̄ qꝺ ipe deus manus puerꝭ imponebat vt legit̄. Matth. xix.

Ad ſcōm de vnctōe criſmatis. Dōm ꝙ ꝗuis materia poſſit eē cōis in pluribꝫ ſacramētis. tñ forma eſt ꝓpria.

Ad tertiū de pfiguratōe. Dōm ꝙ qꝛ effect⁹ hui⁹ ſacramenti magis ptinet ad pfectōꝫ ſalutis q̄ȝ ad neceſſitatē ideo nō fuit pfiguratū in veteri lege. ibi em̄ pfigurabāt ea q̄ ſunt neceſſitatis nō aūt q̄ pfectōis. Vel dōm ꝙ pfigurata fuit in vnctōe dd in regē. ij. Reg. ij.

D ſcōm ſic pcedit. et videt ꝙ materia h⁹ ſacri nō ſit criſma. materia em̄ cuiuſlibꝫ ſacri eſt a dño inſtituta. ſꝫ nō legit criſma nec aliqd aliud eſſe inſtitutū materia h⁹ ſacri. g̃ criſma nō ē ēētia ſiue materia h⁹ ſacri. P. Signatū h⁹ ſacri eſt ſimplex cū g̃ ſignū debeat ↄformari ſigto criſma qđ nō eſt ſimplex nō pt eſſe materia ſignās effectū h⁹ ſacramēti

P. Materia ſacri debꝫ eē cōis. oleū vo ꝛ balſamū nō eſt cōe. qꝛ nō apud oēs inueniūt. g̃ ex his nō pt ↄfici materia h⁹ ſacri. P. Videt ꝙ nō reqrit materia ſctificata nō em̄ eſt maioris vtutis ↄfirmatio q̄ȝ baptiſm⁹. in baptiſmo vo nō reqrit de neceſſitate materia ſctificata. g̃ nec in ↄfirmatōe. P. Accedit vbū ad elemētū ꝛ fit ſacramentū vt di. Aug. ſi g̃ aū ↄfirmatōꝫ criſma vbo oꝑꝫ ſctificari ipm eſt p ſe q̄ddā ſacrm. R⁹ Ad primū ī materia ſacri effect⁹ eius ſignat. Sacrm vo h ad duplicē effectū ſeu actū dat. quoꝝ eſt pm⁹. nitor fidei in firma credulitate cordis q̄ ſignat oleo oliuaꝝ. Scđs odor fame in ↄfeſſiōe oris q̄ ſignat in balſamo rōe odoris. ideo materia ↄfirmatōis cōponit ex oleo oliuaꝝ ꝛ balſamo. Ad primū nō legit materia ſacri a dño iſtituta. Dōm ꝙ plenitudo ſpūſcti nō erat danda añ xpi reſurrectōꝫ ꝛ aſcēſionē. ſicut dꝛ Joh. vij. nōdū erat ſpūs dat⁹ qꝛ nōdū erat ieſus glorificat⁹. ꝛ ideo ſcḋm vnā opinionē ea q̄ ad h ſacrm ptinēt. nō fuerūt ante xpi aſcenſionē inſtituēda ſiue ex familiari ↄſilio ſpūſcti. Scđm vo alioꝝ opinionē materiā hui⁹ ſacri dicit de⁹ p ſeipm inſtituiſſe ſꝫ denūciādū aplis dereliqt qñ vſus ſacri cōpetebat. ſ. poſt plenā ſpūſcti miſſionē. Ad ſcḋm ſignatū ſimplex ē. dōm ꝙ ꝗuis gr̃a ↄfirmatōis ſit ſimplex i ēētia tñ duplex eſt i effectu.

Ad tertiū de cōmunitate materie. dōm ꝙ materia dꝫ eſſe cōis in ſacris neceſſitatis. ſꝫ in ſacris dignitatis ꝛ pfectōis nō oꝑꝫ. Ad ſcḋam q̄ſtionē dōm. ꝙ quedā ſūt ſacra neceſſitatis ꝛ ideo in his lꝫ reqrat ſctificatio materie ad ſolennitatē. nō tñ ad neceſſitatē vt in baptiſmo. q̄dā vo ſunt pfectōis. ꝛ ideo in his reqrit ſctificatio ad ſolennitatē ꝛ neceſſitatē duplex. vna ante vſum. altera in vſu ſicut vtutis collatio fit alicui inſtrumēto qñ figura inſtrumenti ei dat iterū qñ a mouēte in motu vtus opandi ei ↄfert. Ad primū de baptiſmo dōm. ꝙ ideo i baptiſmo ſctificatio nō ita reqrit ſicut in ↄfirmatōne nō qꝛ ſit minoris ſctitatis ſiue vtutis ſꝫ qꝛ maioris neceſſitatis. Ad ſcḋm accedit vbū ꝛc. dōm. ꝙ nō intelligit de q̄cunqꝫ vbo. ſꝫ illo in q̄ ↄſiſtit forma ſacri.

D tertiū ſic pcedit. ꝛ videt ꝙ hec forma vborum ↄſigno te ſigno ſancte crucis. ꝛ cōfirmo te criſmate ſalutis in noīe pr̄is ꝛc. ſacro confirmatōis nō ↄueniat. forma em̄ dicit eē eadē apud oēs ſꝫ hec nō eſt eadē apud oēs. Alij em̄ dicūt criſmate ſctificatōis. videt g̃ ꝙ ñ ſit ↄuēiēs. P. Chriſt⁹ nullā tradidit formā apli etiā forma vſi legunt. g̃ videt ꝙ hec nō ſit ↄgrua forma. P. Sola inuocatō trinitatis eſt forma ſctificatōnis in ſacris. g̃ ſuꝑfluit totū reſiduū excepto h qđ dicit i noīe. p. ꝛf. ꝛ ſ. s. añ. P. Sufficit ſe aut aliū ſignare facio: g̃ nō oꝑꝫ exprimere vbo.

P. Unius ſacri vnus eſt actus. g̃ male exprimit in forma duplex actus. R⁹ Quia forma dat eē rei ꝛ poſſe. g̃ neceſſario in forma tangit totū eſſe ꝛ poſſe ſacri. tangit g̃ pmo finis ad quē eſt ↄfirmatio. ſ. ad audacē ↄfeſſiōꝫ fidei maxime q̄ ad articulū erubeſcibiliū. ſ. paſſionē. cū dicit ↄſigno te ſigno crucis. Scđo actus ſpi⁹ ſacri cōfirmo te. Tertio eius materia criſmate ſalutis. Quarto vt⁹ ſctificatōis in no. pa. ꝛc. Ad pmū de mutatōe vboꝝ. dōm. ꝙ quedā ſunt de ſba forme in quibꝫ nō dꝫ fieri variatio. quedā de bñ eſſe in quibꝫ nō nocet variatio maxime cū eadē res ſignant p id ꝙ dicit ſalutis ꝛ ſctificatōnis. Ad ſcḋm xps nullā formā tradidit dōm. ꝙ ſcḋm q̄ſdā apli ↄfirmabāt ſine materia ꝛ forma p ſolā manuum impoſitōꝫ. Sed ↄ hoc eſt ꝙ ipi ptātem excellētie in ſacris nō habebāt. ꝛ ideo ſcḋm alios dōm ꝙ apli aliq̄ forma vtebant eis a xpo tradita ꝗuis nō ſit ſcripta. nō em̄ oēm ritū quē in ſacris exercebāt ſcripſerūt. ſꝫ mlta vbo ten⁹ tradiderūt. Uñ. pmo Coꝛ. xi. Cetera cū venero diſponā. ꝛ dyoni. dicit i fine celeſtis ierarchie ↄſūmatas aūt inuocatiōes vba quibꝫ pficiunt ſacra nō eſt p iuſtū ſcripturas interꝑtantibꝫ neqꝫ myſticū earuꝫ. aut in ipis opatiuas ex deo vtutes ex occlto adducere ad cōmune nec nr̄a ſacra traditō hꝫ ſiue ꝓpie. i. occlte eadē edocēs ꝛc. Ad tertiū in noīe trinitatis. dōm ꝙ nō eſt ſola ſctificās. ſed pdicta forma. vl' dōm ſcḋm aliq̄s in forma illa ñ em̄ pōit qđ ptinet ad eē ſacri. ſꝫ qđ ptinet ad poſſe ſiue ad efficiendū ſiue ad deſignandū ptineat. Ad q̄rtum ſufficit ſignare facio. dōm ꝙ ſi ſufficiat ad effectuꝫ nō tñ ad euidentiā effect⁹ q̄ pcipue reqrit in ſacris eo ꝙ ſignādo cauſant. Ad quintū vni⁹ forme ꝛc. dōm ꝙ duo actus ordinati. ſꝫ nō oīno diuerſi bñ pñt eſſe vni⁹ forme. ↄfirmatio vo fidei in corde ꝛ ↄfirmatio in ſigno ſiue in ore actus ſunt ordinati.

D quartū ſic pcedit ꝛ videt ꝙ gr̃a gratū faciens in ↄfirmatōe nō ↄferat. ↄfirmatio em̄ eſt remediū ↄ penā. ſ. puſillanimitatis nō ↄ culpam. gr̃a vo ordinat ↄ culpā nō ↄ penā. g̃ ↄfeſſio nō confert gr̃am. P. Ad hoc qđ pōt fieri cuꝫ pctō mortali nō debet dari gr̃a gratū faciēs. ſed audax ↄfeſſio fidei et noīs xpi pt fieri cum pctō mortali. g̃ ad hoc in ↄfirmatōe nō debet dari gr̃a. P. Gr̃a gratū faciēs eſt illa q̄ recōciliat hō deo. ſꝫ ↄfirmatio eſt ſacrm recōciliabiliſſimū qꝛ ñ dat pctōri ꝛc. Cō. Sacrm no. le. ē ſignū ꝛ cā gr̃e gr̃a. faciētis. g̃ dat gr̃am. P. Dicit rabanus ꝙ p impoſitionē manus ſumi pontificis dat paclitus ſed nō dat niſi in gr̃a grō. faciēte. g̃ in ↄfirmatōe cōfert gr̃a. Juxta hec querit. vtrū copioſi⁹ minus gr̃e ↄferat in ↄfirmatōe q̄ȝ in baptiſmo. R⁹ Sacra q̄ imprimūt caracterē cā ſunt gr̃e p impſſionē eius. qꝛ caracter q̄ȝtū eſt de ſe eſt ſufficiēs diſpoſitō ad gr̃am. ↄfirmatio aūt impmit caracterē qꝛ mancipat hoiem ad aliqđ ſacrm. ſ. ad ↄſtantē ↄfeſſionē fidei. ideo ↄfert gr̃am. Ad primū ↄfirmatio eſt remediū ↄ penā. dōm ꝙ duplex eſt pena: quedā q̄ eſt effect⁹ culpe tm̄ vt pena corpalis. q̄dā q̄ eſt etiā cā vt pena ſpūalis. Cōtra hanc oꝑꝫ dari gr̃aꝫ ſicut ↄ culpā. qꝛ p idem hꝫ ſanari morbi ēētia ꝛ cauſa.

Ad ſcōm de pctō mortali dōm ꝙ ꝗuis poſſit audax fieri ↄfeſſio in pctō nō tñ bene ꝛ meritorie. Ad tertiū ꝙ gr̃a gratū faciēs recōciliet. dōm ꝙ h eſt p accidēs inq̄ȝtū in recōciliato inuenit pctm̄. Ad ſcḋam q̄ſtionē dōm ꝙ gr̃a ↄfirmatōis pſuppōnit baptiſmalē. ſic bñ eē pſupponit eſſe. Si g̃ queratur vtrū gr̃e ↄfirmatōnis cū ea quā pſuppōit ſit maior. ↄſtat ꝙ ſic ſic gr̃a aucta q̄ȝ abſoluta. Si aūt cōpatō eius fiat pciſe qđ addit in ſacro cōfirmatiōis ad illud qđ dat in ſacro baptiſmi. ↄſtat ꝙ id qđ dat in ſacro baptiſmi eſt maioris efficiētie. qꝛ viuificare mortuū eſt maioris potētie q̄ȝ viuū roborare. ideo q̄ȝtum ad effectū eſt maior gr̃a baptiſmalis ꝗuis q̄ȝtū ad eſſentiā poſſit econuerſo.

D quintũ ſic ꝓceditur ⁊ videt᷑ ꝙ ſimplex ſacerdos poſſit ↄfirmare. q꞉ qui põt q̃d maius eſt põt qđ minus eſt ſed maius eſt corp⁹ xp̃i ↄſecrare q̃ꝫ criſmare. ḡ cũ ſacdos ſimplex poſſit primũ m̃lto forti⁹ ſcđm. P. Si ſolus ep̃s põt criſmare. aut ergo rõe or dinis aut rõ iuriſdictiõis. nõ primũ. q꞉ nullus maior ordo. ſacerdotio nõ ꝓpter ſcđm. q꞉ ſic electus nõ ↄfirmatus poſſet criſmare. P. Uidetur qđlibet poſſet criſmare. baptiſmũ em̃ qui eſt marie efficatie põt quilibet dare ſine ⁊ ſine pctõ ĩ neccitate ⁊ ſine neccitate ſi facit facrũ eſt. ḡ multo mag̃ h̃ ſacrm̃. Con. in lr̃a d꞉ qđ p̃ ſacramentũ a ſolis pontificib꞉ datur. P. Solis ap̃lis in p̃mitiua eccl̃ia licitũ erat ↄfirmare vñ ⁊ philip. dyacon⁹ nõ ↄfirmauit a ſe baptizatos ſꝫ ad ap̃los ↄfirmandũ venerũt Act. viij. ḡ nõ lꝫ ↄfirmare niſi ſucceſſorib꞉ ap̃loꝝ .i. ep̃is. Juxta hec queritur an de mãdato pape poſſit ſimplex ſacerdos ↄfirmare. R. Sicut in opib꞉ artificialib꞉ opa iferiora fiũt p artifices inferiores ſupiora p ſupiores ita in opib꞉ ſacralib꞉ opa que nõ ponũt excellentiã vltra ſtatũ cõicꝫ cõpetũt miniſtris minorib꞉ .i. p̃ſbiteris. opa ṽo que ponũt pfectionẽ vel excellentiã reſeruantur miniſtris ſupiorib꞉ .i. pontificib꞉ talia ṽo ſũt p̃cipue ↄfirmatio ⁊ ordo q̃ diſtinguunt fideles in ſtatu et iõ reſuantur pontificib꞉. Alia ṽo nõ ſic diſtinguũt ſed vnũ qđqꝫ in ſtatu ſuo pficitur. iõ reſeruantur miniſtris inferiorib꞉ .ſ. p̃ſbiteris. Ad id qđ q̃ põt maius r̃ñ dđm ꝙ verũ eſt qñ maius includit minus ſed ſic nõ eſt in ꝓpoſito criſmatio em̃ nõ includit᷑ in euchariſtie ↄſectõem. Ad ſcđm aũt rõ ordinis ⁊c̃. dđm qđ rõe neutri diuiſim ſꝫ rõe vtriuſqꝫ ↄiunctim. Ad tertiũ de baptiſmo dđm qđ nõ eſt ſil̃e q꞉ baptiſm⁹ eſt ſacrm̃ neceſſitatis nõ ſic criſmatio. Ad ſcđam queſtionẽ dđm. qđ de hoc ſunt tres opiniones. quidã em̃ dicũt ꝙ p̃ſbiter ſimplex nõ poſſit ex mandato pape ↄfirmare ⁊ dictum gregorij in lr̃a exponit nõ ꝙ p̃ſbiteri illi ſacrm̃ ↄfirmatõis ſed aliqđ ſacrale ſil̃e ſacro ↄferrent. ſed hoc nõ videtur ↄueniens vt talẽ ſimulationẽ induxiſſet Greg. q꞉ diſpenſatio ſacroꝝ ptinet ad ṽitatẽ doctrine que nõ eſt ꝓpter ſcandalũ dimittẽda. ⁊ pterea ſimplex ſacerdos ex auctoritate pape cõfert minores ordĩes q̃ plus eſt q̃ꝫ ↄfirmatio. Et iõ alij dicunt qđ papa põt cõmittere cuilibet vt ↄferat ſacrm̃ qđ accepit nõ alterũ vt dyaconus dyaconatũ nõ p̃ſbiteratũ. Sed q꞉ alijs videt᷑ ꝙ opinio iſta ſit nimis ampla. iõ mediã viam tenent. dicũt em̃ ꝙ papa põt ſimplici ſacerdoti q̃ habet actũ ſup corp⁹ xp̃i verũ cõmittere oẽs opatões que ordinant᷑ ad corpus myſticũ. nõ aũt alijs qui ptãtem nõ habẽt ↄſecrãdi corpus xp̃i ⁊ iõ ſacerdoti nõ dyacono põt cõmunicari collatio minoꝝ ordinũ. ⁊ ↄfirmatio. nõ aũt collatio ſacrorum ordinũ qui habẽt actus ſup corpus xp̃i verũ vl̃ ei⁹ materiã ⁊ nõ ſolũ ſup corpus myſticũ. ⁊ h̃ ideo q꞉ a corpore ṽo xp̃i deriuant᷑ oĩa que in corpe xp̃i myſtico agũt᷑.

DI. VIII

Oſt ſacramentũ baptiſmi ⁊c̃. Hic querunt᷑ quiqꝫ. Primo vtrum euchariſtia ſit ſacrm̃. Secundo vtrũ ſumi poſſit poſt alios cibos. Tertio de forma ↄſecratõis corpis. Quarto de forma ↄſecratõis ſanguinis. Quĩto de ṽtute vtriuſqꝫ.

D primũ ſic ꝓcedit᷑ ⁊ videt᷑ qđ euchariſtia nõ ſit ſacrm̃ ño. lc. Sacrm̃ no. lc. efficit qđ figurat ſed ſpecies exterior nõ efficit corpus xp̃i verũ. ḡ nõ eſt eius ſacramentũ. P. Sacrm̃ debet eſſe ſignũ viſibile. ſed corpus xp̃i ſub ſpeciebꝫ nõ eſt viſibile. ergo nõ eſt ſacrm̃. P. Res ſacri eſt eius effectus. ſed corpus myſticũ nõ eſt effectus euchariſtie. ergo nõ eſt ſacrm̃. Con. greg. p̃ſta inquit vt hoc tuũ ſacrm̃ nõ ſit nobis reatus ad penam. P. Omnis actio p miniſtros eccl̃ie diſpenſata in qua ex ope opato gr̃a ↄfertur eſt ſacrm̃. Sed euchariſtia eſt huiuſ. ergo eſt ſacrm̃. R⁰. Euchariſtia eſt ſacramentũ ⁊ nõ em̃ ũi alius ſacris .ſ. ſignificãdo ⁊ creando ſanctitatẽ ⁊ mõ ſpeciali .ſ. ↄtinendo totius ſanctitatis auctorẽ ꝓpter qđ excellentiſſimũ eſt omniũ ſacroꝝ. Ad .j. nõ efficit qđ figurat. dđm ꝙ q̃uis illud ſimpliciter nõ efficiat tñ facit illud eſſe in loco iſto ṽtute ṽboꝝ adiũcta. Ad ſcđm de viſibilitate dđm qđ oẽ ſacrm̃ eſt viſibile. ẜm aliquã ſui ptem .ſ. ẜm id qđ eſt ſacrm̃ tm̃ ſed nõ ẜm omnẽ .ſ. ẜm id qđ eſt ſacrm̃ ⁊ res. ſicut eſt corpus xp̃i in ſacro euchariſtie. nec ẜm id qđ ẽ res tm̃ ſicut eſt gr̃a in quolibet ſacro. Ad tertiũ dđm qđ ẜm id ꝙ eſt materialr̃ ↄſideratũ nõ ẽ ſt effectus ſacri .ſ. ipe pſone fideliũ ſed inq̃ꝫtũ vnitũ eſt .ſ. formalr̃ .i. eius vnio que ẽ p fidẽ ⁊ charitatẽ eſt effect⁹ eius.

D ſecundũ ſic ꝓcedit᷑ ⁊ videt᷑ qđ hoc ſacrm̃ a nõ ieiunis licite ſumi poſſit. j. ad Cor. xj. Cum cõuenitis ad manducandũ inuicẽ expectate. ſiqs ãt eſurit domi mãducet ergo poſtq̃ꝫ domi mãducauit lꝫ cõicare q꞉ de mãducatõe ſacrali ibi loqt᷑. P. Ap̃li manducauerũt poſt cenã corpus xp̃i vtpꝫ Mat. xxvj ergo videt᷑ qđ ſil̃iter eoꝝ exemplo fieri poſſit. P. De ↄſe. di. j. dicit᷑ ꝙ ſacrm̃ altaris nõ niſi a ieiunis hoĩbus celebret᷑ excepto vno die vniuerſario quo cena dñi celebrat᷑. ergo tunc lꝫ poſt cenã ſumere euchariſtiã. Contra de ↄſe. di. ij. dicit᷑ placuit. ſſ. vt in honore tanti ſacri prius in os xp̃iani dñicũ corpus q̃ꝫ alius cib꞉ intraret. P. Hoc ſacrm̃ cum maxima ſobrietate. ⁊ reuerentia et deuotõe eſt ſumendũ. nõ eſt aũt tanta reuerẽtia ſobrietas ⁊ deuotio poſt cibũ. ergo debet ſumi ante cibũ.

R⁰. Hoc ſacrm̃ tm̃ a ieiunis pcipi debet in reuerẽtiã em̃ tanti ſacri ꝓpter tria pcipue hoc eſt inſtitutũ. Primo ꝓpter ipam ſanctitatẽ ſacri vt os xp̃iani quo ſumendũ eſt nõ ſit alio cibo pus imbutũ ſed purũ. Scđo ꝓpt̃ deuotionẽ ⁊ attentionẽ que exigit᷑ ex pte recipiẽtis que ex ſumptis cibis impediri poſſunt. Tertio ꝓpter piculũ vomit⁹ ꝓpt̃ neceſſitatẽ tñ iminentis mortis piculo ne cõtingat ſine viatico ex hac vita trãſire põt poſt cõmeſtionẽ ſumi. Ad .j. dđm de ap̃lo. qđ ap̃ls nõ intendit ꝙ fideles poſt cibos ſumptos domi in eccl̃ia corpus xp̃i ſumant. Sed illos redarguit q̃ hec cibũ volebãt aliquibus cõmiſcere quos in eccl̃ia ſumebãt. Ad .ij. dđm de ap̃lis qđ nõ eſt ſil̃e. nõ tm̃ idem tp̃s ↄuenit iſti cui ſacramenti ⁊ vſui. q꞉ alia eſt ↄditio rei in ſuo fieri ⁊ in ſuo facto eſſe. xp̃s em̃ triplici rõne voluit hoc ſacrm̃ in cena miniſtrare. Una ꝓpter corpalis p̃ñtie abſtractionẽ. Secundo ꝓpter veteris ſacrificij terminationẽ .ſ. agni paſcalis in paſſione ſumẽdi. Tertio ꝓpter paſſionis rep̃ñtatõeꝫ iminente em̃ paſſione inſtitui debebat ſacramentum paſſionis rep̃ñtatiuũ vt magis cordib꞉ diſcipuloꝝ infigeret᷑. Ad .iij. dđm de ↄſuetudine. ꝙ q̃uis ↄſuetudo illa aliquo tp̃e obſuata fuerit tñ nunc rõnabilior cõſuetudo ↄtria illã abrogauit.

D tertiũ ſic ꝓcedit᷑ ⁊ videt᷑ ꝙ hec non ſit forma ↄſecratõis panis. hoc ẽ corpus meũ. Sacra .n. habent efficatiã ex inſtitutõe diuina ſed de⁹ inſtituens hoc ſacrm̃ nõ ↄſecrauit hijs ṽbis. ſed poſt conſecrationẽ hec ṽba ptulit vt dicit᷑ Mat. xxvj. Cenantibus illis accepit ieſus panẽ bñdixit ⁊ fregit deditqꝫ diſcipulis ſuis ⁊ ait. Accipite ex hoc oẽs. ergo in p̃dictis ṽbis nõ ↄſiſtit forma ↄſecratõis panis. P. Hoc ꝓnomen hic demonſtratiuũ eſt. ergo hoc demonſtrat corp⁹

xp̄i aut aliud. ſi corpus ergo ab initio ꝓlatōis eſt ibi corpus ḡ iam facta eſt ↄſecratio qđ eſt falſuꝫ. ſi aliud ḡ locutio eſt falſa ḡ ſmo veritatis falſus eſt qđ nō eſt poſſibile.

P. Hec ↄiūctio enī a nullo euāgeliſtaꝝ ponit. nec v̄ba p̄cedētia eleuatis in celū oculis. ḡ nō debuit poni cum ſubſtancialibꝫ. P. Signacū debet rn̄dere ſigno. ḡ cū caro ſit homogenea ſicut panis nō aūt corp⁹ meli⁹ debuit dici caro mea q̄ꝫ corp⁹ meū. P. Videt q̄ accipite et manducate ex h̄ oms. ſit de forma Amb. dicit in lr̄a. cōſecratio quibꝫ fit v̄bis attende v̄ba accipite ꝛ edite ex h̄ oms. hoc eſt corp⁹ meū. ḡ hec om̄ia ſunt de ſb̄a forme.

R⁹. dōm q̄ ſacr̄a ſignādo cauſant. vn̄ oportet qđ in forma cuiuſliber ſacri effect⁹ ſacri exprimat. Sacr̄m enim euchariſtie ab alijs differt in duobꝫ. Primo in hoc qđ alia ſacr̄a pficiunt in vſu nō in ↄſecratōne materie hoc aūt ſacr̄m in ip̄a materie ↄſecratiōe ꝛ nō in vſu. q꞉ eius materia cōtinet rem viuentē. ſ. xp̄m. Secundo q̄ꝫtum ad h̄. q̄ in hoc ſacro nullū exteriorē actū habet miniſter p̄ter ꝓlationē v̄bi. ſicut habet in baptiſmo. ꝛ iō forma hui⁹ ſacri differt ab alijs dupl'r. Primo q̄ꝫtū ad hoc qđ nō ↄtinet vſum ſacri. ſed ſolā materie ſeritatem que eſt tranſubſtātio. Scđo qđ v̄ba pferūt nō ex pſona miniſtri. ſicut in alijs. ſed ex pſona xp̄i. ꝛ ex hoc ſequit tertia differētia qđ q꞉ xp̄s ꝓpria v̄tute in ſacro agebat vtpote habens diuinitatē in ſe quare nō fit in hac forma inuocatio trinitatis ꝛ ex iſtis ſeq̄tur quarta qđ. ſ. exp̄mitur p v̄buꝫ ſubſtantiuū alia v̄o p v̄ba optatiua. q꞉ in alijs oportuit ſignificari actū miniſtri hic aūt ſolū vltimū effectū ſacri. Ad primū poſt ↄſecrationē v̄ba ꝓtulit dicendū. q̄ circa hoc q̄tuor ſunt opiniones vna eſt qđ dominus p ſe ſine v̄bo ↄfecit ꝛ poſt ſuā ↄfectionē nobis ſuā formā ↄficiendi dedit ꝛ hanc opinionē tangit inno. tertius inq̄ens ſane dici pōt q̄ xp̄s v̄tute diuina cōfecit et poſtea formā expreſſit ſub q̄ poſteri b̄ndicerēt. Sed ↄtra mat. xxvj. dicit. qđ b̄ndixit. b̄ndictio v̄o aliquibꝫ v̄bis fit. Inno. v̄o nō diffinit ſed opinionē tangit. Alij dixerūt qđ v̄bis alijs ↄſecrauit. Sed hoc nō videt ↄueniens q꞉ ſm hoc tum forma diuſa diuerſificet eſſe rei. etiā alid ſacr̄m fuit ſuū q̄ꝫ ſit nr̄m. Alij dicūt q̄ bis v̄ba illa ꝓtulit. primo tacite ↄſecrādo poſtea apte formā cōſecrandi dando. Sed ↄ̄ hoc eſt q꞉ ſupfluuꝫ eſt iteraci. qđ eque bn̄ p vnū actū pōt fieri. Alij dicit verius qđ illis v̄bis tm̄ ſemel dictis ↄſecrauit dn̄s ꝛ nobis formaꝫ ↄſecrādi dedit. Vn̄ ſm eos hoc pticipiū dicēs. importat cōicātia reſpectu triū actuū vt ſit ſenſus b̄ndictiōis hoc eſt ꝛc̄. b̄ndixit fregit et dedit. et ſic nō prius b̄ndixit ſeu ↄſecrauit q̄ꝫ dixit. hoc eſt corp⁹ meū. Ad. ij. de demonſtratione ꝓnoīs dōm q̄ circa hoc diuerſe ſunt opiniones. Nam quidā dixerūt qđ ꝓnomē illud nullā demonſtrationē facit. q꞉ accipit materialr̄ nō ſignificatiue ſicut verbū in pſona alteri⁹ recitatū nō p ſe ꝓnūciatum. Sꝫ ↄ̄ q꞉ ſic v̄ba nō accedūt ad elem̄tū. ḡ nō fieret ſacr̄m. Itē q꞉ xp̄s ꝓtulit ea ſignificatiue. Alij dicūt q̄ ſit ibi demonſtratio nō ad ſenſuꝫ ſed ad intellectū vt ſit ſenſus ſignificatū p hoc eſt corp⁹ meū. Sed ↄ̄ ꝓpoſitio hec ſine tranſſubſtātiatōe pōt eſſe vera. ſicut cū dicitur petra erat xp̄s. j. Cor. x. Ergo p hanc formā nō ſignificat. ꝛ p ↄn̄s nō fit tranſſubſtāciatio panis in corp⁹ verū. Alij dicūt ꝛ verius q̄ ſit ibi demōſtratio quaſi ad ſubiectū vt cum dicit oſtenſo corpe nigro hoc ſit albū et ſm hoc talis ſenſus hoc eſt corpus meuꝫ. i. ſub hac ſpecie eſt ↄtentū. vn̄ glo. q̄ ſub hac ſpecie videt eſſe corpus meū ſicut viſo angelo apparente in hūana ſpecie dicitur hic eſt angel⁹. hoc aūt qđ ↄtinet ſub ſpeciebꝫ in p̄ncipio eſt ſb̄a panis: ſed in fine ꝓlatōis ſb̄a corpis xp̄i ꝛ ſic q̄n finit ſignificatio ꝓpoſitōis inuenit i ea veritas. Ad. iij de hac ↄiūctōe enī. dōm q̄ nō eſt de ſb̄a forme. ſed apponitur ad denotandū ordinē ↄſecratiōis ad vſum materie ↄſecrate. q̄ vſus nō eſt de neceſſitate ſacri. vn̄ nec ipſa ↄiunctio. verūm̄ ſcienter obmitti nō debet. cū vſus antiquus eccl'ie hoc habeat. Ad. iiij. Caro eſt homogenea dōm. q̄ q̄ꝫuis ſit homogenea caro m̄ q꞉ nō tm̄ caro ſed totū corp⁹ ↄtinet ibi. iō potius dixit corp⁹ q̄ꝫ caro. ꝓpter ſilitudinē etiā ad corp⁹ myſticū qđ eſt ex diuerſis ſicut corp⁹ et carne ꝛ oſſibꝫ. Ad. v. q̄ obicit de his v̄bis accipite ꝛ mādu cate ꝛc̄. dōm q̄ hec v̄ba ptinent ad vſuꝫ materie ↄſecrate qui nō eſt de ſb̄a ſacri niſi ad eius cōſecratōꝫ. iō nō ſunt de eſſencia forme ſacri nec Amb. intelligit q̄ p hec v̄ba fiat ↄſecratio. ſed p ea que ſubiūgunt. ſcꝫ hoc eſt corp⁹ meū.

Irca quartū ſic ꝓcedit: forma ↄſecratōis ſanguinis hec eſt. hic eſt enī calix ſanguinis mei noui et eterni te. myſteriū fidei. q̄ p vobis ꝛ p mltis effundet in remiſſionē pctōꝝ. ꝛ videt q̄ ſit incōuenīēs. q꞉ forme ſacroꝝ ſunt auctoritate diuina inſtitute. Sꝫ talis forma a deo inſtituta nō inuenit cū in ſcriptura ſacra non tradat. ḡ ꝛc̄. P. Nihil debꝫ poni in forma niſi qđ ſpectat ad formā ſacri. Ergo calix cū ſit qđdā vas ↄtentiuū ſanguis. nō eſt de integritate ſacri P. Si dicat q̄ calix methaphor. ſumit p potu vel paſſiōe. ↄ̄ methaphorice locutōes diſtrahūt itellectū cū ḡ nō debeat diſtrahi intellect⁹ ↄſecrācis. ḡ forma ↄſecratōis nō d̄bet eē methaphorica P. Si trāſſūp. ſūat ꝓ ↄtēto potu. tūc eſt ſenſus. Hic eſt pot⁹ ſanguis mei. ſed in ↄſecratōe corpis nihil tangit de cibo. ḡ nec deberet hic tangi aliq̄d de potu

P. Dicit noui ꝛ eterni teſtamēti. ↄ̄ ſi eſt nouū non eſt eternū. ḡ eſt oppoſitio in adiecto P. Dicit myſteriū fidei. ↄ̄ ſicut in hoc ſacro myſteriū fidei ſic ꝛ in alijs rebꝫ ſed in alijs nō tangit. ḡ nec in iſto tangi debꝫ. P. Sicut ſanguis effuſus eſt ꝓ oībꝫ q̄ꝫtū ad ſufficientiā. ſic et corp⁹ traditū ſed hoc nō tangit de ↄſecratōe corpis. ergo ꝛc̄. P. Querit quare dicit ꝓ vobis ꝛ ꝓ multis. cū q̄ꝫtū ad ſufficientiā ꝓ oībꝫ ſit traditū q̄ꝫtū aūt ad efficientiā vt ꝓ oībꝫ traditū lꝫ ꝓ ſolis electis. ↄiunctio autē copulat diuerſa ḡ nō debet dici ꝓ vobis ꝛ ꝓ mltiſ. R⁹. dōm q̄ circa formā p̄dictā eſt duplex oppinio. Quidam enī dicūt qđ nō oīa v̄ba p̄dicta ſunt de ſb̄a forme. ſꝫ ſolum hoc qđ dicit Hic eſt calix ſanguinis mei Sꝫ q꞉ cōditōes appoſite ad ſubiectū vel p̄dicatū ſunt de integritate locutōis. Iō alij dicūt q̄ oīa ſunt de forma. Apponunt aūt p̄dicte ↄditōes ſm eos in forma ſanguis ꝛ nō in forma corpis. q꞉ p ↄſecratōꝫ ſanguinis expſſe paſſio xp̄i figurat p quā ſanguis a corpe ſepat⁹ fuit. ꝛ iō in forma ſanguinis tangunt paſſionis ↄditōnes. ſm q̄ opat in ſacris. tangit nanq̄ꝫ eius effect⁹ q̄ eſt remiſſio pctōꝝ in hoc qđ dicit. q̄ ꝓ vobis ꝛc̄. fides p quā paſſio xp̄i i nobis efficatiā habꝫ in hoc qđ dicit myſteriū fidei. qđ pōt referri ad paſſionē que latebat in figuris ve. le. ꝛ ad ſanguinē q̄ latet ſub ſpeciebꝫ. tangit ꝛ finis q̄ eſt pceptio eterne hereditat'. in hoc qđ dicit no. ꝛ eter. teſt. tangunt autem ordine intentōnis q̄ finis eſt prior. Ad. j. ḡ dōm q̄ forma p̄dicta a xp̄o inſtituta eſt. hanc enī eccl̄ia romana a beato petro accepit. euangeliſte v̄o intenderūt narrare facta xp̄i nō formā ſacroꝝ. q̄ꝫuis oīa p̄dicta verba ex diuerſis locis ſcripture colligi pn̄t. Ad. ij. Calix nō ſpectat ad eſſenciā forme dicēdā qđ in forma ſignificat ſanguis vt effuſus in p̄ciū redemptōis. ꝛ datus in potū hoc aūt ſignificat p calicē ſanguinis. q꞉ calix ſignificat paſſionē mat. xx. poteſtis bibē calicē ꝛc̄. ꝛ ſāguis ſignificat potationē. iō in forma ponit Ad. iij. Metaphorice locutōes diſtrahūt intellectū dōm. q̄ ſic. eē debet ſirm⁹ intellect⁹ ↄſecrantis vt nō qualibet v̄boꝝ rep̄ſentatōe

euagel. Ad quartū in forma corꝑis nihil tangit̄ de cibo dōm ꝙ nō eſt ſil'e q꞉ corp⁹ de ſe cib⁹ eſt ſ꞉ nō ſanguis niſi ꝑut eſt effuſus pōt eſſe potus. Ad.v. ꝙ ibi eſt oppoſitio in adiecto dōm ꝙ non dicit̄ eternū q꞉ careat ꝑncipio q꞉ ſic eſſet oppoſitio in adiecto ſed q꞉ caret fine.

Ad.vj. dōm ꝙ hoc ꝑcipue hic tāgit̄ q꞉ vſus fidei maxime neceſſari⁹ eſt in hoc ſacr̄o cu꞉ ſint oīa contra ſenſum ⁊ ſuꝑ intellectū. ſed nō equaliter in alijs ſacramentis. Ad.vij. de forma corꝑis nō.po. dōm ꝙ nō eſt ſimile q꞉ effuſio ſanguinis dicit cauſa꞉ immediatā mortis. non ſic corꝑis traditio. Ad.viij. dōm ꝙ ponit̄ in forma ꝓ multis ne putet̄ ꝓ iudeis tm̄ electis quib⁹ promiſſio facta fuerat effuſio ſanguinis facta eſſe ꝗtu꞉ ad efficatiā. iō dicit̄ ꝓ multis. i. iudeis vel multis tunc eſt gentib⁹ vel ꝓ vobis miniſtris. i. ſacerdotib⁹ ⁊ multis. i. alijs ꝓ quib⁹ miniſtris eſt orandū.

D quintū ſic ꝓcedit̄. ⁊ videt̄ ꝙ vbis p̄dictis non inſit aliqua vis creata ad trāſſubſtantiationē faciendā faciens eñ ⁊ factū debent eſſe ſil' ḡ verbū nō illis factiuū. P. Si virtus eſt in vbo aut ḡ ſucceſſiua aut ſimul ſi ſucceſſiua ḡ ſucceſſiue opat̄ ſi ſimpliciter ḡ nō pōt eſſe in ſucceſſionē hoꝝ ḡ vtrun꞉ eſt falſum P. Si habet vtutē aut qn̄ eſt aut qn̄ nō eſt. ſi qn̄ eſt ergo in ſucceſſiōe ſi qn̄ nō eſt. ḡ nō agit P. Si datur virtus illa aut toti orōi aut alicui pti ita ꝙ nō toti. aut toti ⁊ ptib⁹. ſi primo mō ḡ cum totū ſit ſucceſſiuū ſucceſſiua eſt ſi pti alicui ḡ illa ſola ad ſacr̄m opatur. ſi vtri꞉ ergo ſucceſſiue opatur ſicut ps habet eſſe poſt ptem.

P. Uerba illa nō habent vim vbi prolata a ſacerdote ſed anima ſacerdotis magis eſt capax diuine vtutis q꞉ vba ḡ magis debet eſſe virtus illa in ſacerdote q꞉ in vbis. Contra Amb. dicit ꝙ ſermo xp̄i creaturā mutat ⁊ ſic exponẽ fit corp⁹ xp̄i ꝯſecratōe celeſtis vbi habet ergo verbū xp̄i vtutē in tranſmutatōe. P. Greg. niſſenus ait. inuiſibilis ſacerdos inuiſibiles ſbas in corpus ſuū ⁊ ſanguinē vbi ſui ſecreta ptāte cōmutat ḡ ⁊c.

R⁹. Circa hoc eſt duplex opinio. Quidā eñ dicunt qđ nulla virtus creata ineſt vbis qua fiat tranſſubſtātio ſed tm̄ diuina inſtitutōe formatū eſt vt ad ꝓlationē horum verboꝝ ꝯuerſio p̄dicta fiat vtute diuina. Simil'r dicunt in oīb⁹ alijs ſacr̄is. Alij aūt verius dicūt ꝙ in alijs formis ſacroꝝ ineſt aliqua virtus a deo. ſed hec virtus nō eſt qualitas habens eſſe cōpletū in natura. qualis eſt virtus in natura principalis agentis ſm formam ſuā ſed in cōpletū ſicut virtus que eſt inſtrumentum principalis agētis ⁊ ſicut ſilitudines coloꝝ in aere et q꞉ forma efficit ſignādo iō cōpleta ſignatōe i fine orationis. i. in eius termino infundit̄ ei vtus efficiēdi que ꝑficit trāſmutationē in inſtanti. Ad primū dōm de faciente ⁊ facto ꝙ verbū in q̄ꝫtū faciēs. i. ſm ſui cōplementum ſimul eſt cum facto ptes eñ p̄cedentes orōnis nō ſunt niſi ſicut materialis diſpoſitio ad cōplementū ei⁹ vltima vo agit in vtute p̄cedētiū ſicut vltima gutta cauans lapidē vtute guttarū p̄cedentiū. Ad.ij. autē eſt virtus ſucceſſiua dōm ꝙ ſimplex eſt ⁊ tn̄ eſt in ſucceſſiuo non ſm ꝙ eſt ſucceſſiuū ſed in ei⁹ termino oratio eñ q̄ꝫuis ſm voces ſit ſucceſſiua tn̄ ſm ſui ſignationē ſimplex eſt ⁊ illa in vltimo cōplemento orationis ꝑficit̄. vñ tunc virtus datur. Ad.iij. aūt qn̄ eſt dōm ꝙ datur qn̄ eſt in ſui ſignatiōe cōpleta ⁊ hoc eſt in ſui termino. i. nō ſimpliciter ſed ſm quid. Ad.iiij. aūt toti dōm ꝙ toti datur ꝓprie nō pti q꞉ dat̄ vltime pti aut cōplemēto non ſm ſe ſed ſm ordinē ad p̄cedentia. i. nō ſm id ꝙ eſt ſ꞉ in q̄ꝫtū termin⁹. Ad.v. dōm ꝙ qn̄ aliqđ opus pluribꝫ inſtrumētis ꝑficit̄ in quolibet illoꝝ eſt virtus aliqua licꝫ imꝑfecte. vñ in ſacerdote ⁊ in vbo eſt virtus ſicut i manu ⁊ calamo. ſed q꞉ ſacerdos ꝓpinquior eſt p̄ncipali agēti. iō virtus eius ſimpliciter dignior eſt ⁊ ꝑmanētior et ad plures effectus q꞉ vo verbū ꝓpinquius eſt opi ſm h̄ dignius eſt.

DI IX

T ſicut due ſunt res

⁊c. Hic q̄runt̄ quattuor. Primo de de modis quib⁹ xp̄s manducat̄. Secundo vtrū ſi q̄s accedat ad euchariſtiā cum pctō mortali peccet mortal'r. Tertio ſi q̄s accedit ꝯtritus ſed nō ꝯfeſſus peccet. Quarto ſi aliqđ q꞉ pctm̄ mortale ꝓhiberet ab acceſſu.

D primū ſic ꝓcedit̄ ⁊ videt̄ ꝙ nō ſit niſi vn⁹ modus manducandi xp̄m. nam ſicut ſe habet cib⁹ corꝑalis ad corꝑale manducationē ita ſpūalis ad ſpūalē. ſed cib⁹ corꝑalis non ſumit̄ niſi corꝑal'r ḡ nec ſpūalis niſi ſpiritual'r P. In baptiſmo triplex eſt differentia ſuſcipientiū vt dictū eſt ſuꝑ de quatuor. quidā eñ ſuſcipiūt ſacrm̄ ⁊ rem. quidā ſacr̄m tm̄. quidā rem tm̄ ḡ a ſili triplex eſt mod⁹ ſuſceptōis circa ſacr̄m altaris

P. Infidelis manducat corp⁹ xp̄i nō tn̄ ſpūal'r ne꞉ ſacr̄aliter q꞉ nō refert ſignū ad ſignatū. ḡ modi māducandi inſufficiēter diſtinguunt̄. Contra Aug. diſtinguit hic duplicē modū. ſ. ſpūalē ⁊ ſacr̄alē. P. Manducatio xp̄i refert̄ ad manducationē rei hui⁹ ſacri. ſ꞉ duplex eſt res. ſ. figurata ⁊ ꝯtenta. ſed corp⁹ xp̄i myſticum. ergo duplex mod⁹ manducandi. R⁹. Dōm ꝙ illđ qđ manducat̄ intra manducantē recipit̄. intra nos aūt xp̄s recipit̄ dupl'r. Uno mō ſpūaliter ꝑ fidē ⁊ charitatē ⁊ ſic dicimur xp̄m ſpūaliter manducare nō vt ipſe in nos cōuertat̄ ſicut eſt de cibo corꝑali. ſed q꞉ nos in ipm̄ ꝯuertimur Alio mō xp̄s recipitur in nobis ꝑ ſuū ſacr̄m in q̄ xp̄s totus realiter eſt. ⁊ ſic dicimur xp̄m ſacr̄aliter māducare ⁊ hec ſacr̄alis māducatio ad ſpūalē ordiat̄ ſicut ad effectū ſacr̄alē. effectus aūt ſacroꝝ ꝑceptio eſt ex ſacramentoꝝ deſiderio ⁊ fide eo ꝙ deus ſacr̄is ſuā potentiam nō alligauit et ſil'r ſacr̄a qn̄q꞉ ꝑcipiunt̄ ſine effectu ꝓpter impedimentū qđ eſt in recipiēte. ⁊ iō iſti duo modi manducatōis interdū ſeꝑatim inueniunt̄ ꝓpter h̄ ad inuicē diſtinguunt̄. Ad.j. ḡ dōm. ꝙ ad cibu꞉ corꝑalē nō ordinat̄ aliq̄s alius cib⁹ vt cā ad effectū ſicut ad cibū ſpūalē ordinat̄ ſacr̄alis. ⁊ iō nō eſt ſil'e Ad.ij. de baptiſmo dōm ꝙ ſicut eſt in baptiſmo ita pt̄ eſſe in propoſito. ſ. vt hoc ſacrm̄ ſuſcipiat̄ ſpūaliter tm̄ ⁊ ſacr̄aliter tm̄. ſpūaliter ⁊ ſacr̄aliter ſil'. ſed iſte terti⁹ modus nō differt a duob⁹ primis formal'r ſed tm̄ material'r. i. a pte ſuſcipientis. Ad.iij. dōm ꝙ manducatio eſt actus tranſiens a manducāte in manducatū. Cum ḡ querit̄ an infidelis māducet xp̄m ſacr̄aliter. ꝓpoſitio duplex eſt ſi eñ dicat modū rei manducare. dōm ꝙ ſic q꞉ xp̄s ſumitur ſub ſacr̄o. ſi modū manducātis tunc diſtinguendū eſt. aūt eñ nullā habet intentōe꞉ ſumēdi illud tan꞉ aliqđ ſacr̄m eccl'ie. ⁊ tunc nō ſumit ſacr̄aliter q꞉ ſumit vt rem nō vt ſignū. aut habet q̄ꝫuis nō credat ibi xp̄m eſſe ⁊ tūc ſumit ſacr̄aliter vt hereticus.

D ſcđm ſic ꝓcedit̄. ⁊ videt̄ ꝙ recipiēs corp⁹ xp̄i cū pctō mortali nō peccet mortal'r. ſm Aug. tria ſunt genera bonoꝝ. ſ. minima media ⁊ maxima et dicit qđ in maximis bonis nemo male vtit̄ ſed ſacr̄m corꝑis dn̄i de maximis bonis eſt ḡ eo nemo male vtitur

P. Nullus peccat faciēdo id ad qđ tenet̄ ſ꞉ pctōr tenet̄ in paſca cōicare. ḡ nō peccat cōmunicāda. P. Null⁹ eſt certus an ſit in pctō mortali aut nō. ſi ḡ mortal'r peccat quilibet q̄ accedit in mortali q̄lib꞉ q̄ accedit exponit ſe diſcrimini accedēdo. P. Quicū꞉ dat occaſionem

peccandi peccat. ſi ğ petõꝛ ſumens coꝛpꝰ xp̄i peccat ſacerdos ei etiã exhibens peccat qď non videꝛ. Contra .j. Coꝛ. xj. Qui manducat ꝛ bibit indigne iudiciũ ſibi mãducat ꝛ bibit ſed indigne mãducat qꝛ accedit cum petõ ğ ꝛc. ℗. Jbidẽ diciꝛ pbet ſeipm hõ. ſi ğ nõ pbat peccat omittẽdo. ℞°. dõm ꝙ ſi alicui accedenti ad ſacrã cõmunionẽ dictat cõſcia qď ſit in petõ moꝛtali. peccat moꝛtaliter qꝛ cuilibꝫ ꝯſcia dictat qď immũdus ſacroꝝ ꝑticipatõe indignꝰ eſt. Vñ quicũqꝫ cum ꝯſciẽtia peccati moꝛtalis ad euchariſtiã que eſt ſacruꝫ ſacroꝝ accedit cõtra ꝯſcientiã agit. nec differt ꝗzcũ ad hoc vtrũ habeat certã ꝯſcientiã vl̕ cũ dubitatõe. qꝛ qui dubitat diſcrimini ſe exponit. ſi aũt ſit aliqua leuis cogitatio que dubitationẽ nõ inferat ꝯrijs rõnibꝫ repulſa nõ impedit euchariſtie ꝑceptionẽ. Jmpedit aũt ſi dubitatõnẽ inferat ꝗzcum leuis ſit. Si ꝟo aliqs petm̄ habet qď nõ tenet in ꝯſciẽtia ſi hoc ex culpa ipſius accidit vel ꝓpter ignorantiam iuris vel ꝓpter negligentiã diſcurſiõis ꝓprie ꝯſcientie nõ excuſaꝛ a petõ. ſi ad euchariſtiã accedat. Si vero nõ ex culpa ſua ꝯtingat excuſaꝛ a petõ ꝛ gr̃am ꝯſequitur ꝟtute ſacri niſi alias obicẽ ponat. ſſ. Ad .j. vt di. Aug. dõm ꝙ bonis ſpũalibꝫ de quibꝫ Aug. loquiꝛ nõ ꝯuenit male vti foꝛmaliter. vt habitu eliciẽte vſum ſed materialiter vt materiali obiecto bñ ꝯuenit. Ad .ij. de paſco dõm ꝙ Aug. in eo ꝙ facit ad qď teneꝛ nõ peccat. Sꝫ qꝛ malo mõ facit. vñ in cõicando ꝛ omittẽdo peccat. ſꝫ tñ magis in cõicãdo. qꝛ cõmunicare in petõ malũ eſt de ſe ſed omittere cõmunionẽ malũ eſt ex p̄cepto eccleſie vñ potius debet a cõmuniõe abſtinere ꝗꝫ in peccato communicare nec tñ iõ ꝑplexꝰ eſt qꝛ põt penitere. Ad .iij. nullus eſt certus dõm ꝙ nõ requiriꝛ ad cauendũ ꝑiculum diſcriminis certitudo ſciẽtie. ſed pbabilis ꝯiectu re que p̄t haberi ꝑ ꝗttuoꝛ ſigna ſicut dicit. be. b. Primo cum qs deuote ꝟba dei audit. Scdo cũ quis ſe ꝓmptũ ad bñ oꝑandũ inuenit. Tertio cum qs abſtinẽdi a peccato ꝓpoſitũ habet. Quarto cũ qs de petõ dolet. Ad quartũ dõm ꝙ ꝗ petit a ſacerdote euchariſtiã aut ẽ peccatoꝛ aut ſuſpectus de crimine. Si petõꝛ aut occultus aut manifeſtꝰ. ſi occultꝰ aut ğ petit in occulto. ꝛ tũc nõ debet ei dare. habet eñ exceptionẽ qua ĩ occulto poteſt euꝫ repellere debet etiã eum monere ne petat in publico. Si ꝟo petat in publico nõ debet ei negari. qꝛ quilibet xp̄ianus habet ius in coꝛpe xp̄i eum ꝓ oĩbꝫ ſit traditum. nec habet diſpenſatoꝛ exceptionẽ ꝯ eum quã poſſit ei ĩ publico obijcere. Si ꝟo eſt petõꝛ manifeſtꝰ debꝫ ei tam in publico ꝗꝫ in occulto denegare. Si ꝟo ſit ſuſpectus de crimine tunc diſtinguendũ eſt. qꝛ eſt triplex ſuſpitio. quedã violenta que ꝓ facto reputaꝛ. vt ſi inueniaꝛ ſuſpectꝰ cum ſuſpecta. nudus cũ nuda. ſolus in eodem lecto. ꝛ ꝓpter hanc ſicut ꝓpter petm̄ negãda eſt cõmunio. quedã eſt pbabilis vt ſi inueniatur ſolus cũ ſola loquens tpe ꝛ loco ſuſpecto ꝓpter hanc nõ debet negari. Quedã leuis vt ſi appareãt aliqua ſigna: nõ tñ oĩno certa. nec ꝓpter hanc negari debet. Sed nunꝗd põt ſacerdos p̄bere homi ingerenti ſe ad cõmunicandũ hoſtiã nõ ꝯſecratã dõm ꝙ nõ. qꝛ nulla debet fictio fieri in ſacro ꝟitatis. nec debet dari occaſio idolatrãdi recipiẽti ꝛ inſpiciẽti. cũ oĩs qui ſacraliter ſumit vel inſpicit adoꝛet. Si aũt ſit ſuſpicio vehemẽs ad cuius ꝯriũ probatõ nõ admittiꝛ. qꝛ ſi talis p̄ſumptio ſit ex fama publica debet etiã ei in publico denegari. alias nõ niſi in occulto. ꝓ alijs ꝟo ſuſpitionibꝫ nullo mõ eſt denegandꝫ. ne pena ante culpe noticiã irrogetur.

D tertiũ ſic ꝓcediꝛ. ꝛ videꝛ. ꝙ ſi quis cõtritus ſine ꝯfeſſiõe recipiat coꝛpꝰ xp̄i nõ peccet. ſicut ꝑ ꝯtritõeꝫ recõciliaꝛ qs deo. ita ꝑ ꝯfeſſionẽ et abſolutionẽ eccl̕ie. ſed non debet accedere ad ſacr̃a vſqꝫ quo ſit eccl̕ie reconciliatꝰ. ğ quancũcunqꝫ ſit ꝯtritꝰ niſi ſit ꝯfeſſus nõ debet accedere ad euchariſtiã. ℗. Hu. de ſ. vic. dicit audacter dico ſi ante ſacerdotis abſolutõnem criminoſus ad cõmunionẽ coꝛꝑis xp̄i accedat. ꝓ certo iudicio ſibi manducat ꝛ bibit etiã ſi ante multum peniteat ꝛ vehemẽter doleat ꝛ ingemiſcat. Contra. non teneꝛ quis ꝯfiteri niſi ſemel in anno circa paſcha ſꝫ ante nõ peccat ꝯfeſſionẽ omittẽdo. ğ non ꝓhibeꝛ ab euchariſtie ſũptione. ℗. Aliqñ ſacerdoti qui iaꝫ incho auit celebꝛare occurrit peccatũ moꝛtale. de quo non eſt ꝯfeſſus nec habet cui ꝯfiteaꝛ. ğ teneꝛ dimittere miſſaꝫ et ire ad ꝯfitendũ. hoc autẽ eſt falſuꝫ. ğ ꝛc. ℗. Sacerdos in die feſto dolẽdo de petõ cõmiſſo nõ hñs ſacerdotem ꝑplo expectãte miſſam aut celebꝛare debet aut non ſi nõ ğ ſcandalizat teneꝛ aũt nõ ſcandalizare ğ teneꝛ celebꝛare. Si ſic ğ nõ peccat celebꝛãdo vel ꝑplexus ẽ. ℞°. dõm ꝙ petõꝛ ꝯtritus ante ꝯfeſſionẽ qui vult cõmunicare aut habet copiã ꝯfeſſoꝛis ꝛ tunc peccat ſine ꝯfeſſione cõmunicãdo. qꝛ ad ſacr̃m eccl̕ie requiriꝛ recõciliatõ ſcḋm iudiciũ eccl̕ie. aut nõ habet: aut ğ imminet aliqua neceſſitas celebꝛãdi vel cõmunicãdi. Vel qꝛ timet ſcandalũ ꝓpriũ. vel iam incepit myſteriũ ſacri. vl̕ amiſit loquelã et tunc nõ peccat cũ ꝓpoſito ꝯfitendi qñ poterit. ſed ſi nõ habet hoc ꝓpoſitũ peccat. Ad .j. Nõ debꝫ accedere ſine recõciliatõe. dõm ꝙ verũ eſt ſine articulo neceſſitatis alicuiꝰ ſed in neceſſitate falſum eſt. Ad .ij. de Hu. dõm ꝙ intelligit ſine articulo neceſſitatis. Ad .iij. ꝙ nõ teneꝛ ꝯfiteri niſi ſemel in anno. dõm ꝙ verũ eſt regulariter. ſed cauſaliꝛ põt teneri pluries ex incidẽti. Ad .iiij. de ſacerdote inchoãte miſſã. dõm ꝙ debꝫ ꝑagẽ miſſe myſteriũ cũ ꝓpoſito poſtea qñ citiꝰ occurret oꝑtunitas ꝯfitẽdi. Ad .v. dõm ꝙ ſi ſine ſcãdalo p̄t vitare cõmunionẽ cõmode vel vicariũ ponẽdo: vel aliter ita qď debitis officijs ꝑpl̕s nõ fruſtreꝛ. alioqn cum ſili ꝓpoſito celebꝛare poteſt.

D ꝗrtũ ſic ꝓcediꝛ ꝛ videꝛ ꝙ nõ tãtũ petm̄ moꝛtale ꝓhibꝫ a cõmuniõe pollutio nocturna cũ in ſõnis nõ peccet hõ petm̄ nõ eſt. aut ẽ veniale eſt. ꝛ tñ ꝓpter ipam abſtinẽ debet. ℗. Qui excõmunicatꝰ eſt iniuſte vel ſuſpẽſus vel interdictꝰ ſi ad ſacr̃m accederet peccaret. ğ aliud eſt impedimẽtũ ꝗꝫ petm̄ moꝛtale. ℗. Qui manu lutoſa coꝛpꝰ xp̄i ꝯtrectaret peccaret. ğ impedit etiã ĩmũdicia coꝛpal̕. ℗. Infantil̕ etas coꝛpus xp̄i diuidẽ nõ p̄t qď tñ reqriꝛ ad digne ſumendũ .j. Coꝛ. xi. ergo etas infantil̕ impedit. ℗. Furioſis nõ ẽ h̄ ſacr̃m danduꝫ. ğ infirmitas coꝛꝑalis h̄ ipedit. ℗. Maioꝛ eſt dignitas hꝰ ſacri ꝗꝫ ſacroꝝ ve. le. ſꝫ ad illa ñ admittebaꝛ mulier mẽſtruata. nec mulier puerꝑa nec paciẽs fluxũ ſanguis aut ſemis. ğ nec ad h̄ ſacr̃m ſt̄ admittendi. ℗. Sacerdos lepꝛo. ꝓhibeꝛ a celebꝛatiõe huiꝰ ſacri ꝑ decretal. ğ pari rõe debꝫ laicus lepꝛo. ꝓhiberi a ſũptõe. ꝛ ſic idẽ qď prius. Con. qlibet ꝗ eſt ſine moꝛtali ẽ mẽbꝛũ coꝛꝑis myſtici. mẽbꝛũ aũt debet ſuſtẽtari de alimento ipiꝰ coꝛꝑis. ğ qlibet talis cõmuniõe coꝛꝑis dñici debet refici. ℗. Gr̃a ꝛ remiſſio petõꝛũ facit dignuꝫ eccl̕ie ſacris. ğ qlibet h̄ hñs dignꝰ accedit. ℞°. A ſacro h̄ ꝓpter eiꝰ maximã dignitatẽ excludi ꝯuẽit aliqd dupl̕r aut ꝓpt̕ indignitatẽ ſui. aut ꝓpt̕ reuerẽtiã ſacri. p̄ma cã excludẽdi ꝓprie nõ ẽ niſi petm̄ cui aliqs ſubiacet. vl̕ ꝗtũ ad reatũ tm̄ vel ꝗzcũ etiã ad actũ exterioꝛẽ vel interioꝛẽ ſcḋa cã p̄t eẽ petm̄ ꝛ h̄ dupl̕r. Vno mõ ꝓpter defectũ diſcretõis ꝗ ad reuerẽtiã adhibẽdã reqriꝛ ſic pꝫ in puerꝭ. Alio mõ ꝓpter oppoſitionẽ alicuiꝰ qď ad q̄ndã irreuerentiã ꝑtinet. ſicut in his ꝗ ſunt polluti aliq̄ macula coꝛꝑali. Ad .j. ergo dõm ꝙ in doꝛmiendo imponiꝛ iudiciũ

intellect⁹ q: hō ꝯ̄uertit̄ ad imagīes rerū vt ad veras reꝯ ꝓpter h̄ hō nō habꝫ vſū li. arbitrii ꝗ iudiciū reꝗrit. ꝛ iō pollutō nocturna pcr̄m nō ē ſm ſe. īpedit tn̄ ad cōmunīone triplici rōe. Pīo rōe culpe ex q̄ cāt̄ ſiē cū ce. ex pi cogitatōe ꝓcedit ꝛ hoc p̄cipue qn̄ dubitatur vtrū in cauſa fuerit pctm̄ mortale. Scd̄o inq̄ꝫtū eſt quedaꝫ immūdicia corꝑal'. Tertio inq̄ꝫtū aliqual'r aīaꝫ retrabit a feruore deuotōnis q̄ in hoc ſacro requirit̄ ꝛ hoc p̄cipue qn̄ cū aliq̄ turpi imaginatōe pollutō ꝯtingit. aīa cm̄ carnalis quodāmō efficit̄ ex expientia talis delectatōis. ſed hee due cauſe vltime īpediūt ex quadā ꝯgruētia niſi aſſit potior cauſa ſed p̄ma ex neceſſitate qn̄ eſt dubitatio de pctō mortali p̄cedente. Ad. ij. de excōicato dōm ꝙ ꝗuis nō ſit indign⁹ tn̄ ꝓpter obedientiā eccīe debet humil'r abſtinere. alias p inobedientiā actu peccaret. Ad. iij. de manu luto ſa dōm ꝙ talis ſi ſciēter faceret peccaret. q: ꝯtēneret. alias nō Ad. iiij. de infantibꝫ dōm. ꝙ ſi ſunt in etate apta ad dijudicādū ꝛ reuerēdū corpus dñi vel ꝓpe etatē adultaꝫ. ſ. xij. annoꝝ. vl' xj. tunc ſi appēt ſigna reuerētie ꝛ diſcretōis pn̄t ſumere alias nō. Ad. v. de furioſo. dōm ꝙ furioſ⁹ aut habet lucida interualla ꝛ tūc p̄t cōmunicare. aut nō. aut ḡ ē ꝑpetuo furioſus. ꝛ ſic nō debꝫ aut ad tp̄s ex infirmitate aliq̄ incidit in freneſim et tunc ſi ante petierat ꝛ p̄ſumit̄ poſſe accipe ſine p̄iculo deriſiōis aut vomit⁹ aut hmōi debet ei dari. aliter nō.

Ad. vj. de immūdicia corꝑali. aut eſt ꝑpetua ſiue difficile purgabil' ſicut lepra fluxus ſeminis et alia hmōi et ꝓpter tale immūdiciā corꝑalē non debet eucariſtie ſūptio p̄termitti. aut ē de facili purgabil'. ꝛ tūc p̄t p̄termitti ꝓpter reuerentiā. ſed nō eſt neceſſitatis ſi ſit pure corꝑalis niſi exp̄ſſe credat in irreuerentiā ſacri. ſicut ſi aliq̄s manibꝫ deturpatis ad celebrandū accederet. in ve. aūt le. ꝓhibebāt̄ ꝑſone ō quibꝫ obiectio tāgit. ꝓpē figurā q̄ ceſſauit veniēte v̄itate Ad. vij. dōm ꝙ ſacerdos leproſo interdicit̄ ne publice celebret ꝓpter errorē. tn̄ ſecreto pōt ex deuotōe celebrare niſi adeo corrupt⁹ ſit q̄ꝺ p̄iculuꝫ timeat̄. leproſas tn̄ nō debet ad ſacerdotiū ꝓmoueri nec eſt ſil'e de ſacerdote celebrāte. ꝛ eucariſtiā ſumente q: plus requirit̄ in celebrāte q̄ꝫ in ſumēte Ad alia q̄ ſunt in ꝯtrariū p̄tꝫ ſolutio ex dictis.

DI. X

Sunt autē alij. Hic

querunt̄ quattuor. Primo vtrū corpus xp̄i ꝯtineat̄ ſub ſacro eucariſtie. Scd̄o vtrū tota quātitas eius. Tertio q̄lit̄ Quarto vtꝝ poſſit ibi videri aliq̄ oc'lo corꝑali

D primū ſic ꝓcedit̄ ꝛ videt̄. ꝙ corp⁹ xp̄i nō cōtineat̄ ſub ſacro nil cm̄ pōt eē niſi pus n̄ erat niſi moueat̄. ſed corp⁹ xp̄i de celo nō mouet̄. q: ſic motus ei⁹ ad diuerſa loca terminaret̄ q̄ꝺ eſt īpoſſibile ḡ nō p̄t eſſe ſub hoſtia ſub q̄ prius nō erat. P. Nec p̄t eſſe extra terminū ſue ſb̄e. termin⁹ ſb̄e corꝑalis loc⁹ ei⁹ eſt admin⁹ extrinſec⁹ ḡ nō p̄t extra ip̄m eē ergo cū locus xp̄i ſit in celo nō p̄t ſil' eſſe extra celū. P angel⁹ eſt ſimplicior q̄ꝫ corp⁹ xp̄i ſed angel⁹ nō p̄t eſſe ſimul in diuerſis locis ḡ nec corp⁹ xp̄i ꝛ ſic idē q̄ꝺ prius

P. j. ad Cor. xi. pāis quē frāgim⁹ nōne ꝯcōicatio corꝑis ꝛ ſanguinis xp̄i eſt. h̄ aūt nō eſſet verū ſi ibi eſſet corpus xp̄i vt ſignatū tm̄ nō vt ꝯtentū. ḡ ibi vere ꝯtinet̄ corpus xp̄i. P. Joh. vj. dicit̄ caro mea vere eſt cibꝫ ꝛ ſanguinis meus vere eſt potus. ḡ corp⁹ xp̄i ſcd̄m v̄itatē eſt ſub ſacramento quod in cibum ꝛ in potum ſuminus.

R°. Uerū corp⁹ xp̄i ꝯtineri ſub ſacro ſcriptura oñdit. q̄ dicē h̄ ē corp⁹ meū. rō āt hmōi ꝯtinētie duplex p̄t aſſignari. Una ex parte xp̄i. ſ. vt ꝑfectius ꝯiūgeret̄ nobis. in alijs cm̄ ſacr̄is nob ꝯiūgit̄ ꝑ v̄tutē ſuā. i ſacro aūt eucariſtie ꝑ eſſentiā ſuā Alia ex p̄te nr̄a. ſ. ꝓpter charitatis inflāmationē. ſpei ſubleuatōꝫ. ꝛ meriti fidei incremētū

Ad. j. nihil p̄t eē ꝛc. dōm ꝙ addēdū eſt vl' alteri⁹ contingit cm̄ ignē eſſe vbi non erat prius abſq; motu locali ignis ꝑ ꝯuerſionē aeris in ip̄m. ꝛ ſic corp⁹ xp̄i eſt in altari vbi prius non erat ꝑ cōuerſionē panis in ip̄m. non tn̄ corp⁹ xp̄i generat̄ ſicut ignis. q: panis ꝯuertit̄ i corp⁹ xp̄i p̄exn̄s. nō aūt aer in ignē p̄exntem Ad. ij. dōm ꝙ loc⁹ quidē attribuit̄ corꝑi xp̄i rōne ꝓpriarū dimenſionū ꝛ ſic eſt tm̄ in celo. alius rōe dimēſionū remanētiū ex pane qui in corp⁹ xp̄i eſt ꝯuerſus ꝛ ſic eſt in altari. Ad. iij. dōm ꝙ rō illa ꝓcedit ad hoc ꝙ corp⁹ xp̄i nō ſit in pluribus locis ſil' ſm ꝓprias dimenſiōes.

D ſcd̄m ſic ꝓcedit̄ ꝛ videt̄. ꝙ nō tota quātitas xp̄i ꝯtineat̄ ſub ſacro īpoſſibile ē maiorē quātitatē cōtineri ſub minori quin excedat ḡ corpus xp̄i non p̄t ꝯtineri in ſua q̄ꝫtitate ſub illa ſpecie q̄n excedat. ſed nō excedit ḡ nō ꝯtinet̄ ibi ſub ſua tota q̄ꝫtitate. P. Non p̄t maius ꝯtineri ſub minori niſi ꝑ ꝑtiū ſuaꝝ vel ꝯdenſationē vl' ꝯtractionē vel ꝯplicationē ſꝫ horꝝ nihil cōtingit in h̄ ſacro ḡ nō p̄t eſſe ſub tā pua hoſtia. P. Nullū corp⁹ ſm totā ſuaꝫ q̄ꝫtitatē pōt ꝯtineri indifferēter a magna ꝛ pua q̄ꝫtitate extrinſeca ſed corp⁹ xp̄i indifferēter ſub magna ꝛ pua ſpecie q̄ꝫtitatis ꝯſecrata ḡ nō ē ibi ſm ſuā totā q̄ꝫtitatē. Cōtra totalitas corꝑis attendit̄ ſm totalitatē q̄ꝫtitatis ei⁹ ſed ſm aug. tot⁹ xp̄s manducat̄ in ſacro ḡ eſt ibi ſm ſuā totam q̄ꝫtitatē. P. Impoſſibile ē aliq̄d eſſe alicubi ſm ꝑtem q̄ꝫtitatis ꝛ nō ſm totā niſi diuiſa q̄ꝫtitate ip̄i⁹. ſꝫ q̄ꝫtitas corꝑis xp̄i nō diuidit̄ actu. q: corpus illud ē impaſſibile cū ſit glorificatū ḡ cū in ſacro ꝯtineat̄ aliq̄d q̄ꝫtitatis corꝑis eius impoſſibile eſt dicere q̄ꝺ nō ꝯtineat̄ tota. R° dōm. ꝙ in ſacro altar' eſt aliq̄d dupl'r. Uno mō ex vi ſacri. Alio mō ex cōcomitantia naturali. p̄mo mō ē in ſacro altaris id ad q̄ꝺ trāſſubſtantiatio ꝑ ſe terminat̄ ſꝫ ſb̄a panis ꝯuertit̄ ibi directe in ſubam corꝑis. et iō ſb̄a corꝑis eſt ibi ex vi ſacri. Scd̄o mō eſt in h̄ ſacro omne id cui natural'r iungit̄ illud q̄ꝺ eſt ꝑ ſe tranſſubſtātiatōis termin⁹. ꝛ ſic aīa eſt in h̄ ſacro ꝑ hoc ꝙ ei corp⁹ vnit̄. p̄tꝫ ḡ ꝙ tota q̄ꝫtitas corꝑis xp̄i eſt i hoc ſacro ex naturali cōcomitantia. q: ſine ſua tota q̄ꝫtitate ſb̄a corꝑis xp̄i eſſe nō p̄t. nō aūt ex vi ſacri. nō cm̄ trāſſubſtātiatio termiat̄ ad q̄ꝫtitatē corꝑis xp̄i directe vel ad alia accidētia. q̄ꝺ p̄tꝫ ex hoc ꝙ accidētia panis manēt. ꝛ iō corpus xp̄i ſm ꝙ eſt in ſacro nō habet locū ſibi reſpōdentē ſm ſuā q̄ꝫtitatē ſed ſm q̄ꝫtitatē dimenſionū panis cuius locus exterior cōmenſurat̄. Ad. j. impoſſibile eſt ꝛc. dicendū ꝙ h̄ intelligit̄ ē ꝯtinētia q̄ꝫtitatꝫ ſub q̄ꝫtitate ꝑ cōmenſuratōꝫ nō ꝑ naturalē ꝯcomitantiā ſicut in ꝓpoſito

Ad ſcd̄m nō p̄t ꝯtineri maior ꝛc. dōm ꝙ hoc intelligitur de his que ꝯtinentur cōmenſuratiue non concomitatiue. Ad. iij. nullū corp⁹ ꝛc. dōm ꝙ hoc intelligitur de ꝯtinētia locali ꝑ cōmenſurationē nō ꝑ ꝯcomitātiā q: ei ſb̄a q̄ꝫtū eſt de ſe nō determiat ſibi locū magnū vel puū. iō corp⁹ xp̄i q̄ꝺ eſt ibi directe rōe ſue ſb̄e equaliter pōt eſſe in magna vel pua p̄te ſed ſb̄a aīe eſt in q̄libet corꝑis parte. ꝛ ſimiliter totus chriſtus in qualibet parte hoſtie. vel tm̄ actu diuiſe ſm quoſdaꝫ vel etiam actu non diuiſe ſm alios qui melius dicunt. quia oportet xp̄m aliq̄ mō eſſe i ꝑtibꝫ hoſtie nō actu diuiſe vn̄ cū non ſit ibi ſm ſuā ꝑtem eſt ibi totus.

D tertiū ſic ꝓcedit̄ ꝛ videt̄. ꝙ corp⁹ xp̄i ꝯtineatur ſub ſacro circūſcriptiue. oē corp⁹ q̄ꝺ continetur ſupꝑficie alterius corꝑis ita ꝙ non excedit nec exceditur circumſcribitur illa ſuperficie ſicut lo

lo ſed corp⁹ xp̄i totū vt dictū eſt ꝯtinet̃ ſub vltima ſupfi cie dimēſionum panis q̄ manēt ⁊ nec excedit nec exceditʳ ergo eſt ibi ſicͭ i loco circūſcriptiue. ℞. Om̄e qđ replet locū circūſcribit̃ loco ſed corp⁹ xp̄i replet locū dimēſinū alias vacuū eſſet g̃ corp⁹ xp̄i circūſcribitur ſpeciebꝫ illis ℞. Videt̃ ꝙ ꝯtineatur diffinitiue oē namqꝫ qđ mouet̃ ad motū alterius ē in eo diffinitiue ſed corp⁹ xp̄i mouet̃ ad motū hoſtie g̃. ⁊c̄. Cōtra oē corp⁹ qđ circūſcribit̃ loco ꝯmēſurat̃ ei ſed corpus xp̄i nō ꝯmēſurat̃ q̄ʒtitati ſpēi vt dictū eſt g̃ nō eſt ibi ſicut in loco circūſcriptiue ℞. Oē qđ eſt diffinitiue alicubi ita ē ibi ꝙ nō alibi. ſꝫ corp⁹ xp̄i nō eſt ita ſub ſpēbꝫ ꝙ non alibi. g̃ non eſt diffinitiue ſub eis ℞. corp⁹ xp̄i nō eſt ſub ſacr̄o ꝯmēſuratiue q̄ʒtitatis ꝓprie ad q̄ʒtitatē ſpērum. nec ita eſt ſub vna ſpē ſacr̄i qui virtute ſacramēti poſſit eē ſub alia cū ſicut vni⁹ ſpēi ſubſtātia ita ⁊ alteri⁹ poſſit ꝯuerti in ip̄m iō nec circūſcriptiue nec diffinitiue ē ſub ſacr̄o. Ad .i. oē corp⁹ ꝙ ꝯtinet̃ dicēdum ꝙ ad circūſcriptionē pl⁹ exigit̃ q̄ʒ ꝯtinētia loci. ſ. ꝯm̄ſuratō locati ad locū ⁊ ecōuerſo ⁊ h̄ nō ē in ꝓpoſito. Ad .ij. corp⁹ xp̄i replet locū. dđ ꝙ cū ratione ſubſtātie ſue habeat eē ſub ſacramēto ⁊ đ rōe ſubſtātie ſm̄ ſe ꝯſiderare nō ſit replere locū iō ꝓut eſt ſub ſacr̄o non replet locū ſꝫ dimenſiones ſpēꝝ hn̄t replere locū. q: ſm̄ phm̄ in iiij. phi. Dim̄ſiões ſepate ſi ponantur eē vel corp⁹ mathematicū qđ idem eſt replet locū nec dđ eſt quod intrinſecus ſint vacue: cū non remaneat ibi q̄ʒtitas ſpecieꝝ tm̄ ſm̄ longitudinē. latitudinē. ſꝫ ſm̄ ꝓfūditatē. Ad .iij. dđ ꝙ moueri aliq̄d đr duobꝫ modis. ſ. p ſe ſic chriſt⁹ mota hoſtia nō mouet̃ q: non ē ſub hoſtia p ſe ſꝫ ꝑ accidēs. ſcꝫ ꝯuerſiōe alteri⁹ in ip̄m. aut ꝑ accn̄s ⁊ h̄ duʳ. Quedam em̄ dn̄r moueri ꝑ accn̄s q: ꝑ accidēs ſunt i loco eius qđ mouet̃ ꝑ ſe vt aia in toto corꝑe. q̄dam v̄o q: per ſe ſunt in loco. ſꝫ moto altero mouēt̃ vt nauta in naui. Primo mō xp̄s mota hoſtia mouet̃ ꝑ accidens non ſecundo.

D. iiij. ſic ꝓceditur ⁊ videt̃. ꝙ xp̄s poſſit ab aliquo oculo corporali videri. nullū velamē ſpecieꝝ ipedit viſū glorificatū g̃ nec velam̄ ſpēꝝ ipedit qn ocul⁹ glorificat⁹ ſub illis videat xp̄m ℞. ꝑ h̄ ꝙ latet ibi ſenſū nr̄m iudiciū noſtrū decipit̃. ſꝫ iudiciuꝫ ꝯp̄henſoris nō decipit̃. g̃ xp̄s ſub ſpecie nō latet ei⁹ ſeſū ℞. Ut eſt ibi videt̃ ab oculo ꝓprio g̃ cū ois ocul⁹ glorificatus eiuſdē nature ſit ſilr̄ pōt videri ab aliq̄ oculo glorificato. ℞. Aliqn̄ in ſacr̄o altaris appꝫet vera ſpēs carnis. etiā oculo viatoris multo g̃ magis oculo ꝯp̄henſoris. Cōtra corp⁹ nō eſt natū mouere viſū niſi ꝑ mediū motū. ſed corp⁹ glorificatū nō mouet mediū q: nec tangit ipſū ergo non mouet viſū ℞. Nihil poteſt videri aliquo mediāte niſi ſit illud trāſparens. ſed ſpecies panis nō eſt naturalit̃ trāſparens. g̃ ea mediāte corpus chriſti videri non poteſt ℞. Viſibile nō habet mouere viſuꝫ niſi ꝑ medium ei⁹ qđ eſt act. aerē autꝫ mouere non poteſt niſi tangendo ip̄m. tact⁹ em̄ ē corporū ⁊ mediante quātitate corꝑali vn̄ cū corp⁹ xp̄i nō mediāte q̄ʒtitate corporali ſit ſub ſpecie iō per ſuū colorꝫ non poteſt mouere aerem ꝓpinquū et ex conſeq̄nti nec viſuꝫ ⁊ ideo ſub ſpecie videri non poteſt. Ad .i. dđ ꝙ velamen non impedit quin poſſit videri ſꝫ modus exiſtendi quo ē obiectuꝫ ſub ſpē ita ꝙ mediū non immutat: ſicut ⁊ angelus licet nō velat⁹ non poteſt videri. Ad .ij. dicenduꝫ ꝙ iudiciū ſenſus eſt de ſuo ſenſato ꝑ ſe tam ꝓprio q̄ʒ cōi .i. de colore ⁊ q̄ʒtitate ⁊ in h̄ ocul⁹ glificat⁹ nō decipit̃ ſꝫ de ſenſibili re ꝑ accidēs iudicat rō q̄ in btīs đcipi nō pt̄. Ad .iij. dđm. ꝙ ꝓut eſt ibi forte non videt̃ a ſeipo mō corꝑali ſed tm̄ ſpūali. vl̄ poſſet dici qđ nō eſt ſile de oculo xp̄i q̄ eſt intra ſpeciē ⁊ de oculo alieno q̄ ē extra. Ad quartū dđm ꝙ qn̄ appꝫet in ſacr̄o ip̄a ſpēs carnis ibi vere eſt corp⁹ xp̄i nō tm̄ illa ſpēs eſt vera ſpēs corꝑis xp̄i. ſꝫ vl̄ eſt tm̄ illa ſpēs in oculo vidētis. qđ ꝯuenit qn̄ ab vno tm̄ videt̃ in ſpecie carnis ab alijs in ſpecie panis. vel eſt in ip̄is dimenſiōibꝫ panis remanētibꝫ diuino miraculo alijs accidētibꝫ immutatis. qn̄ aūt xp̄s in tali appitōe in ꝓpria ſpecie nō videat̃ ptꝫ ꝑ hoc ꝙ nō videtur q̄ʒtitate q̄ʒ xp̄s habet. qn̄ aūt fit talis appitio nō debet ſumi ſed cū reliquijs poni ⁊ iterū alia hoſtia ꝯſecrari

DI XI.

I autem queritur ⁊c

Hic queruntur quinqꝫ. Primo an panis ꝯuertat̃ i corp⁹ xp̄i. Scđo qualis panis ſit materia ſacr̄i. Tertiō quale vinum. Quarto an aqua debeat apponi de neceſſitate. Quinto an xp̄s in cena ſumpſerit corp⁹ ſuū.

D primū ſic ꝓcedit̃ ⁊ videt̃. ꝙ panis nō ꝯuertatur in corp⁹ xp̄i. Conuerſio em̄ mutatio q̄dam eſt. ſed nulla ſpecie trāſmutatōis in corpus xp̄i pāis ꝯuertit̃ nō em̄ eſt ibi generatō et corruptio nec augmētū nec diminutio nec alteratō nec loci mutatio vt ptꝫ intuēti. g̃ nulla fit ibi ꝯuerſio. ℞. ſicut ſe habet cōuerſio formalis ad formā ita ſbalis ad ſbam. ſed in ꝯuerſione formali adinchoat̃ forma ſicͭ pꝫ cū ex aere fit ignis. g̃ in ꝯuerſione ſbali qualis h̄ dicitur eſſe adnihilat̃ ſba panis g̃ nō ꝯuertit̃ in corp⁹ xp̄i. ℞. Illud qđ manet poſt ꝯſecrationē debet naturali ſilitudine verū corp⁹ xp̄i ⁊ miſticuꝫ rep̄ntare. ſꝫ rep̄ſētatio talis nō cōpetit pani niſi rōe ſue ſbe ſm̄ q̄ʒ ex diuerſis granis ꝯficit̃ g̃ oportet qđ remaneat poſt ꝯſecrationē ibi ſba panis g̃ nō ꝯuertit̃ in corp⁹ xp̄i. ℞. Omne qđ ꝯuertit̃ in alteꝝ nūqꝫ erit illud. ſed hec eſt falſa panis erat corp⁹ xp̄i g̃ nō ꝯuertit̃ in illđ. Contra Dam. dicit. fecit xp̄s panē ⁊ vinū corp⁹ ⁊ ſanguinē ſuū nō qm̄ ip̄m corp⁹ xp̄i de celo deſcendit ſed qm̄ panis ⁊ vinū tranſit in corpus xp̄i. ℞. dicit Amb. ꝙ ſermo xp̄i creaturā mutat g̃ panis tranſmutat̃. R°. Dđm ꝙ circa hoc in lr̄a tanguntur tres opiniones. quarū vna eſt dicentiū qđ remanet ibi ſba. ſed hoc non poteſt eſſe ꝓpter tria. Primo q: nihil ꝯuerteret̃ in corp⁹ xp̄i ⁊ ſic oporteret corp⁹ xp̄i ꝑ motum localē ibi de nouo eſſe. Scđo q: poſt eius ſumptōnē nō poſſet iterū corp⁹ xp̄i ſumi. Tertiō q: hec nō eēt vera: h̄ ē corp⁹ meū. ſꝫ h̄ eſt corpus meum. Alia opinio eſt ꝙ ſubſtātia pāis adnihilat̃ vl̄ in p̄iacentē materiā reſoluitur quoꝝ neutrū eſſe poteſt cum nec materia p̄iacens ibi ſentiat̃. nec deus ſit cā tendendi ⁊ nō eſſe. vt Aug. dicit. Et ideo alia opinio que cōis ⁊ vera eſt dicit qđ panis ꝯuertitur in corpus xp̄i. qđ ſic poteſt intelligi. agēs naturale in hoc differt a ſupnaturali. q: agit ex p̄ſuꝑpoſitione materie natural̃. ſupnaturale aūt nō. vn̄ ſicut actio agentis naturalis extēdit ſe ad imitationē omniū corꝝ que ſupadduntur materie. ſ. formarū ſubſtantialiū ⁊ accidentaliū ita ⁊ actio agentis ſupnaturalis poteſt ſe extēdere ad imitationē materie. materia aūt ſignata eſt p̄ncipiū indiuiduatōis. ⁊ ideo poteſt ſe extendere ad mutationē indiuidui. cum ergo in trāſubſtantiatōe ꝯuertatur indiuidiū panis in corp⁹ xp̄i tranſubſtātiatio fit virtute diuina. In tribꝫ ergo differt hec ꝯuerſio ab alijs immutatōibꝫ. Primo q: nō habꝫ ſubiectū ſicut alie habent. Scđo q: ꝑtes eſſentiales vnius extremi. ſ. materia ⁊ forma panis ꝯuertunt̃ in ꝑtes eſſentiales alteri⁹ extremi. ſ. materiā ⁊ formā corꝑis qđ nō eſt repire in alijs mutatōnibꝫ. Tertio q: illud in qđ ꝯuertitur aliquid in hac ꝯuerſione nō tranſmutat̃ nec per ſe nec per accidēs in alijs autē ſic. Ad primū omnis cōuerſio eſt mutatio. dicendū ꝙ ꝯuerſio hec eſt mutatio non tn̄ eſt natu-

ralis.ſʒ ſupnaturalis.ideo nõ eſt in aliqua ſpecierū mutationis naturalis q̃uis habeat ſimilitudinē cum mutatõne que fit in nutrimēto. qꝛ vtrūqꝫ fit in aliquid pꝛeexiſtens. Ad ſecūdū ſic ſehꝫ ↄuerſio. dōm ꝙ falſū eſt qꝛ forma nunq̃ vertit̃ in formã. ſubſtãtia autē panis cõuertit̃ in ſubſtantiã corp̃is ⁊ ideo hic nõ eſt annihilatio

Ad tertiū. de naturali ſimilitudine. dōꝫ ꝙ ſpecies remanētes repñtãt aliquo modo ſubſtantiã quaꝫ pꝛius afficiebant ⁊ p̃ ↄſequens ꝓp̃rietates eius. ⁊ ita habet rationem ſignificãdi p̃ quãdã ſimilitudinē corpus xp̃i verum ⁊ myſticū. Ad quartū dicendū ꝙ hec ↄuerſio differt ab omnibꝫ alijs in hoc q̃d non habet cõmune ſubiectum ſicut alie mutatõẽs. ſed ſolū eſt in ea acci p̃c duos terminos ↄuerſionis. ideo oĩ̄es leſiones exp̃rimentes imitatione per quam importat̃ ordo termini ad terminum tm̃ ſunt concedende in hac materia ſicut hic panis ↄuertitur in corpus xp̃i. locutiones vero que exp̃imunt idemptitatē ſubiecti nõ. ſed ſunt vt in ꝓp̃ie exponēde ꝫ qꝛ h ce locutõẽs hoc fit illud. hoc fuit illō. hoc poteſt eſſe illud p̃ ſe important idemptitatē ſubiecti mutationis ꝓpter naturã relationis. idem nõ ſunt ſimpliciter ↄcedende ſed exponende. ille vero que aliquãdo important idemptitatē materie aliquãdo ordinē termini ad terminū ſunt diſtinguende. vt cum dicitur de pane fit corpus chꝛiſti. nam hec p̃poſitio de. aliquãdo dicit materiã vt cultellus de ferro. aliquãdo ordinē vt de mane fit meridies.

D ſecundū ſic p̃ceditur ⁊ videtur ꝙ materia corporis non ſit panis triticeus tantū figura in naturalibus atteſtatur ſpeciei. ſed quedaꝫ grana. vt far et ſpelta: ſunt in figura ſimilia triticeo ergo in pane de eis facto poteſt confici. P̃. Vix inuenitur panis de puro tritico ergo ſi nõ poteſt ↄfici niſi de ſolo pane triticeo: vix inuenitur pãis de quo poſſit cõfici P̃. Panis fermētatus ⁊ azim⁹ ſunt eiuſdem ſpeciei. g̊ indifferenter poteſt de vtroqꝫ cõfici Cõtra. Aug. ſup. Jo. xij. niſi granū ⁊c̃. Cū ſint inquit multa grana ſeminū nulli ſe xp̃s ↄparat niſi frumēto ex q̃ mos cepit eccl̃e de ſolo h grano corp⁹ dei ↄfici g̊ nõ põt ↄfici i altero pane P̃. Sicut dominus dedit in baptiſmate vim regeneratiuam aquis ita conſecrando inſtituit illius ſacramenti materiam ſed conſecrauit de pane abſqꝫ fermento quia ille eſt ſolū cibus paſcalis ergo ille eſt de materia huius ſacramēti R̃o. Secundū ꝙ ↄmuniter dicitur non poteſt confici niſi in pane triticeo. tuꝫ qꝛ dominus comparauit ſe tritici grano. Jo. xij. tum qꝛ credit̃ celebraſſe i pane triticeo ⁊ inſtituiſſe vt ſic celebretur. tum qꝛ vſus eccleſie ab appoſtolis q̃ p̃ſentes fuerūt tradit⁹ habet celebrare i h ſolo grano rõ vero huius ē ꝙ magis ↄuēit huic ſacramēto panis tritice⁹ qꝛ i materia ſiue ſpecie dignior ⁊ qꝛ ĩ effectu refectionis vtilior ⁊ qꝛ i in cõmuni vſu hominū vſitatior. Ad p̃imum de figura dicendū ꝙ q̃uis quidam dicãt in pane de farre et ſpelta cõfici poſſe quia eſt eiuſdē ſpeciei cum triticeo pane licet differat differentijs accidētalibꝫ videtur tm̃ magis oppoſitū. quia generatio eſt ex ſimilibꝫ ſpecie ex tritico vero ſeminato nunquã generatur far nec econuerſo vnde non videtur eſſe eiuſdē ſpeciei. Ad ſecundū de permixtione dicendū ꝙ aut tanta eſt mixtio quod trahitur triticum ad ſpeciem alienam vel extraneam quãdo virtus extremi eſt p̃dominans. vel mediam quando eſt equalis. ⁊ tunc in eo non poteſt confici. aut manet ſpecies triticei panis vt quando virtus tritici p̃ponderat. ⁊ tunc poteſt. quando autem ita fit ex accidentibus. ſcilicet ex ſapore p̃cipue poteſt cognoſci quia accidentia maximam partem conferunt ad cognoſcenduꝫ

ꝙ quid eſt. Ad tertiū dicendū ꝙ de neceſſitate ſacramenti non eſt panis azimus neqꝫ panis fermentat⁹. vnde bene de vtroqꝫ confici poteſt ſed de ↄgruentia ſacramenti eſt magis azimus panis q̃ꝫ fermentat⁹ tum quia xp̃s de azimo conſecraſſe p̃batur ex ipo paſchali tempore in quo omnes azimis vtebant̃ ſm legem. tum qꝛ magis competit ad deſignandū puritatē corporis chꝛiſti. Sic quis aūt contra vſum eccleſie in hoc ageret grauiter peccaret. tamen apud grecos inoleuit vſus de fermentato cõficiendi in confutationē eorum qui legalia obſeruare volebãt.

D. iij. ſic p̃ceditur ⁊ videtur ꝙ de alio vino q̃ꝫ de vite poſſit ↄfici qꝛ vinū eſt materia hui⁹ ſacramenti. ſicut aqua baptiſmi. ſed in oĩ aqua poteſt baptizari. g̊ in omni vino ↄfici P̃. in aliquib⁹ terris non ſũt vites nec vinū de vite ſi ergo nõ poteſt ↄfici in alio liquore non poteſt ibi miſſa celebrari P̃. Videt̃ ꝙ in vino corrupto. dicit em̃ Innocēci⁹ et ſi diligenti ſtudio vinū optimū ſit q̃rendū viciuꝫ tm̃ q̃ꝫ vini non maculat mundiciam ſacramēti g̊. ⁊c̃. Contra. ſicut xp̃s ↄp̃at ſe grano tritici. Jo. xv. ita cõparat ſe viti. Jo. xvj. g̊ ſicut nõ poteſt confici niſi in pane triticeo eo ꝙ domin⁹ ↄp̃auit ſe grano frumēti ita non põt ↄfici niſi in vino de vite eo ꝙ ↄparauit ſe viti P̃. domin⁹ cõfecit de vino vitis vt patet. Math. xxvj nõ bibam amodo de hoc gen. ⁊c̃. ergo de illo tm̃ debet confici R̃. dō ꝙ ſicut pãis de tritico ē ſola ⁊ ꝓp̃ia materia ↄſecrationis corp̃is xp̃i. ita vinū de vite ꝓp̃ia ē materia ↄſecrationis ſanguinis xp̃i. tū qꝛ domin⁹ de h vino ↄfecit. tum qꝛ vſualiter loquēdo h ſolū vinū dicit̃ ſimpliciter ſine additione. tum qꝛ magis eſt in vſu ⁊ ↄſuetudine humane refectionis. tū qꝛ ſm ꝓp̃ietates ſuas magis ↄuenit ſignificationi ſacramēti huiuſmõi. Ad. i. de baptiſmo dō. ꝙ non ē ſimile qꝛ baptiſm⁹ ſacramētuꝫ eſt neceſſitatis ſed non eucbariſtia. Ad ſm de terris vbi nõ creſcit vinū. dō q̃uis nõ creſcat ibi vinū dportari tm̃ p̃t. Ad. 3. de corruptiõe dō ꝙ ſi tãta ē corruptio ꝙ trahat vinū extra ſpeciē vini. tūc de illo confici non poteſt. ſi tamē nõ trahat poteſt.

D. iiij. ſic p̃ceditur ⁊ videtur. ꝙ abſqꝫ aq̃ ſanguis non poſſit ↄſecrari. dicit Cyp̃ianus ꝙ calix dei non poteſt eē vinū ſoluꝫ nec aqua ſola niſi vtrunqꝫ ↄmiſceatur P̃. Autem dominus appoſuit aquã aut nõ. ſi non. ergo non debet apponi. ſi ſic g̊ neceſſario ſicut ⁊ vinū debet apponi. P̃. materia ↄſecrationis panis nõ poteſt eē farina ſine aq̃ g̊ nec materia ↄſecrationis vini. vinū ſine aq̃. P̃. Q̃d ↄmiſcet̃ ex duobꝫ neutr̃ eoꝝ eſt. vt Dam̃ dicit in. iij. li. ſi g̊ oportꝫ aquã vĩo ↄmiſceri videt̃ ꝙ materia huius ſacramēti nõ ſit vinū ſꝫ aliquid ↄmixtū ex aq̃ ⁊ vino. Contra nihil q̃d tranſmutat̃ ante conſecrationem eſt de ſubſtantia ſacramenti. ſed aqua ante tranſmutatur q̃ꝫ conſecretur ergo. ⁊c̃. P̃. Greci aquam non apponūt ⁊ tamen conficiunt ergo non eſt de ſubſtantia ſacramenti. R̃. dō. Sicut ſubſtantia dictum eſt perfectio ſacramenti euchariſtie conſiſtit in ipſa conſecratiõe corporis ⁊ ſanguinis chꝛiſti ſed non in vſu materie conſecrate ſicut eſt in baptiſmo ideo ex p̃te materie illud tm̃ eſt de neceſſitate ſacramēti q̃d ſignat corpus ⁊ ſanguinē xp̃i. ſ. panis ⁊ vinū id autem quod ſignat vſuꝫ ⁊ effectum huius ſacramenti vt aqua que ſignat vnionem corporis myſtici cū corpore xp̃i vero nõ eſt de neceſſitate huius ſacramenti Unde vinuꝫ ſine aq̃ poteſt cõſecrari ſed cõſecrãs peccat grauit̃ ſi ſcient̃ omittat. ad illud cip̃ãi dō ꝙ nõ p̃t. i. ñ dꝫ Ad ſcdm dōm ꝙ tñs vt credit̃ ꝓpter fortitudinē vini

illius terre aquā appoſuit non tñ de ſacrī neceſſitate ſed
de ꝯgruitate. Ad .iij. de materia ꝯſecratōis panis. di-
cendū ꝙ non eſt ſimile qꝛ farina ſine aqua nō ē panis ſꝫ
vinū ſine aqua eſt vinū. Ad q̄ni dō ꝙ aqua debet ap-
poni vino in ea pua quātitate ꝙ neqꝫ vinum ꝯuertat in
vinū ꝛ vinū in ſanguinē xp̄i. Quidā tamē dicūt ꝙ aq̄
manet ꝛ nō ꝯuertit in aliud. ſꝫ vinum tm̄ ꝯuertit in ſan-
guinē. Sꝫ hec poſitio ē cōtra naturā ē p̄ quā videmus
puā aquā a multo vino aſſumi ꝛ ꝯ ritū ſacrī qꝛ pꝰ ſūpti
onē ſāguis itep̄ pt hō ꝯmuīcare qd̄ nō eēt ſi aliquis pa-
tus corpal' ibi remaneret.

D. v. ſic pceditr ꝛ videt ꝙ xp̄s ſeipm̄ ī ſacra-
mēto ſūpſit. nā ſup illud Leu. viij. de ſāguie
arietis dic glo. Primo ſacerdos deīde filij
intingebant qꝛ xp̄s prius in cena ſanguinē ſu
um accepit. deīde diſcipulis dedit. bibit em̄ ꝛ alijs bibe
re dedit. P. Ut daret exemplū baptiſandi. prius ipe
baptiſmū ſuſcepit. ḡa ſilr̄ vt daret exemplū cōicandi qꝛ
difficiliꝰ eſt pmo cōicauit. Cōtra ſi māducauit aut
ſacr̄aliter aut ſpūaliter ſi primo mō ī dignū ꝛ qꝫ apli. ſi
ſcđo ḡ aliquē effectū maiorē gr̄e qꝫ habuerit. ibi pcepit ſꝫ
vtrūqꝫ eſt falſum ḡ nullo mō ſeipm̄ in ſacro ſumpſit.

P. Corpus paſſibile nō pt māducari ſine ſui leſione
ſed corpus xp̄i tunc erat paſſibile. ſi ḡ ſeipm̄ māducauit
ꝓpriū corpus leſit. P. Si tūc corpꝰ xp̄i māducari po
tuit ꝛ ꝯſecrari pari rōe ꝛ qn̄ in ſepulchro iacebat. ſed tūc
erat in aīatū. ḡ ꝛ abſqꝫ aīa in ſacro fuiſſet. qd̄ nō videt cū
forma ſacrī eundē effectū hēet tūc ſicut ꝛ mō qn̄ corpus
aīatū in ſacro exiſtit. R°. dōm ꝙ ſm quoſdā nō ſum
pſit ī cena ſacr̄m corpis et ſanguis ſui ſꝫ ſimplicē ſpeciē
non ꝯſecratā panis ꝛ vini. ſm alios videt. ꝓpter gla. in
ductā qd̄ ſumpſit ſacr̄m corpis et ſanguinis ſui nō ꝓpt
indigentiā. ſed gr̄a exēpli. vn̄ ſumpſit mō ſacr̄ali tm̄ nō
ſpūali. vn̄ ab antiqs verſus ē factꝰ. Rex ſedet in cena tur
ba cinctus duodena. Se tenet in manibꝫ ſe cibat ipe ci
bus. Ad .j. ḡ dōm ꝙ xp̄s comedit ſacr̄aliter corpꝰ. ali
ter tñ qꝫ nos nā ipe in ſacramēto vidit rem ſacrī ſed non
ex ſacro in eā ducebat. Nos aūt econuerſo ſilr̄ āt comedit
ſpūaliter ſed aliter qꝫ nos. nam in nobis cauſat ꝛ auget
gr̄a quantū ad habitū qd̄ in xp̄o nō fuit ſꝫ in eo erat ſpū
alis refectio ſm actū. ꝛ ꝓpter hāc differentiā. quidā di-
cunt ꝙ comedit ſacr̄aliter ſed non ſpiritualr̄. quidā qd̄
neutro mō. Ad .ij. dōm ꝙ corpꝰ xp̄i qꝫuis tūc eēt paſ-
ſibile non tñ p̄ cōmeſtionē ledebat. qꝛ leſio corpis eſt p̄
diuiſionē ꝯtinuitatis ipius. nō aūt eſt ſub ſacro ſm ſitū
ꝓpriarū dimenſionū ſed panis vn̄ qcquid ei ab extrinſe
co pt accidere mediante qꝫtitate vt tangi pati crucifigi ꝛ
hmōi nō vere dicit de eo ſm ꝙ eſt ſub ſacro vn̄ corpꝰ xp̄i
in ſacro erat paſſibile non tñ ibi patiebat. nam paſſibile
ꝯuenit corpi ſm ſuā ꝓprietatē. ſꝫ pati p̄ actū exterioris
agētis. Hu. tñ dicit ꝙ xp̄s aſſumpſit tunc dotē impaſ-
ſibilitatis qd̄ nō pt eē. cōſtat em̄ ꝙ in ꝓpria ſpecie paſſi
bilis erat. idem aūt nō eſt ſiml' paſſibile ꝛ impaſſibile.

Ad .iij. dōm ꝙ quidā dicūt ꝙ in illo triduo nō potu-
rat corpꝰ xp̄i ꝯſecrari ſed forma erat ſuſpēſa. ſed h̄ vanū
eſt cū auctoritate nō ꝯſirmet. vn̄ dōm eſt ꝙ ſi in illo tri-
duo aliqs diſcipulo ꝝ ꝯſecraſſet fuiſſet ibi corpꝰ ſine aīa
quia anima nō eſt ibi ex vi ſacrī. ſed ex naturali ꝯcomi-
tantia ad corpꝰ q̄ tunc nō erat facta ſepatiō aīe a corpe
vn̄ nō ſequit ꝙ forma tunc fuerit minus efficax.

DI. XII

Iā aūt queritur Hic

queruntr quatuor. Primo an acciden
tia ſint ſine ſb̄a in hoc ſacro ꝟtute diuina.
Scđo an poſſit ſpēs frangi. Tertiō
an poſſit ꝯuerti in alimētū. Quarto an p̄ hoc ſacr̄m
ꝟtutes augeant ꝛ pctā remittant.

D primū ſic pceditr ꝛ videt ꝙ accidētia ꝟtute
diuina nō ſint ſine ſubiecto in h̄ ſacro. deꝰ em̄
non pt facere ſilr̄ idem ineſſe ꝛ nō ineſſe ḡ cum
accidētis eſſe ſit in eſſe non pt facere accidēs
ſil' eſſe ꝛ nō in eſſe. P. Deus non pt diffinitōnē a diffi-
nito ſepare ſubiectū ꝟo cadit in diffinitōe accidētis: qꝛ
accidens eſt qd̄ adeſt et abeſt pter ſubiecti corruptionē.
ḡ non pt accidēs a ſubiecto ſepare. P. Deus nō pt fa
cere vt accidens ſit ſil' ſubſtātia ꝛ accidēs ḡ non pt face-
re vt diffinitio ſubſtāie p̄dicet de accidēte ſꝫ d rōe diffi
niti vel ſb̄e eſt p̄ ſe ſubſiſtere ḡ deus nō pt facere vt acci-
dens ſubſiſtat p̄ ſe. Contra nō eſt ibi aliq̄ ſb̄a qꝫ corpꝰ
xp̄i ſed accidētia illa nō ſunt in corpe xp̄i vt in ſubiecto
ergo ſunt ibi ſine ſubiecto non niſi ꝟtute diuina ḡ ꝛc.

P. Sicut p̄ naturā nō pt accidēs ſepari a ſubſtātia
ſic nec ſb̄a ab accidēte ſed deus ſepat ſb̄am a ꝓprio acci-
dente vt ſolē ab illuminatōe: vt pꝫ in morte xp̄i. ḡa ſilr̄
in eiꝰ ſacro ſeparat accidēs a ſb̄a. R°. Circa hec ſunt
plures opiniones quidā dixerūt ꝙ in h̄ ſacro ſunt acci-
dentia in ſubiecto ꝛ hij diuidunt. nam aliq̄ dixerunt ꝙ
ſunt in forma ſb̄ali panis q̄ manet. Sed ꝯ hoc eſt qꝛ
nec forma panis manet: nec ſi maneret ſubiectū accidē-
tiū eſſe poſſet qꝛ qꝫtitas nō reſpicit formā niſi rōne ma
terie. vn̄ forme imateriales dimēſiōibꝫ carēt. Alia ꝟo ac
cidentia mediāte qꝫtitate referunt ad ſb̄am. Alij ꝟo
dicūt ꝙ ſunt in aere circūfuſo ſed h̄ falſū eſt cū duricies
et calor ꝛ et hmōi nō ſint accidētia apta nata eſſe in aere.
Et iō alij dicūt ꝙ ꝟtute diuina ſunt ibi accidētia ſine ſub
iecto ꝛ hoc ſic oñdunt. Oīs em̄ cā pmaria vt habet in li.
de cauſis. plus eſt influēs in cauſatū cāe ſecūdarie qꝫ cā
ſecūdaria cū ḡ ſb̄a ſit ſecūdaria cā accidētis. et deus cā
pmaria. eſt em̄ cā ſb̄e ꝛ accidētis plus influit deus in eē
accidētis qꝫ ſb̄a vn̄ cū ſubtracta opatōe cāe ſcđe maneat
opatio cāe pme. ſubtracta ſubſtātia nihilominꝰ manet
accidēs p̄ influentiā cauſe pme. vnde ſunt accidētia di-
uina ꝟtute ſine ſubiecto. Sꝫ duplex ē ſubiectū accidētiꝫ qd̄
dam primū qd̄ eſt ſub̄a aliud ꝓximū qd̄ eſt accidēs vt ſu
pficies eſt ſubiectū coloris. in h̄ ḡ ſacro oīa accidētia ſūt
ſine ſubiecto pmo qꝛ ſine ſb̄a. ſꝫ corꝫ quedā ſunt ſine ſub
iecto ꝓxima. vt qꝫtitas q̄ imediate inheret ſb̄e. Quedaꝫ
ꝟo ſine ſb̄a ꝓximo vt qualitas ꝛ cetera accidētia q̄ in ſūt
ſb̄e mediante qꝫtitate. duplex autē rō aſſignat quare de
us facit in h̄ ſacro accidētia eſſe ſine ſubiecto. vna q̄ ad
ſignificationē qꝛ ſpēs ille ſine ſubiecto exiſtes expſſiꝰ du
cunt intentū fidelis h̄ credētis in corpꝰ xp̄i ꝯtentū ſub
ſpeciebꝫ. Altera q̄ ad cālitatē qꝛ em̄ h̄ ſacr̄m cibꝫ eſt ſpūa
lis. vn̄ nō decuit vt cū h̄ ſit ibi aliqs cibꝫ corpal'. Ad
pmū ḡ dōꝫ. ꝙ incē nō dicit eſſe abſolutū accidētis ſꝫ in
ordine ad cām ꝓximā. ſ. ſb̄am cui nō eſt eſſe nanqꝫ cōe ē
analogū ſb̄e ꝛ accīdēti ſed nō incē. ſubtracto ꝟo ordine
ad cām ꝓximā nihilominꝰ pt manere ordo accedētiꝫ ad
cām pmā ſm ꝙ eiꝰ eſſe nō eſt incē ſꝫ ab alia eē. Ad .ij.
de diffinitiōe. dōm ꝙ inclinatio accidētis ad ſubiectū
duplex eſt ſm aptitudinē ꝛ ſm actū. pma iclinatō eſt de
diffinitōe accidētiꝫ. ſ. qd̄ aptū natū ē icē alcī. ſcđa ꝟo idi
natio accidētiꝫ ad ſb̄am nō eſt de diffinitōe eiꝰ. ſ. ꝙ actu
inſit qꝛ diffinitō dicit aptitudinē ꝛ nō actū. ꝛ iō pma in
clinatio accidētis ad ſb̄am nō pt tolli ab eo. ſꝫ ſcđa ſic.
vn̄ qꝫuis actu nō inſit ſp̄ tm̄ aptū natū eſt incē. ſicut ī aq̄
calida qꝫuis actu non ſit frigiditas. apta nata eſt tm̄ in-
eſſe. Ad .iij. dōm ꝙ p̄ ſe ſubſiſtere pt dupliciter intelligi.
aut ſm aptitudinē ꝛ ſic cadit in diffinitōne ſb̄e. aut ſm
actū ſic nō. qꝛ ptes diffinitōis intelligunt ſm aptitudi
nē nō ſm actū vt rōnale. mortale de hoc exemplū huiꝰ
manet in aīa qꝛ ſb̄a eſt. et tm̄ qꝫdiu eſt in corpe p̄ ſe ſubſi-
ſtere ꝯuenit ei aptitudine. ſed non actu.

D ſcďm ſic ꝓcedit̄ ⁊ videt̄ ꝙ ſpēs nō ſint frangibiles forma cū ſine maťia ſimplex ē. ḡ ī diuiſibil̄ ḡ nō p̄t frāgi. P. ſic forma ſbalis ē in qͥlibet ꝑte maťie ita corp⁹ xp̄i totū ē ſub qͥlibꝫ ꝑte ſpēꝝ. ſꝫ diuiſa maťia ſm q̄ᷓtitatē diuidit̄ ⁊ p accidēs forma. ſi ḡ ſpēs diuidūt̄ ī ſacro ⁊ corp⁹ xp̄i diuidet̄ qď eſt inǒueniēs P. Signū dꝫ ꝯuenire ſigto. ſꝫ ī ſigto. ſ. corpore xp̄i glificato nullā fit fractio. ḡ nec in ſigno. Contra Mat. xvj. dicit̄ ꝙ dn̄s bn̄dixit ⁊ fregit ḡ fuit ibi fractio. ſed nō in corꝑe ḡ in ſpecie. P. Species ille retinent naturā panis. ꝓpanis ꝟo frangibilis eſt ḡ ⁊ ſpecies ille. R°. dďm ꝙ quidā dixerūt ꝙ in ſacro iſto non eſt fractio. ſed tm̄ videt̄. ſed h̄ nō p̄t eſſe. qꝛ ſenſus in hoc ſacramēto nō decipit̄ in ꝓprijs ſenſibꝫ neqꝫ in cōmunibꝫ. ſed ſolū in ſenſibꝫ p accidēs quoꝝ iudiciū ad ſenſū non ꝑtinet ſed magis ad rōem vel extimationē. ꝯtinuū autē et numer⁹ p que fractio diiudicat̄ ſunt de ſenſibꝫ cōibꝫ. et iō alij dicūt ꝙ eſt ibi fractio ſed nō in ſubiecto. ſꝫ hoc non pōt eſſe cum albedo que eſt ꝑfecti⁹ ens q̄ᷓ paſſio nō ſit ibi niſi in ſubiecto. ⁊ iō dďm eſt ꝙ eſt ibi vera fractio ⁊ ſubiectū ſi eius ſunt dimēſiōes. qꝛ fractio oīs eſt q̄dāꝫ diuiſio. diuiſio ꝟo eſt paſſio quanti vt eſt q̄ᷓtū. in ſacro ꝟo eſt aliqď q̄ᷓtū ꝑ modū quanti vt ſpecies. alqͥd ꝟo eſt ibi q̄ᷓtū ſed nō ꝑ modū quanti vt corp⁹ xp̄i. iō dďm eſt ꝙ fractio ſiue diuiſio ſit in ſpeciebꝫ nō in corꝑe Ad. j. ergo dďm ꝙ q̄ᷓuis ſit ibi materia ſine forma. nō t̄n ſine mō materie cū retineat dimēſiōes ꝓ̄ſtinas ⁊ modū ſubſiſtendi. Ad. ij. dďm ꝙ nihil qď attribuit̄ corꝑi mediāte ſua quantitate, cōpetit corꝑi xp̄i ſm ꝙ eſt in ſacro. vn̄ nec fractio. nec eſt ſile de forma ſubſtātiali materiali que cōpat̄ ad materiā aliq̄ mō mediātibꝫ dimenſiōibus interminatis. ⁊ ꝓpter h̄ diuidit̄ p accidēs ad diuiſionē corꝑis nō aūt forma ſpūalis vt aīa rōnalis ⁊ ſimiliter nec corpus xp̄i qď nō cōpat̄ mediantibꝫ ſuis dimēſionibꝫ ad ſacrm̄. Ad. iij. de ſigno dďm ꝙ ꝯueniētia ſigni ad ſignatū eſt in rep̄ſentādo nō in eſſendo nō eni̅ martelli q̄ affixi ſunt in circulo poſito ante tabernāꝫ vbi vinū feriatū vēdit̄ ſunt ī vino feriato.

D tertiū ſic ꝓcedit̄. ⁊ videt̄ ꝙ ſpecies q̄ in hoc ſacro remaneāt nutrire nō poſſint. nutrimentum eni̅ imutāt id qď nutrit̄ ſed ſpēs ſine ſbāerñtes nō p̄nt imutare aliqď corp⁹ cū oē agēs agat ſibi ſimile corpus aūt aliud non pōt fieri ſpecies ſine ſba ḡ ſpēs nutrire nō p̄nt. P. Facili⁹ eſt aliqͥd alteri ꝑmiſceri q̄ᷓ in ipm̄ ꝯūti. ſed h⁹modi ſpeciebꝫ nō p̄t aliqͥd aliď ꝑmiſceri qꝛ accidēs ſbe nō ꝑmiſcet̄ vt pꝫ p p̄hm in p̄mo de generatōe. ḡ mlťo min⁹ ſpecies iſte poſſūt cōuerti in ſubiectū verti P. Oīs cibꝫ q̄ nutrit in corpus tranſit ⁊ ſuꝑfluitates ex eo reſoluunt̄. ſed cibꝫ iſte nō vadit in corp⁹ vt Amb. dicit in lr̄a. ḡ nō nutrit. Sed ꝯ̄ eſt qď dicit̄ in glo. j. Coꝛ. xi. ſuꝑ illud alius quidē eſurit alius aūt ebrius eſt qď aliq̄ ex vſu hui⁹ ſacri inebrient̄.

P: Inno. dicit. in quo ſilitudo deficeret in eo ſacrm̄ nō eſſet ſi ibi non eſſet ſꝫ ibi ſacrm̄ ſe ꝑderet ⁊ locū fidei ouferret. ſilitudo aūt nō eſſet ſi nō nutriret ſicut ali⁹ panis. ḡ hoc ponendo ſequit̄ incōueniēs p̄dictū. R°. dicendū ꝙ quidā dixerūt ꝙ ſpēs ille nō nutriūt ſed reficiunt ⁊ inebriāt ex ſola imutatōe accidētali. ſicut aliq̄ inebriant̄ vel reficiunt̄ ex ſolo odore vel ſapore. ſed ꝯ̄ hoc ē ꝙ odor ⁊ ſapor ⁊ ſi famē leniant nō t̄n naturā ſuſtētant qď t̄n ex vſu hui⁹ ſacri accideret ſi in magna quantitate ſumeret̄. Vn̄ quaſi cōiter dicit̄ qď nutriūt ſicut alij cibi ꝑ hoc qď ꝯuertunt̄ in ſba inutriti. qď quidē ex hoc apparet verū qď in alias res ꝯuerti poſſūt hmōi ſpēs ſicut in ꝟmes ꝑ putrifactōe ⁊ ī cinerē ꝑ cōbuſtionē ⁊ pari rōe in carnē ⁊ ſanguinē ꝑ cōmeſtionē. Modū t̄n hui⁹ ꝯuerſionis quidā aſſignāt ⁊ hec ꝙ ſba panis redit qď nō pōt eſſe ſi ſba panis ꝓprie accipiat̄. non eni̅ eſt ibi ſba panis ſpeciebꝫ panis corruptis. nec iterū remanentibꝫ. qꝛ adhuc durat ibi corp⁹ xp̄i ſi ꝟo ꝑ ſbam panis materia intelligat̄ ſic pōt itelligi ſba panis redire inq̄ᷓtū materia panis redit. que nō pōt intelligi eadē numero qꝛ ſi tot⁹ panis ꝯuerſus eſt in corp⁹ xp̄i nō pōt redire aliqua ꝑs panis niſi intelligat̄ ꝙ corp⁹ xp̄i ꝯuertat̄ in panē qď eſt abſurdū. pōt t̄n intelligi ꝙ alia numero materia in diuina ꝟtute reſtituat̄ vel ꝑ corruptionē alteri⁹ corꝑis. vel ꝑ nouā creationē quoꝝ t̄n p̄mus ꝯ̄dicit ſenſus. ſcďo ꝟo ſctōꝝ dicta q̄ dicūt nihil de nouo creari q̄ᷓtū ad materiāꝫ corꝑalē. Et iō alijs videt̄ qď ſicut illis ſpēbꝫ diuina ꝟtute p̄ſtat̄ vt ſubſiſtere poſſint ita etiā cū hoc ſimul eis preſtat̄ vt omnē actōꝫ ⁊ paſſionē habeāt ⁊ ꝟtutē quā haberent ſbe ſi ibi remanerēt ⁊ hoc ꝓpter latentiā ſacri ne ſi dep̄hendat̄ euacuet̄ fides. Ad. j. ḡ dďm ꝙ ꝓ̄mū p̄ncipiū actōis natural' eſt qualitas qua mediāte etiā forma ſubſtātialis agit qualitas aūt ī hoc ſacro manet in ſubiecto ſicut añ erat ſꝫ in dimēſiōibꝫ q̄bꝫ mediātibꝫ in ſba eſt quelibet ꝟtus ḡ illa actio q̄ᷓ q̄litas panis vel vini habebat ex p̄ſentia ſbe habet in ſacro ꝟtute diuīa ad immutandū etiā ſubſtātialr̄. nec oꝑtet qď mutatio fiat in ſilitudinē ſpecierū ſꝫ in ſilitudinē ſbe cui⁹ ꝟtute agunt

Ad. ij. dďm ꝙ ſm naturā accidēs in ſbam ꝯuerti nō p̄t ſicut nec ſubſiſtere vtrūqꝫ aūt in h̄ ſacro fit ꝟtute diuina. Ad. iij. dďm ꝙ circa mixtionē eſt triplex opinio. quidā nanqꝫ dicūt ꝙ q̄cunqꝫ liq̄r addat̄ ſpeciebꝫ vini in quacūqꝫ quātitate deſinit ibi eē ſanguis xp̄i. Alij ꝟo qď in q̄cunqꝫ quātitate apponat̄ liq̄r ali⁹ adhuc eſt ſub ꝑtibus vini ſāguis xp̄i. Tertij dicūt medio mō qď ſpecies ille eodē mō corrūpant̄ vel manēt facta additōne alterius liquoris ſicut fieret q̄n eſſet ſba vini et q̄ᷓdiu manēt eedē ſpēs nūero vel ſpecie in toto ⁊ in ꝑte manet ibi ſanguis xp̄i facta ꝟo mutatōe nō manet. Ad. iiij. dďm. ꝙ ꝟbū Amb. referendū eſt ad corp⁹ xp̄i qď ꝯtinet̄ ſub ſacro non aūt ad ſpecies.

D q̄rtū ſic ꝓcedit̄ ⁊ videt̄. ꝙ ꝑ ſacrm̄ nō dimittūt̄ pctā vēialia q̄ rōe remittit vnū eadē rōe remittit oīa. ḡ poſt cōmunionē poſſet aliqͥs dicere ſe nullū h̄re pctm̄ ḡ eſt ꝯ̄ illud. j. Jo. j. Si dixerim⁹ ꝙ pctm̄ n̄ ħ̄. P. Sacrm̄ cauſat remiſſionē culpe ꝑ gratiā q̄ in eo infundit̄. ſed gr̄a opponit̄ pcto mortali magꝭ q̄ᷓ veniale ḡ ſi eucariſtia delet venialia mlťo magis debet delere mortalia. P. Nolēs q̄tidie ī pctā venialia labunt̄. ſi ḡ ſacrm̄ remiſſionē venialiū opat̄. videt̄ ꝙ ſit q̄tidie accipiēdū. P. Videt̄ ꝙ ꝑ h̄ ſacrm̄ nō augeant̄ ꝟtutes. ſi eī ibi ꝟtutes augēt̄ ḡ imꝑfect⁹ freq̄nter celebrādo cito p̄t fieri ꝑfect⁹ Contra ſm dyo. eucariſtia habet ꝟtutē ꝑfectiſſimā. nihil aūt ꝑficit niſi ꝑ augmentū ꝟtut ſ ḡ eucariſtia auget ꝟtutes. P. Inno. iij. eucariſtia liberat a malo. ꝯſeruat in bono. delet venialia. et cauet mortalia. R. Pꝛop̄us effect⁹ cuiuſlibet ſacri debet aſſumi ex ſilitudie effect⁹ natural' mediāte illi⁹ ſacri ſicut expurgatio veteris vite ſilis eſt expurgatōi ſordiū exterioꝝ facte ꝑ aquā babtiſmi. eſt eni̅ effect⁹ baptiſmi expurgatio veteris vite. ⁊ iō cū materiale in h̄ ſacro ſit cibus oportet ꝙ effect⁹ ꝓprius huius ſacri accipiat̄. ſm ſilitudinē ad effectū cibi. cibꝫ aūt corꝑalis p̄mo in cibatū ꝯuertit̄ ⁊ ex ꝯuerſione deꝑdita reſtaurat. ⁊ quātitatē auget. ſed cibꝫ ſpūs nō ꝯuertit̄ in mādacātē ſꝫ euꝫ ad ſe ꝯuertit. Vn̄ ꝓprius effect⁹ hui⁹ ſacri eſt ꝯuerſio hoīs in xp̄m vt dicat cum aplo viuo ego iam nō ego viuit ꝟo in me xp̄s Gal. ij. Et ad h̄ ſequunt̄ duo effect⁹. ſ. augmentū ſpūal' quātitatꝭ in augm̄to ꝟtutū ⁊ reſtauratō deꝑditoꝝ ī remiſſiōe vēialiū ⁊ reparō cuiuſcūqꝫ defect⁹ p̄cedētꝭ

Ad primū quo rōne dōm ꝙ nō ſequit̄ q2 remiſſia venialis fit ꝑ nouū motū nō ꝑ nouū habitū ſemꝑ. vn̄ pōt remiſſia vnius fieri ſine remiſſione alteri⁹ ſm ꝙ homo magis diſpoſit⁹ eſt ad vni⁹ remiſſionē q̄ȝ alteri⁹. Ad ij. dōm ꝙ ſicut alimentū naturale ſe habet ad vitā naturalē ſic ſpūale ad ſpūalē. Alimētū ꝟo naturale ꝓdeſt viuenti nō mortuo. ſil'r alimentū ſpūale. iō dōm eſt ꝙ nō delet mortalia niſi forte oblita. Ad. iij. dōȝ ꝙ in hoc ſacro duo reqrunt̄ deſideriū ꝯiunctōis ad xp̄m. ꝛ ꝗ reuerencia ſacri. quoꝝ primū inclinat ad ſuſtinendū. ſm ad abſtinēdū. ſed q2 amor timori ꝑponderat ceteris paribꝫ laudabili⁹ eſt ſumere q̄ȝ abſtinere. dum tn̄ ex frequēti ſumptōe amor attendat̄ ꝛ reuerentia nō minuat̄. aliās laudabili⁹ eſſet aliqn̄ abſtinere. Un̄ in hac vnuſquiſq3 ſuo iudicio relinquit̄. ita dūtaxat vt tp̄s ab eccl'ia inſtitutū nō ꝑtergrediat̄. ſed ad min⁹ ſemel in anno cōicet. Ad. iiij. De impfecta dōm ꝙ imꝑfect⁹ debito mō accedēdo ꝑ ſacrm̄ hoc ꝑfectus fieri poteſt.

DI. XIII

Olet etiam queri ꝛc

Hic querunt̄ quinq3. Primo quis poſſit ꝯficere. Scdo an ſine ritu eccleſie poſſit cōfici. Tertio an miſſa boni ſacerdotis ſit melior q̄ȝ mali. Quarto an brutum ſumat corpus xp̄i. Quinto q̄d faciat hereticū.

D primū ſic ꝓcedit̄. ꝛ videt̄ ꝙ heretic⁹ ꝑciſus ab eccl'ia nō poſſit ꝯficere. fides in oībꝫ ſacris eſt fūdamentū. vbi ꝗ vbi deficit fides ꝛ ſacrm̄ ſed in tali deficit fides. ꝗ ꝛ ſacrm̄. P. Videt̄ ꝙ degradat⁹ nō poſſit ꝯficere manus ei amputata vel ligata nec bn̄ nec male pōt opari. ſed in talibꝫ ptās eſt amputata vel ligata ergo nec bn̄ nec male pōt ꝯſecrare. P. Videt̄ ꝙ nec ſciſmatic⁹ h̄ ſacrm̄ eſt ſacrm̄ vniōis. ſed ſciſmatic⁹ eſt diuiſus ab vnitate eccl'ie ꝗ nō pōt ſacrm̄ vnionis ꝯficere.

P. Videt̄ ꝙ nec ſacerdos mal⁹ ꝓuilegiū meret̄ amittere q̄ ꝯceſſa ſibi abutit̄ ptāte. ꝗ amittit ꝓuilegiū ꝯſecrādi ergo nō conſecrat. Contra ſicut dicit mgr̄ in littera tria ſalē ex pte miniſtri requirunt̄. ſ. ordo ſacerdotalis. intentio. ꝟboꝝ ꝓlatio. ſed hec oīa pōt hr̄e hereticus degradat⁹ ſciſmatic⁹ ꝛ malus ſacerdos. ꝗ quilibet coꝝ pōt ꝯſecrare. R°. Sicut aug. dicit. ſacrm̄ hoc non in merita ꝯſecrātis ſed in ꝟbo ꝑficit̄ creatoris ꝛ ꝟtute ſpirituſſcti. Un̄ cū hec q̄ttuor occurrūt. ſ. debita forma. debita materia. debit⁹ ordo. debita intētio. que ſunt de eſſentia ſacri. hoc ſacrm̄ ꝑficit̄ q̄ȝtacunq3 interueniat malicia ꝯſecrātis q2 eius meritū vel demeritū nō opat̄ ad ſacri ꝯſūmationē. Ad. j. Fides eſt fundamentū ꝛc̄. dicendū ꝙ verū eſt de fide eccl'ie ꝛ hāc oportet hr̄e. ita qꝺ intendat facere qꝺ facit eccl'ia. nō m̄ exigit̄ fides ſpecialis miniſtri. Ad. ij. dōm ꝙ non eſt ſil'r de manu ſpūali ꝛ corꝑali. q2 manus corꝑalis cū ſit in ptāte nr̄a pōt ligari tot aliter. ſpūalis autē nec ſimpliciter nec totalr̄ pōt ligari cū nō ſit total'r in ptāte nr̄a eo qꝺ ꝑ ordinē imꝓmit̄ caracter nō ī corꝑe ſȝ in aīa in quā ſolus deus agere pt.

Ad. iij. ſciſmatic⁹ eſt diuiſus dōm ꝙ in ſciſmatico eſt duo ꝯſiderare. ſ. viciū ſciſmatis ꝛ dignitatē ordinis. rōne primi eſt diuiſus ꝛ ſic non pōt ꝯſecrare ſed rōni ſcdi pōt. Ad. iiij. ꝙ malus meret̄ dōm ꝙ verū eſt ſed ex benignitate dei eſt qꝺ non ſubtrahit donū tale. bona eīm gr̄e grat̄ date nō ſubtrahit deus pctōribꝫ. vn̄ q̄ȝuis hꝫ quatuor habeāt ptātē ꝯſecrādi nō tn̄ habēt ius exequēdi ſed tres iſtoꝝ nec quo ad deū. nec quo ad nos. ſȝ malus in facie eccl'ie nō ē priuat⁹ q̄ȝuis q̄ ad deū.

D. ij. ſic ꝓcedit̄. ꝛ videt̄. ꝙ ſine ritu eccl'ie nō pōt ꝯfici. Quia qui ꝯficit extra formā eccl'ie nō ꝯficit: ſed veſtes ꝛ altare ꝛ hmōi ſunt de forma eccl'ie. ergo ſine eis nō poteſt ꝯfici. P. In rebꝫ ſecularibꝫ ꝯtract⁹ celebrat⁹ ꝯtra ſtatuta principū irritus cenſet̄. ergo ſimiliter videtur dicendū in rebus ſpiritualibꝫ. ergo qui celebrat cōtra ſtatuta ſūmoꝝ pontificū nihil agit. P. Qui hoc omittit nō habet intentionē faciendi qꝺ facit eccleſia vt videt̄. ergo nō ꝯficit. Contra ea que ſunt de eſſentia ſacri ſunt eadē apud oēs ſed ritus ꝯficiēdi nō eſt idem apud omnes ergo ꝛc̄. P. In baptiſmo ſi omittant̄ ea que ſunt de ſolennitate ſacri non eſt irritū ſacrm̄ ergo ſil'r in hoc ſacro. R°. In hoc ſacro ſicut ꝛ in oībꝫ in alijs quedam ſunt ſubſtantialia. quedā accidentalia. Subſtātialia ſunt quattuor. ſ. materia panis ꝛ vini forma. verboꝝ ordo miniſtri ꝛ intencia. Alia accidentalia ſunt ptinentia ad decorē et ſolēnitatē ſacramenti. vn̄ et in illis nō eſt idem modus apud oēs eccleſias. dicendū eſt ergo ꝙ ſi aliquid de ſubſtātialibꝫ omittat̄. ſacrm̄ nō ꝯficitur. Si vero aliquid de accidētalibꝫ ſolū. ꝯficit̄. ſed grauiter peccat qui ſcienter omittit q2 facit ꝯtra ꝑceptū eccl'ie. Ad primū de forma dicendū qꝺ illud intelligit̄ de forma eſſentiali a xp̄o tradita nō accidentali. Ad ſcdm̄ de ꝯtractibꝫ dōm ꝙ ſimiliter in ꝯtractibꝫ quedā ſunt de neceſſitate ꝛ hec omiſſa viciant ꝯtractū. Quedā de ſolennitate tm̄ ꝛ hec nō viciant. Ad tertiū dōm. ꝙ ſufficit intētia faciētis in his que ſunt de eſſentia ſacri nō tn̄ oportet qꝺ aſſit in accidentalibus.

D tertiū ſic ꝓcedit̄. ꝛ videt̄. ꝙ plus valeat miſſa boni ſacerdotis q̄ȝ mali. dicit eīm phs in li. topi. qꝺ plura bona paucioribꝫ magis ſunt eligēda ſȝ in miſſa ſacerdotis boni plura ſunt bona q2 ibi meliores preces ergo eſt magis eligenda. ergo eſt melior. P. Dicit canon qꝺ nullus audiat miſſam ſacerdotis quē ſcit manifeſte ꝯcubinā habere. hoc aūt nō diceret ſi eius miſſa eſſet eque bona ſicut alicui⁹ ſancti viri. ꝗ ꝛc̄. P. qꝺ fructuoſius eſt illud eſt meli⁹ ſed miſſa boni ſacerdotis eſt fructuoſior q2 melius exaudit̄ ꝛ maiorē habent deuotōnem hoīes ad eam. ꝗ eſt melior. Contra ptās excellētie lȝ potuerit dari miniſtris nō tn̄ eſt data ne ſeruus in ſeruo ſpem poneret. ꝗ non eſt melius ſacrm̄ miniſtratū a bono q̄ȝ ab altero. P. Ubicunq3 virtus dei ꝛ nō homo opatur. nō fit ꝑ hoīem opus melius vel peius. hoc aūt deus ꝛ nō homo opatur ergo ꝛc̄. R°. In miſſa q̄dam ſunt de ſubſtantia miſſe. ſ. ea in quibꝫ ꝯſiſtit cōſecratio. quedā vero ſunt de bn̄ eſſe vt orōes ꝛ hmōi. quo ad ea que ſubſtātialia ſunt eque bona eſt miſſa ſacerdotis mali ſicut boni. q̄ȝtuȝ ad aliud nō. Ad primū plura bona ꝛc̄. dōm. ꝙ eligibilior eſt miſſa boni ſacerdotis q̄ȝ mali. nō q̄ȝtuȝ ad ea ꝑ que ꝯficit̄ ſacrm̄ q̄ȝuis q̄ȝtū ad ea que circūſtant ſacrm̄ ſicut ſunt orōes ꝛ hmōi. Ad ſcdm̄ de ꝯcubina dōm ꝙ hoc dicit̄ in deteſtatōnē criminis celebrantis nō miſſe que celebrat̄ Ad tertiū miſſa boni ſacerdotis dōm ꝙ ꝑ hoc ꝓbat̄ qꝺ ſit melior q̄ȝtuȝ ad interceſſionē ſeu orationē nō m̄ ſacrificio.

D quartū ſic ꝓcedit̄. ꝛ videt̄. ꝙ brutū nō poſſit ſumere corp⁹ dn̄i q2 ita dicit mgr̄ hic. ꝙ h̄ ſacrm̄ h̄ nō ſumit̄ a brut̄. P. Maioris dignitat̄ eſt hoc ſacrm̄ q̄ȝ baptiſmi. ſed lȝ brutū ſuſcipiat ablutōȝ exteriorē nūq3 tn̄ ſumit rē ſacri interiorē. ꝗ mlto maḡ q̄ȝuis ſuſcipiat ſpeciē h⁹ ſacri nō tn̄ rē. P. q̄ȝuis vox audiat̄ a bruto nō tn̄ ei⁹ ſignificatō ꝑcipit̄. ꝗ a ſil'i q̄ȝuis ſūat ſpeciē nō tn̄ ſumit corp⁹ xp̄i. Con. Corp⁹ xp̄i ſpeciebꝫ inſeꝑabil'r ē vnitū. ꝗ vbicūq3 ē ſpēs ꝛ corp⁹ ſȝ ſpēs trahit̄ ī vētrē bruti ꝗ ꝛ corp⁹. P. Pl⁹ deteſtat̄ de⁹ culpā q̄ȝ naturā ſȝ n̄ refugit culpā pctōꝝ ꝗ mlto min⁹ naturā bruti aīal̄. Rn̄. Circa hec duplex eſt opinio. q̄dā eī dicūt ꝙ

ſumit ſacꝫi ſpecie ſed nõ corpus xpi. qꝛ ſub ſpeciebꝫ non
eſt corpus xpi nõ vt ordinabile ad humanũ vſum ⁊ ad
cibandũ ſpiritualiter. ſed iam non eſt ad hoc ordinabi-
le. ⁊ ideo deſinit ibi eſſe. hoc autẽ videtur derogare veri
tati ſacramenti ad quam ſpectat vt cõſecratio tamdiu
perſeueret q̃diu ſpecies ille manẽt ſicut ⁊ in alijs ſacꝛis ẽ
vt in oleo ↄſecrato ⁊ in alijs hmõi. Et iõ alij dicunt qđ
brutũ ſumit ſpeciẽ ⁊ rem ↄtentã ſub ſpecie. nõ tñ ſumit
ſpũaliter nec ſacꝛaliter ſed corpaliter tm̃. rria nõ ſumit
vt ſpeciẽ ſed vt rem. ſm hãc opinionẽ dõm ad illud ma
giſtri qđ nõ ſumit vt ſacꝛm ſed vt rem. Ad. ij. de bap.
dõm ꝙ nõ eſt ſilꝛe qꝛ qđ eſt res ⁊ ſignũ in baptiſmo. ſ. ca-
racter nõ ↄtinetꝛ ſub exteriori ablutõe ſed hic ſub ſpecie
ↄtinetꝛ verũ corp⁹ xpi. Ad. iij. De voce dõm ꝙ non eſt
ſilꝛe qꝛ ſignificatio vocis nõ ↄtinetꝛ ſub ea. ſed tm̃ repñ-
tatur ſicut ſignificatũ ſpeciei ↄtinetꝛ ſub ſpecie.

Ad quintũ ſic pcedit. ⁊ videtꝛ. ꝙ hereſis nõ dicat
perſitatẽ fidei. Hereſis eñi vt dicit Iſi. idem
eſt qđ diuiſio. diuiſio aũt opponitꝛ vnioni q̃ fit p
charitatẽ. qꝛ amor eſt virtus mutua vt dicit dyo. Ergo
hereſis magis ad perſitatẽ odij q̃ꝫ fidei ptinet. P.
Supſtitio religioni opponitꝛ non fidei ſed hereſis ſuper
ſtitio dicitꝛ. ğ magis ad perſitatẽ religiõis q̃ꝫ fidei ptĩ-
net. P. Hiero. dicit ꝙ ex vbis inordinate plans in
currit hereſis. ſed fides nõ ↄſiſtit in vbis oris ſed in aſſe
ſu cordis. ergo hereſis nõ dicit perſitatẽ fidei. Con
tra hereſis eſt pctm̃. ğ alicui vꝛtuti opponitꝛ. ſed nõ niſi fi
dei. ğ hereſis dicit perſitatẽ fidei. Rꝫ°. Hereſis diui
ſio interptatꝛ. qꝛ ğ pria adunatio fideliũ ẽ p fidẽ. iõ diui
ſio a cõi fide ſpẽalꝛ hereſis appellatꝛ qꝛ vo null⁹ a diſpoſi
tõne noiatꝛ ſimpliciter ſed ab pfecto habitu. iõ non q̃cũ
qꝫ deuiat a cõi fide ſed q̃ ptinaciter deuiat ppꝛie heretic⁹
dicitꝛ. Uñ ad rõnem heretici duo ↄcurrũt. Unũ. ſ. error
in rõe qđ eſt hereſis iniciũ. Alterũ. ſ. ptinacia in volun
tate qđ eſt hereſis cõplementũ. tales ğ ppꝛie dicuntꝛ here
tici qꝛ errori rõis in his que ſunt fidei admiſcent ptina
ciam volũtatis. Ad pmũ charitas facit vnionẽ dõm
qđ facit cõplementũ vnionis ſed pncipiũ vnionis eſt ex
cognitõe. ⁊ iõ diuiſio q̃ eſt i fide hereſim ↄſtituit. Ad
ſcdm dõm ꝙ fides eſt principiũ eoꝝ q̃ ad religionẽ req-
runtꝛ qꝛ oĩs religio ſiue cultus dei eſt. q̃dã fidei pteſtatõ
vñ qđ religiõi oppõitꝛ. opponitꝛ fidei Ad. iij. de Hiero.
dõꝫ ꝙ iordinatã plationẽ vocat qñ qs ita ſentit ⁊ defen
dit. ⁊ iõ in actu cordis nõ oris ↄſiſtit hereſis.

DI. XIIII

Poſt hoc de penitẽtia

agendũ eſt. Hic q̃runtꝛ quinqꝫ. Pri
mo de neceſſitate pnie. Scdo vtrum
pnia ſit ſacꝛm. Tertio. vtrũ ſit virtus
Quarto de effectu pnie. Quinto vtrũ p pniam opa
mortificata reuiuiſcãt.

Ad primũ ſic pcedit. ⁊ videtꝛ ꝙ nõ ſit pnia neceſſa
ria ſup illđ pſal. Qui ſemi. in la. ⁊c. dicit glo. no
li eſſe triſtis ſi aſſit tibi bona volũtas vñ metitꝛ pax. ſed
aliqs pt hre bonã volũtatẽ ſine dolore pnie. ⁊ ſine actu
ali ↄſideratõe pctõꝝ ſuoꝝ. ğ pnia nõ eſt pctõri neceſſa-
ria ad ſalutẽ. P. Sicut ſe habet auerſio a deo ad dã
nationẽ ita ↄuerſio ad deũ ad ſalutẽ. ſꝫ auerſio a deo ſi
ne oĩ delectatõe pt eſſe cã dãnatõis. ğ ↄuerſio ad deũ ſi-
ne oĩ dolore pnie pt eſſe cã ſalutis. ⁊ ſic idem qđ prius.
P. Lu. vij. ſup illud dimiſſa ſunt ei pctã mlta. dicit
glo. de ardore charitatis rubiginẽ pctõꝝ in ea ↄſũpſit.
ſed aliqs pt ↄuerti ad deũ p ardentẽ charitatẽ ſine hoc
ꝙ ↄuertatur ad pctã p pniam. ğ ſine pnia põt aliqs ſalu
tem ↄſeq poſt pctm̃. Contra Aug. dicit in li. de pnia
nemo ſue volũtatis arbiter ↄſtitut⁹ põt inchoare nouã
vitã: niſi peniteat eũ veteris vite. ſed nullus pt ↄſeq ſa-
lutẽ ſine nouitate vite. ğ ſine pnia nullus ſaluari põt.
P. Sicut baptiſm⁹ ordinatꝛ ↄ originale pctm̃: ita pe
nitẽtia ↄ actuale. ſed nemo pt ab originali mũdari niſi
p baptiſmũ vel actu vel pposito. ğ nec ab actuali ſine pe
nitentia. ğ eſt neceſſaria. Rꝫ°. Manẽte cauſa manet
effectus. cauſa aũt quare aliqs priuatꝛ gr̃a p pctm̃ eſt ine
qualitas pctõris: qua deũ offendit. ſ. qua pctõr ſubtra-
hit deo qđ debitũ erat. vñ q̃diu iſta inequalitas ad eq-
litatẽ nõ reducitꝛ nõ põt priuatio gr̃e ceſſare. hoc aũt fa-
cit pnia p ſuũ actũ. qꝛ deo debitũ ſubtractũ p offenſã re
ſtituit p emendã vñ ſine actu pnie pctõri ſalus eſſe nõ pt
Ad primũ aliqs põt habere dõm ꝙ falſum eſt qꝛ bo-
na volũtas que ad pacẽ eternã ſufficiat ſine pnia eẽ nõ
poteſt. qꝛ nõ eſt ad equalitatẽ iuſticie reducta. Ad. ij.
dõm ꝙ auerſio a deo ſine omni delectatõe põt eſſe cau
ſa deprauatõis ꝙ nõ ſemp habeat delectationẽ ſenſibi-
lem: habet tñ quandã placentiã volũtaris. ⁊ ſilꝛ opor-
tet ꝙ ↄuerſiõi ad deũ adiungatꝛ diſplicentia ⁊ hic dolor
pnie dicitꝛ. Ad. iij. aliquis põt cõuerti ad deũ dõm ꝙ
falſum eſt qꝛ ſicut inter hoĩes nõ reſtituitꝛ amicitia p of-
fenſã ſoluta niſi p aliquẽ de offenſa dolorẽ ita nec cha
ritas que eſt amicitia hoĩs ad deũ poſt pctm̃ nõ reſtitui
tur niſi p pniam.

Ad ſcdm ſic pceditꝛ videtur. ꝙ pnia nõ ſit ſacꝛm.
In omni ſacꝛo noue legis eſt aliqua materia ele
menti viſibilis que eſt ſignũ ⁊ cauſa gr̃e. ſed in pnia ni-
hil tale eſt ergo nõ eſt ſacꝛm no. le. P. In prima diſ.
dicit mgr̃ ſacꝛa no. le. ↄſiſtunt in rebꝫ ⁊ vbis. hic aũt nul
la eſt certa ⁊ determinata forma vboꝝ. ğ non eſt ſacꝛm
Contra. nũeratꝛ inter ſeptẽ ſacꝛa no. le. ⁊c. P. Sa
cramenta ſunt medicine diuinit⁹ inſtitute ſpũaliũ mor
boꝝ ſed pcipua medicina hmõi morboꝝ pnia eſt ğ ⁊c.
Rꝫ°. ſm hug. Sacꝛm eſt in quo diuina virtus ſub te
gumento rerũ ſenſibiliũ ſecret⁹ opatur ſalutẽ cum ğ di
uina vꝛtus in pnia ſub tegumẽto rerũ ſenſibiliũ. i. actu
um extrinſecoꝝ ſecreti⁹ opetur ſalutẽ pnia eſt ſacꝛm.
Ad primũ dõm de materia ſenſibili ꝙ materia ſenſi
bilis accipitꝛ large p omĩ re ſenſibili ſiue ſit exterior ſub-
ſtantia ſiue actio humana. Ad. ij. de vbis dõm. ꝙ in
pnia ſm ꝙ eſt ſacꝛm ſunt res ⁊ vba. vba quippe ſunt in
ↄfeſſione ⁊ abſolutõe. ſed nõ requiritꝛ tanta vboꝝ deter
minatio qꝛ nõ eſt hic aliqua materia vbo ſctificanda.
Ad. iij. de iure naturali. dõm ꝙ q̃uis pnia interior q̃
eſt virtus ſit de iure naturali. tñ ſm ꝙ eſt in diſpenſatõe
miniſtroꝝ eccl'ie eſt ſacꝛm.

Ad. iij. ſic pceditꝛ ⁊ videtꝛ ꝙ pnia nõ ſit virtus qꝛ
pnia eſt dolor ğ paſſio nõ eſt vꝛtus. P. Qui ha
bet vnam vꝛtutẽ habet oẽs ğ pnia nõ eſt in inno
centibꝫ in quibꝫ ſunt alie vꝛtutes. ğ ⁊c. P. Oĩs vꝛtus
eſt de bono ⁊ de difficili. ſed pnia eſt de malo ğ nõ eſt vir
tus. Contra nõ merentꝛ niſi actu vꝛtutꝫ. actu vo pnie
meremur ğ eſt virt⁹. P. Cõtraria mutuo ſe expellũt
ergo cũ pnia expellat viciũ ipa eſt virtus. Rꝫ°. Dõm
ꝙ in pnia ſe habꝫ homo vt recipiẽs recõciliationẽ a deo
p miniſtros eccl'ie ⁊ ſic eſt ſacramentũ ⁊ vt agens ad hãc
recõciliationẽ et ſic eſt virtus qꝛ ille habitus eſt virtus
cuius actõ ex recta electione pcedit. Scdm enim phm
principale in virtute morali eſt electio. Sed actus pe-
nitentie qui eſt emendare pctm̃ ſub ſpeciali ratõe vt eſt
dei offenſa ex recta electõe pcedit ergo eſt ſpiritualꝛ vir-
tus. Sed qꝛ nõ habet deũ p obiecto. ideo nõ eſt virt⁹
theologica ſed moralis. harum autẽ ſunt duo genera:
qꝛ q̃dã reſpiciũt deũ vt finẽ remotũ. vt tpantia que ha-
bet paſſiones p materia ⁊ quietẽ animi pro fine pximo

ſed hanc vlteriꝰ ordinat ad deū. Quedā reſpiciūt deū vt finē ꝑimū vt latria que aliquas ſeruitutis ꝓſtatiões q̄s habet ꝓ obiecto exhiberi dei honorē ⁊ de h̄ ge nere eſt pnīa ꝑfecta. q2 ad hoc in pctā emēdāda mouetur vt deo recōciliet̄ reducit̄ aūt ad iuſticiā nō vt pars eius ſubiectiua cū in ea nō ſeruet̄ ſimpliciter equalitas inter deū et creaturā maxima eſt diſtantia. iuſticia aūt equalitas eſt ſed ſeruat̄ in ea aliqs modus equalitatis ⁊ nō quātitatis ſed ꝓportōis. q2 nō q̄ntū eſt debitū ſed q̄ntum eſt poſſibile reddit deo in emendā. vñ non eſt ibi ſimpliciť iuſtū ſ3 dñatiuū iuſtū q2 ſm phm eſt inter dñm ⁊ ſeruū. Ad pmū dōm qȝ pnīa equoce accipit̄ put eſt habitus in volūtate et ſic eſt ꝟtus ſed put eſt paſſio in pte ſenſitiua et ſic nō eſt ꝟtus q̄uis enim vtroq3 nō ſit dolor in pnīa non tñ vtroq3 modo eſt paſſio ſed ſolu3 ſcdo modo. dolor ꝟo qui eſt in pnīa primo modo accepta non eſt paſſio ſed volūtatis actus. Ad ſcdm de innocentibꝫ dōm qȝ falſu3 eſt nam in eis eſt virtus pnīe ſed nō vſus q2 nō ſub materia ſicut in paupe liberali liberalitas. Ad tertiū ꝟtus ē de bono dōm q2 hoc intelligit̄ rāq̄ȝ de actu nō tanq̄ȝ de materia actꝰ. nā ꝟtutes aliquę vt tpantia ꝯſiſtit in retrahēdo a malo. et actus retrahēdi bonus eſt q̄uis materia nō ſit bona.

D quartū ſic ꝓcedit̄ ⁊ videt̄ q2 ꝑ penitentiā non tollantur pctā Ad heb. x. volūtarie peccātibꝫ nobis poſt acceptā noticiā ꝟtutis iam nō relinquitur hoſtia ꝓ pctō ſ3 i pnīa hō ſe offert hoſtiā deo vñ in ps. ſacrificiū deo ſpūs ꝯtribulatꝰ. ḡ pctā eoꝝ q̄ lapſi ſūt poſt noticiā ꝟtutis principia non delet. P. Videtur qȝ nec ꝟtutes reſtauret penitentia cū aliis ſit̄ ꝟtutibꝫ infundet̄. ergo nō ꝑ ipſam repantur P. Faciliꝰ eſt pctō futuro reſiſtere q2 pterita deſtruere. ſi ergo pnīa pctā pterita deſtruat. oīa futura impediet. ⁊ ſic nullus a penitentia excidere poterit. P. Baptiſmꝰ ſufficienter pctā delens nō pōt iterari. ſi ḡ ꝑ pnīam pctā deleant̄ nō poterit iterari qȝ falſum eſt. Con. pnīa reſtituit gr̄a3. ergo cū gr̄a nō poſſit eē cum culpa nec ſine ꝟtutibꝫ delet oēm culpā ⁊ reſtituit oēm ꝟtutē. P. Aug. dicit penitētia eſt quedā res optima que oēs defectꝰ reuocat ad ꝑfectū. ſed hoc nō eēt niſi opa mortificata reſtauret ad vitā ⁊ ꝟtutes amiſſas reſtitueret ḡ ⁊c. R°. Sicut ꝑ pctm̄ ſic ⁊ ꝑ nubē ꝓhibet̄ diuina influētia ex qua cauſant̄ in nobis gr̄a ⁊ ꝟtutes ⁊ diſponunt̄ ad ꝓcipiendū effectū pcedentiū meritoꝝ. Pnīa autē tollit pctm̄ tripliciter. Uno mō. ſ. vt eſt ſacrm̄ no. le. cauſās gr̄a3. Scdo vt eſt ꝟtus gr̄a informata. ⁊ ſic tollit formalr̄ vt alie ꝟtutes. Tertio. rōe actus q2 materia circa q̄ȝ opat̄ oīe peccatū eſt qȝ intēdit expiare ⁊ deſtruere. ⁊ ſic tollit ſpālit̄ pre aliis ꝟtutibꝫ efficacius ⁊ iō ꝑ ea3 quaſi ꝑ remouens ꝓhibens repatur in nobis oīs virtus ⁊ gr̄a ⁊ ꝯſequimur veniā pctōꝝ. Ad pmū nō relinquit hoſtia dōm qȝ apl's loquit̄ de hoſtia que vniuerſalr̄ ꝓ pctīs totius mūdi oblata ē. ſ. xpo qui eſt vnica ⁊ ſingularis cuiꝰ oblatio nō iterat̄ ſed vnica ſua oblatōe valet ad hoc q2 per pnīam ac alia ſacra oīa pctā poſſunt dimitti qȝ vero addit̄ in ꝟbis apl'i impoſſibile eſt eos q̄ ꝓlapſi ſunt poſt acceptū ſpūs donū reuocari ad pnīam intelligendū eſt de pnīa que includit̄ in baptiſmo. Ad ſcdm ſimul infundit̄ dōm q2 q̄uis ſimul tpe m̄ prius cā obſtaculum remouet̄ ſicut ſimul imber tollit̄ ⁊ aer illuminat̄. ſ3 pus natura nubes tollit̄. vñ cū ꝑ pnīam obſtaculū remoueatur q̄uis cū aliis ꝟtutibꝫ ſimul infundat̄. pōt m̄ eſſe cauſa reſtauratōis earū vt remouēs ꝓhibēs ſicut iam dictum eſt. Ad. iii. dōm qȝ de neceſſitate pnīe eſt vt penitens habeat ꝓpoſitū pctā iterū non cōmittēdi pōt tñ hoc eius ꝓpoſitū immutari. nec tñ ſequit̄ q2 prima pnīa nō fuit vera. nec eſt incōueniēs q2 volūtas que pterita defleſt iterū in pctā ꝯſentiat ꝓpter liberalitatē eius. ratō aūt ꝓcedit in his q̄ agit ex neceſſitate nature. Ad. iiii dōm qȝ triplex eſt pnīa. vna priuata ⁊ hec pōt iterari et frequēter. alia publica ⁊ hec pōt iterari ſed nō frequent̄ tertia eſt ſolennis que ſolenniter in eccl'ia iniungit̄ in capite q̄drageſime cū ſolēnitate quada3 quā ad hoc inſtituit eccl'ia ⁊ nō debet imponi niſi ꝓ pctō qȝ totā cōmouit vrbē ⁊ talis pnīa nō iterat̄ ſm cōem eccl'ie ꝯſuetudinē. Non tñ eſt ſile de pnīa ⁊ baptiſmo ꝓpter quatuor rōnes. Una q2 baptiſmꝰ totalr̄ dependet a merito paſſionis xpi que nō iterat̄. In pnīa aūt requirit̄ meritū ꝓpriū. Scda eſt q2 baptiſmꝰ imprimit caracterē nō aūt penitentia. Tertia eſt q2 baptiſmꝰ eſt ꝯ pctm̄ nō iterabile. ſc3 originale pnīa vero ꝯ pctm̄ actuale qȝ eſt iterabile. Quarta eſt q2 baptiſmꝰ eſt quedā generatio nō aūt penitentia ſed ſpūalis ſanatio.

D quintū ſic ꝓcedit̄. ⁊ videt̄ qȝ opa mortificata peccatū ꝑ ſequēte pnīam nō viuificent̄ qȝ em̄ nō eſt no pōt viuificati. ſed opa mortificata nō ſūt. ergo nō poſſunt viuificari ꝑ pnīam ſequentē. P. Dē qȝ mortificat̄ in fine mortificatōis eſt mortuū. ſed opa mortua ſc3 extra charitatē factē nō viuificant̄ ꝑ pnīa3. ḡ nec opa mortificata P. Sicꝫ ꝑ pctm̄ mortificat̄ opa meritoria. ita ꝑ pnīam mortificant̄ pctā ſed pctā ꝑ penitentiā dimiſſa nō redeūt iteꝝ ſm cōmuniorē opinionē ergo nec opa mortificata iterū reuiuiſcūt. Sed ꝯtra Johel. ii. ſup illud reddā vobis annos ⁊c. dicit glo. nō patiar pire vbertatē quā cū pturbatōibꝫ animi amiſiſtis. Ubertas aūt hec eſt multitudo bonoꝝ opeꝝ. ergo bona opa reuiuiſcūt. P. Pnīa oēs defectꝰ reuocat ad ꝑfectū. vt dictū eſt. ſed hoc nō eſſet niſi opa mortificata reuiuiſceret ergo ⁊c. R°. dōm q2 opꝰ meritoriū dicit̄ eſſe vnū q̄diu habet efficatiam ſuā. ſ. introducēdi in vitā eternā. quā quidē habet nō ſolū q̄n actu agitur ſed etiā poſtq̄ȝ actus tranſit ⁊ manet in acceptōne diuine iuſticie. ſicut etiā pctm̄ trāſit actu ⁊ manet reatu ⁊ iō ꝑ mortale pctm̄ ſequens mortificari dicit̄ opus meritoriū. inq̄ntū mortale pctm̄ eſt impedimentū gl'ie. ⁊ ꝑ conſequens aufert merito ſuā efficatiā. hoc aūt impedimētum ꝑ pnīa3 tollit̄. ⁊ iō ꝑ pnīa3 merita pcedētia ſuā efficatiā recupāt. ⁊ ſic viuificari dicunt̄. Ad primū ḡ dicendū q2 l3 merita pcedētia nō ſint actu ſunt m̄ in acceptione diuine iuſticie. ⁊ ſic efficatiā habent ꝓpriā. ⁊ dicunt̄ viua vel mortificati vel viuificari. Ad ſcdm dicendū q2 opa meritoria nō dicunt̄ mortificari quaſi eis auferat̄ virtus merendi. ſed q2 impedimentū apponit̄. ne virtus eoꝝ efficax ſit. ſed opa extra caritatē facta dicunt̄ mortua quaſi oīno ꝟtutē nō hñtia. pnīa aūt ſeqns nō dat opibꝫ pcedentibꝫ aliquā virtutē. ſed ſolū impedimentū tollit. ⁊ iō ꝑ pnīa3 viuificant̄ opa meritoria mortificata: nō aūt mortua. Ad. iii. dōm q2 pnīa oīno peccata delet: omnē reatū auferēs ꝟtute paſſionis xpi. peccatū aūt nō mortificat opa meritoria quaſi ea delendo ſolūmodo impediēdo eoꝝ effectū. ⁊ iō nō eſt ſile.

DI. XV

T ſicut de predictis

auctoritatibꝫ ⁊c. Hic querūt̄ quatuor. Primo vtrū poſſit homo deo ſatiſfacere Scdo in quo ſtatu homo ſatiſfacere poſſit. Tertio ꝑ que opa ſatiſfactio fiat. Quarto de ptībꝫ ſatiſfactōis.

D primū ſic ꝓcedit̄. ⁊ videtur q2 homo nō poſſit deo ſatiſfacere. ſatiſfactio debet equari offenſe ſed offenſa in deū cōmiſſa eſt infinita. q2 offenſa accipit

quantitatis differentiá ab eo in q̃tum cómitti̾. g̊ non
poteſt hõ deo ſatiſfacere ꝑ. Seruus q꞉ totũ qđ ha/
bet eſt dñi nõ poteſt dampno illato domino ſatiſfacere
q꞉ nichil poteſt recõpẽſare cuꝫ ergo totũ qđ habet hõ ſit
dñi nõ poteſt homo deo ſatiſface ꝑ. Dicit. greg. Fac
tus ẽ dignus malo eterno q̃ in ſe ꝑimit bonũ qđ poterat
eẽ eternũ. ſed ꝑ min⁹ nõ poteſt ſatiſfieri đ maiori debito
ergo ꝑ ſolutionẽ cuiuſcũqꝫ rei tp̄al' nõ poteſt fieri ſatiſfac
tio de pctõ Cõtra Jero. dixit q̃ dicit deũ hõi aliq̃d im
poſſibile precepiſſe anathema ſit ſed ſatiſfactio eſt in p̄/
cepto. luc. 3. Facite dignos fruct⁹ poĩe g̊ poſſibile eſt deo
ſatiſfacere. ꝑ. Quãto inq̃t peccator ẽ miſericordior tã
to facili⁹ poteſt fieri ſatiſfactio ſed de⁹ oĩ homĩe ẽ miſeri
cordior ergo facilius poteſt ſibi fieri ſatiſfactio q̃ꝫ alicui
homini ſed hõ hoc poteſt g̊ ⁊c. ℞. circa h̄ ſũt iij. oppio
nes. Quidã em̄ dicunt ꝙ ſatiſfactio condigna debeat e/
quari offenſe. offenſa aũt diña ex ꝑte auerſionis ſit infi/
nita ex ꝑte ꝯuerſionis finita. iõ ex ꝑte auerſiõis de⁹ gra
tis offenſã remittit ſed ex parte cõuerſiõis hõ ſatiſfacit.
Sꝫ cõtra h̄ eſt ꝙ ſatiſfactio non rñdet pctõ niſi ſꝫm ꝙ
eſt offenſo dei qđ nõ habet ex ꝑte ꝯuerſiõis ſed ſolũ ex ꝑ
te auerſionis. Alij dicũt ꝙ quãtũ ad auerſionẽ ꝓ pctõ ſa
tiſfieri poteſt virtute meriti xp̄i qđ q̃damodo fuit infini
tũ cũ eſſet meritũ dei ⁊ homĩs Sꝫ ꝯ h̄ eſt ꝙ ſi nõ inter/
ueniſſet meritũ xp̄i ſi gr̄a homini habe̾ poſſet hõ de pec
cato ſatiſfacere ſed ꝓ tãto habet hec poſitõ veritatẽ. q꞉ ꝑ
fidem mediatoris gratia datur ex edẽ tib꞉. Jõ alij dicũt
ꝙ ſatiſfactio equatur offenſe ꝓut ẽ grõ informata nõ ꝓ
equalẽtia ſed ſꝫm acceptionẽ diuinã q꞉ deus rõne gratie
ſic eam acceptat ac ſi eẽt offenſe equalens ⁊ ita ex diuina
miſericordia acceptore habet infinitatem. ſicut ex diui/
na maieſtate leſa habet offenſa ĩfinitatem ⁊ ſic patet re
ſponſio ad primum argumẽtum Ad. ij. dđ ꝙ non eſt
ſimile de ſuo hõis ⁊ dei q꞉ totũ qđ habet ſeru⁹ hõis ita
eſt domi ꝙ nõ ẽ ſui ſ qđ habet ſeru⁹ dei ita ẽ dñi ꝙ etiã
ſerui ꝓpter arbitrij libertatẽ ſibi datã Ad. iij. đ Greg.
dicendũ ꝙ q̃uis meritum homĩs ꝑ ſe nõ ſufficeret ſatiſ
facere tñ ipm cum gr̄atia dei fauẽte vt accepte̾ in infini
tum poteſt ſimpliciter eẽ cauſa ſatiſfactiõis ⁊ p̄cipue ſꝫm
q̃ꝫ ad h̄ iuuat meritum xp̄i.

D ſꝫm ſic ꝓceditur ⁊ videtur ꝙ poſſit de vno
peccato ſiñ alio ſatiſfacere coꝝ q̃ non hñt con
nexionẽ adinuicẽ vnũ poteſt auferri ſine alio
ſed pctã nõ habẽt adinuicẽ ꝯnexionẽ g̊ vnum
poteſt ꝑ ſatiſfactionem tolli ſine altero ꝑ. Vide̾ ꝙ đ
peccato dimiſſo in ꝯtritione poſſit ſatiſfieri extra carita
tem daniel. iiij. dicitur pctã tua elõſis redime. ſꝫ adhuc
ipſe peccator erat g̊ poteſt exiſtẽs in peccato ſatiſfacere
ꝑ. vide̾ ꝙ ſatiſfactio in pctõ mortali fctã p⁹ caritatẽ
valeat ſuꝑ illud numeri. xxv. Si atenuat⁹ fuerit frater
cu⁹ dixit glo. ꝙ fruct⁹ bõe ꝯuerſatõis deb꞉ ei cõputari ex
tẽpe quo peccauit ergo redeũt alia opa in ꝯputatõnẽ di.
ꝑ. Si nõ reuiuiſcerent. ergo eſſent iteranda ergo cui
preceptũ eſt vt vadat vltra mare ſi iuit. iterũ tenetur ire
Contra. impoſſibile eſt ꝙ aliquis ſatiſfaciat niſi deo
placet ſed nullus illoꝝ in ſatiſfaciendo deo placet cum
in peccato exiſtat. nullus ergo poteſt ſatiſfacere. ℞.
dicendum ſicut iam apparet. ſatiſfactio non eſt ſuffici/
ens niſi ꝓut ẽ deo accepta. accepta autẽ nõ eſt niſi ꝑ gra
tiã iõ vt ſit ſufficiẽs ſatiſfactõ oportet ꝙ ſit informata g̃
tia. gratia autẽ oĩ peccato opponitur ideo homo nõ po/
teſt in mortali exiſtens de alio ſatiſfacere cum gratia ca
reat. nec de peccato in ꝯtritiõe dimiſſo ſi in pccatũ inci
dit nec cum in pctõ ſatiſfactio facta ſit accepta vel viua
poſt gratie recuperationẽ nec acceptatur nec viuifica̾ quia
nõ poteſt reuiuiſcere qđ vita caruit Ad. i. coꝝ q̃ nõ ha
bent ꝯnexionẽ. dicendũ ꝙ q̃uis nõ habent connexionẽ

in eſſentia hñt tamẽ in effectuꝫ ex ꝑte auerſionis ex qua
parte habuit pctm̃ dimitti ⁊ ideo non poteſt dimitti v
num ſine altero Ad. ij. dđ ꝙ conſiliũ dan. intelligitur
ꝙ a pctõ ceſſaret ⁊ peniteret ⁊ ſic ꝑ elemoſinas ſatiſface
ret Ad. iij. ꝙ fruct⁹ bone ꝯuerſatõis. dđ ꝙ ſic itelligi
tur ex tp̄e q̃ peccauit. i. a tp̄e a q̊ a peccato ceſſauit Ad.
iiij. dđ. ꝙ q̃uis non ſit abſolut⁹ a pena ꝯdigna ſatiſfacto
ria abſolut⁹ tñ eſt ab ea que iniũcta fuit ab homĩe. dixi̾
enim quis obligari ad penã pcti. vno mõ ex ipo peccati
reatu. ſecundo ex precepto eccleſie quo penitẽs ligatur ĩ
abſolutõne quãuis aũt ſatiſfaciẽs in mortali iuxta p̄ce
ptum eccẽe aut precepto eccleſie ſe abſoluat non tñ o rea/
tu pene debite peccato. Vide̾ tñ q̃buſdaꝫ circa opa ſa/
tiſfactoria diſtinguendũ. Nam quedã ſunt ex q̊ aliq̃ ef/
fect⁹ manent quaſi q̃dam opa operata. ſicut diminutõ
ſubſtantie ⁊ releuatio pauꝑuꝫ manet ex elemoſynis et h̄
inquãtuꝫ manet poſſunt ꝑ aꝓbationẽ eius q̃ ad gratiã
redit ſatiſfactoria fieri non rõe operis operantis p̄cedẽtis
ſed ſequentis ⁊ ideo h̄ non oportꝫ iterari Quedam vero
ſunt in quib꞉ non mãet aliquid huiuſmodi ⁊ ideo ſunt
totaliter iteranda.

D. iij. ſic ꝓceditur ⁊ videtur ꝙ ſatiſfactio non
fiat ꝑ opera penalia. ſatiſfactio ſit ꝑ quandaꝫ
recompenſationẽ ſꝫ per opa penalia nulla fit
deo recõpẽſatio q꞉ nõ delecta̾ ĩ penis noſtris
ergo nec ſatiſfactio ꝑ. Quia q̃to opera ex maiori ca/
ritate fiunt tanto minus penalia ſunt. g̊ q̃to ex maiori
caritate facta tãto min⁹ eſſent ſatiſfactoria. h̄ aũt ẽ fl'm
q꞉ dicitur. luc. vij. dimittũtur ei pctã multa q꞉. di. mul.
g̊ falſum ẽ ꝙ ꝑ opera pẽalia ſemper fiat ſatiſfactio ꝑ.
Videtur ꝙ nec ꝑ flagella a deo inmiſſa ſatiſfactio tãtuꝫ
bonoꝝ ẽ ſꝫ huiuſmõi flagella inducũ̾ malis ⁊ precipue
eis debent ergo non poſſũt eẽ ſatiſfactoria. Contra.
Grg. dicit. Juſtũ eſt vt peccator tanto maioria ſibi in/
ferat lamẽta ꝑ penitẽtiam q̃to maiora delectamẽto itu
lit ꝑ culpam ꝑ. Amb. dicit ⁊ ſi fides. i. pcti ꝯſciẽtia de
dit pẽa ſatiſfacit ergo etiã flagella ſũt ſatiſfactoria ℞.
Cum ſatiſfactio ĩ q̃dam equalitate iuſtitie ꝯſiſtat oportet
ꝙ homo ſatiſfaciẽdo ſuppleat qđ diminutũ fuit in pec
cato ⁊ diminuat qđ in pctõ ſuꝑfluũ fuit. in peccato hõ
nimis voluntatẽ ſuam ſequẽs volũtati dei nõ ſe ſubiecit
et ideo oportet ꝙ in ſatiſfactione opa penalia cõtra vo/
luntateꝫ ſuã aſſumat in honorẽ dei vel etiã penas ali/
unde illatas volũtarie ſuſtineat Ad. j. dđ ꝙ q̃uis de/
us non delecte̾ in pena vt eſt pena tñ in ea delecta̾ vt ẽ
iuſta. homo autẽ honoreꝫ quẽ deo ſubtraxit ꝑ offenſaꝫ
recõpenſat ꝑ penitentiã Ad. ij. dđ. ꝙ ſicut difficultas
ex parte operis nõ ex ꝑte volũtatis ipi⁹ operantis augꝫ
meritum. ita penalitas illa auget ſatiſfactionẽ. cum ſit ĩ
genere operis non in volũtate opantis difficultas eniꝫ
q̃ ex ĩꝓmptitudĩe voluntatis ẽ meritũ diminuit qđ augꝫ
contraria facultas Ad. iij. dđ. ꝙ quãuis flagella cõia
ſint bonis ⁊ malis q꞉ tamẽ non ſunt ſatiſfactoria niſi ꝓ
vt voluntarie collocantur ideo cũ mali ea nõ volũtarie
ſuſtineant. non poſſunt ꝑ ea ſatiſfacere ſicut ⁊ boni.

D. iiij. ſic ꝓceditur. ⁊ videtur ꝙ inconueniente̾
enumerent̾ opera ſatiſfactoria cum dicitur ꝙ
ſint. iij. Elymoſina. ieiuniũ. ⁊ oratio. opus ſa
tiſfactoriũ ꝫ eſſe penale. ſꝫ oratio non habet pe
nam ſed ẽ contra triſticiam pene medicina. Vñ dr̄. Jac.
v. triſtatur aliq̃s in vobis oret ⁊ pſallat g̊ non debet cõ
putari inter opera ſatiſfactoria ꝑ. Omne pctm̃ vel eſt
carnale vl' ſpirituale ſed ſicut dicit. Jero. Jeiunio ſanã
tur peſtes corporis oratione peſtes mẽtis. g̊ non debet
eſſe ad opus ſatiſfactoriũ ꝑ. Satiſfactio neceſſaria ẽ
ad emendationẽ peccatoꝝ ſed elymoſiã ab oĩb꞉ peccatis
emẽdãt. Luc. xj. date elõſynã ⁊ ecce oĩa munda ſũt vo/

bis ꝙ alia dua ſupfluūt Cōtra videtur ꝙ debeant eſſe plura q᷑ ꝯtria contrarijs curant̄ ſꝫ mlta plura ſūt petōꝝ genera q̄ꝫ illa ꝙ debent plura opa ſatiſfactoria ꝯputari.
 ꝑ. Non dimittitur peccatū niſi reſtituat̄ oblatū ſed per ſatiſfactionē petm̄ dimittitur ꝙ reſtitutio debet poni vna ps ſatiſfactiōis ꝑ. Multa alia vt pegrinatiōes diſciplinē ꝛ huiuſmodi ꝯſueuerūt iniungi ꝓ ſatiſfactione ergo ſunt alie ptes ſatiſfactōis. ℞. dōm ꝙ ſatiſfactio debet eſſe talis ꝑ quam aliquid nobis ſubtrahamus ad honorē dei nos aūt non habem⁹ niſi tria bona. ſ. bona anime. ꝛ bona corpis. ꝛ bona fortune. ex bonis quidē fortune ſubtrahim⁹ aliquid nobis ꝑ elynam. ſed ex bonis corpalibꝫ ꝑ ieiuniū. ex bonis aūt anime nō oportet qđ aliquid ſubtrahamus q᷑ ꝑ ea efficimur deo accepti. ſꝫ ſufficit vt ꝑ ea ſubmittamur deo totaliter ꝛ hoc fit ꝑ orationē. cōpetit etiā iſte numer⁹ ex pte illa qua ſatiſfactio petōꝝ cauſas excidit q᷑ radices petōꝝ tres ponūt̄. j. Jo. iij. ſcꝫ Concupiſcentia carnis. ꝯcupiſcētia oculoꝝ. ꝛ ſuperbia vite. ꝯtra ꝯcupiſcētiā carnis ordinatur ieiuniū ꝯtra ꝯcupiſcentiam oculorū eľoſina. contra ſupbiā vite oratia. competit etiam quātum ad hoc q᷑ ſatiſfactionis eſt petōꝝ ſugeſtionibꝫ aditū nō indulgere q᷑ omne peccatū vel in deū ꝯmittim⁹ ꝛ contra h̄ ordinatur ieiunium Ad. j. oratio penā non habet dicendū ꝙ habꝫ afflictionē carnis q̄uis habeat ſuauitatē ſpirit⁹ . Ad ſecundū de. Jero. dō ꝙ loquit̄ ꝑ quandam appriationē nō ꝓprietatem. ꝛ idea nō loquitur de eľoſina q᷑ elymoſina ꝯmuniter ſanat vtrumqꝫ Ad. iij. de elymoſina dō ꝙ q̄uis ſingula iſtorū ꝑ q̄ndam conuenientiam ſingul̄ peccatis appriēntur tamen q̄libet eorū ꝓ quolibet petō poteſt quis ſatiſfacere. vel dicendū ꝙ loquit̄ de elymoſina ordinata q̄ incipit a ſe q̄ oīs partes ſatiſfactionis ꝯprehendit Ad. iiij. multa ſunt peccatoꝝ genera. dicendum ꝙ verum eſt cum reducunt̄ ad. iij. radices iāꝫ dictas. vel ad predicta tria genera peccatorum Ad. v. dicendum ꝙ reſtitutō eſt ceſſatio a peccato q̄ꝫdiu enim retinet aliquis rem alienā ex hoc ipſo peccat. Unde reſtitutio nō eſt ſatiſfactianis pars. ſꝫ ad ſatiſfactionē pambulū. Ad. vj. Multa alia iniungunt̄ ꝛc̄ dōm ꝙ quicq̄d in ꝓximi vtilitatē expendet̄ totū elymoſine rationē habet ꝛ q̄cq̄d latrie exhibet̄ deo orationis accipit rōēꝫ

DI XVI

A pfectiōe aūt pn̄ie.

Hic querunt̄. v. Primo an ꝯtritio cōfeſſio. ſatiſfactio ſint partes pn̄ie Secunda an circūſtantia aggrauet peccatū in infinitū Tertio que circumſtantie ſint confitende Quarto an aliqua penitētia exigatur ante baptiſmū Quinto. qualiter venialia remittantur.

D. j. ſic ꝓcedit̄ ꝛ videtur ꝙ nō ſint hec iij. ptes penitētie. Sacramētum. n. penitentie a miniſtris eccleſie ꝯfertur. cantritio vero non. ergo nō eſt pars penitentie ꝑ. Per ſacramētuꝫ penitētie peccatuꝫ remittitur ſed ante confeſſionem remiſſuꝫ ē ergo cōfeſſia non eſt pars penitentie ꝑ. In ſacramento penitentie gratia confertur. in ſatiſfactiōe vero nulla noua gratia confertur ꝙ ſatiſfactio nō eſt ps penitentie. ꝑ. Idem fructus rei ꝛ pars. ſed ſatiſfactio eſt dign⁹ fructus penitentie vt habetur luč. xv. ꝙ non eſt pars ei⁹ ℞. hec. iij. nominant actum virtutis prius autē non ꝯſtituitur a poſteriori. ideo penitentie vt eſt virtus non ſūt hec. iij. ptes. ſed penitētie ſacramēti q᷑ remiſſio triplicis pene fit in penitētia ſecundum iij. q̄ ſunt in ea nam ſecundum ꝯtritionem fit commutatio pene purgatorie in temꝑalem ſecundū ſatiſfactionem fit temporalis pene abſolutio. Ideo ꝯtritia. confeſſio. ſatiſfactio ſunt partes integrales penitētie: non quantitatiue et hetogenee ľ homogenee. ſed eſſentiales ſicut materia et forma ſunt partes alicui⁹ tot᷑. Ad. j. de miniſtris dicendū ꝙ non oportet ꝙ ſacramentū miniſtretur ab aliquo ſecundū totum qđ eſt in ſacramēto. ſed ſecundū aliquid eius. in alijs enim ſacramentis materia eſt exterior quā miniſter ſanctificat ad ꝛ vſum applicat. in hac vero materia eſt actus hominis. ideo ibi ſacramenti ipſius materia adhibetur a miniſtro. h̄ autē nan Ad ſecundum de ꝯfeſſione dicendū quadquāuis dimittatur peccatum ante cōfeſſionēꝫ in actu non tamen ante confeſſionē in ꝓpoſito Ad. iij. de ſatiſfactione dō ꝙ gratie collationēꝫ p̄cedit quedam p̄paratiua ſatiſfactio in ꝓpoſito licet nan actu. vel dicendū ꝙ per ſatiſfactianem ꝯſequitur penitens perfetū effectuꝫ gratie peccatum a volentis q᷑ liberat totaliter a reatu peccati Ad. iiij. dicendū ꝙ vltimum in qua conſummuntur res dicitur finis rei ſicut forma habet rationē finis q̄uis ſit pars rei q᷑ ſatiſfactio eſt vltima pars in qua penitentia ꝯſumitur. ideo dicitur fructus qđ ī rationem finis ſonat.

D ſecundum ſic ꝓceditur et videtur ꝙ circūſtantia aggrauet peccatum ī infinituꝫ q᷑ vna circumſtātia corrumpit virtutem ſꝫ virtus nō corrumpitur niſi per peccatū mortale quod habet quantitatē infinitaꝫ ergo circūſtantia addit rationem peccati infinitā ꝛ ſic aggrauat ī infinitum ꝑ. Aug. Nullum eſt adeo veniale quin fiat mortale dum placet. ſed placentia ē q̄daꝫ circumſtantia et reducitur ad quomodo ꝙ circūſtantia facit de veniali mortale et ſic aggrauat in infinitum ꝑ. Plus diſtat actus virtutis ab actu peccati mortalis q̄ꝫ actus venialis peccati a mortali ſed vna circumſtantia mutata facit de actu virtutis actum peccati martalis ſicut cognoſcere non ſuam eſt act⁹ peccati ſed cognoſcere ſuam poteſt eſſe act⁹ virtutis ergo mlto magis facit de veniali mortale et ſic idem ꝙ prius Contra quātitas accidental̄ non excedit quātitatem ſubſtantialem ſꝫ quantitas ex circūſtantia peccati ꝓueniens eſt ei accidentalis cum ꝙ q̄titas peccati venialis ſit finita quātitas ex circumſtantia eius ꝓueniens nan eſſet infinita ergo non aggrauat in infinituꝫ ꝑ. Que ī infinitū differunt non conueniunt in genere ſꝫ coꝝ q̄ non conueniunt in genere vnū nō poteſt in aliud tranſmutari ſicut linea ī colorē ergo non poteſt per circūſtantiā act⁹ peccati venialis trahi ad infinitā quātitatem ℞°. dō ꝙ circūſtantia dicitur quedā ꝓprietas in actu ꝯſiderata ex his q̄ circūſtant ꝑſonam vel factuꝫ ipſum q̄ quid dicitur aggrauare inq̄ꝫtum ad materiam actus addit. quanto enī aliquid pluribꝫ modis inordinatum eſt tanto pei⁹ eſt. aliquando vero circumſtantia aggrauat ad aliam ſpeciē non trahendo quando ꝑ circumſtantiam non additur deformitas alterius peccati. ſicut ſi ardenti ꝯmeſtioni etiaꝫ tempus indebitū apponatur ſemꝑ remanet infra ſpeciem gule. cū ꝟo addit deformitatem q̄ ad aliaꝫ ſpeciem peccati ꝑtinet: ꝛ tunc dicit̄ ī aliā ſpeciē trahere ſic̄ ſi guloſe cōeſtiōi addat̄ ꝙ fiat ꝯtra p̄ceptū trahit̄ ī aliā ſpeciem peccati. ſ. inobedientie ꝛ tunc ſi illud peccatum in eius ſpeciem transfertur de ſuo genere fit mortale dicitur iīfinitū aggrauare ſicut in predicto exēplo patꝫ alias non ſicut ſi aliquis diu contineat vt ꝯfabulationibꝫ vacet. h̄ enim circūſtātia trahit in aliam ſpeciem non cū peti mortal̄. nunq̄ꝫ ꝟo ꝯtingit ꝙ circūſtātia ſpeciē nō mutet et in infinitum aggrauet q᷑ veniale ꝛ mortale nō ſecundum eadem ſpecie maris ſecundum vero ꝙ in ali

am ſpeciē trāſfert ꝓprie loquendo circumſtantie ratio-
nem non retinet q2 iam nō circūſtat ſed intranea effici
tur. ꝛ ideo id q̄d eſt circumſtans poteſt aggrauare ī infi
nitum non tamen inquantum ē circūſtantia. Ad. i.
virtus non corrumpit̄ niſi ꝑ peccatum mortale. dō ꝙ
verum eſt ſed circumſtantia q̄ nouam rationem morta
litatis addit iam non manet in rōe circūſtātie q2 non
tantum auget ſ3 mutat Ad ſecundum dicendū ꝙ nō
addit rationē mortalitatis niſi intātuȝ creſcat ꝙ adhi-
beat̄ ei vt fini ꝛ ꝑ conſequēs ſupra deum diligatur ꝛ ita
ꝯtēptum dei tal' placentia addit. q2 habet de ſe ſpecialē
rationē peccati ꝛ ideo iam non manet in ratiōe circūſtā
tie Ad. iij. circūſtantia mutata facit de actu virtutis
actū vicij. dō ꝙ tal' circūſtantia que hec facit trahit in a
liam ſpeciem que iam rationē circūſtantie inquantum
huiuſmodi amittit.

D. iij. ſic ꝓcedit̄ ꝛ videtur ꝙ omnis circūſtan
tia ſit ꝯfitēda. gn̄. xix. p̄cipitur loth de ſodo-
mis exeunti ne moret̄ in omni regione circa.
ſ3 penitus de ſodomis. i. de pctō ꝑ confeſſio-
nem exeat. ergo non ſolū peccatū ſ3 omnis circūſtātia
peccati ꝯfiteri debet ℗. Secundum q̄ntitatem pecca
di3 menſura ſatiſfctō cū igit̄ circūſtātia variet q̄ntitatē pcti
eſt cōfitenda ꝑ ſatiſfactionis iniūctiōe ℗. Confeſ-
ſio debet ꝯtritiōi reſpondere ſed hō debet de ſingulis
circūſtātijs ꝯteri vt in lr̄a. aug. dicit ergo ꝛ ꝯfiteri Cō
tra ſcdm phm. delectabile carnis q̄nto magis in ꝑticula
ri conſiderat̄ tanto magis appetitū mouet. ſed hō d3 fu
gere appetitum talis delectatiōis. j. cor. vj. fugite forni
cationē. ḡ videtur ꝙ peccatoꝝ carnalium non ſint oēs
circūſtantie confitende ℗. Ex circumſtantijs recita-
tis aliquando alicuius ꝑſone peccatum innoteſcit ſed
homo in confeſſione ſe debet accuſare non alteruȝ infa
mare ergo videtur ꝙ non debeam⁹ omnes circūſtanti-
as ꝯfiteri ℞. ꝙ peccatū mortale neceſſario eſt confitē
dum ideo circūſtātia q̄ nouā rationē peccati mortalis
addit de neceſſitate ē ꝯfitenda alia aūt non Ad. j. ꝙ dō
bet exire de omnibus. dicendū ꝙ verum ē tn̄ non opor
tet ꝙ ſemꝑ per cōfeſſionē ſed ſufficit ꝙ aliomodo. ſ. ꝑ i-
trinſecam ꝯtritionē Ad. ij. d ſatiſfactiōe recipienda
dō ꝙ determinata q̄ntitas peccati non poteſt ſacerdoti
innoteſci q2 nec ipſe peccator ſcit vnde ſufficit ꝙ cogno
ſcat q̄ntitatē q̄ ex noua ſpecie ꝯſurgit vl' dicendū ꝙ ſi co-
gnoſceret nō tn̄ teneret̄ ꝯfiteri q2 tm̄ peccatuȝ mortale ē
de neceſſitate confitendum. Ad. iij. de. aug. dō ꝙ de
circūſtātijs q̄ peccati ſpeciem mutāt oportet ꝙ quis do
leat ad peccati dimiſſionē de alijs autē ſingulis ſufficit
ꝙ in generali nō tn̄ neceſſitatis ē ꝙ de eis doleat vt pec-
catū dimittat̄. S3 quia ꝓbatur ꝑ duo alia argumenta
ꝙ nō ſint cōfitende. Reſpondendū eſt ad ea circūſtātie
peccati carnal' mouent appetitū. dō ꝙ in cōfeſſione con
fitēti ꝛ confeſſori dat̄ gr̄a ne in eorum appetit⁹ deducāt̄
Ad. v. ꝑ eucharīſtiā peccatū ꝛc̄. dō ꝙ ſi talis circūſtā
tia non trahit in aliud genus mortal' non eſt ꝯfitenda
ſi autem trahat ſic q2 magis aliquis debet ſuam pur-
gare ꝯſciētiam q̄3 famaȝ alteri⁹ cuſtodire. ita tn̄ caute
ve q̄ntū fieri poteſt ī ſpeciali lateat ꝛ ſi ī gennerali dicat̄

D. iiij. ſic ꝓceditur ꝛ videtur ꝙ non exigatur
aliqua penitētia an̄ baptiſmū. ro. xj. ſine pe-
nitentia ſūt dona dei. glo. gratia dei in bapti
ſmo non reqr̄it gemitum nec planctum neq3
aliquid huiuſmodi. Sed contra gratis ꝯdonat ḡ non
p̄exigitur penitentia ante baptiſmū ℗. Baptiſmus
ſufficit delere omnē culpaȝ et penam ergo non requirit
aliud diutoriū pnīe ℗. ſm̄ nō deb3 ꝓcedere primuȝ
ergo penitētia cū ſit ſcda tabula. baptiſmū cū ſit prima
tabula. Cōtra qui accedit fict⁹ non ſuſcipit baptiſ-
mi effectū. oīs autē impenitēs fict⁹ accedit. ꝛc̄ ℗ Act
ij. Agite penitētiaȝ ꝛ baptiſemini. glo. dicitur⁹ de bap-
tiſmate p̄miſit lamēta penitētie. ḡ penitentia debet p̄ce
dere baptiſmū ℞. Penitētia dupliciter accipit̄. vl' vt e
ſacramētuȝ offitio miniſtroꝝ diſpēſata ꝛ ſic ſequit̄ bap
tiſmū. aut vt ē virtus ꝛ ſic dupliciter accipit̄. vel vt ē vir
tus formata ꝛ ſic nō reqr̄itur ꝙ de neceſſitate baptiſmū
p̄cedēs ſed q̄ſi pēt baptiſmū cātā q2 ſi virtute baptiſmi
nunq̄3 culpa actual' adulto remitteret̄ cū iā3 eſſet remiſ-
ſa vel vt informis v̄tus. i. q̄dā peccati deteſtatio q̄uis
non omnino ſufficiēs ꝛ h̄ requirit̄ vt cauſa remouens
ꝓhibens. ſed defect⁹ eius ſupplet̄ in baptiſmo. rō autē3
q̄re reqr̄at̄ hec eſt. q2 volūtas ſcl' fixa in peccato ſꝑ manȝ
in eo fixa actu vel habitu niſi ꝑ accidentalē deteſtatio-
nē auellatur ab eo voluntas autē fixa in pctō nō eſt ſu-
iectū ſuſceptibile gr̄e. Ad. j. dicit glo. dōm ꝙ ambro.
loquit̄ de gemitu ꝛ planctu ſatiſfactōis exterioris nō in
terioris. Ad ſcdm baptiſm⁹ ſufficit. dōm ꝙ ſufficit
q̄ntū eſt de ſe dummō inueniat diſpoſitum ſuſceptibi-
le. Ad. iij. de prima tabula dōm ꝙ nō p̄exigit̄ vt tabu
la ſed vt virtus informis diſponens ad gr̄e ſuſceptiō3.

D quintū ſic ꝓcedit̄. et videt̄ ꝙ veniale poſſit
remitti ſine ꝯtritiōe aliqua. q2. dicit Aug. q̄d
facit gutta aque in camino ignis hoc veniale
ī viro iuſto. ḡ ſtatim remittit̄ ſolo feruore cha
ritatis ſine ꝯtritōe aliqua. ℗. Per bn̄dictionē epāleȝ
et aquā bn̄dictā ꝛ multa alia dicunt̄ remitti venialia ḡ ſi
ne ꝯtritōe. ℗. Minima ꝯtritio ſufficit tollere om̄ia
mortalia. ḡ cū diſtātia infinita ſit inter veniale ꝛ morta
le nulla ꝯtritio requirit̄ ad tollēda venialia. Contra
ꝯtraria ꝯtrarijs curant̄ ḡ ad tollendā culpā delectōis venia
lis requirit̄ dolor ei ꝯtrius ℗. Sicut intrinſec⁹ pctm̄
cōmittit̄ ſic ꝛ delet̄ ſed nō ꝑ gr̄e infuſionē intrinſecā ḡ ꝑ
motū gr̄e intrinſecū ꝛ ſic ꝑ motū ꝯtritōis tollit̄ veniale
qui eſt mot⁹ gr̄e. ℞°. pctm̄ voluntariū nō dimittit̄ ſi
ne recordatiōne volūtatis. iō ad pctā om̄is volūtarij re
miſſionē requirit̄ volūtarij a pctō auerſio ſed h̄ dupl'r p̄t
eſſe. Quedā em̄ ſunt volūtaria oīno vt mortalia. ꝛ ī his
requirit̄ auerſio volūtatis ab eis in ſpeciali. quedā nō
vt venialia ꝛ in hijs ſufficit in generali. ꝛ quaſi implici
te. Ad. j. de gutta aque. dōm ꝙ in ferucnti motu cha
ritatis eſt culpe venialis deteſtatio implicita q2 ſi cogi-
taret tūc de eo deteſtaret̄ illud iō ꝑ talē motū remittit̄
veniale. Ad. ij. de bn̄dictōe epāli. dōm ꝙ hic ſpeciali
ter dicunt̄ remittere nō q2 remittāt ꝑ ſe ſ3 q2 hec ſunt ex
citatiua feruoris ꝑ que fit remiſſio. Ad. iij. de morta-
li dōm ꝙ l3 a pte auerſionis eſt ꝓportio aliqua. ꝛ iō q̄3
uis ad pcti venial' remiſſionē nō requirat̄ noua gr̄a q2
ei nō opponit̄. tn̄ requirat̄ aliq̄s nouus motus volūtatis
informatus gr̄a q2 ꝛ ſi gr̄am nō impediat tn̄ motū gr̄e re-
tardat. ꝛ iō motui gr̄e ſed nō gr̄e opponit̄.

DI. XVII

Hic oritur queſtio ꝛc.

Hic eſt triplex q̄ſtio. Prima d iuſti
ficatōe impij. Scda de ꝯtritōe. Ter
tia de ꝯfeſſione. Circa primū querunt̄
duo. Primo q̄ requirantur ad iuſtificationē impij.
Scdo de ordine coꝝ.

D primū ſic ꝓcedit̄. ꝛ videt̄ ꝙ gr̄e infuſio non
exigat̄ ad iuſtificationē impij. ſm̄ Aug. Ma
ius eſt iuſtificare impiū q̄3 creare celū ꝛ terrā.
in creatōe v̄o nullū mediū requirit̄ ḡ nec ī iu
ſtificatōe. ℗. Videt̄ ꝙ nō ſit neceſſari⁹ motus. li. ar.
in dcū. deus ſalomoni dormienti. infudit ſapiam. iij.

Reg.vi: ꝙ nō requirit motus li.ar. ad infuſionē ſapiē. ⁊
nec ad infuſionē grē. ℞. Uidet ꝙ nec requirat ꝯtritō
Lu.vij. remittunt ei pctā ⁊c. glo. Ardor charitatis in
ea rubiginē pctōꝝ ꝯſumpſit ergo ꝑ viam amoris de bo
no nō doloris de pctō iuſtificata fuit ℞. Uidet ꝙ nec
remiſſio culpe. effectꝰ ei nō cōuenerat ſue cauſe. ꝙ nec in
fuſio cā eſt remiſſionis culpe ꝙ ⁊c. Cōtra in illo ver.
pſal. ꝯmouiſti terrā. notant hec quatuor. Primo grē in
fuſio cū dicit cōmouiſti terrā. ſcdo ꝯtritō cū ſubiūgit cō
turbaſti eam. tertio pcti remiſſio cū addit ſana ꝯtritio
nes eius. quarto motus li.ar. in deū cum addit q2 com
mota eſt. ℞. ſicut i mutatōibꝫ naturalibꝫ actus acti
uoꝝ nō ſūt niſi in agēte ⁊ patiēte ſic etiā i moralibꝫ. In
qualibet quippe mutatōe ex pte agētis fit alicuiꝰ forme
repulſio ⁊ alteriꝰ introductio. In patiente vo reqrit du
plex diſpoſitio. vna ad expulſionē vniꝰ forme Altera ad
introductionē alteriꝰ. ſm hoc in mutatōe iuſtificatiōis
impij ꝯcurrūt quattuor. duo ex pte agētis. ſ. grē infuſio
et culpe expulſio. alia duo ex pte ſuſcipiētis motꝰ li.ar.
in deū ⁊ ꝯtritio de pctō. Ad.j. de grā. dōm ꝙ non eſt
ſile q2 creatio nihil ſupponit. idō in eo nō pōt aliqd cade
re mediū ſed iuſtificatio aliqd pſupponit. vel dōm ꝙ ſi
cut in creatōe eſt forma naturalis qua res creata eſſe for
maliter incipit ita ⁊ in recreatōe eſt forma gratuita ſiue
ſupnaturalis qua res creata incipit. bn̄ eſſe. ſ. ſm eē grē.
Ad.ij. dōm ꝙ nō eſt ſile q2 ſapia magis reſpicit intel
lectū ꝙ affectū grā vo ecōuerſo. vn̄ cum intellectꝰ cogi
poſſit. affectus vo non idō nō requirit ad ſapiam volun
tariā diſpoſitio ſicut ad grām. Ad.iij. dōm ꝙ illa cō
ſumptio itelligit quo ad reliqas culpe. nō ad culpā. vn̄
dōm ꝙ feruor charitatis ſemp hab; ſecū odium ꝯtrarij
Ad.iiij. de cā dōm ꝙ hoc verū eſt in cā et effectu vlr
ſe ꝯſeqntibꝫ ſicut pñtia ſolis ⁊ illūinatio aeris ſ; non
ſic ſe hab; remiſſio culpe ⁊ infuſio grē cum in ſtatu inno
cētie fuiſſet grē infuſio ſine remiſſione culpe.

D ſcdm ſic ꝓcedit. ⁊ videt ꝙ remiſſio culpe p
cedat infuſionē grē. in omi em motu receſſus
a termino a quo pcedit acceſſum ad terminū
ad quē vel tpe vt in motu ſucceſſiuo vel natu
ra vt in mutatōe ſubita. culpe autē remiſſio dicit receſ
ſum a termino a quo grē iſuſio acceſſus ad terminū ad
quē ergo ⁊c. ℞. Uidet ꝙ motus li.ar. pcedat grē infu
ſionē q2 motus li.ar. eſt diſpoſitio ad grām. diſpoſitio
vo naturalr pcedit formā. Cō. motꝰ nō eſt meritoriꝰ
niſi grā informatꝰ ꝙ grā pcedit. ℞. Uidet ꝙ cōtritio
pcedat motū li.ar. prius em eſt declinare a malo ꝙ facē
bonū ꝙ ꝯtritio de pctō pcedit motū li.ar. in dtū. Cō
motus li.ar. eſt motꝰ fidei motꝰ ꝯtritiōis eſt motꝰ pniē
fides aūt pcedit pniam ꝙ ⁊c. ℞. Uidet ꝙ culpe remiſ
ſio pcedat ꝯtritionē. ꝯtritio eſt actus vtutis actus vtu
tis nō egredit niſi a potētia purgata ꝙ pcedit purgata
potētia ⁊ ſic culpe remiſſio pcedit ꝯtritionē. Contra
ſi ꝯtritio nō pcedit ꝙ adultus iuſtificat nō ꝑ ꝯtritionē.
℞. In iuſtificatiōe impij hec quattuor. ſ. motus li.
ar. ꝯtritio infuſio grē et remiſſio culpe ſil ſunt tpe ſicut
in naturalibꝫ diſpoſitio q eſt neceſſitas marie forme in
troductio ⁊ alteriꝰ repulſio. nō m̄ ſil natā. nā prioritas et
poſterioritas ſm ordinē nate ad ordinē cāe ⁊ cāti aliq̄ mō
reducūt q2 principiū ⁊ cauſa idē ſm phm. vn̄ ſm diuer
ſum genꝰ cauſe vnū iſtoꝝ prius eſt alio ⁊ ecōuerſo. ſi
cut diſpoſitio que eſt neceſſitas materie eſt cauſa mate
rialis forme forma vo cauſa formalis neceſſitatis ma
terie ⁊ hoc nō poteſt dici qd motus li.ar. ⁊ ꝯtritio ſunt
priora alijs duobꝫ in genere cauſe materialis. alia vero
duo. ſ. grē infuſio ⁊ culpe expulſio ſunt hijs priora in ge
nere cauſe formalis. ⁊ iterū a pte diſpoſitionū prior eſt
contritio que remouet ꝓhibens in genere cauſe mate
rialis ſed motus li.ar. in genere cauſe formalis. ſimili
ter ex pte formarū prior eſt culpe remiſſio in genere cau
ſe materialis. ſed grē infuſio prior eſt in genere cauſe for
malis q2 culpe remiſſio eſt diſpoſitio ad grē infuſionē.
q2 vero agens generat ſibi ſile in forma ⁊ natura princi
paliter intendit introductōnem forme. ideo ſm ordinē
cauſe formalis eſt ordo ſm cauſam agentē et finalē. Et
per hoc patet ſolutio ad obiecta.

Circa ſecundū querū

tur duo. Primo vtrū de quolibet pec
cato debeat homo cōfiteri. Scdo de
quantitate ꝯtritōis.

D primū ſic ꝓcedit ⁊ videt ꝙ nō requirat ꝯtri
tio ſpecialis de ſingulis pctis. q2 ſimul fit in
eodē inſtanti de ſingulis pctis iuſtificatio. ſil
em ⁊ in eodē inſtanti nō pōt haberi de omībꝫ
ꝯtritio ſpecialis ergo ad iuſtificatiōe; nō requirit ſpecia
lis ꝯtritio. ℞. Si requirit ſpecialis. aut ergo ſufficie
ens de ꝙlibet aut nō ſi ſufficiēs ꝙ ad primā ꝯtritōe; aīn
alias fit iuſtificatio. ſi nō ergo ꝑ ꝯtritionē inſufficientē
fit iuſtificatio ℞. Contritio eſt de pctō in quantū eſt
dei offenſa ergo in rōe generali nō in ſpeciali ſingul oꝝ.
Contra. pſal. Lauabo ꝑ ſingulas noctes glo. ꝑ ſingu
la pctā ꝯſcientiā. ergo requirit ſpecial ꝯtritio de ſingul.
℞. Reqrit ſinguloꝝ ꝯfeſſio ſpecialis ergo ⁊ cōtritio.
℞. Contraria ꝯtrarijs curant ideo ſicut in quolibꝫ
pctō mortali eſt actualis auerſio volūtatis a deo ad pec
catū ita optet qd in remiſſione peccati mortalis ſit actu
alis ꝯuerſio a pctō ad dtū hec aūt auerſio appellaret cō
tritio Cōtritio em volūtatis manētis in pctō nō tollit
niſi ꝑ volūtatis fractionē omnimodā que appellaretur
ꝯtritio non tamen oportet qd in ipo inſtanti quo quis
iuſtificat conteratur de omnibꝫ peccatis in ſpeciali. q2
hoc eſt impoſſibile ſed ſufficit qd tunc in generali in ſpe
ciali vero ante vel poſt. Ad primū ſimul fit idem. di
cendū ꝙ ꝗ̄uis ſimul fiat iuſtificatio tamē ſucceſſiue fit
pparatio ad iuſtificationē. et ideo ꝯtritio in ſui principio
oportet qd ſit ſigillatim de omnibꝫ ſed in ſui fine cum
eſt gratia informata eſt ſimul. ⁊ ſic eſt de hijs que requi
runtur ad iuſtificationē impij. Ad ſcdm an ſit ſuffi
ciens aut non. dicendū ꝙ requirit ſufficiens de omībꝫ
generalibꝫ ad iuſtificatōe; ſm quā ēmittūt pctā ſ; ꝗ̄uis
ad preparationē in principio poſſit eſſe ſufficiens non ta
men ꝑ eam remittūtur pctā. Ad tertiū de offenſa. di
cendū ꝙ ꝗ̄uis ratio auerſionis ſit cōmunis tamē mo
dus auertendi eſt differens.

D ſcdm ſic ꝓceditur. ⁊ videtur. ꝙ cum cōtri
tio ſit maximus dolor qui poſſit eſſe Hiere.
vj. Luctū vnigeniti ⁊c. Glo. docet penitentē
quid debeat facere. nihil em dolentius mor
te vnigeniti ergo requirit dolor maximus ℞. Quan
tus eſt amor coniunctionis tantus eſt dolor ſepatōis
ſed anima magis debet diligere cōiungi deo ꝙ ꝓprio
corpori ergo magis debet dolere de eius ſeperatione.
Contra minimꝰ dolor cū grā ſufficit ad ſalutē ergo
non requirit maximus. ℞. Omnis dolor qui eſt ſub
iecti corruptiuus eſt immoderatꝰ ſed ſi reqreret maior
vel equalis dolor mortis eſſet ſubiecti corruptiuus er
go ⁊c. ℞. Uidetur ꝙ non requiratur maximus ſm
durationem confeſſionem vel ſatiſfactionē exteriorem
non ſemꝑ oportet durare ergo nec ſimile cōtritionē ſeu
dolorē interiorē. ℞. in contritione duplex eſt dolor.
vnus in volūtate qui non eſt aliud ꝙ diſplicentia pec
cati ⁊ in hoc cōſiſtit eēntia ꝯtritionis alter in ſenſuali

tate qui cauſatur ex primo dolore vel ſecũdum neceſſi-
tatem nature ex motu ſuperiorum viriũ que ſequũtur infe-
riores. vel ſecundum electionem prout voluntas ex-
citat dolorẽ in illis. Primus ergo dolor ſm intẽtionẽ
debet eſſe maximus in genere ſcilicet comparatione alio-
rum dolorum. q2 quãto aliquid debet magis placere.
tanto eius oppoſitum dicitur magis diſplicere. non ta-
men oportet ꝙ ſit maxim9 in ſpecie huius doloris ſicut
quilibet amor caritatis eſt maxim9 in genere ſed non i
ſua ſpecie. ſecũdum vero durationem oportet ꝙ ſit max-
imus q2 per totum tempus preſentis vite in habitu ſed
non in actu. In actu vero ſufficit ꝙ ſit quãdo homo re-
cordatur Unde hugo. deus quando abſoluit hominẽ
a vinculo pene ligat cũ vinclo ꝑpetue deteſtatõis. Secũ-
dũs vero dolor non oportet ꝙ ſit maximus intenſiue
tum q2 vires inferiores magis mouẽtur ex apprehen-
ſione obiectorum propriorũ q̃z ex redundantia ſuperiorum
viriũ. tũ q2 non requirit ad ↄtritionez de neceſſitate ſz
de perfectione nec extẽſiue. ne ſi nimis duret homo in
deſperationẽ labatur Ad. j. minimus. dicẽdũ quod
q̃uis ſufficiat minimus in genere doloris ſpiritualis
tamen maxim9 eſt reſpectu aliorum dolorum Ad. ij. dõ
ꝙ dolor ille ſpiritualis non eſt corruptiu9 ſubiecti. ſed
dolor ſenſibilis. eſt enim primus dolor in p̃te anime in-
corruptibilis Ad. iij. dicendũ ꝙ in electõne volũtatis
committitur peccatum ſed ſine ea nec in ope nec in ore ↄ-
mittitur et ideo oportet ꝙ ſemper deteſtatio peccati in vo-
luntate ne aſſentiatur peccato non ſit in opere vel ſmo-
ne. et ꝑpter hoc contritio debet eſſe perpetua non autem
ſatiſfactio et confeſſio

Irca tertium querũ-

tur duo Primo vtrum omnes ad con-
feſſionem teneantur Secundo cui ſit
confeſſio facienda

D. j. ſic proceditur ꝛ videtur ꝙ nõ teneamur
omnes ad confeſſionem quia quilibet debet
celare ꝛ non ꝓdere crimen proximi ſui ſed ma-
gis debet diligere ſe q̃z proximum. ergo magis
celare crimen ſuum. P. petr9 ꝛ magd. et alij plures
leguntur iuſtificati ſine ↄfeſſione. ḡ nõ eſt neceſſaria ad
iuſtificationem P. Confeſſio fit ad taxandũ penitẽ-
tiam ꝓ culpa ſz homo poſſet ſufficienter ſibi taxare pe-
nam ꝓ culpa ergo nec oportet alteri confiteri. Cõtra
bo. in li. de conſo. ſi operã medicantis expectas opor-
tet ꝙ vulnus detegas ḡ ad ſanationẽ ſpiritualis vulne-
ris detectio ẽ neceſſaria ergo et confeſſio. P. Confeſ-
ſio ꝛ contritio ꝛ ſatiſfactio diuiditur ſed omnes tenen-
tur ad ſatiſfactionem ꝛ contritionez. ḡ ꝛ confeſſionem.
R°. ad confeſſionem dupliciter obligamur. vno mo-
do ex iure diuino ex h ipſo ꝙ eſt medicina ꝛ ſecundum h
non oẽs tenent ad confeſſionem ſed illi tantũ qui poſt
baptiſmũ peccatum mortale incurrũt Alio modo ex p̃-
cepto iuris poſitiui. ꝛ ſic tenẽtur omnes ex p̃cepto eccle-
ſie edito in concilio generali ſub inno. tertio. quia q̃uis
homo poſt baptiſmũ naufragiũ mortale euadere poſſit.
nondum veniale q2 eſt diſpoſitio ad mortale. ſecundum
tamen alios non oportet ꝙ de veniali quis cõfiteatur
ſed vt ſe ſacerdoti repñtet ꝛ oſtendat ſe eſſe abſq3 con-
ſcientia mortalis Ad. j. de crimine ꝓximi dõ ꝙ ſicut
crimen proximi non debemus prodere niſi ei qui vult
et poteſt prodeſſe ita nec noſtrum Ad. ij. de petro. dõ
ꝙ puilegia ſp̃alia non faciũt legem cõmunem vel dicen-
dum ꝙ multa facta ſunt que non ſunt ſcripta. vnde po-
teſt eſſe ꝙ confeſſi fuerint peccata q̃uis non ſit ſcriptum.
Ad. iij. dicendum ꝙ magis eſt ordinatũ iudicari ab
altero q̃z a ſeipſo. vel dõ ꝙ in iudicio ꝓprio poſſet eſſe peri-
culum cũ homo nimis ſit ꝓpitius ſibi ipſi.

D. ij. ſic proceditur et videtur ꝙ ſufficiat con-
fiteri laico q2 non obligamur ad confitẽdum
niſi ex inſtitutione diuina. ſz inſtitutio diuina
non facit mẽtionẽ de ſacerdote. Ja. v. ↄfitemini
alterutrũ peccatã veſtra ḡ non eſt neceſſe confiteri ſacerdo-
ti. P. Videt ꝙ nec ſacerdoti ꝓprio quod quod ei determina-
te tenemur non eſt in noſtra electione. ſed aug. dicit qui
cõfiteri vult querat ſacerdotẽ qui ſciat ligare ꝛ ſoluere
ergo licet confeſſorẽ ſibi eligere. P. Aliqui ſunt q̃ nõ
habent ꝓprios ſacerdotes vt plani. ergo vel non tenent
cõfiteri vel non ẽ neceſſe confiteri ꝓprio ſacerdoti Cõ-
tra ſm iura nullus debet alterius ſubditũ ligare vel ſol-
uere ḡ nec debet eius ↄfeſſionẽ audire P. Soli ſacer-
dotes cũ ordinãtur accipiunt claues. ḡ ſoli habent po-
teſtatem ligãdi ꝛ ſoluendi. ergo eis ſolũ debet confeſſio
fieri ꝛ non laycis. R°. Ad effectũ aliquẽ duo reqriun-
tur ſcilicet potentia actiua in agente. ꝛ materia debita
in ſuſcipiente ideo ad effectũ ligandi ꝛ ſoluendi rq̃ritur
et poteſtas clauiũ que datur in ordine ꝛ materia debi-
ta ſcilicet ſubditus qui habet ex iuriſdictione vnde opor-
tet confiteri ſacerdoti ꝛ non niſi proprio. Sed ꝓprius
ſacerdos duplex eſt. vel ex iuriſdictione ordinaria ſicut
ꝓrochialis ſacerdos vel epĩs vel papa. vel ex iuriſdictiõe
delegata. ſicut ille cui committit poteſtatem audiendi
aliquis horum trium vel etiam legatus domini pape.

Ad primum dicendum ꝙ Jaco. p̃ſupponit ꝙ illis ſit
confeſſio facienda quibus data eſt poteſtas ligãdi ꝛ ſol-
uendi a chriſto ſcilicet a ſacerdotibus. Ad. ij. de aug.
dõ ꝙ hoc intelligitur de licẽtia data a ſacerdote ꝓprio.

Ad. iij. dicendũ de prelatis ꝙ conceſſum ẽ talibus a iu-
re confeſſores eligere illi vero quos eligunt in hoc caſu
ſuperiores eis ſunt q̃uis non ſimpliciter ſicut medicus
ab altero medico curat non inquãtum medicus ſz inq̃-
tum infirmus

DI XVIII.

Ic queri ſolet

Hic ẽ du-
plex queſtio Prima de clauib9. Se-
cunda de excomunicatione Circo pri-
mũ queruntur duo. Primo an eccle-
ſie date ſint claues regni celorũ. Se-
cundo de effectu clauium.

D. j. ſic ꝓceditur ꝛ videt ꝙ nõ ſint claues da-
te eccleſie. fruſtra dantur claues ad ap̃iẽdum
hoſtiũ quod ſp eſt apertum ſed hoſtiũ regni celo-
rum a paſſione domini ſemp ẽ apertum apo.
v. vidi hoſtium apertum in celo. ḡ fruſtra date ſũt claues
eccleſie ad ap̃iendũ hoſtiũ regni celorũ. P. Cuicũq3
aperitur celum clauditur infernum ꝛ ecõuerſo ſed eccle-
non dicit habere claues inferni ergo nec celorum. P.
maius eſt introduci in gloriam q̃z in gratiã ḡ cum ſolus
de9 habeat claues introducendi ad gratiam mlto ma-
gis ipſe ſolus habet claues introducẽdi in gloriã P.
multi hñt ſcientie donũ q̃ nec ſibi nec alijs nec ſibi poſ-
ſunt regni celeſtis aditũ ap̃ire ḡ ad minus ſcia ẽ clauis
regni celorũ Contra dictum eſt petro. ꝛ in petro cete-
ris apoſtolis ꝛ ſucceſſoribus. mat. v. ꝛ. xvj. tibi da. ḡ eccle-
ſia in prelatis ſuis vere habet claues ꝛ ẽ. P. omnis di-
ſpenſator debet habere claues eorũ que diſpenſat ſz mi-
niſtri eccleſie ſunt diſpẽſatores diuinorum. j. ad cor. iiij. ſic
nos exiſtimet homo ergo debet habere claues R° dõ
ꝙ clauis methaphorice accipitur hic ſicut. n. illud quo
auferrur obſtaculũ introitus in domuz dicitur eſſe cla-
uis in corporalibus ſic in ſpiritualibus poteſtas i qua

auffertur peccatum qđ eſt obſtaculum introitus in reg
num celorum dicitur eſſe clauis. Hec autem poteſtas
eſt triplex quedam auctoritatis que eſt in ſolo deo que
remittit peccatum per gratie infuſionem. Quedā excel-
lentie in xp̄o qui e peccatum remittit per meritū paſſiōis
Altera miniſterij in prelatis eccleſie qui peccatū remit
tunt p̱ miniſterium ſacramentoꝝ. qꝛ cū nullus ſibi
aperire valet. iō ꝯmiſſū eſt miniſteriū remittēdi pctā q̄
regnum celoꝝ aperiturꝫ eccleſie miniſtris ſed qꝛ remiſ
ſio peccati non debꝫ impēdi niſi dignis. ideo hūc actū
p̄cedit actus alius qui ē diſcernere inter dignos ꝛ indi
gnos peccati remiſſionē ꝛ ſecundū hunc duplicē actuꝫ
duplex eſt in eccleſia clauis non diſtincta in eſſentia po
teſtatis ſed ex comparatione ad actus diſtinctos ſicut
in iudice vna eſt poteſtas iudicādi que icludit duplicē
actum diſcernēdi in cauſe examinatione ꝛ abſoluendi
ꝛ ligandi p̱ ſnīe ꝯdempnationē ſeu abſolutionē. ad pri-
mum autē actū ordinatur clauis ſciētie. ad ſecūdū cla-
uis poteſtatis. Ad .i. dicēdum q xp̄s in paſſiōe remo
uit clauſuram primaꝫ generalem q̄ fuit p̱ peccati origi-
nalis traductionē ſꝫ tamē qlibet ad hec ſibi ꝓcurare po
teſt clauſurā p̄ticularē que ē p̱ peccati mortal' ꝓpriā cō-
miſſionē. Ad .ij. de iferno dō q eccīa hꝫ eaſdē claues
celi et inferni ſed denoīatur a fine principali ꝛ digniori
Ad .iij. dicendū q ſolus deus ad gratiā ꝛ ad gloriaꝫ
introducit p̱ modum agētis principalis ſꝫ tamē mini
ſter ſacramentorum introducit ad vtrumqꝫ p̱ modū a-
gentis inſtrumentalis Ad .iiij. dō. q ſcientia duplici
ter accipitur. vno modo habitꝰ cognitionis. altero mō
auctoritas diſcernēdi. primo modo non eſt clauis quā
uis hoc magiſter ſentire videatur. Secūdo mō ſic.

D ij. ſic ꝓcediťur ꝛ videť q nullo modo pote-
ſtas clauiū ſe extendat ad remiſſionē culpe.
mat. ix. qs poteſt dimittere peccata niſi ſolꝰ
deꝰ. et hoc idem oſtendiť ex multis auctori-
tatibus. ḡ poteſtas clauiū nihil operatur ad remiſſio-
nem culpe. P̄. Jero. dicit in littera q in abſoluēdis
peccatis idem o͞patur ſacerdos euāgelicus qđ olim ſa-
cerdos legalis in leproſis mūdandis. ſed iſte tantū mō
oſtendebat mūditiam nullo modo efficiebat. ḡ ꝛc. P̄
virtus finita nō poteſt in infinitū culpa vero mortalis
ꝛ pena eterna ē quodāmō infinita ergo. P̄. Videtur
q nec extendat ſe ad remiſſionē pene tp̄alis qꝛ poſt ab-
ſolutionē remanet penitens ligatꝰ ad penam tp̄alem ī
purgatorio vel in hoc mundo faciendā ergo. ꝛc. Cō-
tra dixit Jh̄s. di. ſu. io. xx. quoꝝ remiſeritiſ pctā. re. eis
ergo poſſūt peccata remittere P̄. Si nihil dimittit
de culpa nec de pena eiꝰ abſolutio nihil ꝓdē qđ ē falſū ḡ.
R̄o. dō q ad aliquid o͞patur virtus clauium diſpoſi
tiue ꝛ ad aliqđ effectiue. Diſpoſitiue quidem ad remiſſi
onem culpe ꝛ pene eterne. quia ſicut p̱ qđlibet ſacramē-
tum noue legis diſponitur quis ad gratiam ita virtu-
te clauium in penitētia penitens. vnde ſi aliquis inſuf-
ficienter ad gratiam ſuſcipiendā diſponereť in ipſa con
feſſione ꝛ ſacramētali abſolutione diſponeretur ꝛ grati
am ſuſciperet niſi obicē poneret ſi autē prius ſufficienē
fuiſſet diſpoſitus ꝛ gratiam obtinuiſſet in penitētia vir
tute clauiū copioſius munꝰ gratie reciperet ſicut ī bap
tiſmo quis recipit gratiam ſi ei obicem non ponit cum
añ nō recepit ꝛ ſi recepit copioſiorē recepit. operať autē
virtus clauiū effectiue ad remiſſionē alicuius partiſ pe-
ne purgatorie in qua abſolutione relaxatur. ꝛ ſecundū
hoc ſacerdoſ dicitur ligare ꝛ ſoluere quia aliquid de pe
na temporali remittit ꝛ ad reſiduū pene obligat deter
minatam penā taxando qui tamē in communi pene de
bitor erat. Ad primum mathei nono. dicendū quod
loquitur de remiſſione per modum auctoritatis non p̱
modum miniſterij Ad ſecundum dē. Jero. q idem
operatur ꝛ plus nam ille oſtendebat ſigno hic facto vť
ſecundū quoſdam dicendum q habebat preſbiter lega
lis virtutem mundandi a lepra corporali Ad tertiuꝫ
dicendum q finitum non poteſt agere in infinitū vt a-
gens principale ſed vt inſtrumentū principale agentis
infiniti ſic poteſt. Ad quartum. dicendū de pena re
manente. dicendum quod remanet ſed diminuta vir-
tute clauium que operatur ex ſuperhabūdanti merito
xp̄i qđ eſt annexū virtuti ſacramentoꝝ.

Jrca ſecundum tria

queruntur Primo an excōmunicatio
debeat fieri in eccleſia. Secūdo quis
poſſit excōmunicare Tertio de excō-
municatione cum excōicatis.

D primū ſic ꝓcediť ꝛ videť. q nullus debeat
ab eccl'ia excōicari cōio cū ſuffragioꝝ eccle-
ſie nulli pōt auferri iuſto ꝛ a nullo iniuſto po
teſt haberi ergo nullus ab ea pōt ſeparari ergo
nec excōicari P̄. In canonica iude dī q michael dia
bolum noluit maledicere vel excōicare ergo multomi-
nus hō hominē debet maledicere vel excōicare. P̄.
Non debet pena excedere culpā ergo ꝓ temp̱ali damno
vel iniuria nō debet quis excōmunicari. Cōtra. i. ad
Corin. v. Apl'us mandat corinthū fornicatorē excōica
ri ḡ ꝛc. P̄. Dn̄s p̄cepit incorrigibilē ſicut ethnicuꝫ et
publicanū haberi Math. xix. ergo debꝫ excōmunicari
R̄o. Dōm q iudiciū eccl'ie ꝯforme debet eſſe iudicio
dei. deus autē materialr' pctōres punit vt ad bonū eos
trahat. vno modo flagella immittendo. alio mō homi-
nē ſibi relinquēdo vt auxilijs ſubtractis quibꝫ impedie
batur a malo ſuā īfirmitatē cognoſcat ꝛ hūilis ad deū
redeat a quo ſuperbꝫ receſſit ꝛ quantū ad vtrūqꝫ eccl'ia
in excōicationis ſententia diuinū iudiciū imitať inq̄-
tum eñ a cōicatiōe fideliū ſep̱at imitať diuinū iudiciū
quo p̱ flagella caſtigat inq̄ntum autē a ſuffragijs ꝛ alijs
ſpiritualibꝫ ſep̱at imitatur diuinū iudiciū quo hoīeꝫ ſi
bi relinquit vt p̱ humilitatē ſeip̄m cognoſcens ad deū
redeat. Ad primū de ſuffragijs. dōm q duplex eſt cō
munio eccleſie. quedā interior p̱ charitatē. quedā exte-
rior p̱ eccleſiaſticaꝫ vnitatē ex qua contingit qđ eccleſia
intentionē ſuam dirigit ad omia membra ſibi vnita.
P̄. Nō poteſt auferri iuſto nec tradi iniuſto. ſcđa ve
ro pōt. ab hac vero fit ſep̱atō p̱ excōicationē nō a prima
Ad ſcđm dōm q nō eſt ſimile de michaele. qꝛ diabo-
lus eſt incorrigibil'. homo aūt nō Ad tertiū dōꝫ q in
damno tp̱ali eſt ip̄m exterius nocumentū ꝛ eſt pctm̄ no
centis ꝓpter primum nō excludiť quis a ſacris ſed ꝓpter
ſcđm nec cū ꝓpter ſcđm ſemp̱ qꝛ a leuioribꝫ penis eſt incipi-
endū ꝛ ad grauiores p̱ueniendū. excōicatio vero grauiſ
ſima pena eſt. vnde etiā ꝓ pctō mortali in inſtanti debꝫ
infligi ſed ꝓpter eius icorrigibilitatē. i. ꝓ cōtumatia. q̄ tri
pliciter ꝯtingit aut quando nō venit quis ad iudiciū vo
catꝰ aut veniēs añq̄ dꝫ diſcedit aut ſtās ſnīe nō obedit.
D ſcđm ſic ꝓceditur. ꝛ videť q quilibet ſacer-
dos poſſit excōicare ſubditū ſuuꝫ qꝛ quilibet
habet claues. actus vero clauiuꝫ eſt excōicare
ergo ꝛc. P̄. Maius eſt ſoluere et ligare in
foro penitētie q̄ in foro iudicij ergo cuꝫ ſacerdos poſſit
primū multo magis poteſt ſcđm. P̄. Videť q ſuſpēſus
et excōicatꝰ poſſit excōicare ꝛ abſoluere qꝛ retinent ordi
nem ꝛ iuriſditionē plus vero nō requiriť ad vtrūqꝫ actū
ergo ꝛc. Contra ligatus non poteſt alterum ſoluere
vel ligare tales vero ligati ſunt. P̄. Maiores pene

inflĩgere maioꝝ eſt iudiciũ non minoꝝ excõicatio. vero maxima pena eſt. ℞. Excõicatio ſequit̃ iuriſdictionẽ in foro iudiciali ⁊ ideo quicũq; habent iuriſdictionẽ habent ordinariã ſiue delegatã poſſunt de iure excõicare. Alij vo inferiores ſacerdotes nõ niſi ĩ caſib9 ſup̃ ſibi cõceſſis vel a iure vel a ↄſuetudine vel ab homĩe ſuſpẽſus aũt ⁊ excõicatus q̃uis hãc iuriſdictõez habeat de cõ habet cã ligatã nõ pot excõicare. Ad primũ acc' dicendũ ꝙ verũ eſt accidentalis nõ eſſentialis. Ad ſcdm dõm ꝙ q̃uis ſit maius non tñ tanta ſolẽnitas requirit̃ q2 ibi nulli fit p̃iudiciũ hoc fieri poteſt de facili. Ad tertiũ dõm ꝙ q̃uis habeant p̃tãtem iuriſdictõis nõ tamen executõz illa nãq; ſicut ab hoĩe dat̃ ſic tollit̃ ⁊ ligat̃.

D tertiũ ſic ꝓcedit̃ ⁊ videt̃ ꝙ ſꝑ ſit pctm̃ mortale excõmunicato cõicare ſcḋm iura ꝑ tali pticipatione ſi nõ deſiſtãt poſſunt homines pticipantes maiori excõmunicatiõe excõmunicari. ſed nullus debet excõmunicari niſi ꝑ pctõ mortali ergo ⁊c̃. P. Inno. iij. dicit ꝙ ꝑ metu mortis non debet homo excommunicato cõicare q2 magis debet homo omĩe periculũ ſubire q̃ʒ mortaliter peccare ergo excõicato excõicare eſt pctm̃ mortale. P. Qui excõicato ſcienter cõmunicat preceptũ eccleſie cõtemnit ergo peccat mortaliter. Contra pauci ſunt qui hoc obſeruent ducum eſt autẽ tantã multitudinẽ condemnare. P. Nullus poteſt abſoluere a mortali niſi habeat iuriſdictionẽ ſuper abſoluendũ: ſed poteſt abſoluere a participatione excõmunicationis quilibet ſacerdos ergo non eſt peccatũ mortale. ℞. Quidã dicũt ꝙ aliquis participans excõmunicato in verbo vel quocunq; alio modo niſi in caſib9 exceptis a iure peccat mortaliter. ſed q2 hoc videtur valde graue qḋ ꝑ vno leui verbo quis peccet mortaliter. Ideo alij ꝓbabilius videt̃ ꝙ non ſemꝑ peccat mortaliter. ſed ſolũ quando in crimine ſibi participat vel in diuinis vel in contemptũ eccleſie. Ad primum dicendũ ꝙ q̃uis participare ſimpliciter nõ ſit peccatũ mortale ſꝫ tñ participare ptinaciter pctm̃ mortale eſt q2 contemnit. Ad illud innocentij. dicendũ ꝙ loquit̃ de participatiõe diuinoꝝ vel dicendũ ꝙ nec etiã veniale metu mortis cõmitti debet. vnde hec cõditio. q2 nõ dicit tm̃ cauſam ſed exaggerationem ſiue aggrauationẽ.

Ad tertiũ dõm ꝙ ſi cõicat in contemptu eccleſie peccat mortaliter ſed nõ ſemꝑ ſic cõicat.

DI XIX

Oſtq̃ʒ oſtenſum eſt.

⁊c̃. Hic queruntur quinq;. Primo vtrũ ſacerdotis ſit ꝓpriũ habere claues. Scḋo vtrũ ſacerdos ve. le. habuit claues. Tertio vtrũ mali ſacerdotes heretici ⁊ ſciſmatici ⁊ excõicati claues habeant. Quarto vtrũ quilibet ſacerdos poſſit vti claue in quẽlibet. Quinto vtꝝ ſancti hoĩes qui nõ ſunt ſacerdotes habeant vſum clauiũ ligando et ſoluendo.

D primũ ſic ꝓcedit̃ ⁊ videt̃. ꝙ nõ ſoli ſacerdotes in no. te. habeãt claues. naʒ hoſtiarij hñt p̃tãtẽ ⁊ officiũ ĩdignos excludẽdi ⁊ dignos admittendi hoc aũt eſt officiũ clauiũ. P. Excõicare ⁊ ſoluere ad claues ptinẽt multi vo non ſacerdotes hñt p̃tãtẽ excõicandi ⁊ ſoluẽdi vt electi archidyaconi. et officiales ḡ ⁊c̃. P. Abbatiſſe hñt iuriſdictõẽ ⁊ cohabitationẽ ſuaꝝ monialiũ ḡ hñt p̃tãtẽ clauiũ. P. Aliqs nõ ſacerdos eſt maioris meriti aliquo ſacerdote ⁊ maioris ſcie cũ ḡ clauis p̃tãtis ex paſſione xp̃i oriat̃ cui ꝑ meritũ ↄformat̃ videt̃ ꝙ ſancti hoĩes q̃uis nõ ſacerdotes vtrũq; clauẽ hic pñt. Contra dic̃ Ambro. ꝙ eccl'ia in ſolis ſacerdotib9 hʒ claues ḡ non in alijs. P. Solis apl'is ⁊ coꝝ ſucceſſorib9 claues ſunt date ḡ ſolis p̃sbiteris q̃ ſunt apl'oꝝ ſucceſſores. ℞. duplex eſt clauis q̃dam eñi ſunt claues ordinis ꝑ quaʒ regnũ celoꝝ alicui apit̃. ⁊ iſta tm̃ eſt p̃sbiterꝭ ↄceſſa. alia eſt clauis iuriſdictõnis ꝑ quã aliqs admittit̃ ⁊ excludit̃ a regñ eccl'ie militãtꝭ et hec alijs q̃ʒ ſacerdotib9 eſt ↄceſſa. ſed q2 ꝑ regnũ eccl'ie militãtis ꝑuenit̃ ad regnũ eccl'ie triũphantis iõ hec non dr̃ ꝓprie clauis ſꝫ celi diſpoſitio ad ipam. Ad. i. de hoſtiarijs. dõm ꝙ p̃tãs hoſtiarij non eſt ad claudendũ vel apiendũ regnũ celoꝝ ſed materiale templũ p̃tãs etiã ei9 nõ eſt in diffiniẽdo vl' in iudicãdo ſꝫ in exequẽdo ad iudiciũ ſacerdotis. Ad. ij. de archidyaconis ⁊ offici. ⁊ hm̃oi. dõʒ ꝙ hm̃oi vt iã dictũ eſt hñt clauẽ iuriſdictõis que nõ dicit̃ ꝓprie clauis ſicut iam dictũ eſt ⁊ nõ clauẽ ordinis que ꝓprie ẽ clauis regni celoꝝ ꝑ quã ſubtrahit̃ pctm̃ qḋ eſt impedimentũ regni celoꝝ. Ad illud de abbatiſſis dõ ꝙ nõ hñt claues ad apiẽdũ regnũ celoꝝ ſꝫ actũ ſilẽʒ actui clauiũ. ſ. in correctõe tpali ⁊ diſciplina ſuarũ monialiũ ꝓpter piculũ cohabitatõis viroꝝ inter eas. Ad iiij. dõm. ꝙ hõ agit in ſacris nõ tãq̃ʒ actor ſꝫ ſicut miniſter ⁊ iõ nõ agit v̄tute ꝓprie ꝑfectõis. ſꝫ ei9 cui9 eſt miniſter ad miniſteriũ aũt deputat̃ aliqs ꝑ ordinẽ. vñ quãticũq; ſit meriti ſi ordine careat clauẽ p̃tãtis nõ habet. ſimilr̃ nec clauẽ ſcientie que nõ importat ſcientie habitũ ſꝫ auctoritatẽ diſcernendi vt dictũ eſt.

D ſecundum ſic proceditur et videtur quod ſacerdos legalis claues habuerit. clauis eñi eſt ſcientia diſcernendi ⁊ potentia iudicãdi vt dictum eſt diſtinctione precedenti. Sed ipſi habuerũt vtrunq;. ergo ipſi habuerunt claues. P. Habuerunt poteſtatẽ in populo fideliũ qui tunc erãt aut ergo temporalẽ aut ſpiritualem. Si temporalem. ḡ non diſtinguebatur poteſtas ſacerdotum et principũ quod falſum eſt. Si ſpiritualẽ. ergo habebãt poteſtatẽ clauium. P. Claues cõſequuntur ordinem ipſi vero habebant ordinem ſacerdotij. ergo ⁊c̃. Contra poteſtas clauiũ ordinatur ad aperiendũ regnum celorum. qḋ aperiri non potuit ante paſſionẽʒ chriſti ergo ſacerdos legalis clauem nõ habuit. P. Poteſtas clauiũ eſt ad remiſſionẽ peccatorum. epiſcopi vero nullam habebant poteſtatem in remiſſionem peccatorum quia ĩ ſacramentis que miniſtrabant non conferebatur gratia ergo. ⁊c̃. ℞. Dicendum quod clauis regni celoꝝ proprie dicitur que introducit ad. regn. ce. ſacerdos aũt legalis non hẽbat poteſtatẽ introducendi ad. re. ce. ſed introducendi ⁊ excludendi a templo terreno. qḋ figurabat. re. ce. iõ non hẽbat claues. ſꝫ ĩ eo figura clauiũ p̃ceſſit. Ad. j. clauis ẽ ſciẽtia. dõ ꝙ ħ intelligit̃ reſpectu dignitatis vel indignitatis quantum ad regnũ celoꝝ. ſacerdotes vo legales hẽbãt ſciẽtiã diſcernẽdi ⁊ potẽtiaʒ iudicãdi de dignitate ⁊ indignitate ingrediẽdi in tẽplũ materiale. Ad. ij. de p̃tãte ſup ꝓplm dõ ꝙ hẽbãt p̃tãtem ſpũaleʒ tñ ordinatã ad tẽplũ nõ ad regnũ celoꝝ q̃ʒ nõ hẽbant principes. Ad iij. d ordine dõ ꝙ claues ↄſequũtur ordinẽ nõ quẽcunq; ſꝫ q̃ deputat̃ ad ↄſecrationẽ corporis xp̃i ꝑ quẽ apit̃.

D. iij. ſic ꝓcedit̃ ⁊ videt̃ ꝙ mali ſacerdotes nõ hẽant claues q2 ĩ collatiõe clauiũ dictũ ẽ apoſtol'. io. xx. et hr̃ ordinãdis. accipite. ſſ. quoꝝ re. pe. re. ⁊c̃. ḡ ill' ſolis dat̃ p̃tãs remittẽdi pctã q̃ accipiũt. ſſ. P. Dicit. aug. ꝙ. ſſ. remittit pctã vl' ꝑ ſe ipm ꝑ colũbe mebra nõ ḡ ꝑ predictos ſacerdotes. P. rex ſapiẽs claues theſauri ſui nõ ↄmitit inimicꝭ ſuis. ḡ de9 claues celi nõ ↄmitit ſacẽdotib9 mal'. Cõtra malicia miniſtri nõ ĩpedit effectũ ſcri. ḡ nõ ĩpedit p̃tãtẽ clauiũ ĩ

miniſtratõe ſacrõꝝ. P̄. Bonitas miniſtri īcerta e: ergo nunꝗ̄ ꝑoſſet de abſolutõe certitudo aliqua haberi ℞°. Clauiū ptãs ꝯſequitur caracterē ordinis qui eſt ipſe caracter eum ergo in p̄dictis ſacerdotibꝫ nō deleaẜ caracter ꝓpter eoꝝ maliciā nec ptãs clauiū ſubtrahiẜ. ſ꜒ tum vſus clauiū ordinis dependat o ptãte iuriſdītõis in ſciſmaticis aut hereticis ⁊ excõicatis ptãs iuriſditio nis ſit ligata. ideo vſus clauiū in eis eſt impedit⁹. in ma lis aūt ſacerdotibꝫ ab eccl'ia nō p̄ciſis ptãs iuriſditõis non eſt ligata. ideo habēt liberū vſum clauiū. Ad pri mum Job. xx. dõm ꝙ dñs determinat ea que requirun tur non ſolū ad vſum ſimpliciter ſed ad vſum idoneū hec em̄ eſt intentio xp̄i ⁊ ep̄i ordinē cõferentis vt nō tm̄ exequatur officium ſed idonea exequaẜ. Ad ſcðm de Augu. dõm ꝙ loquiẜ de remiſſione idonea que requi= rit non tm̄ ptãtem miniſtri ſed bonitatē. Ad tertiū de rege dõm ꝙ nō eſt ſil'e q꜒ thezauꝝ regni terreni poſ= ſet inimicus diſtribuere regis inimicis ſ꜒ hoc nō poteſt fieri de theſauro regis eterni.

D quartū ſic ꝓcediẜ ⁊ videẜ ꝙ ſacerdos poſſet vti claue quā habet in quēlibꝫ hoīem. Clauis corꝑalis que op̄it ⁊ claudit ſeram vnam ſil'r claudit ⁊ ap̄it omnē ſerā ꝯſil'em. ergo multo= magis clauis ſp̄ūalis. P̄. Sacerdotiū no. te. eſt ꝑfe= ctius q꜒ ve. te. ſed ſacerdos ve. te. poterat vti ſua ptãte quā habebat diſcernēdi īter lep̄rā ⁊ lep̄rā īdifferēter in oīs. ergo multofortius ſacerdos euāgelic⁹ vti poteſt ſua ptãte in oīs. P̄. Ptãs clauiū in ſacerdotes de= ſcēdit ex illa auctoritate qua dixit accipite ſpi. ſan. quo de. pec. re. eis. ſed illud indeterminate dixit de omnibꝫ ergo habens clauē indeterminate poteſt ea vti in quoli bet. Contra ẜm iura nulli l꜒ ligare ⁊ ſoluere alienū ſubditū ergo ſacerdos nō poteſt vti claue in quēlibet. P̄. Ordinati⁹ d꜒ eſſe iudiciū ſp̄ūale q꜒ tp̄ale ſ꜒ iudiciū tp̄ale nō p̄t exerceri in nō ſubditū ꝗ̄ nec ſp̄ūale et ſic idē qð prius. ℞°. Ad vſū clauis in abſolutõe a pctõ du plex ptãs exigiẜ vna ordinis qua q̄uis efficiẜ diſpēſator ſacrī penitētie que eſt equaliter in oībꝫ ſacerdotibꝫ. Alte ra iuriſditõis qua penitēs efficiẜ debita materia diſpē= ſantis. ⁊ ideo ꝓpter defectū iuriſditõis quā nō habent ſacerdotes in oīs non poſſunt vti claue in omēs. ſed q꜒ ſolus ſummus pōtifex habet ptãtem iuriſditiõis in omēs ideo tam ipſe q꜒ is cui ipe cōmittit vti claue pōt in oīs Ad primū dõm ꝙ nō eſt ſimile q꜒ quelibet ſe ra eque eſt ꝓpria materia clauis illius ſed non ſil'r quili bet pctõr reſpectu clauis ſpiritualis. Ad ſcðm dõm. ꝙ nō eſt ſimile q꜒ ptãs illa erat ſolū ad vnū ꝑplm̄ et ad vnū templū ⁊ ideo non erat tanta diſtinctio ptãtis ne= ceſſaria. hoc vero ad ꝑpl'm. ⁊ ad templū toto orbe diffu= ſum Ad tertiū dõm ꝙ intelligiẜ de ptãte ordinis que equaliter ſe extendit ad oīs quantū eſt de ſe ſed ꝓpter defectū iuriſditõis nō poteſt exercere in oīs.

DI. XX

Ciendum eſt ꝙ tem

pus penitentie. Hic queruntẜ quattu or. Primo an aliquis in extremo vite ſue poſſit penitere Scðo an in fine vi te poſſit a quolibet ſacerdote abſolui. Tertio an poſ= ſit vnus ꝓ alio ſatiſfacere.

D primū ſic ꝓceditur. ⁊ videẜ. ꝙ nullus in ex tremo vite poſſit vere penitere Eccl'. xvij. dici tur viuus ⁊ ſanus ꝯfiteberis ſed nō valet cō feſſio niſi in vita ergo ſimiliter nō valet in ſa= nitate P̄. Aug. dicit. Si vis agere pniam qñ iā pec= care non potes pctā te dimiſerūt ſed non tu illā ſed om nia qui vere penitet pctā dimittit ergo in tali ſtatu non poteſt homo vere penitere P̄. Math. vj. clamabunt et nō exaudiā. dicit glo. ſera penitētia ergo ſerā peniten tiam deus nō exaudit ſed nulla magis ſera eſt illa que in morte incipit fieri ergo illa non exaudiẜ ergo non eſt vera. Contra Latro in fine vite penituit Lu. xxiij. et tamē ſtatim remiſſionē inuenit P̄. Ezech. .in qua cunq꜒ hora ingemuerit pctõr omniū iniquitatū ſuarū non recordabor amplius ergo etiā ſi in hora mortis ge muerit. ℞°. dõm ꝙ de pnia loqui poſſum⁹ dupliciẜ vno mō quantū ad rei veritatē ⁊ ſic poſſibile eſt hoīem in fine vite penitere. pōt em̄ tunc de pctō cōmiſſo dolere cum ꝓpoſito ꝯfitendi ⁊ ſatiſfaciendi. Alio modo quan= tum ad manifeſtationē ⁊ ſic veritas pnie in fine nō ma= nifeſtaẜ. Incertū eſt enī vtrū talis penitēs ex ſolo timore peniteat vel ex amore dei qui ad verā pniam reqriẜ ⁊ p̄= cipue cū difficile ſit vt hō cuius affect⁹ ſemꝑ fuit in pec catis in momento iuſticiam amplectatur. ſed qui apud homīes ſunt difficilia deo ſunt facilia. vñ ex eius gra= cia cōtingit interdū in fine vere penitere. Ad primū Eccl'. xvij. dicendū ꝙ ꝯfiteri in vita preceptū eſt: confite ri in ſanitate cōſiliū. Ad ſcðm dicendū ꝙ pctā dimit tere vel dimitti dupliciter diciẜ. vel quantū ad effectū vel ad affectū. Primo modo qui penitet in morte pec= cata dimittit ⁊ hoc ſufficit ad veram penitentiā. Scðo modo dimittiẜ ab eis. Ad tertiū dõm ꝙ penitentiā ſeram vocat que fit poſt mortē nō que in morte vel que fit ſolo timore pene non amore iuſtitie. nunꝗ̄ em̄ eſt ſe ra vera pnia vt dicit Aug.

D ſcð꜒ ſic ꝓcediẜ ⁊ videẜ ꝙ nō oīs ſacerdos poſſit in fine penitentē abſoluere. dicit enī au ctoritas ꝙ p̄ſbiẜ incōſulto ep̄o nō d꜒ penitētē recōciliare. ergo multo minus ſacerdos alie= nus ꝓprio incōſulto pōt hoc facere P̄. Qui ſic abſolui tur debet venire ſi euadat ſacerdotē ꝓpriū ⁊ ſe ei oſtende re. ergo nō videẜ eſſe ſufficiēter abſolut⁹. P̄. In arti= culo neceſſitatis ſicut lic꜒ alieno ſacerdoti baptiſare ita et layco. et ſimiliter eſt in pnia ſed in tali caſu laycus nō pōt abſoluere ergo nec ſacerdos alien⁹. Contra in ne ceſſitate corꝑali pōt quis vti re aliena inuito dño ergo magis in ſp̄ūali que maior eſt P̄. Diciẜ in littera ꝙ ſi p̄ſbiter penitentiā abnegauerit morientibꝫ reus aīma= rum erit ergo quilibet ſacerdos poteſt talibꝫ dare peni= tentie ſacramētū ℞°. Ad abſolutionē penitētis duo in abſoluēte requiruntẜ. ſc꜒ poteſtas ordinis et poteſtas iuriſditõnis. prima equaliter eſt in omnibꝫ ſacerdotibꝫ reſpectu omniū peccatoꝝ ⁊ peccantiū. ſed ꝙ ſecūda nō ſit equaliter ī omnibꝫ hoc eſt ꝓpter ſtatutū eccl'ie ſic ordi nātis ſed q꜒ neceſſitas nō habet leges. non obſtante tali lege ſtatuti in articulo neceſſitatis q̄libet ſacerdos ha= bet poteſtatē iuriſditõnis in abſoluendo alias non tm̄ a peccatis ſed etiā a ſentētijs excõicationis. Ad pri= mum de epiſcopo dicendū ꝙ verū eſt in caſibꝫ epiſcopo reſeruatis extra articulū neceſſitatꝭ In neceſſitatis aūt articulo in hijs ⁊ ī alijs cōſulto ꝓprio ep̄o ⁊ ſacerdote po teſt penitentē abſoluere. Ad ſcðm debet venire dicen dum ꝙ verum eſt ꝓ abſolutione ſibi facta notificanda non requirēdo ad excõmunicatorē ſimiliter debet veni re pro recipiendo mandato eccleſie non ꝓ abſolutione Ad tertiū dicendū ꝙ non eſt ſimile q꜒ nō eſt tante ne ceſſitatis penitentia ſicut baptiſmus eo ꝙ baptiſm⁹ to= taliter a pena liberat nō autem abſolutio clauium ideo nulla poteſtas requiritur in miniſtro illius ſicut in mi= niſtro huius.

D tertiū ſic ꝓcedit̄. ⁊ videt̄. ꝙ penitens in fine vite nō ſuſtinebit penā purgatorij. poſt hanc vitā pena purgatorij excedit omnē penā hui⁹ mundi vt habet̄ in litterra ſed pn̄a ad q̄ȝ tenet/ur penitens non eſt tanta q̄nte ſunt multe pena huius mundi ꝗ ſi punit̄ in purgatorio punit̄ plus debito et ſic fit ei iniuria ꝑ. Omē pcm̄ pōt ī hoc mūdo expiari ꝑ penas inflictas patienter toleratas ſed mors eſt maxi/ma penaruȝ ergo ſi penitēs eam patienter ſuſtineat per eam totalr̄ expiat̄. ꝑ. Judiciū ſacerdocis qd̄ fit cla/ue nō errante deus cōfirmat ſed aliq̄n ſacerdos debita diſcretiōe adhibita ꝑ quā error clauis excludit̄ iniungit minorē pniam q̄ȝ ſit ꝯdignū ergo videt̄ qd̄ ſi pniam ex/pleat ad min⁹ in tali caſu penā in purgatorio nō patiet̄ ꝓpt̄ ꝓuectuȝ ignorantia eū excuſare videat̄. Contra. Juſticia diuina exigit vt pcm̄ vel a deo vel ab hoīe puniat̄ ſed nō eſt punitū ſufficiēter pcm̄ ab hoīe qui decidit in fine penitēs ergo punit̄ a deo. ꝑ. Nullus ex ſua ne/gligentia debȝ ꝯmodū reportare ſed ſi nō puniret̄ talis in futuro reportaret cōmodū de negligētia pnie dilate ꝗ ⁊c̄.

R°. Dōm ꝙ culpa ꝑ penā ordinat̄ inq̄ȝtuȝ ꝑ eā ad ordinē iuſticie reducit̄. Juſticia autē in quadā equalitate ꝯſiſtit. Vn̄ cuilibet culpe determinata pena debet̄ vbi ꝗ ꝯceptā aliquo mō fuerit expiata nō ſeruaret̄ ordo diuine iuſticie niſi eam pctōr nō ſuſtineret ꝯtritio aūt peītētia ⁊ abſolutio ſacerdotis ſunt expiatiua pene ſcḋm aliq̄ȝ determinatā q̄ntitatem vn̄ oportet ꝙ illud qd̄ ſupē penitens in hac vita vl̄ in alia ſuſtineat. Ad. j. homo non debet plus. ⁊c̄. dicēdum. ꝙ quamuis pena purgatorij non ſit in hoc mundo debita tamen eſt in alio ſicut eadem culpa ſcḋm diuerſum forū grauius punit̄ in vna ꝓuincia q̄ȝ in alia ⁊ maior ei pena debetur Ad ſecundum dicendum ꝙ pena mortis naturalis cū ſit debita naturaliter peccato originali non ſatiſfaciat ꝓ peccato actuali ſed pena mortis illate pro deo ſiue collate poſ/ſet ſatiſfacere Ad. iij. dicendū ꝙ etiam in caſu illo penitens poſt hanc vitam penam ſuſtinet cum pena ſibi debita ꝓ peccato non ſit totaliter expiata nec per ꝯtritionem nec ꝑ abſolutionem nec per ſatiſfactionem ꝑactā clauis autē q̄ȝuis in impoſitiōe ſatiſfactionis nō errauerit ſcḋm iudicij equitateȝ errauit tām. ſecundū rei veritatē nec ignorātia excuſat a reatu peccati ꝓteriti ſȝ futuri

D. iiij. ſic ꝓceditur ⁊ videt̄ ꝙ nullus poſſit ꝓ alio ſatiſfacere. ij. cor. v. dicitur. omēs nos iuſtificari oportȝ ante tribunal xp̄i vt referat vnuſquiſq̄ȝ ꝓpria corporis ⁊c̄. ergo non aliena ꝑ. iij. ſunt ꝑtes pnitētie ſed non poteſt hō ꝯteri aut cōfiteri ꝓ alio nec ſatiſfacere ꝑ. Quādo quis ſuſcipit ſatiſfactionē ꝓ aliquo ille cui⁹ ſatiſfactio ſuſcipit̄ anteq̄ȝ ali⁹ ſatiſfaciat decedēs aut punit̄ ꝓ peccatis illis aut non. ſi nō ꝗ ante ſatiſfactionē debitā ſaluat̄ ſi ſic ꝗ idē pcm̄ bis punitur. ſi alius poſt ſatiſfactionē impleat Contra. gal̄. vj. dicit̄ alter alteri⁹ onera portate ergo vnus poteſt alterius onera portare ꝑ. Plus poteſt caritas apud deū q̄ȝ homines. ſȝ caritas hūana poteſt alterius debitū ſoluere ꝗ multo magis diuina R. penitētia ꝓpter duo iniungitur. ſ. ad ſoluēdū debitū culpe ꝓterite ⁊ preſtandū remedium future. ſecundo mō non poteſt aliqs ꝓ aliquo ſatiſfacere q꞉ ꝑ maceratōȝ carnis vnius nō macerat̄ caro alteri⁹. ſed primo mō poteſt duȝmodo ſatiſfaciēs ſit in caritate q꞉ poteſt ita penitētiam ꝑficere ſicut ille cui iniūgitur. ſȝ q꞉ iniūgitur nō tantuȝ ad ſoluēdū debitū ſed ad ꝓſtandum remediū vt dictuȝ eſt ideo non debet vni⁹ ſatiſfactio ꝓ alio recipi niſi de/fectus aliquis appareat ī penitentie ꝑ quā ſit impotēs ad ſatiſfaciendū Ad. j. dicendū ꝙ ꝓpria hoīs du/pliciter dicunt̄. Aut ꝓprie quādo ipſemet facit aliquid aut interpretatiue q̄ facit alius ꝓ eo. Ad. ij. dō ꝙ ſic in articulo neceſſitatis poteſt quis ꝓ alio ſatiſfacere ſic ⁊ ꝯfiteri. vt ſi ipſe nō poſſet loqui. vel dō ꝙ non ē ſimile q꞉ verecūdia quam quis ſuſtinet in cōfeſſione eſt maxima ꝑs ſatiſfactionis non aūt ſic verecūdaret̄ hō ſi ꝑ aliū cōfiteret̄ ſicut ſi ꝑ ſe. pena aūt tāta poteſt ab alio ꝑſolui ſicut a ſeipſo. Ad. iij dicēdū ꝙ q̄ȝdiu non eſt ſolutū debitū ꝑ alterum oportet quod ꝑ ſeipſū ſoluat ⁊ ſi poſtea ſoluat̄ ꝑ alterū ꝓdecit ſoluēti ī ſatiſfactōȝ pctōꝝ ꝓprioꝝ.

DI XXI

Olet etiam queri.

Hic q̄rūt̄. iiij. Primo an ſit purgatoriū Scḋo an ꝑ penaȝ purgatorij remittat̄ pcm̄ veīale Tertō an ꝑ cōfeſſionē generalē. Quarto vtrū in q̄libet caſu hō teneatur celare ea que ſub ſigillo confeſſionis habȝ

D. j. ſic ꝓceditur ⁊ videt̄ ꝙ purgatoriuȝ non ſit. Apo. xiiij. dicit̄ Beati mortui qui in dn̄o mo. amo. iā dicit ſpi. vt requi. ergo illis qui in dn̄o moriuntur nō manet aliqs locus penalis purgatorius ſed nec illis qui in domino nō moriuntur ꝗ poſt hanc vitā nō ē aliquis loc⁹ purgatori⁹ ꝑ. Deus eſt ꝓnior ad remunerandū bona q̄ȝ ad puniēduȝ mala. ſed pctōres ꝓpter aliqua bona que fecerunt nō retardāt̄ a pena ꝑ. Greg. Qualis q̄ſq̄ȝ exit hinc talis ī iudicio ꝓn̄tabitur ergo ſi exit non purgabit̄ vſq̄ȝ ad diē iudicij ſed nec poſt. ꝗ non eſt locus purgatori⁹ aīarum ꝑ. Ignis purgatorius durior eſt q̄ȝ quicq̄d in h̄ ſeculo penaꝝ videre aut ſētire aut cogitare quis poteſt : vt aug. dicit. ſed peccato pnitentis debet̄ aliqua pena in hac vita ergo ſi in purgatorio punit̄. punietur vltra ꝯdignū. Cōtra. aliq̄ decedūt hinc ſine culpa ꝓpt̄ ꝯtritionē habitam ⁊ tn̄ cū debito pne ꝓpter ſatiſfactionē inpletam. aut ꝗ illā penam ſoluēt ⁊ ita reſtat poſt hāc vitam locus purgatori⁹. aut non. ⁊ ſic ꝑit diuina iuſticia. ꝑ. Apoſt. dicit. j. ad. cor. iij. ꝙ qui edificat lignum fenum ſtipulam ſaluus erit ſic tm̄ q̄ſi ꝑ ignem. ſed non ꝑ ignem inferni q꞉ ad iſtuȝ non ſequitur ſalus. ꝗ purgatorij R. Purgatoriuȝ ponere neceſſarium eſt ex diuina iuſticia q̄ non dimittit pcm̄ impunitum q꞉ ſcḋm aug. aut deus aut homo punit peccatum. cum ergo morientis peccatum in hac vita non fuerit ſufficiēter punituȝ oportet poſt hanc vitam puniri ſed non in inferno q꞉ ꝯtingit talem decedere in gratia que non compatitur ſecum penam infernalem. ergo neceſſarium eſt eſſe purgatorium Ad primum dicendum ꝙ loquitur de laboribus in operando non in patiendo. Ad. ij. dicendum ꝙ verum eſt quantū eſt de ſe impedimētū aūt ꝯtigit ex parte noſtra nam bona facta cum mortali non ſunt vere bona ſed mala facta cum charitate vere mala ſunt Ad. iij. dicendum ꝙ illud intelligitur de charitate predominante non de quacunq̄ȝ. in iuſto vero ſemper predominatur caritas. ī peccatore vero īiquitas Ad. iiij. dicendum quod pena purgatorij erit grauiſſima ꝓpter condicionem patientis ſn̄ licȝ anime que eſt principium ſentiendi pena enim que ſuſtinetur in locis ſenſibilibus ē plus afflictiua. vnde non ſequitur ꝙ aliquis puniatur per eam vltra condignū. quia ſecundum diuerſum forum vel diuerſam conditionem patientis taxat̄ diuerſa dignitas pene.

D. ij. ſic ꝓcedit̄ ⁊ videt̄ ꝙ veīalis culpa ꝑ purgatoriū nō tollat̄ ſup illud. j. Jo. v. ē pcm̄ ad mortē. glo. qd̄ ī hac vita n̄ corrigit̄ fruſtra de illo p⁹ mortē venia ſpat̄. ꝗ nulla culpa poſt

hanc vitã remittiꝛ. ℗. Modica pena cũ gratia ſufficit delere oẽm penã veialẽ ꝗ mlto forti⁹ pena morꝫ cũ gra.

℗. Quod eſt hominibꝫ mors hoc eſt angelis caſus. ſꝫ angelis poſt caſum nulla culpa remittiꝛ ergo nec hominibus poſt mortẽ. ℗. Facilius eſt in culpã cadere qꝫ a culpa reſurgere. ſed non pñt hoĩes poſt hanc vitã cadere in aliquã culpã ergo nec reſurgere ab aliqua culpa.

Contra Greg. ꝛ Aug. dicũt. ꝙ pctã grauia non dimittunꝛ in futuro ſed leuia aut ergo hoc intelligiꝛ q̄ ad culpã aut quo ad penã ſi quo ad penã ꝯtra grauiũ pena dimittiꝛ in futuro. ſi quo ad culpã ergo alique culpe remittunꝛ in futuro. ℗. Contingit aliquẽ iuſtũ decedere cũ culpa veniali aut ꝗ purgaꝛ ꝛ ſic aliqua culpa ſibi delebiꝛ aut cum culpa veniali ſaluabiꝛ aut ꝓ ſua culpa veniali damnabiꝛ quoꝝ vtrunqꝫ eſt impoſſibile ergo ꝛc.

℞⁰ Dõm ꝙ circa hoc eſt duplex opinio Quidã em̄ dicunt qꝺ in morte qꝺlibet veniale deleꝛ qꝛ corruptio concupiſcẽtie eſt cauſa venialis. in morte aũt tolliꝛ hec cauſa in electis iõ tolliꝛ veniale. Sꝫ qꝛ hoc ẽ ꝯtra auctoritatem ſctõꝝ dicentiũ venialia dimitti poſt hanc vitã. Ideo aliꝗ dicũt verius quod in purgatorio pctã venialia dimittunꝛ ꝛ hoc ſic manifeſtaꝛ. Gra em̄ nõ de ſe tolliꝛ veniale qꝛ ſꝫm eſſentiã ei non opponitur ſine alterius adiutorio. vel intrinſeco vel motu li. ar. qꝺ nõ ẽe poteſt hanc vitã qꝛ nõ eſt meritori⁹ talis motus vel extrinſeco vt virtute ſacri que interius opaꝛ ad venialis deletõeꝫ vt pꝫ in dormiente qui ſi poſt deſideriũ baptiſmi cõmittat aliquid veniale ante dormitationẽ ꝛ in dormiẽdo baptizareꝛ virtute baptiſmi ꝯſequiꝛ remiſſionẽ venialis q̄zuis aũt deſit ſacr̃m poſt hanc vitã tam̄ aliqd loco eius põt delere pctm̄ ꝛ ſic pena purgatorij vt extrinſecus cooꝑans p̄ſuppoſita gra debet veniale volũtate ſic gre ꝯformari te q̄zuis nõ auxiliãte vt quidã dixũt. Aliꝗ vero dicunt ꝙ q̄zdiu aliquis eſt in ſtatu vie aliter poteſt mereri qꝛ in purgatorio homo aliqualꝛ eſt in ſtatu vie qꝛ adhuc nõ recepit ꝓ meritis. iõ aliqualꝛ põt mereri ꝛ ſi nõ premiũ eſſentiale tam̄ premiũ accidẽtale. ſ. accelerationẽ ꝛ ita remiſſionẽ venialis. Ad. j. de glo. Ro. v. dõm ꝙ ſꝫm textus ꝓprietatẽ glo. intelligẽda eſt. vñ loquiꝛ de mortalibꝫ que requirũt ſimplr aſſenſum voluntatis in ſui ꝑpetratõe nõ de venialibꝫ que nõ ſiꝛ eꝫ aſſenſum requirũt qꝺ ex textus de mortalibꝫ loquiꝛ. Ad. ij. dõm ꝙ modica pena volũtaria nõ naturalis ſufficit naturalibꝫ cũ nõ morimur ſꝫ mors pena eſt naturalis nõ volũtaria. Ad. iij. dõm ꝙ vba Dam̄. intelligũꝛ quo ad remediũ pnĩe nõ quo ad expiatõeꝫ ꝑ modũ pene que in hominibꝫ eſſe põt qui cum gra decedũt nõ aũt in demonibꝫ ergo gra carent. Ad. iiij. de caſu. dõm hoc verũ ẽ de reſurrectione que fit conatu ꝓprio et p̄terea veniale peccatũ ꝓprie non eſt caſus.

D tertiũ ſic ꝓcediꝛ. ꝛ videꝛ ꝙ ꝑ ꝯfeſſionẽ generalẽ que fit in prima ꝛ cõpletorio ꝛ miſſa non deleanꝛ venialia quia hmoi ꝯfeſſio ſacr̃m nõ eſt cũ fiat frequenter nõ ſacerdoti. ergo non habet virtutẽ delendi pctã. ℗. Per cõfeſſionẽ generalẽ qua rõe deleꝛ vnũ eadẽ rõe aliud ergo frequẽter poteſt eẽ hõ ꝛ ſine omĩ pctõ etiã veniali. ℗. Videꝛ ꝙ nõ deleat pctã mortalia oblita nam ſi ſufficeret ea delere ergo nõ eſſet cõferenda ad memoriã reducta ſed hoc eſt falſum ergo nõ delet ea. Cõtra ꝯfeſſio ꝛ abſolutio generalis in eccl'ia nõ fit fruſtra ergo delet pctã quotridiana cõmiſſa. ℗. Qui ꝯfiteꝛ vere qꝺcũqꝫ fit ſine fictiõe confiteꝛ ſed qui non eſt fictus ꝯſequiꝛ effectũ ſacri. ergo talis ꝯſequiꝛ remiſſionẽ omniũ pctõꝝ ſuoꝝ qui eſt effectus ſacri. ℞⁰. dõm ꝙ ꝑ actũ charitatis cui venialia opponunꝛ qꝛ vel cum impediũt vel retardant remittunꝛ venialia ſpecialꝛ ſi in earũ deſtructionẽ feraꝛ. cum ꝗ cõfeſſio generalis exñtis in charitate ſit actus ꝓcedens ex charitate et in venialiũ deletionẽ feraꝛ. iõ ꝑ cõfeſſionẽ generalẽ pctã venialia dimittunꝛ. Ad primũ non eſt ſacr̃m. dõm ꝙ cõfeſſio generalis qñqꝫ eſt ſacralꝛ. qñqꝫ fit de omnibꝫ pctĩs ſigillatim ſacerdoti. ꝛ hoc ad remiſſionem venialiũ q̄ztum ad culpã ꝛ penã valet ex tribꝫ. ex cõtritõe ꝯfitentis. ex orõne ſacerdotis. ex vi clauiũ. Qñqꝫ aũt non eſt ſacramẽtalis qñ fit ſimul de oĩbꝫ publice in eccl'ia ꝛ tunc habet efficatiã ex duobꝫ primis. ꝛ nõ ex tertio ꝛ ꝓpter hoc etiã nõ ſubiungiꝛ poſt talẽ cõfeſſionẽ abſolutio. ſed ſolũ orõ. ſ. miſereaꝛ. Ad ſcõm dõm ꝙ frequenter homo põt eſſe ſine pctõ nõ m̃ dſu nec certitudinaliter. vñ nõ põt illud aſſerẽ. Ad tertiũ dõm ꝙ ratõ qua in ꝯfeſſione generali pctã obſolita dimittanꝛ eſt qꝛ deus nõ requirit ab hoĩe plus q̄z poſſit pctã autem oblita ꝯfiteri ſpecialꝛ nõ eſt in ptãte hoĩs ſed generaliter tm̄. iõ ꝑ ꝯfeſſionẽ generalẽ deus pctã abſoluta dimittit ceſſante aũt impotentia reqriꝛ ſpecialis ꝯfeſſio in eo vero qui reducit ad memoriã ceſſat iam impotẽtia ꝛ ideo requiritꝛ ſpecialis confeſſio.

D quartũ ſic ꝓcediꝛ. ꝛ videꝛ ꝙ nõ homo ſemꝑ debeat celare ꝯfeſſionẽ qꝛ dicit Bern̄. ꝙ ꝓ charitate inſtitutũ eſt ꝯtra charitatẽ militare nõ debet. celatio ꝯfeſſionis ꝓ charitate inſtituta eſt. ergo in caſu quo militat ꝯtra charitatẽ celari nõ debet ſi quis ergo ꝯfiteaꝛ damnum qꝺ alteri ꝓponit facere celari nõ debet. ℗. Ad celandũ ꝯfeſſionẽ teneꝛ quis ex p̄cepto eccl'ie ergo p̄cepta eccl'ie ꝯtrario abſoluiꝛ ergo qñ eccl'ia p̄cepit vt quicũqꝫ tale crimen ꝓdat vel ꝓdere dꝫ. ℗. Aliqñ ꝯtingit excõicare omẽs q̄ nõ dixerint cogi. ad iuramẽtũ dicẽ vitatẽ ꝗ ſi nõ dixerit cũ ſciat excõicatus erit aut piurus ℗. Contingit ꝙ aliqs ꝯfeſſori audiẽs pctm̄ alio mõ ſcit. ſi ergo ꝯfeſſio reuelari nõ debet videꝛ qꝺ nec ſic dicere poſſit. nec etiã de licẽtia ꝯfitẽtis. qꝛ cõfitens nõ põt dare licentiã faciẽdi ꝯtra preceptũ dei vel eccl'ie. Contra dicit hec auctoritas ꝙ nullo modo debet reuelare etiã ꝓ graui ſcandulo ℗. decꝛ de pnĩa ꝛ. re. dicit. caueat ſacerdos ne verbo vel oꝑe vꝛ q̄uis alio modo ꝓdat. aliq̄ꝫ tinnus peccator. ℞. dõm ꝙ ſicut in omni ſacro qꝺ extrinſec⁹ agiꝛ eſt ſignum eius qꝺ agitur intriſecus. ita ꝛ in penitẽtie ſacramento. cuꝫ ꝗ deus pctm̄ ſe intrinſec⁹ ſibi ꝑ ꝯtritionem ſubijciẽs tegat. ſacerdos autẽ ſit loco dei extrinſecus iam tenetur celare peccatũ ſubijciẽtꝫ ſe ei ꝑ ꝯfeſſionẽ extriſec⁹. Ad primũ d. B. dõ ꝙ q̄zuis aliqñ videtur militare cõtra charitatẽ priuate ꝑſone non m̄ cõtra caritatẽ eccl'ie publicẽ qꝛ per occultatiõeꝫ homines ad cõfeſſionem magꝫ trahunꝛ ꝛ ſimplici⁹ pctã ꝯfitentur. Ad. ij. dicendũ ꝙ ſicut cõfeſſio de iure diõ eſt. ita celatio confeſſionis. vnde ad cõtrariũ non poteſt homo cogi vñ tanq̄z violator ſacramenti ꝛ precepti nam peccat qui reuelat. Ad. iij. dicẽdum ꝙ non ligaꝛ per excomunicationẽ vel iuramẽtum niſi ad illa q̄ ſcit vt homo nõ vt deus. Ad. iiij. dõ ꝙ quidam dixerunt ꝙ illud ꝑ cõfeſſionẽ audit⁹ tenetur ſacerdos celare ꝛ ſi ante confeſſionem vel poſt tum alias ſciat. Quidam vero dixerunt ꝙ claudit id qꝺ prius erat ſcitũ non aũt ſi cõtingat poſtmoduꝫ idem ſciri ſed vtrumqꝫ iuſticie repugnat quia per hoc ꝛ iuſtũ iudiciũ et verum teſtimonium impediretur. ꝛ ideo aliꝗ verius dicunt ꝙ quantum eſt ex vi ſacramenti non tenetur celare quod alias ſciuit. ſiue ante ſiue poſt. ſed tamen propter ſcandalum vitandum non debet dicere niſi neceſſitas immineat. nec tamen debet dicere ſe ꝑ confeſſionem h ſcire. Et ſic patꝫ quod de licentia cõfitẽtis pꝫ h dicere ex h ipõ ꝙ eũ licẽtiat facit eũ alio modo ſcire

DI. XXII

Dm multis auctoritatibus ꝛc. Hic queruntur quattuor Primo vtrum dimiſſa peccata redeant. Scḋo vtrum pctā cōmiſſa poſt recidiuū ſint ꝯfitenda. Tertio quid ſit res ꝛ ſacramentum in penitētia. Quarto de inſtitutiōe ſacri pnīe.

D primū ſic ꝓcedit. et videt. ꝙ pctā mortalia redeant q̄ꝫcum ad culpā. delectio culpe eſt effectus immediat⁹ grē. ſed remota cauſa immediata remouet effectus. ergo cum remoueat gratia ꝑ recidiuū remouet effectus grē ergo ꝛc ꝑ. Videtur ꝙ redeant q̄ꝫtum ad reatū pene. ponat ꝙ aliquis ꝯtrit⁹ ꝛ ꝯfeſſus tamē debitoꝝ pene peccati remiſſi cadat et decedat cōſtat qḋ ſolā illā penā ſed nō niſi in inferno pena aūt infernalis fuit debita pctō mortali p̄terito ergo redit pctm̄ mortale q̄ꝫtum ad reatū pene. Videtur qḋ veniale redeat. pctā venialia inter debita computāt in orōne dn̄ica que ſpecialiter ꝯtra venialia valet. ſed in littera dicit qḋ vniuerſum debitū requirit ab eo qui recidiuat ergo venialia etiā redeūt. ꝑ. Dicit hic rabanus qḋ non ſolū pctā que homo poſt baptiſmū egit imputabunt ei ſed etiā originalia q̄ ei ad penā i baptiſmo ſunt dimiſſa ergo ꝛc. ℞. dḋm ꝙ cum pctā ſint tria. ſ. actus macula. ꝛ reat⁹. planū eſt qḋ pctā dimiſſa q̄ꝫtū ad actū redire nō poſſunt. Dicunt non quidā qḋ ꝑ qḋlibet pctm̄ ſequens redeunt q̄ꝫtū ad maculā ꝛ reatū. Quidā vero qḋ non ꝑ qḋlibet pctm̄ ſequens ſed ꝑ quattuor que in his verſibꝫ ꝯtinentur. Fratres odit apoſtata ſit ſpernitq̄ꝫ fateri. Penituiſſe piget priſtina culpa redit. Sed vtrūq̄ꝫ inconueniens. cum eīm macula ſit deleta ꝛ reatus ſit dimiſſus abſolute ꝑ pniam p̄cedentē non pōt macula vel pctm̄ redire niſi cauſa ꝓpria iteret que fuit actus q̄ iterari nō pōt. Et iō dḋm eſt ſm alios qḋ ſimplicit peccata dimiſſa nō redeūt ſed ſm quid rōe ingratitudinis ꝓut recidiuās beneficio prioris abſolutionis ingratus eriſtit et tanto magis quanto maiora ſunt ei dimiſſa et ſic q̄ꝫtitas p̄cedentiū pctōꝝ in recidiuo quodāmodo iteratur nō ſm cōmenſurationē ſed ſm ꝓportōꝫ hec tm̄ ingratitudo nō eſt ſpeciale pctm̄ ſed quedā circūſtācia cōſequens recidiuū. Ad primū dḋm ꝙ duplex eſt cauſa quedā educēs tm̄ effectū in eſſe. quedā nō ſolū inducēs ſed etiam ꝯſeruans. de ſcḋa habet veritatē. qꝛ deſtructa cauſa deſtruit effectus non de prima. Ad. ij. dḋm ꝙ ꝑ accidens. ſ. ꝓpter recidiuuꝫ cui debet pena infernalis non qꝛ ſm ſe pctō preterito pena infernalis debeatur ſicut ptꝫ de veniali. Ad. iij. dḋm ꝙ non redit veniale q̄ꝫtum ad debituꝫ ꝙ ſibi ſm ſe debeat ſed q̄ꝫtum ad effectū qḋ facit recidiuū dignū maiori pena poſt ſui dimiſſionē. Ad. iiij. de originali dḋm ꝙ raban⁹ intelligit peccatū originale redire q̄ꝫtū ad effectū ingratitudinis qꝛ poſt eius remiſſionē recidiuās magis eſt deo ingratus nō vt ꝓpter ſe redeat debitū pene qḋ ſibi ante dimiſſionem debebatur.

D ſcḋm ſic ꝓcedit et videt ꝙ recidiuās teneat priora pctā ꝯfiteri de quibꝫ prius ꝯfeſſus fuit qꝛ ingratitudo eſt pctm̄ grauiſſimū cū ꝑ eam alia pctā redeant ideo eſt ꝯfitenda ſed nō cōfitetur niſi ſimul alia pctā ꝯfiteantur ex quoꝝ remiſſione ꝯſurgit ingratitudo ergo recidiuans oportet qḋ priora pctā confiteat. ꝑ. Per ꝯfeſſionē debet ſacerdoti manifeſtari q̄ꝫtitas culpe ſed q̄ꝫtitas pctōꝝ p̄us dimiſſorum quodāmodo manet in pctō illo quo quis recidiuat ergo ille qui ꝯfitet hmōi pctm̄ debet ꝛ ꝯfiteri om̄ia precedētia ꝑ. Cōtingit aliquā do aliquē poſt ꝯfeſſionē pctā añ pniam recidiuare ꝑ recidiuū aūt mortificat p̄cedens ſatiſfactō ꝛ ſeq̄ns mortua redditur ḡo ꝓpter p̄ora pctā cōfiteri ꝓpter penitenciā recipiēdaꝫ. Cōtra Naum. j. dicit nō iudicabit deus bis in idip̄m ergo de peccatis de quibꝫ eſt quis ſemel iudicat⁹ in ꝯfeſſione nō oportet qḋ iterū iudicet. ꝑ. In decre. dicit de nō neceſſe eſt vt quis ſemel. ſacerdotibꝫ ꝯfeſſi ſum⁹ denuo cōfiteamur ſed lingua cordis nō carnis apud verū iudicē ei ꝯfiteri debem⁹ ergo idem qḋ prius. ℞°. Circa hec ſunt tres opiniones. Quidā eīm ſic diſtinguūt aut eniꝫ quis recidiuat ante ſatiſfactionē pactā ꝛ ſic tenet ſpecialiter ꝯfiteri aut poſt. et ſic aut ꝯfitet cōfeſſori eidem aut alteri. ſi eidē habet memoriā p̄cedentē pctōꝝ et ſic nō reueretur ꝯfiteri in ſpeciali. Sed cōtra hoc eſt qꝛ nō redeunt pctā p̄cedētia niſi ꝑ ingratitudinē ergo ſm ſe nō ꝯfitēda ſunt. homo eīm nō tenet ꝯfiteri pctm̄ qḋ nō habet. Ideo aliȷ̄ dicunt ꝙ nō ꝓpter ſe ſed ꝓpter cautelā futuri peccati ſunt iterū ꝯfitenda in generali. ꝛ aliq̄ñ alia in ſpeciali ꝓut neceſſariū eſt ad manifeſtatōꝫ cauſe peccati ꝑ qḋ recidiuat vt determinata ſatiſfactio ſibi iniūgatur ne iterū recidiuet. Sed ꝯtra hoc eſt qꝛ aliquādo nullū pctm̄ p̄cedens eſt cauſa pcti ꝑ qḋ recidiuat. ꝑ. Multo melius ſcit quis vitate pctm̄ futurū ꝑ induſtriam ꝓpriā q̄ꝫ ſacerdos ſatiſfactionē ſciat iniūgere ad vitandū pctm̄. ꝑ. Sic ſequeretur ꝙ om̄s pronitates ad quas quis patitur teneretur confiteri. Et ideo aliȷ̄ verius dicunt qḋ cum pctā p̄cedentia nō maneant niſi q̄ꝫtū ad ingratitudinē qꝛ ſm ſe dimiſſa ſunt ingratitudo autē nō trahit in aliud genus ſpecialis peccati. ideo nec ſm ſe ꝯfitēda ſunt nec ipa ingratitudo ſm quā redire dicunt. Ad primū ingratitudo ꝛc. dḋm ꝙ verū eſt quo ad quid in q̄ꝫtum ꝑ eam redeunt. ſed qꝛ ꝓut hic accipitur eſt circūſtancia nō addens ſpeciē nouaꝫ peccati ideo confitenda non eſt. Ad ſcḋm dḋm ꝙ verum eſt de q̄ꝫtitate culpe que ꝯſurgit ex noua ſpecie peccati non de quātitate que eſt de circūſtantȷ̄s quibuſcūq̄ꝫ. Ad tertiū ꝑ recidiuū ſatiſfactio ꝛc. dḋm ꝙ verū eſt. qꝛ ꝑ penitenciā opa mortificata reuiuiſcūt iō nō opꝫ qḋ poſt pniam de recidiuo ſatiſfactio facta in charitate iteret. ſꝫ qꝛ opa mortificata nō reuiuiſcūt. iō ꝑs ſatiſfactōis facta in mortali opꝫ qḋ iteret ſecū atȷ̄bꝫ que ſupra d. xv ſunt dicta.

D tertiū ſic ꝓcedit. ꝛ videt. ꝙ exteriora pnīa nō ſit ſacrm̄ interioris. qꝛ ſm Hu. ſacrm̄ eſt materiale elementū extrinſec⁹ oculis ſuppoſitum. ſed pnīa exterior nō eſt elementū materiale ergo nō eſt ſacrm̄. ꝑ. Videt ꝙ interior pnīa nō ſit res hui⁹ ſacri. qꝛ res nō ē cā ſigni ſꝫ econuerſo. ſꝫ pnīa interior eſt cauſa exterioris nō econuerſo. ergo nō eſt res eius. ꝑ. Videt ꝙ nec pctōꝝ remiſſio ſit res hui⁹ ſacri qꝛ res habꝫ ſiſitudinē cum ſigno ſed pctōꝝ remiſſio nō habet ſiſitudinē cum ꝯfeſſione aut ſatiſfactōne. ſꝫ nō eſt res coꝝ. Contra eſt qḋ mgr dicit in lra. ℞. Sicut in baptiſmo ablutio exterior eſt ſignū caracteris interioris caracter aūt non eſt ſignū ablutionis interioris ſed res exterioris. ita ꝛ in penitencia deteſtatio peccati exterior que fit ꝑ ꝯfeſſionē ꝛ abſolutionē eſt ſignuꝫ deteſtationis interioris. ꝓut habet ꝓpoſitū ꝯfitēdi ꝛ ſatiſfaciēdi annexū ſm arbitriū ſacerdotis que eſt res exterioris et ſignū remiſſiōis interioris. Ad primū dḋm ꝙ materiale elem̄ntū accipit generalr ꝑ q̄libet re ſēſibili ſiue ſit ſb̄a ſiue accidēs ꝛ hm̄oi ſunt act⁹ exterioris pnīe. Ad ſcḋm dḋm ꝙ q̄ꝫuis ita ſit in ſacr̄is que cōſiſtūt in materia exteriori tm̄ in ſacr̄is que ꝯſiſtunt in actu hoīs ꝯuenit aliter qꝛ actus hoīs interior eſt cā exterioris: ſed interior ꝛ exterior ſunt cā remiſſionis interius pctōꝝum.

Ad.iij. dõm ꝙ penitentia exterioꝛ tum ex parte ↄfitẽtis in pctã exterius abicit tum ex pte abſolutõis q̃ ea remittit habet ſilitudinẽ cum remiſſione pctõꝝ.

Ad quartũ ſic ꝓcedit͛ ꝛ videt͛. ꝙ ſacr̃m pnĩe non ſit ab inſtitutiõe. Statim poſt pctm̃ fuit pnĩa ergo ante õmnẽ legẽ ſcptã ḡa lege naturali ꝛ ſic ſit ab inſtitutõe. ℞. Si eſt inſtituta. aut ḡ in ve.le. aut nõ. ſi in ve.le. ſacris nõ fiebat remiſſio pctõrum. ſi in no. contra xp̃s nõ legit͛ inſtituiſſe pnĩam niſi qñ dixit agite pnĩam Math. iiij. tunc aũt pnĩam nõ inſtituit q: eadẽ rõne Johẽs inſtituiſſet qui prius h̃ pdicauit ḡ ꝛc. ℞. Pnĩa nõ ſolũ eſt ſacr̃m ſed virtus. virtus aũt non eſt ab inſtitutõe ḡ nec pnĩa. Contra õme ſacr̃m ẽ ex inſtitutõne ſignificãs vt dicit Hug. Pnĩa vero eſt ſacr̃m no.le. cum efficiat id qd̃ figurat ḡ eſt inſtituta in no.le. ℞. Sacr̃m pnĩe p̃cipue ↄſiſtit in ↄfeſſione pctõꝝ vt in eo qd̃ eſt materiale in ea ꝛ abſolutõne ſacerdotis vt in eo qd̃ ẽ formale ĩ ea. ſ; in ve.le. inſtituta ſũt. ergo pnĩe ſacr̃m inſtitutũ eſt in no.le. R°. dõm ꝙ circa pnĩam eſt tria ↄſiderare ſc; actũ pnĩe interiorẽ ꝛ actũ aliquẽ exteriorẽ ꝛ modũ determinatũ in vtroq; quo ad primũ pnĩa eſt a le. nature ſiue inſtitutõis. quo ad ſm̃ ẽ a le. Moy. que p̃cipiebat ꝓ pctõ aliqua ſacrificia exteriora facere quo ad tertiũ eſt inſtituta in no le. que p̃cipit ↄfeſſionẽ ꝛ ſatiſfactionẽ ad arbitriũ hoĩs. Ad hoc aũt vltimo habẽt qd̃ ſit ſacr̃m. ſ. ſignũ ꝛ cã remiſſionis pctõꝝ.

Ad primũ. Statim poſt pctm̃ ei⁹. dõm ꝙ h̃ verũ de pnĩa nature. non de pnĩa ſacramẽto niſi accipiat͛ ſacr̃m cõiter nõ ꝓprie. Ad ſcõm dõm ꝙ deus inſtituit in no.le. ꝑ ſeipm̃ quidẽ q̃ꝫtum ad id qd̃ eſt formale in pnĩa nõ ptãtem remiſſionis pctõꝝ dedit Math. xvj. ꝛ Ro. xx. Per apl̃os q̃ꝫtũ ad id qd̃ materiale eſt ex pte nr̃a. ſ. qñ ꝑ iacobũ p̃ceptũ ↄfeſſionis ꝓmulgauit q̃ꝫuis dicãt aliq̃ qd̃ q̃ꝫtum ad vtrũq; xp̃s ꝑ ſe inſtituerit. Ad tertiũ nõ ſolũ eſt ſacr̃m ꝛc. dõm ꝙ vtrũq; eſt ſed nõ ſm̃ idem. nã put dicit actũ tm̃ ſic ꝑtinet ad virtutẽ put ↄcernit modum determinatũ qui cõſiſtit in ſignando ꝛ cauſando eſt ſacramentum.

DI. XXIII

Reter premiſſa ꝛc.

Hic querunt͛ quattuoꝛ. Primo de ip̃o ſacr̃o. Scdõ de adminiſtratõne ipius. Circa primũ q̃runt͛ tria. Primo de materia eius. Scdõ de forma. Tertio de effectu.

Ad primũ ſic ꝓcedit͛ ꝛ videt͛ ꝙ oleũ oliue nõ ſit materia huius ſacr̃i q: hoc ſacr̃m immediate ordinat ad ĩcorruptõꝫ. ſ; incoꝛrupcio ſignificatur ꝑ balſamũ qui in criſmate ponit͛ ḡ criſma eſt ↄueniencioꝛ huius ſacr̃i materia. Videt͛ ꝙ nõ opteat eſſe oleũ ↄſecratũ q: h̃ ſacr̃m habet vnã ſctificationẽ in vſu ꝑ formã verboꝝ ḡ ſupfluit alia ↄſecratio ſi ad materiã ipſius fiat. ℞. Videt͛ ꝙ nõ oporteat materiã hui⁹ ſacramenti eſſe ↄſecratã ꝑ ep̃m q: dignioꝛ eſt materie ↄſecratio in ſacr̃o eucharistie q̃ꝫ in hoc ſacr̃o. ſed in euchariſtia materiã ſacerdos põt ↄſecrare ḡ in hoc ſacr̃o. Cõtra in alijs vnctionib; materia ꝑ ep̃m ↄſecrat͛. ḡ ita deb; eſſe in iſta. R°. Hoc ſacr̃m ꝑ modũ cuiuſdã medicationis ꝑhet͛. iõ materia eius debet eſſe apta medicatiõi huĩoi aũt eſt oleũ. ideo ↄgrue hoc ſacr̃m ĩ oleo eſt inſtitutũ. ſed q: nõ habet ex vſu xp̃i ſicut aliqua alia ſacr̃a q̇bus xp̃s eſt vſus vt baptiſm⁹. ideo oleũ ſctificari debuit vt ex ſanctificatõe efficatiã h̃ret q: ſm̃ Hu. ſacr̃m ex ſanctificatõe eſt cauſans gr̃am vt aũt ſacerdotalis ptãs ab ep̃ali deriuari oſtendat͛. oportet materiã ab ep̃o ↄſecratam eſſe. Ad.j. dõm. ꝙ incoꝛrupcio gloꝛie eſt huĩoi ſacr̃i res ſignata ſed nõ ↄtenta. ꝛ hanc nõ oportet ꝑ materiã ſacr̃i ſignare ſ; tm̃ rem ↄtentã que eſt nitoꝛ ↄſcientie ꝑ oleũ ẽ ſignificat⁹. odoꝛ aũt fame ſignificat⁹ ꝑ balſamũ non eſt neceſſari⁹ morienti ſed viuenti. vñ ĩ criſmate ꝛ nõ in oleo infirmoꝝ balſam⁹ admiſcet͛. Ad.ij. dõm ꝙ p̃ma eſt ad p̃paratõnẽ materie ſacr̃i. ſcd̃a ad effectus eius cauſatõꝫ. Ad.iij. dõm ꝙ nõ eſt ſile q: ſacr̃m euchariſtie ↄſiſtit in ip̃a materie ſanctificatõe ſiue ↄſecratõe veri coꝛpis xp̃i nõ aũt in vſu eius. ecõuerſo aũt eſt de h̃ ſacramẽto q: ↄſiſtit in vſu fideliũ ſiue coꝛpis miſtici non materie ↄſecratiõe q̃ꝫtum aũt ad coꝛpus xp̃i veꝝ nullus oꝛdo eſt cõtra ſacerdociũ. Jdeo in ſacr̃o euchariſtie ep̃s materiã nõ ↄſecrat. ſed q̃ꝫtum ad coꝛp⁹ xp̃i myſticũ ep̃alis oꝛdo eſt ſupra ſacerdotalẽ ideo ĩ ſacr̃o extreme vnctõnis epiſcopus materiã conſecrat.

Ad ſcdm̃ ſic ꝓcedit͛ ꝛ videt͛. ꝙ hoc ſacr̃m nõ habeat aliquã formã. forma tradenda eſt ab inſtitutoꝛe ſacr̃i ſed ab xp̃o ꝛ ab apl̃is eius non eſt huius ſacr̃i aliqua forma tradita. ḡ hoc ſacramentũ nõ habet aliquã formã. ℞. videt͛ ꝙ forma hui⁹ ſacr̃i nõ ſit dep̃catiua ſed pocius indicatiua. omĩa eñ ſacr̃a no.le. habent certũ effectũ. ſed certitudo effectus nõ exprimit͛ in formis ſacr̃oꝝ niſi ꝑ oꝛationẽ indicatiuã ḡ deb; eſſe forma huius ſacr̃i. ℞. In formis ſacr̃oꝝ deb; exprimi intẽtio miniſtri ſ; intẽtio nõ exprimitur niſi per oꝛationẽ indicatiuam ergo ꝛc. ℞. In quibuſdã eccl̃ijs dicunt͛ huĩoi ꝟba in collecta huius ſacr̃i vngo hos oculos oleo ſanctificato in no.p. ꝛc. ergo hec eſt forma huius ſacr̃i que eſt indicatiua. Contra forma ſacr̃i ab oĩb; obſeruat͛. ſed ꝟba p̃dicta nõ dicunt͛ ſm̃ ↄſuetudinẽ omniũ eccl̃iaꝝ ſed tm̃ ꝟba dep̃catiua. ſ. per iſtã vnctionẽ ꝛ ſuã piiſſimã miam indulgeat tibi deus quicq̇d deliq̇ſti ꝑ viſum ꝛc. ergo forma hui⁹ ſacr̃i eſt oꝛatio dep̃catiua. R°. dõm ꝙ quidã dicũt hoc ſacr̃m nõ h̃re aliquã formã ſ; hoc non põt eſſe q: ſignificatio materie determinatur ad effectũ ꝑ formã verboꝝ. vñ in q̇libet ſacr̃o no.le. neceſſaria eſt aliqua forma ꝑ quam fiat qd̃ figurat. forma aũt huiuſmõi ſacr̃i ſpecial͛r in oꝛõe ↄſiſtit ꝓpter tria. Primo ꝓpt͛ ↄditionẽ ſuſcipiẽtis q̇ cũ ſit infirmus indiget alioꝝ p̄cibus iuuari. Scdõ ꝓpter mortem imminentẽ ꝑ quam homo ponit͛ extra foꝝ eccl̃ie et ſolius dei ĩ iudicio relinquit͛ ꝛ iõ ei ꝑ oꝛacionẽ cõmẽdat͛. Tertio ꝓpter effectũ hui⁹ ſacr̃i qui ↄtritionẽ p̃ſupponit q: eſt de eſſentia ſacr̃i ſine qua hoc ſacr̃m ſuũ effectũ conſequi nõ põt vñ ad eam impetrandã eſt opus oꝛatõne.

Ad.j. forma ſacr̃i debet ꝛc. dõm ꝙ duplex eſt opinio q̇dam dicunt ꝙ hoc ſacr̃m ꝛ alia ſacr̃a immediate ſunt a xp̃o inſtituta qd̃ nõ videtur cõueniens q: cum ſacr̃a ex inſtitutiõe efficatiã habeant a ſolo xp̃o inſtitui poſſunt cuius ꝟtute op̃ant͛. Et ideo alij dicunt ꝙ hoc ſacr̃m inſtitutũ eſt ab apl̃is eius ſm̃ vtroſq; forma vel a xp̃o vel ab apl̃is eſt deriuata q̃ꝫuis nõ ſit in canone ſcripta. mlta eñ facta ſunt que ſcripta nõ ſunt. Ad.ij. ptꝫ ſolucio ex dictis. Ad.iij. dõm ꝙ ꝑ iſtũ actuꝫ qui ponitur in forma. ſ. ꝑ iſtã ſanctã vnctionẽ ſatis exprimit͛ intentio. Ad.iiij. dõm ꝙ ꝟba p̃dicta non ſunt forma ſed diſpoſitio ad formã in q̃ꝫtum intẽtio miniſtri determinat͛ per ꝟba illa ad actũ ſacr̃i. ꝛ iõ moꝛe quarũdã eccleſiarũ p̄mittunt͛ ad formam.

Ad tertiũ ſic ꝓcedit͛ ꝛ videt͛. ꝙ extrema vnctio nõ valeat ad remiſſionẽ pctõꝝ. Ad hoc eñ ꝙ ꝑ vnũ poteſt effici aliud nõ exigit͛ ſed in eo q̇ extremã vnctionẽ accipit req̇rit͛ pnĩa ad peccatoꝝ remiſſionẽ. ergo ꝑ extremã vnctionẽ nõ dimittit͛ pctm̃. ℞. Videt͛ ꝙ ſanitas coꝛꝑalis nõ ſit effectus huius ſacr̃i. omne eñ ſacr̃m eſt medicina ſpũalis ſed ſpiritualis medicina ad ſpiritualẽ ſanitatẽ oꝛdinatur ſicut

coꝛpoꝛalꝭ ad coꝛꝑale ergo ſanitas coꝛꝑalis nõ eſt effect⁹ huius ſacramẽti ¶ Efficatia huius ſacramẽti nob oſtenditur. ia.v. ſed ibi non attribuitur ſanationis effectus vnctioni ſed oꝛatõi dicit.n. oꝛatio fidei ſanabit infirmũ. ergo coꝛꝑalis ſanatio non eſt effectus huius ſacramẽti Contra ſacramẽta no.le. ſignãdo efficiũt ſed baptiſmus ꝑ ablutionez coꝛpoꝛalẽ q̃ꝫ exterius facit ſignat et efficit ſpiritualem ergo ⁊ extrema vnctio ꝑ ſanatõz coꝛꝑalem quã exteri⁹ efficit ſignificat ⁊ cauſat ſpiritualem ℞ᵒ dicendũ ꝙ ſicut effectus baptiſmi eſt interioꝛ ablutio a peccatis qꝛ ſacramentũ illud ꝑ moduz ablutionis confertur ita effectus huius ſacramẽti qḋ ꝯfertur ꝑ modũ medicatõis eſt ſanatiõ que fit diuina virtute principaliter quidem ſpũalis que cõſiſtit ſecundum quoſdam in remiſſiõe peccatoꝛum venialiũ quia moꝛtalia dicũt añ eſſe purgata ꝑ penitentiam ⁊ .ſcḋm alios ṽo in amotione reliquiaꝝ peccati vt hõ plenarie purgatus ad gloꝛiã admittatꝭ. Secũdario vero coꝛpoꝛalis que etiã ſpiritualẽ ſignificat ſed hoc nõ ſemꝑ fit ꝑ ſacramentum ſed ſolum quãdo expedit ad principalem effectum Ad.j. dḋ quod q̄uis ſine actuali perceptione penitẽtie poſſit haberi effectus penitẽtie ſiue ꝑ aliud aliquod ſacramentũ non tamen ſine ꝓpoſito penitẽtie ideo nec ꝑ hoc nec ꝑ aliud ſacramentum ꝑ quod remittitur peccatum ex ꝯñti ꝓpter collationẽ gratie que ꝯfertur in eo cum qua non poteſt eſſe peccatũ excluditꝭ ſacramentum penitentie. Ad ſecundum dicendum ꝙ verũ eſt ꝑ ſe ſed et conſequẽti põt oꝛdinari ad ſalutẽ coꝛpoꝛalem ꝓut expedit ſanitati ſpirituali. Ad tertium dicendũ ꝙ oꝛatio illa eſt foꝛma huius ſacramẽti vt dictum eſt. ſacrm̃ autem ex ſua foꝛma habet efficatiã ideo hoc ſacramentũ virtute oꝛationis predicte nõ tantuz ſpiritualiter ſed coꝛpoꝛaliter aliquando ſanat.

Irca ſecundũ querũtur.iij. Primo quis ſit miniſter hui⁹ ſacramẽti. Secundo cui debeat ꝯferri Tertio vtrum debeat iterari

Ꝺ.j. ſic ꝓceditur et videtur quod layc⁹ poſſit hoc ſacramẽtum conferre qꝛ h̃ ſacramẽtũ habet efficatiam ex oꝛatõe vt dicit. Ja. ſed oꝛõ layci quãdoqꝫ eſt accepta a deo ſicut ſacerdotis ergo poteſt hoc ſacramentũ conferre ¶ Uidetur ꝙ dyaconi poſſint qꝛ ſecũdum dyo. dyaconi habẽt virtutem purgatiuam. ſed hoc ſacramentũ inſtitutũ eſt tantum ad purgandũ ab infirmitate mentis ⁊ coꝛpoꝛis g̊ dyaconi poſſunt conferre ¶ Uidetur ꝙ ſolus epiſcopus poſſit qꝛ hoc ſacramentum vnctione ꝑficitur ſicut ⁊ confirmatio ſed ſolus epiſcopus poteſt confirmare g̊ ſolus poteſt hoc ſacramẽtum conferre. Sed contra ꝙ dicit Jaco. inducat pꝛeſbiteros eccleſie ergo ſufficiens miniſter huius ſacramenti eſt pꝛeſbiter ℞ᵒ. Triplex eſt actus hierarchicus ẜm dyo.ſ. ꝑficere illuminare ⁊ purgare. Primus ꝑtinet ad epiſcopum qui ꝑficit ꝑ verbuꝫ dei p̄dicationẽ ⁊ ponendo aliquẽ in ſtatu ꝑfectionis. Secũdus ad pꝛeſbiteros qui illuminãt ꝑ ſacramentoꝝ adminiſtrationẽ. Tertius ad dyaconos qui purgant per impedimẽtoꝝ remotionem a ſacramẽtorum perceptione qꝛ autẽ layci non ſunt exercentes ſed recipientes actiones hierarchicas. adminiſtratio aũt ſacramẽtoꝝ eſt actio hierarchica ideo ad eos nulli⁹ ſacramenti pertinet adminiſtratio niſi baptiſmi ꝓpter neceſſitatẽ ſed qꝛ illuminatio non ꝑtinet ad dyaconos q̄ fit per ſacramentum h̃. ideo dyaconus nec eo inferioꝛ ẽ miniſter huius ſacramenti. ſed qꝛ per hoc ſacramentũ non ponitur ſuſcipiens in aliquo ſtatu ꝑfectionis ſuper alios. ideo non ſoluz epiſcopis quoꝛũ eſt ꝑficere reſuatꝭ adminiſtratio huius ſacramenti. Ad.j. oꝛatio layci. dicendum ꝙ verum eſt illa oꝛatione q̄ fit a ſacerdote in perſona ſua. quare cum ſit quandoqꝫ peccatoꝛ non eſt exaudibilis ſed huius ſacramenti oꝛatio fit in perſona totius eccleſie in cuius ꝑſona ſacerdos oꝛare poteſt q̄ſi perſona publica nõ autẽ laycus qui eſt ꝑſona priuata Ad.ij. dḋ ꝙ verũ eſt illuminando ꝑ grẽ collationez dyacono aũt collatio gratie nõ ꝯpetit. Ad.iij. dicenḋ ꝙ non eſt ſimile qꝛ confirmatio imprimit caracterem q̄ collocatꝭ homo in ſtatu ꝑfectionis non autez eſt in hoc ſacramẽto extreme vnctionis.

Ꝺ.ij. ſic ꝓceditur ⁊ videtur ꝙ ſanis debeat h̃ ſacramentum conferri. qꝛ principalioꝛ eſt effectus huius ſacramẽti ſanatio mẽtis q̃ꝫ coꝛpoꝛis ſed ſani coꝛpoꝛe indigẽt ſanatione mẽtis. g̊ eis debet hoc ſacramẽtuz conferri. ¶ Uidetur ꝙ in qualibet infirmitate hoc ſacramẽtum conferri debeat Ja. v. vbi hoc ſacramẽtum traditur nulla infirmitas determiatꝭ ergo omnibus infirmitatibꝫ debet h̃ ſacramentũ conferri ¶ Uidetur ꝙ furioſis ⁊ amẽtibꝫ dignius enim eſt ſacramentum baptiſmus q̃ꝫ illud. ſed baptiſmus datur furioſis g̊ ⁊ hoc ſacramẽtum eis dari debet. Itẽ videtur ꝙ pueris qꝛ eiſdem infirmitatibꝫ q̄ñqꝫ laboꝛant pueri et adulti ſed eidẽ moꝛbo dꝫ adhiberi idem remediũ ergo ſicut adultis ita ⁊ pueris debet hoc ſacramẽtum conferri. Juxta hoc queritur in quibus partibus ſint inungendi infirmi ℞ᵒ. ad. j hoc ſacramẽtum ꝑ modum coꝛꝑalis curationis traditur ⁊ ideo ſanis quibus curatio coꝛpoꝛalis nõ cõpetit nõ debet hoc ſacramentũ cõferri. ſed qꝛ ſpecialem deuotionẽ reqrit in ſuſcipiẽte hoc ſacrm̃ ideo furioſis ⁊ amẽtibus ⁊ pueris qui hac deuotione carẽt non debet hoc ſacramẽtum cõferri. Ad primũ ſpiritualis ſanatio. dicẽdũ ꝙ verum eſt ſed tñ opoꝛtet ꝙ ꝑ curationem coꝛpoꝛalem ſignificetur. ideo non cõfertur illis quibꝫ nõ cõpetit ſanatio coꝛꝑalis ſicut nec baptiſmus ꝯfertꝭ niſi quibus ꝯpetit ablutio coꝛꝑalis. Ad.ij. dicendũ ꝙ verum ẽ quãtum ad genera infirmitatũ ideo in qualibet infirmitate augmentata poteſt hoc ſacramẽtum cõferri nõ eñ in quolibet ſtatu cuiuſcũqꝫ infirmitatis ſed tum aliquis creditꝭ moꝛti ꝓpinqu⁹ qḋ in qualibet infirmitate eſſe põt. Ad.iij. dḋm ꝙ nõ eſt ſil'e qꝛ baptiſm⁹ eſt ſacrm̃ neceſſitatis nõ aũt extrema vnctõ. Sed circa hoc ſciendũ eſt qḋ furioſis ⁊ amẽtibꝫ in quibꝫ p̄ceſſit deſideriũ baptiſmi cũ haberẽt lucida interualla i actu furie ⁊ dementie ſi timetꝭ de ꝑiculo moꝛtis ꝯfertur ſacrm̃ baptiſmi ſed h̃ ſacrm̃ nõ niſi cũ habẽt lucida interualla debet eis petẽtibꝫ ꝯferri. Ad.iiij. eadẽ eſt infirmitas dꝫ ꝙ nõ tm̃ infirmitas eſt cauſa collatõis huius ſacri ſed in ſuſcipiẽte deuotio Ad ſecũdã q̃õnez dḋ ꝙ ſicut iã dctm̃ eſt ſacramẽtuz h̃ ꝯfertꝭ ꝑ modũ curatõis coꝛꝑalꝭ ad curatõz aũt moꝛbi coꝛꝑalis nõ opꝫ qḋ totũ coꝛp⁹ inũgatꝭ ſed tm̃ ꝑtes in q̄bꝫ eſt cã moꝛbi. ſed qꝛ oꝛigo moꝛbi ſpũalis eſt in nobis ex. v. ſenſibꝫ. iõ quaſi de eſſentia ſacri eſt. v. ſenſus inũgi. ſed man⁹ ꝓpter tactũ q̄ñ in pulpis digitoꝝ p̄cipue tactus viget. mutilati autez inungi dñt quãto ꝓpinqui⁹ põt eſſe ad ꝑtes illas in q̄bꝫ inunctio fieri debuerat qꝛ q̄uis nõ habeãt mẽbra hñt tñ potentias aĩe q̄ illis mẽbris debentꝭ. ſaltẽ in radice. ⁊ interius peccare pñt ꝑ ea q̄ ad ꝑtes illas ꝑtinẽt q̄uis nõ exterius inunctio aut in alijs mẽbris q̃ꝫ in. v. ſenſibꝫ vtpote in pedibꝫ ⁊ renibꝫ nõ eſt de eẽntia ſacri. Ideo ẜm ꝯſuetudinẽ diuerſaꝝ eccliaꝝ p̄termittuntꝭ aliqñ aũt tm̃ illa fit que ad pedes q̄uis nõ ea que ad renes.

D.iij.ſic ꝓceditur et videt̄ ꝙ h̄ ſacramētū nō
debeat iterari q̄ꝛ dignioꝛ eſt inunctio q̄ fit ho
mini q̄ q̄ꝫ fit lapidi Sꝫ inūctio oltaris nō ite
rat̄ niſi oltare illud fractū fuerit.ḡ nec vnctio
extrema.que ad bibetur homini nō debet iterari. P̄
Poſt vltimū nihil eſt ſed hec vnctio dicit̄ extrema ḡ non
debet iterari. P̄.Videt̄ ꝙ non in eadē infirmitate q̄ꝛ
vni morbo non debet̄ niſi vna medicina. Sꝫ h̄ ſocra-
mētum q̄dā ſpūalis ē medicina.ḡ ↄtra vnū morbū nō
debet iterari Cōtra morbꝰ ↄtra quē dat̄ hoc ſacramē
tū eſt iterabil̄ ḡ ꝛ hoc ſacramētum iterari debet. R̄o.
morbꝰ ↄtra quē datur h̄ ſacramētū ē iterabil̄ q̄ꝛ ↄtingit
ꝑ diuerſa pctā diuerſā debilitatem ſpūalē incurrere et
ſil̄r īfirmitatē coꝛꝑalē iterari ↄtingit.ideo ſine iniuria
ſocramēti poteſt ſacromētum h̄ iterari ſꝫ q̄ꝛ ſacramen-
tum h̄ nō reſpicit infirmitatē ſꝫ ſtatū infirmitatꝭ ꝓpin-
quū ꝫ morti.idō ſcdm̄ ꝙ talis ſtatus in vna vl̄ in pl̄ibꝰ ī
firmitatibꝰ iterat̄ h̄ ſacramētū poteſt in vna vl̄ in pl̄ibꝰ
infirmitatibꝰ iterari. Ad primū de vnctione lapidis
dō ꝙ nō ē ſimile q̄ꝛ effectꝰ vnctiōis in lapide qui ē depu
tatꝰ od ſacra ſiue ↄſecratio ē ꝑpetua in lapide ſꝫ effectꝰ
extreme vnctionis in homīe nō eſt ꝑpetuꝰ. idō extrema
vnctio iterabil̄ Ad.ij.dō ꝙ veꝝ eſt de vltimo q̄d eſt ſe
cundū veritatē vltim̄ nō ſ̄m exiſtimationē hominum
hoc aūt ſocramētuꝫ dicitur extrema vnctio nō ſ̄m veri
tatem ſꝑ ſed ſ̄m hoīm exiſtimationē.q̄ꝛ nō debet dari
niſi illis quibꝰ mors ē ꝓpinq̄ ſcdm̄ eſtimitionē hominū
Ad.iij.vni morbo nō debet̄ niſi vna medicina dō ꝙ
hoc ſacr̄m nō reſpicit morbū:ſed ſtatū morbi qui ī vno
morbo iterabil̄ eſt ideo ſacramētum in vno morbo itera-
bile p̄cipue ſi morbus ſit diuturnꝰ.nō aūt ſi ſit breuis.

DI. XXIIII

Nunc ad conſiderati

onem ſacri oꝛdīs ꝛc̄ Hic querūt̄ quat
tuoꝛ. Primo an oꝛdo ſit ſacr̄m Se
cundo de diſtinctōne oꝛdinū. Tertio
de effectu ſacramēti oꝛdīs. Quarto an caracter vnꝰ
oꝛdīs alterꝰ caracterem p̄ſuppo nat

D.j.ſic ꝓcedit̄ ꝛ videt̄ ꝙ oꝛdo nō ſit ſacramē-
tum oꝛdo ē relatio q̄dā ē.n.oꝛdo vt ait.au.in
li.d.ci.dei.patium diſpariūq̄ꝫ rerū ſua cuiq̄ꝫ
tribuēs loca diſpoſitō. Sacr̄m ꝟo ē materia
le cl̄m ḡ oꝛdo nō ē ſacr̄m P̄.Oꝛdo nō eſt tm̄ in homi-
nibꝰ ſed etiā in angel̄.in angelis ꝟo nl̄lꝫ eſt ſacr̄m.ḡ ꝛc̄
P̄.Sacr̄m ē ſpūalis medicina.oꝛdo ꝟo ſanis ꝛ ꝑfec
tis.non īfirmis ḡ nō ē ſcr̄m Cōtra.ꝓpt̄ ꝙ vnūq̄dq̄ꝫ
tale e ip̄m magis t̄l̄e ſed alio ſacromēta ꝑ poteſtatē oꝛ-
dinis cōferunt̄ ḡ ip̄m maxime eſt ſacramētū. P̄.Si
gnū eſt ſacre rei cauſa ſignacl̄m eſt in q̄ ↄfertur ſpūal̄ po
teſtas ḡ eſt ſacramētuꝫ R̄o Scdm̄.aug.ſacramētum
eſt in q̄ dīa virtus ſub tegumēto reꝝ ſenſibiliū ſecreti-
us oꝑatur ſalutē.ſꝫ in oꝛdine ſub tegumēto reꝝ.ſenſibi
liuꝫ diuina virtus ſecretiꝰ oꝑat̄ ſalutē.idō oꝛdo eſt ſacra-
mentum ſed quia ↄſiſtit in deriuatione poteſtatis reci
pietis ſacramētum a poteſtote diſpenſatoꝛis ſacromē-
ti ſicut poteſtas impꝑfecta deriuatur a ꝑfecta.ideo quā-
tum ad formaꝫ ꝛ materiam differt ab alijs ſacramentꝭ
q̄ꝛ forma eiꝰ traditur ꝑ modū impꝛatiuū ad denotatio
nem traductōnis p̄dicere cū expreſſione actus impꝛati
ꝑ quam poteſtas deriuata ↄgnoſcitur:forme aūt alioꝝ
ſacramētoꝝ traduntur vl̄ ꝑ modū indicatiuū vt appa-
ret in boptiſmo.vel ꝑ modum dep̄catiuū vt apparet in
extrema vnctione.Differt etiam q̄ ad materiā.q̄ꝛ in ali
is ſacramētis cū nihil deriuetur a diſpenſatore coꝝ in
ſuſcipientē ſed a deo tantū ideo in eis pꝛincipalitas ſa
cramenti ↄſiſtit in materia ſacramēti.q̄ ex ſctificatione
diuinā ꝟtutē continet ꝛ nō in ſacri diſpenſotoꝛe ſꝫ econ
uerſo eſt hic quia traducitur poteſtas a p̄tāte diſpenſa-
toris ideo pꝛincipolitas ſacramēti conſiſtit in eius mi-
niſtro nō ī eiꝰ materia.materia aūt adhibet̄ tm̄ ad determi
nandum poteſtatē q̄ ꝑticulariter tradit̄ ab habēte eam
cōplete ideo quidā dicunt ꝙ tactꝰ materie non ē de eſ-
ſentia ſacramēti. Alij vero dicūt ꝙ ipſe tactus im portet̄
ꝑ formā ideo ē de ſacri eſſentia Ad.j.dō.ꝙ oꝛdo non
dicitur hic habitudo diuerſoꝛuꝫ ſed p̄tās ꝑ q̄ꝫ quis ſuꝑ
alios ↄſtituit̄ vl̄ ritus in quo cōfertur talis p̄tās Ad
ſecundū dō ꝙ non accipitur vniuoce in angelis ꝛ in ho
minibus quibus p̄tās eoꝝ non datur in aliquo ſenſi-
bili ſicut p̄tās hominū Ad.iij.dō ꝙ oꝛdo medicina ē
non ꝓpter ipſum in quo eſt ſꝫ ꝓpter alteꝝ.eſt eīm colla-
tum nō in remediū ꝑſone ſed eccl̄ie vnde dat̄ ad tollen-
dum defectū ignoꝛantie in eccleſia potiꝰ q̄ꝫ in perſona.

D.ij.ſic ꝓcedit̄ et videtur ꝙ nō ſint ſeptē oꝛdi
nes q̄ꝛ in p̄mitiua eccl̄ia nō fuerūt niſi tres oꝛ
dines ſcꝫ.p̄ſbiti.epi.ꝛ dyaconi ſi ḡ pl̄es ſt̄ mō
aut ibi fuit diminutio oꝛdinū aut hic ſuꝑflui
tos P̄.Oꝛdines diſtinguūt̄ ſcdm̄ actus oꝛdinū.ſꝫ ac
tus oꝛdinū nō ſūt niſi tres.ſ.purgare.illumiare ꝛ ꝑfice-
re ḡ non ſunt niſi tres oꝛdīes P̄.Diffinitio oꝛdinū h̄
aut eſt totiꝰ vl̄is in p̄tes ſubiectiuas aut totius integra
lis in p̄tes itegroles.ſi in p̄tes ſubiectiuas ḡ ſacromētū
oꝛdīs de q̄libꝫ oꝛdine p̄dicat̄. ḡ tot ſunt ſacr̄a q̄t ſūt oꝛ-
dines.ſi in p̄tes integrales.ḡ oꝛdo de nullo oꝛdine ſpi
rituali p̄dicatur Contra videt̄ ꝙ ſint pl̄es q̄ꝫ ſeptem
q̄ꝛ dyo.epiſcopatū oꝛdinē appellat lſ̄a etiā dr̄ ꝙ ē oꝛdo
epoꝝ q̄ drip̄ticꝰ ḡ preter.vij.oꝛdīes ep̄atꝰ ē oꝛdo viijꝰ.
P̄.Oꝛdo importat quēdā dignitatis gradū ſꝫ clericꝰ
ex hīpo ꝙ clericꝰ ē in gradu ſuꝑ ꝓpl̄m ↄſtituit̄.ḡ coꝛona
ꝑ q̄ꝫ efficit̄ clericꝰ eſt aliq̄s oꝛdo p̄t.vij.enumeratos R̄
p̄tās oꝛdīs oꝛdinat̄ ad coꝛpꝰ xp̄i veꝝ ꝓut ſub ſacramē
to eucbariſtie ↄtinet̄ vn̄ ꝛ oꝛdioti ↄſecrāt̄ ſicut oltare et
vaſa q̄ ad eucbariſtiā oꝛdiant̄ ꝛ hec miſtroꝝ ↄſecratio
eſt oꝛdīs ſacr̄m p̄t aūt ſacramētū oꝛdīs oꝛdīari ad coꝛ
pus xp̄i veꝝ ↄtētū ſub eucbariſtia dupliciter.vl̄ ſ̄m ſe.
vel ꝑ coꝛpꝰ xp̄i myſticū p̄parandū ad receptionē coꝛpo
ris eius veri. Si primo mō h̄ p̄t eē q̄druplicit̄ vl̄ eīm oꝛ
diat̄ ad eucbariſtie ↄſectionē.ꝛ ſic ē oꝛdo ſacerdotalis.
vl̄ ad ſāguis admiſtratiōeꝫ.ꝛ ſic ē oꝛdo dyaconatꝰ.vel
ad materie eiꝰ p̄paratiōꝫ ꝛ in ſacris vaſis collationē et
ſic eſt oꝛdo ſubdyoconatus vl̄ ad materie p̄paratioeꝫ ꝛ
ſic ē accolitatꝰ ſi āt oꝛdiat̄ ad coꝛpꝰ xp̄i veꝝ ꝑ coꝛpis mi
ſtici p̄parationē.hoc p̄t eē tripliciter ſ̄m.iij.genera inmū
doꝝ q̄ꝛ qui iā ſūt mūdati ſt̄ etiā p̄parati primū āt gn̄ꝰ i-
mundoꝝ ſ̄m.dyo.ē volēriū credere ſꝫ ignorātiū quid
credendū Tertiū ſtiētiū ſꝫ ipeditoꝝ aliq̄ demōis opo-
ſitione p̄mi excludēdi ſūt ab eucbariſtie ꝑticipatōe.ſcdi
ſunt iſtruēdi.tertij adiuuādi. Ideo ad poſteroꝝ exclu-
ſionē inſtitutꝰ eſt oꝛdo hoſtiarioꝝ ad coꝝ eruditioneꝫ
inſtitutus eſt oꝛdo lectoꝝ.ad impedimētoꝝ a tertijs re
motōꝫ iſtitutꝰ ē oꝛdo exoꝛciſtaꝝ Ad.j.dō ꝙ q̄ꝛ paucio
res erāt fideles idō mīoꝛ ml̄tiplicatio miſtroꝝ fuit neceſ
ſaria ſꝫ ml̄tiplicoto cultu diuino opoꝛtet miſtros cul-
tus ml̄tiplicari.ſub oꝛdīe aūt dyaconatꝰ oēs īferioꝛes
oꝛdines a dyo.ↄp̄hēdūt̄ Ad.ij.dō ꝙ ſ̄m illos nō di-
ſtiguūt̄ oꝛdīes ī ſpēcali ſꝫ ſ̄m actꝰ poteſtatū ſacraliū vt
iā dictū ē Ad.iij.dō ꝙ ſ̄m boe.triplex ē totū.totū vl̄e
ꝙ eſt ſ̄m eſſentiā ꝛ totā ꝟtutē cuilibet ſue parti ꝛ totū
potentiale q̄d adeſt cuilibet ſue parti ſ̄m eſſentiaꝫ non
tamē ſ̄m totā virtutē imo tm̄ p̄ti ſuꝑioꝛi ꝛ totū itegr̄le
q̄d nec ſ̄m eēntiā nec ſ̄m ꝟtutē adeſt cuilibet ſue p̄ti di-
uiſio oꝛdīs in ſpēales oꝛdines nec eſt diuiſio totiꝰ vl̄is

nec toti⁹ integralis ſed totius potētialis Ad iiij. dō. ꝙ ordo poteſt dupliciter accipi. vno mō ſm ꝙ eſt ſacramentū. ſic oīs ordo ordinat̃ ad eucharistiā. vñ cū epŝ non habeat ptātem ſuperiorē ſacerdote reſpectu eucharistie epiſcopat⁹ nō erit ordo. Alio modo accipit̃ ordo ſm ꝙ eſt officiū qdā reſpectu quarūcūqꝫ actōnū ſacrarum ꝛ ſic cū epŝ hēat ptātē in actib⁹ hierarchicis reſpectu corpis miſtici ſupra ſacerdotē epat⁹ erit ordo ꝛ ſm h loquūt̃ auctoritates inducte Ad. v. dō ꝙ ex h ꝙ aliquis eſt cleric⁹ eſt in altiori ſtatu q̃ꝫ laycus nō tñ habet ampliorē poteſtatis gradū q ad ordinē requirit̃ ideo corona nō eſt ordo ſed poti⁹ ad ordines diſpoſitio.

D. iij. ſic ꝓcedit̃ ꝛ videt̃ ꝙ ordo nō imp̄mat caracterē quātū ad omes ordines. qꝛ ordīs caracter eſt q̄dā ptās ſpūalis. ſꝫ quidā ordīes non ordinantur niſi ad quoſdam actus corporales. vt patet in hoſtiarijs ꝛ acolitis. ḡ in eis nō imprimit̃ caracter. P̄ Oīs caracter eſt indelibilis ḡ per caracterē homo ponit̃ in tali ſtatu q nō poſſit recedere ſꝫ illi qui hñt mīores ordines poſſūt licite redire ad laycatū accipiēdo vxorē ḡ nō imp̄mit̃ caract̃ in omib⁹ ordinib⁹. P̄ Videt̃ ꝙ nec gratia gratū fatiēs cōferat̃ nulla cauſa p̄ſupponit effectū ſuū. ſꝫ ī eo qui accedit ad ordines p̄ſupponit̃ gratia vt dicet̃. ḡ talis gr̄a nō cōfert̃ in ordīs collatione. Contra oē ſacramētū in quo non imp̄mit̃ caract̃ ē iterabile. ſꝫ null⁹ ordo eſt iterabil' ergo in q̄lib ꝫ ordine imp̄mit̃ caracter P̄ Videtur ꝙ ordo cauſa ſit gratie. ordo eñ eſt ſacramētum no. le. ſꝫ tale ſacr̄m eſt cauſa gratie in ſuſcipiente ḡ ſacramētum ordīs confert gr̄am. R⁰. circa hoc ſūt. iij. opiniones Quidā eñ dicūt ꝙ in ſolo ſacerdotali ordīe caracter imprimit̃. Alij vero dicūt ꝙ in ſacris ordinib⁹ caracter imprimit̃ non aūt in minorib⁹. Sꝫ cōtra vtrūqꝫ ē qꝛ in quolibet ordine confertur ſpūalis ptās ad ſacramētoꝝ ſeu ſacramētaliū diſpenſationē q nihil aliud eſt q̄ꝫ caracter. q̄ diſpenſatio nō cōpetit niſi hñtib⁹ hanc poteſtatē. ideo dō eſt cū alijs ꝙ in q̄libꝫ ordīe caracter imprimitur. Cui⁹ ſignū eſt ꝙ ꝑpetuo manēt ꝛ nūq̄ꝫ iterātur Ad. j. dō ꝙ hui⁹ iōi actus q̄uis ſit corꝑal' ordinant̃ tamē ad ſacramētoꝝ diſpēſationē. ſicut hoſtiarij habēt actū admittēdi hōies ad diuoꝝ ſacr̄mtoꝝ inſpectionē ꝛ ſic de alijs. ꝛ ideo in oīb⁹ requirit̃ ptās ſpūalis Ad. ij. dō ꝙ q̄tumcūqꝫ homo ſe ad laycatū trāſferat ſemꝑ tamē in eo manet caracter qd patet ex hoc ꝙ ſi ad clericatū reuertat̃ nō iterū ordinē quē habuerat ſuſcipit Ad. iij. dō. ꝙ gr̄aꝫ quā p̄ſuppōit ñ ꝯfert ſꝫ poti⁹ augmētum gratie. rō aūt quare ꝯferat gratiā hec eſt qꝛ dei perfecta ſunt opa. ideo cui datur ſpūalis ptās ad ſacr̄m aliq̄d exequendū datur gr̄a ad' id ꝯgrue exequēdū. ꝛ iō qꝛ in ordīe ptās ſpiritualis confert̃ ad ſacramētoꝝ diſpenſationē cōfertur gratia ad ꝯgrue diſpenſandū.

D. iiij. ſic ꝓceditur ꝛ videtur ꝙ caracter vni⁹ ordīs p̄ſupponat caracterē alteri⁹. maior eſt ꝯuenientia ordinis ad ordinē q̄ꝫ ordis ad aliud ſacramētum. ſꝫ caracter ordinis p̄ſuppōit caracterē alterius ſacramēti. ſ. baptiſmi ḡ mlto fortius caracter vni⁹ ordinis p̄ſupponit caracterē alteri⁹ P̄. Ordines ſūt quidā gradus. ſꝫ null⁹ poteſt ꝑuenire ad poſteriorē gradū niſi pri⁹ priorem ꝯſcēderit ḡ null⁹ poteſt recipere caracterē ordinis ſequentis niſi pri⁹ accipiat ordinē p̄cedētem. P̄. Videtur ꝙ p̄ſupponat caractere ꝯfirmatōis qꝛ in hijs q ſūt ordiata ad inuicē ſicut mediū p̄ſuppōit p̄mū ita vltimū p̄ſupponit mediū ſꝫ caracter ꝯfirmatōis p̄ſupponit baptiſmalē q̄ſi p̄mū. ḡ caracter ordīs p̄ſuppōit caracterē cōfirmatōis q̄ſi mediū Cō. ſi omittat̃ aliq̄d de ſacro qd ſit d neceſſitate ſacri

oportet ꝙ ſacramētū iteret̃ ſed ſi aliq̄s accipiat ſequentem ordinē ꝑtermiſſo primo nō reordinat̃ ſꝫ cōfertur ſibi qd deerat ſm ſtatuta canonū. ḡ p̄cedēs nō ordo ē de neceſſitate ſeq̄ntis P̄ Apl'i receperūt poteſtatē ordīs ante paſſionē xp̄i. Math. xxvj. qñ dñs ptātem dedit diſcipul' in cena ꝯficiendi corpus ſuum: ſed cōfirmati ſunt poſt aſcēſionē ꝑ aduentū. ſſ. ḡ ordo nō p̄ſupponit ꝯfirmationē. R⁰. ad ſuſceptionē ordīs p̄exigit̃ aliq̄d dupliciter. Uno mō quaſi de neceſſitate ſacramēti ꝛ ſic caracter baptiſmal' p̄ſupponit̃ ꝑ quē efficit̃ aliq̄s ydoneus ordinis ſuſceptiu⁹. Alio mō de ꝯgruitate ꝛ ſic req̄ritur omis ꝑfectio ꝑ q̄ꝫ aliq̄s ydone⁹ reddit̃ ad ordīs executionē ꝛ ſic exigit̃ ꝯfirmatio. Sed qꝛ poteſtates ordinis ſūt diſtīcte ideo vna nō de neceſſitate ſꝫ de ydoneitate requirit aliā. vnde in p̄mitiua eccīa aliq ordinabātur in preſbiteros ꝛ dyaconos qui pri⁹ ordīes inferiores nō ſuſceperāt. hinc ē ꝙ ordiati ꝑ ſaltū nō reordināt̃ ſꝫ ordo omiſſus eis ꝯfert̃ de neceſſitate tamē p̄cepti vnus alterū p̄ſupponit. Ad. j. magis ꝯuenit ordo ꝛc dō ꝙ verū eſt ſm ſimilitudinē ſpēi nō tñ ſm ꝓportionē potētie ad actū qꝛ ꝑ baptiſmū acq̄rit hō potētiā paſſiuam recipiēdi ordines ſꝫ nō ꝑ inferiores recipiēdi maiorem ordinē Ad ſm dicendū ꝙ verum eſt de gradibus qui habent ordinem neceſſitatis ad inuicē nō autem congruitatis. Ad. iij. dō ꝙ verum eſt de primo medio ꝛ vltimo qui habent eundē ordinē ad inuicē et ſic non ē in ꝓpoſito qꝛ ꝯfirmatio habet ordinē eſſentialem ad baptiſmū qui ē ianua ſacramētoꝝ. Ordo autē cōgruitatis habet ordinē ad cōfirmationem

DI XXV

Olet etiam queri ꝛc

Hic q̄rūtur duo. Primo de ptāte ꝯferentis ordines. Secūdo de vitio collationis. i. ſymonia. Circa p̄mum queruntur duo. Primo an ſol⁹ epŝ poſſit ordinare. Secūdo an epiſcopus heretic⁹ vl' p̄ciſus

D primū ſic ꝓcedit̃ ꝛ videtur ꝙ non ſolus epiſcopus poſſit ordinare. magis enim precellit p̄ſbiter dyaconū q̄ꝫ epŝ epiſcopum. ſꝫ epiſcopus poteſt cōſecrare epiſcopū ḡ preſbiter dyaconū P̄. q ad ſolū epiſcopū ꝑtinēt alteri ꝯmitti non poſſunt ſed ordinare preſbiteris cardinalib⁹ cōmittitur: cōferunt enim minores ordines. ergo ordinare nō ꝑtinet ad ſolum epiſcopū. P̄. Qui habet principale ꝛ mai⁹. mlto magiſ acceſſoriū ꝛ min⁹ ſacr̄m ordīs ē minus ꝛ acceſſoriū ad ſacramētū altaris. ergo qui poteſt conferre ſacramētum altaris multo magis poteſt conferre ſacr̄m ordinis Contra. yſidorus. li. ethi. epiſcopus ipe ſūmus ſacerdos ꝛ pontifex maxim⁹ noiat̃. ipe eñ efficit ſacerdotes ꝛ leuitas ipe omis ordines eccīaſticos diſponit. ergo ad ipm ſolū ꝑtinet ordinare. P̄. Non ad minorē ꝑtinet in exercitu duces p̄ponere q̄ꝫ milites aſcribere. ſed ad ſolū epiſcopum pertinet in exercitu eccleſie militātis aſcribere milites per ſacramētum cōfirmationis. ḡ multo fortius duces p̄ponere qd fit ꝑ ſacramētum ordinis R⁰. Collatio ordinū alicui dupliciter ꝯuenire poteſt aut de iure cōi ratione ſue ordinate ptātis aut ex indulgētia ſiue generali ſiue ſpeciali ratione ꝯmiſſionis ꝛ hoc vltimo modo cōferre minores ordines cōuenit aliquibus q non ſunt epiſcopi ſed ſacerdotes. primo modo ꝯferre q̄ſcūqꝫ ordines cōuenit ſolis epiſcopis. Duo eñ requirūtur ad collationē ordinis. vnū eſt adeptio ordinis illius quē cōfert. quia qd non habet quis dare non poteſt. Alterū gradum poteſtatis qꝛ maior omni ordine debet eſſe qui omnes ordi

nes confert. Ad primum ergo dicendum ꝙ non ſufficit ad ordinandum excellentia ordinis ſed dignitatis. Ad ſecundū dicendum ꝙ q̄uis pertineat ad ſolum epm̄ de iure ꝯmuni. ab eo tamen qui eſt ſupra ius nō ab alio poteſt niſi epiſcopo ꝯmitti poteſtas minores ordines conferēdi. Ad. iij. dicēdum ꝙ q̄uis ſacramētum ordinis ordinet̄ ad ſacramētum altaris nō tamē eſt acceſſoriū eius imo q̄ddā ſacramentum principale q̄uis ꝑ ſe ſit illo minus nō tn̄ in illo includit̄. in his vero que in ſe includūtur nec minor numerus in maiori qui poteſt qđ maius eſt poteſt qđ minus eſt.

D. ij. ſic ꝓcedit̄ur et videt̄ ꝙ heretici epi p̄ciſi ab eccleſia non poſſint cōferre ordines q2 in epiſcopali ꝯſecratione non imprimit̄ caract̄ ḡ eccleſia poteſt dignitatē epiſcopalē auferre. ḡ cū ille cui ablata eſt iā non ſit eps non poteſt ordinare. P. Nullus poteſt ordinare niſi vt miniſter eccleſie ſ3 qui p̄ciſꝰ eſt ab eccleſia nō eſt miniſter eccl̄ie. ḡ non poteſt ordinare. P. Plus eſt aliquē ad ordinē ꝓmouere q̄3 in foro penitētiali abſoluere vel ligare ſ3 hereticus p̄ciſus nō pōt ſoluere vl̄ ligare ḡ nec ordiare. Cōtra ſicut ſe habet ſacerdos ad poteſtatē conſecrādi. ita epiſcopus ad poteſtatē ordinādi. ſed hereticus p̄ciſꝰ ab eccleſia poteſt ꝯſecrare vt dictū eſt ſupra ḡ 7 eps ordinare. P. In ſacramētoꝝ collatione nō differt bonus a malo dūmodo habeat intētionē 7 ſuet formā. ḡ nec infidelis a fideli ſ3 fidelis poteſt ordinare ḡ etiā infidelis. Rꝰ. Hereticus p̄ciſꝰ ab eccleſia 7 ſi de iure non poſſit ordinare tn̄ de facto poteſt vn̄ ſi ordinet ordinatū eſt. Et huius ratio eſt. q2 ſm̄. hu. ad ordinādū nō exigūtur niſi. iiij. dignitas epiſcopalis cū ordinib3 habitis ſecūdum veritatē. ꝓlatio verboꝝ in quib3 forma ꝯſiſtit. intentio 7 materia debita ſ3 omnia iſta poteſt habere hereticꝰ p̄ciſus 7 ita poteſt ordinare. Ad. j. dicendū ꝙ q̄uis caracter nō imprimat̄ tamē ob reuerentiā cōſecrationis poteſtas ſic collata nunq̄3 amittitur. Ad ſm̄ dicendū ꝙ inq̄ʒtū ordinē retinet eccleſie 7 ſeruat eccleſie formā miniſter eccl̄ie ē licet non ſimpliciter. Ad terciū plus eſt ordinare. dđ ꝙ plus eſt. i. maioris dignitatis. ſ3 non plꝰ. i. maioris iuriſditionis imo minꝰ et hoc patet q2 eps non ſuū ſubditū poteſt ordinare non tamē ſoluere vel ligare

Irca ſecundum querunt duo.

Primo vtrū ſymoniacꝰ poſſit ordinē emere vel vendere. Secundo vtrum ſymoniam ꝑdat ordinis executionem

D Primū ſic proceditur 7 videtur ꝙ ſymoniacus non poſſit emere ordinē. Greg. j. ca. q. j. q̄cunq3 ſtudet p̄cij datione ſacerdotij ordinem accipere nō eſt ſacerdos. P. Videt̄ ꝙ non poſſit vendere ordinē3. Leo eīn papa. j. ca. q. j. dicit ſic. Si gratis non datur vel accipitur gratia non eſt. ſed talis non gratis dat ḡ nulla gratia datur ibi. ḡ nullum ſacramentum. P. Dona. ſſ. ſunt in poteſtate dei non hominis ſed quilibet ordo eſt donū. ſſ. ergo non eſt ſub poteſtate hoīs. ḡ ab homine non poteſt vendi vel emi. Contra nihil ꝓhiberi debet qđ nō poteſt fieri. ſed ꝓhibetur ne ordines vendant̄ ḡ. 7c̄. P. Qđ poteſt furtiue accipi poteſt emi vel vendi ſ3 ordo poteſt furtiue accipi ḡ. 7c̄. Rꝰ. Quedā ſunt pure ſpiritualia vt gratie et virtutes. Alia ānexa vel coniuncta rei corporali que ex hac vnione ſacra efficitur ſicut ordines in exterioribus ritibus corporalibus qui ſunt ſancti 7 caracter collatus per corporalem ablutionē. Alia ſūt ſpiritualia annexa corporalibus manentibus corporalibus nō ſacris vt ꝯſecratio calicis illiꝰ patronatus in aliquo fundo. prima nec de iure nec de facto poſſūt vendi quia non eſt in poteſtate hominis illa dare. ſecunda poſſunt vēdi de facto ſed non de iure et hoc eſt q2 facta corporalia in quibus dantur ſpiritualia vēdunt̄: de iure tamē neutrū vendi poteſt. vltima vero q̄ʒtum ad id qđ eſt corporale ibi cū maneat non ſacramentū poſſūt vendi 7 tranſit ſpirituale cū corporali. ſed quātum ad id qđ eſt ſpirituale eſt nō poſſunt vn̄ ſi ratione ſpiritualis magis emeret̄ vel venderetur. vel principaliter ſpirituale intenderet̄ emi vel vendi ſymonia ꝯmitteretur. Ad primum de greg. dicēdum ꝙ dicitur non eſſe ſacerdos qui caret ſanctitate ordinis non quia careat ipſo ordine. Ad ſecundū dicendū ꝙ verū eſt ex ꝑte vendentis vel ementis. ſed ex parte dei qui gratis dat vel dđm ꝙ loquit̄ de gratia gratū faciente que impedit̄ per culpā recipientis. Ad tertiū dđm ꝙ rōe eoꝝ in ſe nō poſſunt vendi ſed ratōe eius cui ꝯiūgunt̄ poſſunt vendi de facto.

D ſcđm ſic ꝓcedit̄. 7 videt̄ ꝙ ſymoniacꝰ nō perdat executionē ordīs q2 ꝯtīngit ī ordīatōe alicuius cōmitti ſymoniā eo ignorante ſed homicidiū caſuale ꝓpter hoc qđ eſt ꝑ ignorātiā cōmiſſū; nō facit irregularitatē ergo 7 ſilr̄ ille qui ſymoniace ordinat̄ nō eſt irregularis. P. Ab eo qui nō habet executionē ordinis nullus debet ſacrm̄ accipe. ſ3 ab eo quē ſcio ſymoniacū debeo ordines accipe ſi inibi p̄cipiat̄ ne ſim inobediēs ergo nō amittit ordinis executōē.

S3 ꝯtra videt̄ ꝙ ſymoniacꝰ nec ordinē recipiat q2 defectus intentōis euacuat ſacrm̄ ſ3 ille qui p̄cio aliquid intendit acq̄rere in ſuſceptōe ordinis nō intendit ſuſcipere qđ eccl̄ia tradit q2 illud nō cadit ſub p̄cio. ergo nō ſuſcipit ordinē. P. Fides requirit̄ ad ſacrm̄ q2 dirigit intentionē ſine qua nō eſt ſacrm̄. ergo hereticꝰ non ſuſcipit ordinis ſacrm̄. ſymoniacꝰ ergo eſt hereticus. q2 vt dicit Greg. in regiſtro altare vendere vel emi 7 decimas 7. ſſ. emere vel vendere ſymoniacā heresim nō ignorat. ergo 7c̄. Rꝰ. In hoc diſtīguendū eſt q2 ſi dicat̄ ſymoniacꝰ ex hoc qđ recipit ordinē ꝑ ſymoniam nō recipit executionē 7 eſt ipo iure ſuſpēſus 7 quo ad ſe 7 q̄ ad alios. 7 punit̄ vlterius ꝑ depoſitionē qñ ꝯſtiterit de crimine iudicij ſi autē dicat̄ ſymoniacꝰ q2 ꝯtulit ordinē ſymoniace vel q2 dedit vel recipit beneficiū ſymoniace vl̄ q2 mediator fuit ſymonie ſi ſit occultus ſuſpenſus eſt ipo iure quo ad ſe. ſi aūt manifeſtꝰ eſt ſuſpenſus quo ad ſe 7 quo ad alios. 7 iterū ille qui recipit bn̄ficiū ꝑ ſymoniam tenet̄ ad reſtitutionē omniu3 fructuū ꝑceptoꝝ et beneficio renūciare. ſed q2 nullū ſacrm̄ ꝑficit̄ in merito diſpenſatoris. ſed in virtute. ſſ. ideo pctm̄ ſymonie nec ſacramētū ſuſcipiendū impedit nec ſuſceptū tollit pōt tn̄ impedire vltima3 rem ſacri ſi ſit pctm̄ ex ꝑte recipientis. Ad primū de homicidio dđm ꝙ non eſt ſile q2 ꝓpter homicidium fit tm̄ defectus in ordinato. ſed propter ſymoniam fit defectꝰ in ipa ordinatōe q2 ipm ſacrm̄ ponit̄ ſub precio. 7 ideo ſufficit qđ ordinatꝰ ſit immunis ſm̄ ſuā ꝯſcientiā de homicidio tam̄ eſt ſuſpēſus quādo ad noticiā eius deuenerit. Ad ſcđm dđm ꝙ qñ manifeſtum eſt crimē ſymonie tūc ordinator amittit executionem 7 ſuſpenſus eſt quo ad ſe 7 quo ad alios ſed quādo eſt occultū ſuſpēſus eſt quo ad ſe tm̄. 7 ideo ſi ſit manifeſtum ſm̄ ꝙ in iure dicit̄ aliquid manifeſtū tunc nullo modo aliq̄s debet obedire nec ab eo ordinē recipere. ſi autē nō ſit māifeſtū 7 nō poteſt ſubterfugere p̄ceptū debet obedire 7 ſi ſciat ordinatorē eſſe ſymoniacū. Ad tertiū dđm ꝙ ipe nō intendit emere illud qđ eſt ꝑ ſe ſpi

ritualevt caracterē sed opatōꝫ ministri que est corpalis et cause rei spiritualis. Ad quartū dōm ꝙ symonia/ cus dicitur hereticus non ꝓprie sicut ille qui errat in cre/ dendis. sed similitudinarie qꝛ equatur ad modū erran tis emendo vel vendēdo spūalia ac si crederent spiritū sanctū eē sub hoīs ptāte nec tn̄ sequit̄ qḋ hereticꝰ non possit ordinē suscipe vl' ꝯferre qꝛ si nō erret circa ordīs sacrm̄ in nullo intentio impedit̄. si autē circa hoc erret potest intendere dare vel suscipe qḋ eccl'ia intendit sicut in baptismo ⁊ eucharistia.

DI. XXVI

Vm alia sacramēta

post peccm̄ ⁊c. Hic querunt̄ quattuor Primo vtrum matrimoniū sit sacra mentū. Secūdo de institutōne eius. Tertio vtrū carnalis copula sit de integritate ipius. Quarto vtrū carnalis copula possit esse sine peccō.

D pmū sic ꝓcedit̄ ⁊ videt̄ ꝙ mr̄imoniū n̄ sit sa cramentū no. le. omne eīm sacrm̄ no. le. habet formā determinatā verboꝝ ⁊ aliqḋ materia/ le elementū ꝓ materia. sed mr̄imoniū hoc nō habet. ergo non est sacrm̄. P. In aliīs sacris est ali/ quid qḋ est res ⁊ sacrm̄. sicut caracter in baptismo ⁊ ni/ hil tale pt in matrimonio inueniri. ergo non est sacrm̄. P. Omne sacrm̄ no. le. gratiā confert. sed hoc matri monio nō competit qꝛ sic nō esset ꝑfectionis a matrimo nio abstinere. ergo mr̄imoniū non est sacrm̄. Sꝫ cō tra est qḋ dicitur Corin. v. Sacramentū hoc magnū et loquit̄ de matrimonio. ergo est sacramentū. P. Si cut in eccl'ia est necessaria spiritualis mltiplicatio ita et materialis. sed ad spiritualē multiplicatōꝫ ordinat̄ ali quod sacramentū. s. sacramētū ordinis. ergo matrimo nium qḋ ordinat̄ ad multiplicationē materiale est sa cramētū. Rꝰ. dōm ꝙ de ratōe sacri est vt aliquod sa crum significet ⁊ remedium prebeat cōtra vulnus pec cati. hec eīm duo mr̄imonio ꝯueniunt significat eīm con iunctionē xp̄i prebet etiā remediū ꝯtra vulnus peccati concupiscētie ex peccō relictū. ⁊ ideo merito inter sacra/ menta no. le. computat̄. Ad primum dicendū ꝙ ver ba exprimentia ꝯsensum de p̄senti sunt forma huius sa cramenti. nō aūt sacerdotalis benedictio que nō est de necessitate sacri sed de solennitate. ꝓ materia vero ha bet actus contra hn̄tiū mr̄imoniū sicut de penitētia di ctum est. Ad scōm dōm ꝙ in hoc sacramēto actus ex terius apparentes sunt sacramentū tm̄. obligatio vero que de hiīs nascit̄ est res ⁊ sacramentū. sed effectus vl' si gnificatū huiꝰ sacri est res tm̄. Ad tertiū dicendū ꝙ q dam dixerunt in matrimonio nullo modo gratiā dari sed qḋ remediū cōtra peccm̄ p̄stare dicit̄ est ꝓpter hoc qḋ eius actus a peccō excusat̄ ⁊ impedit illicitas ꝯcupiscen tie corruptelas sꝫ ſm hoc nō posset inter sacramēta no. le. cōputari nisi equiuoce nec haberet aliqd plus in no. le. qꝫ in veteri. Et ideo aliī dicunt qḋ confert̄ ibi gratia ordinata ad recessum a malo nō ad operatōnē boni sed qꝛ eadē gratia impedit peccatū et inclinat ad bonū. Et ideo aliī dicūt ꝓbabilius qḋ matrimoniū in quantū in fide xp̄i ꝯtrahitur habet ex passione xp̄i sicut ⁊ cetera sa cramenta qḋ conferat gratiā ad reprimendū ꝯcupiscen/ tiam ⁊ meritorie implendū hoc ad qḋ mr̄imoniū ordi natur nec ꝓpter hoc sequit̄ qḋ abstinere a matrimonio non sit ꝑfectionis qꝛ in abstinētibꝫ sunt alia que magis conferunt ad gratie augmentū.

D scōm sic ꝓcedit̄. ⁊ videt̄ ꝙ matrimoniū in stitutione nō indigeat illud eīm qḋ est de iure naturali nō indiget institutōe. sed matrimo/ nium est huiusmodi vt patꝫ in pricipio Gen. ꝓpter relin quet homo ⁊c. ergo non indiget institutione. P. Sa cramenta sunt post peccm̄ instituta cum sint medicine cō tra peccm̄ sed matrimoniū fuit ante peccm̄. vt patꝫ Gen. vij. ergo nō habet institutionē. P. Si matrimoniū est aliqn̄ institutū p̄cipue institutū fuisse videt̄ ꝑ hoc qḋ dn̄s dixit Gen. j. Crescite ⁊ multiplicamini ⁊c. cuꝫ in stitutio sacri nō possit esse nisi a deo sed verba illa dicū tur ꝑ modū p̄cepti. ergo sequeret̄ qḋ om̄s essent obliga/ ti ad matrimoniū contrahendū qḋ pꝫ esse falsum et sic matrimoniū nō habet institutionē Sed ꝯtra est qḋ di cit Hu. de sanc. vic. ꝙ sacrm̄ ex institutōe significat sed mr̄imoniū est sacrm̄ vt dictū est. ergo habꝫ institutionē P. Math. xix. dicit̄ nō legistis ab initio qui fecit ho. masc. ⁊ fe. fecit illos ⁊ postea subdit̄ quos deus ꝯiunxit homo nō seperet. mr̄imoniū ergo est diuinitus institutū Rꝰ. dōm ꝙ mr̄imoniū dupliciter pōt cōsiderari vno modo ſm ꝙ est in officiū nature ⁊ sic nō indiget aliqua institutōe nisi inclinatiōe naturali ad mr̄imoniū ꝯtra hendū in generali qꝫuis quantū ad aliquas mr̄imoniī cōditōes indigeat determinatōe ꝑ statutū iuris diuini vel humani. Alio modo pōt ꝯsiderari ꝓut est in reme/ dium pecti qḋ ꝯtingit dupliciter. vno modo ex parte actus qui a peccō excusat̄ ⁊ alias turpis impediret sic fuit in stitutū post peccm̄. alio modo ex parte effectꝰ qui est supra spiram concupiscentiā reprimens in sua radice nec habet in stitutionē no. le. ꝑ approbationē xp̄i. vt patꝫ Math. xix. et .j. ad Cor. vij. Ad primū ergo dōm ꝙ mr̄imoniūꝫ est naturale ꝓut est in officiū nature. sic aūt ante peccm̄ dicit̄ institutū tuꝫ inquantū est homī indita naturalis inclinatio ad mr̄imoniū. tum inquantū est edoctus di uinitus de specialibꝫ mr̄imoniī ꝯditōibꝫ. Ad scōm di cendū ꝙ post peccm̄ est institutū mr̄imoniū ꝓut est in re mediū pecti sed ante peccm̄ ꝓut est ī officiū nature. Ad tertiū dōm ꝙ p̄ceptū de mr̄imonio nō ꝑtinet ad ꝑfectō nem vnius singularis ꝑsone sicut p̄ceptū de honore pa rentū sed ꝑtinet ad ꝑfectōnē speciei. vn̄ hoc nō obligat qḋ qlibet illḋ teneat̄ iplere cū sit necessariū ꝙ aliq gene/ ratōi vacent ⁊ aliqui ꝯtēplationi ⁊ p̄cipue ꝓ tpe grē qn̄ iam humanū genꝰ est multiplicatū ⁊ augmentatio cul tus diuini nō fit ꝑ carnalē generationē sicut in vete. le. sed ꝑ spiritualem.

D tertiū sic ꝓcedit̄. ⁊ videt̄ ꝙ carnal' cōmixtio sit de integritate sacri mr̄imoniī. rō eīm sacri in significādo ꝯsistit significatio mr̄imoniī ꝑ carnalē copulaꝫ cōplet̄ ergo est de integritate sacri. P. Finis materie ꝑtinet ad ꝑfectōꝫ rei. sꝫ mr̄imo niū nō ꝯsequit̄ finē suū. s. bonū ꝓlis nisi ꝑ carnalē copu lam ḡ carnal' copula est de integritate mr̄imoniī. P. Perfectio sacri ex institutōe dependet sed in institutōe mr̄imoniī facta est mentio de carnali copula. cum dicit̄ Gen. ij. erūt duo ī carne. vna ḡ carnal' copula ē de ītegri tate mr̄imoniī. Sed ꝯtra inter beatā virginē ⁊ iose/ ph carnalis copula nō intercessit. fuit tn̄ inter eos verū mr̄imoniū. vt dicit̄ Math. j. Noli timere accipe ma/ riā ꝯiugē tuā. ḡ carnalis copula nō ē de integritate mr̄i moniī P. In ꝑadiso nō fuit carnal' copula ibi fuit tn̄ mr̄imoniū. ḡ mr̄imoniū nō hꝫ de sui ītegritate carnalē copulā Rꝰ. dōm ꝙ duplex est rei ꝑfectio. s. prima que ꝑtinet ad esse rei ꝓut forma dicit̄ ꝑfectio rei prima ⁊ se/ cunda q̄ ꝑtinet ad opationē ꝓut opatō dicit̄ actus scū dus vt pꝫ in scḋo de aīa. pmo ḡ mō carnalis copula nō est de mr̄imoniī integritate qꝛ sine hac mr̄imoniū habꝫ esse ꝑfectū ex sua materia ⁊ forma. sed scḋo modo est de ꝑfectiōe ipius nā carnalis copula est quidā mr̄imoniī vsus. Et ꝑ hoc patet solutio ad obiecta.

D quartũ ſic ꝓcedit̄. ⁊ videt̄ ꝙ carnalis copu-
la nõ poſſit eẽ ſine pctõ. Nihil em̄ habet indul
gentiã niſi pctm̄ ſ; carnal' copula etiã in ma-
trimonio indulgentia indiget. vñ dicit̄ .i. ad
Coꝛ. vij. Ego vobis parco. ergo carnalis copula etiã in
mr̄imonio nõ ẽ ſine pctõ. P. Pctm̄ ex pctõ oꝛiginali
cauſat̄ ſed libido que eſt in carnali copula cauſat pctm̄
oꝛiginale etiã in pueris qui ex mr̄imonio naſcũt̄ ꝓpter
ſui feruoꝛẽ. ergo ipa eſt pctm̄ ⁊ ꝑcipue cũ ſupfluitas paſ
ſionũ ſine vitio nõ ſit. P. Nihil impedit a reb; diui-
nis niſi pctm̄. ẜm illud Eſa. lix. Pctã nr̄a diuiſerũt in
ter nos ⁊ deũ noſtrũ. ſed carnalis copula eſt h̄moi. vnd̄
Exo. xix. Precipit̄ ꝑplo q̄ debebat deũ videre q̄d nõ ac-
cederent ad vxoꝛes. ergo carnalis copula nõ eſt ſine pec
cato. S; ꝯ pctm̄ ſub ꝑcepto nõ cadit. ſed carnal' copla
cadit ſub ꝑcepto. vt p; ad .i. coꝛ. vij. vxoꝛi vir debitũ red
dat. ergo nõ eſt pctm̄. P. Si cauſa eſt bona ⁊ effect⁹
bonus ſed carnalis copula eſt effect⁹ mr̄imonij. ḡ cũ ma
trimoniũ ſit bonũ vtpote a deo inſtitutũ. videt̄ ꝙ car-
nalis copula ſit bona. ⁊ ſic p; eſſe ſine pctõ. R⁰. d d;
ꝙ carnalis copula in mr̄imonio iunctoꝝ põt ꝯſiderari
quantũ ad tria. pꝛimo quantũ ad naturã que ꝑ eam ꝓ-
pagat̄ ⁊ ad eam inclinat ⁊ ſic cõſtat q̄d eſt bona niſi ẜm
manicheos ponat̄ natura coꝛpalis eẽ mala. q̄ꝛ eſt erroꝛ
q̄ in lr̄a ponit̄. Alio mõ põt ꝯſiderari quantũ ad ꝯcupi
ſcentiã ex pctõ relictã ex qua quandã feditatẽ ⁊ turpitu
dinẽ hab;. Tertio modo põt ꝯſiderari quantũ ad grã;
ꝓut mr̄imoniũ eſt ſacrm̄ ⁊ ſic iterũ ꝯſtat q̄d eſt bona. ſic
ergo dõm eſt ꝙ in carnali copula ſi mouet pꝛincipaliter
natura tm̄ bona eſt ſed nõ meritoꝛia. vt p; in his que grã
carent qñ ꝓpter ꝓlem cõmiſcent̄. ſi vero mouet pꝛincipa-
liter grã ſic etiã eſt meritoꝛia. eſt em̄ actus religionis cũ
quis ad vxoꝛẽ accedat ꝓpter ꝓlẽ generandã ad cultũ dei
vel iuſticie cum quis vxoꝛẽ cognoſcit vt debitũ reddat.
ſi vero ꝯcupiſcentia pꝛincipaliter moueat ſemꝑ eſt pctm̄
ſed qñq; veniale. qñ .ſ. non fertur vltra limites mr̄imo-
nij cum .ſ. quis ꝯſentit vxoꝛi cõmiſceri ꝓpter delectatio-
nem non autẽ ſi nõ eſſet vxoꝛ. quandoq; vero moꝛtale ſi
concupiſcẽtia feratur vltra limites matrimonij. vt acce
dens ad vxoꝛẽ intendẽs delectari cum ea etiam ſi vxoꝛ
nõ eẽt. Ad .i. ḡ d d ꝙ de carnali copula ẜm ꝙ ad ipa;
mouet libido infra limitẽs matrimonij conſiſtens eſt i
dulgẽtia tal' qualis eſt de minoꝛib; malis. Si vero ꝙ
ad eã mouet virt⁹ habet indulgentiã q̄ eſt de minoꝛibus
bonis q̄ magis ꝓp̄ie cõceſſio q̄; indulgẽtia nominatur
Ad .ij. d d ꝙ in ſtatu peccati licet qñq; ꝯcupiſcẽtia nõ
ſit mouẽs in carnali copula ſemꝑ tamẽ ẽ cõcomitans ⁊
ideo ille actus ſꝑ habet aliq; feditatẽ penalẽ q̄ inquan
tũ eſt filia peccati vt dicit. aug. tranſmittit pctm̄ in pꝛo
lem nõ tamen ſemꝑ eſt culpabilis q2 illa delectationis
vehemẽtia non ſubiacet impio rationis. Ad .iij. dicẽ
dum ꝙ carnal' copula nõ impedit habitualē; ꝯiunctio
nẽ ad deũ ſicut moꝛtalia faciũt ſ; actualẽ q̄ eſt ꝑ ꝯtem-
plationẽ ſicut ⁊ faciũt mlt̄e occupationes q̄ nõ ſũt pec-
cata

DI XXVII

Eſt hoc aduertẽdũ

eſt. ⁊c̄ Hic queruntur .iiij. Pꝛimo
quid ſit mr̄imoniũ Scd̄o d̄ cauſa ei⁹
Tertio de ꝑparatione ipſi⁹ .ſ. de ſpõ-
ſalib;. Quarto de effectu ei⁹ .ſ. de irre-
gularitate quã bigamus incurrit.
D .i. ſic ꝓcedit̄ ⁊ videtur ꝙ matrimoniũ in lit
tera icõuenicter deſcribat̄. Cõiũctio em̄ eſt
quedam relatio. ſed matrimonium non eſt relatio ſed
relationis cauſa cũ ſit quoddã vinculũ ḡ incõueniẽt̄
dicitur ꝯiunctio. P. Matrimoniũ a matre denoia
tur q̄d ſolũ ad matrimoniũ ꝑtinet ḡ incõuenicter i dif
finitione matrimonij ponit virũ ⁊ mulierẽ. P. Nõ
eſt eadẽ numero relatio equiperantie i vtroq; extremo
rum vt. auic. dicit cũ ḡ mr̄imonium ſit huiuſmodi q2 ẽ
ꝯiunctio ḡ ſi eſt duoꝝ .ſ. maris ⁊ feminc. videtur ꝙ nõ
ſit vnũ ſed duo. P. Per mr̄imoniũ nõ ſolũ vir effici
tur marit⁹ ſed mulier efficit̄ vxoꝛ. ḡ mr̄imoniũ nõ magis
debet dici ꝯiunctio maritalis q̄; vxoꝛia P. Conſuetu
do vite ad moꝛes ꝑtinet ſed frequẽter mr̄imonio ꝯiun-
cti ſunt moꝛib; diuerſi ḡ incõuenicter addit̄ īdiuiduã
vite ꝯſuetudinẽ retinens. R⁰ dõm ꝙ in hac mr̄imo-
nij deſcriptõe eſſẽtia mr̄imonij notificat̄ q̄ꝫtũ ad tria. ſ.
quantũ ad id q̄d eſt foꝛmale in mr̄imonio cũ dicit̄ ꝯiun
ctio mr̄imonial' ⁊ q̄ꝫtum ad id q̄d eſt materiale. in h̄ q̄d
dicit viri ⁊ mulieris. ⁊ inter legitimas ꝑſonas. ⁊ q̄ꝫtu;
ad effectũ in hoc q̄d dicit indiuiduã vite ⁊c̄. nam in diſ
ſolubilitas que ibi tangit̄ eſt mr̄imonij effectus. Ad
pꝛimũ ḡ dõm ꝙ recte mr̄imoniũ ꝯiunctio dicit̄ eo q̄d ꝑ
mr̄imoniũ aliq̄ ad vnũ oꝛdinũ nat̄. vtẽ vinculũ ligans ef
fectiue. ſed foꝛmal'r q̄d nõ eſt aliud a ꝯiũctõe. Ad ſcd̄;
dõm ꝙ denoiatões maxime fiunt a fine. q2 ad finẽ mr̄i
monij q̄ eſt bonũ ꝓlis vel ꝓpinqui⁹ ſeh; mr̄ q̄; pr̄ q̄ ꝓlẽ
portat parit ⁊ nutrit. iõ magis mr̄imoniũ a mr̄e noiat̄.
dicit̄ etiã ꝯiugiũ inq̄ꝫtũ eſt ꝯiũctio ⁊ nuptie a ritu deſpõ
ſatõis ẜm ꝙ in ipa deſponſatõe ſolẽni ponit̄ q̄dã vela
men ſuꝑ capita nubentiũ vt nuptie a nube dicte intelli
gant̄. Ad tertiũ dõm ꝙ relatio mr̄imonij q̄ꝫuis habe
at pluralitatẽ ex ꝑte ſubiecti hab; tm̄ vnitatẽ ex ꝑte finis
qui eſt cã ꝯiunctõis coꝝ q̄ ad eandẽ ꝓlẽ generãdã ꝯiun
gunt̄ ⁊ ex h̄ hab; mr̄imoniũ vnitatẽ ſec⁹ aũt eſt de ſilitu
dine vl' eq̄litate que cũ cã nõ eſt eadẽ numero ſed ſpecie
ſc; q̄litas vel q̄ꝫtitas. Ad quartũ dõm ꝙ maritus eſt
potioꝛ i ꝯiunctõe et nõ in ꝓle que eſt finis ꝯiũctõis mr̄i
monialis. vxoꝛ em̄ dat̄ in adiutoꝛium marito ⁊ nõ ecõ-
uerſo ⁊ ꝓpter hoc ꝯiunctio veriuſq; dicit̄ vxoꝛia ſ; ma-
ritalis. Ad quintũ dõm ꝙ indiuidua vite ꝯſuetudo
hic intelligẽda eſt q̄ꝫtũ ad cõicationẽ in vita ꝯiugali et
ſic ꝑ hoc nõ deſignificat̄ ſimilitudo moꝝ ſed indiui
ſibilitas matrimonij.

D ſcd̄m ſic ꝓcedit̄. ⁊ videt̄ ꝙ ꝯſenſus exp̄ſſus
ꝑ ꝟba de pn̄ti incõuenienter ponat̄ cã mr̄ima
nij. cã em̄ mutabilis nõ facit ſtabilẽ effectũ ſ;
mr̄imoniũ habet maximã ſtabilitatẽ cũ ſit in
diuiſibile. ḡ nõ põt cauſari a ꝯſenſu volũtatis q̄ eſt mu-
tabilis. ḡ ⁊c̄. P. Remota cã remouet̄ effect⁹ ſed aliqñ
eſt mr̄imoniũ ſine ꝯſenſu qñ exteri⁹ exp̄mit̄ ꝯſenſus in
terius nõ adeſt alias d̄ mr̄imonio ꝯſtare non p̄t. eſt etiã
qñq; mr̄imoniũ ſine exp̄ſſiõe ꝟboꝝ vt cũ puella ꝑ vere-
cundia tacet vl' eũ ſunt muti vel diuerſaꝝ linguaꝝ. ḡ cõ
ſenſus ꝑ ꝟba exp̄ſſus nõ eſt cã mr̄imonij. P. Uerba
exterius ꝓlata i mr̄imonio req̄runt̄ ad obligatõe; faciẽ
dam ſ; obligatio p̄t fieri ꝑ ꝟba de futuro. vt pat; in ciui
lib; ꝯctib; ḡ ad mr̄imoniũ nõ requirit̄ q̄d ſint ꝟba de pn̄
ti. P. Mr̄imoniũ habet indiuiduã ꝯſuetudinẽ vite
vt dictũ eſt ſ; hoc nõ ꝯpetit mr̄imonio etiam poſt ꝯſen
ſum ꝑ ꝟba de pn̄ti q2 p̄t alter ꝯiugũ religionẽ intrare añ
carnalẽ copulã. ḡ ꝑdictus ꝯſenſus non eſt cã mr̄imonij
Sed ꝯ ille q̄ eſt ſui iuris nõ redigit̄ in ptãtẽ alteri⁹ ni
ſi ꝑ ꝓpꝛiũ ꝯſenſum ſ; ꝑ mr̄imoniũ vir redigit̄ in ptãtem
mulieris ⁊ econuerſo. vt p; .i. ad. Coꝛ. vij. ḡ ꝯſenſus eſt cã
mr̄imonij R⁰ dõm ꝙ in ſacris cãe ſacrãles efficiũt h̄
q̄d figurant. mr̄imoniũ aũt q̄dã ſacrm̄ eſt vñ opꝫtet q̄d

in cā mr̄imonij ipſa mr̄imonialis ꝯiunctio q̄ eſt effectus mr̄imonij deſignet͛. hoc aūt fit ꝑ ꝯſenſum ꝑ ṽba de p̄n̄ti expſſuȝ. vñ talis ꝯſenſus eſt cā mr̄imonij. Ad .j. ḡ dō ꝙ mr̄imoniū nō habet imobilitatē ex p̄dicto ꝯſenſu qui eſt cā ꝓxima ſed ex diuina inſtitutōe q̄ eſt cā p̄ma. Ad ſcdm dōm eſt ꝙ ſicut in alijs ſacris requirit͛ intētio ita et in iſto. vñ ſicut aliqs exteriꝰ baptiſatꝰ nō reciperet ſi intentio deeſſet ita nec matrimoniū ꝯbit q̄ ṽba ꝓfert ſed ꝯſenſum interiorē nō habȝ ſed p̄ſumendū ⁊ iudicandū eſt de hijs q̄ exterius appent cū de interiori nō ꝯſtat ſimiliter ꝯſenſus ſine expſſione ṽboꝝ mr̄imoniū nō facit q̄ obligatio hoī ſienda ſignū exteriꝰ requirit. q̄ ſignuȝ vel ṽba vl̄ quicūqȝ nutus quibꝫ ꝯſenſus exprimit͛ vt in mutis ⁊ ſe nō intelligentibꝫ ⁊ ſic etiā in puella ṽecunda eſt ſignū ꝯſenſus. qn̄ ṽbis ꝑentū nō ꝯdicit ⁊ ſi ipſa nō exprimat q̄ q̄ tacet ꝯſentire videt͛ ⁊c̄. Ad .iij. dōm ꝙ verba de futuro nō ſignificāt mr̄imoniū ſed ꝓmiſſionē matrimonij. ⁊ iō nō ſufficiēt mr̄imonij cā. ⁊ ſil̄r ēſt i alijs obligatōibꝫ. hō actualr̄ nō tradit aliqd in alteriꝰ ꝑtātē hoīs vel dti. Ad .iiij. dōm ꝙ ꝯiunctio mr̄imonij durat vſqȝ ad mortē. ⁊ iō ſicut mr̄imoniū ꝑ carnalē copulā ꝯſumatū ē ꝑ mortē corꝑalē finit͛. vt pȝ Ro. vij. ita matrimoniū q̄diu eſt in ſola ſpūali ꝯiūctōe ꝯſiſtēs tollit͛ ꝑ mortē ſpūalē. ſ. ꝑ religionis ingreſſum.

D tertiū ſic ꝓcedit͛ ⁊ videt͛. ꝙ ꝓmiſſio futuraꝝ nuptiarū ꝯuenienter ſpōſalia nō dicant͛. q̄cūqȝ eīm ꝓmittit aliqd debȝ cōpelli ad ſoluendū ſed illi qui ſponſalia cōtrahūt nō cōpellunt͛ ꝑ eccleſiā ad mr̄imoniū complendū. ḡ ſpōſalia nō ſunt ꝓmiſſio futurarū nuptiaꝝ. P̄ Promiſſio nō eſt firma que fit ante annos diſcretōis ſed ſponſalia ante annos diſcretōis ꝯtrahunt͛. ſ. in ſeptēnio. ḡ idem qd̄ p̄us P̄ Aliquis dicit͛ ſponſus ex p̄ſentibꝫ nuptijs vt in lr̄a dicit͛ ſed ſponſalia a ſponſo dicunt͛. ḡ ſponſalia nō ſunt ꝓmiſſio futurarū nuptiarū. P̄. Ad fidelitatē hoīs ꝑtinet vt factā ꝓmiſſionē ſeruet ſed ſponſalia dirimi poſſunt. ergo ſponſalia non ſunt ꝓmiſſio futurarū nuptiarū.

R̄o. dōm ꝙ ſicut dicit Augꝰ. in. viij. ꝯfeſ. iō inſtitutū eſt vt ꝓpacte ſponſe nō tradant͛ ſtatim ne vilē hēat maritus datam q̄ nō ſuſpirauit ſponſus dilatā. ad ꝓuocandum ergo amorē inter mr̄imonio iunctos ꝓmiſſio futuri mr̄imonij p̄cedit nō de neceſſitate mr̄imonij. ſȝ de ꝯgruitate ⁊ hec ꝓmiſſio ſpōſalicia noīat͛ a ſpondēdo vt Iſid. dicit. fit autē iſta ꝓmiſſio qn̄qȝ abſolute qn̄qȝ ſub ꝯditōe. abſolute quatuor modis Primo nuda ꝓmiſſione ꝑ verba de futuro vt cum dicit͛. accipiā te in meā. Secundo datis arris ſponſalitijs vt pecunia vl̄ aliqd huiuſmoī. Tertio ānuli ſubarratōe. Quarto interueniente iuramēto. Sub ꝯditōe aūt fit tribꝫ modis. vno mō ꝯditio eſt honeſta vt cum dicit͛ accipiā te ſi ꝑentibꝫ placet ⁊ tunc ſtante ꝯditiōe ſtat ꝓmiſſio ⁊ nō ſtante nō ſtat ſcdo qn̄ ꝯditio eſt ꝯtraria bonis matrimonij vt ſi dicat accipiā te ſi venena ſterilitatis ꝓcures ⁊ tunc ſponſalia non contrahunt͛. tertio quādo ꝯditio appoſita eſt inhoneſta non tamen ꝯtraria bonis matrimonij. vt ſi dicat accipiā te ſi furtis meis ꝯſenties ⁊ ſtat tunc ꝓmiſſio ſed tollenda eſt cōditio. Ad primū ergo dicendū ꝙ ideo eccleſia in foro ꝯtentioſo non compellit ſponſalia contrahētes ad matrimoniū. quia matrimonia coacta cōſueuerunt malos exitus habere. nihilominus tamen ex tali ꝓmiſſione obligat͛ homo quo ad deuȝ et peccat ſi non ſoluet ꝓmiſſum. Ad ſcdm dicendū ꝙ in fine primi ſeptennij diſcretio ratōnis incipit vigere ⁊ precipue quantū ad ea ad que nat͛a inclinat ſicut eſt matrimonium. ⁊ ideo ꝯuenienter hoc tempus ſtatutū eſt ſponſalibus contrahēdis. ante vero nō tenent niſi ꝓpter ꝓpinquitatē ad tempus predictū que eſt ſcd̄m conditionē contrahentium determinandū ꝓut in quibuſdā rationis vſus magis q̄ in alijs accelerat͛. quia vero ratio nōduȝ eſt firmata ideo hoc tempus nōdum eſt aptum ꝑpetuo vinculo vel matrimonij vel profeſſionis religionis.

Ad tertiū dicendū. ꝙ ſponſalia ſemꝑ dicunt͛ a ſpondendo. ſpondet͛ autem quandoqȝ ipſum matrimoniū et hoc per ꝓmiſſionē futurarū nuptiarum ⁊ ſic non loquimur de ſponſalibꝫ. quandoqȝ vero actus matrimonij ⁊ ſic ab ipſo matrimonio ꝯtracto aliqs dicit͛ ſpōſus.

Ad .iiij. dō ꝙ ſpōſalia dirimūt͛ in. viij. caſibꝫ quoꝝ p̄imꝰ eſt cū alter intrat religionē. Secundꝰ eſt cū alt͛ ad lōginqȝ patriā ſe trāſfert. Tertius ē cū aliquis ḡueȝ infirmitatē incurrit q̄ mr̄imoniū redderet oneroſū vt lepā vl̄ paliſiȝ vl̄ aliqd huiuſmoī. Quartꝰ qn̄ interuenit affinitas vt ſi ſponſus ꝯſāguineā ſpōſe cognoſcat. Quītus eſt ꝙ mutuo ſe abſoluūt. Sextꝰ ē qn̄ alter in fornicationē labit͛. Septimꝰ ē ꝓpt͛ defectū etatis quia tunc nec vere ſpōſalia ſunt. Octauꝰ qn̄ alter ꝯtrahit cū alia ꝑ verba de p̄ſēti. In p̄mo aūt ⁊ vltimo caſu ipſo facto dirimūtur ſpōſalia in alijs vero iudiciū eccleſie reqrit͛ nec tamē ſeqt͛ ꝙ fides ꝓmiſſiōis frāgat͛ qn̄ ſpōſalia dirimūt͛ ⁊ ſi h̄ aliquādo ꝯtingat. nā ꝓmiſſio intelligitur habere pias ꝯditiōes implicitas ꝑ q̄s iuſta īpedimēta excludantur.

D .iiij. ſic ꝓcedit͛ ⁊ videt͛ ꝙ bigamia irregularitatem non cauſet. Aut eīm cauſat͛ ratione ſacramēti aut ratiōe copule carnal̄ ſed nō p̄mo mō q̄ ſic cum aliquis ꝯtraxiſſet cū vna ꝑ verba de p̄ſēti ⁊ ea mortua ante carnalē copulā duceret aliam fieret irregularis. qd̄ eſt contra decretalē. ſimiliter nec ſcdo. q̄ eadem ratione qui plures ꝑ fornicationē cognoſceret irregularis eſſet qd̄ ē falſū ḡ bigamia nullo modo cauſat irregularitatē. P̄. Defectus ꝓprius magis impedit a ꝑceptiōe ſacramēti q̄ defectus alienus. ſed defectus virginitatis in viro nō impedit eū a ꝑceptione ordinis ḡ multominus ſi corruptā ducat in vxorem a quo bigamus iudicatur. P̄. Inter omnes defectus hominis maximus eſt defectus peccati. ſed baptiſmus tollit omnia peccata ḡ mlt̄o magis tollit irregularitatē ⁊ ſic ſaltim poſt baptiſmū bigamꝰ ante baptiſmū nō eſt irregularis. Contra eſt qd̄ dicitur p̄ma ad thymotheū tertio. Oportet epiſcopū vnius vxoris virū eſſe. nomīe autem epiſcopi ibi ſacerdos intelligit͛ ergo bigamia impedit a ꝑceptione ordinis ſacerdotal̄ ⁊ ſic irregularitatem cauſat. P̄. Decretalis dicit cuȝ clericis qui in q̄tum in ipſis fuit ſecundas mulieres ſibi matrimonialiter coniunxerunt tanq̄ cum bigamis non licent diſpenſare. ergo bigamia cauſat irregularitatem indiſpenſabilē. R̄o. Dicendū ꝙ per ſacramentum ordinis aliquis fit ſacrōꝝ diſpenſator. vnde nullum defectum in ſacramentis pati debet. bigamus autem patitur defectum in ſacramento matrimonij. non enim ſignificatur vnitas chriſti ⁊ eccleſie. ⁊ ideo per bigamiam aliquis redditur ineptus ad ordinis ſacramētum ⁊ hec indiſpoſitio irregularitas nominat͛. hec autem bigamia irregularitatem cauſat quattuor modis. Primus eſt cū quis habet ſucceſſiue plures vxores de iure. Secundus cum ſimul habet plures. vnam de iure aliam de facto Tertius eſt cum ſucceſſiue habet plures per modū eundē. in hijs duobꝫ modis q̄uis nō ſit ſacramentū ē tamē quedā ſacramēti ſimilitudo. Quartus eſt cū aliquis viduā ducit in vxorē. Ad .j. ḡ dicendum ꝙ de ratiōe vtriuſqȝ ſimul bigamia irregularita-

tem cauſat. qꝛ carnalis copula ad ꝑfectõꝫ ſignificationis matrimonij facit. vnde ꝑ decretalẽ excluditur h qḋ magiſter in littera dicit. ſ. ꝙ ſolus ↄſenſ⁹ ꝑ verba de pñti ſufficit ad irregularitatẽ faciẽdam ꝑ fornicationẽ ãc cũ mlt'is nõ inducitᷣ irregularitas qꝛ nõ eſt ibi aliq̇d ſacramentum. Ad ſecundum dḋ. ꝙ corruptio vxoris matrimoniũ p̄cedẽs irregularitatẽ viro inducit etiam ſi eam virginẽ crediderit niſi forte ſit ab eodẽ ante matrimoniũ corrupta qꝛ tũc vir carnẽ ſuam in plures nõ diuiſit. Similiter etiam ſi poſt matrimoniũ vxor fornicetᷣ vir irregularitatẽ cõtrahit eam ↄgnoſcẽs vt dicitᷣ a quibuſdam. ideo vero corruptio vxoris ꝛ nõ viri irregularitatẽ in viro cauſat qꝛ cõſenſ⁹ matrimoniũ contrahentis non cadit ſupra ſeipſũ ſed ſupra cõiugem q̄ eſt materia i debita ſacri mr̄imonij q̄tũ ad ſignificationem qꝛ vnitas requiritᷣ tam in viro q̄ꝫ in vxore et ſic incidit in ipſum ſacramẽtum defectus ſed corruptio viri omnino extra ſacramentũ matrimonij reſpectu ipſius vnde ſi vxor poſſet ad ordines ꝓmoueri ſimiliter irregularis fieret contrahẽdo cũ viro corrupto. Ad. iij. dḋ ꝙ obiectio illa ꝓcedit ꝫm oppinionẽ Jeroni. qui hec poſuit. ſed eccleſiã nũc ſequitᷣ ſniam aug. qui ↄtrarium ſenſit. ꝛ hoc ideo qꝛ baptiſmus ſoluit crimina nõ ſacra ex ſacramẽto aũt matrimonij cauſatᷣ irregularitas rõe ſacramẽti. Alia cõcedim⁹ excepto ꝙ irregularitas predicta diſpenſabilis eſt ꝑ eum qui non eſt minoris poteſtatis in eccleſia q̄ꝫ apóſto. qui hec ſtatuit. ꝛ p̄cipue cum bigamia non repugnat in eſſentialib⁹ ſacramẽto ordis qꝛ ſi bigamus ordinetur caracterẽ recipit.

DI. XXVIII

Jc q̄ri debet vtrum

cõſenſus. ꝛc. Hic queruntᷣ. iiij. Primo in quid ſit ↄſenſus q̇ matrimoniuꝫ facit. Secũdo vtꝝ iuramẽtũ cũ ↄſenſu exp̄ſſo ꝑ verba de futuro matrimonium faciat Tertio vtrũ carnalis copula eidẽ adueniens. Quarto vtꝝ ꝑ ↄſenſũ verbi de p̄ſenti expreſſum in occulto matrimoniũ fiat.

D primũ ſic ꝓceditur ꝛ videtur ꝙ conſenſus qui matrimoniũ cauſat ſit in carnalẽ copulã omnia eñi que ſũt in matrimonio inter virũ et vxorẽ licite poſſũt eſſe inter fratrẽ ꝛ ſororẽ excepta carnali copula ſi ĝ conſẽſus qui facit mr̄imonium non fit in carnalẽ copulã videtur ꝙ inter fratrẽ ꝛ ſororẽ mr̄imoniũ ↄtrahi poſſit. P. Jlle qui ↄtinẽtiaꝫ vouit peccat mortaliter in matrimoniũ cõſentiẽdo. ſꝫ matrimoniũ non opponitur ↄtinentie niſi ratiõe carnalis copule ĝ conſenſus matrimonij eſt in carnalem copulã. Premoto ipſo qḋ nõ eſt de eſſe rei poteſt res ipſa manere ſed ſi a ↄſẽſu mr̄imonij carnalis copl'a excludatᷣ vt ſi dicatur ↄſenſio in te vt nõ ↄgnoſcas me nõ eſt ↄſẽſus matrimonial'. ĝ carnal' copula cadit ſub matrimoniliali ↄſenſu Sꝫ cõtra carnal' copula nõ eſt de integritate matrimonij q̄tum ad ſuũ eẽ vt ſupra dictũ eſt ĝ ↄſenſus qui matrimoniũ cauſat non oportet ꝙ ſit in carnalẽ copulã. P. Quicũqꝫ cõſentit in carnalem copulam deſinit eẽ virgo ſaltẽ mente. ſꝫ. b. Jo. euã. fuit virgo mẽte et carne ꝛ tamẽ matrimoniũ ↄtraxit ĝ cõſẽſus in carnalẽ copulã non requiritᷣ ad matrimonium. R⁹ dḋ ꝙ cõſenſus ꝑ ꝟba de p̄ſenti ſignificat qḋ facit facit aũt mr̄imoniũ vnde ſignificat ↄſenſũ in matrimoniũ. carnalis aũt copula nõ eſt de eſſentia matrimonij ſed poteſtas ordinata ad carnalẽ copulã qꝛ ꝑ matrimoniũ vn⁹ cõiuguꝫ accipit poteſtatẽ altero carnaliter vtẽdi. vnde conſẽſus in mutuã poteſtatẽ habẽdam reſpectu carnalis copule matrimonium cauſat hec aũt poteſtas nõ põt eſſe intᷣ fratrẽ et ſororẽ repugnat etiã cõtinẽtie voto ꝛ ↄditioni appoſite de abſtinẽdo a carnali copula Unde patet ſolutio ad obiecta.

D. ij. ſic ꝓceditᷣ ꝛ videtur ꝙ ↄſenſ⁹ expreſſus ꝑ verba de futuro addito iuramẽto mr̄imonium cauſet. Juramẽtum. n. eſt efficati⁹ vinculum q̄ꝫ ſimplex verbum. ſꝫ ſimplici verbo de p̄ſenti matrimoniũ fit ergo multo forti⁹ verbo de futuro cũ iuramẽto. P. Nihil poteſt hominẽ obligare vt faciat contra ius diuinũ ſꝫ frangere iuramẽtũ eſt cõtra ius diuinũ: mat. v. reddes aũt domino iuramẽta tua. ĝ iuramẽtũ adiunctum verbo de futuro eſt implendũ etiã ſi poſtea interueniat cõſẽſ⁹ cũ altera ꝑ verba de p̄ſenti expreſſus. ſed hoc nõ eſſet niſi iuramẽtum p̄cedens matrimoniũ faceret. ĝ ꝛc. P. Juramẽtum aliquid ſupra ſimplicem ꝓmiſſionẽ addit ſed ſimplex promiſſio de futuro ſponſalia facit ĝ iuramẽtum additum facit plus q̄ꝫ ſponſalia. vltra ſponſalia vero nihil ẽ niſi matrimoniũ ĝ facit matrimoniũ. Sed contra ad hoc ꝙ matrimoniũ fiat requiritur actualiter matrimoniũ ſignificari vt ex ſupradictis patet ſꝫ iuramẽtuꝫ additum verbis de futuro non facit actualẽ ſignificationem matrimonij. ĝ matrimonium non cauſat. P. matrimoni⁹ eſt tradere dominiũ ſui corporis q̄ꝫ ſue rei. ſꝫ iuramẽtum ꝓmiſſioni additum non ſufficit ad hoc ꝙ res promiſſa in dominiũ alterius trãſeat cui facta eſt ꝓmiſſio ĝ nec iuramentũ additũ ꝓmiſſioni matrimoniũ facit ꝙ vnus habeat poteſtatẽ in corpore alterius qḋ ad matrimoniũ requiritᷣ ꝛ ita mr̄imoniũ nõ cauſat. R⁹ dḋ ꝙ iuramentũ eſt quedã ↄfirmatio eorũ quib⁹ additur vnde ꝑ iuramentũ ea q̄ preerant ↄfirmantᷣ non aũt aliquid nouũ ſuperadditur in verbis aũt de futuro nõ erat aliquid qḋ actualiter matrimoniũ faceret ſꝫ ſoluꝫ obligationẽ ad matrimoniũ. vnde iuramentũ additũ. matrimoniuꝫ non facit. ſed obligationẽ ad matrimoniuꝫ firmiorẽ reddit. Ad primũ ergo dicendũ ꝙ iuramẽtum eſt forti⁹ ſimplici verbo q̄tum ad id cui adhibetur ꝟba aũt de preſẽti adhibentᷣ ad ſignificãdũ actualr̄ matrimonij coniunctionẽ nõ autẽ iuramentũ additũ verbis de futuro et iõ non ẽ ſimile. Ad. ij. dḋ ꝙ iuramẽta illicita implere nõ eſt de iure diuino. iuramẽtum autem ꝓmiſſioni matrimonij additũ factũ eſt illicitũ per ſequẽtem ↄtractũ qui fit de verbis de p̄ſenti qꝛ matrimonio cõiunct⁹ non poteſt aliud mr̄imoniũ ↄtrahere: vnde ratio nõ ſequitᷣ. Ad. iij. dḋ ꝙ iuramẽtum plus facit q̄ꝫ ſimplex verbũ ꝓmiſſiõis qꝛ ꝓmiſſionẽ firmiorẽ reddit nec tñ ſequitᷣ ꝙ matrimoniũ cauſet

D. iij. ſic ꝓceditᷣ ꝛ videtur ꝙ carnalis copula verbis de futuro ſuꝑueniẽs matrimoniũ faciat. ſicut eñi ſupra dictum eſt cõſenſus de p̄ſẽti quib⁹cũqꝫ ſignis exprimatᷣ matrimoniũ facit ſed nullum ſignũ efficati⁹ exprimit q̄ꝫ carnalis copula ĝ mr̄imoniũ facit P. omnis ↄiũctio carnalis p̄ter mr̄imoniũ fctm̄ eſt pccm̄. ſi ĝ carnalis copula ſpõſalib⁹ ſuꝑueniẽs mr̄imoniũ nõ facit peccaret ſpõſa ſponſum admittẽs ad carnalẽ copulam qḋ non videtᷣ. P quilibet damnum inferẽs tenetᷣ de damno illato ſatiſfacere ſꝫ mulieri deflorate ſub ſpecie mr̄imonij non p̄t ſatiſfieri niſi in matrimoniũ ducatur. ĝ videtur ꝙ vel tunc ꝑ carnalẽ copulam matrimoniũ ↄſummetᷣ vel ꝙ ſaltẽ poſtmodũ eam in mr̄imoniũ ducat. Sed contra eſt auctoritas nicholai pape qui dicit ſi conſenſus in nuptijs defuerit cetera etiã cum coitu celebrata fruſtrantur P. Jllud qḋ poteſt ſine matrimonio nõ matrimoniũ facit ſed carnalis copula eſt hmõi ergo ꝛc.

Rº. dicendū ꝙ de matrimonio loqui poſſumus du-
pliciter. vno modo quantū ad conſcientiā et ſic carna-
lis copl'a ſpōſalibꝫ ſuꝑuenieēs mr̄imoniū nō cōplet ſi in-
terioꝛ ꝯſenſus nō aſſit. videt̾ autem adeſſe ſc̄m aliquos
ex vi p̄cedentis ꝓmiſſionis ſi expꝛeſſe ꝯtrariū nō inten
dat. alio modo ſc̄m iudiciū eccl̾ie que iudicat ſc̄m ea que
apparēt. ⁊ ideo cū nullū ſignū poſſit eſſe euidentiꝰ inte-
rioris ꝯſenſus i mr̄imoniū q̄ꝫ carnal' copula ſpōſalibꝫ
ſuꝑuenieēs idcirco eccl̾ia iudicat ibi mr̄imoniū eſſe niſi
aliq̄ euidenter appareāt ꝑ q̄ expꝛ̄ſſe ꝯtrariū ꝓbari poſſit.
Ad primū ergo dōm ꝙ quecūqꝫ ſigna exterius oſten
dantur dummō ꝯſenſus īterioꝛ deſit nō fit mr̄imoniū
etiā ſi verba de p̄nti exprimant̾ quantū ad ꝯſcientiā lꝫ fi-
at ſc̄m iudiciū eccl̾ie. Ad ſcōm dōm. ꝙ ſponſa in tali
caſu ſponſū admittēs excuſat̾ a pctō cum p̄ſumere de-
beat qꝺ intentōe mr̄imonij ꝯſumandi eam accedat ni-
ſi ꝯtraria ſigna appareant de quolibet em̄ p̄ſumendū eſt
bonū niſi conſtet de ꝯtrario ſed ſpōſus nō excuſat̾ a pec
cato fornicatiōis ⁊ fraudis. Ad tertiū dōm ꝙ in tali
caſu ſponſus tenet̾ eam ducere in vxoꝛē anteq̄ꝫ aliam
ducat ſed ſi aliā iam duxerit factus eſt iam impotēs ad
ſoluendū hoc ad qꝺ tenebat̾. vn̄ debet aliter ſatiſfacere.

D quartū ſic ꝓcedit̾. ⁊ videt̾ ꝙ ꝑ verba de p̄e
ſenti ꝯſenſus in occulto mr̄imoniū nō faciat
mr̄imoniū eſt qꝺdā ſacrm̄ ſed ſacra ꝑtinēt ad
diſpenſationē miniſtroꝝ eccl̾ie. ergo mr̄imo
niū nō pōt ꝑfici in occulto ſine ꝯſciētia miniſtroꝝ eccl̾ie
P̄. Pꝛohibitio eccleſie impedit mr̄imoniū ꝯtrahen
dum ⁊ dirimit ꝯtractū ſicut pꝫ in illis qui ꝯtrahūt in
ſcḋo gradu cōtra eccleſie ꝓhibitionē ſed eccl̾ia ꝓhibuit
clamdeſtina mr̄imonia. ergo ſi ꝯtrahunt̾ ſunt dirimen
da et ſic nō eſt verum mr̄imoniū. P̄. Ille qui nō eſt
ſui iuris nō pōt ſe tradere in ptātem alterius abſqꝫ con
ſenſu eius ſub cuius ptāte eſt ſed puella ſub ptāte pr̄is
exiſtens nō eſt ſui iuris. ergo abſqꝫ ꝯſenſu pr̄is non pōt
alicui mr̄imoniū ꝯtrahendo tradere in occulto ſui coꝛ-
ꝑis ptāte. Sed ꝯtra baptiſmus eſt dignius ſacrm̄ q̄ꝫ
matrimoniū. ſed ſeruata forma ⁊ mr̄imoniū ſacri etiā
in occulto aliquis baptiſmū ſuſcipit ergo multo magis
matrimoniū. P̄. Ea que nō ſunt de eſſentia rei ſc̄m
rei nō variant ſed publicū ⁊ occultū nō ꝑtinēt ad ſc̄m
mr̄imonij ſed magis ad noticiā hoīm alioꝝ. g̊ ꝑ hoc qꝺ
fit i occulto nihilominꝰ veꝝ ē mr̄imoniū. Rº. dicēdū
ꝙ ſicut in ſacro baptiſmi ſi omittant̾ ea que ad ſolenni
tatē ſacri ꝑtinēt ⁊ nō ſint de eſſentia eiꝰ. verū ē ſacrm̄ q̄ꝫ
uis omittens peccet niſi ſit cā legittima ita eſt de matri
monio. nā de eēntia mr̄imonij ſt̾ ꝑſone legittime ad cō
trahendū quaſi materia ⁊ ꝯſenſus ꝑ verba de p̄ſenti ex-
preſſus quaſi forma. alia v̾o ſunt de ſolēnitate ſacri. vn̄
cum deſunt in mr̄imonio clamdeſtino v̾itatē mr̄imo-
nij nō tollūt licet ꝯtrahentes peccent niſi habeāt excu-
ſationē legittimā. Ad primū ergo dōm ꝙ i alijs ſacra
mentis id qꝺ eſt ex ꝑte miniſtroꝝ eſt de eſſentia ſacri nō
autē in matrimonio ſꝫ ſolū de ſolennitate. qꝛ matrimo
niū oꝛdinat̾ ad carnalē mꝉtiplicatōē ⁊ naturalē. vn̄ abſ-
qꝫ miniſtris eccleſie pōt fieri matrimoniū nō autē alia
ſacra. Ad ſcōm dōm ꝙ matrimonia clamdeſtina ꝑ ec
cleſiā ꝓhibent̾ ꝓpter ꝑicula q̄ inde venire ſolent ꝓpter
hoc qꝺ habent ſpeciē turpitudinis nō aūt ꝓhibitio ec-
cleſie facit qꝺ maīfeſtatio matrimonij ſit de efficacia ſa
cramēti qꝺ tn̄ facit in gradibꝫ cognatōis ⁊ iō nō eſt ſil̾e
Ad tertiū dōm ꝙ puella q̄uis ſit in ptāte pr̄is in re-
bus ciuilibꝫ ⁊ domeſticis tn̄ in hijs que ad ꝓpꝛiā ꝑſonā
ꝑtinēt eſt ſui virtus tū ſit libera nō ancilla. ⁊ iō pōt abſ
qꝫ ꝯſenſu ꝑentū in religionē intrare ⁊ matrimoniū con
trahere.

DI. XXIX

Poꝛtet autē conſen

ſum cōiugalē ⁊c̄. Circa hanc diſ. et ſe-
quentē querunt̾ q̄ttuoꝛ. Primo vtrū
coactio ꝯſenſus impediat matrimoniū
Scḋo vtrū erroꝛ. Tertio vtꝝ turpis cā. Quarto
vtrum inter beatā virginē ⁊ ioſeph veꝝ matrimoniū
fuerit.

D primū ſic ꝓcedit̾. ⁊ videt̾ ꝙ coactio cōſen-
ſum matrimoniū nō impediat ꝯſenſus em̄ ē
li. ar. qꝺ cogi nō poteſt. ergo coactio ꝯſenſus
non pōt matrimoniū impedire. P̄. Si ali
qua coactō impedit matrimoniū nō niſi illā que poteſt
cadere in ꝯſtantē virū. ſed nulla coactio vꝉ metus eſt ta
lis qꝛ foꝛtes nec etiā moꝛte coguntur cuius ꝑiculis ſe
exponūt vt pꝫ ꝑ phm i. iij. ethi. g̊ coactio ꝯſēſus mr̄imo
niū nō ipedit. P̄. Coactio ꝯſenſus nō pōt abſolute eē
ſed ſub ꝯditione puta ſi dicat̾. ſi nō ꝯſentias te interfici
am ſed in tali coactōe plus eſt de volūtario q̄ꝫ de inuo-
luntario vt ph̄s di. in. iij. ethi. g̊ videt̾ ꝙ ꝑ hm̄oi coactō
nem matrimoniū nō impediat ⁊ p̄cipue quantū ad eū
qui coactionē inducit qui omnino voluntarius videt̾.
P̄. Non ſolū ꝑ violentiā aliquis cogit̾ ſed etiā ꝑ p̄e-
ceptū aliquis pōt cogi ad matrimoniū ꝯtrahendū ⁊ tn̄
verū eſt matrimoniū. filij em̄ tenent̾ ꝑ oīa parentibꝫ
obedire. vt pꝫ Col. iij. vn̄ ꝑentes ꝓ filijs futura matri-
monia ſub iuramēto ꝓmittunt. ergo coactio matrimo
nium non impedit. Sed cōtra eſt qꝺ decretalis dicit
qꝺ vbi conſenſus cōmunis requirit̾ coactiōis materia
repellat̾ in matrimonio autē requirit̾. vt ex dictis patet
ergo coactio matrimoniū impedit. P̄. Nullus ꝑ coa
ctionem ius acquirit in re alterius. ſed ꝑ matrimoniū
vnius ꝯiugū ius acquirit̾ in coꝛꝑe alteriꝰ. ergo coactio
matrimonij impedit. Rº dōm ꝙ duplex eſt coactio.
vna abſoluta ⁊ ſimplex: qn̄ .ſ. ille q̄ vim patit̾ nihil agit
ſed ſolū patitur vt cum vnus ab alio impellit̾ ⁊ hec coa
ctio nō cadit in voluntatē vn̄ de hac nunc nō loquimur
ſic em̄ ꝯſenſus qui eſt actus volūtatis coactus eſſe non
pōt. Alia eſt coactio cōditionata vel mixta quādo .ſ. vt
aliquis vitet qꝺ eſt magis contra voluntatē facit id qꝺ
eſt minus contrariū volūtati. ſicut cum naute ꝓijciunt
merces i mari ne ſubmergant̾ ⁊ hec coactio in volūtatē
cadit. quādo .ſ. ꝓpter timoꝛē ꝑiculi imminētis aliquis
eligit hoc qꝺ eſt volūtati ſimpliciter ꝯtrarium. conſen
ſus autē ſic coactus ſi ſit talis coactio que in conſtantē
virū cadere poſſit matrimoniū impedit alias non. vn̄
de talis coactio tollit ꝑpetuitatē ꝯtractus qꝛ competit
coacto ſc̄m iura reſtitutio in integrū. vnde matrimoni-
um impedit̾ quādo de ſui rōne ꝑpetuitatē habet etiā ſi
interioꝛ ꝯſenſus affuit extoꝛtus ꝑ coactōnē nō ſolū hic
ſed etiā verba ꝯſenſum exprimētia modo ſimili ſint ex
toꝛta. Ad primū pꝫ reſponſio ex dictis. Ad ſcōm
dicendū ꝙ nullus metus cadit in conſtantē virū vt fa-
ciat cum in pctm̄ ꝯſentire tam̄ ꝑ metū poteſt induci ad
ſuſtinendū aliqua alia minoꝛa damna. ⁊ hec ſunt p̄ci
pue que in hoc verſu ꝯtinent̾. Stupꝛi ſiue ſtatus v̾bis
atqꝫ necis. hic ponit̾ ſtatus ꝓ ꝯditōe ſeruili. alia vero in
cōmoda nō reputant̾ tāti ꝙ ꝯſtantē virū moueāt ad ali
quid magnū faciēdū. Ad tertiū dōm ꝙ ad matrimo
nium nō ſufficit qꝺcūqꝫ volūtariū ſed requirit̾ volunta
rium completū ꝓpter eius ꝑpetuitatē ⁊ ideo ꝑ admixti
onem violētie impedit̾ nec poteſt eſſe ꝙ ſit matrimoniū
ex ꝑte vna ⁊ nō ex alia qꝛ matrimoniū in quadā religio
ne conſiſtit que requirit duo extrema. Ad quartum
dicendū ꝙ filius vel filia non ſeruilis ſꝫ libere ꝯditōis

nõ poſſūt cogi a ꝑentibꝫ ꝑ ꝓceptū ad aliq̄d q̄ð eos ſtatū ꝑpetuo mutet ſicut ad ſeruitutē. vel matrimoniū vl' religionē. ⁊ quando ꝑentes iurant ſubintelligit̄ ꝯditio. ſ. ſi filijs placuerit ḡ tenent̄ ad hoc inducere bona fide

Ad ſcðm ſic ꝓcedit̄ ⁊ videt̄ ꝙ error m̄rimoniū nõ impediat nihil eñ impedit m̄rimoniū niſi q̄ð habet ꝯtrarietatē ad ipm. ſed error nõ eſt hmõi ḡ m̄rimoniū nõ impedit ꝓbatio medie error nõ oppõit̄ m̄rimõio niſi forte inq̄ʒtū cauſat īuolūtariū ſed q̄libet error inuolūtariū cauſat. ſic ḡ q̄libet error m̄rimoniū impediret q̄ð ptʒ eſſe falſū. ℘. Si aliquis error m̄rimoniū impedit ꝓcipue hoc facit error ꝑſone ⁊ ꝯditõis. ſ. ſeruitutis. ſed error ꝑſone nõ impedit alias īter lyam ⁊ iacob verū m̄rimoniū nõ fuiſſet. nec error ſeruitutis q̄ꝛ pari rõe ⁊ error cult⁹ vel impotētie coeundi m̄rimoniū impediret quibꝫ m̄rimoniuʒ impedit̄ ſic ⁊ ꝑ ſeruitutē ḡ error m̄rimoniū nõ īpedit ℘. Põt ꝯtingere ꝙ iſte error duret quouſq3 filios ⁊ filias generet. graue aūt eſſet dicere q̄ð tunc eſſent diuidendi ergo ꝓmus error m̄rimoniū nõ impedit. ℘. Põt ꝯtingere ꝙ frater viri inq̄ʒtū mulier ſe ꝯſentire credit offeratur ei ⁊ cū eo carnal'r cõmiſceat̄ in tali aūt caſu nõ videt̄ ꝙ poſſit cū hr̄e in virū cū quo ꝯtrahere ſe credidit ꝓpter affinitatē ꝯtractā ⁊ ita videt̄ ꝙ m̄rimoniū ſtare debeat tum aliquo impediēte errore Sed ꝯ̄ eſt q̄ð iuriſꝑit⁹ dicit q̄ð nihil eſt tā ꝯ̄riū ꝯſenſui q̄ʒ error ſed ꝯſenſus req̄rit̄ ad m̄rimoniū. ḡ error m̄rimoniū īpedit. ℘. Sic coactio excludit volūtariū ita ⁊ error ſed coactio impedit m̄rimoniū ḡ error. ℞⁰. dðm ꝙ remota cã remouetur effect⁹. error aūt ꝯſenſuʒ remouet q̄ eſt m̄rimonij cã q̄ꝛ error voluntariū tollit q̄ꝛ ꝯſenſuʒ includit. ⁊ iõ error m̄rimoniū natural'r impedit nõ aūt q̄libʒ ſed error eoꝝ que m̄rimonio ſunt eſſētialia ꝑtinēt aūt eēntial'r ad matrimoniū ipe ꝑſone ꝯ̄hentes material'r ⁊ ꝑtãs inuicē vtēdi formal'r ⁊ iõ error ꝑſone q̄ repugnat primo ⁊ error ſeruitutis q̄ repugnat ſcðo m̄rimoniū impedit. Error vero qualitatis vtpote pulchritudinis vel ſcie vel error fortune vt diuitiarū vel dignitatis vel alicuius hmõi. m̄rimoniū nõ impedit q̄ꝛ oīa hec accidental'r ſe habent ad m̄rimoniū. Ad. j. ḡ dðm ꝙ iam ex dictis ptʒ. quõ error in m̄rimonio cõicat rõe cauſe ſue ⁊ quare nõ q̄libet error. Ad. ij. dðm ꝙ inter iacob ⁊ lyam nõ fuit m̄rimoniū ex ipo cõcubitu q̄ ex errore ꝯtigit. ſed ex ꝯſenſu poſtmodū ſupueniente. error aūt nõ ſolū ſeruitutis ſed etiã aliaꝝ ꝯditionū que faciūt ꝑſonã illegitimã ad ꝯ̄hendū m̄rimoniū impedit. ſed ideo de caꝝ errore nõ fit mētio q̄ꝛ iſte ꝯditões vtpote ſacer ordo vel cognatio vel diſpitas cultus impediūt m̄rimoniū ⁊ cū errore ⁊ ſine errore ſeruitus aūt nõ niſi cū errore. Ad. iij. dðm ꝙ multitudo tp̄is m̄rimoniū nõ ꝯfirmat niſi de nouo inuicē ꝯſētire velint Ad. iiij. dðm ꝙ ſi ante nõ ꝯſenſerit in frēm eius põt tuʒ quē ꝑ errorē accepit retinere nec põt frēm hr̄e ꝓcipue ſi ab alio ſit cognita carnal'r. ſi autē ꝯſenſerit in iure ꝑ vba ð p̄ñti nõ põt ſcðm hr̄e ꝓmo viuēte ſʒ dʒ redire ad ꝓmū niſi ſm̄ relinq̄t ⁊ ignorãtia facti excuſat pctm̄.

Ad tertiū ſic ꝓcedit̄ ⁊ videt̄. ꝙ turpis cã m̄rimoniū īpediat m̄rimoniū eñ ſp̄ ē bonū ſʒ effect⁹ bon⁹ ñ põt eē a cã mala. ḡ turpis cã m̄rimoniū īpedit ℘. Cõiūctio m̄rimonij ē a deo. vt pʒ Math. xix. Quos deus ꝯiunxit hõ nõ ſepet ſed ꝯiūctio que eſt ꝓpter turpes cauſas nõ eſt a deo. ḡ nõ eſt m̄rimoniū. ℘. Ad ſacr̄m req̄rit̄ debita intētio ſed nõ ſeruat̄ debita intentio cū aliq̄s turpē cauſã intēdit. ḡ poſita cã ponit̄ effect⁹ ſed cã m̄rimonij eſt ꝯſenſus ꝑ vbis de p̄ñti expſſus q̄ etiã põt eſſe cū turpi intētõe. ḡ turpis cã m̄rimoniū nõ īpedit. ℘. Baptiſm⁹ eſt dign⁹ ſacr̄m q̄ʒ m̄rimoniū. ſed turpis intentio baptiſantis vel baptiſati baptiſmū nõ euacuat. puta ſi q̄s ex hoc lucrū intendat. ḡ nec m̄rimoniū ꝑ turpē intētionē impedit̄. ℞⁰. dðm ꝙ in ſacris põt eſſe duplex intentio. ꝓma. ſ. eſt intentio ꝯſtituentis ſacr̄m. ſcða eſt intētio ſacro vtēdi. ꝓma intētio eſt de neceſſitate ſacri. vñ per eius defectuʒ ſacr̄m impedit̄ ſicut ſi aliq̄s nõ intēderet baptiſare. ſcða vero intentio cõſeq̄t̄ ad ſacr̄m. vñ defect⁹ eius ſacr̄m nõ tollit vt ſi aliq̄s baptiſmū ſuſcipet hac intētõe vt lucra ꝯquireret. turpitudo ḡ cauſe ſi ꝯ̄riet̄ eſſentie m̄rimonij. m̄rimoniū tollit q̄ꝛ remouet primã intentionē. vt ſi aliq̄s ꝯſentiret in aliq̄ʒ vt in meretricē. ſed turpitudo cauſe q̄ m̄rimonio non ꝯtrariat̄ ſm̄ ſuã eſſentiã opponit̄ ſcðe intentioni ⁊ non prime. vñ m̄rimoniū nõ impedit vtpote ſi aliq̄s in vxorē ꝯſentit hac intentõe vt libere cū ea ſuã libidinē exerceat. Ad. j. ḡ dðm ꝙ cã m̄rimonij ſm̄ ſe ſemꝑ eſt bona q̄ꝛ de ſe ordinatū eſt ad bonū ꝓlis ſed ex ꝑte ꝯtrahētis põt hr̄e aliquas cauſas vel turpes vel honeſtas que nõ variant ꝯditionē m̄rimonij ſed ꝯtrahētis. Ad. ij. dðm ꝙ ꝯiūctio m̄rimonij eſt a deo ſicut a cã prima inſtituente ⁊ ſic habʒ honeſtã cauſam ſʒ eſt ab hoīe ſicut a cã ꝓxima ⁊ ex hac ꝑte põt hr̄e cauſas inhoneſtas. Ad tertiū. patʒ r̄nſio ꝑ diſtinctionē intentõis ꝓmiſſam.

Ad quartū ſic ꝓcedit̄ ⁊ videt̄. ꝙ inter ioſeph et beatã virginē verū m̄rimoniū nõ fuerit. vouētes eñ virginitatē m̄rimoniū nõ poſſunt cõtrahere ſine pctõ. ſed beata virgo vginitatē vouerat. cum ḡ fuerit īmunis ab omni pctõ videt̄ ꝙ in matrimonio nõ ꝯſenſit. ⁊ ita inter eam ⁊ ioſeph verū m̄rimoniū non fuit. ℘. M̄rimoniū eſt ꝑpetuū vinculū ſed ioſeph q̄ʒuis eſſet iuſt⁹ volebat occulte dimittere beatam virginē. vt dicit̄ Mat. j. ergo nõ erat inter eos verum m̄rimoniū ℘. Nulla cã rõnalis põt aſſignari q̄liter m̄rimonio nõ fuerit iuncta. nõ eñ ꝑ hec vginitas m̄ris dei diabolū latere potuit q̄ corꝑum ꝯditões naturali ſenſu cognoſcit nec iterū ſi nupta nõ eſſet poterat lapidari ꝓpter ſuſpicationē fornicatiõis q̄ſi adultera. nec iterū decuit vt xp̄s q̄ labores nr̄os portare venerat ſolatiū viri ad ſuſtentatõnē m̄ris ꝓpareret. que tñ cauſe in lr̄a ponunt̄. ergo nõ decuit q̄ð beata virgo matrimonio iūcta eſſet. Sed ꝯtra eſt q̄ð dicit̄ Math. j. noli timere accipe mariã ꝯiugē tuã. ℘. Chriſt⁹ ſua natiuitate oēm licitū ſtatū debuit approbare ſed matrimoniū aliter approbari melius nõ potuit q̄ʒ ꝙ ex m̄rimonio iuncta naſceret̄. ergo mr̄ xp̄i debuit eſſe m̄rimonio iuncta. ℞⁰. dðm ꝙ m̄rimoniū vt ſupra dictū eſt habet duplicē ꝑfectionē. ſ. primã ex qua dicit̄ m̄rimoniū verū. ⁊ ſcðam ex qua dicit̄ ꝯſumatū. ꝓma ḡ ꝑfectõ fuit in m̄rimonio beate virginis q̄ð ptʒ ex hoc ꝙ fuerūt ꝑſone legittime ad cõtrahendū ⁊ fuit ibi ꝯſenſus mutu⁹ ꝑ vba expſſus q̄ ſūt quaſi materia ⁊ forma huius ſacri. ſed ſcða perfectio defuit q̄ꝛ carnalis copula nunq̄ʒ fuit ſubſecuta. virgo eñ in euum ꝑmanſit. Vñ matrimoniū illud fuit veruʒ ſed tñ nunq̄ʒ ꝯſumatū. Ad. j. ergo dðm ꝙ votū dupliciter põt fieri. vno mõ abſolute ex ſic votum virginitatis ſi ſit ſolenne impedit matrimonium ſequens et de iure et de facto. ſi autem ſit ſimplex impedit vt non fiat de iure q̄ʒuis poſſit fieri de facto. Alio mõ fit votū virginitatis vel ꝯtinētie ſub ꝯditõe ⁊ tunc ſm̄ tenorē ꝯditõis appoſite poterit vel nõ poterit matrimoniū ſequi. ſic autē beata virgo virginitatē vouerat ſub hac. ſ. ꝯditõe ſi deo placeret nõ q̄ꝛ ei deficeret virginitatis volūtas ſeruãde ſed q̄ꝛ in ve. le. nõ dū ꝑfectõis vginalis tp̄s aduenerat et iõ ex familiari ꝯſilio. ſſ. i m̄rimoniū ꝯſenſit abſolute vginitatē ſuaʒ deo cõmittēs ⁊ ſic pʒ ꝙ ꝯſenſus in m̄rimoniū neq3 voto fuit ꝯ̄rius neq3 volūtatē vginitatis abſtulit.

Ad.ij.dōm ꝙ ioſeph voluit eam dimittere quaſi aliẽ ductur⁹ vel ꝓpter aliquã ſuſpitionẽ ſed ꝓpter timorem reuerentie. vnde ei dicit̃ Math.j. Noli timere ꝛc̃.

Ad tertiũ dōm ꝙ diabol⁹ potuiſſet naturali cognitõne virginitatẽ mr̃is dei ꝑpendere mr̃imonio nõ obſtãte niſi diuina virtute ꝓhibitus eſſet a diligenti exãiatione eoꝝ que circa virginẽ erant hoc etiã quod de lapidatõe dicit̃. intelligit̃ de lapidatõe infamie vel q̃ꝛ erat de ſtirpe ſacerdotali in qua puellis nõ nuptis dephenſis in ſtupro lapidatio inferebat̃. vt pꝫ Leui.xxj. nec obſtat ꝙ beata virgo fuit de ſtirpe dauid q̃ꝛ ſtirps regia ſacerdotali fuit ꝯiũcta. Vñ beata virgo dicit̃ fuiſſe cognata elyſabeth que erat de filiab⁹ aaron. vt patꝫ Lu.j. xp̃s etiã neceſſitatis ſolatia refutare nõ debuit nec quantũ ad ſe nec quantũ ad matrẽ. vñ pꝫ q̃ rões in littera poſite ſunt cõuenientes.

DI. XXXI

Oſt hoc de bonis coniugij ꝛc̃.

Hic querunt̃ quattuor Primo de numero bonoꝝ mr̃imonij Scd̃o de comparatione eorundẽ. Tertio vtrũ ꝑ ea actus mr̃imonij excuſet̃. Quarto vtrũ ſine eis act⁹ matrimonij ſemꝑ ſit pctm̃ mortale.

D primũ ſic ꝓcedit̃ ꝛ videt̃. ꝙ inſufficiẽter bona mr̃imonij in lr̃a enumerent̃ eccl̃ia enĩ ꝑfectius ꝯiũgit̃ xp̃o ꝑ charitatẽ q̃ꝫ ꝑ fidẽ mr̃imoniũ ſignificat ꝯiunctionẽ xp̃i ꝛ eccl̃ie. g̃ inter bona mr̃imonij ſic̃ enumerat̃ fides ita et charitas ꝓ. ad mr̃imoniũ requirit̃ q̃ vnus ꝯiugũ alteri debitũ reddat ſed hoc ꝑtinet ad iuſticiã. g̃ iuſtitia debet poni inter bona mr̃imonij ꝓ. Ad matrimoniũ requiritur ꝙ ſit vnum ſed hoc non ꝑtinet ad aliq̃ triũ que hic aſſignũtur. ergo inſufficienter enũerant̃. Sed cõtra videt̃ ꝙ ſuꝑfluant. vna enĩ virtus ſufficit ad vnius actus honeſtarẽ. ergo ſufficit ſola fides ad actũ mr̃imonij honeſtãdum. ꝓ. Hec tria bona ad mr̃imoniũ ꝑtinent ſꝫ matrimoniũ eſt q̃dã ſacrm̃. ergo alia duo ſub ſacr̃o includũtur ꝛ ſic ſuꝑflue apponunt̃. R̃⁰. dōm ꝙ mr̃imoniũ habet duplicem bonitatem. vnã ſm̃ ꝙ eſt in officium nature. aliã ſm̃ ꝙ eſt eccl̃ie ſacr̃m ꝑmo modo eius bonitas dependet ex duob⁹. ſ. ex debito fine ad quẽ ꝑtinet bonũ ꝓlis. ad ꝓlem enĩ ordinari debꝫ ſicut ad vltimũ finẽ. ad ip̃m ei finẽ ꝑtinet cõicatio operũ inter virũ ꝛ vxorẽ quã etiã mr̃imonij finẽ ph̃s ponit ꝛ ex ordinatõe vel bonitate ip̃ius ſm̃ ſe ad hoc ꝑtinet fides. mr̃imoniũ enĩ ꝯſiſtit in mutua obligatiõe que honeſta eſſe nõ põt niſi fidelit̃ vtrũq̃ ſeruet̃ bonitatẽ vero mr̃imonij ſm̃ ꝙ eſt eccl̃ie ſacr̃m oñdit tertiũ q̃ apponit̃. ſ. ſacr̃m. et ſic pꝫ q̃ ꝯueniẽt̃ ponũt̃ tria bona mr̃imonij. ſ. fides ꝓles ꝛ ſacrm̃ Ad.j. ergo dōm ꝙ obiectio illa ꝓcedit ex equocatiõe fidei. nõ enĩ accipit̃ hic fides ſm̃ ꝙ ꝯtra charitatẽ diuidit̃ ꝓut eſt virtus theologica ſed ꝓut eſt ꝑs iuſticie ꝛ eſt idẽ ꝙ fidelitas. Ad.ij. dōm ꝙ ad fidẽ ꝑtinet nõ ſolũ q̃ neuter ꝯiugũ alteri cõmiſceat̃ ſed etiã q̃ vn⁹ alteri debitũ reddat vtrunq̃ enĩ eſt iuſtitie. Ad.iij. dōm ꝙ vnitas illa quã obiectio tãgit ꝑtinet ad fidẽ vel etiã ad ſacrm̃ q̃ꝛ nõ ſolũ indiuiſibilitas ſed etiaꝫ vnitas cõpetit mr̃imonio in quo eſt ſignũ ꝯiunctõis xp̃i ꝛ eccl̃ie. Ad.iiij. dō. ꝙ ita vnus act⁹ interdũ ab vna virtute nõ ſufficiẽter honeſtat̃ q̃tum ad oĩa que in ip̃o ſunt ſed q̃tum ad vnũ tm̃ ſicut actus caſtitatis honeſtat̃ quãtũ ad debitũ modũ ꝑ tẽꝑantiã quantũ ad vltimũ finẽ ꝑ charitatẽ. et ſit̃ act⁹ mr̃imonij indiget diuerſis hõeſtatib⁹ q̃tũ ad diuerſa.

Ad.v. dōm ꝙ ſacr̃m hoc nõ dicit̃ ip̃m mr̃imoniũ ſed inſeꝑabilitas ei⁹ q̃ mr̃imõio ꝯpetit ex ſua ſignificatõe q̃ ſignificat ꝯiũctionẽ xp̃i ꝛ eccl̃ie. vl̃ dōm ꝙ q̃uis mr̃imoniũ ſit ſit ſacr̃m tuꝫ ab alio habet q̃ ſit ſacr̃m. ꝛ ab alio q̃ ſit ĩ officiũ nature ꝛ ꝓpter hoc diuerſa bõa matrimonio attribuunt̃.

D ſcd̃m ſic ꝓcedit̃ ꝛ videt̃ ꝙ ſacr̃m nõ ſit principalius inter cetera mr̃imonij bona. finis enĩ optimũ eſt in vnoquoq̃. ſed ꝓles eſt finis matrimonij. g̃ bonũ ꝓlis inter cetera eſt ꝑncipalius. ꝓ. Gratia ꝛ virtutes digniores ſunt ſacr̃is. q̃ꝛ ſacr̃a ꝓpter gr̃am ſunt inſtituta. ſed fides eſt virtus g̃ eſt principali⁹ bonũ q̃ꝫ ſacr̃m. ꝓ. Ad ſacr̃m ꝑtinet indiuiſibilitas mr̃imonij vt in lr̃a dicit̃ ſed aliq̃n eſt mr̃imoniũ q̃ nõ habet inſeꝑabilitatẽ ſicut cum aliq̃s poſt cõtractũ mr̃imoniũ ꝑ v̾ba de p̃nti ante carnalẽ copulã religionẽ intrat. ergo ſacr̃m nõ eſt ꝑncipali⁹ ceteris bonis mr̃imonij. Sed ꝯtra illud q̃ ponit̃ in diffinitiõe alicuius ſubiecti eſt maxime eſſentiale. ſed in diuino q̃ ad ſacrm̃ ꝑtinet ponit̃ in diffinitõe mr̃imonij vt ſupra patuit ergo ꝛ ſacr̃m eſt ꝑcipuũ inter mr̃imonij bona. ꝓ Ephe.v. dicit̃ ſacr̃m hoc magnũ eſt ego aũt dico in xp̃o ꝛ eccl̃ia hoc magnũ eſt ergo potiſſimũ in mr̃imonio q̃ xp̃i ꝛ eccl̃ie ꝯiunctionẽ figurat ſed hoc ꝑtinet ad bonuꝫ ſacr̃i. ergo inter bona mr̃imonij ꝑcipuũ eſt ſacr̃m R̃⁰ dōm ꝙ iſta bona mr̃imonij dupliciter poſſũt ꝯſiderari vno mõ ſm̃ ſe. alio mõ in ſuis principijs. primo mõ ſacramẽtũ eſt principali⁹ inter cetera mr̃imonij bona tũ rõne dignitatis cum ꝑtineat ad gr̃e ſignificatõnẽ. Alia duo ad nature officiũ tum etiã rõne ꝓpinquitatis nam indiuiſibilitas quã ſacr̃m importat ꝑtinet ad ip̃am eẽntiam mr̃imonij. fides autẽ ꝛ ꝓles ſunt in ogis mr̃imonio ꝓpinqua ſiue eſſentialia. tum i. ſ. ꝓles accipit̃ ꝑ intentõe ꝓlis ꝛ fides ꝑ debito ſeruandi fidẽ. hec enĩ ꝯſequent̃ matrimoniũ. ſm̃ quẽlibet ſui ſtatũ ſꝫ terminũ ꝯſequit̃ ip̃m ſm̃ ꝙ eſt eccl̃ie ſacr̃m Ad.j. g̃ dōm ꝙ finis mr̃imonij ẽ ꝓles ſm̃ ꝙ ordinat̃ in officiũ nature. hꝫ aũt mr̃imoniũ ſuꝑ hoc aliã digniorẽ ꝯditionẽ q̃ꝫ exprimit ſacr̃m. ꝛ iõ nõ oportet ꝙ ꝓles ſit potiſſimuꝫ q̃tum ad dignitatẽ nec etiã rõe ꝓrimitatis q̃ꝛ finis ꝛ ſi ſit primũ in intentõe executõe tñ eſt vltimũ ꝛ tardiorũ Ad.ij. dōm ꝙ obiectõ illa ꝓcedit de gr̃a ꝛ v̾tutib⁹ que ſunt ſacr̃i effect⁹ fides aũt de qua nũc hic loq̄mur nõ eſt hm̃oi ſed eſt vna de ꝯditõib⁹ ſacr̃i Ad.iij. ꝙ diſſolutio mr̃imonij ꝑ mortẽ ſpũalẽ vl̃ corꝑalẽ nõ repugnat mr̃imonij indiuiſibilitati. q̃ꝛ vinculũ mr̃imonij eſt ſolũ in vita preſenti.

D tertiũ ſic ꝓcedit̃. ꝛ videt̃ ꝙ ꝑ hm̃oi bõa act⁹ mr̃imonij nõ excuſet̃. ſicut enĩ in actu generatiue eſt delectatio ita ĩ actu nutritiue. ſed act⁹ nutritiue nõ indiget alia honeſtate g̃ nec act⁹ generatiue q̃ eſt act⁹ mr̃imonij. ꝓ. Vna indebita circũſtãtia totũ actũ viciat quecũq̃ honeſte ꝯditões apponant̃. ſed hec bona nõ poſſũt ipedire q̃n in actu mr̃imonij ſit aliq̃ indebita circũſtantia q̃ꝛ eſt ibi delectatio immoderata q̃ verecũdiã cauſat ꝛ ſit̃ rõnis ligamentũ vt in illo actu intelligere nõ poſſit ſm̃ ph̃m nec ſpũ ꝓphetico tangi ſm̃ Hieroni. ergo actus mr̃imonij ꝑ hm̃oi bona nõ excuſant̃. ꝓ. Si iſtis bonis act⁹ mr̃imonij excuſaret̃ ſꝑ ſine iſtis eſſet pctm̃. hoc aũt videt̃ falſuꝫ ſicut cũ q̃s ad vxorẽ accedat ſolũ inſtinctu nature vel ad fornicationẽ vitandã vel ad ſanitatẽ corꝑis ꝯſeruandã nullum videt̃ eſſe pctm̃ g̃ bonis ꝑdictis act⁹ mr̃imonij nõ excuſat̃. Sꝫ ꝯ vbicũq̃ eſt indulgẽtia ibi ẽ necẽia aliq̃ excuſatõis rõ ſꝫ poſt pctm̃ mr̃imoniũ ꝯcedit̃ ſm̃ idulgẽtiã vt pꝫ.j. ad Cor.vij. g̃ oportꝫ q̃ ꝑ aliq̃ bona excuſet̃. ꝓ. actus mr̃imonial̃ a fornicatõe nõ differt niſi ꝑ hm̃oi bõa cũ ergo in fornicatõe ſit culpa. nõ aũt in cõcubitu ꝯiugali videtur ꝙ actus mr̃imonij per hm̃oi bona excuſet̃

Rꝫ. Dōm ꝙ actus excuſari dicit̄ ꝑ hoc qḋ ei ſubtrahitur rō culpe. vñ actu ſabilis eēt ſi ſubtrahat̄ in toto ſiue in pte quedā eñi excuſant a toto quedā a tāto. ipa autē carnalis copula poſt pctm̄ quādam turpitudinē habet ad gen⁹ culpe ꝑtinentē inq̄ʒtū ex pctō originali ꝓcedit ꝓpter inobedientiā quādā inferioris ꝑtis ad rōem q̄ʒ habet annexam. vñ niſi hmōi deformitas per aliqḋ bonū recōpenſaret̄ carnalis copula abſqʒ culpa eſſe nō poſſet recompenſat̄ aūt ꝑ hmōi inq̄ʒtum ꝓles facit intentionē rectā fides actōnē iuſtā ſacrm̄ deo dicatā. ⁊ iō actus matrimonij ꝑ bona ꝑdicta a culpa excuſat̄ ⁊ honeſtus redditur. Ad .j. ergo dōm ꝙ in actu nutritiue nō eſt delectatio a deo vehemēs rōnem totalr̄ ligans ſicut in actu generatiue eo qḋ generatiua eſt nō ſolū in ſe corrupta ſʒ etiā in effectu ꝑ pctm̄ originale vñ act⁹ nutritiue non hʒ inobediētie turpitudinē ⁊ ꝑ ꝯſeq̄ns neqʒ erubeſcētia q̄ʒ hʒ actus generatiue. Ad .ij. dōʒ ꝙ ſuꝑhabūdātia delectōis que culpa eſt nō attendit̄ ſolū ſm intentionē q̄ʒtitatis ſed ſm ꝙ excedit̄ ordo rōnis q ꝑ delectationē mrīmonialis actus nō excedit̄ ſed ſeruat̄ q̄ʒuis eñi actu rō ligeret̄ vel impediat̄ tñ nihil ſit cōtra id qḋ habitu rō tenet ſed ſm ꝙ ratō ꝑordinauit nec eſt incōueniēs ꝙ act⁹ rōnis ad momentū impedit̄ ꝓpter aliq̄ alia bona. Ad tertiū dōm ꝙ ſemꝑ in actu matrimonij aliqḋ pctm̄ incidit niſi hac intentōe fiat ꝯiunctio vt ꝓles ꝓcuret̄ qḋ ꝑtinet ad bonū ꝓlis vel ſaltē. vt debitū reddat̄ qḋ ꝑtinet ad bonū fidei. motus aūt nature ſolius tendit in ꝓlem habendā abſolute que intentō nō eſt recta niſi vlterius referat̄ in deū ⁊ qḋ ꝓles querat̄ ad cultuʒ dei ſuſcipiēda et nutriēda. vitatio vō fornicatōis intenta nō excuſat a toto qꝛ aliter quis pōt fornicationē vitare. ſ. penitus abſtinendo nō eñi totalr̄ excuſat̄ qui facit minus malū vt vitet maius ſi poſſit vtrūqʒ vitare. ſimilr̄ etiā nec ſanitas corꝑis intenta quelibet in ſe ſit finis bon⁹ nō tñ eſt matrimonio ꝯgruus ſicut nec baptiſmus.

Ad quartū ſic ꝓcedit̄ ⁊ videt̄ ꝙ qñqʒ aliquis ex libidine ad vxorē accedat preter ꝑdicta matrimonij bona mortalr̄ peccet ꝯſenſus eñi in delectationē eſt pctm̄ mortale. ſʒ quicūqʒ cognoſcit vxorē cauſa delectatōis ꝯſentit in delectationē ergo peccat mortalr̄. P̄. Qui acciperet baptiſmū principalr̄ ꝓpter lucra acquirēda mortalr̄ peccaret ſed nō eſt min⁹ turpis finis delectatio libidioſa q̄ʒ acq̄ſitio tꝑaliū rerū. cū ḡ mrīmoīū ſit ſacrm̄ ſicͭ etiā baptiſm⁹ videt̄ ꝙ q̄cūqʒ vtit̄ mrīmonio cognoſcēdo vxorē eā libidinoſe delectationis mortalr̄ peccet P̄. Nullus arcet̄ ab introitu eccleſie niſi excōicatus nec aliquis excōicat̄ iuſte niſi pro pctō mortali. cog̃ſcens aūt vxorē ex ſola libidine arcetur ab introitu ecclie vt in lr̄a dicit̄. ergo mortalr̄ peccat Sed cōtra eſt qḋ dicit Aug⁹. ꝙ talis ꝯcubitus ponit̄ inter pctā quottidiana ꝓ quibꝫ dicit̄ pr̄ nr̄ hec aūt ſunt venialia pctā ergo cognoſcere vxorē cauſa libidinis nō eſt pctm̄ mortale. P̄. Delectari in re ſua non facit pctm̄ mortale ſed cognoſcēs vxorē cauſa delectatōnis querit delectationē in re ſua ergo nō peccat mortalr̄. Rꝫ. dicendū ꝙ libido duplr̄ pōt mouere ad actū matrimonij vno mō ſingulariter qñ. ſ. ita delectationē querit vt nullum reſpectū ad matrimoniū habeat ſed accedit ad vxorem ſicut ad aliā ad quā nō minus libēter accederet et talis motus eſt directe ꝯtra bona mrīmonij. vñ conſtat ꝙ mortaliter peccat. ⁊ talis dicit̄ ardētior amator vxorꝭ qꝛ talis ardor limites mrīmonij eraſit. Alio mō mouet libido nō ſinglr̄ ſed cum mrīmonij ꝯſideratōe cum aliquis q̄rit in vxore delectationē q̄ʒ in ea nō q̄reret ſi vxor nō eſſet talis aut libidinis motus nō eſt ꝯtra bona matrimonij ſed preter ea. vñ talis nō peccat mortalr̄ ſed venialiter. Ad .j. ergo dōm ꝙ ꝯſenſus in delectatōeʒ eſt mortale pctm̄ nō in quātuncqʒ ſed in illā que ꝯſequitur actū peccati mortalis in talē aūt delectationē nō ſemꝑ ꝯſentit vir cauſa libidinis vxorem cognoſcēs. Ad ſecunduʒ dōm ꝙ baptiſm⁹ ſinglr̄ eſt inſtitutus ad ſpūalē ſalutē. vñ quicūqʒ aliū finē principalē ꝯſtituit. mortalr̄ peccat. ſed mrīmoniū inſtitutū eſt etiā in remediū. ⁊ iō nō oīno extra intentionē mrīmonij efficit̄ qui ſue libidini querit ſatiſfacere in vxore. Ad .iij. dōm ꝙ nō arcet̄ ab ingreſſu eccleſie. quaſi excōicatus ſed qꝛ eſt ineptus ad ſpiritualiū contemplationē.

Di XXXII

Ciendum eſt etiā ꝙ cum in omībꝫ ⁊c. Hic queruntur quattuor. Primo vtrū in redditiōe debiti vir ⁊ vxor ſint equales. Scdo vtrū ex neceſſitate ꝑcepti vnius ꝯiugū alteri debitū reddere teneat̄. Tertio vtrū hoc debitū impediat ne vnus cōiugū ꝯtinue votū poſſit emittere abſqʒ ꝯſenſu alterius. Quarto vtrū tempus ſacrū redditionē impediat.

Ad primū ſic ꝓcedit̄ ⁊ videt̄. ꝙ in redditōe debiti nō ſint equales vir ⁊ vxor. qꝛ ꝓpter ꝙ vnū qḋqʒ ⁊ illud magis. ſed mulier facta eſt ꝓpter virū. vt pʒ Gen. ij. Faciam⁹ ei adiutoriū ſimile ſibi ergo etiaʒ in carnali oꝑe vir eſt principalior. P̄. Per carnalē copulā ꝓles generat̄. ſed ꝓles principali⁹ ē a pr̄e q̄ʒ a mr̄e. nam pater dat formā. mater materiā ſm phm. in li. de aīalibꝫ. ergo in carnali copula vir principalior eſt P̄. Mrīmoniū q̄ʒtū ad carnalē copulā ſignificat ꝯiunctionē xp̄i ad ecclīam ꝑ carnis ꝯformitatē ſed in hac ꝯiunctōe xp̄s eſt principalior q̄ʒ ecclīa ergo et vir q̄ʒ vxor. Sed cōtra eſt ꝙ mulier nō eſt formata de capite viri ne dn̄a reputaretur neqʒ de pedibꝫ ne videat̄ ancilla. ſed de latere vt ſocia habeat̄ vt in ſe. li. habitū eſt. ḡ ſaltē in his que ad mrīmoniū ſpectāt vir et mulier ſunt equales. P̄. Vnitas eſt cauſa equalitatis ſed in carnali oꝑe vir ⁊ mulier vniunt̄. vt dicit̄ Gen. ij. Erūt duo in carne vna ergo ⁊c̄. Rꝫ. dōm ꝙ actus mrīmonialis poteſt ꝯſiderari q̄ʒtum ad duo. vicʒ q̄ʒtuʒ ad modū agēdi. ⁊ q̄ʒtum ad ꝑtātē. primo mō vir ⁊ mulier in actu mrīmoniali nō ſunt pares. viro eñi nobilior cōpetit mod⁹ cum vir ſit agens in generatione femina vero patiens. ſed quantū ad ſm vir ⁊ mulier ſunt ꝑes qꝛ ſicut vir nō habet ꝑtātem ſui corꝑis. ſed mulier ita nec ecōuerſo vt pʒ. j. ad Cor. vij. quātū vero ad diſpenſationē dom⁹ et familie vir ſimpliciter vxori ꝑfertur vt caput corpori. Ad .j. dōm ꝙ ratio illa ꝓcedit ſm primū modū. nam patiēs eſt ꝓpter agentē ⁊ nō ecōuerſo. ⁊ ſilr̄ dōm ad ſm nam forma eſt in generato ex agēte ſed materia ex patiēte Ad .iij. dōʒ ꝙ ſignificatio illa accipit̄ ſm ſilitudinē vnionis nō ꝑtātis ſicut eñi vir ⁊ mulier carnalr̄ vniūt̄. ita xp̄s ecclīe eſt vnitus ꝑ cōformitatē carnalis nature nō tñ ecclīa accepit aliquā ꝑtātem in xp̄o ſicut vxor ī virum ſed ecōuerſo ⁊ iō nō eſt ſimile.

Ad ſcdm ſic ꝓcedit̄ ⁊ videt̄. ꝙ nō ſemꝑ vnus cōiugū teneat̄ debituʒ reddere poſcenti. nullus eñi tenet̄ facere hoc qḋ eſt in ꝑiudiciū ꝓprie ſalutis vel corꝑalis vel ſpūalis ſed reddere debitum vxori. qñqʒ eſt noxiū ſaluti corꝑali vel rōne infirmitatis vel rōe ſolutōis iam facte ⁊ ſilr̄ ſpūali qꝛ ille q̄ vxori debitū reddit non pōt carnes agni edere. vt Hiero⁹. dicit ergo nō de neceſſitate tenetur vir ad debitū reddēdum. P̄. Redditio debiti nō debet bono ꝓlis cōtrariari ad qḋ principalr̄ ordinat̄ ſed redditio debiti qñqʒ ordinat̄ in malū ꝓlis. vt patʒ in cōmixtione leproſoꝝ

ex quib⁹ leproſi filij generant̄. ergo non ſemp̄ tenet̄ coniux vxori debitū reddere. ¶ Preterea. Uxori debet̄ carnalis coniunctio non ſolū quādo petit ſed etiam quādo nō petit. ſi ergo ex neceſſitate p̄cepti vxori vir debitū reddere teneatur videt̄ q̄ ſemp̄ teneatur quod eſt falſū. Sed cōtra ē quod habet̄. Ro. xiij. reddite oībus debita. ſi ergo carnalis cōiunctio eſt vxori debita videtur q̄ ſit ei reddenda. ¶ Preterea. Quicūq̄ nō reddit alteri quod debet eſt iniuſt⁹ aliene rei detentor. ſed hoc eſt cōtra p̄ceptū ergo reddere debitū coniugi cadit ſub p̄cepto. ℞ᵒ dicendum q̄ ſicut generatiua ordinat̄ ad conſeruationē ſpeciei. ita nutritiua ad cōſeruationē indiuidui. vnde ſicut generatiua nutritiuā p̄ſupponit ita debitū q̄ aliquis debet vxori ordinat̄ ad cōſeruationē ſpeciei. p̄ſupponit debitū q̄ aliquis debet vxori ordinatur ad cōſeruationem indiuidui coniunx ergo debitū carnalis coniunctiōis tenet̄ reddere ſalua tamen incolumitate proprie perſone. reddere enim debitū actus iuſtitie eſt qui ſub p̄cepto cadit. ¶ Ad .j. ergo dicendū q̄ quādo redditio debiti in periculum ſalutis corporalis vergit tūc per impotentiā excuſat̄. Sed notādū q̄ hec impotētia ſi cōſequat̄ ex matrimonio vel aliqua licita cauſa vir tenetur reddere. nec mulier poteſt exigere alias magis ſe meretricē q̄ vxorem demōſtraret. Si vero impotētia ſit ex cauſa illicita videt̄ q̄ aliquo modo peccatum vxoris ſi per ſubtractionem debiti fornicetur in virū redūdat vnde vir tenet̄ aliās operam dare vt vxor cōtineat in detrimētum ſpiritualis ſalutis redditio debiti vergere non poteſt quamuis per huiuſmodi actum aliquis inept⁹ ad ſpiritualia reddatur quod non eſt ratione peccati ſed ratiōe carnalis paſſionis. ¶ Ad .ij. dicendum q̄ lepra parentis quamuis in prolē redūdet nō tamē propter hoc abſoluitur coniux a debito reddēdo quia meli⁹ eſt proli ſic eſſe q̄ penitus non eē. ex redditione etiā debiti nō de facili coniunx inficit̄ ex lepra alteri⁹. ſicut inficeret̄ ex cohabitatiōe et ideo tenet̄ vxor viro leproſo debitū reddere ſed nō cohabitare et econuerſo. ¶ Ad .iij. dicendum q̄ vir vxori debitū reddere tenetur nō ſolū quādo verbis expreſſe petit ſed etiā quādo alia ſigna expreſſa apparēt in vxore q̄ velit ſibi debitū reddi quamuis propter verecūdiā expreſſe nō petat q̄ magis in vxore q̄ in viro eſſe cōſueuit tunc enim eſt petitio interpretata.

D. iij. ſic proceditur et videtur q̄ vnus coniugū poſſit votū emittere abſq̄ cōſēſu alterius contra matrimonij actū. de quolibet enim p̄ſumendū eſt bonū niſi probet̄ cōtrariū. ſed hoc eſt bonū q̄ vnus cōiugū alteri volēti cōtinentiā ſeruare p̄beat aſſenſum et contrariū videtur eſſe peccatum in ſpiritum ſanctum. profectus ſpiritualis impedit̄ ergo vnus coniugū poteſt cōtinētiā vouere ſine cōſenſu alterius dūmodo nō appareat manifeſtus diſſēſus. ¶ Preterea. Licitū eſt viro vxore prohibēte accipe crucē in ſubſidiū terre ſancte ſed huiuſmodi votū redditio debiti impeditur ſicut et per votum cōtinētie ergo pari ratiōe licet viro cōtinentiā vouere vxore prohibente. ¶ Preterea. ſeruire deo eſt magis debitū q̄ ſeruire homini ſed hō poteſt impediri a debito reddendo vxori propter ſeruitiū hominis vtpote cum domin⁹ temporalis virū in ſuis miniſterijs occupat ergo multo fortius per votū licet ſe diuino ſeruitio mācipare nō obſtāte debito cōiugali. Sed contra eſt quod dicitur prima. cor. vij. nō fraudetis inuicē niſi ex cōmuni cōſēſu ad tempus vt vacetis orationi. ¶ Preterea. ſeru⁹ nō poteſt facere votū abſq̄ dn̄i cōſenſu. ſed per matrimoniū vnus cōiugum ſit alterius ſeruus ad redditionē debiti carnalis ergo in preiudiciū huius debiti vn⁹ coniugū nō poteſt votum emittere abſq̄ cōſenſu alterius. ℞ᵒ dicendum q̄ ea que vouent̄ reddi debent ſecundum illud pſalmi vouete et reddite domino deo veſtro. illa ergo que dari nō poſſūt voueri nō debent quod autē eſt alicui obligatū nō poteſt dari abſq̄ eius cōſenſu vnde cū vir per matrimoniū ſit obligat⁹ vxori ad debitū reddendū et econuerſo nō poteſt vnus abſq̄ cōſenſu alterius votū cōtinētie emittere vel quodcūq̄ aliud in p̄iudiciū predicti debiti. ¶ Ad .j. ergo dicendum q̄ de quolibet debemus p̄ſumere bonū ad quod de neceſſitate tenetur coniunx autē nō tenet̄ velle cōtinētiā ſeruare cū hoc ſit in cōſilio. et per cōſequēs nec coniugis cōtinētiā acceptare nec peccat profectū ſpiritualē coniugis impediēs qui in ſuū p̄iudiciū redūdaret. ¶ Ad .ij. dicendum q̄ per votū terre ſancte nō totaliter impeditur redditio debiti. quia mulier poteſt virum ſequi non tamen econuerſo poteſt vxor huiuſmodi votū emittere abſq̄ conſenſu viri quia vir caput eſt mulieris vnde non tenetur vxorem ſequi ſed econuerſo. ¶ Ad tertiū dicendum q̄ mulier accepit poteſtatē in corpore viri ſaluis hijs in quib⁹ alijs tenetur que tamen non ſūt talia vt ſimpliciter actum matrimonialē impediant.

D. iiij. ſic proceditur et videt̄ q̄ temp⁹ ſacrū matrimonialē actū nō impediat. matrimoniū enim ē ordinatū in remediū cōcupiſcētie ſed cōcupiſcētia poteſt fieri in tēpore ſacro ſicut et in alio tempore. ergo matrimonialis act⁹ nō impedit̄ propter tempus ſacritatē. ¶ Preterea. Si matrimonialis actus propter tempus ſacrum impeditur videt̄ pariter eſſe illicitū petere et reddere debitū. quia peccantes et cōſentientes ſimul puniūtur vt patet Ro. j. ſed ſacrum tempus nō poteſt impedire quin debitū reddatur. hoc enim eſſet contra p̄ceptū apoſtoli .j. ad cor. vij. Nolite fraudare inuicem ergo nec etiā tempus ſacrum impedire poteſt debiti petitionē. ¶ Preterea. Si ſacrum temp⁹ impediat matrimonialē actū hoc nō eſt niſi propter eccleſie p̄ceptū ſed facere contra p̄ceptū eſt peccatū mortale ergo ſequeret̄ q̄ petētes debitū in tempore ſacro peccarēt mortaliter. quod videtur nimis graue. ¶ Preterea. Matrimonium quoddā ſacramentum eſt ſed tēpus ſacrū nō repugnat celebratiōi ſacramētorū ergo nec celebratio nuptiarum eſt interdicēda propter aliquod tēpus ſacrū et p̄cipue quādo debitū reddere licet. Sed cōtra ē quod dicitur eccleſiaſtes .iij. temp⁹ amplexādi et tempus longe fieri ab amplexibus. ¶ Preterea. Sicut ſūt aliqua loca ſacra diuino cultui mācipata ita et aliq̄ tempora ſed in locis ſacris matrimonialis actus exerceri nō debet ergo nec in temporibus ſacris. ℞ᵒ. dicendum q̄ ex p̄cepto iuris naturalis tenet̄ homo ad hoc q̄ aliquādo rebus diuinis vacet vt patet ex .iij. p̄cepto decalogi ſed determinatio temporis ad quod quis tenet̄ depēdet ex iure poſitiuo ſiue ſit diuinitus inſtitutū ſicut obſeruatio ſabbati in .ve. le. ſiue ab homine ſicut feſta q̄ eccleſia inſtituit celebrāda. quia ergo carnalis copula a ſpiritualibus abſtrahit in temporibus ſacris ab actu matrimonij eſt abſtinendum nō ſolū in ipſa hora quādo diuinū offitiū celebratur ſed etiam tota die quia carnalis copula nō ſolū dum agitur ineptū ad ſpiritualia reddit ſed etiā poſtea. ¶ Ad .j. ergo dicendum q̄ temporibus ſacris poſſūt aliqua remedia adhiberi ad cōcupiſcētiam reprimendam q̄ copula carnalis ſicut oratio meditatio et alia huiuſmodi. ¶ Ad ſecundum dicendum q̄ in tempore ſacro abſq̄ peccato poſcēti debitū reddit̄ nō tamen petit̄ abſq̄ peccato. qui ei reddit inuitus non cōſētit ſed cogit̄ nec ē fractor p̄cepti quia damnū illi⁹ hore poteſt alijs horis recōpenſari vt diuinis vacetur. Eſt enim ſalubriter inſtitutū vt quolibet tempore debitū reddat̄ petēti ad vitādum occaſiones peccati. ¶ Ad tertiū dicendum q̄ petēs debitū in tempore ſacro ſi petat ex contemptu mortaliter peccat ſi autē ex puſillanimitate timens ſibi de lubrico carnis nō peccat mortaliter cū tempus ſacrū nō ſit circūſtātia trahēs in aliquod gen⁹ peccati ... aggrauans in infinitū. ¶ Ad .iiij. dicendum q̄ in celebratione nuptiarum mētes cōtrahētiū magis ad carnalia occupātur et quedā ſigna diſſolute letitie ſolēt oſtēdi ideo ſtatutū eſt vt tribus temporibus nuptie nō celebrent̄ in qui

bus ſe debēt hoīes ad ſpūalia ꝑparare. Quoꝝ primū eſt ab aduētu vſq; ad epiphaniā ꝓpter ꝯmunionē in natiuitate ſūt a .lxx. vſq; ad octauā paſce. ꝓpter cōionem paſcalē. Tertiū a trib⁹ diebus ante aſcēſionē vſq; ad octauā penteceſtes his trib⁹ tempꝫibus ſm antiquos canones tenebantur ꝯmunicare fidelis nec eſt ſimile de alijs ſacramētis que non ſūt omnino ſpiritualia

DI. XXXIIII

De ritur hic de anti

qs p̄ſibꝫtē. Dic q̄rūtꝭ.iiij. Primo vtrum habere plures vxores ſit cōtra legem nature. Scd̄o vtrū habere ꝯcubinam. Tertio vtrum vxorem repudiare. Quarto vtrū virginitas ſit virtus

D primū ſic ꝓcedit̄ et videtur ꝙ habere plures vxores nō ſit ꝯtra legē nature. lex eñ nature omni tēpe obligat. ſed aliquo tpe licuit plures vxores habere vt in lr̄a dicit̄. nec p̄t dici ꝙ hoc fuit ꝑ aliq̄ᷓ diſpēſationē cū ſup̄ h̄ nec diſpenſationis reuocacio facta legatur. g̃ plures vxores habere nō eſt ꝯtra legē nature. P. Mr̄imoniū ad legē nature ꝑtinet ſm ꝙ in officiū nature eſt. ſic aūt non repugnat mr̄imonio plures vxores habere. q: vn⁹ vir poteſt plures feminas fecūdare. vnde ⁊ in quibuſdā aīalib⁹ vnus mas plures femias habet. g̃ habere plures vxores non eſt cōtra legē nature. P. Omne qđ eſt cōtra legem nature eſt cōtra p̄ceptū tuī ꝯſuetudo nō p̄iudicat. ſed ſic habet̄. aug. dicit ⁊ vt in lr̄a habere plures vxores nō erat cōtra p̄ceptū ⁊ peccatū non erat quādo mos erat. g̃ hr̄e plures vxores nō eſt ꝯtra legē nature. Sʒ contra vir ⁊ mlier in mr̄imonio ad paria obligātur ſed ꝯtra legem nature ē ꝙ vna mulier habeat plures viros qđ oſtendit naturalis zelus viri nolēs habere ꝯſortiū in vxorē. g̃ ꝯ̄ legē nature ē ꝙ vnus vir habeat plures vxores P. Cōtra legē nature eſt ꝙ aliquis rē vni⁹ alteri tradat ſʒ quādo aliquis cū vna ꝯtrahit tradit ei ſui corꝑis ꝑtātem g̃ ꝯ̄ legem nature eſt vt ea viuēte cū alia mr̄imoniū cōtrahat. R°. dđ ꝙ aliquid poteſt ꝯ̄ legē nature eſſe dupliciter. vno modo quia repugnat nature hominis ex qua eſt animal ſicut viciū ſodomiticū eſt cōtra naturā ꝑ quod ꝓlis generacio impeditur a natura omniū aīaliū intenta ſic nō eſt ꝯ̄ le. nature q: vnus vir habet plures vxores. eſt aūt ſic ꝯ̄ legē nature ꝙ vna vxor habeat plures viros vnus. n. poteſt plures fecundare non aūt vna a plurib⁹. Alio mō dicitur aliquid eſſe ꝯ̄ legē nature q: ē ꝯ̄ naturā hominis ex q̄ eſt homo ſcilicet ꝯ̄ rōnē ſicut furtū eſt ꝯ̄ legem nature inquātū ſcilicet aliquid fit cui ratio naturaliter repugnat. Repugnat autem aliquid rationi dupliciter. vno modo ſicut id cum quo nullomodo poteſt ſtare bonū rationis. ſicut furtum homicidiū ⁊ huiuſmodi. Alio modo ſicut id cum quo poteſt aliqualiter ſtare bonum quod ratio intendit ſʒ cū cum aliqua diffitultate vel incōmoditate ⁊ ſic habere plures vxores eſt ꝯ̄ legē nature. intēdit eñ naturalr̄ rō in hoīe nō ſolū ꝓpter creatōeꝫ ꝓlis ſʒ etiā ꝯmunicacionē in vita q̄ non poteſt de facili eſſe pacifica ſi vnus vir habeat plures vxores Ad. j. g̃ dđ ꝙ id qđ ē ꝯ̄ legē nature ſicut exiſtens ꝯtrariū nature generatōis vel totaliter bonū rōnis excludens nullo p̄t tēpore licere. qđ aūt ē ꝯ̄ legē nature vtpote difficultatē faciens in obtinēdo rationis bono poteſt ꝑ diſpēſationē ſupꝫioris fieri licitum aliq̄ neceſſaria cauſa exiſtente. lex autē mr̄imonij eſt a ſolo deo ꝑ cuius diſpenſationē ſāctorum patrū mētib⁹ inſpiratā et eorū exemplo derius tam ad alios licuit aliq̄n plures vxores habere illo. ſ. tēpe quo genus humanū ⁊ cultus diuinus carnali mltiplicatōne indigebāt qđ nō eſt tpe gratie quādo cult⁹ diuin⁹ ſpūaliter mlꝉiplicatur. Ad. ij. dđ ꝙ ratio illa ꝓcedit primo mō Ad. iij. dđ ꝙ ideo dicit. aug. ꝙ non erat ꝯ̄ p̄ceptū legis nature ꝙ illo tpe nō obligabat et iđ non eſt mirū ſi ꝯſuetudo in h̄ ꝑualebat ex diuina diſpēſacione originē habēs. Ad. iiij. patet reſpōſio ex dictis ꝙ nō eſt ſimile de viro et vxore. Ad. v. dđ ꝙ ratio illa ꝓcedit ad ꝓbandū ꝙ pluralitas vxoꝝ totaliter bonū ratiōis excluderet ſi vxor haberet talē in viri corꝑe poteſtatē ꝙ ſemꝑ et ꝯtinue ei debitū reddere teneret̄.

D. ij. ſic ꝓcedit̄ et videtur ꝙ habere ꝯcubinaꝫ non ſit ꝯ̄ legē nature. quicq̄d eñ eſt ꝯ̄ legē nature eſt pctm̄ mortale. ſʒ accedere ad ꝯtubinā nō ē pctm̄ mortale qđ pʒ ex h̄ ꝙ iudas q̄ horruit ſimplex mēdatiū nō horruit ſimplicē fornicatōēʒ vt pʒ gen̄. xxxviij. g̃ accedē ad ꝯtubinā nō ē ꝯ̄ le. na P. Nō eſt credēdū ꝙ abraā ⁊ iacob aliq̄d ꝯ̄ legē nature fecerint. habuerūt aūt ꝯtubinas vt in. gen̄. legit̄ g̃ nō eſt ꝯ̄ le. na. P. Uti re ſua non ē cōtra. le. na. ſed ancilla eſt res dn̄i ſi g̃ dominus ſuus vtatur vt ꝯtubina non eſt ꝯ̄ le. na. Sed ꝯ̄. mr̄imoniū eſt naturale vt patet etiā ꝑ phm in. viij. ethi. hoc autem nō eſſet ſi ſine p̄iudicio legis nature vir poſſet ꝯiūgi mulieri p̄ter mr̄imonium g̃ ꝯtra le. na. eſt ꝯcubinā habere. P. p̄cepta decalogi ad. le. na. ꝑtinent ſed accedere ad ꝯtubinā eſt ꝯ̄ h̄ p̄ceptū decalogi nō mechaberis vt in. iij. li. dictū eſt g̃ habere ꝯtubinā eſt ꝯtra legem nature R°. dđ ꝙ habere cōcubinaꝫ eſt ꝯ̄ legem nature q: ꝯtrariat̄ bono qđ natura intendit ex carnali ꝯiūctione in omnib⁹ animalib⁹. intendit eñ natura non ſolū ꝓlis generacionē ſed etiam educationē q̄ ſi non poſſit fieri a bono generantiū ſufficienter requirit̄ ꝙ ambo ꝯmaneant ad ꝓlis educatiōeꝫ vt etiā in quibuſdā animalib⁹ patet. homo aūt ſuꝑ hoc indiget a ꝑentib⁹ inſtrui qđ longū temp⁹ requirit vnde accedere ad mlierē quantūq; indifferenter ſine aliquo vinculo generandi cū ea eſt ꝯ̄ legē nature. Ad. j. dicēdum ꝙ cū ꝯcubitus fornicarius ſit ꝯ̄ fedus ſocietacio inter ꝑentes et ꝓlem eſt ꝯ̄ caritatē ⁊ ideo non peccatum mortale. nec oportet iudā a peccato mortali excuſare q̄ in vendicionē fr̄is ꝯſēſit. magis tñ horruit mendatiuꝫ q̄ᷓ fornicationē ꝓpter fidei fractionē. Ad. ij. dicendū ꝙ abraā ⁊ iacob habuerūt ꝯtubinas q̄s vxorio affectu cognoſcebāt. erant eñ q̄ᷓtum ad aliquid ꝯcubine ſcilʒ q̄ᷓtum ad diſpenſationē familie inq̄ᷓtū non hēbant dominiū ſed erāt ancille. hoc enim cum non eſſet ꝯ̄ principale matrimonij bona diſpenſacionē recipiebat. vnde ⁊ in ſcriptura dicunt̄ aliq̄n vxores aliquando ꝯcubine Ad. iij. dđ ꝙ licet ancilla ſit res domini inq̄ᷓtum ad miniſteriū nō tñ quantū ad ꝯcubitū. vñ accedendo ad contubinā accedit ad nō ſuam.

D tertiū ſic ꝓcedit̄. ⁊ videt̄ ꝙ repudiare vxorē nō ſit ꝯtra le. nature. Lex eñ moy. legi nature nō fuit ꝯtraria ſed lex moy. libellū repudij ꝑmiſit nec hoc eſſe mala oñdit vel ipſe legiſlator vel aliquis ꝓbaꝫ g̃ repudiare vxorē nō eſt ꝯ̄ le. nature. P. ſacr̄a nō ſunt de le. na. vñ nec mr̄imoniū ſm ꝙ eſt ſacrm̄ ſʒ ſm ꝙ eſt nature officiū inſeꝑabilitas aūt mr̄imonio cōpetit ſm ꝙ ē eccl̄ie ſacr̄m nō aūt ſm ꝙ eſt i nature officiū cū frequēter bonū ꝓlis q̄ᷓ natura intēdit ꝑ hoc impediat̄ q: aliq̄s vir nō p̄t ex aliq̄ vxore generare q̄ generaret ex alia. g̃ repudiare vxorē nō eſt ꝯ̄ legē nature P. Agar aliq̄ mō vxor fuit abrae vt dictū eſt ⁊ cū abraā eā eiecit. vt habet̄ Gen̄. xxj. g̃ repudiare vxorē nō eſt ꝯ̄ legē nature. alias abraaꝫ hoc minime feciſſet. Sed cōtra de le. nature eſt vt quos deus ꝯiunxit hō nō ſeꝑet ſed ꝑ

hoc ꝓbaẗ mr̄imonij inſeꝑabilitas Math. xix. ḡ ꝯtra le-
gem nature eſt vxoꝛē dimittere. ℗. Nature modus
et intentio ꝑcipue in inſtitutōe ipſius oñdi debuit. ſꝫ in
pꝛincipio inſtitutōis hūane nature fuit inſeꝑabilitas
mr̄imonij demonſtrata ꝑ hoc qḋ dicit̃ Gen̄. ij. Adhere-
bit vxoꝛi ſue. ḡ inſeꝑabilitas mr̄imonij eſt de lege natu-
re. ℞°. dōm ꝙ ſicut hr̄e ꝯcubinā eſt cōtra legē naturē
ita repudiare vxoꝛē ꝑentes em̄ nō ſolū debent educatō
ni filioꝝ inſiſtere ſ̄m aliqḋ tp̄us ſed etiā toto tp̄e vite
ſue. vn̄ filijs oīa theſaurizant. et iō lex nature reqrit vt
vir ⁊ mulier ꝑ totū tp̄s cōmaneāt. Sꝫ ſciendū eſt ꝙ
ſicut ꝯtra bonū rōis aliqd eſt qḋ totalr̄ bonū rōnis ex-
cludit. ⁊ hec diſpēſatōēꝫ nō recipit aliqd ṽo ē qḋ bonū
rōis īpedit ⁊ ſi nō totalr̄ tollat. ⁊ h̄ recipit diſpēſatōꝫ a
legiſ auctoꝛe ita bonū qḋ natura itēdit ꝑ aliqd totaliter
tollit̃ ſicut ꝑ innaturalē ꝯcubitū ⁊ hec diſpēſationē nō
recipit. ꝑ aliqd ṽo aliqualr̄ impedit̃. ⁊ hoc diſpenſatōꝫ
recipit ⁊ ſic eſt ꝯtra naturā repudiū vxoꝛis. qꝛ etiaꝫ hoc
paſito filij ſuſtentari poſſunt. lꝫ nō ita ꝯuenienter. ⁊ ideo
hoc diſpenſationē hr̄e potuit a deo qui eſt legiſ mr̄imo-
nij actoꝛ. Ad primū ḡ dōm ꝙ de libello repudij in le-
ge ꝑmiſſo eſt duplex opinio. Quidam em̄ dicunt ꝙ illa
ꝑmiſſio excuſabat a pena tp̄ali ꝑ legē intelligenda non
aūt a culpa. Alij videt̃ etiā ꝙ diuina auctoꝛitate talis
ꝑmiſſio a culpa excuſaret. vn̄ ſcḋm primā opinionē nō
poterat vxoꝛ dimiſſa alij nubere. poterat vero ſ̄m ſcḋaꝫ
opinionē. Ratio ṽo ꝑmiſſiōis fuit vitatio vxoꝛicidij ad
qḋ ꝓni erant ꝓpter iraſcibilis coꝛruptionē ſicut fenerari
extraneis fuit eis ꝑmiſſum ꝓpter coꝛruptionē ꝯcupiſci-
bilis ⁊ ſacrificiū zelotipie ꝓpter ratōnis coꝛruptionē.
Ad. ij. dōm ꝙ ſeꝑabilitas mr̄imonij totaliter exclu-
dit eius ſignificationē ſ̄m ꝙ eſt ſacr̄m inſeꝑabilis vnio
nis xp̄i ⁊ eccl̄ie ñ aūt totalr̄ tollit bonū intētū a natā q̄
uis illḋ impediat. ⁊ iō maxīe eſt ꝯtra mr̄imoniū in q̄tū
eſt ſacr̄m. lꝫ nō ſit ꝯtra ipm̄ aliq̄ mō in q̄tū eſt in nature
officiū Nec obſtat qḋ in quibuſdā per hoc bonum ꝓlis
impediri videt̃. qꝛ in legibꝫ mr̄imonij attēdit̃ quod ho-
minibꝫ expediat non qd ꝯpetat vni rm̄ A. iij. ꝙ abraā
eiecit agar ex diſpenſatōe diuina.

Ad quartū ſic ꝓcedit̃. ⁊ videt̃ ꝙ ṽginitas nō ſit
virtus. om̄is em̄ virtus ꝯſiſtit ſolū in mente
ſꝫ ṽginitas ꝯſiſtit etiā ī carne. ḡ nō eſt virtus
℗. Nulla virt⁹ repugnat ꝑcepto legis natu
ralis. qḋ habet̃ Gen̄. j. Creſcite. ḡ nō eſt ṽtus ℗. Ois
virtus ꝯſiſtit ī medio: ſed ṽginitas ꝯſiſtit in extremo qꝛ
abſtinet ab oī ḡ ṽginitas non eſt ṽtus ſꝫ magis viciū.
Sꝫ ꝯ eſt qḋ dicit Amb. in li. de virgi. Inuitat ṽgini
tatis amoꝛ vt aliqd de ṽgininitate dicam⁹ que ꝓncipa
lis ē virtus. ℗. Premiū nō debet̃ niſi ṽtuti ṽginita
ti aūt debet̃ ꝑmiū. ſ. fruct⁹ centeſim⁹. vt ptꝫ Mat. xiij.
ergo ṽginitas eſt virt⁹. ℞°. dōm ꝙ ṽginitas virt⁹ eſt
nec tñ naīe ṽginitatis ſola ṽtus deſignat̃ ſꝫ cū ṽtute qḋ
dam accidēs ei⁹ ſiue ſtatus aliqs ipi⁹. ſignificat em̄ ṽgi
nitatis nomē ṽtutē ꝯtinentie q̄ nūq̄ in actū carnal̄ cō-
mixtiōis ꝓceſſit cū ꝓpoſito ꝑpetuo ꝯſuādi hmōi ſtatū
alias ṽginitas non hr̄et rōem virtutis ſicut ptꝫ in hijs
que nōdū ꝯtraxerūt hn̄t tñ ꝓpoſitū ꝯhendi vel etiā foꝛ-
nicādi ⁊ h̄ eſt qḋ Aug. dicit. ꝙ ṽginitas eſt in carne coꝛ
ruptibili icoꝛruptiōis ꝑpetua meditatō Ad. j. ḡ dḋ ꝙ
ṽginitas eſſentialr̄ ꝯſiſtit in mente ſed materiā ſuā ha-
bet in carne. vn̄ ṽginitati nō fit ꝑiudiciū ſi oīo ꝑter con
ſenſū mētis caro coꝛrūpat̃. vn̄ lucia dixit nō inqnat̃ coꝛ
pus niſi de ꝯſenſu mētis. Ad. ij. dōm ꝙ oīs ṽtus req
rit tp̄us opoꝛtunū ſicut ⁊ ceteras circumſtantias debi-
tas. vn̄ ṽginitas obſeruata ꝓ illo tp̄e in q̄ ad ꝯriū ꝑce-
ptum legis naturalis nō obligat ṽtutis rōem habꝫ ali
as nō. dictū em̄ eſt ſupra qḋ ꝑceptū de multiplicatōe ſe
minis nō obligat ſemꝑ ⁊ omī tp̄e. Ad. iij. dōm ꝙ me
diū ṽtutis nō accipit̃ ſ̄m q̄titatē cū aliq̄ ṽtus ſit q̄ ma-
ximū in ſua mat̃ia opat̃. ſ. magnificētia vl̄ magnanitas
ſed mediū ṽtutis attēdit̃ ſ̄m rōem rectā vt. ſ. actus ṽtu
tis fiat illis circūſtantijs adhibitis que rō recta deter-
minat alias nō ⁊ ſic ṽginitas in medio eſt ſi obſuet̃ qn̄
debet ⁊ ꝓut debet ⁊ a quo debet ⁊ ſic de alijs.

DI. XXXIIII

Hinc ſupereſt atten

dere. Circa hanc diſtinctōnē ⁊ ſeq̄ntē
queruntur. iiij. Pꝛimo vtrū mr̄imonio
ꝯuenienter aſſignent̃. Scḋo vtrū aliq̄
coꝛꝑalis infirmitas vt poīe frigiditas vel aliqd hmōi ſit
mr̄imonij impedimentū. Tertio vtrū aliqḋ crimen.
Quarto vtrum liceat vxoꝛē dimittere ob cauſam foꝛ
nicationis.

Ad primū ſic ꝓcedit̃. ⁊ videt̃ ꝙ mr̄imonio im-
pedimēta aſſignari nō debeāt. mr̄imoniū em̄
eſt inſtitutū in remediū ꝯcupīe carnalis ſed h̄
eſt in oībꝫ. ḡ nulla ꝑſona debet impediri a cō-
tractu mr̄imonij. ℗. Mr̄imoniū inter alia ſacr̄a eſt
minus ꝑfectū. ſꝫ alijs ſacr̄is nō aſſignant̃ impedimēta
ḡ nec mr̄imonio debēt aſſignari. ℗. Mr̄imoniū eſt
de le. na. ſi ḡ impedimētū aliqḋ mr̄imonio aſſignat̃ o-
portet qḋ ſit de le. na. hmōi aūt ſunt eodē mō apud om̄s. ḡ
nō debēt aſſignari mr̄imonio īpedimēta q̄ apud om̄s
non impediūt ſicut ꝯſanguinitas ⁊ affinitas ⁊ alia hu-
iuſmōi. ℗. Poſito impedimento res poni nō poteſt
cū nihil impediat̃ niſi ꝑ ſuū oppoſitū. nō ḡ debent poni
mr̄imonij impedimēta niſi illa q̄ faciūt ꝑſonas ſimpl̄r
illegitimas ad ꝯtrahēdū hec āt nō ſolū impediūt ad cō
trahendū ſed etiā dirimūt ꝯtractū. ℗. Mr̄imoniūꝫ
eſt qḋdā bonū ſed infinitis modis ꝯtingit bonū aliqḋ
impediri. ḡ impedimēta mr̄imonij pñt eē infinita ⁊ nō
debēt ad aliquē certū numerū reduci. ℞°. dḋ ꝙ ma-
trimoniū impediri pt̄ dupl̄r. vno mō ꝑ aliqd qḋ ꝯriat̃
ſacri ſolēnitati ⁊ hmōi impedimēta impediūt ꝯtrahen
dum ſed nō dirimūt ꝯtractū ⁊ ſunt duo. ſ. ꝓhibitō eccle
ſie ⁊ tp̄s feriatū vn̄ ṽ. Eccl̄ie vetitū necnon tp̄s feriatū.
Impediūt fieri ꝑmittūt iūcta teneri. Alio mō mr̄imo-
niū impedit̃ ꝑ aliqd qḋ eſt ꝯtra eēntialia mr̄imonij. ⁊ h̄
pt̄ eſſe tripl̄r. vno mō qꝛ impedit mr̄imonij cauſam ⁊ ſic
ſunt duo. ſ. coactio ⁊ erroꝛ qui tollūt voluntariū ꝯſenſū
alio mō qꝛ impediūt mr̄imonij actū vel īpedimēto na-
turali ⁊ ſic eſt impotētia coeūdi vel impedimēto ciui-
li ⁊ ſic eſt ꝯditio ſuitutis vel impedimēto ſpūali ⁊ ſic vo
tum ſolēne ⁊ ſacer oꝛdo. Tertio mō impedimentū ma
trimonij repugnat ei ex pte ꝑſonaꝝ ꝯtrahentiū. ⁊ hoc q̄
druplíciter. vno mō ꝓpter fidei diſtantiā ⁊ ſic eſt diſpa-
ritas cult⁹. alio mō ꝓpt̄ ꝓpinq̄tatē carnalē ⁊ ſic īpedimē-
ta mr̄imonij ponunt̃ cognatio affinitas ⁊ publice hone
ſtatis iuſticia. t̄tio mō ꝓpt̄ reatū ꝑſone ſiue culpā ⁊ ſic cri
mē adulterij mr̄imoniū īpedit. q̄rto mō ꝓpt̄ mr̄imoniū
cū alia ꝑſona iam ꝯtctū q̄ quidē impedimēta hijs ṽſibꝫ
ꝯtinent̃. Erroꝛ ꝯditio voti cognatio crimē. Cultus di
ſparitas uis oꝛdo ligamē honeſtas Si ſi ſaffinis ſi foꝛte
coire neq̄bis. Hec ſociāda vetāt ꝯnubia facta retractāt
Intelligit̃ āt ꝑ vim coactio ꝑ ligamē mr̄imoniū cū alia
ꝑſona ꝯtractū qꝛ nō pt̄ vna ꝑſona ſit̃ duabꝫ mr̄imonio
ꝯiungi. Ad. j. ḡ dōm ꝙ moꝛbo ꝯcupīe pt̄ alijs reme-
dijs ſubueniri. ⁊ iō non eſt incōueniēs ſi a mr̄imonio
alique ꝑſone abſtineāt. Ad. ij. dōm ꝙ mr̄imonio pre
alijs ſacr̄is impedimēta aſſignant̃ tū qꝛ eſt inter duos ⁊
ex pluribꝫ impedit̃ tū qꝛ eſt onus ſpūale ⁊ ꝑ impedimē-

ea daturo ocaſio ſpūalis ꝑfect⁹. Ad.iij. dōm q̄ ius naturale recipit determinationē ꝑ ius poſitiuū. vn̄ nō eſt incōueniēs q̄ aliq̄ mr̄imonij ipedimēta ſint de iure poſitiuo q̄uis mr̄imoniū ſit de iure naturali. Ad.iiij. dōm q̄ illa que impediūt mr̄imoniū vt penitus nō fiat nō poſſūt ſil' cū mr̄imonio eſſe: ꝛ hec ſūt que impediūt ꝯtrahendū et dirimūt ꝯtractū vtpote in mr̄imonij eſſentiales ꝯditiōes tollentia. Quedā ꝟo ſunt q̄ impediūt vt licite fiat. ꝛ cū mr̄imonio ſil' eſſe poſſūt vn̄ nō dirimūt mr̄imoniū ꝯtractū. eſt etiā alia differētia int̄ hm̄oi impedimēta ꝯſideranda quia quedā ſunt que ꝑſonā oīno illegitimā faciūt ad ꝯtrahēdū vt votū ꝛ ſacer ordo q̄ reſpiciūt ꝑſonā abſolute. Quedā ꝟo nō faciūt ſimpl'r illegitimā ſed ſolū reſpectu talis ꝑſone ꝛ hec ſunt impedimenta que ordinē ad aliud importāt. Ad.v. dōm. q̄ ea que ꝑ accidēs impediūt mr̄imoniū ſūt infinita. ſ3 ea que impediūt ꝑ ſe in generali accepta aliquē certū numerum habent.

D ſcdm ſic ꝓcedit. ꝛ videt̄ q̄ carnalis infirmitas mr̄imoniū impedire nō poſſit. non enim pt̄ impedire mr̄imoniū niſi rōne carnalis copule hac autem furia nō impedit. g̃ furia mr̄imoniū nō ipedit. ℞. Oīs vetuli ſunt frigidi ſ3 poſſunt vetuli mr̄imoniū ꝯtrahere. g̃ frigiditas mr̄imoniū nō impedit. ℞. Mr̄imoniū nō impedit̄ vt oīno nō ſit niſi ꝑ aliqd̄ impedimentū ꝑpetuū ſed maleficiū nō pt̄ eſſe ipedimentū ꝑpetuū tū q2 ꝑ exorciſmos eccle vn⁹ demonū reprimit̄ cū q2 aliq̄s ſe ꝑ pn̄iam exemit a demonis ꝑtāte tū q2 dependet ex demonis volūtate g̃ maleficiū nō pt̄ mr̄imoniū impedire. S3 ꝯtra pueri ab adultis nō differūt niſi ꝑ corꝑales ꝯditōes ſ3 pueri non poſſunt mr̄imoniū ꝯtrahere. g̃ defect⁹ corꝑalis mr̄imoniū impedit. ℞. Carnali copule magis repugnat impedimentū corꝑale q̄ impedimentū ſpūale ſ3 quedā ſpūalia mr̄imoniū impediūt vt carnalē copulā. ſ. ſacer ordo ꝛ votū. g̃ multo forti⁹ defect⁹ corꝑalis. ℞°. dōm q̄ corꝑal' defect⁹ eſt duplex vn⁹ q̄ redūdat in mēte. ſc3 furia ꝛ talis defect⁹ impedit mr̄imonij cauſā. ſ. ꝯſenſum qui vſum rōis ꝑſupponit. vn̄ reducit̄ ad impedimētum erroris de q̄ ſupra habitū eſt. Alius eſt defect⁹ pure corꝑalis ꝛ hic defect⁹ eſt ſi actū mr̄imonij nō impedit nullaten⁹ eſt mr̄imonij impedimētū ſicut cecitas vl' aliqd̄ hm̄oi. ſi ꝟo actū mr̄imonij oīo impotētē reddat ſiue ex cā naturali intrinſeca vel qd̄ frigiditas appellat̄ ſiue ex opatōe demōis mr̄imoniū impedit̄. dūmō ſit defectus ꝑpetuus ad qd̄ ꝓbandū tp̄s certū ab eccl'ia eſt inſtitutū poſt qd̄ ſi facultas reddēdi dbitū ꝑſtaret̄ eccia reputaret ſe deceptā in iudicio q̄ iudicauit impedimētū ꝑpetuū mr̄imoniū dirimēdo. ꝛ ip̄m reitegraret. iō aūt talis defect⁹ mr̄imoniū impedit q2 mr̄imoniū ē quedā obligatio ad carnalē copulā. null⁹ aūt pt̄ ad impoſſibile ſe obligare alias deciperet ille cui ſit obligatō ſi hācim poſſibilitatē neſciret. vn̄ ꝛ ſi alter ꝯiugū ſciat impotētiā alteri⁹ q̄ eſt ꝑ naturā vel maleficiū mr̄imoniū nō impedit̄. Ad.j. g̃ dōm q̄ furia aut ꝑcedit mr̄imoniū aut ſequit̄. ſi ſequit̄ mr̄imoniū nō tollit regl'a em̄ eſt qd̄ nullum impedimētū mr̄imonio iam ꝯtracto ſupueniēs pt̄ dirimere ip̄m. ſi aūt furia ꝑcedit mr̄imoniū tūc aut furioſus habet lucida interualla aut nō. ſi h3 pt̄ ꝯtrahere mr̄imoniū. qn̄ eſt ſane mentis l3 ſit ꝑiculoſū ꝛ vxori ꝛ ꝓli ſi aūt nō habet vl' ſi ꝯtrahat qn̄ nō eſt ſane mētis nullum eſt mr̄imoniū ꝓpter impedimentū ꝯſenſus. Ad ſcdm dōm q̄ vetuli l3 nō habeāt caliditatē ſufficiētē ad ꝓlis generatō3 hūt m̄ ſufficiētē ad carnalē cōmixtionē vn̄ i eis nō pt̄ eſſe mr̄imoniū ꝓut eſt in remediū ꝯcupiſc. lic3 nō prout eſt in officiū nature. Sciendū tn̄ q̄ oē impedimentū naturale ex q̄cūq3 cā ꝓueniat in frigiditate intelligit̄ qd̄ vix pt̄ eſſe aliqd̄ impedimētū ꝑpetuū qd̄ non habeat frigiditatē ꝑ cā vel ꝑ effectu ꝯſeq̄nte. Ad.iij. dōm q̄ maleficiū reputat̄ impedimētū ꝑpetuū qn̄ ope hūana nō pt̄ remediū adhiberi l3 poſſit ope diuino nec obſtat qd̄ ꝑ exorciſmos eccl'ie hm̄oi maleficia pellant̄ eū ad h̄ nō ſint inſtituti nec etiā ꝑ pn̄iam maleficiari q2 aliq̄s pt̄ ſubdi demonū ꝑtāti q̄ ad corp⁹ ꝛ ſi nō q̄ ad aīam vt p3 Job.ij. voluntas etiā demōis eſt obſtinata in malo. ꝛ iō ipedimētū in ea depēdēs ꝑpetuū reputat̄. hec tn̄ eſt differētia int̄ frigiditatē ꝛ maleficiū. q2 frigiditas facit equal'r ipotētē ad oīs maleficiū aūt nō. vn̄ qn̄ mr̄imoniū dirimit̄ iudicio eccl'ie ꝓpter maleficiū dat̄ eis licētia aliis nubēdi nō autē qn̄ dirimit̄ ꝓpter frigiditatē q̄tū ad illū in q̄ eſt impedimētū. vn̄ ſi poſtmodū cū alt'a ꝑſona carnal'r cōmiſceat̄ reputat̄ impedimentū nō fuiſſe ꝑpetuū ꝛ cogit̄ redire ad ꝑſonā. h̄ āt i maleficio n̄ ꝯtigit

D tertiū ſic ꝓcedit̄. ꝛ videt̄ q̄ crimē mr̄imoniū nō ipediat. inceſt⁹ em̄ quo aliq̄s cognoſcit ꝯſāguineā vxoris mariti videt̄ mr̄imoniū ipedire ſed h̄ nō impedit. q2 ſic mli'r puniret̄ ꝑ pctō viri. qd̄ non eſt ꝯueniēs. g̃ crimē inceſt⁹ mr̄imoniū nō impedit. ℞. Impediri a mr̄imonio eſt quedā pena. ſi g̃ crimen eſt cā hui⁹ impedimēti. videt̄ q̄ nō tollit̄ crimen ꝑ pn̄iam q̄ ceſſet impedimētū. ℞. Pena pcti abſolute ꝑſonā reſpicit peccantē ſ3 hm̄oi impedimēta faciūt ꝑſonas ſimpl'r illegitimas ad ꝯhendū. g̃ ſeq̄ret̄ q̄ poſt cōmiſſū inceſtū vl' adulteriū aliq̄s cū nulla ꝯhē poſſit ſi hec crimia mr̄imōiū ipedirēt. S3 ꝯ vnūqdq3 ipedit̄ ꝑ ſuū ꝯtrariū ſ3 crimina bonis mr̄imonij ꝯriant̄ g̃ mr̄imoniū impediūt. ℞. Pena debet culpe rn̄dere. g̃ q̄ ꝯtra mr̄imoniū peccat mr̄imonio ꝑuari d3. ℞°. dō q̄ aliqd̄ crimen pt̄ ipedire mr̄imoniū dupl'r. vno mō ſic q̄ ipediat̄ ꝯtrahēdū ꝛ dirimat ꝯtractū ꝛ ſic impediūt mr̄imoniū iſta q̄tuor. p̄mū ē iceſt⁹. ſcd3 vxoricidiū. tertiū rapina aliene ſponſe. Quartū qn̄ aliq̄s inſidiādo mr̄imonio filiū ꝓpriū de ſacro fonte ſuſcepit. Quītū qn̄ ꝓ aliq̄ crimie ꝑagit pn̄iam ſolēnē. Alio mō aliqd̄ crimen ipedit mr̄imoniū ꝯtrahēdū ꝛ dirimit ꝯctū ꝛ h̄ in trib⁹ caſib⁹. p̄m⁹ eſt qn̄ aliq̄s cognita vxore alti⁹ machinat̄ in mortē viri cū effectu. tūc em̄ ſi ꝯtraxerint vtroq3 ſciēte h̄ ipedimētū ſepant̄. ſcd⁹ eſt qn̄ ꝑſtat fidē adultere qd̄ ducet eā i vxorē poſt mortē viri. terti⁹ eſt qn̄ ꝯhit cū ea de facto viuēte viro ſubſeq̄nte carnali copula. tūc em̄ ſi p⁹ mortē viri vell3 cū ea ꝯhere nō eſſet mr̄imoniū. Ad.j. g̃ dō q̄ ſi poſt mr̄imoniū ꝯctū ꝛ ꝯſūmatū aliq̄s ꝯſanguineā ſue vxoris cog̃ſcat nō d3 mr̄imoniū ſepari ſ3 vir amittit ius petēdi nō āt mli'r q2 nō debet puniri ꝑ pctō alteri⁹ d3 etiā ꝓpter reatū criminis ꝑpetuo manere abſq3 ſpe ꝯiugij niſi cū eo diſpenſet̄ m̄ h̄ impedimētū nō dirimit ꝯctū vt dictū eſt. ſi autē cog̃ſcat ꝯſanguineā vxoris an̄ ꝯctū mr̄imoniū ꝯtrahit̄ affinitas q̄ impedit ꝯtrahēdū ꝛ dirimit ꝯctū. Ad.ij. dōm q̄ l3 culpa ꝑ pn̄iam aboleat̄ tn̄ affinitas manet et ꝑterea ceſſante culpa ceſſat reat⁹ pene eterne ſ3 pt̄ remanere reat⁹ ad penā tꝑalē. Ad.iij. dōm q̄ vnuſq̄ſq3 pt̄ puniri in q̄ peccauit. ꝛ iō ꝓpter aliq̄ crimina magis ipedit̄ aliq̄s ne ꝯtrahat cū vna ꝑſona q̄3 ne ꝯtrahat cū alia ꝛ ꝑterea affinitas ꝯhit̄ ad vnā ꝛ nō ad aliā.

D q̄rtū ſic ꝓcedit̄ ꝛ videt̄ q̄ ꝓpter fornicatō3 vir vxorē dimittē nō poſſit. hō tn̄ nō cogit̄ eē ſine vxore. ſi g̃ ꝓpter fornicatō3 vxoris pt̄ eā dimittē videt̄ q̄ poſſet aliā ducere qd̄ eſt ꝯ Ap⁹.j. ad cor. vij. qui dicit vxorē a viro nō diſcedē q̄ ſi diſceſſerit manere innuptā. ℞. Quedā alia pctā ſūt grauiora q̄3 adulteriū vt infidelitas viciū ꝯtra naturā ꝛ alia hm̄oi. ſi g̃ ꝓpter adulteriū pt̄ aliq̄s vxorē dimittere videt̄ q̄ pari rōe ꝓpter

hm̃oi crimina. ℞. Si vir poſſet vxorē dimittere ꝓpt̄
fornicatōez. aut hoc poſſet iudicio eccl'ie aut ꝓprio arbi/
trio. ſꝫ nō ꝓprio arbitrio q2 ſic eēt vir in eadē cā actor et
iudex. ſil'r nec iudicio eccl'ie q2 vir nō debet cā eccl'ie de=
ferre niſi monitōe p̄miſſa. vt habet mat. xviij. ḡ videt̄ ꝙ
vir nullo mō poſſit ꝓpt̄ fornicatōꝫ vxorē dimittē. ℞.
An licꝫ viro cū vxore fornicāte ꝯmorari aut nō. ſi nō lꝫ. ḡ
nō lꝫ eā dimiſſā reuocare. ꝛ h̄ est ꝯ aplꝫ. j. ad Cor. vij. ſi
diſceſſerit manere in nuptā aut viro recōciliari. ſi aūt lꝫ
videt̄ ꝙ vir vxorē dimittēs de ꝓpria offenſa vindictā ſu
mat. qđ est ꝯ aplꝫ. Ro. xij. ꝛ ſic videt̄ ꝙ nullo mō liceat
vxorē dimittere. Sꝫ ꝯ est qđ habet̄ mat. v. ꝛ. xix. ℞.
Frangenti fidē nō est fides ſuanda. ſed vxor fornicādo
frāgit fidē quā dꝫ marito. ḡ marit⁹ p̄t eā dimittē. R°.
dōm ꝙ duplex est m̃rimonij ſepatio. vna q̄ ipm m̃rimo
niū dirimit̄. ꝛ h̄ nō p̄t fieri ꝓpter fornicatōꝫ ſequētē neqꝫ
ꝓpter aliqđ ipedimentū m̃rimonio ſupueniēs vt dictū
q. ij. h⁹ de. in m̃ſio. arti. Alia est ſepatio quantū ad m̃ri
monij actū q̄ dicit̄ ſepatō a thoro. ꝛ hec ꝯceſſa est a dño
in penā illi⁹ q̄ fidē fregit et fauorē illi⁹ q̄ ſuauit. vn̄ in h̄
vir ꝛ mulier ſunt pes. ſicut etiaꝫ in debito fidei. ſunt tñ
aliqui caſus in quib⁹ vir vxorem ꝓpter fornicatōez di=
mittere nō p̄t in quib⁹ vel m̃lier ſine culpa vel vir ē pti/
ceps culpe. quoꝝ p̄mus est ſi fuerit ſil'r vir fornicat⁹. ſe/
cund⁹ ſi vxorē pſtituerit. terti⁹ ſi vxor virū mortuū cre
dens ex cā pbabili alteri nupſerit. q̄rtus ſi adulter eā ac
ceſſerit latēter ſub ſpecie viri. q̄nt⁹ ſi fuerit vi oppſſa. ſe/
xtus ſi recōciliauerit eaꝫ ſibi poſt noticiā adulterij ppe
trati carnal'r eaꝫ cognoſcēs. ſeptim⁹ ſi libellū repudij ei
dederit poſt m̃rimoniū cū ea ꝯtractū in ſtatu infidelita
tis. Ad. j. ḡ dōm ꝙ q2 m̃rimonij vinculū nō est ſolu=
tū nō p̄t vir dimiſſa vxore ꝓpter fornicatōꝫ aliā ducē nec
est incōueniēs ꝙ p accidēs aliqs ad cōtinentiaꝫ obliget̄,
p id ꝙ est ex pte alteri⁹ ſicut p infirmitatē vxoris vel for
nicationē q̄uis nō obliget̄ abſolute. Ad. ij. dōm ꝙ q̄
uis aliq̄ ptā ſint g̃uiora adulterio nō tñ ita directe bo
nis m̃rimonij repugnāt ſicē homicidiū ſacrilegiū et hu/
iuſmōi in fidelitas aūt q̄ dicit̄ ſpūalis fornicatō ē cōtra
totū m̃rimonij qđ est ples educāda ad cultū dei ꝛ iō di
uortiū cauſat ꝓpter ꝯſuetudinē q̄ ptinaciā. monſtrat nō
ꝓpter vnū actū tm̃ ſicut ē in fornicatōe carnali viciū ꝯo
ꝯtra naturā ſil'r p̄t eſſe cā diuortij ſꝫ de eo nō ita fit mē/
tio ꝓpter eius turpitudinē. Ad. iij. dōm ꝙ vxor ꝓpter
fornicatōez p̄t dimitti q̄tū ad. ij. vno mō q̄tū ad thoꝝ
vt ei debitū nō reddat ꝛ ſic poſtq̄ ei de crimie vxoris cō
ſtiterit p̄t eā ꝓprio arbitrio dimittere alias ſi debitū red
deret ſibi p̄iudiciū generaret nec poſſet eā poſtmodū di
mittere niſi forte ad hoc iudicio eccl'ie ꝯpellet̄. Alio mō
q̄tum ad thoꝝ ꝛ cohabitatōez qđ ꝓprie dicit̄ diuortiuꝫ
et hic q̄rit̄ eccl'ie iudiciū ꝛ pōt p̄cedere charitatiua āmo/
nitio nō tñ est neceſſaria ſi p viā accuſatōis p̄cedat̄ nō
tñ in tali accuſatōe requirit̄ obligatō ad legē taliōis q2
ſic vir ꝯſeq̄ret̄ in oēm euentū ſuā intētōꝫ. Ad. iiij. dō
ꝙ ſi m̃lr fornicat̄ ꝛ admōita correcta fuerit p̄t vir eā lici
te etinē vl' recōciliare dimiſſā lꝫ nō cogat̄. ſi aūt ſit icor
rigibilis tenet̄ eam dimittere nec debet dimiſſaꝫ recipe
ne patronus turpitudinis videatur.

DI. XXXVI

Hinc de conditione

videam⁹ ꝛc̄. Circa hāc diſtic. ꝛ ſeq̄ntē
iiij. q̄runt̄. Primo vtrū ꝯditio ſuitutꝭ
m̃rimoniū ipediat. Secō vtrꝫ defect⁹
etatis. Tertio vtrū ordo. Quarto vtꝝ vxoricidiū.

D. j. ſic p̄cedit̄. ꝛ vr̄ ꝙ ſuit⁹ m̃rimōiū nō ipediat
m̃rimonij eīn ipedimēta q̄libet mō ipm m̃rimo
niū ipediūt vt pꝫ de ordine ꝛ voto ſꝫ ſuit⁹ ſi ſciat̄
m̃rimoniū nō ipedit. ḡ ſuit⁹ ipedimētū m̃rimonij poni
nō dꝫ ſꝫ ſufficient̄ ſub errore ꝯp̄hendit̄. ℞. Si ſuit⁹
m̃rimōiū ipedit pi rōe ſuitutē m̃rimonij ipediret. h̄ āt
falſuꝫ est. nā vir p̄t ſe in ſuū vendē abſqꝫ ꝯſenſu vxoris
lꝫ nō ecōuerſo. ḡ nec ſuit⁹ ipedit m̃rimoniū. ℞. Si ſ
uitus m̃rimoniū ipediret mari e videret̄ ipedire ꝓpt̄ ob
ligatōꝫ q̄ dño ſuo ſuus obligat̄ ꝛ h̄ nō ipedit q2 abſqꝫ cō
ſenſu dñi ſu⁹ p̄t m̃rimo. ꝯhere. ḡ ſuit⁹ m̃rimo. nō ipedit.
Sꝫ ꝯ ē qđ dec. diſt̄ d ꝯiugio ſuoꝝ ꝙ error ꝯditōis ipe
dit m̃rimo. ꝯhēdū ꝛ dirimit ꝯctū. ℞. M̃rimo. q̄dā ſ=
uitus est tū p ipm vn⁹ ꝯiugū accipiat i corpe alteri⁹ po/
teſtatē. ſꝫ ſuit⁹ p̄cedēs ipedit ſuitutē ſeq̄ntē. q̄ ei est ſu⁹
vni⁹ nō p̄t ſe tradere alteri i ſuū. ḡ pi rōe ſuit⁹ m̃rimo.
impedit. R°. dō ꝙ p m̃rimo. aliqs ſe ꝯiugio obligat
ad h̄ qđ petēti debitū reddat ad h̄ etiā p̄rcāde ꝛ nutriē
d pli opā det. ad q̄ duo ſuit⁹ d ſui rōe q̄ꝫdā oppoſitōꝫ hꝫ
nā ſuus nō est idone⁹ vt liber vxori debitū reddat eo ꝙ
est obligat⁹ ſuo dño q̄ ꝛ ſua obſeq̄a eū p̄t m̃ltipl'r ipedi/
re. ſil'r etiā ſuitus pentū p̄li p̄iudicat cū rōe p̄rcatōis
q2 ptus ſequit̄ ꝯditōꝫ p̄entꝭ m̃ris quidē ſm le. ciui. p̄ris
ꝯo vel m̃ris ſuitutē indifferēter ſm aliq̄rū terraꝝ aſſue
tudinē tū etiā rōe nutritiōis. q2 ſuus nihil poſſidet vn̄
valeat filios nutrire l' eis theſaurizare ꝛ iō ꝯueniēt̄ ſuit⁹
m̃ri. poni ipedimētū. Ad. j. ḡ dō ꝙ ipediūta illa q̄ ſt̄ ꝯ
cām m̃rimo. l' ꝯ eſſentiā ei⁹ ipediūt m̃ri. ſm ſe ſiue ſciat̄
ſiue nō q̄ ꝯo ipediūt m̃rimo. rōe effect⁹ a q̄ ꝯiuges poſ/
ſunt abſtinē ſi volūt nō ipediūt m̃rimo. niſi ſm ꝙ gene
rant alteri p̄iudiciū cui nō erit liberꝫ vti m̃rimo. vel nō
vti ꝛ hm̃oi ſt̄ impotētia coeūdi ꝛ ꝯditio ſuitutꝭ ꝛ iō q̄ñ
ſciunt̄ m̃rimo. nō ipediūt q2 h̄ p̄iudiciū alter ꝯiugū ac=
ceptat. iō tñ ſuit⁹ pōit̄ ipedimētū p̄t errorē q2 ex ſe ipa hꝫ
vn̄ m̃rimo. ipediat p̄ter rōem erroris nō aūt pſona ſub
introducta cui⁹ error ſil'r m̃rimo. ipedit. Ad. ij. dō ꝙ
p⁹ m̃rimo. ꝯctum q2 vir p̄eſt mulieri in reb⁹ domeſticis
et ciuilib⁹ q̄uis i actu nāe ſint pes p̄t vir abſqꝫ ꝯſenſu
mulierꝭ ſe in ſeruū vēdē. nō aūt ecōuerſo ſꝫ p h̄ m̃rimo.
nō dirimit̄ nec aliqđ p̄iudiciū fit vxori q̄tū ad debiti red
ditōꝫ a q̄ dñs eū ipedire nō poterit niſi ꝯſenſus vxoris
interuenerit nec ē ſile de ſuitute añ m̃rimo. ꝛ p⁹ q2 nullū
ipedimētū m̃rimo. ſupueniēs dirimit ipm. Ad. iij. dō
ꝙ ſuus ſubdit̄ dño in ciuilib⁹. vn̄ nō ſic p̄t ipedire q̄n cō
medat ꝛ dormiat ita nec q̄n m̃rimo. ꝯhat ſꝫ tñ ſic matri=
moniū ꝯhēs nō tenet̄ vxori debitū reddē dño aliqd ali
ud impante ſed ſi de eius ꝯſenſu m̃rimo. ꝯxit nō p̄t im
pedire quin petenti vxori debitū reddat.

D. ij. ſic p̄cedit̄ ꝛ videt̄ ꝙ defect⁹ etatꝭ m̃rimo.
nō impediat frigiditas eīn niſi ſit ppetua m̃ri
moniū nō ipedit ſꝫ defect⁹ etatꝭ nō est ppetu⁹
ḡ m̃rimo. nō impedit. ℞. Si defect⁹ etatꝭ
impedit m̃rimo. deberet impedire quſqꝫ ſm iura repu
tat̄ minor etate. h̄ aūt ē vſqꝫ ad. xxv. annū. ḡ añ illđ tpꝰ
ꝯhere m̃rimo. nō poſſꝫ. ℞. Vir ꝛ m̃lr ad pia i m̃rimo.
obligant̄ ſꝫ m̃lr añ. xiiij. annū. p̄t ꝯhē m̃ri. ḡ ꝛ vir. Sꝫ
ꝯ est qđ decre. dic̄. ꝙ puer q̄ nō p̄t reddere debitū nō est
aptus m̃rimo. h̄ aūt nō est añ. xiiij. annū vt in pl'ib⁹. ſic
dꝫ in. ix. de aīalib⁹. ḡ añ h̄ tpꝰ vir m̃rimo. ꝯhere nō p̄t.
℞. Ea q̄ ſunt in naturā hn̄t tpꝰ determinatū m̃rimo.
aūt est natale. ḡ dꝫ ei tpꝰ determīari añ qđ nō ꝯhat̄. R°.
dō ꝙ tpus ꝯhendi m̃rimo. determinat̄ ꝛ iure a maſculo
et femine ex duoꝝ ꝯſideratiōe. ſ. cāe m̃rimo. ꝛ effect⁹ ex
ꝯſideratōe ſiquidē cāe ordinatū est vt añ annos diſcre/
tōis m̃rimo. nō ꝯhat̄ q2 in diſcretio puerꝭ ꝯſenſū ipedit
et reducit̄ ad errorē ſicut ꝛ furia. ex ꝯſideratōe ꝯo effect⁹
ordinatū est ne tpꝰ ꝯhendi m̃rimo. ꝓtrahat̄ vltra hoc
tpꝰ in q̄ ꝯiuges ſibi debitū reddere poſſunt ad vitaudū
dānabiles corruptelas in q̄s incidere poſſent ſi eis ꝯer⁹
m̃rimo. negaret̄. hoc aūt mulier p̄t in. xij. āno. vir aūt

in.xiiij.anno. vt in.ix. de aïalib⁹ loquēdo vt in pħib⁹. et ideo hoc tp̄s eſt aptū mr̄imonijs ꝯtrahēdis ⁊ nō añ ita tñ q̄ ſi ante hoc tp̄s ꝑfectō nature acceleret in aliq̃ matrimoniū ꝯſumatū nō diſſoluit̃ vtpote ſi malicia ſupplevecit etatē. Ad.j.ḡ dōm ꝙ defect⁹ etatis nō ponit̃ matrimonij impedimentū ſolū ꝓpter mr̄imonij effectū ſicut frigiditas. ſed etiā ꝓpter cauſā vt dictū eſt. ⁊ iō non eſt ſile. Ad.ij. dōm ꝙ minor diſcretio ſufficit ad opa nature q̄ȝ ad ꝯtract⁹ ciuiles. ⁊ iō determinat⁹ tp̄s ꝯtrahendis mr̄imonijs eſt ſtatutū q̄ȝ tp̄s. xxv. ānoꝝ qḋ ſtatuit̃ q̄ȝtū ad ciuiles ꝯtract⁹. Ad.iij. dōm ꝙ mulier citi⁹ ad tēpus pubertatis peruenit q̄ȝ vir. ⁊ ideo non eſt ſimile de vtroq̄ȝ.

D tertiū ſic ꝓcedit̃ ⁊ videt̃ ꝙ ordo mr̄imoniū nō impediat. aut eñ ordo impedit rōe ordis aut rōe voti annexi. ſi rōe ordinis qlibet ordo impediret qḋ eſt falſū. ſi rōe voti. ḡ nō deb; poni aliud impedimentū q̄ȝ votū. inconueniēter ḡ ordo ponit̃ ſpāle mr̄imonij ipedimentū. P. Idē eſt ordo apḋ oēs ſed apud grecos ordo mr̄imoniū nō ipedit q̄ȝ etiā ſacerdotes eoꝝ vxores hñt. ḡ ordo nō deb; poni mr̄imonij ipedimētū. P. Si ordo ipedit mr̄i. pari rōe mr̄imoniū poteſt ordinē ipedire. ſz aliq̃s poſt ꝯtractū mr̄imoniū poterit ordis ſacrū ſuſcipe. ḡ pari rōe p⁹ ſuſceptos ordies mr̄imoniū ꝯtrahere pt. Sz ꝯtra ē qḋ decre. dic̄ ſi in ſubdyaconatu ⁊ alijs ſupioꝛib⁹ ordinib⁹ vxores acccepiſſe noſcunt̃ eos vxores dimittere cōpellatis. P. Scḋm dyo.i ce. Hierar. monachi ſunt infirmiores q̄ȝ ſi ad ſpūalia depu[tati] ... ſunt in eccleſiaſticis ordib⁹ ꝯſtituti ſz monachat⁹ ipedit mr̄imoniū. ḡ multomag⁹ ordo. Rn̄. dōm ꝙ p ſacrum ordie aliq̄s ſpūalib⁹ actib⁹ deputat̃. ꝑ mr̄imoniū aūt aliq̄s a ſpūalib⁹ impedit̃ cū rōe carnalis copule in q̄ aïa maxie carnalis efficit̃ tū etiā rōe ſollicitudinis q̄ incūbit mr̄imonio iunct̄ circa ſe inuicē ⁊ familiā ꝫ vt nō poſſint totalr̄ q̄ ſunt dn̄i cogitare. vt dr̄.j. Cor.vij. ⁊ iō ordo de ſe aptitudinē q̄ȝdā; habet ad h̄ qḋ mr̄imoniū ipediat. ſz hec aptitudo ad actū reducit̃ ꝑ eccleſie ſtatutū cui⁹ diſpoſitōi mr̄imoniū ⁊ ordo ſubduit̃.

Ad.j.ḡ dō; ꝙ ordo habet mr̄imoniū impedire ꝓ aptitudine q̄dē inq̄ȝtū eſt ordo ſz ſḿ actū rōe ſtatuti eccie ꝙ tñ nō ſe equalr̄ extendit ad oēs ordines. nam ꝑ ſacros ordies aliq̄s familiari⁹ ſpūalib⁹ tractādis admittit̃. ſ. ſacris ⁊ vaſis ſacris. ⁊ iō ſacer ordo ex ſtatuto eccl'ie impedit mr̄imoniū ꝯtrahendū ⁊ dirimit ꝯtractū. nō autē alij ordines quib⁹ ſacra tractare nō cōmittit̃ ſz tamē ſḿ ſtatutū occidētal' eccl'ie ſi mr̄imonio vti volūt ab executione ordis impediunt̃ ⁊ ꝑ ꝯñs a bn̄ficio ⁊ ꝓuilegio clericali. Ad.ij. dōm ꝙ tā apud latinos q̄ȝ apud grecos ordo ſacer mr̄imoniū ipedit eccie ſtatuto. ſed eſt differētia q̄ȝtū ad duo. p̊ q̄ȝtū ad h̄ ꝙ apḋ grecos ſubdyaconatus inter ſacros ordines nō cōputat̃. ſcḋo q̄ȝ apud eos illi q̄ ſūt i ſacris ordib⁹ ꝯſtituti. ſ. dyaconū ⁊ pr̄ſbiti poſſūt vti mr̄imonio ꝓus ꝯtracto nō tñ ꝯtrahere mr̄imoniū poſt ſacri ordini ſuſceptionē. Ad.iij. dōm ꝙ in mr̄imonio nō imp̄mit̃ caracter aliq̄s ſpūalis ſicut in ordīs ſacro. ſed tñ ꝯſiſtit in q̄dam obligatiōe hoīs ad hominem q̄ diſpoſicioni eccleſie ſubditur. nō autē caracter ordīs q̄ ſequitur virtutē ſacramēti ⁊ ideo ſtatutū eccleſie poteſt impedire ne poſt acceptū caracterē ordis ſacramēti matrimoniū ꝯtrahatur nō aūt poteſt impedire q̄n poſt cōtractū mr̄imoniū ꝫ caracter ordīs recipiatur ſḿ alijs q̄ ſūt de eſſētia ſacramēti vnde vir etiā reclamāte vxore ad ordines accedēs peccat ⁊ recipit caracterē ⁊ nō executionem ⁊ tenetur reddere debitū ſed amittit ius petendi ſi aūt volēte vxore ad ſacrū ordinē accedat recipit caracterē ⁊ executionē ⁊ ad ꝑpetuā ꝯtinētiā obligat̃

D quartū ſic ꝓcedit̃. ⁊ videt̃ ꝙ vxoricidiū matrimoniū ñ ipediat. Illud eñ qḋ ē licitū nō debet matrimoniū ipedire. ſed occidere vxorē in aliquo caſu videt̃ licitū cū ꝯcedat̃ per leges ciuiles: cū ſc; vxor in actu adulterij dep̄hēditur. ḡ vxoricidiū matrimoniū non impedit. P. Maius peccatū eſt occidere matrē q̄ȝ vxorē q̄ȝ ei maior reuerētia debetur. ſz occiſio matris ñ ipedit matrimoniū. ḡ nec occiſio vxoris. P. Remota cā remouetur effectus. ſed culpa homicidij pt etiā ꝑ penitentiā deleri. ḡ ad minus in hoc caſu matrimoniū ꝯtrahere pt. Sz ꝯtra eſt qḋ canon dic̄ Interfectores ſuaꝝ ꝯiugū ad pn̄iam redigēdi ſunt q̄b⁹ penitus denegatur ꝯiugiū. P. In quo quis peccat in eodem debet puniri. ſed vxoricida ꝯtra matrimonium peccat. ḡ ꝑ ſubtraccionem matrimonij debet puniri.

Rn̄⁰ dōm ꝙ vxoricidiū ex ſtatuto eccleſie matrimoniū ipedit. ſed qñq̄ȝ impedit ꝯtrahendū ⁊ dirimit ꝯtractum qñ. ſ. aliquis in mortem vxoris machinat̃ ad hoc vt aliquam cum qua mechatur in matrimonium ducat cum qua poſtea matrimonium contrahere non poteſt ⁊ ſi de facto ꝯtraxerit ſeꝑant̃ qñ vō impedit ꝯtrahendū ſed nō dirimit contractū qñ. ſ. ex aliq̄ cauſa vxorem interficit vel ꝓpter vxoris adulteriū vel quodcūq̄ȝ odiū vel ſi etiā ꝓpter cauſā p̄miſſā vxorem occidat ⁊ poſtmodum cū alia ꝯtrahat dimiſſa adultera ꝓpter q̄ȝ vxorem occidit tñ in his poteſt eccleſia diſpēſare p̄cipue qū timetur de ei⁹ incōtinētia. Ad.j.ḡ dō ꝙ vir poteſt licite vxorē adulterā zelo iuſticie nō liuore odij in iudicio ſeculari ad penā mortis criminaliter accuſare nō autē in iudicio eccl'ie qua materiali gladio non vtit̃. nō tñ l; ſḿ foꝝ ꝯſcīe vel eccl'ie viro vxorē in adulterio comp̄hēſam ꝑ ſeip̄m occidere qḋ aūt leg̃ ciuiles h̄ ꝑmittūt ē q̄ȝ penā nō adhibent ꝯſiderātes magnū ire incitamētū in viro. Ad.ij. dōm ꝙ q̄ȝuis mr̄icidiū ſit maius pctm̄ q̄ȝ vxoricidiū nō tñ ita directe mr̄imonio oppōit̃. Ad tertiū dō; ꝙ remota culpa adhuc remanet pena tꝑalis interdū l; nō eterna.

DI XXXVIII

Hnc de voto inſpiciamus.

Hic querunt̃.iiij. Primo de voti obligatōe. Scḋo de voti diſpenſatōe. Tertio vtrū mr̄imoniū impediat. Quarto vtrū mr̄imonio poſſit impediri.

D primū ſic ꝓcedit̃ ⁊ videt̃ ꝙ votū nō obligat ad ſemꝑ obſeruandū. votū eñ in ꝓpoſito voluntatis ꝯſiſtit. vt ip̄m nomen deſignat. ſz ꝓpoſitū volūtatis p̄t mutari licite. ḡ homo nō cogit̃ ad votū ſeruādū. P. Nullus cogit̃ ad faciendū impoſſibile vel vana illicita. et ꝑiculoſa ſaluti corꝑali. Sed qñq̄ȝ impoſſibile ē votū ſeruare. ſicut cū aliq̄ poſt votū virginitatis corrūpit̃. qñq̄ȝ vō eſt vanū qḋ vouet̃ ſicut mlieres ſolent vouere qḋ nō ptinēt caput tali vel tali die qñq̄ȝ vō illicitū. ſicut iepte vouit filiā occidere vt dicit̃ Judi.xj. qñq̄ȝ vō eſt corꝑi ꝑiculoſū. ſicut cū quis vouet ꝙ abſtineat duob⁹ vel trib⁹ dieb⁹ a cibo. ḡ votū ñ obligat ad ſemꝑ ſeruandū. P. Ille q̄ nō eſt ſui iuris nō p̄t ſe ad aliq̄d obligare. Sed qñq̄ȝ tales votū emittunt ſc; vxor ſeruus filiuſfamilias ⁊ monach⁹. ḡ votū nō de neceſſitate obligat. Sed ꝯ eſt qḋ in pſal. dicit̃ vouete ⁊ reddite dn̄o deo vr̄o. P. Firmior debet eſſe ꝓmiſſio q̄ fit deo q̄ȝ que fit homi. ſed ꝓmiſſio facta homi obligat. ḡ ⁊ votū ꝙ eſt quedā ꝓmiſſio facta deo. Rn̄⁰. dō; qḋ ſicut hō loquit̃ homi ore corꝑali ita deo loquit̃ corde. ⁊ iō ſicut ꝓmiſſio facta v̄bis oris obligat homi. ita ꝓmiſſio facta ore cordis obligat deo q̄ quidē ꝓmiſ-

ſto votū dicit. ꝓmiſſio vo exteri⁹ homī facta ſi ſit nuda nō habꝫ plenā vim obligādi. vñ oportet ꝙ etiā ꝓmiſſio ni facte deo aliqd addat ad plene obligandū ne ſit quaſi ꝓmiſſio nuda. h aūt ſunt tria gradatim. primū eſt ſimplex deliberatio ſm intentio obligādi ſe ad certam pſonam tertium teſtimoniū hoim qd adhibet ꝓmiſſiōi in [illegible] ꝓmiſſionē [illegible] voti τ modū ꝓmiſſionis [illegible] ad volūtatē [illegible] in hoc ꝙ dicit ſpontanee [illegible] mam ꝯfirmatōꝫ ꝓmiſſiōis q̄ duas priores includit p h qd dicit teſtificatio τ voti terminū in h ꝙ dicit qd debꝫ deo fieri τ materiā in h qd dicit qd eſt de hijs que dei ſē

Ad. j. dōm ꝙ ſimplex ꝓpoſitū nō habet rōem voti. ſed ꝓmiſſio q̄ ꝓpoſitū manifeſtat ſicut effect⁹ cauſā. ꝓmiſſio aūt obligat. ſꝫ nō ꝓpoſitū. Ad. ij. dōm ꝙ debita materia voti accipiēda eſt. τ ex pte dei cui fit ꝓmiſſio et ex pte volūtatis p quā ꝓmiſſio implet ex pte quidē volūtatis pꝫ ꝙ votū debet eſſe de volūtarijs nō aūt de neceſſarijs vl ipoſſibilibꝫ. τ iō dī eē de opibꝫ ſupererogatiōis ꝓprie loqndo ad que qs neceſſario nō tenet. de hijs aūt q̄ ſunt neceſſaria neceſſitate ꝯditiōata. ſ. ſi hō vult ſaluari pt eē votū aliq̄ mō q̄ntū ad h qd pt defacto ea ſuare vl nō ſuare ſꝫ nō ſimplr τ ꝓprie inq̄tū hꝫ neceſſe ea ſuare. ſed nō ſimplr τ ꝓprie neceſſitate pcepti vl iuris ſꝫ d hijs q̄ ſimplr ſunt nccia vel ipoſſibilia nullaten⁹ pt eē votū vñ illa q̄ corrupta eſt poſt votū vginitatis tenet ad h qd pt. vt. ſ. ꝯtinentiā ſeruet τ pniam agat: ex pte vo dei oportet qd materia voti ſit aliqd bonū ptinēs ad dei ſuitiū vñ illicita nō cadūt ſub voti obligatōe τ p ꝯñs nec ea q̄ ptinēt in manifeſtū corꝑis piculū q: illicita ſunt in hijs in qbꝫ piculū timet. ſi nō eſt certū. tuti⁹ eſt vt diſpēſatio reqrat. τ ſilr nec vana cadit ſub voto ſicut ea q̄ mlieres frequēter vouēt. q̄ magis vident ſortilegia q̄dā eē. votū aūt iepthe obligauit ipm ī illicitū euentū. ſ. ſi obuiaret ei animal imolatiuū Non aūt obligabat in euentum illicitū. qd q: nec in vouēdo diſcreuit nec in iplendo ſuauit. fuit in vouēdo ſtult⁹. τ ī reddēdo ipius vt dī. hiero.

Ad. iij. dō ꝙ null⁹ q̄ntū ad h qd nō ē ſui iuris pt votū emittere τ q: religioſus q̄ntū ad oē tpus obligat⁹ eſt adpendūꝫ pcepto regule vel plati nullū votū pt emittere. vxor vo obligata eſt viro q̄ntū ad carnalē copulā τ econuerſo. vñ neuter pt ſine ꝯſēſu alteri⁹ ꝯtinētiā vouere q̄uis vir ſine ꝯſēſu vxoris de hijs q̄ ptinēt ad diſpēſatōꝫ dom⁹ τ regimē vite. ſꝫ nō econuerſo. q: vir caput ē mlieris ſuus aūt q: eſt ſui iuris q̄ntū ad actus naturales. pt votū ꝯtinētie emittē ſic mrimoniū ꝯtrahere abſq; dñi ꝯſenſu. Non tñ pt abſq; ꝯſenſu ei⁹ aliqd vouere de hijs q̄ ptinent ad diſpenſatōꝫ dom⁹ vtpote qd elemoſinam faciat vel de hijs q̄ ptinēt ad regimē ꝓprie vite vtpote qd religionē intret. q: in hijs nō eſt ſui iuris. ſꝫ filiuſfamilias eſt ſui iuris in actu nature. τ ī ſtatu ꝓprie pſone. Nō aūt eſt ī diſpēſatōe dom⁹. τ iō abſq; ꝯſenſu pris pt votū ꝯtinentie emittere τ religionis. Nō aūt de elemoſinis dandis.

D ſcōm ſic ꝓceditur. τ videtur ꝙ in voto nō poſſit fieri diſpenſatio. Reddere em̄ votū de iure naturali eſt. ſed ꝯtra h⁹ ī nō pt ab homie diſpenſari. ḡ nec ſup voto. P. Per oē votū qs dō pariter obligat. ſꝫ aliq̄ vota ſē q̄ diſpēſatōꝫ ñ recipiūt ſic votū ꝯtinētie. q: ñ ē digna pōderatio aīe ꝯtinētis. vt hr eccī. xxvj. ḡ nec circa alia vota diſpenſari pōt.

P. Si aliqs ſup voto poſſet diſpēſare h ñ eēt niſi inq̄ntū ē miniſter dei. ſed qlibet plat⁹ eſt miniſter dei. ḡ ſi aliqs poſſet diſpēſare in voto qlibet pt diſpēſare qd nō videt. ḡ ſup voto diſpēſari nō pt Sed ꝯ ē qd dī. j. ad Cor. ij. Nā τ ego qd donaui ſi aliqd donaui ꝓpt vos in pſona xpi. ſed xp̄s poſſet ꝯdonare votū cū ſit ſibi facta obligatio. ḡ τ platus eccleſie pt. P. Non ſūt minoris ſctitatis diuina myſteria q̄ vota. ſed diuina myſteria ſūt ſubdita diſpēſatiōi platoꝝ. vt pꝫ. j. ad Cor. iiij Sic nos exiſtimet hō vt miniſtros xpi τ diſpēſatores miſterioꝝ dei. ḡ τ vota ſūt ſub diſpēſatione platoꝝ. R° dōm ꝙ ſicut dictū ē ꝙ votū aliqs ſe obligat deo de hijs q̄ ad ſeruitiū dei ptinēt. ea vo q̄ ad ſeruitiū dei ptinent ſūt cōmiſſa diſpēſationi platoꝝ [illegible] qd magis expedit ad honorē dei τ eccleſie vtilitatē. τ iō ſi plato videat magis expediēs ꝙ votū non ſuet q̄ ꝙ ſuet pter aliquā legitimā cām pt in voto diſpenſare. Si aūt videat ꝙ aliqd aliud eēt vel eque vel magis expediēs: pt votū ꝯmutare. Hoc em̄ intereſt int diſpēſatōꝫ τ ꝯmutationē voti ꝙ p diſpenſationē aliqs a voto ſimpliciter abſoluit per cōmutationem vero aliquis abſoluitur ab vno τ ad aliud obligatur. nec tñ ſi votum nō ſuet facta diſpēſatiōe vel ꝯmutatione mendaciū aliqs incurrit. q: in ꝓmiſſione voti ſic ꝯditiones intelligunt. Quidā vo dicūt ꝙ plati ñ pñt diſpenſare in voto. relaxādo voti obligationē ſed declarando. ſed h pratice dauiū repugnat. nec tñ dōm ē ꝙ p libitu poſſint relaxare vt alij dicūt. q: ipe ñ ē dñs ſed miniſter. vñ dꝫ illō qd dictū ē ꝯſiderare in diſpēſando τ ñ ꝓpriā volūtatē.

Ad pmū ḡ dōm ꝙ obſuare votū durāte voti obligatione ē de iure naturali. ñ aūt poſtq̄ ceſſat p diſpēſatione vel ꝯmutationē. Ad ſcōm dōm ꝙ de voto ꝯtinētie ē duplex opinio Quidā em̄ dicūt ꝙ nullus in eo pōt diſpenſare. tum q: nō pt ptermitti ſine h qd directe ad ꝯtrarium tranſeat. tū q: nulla pt fieri recōpenſatio melioris. tum q: p religionē hō pfecte ꝯformat xpo. vñ vota religionis principalia ſunt indiſpenſabilia vt ipi dicunt. Quibuſdā vo econtrario videt ꝙ in hijs poſſit diſpenſari eadē rōe qua poſſent aliqñ ꝓhiberi ꝓpter aliq̄ꝫ maximā eccīe neceſſitatē. Ad. iij. dōm ꝙ ptās miniſterij diuini principalr reſidet penes ſūmū pōtificē qui pōt in oībꝫ diſpenſabilibꝫ diſpenſare. Alij vo tñ circa hec poſſunt q̄ntū eis cōmittit. vñ poſſunt diſpenſare in minoribus non autem in maioribus que ſibi papa reſeruat.

D tertiū ſic ꝓcedit. τ videt ꝙ votū ſolēne matrimoniū ñ ipediat Sicut em̄ decretal dicit apud deū ñ min⁹ obligat votū ſimplex q̄ ſolēne. ſed matrimoniū acceptōe diuina ſtat vel dirimit. cum ergo votū ſimplex nō dirimit matrimoniū ꝯtractū. videt ꝙ nec votū ſolenne. P. Votū ſolēne vt in lra dr. ſ. violet nō ſolū facit pctm̄ ſꝫ ſcandalū: τ ſic videt ꝙ ñ niſi rōe ſcādali ipediat mrimoniū. ſed aliquod votūꝫ nō ſolennizatū p ſuſceptionē ſacri ordinis vel ꝓfeſſionē ad certā regulā ſiue p habit⁹ regularis aſſumptionē poteſt ſcādalū generare ſi in publico fiat nec tamē ꝓpter hoc matrimoniū ꝯtractū dirimit. ergo nec votū ſolenne dirimit matrimoniū ꝯtractū. P. Eiſdem impedimētis vir τ mulier a matrimonio impediuntur. ſed vir nō impedit a matrimonio voto virginitatis ſolennizato ꝓpter aliquā velationē. ergo nec mulier debet p hoc impediri. Sed cōtra ſicut p ordinē aliqſ obligat ad ſpūalia ita τ p votū ſꝫ ordo hac rōe mrimoniū impedit vt dictū eſt. ergo ſimilr τ votūꝫ. P. Nullus pōt ad ꝯtraria obligari ſed carnalis copula ad q̄ aliquis p mrimoniū obligat eſt contraria cōtinētie ad q̄ obligat votū ergo votum impedit matrimoniū..

Juxta q̄rit de ſcandalo. τ primo quid ſit. ſcdo an ſit pctm̄ mortale. tertio que ſiut ꝓpter ſcandalū dimittēda R° tñ dōm ꝙ ſcandalū grece ꝓprie obicē ſignificat latine. obex autē ꝓprie dicit in corꝑalibꝫ. ſꝫ ſtiū diuarie.

in ſpiritualib⁹ dicit̃ aũt obex id quod ambulãti in via obicit̃ q̇ꝺ ꝺe ſe natũ ē occaſionē ruine p̃ſtare in via vero moꝝ nihil natũ ē p̃ſtare occaſionē ruine niſi ſit minus rectũ ⁊ niſi manifeſtũ quod veniat in eius notitiã. vn/de ſcandalũ eſt dictũ vel factuꝫ minus rectum ſm̃ glo. Mat. xviij. p̃bens alteri occaſionē ruine. q̇ꝺ aũt p̃bet alteri occaſionē ruine. aut h̃ eſt ex natura ſua ⁊ ſic ē ſcã/dalũ actiuũ ⁊ h̃ eſt ꝓpter pctm̃ mortale. aut ex vitio ru/entis ⁊ h̃ eſt ſcandalũ paſſiuũ et poteſt eē ſcandalũ veni/ale vt opus meritoriũ p̃mũ ṽo ⁊ ſm̃ differt. ſꝫ q꞉ bona mal̃ ⁊ maiora bona minorib⁹. ⁊ minora mala maioribus ſũt p̃eligẽda. ſcãdaliſare ꝓximũ malũ ē. ceſſare a ſcãda/lo bonũ ideo id de quo querit̃ an ſit ꝓpter ſcandalũ di/mittẽduꝫ eſt diſtiguẽdũ. q̄m aut eſt malũ in ſe ſiue mor/tale ſiue veniale et de tali nõ ē dubiũ ꝙ debet dimitti. hoc eñ eſſet ſcãdalũ actiuũ q̇ꝺ ſemꝑ pctm̃ ē. aut eſt in/differens ⁊ h̃ dimittendũ eſt ſimilit̃ q꞉ natural̃ ratio di/ctat ꝙ proximus nõ eſt ſcãdaliſãdus. aut ē bonũ aut ĝ bonũ p̃cepti ⁊ hoc non debet dimitti q꞉ ꝓ vitãdo pecca/to alterius nõ debet quidē peccare aut eſt bonũ ſupero/gationis ⁊ h̃ nõ tenet̃ totaliter dimittere ſed aliq̃ñ ad tēp⁹ indimittere aut p̃termittere q꞉ eſt de vite ꝑfectiõe non eñ ſalutis neceſſitas ſolũ ſꝫ etiã ꝑfectio ē de virtu/te vite et ſic patet ſolutio ad tria q̃ſita. ℞° ꝺ̇ꝺ ꝙ du/plex ē votũ. ſ. ſolempne ⁊ ſimplex Simplex q̇dē votũ in ſola ꝓmiſſione ꝯſiſtit. votũ aũt ſolẽpne habet cũ pro/miſſione ſimul̃ adiũctã actualē trãſlationē ſui in ſtatum qui habet ꝯtinẽtiã annexã ex ordinatiõe vl̃ approbatiõe ec/cleſie q̇ꝺ patet cũ quis ordinē ſacrũ ſuſcipit vl̃ cũ ꝓfeſſi/onē emittit ad certã regulã ſiue cũ in religiõe exiſtēs ſu/ſcipit hitum ꝓfeſſorũ. h̃. n. eſt q̇daꝫ interꝑtatiua ꝓfeſſio/bis etiã modis votũ ſolẽpnizatur. promiſſio aũt alicui facta impedit ne res promiſſa licite poſſit alij dari. non autē ne de facto det̃ ſed tranſlatio dominij ĩ aliũ impe/dit vt res eadem omnino alteri dari nõ poſſit ⁊ inde ē ꝙ ſimplex votũ impedit mr̃imoniũ ꝯhendũ nõ tñ diri/mit ꝯtractum ⁊ ꝯſumatũ q꞉ ꝑ h̃ aliquis actualit̃ tradit vxori ſui corpis poteſtateꝫ. ſed votũ ſolẽne impedit ma/trimoniũ ꝯhendũ ⁊ dirimit ꝯtractũ. Ad. j. ĝ ꝺ̇ꝺ ꝙ votum ſimplex non min⁹ obligat apud deũ q̃ꝫ ſolẽne q̄ꝫtum ad reatũ peccati ꝯſiderãdo quãtitatē eius in ge/nere q꞉ vtrũqꝫ obligat ad penã eternã minus tñ obligat q̄ꝫtum ad mr̃imonij ꝯtractũ ꝓpter ip̃m obligatiõis mo/dũ vt dictũ ē Ad. ij. ꝺ̇ꝺ ꝙ q̄ꝫtumcũqꝫ votũ fiat in pu/blico non dirimit̃ mr̃imoniũ ſequēs rõe ſcandali niſi ſuꝑueniat aliquod p̃dictoꝝ ꝑ q̃ votũ ſolempnizat̃ non eñ ē idē votũ ſolempne ⁊ publicũ nec ſimplex ⁊ p̃uatũ

Ad. iij. ꝺ̇ꝺ ꝙ in velatiõe ṽginũ ſignificatur mr̃imo/niũ xp̄i ⁊ eccl̃e q̄ꝫtũ ad integritatē eccl̃e ſic ⁊ in mr̃imo. ſignificat̃ q̄ꝫtum ad fecũditatē et q꞉ eccl̃ia ſpõſa ē huiuſ/modi velatio ml̃ieri ꝯpetit ⁊ nõ viro et ꝓpter hoc nullo modo corruptis debet p̃beri q꞉ ſignificatio deeſt ꝓpter defectũ integritatis hec aũt velatõ votũ ſolẽnizat ſicut ⁊ habit⁹ regl̃aris aſſũptio.

Q. iiij. ſic procedit̃ ⁊ videtur ꝙ mr̃imoniũ ſe/quēs ⁊ p̃cedēs nõ impediat̃ forti⁹. n. ē vincu/lũ ſpũale q̃ꝫ corpale ſed mr̃imoniũ ſequēs nõ impedit̃ ꝑ votũ ſimplex p̃cedēs ĝ mltoforti⁹ ꝑ mr̃imoniũ p̃cedēs. P. Si mr̃imoniũ ſeq̄ns impe/diat p̃cedēs h̃ nõ ē niſi q꞉ viuẽte vxore vir nõ poteſt ali/am ducere nec econuerſo. ſꝫ h̃ eſt fl̃m vt patet in caſu. ſi. vn⁹ ꝯiugũ moreret̃ ⁊ poſtea reſuſcitaretur ĝ ſm̃ mr̃imo/niũ nõ impeditur ꝑ p̃mũ P. Mlier nõ debet carna/liter ꝯmiſceri niſi ſuo marito debet aũt ꝯmiſceri cũ illo cũ q̃ ꝯͣxit ſcꝺo q̄ ē ei⁹ marit⁹ Sꝫ ꝯ̄ ē q̇ꝺ ꝺr̄ ro. vij. vi/uēte viro vocabit̃ adultera ſi fuerit cũ alio viro ĝ cũ ſe/cũdo viro mr̃i. nõ ꝯtrahit P. null⁹ p̄t alicui dare q̇ꝺ ē alteri⁹ ſꝫ vxor ſui corpis ptãtē reddit viro cũ q̄ p̃mo ꝯ/xit ĝ nõ p̄t alti dare mr̃imoniũ cũ ea ꝯhẽdo ℞° ꝺ̇ꝺ ꝙ ſic ē dctm̃ ē vn⁹ vir nõ p̄t plures vxores hr̃e ſil̃ nec vna mlier plures viros h̃ãt ſeq̄ret̃ ſi p̃mũ mr̃imoñiũ nõ ipe/diret ſm̃ ꝯſtat. n. ꝙ ſm̃ mr̃imoniũ nõ dirimit p̃mũ q꞉ nihil ſuꝑueniẽs mr̃i. p̄t ip̃m dirimere vñ relinq̃t̃ ꝙ ſm̃ diri/mat̃ ꝑ p̃ᵐ Ad. j. ĝ ꝺ̇ꝺ ꝙ ꝑ mr̃i. aliq̇s tradit actual̃r ſui corpis ptãteꝫ vxori ſꝫ ꝑ votũ ſimplex nõ actual̃r tradit ſꝫ ꝓmittit deo ⁊ iõ nõ ē ſil̃e Ad. ij. ꝺ̇ꝺ ꝙ obligatõ mr̃i. nõ ē niſi vſqꝫ ad mortē vñ ꝑ mortē vĩculũ mr̃i. ſoluit̃ ⁊ iõ ſi mortu⁹ r̃ſuſcitaret̃ vxor ei ĩ nl̃lo teneret̃ niſi ꝺ nouo cũ ea ꝯheret Ad. iij. ꝺ̇ꝺ ꝙ ſi mlier ꝯtrahat cũ aliq̃ vi/uẽte viro quē ex ꝓbabili cã mortuũ credit ñ ē mr̃i. ſꝫ ꝑ ig/norãtiã fcti excuſat̃ a pctõ p⁹ q̃ꝫ ṽo ti ꝺ vita viri ꝯſtiterit nõ debet debitũ nec exigere nec reddē etiã ſi eccl̃ia ꝑ ex/cõicatõnem cogat. eccl̃ia. n. iudicat ſm̃ ea q̄ extius appa/rẽt. ſꝫ ꝑ ꝯſtiẽtiã aliq̇s obligat̃ ad iuditiũ di q̄ cor ĩtuet̃ ⁊ iõ ſtãdũ ē ꝯſtiẽtie q̄ꝫtũcũqꝫ eccl̃ia exteri⁹ cogat q̄ꝫuis ꝯͣriũ dicat mgr̃ ĩ lr̃a ⁊ hu. ꝺ. ſ. vi. q̃ꝝ dctã nõ tenẽtur

DI. XXXIX

Oſt hec de diſpari

cultu ⁊c̃ Hic q̄rũt̃. iiij Primo vtrũ diſꝑitas cl̃t⁹. mr̃i. ĩpediat Scꝺo vtꝝ inter infideles poſſit eē mr̃i. Ter°. ſi ꝑ ꝯ/uerſiõeꝫ alteri⁹ poſſit. mr̃i. ſolui. Quarto. vtꝝ poſſit fidel̃ cũ infideli ꝯmanē ĩ mr̃i. p⁹ ꝯtracto.

Q. j. ſic ꝓcedit̃ et videt̃ ꝙ diſꝑitas cult⁹ mr̃i. nõ ĩpediat hẽtic⁹. n. ⁊ catholic⁹ nõ ſũt vni⁹ cult⁹ ſꝫ tñ inter eos p̄t eē mr̃i. ĝ diſꝑitas cl̃t⁹ nõ ĩpedit mr̃i. P. Spõſalia ad mr̃i. ordi/nat̃ ſꝫ int̃ fidelē ⁊ ĩfidelē poſſũt ꝯtrahi ſpõſalia ĝ ⁊ mr̃i. P. tpe legꝭ nature diſꝑitas cl̃t⁹ mr̃i. nõ ĩpediebat aliás ioſeph cũ egyptia nõ ꝯtraxiſſet ſimilit̃ nec tpe legꝭ mo. ꝺr̄. n. deu. xxi. ſi egreſſ⁹ ad pugnã videris mlierē pul/chrã ĩ medio captiuoꝝ dormieſqꝫ cũ ea ⁊ erit tibi vxor. heſtē etiã cũ aſuero ꝯtraxit qui infidel̃ erat ĝ nec in. no. lege diſꝑitas cl̃t⁹ mr̃imo. impedit P. Sic fidei oppo/nit̃ infidelitas ita caritati oĩa peccata mortalia oppo/nũt̃ tñ ĝ ꝯiũctõ xp̄i ad eccl̃iã q̃ꝫ mr̃i. ſignificat ꝑfecti⁹ ꝑ ca/tatē q̃ꝫ fidē fiat videt̃ ſi infidelitas alterius ꝯiugis mr̃i. ĩpedit ꝙ pari rõe alia pctã mortalia mr̃i. impediret q̇ꝺ patet eē fl̃m. Sꝫ ꝯ̄ ē q̇ꝺ ꝺr̄. ij. coꝝ. vj. nolite iugũ du/cere cũ infidelib⁹ ſꝫ vxor et vir ſimul iugũ ducũt ĝ non debet vxor fidel̃ virũ infidelē in mr̃i. accipe P. Deu. vij. ꝺr̄ nõ inibis cũ eo fed⁹. ſ. cũ infidelib⁹ neqꝫ ſotiabis cũ eis ꝯiugia. ℞° ꝺ̇ꝺ ꝙ rõabil̃r cult⁹ diſꝑitas mr̃i. im/pedit nõ i q̄ꝫtũ ē in offici̅ᵐ nature ſꝫ q̄ꝫtũ ē in obſequiuꝫ dei vt. ſ. ꝑ mr̃i. q̄rat̃ ꝓles ad cultũ di educãda q̇ꝺ alteri⁹ ꝯiugũ ĩfidelitas ĩpediret Sciẽdũ m̄ ꝙ ſi infidelitas in altero ꝯiugũ mr̃i. p̃cedat dirimit̃ mr̃i. ſequēs etiã quã/tũ ad vĩculũ. Si ṽo infidelitas alteri⁹ ꝯiugis mr̃i. ſeq̄/tur nõ ꝓpt̃ h̃ vĩcl̃m mr̃i. dirimit̃ ſꝫ p̄t fieri ſepatõ a tho/ro ⁊ cohitatiõe ſic̃ ⁊ ꝓpt̃ fornicationē carnalē nã carnal̃ fornicatõ vxoris impedit ꝓlē ſm̃ q̇ꝺ ē a natura ĩtẽta fa/cit. n. ꝓl̃ icertitudinē ſpũal̃ ṽo fornicatõ q̄ ē ꝑ ĩfidelita/tē ĩpedit ꝓlē ſm̃ q̇ꝺ ē ĩtẽta ꝑ gr̃aꝫ vt dctm̃ ē Ad. j. ĝ ꝺ̇ꝺ ꝙ mr̃i. cũ ſit ſacr̃m i q̄ꝫtũ depẽdet a ſcr̃o fidei q̃ꝫ a fide in/teriori vñ ſi aliq̇s ꝯtrahat cũ infideli hẽtica ꝑus bapti/zata verũ eſt mr̃i. licet peccet ꝯtrahēs ſciẽt̃ ⁊ ſil̃iter ſi ali/q̇s baptizat⁹ cũ nõ baptizata ſꝫ ĩteri⁹ fidē hñte ꝯtraheret nõ eſſet vꝝ mr̃i. vnde et hoc impedimentum nõ ꝺr̄ diſ/paritas fidei ſꝫ diſꝑitas cl̃t⁹ q̄ ĩ exteriori obſ̃uãtia ꝯſiſtit.

Ad. ij. ꝺ̇ꝺ ꝙ nec ſpõſalia fidel̃ cũ infideli ꝯtrahere po/teſt niſi ꝯditione appoſita de ꝯuerſiõe futura ante ma/

trimonium. Ad.iij. dō ꝙ ꝓbabiliter poteſt credi ꝙ
egyptia q̄ꝫ ioſeph accepit vxorē ⁊ ethyopiſſa cū q̄ moy.
ↄtraxit ad cultū dei fuerūt ↄuerſe ⁊ ꝙ vnitatē cult⁹ etiā
ante datā legē ſancti patres obſuauerūt. pater. ex hoc
qð dicitur.geñ.xxxiiij. non poſſum⁹ facere qð petitis
nec dare ſororē noſtrā homini incircūciſo qð illicitū ⁊
nephariū apud nos eſt ſpecialiter tamē in le.mo.ꝓhibi
tum fuit de infidelib⁹ terre chanaā q̄ ꝓpter vicinitatem
magis poterant ꝑtrahere ad errorē. in.no .aūt.le.eadē
ꝓhibitōnis ratio eſt ad omnes cum fideles ſint vbiqꝫ ꝑ
mundū diſperſi ⁊ ſic patet ꝙ heſter non fecit ↄ ꝓhibitōꝫ
deutro. ↄtrahēs cū aſſuero q̄uis ipa heſter nō ex ꝓprio
bñplacito ſed ex diuina diſpēſatōne cū eo ↄtraxiſſe poſ
ſit intelligi vnde dicit̄. heſt.xiiij. noſti q2 oderī gl'iaꝫ ini
quoꝝ ⁊ deteſta. cubile incircūciſoꝝ ⁊ oīs aligenigene

Ad.iiij. dō ꝙ peccata mortalia licet caritati opponāt̄
non tñ ita impediūt mr̄imonij finē ſicut infidelitas vt
ex dictis patet ⁊ ideo rō non ſequit̄.

D.ij. ſic ꝓcedit̄ et videt̄ ꝙ inter infideles ma-
trimoniū eē non poſſit. mr̄imoniū em̄ excu-
ſat carnalē ↄcubitū a peccato q2 vt videt̄ face-
re non poteſt niſi inquātum eſt ſacramētum
ſꝫ non baptiſati non ſūt capaces alterius ſacramēti cū
baptiſm⁹ ſit ianua ſacramētoꝝ ğ inter infideles nō po
teſt eſſe mr̄imoniū excuſans carnalē copulaꝫ a peccato
P. Duo mala magis ſūt impeditiua boni q̄ꝫ vnū ſꝫ
infidelitas vni⁹ ↄiugis impedit mr̄imoniū ğ mltoma
gis infidelitas duoꝝ. P. Diſparitas cult⁹ impedit
matrimoniū h aūt poteſt eſſe inter duos infideles vtpu
ta ſi vn⁹ ſit iude⁹ ⁊ alter gētilis ğ nec inter infideles po
teſt eſſe mr̄imoniū. Sꝫ ↄ eſt qð dicit̄ j.ad.coꝝ.vij. ſi
quis frat̄ habet vxorē infidelē ⁊c. ſed h nō poteſt intel-
ligi ita ꝙ mr̄imoniū ſit cōtractū inter eos quādo vterqꝫ
erat infidelis. P. Ea que ſūt de iure naturali ſūt om
nib⁹ ↄmunia ſed mr̄imoniū ē huiuſmodi vt ſupra habi
tum eſt ğ nō ſolū ē apud fideles ſed etiā apud infideles
R°. dō ꝙ mr̄imoniū dupliciter poteſt ↄſiderari vno
mō ſm qð eſt in officiū nature ⁊ ſic inter infideles eē pt
qui natali iure nō deſtituūt̄. alio mō ſm ꝙ ē ecclie ſacra
mentū ꝑut. ſ. agit̄ cū fide ↄiūctionis xpī ⁊ eccleſie ſecun
dū qð diſpoſitiōi eccleſie ſubditur ⁊ ad cultū dei ꝓpagā
dū ordiat̄ ⁊ ſic nō ē int̄ infideles Ad.j.ğ dō ꝙ carnal'
ↄcubit⁹ poteſt dupliciter excuſari ꝑ mr̄imoniū vno mō
vt ſit meritori⁹ ⁊ ſic excuſatur ꝑ mr̄imoniū inq̄ꝫtū ē ec-
cleſie ſacramentū in fide xpī ↄtractū. alio modo excuſat̄
ne ſit perm̄ et pene eterne cauſa ⁊ ſic poteſt excuſari ꝑ ma
trimoniū ſm qð eſt int̄ infideles ſicut ⁊ aliq̄ coꝝ actus
excuſant̄ a peccato ꝑ virtutes pollliticas ad actū em̄ ma
trimonij ⁊ tꝑantia poteſt ↄcurrere q̄ facit moderate de
lectationib⁹ carnis vti ⁊ iuſtitia que facit debitū reddi
Ad.ij. dō ꝙ diſpitas cult⁹ mr̄imoniū impedit ratio-
ne ↄrie intētionis ꝑut quiſqꝫ ad ſuā fidē ꝓlē trahere ni-
titur ⁊ ſic etiā iminet ꝑiculū nō ſolū de ipedimēto gra-
tie ſed etiā de impedimēto nature Ad.iij. dō ꝙ ꝑ ius
diuinū vl' eccleſie ſtatutū non impedit̄ quin int̄ īfideles
diuerſi cult⁹ mr̄imoniū eſſe poſſit q2 apud deū ⁊ eccleſi
am ⁊ ſimiliter infidelis reputat̄ qualit̄cūqꝫ a fide deuie
tur poteſt tamē impediri ne inter eos ſit mr̄imoniū ali
q̄ iure poſitiuo apud eos ꝑ qð ius nat̄e ē determiābile.

D.iij. ſic ꝓcedit̄ ⁊ videtur ꝙ ſi poſt mr̄imoniū
in infidelitate ↄtractū vir ↄuertat̄ ad fidē nō
poſſit vxorē dimittere Nullū em̄ impedimē-
tum mr̄imonio ſuꝑueniēs dirimit ipm vt ſu
pra dctm̄ eſt ſed inter eos erat veꝝ mr̄imoniū qñ ambo
infideles erant ğ ſubſequēs diſparitas cult⁹ ꝑ ↄūſionē
vni⁹ mr̄imoniū dirimere nō poteſt ⁊ ſic vnus nō poteſt
aliū dimittere. P. parētes tenent̄ bonū ꝓlis ꝓcurare
nō ſolū corꝑale ſed etiā ſpirituale ſed ꝓles remanet in
ꝑiculo ſpūalis ſalutis ſi fidel' diſcedat a mr̄imonio .q2
infidelis libere ꝓtraheret ad errorē ğ nō licꝫ fideli diſce
dere P. Si fidelis poſſet infidelē dimittere videtur
etiā ꝙ poſſet cū alio ↄtrahere ſed h nō poteſt eſſe q2 ſi vx
or poſtmodū ↄūteret̄ deberet eā accipe ⁊ ſic haberet du
as vxores ſimul qð eſſe non poteſt ğ fidelis infidelē di-
mittere non poteſt. Sed ↄ ē q̄ð apo. dicit. j.ad.coꝝ.
vij. nā ceteris ego dico nō dominus ſi aliq̄s frm vxorē
habꝫ īfidelē ⁊ hec ↄſētit habitare cū illo nō dimittat il
lā ad hoc ğ ex ꝑcepto dñi nō tenet̄ ⁊ ſic videt̄ ꝙ licite poſ
ſit eam dimittere P. Vinculū mr̄imonij nō durat ni
ſi vſqꝫ ad morteꝫ ſed ꝑ baptiſmū aliq̄s morit̄ xp̄o vt di-
citur. ro.vj. ğ liberat̄ a vīclo q̄ vxori tenebat̄ ⁊ ſic poteſt
eā licite dimittere R° dō ꝙ ſicut dctm̄ ē inter infide
les poteſt eē mr̄imoniū ſm qð ē in officiū nature nō āt
ſm qð ē ſcr̄e ſacr̄m. mr̄imoniū aūt ꝑfectē inſeꝑabilitatis
rationē habet ex h ꝙ ē ſacr̄m ſignās xp̄i ⁊ ecc̄ie vnioneꝫ
inſeꝑabilē ⁊ ideo mr̄imoniū iter īfideles ↄtctū q̄uis ſit
veꝝ nō m̄ ē adeo ratū ⁊ firmū qð nullo mō poſſit ſeꝑa
ri. ſi em̄ alter ↄiugū ↄuertat̄ ad fidē altero ī infidelitate
ꝑmanēte fidelis poteſt ab infideli diſcedere. ſꝫ in h ē di-
ſtinguēdū ꝙ ſi infidel' vult cohabitare ſine ↄtūelia cre-
atoris fidel' diſcedēs nō poteſt alteri nubere. Si vo infidel'
[illegible] vba blaſphemie ꝓferat ⁊ ad infidelitatē
fidelem ꝓtrahere nitat̄ tūc fideliſ diſcedēs poteſt alteri
nubere Ad.j.ğ dō ꝙ regula illa intelligit̄ de mr̄imo-
nio qð nō ſolū eſt veꝝ ꝑ mutuū ↄſēſū ꝟbis de pñti expſ
ſū ſꝫ etiā ratificatū ꝑ fidē xp̄i ī vtroqꝫ ⁊ carnali copula
ↄſumatū Ad.ij. dō ꝙ in tali caſu ꝓles aut ꝑuēit ad ꝑ
fectā etatē ⁊ tūc liberꝝ ē ſibi eē fidelē vl' infidelē. aut eſt ī
minori etate ↄſtitut⁹ ⁊ tūc debet dari fideli nō obſtāte ꝙ
indiget mr̄is obſeq̄o ad educatōeꝫ Ad.iij. dō ꝙ ſi p⁹
ↄuerſionē viri ſit aliq̄ ſpes ꝓbabil' de ↄuerſione vxoris
etiā tūc actualit̄ ad infidelitatē ꝓtrahere conātis nō de
bet vir votū ↄtinētie emittere nec ad aliud mr̄imoniū
trāſire ſi aūt nō ſit ſpes de ei⁹ ↄuerſione poteſt vtrūqꝫ fa
cere ꝑus tñ requiſita vxore qð ↄuertat̄ que ſi tunc nolit
⁊ poſtea ꝑ tacto tempore conuertatur nō exibit vir ſu⁹
reddend⁹ ſi votū emiſerit vl' cū alia ↄxerit ⁊ debet ſibi
imputare in penā tarde ↄuerſiōis

D.iiij. ſic ꝓcedit̄ ⁊ videt̄ ꝙ fidel' ↄuerſus ad fi
dē cū infideli ↄhē nō poſſit. dicit.n. canō. ꝙ
non poteſt īfidel' in eius ↄiūctiōe ꝑmanē q̄ iā
in xp̄ianā trāſlata ē fidē. P. Mr̄imōiū fa-
ctū in ğdu ꝓhibito ē dirimendū ſꝫ infideles qñdoqꝫ cō
trahūt ī ğdu ab ecc̄ia ꝓhibito ğ ad min⁹ in h caſu fidel'
cū infideli ꝑmanere nō poteſt. P. Fidel' nō poteſt ſi
mul habere plures vxores h aūt ↄtingeret ſi poſſet poſt
ↄuerſionē cū priori vxore ↄmorari q2 ↄtigit qñdoqꝫ ꝙ in
fidelis habuit plures vxores ſimul vl' etiā vna repudia
ta aliā duxerit ğ videt̄ ꝙ nō poſſit fidel' cū īfideli ↄiuge
ꝑmanere. Sed contra ē qð .apo.j.coꝝ.vij. ↄſulit qð
ↄmaneāt. P. Vir debet ꝓcurare ſalutē vxoris ⁊ eō
uerſo ſed fidel' cū infideli ↄmanēdo poteſt ei⁹ ſalutē pro
curare ğ videt̄ ꝙ poſſit ei ↄmanere. R° dō ꝙ circa h
ↄſiderandū eſt q̄d ſit licitū ⁊ q̄d expediēs. licitū ꝫ qui-
dem eſt vt fidelis infidelē dimittat in quocūqꝫ caſu q2
per baptiſmū iam tranſit in aliā vitā cuius vxor nō eſt
particeps. Expediēs autē videt̄ et de hoc apl's conſiliū
dat qð ſi infidelis ↄſentit habitare ſine iğnimīa creato
ris fidelis infidelē nō dimittat ⁊ ꝑcipue ſi de eius ↄuer
ſione ſpes habeat̄ alias nō debet ↄmanere tū ꝓpter ſuū
ꝑiculū tū ꝓpter ꝑiculū ꝓlis ratio q2 periculū eſt ne ꝓles
ſequat̄ cultū infidelis pētis ⁊ ne fidel' ꝑuertat̄ ꝑ infide-

le ſed tamē ꝯſiliū apo. tenuit ſcḋm alios in principio ꝓ-
greſſu eccleſie aliq̄liter ⁊ nō nūc in q̄ nec valet cū mulie-
re volēte habitare ſine ꝯtumelia creatoris ⁊ ſcandalo cō-
ſugis. Et hui⁹ ratio patet in p̄ma ſolutione primi argu-
menti. Alij tñ dicūt ꝙ adhuc tenet ꝯſiliū. apo. q̄ ad oēs
tertij. ꝟo dicunt ꝙ tenet q̄ ad gētiles nō quo ad iudeos

Ad. j. ḡ dō ꝙ in p̄mitiua eccleſia ſpes erat de ꝯuerſio-
ne omniū tam gentiliū q̄ȝ iudeoꝝ. ⁊ ideo fideli ꝯſulen-
dum erat ꝙ cū infideli ꝯmaneret niſi expreſſa ſigna ꝑ-
tinatie apparent poſtmodum vero iudeis in infideli-
tate obſtinatis gētilib⁹ vero ad ꝯuerſionē ꝓnis nō eſt
ꝑmiſſum fideli habitare cū ꝯiuge iudeo ſȝ tñ cum gētile
⁊ ſcḋm h̄ loquit̄ decretū illud. nūc aūt obduratis vtriſqȝ
fidel' non ꝑmittit̄ cohabitare neqȝ infideli gētili neqȝ iu-
deo. Ad. ij. dō ꝙ ſi infideles ꝯiuncti inueniāt̄ in gra-
dib⁹ iure diuio ꝓhibitis. leui. xviij. nō ꝑmittūt̄ ꝯmane-
re altero vel vtroqȝ ꝯuerſo ad fidem. ꝑmittūt̄ autē ſi in-
ueniant̄ coniuncti in gradib⁹ ꝑ eccleſiā ſolū ꝓhibitis
q2 infideles non ſūt aſtricti ſtatuto eccleſie ſed iure di-
uino ꝯ qḋ verū mr̄imoniū inter eos eſſe non poterat

Ad. iij. dō ꝙ cū habere plures vxores ⁊ vxoris repudi-
um ſit ꝯ legem nature vt ſupra dictū eſt neutrum infi-
delib⁹ licet vnde ſi aliquis infidelis ꝯuertat̄ habēs ſimꝉ
plures vxores vel vnā altera repudiata ſi oēs ſimul
ꝯuertant̄ debet p̄mā tenere ⁊ alias abijcere alias eodem
iure. poteſt tñ aliqua eaꝝ ꝯtrahere ſi ꝯuerſa fuerit ſicut
et cūqualitūqȝ alia

DI XLI

Hnc ſupē de cogna-

tione ⁊c̄. Circa hanc diſtinctionē ⁊ ſe-
quētem queruntur. iiij. Primo vtꝝ cō-
ſanguinitas mr̄imonij impediat Se-
cundo vtrum affinitas. Tertio. de ḡ-
dib⁹ ꝯſanguinitatis ⁊ affinitatis. Quarto de ſeꝑatio-
ne mr̄imonij q̄ fit ꝓpter alteꝝ iſtoꝝ

D. j. ſic ꝓcedit̄ ⁊ videt̄ ꝙ ꝯſanguītas mr̄imo-
nium non impediat nihil em̄ impedit matri-
moniū niſi qḋ cōtrariat̄ alicui mr̄imonij bo-
no ſȝ ꝯſanguinitas nō ē huiuſmodi imo ma-
gis videtur iuuare q2 inter ꝓpinquos eſt melior ⁊ firmi-
or ꝯiunctio ḡ ꝯſāguinitas mr̄imoniū nō impedit P̄.
mr̄imonium eſt de iure naturali qḋ eſt in hominibus ⁊
brutis vt dicit̄ in principio. ff. ſed barbare natōes ⁊ bru-
ta animalia nulla ꝓpinquitate ſanguinis ab actu ma-
trimonij retrahūt̄ ḡ ꝯſanguinitas mr̄imoniū nō impe-
dit. P̄. Si ꝯſanguītas mr̄imoniū impedit h̄ nō ē ni-
ſi ratōe alicuius ꝓpinquitatis ſed non eſt maior ꝓpin-
quitas inter ꝯſāguineos q̄ȝ inter quoſcūqȝ cū omnes
ſpecie ꝯueniant a p̄mo pente ꝓceſſerit ḡ ꝯſāguītas ma-
trimoniū non impedit. Sȝ ꝯ eſt qḋ dicit̄. leui. xviij.
turpitudinē ſororis tue non reuelabis P̄. Illud qḋ i-
pedit bonum ꝓlis debet mr̄imoniū impedire ſed ꝯſan-
guinitas eſt huiuſmōi vt p3 ꝑ greg. qui dixit experimen-
to didicimus ex ꝯſanguineoꝝ ꝯiugio ſobolē non poſſe
ſuccreſcere ḡ ꝯſanguītas impedit mr̄imoniū R̄ᵒ. dō
ꝙ duplici de cauſa ꝯſāguinitas matrimoniū rōnabilit̄
impedit. Primo ad ꝯcupiſcētiam reprimendā cui ma-
gnus aditus p̄beretur niſi eſſ3 carnalis copula interdi-
cta inter illas ꝑſonas q̄s oportet in eadem domo ꝯuer-
ſari vtpote ad eandē familiam ꝑtinētes ⁊ ex hac cauſa
alique ꝑſone cōiuncte diuino iure a mr̄imōio excludū-
tur. leui. xviij. Alia rō ē ꝓpter fedus amicitie inter ho-
mies ampliādū qḋ fit dū mr̄imonia nō ꝯhunt̄ int̄ eos
qui aliquo naturali federe iūgūt̄ ⁊ de hac cauſa iure po-
ſitiuo multoplures ꝑſone excludunt̄. Sed. iij. ratio eſt

ſpiritual' q̄ȝtum ad mr̄e3 ⁊ pr̄em cū ḡ mr̄imoniū ꝯtractū
p̄iudicaret naturali ſubiectioni ⁊ reuerentie q̄ȝ eis filij
debent vnde huiuſmodi ꝑſone de iure naturali exclu-
duntur. Ad. j. ḡ. dō ꝙ licet ꝯſāguinitas non impedi-
at bonū ꝓlis niſi forte ex diuo iudicio in q̄ȝtum mr̄imo-
niū ꝯbit̄ ꝯtra p̄ceptū de ſe tñ impedit alia bona que ſūt
mr̄imonio annexa. Ad. ij. dō ꝙ ſi barbari aliqui pa-
tri vel matri qui a mr̄imonio excludunt̄ ſcḋm ius natura-
le carnaliter ꝯmiſcent̄ ꝓcedit ex feruore ꝯcupiſcētie na-
turalē ratiōnē obfuſcātis in animalib⁹ vō aliq̄s non ē ꝑ
naturā indita reuerētia ad pentes ī oē tp̄s ſȝ forte ī ali-
qḋ aliquib⁹ animalib⁹ vñ oia alia abhorrēt ꝯmixtionē
parentū et ſi aliqua abhorreāt q̄ȝ diu manet in ipis pē-
tū ꝯgnitō ⁊ reuerētia vt p3 ꝑ illud qḋ narrat ph̄. de eq̄ ⁊
camelo in. viij. de aīalib⁹ Ad. iij. dō ꝙ ꝯſāguinti nō
ſolū in p̄ncipijs ſpēi ꝯueniūt ſicut oēs hōēs ſȝ etiā in h̄
ꝙ virtutes q̄dā a pentib⁹ in filios relinquūt̄ rōe quaꝝ
filij pentib⁹ ſimilant̄ nō ſolū in accidētib⁹ ſpēi ſȝ etiam
in accidētib⁹ indiuidui hec aūt virtutes ꝑ ꝓceſſū gene-
ratiōis euaneſcūt ⁊ ideo ꝯſāguinitas nō manet int̄ ali-
quos q̄ȝuis in p̄mo pente vl' remotis pentib⁹ ꝯueniant

D. ij. ſic ꝓcedit̄ ⁊ videt̄ ꝙ affinitas mr̄imoni-
um nō impediat. effectus em̄ ſuā cauſā nō im-
pedit ſȝ affinitas ē mr̄imonij effectus ḡ nō po-
teſt matrimoniū impedire. P̄. Si affinis
nō poteſt in mr̄imoniū duci h̄ non ē niſi q2 ē ꝯſangui-
neo ꝯiūcta h̄ em̄ impedire nō poteſt cū inter eā ⁊ ipm cō-
ſanguineū matrimoniū ſit vl' ſi impediret ad temp⁹ ſal-
tem p⁹ morte3 ꝯſāguinei nō impediret q2 ceſſante cau-
ſa ceſſat effectus ḡ affinitas nō debet p̄oi mr̄imonij im-
pedimētū. P̄. Sicut ē q̄dam ꝯiūctio ꝑ matrimoni-
um ita et ꝑ fornicariū ꝯcubitū ⁊ ꝑ ſpōſalia ſȝ ꝑ fornica-
rium ꝯcubitū non cauſat̄ affinitas vt matrimoniū im-
pediat q2 pari ratione cauſaret̄ ꝑ ꝯcubitū ꝯ naturā qḋ eſt
ꝯtra iura. ſilr̄ nec ꝑ ſponſalia cū ſpōſalia ſint ſeꝑabilia
affinitas ꝟo ſit ꝑpetua. ḡ nec affinitas ex mr̄imonio cā-
ta mr̄imoniū impedit P̄. Si ꝯſanguinitas ꝓpinqui-
tatē aliquā cauſat mr̄imoniū impedientem q̄ affinitas
dicat̄ pari rōe ⁊ illa ꝓpinquitas aliam cauſabit ⁊ ſic ꝓ-
cedit̄ in infinitū qḋ eſt incōueniēs ḡ et p̄mū. ſ. ꝙ affini-
tas mr̄imoniū ipediat. Sȝ ꝯ eſt qḋ dicit̄. leui. xviij.
turpitudinē vxoris pr̄is tui nō reuelabis q̄ q̄dem ꝓpin-
quitas ad affinitatē ꝑtinet ḡ affinitas mr̄imoniū im-
pedit. P̄. Gen. ij. dicitur de viro ⁊ vxore. erūt duo ī
carne vna ſȝ ꝓpter carnalē ꝓpinquitatē nō poteſt ꝯtra-
ctus mr̄imonij fieri cū ꝯſāguineo ḡ pari rōe nec cū vxo-
re ꝯſanguinei. R̄ᵒ. dō ꝙ naturalis ꝓpinquitas ex na-
turali ꝯiūctione ꝓcedit q̄ quidem dupliciter poteſt fie-
ri. vno modo ꝑ generationē ꝓut fili⁹ ꝯiungitur pr̄i ſcḋm
aſſimulationē ⁊ ex hoc cauſat̄ cōſanguinitas. Alio mo-
do ꝑ carnalem copulā q̄ eſt etiā actus nature ad genera-
tionē ordinatus ⁊ ex hac cauſatur affinitas q̄ quidē im-
pedit mr̄imoniū eiſdē rōibus quibus ⁊ ꝯſāguinitas vt
de facili patere poteſt. Et tamen ſciendū eſt ꝙ ſi p̄cedat
mr̄imoniū impedit ꝯtrahendum ⁊ dirimit ꝯtractū nō
aūt ſi ſequit̄ ex eius copula affinitas cauſat̄ amittet ius
debiti petēdi Ad. j. ḡ dō ꝙ affinitas nō ipedit mr̄imōi-
u3 ex q̄ cauſat̄ ſed aliud. Ad. ij. dō ꝙ q̄ȝuis vxor non
ſit affinis viro. h3 tñ cū eo ꝑfecti⁹ vinculū qḋ ē affinitati-
cā nec oportet qḋ moriēte viro ceſſet affinitas q2 relatōes
que cauſant̄ ex actōe p̄terita nō poſſunt deficere manen-
tib⁹ extremis. quod enim eſt p̄teritū nō p̄t nō fuiſſe. et
hoc p3 in filiatōe que cauſat̄ ex generatōe p̄terita. vñ q̄ȝ-
diu maneāt extrema manet relatio nō obſtante ꝙ genē-
ratio nō manet ⁊ ſic eſt in ꝓpoſito de affinitate. Ad
tertiū dōm ꝙ ꝯcubit⁹ fornicari⁹ aliquo mō habet natū

ralē ꝯiunctōnē ſm ꝙ ꝑ cum ſit cōmixtio ſeminū ex qua ꝓles naſci pōt. vñ ſi aliquis inuadat clauſtra pudoris vel frangat niſi cōmixtio ſeminū ſequat̄ non ꝯtrabit̄ ex hoc affinitas ex quo patꝫ qꝺ ex ꝯcubitu ꝯtra naturam in quo talis ꝯmixtio ſeminū nō fit nō eſt cā affinitatis ſponſalia vero qꝛ nō ſunt mr̄imoniū completū ſed preparatio ad mr̄imoniū nō cauſāt affinitatē ſed aliq̇d ſimile qꝺ dicit̄ publice honeſtatis iuſticia ⁊ eſt ꝓpinquitas q̇dā ex ſponſalibꝫ ꝓueniēs robur trahēs ab eccl̄e inſtitutōe ꝓpter eius honeſtatē. Ad .iiij. dōm ꝙ naturalis ꝓpinquitas diuerſimode variat̄ ꝑſona addita ſm alterā ꝯiunctionē naturaliū p̄dictoꝝ. nam ꝑſona addita per generationem facit alium gradum ꝓpinquitatis in eodem genere. ſed ꝑſona addita per carnis commixtionem mutat genus ꝓpinquitatis ſed non gradus: ſicut filius filij eſt in alio gradu propinquitatis q̄ꝫ filius. ſed vxor filij eſt in eodē gradu. ſed ī alio genere qꝛ filius eſt ꝯſanguineꝰ ⁊ vxor eius affinis. vñ v. Mutat nupta genus ſed generata gradꝰ. ⁊ iō ſi ꝑſone que eſt affinis alia perſona ꝑ carnalē copulā ꝯiungat̄ nō erit affinitas ſed alterius generis propinquitas que vſq̈ ad tertium genus olim mr̄imoniū impediebat magis ꝓpter publice honeſtatis iuſticiā ex ſtatuto eccleſie q̄ꝫ ꝓpter affinitatē nunc aūt illa ꝓhibitio eſt reuocata ⁊ ſola vera affinitas que eſt in primo genere mr̄imoniū impedit.

D tertiū ſic ꝓcedit̄. ⁊ videt̄ ꝙ incōuenienter cōſanguinitati ⁊ affinitati gradꝰ aſſignent̄. gradus eī diſtinctionē q̄ꝫdā impꝛtat. oꝑtet ḡ qꝺ illi q̇ ſunt equal̄r ꝯſanguinei ſint ī eodē gradu ⁊ ecōuerſo: h̄ aūt n̄ iuenit̄. qꝛ ꝓpatruus ⁊ ꝓnepos ſt̄ ī eodē ḡdu ⁊ ſil̄r pater ⁊ patruꝰ nec t̄n ſunt equal̄r cōſanguinei ergo gradꝰ ꝯſanguinitatis incōuenienter aſſignant̄. ꝑ Gradꝰ inter duo neceſſario eſt. ſed duo puncta ad lineā ſufficiūt ḡ gradus ꝯſanguinitatis nō debet aliud poni q̄ꝫ linea ꝑ. Mr̄imoniū eſt a deo inſtitutū ſed ea que ſunt hmōi nō ſubiacēt humane diſpoſitōi. qꝛ vt dicitur Matth. xix. quos deus ꝯiunxit hō nō ſeparet. ḡ nō videt̄ ꝙ ꝑ eccleſiā poſſint determinari gradꝰ ꝯſanguinitatis mr̄imōiū ip̄edientes q̄n̄q̈ plures q̄n̄q̈ pauciores ꝑ Cōſanguinitas gradꝰ habꝫ ꝑ ſe inq̄ꝫtū eſt ꝓpinq̇tas quedā ſed affinitas etiā eſt quedā ꝓpinquitas ḡ habet ꝑ ſe gradus ꝯſanguinitatis. ꝑ. Conſanguinitas maior ꝓpinquitas eſt q̄ꝫ affinitas cum ſit affinitatis cā ergo plures gradus debēt eſſe ꝯſanguinitatis q̄ꝫ affinitatis. Rꝰ. dōm ꝙ in ꝯſanguinitate diſtinguunt̄ ⁊ linee et gradus linee quidē ſm diuerſas habitudines quarū vna eſt p̄ncipij ad principiatū vt pr̄is ad filiū ⁊ ſm hāc ſumit̄ linea deſcēdētiū. alia ē habitudo p̄ncipiati ad p̄ncipiū vt filij ad p̄rem. ⁊ ſm hāc ſumit̄ linea deſcēdētiū. tertia eſt habitudo duoꝝ qui ſunt ab vno principio vt fratres ⁊ ſm hanc ſumit̄ linea tranſuerſaliū. ſed qꝛ generatio nō qeſcit in vno, ſed vltra ꝓcedit. iō ſm diuerſos generatōis terminos in eadeꝫ linea diuerſi gradus computant̄. in linea quidē aſcendentiū vel deſcendentiū ſm diſtantiā ꝑſone a ꝑſona inter quas querit̄ cognatōis gradꝰ. ſicut filius ⁊ pr̄ ſunt in p̄mo gradu. qꝛ p̄mo occurrūt aſcēdēti vel deſcendenti. Auus autē ⁊ nepos in ſcđo qꝛ occurrunt in ſcđo ⁊ ſic de alijs. Sed in linea trāſuerſaliū cōputāt̄ gradꝰ ſm diſtantiā magis diſtantis a cōi generationis p̄ncipio. qꝛ quantū aliq̇s ab eo diſtat a minus t̄m diſtat ab oībꝫ qui ratōe eius ꝯiungunt̄. pōt aūt plus diſtare. ſi aliꝰ plus diſtet a cōi p̄ncipio ſicut filius pr̄is q̇ diſtat in ſcđo gradu a pr̄e diſtat a ſorore ſil̄r in ſecūdo q̄ꝫuis ſoror ad p̄rem ſit in primo. aliꝰ t̄n computatōis modus tangit̄ in lr̄a ſm ꝙ primū principiū ꝯſanguinitatis ponit̄ nō aliqua ꝑſona ſed aliqua ꝯſanguinitas que .ſ. ꝰpr̄is ad filiū ⁊ ſic filius nō facit gradū ſed computat̄ cū radice. vñ filius filio occurret in p̄mo gradu qꝛ ſm primā computationē occurrebat in ſcđo. Ad primuꝫ ergo dōm ꝙ illi q̇ ſunt in eodē gradu q̄ꝫuis ſint equal̄r ꝯſanguinei quadā q̄ꝫtitate quaſi dimēſiua nō t̄n ſemꝑ intenſiue qꝛ plus attinet alicui intenſiue cōe generatōnis principiū q̄ꝫ illi qui ab eo deſcendūt. q̄ꝫuis in eodeꝫ gradu computet̄ ⁊ ꝓpter hoc patruꝰ eſt magis ꝯſanguineus alicui q̄ꝫ nepos eius qꝛ patruꝰ eſt ꝓpinquior cōmuni principio pater aūt ⁊ patruꝰ nō ſunt in eodē gradu reſpectu nepotis qui eſt ad patruū in ſcđo ⁊ ad p̄rem in p̄mo gradu q̄ꝫuis ꝑ cōparationē ad auū ſint in eodē gradu. Ad ſcđm dōm ꝙ linea hic ſumit̄ ꝓ hijs qui linealiter diſponunt̄ que q̄n̄q̈ ſunt pluriū graduū ⁊ ꝓpter h̄ linea ꝯtra gradū diſtinguit̄. Ad tertiū dōm ꝙ ꝯſanguinitas ſm ſe cū ſit quedā naturalis vnio nō ſubiacet eccl̄ie ſtatuto ſed ſolū ꝓut eſt mr̄imonij impedimētū nō eīm pōt facere vt aliqui ſint plus vel minus ꝯſanguinei ſed vt in aliquo gradu poſſint vel nō poſſint ꝯ̄hbere mr̄imoniū q̄ꝫtuꝫ ad illos gradus qui nō ſunt ꝓhibiti iure naturali vl̄ iure diuino. ⁊ ideo p̄mo fuerūt ꝓhibiti. vij. gradus ꝓpter cauſam que in lr̄a tangit̄ poſtea vero ꝓpter ꝑicula que imminebāt reſtricta eſt ꝓhibitō vſq̈ ad. iiij. gradū. Ad quartū dōm qꝛ gradus diuerſificant̄ ꝑ generationē ꝑſone ad ꝑſonā que ꝯſanguinitatē cauſat nō aūt affinitatē. ⁊ ideo gradus ꝑ ſe ad ꝯſanguinitatē ꝑtinēt ſed ad affinitatē ꝑ accidēs ⁊ antiq̇tus filius affinis reputaret̄ affinitas ⁊ a matrimonio ꝓhiberetur ⁊ ſic de alijs gradibꝫ ꝓpter publice honeſtatis iuſticiā antiquꝰ qꝺ nunc eſt ꝑ noua iura reuocatum. Et ꝑ hoc ptꝫ ſolucio ad quintū qꝛ ex quo affinitas nō habet gradus niſi per ordinē ad ꝯſanguinitatē tot gradus habet quot ꝯſanguinitas ⁊ eoſdē.

D quartū ſic ꝓcedit̄. ⁊ videt̄ ꝙ mr̄imoniū nō ſit dirimēdū ꝓpter ꝯſanguinitatē ⁊ affinitatē fauorabiliꝰ eīm eſt mr̄imonij vinculū q̄ꝫ dn̄ij. ſed per longi tēꝑis p̄ſcriptionē acq̇rit aliquis dn̄ium in re cuiꝰ nō erat dn̄s. ḡ ꝑ diuturnitatē tp̄is mr̄imoniū inter ꝯſanguineos vel affines ignorant̄ ꝯtractū ratificat̄ ⁊ p̄cipue ſi auctoritas eccl̄ie interuenerit. ꝑ De ſilibꝫ eſt idem iudiciū ſed ſilis ꝯſanguinitas eſt duorum fratrū ad duas ſorores ḡ ſi mr̄imoniū inter vnum frēm ⁊ vnā ſororē dicunt̄ pari rōe videt̄ qꝺ debeat dirimi inter aliū frēm ⁊ aliā ſororē ꝑ. Iudiciū eccl̄ie ad ſeꝑationē mr̄imonij ꝓcedere nō debet niſi ſit accuſatio ⁊ teſtificatio ſed nec debitꝰ modus ſuatur accuſatōis cū nō p̄cedat ī ſcripto ꝑ quā accuſator ſe ad taliōnē obliget nec debitꝰ modꝰ teſtificatōis cū ꝓpinq̇ admittant̄ ad teſtimoniū q̇ p̄nt eſſe ſuſpecti ꝓpter amorē vniꝰ ꝑtis. ḡ eccleſia nō recte ꝓcedit ad dirimendū mr̄imoniū ꝯſanguineoꝝ vel affiniū. Sꝫ ꝯ̄. oīs ꝯiūctio q̇ nō eſt mr̄imonialis inter virū ⁊ vxorē eſt cū p̄ctō. ⁊ iō ſeꝑanda. ſꝫ int̄ ꝯſanguineos vel affines nō p̄t eſſe mr̄imoniū vt ex dictis ptꝫ ḡ ſi de facto ꝯtraxerint ſunt ſeꝑandi. ꝑ. Sicut ꝓpinquitas carnalis impedit mr̄imoniū ita et diſtātia cultꝰ ſed ꝓpter diſꝑitatē cultꝰ mr̄imoniū ſeꝑat̄. vt ptꝫ Eſdre. x. ḡ ⁊ ꝓpter ꝯſanguinitatē ⁊ affinitatē. Rꝰ. dō ꝙ ꝯſanguinitas ⁊ affinitas inter illa impedimēta ſunt que ſ impediūt ꝯ̄hendū ⁊ dirimūt ꝯtractū. ⁊ iō quātūcūq̈ ꝓbat̄ ꝯſanguitas l̄ affinitas mr̄imoniū p̄ceſſiſſe iudicio eccl̄ie ſeꝑat̄. Ad. j. ḡ dō ꝙ illa q̇ ſine p̄ctō eē n̄ p̄nt nulla p̄ſcriptiōe firmāt̄. ⁊ iō diuturnitas tp̄is nō ipedit q̇n ꝯſanguineorum vel affiniū mr̄imonia ſeꝑentur nec fauor mr̄imōij ꝙ nūq̈ fuit nec auctoritas eccl̄ie q̇ ī facto decipi p̄t Ad ij. dō ꝙ q̄ꝫuis iudicio eccl̄ie vnꝰ fratrū ab vna ſoroꝝ ſeꝑet̄ nō ꝓpt h̄ oꝑtet ꝙ eccīa aliud mr̄imoniū

ſcẜct q̄ð ē inter aliū fratrē ⁊ aliā ſororē quia in foro co-
tentioſo res inter alios acta alijs nō p̄iudicat ſed in to=
to ↄſcientie non debēt cōmanere niſi forte ↄſcientiā ſuā
forment qð ſit in cauſa p̲ falſos teſtes ꝓceſſuꝫ. Ad .iij.
dōm ꝙ accuſatio nō fit hic ad punitionē. ⁊ ideo nō pre
cedit obligatio ad talionē ꝓpinqui aūt admittunť ad te
ſtimoniū qꝛ de eis p̄ſumiť qð melius ↄſanguinitatē co
gnoſcant.

DI. XLI

Am de ſpirituali co-

gnatione ⁊c. Hic queruntur quatuor:
Primo vtꝝ ſpiritualis cognatio mr̄i
moniū impediat. Scðo qualiter cau
ſetur. Tertio vtrū legalꝭ cogonatio mr̄imoniū impe-
diat. Quarto vtrū ſcðe nuptie ſint licite.

D primū ſic ꝓcediť. ⁊ videť ꝙ ſpūalis cogna-
tio mr̄imoniū nō impedit. ſi em̄ impediat nō
min⁹ impediret q̄ꝫ carnalis. qꝛ ſpūale vīculū
eſt fortius corꝑali ſed carnalis cognatio nun
q̄ꝫ pōt ſtare ſimul cū mr̄imonio ſpūalis aūt pōt cū ſicut
quis in caſu neceſſitatis filiū ſuū baptiſat ex quo ſpūa=
lem cognationē ↄtrahit cū vxore. g̃ ſpūalꝭ cognatio nō
dꝫ poni mr̄imonij impedim̄tū P In cognatōne car
nali gradus quidā inueniunť. vt ſupra dictū eſt. ſi ergo
ſpūalꝭ cognatio īpedim̄ cū mr̄imonij poniť ſicut ⁊ carna
lis deb...t idem gradus ſeruari qð ptꝫ eſſe falſuꝫ. P
Carnalis cognatio nō ſolū ſꝫm ſe mr̄imoniū īpedit ſed
etiā ſꝫm affinitatē quā cauſat ex ſpūali aūt cognatōe nō
cauſať aliqua affinitas q̄ mr̄imoniū impediat. g̃ ſpūa-
lis cognatio nō pōt poni mr̄imonij īpedim̄tū Sꝫ cō
tra cautius eſt vinculuꝫ ſpūale q̄ꝫ corꝑale. ſed corꝑalis
cognatio mr̄imoniū nō impedit. g̃ ſpūalis cognatō im
pedit. P. In mr̄imonio principalior eſt aiaꝝ ↄiun=
ctio q̄ꝫ corpoꝝ qꝛ cauſa ei⁹ eſt g̃ ſicut ↄgnatio carnalis
impedit mr̄imoniū ratione ↄiunctionis corporū ita ⁊
ſpiritualis ↄgnatio matrimoniū impedit inq̄ꝫtum eſt
ↄiunctio animaꝝ. R⁰. dō ꝙ ſicut ſupra dictū eſt vna
cauſa quare carnalis copula mr̄imoniū impedit eſt. qꝛ
impedit amicitie multiplicationē dum ad eos nouuꝫ
amicicie fedus ↄtrahiť in quib⁹ ſufficiens erat amicicie
cauſa. Eadē vero ratio manet in cognatōe ſpūali. nam
ſufficiēs amicicie cauſa relinquiť ex generatōe ſpūali ſi
cut ⁊ ex carnali. vñ dicit Ap⁹. j. ad coꝛ. iiij. vt filios cha
riſſimos moneo nam in xp̄o ieſu p̲ euange. ego vos ge=
nui ⁊ ideo rōnabilꝭr ſpūalis cognatio mr̄imoniū impe=
dit. Ad primū g̃ dōm ꝙ q̄ꝫuis cognatio ſpūalis ma
trimoniū impediat ſicut ⁊ carnalis tam̄ hec eſt differē=
rentia qð ſpūalis cognatio ſicut ⁊ affinitas pōt ⁊ p̄cede
re et ſequi mr̄imoniū. carnalis autē cognatio vt ſicut ⁊
affinitas pōt ⁊ precedere matrimoniū: carnalis aūt co
gnatio que matrimonij impediat non poteſt niſi prece-
dere. nullū aūt impeditū mr̄imonio ſuperueniens diri-
mit mr̄imonij vinculū q̄ꝫuis poſſit actū impedire ſꝫ ſo-
lum qū p̄cedit. ⁊ ideo ↄſanguinitas carnalis nunq̄ꝫ ſtat
ſimꝭl cū vinculo mr̄imoniali ⁊ tm̄ pōt ↄtingere in cogna
tione ſpūali ⁊ affinitate qð ſi ↄtingat de ſpūali cognatō
ne ꝓpť neceſſitatis articulū vel ex ignorātia ſufficiēti eū
adhibita diligētia neuter ↄiugū amittit ius petēdi de=
bitū. ſi aūt ex induſtria ꝓpter caſuꝫ neceſſitatis hoc fiat
tūc ille ex cui⁹ culpa ↄtigit ius amittit petēdi debitū q̄ꝫ-
uis reddere teneať. Ad ſcðm dōm ꝙ i ſacrīs ex q̄b⁹ ſpi
ritualis cognatio cauſať omēs operanť vnū ſꝫm illð. j.
ad Coꝛ. iij. qui plantat ⁊ qui rigat vnū ſunt. et iō ille q̄
baptiſať a filio ſpūali nō fit ſpūaliter ꝓpinquior p̄ri ſpi-
rituali ſui baptiſatoris q̄ꝫ ſi a quocunq̄ꝫ alio baptizare
tur. In carnali aūt cognatōe aliq̄d ꝓpriū generans tra-
dit genito. vñ ꝙ genit⁹ a ſe genito tradit ꝑtinet quodā-
modo ad p̄mū generantē. ⁊ iō carnalis cognatio habet
gradus nō aūt ſpūalis. ſed ſiſtit in primo gradu qui in
trib⁹ modis attendiť. p̄mo inter p̄rem ſpūalē ⁊ filiū ſpi=
ritualē. ſcðo inter p̄rem carnalē ⁊ p̄rem ſpūalē. tertio in
ter filiū ſpūalē ⁊ filios carnales eiuſdē p̄ris. p̄mus mo-
dus diciť p̄ritas vꝭ mr̄nitas ſiue filiatio ſpūalꝭ. ſcða cō
paternitas. tertia ſpūalis fraternitas ⁊ quelibet īpedit
ↄtrahendū ⁊ dirimit ↄtractū. Ad tertiū dōm ꝙ ſpūa
lis cognatio cauſat etiā q̄ꝫdaꝫ affinitatē ſpūalē in p̄mo
gradu qū em̄ vxor alicuius filiū alterius mulier[is] de ſa-
cro fonte leuat tūc illa mulier ſicut fit cōmater vxori ita
et viro nō aūt ſpūalis cognatio tranſit ad virū ſi p̲ actū
alterius q̄ꝫ vxoris ſpūalis cognatio ↄtrahať cū vxore pu
ta ſi p̄r vxoris baptizat aliq̄ꝫ puellaꝫ ſi ſit ſoror ſpūalis
vxori nō viro ſed totū hoc nō tenet qū matrimoniū nō
dum eſt conſumatū.

D ſcðm ſic ꝓcediť. ⁊ videť ꝙ ſpūalis cognatō
ↄtrahať non ſolū p̲ baptiſmū ⁊ ↄfirmationē.
Sacr̄a em̄ ſunt ſacr̄ali ꝑfectiora ſed quedā ſa
cramentalia ſpūalē cognationē cauſant ſicut
de cathecīſmo in lr̄a diciť. ergo ſpūalis cognatio p̲ oīa
ſacr̄a ↄtrahiť P. Pater ⁊ filius noīa ſunt cognatōis
ſed hec noīa ex doctrina ⁊ p̄latōe ⁊ ex q̄buſdā alijs cau-
ſantur. ergo oīa h mōi ſpiritualē cognationē cauſant
P. Cognatō carnalis cauſať ex generatōe qua pater
filiū generat ſed ille qui tenet aliquē ad ↄfirmationē vꝭ
leuat de ſacro fonte nō generať ſpūaliter g̃ ad eum ſpūa
lis cognatio nō ↄtrahiť. P. Spirituale eſt ꝓpinquius
ſpūali q̄ꝫ carnali. ſi ergo aliq̄s leuās aliquē de ſacro fon
te ſpūalē cognationē ↄtrahit cum p̄re carnali mlťo for=
tius cū p̄re ſpūali qui ſimul eundē de ſacro fonte leuat
P. In eodē gradu cōputantur pater ⁊ filius ⁊ frater
ſi ergo ſpūalis cognatio trāſit a p̄re in filiū. videť ꝙ pa-
ri ratione tranſire debeat a filio in p̄rem vel a fratre in
fratrē qð tm̄ non eſt. ergo incōuenienter modus ↄtrahē
di ſpūalē cognationē ab eccleſia eſt ſtatut⁹. R⁰. dōm
ꝙ cognatio ex generatōe cauſať. ⁊ ideo cum ſpūalis ge=
neratio p̲ duo ſacr̄a cauſeť. ſ. p̲ ↄfirmationē ⁊ baptiſmū
hec duo ſacr̄a ſpūalē cognationē cauſant. nā baptiſm⁹
eſt quaſi generatio vel natiuitas ex vtero ↄfirmato que
dam natiuitas ex vtero inq̄ꝫtū aliquis iam roborat⁹ ex
poniť ad publice ↄfitendū nomen xp̄i Ad primū ergo
dōm ꝙ quidā dixerūt ꝙ ſpūalis cognatio cauſať ex q̄=
libet ſacr̄aliū baptiſmi. Quidā vero dicūt ꝙ ex ſolo ca-
thecīſmo neutrū autē videť verū. qꝛ in hijs ſacramēta=
libus nō eſt cōplementū generatōis ſpūalis qð requiri
tur ad cognationē q̄ꝫuis ſꝫm quoſdā ex cathecīſmo cau
ſetur quoddā debile impedimētuꝫ qð impedit ↄtrahē-
dum ſed nō dirimit ↄtractum. alia vero ſacramēta nō
habent generatiōis rationē. ⁊ ideo ſpūalē cognationē
nō cauſant. Ad ſcðm dicendum ꝙ pater carnalis in=
quantū generat eſt cognatōis principiū nō aūt inq̄ꝫtuꝫ
nutrit vel inſtruit. ⁊ ideo ꝓuiſores vel doctores qui ex
hoꝝ ſimilitudine p̄res dicunť nō habent aliq̄ꝫ ſpūalem
cognationē. Ad tertiū dōm ꝙ ille q̄ tenet ad ↄfirma=
tionē vel qui leuat ð ſacro fonte qui anadoch⁹ diciť ſꝫm
Dyo. gerit ꝑſonā eccleſie que in generatōe ſpūali eſt mr̄
nō baptiſmi⁹ qui nō eſt eccleſie membrū non pōt hoc of
fitio fungi ille ꝟo qui ſacr̄m tradit gerit ꝑſonā xp̄i qui ē
ſpūalis pater. ⁊ ideo ad vtrunq̄ꝫ cauſať ſpūalis cogna=
tio. Ad quartū dōm ꝙ ſicut gratiā fundatur ſupra
naturam ita ⁊ ſpūalis cognatio ſuper carnalē vñ oꝑtet
qð inter compatres vn⁹ ſit p̄r ſpūalis ⁊ alter carnalis.
Ad quintū dōm. ꝙ filius eſt aliquid p̄ris ſicut vxor

z viri z ecōuerſo inquantū ſūt vna caro. pater aūt ñ eſt aliq̄d filij nec frater aliq̄d fris. z ideo ſpūalis cognatio nō tranſit a filio in patrē nec a fratre in fratrē trāſit. aut a viro in vxorē z ecōuerſo. z ſilr a patre in filiū p actū ꝓpriū pris vel ꝯiugis: ñ aūt p actū alienū. vñ ſi aliquis baptizet filiū alicui⁹ non habet aliquā ſpūalē cognationem ad alios filios eiuſdem.

D tertium ſic ꝓcedit. z videt q̄ legalis cognatio q̄ p adoptionē ꝯhit nō ipediat matrimonium. Sacra em̄ eccleſie hūanis legib⁹ ñ ſubdūtur. ſed matrimoniū ē eccleſie ſacrm. ḡ adoptio p humanas leges introducta impedimentum matrimonij cauſare non pt. P. Cognatio ē ꝑpetuū matrimonij ipedimētū. ſed cognatio legalis ñ ē hmōi. qꝛ ſoluta adoptōe p mortem adoptantis vel emancipatione adoptati: filius adoptiuus pt ꝯtrahere cū filia naturali. ḡ cognatio legalis ñ debet poni matrimonij ipedimentum.

P. Sicut cognatio ſpūalis ſupaddit naturali ita legalis. ſed ſpūalis cognatio ꝯtrahit cū matre naturali ita z legalis. ſed ſpūalis cognatio ꝯtrahit cū mrimonio ſpūalis filij: nō aūt tranſit ad neptē cui⁹ ꝯtrariū in cognatione legali iuenitur. ḡ in cognatiōe legalis cognatio ponit matrimonij ipedimentū. Sed ꝯtra eſt qd dicit Nico. papa. Inter eos non ꝯtrahit matrimoniū quos adoptio iūgit. P. Multiplicatio aicitie q̄ p h ipedirēt ē cauſa aliqua quare carnalis cognatio matrimoniū cauſet. ſed ſilr ipediret niſi legalis cognatio matrimoniū ipediret. qꝛ legal cognatō ē ſufficiēs aicitie cā. ḡ legal cognatio mrimoniū ipedit. R. dō. q̄ p leges ē adoptio introducta p quā aliqs pt ſibi aſſumere pſonam extraneā in filiū vel nepotē qui tranſit quodāmō in poteſtatē adoptātis. z habet neceſſe ꝯuerſari i domo ipſius. z ſic de faci li poſſet luxui... aditus pberi niſi inter filiū adoptiuū pſonas ꝯiūctas patri adoptāti eēt carnalis copula prohibita: quā prohibitionē eccleſia confirmat. z ex hoc hēt matrimoniū impedire. vnde patet rñſio ad pmū. Ad ſcdm dōm q̄ inter adoptantem z vxorē eius ſp manet ipedimentū legalis cognatōis ad filiū adoptiuū. qꝛ ſp aliq̄ auctoritas z reuerētia manere debet. ſed ad filiā non oportet q̄ maneat pdictū vinculū adoptione ceſſante. qꝛ tollitur neceſſitas cohabitādi q̄ erat cā ipedimēti. Ad tertiū dōm q̄ pr adoptās cū matre naturali adoptati non habet neceſſe cōmorari vñ ceſſat prohibitionis rō. Filius ꝟo ſpūalis nō ponitur in ptāte patris ſpūalis z cura eius z ea q̄ ipi⁹ ſūt ſicut fit in cognatione legali z iō adoptato aliq̄ in filiū q̄cq̄d ē in ei⁹ ptāte tranſit in ptāte adoptātis. z iō legalis cognatio trāſit in filios: z nepotes non aūt ſpūalis q̄ habet aliā rōnē ipediēdi. Pater ḡ ex dictis q̄ ē triplex legalis cognatio. Prima deſcendentiū q̄ ꝯtrahit inter patrē etiā adoptātē z filiū adoptiuū z filios z nepotes eius. Scda q̄ſi collateraliū q̄ ē inter filiū adoptiuū z filiā naturalē. Tertia p modū affinitatis q̄ ē inter adoptantē z vxorē adoptati z ecōuerſo. pma z tertia pſtant ꝑpetuū ipedimentū: non aūt ſcda vt patet ex dictis.

D quartū ſic procedit. z videt q̄ ſcde nuptie ſint illicite. Nuptie em̄ excuſant rōne ſacramenti. ſed ſcde nuptie ñ ſunt ſacrm: qꝛ nec bñdictio adhibetur nec ſcatio ſuatur nec ſacra ſcrari debēt. ḡ ſcde nuptie ſūt illicite. P. Sacerdotes arcent ne ſcdis nuptijs interſint vt in lra patet: qd non eēt niſi licite eēnt. ḡ ſūt illicite. P. Pena non debet niſi culpe. ſed ſcdis nuptijs debet pena irregularitatis. ḡ ſūt illicite. Sed ꝯtra ē q̄ abraā ſcdas nuptias ꝯtraxit vt patet gen. xxv. Et .i. ad Cor. vij. Si dormierit vir eius liberata eſt. ſ. a vinculo matrimonij tūc vult nubat tm̄ in dño. R. dōm q̄ q̄ ſūt mrimonio cōiūcti ipediūt mrimoniū ꝯtrahere ꝓpter mrimoniale vinculū... o aſtringūt. hoc aūt vinculū p mortē alteri⁹ cōiugis ſoluit vñ licet ꝯiugi remanēti ſcdo matrimoniū ꝯtrahere. Ad pmū ḡ dōm q̄ cū in ſcdis nuptijs ſint oīa q̄ ſūt d' eēntia ſacri ē ibi verū ſacrz nec fit aliq̄ iiuria ſacro: qꝛ mrimoniū caracterē nō imꝑmit vñ pt iterari. ſcatō aūt ſaluat q̄ ē d' eēntia ſacri. Quis i ordie ad pmū ſacrm ſit aliqs ſcatiōis defect⁹ qꝛ nō ē vna vnius ſicut ē in xpo z eccleſia. z rōne hui⁹ defectus bñdictio a ſcdis nuptijs ſubtrahit. qñ. ſ. ſūt ſcde ex pte mulieris p quam ſcatur eccleſia q̄ ſoli xpo ē deſpōſata: nō aūt ſi ſint ſcde ex pte viri p quā ſcat xpus qñ ē eccleſie militāti obligatus qn pter eccleſie ſacra aliaz poſſit in matrimonium aſſumere. Ad ſcdm dōm q̄ ſcde nuptie licet non ſint illicite. habēt tamen quandam turpitudinis ſpeciem inquantū fragilitatē carnis deſignāt. z ideo phibēt ſacerdotes ne eis interſint. Ad tertiū dōm q̄ irregularitas ex ſcdis nuptijs cauſat nō ꝓpter aliquā culpā: ſed ꝓpter defectū ſacri vt ſupra dictum eſt.

DI. XLIII

Oſtremo de conditione reſurrectiōis zc.

hic q̄runt q̄tuor Primo vtz oim reſurrectio ſit futura. Secundo vtrum reſurgent idem numero. Tertio de cauſa reſurrectiōis. Quarto de conditione reſurgentium in iu....

D pmū ſic ꝓcedit. z videt q̄ ñ erit reſurrectio generalis oim. Naturale em̄ deſideriū nō pt oino fruſtrari q̄tū ad oēs. ſed ſm aplm. ij. ad Cor. v. Hoc ē cōe deſideriū q̄ nolum⁹ ſpoliari ſed ſupueſtiri. ḡ aliq̄ nunq̄ a corpe ſpoliabūt per mortē z ſic ñ reſurgēt. P. Nihil dz in electis fieri niſi in bonū eoꝝ. ſed electoꝝ reſurrectio ñ videt eis in bonū cedere. qꝛ aia purior ē z deo ſilior a corpe ſeparata q̄ corpi ꝯiūcta. ḡ electi ñ reſurgēt P. Nullus liberatur a pena niſi fuerit purgat⁹ a culpa. ſed mors corpalis eſt pena originalis pcti a q̄ multi fuerūt purgati. ḡ ñ reſurgent a morte P. Ubi eadē cā z idē effect⁹. ſed eadē cā reſgēdi ē mō z in fine mūdi: qꝛ nūc hñt hoies merita z dmerita p q̄b⁹ ſūt puniēdi vel pmiādi ſicut z tūc modo hoies ñ reſurgūt. ḡ nec in fine mūdi reſurgetur. Sed ꝯtra ē qd dr Ioh. v. Oēs q̄ in monumētis ſūt audient vocē filij dei z q̄ audierint viuent P. Ro. v. dr q̄ maius ē donū xpi q̄ pctm̄ ade. ſed per pctm̄ ade mors eſt in oēs hoies itroducta. ḡ p donū xpi oēs reuocabunt a morte ad vitā. R° dōm q̄ ad ponendū futuram reſurrectionē q̄tuor inducunt mouētia. Primū q̄dē ē ordo diuine iuſticie q̄ reqrit vt ſicut hō meruit vel demeruit in aia z corpe ſilr ita in vtroq̄z eternalit pmiet vel puniat. Scdm ē exēplū corpalis creature quā interire videm⁹ z itez reuocari. vñ maiora rōnali creatura debem⁹ pſumere a largitate diuina. Tertiū ē ꝯditio humane nature cui⁹ aia ē incorruptibilis z naturaliter corpi vnita. vñ ſepatio a corpe ē q. accñtalis z ſic nō dz in ꝑpetuū durare. Quartū ē firmitas pmiſſiōis diuine q̄ in ſcripturis ſcris ꝯtinet. vt pz in auēte inducta de Iohāne. z .ij. ad Cor. xvi. dr. Oēs q̄dē reſurgem⁹ z ideo firmiter tenere debem⁹ oēs hoies reſurrecturos eē. Ad pmū ḡ dōm q̄ ſicut pctm̄ originale in oēs ptrāſiuit ita z mors. vt p aplm pz Ro. v. vñ illa opio pbabilior ē q̄ oēs homies morient z reſurgēt. Quis aliq̄ dixerint q̄ſdā nō morituros q̄ viui iuenient in aduētu xpi. de q̄b⁹ tm̄ coiter credit q̄ in ipſo raptu q̄ rapient obuiā xpo z morient z reſurgēt. Deſideriū aūt illud de q̄ apls loquit nō ē abſo

lutũ ſed ꝯditionatũ. vñ nõ ẽ neceſſariũ ꝙ ĩpleat̃. Ad
ſcðm dðm ꝙ ſtat⁹ aĩe corꝑi ꝯiũcte ẽ ꝑfectior q̃ cũ eſt de
corꝑe ſeꝑata ſicut q̃libet ps in ſuo toto exñſ eſt [illegible]
q̃ ſeꝑata a toto: ꝛ ꝑ hoc deo ſilior. Ad tertiũ dðm ꝙ
illi q̃ nõ ſũt a pctõ originali purgati a pena mortis ab-
ſoluũt̃ ꝑ hoc ꝙ ſemel moriũt̃: vñ nihil ĩpedit qn̄ reſur-
gãt. Ad q̃rtũ dðm ꝙ ꝯueniẽter fit vt tps reſurrectio
nis cõis vſq3 in finẽ mũdi exſpectat̃. q2 ĩmortalitas re-
ſurgentiũ cõpetit illi ſtatui in q̃ tota natura corporalis
q̃ndã ĩmutationẽ habet ꝑ q̃etẽ mot⁹ celeſtis q̃ erit in
fine mũdi. cõpetit etiã gaudio electorꝝ ꝙ fiat maius ſo
lẽni⁹ ex hoc ĩpo ꝙ oẽs ſil' gloria corꝑis honorabuntur
cõpetit etiã ꝯditõi nature. nã defect⁹ nature q̃ ẽ mors
ſil' remoueri ab oĩbꝫ q̃ in natura eadẽ cõicãt. hoc aũt tẽ-
pus ideo ẽ occultũ vt ad ĩpm ſolitius ꝑparemur.

D ſcðm ſic ꝓcedit̃. ꝛ videt̃ ꝙ nõ poſſit reſurge
re idẽ nũero. Q𝔡 enĩ penit⁹ cedit ĩ nõ ens nõ
p̃t idẽ nũero reſumi. ſed corꝑeitas ſꝫm ꝙ ẽ for
ma ſubãl' cedit penit⁹ in non ens ſicut ꝛ alie
forme q̃ ſũt forme tm̄. nõ enĩ hñt materiã ptẽ ſui ĩ quã
reſoluant̃. g̃ corꝑeitas ñ p̃t reſumi eadẽ nũero. g̃ nec hõ
erit idẽ nũero: q2 ꝑncipiĵs eẽntialibꝫ variatis: variatur
q𝔡 ẽ ex ꝑncipiĵs. P. Ubi ñ ẽ eadẽ hũanitas nõ ẽ idẽ
hõ. ſed in reſurrectiõe ñ erit eadẽ hũanitas. tũ q2 hũani
tas ñ ẽ forma ꝛ ſuba ſicut aĩa. ꝛ ſic ꝑ corruptionẽ vide-
tur cedere penit⁹ in nõ ens. tũ q2 vnio aĩe ad corp⁹ que
ẽ de rõe hũanitatis ñ p̃t eadẽ reſumi. g̃ ñ redibit idẽ hõ
nũero. P. ſꝫm phm in. ĵ. de gñatiõe ſubõ corruptibil'
mota ñ reiterat̃ eadẽ nũero. ſed talis ſuba ẽ corp⁹ nr̃m
ſꝫm p̃ñtẽ ſtatũ. g̃ ñ repabit̃ idẽ nũero ꝛ ſic nec hõ ĩ reſur
rectõe idẽ hõ reſ̃get. P. Si ptes ñ ſũt eedẽ nũero nec
totũ. ſed ptes hoĩs ñ erũt eedẽ nũero ſꝫm ꝙ ẽ in vna pte
redibit ad aliã vt in lr̃a dr̃. g̃ nec tot⁹ hõ erit idẽ nũero
Sed ꝯtra ẽ q𝔡 dr̃ Job. xix. In nouiſſima die de t̃ra
ſurrectur⁹ ſũ ꝛ in car. m. vi. d. ſal. m. q. viſu. ſũ ego ĩpẽr
ñ ali⁹. g̃ idẽ hõ nũero reſurget. P. Dam. dicit in. iiĵ
li. Reſurrectio ẽ eius q𝔡 cecidit ſcða ſurrectio. g̃ opor-
tet eũdẽ hoĩem q̃ per mortẽ cecidit in reſurrectõe repa-
ri. R⁰ dðm ꝙ idẽ nũero hõ ñ reſurgat ẽ incõueniens
ꝑpter tria. Primo q2 repugnat ꝯditiõi nature. eadẽ enĩ
aĩa ñ p̃t plibꝫ corꝑibꝫ vniri vt pꝫ ꝑ phm in ꝑmo de aĩa.
vñ cũ aĩa rõnalis ſit eadẽ nũero: opꝫ corp⁹ repari idem
nũero. ꝛ ſic totus hõ idẽ nũero erit Scðo q2 repugnat
diuine iuſticie ſi ñ idẽ numero q̃ meruit vel peccauit pu-
niat̃ vel ꝑmiet̃. Tertio q2 repugnat ꝟitati reſurrectõis
que iterationẽ q̃ndam ĩportat ad quã idẽptitas ſꝫm nu
merꝝ reqrit̃. vñ hereticũ ẽ dicere ꝙ ñ idẽ nũero reſurgat
Ad ꝑmũ g̃ dðm ſꝫm q̃ſdã ꝙ corꝑeitas ñ penit⁹ cedit ĩ
ñ ens ſed manet in potẽtia marie. ſed ex hoc ñ p̃t hñi ꝙ
eodẽ nũero redeat q𝔡 ẽ ꝯtra phm. v. phi. Uñ aliĵ dicũt
ꝙ ab eadẽ forma ꝑ eẽntiã efficit̃ res natural' ſꝫm oĩa ge
nera ꝛ ſpẽs ſub q̃bꝫ ꝯtinet̃. eadẽ enĩ forma ẽ ꝑ quã lapis
ẽ ſuba ꝛ corp⁹ ꝛ lapis. ꝛ ſilr̃ ꝑ aĩal rõnale hõ ẽ ſuba cor-
pus aĩal ꝛ hõ. vñ non ẽ in eo alia forma ſubãlis q̃ aĩa
rõnalis q̃ p̃cedẽti forme ſuccedit cuĩ ſuccedit alia for-
ma ſubalis ꝛ ꝑpter hoc remota aĩa rõnali nihil manet
in corꝑe mortuo ꝑtiũ hoĩs vniuoce dictũ. Ad ſcðm
dðm ꝙ hũanitas ñ dicit aliquam formã preter aĩam
ꝛ corp⁹ ſed cõpoſitũ ex aĩo ꝛ corꝑe ꝑ modũ ptis. ſ. cũ p̃-
ciſione aliorꝝ q̃ ñ ſũt de rõne hũanitatis vñ cũ aĩa rõal'
ſit eadẽ nũero ꝛ ꝑ ꝯñs corp⁹ ſequet̃ ꝙ ſit eadẽ hũanitas
ñ obſtãte relatiõe vniõis q̃ ñ ẽ aliq̃ ps hũanitatis ſed
ea ꝯcomitãs cũ hũanitas ñ ſit talis forma q̃ ſit cõpoſi
tio ꝛ ordo ſicut forma dom⁹. Quidã m̄ dicũt ꝙ huma-
nitas ẽ ipſa aĩa rõnalis: ſed ꝑmũ meli⁹ ẽ. Ad tertiũ
dðm ꝙ phs 𝔡 reditu loq̃t̃ ꝑ viã gñatõis. hõ enĩ generat

hoĩem ſpẽ ñ nũero eũdẽ. vl' p̃t breui⁹ dici ad oĩa p̃dcã ꝙ
miraculoſe diuina ꝟtute erit idẽptitas nũero in reſurgẽ-
tibꝫ. Ad q̃rtũ dðm ꝙ ſine ĩpedimẽto idẽptitatis fieri
poteſt id quod ẽ in vna pte redeat ad aliam ſub eadem
parte homogenea. quia ſic non variatur niſi ſitus vt
quod ẽ in carne pedis redeat ad carnẽ tibie ñ aũt rede
at ad aliã ptẽ hõgeneã vt q𝔡 ẽ ſub carne redeat ad oſſa:
q2 iã ſpẽs variaret̃. ſed de ꝯgruẽtia ꝓbabile ẽ ꝙ q̃cq̃d ẽ
de ꝟitate hũane nature redeat ad ſuũ locũ. ſecus aũt ẽ
de ſuꝑfluis de quo Aug⁹ videt̃ loqui in lr̃a.

D tertiũ ſic ꝓcedit̃. ꝛ videt̃ ꝙ reſurrectio xp̄i ñ
ſit cã nr̃e reſurrectõis. Nõ enĩ p̃t dici ꝙ ſit cã
meritoria. q2 reſ̃rectio magis ad ꝑmiũ q̃ ad
meritũ ꝑtinet. nec cã effectiua: q2 reſurrectio
cũ ſit miraculoſa ſola ꝟtute diuina fit. g̃ reſ̃rectio xp̄i nõ
ẽ cã nr̃e reſurrectiõis. P. Cã ſufficiẽs eſt ꝯiũcta effe-
ctui. ſed reſurrectio xp̄i ñ ẽ ꝯiũcta reſurrectiõi oĩm neq3
ſꝫm tps neq3 ſꝫm corꝑalẽ ꝯtactũ vt ꝑ ſe pꝫ. Nec ſꝫm ſpi-
ritualẽ: q2 ſic nõ reſurgerẽt q̃ carẽt fide ꝑ quã xp̄o ꝑmo
ꝯiũgunt̃. g̃ xp̄i reſurrectio ñ ẽ cã nr̃e reſurrectõis. P.
Poſita cã ſufficiẽti ñ oꝫ ponere alias cãs ad ꝓductiõẽ
effect⁹. ſed ad reſurrectionẽ nr̃am neceſſe ẽ põere alias
cãs p̃ter reſurrectionẽ xp̄i. ſ. iuſſũ dei. tubã. ꝛ vocẽ ar-
changeli: vt pꝫ. i. Theſſa. iiĵ. ꝛ. i. ad Cor. xv. g̃ reſurre-
ctio xp̄i ñ ẽ cã reſurrectiõis nr̃e: Sed ꝯtra ẽ q𝔡 dr̃. i.
ad Cor. xv. ſicut in adã oẽs moriunt̃: ita ꝛ in xp̄o. i. per
xp̄m oẽs viuificabunt̃. P. Primũ in q̃libet gñe ẽ cã
corꝝ q̃ ſũt poſt: vt pꝫ in. ĵ. metaph. ſed reſurrectio xp̄i eſt
ꝑma inter reſ̃rectõe: vt dr̃. i. ad Cor. xv. Xp̄s reſurgẽs a
mortuis ꝑmitie dormientiũ. g̃ ſua reſurrectio ẽ cã nr̃e
reſurrectiõis. R⁰. ꝙ xp̄s ad hoc naturã hũanã aſſũ-
pſit vt eã repararet. indigebat aũt repatiõe q̃tũ ad duo.
Primo q̃ntũ ad ĩpã ꝯditiõnẽ nature ꝯtra quã erat vt
aĩa remaneret a corꝑe ſeꝑata. ſed q̃ntũ ad ſpũalia bona
ꝛ q̃ ad eo ordinant̃. ſed q̃ntũ ad hoc ſcðm nõ repat̃ nat̃a
hũana: niſi in illis q̃ xp̄o ſpũaliter adherẽt. q̃ntũ ꝟo ad
ꝑmũ ĩ oĩbꝫ q̃ ei ſꝫm naturã ꝯformant̃: ſicut aũt ſpũales
defect⁹ repauit in ſe plenitudinẽ grẽ aſſumẽdo de q̃ oẽs
accipim⁹ ita ꝑmũ defectũ repauit reſ̃gẽdo vñ ſua reſur-
rectio cã ẽ nr̃e reſurrectiõis. Ad ꝑmũ g̃ dðm ꝙ ẽ cã
exẽplaris ꝛ effectiua: ñ q̃dẽ ꝑncipal' vt de⁹ ſed ĩſtr̃al'. hu
manitas enĩ ei⁹ ſꝫm Dam. ẽ iſtr̃m diuinitatis. ꝛ iõ actões
hũane nat̃e ſũt ſalubres ĩ q̃ntũ in eis opat̃ vis diuinita
tis. Ad ſcðm dðm ꝙ ñ reqrit̃ ibi ꝯiũctio ſpũalis ſed
ſolũ naturalis vt dictũ ẽ. nec opꝫ ꝙ ſint ſimul tpe. quia
xp̄i reſurrectio opat̃ ad noſtrã ſꝫm ordiationẽ volũta-
tis diuine. Ad tertiũ dðm ꝙ vox tube erit applicatio re
ſurrectionis xp̄i ad reſurrectionẽ noſtrã. q2 ꝑ vocẽ tu-
be intelligit̃ vel ipſe manifeſt⁹ aduẽtus xp̄i in mundũ
ſꝫm Grego. vel ad litterã eius imperiũ voce expreſſum
ſicut imꝑauit mari ꝛ facta eſt tranquillitas. angeli aũt
opabuntur miniſterio circa puluerꝝ collectionẽ. iuſſus
aut dei eſt ſicut cauſa ꝑncipalis vt dictũ eſt.

D quartũ ſic ꝓceditur. ꝛ videt̃ ꝙ nõ vno ĩtui
tu oẽs reſurgentes videant oĩa merita ꝛ de-
merita ꝓpria ꝛ aliena. Illud enĩ q𝔡 oĩno ẽ de
libro deletũ ñ p̃t in eo legi. ſed pctã ſanctorũ
erũt oĩa deleta. g̃ ñ poterũt ea in ſuis ꝯſcientiĵs videre
P. Nihil in ſanctis eẽ poterit ꝙ ſit eis ad triſticiam
vel confuſionẽ nec in dãnatis aliquid q𝔡 ſit ad gaudiũ
vel honorẽ. hoc aũt eẽt ſi oĩm merita ꝛ demerita ab oĩ-
bus viderent̃. g̃ ꝛc̃. P. Non ꝯtingit ſimul plura ĩtel-
ligere. g̃ impoſſibile ẽ ꝙ vno intuitu ſimul oĩa merita
ꝛ demerita videant̃ Sed ꝯtra ẽ q𝔡 dr̃. i. ad Cor. iiĵ
Ueniet dñs q̃ illuminabit abſcondita tenebrarꝝ ꝛ ma-
nifeſtabit ꝯſilia cordiũ. vbi dicit glo. Geſta ꝛ cogitata

bona ꝛ mala tūc apta ꝛ nota erūt oīb. ℙ. Iudiciū humanū exemplat a iudicio diuino ſed in iudicio hūano ea de qb ē iudiciū nota ſūt oīb aſtātib. cum ergo iudiciū diuinū ſit futuꝝ de oīb meritis ꝛ demeritis oīa omnib erūt nota q̄ oēs ibi aſtabimꝰ. vt dr. ij. ad Coꝝ. v.

℞. dōm ꝙ vltimū ꝛ finale iudiciū dꝫ eē oīb manifeſtū vt oīb dei iuſticia euidēt appareat n̄ poſſet aūt eſſe hec iuſticia oīb nota niſi cognoſcerēt ea de qb iudicabitur nec forma iudicij ſuaret niſi eēt ibi accuſatoꝛ vel defenſoꝛ. vn̄ opꝫ ꝙ oēs ſua merita vel demerita cognoſcant ad ſui accuſationē vl' defenſionē. ꝛ oīa merita vel demerita aliena ad iuſticie iudicis manifeſtationē. Ad. j. ergo dōm ꝙ lꝫ oīa pctā ſcōꝝ deleta ſint quātū ad maculā ꝛ reatū: manēt tū in aliq̄ effectu. ſ. ī merito pnīe p quā ſūt expiata. ꝛ ſilr merita dānatoꝝ ſi q̄ fuerūt manēt quodāmodo in pctīs qb ſūt mortificata. diuina vo virtute fiet vt p hmōi effectus oīa in memoriā reuocentur.

Ad ſcōm dōm ꝙ pctōrib erit ad triſticiā ꝛ ꝯfuſionē ꝙ eoꝝ merita a ſe ꝛ alijs cognoſcēt. eo ꝙ p ſuā maliciā tot bona mortificauerūt ꝛ ecōtrario electis erit ad gaudiū ꝛ honorē ꝙ coꝝ pctā a ſe ꝛ alijs cognoſcēt p hoc ꝙ curauerūt ea p hūilitatē pnīe delere ſicut n̄ ē magdalene ꝛ petro non in ꝯfuſionē ꝙ coꝝ pctā cognoſcimus.

Ad tertiū dōm ꝙ electi poterūt oīa in vno inſtanti ſua ꝛ aliena merita ꝛ demerita videre in vbo qd videbūt. dānati vo non in inſtāti: ſed tpe breuiſſimo diuina vtute faciēte. in q̄libet em̄ tpe ſunt infinita inſtantia.

DI. XLIIII

Olēt aūt nōnulli ꝛc.

Hic querunt quattuoꝛ. Primo d integritate reſurgentiū. Scdo d coꝝ ſtatura ꝛ etate. Tertio de q̄litate coꝛpoꝝ electoꝝ. Quarto d qualitate coꝛpoꝝ damnatorum.

D p̄mū ſic pcedit. ꝛ videtur ꝙ hō n̄ reſurget īteger cū oīb ptib ſuis. ī opib em̄ dei nihil fruſtra ſꝫ fruſtra erūt ſi oēſ ptes hoīs reſurgerēt q̄dā em̄ ptes hoīs ordināt ad gn̄ationē ꝛ nutritionē q̄ poſt reſurrectionē ceſſabūt: ſicut venter inteſtina genitalia ꝛ hūoꝛes. ergo n̄ oēs ptes hoīs reſurgent.

ℙ. Ad hoc hō reſurgit vt in coꝛpe p̄miet. ſed ille qui manu caruit nihil p manū meruit. ergo n̄ debet cū manu reſurgere. ℙ. Supfluitates coꝛporis n̄ reſurgūt vt vrina ꝛ ſudoꝛ. ſed quedā ptes hoīs ex ſupfluitatib generātur vt capilli ꝛ vngues. ergo n̄ reſurgēt. ℙ. Cibi comeſti in carnē ꝛ alias ptes hoīs ꝯuertunt. ſed n̄ pt eē ꝙ quicq̄d eſt ꝯuerſū ex cibis ꝛ potib reſurgat: q2 ſic eēt īmoderata quātitas reſurgētis. ergo n̄ oēs ptes coꝛpis reſurgēt. ℙ. Idē n̄ pt reſurgere ī diuerſis. ſed aliq̄d idē fuit ps diuerſoꝝ hoīm: vt pꝫ de coſta q̄ fuit in adā ꝛ eua ꝛ de illis q̄ carnib hūanis veſcebant. ergo nō oēs ptes coꝛpis reſurgēt. Sed ꝯtra ē qd dr Deut. xxxij. Dei pfecta ſūt opa. ſed reſurrectio erit opꝰ dei. ergo hō pfecte cū oīb ſuis ptib reſurget. ℙ. In reſurrectiōe erit vltia nature repatio. ſed natura n̄ reparet niſi oēs ptes naturales reſurgerēt. ergo hō cū oīb ptib naturalib reſurget. ℞o dōm ꝙ ea q̄ ſūt ꝯtra naturā non debent eē ppetua ſicut aūt ē ꝯtra naturā aīe quodāmodo vt ſit ſine coꝛpe q̄a coꝛpi naturalr vnit: ita ē ꝯtra naturā coꝛpis vt aliq̄ naturaliū ptiū ei deſit. tū q2 vna pars coꝛpis habet dependentiā ad aliā. tū q2 pfecta vnio aīe ad coꝛpus eſſe n̄ pt niſi ſit integrū. cū aīa nata ſit integer coꝛpis actus eē. vn̄ appetitꝰ eiꝰ ad coꝛpꝰ q̄ eſt naturalis n̄ q̄eſceret niſi integro coꝛpe vniretur. ꝛ pꝑter hoc oportet oēs naturales ptes hoīs reſurgere. ſi q̄ vo ſūt non naturales vt gibboſitates ꝛ ſi qua ſupexcreſcūt mem... [illegible] reſurgent. Ad p̄mū ergo dōm ꝙ mēbra p̄dicta erūt in reſurrectiōe n̄ pꝑter actū ad quē nūc ordināt ſed ad cōpletionē nature. De hūiditatib vo ſciēdū ē ꝙ ille hūiditates q̄ ſūt in via corruptōis ſicut ſanies ſudoꝛ ꝛ hmōi. vel q̄ ſūt in via generatōis nōdū hn̄tes determinatā ſpēm vt hūiditas q̄ dr ros ꝛ cambiū q̄n ſ. ſanguis incipit dealbari ꝛ vti in carnē. vel q̄ ordinantur ad ꝯſeruationē ſpēī vt ſemē n̄ reſurgēt q̄ vo hn̄t ſpeciem determinatā ꝛ ptinēt ad pfectionē indiuidui reſurgent vt ſanguis ꝛ alij tres hūoꝛes ꝛ hūiditas q̄ dicitur gluten qua caro ꝯtinuat. Ad ſcōm dōm ꝙ meritū ꝛ p̄miū nō pꝑrie reſpiciūt mēbꝝ ſed hoīem. hō autē totꝰ actus manu meruit vt p̄miaret in manu ꝛ iō cū manu reſurget. Ad tertiū dōm ꝙ triplex ē ſupfluū. qddā q̄ nullo modo indiget vt digeſtiōes ꝛ vrine ꝛ hmōi nullo modo reſurgēt: ſed loco coꝝ aliqb humiditatibus inteſtina iplebunt decēter. Scdꝫ ē q̄ indigetur ad ſpēm ꝯſeruandā vt ſemē ꝛ hoc nō reſurget. Tertium ē quo indigetur ad indiuidui pfectionem vt capilli ꝛ vngues. hmōi em̄ natura p̄pat ad cuſtodiā ꝛ ornatuꝫ principaliū mēbroꝝ ſicut ars vaginaria ad cuſtodiā enſis ꝛ hmōi reſurgent. Ad quartū dōm ꝙ ſm quoſdā id qd ꝯuerſū ē ex cibis nullo modo ē de vitate humane nature: ſed ſolū hoc qd tractū ē ex adā qd p multiplicatiōnē ē ad plenā quantitatē oīm ſufficit: ꝛ ſm hoc nihil qd ex cibis ſit generatum reſurget. Alij vo dicunt [illegible] qd tractū ē ex ſemine patris ē pncipaliter de vitate humane nature: q2 ē actiuū ꝛ formale in gn̄atione. qd vo ꝯtractū ē ex matre ſcdario ptinet ad vitatē hūane nature qd ē ex alimētis generatū inquantū eſt neceſſarium ad augmētū. vn̄ ſm h totū qd ē ex patre ꝛ matre tractū reſurget. de alio vo quātū ē neceſſariū ad pfectā quantitatē mēbroꝝ eū aliter ad vitatē hūane nature nō ptīeat ꝛ hec opīo pbabilioꝛ ē. Ad. v. dꝫ ꝙ illud qd fuit ps duoꝝ hoīm reſurget in eo ī q̄ magis ptinuit ad vitatē nature hūane vn̄ coſta reſurget in eua n̄ q̄ fuit de pfectiōe indiuidui ꝛ nō in adā in quo ptinuit ad pfectionē ſpēī vel ſi equaliter in vtroqꝫ ad vitatē nature ptinuit reſurget in eo in quo p̄mo fuit ꝛc.

D ſcōm ſic pceditur. ꝛ videtur ꝙ n̄ oēs reſurgent in pfecta ſtatura ꝛ in iuuenili etate. Nō em̄ pt in hoīe reſurgere qd nō fuit. ſed in his q̄ in pueritia deceſſerūt non fuit tm̄ de materia coꝛpis que ſufficeret ad pfectam ſtaturam. ergo non reſurgent in pfecta ſtatura. ℙ. Vigoꝛ nature in reſurrectione non minuetur. ſed maioꝛ vigoꝛ nature ē ī pueris q̄ꝫ in iuuenib. q2 quātomagis miſcetur d extraneo tanto vis nature minus pōt ꝯuertere. ergo magis debēt reſurgere in puerili etate q̄ꝫ in iuuenili. ℙ. Sicut ſtatura pfecta facit ad hoīs cōplementū ita ꝛ ſexus perfectus qui eſt virilis vt in lr̄a dr. ergo non oportet ꝙ reſurgant in pfecta ſtatura. Sed cōtra eſt qd dr Eph. iiij. Donec occurramus oēs in viꝝ perfectū in menſura etatis plenitudinis xp̄i. ℙ. Ad reſurrectionē integritas reſurgentis reqritur. ſed hoc eē nō pōt ſine pfecta ſtatura ꝛ etate. ergo hoc modo oēs reſurgent. ℞o dōm ꝙ ſicut dictum eſt in reſurrectiōe erit humane nature finalis repatio: natura autē nō pfecte repatur niſi totū qd fuit in vtute actiua nature reducatur ad actum. in virtute aūt nature fuit vt pduceret corpus ad perfectā ſtaturam ꝛ etatē niſi īpedimentū aſſit. ꝛ ideo oportet ꝙ in reſurrectione omnes in pfecta etate ꝛ ſtatura reſurgēt. ſed q2 vtus nature non fuit in omnib equalr potens ad augendum. ideo nō oēs erūt equales quātitate: ſed vnuſquiſqꝫ habebit quantitatē ad quam cum natura

ꝓduxiſſet nullo defectu vel errore exiſte. Ad p̄mū ergo dicēdū ꝙ quicq̄d defuit ad ꝑfectionē ſtature vel integritatē corporis ꝓpter defectū tp̄is vel nature [illegible] de ſupplebit diuina potentia. Ad ſcd̄m dicēdū ꝙ in puero ē fortior vigor nature q̄ꝫtū ad efficaciā ꝯuertēdi. ſꝫ in iuuene eſt ꝑfectior quantū ad terminū cōplemēti. Ad tertiū dicēdū ꝙ ſexus femineus nō ē ꝯtra naturā ſed ē intētꝰ a natura vl'i: lꝫ natura ꝑticularis p̄cipalit̃ intēdat ſexum virilē: vnde vterqꝫ ſexus reſurget.

D tertiū ſic ꝓceditur. ꝛ videt̃ ꝙ corpa beatoꝝ nō erūt ſpūalia. Btitudo em̄ ſm Boe. ē ſtatus oīm bonoꝝ ꝯgregatiōe cōpletus. ergo ꝛ delectatio btitudinis colligit ī ſe oēs delectatiōes: ꝛ ſic in corpibꝫ btōꝝ erit actus nutritiue ꝛ gn̄atiue q̄ ad vitā aīalē ꝑtineret. in his aūt actibꝫ magna delectatio ꝯſiſtit. ergo corpa beatoꝝ nō erūt ſpūalia. P. Magis repugnat ꝑfectiōi defectus ex paſſiōe relictus q̄ꝫ paſſibilitas. ſed in corpibꝫ btōꝝ erūt aliq̄ hmōi defectꝰ. ſ. cicatrices in manibus vt in xp̄o fuerūt. ergo nō erit īpaſſibilitas que ꝑtinet ad corpis ſpūalitatē. P. Id qḋ ꝯuenit corpi rōne eius qḋ ē ei naturale in reſurrectione nō tollet̃. ſed replere locū ꝯuēit corpi rōe corpeitatis ſubē naturalis. ergo hoc etiā in reſurrectiōe ſibi ꝯueniet. corpa igitur btōꝝ nō erūt ſubtilia vt cū aliis corpibꝫ ſil' ī eodē loco eē poſſint: qḋ etiā ad ſpūalitatē corpis ꝑtinere videt̃.

P. Agilitas ordinē ad motū dicit. ſed corpa beatoꝝ nō mouebunt̃: cū motus ſit actus imꝑfecti. ergo non erūt ag[illegible] etiā ꝑtinet ad corpis ſpūalitatē. P. Omne qḋ ē claꝝ de neceſſitate videt̃ ab hn̄te viſum. ſed corpa glioſa nō de neceſſitate vident̃: vt pꝫ de xp̄o qui ſe diſcipuloꝝ aſpectibꝫ ſubtrahebat cū volebat poſt r̄ſurrectionē. ergo in corpibꝫ btōꝝ nō erit claritas que ꝑtinet ad ſpūalitatē corpis. nō ergo corpa beatoꝝ erūt ſpūalia. Sed ꝯtra eſt qḋ dr̄. i. ad Coꝝ. xv. ſeminat̃ corpus aīale reſurget ſpūale. P. Premiū debet merito rn̄dere. ſed ſancti merendo corpora ſua ſpūi ſubdiderūt. ergo in reſurrectiōe coꝝ corpa debēt eē ſpūalia. Rꝰ dicēdū ꝙ btitudo hoīs eſt ex ꝯiūctione ad deū cui ſm ſpm̄ ꝯiūgit̃. vn̄ opꝫ ꝙ ex btitudine ſpūs gloria redūdet ad corpus vt Augꝰ dicit in ep̄la ad Dioſcolū. vn̄ opꝫ corpus glorioſū oīno ſpūi eſſe ſubiectū: q̄ qdē ſubiectio attendit̃ dupl'r. Uno mō vt ꝑfcē ſubdat̃ ei tāq̄ꝫ motori. ꝛ ex hoc erit agile. q. paratū ꝛ efficax ad oēm motū explēdū quē ſpūs imꝑabit. Alio modo ſubdetur ei vt forme. a forma aūt materia tria ſuſcipit p̄mo naturā ſpēi ꝛ quātū ad hoc corpꝰ glorioſū erit ſubtile: ſicut dicimꝰ aurū ſubtile inquantum materia ē ꝑfecte terminata ꝑ ſpēm. Scd̄o ſuſcipit eſſe ꝛ eius ꝯſeruationē: ꝛ quantū ad hoc erit īpaſſibile id ē nulliꝰ corruptiui paſſiuū. Tertio recipit ꝓprietatem forme ꝓporcionatā: ꝛ quantū ad hoc erit claꝝ. nā claritas corpis maxime cōgruit aīe claritati. quidā tn̄ hoc attribuūt nature q̄nte eētie q̄ tūc in corpibꝫ dn̄abit̃ claritati nature: qḋ nō videt̃ veꝝ cū q̄nta eētia nō veniat ī cōpatiōnē materialē corpis mixti. Ad. i. ergo dicēdū ꝙ ꝑ actū nutritiue ꝛ gn̄atiue aīa maxime ad corpus inclinat̃ vn̄ ꝛ ſpūalitati repugnat. nō aūt opꝫ ꝙ oēs delectationes btitudo ꝯtineat collectiue ſed ṽtual'r ſicut imꝑfectū cōtinet̃ a ꝑfecto. Ad ſcd̄m dicēdū ꝙ īpaſſibilitas corporis glioſi excludit paſſionē nociuā qḋ erit ex ꝑfcā ſubiectione corpis ad aīam inquantū dat ꝛ ꝯſeruat eſſe: nō aūt erit ex dn̄io q̄nte eētie vt q̄dā voluūt rōne iā dicta. neqꝫ ex ſubtractiōe qualitatū actiuaꝝ ꝛ paſſiuaꝝ vt alii dicūt: cū hmōi q̄litates ſint de rōne corpis mixti cicatrices aūt in martyribꝫ nō erūt cū aliq̄ defectu ſed cū corpe glorie in ſignū p̄cedētis ṽtutis. Ad tertiū dicēdū ꝙ ſubtilitas corpis glioſi nō ē intelligēda ad modū ſubē incorpee vel aeris vt q̄dā heretici poſuerūt: cum corpꝰ xp̄i pꝰ reſurrectionē palpabile fuerit neqꝫ hoc mō vt aliud corpꝰ ſe cōpatiat̃ in eodē loco vt mlti dicūt. hoc enī eē nō poſſet niſi quātitas corpis tolleret̃ rōe cuiꝰ dimēſiōes ſepate locū replēt aliud corpus ſecū nō patientes ſm phm in. iiii. phicoꝝ. ſed dr̄ ſubtile inquantuꝫ ꝑfecte ſtat nature ſpēi vt dictū ē. pōt tn̄ corpus glioſū ſil' eē cū alio corpe in eodē loco miraculoſe diuina ṽtute faciente.

Ad q̄rtū dicēdū ꝙ corpꝰ glioſū nō mouebit̃ ꝓpē aliquā indigentiā ſed ꝓpter ṽtutis demōſtrationē: vn̄ motꝰ ille nō atteſtat̃ imꝑfectōꝫ niſi ſm ꝙ corpꝰ in vno loco exiſtens ē imꝑfectū inquātū ē potētia in alio ꝛ non actu: nō tn̄ mouebit̃ corpus glioſū in inſtāti ſed in tp̄e imꝑcepti bili. Ad. v. dicēdū ꝙ claritas corpis glioſi erit redūdās ex glīa aīe vnde ſuberit arbitrio volūtatis vt ſm eam corpus agat in viſū vel nō agat ſicut ꝛ quelibet eiꝰ actio ꝛ ꝓpter hoc in poteſtate corpis glioſi erit ꝙ videatur cū claritate vel abſqꝫ claritate vel nullo modo.

D q̄rtū ſic ꝓceditur. ꝛ videtur ꝙ corpa dānatorū cū ſuis deformitatibꝫ reſurgēt. Sicut enī deformitates hr̄e ē quedā penalitas ꝛ deformitatibꝫ carere ē qḋdā p̄miū. ſed dānatis nullū p̄miū debetur. ergo cū deformitatibꝫ reſurgēt. P. Effectus nō tollitur manēte cā. ſed cā hoꝝ defectuum fuit paſſibilitas q̄ ī corpibꝫ dānatoꝝ erit. ergo ꝛ hmōi defectꝰ in eis erūt. P. Deformitates hmōi ꝑtinēt ad ꝓprietatē aīalis vite q̄ remanebit in corpibꝫ dānatoꝝ cū nō ſint futura ſpūalia. ergo ꝛ hmōi deformitates in eis erunt.

Sed ꝯtra ē qḋ dr̄. i. ad Coꝝ. xv. Mortui reſurgēt incorrupti: qḋ intelligitur de bonis ꝛ malis ſm glo. ergo reſurgēt ſine deformitatibꝫ. P. Qḋ ē ꝯtra naturā non pōt eē ꝑpetuū. ſed hmōi deformitates ſūt quedā nature vicia. ergo in ꝑpetuū nō remanebūt. Rꝰ dicēdū ꝙ duplex ē deformitas. Quedā q̄ ꝓuenit ex defectu membri ꝛ hec in corpibꝫ dānatoꝝ nō erit vt oēs dicūt. Alia ē q̄ ꝓuenit ex indebita ꝓporciōe ꝑtiū: ſicut lepra: curuitas ꝛ hmōi: de q̄bꝫ Augꝰ relinq̄t ſub dubio. Un̄ q̄dā dicūt ꝙ hmōi deformitates erūt in corpibꝫ dānatorū. Alii ꝙ nō erūt: qḋ videtur ꝓbabilius. q2 in reſurrectōe auctor nature in omnibꝫ naturā repabit. vn̄ oīa hmōi q̄ ſunt vicia nature tollētur. Ad. i. ergo dicēdū ꝙ repatio nature in aliq̄ reſurgēte nō rn̄det merito eius ſed merito xp̄i. Ad ſcd̄m dicēdū ꝙ corpa dānatoꝝ erūt q̄dā paſſibilia afflictionis ſed nō corruptionis qḋ erit ꝓpter ſtatū nature in quo ceſſante motu p̄mi mobilis: oīs alia mutatio ceſſabit hmōi aūt deformitates ſūt corruptiones q̄dā. Ad tertiū dicēdū ꝙ corpa dānatoꝝ nō erūt ſpūalia ſed aīalia: q2 nō īmutabūtur: vt pꝫ. i. ad Coꝝ. xv. nō tn̄ cibis egebūt aut potibꝫ: quia non erit ſtatus aliquid generandi vel corrūpendi.

I vero queritur de

corpibꝫ ꝛc. Hic queruntur quattuor. Primo vtꝝ aīa poſſit remanere a corpore ſepata. Scd̄o vtꝝ oēs potētias ſecū trahat. Tertio vtꝝ poſſit ab igne corporeo pati. Quarto vtꝝ eodem igne damnatorū corpora puniantur.

D p̄mū ſic ꝓceditur. ꝛ videtur ꝙ aīa nō poſſit remanere poſt corpus. Nulla em̄ ſubā poteſt remanere ſine ꝓpria opatione. ſed nulla ꝓpria opatio aīe p̄t remanere ſine corpe. q2 etiā intelligere corrūpitur q̄dā interiꝰ corrupto ſm phm in p̄mo de aīa. ergo aīa nō p̄t remanere a corpe ſepata. P. Eaquoꝝ ē vnū eē ſimul incipiūt ꝛ deficiūt ſed aīa ꝛ corpus ē vnū eē. q2 aīa dat eē corpi ſicut forma materie. ergo ſil' cū

corꝑe aīa deficit. ℣. Aīa eſt forma ſm ſuā eſſentiam alias accñtalit̄ corꝑi vniret. ſed forma ſine materia eſſe ñ pt. ḡ eēntia aīe deſinit eē cū morte corꝑis. Sed cō
tra ē qḋ phs dicit in. ij. de aīa ꝙ reliquū gen⁹ aīe. ſ. aīa
rōnalis ſeꝑatur ſicut incorruptibile a corruptibili.

℣. Subm rei incorruptibilis eſt incorruptibile. ſed
aīa ē ſubm ditatis q̄ ē incorruptibilis. ḡ ipſa ē incorru/
ptibilis. R⁹ dōm ꝙ neceſſe ē ponere aīam rōalē icor
ruptibilē eē. ſic eñ qḋ ñ ē ñ pt agere: ita qḋ ꝑ ſe ñ hȝ eē ñ
pōt ꝑ ſe hēre oꝑationē. anima autem rationalis habet
quandā operationē quā exercet ñ mediāte aliq̄ orgāo
corporali. ſȝ intelligere vt phs ꝓbat in. iij. ḋ aīa. ſi eñ ꝑ
organū corꝑale aīa intelligeret ñ poſſet oēs formas ſen
ſibiles intelligere: qꝛ illud organū hēret aliquā for
mā que ipediret oīm formaꝝ intellectū: ſicut opȝ ꝙ pu
pilla careat oī colore ad hoc ꝙ ꝑ eā oīs color poſſit cog
ſci. vñ pȝ ꝙ aīa rōnalis hȝ eē ꝑ ſe ſubſiſtēs ꝛ iō nō corrū
pit̄ ꝑ accñs corrupto corꝑe ſicut alie forme neqȝ ꝑ ſe qꝛ ñ
hȝ ꝯtrariū: nec ē ex ꝯtrarijs cōpoſita. vñ relinquit̄ ꝙ ſit
oīno incorruptibilis. Ad pmū ḡ dōm ꝙ intelligere
qḋ fit ꝑ abſtractionē a fantaſmate indiget corꝑe tanq̄
ꝯtinēte ſuū obm qḋ ē fantaſma: ñ tñ ſicut medio actōis
vñ hoc intelligere corrūpit̄ corꝑe corrupto. ſed aīa ſepa
ra intelligit alio mō. Ad ſcōm dōm ꝙ aīa ꝛ corp⁹ vni
unt̄ in vno eē qḋ ē ꝑncipalr̄ ipſius aīe ab ea corꝑi cōi/
catū. ꝛ ſic deſtructo corꝑe in aīa remanet. Ad tertiū
dōm ꝙ aīa ſeꝑata lȝ ñ ſit forma in actu qꝛ nō actu vnit̄
hȝ tñ actu id ſm ꝙ ē forma. ſ. ſuam eſſentiā.

D ſcōm ſic ꝓcedit̄. ꝛ videt̄ ꝙ in aīa ſeparata re
maneāt potētie ſenſitiue. Sic eñ mēbra ſūt
ꝑtes corꝑis ita potentie ſūt ꝑtes q̄dā aīe. ſed
corꝑa brutoꝝ hēbūt oīa mēbra. ergo ꝛ aīe exte
ate ſine corꝑe exñtes hñt oēs potentias. ℣. In libro
de ſpū ꝛ aīa ḋr. Recedit aīa a corꝑe ſecū trahēs ſenſū cū
imaginatiōe. hec aūt ſūt potentie ſenſitiue. ergo hmōi
potētie manēt in aīa ſeꝑata. ℣. Actus ſine potentia
eē ñ pt. ſed actus potentiaꝝ ſenſitiuaꝝ manēt in aīa ſe/
ꝑata. ḋr eñ in li. de ſpū ꝛ aīa ꝙ aīa recedēs a corꝑe ima
ginatiōe iraſcibilitate ꝛ ꝯcupiſcibilitate afficit̄ ſm me/
rita ad delectationē ꝛ dolorē. ergo potētie ſenſitiue ma
nēt in aīa ſeꝑata. Sed ꝯtra ē qḋ ḋr. ij. de aīa ꝙ ſolus
intellect⁹ ſeꝑat̄. reliq̄ aūt ꝑtes non ſūt ſeꝑabiles. ℣.
In potētijs ſenſitiuis hō ꝯuenit cū brutis. ſed brutorū
potētie ñ ſeꝑantur. ergo nec potētie ſenſitiue hominis.
R⁹ dōm ꝙ circa hoc ē triplex opīo. Quidā eñ dicūt
ꝙ potētie ſenſitiue remanēt in aīa ſeꝑata etiā cū actibꝫ
ſuis ñ eñ illis q̄s exercent ꝑ corp⁹: ſed cū illis q̄s ꝑ ſe ha
bēt. Sed h̄ ñ pt eē: qꝛ ſi potentie ſenſibiles hērent aliq̄s
oꝑationes ſine coīcatiōe corꝑis aīe brutoꝝ eēnt per ſe
ſubſiſtētes ꝛ incorruptibiles vt de aīa rōali dictū eſt. ꝛ
ideo aliȷ̄ dicūt ꝙ remanēt potētie ſed ñ act⁹ ſed hoc etiā
eē ñ pt: qꝛ eiuſdē ē potētia ꝛ act⁹ ſm phm. vñ ſicut act⁹
ē ꝯiūctꝰ: ita ꝛ potētia. Et ꝓpter h̄ ſm alios dōm ꝙ potē=
tie ſenſitiue in anima ſeꝑata non manēt actu ſed radi/
caliter: qꝛ ipſa eēntia aīe ē radix oīm potentiaꝝ. Ad
pmū ḡ dōm ꝙ oēs ꝑtes potētiales q̄dāmodo ꝯſiſtūt in
vna ꝑncipali q̄ hēt potentialitatē completā: ñ aūt oēs
ꝑtes integrales ꝯſiſtūt in vna. ꝛ iō ñ ē ſil'e de potentijs
aīe que ſūt ꝑtes potētiales ꝛ membris corꝑis q̄ ſūt par
tes integrales. Ad ſcōm dōm ꝙ vbū illud intelligen
dū eſt ꝙ aīa trahit ſecū q̄ſdā potentias actualr̄: quaſdā
radicalr̄. Ad tertiū dōm ꝙ liber ille ñ eſt autenticus
nec opȝ auctoritatem eius ſuſciꝑe. tñ pt dici ꝙ aīa ſeꝑa
ta afficitur ad delectationem vel dolorem recogitādo
act⁹ ꝑdcāꝝ vitiū q̄s geſſit i corꝑe nō ꝙ eos exerceat.

D tertiū ſic ꝓceditur. ꝛ videt̄ ꝙ aīe ñ patiant̄ ab
igne corꝑeo Dicit eñ Dam. in li. iiij. Tradetur
diabolus ꝛ demones ei⁹ ꝛ pctōres in ignē eternū: non
materialē q̄lis ē q̄ apud nos ē ſed q̄lē vtiqȝ nouit deus.
ignis aūt corꝑeus ē materialis. ḡ ille ignis ñ ē corꝑeus.
℣. Aug⁹ ſuꝑ geñ. xij. ad litterā dicit. Non ſunt cor=
poralia ſed corporalibꝫ ſimilia q̄bꝫ anime corꝑibꝫ exute
afficiūt̄ ſeu bene vel male. ḡ aīa ſeꝑata igne corꝑeo non
punit̄. ℣. Agēs ꝛ patiēs ꝯueniūt in maīa ſm boe.
i li. de dua. na. ſȝ aīa ꝛ ignis corꝑe⁹ nō coīcāt i maīa. ḡ
aīa ſeꝑata ab igne corꝑeo ñ patit̄. Sed ꝯtra eodem
igne dānati puniūtur poſt reſurrectionē ꝛ demones. ſȝ
dānati poſt reſurrectionē puniētur igne corꝑeo. ḡ ꝛ de=
mones igne corꝑeo puniētur. ℣. Per q̄ peccat q̄s ꝑ
hoc dȝ torq̄ri: vt ḋr Sap. xi. ſed pctōres peccauerūt ni/
mis amando corporalia. ergo ꝑ corporalia debent pu/
niri ꝛ ita aīe ſeꝑate igne corꝑeo punient̄. R⁹ ꝙ circa
punitiones aīe fuit multiplex opīo. Quidā eñ dixerūt
vt origeñ. oīa que ḋ penis corꝑalibꝫ dānatoꝝ dicūt̄ ſm
metaphorā intelligi vt ꝑ eas ſpūalis afflictio deſignet̄.
ſed ſm hoc ñ eēt ibi niſi pena dāni q̄ rñdet auerſioni ñ
pena ſenſualr̄ q̄ rñdet ꝯuerſiōi. nā ſpūalis dolor erit de
carentia btitudinis. ꝛ ideo aliȷ̄ dixerūt ꝙ intelligūtur
non ſm corꝑalē actionē ſed ſm imaginariā viſionem
ſicut accidit in ſomnis. Sed h̄ eē non pt cū viſio ima/
ginaria ſit actus potētie ſenſitiue qui in aīa ſeparata ñ
erit: q̄uis hoc Aug⁹ dicat inq̄rendo magis q̄ȝ ſentiēdo
ꝛ ideo dōm ꝙ igne corꝑeo aīe dānatoꝝ ſeꝑate puniun
tur ꝛ ſpūs demonū. pōt aūt ignis aīas affligere nō vir
tute nature: ſed vt eſt inſtrumentū diuine iuſticie. affligit
aūt non alterādo ſicut agit in corꝑa ſed detinēdo. vni=
ri autē pt aliq̄ mō ſpūs corꝑi vt motor ſed ꝙ corꝑi cui
vnit̄ ſpūs q̄dāmodo liget̄ hoc hȝ ignis diua vtute vt eſt
inſtrm ei⁹ iuſticie. Ad pmū ḡ dōm ꝙ Dam. loquitur
q̄ꝫtū ad primū afflictū aīe. ignis eñ exteri⁹ ligās nō af
fligeret niſi apphēderetur vt nociu⁹. ignis aūt apphen
ſus ñ ē materialis vl' ḋr ñ eē materialis q̄ꝫtū ad moduȝ
agēdi. Ad ſcōm dōm ꝙ Aug⁹ loq̄tur inq̄rēdo. Ad
tertiū dōm ꝙ obo illa ꝓcedit de actiōe naturali que eſt
per modum alterationis.

D q̄rtū ſic ꝓceditur. ꝛ videtur ꝙ corꝑa dāna
toꝝ ab igne ñ patiant̄. Corꝑa eñ dānatoruȝ
erūt paſſibilia. ſed oē hmōi corp⁹ natū eſt ab
igne hmōi ꝯſumi. ſi ḡ corpora dānatoꝝ igne
crucient̄ q̄nqȝ totaliter ꝯſumentur. ℣. Ignis agit in
corꝑa ea ſibi aſſimilādo. hoc aūt nō pt fieri niſi ꝑ exceſ=
ſuȝ caloris ꝛ ſiccitatis qui armoniā corꝑis ſoluēs mor
tem inducit. ergo ſi corꝑa dānatoꝝ igne cruciāt̄ q̄nqȝ ꝑ
hoc mortē incurrēt. ℣. Imineſitas doloris animaȝ
a corꝑore ſeꝑat. ſed ignis inferni ē maxime afflictiu⁹. ſi
ergo eo dānatoꝝ corpora crucient̄ ex hoc mortē incur/
rent ꝛ non erit pena ꝑpetua: qḋ eſt ꝯtra fidē. ergo corpo
ra dānatoꝝ igne non cruciabūtur. Sed ꝯtra eſt qḋ
Aug⁹ dicit in li. de ciui. dei di. xxi. Jehēna illa corꝑeus
ignis erit ꝛ cruciabit corpora damnatoꝝ. ℣. Ma/
ior eſt affinitas corporis ad ignē corporeum q̄ȝ aīe. ſed
aīe puniūtur igne corporeo vt dictū eſt. ergo multoma
gis corpora damnatoꝝ. R⁹. dōm ꝙ corpora damna
toꝝ igne corporeo cruciabūtur poſt reſurrectionē: non
tñ ꝯſument̄ ꝑ ignē. Cui⁹ ratio ē. qꝛ corp⁹ ſenſibile age=
re poteſt dupliciter. Uno modo tranſeūdo naturaȝ ſi/
cut agit ignis in actē. Alio modo inferendo ſuā ſpecieȝ
ſine tranſmutatione nature ſicut color agit in aerē ꝛ i
pupillam qꝛ vō ceſſante motu pmi mobilis nulla poterit
tranſmutatio eſſe nature: ignis nō aget in corpora dā=
natoꝝ tranſmutādo naturā: ſed ſolū ſpēm ſenſibilē ige
rendo. ꝛ ideo affliget quidē ſed non corrūpet Et ꝑ hoc
patet ſolutio ad obiecta.

DI. XLV

Reterea ſciend...

ꝙ oēs aīe ⁊c̄. Hic q̄ruꝝ q̄ttuoꝛ. Pri-
mo de receptaculis aīaꝝ. Scḋo vtrū
ſuffragio eccleſie ꝓſint defūctis. Ter-
tio vtrū ꝓſint exñtibꝰ in īferno. Quar-
to vtrū ſuffragia ſctōꝝ in patria exñtiū ꝓſint viuis.

D p̄mū ſic ꝓcedit. ⁊ videt ꝙ incōueniēt aīabꝰ
receptacula aſſignent̄. Maioꝛ em̄ ē glia vel
dānatio aīaꝝ q̄ȝ coꝛpoꝝ. ſed oīa coꝛpa ſil' pre-
miabunt̄ vel dānabunt̄ ad maioꝛē cumulum
pene vel glie. ḡ etiā ⁊ oēs aīe ⁊ ita añ reſūptionē coꝛpoꝝ
ad receptacula penaꝝ vel p̄mioꝝ ñ ꝑueniūt P. Illō
qḋ indifīter ſe hȝ ad diuerſa loca ñ hȝ determinatū rece-
ptaculū. ſed ſcti q̄ agnū ſequunt̄ q̄cunqȝ ierit ad diuer-
ſa loca ꝑgere pñt: vt de aplis ⁊ martyribꝰ Hiero. dicit.
ꝙ etiā videt̄ de dānatꝭ exēplo demonū ḡ nō debēt aīabꝰ
certa receptacula aſſignari. P. Locus p̄mij ē vnꝰ. ſ.
celū. ḡ pari rōne locus penaꝝ dȝ eſſe vnus tm̄. Sed
ecōtra videt̄ ꝙ ſint plīa receptacula q̄ȝ aſſignent̄. recepta-
cula em̄ diſtinguunt̄ ſm diuerſitates meritoꝝ. ſed hec
ſūt infinite. ḡ nec receptacula aīaꝝ ſub certo nūero cō-
p̄hendi pñt. P. Aīe q̄nq̄ȝ puniunt̄ in locis in qbꝰ pec-
cauerūt vt pȝ ꝑ Grego. in iiij. dialo. ſed ñ ſūt determi-
nata loca in qbꝰ peccauerūt. ḡ nec in q̄ punient̄. R. dōȝ
ꝙ aīabꝰ ſm ꝯgruētiā meritoꝝ aſſignant̄ q̄dā receptacu-
[illegible] neceſſitate nature: qḋ q̄dē receptaculū vel ē lo-
cus p̄mij ⁊ ſic ē ꝑadiſus. vel pene. aut tp̄alis, aut eterne
Si eterne: aut ꝓ pctō cōmiſſo ⁊ ſic ē infernꝰ. vel ꝓ pec-
cato ꝯtracto ⁊ ſic eſt limbꝰ pueroꝝ. Si v̄o tp̄alis aut ꝓ
pctō cōmiſſo ⁊ ſic ē purgatoꝛiū. aut ꝓ pctō ꝯtracto ⁊ ſic
eſt limbꝰ patrum q̄ ꝓ ſolo oꝛiginali detinebantur nō-
dū facta redēptōe hūana. Ad p̄mū ḡ dōm ꝙ aīe ſtatī
poſt moꝛtē ad loca tendūt ſuis meritis debita. ſicut em̄
coꝛpa inclinant̄ pōderibꝰ in ꝓpa loca: ita aīe meritis in
ꝓpꝛia receptacula. nec ē ſile de coꝛpibꝰ ⁊ aīabꝰ. qꝛ eēntia-
lis glīa vel miſeria p̄ncipalr̄ ꝯſiſtit in aīa: ñ aūt ī coꝛpe.
Ad. ij. dōm ꝙ tā aīe ſctōꝝ q̄ȝ dānatoꝝ ñ pñt egredi a
ſuis receptaculis quātū ad debitū ibi eēndi. qḋ manet
vbicūqȝ ſint. pñt tm̄ inde egredi vt actu alibi ſint. ſȝ hec
aīe ſctōꝝ hñt cū volūt aīe dānatoꝝ cū ꝑmittunt̄. Ad
iij. dōm ꝙ ſicut meritū vno mō ꝯtingit. ſȝ ab eo mltipli-
citer deriuat̄: vt phs dicit de v̄tute in. ij. eth. ita ꝯuenit̄
vnus ē locꝰ p̄mij ſed multiplex locꝰ penaꝝ. Ad q̄rtū
dōȝ ꝙ receptacula diſtiguūt̄ ſm gn̄ales diuerſitates me-
ritoꝝ ⁊ demeritoꝝ: ñ aūt ſm q̄ſcunq̄ȝ. Ad. v. dōm ꝙ
aīe ñ puniūt̄ in locis vbi peccauerūt q̄ſi in ꝓꝛio loco pe-
naꝝ ſed ad noſtram inſtructionem.

D. ij. ſic ꝓcedit. ⁊ videt ꝙ ſuffragia viuoꝝ nō
ꝓſint defūctis. qꝛ vt dr̄ in p̄s. tu reddes vni.
ſm o. ſ. ñ ḡ ꝑ opa viuoꝝ defūcti iuuant̄. P.
Iuuari ē q̄dā ꝓficere qḋ tm̄ viatoꝝ ē. ſed de-
fūcti iā ñ ſūt viatores. ḡ ſuffragia eccleſie eis nō ꝓficiūt
P. Si aliq̄ ſuffragia defūctos iuuāt p̄cipue hoc vi-
det̄ ꝙ debeāt magis dignis ꝓdeē. ſȝ hoc ñ ē verꝝ cū q̄nq̄ȝ
ꝓ minꝰ dignis magis fiāt. ḡ defūcti viuoꝝ ſuffragijs ñ
iuuant̄. Sed ꝯtra ē qḋ dr̄. v. Mach. xij. Sctā ⁊ ſalu-
bꝛis ē cogitatio ꝓ defūctis exoꝛare vt a pctis ſoluātur.
P. In ſacris ecclie nihil agit̄ fruſtra. ſed in ſacrificio
ecclie oꝛat̄ ꝓ defūctis ſm ꝯſuetudinē ecclie gn̄al'. ḡ ſuffra-
gia viuoꝝ defūctis ꝓſūt R. dōm ſȝ Aug. ꝙ ſic agricole
opant̄ ad fructuū ꝓductionē: ita ⁊ hoīes opant̄ ad alio-
rū ſalutē. opatio aūt agricole circa plātas nihil valet ni-
ſi p̄ſuppoſita vitali v̄tute plāte ⁊ eiꝰ opatiōe quā iuuat
agricola vel īpedimētā tollēdo vl' aliq̄ ꝯueniētia miſtrā-
do. vñ nec hō circa aliū pt opari ad ſalutē alteriꝰ efficaci-
ter niſi aſſit interioꝛ grā cū actiōe meritoꝛia. opat̄ aūt vel
ſubſidia miſtrādo qbꝰ aliꝗs ꝓficiat vel īpedimēta tollē-
do. ⁊ inde ē ꝙ opa viuoꝝ nō pñt ꝓdeēſſe defūctis vt eos
in altioꝛē ſtatū ꝓmoueāt q̄ȝ ſm merita ꝓꝛia eis debet̄
neqȝ vt ī merito ꝓficiāt ad qḋ ñ potuerūt in hoc mūdo
iuuari: qꝛ ñ ſūt in ſtatu merēdi ſed ad hoc ſolū vt īpedi-
mentū tollat̄. ſ. reatꝰ pene tp̄alis q̄ a dei viſiōe retardāt̄
Ad. j. ḡ dōȝ ꝙ glīa vel dānatio vltia ſolū ſm opa ꝓpa
defūctis reddēt̄ ſed īpedimēta ꝯſeq̄nde ſalutis tollūt̄ ꝑ
opa alioꝝ vt dictū ē: q̄ tm̄ opa ſūt eoꝝ inq̄ȝtū ꝓ eis ſunt
facta ⁊ inq̄ȝtū meruerūt vt eis pꝰ moꝛtē poſſent ꝓdeē
victi vinculo charitatis his a qbꝰ poſt moꝛtē iuuant̄.
Ad. ij. dōm ꝙ moꝛtui ñ ſūt viatores q̄ȝtū ad h̄ ꝙ pñt
in merito ꝓficere. vñ q̄ȝtū ad h̄ ñ iuuant̄. ſūt tm̄ viatores
q̄ȝtū ad h̄ ꝙ a gloꝛia retardant̄ ⁊ q̄ȝtū ad h̄ iuuari pñt.
Ad. iij. dōm ꝙ ſuffragia viuoꝝ ꝓſūt defūctis ſm ꝙ
viuoꝝ opa defūctoꝝ fiūt: qḋ q̄dē ꝯtigit dupliciť. Uno
mō ꝓpter vnionē charitatis. ⁊ ſic ꝓſūt ad gaudiū oībꝰ
in charitate exñtibꝰ ⁊ magis eis q̄ ſūt maioꝛis charita-
tis. Alio modo ꝑ intentionē facientis. ⁊ ſic valēt p̄cipue
ad diminutionē pene ꝑ modū cuiuſdā ſatiſfactōis ⁊ ſic
valēt magis eis ꝓ quibꝰ fiūt etiā ſi ſint minus digni

D. iij. ſic ꝓcedit. ⁊ videt ꝙ ſuffragia eccleſie ꝓ-
ſint dānatis Legit̄ em̄. ij. Machab. xij. ꝙ iu-
das fecit offerri ſacrificiū ꝓ moꝛtuis apud q̄s
iuenerat d̄ donatijs idoloꝝ qḋ erat lege ꝓhi-
bitū ⁊ ſic moꝛtal'r peccauerūt ⁊ dānati erāt. ḡ ſuffragio
ecclie ꝓſūt dānatis. P. Gregoꝰ traiano īpatoꝛi ve-
niā īpetrauit vt Dam. dicit. q̄ tm̄ dānatꝰ erat tpe ido-
latra ⁊ ecclie ꝑſecutoꝛ. ḡ ſuffragia eccleſie ꝓſūt defūctis
P. Maiꝰ ē iuuare q̄ȝ iuuari. ſed exñtes in pctō moꝛ-
tali pñt alios iuuare ſuffragijs: alias deciperent̄ defūcti
q̄ ꝑ ſacerdotes in pctō exñtes fieri ſibi ſuffragia ꝓcurāt.
ḡ multomagis dānati ī pctō moꝛtali decedētes ſuffra-
gijs pñt iuuari. Sȝ ꝯtra. In īferno nulla ē redēptio
vt ecclia cātat. ſed dānati ſūt in inferno. ḡ ecclie ſuffra-
gijs iuuari ñ pñt. P. Augꝰ dicit in lēa ꝙ fruſtra ſuffra-
gia ipendūt̄ his q̄ de coꝛpe exierūt ſine fide ꝑ dilectionē
opātē. talit̄ aūt exierūt oēs dānati. ḡ ſuffragijs eccleſie
ñ iuuant̄. R. dōm in hoc oēs ꝯſentiūt ꝙ dānatis pꝰ
diem iudicij pena per ſuffragia eccleſie nūc facta nō mi-
nuetur nec iterꝝ in fidelibus ante diem iudicij. Sed
de fidelibus damnatis ante diem iudicij ē diuerſa opi-
nio. Quidam em̄ dixerunt ꝙ eis ſuffragia eccleſie va-
lent ad diminutionem pene ⁊ tantū poſſunt multipli-
cari ſuffragia ꝙ pena ſuſpenderet̄ vſqȝ ad diem iudicij.
Sed contra hoc eſt. quia aliquid remaneret inoꝛdi-
natum in vniuerſo cum culpa non oꝛdinetur niſi ꝑ pe-
nā. Et ideo alij dixerūt ꝙ ſuffragia ecclie ꝓ talibus fa-
cta ſemper diminuūt penā: nunquā tamen auferūt to-
tam ſicut linea in infinitum diminuitur: ſed non ꝯſu-
mitur. Sed contra eſt. quia ratio nulla eſt quare ſe-
quentia ſuffragia minoꝛem quantitateȝ pene diminu-
ant q̄ȝ prima. ſi auteȝ o linea finita ſemper equalis q̄n-
titas auferetur opoꝛteret eam per diuiſionē ꝯſumi. Et
ideo dixerunt alij ꝙ ſuffragia iuuant tales nō diminu-
endo penā ſed confoꝛtando patientem ad leuius feren-
dum ſicut ſi ferenti onus abſtergeret̄ vultus a ſudoꝛe
onere non diminuto. Sed contra hoc eſt. quia can-
dem penam aliqui damnatoꝝ leuius ⁊ aliqui grauius
ferunt pro diuerſitate culparum que per ſuffragia non
minuuntur. ⁊ ideo aliqui dicunt ꝙ tantum ad hoc eis
valent ꝙ non triſtantur de ſuffragijs per ſe non factis.
Sȝ ꝯ h̄ ē ꝙ aīe defūctoꝛū ⁊ p̄cipue dānatoꝝ ea q̄ circa
viuos agunt̄ ignāt ſm Aug. in li. de cura pro moꝛtuis

agenda. ꝛ ideo dr̄m eſt qđ damnati nullo modo ſuffra
gijs iuuant̄. ꝛ hoc ideo qꝛ ſunt extra vinculū charitatis
quo membra eccl'ie vniunt̄ vt opa vnius alium iuuare
poſſint. Ad primū ergo dr̄m ꝙ donacia idoloꝝ non
acceptant in coꝝ reuerentiā ſed tanq̄ȝ victores iure bel/
li cum quadā auaricia veniali. vel ſm quoſdam in ipſo
mortis ꝑiculo penituerūt, ſm illud pſal. cum occiderte
eos querebāt euꝫ. Ad ſcđm dr̄m ꝙ de traiano poteſt
dici qđ ſit reuocatꝰ ad vitā ꝛ ſuſcepta grā veniā ꝯſecu/
tus eum ꝛ alij infideles reſuſcitati legant̄. nō eni longi/
tudo tp̄is ꝑiudicat diuīe potentie. vł dr̄m ſm quoſdaꝫ
qđ pena fuit ſuſpenſa vſq; ad diem iudicij nec tñ hoc eſt
ad cōſeq̄ntiā trahendū qꝛ ꝑuilegia paucoꝝ nō faciunt
legē cōem. Ad tertiū dr̄m ꝙ ſuffragia ꝑ malos facta
inq̄ȝtū agunt in ꝓꝓria ꝑſona nō valent. poſſunt tñ vale=
re inq̄ȝtū agunt in ꝑſona aliena vel totius eccl'ie ſicut ē
de clericis vel eius qui impat ſuffragia fieri ſicut cū ſer=
uus peccoꝛ iuſti dñi mandatū exequit̄ elẏmam faciendo
ſacrificia tñ eccleſie iuuant ex ipo ope opato.

Q quartū ſic ꝓcedit̄. et videt̄ ꝙ oꝛonibꝫ ſcōꝝ nō
iuuent̄ Eſaie. lxiij. Abraā neſciuit nos ꝛ iſrł
ignauit nos. vbi dixit glo. Auguſti. Mortui
etiā ſancti neſciūt quid agant viui ꝛ coꝝ filij
ergo ꝓ coꝝ neceſſitatibꝫ non orant. ꝑ. Deꝰ nos ma
gis diligit ꝛ clemētioꝛ eſt q̄ȝ aliquis ſcōꝝ. ſed mediato
res eligunt̄ ꝑ q̄s alterįꝰ dilectio excitet̄ ꝛ ſic ꝓpter eē eos
magꝰ amātes ꝛ magꝰ ꝓpitios: ḡ nō debemꝰ ſcōs interpella
re vt coꝝ oratōibꝫ iuuemur ꝑ. Quicunq; orando ipe
trat aliquid quodāmodo illud meret̄. ſed ſancti nō ſūt
in ſtatu merēdi. ergo nos ſuis orationibꝫ aliquid impe=
trando nō iuuant Sed cōtra eſt qđ habet̄. ij. Mach
xv. de hieremia hic eſt qui multū orat ꝓ ꝓplo et ꝓ vni/
uerſa ſancta ciuitate Hieremias ꝓpha dñi. ꝑ. San=
cti ex charitate dum viuūt ꝓ alijs orant ꝛ merito chā
ritatis exaudiunt̄ ſed coꝛuꝫ charitas in patria ꝑficitur
ergo ibi magis ꝛ efficatius ꝓ nobis orant. Rꝰ. dr̄m
ꝙ cuiuſdā heretici vigilantij nomie erroꝛ fuit. qđ ſancti
poſt hanc vitā nec nr̄as orōnes cognoſcūt nec ꝓ nobis
orant qđ Hieronimꝰ reprobat ī quadā ep̄la ſic dicēs. ſi
ap̄li ꝛ martyres adhuc in corpe ꝯſtituti poſſunt orare ꝓ
alijs qñ ꝓ ſe adhuc debent eſſe ſolliciti q̄ȝto magis poſt
coronas victorias ꝛ triumphos. vñ dr̄m eſt qđ ex hoc
ipo qđ vident verbū ꝛ in ꝟbo omnia que eos decent no
ſtras orōnes ꝛ neceſſitates cognoſcūt et vrgente chari/
tate qua feruent ꝓ nobis orant ꝛ imperrant. Ad pri/
mum ergo dr̄m ꝙ augꝰ loquit̄ quantū ad naturalē co=
gnitōꝫ anime ſepate. ſed nō quantū ad cognitionē glo/
rie vt dictū eſt. ꝛ vt Greg. dixit. xij. li. moꝝ. ſuꝑ illđ iob
xiiij. ſiue nobiles fuerint filij eius ſiue ignobiles. Ad
ſcđm dr̄m ꝙ nō eſt ꝓpter defectū diuīe charitatꝫ qđ ſan/
ctos interpellamꝰ ad orandū ſed diuine ſapiētie hoc oꝛ
do exigit vt alij ꝑ alios iuuent̄ Ad tertiū dr̄m ꝙ licꝫ
ſancti nūc nō merean̄t in patria meruerūt tñ in hac vi=
ta vt coꝝ orationes exaudirent̄.

DI. XLVI

Ed queritur hic de

valde malis ꝛc. Hic querunt̄ quatuoꝛ
Primo vtrū in deo ſit iuſticia. Se
cundo vtruꝫ in eo ſit miſcđia. Tertio
vtrū oīa opa dei ſint cū mīa ꝛ iuſticia. Quarto vtruꝫ
dīna iuſticia ex mīo patiat̄ penas dānatoꝝ eē ꝑpetuas.

Q primū ſic ꝓcedit̄. ꝛ videt̄ ꝙ iuſticia deo nō
ſit attribuēda iuſticie eñ actꝰ eſt reddere de/
bitū ſꝫ deꝰ nulli aliqđ debꝫ ḡ iuſticia nō com
petit deo ꝑ. Juſticia in quadā equalitate
cōſiſtit. vñ dñi ad ſeruū non eſt iuſticia ſm pħm. in. v.
ethi. ſed nihil eſt deo equale cum ipe ſit dñs omniū er
go .... deo nō debet attribui. ꝑ. Juſticia eſt vna
de quattuoꝛ virtutibꝫ cardinalibꝫ ꝯtra tempantiā diui
ſa ſed tpantia deo nō attribuit̄. ergo nec iuſticia ei debꝫ
attribui. Sed cōtra ad ꝑfectū iudiciū requirit̄ iuſti=
cia in iudicante ſed deus iudex eſt omniū. ergo oportet
ponere in eo eſſe iuſticiā. ꝑ. Omē qđ eſt optimū deo
eſt attribuendū ſm Anſꝫ. ſed iuſticia eſt optima ꝟtutuꝫ
vt tullius ꝓbat in li. de offi. ergo iuſticia deo debet at/
tribui. Rꝰ dicenduꝫ ꝙ hoc intereſt inter iuſticiā ꝛ bo
nitatē qđ bonitas effectū abſolute reſpicit. Juſticia ve
ro cum ordine ad aliquid ꝓſuppoſitū cui actus ſm q̄ȝ/
dam decentiā adequat̄. hoc aūt ſemꝑ in diuino effectu
inuenit̄ qꝛ ſecūdi effecti eius ꝯgruūt primis ꝛ primi cō
gruunt dignitati faciētis. vñ ſicut dicit̄ deus bonus in
quantū ſuā bonitatē cōicat ita dicit̄ iuſtus inquātū in
ſuis effectibꝫ ordinē ſeruat ꝛ vnius ad alterū ꝛ oīm ad
ſeipm. Ad primū ergo dr̄m ꝙ deus lꝫ nō ſit debitoꝛ
alteri eſt tñ q̄dāmō debitoꝛ ſibi ipi. vt ſcꝫ faciat qđ eum
decet ꝛ ex hoc quodāmodo alijs debitoꝛ dicit̄ ꝯſeq̄nter
ex hoc eñ qđ ſibi ipi eſt debitoꝛ vt ſuā diſpoſitōnē ꝑuet
efficit̄ quodāmodo nobis debitoꝛ ex ꝓmiſſo ꝛ ex merito
quibꝫ niſi ꝯgruentia redderet ſuā diſpoſitionē minime
ſeruaret ꝛ ꝓ tāto dei iuſticia veritas dr̄ inquātū implet
qđ ordinauit. Ad ſcđm dr̄m ꝙ ad iuſticiaꝫ requirit̄
equalitas nō quātitatis ſemꝑ ſꝫ ꝓportōis ꝛ lꝫ inter do
minū ꝛ ſeruū nō poſſit eſſe iuſticia ſm ꝑfectū ....
tñ aliqs modꝰ iuſticie quē pħs noiat dominatū iuſtū.
Ad tertiuꝫ dr̄m ꝙ tpantia eſt circa paſſiones quibꝫ
deꝰ caret. iuſticia ꝟo circa actōes qbꝫ ñ caret vñ nō ē ſilr.

Q ſcđm ſic ꝓcedit̄ ꝛ videt̄ ꝙ in deo nō ſit miſe
ricordia. miſcđia eñ eſt quedā paſſio que in
deū nō cadit. ḡ i deo nō eſt aliq̄ miſericordia
ꝑ. Sūme beato nihil pōt miſerie admiſce
ri. ſed deus eſt ſūme beatꝰ cum ergo miſericors ſit quo
dāmodo pticeps aliene miſerie. videt̄ ꝙ nullo mō deo
miſcđia ꝯueniat. ꝑ. Miſericordis eſt miſeriā alio=
rum ꝓ poſſe repellere. hoc aūt deus nō facit. inducit eñ
aliquos in miſeriaꝫ pene ꝛ permittit aliquos incidere
in miſeriam culpe. ergo deo miſericodia nō competit.
Sed cōtra eſt qđ in collecta dixit̄ deus cui ꝓpriū eſt
miſereri ſemꝑ ꝛ parcere ꝑ. In pſal. dicit̄ miſeratoꝛ ꝛ mi/
ſericors dñs. Rꝰ. dr̄m ꝙ ſicut iuſticia ſupra bonita
tem addit ordinē quendā ita et miſcđia ſed differenter
nam iuſticia addit ordinē cuiuſdā equalitatis ꝛ ꝯgruē
tie miſcđia vero addit ordinē ꝯtrarietatis vel diminu=
tionis ꝛ qꝛ deus congruenter ordinat̄ circa bona ꝛ ma
la. nō aūt diminuit nec repellit niſi mala inde eſt qđ iu
ſticia impat ordinē ꝛ ad bona ꝛ ad mala. deꝰ eñ iuſte ꝑ
miat bona ꝛ punit mala. ſꝫ mīa hꝫ ordinē tñ ad malo q̄
deus vel totalr̄ tollit vel diminuit. Ad. j. ḡ dr̄m ꝙ
ſicut ira nō dr̄ i deo ſm paſſionē ſꝫ ſm ſilitudinē effectꝰ
inq̄ȝtū. ſ. deꝰ punit ita mīa in deo nō ponit̄ ſm paſſionē
ſꝫ ſm ſilem effectū. qꝛ. ſ. deꝰ ad modū miſcđis opat̄ repel
lendo miſeriā alienā Ad. ij. dr̄m ꝙ miſericors nō dr̄
eſſe pticeps aliene miſerie ſm rem ſed ſm eſtimatiōꝫ. qꝛ
ſcꝫ eſtimat alienā miſeriā repellēdā ac ſi eſſet ſua Ad
tertiū drꝫ ꝙ miſericors nō repellit alienā miſeriā q̄ȝtū
cunq; pōt ſm potenciā abſolutā ſꝫ q̄ȝtū rō recta ꝑmittit
et ſic etiā deus facit ſm ꝙ exigit ordo ſue ſapie.

Q tertiū ſic ꝓcedit̄ ꝛ videt̄ ꝙ nō in omni ope
dñi ſit miſcđia ꝛ ꝟitas. opus eñ creatiōis eſt
opus dei i quo tñ nec miſcđia nec iuſticia ap/
paret cum iuſticia ꝓſupponat debitū miſcđia
miſeriā. creatio ꝟo nihil. ergo non eſt verū ꝙ in omni

ope dei ſic miſericordia et veritas. ꝑ. Apoc. xviij. dicitur quantum glorificauit ſe et in delitijs fuit tantum date ei tormentum et luctum ergo quantitas pene equatur quantitati culpe et ſic non eſt ibi aliqua miſericordia. ꝑ. Iuſtificatio impij quoddam dei opus eſt ſed ibi nulla videtur ſeruari iuſticia ſed ſola miſericordia Thi. iij. non ex operibus iuſticie que fecimus nos ſed ſe. ſu. mi. ſal. nos fe. ergo non ſemper in opere dei coniungitur iuſticia miſericordie. Sed contra eſt quod in pſal dicitur vniuerſe vie. do. miſericordia et veritas. ꝑ. Opus proportionatur agenti cum ex forma agentis ſpeciem trahat ſed in deo ſemper iuſticia miſericordie coniungitur ergo in opere eius ſemper vtrumque inuenitur. Reſpondeo dicendum quod de operibus dei dupliciter loqui poſſumus. vno modo ſecundum proprietatem. alio modo ſecundum appropriationem proprie loquendo de opus dei iuſticiam et miſericordiam habet. iuſticiam quidem inquantum eſt eius ordine decenti. miſericordiam vero inquantum per eam malum euacuatur vel in toto vel in parte. et vltra dignitatem patientis ſed ſecundum appropriationem aliquod opus appropriatur iuſticie et aliquod miſericordie. miſericordie quidem in quo miſericordia ſuum effectum principaliter ſortitur ſicut patet in opere iuſtificationis quo repellitur culpa et glorificationis quo totaliter excluditur miſericordia iuſticie vero in quo miſericordia non totaliter effectum ſuum conſequitur ſicut in opere punitionis in quo non totaliter malum excluditur ſed infertur pena pro merito culpe quamuis minor quam exigeret culpa. Ad primum ergo dicendum quod in opere creationis etiam aliquo modo iuſticia et miſericordia ſaluatur. licet enim creatio non preſupponat aliquam creaturam cui ſit aliquid debitum preſupponit tamen creantem cuius voluntati debetur vt creationis opus impleatur. quamuis etiam non ſupponat miſeriam que in creatione tollatur vel minuatur preſupponit tamen non eſſe creature quod per creationem aufertur quod eſt defectus omnium miſeriam excedens. Ad ſecundum dicendum quod etiam in punitione damnatorum ſaluatur iuſticia in hoc quod pena pro peccatis infertur et miſericordia in hoc quod citra condignum puniuntur. auctoritas autem illa demonſtrat equalitatem quantitatis pene ad culpam vt. ſ. tantum puniatur peccator quantum eſt dignus ſed proportionis quia. ſ. maiori peccato maior pena infertur omnibus tamen citra condignum. Ad tertium dicendum quod etiam in opere iuſtificationis eſt etiam miſericordia inquantum gratis peccata condonantur et iuſticia inquantum ibi aliqua pena exiſtit ſaltem contritionis et inquantum ſeruatur decentia diuine bonitatis. vnde dicit Anſ. cum prius peccatoribus iuſtum eſt decet enim et cetera.

Ad quartum ſic proceditur. et videtur quod peccatoribus non inferatur pena eterna. non enim eſt iuſtum vt pena culpam excedat ſed culpa fuit temporalis ergo pena non erit eterna. ꝑ. Iuſti et miſericordis iudicis eſt vt penam non inferat niſi propter emendationem. non enim delectatur in penis ſed pena eterna non poteſt eſſe ad emendationem ergo cum deus ſit huiuſmodi iudex. videtur quod penam eternam peccatoribus non inferat. ꝑ. Math. v. dicitur beati miſericordes quoniam ipſi miſericordiam conſequentur ſed multi miſericordie operibus intenti pro peccatis alijs damnabuntur. ergo ipſi ſaltem miſericordiam conſequantur et eorum pena non erit eterna. Sed contra eſt quod dicitur Eſa. vlti. Ignis eorum non extinguetur et vermis non morietur. et loquitur de penis damnatorum. ergo pena damnatorum erit perpetua. ꝑ. Sicut gloria debetur merito ita pena culpe ſed ſancti pro meritis gloriam eternam conſequentur ergo etiam iniuſti pro peccatis penam eternam. Reſpondeo dicendum quod circa hoc fuit multipliciter erratum Origenes enim poſuit omnium penam etiam demonum quandoque per miſericordiam dei terminandam. Quidam vero non demonum. ſed omnium hominum pro quibus ſancti orabunt ſecundum eos. Alij vero nec omnium hominum ſed fidelium tantum qui ſacris fidei imbuti in catholica fide vſque ad finem perſeuerauerunt. Alij vero non omnium fidelium ſed eorum tantum qui circa miſericordie opera occupantur. que omnes opiniones erronee ſunt. Primo quia repugnant auctoritati ſcripture que ſupplicium demonum et hominum damnatorum dicit eſſe eternum et fornicarios. auaros et alios huiuſmodi imperpetuum excludi a regno quod eſt maxima penarum. Secundo quia pari ratione beatitudo ſanctorum quandoque finiretur et ſi vera beatitudo non eſſet. vnde dicendum eſt omnes damnatos eterna pena puniendos. Ad primum ergo dicendum quod nulla iuſticia exigit quod pena equetur culpe duratione cum pro momentaneo peccato aliquis humano iudicio diu flagellatur. quandoque vero imperpetuum a ciuitate excluditur vel exilio vel morte damnatur per hoc quod contra bonum ciuitatis peccauit. eſſetque pena iſta ſimpliciter eterna ſi iudex et reus eſſent eterni ſimiliter quando aliquis peccat contra caritatem que eſt vnio ciuitatis dei imperpetuum ab ea excluditur. morte eterna damnatus. et hec eſt ratio Aug. xxj. de ci. dei. Eſt et alia ratio quam Aug. ibidem ponit quia peccauit contempnendo vitam eternam. vnde factus eſt dignus pena eterna. tertia eſt quam ponit Greg. quia peccauit in ſuo eterno et ſi non actu tamen voluntate. voluiſſet enim ſemper viuere vt ſemper peccaret. quarta ratio eſt quia culpa fuit infinita quodammodo inquantum fuit contra deum qui eſt infinitus. quinta ratio eſt quia culpa manet in eternum quam oportet ordinari per penam. Ad ſecundum dicendum quod pene damnatorum ad aliquid erunt vtiles. ſcilicet ad complementum diuine iuſticie et ad gaudium electorum qui diuine iuſticie congaudebunt. Ad tertium dicendum quod illi qui ſibi non miſerentur non recte miſericordes ſunt quantumcumque alijs miſereantur conſequuntur tamen miſericordiam non liberantem ſed aliquid relaxantem aut etiam in hoc mundo dum miſericorditer ad penitentiam adducuntur.

DI. XLVII

Olet etiam queri qualiter dabitur et cetera.

Hic queruntur quatuor. Primo vtrum generale iudicium ſit futurum. Secundo vtrum cum chriſto aliqui ſint iudicaturi. Tertio vtrum omnes ſint in illo iudicio iudicandi. Quarto de igne qui faciem iudicis precedet.

Ad primum ſic proceditur et videtur quod generale iudicium non ſit futurum. executio ſententie non precedit iudicium. ſed homines nunc a deo premiantur gloria eterna et puniuntur pena eterna ad que diuinum iudicium ordinatur. ergo non erit finaliter iudicium generale. ꝑ. In iudicio generali oportet de omnibus meritis et demeritis reddi rationem ſed hoc non poteſt fieri niſi prolixiſſimo tempore vt videtur. ergo requireretur ad iudicium tempus longiſſimum ſi generale ſit futurum. ꝑ. In iudicio humano tempus iudicij prenunciatur ſed iudicium humanum exemplatur a diuino ergo ſi iudicium generale ſit futurum videtur quod tempus eius non eſſet nobis occultum quod patet eſſe falſum. non ergo generale iudicium eſt futurum. Sed contra eſt quod dicitur Math. xxv. cum venerit filius hominis in maieſtate ſua et omnes angeli eius cum eo. ſtatuet omnes oues a dextris. et hedos a ſiniſtris vbi et meritorum diſceptatio ſubditur et premiorum et penarum determinatio que ad iudicium pertinent. ergo generale iudicium eſt futurum. ꝑ. Diſcretio bonorum a malis ſine iudicio fieri non debet ſed in futuro iudicio fiet generalis ſeparatio bonorum a malis. ergo erit iudicium generale. Reſpondeo dicendum quod iudicium ad duo ordinatur. ſ. ad recompenſationem meritorum et ad iuſticie iudicis manifeſtationem et propter hec duo generale iudicium eſt futurum. Primo quidem quia et ſi ſingulis ſigillatim reddantur pene et premia animarum oportet tamen quod ſicut ſimul omnes reſurgent in corporeitate omnes ſimul in corpore puniantur vel premientur quod per generale iudicium fieri oportet. Secundo quia pene vel premia ſingulis ſigillatim illata non ſunt omnibus nota nec etiam penarum et premiorum cauſe. vnde oportebit omnia merita et demerita in omnium adduci noticiam vt vniuerſalis iudicis iuſticia omnibus pateat euidenter. Ad primum ergo dicendum quod illius iudicij ſententia erit de punitione vel premiatione hominum in ani-

ma ꝛ corpe ꝛ de impletiõe ſocietatis tam bonoꝝ q̄ȝ ma lorum que ꝯſtat q̇ generale iudiciū non p̄cedit. Ad ſcōm dicendum ꝙ Aug⁹ relinquit ſub dubio vtrum iudiciū illud ꝑagat̃ vocali diſcuſſiõe meritoꝝ ꝛ ſnīa de penis ꝛ p̄miјs aut mentali ꝓbabili⁹ tñ eſtimari pōt q̇ tm̄ mentali q̇ ſi eſt breuiſſimo tp̄e vel etiā in momento iudiciū illud complebit̃ dum oīs cognoſcēt ſua ꝛ aliena merita quid ꝓ eis ſm̄ dei iuſticiā debeat̃ vt s̄ dictuȝ eſt. Si v̄o vocalr̃ ageret̃ requireret̃ tp̄s ꝓlixū. Ad .iij. dō ꝙ tp̄s iudicij debet eſſe incognitū vt ad ip̄m diligētius ꝑpemur ꝛ etiā q꞉ ſolū diuie ꝑtati ſubiacet finis mūdi in quo erit generale iudiciū ꝛ iō ip̄e ſolus illius tp̄is noticiam habet.

D ſcōm ſic ꝓcedit̃ ꝛ videt̃ ꝙ hoīes cū xp̄o non iudicabūt nō eīm ſunt minoris dignitatꝫ angeli q̄ȝ hoīes ſed de angelis nō dicit̃ q̇ ꝯdebeant iudicare. ḡ nec de hoībꝫ hoc dꝫ dici. P̄ Si hoīes aliqui iudicabūt hoc p̄cipue ꝑtinere videt̃ ad eligentes voluntariā pauꝑtatem. q꞉ ſcriptum eſt Job. xxxvj. iudiciū pauꝑibꝫ tribuet ſꝫ pauꝑes nō iudicabūt magis eīm h̄ ꝯueniret rōe martyrij vl' v̄ginitatis q̄ ſunt pauꝑtate digniora. ḡ nulli homines iudicabūt cum xp̄o P̄. In futuro oīs ceſſabit p̄latio vt dꝛ in glo. Ro. xv. ſꝫ iudiciū ad aliquā p̄latōꝫ ſpectat ꝛ ſilr̃ executio iudicij. ḡ nec hoīes iudicabūt cū xp̄o nec demões exequentur iudicis ſnīam in dānatos. Sed ꝯ eſt q̇ dꝛ eſa. iij. dn̄s ad iudiciū veniet cū ſenioꝛibꝫ ꝑpli ſui ꝑ quos ꝑfecti intelligunt̃ ḡ ꝑfecti cū xp̄o iudicabūt. P̄. math. xix. dicit dn̄s apl̄is. ſedebitꝫ ſuꝑ ſedes .xij. iudicātes .xij tribꝫ iſrl'. R̄° dōm ꝙ iudicare eſt multiplr̃. vno mō auctoꝛitate ꝛ ſic tota trinitas iudicabit. ſpecialr̃ v̄o filius ſe oībꝫ viſibilē p̄ſentando in humana natura. alio mō comꝑatiōe ꝛ ſic iudicabūt nō ſolū boni ſed etiā mali ex quoꝝ comꝑatōe alij dānabiles oſtendent̃ tertio mō approbatōne. ꝛ ſic oīs ſancti iudicabūt ſnīaꝫ iudicis approbādo. q̄rto mō quadā ꝑuilegiata auctoꝛitate ꝛ ſic iudicabūt ꝑfecti xp̄i ꝯuerſationē ſp̄alit̃ imitātes. q̄ quidē auctoꝛitas in duobꝫ ꝯſiſtit. Primo in honoꝛabili ꝯſeſſione q꞉ honoꝛabiliorē locū ceteris obtinebūt xp̄o magis ꝓpinqui Scđo i quadā ſnīe ꝓmulgatōe nō quaſi ex ſua auctoꝛitate ſed xp̄i q̇ fiet dum cognitōe diuine iuſticie repleti alios cognoſcere faciēt q̄d de eis merito ſuoꝝ opeꝝ debeat̃ que duo notant̃ cū dꝛ ſedebitis ſuꝑ ſedes iudicātes. Ad .j. ḡ dōm ꝙ xp̄o iudiciū dabit̃ q꞉ filius hoīs ē vt ptꝫ Jo. v. In forma eīm hoīs appebit. ꝛ ideo opoꝛtet aſſeſſoꝛes iudicis nō angelos ſꝫ hoīes ē qui coꝛꝑaliter poſſint ab hoībꝫ videri. angeli tñ cū xp̄o venient. vt habet̃. Mathei. xxv. quaſi teſtes de actibꝫ hominū quos cuſtodierūt Ad .ij. dōꝫ ꝙ pauꝑtas maxime diſponit hoīem ad hoc ꝙ xp̄o adhereat ꝛ eius iuſticiā cōtemplet̃ mundo totalr̃ ſp̄recto. vñ ꝛ eis ſp̄alr̃ iudiciaria ptās debetur cū opoꝛteat iudices diuinā iuſticiā retinere i coꝛde ut eam alijs ꝓmulgēt ſp̄āliter tñ illis pauꝑibꝫ cōpetit qui ſalutē celeſtē hoībꝫ nūciauerīt ꝑ angelos ſignificati qui cū xp̄o venīt legunt̃ Math. xxvj. vt Aug. dicit in li. de pnīa. tñ q̇ de pauꝑibꝫ dꝛ ꝛ de ꝑfectis alijs p̄t intelligi eo q̇ pauꝑtas eſt prima ꝑfectōis ꝑs. Ad .iij dōm ꝙ p̄latio in futuro euacuabit̃ poſt iudiciū nō aūt in iudicio nec intelligit̃ euacuari niſi q̄ꝫtū ad hunc actū q̄ eſt adducere in finē vel abducere oībꝫ iam in ſuo t̄mino cōſtitutis vñ nihil ꝓhibet hoīes ꝑ demones poſt iudiciuꝫ puniri in lr̃a tamen circa hoc duplex opinio ponit̃

D tertiū ſic ꝓcedit̃ur. ꝛ videt̃ ꝙ in illo iudicio oēs debeāt iudicari ad h̄ eīm aliq̄ iudicio aſtāt vt iudicent̃ ſed oīs aſtabim⁹ ante tribunal xp̄i. vt habet̃ Ro. xiiij. ḡ oēs in illo iudicio iudicabunt̃ P̄. Illud iudiciū magis ad hoīes q̄ȝ ad angelos ꝑtinet. ſed in illo iudicio etiā angeli iudicabūt̃. vt ptꝫ ꝑmo Coꝛ. vj. neſcitꝫ q̄m angelos iudicabim⁹. ḡ multo magis oīs hoīes P̄. Si aliqui hoīes a iudicio excludunt̃ hoc videt̃ p̄cipue de oībꝫ bonis. q꞉ dꝛ Joh. iij. q̄ credit in euꝫ nō iudicat̃. aliqui tñ boni iudicabunt̃. quibus dicet̃ eſuriui ꝛ dediſtis mihi mādūcare. ḡ oīs homines iudicabunt̃ Sed cōtra. nō eſt eiuſdē iudicari et iudicare ſed aliqui in illo iudicio iudicabūt cum xp̄o ergo nō oīs iudicabunt̃ P̄. In pſal. dꝛ. nō reſurgēt impij in iudicio. glo. vt iudicent̃. R̄. dōm ꝙ duo ſūt de rōe iudicij. ſ. diſtributio p̄mioꝝ ꝛ penarū ꝛ q̄ꝫtuꝫ ad hoc oīs iudicabunt̃ q꞉ vnicuiq꞉ reddet̃ ſm̄ oꝑa ſua. requirit̃ itēꝝ diſcuſſio meritoꝝ ꝛ q̄ꝫtū ad hoc aliqui nō iudicabūtur triplici rōne Primo q꞉ oꝑa nō habent ꝓpria de quibꝫ erit iudiciū. ſicut patet de pueris decedentibꝫ ante ꝑfectū vſum. li. ar. qui tñ iudicio compebūt vt recipiant penā ꝓ pctō oꝛiginali vl' p̄miū ꝓ ſacro xp̄i. Scđo q꞉ coꝛꝑ boniꝯ meritis nulla mala notabil' q̄ȝtitatis adiūguntur. ſicut illis q̄ edificāt aurū argentū ꝛ lapides p̄cioſos terrenis ꝯtemptis ſolis celeſtibꝫ inhyantes. ſicut a rege terreno p̄miant̃ abſq꞉ aliqua diſcuſſione filij ꝛ amici chariſſimi. Tertio q꞉ nō habent p̄miſſionē alicui⁹ boni ſicut infideles q̄ carent fidei fundamēto quō hoſtes a rege terreno abſq꞉ audiētia puniunt̃. Ad primū ḡ dōꝫ ꝙ ad hoc aſtabūt vt referat vnuſq̄ſq꞉ ꝓpria que in coꝛꝑe geſſit vt dꝛ .ij. ad Coꝛ. v Ad ſcđm dōm ꝙ angeli neq꞉ boni neq꞉ mali iudicabūtur iudicio diſcuſſio. ... ꝑ augmentū p̄mij accidētal' vel pene Ad tertiū dōm ꝙ loquit̃ auctoꝛitas illa de iudicio ꝯdemnatōis

D quartū ſic ꝓcedit̃. ꝛ videt̃ ꝙ ignis nō p̄cedat faciē iudicis ad purgationē mūdi. purgatio eīm fit ad auferendā imundiciā ſed creature dei ſunt mūde. ḡ ꝑ ignē nō purgabunt̃ P̄ Purgatio ad innouationē oꝛdinat̃. ſed oēs ꝑtes mūdi innouabūtur vt infra dicet̃. ḡ pari rōe vl' oīs purgabūtur vel nulle ſed nō oīs purgabunt̃ q꞉ nec ſeip̄m ignis purgabit neq꞉ ſuꝑioꝛes celos cū n̄ aſcēdet niſi q̄ꝫtū aq̄ diluuij aſcēderūt nec etiā oīa elemēta q꞉ duo ex ipſis totaliter aſſument̃. vt Beda dicit. ḡ pari rōe nulla ꝑs mūdi purgabit̃. P̄. Poſt reſurrectionē coꝛꝑa hoīm erūt incoꝛruptibilia ꝛ ſic nō poterūt ꝑ incinerationē purgari ſed ignis ille reſurrectionē ſequet̃ q꞉ inuoluet reꝓboꝛ trahet in iehēnā vt dicit quedā glo. Dañ. vij. Aug⁹ dicit. xx. de ci. dei. ꝙ ꝯflagratio mundi reſurrectōꝫ ſequet̃ ergo ignis ille coꝛꝑa hoīm nō purgabit que marie purgatione indigēt ꝓpter infectionē culpe. ḡ pari rōne nec alias ꝑtes mundi. Sed ꝯtra eſt. q̇ dꝛ .j. ad Coꝛ. vij. p̄terijt figura huius mūdi. glo. pulchꝛitudo hui⁹ mūdi mundanoꝝ igniū ꝯflagratōe ꝑibit. P̄. ij. pe. iij. dꝛ celi q̄ nūc ſūt ꝛ t̄ra repoſiti ſūt igni reſuati R̄° dō ꝙ cū oīa coꝛꝑalia ſint ꝓpter hoīem facta. opoꝛtet vt de eis diſponatur ſm̄ ꝙ ꝯgruit ſtatui hominū. hoīes aūt anteq̄ȝ ad gloriā ꝑueniāt opoꝛtet purgari ab omni infectōe culpe et defectu nature que cū gloꝛia eſſe nō poſſunt. in coꝛꝑalibꝫ aūt elemētis ꝛ ſi nō ſit infectio culpe relinquit̃ tñ in eis quedam indecentia ad gl'iam ex pctis in eis cōmiſſis quā opꝫtet purgari. ſicut videm⁹ loca coꝛꝑalia purgari anteq̄ȝ in eis ſacra celebrent̃ eſt etiā in coꝛꝑalibꝫ elemētꝫ aliq̄s defect⁹ nature ꝛ impuritas marīe circa mediū locū ex mutua actōe elemētoꝝ ꝛ ab hijs duobꝫ opꝫtebit elementa purgari ꝑ ignē q̄ eſt maxie actiu⁹ ꝛ extranei p̄mixtōeꝫ nō patiēs. ꝑmo v̄o purgat⁹ fuit ꝑ aquā ꝯ viciū cōcupie. ſꝫ ignis cōpetit ꝯ toꝛpoꝛē charitatis q̄ erit i fine.

Ad primū ḡ dōꝫ ꝙ creature dei dicunt̃ nō eſſe inmū

de qꝛ nõ habẽt aliꝗ̃ mixtũ male nature ꝑmixtoꝝ eſt tñ i eis aliqua impuritas vt dictũ eſt. Ad.ij.dõm q̃ nõ ... tet purgari niſi illas ꝑtes mũdi in quibꝫ hoĩes peccaue runt ⁊ hoc eſt circa mediũ locũ in quo etiã mixtiões ele mentoꝝ fiunt. vñ ſupiores celi nõ purgabunt nec ſpera ignis ſed ſolũ ignis q̄ eſt hic. nõ etiã ꝑadyſus terreſtris qꝛ ⁊ ſi pctm̄ in eo fuit cõmiſſũ. nõ tñ in eo fuit habitatõ pctõris ſed ſtatim hoĩe poſt pctm̄ excluſo nec etiã infer nus illuc em̄ om̄s elementoꝝ ĩpuritates cõgregabunt neqꝫ aliqua elem̄ta q̄ ſm ſbaꝫ auferent. nec ſm formas ſubſtantiales nec ſm qualitates naturales vt quidã di cunt. qꝛ ſic mũdus remaneret imꝑfectus ſed ſolũ q̄ꝫtuꝫ ad mutuas actiões ⁊ varios motos. vñ p̄cipue duo di cunt cõſumi.ſ. ignis ⁊ aqua in quibꝫ dñant qualitates actiue vel aer ⁊ aqua ꝓpter multiplices eorum motus.

Ad.iij.dõm q̄ ignis ille quãtũ ad ſui p̄ncipiũ erit añ reſurrectionẽ ⁊ incinerabit corpa btõꝝ ⁊ maloꝝ ſimul ⁊ purgabit faciẽ mũdi. ſed bonoꝝ abſqꝫ dolore maloꝝ cũ dolore ſm pcti q̄ꝫtitatẽ diuina iuſticiã fauẽte ſꝫ q̄ꝫtũ ad ſui finẽ ſequet reſurrectõẽꝫ ⁊ inuoluet reprobos ⁊ in in fernũ detrudet quicq̄d eſt in igne impurũ ⁊ in alijs ele mẽtis ⁊ ꝯgregabit vt Baſi. dicit. cauſabit aũt ille ignis ex conflagratione omniũ igniũ mundanoꝝ. vt Aug⁹. di.i. ex ꝯcurſu oĩm cauſarũ iferioꝝ ⁊ ſupioꝝ ex q̄bꝫ põt ignis circa locũ mediũ generari.

DI. XLVIII

Olet etiam queri in

qua forma ꝛ̃ẽ. Hic eſt duplex queſtio Prima de forma iudicis Secũda de innouatõe mundi. Circa primũ que runt duo. Primo vtrũ xp̃s in forma hoĩs ſit iudica turus. Scdo vtrũ hoĩes ſint eius deitatẽ viſuri.

D primũ ſic ꝓcedit ⁊ videt q̄ xp̃s nõ iudica bit in forma hoĩs. qꝛ ad iudiciũ auctoritas re quirit ſed auctoritas penes deitatẽ reſidet. ḡ xp̃s nõ ſm formã hoĩs ſed ſm formã dei iu dicabit. P. Forma iudicis ab oĩbꝫ iudicãdis dꝫ videri qꝛ tm̄ locũ occupabũt q̄ nõ poterit ita paruũ corpus videri. ḡ xp̃s nõ iudicabit ſm formã humanã P. Si in forma humana xp̃s iudicabit p̄cipue videret qd̄ hoc eſſet ſm formã corꝑis glorioſi ſꝫ ſm hãc nõ iudicabit. qꝛ eam nõ poterũt oẽs videre. corp⁹ em̄ glorioſũ o nõ glo rioſo videri nõ p̄t. ḡ ſm formã humanã xp̃s nõ iudica bit. Sed cõtra eſt qd̄ dicit Jo.v. p̄tatem dedit ei iu diciũ facere qꝛ filius hoĩs eſt. P. Chriſti exaltacio eſt p̄miũ eius humiliatõis. vt p̄ꝫ Phil.ij. ſed xp̃s humili atus eſt ſm naturã humanã vſqꝫ ad hoc q̄ iniuſte a py lato iudicaret. ḡ ſm humanã naturaꝫ exaltabit vſqꝫ ad iudiciariã p̄tatem R⁹ dõm q̄ ſicut p̄dictũ eſt illud iu diciũ generale ad hoc erit vt oẽs ſil' corpa reſumẽtes vl' ꝯſequant gloriã corpoꝝ vl' penã. ip̄a aũt reſumptio cor poꝝ cauſat ex myſterijs pacis in hũanitate xp̄i vt ſ̃ di ctũ ẽ. vñ recte illd̄ generale iudiciũ ſm humanã naturã attribuit xp̄o. ⁊ iterꝫ qꝛ ꝑ xp̄m hoĩem documẽta ſalutis et gr̃e auxilia recepim⁹ ꝯueniens eſt vt ꝑ eũ in gloriã ꝑ ducamur iudicãtẽ ſm humanã naturã ip̄a etiã hũana natura ob omnibꝫ cõiter poterit videri reqrit eñ m^m iu diciũ vt ſit etiã iudex manifeſt⁹. ⁊ iõ ꝯñr xp̄o ſm huma nã naturã iudiciũ attribuit. Ad.j.ḡ dõ q̄ xp̄o ſm di uinam naturã ꝯuenit auctoritas dñij naturalis ⁊ eter na iure creatõis ſed ſm humanã naturã ꝯuẽit ei ex ꝑte iure redemptõis. Ad.ij. dõm q̄ corp⁹ xp̄i erit maxia claritate ꝑfulgidũ. ⁊ iõ nihil ꝓhibet ip̄m a longinquo videri. Ad.iij.dõm q̄ ſicut ſupra dictũ eſt corp⁹ glori oſum habet in ſua p̄tãte vt videat vel nõ videat ab ocu lo nõ glorioſo ⁊ ſic nihil ꝓhibꝫ quin in forma glorioſa xp̃s iudicet ⁊ eam videant etiã reprobi.

D.ij.ſic ꝓcedit ⁊ videt q̄ diuinitatẽ xp̄i om̄s ſint viſuri in iudicio. inuid⁹ em̄ tanto magis affligit q̄ꝫto maiorẽ gl'iaꝫ videt eius quẽ odit ſꝫ ip̄ij ꝯcedit vidẽre gl'iaꝫ xp̄i ĩ iudicio ad coꝝ afflictionẽ vt p̄ꝫ Iſa.xxvj. videãt ⁊ ꝯfundant zelãtes ꝑpli ⁊ h ignis hoſtes tuos deuoret. cũ ḡ maxia gl'ia xp̄i ſit eius diuinitas. videt etiaꝫ q̄ ip̄ij diuinitatẽ ei⁹ ſint viſuri P. Sicut ꝯñs eſt delectabile vel qd̄ eſt ꝯtrariũ ⁊ repugnãs eſt cã doloris ſꝫ imp̄ij egerũt ꝯ̃ xp̄i diuitatẽ cã odio hñtes ſm illd̄ pſ. ſupbia coꝝ q̄ te oderũt aſcẽdit ſp̄ ḡ ad cumulũ doloris coꝝ fieri debet vt videant xp̄i diuinitatẽ. P. Bti in p̄ria gaudẽt de viſione diuini tatis ⁊ hũanitatis xp̄i. ſꝫ imp̄ij hũanitatẽ xp̄i videbũt ſine gaudio imo cũ dolore ḡ ⁊ diuinitatẽ ei⁹ poſſent ſi ne gaudio cũ dolore videre Sꝫ ꝯtra illud qd̄ ꝓmittit amicis in p̄miũ nõ debet hoſtibꝫ exhiberi ſꝫ manifeſtaci onem ſue diuitatꝭ xp̃s ꝓmittit amicis ſuis in p̄miũ. dr̄ em̄ Jo.xiiij. ſi q̄s dili. me dili. a p. m. ⁊ ego di. e. ⁊ mani feſtabo ei meip̄m ḡ diuitatẽ xp̄i pcõres ñ videbũt P. ad viſionẽ dei cordis mũdicia reqrit. vt p̄ꝫ Mat.v. bti mũdo corde qm̄ ipſi deũ videbũt. hanc aũt pctõres nõ habẽt ḡ diuinitatẽ xp̄i videre nõ poterũt. R⁹ dõ q̄ di uinitas xp̄i poteſt videri dupliciter. vno mõ ꝑ expreſſa indicia ⁊ ſic imp̄ij diuinitatẽ xp̄i videbũt cognoſcentes eũ eẽ verũ hominẽ ⁊ veꝝ deũ. alio modo ꝑ eſſẽtiaꝫ ⁊ ſic videri non poteſt niſi ab intellectu lumie glorie illuſtra to qꝛ lumẽ nature ẽ deficiẽs ad tantã cognitionẽ. vñ ici pſal. dicit in lumine tuo videbim⁹ lumen. vñ cũ aĩe pec catoꝝ nõ ſint habiture gl'ie claritatẽ nõ poterũt diuini tatẽ xp̄i in ſua eſſentia videre Ad.j.ḡ dõm q̄ cognitõ diuitatꝭ ꝑ xp̄i exp̄ſſa indicia ſufficiet pctõribꝫ ad iuidie tormẽtũ. Ad.ij.dõm q̄ de⁹ rõe eẽntie ſue nõ p̄t ab ali quo odio haberi qꝛ ſua eẽncia eſt eſſentia bonitatꝭ nul lus aũt põt odire bonũ inq̄ꝫtũ hmõi lꝫ aliqd̄ bonũ ꝓut eſtimat malũ poſſit odio hr̃i. ⁊ iõ null⁹ poſſet videre eſ ſenciã diuinã qn eaꝫ diligẽt ⁊ in ea delectaret. dr̃ m̄ de⁹ odio ab aliquibꝫ hr̃i rõe aliquoꝝ effectuuꝫ vt punitõis vel ꝓhibitõis ⁊ hmõi. vñ imp̄ij ꝑ effect⁹ diuinitatẽ xp̄i cognoſcẽtes in ea nõ delectabunt. Ad.iij.dõm q̄ hu manitas xp̄i nõ eſt ip̄a bonitas ſicut eius diuitas. et iõ non eſt ſimile.

Einde querit de inno

uatõe mũdi. Et circa hoc querunt duo. Primo de nouitatibꝫ q̄ fient ãte iudiciũ vel circa ip̄m. Scdo de nouitate q̄ ſequet iudiciũ

D p̄mũ ſic ꝓcedit ⁊ videt q̄ nullis nouitatibꝫ iudiciũ futurũ debeat p̄ueniri qꝛ vt dr̃.j.theſ. v. dies dñi ſicut fur in nocte veniet h aũt non eſſet ſi aliquibus nouis ſignis p̄ueniret. ḡ ta les nouitates aduentũ dñi nõ p̄cedẽt. P. Sol non eclypſat niſi in ꝯiũctiõe ſui ad lunã luna ꝟo nõ eclypſat niſi in oppoſitiõe ſꝫ nõ p̄t eẽ q̄ hec duo luiaria ſil' ꝯiũgã tur ⁊ opponãtur ḡ poſſunt ſimul eclypſari circa diẽ iu dicij vt in lr̃a dicitur. P. mutatio ⁊ admiratio ſunt cõtra rationẽ beatitudinis qꝛ admirationis cauſa eſt ignorantia ſed virtutes celorũ ſũt angeli bti ḡ moueri nõ poterũt nec admirari aduẽtum xp̄i P. nubes fi unt ex inſpiſſatiõe vaporũ q̄ tũc nõ erunt motu celi ceſ ſante ḡ eẽ non poterit q̄ ſeri in nubib⁹ xp̄o obuiã rapia tur. Preterea. Vallis ioſaphat nõ eſt tanta q̄ omni um hominum multitudinem capere poſſit ſed omnes iudicio comparebunt. vt prius ſupra dictum eſt: ergo iudicandi non congregabuntur in valle illa ioſaphat.

Jn cõtrariũ ſunt auctoritates que ponunť in littera.
Rº. dõm ꝙ xp̃s in prima aduentu venit occult⁹. ſed
in ſcd̃a veniet manifeſt⁹. vñ ſicut primus aduent⁹ babu
it quedã ſigna p̃cedẽtia ꝛ cõcamitãtia nat̃ a mib⁊ nata
ſed quibuſdã vt appitões ꝛ allacutões angeloꝝ ita ſm
aduentũ p̃cedũt quedã manifeſta ſigna que ab om̃ib⁊
cognoſcenť q̃ autẽ ſunt illa nõ paſſum⁹ ſcire ꝓ certo qꝛ
ſigna que in euãgelijs legunť nõ cogimur referre ad fu/
turũ xp̃i aduentũ. vt Aug. dicit in ep̃la ad eſiciũ. Ad
primũ ergo dõm ꝙ dies dñi malis ſuꝑueniet ſicut fur
qui ſigna aduent⁹ ꝑuipendent ſed boni erunt arcſcẽtes
p̃ timare vt in euãgelia legiť q̃uis poſſit dici qd̃ tãtũ il
lud tp̃s quo ſigna manifeſta appebũt ſub tpe iudicij cõ
prebẽdať Ad. ij. dõm ꝙ ſal ꝛ luna in tp̃o xp̃i aduentu
obſcurari dicunť nõ luminis ſubtractõe ſed ex cõꝑatõe
maioris claritatis pñtis. ſ. xp̃i ante iudiciũ ꝟa abſtura
ri nõ poterũt ſed diuerſis tp̃ib⁊ ſm naturã vel eadẽ tp̃e.
diuina ꝟtute q̃uis hoc ſit nature impaſſibile Ad. iij.
dõm ꝙ ꝑ ꝟtutes celoꝝ paſſunt intelligi om̃es angeli q̃
moueri dicunť ꝑ admirationẽ diuine ꝟtutis talia faciẽ
tis q̃ ꝛ ſi cõgnaſcũt nõ tñ cõpꝛ̃bendũt. vñ hec admi/
ratõis mutatõ btitudini nõ repugnat. poſſunt etiã vir
tutes celoꝝ intelligi ordo ꝟtutũ qui moueri dicuť ꝓpter
effectũ frequẽtie ſignoꝝ. nam hm̃oi ordinis eſt ſigna fa
cere ſm Gregoriũ vel qꝛ cotũ eſt eca ſeruire in omnib⁊
celeſtib⁊ qꝛ tunc ceſſabũt. Ad. iiij. dõm ꝙ nubes ille ꝛ
ſi nõ cauſentur ꝟtute nature potetũt tñ cauſari diuina
ꝟtute vt ſit ꝯformitas aſcẽſiõis ſctõꝝ ad aſcenſionẽ xp̃i
quem nubes abotulis diſcipuloꝝ ſuſcepit vt dicitur
Act. j. q̃uis quidã dicãt qd̃ hm̃oi nubes nihil aliud erit
q̃ denſitas radioꝝ ex corꝑib⁊ glorioſis reſplendentiũ.
Ad. v. dõm ꝙ crediť xp̃s circa montẽ oliueti deſcen/
ſurus ad iudiciũ vñ aſcẽdit. cui mõti ſubiacet vallis io/
ſaphat vbi peccatores ꝯgregabunť vel etiã oẽs iudicãdi ꝛ
circa illũ locũ q̃tũ ſufficiẽs erit iuſti aũt ſaltẽ illi q̃ cuꝫ
xp̃o iudicabunt rapienť in nubib⁊ obuiã xp̃o in aera vt
pꝫ. j. ad Theſ. iiij.

D ſcd̃m ſic ꝓcediť ꝛ videť ꝙ mũdus poſt iudi
ciũ nõ inoueť nouitas em̃ glorie elem̃tis red
detur ꝓ meritis ſed elemẽta mũdi nihil me/
ruerũt. ḡ nõ innouabunť. P̃. Motus celi
eſt ad ꝑfectõꝫ ipoꝝ celeſtiũ corpoꝝ que diuinã bonitatẽ
ꝑ motũ ꝑticipãt vt diciť in ſcd̃o ce. ꝛ mũ. eſt etiã ad ꝑfe=
ctionẽ inferioꝝ corpoꝝ q̃ ſol circuens illuſtrat ne ali=
cubi ſint ꝑpetue tenebre. ſed nulla ꝑfectio debet mũdo
auferri. ḡ mũdus nõ innouabiť ꝑ ceſſationẽ motus celi
P̃. Corpa celeſtia ꝑ lucẽ ſunt cã generatõis ſed gene
ratio ceſſabit. ḡ corꝑib⁊ celeſtib⁊ claritas ñ augebiť. P̃.
Elementa ſemꝑ manebũt ſm ſuã ſbam et naturã. ſꝫ de
natura quorundã elementoꝝ eſt vt ſint ꝑuia terre vero
vt ſit opaca ergo in innouatõe mũdi nõ cõferť claritas
hm̃oi elemẽtis P̃. Sicut elemẽta ſunt ꝑtes mundi
ita animalia ꝛ plante ꝛ corpora mineralia ꝛ tanto no/
biliores q̃to habẽt nobiliorẽ formam ſed elemẽta ma=
nebunt. ergo ꝛ p̃dicta. Rº. dõm ꝙ btitudo hominis
ꝯſiſtit in fruitõe dei ad q̃ nõ põt ꝑuenire oculus carnis
ſed ſolus oculus mentis. ꝛ ideo vt aliqualiter ocul⁹ car
nis deũ videre poſſit ipa corꝑa viſibilia maiori ꝑticipa
tione diuine bonitatis ꝑficienť vt ſic in eis quodãmo=
do oculus carnis deũ videre poſſit. Vñ Aug. dicit. in
fine de ci. dei. videbiť de⁹ in celo nouo ꝛ terra noua ꝛ in
omni corꝑe quocũq̃ fuerint ſp̃ũalis oculi corꝑis dire/
cti ꝛ hoc innouatio mundi diciť Ad primũ ergo dõꝫ
ꝙ licet hanc nouitatẽ elemẽta mundi nõ meruerũt. me
ruit tñ ea quodãmodo hõ qui in eo premiať. Ad. ij.
dõm ꝙ homini motus celi ſeruit quantũ ad ſtatũ ge/
neratõis ꝛ corruptõis que tunc ceſſabit ꝛ ſic motus nõ
… de ꝑfectõe corpoꝝ celeſtiũ inq̃tũ ſunt cã generatõis
et … ptõis q̃uis aũt tũc ſol nõ circueat ſed in nobi
liſſimo ſitu reſideat in nulla tñ parte erunt ꝑpetue tene
bre niſi in inferno qꝛ alie ꝑtes mundi etiã ex ſeipis cla=
ritatẽ habebũt ꝛ ex alijs celi luminarib⁊ Ad tertiũ dõ
ꝙ motus nõ ꝑtinet ad ꝑfectõꝫ corꝑis celeſtis rõe ſui ipi
us cum ſit actus imꝑfecti ſed ſolũ inq̃tum eſt cã genera
tionis claritas aũt ꝑtinet ad decorẽ ipius celi ſm ſeipꝫ
vnde claritas augebiť ſed motus ceſſabit Ad quartũ
dõm ꝙ ſicut ſp̃us inferiores hoim. ſ. aſſumenť ad gloꝛ
ſuꝑioꝝ. ſ. angeloꝝ ita corpa inferiora induenť claritate
que ꝓprie competit ſuꝑiorib⁊ corꝑib⁊ nec hoc erit cõtra
naturã diuinã natura fauẽte erit em̃ vt diciť terra in ſu
ꝑficie exteriori clara ſicut vitrũ aqua ſicut criſtall⁹ aer
vt celũ ignis vt luminaria celi. vel etiã multa excellẽti⁹
qꝛ decor nature nõ adequat decorẽ glie. Ad quintuꝫ
ꝙ in ſtatu incorruptiõis nõ debet manere niſi illud qd̃
aliq̃ mõ nõ ẽ incorruptibile. hõ aũt eſt incorruptibilis
ſm ꝑtem que eſt aĩa. elem̃ta aũt ſm totũ lꝫ nõ ſm par
tes celũ ſm totũ et ꝑtes. vñ hec omnia manebũt ſꝫ alia
corꝑa mixta ſunt corruptibilia oib⁊ modis. vñ non ma
nebunt nec ſicut ꝑtes principales mundi ſed ſecũdario
ad alioꝝ ornatũ vl' miniſteriũ ordinata.

DI XLIX

Poſt reſurrectionẽ vo

rẽ. Hic q̃runť quattuor. Pri… vtrũ
intellect⁹ creat⁹ deũ ꝑ eſſentiã poſſit videre
Scd̃o vtrũ in hac viſione beatitudo ꝑncipaliter cõ/
ſiſtat. Tertio vtrũ beatitudinẽ om̃s appetãt Quar
to vtrũ poſt reſurrectionẽ ſit maior glia ſctõꝝ q̃ ante.

D primũ ſic ꝓcediť ꝛ videť ꝙ itellect⁹ creatus
deũ ꝑ eſſentiã videre nõ poſſit hoib⁊ em̃ equa
litas angeloꝝ in p̃miũ ꝓmittiť. vt pꝫ Mat.
xxij. ſed angeli deum ꝑ eſſentiam videre non
poſſunt. qꝛ vt criſo. dicit. nec ipe celeſtes eſſentie ipa di/
co cherubin ꝛ ſeraphin ipm deum vt eſt vnq̃ videre po
terunt. ḡ nec hoies deũ ꝑ eſſentiã videbũt. P̃. Om̃e
qd̃ videť ꝑ eſſẽtiã ſciť q̃d ẽ. qꝛ eẽntia rei eſt q̃dditas eius
qd̃ aũt ſciť q̃d eſt compꝛ̃hendiť. qꝛ diffinitio indicãs q̃d
eſt res ẽ termin⁹ rei. deũ autẽ ipoſſibile eſt ab intellectu
creato compꝛ̃hendi. vt Aug. dicit in ep̃la ad paulinũ de
iudicio dñi. ergo deus ꝑ eſſentiã ab intellectu creato vi
deri nõ põt. P̃. Viſus ad viſibile oꝫ ꝑtet eſſe ꝓporti o/
natuꝫ ſed inter intellectũ creatũ ꝛ deũ nulla eſt ꝓportio
cum i infinitũ diſtẽt etiã lux glie. oppoſita ḡ deus ꝑ eſ/
ſentiã videri nõ p̃t ab intellectu creato. Sed ꝯtra eſt
qd̃ dr̃. j. Jo. iij. cũ appꝛuerit ſiles ei erim⁹ ꝛ videbim⁹ eũ
ſicuti eſt P̃ Mat. v. dꝛ bti mũdo corde qm̃ ipi deũ
videbũt. Rº dõm ꝙ amori non ſatiſfit niſi ei p̃ſenti/
aliter offerať qd̃ amat. abſentia em̃ amati ꝯtriſtat. hõ=
mines aũt ꝑ charitatẽ deũ immediate amant nõ ꝓpter
aliq̃d ſed ꝓpter ſeipm. vñ charitas nõ ſufficiẽter remũe
rareť niſi ipe deus immediate aie amanti p̃ſentareť. H
aũt eſſe nõ p̃t niſi ꝑ ſuã eſſentiã videať. qꝛ quicunq̃ effe/
ct⁹. vl' queecũq̃ alia ſp̃es inſufficientiſſime rep̃ntat diui
nã eſſentiã etiã min⁹ q̃ vmbra corpus. vñ ſicut videns
vmbrã nõ p̃ſentialr̃ videt eũ cui⁹ eſt vmbra ita quacũ/
cunq̃ ſpecie vl' effectu intellect⁹ deũ p̃ſentialr̃ hꝛ̃e nõ p̃t
oꝑtet igiť qd̃ ipa eẽntia que cognoſciť ſit etiã ſp̃es q̃ co=
gnoſciť. ꝛ ſic deus ꝑ ſuã eſſentiã videť. eſt tñ ibi i hac vi=
ſione qddã mediũ nõ in qua ſed ſub q̃ deus videať. ſcꝫ
lumen glie. ſicut etiã ocul⁹ corꝑalis ſub lumine corꝑali
ſuũ viſibile videt. Ad primũ ḡ dõꝫ ꝙ criſo. loquiť de
viſione ꝯprehẽſiõis q̃ ſolus deus ſe videt Ad. ij. dõm

q̄ð qñ eſſentia rei cognoſcit̄ ſm modū ſue cognoſcibili-
tatis tunc res ꝯp̄hendit̄ ſed hoc in viſione dei eē nō
qꝛ talitas diuine eſſentie ꝑ q̄ꝫ eſt cognoſcibi... ...n
ta modus aūt intellect⁹ creati videtis nō pt eē infini-
tus. ⁊ iō nō comp̄hendit nō qꝛ totū nō videat ſed qꝛ to
taliter non videt. videt enim finite qð de ſe eſt viſibile
infinite. Ad. iij. dðm potentia operat̄ ad obiectū me
diante actu. vñ nō oportet accipe ꝓportionē potētie ad
obiectū ſimpliciter ſed ſm ꝙ cadit ſub actu q̄ꝫuis autē
deus ſit infinit⁹ tñ modus ei videndi eſt finitus. ⁊ ideo
huic modo intellect⁹ ꝑ lumen gratie ꝓportionat̄.

D ſcðm ſic ꝓcedit̄ ⁊ videt̄ ꝙ beatitudo nō cō-
ſiſtit in viſione dei. beatitudo enim eſt ſūmū
bonū hoc aūt eſt de⁹ ſolus. cū nō ſit niſi vnū
ſūmū bonū g̊ beatitudo eſt ipē deus ſed viſio
dei nō eſt deus. g̊ viſio dei non eſt ipā beatitudo. P̄.
Ut dicit boe. in. iij. de ꝯſola. beatitudo eſt ſtat⁹ omniū
bonoꝝ ꝯgregatōe ꝑfectus. ſed viſio non noīat ſtatū ſed
actū. g̊ viſio dei nō eſt ipa beatitudo. P̄. Beatitudo
omīs ꝯſiſtit in ꝯiunctōe ad deū. ſed magis hō ꝯiungit̄
deo diligēdo q̄ꝫ cognoſcēdo qꝛ vt dicit Hug. de ſ. vict.
plus deus diligit̄ q̄ꝫ cognoſcit̄ ⁊ intrat dilectio vbi ſci
entia foris ſtat ergo magis dei dilectio eſt beatitudo q̄ꝫ
eius viſio. P̄. Finis cuiuſlibet motus eſt quies q̄ eſt
in t̄mino mot⁹. ſed quies ad quā terminat̄ mot⁹ appe-
titiuus eſt delectatio. ergo finis appetit⁹ nr̄i eſt delectatō
et nō viſio ⁊ ſic viſio nō eſt beatitudo. Sed cōtra eſt
... q̄. hec ē vita eterna vt cognoſ. te. verū deū
ſed vita eterna eſt btitudo ⁊ finis vltim⁹ ro. viij. finem
ꝟo vitā eternā. g̊ ipā dei viſio ē nr̄a btitudo P̄. Mer
ces ſctōꝝ ē btitudo. ſꝫ viſio ē tota merces ſctōꝝ vt aug.
dic̄ g̊ viſio ē tota ſb̄a btitudis. R̄⁰. dð ꝙ cuiuſlibꝫ crē
tis ī potētia finis eſt vt reducat̄ ī actū. ipē autē ordo vel
habitudo rei ad actū ſuū vel habitū vel nō habitū et ſi
que ꝓprietates ex actu ꝯſequunt̄ nō ſunt finis ſed cōſeq̄ā
tur finē ⁊ ipm quodāmodo ꝑficiūt ⁊ decorant ſicut ī ge
neratōe finis eſt ꝯſecutio forme nō ꝓprietates que ꝯſe-
quunt̄ formā ⁊ ſic ī motu locali cōſecutio loci nō q̄cūqꝫ
alie ꝓprietates locū ꝯſequētes. anima aūt nr̄a eſt impo
tentia omīa ſm itellectū qꝛ intellect⁹ eſt potētia ipa in
intelligibiliū. vñ vltim⁹ finis ei⁹ eſt vt reducat̄ in actū
omniū intelligibiliū hoc aūt fit ꝑ dei viſionē in qua ipē
deus qui eſt actus omniū vnit̄ quodāmodo intellectui
vt intelligibile ⁊ fit actus eius quodāmō. vnde ipa dei
viſio eſt eſſentialr̄ vltim⁹ finis humane anime et eius
beatitudo. dilectio ꝟo importat habitudinē ad actū vl̄
coniunctū vel nō ꝯiunctū cum ſit actus volūtatis cui⁹
obiectū eſt finis. delectatio ꝟo ē q̄ſi quedā ꝓprietas ꝯn̄s
actus. vñ ipā viſio eſt eſſentialr̄ beatitudo ſed dilectio
et fruitio ſiue delectatio ꝯcomitāt̄ eā ſic̄ ſtabiliētes ⁊ ꝯſu
mantes ⁊ decorātes ipaꝫ. Ad primū ergo dðm ꝙ ipē
deus eſt beatitudo ꝑ eſſentiā hoīes aūt fiunt beati ꝑtici
patiōe qð fit dū ei vniunt̄. ⁊ hoc primo eſt ꝑ viſionē.
Ad ſcðm dðm ꝙ beatitudo ſiue felicitas ſm ph̄m in
ꝑfecta opatione ꝯſiſtit ꝑfecto autē opatio reqrit omnia
que ad ꝑfectōꝫ ꝑtinent opantis ⁊ hac rōne ſtatū ꝑfectū
oīm bonoꝝ ꝯgregatōe boe. btitudinē deſcribit. Ad. iij
dðm ꝙ dilectōe ꝑficit̄ ꝯiunctio ad deū que ꝑ viſionē eſ-
ſentialiter incohat̄. ⁊ hec eſt ratio dicti Hu. de ſanc. vic.
Ad. iiij. dðm ꝙ delectatio non eſt ipa adeptio finis vl̄
quietatio in fine ſed ꝯſequit̄ ipm inq̄ꝫtum volūtati ſibi
complacet in fine habito in quo quieſcit.

D tertiū ſic ꝓcedit̄ ⁊ videt̄ ꝙ nō oēs beatitu
dinē appetant nullus eñ appetit qð ignorat
⁊ de quo nō cogitat ſed multi ſunt qui nō co
gnoſcūt beatitudinē nec de ea cogitant. g̊ vi
detur ꝙ nō oēs beatitudinē appetāt. P̄. Sicut di-
cit Aug⁹. in li. de tri. ⁊ habet̄ in lr̄a beatus eſt qui habꝫ
omnia que vult. ⁊ nihil male vult. hoc aūt nō omēs vo-
lunt. multi eñ ſunt qui male volūt. ⁊ in hoc gaudent
de quibꝰ ꝓuer. ij. qui letant̄ cum male fecerīt ⁊ exultant
in rebꝫ peſſimis. ergo nō oēs volūt eē beati. P̄. Cō
ſecutio finis r̄ndet appetitui eius. ſed non omēs btitu
dinē ꝯſequunt̄ nec q̄ ſequunt̄ eā eq̄liter habēt g̊ btitu-
dinis appetit⁹ nō eſt oībꝫ cōis. Sed ꝯtra eſt qð boe.
ꝓbat in. iij. de ꝯſo. qð omēs ad beatitudinē ꝑuenire ni-
tuntur lꝫ diuerſis vijs. P̄. Omnis res naturalr̄ appe
tit ſuū finē ſicut graue locū mediū ſed beatitudo eſt fi-
nis hoīs. ergo oēs hoīes naturalr̄ eam appetūt. R̄⁰.
dðm ꝙ vnaq̄qꝫ potentia naturalr̄ tendit ī ſuū obiectū
ſicut viſus in colorē volūtatis aūt obiectū eſt bonū. vñ
oēs hoīes naturalr̄ bonū volūt nō aūt qðcūqꝫ ſꝫ bonū
ꝓpriū ſibi. ⁊ ſic̄ bonū ꝓpriū appetūt ita boni ꝓprij ꝑfectō
nem. omīs eñ diminutū ꝑfectōēꝫ ſui exoptat. bonū aūt
ꝓpriū hoīs ꝑfectū eſt ipa beatitudo. vnde oēs hoīes ap
petunt beatitudinē quicqd aūt hoīes volūt. volunt ꝓ-
pter aliqð bonū vel verū vel apparens ꝯſequendū vel ꝑ
ficiendū. vnde quicqd appetūt hoīes appetūt ꝓpter bea
titudinē. Ad primū g̊ dðm ꝙ licet nō oēs cognoſcāt
beatitudinē nec de ea cogitēt ſub noīe beatitudinis cuꝫ
rationē beatitudinis omēs cognoſcāt ⁊ cogitāt ſicut ⁊
rationē boni ꝑfecti. ſed cui ꝯueniat eē ꝑfectū bonū ho
minis nō eſt omnibꝫ notū. ſed plures circa hoc errauc-
runt. Ad ſcðm dðm ꝙ licet aliquis velit aliquid vel-
le qð eſt male velle tñ hoc vult ſub rōe alicuius boni et
ſic vnuſquiſqꝫ vult bñ velle ꝑ ſe loquēdo ⁊ ſi quis ꝑ ac-
cidens velit male velle. Ad tertiū dðm ꝙ q̄ꝫuis oēs
appetāt beatitudinē cōiter nō tñ oēs eam ꝯſequunt̄ qꝛ
nō volūt ea ꝑ que ad beatitudinē ꝑuenit̄. ſicut qui vult
ſcire ⁊ nō vult ſtudere. nec etiā omēs q̄ volūt ea q̄bꝫ ad
beatitudinē ꝑuenit̄ equaliter ea volunt ſed quidā maio
ri charitate quidā minori. ⁊ exinde eſt qð quidaꝫ pleni
us. quidā minus plene beatitudinē ꝯſequunt̄.

D quartū ſic ꝓcedit̄. ⁊ videt̄ ꝙ beatitudo ſan
ctoꝝ nō erit maior poſt reſurrectionē q̄ꝫ ante.
beatitudo eñ ſctōꝝ ꝯſiſtit ꝑncipaliter in viſi
one dei vt dictum eſt. ſed ad viſionē dei nihil
opatur corpus. g̊ poſt reſurrectionē nō erit maior beati
tudo ſctōꝝ. P̄. Si ante reſurrectionē ſit minor bti
tudo ſcōꝝ hoc videt̄ eē ꝓpter appetitū aīe ad corpus ꝙ
retardat̄ a diuina viſione. ſed talis appetitus retardare
non pōt cum aīa non appetat corp⁹ ſicut finē vltimū ſꝫ
ſicut qð eſt ad finem. appetit⁹ aūt ordinat⁹ eius qð eſt
ad finē nō retrahit a fine ſed magis dirigit in ipm ergo
beatitudo ſcōꝝ nō eſt minor ante reſurrectionē q̄ꝫ poſt
P̄. Magis videt̄ ꝙ plurium bonoꝝ ſit beatitudo in
equalis q̄ꝫ vnius ⁊ eiuſdē ſed plurium beatoꝝ beatitu-
do eſt equalis. qð ꝑꝫ ex hoc qð oībꝫ dabit̄ vnus dena-
rius. vt dicit̄ Mat. xx. et qð beatitudo ē in termino. vñ
nō recipit magiſ ⁊ minus. g̊ idē poſt reſurrectōēꝫ nō erit
magis beatus q̄ꝫ an̄. Sed cōtra beatitudo in viſione
dei ꝯſiſtit ſed oēs ſcōꝝ ante reſurrectōēꝫ minus vident
deū q̄ꝫ poſt. dicit eñ Aug. xij. ſup gen̄ ad lr̄am minime
dubitandū eſt inētē poſt mortē nō ſit videre poſſe incō-
mutabilē ſbom vt ſancti angeli vident poſt reſurrectōēꝫ
ꝟo deū viſuri ſumus. ſicut angeli vident. vt ipē dicit in
fine de ci. dei. g̊ maior erit btitudo ſctōꝝ poſt reſurrectō
nem q̄ꝫ an̄. P̄. Gaudiū eſt de rōe btitudinis ſed bo-
ni ampli⁹ gaudiū ſunt habituri poſt reſurrectōꝫ q̄ꝫ ante
vt Aug. dicit. g̊ ſancti magis erūt beati poſt reſurrectōēꝫ
q̄ꝫ ante. R̄⁰ dðm ꝙ magnitudo btitudinis pōt atten
di dupl̄r. vno mō extenſiue ⁊ ſic planū eſt ꝙ beatitudo

ſanctorū maior erit poſt reſurrectionem ꝙ̄ ante: qu. quantū ad plura erunt beati. ſ. quātū ad animā ꝛ corpus mia autē quantū ad animā tm̄. Alio modo intenſiue: ꝛ ſic maior eſt beatitudo. vbi eſt ꝑfectior operatio in qua beatitudo conſiſtit. Perfectio autē operatiōis ex duobus depēdet. Uno modo ex habitu ꝛ ſic nō erit maior beatitudo poſt reſurrectionem ꝙ̄ ante: quia nec maior charitas ꝑficiens affectū: nec maius lumē glorie illuſtrans. Alio modo ex potētia naturali: ꝛ ſic quodāmodo erit intēſior beatitudo poſt reſurrectionē ꝙ̄ ante. Anima enī ſeparata a corpore nōdū habet ꝑfecte nature ſue modū quē habebit p⁹ ſpiritualē corporis reſumptionē. vt Aug⁹. dicit. xij. ſup Gen̄. ad lit. Pars enī in toto exiſtēs habet ꝑfectionē quādā nature quā non habet ſeparata a toto. Ad primū ergo dicendū ꝙ licet corpus non faciat ad actū beatitudinis directe facit tn̄ indirecte in quātū ex vnione corporis ipa natura aīe fit ꝑfectior: ꝛ ꝑ cōſeqn̄s vires intellectiue in cētia aīe fundate. Ad ſcd̄m dicendū ꝙ appetit⁹ corporis nō impedit a fruitione: quaſi diſtrahendo intentionē ſed deſignādo ꝛ concomitando imꝑfectionē nature: vn̄ nullus appetit⁹ deliberatiuus angeli vel anime retardare poteſt a diuina fruitiōe: ſed ſolus appetit⁹ naturalis q̄ imꝑfectionē nature cōſequit̄. Ad tertiū dicendū ꝙ dignitas beatitudinis penſat̄ ex duobus. Uno mō ex obiecto oꝑationis in qua beatitudo conſiſtit. ꝛ ex hac parte omniū eſſet par gaudiū ꝛ beatitudo equalis. qa ex eadē diuina eſſentia viſa ꝛ amata: ꝛ ꝓpter hoc dicit̄ vn⁹ denari⁹. Alio modo ex intentiōe oꝑationis que ē ꝑ diuerſitatē habitus ꝛ ſic ſm̄ diuerſam quātitatē caritatis ꝛ luminis glorie: que reſpōdent diuerſitati caritatis in via ſunt diuerſi beatitudinis gradus qui diuerſe māſiōes appellant̄ ꝓpē diuerſos modos quo collocantur in fine. nec obſtat ꝙ beatitudo eſt ſummū bonū: qꝛ beatitudo creata nō dr̄ ſūmū ſimpliciter ſꝫ ſummū ſpecie ſicut ignis ſubtiliſſimū corporum vnde nihil ꝓhibet vnū alio vel ſeipo diuerſo tp̄e beatiorē eē.

DI. L

Jc oritur queſtio ex ꝑdictis ꝛc.

Hic querūtur quattuor. Primo de volūtate dānatorū. Secundo de tenebris in quib⁹ erunt poſt diem iudicij. Tertio de cognitione animarum ante diē iudicij. Quarto vtrū beati videant penas damnatorum.

Ad primū ſic ꝓcedit̄. ꝛ videtur ꝙ mali nō habeant in omnibus malā voluntatē. penitent enim de malis que cōmiſerunt. vnde dicit̄ Sap̄. v. Inter ſe penitentiā agentes ſed hec eſt bone voluntatis. ergo habebunt aliquā bonam voluntatē. P. Dānati in inferno vellēt ſuos cōſanguineos ſaluari. vt Luce. xvi. dicit̄ de diuite qui rogabat ꝓ fratribus ſuis ne venirent in locū tormentorum ſed velle ſalutem aliorū eſt bone volūtatis. ergo damnati habent aliquam bonā voluntatem. P. Diligere deum bone volūtatis eſt ſed damnati deū diligūt. quia ſicut dicit Diony. iiij. ca. de di. no. omnibus diligibile eſt bonū ꝛ pulchrū qd̄ eſt omnis boni ꝛ pulchritudinis cauſa qd̄ deus eſt. ergo damnati habēt bonā volūtatē. P. Per malā voluntatē homines demerentur in hoc mundo ſed non ſunt melioris cōditionis poſt damnationē ꝙ̄ ante. ergo ſi malam voluntatē habent videt̄ ꝙ demereant̄ qd̄ eſt falſum cū ſint in termīo vie. ergo dānati nō ſemꝑ habent malā voluntatē. Sꝫ contra homines dānati demonibus conſociantur ſed omnis volūtas demonū eſt mala. vt. vij. di. ſcdi libri dictū eſt. ergo ꝛ omnis volūtas hominū damnatorū. ¶ Sicut boni ſunt in cōplemento bonitatis in beatitudine ita dānati in cōplemento malicie. ſed beati nō poſſunt habere malā voluntatē. ergo nec damnati bonam. R⁰. dicendū ꝙ duplex eſt voluntas. naturalis ꝛ deliberatiua naturalis volūtas in dānatis ē bona ꝛ ea bonū aliqd volūt que quidē volūtas atteſtatur bonitati nature cuius de⁹ eſt auctor. Uolūtas autē deliberatiua in damnatis eſſe nō poteſt. ꝓcedit eni ex electione li. ar. qd̄ in damnatis ē confirmatū in malo ꝓpter ꝑpetuā ſeparationē a bono fine a quo ſe ꝑ culpam volūtarie ſeparauerunt. Ad primū ergo dicendum ꝙ penitere de peccato ꝑ ſe dū ſcꝫ aliquis dolet de turpitudine culpe eſt bone voluntatis: ſed penitere ꝑ accidens dolendo de acerbitate pene poteſt ad malā volūtatē ꝑtinere que rectitudini iuſticie repugnat. Ad ſecundū dicendū ꝙ in damnatis eſt tāta inuidia ꝙ inuident etiā ꝓpinquorū ſoluti vellent tn̄ ſi aliq ſaluant̄ ꝙ ꝓpinqui ſui potius ſaluarent̄ ꝛ inuidebunt aliis ſi ſui ꝓpinqui damnant̄. vel quia diues ſciebat ſuā penam augeri ex ſuorum p̄ſentia. ideo eis bonū optabat ꝑ accidens. ſic eīn ex multiplicatione iuſtorū augetur beatorum gaudium: ita ex multiplicatiōe reproborū augetur malorū pena. Ad tertiū dicendum ꝙ ab illis qui deum ꝑ eſſentiā vident deus haberi odio non poteſt. vt ſupra dictū eſt. ſed damnati naturali affectu diligunt deū ꝙ̄tū ad effectus nature habebūt tn̄ odio ꝙ̄tū ad effectus iuſticie ꝑ quā puniunt̄. ... quar. dicendū ꝙ poſt diem iudicij tam boni ꝙ̄ mali erunt in vltimo termino cōſtituti. vnde nec merebuntur nec demerebūtur cū hoc ꝑtineat ad motū in terminū ante eñ diē iudicij angeli boni vel mali poſſunt mereri reſpectu p̄mij accidētalis qd̄ eis debetur ex his que circa homines agunt. qꝛ ꝙ̄tum ad hoc ſunt quodāmodo viatores nō aūt reſpectu premij eſſentialis qd̄ iam ſunt cōſecuti. non aūt eſt ſimile de animabus ad quas non ꝑtinet viatores in bonū vel in malum exercere.

Ad ſcd̄m ſic ꝓcedit̄. ꝛ videtur ꝙ damnati non oīno poſt diem iudicij erunt in tenebris. Recordantur eīn damnati eorū que in hoc mundo geſſerunt alias remorſum cōſcientie non haberent. ergo eadē ratione ꝛ eorum que in hoc mundo ſciebāt: ſed multi damnati fuerūt in hoc mundo luce magna ſciencie p̄diti. ergo penitus nō erunt in tenebris. P. Nullus poteſt habere odio hic de quo non cogitat. ſed damnati habebunt odio deū. vt in littera dicitur. ergo de eo cogitabūt ꝛ ſic nō totaliter in tenebris erunt. P. qd̄ ad afflictionem ꝑtinet damnatis poſt diē iudicij nō auferet̄ ſed videre gloriā bonorū affligit damnatos ꝓpter inuidiā. ergo etiā poſt diem iudicij gloriā beatorum videbūt: ꝛ ſic nō erunt totaliter in tenebris. P. Damnati igne punientur. ſed ignis naturaliter eſt lucidus. ergo nō totaliter erunt in tenebris. Sed cōtra eſt qd̄ dicitur Matth. xxij. Proijcite eū in tenebras exteriores. P. Pena damnatorū cōtrariatur glorie electorū. ſed electi erunt in plena luce. ergo ꝛ dānati erunt in plenis tenebris. R⁰. dicendū ꝙ in inferno erūt duplices tenebre. corporales ꝛ ſpūales que dicūtur exteriores. qꝛ extra participationē vere lucis erunt. dicit eīn Grego. iiij. ꝛ. ix. mora. ꝙ damnatis ignis ꝙ̄tum ad aliquid lucebit ꝛ ꝙ̄tum ad aliqd nō lucebit. non lucebit ad conſolationē: ſed lucebit ad afflictionem. inquātum videbunt ſuos ſequaces quos amore eorū deliquerunt ſecum torqueri. Et ſimiliter dicendū eſt de ſpūalib⁹ tenebris. qꝛ nō erit in eis aliq

cognicio vel cõſideratio que poſſit eos delectare ſed
ſolũmodo que põt affligere. Ad primum ergo dicen
dum ꝙ damnati recordabunt̃ eorum que ſc[illegible]
magis torq̃ant̃. vel inquãtum contra ſcientiã egerunt
vel inquãtum ſcientia eorũ remanet imꝑfecta ⁊ penis
impedita. Ad ſecũdum dicendũ ꝙ de deo impij nõ
cogitabunt ſm ꝙ eſt totius bonitatis principiũ quia
hoc eos delectaret. conſiderabũt tamen eũ vt iudicem
eos punientẽ ⁊ ex hoc torquebũtur. Ad tertiũ dicen
dum ꝙ ante diez iudicij anime damnatorũ videbunt
bonos cognoſcẽtes eos eſſe in gloria ieſtimabili ꝗuis
ipſaz gloriã non cõprehendant: ſed poſt reſurrectionẽ
nec ipſos bonos videbunt. ⁊ ex hoc eorũ pena non mi
nuet̃. ſed augebit̃. cognoſcẽt enĩ eos eſſe ꝓ certo in glo
ria qđ ſufficit ad tormentũ. ſed ſcient ſe eorũ viſione
reputatos indignos qđ ꝑtinet ad tormẽti augmentũ
Ad quartũ dicendũ ꝙ ignis damnatorũ tenebroſ⁹
erit habens ardorẽ ſine luce. ſed tamẽ ſub quadã vm
broſitate lucebit tñ ꝙ videre poterunt ꝙ eos cõtriſtet
vt ex autoritate Grego. dictũ eſt.

D tertiũ ſic ꝓceditur. ⁊ videtur q̃ anime dã
natorum ante iudiciũ cognoſcãt ea q̃ in hoc
mundo agũtur. anime enĩ damnatorũ non
habent niſi cognicionẽ intellectiuã cũ actib⁹
ſenſitiuorũ potentiarũ careant. ſed diſtãtia localis ni
hil operatur ad cognitionẽ intellectiuaz. ergo anime
damnatorũ poſſunt ſcire ea q̃ hic agũtur. P. Plus
diſtant ſancti a damnatis ꝙ̃ in hoc mundo viuentes
[illegible] vident ſanctos ante diem iudicij vt in lit
tera dicit̃. ergo multomagis vident ea que in hoc mũ
do aguntur. P. Diues de quo legitur Luce. xvj. in
inferno damnatus erat. ⁊ enĩ ipſe ſciebat quid circa ſuꝫ
os ageretur. vt ibidẽ patet. ergo damnati ſciũt ea que
in hoc mundo aguntur. Sed cõtra ẽ qđ Aug⁹ dicit
in libro de cura ꝓ mortuis agenda ibi defunctorum
anime ſunt vbi ea q̃ hic fiunt omnino ſcire nõ poſſũt.
P. Job. xl. dicitur de impijs: ſiue nobiles fuerit filij
eius ſiue ignobiles nõ intelligent qđ exponẽs Grego.
dicit in. xij. mora. ſicut iniqui viuentes mortuorũ ali
quo loco habeantur ignorant ita mortui vita in carne
viuenciũ poſt eos qualiter diſponant̃ neſciũt. Rº.
dicendũ ꝙ anime damnatorũ neſciunt que hic agũt̃
niſi ad eorũ penã cognoſcere ꝑmittant̃. vł ꝑ demones.
vel ꝑ animas damnatorũ illuc deſcendẽtes. cauſa aũt
ignorantie eſt diſtantia loci ſm eos qui dicunt ꝙ ani
me ſeparate cognoſcũt a ſenſibilibus accipiẽdo. Sed
ſm aliorũ opinionẽ hoc eſt ꝓpter hoc ꝙ impediũtur
ex afflictione penarũ quib⁹ abſorbent̃. vel quia cũ co
gnoſcãt ꝑ influxionẽ ſuperioris luminis ad illa cogno
ſcendo illuminant̃ que ad vitã in quo degunt ꝑtinẽt ñ
ad alia ⁊ hoc eſt qđ Grego. dicit in p̃dicto loco cauſaꝫ
ignorantie p̃dicte aſſignans in. xij. mora. mortui vitã
in carne viuenciũ poſt qualiter diſponant̃ neſciunt: qꝛ
vita ſpũs longe eſt a vita carnis: ⁊ ſic ⁊c̃. ſicut corporea
atq; incorporea diuerſa ſunt genere ita etiam diſtin
cta cognitione. Ad primũ ergo dicendũ ꝙ ꝗuis nõ
impediat diſtantia localis impediunt̃ tamẽ aliũde vt
dictũ eſt. Ad ſcđm dicendũ ꝙ ad hoc eis oſtendunt̃
beati vt magis torqueãtur ⁊ ꝓterea ipſi etiam ſunt a
corpore ſeparati vnde cauſa Grego. ceſſat. Ad terti
um dicendũ ꝙ diues hoc dicebat ꝑ coniecturã qꝛ fra
tres ſuos viuẽtes reliquerat. ⁊ ad inferos deſcendiſſe
nõ cognoſcebat.

D quartũ ſic ꝓceditur. ⁊ videt̃ ꝙ ſancti non
videant penas damnatorũ vel reproborũ.
Ad ꝑfectionez enĩ operationis aliquid facit
[illegible]obilitas obiecti. ſed miſeria damnatorũ eſt maxime
indignitatis. ergo deturparet̃ viſio beatorũ ſi penas
damnatorũ viderent. P. Ex charitate cõtingit ꝙ
penis alienis viſis cõdolemus. ſed ſancti habebunt
maximã charitatẽ. ergo ſi penas damnatorꝫ viderent
aliquis dolor in eis eſſet qđ eſt impoſſibile. P. Si
viderent penas damnatorũ aut viſione ſpirituali aut
corporali nõ ſpũali: qꝛ ꝑ eam nõ egrediũtur ſed magis
ingrediũtur: cũ dicat̃ Eſa. vltimo. egredientur ⁊ vide
bunt cadauera impiorũ ⁊c̃. Viſione autẽ corporali pe
nas omnes damnatorũ videre nõ poſſunt cũ p̃ter pe
nam ignis alias penas patiãtur ⁊ p̃cipue vermem cõ
ſcientie qui eſt pena ſpiritualis. ergo beati nõ videbũt
penas damnatorũ. Sed cõtra eſt qđ dicit̃ Eſa. vlti
mo. egrediẽtur ⁊ videbunt cadauera impiorũ. P.
Nihil electis ſubtrahi debet qđ ad eorum iocunditatẽ
ꝑtineat. ſed viſio pene damnatorꝫ aufert electis iocũdi
tatem. vt dicitur in pſal̃. Letabitur iuſtus cũ viderit
vindictã. ergo talis viſio nõ eſt eis ſubtrahenda. Rº.
dicendum ꝙ beati in maximo dei reuerentia cõſtituti
ſunt. ⁊ ideo oꝑtet vt cognoſcant omnia que ad reuerẽ
tiã dei ꝑtinent. ⁊ iõ ſicut cognoſcẽt effectus nature. in
quib⁹ dei potẽtia manifeſtat̃ ⁊ reuereret̃ dei iuſticia: ⁊
ex quorũ cõparatione clarior apparet miſericordia ei⁹
facta. Ad primũ ergo dicendum ꝙ licet cognitio no
biliũ ex hoc ipſo habeat quandã nobilitatẽ vilitas tñ
cognoſcibiliũ ignobilitatẽ cognicionis nõ facit: quia
cognoſcibilia ſunt ſpiritualiter in cognoſcẽte. vñ deus
omnia bona ⁊ mala cognoſcit. Ad ſecũdũ dicendũ
ꝙ hic poſſumus cõpati miſerijs aliorũ ex charitate ꝗ̃
diu homines a miſeria liberari poſſunt. ſed quãdo iaꝫ
ꝑ diuinã iuſticiã erunt in miſeria cõfirmati nõ erit ex
charitate cõpatiendũ miſerie ſed cõgaudendũ iuſticie
diuine. Ad tertiũ dicendũ ꝙ in damnatis non ſolũ
erit pena corporalis ignis. ſed etiã alie. qđ pateꝫ ex hoc
ꝙ omniũ elementorũ impuritates in infernũ intrudẽ
tur ad penam damnatorũ. nec tñ ſucceſſio penarũ con
trariarũ vt ignis ⁊ aque aliquod eis refrigeriũ preſta
bit. qꝛ his penis natura nõ ꝑmutabit̃. ſed ſoluꝫ ſenſus
affligetur. vt ſupra dictum eſt. Vermis tamẽ ille non
erit corporalis cũ nullum animal brutũ poſt innouatĩ
onem mundi remaneat. vt ſupra dictum eſt. ſed intel
ligit̃ ꝑ vermem conſciencie remorſus qui eſt pena ſpi
ritualis quã ſpirituali ⁊ nõ corporali viſione videbũt.
que tamẽ viſio egreſſus dicit̃ quantũ ad res viſas nõ
quantũ ad modũ videndi ꝓut omnia videbunt in ver
bo ipm verbuꝫ intimo viſione apprehendentes qđ eſt
eorum ꝑpetua ⁊ perfecta beatitudo per infinita ſecula
ſeculorum. Amen.

Trũ ſacra
doctrina dicat̃ ſapia.
Qualiter ſe ad alias
doctrinas habeat.
Quis ſit eius idone⁹
auditor.
Quis poſſit eſſe eius doctor.
Quomodo doceri debeat.
Utrũ aliquis veritati inſiſtere debe
at q̇ excedit facultatẽ ſui intellect⁹.
Utrum veritas fidei ſit rationibus
munienda.
Utrũ veritas animũ hominis offen
dere poſſit.
Utrũ ſit vituꝑabile ꝙ ratio volun-
tati ſubijciatur.
Utrũ diſſimilitudo volũtatũ patiat
diuerſitatẽ operationũ.

DI. I

Cuius ſit frui.
Cuius ſit vti.
Quo ſit fruendum.
Quo ſit vtendum.

DI. II

Utrũ de⁹ ꝑ eſſentiã ſit vn⁹ vł plures
Utrũ in ipſo ſit aliqua pluralitas at
tributorum.
Utrũ in deo ſit ꝑſonaꝝ pluralitas.
Utrũ ſit illa plr̃itas rei vel rationis.

DI. III

Utrũ de⁹ ſit cognoſcibilis a creat̃a.
Utrũ deũ eſſe ſit ꝑ ſe notũ.
Utrum deus ꝑ creaturã ſit cognoſci
bilis et a quo.
Utrum trinitas ꝑ creaturam ſit co-
gnoſcibilis.
Utrũ in omni creatura ſit veſtigiũ
trinitatis.
In quo ſit in anima imago dei.
De prima aſſignatione imaginis.
De ſecũda aſſignatione imaginis.
In quib⁹ potentijs attẽdat̃ imago.
De his potẽtijs in cõparatiõe ad ſu-
um ſubiectũ .i. animã.
Tertio in cõparatione ad obiectum
Utrũ iſta aſſignatio imaginis diffe
rat a p̄dicta.

DI. IIII

Utrũ in diuinis ſit generatio.
Utrũ hec ſit vera deus genuit deũ.
Utrũ hec ſit vera deus genuit ſe de-
um vel alium.
Utrũ aliqua p̄dicatio affirmatiua
poſſit p̄dicari de deo.

DI. V

Utrũ eſſentia generet.
Utrum eſſentia generet̃.
Utrũ fili⁹ generet̃ de ſubſtãtia pr̃is.
Utrũ filius ſit ex nihilo.

DI. VI

Utꝝ pater genuerit filiũ neceſſitate
Utrũ voluntate.
Utrũ naturaliter genuerit filiũ.

DI. VII

Utrũ in deo ſit potẽtia ad generãdũ
Utrũ illa potentia ſit aliq̇d abſolu-
tũ vel aliquid [illegible]
Utrũ potẽtia gene[illegible] in filio.
Utrũ fili⁹ poſſit aliũ filiũ generare.

DI. VIII

Utrũ eſſe ꝓprie deo cõueniat.
Utrũ eſſe diuinũ ꝑ diuerſas differẽ
tias tp̄is habeat ſignificari.
Utrũ deus ſit oĩno immutabilis.
Utrũ om̄is creatura ſit mutabilis.
Utrũ in deo ſit oĩmoda ſimplicitas
Utrũ cõtineat̃ in p̄dicamẽto ſub̃e.
Utrũ aliq̄ p̄dicamẽta de deo dicant̃
Utrũ aliqua creatura ſit ſimplex.
Utrũ anima ſit ſimplex.
Utrũ anima ſit tota in qualibet par
te corporis.

DI. IX

Utrũ ꝓpter diſcretionẽ poſſit dici
filius alius a patre.
Utrũ pr̃ ⁊ filius ꝓpter eandẽ diſtin-
ctionẽ poſſint dici plr̃es eťni.
Utrũ pr̃ ſit aliquo mõ prior filio.
Utrũ generatio filij ſit eterna ⁊ q̇b⁹
verbis ſignificari debeat.

DI. X

Utrũ ſpũſſanctus ꝓcedat vt amor.
Utrũ ſit amor quẽ habet pater in fi-
liũ ⁊ ecõuerſo.
Utrũ ſit nexus vel vnio pr̃is ⁊ filij.
Utrũ ex ꝓceſſione ſua poſſit dici ꝓ-
prie ſpũſſanctus.
De numero ꝑſonarũ.

DI. XI

Utrũ a pr̃e ⁊ filio ꝓcedat ſpũſſctũs.
Utrũ ꝓcedat ab eis inq̄tũ ſũt vnũ.
Utrũ inq̄tũ ſunt vnũ in eẽntia r̄pi.
Utrũ pater ⁊ filius ſint vnus ſpira-
tor ſpũſſancti.

DI. XII

Utrũ ſpũſſanctus ꝓcedat pri⁹ a pa-
tre q̄ a filio.
Utrũ magis vel plenius ab vno q̄
ab alio.
Utrũ eque immediate ab vtroq̄.

DI. XIII

Utrũ in deo ſit aliqua ꝓceſſio.
Utrũ ſit vna vel plures.
Qualiter noĩari debeant.
Utrũ .ſſ. dicatur ingenit⁹.

DI. XIIII

Utrũ ſit aliqua tp̄alis ꝓceſſio .ſſ.
Utrũ ꝓceſſio tẽporalis ponat̃ in nu
merũ cũ eterno.
Utrũ in ꝓceſſione tp̄ali .ſſ. det̃ ipſe
.ſſ. vel tm̃ eius dona.
Utrũ in omni dono det̃ .ſſ.
Utrũ .ſſ. detur a viris ſanctis.

DI. XV

Utrũ miſſio ſit in diuinis.
Quid ſignificet miſſio.
Cui cõueniat mitti.
Utrũ alicui ꝑſone conueniat vt mit
tat ſeipm̄.
Utꝝ ẜm eandẽ dona mittat̃ fili⁹ ⁊ .ſſ.

DI. XVI

Utrũ miſſio viſibilis diuine ꝑſone
cõueniat.
Utrũ patrib⁹ vete. te. debuerit miſ-
ſio viſibilis fieri.
Utrũ miſſio viſibilis fiat ſolũ in ſpe
cie corporali.
Utrũ ſpecies viſibiles ſint miniſte-
rio angelorũ formate.

DI. XVII

Utrũ charitas ſit aliq̇d creatũ i aĩa.
Utꝝ charitas ſit charitate diligẽda
Utrũ charitas poſſit cognoſci habe
ri ab habẽte ipam.
Utrũ charitas det̃ ẜm capacitatẽ na
turalium.
Utrũ ẜm eſſentiã charitatis augeat̃
Utrũ charitas augeat̃ ꝑ additionẽ.
Utrũ quolibet actu augeat̃.
Utrũ augeatur in infinitũ.
Utrũ diminuatur.

DI. XVIII

Utrũ donũ ſit nomen eſſentiale vel
ꝑſonale.
Utrum ſit ꝓprium .ſſ.
Utrũ ꝑ ſp̄m dent̃ aliqua dona.
Utrũ .ſſ. eodẽ ſit deus ⁊ donum.
Utrũ .ſſ. poſſit dici donũ noſtrũ.

DI. XIX

Utrũ in diuinis ſit equalitas.
Utrũ ſit ibi mutata equalitas.
Utrũ eternitas ſit diuina ſubſtãtia
Utrũ nũc eternitatis nõ ſit ipa eter
nitas.
Utrũ magnitudo deo cõueniat.
Utrũ pater ſit in filio vel ecõuerſo.
Utrũ in diuinis ſit totũ integrale.
Utrũ ſit ibi totũ vniuerſale.
Utrũ ibi ſit p̄ncipiũ materiale.
Utrũ verũ ſit idem q̇d ens.
Utrũ ſint plures virtutes eterne.

DI. XX

Utrũ filius ſit omnipotẽs.
Utrũ ſit patri equalis in potẽtia.
Utrũ ſit ordo in ꝑſonis diuinis.
Utrũ ſit ibi ordo nature.

DI. XXI

Utrũ poſſit addi termĩo eẽntiali ex
pte ſubiecti cum p̄dicato eſſentia-
li vel ꝑſonali.
Utrũ poſſit addi terminio perſonali
cũ p̄dicato eſſentiali.
Utrũ hec ſit ṽa trinitas ẽ ſol⁹ de⁹.
Utrũ hec ſit vera pr̃ eſt ſolus deus.

DI. XXII

Utrũ deus ſit nominabilis.
Utrũ ꝓprie vel trãſſũptiue noĩetur.
Utrũ vno noĩe vel pluribus.
Utrũ ſit ſufficiens diffinitio quam
ponit Ambro. in littera.

DI. XXIII

Utꝝ nomẽ ꝑſone ꝓprie dicat̃ de deo
Utrũ ꝑſona in diuinis dicat ſubaz.
Utrũ nomẽ ꝑſone p̄dicetur plurali-
ter in diuinis.
De differentia hoꝝ quattuor nomi
nũ. ſcz eſſentia: ſubſtantia: ſubſi-

ſtentia z pſona.
De differentia nominū eis correſpō dentiū in greco. ſ. vſia: vſioſis: hypoſtaſis: pſopon.

DI. XXIIII

Utrū in deo ſit aliquis numerus.
Utrū noīa numeralia pdicentur de deo poſitiue vel negatiue.
Utrū ſignificēt eſſentiā vel nocionē.
Utrū in deo ſit diuerſitas.
Utrū trinitas ſit nomē eſſentiale.

DI. XXV

Utrū hec diffinitio Boecij pſona ē rōn alis zc. ſit recte aſſignata.
Utrū de creaturis z de deo dicatur vniuoce.
De cōitate reſpectu diuinaꝝ pſonaꝝ.
Utruz tres pſone ſint tres entes vel tres res.

DI. XXVI

Utrū nomē hypoſtaſis debeat recipi in diuinis.
Utrū hypoſtaſis dicat in diuinis ſolūmodo abſolutū.
Utrū relacōes ſint in diuinis.
Utrū p relationes pſone diuine diſtinguant.
Utrū ſolis relationib⁹ originis diſtinguantur.

DI. XXVII

Utrū ppꝛietates ꝯſtituāt pſonas.
Quō ſe habeāt ad hypoſtaſes.
Quō ſe habeāt ad act⁹ pſonales.
Utrū verbū in diuinis dicatur pſonaliter vel eſſentialiter.
Utrū dicat de. ſſ. vel tm̄ de filio.

DI. XXVIII

Utruz innaſcibilitas ſit notio pr̄is.
Utrū innaſcibilitas ſit eius ppꝛietas pſonalis.
Utrū imago in diuinis eēnc ialiter vel pſonaliter dicatur.
Utrū cōueniat. ſſ.

DI. XXIX

Utrū vna pſona poſſit dici principium alterius in diuinis.
Utrū vniuoce dicatur pncipiū reſpectu creature vel reſpectu pſone.
Utrū vniuoce dicatur pncipiū pater filij et. ſſ.
Utruz vna none pater z fili⁹ ſint principium. ſſ.

DI. XXX

Utrū relatio dei ad creaturā ſit aliquid in deo.
Utrū dicatur de deo ex tēpore.
Utrū aliquid abſolutū de deo poſſit dici ex tempore.
Utrū aliqd ſignificans relationem dei ad creaturā poſſit dici de deo ab eterna.

DI. XXXI

Utrū ea que ſunt cōia pſonis alicui earū debeant approprari.
Utrū Hylari⁹ cōuenienter eſſentialia attributa pſonis attribuat.
De appropriatioi. Auguſtini.
Utrū in diuinis ſit equalitas quaz Au[illegible]propriat.

DI. XXXII

Utrū pater diligat filiū. ſſ.
Utrū hec ſit falſa pater z filius diligunt nos. ſſ.
Utrū ſit ſapiens ſapiēcia genita.
Utrū pater intelligat in filio.

DI. XXXIII

Utrū ppꝛietates ſint diuina eēntia.
Utrū ſint ipe pſone.
Utrū ſint in pſonis.
Utrū ſint in eſſentia.

DI. XXXIIII

Utꝝ pſona z eēncia i diuīs ſint idē.
Utrū eſſentialia attributa in littera appropriēnt pſonis diuinis.
Utrū nomīa creaturarū debeant de deo trāſlatiue dici.
Utrū omnia que de eo dicuntur trāſlatiue dicantur.

DI. XXXV

Utrū in deo ſit ſcientia.
Utrū ſua ꝯſideratio ſit ſua ſubā.
Utrū cognoſcat ſeipſum.
Utrū cognoſcat alia a ſe.
Utrū cognoſcat ſingularia.

DI. XXXVI

Utrū ea q̄ de⁹ cognoſcit in deo ſint.
Utrū mala cognoſcat.
Utrū oīa que deus cognoſcit idee in deo ſint.
Utrū in deo ſint plures idee.

XXXVII

Utrū deus ſit in rebus omnibꝫ.
Utrū ſit pluribꝫ modis in rebus.
Utrū eſſe vbiqꝫ deo cōueniat.
Utrū ſit ei ppꝛiū eſſe vbiqꝫ.
Utrū angelus ſit vbiqꝫ.
Utrum poſſit eſſe ſimul in pluribus locis.
Utrum moueatur in loca.
Utrū moueatur in tempore.

XXXVIII

Utrū res ſint cauſa ſciētie dei.
Utrū ſcientia dei ſit cauſa rerū.
Utrū deus ſciat contingētia futura
Utrū ſciētia ſua ſit variabilis.

XXXIX

Utrū ſcientia dei poſſit augeri.
Utrū poſſit minui.
Utrū puidentia ptineat ad ſciētiaz.
Utrum omnia diuina prouidentia regantur.

XL

Utrū pdeſtinatio ſit in deo.
Utrum pdeſtinatio habeat certitudinem.
Utrū deus reprobet aliquē.
Utrū aliquē obduret.

XLI

Utrū effectus predeſtinationis habeat cauſam meritoriā.
Utrum ſcientia operū ſit cauſa predeſtinationis.
Utrū pſcia opꝫ ſit cā reprobatiōis
Utruz ſcientia vel pſcientia dei mutetur quārū ad ſcita.

XLII

Utrū in deo ſit potentia.
Utrū ei omnipotēcia conueniat.
Utrū dicat oīpotens q2 oia pōt.
Utruz aliquid dicatur poſſibile ſm cauſas ſupiores z inferiores.

XLIII

Utruz deus poſſit facere q̄ nō facit.
Utrum de⁹ poteſt nō facere que nō facit.
Utrū potentia dei ſit infinita.
Utrum deus poſſit facere infinita ſimul in actu.

XLIIII

Utruz deus potuerit facere vniuerſum melius.
Utrū deus poſſit facere aliqd meli⁹ q̄libet re q̄ꝫ facit ſm ſe ꝯſiderata.
Utrum deus poſſit id qd facit melioꝛi modo facere.
Utrū de⁹ pōt quicqd olim potuit.

XLV

Utrū voluntas ſit in deo.
Utrū volūtas dei ſit cauſa rerū.
Utrum querenda ſit ratio voluntatis diuine.
Utrū voluntas beneplaciti diſtingui debeat cōtra voluntatē ſignī

XLVI

Utrū volūtas diuina diſtingui debeat p antecedentē z cōſequentē.
Utrum deus velit omnes homines ſaluos fieri.
Utrū mala fieri ſit bonum.
Utrū deus velit mala fieri.

XLVII

Utrum deus de neceſſitate vult quicquid vult.
Utrū voluntas ſemp impleatur.
Utrū pter voluntatē dei aliqd fiat.
Utrum diuina volūtas rebus volitis neceſſitatē imponat.

XLVIII

Utrū voluntas noſtra poſſit cōformari volūtati diuine.
Utrū teneamur cōformare voluntatē noſtrā voluntati diuine.
Utrū beati ſuam cōforment voluntatē diuine in volito.
Utrū poſſit eſſe voluntas de paſſione ſine hoc q ſit de actione.

LI. II

DI. I.

Utrū aliquid poſſit creari a deo.
Utrum preter deū ſit aliquod aliud principiū increatum.
Utrum creare ſoli deo cōueniat.
Utrū mundus ſit eternus.
Utrum omnia facta ſint pter bonitatem dei.
Utrū oīa facta ſint pter hominē.
Utrū anima rationalis corpori vni

ri debuerit.
Utrū aīa vniatur corpori vt forma.

II

Utrū fuerint angeli creati ante crea turam corporalē.
Utrū in euo qḋ eſt duratio angeli ſit prius ⁊ poſterius.
Utrū celum empireū ſit corpus.
Utrū celū empireū influentiam ha beat in corpora inferiora.

III

Utrum angelus ſit cōpoſitus ex ma teria ⁊ forma.
Utrū ī angelis poſſit eſſe diſtinctio.
Utrū diabolus in p̄mo inſtanti ſue durationis fuerit malus.
Utrū angeli fuerint creati in gratia
Utrum angelus cognoſcat res per aliq̄s ſpecies.
Utrū cognoſcat ſingula.
Utrū ꝑ pure naturalia poſſit dilige re deū ſuꝑ ſe ⁊ ſuꝑ omnia.
Utrū angeli ſint creati beati.

IIII

Utrū in angelo peccatū eē potuerit.
Utrum angelus diuinam equalita tem appetierit.
Utrū angeli indiguerint gratia ad ſui conuerſionē.
Utrum meruerint beatitudinem ꝑ conuerſionem.

V

Utrū lucifer fuerit ſupm⁹ angeloꝝ.
Utrum alij angeli ſumpſerint occa ſionē peccādi ex pctō p̄mi angeli.
Utrū in demonibus ſit ordo.
Utrū aer caliginoſus ſit cōueniens locus demonibus poſt caſum.

VI

Utrū libe. ar. angeli poſſit cōforma ri in bono.
Utꝝ demones ſint obſtinati ī malo
Utrum demones acumine ſcientie vigeant.
Utrum virtute demonuz miracula fiant.

VII

Utrū angeli ⁊ demones habeāt cor pora naturaliter ſibi vnita.
Utrū angeli aſſumāt corpora.
Utrum actiones quas angeli in cor poribꝫ aſſūptis exercent ſint vere.
Utrum demones intra corpora ho minū eſſe poſſint.

VIII

Utrū in angelis debeant diſtingui tres hierarchie ⁊ noue ordines.
Utrum nomina cōuenienter ange lis aſſignentur.
Utrū cōuenienter a diabolo diſtin guant tres actiones hierarchice. ſcz illuminatio: purgatio ⁊ ꝑfectio.
Utrum homines ad ordines ange lorum aſſumantur.

IX

Utrū omnes angeli deo aſſiſtant.
Utrum omnes angeli miniſtrent.
Utrū inter ange[illegible] rōne miniſterij poſſit eſſe pugna.
Utrū in angelis poſſit eſſe locutio.

X

Utrum angeli hominibus ad cuſto diā deputentur.
Utrū angeli in beatitudine ꝓficiāt.
Utrū angeli ꝑ homines myſterium incarnationis didicerint.
Utrum ordines angelorū erūt poſt diem iudicij.

XI

Utrū omnia ſimul ſint creata in for mis ſuis diſtincta.
Utrum materia illa ī qua omnia ſit ſunt facta omni forma carebat.
Utrū ſi omnia ſint ſimul creata poſ ſit diſtinctio dierum conuenien ter ſaluari.
Utrum cōuenienter in littera opera dei diſtinguantur.

XII

Utrū lux que hic cōmemoratur fue rit ſpiritualis.
Utrū lux corporalis de qua hic agi tur fuerit accidens.
Utrum cōuenienter lucis ꝓductio referatur.
Utrū omnia ſint facta ꝑ verbū dei.

XIII

Utrum aque que ſunt ſupra firma mentum ſint eiuſdem nature cuz inferioribus.
Utrū cōuenienter firmamenti ꝓdu ctio deſcribatur.
Utrum cōuenienter electorum di ſtinctio recitetur.
Utrū cōuenienter plantarum ꝓdu ctio tertia die deſcribat.

XIIII

Utrū cōuenienter opus quarta die deſcribatur.
Utrum cōuenienter quinta die op⁹ deſcribatur.
Utrum cōuenienter opus ſexta die deſcribatur.
Utrum ea que ad ſeptimū diem ꝑti nent cōuenienter in ſcriptura tra dantur.

XV

Utrum in aliqua creatura poſſit eē imago dei.
Utrum ſola rationalis creatura ſit ad imaginem.
Utrū imago in homine ſꝑ maneat.
Utrum imago dei magis ſit in ange lo q̄ꝫ in homine.

XVI

Utrū anima ſit de dei ſubſtantia.
Utrū anima ſit de aliq̄ materia cre ata.
Utrum anime create fuerunt extra corpora.
Utrū paradiſus in quo homo crea tus dicit ſit locus corporalis.

XVII

Utrū mulier ſit facta ex coſta viri.
Utrū aliq̄ miracula ſint que fiunt ꝑ ter rationes ſeminales.
Utrum anima rationalis ſit ex tra duce
Utꝝ anima ſenſibilis ſit ex traduce

XVIII

Utruz homo in ſtatu innocentie fu erit immortalis.
Utrum corpus Ade in prima ſtatu fuerit impaſſibile.
Utrum immortalitas primi ſtatus eſſet naturalis.
Utruz lignū vite aliquo modo fuit cā incorruptionis in p̄mo ſtatu.

XIX

Utrum ſi homo perſtitiſſet genera tio fuiſſet.
Utrum in ſtatu innocētie homines omnino ꝑfecti naſcētur ſm corp⁹.
Utrū pueri mox nati in ſtatu inno centie in ſciā ꝑfecti fuiſſent.
Utrum pueri in ſtatu illo nati grati am habuiſſent.

XX

Utrū tēptatio hominis cōuenienter diabolo attribuatur.
Utrum temptatio poſſit eſſe pctm̄.
Utrū fuerit cōpetens tēptationis ꝓ ceſſus qui in littera deſcribit.
Utrum peccatuz Ade fuerit ceteris grauius.

XXI

Utrum primū peccatum Ade fuerit ſuperbia.
Utrū vir grauius peccauerit q̄ꝫ mu lier.
Utrū ignorantia ſit peccatum.
Utrum in ſtatu innocentie poſſit eſ ſe error.

XXII

Utrū cōuenienter ꝑmiſit deus ho minē cadere in peccatū.
Utrū homo in ſtatu innocētie deuz ꝑ eſſentiā videbat.
Utrū Adā in ſtatu innocentie habu erit ſcientiā omniū creaturarum.
Utꝝ in ſtatu innocētie habuerit ſui ipſius ꝑfectam noticiam.

XXIII

Utrū homo in ſtatu innocentie ſine gratia potuit ſtare.
Utrū libe. ar. cōuenienter in littera deſcribatur.
Utrum cōuenienter deſcribatur ſen ſualitas.
Utrū rō ſuperior ⁊ inferior ſint di uerſe potentie.

XXIIII

Utruz in ſenſualitate poſſit eſſe pec catum.
Utrū in ratione poſſit eſſe peccatū.
Utrū in inferiori rōne poſſit eſſe pec catum mortale.
Utrū peccatum mortale poſſit fieri

vetiſale.

XXV

Utrũ in deo ſit liberũ arbitrium.
Uerum homo ſit li.ar.
Utrũ libertas arbitrij aliquã ſeruitute compatiatur.
Utrũ ſit eadẽ libertas qua quis eſt liber ad bonũ ⁊ ad malum.

XXVI

Utrum ſit neceſſarium gratiam ponere in homine.
Utrũ gracia ſit idem qđ virtus.
Utrũ gratia ſit in eſſentia anime ſicut in ſubiecto.
Utrũ ꝯuenienter gratia ꝑ operantẽ ⁊ cooperantẽ diſtinguatur.

XXVII

Utrũ virtus ſit actus vel habitus.
Utrum conuenienter in littera virtus deſcribatur.
Utrũ poſſumus ꝑ actus virtutum gloriã mereri ex cõdigno.
Utrũ fides mereatur iuſtificationẽ.

XXVIII

Utrũ homo in mortali peccato exiſtẽs peccatũ mortale vitare poſſit
Utrum homo abſq̃ gracia poſſit fa... ...um.
Utrum aliquis poſſit implere p̄cepta legis ſine gratia.
Utrũ homo ꝑ ſeipm̄ paſſit p̄parare ſe ad gratiam habendam.

XXIX

...trum homo fuerit in gr̃a creatus.
Utrũ homo in ſtatu innocentie gra...
Utrũ operãte indiguerit.
...trũ Adam poſt peccatũ ꝑ eſum ligni vite a morte p̄ſeruari potuiſſet
Utrũ cõuenienter homo in penã peccati de paradiſo terreſtri ſit eiect⁹

XXX

Utrũ a primo parente aliquod peccatũ traducat in poſteros.
Utrum cõcupiſcentia ſit peccatum originale.
Utrũ defectus p̄ſentis vite ſit pena originalis peccati.
Utrum caro omniũ fuerit in Adã.

XXXI

Utrũ ꝑ traductionẽ corporis pctm̄ originale traduci poſſit.
Utrum ſubiectũ originalis peccati fuerit anima vel caro.
Utrũ baptizari peccatum originale traducant in ꝓlem.
Utrum homines ſemꝑ cũ peccato originali naſcantur.

XXXII

Utrum peccatum originale per baptiſmũ remittatur.
Utrũ anima ex hoc ipſo ꝙ corpori infunditur inficiat originali peccato.
Utrũ infectio originalis peccati ſit maior in vno q̃ʒ in alio.
Utrum anime ex ſui creatione ſint equales.

XXXIII

Utrũ ex peccatis ... rimorũ parentũ inqu... ...
Utrum filij quãdoq̃ ꝓ patribus puniantur.
Utrum tantũ ſit vnũ originale peccatum vel multa.
Utrũ deſcendentib⁹ pueris cũ pctõ originali pena ſenſibilis debeat.

XXXIIII

Utrũ malum ſit aliquid.
Utrũ bonũ poſſit eſſe cauſa mali.
Utrũ bonũ poſſit eſſe ſubiectũ mali
Utrũ malũ totaliter corrũpat bonũ

XXXV

Utrũ cõuenienter malũ culpe diuidat cõtra malum pene.
Utrum peccatum poſſit eſſe ſine aliquo actu.
Utrum actus exterior pertineat ad peccatum.
Utrũ ſubſtãtia act⁹ peccati ſit a deo

XXXVI

Utrũ peccatũ poſſit eſſe cauſa pcti.
Utrũ idẽ poſſit eſſe culpa ⁊ pena.
Utrum aliqua paſſio paſſit eſſe peccatum.
Utrum pena ſemper infligatur alicui pro peccato.

XXXVII

Utrũ omne ens ſit a deo.
Utrũ peccatum ſit natura aliqua.
Utrum deus ſit cauſa peccati in quantum peccatũ eſt.
Utrũ omnis pena ſit a deo.

XXXVIII

Utrum voluntas ſit iudicanda bona ex fi... e.
Utrum omniũ rectorũ voluntatũ ſit vnus finis.
Utrum vltimus finis rectarũ volũtatum ſit charitas.
Utrũ intentio ſit idẽ qđ volũtas.

XXXIX

Utrum potentie naturales ꝑ peccatum corrũpantur.
Utrũ in actu voluntatis magis ſit peccatum q̃ʒ in actu aliarum potẽtiarum.
Utrum homo naturaliter velit bonum.
Utrũ ſuperior ſcintilla ratiõis ſemper velit bonũ.

XL

Utrum aliqui actus ſint ita boni ꝙ nullo modo male fieri poſſint.
Utrum aliquis actus ſit adeo mal⁹ quin bene paſſit fieri.
Utrũ aliquis actus humanus poſſit eſſe indifferens.
Utrũ ex voluntate iudicetur actio bona ⁊ mala.

XLI

Utrum omnis actio infidelium ſit peccatum.
Utrum in infidelibus poſſit eſſe aliqua virtus.
Utrum quicquid ex timore ſeruili malũ fiat.
Utrum omne peccatum ſit voluntarium.

XLII

Utrum voluntas ⁊ actio ſint diuerſa peccata.
Utrũ conuenienter peccatũ mortale diuidatur contra veniale.
Utrũ conuenienter due radices peccati aſſignantur. ſcilicet timor et amor.
Utrũ cõuenienter ſeptem capitalia vitia in littera nominentur.

XLIII

Utrũ peccatum in ſpiritumſanctum ſit ſpeciale peccatũ.
Utrum peccatũ in ſpiritumſanctum ſit irremiſſibile.
Utrũ peccatũ hominis paſſit eſſe in ſpiritũ ſanctum.
Utrũ ſpecies peccati in ſpiritum ſanctum canuenienter nominẽtur in littera.

XLIIII

Utrum omnis poteſtas p̄lationis ſit a deo.
Utrũ omnis p̄latio ſit a deo.
Utrum ſubditus p̄latis teneatur ſemper obedire.
Utrum magis obediendũ ſit ſuperiori p̄lato q̃ʒ inferiori.

LI. III

DI. I

Utrũ incarnatio ſit poſſibilis.
Utrum fuit congruum deum incarnari.
Utrum vna perſona ſine alia poſſit incarnari.
Utrũ pater carnẽ potuit aſſumere.
Utrum eres pſone vnã naturã poſſint aſſumere.

II

Utrum humana natura p̄ alijs fuit aſſumptibilis.
Utrum chriſtus totam naturã humanã aſſumpſit.
Utrum ſine medio aſſumpſit quod aſſumpſit.
Utrum incarnatio perfecta fuerit in inſtanti.

III

Utrum beata virgo fuerit in vtero ſanctificata.
Utrũ ꝑ ſanctificationẽ in vtero fuit a fomite liberata.
Utrum naturalis ſit generatio chriſti ex virgine.
Utruʒ chriſtus in lumbis Abrae fuerit decimatus.

IIII

Utrum incarnatio chriſti appropriet.
Utrũ ſm̄ ꝙ homo ſit creatura.

Utrũ fuerit filius virginis.
Utrum antiqui patres meruerunt incarnationem.

V

Quid in incarnatione ſit aſſumens.
Quid ſit aſſumptum vtrũ natura.
Quid ſit aſſumptio ſeu vnio.
Quid ſit terminus aſſumpcionis vł vnionis.

VI

Utrum in chriſto ſint due hypoſtaſes.
Utrum perſona verbi ſit compoſita poſt incarnationẽ.
Utrũ chriſtus ſit duo naturaliter.
Utrũ in chriſto ſit compoſitio anime ꝛ corporis ad inuicem.

VII

Utrum hec ſit vera deus eſt homo vel ecõuerſo.
Utrum hec ſit vera homo factus eſt deus.
Utrũ hec ſit vera iſte homo eſt p̄deſtinatus filius dei.
Utrum hec ſit vera deus factus eſt homo.

VIII

Utrum in chriſto diuina natura ſit nata.
Utrũ ĩ chriſto ſint due natiuitates.
Utrũ chriſtus poſſit dici natus.
Utrum in chriſto ſint due filiationes.

IX

Utrum latria ſit ſpecialis virtus.
Utrũ humana natura in chriſto ſit adoranda adoratione latrie.
Utrũ dulia ſit idem qđ latria.
Cui debeatur dulia.

X

Utrũ chriſtus ſm ꝙ homo ſit deus
Utrũ ſm ꝙ homo ſit ꝑſona.
Utrũ chriſtus ſit filius adoptiuus.
Utrũ predeſtinacio ſit de natura vł de ꝑſona chriſti.

XI

Utrũ filius dei ſit creatura.
Utruꝫ chriſtus vel ille homo poſſit dici creatura.
Utrum chriſtus ſm ꝙ homo ſit creatura.
Utrum omnia que humane nature cõueniunt poſſint dici de chriſto.

XII

Utrum hec ſit vera ille homo incepit eſſe.
Utrũ potuit aſſumere aliunde naturam ꝙꝫ de genere Adam.
Utrũ chriſtus potuit peccare.
Utrum aliqueꝫ ſexum aſſumere debuit.

XIII

Utrum fuerit in chriſto aliquã gratia creata.
Utrũ fuerit eadẽ gratia capitis ꝛ vnionis in chriſto.
Utrũ gratia chri[illegible] poſſit augeri.
Utrũ gratia chriſti fuerit infinita.

XIIII

Utrum aliqua ſcien[illegible] fuerit in chriſto.
Utrum ꝓfecerit in ſciẽtia vtruꝫ in ꝓprio genere.
Utrum cognouit in verbo quecũqꝫ cognouit verbum.
Utrũ cognouit infinita.
Utrum eius ſciencia fuerit augmentabilis.
Utrum anima chriſti habuerit omnipotentiam.

XV

Utrũ chriſtꝰ debuerit aſſumere naturã humanam cũ defectibus.
Utrum in chriſto fuerint paſſiones anime.
Utrum in chriſto dolor fuerit in ſuperiori parte rationis.
Utruꝫ in chriſti corpore potuerit eſſe dolor.

XVI

Utrũ neceſſitas moriendi ſit ex natura vel ex peccato.
Utrũ in chriſto fuerit neceſſitas moriendi.
Utrũ neceſſitas iſta fuerit ſub volũtate humana chriſti.
Utruꝫ claritas corporis glorioſi potuerit eſſe ſimul cuꝫ imortalitate aſſumpta.

XVII

Utrũ in chriſto fuerint plures volũtates.
Utrum in chriſto fuerint contrarie voluntates.
Utrũ chriſtus impetrauerit quicqđ pecierit.
Utꝝ xp̄s dubitauerit vt aliĩ hoĩes.

XVIII

Quid chriſtus ſibi meruerit.
Quid nobis meruerit.
Utrũ in primo inſtanti ſue cõceptionis meruerit.
Utrũ ꝑ paſſionẽ ſuã meruerit.

XIX

Utꝝ xp̄s liberauerit nos a peccato.
Utrũ liberauerit nos a diabolo.
Utrũ liberauerit nos a pena.
Utrũ ratione illiꝰ liberatiõis poſſit dici redẽptor ꝛ mediator.

XX

Utrũ aliq̃ pura natura potuerit ſatiſfacere ꝓ humana natura.
Utrũ ſatiſfactio cõueniẽter ſit facta ꝑ chriſti paſſionem.
Utrum humanũ genus potuit aliq̃ modo liberari.
Utrũ deus pater tradiderit filiũ ad paſſionem.

XXI

Utrũ in morte ſit deitas ſeparata a carne.
Utrũ ex ſeparatione anime a carne fuerit caro mortua.
Utrũ caro chriſti poſt mortem debuit incinerari.
Utrum ꝓpter mortem carnis poſſit filius dici mortuus.

XXII

Utruꝫ chriſtus in triduo mortis fuerit homo.
Utrũ fuerit homo vbiqꝫ.
Utrũ ſm naturã humanã vel diuinam conueniat ſibi aſcendere vel deſcendere.
Utrũ deſcenderit ad inferos.

XXIII

Utrum diffinitio fidei quã tradidit apl's ſit bene aſſignata.
Utrũ fides ſit virtus.
Utrũ ſit eadem fides formata ꝛ informis.
Utrum fides ſit prior aliĩs virtutibus theologicis.

XXIIII

Utrum obiectuꝫ fidei ſit veritas increata.
Utrum fides ſit de vero complexo ꝛ incomplexo.
Utrũ fides ſit de re viſa.
Utrũ fides ſit de re ſcita.

XXV

Utrũ omnia credẽda contineant in ſymbolo apoſtolorũ.
Quid oportuit illos qui fuerũt ante chriſtũ credere.
Utrum teneamur nunc omnes articulos fidei credere.
Utrũ modo ſint plura credenda ꝙꝫ ante incarnationem.

XXVI

Utrum ſpes ſit virtus.
Utrũ ſit diſtincta ab aliĩs virtutibꝫ.
Utrũ ſit in parte intellectiua anime vel in qua potentia.
Utrũ in chriſto fuerit ſpes vel quibꝫ cõpetat.

XXVII

Utrũ charitas ſit virtus.
Utrum ſit vna virtus.
Utrũ dilectio qua deũ diligĩmꝰ habeat modum.
Utruꝫ modus iſte qui nobis p̄cipit poſſit impleri in via.

XXVIII

Utꝝ angeli diligẽdi ſint ex caritate
Utrũ demones ꝛ dãnati.
Utrũ creature irrationales.
Utrum homo ſeip̃m ꝛ corpus ſuuꝫ debeat diligere ex charitate.

XXIX

Utrũ charitas habeat ordinem.
Utrũ ordo ille attendendus ſit ſm affectũ ꝛ effectũ ſił vel ſm aĩm.
Utruꝫ magis diligendi ſint ꝓpinq̃ ꝙꝫ extranei.
Utrũ omnes teneamur habere charitatem ꝑfectam.

XXX

Utrū teneamur diligere inimicos.
Utrum teneamur eis ſigna dilectionis oſtendere.
Utrum maioris meriti ſit diligere amicū q̄ inimicum.
Utrum omne meritū ſit ex caritate.

XXXI

Utrum charitas ſemel habita poſſit amitti.
Utrū fides ⁊ ſpes euacuenẽ in p̄ria.
Utrum charitas.
Utrum ſcientia.

XXXII

Utrū deus diligat creaturam.
Utrū diligat omnē creaturā.
Utrum ab eterno diligat.
Utrū equaliter omnia diligat.

XXXIII

Utrū virtutes morales a theologicis ⁊ intellectualib⁹ diſtinguantur.
Utrū ad inuicē diſtinguantur.
Utruʒ ſint a natura vel ꝑ infuſionē vel ꝑ acquiſitionē.
Utrum conſiſtant in medio.
Utrū maneant in p̄ria.
Utrū dona differant a virtutibus.
Utrū dona ſint ſeptem.
Utrū differant a beatitudinibus.
Utrū maneant in p̄ria.
Utrū timor ſeruilis initialis ⁊ filialis ſint idem.
Utrum timor ſeruilis remaneat adueniente charitate.
Utrum donū fortitudinis differat a virtute fortitudinis.
Utrū pietas ſit donū.

XXXIIII

Utrū ſapientia ſit donū.
Utrū intellectus ſit donū.
Utrum cōſilium ſit donū.
Utrū donū ſcientie ſit tm̄ de humanis vel etiā de diuinis.

XXXV

Utrū virtutes politice ſint cōnexe.
Utrum virtutes gratuite ſint ꝯnexe.
Utrum virtutes ſint equales.
Utrum ſint vitia cōnexa.

XXXVI

Utrum neceſſarium fuit aliquod p̄ceptum tradi.
Utrū ſint decem legis p̄cepta.
Utrum omnia precepta ad hec decē reducantur.
Utrū p̄cepta ſint diſpenſabilia.

XXXVII

Quid ſit mendacium.
Utrū omne mendaciū ſit peccatū.
Utrum omne mendaciū ſit peccatū mortale.
Utrū viris ꝑfectio mendaciū ſemꝑ ſit peccatū mortale.

XXXVIII

Utrum omne ꝑiurium ſit peccatuʒ mortale.
Utruʒ grauius ſit ꝑiurium ꝑ deum q̄ ꝑ creaturas.

Utrum iurare ſit licitum.
Utrū iuramentum ſpontaneum ſit [illegible]
Utrum iuramentū coactum ſit obligatorium.

XXXIX

Utrū duo p̄cepta cordis ⁊ operis cōuenienter aſſignentur.
Utrum lex vetus tantū manum cohibeat.
Utrū lex vetus iuſtificet vel occidat
Utrum lex vetus ⁊ noua differant ⁊ in quo.

LI. IIII

DI. I

Utrum ſacramenta bene diffiniant
Utrum neceſſe fuit ſacramentuʒ inſtitui.
Utrum ſacramentum cōſiſtat in rebus ⁊ verbis.
Utrum ſacramenta noue legis ſint cauſa gratie.
Utrū ſacramenta ve. le. iuſtificabāt
Utrū ꝑ circūciſionem paruuli ſaluātur in fide informi.
Utrū ſufficeret fides ſine aliquo exteriori ſigno.
Utrum fuit neceſſarium circūciſionem inſtitui.
Utrū ꝑ circūciſionē cōferatur gr̃a.

II

De tempore inſtitutionis ſacramentorum.
De numero ſacramentorum.
Utrum baptiſmus Johannis fuerit ſacramentum.
Utrum baptizati baptiſmo Johannis fuerint rebaptizandi baptiſmo chriſti.

III

Quid ſit baptiſmus.
De materia eius.
De forma ipſius.
De ceſſatione circumciſionis ⁊ aliorum legalium.

IIII

Utrū baptiſm⁹ imprimat caracterē
Utrū deleat culpam ⁊ penā.
Utruʒ cauſet gratiam ⁊ maxime in pueris.
Utrum effectus baptiſmi poſſit ſuppleri per baptiſmum ſanguinis et flaminis.

V

Quā poteſtatem chriſtus in baptiſmo habuit.
Quā poteſtatē miniſtris cōtulit.
Quam conferre potuit ſed non contulit.
Qui poſſunt miniſtrare ſacramentū baptiſmi.

VI

Utrū natiuitas ex vtero requiratur ad baptiſmum.

Utrum requiratur intentio.
De cathecismo puerorum.
De exorciſmo.

VII

Utrū cōfirmatio ſit ſacramentū.
Utrū criſma ſit eius materia.
Quid ſit eius forma.
Utrum in cōfirmatione gratia gratum faciens conferatur.
Utrum ſimplex ſacerdos poſſit confirmare.

VIII

Utrū eucharistia ſit ſacramentū.
Utrum eucharistia poſſit ſumi poſt alios cibos.
De forma conſecrationis corporis chriſti.
De forma cōſecrationis ſanguinis.
De virtute vtriuſq̃.

IX

De modis quibus chriſtus manducatur.
Utrum accedens ad eucharistiā cū peccato mortali peccet mortalit̃.
Utrum accedens contritus ſed nō cōfeſſus peccet.
Utruʒ aliquid aliud a peccato mortali prohibeat accedere ad eucharistiam.

X

Utrum verum corpus chriſti ꝯtineatur ſub eucharistia.
Utrum tota quantitas eius.
Qualiter ibi cōtineatur.
Utruʒ chriſtus poſſit ibi videri oculo corporali.

XI

Utrum panis conuertatur in corp⁹ chriſti.
Qualis panis ſit eius materia.
Quale vinum.
Utrum chriſtus in cena ſumpſerit corpus ſuum.

XII

Utrū accidentia maneant ſine ſubiecto in hoc ſacramento.
Utrū ſpecies poſſint frangi.
Utrū poſſint cōuerti in alimentū.
Utrum ꝑ hoc ſacramentū virtutes augeant ⁊ peccata remittantur.

XIII

Quis poſſit hoc ſacramentū ꝯficere
Utrū ſine ritu eccleſie poſſit confici.
Utrum miſſa boni ſacerdotis plus valeat q̄ mali.
Utrum animal brutum poſſit ſumere corpus chriſti.
Utrum peruerſitas fidei faciat hereticum.

XIIII

Utrum penitentia ſit neceſſaria.
Utrū penitentia ſit ſacramentū.
Utrum ſit virtus.
Utrū ꝑ penitētiā peccata tollantur.
Utrum per penitentiā omnia peccata mortificata reuiuiſcant.

XV

Utrū homo poſſit deo ſatiſfacere.

Utrū poſſit ſatiſfacere de vno pecca to ſine alio.

Per que opa fiat ſatiſfactio.

Utrum conuenienter enumerentur opera ſatiſfactoria.

XVI

Utrū cōtritio confeſſio ⁊ ſatiſfactio ſint partes penitētie.

Utꝝ circūſtantia aggrauet peccatū in infinitum.

Qđ circūſtantie ſint cōfitende.

Utrum exigatur aliquā penitentia ante baptiſmum.

Utrum peccata venialia remittātur ſine contritione.

XVII

Quot reqrant ad iuſtificationē ipij.

De ordine eorum.

Utrū de quolibet peccato homo de beat confiteri.

Utrum cōtritio ſit maximus dolor qui poſſit eſſe.

Utrū ad cōfeſſionē oēs teneamur.

Cui ſit confeſſio facienda.

XVIII

Utrum eccleſie date ſint claues reg gni celorum.

Utrū poteſtas clauiū ſe extendat ad remiſſionem culpe.

Utrū excōicatio debeat fieri ī eccl'ia

Quis poſſit excōicare.

Utrū ſemꝑ ſit peccatū mortale ꝑtici pare cū excōmunicato.

XIX

Utrū ſoli ſacerdotes habeāt claues

Utrum ſacerdotes vete. le. habeant claues.

Utrū mali ſacerdotes.ſ. heretici ſciſ matici ⁊ excōicati habeāt claues.

Utrum quilibet ſacerdos poſſit vti claue in quēlibet.

XX

Utrum aliquis in extremo vite ſue poſſit penitere.

Utrum in fine vite poſſit homo a q̄ libet ſacerdote abſolui.

Utꝝ in fine penitens poſt mortē ali qua pena puniatur.

Utrū poſſit vnus ꝑ alio ſatiſfacere.

XXI

Utrum ſit purgatorium.

Utrum ꝑ penā purgatorij peccatum veniale remittatur.

Utrum in quolibet caſu homo tene atur eclarere ea que ſub ſigillo con feſſionis habet.

XXII

Utrum peccata dimiſſa redeant.

Utrum peccata prius confeſſa poſt recidiuum ſint confitenda.

Quid ſit res ⁊ ſacramentū in pnia.

De inſtitutione ſacramēti penitētie.

XXIII

Utꝝ oltū oliue ſit materia ſacramē ti extreme vnctionis.

De forma huius ſa[illegible]

Utrum ꝑ extremā [illegible] pecca ta remittantur.

Quis poſſit hoc ſacramētū cōferre.

Quibus debeat cōferri.

Utrum debeat iterari.

XXIIII

Utrum ordo ſit ſacramentum.

De diſtinctione ⁊ numero ordinum

Utrū ordo characterē imprimat.

Utrum character vnius ordinis ali um ꝑſupponat.

XXV

Utrū ſolus epūs poſſit ordinare.

Utrum epiſcopus heretic⁹ vel preci ſus ab eccleſia poſſit ordinare.

Utrum ſimoniacus poſſit ordinem emere vel vendere.

Utrum ſimoniacus perdat ordinis executionē.

XXVI

Utrum matrimoniū ſit ſacramētū

De inſtitutione eius.

Utrum carnalis copula ſit de inte gritate ipſius.

Utruꝫ carnalis copula poſſit eſſe ſi ne peccato.

XXVII

Quid ſit matrimonium.

De cauſa ipſius.

De preparatione ipſius.ſ. de ſponſa libus.

Utrū bigamia irregularitatē cauſet

XXVIII

In qđ ſit cōſenſus q̄ mrīmoniū facit

Utrū iuramentū cū cōſenſu expreſ ſo ꝑ verba de futuro matrimoni um faciat.

Utrū carnalis copula verbis de fu turo ſupueniēs mrīmoniū faciat

Utrū ꝑ ꝯſenſū verbis de ꝑſenti expſ ſū in occulto mrīmoniū faciat.

XXIX

Utrū coactio cōſenſuꝫ matrimonij impediat.

Utrū error mrīmoniū impediat.

Utꝝ turpis cā mrīmoniū ipediat.

XXX

Utrū inter Mariā ⁊ Joſeph fuerit verū matrimoniū.

Utrū ſufficiēter enumerentur bona matrimonij.

De cōparatiōe eorū ndē adinuicē.

XXXI.

Utrum ꝑ ea actus matrimonij excu ſetur.

Utrū ſine ea actus mrīmonij ſemꝑ ſit peccatum mortale.

XXXII

Utrū in redditione debiti vir ⁊ vx or debeant eſſe equales.

Utrū ex ꝑcepto vn⁹ cōiugū alteri de birū reddere teneaꝛ.

Utrū vn⁹ cōiugū votū continentie emittē poſſit abſqꜫ ꝯſenſu alteri⁹.

Utruꝫ epūs ſacramentū redditionē debiti impediat.

XXXIII

Utrum habere plures vxores ſit cō tra legem nature.

Utruꝫ habere concubinā ſit contra legem nature.

Utrum vxorem repudiare ſit cōtra legem nature.

Utrū virginitas ſit virtus.

XXXIIII

Utrū matrimonio cōueniēter impe dimēta aſſignentur.

Utꝝ corporalis infirmitas impedi at matrimonium.

XXXV

Utrum aliqđ crimē matrimonium impediat

Utrū liceat vxorē dimittere ob cau ſam fornicationis.

XXXVI

Utrū ſeruit⁹ mrīmoniū impediat.

Utrū defectus etatis impediat ma trimonium.

Utrū ordo.

Utꝝ vxoricidiū īpediat mrīmoniū.

XXXVII

Utruꝫ voluntas obliget [illegible] ſeruandum.

Utrū in voto poſſit diſpenſari.

Utrū votū matrimoniū impediat.

Utꝝ mrīmoniū mrīmonio ipediaꝛ

XXXVIII

Utrum diſparitas cultus matrimo nium impediat.

Utruꝫ inter infideles poſſit eſſe ma trimonium.

Utrū ꝑ conuerſionē alterius poſſit matrimoniū ſolui.

Utrū poſſit fidelis cū infideli cōma nere in mrīmonio pri⁹ cōtracto.

XXXIX

Utrū cōſanguinitas matrimoniuꝫ impediat.

Qualiter cōtrahātur ſpiritualis co gnatio.

XL

Utrum legalis cognatio impediat matrimonium.

Utrū ſecūde nuptie ſint licite.

XLI

Utrū reſurrectio omniū ſit futura.

Utrū reſurget homo idē numero.

Utrum reſurrectio chriſti ſit cauſa noſtre reſurrectionis.

XLII

De cōditione reſurgentiū in iuditio

XLIII

De integritate reſurgentiū.

De eorū ſtatura ⁊ etate.

De qualitate corporū electorum.

De qualitate corporū damnatorū.

XLIIII

Utrum anima poſſit remanere a cor pore ſeparata.

Utrum trahat ſecum oēs penas.

Utrū poſſit pati ab igne corporeo.
Utrum eodem igne corpora damnatorum puniātur.

XLV

Utrum cōuenienter animabus receptacula aſſignantur.
Utrum ſuffragia eccleſie proſint defunctis.
Utrum ꝓſint damnatis.
Utrum ſuffragia ſanctorum proſint viuis.

XLVI

Utrum in deo ſit iuſticia.
Utrum in deo ſit miſericordia.
Utrum omnia opera dei ſint cū miſericordia et iuſticia.
Utrū diuina miſericordia patiatur penas damnatorum eſſe ꝑpetuas.

XLVII

Utrum generale iudicium ſit futurum.
Utrū cū xp̄o aliqui ſint iudicaturi.
Utrum omnes ſint in illo iudicio iudicandi.
De igne qui faciē iudicis p̄cedet.

XLVIII

Utrum chriſtus in forma hominis ſit iudicaturus.
Utrum omnes ſint eius diuinitatē viſuri.
Utrum aliqua ſigna preibunt iudicium.
Utrum mundus poſt iudicium ſit innouandus.

XLIX

Utrū intellect9 creatus deum poſſit videre ꝑ eſſentiam.
Utrum in hac viſione beatitudo cōſiſtat principaliter.
Utrū beatitudinē omnes appetāt.
Utrū poſt poſt reſurrectionē ſit maior gloria ſanctorū ꝙ ante.

L

De voluntate damnatorū.
De eorum tenebris in quibus erunt poſt diem iudicij.
Utrum anime damnatorū ante iudicium cognoſcant ea que in hoc mundo aguntur.
Utrum beati videant penas damnatorum.

Scripta beati Thome ad Hanibaldum ep̄um in quattuor libros ſententiarū finiunt feliciter in officina Nicolai Keſler ciuis Baſilienſis impreſſa. Anno a partu virginis ſalutifero. M.cccc.xcij.

Ex. complet, avec 154 fig.